

בס"ד

נפלאות הצדיקים

הקב"ה מחולל ניסים ונפלאות פלאי פלאים
לבניו היהודים דרך בניו עבדיו הצדיקים
"לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו"

ספר של אור עצום

מומלץ בכל יום הילולא של צדיק
להדליק נר ולתת צדקה לכבודו

- מהדורה מורחבת -

ירון עמית

תודות

ישתבח המאציל ויתעלה הבורא ברוך הוא שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. תודתנו להקב"ה על כל חיינו ושזיכנו להוציא לאור ספר של אור עצום על צדיקים רבים. הספר מבוסס על הפסוק אז יאמינו בהשם ובמשה עבדו.

תודות לרב מזכה הרבים ומקדש שם שמים ברבים הרב אהרון פרלוב. מחבר הספרים 'זכרונם לברכה' - תולדות, הנהגות ואמרות טהורות מצדיקי וגאוני הדורות זי"ע, לפי סדר ימי ההילולא ועוד ספרים רבים, שעשה עבודה ענקית במשך שנים רבות והוציא ספרים לתפארת לכבוד השם יתברך. ונתן לנו בשמחה רשות לעשות מעין קיצור לסידרה 'זכרונם לברכה'. והיות שהעיקר בספרנו הוא המופתים והניסים והנפלאות שעושה הקב"ה בעולמו דרך הצדיקים, לכן יש כאן רק חלק מהצדיקים המופעים בסידרה השלמה.

בסידרה 'זכרונם לברכה' מופיע כל מראי המקומות לכל סיפור לכן לא הכנסנו בספר זה מראה מקומות. ופשוט וברור שכל מי שיכול ללמוד את כל הסידרה 'זכרונם לברכה' עדיף. וכן כל מי שיכול לתרום לרב אהרון פרלוב להוציא את הסידרה שוב בוואדי מצווה גדולה שתעמוד לנצח נצחים לזכות התורם.

תודתנו לרב לב ליבמן שערך ספר זה ורוב תודות לכל התורמים להוצאת הספר לאור. שכל עם ישראל יזכה לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש. והקב"ה יברך את כל אחד מבני ישראל לאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות איתנה. בניי חיי ומזוניי ובכולם רווחי. רפו"ש לכל חולי ישראל. מי שלא נשוי שהקב"ה יחתן אותו/ה השנה. מי שללא ילדים שהקב"ה יברכו בילדים השנה. פרנסה ברווח. נחת חסידי מכל הילדים. וכולם יגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים חסידים יראי שמים ולמדנים.

אך טוב וחסד כל ימי חייכם
ירון עמית

יו"ל ע"י: ארגון ברית יוסף יצחק

הארגון שמבצע בס"ד בריתות מילה בעולם בחינם
למבוגרים ילדים ותינוקות

אתר: www.brit-mila.net | www.brityy.org

דוא"ל: amityaron@gmail.com

טלפון חינם לארגון: 1-800-222-770

ליקוט: הרב לב לייבמן

הספר הינו ברובו הגדול קיצור הספרים "זכרונם לברכה" של הרב אהרון פרלוב וברשותו

תוכן הענינים

106	הרה"ק רבי ישראל מסאדיגורה זי"ע	16	מבוא להיכל סיפורי צדיקים . . . . .
	י"ד תשרי		הקדמה
111	הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוהבישט זי"ע	28	ראש בני ישראל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו . . . . .
111	ר' ישראל, המגיד מקוז'ניץ זי"ע		א' תשרי
117	הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקיא זי"ע	65	הרה"ק רבי יצחק מאיר מקאפיטשניץ זי"ע . . . . .
	ט"ו תשרי		ב' תשרי
117	ה"ברית כהונת עולם" זי"ע	68	הרה"ק רבי ישראל מסטאלין זי"ע . . . . .
118	הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע		ג' תשרי
	י"ח תשרי	69	הרה"ק רבי שמעון נתן טעע מלעלוב זי"ע . . . . .
121	רבי נחמן מברסלב	70	הרה"ק רבי אהרן יחיאל מקוז'ניץ זי"ע . . . . .
131	הרה"ק רבי חנה מקאלאשיץ זי"ע		ד' תשרי
	י"ט תשרי	72	הבעל שם ממייכלשטאט זי"ע . . . . .
134	היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע		ו' תשרי
135	הרה"ק רבי נחמיה מביחוב זי"ע	73	הרה"ק רבי אריה לייב משפאלע זי"ע . . . . .
135	הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ממעזיבוז זי"ע		ח' תשרי
135	ה"קדושת אהרן" מסדיגורה זי"ע	78	הרה"ק רבי ברוך אבי בעל התניא זי"ע . . . . .
	כ' תשרי	80	הרה"ק רבי נח מלעכאוויטש זי"ע . . . . .
136	הרה"ק רבי ייבי מאוסטרהא זי"ע	80	הרה"ק רבי אלעזר ניסן מדראהביטש זי"ע . . . . .
	כ"א תשרי		ט' תשרי
139	הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע	81	הרה"ק רבי נפתלי הירצקא מראצפערט זי"ע . . . . .
	כ"ג תשרי		י' תשרי
142	הרב דוד הלוי יונגרייז זי"ע	81	הרה"ק רבי נפתלי חיים מדז'יקוב זי"ע . . . . .
	כ"ד תשרי	84	הגה"צ רבי מאיר אלטר בן ה"אמרי אמת" מגור הי"ד . . . . .
142	הרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" זי"ע	85	הגאון רבי אברהם בנימין זילברברג מפיטסבורג זצ"ל . . . . .
145	הגאון רבי אליהו גוטמאכר זצ"ל	85	הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע . . . . .
146	ה"קול אריה" זי"ע	88	כ"ק מרן אדמו"ר ממכנובקא זי"ע . . . . .
147	כ"ק מרן אדמו"ר מריבניץ זצוק"ל	92	כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זי"ע . . . . .
	כ"ה תשרי		י"א תשרי
160	הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע	93	הרה"ק רבי אברהם אביש מפפד"מ זי"ע . . . . .
163	ה"חתם סופר", ר' משה סופר זי"ע	96	הרה"ק רבי צבי אריה מאליק זי"ע . . . . .
	כ"ז תשרי		י"ב תשרי
164	ה"מעשה רוקח", רבי אליעזר רוקח זי"ע	99	הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע . . . . .
168	הרה"ק יורם מיכאל אברג'ל זי"ע		י"ג תשרי
	כ"ח תשרי	100	הגאון רבי עקיבא איגר זי"ע . . . . .
170	הגאון רבי שמואל לנדא זצ"ל	102	הרה"ק רבי שמואל מליובאוויטש זי"ע . . . . .
		105	הרה"ק רבי מנחם מנדל מדעעש זי"ע . . . . .

הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש זי"ע.	כ"ט תשרי	170 . . . . .
ה"צמח צדיק", ר' מנחם מענדיל מוויז'ניצא זי"ע.		171 . . . . .
הרה"ק רבי אברהם חיים מפלאנטש זי"ע.		175 . . . . .
ה"תפארת שמואל" מאלכסנדר זי"ע.		176 . . . . .
הרה"ק רבי ישראל מגראדזיסק זי"ע.		178 . . . . .
הגאון רבי יוסף ענגיל זי"ע.	א' חשוון	179 . . . . .
הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע.	ג' חשוון	179 . . . . .
הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע.		182 . . . . .
הרה"ק רבי יצחק זעליג מסוקולוב-קוצק זי"ע.		183 . . . . .
הגה"צ רבי שבתאי שעפטיל ווייס משימאני זי"ע.		183 . . . . .
הרב עובדיה יוסף זי"ע.		191 . . . . .
ה"חלקת יואב", ר' יואב יהושע וינגרטין זי"ע.	ד' חשוון	194 . . . . .
הרה"ק רבי יעקב יצחק דן מסטריקוב הי"ד.		194 . . . . .
הרה"ק רבי קלונימוס קלמן מפיאסעצנא הי"ד.		195 . . . . .
הגה"ק רבי זלמן חסיד זי"ע - רבו של מרן ה"חתם סופר" זי"ע.	ו' חשוון	195 . . . . .
הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע מסלונים זי"ע.		196 . . . . .
הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זי"ע.	ז' חשוון	196 . . . . .
הרה"ק רבי חנוך העניך דב מקערצקי זי"ע.		197 . . . . .
הגאון רבי נחום מהורודנא זי"ע.	ח' חשוון	199 . . . . .
הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זי"ע.	ט' חשוון	201 . . . . .
הגאון רבי שמעון שקאפ זי"ע.		205 . . . . .
הרה"ק רבי מאיר מארים זי"ע.	י' חשוון	205 . . . . .
הרה"ק ר' מנחם נחום מצ'רנוביל "מאור עינים" זי"ע.	י"א חשוון	205 . . . . .
ה"יסוד העבודה", ר' אברהם מסלונים זי"ע.		206 . . . . .
הרה"ק רבי אברהם שלמה מאז'רוב זי"ע.		207 . . . . .
הרה"ק רבי ליבער מברדיטשוב זי"ע.	י"ב חשוון	208 . . . . .
הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין הי"ד.	י"ד חשוון	209 . . . . .
הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב זי"ע.	ט"ו חשוון	211 . . . . .
הרה"ק רבי לייב בעל היסורים זי"ע.		212 . . . . .
ה"אמרי שפר", ר' שמואל פרנקל מדאראג זי"ע.		214 . . . . .
ה"חזון איש", ר' אברהם ישעיהו קרליץ זי"ע.		218 . . . . .
הרה"ק רבי עמרם חסידא זי"ע.	ט"ז חשוון	219 . . . . .
ה"אהבת שלום" מקאסוב זי"ע.	י"ז חשוון	220 . . . . .
הרה"ק רבי יהושע מקאמינקא זי"ע.		220 . . . . .
הרה"ח רבי נחמן יוסף וילהלם זצ"ל.		221 . . . . .
כ"ק מרן אדמו"ר משולם זוסיל מטשערנאביל זצוק"ל.		221 . . . . .
ה"כנסת יחזקאל", ר' יחזקאל הכהן רבינוביץ מרדומסק זי"ע	י"ח חשוון	223 . . . . .
ה"אהלי יעקב" מהוסיאטין זי"ע.		223 . . . . .
הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע.	כ' חשוון	224 . . . . .
ה"עטרת משה", ר' נתן נטע למברגר ממאקאווא זי"ע.		224 . . . . .
הרה"ק רבי ישכר דב מבעלז זי"ע.	כ"ב חשוון	228 . . . . .
הרה"ק רבי יהוסף מקאסאן זי"ע.	כ"ג חשוון	231 . . . . .
הרה"ק רבי משה מידנר זי"ע.		234 . . . . .
הרה"ח רבי משה אברהם ברוובסקי זצ"ל.		236 . . . . .
הגה"ק רבי אברהם אזולאי זי"ע.	כ"ד חשוון	237 . . . . .
הגה"ח רבי מעשיל געלבשטיין זצ"ל.		239 . . . . .
הרה"ק רבי גדליה משה מזוויהעל זי"ע.		240 . . . . .
הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זי"ע.	כ"ה חשוון	241 . . . . .
הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייא זי"ע.		242 . . . . .
הרה"ק רבי לייביש מרדכי משינאווא זי"ע.	כ"ז חשוון	243 . . . . .
כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל.		245 . . . . .
הרה"ק רבי ליבער מברדיטשוב זי"ע.	כ"ח חשוון	246 . . . . .

_____ י"ט כסלו _____	_____ א' כסלו _____
285 . . . . . המגיד הק' ממעוזריטש זי"ע	248 . . . . . הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין זי"ע . . . . .
292 . . . . . הרה"ק רבי מנחם נחום מטאלנא זי"ע	248 . . . . . הגאון רבי יוסף שמואל מקראקא זצ"ל ה"מסורת הש"ס . . . . .
_____ כ' כסלו _____	_____ ב' כסלו _____
293 . . . . . ה"דברי צדיקים" מאושפיצין זי"ע	249 . . . . . הגאון רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל . . . . .
294 . . . . . הרה"ק רבי ברוך מויז'ניץ זי"ע	_____ ג' כסלו _____
כ"ק מרן אדמו"ר ר' יוחנן טווערסקי מראחמיסטריווקא זי"ע	249 . . . . . הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מסקווירא זי"ע . . . . .
295 . . . . . הרב יצחק הוטנר - הפחד יצחק זי"ע	_____ ד' כסלו _____
298	_____ ה' כסלו _____
_____ כ"א כסלו _____	251 . . . . . הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינוב זי"ע . . . . .
299 . . . . . הרה"ק רבי יוחנן מקרלין-סטולין זי"ע	_____ ו' כסלו _____
_____ כ"ג כסלו _____	253 . . . . . המהרש"א זי"ע . . . . .
301 . . . . . הרה"ק רבי אלימלך מטאהש זי"ע	255 . . . . . ה"מנוחת אשר" מטשענגער זי"ע . . . . .
_____ כ"ד כסלו _____	256 . . . . . הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זי"ע . . . . .
304 . . . . . הרה"ק רבי משה מדעעש זי"ע	_____ ח' כסלו _____
306 . . . . . ה"שדי חמד", ר' חיים חזקיה מדיני זי"ע	257 . . . . . כ"ק מרן אדמו"ר רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זי"ע . . . . .
_____ כ"ה כסלו _____	_____ ט' כסלו _____
306 . . . . . הרה"ק רבי חיים מאנטיניא זי"ע	259 . . . . . הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע . . . . .
_____ כ"ו כסלו _____	263 . . . . . הרה"ק רבי דוד מסוכטשוב זי"ע . . . . .
309 . . . . . הראב"ד זי"ע	_____ י' כסלו _____
_____ כ"ז כסלו _____	264 . . . . . הרה"ק רבי דובער מליובאוויטש זי"ע . . . . .
309 . . . . . ה"באר מים חיים" זי"ע	265 . . . . . הרה"ק רבי משה מסלאוויטא זי"ע . . . . .
כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם יצחק הכהן קאהן מתולדות-אהרן זי"ע	_____ י"ב כסלו _____
312	266 . . . . . ה"שפתי צדיק", ר' פנחס מנחם אלעזר מפילץ זי"ע . . . . .
_____ כ"ח כסלו _____	267 . . . . . הגה"ח רבי יצחק (מתמיד) הורביץ הי"ד . . . . .
313 . . . . . מהריא"ץ ממארגרעטין זי"ע	268 . . . . . הגאון רבי איסר זלמן מלצר זי"ע . . . . .
_____ כ"ט כסלו _____	_____ י"ג כסלו _____
314 . . . . . ה"פרי חדש", ר' חזקיה די סילוה זי"ע	269 . . . . . המהרש"ל זי"ע . . . . .
314 . . . . . הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע	272 . . . . . ה"בת עין" זי"ע . . . . .
_____ ב' טבת _____	_____ י"ד כסלו _____
316 . . . . . הרה"ק רבי יעקב צבי מפאריסוב זי"ע	274 . . . . . הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפאלי זי"ע . . . . .
_____ ג' טבת _____	276 . . . . . הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע . . . . .
317 . . . . . הרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זי"ע	_____ י"ה כסלו _____
319 . . . . . הגה"צ רבי שמואל אריה ליב ז"ק מביאלא זי"ע	280 . . . . . הרה"ק רבי מנחם נחום משטיפינעשט זי"ע . . . . .
_____ ד' טבת _____	_____ ט"ו כסלו _____
319 . . . . . הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע	282 . . . . . הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע . . . . .
_____ ה' טבת _____	_____ ט"ז כסלו _____
320 . . . . . הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זי"ע	284 . . . . . הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זי"ע . . . . .

- ה"אביר יעקב", ר' אברהם יעקב מסדיגורה-ת"א ז"ע. 322
- _____ ר' טבת _____
- הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע 323
- _____ ז' טבת _____
- הרה"ק רבי צבי בן הבעש"ט הק' זי"ע. 330
- הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא זי"ע. 331
- הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע 333
- _____ י' טבת _____
- הרה"ק רבי יחיאל ממוז זי"ע 333
- הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלאשין זי"ע 335
- כ"ק מרן אדמו"ר מפייטסבורג, ר' אברהם אבא לייפער זי"ע 337
- רבי נתן מברסלב 339
- _____ י"א טבת _____
- הרה"ק רבי יהושע מדז'קוב זי"ע 340
- הרה"ק רבי דוד מזלאטיפאלי זי"ע 341
- _____ י"ב טבת _____
- הרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע. 343
- הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים זי"ע. 344
- _____ י"ג טבת _____
- הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע. 344
- הרה"ק רבי שרגא פייביש מזאלישטיק זי"ע. 345
- _____ ט"ו טבת _____
- הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנה זי"ע. 347
- _____ ט"ז טבת _____
- הגאון רבי חיים קרייזווירט זי"ע 349
- _____ י"ז טבת _____
- הגה"ק ה"אריה דבי עילאי", ר' אריה לייביש ליפשיץ מווישניצא זי"ע. 350
- _____ י"ח טבת _____
- הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל "בני יששכר". 352
- הרה"ק רבי משה מקאריסטשוב זי"ע. 354
- הרה"ק רבי חיים שמואל מחענטשין זי"ע. 356
- _____ י"ט טבת _____
- ה"כתב סופר" זי"ע 358
- כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם יעקב מסדיגורה וצוק"ל. 360
- _____ כ' טבת _____
- הרה"ק ר' שמחה ישכר דוב הלברשטם מציעשינוב זי"ע 362
- _____ כ"א טבת _____
- הרה"ק רבי לייב מוכיח מפולנאה זי"ע 363
- הרה"ק רבי ישראל דב מווילעדניק זי"ע 365
- הרה"ח רבי משה גבאי (בטלן) זצ"ל 368
- _____ כ"ב טבת _____
- הגאון רבי שמואל העליר זי"ע 369
- _____ כ"ד טבת _____
- ה"סמיכת חכמים" זי"ע 369
- הרה"ק רבי יוסף מיאמפאלי זי"ע 370
- הרה"ק רבי שניאור זלמן מליאדי זי"ע 372
- הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע 373
- _____ כ"ה טבת _____
- הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זי"ע. 373
- הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש זי"ע 376
- _____ כ"ו טבת _____
- הרה"ק רבי הלל מראדושיץ זי"ע. 381
- הרה"צ רבי יהודה לייב קאסטילניץ זי"ע 381
- _____ כ"ט טבת _____
- הגאון רבי יהושע ליב דיסקין זי"ע 382
- ה"ישמח ישראל", ר' ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זי"ע. 385
- הגאון המקובל רבי יצחק כדורי זי"ע 387
- _____ א' שבט _____
- הרה"ק רבי נטע מחעלם זי"ע 389
- ה"מהר"ם שיק" זי"ע 390
- כ"ק מרן אדמו"ר ר' משה יחיאל הלוי אפשטיין מאוז'ורוב זי"ע 390
- _____ ב' שבט _____
- הרה"ק רבי משולם זושא מאניפולי זי"ע 391
- הרה"ק רבי שמחה בונם מאוטבוצק זי"ע 402
- _____ ג' שבט _____
- הרה"צ רבי חיים ריישר זצ"ל. 405
- _____ ד' שבט _____
- הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע 405
- הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע. 409
- הרה"ק רבי ישראל אבוחצירא זי"ע. 410
- _____ ה' שבט _____
- רבי יהודה אריה לייב, ה"שפת אמת" מגור זי"ע. 419

460 . . . . . הרה"ק רבי דוד ממיקאלייב זי"ע . . . . .

_____ כ"ו שבט _____

462 . . . . . ה"טורי זהב", הגאון ר' דוד הלוי זי"ע . . . . .

463 . . . . . הרה"ק רבי מרדכי יוסף אלעזר מראדזין זי"ע . . . . .

_____ כ"ז שבט _____

465 . . . . . ה"תבואות שור", ר' אלכסנדר סנדר שור מזולקוב זי"ע . . . . .

_____ כ"ח שבט _____

466 . . . . . הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא זי"ע . . . . .

469 . . . . . כ"ק מרן אדמו"ר מזוויעהל זי"ע . . . . .

_____ כ"ט שבט _____

470 . . . . . הרה"ק ר' חנניה יו"ט ליפא מסיגוט זי"ע . . . . .

473 . . . . . הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל מראדומישלא . . . . .

474 . . . . . הרב אלחנן (חונא) הלפרין זי"ע . . . . .

_____ ל' שבט _____

474 . . . . . הרה"ק רבי שמואל אברהם אבא מהורודענקא זי"ע . . . . .

_____ א' אדר _____

476 . . . . . ר' אברהם, ה"אבן עזרא" זי"ע . . . . .

477 . . . . . הגאון ר' שבתי הכהן, ה"ש"ך זי"ע . . . . .

479 . . . . . הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע . . . . .

480 . . . . . הרה"ק רבי אורי מסאמבור זי"ע . . . . .

480 . . . . . הגה"צ ר' ישראל פריינד מהוניאד זי"ע . . . . .

_____ ב' אדר _____

481 . . . . . מהרי"ט אלגאזי זי"ע . . . . .

481 . . . . . הרה"ק רבי ארון לייב מפרימישלאן זי"ע . . . . .

483 . . . . . האדמו"ר ר' ישראל אלתר, ה"בית ישראל" מגור זי"ע . . . . .

_____ ג' אדר _____

487 . . . . . ה"לבוש", ר' מרדכי יפה זי"ע . . . . .

_____ ד' אדר _____

487 . . . . . הרה"ק רבי לייב שרה'ס זי"ע . . . . .

_____ ה' אדר _____

489 . . . . . הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארניאוסטרהא זי"ע . . . . .

490 . . . . . הרה"ק רבי אברהם מטשעכנוב זי"ע . . . . .

_____ ז' אדר _____

492 . . . . . הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלייב זי"ע . . . . .

494 . . . . . הרה"ק רבי אלטר יחזקאל אליהו מדזיקוב הי"ד . . . . .

496 . . . . . הגאון רבי צבי קינסטליכער זצ"ל . . . . .

496 . . . . . הגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמן זי"ע . . . . .

497 . . . . . כ"ק מרן אדמו"ר ה"באר יעקב" מנדבורנה זי"ע . . . . .

_____ ו' שבט _____

421 . . . . . הגה"ק רבי חיים צאנזער מבראד זי"ע . . . . .

422 . . . . . הרה"ק רבי חיים צבי מסיגוט זי"ע . . . . .

_____ ר' דוד יצחק אייזיק רבינוביץ _____

424 . . . . . מסקאליע זי"ע . . . . .

_____ ז' שבט _____

429 . . . . . הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע . . . . .

433 . . . . . הרה"ק רבי מרדכי דוד מודאמבראווא זי"ע . . . . .

434 . . . . . הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימן זצ"ל . . . . .

_____ י' שבט _____

435 . . . . . הגה"ק רבי שלום שרעבי זי"ע . . . . .

436 . . . . . הרה"ק רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זי"ע . . . . .

_____ י"ג שבט _____

440 . . . . . הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זי"ע . . . . .

_____ י"ד שבט _____

442 . . . . . ה"פני יהושע", ר' יעקב יהושע זי"ע . . . . .

443 . . . . . הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע . . . . .

_____ ט"ז שבט _____

445 . . . . . המהרש"ם מברעז'אן זי"ע . . . . .

_____ י"ז שבט _____

446 . . . . . הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע . . . . .

447 . . . . . הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע . . . . .

_____ י"ט שבט _____

448 . . . . . הרה"ק רבי שמואל מסלונים זי"ע . . . . .

449 . . . . . הרה"ק רבי אלימלך מנחם מנדל מסטריקוב זי"ע . . . . .

_____ כ' שבט _____

450 . . . . . הרה"ק רבי חיים דוד דוקטור זי"ע . . . . .

_____ כ"א שבט _____

452 . . . . . הגה"ק רבי משה גלנטי זי"ע . . . . .

453 . . . . . הרה"ק רבי יצחק מנעשכיז זי"ע . . . . .

453 . . . . . הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין זי"ע . . . . .

_____ כ"ב שבט _____

454 . . . . . הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק זי"ע . . . . .

455 . . . . . הרה"ק רבי לייבל אייגר מלובלין זי"ע . . . . .

_____ כ"ג שבט _____

455 . . . . . הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע . . . . .

_____ כ"ה שבט _____

459 . . . . . הרה"ק רבי שבתי אבי המגיד מקוזניץ זי"ע . . . . .

י"ח אדר
 הרה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא זי"ע 528
 הרה"ק רבי חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע 529

י"ט אדר
 הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע 531
 הרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסוב זי"ע 533
 הרה"ח רבי משה אריה פריינד מסיגעט זצ"ל 533
 הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצא זי"ע 534
 מהר"ש ענגיל מראדאמישלא זי"ע 535
 הרה"ק רבי עמנואל מפאביניץ - לאדו' זי"ע 535

כ' אדר
 הב"ח זי"ע 536
 כ"ק ר' משה יהושע הגרמויזיץ זי"ע 538
 הרב שלמה זלמן אוירבך זצ"ל זי"ע 538

כ"א אדר
 הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע 540
 הרה"ק רבי אביגדור מדוקלא זי"ע 544
 הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זי"ע 547
 הרה"ק רבי מנחם מנדל מפריסטיק זי"ע 547
 הרה"ק רבי לייביש מצאנז זי"ע 547

כ"ב אדר
 הגאון רבי אברהם דב כהנא שפירא זצ"ל 548
 הגה"צ רבי ישראל משה דושינסקיא זי"ע 549

כ"ג אדר
 הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדורא זי"ע 550
 ה"דברי בינה", הרה"ק ר' יצחק יעקב מביאלא זי"ע 550
 ה"אמונת משה", הרה"ק ר' יהודה משה מאלכסנדר זי"ע 552

כ"ד אדר
 הרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליע זי"ע 553
 הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זי"ע 554

כ"ה אדר
 הרה"ק רבי גרשון מקיטוב זי"ע 556
 הרה"ק רבי בצלאל יאיר מאלכסנדר זי"ע 558
 הגה"צ רבי דוד שפרבר זצ"ל 559

כ"ו אדר
 הרה"ק רבי אהרן (ד"ר גארדיא) זי"ע 559
 הרה"ק רבי שלום מקאמארנא זי"ע 560

כ"ז אדר
 הגאון רבי יוסף שאול נאטנזאן זי"ע 560
 הגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל 561
 הגאון רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל 562

ח' אדר
 ה"שבט מוסר", רבי אליהו הכהן מאיזמיר זי"ע 498
 הרה"ק רבי אשר מאיר מבאכניא זי"ע 498

ט' אדר
 הגה"צ ר' שמואל שמעלקא קליין מסעליש זצ"ל בעל "צרוור החיים" 499
 הגאון רבי שמואל דוד מנייטרא זי"ע 500

י' אדר
 הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט זי"ע 501

י"א אדר
 החיד"א, ר' חיים יוסף דוד אזולאי זי"ע 502
 ה"אבני נזר", הרה"ג ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב זי"ע 504
 הגאון רבי יוסף רוזין מרוגוטשוב זי"ע 508

י"ב אדר
 הגאון רבי מרדכי ווייצל מאושמינא-סלונים זצ"ל 508
 הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע 509
 הרה"ק רבי יהושע מריבטיטש זי"ע 512
 הרה"ק רבי פנחס מבורשא זי"ע 512
 כ"ק מרן אדמו"ר ר' נפתלי צבי הלברשטאם מבאבוב זי"ע 512

י"ג אדר
 רבינו יהודה החסיד זי"ע 513
 הגאון רבי משה פיינשטיין זי"ע 514
 כ"ק מרן אדמו"ר ר' יוחנן סופר מערלוי זי"ע 514

י"ד אדר
 הרה"ק רבי משה מרדכי מפילוב זי"ע 516

ט"ו אדר
 הרה"ק רבי יעקב קאפיל מליקאווע זי"ע 517

ט"ז אדר
 הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב זי"ע 517
 ה"פני מנחם", אדמו"ר ר' פנחס מנחם אלתר מגור זי"ע 519
 הרה"ק כ"ק האדמו"ר מגור פינחס מנחם אלתר זי"ע 520

י"ז אדר
 הרה"ק רבי אברהם מפרוהבישט זי"ע 521
 הגאון רבי שמעון סופר זי"ע 522
 ה"פחד יצחק", הרה"ק ר' יצחק מבאיאן זי"ע 524
 ה"זכרון משלי", ר' מאיר שלמה יהודה ממעזריטש - ביאלא זי"ע 525
 כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם מנחם דנציגר מאלכסנדר זי"ע 526

י"ג ניסן

- 607. . . . . מרן ה"בית-יוסף" זי"ע . . . . .
- 611. . . . . הרה"ק רבי משה אלשיך זי"ע . . . . .
- 613. . . . . ה"צמח צדק" מליובאוויטש זי"ע . . . . .
- 620. . . . . הרה"ק רבי יואל משאץ זי"ע . . . . .

י"ד ניסן

- 621. . . . . הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע . . . . .

ט"ו ניסן

- 622. . . . . הרה"ק רבי אלישע מגארליץ זי"ע . . . . .
- 623. . . . . הגאון רבי שמואל הלוי וואנר זי"ע . . . . .
- 626. . . . . הרגה"ק רבי שמואל הלוי וואנר זי"ע . . . . .

י"ז ניסן

- 628. . . . . הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע . . . . .
- 630. . . . . כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא זי"ע . . . . .

י"ח ניסן

- 630. . . . . הגאון רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל . . . . .

י"ט ניסן

- 631. . . . . הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע . . . . .
- 636. . . . . הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע . . . . .
- 637. . . . . הרה"ק רבי פנחס אליהו מפילץ זי"ע . . . . .
- 638. . . . . כ"ק מרן אדמו"ר ר' יעקב יוסף ווייס מספינקא זי"ע . . . . .

כ' ניסן

- 639. . . . . הגה"צ רבי יעקב דוד מרדומסק זי"ע . . . . .

כ"א ניסן

- 640. . . . . הרה"ק רבי דוד לייקעס זי"ע . . . . .
- 641. . . . . הרה"ק ר' ישכר דב בעריש אייכנשטיין זי"ע . . . . .

כ"ב ניסן

- 642. . . . . הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע . . . . .

כ"ג ניסן

- 643. . . . . הרה"ק ר' ישראל שלום יוסף מבוהוש זי"ע . . . . .

כ"ד ניסן

- 643. . . . . הרה"ק רבי חיים יצחק מטשערנאביל-לאיעוו זי"ע . . . . .

כ"ה ניסן

- 644. . . . . הגה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע . . . . .

כ"ו ניסן

- 650. . . . . ה"ברך משה", ר' משה טייטלבוים מסאטמאר זי"ע . . . . .

כ"ח ניסן

- 653. . . . . הגאון רבי שבתי שעפטיל הורביץ זי"ע . . . . .

כ"ט אדר

- ה"תפארת שלמה", הרה"ק ר' שלמה הכהן מרדומסק זי"ע . . . . .
- 562. . . . . כ"ק אדמו"ר רבי יואל בעער מראפערט זי"ע . . . . .
- 566. . . . . כ"ק מרן אדמו"ר מרדכי מויז'ניץ-מאנסי זי"ע . . . . .

א' ניסן

- 567. . . . . הגאון רבי שמואל הלוי קעלין זי"ע . . . . .
- 567. . . . . הרה"ק רבי מנחם נחום משפיקוב זי"ע . . . . .
- 567. . . . . הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זי"ע . . . . .
- 569. . . . . הגה"צ רבי משה יוסף הופמן מפאפא זי"ע . . . . .

ב' ניסן

- 570. . . . . כ"ק מרן אדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש זי"ע . . . . .
- 572. . . . . כ"ק מרן אדמו"ר רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע . . . . .

ג' ניסן

- 576. . . . . הרה"ק רבי מנחם מנדל שטרנברג זי"ע מדעעש - צפת . . . . .

ד' ניסן

- 577. . . . . הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע . . . . .

ה' ניסן

- ה"אזהב ישראל" מאפטא, הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל זי"ע . . . . .
- 578. . . . . ה"תורת חסד", הרה"ק ר' שניאור זלמן מלובלין זי"ע . . . . .
- 584. . . . . הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב זי"ע . . . . .
- 586. . . . .

ו' ניסן

- 589. . . . . הגה"ק רבי חיים אבואלעפיא זי"ע . . . . .
- 589. . . . . הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע . . . . .

ז' ניסן

- 591. . . . . הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש זי"ע . . . . .
- 594. . . . . ד"ר משה ואלאך ז"ל . . . . .

ח' ניסן

- 595. . . . . הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע . . . . .

ט' ניסן

- 598. . . . . הגאון רבי אריה לוי זי"ע . . . . .
- 599. . . . . ה"אמרי חיים", הרה"ק ר' חיים מאיר הגר מויז'ניץ זי"ע . . . . .

י"א ניסן

- 603. . . . . הרמב"ן זי"ע . . . . .
- 606. . . . . השל"ה הק', ר' ישעיהו הלוי הורוויץ, זי"ע . . . . .

י"ב ניסן

- 607. . . . . הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל . . . . .

- הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא זי"ע 654
- הרה"ק רבי ירחמיאל בן הרה"ק ר' יעקב יצחק היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע 693
- הרה"ק רבי משה מרדכי מטריסק-לובלין זי"ע 695
- ה"טל חיים", ר' חיים פרידלנדר מליסקא זי"ע 696
- הרה"ק רבי משה משאץ זי"ע 696
- הגה"צ רבי משה הגר זצוק"ל 697
- רבינו יצחק אלפסי זי"ע - הרי"ף 697
- מהר"ם רבי מאיר לובלין זי"ע 698
- ה"מאיר נתיבים" הגה"ק רבי מאיר מרגליות זיע"א 698
- הגה"ק רבי יוסף תאומים ה"פרי מגדים" זי"ע 699
- הרה"ק רבי משה מזוועהיל זי"ע 699
- הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע 699
- הרה"ק יצחק אייזיק יהודה יחיאל סאפרין מקאמארנא זי"ע 700
- הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע 702
- הרה"ק רבי הלל ליכטענשטיין מקאלאמייא זי"ע 705
- הרה"ק רבי אברהם דוב אויערבאך זי"ע אבד"ק חמעלניק ופולנאה 668
- הגאון רבי אריה לייב צינץ זי"ע 668
- הרה"ק רבי ישעיה מקערסטיר זי"ע 671
- ה"בית הלוי" מברסק זי"ע 676
- הגאון רבי מאיר אויערבאך זצ"ל 678
- הרה"ק ר' ברוך מאיר מאזאריניץ זי"ע 678
- הרה"ק רבי אליעזר חיים מיאמפאלא זי"ע 679
- הרלב"ג זי"ע 680
- הגה"ק רבי יצחק הלוי הורביץ (איציקל האמבורגער) זי"ע 680
- הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זצ"ל בעל אמרי יוסף 681
- הרה"ק רבי יעקב חיים מסטולין זי"ע 684
- הרה"ק רבי מנחם מנדל מסטראפקוב זי"ע 685
- הגאון הגדול ר' שלמה אפרים ה"כלי יקר" אב"ד פראג זי"ע 688
- ח' אייר . . . . .
- ט' אייר . . . . .
- י' אייר . . . . .
- יא אייר . . . . .
- יב אייר . . . . .
- יג אייר . . . . .
- יד אייר . . . . .
- ט"ז אייר . . . . .
- י"ז אייר . . . . .
- י"ח אייר . . . . .
- י"ט אייר . . . . .
- כ"ק מרן אדמו"ר רבי צבי הירש מקרעטשניף - סיגעט זי"ע 718
- הגאון רבי יחזקאל לנדא ה"נודע ביהודה" זי"ע 719
- רבי משה חיים אפרים מסדילקוב ה"דגל מחנה אפרים" זי"ע 721
- הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע 722

756. . . . . הרה"ק רבי שמואל שלמה מראדזין הי"ד . . . . .

א' סיון

רבי אברהם מנחם מנדל שטיינברג ה"מחזה אברהם" מבראד זי"ע 757

ב' סיון

ה"אהבת ישראל" מויוז'ניץ זי"ע 758
ה"מנחת אלעזר", הרה"ק ר' חיים אלעזר ממנוקאטש זי"ע 761

ג' סיון

רבינו עובדיה מברטנורא זי"ע 763
הרה"ק רבי יעקב שמשון משפ"טיווקא זי"ע 764
הרה"ק רבי ישראל צבי רוטנברג ה"אור מלא" מקאסאן הי"ד 765

ה' סיון

הרה"ק רבי זאב וואלף מזיטאמיר זי"ע ה"אור המאיר" 768

ו' סיון

הגאון רבי חיים מוורמייזא זי"ע 769
הבעש"ט הק', ר' ישראל זי"ע 770
הרה"ק אברהם שלום הלברשטאם מסטראפקוב "דברי שלום" זצוק"ל 773
הגה"צ רבי יהודה ראונער מסעקלהיד הי"ד 774
הגה"ק רבי אברהם מרדכי אלטר מגור ה"אמרי אמת" מגור זי"ע 774

ז' סיון

אברהם בן אברהם גר הצדק פוטוצקי הי"ד 776

ט' סיון

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע 776
הרב הגאון מוהר"ר יעקב חיים סופר ה"כף החיים" זי"ע 777

י' סיון

הרה"ק רבי משה מראזוואדאוו זי"ע 778

י"א סיון

הגה"צ רבי שמואל רוזנברג מאונסדורף זי"ע 779
הגה"צ רבי שלמה זלמן עהרנרייך הי"ד משאמלויא 781
רבי יצחק יעקב ווייס ה"מנחת יצחק" זצ"ל 781
הרה"ק רבי יוד'לי הורוויץ זי"ע 783

י"ב סיון

הרה"ק רבי מנחם מנדל המגיד מבאר זי"ע 783

הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא הי"ד 722

י"ח אייר

רבינו משה איסרליש הרמ"א זי"ע 724
הרה"ק רבי אורי מראהטין זי"ע 727

י"ט אייר

גאון ישראל וקדושו רבינו מאיר מהר"ם מרוטנבורג זי"ע 727
הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע 728
הרה"ק משה מקאלוב זי"ע בעל ה"עת רצון" 730
הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל 731
הגאון רבי משה הלוי סולוביצ'יק משוויץ זצ"ל 732
הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע 732

כ' אייר

הגאון רבי מאיר ברנסדורפר זצ"ל 735

כ"ב אייר

הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין זי"ע 736
הגאון רבי שלמה אליעזר אלפנדי זי"ע 737

כ"ד אייר

הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמאנא זי"ע "דמשק אליעזר" 739
הרה"ק רבי משה מרדכי מקאברין זצוק"ל 740
הגאון רבי יצחק הכהן פייגנבוים זצ"ל 740
הרה"ק רבי ישראל שלום יוסף מאנטניא הי"ד זי"ע 741
הרה"צ רבי מנחם מנדל מונדרר מקאסוב זי"ע 741

כ"ה אייר

הרה"ק רבי ישעיה מדינאוויץ זי"ע 743
הרה"ק רבי ברוך מריקא זי"ע 743
הרה"ק רבי חיים מקאסוב זי"ע 744
הגאון רבי יעקב מליסא זי"ע 746

כ"ו אייר

רבינו סעדיה גאון זי"ע 748
הרמח"ל רבי משה חיים לוצאטו זי"ע 749
הגאון רבי יצחק מזולאוין זי"ע 749
הרה"צ רבי יצחק אייזיק מהומיל זצ"ל 750
הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין זי"ע 750
הרה"ק רבי מרדכי יוסף מזלאטיפאלי זי"ע 751
הרה"ק רבי שלמה גולדמן מזווייהעל זי"ע 751

כ"ז אייר

הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע 754
כ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר'ל מאמשינוב זי"ע 755

כ"ט אייר

הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע 755

כ"ג סיון
הגאון רבי יהודה אסאד זי"ע 822

כ"ד סיון
הרה"ק רבי יעקב יצחק מבלענדוב זי"ע 825
הגה"צ ישראל חיים פרידמן ה"לקוטי מהרי"ח זי"ע . . . 825

כ"ה סיון
הרה"ק רבי בעריש מביאלא זי"ע 826
הגה"ק רבי חיים סופר ה"מחנה חיים זי"ע 827
הרה"ק הרב מרדכי אליהו זי"ע 828

כ"ו סיון
רבי אייזיק רבי יעקלים מקראקא זצ"ל 831
הגה"צ רבי יוסף מאיר טיגרמן מנייהיזל הי"ד 833
הגה"צ רבי יהושע בוקסבוים מגאלאנטא הי"ד 833
הגאון רבי אברהם שטרן מנייהיזל הי"ד בעל "מליצי אש" 834

כ"ז סיון
ה"פנים מאירות", הגאון ר' מאיר אשכנזי זי"ע 835
הרה"ק משה יחיאל אלימלך מלעברטוב זי"ע 836

כ"ח סיון
הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זי"ע 837
הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל הגאון מטעפליק . 839
הגאון רבי אהרן צבי מבריסק זצ"ל 841
הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל 842

כ"ט סיון
הגה"ק רבי שמואל שמריהו מאוסטרובצא זי"ע
בעל "זכרון שמואל" 844
הרה"ק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע 844
ד"ר יעקב ישראל דיהאן זצ"ל 847

ל' סיון
הרה"ק רבי יחיאל יעקב מקוונניץ זי"ע 849
הגאון רבי שלמה קלוגר זי"ע 850
הגאון רבי חיים אלעזר וואקס ה"נפש חיה זי"ע 852
הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זי"ע 853

א' תמוז
הרה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין ה"מאור ושמש" 856
הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע 860

ב' תמוז
הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה זי"ע 861
הגאון רבי מרדכי זאב איטינגא זי"ע 863

י"ג סיון
הרה"ק שרגא יאיר רבינוביץ ה"ארון עדות" מביאליברודיג זי"ע 784
הרה"ק רבי יצחק אייזיק ה"חקל יצחק" מספינקא זי"ע הי"ד 785

י"ד סיון
הגאון רבי חיים מוולאזין זי"ע 787
הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל 789

ט"ז סיון
הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדיל מווארקא זי"ע 789
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט הי"ד 790

י"ז סיון
הרה"ק רבי אהרן מקארלין בעל "בית אהרן" זצוק"ל . . . 793

י"ח סיון
הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זי"ע 794
הרה"ג ישראל זאב הורביץ זצ"ל מח"ס "נחלה לישראל" . 797
הרה"ק רבי יעקב אלימלך מדעעש הי"ד 797

י"ט סיון
הרה"ק רבי דון יצחק אברנבאל זי"ע 798

כ' סיון
הגה"ק רבי יחיאל מיכל מנעמירוב הי"ד 800
הרה"ק רבי צבי הירש מנאדבורנא זי"ע 801
הרה"ק רבי זאב מראחמסטריווקא זי"ע 802
הגה"צ רבי אליעזר פיש מביקסאד הי"ד 803

כ"א סיון
הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע 804
הגאון רבי אריה לייב הלוי איש הורוביץ זצ"ל בעל הרי בשמים 804
הרה"ג מטרנופול דוד מנחם מאניש באב"ד זצ"ל, בעל ה"חבצלת השרון" 805
הרה"ק רבי שמעון סופר מערלוי הי"ד 805
הגה"צ רבי משה סופר הי"ד 808

כ"ב סיון
מוהר"ר דוד מירלש ה"קרבן העדה זי"ע 809
הגאון רבי דוד דייטש זי"ע בעל "אהל דוד" 809
הרה"ק רבי ירחמיאל יהודה מאיר מפרשסיחא זי"ע . . . 812
הרה"ק רבי חיים דב מוואסלוי זי"ע 813
הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זי"ע 814
הרה"ק האדמו"ר רבי ישראל מרדכי טברסקי מרחמסטריווקא זי"ע 816
הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר גאב"ד חתמ"ס ב"ב זצ"ל . 820

י"ט תמוז

ה"ברכת הזבח", הגה"ק רבי אהרן שמואל קיינובר זי"ע 903
 הרה"ק רבי יהושע מטאמאשוב זי"ע 903

כ' תמוז

הרה"ק רבי משה יהודה ליב מחעלם זי"ע 906
 כ"ק מרן אדמו"ר ה"חכמת אליעזר" מסערט-ויז'ניץ זי"ע 907

כ"א תמוז

הגה"ק רבי אליהו בעל שם מוורמייזא זי"ע 907
 הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטפינשט זי"ע 908

כ"ב תמוז

הרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע 912

כ"ג תמוז

הגה"צ רבי שאול משה זילברמן זצ"ל 914

כ"ה תמוז

הגה"צ רבי ישעיה זילברשטיין מוויצען זי"ע 915

כ"ו תמוז

הגאון רבי יצחק ווייס הי"ד אב"ד וערבוי 916

כ"ח תמוז

ה"ישמח משה", הגה"ק ר' משה טייטלבוים זי"ע 916
 הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זי"ע 918

כ"ט תמוז

רש"י הק' זי"ע 920

א' מנחם אב

ה"חתן סופר", מוה"ר שמואל הערענפעלד זי"ע 921
 הרה"ק רבי אהרן מקרייז-צאנו זי"ע 921
 הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע 922
 כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זי"ע 923

ב' מנחם אב

הרה"צ רבי עמרם געשטעטנער הי"ד מנייפעסט 925

ג' מנחם אב

הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאלי זי"ע 926

ד' מנחם אב

ה"קדושת ציון", הגה"ק ר' בן ציון מבאבוב הי"ד 928
 הרה"ק רבי יהושע העשיל מחענטשין-עלקוש זי"ע 928

ה' מנחם אב

האריז"ל זי"ע 929

הרה"ק רבי אברהם מטריסק זי"ע 863

ד' תמוז

רבינו יעקב תם זי"ע 868
 הגה"ק ר' פנחס הורוויץ זצ"ל ה"הפלאה" זי"ע 869
 הגה"ק רבי יהושע העשיל תאומים-פרנקל
 מקאמארנא זי"ע 871
 המשפיע רבי מנחם מענדל פוטרפאס זצ"ל 871
 הגה"צ רבי חיים משה מענדל זצ"ל 873

י"א תמוז

הרה"ק המקובל האלקי רבי צבי הירש ה"עטרת צבי"
 מזידיטשוב זי"ע 874
 הגאון רבי אהרן משה טוביש זצ"ל "קרני ראם" 877
 הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד 878
 הגאון רבי יהודה ליב צירלזאהן הי"ד 879
 הרה"ק רבי שלמה חיים מבולחוב הי"ד 879

י"ב תמוז

רבינו יעקב "בעל הטורים" זי"ע 880

י"ג תמוז

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע 881
 הרה"ק רבי דוד מרחמיסטריווקא זי"ע 883

י"ד תמוז

הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן זצ"ל 883
 כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי יצחק אייזיק ראזענבוים זצלה"ה
 מזושטסקא 883

ט"ו תמוז

רבינו חיים בן עטר ה"אור החיים" הקדוש זי"ע 885
 הרה"צ רבי עמרם בלוי זצ"ל 889
 ה"שאגת אריה", הגאון ר' אריה ממיץ זי"ע 889
 הרה"ק רבי אלעזר מרישא זי"ע 890
 הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא זי"ע 894
 כ"ק מרן אדמו"ר ר' דוד משה מקרעטשניף זי"ע 896

ט"ז תמוז

כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם יהושע העשיל מקאפיטשניץ
 זי"ע 899

י"ז תמוז

ה"לבושי מרדכי", ר' מרדכי יהודה ליב ווינקלער זי"ע 900

י"ח תמוז

הרה"ק רבי יעקב אריה מראזימין זי"ע 900
 הגה"צ רבי בנימין ברגר מבעלעד הי"ד 903

כ' מנחם אב
הגה"צ רבי לוי יצחק שניאורסון זי"ע 979

כ"א מנחם אב
הרה"ק רבי אלכסנדר סענדר מקאמארנא זי"ע 981
הרה"ק רבי אהרן מבעלז זי"ע 984

כ"ב מנחם אב
הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן זי"ע 991
הגאון רבי אליהו הכהן דושניצר צוק"ל 993
הרה"ק רבי יעקב דוד מפשקאן זי"ע 993

כ"ג מנחם אב
ה"קהלות יעקב", הגאון ר' יעקב ישראל קניבסקי מסטייפלא זי"ע 994

כ"ד מנחם אב
ה"תהלה לדוד", רבי דוד אורטנברג זי"ע 995
הרה"ק רבי שלום מוואסלוי זי"ע 995

כ"ה מנחם אב
הרה"ק רבי ישכר בער מזולאטשוב זי"ע 997

כ"ו מנחם אב
הרה"צ רבי לייזשע זצ"ל 998
כ"ק מרן אדמו"ר ר' יואל מסאטמאר זי"ע 999

כ"ז מנחם אב
ה"מגיני שלמה", הגאון ר' יהושע חריף אב"ד קראקא זי"ע 1004
הרא"מ בן ה"חידושי הרי"מ" זי"ע 1004
הרה"ק רבי נחום דובער מסאדיגורא זי"ע 1005
כ"ק מרן אדמו"ר מספינקא-וויליאמסבורג זי"ע 1007
כ"ק מרן אדמו"ר ר' משולם פייש סג"ל לאווי מטאהש זי"ע 1008

כ"ח מנחם אב
הנצי"ב מוולאז'ין זי"ע 1016

כ"ט מנחם אב
הגאון רבי שמואל סלאנט זי"ע 1016
הרה"ק רבי יוסף מאיר ממחננובא זי"ע 1017
כ"ק מרן אדמו"ר ר' אליעזר זוסיא פורטגאל מסקולען צוק"ל 1017

א' אלול
ה"לב שמח", הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק זי"ע 1018

ז' מנחם אב
ה"ערוגות הבושם", משה גרינוואלד אב"ד חוסט זי"ע 937
ה"נתיבות שלום", הרה"ק רבי שלום נח ברזובסקי מסלונים זי"ע 938
הגאון רבי דב מאיר קרויזר זצ"ל מח"ס "דבר המלך" 938

ח' מנחם אב
כ"ק מרן אדמו"ר רבי חנוך העניך דב מקוידניוב זי"ע 939

ט' מנחם אב
ה"חוזה" מלובלין, הרה"ק רבי יעקב יצחק זיע"א 939

י' מנחם אב
הרה"ק רבי דוד פורקעס זי"ע 944
הרה"ק רבי יוסף מדעעש זי"ע 945

י"א מנחם אב
הרה"ק רבי הלל מפאריטש זי"ע 946
הרה"ק רבי אהרן מסטולין-ווארשא הי"ד 949

י"ג מנחם אב
ה"מגלה עמוקות", הרה"ק רבי נתן נטע שפירא זי"ע 949
הגאון רבי מרדכי בנעט זי"ע 955
כ"ק מרן אדמו"ר רבי יוסף גרינוואלד מפאפא זי"ע 960

י"ד מנחם אב
הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע 963
כ"ק מרן אדמו"ר ר' יצחק מבוהוש זי"ע 968

ט"ו מנחם אב
הרה"ק רבי שמעון ׳לביא זי"ע 968
הרה"ק רבי אשר (השני) מסטולין זי"ע 969
ה"בית יעקב", ר' יעקב מרדוין זי"ע 971
הרה"ק רבי צבי הירש מרודניק זי"ע 971

ט"ז מנחם אב
ה"שובע שמחות", מנחם מענדיל לעזער זי"ע 973
השר רבי משה מונטיפיורי ז"ל 973

י"ח מנחם אב
הגאון רבי שמשון ורטהיימר זי"ע מווינה 975

י"ח מנחם אב
הרה"ק רבי שלמה חנוך מראדומסק הי"ד 976

י"ט מנחם אב
הגאון רבי יעקב כולי זי"ע מח"ס "ילקוט מעם לעוז" 977
הרה"ק רבי אהרן מנחם מנדל מאלעסק זי"ע 977
הרה"ק מבאיאן-טשערנאוויץ זי"ע 977
הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע 978

י"ח אלול
 המהר"ל מפראג זי"ע 1061
 הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא זי"ע. 1067

י"ט אלול
 ה"שפת אמת" מברעז'אן זי"ע 1068

כ' אלול
 הגה"צ רבי אברהם שטרנהרץ זצ"ל 1068
 הגאון מפוניבז' ר' יוסף שלמה הכהן זצ"ל 1069

כ"א אלול
 הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע 1069

כ"ב אלול
 הרה"ק ר' מרדכי דוב מהורנסטייפל זי"ע 1071
 הרה"ק רבי ישכר בער מסאטמאר זי"ע 1075

כ"ג אלול
 הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע 1076
 ה"מנחת חינוך", הגאון מוה"ר יוסף אב"ד טארנאפאל זי"ע 1077

הרה"צ רבי נח וינברג זצוק"ל 1077
 ה"עקידת יצחק", הרה"ק רבי יצחק מנחם מאלכסנדר הי"ד 1078

כ"ד אלול
 הרה"ק רבי אברהם יוסף איגרא מזילין זי"ע 1079
 ה"חפץ חיים", ר' ישראל מאיר הכהן מראדין זי"ע 1080

הרה"ק רבי דב בער מטשורטקוב זי"ע 1086

כ"ה אלול
 הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע 1087
 הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זי"ע 1088

הרה"ק רבי אלתר מסוסנובצא-לעלוב זי"ע 1091

כ"ו אלול
 הרה"ק רבי שמואל אבא מזילין זי"ע 1092
 ה"בית שערים", הגאון ר' עמרם בלום זי"ע 1092

הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע 1092

כ"ז אלול
 הרה"ק רבי יעקב אריה מקאוולע זי"ע 1094
 הרה"ק רבי שלום מבעלז' זי"ע 1095
 הרה"ק רבי משה נתן נטע הלוי יונגרייז זי"ע 1099

כ"ט אלול
 הרה"ק רבי משה מסטולין הי"ד 1099

לוח ראשי תיבות 1101

ב' אלול
 ה"דמשק אליעזר", הרה"ק רבי אליעזר הגר מוויז'ניץ זי"ע 1022

ג' אלול
 הגאון רבי אברהם צבי אייזנשטיי זי"ע בעל "פתחי תשובה" 1024

הגה"צ רבי אליעזר ליפמן ליטמנוביץ מרדומסק זצ"ל 1025
 הרה"ק רבי ישעיה מטשחויב הי"ד 1025

ד' אלול
 הרה"ק רבי ישעיה מפשעדבורג זי"ע 1029
 ה"פני מבין", הגאון רבי נתנאל הכהן פריעד זי"ע 1029
 ה"אור שמח", הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זי"ע 1030

ה' אלול
 הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע 1032

ו' אלול
 ה"תוספות יום טוב", הגה"ק רבי יום טוב ליפמאן הלוי העלר זי"ע 1035
 ה"ייטב לב", הרה"ק ר' יקותיאל יהודה מסיגוט זי"ע 1038

ז' אלול
 הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע 1038
 הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זי"ע 1041

הרה"ק רבי משה יהודה ליב מפאשקאן זי"ע 1045

י"א אלול
 הרה"ק רבי שלום יוסף בן הס"ק מרוזין זי"ע 1045
 הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע 1046

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב זי"ע 1047
 הרה"ק רבי אברהם יהושע מנאסוד זי"ע 1048

י"ב אלול
 הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע 1051
 הגה"ק רבי חיים אויערבאך זי"ע בעל "דברי משפט" 1052

הרה"ק רבי אלעזר מלנצהוט זי"ע 1052

י"ג אלול
 הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע 1053
 ה"חסד לאברהם", ר' אברהם יששכר דב רבינוביץ מרדומסק זי"ע 1056
 ה"בן איש חי" זי"ע 1058

הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקוז'ניץ זי"ע 1060

ט"ו אלול
 הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד זי"ע 1060

מבוא להיכל סיפורי צדיקים

והנה על זה אמרו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שתף בו מדת רחמים דהיינו התגלות אלהות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה. כ"ק אדמו"ר הזקן שער יחוד והאמונה פרק ה

הרב הקדוש מפולנאה אמר בשם מורו הבעל-שם-טוב: כל מי שמספר בשבחי הצדיקים כאלו עוסק במעשה מרכבה.

ה'בית אברהם' אמר: סיפור מצדיקים הוא כתורה שבעל פה.

כשנפטר רבי פנחס גבאי, אמר הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זצוק"ל אחרי מיטתו: "אומרים בשם הצדיק מרופשיץ, שיהודי שיש לו קשר עם צדיק אומר למלאך השואל אותו מה שמך: "איני רוצה להגיד לך, קח אותי לרבי שלי". וסיים: "איזה רבי יהיה זה כבר אם יניח לו לחזור?"

מובא בשם הרה"ק מרוז'ין זיע"א על הא דאיתא בפרי הארץ במכתב להר"י מסמולין שביקש הימנו להפקד בזש"ק, שענה לו הפרי הארץ "היה היה דבר ה' ביד הבעש"ט זיע"א אחד היה מהקדמונים לא קם כמוהו ואחריו לעפר מי יקום, והוא היה יכול לפעול ישועות בקרב הארץ ולא אנחנו" ונשאל הרה"ק מרוז'ין זיע"א שהרי ראינו בהרבה צדיקים שלא הגיעו למדרגת הבעש"ט והרבה מישראל נפקדו על ידם בפקודת ישועה ורחמים. ותי' דמצינו בזה ב' אופנים, א' מי שמצד תולדתו ושורש נשמתו היה נקצב לו בני חיי ומזוני, רק שע"י חטאים מגלגול זה או מגלגול קודם נסתתמו צנורות השפע ואינו יכול לקבל מה שמגיע אליו, וע"ז כל צדיק יכול לפעול בתפילותיו לפתוח לו צנורות השפע, ב' מי שמצד תולדתו ושורש נשמתו היה שלא יהיה לו בנים, וכמו שנא' לאצע"ה שנולד במזל שיהיה עקר, ובזה צריך לעשות צירופים חדשים ולשנות את מזלו ושורש נשמתו, וזה כמו בריאה מחודשת, וזה היה יכול רק הבעש"ט זיע"א.

בתפלת מנחה של עש"ק עמד הבעש"ט הק' כמה שעות בתפלת י"ח ובפרט בברכת מחיה המתים, ואמר הטעם כי בעש"ק בעת המנחה הוא זמן תיקון ועליית הנשמות למעלה, ע"כ בברכת מחיה המתים מבקשים ממנו אלפי אלפים נשמות שיתקנם, ולכן הוא מאריך בברכה זו עד שמתקן את כולם. כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זצוק"ל

האמונה שאנו מאמינים בזמן הזה, היא בזכות הבעל שם טוב הק' זיע"ע. כמאמר הרה"ק מרוז'ין זיע"ע, שלולא האמונה שהכניס הבעש"ט הק' בלבות ישראל, לא היה נשאר ח"ו האמונה בישראל. ועל ידי זאת האמונה יש להם לבני ישראל מעמד גם בגלות המר, ובה הם מתחזקים עד ביאת המשיח.

בזמנו של מרן המאור עינים זיע"א הדפיסו ספר של סיפורים ומעשיות מהבעש"ט הק'. כשראה המאור עינים את הכתוב בספר, נענה ואמר, "כל מה שכתוב כאן יכולני אף אני לפעול, עם כל זאת בעל שם טוב אינני". כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא שליט"א

כ"ק אדמו"ר האמצעי זי"ע שאל פעם את אביו הקדוש רבינו הזקן זי"ע שיאמר לו איזה הפלאה על רבו הקדוש המגיד זי"ע, והשיבו, כי הרב המגיד היה ממש מרכבה לא"ס: כאשר היה מזיז ידו הק' הימנית, היה מרים את דרועא ימינא היא מדת החסד דלמעלה, וכאשר היה מגביה ידו הק' שמאלית, היה מרים את הדרועא שמאלא, מדת הגבורה שלמעלה. שאלו עוד ומה כבר היה הבעש"ט? ענה: משהו אחר לגמרי! הגאון רבי חנניא יוסף אייזנבאך שליט"א

מקוה: הרה"ק ר' משה מזוועהיל זי"ע אמר ששמע מפה אביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע ששמע מפ"ק של מרן הבעש"ט זי"ע שאמר בזה"ל: פעלתי אצל השי"ת שהטבילה שאדם טובל א"ע במקוה בבוקר יהיה נחשב לפני הקב"ה כמו תענית יום אחד עכל"ק. "סידור צלותא דאהרן" (ירושלים תשס"ג) ע' תרמ"ד

שמעתי מתלמידי הרה"ק רבי שימעלי ז'עליחובער הי"ד היה גאון מופלא ואיש קדוש ומקובל, והיה לו קבלות מתלמידי הבעש"ט זי"ע ואמר שהבעש"ט הוסיף שני עיקרים על הי"ג עיקרים של הרמב"ם, א' שכל המאורעות בעולם הוא בשביל ישראל, ב' שבכל דור ודור יש צדיקים כמו הג' אבות והז' רועים, וכמובן שהכוונה ע"ד יפתח בדורו כשמואל בדורו. הגה"צ אלחנן היילפרין זצ"ל

העיד זקני הקדוש מצאנו זי"ע השי"ת שלח את הבעש"ט הקדוש לזה העולם שיקיים את היהדות עד ביאת משיח צדקנו ב"ב. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו-קלויזנבורג זצוק"ל

"שאלו פעם חסידים את הרה"ק מנחם מנדל מקוצק, כיצד הוא שנוולד כמתנגד הפך והיה לחסיד. השיב להם רבם: נעשיתי חסיד, מפני שבימי ילדותי היה איש זקן שסיפר מעשיות נפלאות על צדיקים. הוא סיפר רק מה שידע, ואני שמעתי רק מה שהייתי צריך".

הרה"ק מהורניסטייפל זי"ע אמר בהספידו על הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע: "דבריו עשו רושם בשמים לעשות מופתים בארץ", והכניס הרבה אמונה בתוך כלל ישראל ע"י מופתיו, וכן בספריו מרבה לדבר מעניני אמונה.

אמונת צדיקים: בשם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע. איש כזה שאין לו אמונה, לאו דווקא שאין לו אמונה בהשי"ת, אלא אף שאין לו אמונת צדיקים, אין רשאים לדבר עמו. ולא דווקא בעניני אמונה אלא אף בסתם עניינים.

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זצוק"ל כותב בספר דגל מחנה אפרים בפרשת בראשית (ד"ה וירא): "וירא אלקים את האור כי טוב. ואיתא במדרש: כי טוב לגנוז, וגנוז לצדיקים, ובו משתמשין צדיקים בכל דור ודור (חגיגה יב.), עיי"ש, ושמעתי מאא"ז הבעל שם טוב הקדוש נ"ע זללה"ה היכן גנוז האור ההוא, ואמר שהשי"ת גנוז בתורה (עיין בזה"ק בהשמטות ח"א רסד.), ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור שיכולים להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו. כמו שראו עיני ממש כמה מעשיות מה שכתב לדודי זקני המנוח ר' גרשון קיטובר ז"ל שנסע לארץ הקדושה, איך שראה אותו בשבת בחוץ לארץ, ומה זה עשה בחו"ל, והשיב לו דודי זקני באגרת, שבאותו שבת עשה איזה גביר ברית מילה בחו"ל ושלח אחריו להיות מוהל אצלו, וכהנה וכהנה אשר קצרה היריעה מהכיל אשר הסתכל ממש מסוף עולם ועד סופו, והרי היה על ידי אותו אור שנגנו בתורה".

פעם אחת סיפר הרה"ק מפולנאה לנכדו - הרה"ק מחמעלניק - איך שנתקרב לרבו הבעש"ט הק', ואמר לו - "לכם קל מאד לבחור רבי ומדריך לעצמכם, ודי לכם בנסיעה אחת לקבל עליכם את מרותו, אך לא כן אנו, - אף שראינו בעינינו תחיית המתים בפועל, בכל זאת לא החלטנו עדיין להכניע את עצמנו לפניו, רק בשעה שהרגשנו בו מסירות נפש בפשטות לקיים מצוות דרבנן. אז - באותו שעה החלטנו לבטל את עצמנו לפניו ולקבל עלינו את מרותו להשמע לכל היוצא מפיו. וזאת היתה באחת מנסיעותיו שלא עלה בידו ליטול ידיו לתפלה, מאחר שלא היה מים במקום. וכשראה שבלית ברירה יהיה מוכרח להתפלל בלי נט", נשתטח ארצה וזעק - אם חלילה אעבור על דבריהם איני חפץ לחיות - כך הדריך הרה"ק מפולנאה את נכדו לעבודת ה' - מסירות נפש ואמונת צדיקים מה הוא.

הרה"ק מבארדיטשוב: אין אתם מבינים גודל קדושתו של הרבי ר' ברוך'ל ממיזבזו, שקדושתו גדולה כמו אדם הראשון קודם החטא, שלא היה צריך ליקח המאכל בפיו לאכול, שכל האברים היו להם כל החושים, והיה בכחו לעשות כל הפעולות בכל אבר, והיה יכול לטעום טעם המאכל כשרק החזיק המאכל בידו. רק אחר החטא נתחלקו כל החושים לפעול כל אבר רק פעולתו המיוחדת לו. כמו שכתוב (תהלים לח, ד) אין שלום בעצמי מפני חטאתי.

כך גם הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע. "קובץ משכנות יעקב" (סקווירא) ניסן תשנ"ה, ע' נ"ה.

קשרים בין צדיקים: שורשים וגלגולים

רבים מהצדיקים בדורות האחרונים הם גלגול של תנאים קדושים מזמן הגמרא.

היעב"ץ בנו של הגאון רבי צבי אשכנזי זי"ע בעל "חכם צבי" (בעל ההילולא בא' אייר) כשבא להספיד את אביו ולטפל בענייניו, והדפיס את ההספד בקונטרס 'ציב פתגם'. הביא מה ששמע מגדול הדור על אביו, שלא היה העולם ראוי להשתמש בכלי קדוש כזה, שהיתה בו נשמת איזה תנא מהדורות הקודמים.

וכן כתבו על הרבי הקדוש זושא מאנפולי שהוא גלגול של התנא הקדוש רבי ישמעאל רבי ישמעאל אומר. בשלש עשרה מדות התורה נדרשת.

בשבת בעת השלחן גילה ר' אייזיק'ל סאפרין מקאמארנא להייטב לב מגדולת נשמתו של הישמח משה, שיש לו נשמת ירמיה הנביא.

בשם הרה"ק חיים מצאנז: הגה"ק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע יש בו ניצוץ מירמי' הנביא.

בשם הרה"ק חיים מצאנז: אמר שהכיר 3 צדיקים שהיו בבחינת אדם הראשון לפני החטא. וכל מה שאכלו יותר היה בזה מצוה יותר. ואלו הם הרה"ק נפתלי צבי מראפשיץ. הרה"ק מאיר הלוי מאפטא בעל האור לשמים. הרה"ק קלונימוס קלמן הלוי אפשטיין בעל מאור ושמשי.

הרה"ק יחזקאל שרגא משינווא כשאמרו לו שלא קם צדיק כבעש"ט הקדוש. אמר על הרה"ק נפתלי צבי מראפשיץ. וכי לא היה בעל שם.

בעת שיצא הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעפסק זי"ע למסעיו בשליחות רבו, נסע המגיד זי"ע בעצמו ללוות אותו עד הנהר "ד'נייפר" ושם אמר לו "אין מושחין מלכים אלא על המעיין", לרמוז שמסמיכו לגדולות. שהוא ניצוץ מחזקיהו המלך ע"ה

פתח הצדיק רבי אברהם מקאליסק זי"ע בהספד של הרה"ק רבי מנדלי מוויטעפסק זי"ע, וישא את משלו, למלך גדול מאד שהיה מנשא את אחד משריו יותר מכולם, וכאשר נתקנאו בו שרי המלוכה האחרים ושאלו לסיבת הדבר, אמר להם כי לא לחנם הוא מנשאהו, שהשר הזה יש תחת פיקודו חיילים פשוטים ביותר נבערים מדעת, ואעפ"כ השכיל כ"כ להשריש בהם הערצה למלך עד אשר יעבדוהו באהבה ויראה לא פחות מהמקורבים אליו. השיבו השרים למלך, וכי זו ראייה על מצבם, הלא כל זה קורה רק כשהוא מתייגע עמם יומם ולילה, ועתה קח מעליהם את השר ותראה שישארו חיילים פשוטים ונבערים כמו שהיו, ויעתר להם המלך לבחון זאת ע"י שיקח אותם מהם. והנמשל מובן.

רבי יצחק אייזיק מקאמרנא מרמז שהיה בו נשמת הבעש"ט הק' עצמה, וכך כותב (בהקדמת היכל הברכה) כי כאשר בא פעם לפני רבו העטרת צבי אמר לו: "תדע כי הבעש"ט הק' נמצא עתה פעם שנית בעולם, ובענין יחודים הוא גדול עתה יותר מאשר בחייו בפעם הראשונה". וכאשר בא רבי אייזיק'ל לפני הרה"ק מרוזין זי"ע, אמר לו גם הוא כדברים האלה ממש. וכן כאשר בא לפני הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע אמר לו גם כן כדברים האלה. ושלשה צדיקים אלו רמזו בזה על רבי אייזיק'ל עצמו, כי בו ירד נשמת הבעש"ט הק' פעם שנית בזה העולם. ולכן היה רבי אייזיק'ל דבוק מאוד אל הבעש"ט הק', ובכל פעם כאשר מזכיר בספריו את הבעש"ט הק', מאריך בגדולתו בגעגועין וכיסופין אליו, כי לבד מזה שהיה מקבל שלישי ורביעי מהבעש"ט, בערה בקרבו נשמת הבעש"ט הק' עצמה.

ואמרו שהי' לרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב נשמת הרי"ף ז"ל, זי"ע. ממכתב קודש כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל.

הישמח ישראל מאלכסנדר רבי ירחמיאל ישראל יצחק דנציגר שהיה נוסע לרבי יעקב אריה מרדזימין שיברכו לילדים, עד שפעם אחת אמר רבי יעקב אריה לחסידיו: מה רוצה בנו של הרב מגריצא (רבי יחיאל מילא את מקום אביו רבי שרגא פייבל מגריצא, הלא הוא נשמת האור החיים הקדוש) (שלא היו לו ילדים) וכיצד יהיו לו ילדים.

צדיקים אמרו על הרה"ק רבי ישעיה מדינאוויץ זי"ע כי הוא היה מהנשמות החדשות וזה הוא אורו של משיח. סיפורים נחמדים זיטאמיר תרס"ג, להרה"ח ישעיה וואלף ציקערניק מקורב הרה"ק רבי יצחק מסקווירא

הרוז'נר הקדוש זצוק"ל אמר על בנו הרה"ק מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין: "זה אלפיים שנה שלא היתה בעוה"ז נשמה כנשמתו". וכדי להוריד את נשמתו - נשמה גדולה וגבוהה כזו, היה צריך לקבל על עצמו ייסורים ועול גלות, וידוע שקיבל על עצמו לשהות במאסר ששלח אז - בעת מאסרו - להודיע לאמו הצדקנית חוה'לי לאמר: שהיא אשמה במאסרו, בהזכירו, ששאל בעצתה אם יקבל על עצמו גלות עבור הבאת נשמה קדושה כזו. וענתה לו: מה לא עושים עבור ילדים, ואח"כ סיים הרה"ק מרוז'ין שלבנו יש נשמת מרדכי היהודי.

הרה"ק ר' מרדכי מצ'רנוביל דיבר בשבחם של צדיקים נסתרים. ביקש ממנו מישהו מהתלמידים שיראה להם צדיק נסתר. ענה להם ר' מרדכי: אתם מסתכלים כרגע על צדיק נסתר. לא הבינו החסידים איך רבם אומר שהוא נסתר? ענה להם רבם: כמה גדולה היתה הרחמנות עליכם, אילו היינו באמת רק מה שאתם רואים בנו...

על המגיד הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל מביא המגיד מטריסק בספה"ק "מגן אברהם" פר' בהר שזיכך כ"כ את גופו שהגוף נהיה נשמה, ממילא נשמתו היתה נשמה לנשמה...

בעת עריכת השולחן ביום ל"ה בעומר לרגל הילולת אביו המגיד הרה"ק ר' מרדכי מטשערנביל זי"ע, נענה בנו זקה"ק מרן רבי איציקל סקווערער זי"ע ואמר: "אצל אבי היתה נשמת רבי שמעון בן יוחאי, ממילא הרי אנחנו 'רבי אלעזר בנו'!"

בשם בעל באמ"ח זי"ע שלפני ביאת משיח תתגבר מינות ר"ל והתרופה נגד זה לשיח מצדיקים.

הרה"ק מנחם מנדל מרימנוב פעם אחת כשישב ללמוד, ועסק בספר הרי"ף, הגיע עליו התעוררות עצומה בהתמרמרות גדול, ועשה לעצמו חשבון הנפש, הלא כבר גמרתני כל הש"ס בבלי וירושלמי עם כל הראשונים, והכל אצלי כמונח בקופסא, ומה יתרון יש בכל זה אם עדיין לא זכיתי ליראה האמיתית יראה עילאה יראת הרוממות, ובבכ' רבה נרדם על הרי"ף שעסק בו אז, ונראה לו הרי"ף בחלום, ואמר לו, דע כי אתה שורש נשמת, ומשום זה הגיע לך ההתעוררות הזו בעת שעסקת בספרי, ואם רוצה אתה להגיע ליראת הרוממות, אין לך עצה, רק שתלך לליזענסק להרה"ק רבי ר' אלימלך, ושם תזכה ליראת הרוממות. והנה בהקיץ משינתו, דברי רבינו הרי"ף שנתגלה לו בחלום בער בו כאש, ולא התמהמה, ותיכף וישא את רגליו לילך בזריזות להרה"ק ר' אלימלך לליזענסק, ועזב הכל אשר לכל בשם, והלך ונסוע עד הגיע לביתו הק' של הרבי ר' אלימלך.

הרמח"ל הקדוש רבי משה חיים לוצאטו זי"ע היה גלגול של רבי עקיבא. שהיה עם הארץ עד גילך 40 והרמח"ל הקדוש חי 40 שנה לתקן 40 שנה אלו. ונקבר התנא האלוקי רבי עקיבא בעיה"ק טבריה ת"ו. אחר פטירתו התבטא עליו מורו ורבו הג"ר ישעיה באסאן, "שהיה ניצוץ נשמת משה רבינו ע"ה".

האדמו"ר הזקן בעל ה"שו"ע והתניא אמר להרה"צ רבי יצחק אייזיק מהומיל זצ"ל: מה אפשר לעשות ונשמתך היא נשמה דאצילות אך גופך אינו כלי מתאים עבורה, ולפיכך זקוק הוא לביטושים שיכשירוהו לכלי מתאים לנשמה (מסיפורי רע"ז סלונים - 'מגדל עז' ע' קפד).

סיפר לי כ"ק מרן אדמו"ר מוהרשנ"ן מלעלוב זצוק"ל, ששמע מאיש מהימן, שהיה אצל הרה"ק ר' שלמה מזוועהיל זצ"ל, ופעם אחת אמר להרבי מזוועהיל, הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זצ"ל חי בהרווחה והרבי חי בעניות. אמר לו הרה"ק מזוועהיל יש שני סוגי צדיקים, יש צדיק הדור, ויש צדיק יסוד עולם, הרה"ק מהוסיאטין הוא צדיק הדור, והצדיק יסוד עולם הוא כמו היסוד שמונח למטה (בארץ), ורמז בזה על עצמו (שחי מתוך עוני).

כ"ק מרן אדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל אמר על הרה"ק ר' שלמה מזוועהיל זצ"ל מקור נשמתו של הרבי מזוועהיל הוא מ"יסוד שביסוד"... כעבור ימים אחדים, נצחו אראלים את המצוקים והאדמו"ר הקדוש מזוועהיל נתבקש לגנוי מרומים, היה זה ביום רביעי כ"ו אייר, ארבעים ואחד יום לעומר, יום הספירה של "יסוד שביסוד"...

הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, אבד"ק טארנא אמר הרה"ק מויז'ניץ הוא "משיירי כנסת הגדולה" (מנחת אהרן' בהקדמת המו"ל).

הגה"ק בעל מנחת אלעזר זצ"ל, אמר שזה מה שהוא המנהג, שהולכים בעת צרה לבקר קברי צדיקים ולבקש מהצדיקים שיתפללו לבטל הגזירה, זהו מפני שבשמים ממעל מסתירים מהצדיקים את הגזירות, מפני שידוע שהקב"ה גוזר והצדיק מבטלו, ויש ענינים שהקב"ה יודע ית"ש, שזהו טובת בני, שלא לבטל הגזירה לכן מעלים זאת מהצדיקים, ולכן אנחנו באים לקבריהם לגלות להם הגזירות וללמדם אותם שידעו מזה - וזה שאמר "אשרי לומדיך" שצדיקים לומדים אותך שתדע שיש גזירות רעות ואין הם יודעים אותם - וכן אמר לאביו, שיש לו צרות, ואך מעלימים זאת ממנו, ולכן הוא מגלה אותם שידע להגן עליו.

כ"ק מרן אדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל: הצדיק מקבל את עיקר כוחותיו מן המקושרים אליו. וכן היה מפרש את דברי משרע"ה לאנשים שלא נטהרו (בפרשת פסח שני): "עמדו ואשמעה..." , כלומר, אם תהיה לכם עמידה ותקומה, אזי תוסיפו כח גם בי, "ואשמעה..." והיה מספר בענין זה מעשה שארע בבית מדרשו של הבעש"ט, שהיה עומד ומאריך מאד בתפילתו ביחודים ובעליית נשמה. התלמידים שסיימו מכבר את תפילתם, והיו רגילים שתפילת רבם הקדוש מתארכת הרבה, יצאו החוצה לרגעים מעטים, לצורך טעימה בעלמא. ויהי בשובם, ראו שפתאום סיים הבעש"ט להתפלל. והגיד להם, שכל כוחו ותקפו רק בהיות התלמידים עמו במחיצתו, אבל ברגע שעזבוהו, תשש כוחו, ולכן סיים את תפילתו.

הרה"ק מוהרי"א מזידיטשוב זי"ע היה רגיל לספר מה שראה ושמע בשמים ממעל, וזקה"ק מצאנו זי"ע אמר פעם עליו: הלא הוא יושב בשמים. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו-קלויזנבורג זצוק"ל

שמעתי בשם הצדיק המפורסם מהרי"א זצ"ל מזידיטשאוו ששאלו מדוע אנשי מדינת הגר פעלו אצלו ישועות יותר מבני מדינתו. אמר להם אחרי שבבואם אצלו באים בבטחון באמת שיפעול להם הישועה ע"כ בזכות הבטחון יכול לפעול להם. הגה"צ רבי יהודה סג"ל ראזנער הי"ד אבד"ק סעקלהיד.

נאמר בשם חסידים בדורות עברו, שכל חסיד צריך שיהיה לו רבי בעולם הזה ורבי בעולם הבא, לכן כתיב פעמיים "עשה לך רב".

הרה"ק שרגא יאיר מביאליבזשיג זצ"ל בעריכת השלחן, שקוע בעמקי רעיונותיו בדביקות עצומה, נענה לפתע לקהל הנוכחים: מגיע לי מזל טוב באשר אבי הק' נתמנה להיות מחבר בית-דין-של-מעלה. מפ"ק מרן כ"ק אדמו"ר מביאלא שליט"א.

אמר הרה"ק מרדכי מנחם מענדיל מווארקא זצוקללה"ה זי"ע ועכ"י, שאף לשונאיו היותר גדולים אינו מאחל להיות "רבי" ומנהיג בישראל. כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א.

המשיל הרה"ק מהרמ"מ מווארקע זצלה"ה אותם המפארים גדלות הצדיקים במופתים וכדומה, הוא כמו שמשבחים להגבירה תמריל' (גבירה נודעת בפולין ששמה הלך לפניו, בעלת עסקים מסועפים שרבים מהצדיקים התפרנסו ממנה) שיש לה משטח עץ לרדידת אטריות ("לאקשין ברייט") כן הדבר במה שמשבחים הצדיקים במופתים, ועיקר שבח הצדיקים הוא במה שבכוחם להכניס יראת שמים

בלבות ישראל אף כחוט השערה, זה מופת גדול, ע"כ ושפתי פי חכם חן. כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א.

הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר, בדברו ממדריגות רבותיו אמר על הרה"ק מוהר"י מווארקע שהוא בבחינת אברהם אבינו ע"ה, ועל רבו הרה"ק מוהרמ"מ מווארקע שהוא בבחינת יצחק אבינו ע"ה. הרה"ק רבי יהודה משה מאלכסנדר זצוק"ל.

מובא בספה"ק כי יש ג' דרכים בצדיקים, א. שעובד את ה' במעשה, שתמיד הוא מוסיף והולך בדרכי ה' בתורה תפילה ומעש"ט, וכל מי שרואה את מעשיו יקח ממנו לעבוד את ה' ג"כ. ב. שעובד את ה' בדיבור. וע"י ששומעים ממנו זרע ישראל דברי אלקים חיים בקדושה ובטהרה דברים היוצאים מן הלב, מטיבים מעשיהם ועושים תשובה. ג. יש צדיק שעובד את ה' במחשבה, שהוא דבוק וקשור במחשבתו בדביקות נפלאה כל כך עד כל מי שרואה את פניו כמלאך אלוקים צבקות נורא מאוד, צלם אלוקים שעל פניו בראיה בעלמא זוכה לתשובה גדולה וליראה ולאהבה את ה', ומדריגה זו גדולה מכל המדריגות.

הרה"ק ישכר דב בער מראדושיץ בשל מופתיו נתכנה "סבא קדישא" וגם בשם "בעל שם טוב השני". הוא עצמו התבטא: "המופתים הנעשים אצלי בשבוע אחד, רבים הם מהמופתים שנעשו אצל הבעל שם טוב" שכן כל בואו לעולם היה "לגלות את אלקותו יתברך".

לשם מה נצרך שיהיו כה הרבה רבי'ס בעולם, הרי אפשר היה להסתפק ברבי אחד, שכל ה'עולם' יסע אליו והוא יפעל ישועות עבור כולם? אלא, שלא כל אחד יכול להושע אצל כל רבי ולא כל רבי יכול להושיע לכל אחד. אלו הזקוקים לישועה מסתובבים איפוא אצל כל הרבי'ס, עד שמגיעים הם אל אותה הרבי שישועתם בידו. הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא.

צדיק הדור צריך לילך בדרך זה שצריך מקודם להבטיח לכל אחד כל טוב ואח"כ להתפלל להשי"ת שיתקיימו דבריו שלא יהיה בדאי האדמו"ר מוהר"ד מביאלא זי"ע.

בכל דור ודור הקב"ה מעמיד כמה סוגים של צדיקים, חלק מהם תפקידם ללחום נגד הפושעים המתחדשים, וחלק מהם יושבים ולומדים תורה ובוזה הם לוחמים בפושעים. הגה"ק רבי יוסף שאול נאטנזאהן זיע"א.

החווה מלובלין שהעיד על הרה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין בעל "מאור ושמש", שנשמת התנא רבי אלעזר בן חרסום בקרבו. על הספר "מאור ושמש" התבטא בעל ה'אריה דבי עילאי', שבכוחו ליטול נשמה מגוף האדם לכבסו וללבנו כבריה חדשה (יד מאור ושמש עמוד שלד. וראה הסכמתו לספר).

פר' שופטים "על ידי שהאדם מדבק עצמו בצדיקים... על ידי זה מגלין לו הלכות ברורות בלי ספיקות כלל". הרה"ק קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין בעל "מאור ושמש".

"בעיני ראיתי זאת, מצדיקים בעת שבאו לדביקות גדול, והיו מדבקים עצמם בעולמות עליונים עד שכמעט היו מתבטלים ממציותם, ולא היו יכולים כמעט להישאר בזה העולם עד שהיו צריכים להגשים את עצמם באיזה דבר באופן גשמי, שיביטו על איזה דבר או חפץ להשתעשע בו או שיסתכלו

באיזה איש, ובזה יתגשמו עצמם מעט ויוכלו להוריד עצמם מדביקותם, להישאר בזה העולם... "פר' וירא. הרה"ק קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין בעל "מאור ושמש".

ונאמן היה בדרכו הקדושה להוכיח דבריו, כי "השי"ת - שולח לזה העולם בכל דור ודור, צדיקים גדולים שיש להם נשמות קדושות וגבוהות עד למאד... ואנחנו בני ישראל מצווים במצוה מן התורה הדבק בתלמידי חכמים... ובנסוע האיש הישראלי אל הצדיקים שבדורו, ומקרב את עצמו בתשוקה ואהבה רבה אל הצדיק, אזי כמים הפנים אל פנים הצדיק משפיע אליו בקדושתו להיות לו יתד נאמן בקדושה שלא יפול הנופל ממנו" (פר' יתרו ד"ה עוד על הפסוק). וביותר תוכחתו מגולה ל"המון העולם שסוברים, כשהיה צדיק מופת הדור בדורו ונסתלק, שאי אפשר עוד לצדיק אחר לעשות כמעשהו, אבל באמת הוא טעות גמור וחסרון האמונה"... הרה"ק בעל "מאור ושמש".

כ"ק מרן זקני מוהר"ש זצ"ל, בנסיעה לצדיקים ישנם ג' כללים, א', דצריך להאמין באמונה שלימה דיש ביד הצדיק לרפאות נגעי לבבו ולטהר את נפשו מכל סיג ופגם, וגדול כח הצדיק להשפיע עליו שפע רב מן השמים, ואם נוסעים אל הצדיק בלי אמונת אומן, אזי נגרע מההשפעה. ב', דלא סגי בזה שבאים אל הצדיק פעם אחת, דהאיש הנלכב הרוצה לינק משפעו ולהדבק בו ובתורתו, צריך לנסוע אליו לעתים תכופות ולהסתופף בצלו צלא דמהימנותא מידי פעם בפעם, ורק אז יזכה לעבוד את בוראו באהבה ושמחה כראות. ג', דהשפעת הצדיק אינה מורגשת בשלימות כשעדיין נמצא אצל הצדיק וחוסה בצלו, כי אם אחר שחוזר לביתו עמוס באהבת ויראת השם שספג בקרבו כל ימי שהותו בצל קורת הצדיק, אזי מורגשת קדושת ההשפעה ביתר שאת וביתר עוז, עכדה"ק ודפח"ה. כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב שליט"א.

עוד לפני שהצטרף לבעש"ט, נהג בחסידות ובפרישות רבה ביותר ו"אף על פי כן לא הייתי יכול לפטור מן מחשבות זרות עד שהוכרחתי לחכמת הבעש"ט". הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה זי"ע.

רבינו תם ז"ל שהי' ניצוץ משורש נשמת יעקב אבינו ע"ה. הרה"ק מוהר"א איגר.

הרה"ק יהושע העשיל תאומים-פרענקל מקאמארנא אם יסעו על קברי, יוושעו בכל מיילי דמיטב. ומשם ראה, שלעולם לא יחול יום פטירתי ביום שבת קודש. ואכן, יום ההילולא דיליה, ד' בתמוז אינו יכול לחול לעולם בשבת קודש.

הרה"ק האוהב ישראל האבד"ק אפטא צוק"ל אמר על הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זצ"ל שנשמתו הוא מהיכל הנגינה ובנגינותיו הקדושים משך וקירב את לב ישראל לאבינו שבשמים.

בספר אמרי קודש מהרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זצ"ל, שאמר על הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זצ"ל שהיה לו נשמת רבי אליעזר דמילה.

רבי יוסף חיים (הבן איש חי) ישב והגה בתורה לילות כימים. המקובל רבי שמעון אגסי סיפר לאחר הסתלקותו כי נקרא "יוסף" כיון שבנשמתו היה ניצוץ מנשמת יוסף הצדיק. הוא היה יפה-תואר כיוסף, נפל לבור תחתיות כמו יוסף שהובל לבור, נחבש בכלא בגלל עלילה כמו שקרה ליוסף.

הרמ"ע מפאנו כתב: מצאתי כתוב בשם הרב ר' יהודה הנקרא ר' יהודה ליאון דמודיאה, שהוא קיבל מרבותיו שקבלה אצלם שרש"י היה מגלגול רב, ונפש הרמב"ם היה מגלגול שמואל, ונפש רבינו תם היה מגלגול ר' יוחנן.

החתם סופר אמר: ה'ישמח משה' אוהב ללמוד רמב"ם, ע"כ אומרים שנשמתו מקורה מנשמת הרמב"ם, ואני אוהב ללמוד רמב"ן, ע"כ אומרים שנשמתו היא מנשמת הרמב"ן. וכן מנסר ממהרי"ץ דושינסקיא ששמע מהגה"ק ר' זעקל פאלק זצ"ל שהחת"ס בעצמו אמר לו, "הטעם שנוהג לחתום משה הק' סופר ולא הק' משה סופר, משום שהוא נשמת הרמב"ן ואינו רוצה לכתוב' הק' על שם משה ולכן כותב משה"ק סופר, שמעתי זאת איש מפי איש.

"ברוך המקום שהמציא לי נשמת רבי יהושע בן פרחיה" - כך הכריז הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא זי"ע בליל שבת קודש, לאחר חנוכה, בשולחנו הטהור בשנת תקע"ח. כך מעיד תלמידו הרה"ק רבי שמואל משינאווא בעל "רמתים צופים" על תנא דבי אליהו, שהיה נוכח בשעת מעשה, ומוסיף: "סיפרו לי, כי כל השנה אמר כן כדברים האלה, עד שבחנוכה הבאה (תקע"ט) נולד לו בן וקרא שמו יהושע, והוא הרב הצדיק מו"ה יהושע מק"ק אסטראווע סמוך ללובלין"

כתב מהרח"ו זצ"ל וז"ל: מורי הרב משה אלשיך בעל חבצלת השרון רבינא מתגלגל בו עתה ורבי שמואל בר נחמני הוא עתה בסוד העיבור וכו'.

הרה"ק רבי ישעיה הלוי הורוויץ זי"ע בעל "שני לוחות הברית", נולד בשנת ש"ל לערך בעיר לבוב לאביו הג"ד אברהם זצ"ל תלמיד הרמ"א ומהרש"ל. בעל "סדר הדורות" מביא מדברי המקובלים שהיתה בשל"ה הק' ניצוץ מנשמת רות המואביה.

החיד"א זצוק"ל מביא בספרו "מעגל טוב": סיפר לי הרב הירש מבאלחוב, ששמע מפי מגידי אמת, שהגאון מוהר"ר העשיל מקראקא הלך לווינה בשנת ת"ח (כשנמלט מחרב חמלניצקי וחבר מרעיו ימ"ש, בעת פרעות ת"ח ת"ט), והאב"ד שם היה מוה"ר רבי שעפטיל בעל "ווי העמודים", ולא החשיב כל כך להרבי ר' העשיל. שאל ממנו הר"ר העשיל פירוש דיבור תוספות, ואמר שיעיין וישיב, ועיין ולא מצא ידיו. והתענה ובכה והתפלל, עד שבא אליו בחלום אביו הגאון בעל של"ה, ואמר לו פירוש דברי התוספות, וציווהו להיזהר בכבוד הר"ר העשיל, שהוא נשמת רבינו תם, מיד שלח רבי שעפטיל להר"ר העשיל שיבוא לבית הכנסת שלו, ועשה לו כבוד, ואז אמר לו את פירוש התוספות. נשבע הר"ר העשיל ברבים, שאין זה כי אם שאמרו לו מן השמים!

פעם אחת שמעו התלמידים מהבעל-שם-טוב שאמר על הרב הגדול מורינו חיים צאנזיר מבראד שהוא ניצוץ רבן יוחנן בן זכאי אמר המגיד ממעזריטש זי"ע בזה"ל: מה תתפלאו על זה [שאמר הבעל-שם-טוב שהוא ניצוץ של רבי יוחנן בן זכאי] כי היה לו צורת רבן יוחנן בן זכאי ממש (מתוך 'שבחי הבעש"ט השלם').

הבעש"ט הקדוש אמר על רבי אלעזר בעל "מעשה רוקח" זי"ע שהיתה לו נשמת דוד המלך ע"ה. והרב הגאון רבי יחזקאל לנדוי זצ"ל בעל "נודע ביהודה" אמר עליו, כי כל זמן שרבי אלעזר בחיים הרי כל העולם ניזון בשבילו. הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצ"ל אמר, כי הוא יודע בבירור שהגה"ק רבי אלעזר מתחיס לגזע רש"י י"ג פעמים מצד אביו ומצד אמו.

חותני הרב הצדיק אדמו"ר הזקן מסדיגורה זצ"ל"ה סיפר כי הרב הצדיק מבארדיטשוב זצ"ל"ה היה נוהג לאכול פירות בר"ח שבט כמנהג בית שמאי, ואמר הה"צ מסדיגורה הטעם כי מה שהלכה היא כבית הלל היא מחמת כי בית שמאי הם מעולם המחשבה ובית הלל מעולם המעשה ע"כ הלכה

כמותם. וידוע כי הרב הצדיק מבארדיטשוב היה נשמת ר"ע ור' עקיבא היה מעולם המחשבה, כדאיתא בגמרא 'אמר הקב"ה כך עלה במחשבה', לכן נהג עצמו כבית שמאי.

וכן כתב בס' זכות ישראל עשר אורות, שיודעי חן אמרו על הרה"ק בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע, שהי' בו נשמת התנא רבי עקיבא, אשר אמרו עליו ז"ל, שכשהי' מתפלל בינו לבין עצמו, אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת, מפני כריעות והשתחויות. כן ראו גם אצלו, שהי' מתפלל מתוך רשפי אש שלהבת קודש בכריעות והשתחויות, והדברים ידועים.

זקני הרבי ר' מרדכי מנדבורנה שלח חוליית ציצית שטווה כמו ידיו אל מרן הדברי חיים. וזה הגיע אליו קודם התפילה, ומרן הדברי חיים השחיל החוטים בציצית, ועשה קשר אחד וכך התפלל, וזה היה חידוש בעיני בנו הרה"ק משינאווא זי"ע, ושאל את אביו: מאי כולי האי? השיבו מרן הדברי חיים: היודע אתה מי שלח לי את הציצית, היהודי עם הבגדים הקרועים - כי רבי מרדכי מנדבורנה היה הולך עם בגדים קרועים באומרו שבאחד מגלגוליו הקודמים היה כהן גדול ולבש שמונה בגדים וגם דעתו, וכתיקון לכך לבש בגדים קרועים - אשר בעת שהוא מתפלל, אין הוא מוסר את תפילתו למלאכים שיעלוהו למרום, אלא הוא בעצמו מכניסם לפני ולפנים וקושרם בכתרו של הקב"ה.

בעת שנולד זקני הרה"ק רבי ישראל פרידמן מסדיגורא ה'אור ישראל' זי"ע, היה ללא רוח חיים, וביקש אביו הק' זי"ע שילחשו לו באזנו, שיש לו את הנשמה של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע. ומיד נשתנה מצבו לטובה בעזרת השי"ת. ושמעתי ממנו שאמר שהעולם מספר מהרב מבארדיטשוב זי"ע שהיה ממליץ טוב עבור ישראל, ואני אומר שהנני יכול גם כן להמליץ טוב על ישראל (כ"ק מרן אדמו"ר ה"כנסת מרדכי" מסדיגורה זצוק"ל).

נשגבות דברו בו בהמקובל האלוקי רבי שלום שרעבי - הרש"ש - זי"ע גדולי המקובלים, שנתעברה בו נשמת האריז"ל, כפי שכותב גאון דורו רבי חיים פאלאגי זי"ע בספרו "תוכחת חיים" עה"ת (פר' תצוה): "מצינו לגדול בתורה וחסידות המפורסם בקבלה רב שר שלום שרעבי ז"ל אשר אמרו עליו, כי הבטחה שהבטיח רבינו האריז"ל לתלמידיו וכו', שאמר להם: אם תזכו אבוא אליכם פעם אחת, כי בא להם הרב האריז"ל בגלגול ברבינו שלום שרעבי זי"ע..."

האור החיים הק' נסתלק ביום ט"ו תמוז שנת תק"ג לפ"ק, ושני ימים אחר כך ביום י"ז תמוז נכנס הרה"ק רבי לייב שרה'ס זי"ע לעול המצות, ואמו באה אתו אל המגיד הק' ממעזריטש זי"ע שיברכנו לרגל הכנסו לעול המצות, נתן לו המגיד הק' "דורון דרשה" חלק מנשמת אוה"ח הק'. ובכח אור נשמה זו פעל רבי לייב שרה'ס גדולות ונוראות בכל ימי חייו, כנודע שהיה טס ומשוטט בכל כדור הארץ ממקום למקום לבטל גזירות מבני ישראל, ושהה הרבה בעיר הבירה ווינה בארמון הקיסר, ובכח קדושתו שלט על הקיסר ופקד עליו מה לעשות ומה שלא לעשות, והקיסר הוכרח לציית לכל דבריו, ובכח זה ביטל מבני ישראל כל מיני גזירות, והגין על כל הדור בימיו, ולכל זה סייעו חלק מנשמת אור החיים הק' שקיבל מהמגיד הק'.

שמעתי שפעם בא נכד מהרבי ר' אלימלך זי"ע אל מרן הדברי חיים זי"ע ביום ל"ג בעומר, ושאלו מרן הד"ח אמאי לא הולך היום אל ציונו של זקינו בליזענסק, שהרי הוא היה הניצוץ של ר' שמעון בר יוחאי (כ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים זצוק"ל).

הרה"ק מריז"ין זצלה"ה היה דרכו בקודש בעת שהיה דר ברוסיה, אשר לפעמים היה בא בלילה לחדר החיצון או להקלו"ז (=בית המדרש), בעת שהיו גדולי החסידים יושבים שם ושותים משקה וממתיקים סוד יחדיו בדברים הנוגעים בעניני חסידות לעבודת השי"ת, ולפעמים היה אומר לפנייהם דברי תורה. פעם אחת בא בלילה להקלו"ז ובעברו לפני ארון הספרים נפל ספר אחד מהארון, והגביה הרה"ק את הספר, ופתחו וראה שהוא ספר מחצית השקל, ונשקו והניחו בין הספרים, ואמר: ה"מחצית השקל" הוא ה"מגן אברהם" בעצמו, כי מחמת שקיצר מאד בדבריו הוכרח לבוא פעם שנית ולפרש בעצמו את דבריו, ע"כ דה"ק [סיפורים חדשים ואמתיים סיפור לב].

פעם ישב אדמו"ר הרה"ק המגיד מטשערנוביל זיע"א ופירט באוזני השומעים על רום מעלת שגב נשמותיהם של בניו הק', וכשאמר מעלת נשמת בנו מרן אדמו"ר הזקן אמר שהוא נשמת התנא ר' יוחנן בן זכאי... וכאשר הרצו ברבות הימים את הדברים לפני בנו אדמו"ר הזקן, אמר: ודאי כן הוא, כי שמי הוא יוחנן ואבי הקדוש הוא בודאי זכאי, ואם כן אני הוא יוחנן בן זכאי.

אודות השביעי שבין האחים בני הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע, הסבא-קדישא רבי יצחק ("רבי איציקל") אבי שושלת סקווירא - העיד אביו המגיד הק' באוזני חותנו הרה"ק מרוז"ין כי נשמתו של בנו רבי יצחק'ל הינה "נשמה של כהן גדול". ולגירסה אחרת שנשמעה מפי הרה"ק ראי"ה ממאחניווקא זצוק"ל מקובל היה כי אמר המגיד הק' ששוכנת ברבי יצחק'ל נשמת רבי ישמעאל כהן גדול. אכן, ביום הכיפורים נגלתה בעליל עבודת-קדשו ביגיעה מופלאה ובדברים נשגבים, משל את עבודת כהן גדול עושה הוא. חסיד שטיפס אל חלונו לראות את עבודתו בבוקר היום הקדוש, ראוהו יושב על כסאו, פניו בוערות כלפידים והוא מכה באצבע צרדה, כפרחי כהונה במקדש.

כשהייתי אצל הרה"ק רבי שלמה ליב מלענטשנא זי"ע פעם ראשונה שנתחברתי לחסידים בהיותי כבן שבעה עשר שנים בחנוכה. ודרכו היה לישב נגד הנרות ולהביט בהם. וציוה להחסידים לומר שירות ותשבחות. ושאל על איש אחד מעיר קטנה הסמוכה לו ושמו שלמה. ויענו לו כי איננו פה בעיר. ואמר בזה הלשון גם אני שמי שלמה וזה שמעתי באוזני כי עמדתי אצלו. והנה לא היה אז לאדמו"ר שום בנים ובנות כלל. ובשבת קודש לאחר חנוכה על השולחן אמר ברוך שהמציא לי המקום נשמת ר' יהושע בן פרחיה. וסיפרו לי כי כל השנה אמר כן כדברים האלה עד שבחנוכה הבאה נולד לו בן וקרא שמו יהושע. והוא הרב הצדיק מו"ה יהושע מק"ק אסטראו סמוך ללובלין.

כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש רבי מנחם מענדל שניאורסון נשיא דורנו

יחיד בדור בגדולתו בתורה וברוב כשרונותיו. בעל כוחות מופלאים שאין להבינם "בדרך הטבע".

פעל עם חותנו מימי נעוריו, לאחר נשואיו בשנת תרפ"ט. התמדתו אף היא מן המופלאות. בשנת תש"א ניצול בנס מן השואה והמשיך להיות יד ימינו של חותנו גם בארצות הברית. משנת תש"י וממקום מושבו בברוקלין הוא מפזז קרני אור של תורה וחסידות בכל רחבי העולם ואין מקום שיד חב"ד אינה מגעת שם ומקדשים את השם.

סופר פורה. יצירתו התורנית מגעת לכל שטח ויצירתו הספרותית היא עצומה, אולי ללא תקדים בתולדות ישראל. לו שיטה חדשה בפירוש רש"י והוא מחשיב ביותר יצירה זו הבאה לבאר כל פירוש על פי פשט. לא יצא מעולם את מקום מושבו, לא נסע לאף מקום ואף לא לקח לעצמו אפילו יום חופש אחד.

נחיתה מתוכננת

"איננו יכולים לשחרר את היילוד", אמרו הרופאים בפנים חתומות להורים המאושרים, בנימין שדה ואשתו, מפיניקס, אריזונה. זה היה בשנת תשל"ב, שלוש שנים לאחר נישואיהם. כמה שמחו לחבוק את בנם-בכורם. "מה הבעיה?", ביקשו לדעת. הרופאים לא השיבו להם תשובות ברורות. הם דיברו על מעקב ובדיקות. עברו כמה ימים וההורים נקראו אל מנהל המחלקה. הוא הציג לפניהם הערכה שהתינוק סובל מלקות קשה. "עליו להישאר במחלקה", אמר להורים ההמומים, "עד שנדע כיצד לטפל בו". השניים יצאו מחדרו שבורים. הם היו אבודים וחסרי אונים. ופתאום צץ רעיון במוחו של בנימין. "אכתוב לרבי מליובאוויטש", אמר לרעייתו. בעבר כבר התייעץ עם הרבי, וזכה לקבל ממנו הדרכה וברכות. מיד כתב מכתב מפורט, ובו תיאר את מצבו של הרך הנולד ואת דברי הרופא. את המכתב שיגר בדואר אקספרס וציפה למענה.

כעבור ימים אחדים התקבלה בבתם שיחת טלפון ממזכירות הרבי. "הרבי הקיף בעיגול את המילים במכתבך שתיארו את הדאגות והחששות", אמר לו המזכיר, "וכתב לידן: 'אין מקום לדאגה כלל'. באשר לבקשת הברכה לשחרור הילד מהמרכז הרפואי, השיב הרבי: 'בקרוב. אזכיר על הציון'". הוא הסביר לבנימין, שהרבי יתפלל בעד בנו בציון קברו של חותנו. פחות מארבעים ושמונה שעות אחר-כך שוחרר התינוק. מנהל המחלקה עצמו הבהיר כי התינוק בריא ושלם ואין הוא סובל מלקות כלשהי. לא היה קץ לאושרם של בנימין ואשתו. אף-על-פי שחג הפסח התקרב ובא, החליט בנימין לטוס לניו-יורק, להודות לרבי. בשבת, י' בניסן, התארח אצל קרובי משפחתו בברייטן-ביץ', וביום ראשון נסע לבית מדרשו של הרבי.

התברר לו שזה יום הולדתו של הרבי, י"א בניסן, ובערב תתקיים התועדות. בנימין פנה אל מזכירי הרבי בבקשה לאפשר לו להיכנס אל הרבי ולו לדקה אחת, רק כדי לומר תודה. הללו ניאותו, וקבעו לו מועד למחרת בלילה, בשעה שתיים אחר חצות. בנימין ישב בהתועדות עד תומה ונסחף באווירה

העילאית. למחרת בלילה בא לפגישה. הרבי הביע שביעות רצון מהסוף הטוב של האירוע, הוסיף איחולים וברכות, ולאחר מכן התעניין בעבודתו החינוכית של בנימין באריזונה. לקראת סיום שאלו הרבי: "מתי אתה מתעתד לשוב לאריזונה?". "מחר, בעזרת ה'", השיב בנימין. "האם תוכל למלא בעבורי שליחות?", הפתיע הרבי. "בוודאי!", הגיב בנימין. "ובכן, אנא גש אל חדרו של הרב חודוקוב (המזכיר האישי), והוא ינחה אותך בפרטי השליחות", אמר הרבי ונפרד ממנו בתודה ובאיחולי פסח כשר ושמת. הרב חודוקוב הניח בידו של בנימין חבילת מצות. "אנא העבר את החבילה לעיירה טיילר", אמר לו קצרות. "היכן שוכנת טיילר?", שאל בנימין. "במדינת טקסס", השיב הרב חודוקוב. בנימין הסביר שכנראה נפלה כאן טעות. הוא טס ישירות לאריזונה, לא לטקסס. מעולם לא שמע על טיילר. "אם כן, האם עליי להודיע לרבי שאינך מוכן למלא את השליחות?", שאל הרב חודוקוב במבט נוקב. בנימין חזר בו: "לא, לא. אמלא את השליחות". הוא לקח את המצות, ואז נזכר שלא קיבל את פרטי הנמען. הרב חודוקוב היה קצר ותכליתי: "מסרתי לך בדיוק מה שהרבי אמר לי". בארבע לפנות בוקר חזר לבית מארחיו. למחרת, ב"ג בניסן, החל לתכנן את צעדיו. הוא בדק את אפשרויות הטיסה. התברר לו שאין אפשרות ליצור מסלול טיסה לאריזונה עם עצירה בטקסס לפני כניסת החג. באין ברירה עלה לטיסה הישירה לאריזונה, ובלבדו חש החמצה. הוא החליט שמיד עם נחיתתו יתקשר למזכיר הרבי ויתנצל על אי-ביצוע השליחות. כשהמריא המטוס הכריעה אותו העייפות והוא שקע בשינה. כעבור שעתיים הקיץ למשמע הכרזת הקברניט: "בשל תקלה ננחת בטיילר שבטקסס. אנו מקווים כי התיקון לא יארך זמן רב". צמרמורת אחזה בו. בנימין התקשה להאמין למשמע אוזניו. כדי לוודא שאינו הוזה פנה אל הדיילת ושאל כמה פעמים באיזו עיר הם נוחתים, עד שזו אייתה לו את השם: t-y-l-e-r. המטוס נחת בשדה תעופה קטן. נרגש ירד בנימין מן המטוס, ובידו חבילת המצות. עכשיו היה חדרו מטרה. בעיניו תר אחר תושב מקומי, כדי לנסות לחפש את הנמען העלום. ופתאום ניגשו אליו גבר ואישה צעירים. "האם בידך חבילה מהרבי בעבורנו?", שאלו. חזותם לא הייתה כשל יהודים שומרי תורה ומצוות, אולם בנימין לא שאל מאומה. הוא הושיט להם את החבילה, ובטרם הספיק לפצות את פיו ולשאול לזהותם – הודו לו השניים והסתלקו מן המקום. לאחר שנים של פעילות חינוכית באריזונה עבר בנימין לבולטימור, ושימש שם המנהל החינוכי של בית הספר היהודי הגדול בעיר. "עד היום אין לי מושג מי היו בני הזוג שהרבי שלח בעבורם את החבילה", אמר.

(על-פי סיפורו של ארי סמית, ב'מעשה ברבי')

ראש בני ישראל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

(מהספר נפלאות הברית בהוצאת ארגון ברית יוסף יצחק)

חלום ושברו

שנים ארוכות נהג הרב ירון לנסוע עם חבריו מידי 'ליל שישי' לקבר יוסף הצדיק בשכם, ולשהות שם במשך לילה שלם. במשך השנים הללו, זכה הרב ירון לראות בעיניו ניסים גלויים, מופתים של ממש שהתרחשו בזכות התפילות על ציון הצדיק. מתים קליניים שחזרו לחיים, אנשים ששכבו כשהם מוגדרים כ'צמח' והתעוררו ועוד מופתים על טבעיים לחלוטין – 'בעל-שם' סקע מעשה'ס'.

היה זה בשנת תשמ"ו. לילה אחד, חלם הרב ירון חלום מיוחד. בחלומו, הוא עומד בכניסה האחורית לבניין 770, המרכז העולמי של חסידי חב"ד. שמאלה מהכניסה, ניצב עמוד צהוב. אז, הוא היה עדין צבוע בחום. סמוך לעמוד ניצב הרב ירון בחלומו, ולפתע הוא רואה את פניו הקדושות של הרבי. הרבי פונה אליו ואומר: "יישר כוח גדול על הנסיעה ליוסף הצדיק!".

חלפו ארבע שנים.

בתש"נ, זכה הרב ירון לממש את משאת נפשו ולהגיע בפעם הראשונה לרבי. בלב נרגש הוא נכנס בשעריו של הבניין העתיק, נושם אל קרבו את הניחוח המיוחד וחש שהגיע הביתה. ואז, אחזה בו צמרמורת... הוא זיהה את המקום בו עמד לפני ארבע שנים עם הרבי, ושמע את דבריו. חלום ומציאות התערבבו כשעמד סמוך לעמוד, בדיוק באותו מקום בו ראה את הרבי לראשונה.

שש עשרה שנה נוספות חלפו.

בשנת תשס"ו, כשהגיע הרב ירון פעם נוסת אל הרבי, הוא שוחח עם הרב ישראל הלר – מוהל בניו יורק שעובד עם ארגון 'ברית יוסף יצחק' – בייסודו ובראשותו של הרב ירון. במהלך השיחה, הצביע הרב ירון על המקום מדויק בו ראה את הרבי בחלומו, ואמר לרב הלר: "כאן, לפני עשרים שנה חלמתי על הרבי!". הרב הלר הגיב: "אתה יודע מה זה המקום הזה? זה המקום שלי בהתוועדויות לפני עשרים שנה!" --

הרב ירון הנרגש סגר ברגע זה מעגל בן עשרים שנה. מבחינתו, לא יכול היה לקבל הוכחה מוחצת יותר לקורת הרוח של הרבי מפעולותיו הברוכות של ארגון 'ברית יוסף יצחק'.

אולם מסתבר שהמעגל טרם נסגר... כעבור כמה שנים שוב הגיע הרב ירון אל הרבי. הפעם, שוחח עם יהודי אחר האחראי על אגף דוברי ספרדית בארגון, ושמו הרב יעקב טוויל. גם הפעם, הצביע הרב ירון על המקום המדויק וסיפר את פרטי החלום. משסיים, קרא האיש בהתרגשות: "אתה יודע מה זה המקום הזה?? זה המקום שלי בהתוועדויות עם הרבי מלפני שלושים שנה!"...

למעלה מהזמן

בשנת תש"נ הגיע הרב ירון לראשונה אל הרבי. בחיל וברעדה הוא עמד בתור והמתין לקבלת דולר מידו הקדושה של הרבי. מספר מקומות לפניו בתור עמד אדם גדול מימדים. כשהגיע תורו של יהודי זה לעבור לפני הרבי, הוא אחז בידו של הרבי ונשקה כמנהג יהודי עדות המזרח. הוא לא הסתפק בכך, ועבר לאחוז ביד הרבי בשתי ידיו, תוך שהוא משוחח עם הרבי ארוכות. הסדרנים שתפקידם לשמור על הסדר והמהלך התקין של התור החלו לגלות סימני חוסר סבלנות. התור ארוך וישנם עוד אלפים שמחכים, אולם הלה לא הראה כל סימנים שבכוונתו לסיים. מכיוון שידי אוחזו בחוזק את ידו הקדושה של הרבי לא ניתן היה להזיזו ממקומו, וסף הסבלנות של הסדרנים הגיע לגבול. סוף כל סוף הרפה היהודי מהרבי והמשיך הלאה, בעוד הם ממהרים להחזיר את התור אל הקצב הרצוי. התור התקדם בעוד מספר מקומות ואז הגיע תורו של הרב ירון. הוא ניצל את ההזדמנות המיוחדת וביקש מהרבי מספר ברכות עבור בני משפחתו, עבור הבריתות ועבור הנסיעות לקבר יוסף הצדיק, וזכה לקבל מידי הרבי מספר דולרים – בעבור כל אחת מהמטרות אותם הזכיר. התמזל מזלו של הרב ירון לעבור בדיוק

לאחר היהודי שניצל את כל מכסת הסבלנות של הסדרנים. הללו לא אהבו את השתהותו הממושכת מול הרבי, כמו גם מספר הבקשות לברכה שהשמיע בפניו. כעת אף יכלו להשתמש בכוח הזרוע בכדי לזרז את הרב ירון, ומימשו את יכולתם זו ללא היסוס. הרב ירון הצעיר והחסון היה מופתע. הוא לא התכוון לקבל מול פני הרבי את הדחיפות הבלתי מתפשרות שהבהירו לו כי עליו להתקדם, אולם מומנט ההפתעה לא מנע ממנו להתנגד לכך בכל תוקף. לאחר מספר שניות נוספות הוא מצא עצמו מחוץ לתור כשבידיו אוצר יקר מפז של חמישה דולרים מהרבי. אחד הסדרנים אמר לו בתקיפות: "אני מזמין לך משטרה". הרב ירון הנסער הטיח בו בתגובה: "השתגעתם? עברתי חצי עולם כדי להגיע אל הרבי. מה המשיכות והדחיפות הללו אמורות להביע?!" הסדרן הגיב במעין התגוננות "כך הורה הרב גרונר". לרב ירון לא היה שמץ של מושג מיהו הרב לייבל גרונר, מזכירו של הרבי. הוא הגיב במשיכת כתף: "מי זה הרב גרונר? אני לא באתי לרב גרונר, באתי לרבי". סערת רוחו של הרב ירון לא באה על חלל ריק. כל נסיעתו אל הרבי הייתה בגדר מסירות נפש כאשר לא היה בידו שום סכום לנסיעה. את מאת השקלים הראשונים הוא קיבל בתרומה מידידו החיפאי אברהם פסח ז"ל, שהקדיש אותה כסכום ראשוני עבור נסיעה לרבי. את שארית הסכום הוא קיבץ, לא בקלות, שקל לשקל.

הרב ירון ידע כי לפניו שהות של כחמישה שבועות בניו יורק. בעקבות החוויה שעבר, החליט כי בפעמים הבאות שיעבור בחלוקת הדולרים, יפצל את משא הבקשות ויבקש בכל חלוקה ברכה בעניין אחר. בהתאם לאסטרטגיה זו, הוא ביקש מהרבי ביום ראשון הבא ברכה בעניין אחד שהיה בעל חשיבות עבורו. הרבי העניק לו דולר וברכו ב"ברכה והצלחה".

מה שהרב ירון לא ידע קודם בפעם הראשונה שעבר בפני הרבי הוא, כי יש לבקש מהצלם ומהמסריט הניצבים מול הרבי להנציח את הרגע בו הוא עובר. אחרת לא תיוותר מזכרת מהמעמד. לקראת הפעם השנייה הוא כבר הגיע מצויד במידע, וסימן מראש לצלם ולמסריט לבצע את מלאכתם.

הרגע המדהים בעוצמתו הגיע. הרב ירון ניצב שוב מול פני הקודש של הרבי, והנה הוא חש כי הרבי 'מפצה' אותו על החוויה שעבר בחלוקה הקודמת ומשדר לו כי יש לו בעבורו את כל הזמן שבעולם. אמנם הרב ירון ביקש רק את הבקשה האחת שהכין, והרגיש כאילו הרבי ממתין שיבקש עוד ברכות. אך כיון שהכין רק ברכה אחת לא עלה במחשבותו בקשה נוספת. אולם תחושתו הייתה מרוממת. חלפו רגעי הנצח והרב ירון יצא החוצה בהרגשה ששהה זמן רב במחיצת הרבי. מאוחר יותר הוא שילם לצלם ולמסריט וקיבל את התמורה.

משהסתיים הביקור והרב ירון שב ארצה, הוא חפץ לראות את קלטת הוידאו המתעדת את הרגעים שלו עם הרבי. אך דא עקא, שהקלטת האמריקאית לא התאימה למכשיר הוידאו הישראלי. המרת הקלטת כך שתתאים למכשיר הוידאו הישראלי הייתה כרוכה בתשלום גבוה, ומשאלתו של הרב ירון נדחתה לעת עתה.

זמן רב חלף, ובשורה חדשה הגיעה ארצה בדמות מכשיר הודיאו 'מולטי סיסטם' שאפשר לצפות בקלטות מכל הסוגים והשיטות. הרב ירון יכול היה סוף סוף לממש את חלומו. בלב נרגש הוא הכניס את הקלטת אל מכשיר הוידאו והחל לצפות ברגעים המרטיטים. והנה לתדהמתו הוא רואה את עצמו עובר לפני הרבי, אומר דבר מה, הרבי מושיט לו דולר ואומר לו "ברכה והצלחה" ו... הופ, הוא בחוץ.

הבא בתור כבר חולף מול הרבי. הרב ירון משפשף את עיניו ולא מאמין. הלא הוא זוכר בוודאות כי במציאות עמד זמן רב מול הרבי!

מסרטת הוידיאו המגושמת לא קלטה את המציאות כפי שחווה אותה הרב ירון...

במוחו של הרב ירון נצנץ הסיפור המופלא אודות המהר"ל מפראג וחלום המלך שהיה למציאות. גם אני חויתי שליטה של הצדיק על מימד הזמן... 'הרהר בהתרוממות הרוח.

וזה דבר הסיפור:

צדיק גוזר

היה זה לפני כשלוש מאות ושמונים שנה בעיר פראג שבצ'כוסלובקיה. באותה תקופה חי במקום הצדיק רבי יהודה ליוואי הנודע בכינויו 'המהר"ל מפראג'. המהר"ל מפורסם ברוח קודשו ובניסים המופלאים שחולל.

המלך ששלט במדינה באותה תקופה, היה אדם נבון וישר. אשתו לעומתו היתה מרשעת ושנאה את היהודים בכל מאודה. בשתוף פעולה של הכמרים שונאי ישראל תכופות המלכה היתה מדברת על ליבו של בעלה שישגור גזירות נגדם. המלך לא קיבל את דברי השטנה שלה ונהג כלפי היהודים כראוי, כמו בכל אזרחי המדינה.

באחד הלילות, הציקה המלכה לבעלה המלך עד מאוד בדרישתה לעשות משהו כנגד היהודים. השעה הייתה שעת לילה מאוחרת, והמלך היה עייף מאוד וחסר כח להתווכח עימה. ברצונו לסיים את הויכוח העקר אמר לה: "כתבי מה שאת רוצה על קלף המלוכה ובבוקר אעבור על הכתוב ואראה אם לחתום". במילים אלו נשכב המלך ונרדם. המלכה המרוצה אצה עולות לסופר המלוכה, ועד מהרה מוכנה הייתה מגילת קלף בה נכתבה המזימה המרושעת – גזירת גירוש כל היהודים מהארץ ונישולם מרכושם שיישאר לשלל לנוצרים. המגילה הגורלית הונחה בזהירות תחת כר השינה של המלך, בכדי למנוע הגעת המידע לידי היהודים, אשר ינסו לעשות כל אשר לאל ידם בכדי לבטל את הגזירה.

באותו הלילה, ישן המלך שנת ישרים ויחלום חלום. ובחלומו, והנה הוא נלחם עם צבא המדינה השכנה עימה היו יחסי מתוחים. הקרב היה קשה ונטה לרעתו, ועד מהרה גברה יד האויב והמלך נפל בשבי. הוא נכלא בתא נעול בראש מגדל שמור היטב, ולא נודע לו כלל מה עלה בגורל ארצו ועמו. לא ניתן לו כי אם מעט אוכל ומים ותו לא. כך עברו עליו ימים, שבועות חודשים ושנים.

ארבע עשרה שנים תמימות חלפו---

והנה, נצרכה הרבנית, אשתו של הצדיק המהר"ל מפראג להגיע למדינה השכנה. היא הזדמנה למקום בו היה המלך לשעבר כלוא, בדיוק כאשר פתחו הסוהרים את התא על מנת להכניס למלך את מנת הזעומה. לתדהמתה הרבה הבחינה במלך, אשר עקבותיו אבדו זה שנים, הכלוא בתא. היא חפשה הזדמנות לבוא עימו בדברים, ובסופו של דבר הצליח המלך להעביר לה מסר – מה תוכל לעשות בכדי לשחררו. היא עשתה כאשר אמר והצליחה להסדיר את התנאים למילוט המלך מהכלא. לאחר שנות שביה ארוכות היה המלך חופשי.

הרבנית לקחה אותו אל בעלה הרב בכדי שיסתתר בינתיים בביתם. המהר"ל נחרד בראותו את ההלך המזוהם, מגודל הציפורניים והשערות, בו זיהה את צל דיוקנו של מלכו לשעבר. הוא רחצו וסייע לו להסתפר ולגזוז צפרניו, והחזירו דרך דלת סודית לחדרו הפרטי בארמון ובעודו עושה כן הביא המהר"ל שתי קערות. באחת מהן הניח את השערות הגזוזות, ובשניה את הצפרנים. המלך פתח את פיו במטרה לשאול לשם מה נחוץ להניח את השערות והצפרנים בשתי הקערות, אולם לפתע התעורר. מספר רגעים ארכו למוחו להצטלל ולהבין שהכל היה חלום בלהות. הוא חיך לעצמו, אולם חיכו נמוג וקפא במהירות. מול שתי עיניו עמדו על השולחן בחדרו, מוחשיות לחלוטין, שתי קערות. האחת הייתה מלאה בשערות, והשנייה – בצפרניים...

המלך רעד מפחד. הוא הבין שלא דבר ריק הוא. חיש מהרה ציוה לקרוא למהר"ל שיבוא לפניו. בהגיע הרב סיפר לו המלך את דברי החלום ואף הראה לו את שתי הקערות. המהר"ל הביט בעיניו העמוקות במלך, ואחר נענה ואמר: "אלקים יענה את שלום המלך תמיד, אך אולי היה איזה דבר רע מתחת ראש המלך הלילה ולכן חלם חלום זה, ואל יפחד ממנו המלך..." המלך החרד מיהר לגשש במיטתו, וחיש מהרה מצא את מגילת הקלף שהכינה המלכה כנגד היהודים, ממתינה אך לחתימתו. "אכן, נודע הדבר" אמר המלך הנפעם, וסיפר למהר"ל את השתלשלות העניינים. הוא שרף לעיניו את המגילה והבטיח לו שמכאן ולהבא יגן הוא אישית על יהודי הארץ...

"כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך"

ידוע כי בשעת התפילה מתנועע גופו של היהודי. ההסבר הרוחני לכך הוא, כי הנשמה רוצה לצאת מהגוף ולדבוק בה', בדומה לשלהבת הנר השואפת לעלות למקורה, אולם בעל כורחה שבה אל הגוף כי זהו רצון ה' – שתפעל בגוף הגשמי. על פי הפשט קיים חיוב להתנועע, בכדי לקיים את הכתוב "כל עצמותי תאמרנה", אך מאידך ישנם מקורות על פי קבלה האוסרים להתנועע בזמן התפילה. אכן ידוע כי הרבי לא היה זו בשעת התפילה.

היה זה באותו ביקור של הרב ירון אצל הרבי, בשנת תש"נ. באחת השבתות, בעיצומה של ההתוועדות, כאשר הרבי יושב ומדבר בשפת האידיש מול אלפי חסידיו, החלה לנקר בראשו של הרב ירון שאלה, אותה הוא הפנה במחשבתו אל הרבי: כיצד ייתכן שעל פי קבלה אסור לנוע בתפילה, בעוד שעל פי הפשט – זוהי חובה? הרבי המשיך בדבריו כאשר הרב ירון ממשיך לעמוד ולהקשיב בקבלת עול, אף שאינו מבין מילה משפת האידיש.

למחרת, ביום ראשון, יצאה כרגיל 'הנחה' [תמלול ותרגום דבריו של הרבי, שנכתב על פי זכרון ה'חוזרים'] מדברי הרבי בשבת. הרב ירון נטל לידיו את הדף הכתוב בעברית והחל לעיין בו. להפתעתו הוא מבחין כי הרבי מדבר על נושא מסוים, עוצר, עובר לעסוק בשאלתו של הרב ירון, מתרצה – וחוזר לנושא הקודם.

כיסא רחמים

היה זה באותו ביקור ראשון של הרב ירון אצל הרבי, בשנת תש"נ. השבת הייתה שבת מברכים. כמנהג חסידי חב"ד בשבת מברכים, אמרו החסידים לפני התפילה את כל ספר התהילים. הרבי, שבגילו

המתקדם שמונים ושמונה, עמד על רגליו הקדושות כל משך זמן אמירת התהילים, ואף לאחר מכן, במהלך התפילה. למותר לציין שכל הציבור העצום נשאר אף הוא לעמוד על רגליו.

סמוך למקום עמדו של הרב ירון, ניצב יהודי מבוגר בעל נכות ל"ע. ניכר היה בו שהעמידה הממושכת קשה עליו מאוד. הרב ירון הבחין במצוקתו של היהודי, ופנה אל הרבי במחשבתו: "כ"ק אדמו"ר שליט"א, כל זמן שהרבי לא ישב, היהודי שלידי לא ישב..." בו ברגע התיישב הרבי במקומו. שבריר שנייה לאחר מכן, התיישב אף היהודי הנכה כשאנחת רווחה פורצת מליבו.

דולרים מתגלגלים

בשנת תשס"ו טס הרב ירון עם בני שפחתו לשליחות בארה"ב מטעם הארגון. במשך שבע שנים התגוררה המשפחה בפלורידה. באותה תקופה הגיע לאמריקה יעקב הרצוג. יעקב הינו יהודי יקר, שסייע בעבר ומסייע בהווה לארגון ותרום לו רבות מהונו. בהמשך, החליט לתרום גם מאונו והפך למוהל בארגון. יעקב הגיע לניו יורק לכבוד שבת ה'אופרוף' של אחיו, שנערכה בבית מדרשו של הרבי. לאמתו של דבר, הייתה באמתחתו מטרה נוספת לנסיעה, אותה סיפר לרב ירון. יעקב השתוקק בכל ליבו לקבל דולר של הרבי. היטב ידע יעקב כי משאלה זו היא בגדר חלום שלמרבה הצער בדרך הטבע – אינו יכול להתממש. בתקופה זו בה חושך יכסה הארץ, איש אינו זוכה לקבל דולר מידי הקדושות של הרבי, עד אשר ירחם עלינו ה' ויוציאנו מן הגלות. יעקב ידע. ובכל זאת, המשיך לקוות לנס.

יעקב נפגש עם הרב ירון ושמע ממנו את הסיפור הבא:

סיפורו של הרב ירון: דולר ל"שמח" ומנוע חדש

היה זה בשנת תש"נ, עת הגיע הרב ירון בפעם הראשונה לרבי. הוא עמד, כהרגלו, בתור לחלוקת הדולרים. אלפי יהודים עמדו והמתינו בדחילו ורחימו לתורם. התור היה ארוך מתמיד והשתרך עד רחוב יוניון. בסביבות השעה ארבע וחצי, לאחר שש שעות בהן עמד הרבי על רגליו הקדושות וחילק דולרים, מצא עצמו הרב ירון סמוך לדלת. לאחריה, הוא ידע, עליו לטפס גרם מדרגות קצר והופ... אוטוטו הוא כבר במסדרון המוביל לחדרו של הרבי. מפלס ההתרגשות כבר החל לעלות בקצב מהיר, כשלתע – אכזבה. מאי שם הופיע מישהו והודיע כי נוסעי טיסת אל-על הקרובה יוכנסו כעת, שלא לפי התור, לקבל דולר מהרבי. לשם מעברם המהיר של הנוסעים, נפתחה דלת צדדית והם נכנסו דרכה. 'שוב המתנה...' הרהר לעצמו הרב ירון בהשלמה ונשען אחורנית, מרפה מעט את שריריו הדרוכים.

כשהגיע תורו והוא עמד סוף סוף מול הרבי, מקבל מידי הקדושות את הדולר וזוכה לברכתו, פרחו להן בן רגע שעות ההמתנה הארוכות והמתישות. הכל היה שווה על מנת לזכות ברגעים היקרים הללו. בתחושה עילאית יצא הרב ירון אל הרחוב הקריר.

מאוחר יותר, משניגש הרב ירון אל הצלם שהנציח את הרגעים המשמעותיים וקיבל לידי את התמונה – התבהרה לו ההשגחה הפרטית המופלאה שכיוונה את קבלת הדולר בדיוק למועד המיועד לו. השעון הניצב מעל מורה על השעה המדויקת בה קיבל הרב ירון לידי את הדולר: 5:00.

המספר 5 לא אומר הרבה למרבית בני האדם. אך לירון, מספר זה אמר המון. בצבא, לכל מפקד יחידה ישנו קוד המהווה חלופה לשמו הפרטי. שם הקוד של הרב ירון בצבא היה – "חמש". כאשר קיבל קריאות בקשר הן הופנו ל"חמש". מבחינתו – חמש זה הוא, הרב ירון. כעת הובהר לו מדוע נאלץ להמתין זמן כה רב בכדי לזכות להגיע אל הרבי ולקבל את הדולר מידי. השעה המיועדת לו הייתה 5:00. רגע לא קודם לכן.

"חמש" – הן גם אותיות "שמח". באותה תקופה קשה היה לקרוא לירון "שמח". הארגון שהקב"ה הקים, ארגון "ברית יוסף יצחק" היה בתחילת דרכו. קשיי ההתחלה, העבודה עם הרופאים שספק יודעים את מלאכת מילת המבוגרים-ספק לא יודעים, ההכרח לענות לטלפונים בשבת, כל אלו הנמיכו את רוחו. הקש שכמעט שבר את גב הגמל היה מקרה בו הוזעק הרב ירון בעיצומו של יום השבת לביתו של ילד שנזקק לטיפול רפואי לאחר הברית. הסיטואציה המביכה בה נהג בעל כיפה גדולה, פאות וזקן עבות, נוהג בחוצות העיר בעיצומו של היום הקדוש, ברכב שעל ראשו מתנוסס בגאון שלט צהוב, גדול ומאיר עיניים המכריז "היכוננו לביאת המשיח"...

הדולר שקיבל הרב ירון מהרבי באותו ביקור, בשעה חמש בדיוק, סימל עבור הרב ירון את הוראתו הברורה של רבי: המשך בבריתות – ובשמחה! שמח על הזכות הגדולה שנפלה בחלקך. בנוסף, חמש – עולה בגימטריא: "שליח". "חמש" הם גם אותיות: שמח. הרב ירון קיבל מהרבי את המסר: "היה שליח שמח!".

בשבתות הבאות מצא עצמו הרב ירון מתוח ודרוך כקפיץ, ומתפלל בכל ליבו שהשבת תעבור בשלום. הוא הודה לה' על כל שעת מנוחה שעברה עליו, וכאשר החריד צלצול הטלפון את מנוחת השבת, החסיר ליבו פעימה. כעבור תקופה קצרה נוספת של מתח נפשי רב, חש הרב ירון כי המשא והלחץ הזה גדול... גדול מידי.

בשנת תשנ"ב בחנוכה הוא החליט לנסוע אל הרבי על מנת לשאול האם להמשיך בבריתות. כך הגיע הרב ירון ביחד עם חבר אמיתי הרב שמואל סבן מאיתמר אל הרבי.

--- היה זה בעיצומה של תפילת שחרית. הרבי עמד על הבימה, ולחש תפילתו הזכה הרעיד את ליבו של הרב ירון, שישב בשורה הראשונה ליד הקיר הדרומי של 770. בעיצומו של ברכות קריאת שמע, חלפה מחשבת פתע במוחו של הרב ירון: 'כ"ק אדמו"ר שליט"א! אם אני צריך להמשיך לעסוק בבריתות, אני מבקש ממך, בבקשה: תן לי סימן!!!'.

בו ברגע, הסתובב הרבי לכיוונו של הרב ירון, התבונן בו במבטו החודר והניף את ידו הימנית אל על בתנועת עידוד... הרב ירון זינק לגובה שלא היה מבייש ספורטאי מצטיין. מנת העידוד שקיבל באותו רגע היתה מחשמלת. מאוחר יותר, יעיד ידו שמואל סבן שישב שני ספסלים מאחור, שהרב ירון קפץ לא פחות ממטר וחצי באוויר. הרב ירון לעומתו, יצהיר כי באותו הרגע ממש, נטל ממנו הרבי את המנוע הישן וחסר החיים והרכיב תחתיו מנוע חדש ועוצמתי. מנוע, שלא נס ליחו מאז עד היום. בזכות מנוע זה, זכו בס"ד הרב ירון וחברי הארגון לערוך 63,000 בריתות במאות נקודות שונות על פני הגלובוס---

את סיפורם של הדולר שניתן בחמש והעידוד המיוחד לו זכה מהרבי, סיפר הרב ירון ליעקב הרצוג, והגביר בלבו את התשוקה העזה לזכות בדולר.

ביום ראשון, הגיע יעקב הרצוג לבניין 770 ונעמד באופן 'סתמי' בדיוק ב... מקום בו עמד הרבי וברך את הרב ירון בחלומו, ובו עמדו פעילי הארגון שנים קודם לכן בזמני ההתוועדיות. במקום הזה, כזכור, הנצו ניצני הראשונים של ארגון 'ברית יוסף יצחק'. לפתע הופיע במקום יוסף יצחק לוי, ידידו של יעקב. יעקב פנה אל יוסף יצחק וסח לו: "היום אני טס לישראל". בתגובה, הכניס יוסף יצחק את ידו לכיסו ודלה משם דולר. הוא הושיטו ליעקב באמרו: "הא לך, שליח מצוה". יעקב העיף מבט בדולר וקריאת השתאות פרצה מפיו. "אמור לי" – נופף בדולר מול עיניו של יוסף יצחק – "אתה יודע איזה דולר נתת לי?? זהו דולר של הרבי!". יוסף יצחק הגיב ספונטאנית: "הוי, תחזיר לי את הדולר... לא ידעתי שזה דולר של הרבי".

"אשיב לך" – השיב יעקב – "אך ברשותך אספר לך סיפור קודם לכן". "נו, נשמע" הגיב יוסף יצחק. "ראשית" – פתח יעקב בהצהרה חגיגית – "הגעתי הנה בכדי לקבל דולר של הרבי והנה, קיבלתי!". אל מול חיוכו הסלחני של יוסף יצחק הוא סיפר לו את סיפור חלומו של הרב ירון, ואת סיפורו של הדולר שקיבל הרב ירון בדיוק בשעה חמש. פניו של יוסף יצחק החליפו גוונים. הם עמדו בדיוק במקום בו עודד הרבי את הרב ירון בחלומו, ובו נבטו הזרעים של הארגון רב הפארות 'ברית יוסף יצחק'. "הבט בשעון" – הוא אמר ליוסף יצחק, נפעם. יוסף יצחק הביט. השעה הייתה בדיוק 5:00 בבוקר.

"מה שם הארגון שהנך שותף בו?" הוא הוסיף ושאל, ויעקב השיב: "ברית יוסף יצחק". "ומה כתוב על הדולר?" הצביע יוסף יצחק על כתב ידו המציין את שם בעל הדולר: "יוסף יצחק". "ומהו התאריך?" הוא סיים, והשניים קראו יחד את התאריך הרשום על הדולר: "ט אב תשמ"ח. ת, שמח-חמש.

"אם כן" – סיכם יוסף יצחק – "קח את הדולר, הוא שלך"!¹

תחיית המתים

היה זה כאשר שירת ירון במשטרה. מפקד המטה הארצי היה ניצב משנה שמעוני. באחת ההודמנויות, הסיע את ירון 'טרמפ' לביתו, ובדרך סיפר לירון סיפור מופלא שהוא היה גיבורו הראשי: כאשר עדיין היה שוטר פשוט, היה עסוק באחד הימים במרדף אחרי מבוקש שברח. בעיצומו של המרדף, התהפכה מכוניתו המשטרתית והוא ספג מכה אנושה. הרופאים שהוועקו למקום נאלצו לקבוע את מותו. גופתו כוסתה והועברה לחדר קירור בו משהים את גופות המתים עד לקבורתם. תעודת הפטירה כבר הונפקה ונמסרה למשפחתו בצער רב... מאוחר מידי.

חמיו של שמעוני המנוח היה מקובל גדול. משהגיעה לאוזניו הבשורה המרה פנה אל אלוקים וביקש ממנו לערוך 'עסקת חליפין': נשמתו של חתנו תשוב אליו, בעוד הוא עצמו יעלה השמימה... דבריו

1) מעניין לציין כי הפסוק היחיד בתנ"ך בו מופיע השם 'ירון' הינו: ב"פֶּשַׁע אִישׁ רָע מִוֶּקֶשׁ וְצַדִּיק יֵרוֹן וְשִׁמְחָה" (משלי פרק כט, 1). בהשגחה פרטית מופיע בפסוק 'מוקש' – ממנו ניצל ירון כמסופר לעיל, 'שמח' – גימטריא 'שליח' והמסר להיות 'שמח', ובשינוי אותיות – 'חמש', מספר הג"פ של ירון והשם שלו ברשת הקשר.

של המקובל התגשמו. בו ברגע הוא התמוטט במרפסת ביתו ונפטר, והשוטר המונח בחדר הקירור פקח את עיניו. תחושת הקור הרעידה את גופו הוא החל דופק על הדלת...
 השומר ההמום נבהל מאוד למשמע הנקישות. הוא פתח את הדלת וכמעט התעלף לראות את המת העומד מולו רועד מקור ומבקש בידוד חם...
 חלפו כמה עשורים. השוטר ששב לחיים הדרדר מדחי אל דחי, עד שבסופו של דבר עזב את אשתו ונשא, רח"ל, ערביה ממזרח ירושלים.
 ...כנראה שלא תמיד כדאי להתערב בדרכי ההשגחה.

שישו בני מעי

היה זה כאשר שירת הרב ירון במשטרה במטה הארצי. הוא שימש כקצין ביקורת על המשטרה. אחד מחבריו ומעמיתיו למקצוע היה ניסים טויטו, ששימש כרב פקד בחשבות של המשטרה. רעייתו של ניסים, עליזה, סבלה ל"ע במשך חמישה חודשים ייסורים איומים כתוצאה מההתפכות במעיים. מלבד הכאבים הבלתי נסבלים, מדובר במצב של סכנת נפשות כאשר המעיים עלולות להסגר וליצור נמק.

היה זה לאחר כ"ז אדר ב' תשנ"ב, התאריך הזכור לכל חסיד, בו עבר הרבי אירוע מוחי. בתקופה זו ענה הרבי לשאלות שהופנו אליו בתנועת ראש לחיוב או לשלילה. הרב ירון, שניסים שיתפו במתרחש, הציע לידידו לשלוח פקס למזכירות הרבי ובו בקשת ברכה לרפואת אשתו. ניסים קיבל את העצה ושלח פקס. התשובה שקיבל מהמזכירות הייתה שהרבי בירך את האישה, כלומר – הנהן בראשו לאחר שהזכירו בפניו את שמה. בינתיים נקבע לאישה תור לניתוח.

בהגיע המועד, הוכנסה האישה לחדר הניתוח. ניסים המתוח עמד מאחורי הדלת והמתין בדריכות רבה לבשורות הרופאים. דקות אחדות לאחר שהחל הניתוח, נפתחה הדלת והרופא המנתח יצא החוצה. ניסים נבהל. הוא לא ציפה לסיום הניתוח במהירות כה רבה. הרופא לא הותיר אותו במתח זמן רב. הוא חיך ואמר לניסים: מזה ארבעים שנה שאני עובד כמנתח, וטרם ראיתי כדבר הזה! המעיים חזרו מעצמן למקומן בצורה מושלמת, ללא צורך בהתערבות יד אדם. זהו נס רפואי של ממש!".

מבחינת הרופא היה זה נס בלתי מוסבר. אולם לדידו של הרב ירון, שניסים הנרגש מיהר לעדכנו בבשורות הטובות, לא היה בכך כל פלא. הרבי מליובאוויטש בירך – והמעיים חזרו למקומן הטבעי...

יחידות שהצילה ממוות

את שמוליק שכטר הכיר הרב ירון בפלורידה. שמוליק הוא ישראלי במקור, יליד העיר בני ברק. שמוליק גדל בבית חסידי. בצעירותו התגייס לצה"ל ושירת ביחידת הצנחנים.

באותה תקופה ביקר אביו אצל הרבי ונכנס אליו ליחידות. הוא הושיט לרבי פ"נ – פדיון נפש, ובו רשימה של כל בני משפחתו, לברכה. הרבי קרא את כל השמות המופיעים ברשימה על פי הסדר, אולם כשהגיע לשמו של שמוליק אירע דבר מוזר. הרבי דילג על השם והמשיך הלאה, לשם הבא. האב המופתע הבחין כי שמו של שמוליק נשמט מהברכה, ומיהר 'להזכיר' לרבי בעדינות כי שמוליק

זקוק אף הוא לברכה. הרבי נטל לידיו את הפ"נ בשנית, וקרא שוב את השמות על פי הסדר. אך שוב... משהגיע לשמו של שמוליק, דילג עליו והמשיך לשמות הבאים.

כאן כבר ברור היה לאב כי יש דברים בגו. בקול שבור הוא פנה לרבי: "רבי, אין לי רבי אחר, למי אלך לקבל ברכה עבור שמוליק???" הרבי נטל לידיו את הדף בפעם השלישית, וקרא שוב את כל השמות. הפעם, הזכיר הרבי גם את שמו של שמוליק לברכה. הרבי הושיט לאב בקבוק וודקה קטן, ואמר: "זה עבור ההתוועדות". האב לא הבין, ושאל בתמיהה: "איזה התוועדות?" והרבי השיב: "אתה עוד תדע".

זמן קצר לאחר מכן אירע הדבר. שמוליק שירת כמ"מ (מפקד מחלקת) סיור ביחידת הצנחנים. היה זה זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים. בתקופה זו רבו המרדפים אחר מחבלים מסתננים בבקעת הירדן, עד שהבקעה קיבלה את הכינוי 'ארץ המרדפים'. המחבלים היו נכנסים לישראל מגבול ירדן, ומתחבאים בהרים במערות הרבות הפזורות באזור. הם השתמשו באמצעים שונים לטשטש את עקבותיהם. לדוגמא, הם נעלו את נעליהם בכיוון הפוך מהכיוון הנכון במטרה להטעות את הגששים הצבאיים, ולגרום להם לחשוב שהעקבות שייכות לאנשים היוצאים מישראל לירדן, ולא לכאלו הנכנסים מירדן לישראל.

כך, בדרכים מתוחכמות ואפלות, היו חודרים לקיבוצים, כפרים וישובים ומבצעים פיגועים קטלנים. הייתה זו תקופה קשה בתולדות הארץ, והמאבק במפגעים הרצחניים גבה מחיר כבד של אזרחים וכוחות הביטחון. באחת הפעמים, הסתננו המחבלים כדרכם אל בקעת הירדן והסתתרו במערה. יחידת הצנחנים בפיקודו של שמוליק שכטר רדפה אחריהם. הצנחנים נסעו בג'יפ סיור שהוא ג'יפ פתוח, והגיעו סמוך למערה בה הסתתרו המחבלים, היה לאחורונים יתרון על גביהם: הם היו במעלה ההר, בעוד הצנחנים עם הג'יפ – למטה.

המחבלים ניצלו את היתרון וזרקו רימון לעבר החיילים. הרימון פגע ישירות בג'יפ, מאחורי מושב הכיסא של המפקד, והתפוצץ. שמוליק נפגע באורח קשה בגבו. הוא נלקח מיד אל בית הרפואה, שם, במחלקה האורתופדית, נאלצו הרופאים להשכיבו באוויר, באמצעות רצועות שהשתלשלו מהתקרה, כשפניו כלפי מטה. הוא לא יכול היה לשכב על מיטה. במשך שלושה חודשים הוא שכב כך, מתייסר נוראות, שעה שהרופאים עמלו לתקן את הפגיעה שנוצרה בעמוד השדרה.

במשך כל הזמן הזה לא שהו הוריו לצדו ולא הגיעו לבקרו. זאת משום שביקש מפיקודו לבל יספרו להוריו על דבר פציעתו. הוא ידע שאם ייודע להם מצבו, לא יעזבו הוריו את מיטתו בדאגתם לו, וחשש שאר אחיו, ביניהם ילדים רכים, יפגעו מכך. הוא הורה לחיילים למסור להוריו שהוא בפעילות בצבא ואינו יכול להגיע הביתה.

כעבור שלושה חודשים החלים שמוליק בחסדי השי"ת בנסי ניסים והשתחרר מבית הרפואה. הוא צעד רגלית מבית הרפואה תל השומר עד ביתו שבבני ברק, מרחק של מספר קילומטרים. עבור מי ששירת בחיל הצנחנים הליכה כזו היא משימה קלה ביותר, אולם שמוליק שאך זה עתה החלים מפציעתו הקשה בגב, חש שהוא כמעט מתמוטט מכאבים. משהגיע סוף כל סוף אל ביתו, סיפר להוריו כי שהה במשך שלושה חודשים בפעילות בבקעה.

אביו התבונן בפניו, ומשהו לא 'הריח' לו. הוא ידע היטב כי גם עורו של החייל הבהיר ביותר מתכהה במהלך פעילות ממושכת בבקעה המדברית. אך עורו של שמוליק היה חיוור באופן בלתי הגיוני. מוחו של האב עיבד במהירות את הנתונים והוא הבין מיד כי שמוליק לא היה בצבא. כאשר פרש שמוליק למנוחה, פתח אביו את התיק הצבאי של בנו. הוא מצא את תיקו הרפואי ועיין בו, ונחרד עד מאוד לגלות מה עבר על בנו בחודשים האחרונים.

כששמוליק התעורר מהשינה, גילה את אביו יושב מולו ובידו בקבוק קטן של משקה. "שב", הזמינו האב "הנה משקה מהרבי, הבה נתועד ונודה לה' על הצלתך". שמוליק הבין שאין יותר מה להסתיר. השניים מזגו כוסיות משקה ואמרו "לחיים". הם שוחחו על קורות החודשים האחרונים. האב הנסער שמע משמוליק על התקופה הקשה שעבר, ושמוליק שמע מאביו על שהתרחש ביחידות עם הרבי. סוף דבר, שמוליק החלים ב"ה ושב לאיתנו.

חלפה תקופה, וצרה חדשה התרגשה על הוריו של שמוליק. בנם היקר החליט כי הוא רוצה להרוויח כסף טוב. העבודה שמצא בכדי לממש את מטרתו הייתה מסוכנת והחרידה את שלוותם של ההורים. הוא החליט להצטרף לצוות מכבי אש מוצנח בקנדה. שם ישנם יערות גדולים, ובמקרה של שרפה מצניחים למקום מכבי אש, שמנסים להשתלט על האש. תפקיד זה מסוכן מאוד, אך שכרו בצדו. מרגע שכבש הרעיון את שמוליק, לא ניתן היה לעצור בעדו. משראה אביו הפיקח כי כך הם פני הדברים, הגה רעיון במוחו. הוא פנה אל בנו בבקשה: "אתה הרי נוסע לקנדה. סבא שלך מתגורר בקראון הייטס, בשכונה של הרבי. עשה טובה והיכנס לבקר את סבא". מטרתו האמיתית הייתה כמובן שבנו יבקר אצל הרבי. שמוליק הסכים ויצא לדרך חמוש בתרמילו המצויד.

בינתיים, הוכנס הסב בסוד העניינים ונתבקש לסדר לנכדו יחידות אצל הרבי. בדרך לקנדה עצר שמוליק כמתוכנן בקראון הייטס לביקור אצל סבו. המפגש היה חמים ונחמד, ואז אמר הסב כדרך אגב: "סידרתי לך יחידות אצל הרבי". שמוליק, הגם שלא צעד בדיוק בתלם בו חינוכו אותו הוריו, גדל בבית חסידי – חב"די וידע היטב מהו רבי. הוא לא חשב פעמיים ונכנס ליחידות עם הרבי.

בחדרו של הרבי ציפתה לו הפתעה. הרבי פונה אליו ומורה לו "לך ללמוד במשך שנה בישיבה". שמוליק היה מבולבל. הוא כעת בדרך ליעד אחר לגמרי, ואילו הרבי אינו שואל אותו אם מעוניין או לא, אלא מודיע לו שעליו ללכת לישיבה. כיהודי מבית חסידי שמוליק העריך מאד את הרבי וידע בברור עם הרבי לא מתוכחים, ושמוליק שאל את הרבי: "רבי למה רק לשנה?... תשובתו של הרבי הייתה צופנת סוד: "אתה תדע".

--- בדיוק ביום השנה לכניסתו לישיבה, נכנס שמוליק בשעה טובה תחת החופה.

ספר התורה מחוץ אל חוץ

הרב הרצל בורוכוב הינו ידיד ותיק של הרב ירון. בעבר, התגורר הרב בורוכוב בשכנת קאנרסי שברובע ברוקלין בניו יורק. בשנת תשמ"ט התארח בביתו הרב ירון לצורך מסע פרסום לארגון 'ברית יוסף

יצחק' שהיה בימי ראשיתו. בהזדמנות זו, שמע ממנו הרב בורוכוב לראשונה בחייו על המושג "כתיבה לרבי".

הרב ירון סיפר לו כי הוא נוהג לפתוח את אחד מספריו של הרבי בביתו שבירושלים בכל עת שיש לו ספק בנוגע לעניין מסוים. בכל פעם, בהשגחה פרטית מופלאה, נפתח הספר בעמוד העוסק במישורין או בעקיפין בנושא בו התחבט. רעיון זה שאב משיחותיו של הרבי. לא פעם התייחס הרבי לכתיבה ופתיחת ספר קודש בעת שצריכים לקבל תשובה דחופה ואין דרך לכתוב לרבי. הרבי הצביע על כך שכבר מקדמת דנן, כשרצו לברר עניין מסוים, נהגו לפתוח ספר קודש, ובמקום שנפתח ונחה העין, שם ראו הוראה בהשגחה פרטית.

הרבי כתב שכשכותבים אליו, עומד העניין לנגד עיניו של הרבי באותו הרגע ממש, ולכן יש לצייר כאילו נמצאים ב'יחידות' אצל הרבי. לכן הסביר הרב ירון להרצל, כדאי לכתוב ולדווח על המצב הרוחני ועל הקבלות העצמיות להוספה בתורה, במצוות ובגמילות חסדים כדי להיות 'כלי' לברכה. הרבי הוסיף עוד, שכאשר יכניסו את ה'פדיון נפש' לאחד הספרים של הרבי, במקום שיפתח, שם יראו הוראה! חסידים אף תמיד אמרו, כי ברגע שכותבים לרבי, הרבי כבר עונה את התשובה ופועל את הפעולה הנדרשת למען היהודי. הרב בורוכוב הפנים את הדברים, והתקשרותו לרבי העמיקה והכתה שורשים בליבו.

את המניין בבית חב"ד בשכונת קנארסי, ייסד הרב בורוכוב במסירות נפש בשנת תשנ"א. תחילה התקיים המנין רק בשבתות ובחגי ישראל, אך מהר מאוד נוסף מניין לתפילה יום יומית, שחרית בשעה שבע בבוקר. לשם קיום המניין והצלחתו נדרשה מסירות נפש מצד כל אחד מן המתפללים. היו יהודים שהרב בורוכוב הביאם מידי בוקר ברכבו, בדרכו לבית חב"ד, בכדי שישלימו את המניין. אל אחרים, נדרש לצלצל מבית חב"ד, בכדי שישכימו ויבואו להתפלל. היה גם קושי עצום להשיג ספר תורה, ולו בהשאלה. אמנם הרב בורוכוב הצליח להשיג ספר תורה אחד, אך לאחר זמן קצר ביקשו אותו בחזרה. התופעה חזרה על עצמה פעם אחר פעם.

בעקבות המצב, התעוררה רעייתו הגב' חגית בורוכוב לכתוב ספר תורה. היא טענה שיש לדבר על העניין עם המקורבים והמתפללים, כדי שכל אחד ישתתף בזכות הגדולה הזאת. לאחר לא מעט היסוסים החליטו בני הזוג בורוכוב לקחת את הפרויקט על עצמם. הרב בורוכוב הוגיע את מוחו בניסיונות למצוא מקורות להשגת הסכום הנכבד עבור כתיבת ספר תורה, סכום שנע בין שלושים לארבעים אלף דולר. תורמים נכבדים כאלו לא היו בין המתפללים הקבועים בבית חב"ד. זוגתו ביטלה את החששות וקבעה כי יש לבקש תחילה ברכה מהרבי. "מחר, יום ראשון, נתייצב בתור לחלוקת הדולרים לברכה, נקבל את ברכתו של הרבי וזו תהיה ההתחלה".

היה זה בשלהי חודש כסלו תשנ"ב. הרב בורוכוב נסע עם זוגתו חגית לקבל את ברכתו של הרבי לכתוב ספר תורה עבור בית חב"ד. כשהגיע תורו, ביקש מהרבי את ברכתו לעניין זה, והרבי אכן האציל ברכה ואף העניק לו דולר נוסף על מנת לתתו ב'פושקה' (קופת צדקה) של בית חב"ד קנארסי. מאוחר יותר עברה גם זוגתו בתור הנשים וביקשה שוב ברכה לכתוב ספר תורה לבית חב"ד קנארסי.

הרבי נתן לה דולר נוסף עבור ספר התורה ואמר לה לתת את הדולר לצדקה ב'פושקא' (קופת צדקה) של בית חב"ד ב... לוס אנג'לס!

כשחגיגת בורוכוב יצאה מחוץ לבית רבנו 770 ובידה הדולר לברכה, פגשה בחוץ את בעלה ואת הרב ירון עמית. היא סיפרה להם שהרבי בירך אותה בברכת 'ברכה והצלחה' ובנוסף דיבר על לוס אנג'לס. ההתרגשות הייתה גדולה, ועוד יותר מכך ההפתעה. איש לא הבין מה הקשר של לוס אנג'לס. "כדאי לכם לקנות את הוידאו המתעד את המעבר ליד הרבי, כך תוכלו לשמוע בשנית את דברי הרבי" הציע הרב ירון לבני הזוג. בעוד שהם תוהים לפשר דברי הרבי, סיפר הרב בורוכוב לזוגתו על בחורה בעלת תשובה שלמדה ב'מכון חנה' ברחוב פריזדנט בשכונה, ועברה ליד הרבי וביקשה ברכה לזיווג. הרבי הפנה אותה לרב מסוים בפריז, ומתוך קבלת עול הגיעה כבר באותו שבוע לפריז. היא נפגשה עם הרב שלא היה 'חב"דניק', והוא נדהם לשמוע שהרבי שלח אותה אליו; מעולם הוא לא התעסק בשדכנות... הרב בורוכוב הבין כי כך הוא הדבר גם במקרה שלהם: אם הרבי נתן לרעייתו דולר עם הוראה לתת בקופת צדקה בלוס אנג'לס, הרי שהישועה תבוא דווקא משם. רעייתו הסכימה בכל לב לדברים והשניים החליטו שחגיגת תטוס ללוס אנג'לס.

כששיטפו בני הזוג מכרים מהשכונה בסיפור ובהחלטה, התגובות היו שונות. היו כאלה שאמרו שאפשר לשלוח את הדולר על ידי שליח, ואפילו בדואר, ולהניחו שם בקופת הצדקה. מישהו אמר שבקראון הייטס התארחו בשבת האחרונה קבוצה שלמה מלוס אנג'לס, גם הם עברו ב'דולרים' והיו אמורים לטוס באותו היום חזרה ללוס אנג'לס, ואפשר לשלוח את הדולר אתם. לעומתם, הרב יהודה פרידמן, השליח בקנארסי אמר, שהוא עצמו היה טס ללוס אנג'לס בעצמו ולא על ידי שליח.

לבני הזוג בורוכוב הייתה תחושה ברורה שלא צריך להתחשב כרגע בשיקולים כאלה ואחרים, וחגיגת צריכה לטוס ללוס אנג'לס. כיוון שניו יורק ממוקמת בחוף המזרחי ולוס אנג'לס בחוף המערבי, הדבר כרוך בטיסה מחוף אל חוף – למעלה מחמש שעות טיסה. כששבו בני הזוג לביתם, פתחה חגיגת האלפון המרכז את שמות הטלפונים של כל בתי חב"ד בעולם ('צא"ח ליסט'). היא גילתה שבלוס אנג'לס יש עשרות בתי חב"ד. דא עקא, שהרבי לא ציין בית חב"ד מסוים, והשניים לא ידעו לאן עליה לנסוע. סימני שאלה רבים אפפו את הנסיעה הצפויה.

חגיגת המשיכה לעבור על רשימת שמות בתי חב"ד בחוף המערבי, כשלפתע הצביעה על כתובת של אחד מבתי חב"ד בהכרזיה: "השגחה פרטית! זה בית חב"ד שעלי להגיע אליו". לשאלתו של בעלה מדוע בחרה דווקא בו, הסבירה בהדגישה את ההשגחה הפרטית: מספר הבית של בית חב"ד האמור הוא 9017, ומספר בית חב"ד בקנארסי הוא 917 – המספר זהה פרט לספרה 0 (כידוע בתורת החסידות, ש'אפס' מסמל ביטול והעדר מציאות). בנוסף, בית חב"ד המדובר בלוס אנג'לס, בראשות הרב ימיני, נקרא "ישראלי סנטר" (מרכז לישראלים), דבר המאפיין את הצביון של בית חב"ד בקנארסי.

חגיגת פנתה להזמין מיד כרטיס טיסה, אולם הופתעה לשמוע שזו תקופת השיא בשנה, ומחיר הכרטיס עומד על \$1400, סכום רב לכלל הדעות. רק בעוד שלושה שבועות המחירים ירדו שוב. בעבור חגיגת לא היווה המחיר מכשול, אך הרב הרצל סבר ש'כל עכבה לטובה', בעיקר בגלל המחיר המופרז, וההחלטה נפלה אפוא לחכות פרק זמן זה, עד שהמחירים יוזלו.

בתקופת ההמתנה בשבועות אלו, הגיעה חגית לרבי בכל יום ראשון כדי לקבל את ברכתו. ביום ראשון של השבוע השני הסיע הרב הרצל את זוגתו לרבי לקבל את ברכתו בחלוקת הדולרים לברכה ובשליחות מצווה. בדרך ביקשה חגית לעצור ליד תיבת הדואר. היא הכניסה \$13 לתוך מעטפה מבויילת אל בית חב"ד בלוס אנג'לס ושלשה אותה לתיבה. "צריכים להיות זריזים במצווה ולא להחמיצה", הסבירה נוכח תמיהתו של בעלה. "היות ששליחות מצווה מתעכבת, לכן אני שולחת למקום היעד \$13 לצדקה כנגד י"ג מדות הרחמים להצלחת העניין".

בשבוע השלישי שוב נסעה חגית לרבי לבקש את ברכתו לפני הטיסה שתוכננה ליום רביעי באותו השבוע. שתי בנותיה הצטרפו אליה. אוראל הגדולה שהייתה בת ארבע שנים, הכריזה כהרגלה: "וי וואנט משיח נאו" (אנו רוצים משיח עכשיו), הרבי הביט בה וענה "אמן". חגית ציינה שהיא אמורה לטוס השבוע ללוס אנג'לס בקשר לספר התורה לבית חב"ד בקנרסי. הרבי נתן לה דולר נוסף, והפעם אמר לתת אותו לצדקה בלוס אנג'לס מבלי תוספת. הרבי הצביע פתאום על מיטל הקטנה, שטרם מלאו לה שנתיים, שנישאה בידי אימה, ושאל אם גם היא נוסעת. הרבי כפל את שאלתו פעמיים, וחגית הנהנה בחיוב. הרבי הוסיף דולר לנסיעה בעבור הקטנה בלבד. שוב ראתה חגית הנפעמת גילוי של רוח הקודש: בזמן ההמתנה החליטה חגית שאת הבת הגדולה תשאיר בבית והתלבטה מה לעשות עם מיטל הקטנה, האם לקחת אותה ללוס אנג'לס או להשאיר גם אותה. היא לא הצליחה להכריע, וכשהרבי שאל פעמיים, הבינה שעליה לקחת עמה את הקטנה.

חגית החלה להתרחק ממקום הקודש מבלי שהספיקה לבקש ברכה נוספת בעבור יום הולדתה שחל בסמיכות, ביום ל' בכסלו. הרבי קרא לה לחזור, נתן דולר נוסף "עבור יום ההולדת", צירף ברכות למכביר וחתם "אזכיר על הציון".

במהלך ימי ההכנות לנסיעה, נזכרה חגית בגננת שלה מתקופת הגן, עשרים ושבע שנים קודם לכן. הוריה גרו בגבול בני ברק רמת גן, והגננת, בלהה אלון שמה, הייתה מיוודדת עם הוריה של חגית. מאימה שמעה חגית, שבלהה אלון גרה זה שנים רבות בלוס אנג'לס. חגית הרגישה דחף פנימי לפגוש את הגננת מהגן. לעומתה סבר בעלה שעליה להתמקד בשליחות לבית חב"ד, ואין זה הזמן המתאים לחיפוש נעדרים... אולי בפעם אחרת. אולם חגית התעקשה ולאחר מאמצים הצליחה לאתר את מספר הטלפון של הגננת, כתבה אותו על פתק ושמרה בארנקה.

באותו שבוע ארעה התפתחות נוספת בנושא ספר התורה. בשבוע זה היה על הרב בורוכוב להשיב את ספר התורה שהיה בבית חב"ד בהשאלה, וכך נותר בית הכנסת שוב ללא ספר תורה. והנה, נס בתוך נס: באחד הערבים של אותו שבוע, יצאה חגית עם מיטל הקטנה לחדר מיון בחצות הלילה, לאחר שזו לא חשה בטוב. השתיים המתינו זמן רב לרופא, כשבנתיים ניגש אליהן יהודי שומר תורה ומצוות לברר את סיבת המתנתן במקום כל כך לא סימפטי. כשהבין שהעניין סובל דיחוי עד למחרת, המליץ על רופא יידי, ומסר לחגית כרטיס ביקור. למחרת השתפר מצבה של מיטל הקטנה וחגית התקשרה אליו לבשר זאת. בינתיים התפתחה שיחה במהלכה נודע לחגית שמו של אותו יהודי: ר' יעקב שפיצר. במהלך השיחה סיפרה לו חגית על בית חב"ד בקאנרסי, על המניין הטרי ועל המשפחות הצעירות שמתחזקות ומתקרבות לתורה ולחסידות. היא גם סיפרה לו על הבעיה של ספר התורה אותו נאלצו להחזיר באותו שבוע, וכי יום חמישי מתקרב, וטרם הושג ספר תורה חלופי. "זו השגחה פרטית

מופלאה", השיב הרב שפיצר, וסיפר כי ברשותו כמה ספרי תורה וכי הוא מוכן להשאיל לבית חב"ד ספר תורה לזמן בלתי מוגבל, כמובן לאחר חתימה על טופסי ביטוח.

ביום רביעי, יום הטיסה של חגית, הפנה הרב שפיצר את בני הזוג לבית אבות מסוים כדי לקבל שם את ספר התורה. איזו הקלה! השניים הגיעו למקום בצהרי יום רביעי, ולאחר שחתמו על הטפסים הנדרשים, מיהרו להביא את ספר התורה לבית חב"ד. השעה הייתה ארבע אחר הצהריים בעוד הטיסה הייתה אמורה להמריא בשש בערב. רק בנס הגיעו בני המשפחה ברגע האחרון אל הטרמינל. משנכנסו פנימה שמעו הכרזה במערכת הרמקולים: "גב' חגית בורכוב, טיסה מספר... ללוס אנג'לס עומדת להמריא..." דבר בלתי שגרתי, במיוחד כאשר בדרך הטבע לא הייתה אמורה חגית להספיק את זמן ההמראה... השניים חשו שגם ב'קנדי' הרבי מנהל את העניינים.

כששב הרב בורכוב לביתו, ניסה ליצור קשר עם בית חב"ד בלוס אנג'לס כדי להודיע להם על בואן של חגית ומיטל הקטנה, אלא שנוצרו קשיים של ממש להשיג את השליח. השעות נקפו, השעה כבר הייתה חצות לפי שעון ניו-יורק, לפי החשבון של הרב בורכוב נראה היה שכבר נחתו בלוס-אנג'לס, אך איש אינו יודע על בואן בשעת לילה. באותו רגע נזכר הרב בורכוב בגנת שגרה בלוס אנג'לס והחליט לצלצל אליה. מכיוון שלא היה מענה, השאיר הודעה.

כעבור כחצי שעה צלצלה אליו הגנת המופתעת בחזרה. הוא הציג עצמו כחתן של משפחת שניידר, שבתם למדה אצלה בגן לפני עשרים ושבע שנים. "האם את זוכרת אותה?!" שאל. "כמובן. מה העניין?" שאלה בסקרנות. הרב בורכוב ציין שזוגתו אמורה לנחות בזמן זה בלוס אנג'לס, ואולי כבר נחתה. "שמא שמעת משהו אודותיה?!" לאחר שהשיבה בשלילה, שאלה לאן מועדות פניה בשעת לילה מאוחרת שכזו. הרב בורכוב ענה שבכוונתה לפנות לבית חב"ד של הרב ימיני בטרונזה. הגנת אמרה בהתרגשות שהיא מכירה את הרב ימיני, ויש לה אפילו קשר עם משפחתו. הרב בורכוב ביקש ממנה שתנסה ליצור עמם קשר כדי לוודא שאכן הגיעה, או לשמוע אם ידוע להם משהו על בואה. בבית חב"ד השיבו כי לא ידוע להם דבר אודותיה. היא הוסיפה והתקשרה לשדה תעופה והתברר שהמטוס נוחת לאחר עיכוב קטן בקנדי.

משחזרה הגנת עם האינפורמציה שבידה אל הרב בורכוב, שאלה לתומה: "מה עושה אישה עם תינוקת באמצע הלילה בלוס אנג'לס?" במטרה לסיים את השיחה, ענה הרב בורכוב שהיא קיבלה מהרבי דולר לברכה על מנת לתת בלוס אנג'לס. "נס! נס! נס!" נשמעה מפיה קריאת התפעלות. "הרבי שלח לי דולר עם התלמידה שלי. כן, הרבי שלח לי דולר", חזרה הגנת שוב ושוב על נוסח זה בהתרגשות רבה. תדהמה אחזה ברב בורכוב. הוא לא הבין על מה היא מדברת. הוא הופתע לגמרי מהתרגשותה ומהצורה הנחרצת שבה הודיעה שהרבי שלח לה דולר לברכה עם תלמידתה.

הגנת לא השתהתה והבהירה את כוונתה. היא סיפרה כי זה שבע עשרה שנים שהם חיים בלוס אנג'לס, ולפני אחת עשרה שנים פקד אותם אסון טרגי. היה זה ביום שבת קודש, כאשר הגיעה הביתה וראתה התקהלות אנשים ליד ביתה לצד רכבי משטרה ואמבולנס. לבה, לב של אמא, ניבא לה רעות. רופא שנכח במקום סיפר לה כי בנה רועי בן השנתיים, טבע בבריכה הפרטית שבביתם והלך לעולמו. ההלם והכאב היו גדולים מנשוא. באותן שעות משבר אימות, הגיע הרב מרדכי אייבינדר,

משלוחי הרבי באיזור, ולקח את העניינים לידיים. הוא אירגן את כל הקשור ל'חברה קדישא' וליווה את המשפחה ברגעיה הקשים.

לאור היותם ישראלים במקור, נוצר קשר עם בית חב"ד 'מרכז לישראלים' בראשות הרב ימיני. הגנת הוסיפה וסיפרה, כי בעקבות האסון הדרדר מצבה והיא חלתה נפשית ופיזית. בני משפחתה היו מודאגים מאוד; כל ההצעות והרעיונות להשכיח ממנה את הכאב הנורא, לא הועילו. "מה שנתן לי כוח להתגבר ולהמשיך הלאה באותם ימים קשים", סיפרה, "היה קול פנימי שהביא אותי להחלטה, כי כאשר יגיע זמן הבר מצווה של רועי ז"ל, בעוד אחת עשרה שנים, אתרום ספר תורה לעילוי נשמתו. החלטתי אז שספר התורה יכנס לבית חב"ד של הרב מ. אייבינדר שיחיה".

תכניות לחוד ומציאות לחוד. עם התקרבו מועד הבר מצווה, נקלע העסק המשפחתי שלהם לקשיים, ולא היה באפשרותם לממש את החלום. ככל שהתקרבו למועד הבר מצווה, גבר הצער. הרב ימיני הציע לה אפוא להצטרף לקבוצה שיוצאת ביוזמת בית חב"ד, לשבות עם הרבי בקראון הייטס. ביום ראשון תעבור כל הקבוצה מול פני המלך בחלוקת הדולרים, ואז תוכל לבקש מהרבי ברכה לכל העניינים. תאריך השבת הזו היה סמוך לתאריך בר המצווה. גברת בלהה אלון התלהבה מהרעיון, אלא שגם הפעם היו מניעות ועיכובים, ולא עלה בידה להצטרף. הגנת בלהה סיימה את דבריה במשפט מדהים: "הרבי ראה את הצער שלי ושלח לי דולר לברכה עם התלמידה שלי...".

"גברת אלון, כל הפאזל ברור עכשיו", צעק הרב בורוכוב לתוך האפרכסת. כעת הגיע תורה להיות מופתעת. "איזה פאזל, על מה אתה מדבר? אינני מבינה כלום!"

כעת הגיע תורו לספר לה על בית חב"ד בקנארסי, על המניין שנוסד לפני קרוב לשנה ועל כך שעדיין אין לבית חב"ד ספר תורה משלו. "גמלה בלבנו ההחלטה לעשות מעשה ולכתוב ספר תורה. באותו יום ראשון, שבו חשבת להגיע לרבי עם קבוצת בית חב"ד של הרב ימיני ולא זכית, חלפה תלמידתך חגית מול פני קודשו של הרבי וביקשה ברכה לספר תורה חדש לבית חב"ד בקנארסי. הרבי אמר לה לתת את הדולר בלוס אנג'לס." גברת אלון עצרה את הסיפור בהתרגשות גוברת. "זו ממש רוח הקודש" – הצהירה – "ממש מדהים". "אכן", הוסיף הרב בורוכוב.

נפלה שתיקה ממושכת, ואז אמר הרב בורוכוב: "אין מה לדאוג", כשהוא מתכוון לקשיים הכספיים עליהם סיפרה קודם ואשר מנעו ממנה להקדיש ספר תורה. "לאחר גילוי אלוקות כה ברור, כשהכול החל בניסים ובהשגחה פרטית מופלאה בכל צעד, כך יהיה בוודאי גם ההמשך".

לאחר רגע שאלה הגנת במבוכה: "הרי כל השנים היה ברור ומוסכם שהספר יכנס לבית חב"ד של הרב מרדכי אייבינדר... ומה נעשה בנידון?"

"לאחר שראית את ההשגחה הפרטית ואמרת בעצמך שזו רוח הקודש, האם יש לך עדיין ספק?!"
שאל-קבע הרב בורוכוב. לאחר רגע של מחשבה החליטה הגנת שספר התורה צריך להיתרם, ללא ספק, עבור בית חב"ד בקנארסי!---

בינתיים הגיעו חגית ומיטל בשלום אל ביתו של השליח, הרב גורביץ.

למחרת, ביום חמישי, הגיעה הגננת בלהה אלון לפגוש את תלמידתה. לאחר רגעי ההתרגשות הראשוניים, שלפה חגית מתיקה מספר מחזיקי מפתחות עם תמונת הרבי. הגננת הביטה בשי והבחינה שמספר מחזיקי המפתחות הוא בהשגחה פרטית כמניין נפשות בני ביתה, ששה במספר...

לפתע הצביעה המארכת, הגברת גורביץ, על מיטל הקטנה בהתרגשות. כולם הביטו בה בפליאה ותהו לפשר התרגשותה. מסתבר שהחליפה החדשה שלבשה מיטל הקטנה לראשונה, נושאת מאחור את המספר 9017. המספר היה מוכר וידוע... מספרו של בית חב"ד בלוס אנג'לס. השגחה פרטית.

זמן קצר לאחר מכן התקשר הרב ימיני וסיפר בהתרגשות כי בית חב"ד עבר לכתובת חדשה. הבוקר, יום חמישי, הגיעה לכתובת הישנה ב-9017 לבדוק אם יש דואר וגילה את המכתב שנשלח שבוע קודם לכן על ידי חגית עם שלושה עשר הדולרים בתוכו. הדולר של הרבי והדולרים שנשלחו בינתיים, הגיעו בו זמנית. הרב ימיני הוסיף כי הוא מרגיש ששלוש עשרה הדולרים קשורים לבר מצווה – י"ג למצוות. רצף של סימני השגחה פרטית על כל צעד ושעל.

הרב ימיני אמר לגברת אלון שהזמן קצר ויש להתארגן בהתאם לקראת מוצאי שבת ולהתאסף אצלה לסעודת 'מלווה מלכה' כדי להחליט מה לעשות. ואכן, מכרים, ידידי משפחה, שכנים ובאי בית חב"ד פקדו במוצאי שבת את ביתה של גברת אלון. היא סיפרה את השתלשלות העניינים מאז התרחשות האסון ועד לרגע זה, והרחיבה בעניין החזון לכתוב ספר תורה לקראת בר המצווה של הילד רועי ז"ל ביום בר המצווה. היא פירטה את הקשיים שנוצרו עד שהרבי התערב בסיפור, ובהשגחה פלאית הולך העסק וקורם עור וגידים בעזרת חגית בורוכוב, נציגת בית חב"ד קנארסי, שהגיעה במיוחד בשליחות הרבי ללוס אנג'לס.

כעת נפנו האורחים לשמוע מחגית על השתלשלות העניינים מזווית ראייתה, וההתרגשות הרקיעה שחקים. כולם נרתמו ונתנו את נדבת לבם. חלק נכבד תרמה הגננת. באותו ערב כוסו כשני שלישים מעלות ספר התורה!... מיותר לציין שההתרגשות בבית חב"ד קנארסי הייתה גדולה. הכול התאחד בתחושת השותפות עם בית חב"ד. חגית חזרה מלוס אנג'לס לאחר השבת ומיד נכנסו בני הזוג להילוך גבוה. בעזרת הרב פרידמן, חיפשו סופר סת"ם ומצאו את הסופר הרב פנחס קארף. בו במקום הם סיכמו על כתיבת ספר תורה, וחגיגת כתיבת האותיות הראשונות נקבעה לפורים קטן תשנ"ב. הזמנות הודפסו, ואחת מהן נמסרה לרבי בידי גבאי בית הכנסת בבית חב"ד קנארסי, ר' יהושע הלוי. הרבי ענה ובירך "ברוב עם הדרת מלך".

כתיבת האותיות הראשונות לזכות הרבי והרבנית נמכרו בסכומים יפים, וכך גם שאר האותיות. הגננת בלהה הגיעה מלוס אנג'לס במיוחד לכבוד האירוע. ביום האירוע, יום ראשון, הגיעה בלהה יחד עם חגית לרבי במעמד חלוקת הדולרים. היא תכננה לבקש מהרבי ארבע בקשות, ביניהן גם על ספר התורה, אך כשעמדה מול פני המלך, לא יכלה לפצות פיה מרוב התרגשות. הרבי לא המתין ונתן לה בדיוק ארבעה דולרים כנגד ארבעה הבקשות. את הדולר הרביעי נתן בידיה באמרו "זוה עבור ספר התורה!".

עוד זמן רב הייתה בלהה נתונה תחת הרושם העמוק מרוח הקודש הגלויה, אך הייתה מאוכזבת מעצמה שסוף סוף הגיעה לרבי ולא דיברה. חגית החליטה להמתין לזמן שבו הרבי נוסע לאחר החלוקה לאוהל של חותנו, הרבי הריי"צ. היא ידעה שלפני הכניסה לרכב מחלק הרבי מטבעות וברכות. לבלהה תהא זו הזדמנות נוספת לבקש ברכה. לאחר סיבוב בשכונה חזרו לבניין 770, אך לצערן גילו שהרבי כבר בתוך הרכב שהחל לנסוע. "הרבי ראה את הצער שלי, וכשהרמזור התחלף לאדום התקדמתי לכיוון הרכב. כשהרבי ראה אותי, פתח ביוזמתו את החלון ובירך אותי בידיש", סיפרה בלהה לאחר מכן.

ח"י חודשים חלפו עד ליום ט"ו באב תשנ"ג, יום סיום כתיבת ספר התורה והכנסתו לבית הכנסת בחגיגה גדולה ברוב עם והדר. גם הפעם הגיעה הגברת אלון במיוחד להכנסת ספר התורה, שנכתב לעילוי נשמת הילד רועי ז"ל בן בלהה, לזכות כל משפחת בית חב"ד קאנרסי ולקרוב הגאולה.

שנה חלפה. החיים מלאים תהפוכות הם ומשפחת בורוכוב מצאה עצמה בארץ ישראל בג' בתמוז תשנ"ד.

היה זה במוצאי אחת השבתות. משפחת בורוכוב יצאה לביקור קצר בכפר חב"ד. בדרכה חזרה צירפו לנסיעה 'טרמפיסט' – בחור הלומד בישיבה בכפר וביקש לצאת לכיוון צומת בילו. בדרך התברר כי הוא מקריית עקרון. ברכב התפתחה שיחה ערה, במהלכה סיפר לו הרב בורוכוב את סיפורו של ספר התורה. הבחור האזין בריכוז. באמצע הסיפור הפסיק את בן שיחו בהתרגשות ואמר, כי בשבת זו סיפר המשפיע, הרב לוי יצחק גינזבורג, את הסיפור הזה לתמימים.

באותו שבוע הגיעה בחורה מקריית עקרון לערב הנשים השבועי המתקיים בבית משפחת בורוכוב ב"מרכז אגרות קודש". היא סיפרה שבחור הישיבה הטרמפיסט הוא שכנה וסיפר לה את הסיפור. הוא ציין, כי כששמע בשבת את הסיפור מפי הרב גינזבורג, הטיל ספק באמיתות הסיפור, אך מיד במוצאי שבת זכה לשמוע את הסיפור מבעלי המעשה עצמם! היא מצידה ציינה שהיא מכירה את חגית ומאז היא מגיעה לשיעורים ולמסיבות ראש חודש הנערכות ב'מרכז'.

באחד הימים פגש הרב בורוכוב את הרב עמרם מויאל ממכון 'אסנט' (קבלה וחסידות) שבצפת. הלה סיפר לו שבדרך כלל הוא פותח את ההתוועדויות וההרצאות שלו עם מקורבים בסיפור של ספר התורה מקאנרסקי, כדי להמחיש את עניין האמונה בצדיק הדור וההתקשרות אליו. בכל פעם שהוא מספר את הסיפור, הוא זוכה לראות השגחה פרטית מיידית: תמיד מישהו מקהל המאזינים נעמד בסיום ההרצאה ומציין את הקשר שלו לסיפור.

הוא אף סיפר דוגמאות אחדות: "פעם הוזמנתי להתוועדות באחד מבתי חב"ד באזור חיפה. בעודי מספר את סיפור ספר התורה, נעמדה בחורה וציינה שהיא עמדה בדיוק מאחורי חגית כאשר ביקשה לראשונה ברכה לספר תורה והרבי אמר לה לתת דולר בבית חב"ד לוס אנג'לס. ההתרגשות בקהל ששמע את הדברים, הייתה גדולה. בהזדמנות אחרת התוועדתי בבית חב"ד רמת השרון בפני ציבור

נשים. פתאום נעמדו שלוש נשים ואמרו שהן מלוס אנג'לס וגרות בשכנות לבלהה אלון הגנת. הן שמעו בזמנו את כל הסיפור מפי הגנת עצמה ואף קראו עליו בעיתון יהודי מקומי בלוס אנג'לס.

"שוב סיפרתי את הסיפור בפני קהל מקורבים וסקרנים שהגיעו לשבת אירוח ב"אסנט". היה נראה לי שאחת הנשים המבוגרות היושבת בקהל, כועסת משום מה למשמע הסיפור. בסיום דבריי נעמד איש עסקים, שוחר מיסטיקה, שסיפר בהתרגשות, כי באותה תקופה גר בלוס אנג'לס והבטיח לתרום מעשר אם אחת העסקאות החשובות שעמד לבצע, תצליח. ההצלחה אכן האירה לו פנים, והוא הסתפק למי לתרום את המעשר. בדיוק אז הוזמן למלווה מלכה במוצאי שבת בביתה של גב' בלהה אלון, שם שמע על ספר התורה ועל חגית שהגיעה מניו יורק בברכת הרבי. הסיפור ריגש אותו מאוד והחליט לתרום מיד לספר תורה...

"אנחה בקעה מפי אותה גברת שנדמתה לי ככועסת, והיא קמה ממקומה ופתחה אף היא בדברים. היא סיפרה שהיא גרה בתל אביב ובתה התקרבה לחב"ד. בתה ניסתה להשפיע עליה לבוא לחב"ד, אך היא סירבה בטענה כי היא 'חילונית' ול'דוסיים השחורים' היא אינה הולכת. באותה תקופה נתקלה במודעה של 'אסנט' ובה הזמנה לשבת של מיסטיקה וקבלה. היא נענתה והגיעה מתל-אביב אבל לא 'חלמה' שמדובר באותם 'דוסיים' חב"דניקים, ולכן הייתה כעושה ומרירה.

"כששמעה את סיפור ספר התורה שסיפרתי, זה הגדיש מבחינתה את הסאה. הסיפור נשמע לה מוגזם ודימוני, וכעסה גאה עוד יותר, איך ייתכן שהפאנטים הללו מאמינים לכל בדיה... כעס זה נמשך עד לאותו רגע בו קם הבחור וסיפר כי הוא עצמו היה שם ותרם מכספו לספר תורה... עדות ראשונית זו שברה את מחסום ההתנגדות אצלה ומאז היא נסחפה. במהלך כל אותה שבת קראה ספרי סיפורים על הרבי..."

"רק לאחרונה" – הוסיף הרב מויאל וסיפר – "הגיעה אלי שיחת טלפון מידידי הרב ירון עמית, ראש ארגון "ברית יוסף יצחק" המתגורר במיאמי ביץ' שבפלורידה. אשתו סיפרה שהייתה בהתוועדות שלי וסיפרתי את הסיפור הזה, כשאני מוסיף כי תמיד לאחר שאני מסיים לספר את הסיפור, קמים אנשים מקהל השומעים ומספרים שהיו קשורים בצורה זו או אחרת למאורע. כשאשתו של הרב עמית שמעה זאת, קמה היא בעצמה וסיפרה לקהל שבעלה, הרב ירון, היה בכיקור אצל הרבי, ושהה בבית משפחת בורוכוב שבקנארסי ואף היה שותף לסיפור..."

כי אמרתך חייטני

היה זה בשנת תש"נ, כאשר שהה הרב ירון בקנרסי, ניו יורק, והתארח אצל משפחת הרצל וחגית בורוכוב. בזמן שהותו בביתם, הכיר משפחת מכרים של מארחיו – זוג שחיכה שנים רבות לילדים. האישה, יעל, חזרה בתשובה ואילו בעלה, בשלב ההוא, טרם. יעל נהגה לעבור בכל יום ראשון בחלוקת הדולרים אצל הרבי, כשהיא מבקשת רק דבר אחד: ילדים. בכל שבוע העניק לה הרבי שני דולרים, באומרו: "אחד עבורך ואחד עבור בעלך". מאות דולרים הצטברו בביתה של יעל, והישועה – טרם הגיעה.

ביום ראשון בלתי נשכח זה, עברה יעל כהרגלה לפני הרבי על מנת לקבל מידי את הדולרים. אך הפעם הזו הייתה שונה. הרבי הושיט ליעל שלושה דולרים, באומרו "עבור כל המשפחה". יעל הייתה המומה. היא יצאה החוצה כמו רוח סערה, הראשון שראתה בחוץ היה הרב ירון, שזכה אף הוא לקבל דולר מידי הקדושות של הרבי, ויצא לפניו. יעל מיהרה לספר לו בהתרגשות את דבריו המסעירים של הרבי, ושאלה אותו למה התכוון הרבי. הרב ירון הסביר לה כי בעזרת ה' המשפחה תגדל ויבואו ילדים.

בשבוע הבא, עמדה שוב יעל בתור לחלוקת הדולרים, ורצתה לשמוע במפורש מהרבי, שהדולר הנוסף מבשר על הילד שעתיד להגיע. אך בהגיע תורה, נחלה אכזבה מרה. הסדרנית העומדת על המשמר לא אפשרה לה להתקדם לעבר הרבי, בטענה שכבר קיבלה היום דולר מהרבי. הייתה זו טעות כמובן, אולם הסדרנית עמדה על דעתה והוציאה אותה מן התור.

סוף דבר, באותה שנה זכו בני הזוג להיפקד ונולדה להם בתם הבכורה. בהמשך גדלה המשפחה ברוך ה', ועלתה ארצה. בחסדי ה' שב גם הבעל אל צור מחצבתו והמשפחה אף שימשה בשליחות הרבי.

יש נביא בישראל

היה זה בשנת התשנ"א באותה תקופה, נהג הרב ירון למסור שיעור חסידות באחד מבתי הכנסת הספרדיים בירושלים. בהוראת הרבי הוא החל ללמד עניני גאולה ומשיח.

אחד ממשנתפי השיעור היה יהודי ששימש כנהג אוטובוס. יהודי זה עבר תלאות רבות וחייו האישיים היו רצופים בצרות. באחד השיעורים הוא נפתח והחל לספר לרב ירון את מסכת תלאותיו. הרב ירון האזין בקשב רב וחמלה פשטה בליבו. "שמע" הוא אמר לבן שיחו הכאוב "יש רבי בישראל! תכתוב לרבי מליובאוויטש ובעזרת ה' תקבל עצה וברכה". היהודי נשמע לעצתו וכתב לרבי. התשובה שקיבל הייתה כי עליו להחליף את התפילין ולתקן את המזוזות.

הוא מסר את התפילין והמזוזות לבדיקה אצל סופר סת"ם, ואכן התברר כי המזוזות דורשות תיקונים קלים בעוד התפילין אינן ניתנות לתיקון ויש להחליפן בתפילין חדשות... למותר לציין שכעבור זמן קצר התהפך הגלגל לטובה, וכל הקשיים הסתדרו על הצד הטוב ביותר.

חלפו חודשים מספר ואחותו של היהודי חלתה ל"ע והוצרכה לעבור ניתוח. ללא היסוס פנה אליה האח והציע לה בביטחון לכתוב לרבי. "מניסיון", הוא אמר לה, "זה עוזר". האחות קיבלה את ההצעה אולם הוסיפה כי בנה שוהה בניו יורק, ויוכל להיכנס בעצמו אל הרבי ולבקש ברכה בעבורה. ללא שהיות היא התקשרה לבנה וביקשה ממנו להיכנס אל הרבי ולבקש את ברכתו להצלחת הניתוח ולהחלמתה.

הבן הסביר לאימו כי לא ניתן להגיע אל הרבי ולהיכנס סתם כך. בכדי להתברך יש להגיע ביום ראשון לחלוקת הדולרים, להמתין זמן רב בתור הארוך ולקבל מידי של הרבי דולר לברכה. "ביום ראשון הקרוב, אם כן, תעבור לפני הרבי ותבקש ברכה עבורי" ביקשה האם, והבן הסכים.

הגיע יום ראשון. האם המאושפזת בבית הרפואה נמה את שנתה. והנה בחלומה מופיע הרבי בכבודו ובעצמו ומברך אותה בברכת רפואה שלמה והצלחה בניתוח. מספר דקות חלפו וקול מוחשי, קולה של אחות בית הרפואה, חדר להכרתה והעיר אותה: "גברתי, יש לך טלפון מארה"ב, הבן שלך על

הקו". האם התרוממה באיטיות ממיטתה ושרכה את צעדיה אל עבר הטלפון הציבורי, היחיד שעמד במחלקה. היא הצמידה את אוזנה אל השפופרת. "הלו" לחשה בהתרגשות. מעבר לקו בקע קולו של בנה: "לפני חמש דקות הייתי אצל הרבי והוא אמר – רפואה שלמה והצלחה בניתוח" --- ברכתו של הרבי התגשמה במלואה. הניתוח עבר בהצלחה והאישה החלימה.

דולר במתנה

היה זה כאשר התגורר הרב ירון בכיי הרבור שבפלורידה. בתקופה זו, נהג להתפלל בבית כנסת חב"ד בראשות הרב שלום בער ליפסקר, שליח חב"ד במקום. באחד הימים נכח הרב ירון באירוע ברית מילה של בנו של אחד המפללים, שנערך בבית הכנסת. כנהוג, הקריא אחד הנוכחים את מכתבו של הרבי לפני הברית. הלה צירף בטבעיות את שמו של אבי הרך הנולד, והקריא אותו כחלק מן המכתב. "עוד מעט תגידו שהרבי מחלק כעת דולרים..." העיר אחד הרבנים הנוכחים בציניות.

היה זה ביום רביעי בשבוע. בחצות הלילה של אותו היום עתידה הייתה להיערך הגרלת לוטו הגדולה בהיסטוריה עד אותו זמן על סך \$560.000.000. קשה היה למצוא באותו היום אזרח שנשאר בביתו ולא יצא אל תחנת הפיס הסמוכה למקום מגוריו, לקנות כרטיס. גם מיועדנו הרב חפץ להשקיע שני דולר – השקעה פעוטה תמורת ההזדמנות הקלה להתעשר, במידה וזוכה. בתחנה הסמוכה לביתו השתרך תור ארוך מאוד של אנשים החולמים להתעשר, והוא החליט לנסות את מזלו במקום אחר. הוא נסע אל תחנת דלק, קנה כרטיס הגרלה, קיבל עודף ושב לביתו.

למחרת בבוקר חל יום ההולדת של ביתו. רעייתו בקשה ממנו דולר עבור הבת, בכדי שתיתן צדקה, והוא השיב לה שיש דולר בארנק. האישה פתחה את הארנק והביטה פנימה וקריאה נרגשת פרצה מגרונה: "מניין הדולר הזה???" בעלה התמה לא הבין על מה היא מדברת, עד שהציץ בעצמו בדולר – וקריאת תדהמה נשמעה אף מכיוונו. היה זה... דולר מהרבי. על גבי הדולר נכתב בכתב ידה של אישה כי זהו דולר שקיבלה מהרבי, וצוין התאריך בו נתקבל. הרב המום לא ידע את נפשו. שעות מספר לאחר חוסר האמון שהביע בחלוקת דולרים בימינו – וכבר הוכיח לו והרבי כי הוא ממשיך להעניק את ברכתיו ואת הדולרים, גם כיום...

גודל הזכות לתרום למוסדות על שם האדמו"ר הריי"ץ.

כ"ק אדמו"ר הרבי נשיא דורנו משיחת יום א' פ' פינחס, י"ג תמוז ה'תשי"ב.

משיחה של הרבי על מעלה וגודל הזכות לתרום למוסדות על שם האדמו"ר הריי"ץ

כשכ"ק אדמו"ר הרבי נשיא דורנו אמר שיחה זאת היה קיים רק מוסד אחד רשת "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", על שם כ"ק האדמו"ר הקודם האדמו"ר רבי יוסף יצחק!

וידוע שבמשך השנים כ"ק אדמו"ר הרבי נשיא דורנו לא נתן רשות ששום מוסד יקרא על שם כ"ק האדמו"ר הקודם האדמו"ר רבי יוסף יצחק!

והארגון היחידי שנוסף שנים רבות לאחר מכן הוא ברית יוסף יצחק.

ז. ובנוגע לפועל

ישנם כמה וכמה מוסדות ששמום "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", על שמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שמתנהלים ברוחו וכפי רצונו,

– עד כמה שיכולים לשער שכך הוא רצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכיון שניהול המוסדות הוא ללא פניות, נכונה השערתו –

ובהצלחה מופלגה למעלה מדרך הטבע, כיון שבמוסדות אלו נמצאים כחותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר. אמנם, כיון שמוסדות אלו שנושאים את שמו של הרבי, ומתנהלים ברוחו וכפי רצונו, הם קדושים ביותר – חלים עליהם דברי הרמב"ן: "כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו"... כך שקיים מחסור גדול בכסף הדרוש להמשך ניהול המוסדות, ועאכ"כ – להרחבתם.

המוסדות מתנהלים אמנם בהצלחה מופלגה למעלה מדרך הטבע, אבל, ההצלחה לא הגיעה עד כדי כך שיוכלו לנהל את המוסדות ללא כסף!....

– יתכן שהסיבה לכך שלא ניתן לנהל את המוסדות ללא שום כסף היא כדי לזכות את כאו"א שיוכל להשתתף בהחזקת המוסדות של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

וע"ד מה שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לכתיבת הספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו במהרה בימינו – שהי' יכול ליתן בעצמו את כל הכסף הדרוש, אלא שמצד גודל הזכות שבדבר, רצה לזכות את כאו"א מבנ"י להשתתף בזה.

ודוגמתו בנוגע למוסדות האמורים – שלאמיתתו של דבר היו יכולים להתנהל ללא כסף כלל, כיון שבלאה"כ מתנהלים למעלה מן הטבע, והסיבה לכך שהמוסדות מתנהלים באמצעות כסף, היא, כדי שכאו"א יוכל ליתן בהחזקת המוסדות ע"י הנתניה מכספו, אשר, בפעולה זו מתקשר הוא עם (עבודתו של) כ"ק מו"ח אדמו"ר בכל מציאותו (לא רק בחלק מסויים ממציאיותו), כמובן ממ"ש בתניא ש"במעוה אלו הי' יכול לקנות חיי נפשו... הרי נותן חיי נפשו לה".

כ"ק אדמו"ר הרבי נשיא דורנו בספר אגרות קודש כרך יח ו'תקיא

ועל גודל הענין וערך הדבר, בודאי אין צריך ביאור ואריכות, ורק באתי להדגיש ע"פ מאמר רו"ל, שמא מילתא היא, ובפרט בהנוגע לצדיק נשיא ישראל, אשר רועה נאמן לא יעזוב צאן מרעיתו גם בעלותו השמימה עומד ומעורר ר"ר על כל עניניהם, ובלשון הזהר הק' מובא באגה"ק לרבנו הזקן, צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיהו, עאכ"כ בצדיק נשיא ישראל נשמה הכללית אשר מקשר הוא עמו נשמות הפרטיות שהן המקושרים אליו וההולכים בעקבותיו, ובעיקר אלו הממלאים הוראותיו באותן הענינים עליהם מסר נפשו בחיים חיותו, ואשר בהנוגע לכ"ק מו"ח אדמו"ר, ה"ז ענין החינוך, עטה"ק, ודוקא מואר באור וחום תורת החסידות ועניניה.

שמהנ"ל מובן, אשר כל השתדלות ויגיעה כדאיות הן בענין זה ובמוסד קדוש הנקרא על שמו וגורם נח"ר לנשמת הצדיק הנשיא, שעיי"ז עוד מוסיף בהתעוררות ר"ר (רחמים רבים) שלו על הצלחת המוסד והצלחת כל העוסקים בזה

ומה שנראים קישורים ועניני התנגדות ולפעמים עניני התנגדות מכאלה, אשר אדרבה צריכים היו לסייע בזה בכל תוקף, ה"ו עצמו הוכחה אשר מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת וגו'.

וכידוע הבחינה בזה, שכל פעולה והתנגדות האמורה ה"ו מסוג זה, שמונעת את איש הישראלי מענין של תורה ומצות, והרי מקורה לא מצד ימין, ועיין היום היום כ"ג סיון.

ויהי רצון שינצלו במילואה את ההצלחה והברכה שמשפיעים מלמעלה.

נוסח הברכה ששלח כ"ק אדמו"ר לארגון ברית יוסף יצחק

בחודש טבת התשנ"א התקבל פקס ברכתו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לארגון:

נת' ות"ח ותהא פעולה נמשכת ובהוספה והזמ"ג, כנתינת כח דחו"ל וברכתם דכל המוסיף מוסיפין לו, ובמיוחד ברכתו דהקב"ה שתוספתו מרובה כו'.

והזמ"ג - חותם חודש כסלו - חודש השלישי - בדוגמא דחודש השלישי דקיץ - שבו ימי סגולה - ט', יו"ד, י"ט וחותם דימי חנוכה,

והמשכם בשנת ה'ת"ת (הא) ש(נת) א(ראנו) נ(נפלאות) אזכיר עה"צ.

רב"י: ראש בני ישראל

רב"י: בראשי תיבות ראש בני ישראל נקרא גם נשיא הדור הינו צדיק אשר נמצא בכל דור, דרכו נמשכת החיות לאנשי הדור ומשמש כממוצע המחבר בין ישראל להקדוש ברוך הוא. נשיא, ראשי תיבות: ניצוצו של יעקב אבינו, שיעקב נשמתו כלולה מכל הנשמות שבישראל (מופיע בספר קהלת יעקב מערכת "רבי") נשיא הדור הראשון הינו משה רבינו עליו אומר רש"י: "משה הוא ישראל וישראל הם משה, לומר לך שנשיא הדור הוא ככל הדור, כי הנשיא הוא הכל" ובכל דור"אין דור שאין בו כמשה" וכן נכתב בתיקוני זוהר: "אתפשטותיה בכל דרא ודרא" שבכל דור יש את נשמתו של משה המלוכשת בנשיא הדור.

וכך אומר הרבי: "נשיא בכלל, נקרא ראש אלפי ישראל, הוא בחינת ראש ומוח לגביהם, וממנו היא יניקה וחיות שלהם. ועל ידי הדביקה בו קשורים ומיוחדים הם בשורשם למעלה מעלה". ספר השיחות תשנ"ב חלק ב' עמ' 470 אותו נשיא הוא גם המשיח שבדור, כיוון שהנשיא כולל את נשמות ישראל וניצוץ משיח שבכל אחת מהם יחידה הפרטית, הרי הוא המשיח הכללי שבדור, יחידה הכללית, והוא העתיד לגאול את ישראל. כ"ק אדמו"ר הזקן תניא שער היחוד והאמונה פרק ה: והנה על זה אמרו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שתף בו מדת רחמים דהיינו התגלות אלהות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה.

ביאר רבי דוד שלמה אייבשיץ מסורוקא וצוק"ל (פר' קורח לו, דה"ה דרך השלישי). "כי בכל דור ודור ההכרח להיות צדיק אחד, היותו גדול מכל צדיקי הדור, אשר מקור נשמתו אגוד במקור המקורות כולם, ונוקב ויורד דרך כל העולמות, עד גופו של צדיק זה, נמצא ראש נשמתו במקור המקורות, וראשו השני בטבור הארץ בגוף שלו, והוא המקשר כל העולמות זה בזה, והוא כדמיון קו מרגליות אשר

לולא החוט שנוקב בהם, היו נופלים זה מזה ומתפרדים, רק מחמת שהחוט נוקב ויורד בהם מראשן עד סופן קשור בשני ראשיו, ע"י זה הם כולם מתחברים זה בזה, כך נשמה זו קשורה בראש ובסוף".

אותו צדיק "אשר נשמתו קשורה ונשתלשלה מגבהי מרומים" הוא כדוגמת "החוט בתוך המרגליות", כך שכל העולמות תלויים בו "והוא הנקרא יסוד עולם, כי הוא יעדן וקיומן של כל העולמות" ולפיכך, "הוא מבחר כל העולמות, והוא המשפיע על פי שורש נשמתו מן המקור כל ההשפעות הצריכות לכולם, ובלעדו היו כל העולמות בטלים מן המציאות".

במקום אחר (פרשת בהעלותך י', א') הוא מסביר כי צדיק זה "הוא עיקר המושגח שעיקר ההשגחה וההשפעה אליו, וכלל ישראל הם מושגחים ומושפעים ומקבלים חיותם על ידו וכו', ואין כלל ישראל יכולים לקבל שום שפע מבלעדי הצדיק".

מאחר שההשפעה עוברת דרכו של צדיק זה, לפיכך עושה לו הקב"ה רצון לעניני עולם הזה, בכדי שיהיה קשור לכל צרכי העולם, וכתוצאה מכך יבקש ויתפלל על צורכי העולם, ובזה תתעורר להם ההשפעה – "וזהו כוונת הפסוק רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם (תהילים קמ"ה, י"ט) רוצה לומר, הקב"ה עושה רצון אל הצדיק, שיהיה לו רצון לעסקי עוה"ז, בכדי שיהיה: ואת שועתם ישמע ויושיעם, שיתפלל להקב"ה על כך, ותפילתו תתקבל ומשאלותיו יתמלאו לטובת הדור.

רגישות לרגשות של ילד

באחת הטיסות מארה"ב לארה"ק ישב ליד ירון יהודי כבן שלושים פלוס.

היהודי סיפר כשהוא היה ילד בן שמונה היה בכינוס ילדים ב 770 ביחד עם כ"ק אדמו"ר הרבי מליובאוויטש.

הוא קיבל מהמדריכים הזכות להגיד פסוק משנים עשר הפסוקים לפני כל הילדים. והילדים והרבי יחזרו אחריו מילה מילה.

אך בגלל איזה אי הבנה קראו בטעות לילד אחר. והוא נפגע עד עמקי נשמתו.

אך המצב לא נמשך זמן רב. כשהילד סיים הפסוק. הרבי הורה למנחה הכנוס להפסיק את אמירת הפסוקים. הרבי הצביע עליו בתוך אלפי ילדים וסימן לו לעלות לבמה. כשעלה הרבי אמר לו להגיד שנית את הפסוק.

מכאן מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

שמעתי בשם כ"ק מרן אדמו"ר מקלויזנבורג וצוק"ל שאין עוד בעולם משל לחסיד הדבק ברבו כדביקותו של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש ברבו חמיו כ"ק האדמו"ר הריי"צ וצוק"ל: כל דבר שעושה או אומר הוא בתכלית הדיוק ע"פ ההוראות של חמיו.

מרגלא בפיו של הגאון (רבי אלחנן היילפרין שליט"א) סיפור נפלא אודות כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש והיות שרציתי לוודא הפרטים בזה, דיברתי עמו באופן אישי, ואני מעתיק הדברים מפיו מילה במילה: "באחת משיחותי עם הגה"צ רבי משה מונד זצ"ל אב"ד מיקוליבי, שהיה מחשובי חסידי בעלזא בדור הקודם, (התגורר בפאריז ואח"כ בלונדון ושם מנו"כ), הזדמן לדבר אודות כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש, וברגע שהזכרתי את הרבי, אמר הרב מונד בהתרגשות רבה: "הליובאוויטשער רבי הוא איש קדוש". אני הכרתי אותו שאינו רגיל להגדיל ולפאר את הצדיקים שאינם מאדמו"ר בעלזא, והתפלאתי שמתבטא בלשון זה אודות האדמו"ר מליובאוויטש. ואז הוא סיפר לי כך: "פעם נזמן לי לנסוע ברכבת "בין ארצות" באירופה בדרכי מפאריז לוורשה. והנה הבחנתי באברך בעל צורה עדינה ומרשימה שחיפש את התא שלו והתישב באחד המושבים מתוך הארבע שהיו בתא. לאחר כמה תחנות נכנסה נוכרית אחת לאותו התא לפי המקום שהיה רשום לה בכרטיס, ואז קם אותו אברך, יצא מהתא (אע"פ שהיה פתוח והיו שם עוד אנשים) ונעמד בירכתי אחד הקרונות, וכך היה שקוע בלימוד בגמרא קטנה שהיתה בידו במשך כעשר שעות. כל זה נמשך החל מזמן קצר לאחר תחילת הנסיעה שיצאה ב8.00 בלילה מפאריז, עד שהגיעו לתחנת קטוביץ 7.30 בבוקר. נוסעים עלו וירדו, רוכלים הסתובבו, וכל הרעש וההמולה כלל לא נגעו ולא פגעו באותו אברך, שעמד ולמד בלי הפסקה לרגע אחד. נפעמתי מאד מן המחזה אבל לא ידעתי מיהו האברך. בתחנת קטוביץ ירדו הרבה נוסעים וגם אותה נוכרית, האברך ראה שהתא התפנה ונכנס לשבת והמשיך ללמוד. בהגיע הרכבת לתחנה, ראיתי קבוצה מחסידי ליובאוויטש שבאו לקדם את פני האברך בבית הנתיבות, ואז נתברר לי כי זהו חתנו הצעיר של אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש". עד כאן סיפורו של הרב מונד ז"ל כפי שסיפר להרב היילפרין זצוק"ל (וראה "ימי מלך" ח"א ע' 441 בשינוים קלים, אבל כאן רשמתי מפיו של הרב היילפרין בעצמו).

אמר עליו כ"ק חותנו הרבי (הריי"צ) זצוק"ל: "חתני, לעולם ער הוא בשעה 4 לפנות בוקר, או שטרם הלך לישון, או שכבר קם משנתו".

מעשה ביהודי אחד תושב אחת ממדינות דרום-אמריקה שבא אל הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש בתחילת שנות נשיאותו, וכאשר התעניין הרבי במצב היהדות במקומו, השיב הלה כי אין מקוה ראוי לשמו בעירו, והרבי דירבן אותו ועודדו להכנס לפעולה ולדאוג שיקום מקוה במקומו. לאחר כארבעים שנה, בא אותו יהודי אל הרבי לקבל "דולר" ביום ראשון, ולא העלה על דעתו כלל את אותה פגישה של לפני ארבעים שנה, וגם לא ראה עניין להציג עצמו. ברם, מה הופתע ונדהם כאשר הרבי הביט בו ושאלו: "מה עם המקוה בעירך?"

האדמו"ר מליובאוויטש מרן רבי מנחם מענדל שניאורסאהן הוא הגבר הוקם עול, שהקים עולה של היהדות, וזכה לפירסום עצום שאין לו אח ורע בדורנו. כדוגמת רבי חייא שאמר עליו רבנו הקדוש "כמה גדולים מעשי חייא" שעשה לתורה שלא תשתכח מישראל, כן זכה האדמו"ר לייסד מרכזים גדולים לתורה ברחבי תבל, על ידי פעילותם העניפה של חסידיו המפוזרים בעולם כולו... כמעט כל מי שהיה לו קשר עם חב"ד, בין שהוא מחסידי חב"ד ובין שאינו מחסידי חב"ד, יש לו חוויות ועובדות בלתי נשכחות, בבחינת "בדידי הוי עובדא", ואני הכותב, אחד מהם. אחרי 3 שנות נשואין שלא נפקדתי בזרע של קיימא ואני הייתי מלמד בישיבת "אהלי יוסף יצחק" בתוניס, נסע מנהל הישיבה רבי ניסן

הי"ו הנ"ל אל האדמו"ר בניו יורק, ובקש מהרבי להזכיר בתפלה את כותב הטורים, וכן היה שהזכיר אותי על ציון כ"ק מורו וחמיו האדמו"ר רבי יוסף יצחק זצ"ל בערב ראש השנה, ובאותה השנה נולד לי בן לחיים טובים ולשלום בכ"ו בסיון ה'תשכ"ח... וגדולה מזו... בקרובת משפחה שאירע לה אירוע מוחי ל"ע, והרופאים אמרו נואש. נסע האברך ר' שבתי וינטרוב הי"ו לרבי וקיבל ברכה: "הצלחה רבה, בשורות טובות, רפואה קרובה" עם דולר ביד. הוא הביא לי את הדולר, ותוך ימים אחדים חזרה להכרתה...

לפני 12 שנה, רעייתי ע"ה קיבלה אירוע מוחי ל"ע. ביום ד' בתשרי תנש"א לקחתי אותה לבית הרפואה "תל השומר", ואחרי בדיקות רבות ובדיקת סיטי הרופא אמר לי: "זהו זה, היא תשאר ככה כל הזמן בלי הכרה. אין מה לעשות"... אחרי כמה ימים נסע תלמיד חכם אחד לרבי ובחזרתו לארץ הקודש הביא לי דולר מהרבי, ואמר: "הרבי אמר, הצלחה רבה בשורות טובות רפואה קרובה". אחרי שבועיים, ברוך ה', פתאום היא פקחה את עיניה והתחילה לדבר... ביום יו"ד כסלו תשנ"ב היינו אצל הרבי, אני ורעייתי ז"ל, ותבדל לחיים בתנו גאולה תחי'. הרבי נתן לנו תשעה דולרים, ולא ידענו מדוע נתן דוקא תשעה. חזרנו לארץ ביום ששי ט"ו בכסלו. רעייתי חיתה אח"כ תשע שנים בדיוק, היא נפטרה בט"ז כסלו תשס"א. תשעה דולרים - כאילו רמז לתשעה שנים...

מצינו אצל הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש ענין אהבת ישראל באופן יוצא מגדר הרגיל, באופן שאי אפשר לשער ולתאר כלל, ...הנה דוגמה אחת סיפור לא כל כך מוכר בעניין אהבת ישראל המופלאה של הרבי: היה מעשה (בשנת תשמ"ו או תשמ"ז) באדם שהרופאים אמרו שהוא צריך לעבור ארבעה ניתוחים. ביקשו מהרבי ברכה עבורו, והרבי נסע לשם כך במיוחד לציון (של חותנו הרבי הריי"צ זצוק"ל) כשהרבי חזר מהציון, ביקש לברר אצל הרופא מה המצב עכשיו. הרופא ענה שעכשיו חל שינוי מסוים לטובה ואולי יכולים לחסוך ניתוח אחד. הרבי שאל: זאת אומרת שלדעתם צריכים לעשות עוד שלושה ניתוחים? אמרתי שכן, והרבי אמר: אם כן, אסע מחר שוב אל הציון. למחרת נסע הרבי שוב וכשחזר בלילה, שאל שוב מה המצב והפעם אמר הרופא שאולי יכולים לחסוך שני ניתוחים. הרבי שאל: האם נשאר עוד שני ניתוחים ועייתי שכן. הרבי נסע שוב לציון. בפעם השלישית אמרו שנשאר רק ניתוח אחד. הרבי נסע שוב לציון ואחרי שהרבי חזר, הרופא אמר שלא צריך בכלל לנתח אלא אפשר לעשות טיפול אחר כתחליף, וכך היה.

לפני כשלושים שנה הרבי מצאנו-קלויזנבורג היה בבית הרפואה ביוסטון טקסס ובאתי לבקרו. אני רגיל ללכת למקוה לפני התפילה ואמרו לי שיש מקוה חדש של חב"ד. נסעתי לשם ומצאתי בניין חשוב וחדש ושם שמעתי מהרב השליח, שהמקווה נבנה בהוראת הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש. כשחזרתי לבית הרפואה סיפרתי על כך לרבי מצאנו-קלויזנבורג, ולמרות חולשתו קם מהמיטה ואמר: 'אשרי לו ולחלקו שיושב בברוקלין ופעולותיו בכל מקום'.

סיפור מעניין על הקשר הנפלא שבין כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל וכ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש סיפר הרה"ח ר' משה וויס שי'. לפני כעשר שנים, ביקר אצל משפחה מסוימת בלונדון.

בזמן ביקורו, קיבל המארח מכתב מהרבי מליובאוויטש, המארח סיפר לו שבמכתב זה מודה לו הרבי על שליחות שביצע על פי בקשתו. וזה דבר השליחות: באיזור מסוים בגרמניה יש קבר אחים של יהודים שנקברו לאחר מלחמת העולם השנייה, והמקום הוא בתוך בית קברות של גוים. והרבי ביקש ממנו שישתדל לבנות גדר מסביב לקבר אחים זה, ובכך להפרידו מבית הקברות של הנכרים. ולאחר שהוא הודיע לרבי שמילא את הבקשה, הודה לו הרבי במכתב זה. כששמע ר' משה וויס את הסיפור כמעט שנתעלף. המארח נבהל למראה עיניו ושאלו לפשר הדבר, ור' משה אמר לו: "לאחר המלחמה ביקש ממני האדמו"ר מקלויזנבורג, שאקח רכב ואסוף את כל המתים שהיו באותו איזור, ואעשה להם קבר אחים. כשהשגתי מקום מתאים, נוכח הרבי שהמקום הוא בית קברות של גוים, ומדד ארבע אמות מקום ריק לכל צד ובאמצע עשו את הקבר אחים. והנה בא עכשיו הרבי מליובאוויטש ועושה גדר לאותו קבר אחים שאני והרבי מקלויזנבורג עשינו. ויד ההשגחה סיבבה שלאחר עשרות שנים אבוא ללונדון, ואראה את המכתב ששלח לך הרבי מליובאוויטש, וכך אדע את אשר נעשה".

ידוע לי על כמה אנשים שהרבי הטיף להם מוסר על שאינם שרויים בשמחה. שמעתי מהרה"ח ר' ברוך שיפריץ ז"ל שהיה פעם ביחידות והרבי שאל אותו: למה אתה לא בשמחה? הוא ענה לרבי במבטא הרוסי התקיף שלו: "ניטא פון וואס!" [- אין ממה (לשמוח)]. הגיב הרבי: "ס'איז יא דא פון וואס!" [- יש ממה לשמוח]. זה מדהים: החסיד אומר לרבי שאין לו סיבה לשמוח, ומה תגובתו של הרבי. - זה פשוט לא נכון, יש לך ממה לשמוח!

שמעתי על בעל-תשובה אחד שסבל הרבה ממרה-שחורה בגלל העבר שלו. זה היה בשנים הראשונות לנשיאות הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש. הוא היה אצל הרבי תקופה מסויימת, ותמיד כשהרבי היה רואה שהוא קצת שרוי בעצבות, הרבי היה קורא לו שייכנס לחדרו, ומדבר אתו ומחזק אותו. והרבי היה דורש ממנו תמיד להיות בשמחה. הרבי דרש זאת ממנו פעם אחר פעם. באחת הפעמים הללו הוא שאל את הרבי: למה אהיה בשמחה? בזכות מה מותר לי לשמוח? הרי יש לי כל כך הרבה סיבות להיות לא שמח! ענה לו הרבי: "ווייל אזוי הייסט מען" [- מפני שכך מצווים].

זהו חידוש נפלא - לשמוח בקבלת-עול, לשמוח כי יש ציווי לשמוח. בדרך כלל, אדם מחפש סיבות אישיות לשמוח. אם יהיה לו הרבה כסף - תהיה לו סיבה טובה לשמוח. תן לי סיבה אמיתית לשמוח בגלל המצב שלי. אבל הרבי אומר שצריך לשמוח מפני שכך אנו מצווים.

...הר"ר יוסף שיינברגר, מזכיר 'העדה החרדית', מספר שהיה כמה פעמים אצל הרבי ביחידות. פעם הוא שאל את הרבי: "וואס האט חסידות אויפגעטאן?" [-מה פעלה וחיידשה החסידות?] - ענה לו הרבי: שמחה של מצוה.

זה היה בקיץ תשכ"א. באותם ימים היה נהוג שהתמימים השלוחים היוצאים ל"מרכז שליחות" היו נוסעים לשתי תקופות זמן. האחת מי"ב בתמוז עד ר"ח אב, והשנייה מר"ח אב עד כ"ף באב, ובאמצע תקופת הזמן, היו שוהים בשבת מברכים אב ב770.

באותה שנה נסעתי עם חברי - אבדלח"ט - הרב יעקב קראנץ ע"ה, לכמה מדינות וערים וחזרנו לניו-יורק ביום חמישי, אור ליום שישי, י"ט במנחם אב, בשעה שתיים לפנות בוקר.

בעיר שרר אז חום מעיק במיוחד. שנינו היינו עייפים ותשושים מהמסע הארוך ומהחום הכבד, וכך נכנסנו ל770 ועד מהרה הנחתי את הראש על השולחן ונרדמתי.

כעבור זמן מה, אני מרגיש שמישהו נוגע בי קלות ומנסה להעיר אותי. ברגע הראשון לא הגבתי וכשהנגיעה הקלה התחזקה אפילו כעסתי במקצת, אבל כשהבחנתי שהמגע לא נפסק, הרמתי את הראש ופקחתי את העיניים, ומה גדולה היתה ההפתעה כשראיתי שהאיש שהעיר אותי לא היה אלא הרב חדקוב, מזכירו של הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש.

פתחתי אליו זוג עיניים עייפות ותמהות, והוא הזמין אותי בתגובה להיכנס אליו לחדרו - ונכנסתי. השעה היתה בערך שלוש וחצי. הרב חדקוב שאל אותי, "מתי חזרת?" ואני עונה: "בערך לפני שעתיים", והוא ממשיך ושואל: "רוצה לעשות משהו?" וכיון שהבנתי שמדובר בשליחות של הרבי, עניתי מיד בחיוב, ואז הרב חדקוב אמר: "הרבי רוצה שתיקח זוג תפילין שאתן לך ותיסע ללונגביטש (בלונגאיילנד, ניו יורק), תיתן אותן למר לואי שלדר ותסייע לו להניח אותן". ואז הוסיף הרב חדקוב וסיפר לי שהרבי שאל מי נמצא כעת בבית המדרש, וכשהוא נקב בשמות הבחורים המעטים שהיו שם באותה שעה של לפנות בוקר קיצי, הרבי אמר לו "שליפסקר ייסע". אני זוכר שהרב חדקוב אף טרח להסביר לי כיצד נוסעים ברכבת התחתית מ770 עד תחנת אטלנטיק שבה יהא עלי להחליף רכבת וכו', ואחר כך הוסיף: "תצא לדרך עוד מעט ותבוא לבית של מר שלדר לא לפני שש בבוקר, כי הדבר יפריע לו לישון - אבל לא הרבה אחרי שש, כי אז הוא עלול כבר לצאת".

נטלתי ידיים, יצאתי לדרך והגעתי חמש דקות לפני שש. המתנתי מעט, וכשדפקתי בדלת מר שלדר עמד כבר לצאת. כשראה אותי נראה מופתע, אך קיבל אותי בנימוס, והגיב בחיוב רב כשאמרתי שבאתי בשליחות הרבי לתת לו תפילין ולסייע לו בהנחתן.

לאחר שהניח את התפילין, רצה מאד לתת לי משהו עבור הנסיעה. מובן שסירבתי לקבל ממנו כסף, אבל לבסוף הסכמתי לקחת ממנו בקבוק משקה ואמרתי לו שאביא את הבקבוק לרבי בהתוועדות, כפי שהיה נהוג באותם ימים.

לפני שנפרדנו, שאל אותי לאן אני נוסע, ועניתי שבחזרה לקראון הייטס. מר שלדר אמר שהוא נוסע לעבודתו במנהטן והציע שניסע יחד ברכבת עד ברוקלין. בדרך סיפר לי שבאותו לילה היה ביחידות אצל הרבי - כנראה בעקבות קשר שנוצר בינו ובין הרב ניסן מינדל ממזכירות הרבי, שהתגורר במשך שנים בלונגביטש. במהלך היחידות, הרבי עורר אותו בין השאר על הנחת תפילין, והוא ענה שאינו מניח - גם משום שאינו יודע איך עושים זאת וגם משום שאין לו תפילין. ואז שאל אותי הרבי, ואם יביאו לך תפילין ויראו לך כיצד מניחים - האם תניח? אחרי היסוס קצר עניתי - למה לא. והנה מסתבר שהרבי נוהר שלא ללחוץ עלי, אלא שאל אותי בנימוס מה יהיה אם יהיו לי תפילין, ובהמשך השיחה הרבי גם הוציא ממני בעדינות באיזו שעה אני רגיל לקום, ובאיזו שעה אני יוצא מהבית, ועכשיו הפתיע אותי עם זוג תפילין ושליח שמסביר לי כיצד להניח אותן...

משסיים את חלקו בסיפור, השלמתי את הדברים וסיפרתי לו שקיבלתי הוראות מתי בדיוק להקיש על דלת ביתו, והדבר רק הגדיל את התפעלותו.

כשחזרתי ל770, מסרתי לרב חזקוני על ביצוע השליחות, ומאוחר יותר אמר לי הרב חזקוני שהרבי מסר יישר-כוח ושאל אם הספקתי לחזור לסדר חסידות. כידוע, סדר דא"ח של יום שישי בבוקר היה "סדר של הרבי". עניתי שחזרתי לקראון-הייטס לאחר סיום סדר החסידות, וכשהרב חזקוני מסר זאת לרבי, הרבי הגיב, "נו, הוא עדיין בשליחות", כלומר, השליחות הזו היא כעין המשך ל"מרכז שליחות" שלי, כך שההיעדרות מהסדר היתה בהיתר...

כאשר פנו לכ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש בשאלת עצה איך לשפר את מצב הפרנסה, ברוב הפעמים היה המענה: שדווקא במצב כזה צריכים להרבות בצדקה, וזה ממשיך ברכתו של הקב"ה וכו' (כמה מתשובות אלו נדפסו בסדרת איגרות-קודש של הרבי).

הרב פינחס טייץ זצ"ל היה אחד מהבודדים שהרבו לנסוע לרוסיה גם בזמן המשטר הנורא ההוא, וזכו ליחס טוב מהשלטונות. לא כולם הבינו והביטו בעין יפה על מערכת הקשרים הזאת, אולם לי ידוע, אישית, ממקורות שונים, על עזרתו הרבה ליהודי רוסיה באותם ימים, ובמיוחד על כל מיני שליחויות סודיות שהרבי נעזר בו וביצע דרכו.

הרב טייץ, מסיבות מובנות, לא היה מוכן לחשוף את הקשר הזה ואת השליחויות הללו והוא נצרך כסוד כמוס. גם בשיחה עמי, שלא לפרסום, כשסיפר לי על כמה מקרים מרגשים, הזהירנו שלא לדווח עליהם, ואף הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש כשדיווחתי על השיחה, הורה לי מפורשות שלא לכתוב מאומה בעניין זה.

הסיבה, כמובן, היתה חששו של הרב טייץ שלא יינזקו קשריו עם השלטונות הרוסיים בעקבות חשיפת השליחויות והקשרים עם המחתרת הליובאוויטשית ברוסיה. אולם היום, לאחר פטירתו, אין מניעה לכאורה לכתוב על כך.

על מקרה אחד, מרגש במיוחד, סיפר לי הרב טייץ ולא יכול היה להסתיר את התרגשותו.

יום אחד, לפני נסיעה לרוסיה, הגיע אלי משהו בשליחות הרבי ונתן לי חבילה של סידורים וחומשים וכמה זוגות תפילין. עד כאן היה הכל כרגיל. התרגלתי כבר, זה זמן רב, שאינני שואל ואינני מתפלא מניין יודע הרבי כל פעם שמתכונן אני לנסוע לרוסיה. הרבי ידע שלי קל יותר עם השלטונות והיה מנצל את נסיעתי להכניס לרוסיה תשמישי קדושה.

אולם הפעם היה משהו שונה, קצת מפתיע: בנוסף לתשמישי קדושה, הוא נתן לי גם ספר תניא קטן ואמר לי: את זה הרבי אמר שלא תיתן לאף אחד, רק תיקח עמך את זה בנסיעה לרוסיה.

"האמת היא שבתחילה התלבטתי. סוף סוף אינני חסיד, ועניין אחד הוא לפעול יחד עם הרבי לספק תשמישי קדושה ליהודי רוסיה (שזה עשיתי בשמחה ובששון), אך עניין שונה הוא שאשא באמתחתי,

דווקא בנסיעה לרוסיה, את ספר התניא. אולם במחשבה שנייה החלטתי שאם הרבי מצא לנכון לשלוח לי את הספר ולבקש שאשא אותו באמתחתי - סימן שיש דברים בגו.

ביום השלישי לשהותי במוסקווה (לאחר שב"ה הצלחתי גם הפעם להכניס את כל תשמישי הקדושה ולהעבירם ליעדס), כשיצאתי לאחר תפילת ערבית מבית הכנסת הגדול ופסעתי כמה רחובות, התנפלו עלי לפתע, בסימטה די חשוכה, שני צעירים, וגררו אותי בכוח לתוך מכונית מבלי שהספקתי לפצות פה.

כמובן שבתחילה מאד נבהלתי, אבל מיד הם הציגו עצמם כשני צעירים חב"דיים שמעוניינים לשוחח עמי על עניין דחוף, והדרך היחידה להביאני בלי חשד לביתם ה'מחתרתית' היה ה'חטיפה' הזו. מובן מאילו שסלחתי להם...

שני הצעירים הללו לא הכבירו במילים ולא היו מוכנים לספר לי מה בדיוק הם עושים ומה הן פעולותיהם המחתרתיות. הם רק אמרו לי שביררו עלי ואפשר לסמוך עלי ולכן הם רוצים להעביר דרכי לרבי שתי שאלות מאוד מאוד בוערות ואין להם פנאי לחכות עד שיבוא איזשהו שליח חב"די סודי שדרכו היו מעבירים את השאלות לרבי.

המבוגר יותר ביקש לשאול את הרבי: היות שנודע לו ממישהו שהק.ג.ב. מחפשים אותו ולכן מצד אחד כדאי שיברח ממוסקווה לעיר אחרת, אלא שאז תתבטל כל הפעילות המחתרתית הגדולה שלו (שהרבי יודע עליה).

השני, הצעיר יותר, ביקש לשאול: היות וכמה יהודים לאחרונה הגישו וקיבלו אשרת יציאה לארץ, האם להגיש בקשה (שאז הוא מסתכן שיאבד מיד את מקום עבודתו כמהנדס בכיר, כי הם יפטרוהו ברגע שיגיש את הבקשה וייתכן שבכלל לא יאשרו לו וכך ייצא קירח מכאן ומכאן), או, למרות הכל להסתכן ולהגיש את הבקשה.

האמת היא שלא הייתי מאושר מהשליחות שהטילו עלי, שכן נזהרתי, כדי שלא לקלקל את יחסי עם השלטונות (לטובת יהודי רוסיה), שלא להיות מעורב בשום עניין מחתרתית, יחד עם זאת הלב יצא לשני היהודים היקרים הללו, בעלי מסירות הנפש, ולא יכולתי לסרב לבקשתם. מובן שהייתי צריך לחרוט במחשבותי ובזכרוני את השמות, שמות האימהות, והשאלות, כי היה אסור לי להסתכן שיהיה באמתחתי איזשהו פתק.

ואז, כשהתארכה השיחה וזרמו הניגונים והדמעות, סיפרתי להם לפתע על ספר התניא שהרבי נתן לי לפני נסיעתי הנוכחית תוך בקשה שאשא זאת עמי בעת הביקור. 'וזה נמצא עכשיו אצלך?' - שאלו אותי שניהם בהתרגשות. 'כן', עניתי להם והוצאתי מכיס מעילי את התניא.

אינני יכול לתאר לך את ההתרגשות שאחזה בהם, רק אז הבנתי מה זה חסיד. 'זה תניא שהרבי עצמו נגע בו השבוע בידיו הקדושות', הם חזרו ומלמלו בהתרגשות רבה תוך שהם ממשמשים שוב ושוב את הספר.

לפתע, פרץ אחד מהם בצעקה. חשבתי שקרה לו משהו, ואז הוא מצביע לי על אחד העמודים שהיה מקופל בצורה מוזרה. מתברר שתוך כדי משמוש הוא הבחין שיש קפל בדף אחד (כעין סימן שאדם

עושה לעצמו כשהוא אוהו באמצע ספר) והמילים הראשונות של העמוד הזה (קונטרס-אחרון קסב) הן: "שהשעה דחוקה לו ביותר ואי אפשר לו בשום אופן להמתין".

"הנה תשובה ברורה לשאלה שלי" - הוא צועק לי נרגש - "הרבי אומר שעלי לברוח מיד ממוסקוואה ואינני יכול להמתין". ואז, לאחר דקה ארוכה של הלם, כמו קוראים האחד את מחשבות רעהו, מתחילים לחפש אם יש עוד סימן. ו...כן. היה בספר הזה עוד עמוד אחד מקופל. עמוד לח ב"ליקוטי אמרים", והמלים הראשונות בעמוד היו "להיכנס לארץ"...הספק אם להגיש בקשה לאשרת יציאה הותר במקום...

"הם ביקשוני כמובן להשאיר אצלם את התניא, אבל אמרתי להם שהרבי אמר לי שאשאיר זאת אצלי. ומאז ועד היום, כשמזדמן לי לראות וללמוד בספר הזה, אני נזכר בהתרגשות בשליחות השמימית הזאת..."

הסיפור הזה, במלואו, כתבתי לרבי בי"ז במנחם אב תשד"מ, ובו ביום זכיתי לתשובה: "נת' ות"ח ובוודאי לא יפרסמו (וכיו"ב) לעת עתה".

השאיפה של הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש כל השנים היתה להגיע אל כלל ישראל בפועל ממש. לדוגמא, במשך עשרות שנים הרבי דיבר על כך שברוסיה יש למעלה מארבעה מיליון יהודים. למי זה היה נוגע, כשאי אפשר היה בכלל להגיע לרוסיה? אבל הרבי מעולם לא התייאש משום יהודי בעולם. הוא הכין את התוכניות, וכאשר נפתחו השערים וניתנה האפשרות להגיע לרוסיה, שלוחי הרבי נרתמו למשימה ומצאו במדינות חבר-העמים קרקע שהוכשרה לפעילות נרחבת ע"י הפעילות לשמירת הגחלת מתוך מסירות נפש.

הנה סיפורו המדהים של פרופ' ירמיהו ברנובר:

כשגורבצ'וב עלה לשלטון, קרא לי הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש וביקש ממני למסור בשמו ליהודי רוסיה ש"מעתיק תתחיל תקופה חדשה וטובה". הדבר היה לפלא עצום. איש לא שיער אז שגורבצ'וב עתיד לשנות לטובה את המשטר הסובייטי. שמורות עמי עד היום הכתבות המרכזיות של העיתונים החשובים בעולם, כמו ה"ניו-יורק טיימס" וכדומה, ביום עליית גורבצ'וב לשלטון. כולם, ללא יוצא מן הכלל, קובעים במאמרי הפרשנות הראשיים כי גורבצ'וב יהיה נוקשה וקיצוני יותר מקודמיו וברית-המועצות בתקופתו תחזור לימים היותר חשוכים שלה. ובאותו יום קורא לי הרבי ומצווה עלי למסור בשמו ליהודי רוסיה כי מעתיק תתחיל תקופה חדשה וימים טובים יבואו עליהם.

והפלא העצום והמדהים שבעתיים: בשנת תשנ"ב כשגורבצ'וב ביקר בארץ נפגשתי עמו, ובין היתר סיפרתי לו על מה שהרבי ציווה עלי למסור ליהודי ברית-המועצות ביום שעלה לשלטון. גורבצ'וב היה נדהם והמום, וכך הגיב: "אינני יכול להבין את זה. הרי לי עצמי, כשעליתי לשלטון, לא היה שום מושג שאבחר בסופו של דבר ללכת בדרך הליברלית. אדרבה: התוכניות שלי היו הפוכות..."

הרב יעקב רפפורט היה אחד המקורבים אל הרב הגאון רבי נחמן בולמן ז"ל (משגיח רוחני דישיבת "אור שמח") והיה נכנס אליו לעתים קרובות. והוא סיפר לי כדלהלן: "בג' תמוז תשנ"ד הלכתי לבקר את הרב בולמן ז"ל. הוא ישב אז בישיבת "אור שמח" ליד הסטנדר שלו בכותל המזרח. באתי אליו בשעות אחר הצהריים המאוחרות וכשראה אותי, אמר לי: טוב שבאת, הבה נצא החוצה. תמיד היה מדבר אתי בתוך הישיבה, והפעם, להפתעתי, ביקש לצאת. מיד כשיצאנו, הוא פרץ בבכי ואמר לי: "שמעת מה שקרה? שמעת על האבידה הגדולה לכלל ישראל שהיתה היום?" הופתעתי. בשיחות הרבות אתו, הוא לא הזכיר מעולם את הקשר שלו אל הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש.

הוא המשיך לומר לי: מה הם יודעים כאן? אמרתי לאנשים היום: אתם לא יודעים מה היה הרבי בשביל כלל ישראל, ולו רק מבחינת המהפכה שהרבי חולל באמריקה ובכל העולם. זאת בחינה שרבים יכולים לראות בעצמם. אבל אומר לך את מה שאני חושב. וכאן השמיע תאוריה שלימה. הרב בולמן היה אדם מקורי ובעל הגות, ולא כאן המקום להזכיר את כל דבריו. אציין רק שהוא נתן הסברים השקפתיים, לפי נקודת מבטו, למה שקרה לרבי בכ"ו אדר תשנ"ב על ציון הרבי הקודם, ושלפי הבנתו זה קשור לזירוז הבאת הגאולה מצד הרבי.

בכל אופן, ממשיך הרב רפפורט, אמרתי לו: "לא ידעתי שהיה לך קשר עם הרבי מליובאוויטש". ואז הרב בולמן אומר לי: "הייתי אצלו פעמיים ביחידות". ומיד המשיך לספר את הסיפור הבא.

לפני 50 שנה, יהדות ארה"ב היתה ברמה רוחנית מאד נמוכה. ההורים של הרב בולמן ז"ל היו חסידי גור, אבל אז עדיין לא שררה בארה"ב הדיעה ש"אמריקה איז ניט אנדערש", שהרבי הריי"צ השריש. וגם הרב בולמן קיבל בנעוריו את החינוך שהיה מקובל שם. עם זאת, הוא היה קרוב לאדמו"ר הקודם ממודו"ץ שהיה גר תקופה מסויימת בניו יורק...

לאחר נישואיו הרב בולמן כיהן בכמה משרות רבניות במקומות שונים בארה"ב. בדרך כלל הוא בחר לעצמו מקומות רחוקים, מתוך תחושת שליחות ורצון לשפר ולרומם את מצב היהדות בארה"ב.

...הוא היה גדול בתורה. אבל הוא היה גם בקי גדול במחשבת היהדות ובמוסר. מקורביו מעידים עליו שהיה בקי מאד בכתבי מהר"ל מפראג (כידוע זה מהווה אחד מיסודות תורת חסידות חב"ד, אבל גם יסוד לשיטות אחרות בימינו), בכתבי האר"י ז"ל, כתבי רבי צדוק הכהן, ומצד שני - בספר התניא, ולעומתו - גם ב'נפש החיים'. בכולם שלט באופן מובהק, ללא מעצור.

בנוסף לכך, ואת זה אולי לא יודעים כל כך מכריו, היה בקי מאד ב'ליקוטי שיחות'. הוא עקב בקביעות אחר השיחות היוצאות לאור, למד אותן וידע אותן. מספרים שאחד מבאי-ביתו רצה פעם לשאול אותו שאלה כדי להבין משהו, ואמר לו: "ראיתי באיזה ספר חסידי שכתוב כך וכך", כשהוא מצטט משהו ורוצה להעיר על זה הערה. אומר לו הרב בולמן ז"ל בחיוך: "גם אתה מאלה שמפחדים להגיד שהם מעיינים בליקוטי שיחות?...". - הוא מיד ידע שהלה ציטט מ'ליקוטי שיחות'.

באחת ממשרותיו הרבניות הראשונות - בסביבות שנת תש"י - הוא היה רב במדינת וירג'יניה, בעיר שנקראת סאות-סלסברג. כשהגיע לעיר, הוא מצא בה רק כמה זקנים דתיים מדורות קודמים. אחד מהם היה חסיד חב"ד זקן שהגיע מרוסיה עוד לפני מלחמת העולם הראשונה. אגב, לרב בולמן היה

ספר תניא שהחב"דניק ההוא נתן לו במתנה, ספר שנדפס במהדורות קדומות ביותר, והוא - הרב בולמן ז"ל - לא נפרד מהספר כל ימי חייו ותמיד למד בו.

לאחר מכן הקים בעירו מערכת לקירוב בני נוער. הרב בולמן היה נואם בחסד, ממש פה מפיך מרגליות, והיה לו כוח למשוך צעירים. לאט לאט אף החל לבנות בעיר מוסדות חינוך יהודיים כשרים.

פעם הגיע לסאות-סלסברג, במסגרת ה'מרכז שליחות' בחודשי הקיץ. בחור מ'770'. כנהוג באותן שנים, הבחור ניסה למכור ספרי יהדות ולנאום בבתי הכנסת. באותם ימים היו בעיר עוד שני בתי כנסת שבהם כיהנו רבנים מהזרם האורתודוקסי-מודרני. הבחור מ'770 הגיע אליהם, והם השיבו את פניו ריקם: "לא צריכים אותך". לא הרשו לו לדבר. ואז הגיע לבית הכנסת השלישי, של הרב בולמן. לרב בולמן עדיין לא היה אז שום קשר עם הרבי, אבל מבחינת כבוד הבריות, אמר לעצמו: הנה בחור רציני - אמנם הוא ביישן, בקושי יודע לנאום - אבל בכל זאת, הוא עשה את כל הדרך מגני יורק עד פה בשביל לעשות משהו. הוא רוצה לזכות את הרבים, למה שלא ידבר? הרב בולמן הכניס אותו אפוא לבית הכנסת, הרשה לו לדבר, כיבד אותו ואיפשר לו גם להפיץ את ספרי קה"ת. כתוצאה מזה, גם שני בתי הכנסת האחרים הרשו לבחור להופיע אצלם. הפעולה הזאת היתה חד-פעמית וקצרה. כעבור עוד מספר שנים הגיע אל הרב בולמן עוד אברך חב"די. הוא היה שליח רשמי של הרבי, שנשלח להתיישב באחת העיירות באזור ההוא. גם הוא התחיל לפעול בענייני יהדות, קירוב יהודים וכו'. הוא נכנס לבקר את הרב בולמן, והם מצאו שפה משותפת. למרות שהשליח החב"די היה צעיר ממנו בכעשר שנים, הרב בולמן מצא בו איש כלבבו. כיון שהרב בולמן היה חי בבדידות מסויימת, לא מבחינה פיזית, כי אם מבחינת מחסור באנשים כערכו. אנשים שיוכל לדבר איתם בענייני מחשבה והשקפה ודברי תורה - לא מצא שם. לכן הוא שמח לקראת השליח החב"די כמוצא שלל רב. הוא הרבה להיפגש עם השליח והשניים התיידדו מאד.

באותה תקופה הרב בולמן החל לחוש שאין לו סיפוק מלא מהקהילה שלו. היה סיכסוך מסויים בינו לבנינם על רקע נושא הכשרות בעיר והוא החליט לפרוש מתפקידו ולחזור לגני יורק. הוא סבר שפעל מספיק בתחום הרבנות, והגיע הזמן למצוא תחום אחר ולהתפרנס מענייני חולין. באחד מביקוריו של האברך החב"די אצלו, גילה לפניו הרב בולמן את לבבו ואמר לו את העניין. אומר לו האברך: תשמע, איך אתה הולך לעשות דבר כזה? אחרי שהשקעת בקהילה כל כך הרבה, ואחרי שרוממת אותה וראית פרי בעמלך והבאת תועלת רבה וכו' - איך אתה קם ועוזב? הרב בולמן מצידו תיאר את הקשיים הגדולים שעומדים בדרכו ואז אמר האברך: מה הבעיה? שואלים את הרבי! והאברך הסביר לו שצריך להזמין תור ליחידות ולהמתין מספר חודשים. השיב הרב בולמן: זה לא בשבילי להמתין כמה חודשים במקום הזה. אני צריך לקבל החלטה מיידית, ולא להישאר כאן תלוי על בלימה. אחרי מספר ימים, הגיע האברך אל הרב בולמן ואמר: סידרנו לך יחידות בשבוע הקרוב בשעה אחת ורבע בלילה. מתברר שהאברך התקשר מיד לרב חודקוב, סיפר לו את כל העניין והרב חודקוב השתדל לארגן לו יחידות מחוץ לתור. ביום המיועד, באחת ורבע בלילה, לאחר המתנה קצרה יחסית בתור, הרב בולמן נכנס אל הרבי. מיד פתח הרבי ואמר לו ששמע על הדברים הגדולים שהוא חולל בקהילתו, דברים נפלאים וכו', ולכן: כיצד עולה אצלו לפתע מחשבה כזאת, לעזוב מקום שיש בו תועלת גדולה מפעילותו? והרבי נכנס אותו לפרטים, ואמר לו שסוף סוף יש פה תפקיד בעל אחריות, ומי יודע מי יבוא במקומו, אם

בכלל, ומי אומר שיימצא מישהו מתאים כמוהו. ואם לאו - פירוש הדבר, שכל השקעתו היתה להבל ולריק. ובכלל, לכל יהודי יש תפקיד בעולם וזוהי מטרת חייו בעולם הזה וכו' וכו'. הרב בולמן סיפר שהוא הרגיש לא בנוח. הוא חש שהרבי חודר לנבכי נפשו ומשכנע אותו שאין סיבה אמיתית לעזוב את קהילתו. ואז הוא אמר לרבי אגיד לרבי את האמת הטהורה. אין לי תענוג מהעבודה הזאת. הרב בולמן מספר שפתאום פניו של הרבי האדימו והרבי אמר בטון נחרץ ובקול רם, תוך כדי דפיקה על השולחן: תענוג? יהודי עושה משהו בשביל תענוג? יהודי צריך לעשות זאת משום שזוהי השליחות שלו, ולשם כך ירדה נשמתו לעולם! והרבי סיכם שחוסר סיפוק מן העבודה איננו מהווה כלל וכלל סיבה לעזוב אותה. הרבי המשיך ואמר לו: "ראביי בולמן! האם אתה חושב שלי יש תענוג לשבת כאן ולהתעסק עם הציבור? לי יש תענוג לשבת בחדרי וללמוד דף גמרא, בלי שתהיה לי שייכות לכל העניינים בעולם!" כשהרב בולמן סיפר את זה לרב רפפורט, אמר לו: "שים לב! הרבי לא אמר שיש לו תענוג ללמוד מאמר חסידות אלא דף גמרא!..."

באותו רגע הרבי המשיך ואמר לרב בולמן: מה אתה רוצה? שתהיה לך שייכות לענייני חולין? [אולי הזכיר 'ביזנעס', או עסקים אחרים]. והרבי קרא: "ראביי בולמן! אינני יכול להבטיח לך שתהיה לך הצלחה מלאה בכל מה שתעשה בענייני השליחויות הרוחניות שתמשיך בה, אבל בטוחני שאם תעסוק בענייני חולין - לא תהיה לך בכלל הצלחה עד מאה ועשרים שנה". והרב בולמן מספר: לפעמים, אפילו תוך כדי המשך עבודת הרבנות, בכל עת שרק הושטתי יד לענייני עסקים בכל צורה שהיא - לא הצלחתי. פעם התחשק לי, למשל, לשלוח יד במסחר במניות, קצת מהצד. זה לא הלך. כך לגבי כל מיני דברים של ביזנעס. עד היום הזה - אומר הרב בולמן - אין לי אפילו דירה משלי. בגשמיות, אני בלי כלום. רק עבודת הרבנות והרבצת התורה.

כאן הרב רפפורט הוסיף ואמר: בוודאי שגם החצי הראשון של ברכתו של הרבי התקיים - בצד הרוחני הרב בולמן אכן הצליח בצורה מלאה בכל מה שעשה.

אחר כך היה הרב בולמן ביחידות אצל הרבי פעם נוספת, בעניינים ציבוריים, כנראה בעניין שניסו להקים בנמל התעופה בניו יורק בית-תפילה שיהיה משותף לשלוש הדתות. הרב בולמן חשב אז לעצמו: מי מכל הגדולים בארה"ב מתעניין במהותו של דבר כזה, אם לא הרבי ליובאוויטש? והוא קם ונסע לרבי. הרב בולמן תמיד ראה את הרבי לנגד עיניו. גם כשהסתובב בחוגים כאלה שלפי הגדרתו "הם לא יודעים ולא מבינים מיהו הרבי", דמותו של הרבי האירה את חייו. כאמור, הוא גם למד 'לקוטי שיחות' והיה בקיא בשיחות הק' של הרבי, בהן ראה הוראת דרך.

בעת ששהה מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל בוינה היה הצדיק רבי מנחם מנדל, האדמו"ר מליובביץ', בין המון האנשים שעברו על פני מרן ונתנו לו שלום. לא שאל מרן על אף אחד מי הוא, רק כשהגיע אל האדמו"ר מליובביץ' שאל מי הוא.

קשר נפשי נדיר איחה את רוחו של הגה"ח רבי משה שוסטר זצ"ל עם כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש. ממלל היה פיו רברבן על גדלותו של הרבי המפקיר ימיו ולילותיו "פאר יודן'ס וועגן", בחרבו ובקשתו; מפליא דיבורים אודות הגאונות המבהילה הבאה לידי ביטוי בשיחותיו של הרבי; שב ואומר כי יש להודות להקב"ה על נשמה גדולה זו ששתל בהאי עלמא, למען יהיה לו לדור על מה להשען. "קודש

קדשים", כזה היה עוז ביטויו על הרבי מליובאוויטש זצ"ל, במטבע לשון נדירה שלא היתה שגורה על-פיו על אחרים, "קודש קדשים" - -

רבי משה מעולם לא ראה את הרבי פנים בפנים, זולת פעם אחת בסוף ימיו אשר ידובר בה להלן - אך אף-על-פי-כן היה ביניהם קשר סמוי, מופלא ומדהים. כך מספר אחד אשר רבי משה מצא בו שליח להעביר לרבי חבילות של 'קויטלעך', הזכרות של יהודים זקוקי-ישועה בגשמיות או ברוחניות: "הרבי ייחס חשיבות מיוחדת למעטפות המגיעות מרבי משה שוסטר: בפעם הראשונה שעביר רבי משה דרכי חבילה אל הרבי היה זה בשנת תש"ל. בהיכנסי אל הרבי ל'יחידות' לקחתי עמי את המעטפה הגדולה. עם סיום השיחה, באישון ליל, בקשתי רשות למסור משהו מיהודי בשם רבי משה שוסטר מבני ברק. "יע" - קיבל הרבי במאור פנים את המעטפה, העיף בה מבט וראה את שמו של רבי משה כתוב על גביה. הוציא הרבי עיפרון, הוסיף בין המילים "משה שוסטר", מעליהם, שני קוים כלפי מעלה, שם רשם בכתב ידו הק' - "בן טויבא ראסי". לאחר מכן אמר לי הרבי כי מעטפה זו מלאה בהזכרת שמות של יהודים, "פאר יודן'ס וועגן", ומשום כך אין צורך עתה במענה.

הביטוי הזה 'פאר יודן'ס וועגן', הינו ביטוי בעלזאי מובהק שהיה שגור על לשונו של רבי משה, מעניין כי עתה השתמש הרבי במטבע לשון זו.

פעם העביר רבי משה לרבי מעטפה סגורה ורשם עליה "נא למסור לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א". בבוא השליח אל הרבי, הגיש את המעטפה לרבי. הציץ הרבי בכתוב על המעטפה וקרא בהתפעלות הרי זהו כתב ידו של רבי משה שוסטר. פעם אחת בלבד, לעת אשר נאלץ רבי משה לצאת לארה"ב לצרכי רפואה, זכה לראות ולהיראות בליובאוויטש. התייצב אז בדחילו בתור לחלוקת הדולרים. מקורבים שידעו במי מדובר הביאוהו עם מלויו לפני הרבי.

צהבו פני הקודש באור יקרות - זמן רב שיש בינינו קשרי מכתבים, ב"ה שזוכים אנו להתראות פנים אל פנים. רק זאת אמר הרבי ולא יסף, עוד הביט עמוקות וממושכות ברבי משה שניצב לפניו מוכה הלם פעור-עיניים, משותק ודומם מיראת הכבוד, לא נע ולא זע. רבי משה לא זכר אחר-כך מאומה מכל אשר נעשה, היה מאושר על אשר זכה להיות בצל-קדשו של אחד מצדיקי האמת שבדור.

פעם באחת השנים הראשונות להנהגתו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש נכנסה לרבי קבוצה של סטודנטים הרבי דיבר לפניהם שיחה, ואח"כ הם שאלו שאלות. היה שם סטודנט אחד ששאל: "אני רוצה לדעת מה זה רבי?" והרבי אמר לו: "באם אתם לא שואלים בקשר אלי - אני אענה". והסטודנט השיב: "שהרבי יבאר לנו מה היה הרבי הקודם, והרביים שהיו קודם. מה זה רבי?"

ענה הרבי: "הנה כאן בחדר יש מנורה והמנורה מאירה. כיצד היא מאירה? יש כאן כלי, בכלי יש חוטים, בחוטים יש כח חשמל, וכשהחשמל בא במגע עם החוטים הוא מאיר את המנורה. מהיכן מגיע החשמל לחוטים? מהגנרטור, החוטים שבחדר הזה נמשכים רחוק רחוק, עד לגנרטור, והגנרטור, באמצעות החוט שקשור אליו, מעביר את החשמל שבו לכל מקום". והמשיך הרבי: "רבי זה גנרטור, ואתם ואני וכל אחד ואחת הנמצאים כאן - הם מנורות. כדי לחיות אנו זקוקים שתהיה בנו חיות, מהיכן

אנו מקבלים את החיות? מהנשמה שיש בכל אחד מאתנו, הנשמה היא המנורה (כפי שנאמר "נר ה' נשמת אדם"), אך המנורה גם צריכה חוט שיביא לה את החשמל, בלעדי זה היא לא יכולה להאיר. זהו ענין של רבי וחסידים וכלל ישראל. הרבי הוא הגנרטור, אנחנו המנורות, ועלינו לחפש את החוטים המתאימים שיקשרו אותנו עם הגנרטור". והוסיף הרבי: "גם כשיש חוטים, אך לא יודעים כיצד לחבר אותם אל הגנרטור - החוטים לא יועילו והמנורה לא תאיר. גם אם יש חוט טוב מאד, ומנורה טובה מאד, וגנרטור טוב מאד, לא תהיה בכך שום תועלת אם החוטים לא יהיו קשורים ומחוברים טוב לגנרטור..."

בשנת תשי"ד בתקופת חתונתו של דודי כ"ק האדמו"ר רבי איציקל שליט"א בניו יורק, הוא נכנס ליחידות אצל כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש הרבי שאל אותו האם אפשר לדבר עמו בלימוד, והשיב לו בחיוב. שאל אותו הרבי מה למד בזמן האחרון, וענה שבישיבה למדו מסכת בבא בתרא, ובעצמו למד גם מסכת מנחות. ושאל אותו במה נוח לו יותר לדבר וענה במנחות.

כ"ק מרן אדמו"ר שאל אותו קושיא עצומה ברא"ש מסכת מנחות, ודודי ענה על כך שני תירוצים המבוארים באחרונים. הרבי הוסיף לו עוד שני תירוצים בזה, ואח"כ הראה איך שכל ארבעת התירוצים עדיין אינם מיישבים הענין כדבעי. וביאר לו את הענין בפנימיות התורה בנסתר, ואיך שעיי"ז מיושבות כל התמיהות. דודי אמר לי שראה במוחש, איך שהרבי היה מוכן לדבר עמו בכל מקום בש"ס, ולהראות לו שבלי לימוד פנימיות התורה אי אפשר להבין את הענינים לעומקן.

שמעתי ממקור מוסמך, שכמה ימים לפני פסח באחד מן השנים בא אליו לכ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש יהודי מאירופה המזרחית להיפרד ממנו לשלום, קרא לו הרבי ונתן לו חבילת מצות ואמר לו ליסוע לעיירה פלונית ותמצא שם יהודי ותמסור לו את המצות, האיש נסע בחזרה לביתו ועשה כמצות הרבי ונסע לאותה עיירה וחיפש שם את היהודי, אבל כל היום תר וחיפש ולא היה ידוע על שום יהודי שגר בעיירה, היהודי אמנם ידע שאם שלח אותו הרבי לאותה עיירה עליו למצוא שם את היהודי וחיפש שוב ושוב ולא מצא. קרבו הימים לחג הפסח וחזר היהודי לאותה עיירה ושוב חיפש את היהודי הבלתי ידוע שאף אחד אינו יודע על קיומו, אבל הרבי כן ידע, עד שמצא יהודי אחד ובא לפניו ומסר לו את חבילת המצות שזו מתנה מהאדמו"ר מלובביץ. מיד פרץ היהודי בכי ואמר לשליח, באתם לכאן כמו שליח מן השמים וזה ממש נס, כי כפי שאתה רואה אני יהודי יחידי בזאת העיירה וכבר נואשתי מעמי ורציתי היום להתנצר ח"ו, ובדיוק היום באת עם המצות להראות לי שבשמים שומרים עלי, והשליח כבר לא עזב את האיש והביאו אח"כ להרבי ונשאר יהודי חם וירא אלקים.

מספר הרה"ח ר' יהודה לייב שי' גרונר, מזכירו של הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש בי"ג בניסן תשל"ה הייתי בחדרו הק' של הרבי. הרבי קרא פתק שמישהו כתב לו, ואחר כך שאל אותי האם קרה משהו לפייסל (מלך ערב הסעודית). אמרתי לרבי: כן, הוא נהרג על ידי אחיין שלו. הרבי שאל אותי מתי זה היה, ואמרתי: בלילה זה. הרבי שאל אותי איך זה קרה, ואמרתי שבתקשורת נמסר כי האחייך שלו בא לבקר אצלו. וכשניגש אליו ירה בראשו ואחר כך הוא מת. הרבי שאל אותי אם ידוע מה היתה הסיבה לכך, ואמרתי לו שאמרו שהוא (האחיין) לא בסדר בראש שלו.

עבר זמן-מה הרבי ענה על עוד כמה מכתבים ואחר כך אמר: גם בקריעת ים סוף היו יהודים כאלה שאמרו שרוח נשבה, וחיך. אמרתי לרבי: הרי זהו מה שהואיל כ"ק אד"ש לומר בשבת-קודש - 'למכה מצרים בבכוריהם'. והרבי שוב חיך. [הערת המלקט: ב'שיחות-קודש' תשל"ה (ח"א עמ' 520) מופיע שהרבי התבטא באותה שבת: "עוד כשנמצאים במצרים, נפעל העניין של 'למכה מצרים בבכוריהם' וכך זה גם בכל שנה ושנה, שישנו העניין של 'זוכרים ונעשים' (שגוי אחד מכה גוי שני)..."]

זכיתי להתלוות עם כ"ק מרן אדמו"ר הרבי (מתולדות אהרן) זצוק"ל בנסיעותיו לחו"ל הרבה פעמים, וזכורני היטב שנים מביקוריו אצל הרבי מליובאוויטש, בשנת תשכ"ו ושנת תשכ"ז, השיחה התארכה ביניהם בכל ביקור משלושת רבעי שעה עד שעה. בעצם כבר היה האדמו"ר זצוק"ל לביקור פעמיים קודם לכן אצל הרבי מליובאוויטש, בשנת תשי"ט ושנת תשכ"א, אך כאמור אני נתלוותי עמו רק בשני הביקורים דשנת תשכ"ז ותשכ"ז, והייתי נוכח בפנים בעת שיחת קדשם. השיחה התחילה בשאלת שלומים, ומיד הזכיר הרבי מליובאוויטש מהענינים שדברו ביניהם בשיחות קודמות (דשנת תשי"ט ותשכ"א), כמובן שכדרכם של שיחות מעין אלו, שעברו מענין לענין בענינים שונים בתורת החסידות ובעניני הלכה. למעשה, ניתן לומר כי בכל ארבעת הביקורים של רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל אצל כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש, שוחחו ביניהם רבות אודות לימודי ספרי חסידות בכללות ובפרטות, וגם שוחחו איזה ספרי חסידות שייכים ביותר להכנה לתפילה. במהלך השיחה בשנת תשכ"ו, דברו אודות ספרי תלמידי הבעש"ט ובפרט ספרי המגיד, ועד לספר "שומר אמונים" לחותנו זי"ע, שאדמו"ר זצוק"ל הוציא לאור במהדורה מושלמת, האדמו"ר מליובאוויטש אמר ע"ז, שזה ספר של חסידות, והיה משבחו מאד. גרגיר אחד אזכור כעת מענין לימוד והפצת תורת החסידות, שזכורני שפתאום אומר הרבי מליובאוויטש אל אדמו"ר זצוק"ל: "מכיון שאנחנו שכנים בירושלים ת"ו, כי ביהמ"ד "תורת אמת חב"ד" שוכנת בסוף רחוב מאה שערים סמוך לביהמ"ד שלכם, א"כ בואו נעשה שותפות, אנו נתעסק בהפצת ספר התניא, ואתם תתעסקו בהפצת ספר שומר אמונים, וביחד נפיץ את תורת החסידות בעולם". אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל נתחייך והנהן בראשו, והיתה לו קורת רוח מרובה על עסק השותפות הזאת.

חודש תשרי

א' תשרי

הרה"ק רבי יצחק מאיר מקאפיטשניץ זי"ע

יום ההילולא - א' תשרי

סיפר אאמו"ר מאוה"ג זצ"ל, בשם ר' משה פלגמן ז"ל מוויין: מעשה באשתו של ר' משה שהיתה זקוקה לניתוח. הלך ר' משה לאדמו"ר רבי יצחק מאיר מקופיטשניץ ונתן לו קוויטל. אמר לו האדמו"ר: אני אעשה את הניתוח, ואת הכסף שדרש הרופא תתן לי. הסכים ר' משה. נטל האדמו"ר נייר ומספרים, גזר וחתך את הנייר בכמה מקומות, ואמר: ב"ה, הניתוח הצליח ועלה יפה. וכך היה. אשתו נרפאה בלי ניתוח.

שמעתי מחותני ז"ל שפעם אחת בא איש אחד לפני אדמו"ר הרה"ק רבי יצחק מאיר מקאפיטשניץ זיע"א והאיש הזה היה מחסידי האסיאטין והיה עשיר גדול ויר"ש והיה לו בן יחיד מופלג בתורה, וסיפר האיש הזה להרה"צ הנ"ל שבנו רוצה לקחת נכרית ר"ל, אמר לו הרה"צ שיבוא עם בנו אליו, ויאמר האיש הזה אולי לא ירצה בני לבוא, אמר הרה"צ שיאמר לו בשמו שיבוא, ויעש כן האיש הזה ובא עם בנו.

וכאשר באו להרה"צ צוה לבנו שישב, ויאמר הבן להרה"צ שבאם ידבר עמו מה אודות הענין הנ"ל ילך לו. התחיל הרב לדבר עמו וועלט זאכין (מעניני העולם), ובאמצע הדברים אמר לו וכי אין בנמצא בבנות ישראל מי שתוכל להנשא לך, תיכף עמד הבן מכסאו בכעס ואמר יאמין לי אדמו"ר אם יבא משה רבינו ויאמר לי שלא ליקח אותה לא אציית לו, ויאמר הרב א"כ לא אדבר עוד מזה, ודיבר עמו עוד וועלט זאכין (מעניני העולם).

בתוך הדברים אמר לו, האם אתה מעשן? ואמר הן, ויאמר לו הרב, אם כן למה אינך מעשן כעת? והשיב שאין לו טיטין [בוה נהגו למלאות הנייר ולעשנו], ולקח הרב הטיטין שלו ויתן לו, ואמר לו עשה לך ציגאר [סיגר] ואמר אין זה מן הראוי, ויאמר לו הרב אני הרי מצוה אותך, ועשה הרב ציגאר וגם הבן עשה לו ציגאר, ואמר לו הרב הדלק נא את האש, ונתן לו גפרורים, וידליק עד ט"ו גפרורים ולא הצליח כי כולם נכבו מיד, ואמר לו הרב: אתה הנך שלימזל תן לי ואראך איך מדליקין האש, ולקח הרב גפרור והדליקו ועישן הסיגרי' ונתן גם להבחור שיעשן יחד עמו וכל זמן שעסקו בעישון לא דיבר הרב עם הבחור כל מאום, רק אבי הבחור הבין בפני הרב שעושה משהו בזה, וכאשר סיים הרב את הציגאר אמר להבחור: כעת הנך יודע כבר איך מדליקים, ופנה את עצמו לאבי הבחור ואמר לו: הנכם יכולין לנסוע כבר לביתכם בשלום ונסעו לביתם.

והנה כבואם לביתם ראו שנשרף הבית של הנכרית וגם היא עצמה נשרפה. תיכף נסעו חזרה להרב הנ"ל, ושאל הרב את הבחור, עדיין הנך רוצה את הנכריות? והתחיל הבחור לבכות וביקש מהרב שיתן לו דרך תשובה ע"ז שהיה בדעתו לקחתה, ויתן לו.

שנים מחסידיו של הרה"ק רבי יצחק מאיר מקאפיטשיניץ צוק"ל הקימו מיד לאחר מלחמת העולם הראשונה עסק משותף בווינה. באחד הימים היתה עליהם מסירה למשטרה אודות עסקיהם, והעלילו עליהם שעסקו בעסקים לא כשרים. המשטרה פשטה על המשרד וסגרה אותו בצו סגירה. כשראו שהמסמכים שם מרובים ואי אפשר לעבור עליהם בזמן מועט, שכרה המשטרה כמה מנהלי חשבונות שיעברו על כל הניירת שנמצא במשרד. השותפים חרדו מאוד, הם חששו שהמשטרה תנסה בכל דרך שהיא למצוא ולחפש חומר להפלים אותם. הם פנו בבכיה לרבי וביכו את מצבם הקשה, והרבי עודדם שלא ידאגו ואמר: "השית" יעזור והם לא ימצאו מאומה". השנים לא הבינו במדויק את דברי הרבי, אך האמינו בברכתו שינצלו מכל רע. עברו שניים שלושה שבועות המשרד עדיין סגור והחוקרים מתמהמהים להתחיל בבדיקה. בתחית הבנין היה מחסן גדול של תבואה, שהביא עכברים רבים שכרסמו את התבואה. סגירת המשרד לתקופה ארוכה העלו את העכברים גם למשרד ותוך זמן קצר הם כרסמו וכילו את כל הניירת במשרד, עד שלא נשאר לחוקרי המשטרה מה לבדוק.

סיפר לי הרב אברהם שרייבער מוינה, על הרה"ק רבי יצחק מאיר מקופישיניץ זי"ע שהיה בעל מופת מפורסם, שפעם אירע שבתולה אחת מקרובותיו שכבר היתה משודכת לאיש, יצתה מדעתה ר"ל, ודרשו ברופאים, אבל כל הרופאים נתייאשו ממנה.

אבי הנערה הנ"ל היה יהודי גביר אדיר מיוצאי פולין בשם פערלבערגער, ודחקו בו ידידיו שילך אל קרובם הרה"ק מקופישיניץ, אבל הוא סירב, מפני שלא היתה לו אמונה בצדיקים. האב הוציא סכום עתק למען רפואתה, ואף הביא רופאים מהוללים מפאריז ומלונדון להעלות לה ארוכה, אבל הכל היה ללא הועיל.

כראותנו כי צרתו צרה, סוף כל סוף הסכים לילך אל הרבי מקופישיניץ. בבואו לפני הרבי, שאלו: כמה כסף כבר בזכות על רופאים?

השיב אבי הנערה: כמאה אלף דולר.

אמר לו הרה"ק: אני אעשה זאת בפחות מכך. תן לי חמישים אלף דולר, ואני אתן לך "מטבע", ותתן אותו לבתך החולנית, ובעזה"י יוטב לה.

אמר לו האב, שאינו יכול לתת את המטבע לבתו, מפני שבתו נמצאת ל"ע במקום סגור ומסוגר שכל החדר עטוף בגומי רך, בכדי שלא תוכל להזיק לעצמה ע"י חבטת ראשה בכותל, ואי אפשר לו לבוא אליה, רק פעם אחת בשבוע בבואו לבקר אותה, פותחים חלון קטן בכדי שיוכל לראותה מרחוק.

אמר לו הרבי: נו נו, כשתלך לראותה מתוך החלון, אז תזרוק את המטבע פנימה.

הלה עשה כדברי הצדיק, וזרק את המטבע לתוך חדרה, ובתו הלכה וחטפה את המטבע מן הארץ. ומני אז השתפר מצב בריאותה, עד שבמשך הזמן הבריאה לגמרי, ואף נישאה לאיש והעמידה משפחה הגונה - כן סיפר הנ"ל, שזוכר את כל העובדא ממש.

פעם נפגשו מרן אדמו"ר רבי יצחק מאיר מקאפיטשיניץ עם מחותנו הרה"ק רבי ישראל מויז'ניץ. בשיחתן שאל מרן הרי"מ: מחותן אמור נא לי מה עושה כבודו כאשר בא אליו יהודי שסר מדרך הטוב להזכירו לטובה ולברכה, דהרי ידועים דברי הבאר מים חיים שהזכרת רשע לטובה ולברכה לא

די שאינה מועלת לו אלא אף גורמת לו רעה. השיב לו מחותנו שבעירו גראסוורדיין אין באים אליו אנשים כאלו.

אמר לו הרי"מ: מחותן יקירי זהו בדרך הלצה, אך מהו עושה באמת. השיב לו הרבי מויז'ניץ יאמר נא כבודו מה הוא עושה במקרה כזה.

ענה לו הרי"מ: "הנה בתורה הק' אצל הגר וישמעאל, כאשר אברהם אבינו שלחם מביתו והיה ישמעאל צמא למים, כתיב "באשר הוא שם", ואיתא בחז"ל שבשמים היה רעש שהמלאכים טענו שבני ישמעאל עתידים להמית את ישראל בצמא, והשיבו "באשר הוא שם", שדנים אותו לפי מצבו כעת. כך הוא גם כשאדם כזה בא אלי, הרי טרם בואו לחדרי ממתין לפעמים זמן רב, ובזמן ההמתנה בוודאי מהרהר בדעתו מה הביאו לבוא אלי, ובהרהרו זאת עולה בדעתו גם הרהור תשובה, כי חושב שלבטח משהו לא כשורה אצלו, ועל רגע זה פועל אני ישועה עבורו". הרבי מויז'ניץ שנתפעל מתשובה זו חבקו ונשקו. (מזן אדמו"ר מקאפיטשניץ שליט"א ששמע בשם זקינו מרן הראי"ה מקאפיטשניץ זצוק"ל)

סיפר הרב מפאטיק הרש"ז הורביץ זצ"ל שפעם בהיותו אצל רבינו הרי"מ מקאפיטשניץ זי"ע בביקורו בבוטשאטש, נוכח לראות מופת גלוי, ברוב התפעלות פנה אל החסיד הישיש הרב ר' יחיאל פפר שהיה רב באוזיראן והיה כבר זקן מופלג למעלה מתשעים, ויספר לו את אשר ראו עיניו. ויענהו רבי יחיאל, גם אני נוכחתי בסיפור כזה מזמן, בעת ביקור רבינו בטרנפול, כאשר השיב לאחד שבא לשאלו בענין ניתוח דחוף בציווי הרופאים, ויענהו ויאמר: אני אומר שלא ינתחו ולא יחתכו והקב"ה ישלח לך רפואה. כמובן שלא נפל מדבריו ארצה, וכעבור זמן מה נרפא האיש בלי אשר הוצרך לנתחו. אך לדידי הסתובבתי כל הזמן עם קושיא איך פסק הרבי ואמר לכתחילה נגד דעת הרופאים, בעוד שהלכה וידוע שסמכינן על הרופאים אפילו אם הוא גוי (כגון לגבי אכילת יוה"כ וכו'), בהכנסי כעבור זמן אל הקדש פנימה בעבור צרכי הפרטיים, חגרתי עוז ושאלתי את השאלה אשר הציקתני מאין לקח על עצמו לפסוק נגד דעת הרופאים, ויענני ויאמר לי: "אינני מבין לגמרי מה שאלתך, הרי אם מבקשים מהקב"ה אב הרחמים בכוונה אמיתית ומלאה לחוס על נפש יהודי מדוע שלא ישמע, הרי אין בקשתי אז כלל על עצמי, רק עבור נפש מישראל". וסיים ר' יחיאל: תשובה פשטנית זו הפליאה אותי יותר מכל המופתים, כי דבר שהיה מוחזק אצל כולם כ"מופת" נראה בעיני הרבי כל כך מובן ופשוט, עד שאינו מבין אם יכול להיות שמבקשים עבור יהודי ולא ישמע לו הקב"ה.

סיפר דודי ר' עקיבא גינזבערג, שהיה תלמידו של הג"ר ישראל טויסיג אב"ד מאטרסדורף, כשנחלה בן רבו - בשמו "שמריהו יעקב יהודא בן הינדא", הלך יחד עם רבו להזכיר אותו אצל הרה"ק רבי יצחק מאיר מקופישניץ, ואמרו לו, שדעת הרופאים שיש לו גידול בראשו ל"ע, וצריך לניתוח.

והרבי מקופישניץ השיב: יתכן שקיבל מכה על ראשו ונצרר הדם, ויוכל להתרפא, ולכן תלכו הביתה, ותעמידו את התנור.

ושאל האב הג"ר ישראל: ומה יהיה עם הניתוח?

ואמר לו דודי הנ"ל: הלא הרבי כבר השיב שיוכל להתרפא, ומשמע דהכוונה בלי ניתוח.

הלך הג"ר ישראל הביתה, והתחיל להרהר מה היתה כוונת הרבי באמרו: "ותעמידו את התנור", ונזכר שכשנכנסו לדור בבית הזה, היה שם תנור אצל הדלת, והזיווהו משם כדי שלא להכשל בו, וכנראה כוונת הצדיק שמחמת זה נגרם החולי, שהרי הזהיר ב"צוואת רבי יהודה החסיד" שלא לנתן תנור, ויש סכנה בדבר.

תיכף תיקנו התנור שוב על מקומו, ואח"כ הלך הגר"י לבית החולים, ואמר לו הרופא, שעשו שוב צילום רנטגן, ונראה שאין זה גידול ח"ו, רק שנצרר הדם מחמת מכה. - ממש כפי דברי הרבי.

לאחר זמן מה, היה זה קודם ר"ה, אמר האדמו"ר להג"ר ישראל: מה שלום ה'חולה' שלי, אני חפץ לראותו!

אולם למעשה לא הספיק הבן לבוא לפניו, והאדמו"ר נסע משם, וחזר לפני ר"ה, וביום א' דר"ה נסתלק, והבחור הנ"ל השתתף בהלויתו.

והיה לפלא שאח"כ נפטר הבחור בארץ ישראל בגיל צעיר מאד ל"ע, ואפשר שזו היתה כוונת הרבי באמרו: "מה שלום החולה שלי", דהיינו שלא נתרפא לגמרי.

ב' תשרי

הרה"ק רבי ישראל מסטאלין זי"ע

יום ההילולא - ב' תשרי

סיפר (הרה"ק רבי יוחנן מקארלין סטאלין זצוק"ל) כי אצל אביו זצ"ל נתגדלה יתומה אחת והגיעה לפרק נשואין, ועדיין לא מצאה זיווג, הזכירה את עצמה לפני אדמו"ר זצוק"ל כמה פעמים שישתדל למצוא שידוך עבורה, פעם אחת בא בחור אחד מאנ"ש ושמו יעקב לייב (שהיה גר אח"כ בעיר "ניקאלייב". הבחור היה גבה קומה וגבר אלים ואיש פשוט), והזכיר את עצמו לפני אדמו"ר זצוק"ל שהיות והגיע גילו לגיל ההתייצבות לצבא ע"כ מבקש שאדמו"ר יתפלל בעדו ויברכהו כי יפטר מזה.

השיבו אביו אדמו"ר זצ"ל ואמר: אם אנשים כמוך לא ילכו לצבא, מי ילך? הרי איש בריא אתה. באותו מעמד עמד חסיד אחד שאמר לאביו אדמו"ר זצ"ל, כי היות ואדמו"ר מבקש שידוך עבור היתומה, ע"כ יברכהו אדמו"ר ובשכר זה ישא את היתומה. אמר אדמו"ר זצוק"ל ליעקב לייב: התסכים לשידוך? והאם תשמור הבטחתך באם תשחרר מהצבא? השיב יעקב לייב: הן! אם כן - אמר אדמו"ר ליעקב לייב - לך והתייצב לצבא (כי בשכר זה יגן עליו שיפטר והוה), הלך יעקב לייב והתייצב לצבא, כשהרופא - שעבר לבדוק את המתייצבים אם מוכשרים הם - בדק את יעקב לייב, התרגש ואמר לשוטר שהביאו, איש כזה עם לב חלש מאד הבאת? ופטר והוה מהצבא. וכל העיר תמהו ונשתוממו איך ניצל יעקב לייב הבריא ושלם מהצבא. ויעקב לייב קיים הבטחתו ונשא את היתומה. והתיישב ב"ניקאלייב" והנהיג את ביתו בדרך התורה והמסורת, והיה מכניס אורח, ובפרט לאנ"ש שהיו נוסעים דרך שם לאדמו"ר לסטולין, וגם הוא בעצמו היה מביא שקים מלאים אוכל על כתפיו כדי להאכיל את אורחיו. וסיים אדמו"ר זצוק"ל: כי אמו (הרבנית, אשת הינוקא) ז"ל כיבדה מאד את היתומה הנ"ל אחרי חתונתה, וכשהיתה באה הושיבתה על ידה.

הרה"ח ר' דוד זונדער סעחרובער ז"ל היה נחשב לעשיר בעיר סחרוב. והיה לו רפת גדולה של מאות בהמות. יום אחד פרצה מגיפה ברפת והפילה חללים רבים. בצר לו קם ונסע לסטולין. אותו היום יום שישי היה, ועל אף כל מאמציו להגיע מוקדם לסטולין כדי לספר למרן הרה"ק רבי ישראל זיע"א על האסון, הגיע לסטאלין בשעה שכבר כולם צעדו לעבר הבה"כ לתפילת מנחה. ור' דוד נכנס בחופזה לבה"כ בידעו שכל שעה נופלים חללים ברפת. אך בפנים כבר ראה שהפ"פ (הרה"ק רבי ישראל מסטאלין זי"ע שמנו"כ בפרנקפורט) התחיל כבר הודו... הוא נעמד בסמוך לפ"פ ובהה במחשבות על זכותו לשבות עם הפ"פ תחת קורת גג אחד. עודו חושב והרה"ק סובב ראשו לעברו וקרא בקול "ויברכם, וירבו מאד ובהמתם לא ימעיט" ... ואחר סובב פניו לאחור, ר' דוד בשמעו דבריו של הפ"פ הבין שכבר אין טעם לספר על מטרת ביקורו, ובמשך כל השבת היה בשמחה עצומה לפי שידע שכבר נושע. ואכן במוצאי שבת כשחזר לעירו שמע את הבשורה שהמגיפה נעצרה מיד עם כניסת השבת.

ג' תשרי

הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע

יום ההילולא - ג' תשרי

סיפר לי הרה"צ ר' יהושע העשיל קארנבליט שליט"א, ששמע מהרה"ג ר' שמואל אהרן וועבער ז"ל, שהוא היה אחראי על הדואר אצל הרה"ק ר' שמעון נתן נטע זצ"ל. פעם לא הביא לו את המכתבים, ואחר כך הלך להרה"ק ר' שמעון. כשנכנס שאל אותו הרה"ק מדוע לא הבאת לי את המכתבים, הרי הגיע מכתב מאיש אחד שזקוק לישועה, וכבר פעלתי בשבילו ישועה, אבל איה אחריותך. ואחר כך הלך ר' שמואל אהרן לבית הדואר ופתח את המכתב, ומצא שהיה כתוב כמו שאמר לו הרה"ק.

סיפר לי הרה"צ ר' יהושע העשיל קארנבליט שליט"א, ששמע מחו"ז הרה"ק ר' משה מרדכי מלעלוב זצ"ל, שהרב מיענשוב חתן הרה"ק ר' חיים שמואל מלענטישין זצ"ל, חלה פעם בריאותיו והי' בסכנה, וכתבו בני המשפחה פתקא להרה"ק ר' שמעון נתן נטע מלעלוב זצ"ל (אביו הרה"ק ר' דוד'ל זצ"ל היה ש"ב של הרה"ק מלענטישין זצ"ל), והשיב הרה"ק ר' שמעון נתן נטע במכתב, עשיתי פדיון נפש, לא ראיתי שום מיחוש, ויהי' לו רפואה שלימה.

ואמר הרה"ק הרמ"מ, הנה אבי ביקש ממני שאשלח את המכתב על ידי הבי דואר, פתחתי את המכתב וראיתי מה שכתב אבי, והרי הייתי חסיד של אבי, וחשבת, שם מוטל חולה מסוכן ל"ע, והוא כותב שיהי' לו רפואה שלימה. חששתי שלא יהי' לשחוק, אבל החלטתי לשלוח את המכתב מכל מקום, ולבסוף נתרפא הרב מיענשוב ברפואה שלימה.

כשהגיע רבה"ק (רשנ"ן זי"ע) מקראקא לארץ ישראל, היה הרה"ח ר' שמאי יקר ז"ל (משכונת בית ישראל) מבאי ביתו הקבועים וקבל על עצמו "מעמדות" תמיכה חודשית בסך הגון. וספר הרה"ח ר' שמאי את הסיבה לכך. כי בהיותו גר בעיר קראקא היה מבאי ביתו של רבה"ק ולפרנסתו עסק במלאכה של עשיית יי"ש במשרפה שהיתה בביתו בלא רשיון ובניגוד לחוק. פעם אחת העמיד על האש יורה מלאה כדי לזקקה ולעשות ממנה ספירט טהור, ומכיון שעד שדוד גדול כזה מגיע לרתיחה נמשך זמן

רב, עלה בדעתו שעד שתרתח היורה ילך לביתו של רבה"ק כמנהגו מדי פעם. ועד שיחזור כבר תהיה קרובה לגמר בישולה. אלא שהפעם בניגוד לרגילותו לא מהר רבה"ק לפוטרו לשלום והמשיך לשוחח עמו הרבה מעבר לזמן הרגיל. כך עברה שעה ושעתיים ובינתיים קצרה רוחו של ר' שמאי ורצה לקום מכסאו לרוץ לביתו להציל את הי"ש מאחר וידע כי אם לא יגיע בזמן להוריד את היורה מעל האש יגלוש כל הי"ש ויתאדה עד לבלי השאר שריד ופליט. אלא שרבה"ק אינו ממהר וממשיך לשוחח עמו בניחותא מבלי לפוטרו לשלום. וכך ישב ר' שמאי על כרחו משך שלוש שעות ובלבדו מקנן הפחד שכל הי"ש ירד לטמיון. לאחר שלוש שעות פטרו רבה"ק לשלום והוא רץ תיכף לביתו לראות אם יש לו עוד מה להציל. והנה בהגיעו לביתו נפלא לראות את כל שכניו עומדים בחוץ וממתינים לשובו וכשהתקרב ספרו לו בהתרגשות כי נס גדול היה פה, מאחר ומאן דהו הלשין עליו במשטרה כי הוא עוסק בשריפת י"ש בלי רשיון ואף מסר את הזמן המדויק אימתי הוא עושה זאת, ובזמן ששהה בביתו של רבה"ק באו שוטרים לביתו לבקורת. אלא שמכיון שכל הספירט התאדה לא מצאו כנגדו שום דבר פלילי ועזבו את ביתו כלעומת שבאו.

הרה"ק רבי אהרן יחיאל מקוזניץ זי"ע

יום ההילולא - ג' תשרי

כל התנהגותו של הצדיק הקדוש הזה הי' באופן פלאי, הי' קם על רגליו והולך אנה ואנה בערך ח"י שעות במל"ע ולא ישב אפילו על כסאו, הי' ישן רק שעה קצרה בבגדיו, לא דיבר עם בני אדם בדרך מובן אלא הביט עליהם בהבטה חודרת, אם אפילו הי' נראה זאת שחוק אבל נמשכו אליו כל הבאים במחיצתו בהתקשרות הלב עצומה מאוד. אפילו אנשים היותר פשוטים שלא הבינו כלום מגדולתו וקדושתו צמאו ברצון עז להיות אצלו במחיצתו ולתת לו כל אשר יש להם. התנהגותו בכלל היתה בלתי מובנת וגם הרצון להיות אצלו מן אנשים היותר רחוקים לא הי' מן איזה טעם מובן.

...בעיר הנופש אטוואצק תצ"ו, שם נגשתי למלון הכי ידוע שם בשם "פנסיון זולבערג" אשר לשם באו לנוח משמנה וסלתה של יהדות פולין תלמידי חכמים רבנים ואדמורי"ם ובעלי בתים עשירים, בעל המלון הר' זולבערג ז"ל קיבל אותי, מלבד היותו בעל המלון גם כמו אב מקבל את בנו, כי זה הי' מאד נדיר שבחור צעיר כמעט ילד יבוא לבד לשם. אחר כמה ימים של מנוחה הי' דבר אשר קצת גרם לי צער בתוך המנוחה, בא לשם עוד בחור צעיר מהעיר הבירה וורשא תצ"ו והי' לפלא גם לבעל המלון. הבחור הזה שאיני זוכר את שמו ניגש אלי ואמר לי כדברים האלה היות שבעיר גר האדמו"ר הרהגה"צ הר' אהרן מקוזניץ זצוק"ל אולי אני מוכן ללכת אתו לשם. בלי חשק רב הסכמתי. כשבאנו לשם, באמת נודע לי רק שהאדמו"ר זצוק"ל הזה נוהג את עדתו בצורה מאד שונה מאדמורי"ם אחרים. אבל התברר לי שהוא עוסק הרבה להשיב יהודים נדחים למקורם ביהדות, ביניהם הי' אחד אייזיק ע"ה (כמדומני כך היה שמו) ולפני שהוא נפגש עם הקוזניצר רבי זצוק"ל הי' מראשי עולם התחתון בעיר לודזש תצ"ו וכן הרבה אחרים. כשהגענו לשם בבוקר של יום חול רגיל והרבי זצוק"ל ישב וניהל שולחן עם חסידיו כביום חג הוא קרא אותם בשם אשר בלשון פולנית הוא צבא "וואויסק" כאילו הם חיילים, ואמר: "וואויסק" איפה קופסת הטאבאק "שלי? וכולם כאיש אחד עמדו מהשולחן והלכו לחפש את הקופסא וגם הבחור שהלך אתי הלך אתם לעזור לחפש. הרבי זצוק"ל תפס אותנו ומנע ממנו לחפש ואמר לו "אתה עם צורה של גנב, לך ותשב בצד". אחר כך אחד האנשים אמר אולי זה בקאבינטל בחדר

הקבלה, אז כולם הלכו לשם וגם הבחור רצה להצטרף עמם, והרבי זצוק"ל עוד פעם אמר לו אותו דבר ולא נתן לו להכנס לחדר, היות ששמעתי על האדמו"ר הזה שהוא איש פלאי לכן נזהרתי מאד ועמדתי כל הזמן מהצד. כשחזרנו לפנסיון חיכו בכניסה שוטרים מהעיר ווארשא תצ"ו והם תפסו את הבחור הנ"ל וישמו אותו במכונת שלהם באין אומר ודברים, כששאלו אותם מה זה ועל מה זה, אמרו שהבחור הזה הוא גנב וגנב גם פנקסי קבלה. זה הוכיח לי את הרגשתו של הקוזניצער זצוק"ל כמעט למעלה מכח אנושי של הרבי המופלא הזה...

... רבי שמעון'לה ז'עליחובער ... נהג גם לספר מעשיות שונות מרבו הרה"ק המופלא רבי אהרן מקאזניץ זי"ע. אחד מסיפורים אלו נחרט בזכרוני: בעיירת מולדתו זעליכוב, פשטה פעם מגפה של תחלואי ילדים. פקד עליו הרבי מקאזניץ לעשות את העצה המובאת בזוהר הקדוש (פרשת פינחס) לשלוח עשרה תלמידי חכמים לארבע קצות העיר, והם יגידו שם את פרשת הקטורת. הם עשו כך, והמגפה נעצרה.

סיפר לי הרה"ח ר' שרגא הירשקוף ז"ל מחסידי קאזניץ, שהיה חבורה גדולה בחורי ישראל שקיבלו צו גיוס לצבא הפולני, והזכירו זאת לפני הרה"ק רבי אהר'לה זי"ע, צוה רבי אהר'לה שיבוא ויתאספו כולם אצלו ביום פלוני. באו והתקבצו כולם אליו ביום המיועד. הרה"ק כבר הכין מקודם 'בעזימעס' - מטאטאות, הוא יצא אל הנאספים עם מקלות המטאטאים, וצוה על כולם להוציא הטלית קטן בחוץ, היה לו גם מהחברה ההם, ה'בוייס' (כלשון 'נערים' באנגלית), היו כמה מהחברה שלא היה להם ציצית, ובינתים תפס, אלו שאין להם ציצית. ואח"כ נתן לכל אחד מטאטא ואמר להם שיחזיקו המקל כמו שמחזיקים רובה בצבא... והוא צעד אתם בדיוק כמו חיילים עם הניגון, הוא הלך לפנייהם והם כולם צעדו בסך אחרי, כך צעד עמהם סביב וסביב הרחוב, כשחזרו לחצה"ק אמר להם "כבר שירתתם!" וכל אלו אכן קיבלו פטור מהצבא. הוא היה איש פלא.

הרבי מקוז'ניץ, הרב אהר'לה (אהרן) הופשטיין היה מהרבנים החסידים הידועים שהיו מבליים באוטווצק. סבי הכיר את הרבי מקוז'ניץ מאז היו צעירים, לפני שהרב אהר'לה הפך לרבי מקוז'ניץ... אבא עזב את פולין ונסע לארצות הברית. בורשה שמענו שהוא חלה מאוד במחלה כלשהי אודותיה קיבלנו פרטים מעטים בלבד. המשפחה היתה מודאגת ואמי הרגישה שעליה לפעול. היא נסעה לאוטווצק לבקש מהרבי מקוז'ניץ, רב אהר'לה, לברך את אבא. ליוותי את אבא לביתו של הרב. הכניסה לבית והמסדרון שהוליך לחדרו היו עמוסים באנשים כמונו, שהמתינו להתייעץ עם האדם הצדיק הזה ולקבל ממנו ברכה. הביקוש לדבר אתו היה כה גדול שהוא העסיק חסידים צעירים על מנת להסדיר את תנועת המבקרים. ברגע שהצגנו את עצמנו הובהלנו לחדר העבודה של הרבי וסיפרנו לו מיידית על מחלתו של אבא. 'אל דאגה', אמר, 'השטן לא יקח אותנו. נוסף לו את השם חיים'. מאז נקרא אבא חיים נחמן. הרבי ברך אותנו. הוא גם הורה לעוזריו לתת לאבא כסף לנסיעה חזרה. 'כסף זה', אמרתי לאבא, 'כסף קדוש ואין להשתמש בו לנסיעה. שמרי עליו בבקשה לצדקה'.

מספר שנים קודם לכן היתה לי הזדמנות נוספת לחזות בקדושתו ובחכמתו של הרבי מקוז'ניץ. באחד ממוצאי השבתות החלטנו אני וכמה חברים מה'חדר' לבקר את הרבי בביתו באוטווצק. מוצאי שבת היה זמן שמחה בביתו של הרב. הרב היה מנגן בכינור. היה זה כינור מיוחד במינו, בעל שני מיתרים, אך

הרב ניגן בו כאילו היה סטרדיבריוס. המוזיקה גברה ובמהרה עמדו כל החסידים על רגליהם, רוקדים, שרים, רוקעים ומוחאים כפיים.

לפתע נפרצה הדלת וראש המפלגה הקומוניסטית של אוטווצק, שעבד כעוזר לאופה היהודי, עם כמה מאנשי מפלגתו התפרצו פנימה. לא היה זה סתם אופה, הוא היה ידוע כ'ראש עקום' כיוון שראשו היה תמיד מוטה לצד אחד. הוא מייד משך אליו את תשומת הלב. הרב עצר את השמחה וקרא לו לגשת אליו. הוא זו לכיון הדלת, לא היתה זו משימה פשוטה בחדר מלא בחסידים מפה לפה. לאחר שקיבלו איתות מהרב תפסו אותו כמה מחסידיו וסחבו אותו דרך ההמון עד שעמד פנים אל פנים מול הרב. 'מה שמך?' שאל אותו הרב. 'ראש עקום', ענה האופה. 'מעתה והלאה אתה תהיה "ראש ישר" ותיקרא בשמך האמיתי' אמר הרב. 'עכשיו', הוא המשיך, 'אתה תשתה תה חמים במוצאי השבת הזה'. הרב הורה לכל החסידים לאסוף את שאריות התה מכוסותיהם. לאחר מכן ביקש מעוזרו לאסוף את כל קוביות הסוכר הנותרות ולהניח אותן על צלחת. התה והסוכר שנותר הונחו בפני האופה. 'שתה את זה', הורה הרב.

האופה שנגעל מכל המחזה סירב לשתות את התה. החסידים הדקו את המעגל סביבו. למרות שהוא היה אדם גבוה ומלא היה זה כמעט בלתי אפשרי לפרוץ את המעגל ולברוח. האפשרויות שלו היו מוגבלות למדי והתעקשותו של הרב רק גברה. 'אתה תשתה את זה כיוון שאני החלטתי שכך יהיה', אמר רב אהר'ה וסטר לו על שתי לחייו. בידעו שיש בעסק זה מעבר למה שהוא יכול לראות וכיוון שהיה כלוא, ציית האופה.

חבריי ואנוכי המתינו בנשימה עצורה מצפים לנס מיידי. למשקה לא היו תוצאות מיידיות מדהימות. ראשו של האופה לא התיישר, אך עד מהרה השפיעו שינויים מרחיקי לכת על חיי האופה. זמן מועט אחר כך הוא נתקף בהתפרצות של אמונה בהקדוש ברוך הוא והתחיל לשמור מצוות. הוא חזר בתשובה והפך לאדם מכובד בקרב זקני הקהילה.

יום אחד - ויש מספרים שהיה זה בעצם יום השבת! - בפתע פתאום הרים רבי אהר'ה מקאזניץ הי"ד קול צעקה שזוקק הוא תיכף ומיד 'דראשקע', עגלה רתומה, כי הוא חייב להגיע אל תחנת הרכבת בדחיפות. לא הסביר מדוע ולמה כ"כ דחוף הדבר, ואף לא המתין שיזמינו עבורו דראשקע, אלא בעצמו יצא לחפש ואכן השיג עגלה, ונחפז לתחנת הרכבת. מה אירע? ילד יהודי קטן מצא לעצמו משחק חדש, לדלג על פסי הרכבת, בלי להרגיש בסכנה המתקרבת ובא. רבי אהר'ה רץ אל הילד במהירות הבזק והורידו מהפסים, רגעים מספר טרם שדהר ועבר שם הקיטור. הרבי מקאזניץ ברוח קדשו ראה למרחק ויצא להצילו.

ד' תשרי

הבעל שם ממיקלשטאט זי"ע

יום ההילולא - ד' תשרי

הסופר החרדי ר' נפתלי אהרמן כתב ספר מעשיות מהבעל שם ממיקלשטאט זי"ע שהיו עוד זכורים בימיו ושקיבלם מפי עדי ראיה ושמיעה, ואם כי לפי עדות בנו הבטיח ברכה למי שיספר ממעשיו,

אין כאן המקום להאריך בזה [זולת סיפור אחד שהוא אופייני ומאלף, שהיתה סיבה שתלמיד אחד מישבתו, בעל כשרון גדול, נתפס למסיון בנוצרי שהיה פעיל בימים ההם, וגדל אצלם עד כי נתמנה לבישוף במדינת אוסטריה, אולם רבו לא אמר נואש והמשיך לכתוב אליו תוכחה משך שנים מרובות, עד אשר ביום מן הימים הודיע לרבו שהחליט לחזור בו. מיד ארז הבע"ש זצ"ל את הפציו ויצא למסע לאוסטריה עם הגבאי שלו. בהגיעם לשם היה יום החגא שלהם, ואלפי הנוצרים נתאספו לשמוע דברי הבישוף המשומד, ואז הי' אסור ליהודים להתראות ברחוב בסכנת מוות. הבע"ש הגיע לשם וציווה לגבאי לפלס לו דרך בין ההמון ולמסור להבישוף פתק בו כתוב שיבוא מיד לרבו המצפה לו בבית יהודי. אף שבצעד כזה היה משום סכנת נפשות ממש, קיים הגבאי ציווי רבו, והלה השיב שיבוא אחרי ה"תיפלה", שלחו הרב שנית בפתק וגזר עליו לבוא מיד. הבישוף החוויר ואמר לקהל שאינו מרגיש טוב ויצטרך להפסיק, סגר עצמו עם רבו כמה שעות, ושוב לא נודעו עקובותיו. אחרי פטירתו הבע"ש הי' נוהג הגבאי ליסע מעיר לעיר בקהילות אשכנז לספר מנפלאות רבו וקיבל בזה נדבות, כאשר ציווהו הבע"ש, פעם הגיעה לאזנו שמועה כי באחת מערי איטליה גר יהודי בנקאי עשיר שנותן סכומים גדולים לכל אשר יספר לו מעשיות מהבעל שם. הגבאי נסע לשם, וערב שבת היה, והבנקאי אשר שמו היה מנשה, קבלו בסבר פנים יפות, ואמר לו שבליל שבת בשולחן יתחיל בסיפוריו. בליל שבת נשכחו מהגבאי כל זכרונותיו ולא ידע לפתוח פיו, בראות כן בעל הבית הרגיעו ואמר שבודאי עיפותו גרמה לכך ושינסה שוב למחרת, אך כן היה גם במשך כל היום ובמוצאי שבת, ובראות הגבאי גודל צרתו החליט לנסוע למחרת בבוקר לדרכו. אולם הגביר בקשהו, שביום א' בבוקר יתאמץ עוד פעם אולי יזכור דבר מה, והנה בבוקר אחרי שחרית בעת שבא להפרד, נזכר הגבאי מעשה אחד, והוא המעשה של הבישוף הנ"ל. בשמוע הגביר מעשה זה צהלו פניו, ונתן לו שכר רב, וגילה לו, כי אכן הוא הוא הבישוף לשעבר, ומעשה שהיה כך היה, כי אחרי שקיבל עליו לפני הבע"ש לחזור בתשובה מיד ולברוח, שאלו אם ימחלו לו חטאותיו, ואמר לו הבע"ש שאינו יודע, אולם סימן אחד יהיה לו אם אחרי שנים ישמע ממישהו מעשה קורות עצמו, סימן כי נתקבלה תשובתו, וע"כ שמח לקראת הגבאי, אבל כשראה שעזבו זכרונו הבין כי עדיין אין תשובתו שלמה, וע"כ כל ליל שבת ההוא עסק בתורה ותפילה, וכך עשה ליל מוצ"ש לזעוק ולבקש מהשי"ת שתתקבל תשובתו, וכיון שנזכר הגבאי כעת במעשה זה, אות וסימן כי אמנם זכה ותשובתו נתקבלה].

ו' תשרי

הרה"ק רבי אריה לייב משפאלע זי"ע

יום ההילולא - ו' תשרי

שמעתי כמה פעמים מפ"ק של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע ששמע מאביו הרה"ק מרודניק זי"ע, ששמע מפ"ק של רביה"ק מרן הדברי חיים זי"ע, עובדא דהוה כאשר נכנס ובא לראשונה הסבא משפאלע זי"ע אל מרן הבעש"ט זי"ע, ומקודם לא הכירו, ויהי כאשר פתח את דלת חדרו של הבעש"ט נחרד מאד ואמר הלא זהו היהודי עם המקל, ותיכף נפל מתעלף. אחר שעוררוהו מעלפונו שאלוהו פשרן של דברים לדעת מה זה ועל מה זה, פתח הסבא משפאלע ואמר להסובבים אותו, קודם ביאתי לעולם, לא חפצתי בשום פנים ואופן לרדת אל העולם המגושם הזה, ואמרת טוב לי שבת בבית ה' בשמים

ממעל, ואהבתי את אדוני, ולא חפצתי בשום אופן להוולד להיות מבני אנוש, וכאשר הגיע תשעה ירחי לידה ועדיין אני עומד במרדי, נעשתה מהומה גדולה בשמים, וכולם האיצו בי לבוא ולירד לזה העולם ואעפ"כ לא נעניתי לבקשתם, עד שלפתע הופיע וזרת איזה אדם זקן ומקלו בידו וצעק אלי כדברים האלו: 'השקיפה נא מן השמים וראה את גודל הצרות המתרגשות ובאות על כלל ישראל, כמה נפשות נדכאות ושבורות שצריכים לחזקם לתמכם ולאמצם, ומה לך זה שתסתכל אך ורק לטובת והנאת עצמך, שים נגד עיניך גם את טובת כלל ישראל', והרים שבטו בידו כרוצה להכות אותי, וברוב פחד אשר אחזתני נעניתי לדבריו, וכיון שחשבתי להסכים, מיד שמעתי קריאת 'מזל טוב' שנולדתי במז"ט, ועתה - סיים הסבא משפאלי, רואה אני שאותו היהודי שהמריץ אותי לבוא לעולם הוא הוא מרן הבעש"ט הק' זי"ע.

הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע שאל פעם לאנשיו באמצע התפילה מה שם אמו של השפאלער זיידע זי"ע [כנראה שהוצרך לו לרפואה או לאיזה צורך]. ולא ידעו לומר לו, כשרקד לאחר התפילה שאל שוב, ולא ידעו לומר לו. ושאלו חסידיו של הרבי מלובלין: למה אין השפאלער זיידע שואל על שם אמו של הרבי מלובלין רק יודע זאת מעצמו [איני יודע אם שאלו כך בפה מלא אלא שרצו שיאמר להם הטעם]. נענה הרה"ק מלובלין זי"ע: ממנו אתם שחים, אני אספר לכם על הרה"ק משפאלי מי הוא:

פעם אחת נתאספו כל הצדיקים בעולם העליון לאסיפה, ואני ג"כ הייתי שם על האסיפה, והמתינו כל הצדיקים עם האסיפה על השפאלער זיידע שיגיע, ולא הגיע, ושלחו שליח אליו להודיעו שמחכים עליו, וחזר השליח ואמר שעדיין עומד ומתפלל, והמתינו עוד זמן ושלחו אחריו בשנית, וחזר ואמר שעדיין עומד ומחלק צדקה לעניים, שכן היתה דרכו לחלק מעות לעניים לאחר התפילה, כעבור זמן אמרו שעומד לבוא ונפל עלי כזה מורא, שמרוב פחד מעדתי ממקומי ונפלתי, ועד היום אינני יודע מה היו התוצאות של האסיפה הנ"ל. אתם מדברים איתי אודות השפאלער זיידע?

החבורה הק' מחסידי סטרעליסק שבאו להסתופף בצל רבינו (הס"ק מרוז'ין) זי"ע אחרי הסתלקות רבם זי"ע, והם היו רגילים מקדמת דנא לספוק כף אל כף בעת התפילה, אמר להם רבינו: "סתם למחוא כפיים - אין אנו מחזיקים מזה, אם מוחים כפיים - רק אם זה באמת, ומה נקרא באמת? בוא ואספר לכם: הסבא קדישא משפאלע זי"ע טרם שנתפרסם שמו ברבים היה מלמד תינוקות, ואיזה סוג תלמידים היו אלו? ילדים כאלו שאף מלמד לא היה יכול להחזיקם היו מוסרים לו, וכגון ילדים בלתי ממושמעים, משתובבים, הם וכיו"ב היו מוסרים לו. לימים נהיה אחד מתלמידיו גנב! וכידוע שסוף גנב וכו', כן היה גם אתו, תפסוהו פעם בגניבה, שערך בכנסיה שלהם (קלויסטיר) והעמידוהו למשפט, השופט הוציא פסק דינו שהברירה בידו, או שימיר את דתו רח"ל וישאר בחיים או שישרפוהו חי רח"ל, אבל סוף כל סוף היה הגנב הזה מתלמידיו של ה"שפאלע זיידע" ומשהו נדבק בו, עמד ואמר באומץ לב: אני מעדיף להיות נשרף חי. אך את דתי לא אמיר. בשעה שהוציאו לפועל את הגזר הדין, שפכו על ראשו זפת חם שגלש וירד עד רגליו והציתו אותו בראשי אצבעותיו, וכשכבר החזיק במצב של יציאת נשמה הוא ספק כף אל כף וצעק: אמנם גנב, אבל אני נשאר יהודי! וחזרה נשמתו למקור מחצבתה. וסיים רבינו הס"ק מרוז'ין זי"ע: "זה נקרא מחיאת כף אמיתית". (מכתבי רבי משה חזן ע"ה)

השפולר זיידע אמר פעם שכל הגזירות על עם ישראל שגזור הקיסר ניקולי בחדרי חדרים אצלו בארמונו, מיד הם נודעים לו והוא מבטל אותם תיכף, פעם שאל הקיסר את שריו ויועציו, איך זה

שמיד כאשר אנו מתייעצים לעשות איזה גזירה על עם ישראל, מיד הוא נודע להצדיקים שלהם והם מתפללים ובוקעים רקיעים לבטל הגזירה, ומנין הם יודעים זאת. ענו לו שריו יועצו כי כן כתיב ועוף השמים יוליך את הקול, התייעצו ביניהם שיותר לא ידברו על הצעות לגזירות, ומעתה כל הצעה שכזאת יהיה בכתב ולא יהיה קול שהעוף יוליכו, וכמובן שהדברים לא הועילו, ומיד נודעו כל תחבולותיו להצדיקים והשפולר זיידע ידע את הכל ואמר על כך כי הלא הם אינם יודעים את המשך הכתוב ובעל כנפים יגיד דבר, והם מביאים לי את כל הגזירות שבכתב ידם.

בעיר בה חי הסבא משפולי, גר יהודי אחד שהיה מוכר בשוק מיני סחורות. על הדוכן היתה מונחת קופסא קטנה ובה הכסף שקיבל תמורת הסחורות. פעם עברו בעיר חיילים, וכשעברו דרך השוק ניגש אחד החיילים לאותו יהודי ודיבר אתו על משהו ובינתיים חטף את הקופסה שבה היה מונח כל הכסף וברח לו. החייל נבלע בתוך שאר החיילים שעלו על העגלה ונסע איתם. היהודי התחיל לזעוק מרה, הגיע עד המפקד וסיפר לו על הגניבה. אמר לו המפקד: אמור לי מיהו הגנב ואצווה עליו להשיב לך את כספך. אבל היהודי טען שהוא לא יכול לזהות אותו, כי כל החיילים לבושים באותם מדים.

הלך היהודי אל הסבא משפולי וסיפר לו מה קרה. אמר לו הסבא משפולי: לך שוב אל המפקד ואמור לו כך: 'אני יכול לזהות את החייל הגנב, אם כולם יעמדו בשורה ולא יסתובבו אנה ואנה'. ואתה - אמר לו הרבי - עבור ליד שורת החיילים, וכשתעבור ליד חיל שיחרוק בשיניו לעברך בכעס, תדע שהוא הגנב.

הלך היהודי אל המפקד ואמר לו כדברי הרבי. ענה לו המפקד: אבל היזהר לך - אם האיש שעליו תצביע לא יהיה הגנב, ענוש תיענש! ענה לו היהודי: אני מקבל על עצמי. המפקד היה סקרן לדעת כיצד יזהה היהודי את החייל ומיד העמיד את כל החיילים בשורות. היהודי התחיל לעבור בין השורות והלך מחייל לחייל, עד שראה את אחד החיילים חורק בשיניו. אמר היהודי למפקד: זהו הגנב. ציווה המפקד להלקות את החייל, ולאחר שקיבל כמה מלקות הודה החייל בגניבתו והחזיר ליהודי את הקופסה עם הכסף.

הדבר היה לפלא בעיני המפקד והוא שאל את היהודי: כיצד זיהית את הגנב בין חיילים רבים כל כך? אותו יהודי היה אדם פשוט, וסיפר למפקד את כל האמת - יש כאן צדיק אחד שנתן לי את העצה הזאת. אמר המפקד ליהודי: לך אמור לצדיק שימהר לבוא אלי. לשמע הדברים, נבהל מאוד היהודי על שגרם לצדיק את הצרה הזאת. הוא נכנס אל הסבא משפולי, בכה לפניו, סיפר לו על כל הענין בצער רב וביקש מחילה על שגרם לו אי-נעימות שכזאת.

אמר לו הסבא משפולי: אל תפחד ואל תבכה. לך אל המפקד ואמור לו שאני לא אבוא אליו, אבל אני ממליץ לו לבדוק היטב מה קורה בכיס שלו. הלך היהודי ואמר את הדברים למפקד. הסתכל השר במסמכים שבכיסו, ולאחר מכן אחז באקדחו והתאבד.

לאחר מכן נודע שאותו מפקד היה אחראי לקרבות שניהל הקיסר במדינתו נגד צבא האויב, אך הוא קיבל שוחד מהאויב וסיכם עם צבא האויב שביום מסוים יבוא עם כל חייליו למקום פלוני ושם ייקח האויב את כולם בשבי. בקשר לכך המפקד כתב שני מכתבים: מכתב אחד כתב לקיסר, בו הודיע שהכל מתנהל כשורה והוא תולה תקוות גדולות במבצע הצבאי. ומכתב שני כתב לאויב, בו הסביר כיצד הוא

מתכנן למסור לאויב את כל החיילים. אלא שהשר התבלבל והחליף בין המכתבים. את המכתב שכתב לאויב - שלח בטעות אל המלך, והמכתב עבור המלך עדיין נשאר בכיסו. כשראה זאת והבין מה יעלה בסופו - מיהר והתאבד. ("שמועות וסיפורים" ח"א עמ' 250)

סיפר ה"יסוד העבודה" זי"ע על השפאלער זיידע זי"ע כשהלך בגלות בא בעש"ק לכפר אחד סמוך לסלאנים, ושאל מהבעה"ב דשם אם יתכן שיהי' אצלו שבת בביתו, והשיבו כי מצדו לא יקמץ לו כלל רק שלא ימצא פה מנוחה בשבת כי דרך הערלים כל השבוע אינם באים כ"כ לביתו כ"א בעת הצורך ובליל שבת מיד שנכנס שבת באים כמעט כל בני הכפר לביתו וממלאים כל החדרים עד שבטורח גדול הוא מוצא מקום לעצמו לאכול סעודת שבת, וכן לעת הבוקר באים ויושבים בביתו כל השבת לבלבלו עד מוש"ק והולכים לביתם וכו'. וציוה הצדיק זי"ע שכל אחד מבני הבית יקחו מטאטא ויפנו ויכבדו המקום ד' אמות סביב, כל השטח מכל רוחותיו יסדרו חזרה, וכן עשו, ובמעלי שבתא באו הערלים כת אחת וכשבאו אצל הד' אמות שסביב לבית אמרו זל"ז מה נעשה עכשיו בביתו טוב יותר לישון וחזרו לביתם וכן באו כת שניה וחזרו כנ"ל וכן כל הכתות, ומאז והלאה הי' לו מנוחת שלום - כך שמע ר"ד שו"ב מפ"ק בליל שבת.

שמעתי מעשה פלא מכ"ק מרן (אדמו"ר מצאנז קלויזנבורג) זי"ע בעת שהותו אצלנו בשוויץ, ופעם באישון לילה לאחר קבלת הקויטלעך, כשגמר עבודתו בקודש, כשהלך לבית אכסנייתו בבית אבי (הרה"ח ר' משה דוד גוטמן) שליט"א, עמד אחד ועשה תמונות, וסיפר אז מרן זי"ע מעשה שהיה עם הרה"ק השפולער זיידע זי"ע, שהיה פריץ אחד שעולל רעות ליהודים הדרים באחוותו, ופעם גזר גזירה רעה על היהודים, ופעם כשעבר ליד ביתו של הסבא משפולי, עמד הסבא משפולי בחוץ וקרא את הפריץ אליו, והוציא הסבא משפולי זי"ע המטפחת מכיסו ואמר להפריץ רצונך לראות דבר פלא, ואמר הן, ושאלו האם ברצונך לראות את ארמונך והשיב בהן, ואמר לו הבט פה במטפחת וראה את חצר הארמון, אחר כך אמר לו רצונך לראות את פנים הבית והשיב הן, ואמר לו הבט וראה את כל חדרי הבית, עד שראה בחדר אחד את הגלח שתמיד הסיתו בדברי בלע על היהודים, שרוצה עתה לעולל רע לאשתו, ונתפחד הפריץ מאוד, ואמר לו הסבא משפולי מה ברצונך לעשות, ואמר הפריץ שרוצה להורגו אך נמצא במרחק רב ממנו, ושאל אותו האם יש לך קנה רובה בידך וענה הן, ואמר לו תכוון זאת לעבר הגלח ותירא בראשו, ואחז המטפחת וירה כנגד הכומר, ומיד מיהר לחזור לביתו, ושם סיפרו לו שהכומר נמצא הרוג באחד מחדרי הבית... וכמוכן שביטל כל הגזירות נגד היהודים, וסיים מרן זי"ע ואמר: כשהאדם יעלה לעולם העליון יואמרו לו שביום פלוני עבר על עבירה פלונית, וידמה שאפשר להכחיש הדבר או אז יוציאו הפילים ויראו לו תמונות מכל מעשיו... והיינו שמכל דבר שרואים כאן בעולם צריך לקחת מוסר לעבודת השי"ת

שמעתי מאבותי הקדושים זי"ע עובדא הוה אצל הרב הקדוש מהרא"ל זי"ע הנקרא בפי העולם שפאלער זיידע"ע כי היתה אלמנה אחת בשכונתו עם שתי בנותיה ובעלה המנוח היה יר"א מוחזק וחשוב בעיני העדה כי על כן גם לאחר מותו החזיקו ביד אלמנתו שקנו אצלה מי דבש (מע"ד) ועל ידי זה היתה היכולת בידה להשיא שתי בנותיה הבתולות שהגיעו לפרקן. ויהי היום וחלתה האלמנה במחלה מסוכנת והגיעה עד שערי מות ובנותיה הנ"ל הלכו לדפוק לבית רבם הה"ק מהר"ל הנ"ל לבקש רחמים בעד אמם (בידעם כי אם ח"ו תמות אז בטל המסחר הנ"ל ויצטרכו המה להיות מחזירות

על הפתחים או להשכיר את עצמם לשפחות כי מי ישדך את עצמו עם יתומות אומללות בלי משען ומשענה) ובעת אשר אמם היתה גוססת והתקבצו כבר ליציאת נשמתה רצו המה (בנותיה) לבית שכנם האדמו"ר הנ"ל לעורר רחמים בבכי נורא. עוד בה נשמתה. יקוו לרפואתה. ויען להם הה"ק שיביאו לו מדה עם מי דבש שלהם וילכו בזה על בית החיים על קבר אביהם המנוח הנ"ל ויאמרו לו כי שלח לו זה לכבוד האורח (גאסט) שיהיה לו בקרוב, היינו אמם (שתמות), ובשמעם הדברים האלו נתעלפו מרוב צערן ונפלו לארץ עד שהוכרחו להקיצם ולהחיותם במים קרים, ויאמר להם הרב לכו לביתכן כי כבר הוטב לאמכן ותתרפא לגמרי בעה"י. וכן היה כי באותו רגע החלו לראות בהחולנית הגוססת סימני הטבה ומרגע לרגע הוטב מצבה ושבה לאיתנה, ותהי לאות ולפלא ואנשי ביתו של האדמו"ר שהיו שמה בחדרו בשמעם הדברים האלו שהגיד להבתולות האלו בנות המסוכנת המה תמהו ונתפלאו עד מאוד היתכן בגדר האנושי לבשר בשורה רעה ומרה כזה להם בעת צר להם שיגיע ללבם ונפשם כאשר היה שנפלו לארץ בחולשתם כנוזר, וכאשר הלכו הבנות לביתם מבשורת הטבת אמם, הגיד להם הרב לאנשי ביתו אל תתפלאו על המחזה האיומה הזאת כי הן אמת האשה האלמנה היא אשה צנועה ויראת ה'. כאשר יחזקוה באמת. אולם בנותיה אין תוכם כברים ומפני חטאיהם היה נגזר הדין ר"ל על אמם, אך בראותי גודל הצרה שיגיע מזה כאשר אמרתי להם הבשורה הזאת שילכו להגיד על קבר אביהם כנוזר, אז נפלו לארץ והרגישו כבר בלבם טעם מיתת אמם ר"ל, ועל ידי זה קיבלו כבר המה העונש ומיד נתרפאה אמם עכ"ד הנ"ל.

סיפר לי הגה"ח רבי חיים מענדיל קוסטרומצקי זצ"ל הי"ד: פעם אחת סיפר לו רבינו הינוקא מסטולין זיע"א, כי הוא מגיע כעת מביקור בעיר שפאלי, שם גר יהודי זקן מופלג (למעלה ממאה ושש עשרה שנה), אשר זכה עוד להכיר את הרה"ק הסבא משפאלי זיע"א. נסענו לבקר אותו, ומצאנוהו שוכב במטתו. אמרתי לזקן זה מה ששמעתי, כי הכיר את הסבא משפאלי זצ"ל - וענה לנו: כן, נכון הדבר!

ביקשנו, שיספר לנו סיפורים מהסבא משפאלי. הוא החל לספר, ובין היתר סיפר, כי דרכו של הרה"ק הסבא משפאלי זיע"א היה, שבליילי שבתות לאחר התפילה היה מברך ביחידות את כל המתפללים. כל אחד נגיש אליו, הרכין את ראשו והרה"ק משפאלי היה מניח את ידיו הק' על ראשו של כל אחד ובירך אותו. גם אותי בירך, אך לא שמעתי את הברכה. הסתובבתי וניגשתי פעם נוספת אל הסבא משפאלי, והוא הרגיש ואמר לי: הלא כבר ברכתי אותך! עניתי ואמרתי: אמנם כן, אבל מאחר ולא שמעתי את הברכה שבירכני, לכן חזרתי בבקשה לשמוע את הברכה. הסבא משפאלי אמר לי להוריד את ראשי לקבל את הברכה. עשיתי כדבריו והסבא משפאלי הניח את ידיו הק' על ראשי ובירך אותי שנית בשלש ברכות: א'. שאזכה לאריכות ימים, ב'. שלא ימותו מזרעי בחיי, ג'. שלא אחלה כל ימי.

והזקן המשיך: זה שאני שוכב במטתי, אין זה אומר שברכת הרבי לא קויימה ח"ו, אלא היום מלאו ימי, ועליתי על הגג ונפלתי. כמובן, שזה לא היתה כוונתו של הסבא משפאלי - אבל כל ברכותיו של הרבי קוימו, וב"ה לא חליתי בשום מחלה מאז שזכיתי להתברך ממנו זצ"ל.

רבינו זיע"א הוסיף ואמר לרבי חיים מענדיל זצ"ל: חשיבות גדולה בעיני הביקור הזה, כי זה גרם שאזכה לראות את מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, כי ראיתי אחד שזכה לראות את הרה"ק הסבא משפאלי זיע"א, שזכה עוד לראות את מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א!

הרה"ק רבי ברוך אבי בעל התניא זי"ע

יום ההילולא - ח' תשרי

על המשך נידודיו של רבי ברוך והתיישבותו בעיר 'סעליש' (ברוסי' הקרפטית, שהשתייכה אז להונגרי'), מסופר ב'בית רבי' (שם):

"והרחיק נדוד והיה גולה מעיר לעיר. ובכל מקום בואו היה בא לבית הכנסת והכל הכירו בו שהוא לא איש עני פשוט המסבב לצבור הון, והיו אנשי בית הכנסת מבקשים אותו שילך לסעוד אצלם. וכן הלך למסעיו עד שבא למדינת אונגריין לעיר א' ששמה "סולת" (=סלעיש). ונכנס לבית הכנסת כדרכו, ובקשו איש אחד עשיר שילך לסעוד אצלו, וסעד אצלו ביום וגם בלילה". 'והנה עסק האיש הזה היה 'זאוואד' מיי"ש (=בית מזיגה לייין-שרף), וביום ההוא מצא ברכה במלאכת היי"ש שלא בערך, ונתפלא האיש, ועלה בדעתו שזהו לרגלי האורח. על כן אמרה לו אשתו שיבקשו שיסעוד אצלו גם ביום המחרת, וכן היה. וגם ביום השני מצא ברכה בהיי"ש. ואז הבין ברור שלרגלי האורח שלח לו השי"ת ברכתו. ועל כן אמר האיש להרר"ב: 'הנה אני רואה שהסיבוב שלכם הוא לא בשביל לצבור הון, על כן אבקש אתכם שתהיו אצלי בתמידות וכל מחסורכם עלי'. ונתרצה הרר"ב לזה ויואל לשבת את האיש. ונתן לו האיש חדר מיוחד והספיק לו כל הצטריותיו'.

בקונטרס 'זכרון אשר', זכרונותיו של איש חסיד תושב חבל מרמרוש בוקיבינה (הרה"ג רבי אשר אנשיל עדעלשטיין זצ"ל שהסתופף בצל הצדיקים הראשונים משושלת קוסוב-וויזניץ), נשתמרו מסורות אחדות אודות תקופת נידודיו של ברוך, וכדלהלן (שם, עמ' נט-ס):

"כשעבר פעם אביו של מחבר הספר התניא במחוז מ'רמורש דרך כמה כפרים, ברך את בעלי אכסנייתו בברכות שונות שמקצתם ידועות ואלו הן. פעם שאל את בעל אכסנייתו ממה אתם מתפרנסים? ענה לו בעה"ב: מייצור יי"ש ומכירתו. שאלו הר"ב: כמה יי"ש יוצא מחבית אחת? ענה בעה"ב: בפעם הראשונה יוצא שמונה חצאים יי"ש משובח, ובפעם השני' יוצא יי"ש חלש הנקרא וודק"א. ענה לו הר"ב: אתה תוציא בעזה השי"ת גם בפעם השני' יי"ש חזק. וברכתו נתקיימה.

בעיירה אחרת סיפר לו בעל האכסניא, שפרנסתו היא ממכירת החלב שחולב מפרותיו. שאלו הרב, כמה נותנת כל פרה. וכשענה לו שבערך שמונה חצאים, השיב הר"ב: יכולות הפרות ליתן כפל כפלים, ודבריו נתקיימו. אח"כ שאל את מארחו, כמה שמנת מתאספת בקדירה? ענה לו, כשמינית משיעור החלב. אמר לו הרב: יכולה הקדירה כלה להתמלאות שמנת. ושוב לא חזרה ברכתו ריקם...

לאחר נדודיו הגיע הנ"ל לסעליטש, ונעשה שם למלמד דרדקי. ותנאי התנה עם בעה"ב שיקצה לו חדר מיוחד, ושככל יום יתן לו כוס חלב אחת, ולחמני' אחת שמחירה 'צאלי' (=שם מטבע) אחד.

בעה"ב שרצה להיטיב עם הר"ב, הלך לאופה וביקשו שיעשה לחמני' כפולה באיכותה, ושתיראה כלחמני' רגילה של 'צאל' אחד, בכדי להוסיף לרב כח מבלי שידע על כך. אך בפעם הראשונה שהביא לרב לחמני' כזו אכל רק חצי לחמני', וקרא לבעה"ב ואמר לו: אני רואה שאין קיבתי בריאה, שהרי לא

יכולתי לאכול יותר מחצי לחמני', ולכן מהר וקרא לרופא - בעה"ב הבין את המתרחש ומיד סיפר לרב את מעשיהו, ואז נרגע הרב" (ע"כ).

על ימיו האחרונים ופטירתו של רבי ברוך ממשיך לספר ב'בית רבי':

"ויהי הרר"ב שם כמה שנים, עד שהגיע עת פטירתו. ונתקבצו אליו גדולי וחשובי העיר כי היה נחשב בעיניהם מאד. ושאלו אותו אם יש לו בנים ואיה מקומם, בכדי להודיע להם. ואמר להם הרר"ב: שיש לו במדינת רוסיא ד' בנים, כולם רבנים (ואחד מרבותינו סיפר שאמר בזה"ל: לשנים צריך להודיע. ולאחד צריך רק לרמוז וכו'). ולאחד א"צ להודיע כלל, שידע מעצמו).

[ב'רשימה' מסופר (עמ' 8): 'וישאלוהו לשמו ואם יש לו בנים ואיפה הם וכו'. ויען וכו' אשר תשאלוני על בני, בנים יש לי, ויש בן אחד שידע גם אם לא תודיעו לו, והוא יגיד לאחיו'. הרב גרינוואלד, לעומת זאת, מוסר (הצופה מארץ הגר', שו): "זקני עיר סעליש יספרו מפי המסורה, כאשר חלה ר"ב וכו' שאלו אותו איה מקום בניו? אבל הוא לא רצה לגלות". במכתב שכתב הגאון הגדול רבי יצחק יעקב וויס זצ"ל בעל ה"מנחת יצחק" אל כ"ק אדמו"ר רמ"מ מליובאוויטש (ופורסם בחלקו ב'אגרות קודש' לכ"ק אדמו"ר הרמ"מ, אגרת תתקנב, בהערה) כותב הגאון: "זקנים מסעליש ספרו לי, שקודם פטירתו שאל אותו הגבאי דח"ק את המעונות של בניו, כדי להודיעם שיאמרו קדיש. אמר להם שיש לו ג' בנים, ולא נתן להם את האדריסאות (=כתובות) אלא של שניים. ואמר: "מיין זלמינא וועט שוין אליין וויסען" (=זלמינא שלי כבר ידע לבד) גירסא זו קרובה יותר לגירסת 'בית רבי'.

ואגב: כ"ק האדמו"ר זצ"ל מליובאוויטש השיב לו לבעל 'מנחת יצחק' במכתב (אגרת תתקנב, מיום י"ב אדר שני תשי"א), כשבסופו הוא מוסיף וכותב: "ת"ח ת"ח (=תשואות חן) על הפרטים האחדים שכותב ע"ד הסתלקות אבי ה'תניא', ואסיר תודה אהי' אם יודיע גם שאר הפרטים שידוע בזה ממקור נאמן. כי מועטים במאד (=ההדגשה במקור, ש. א.) ידיעות הברורות שיש עד"ז, ואפילו שנת ההסתלקות אינה ידועה". ע"כ.]

מעשה פלא הקשור אף הוא לפטירת הרר"ב, והמופיע לראשונה בס' 'בית רבי' (שם, הערה ג) מסופר בו כדלהלן:

"שמענו מהרב הנ"ל נכד רבינו, שבעת פטירת הרר"ב היתה אשת הבעה"ב (=שאצלו התאכסן בסוף ימיו) בהריון וביקש הרר"ב שכשתלד יקראו את הילד על שמו. וכן היה, שהולידה בן וקראו שמו בישראל בשם 'ברוך'. ועתה יש שם נכד הנולד הנ"ל ונק' בשם 'ברוך'. ואנשי העיר קוראים אותם בשם "נכדי הרר"ב", שכולם נקראים על שמו של הרר"ב אבי רבינו נ"ע".

ארבעה בנים גדולים בתורה, ובת אחת, השאיר אחריו רבי ברוך:

(א) הראשון והגדול שבכולם, אדה"ז הגאון הקדוש רבי שניאור זלמן נבג"מ, הנודע בכל העולם בשם "בעל התניא" ושלחן-ערוך הרב.

(ב) הרב הגדול מוהר"ר יהודה לייב מיאנאוויטש זצ"ל, בעל מח"ס "שארית יהודא" (עליו ראה: בית רבי, דף נה).

(ג) הרה"ג ר' מרדכי (פונזנר) זללה"ה, שהיה רב באודשא (רוסי' הלבנה).

(ד) הר"ר משה זללה"ה, שהי' רב בבאעיוו, ליעפלי, ובסוף ימיו רב ברודניא הסמוכה לליובאוויטש.

הרה"ק רבי נח מלעכאוויטש זי"ע

יום ההילולא - ח' תשרי

פעם בימי החורף והקור ראה הרה"ק רבי נח מלעכאוויטש זי"ע את אחד מאנשי שלומו לבוש מעיל קרוע וישן, ושאלו למה הוא לבוש קרעים? והתנצל הלה שאין לו כסף בכדי לקנות אחר, ואמר לו הרה"ק - הנה כאן בבית המדרש נמצאים חמשה אברכים אשר צריכים להפקד בנך זכר בזו השנה, והרי אתה כהן ויתנו לך כל אחד חמשה סלעים לפדיון הבן ויהיה לך לקנות מעיל חדש, וכן היה.

הרה"ק רבי אלעזר ניסן מדראהביטש זי"ע

יום ההילולא - ח' תשרי

כבר במעלליו של הרה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע הכירו בו חריפות גאונות וצדקות, כפי שמצינו בכמה מקומות שאביו הביא דברי תורה נפלאים מה שרבינו חידש בילדותו (עיין תהלים תפילה למשה, סי' קמ"ט, וישמח משה על הש"ס, כתובות דף כט., ועוד). גם התלהבותו ושמחתו למצוה היה מופלא מאוד כבר בנערותו, ופעם כששלחו אביו לקנות דבר מה, הלך בשמחה רבה ורקד כל הדרך מגודל שמחתו על שזוכה לקיים מצות כיבוד אב.

בהיותו בן תשע שנים חלה חולי גדול והיה מסוכן מאוד, ואביו הק' בעל ישמח משה היה בצער גדול בפרט בהיותו בנו יחידו ממש, ובראותו כי סכנת מות כבר מרחפת על הנער, שלח שני אנשים כשרים לליזענסק על הציון הק' של הרה"ק רבי ר' אלימלך זי"ע, ואמר להם כי כשיבואו לחצר בית החיים, יאמרו שהם מנדבים פרוטה לצדקה בעד הנשמה אשר תלך ותגיד לנשמת הרבי ר' אלימלך, שבאו על הציון שלו להתפלל לה'. ואז ירוצו כל הנשמות הנמצאים שם בעת ההוא להגיד דבר השליחות להר"ר אלימלך, כי בעולם העליון דבר יקר הוא להשתכר בפרוטה לעילוי נשמתו, וממילא ירוצו כל הנשמות לזכות בזה וירוצו מהר להקדים ולהודיע לו. ואחרי שיאמרו כנ"ל ילכו על קברו ויתפללו בעד בנו, גם ציוה להם להסתכל על המורה שעות באיזה שעה הם מתפללין שם, כמובן ששליחיו עשו ככל אשר ציוה להם, ופתאום קם הילד מהתעלפותו וקרא: אבי אבי! מיד ניגש אליו אביו הק', והילד פנה אליו ואמר לו: מעתה כבר אקום בעזהשית מחליי ואהיה בבריאות השלימות. שאלו אביו בתמייה: מהיכן ידעת? השיב לו: כי בזו הרגע היה אצלי יהודי ובירך אותי והבטיח לי שאהיה מעתה בריא אולם. והילד אף תיאר לפני אביו את דמות צורתו של היהודי, שהיה ממש כדמות צורתו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, הביט אביו הק' על המורה שעות לראות הזמן, וכשחזרו השלוחים ראו שזה היה במקוון אותה שעה שהם היו על הציון.

הרה"ק רבי אלעזר ניסן היה אומר - איני צריך לשמוע חדשות, כי כל המתחדש דבר יום ביומו הנני רואה בתוך ה'חק לישראל'...

הרה"ק רבי נפתלי הירצקא מראצפערט זי"ע

יום ההילולא - ט' תשרי

שמעתי מזקני הגה"צ מאודווארי, שפעם בא איש א' לשפוך שיחו לפני דו"ז הקדוש המפורסם ר"ר הערצקל'ע זצ"ל עבור בלבול גדול שהעלילו עליו היות שיש לו שענק שבו מוכר יין, ואומרים שנתן סם בהיין ועי"ז נהרגו כמה נכרים ששתו מיינו, ורצו לענוש אותו במיתה רח"ל, וגם היה סכנה גדולה לאנשים הרבה לפי שהעלילו עליהם שכולם במחשבה אחת עשאוהו בזדון, עד שלא ידעו להשית עצות בנפשם, אמר לו הרה"ק "שיוכל לחזור לביתו, אבל כשילך בחזרה לביתו ילך על הבאן ויקנה טיקעט בקלאס 1, ויאמר תהלים בקולי קולות ובבכיות ואל יעכב אותו שום דבר", והרה"ק אף נתן לו הספר תהלים שבתוכו יאמר התהלים.

וכמו שאמר לו הרה"ק כן עשה שקנה טיקעט בקלאס 1 אף שהיה שלא כהרגילו שבדרך כלל היה המקום שבקלאס 1 מיוחד רק עבור חשובים ופריצים, אבל הוא ישב שם ואמר תהלים כמו שאמר לו הרה"ק, ועי"ז צעקתו ותפילתו לא הונח לישן להפריצים ואמרו לו שישתוק אבל לא רצה בשום אופן, ואמר תהלים בבכיות ובאמצע אף נטלו ממנו התהלים (שנתן לו הרה"ק ר' הערצקל'ע) וזרקוהו החוצה ואז התחיל לבכות עוד יותר. ושאלו אחד מהפריצים מה זה שבוכה כל כך וסיפר לו כל המעשה, והפריץ נכמרו רחמיו עליו ואמר לו שיפסיק מלבכות ואל ידאג שהוא השופט של משפט זה, וישפטנו לטוב בראותו כי הוא איש ישר ואמת, והיה קידוש השם מן המופת, וכן היה כשבא המשפט ואותו הפריץ בא וחרץ המשפט ושפט לטובתו.

הרה"ק רבי נפתלי חיים מדז'יקוב זי"ע

יום ההילולא - י' תשרי

מרן הדברי חיים נסתלק בשנת תרל"ו (ביום כ"ה ניסן), והאמרי נועם שנה לאחר מכן בשנת תרל"ז (ביום ח' תמוז), וכשנסתלק מרן הדברי חיים אמר האמרי נועם: כעת מתכוונים אלי... כשנחלה ציוו הרופאים שיסע למקום המרפא קארלסבאד, אבל הוא מיאן בכך, וכאשר בניו הפצירו בו שיסע אמר להם שאם יניחו לו הוא עוד יאמר עמהם מלכיות וזכרונות שופרות... אבל הם רצו לשמוע בקול הרופא ואמרו שהוא צריך לנסוע, ובלית ברירה נסע, ועל אם הדרך ראו שתי וערב, ואמר האמרי נועם שרצונו לחזור לביתו, כי מקובל מהרה"ק הרבי ר' מענדל מרימנוב זי"ע שאם רואים שתי וערב על אם הדרך צריכים לשוב ולחזור. אמנם הבנים לא הניחו לו והגיע לקארלסבאד, ושם נסתלק ביום ח' תמוז.

לפי החוק ששרר שם בקארלסבאד, היו חייבים לקבור את המתים במקום פטירתם והיה אסור להעבירם לקבורה בעיר אחרת, אלא לאחר זמן מסוים, וגם זאת ברשיון מיוחד. בנו ה"עטרת ישועה" זי"ע התלבט מה לעשות אודות קבורת אביו הק', והנה למרבית הפלא הגיע אליו מכתב מאחיו רבי נפתלי חיים ששלח לו מעיה"ק ירושלים מספר שבועות לפני כן, ובו כתב: היות שבח' בתמוז יסתלק

אבינו ויסתפקו היכן לקברו, אזי הנני אומר לך כדת מה לעשות, ילבישוהו בבגדיו כאדם חי, שני אנשים ישאו אותו בזרועותיהם אל הרכבת, וגם ברכבת יחזיקו בו עד לתחנה האחרונה בקראקא. מקראקא ועד דזיקוב, יכינו בכל כמה פרסאות מרכבת סוסים, כדי שיספיקו להגיע עוד קודם כניסת השבת לדזיקוב. ואני, המשיך רבי נפתלי חיים, יחד עם ה"חברה קדישא" נעבירהו לירושלים עוד לפני שבת... כמובן ששמעו להוראתו, ואכן ה"אמרי נועם" נטמן בדזיקוב סמוך לכניסת השבת.

באותו זמן של ערב שבת עלה רבי נפתלי חיים על גג בית הכנסת "תפארת ישראל", והחל קורא בקול: שריפה! והקהל שרצה לדעת פשר הדבר עלה לראות את סיבת הזעקה, והתפלאו לשמוע בקשתו שיאמרו מזמורי תהלים. כשסיימו פתח ואמר "קדיש", ולתמיהתם הסביר, כי ראה שכעת מובילים את גופו הטהור של אביו ה"אמרי נועם" לקבורה בהר הזיתים. פליאתם גברה שבעתים, ורק כעבור מספר שבועות, כשנודע בירושלים על פטירתו של האמרי נועם בקארלסבאד, וכי הובא למנוחות בערב שבת בדזיקוב, נוכחו לראות שוב כי איש אלקים הוא שחזה בדיוק באותה שעה את קבורת אביו הקדוש.

סיפר לי הרה"ח ר' דוד הורוויץ נ"י ששמע מהרה"צ ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל ששמע מהרה"ק מבארניב שבשכינות של הרה"ק ר' נפתלי חיים מדזשיקוב צוק"ל גרה אשה חשובה שהכירה בהתנהגות של הרה"ק כי איש קדוש הוא על כן רגילה היתה לעזור את הרה"ק בעניני הבית וכדומה, והיתה לה בת גדולה וכשנהייתה בת שבע עשרה פתאום יצאה מדעתה ר"ל, ונכנסה האשה הנ"ל אל הרה"ק וסיפרה במר נפשה מה שאירע לה, אמר הרה"ק כיון שהיא עוזרת תמיד תבא עם בעלה ועם בתה ויתן לה קמיע, בעלה הי' איש ליטאי ולא רצה בשום אופן לילך להרה"ק, אמנם אחר שהלכה אצל כל הרופאים ואף אחד לא הי' יכול להועיל כלום, הפצירה ותבעה בתוקף מבעלה שמוכרח לילך להרה"ק ושוב לא הי' לו ברירה והלך, וכשנכנסו אמר הרה"ק שכבר עבר חודש מאז מ"מ כיון שאמר יחזיק בדיבורו, ונתן לה קמיע ותלתה הקמיע על צוארה ותיכף נתרפאה ופייסה לאמה על מה שציערה לה, והוסיף הרה"ק שאם יגלו לאף א' הסבה שנתרפאת אינו מקבל אחריות. החבירים שלו מתנגדים נודעו שנתרפאה התחילו לשאול לאבי' מה עשה שנתרפאת, והוא לא רצה להגיד בשום אופן, פעם אחת הי' אצל חתונה עם חבריו ושאלו עוה"פ ולא רצה לומר, אמנם שיכרוהו בין וגילה הסוד ונגשו להקמיע ופתחו הקמיע לראות מה כתיב בה, ומצאו כתוב בזה"ל: אחותי רעיתי יונתי תמתי שלח רפואה שלימה לפלונית בת פלוני וחתם שמות של שני גבאי צדקה ר' ניסן בק וא' בשם שפירא, וחזרה ר"ל לשגיונה, והרה"ק מבארנוב כששמע המעשה ופגש בהרה"ק בהמקוה שאל לו מה הכוונה בחתימת שני גבאים, ענה, שבשמים יש כח לגבאי צדקה יותר ממלאך.

הרה"ק רבי נפתלי חיים מדזשיקוב זי"ע [בהיותו גר בירושלים] כתב מכתבים למכיריו בחוץ לארץ, וכוון במכתביו לכל אחד ואחד, מה שטוב לו לידע לספיקותיו בעיני מסחרו, ומה שנצרך לו לעשות כעת, וטוב יהיה לו, וכן היה. ופעם אחת כתב מכתב לאחד, וגזר עליו שלא יפתח מכתבו רק לאחרי איזו חדשים. וכן עשה האיש. לאחר איזו חדשים פתח המכתב, ויעץ לו שם, מה שיאמר לפני השופט במשפטו, שנקבע לו על יום הזה. וכן טען וזכה במשפט.

סיפר לי הרה"ח בנש"ק ר' משה הורוויץ נ"י, ששמע מחו"ז הרה"ק רבי יצחק מסיטיטשין זצ"ל, שפעם בא מכתב מהרה"ק רבי נפתלי חיים זצ"ל (זקיננו של המספר) מארץ ישראל לש"ב הרה"ק ר' אברהם

שמחה מבארנוב זצ"ל, בזה"ל: הראני במתיבתא דרקינא אש רבתי על ראזוואדוב ובתוכם דודי הרב הצדיק איש אלקים, וסימן לדבר שראיתי הפסוק ודבריו שמעת מתוך האש, ש'מעט מ'תוך ה'אש ר"ת מש"ה, ויבוא אליך, תמסור לו הכל, ואתה אל תעשה כלום, יתפלל ויתקע שופר וכו', וכן היה שפרצה אש בראזוואדוב ונסע הרה"ק מראזוואדוב לבארנוב על ימים הנוראים, והרה"ק מבארנוב מסר לו הכל.

עוד סיפר לי הנ"ל, שמעתי מזקני הרה"ק ר' אלי' מזשילין זצ"ל, שפעם אחת כשגר בזשילין קיבל מכתב מאביו הרה"ק ר' נפתלי חיים זצ"ל, שיצא מביתו שתפרוץ שריפה ועבר זקני לבית האחרון שבעיר, וכן היה שפרצה שריפה וכל העיר נשרף עד הבית האחרון, וסיים זקני בדרך צחות, זה גם מופת שלי (בוזה שהלך עד הבית האחרון).

סיפר לי הרה"ח ר' אליעזר אונגער ע"ה, שראה המכתב מהרה"ק ר' נפתלי חיים מדזשיקוב זצ"ל שכתב בערב יום כיפור שנת תרנ"ב לאחותו הבכירה הרבנית מדזשאבנא (שהיתה אם אביו של ר' אליעזר המספר) בזה"ל: עליתי במרומים וראיתי שבהאי שתא יסתלקו שני יעקב בן מאטיל, א' בדזשאבנא והשני במאקארוב, וסיים המכתב: מחר יהי' האות הזה [וכן בכל מכתב שכתב בערב יום כיפור סיים מחר יהי' האות הזה, ולא היו מבינים מה כוונתו בזה, ולבסוף שנסתלק ביום כיפור נתגלה כוונתו], וכן הוה שבי"ד כסלו בשנה זאת נסתלק זקינו הרה"ק ר' יצחק מדזשאבנא ובא' דר"ח אדר נסתלק הרה"ק ר' יעקב יצחק ממאקארוב זצ"ל.

סיפר לי מו"ר הרב מבארניב זצוק"ל. אשר בקיץ שנת תרנ"ד, קיבל מכתב מהרנ"ח זצוק"ל מירושלים, ובו יאמר לו, כיצד ינהג בעירו עם אנשי עירו, ופרט לו כל שמותיו של כל אחד ואחד, ומה שידבר עם כל אחד מהם, ועוד עניני נסתרים בהנהגת ביתו, כיצד שינהג. ובסוף מכתבו חותם: ממני בן איש חי איש הנעלם, ואם תרצה לידע מי הוא האיש הנעלם, תמתין עד יום הכיפורים הבע"ל ותדע! וביום הכיפורים שנת תרנ"ה, יצאה נשמתו הקדושה והטהורה, באמצע תפלת העבודה של יום הכיפורים, ואז נודע חתימתו.

והכהנים והעם

כל ימיו אשר חי הרנ"ח זצוק"ל, בכל איזו רגעים שדיבר עם אנשים, היה מרגלא בפומיה לאמר והכהנים והעם וכו', בניגון של עבודת יוהכ"פ, וכולם לא הבינו אותו בזה, והיה לפלא בעיניהם, כמו בכל שארי התנהגותו הפליאות לבני אדם, שבאלה וכאלה הסתיר כוונותיו ומעשיו מבני אדם. עד שבסוף יום פטירתו ביום הכיפורים, נתגלה ונודע לכל. בעת שהרנ"ח התחיל להסתלק, בא שליח לבית הכנסת תפארת ישראל (נישעס ש'), והודיע שהרנ"ח גוסס, והקהל עמדו אז בתפלת מוסף בעבודת יום הכיפורים, בעת אמרם והכהנים והעם כו', ויצאו כל המתפללים מבית הכנסת לביתו, לראות יציאת נשמתו הטהורה, רק החזן לבדו נשאר עומד אצל התיבה, כי לא יכול לעקור את רגליו באמצע חזרת התפלה, אחר כך, כשחזרו הקהל לבית הכנסת, אז פתח החזן ואמר והכהנים והעם כו', ואז נודע לכולם, מה שאמר תמיד בנגינה והכהנים והעם כו', כי כל ימי חייו ידע יום פטירתו, והשעה של הפטירה, ובעת דברו עם אנשים, לא רצה להסיח דעתו מיום פטירתו [ועיין בס' 'בית צדיקים יעמוד' ח"ג ע' פ"ב, שאדמו"ר מהרנ"צ מבאבוב זצוק"ל, הוסיף, שהיה זה בחי' "זכיר לו יום המיתה"] לכן חזר תמיד את

הנגינה של והכהנים והעם וכו' בקול נעימתו, ובליל מוצאי יום הכיפורים, תיכף אחר ההבדלה, יצאו כל אנשי העיר, כולם מלובשים עוד בבגדי לכן של יום הכיפורים, ללותו עד מקום מנוחתו בהר הזיתים.

הגה"צ רבי מאיר אלטר בן ה"אמרי אמת" מגור הי"ד

יום ההילולא - י' תשרי

כשכבשו הגרמנים את פולין היה רבי מאיר בן חמשים ושבע. הוא ידע תלאות וסבל משפחתי, נתאלמן מאשת נעוריו שחלתה זמן הרבה, אבל רוחו היתה כחלמיש. גם ימי המלחמה הסוערים, כמו ימי הכיבוש הנאצי הקשים, לא הוציאו אותו מגדרו. בוארשה ההרוסה, בין המוני יהודיה הרצוצים והשבורים בגוף ובנפש התיישב, וגם כאן ישב יומם ולילה על התורה ועל העבודה. רבי מאיר לא השתנה.

ה"גיסטאפו", זרוע-האימים של הרוצחים הנאציים, החלה לחפש אחרי האדמו"ר המפורסם מגור, שחסידיו החביאו אותו בהיותו חולה קשה. הם מצאו את כתובתו של בנו בכורו, רבי מאיר, ודרשו ממנו להתייצב במשרדי ה"גיסטאפו". אימה אחזה את ידידיו ומעריציו המרובים, שמא יענוהו המרצחים ויאלצוהו למסור את הכתובת של אביו הקדוש, יעצו לו שיתחבא.

רבי מאיר נשאר איתן ברוחו. "אני אלך", אמר, "גם אבי האדמו"ר אומר שאלך ואגיד שיש לי אב זקן וידוע חולי, שבור ורצוף. ואם ישאלו אגיד שהיה מורה, מורה של יהודים שבורים ורצוצים בגורה-קאלוואריה". הלך רבי מאיר לגיסטאפו וגם חזר מבלי שיגעו בו לרעה. נשאל על אביו וענה בפשטות, בגאון, ומשום מה, הירפו המרצחים ממנו.

האדמו"ר מגור יצא מפולין הכבושה עם כמה מבני משפחתו. רבי מאיר. בנו בכורו, נשאר בגיטו וארשה. השליטים הנאציים לא נתנו לו לצאת את המדינה.

הגיעו ימי החורבן עקובי-דם, ואישיותו של רבי מאיר נתגלתה בכל הדרה והודה. שאר רוחו ונשמתו העילאית הפכו למשען ולקרן-אור לחסידים רבים, שדבקו בו ומצאו מקור של עידוד ונוחם אצלו. בימים הטרופים הללו המשיך רבי מאיר מסורת אבותיו הגדולים. סביבו נתקבצו חסידים, אתם למד ואותם עודד ובאזניהם השמיע דברי תורה וחסידות. ימי הגיטו החשוכים ולילות הגיטו האפלים לא העיקו על רוחו ולא הרסו את נפשו. ככל שגדלו היסורים כן חושל רוחו וגברו פעולותיו. הסכנות לא הפחידוהו ולא מנעו בעדו מלעזור לכל סובל ולחזק רוח נדכאים. הוא ראה את ישיבתו בגיטו וארשה כשליחות עילאית וקדושה שהוטלה עליו, כשליחות של שושלת גור: ללוות את המוני היהודים הנדכאים בימיהם הקשים ביותר.

כשחיסלו הרוצחים הנאציים את גיטו וארשה הוכנס רבי מאיר לבית-חרושת גרמני, שם עבד כ"פועל מומחה", בלמדו בלי הרף בעל פה. אולם גם ימי עבודה אלה לא ארכו הרבה. יחד עם עשרת אלפים יהודים אחרים נשלח למחנה-השמדה, בעודו מוסיף ללמוד, כששפתיו נעות, ועיניו סגורות למחצה. כך עשה את דרכו האחרונה בשליחות נעלה זו, ששמה: קידוש השם.

שני בניו, רבי חיים אלעזר ורבי נפתלי, וכן שני חתניו ומשפחותיהם הומתו בידי הנאצים יחד עם ילדיהם, וממשפחת רבי מאיר לא נשארה אף נפש חיה.

[אמר המלקט: היות שידוע שלקחו אותו לטרבלינקה ביום כיפור שנת תש"ג ובדרך כלל נעקדו עקד"ה שם מיד, לכן נכתב כאן שיום ההילולא י' תשרי, אע"פ שאינו ברור בדיוק. תולדותיו בהכנה לדפוס, ע"י הרה"ח ר' יצחק אהרן שימון הי"ו מערד].

הגאון רבי אברהם בנימין זילברברג מפיטסבורג זצ"ל

יום ההילולא - י' תשרי

נולד בי"ט אלול תרנ"ב לאביו הג"ר מיכאל משה יהודה זצ"ל מו"צ בווערשוב (מח"ס זכרון משה), בתרע"ז רב ור"מ בטולישקאוו, ואח"כ מו"צ בוורשא, מתרצ"ח רב בפיטסבורג שבארה"ב, מחשובי חסידי גור, מח"ס "תשו' מהרא"ב", "חמדת בנימין" ועוד, נפטר יוהכ"פ תשכ"ג.

אודות רבינו ה"בית ישראל" זי"ע:

עוד בחיים חיותו של הרבי הדפיס הרב מפיטסבורג באחד מספריו כדברים המפורשים האלה: "איתא בגמרא מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם... זהו הרבי שליט"א... אשר חכמתו וקדושתו יתנוצץ מזיו פני קדשו, וכל דבר שדיבר הכל בחכמה וברוח הקודש... ומי שיש לו חולה ואי-אפשר לו בשום פנים לבוא להחלטה בענינים שנוגע לסכנה, ואחרי שמזכיר לפני כ"ק מרן שליט"א מגור נפתר הכל בלי שום ספיקות, וחויץ לדרך הטבע... "בהקדמה לספרו שו"ת "חלקת בנימין" הוא מספר על הניתוח להוציא אבני מרה שנעשה לו עצמו בחודש מרחשון תשי"ח: "מובן כי לא הרשיתי לעשות הניתוח בלי הסכמת כ"ק מרן אדמו"ר מגור שליט"א, והסכים וקבלתי ברכתו הטהורה - ותיכף נתקיים". וראה עוד בספרו הנ"ל סימן פ"ז שכתב "והרבה עובדות שראינו בחוש שהצילם ממות לחיים, כשעשו המזכירים להחולה כפי ההחלטה שהחליט אדמו"ר שליט"א והברכה שבירך, הגם שהי' נראה כי חרב חדה מונחת על צואר החולה עכ"ז נתקיימה הברכה ונתרפא ועמד החולה ממחלתו והוחזר לאיתנו הראשון...".

הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע

יום ההילולא - י' תשרי

כ"ק אדמו"ר רבי משה יצחק געווירצמאן זצלה"ה מפשעווארסק, אשר נודע בפי כל בכינוי ר' איציק'ל, נולד בגארליץ ביום י"ב טבת תרמ"ב לאביו רבי נפתלי אלימלך זצ"ל - איש צדיק וחסיד, טהור לבב, מצאצאי רבן של ישראל הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע.

... עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, ביום ט' אב תרע"ד - עת נחרבה העיר שינאווא כמעט כליל, עקר רבינו לפשעווארסק. אותה איוה לו למושב שם קבע מקום מושבו בבית החסידים דציעשנוב. להפצרת טובי העיר, חסידים ואנשי מעשה, החל לערוך שולחנות בשבתות ויו"ט ברוב עם.

בראש השנה ת"ש, והימים ימי ראשית מלחמת העולם השנייה, נכנסו הצוררים לפשעווארסק וגירשו את יהודיה, אז נטל רבינו את מקל הנדודים להאלאשיץ, עד כי בחודש סיון גורש יחד עם שאר יהודי האיזור לארץ גזירה בסיביר.

חמש שנים ישב רבינו שם, בעוני ומחסור, רעב וקור, ואף שם לא זו כמלא הנימה מהנהגותיו והליכותיו בקודש משל לא בסיביר הקפואה יושב הוא, כי אם על מרומי גפי קרת בעירו פשעווארסק, נפלאות יסופר על תקופת חייו זו. הלא המה כתובים בספר תולדותיו "רועה אבן ישראל".

עם תום המלחמה שב רבינו לפולין החרבה, שם שהה שנים אחדות, עד כי בשנת תש"ט עקר מקום מושבו לפאריז, גם שם לא מצא מנוח לכף רגלו, ובשנת תשי"ז עקר לאנטוורפן, שם היה איתן מושבו במשך כעשרים שנה, עד ליום הסתלקותו לחיי העולם הבא, ביום הכיפורים תשל"ז [ומנו"כ בעיר פיטע בהולנד - סמוך לאנטווערפען].

בכל מקום אשר דרכה כף רגלו נתלקטו סביבו חסידים ואנשי מעשה, יראים ושלמים. אשר היו מסתופפים בצילו ומתאבקים בעפר רגליו. נערץ ונקדש היה ע"י גדולי רועי ישראל. שמו נישא היה בסילודין בפי כל כצדיק גדול ונשגב, עובד ה' באמת ופועל ישועות בקרב הארץ. נודע היה בצדקת פזרונו ורוחב ליבו לכל איש צר ומצוק וכל מר נפש, מזיל היה הון עצום מכיסו להחזקת מוסדות תורה וחסד בכל קצויה תבל.

מקושר היה בלב ונפש לצדיקי דורו, בהם הגה"ק משינאווא זי"ע ובנו הרה"ק רבי משה זי"ע, הגה"ק מציעשנוב זי"ע, הגה"ק מבעלז זי"ע, הגה"ק מסאטמאר זי"ע, ועוד צדיקים גדולי ארץ, אך את רבו המובהק ראה כל ימיו בידידו ורעו מנוער, הרה"ק רבי חנה האלברשטאם זי"ע מקאלאשיץ.

הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זי"ע, זכינו להסתופף בצילו משך כמה שנים באנטווערפן, וגם זכינו לקרבה גדולה וחביבה יתירה ממנו...

בעבודת הצדקה שלו היה פועל ישועות גדולות למעלה מדרך הטבע. אירע פעם שהיה נצרך לסכום של שנים עשר אלף דולאר לצרכי צדקה, ונתקשה בהשגת הסכום. ובעיר ווינה היה דר אברך אחד שכבר עברו שנים רבות מיום נישואיו ועדיין לא נפקד בזרע של קיימא. ועלה בדעתו של המשמש בקודש לומר להרה"ק שיבקש מאיתו שיתן המעות והוא יברכו בבן זכר, ונתהרהר קמעא והביע הסכמתו. תיכף התקשר המשמש לווינה והלה נתלהב והתחייב לתת הסכום, ויצאו תיכף בטיסה הראשונה ובאו עם המעות אל הרה"ק ובירכסם ובאותו שנה נושעו בבן זכר ואח"כ נולדו לו עוד כמה צאצאים.

גם בפורים היה פועל ישועות גדולות, ומנהל דברים אדירים. זכורני שהיה אברך מלונדון שציפה שנים רבות להיפקד בפרי בטן, והזכיר את עצמו אצל הרה"ק לישועה כמה וכמה פעמים, אך הוא היה משתמט ומברכו ברפיון שפתים. פעם אחת בהגיע יום הפורים, אמר האברך לנפשו כי עתה הגיעה שעת הכושר. עמד והשים מסוה על פניו, ובא לפני הרה"ק בעת משתה היין וביקש ברכה לזרע של קיימא, והרה"ק לא הכירו וציווה עליו לתת סכום מעות ובירכו שיוושע בזו השנה בזרע של קיימא. משגמר לברך הסיר הלה את המסוה מעל פניו. ומשראהו והכירו השתנו פני קדשו והחורו כסיד

ממש, והחל להפציר בו שיוותר על ברכתו, והתחנן אליו שוב ושוב, אך הלה כמובן התעקש ואמר הנה ברך לקחתי ולא אשיבנה, ולאותה שנה נושע בפרי בטן.

גם זכורני שפעם אחת באו אצלו הרה"ח רבי אהרן הלטובסקי ורבי יעקב ברנשטיין ז"ל שבאו מן הכא להתם וכיתתו רגליהם להחזקת תורה, וקרא הרה"ק לאחד וציווה עליו ליתן סך חמש מאות דולאר, והלה התרעם במחשבתו על גודל הסכום ובמיעוט שכלו חשב שהרבי אינו בעה"ב על ממונו ואינו יכול לצוותו. וגמר אומר לרצותו בחמישים דולר, אך הרה"ק לא נתרצה. והעלה למאה דולאר, ועדיין עומד בשלו. והעלה למאתיים דולאר ותו לא ולא נתרצה לקחת פחות מחמש מאות. משראה זאת אמר לרבי אהרן ורבי יעקב שהוא יתן להם מאתיים דולאר כדי שלא יהיו נפסדים, אך הוא מזהירם בזה שלא יקחו מאותו אדם מאומה, ואח"כ היתה רחמנות גדולה על אותו האיש ל"ע.

סיפר יהודי שהיה יחד עם הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זצוק"ל בפאריז, שהמנהג בבית הר"א היה לשחוט עוף ב' פעמים בשבוע, ביום ב' שחטו לצורך ימות השבוע, וביום ד' לצורך יום השבת, ופעם אחת כשבא השוחט ביום ב' בקש מבתו של הרה"ק שתלך ותביא לו עוף לשחיטה אך לאחר כמה רגעים חזרה אליו באמרה לו שהעוף אינו מניח עצמו להתפס בשום אופן כי הוא עוף פרא ומתחמק ובורח מתחת ידיה, שלח הרה"ק את היהודי הזה לסייע לתפוס העוף, אך אף הוא לא הצליח בשום פנים ואופן לתפסו, כאשר ראה הרה"ק ששלוחו אינו שב, קם ויצא אל השוחט ובראותו את העוף אמר הניחו לו, מבקש הוא להישחט לכבוד שבת קודש, ואכן עשו כדבריו והוכרחו לקנות עוף אחר, וסיפר הלה שחפץ ביותר לראות מה יעלה בגורלו של אותו עוף כאשר ישחטוהו לכבוד שבת, ולחזות כיצד יפול דבר כאשר יבוא השוחט ביום רביעי, והנה ראה כי העוף הניח עצמו להתפס ולהשחט ללא כל קושי ומניעה, והוסיף כי באותו שבת השגיח הרה"ק והקפיד מאד שיאכלו ויגמרו את כל העוף עד תומו ולא ישיירו ממנו מאומה.

זכיתי עוד לשחר פני צדיק במעון קדשו באנטווערפן. רבי איציק'ל קיבל אותי באהבה וחביבות רבה. אף שוחח עמדי רבות בעניני צדקת רמב"ן של כולל גאליציה "חייבת ירושלים" אשר שימש כנשיאו באירופה. הוא החדיר ביהודי אנטווערפן את גודל החשיבות של צדקה זו. בכל עת שמישהו נכנס לפניו, הורה לשלשל את נדבתו לקופסת הצדקה של כולל גאליציה שעמדה על שולחנו. ומעשה שהיה באנטווערפן באחד מחודשי החורף, כאשר הגיע המועד האחרון לקידוש לבנה, אך הרקיע היה מכוסה עננים. עמד רבי איציק'ל זצ"ל ושילשל סכום גדול לקופת הצדקה, לבש את המעיל ויצא מן הבית לקדש את הלבנה - והלבנה עדיין מוסיפה להתחבא בחשורת העבים. מיד אמר: "הביאו את קופת הצדקה, כנראה ר' מאיר (בעל הנס) רוצה יותר..." ואחרי ששלשל לתוכה סכום נכבד נוסף נראתה הלבנה בעליל וכל הקהל סביבו ברך ברכת קידוש לבנה. באותו מעמד נכחו עשרות יהודים שראו במו עיניהם את המחזה הנשגב והפלאי הזה.

סיפר הרה"ח ר' שאול הוטערער ז"ל, שפעם נסתבך במסחרו, ואנשי המכס הניחו ידם על חבילת סחורה שלו ולקחוהו, והמשתדלים לטובתו אמרו, כי בכל היותר טוב, הסחורה לא תוחזר לידו טרם כלות חצי שנה לכל הפחות. הר"ר שאול הזכיר הדבר להרה"צ מוהר"ר יצחק'ל מפשעווארסק זצ"ל, והה"צ ז"ל הפציר בו יום כמה פעמים שידרוש הסחורה בחזרה, בערבות שיעמוד למשפט לעת הצורך. הדבר הי' מוזר ורחוק מאוד בעיני המשתדלים. אבל הר"ש באמונתו אמונת צדיקים הפציר

בהמשתדלים, והצליח לקבל הסחורה. וכנראה עשה הפקיד המחזיר טעות בזה, עד שהוכרח לבטל כל הענין, שלא יבוא אפילו למשפט, כי מעמדו היה בסכנה, ואולי הי' גם נאסר, והר"ר שאול נושע ברווחה.

כ"ק מרן אדמו"ר ממכנובקה זי"ע

יום ההילולא - י' תשרי

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ממכנובקה זי"ע נולד בכ"ד אדר תרנ"ה, לאביו האדמו"ר הקדוש רבי יוסף מאיר ממכנובקה, שהיה דור שלישי בן אחר בן להגאון הקדוש רבי מרדכי מטרנוביל צוק"ל. משחר ילדותו בלט בהתמדתו המופלאה כאשר ישב ויגע בתורה יומם ולילה ונודע כ"עילוי ממכנובקה", וכך היתה דרכו עד זקנה ושיבה.

בשנת תרע"ז נסתלק אביו הצדיק, והבן שהיה בן כ"ב שנים בלבד ישב על כסאו והנהיג עדתו ברמה. לאחר השואה רצו הקומניסטים ימ"ש למנותו לרב ראשי במוסקבה, אך הוא סירב ואמר להם: "רב שאתם רוצים אינני רוצה להיות, ורב כמו שאני רוצה אינכם צריכים", ועל זה נשלח לחמש שנים לסיביר.

בתשכ"ה עלה בניסים גלויים לארץ הקודש ובזרועותיו ספר תורה המיוחס לרבינו הבעש"ט. הקים את בית מדרשו בבני ברק ומאות חסידים דבקו בו.

נסתלק בן צ"ג שנים בליל יום הכיפורים שחל בשבת בשנת תשמ"ח, לאחר שניהל עדתו במשך למעלה משבעים שנה [ומנו"כ בהר הזיתים בעיה"ק ירושלים].

...בהזכרי ביהודים נכבדים מאותה תקופה, עלי להזכיר גם את הרבי ממכנובקה שהתיישב במוסקבה בשנות השלושים. הרבי, ר' אברהם יהושע העשל טברסקי, צאצא של ר' מרדכי מצ'רנוביל, היה זה שתמיד שאלתי בעצתו בעת שהיינו פליטים בטשקנט. עם שובו למוסקבה אחרי המלחמה, החלו יהודים קומוניסטים לבקרו ולדבר עמו. לבסוף בקשו ממנו להיות אחד מהם. הם הציעו לו את משרת הרב הראשי של רוסיה, עם רכב פרטי ונהג, אך הוא דחה אותם בתקיפות.

"באופן רשמי אין לי תואר רב", אמר, "לכן לא אוכל למלא את המשרה הרשמית שאתם מציעים. מלבד זאת, גם אם תאיימו לירות בי, לא אחתום אף פעם על נייר האומר שהצטרפתי אליכם". הוא ידע היטב כי חתימה כזו, כמוה כהסכמה להיות מלשין ראשי. גבאי בית הכנסת, צ'וברוצקי, שהיה בעצמו מלשין ידוע, בא אף הוא לבקרו.

"אתה תיהפך לאדם חשוב", אמר הגבאי. "לא תמשיך להתגורר בבקתה, אלא בבית גדול ונוח כמו ראשי הכנסייה הנוצרית!"

"אינני רוצה שום קשר עם פוליטיקה", ענה הרב.

זמן מה לאחר מכן, הגיעו אנשי הנ.ק.וו.ד. באמצע הלילה ודפקו על דלת ביתו. כאשר לא פתח את הדלת, הם פרצו אותה ונכנסו פנימה. בחיפוש שערכו בדירה הקטנה לא מצאו שום דבר מפליל.

למעשה, הרבי התפרנס ממלאכת כפים - ייצור גרבים ותיקי צד שאותם טווה על מכונת טווייה קטנה. אכן, תמיד היה מגיע לבית-הכנסת בימי החול כשידיו מוכתמות בשמן מכונות. מה שהם כן מצאו היה כרטיס קצבת הלחם שלו. הם קרעו את הכרטיס, כמו להבהיר, "לחם לא מגיע לאנשים כמותך!" ואז הם לקחו אותו עמם.

במשך כמה שבועות לא נודע להיכן לקחוהו עד שהגיעו ידיעות כי הוא נמצא בייניסיק שבסיביר. נגזרו עליו חמש שנות גלות באשמה שהוא אישיות בלתי רצויה. הרבי ממכונבקה היה מפורסם בכך שמעולם לא נטה מדרכו בקודש. בזמנים הקשים ביותר, כאשר ניהל את פעילותו המסועפת מביתו הקטן, הוא לא שינה ממנהגיו במאומה. אפילו חמש שנים בסיביר לא שברו אותו: הוא יצא משם שלם בגופו וברוחו. השפעתו הקיפה יהודים רבים שנמשכו לבוא ולשמוע את עצותיו.

עוד בתקופת המלחמה ולאחריה, הוא עזר לאין-ספור יהודים. כיון שהיה מיודד עם רופאים ופרופסורים לרפואה ועוד יהודים רבים שאינם שומרי מצוות, היו הללו מוכנים תמיד לעזור לכל מי שנשלח על ידו, אשר נזקק לטובה רפואית כלשהי, או טובה אחרת. צדקתו ומעשיו הטובים היו מפורסמים בכל רחבי מוסקבה. השפעתו על האנשים היתה עצומה, והייסורים שקיבל על עצמו בדחתו את הצעת המינוי הרם על כוונת הזדון הכרוכה בה - רק העצימו אותה.

ברוסיה סבל כ"ק אדמו"ר ממכונבקה זיע"א הרבה מחמת המציק, שלחוהו לסיביר, ולהרבנית היתה מסירות נפש עבורו, והביאה לפניו מאכלו - היינו "ש"ס" שיוכל ללמוד, ועוד, סיפר המאכניווקער לאאמו"ר ז"ל הכ"מ שבסיביר כשהוכרחו לעבוד בשבת ובהגיעו לשם קראו לו ביום השבת וציוו עליו לחתום אך הוא ענה שאין הוא חותם בשבת, והמפקד איים עליו שאם ימשיך לשחק עמו יוכל לירות בו באקדחו, ופתח חולצתו ונענה - תירה בי... ובס"ד נתרכך המפקד ופטרו לגמרי מלבוא בשבת... ולא נסתפק בזה, ובהגיע ערב ראש השנה ביקש למפקד שהוא שיביא לו שופר, והשיג לו שופר... ובחג הסוכות אסור היה להבחין שעושה סוכה, על כן חפר בור וכיסהו בעשבים וזה היה סוכתו, והקור היה גדול כ"כ שבהקיצו משנתו היו המים שהכין לנט"י קפואים והוכרחו לבקעם בקרדום.

התנהג מאד בפשטות והסתרה, וכששאלוהו דברים אשר חפץ היה להסתירם לא קיבל השואל מענה. על אף פשטותו. אכילתו היתה מעט מזעיר, טעם מעט בבוקר ומעט בצהרים ושוב לא טעם כל היום, ורק לעת זקנותו כשחלה ציווה עליו הרופא שישתה והחל לשתות יותר, ועד אז הסתפק בקצת תה ששתה בבוקר ותו לא מידי. היה זה עבודה של שנים. התמדתו ראו כולם.

לימוד התורה אצל המאכנובקה רבי זיע"ע היה אצלו בגלוי, אבל שאר הענינים היה הכל בהסתרה, היה מוסתר מאד בכל הענינים, הוא היה מה"אמאליגע צדיקים" [צדיק מדורות קודמים].

פעל ישועות עבור כלל ישראל וכשהוא בירך נושעו אפי' בדברים קשים מאד, סיפר לי יהודי שלא נפקד בילדים ה"י והרה"ק הבטיחו לזה, וכעבור זמן מה בא לומר לפניו שכבר עבר ועדיין לא נושע, אמר לו הרה"ק אם הבטחתי זה יקויים, ואין לך לפחד, ואל לשאול שאלות, וכך הוה שהלה נושע, כן פעל ישועות גדולות עבור חולים קשים ועבור כולם, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

בעידנא דרעוא - הוא (הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר, גאב"ד חוג חת"ס - ב"ב) זצוק"ל - מספר: "אחד מבעלי הבתים דקהילתינו שבימי המלחמה עבר את כל התלאה אשר מצאה את כולם - - עלה בידו להשיג בדרך לא דרך, מעט קמח נקי, והצליח לאפות ממנו כמה שברי מצות.

יהודי בנן של קדושים מיהודי המחנה שצדו עיניו את שברי המצות, כלתה נפשו לקיים המצוה... פשט ידו ובקש מאותו בעה"ב מעט משברי המצות, "ומה תתן לי עבור זה" ביקש בעל השברי מצות לדעת. אמר לו הבנש"ק: אתן לך מחצית מהגן עדן שלי - הסכימו שניהם לעסקה וחתמוה בתקיעת כף.

ובחלוף שנים פנה אלי בעל השברי המצות וסיפר לי: כי זה כמה לילות שמתגלה אליו קונה המצות בחלום, בוכה - - שחסר לו הגן עדן שמכר ומתחנן לו שיוותר לו על הקנין, ושאל אותי מה עליו לעשות, ענית: שזו סוגיא השייכת לרבי ולא לרב והפנית אותה לכ"ק האדמו"ר ממכנובקא זי"ע.

שאלו הרבי ממכנובקא האם הוא מוכן לוותר על קנינו זה, והשיב בחיוב. הוסיף הרבי ממכנובקא ואמר: אתה נמצא עדיין בעולם המעשה ותוכל להרבות במצוות ובמעש"ט ולהוסיף גן עדן. אך הנפטר הלז אין סיפק בידו לעשות, ואם הוא אומר לך שחסר לו הגן עדן הרי זה אמת.

הקשה הבעה"ב את הרה"ק, מה המעשה אשר יעשה, אמר לו הרה"ק: תבוא נא להתפלל אצלי בליל שבת קודש, ולאחר התפילה כשכולם ישונו לביתם, גש לארון הקודש ותאמר: "רבש"ע גלוי וידוע לפניך על מי ובמה מדובר, אני איני זוכר את האדם המבקש ממני את מבוקשו". ויעש הבעה"ב כאשר צוה אותו הרבי, ואח"כ סיפר לי שהופיע הנפטר אצלו שוב בחלום ופניו שוחקות, והודה לו.

ומוסיף לספר - כקש"ת הגרי"ש זצ"ל: בעידן הקומוניסטים חל איסור ממשלתי לאפות מצות. ולכקש"ת אדמו"ר ממכנובקא זי"ע, היה תנור קטן, ובמסירות נפש של ממש, היה מכתת רגליו תוך סיכון עצמי גדול, מבית לבית, ואופה לכל משפחה ומשפחה, שלושה מצות לליל הסדר, למען יעלו בידי בני ישראל לזכות לקיים מצות - בערב תאכלו מצות...

ביום כיפור הוא הילולת הרה"ק ממכנובקא זי"ע, עלה לארה"ק לאחר הרבה שנות מסירות נפש בארץ רוסיה, ונסתלק זה מקרוב לפני כמה שנים בליל יוה"כ.

הרה"ק ממכנובקא השכיל להסתיר עצמו מעיני הבריות שלא השכילו לעמוד על גודל קדושתו העצומה, על אף שפעל ישועות למעלה מדרך הטבע, והיו אצלו דברים נוראים ונפלאים למאוד, ממש דברים נוראים... פעם נכנס אצלו אברך והגיש לפניו קויטל, והזכיר בו לטובה את כל צאצאיו, והנה בעת שקרא הה"ק את הקויטל עצר לפתע באחד מן השמות, ושאלו מה קורה עם בנך הלזה, ולא ירד האברך לסוף כוונתו הק' כי השאירו בבית בריא ושלם, וחזר שוב ואמר לו לך נא וראה שלום הילד. ויצא תיכף כשבלבו דופק בחזקה מפחד, ורץ במהירות לביתו ושאל על אודות הילד ולא ידעו היכן הוא, והחלו לחפשו עד שמצאוהו שוכב מעולף בתוך מקרר שעמד מחוץ לבית, כיון שנכנס לתוכו וסגר הדלת אחריו ולא יכל לצאת, ונתעלף מחוסר אויר, ותיכף הזעיקו הרופאים והצליחו להחזירו לתחיה בריא ושלם. גם היה מבטיח הרבה פעמים דברים גדולים והכל היה מתקיים ולא נפל דבר מכל דבריו ארצה. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

חמשה עשר בשבט של שנת תשכ"ד, היה יום של חג לשלומי אמוני ישראל בארה"ק - ובפרט לקהילות החסידים - עם בואו של כ"ק מרן הרב הקדוש המפורסם אדמו"ר ממכונובקא זי"ע להשתכן בארץ ישראל, לאחר שנות מסירות נפש תחת מסך הברזל. 'חוש הריח' של חסידים ואנשי מעשה, משכו אותם כבחבלי קסם אל ד' אמותיו הקדושות של הרבי זי"ע, אשר כל-כולו היה חטיבה אחת של קדושה וטהרה והתמדת התורה ללא שיוור. "רבי מהדורות הקודמים" במלא מובן המילה, כזה שלא היה מוכר כלל בחוצות ארה"ק.

אכן לאבינו [הרה"ח ר' משה טוביה גרינצווייג] ז"ל בעל החושים המיוחדים, לא ארך אפילו שבוע אחד להימשך אל האדמו"ר זי"ע, ובערב שבת קודש הראשון של האדמו"ר זי"ע בארץ הקודש, כשאפילו דירת מגורים משלו עדיין לא סודרה לו, והוא שוהה בבית שאר-בשרו הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זצ"ל, כבר היה אצלו אבינו ז"ל בחשאי.

מאבינו ז"ל לא נודע לנו מאומה עד סוף ימיו על זה. בימי השבעה הגיע יהודי שסיפר, שהרבי זי"ע סיפר לו מיד בערב שבת לאחר שהיה אצלו אבינו ז"ל, כי היה אצלו יהודי בשם ר' משה טובי' גרינצווייג שנתן לו במתנה "שטריימל" לכבוד שבת קודש, בצירוף סכום כסף נכבד מאד. אם תמצוי לומר: לא "היכרות ראשונה" היתה זאת, באשר שם "מכונובקא" היה נקדש ונערץ בחצר הקודש בעלז, ומשם לקח אבינו ז"ל את ההערצה המיוחדת להרבי זי"ע.

חכמה מיוחדת של אבינו ז"ל מקופלת במעשה זה. הבין אבינו ז"ל, כי תחת מסך הברזל בודאי שלא היה האדמו"ר זי"ע יכול לחבוש "שטריימל" לראשו, וא"כ מנין לו "שטריימל" לכבוד שבת קודש?! לא התמהמה והביא, בבחי' "טרם יקראו ואני אענה..."

הרבה זהב הוויל אבינו ז"ל מכיסו החל מהעת הזאת, למען הרבי זי"ע. משך כל השנים היה שולח לו "קוויטעל" בצירוף פדיון נפש נכבד. בפרט, ששליח ומשלח (כאחד...) היה לו בבית הרבי זי"ע. מאחר שידידו הוותיק מתקופת פערנוואלד, החסיד המובהק ר' משה שוסטער זצ"ל, היה דואג לעול ההוצאות של בית הרבי זי"ע, והוא שהיה 'מפעיל' את אבינו ז"ל כל אימת שהיה נדרש. בתמורה לכך היה ר' משה מזכיר ומפציר ברבי זי"ע - פועל הישועות המפורסם - על פקידתו של אבינו ז"ל.

הרבה נסע אבינו ז"ל מירושלים לבני ברק להסתופף בצל קדשו של הרבי זי"ע. אבינו ז"ל ראה בו "רבי" לכל דבר, ואף זכה ממנו להבטחה מיוחדת על אודות זש"ק.

היה זה בתקופה מסוימת אשר עגמה עליו נפשו מאד, על שכבר עברה תקופה ארוכה מעת נישואיו ולא נושע בכנים. בשברונו נסע לשבות בצל קדשו של הרבי זי"ע, וגמר בדעתו ש"השבת איני חפץ בשום כיבוד, רצוני להתכנס בפינת..." ניגש אפוא אל הגבאי, ואמר לו כדברים האלו: "בבקשה ממך, אל תכבדני בשום כיבוד..."

עבר ליל שבת קודש ואתא בוקר, והרבי זי"ע - שבדרך כלל לא היה מעורב בכיבודים - קורא לגבאי ושואלו למה אינו מכבד את אבינו ז"ל בשום כיבוד. אמר הגבאי לרבי דברים כהווייתו, את כל הדברים אשר הגיד לו אבינו ז"ל בכניסת השבת, אמר לו הרבי "לא, תכבדו במוסף". אחר כך שוב בסעודת שלישית, ציוה הרבי לכבדו ב"דרור יקרא".

לאחר שבת נכנס אבינו ז"ל עם "קוויטעל" לקודש פנימה. שאלו הרבי זי"ע: "משה טובי, מדוע הנך מהורהר?" שפך אבינו ז"ל מיד את לבו, ופירק את קושי משאו לפני הקודש. ענהו הרבי זי"ע: "כבדתך היום ב'דרור יקרא', הנך מצפה... לבן ולבת..."

כך גם ביום הברית לבן זקוניו, בירכו הרבי זי"ע שיזכה להובילו לחופה, ברכה שת"ל נתקיימה במילואה. האדמו"ר ממכנובקה זצ"ל היה בדידות גדולה עם כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש ודיבר אודותיו בהתרגשות ובדבקות. הרבי עצמו דיבר אף הוא בהתפעלות אודות האדמו"ר ממכנובקה, וכאשר סיפרו לפניו שהאדמו"ר ממכנובקה הוא "בעל מופת" ענה: "הוא בעצמו מופת גדול".

בתקופתו האחרונה נחלש כ"ק אדמו"ר ממכנובקה זי"ע עד מאוד, אך מתורתו לא פסק גם עת היה מוטל על ערש דווי עסק כל העת בלימוד התורה הקדושה בהתמדה שאינה מושגת בשכל אנושי. בתקופה מסויימת ציווה הרופא כי על הרבי לשתות מדי שעה, והגבאי היה מכין את כוס השתיה ונותן אותה בידי אדמו"ר זי"ע בעודו אוחז בלימודו. לא אחת היה שב ורואה כי אדמו"ר זי"ע ממשיך בלימודו בעמקות כשהכוס בידו האחת ובכלל אינו מרגיש בכך...

בעת חוליו האחרון היה כ"ק אדמו"ר זי"ע מצביע מדי יום בראשית סדר לימודו על הנאמר בגמרא במסכת שבת אודות פטירתו של דוד המלך שהיתה בשבת, וכן היה משווה ומראה על אודות רבי עקיבא, שנהרג בין עשרה הרוגי מלכות ביום הכיפורים. איש לא שיער את כוונתו הקדושה, עד שהגיע אותו יום הכיפורים של שנת תשמ"ה, יום הקדוש שחל להיות בשבת. אחר סיום תפילת ערבית ואמירת "שיר היחוד" ניצחו אראלים את המצוקים ונישבה ארון הקודש, התייתם הדור מאותו צדיק מופלא...

כרבי עקיבא עלתה נשמתו ביום הקדוש, וכדוד המלך ביום השבת - אף כ"ק אדמו"ר זי"ע, היו כל חייו מיקשה אחת של מסירות נפש על כל קוץ ותג של יהדות. אותה שעה שבה עלתה נשמתו פרצה שאגת שמע ישראל מפי הסובבים, ושבה נשמתו הטהורה ליוצרה.

כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זי"ע

יום ההילולא - י' תשרי

דכירנא כאשר איתרמי מילתא וקיבל (כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצוק"ל) מכה רבה על ידיו הקדושים, ונסענו תיכף לפלעטטבוש להרופא דר. טעפלער להוציא כמה מצפרניו ולתפור מקום המכה, ולקח הרופא זריקת הרדמה כדי שלא ירגיש היסורים בהוצאת צפרניו, הייתי עומד שם ורבינו שאל להרופא בשביל מה הזריקה? ענה לו הרופא כי להוציא הצפרנים זהו יסורים נוראים והזריקה גורם שלא יהי' לו כל הרגשה בשעה זו, ורבינו אמר לו שהוא לא צריך ולא רוצה הזריקה! אמר לו הרופא שזה אי אפשר בגלל שאסור לו לזוז האצבעות בשעת התפירה וזה מן הנמנע כי היסורים יגרום לו לזוז, ורבינו עמד בשלו והבטיח להרופא שיעמוד על מעמדו ולא יזוז את ידיו והרופא התחיל עבודתו, עמדת שמה משתאה מחריש לדעת מה יעשה, והנה רבינו אחוז שרעפיו שר תנועה קלה של איזה ניגון דביקות ולא זו ידו אף כל שהוא כל משך הזמן, אחר שגמר הרופא את העבודה יצא מהחדר לכמה רגעים ובא בחזרה עם פתקא לרבינו בעדו ולכל משפחתו וביקש מרבינו שיאציל לו ברכה ולא רצה לקבל שום תשלום

שכר על עבודתו. הרופא אמר לי שאם אחד הי' מספר לו את זה לא הי' מאמין לזה בשום פנים ואופן כי יש הרבה עצבים מתחת הצפרנים שמכאיב מאד מאד, ובכוחות אנושיית אי אפשר לסבול את זה רק איש אלקים קדוש הוא אשר תרועת מלך בו.

י"א תשרי

הרה"ק רבי אברהם אביש מפפד"מ זי"ע

יום ההילולא - י"א תשרי

הגאון הקדוש מוהר"ר יצחק מאיר ז"ל מגור שמע מפי מגידי אמת זקנים שהיו בימיו, מהגאון הקדוש מוהר"ר אברהם אביש זצ"ל. כי בימי נעוריו היה קשה ההבנה בלתי שיעור. וכמעט שלא היה היכולת בידו לעונת הפעוטות להתפלל בסידור מקוצר השגתו בתיבות ונקודות. רק היה ירא ד' מאוד. ומפאת קוצר שכלו היה ללעג ולקלס בחברת הנערים זולתו (וכמ"ש בילקוט משלי כ"א ע"פ אוצר נחמד). ויהי כראות אביו הגאון כי אין לו תקוה בו היה מוכרח להשתדך עם הקצין מוהר"ר אלי' הכהן זצ"ל ממעזריטש חתן הגאון בעל בית שמואל על אהע"ז זצ"ל. ובימי קדם היה המנהג שהחתן היה מברך בהמ"ז בקול רם. ולכן אחר התנאים היה משתדל ללמדו בהמ"ז. כי לסיבת השתדלותו ומרוב קריאתו בסידור יתרגל לאמור הבהמ"ז בע"פ. ויהי בדרך נסיעתם על חתונתו התוועדו במלון ואחרי אכלם מזגו לו הכוס לברך ולקוצר זכרונו הכל נשכח ממנו. אז חרה אפם בו וביזוהו. ואחיו הגאון הגדול מ' מרדכי זצ"ל אבד"ק ליסא סטרו על לחיו. באמרו לך מאתנו כי לבושת משפחתינו תחשב. ויצא היערה ויצעק אל ד' בבכי ובתחנונים על רוע מזלו ויאמר: רבש"ע אם היה רצונך שאהי' טפש ובור לא היה לך ליתן אותי במקור גזע משפחה יקרה גדולי ישראל. ומגודל הבכיה נרדם וישכב על הארץ. והנה איש קדוש נתגלה אליו בחלום ויאמר לו: הנני פותח לבבך כפתחו של אולם. וכל משפחת בית אביך יתברכו בך. וא-ל-ש-די יתן לך רחמים. ואל תשנה ממדרגתך במדת היראה והשפלות. וכל מקום בואך בלימוד אהי' עמך ולא יודע לאיש זולתינו כי נתעלית ברגע עד כה. אך בעת ראותך אותי אז תפתח פיך והוריתיך אשר תדבר. והוי גולה למקום תורה ואז תשכיל ותצלית. ויקץ והנה הרגיש כי נפתחו לפניו שערי אורה. וידע כי מאת ה' היתה זאת. ויכנס הביתה. ויום המחרת היתה עת חתונתו. ושינה טעמו אשר לא ירגישו בזה. ולעת מחר אחר חתונתו הלך עם חותנו לבית הכנסת ואביו ובני ביתם היו באכסניא שלהם. ויהי בבית הכנסת מגיש לחם קרבן עבודתו. עבודה שבלב זו תפלה. בשמחה עצומה. ואחר גמר תפלתו ראה האיש הקדוש אשר ראהו בחלום ביום שלשום. אז פתח פיו לדרוש בחריפות ובקיאות עצום מאוד במאמר ר' אליעזר הגדול עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים. ויהי כל אנשי הקהלה עומדים צפופים ומביטים בזיו הדר פניו ומשתחיים רווחים לא-ל-נורא עלילות אשר נתן בתוכם אדם גדול בענקים כאברהם. ויהי משפחת בית אביו תמהים בבית אכסניא שלהם. מדוע אחרו פעמיהם לבוא מבית הכנסת לארוחת הבוקר אשר לעולת התמיד. ושיבוים דבר כי החתן יושב ודורש. אזי נבהלו מאוד למשמע אזנם. ביודעם כי הוא איש בער ולא ידע. ומה הוא יוכל לדרוש ברבים. ובלט שלחו א' מב"ב לבית הכנסת. וחזר מהרה אליהם בשמחה רבה בבשורה נפלאה כי הוא דורש כמפי הגבורה. ועד מהרה באו כולם וראו כי רוח ד' נוססה בו. ורצו לנתק מוסרי קידושיו בגט. כי עתה יש

ביכולתם לשדך א"ע עמו עם גאון הדור ובת ת"ח. ולא רצה החתן. ולסבה זו חתם את עצמו בכל תשובותיו והסכמותיו אברם הוא אברהם. כי מקודם שנתגלה לו אור התורה הי' בבחינת אברם. וכעת שמתני שמו אברהם וימצא לבבו נאמן לפניו.

שה לי דודי הגה"צ ר' בנימין בעלעדער זצ"ל.

פעם אחת סיפר רבו הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע מעשה פלא מסעיר, שמצא כתוב בגליון ש"ס ישן שהיה ברשותו, שהיה שייך מלפנים להגאון הקדוש המפורסם רבי אביש'ל פראנקפורטער זצ"ל, שם נמצא כתוב בכתב קדשו של הגאון ר' אביש'ל, ביאור על דברי ה"תוספות" באחד המקומות בש"ס, ובסיום הדברים נכתב דבר פלא: "פירוש זה שמעתי מן ההר"ג ובשולי העמוד, מגוללים דברי המעשה הנורא. גופא דעובדא הכי הוה:

בעיר מגוריו של הגאון רבי אביש'ל זצ"ל, אירע שנה אחת קודם חג השבועות, שנטרפו כמה בהמות, ובני העיר נותרו בלי בשר לכבוד יום טוב. על כן שלחו בבהילות את הקצב להביא בשר מן העיר הסמוכה, אולם בשל היות הקצב איש שפל ורע מעללים, וכל ימיו בעבירה וחטא, שלחו עמו את השוחט דמתא, למען יפקח עין על הבשר לבל ימירנו הקצב בבשר טריפה.

ברם, הקצב הזה, עם כל גודל רשעו ומלוא עונותיו, מלאך אחד מני אלף נמצא בו להגיד עליו ישרו, כי מצוה אחת היתה בידו, היא מצות "נטילת ידים", שבעבורה נתן את כל אשר לו, ואף מסר את נפשו עליה.

ויהי בעודם עלי דרך, רעבון נורא תקף את הקצב, מעיו חמרמרו והוא תאב לפת לחם, אך מים ליטול בהם את ידיו לא היו לו, והוא בשום פנים ואופן לא העלה בדעתו לאכול בלי נטילה [עיי' שולחן הטהור להרה"ק מקאמרנא זי"ע סימן קנט סעיף יב וז"ל: "כי אם ידעת צער ועונש מי שאינו מדקדק הרבה בנטילת ידים, לא היית אוכל עד שתהיה בקי בכל חומרות של נטילת ידים, והיית זהיר בהן הרבה"].

השוחט ניסה לדבר אל לבו, שיעטוף ידיו במפה ויאכל בלי נטילת ידים, כפי שנפסק בשו"ע (או"ח סימן קנח סעיף ח.) מי שהיה במדבר או במקום סכנה ואין לו מים פטור מנטילת ידים, וכן מבואר (או"ח סימן קסג סעיף א.) שיכרוך ידיו במפה. אך הקצב בשלו, הוא אינו מותר על מצוה זו, ולא יאכל מן הפת מבלי שיטול את ידיו תחילה, יהא אשר יהא.

משגבר עליו הרעב אמר להשוחט: "ביודעי קאמינא שביער הסמוך ישנו מעיין-מים, ועל כן אכנס למעבה היער ליטול את ידי במים".

השוחט אשר נחרד למשמע אזונו ניסה למונעו מכך, והזהירו נמרצות שלא יעיז להכנס היערה, לבל יעבור עליו מקרה רעה, כי המקום בחזקת סכנה גדולה, מקום משכנם של לסטים מזויינים מרצחים אשר עוברים ושבים בו תדיר.

אבל הקצב לא היטה אזונו לדבריו, והלך רגלי לבדו אל תוך היער לתור אחר מקור מים. לא חלף זמן רב, ולאזני השוחט הגיעו צעקות מרות ונוראות של הקצב שעלו עד לב השמים, ולדאבון לבו היה ברי לו שהקצב נרצח בידי בני עוולה יושבי היער.

השוחט אחוז-החרדה החיש צעדיו ונכנס לעיירה הסמוכה, להודיע לאנשי חברא קדישא על המת המוטל שדוד בעיבורו של יער. מיד יצאו כמה מאנשי העיירה היערה ומצאו את קצב ההרוג שרוע על יד באר המים ללא רוח חיים. נטלוהו וקברוהו כדין הרוג.

עוד בטרם הספיק סיפור המעשה להיוודע לרבים ולהתפרסם בתוככי העיר, ויהי בחצי הלילה שלאחריו והגאון רבי אביש'ל יושב והוגה בתורת ה' כמעשהו מדי לילה בלילה, והנה בא ההרוג ברגליו והתייצב אל מול פני הגאון, ומבקש לפתוח עמו בדברים.

ברם, הגאון שחשב שהקצב עודנו בחיים, לא ראה לנכון להתבטל מתלמודו בשביל לדבר עם "פורק עול" זה, ואילו הקצב הוסיף לבקש מרבי אביש'ל, שיואיל להטות אוזן לדבריו, כי הדברים נחוצים ואינם סובלים דחיה. אך הגאון דבק בדעתו, שאין הזמן גרמא להפסיק ממשנתו.

אז נתן הקצב קולו בבכי תמרורים והתחנן על נפשו, שהרי הוא כבר אינו בחיים ונרצח ביער, והגיע כבר לעלמא דקשוט שם דנו אותו על כל רוע מעלליו בימי חלדו בעלמא הדין, ושם שתי כיתות מלאכים, הללו מיימינים והללו משמאילים.

אלו טוענים: אחת דינו לגיהנם, שאחר כל החטאים והפשעים שעשה בימי חיו, איבד עצמו לדעת שהרי היה לו לכרוך ידיו במפה כדת וכדין. כאשר יעץ לו השוחט והזהירו שלא יתחייב בנפשו, ולא היה לו להכניס את עצמו בסכנה.

ולעומתם משבחים ואומרים: בגן עדן תהא מנוחתו, שהרי מסר נפשו לקיים "מילי דרבנן" על מצות "נטילת ידים" [עיין חגיגה יז ע"ב: נוטלין לידיים לחולין ולמעשר ולתרומה]. וקדוש יאמר לו, ותהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

לאחר שנשאו ונתנו בדבר, הגיעו לידי החלטה שיהא הדבר מסור למרא דאתרא, רב העיר שהקצב היה דר בה, הוא רבי אביש'ל. וכעת הוא בא לשמוע בקול דברו, והוא מתחנן ומבקש מהרב שייטיב עמו לעולם הבא.

כשמוע הרב את דבריו, ויפג לבו, כי לא האמין לכך, ולא היה יודע אם דבריו דברי אמת או דברי כזב, ואף היה מסופק באשר לפניו, אם זו נשמתו של הקצב המת, או שמא זוהי רוח ח"ו.

על כן אמר לו: "בזאת אדע אם כנים דבריך אם לאו. הנה כעת אנכי עמל ומתקשה בהבנת דיבור 'תוספות', ואף לאחר רוב עיון ומחשבה לא עלתה בידי, ואם אמת אתה דובר שהינך בא ממתיתבתא דרקיעא, לך חזור שמה לזמן מועט, ושוב הנה, והבא לי ישוב הגון לקושייתי, אם את הדבר הזה תעשה אתן לך חוות דעתי בדבר שאלתך".

הקצב נעלם מעיני הגאון, וכעבור כמחצית השעה הופיע שוב בבית הרב, והנה ישוב דברי התוס' בפיו. הוא התנצל על שהתמהמה ונשתהה כל כך, וזאת משום שנתקשה מאוד בהבנת פירוש דברי התוספות על בוריו, שהרי מעודו לא למד תורה.

עיין הגאון רבי אביש'ל בדינו, והוציא כאור משפטו כדברי הדורשים לשבח שהוא בחזקת קדוש שנהרג על "קידוש השם", וקנה עולמו בשעה אחת כשמסר נפשו לקיים מצות "נטילת ידים".

הרה"ק רבי צבי אריה מאליק זי"ע

יום ההילולא - י"א תשרי

הקדוש והטהור מאליק לפני התגלותו, באחד ממסעיו, הגיע לעיר אחת רחוקה מאליק, לשם עניניו הפרטיים. לפני חזירתו הביתה, פגע בו רב ליטאי אחד, שהתיישב באליק שהיה גם הוא בדרך. הוא ביקש מהצדיק שימסור צרור כסף למשפחתו הגרה באליק. הוא קיבל ממנו וכשבא לביתו, הלך ישר לבית הרב הליטאי הנו' לקיים מצוות שליחותו, ומצא את בית הרב נעול. ניגש לחלון הבית והציץ וראה שנערה בת שמונה עשרה שנה בערך שוכבת במטה. ביקש ממנה שתפתח את הדלת על מנת לקבל את צרור הכסף שאביה שלח. ענתה הנערה שאמה איננה בבית, והיא משותקת ומרותקת למטתה ואינה יכולה לזוז ממקומה. מיד צעק הצדיק מאליק: מה את מדברת, הריני גוזר עליך שתקומי מיד מהמטה ותפתחי את הדלת! הוא גער אליה: תקומי! הנערה נבהלה ונתחלחלה מצעקותיו, ומבלי משים לב קמה מן המטה ופתחה את הדלת וקבלה את צרור הכסף. הצדיק הלך לביתו והנערה מצאה את עצמה כשהיא עומדת באמצע הבית, וחזרה לבריאותה. כשחזרה אמה הביתה, וראתה שבתה מתהלכת בבית, התעלפה מרוב התרגשות, ואחרי ששבה רוחה, סיפרה לה בתה מה שאירע לה, ואינה יודעת מי האיש הלז שהיה כאן.

אביה הרב הליטאי, אחרי שחזר למשפחתו וראה את בתו הולכת כאחד האנשים, שאל לפשר הדבר, וסיפרו לו כל הקורות אתה. מיד אמר להם למי מסר הכסף, וזה היה הרב החסיד ר' צבי אריה הגר בעירנו. מיד נתגלה הדבר ברבים, וקהל גדול התחיל לנהור אחריו, לא רק מעירו אליק, אלא מכל הגלילות שבסביבה, לבקש ממנו עצה ותושיה ושמו נתקדש ברבים.

פעם נקלעו כמה צדיקים וביניהם הרה"ק מאליק לבית אכסניא, ורצו לשבות שם שבתם, והתנצל האכסנאי שבכל לילה באים שם השקצים ומשתכרים ומתהוללים עד אישון לילה ובוודאי יפריעו מנוחתם, ונענה הרה"ק מאליק, אף על פי כן, ונטל מטאטא וטאטא את סביבות הבית, בליל שבת קודש קידש על הכוס וערך את שלחנו כדרכו, וכשהתקרבו השקצים אל הבית נענה אחד לחברו מה לנו להיכנס לפה... והלכו משם.

הרה"ח ר' חיים ריישער זצ"ל היה יהודי חשוב מאד, הוא היה מגיע לאדמו"ר ר' נחומטש'ע מרחמיסטריווקא בסעודת שלישית, והיה לו סיפורים רבים ששמע מהרה"ק ר' נחומטש'ע זי"ע, כי לעתים אחר סעודה שלישית היה דרכו של ר' נחומטש'ע לשבת ולספר סיפורים במשך שעה שלימה, ולא דוקא סיפורי צדיקים, כי לפעמים היה מספר על מלחמות שהיו בין העמים, וסיפורים עתיקים מקהילות עתיקות יחס וכדומה, כי רבי נחומטש'ע זצ"ל היה לו מנהג שבכל מקום שהיה מגיע היה מבקש לראות את פנקסי הקהילות העתיקים, והיה קורא לגבאים שיביאו לו את פנקסי הקהילות של החברא קדישא וכדומה, וכך היה מגיע לדברים מעניינים מאד.

ופעם סיפר הרה"ח ר' חיים ריישער הנ"ל סיפור ארוך מאד מהרה"ק ר' הירש לייב אליקער זצ"ל, אשר שמעו מהרה"ק ר' נחומטש'ע זצ"ל: שפעם אחת היתה גזירת גירוש על קהילה, והרה"ק ר' הירש לייב זי"ע הלך לקיסר (וסיפר סיפור בפני עצמו איך הלך לקיסר) והקיסר היה משכיל גדול, ובתוך הדברים שאל אותו הקיסר, איך אתם מדברים על ביאת המשיח ושלטון על כל העמים, הלא אתם

העם המושפל ביותר? ועוד כהנה וכהנה קושיות, ור' הירש לייב הכניסו לעולם הדמיון, והיה נדמה לו שהיה מלחמה ולקחיהו בשבי, ורק היהודים נתנו לו לאכול, וכך הסיפור נמשך עד שהתגייר ונשא אשה ונולדו לו ילדים, ופעם הלך על שפת הנהר וראה איך שאשתו ובניו נטבעים ונתן קולו בצעקה והתעורר מכך, וראה איך שר' הירש לייב עומד על ידו ומראה לו איך שעבר רק 10 דקות, ולא האמינו עד שהראה לו ששערותיו גוזזים, ושהוא מהול, ושאל לשומריו ואמרו שעדיין לא יצא מהארמון מאז הבוקר, ומיד ביטל הגזירה.

פעם אחת היה הרה"ק מאליק אצל "המגיד מזלאטשוב" ובזמן שבתו שם הגיעו הבשורה שביתו עלה בלהבות, וגם זוג' הרבנית נכוותה קשות וצריכה רחמים מרובים לישאר בין החיים, בצר לו כנס לרבו המגיד ושטח את צרתו באומרו: גלוי וידוע לבורא כל עולמים שכל כוונתי בזה שלקחתי את אשתי היה רק בגלל שזה רצונו יתברך, וללא כל עירבוב דבר אחר, בפעם שניה מפחד אני שיחסר במעשה זה השלמות כבראשונה, בקשתו התקבלה והרבנית נתרפאה. (האדמו"ר מסקווירא שליט"א, בשם אביו הרה"ק רבי יעקב יוסף זצ"ל)

הרה"ק מאליק נטה פעם ללון באכסניא על הדרך, והבחין שהאנשים משחזים סכיניהם והבין שנקלע למאורת שודדים ורוצחים, וקרא קריאת שמע שעל המטה והתחנן ואמר, "רבונו של עולם, העלף מיר איך זאהל קענען שלאפן רוהיג... [עזרני נא שאישן במנוחה] ושכב לישון, ונפל פחדו על הרוצחים ולא נגעו בו לרעה.

בבוקר בקומו משנתו כבדוהו מאוד ואמרו לו "רבי, אינכם מכירים כלל בכוחכם". ושלחוהו לחיים ולשלום. לאחר זמן כשישב הרה"ק בביתו ויצא לרגע באמצע לימודו התגנב אחד מהם לחדרו והניח לו מאה רובל על הגמרא.

סיפר הישיש ר"ע סופר מטורטשין, שהה"צ רבי צבי לייב מאליק זי"ע בהגיע תור בר מצוה של בנו הה"צ ר' יוסף זי"ע, ביקש עבורו תפילין כת"י של הרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע, ויהי היום ויביא אליו איש אחד תפילין באמרו בידי משה כתובים, והסתכל בהם קפלן וחזר ופתחן וקפלן כמה פעמים, ואחר זה לקח הסידור שהיה לו על השולחן והסתכל בו ונודעזע, אז החזיר התפילין להאיש באמרו אין התפילין של הרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע, והה"צ (מאליק) הבין שהאיש משתאה על דבר זה, ויען הה"צ: למה אתה מתפלא מאין אכירם שאין זה כתב ידו של הרה"ק מפשעווארסק, כי יש לנו טבע בראותינו השם הנכבד אנו מזדעזעים ובתפילין הסתכלתי כמה פעמים ולא נרתעתי ותהיה לפלא בעינינו ואמרתי אולי ח"ו נטל מאתנו הטבע, וכאשר פתחנו הסידור ונודעזענו אז הבנתי כי לא ניקח מאתנו ח"ו הטבע לכן הבנתי שאינם כתב ידו של הרה"ק רבי משה סופר מפשעווארסק זי"ע ועכ"י.

הרה"ק רבי הירש לייב מאליק (אליעקער) זי"ע עוד בצעירותו היה מופלג גדול בתורה, שקדן עצום ועובד ה'. כפרי אחד חש שאברך הזה הוא מורם מעם הזמינו לביתו בכפר והתחייב לתת לו ולב"ב אשל מלא, כדי שיוכל להתמסר לעבודתו בקודש בלי כל דאגה לקיום המשפחה. נענה לו רבי הירש לייב בחיוב ועבר לגור בבית הכפרי

אברכים חשובים מעיר הסמוכה לכפר, שמעו מגדולת רבי הירש לייב התלקטו סביבו, ובמשך הזמן התקשרו אליו והיה לרבם. פעם בתענית אסתר הם באו לביתו לקריאת המגילה, ולהיות במחיצתו עד אור הבוקר של פורים. עודם מתכוננים לקריאת המגילה, והנה הפריץ של הכפר בא לבית הכפרי במקום התכנסות הרבי וחסידיו, דיבר עם הכפרי על דא ועל הא עד בלי די ולא יכלו לקרוא את המגילה ולהחיות את נפשם מהצום, ולא היה נראה שהפריץ עומד לסיים את פטפוטיו.

בצר להם, פנו לרבם כדת מה לעשות עם פגע הרע הזה. אמר להם הרבי "הוציאו אותו מהבית". האברכים ניסו לבקש את הפריץ שילך, והוא בשלו ממשיך לפטפט. בסוף, באין ברירה, הפליאו בו מכות נמרצות עד זוב דם, ורק אז נאות ללכת.

בראות הכפרי מה שהאברכים עוללו לפריץ שלו, נתמלא חרדה ולא היה לו מנוח. נבוך היה וחשש שמא יבואו שליחי הפריץ להנקם בהם. רק כאשר עבר חצות הלילה ואין קול ואין עונה, נרגע קצת ועלה על משכבו.

למחרת בבוקר החליט הכפרי להביא לפריץ את תשלום החוב שחייב לו, ובהזדמנות זו יתנצל על מה שארע אמש. באמתלא שהאברכים היו בגילופין בפורים ולא היו אחראים למעשיהם. בפחד וברעדה הגיע לבית הפריץ ומה גדלה תדהמתו כאשר נפגש עם הפריץ והוא יושב לו בכורסתו רגוע ושלו. לא נראים בו כל סימני פציעה ואף אינו מזכיר לו כלל מה שהתרחש איתו בלילה. הכפרי חזר הביתה, וברוב התרגשות סיפר לרבי הירש לייב מהפגישה עם הפריץ. אמר לו הצדיק שאין זו פליאה, כי הפריץ כלל לא ביקר בביתך. אלא המן הרשע בא בלבוש הפריץ כדי לבטל אותנו מקריאת מגילה.

...כמו שמספרים מרבי הירש לייב מאליק שפעם אחת נסע בדרך ובא למקום רפש וטיט ושם בקשה ממנו נפש אחת שיעשה לה טובה, אמר מה לי ולך שאעשה לך טובה, כיון שרשע אתה ושוכן במקום כזה מסתמא שוה אתה זה הגמול, והשיבה זאת הנפש: כשהייתי בזה העולם נתתי לכם מזון, אמר: כיון שכן מוכרח אני לעשות לך טובה.

אחד מצאצאי הרה"ק מאליק היה אצל הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן ואמר לו שהוא נכד הרה"ק מאליק ונענה רבי מאיר'ל ואמר אה... את האליקער הכרתי, ואספר לך... פעם בא הרה"ק מאליק לעיר פרימישלאן בראש חודש, ויצאו כל בני העיר לקראתו לקבל פניו, והוא עצמו - הרה"ק מפרימישלאן - גם כן יצא עימם אל מחוץ לעיר... ובתוך כך בא הרה"ק מאליק ונתן לו שלום. תוך כדי עמידתם יחד בא אחד מאנשי הרה"ק מפרימישלאן והתנצל לפני רבו ששוב פגע בו הפריץ הרשע לרעה, שהיה שם פריץ כומר צורר ישראל וסבלו ממנו הרבה. ואמר לו הרה"ק מפרימישלאן הנה כעת נמצא אתנו הרב מאליק הזכירו עצמכם לפניו ובודאי תוושעו...

כשפנו אל הרה"ק מאליק אמר להם: אם תביאו לי דגים חיים לסעודת היום - סעודת ראש חודש - הרי יהיה לכם פריץ מת... ותיכף מיהרו להביא לו דגים חיים והכינו הסעודה, כשנשלמה הכנת הסעודה באו לקרוא להרה"ק מאליק, ובדרכו ליטול ידיו לסעודה נשמע קול צלצול הפעמונים מבית טומאתם לאזעקת עזרה על שהכומר הפריץ התמוטט לפתע וחלה אנושות, וכשהביאו את הדגים אל השולחן כבר נשמע שוב צלצול הפעמונים לאות אבל על מות הכומר... כן יאבדו כל אויביך ה'.

הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע

יום ההילולא - י"ב תשרי

רבינו הגדול (בעל התניא) בהיותו במעזריטש היה לומד עם (בנו של המגיד), הקדוש נסתר. ורבינו הגדול היה לומד עם הקדוש נגלה. ופעם אחת הלכו לשדה להתבודד ועשו עוגה (חפרו באר) ועמדו בה, עד אשר כמעט הגיעו לכלות הנפש בפועל ממש, והרגיש בזה רבינו הגדול, וקפץ מן העוגה, והתבונן בהקדוש, והנה הוא כמעט כלתה נפשו, וקרא בקול גדול בעל כרחך אתה חי, ונתעורר הקדוש לקול הקריאה, ויצא מן העוגה, ואמר אז רבינו הגדול על עצמו חכמתי עמדה לי בזה שהעיר את הקדוש ע"י שאמר לו בעל כרחך אתה חי.

דביקותו של המלאך זי"ע היתה נראית בעת עבודתו בקודש, בה הגיע לפעמים למצב של כלות הנפש. וסיפר כ"ק מרן רבי ישראל מהוסיאטין זצ"ל, אשר פעם אחת בעת תפילת המלאך הרגישו הנוכחים שהוא קרוב לכלות הנפש ממש, ויצו הרה"ק בעל התניא זי"ע להסיר ממנו התפילין דרש"י ולהניח עליו תפילין דר"ת. ועשו כן, ושבה רוחו אליו. וכשסיפרו זאת אח"כ להמלאך אמר: והחכמה תחיה את בעליה.

מעשה היה אצל זקני הקדוש רבי אברהם המלאך זי"ע, כי בעיר אחת היו לו שני חסידים עשירים שהיו מקושרים אליו והיו רגילים לנסוע אליו ביחד בזמן אחד. והנה כל אחד מהם סבל יסורי הנפש והדעת מדבר אחד שהעיק תמיד על לבם, כי לאחד מהם היתה אשה רעה וחפץ מאד לגרשה, והמלאך הק' מנעו תמיד מזה, והשני היתה לו נחלה שוה מאה אלף זוז, והוא היה בע"ח על עשרה אלף זוז, ולא רצה לסבול נגישת הבע"ח, וחפץ למכור מאחוזתו כדי להשקיט הבע"ח, וגם אותו לא נתנו המלאך זי"ע לעשות זאת. פעם אחת כאשר הצר לו מנגישת הבע"ח התובע, ומכר מאחוזתו ואת פי המלאך הק' לא שאל, כי כבר ידע שהוא לא ירשה לו למכור, והיה כאשר מכר מאחוזתו נחלה ונפל למשכב על ערש דוי. ויהי כאשר הגיע הזמן הקבוע להם לנסוע יחדו לקבל פני המלאך הק', בא זה שהיתה לו האשה הרעה אל זה שמכר מאחוזתו לשאול את פיו אם יסעו יחד כנהוג, והשיב לו, הרי רואה אתה כי נחליתי והנני שוכב על ערש דוי, רק זאת אבקש ממך עשה עמי אות לטובה, והנה לך פדיון נפשי, ותיכף בבואך לפני המלאך הק' תזכיר אותי לפניו ותבקש ממנו שיתפלל בעדי שישלח לי השי"ת רפוא"ש בקרוב. ויהי כאשר דרך בעל האשה הרעה על מפתן בית המלאך הק', שאל אותו המלאך זי"ע איה חברך, מדוע לא בא אתך ביחד? והתנצל בעדו באומרו שהוא חולה ונתן בידי קוויטעל ופ"נ שאזכיר אותו אצל האדמו"ר שיתפלל בעדו שישוב לאיתנו, תיכף אמר המלאך הק' אוי וויי! בוודאי מכר מאחוזתו, והתחיל בעל האשה הרעה להמליץ טוב בעדו, בהתנצלות, כי היה מוכרח למכור, כי הבע"ח נקש על דלתות ביתו כפעם בפעם מאין הפוגות.

ויען המלאך הק' ויאמר, אלו הדברים הם כבשי דרחמנא ואין דרכי לגלות דברים כאלו, אבל ההכרח לא יגונה למען תדעו כי לפעמים עונה הצדיק נגד רצון השואל ועכ"ז מוכרח לשמוע לדברי הצדיק ואל ישנה. כי הנה כתיב (איוב לג, כט) הן כל אלה יפעל א-ל פעמים שלוש עם גבר להשיב נפשו מני

שחת לאור באור החיים, ואיתא בזוה"ק שאדם שחטא ומת בלא תשובה רח"ל שולח אותו השי"ת בגלגול עד ג' פעמים לתקן עותתו, וכאשר עברו ג' פעמים ולא תיקן שוב אין תקנה ח"ו (עיין בזוה"ק פ' פנחס, דף רטז ריש ע"א, דמסתמך שם על פסוק זה, וכן רמזו בפסוק בעמוס ב, ו: כה אמר ד' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו, וזלה"ק שם: בתר דקלקלו גרמייהו תלת זמנין ולא זכו, אתדנו בגיהנם במשחית אף וחימה). אבל הרי השי"ת הוא ככל זאת בעל הרחמים, ומרחם על הבריות, ורצונו הוא לבלתי ידח ממנו נידח, על כן הוא עושה חסד חנים עם האדם ושולח אותו עוד פעם ד' לזה העולם בגלגול כדי שיתקן מה שקלקל בגלגולים הראשונים, ובאמת האיש הזה אין לו הזכות לחיות בזה העולם פעם ד'. מה עושה בעל הרחמים ית"ש? הוא נותן לו חיים כאלה שתהיה לו אשה רעה או נושים הרבה שחיייו אינם נחשבים כחיים. כי הנה אמרו חז"ל (עירובין מא:): ג' אין רואין פני גיהנם, דקדוקי עניות, חולי מעיים, רשות (רש"י ז"ל: נושים) וי"א אשה רעה, שבוודאי יסורי הדעת שנגרם להם ממאסים עליהם את החיים בכאן, אבל מחמת זה גופא הם יכולים לזכות שיחיו בכאן לאורך ימים בחיים כאלה, ואין לשום מקטרג שום טענה עליו. וסיים המלאך הק': אתם שניכם מאותם הגלגולים ובאתם לזה העולם ע"מ שלא יהיה לכם מנוחה בחיי נחת, ועי"ז תוכלו להאריך ימים על האדמה, ותוכלו לתקן את אשר שחתתם בגלגולים הראשונים, וזה רוצה ליקח לנפשו מנוחה?

מספרים על (המלאך) הקדוש שבשעה שהתפלל ברכת יוצר-אור היתה התלהבותו גדולה כל כך שאפשר היה להדליק ממנו קיסם, וזו אינה גוזמא.

מעשה נורא שהיה עם הרה"ק הר"ר אברהם המלאך בנו של הרה"ק ר' בער זי"ע (ומוכרחני לקצר את הסיפור כי אי אפשר לגלות כל הדברים), שפעם אחת מחמת איזה סיבה נפל לנהר והיה בסכנה גדולה, ולפתע ראה איזה אור גדול והלך לאורה ועל ידי זה יצא וניצול, ואח"כ ראה את אביו הקדוש, וסיפר לו שמחמת הענין שעשה קיטרג עליו השר של הנהר ונגזר עליו להיטבע במים ובא אליו להצילו והוא היה האור קדוש שראה שם במים.

והוסיף ואמר לו: הנה זה לי זמן רב שנפטרתי מן העולם וכבר נשכח ממני הריח רע שיש בעולם הזה ואלמלי הייתי זוכר כמה קשה להיות בהאי עלמא לא הייתי יורד להצילך. עכד"ק.

והדברים מבהילים לרעיון, שהרי מלבד שהיה הבן יקר לו היה גם קדוש ה' ונשגבה מעלתו ממעלת מלאך אלקים ואפילו הכי לא היה יורד להצילו. והנה לכל דברי הצדיקים יש להוסיף הסבר, והנראה בזה שגם לאחר הסתלקות שייך ענין זה שהצדיק מקבל על עצמו עונש הגזירה, וע"י הצער שהיה לו מזה שיצא מגן עדן מקום צרירותו בצרור החיים ויורד לעולם הטמא הלז. קיבל את העונש שהיה מגיע לבנו, ועי"ז סר עוונו ונשאר בחיים.

י"ג תשרי

הגאון רבי עקיבא איגר זי"ע

יום ההילולא - י"ג תשרי

כתב ב"אגרות סופרים" (סימן נו) בהערה, מה שהעידו שני עדים נאמנים, שראו המכתב בכתב יד קדשו, שהשיב הגרעק"א זצ"ל לבנו הגאון רבי שלמה איגר זצ"ל, בהיות משכנו עוד בווארשא, על

אודות אשר הזכיר לפניו שם אשת גביר מידידיו, שיבקש רחמים עליה... וטעה רבי שלמה והחליף השמות. תחת לכתוב להתפלל בעד רבקה בת שרה, טעה וכתב, שרה בת רבקה, ובאה התשובה: "התפללתי בעד שרה בת רבקה ולא נעניתי, אולי יש טעות בשמות". ושאל רבי שלמה את בעל האשה על זה, ואמר לו טעותו, ששמה רבקה בת שרה. וכתב שנית לאביו הגר"ע וקיבל תשובה: "התפללתי בעד רבקה בת שרה ונעניתי". וכן היה שנושעה בתפלתו של אותו צדיק, והדבר פלא.

מעשה נפלא שקרה אצל הגאון הקדוש רבינו עקיבא איגר זיע"א. פעם כשעסק הגאון רבי עקיבא איגר בלימודו, בא יהודי אחד לפניו והמתין שהגאון יפסיק מלימודו שיוכל לדבר עמו, אך הגאון רבי עקיבא איגר זיע"א לא הפסיק, ומרוב התמדתו לא ראה אותו ולא הבחין בו, וככה המשיך איזה זמן בלימודו, עד שפקעה סבלנותו של היהודי ופרץ בבכי מר. בכיו של האיש, הפסיק את הגאון רבי עקיבא איגר מעיונו, והבחין ביהודי שעומד לפניו, לשאלת הגאון מה לך כי תבכה במר נפשך, התחיל היהודי לספר שיש לו צרה לא עלינו, כי בנו נחלה קשה, והרופאים אינם יודעים מה לעשות וכולם נואשו וסרה מהם התקוה.

כשמוע הגאון רבי עקיבא איגר את דבריו, שאלו ובכן תגיד לי מה רצונך שאעשה, הלא לא רופא אני, אמר לו היהודי ההוא כי היות ששמע שרופא המלך הבקי ומומחה בחכמת הרפואה בא עכשיו לגבולם, חשבתי אולי הרופא ההוא יוכל למצוא איזה מזור ותרופה לבני החולה, אך אחרי כך נתודע לי שהרופא לא מקבל עוד יותר חולים, כי יש לו הרבה חולים לראות. ועל כן אחת היא בקשתו שהגאון יעורר את קשריו הגדולים שיש לו אצל השרים וראשי המדינה, לבקש ולהעתיר לפניהם, שיסדרו לו פגישה אצל הרופא.

הגאון רבי עקיבא איגר בשמעו מה מתבקש ממנו, סגר את הגמרא תיכף ומיד, והלך בזריזות למקום הרופא לראות מה יוכל לעשות. כשראו אנשי הרופא שהגאון רבן של ישראל הוא כאן, סידרו תיכף ומיד פגישה עמו, והגאון רבי עקיבא איגר ביקשו שתיכף ומיד יבא עמו לראות את החולה. הרופא לא היה יכול לסרב לדברי הגאון והלך תיכף עמו לבדוק מצב החולה. אחרי התבוננו במצב החולה, אמר הרופא את אשר לו כי לחולי זה יש רק רפואה אחת שקשה מאד לעשותו, ולכן אצל סתם בני אדם מקובל הדבר כי לא עושים דבר במצב כזה. רק אם יארע למלך משתדלים לעשות הרפואה שיש לזה. לשמע הדבר שאלו הגאון מה היו עושים אם היה קורה חולי זה אצל המלך. אמר לו הרופא אגיד לכבוד מעלתו, הנה רפואת חולה זה הוא על ידי צפור שלא שכיח במקומינו, ועל כן אי אפשר לסתם בן אדם לעשות הרפואה, רק למלך שיש לו כל הממון שבעולם הוא יכול לשכור בני אדם הרבה שילכו למקומות רחוקים לבקש ולצוד צפור כזה.

הגאון רבי עקיבא איגר נתן לו תודה על טרחתו והלך ממנו. כשבא לביתו סיפר דברי הרופא לבני ביתו, והוסיף הנה נתודע לי כי יש רפואה לחולי זה על פי דרך הטבע, רק אנחנו לא נדע האיך להגיע להרפואה, לכן יש עלינו חיוב להתפלל יחד להקב"ה והוא יושיענו. בני ביתו עשו כדבריו וכולם ביחד עם הגאון רבי עקיבא איגר עמדו להתפלל, והנה ראה זה פלא, פתאום הבחינו באיזה צפור הבא לעוף מרחוק עד חלון ביתם, ומקיש על חלון ביתם, הגאון רבי עקיבא איגר הבין תיכף שאכן תפלתם נתקבלה וזה הוא הצפור המבוקש, לקחו את הצפור, ובשלוהו ונתנו ממנו לחולה, ונתרפא. עד כאן המעשה.

שמעתי ממנו (מהגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל) שבמיר הי' בחור מצויין שהוצרך לרפואתו ליסע למדינת אשכנז, לרופא שהי' מצאצאי הגאון רע"א, כשבא אצל הרופא, סיפר לו הרופא שבמשפחתם יש בקבלה שהגאון רע"א לא הי' יכול להחזיק עצמו ולהתקיים ע"פ כללי הרפואה, ורק הרוחניות החזיקתו.

הרה"ק רבי שמואל מליובאוויטש זי"ע

יום ההילולא - י"ג תשרי

סיפר הרה"ח ר' שמחה גורדצקי ז"ל: מעשה בחסיד גביר מחסידי הרבי ה"צמח צדק" שהיה מייצר סירים ענקיים לצבא רוסיה. מטעם הצבא התקיים מכרז עם דרישות תקן מוגדרות לגבי עובי הסירים ומשקלם, והוא זכה במכרז. יום אחד היתה עליו הלשנה שהוא מייצר סירים במידות שאינן עונות על דרישות התקן. העונש שהיה ניתן באותם ימים על מעשה מירמה שכזה היה חמור מאוד.

בצר לו, נסע החסיד אל הרבי ה"צמח צדק", אבל היה זה בשנת תר"ג בתקופת החודשים שקדמו לאסיפת הרבנים המפורסמת בפטרבורג, ובאותם ימים הרבי ה"צמח צדק" לא היה מקבל אף אחד ל"יחידות" החסיד ניסה לשכנע בדרכים שונות את הגבאי של הרבי שיאפשר לו להיכנס אל הרבי, אך הגבאי הבהיר לו כי אין שום אפשרות כזו. הגבאי היה יכול להציע לו רק זאת - שיחכה ליד דלת חדרו של הרבי וימתין שם עד שהרבי יצא, אך גם העצה הזו לא הועילה כי הרבי הסתגר בחדרו ימים רבים.

לאחר כמה ימים, ראה אותו הרבי מהר"ש שהיה אז בגיל תשע, ושאל אותו מדוע הוא יושב כל הזמן ליד חדרו של אביו הרבי. סיפר לו החסיד את כל הענין. אמר לו הרבי מהר"ש: "יש בעיירתנו ליובאוויטש חתן וכלה יתומים, וכדי להשיאם דרוש סכום של 300 רובלים, תרום את הסכום הזה והכל יהיה בסדר". החסיד שיער שאם בנו של הרבי יועץ עצה כזו, בודאי זוהי עצתו של אביו הרבי, והוא עשה כדבריו.

כשהגיע מועד המשפט, השמיע הקטגור טענות חמורות מאוד נגד החסיד. אחר כך הובאו ראיות שונות שהוכיחו מעל לכל ספק את אשמתו. בסיכום הדברים אמר השופט: מאחר שכל הראיות נתקבלו ואנו עומדים להעניש את הנאשם בעונש חמור ביותר, ברצוני לברר פעם נוספת את הענין ועלי לראות בעצמי את הסירים שמדובר בהם. מיד הובאו הסירים למקום, ולמרבה הפלא - המדידות והשקילות הוכיחו כי לא זו בלבד שהסירים אינם פחות מהמשקל הנדרש אלא הם אף עולים עליו! מיד קבע השופט שהנאשם חף מכל אשמה, ושיחרר אותו לביתו.

החסיד נסע שוב לליובאוויטש וכשהגיע, התברר לו שכעת הרבי כבר מקבל אנשים ל"יחידות". כשהגיע תורו להיכנס ל"יחידות", נכנס החסיד אל הרבי והודה לו מקרב לב על עצתו וברכתו. הרבי ידע שלא יעץ מאומה לחסיד זה והבין שיש דברים בגו. הוא התעניין אצל החסיד במה דברים אמורים, ועד מהרה התברר לו שהענין קשור לבנו הרבי מהר"ש. ציווה ה"צמח צדק" לקרוא לבנו מיד ושאל אותו מה היה. הרבי מהר"ש ענה שהוא יעץ לחסיד לתרום את הסכום שהיה דרוש להשאת חתן וכלה יתומים. שאל אותו הרבי ה"צמח צדק": וזה הכל? ענה לו מהר"ש: "לא. בנוסף לכך, הוריתי לו להכניס את החתן והכלה לתוך הסירים..." (מפי הגרמ"ש אשכנזי שליט"א, מד"א דכפר חב"ד).

אחד מחסידי כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע היה נשוי זמן רב ועדיין לא נפקד בילדים. פעמים רבות הזכיר החסיד את עניינו לפני הרבי מוהר"ש, אולם באופן קבוע הרבי שתק ולא הגיב כלל. על נושאים אחרים שהעלה - קיבל תשובות וברכות, אך כשהגיע לנושא זה - העביר הרבי את השיחה לנושא אחר ולא התייחס לכל בקשותיו ותחינותיו.

ברבות הימים, נערכה פעם התוועדות חסידית בביתו של אותו חסיד. החסידים המסובים "לקחו" הרבה משקה נגנו נגונים, דברו דברי התעוררות והתוועדו עם כל השטורעם, כיאה וכראוי להתוועדות חסידית.

בשעת לילה מאוחרת, כטוב לב כל המסובים ביין, שמו לב לפתע שנגמר ה"משקה". דווקא בשעת ההתלהבות הגדולה, כשהתוועדות היתה בשיאה, תם המשקה, וללא משקה - איך יכולים חסידים להתוועד...

חככו החסידים בדעתם, והעלו השערות איך והיכן ניתן להשיג "משקה" בשעה כה מאוחרת בלילה, זה אומר בכה וזה אומר בכה. כשבעלת הבית שמה לב לכך, שהניגונים הפסיקו והאווירה השתנתה מעט, פנתה לבעלה בשאלה מדוע הפסיקו החסידים להתוועד, השיב לה בעלה דברים כהווייתם: המשקה נגמר, וללא משקה - אין התוועדות.

שמעה זוגתו את הדברים ושתקה, אולם לפתע האדימו פניה ורוחה נסערה. היא נכנסה לחדר בו התוועדו החסידים, פנתה אליהם ואמרה במר ליבה: "חסידים! אם תבטיחו לי בן, זרעא חיא וקיימא, אני מבטיחה לכם, שאשיג 'משקה' עבורכם ככל אשר תחפצו!"

החסידים הסכימו ל'עיסקה', ובעלת הבית יצאה להשיג משקה. לאחר מאמצים היא הצליחה להביא להתוועדות כמה קנקני משקה.

החסידים עמדו בדיבורם ומילאו את חלקם ב'עיסקה', הם חגרו עצמם בגארטל ונתנו ברכה - הבטחה לאשה ובעלה, כי בכוחו של הרבי הם יפקדו עוד בשנה זו בזרעא חיא וקיימא, ויגדלוהו לתורה לחופה ולמעשים טובים.

עברו שבועות מספר, והאשה מבשרת לבעלה כי הברכה מתחילה להתקיים.

בעלה, החסיד, שזכר כמה פעמים התחנן וביקש מהרבי ברכה לזרעא חיא וקיימא, כששוב ושוב הרבי אינו עונה ופניו מושבות ריקם, הבין שהדבר כלל אינו פשוט. הוא לא התעצל, ארז את מטלטליו ונסע מיד אל הרבי מוהר"ש. בהכנסו ל"יחידות", שטח החסיד בפני הרבי את כל מה שאירע.

השעין הרבי את ראשו משך זמן על ידיו הקדושות. אחר הרים את ראשו, ואמר: "שלושה סוגי 'צנורות' ישנם להמשכת השפע האלוקי אל הנבראים שבעולם הזה: בני, חיי ומזוני. בנים, בריאות וחיים ופרנסה.

"לפעמים, השפע שנקצב לו לאדם מלמעלה אינו מספיק לכל הענינים, ולכן חסר לו באחד מהם. במקרה כזה, כאשר מתעצמים בתפילה, ומצליחים לגרום שיושלם מה שחסר לו בענין אחד, יתכן ש"צנורות השפע" יתחלפו, ואז יחסר לו בענין אחר.

כך היה - ממשיך ואומר הרבי מוהר"ש - גם בענייניך: ראיתי שאם אתעצם בתפילה ואפעל שיוולדו לך ילדים, "יתחלפו צנורות השפע" ואז לא תוכל לחיות עוד זמן רב ותצטרך להסתלק מן העולם בשנותיך הצעירות, לכן נמנעתי כל הזמן מלברך אותך בבנים ולהתפלל עליך, אולם חסידים הרי אינם רואים מה קורה "למעלה" ולכן עמדו וברכוך, וכוחם כח, וברכתם ברכה, ובע"ה יולדו לך ילדים, זרעא חיא וקיימא..."

שוב השעין הרבי את ראשו על ידיו הקדושות, ולאחר משך זמן הרים את ראשו ואמר: "וכי משום שחסידים אינם רואים מה נעשה בעולמות העליונים תהיה מן הברכה שלהם תוצאות בלתי רצויות, ח"ו? לא ולא! שתהיה לך ולזוגתך אריכות ימים ושנים טובות, ותזכו לגדל את בניכם לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות!"

אין צורך לומר שהדברים התקיימו כפשוטם ובמלואם. באותה שנה נולד להם בן למזל טוב, והוריו זכו לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים, ולרוות ממנו נחת יהודי חסידי מתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות.

סיפר כ"ק אדמו"ר רבי דוד מרדכי [מטאלנא - ארה"ב] זי"ע: בש"ק אחו"ק שנת תרמ"ב אחר שהרה"ק רבי שמואל מליובאוויטש זי"ע, אמר מאמר דא"ח והחסידים כבר שבו לביתם, ביקש לומר שוב שלא כמנהגו מאמר דא"ח בענין "נשמה דאצילות", והיה הדבר לפלא, לאחר הש"ק כאשר שמעו שבאותו זמן נסתלק אא"ז הרה"ק רבי דוד מטאלנא נתברר פשרם של דברים.

הרבי מהר"ש (הרה"ק רבי שמואל מליובאוויטש זצוק"ל) הי' כותב בעצמו רעצעפטים (מרשמים) לתרופות, והי' שולח לבית המרקחת. ב"אותו מקום" היו לו ספרים בלטיניות ושם למד על הרפואות.

בענייני נסיעות, היתה הנהגתו של הרבי מהר"ש באופן של הרחבה. הוא נהג לנסוע כמעט מדי שנה לחו"ל, ולפעמים נסע פעמיים בשנה. אופן הנסיעה היה כזה שהרכבת היתה צריכה לחכות לו - בליובאוויטש עצמה לא היתה תחנת רכבת, אלא היו נוסעים בעגלה מליובאוויטש לתחנת הרכבת והיה קורה שהרבי מהר"ש היה מתעכב, ואז הרכבת היתה ממתינה לו.

פעם הגיע פקיד חדש, שלא ידע את הסדר, שצריכים לחכות לרבי מליובאוויטש. הוא שרק שריקה, והרכבת יצאה לדרכה. כאשר הרבי מהר"ש הגיע, גילה שהרכבת כבר נסעה והיה עליו להמתין לרכבת הבאה. כעבור ימים אחדים, הגיעה הוראה מאת הממשלה שיפטרו את הפקיד, הם לא ידעו מדוע הם מפטרים אותו, הם סברו שהדבר נובע מסיבות אחרות. אבל האמת היא שכל עניינה של הרכבת, על כל נוסעיה, נועד עבור הרבי מליובאוויטש, ואם לא מחכים לו, אין שום מקום להמצאותו של הפקיד.

בתחילת חודש ניסן שנת תר"מ בא הרבי מהר"ש מליובאוויץ' מפטרבורג, כשהוא שרוי בצער גדול, כי אחד השרים הגבוהים הציע לגזור גזרה חדשה על היהודים בהגבלות במסחר וקנין ובהוספת חומרות באיסור ישוב היהודים מחוץ ל"תחום המושב". במשך זמן ידוע ישב הרבי בפטרבורג להשתדל בדבר, וכמעט שפעל איזו הנחות, ובעיקר לדחות את זמני ההצעה לפני הסינט לשנה הבאה. אבל אחד משרי הסינט, חברו של השר הצורך מציע הגזרות, התעקש ופיתה גם אחדים מחבריו לדרוש שישארו ויקיימו את כל ההצעות של השר הצורך. והרבי, גם אחרי שבא הביתה, לא פסק מלהתעסק בענין זה

על ידי שלוחים ומכתבים לעסקנים ידועים מחסידינו. ביום השלישי ב' אייר קרא הרבי מהר"ש את בנו, הרבי הרש"ב ואמר לו:

- מעת היותי בפטרבורג להתעסק בדבר הגזרות, התחלתי לומר תהלים בשופי (ובנו הרש"ב פירש: "בשופי" כוונתו, שנוסף על הסדר הקבוע של אמירת תהלים כסדר ימי החודש, אמר גם כפי סדר חלוקתו לימי השבוע). והיום, באומרי הפסוק "כי מכל - צרה הצילני ובאויבי ראתה עיני (תהלים נד, ט), נכנס בן ציון (אחד המשרתים) והביא לי טלגרמה בידיעה, כי השר הצורר אחזו השבץ ומת פתאום, ובכל זאת - סיים מהר"ש - גמרתי את כל השעור של תהלים.

הרה"ק רבי מנחם מנדל מדעש זי"ע

יום ההילולא - י"ג תשרי

שמעתי מפ"ק אאמו"ר ז"ל, בימי ילדותי ממש, שאמר לי שהמשמש בקודש (הרה"ח ר' יוסף משה ז"ל) של הה"ק ר' מנדעלי דעעשער בעל המעגלי צדק וצוקללה"ה סיפר לו שנסע איתו לשמשו ברכבת הרחק מדעש, ובאמצע הנסיעה בפתע פתאום אמר למשמשו הנ"ל יוסף משה! אומר לך מזל טוב, אשתך ילדה כעת בן זכר, והכיר הה"ק הנ"ל שנראים הדברים לרוה"ק ממש באופן נפלא בעיני המשמש הנ"ל. ואמר לו הה"ק הנ"ל אומר לך אני פשר הדברים, הנה אתה יודע שמחשבותי הם בדברי תורה, וגם כי אין לי איזה ענין שאתה מחכה לבשורת הנוולד, ואיך יתכן שבפתע פתאום יבוא במחשבותי דבר מוזר כזה שאשתך ילדה בן זכר, אלא בודאי אמת הוא, ורצו מאיזה סיבה מן השמים שאבשר לך בשורה הזאת עכד"ק.

כשהיה המעגלי צדק אברך, היה רב באוירישאהר, עיר בזיבענבערגן. פעם באו יהודים מגלילות זיבענבערגן לצאנז. ושאל להם הרה"ק הדברי חיים זי"ע: וכי מזיבענבערגן אתם באים לכאן, והלא יש לכם שם את רבי מענדל באוירישאהר. והנה כיון שיצא מפי רבם שרבי מענדל הוא אדם גדול, וכי מהראוי שיתחילו ליסע אליו, ובפרט שנסיעה מזיבענבערגן עד צאנז היה מסובך בטירחא ויגיעה רבה, כיון שעדיין לא היה אז מסילת הברזל מתוקן בכל הדרך, לכן החליטו ביניהם שיתחילו לילך אל עריכת שלחנותיו.

ויהי כאשר קרב ובא ליל שבת הראשונה לאחר חזרתם, רצו לברר אם מותרים לילך בשבת מעיר מגורתם עד לעיר אוירישאהר, לכן יצאו בערב ש"ק ומדדו אם יש יותר מתחום שבת מעירם עד לאוירישאהר. בעת ההוא ישב המעגלי צדק בשדה, כי אז בערב שבת אחרי הצהרים רחצה הרבנית את הרצפה, והחזיק המעגלי צדק על ברכיו את אחד מבניו, כדי שלא יפריע את אמו בבית. ונגשו אז האנשים אליו לתת לו שלום, ועוד טרם אמרו כלום, שאל להם המעגלי צדק: האם יש תחום שבת עד אוירישאהר. וראו שתפס את מחשבתם ותמהו על כך. כשהרגיש המעגלי צדק בתמיהתם, נענה ואמר להם: זה דבר פשוט, כשיהודי עוסק במצוה, שורה אור המצוה על פניו, וכאשר באתם אלי ראיתי על פניכם אור מצות עירוני תחומין, הבנתי מזה שבאתם למדוד את הדרך.

הרה"ק רבי מענדל מדעש זיע"א, ציוה פעם לאנשי ביתו, לרתום סוסים חזקים אל עגלה. ולנסוע לקראת בנו רבי משה האמור להגיע אליו. אנשי הבית תמהו מאד, מאחר שבנו רבי משה לא הודיע

כלל שהוא עתיד להגיע אל אביו, אולם הם עשו כאשר נצטוו ממנו, ונסעו לקראתו. כאשר היו על אם הדרך, פגשו את רבי משה, כאשר העגלה שנסע בה היתה שקועה בתוך בוץ, ללא אפשרות לצאת ממנה. הנוסעים היו בסכנה גדולה לטבוע בתוך הבוץ, אולם מיד רתמו אנשי הבית את הסוסים החזקים שהביאו אתם, אל העגלה של רבי משה, והוציאו אותה מתוך הבוץ. כאשר הגיעו אל הרה"ק רבי מענדל, נענה ואמר: "אין זה רוח הקודש. אלא שכן עלה בדעתי, וכאשר אדם אינו חושב דברים בטלים, אינם עולים בדעתו אלא דברים אמיתיים". החסידים אמרו, כי התירוץ שאמר, הוא מדריגה יותר גדולה מרוח הקודש, בהיות שהעיד על עצמו שאינו חושב אף פעם דברים בטלים.

פעם כשנסע רבינו [הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זי"ע] לאחד ממקומות הנופש, עבר דרך עיר דעעש, והחליט לבקר את הגה"ק ר' מענדל'י מדעעש זי"ע. הגה"ק הנ"ל שמח מאד לקראת אורחו הגדול, וצוה שיעשו סעודה לכבודו, וקראו לחשובי הקהל להשתתף בהסעודה. באמצע הסעודה כיבדו לרבינו לומר תורה. בשעת אמירתו העלה הגה"ק הנ"ל שחוק קל על שפתיו, וכן קצת משאר האנשים. לאחר שסיים רבינו הד"ת, ביאר לו המעגלי צדק זי"ע פשר הדבר. הנה בשבוע העבר היה לי חלום, בו ראיתי את כבודו, ואמר לי אז דבר תורה הזה, מאד נהנתי מהד"ת, וחזרתי אותו לפי מקורביי, עתה כשאמר כבודו ד"ת זו ממש, היה זה לפלא בעינינו, ולכן הביא זאת אותנו לשחוק [כן שמעתי מדו"ז האדמו"ר מקשאנוב שליט"א, ששמעו מהרה"צ ר' יוסף מדעעש זצ"ל. אמנם הגאון ר' אלחנן הלפרין שליט"א מלונדון סיפר ענין זה לגיסי הרה"ג בנש"ק ר' בן ציון חיים סטעמפל שליט"א מלונדון, בשינוי קצת, והוא שהגה"ק מצאנו זי"ע בא להצדיק בעל מעגלי צדק בחלום, ואמר לו שבנו יבא כאן בשבוע הבא וכו'. וכע"ז מסר לי נכדו האברך המופלג בנש"ק ר' שלמה זלמן שניאורסאהן נ"ו, וגם שהסיפור היה אצל בנו של המעגלי צדק הגה"ק ר' משה זצ"ל].

גם הי' [הגה"צ רבי שלמה זלמן קליין זצ"ל] רגיל אצלו הגה"ק ר' מנחם מענדל מדעעש זי"ע שהרבה לבקר בעיר "באסעשטי" ובא לשם כמה פעמים על שבת קודש ובכל פעם התאכסן אצל זקיני ושם שבת את שבתו.

ומעשה פלא הי' אצל זקיני עם הרה"ק רמ"מ שפעם אחד בשובתו בבאסעשטי קבל זקיני לפני הרה"ק שבשכנותו גר גוי אחד אשר גורם לו הרבה עגמת נפש ע"י שמרחיב גבולו מזמן לזמן יותר ויותר וגוזל משטח הקרקע ששייך לו. ובעת שסיפר זקיני את זאת להרה"ק, בדיוק באותו הזמן עבר הגוי בסביבותם, והראה זקיני להרה"ק כי זה הוא הרשע המדובר, אז הסתכל הרה"ק לרגע על הנכרי בפנים של כעס, ומיד פנה למשמשו שיוליך אותו למקוה, ובעודו במקוה כבר שמעו קול צלצל פעמוני בית התיפלה דשם שקורא את אנשי העיר להשתתף בקבורת אותו הגוי שמת מיתה חטופה ל"ע! והיה לאות.

הרה"ק רבי ישראל מסאדיגורה זי"ע

יום ההילולא - י"ג תשרי

בעת שנולד זקני האור ישראל זי"ע היה ללא רוח חיים, וביקש אביו הק' זי"ע שילחשו לו באזנו, שיש לו את הנשמה של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע. ומיד נשתנה מצבו לטובה בעזרת השי"ת.

ושמעתי ממנו שאמר שהעולם מספר מהרב מבארדיטשוב זי"ע שהיה ממליץ טוב עבור ישראל, ואני אומר שהנני יכול גם כן להמליץ טוב על ישראל. (כנסת מרדכי, י"ג תשרי)

שמעתי מדודי [ה"אביר יעקב"] ז"ל וכן מרבי שלמה חיים מסאדיגורה שהיו משוחחים בהתפעלות ובהשתאות על דמות דיוקנו [של אביהם ה"אור ישראל" זי"ע] ואפילו גויים - להבדיל - מאצילי הסביבה ותושבי העיר, היו נעמדים ברחוב להתבונן בצורתו המפליאה.

ידוע שהאור ישראל מסא"ג לא היה יוצא את העיר סא"ג. באחת הפעמים יצא מהעיר בעת חתונת בנו רבי יצחק שהתקיימה ברימנוב. כידוע צורתו הק' היתה נפלאה וגויים רבים היו באים לראותו, ואדמוה"ז היה קורא לו "בני היפה והחכם". וסיפר דודי (ה"אביר יעקב") זצ"ל, שביקש לפני הנסיעה מבניו שישמרו מכל משמר לבל יצלמו אותו בדרך, ובהגיעם לרימנוב המתינו לו אלפי אנשים ובניהם רבים מחסידי סדיגורה שהיתה להם זו הפעם הראשונה שראוהו, וראה הרבי שרוצים לצלמו וציוה שירימו המטריות להסתירו.

שמעתי שסמוך לסאדיגורה היה איש אחד ולו בחור כבן י"ג שנים, ופתאום נעשה הבחור הזה אלם ר"ל. והיה איש הזה כמה פעמים עם בנו הנ"ל אצל דאקטורים ולא הועילו כלום. פעם אחת היה אדמו"ר הזקן מרן הרה"ק מטשארטקוב זיע"א על חתונה בביאן ונסע האיש הנ"ל עם בנו לביאן, וטרם בואם לביאן נסע מרן הרה"ק הנ"ל זיע"א סאדיגורה ויבא האיש עם בנו הנ"ל לסאדיגורה ובא לפני מרן הנ"ל זיע"א. ויאמר לו שילך אצל מרן אדמו"ר האור ישראל מסאדיגורה זיע"א, ויעשה כן האיש הזה ובא לפני מרן אדמו"ר זיע"א ואמר לו שאדמו"ר מטשארטקוב שלח אותו אליו, ומסר האיש הזה לידו הקדושה את הקוויטיל, וקרא מרן זיע"א את הקוויטיל ויאמר להבחור הנ"ל: אני אברך אותך ואתה תענה אמן על ברכתי, הראה לו הבחור שאינו יכול לדבר, אמר לו מרן זיע"א: אני מצוה עליך שתענה אמן אחר ברכתי, ובירך אותו בלשה"ק: השי"ת יעזור שתהיה לך רפואה שלמה ושתהיה בריא, וכאשר סיים ברכתו אמר להבחור: אמור נא אמן, וענה אמן, ומאז והלאה התחיל לדבר, ויצו מרן זיע"א לאביו שיסע תיכף לביתו שלא ישלוט ח"ו עין הרע בבנו הנ"ל.

שמעתי מחסיד אחד ממדינת רוסיה שהיה עוד מחסידי מרן אדמו"ר הרה"ק הס"ק מרוז'ין זיע"א ואח"כ היה מחסידי מרן אדמו"ר הזקן מסאדיגורה זיע"א ואח"כ מחסידי מרן אדמו"ר אור ישראל זיע"א, וסיפר איך שאחר הסתלקות מרן אדמו"ר הזקן זיע"א עשה מרן ה"אור ישראל" זיע"א נשואין לבתו (תחי') [ע"ה] עב"ג הרה"צ מגוואז'דיץ ונסע הוא ברוסיה עבור דרשה געשאנק כנהוג, והנה האיש הזה היה מחזיק בית אכסניא בשכירות, ואחר הסתלקות מרן אדמו"ר הזקן זיע"א התחיל האיש הזה לירד מנכסיו ר"ל ולא יכול לשלם דמי שכירות, וזאת ידע כי האדון שלו הוא רשע גדול ובטח לא ניח אותו בהאכסניא כאשר לא ישלם לו בעתו ובזמנו, אך לאשר כי הוא היה מן החסידים המפורסמים ע"כ כאשר הגיע לידו המכתב שיסע עבור דרשה געשאנק לא השגיח על שום דבר בעולם רק עשה את פקודת מרן זיע"א באהבה ובשמחה רבה, ואסף איזה אלפים ר"כ. וכאשר בא לביתו לשלום ראה שאשתו עומדת בחוץ אצל חפציו ובוכה, כי האדון השליך אותו החוצה על אשר לא שילם השכירות, והלך האיש הזה לערל אחד ובקש ממנו שיניח אותו בהגורן הנקרא סטאדאלע עד אשר יראה לו איזה בית דירה, והערל הזה עשה לו רצונו ונתן לו מקום בהגורן והעמיד כל חפציו להגורן, והוא ואשתו שכבו שמה בלילה הוא ואת מעות הד"ג החזיק אצלו, ובאמצע הלילה נשרף הגורן וכל אשר

בו רק האיש הזה ואשתו נמלטו ונשארו בעירום ובחוסר כל ר"ל, ויהי בבוקר נסע עם אשתו לעיר הסמוכה לשם והניח שם את אשתו אצל אחד מהחסידים, והוא נסע לסאדיגורה ויבא לשם אור ליום ו' עש"ק ובבוקר השכם התפלל, ואח"כ הכין עצמו כראוי בכדי שיהיה לו עוז לדבר לפני הקודש, ויכנס אל הקודש פנימה לקבל שלום ומסר את סכום המעות למרן אור ישראל זיע"א ויאמר לו, אני נותן תשואות חן גדול למרן בעד שכרו ששילם לי בשביל טרחתי, ות"ל כי מיום באתי להסתופף בצל מרן מצבי נעשה גרוע יותר ויותר ר"ל, ותיכף התחיל לבכות וביקש ממרן זיע"א שימחול לו על אשר העיז פניו כל כך, ויאמר כי גם אחר הסתלקות מרן הס"ק מרוז'ין היה לי ג"כ פסק כזה, ובאתי לפני אדמו"ר הזקן זיע"א ואמרת לי כדברים האלה ות"ל שהיה לי ישועה, ואני מאמין באמונה שלימה שגם מרן יכול לעשות לי טובה, ע"כ הרהבתי בנפשי עוז לדבר כל כך.

ויען מרן זיע"א ויאמר לו האם תרצה היום ליסע לביתך, ויאמר לא אסע עד אחר שבת קודש, ויאמר מרן זיע"א א"כ נדבר מזה א"ה אחר שבת קודש, והנה ביום א' כאשר בא האיש הזה לפני מרן זיע"א לקבל ממנו ברכת הפרידה, אמר הוא למרן זיע"א שדעתו ליסע על המכרו שיהיה בימים הללו על הבית האכסניא שהחזיק הוא, ואולי ירויח מה שכר סירסור שיהיה לו עכ"פ הצלה פורתא, ויען מרן זיע"א ויאמר לו: דע כי הצדיק יכול לעשות טובה לאיש אפי' בספורי מעשיות ע"כ אספר לך מעשה מאא"ז זיע"א מרוז'ין רק שתשמע היטב.

הנה הגביר החסיד המפורסם מו"ה יעקב יוסף היילפרין ע"ה מחו' של אא"ז הנ"ל, היה פאדראטשיק (הנקרא אצלנו קייזער ליכער אינטערעמיר [כנראה זהו מסחר של תיווך עם פקידי הממשלה]), פעם אחת בא לפני אא"ז [הס"ק מרוז'ין] זיע"א בבכיה רבה ויספר לו שהפסיד סך עצום מאוד עד שמוכרח ח"ו וכו' [מרוב צער ופחד]. והשיב לו אא"ז זיע"א אספר לך מעשה נורא רק שתשמע היטב, הנה פעם אחת היה איש אחד עשיר גדול ומסחרו היה שנסע איזה פעמים בשנה למקום הפאבריקען [בתי חרושת] הגדולים, ושם קנה סחורות הרבה והביא לביתו ומכר הסחורה לבעלי החנויות הקטנים ומזה נתעשר, והנה לאשר כי אז עדיין לא היו מעות נייר הנקרא פאזיטין [שטרי חוב] וגם מסילת הברזל עדיין לא היה, ע"כ היה מנהג הסוחרים בעת שנסעו על הדרך נסעו עם עגלה ולקחו תיבה עם מעות של כסף וזהב, והסוחר הזה לקח עמו גם קאסירער [מנהל חשבונות] כן היה מתנהג תמיד, גם לקח עמו כרים וכסתות.

ויהי היום נסע הסוחר הזה למסחרו כדרכו, ונסעו דרך יער גדול היינו שדרכם היה דרך שם ובנסעם בתוך היער באו למקום אחד פנוי בלי אילנות ובמקום הזה היה רוח צח מאוד, ויאמר הסוחר לאנשיו שיעמדו מעט לפוש והוא יניח עצמו לישן מעט מעייפות הדרך, ויקחו משרתיו את התיבה עם המעות וישימו מראשותיו והכרים וכסתות שמו על התיבה וישכב הסוחר הזה וישן, וכאשר הקיץ משנתו לקחו משרתיו את הכרים וכסתות וישימו חזרה על העגלה וירתמו את הסוסים ויסעו לדרכם, ואת התיבה עם המעות שכחו שם. ויסעו משם עוד איזה זמן עד בואם העירה מקום הפאבריקען [הבתי חרושת] ויפנו להאכסניא שלהם כפעם בפעם.

והנה מנהגו תמיד היה להתעכב שמה איזה ימים, ובכל יום הלך לפאבריק אחרת וקנה הסחורה הנחוצה לו וכשגמר הכל שילם לכל או"א בעד הסחורה שלו, ואז ביום שגמר רוצה לשלם ראה שהתיבה עם המעות איננה אצלו, וחשב בדעתו שבוודאי נגנב ומה היה יכול לעשות, ולאשר כי הוא היה איש טוב

וישר הלך חזרה להפאבריקאנטין [לבעלי המפעלים] ונתן להם חזרה את הסחורות, ומכר את העגלה והסוסים שלו ושילם על האכסניא וקנה לו סוס אחד ועגלה פשוטה ונסעו לביתם, ובבואם עד למקום שישן שם ראו את התיבה מרחוק, וכאשר באו עד התיבה ופתחו אותה ראו את צרור הכסף ולא חסר בה כלום, המה ראו ושמתו אך הסוחר הזה בכה בכיה גדולה. והנה האנשים אשר אתו חשבו שמרוב השמחה הוא בוכה, ויאמר לו הקאסירער [הרואה חשבון] שישעו חזרה ויקחו הסחורה, ולא רצה ליסע חזרה העירה, ונסעו לביתם וחשב הסוחר כמה מגיע להקאסירער ושילם לו עד פרוטה אחרונה, והקאסירער הלך לו מאתו, והסוחר הזה התחיל לעסוק במסחרים שונים והפסיד בכל פעם יותר, עד שנעשה עני גדול ר"ל ע"כ היה מוכרח לחזור על הפתחים ר"ל, ולאשר כי אז היו עדיין כל הדרכים בחזקת סכנה, ע"כ היה אז המנהג אצל העניים שהלכו יחד הרבה ענים וכאשר באו לאיזה עיר גדולה חלקו בינם את העיר היינו שכל אחד מהם הלך ברחוב אחר, וביום השני הלכו כל אחד מהם ברחוב אחר עד שכולם החזירו כל רחובות העיר והלכו להם לעיר אחרת, והסוחר הזה ג"כ נסתפח לחבורה גדולה ההולכים לחזור על הפתחים והלך עמהם זמן רב ר"ל.

פעם אחת באו לעיר גדולה וחלקו הרחובות ביניהם כמנהגם, ויהי בלכת הסוחר הזה בהרחוב שנפל בגורלו בא לבית אחד מן הבתים הגדולים שדר שם גביר עצום, וכבואו הביתה נתן לו הבעה"ב שלום בסבר פנים יפות ושאלו האם ישנה מעט י"ש, והנה הגם שהיה זה לפלא בעיניו כי בכל הדרך לא ראה שעשיר ידבר עם העני, עכ"ז אמר הן, ונתן לו הגביר י"ש. ואח"כ שאל אותו אם רוצה לאכול ויאמר הן, ונתן לו לאכול ואחר האכילה נתן לו נדבה רו"כ אחד. ויאמר לו בטח תתעכב פה זמן מה ע"כ הנני מבקשך שבכל יום תבוא אלי לאכול סעודת הצהרים ויעש הסוחר כן, ובכל יום אחר האכילה נתן לו נדבה רו"כ אחד, וביום ו' עש"ק ביקש הגביר אותו שיהיה אצלו על שבת קודש והוא הבטיח אותו על כך, וכאשר נודע לשאר העניים שהסוחר הזה מצא בית כזה ולא רצה להודיעם היטב חרה להם ע"ז ורצו לגנוב אצלו את סכום הכסף שאסף, אבל הוא הבין מחשבתם הרעה ע"כ הטמין את המעות היטב והעניים חפשו בהטלסיק שלו ולא מצאו, וחשבו הנה בטח ילך הוא להמרחץ או יחפשו בבגדיו וכן עשו, אבל גם בבגדיו לא מצאו המעות, ומרוב כעסם לקחו את כל בגדיו וישליכום להנהר ההולך שם סמוך לבית המרחץ, וילכו להם לדרכם.

וכאשר יצא העני הזה הוא הסוחר הנ"ל מן המרחץ למקום הבגדים ולא מצא את בגדיו ואפי' חלוק לא היה לו, נתעכב במרחץ עד סמוך ללילה, וכאשר החשיך היום והוכרח הוא לצאת משם, לא ידע שום עצה האיך לצאת החוצה, והנה ראה שסמוך לשם עמדו הרבה קלאפטיר עצים, ונתיישב בדעתו והטמין את עצמו בין העצים והיה מנגן ומרקד.

ויהי בלילה כאשר בא הגביר מבית התפילה ולא מצא שם את האורח המתין מעט בחושו בוטח יבוא, וכאשר ראה שלא בא שלח את משרתיו לחפש את האורח, והלכו לכל הבתמ"ד ובתכנ"ס ולא מצאו אותו, ויבוא חזרה לביתם ואמרו לו שלא מצאו את העני, ויאמר הגביר שלא יאכל עד אשר ימצאו אותו, והלכו משרתיו עוד הפעם ויחפשו אותו בכל העיר עד בואם להקדש, ושאלו את העניים אם לא ראו את העני אשר כזה וכזה תוארו, התחילו העניים לצחק וענו כולם ראינו אותו סמוך לחשיכה אצל המרחץ, והוכרחו המשרתים לילך לשם, ועוד מרחוק שמעו איזה קול מנגן מבין העצים, וכבואם עד מקום העצים ראו את העני ערום ויחף והוא מנגן ומרקד וחשבו אותו למשוגע, אבל ההכרח אלצם

לשאלו מדוע לא בא לאכול, והשיב להם ואיך אלך האם אינכם רואים שערום ויחף אני ויספר להם שלא מצא הבגדים שלו. וילכו לבית הגביר ויספרו לו את כל דברי העני ושלח לו בגדים וילבשם.

והלך לבית העשיר הנ"ל והי' שם עד מוצש"ק, ואחר ההבדלה אמר הגביר אליו מכיר אתה אותי ויאמר לא, ויען העשיר ויאמר לו אני הוא הקאסירער שלך, ומאז עזבתי אותך ת"ל שאני הולך וגדול, וכעת האם תוכל לתרץ לי את הפליאה שיש לי עליך אני מבטיחך להעשיר אותך, ויאמר שאל, ויען העשיר ויאמר לו הנה עולם הפוך אני רואה אצלך, שאז כאשר מצאת התיבה עם כל המעות שלך בכית, וכעת כאשר אין לך אפי' כתונת אתה בשמחה, ויען העני הזה ויאמר לו: ידוע תדע כי העשירות הוא גלגל חוזר בעולם והנה דרך הגלגל הוא שיש לו והגלגל סובב, כשמגיע השליבה עד למעלה שאין עוד למעלה הימנה, מוכרחת היא לשוב לרדת למטה וכשתגיע השליבה למטה עד שאין עוד למטה הימנה, מוכרחת היא להתחיל לעלות למעלה למעלה. כן היה אצלי, כשראית אז הצלחתי ומזלי שהגיע עד רום המעלות, שאין זה בגדר האפשר, אחרי זמן רב שהשארתי את התיבה ביער במקום הפקר, והרבה אנשים נוסעים שמה, והוא ג"כ מקום של לסטים וכשמצאתי אח"כ את התיבה במלואה, בכיתי מאוד כי הבנתי שכבר עלה גלגל הצלחתי ומזלי למעלה מאוד ובהכרח יתחיל לרדת, ולכן פטרתי אותך, כדי שלא תסבול יחד אתי ועזבתי את מסחרי כי ידעתי שלא אצליח עוד ובאמת כן היה שהלכתי מאז הלוך וחסור עד שנשארתי עני ואביון והוכרחתי לסבב על הפתחים. והיום שראיתי שנשארתי ערום ויחף בלי לבוש על בשרי, הבנתי כי גלגל המזל שלי הוא עכשיו בתחתית המדרגה מאוד, כי מה יכול עוד להיות יותר גרוע אם אין לי אפילו כתנת על בשרי - ובהכרח יתחיל מעכשיו לעלות מעלה מעלה. ולכן שמחתי בניגון וריקוד. וימצאו דבריו חן בעיני העשיר מאוד ויתן לו סך גדול, ויברכהו שיצליח מעכשיו בכל דרכיו. ונפרד ממנו לחיים ולשלום ונסע לביתו, והתחיל לעסוק במסחר ומזלו הלך למעלה למעלה ונתעשר כמקדם.

וסיים אא"ז ז"ל למחותנו, מזה תבין שאם רע לך כ"כ עד שאין עוד רע ממנו, א"כ מעתה יחזור מזלך לטובה וכן היה שנתעשר אח"כ. וכשסיים כ"ק [ה"אור ישראל" זי"ע] את דבריו, אמר לחסיד הנ"ל: נא! תיסע לביתך לחיים ולשלום, והשי"ת יעזור לך. ועל שאלתו לא השיב לו כלל.

וישאלהו עוד הפעם מה לעשות, והשיב לו: למה לך להיות סרסור אצל אחר טוב יותר שאתה בעצמך תשכור את האכסניה (הפאסעסיע), ויאמר החסיד, הלא אין לי כסף! והשיב לו, אני אתן לך מכתב לעיר חאטין לאחד מאנ"ש, ויתן לך בהלואה אלף כסף, ותשכור את האכסניה (הפאסעסיע) והשי"ת יעזור לך ותצליח מאוד, ויעש כן. ויקח מכ"ק הרה"ק מכתב לחאטין. ולקח ברכת הפרידה. ונסע לחאטין וימסור את המכתב להגביר החסיד הנ"ל, וקיים תיכף את דברי הרה"ק ויתן לו בהלואה אלף כסף. ונסע משם על המכירה פומבית (הליציטאציע), וד' היה בעזרו, ושכר בעצמו את האכסניה (הפאסעסיע), והצליח מאוד ונתעשר כמקדם.

דור שכולו זכאי

אמר אבי זקני זיע"א בעל אור ישראל (מסדיגורה) אהא דאיתא בגמ' (סנהדרין צח). "אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב", שהאמת היא שתמיד עסקינן בדור שכולו זכאי, דהיות שצדיקים במיתתן נקראו חיים ורשעים בחייהם קרוין מתים, א"כ כל הצדיקים שהיו בכל הדורות נחשבים כחיים עתה, ואילו הרשעים אינם נחשבים כחיים אפי' אם חיים הם כיום, ע"כ.

הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוהבישט זי"ע

יום ההילולא - י"ד תשרי

הרה"ק רבי שלום שכנא נולד בשנת תקכ"ט לאביו הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע, ד' שנים לפני פטירת זקינו המגיד הק' ממעזריטש זי"ע.

שמעתי בעת שהיה זקני הה"צ ר' שלום זצ"ל מפרוהבישט אצל חותנו הה"צ ר' נחום זצ"ל מטשערנוביל, היתה מקשה לילד ובעלה היה כפוף להה"צ ר' שלום, וב"ב רצו שילך להה"צ ר' נחום שיתפלל עליה שהוא היה זקן, ויבא אליו והשיב לו מה לי ולך, לך אצל רבך, וילך בפחי נפש אל רבו, וכבר היה ישן, וידפוק בחזקה ויעמוד משנתו וישאל מה לך, ויספר לו את בקשתו, וירגו עליו ויאמר אליו, איך יש לך עזות להעירני משנתי, ואחר כך אמר לו מזל טוב, זו ילדה לך בן, ובבוקר, כאשר בא האברך לבית המדרש הלך לקראתו הה"צ ר' נחום וישאל לו מה עושה זו, ויספר לו כי כבר ילדה, וישאל לו אנה היית, ויספר לו את כל הדברים, ויאמר הצדיק על זה, המצאה כזאת לא יכולתי לפעול, שבאמצעות דינים יבטלו דינים.

סיפר הרה"ק רבי משולם ראטה זצ"ל בשם זקנו הרב החסיד רבי יוסף ראטה ז"ל - משב"ק בתקופה מסוימת אצל רבינו זי"ע מריזין - ששמע מפ"ק רבינו מריזין שאמר: כל הזמן שהיה הרה"ק רבי שניאור זלמן זי"ע בעל "השו"ע והתניא" תפוס במאסר, היה אבי (הרה"ק רבי שלום מפרוהבישט) זי"ע עושה כל מיני השתדלויות - בעבודתו עבודת הקודש - כדי למהר את שחרורו. באותו יום שהרה"ק זי"ע יצא לחירות, קם אבי זי"ע השכם בבוקר וראה קשת בענן, אמר בלשון קדשו: איתא בזוה"ק (בראשית ע"ב) "לא תצפה לרגלי דמשיחא עד שיתחזי האי קשת בעלמא, מתקשטא בגווינין נהירין ואיתנהיר לעלמא, וכדין צפי ליה למשיח" והנה אני רואה היום גווינין נהירין בקשת, ובכל זאת פעמי משיח צדקינו עדיין לא נראים, אין זה כי אם שהרב הק' רבי שניאור זלמן יצא לחירות. וכן היה.

אח"כ כתב אבי זי"ע מכתב להרה"ק זי"ע וכתב לו שהוא פעל זאת ובזכותו נשתחרר, וסימן לדבר, שלפני שנתבשר בבשורת השחרור, אמר תהלים וכשהגיע לפסוק "פדה בשלום נפשי" (תהלים נה) התחלף לו הסדר ואמר: "בשלום פדה נפשי" וחזר ואמר פדה בשלום נפשי. ואז באותה רגע שחררוהו.

ר' ישראל, המגיד מקוז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - י"ד תשרי

הרה"צ רבי פייביש מיאברוב סיפר, שמרן (ה"שר שלום" מבעלז) אמר פעם: זה שמקובל בפי העם לומר שסגולת ריפוי חולים ע"י מישמוש בידם שנמצאת בי, לקחת מהמגיד מקוז'ניץ - אינו מדוייק. הוא נתן לי את זה בשתי ידים, וגופא דעובדא הכי הוה: פעם בעת שנסעתי ללובלין, בא אלי באמצע הדרך איש אחד ואמר לי: "אברך סע לקוז'ניץ!" לא שמתי לב לדבריו, ובפרט כשלא הכרתי את האיש המדבר אלי, לאחר זמן בא אלי שנית ואמר: "אברך סע, לקוז'ניץ!" ולא השבתי לו גם בפעם הזאת.

אבל אח"כ, כשאמר לי כדברים האלה פעם שלישית, שוכנעתי שבודאי יש דברים בגו וצריך אני לנסוע, ונסעתי לקוז'ניץ. כשבאתי לשם, נכנסתי אל המגיד והוא שכב על מיטתו וביקש ממני לשבת על המיטה על ידו, והתיישבתי סמוך לו. בא חולה אחד עם כאב שיניים וביקש מהמגיד שיברך אותו, לקח המגיד את ידו ואחז בידי, ובשתי אצבעותי מישמש בשיניו של החולה ושאל אותו על מקומם המדוייק של הכאבים. וכך עבר עם שתי אצבעותיו על מקום הכאבים והחולה נתרפא. וסיים מרן (ה"ש שלום") ז"ל בלשון שאלה: "נו, וכי לא נתן לי זה בידים?"

שמענו אומרים מהרב המגיד מקאזניץ זלה"ה בהיותו פועל ישועות בעניני הדיבוקים ר"ל שהיו שומעים לו להפרד מהם והיה הדבר לפלא בעיני כל רואיהם. והי' אומר בזה הלשון זה אינו חידוש שהם שומעים ומצייתים לקולי כי בשמים ממעל המה יודעים כח הצדיק כפי דברי הזוה"ק שמכריזים בכל יום הבו יקר לדיוקנא דמלכא.

אבי זקיני ר' ישעי' ז"ל אבי אבי ז"ל, בימי עלומיו הסתופף בצל כבוד הרב הקדוש אספקלריה המאירה הרבי הקדוש ז"ל מלובלין, וגם בצל הרה"ג הקדוש מופת הדור המגיד הקדוש מקאזניץ זלל"ה זי"ע... סיפר לי שבעוד שהיה בחור בן י"ג שנה בקראשניץ נשברה רגלו ר"ל והיה הולך על משענת (קוליע) והיה פיסח. ונסע להמגיד הק' זי"ע מקאזניץ והיה בשם בש"ק, ולאחר ש"ק אמר לו המגיד הקדוש ז"ל שיקנה לו סכין קטן ועם פטיש קטן גם עגבעריל (לפי הענין כנראה הכוונה למקדח), וכאשר יסע לביתו ויהיה רחוק כמו תחום שבת מקאזניץ יראה אצל הדרך אילן גדול, וירד מהעגלה ויצוה להעגלון שיסע הלאה וימתין עליו, והוא יקח הסכין ויחתוך איזה זמורה ויעשה ממנו יתד, ויקח העגבעריל ויעשה נקב בהאילן, ויקח היתד ויתן לתוך הנקב, ויקח הפטיש ויכה בכל כוחו בהיתד, ויאמר: המגיד ישראל בן פעריל אמר שכמו שהיתד נכנס בהאילן כן יכנס מיחוש ג"כ בהאילן, ואת המטה הקוליע תניח אצל האילן, ותלך ישר להעגלה ותסע לדרכך, רק אל תביט אחריך. וכן עשה. וסיפר לי שתיכף הלך להעגלה ככל אדם.

סיפר לי הרה"ג ר' אלימלך לאנדא שליט"א ששמע מהגאון בעל בנין דוד מאוהעל זצ"ל שכשאכל קעסט אצל הרה"ק משינאווא זצ"ל בא פעם איש אחד בש"ק בעת עריכת השלחן ואמר להרה"ק מזל טוב שנוולד בן זכר, ואמר הגבאי 'זהו מופת של הרבי'. אמר הרה"ק זה אינו מופת, איש ואשה גרו ביחד עשרים שנה ולא נתברכו עדיין בבנים, והיה לאיש בית וחנות, מהחנות היה לו פרנסה, וכשרצה לגרש אשתו אמר לה שתקח לה חנות שיהיה לה ממה לפרנס עצמה והוא כבר ימצא ממה לפרנס, והיא אמרה לו שהוא יקח החנות מפני שישא אשה ויתברך בבנים על כן יקח החנות בכדי לפרנס אשתו ובניו, ולא היו יכולים להחליט מה לעשות, באו אלי וסיפרו הויכוח שלהם. ראיתי שהוא וויכוח יפה, אמרתי היד ה' תקצר, גרתם ביחד עשרים שנה תמשיכו לגור ביחד ולשנה נתברך בכן, וסיים הרה"ק, זהו מופת?! ב' מופתים אני יודע [וזה אחד מהם]:

בקאזשניץ היה מסור אחד שמסר כסדר את המגיד הק' מקאזשניץ ובכל פעם סידרו החסידים שלא עשו כלום להמגיד, פעם אחת מסר מסירה גדולה שאז לא יכלו החסידים לעשות כלום וקראו להמגיד שיעמוד להמשפט, אמר המגיד להשליח שהוא גבר חלוש ואין לו כח להעמיד למשפט, כשנודע להמסור מה שאמר המגיד, אמר להם: אין לו כח? לכו וראו איך שמתפלל תראו שיש לו כוח, שלחו לאיש א' שיראה איך המגיד מתפלל, וכשראה איך שהמגיד מתפלל בכוח ובהתלהבות סיפר זאת לבית

המשפט, על כן אמרו בתוקף שהמגיד מוכרח להעמיד להמשפט, אמר המגיד שאין לו כח ואם רוצים להוכיח ישלחו להד"ר שיבדוק אותו ויראה שכן הוא, עשו כן ושלחו לד"ר, וכשהד"ר בדקו אמר שיש לו כוח כמו תינוק בן יומו, וזה שמתפלל בכוח זה ענין אחר, וסיים הרה"ק משינאווע זהו מופת, שיש לו כוח כתינוק בן יומו ומתפלל עם כל כך כח...

שמעתי מכ"ק אאמו"ר מגארליץ, שאצל הרה"ק המגיד מקאזניץ ז"ל היו באים הרבה פעמים בלילה נשמות כדי שיתן להם תיקון, והיו מתלבשים עצמם בדמות מיני חיות. פעם אחת היה משמשו מונח על משכבו, וראה חיה אחת שביקש תיקון מהמגיד הק', ואמר לו המגיד שילך לבית החיים וישכיב עצמו על קבר פלוני ושם יהיה לו תיקון, והלך החיה מביתו.

כאשר עברו רק איזה רגעים, בא מת אחד שהיה לבוש בתכריכים שלו. המשמש כשראה זאת נפל עליו פחד, כי מן החיות היה רגיל בכל הלילות, אבל בזה לא היה רגיל, לקח הכיסוי שלו וכיסה את כל גופו מחמת פחד. שמע המשמש איך שהמת טוען להמגיד, כי מת אחד השכיב עצמו על קברו ואין רצונו לילך משם, השיב לו המגיד "הלא קרובך הוא, לך לשלום", והלך מאתו.

לא עבר איזה זמן והנה בא בחזרה, ואמר להמגיד שהלך לבית החיים ואינו יכול למצוא קברו. קרא המגיד להמשמש בשמו, ולא השיב כלום שהיה ירא מאד. קראו המגיד פעם שנית ושלישית עד שבא אצלו. אמר לו המגיד שילך עם מת זה ויחפש את קברו בהמצבה. המשמש היה ירא מאד לילך עמו, לקח המגיד מקלו ונתן לו ואמר לו שאל ירא כלל. הלך עמו ומצא את קברו, וחזר ובא להמגיד. כשבא לבית המגיד נפל בחלשות ל"ע, אמר לו המגיד בפעם אחר לא תכסה עצמך ולא תתירא כשאני קורא לך.

מרן (הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב) זי"ע, סיפר פעם מעשה נורא מהרה"ק רבי ישראל מקאזניץ. וכה סיפר:

פעם, היה איזה מוכסן שהיה נוסע כפעם בפעם להרה"ק רבי ישראל זי"ע המגיד מקאזניץ. פעם אחת, שלח אדון הכפר להביא לפניו את אותו המוכסן. ובבואו, סיפר האדון למוכסן, כי יש לו בת אשר על אף שכבר היא גדולה, והינה שומעת היטב, אינה יודעת לדבר ואינה מסוגלת להוציא דיבור אחד מפיה. וכבר הביא כל הרפאים המפורסמים, ועסק בכל מיני רפואות, ופיזר עליהם ממון רב, ואחר כל הנ"ל עדיין אינה מדברת, ולא הועילו לה, והנה זה עתה שמע, כי ישנו בין היהודים איזה רב גדול הנקרא המגיד רבי ישראל מקאזניץ, ואומרים עליו כי יוכל לרפא חולים ולהושיע לכל אחד בדבר הנצרך לו. ועל כן, צוה הפריץ להמוכסן, שיסע אל אותו רב, יבקש ממנו רפואה עבור בתו האילמת. והיה, אם יביא לה תרופה, מה טוב, כי אז ירבה עמו טובות ויזכור לו זאת. אמנם אם לא יביא לה ישועה, רע ומר יהיה גורלו כי ידיחנו מפרנסתו חלילה. אותו מוכסן היה מוכרח כמובן לעשות רצונו של אדון הכפר, מפני שפרנסתו היתה תלויה בו, ועל כן מיהר ונסע לקאזניץ, אל המגיד הקדוש רבי ישראל, והפיל תחינתו לפניו שירחם עליו ויתן לו איזה רפואה עבור בת האדון, כדי שלא ידחה מפרנסתו. גם על ידי רפואתה יהיה נגרם קידוש שמו יתברך ושם עבדיו הנביאים בעולם.

המגיד הקדוש נעתר לבקשתו וצוה למשמשו, שיביאו לו בורשטיין [מין אבן טובה]. וכשהביאו לו הבורשטיין, לחש עליהם איזה לחש המסוגל לאותו ענין, ונתן הבורשטיין להמוכסן הנ"ל, וצוה

לו שיתנם להאדון ויגיד לו, שיעשה שרשרת מהבורשטינן הללו, ותתלה הנערה את השרשרת על צוארה, ועל ידי כך תוכל לדבר כאחד האדם. המוכסן לקח את הבורשטינן בשמחה, וחזר לכפר מגוריו. וכשהגיע לכפר, הלך לבית האדון, ונתן לו את הבורשטינן, ומסר את דברי הצדיק, כי יתן הבורשטינן בשרשרת, ותתן הנערה האיילמת את השרשרת על צוארה, ועל ידי השרשרת תוכל לדבר, מכח הלחש שלחש הרבי על הבורשטינן. מיד קרא הפריץ לבתו, ונתן לה את הבורשטינן, לתלותם על צוארה, ואכן מיד כשלבשתם, החלה לדבר כראוי כאחד האדם.

הפריץ שמח על כך שמחה גדולה, עד שאמר לאסוף את כל ידידיו ומכריו, לערוך בפניהם סעודה כידי המלך, ולספר בפניהם על אודות כוחו הגדול של הרב, אשר הצליח לעשות את הבלתי יאומן. וממחשבה למעשה, קרא אדון הכפר למשרתיו, וצוה עליהם להזמין את כל אדוני הכפרים הסמוכים, ואת כל הנכבדים והכמרים שבאיזור, שיבואו להשתתף במסיבה הגדולה שתערך לכבוד רפואתה הפלאית של בתו האיילמת. בשעת המסיבה, סיפר הפריץ לכל המסובים את דבר הפלא הגדול, איך בתו שהרופאים הגדולים והמפורסמים ביותר נתיאשו מלהמציא לה מזור. והנה הרב היהודי החזיר לה את כח דיבורה על ידי בורשטינן שלחש עליהם איזה לחש הידוע לו. כל האדונים והכמרים שהיו מסובים שם, המה ראו כן תמחו לנוכח הדבר הנפלא הזה.

ברם כומר אחד שונא ישראל מובהק, נתקנא בלבו קנאה גדולה בראותו זאת, כי היתכן שרב יהודי, אשר הוא שפל ונבזה בעיניו, יראה אות ומופת נורא כל כך, ויצליח במקום שגדולי הרפואה משכו ידם מלהושיע. ומגודל קנאתו החליט להשבית שמחת הפריץ, ועמד וגנב הבורשטינן מעל השלחן והכניס לתוך כיס מעילו. אחרי שגמרו המסיבה, וחזרו האורחים איש לביתו, חיפשה בת האדון אחר שרשרת הבורשטינן, והנה נעלמה השרשרת. חיפשו בני הבית בכל פינה וסדק אך לשרשרת לא נמצא כל זכר, וכתוצאה מכך חזרה הנערה לחוליה ושוב לא יכלה לפתוח פיה לדבר דבר כמלפנים. ונתהפכה שמחת האדון לתוגה. בראותו זאת, קרא הפריץ שנית למוכסן, וסיפר לו כי נעלמו הבורשטינן ובתו אינה יכולה לסבול הצער. ולכן, הוא מצוה עליו, שילך שוב לרב בקאזניץ ויבקש ממנו שיתן לו בורשטינן אחרים כראשונים, ואם לא יביא המוכסן בורשטינן אחרים, אזי אוי ואבוי יהיה לו ויזיק אותו בגופו ובממונו.

המוכסן לא רצה להטריח הצדיק פעם נוספת, אולם מחוסר ברירה עמד בבוקר ויצא לדרכו לקאזניץ, ללכת אל המגיד הקדוש זי"ע. בעומדו לפני המגיד הקדוש זי"ע, התחנן לפניו שירחם ויחוס עליו ועל טפלו, ויתן לו שנית כפעם הראשונה, כי אם לא הרי נגמר דינו ליסורים נוראים מידו של הפריץ. המגיד הקדוש נעתר לו גם הפעם וכה ענה אותו: הנה, ללחוש על בורשטינן חדשים אינני יכול, אמנם, אוכל לגלות לך מקומם של הבורשטינן הקודמים, כי הנה אותו כומר גנבם מעל השלחן מחמת קנאתו בו, והנה הם עתה בבית פלוני בחדר פלוני ובמקום פלוני. ונתן לו המגיד סימנים מובהקים על מקום המצאות הבורשטינן, הכל בפירוט מבואר היטב. והנה, אם חפץ האדון של הכפר שלך, יקח מאנשיו, וילך למקום הנ"ל, ויקח הבורשטינן שלו, ואז תחזור בתו לדבר כבראשונה. אמנם, מעתה תזהר עליהם לשמרם היטב שלא יאבדו. וכך הוה, כי חזר המוכסן לביתו, ואמר להפריץ ככל הדברים אשר דיבר אליו המגיד הקדוש. והפריץ הלך עם אנשי חילו למקום הבורשטינן כפי שגילה להם המגיד הקדוש, ומצאם שם, כשלבשתם חזרה לדבר כבראשונה. כאשר סיפר מרן (הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב) זי"ע

מעשה זה, הפטיר ואמר, פלא הוא בעיני, כי את מקום הבורשטינן הגנובים היה המגיד מקאזניץ יכול לגלות, וללחוש על בורשטינן חדשים לא היה יכול ללחוש.

ידוע המעשה של הקאזניצער מגיד שבאו אליו זוג לבקשת ילדים, וביקש מהם סכום גדול שלא היה להם, ואמרה האשה לבעלה, "הבה נסמוך על השי"ת", ואמר המגיד שתיכף פעלה מפני שהיה באמת. בבית מדרשו של הגה"ק המגיד מקאזניץ זצ"ל הי' אברך אחד שהי' נקרא בפני כל "רבי מילך (אלימלך) חסיד". והסיפור למה כינו אותו בשם חסיד, הוא:

הנה "מילך" זה הי' איש מורם מעם, כמעט ולא נהנה מהעוה"ז רק הי' עוסק באורייתא תדירא ועובד ה' כראוי, ואמו היתה מספקת לו את הכל כדי שיהי' פנוי לעבודתו הקדושה כל היום בלתי שום מפריע.

בעת ההוא כאשר יצאה גזירה מן המלכות לאסוף אנשים שישרתו בצבא, וכיון שהכל היו משמטין את עצמם מלשרת בצבא, ע"כ הי' נהוג שמחנה חיילים מיוחדים היו נוסעים על עגלת צב, ויצאו לדרך לעבור על רחובות המדינה, ומי שמצאו על הדרך חטפוהו בכח ובחזקה והוליכוהו בתוך אלו העגלות למחנות הצבא, אשר שם ילמדו וישרתו בתכסיסי הצבא למלחמה. אותן החיילים החוטפים היו קרואין בין היהודים באידיש בשם "די חאפערס" (החטפנים).

פעם לפני עלות השחר, ור' מילך דידן הלך בהשכמה למקוה לפני התחלתו עבודת היום, הקרה מקרה שבפעם ההוא עברו שם אותן ה"חאפערס", והרגישו בו, ותיכף חטפוהו והושיבהו בהעגלה והוליכוהו עמהם לשרת בצבא.

אחרי זמן רב שהלכה אמו לבקשו, ולא מצאתו, שמעה מיהודי א' שראה שחטפוהו אנשי הצבא, אז תיכף רצה מהר אל בית המגיד. המגיד הי' עדיין עוסק בהכנתו לתפילת שחרית, והגבאי הביא לפניו את ה"קאווע". נכנסה האשה והתחילה לשפוך דאגתה לפניו ואמרה, "מה יהיה עם מילך, הרי הוא כחוש משמן וחלש, ולא יוכל לסבול את עול הצבא אשר יעמיסו עליו...". ותיכף ענה לה המגיד בלשון קדשו ואמר, "מילך לא ישרת כחיל הצבא". אולם אמו לא הרפתה מלהתחנן לפניו, לאמר "אבל מה יהי' עם מילך", והמגיד חזר על הבטחתו ואמר, "אל תדאגו, מילך לא ישרת כחיל הצבא". וגם בזה לא נחה ולא שקטה והרבתה לבכות, אז ענה המגיד ואמר, "לא אשתה את הקאווע שלי עד שיבוא מילך הנה".

כאשר שמעו אנ"ש דברים ברורים אלו יוצא מפורש מפי המגיד הקדוש, התפזרו הקהל לחפש ברחובות לראות מאיפה יגיע מילך, כדי שיוכלו חיש מהר להגיד הבשורה שהנה הוא בא, אולם עבר איזה זמן ולא בא. אחרי איזה זמן הנה ראו מרחוק בטרם יגיע אליהם כי אמנם מילך כבר הולך ובא, באו בשמחה אל המגיד והגידו לו. אולם המגיד ענה כי עדיין לא יוכל לשתות את הקאווע עד שיגיע לפניו. כאשר בא מילך לחדרו של המגיד, הכריז המגיד עליו ואמר, "בעבור העקשניות שבך נתקררה לי הקאווע!". והעם העומדים עליו לא ידעו פשר דבר, על איזה עקשניות מדבר המגיד.

אח"כ כאשר יצאו כולם מחדר המגיד, הפצירו הקהל במילך שיגיד להם פשר דבר. אז סיפר להם מעשה שהי' כך הי'.

אחרי שתפסוהו החיילים והעלוהו על העגלה, עוד תפסו גם יהודי אחר, וישבו שניהם יחדיו והנה סוסי העגלה מיהרו ורצו במהירות עזה מאד, ופתאום ראה בין החרכים של העגלה, והנה איזה איש עם זקן לבן הולך במתינות סמוך להעגלה והי' הולך ביחד עם העגלה, וזה הי' דבר נפלא, כי בודאי סתם איש רגיל מבשר ודם לא יוכל לילך במתינות וביחד עם העגלה זו שהיתה מהירה כ"כ, וגם ראה שהחיילים השומרים אותם אינם רואים אותו, לכן ידע שפיר כי הוא בודאי איזה איש אלקים או איזה מלאך מה"ש, ואולי אליהו הנביא זל"ט. והנה פנה אליו זה האיש וקרא אליו לאמר, "מילך, קפוץ למטה מן העגלה". אולם מילך מיאן בדבר באומרו, "לא אקפוץ מן העגלה עד שתרשה גם ליהודי הלזה היושב עמי פה שגם הוא יקפוץ מן העגלה וינצל גם הוא". אז נעלם האיש ההוא. אחר כמה רגעים בא הלה בחזרה והפציר בו עוד הפעם לומר, "מילך, קפוץ למטה מן העגלה", אולם מילך עומד בשלו, שאם אין ניתן רשות גם ליהודי השני עמו ג"כ לקפוץ אינו זו ממקומו. עוד הפעם נעלם האיש הפלא, ואינו. ואחר עוד כמה רגעים חזר האיש ועוד הפעם שואג "מילך, קפוץ למטה מן העגלה", וחוזר מילך וצועק שאינו קופץ עד שמרשה גם להשני לקפוץ רק אז הסכים האיש ואמר יהי' כדברך אולם תקפוץ כבר. רק אז קפץ מילך עם היהודי השני שניהם ביחד מן העגלה בלי שיראום החיילים ובלי שיתרחש להם דבר. וזה שאמר המגיד שמשום שהתעקש כ"כ זמן, לכן נתקררה לו הקאווע.

כששמעו הקהל מדה נעלה זו ממנו, איך שהשליך את נפשו מנגד ומיאן להציל את עצמו, בעבור הצלת נפש יהודי אחר מצפרני הצבא, לכן מאז והלאה כינוהו בשם "חסיד".

בספה"ק מובא מעשה נורא: בימי המגיד הקדוש מקוזניץ זיע"א, היה קצב אחד, ושמו ר' אייזיק. בנעוריו לא היה טלית שכולה תכלת, ובאברכותו נמנה על "הטוב שבטבחים"... בהגיע יומו, הלך כדרך כל הארץ. כעבור זמן מה בא אל השוחט דמתא בחלום, והודיעו שהוא תובעו לדין תורה בפני פמליא של מעלה. השוחט נבהל, אבל הרגיע עצמו באמרו כי חלומות שוא ידברו (זכריה י. ב). אולם כאשר החלום שב ונשנה פעם שניה ושלישית, נחפז השוחט אל המגיד הקדוש וסח לפניו את חלומו. אמר לו המגיד, שכאשר יופיע בפניו שוב יענהו כי תורה לא בשמים היא (שבת פט.). והואיל ונפסק להלכה כי הולכים אחר הנתבע, על כן יודיעו כי הוא מוכן להתייצב לדין בפני המגיד הקדוש. עשה השוחט כעצת המגיד, והמגיד הכין מחיצה בחדרו. הוא שלח את משמשו אל קברו של ר' אייזיק הקצב, להזמינו לדין תורה. מעבר למחיצה בקע קולו של הנפטר, שסיפר כי לווה כספים כדי לרכוש בהמות, והשוחט אשר נטר לו טינה הטריפן שלא כדין. הואיל וכך איבד כספו, אלמנתו ויתומיו חיים בעוני מרוד. ולא היה סיפק בידם לשלם את חובותיו. אי לכך, תובע הוא את השוחט לדין על היזק הממון, צער האלמנה והיתומים, וגרימת החובות. השוחט התחלחל והודה בהאשמה, וקיבל על עצמו לעשות ככל אשר יורוהו. פסק המגיד הקדוש שהשוחט ישלם את כל החובות שהקצב הותיר אחריו, ויפרנס את האלמנה והיתומים בקיצבה קבועה. השוחט הסכים ויצא את החדר והמגיד הקדוש פנה לעבר המחיצה ושאל את הקצב: אייזיק'ל אייזיק'ל, אמור נא לי, כלום לא נותרו לך דאגות מלבד ענייני חובותיך... מה נעשה בדין בענין חטאת נעורים? ענהו הקצב: רבי לא אכחד. קשה הוא דין שמים. מלאכי חבלה סבוני גם סבוני, סבוני כקוצים, עולמי חשך בעדי. אבל בצעירותי הייתי בעל עגלה. הסעתי יהודים בעגלתי, והותקפנו על ידי שוודדים. הצלחתי להניסם ולהציל את חיי הנוסעים. כשביקשו לדונני לכף

חובה, הופיעו הנצולים וטענו לזכותי והצילוני מדינה של גיהנום. אבל שערי גן עדן ננעלו בעדי, כל עוד לא הסדרתי את ענין חובותי בעולם הזה!

הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקיא זי"ע

יום ההילולא - י"ד תשרי

שמעתי מאחד מתלמידי מהרי"צ דושינסקיא זצ"ל, שפעם בבוא רבו לאיזה עיר יצאו כל בני העיר לקראתו כדי להתברך מפיו, ובין הבאים ניגש אדם אחד וביקש שיברכו בכל הטוב בתורה ועבודה ויראת שמים והתמדה וכו' וכו', וברכו מהרי"ץ שיזכה לכל מילי דמיטב. ואדם אחר שראה למה שזכה חברו, ניגש גם הוא וביקש ברכות הרבה, ולא ענהו מהרי"ץ בכלל, והי' הדבר לפלא בעיני הרואים. וכשנשאל לפשר הדבר, הסביר שהראשון בא עם בקשותיו בהכנה תחילה, ולכן הי' על מה שיחול הברכה, משא"כ השני לא התכוון לכלום, ורק בראותו למה שזכה חברו ביקש אף הוא לתפוס, אבל בהיות שלא הי' בהכנה, לא יהא תועלת לברכו באופן כזה.

סיפר לי הגאון ר' חנוך העניך פאדווא זצ"ל אבדק"ק לאנדאן בשם הגאון בעל "דובב מישרים" מטשעבין זצ"ל, שמסורת בבתי דינין בישראל, דכשבא זוג לפנייהם לסדר להם גט פטורין מטעם ששהו כבר עשר שנים בלא לידה, אז מיעצים להם להמתין עוד שנה.

וסיפר מעובדא שהיה בעיה"ק ירושלים תובב"א, שבאו זוג אל הגאון ר' יוסף צבי דושינסקיא זצ"ל, ויעץ להם שימתינו עוד שנה, ונושעו באותה שנה בילדה.

ט"ו תשרי

ה"ברית כהונת עולם" זי"ע

יום ההילולא - ט"ו תשרי

בגודל קדושת הספר 'ברית כהונת עולם' תלמד מעשה הבאה: הרה"ק בעל ה'אמרי חיים' מויזניץ זי"ע היה לו פתקאות שהיה כותב אותם כשהוא עטור ב'תפילין דרבינו תם', ובעת כתיבתו היו פתוחין לפניו ספר הזוהר, תיקונים, ו'ברית כהונת עולם'. ואותם פתקאות שמר בשמירה מעולה, בכספת שייחד לכך ושם היו מסודרים כשלושים וארבעים חבילות פתקאות מעין אלו, ולא נתן לשום אדם להסתכל בהם, ובכל פעם שהיה לו איזה 'קויטל קשה' היה מעיין בהם ומברך. הכרתי אדם שהיה צריך ישועה גדולה והפציר מאד ב'אמרי חיים' שיברכו, והסתכל הרבי באותם פתקאות וברכו, ונושע הלה מכל צרותיו.

[בצוואת ה'אמרי חיים' צוה שישרפו את כל החבילות בין הפטירה לקבורה. לאחר ההסתלקות בא לשם הרה"ק בעל ה'בית ישראל' מגור זי"ע לברר אם אכן קיימו את הצוואה לשרוף את הפתקאות].

הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע

יום ההילולא - ט"ו תשרי

ידוע מהרה"ק הר"מ מנדבורנא זי"ע שהיה מצניע את הקיגעל של שבת ואחר זמן רב היה מרפא חולים בזה.

מעשה שסיפרו אודות הגאון רבי משה חיים ווייס זצ"ל מקליינווארדיין בעמ"ח 'ברית משה' על הסמ"ג (הרה"ק בעל ה'אהבת ישראל' ואחיו הרה"ק רבי חיים מאטיניא זי"ע כתבו לו הסכמה על ספרו זה, והוא הספר היחיד שכתבו עליו הני תרי רבוותא הגהות והערות) שנודמן לו לשבות אצל הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע, ובשעה שחילק את ה'קוגעל' נטל הרה"ק מנדבורנא חתיכה אחת ואחזה בידיו זמן רב והיה ממשמש בה אילך ואילך בחביבות, לסוף שלחה לרבי משה חיים הנ"ל ואמר לו "הא לך רבנות", אולם רבי משה חיים איסטניס היה וכיון שהרבי החזיק בידיו את ה'קוגעל' זמן רב לא רצה לאכלו, אך מאידך אין זו ממידת דרך ארץ שלא לאכלה כלל, ועל כן נתנה לילד שעמד בסמוך אליו. לימים סיפרו נפלאות, שהילד שאכל את ה'קוגעל' ישב על כסא רבנות, אך רבי משה חיים על אף היותו גאון גדול לא כיהן ברבנות עד סוף ימיו.

"...בהיותי בארץ הקדושה בשנת תרצ"ה בימי הספירה נסעתי ביום ל"ב בעומר למירון להיות בעת ההדלקה על הציון של רשב"י זצלה"ה והיינו בהמכונה לערך שלוששים אנשים, וישבתי אצל איש זקן מירושלים, ודברתי עמו וכמו כן דרש מאתי מי אנכי ומשפחתי, וסיפרתי והשבתי לו שאני נכד להמהר"ם הקדוש מנדבורנא זכר צדיק לברכה, ואמר לי אז אספר לכם מעשה נפלאה מגודל קדושת ונפלאות הצדיק הנ"ל.

וסיפר כאשר לפני איזה שנים עמדו בירושלים בליל סוף זמן קידוש לבנה ברחוב לקיים מצוות קידוש הלבנה, והשמים כולו נתקשר בעבים, ולא היה שום מחזה שיהיה השמים נראה בזריחת הלבנה, וציערו מאוד על זה, ואמר להם איש אחד, רבותי אספר לכם מעשה שראיתי בעיני מהצדיק הקדוש מהר"ם מנדבורנא, בהיותו במקומו עיר נאנעש במדינת אונגריין על שבת שהיה מוצאי שבת קודש סוף זמן קידוש לבנה, וכל העיר וגם הצדיק הנ"ל לא קידשו עוד את הלבנה, כי בכל ימי החודש לא נראית הלבנה, ושמו כולם עינם על הצדיק הנ"ל. ובמוצאי שבת קודש ציוה הצדיק הנ"ל שיאספו כולם לקידוש הלבנה, והגשם ירד עד בלי שום הפסק, וכאשר שמעו ציווי הנ"ל התאספו כל העיר לראות ולעמוד על המשמר לדעת מה יעשה, והתעכבו שם עד שעה ב' בלילה כל העיר, והגשם לא חלש עבר, ואחר שעה ב' בלילה בא הרה"ק לרחוב ואמר נו, בואו לקדש הלבנה, ואחר איזה מינוט נתפזרו העבים, והתחילה הלבנה לזרוח במאור הגדול, וקידשו כולם את הלבנה, וכל העם ראה את הפלא הנ"ל, וגם אני הייתי באותו מעמד בעצמי ונרשם בזכרוני היטיב, וסיים כן נזכה אנחנו עתה בזכות הצדיק הנ"ל שנוכל עכשיו לקיים המצוה לקדש הלבנה, ותיכף נתפזרו העבים, ונראה הלבנה בחידושה וקיימו המצוה בלי איחור כלל, כן סיפר לי האיש הנ"ל.

אני אחר שלשה שנים מבואי בארץ ישראל הייתי על שבת קדש בעיר סיגעט בבית חותני הרה"צ זצ"ל (ה"ה הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע) והיה זמן קידוש הלבנה, וכאשר יצאנו לחצר לקדש הלבנה, ועמדנו כולם אולי תתראה הלבנה, והתמהמנו זמן רב ולא נראית הלבנה, ונזכרתי בהמעשה

הנ"ל וספרתי אותה לפני כ"ק חותני הרה"ק זצ"ל ולפני כל העולם, וסיימתי גם כן בדברי הנ"ל שזכות הצדיק יגן עלינו שנוכל באותה מעמד לקיים מצות קידוש לבנה, ותיכף הגין זכות הקדוש הנ"ל, ונראת הלבנה בתוקף חידושה וקידושנו כולם את הלבנה, ברוך השם".

סיפר לי הרה"ח ר' ישראל חיים לייפער נ"י, ששמע משני אחים, הרה"ח ר' הערשל והרה"ח ר' זעליג, שהיו פעם אצל זקינו הרה"ק ר' מרדכי'לע על שבת קודש, ובעת סעודה שלישית אחז צלוחית יין בידו, ואמר, זה הנני מניח עבור קידוש לבנה (מנהגו היה לאחר קידוש לבנה, לחלק יין לכל אחד מחסידיו), ובעת שאמר כנ"ל היה יורד גשם הרבה [ירד לא מטר אלא מבול]. החסידים תמהו על דברי הרה"ק, וכשראה שתמהים על זה, הראה בידו הק' ואמר, עדיין איני יודע להיכן אשלח את העננים, אם אשלח אותם לצד זה, או לצד זה. תיכף לאחר שבירך ברכת המזון והתפלל תפלת ערבית, היו השמים בהירים והלבנה זרחה.

פעם היה גברא רבא אצל הרה"ק מהר"מ מנדבורנא זי"ע, וכיון שכבר אכל, לא הרשה לו להיות בפנים חדרו בעת התפלה, לכן נשאר בחוץ בהטיית אונן קשבת דרך הדלת, והרגיש נעימות גדולה והרהר לעצמו, אם הרבי מתפלל בכל כך מתיקות גם לאחר הזמן תפילה, מסתמא יש לזה איזה מקור בין השלש מאות הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה רבינו ע"ה. כשיצא הרה"ק מנדבורנא מחדרו, ועבר נגדו, נענה אליו: כן כן, זוהי מהלכות שנשתכחו.

פעם כיבדו את הרבי רבי מרדכי'לע (מנדבורנא זי"ע) להיות סנדק בברית מילה, והרה"ק בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע נתכבד להיות המוהל, והר"ר מרדכי'לע הגיע לשם אחר שכבר שקעה החמה, והייטב לב לא רצה למול. סילק הרבי רבי מרדכי'לע את הוילון מן החלון, ואור השמש האיר לתוך הבית בתוקפו כמו בצהרים. כי בעולמות אשר הרבי רבי מרדכי'לע עמד בעת ההוא עדיין האיר השמש.

יהודי אחד, איתרע מזליה, וריאותיו לא תיפקדו כהוגן. סבל רב סבל הוא מכך, שכן נשימותיו לא היו סדירות וחייו לא היו חיים. עד אשר החליט בלבו כי עליו לפנות לרופא כלשהו, ולשטוח בפניו את בעייתו, על מנת לשמוע את חוות דעתו, ואת אשר יאמר יעשה.

קם הוא באחת, נסע אל רופא מסוים, ולאחר שבדקו הרופא היטב, הורהו הרופא הוראה חד משמעית: "הפתרון היחיד שנמצא בפניך הוא, לעזוב את ביתך למשך כמה שבועות, ולהרחיק נדוד אל עבר ההרים אשר סביבותיך, שם באוויר הפסגות אשר בהרים יבראו ריאותיך ותתיצב נשימתך, ואזי תוכל לשוב לביתך כאשר ריאותיך מתפקדות כהוגן!"

כשמע זאת החולה, חשכו עיניו, הן מי כמוהו יודע כי אין זמנו פנוי לדברים כגון אלו, בפרט שעולליו הרכים שאלו לחם, והוא המפרנס היחידי של הבית. כמו כן עליו לדאוג לחינוכם של ילדיו, ועוד הרשימה ארוכה. וריאותיו מה יהא עליהם?

בצר לו פנה הוא אל עבר ביתו של רבינו מרן הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע א. ושח בפניו את מצוקתו הקשה.

"פנה אל רופא כלשהו" - היה המענה בפי רבינו "ואת אשר יאמר הוא אליך - עשה!"

"פניתי זה מכבר אל רופא!" הזדרז החולה להשיב את רבינו.

"ומה הוא הורה לך?" נשמעה השאלה.

"תשובתו היתה" השיב החולה "כי אסע אל עבר ההרים, שם אשהה במשך כמה שבועות, ואויר הפסגות אשר בהרים יביא מזור למחלתי, ולאחר מכן אוכל לשוב אל ביתי ואל משפחתי!"

"ומדוע אינך ממלא אחר דבריו?" תמה רבינו.

"אינני יכול להרשות לעצמי לבצע דבר שכזה הזדרז החולה להבהיר שכן עלי להמצא בין בני ביתי ובין כותלי ביתי לרגל המלאכה הרבה שבביתי, על מנת שאוכל להביא טרף לביתי ולרגל הילדים הרכים שבביתי, שעלי לדאוג לחינוכם, התלוי ועומד עלי!"

כששמע זאת רבינו הגיב ואמר:

"אם כך, גוזרני שאוויר ההרים בא יבוא אל תוככי ביתך!!!"

ואכן סמוך ובטוח על ברכתו של רבינו, שב החולה לביתו, כשהוא ממתין ומצפה כיצד יפול דבר.

הישועה לא איחרה לבוא... והלא יאומן קרה... אויר פסגות החל לנשב בביתו, משל נמצא הוא במרומי ההרים.

אט אט שב הוא לאיתנו, עד אשר נעשה בריא כאחד האדם.

הרבי רבי מרדכי'לע מנדבורנה זי"ע נהג להדליק בכל יום מאה וששים נרות, ארבעים נרות בכל רוח מארבע רוחות בית מדרשו, וביומי דפגרי הדליק הרבה יותר מזה, ושום אדם לא היה רשאי להיות נוכח בשעה שהדליקם. פעם אחת הסתתר איש אחד שם לראות עבודת הדלקת הנרות, וראה כי הרבי מרדכי'לע מדליק את כל המאה וששים נרות בקיסם (שוועבל) קטון אחד שדלק כל הזמן בדרך נס, וברגע שגמר להדליק את הנרות נכבה הקיסם.

היום הוא יום ההילולא של הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זיע"א: שמעתי מר' יעקב יאיר ע"ה שהיה בחברתנו בחו"ל, ובצעירותו הסתופף בצל הרה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ושימשו במשך שמונה שנים, שביום פטירת הרה"ק השכים בבוקר ולקח משניות סוכה, והתישב על כסאו ואמר: כתיב ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, ובכדי לקיים מצוה זו לוקח הקב"ה את הצדיק, ואחר זאת יצאה נשמתו בטהרה.

עוד סיפר הנ"ל, שכשהיה בן ארבע עשרה שנה חלה במחלת הריאה רח"ל, והרופא בדקו ואמר לו שאין לו יותר מג' חדשים לחיות, ולקחו אביו אל הרה"ק מנדבורנא, ולקח הרה"ק כוס גדולה ומזג לו בתוכו אלכוהול ונתן לו לשתות, והלה נענה ואמר האיך אוכל לשתות בשעה שאפילו מיץ ענבים אסור עלי לשתות, ואמר הרה"ק: מ"ק (=ר"ת מ'ח ק'טן), כוסית קטנה אסור לך לשתות אבל אתה יכול לשתות כוס גדולה, אך אם קשה לך תוכל לאכול עמו קצת לעקאת, ואכן שתה את כל הכוס ומיד נעשה כאחד האדם.

כעבור כמה חודשים פגש בו הרופא ברחוב העיר, ושאלו האיך אתה חי, ומחמת היותו ילד קטן הורה לו להיכנס אליו יחד עם אביו, ושאל את אביו להיכן הלכו ומה עשו, וסיפר לרופא דברים כהויתן, ונענה הרופא ואמר: הרי עם סם המות הוא ריפא אותו.

עובדא זו ידועה לי ממקור ראשון: באחד המסעות שערכו הנאצים ימש"ו ליהודים עובדי הכפיה ב"מונקאטאבור" (מחנה עבודות כפיה) מאונגארן לרוסיה, חלפו בדרכם בקרבת העיר בישטינא. אחד היהודים שהבחין כי הינם נמצאים סמוך ונראה ל"בית החיים" של בישטינא, מקום מנוחתו של הרה"ק רבי מרדכי'לה מנדבורנה זי"ע, הכריז: "כלתה נפשי להשתטח על הציון המצוינת של הרה"ק מנדבורנה זי"ע, וכל הרוצה יכתוב שמו באיזה לשון שיחפוץ על פיסת נייר כל שהיא שתמצא בקרבנו, ואניחנה על הציון". אכן היהודי הלז קיבל לידיו כ"ו שמות, מיהודים שונים שהאמינו בכוחו של הצדיק, וחפצו להיושע על ידי ההזכרה על הציון הקדוש, הוא מיהר למקום הציון, והניח את הפתקאות על הציון הקדוש, להזכירם לישועה. אותם כ"ו אנשים ששמותיהם הונחו על גבי הציון הקדוש, עשרים וחמשה מהם נמצאו חיים לאחר המלחמה, ואף היהודי העשרים ושש במספר שלא מצאוהו תיכף אחר המלחמה, פגש אותו דודי באקראי, בנסעו עמו במטוס. כך הננו יודעים בבירור מוחלט כי כל עשרים ושש היהודים ששמם הונח על הציון, ניצולו מכל מאורעות המלחמה, ונותרו בין החיים.

י"ח תשרי

רבי נחמן מברסלב

יום ההילולא - ח' תשרי

נולד בעיר מז'בוז באוקראינה, עירו של הבעל שם טוב. נולד בראש חודש ניסן בשנת תקל"ב, ושם החל את מסכת חייו. ביתו של הבעל שם טוב, שעבר בירושה לביתו אדל, וממנה לאם רבינו, ביתה פיגא, רבי נחמן הוא נינו של הבעל שם טוב הקדוש.

כאשר הוכנס רבי נחמן בבריתו של אברהם אבינו, ברך רבי ברוך ממז'בוז, דודו של רבינו, את הרך הנולד כנהוג. לפתע פנתה פיגא, אם רבינו לאחיה, ואמרה: "ברוך, ברכו שלא יחלקו על דרכו...", רבי ברוך פשט ידיו לצדדים כאומר "אין מה לעשות"...

ענינו של רבי נחמן היה לתקן ולקרב נפשות ישראל לצור מחצבתם. בכל תקופות חייו ובכל מקום בואו, התעסק בדבר זה – תקון נפשותיהם של ישראל.

נפוליאון בונפרטה אמנם לא נמנה עם משפחת המלוכה, אולם הוא פילס דרכו למנהיגות בלעדית בנקל; בתחילה שרת כחייל סדיר בצבא הצרפתי, ולא עבר זמן רב עד שנעשה גנרל חשוב. או אז טווה את דרכו בקלות עד שנעשה שליטה היחיד של צרפת. נפוליאון השאפתן רצה לכבוש את כל העולם. וכך הנהיג נפוליאון, בכבודו ובעצמו, את צבאותיו למצרים, ולאחר ששטף את ארץ הפרמידות, המשיך בראש גייסותיו לארץ ישראל. באותה תקופה, היה זה בשנת תקמ"ח, ביקר בארץ ישראל, אברך חסידי צעיר נינו של ה'בעל שם טוב', רבי נחמן שמו. ברבות הימים התפרסם כ'רבי נחמן מברסלב' רבי נחמן שהה בצפת והתעמק בלימוד הקבלה והחסידות, במגמה לשאוב

מרוחם הגדולה של האר"י הקדוש ושאר המקובלים, תלמידי חכמים, שחיו בעיר הקודש, צפת. האברך הצעיר, הירבה להתבודד בבית העלמין של צפת. כאן, בין המצבות השקועות למחצה, הרגיש קרוב יותר אל אותם אנשים קדושים, שהקדישו את כל חייהם ללימוד התורה והקבלה. ביום אחד, לאחר שהתפלל בדבקות בסמוך לקרבתם הקדושים, הניח רבי נחמן את ראשו על האבנים בבקשה אישית, כשלפתע נפלה עליו תרדמה. בחלומו רואה הוא אדם זקן לבוש בגדים לבנים, עומד מולו ואומר לו: "עזוב את צפת, עיר הקודש, ורד לטבריה. שם, על חוף הכנרת, יטיל עליך הבורא תפקיד חשוב". רבי נחמן התעורר משנתו בבהלה והרהר בחלומו. מבלי לאבד זמן, הלך לאכסניה שלו, לקח את הטלית, התפילין ושאר חפציו האישיים, הכניסם לתוך תיק, וכך כשתיקו על שכמו, עשה את דרכו לעיר הקודש, טבריה. בהגיעו לטבריה, שכר חדר קטן, בביתו של אחד הדייגים, בסמוך לחוף הכנרת. בינתיים המשיך באורח חייו הקבוע, לימוד תורה וחסידות, תפילה והתבוננות, והמתין לבאות. באותו זמן, חנו הכוחות הצרפתיים בארץ ישראל, בעל כורחם. הלורד נלסון, מפקד הצי האנגלי, נחל ניצחון מוחץ על הצי הצרפתי, בסמוך לשפך הנילוס וקטע את קווי האספקה החיוניים של צבאות נפוליאון. החיילים הצרפתיים חשו בתבוסה הקשה והמורל במחנה היה ירוד למדי. מלבד זאת, הגיעו שמועות על מרידות ואי סדרים, וכל זה רק הוסיף לתחושת הכישלון. המצביא נפוליאון, שלמרבה המזל, הצליח להימלט מידם של הכוחות האנגליים המנצחים, קבע את מטהו בארץ ישראל, על חופי הכנרת. קבוצות קטנות של חייליו המדוכאים החלו להטריד את תושבי הכפרים הסמוכים, כאילו היו חבורת שודדים, החומסים ובוזים מכל הבא ליד. יום אחד, הגיעה קבוצת חיילים מתפרעים לבית הדייג, אשר על שפת הכנרת. הללו פרצו את דלת הבית ונכנסו פנימה בתורם אחר כסף. היה זה ביתו של דייג זקן ועני, אצלו שכר רבי נחמן את חדרו. הפורצים תבעו מהזקן את כל כספו, אך הוא אמר להם, כי אין לו כסף כלל, היות שהוא כבר זקן ואין בכוחו לדוג, בניו הם הדואגים למחייתו. החיילים, הרעבים לטרף, לא האמינו לדבריו. הם תפשו את הזקן, טלטלו והיכו אותו נמרצות. כפסע היה בינו לבין המוות, לולא שמע רבי נחמן את זעקותיו של הזקן המתייסר, וזינק במהירות מחדרו לעזרת האיש. "עזבו את הזקן תיכף ומיד" קרא רבי נחמן בקול רם. החיילים הקשוחים, שתאוות רצח ניבטה מעיניהם, הופתעו מכך, שמישהו מעז להתקומם נגדם. אולם משראו שלפניהם עומד יהודי רזה וצעיר, מיד היפנו את זעמם וחרונם כלפיו. מנהיג הכנופיה המתפרעת, בעל פרצוף גס ומאיים, צעד קדימה ובקול מלא כעס קרא לעברו, "ככה, אתה רוצה לטעום את נחת זרוענו?! בסדר, אני אלמד אותך לקח". באומרו זאת, פסע החייל לעברו של רבי נחמן, כדי להכותו כהוגן. רבי נחמן לא זז, אלא רק הביט בעיניו היוקדות במנהיג החיילים, ואז לפתע, קפאו ידי המורמות על מקומם, באוויר. הוא לא יכל לזוז ממקומו. שני חיילים מהפלוגה שחשו לעזרתו, קפאו גם הם מסומרים למקומותיהם, מבלי יכולת לזוז.

רבי נחמן ציווה עליהם להרים את הדייג הזקן, להניחו במיטתו ולבקש ממנו את סליחתו, על הפגיעה הקשה שפגעו בו. לאחר מכן ציוו עליהם לרוקן את כיסיהם, להוציא את כל הכסף שברשותם ולהניחו על השולחן. השלושה פעלו כמהופנטים ועשו ככל שנתבקש מהם. "עכשיו, לכו מכאן מיד!" פקד עליהם, "שלא תעיזו שוב להציג את כף רגלכם הטמאה באף בית יהודי, אם חייכם יקרים לכם!..! שלושת החיילים הסתלקו יחד עם חבריהם כל עוד נפשם בם, מבלי להוציא הגה. כשהגיעו למחנה,

סיפרו לחבריהם על התקרית שהייתה להם ופגישתם עם צעיר יהודי, איש קדוש בעל כוחות מופלאים, שלא נגע בהם לרעה, ורק מבט עיניו החודרות, שיתק אותם לחלוטין. הסיפור נפוץ חיש מהר במחנה הצרפתים והפך לשיחת היום בקרב החיילים, עד כי כל גדודי הצבא שחנו על שפת הכנרת, ידעו אותה על בוריו. סיפור המעשה הגיע אף לאוזניו של נפוליאון, שהטיל ספק במהימנותו של גיבור הסיפור והחליט לבדוק בעצמו את המקרה לפרטיו. השמש כבר החלה לשקוע, כאשר חתרה סירה קטנה לעבר החוף ונעצרה בסמוך לביקתתו של הדייג, בה התאכסן רבי נחמן. נפוליאון ירד מהסירה, כשהוא מלווה בסגל הפיקוד הגבוה. "זה האישי? שמע רבי נחמן קול מוכר, היה זה אחד החיילים שהוזהר כי לעולם לא ירים יד על יהודי. כאשר התקרבו נפוליאון ומלווייו לעברו, קם רבי נחמן ממקומו ואמר מתוך יראת כבוד: "ערב טוב, הוד מעלתו. ברוך הבא? נפוליאון הופתע לשמע הדברים ושאל: "כיצד יודע אתה מי אני?" "התורה שלנו נותנת חכמה ללומדיה", השיב רבי נחמן בצניעות והזמין את אורחו החשוב להכנס אל הביקתה הדלה. לאחר שיחה קצרה, נוכח נפוליאון לראות כי לפניו ניצב אדם מיוחד בעל הבנה עמוקה ושיפוט מהיר בנושאים רבים. משגילה כי רבי נחמן מתמצא בבעיות הקיימות בעולם כולו, החליט לבקש את עצתו בעניניו האישיים ושאלו, האם עליו להמשיך במסעו לאסיה בנסיון לכבוש את העולם, או שמא כדאי לו לחזור לצרפת? רבי נחמן הרזה זמן מה, ולאחר מכן השיב: "רואה אני כי צפוי לך עתיד גדול ומזהיר, אולם לא בכיבוש העולם. עליך לדעת, כי מלחמה שהחלה בדם, סופה להסתיים בדם. בסיומם של קרבות ומלחמות, נמצאת מלחמה חדשה ולא שלום, ומה שווה מלחמה ללא שלום. חזור לביתך והשתמש בכשרונותיך הברוכים לטובת ארצך. נפוליאון התרשם מאוד מדברי רבי נחמן, אולם תשוקתו העזה לתהילת גיבורים, המושגת בשדה הקרב, הכריעה את הכף. "מוטב לי חיים קצרים, אך רבי תהילה וכבוד, מאשר חיים ארוכים, משעממים, של שלום", אמר נפוליאון בתוקף. לפני שנפרדו זה מזה, ניסה נפוליאון לשכנע את רבי נחמן, שיסכים להימנות על יועציו, אולם הלה השיב לו, כי גם הוא כבר בחר את דרכו בחיים: "איני מחפש לעצמי לא כבוד ולא תהילה. אלא, לעבוד את ה' בכל ליבי ובכל נפשי". נפוליאון הפך לאדם הגדול ביותר בעולם, אולם רק לתקופה קצרה, חיי הסתיימו בבדידות מזהירה בגלות על האי הבודד – אלבה, בים התיכון. לעומתו, רבי נחמן, הגיע לפסגת האמונה וההשראה הרוחנית. הוא חזר לחיול והתיישב בברסלב, שם נעשה למנהיג חסידי נערץ על חסידיו הרבים הקרויים "חסידי ברסלב".

רבי נחמן הרבה לשוחח בשבח קבלת יסורי המחלוקת באהבה, ואת אשר אפשר להשיג על ידי שתיקה זו. פעם, כאשר שפכו לפניו כמה ממקורביו את צערם עקב רדיפות המחלוקת הבלתי פוסקות, נענה רבינו ואמר להם: האמינו לי, יכולתי לפעול לבטל כליל את ההתנגדות והמחלוקת כנגדינו, אך מה אעשה, וישנם היכלות ודרגות אליהם אפשר להגיע רק על ידי הסבלנות וקבלת יסורי המחלוקת... מי לנו כמשה רבינו, הרועה הנאמן, שהנהיג והדריך את כלל ישראל, ובכל זאת קמו נגדו מתנגדים ורדפוהו, וכל זאת – מהטעם הנזכר. כאשר היה רבי נחמן מברסלב בעיר איסטנבול, בדרכו לארץ ישראל, ביזה אותו יהודי פולני אחד. מיד אחר כך, שב יהודי זה לביתו ונפטר. חברו של ר' נחמן, שליווה ושירת אותו בנסיעתו, שאל: הלוא כתוב 'גם ענוש לצדיק לא טוב' (משלי יז, כו), ומכאן למדנו שלא טוב לאדם צדיק שיעניש את מי שפגע בו ענה לו רבי נחמן במשל: מלך אחד חיבב מאוד את אחד מבני האצולה, וקירב אותו אליו בכל מיני אהבה וחיבוב. אבל אדם זה העז פניו כנגד המלך, עד שנגזר דינו למיתתו. וכך אמר לו המלך: "דע לך, שאני אוהב אותך מאוד. ומה אעשה? הן לא אוכל

לעבור על חוקי המלכות. "מיד ציווה המלך לאסור את האיש ולהביאו אל בית הסוהר, עד שיוציאוהו להורג. בהיותו בשבי, חשב בן האצילים על ייסורי המיתה שנכוננו לו, וידע כי ייסורים אלה לא יימשכו זמן רב. הוא ידע כי המלך אוהבו מאוד, וכי ייסוריו של המלך געגועיו יהיו קשים מייסוריו שלו וילוו אותו לעולם. מרחם היה על צער המלך אף יותר מאשר על עצמו, והחל חושב כיצד יציל את המלך מצער. לבסוף, עלה במוחו רעיון. מיד ביקש ממפקד בית הסוהר כי יביא אותו לפני המלך. כשבא לפניו אמר: "ידע אני כי צערך גדול מצערי, אלא שאין יכול אתה לעבור על חוק המלכות ומחויב אתה להמיתני. ובכן, זו עצתי – הלוא בושה נחשבת כמיתה. ואם כך, תוכל לגרום לכך שאדם יבייש אותי ברבים, ובכך תוכל להצילני ממוות. ואפשר שאדם זה שיביישני יהיה גזלן או פושע שכבר נגזר דינו למות. הבא אדם כזה לפניי ואני אתגרה בו עד שיכעס ויבוזה אותי ויכה אותי ברבים כדי לבייש אותי, וייחשב לי הדבר כמיתה. את הגזלן ימיתו, כפי העונש שנקבע לו עוד קודם לכן. כשיעשו כך, יחשוב הציבור כי הומת הגזלן בגלל שביזה את עבדו וידידו האהוב של המלך. כך לא יחוללו כבוד המלכות וכבוד עבדו של המלך. כך לפעמים, ביזיון שמבזים אדם צדיק הוא למעשה טובה גדולה עבורו. הבושה מכפרת על גזרת המוות שנגזרה עליו. ואם נענש האדם שביזה את הצדיק, הרי זה בשל כבודו של הקדוש ברוך הוא, המעניש את מי שביזה את עבדו החביב עליו. אמנם, סיבה זו לבדה אינה מספקת כדי לחייב את האיש בעונש כה חמור, אך הקדוש ברוך הוא מסובב את העניין כך, שאדם זה שיבייש את הצדיק הוא אדם שממילא חייב מיתה. כך בא הכול על מקומו בשלום. מיתתו של הצדיק מתכפרת בבושה שביישו אותו, והאדם שממילא נידון למוות מקבל את עונשו באופן כזה, שנראה כאילו נענש על חילול כבודו של הצדיק. כך מנהל הקדוש ברוך הוא את עולמו, "כִּי יִשְׂרָיִם דָּרְכֵי ה'" (הושע יד, י).

רבי נחמן מברסלב זצ"ל הוא רופא גדול שגילה תרופה גדולה הנקראת "תיקון הכללי". ואמר, שאם אירע לאדם מקרה בלתי טהור או שנכשל בפגם זה, תיקונו הוא שיאמר באותו היום את העשרה מזמורי תהילים ובודאי יתקן בזה מאוד מאוד. וצריך לטבול באותו היום במקווה ולאחר מכן לומר את התיקון הכללי, ובחסידי השם יתברך תתקבל תשובתו, ויוכל לתקן את פגם הברית אשר פגם על ידי התיקון הכללי, כמבואר בליקוטי מוהר"ן חלק א' (סימן כ"ט אות ד' עיין שם), שהוא תיקון למקרי לילה. ואלו הם העשרה מזמורי תהילים: טז', לב', מא', מב', נט', עז', צ', קה', קלז', קנ', שהם תיקון גדול מאוד ומי שאומר אותם בכל יום, ובפרט באותו היום שקרה לו המקרה, אינו צריך לפחד עוד מהפגם הנורא כי בודאי יזכה לתקן את מעשיו על ידי זה.

ואני חזק בכל הדברים שלי, אך בזה אני חזק ביותר, שאלו העשרה מזמורי תהילים מועילים מאוד מאוד, ואמר "שהוא תיקון הכללי, כי כל עבירה יש לה תיקון מיוחד, אבל תיקון הזה הוא תיקון הכללי".

ואמר אז רבינו ז"ל בזו הלשון: כשיבואו על קברי ויתנו פרוטה לצדקה בעבורי (רצונו לומר בעבור הזכרת נשמתו הקדושה כנהוג, ויאמרו אלו העשרה קפיטל מזמורי תהילים הנרשמים אצלנו בשביל תיקון למקרה לילה רחמנא לצלן, אז יניח רבינו עצמו לאורך ולרוחב, ובודאי יושיע לזה האדם. ואמר שבהפאות יוציא אותו מהגיהנם אפילו אם יהיה אותו האדם איך שיהיה, אפילו אם עבר מה שעבר. רק מעתה יקבל על עצמו שלא ישוב לאולתו חס ושלום: (חיי מוהר"ן סימן רכה)

לאחר חגי חודש תשרי תק"ע ערך אדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מליאדי מסע ארוך שנמשך חודשים רבים בכל רחבי אוקראינה לצורך מטרות רבות. בנוסף לאיסוף צדקה עבור יהודי ארץ ישראל, אחת מהמטרות המרכזיות שבמסע היה הדיבור עם ר' ברוך ממז'בוז', ובדרך למקום מושבו של רבי ברוך בטולטשין עצר אדמו"ר הזקן בברסלב הסמוכה על מנת להפגש עם רבי נחמן.

יש האומרים שבפגישה זו רמזו רבי נחמן לאדמו"ר הזקן על כך שצאצאיהם ישתדכו זה בזה, דבר שאכן התקיים מספר שנים לאחר מכן.

האדמו"ר הזקן העריכו והפליא את יראתו. כאשר התחילה המחלוקת אודותו אמר עליו אדמו"ר הזקן: כל הפוגע בו הרי זה כמו שפגע בי. רבי נחמן היה מחותן של אדמו"ר הזקן, מכיון שהרה"ק רבי אהרן זסלבסקי מקרעמנטשוג, בנה של הרבנית פריידא, בתו של אדמו"ר הזקן,

בזיווג שני נשא (בשנת תקפ"ב כבר נשא) את מרת חיה ע"ה שהיתה בת הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע ונולד להם בן בשם רבי יחיאל. והוא נשא את הרבנית שטערנא סאשיא (אף הוא נכדת רבי נחמן מברסלב זי"ע) ונולדו להם חמשה בנים ושלוש בנות שהיו נכדי רבנו הזקן ונכדי הרה"ק רבי נחמן מברסלב.

רבי נחמן מברסלב אמר פעלתי בעולם שמישיח יצא מיוצאי חלציי !!! כ"ק אדמו"ר הרבי מנחם מענדל שניאורסאהן נשיא דורנו הוא צאצא של רבי נחמן מברסלב

הרב אהרן מקרימנטשוג, נכדו של בעל התניא מייסד חסידות חבד, נשא בזיווג שני את הרבנית חיה, בתו הקטנה של רבי נחמן מברסלב.

רבי נחמן הלך לעולמו בשנת תקע"א, והוא צעיר לימים, בן 38 שנה. מקום קבורתו, אומן, הפך למקום שוקק חיים, ויהודים מכל קצוות העולם מגיעים להשתטח על קברו.

שנת תשל"ט. שמועה מחרידה מזעזעת את חסידות ברסלב בעולם כולו. מסר שנשלח מאוקראינה, הנתונה מאחורי 'מסך הברזל' הקומוניסטי, אל הרב מיכל דורפמן, מחשובי חסידי ברסלב, מתריעה על תכנית זדונית של ממשלת ברית-המועצות. לפי התכנית, יפוגו כל הווילות התוחמות את הציון של רבי נחמן מברסלב זצ"ל, ברחוב פושקינה, כולל הציון הקדוש ובית הקברות.

על השטח שיפונה – במקום הציון, בית הקברות והווילות – מתוכננים לקום בניינים רבי-קומות למגורים. באותם ימים היתה מתקבלת בקרמלין, אחת לחמש שנים, חוקת פיתוח כוללת בברית-המועצות, ועל המחוזות המקומיים היה לבצעה. המשמעות: ההחלטה התקבלה בדרגים הגבוהים של השלטון הקומוניסטי.

זובידה, הגויה המקומית שבחצר ביתה שכן הציון, הכירה את הרב מיכל דורפמן עוד משנים עברו, כשעדיין התגורר בעיירה מלאכווקא, הסמוכה למוסקבה. עתה, מששמעה מתושבים על תכניות ההרס – חששה לחצרה ולביתה. היא לא חפצה להחליף את הבית עם החצר בדירת מגורים קטנה.

כיוון שכך, שלחה זובידה הודעה אל הרב דורפמן. היא ידעה היטב שהמקום יקר לו וכי יפעל ככל יכולתו בדרגים הגבוהים לביטול הגזירה המרה. המסר הגיע אל הרב דורפמן באמצעות אחד מחסידי

ברסלב שביקר בציון, בדרך לא דרך. זובידה ביקשה ממנו ליידע את הרב דורפמן בדחיפות אודות התכנית.

משלחת שתדלנות יוצאת לארצות הברית

עם קבלת הידיעה, פקד הלם את חסידות ברסלב כולה. הכל עמדו חסרי-אונים, וזקני החסידות התבקשו להכריע בסוגיה הסבוכה: כיצד לפעול להצלת הציון הקדוש. בישיבה מיוחדת שהתכנסה לדון בפרשה, הבהיר הרב דורפמן כי לפי הערכתו במקרה זה שוחד לא יועיל מאומה. "אם ישנו סיכוי כלשהו לנסות ולבטל את רוע הגזירה", אמר, "הרי שיש לנקוט בשתדלנות בדרגים הגבוהים בממשל האמריקני, כדי שזה יפעיל לחץ על ברית-המועצות". הנסיעה תוכננה במהירות מרבית. ר' חיים מנחם קרמר, ששהה באותם ימים בארץ-ישראל, יצר קשר עם גיסו, הרב נתן מיימון (חתנו של הרב צבי אריה רוזנפלד זצ"ל, מחשובי חסידי ברסלב בארה"ב), כדי שזה יאות לארח בביתו את הרב דורפמן במשך כל תקופת שהותו בארצות-הברית, עד שהפרשה תבוא לידי גמר טוב. הרב מיימון, שהיה אז אברך צעיר בן עשרים ושלוש, שמח על ההצעה כמוצא שלל רב. ר' קלמן רוזין, שניחן בחוש כתיבה, כתב מכתבים לגורמים שונים. על הרב דורפמן הוטל לנסוע לארצות הברית כדי למוסרם ליעדם, בתקווה שיפעלו את פעולתם בדרג הגבוה ביותר בממשל האמריקני. אולם תכנית מסודרת טרם גובשה, בשל אי התמצאות של ה'עובדים' הנעלים מבית הכנסת החסידי בשכונת 'מאה שערים', בנכחי מסדרונות הממשל של ארצות-הברית... הימים נקפו, אך כל הניסיונות ליצור קשר עם בכירים ב'בית הלבן' לא צלחו. הם ידעו כי עליהם לפעול מיידית, כדי לנסות ולהשפיע בדרגים הגבוהים של הממשל האמריקני. בין כך ובין כך ביקרו ר' מיכל דורפמן ור' נתן מיימון אצל האדמו"ר מסאטמער ואצל הרב משה פינשטיין וקיבלו את ברכתם להצלחה במשימה שלפניהם. כעבור ימים אחדים שמו השניים את פעמיהם למנהטן. הפעם אל משרדו של נשיא אגודת ישראל באמריקה, ר' משה שרר. ר' משה היה עסקן בולט בארצות-הברית, עם קשרים ענפים במסדרונות הממשל האמריקני, כמו גם קשרים מסועפים בדרגים בכירים ביותר בעולם. ר' משה שרר קיבל את השניים במשרדו, ושאל לסיבת בואם. הרב דורפמן גולל במשך כרבע שעה את השתלשלות הפרשה. ר' משה האזין, ולבסוף לחץ את ידם של השניים, תוך שהוא מבטיח לעשות כל שביכולתו למען הצלת הציון באומן. עם חזרתם אל ביתו של מיימון בשכונת ברייטון ביטש, עלו השניים לנוח, אלא שאז צלצל הטלפון. ר' משה שרר היה מעברו השני של הקו. "אתה דובר אנגלית. מחר בתשע בבוקר תתייצב בווינגטון. יש לך פגישה עם האחראים על דסק ברית-המועצות ב'סטטי דיפרטמנט' (משרד החוץ האמריקני)", אמר למיימון קצרות וניתק, לא לפני שמסר לו את קוד הכניסה לבניין. למחרת, בתשע בבוקר, התייצב מיימון, כפי שהצטווה, בבניין ה'סטטי דיפרטמנט'. הממונים על קשרי החוץ עם ברית-המועצות שמעו מפיו את כל פרטי הפרשה, אך בפועל לא העניקו לו עצה אפקטיבית. אותם ימים היו ימי 'המלחמה הקרה' בין ברית-המועצות ומדינות הגוש-המזרחי לבין ארצות-הברית ומדינות מערב אירופה. יחסי ברית-המועצות וארצות-הברית היו קרירים מאוד, עד עוינים. הצעת חברי הדסק הרוסי ב'סטטי דיפרטמנט' היתה כי בעת שיסעו השניים - הרב דורפמן והרב מיימון - לברית-המועצות, יודיעו על כך קודם לפקידי הדסק והם יציידו אותם במכתב לשגריר האמריקני במוסקבה, כדי שייסיע להם. הרב דורפמן ור' נתן הבינו כי מאנשי ה'סטטי דיפרטמנט' לא תבוא הישועה - ופנו לאפיקים אחרים. הם

החליטו להיכנס אל הרבי מליובאוויטש, כדי לבקש את עזרתו לביטול הגזירה. אלא שבאותם ימים – כשנה וחצי לאחר התקף הלב בשמיני עצרת תשל"ח – הרבי לא קיבל אנשים ל'יחידות'. השניים, שביקשו לשוחח עם הרבי בדחיפות, תהו מה עליהם לעשות. לעזרתם בא אחד החסידים שסיפר להם כי במוצאי חג השבועות עוברים לפני הרבי, בבית מדרשו, אלפי חסידים, לקבלת 'כוס של ברכה'. "אז תוכלו", גילה להם, "למסור לרבי מכתב, בו תכתבו את מטרת שליחותכם, ותבקשו את עזרתו למען הצלת הציון הקדוש". השניים עשו כעצתו.

במוצאי חג השבועות, במהלך חלוקת ה'כוס של ברכה', התייצבו השניים לפני הרבי ומסרו לידי מכתב, בו גוללו את כל הפרשה וביקשו את ברכתו של הרבי, ואת עצתו – מה עליהם לעשות. בשולי המכתב חתמו: "יחיאל מיכל בן חנה פערל. נתן יעקב בן יענטא פריידל, חתן ידיכם הרה"צ ר' צבי אריה רוזנפלד". יום חולף ועוד יום עובר מאז הגישו את המכתב לרבי. הרב דורפמן והרב מיימון מצלצלים בכל כמה שעות אל חדר המזכירות של הרבי, אבל תשובה מהקודש פנימה עדיין לא יצאה. אחרי שלושה ימים, המתינה עבורם תשובה, שתוכנה: "פנו אל הרב פנחס טייץ. הוא, בעזרת ה', יעזור לכם". הרבי אף צירף ברכה חמה ולבבית, שיצליחו במשימתם. מצוידים בהוראה של הרבי עשו השניים את דרכם אל ביתו של הרב פנחס טייץ, בעיר אליזבת בניו ג'רזי. הרב פנחס טייץ, היה מוסר מידי מוצאי-שבת את 'דף השבועי', עימו היו לומדים עשרות אלפי בעלי בתים, באמצעות הרדיו. הוא היה חביב מאוד בעיני אנשי הממשל האמריקני, והיו לו קשרים בכל מקום. הכל הוקסמו מהרב הכריזמטי. גם בברית-המועצות פעל הרב טייץ רבות, מעט בגלוי ובעיקר בסתר. הוא היה הראשון שהדפיס סידור ברוסית, ופעל רבות, בכל ליבו, למען יהודי ברית-המועצות שהיו מעבר ל'מסך הברזל'. באמצעות פעילות זו גם חילץ מרוסיה יהודים רבים. ככל הנראה, כתוצאה מפעילות זו התפתח הקשר ההדוק שהיה לרב טייץ עם הרבי – קשר שלימים התברר כנסתר ומיוחד. "ישבנו בביתו וגוללנו את פרטי הפרשה, כשאנו מוסיפים, כי קיבלנו הפנייה ישירה אליו מהרבי מליובאוויטש", מספר הרב מיימון. "כששמע הרב טייץ שהגענו אליו בשליחותו של הרבי, היה נרגש כולו והיה מוכן לעשות ה-כ-ל כדי למלאות משאלתנו. לבסוף אמר: 'למעשה כל הסיפור שלכם מסתמך על דברי זובידה הגויה בלבד. קודם כל, אני צריך לברר את העניין, האם הוא אכן נכון. אם כן – נראה מה לעשות. נדבר בעוד יום-יומיים ותמסרו במזכירות של הרבי שאני מטפל בזה'".

הרב טייץ התקשר לאיש הקשר שלו שהתגורר במוסקבה, מעבר ל'מסך הברזל', הלה היה שליחו הנאמן בכל רחבי ברית-המועצות. הוא שיפץ, בין היתר, את קברו של הבעל-שם-טוב כבר לפני עשרות שנים. יהודי זה עלה על מטוס שיצא ממוסקבה לקייב, ומשם נסע לאומן – לגשש בין תושבי המקום ובמשרדי העיר, האם הידיעה נכונה. אחרי יומיים הגיעה לניו-ג'רסי ההודעה: 'השלטונות אכן מתכננים להרוס את כל הבתים באזור, כמו גם את בית הקברות, ולהקים על השטח שיתפנה בנייני ענק למגורים. התוכנית כבר עברה את אישור הממשלה, והעירייה אמורה ליישמה מיידית. לא נראה כי שתדלנות תצלח בשלב זה', הוסיף את התרשמותו. הרב דורפמן והרב מיימון הוזעקו אל ביתו של הרב טייץ בניו-ג'רסי. הם החלו לטכס עצה מה לעשות. היה ברור להם כי חייבים להגיע לדרגים הבכירים בארצות-הברית, בכדי לנסות ולהשפיע באמצעותם על השלטונות בברית-המועצות לסגת מהתכנית. בתוך כך שקע הרב טייץ בהרהורים. לפתע ניתר מכיסאו לעבר מגירת השולחן, שלף ממנה

מכתב עליו התנוסס לוגו ממשלתי, וכשהוא מנופף בו למול הרב מיכל דורפמן קרא: "אוי, ר' מיכל, ר' מיכל, מי יודע, אולי לעת הזאת הגעתי למלכות?!" בשולי המכתב המסתורי התנוססה חתימתם של רוברט ליפשיץ, יועצו לענייני יהודים של נשיא ארצות-הברית, ושל הנשיא ג'ימי קרטר בכבודו ובעצמו. הרב טייץ החל לגולל באוזניהם את הסיפור שמאחורי המכתב: בדצמבר '74 הכריז ג'ימי קרטר על ריצתו למועמדות המפלגה הדמוקרטית לנשיאות ארצות-הברית. בתחילת המרוץ היה קרטר דמות שולית – מושל לא מוכר של מדינת ג'ורג'יה, מדינה קטנה בדרום, שלא היה מעורה בפוליטיקה המפלגתית ברמה הלאומית.

לאורך כל הקמפיין של קרטר, לא ייחסו לו הארגונים היהודים הגדולים חשיבות רבה. כמו רבים באומה האמריקנית, הם לא סברו כי קיים סיכוי כלשהו שבשלטון יזכה המושל ממדינת ג'ורג'יה, בעל חוות הבוטנים. מי שחשב אחרת, היה הרבי מליובאוויטש. באחת מפגישותיו ב'חידות' עם הרב פנחס טייץ, כאשר דנו בענייני יהדות ומלכות, הורה לו הרבי לבסס קשר חם עם קרטר, המועמד לנשיאות, כיוון שקשר כזה עוד יכול להועיל מאוד בעתיד. הרב טייץ לא התמהמה ויישם את הוראת הרבי. הוא זימן את קרטר למסיבה מפוארת שאירגן לכבודו. במסיבה המתקשרת השתתפו יהודים מכובדים וגבירים רבים, שעמדו בקשר עם הרב טייץ. היה זה המפגש הראשון והקרוב ביותר של קרטר עם רבנים ועם העסקונה החרדית. המסיבה, שנערכה בתקופת היותו בשפל בסקרים, חיממה את ליבו מאוד והאירוע נחקק בזיכרונו למשך שנים רבות, כפי שהתבטא בעצמו זמן רב לאחר מכן. דבר אחד לא ידע הרב טייץ: שהמסיבה אותה ערך לפי הוראת הרבי, נדונה בעצם להתבטל, ועימה כנראה גם הסיכוי הכמעט יחידי להצלת הציון באומן. ועובדת קיומה של המסיבה לבסוף, מהווה חלק נוסף של השגחה פרטית, הכרוך בסיפור הוראתו המופלאה של הרבי מליובאוויטש, אך פרט זה יתברר רק שבע-עשרה שנה לאחר מכן – בשנת תשנ"ו, ובל נקדים את המאוחר. כמה ימים לאחר האירוע, קיבל הרב טייץ מכתב תודה והערכה על פועלו למען קרטר. על החתום היו, כאמור, ג'ימי קרטר, ויועצו לענייני יהודים, רוברט ליפשיץ. במכתב ציינו השניים, כי בכל עצה או עזרה שיזדקק לה מקרטר – הוא מוזמן לפנות אליהם, כל אימת שירצה. בבחירות שהתקיימו ב-2 בנובמבר '76 ניצח ג'ימי קרטר, כנגד כל הסיכויים, בהפרש דחוק של מעט יותר מחמישים אחוז מקולות המצביעים כנגד ארבעים ושמונה אחוז שקיבל הנשיא המכהן פורד. בפועל, לפי השיטה המורכבת הקובעת את תוצאות הבחירות בארה"ב, קרטר זכה בקולות 297 אלקטורים, רובם מהדרום ומהחוף המזרחי, לעומת 241 אלקטורים שקיבל פורד. כך היה קרטר לנשיא הראשון מ'הדרום העמוק', מאז מלחמת האזרחים. הרב טייץ סיים את סיפורו, וכשהוא אוחז במכתב, הפנה את מבטו אל הרב דורפמן ואמר: "עד עתה לא השתמשתי במכתב הזה. אולי הגיעה העת לפעול, למען מנוחת כבוד רבי נחמן".

בראשו של הרב דורפמן נצנץ רעיון כביר כיצד להפעיל את הנשיא ג'ימי קרטר בפרשה ולהשפיע על השלטונות הקומוניסטיים: ועידת סאל"ט. היו אלה, כאמור, ימי 'המלחמה הקרה' בין ארצות הברית וברית המועצות. בשנות ה-60 התעצם מרוץ החימוש ואיים לצאת מכלל שליטה. בניסיון להרגיע את המתחים ולעצור את ההתחמשות הבלתי פוסקת, פתחו הסובייטים והאמריקאים בשנת תשכ"ט בסבב שיחות, שמטרתו היתה ניסוח הסכם להגבלת נשק – סאל"ט (Strategic Arms Limitation Talks).

השיחות הובילו לחתימת שני הסכמים, הסכם סאל"ט-1 שנחתם בשנת תשל"ב והסכם סאל"ט-2 שנחתם בקיץ תשל"ט. כשבוע וחצי לאחר פגישתם של הרב פנחס טייץ והרב מיכל דורפמן, אמורה היתה להתכנס בווינה ועידת סאל"ט, במהלכה היו אמורים להיפגש ליאונד ברז'נייב, נשיא ברית-המועצות ומזכ"ל המפלגה הקומוניסטית, וג'ימי קרט, נשיא ארצות-הברית – ולחתום על הסכם. "זו הזדמנות טובה בה יוכלו שני המנהיגים לדבר בענייניו של רבי נחמן", אמר הרב דורפמן. אלא שבעיה אחת ניצבה בפניהם: כיצד מסבירים לנשיא ארצות-הברית, או ליועצו, את חשיבות המתחם הקטנטן בחצר בילנסקי שבאומן, כדי לשכנעו שיפעיל את השפעתו לשימור המקום? הרב טייץ שקע בהרהורים, ולפתע ניתר ממקומו: "ר' אריה קפלן הוא הכתובת!" הרב אריה משה אליהו קפלן היה רב אורתודוקסי יהודי-אמריקני, בעל תואר שני בפזיקה, שהחליט, בעקבות נהירה של יהודים רבים לשיטות מדיטטיביות של תורות המזרח, להבהיר את הקשר בין מדיטציה ליהדות. הרב קפלן היה באותן שנים אקדמאי נודע ברחבי ארצות-הברית כולה. מיליונים, יהודים ושאינם יהודים, שתו בצמא את הגיגיו שהופיעו בטורים שפרסם בעיתונות. קשר מיוחד היה לו, לרב קפלן, לחסידות ברסלב, והיה מרבה לצטט את רבי נחמן מברסלב במאמריו. בעצת הרב טייץ קבעו הרב דורפמן והרב מיימון פגישה עם הרב קפלן והציגו בפניו את החשש של הרב טייץ – שהנשיא ועוזרו לא יבינו על מה ולמה המהומה – ובכך יכשלו מאמציהם.

הרב קפלן החל צוחק בקול. "האח האח, ר' מיכל, האם אתם חושבים שרבי נחמן הוא רק של 'מאה שערים'? רבי נחמן הוא היום איש מוכר בכל העולם, יהודים ושאינם יהודים. אפילו מרטין בובר הנודע מזכיר את רבי נחמן בכתביו. גם אלי ויזל, מזכיר את רבי נחמן. היום אפילו הגויים מבינים כי צריך להיאחז במשהו רוחני יותר. אל תדאגו, אני אכין מכתב משכנע לנשיא וליועצו רוברט. הם יבינו היטב את חשיבות העניין". הרב קפלן הסתגר בחדרו כמחצית השעה ואחר-כך מסר בידי השניים מכתב.

"עם המכתב חזרנו לביתו של הרב טייץ", מספר הרב מיימון, "כשקרא הרב טייץ את המכתב, הוא יצא מגדרו מהתפעלות מהניב, התוכן והשפה הקולחת והמשכנעת. הרב טייץ הוסיף מספר שורות וכתב כי הגיעו אליו מכתבים מאקדמאים, מדענים ואנשי רוח, מכל העולם, על אודות תוכניתם של הרוסים להרוס את קברו של רבי נחמן מברסלב, וכי אם דבר זה יתממש – זו תהיה טרגדיה אנושה לעולם האקדמאי כולו. מנגד כתב יש בכוחו של הנשיא לעשות חסד היסטורי עם העם היהודי, חסד כזה שיחזק בספרי מההיסטוריה היהודית לאורך ימים ושנים. המכתב נשלח לרוברט ליפשיץ, יועצו לענייני יהודים של הנשיא". אחרי יומיים הגיעה תשובת רוברט ליפשיץ: "הכל מסודר. הנשיא קרט ישוחח עם הרוסים בעת הוועידה והנושא יסודר. אל דאגה". מרגע קבלת התשובה, היה שרוי הרב דורפמן בשמחה עילאית. שמחה שאי-אפשר לתאר כלל. "פעלנו את שלנו", אמר הרב דורפמן. "כעת הרוסים לא יעזו לנגוע בקבר!". הוא הזמין כרטיס טיסה ונסע ארצה. הרב טייץ הבטיח לעדכן אותו בכל התפתחות צפויה, עד לוועידה.

לקראת ועידת סאל"ט-2 הגיעו ארצות-הברית וברית-המועצות להבנות לגבי ההתחמשות ההדדית. בכ"ג סיוון תשל"ט (18 ביוני 79) נפגשו ליאונד ברז'נייב וג'ימי קרט בווינה שבאוסטריה. ההסכם נחתם לעיני העולם כולו. מה שלא ידעו נציגי כלי התקשורת הוא על ההסכם הבלתי-רשמי שנסגר מאחורי הקלעים בין האמריקנים לרוסים, בנושא הציון באומן. כמה ימים לאחר הוועידה, הגיע טלפון

משגריר רוסיה בארצות-הברית, דוברינן, לבית הלבן. הוא הודיע: "הנושא עלה בוועידה. אל תדאגו. בקרמלין קיבלו החלטה שהם מתחייבים שהתוכנית תמשיך כפי שתוכננה, מלבד רחוב בילנסקי. בחצר הזאת לא יגעו". ליפשיץ מיהר לעדכן את הרב פנחס טייץ, שצלצל מיד להרב דורפמן על ההחלטה של הקרמלין. את השמחה שפרצה בריכוזי חסידי ברסלב בארץ ישראל וארצות-הברית אי-אפשר לתאר. הרב פנחס טייץ והרב מיכל דורפמן פקדו על ר' נתן מיימון לנסוע לרוסיה כדי לוודא שהרוסים אכן עומדים בהבטחתם. הוא אכן נסע ווידא כי התכניות השתנו והציון נשאר על מקומו. יום למחרת הגעתו חזרה ארצה, צלצל הטלפון בבית בו התאכסן מיימון. מעברו השני של הקו היה הרב פנחס טייץ, שהתקשר מרומא. נרגש כולו זעק הרב טייץ: "נתן, אתה לא מאמין מה אני אוחו בידי!" היה זה השער של העיתון הנפוץ בעולם, ה'ניו-יורק טיימס'. בכותרת הראשית דווח העיתון על שבעה מיועציו של הנשיא קרט, שפוטר מתפקידם לפתע פתאום. שניים מתוכם היו יהודים. אחד מהם היה לא אחר מאשר רוברט ליפשיץ...

"איני חסיד חב"ד", קרא הרב טייץ בקול גדול, "אבל כבר למדתי שברבי מליובאוויטש אין לי השגה. לך תדע אם לא לעת הזאת הגענו אז למלכות" ... אך המעגל עוד לא נסגר... עד כמה גדולה היתה ההשגחה הפרטית בהצלחת שתדלנותו של רוברט ליפשיץ, בעקבות קשרי הידידות ההדוקים והבלתי צפויים שנרקמו בין קרט לרב פנחס טייץ באותה מסיבה שערך לכבודו, עת התמודד לנשיאות? על כך ילמד סיומו המפליא של הסיפור: שבע-עשרה שנים חלפו מאז ועידת סאל"ט-2 בווינה. היה זה בשנת תשנ"ו, לאחר החפירה המחפירה שחפרו בני בליעל בקברו של רבי נחמן, במקום מנוחתו באומן. הרב דורפמן יצא מגדרו והעניק ראיון נרחב לעיתונאי גרמי לוויין מה'גרזולס פוסט'. בראיון הבהיר את דעתו הנחרצת, כי אסור לאף אדם בעולם לנגוע בקברו של רבי נחמן, וכי רצונו הוא להישאר שם. בחלוף ימים אחדים, לאחר תפילת 'ותיקין', ליווהו נהגו המסור הרב מיימון מה'שול' הברסלבאי אל ביתו שברחוב הושע בירושלים. כשהגיעו אל הבית, ביקש הרב דורפמן מהרב מיימון להאזין ל'מזכירה האלקטרונית' שבביתו. מהמכשיר נשמעה הודעה באנגלית: "שלום, אני מתגוררת באמריקה. לצורך עניין מסוים אני שוהה כעת בארץ ישראל. אימי ילידת אומן. קראתי את הראיון עם כבוד הרב והתרגשתי. הייתי רוצה לבוא אל כבוד הרב ולפוגשו". ר' נתן מיימון תירגם לרב דורפמן את תוכן ההודעה מאנגלית לעברית, והרב דורפמן ביקש: "צור עימה קשר". הרב מיימון התקשר אל האישה והציג את עצמו. האישה מעבר לקו שמחה מאוד, והתעניינה באיזו שעה ביום המחרת תוכל לעלות אל מעונו של הרב. אבל הרב דורפמן פסק: "לא, אנחנו נוסעים אליה". האישה חשה שלא בנוח, אבל לא נותרה לה ברירה, אל מול ההחלטה הנחרצת של הרב דורפמן. למחרת, אחרי תפילת 'ותיקין', יצאו הרב מיימון והרב דורפמן אל ביתה של האישה, בשכונת רמת אביב בתל-אביב. הבית היה חדש ואפילו מזוזה לא היתה קבועה בו. גם ריהוט לא היה בו, מלבד שני כיסאות, עליהם ישבו הרב דורפמן והאישה. מימון ישב, בלית ברירה, על הרצפה. האישה לא חדלה מלהתנצל על המצב בו נתון הבית. להפתעתו של מיימון, מיד לאחר אמירת "שלום", החל הרב דורפמן לגלול באוזני האישה את כל סיפור הגזירה שריחפה על הציון הקדוש, והשתדלנות אצל רוברט ליפשיץ שהרב פנחס טייץ הכירו באמצעות המסיבה שערך בהוראת הרבי מליובאוויטש לכבוד הנשיא קרט, בעת שרץ למועמדות לנשיאות. האישה החווירה לפתע, ועצרה את הרב דורפמן באמצע דבריו. "תן לי", אמרה נרגשת, "להשלים לך את הפאזל. שמי גויז סטאר ואני מתגוררת בג'ורג'יה שבארצות-הברית. אני יהודיה בת

יהודיה, אבל רחוקה מאוד משמירת מצוות. כאן בארץ ישראל אני נמצאת בשליחותו של המיליארדר היהודי רונאלד לאודר, ששכר את שירותי בניסיון לייבא מים מטורקיה לארץ ישראל או למצוא פתרון אחר". באותן שנים שרר בארץ ישראל מחסור חמור במים, עקב שנות בצורת. טובי המומחים מכל העולם הגיעו ארצה, בניסיון למצוא פתרון. לאודר, התורם עשרות מיליוני דולרים מידי שנה עבור היהודים בארץ ישראל ובעולם, שכר את אותה גברת, בהיותה בעלת שם עולמי בתחום המים, כדי שתמצא פתרונות למצוקת המחסור במים. "בתקופה שג'מי קרטור כיהן כמושל בג'ורג'יה, התמנית לעוזרת האישית של רוברט ליפשיץ, במסגרת הקמפיין שניהל למען קרטור ברחבי ארצות-הברית, ומאז הייתי למנהלת לשכתו. גם את המסיבה ההיא שארגן הרב טייץ אני זוכרת היטב. היינו בדרכנו לשם עם ג'מי ורוברט, כשלתע הגיעה קריאה דחופה: ג'מי קרטור התבקש לסור עם מטוסו למדינה סמוכה. "האמת, אני אדם מאוד ישר. איני רוצה להתגאות, אבל כנראה שכזו נולדתי. פשוט איני מסוגלת להוציא דבר שקר מפי, ועל כך כבר שילמתי במשרותיי הרמות השונות, במהלך השנים. והפעם, למרות שכפי שציניתי, אין לי שמץ של זיקה לתורה ומצוות, אבל כששמעתי על הביטול הצפוי, התעורר פתאום בי רגש לא מוסבר. אמרתי לעצמי: זו הפגישה הראשונה של ג'מי עם יהודים שומרי תורה ומצוות ועם יהודים התומכים בו. מי יודע מה צפוי לצאת מהפגישה הזו – וכעת היא תבוטל כך, בהינף יד?

"קראתי לרוברט הצידה ואמרתי לו: 'הברט, דע לך שצפויות לנו בושות גדולות בתקשורת כולה. הוצאתי 1000 הודעות לעיתונות ולכלי התקשורת שיבואו לסקר את האירוע יוצא הדופן, בו רב יהודי חשוב תומך בג'מי. אם ג'מי יבטל כעת את השתתפותו, אנו צפויים לביקורת נוקבת, ונהפוך ללעג וקלס'.

"משעודכן קרטור על 1000 ההודעות ש"נשלחו", החליט מיד להמשיך בתכנית המקורית, ולנסוע למסיבה שארגן הרב טייץ. כך קרמה המסיבה עור וגידים..."

המסיבה שנערכה על-פי הוראת הרבי מליובאוויטש להרב טייץ, והביאה – לאחר שהרבי שלח מאוחר יותר את ר' מיכל ור' נתן להרב טייץ – להצלת הציון של ר' נחמן מברסלב...

הרה"ק רבי חנה מקאלאשיץ זי"ע

יום ההילולא - י"ח תשרי

אמרתי לספר בזה מה שהיתה לי בימי ילדותי אצל מרן הקדוש מקאלאשיץ זי"ע הי"ד. הנה בשחר טל ילדותי אחזני חולאת רח"ל ונתקלקלו בני מעי למאוד. והיו נשפכים החוצה דם ל"ע וסחי ומאוס בתחלואים גדולים, ולא הייתי יכול להכניס מאכל בתוך פי והייתי בסכנה גדולה רח"ל לא תקפ"ץ וזה נמשך לכמה שבועות. אמי מורתי הצ' ע"ה השתדלה עבורי בכל כוחה והלכה עמי לרופא אחד בעירנו לאנצוט, ואמר לתת איזה דברים לרפואה ולא הועיל כלום במעשיו. לקחו אותי ונסעו אתי לק"ק ריישא יצ"ו מקום משכן כבודו של הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע. שם בריישא נודמנה ג"כ הרבנית מפריסטיק ע"ה אמו של הרה"ק מקאלאשיץ ובתו של מרן הקדוש משינאווא זי"ע, והיא יחד עם אמי מורתי ע"ה נכנסו אתי להרה"ק מקאלאשיץ (הרבנית מפריסטיק היתה בא לעתים קרובות לריישא אצל בנה).

כאשר נכנסו להרה"ק מקאלאשיץ והגישו קוויטעל עבורי, אמר לה הרה"ק מקאלאשיץ, הנה יש רופא טוב ומפורסם דאקטאר העלזנער, תלכו אליו עם הילד, נענתה לו אמו הרבנית מפריסטיק, הלא היא אין לה כסף לשלם לרופאים ומנין תקח לשלם לרופאים גדולים וטובים.

כשראה הרה"ק מקאלאשיץ את מצבנו, קרא לי אליו והתחיל למשש בידי הטהורים על גופי כמו שעושה דאקטאר כשבודק את החולה ואמר "היכן כואב לך? כאן כואב לך?" והי' ממשש בגופי, אע"פ שלא הי' הכאב מבחוץ כלל אלא מבפנים.

אח"כ אמר להגבאי שלו הרה"ח ר' מענדל ע"ה שילך לקנות עבורי מין לחם הנעשה מקמח סולת נקי ולבנה והיו קורין לו "וויצע רייזענע ברייטל" והי' נמכר בדמים יקרים, ונתן לו זלאטע עבור זה (אצלנו לא היו אוכלים לחם הנעשה מקמח חטין כל השבוע מחמת יקרות דמיו, אלא היו אופין לחם ממין הנקרא קארן, ואפי' בשבת כשהיו אופין פת לחם לבן מחטים אך לא הי' דמיו יקרין כמו אותה "וויצע רייזענע ברייטל"), וציוה לתת לי לאכול הימנה. כשהתחלתי לאכול ממנה התחילו בני מעי לעכל את המאכל ולמחרתו כבר פסק השלשול והוטב לי בעזוהשי"ת כדרך כל אדם. וב"ה הוטב לי לגמרי כן יעזור ה' הלאה עמו"ש.

בשנת תרצ"ט, כשהגה"ק מקאלאשיץ היה בעיר ליזענסק ביום כ"א אדר, הכריזו ואמר להקהל: "מהרו ותנו לנצרכים את כספכם כל זמן שעדיין יש בו שויות" (שמעתי מהחסיד ר' שמחה לאנדא ז"ל).

בתקופה ההיא הייתי בעיר ריישא, והיה לי נדוניה מחמי זצ"ל בסך שבע מאות זלאטעס. ביקש הגה"ק מקאלאשיץ ממני שאלוה לו מאה זלאטעס מזה לצורך צדקה. עניתי לו, שכשאחזור לביתי אוציא את הכסף מהבאנק ואשלחנו לו. אמר לי הגה"ק מקאלאשיץ: כן תעשה, כי אצלי הכסף יותר בטוח משם... ואמנם כן היה, כי פרצה המלחמה והבאנק וכל כספי ירד לטמיון.

בזיכרונותי מגיל הרך נשתמר אצלי המאורע הבא. הייתי אז ילד פעוט, אולי פחות מגיל שלוש, והנה ביקר אצלנו האדמו"ר מקולושיץ רבי חנא הלברשטאם הי"ד, בנו של האדמו"ר מפריסטיק רבי מנחם מנדל זצ"ל, חתנו של ה"דברי יחזקאל". היו לו בטעשין חסידים חשובים ונכבדים. בשבתו ע"י השולחן החזיק אותי על ברכיו. והנה נכנס דודי הר"ר מיכאל למברגר ז"ל, ששימש שו"ב בעיר קראקא, והראה לצדיק את ה"חלף". הורידני הרבי מברכיו ונעמדתי בצד, כנראה קרוב מדי, עד שהרבי פנה אלי באמירה: תתרחק מן החלף (=סכין השחיטה)..."

הדבר ארע בנוכחות קהל רב ששהה בחדר. ומאז קראו לי בעיר "שעפעלי" (-גדי קטן, טלה, ביידיש). ואכן עמדה לי ברכתו, ברכת צדיק, שניצלתי מחרב היונה, ונשארתי בחיים אחרי כל הגלגולים... הוא, הרבי, הרחיקני מן ה"חלף".

והרי סיפור נוסף מברכתו של אותו צדיק וקדוש שהתקיימה:

בהיותי באמריקה פעם ראשונה, בשנת תשכ"ב, בנסיעתי הראשונה להסתופף בצל קדשו של האדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל, נסעתי יום אחד ברכבת התחתית ("סאבוויי") לרובע "קווינס", במטרה לבקר קרובי משפחה. לידי ישב בקרון יהודי שזקנו מגולח ושוחחנו. סיפרתי לו את מטרת בואי לאמריקה. שאל האיש, האם שמעתי את שמעו של האדמו"ר מקולושיץ? עניתי לו שהכרתיו, והוא סיפר לי, שהנו

יליד העיר קעלץ בפולין, ובימי השואה נתגלגל ושהה בבית סוהר ביאסלא יחד עם הרבי מקולושיץ. הדבר היה בליל שבת. עמדו להוציאם להורג. הוא, המספר, שכב בפינתו והרהר במה שצפוי להם אולי מחר, אך הרבי עמד להתפלל קבלת שבת ורקד ב"לכה דודי" כמנהגו בקודש מימים ימימה. "כשסיים התפילה שאל אותי, אולי יש לי פרוסת לחם, הלא שבת היום וצריכים לקיים סעודתא דשבתא! מיד נתתי לו חתיכת לחם קטנה שהיתה שמורה עמי. שר האדמו"ר "שלום עליכם", נטל ידים וקידש על הפרוסה, שר ברגש ניגונים וזמירות שבת, ליקט פירורים אחדים ואמר: "זה במקום דגים לכבוד שבת", "זה במקום מרק לכבוד שבת", "זה במקום בשר לכבוד שבת", וכאשר נותר אצלו עוד פירור קרא ואמר: "זה יהיה במקום 'צימעס' לכבוד שבת". לא יכולתי להתאפק יותר ופרצתי בצחוק מר: "רבי, עוד מעט יוציאנו להורג, ואתם עוסקים ב'צימעס'?" ברגע זה הרצינו פניו של הרבי שבעתים ויאמר אלי: "דע לך שיש רבוננו של עולם שמנהג את העולם, ועלינו לקבל את גזירותיו באהבה, ולא לפעול מאומה. אני רוצה שתאמין שהכל מאת השם". אחר שלף מכיסו ממחטה והושיט לידי, אמר: "שמור על המטפחת, אף אחד לא יוכל להזיק לך כל זמן שהיא תהיה ברשותך". ואמנם כן, עברתי את סוף המלחמה כבר נותרו בידי ממנה רק כמה קרעים וחוטמים, קשרתי אותם על אצבעות רגלי בכדי שלא יאבדו וברוך השם ניצלתי, והנה אני לפניך חי וקיים!" סיים האיש.

הייתי בטוח שהסיפור ידוע ולכן לא שאלתיו אפילו מה שמו. נפרדנו בתחנה בה הייתי צריך לרדת. כשבאתי לבאבוב וסיפרתי את הסיפור, חקרו ודרשו, ואף אחד לא שמע מן הסיפור ומהאיש - ראו כמה גדולים מעשי צדיקים, אשר את עצמם לא הצילו מגיא ההריגה, אבל מברכות פיהם ניצולו יהודים מן התופת ושרדו בחיים, זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל.

בהגיענו לרישא [בעת הבריחה בתחלת השואה מצאנו] נכנסנו אל ביתו של הרה"ק ר' חנה הלבפשטאם הי"ד הרבי מקאלאשיץ. הדירה כולה היתה מלאה בפליטים מכל היישובים מסביב, שברחו מפני הגרמנים. הרבי מקאלאשיץ עצמו נכנס בדיוק באותה שעה הביתה, כשהוא עייף ומותש מקוצר רוח ומעבודה קשה שנאלץ לעבוד באותו יום. הרבי התגורר במרחק לא רב מתחנת הרכבת. ומאחר ותחנת הרכבת הופצצה אז על ידי הגרמנים, תפסו הפולנים אנשים וגייסו אותם לעבודה בפניו המסילה מההריסות, כדי שהרכבות יוכלו לחדש את נסיעותיהם, וכך הם נפלו בלהיטות על ה"מציאה" ותפסו גם את הרבי על מנת לענותו קצת. נאלץ איפוא הרבי מקאלאשיץ לעבוד קשה במשך כל היום, בפניו גופות של מתים ובסחיבת גזעי עצים וגרוטאות כבדות של ברזל, והוא הגיע הביתה באפיסת כוחות.

בהכנסו לביתו, התעניין הרבי תחילה אם כל האנשים שהסתובבו בדירה כבר אכלו, ורק לאחר ששמע בבירור כי כולם כבר סעדו את לבם איך שהוא, הלך גם הוא עצמו לטעום משהו.

לאחר שנח קמעה מעמל היום, פנה הרבי אל אבי ע"ה באומרו: "נתן, אני הולך אתכם לגלות!" ("נתן, איך גיי מיט ענק אין גלות"), והתכוון להמשיך יחד אתנו בבריחה מפני הגרמנים. הרבי לבש את מעיל הפרווה שלו, לקח אתו את תיק הטלית והתפילין וכמה דברים נחוצים. כאשר התחיל ללכת, שאל הרבי אותנו לאן אנחנו בורחים? אבי ז"ל השיב שאין לנו יודעים, העיקר לברוח מהגרמנים המתקרבים. בשומעו זאת אמר הרב מקאלאשיץ כי הוא נזכר עתה מה ששמע פעם מזקיניו הקדוש משינאווא על מה שכתוב בפרשת לך לך (בראשית טז, ז-ח) כאשר ברח הגר משרה: "וימצאה מלאך

ה' וגו' אי מזה באת ואנה תלכי ותאמר מפני שרי גבירתי אנכי בורחת". ולכאורה קשה הרי המלאך שאל אותה שני דברים: "אי מזה באת" ו"אנה תלכי", והיא השיבה רק על שאלה אחת "מפני שרי גבירתי אנכי בורחת". ותירץ הרה"ק משינאווא (ראה בספר "דברי יחזקאל" על התורה בפסוק הנ"ל) דבזה שאמרה הגר "מפני שרי גבירתי אנכי בורחת" כולל תשובה על שניהם, כי דרך הבורח שאינו יודע לאיזה מקום הוא בורח, והוא יודע רק שחייב לברוח...

הרבי הלך אתנו בערך קילומטר אחד, ואז התמוטט ולא יכול היה להמשיך יותר. הוא נפרד מאבי ע"ה, במללו בתשישות: "אני מרגיש שכוחותיי אוזלים והולכים". הרבי מקאלאשיץ איחל לנו דרך צלחה, כשהוא רועד מרוב התרגשות ולאחר מכן חזר לרישא. לאחר שרישא נכבשה על ידי המרצחים הגרמנים, עברו על הרבי תלאות וצרות אין ספור. הרבי נדד ממקום מסתור אחד למשנהו, עד היום המר - יום שני של חול המועד סוכות תש"ג, כאשר המרצחים גילו בעיר פריסטיק את הבונקר שם הסתתר. הם אסרו אותו והעבירוהו לבית הסוהר בעיר יאסלא. בו ביום - ח"י תשרי תש"ג - נורה הרה"ק מקאלאשיץ למוות יחד עם יהודים נוספים, הי"ד.

י"ט תשרי

היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע

יום ההילולא - י"ט תשרי

סיפר (הרה"ק רבי אברהם מפורישוב זי"ע): זקני היהודי הקדוש זי"ע בילדותו היה מלמד בכפר אצל נגיד אחד, פעם אחת נחלה להנגיד הלז בנו (אשר למד עמו היהודי הקדוש זצ"ל) במחלת עינים ודרש ברופאים ולא הואיל מאומה, ושמע שהיהודי הקדוש זי"ע שהיה מלמד של בנו הנ"ל נתגלה לרבי ונסע אליו עם בנו ששמו היה משה, ודיבר היהודי הקדוש זצ"ל עם בנו זה התלמיד שלו בד"ת בפלפול, וכשגמר הפלפול אמר אליו: משה אתה שומע (בלשון שאלה) אם הוא מבין את דבריו, והשיב התלמיד כן, ואז אמר היהודי הקדוש זצ"ל כתיב (ויקרא י, כ) וישמע משה ויטב בעיניו, ומיד התחיל לראות בעינו ונתרפא, זי"ע.

רבי דוד מלעלוב והיהודי הקדוש ישבו פעם יחד באכסניא ודיברו מצדיקים וישב שם איזה גוי, ובחוץ היה קור גדול ושלג. ולפתע הקיץ הגוי וזעק בקולי קולות וברח לחוץ לקור הנורא. ואחר רגעים מספר חזר הגוי לאכסניא ונשכב שוב לישון ושוב זעק בקול גדול וברח, וכשסיימו שאלו את הגוי לפשר מעשיו והשיב שבשעה ששני יהודים אלו מדברים מרגיש הוא שחותכים בבשרו, ונענה היהודי הקדוש שאכן כן הוא, כשמדברים מצדיקים חותכים את כל הסטרא אחרא, והגוי הלזה הוא א שטיק סטרא אחרא לכן מרגיש הוא שחותכים בבשרו.

...כנודע זה המעשה מהרב הקדוש איש היהודי זלה"ה מפרשיסעחי, שהי' בעירו בית כזה אשר לא טהור, ופעם גברה עליהם המחלה מאד ר"ל ויבואו ויצעקו אליו. אז נפל ד"ת בפיו ברמזים וגימטריאות ואחר תומו ד"ת הלזה שאל אם הגימטריאות נכונים עליהם בחשבונם אז נתרפאו ויהי כן. וזהו שאמרה"כ 'ישלח דברו וירפא', ישלח דברו להצדיק וירפאם.

הרה"ק רבי נחמיה מביחוב זי"ע

יום ההילולא - י"ט תשרי

האדמו"ר רבי נחמיה מביחוב בן [הרה"ק רבי יעקב יצחק] היהודי הקדוש מפרשיסחא נולד בשנת תקס"ח... הוא התחנך על ברכי אחיו הגדול רבי ירחמיאל מפרשיסחא. כן נסע הרבה לרבי ישראל מריז'ין שהוקירו מאוד. אביו התבטא עליו ועל אחיו רבי יהושע אשר מפוריסוב שהם בחינת "שני ספרי תורה". הי' חתנו של רבי חיים משדה לבן. כבן עשרים נתמנה כאדמו"ר בביחוב שבמחוז לובלין. הוא התפרסם עד מהרה לבעל מופת נורא. חסידיו ראו אצלו התגלות אלקות, והי' בבחינת "ויגזור אומר ויקם לך". תורתו ומופתיו נתפרסמו בספר "מעשה נחמיה". הוא נפטר בי"ט תשרי (יום פטירת אביו) בשנת תרי"ג.

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ממעזיבוז זי"ע

יום ההילולא - י"ט תשרי

הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל ממעזיבוז זצוק"ל נולד בשנת תקצ"ב לאביו הרה"ק ר' משולם זוסיא מזינקוב זצוק"ל בן הרה"ק ר' יצחק מאיר מזינקוב זצוק"ל בן הרה"ק מאפטא זצוק"ל. בו' אדר תר"ט נשא את הרבנית לאה רחל בת הרה"ק ר' שלום יוסף מסאדיגורא זצוק"ל בן הרה"ק מרוז'ין זצוק"ל. עם פטירת אביו הק', בג' אלול תרכ"ד, הקים חצרו בעיר מעזיבוז, ושם נהג עדתו הק' בתפארה. נפטר י"ט תשרי תרמ"א, ומנו"כ בקאמינקא.

בזמן הרה"ק ראי"ה ממעזיבוז, היה אז תחת שלטון הצאר ימ"ש גזירת הקנטוניסטים, שהיו גוזלים ילדי ישראל למחנות הצבא. ובשמחת תורה היה אצלו עת רצון גדול להינצל מן הגזירה, והיה מצוה ללבוש בגדים כדוגמת החיילים, ומברך שיצאו ידי חובתם במה שנדמו להם להתלבש כמותם, וברכותיו הק' נתקיימו.

ה"קדושת אהרן" מסדיגורה זי"ע

יום ההילולא - י"ט תשרי

מסופר על זקני הרה"ק רבי אהרן מסאדיגורה זי"ע בעל הקדושת אהרן (שנפטר בקוצר ימים כשהוא אך בן ל"ו שנים), שכשהיה צריך ליקח איזה רפואה שרשם לו הרופא, היה לוקח הכף עם הרפואה עד לפה ומניחו, ואמר שמיתאמרי שהמלאך רפאל מתלווה אל הרופא כדי לרפאות החולה, והנה כיון שלקחתי הרפואה בידי כבר בא המלאך לרפאות, ושוב איני צריך לעשות מעשה בפועל, והקב"ה כבר ירפא אותי כך.

הרה"ק רבי ייבי מאוסטרהא זי"ע

יום ההילולא - כ' תשרי

הרה"ק רבי ייבא מאוסטרהא אמר: פעם שמעתי כרוזא ברקיעא שאם ארצה ינתן לי הרשות והכח לראות דברים נסתרים ותמוהים, ולקחתי הורמנא לעצמי וראיתי דברים גדולים ועצומים מדברים הנעשים בעולם, שנראים לכאורה כתמוהים ומבלי חשבון ח"ו, אבל התבוננתי וראיתי שהכל מתנהג בחשבון נפלא מאד עד לפרטי פרטים...

וסיפר: פעם אחת באו אליו עם קוויטל עבור מקשה לילד, ודרש בפדיונה חמשה רו"כ, ותוך זמן קצר נכנסה אשה עם זעקה גדולה שבעלה נוטה למות ר"ל, וגם היא נתנה בפ"נ חמשה רו"כ, וראה שבעלה צריך להתגלגל בוולדתה של המקשה לילד, וכיון שהוא עדיין לא נפטר מן העולם מתקשה האשה בלידתה, ותוך זמן קצר נפטר האיש והאשה ילדה בן למז"ט. אולם לאסונו של הילד נפטר אביו עוד בהיותו ברחם אמו ואמו שהקשתה בלדתה נפטרה בעת הלידה ר"ל. ונתגדל כעני והיה מחזר על הפתחים, פעם נקלע לביתו של הרה"ק רבי ייבא לבקש נדבה ונתן לו עשרה רו"כ, דמי הפדיונות שקיבל בעדו.

לימים הזדמן הרה"ק לשמחת נישואין בבית נגיד שחיתן את אחד מצאצאיו בסעודה גדולה ומפוארת, וכל נכבדי ושועי העיר הסבו שם וכל אחד קיבל מקום לפי כבודו, העשירים במקומם והעניים במקומם, ונגש זה הנער העני וביקש לישב בראש השולחן דייקא ועמד על דעתו ונתיישב שם בכח, ובעל השמחה לא רצה לקלקל השמחה ונתן לו לשבת שם.

אני בראותי כל זה - סיפר הרה"ק - ידעתי מה הביאו לעני להתנהג כך, שכן העני הזה הוא נשמת אביו של הגביר המחותר, ולזה הרגיש בנפשו שהוא הבעל שמחה ומקומו בראש.

לאחר הסעודה כשאספו את הכלים ראו שחסר כלי אחד יקר מפז, ומיד נתנו עיניהם בעני הלזה שבוודאי כל כוונתו לישב בראש היה משום שרצה לגנוב... והתחילו לחקרו ולבזותו עד כדי הכאה ממש. בראותי כל זה לא יכולתי לשאת עוד ובקשתי מן השמים שיקחו ממני את המדריגה והכח הלזה.

הרב הגאון רבי יהודא אבי רב ייב"י צצוק"ל, היה מגיד דק"ק אוסטרהא, וכשנפטר, היה אז רב ייב"י בן טו"ב שנה, ורצה הרב הקדוש בעל "תולדות יעקב יוסף" להיות מגיד במקומו בעיר אוסטרהא, ונסע הוא ותלמידו הרב הקדוש רבי יעקב שמשון משיפיטיווקע צצוק"ל לק"ק אוסטרהא, ובאו לבית הרב רב ייב"י, ושאל אותם הרב הקדוש רב ייב"י: מה לידידי בביתי? וענה הרב מפולנאה: אני רוצה להיות מגיד בפה! שאל רב ייב"י מהם: ומה תרצו ממני? אמרו לו: רצוננו שמעלתו ישתדל בזה! אז אמר להם: נלכה להזאסמאנים, שהיו אז נכבדי העיר, ואם הם יסכימו על זה כן יקום. והלכו כולם יחד למשפחת הזאסמאנים, ואמר הרב הקדוש רב ייב"י להזאסמאנים: תדעו שהרב מפולנאה רוצה שתסכימו שיהיה הוא מגיד בפה! ואמרו לו: אין הדבר תלוי בדעתינו רק לכו אל בעל הבית פלוני, וכאשר יאמר כן יקום!

והלכו אליו, ושאל הבעל הבית להרב רב ייב"י: יוסלי מה לך פה? ואמר לו, הנה הרב מפולנאה רוצה להיות מגיד בפה! והבעל הבית היה מונח במטה ולומד משניות, ושאל להם: ומה תרצו ממני? לכו להואסמנים! אמרו לו: כבר היינו אצלם ונתנו הדעה לכבוד מעלתו! אז אמר להם: אם כן אין אני מסכים לזה! פתח הרב משיפטיטיוקע ואמר לו: תדעו עם מי אתם מתחילים, עם הרב מפולנאה! אשר אני זעירא דמן חברייא שלו! ואני בקי בכל הש"ס! ענה הבעל הבית: הפרק משניות שלי שקול יותר מהש"ס שלכם! פתח רבי יעקב שמשון שוב ואמר: אני בקי בש"ס בבלי ירושלמי ספרא ספרי! ענה כעל הבית: הפרק משניות שלי חביב יותר! ונפטרו מאצלו, וחזרו לבית הרב רב ייב"י, ועשה להם סעודה גדולה, ונסע עמם בעגלה שלהם ללוותם, ועגלה שניה הולכת אחריהם, כדי שיוכל הרב הקדוש רב ייב"י ליסע חזרה להעיר.

וכאשר נסעו לפני בית הבעל הבית הנ"ל, ויפן הרב מפולנאה פניו להעיר, וענה בקול: העוד אוסטראה קיים? וענה הרב רב ייב"י להרב הקדוש התולדות: מה תאמרו? אתם שמעתם כרוז מן השמים, "יוסף הוא השליט על הארץ", תחשבו שעליכם ירמוזון הדברים, אבל טעיתם, רק הכוונה הוא עלי, ששמי גם כן יוסף! מיד הודה הרב מפולנאה, ואמר: ודאי טעית! כי לא ידעתי ששמכם "יוסף", ובדין מגיע לכם לירש כבוד אביכם! ואם כן שלחו אחר הבעלי בתים נכבדי העיר. ויבואו הנה להכתיר אתכם בכתר המגידות! וכן עשו, ושלחו את העגלה אחר נכבדי העיר, ויבואו כולם וקבלו את הרב רב ייב"י עליהם למגיד, והרב מפולנאה בירך אותו ברכת מזל טוב.

הרב התולדות נסע לביתו לפולנאה, ושלח להרב הקדוש רב ייב"י כוס זכוכית במתנה, והיה הכוס ההוא חביב אצל רב ייב"י עד למאד, והיה מחזיקו לכוס של קידוש.

והרב רב ייב"י היה דרכו בקודש, לשבת בשבת קודש וביום טוב, עם בניו ובנותיו סביב לשלחנו. ופעם אחת בשמחת תורה, קודם שבא הרב רב ייב"י אל השלחן לקדש, והנה פרח עוף על השלחן ושבר כוס הנ"ל, וכאשר ראתה בת הרב כי נשבר הכוס, אשר היה חביב על אביה יותר מכל הון, נתעלפה, והקיצו אותה והכניסוה לחדרה. וכאשר בא הרב הקדוש רב ייב"י אל השלחן, שאל על בתו היכן היא, והוכרחו להגיד לו כל המאורע, וצוה שיקראו אותה אל השלחן, ובאתה בבכיה אל השלחן, ואמר לה הרב רב ייב"י: בתי למה תבכי? הלא נמצא כוס אחר! וכאשר ראתה כי אין אביה מקפיד כל כך, קבלה גם היא תנחומין.

אמנם הרב רב ייב"י אמר תיכף להגבאי שלו, לילך להסוחרים, להוודע מי מהם יסע תיכף במוצאי יום טוב לבארדיטשוב. והלך המשמש, ונודע לו אשר פלוני הסוחר יסע תיכף במוצאי יום טוב, ושלח הרב רב ייב"י אחר הסוחר ואמר לו: הנני אומר לך באזהרה גדולה, שתיכף במוצאי יום טוב תבוא אצלי, כי יש לי דבר נחוץ עד למאד! והבטיח לו האיש שיבא. ותיכף במוצאי יו"ט בא הסוחר אל הרב הקדוש, ואמר לו הרב: הנה מפה אוסטראה לבארדיטשוב יסעו דרך עיר פולנאה, והנני גוזר עליך, שתלך להרב מפולנאה, ותאמר לו שאני פורס בשלומו, וגם תאמר לו שהכוס נשבר! ואמר האיש הסוחר: בטח אעשה ואקיים כאשר רבינו מצוה! וכפל ושלש הרב את דבריו, באזהרה גדולה לבל לשנות.

ונסע האיש תיכף בלילה, ובדרך ראה כי גברה עליו השינה, וביקש מהערל העגלון שכאשר יבואו עירה פולנאה, יקיץ ויעורר אותו, כי יש לו דבר נחוץ בשם, והעגלון הבטיח לו. אמנם כאשר באו לפולנאה

לא הקיצו, וכאשר עברו כפרסה מן העיר, וייקץ האיש וירא, והנה הוא רחוק מפולנאה ערך פרסה, ביקש מהעגלון שיחזור להעיר, וישלם לו שכר טרחו בטיב, אבל העגלון לא רצה בשום אופן לשוב העירה, וירד הסוחר מהעגלה ורצה לילך רגלי העירה, אמנם העגלון לא הניח אותו, ורצה להרגו אם ילך להעיר, ובדרך נס ניצל מהעגלון, וברח להעיר פולנאה.

וכאשר בא להעיר, ראה שאנשי העיר בוכים וצועקים מאד, כי הרב הקדוש "התולדות" הוא חולה מסוכן ר"ל, והלך האיש עד חצר הרב, והנה החצר מלא אנשים ונשים וטף, מפה אל פה, וקול הבוכים נשמע עד למרחוק, והיצר לאיש מאד, כי איך יקיים גזירת הרב רב ייב"י, ונפל עצה בלבו, והתחיל לצעוק בקול גדול: הניחו לי להרב, כי יש לי רפואה עבורו! ופינו לו מקום, והניחו אותו לכנס פנימה אל הרב. כאשר בא החדרה, הלך אל הרב ולחש באזניו: הרב רב ייב"י פורס בשלומכם, והכוס נשבר! ותיכף פתח הרב התולדות את עיניו, ואמר: ברוך השם, כי הכוס נשבר, ואנחנו נמלטנו! ונתרפא לאט לאט, וחיה אחר זה כמה שנים.

והמעשה שהיה כך היה, כי הבעל שם טוב אמר להתולדות, שיסתלק באסרו חג סוכות, ולא יסתלק עד שיסלקו אותו מהרבנות.

ואמר הרב בדעתו, זה שיסלקו אותו מהרבנות זה כמעט דבר שאי אפשר, כי מי ירהיב עוזו בנפשו לסלק אותו מהרבנות, וכאשר חלה אז באסרו חג, היה אצלו בטח כי על זה היום היה כוונת הבעל שם טוב, ולכן היה מכין עצמו לדרכו לעולם העליון, אך כאשר שמע כי הכוס נשבר, שמח, שהגזירה נתקיימה בכוסו.

וכשהגיע עתו להסתלק, הלכו איזה בעלי מלאכות בשמחת תורה, לפני חלון הרב התולדות, שכורים ומזמרים, וקרב הרב לאחד מהם ואמר לו: מה השמחה אצלך? האם הרבה תורה למדת? ויען האיש ויאמר: אם אני לא למדתי הלא כבוד תורתו למד, ואם אחי עושה שמחת נשואין ישמח לבי גם אני והודה הרב ואמר לו: צדקת בדברך! וענה האיש: אם הצדק אתי אני מסלק כבוד תורתו מהרבנות, כי צדיק אני בדברי יותר מן הרב! ונתבהל הרב מאוד, וכאשר פנה האיש ללכת, פתח הרב הקדוש וקרא עליו הפסוק, "גם א-ל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל", ותיכף מת האיש, והרב הקדוש מיהר עצמו בשמחת תורה לעשות כל מה שצריך, ומוצאי יום טוב, שלח אחר החברה קדושה, ויצו לביתו, ונפטר בכבוד גדול, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

סיפר (הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב ז"ע) מעשה שהיה בימי הה"צ רב ייב"י מאוסטרא זלה"ה, והה"צ רבי פנחס מקאריץ שהיה גם כן באוסטרא. ודרכו של הר' פנחס, לילך בכל לילה לטבול בהמקוה שהיה בעיר. והיה קשה בעיניו הבלן להטריח את עצמו בכל לילה לפתוח לו את הדלת, ולמד את הר' פנחס שיוכל לפתוח בעצמו את הדלת. ופעם אחת, הלך הר' פנחס בלילה להמקוה, ונפל עליו הדלת, ונפל לארץ מת. ונודע הדבר להה"צ רב ייב"י, ובא ועמד אצלו, ואמר: רבוננו של עולם, לא אוזו מכאן, עד שיעמוד חי, ואני מבטיח לך, שתהיה לך נחת רוח ממנו. ועמד על רגליו ויחי. עד כאן.

שמעתי ממרן הרמ"ח שפעם פרצה שריפה גדולה במחוזו של רבי ייב"י, ויצא הרה"ק והסתובב סביב העיירה, ובכל מקום שדרך בכף רגלו נכבה האש, ונצלה העיר מכליון ר"ל.

הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע

יום ההילולא - כ"א תשרי

פעם אחת, בא לפני אביו, הס"ק מרוז'ין זי"ע, איזה חסיד, לשפוך לפניו שיחו ולהיוושע בדבר ישועה ורחמים. אדמו"ר (הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב) זלה"ה, שהיה אז רך בשנים כבן אחת עשרה, הבחין באותו חסיד שהוא שרוי בצער רב ובדאגה גדולה, והבין שצרתו, צרה גדולה, על כן, נתעורר בו רצון לדעת איך יפול דבר ומאין תבוא ישועתו. המתין אדמו"ר אצל פתח חדרו של אביו הס"ק, עד שיצא החסיד מלפני הקודש, ושאלו מה אמר לו אביו הרבי, סיפר לו החסיד ברכת הרבי, השי"ת יעזור. אמר לו אדמו"ר, הכנס שוב אל הקודש פנימה ושאל מלפני אבי מה יהיה עד שיעזור השי"ת. ציית לו החסיד ויעש ככל אשר צוהו, וכשיצא סיפר לאדמו"ר, שענה לו הרה"ק מרוז'ין, עד שיעזור השי"ת גם יעזור השי"ת, כששמע אדמו"ר הקוה"ט דברים אלו, פתח ואמר, לזה כיוון הכתוב (בראשית כח טו), כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך, גם עד אז לא אעזבך ואעזור לך.

אספר מעשה מופלא ששמעתי מפ"ק אדמו"ר מסלונים מהר"א זי"ע (בעל "ברכת אברהם") וזה תכנונו: מעשה ביהודי מן התועים פורקי העול במדינת גאליציה, והוא עיתונאי (זשורנאליסט בלע"ז) המספר חדשות לקוראיו בכתבי העתים, שנתאוהו להכיר את הצדיק רבי דוד משה מטשורטקוב זצ"ל ונסע לבקר בהיכלו. בבואו ביקש רשות להיכנס אצל האדמו"ר בחדרו הפרטי וניתנה לו. נכנס רבי דוד משה בשיחה עמו ודיברו מה שדיברו על הא ועל דא עד שנזרקה מבין שניהם מלה בענין המגדל הרם "אייפל" שמתנוסס בעיר הבירה פאריז. אמר הצדיק: "מגדל זה בנוי בחכמה נפלאה. אדריכל גאון עשה את תכניותיו בתבונה יתירה שיש להשתומם עליה, האם שמת לב מימך לאשנב המיוחד שהתקינו במגדל ע"פ חישוב הנדסי נדיר בקומה פלונית, אשנב פלאי ממש, המווסת כראוי את זרימת האויר וחדירת האור לכל המגדל כולו?!"

לשמע דבריו נתמלא העיתונאי פליאה וסקרנות. הוא עצמו הספיק בחייו לבקר עשרות פעמים במגדל "אייפל" המפורסם, ומדד בשעלו את כל מוצאיו ומובאיו, אך מעולם לא הבחין באשנב הפלאי שהצדיק מדבר אודותיו ולא שת לבו לחידוש האדריכלי שמתגלם בו. היש ממש בדיבורים אלו? מטעמי נימוס ובושה לא שאל מאומה וביקש רשות ונפטר מהרבי בברכה ויצא מאתו. אחר פנה לדרכו, לעיר הגדולה וינה, שם חיפש בחנויות המתאימות אחרי פרוספקט הסברה המיועד לתיירים הרוצים לבקר במגדל "אייפל" ויש בו תרשימים מדוייקים של כל הקומות והמדורים והמדרגות שעולים בהן מקומה לקומה, אף שרטוט קל לא נעדר. כיון שעלתה בידו לרכוש את הפרוספקט איתר מהרה את האשנב ששמע אודותיו מפי האדמו"ר בטשורטקוב ולהפתעתו נוכח לראות כי אמנם יש דברים בגו, האשנב ממוקם בגובה מחושב ובזווית מתאימה שיש בהם כדי להשיג את המטרות שהזכיר הצדיק מענין וויסות האויר והאור במגדל כולו, ויש בו אכן משום גאונות אדריכלית. נפעמה רוחו של העיתונאי, השקט לא יוכל, מנין לו לצדיק השקוע בד' אמותיו ידיעה זו? על קצה לשונו נתלתה שאלתו של בר-יוחניא איש רומי השואל את התנא רבי אליעזר ב"ר יוסי (מדרש אסתר רבה פרשה ב'): "בחיך, רבי, אם חדרי תורה גילה לכם הקב"ה שמא גם חדרי סעודה?!" ולא נתקררה דעתו עד שחזר כעבור יום אל מסילת-הברזל

וקנה כרטיס נסיעה ברכבת הראשונה היוצאת לטשורטקוב, חזר ובא לפני הצדיק, אחרי שניתנה לו הרשות להיכנס, כשפליאתו בפיו: מהיכן ידע הרבי את כל מה שסיפר בנוגע לאשנב בקומה פלונית במרומי המגדל אך לא בשיא גבהו? וכי ביקר מימיו ב"איפל"? אמר לו הצדיק בניחותא: "הבה ואפרש לך שיחתי. אמנם מימי לא הייתי במגדל בגופי, אלא בכל בוקר כשאני אומר ברכות השחר בשם ומלכות, לפני שאני מוציא מן הפה את המלים "מלך העולם", הרי אני מתבונן ומשקיף מעט על העולם שאני ממליך אותו ית' עליו... הריני מסתכל... ובהביטי ראה ראיתי גם את האשנב הפלאי הזה אשר במגדל "איפל"... העין ממש לא שבעה מהתפעלות נוכח גילוי כזה של חכמה..."

הצדיק דיבר בפשטות, כאילו מדבר על ענין טבעי מובן מאליו, שבאומרו "מלך העולם" סוקר הוא וצופה בעיניו הטהורות את כל התחום האינסופי שממליך עליו אותו ית' בתפילתו. אולם הדברים פלחו כחץ בלבו של העיתונאי היהודי שנתרחק עד כה משרשיו. הוא קרס תחתיו מתעלף. המשמשים בקודש חשו לעורר אותו והשיבו רוחו לתחיה. אחרי שעה קלה חזר לאיתנו אך לא חזר שוב למקצועו. בנפשו פנימה התחוללה מהפכה. העיתונאי זנח לחלוטין את כל עולמו ונהפך לבעל תשובה. המופת החי של הטשורטקובי לא נתנו להמשיך בשיגרת חייו כמקודם וסופו שנעשה חסיד בעל מדרגה והגיע למקום שצדיקים גמורים אינם יכולין לעמוד בו.

סיפר לי הרה"ח ר' משה כהן ז"ל, הרה"ח ר' אברהם אהראנאוויטש סיפר לי, שנכנס פעם אצל הרה"ק מבאיאן-לייפציג זצ"ל, אמר לו הרבי מלייפציג, עכשיו יצאה מחדרי אשה אחת שדודי מטשארטקוב פעל אצלה תחיית המתים.

וסיפר מה שסיפרה לו האשה, שכשהיתה ילדה קטנה חלתה מאד מאד (היתה בת יחידה) ונסע אביה להרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב זצ"ל, ובכה בקולות שבתו חלתה, עד כדי כך (בכה) שהגבאים רצו לגרש אותו מחדר הרה"ק, כי הכה גם על השלחן. אמר הרה"ק, תבריא, יהי' לה רפואה שלימה. צעק אביה, ברצוני שהרבי יבטיח, אמר הרה"ק, אני מבטיח שתתרפא. יצא מחדר הרה"ק ונסע לביתו.

כשהגיע לביתו מצא את בתו כבר מתה רח"ל ומונחת על הקרקע, ונרות דולקות סביבה, ונתבלבל מזה, כי כאן שמע מפיו של הרה"ק שמבטיח שתתרפא, וכאן מצאה מתה, ונשאר עומד שם, עד שהרגיש בתו מנענעת עצמה קצת, כבה את הנרות, וקמעא קמעא חזרה לבריאותה.

אחר כך סיפרה לאביה, שראתה כשהיתה מונחת על הקרקע, איך שאיש זקן אחד שראשו כפוף, ויש לו שני קצוות בזקנו, הולך הלוך ושוב, ואומר בזה הלשון, אם הבטחתי לה, עליה להבריא, וכה אמר עוד הפעם ועוד הפעם כשהלך הלוך ושוב. אחר כך כשהיתה פעם עם אביה אצל הרה"ק מטשארטקוב וראתה את הרה"ק, צעקה לאביה, זהו האיש שראיתי אז.

זקני ז"ל קיבל פעם מכתב מאת דודו ברוסלאנד אודות גוי אחד שהיה מצער היהודים, וכתב דודו שם הגוי ושם אמו וביקש מזקני ליכנס אל אדמו"ר הזקן מטשארטקוב זצ"ל ולהשתדל אצלו שימות הגוי. ומשום שזקני ז"ל היה אז חולה ולא היה שייך לו לנסוע, הלך אדוני אבי ז"ל במקומו. כשבא לטשארטקוב מסר המכתב אל הרבי שקרא אותו ואח"כ אמר אל הגבאי הירשל בשחוק על פיו "הירשל איך אהבת את הסיפור הזה?" וקרע הרבי כל המכתב לרסיסים. לאחר כמה שבועות קיבל זקני ז"ל מכתב שהגוי מת.

אדמו"ר הקוה"ט ציס"ע (הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע) היה מנהגו לערוך השלחן הטהור בימות החורף, בעת סעודת ליל שבת קודש, ובשבתות הקיץ בסעודת היום. פעם אחת, בעונת הגשמים, אמר אדמו"ר זלה"ה למשמשיו, שבשבת הבאה לא יערוך השלחן, ועל כן, אל יכנסו לסעודה כי אם בני הבית והמשמשים. והנה, באותו שבוע עלה בדעת הרה"ח רבי יוסף מסאניק ז"ל, לעלות לטשורטקוב לשבות שם בצל הקודש, להתבשם מאורו של כ"ק אדמו"ר הקדוש זי"ע. ובבואו שמה, ובשמעו את החסידים משוחחים ביניהם, ומספרים שבשבת זו אין אדמו"ר עורך השלחן, נצטער צער רב, ויחר לו הדבר מאד. כי הרבה טרח ויגע לבוא אל הקודש, והנה עתה לא יזכה לראות את הרבי בשעת עריכת השלחן. ולרוב חשקו ורצונו נכנס מבעוד מועד להיכל שבו היה אדמו"ר מקדש, והחביא עצמו מתחת לשלחן, כדי שיוכל לראות בעיניו מהלך סעודת השבת.

בהגיע הזמן המיועד נכנס אדמו"ר הקדוש להיכל, ועמו בני ביתו והגבאים, לסעוד סעודת חקל תפוחין קדישין. וכנזכר לא ניתנה הרשות להכנס לכל הקהל הקדוש הצובאים על דלתות ההיכל, על פי מאמר אדמו"ר זצוק"ל זי"ע. אחר אמירת שלום עליכם כנהוג, ואחר שבנו הרה"ק רבי ישראל הגיש הכוס על ידו והגיע הזמן לקדש, נשתהה אדמו"ר הקדוש איזה זמן, וחזר והוריד הכוס מידו, ופתח ואמר. מקובל בידינו, שכאשר נמצאים בעת צרה, אז יאמרו בפה מלא, לוי יצחק בן שרה סאשע - שם קדשו של הרה"ק מבארדיטשוב ושם אמו - עזור לי. ואחר שסיים דבריו הניח שוב הכוס על ידו הקדושה, וקידש על היין. הרה"ח רבי יוסף, ששהה כל אותו זמן מתחת לשלחן ושמע דיבורי קודש אלו יוצאים מפי הרבי, נתיישב בליבו, שבוודאי אליו יכוונו הדברים, ובוודאי יצטרך להם בזמן מן הזמנים. כי הלא מלבד בני הבית לא היה שם איש, ורק הוא אשר הסתיר עצמו שם. ועל כן, שינן הדברים היטב, וישמרם בליבו לעת הצורך. גם בשוכו לביתו, שינן הסגולה הזאת לבניו ולבני משפחתו והזהיר אותם לזכור הדבר היטב, כי בוודאי לא דבר ריק הוא שאז דווקא ראה הרבי לספר הדברים. וגם אחר שעברו שנים רבות ונסתלק רבי יוסף לעולמו, המשיכו בניו ובני ביתו לשנן לעצמם סגולה זו בהאמינם כי יבא יום שיצטרכו לזה. בשנות הזעם והחימה, במלחמת העולם השנייה, כאשר כבשו הרוצחים הגרמנים את העיר קראסנע, החלו מיד במעשי הרציחה והטבח כמנהגם. ריכזו הנאצים כשלושים יהודים מתושבי העיר, ובתוכם אחד מנכדיו, והוציאו אל מחוץ לעיר, והורו להם לחפור קברים לעצמם ולהכנס אל תוכם, כשבכוונתם לירות עליהם כשהינם בתוך קבריהם. והנה, ברגע האחרון טרם הוציאו מחשבתם מן הכח אל הפועל, נזכר נכדו בסגולה הנ"ל שקיבל מאביו, ויצעק בקול גדול ובלב נשבר רבי לוי יצחק בן שרה סאשע פון בארדיטשוב, העלף מיר!

לקול זעקתו, נפנה אליו מפקד הקלגסים, וישאל אותו מה צעק. ענה לו הנ"ל, צעקתי שברצוני לילך ולשוב אל ביתי. המפקד שחמד לו לצון, ציוה עליו לצאת מן הבור ולרוץ מהר אל עבר הנהר בכיוון העיר, ולחייליו הורה לכוון את רוביהם אליו, ולהמטיר עליו כדורי עופרת להרגו במיתה משונה. הנ"ל הזדרז לצאת מן הבור, וינס להציל לנפשו מידם, ויקפוץ אל הנהר ויעבור אותו בשחיה כל זאת בעוד שהנאצים יורים עליו מכל הצדדים. ובדרך נס ממש עלה בידו לנוס עד ליער הקרוב, שם התחבא על איזה עץ משך שלושה ימים, וישב אל ביתו, שם מצא את בני משפחתו יושבים שבעה ומתאבלים עליו, הנכד הנ"ל זכה להקים דורות ישרים אחר המלחמה.

כ"ג תשרי

הרב דוד הלוי יונגרייז זי"ע

יום ההילולא - כ"ג תשרי

הגאון המקובל רבי דוד יונגרייז זצ"ל, גאב"ד "העדה החרדית" בירושלים, היה פעם ב'יחידות' ארוכה אצל הרבי בה שוחח עמו הרבי גם הרבה בענייני קבלה. מלבד התפעלותו והתרגשותו העצומה מהדברים ששמע מהרבי בעניינים אלו – סיפר בהתפעלות כי כשעלה לדיון הנושא של מקומות בירושלים שמספק יש לנהוג בהם פורים גם בי"ד, כמו למשל, הדסה והדרכים המובילות אליה, אמר לו הרבי, בערך: במסלול הישן של אוטובוס בקו תשע-עשרה שנסע ממקומות אלו ואלו יש לנהוג לכאורה כך וכך ואילו במסלול החדש, העובר ממקומות אלו, לכאורה זה אחרת. וכך ישב הרבי ו"טייל" עמו ברחובות ובשכונות של ירושלים, כאילו הרבי בילה בה את כל שנותיו, ומדובר על מקומות שהוא, ר' דוד, כיליד ירושלים, לא ידע על קיומם... והפטיר על כך הגאון הראב"ד:

- על זה נאמר שצדיק צופה מקצה העולם ועד קצהו... אשריו ואשרי דורו

כ"ד תשרי

הרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" זי"ע

יום ההילולא - כ"ד תשרי

שמעתי מהרה"ח ר' אהרן יוסף ריזל שליט"א שהתולדות הגיע פעם לעיר, וסמוך לעיר הזאת נולד בן ליהודי ובא האיש להזמין את התולדות ובקשו לבוא לברית ויתן לו סנדקאות והסכים, אבל ביקש ממנו שרק כאשר הכל יהיה כבר מוכן ברגע האחרון לפני הברית יקראו לו, כי אין לו זמן לחכות, והבטיח לו היהודי שכך יהיה והכל כבר יהיה מוכן, כשבא היהודי עם התולדות לבית ששם הברית ראו שיש רק תשעה אנשים ואי אפשר לעשות את הברית, והאיש פחד מאד מהקפדתו של בעל התולדות ומיהר לרחוב לחפש עשירי, ומצא יהודי הולך לדרכו, שאל אותו אם הוא מוכן להצטרף לברית ולהיות עשירי, ענה לו 'זאל זיין אזוי' (שיהי כך), אח"כ שאל אותו אם הוא רוצה באיזה כיבוד, ענה 'זאל זיין אזוי' (שיהיה כך), וכל דבר ששאלו אותו ענה 'זאל זיין אזוי' (שיהיה כך), כשבא לבית שאלו התולדות מי אתה יהודי: ענה 'זאל זיין אזוי' (שיהיה כך), ואחרי הברית ביקש התולדות שיקראו אותו לחדר שלו ונעלם האיש ואיננו. והי' זאת לתמי' גדולה לתולדות, ועשה שאלה בשמים מי היה האיש, ענו לו שזה היה אלי' הנביא ובא ללמד אותו שעל כל דבר צריכים להגיד 'זאל זיין אזוי', כלומר לקבל הכל מה שהקב"ה עושה באהבה, כל מה שעובר על האדם ירגיל עצמו תמיד לומר 'זאל זיין אזוי', אח"כ עלה התולדות על העגלה ונסע לדרכו מן הברית, פתאום ניגש אליו איש אחד וביקשו שיתן לו לעלות על העגלה, ושאל אותו התולדות מי אתה ושוב ענה 'זאל זיין אזוי'.

[כשסיפרו זה הסיפור להצדיק ר' יצחק מתתיהו לוריא זצ"ל ענה שכן כתוב בתורה על כל יום ויום של הבריא נאמר ויהי כן, וכן ביום השישי (בראשית א. ל) כתוב ויהי כן, ולכאורה אין לו משמעות

בפסוק, כי לא כתוב שם שום דבר שנברא שלכן יאמר הקב"ה ויהי כן, אלא הביאור הוא שלא הקב"ה אמר ויהי כן אלא אדם הראשון אמרה, כאשר אמרו לו שיצטרך לאכול באבוס אחד יחד עם בהמות וחיות, וקיבל עליו את הדין אמר ויהי כן, ולכן נתנו לו רשות לאכול בנפרד ולא יצטרך לאכול יחד עם הבהמות והחיות].

בעיירה אחת שבפלך וילנא נישאו זוג צעיר זה לזו. כעבור זמן קצר אחרי הנשואין הרגישה האשה, שבעלה נוהג במנהגים מוזרים, שלא הורגלה לראותם: קם בחצות לילה ועורך "תיקון חצות", כאור הבוקר הוא הולך בכל יום למקוה לטבול, וקורא באיזה ספר, שהוא מצניעו אחרי קריאתו במטתו תחת הכסת. סיפרה האשה את הדבר לאביה, והלה הלך והוציא מתחת הכסת את הספר, לראות מה טיבו. פתח את הספר, והנה חשכו עיניו מראות: הספר הוא... "תולדות יעקב יוסף", שמחברו היה מראשי ה"כת". נתפס איפוא חתנו לה"כת".

מאליו מובן, שהחיות תיכף כשראה את חתנו שפך עליו כל חמתו, והמטיר עליו מבול של חרפות וגידופים. כשראה שבזה לא יכניע את לבבו, נמלך לדבר עמו בתחנונים ובדברי-נחת, שיעזוב את דרכו הרעה. ראה, שגם זה אינו מועיל במאומה, והתחיל לדרוש, שיגרש את בתו בגט. והחתן מסרב גם לזה וגם לזה: בכת החסידים הוא דבוק בכל נפשו, ואת אשתו אינו רוצה לגרש. ראה חותנו, ש"עסק ביש" הוא זה, וסח את דאגתו לבני-העיר, ובקשם שיעזרו לו להפטר מחתנו. ובעיירה קמה מהומה. הללו אומרים שצריך לנגוש וללחוץ את הרשע, ולהכריחו שיגרש את אשתו, והללו אומרים שאזי יהיה זה "גט מעושה", והאשה עוד תפול בסכך של "שאלות ותשובות" מרבנים אם הגט כשר, ודרוש איפוא להרבות להאברך מוהר ומתן שיתרצה לגרש את אשתו מרצונו הטוב. בין כה וכה, והעיירה היתה כמרקחה, עד שהגיעו הדברים גם לאזני ה"פריץ" של העיירה, שהיה גנרל זקן. מששמע ה"פריץ" שכל המהומה קמה לרגלי איזה ספר, ביקש לספר לו מי הוא המחבר של הספר. סיפרו לו, שהמחבר היה מסית ומדיח את היהודים מתורת ישראל, ושמו הוא יעקב יוסף הכהן מעיר פולנאה. מששמע ה"פריץ" כך, ביקש להביא לו את הספר עצמו. הביאו לו, וראה על דף-השער מלמטה נדפס ברוסית שם הספר ומחברו. אז ציוה ה"פריץ" שיבואו לפניו גם החותן וגם האברך ואשתו וכל מכיריהם ומיודעיהם. באו לפניו, וה"פריץ" אמר להם:

- הגיעה העת לספר לכם מעשה אחד שקרה לי בימי עלומי, ואתם שמעו נא והקשיבו.

לפני הרבה שנים, ואני שמשתי בצבא בתור "פולקובניק" (שר גדוד, קולונל). פעם אחת בסוף החורף חניתי עם הגדוד שלי סמוך לעיר פולנאה. אחרי זמן ידוע, הוצרכנו להעתיק את מחננו למקום אחר. כנהוג במקרה זה, קמים באותו יום קודם אור-הבוקר, ועורכים מפקד של כל החיילים, ומצווים עליהם להתכונן לדרך. ערכנו את המפקד, והנה שלושה חיילים חסרים. צייתי לאיזה חיילים, שילכו להעיירה הסמוכה, פולנאה, לחפשם ולהביאם. הלכו, וכעבור זמן-מה חזרו וסיפרו דבר מוזר: מצאו את שלושת החיילים בבית אחד, שנרות האירו שם, ועל יד השולחן יושב איש-שיבה נהדר, והחיילים עומדים כאחוזי-שבץ, מבלי יכולת להניע יד ורגל, ואף הדיבור אין בפיהם. לא האמנתי למעשיה משונה כזאת, וצייתי לחיילים אחרים, שילכו לראות את הנעשה. הלכו, ואף הם שבו וסיפרו אותו הדבר. התפלאתי מאד, והחלטתי ללכת בעצמי לאותו מקום. הלכתי עם כמה חיילים, ומשנכנסתי להבית וראיתי את האיש הזקן, שמראהו כמלאך אלקים, יושב בהתבוננות עמוקה על יד השולחן, הרגשתי בקרבי חרדה

ורטט. ואת החיילים ראיתי, והנה הם עומדים כאלמים וחרשים וכנטועים במסמרים על מקומם. אז הרהבתי עוז להפריע את הגות-הקודש של איש-השיבה ופניתי אליו בבקשה זו:

- רואה אני באדוני שאיש קדוש הוא, והחיילים שלי צריכים היום לעזוב את המקום יחד עם כל הגדוד, על כן יואיל נא כבוד-קדושתו לפעול, שהחיילים יוכלו ללכת מכאן.

והזקן השיב:

- ודאי גנבו החיילים מכאן, ולכן תוציאו את הגניבות מכיסייהם, וילכו.

תיכף חיפשנו בכיסייהם, והנה הם מלאים כלי כסף שונים לרוב. הוצאנו את כל הכלים הגנובים מכיסייהם, ותיכף קמו שנים מהם והלכו ככל האדם, אך השלישי עודנו עומד קבוע על מקומו, ואינו יכול לזוז משם. אמרו השנים: ודאי שם את הדבר במגפיו. וכך הוה: מצאנו תחוב במגפיו כוס של כסף אחת. הוצאנו את הכוס, וגם הוא זו והלך.

איך זה קרה הדבר? זה היה בליל הראשון של פסח, ליל ה"סדר". אחרי גמר עריכת ה"סדר", הלכו בני הבית לישון, ורק בעל הבית בעצמו, הוא הרב ר' יעקב יוסף הכהן, ישב על יד השולחן כל הלילה, תפוס במחשבותיו הקדושות. את דלת הבית לא סגרו, כי על כן הרי "ליל-שמורים" הוא, לילה המשומר מן המזיקין ומכל הפגעים. שלושת החיילים כשעברו על יד הבית, וראו דרך החלונות, שבני הבית ישנים, הדלת בלתי סגורה, והזקן יושב והוגה וכאילו ישן, נכנסו להבית, מלאו כיסייהם מהמצות ושיורי-המאכלים שעמדו על השולחן, ואחרי כן שמו בכיסייהם את כל כלי-הכסף, שבני-הבית שמו על השולחן, כמנהג ישראל בליל ה"סדר". ומיד נרתקו למקומם, ולא יכלו לזוז משם, עד שבא שר-הגדוד ושחררם.

- ומשראיתי - המשיך ה"פריץ" לספר - את הפלא הגדול הזה, בקשתי את הרב הקדוש שיברך אותי בשני דברים: בבנים, שלא היו לי עוד אז, ובאריכות ימים. נעתר הרב לבקשתי, וברך אותי. אז בקשתי מהרב להודיעני, מתי יגיע קץ חיי, והשיב לי:

- קץ האדם הוא סתום ולא ניתן להגלות, אבל תדע שבסוף ימיך יגיע מעשה לידך, שתפרסם את שמי בין יהודים הבלתי מכירים אותי.

ברכתו של הרב נתקיימה. ד' ברכני בבנים, והנה גם הארכת ימים עד זקנה ושיבה מופלגת. ועכשיו - סיים ה"פריץ" - עוד יהיו מי מאתכם לדבר סרה על קדוש עליון כזה? כלום יעז עוד מי שהוא לטפל חטא על האברך ההוגה בספרו של קדוש-האלקים? אני מצוה לכם, שתיכף תעשו שלום ביניכם, ואיש לא ירהיב לנגוע ברעה בהאברך.

היהודים התרגשו מאד למשמע ספורו של הגנרל הזקן, וקיבלו עליהם את הדין, לבלי להתקוטט יותר עם האברך, ולחיות בשלום.

אז אמר להם ה"פריץ": כעת אני יודע שהגיע קץ חיי, שכן באו דברי הרב הקדוש כתומם, ונתגלגל מעשה על ידי לפרסם את שמו ביניכם. אבל אני בכל זאת שבע-רצון מאד, שעלה בידי לעשות שלום ביניכם על ידי שמו של הרב הקדוש הזה, מנוחתו עדן.

וכעבור חדשים אחדים אחרי המעשה, הלך לעולמו ה"פריץ" הזקן.

חסידיים

שמעתי אומרים בשם ר' יוסף מ"מ דק"ק פולנאה זללה"ה שאמר על מה שאומרים העולם שהלומדים כן לומדים והחסידיים לא לומדים, שהאמת שהלומדים כל מה שלומדים יותר הם גדולים בעיניהם ויוחשב בעיניהם שכבר למדו הרבה כל הצורך, והחסידיים כל מה שלומדים יותר הם יותר קטנים בעיניהם.

הגאון רבי אליהו גוטמאכר זצ"ל

יום ההילולא - כ"ד תשרי

נולד בשנת תקנ"ה בגרץ לאביו רבי שלמה. מגדולי התורה וצדיקה, תלמידו של רבי עקיבא איגר, חסיד ועניו מפורסם כפועל ישועות, רבבות השכימו לפתחו להתברך באמרי פיו.

התנהג בחסידות כאחד מהאדמורי"ם שבזמנו, ויהי הדבר לפלא, כי בארץ אשכנז קבע מושבו.

הגאון רבי אליהו גוטמאכר ז"ל מתלמידיו המובהקים של רבינו [הגאון רבי עקיבא איגר] ז"ל כיהן מקודם כאב"ד דק' פלעשן ואח"כ אבד"ק גריידיץ, במדינת פוונא, ואליו כמה תשובות בשו"ת רע"א (ח"ב סי' ל"ז, מ"ו). כל ימיו ישב על התורה והעבודה וחיבר כעשרה חיבורים גדולים בהלכה ואגדה ובתוכם ספר גדול שו"ת "אדרת אליהו" המכיל כמה מאות תשובות, רובן להלכה למעשה. כל אלה לא זכינו לאורם ונמצאים עדיין בכתב יד.

נדפס ממנו ספר צפנת פענח מיוסד על ביאור מימרות דרבה בר בר חנה בגמרא בבא בתרא, ובו מספר המחבר על כמה נפלאות גדולות שעשה בכח אמירת פסוקי דרחמי.

לעת זקנותו שנים ספורות לפני פטירתו נודע שמו ברבים כאיש קדוש ואיש מופת אשר תפלותיו נשמעות בשמים ויהי לפלא. המונים המונים הגיעו אליו לקבל ברכתו ושיבקש רחמים עליהם, וכאשר גבר עליו הלחץ זו הדחק פרסם במכ"ע שאפשר לפנות אליו גם ע"י מכתב והנזקקים לישועה אינם מוכרחים לבוא אליו בעצמם. ואז גבר עליו הלחץ עוד יותר כי ממדינות הקרובות והרחוקות המטירו עליו אלפי מכתבים, ותוך שנתיים ושלש הגיעו אליו קרוב לעשרת אלפים מכתבים ופתקאות. והגה"ק לא נהנה כלל מדמי הפדיונות ששלחו אליו, וחילק את הכל לצדקה ולהחזקת עניי ארץ ישראל אשר פעל רבות עבורם.

ושמעתי בשם הגאון רבי יצחק זאב סולווייציק זצ"ל אב"ד בריסק ומנו"כ בירושלים שסיפר, שכאשר יצא שמו של הגה"ק ר' אליהו מגריידיץ כאיש מופת הפועל ישועות בקרב ישראל, אמר הגה"ק רבי יהודה לייב איגר זצ"ל מלובלין (בן הגה"ק רבי שלמה איגר זצ"ל) שאין בזה פלא אצלו, שכן עובדא ידענא, שכאשר הגה"ק ר' אליהו למד בבחרותו בישיבה אצל זקנו רבינו עקיבא איגר זצ"ל, אירע פעם בשמחת תורה שר' אליהו רקד ופוזז וכרכר עם הס"ת קרוב לאיבוד החושים, וכאשר נבהלו אנשי הקהל המה ראו כן תמהו, אמר להם רעק"א שאל יתבהלו כי התורה מרקדת בקרב ובאהבתה ישגה תמיד.

שמעתי מהרה"ח בנש"ק ר' יוסף גליקמאן נ"י ששמע מפי הרה"ק ר' שמעון מזעליחוב ז"ל הי"ד דכשנתפרסם הצדיק ר' אלי' מגריידיץ צוק"ל במופתיו והתחילו הרבה אנשים מפולין לנסוע אליו

להיוושע בדבר ישועה ורחמים, והגידו להרה"ק ר' יעקב יצחק מבלענדוב ז"ל, אמר כי רוצה לנסוע אליו למדינת אשכנז לראות ולתהות על קנקנו, ואם מצד הקדושה הוא הרי טוב, ואם ח"ו אינו מצד הקדושה אעשה אותו גל של עצמות, ונסע אליו עם אחוזת מרעהו והעיד עליו שהוא מצד הקדושה.

מעשה ברבי גרשון גוטפרייד, נכד ה"מגן אברהם", שהיה סוחר בנוצות - את נוצותיו רכש בעיר קאליש וסביבתה, והציעם למכירה בארץ אשכנז. פעם אחת נקלע עם סחורותיו אל העיירה גריידיץ שבאשכנז. ערב שבת היה, ולא ידע ר' גרשון בעצמו, היכן יעשה את השבת. פנה איפוא לעבר בית הרב, הוא הגאון הקדוש רבי אליהו גוטמכר זצ"ל, אשר קבלו בסבר פנים יפות. באותו לילה, משום שלא שמע מעולם מרבה של גריידיץ - לא חפץ רבי גרשון לטעום מהבשר שהגישו לו בבית הרב. הוא פטר עצמו בתואנה, כי "איננו בקו הבריאות". אחר כך אמר לו הרב: "בודאי כבודו עייף מן הדרך, ינוח איפוא". אלא שר' גרשון לא נרדם על נקלה, כי היה סקרן לראות מה עושה רב בדייטש-לאנד (אשכנז - גרמניה) בליל שבת קודש.

באמצע הלילה, קם ר' גרשון ממיטתו, ניגש בלאט אל פתח הדלת, והביט אל חדרו של הרב. אור גדול יצא מן החדר... מיד הבין כי רבה של גריידיץ "איש אמת הוא". ולמחרת כבר אכל אצלו בשר.

במוצאי שבת קודש, לפני צאתו לדרך, גולל ר"ג את צרתו לפני הרב, בספרו כי הנו עני ורש. קונה נוצות בהלואה, ומוכרם פה ושם, בימים האחרונים לא היו קונים, ואין לו לשלם את חובותיו, וזו היא כל פרנסתו. אמר לו רבי אליהו: "שמע לי, אתן לך אגרת לבני הגר בפוזין, סע אצלו, וילוה לך ככל הסכום שאתה חייב, ובעזרת השם, כשתמכור הסחורה תחזיר לו". לא היתה לרבי גרשון ברירה אחרת, נסע לפוזין, ולוה הסכום מבן רבה של גריידיץ.

כאשר שב לביתו בקאליש וסיפר את הקורות אותו בגריידיץ בבית הרב, היה שם יהודי פולני, שהיה לו חולה בביתו למעלה משנה, אמר: "אסע לגריידיץ, אל הרב דשם". אומר ועושה. לקח את ר' גרשון הנזכר ונסעו יחדיו לגריידיץ. כאשר באו אצל הרב זצ"ל אמר לאיש, "קח קיכליך ויי"ש, ושתה לחיים!". והבטיח לו שהחולה יתרפא. נסע לביתו, וכששב, כבר הבריא החולה והיה כאחד האדם. - מני אז נתפרסם שמו של הרב מגריידיץ זצ"ל מאד. (שמעתי מפי נכדו רבי יהושע נח בינקה)

ה"קול אריה" זי"ע

יום ההילולא - כ"ד תשרי

הגה"ק מוה"ר אברהם יהודה לייב הכהן שווארץ אב"ד בערעגסאז ומאדא בעל "קול אריה", נולד במאדא בר"ח אב שנת תקפ"ד

מסופר על הגאון רבי יהודה אסאד זצוק"ל שפעם תוך כדי נסיעתו דרך היער הבחין בבחור אחד, שהיה לימים הגאון בעל הקול אריה זצ"ל, שמטייל ביער שקוע בהרהוריו ושני זאבים רצים אחריו, לפתע ראה הגאון רבי יהודה אסאד (שהיה איש קדוש) את הגאון בעל שער המלך שנתגלה שמה והזאבים נתייראו מפניו ויברחו לנפשם. מיד צוה הגאון רבי יהודה אסאד לבעל העגלה לעצור וקרא את הקול אריה ושאלו, בחור, לאן אתה הולך עכשיו (וואו גייען זיא איצט), והשיב אני מטייל, שאלו הגאון, במה עסקת כעת? והקול אריה השיב, היית מהרהר בדברי השעה"מ באיזהו מקומן ועלתה בידי ליישב

דבריו ישוב הגון... וכנראה שעל ידי שנתהרהר בדברי השעה"מ נכנס מבלי משים אל היער, וכיון שהיו חייו נתונים בסכנה הגיע השעה"מ בעצמו להצילו.

אחר המעשה הידוע שאירע נס להגה"ק בעל קול אריה ממאד כאשר אנשי בליעל רצו למנות חזן שלא ברצונו (כדמסופר באריכות בתולדות הקול אריה), והגה"ק הבטיח שהחזן לא יתפלל בראש השנה לפני העמוד, וכן היה כאשר אמר עפ"י נס, וכשנפגש אחר מעשה זו עם הגה"ק בעל ייטב לב מסיגעט שאל הגה"ק את הקול אריה, "איך אפשר להשבע שבועה דאורייתא עם ס"ת ביד על מה שלא בטוח". וענה לו הקול אריה בזה"ל: "מה חושבים אתם הרב של סיגוט, רק לבנן של קדושים עוזר רבש"ע? יהודי שלומד גמרא תוספות עם כוונה ישרה, גם לו יש כח לפועל".

כ"ק מרן אדמו"ר מריבניץ צוק"ל

יום ההילולא - כ"ד תשרי

הרב חיים-זנוויל אברמוביץ, הרבי מריבניץ זצ"ל, עלה ארצה מרוסיה כשנה אחרינו, בשנת תשל"ג (1973), והשתכן בשכונת סנהדריה המורחבת, וכך נהפכנו לשכנים.

... אכן, הרבי מריבניץ היה אדם במדרגה גבוהה מאוד, אותה קשה לנו להבין במושגים שלנו...

לא הרבה ידוע לי על חייו של הרבי מריבניץ ברוסיה, רק מעט מסיפוריהם של אנשים, ובעיקר ממה שסיפר לי ר' דוד בש, יהודי מהקרפטים שגר כיום בירושלים.

בין השאר שמעתי מעשה מדהים שאירע בזמן מלחמת העולם השנייה. היה זה כאשר בעיר בה התגורר הרבי התכוונו הנאצים ימ"ש להתחיל בהשמדה המונית של היהודים. הוא התחנן בפני הקצין הנאצי לתת ליהודים להתפלל לפני מותם, אך הלה סירב ואמר כי "אין זמן". הרבי לא הרפה, והמשיך לשכנע אותו, כי הדבר הינו זכות בסיסית המגיעה לכל מי שנידון למוות. ואז, בעודם מתווכחים, הופיע קצין בדרגה גבוהה יותר והציג צו, בו נאמר כי פעולת ההשמדה בוטלה!

מעולם לא שוחחתי עם הרבי על חייו "שם", ואיני יודע כיצד הצליח לשרוד. רק אחת אמר לי: "את המצוות שקיימתי ברוסיה, כבר אין לי כאן".

בהיותו ברוסיה היה עובר ברגל מרחקים של עשרות קילומטרים, כדי לערוך ברית בסתר, והיה עוסק גם בשחיטה. כל זאת ללא כל תמורה כספית.

לפני מספר שנים נסע הרבי מריבניץ אל חסידיו שבארצות הברית, ושם נפטר.

סיפר לנו האדמו"ר מריבניץ זצ"ל שאחר שעלו הקאמאניסטען לשלטון היה מצב היהודים בכי רע, ואף אלו שהחזיקו במעוז התורה והיהדות, היו צריכים לעשות בסתר, וקיום המצוות נעשו במסתור, כי הרבה פעמים נשלחו לארץ גזרה כסיביר, ונימוקם היתה שהם עוסקים בפעילות נגד השלטון, ועושים תעמולה למען האויב. כשהיה נולד בן זכר למשפחות אלו שומרי התורה המצוות, היתה השמחה מהולה בפחד וצער, מה יהיה 'ביום השמיני', מי ואיך יקיימו בו מצוות התורה 'ימול בשר ערלתו'. המוהלים הידועים מפחדים מהעונש המיועד להם, ומי יהיה מוכן להכניס עצמו לסכנה גדולה

זו. אבל האדמו"ר זצ"ל אמר שהוא לא פחד כלל מהם, והיה בא ועושה הברית, וכדי שלא ישימו ידם עלי, מיד אחרי הברית הייתי נכנס ליער הגדול, ובכך ברחתי מעיני הנ.ק.ו.ד. עד שעבר זמן ויצאתי משם, כך עשיתי בדרך כלל. הוסיף האדמו"ר להדגיש כי הסיבה שהם לא חיפשו אחריו ביער, היה פשוט, כי הם פחדו ליכנס לשם, מחמת הזאבים הטורפים ששרצו שם, ולכן לא היו נכנסים לשם, ובכך היה לי מנוחה מהם. לשאלתי, האם הרבי לא חשש ליכנס ליער שהם מפחדים, והאם לא חשש מהזאבים ששרצו שם? - ענה לי האדמו"ר זצ"ל בפשיטות: לא. כמה פעמים היו שם זאבים, אבל ברוך ה' לא עשו כלום.

בעת שכינתו כראש ישיבת תומכי תמימים, היה המשפיע החסידי בישיבה אחד מגדולי החסידים, בעל מסירות נפש בפועל ממש, הרה"ח רבי מענדל פוטרפאס זצ"ל. ממנו זכיתי לשמוע סיפורים מדהימים ומפליאים אודות מסירות נפשם של היהודים התמימים שחירפו את נפשם לקיים תורה ומצוות מאחורי מסך הברזל של השלטון הקומוניסטי בברית המועצות.

אחד הסיפורים המרגשים ששמעתי ממנו היה אודות ברית מילה שהשתתף בה, ולדבריו היתה זו אחת החוויות הקשות ביותר שעברו עליו במשך עשרות שנים של סבל ויסורים בבתי הסוהר תחת מגפיהם של הבולשביקים. וכה סיפר רבי מענדל: הרבה פעילויות בעניני יהדות וכשרות - ובמיוחד בעניני ברית מילה - נזקפים לזכותו של הצדיק המופלא האדמו"ר מרימניץ זצוק"ל, אלפי קילומטרים עשו יחד כדי לערוך בריתות. יום אחד הגיעה אשה אל הרבי מרימניץ וסיפרה לו שנולד לה בן לאחר עשרים שנות נישואין. בעלה קומוניסט, קצין בעל דרגה גבוהה בצבאו של סטאלין ימ"ש, ואינו רוצה לשמוע כלל על עריכת ברית מילה לתינוק. אלא שכעת הוא יצא לחופש ונסע למקום הבראה למשך שבועיים, וברצונה לנצל את ההזדמנות ולערוך ברית מילה לתינוק. הרבי נעתר לבקשתה וקבעו מקום מסתור ששם תערוך הברית.

למקום המסתור הגיעו הרבי מרימניץ ורבי מענדל והאשה והתינוק, רבי מענדל שימש כסנדק, וכשהרבי מל את התינוק התחיל לפתע שטף דם חזק בלא אפשרות לעצור את הדם. התינוק צרח נוראות, פניו השתנו, והאמא - בראותה את תינוקה מכחיל - התעלפה ונשכבה על הרצפה. רבי מענדל היה מספר ואומר כי למרות שעשרות שנים עבר עינויים קשים ומרים בבתי סוהר, ועברו עליו חוויות קשות, מחזה כזה לא ישכח כל ימי חייו. האשה זעקה שאם ח"ו ימות התינוק - בעלה עלול להרוג אותה... כל הפעולות לעצירת הדם לא הועילו. ואז, לפתע פתאום, סגר הרבי את עיניו ואמר לרבי מענדל שהוא מכוון עכשיו שם מיוחד עפ"י הקבלה כסגולה לעצירת הדם. הוא מלמל כמה משפטים בשקט, ורבי מענדל העיד: הרגשתי על הרבי שהוא נמצא בעולמות עליונים. ובאמת, תוך דקות ספורות נעצר הדם, וגם האם חזרה לעצמה.

סיפרו שפעם אחת הוצרך האדמו"ר מרימניץ זצ"ל לברוח מאימת השלטונות, וברחו לתוך יער בנסיעה ברכב, בדרך אמר מנהיג הרכב לאדמו"ר שהרשעים נוסעים אחריהם, ועוד מעט הם יתפסו אותם, האדמו"ר אמר לו שלא יפחד וימשיך, כעבור כמה דקות, אמר המנהיג שהם בסכנה, כי הרשעים מתקרבים יותר ויותר, אבל האדמו"ר אמר לו שימשיך בדרכו, כעבור זמן ראה מהמראה שבחלון, שהרכב שאחריו נכנס לתוך עץ ביער. וכך הם ניצלו מידם.

בהיותי פעם אחת בבודאפעסט בימי הקאמאניסטען לעשות ברית מילה, סיפר לי א' כששמע שהזכרתי את שמו של הרימניצער, ותמה מהיכן אני מכירו, כי הוא מכירו, וסיפר את סיפורו. פעם אחת חלתה אשתו ולא יכלה לדבר, הם ניסו להשתדל ברופאים, ולא העלו לה מזור, בא' מנסיעותיו אמר לו יהודי א' שיש צדיק פועל ישועות ברימניץ שיסע אליו. אבל מיד הוסיף תנאי שלא יגלה לשום אחד שהוא גילה לו מהצדיק.

הוא ואשתו נסעו בדרך האויר, והגיעו לשם, כשנכנס לביתו, נכנס הוא לחדר הראשון ששם ישב האדמו"ר, ואשתו נכנסה לחדר השני חדר המטבח להרבנית, והציע לאדמו"ר את צרתו, אמר האדמו"ר שיכניסו מזונות, ובירך ואכל, ונתן לו, ואמר לו שיתן לאשתו ויאמר לה שתברך, הלה שחק למשמע הדברים, הרי אינה יכולה לדבר, אמר האדמו"ר תאמר לה 'ברוך', ואמר 'ברוך', והיא המשיכה 'אתה' ה' אלוקיני מלך העולם בורא מיני מזונות'. ומאז התחילה לדבר.

כמו כן הזכיר הלה, שיש להם שכנה גוי' שעושה להם צרות צרורות, ורודפת אותם. נענה האדמו"ר ואמר: יהיה לה סוף מאוס. שוב שאל אותו האדמו"ר באיזה דרך הוא חוזר למקומו, כשענה שרוצה לנסוע בדרך האויר, אמר לו: אל תמהר. הם פנו לדרכם, וכבר עלו על ספינת האויר, ושם לא הזמינו מקומות מסודרים לכל אחד ואחד, אלא כל אחד התיישב במקום שלבו חפץ, וכשרצה להתיישב על מקום, נתיישב אחד על מקומו, והתחילו להתדיין, ופתאום נזכר מדברי האדמו"ר, לכן החליט לרדת. הם ירדו, ובסוף נסעו ברכבת. כשהגיעו לעירם נודע להם שארע תקלה בספינת האויר ונתרסק באויר, והנוסעים מתו, והם ניצלו.

בהגיעם לביתם שמעו עוד מה שאירע לשכנה המרשעת, שביום א' היא קמה בבוקר ורצתה לצאת מביתה, והיה שם אבן גדולה, והיא התחילה לצעוק שזה הניחו היהודים וכו' וכו'. אבל לא עלתה בידה לצאת, והיא יצתה דרך החלון והמשיכה בחרופים וגדופים נגד היהודים, לפתע ברח כלבה, והיא רדפה אחריו וירדה על הכביש, ובאותו זמן, עבר רכב של הצבא, ועלה עלי' והרגה, וכיון שהיה שייך לצבא, השתיקו את הענין והם נשמו לרווחה. ע"כ סיפר הנ"ל.

ר' צבי הירש גרז'וי שאביו כיהן כמשב"ק כ"ק אדמו"ר מריבניץ זי"ע בעיירה ריבניץ, שימש כסגן שר-התרבות של מולדובה, וחזר-בתשובה בזכות זכרונותיו מהרבי זצ"ל.

בשהותנו בבית-הכנסת המרכזי של הקהילה היהודית במוסקבה - הנמצא בבנין 'מארינה רושצ'ה' בראשות רבה של רוסיה הגאון רבי בערל לאזאר, הבחנו ביהודי יקר משמש כשמש בית-הכנסת. ר' צבי הירש גרז'וי שמו. גופו צנום, עיניו חמות ופניו מאירות. לא ניתן לחשוב לרגע על מה שהיה היהודי הזה בעבר, אך השמועות מסביב מספרות שר' צבי הירש, או בשמו הקודם - גרישה מוזוי, היה שר-התרבות של מולדובה, ודרך ארוכה, מסתבר, עשה גרישה מאותו תפקיד במולדובה כשהוא רחוק לגמרי מכל זיק של שמירת תורה ומצוות, עד שהגיע לשמש בתפקיד שמשות בית-הכנסת במארינה רושצ'ה - דרך שמתחילה ומסתיימת בדמותו של כ"ק אדמו"ר מריבניץ זי"ע. ר' צבי הירש מספר לנו, כי נולד בשנת תש"ח. כילד גדל בעיירה ריבניץ, השוכנת כ-120 ק"מ מהעיר קישינב, למשפחה חסידית יראה ושלמה. בריבניץ גרו כ-21 אלף יהודים. הוא למד בבית ספר קומוניסטי. עד למלחמת העולם השנייה החיידר היה בבית הכנסת ששכן ברחוב 'שלום עליכם'. אחרי המלחמה נסגר

בית הכנסת. מנין קטן התקיים בבית הרבי, שכן כל בתי הכנסת נסגרו מאימת השלטונות. עם זאת, מספר יהודים מצומצם הלך בלבוש יהודי באותם ימים במסירות נפש ממש. "הרבי היה הולך ב-7 בבוקר לנהר כדי לטבול ושפתותיו היו ממללות פרקי תהלים, כשפניו הקדושות מושפלות לקרקע מפאת 'שמירת עיניים'". "הוא הלך לטבול בנהר הדנייסטר בשלג ובקרח. הרבי היה עושה חור, נכנס למים - וטובל 9 פעמים". גרישה מספר, כי סבו ר' לייב היה משמש של הרבי זי"ע במשך 14 שנים. "סבי נאלץ להסתיר את יהדותו ומשום כך חבש קסקט ונראה כאזרח רוסי", הוא מוסיף. "הציבור דיבר עם סבי ברוסית, אבל הרבי שוחח עמו רק בשפת האידיש". "פחדו נורא מהשלטונות. אמנם, 70 אחוז מתושבי העיר היו יהודים, אבל השלטון הקמוניסטי הצליח לזרוע פחד בקרב התושבים", מספר לנו גרישה, כשלחלוחית של דמעה ניגרת מפניו.

אביו, ר' ישראל, יהודי חסידי לכל דבר, היה משמשו הקרוב של כ"ק אדמו"ר מריבניץ, והאיש שהיה מסייע ועוזר לו בכל דבר. דמותו של הריבניצ'ער רבי נחרתה עמוק-עמוק במוחו של צבי הירש הקטן... "בזמן השואה היה הרבי בגטו - במשך שנה וחצי. כל החיילים הרומניים ששמרו על הגטו, התירו לו לטבול בכל יום. הם הביאו לו פירות וירקות. הם היו מסתכלים עליו ופחד גדול נפל עליהם". ר' גרישה מספר מפי אביו, כי איש מבין באי הגטו בריבניץ לא נהרג וזאת בזכות הרבי זי"ע. סיפור מעניין על כוחו של צדיק בפיו של גרישה: "יום אחד, דודי שהיה ילד בן 12 נתלה באמצע הגטו בידי אחד החיילים הרומניים. הרבי ראה זאת ונוף בחייל: 'מה עשית תוריד אותו מיד' - ואכן החייל הוריד את דודי מתבל התליה. היהודי הזה גר כיום בארה"ב וגידל משפחה לתפארת". בשנת תש"ג הגיעו פרטיזנים יהודים מאוקראינה ושחררו את כל יושבי הגטו. גרישה זוכר מימי ילדותו מספר אפיזודות שראה בעצמו אצל הריבניצ'ער רבי, והוא מעלה אותן בפנינו.

"ידוע בפי כל שהרבי מריבניץ היה הולך גם בימי החורף הקרים ביותר, כשהנהר 'דנייסטר' היה קפוא כולו, לטבול בנהר מספר רב של טבילות. הוא היה יוצא מן הנהר כחול כולו, אך לא היה איכפת לו מאומה, לעתים, כשהיה חוזר מן הטבילות הרבות ובדרך היה נקרה בדרכו מראה לא ראי' וכדו', היה חוזר שוב וטובל את כל אותן טבילות בנהר הקפוא. אני כילד זכיתי לראות את הרבי מריבניץ טובל טבילות אלו. אני זוכר שביום חורף אחד הגיעו נערים לא-יהודים מריבניץ לנהר וראו את הרבי נכנס כדרכו בקודש כדי לטבול בנהר. הם החליטו לבצע מעשה קונדס, ובשעה שהרבי היה במים זרקו לעברו אבנים. הרבי יצא מן המים לאחר כמה דקות והביט בהם לרגע אחר קצר, אבל אחד מהם הפך באותו רגע להיות משותק לכל חייו - והעיר כולה היתה בהלם וידעה מה גודל קדושתו של הרבי. אבי סיפר לי סיפור נוסף, בו ראיתי כבר כילד את קדושתו הנוראה של הרבי מריבניץ זצ"ל. פעם אחת קרא לו הרבי וביקש ממנו להסיע אותו לאחת מן העיירות המרוחקות ביותר, כדי לעשות שם ברית-מילה לילד שנולד. מרחק הנסיעה היה כמה שעות, והרבי כידוע היה מוכן למסור את נפשו ואפילו לנסוע ימים ארוכים, כדי להגיע ולעשות ברית-מילה לילד יהודי. אחרי מחצית מזמן הנסיעה מביט אבי במד הדלק ורואה שהדלק עומד להגמר. הוא אמר שחייבים לעצור בעיירה הקרובה כדי למלא את המכוננית בדלק מפני שיש לפניהם עוד נסיעה של מספר שעות. הרבי לא התייחס לדברים ואמר לו, 'סע, לא צריך למלא דלק'. ואכן, כך היה. הוא המשיך לנסוע והם הגיעו עד לאותה עיירה בלי שמילאו דלק! אלא שהמדהים מכל עוד לפנינו. אחרי שהגיע לשם הרבי, שלח את אבי בחזרה לביתו ואמר לו שיסע

לריבניץ. אבי סמך על דברי הרבי וגם כעת לא מילא את הרכב בדלק ונסע את כל הדרך חזור בלי דלק. כשהגיע הביתה ונכנס לבית הרבי כדי להניח שם דבר-מה, פגש ברבנית שסימנה לו להיות בשקט. הוא שאל אותה מה קרה, והיא אמרה לו שהרבי כבר הגיע לפני מספר שעות, וכעת הוא נח בחדרו..."

הפעם הראשונה שהייתי אצל האדמו"ר מרימניץ זצ"ל, היה כשהייתי פעם בארה"ב, והאדמו"ר התכבד בעשיית ברית מילה קשה, וידיד נעורי מוה"ר אברהם קאהן שליט"א אמר להאדמו"ר שיש לו ידיד מוהל מומחה שהוא עכשיו כאן, ואמר לו שיבוא, והלכתי לשם בערב, ושוחח עמי, וסיפר לי הרבה, באותה השיחה הזמנתי אותו שאם יהי' בלונדון שיכול להתאכסן אצלי, והאדמו"ר הסכים לכך. כשבא ללונדון, יצאתי לקבל פניו, היה גם מוה"ר יונה ליפשיץ שבא לקבל פניו, והוא גם רצה שהאדמו"ר יתאכסן אצלו, ועשה פשרה שבימות השבוע יהיה אצלי, ובשבת יתאכסן אצלו.

בשיחתו [אז] אמר לי שמחר יש לו ברית קשה, ואמר: אני מוהל, אבל איני מוהל מומחה, ואם תראה שאיני עושה כראוי, תדחוף אותי, ותמשיך במעשה המילה. והראה בידו תנועה של דחיפה, אבל למעשה לא הוצרך לכך, כי עשה מעשה אומן.

ליוניו אותו למקוה הסמוכה, ה"ה המקוה של האדמו"ר רבי משולם אשכנזי זצ"ל מסטאניסלאוו בקצה הרחוב, אחר טבילת גופו במקוה, חזר למקוה וביקש ממשמשו שיביא לו את מקלו, והטביל את המקל, וכמו כן הטביל את בתי עיניו. בהיותו בבור הטבילה, שאל מה הוא שער הדאלאר. וכשענו לו, הסביר שרוצה לידע את השער השחור. ביציאתו מהמקוה, בדרך לבית, מישש את מעילי, ושאל: אם זו סחורה מאנגליה, כמה מחירו של מטר. ואחר כך התפלל תפילת מנחה.

אחר כך הביאו לו מזונות לטעום, אחר שלא טעם כלום כל היום, וענה: כבר נאכל לאחר התענית, דהיינו למחרת בלילה, כי היה זה ליל התענית.

במוצאי שבת קודש לא רצו להכניס את הצבור, אבל האנשים שצבאו על פתח הבית הפצירו בי שאבקש מהאדמו"ר זצ"ל שיתן להם רשות להכנס לחזות בעבודתו, עשיתי כבקשתם. והאדמו"ר זצ"ל אמר לי: אם אתה אומר כן, אעשה כדברייך, כל מה שאומר לך בעלי הבית עשה. וכולם נכנסו לחזות בשולחנו הטהור. באחת הלילות המשמשים לא רצו ליתן לצבור הגדול שהיה שם וצבאו על הפתח, והרעישו בקול רעש, להמשיך להכנס, כי אמרו שלאדמו"ר אין כבר כח, ונכנסו אליו לשאול לדעתו, אמר להם האדמו"ר הרי יש כאן בעל הבית, נשאלה את דעתו. הבנתי שכשהאדמו"ר אומר שישאלו את דעתי, מה רצונו שאני יאמר, לכן אמרתי שהעולם צריכים כל כך הרבה ישועות ורפואות, ולדעתי יכנסו. ע"ז השיב האדמו"ר: נו שיכנסו.

קודם נסיעתו ממש, אמרתי לו שיש לנו שכן שצריך להפקד בזש"ק, כי כבר עברו הרבה שנים ועדיין לא נושע. בירכו האדמו"ר, ולתקופת השנה נולדה להם הבת יחידה שלהם.

...

הרב שלמה טאלר מספר "לי עצמי הייתה היכרות עמוקה עם האדמו"ר מריבניץ; אמנם היכרותנו לא הייתה ברוסיה הסובייטית, אלא דווקא בארה"ב, אבל זו הייתה הכירות עמוקה רבת שנים.

הנה אחד הסיפורים המדהימים, על הקשר הטמיר והנעלם בין הרבי מליובאוויטש לאדמו"ר מריבניץ:

"פעם, כשהיה הריבניצער בפלורידה, ניגש אליו יהודי והגיש לו קוויטל לברכה. הריבניצער הביט בקוויטל ממושכות ולבסוף אמר לו 'אתה שייך לליובאוויטש'. היהודי היה נדהם, ואף מופתע. כעבור כמה רגעים הביט שוב ביהודי העומד מולו ושאל: 'אתה רוצה שאמליץ לרבי מליובאוויטש שיקבל אותך?' היהודי הנבוך הנהן בראשו, ואז אירע המחזה הבא: הריבניצער נשען על הכיסא לאחור, עצם את עיניו למשך כעשרים דקות תמימות, ולאחר זמן שנדמה היה כנצח, פקח את עיניו ואמר לאותו יהודי: 'הייתי אצל הליובאוויטשער, דיברתי איתו עליך והוא קיבל אותך...'"

"בשנת תשל"ג יצא הריבניצער לחופשי מגבולות מסך הברזל והגיע לארץ ישראל. אולם הוא לא נותר בה זמן רב, וכעבור שנה, בשנת תשל"ד, הגיע לארצות הברית.

"מעט מאוד אנשים הכירו אותו בשכונות החרדיות של ברוקלין, אולם זה לא עניין אותו כלל. הוא השתכן בביתו של אחד ממכריו מברית המועצות ללא שום הנהגות מיוחדות. הדבר היחיד שביקש זה להתפלל במניין. מארחו אכן דאג לו שיתקבצו בביתו עשרה אנשים שלוש פעמים ביום עבור מניין תפילה.

אבי ע"ה היה ניצול שואה. במקורו הוא נולד וגדל בעיר דעעש שבטרנסילבניה. זו הייתה עיר יהודית גדולה ומשמעותית באיזור. אבי ע"ה הכיר רבנים ואדמו"רים רבים באירופה עוד בשנים שלפני פרוץ השואה. הוא דבק בצדיקים שונים גם בהיותו בארצות הברית.

יום אחד התבקש על ידי היהודי המארח של הריבניצער להשלים מניין. אבי הסכים והגיע למניין. במהלך התפילה עקב אחרי האדמו"ר והרגיש שמדובר כאן בצדיק 'מסוג אחר'. הוא יצא מהבית בהתפעלות רבה, ומיד התקשר אלי ואמר לי 'יש פה צדיק מיוחד שאתה חייב לבוא ולראות אותו'. הוא הוסיף ואמר לי: 'ראיתי בחיי הרבה צדיקים ידועים יותר וידועים פחות, אבל כזה צדיק, הוא ממש 'יהודי של הבעל שם טוב'..."

בעקבות אותה שיחת טלפון, באתי פעם אחת לראות את הריבניצער, ומאז התחברתי אליו".

"כדי להבין את גדולתו העצומה של הריבניצער, אפתח בסיפור"

"כשהריבניצער היה מגיע לבני ברק, היה שם יהודי שהיה מחמם עבורו את מי המקווה. היות והריבניצער נהג לטבול כמה פעמים ביום (אגב, הוא התבטא שהוא מעדיף לטבול במים קרים, אבל מחשש לבריאותו דאגו בכל זאת לחמם לו את המים).

לאותו בלן היה בן שנולד עם תסמונת דאון. מדובר כידוע במצב מולד שלא ניתן לרפואתו. אני מכיר את הסיפור הזה מקרוב כמו גם את הנפשות, שכן ילד זה למד באותו גן ילדים עם אחות של חבר שלי, שאף היא היתה עם תסמונת דאון.

יום אחד האב לא יכול היה להכיל את צערו, והתפרץ בככי תמרורים בפני הריבניצער. הוא אמר לו שהוא לא מסוגל יותר וביקש ש'יעשה משהו עם הילד'. הריבניצער ביקש ממנו שיביא אליו את הילד. כשיצא החוצה, ביקש מאביו שבכל פעם שהוא מגיע אליו, שיביא איתו את הילד.

לא חלף זמן רב, והילד בעל הנכות המולדת, הפך בדרך נס לילד רגיל לחלוטין. לא אף זאת, אלא שברבות הימים התחתן - ובניגוד גמור לכל מה שהרפואה מכירה, הוא הקים משפחה ונולדו לו ילדים בריאים לחלוטין, חלקם נישאו במשך השנים ונולדו להם ילדים..."

"כידוע הרבי מליובאוויטש והריבניצער נפגשו בגשמיים פעם אחת בלבד, באותה 'יחידות' שתוארה בהרחבה בגליון הקודם. אולם ישנם סיפורים מדהימים על הקשר המיוחד שהיה ביניהם גם מבלי שנפגשו.

פעם הגיע אלי יהודי, חסיד חב"ד בשם ישראל חן. מכיוון שידע שהייתי מקורב לאדמו"ר מריבניץ, ביקש לפגוש אותי. הוא סיפר לי שהייתה לו בת שחלתה במחלה הידועה ואושפזה בבית רפואה. במהלך האשפוז, הגיעה לבקרה בתו של האדמו"ר מריבניץ, משום שהוא אמר שמדובר בילדה עם נשמה גבוהה.

כאשר הריבניצער נחלש מאוד, רעייתו הרבנית ביקשה לעבור אצל הרבי מה"מ כדי לבקש ברכה. היא ביקשה אפוא מר' ישראל חן שסייע לה לממש את הביקור.

ואכן, ביום ראשון, בתחילת חלוקת הדולרים הוכנסה הרבנית מהצד, ועמדה מול פני הרבי, בבקשה ברכה לבעלה האדמו"ר מריבניץ. הרבי העניק לה שטר של דולר לברכה, והתבטא באמירה שמיימית שאין לה כל הסבר בדרך הטבע - "תגידי לבעלך שלא יהיה לו קפידה על כך שאני מטריח אותו כל כך הרבה..."

היה יהודי משיקגו בשם מר כץ. הלה היה נוסע מידי פעם לרוסיה ומודיע לרבי לפני כן.

יום אחד הודיע לרבי מליובאוויטש שהוא נוסע לברית המועצות ומתכנן גם לפגוש את האדמו"ר מריבניץ. הרבי ביקש שיכנס לחדרו, שם נתן לו חבילת כיפות והורה לו להעביר את החבילה לאדמו"ר מריבניץ.

הרב כץ לקח את החבילה. בהיותו בדרך חשב לעצמו שמגיע לו כיפה אחת כ'שכר טרחה' על ההעברה. 'זהרי ממילא הריבניצער לא יודע כמה כיפות הרבי שיגר לו; אם כן, הוא יכול לקחת ב'חסידשע גניבה' כיפה אחת לעצמו.

כך אכן עשה, הכניס כיפה אחת לכיסו.

כשהוא הביא לריבניצער את החבילה, מבלי להעניף בה מבט, בלי לספור, שאל מיד "איפה עוד כיפה?" וביקש שיביא לו אותה... הרב כץ הנבוך הוציא אותה מכיסו והריבניצער הניחה על ראשו. לאחר כמה דקות הוריד אותה ואמר לו "אני רואה שזה נוגע לך ממש בנפש, אתה יכול לקחת אותה לעצמך"...

ממקרה זה אפשר ללמוד רבות: האדמו"ר גילה אהבת ישראל כפולה, גם דאג שהשליח לא ימעל בשליחותו, וגם העניק לו בחזרה כיפה שהתקבלה מהרבי, ואף הוא עצמו השתמש בה...

לפני מספר שנים נערך בביתי הפרטי כנס של נשות חב"ד בירושלים דוברות אנגלית. במסדרון הכניסה לבית מעל לפסנתר ישנם שתי תמונות - של הרבי מליובאוויטש ושל האדמו"ר מריבניץ זצ"ל.

לאחר האירוע נגשה אחת הנשים לאשתי ושאלה מה הקשר שלנו לאדמו"ר מריבניץ. לאחר שאשתי ענתה לה שהיינו מקורבים אליו, סיפרה לנו שבמשך זמן רב לא זכתה לילדים. כאשר עברה אצל הרבי בחלוקת דולרים וביקשה ברכה, הרבי שלח אותה לבקש ברכה מהריבניצער. היא אכן נסעה אליו, ולאחר שהתברכה מפיו, נושעה ב"ה.

סיפור דומה שמעתי מיהודי חב"דניק, שהרבי הורה לו לבקש מהאדמו"ר מריבניץ ברכה לילדים; ואכן, לאחר שפנה אליו וביקש את ברכתו, זכה לחבוק בן.

היה עוד מקרה של יהודי שבמשך שנים רבות לא היו לו ילדים. בכל פעם שהוא ביקש מהאדמו"ר מריבניץ ברכה לילדים, הוא נענה בהבטחה לבן, אך בפועל, השנים חלפו ודבר לא אירע.

בחודש אלול תשנ"ו הסתלק האדמו"ר מריבניץ לבית עולמו. כעבור שנה וחצי, לאחר 24 שנות ציפייה, נולד לאותו יהודי בן ראשון.

מעניין לספר עוד אפיזודה: אבי הילד למד בבחורותו בישיבה ליטאית, ואז החל להתקרב מאוד לאדמו"ר מריבניץ. פעמים רבות שאל אותו האם להחליף את נוסח התפילה שלו מנוסח אשכנז לנוסח ספרד – אך נענה בשלילה. פעם אחת ביקש בדמעות מהריבניצער שיסכים לו להתפלל בנוסח שלו. הריבניצער ענה לו בקול גדול: "אני לא מתפלל עם הסידור, אני מתפלל עם הלב"...

קשר מיוחד היה לאדמו"ר עם המשפיע המפורסם הרב מענדל פוטרפס ע"ה.

ר' מענדל שהיה חסיד פיקח וחריף, איתן בהתקשרותו לנשיאי חב"ד, לא חיבב שחסידים הולכים להתברך מפי אדמו"רים אחרים. הוא טען שיש לנו 'רבי' אחד ואין בלתו.

אולם כשהגיע לצ'רנוביץ לאחר שחרורו ממאסרו הממושך, שמע שחסיד חב"ד, ובראשם החסיד רבי חיים זלמן קוזלינר ע"ה המכונה חז"ק. הלה היה חסיד דעתן, מחשיבים את האדמו"ר מריבניץ. הוא החליט ביחד עם כמה מהבחורים הצעירים לעקוב אחריו במשך שבוע ימים, לעשות את מה שהוא עושה ובכך להבין במה מדובר.

סיפר ר' מענדל, שכעבור יום אחד כולם נשברו, כולל הוא עצמו שעבר את שבעת מדורי הגהנום בכלא ובמחנות העבודה בסיביר. דוגמה אחת לכך היתה המהירות הרבה בה היה האדמו"ר מגיע לטבול בנהר הקפוא, שהותירה אותם המומים. כשהם טרם הספיקו לפשוט את בגדיהם וניסו להיכנס למים הקפואים, האדמו"ר מריבניץ כבר סיים את טבילתו ופנה במהירות לדרכו.

ר' מענדל הבין שמדובר כאן באיש רם מעלה, ומאז נרקם קשר אמיץ בינו לבין הריבניצער.

בהיות שניהם אנשי תעוזה, נהגו שניהם לצאת לערוך בריתות מילה במחתרת. האדמו"ר מריבניץ היה מוהל, ולעולם לא סירב למי שביקש ממנו לערוך ברית. ר' מענדל נהג אפוא להתלוות אליו בזמן עריכת בריתות במחתרת. הסיבה לך שהריבניצער חיפש בן לוויה, היתה נעוצה בעובדה שרוב הבריתות נערכו רק כאשר האם בבית בעוד האב שהה בעבודה כדי שלא יקשרו אותו ל"פשע". מחשש יחוד, ביקש הריבניצער שיבוא איתו מישהו נוסף.

על אחת הבריות בה השתתף עם האדמו"ר מריבניץ, סיפר ר' מענדל בהתפעמות רבה, בהוסיפו כי על אף שעבר הרבה תלאות במשך חייו, אבל היראה הפחד והאימה שהיו לו באותו מעמד, לא חווה כל ימי חייו...

ומעשה שהיה כך היה:

פעם באה אישה אחת לפני האדמו"ר וסיפרה לו שלאחר עשרים שנות נישואין, נולד להם בן ראשון. בעלה מכהן כקצין בכיר בצבא הרוסי, וכמובן שלא הסכים בשום אופן למול את בנו. אלא שכעת נוצרה שעת הכושר, שכן בעלה נסע לשבועיים לנופש, והיא רוצה לנצל את ההזדמנות למול את בנה תיכף ומיד, באופן שהברית תתרפא עד שבעלה ישוב לביתם.

האדמו"ר הסכים להגיע ולמול את הבן, אך הרבנית פחדה מאד. היא טענה לפניו שכאשר הקצין ישוב לביתו ויגלה את הברית, הוא יהרוג אותו, והיא איננה מוכנה להיות אלמנה או עגונה... לאחר שלא הצליחה להניא אותו מכוונתו, הוציאה מהתיק והחביאה את סכין המילה.

כאמור, האדמו"ר ביקש מר' מענדל שיתלווה איתו לבית הקצין ויתכבד להיות סנדק בברית. הם קבעו שלא יגיעו ביחד, מחמת הסכנה, אלא כל אחד יבא לשם בנפרד.

לאחר שראה האדמו"ר מריבניץ שהסכין לא נמצאת בתיק, הוא לקח סכין פשוטה שמצא במטבח והחל לחדדה ולהשחיזה שתהיה ראויה למילה. אלא שתוך כדי הברית, העניין הסתבך מאד והיה שם שטף דם שלא נעצר. התינוק שבתחילה צרח והאדים כולו, הכחיל והחל לפרכס עד שלבסוף הפך לבן כולו. ר' מענדל ששימש כסנדק, הסתכל וראה שהתינוק אינו חי עוד...

האם המבוהלת נפלה על הרצפה מתוך כפי נורא. היא אמרה שכשבעלה יחזור, הוא יהרוג את כולם, כולל אותה, על שהעזה למול את הבן; והנה כעת הוא גם מת...

ר' מענדל שאחזו כל העת בתינוק, צעק בבהלה לעבר האדמו"ר "תעשה משהו"... פניו של האדמו"ר מריבניץ הפכו לאש להבה. הוא עצם את עיניו ונכנס למצב של דביקות עילאית כשידיו אוחזות בתינוק המת. לפתע פתאום הדימום הפסיק בבת אחת, התינוק חזר לצבעו הטבעי, והוא החל לבכות!...

אחר אותה ברית, אמר ר' מענדל לריבניצער: "שמחתי ללוות אותך בבריות ולהיות הסנדק. וראיתי אצלכם מופת של תחיים המתים; אך אף על פי כן, זאת אבקש ממכם, שמהיום והלאה אל תשתפו אותי יותר באותות ומופתים כאלה"...

ואכן, לא פעם העיד ר' מענדל, כי ראה כמו עיניו 'מופת' של תחיית המתים ממש...

אחרי שר' מענדל פוטרפס קיבל אישור לצאת מרוסיה, קיימו החסידים בצ'רנובין התוועדות פרידה ו'צאתכם לשלום'. איש מבין הנאספים לא ידע האם ומתי יפגשו שוב עם ר' מענדל. כטוב ליבו של ר' מענדל ביין, פנה לחז"ק ואמר לו מילים מפתיעות:

"יש לי שלוש סיבות של הכרת הטוב כלפיק: הראשונה היא על כך שהכרת לי את האדמו"ר מריבניץ. את השניה אומר לך רק בארבע עיניים, ואת השלישית לא אספר גם לך"...

לאחר שנים רבות, הזדמן ר' מענדל לשיקגו והתוועד שם. לפתע זיהה בין הנאספים את אחד מגבאי האדמו"ר. הוא אמר שלכבודו יספר כמה סיפורים ממנו. חסידי חב"ד שנכחו בהתוועדות, לא ממש אהבו את שינוי הנושא, וביקשו שיספר סיפורים על הרבי מליובאוויטש. ר' מענדל קם והכריז: שידעו כולם שהריבניצער הוא קודש קודשים...

בצ'רנוביץ התגורר גם המשפיע הנודע הרב משה וישצקי ע"ה. אף הוא התקרב לאדמו"ר מריבניץ לאחר שגילה את כוחו הרוחני.

באחד הימים רעייתו של ר' משה, חלתה מאוד. בעלה הציע כי יבקש את ברכתו של האדמו"ר מריבניץ, אך היא בדעתה החסידית סירבה. "ברכה מבקשים רק מהרבי שלנו", פסקה. בעלה שמע את התנגדותה, וקיבל.

כשהגיע לבית הכנסת, פגש את האדמו"ר מריבניץ עומד בפיתו ומתפלל. לפתע סימן לו הריבניצער באצבעו להתקרב אליו, ושאלו: "מה שלום אשתך?" הרב וישצקי נרעש מרוח הקודש הגלויה. הוא חש במצוקה. מצד אחד רצה לבקש ברכה, אך מצד שני – רעייתו מסרבת.

האדמו"ר מריבניץ פתר את לבטיו לבד. הוא חיך ואמר מיד "איני שואל כאדמו"ר, אני שואל כידיד"...

"את הסיפור הבא סיפר מחותני הרב בן ציון גרוסמן ממגדל העמק; באחת הפעמים שהאדמו"ר מריבניץ ישב בסעודה שלישית, הזמן התארך עד מעבר למוצאי שבת, ואנשים שונים החלו להגיע גם ברכביהם והצטרפו לסעודה.

אחד מאותם יהודים היה יהודי שהיה אז בתחילת התקרבותו ליהדות. היה לו שיער ארוך ביותר שגלש מראשו עד מותניו. תוך כדי שהאדמו"ר מפזם בדבקות את אחד מניגוניו, פקה את עיניו וראה את אותו יהודי. תחילה הגיב בבהלה רבה, משום שחשש שמדובר באישה שהתיישרה שם, אולם עד מהרה לחש הרב גרוסמן באוזניו שזהו איש ולא אישה...

הריבניצער שאל באידיש: כמה הוא מוכן שישלמו לו כדי שיוריד את השיער הזה?

אותו צעיר סבל קשות ממחלת הנפילה ('אפילפסיה') חמורה. ניגשתי אליו מיידית – מוסיף הרב גרוסמן לספר – וסיפרתי לו את דברי האדמו"ר. אמרתי לו שמדובר כאן בעסקת חייו, שיבקש ממנו שירפא אותו ממחלת הנפילה.

הוא ניגש לאדמו"ר וסיפר שהוא צריך רפואה שלמה, שכן הוא חולה במחלת הנפילה.

"ברור שהוא נופל", הגיב מיד האדמו"ר, "אם הוא סוחב כזה משא, איך לא ייפול?! שיוריד את השיער ויקבל על עצמו לאכול כשר ולשמור שבת, והוא לא ייפול יותר".

הבחור שכבר היה בתהליך התקרבות, קיבל על עצמו את שתי המצוות, שבת וכשרות, ומאז לא נפל עוד.

פעם אחת חבריו ניסו לפתות אותו לנסוע איתם בשבת, בתואנה שהוא יושב רק מאחורה ולא מחלל אותה בפועל. ברגע שהרים את הרגל כדי להכניסה לרכב, מיד נפל – וזאת למרות שתקופה ארוכה המחלה לא פקדה אותו...

את הסיפור הזה שמעתי מפי מחותני הרב בן ציון גרוסמן במהלך סעודת שבע ברכות של בני ר' אלימלך, שהתחתן עם בתו. הוא סיים וגילה כי "אותו בחור היום הוא אברך חסידי עם משפחה גדולה ומפוארת, ואף הוא נוכח כאן בסעודת שבע ברכות..."

מספר הרב יוסף יצחק שי' ליברוב מכפר חב"ד:

עדיין לנגד עיני הביקור שערך האדמו"ר מריבניץ אצל הרבי מליובאוויטש, כפי שסופר ב'בית משיח'. זכורני כיצד בסיום היחידות הרבי מליובאוויטש יצא החוצה מחדרו הק', וליווה את הריבניצער עד לרכב. כשעמדו שם, אמר לפתע הרבי לריבניצער: "אל יפטר אדם מתוך חברו אלא מתוך דבר הלכה. אמור דבר הלכה!"

הריבניצער הזכיר את דברי חז"ל, שמשעה שגלו ישראל מארץ ישראל, מתקיים ויכוח בין כנסת ישראל והקב"ה. כנסת ישראל אומרת: "השיבנו ה' אליך" - ואחר כך - "ונשובה". ואילו הקב"ה משיב: "שובו אלי" - ואחר כך - "ואשובה אליכם".

נשאלת השאלה, כמו מי פוסקים? והתשובה היא: יחיד ורבים הלכה כרבים. שכן הקב"ה הוא יחיד, יחידו של עולם, אבל אנחנו הרבים, ולכן ההלכה היא שקודם יהיה "השיבנו ה' אליך" - ואחר כך - "ונשובה".

הרבי קיבל את הדברים בפנים צהובות, ממש שמחות. כשהרבי נכנס בחזרה לחדרו הק', עדיין ראו את השמחה קורנת מפניו.

אגב, בשמיני עצרת תשל"ח, שהה האדמו"ר מריבניץ בלוס אנג'לס, שם השעות מאוחרות יותר מאשר בניו יורק. בכניסת החג בערך, ביקש לפתע הריבניצער ספר תהילים והחל לומר. איש לא הבין את פשר הדבר. לאחר מכן, כשהגיעה השמועה על אירוע הלב שחווה הרבי מליובאוויטש ממש באותה שעה, היו שקישרו זאת...

מסתבר, שהקשר של האדמו"ר מריבניץ עם הרבי מליובאוויטש החל כבר ברוסיה, מאחורי מסך הברזל, כשהקשר הגשמי היה כמעט בלתי אפשרי.

הסיפור הבא, סיפור פלא, שמיימי ממש, מעיד על הקשר בינו לבין הרבי עוד בתקופת רוסיה:

יום אחד ביקש האדמו"ר מריבניץ מאחד החסידים להתלוות אליו אל בית הדואר המקומי. כשהגיעו לשם, ביקש הריבניצער מהפקיד לקבל חבילה שהגיעה בעבורו. לאחר דקות אחדות שב הפקיד אל האשנב ומסר בידו חבילה שהייתה סגורה ומסוגרת היטב.

הרבי ביקש מהחסידי שעמו לסייע לו לפתוח את החבילה שהייתה כאמור, סגורה מכל צדדיה. כשנפתחה החבילה, הוציא האדמו"ר מריבניץ מתוכה זוג משקפיים, סירטוק וסידור (ויש אומרים אף טלית). רק לאחר מכן התברר כי החפצים נשלחו מהרבי מליובאוויטש בניו-יורק.

הרבי מריבניץ לא התרצה, והמשיך לחפש עוד ועוד בתוך החבילה. היות ולא מצא שם גארטל, שלדעתו היה אמור להיות שם, פנה אל פקיד הדואר ותבע במפגיע ששייכו לו את מה שחסר בחבילה... עובדי הדואר מצדם טענו שלא פתחו את החבילה ועל כן לא נטלו ממנה דבר, אך הרבי מריבניץ התעקש על דעתו. רק לאחר שעה ארוכה שלף אחד מפקידי הדואר את הגרטל מאי שם, ונתנו בידי האדמו"ר...

כאמור, היו אלו זמנים, שלא היה שום קשר גשמי בין ניו-יורק לריבניץ - לא מכתבים ובטח לא טלפונים. הקשר היחיד שהיה, מן הסתם, הוא קשר רוחני ושמיימי.

עם הסידור שקיבל מהרבי, היה האדמו"ר מריבניץ אומר כל יום פרק תהילים והיה לוקח אותו עמו לכל מקום.

סביב הסידור הזה, סופר הסיפור הבא:

באחד הימים אושפז בבית רפואה והסידור כמובן עמו. כששוחרר, נשכח הסידור במחלקה. כשראה הגבאי את צערו, שאל האם לחזור ולקחת את הסידור. האדמו"ר מריבניץ השיב כי אין צורך בכך, משום ש"הוא עוד ישוב אלינו". כעבור תקופה עברה אשת משמשו של הצדיק טיפול באותו בית רפואה. בשהותה שם קיבלה מאחות גוייה "סידור תפילה יהודי שנמצא במקום" - והוא הושב לרבי מריבניץ ששמח במציאתו.

"זמן מה לאחר בואו לארה"ב, נסעתי אליו עם ר' משיח חודיידטוב ור' מוטל גולדשמיד (שביקר אז בחצר הרבי), כדי להציע לו לבקר אצל הרבי. הגבאים שלו סירבו לאפשר לנו לגשת אליו, שלא נפריע לו בעבודתו. ניסינו לדבר על לבם, שבאנו מרוסיה וברצוננו לשוחח איתו, אך הם עמדו בסירובם. בסופו של דבר הסכים אחד הגבאים שנכתוב את בקשתנו על פתק, והוא יעביר לו את הפתק.

"בהיותו ברוסיה, לא נפגשנו אף פעם. הפעם הראשונה שראיתי אותו, הייתה בהיותו בארץ הקודש - שם פגשתי אותו יחד עם ר' משה ניסילביץ' וסיפרנו לו על הפעילות שלנו בסמרקנד. לכן כתבנו לו שאנחנו הפעילים מסמרקנד, וברצוננו להיפגש איתו. מיד לאחר שקרא את הפתק שלנו, הוא יצא לקראתנו וקיבל אותנו בשמחה רבה.

"הצענו לו לבוא אל הרבי מליובאוויטש. תגובתו הייתה: 'אני רוצה מזמן ללכת אל הרבי, אבל אינני יודע כיצד אפשר לנסוע אליו, כי הגבאים שלי אמרו שהרבי מאוד עסוק ואינו מקבל אנשים'... כאשר אמרנו שהרבי בוודאי יקבל אותנו, ואנחנו אף נוכל לבוא לקחתו, שמח מאוד על זה. סיכמנו שנגיע ביום מסויים ונסע יחד לרבי.

"דיברנו עם המזכיר הרב גרונר לגבי ביקורו, ולאחר שקבעו לו זמן ליחידות, נסענו אליו ביום המיועד, כ"ו בתמוז תשל"ד, והמתנו לו מחוץ לביתו. היה נראה שהוא המתין לנו בקוצר רוח, שכן מייד כשראה

אותנו, קם ממקומו ואמר לגבאיו שהוא הולך כעת לרבי מליובאוויטש. הגבאי שלו, מר הרמן, הצטרף אליו לנסיעה".

כשהגיע ל'גן עדן העליון', קם הרבי מכיסאו וקיבלו בחיוך רחב. משמשו מר הרמן ביקש להכנס איתו ליחידות, אולם המזכיר ר' יהודה לייב גרונר הסביר לו ש'יחידות' כשמה היא - שנכנסים ביחידות אל הרבי ללא מלווים. כך שהה ביחידות לבדו כארבעים דקות!

בין כך ובין כך אמר מר הרמן לרב גרונר, שהרבי מריבניץ שרוי עדיין בתענית. הרב גרונר, שביקש לקצר את זמן היחידות כדי להכניס אנשים נוספים, נקש על דלת חדרו של הרבי, ואמר לרבי שהריבניצער שרוי בתענית מהבוקר. הרבי קיצר אפוא את היחידות, וכעבור זמן קצר יצא עם הריבניצער ל'גן עדן התחתון'.

הרבי פנה למשמשו ושאל: "הוא עוד בתענית? מדוע הוא לא אכל קודם?" המשמש הצטדק באומרו שהוא לא רצה לאכול כלום לפני היחידות עם הרבי... הרבי הושיט את ידו הקדושה לעברו, לאות פליאה, כאומר: מדוע אינך דואג לו?...

ביומנו של הרה"ח הרב טוביה זילברשטרם מירושלים מסופר, כי לאחר היחידות ניגשו חסידיו של האדמו"ר מריבניץ אל הרבי והושיטו לו את ידם ל'שלום'. הרבי אמר להם שהם צריכים לדאוג שיאכל, אך ענו שהוא אינו רוצה. ואמר להם הרבי "כמובן שאם רוצה אין צורך לדאוג.

הרבי המשיך ללוות את האדמו"ר מריבניץ לכיוון היציאה מ-770, ולפני הפתח פנה לרב גרונר והתעניין מי לוקח אותו חזרה לביתו. הרב גרונר השיב כי ר' משיח חודיידטוב שהביא אותו לכאן יקח אותו חזרה עם מכוניתו. הרבי עמד על מקומו והמתין עד שהאדמו"ר נכנס למכוניתו.

לאחר מכן, כשהגיע לשכונת בורו-פארק, אמר האדמו"ר מריבניץ נוכח בקשתו של הרב גרונר [שהאדמו"ר לא אכל כלום במשך כל היום] "איך האב דאך גיהאט אזא חיות (תענוג) רוחני מהאט גיקענט אפזינן אסאך לענגער, ומי זה היונגערמאן שהפריע באמצע [הייתה לי כזאת חיות רוחנית, שיכולתי לשבת הרבה יותר, ומי זה זה האברך שהפריע באמצע]. אף גילה כי הרבי דיבר איתו בעיקר על יהודי רוסיה ומצבם, ויעץ גם איך יוכלו לעזוב את רוסיה יותר בקלות.

בשנת תשנ"ב עבר משמשו של הרבי מריבניץ לפני הרבי במעמד חלוקת דולרים וביקש ברכה לרפואת רבו. כששמע זאת הרבי אמר "הלוא הוא יהודי של מסירות נפש ומליץ טוב על ישראל!".

הסיפור התקבל באדיבות הרב מנחם זיגלבוים ומנדי דיקשטיין, פורסם בשבועון "בית משיח"

הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ה תשרי

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע נולד בשנת ת"ק לאביו הגאון רבי מאיר זצ"ל אב"ד הוסאקוב, בנו של הגאון רבי משה מזאמושטש זצ"ל, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת שרה סאסיא ע"ה נצר מגזע המהרש"א ז"ל.

עובדא ששמעתי מהרה"ח ר' חיים בער ז"ל שסיפר כ"ק אא"ז (ה"מנחת אלעזר" ממונקאטש) זי"ע, שפעם אחת היה הרה"ק מברדיטשוב זי"ע חולה מאד, והרופאים לא מצאו רפואה בדרך הטבע למחלתו, ואמרו שזקוק לנס כדי לרפאותו. וציוו שלא להפריע מנוחתו ומשכבו, עד שלא הרשו לאיש להכנס אל הקדש פנימה, אלא ישבו אנשי-שלומו בחדר הסמוך והתפללו לרפואתו. ופתאום שמעו קול רעש, ופתחו הדלת ומצאו את הרה"ק מברדיטשוב זי"ע שוכב על הארץ כי נפל מהמטה, ומיהרו להרימו ולחזור להשכיבו, וחזקו צדדי המטה באופן ששוב לא יפול, וחזרו לתפלתם כבראשונה. ולא ארכה השעה ושמעו את קולו הק' שקורא למשמש שיביא לפניו מים ליטול ידיו, כי ב"ה הוטב לו, וכן היה שעד מהרה הוטב מצב בריאותו, וחזר לאיתנו הראשון. ואח"כ סיפר לאנשי שלומו, איך כשהיה מוטל על משכבו, ושמע מה שאמרו הרופאים (ל"ע), נזכר מה ששמע בשם המגיד הק' ממעזריטש זי"ע, שמה ש"הבוטח בד' חסד יסובבנו", אין הישועה בא כתשלום שכר בעד מדת הבטחון שבו, או כסגולה להמשיך נס חוץ לדרך הטבע, אלא שכך ברא השי"ת את טבע העולם, שהגבר אשר שם בד' מבטחו, יפעול הנצרך לו וימלא ד' חסרונו. ומתוך כך חשבתי, הרי בכחי להתחזק ולבטח בהשי"ת, ועי"כ תבא ישועתי בדרך הטבע, ולא אהיה בכלל הסומך על הנס. וכך עשיתי, ומתוך בטחוני קמתי לירד מהמטה, אמנם נפלתי לארץ. שבתי והרהרתי, הלא בלי ספק דברי המגיד זי"ע אמתיים ולמה לא נתקיימו בי, אין זה אלא כי אין בטחוני בשלימות ויש בו איזה פגם, על כן אתחזק עוד הפעם בבטחון שלם ואז בודאי אקום ברפואה שלמה, וכן עשיתי, ועי"ז תודה להשי"ת חזרתי לבריאותי כבראשונה, עכדה"ק [ואמר ר' חיים בער, שכ"ק אא"ז זי"ע היה רגיל לספר עובדא זו הרבה פעמים בעת שהלך לבקר חולים, ובפרט אצל חולה במצב קשה אשר היה נצרך לחזקו ולאמצו, ולהשפיע עי"ז רפואה בדרכי הטבע].

סיפר הרב הקדוש מריזין זצוק"ל, שבהיותו ילד היה בבית המדרש יחד עם הרה"ק מברדיטשוב, והרה"ק מברדיטשוב התפלל אז, ובאו אנשי חיל לבית המדרש (כי היה אז שעת מלחמה), וברחו כל העם מבית המדרש, והרה"ק מרוזין התחבא את עצמו תחת אחד הספסלים, והרה"ק מברדיטשוב נשאר עומד על עמדו, ובאו האנשי חיל ודברו אליו ולא השיבם, כי לא הרגיש כלום מרוב הדביקות, והכו אותו האנשי חיל מכות רצח הכה ופצוע, וכאשר ראו כי אינו מרגיש כלום, הניחו ואמרו: לית דין בר נש! ולאחר התפלה כשהלך לביתו, אמר שמרגיש כאב בגופו, וכאשר הפשיטו את מלבושיו, ראו כי הוא מלא פצעים ודם, וכל זה לא הרגיש בעת התפלה.

פעם אחת נחלה הרה"ק ר' משה זצוקללה"ה בנו של הרה"ק המגיד מקאזניץ בהיותו ילד קטן אהוב לאביו הרה"ק הנ"ל, ויֵאָשׁוּ אוֹתוֹ הַרופָאִים, וְהִיָּה אָבִיו הַרְה"ק שְׂרוּי בְּצַעַר גָּדוֹל וּבְהִגִּיעַ זְמַן הַתְּפִלָּה גָּמַר בְּדַעְתּוֹ לְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִחֻלֵּי בְּנוֹ הַיֶּלֶד, וּפִי' וְאָמַר וּתְשַׁלַּךְ אֶת הַיֶּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים, שֵׁיחַ לִשְׁוֹן תְּפִלָּה, עֵבֹר תִּיבָה אַחַת מִתְּפִלָּה שֶׁתְּהִיָּה בְּשִׂמְחָה, וְהִרְגִישׁ בְּדַבַּר הַרְה"ק מְבַאֲרֵיטְשׁוּב זְצוּקְלָלָה"ה וְהִלַּךְ לְטָבוֹל בְּמַקּוֹה וְאָמַר שֶׁפִּעַל בְּטַבִּילָתוֹ לִשְׁנוֹת דַּעַת הַרְה"ק אָבִי הַיֶּלֶד הַנִּלְשָׁן שִׁיתְּפַלֵּל דּוּקָא עַל רַפּוּאָת בְּנוֹ הַיֶּלֶד, וְאָמַר שֶׁ"י שֶׁשִּׁינָה דַּעְתּוֹ לְהַתְּפַלֵּל עַל הַרְפּוּאָה הִיָּה הַמַּתְקַת דִּינִים מֵעַל כָּלֵל יִלְדֵי יִשְׂרָאֵל.

שמעתי מפה קדוש אאמו"ר (הגאון רבי יצחק הכהן פייגנבוים. ראב"ד ווארשא) זצ"ל שהפליג מהרב הקדוש מו"ה לוי יצחק זצ"ל מברדיטשוב מגודל התלהבותו בעת תפלתו, שבהיותו בפה [- בפולין] באו רבים מגדולי ושרי המלכות לראות תפלתו.

בקמיע שנתן הרה"ק מברדיטשוב זצ"ל לחולה אחד, מצאו כתוב בה רק בזה הלשון: "לוי יצחק בן שרה סאסיע אמר שהמחלה תלך לה".

מסופר כי הגה"ק בעל קדושת לוי זי"ע צוה פעם לחבריא קדישא שלו לרתום את המרכבה ונסע עמהם אל מקום לא ידוע, וכשעצרו את המרכבה ראו התלמידים כי נקלעו לבין שונאי ישראל מובהקים אשר השנאה נצנצה מעיניהם, ושאל הרה"ק מברדיטשוב את אחד היהודים מתושבי המקום היכן גר הפריץ, והראה לו את המקום אך הזהירו מראש כי הפריץ הזה הוא שונא ישראל מושבע וצוה למשרתיו שאם יראו יהודי מתקרב לארמון שלו יירו בו מיד, וכמו"כ מסתובבים שם כלבים אשר מטילים חיתתם על כל עובר ושב, אך הוא לא שת לבו לדבריו ונסע מיד לשם, ובהגיעו צוה לתלמידיו לרדת עמו ולהכנס לשם, והגם שנתיראו מאד מ"מ לא היססו לרגע מלעשות כדבריו, והכלבים שהיו שם לא חרצו לשונם. ונגש הרה"ק עם תלמידיו אל פתח הבית ופתחו את המנעול ונכנסו אל החצר כאילו היו נכנסים לביתם, ושומרי הבית ניסו לשסות בהם את הכלבים אך ללא הועיל, וכך נכנסו עד לחדרו של הפריץ, והפריץ הרשע הזה בראותו את היהודים שהעזו להכנס לביתו עלתה בו חמתו להשחית ורצה לשסות בהם את כלבו הנורא אבל באותו רגע נפל הכלב מת לארץ, ולקח הפריץ את קנה השריפה שלו והחל לירות בהם אבל כל הכדורים נטו וחלפו למעלה מראשיהם, ואז כשכבר עמד מולם באין אונים גער בו הקדושת לוי ואמר לו, רשע, כעת הנך רואה כבר כי אין לאל ידיך לעשות מאומה, מתי תעשה כבר תשובה, והפריץ הזה נבהל מצעקתו ונפל לארץ מתעלף, והקדושת לוי עוררו מעלפונו [עצם התעלפותו ג"כ לא היה דבר פשוט, שאז החליף את נפשו הטמאה בנשמה קדושה כדרך הצדיקים], וכשנתעורר התחיל לבכות ולהתחנן רבי, סדרו נא לי תיקון תשובה, וצוה הקדושת לוי לתלמידיו לצאת מן החדר וישב עמו שם כשעתיים ואח"כ כשנפתחה הדלת ראו כי עיניו של הפריץ היו נפוחות מבכי, ויצאו משם אבל הוא לא ליוה אותם החוצה כדי שלא ירגישו הגויים בנעשה, ולאחר כחודש ימים הופיע בבארדיטשוב חסיד שזקנו בקושי החל לצמוח ונכנס לקבל הימנו שלום, והתלמידים הכירו מיד כי זה הוא אותו הפריץ, ומאז נשאר כל ימי חייו בבית מדרשו של הקדושת לוי על התורה ועל העבודה.

אחי ע"ה אוהב לספר סיפור נפלא, עמוק עמוק מי ידענו, מהרב הקדוש מברדיטשוב נ"ע. סיפור זה מופיע דווקא בחבורו החשוב של אחד הבולטים מבין דרשני ורבני ליטא בדור הקודם, הוא הרב ר'

בנימין בהרב ר' יעקב זצ"ל, רבה של עיר וויאזמא פלך סמאליענסק. בספרו "חמש ידות", פרשת בראשית דף ו'. בראש הספר מתנוססות הסכמות מהגאונים ה"שדי חמד", הרב ר' חיים ברלין זצ"ל ועוד.

וזה לשונו: מספרים על איש אחד ממשכילי הדור, שהיה מלומד גדול ובקי בתורה, לא כמשכילי זמננו שלא קראו ושנו, רק לובשים כתונת אדומה ומגלחים זקנם ומשליכים הכובע מהראש ונעשים משכילים וחכמת מה להם, והי' האיש ההוא אפיקורוס גדול, מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, וידע לטהר את השרץ בק"נ טעמים, להורות כי ע"ז לא כוונה התורה, וע"ז הוא אומר שכבר נשתנו הזמנים והאקלימים, וזה אך בדרך משל, מליצה, חידות, כדרכם תמיד למצוא מגרעות בדברי חכמינו ז"ל. והנה האיש הלז התוכח תמיד עם רבני וגדולי ישראל וכלם הראו לפניו מה שנראה מהכתובים ודברי קבלה בענין תורה ומצוות, שכר ועונש, וכדומה, ובצאתו מהם השליך תמיד כל דבריהם ארצה ומצא ההיפך לפי דעתו המשובשת, וכאשר שמע מכבוד הגאון הצדיק מוהר"ר לוי יצחק מברדיטשוב ז"ל עלה בדעתו להתראות גם עמו להתוכח, וכאשר נכנס אצלו ראה אותו הולך שב בחדרו וספר בידו ולומד בדביקות נפלא ובהתלהבות עצומה, ומראהו נורא מאד ודיבר אל נפשו בזה הלשון: "אולי הענין האמת כמה שנאמר", וחוזר זה המאמר כמה פעמים, ואינו משגיח עליו כלל, והאיש משתאה, מחריש לדעת מה זאת. ונפל עליו אימה ופחד מהוד מראהו וארכבותיו דא לדא נקשן, ולבסוף נגש אליו הרב הקדוש זצ"ל ואמר לו: "שמע בני, הנה כבר היית אצל כמה גאוני ישראל, וכלם הראו לך מן התורה ומן הקבלה גודל שכר תורה ומצוות, והעונש להעובר עליהם וכדומה, והנה אך שחתו דבריהם הנעימים, כי יצאת מהם והיו אך לשחוק בעיניך, יען כי להראות על השלחן הגן עדן והגיהנם בלתי אפשרי, ומה בצע אם גם אנכי אומר לך כזאת? הלא גם אנכי לא אוכל להראות לך בעליל, אך שמע נא בני, אולי האמת כאשר כתוב בתורה, וזכור נא בני הסכנה הגדולה המרחפת על ראשך אולי האמת כן, אנה תברח ואיך תמלט? ולא זה הוא כמו החוק של מלך בשר ודם שנוכל להורות בו ככל העולה על רוחנו, הלא בנפשנו הוא! ואם חלילה נטעה בזה, אבדה תקותנו, נגזרנו לנו!" וכל כך הרבה עליו בדברים אלו, עד שנעשה בעל תשובה גמור, ומן אז והלאה קיים ככל הכתוב מבלי לבקש צדדים והיתרים". ע"כ מספרו של הרב הליטאי "חמש ידות".

אחד בא פעם לפני הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע להזכיר על מגיפה השולט בין השוורים שלו ומתים לו כל יום הרבה מהם, ואמר לו הרה"ק שיבדוק את התפילין שלו, ובדקו ומצאו שנכתב במקום לא יראה לך שאור בכל גבולך נכתב 'ולא יראה לך שור' ותיקן את התפילין ונפסקה המגיפה.

מילה דוחה צרעת

שח לי זקן אחד כי פעם אחת שבת הרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל במיקולייב, ושררה אז מחלת המאזלין בקרב הילדים ר"ל. ובהיותו שם נתכבד בסנדקאות. ובשעה שהיה סנדק אמר: הנה מחלת המאזלין היא מין צרעת, והרי קיימא לן ד"מילה דוחה צרעת". ומאז פסקה המחלה ונתרפאו כל הילדים.

ה"חתם סופר", ר' משה סופר זי"ע

יום ההילולא - כ"ה תשרי

אמו של החתם סופר מרת ריזל עליה השלום היתה צדקת גדולה מאד, עד שהחת"ס אמר עליה שהקב"ה אינו עושה בעולם שום דבר טרם שיודיע לה מהנעשה. הנה החת"ס זצ"ל נולד בערב שבת קודש יום ז' תשרי לפנות ערב, ובהגותו לספר פרי חדש הלכות ראש חודש, בחשבונות העיבור במקום שמסומן ומדובר על שנת תקכ"ג, כתב החת"ס בצידי הדף: "בו נולדתי ז' תשרי סמוך לקבלת שבת לאורך ימים טובים". ועל לידתו של החת"ס, ידוע שכאשר אמו הצדקנית עליה השלום אחזה חבלי לידה והרגישה שצריכה ללדת, ולא היה רצונה שיצטרכו לחלל את השבת עבודה, שלחה לבית הכנסת לבקש להגה"ק רבי אביש פרנקפורט זצ"ל שהיה רב העיר, שימתינו ויתאחרו קצת עם קבלת שבת, וציוה הגאון ליענות לבקשתה, באומרו "כי העולם עומד ומצפה לוולד הזה שיוולד".

שמעתי ממחותני הגה"צ ר' שמואל אלכסנדר אונסדארפער זצ"ל ממאנטרעאל - פתח תקוה, סיפור חשוב מהגה"ק מרן החתם סופר זצ"ל שצוה פעם לשני טובי עירו ק"ק פרעשבורג להיפגש עם שר העיר תיכף ומיד, ובקושי גדול הצליחו טובי העיר להיכנס אליו בעוד לילה. השר כיבדו במשקה חלבי, והם נמנעו משלתות מחמת גזירת חז"ל על חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, ונתרגזו עליהם השר ורצה בכעסו להרגם. פתאום נכנס משרתו והעיר לו בפקודת רופאו להימנע מלשתות המשקה, כי החלב ארסי ומסוכן. אז נפקחו עיני שר העיר, ודיבר בכבוד והערצה על רבם מרן החתם סופר, ששליחותו הצליח להציל העיר מגירוש יהודים, שהיה בדעתו להוציאו למחרתו. אח"כ כשבאו לבית רבם החת"ס זצ"ל, אמר להם שהיה קטרוג גדול בשמים על יהודי העיר פרעשבורג, מחמת חטא זלזול כשרות המאכלים. ועל ידי מסירת נפשם לגזירת חז"ל, הצליח להעביר הגזירה. כן יצילנו ה' מכל גזירות קשות ורעות, ויושיענו בדבר ישועה ורחמים.

מספרים שפעם היה צריך הקיסר להגיע לעיר פרעשבורג, עירו של החת"ס, והיה אמור להגיע בעיצומו של יום הכיפורים, והקימו שערים וכתרים לקראת קבלת הפנים, והחת"ס חשש שיצא מהענין חילול יום הקדוש, מכיון שגם בני ישראל יצטרכו לקבל פני הקיסר, ושלה שליחים שישתדלו אצל השלטון שלא יגיע ביום הכיפורים, אבל דבריהם נפלו על אזנים ערלות, והחת"ס הצטער מאד על חילול יום הקדוש, שיגרם ע"י ביקור הקיסר בעיר, וסיפרה בתו של החת"ס, כי בערב יום הכיפורים נשאר החת"ס בבית הכנסת עד אחר חצות היום, ומיד כשנכנס לביתו החלו לרדת גשמים עזים שהציפו את כל העיר, והרבה בתים נשטפו מחמת מי הנהר דונאי העובר בעיר פרעשבורג, וגם כל שערי הכבוד שהוכנו לכבוד המלך נהרסו, והקיסר ביטל את בואו לעיר.

וסיפרה בתו של החת"ס, כי אחרי יום הכיפורים באותה שנה, חלה החת"ס במחלה והיה חולה מסוכן במשך שלשה שבועות. רואים מהסיפור הנ"ל שני דברים בגדלות רוחו של החת"ס, האחד, שהתאמץ במסירות נפש ממש שלא יבואו לידי חילול יום הקדוש, והשני, כאן ראינו את כח תפילתו של החת"ס, שהצליח לפעול בגבהי מרומים בתפילתו, להביא שטף מים רבים כדי שהקיסר לא יבוא לעיר.

סיפר לי הרה"ק מנאסאד זיע"א כי פעם בהיותו אצל דו"ז הרה"ק משינאווא זיע"א בש"ק שבין יוה"כ לסוכות, ישב הרה"ק לאחר סעודה שלישית וסיפר גופא דעובדא דהכי הוי, בפרעשבורג עירו של החתם סופר זיע"א היה דר רשע בשם שמחה שעינו היתה צרה בתלמידי החת"ס העוסקים בתורה,

ואיים שילשין עליהם למלכות כי משתמטים הם מעבודת הצבא, והתרברב כי ילבישם כולם מכנסיים אדומות של הצבא, כאשר נוכחו ראשי הקהל בסכנה המרחפת על הישיבה, אצו אל רבם החת"ס ונכנסו אליו בעצומו של לימוד שיעורו בישיבה, כדי להודיעו על כך ולשמוע ממנו כדת מה לעשות, ולפי שלא היה מפסיק אז בדיבור רמו להם לומר מה בפייהם, כאשר סיפרו הדברים וגעו בבכיה שצריך לפעול מיד לביטול רוע הגזירה, המשיך החת"ס בלימודו כאילו מאומה לא היה, העסקנים הנאמנים נשאר על עמדם ולחשו שוב שצריך לפעול בלי שום דיחוי, הורה רבה"ק החת"ס באצבעו על הגמרא ונענה: "הרי אנו עושים", והמשיך להרצות שיעורו בלי שום שינוי, לאחר השיעור הלך החת"ס בלוית ראשי הקהל אל המלשין כדי לנסות ולדבר על לבו, אך ללא הועיל, אותו רשע לא קם ולא זע מפניהם והתחצף ואמר שאין לו מה לדבר אתם בכאן, ולמחרת בבוקר יוכלו לשטוח כל דבריהם בבית המשפט, נענה החת"ס ואמר: "בוקר ויודע ה' את אשר לו" ומיד עזבו את הבית. לאחר שיצאו מפתח הבית נשתרבה לשונו של הרשע ומחנק עלה בגרונו, אשתו של המלשין בראותה צרתו אצה לה הדרך אחר החת"ס לבקשו על נפש בעלה שיתפלל לרפואתו, ונענה החת"ס: "אני מתפלל עבורו תפלה ההוגנת לו, ולמלשינים אל תהי תקוה וכל המינים כרגע יאבדו", ותוך כדי דיבור יצאה נשמתו, החת"ס ברצותו לקדש שם שמים ברבים מצא לנכון ללכת להלויה ובשעת דברי ההספד, פתח ואמר, "שמחה לארצך, שמחה מובל לקברות בארץ, וששון לעירך, העיר פרעשבורג צהלה ושמחה". - לתמיהת הרב מנאסאד מה מקום לסיפור זה שלא מעניא דיומא, נודע לו מפיי המקורבים כי מעשה שהיה כך היה באותו ערב שבת אצל הרה"ק משינאווא, וגם שם היה מאן דהוא בשם שמחה שסירב לקיים פסק בי"ד בדבר השגת גבול חברו, והזהירו כי אם לא יקיים הפסק מרה תהא אחריתו, ואכן באותו יום ראשון שלאחר השבת חטפו מיתה, ואז הובנה כוונת הרה"ק בסיפורו.

כ"ז תשרי

ה"מעשה רוקח", רבי אליעזר רוקח זי"ע

יום ההילולא - כ"ז תשרי

הגאון מוה"ר אלעזר רוקח זצ"ל, גאון בנגלה ובנסתר, מגדולי חכמי דורו. משנת תס"ה רב בעיר ראקוב, ומתס"ט בטארנוב. בתע"ד נתקבל לאבד"ק בראדי, ומשנת תצ"ה אבד"ק אמסטרדם. בשנת ת"ק עלה לארץ ישראל והתיישב בעיה"ק צפת. חיבר ספר מעשה רוקח ע"ד הקבלה ועה"ת, וספר ארבעה טורי אבן, שו"ת וחידושים על מסכתות. נפטר כ"ז תשרי שנת תק"ב.

סיפר כ"ק מרן מהרי"ד מבעלז זי"ע, כי בעת שהגיע זקנו רבי אלעזר [בעל "מעשה רוקח" זי"ע] לאמסטרדם, המתה כל העיר לקראתו, בני ברית ושאינם בני ברית נהרו להקביל פניו, לחזות בזיו תארו ולהשתתף במעמד קבלת הפנים הכביר שהוכן לכבודו. בין המצטופפים ברחובה הראשי של אמסטרדם היתה גם בתו הצעירה של מלך הולנד, ולרוע הגורל נפלה הילדה בין רגלי הנדחקים ונרמסה למוות. התעורר רעש המוני וקול השאון נשמע בית המלך. אך כפסע היה עד שיורה המלך לסלק את הרב מחולל המהומות, ואולי אף לגרש את כל יהודי הולנד מתחומי הממלכה. בתוך דקות הגיעו הדברים גם לאוזניהם של ראשי הקהילה, שהיו סמוכים לרבי אלעזר בראש השיירה, ואלו

הזדרזו לספר לו על המצב העדין והמסוכן. נשא רבי אלעזר תפילה לשלומה של בת המלך ומכוח תפילתו שבה לתחיה. ויהי לנס.

מסופר על הר"א רוקח מאמסטרדם שלא רצה לחתום על היתר עגונה אע"פ שהיתה עדות ברורה שמת הבעל הואיל והבעל נפרד הימנו וברכו שיחזור לשלום ולבסוף בא הרוג ברגליו.

מסופר שבימי הגה"ק רבי אלעזר רוקח מאמסטרדם זצוק"ל (מחבר הספר מעשי רוקח) כידוע אמסטרדם יושבת על הנהר וסכר מים עב מגין עליה לבל ישטפו המים את העיר, פעם בתענית אסתר עלו על הנהר רבבות דגים בעלי חרצובות בראשיהם ובחרצובותיהם דפקו על הסכר והיה נראה שבתוך זמן מועט יבקע הסכר וכל העיר ישטף במי הנהר, שלח המלך לקרוא להרה"ק רבי אלעזר האב"ד והזהירו שאם תוך שלשת ימים לא יסוגו הדגים מהנהר, יוציא המלך כתב גירוש מידי לכל יהודי הולנד, ענה רבי אלעזר למלך, שיש בכוחו לקבל על עצמו בקשתו בתנאי שהמלך יממן מקופת המלוכה יין לרוב למחר ליום הפורים שיוכלו היהודים לשנות כאוות נפשם באין מעצור, ענהו המלך בכעס ואמר, מורד במלכות אתה, כי אני מבקשך להתפלל ולצום בתענית, ואתה מבקש לתת לבני עמך להשתכר ביין המלך על חשבון המלוכה, ענהו רבי אלעזר ואמר, היות והמלך ביקש לעשות עימי הסכם שבלא נסיגת הדגים יגרש את בני עמי ממלכותו, זהו התנאי שלי להסכם, נשתכנע המלך ואמר הנני מסכים לדברך אולם זכור תזכור שבאם תוך ג' ימים לא יסוגו הדגים אזי יעזבו היהודים מכל ממלכת הולנד את ארצם לצמיתות.

והמלך הוציא אכן צו לפיו יממן המלוכה יין לרוב על חשבון המלכות לכל היהודים, והיהודים הציבו ברחובות עיר חביות גדולות לרוב מלאים יין והעיר אמסטרדם צהלה ושמחה בטוב לב ומשתה והשמחה גאתה שחקים, עד שלא היתה זכורה שמחת פורים באמסטרדם כאותו פורים, ויהי בפורים לעיתותי ערב בשעת סעודת היום הגיע שליח מאת המלך לבית הרה"ק רבי אלעזר והודיעו שכל הדגים נסוגו מהנהר, והעיר נצלה מגזירת המים.

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצ"ל סיפר, כי בהיותו בברודי התפלל בבית-הכנסת של הרה"ק רבי אלעזר [בעל "מעשה רוקח" זי"ע] בהיכנסו לבית-הכנסת ראה כמה תנאים ואמוראים, ואמרו כי בית-כנסת זה קדוש מאוד ומרגישים בו קדושת בית-המקדש מאחר שהתפלל בו הצדיק רבי אלעזר רוקח, היה זה כששים שנה אחר פטירת רבי אלעזר.

טרם שעזב רבי אלעזר את קהילת ברודי והתכונן לקבל עליו עול הרבנות באמסטרדם, כינס את אנשי קהילתו בברודי לאסיפת פרידה, בה פנה אליהם ואמר בין השאר: "שימשתי אצלכם כרב משך יותר מעשרים שנה, בכל התקופה הזאת לא היה אף מקרה אחד שאשה הפילה את ולדה או מקרה של מקשה לילד", בשמעם דברים נפלאים אלו, החלו לתור אחריהם כדי לברר אם אמנם כך הוא הדבר, אחרי חקירה ודרישה מדוקדקת הוברר להם, כי אכן נכונים דברי רבם, החלו ראשי קהילתו לנסות לעכב את נסיעתו של הרה"ק רבי אלעזר ולשדלו שיאות להמשיך לכהן בעירם, הם אף הביעו את נכונותם להגדיל את משכורתו בסך שלושה זהובים לשבוע, אך כל מאמציהם עלו בתוהו, כי רבי אלעזר עמד איתן בהחלטתו, לא להפר את הבטחתו ליהודי אמסטרדם, לקבל על עצמו את הרבנות

בקהילתם, ובהגיע היום המיועד כ"ז אלול תצ"ה, עלה רבי אלעזר על כס הרבנות בעיר אמסטרדם, היא בירת הולנד.

נוראות יסופר את אשר אירע לה"מעשה רוקח" זי"ע בדרך הפלגתו לארץ הקודש: "היה זה בליל ראש השנה, וה' הטיל רוח סערה גדולה על הים, והספינה חשבה להיבקע, וכ"כ היה הים סוער וזועף עד שנעשה בה נקב גדול בהספינה ונכנסו בה המים, והאנשים שהיו בספינה עמלו מאד לשאוב המים ממנה, והיו בסכנה גדולה, אך רבינו ישב בחדרו מתבודד ותפוש ברעיוניו הקדושים. השני אנשים שהיו עמו לשמשו באו אליו בצעקה גדולה, הלא בצרה גדולה אנחנו כי באו מים עד נפש, ועוד מעט ותטבע הספינה! כאשר שמע הגה"ק את דבריהם, אמר בהתלהבות: אם כן הדבר אני פוקד עליכם שתזמינו עצמכם בזריזות רב, שתיתכף בעת שיאיר עמוד השחר תעמדו הכן, ונתקע בשופר כדי שנוכל עכ"פ לקיים מצות היום. וכן היה. אמנם כאשר תקע רבינו בהשופר, אז עבר רוח אלקים על פני המים וישוכו המים, ויקם סערה לדממה ויחשו גלי הים, ויבואו בשלום אל מחוז חפצו לארץ הקודש.

ואמר ע"ז הגה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע: "אל תחשבו בנפשכם שרבינו אלעזר כיוון בתקיעת שופר הזה לסגולה שיעמוד הרוח סערה, לא כן, רק כאשר שמע מאנשיו גודל הסכנה, וכי אי אפשר בדרך הטבע להינצל, חשב והשתוקק אולי יזכה עוד לקיים את המצוה הקדושה ד'רחמנא אמר תקעו' קודם המיתה, ועל כן פקד שברגע שיאיר עמוד השחר יהיה השופר מוכן, אך מגודל קדושתו פעלה המצוה שינצלו" (תפארת הצדיקים, מובא ב"תולדות המחבר" מהדו' תשנ"ג).

ידוע מהגה"ק רבי אלעזר רוקח זצוק"ל בעל "מעשה רוקח" שפעם בנסעו באוניה נתקדרו השמים, נתכו גשמים עזים, ורוח סערה עזה שפרצה איימה להטביע הספינה על נוסעיה. מרגע לרגע זעף הים יותר ויותר והספינה נעה ונדה והחלה לשקוע במצולות הים. הנוסעים המבוהלים השליכו כבר את כל מטעניהם הכבדים הימה למען הקל מעל הספינה אך ללא הועיל. במצב נואש זה ניגש בעל המעשה רוקח לקברניט הספינה וביקשו שירשהו לעמוד ליד מקום ניווט הספינה, והוא מבטיחו שהסערה תיפסק. הסכים הקברניט ונעמד שם כשהוא מרים את כובעו ואומר שעושה כן כדי שהשר של ים יביט בצלם האלקים החקוקה על מצחו. ואכן באותו רגע מיד, נח הים ושקט מזעפו והספינה נסעה לדרכה בהשקט ובמנוחה, ויהי לפלא.

הנני בזה לשגר לכם כמה עובדין טבין [מהם ידועים בנוסחאות שונות ואף הובאו כבר ב'אור הצפון'] מתוך רשימות שנרשמו בידי הרבנית העניא ע"ה, בתו של כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע ואשת הרה"ח ר' נפתלי פרלוב ז"ל, שנתגלו לאחרונה והגיעו לידי. רשימות אלו, שרובן נכתבו על ידה בלשון נסתר, נכתבו עוד בחיי מרן מהרי"ד, חלקן שמעה מפי קדשו, וחלקן מפי חסידים או מהרבניות בחצר הקודש... [וזה לשונה]:

נודע בעולם שאמשטרדם צריך רב, ורבי אלעזר רוקח הגיע לשם, ובדיוק באותם הימים חל חגאם (של הגויים), וכשחל חגאותיהם, לא ההינו היהודים לצאת מתחומם. מיד כשר' אלעזר הגיע, סיפרו לו היהודים מיד על הגזירה, ומנעו מרבי אלעזר רוקח לצאת, אך הוא לא הקשיב להם וכן הלך. איך שהוא יצא, מיד תפסוהו ולקחו אותו לשלטונות.

העמידו אותו למשפט ודנוהו לשריפה. הכשירו מוקד שריפה ענקי, והתאספו לשם מושלים מהמדינה ועוד, וכולם כבר חיכו להרגע בו יוציאו את רבי אלעזר. הנה כבר מוציאים אותו לשריפה, והרשעים כבר מביעים שמחה גדולה לראות יהודי נשרף, אבל החוק הוא, שהנידון למיתה מותר לו ברגעיו האחרונים להביע איזו בקשה מסוימת. כששאלו את ר' אלעזר מה בקשתו. הוא צייה להביא תרנגולת חיה. את בקשתו האחרונה מילאו, והביאו תרנגולת חיה, ורבי אלעזר לקח את העוף ואמר: "תמרוט את העוף". לפתע יצאה נוצה, וכשהנוצה יצאה, אז אחד מגדולי הנשיאים נכנס למדורה. ושוב אמר: "תמרוט את העוף", ושוב יצאה נוצה, פעם פעמיים שלוש, וכל פעם כמספר הנוצות שיצאו - כך מספר השרים, רוזנים ודוכסים שנכנסו לאש, ומיד נשרפו. מיד נעשתה מהומה גדולה עליהם ונפלו כל הזמן עוד ועוד. רצו למלך וסיפרו שכך וכך פועל הרב, ושיבוא לבד לראות. המלך בא וראה איך שהנוצות יוצאות ואנשי נופלים. מיד נפל לרגליו של רבי אלעזר, וביקש ממנו שירחם לפחות עליו. הבטיח לו רבי אלעזר שלא יזיק לו, בתנאי שיחתום על ביטול הגזירה. המלך צייה להביא את הספרים, ובו במקום כתב שמהיום והלאה מותר ליהודים לבוא וללכת בכל ימי השנה ובכל מקום. המלך חתם. מאותו יום נהיה רבי אלעזר קרוב למלכות, היהודים זכו להרבה טובות מאז שנהיה לרבם.

סיפר לי מישהו בשם רבי איציקל רובין (=מיאברוב) שהוא יודע, שבזמנים שרבי אלעזר נהיה רב באמשטרדם. השלטונות, מחמת הכבוד הגדול שרחשו להרב (=רבי אלעזר), הנפיקו מטבעות, מצד אחד דמותו של ר' אלעזר ואותיות יהודיות. מטבע כזו נמצאה אצל קרובו ר' מאיר רוקח מטשורטקוב (=אדמו"ר מקאזלאוו). ההוא כבר נפטר, והמטבע אינו ידוע לאן הגיעה... [עד כאן לשונה].

סיפר כ"ק מרן מהרי"ד מבעלז זי"ע, כי בימי שבתו של הגה"ק רבי אלעזר מאמשטרדם זי"ע בעל "מעשה רוקח" על כס ההנהגה באמשטרדם, היתה בעיר עגונה אחת שהלך בעלה למדינת הים והגיעו עדויות שונות אודות גורלו הרע שמת. כמה מגדולי הדור ששמעו את העדויות שנקשרו בקורותיו של האיש, התירו לעגונתו להינשא, אלא שחפצו שגם רבי אלעזר יצטרף אליהם והוא סירב בכל תוקף. אמנם לא אסר עליה את הנישואין ולא יצא חוצץ כנגד ההיתר שקיבלה, אך גם לא אבה בשום אופן לתמוך בהתרת נישואיה. בסופו של דבר הסתמכה האשה על ההיתר שקיבלה וקשרה קשרי שידוכין עם אחד מנכבדי אמשטרדם.

הלה שהיה נבון מסירובו של רבי אלעזר לתמוך בהיתר, ולא הבין למה אינו רוצה להצטרף לגדולי הדור המתירים את נישואי כלתו העגונה, הפעיל קשרים שהיו לו בחוגי השלטון הגבוהים, כדי שאלו יורו להמרא דאתרא להשתתף בחתונתו ולסדר בעצמו את הקידושין. לרבי אלעזר לא היתה ברירה אלא להיענות להזמנתו ולקבוע שעה בה יופיע בחופה.

מנהג היה באמשטרדם, שכל חתן ביום חופתו היה עולה ובא בביתו של רבי אלעזר, כדי לקבל את ברכתו ולשמוע מעט דברי כיבושין. אף אותו חתן עלה ונכנס לביתו נאוה קודש, ניגש למקום מושבו של רבי אלעזר והרכין ראשו לקבלת ברכה. בו ברגע החל לזוב מאפו דם רב ונעשה רעש גדול, כי הרופאים סברו שחוליו מסוכן ותבעו לאשפזו בבית חולים. חגיגת הנישואין נדחתה בימים אחדים... ואדהכי והכי 'בא הרוג ברגליו' והגיע הבעל שהלך למדינת הים ועקבותיו אבדו.

עד מהרה הפך המאורע לשיחת היום באמשטרדם וביתר קהילות ישראל. גם בהיכלם של אותם גאונים מופלגים שחתמו על היתר נישואיה של העגונה נעו אמות הספים, וכמה מהם קמו ובאו לביתו של רבי אלעזר ושאלוהו האם ידע שהבעל חי, ואם לא ידע מדוע באמת לא הצטרף להיתרם. השיב להם רבי אלעזר: "לא ידעתי אודותיו מאומה, אבל היות וטרם צאתו לדרך בא אלי האיש ונטל ממני ברכת פרידה, וברכתי שישע ויחזור לביתו לשלום, בטוח הייתי שברכתי לא תשוב ריקם".

בסיימו את דבר המעשה, הפטיר מרן מהרי"ד: "באמת התורה לא בשמים היא, וודאי יכול היה זקני רבי אלעזר לברר להם על פי תורת אמת שהיתה עמו, שאסורה היא האשה ואין ממש בעדויות שנמסרו לחכמי הדור. ברם, מאחר והיתה לו תרעומת על אותם חכמים שהתירו דבר שהוא לא אבה להסכים לו, אף לאחר שהוכיח את קלישות ראיותיהם להיתרא, לכן העדיף להשיבם בפשטות שהאמין בקיום ברכתו" (תולדותיו שבראש ספרו 'מעשה רוקח' דפוס מונקאטש).

הרה"ק יורם מיכאל אברג'ל זי"ע

יום ההילולא - כ"ז תשרי

סיפורי מופת על אבינו מו"ר רבי יורם מיכאל אברג'ל זיע"א: תקופה ארוכה סבלתי מכאבים חזקים בבטן. עברתי מרופא לרופא, אך אף אחד לא מצא פתרון. ניסיתי תרופה אחרי תרופה, אבל שום דבר לא עזר.

בשלב כלשהו הציע לי חבר לפנות אל הרב יורם זצ"ל. נסעתי אל הרב לנתיבות, ושטחתי את סבלי. הרב שמע והגיב: "תגיד לרופא שיש לך קיבה הפוכה. אחרי ניתוח להיפוך הקיבה הכל יסתדר".

לא ידעתי כל כך איך לספר לרופא את האבחנה הרפואית של הרב... אבל בסופו של דבר אזרתי אומץ וסיפרתי. הרופא הסכים לבצע צילום, וכשראה את התוצאות לא יכל להסתיר את ההלם על פניו. בדיוק כדברי הרב. תודה לה', מאז הכל נעלם כלא היה.

סיפורים רבים בפיו: "היה יהודי שאבא עזר לו, ולצערנו אותו יהודי התנגד לדרכו. בכל זאת הוסיף אבא להפקיד לו כסף בכל חודש. שאלנו אותו על כך, והוא השיב: 'מה אשמים הילדים שלו?'... זה היה אבא".

לרבי יורם היה קשר מיוחד עם הרבי מליובאוויטש. "אבא ראה ברבי עובד השם הגדול ביותר בדור", אומר בנו. "פעם אחת שמע מה'בבא סאלי' שהרבי זה 'ישראל השלם'. בתחילת דרכו אבא שאל את הרבי אם להתמקד במסירת שיעורי תורה בכולל בתפרח או במסירת שיעורים בכל הארץ. הרבי ציטט את הפסוק 'למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל' והוסיף את המילה 'כל' לפני 'ישראל'. לאור זאת החל אבא למסור שיעורי תורה ברחבי הארץ כולה".

יש סרט נדיר של הרב יורם אברג'ל בו הוא מכריז בקשר לספירת העומר ב' אייר "תפארת שבתפארת", שהרבי שליט"א מליובאוויטש הוא השביעי, ואחריו לא יהיה, כי הוא המלך המשיח.

הרב הגיע לאחד הפולגים שבְּראשותו של מְרַן הַרְב עוֹבְדֵי יוֹסֵף זצ"ל, על מְנַת לְמִסַּר שִׁיחָה מוֹסְרִית. בְּרָאשׁוֹת אוֹתוֹ כוֹלֵל כְּהֵן אֶחָד מִתְלַמְּדֵי הַמְבַּהְקִים שֶׁל מְרַן, וְהוּא נֶשֶׂא בְּאִמְתַּחַתוֹ סִפּוֹר עֲצוּב לְמַדֵּי.

בְּתֵהּ שֶׁל גִּיסְתּוֹ, יִלְדֶה כְּבֵת עֶשֶׂר, הַתְּמוּטָטָה וְאַבְדָּה אֶת הַכֶּרֶתָהּ. הִיא הַבְּהֵלָה לְבֵית הַחוּלִים, וְהַרְוּפָאִים קָבְעוּ כִּי לְקֵתָהּ בְּדִלְקַת קְרוּם הַמַּח. הֵם לְחִצּוֹ עַל בְּנֵי הַמְּשַׁפְּחָה לְהַסְכִּים לְנִתּוּחַ אֶרֶץ וּמִסְבָּה, שְׁעִשׂוּי הִיָּה, לְדַבְרֵיהֶם, לְהַצִּיל אֶת חַיֵּיהָ. הָרַב הִגִּיעַ אֶל הַכוֹלֵל וּמָסַר אֶת הַשִּׁיחָה, וְלֹאֲחֵרִיָּה בְּרַךְ אֶת הָאֲבָרְכִים בְּכָל הַבְּרָכוֹת וְהִישׁוּעוֹת, בְּרוּחַנִּיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת. אֵךְ קָדָם שֶׁפָּנָה לְלַכֵּת לְדַרְכּוֹ, בְּקִשּׁוֹ רֹאשׁ הַכוֹלֵל לְסוּר עִמּוֹ אֶל חֶדֶר צְדָדִי. הָרַב נִעְתֵר לְבִקְשׁוֹתוֹ, וּבְפָנִים הַחֲדָר שִׁטַּח רֹאשׁ הַכוֹלֵל אֶת הַסְּפוּר הָעֵגוּם. "כְּבוֹד הָרַב, הַרְוּפָאִים לוֹחֲצִים לְהַסְכִּים לְנִתּוּחַ, מָה עֲלִינוּ לַעֲשׂוֹת?!" שָׁאַל. הָרַב שָׁתַק לְמִשְׁךְ מִסְפָּר רֵגָעִים, וְנִכַּר הִיָּה כִּי הוּא שָׁקוּעַ בְּמַחְשְׁבוֹת עֲמֻקּוֹת. וּלְפִתְעֵה הָרִים אֶת רֹאשׁוֹ וְאָמַר: "שָׁמַע נָא לְדַבְרִי. הִילְדָּה אֵינָה חוּלָה בְּדִלְקַת קְרוּם הַמַּח!" "מָה פְּרוּשׁ?!" הִתְנַעַר רֹאשׁ הַכוֹלֵל מִמְּקוֹמוֹ, "וְהִלֵּא כֶּךָ אוֹמְרִים הַרְוּפָאִים!" הָרַב הִנִּיף יָדוֹ בְּבִטּוּל. "יֵשׁ לִילְדָה הַתְּכּוּפִיּוֹת, וְזוֹ הַסְּבָה לְכֶךָ שֶׁאַבְדָּה אֶת הַכֶּרֶתָהּ. אָמַר לְבְנֵי הַמְּשַׁפְּחָה, שְׁבַעֲזוּרַת ה', בְּיוֹם שִׁשִּׁי הַקְּרוּב, תִּקְוִים הִילְדָה וְתַעֲמַד עַל רִגְלֶיהָ! אֵינְךָ צָרָךְ בְּנִתּוּחַ!" רֹאשׁ הַכוֹלֵל נִרְעַשׁ. לְמַלְיָם בְּרוּרוֹת כָּאֵלוֹ לֹא פָּלַל וְלֹא מִלַּל. אוּלָם אָמוּנַת חַכְמָיִם חֲזָקָה פְּעָמָה בְּלִבּוֹ. הוּא הוֹדָה לָרַב עַל הַבְּרָכָה וְנִפְרַד מִמֶּנּוּ לְשָׁלוֹם. מִשָּׁם מָהֵר אֶל בְּנֵי הַמְּשַׁפְּחָה, לְבִשֵׁר לָהֶם עַל בְּרַכְתּוֹ וְתַחֲזִיתוֹ שֶׁל הָרַב. גַּם הֵם, כְּמוֹתוֹ, קָבְלוּ אֶת הַדְּבָרִים בְּרִגְשׁוֹת מְעֻרְבִים. מִצַּד אֶחָד שָׁשׂוּ וְשִׂמְחוּ עַל הַבְּשׂוּרָה, וּמֵאֵיֶדֶךָ פָּחְדוּ לְתַלּוֹת תַּקּוּוֹת בְּהַחְלָמָה כֹּה פְּשׁוּטָה וּמְהִירָה. אֵךְ הִנֵּס, אֵכֶן הַתְּרַחֵשׁ! בְּיוֹם שִׁשִּׁי, בְּשַׁעַת בִּקְרָה, פָּקְחָה לְפִתְעֵה הִילְדָה אֶת עֵינֶיהָ וּבִקְשָׁה לְשִׁתּוֹת. זְמַן קִצֵּר לְאַחַר מִכֵּן כִּבֵּר בְּקִשָּׁה לְרַדַּת מִן הַמְּטָה, וְכַעֲבַר מִסְפָּר יָמֵי הַשְּׁגָחָה שֶׁחֲרָרָה לְבֵיתָהּ, כָּאֲשֶׁר הַרְוּפָאִים לוֹחֲשִׁים מֵאַחֲרֵי גְבָהּ: "יֵס רְפוּאֵי... יֵס רְפוּאֵי..."

"אני ממש נולדתי מחדש", כך פותח את דבריו רני רביבו, חשמלאי בן 45 מיבנה, וחושף סיפור מזעזע, ששופך מעט אור על נסתרות החיים לאחר המוות ועל כוחם של צדיקים בעולם העליון. לפני כשנתיים רני רביבו לקה בליבו בעת שהיה בעבודתו. צוותים רפואיים של איחוד הצלה ומד"א הגיעו למקום ומצאו אותו שרוע בכניסה למקום עבודתו, ללא דופק וללא נשימה.

הצוות הרפואי החל מיד בפעולות החייאה, אך כשראו כי ההחייאה אינה מצליחה, הם הפעילו את מכשיר השוק החשמלי – הדיפירילטור. רביבו הובהל לבית חולים "קפלן" במצב אנוש. הרופאים ביצעו החייאה במשך כ-66 דקות עם מכות חשמל. משראו הרופאים כי ההחייאה לא עוזרת וכי רביבו נמצא בכשל רב מערכתי חמור, החליטו לקבוע את מותו. הם סברו כי אין טעם להמשיך ולנסות משום שלא נותר סיכוי. אולם, אישה אחת מהצוות הרפואי התעקשה להמשיך בפעולות ההחייאה. "פתאום הגיעה איזו אישה שאני לא יודע מי זו וקשה לי לתאר אותה, והיא התעקשה להמשיך לעשות עיסויים. כשנתנו מכת חשמל אחרונה – פתאום גילו שיש דופק", אומר רביבו בהתרגשות. חזרת הדופק לא ניחמה את הצוות הרפואי, משום שמצבו עדיין היה קשה מאוד והם לא נתנו לו סיכוי להחלים. רביבו שהה במחלקה לטיפול נמרץ, ושם ביקשו הרופאים מאשתו להכין את המשפחה להיפרד ממנו. 12 יום נאבקו הרופאים על חייו, נעים בין תקווה לייאוש. בתוך כך, נשמתו של רביבו עוזבת את בית החולים ומגיעה לשיבה של הרב יורם אברג'ל זצ"ל, אשר אותו הוא הכיר עוד לפני המקרה והיה קשור אליו. רביבו מתאר שהוא מגיע לשיבה של הרב ומבחין מסביבו בהדסים מונחים בכדים עם מים. רביבו לקח הדס אחד, בירך והריח. לאחר מכן המשיך לפסוע בצעדים חרישיים בבית הכנסת. בשלב זה הוא מבחין בקופסה ליד ההיכל, שבתוכה הטלית של הרב. רביבו מתקרב לעבר הקופסה, נוטל את הטלית ומריח אותה. ריח גן עדן עלה מן הטלית, שאותה הריח כשעיניו עצומות.

רביבו פקח את עיניו, ולפתע ראה את הרב עומד מולו. הרב התבונן עם עיניו הטובות ברביבו, נסך בו תחושה של אמונה וביטחון ואמר: "בן אדם, לפני שנפטר ועולה לשמיים, 30 יום לפני כבר יודעים ואין מה לעשות. אבל זה לא הזמן". הרב חיבק את רביבו, אחז בידו והוליך אותו לעבר דלת הישיבה. כשהגיעו לפתח הישיבה, הרב סימן לרביבו לצאת וסגר את הדלת. "ואז הבנתי שכנראה זה לא הזמן", אמר רביבו. באותה העת פקח רביבו את עיניו בבית החולים, לעיניהם ההמומות של הרופאים, שכבר איבדו תקווה. המשפחה הוזעקה על ידי הצוות הרפואי, והודתה להשם על הנס המופלא. דבריו של הרב אברג'ל עוד הדהדו בראשו של רביבו, הוא הבין כי חייו ניתנו לו במתנה וסיפר לאשתו על פגישתו השמימית עם הרב יורם אברג'ל זצ"ל. רביבו סיכם את דבריו ואמר כי "התובנות שלי מהאירוע הזה הן שצריך לחיות את הרגע וליהנות מהמשפחה, כי אי אפשר לדעת מה יקרה. אני ממש נולדתי מחדש, ואין ספק שראש השנה כבר לא אותו דבר מבחינתי".

כ"ח תשרי

הגאון רבי שמואל לנדא זצ"ל

יום ההילולא - כ"ח תשרי

הגאון רבי שמואל לנדא בן ה"נודע ביהודה" הכניס ראשו לטובת הגה"ק רבי יהונתן אייבישיץ בעת המחלוקת הגדולה ושלח קמיעותיו אל הגאון הק' המקובל מו"ה שמואל אב"ד מינשטר, וזה השיב לו כי הם ממקום קדוש וטהור והצדיקו את הצדיק מעיקרא, כמובא ב"לוחות עדות" ע' 64.

כ"ט תשרי

הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש זי"ע

יום ההילולא - כ"ט תשרי

שמעתי ממרן הרמ"ח, שהרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע ישב פעם בסעודה שלישית בדביקות גדולה ואח"כ כשבא לעשות הבדלה לקח הכוס בידו ומיד חזר והניחו על השלחן, כן עשה ג' פעמים. אח"כ שאל אם יש מי שיכול לרכוב על סוס במהירות, וכשבא לפניו האיש המוכן לכך, אמר לו הרה"ק רבי מאיר שיסע במהירות עד מחוץ לעיר, וכשיגיע מחוץ לפרימישלאן יכה שלוש דפיקות על הסוס והוא יגיע תוך כמה רגעים עד לעיר בוטשאטש, וכשיגיע לשם ימצא את הרב מבוטשאטש עומד עדיין באמצע עריכת שולחנו בסעודה שלישית ודורש בהלכה ואגדה, ויגש אליו ויאמר לו שמאיר'ל שאל מהו הנוטריקון של ב"י ג' פעמים, וכשיקבל תשובה לשאלתו יסע מיד, ויכה שוב שלוש דפיקות על הסוס ובתוך זמן קצר יחזור לכאן, והוא ימתין לו עם אמירת הבדלה. השליח עשה כדבריו, ותוך זמן קצר עמד בפני הרה"ק מבוטשאטש ושאל את שאלתו, ואמר לו הרה"ק מבוטשאטש שהוא ר"ת בני ישמעאל, בני ישמעאל, בני ישמעאל, וחזר לרבי מאיר במסרו דברי הרב מבוטשאטש, כששמע את דבריו עשה תיכף הבדלה.

אח"כ הדליק רבי מאיר את הלולקע, וסיפר: מאיר'ל עשה עליית נשמה בעת סעודה שלישית וראה קיטרוג גדול רח"ל על בני ישראל שמכוחו נגזרה גזירת מגיפה ר"ל, מאיר'ל עמל הרבה לבטלה ולא עלתה בידו, ואמרו לו שהגזירה נכתבה בר"ת ב"י ואם עוד צדיק יצטרף עמו להפוך את הר"ת תבטל הגזירה, ומאחר שגם הרב מבוטשאטש אמר שהוא ר"ת בני ישמעאל, הומתקה הגזירה. וכן הוה, שבאותה שנה היה דבר ומגיפה בכני ישמעאל.

פעם הגיע הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש זיע"א לעיר אחת, ונתקבצו כל אנשי העיר להכנס אליו ליטול שלום ולהתברך מפה קדשו, ובין הבאים באה אשה אחת ובנה הקטן עמה, והתינוק צעק ובכה מאוד והיה מציק לה זמן רב, משרט את ידיה וקורע בשרה מעליה, והמשמש לא הניחה ליכנס מחמת הדוחק הגדול ששרר שם, וכך עמדה והמתנינה משך כמה שעות עד פנות היום וחזרה לביתה. למחר חזרה עם תינוקה ושוב היה כדבר הזה שהתינוק הציק לה מאוד והמתנינה כמה שעות וחזרה לביתה, ושוב חזרה ביום השלישי והמשמש עדיין לא נתן להכנס, ואחד מחשובי העיר שכבר לא יכל לראות בצערה שסובלת זה שלושה ימים גער במשמש מפני מה אינו מניחה להכנס, והיא כבר מחכה כאן זה שלושת ימים ולמה הוא מתאכזר אליה כל כך? ורמז לו המשמש שהכל הוא עפ"י פקודת הקודש.

לאחר זה יצא הרה"ק ובריר עם הלומדים שם בדין מינקת שחנקה את בנה בשנתה רח"ל האם דינה כשוגגת וחייבת גלות או שהוא כאונס, ופלפל בדין זה הרבה מאוד, וסיים ואמר - הנה באמת כבר היה להאשה הניצבת כאן צער רב משום מעשה שארע לה שחנקה את ילדה בשנתה ל"ע, והיא כבר ממתנת זה שלושה ימים וגם סבלה מאד מהילד שהציק לה, ונראה שבזה כבר נפטרה מעונש גלות בערי מקלט ואמר להניחה ליכנס, ויהי לפלא.

סיפר יהודי אחד למרן [הרמ"ח מסלונים] ז"ל, שזקנו היה פעם מסוכסך עם הפריץ ואיים עליו לגרשו, ונסע להרה"ק מבוטשאטש, ונכנס אליו לחדרו שהיה סמוך לבית הכנסת, וסיפר לו שיש לו סכסוך עם הפריץ, ונכנס הרה"ק לבית הכנסת ואסף מנין ת"ח וביקש שיתירו לו נדר, היות ויש לו בקבלה מרבו הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב את ה'שם' שבו הרג רבי משה לייב גוי רשע, ולא השתמש בו עד עתה, ומבקש שיתירו לו להשתמש בו עכשיו, והתירו לו. לא עבר זמן ומת הפריץ.

ה"צמח צדיק", ר' מנחם מענדיל מויז'ניצא זי"ע

יום ההילולא - כ"ט תשרי

בימי חורפו של אא"ז ה"צמח צדיק" זי"ע, היה מתלהב מאד בשעת אמירת פסוקי דזמרה, ובאמירת "אז ישיר" התנועע כל כך, עד שהיה מוכרח להיאחז בעמוד שלפניו שהיה מחובר אל הקיר שבמזרחה. וסיפר אחד הנוכחים, שכשתפס ה'צמח' את העמוד בידיו, הבחין שהכותל וחלונות בית המדרש מתנועעים מרוב הזעזוע של העמוד. אותו חסיד, שהיה בעל-כח רב, סיפר שהוא ביקש לדעת אם למעשה זה דרוש כח רב, ולאחר התפילה ניגש למקומו של הרבי, וניסה לנענע את העמוד כפי שהרבי נענעו, אך הדבר לא עלה בידו. אז נוכח לדעת, שבשעת התפילה וההתלהבות מתגבר הרבי בכוחות אדירים, למעלה מדרך הטבע!

סיפר הרה"ח מוה"ר יעקב (נפתלי הריץ) רוזנברג בנו של בעל "צואת אבא" ונכדו של הרב החסיד הנגיד המפורסם רבי יודל עיבר ע"ה:

רבי יודל עיבר היה סוחר בפרוות יקרות, ומידי פעם היה נוסע עם מטען פרוות לירידיים למוכרם. ובעירו היה עוד יהודי סוחר פרוות אשר גם הוא היה נוסע, על כן הם שכרו עגלות ונסעו יחד.

פעם נסעו ליריד בגלילות ויז'ניץ, אזי התנה רבי יודל עיבר עם הסוחר השני לפני הנסיעה כי ברצונו להכנס לויז'ניץ על מנת לתת קויטל לכ"ק מרן ה"צמח צדיק". סוחר זה לא היה חסיד ויז'ניץ, אבל היות ורבי יודל עיבר דרש זאת הוא הסכים.

הם הגיעו לויז'ניץ, ורבי יודל עיבר כתב קויטל ונעמד בתור. הסוחר השני למרות שלא היה חסיד ויז'ניץ, אעפ"כ גם הוא כתב קויטל ונעמד מאחורי רבי יודל עיבר בתור.

ובהגיע תור רבי יודל עיבר בעת אשר נתן את הקויטל לרבינו הרה"ק ה"צמח צדיק" זי"ע שאלו רבינו איזו סחורה אתה נושא עמך, ענה: פרוות יקרות. שאלו הרבי כמה סוגי פרוות יש לך, והוא ענה. שוב שואלו הרבי: וכמה עולה לך הסוג הראשון, וכמה אתה מרויח בו, והוא ענה. וכמה אתה מרויח בסוג השני וכך בכל סוג וסוג, והוא עכב אותו זמן רב, ורבי יודל עיבר ענה בפרוטרוט על כל שאלות הרבי.

הסוחר השני אשר לא היה כאמור חסיד ויז'ניץ (ואולי כלל לא השתייך לעדת החסידים) עמד בקוצר רוח על העיכוב הזה, וכאשר הגיע תורו אמר ג"כ שהוא נוסע ליריד למכור פרוות, והרבי התחיל גם אותו לשאול את השאלות הנ"ל. נענה היהודי ואמר: רבי מה אכפת לכם כל הדברים האלו, מה זה עסקכם, אנא תאחלו לי שיהיו לי הרבה קונים מבלי להרבות בדיבורים. ואכן הרבי איחל לו שיהיו לו הרבה קונים כבקשתו, ובזה תם ונשלם.

הם המשיכו ליריד והגיעו לשם באישון לילה הם נגשו לאכסניא שכבו לישון וקמו כעלות השחר. רבי יודל עיבר בהיותו חסיד ותיק הלך למקוה ולבית המדרש, וישב ללמוד את שיעוריו ואח"כ התפלל במתינות כמונה מעות ואחרי התפילה המשיך בשיעוריו, כאשר גמר את כל הסדר שלו הלך לאכסניא לאכול פת שחרית, ורק בערך בשעה 12 בצהריים קם והלך ליריד, ותוך שעתיים זכה לסייעתא דשמיא ומכר את כל הסחורה לקונה אחד או שנים במחיר טוב. הוא נגש אל הסוחר השני ובראותו שהוא עדיין עסוק בסחורתו, שב לבית המדרש וישב ללמוד עד הערב ושכח מהעולם ומלואו.

לעת ערב הגיע הסוחר השני מהיריד בפנים נפולות. ניגש לרבי יודל עיבר וסח לו את אשר קרהו, וכה אמר: קמתי אף אני כעלות השחר, רצתי לתפילה, התפללתי במהירות ומהר לקחתי עמי את כל הסחורה על מנת להיות ראשון ביריד. ומה אומר לך, הייתי משופע בקונים עד אין סוף, וכל קונה רצה לראות דוגמאות מכל מיני פרוות שהבאתי, וכל הזמן היה עלי לעמול ולטרוח להפוך את הסחורה מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, כי זה רצה לראות את הפרוות התחתונות וזה את העליונות, אולם בהגיע סוף היום לא מכרתי - למרות מאות הקונים שנטפלו אלי - אפי' פרווה אחת. מה אומר לך רבי יודל עיבר אני ממש ביאוש איני יודע להשיט עצות בנפשי מה לעשות.

ענהו רבי יודל עיבר ואמר: זאת באה לך כי רצית להיות פיקח יותר מהרבי שליט"א, אתה רצית ללמד את הרבי מה כן לומר ומה לא לומר, ובכלל, מפני מה דרשת מהרבי שיאחל לך הרבה קונים, ומה רע

בזה שאני מכרתי את כל סחורתי עד הפרווה האחרונה במחיר מצויין לקונה אחד או שניים, ולמה לא ענית על כל שאלותיו של הרבי, על כן איני רואה עצה אחרת, מלבד שתיסע מהר לויז'ניץ ותכתוב עוד פעם קויטל וכאשר תיגש לרבי תענה יפה על כל שאלות הרבי, והנח לו לרבי שיאחל לך הכל לפי דעת קדשו.

היהודי שמע בקול רבי יודל עיבר, רתם סוס ורכב עליו לויז'ניץ, כתב קויטל וענה על כל שאלות הרבי, ורבינו איחל לו הצלחה, הוא חזר לאכסניא ולמחרת פנה ליריד ותוך שעות אחדות מכר את כל הסחורה עד תומה בריוח גדול, כברכת רבינו הרה"ק בעל ה"צמח צדיק" זי"ע.

עובדה הוי אצל ה"צמח צדיק" זי"ע, שפעם אחת בליל שישי, באמצע הלילה, יצא מחדרו הק' לחדר הסמוך, ניגש אל חיים'קע משמשו שנם את שנתו, העיר אותו, ומסר בידו סכום הגון, באומר: "אבקשך בכל לשון של בקשה, קח נא סכום כסף זה, ולך לבית פלוני שבקצה השני של העיר, שם תמסור את הכסף לבני המשפחה הזקוקים לכך".

הגבאי חיים'קע, לא רצה ללכת לשם, מפני הקור החורפי, ומפני הפחד והמורא שהיה לו ללכת יחידי את כל המרחק, בחשכת הלילה. הוא החל לטעון לפני ה'צמח': "רבי, קר בחוץ, אני פוחד ללכת", והוסיף: "צריך לעבור את בית הכנסת, וחוששני לעבור דרכו בלילה, מפני הסכנה (רגילים היו אנשים לומר כי בלילות קוראים לנפטרים לעלות לתורה). אי"ה מחר אלך מיד בבוקר".

ברם ה'צמח' הפציר בו שילך מיד.

חיים'קע לא יכל לעמוד בפני הפצרות הרבי, והוא התיישב בדעתו שיצא החוצה, ישתהה בחוץ כדי שיעור מהלך למקום המיועד, ואח"כ ישוב אל הבית, ולמחרת ילך וימסור את הכסף.

וכך הוה, הוא יצא החוצה, ושב לחדר הגבאים הסמוך לחדר הרבי. שאל אותו ה'צמח': "חיים'קע, האם הלכת?", "געגאנגען, געגאנגען" [הלכתי, הלכתי] - השיב חיים'קע. אמר לו הרבי: "והרי לא הלכת", ושוב הפציר בו שילך.

כשראה חיים'קה שאין לו ברירה אחרת, הדליק את העששית, ויצא לדרך בחשכת הלילה. כשהתקרב, ראה מרחוק אור מתנוצץ מאותו בית, אולם שמע קול צעקות. בדקות הבאות, קלט שהבעל מתוכח עם אשתו על עסקי פרנסה. האשה טענה: "מילא כל השבוע - מאי דהוה הוה, הילדים רעבו ולא היה מה לאכול, אבל כעת כבר יום חמישי בלילה, הכל כבר הכינו את צרכי השבת, ולנו עדיין אין מאומה!" והבעל משיב לה: "מה רצונך ממני? בכל השבוע הנני עמל ויגע, אבל מה אעשה שהמזל אינו מאיר לי?".

באותו רגע דפק חיים'קה על החלון, כשהוא מבין כבר את כוונת הרבי ששלחו בשעה זו. הם שאלו: "מי זה?" והוא השיב: "חיים'קע!"

מיד התמלא הבית שמחה וששון - אמרו "כאשר חיים'קע כאן, כבר טוב!" - הם פתחו לו את הדלת, והוא מסר להם מיד את הכסף בשמו של הרבי.

כששב, המתין לו ה'צמח' בכניסה, ואמר לו: "עתה נכון הדבר שהלכת".

בנים בשנים הראשונות לאחר נישואיו. כאשר הפציר מאד בזקיננו ה"צמח צדיק" שיברכו בזרע של קיימא, הוא התנה זאת באם יתן לו סכום גדול כפדיון, שכאמור היה ניתן כולו לצדקה. הבטיח הנכד, אך ביקש ארכה לסילוק הסכום. נעתר ה"צמח צדיק" לבקשתו, והרבנית אכן נפקדה.

כאשר מלאו ימיה ללדת הקשתה בלדתה. נכנס ה"אהבת ישראל" עם סבתו אל ה"צמח צדיק" שיעתיר לישועה. שוב תבע הרבי סכום גדול כפדיון נפש, אבל הנכד אמר שאין סכום כה רב ברשותו וניסה להשיג הנחה. הסבא לא שעה להפצרותיו, ורק כאשר מסר לו את שעון הזהב שלו כמשכון ניאות לברכה. ואכן, הרבנית ילדה בנקל בת בשטו"מ.

כעבור חודשים ספורים פרצה התינוקת בבכיות נוראות ולא יכלו להרגיעה. הבינו שחלתה וקיימו את מאמר חז"ל "מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים" (ב"ב קטז). **בבוא ה"אהבת ישראל" אל זקיננו הקדוש לא ענהו דבר, אלא רטן: "כן, מבטיחים כסף ולא פורעים, ולבסוף באים בטענות..."**

הבין ה"אהבת ישראל" את פשר בכיות הבת, והצטדק שהרי נתן משכון. אך ה"צמח צדיק" ענהו: מה יתרון לי במשכון, כאשר אני זקוק לכסף - לצרכי צדקה, כאמור. סוף דבר, הרבנית לוותה ממון וסילקה את החוב, ה"צמח צדיק" בירך את התינוקת ברפואה שלימה, ועד שהם הגיעו הביתה פסקו בכיותיה של התינוקת.

ובו במקום הזמין הרבי את משמשו ושלחו עם הממון אל אחד מעניי העיר! **כ"ק מרן אדמו"ר (ה"אמרי חיים) זיע"א העיר, שכנראה היה ה"צמח צדיק" זקוק מאד למעות, ולא מצא אז דרך אחרת להשיגם...**

שנה אחת, הגיע חסיד אחד מאנ"ש להסתופף בצל ה"צמח צדיק" בחג השבועות. הלה היה לפני כן עשיר, וירד מנכסיו. כשהגיע, הציג עצמו לפני הגבאים כאילו הוא עדיין עשיר, כי לא רצה שיידעו על מצבו, אבל לפני ה'צמח' גילה את הכל.

באותו חג, הגיע לויזניצא עשיר אחד מאנ"ש, שהיה מאותה עיר שבה התגורר העשיר הקודם. עשיר זה הביא עמו עגלה רתומה לסוסים משלו, וכשראהו ה'צמח', אמר לו שלאחר החג יקח עמו לעירו את חבירו שירד מנכסיו, כדי שלא יצטרך לשכור עגלה.

וכך הוה, העשיר אמר לו: "בוא והצטרף אלי בנסיעתי". היווד מנכסיו התפלא, כי לא כן היתה דרך העשיר, שהיה ידוע כקמצן. על אם הדרך, שאלו העשיר: "למה הפסקת לבוא לקנות ממני סחורה - יין ויין-שרף?" השיב לו רעהו: "הרי אתה יודע שזה מכבר יש לי חובות אצלך ואין לי מה לשלם, לכך אינני בא".

אמר לו העשיר: "וכי בשביל זה אין באים לקנות? בוא אלי, קח ממני סחורה בהקפה, השי"ת יעזור ותצליח, וממילא תוכל לפרוע לי גם את החובות הישנים". כעת התפלא היהודי עוד יותר מה זה היה לו לעשיר, שלבו נהפך עליו להיטיב עמו?

בהגיע היהודי לביתו, שלח לקחת סחורה אצל העשיר, וד' הצליח דרכו. הגלגל התהפך שוב, והוא פרע את כל חובותיו.

כששוב נסע היהודי לויזניצא (לראש השנה או לחג השבועות בשנה הבאה), שלח עמו העשיר מעטפה סגורה אל ה'צמח'. במעטפה השיב העשיר ל'צמח' את כתב הערבות שנתן לו. כשפתח ה'צמח' את המכתב ראה הלה את כתב הערבות, ואז נודע לו כי ה'צמח' הוא שציוה עליו לתת סחורה בהקפה, בהבטיחו בכתב, שהוא ערב לו שהיהודי ישיב לו את הכל...

אאמו"ר ז"ל הי' רגיל לספר העובדא שהי' אצל הצמח, שפעם בערב יום כיפור קרא לאחד מהנגידים ואמר לו שהוא צריך לסכום עצום מאוד עבור איזה דבר טוב, ואיש הנ"ל ניסה ליתן סכום נמוך מזה אבל הצמח לא הסכים, ובסופו של דבר קרא לאיש אחר בעה"ב פשוט ואמר לו ג"כ כנ"ל, שהוא צריך אותו סכום עצום, והלה הלך תיכף והביא - איני יודע אם הביא משלו או אסף אצל אחרים - הסכום בשלימות, מה עשה הצמח עם הכסף לא ידוע, ולא עברו ימים רבים והי' מסירה על הגביר הנכבד הראשון הנ"ל בעניני מסחר שלא הי' כדת והי' בסכנה גדולה לאבוד כל הונו, ובא במרוצה להצמח ואמר, רבי אני נותן כבר כל הסכום המבוקש ואפילו יותר מזה, רק הצילו אותי וכו', ואמר לו הצמח, הנה בוודאי תבין שבערב יו"כ אין לי צורך בכל כך הרבה כסף, ואם אני מבקש ממך סכום גדול כזה בוודאי הוא לאיזה סיבה וכעת כבר אחרת המועד, ואותו בעה"ב השני שנתן כל הסכום עלה ונתעלה מעלה מעלה.

ידוע כח הצדקה של הצמח צדיק מויזניץ זי"ע, ואפי' לאחר פטירתו עדיין נותרו חובות עצומים, ונכדו האהבת ישראל זי"ע עוד עמל לשלם יתרת החובות שהותיר אחריו. והוה עובדא באחד מגדולי חסידי הצמח צדיק זי"ע רבי יהודה עיבר רוזנברג ז"ל, שזכה עוד להסתופף בצל אביו התורת חיים זי"ע, והאריך ימים שנסע עוד לזקה"ק ה"אמרי חיים" בצעירותו, והיה נגיד גדול, ובליל שבת קודש שבו נסתלק רבו הצמח צדיק, היו שטפונות גדולות ודליקות גדולות רבות באיזור שהיו בו נכסיו, וכילו יערות ורכוש רב, וכשהגיע גוי אחד לספר לו שהעצים שהיו לו נשרפו וניזוקו גם הם, נאנח ואמר אוי השומר שלי לא נמצא, היינו שהצמח צדיק זי"ע נסתלק, ולא היה לו שום ידיעה מכך שהרי היה בליל שבת קודש, אך היה בטוח שאם אירע לו כן זהו הסימן שהשומר הוא רבו נסתלק. ושחסידי יגיע לדרגה זו, שידע בבירור שרבו נסתלק, ע"י שרכושו ניזוק, זהו בעל מדרגה...

הרה"ק רבי אברהם חיים מפלאנטש זי"ע

יום ההילולא - כ"ט תשרי

סיפר לי הגה"צ ר' משה דוב וויינבערגער שליט"א אב"ד פאיע, כשהייתי בשנות הזעם במחנה העבודה [לאגער] היה שם קאפוי אחד שהיה מכה אותי מאד וכו' וכו'. פעם אחת כשניגש אלי להכות אותי, זימרתני לעצמי איזה תנועה מהרה"ק מסאטמאר זצ"ל. כששמע האיש הנ"ל את התנועה, שאל אותי, מאיפה הנך יודע ניגון זה? ענית לו, ואם תדע, תהרוג עוד יהודים? הפציר בי הקאפוי שאגיד לו מאיפה אני יודע את הניגון, אמרת לי, הייתי נוסע להרבי מסאטמאר, והוא הי' שר את התנועה הזאת בעת אמירת הדברי תורה. שאל אותי. ר' יואליש, חתן הרה"ק מפלאנטש? אני הייתי נוסע לגראדזשיסק (אל הרה"ק ר' אלעזר זצ"ל, בן הרה"ק מפלאנטש זצ"ל). בכל אופן, מאז והלאה נהפך הקאפוי לאיש אחר, הניח תפילין וחזר בתשובה, ולבסוף נהרג. התנועה הנ"ל היא מראזוואדוב.

כשסיפרתי זאת להרה"ק מסאטמאר, אמר לי אודות חותנו הרה"ק מפלאנטש, חותני ז"ל, כחו היה גדול בנגינה.

ה"תפארת שמואל" מאלכסנדר זי"ע

יום ההילולא - כ"ט תשרי

הרב הצדיק הרבי ר' יחיאל, האדמו"ר הזקן מאלכסנדר, ובנו הרה"צ ר' שמואל צבי, בעל תפארת שמואל זצ"ל. היו פעם לבדם בכפר אחד, לשם הבראה. והנה באחד הלילות חש הצדיק האדמו"ר הזקן ברע, עד שהגיע לכלל סכנה גדולה, בשעה שלא היה כל רופא בקרבת מקום. הצדיק חשב כבר כי קרב קיצו, ובכה בכי רב. ניגש אליו בנו וחבקו ונשבע לו כי לא יאונה לו כל רע. אחר-כך יצא החוצה לתוך היער, וצעק ובכה: "רבנו של עולם! וכי כך תעשה להרבי מאלעקסאנדער, ביער באין איש? והלא אמרו חז"ל (מדרש תנחומא פ' כי-תשא, ו) שהקב"ה חס על כבודן של צדיקים!?" וכשחזר אל אביו, מצאו והנה הוטב לו.

אחר כך שאלו אביו לבעל תפארת שמואל זצ"ל: "כיצד זה נשבעת לי בני שלא יאונה לי כל רע, איך היית כל כך בטוח?" ענהו בנו: "סמכתי על דברי הרה"צ הרבי ר' ישראל מרוזין זצ"ל, שפירש את הכתוב בתהלים, "עד אנה תסתיר את פניך ממני, עד אנה אשית עצות בנפשי", כי הסתרת פנים יכולה להיות רק בזמן שאדם מסוגל עדיין לשית עצות בנפשו. אבל בשעה שאין לו לאדם שום עצה בדרך הטבע, ורק ישועת ד' תוכל לעזור לו, אז לא תיתכן הסתרת פנים ח"ו, וד' מחיש לו ישועה. וא"כ כאן בעיר שראיתי כי אין לנו שום עצה רק ישועת ד' משמים, הייתי סמוך ובטוח שלא יאונה לנו כל רע ח"ו, ולכן נשבעתי לך".

שמעתי מכ"ק אדמו"ר בעל "עקידת יצחק" זצ"ל שסיפר מכ"ק אביו בעל "תפארת שמואל" זצ"ל. בשנת תרע"ד במלחמה הם היו במעינות הרחצה בוילדינגן וכשנסעו בחזרה הביתה, הדרך היתה משובשת והצטרכו לנסוע דרך עקלתון. "לקחנו שני כדי מים לנטילה כי היתה סכנה לרדת בתחנות ולבסוף חסרו לנו מים כי נסענו יותר ממה שחשבנו. לאור הבוקר א"א נרדם מעט ובהקיצו לא היה לנו - לתת לאבי זצ"ל מים לנטילת שחרית והצטערנו מאד. וסיפר בעל "עקידת יצחק" כי דרכו של אביו היה שלא לדבר לפני ברכת השחר ובפרט לפני נטילת ידים שחרית ואין לשער את גודל העגמ"ג שהיתה אז. ופתאום אמר אבי זצ"ל אספר לכם עובדה. כשנסענו עם אבינו זצ"ל רבינו הק' הרבי הזקן זצ"ל אני ואחי רבינו בעל "ישמח ישראל" זצ"ל ממעינות הרחצה ומביקור האדמו"ר זצ"ל מסדיגורה לבתינו לאלכסנדר היה זה בליל חמשה עשר באב. אמר לנו אבינו זצ"ל שברצונו ללון בעיר באותו לילה כדי שיוכל לעבוד את עבודתו בלי מפריע. אולם לפי החשבון אם היינו מפסיקים את הנסיעה היינו צריכים לשבות בשבת קודש בדרך מכיון שלא היינו מספיקים להגיע הביתה. אמר אחי זצ"ל לאבינו שנסדר מקום מיוחד על הרכבת ולא נפריע לו ועל ידי זה נרויח זמן ונגיע לשבת קודש לאלכסנדר. אבי זצ"ל הסכים לזה. כל הלילה היה לו מקום לבדו ועסק בעבודתו עבודת הקודש. כאור הבוקר נרדם אבי זצ"ל וכשהקיץ משנתו ולא היה לנו מים לנטילת שחרית והיינו רחוקים מתחנה אבי זצ"ל הצטער מאוד שלא יכול לברך ברכת השחר, פתאום באמצע הדרך נתקלקלה המכונה והרכבת עמדה על יד הנהר. ירד המשמש רי"ל לשאוב מים בכדים וכשהגיע עם המים המשיכה הרכבת את דרכה. רבינו בעל

"עקידת יצחק" זצ"ל המשיך בלשון זו: "מה שאירע ליעקב, אירע ליוסף, מעשה אבות סימן לבנים". כשסיים אבי זצ"ל בעל תפארת שמואל לספר אודות אביו זקני הרבי הזקן זצ"ל. ארעה תקלה בקיטור והרכבת נעצרה באמצע הדרך, על יד נהר ולקחנו מים עבור אבי זצ"ל והרכבת המשיכה את דרכה.

בתחילת המלחמה בשנת תרע"ד שהיה רבינו ה"תפארת שמואל" בברלין ובו בזמן קרתה הסיבה הנוראה רח"ל שהלשינו על בנו של רבינו זצ"ל הרבה"ק הצדיק ר' שרגא פייביל זצ"ל בעיר ראדום ונהרג על קידוש השם עם עוד שני אנשים ע"י הרשעים ימ"ש והוא היה עטור בטלית ותפילין כשהוציאוהו להריגה: וסיפרו האנשים שלפני ששלטו בו הרשעים יצאה נשמתו בטהרה וכשנודע הדבר לרבינו זצ"ל אמר: "כתר בעד כתר", הם לקחו ממני את הכתר שלי לכן ילקח הכתר שלהם וכן הוי, כי בזמן קצר הסירו את כתר המלכות מעל ראש המלך והרגוהו.

סיפר הרב מאושצק זצ"ל בשם הרה"ג אב"ד אוטבוצק זצ"ל שהוא היה בבית בזמן שרבינו בא מהנסיעה ונודעה לו הסיבה הרעה אודות בנו זצ"ל. הוא מרר בכבי' רבה אח"כ התיישב ואמר כתוב (תהלים ס) "נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה" פי' רש"י ז"ל נתת נסיונות של הרבה צרות להתנוסס - להיות מנוסים בהם אם יעמדו ביראתך. מפני קושט לקשט מדותיך בעולם. כשתתן להם טובה לא יהרהרו כותים אחריו אלא יקשטו דינך ויאמרו יפה היטיב להם כי הם עמדו לו בכמה נסיונות, עכ"ל רש"י. ומסיים רבינו זצ"ל בלשון קדשו: כיון שהדבר נוגע בקשוט שם שמים צריך לקבל הכל באהבה ובשמחה. הפסיק לבכות ואמר: "העולם אינם יודעים איזו טובה היתה זאת להם כי מפני הרעה נאסף הצדיק".

סיפר לי ר"א קרוקובר מכ"ק אדמו"ר בעל תפארת שמואל זצ"ל, שאיש אחד בא אליו והתאונן לפניו שבנו צריך לעמוד לצבא וצר לו שאין לו שום מום, ואמר לו אדמו"ר זצ"ל שאינו מאמין להמתווכים שלוקחים כסף ומשקרים ואינם נותנים הכסף לתעודתו, אך מיעץ לו שילך בעצמו להרופא מטעם הממשלה - ואז הי' בימי ממשלת רוסיא בפולניה - והשיב לו האיש הנ"ל שהרופא הוא שונא ישראל גדול, וכתב שלט בפתח ביתו כי אם יבוא אליו יהודי עם דברים כאלה אז יירה בו, אמר לו אדמו"ר שאעפ"כ ילך והרופא לא יירה בו. האיש הנ"ל הלך לבית הרופא ויען שהי' רופא צבאי עמדו אצל הפתח שומרים חיילים, אבל כאשר ראו שהוא הולך ישר בלי רפיון, חשבו שבטח הוא צריך לבקרו באיזה ענין נחוץ, לזאת לא שאלהו כלום, וכאשר בא פנימה פגש באשתו ששאלתהו מה הוא רוצה? והשיב לה שהוא רוצה שהרופא יבדוק אותו. היא צותה עליו לחכות בחדר המתנה, וכאשר בא בעלה הגידה לו שיהודי אחד מחכה עליו, אז בא אליו הרופא ושאלו על רצונו והגיד לו כדברים האלה, ובדקו ומשמש אותו בכל אבריו והגיד לו שהוא בריא ושלם באין מחסור, ואז לקח היהודי עשרים וחמש רו"כ - סכום גדול מאוד בימים האלה - ושלם לו שכרו, הרופא הופתע לקבל סכום כה גדול בעד הביקור, ובפרט שהוא בריא ושלם, אמר הרופא ליהודי מה זאת, בטח אתה רוצה מאתי איזה דבר, ואז התחיל היהודי לבכות, וסיפר לו, כי יש לו בן נשוי שיש לו אשה ושלושה ילדים, והוא צריך לעמוד במבחן לצבא ועולמו חשך בעדו, כי בנו הוא בריא על כל אבריו ואינו יודע מה לעשות, ובתוך זה הסיפור לקח היהודי עוד חמישים רו"כ והוסיף לרופא, הרופא לא הגיד מאומה רק בקשו שיגיד לו את שם בנו, ורשם זה בבית יד שלו.

למחרת, בנו של אותו יהודי התייצב לבדיקה, ולאשר אותו רופא - שהיה ראש הרופאים - שתק, לא העיז אף רופא אחר להתערב בדבר, ואח"כ אמר: הראיתם איזו איש הביאו לפנינו, וצוה שתיכף ומיד יגרשו אותו ולכתוב לו שטר שחרור.

ועוד הי' מעשה כזה אצל אדמו"ר זצ"ל, באיש אחד שהתאונן לפניו כענין הנ"ל, עבור בנו שצריך לעמוד למבחן הצבא והוא הי' בן יחיד, ואין שום עצה להיות בקשר עם הרופא, כי הוא מסובב עם אנשי צבא. ואז הגיד לו אדמו"ר שיבוא אליו לעת ערב אולי יהי' לו איזו עצה בשבילו, וכשבא לפניו ציוה לו שיסע לעיר חמלניק, וילון במלון היותר נהדר ומפואר, ויקח עמו קופסה ציגארין (=סיגרים) מהסוג היותר טוב המובאים מחוץ למדינה. בעיני האיש הנ"ל הי' כל הענין לפליאה, אך מחמת שלא הי' לו ברירה עשה כדבריו, בבואו להמלון בעיר הנ"ל עשה הכרות עם המלצר, והלך לישון, אך שנתו נדדה ממנו.

באמצע הלילה דפק המלצר על דלת חדרו, והגיד לו, כי באה לכאן ועדה ממשלתית "קאמיסית" שתפקידם לסדר הנבחנים לצבא, ויש ביניהם רופא גדול שרוצה לעשן, אולי יש לו ציגארין, ואז נתן לו האיש הנ"ל בשבילו שני ציגארין, ולאחר איזה זמן בא חזרה, ואמר שהרופא אמר שמעולם לא עישן ציגארין משובחים כאלו, לזאת הוא מבקש ממנו שיבוא אליו, כשבא אליו הגיד לו כדברים האלה, והוסיף אולי יש לו עוד ציגארין מסוג זה למכור לו, והוא ישלם לו כל מחיר שידרוש, השיב לו האיש שיש לו עוד מזה הסוג קופסא שלימה, אך אינו רוצה לקבל בשבילם כסף, אבל הוא מוכן לתת בתורת מתנה, הגיד לו בטח אתה רוצה מאתי איזו דבר תגיד לי, האיש התחיל לבכות וסיפר כי יש לו בן יחיד שצריך לעמוד במבחן הצבא, אולי הוא יכול לעשות לו טובה, שאלו הרופא באיזה מקום הוא צריך לעמוד, ועי"ז נתברר שבנו שייך תחת פקודתו, והוא אותו הרופא שאי אפשר לבוא עמו בהתקשרות, הרופא רשם לפניו שם בנו, ואמר תוכל ליסע הביתה, כי הכל יהיה בסדר. ותיכף בבוא בנו שחררו על אתר, והדבר היה לפלא.

הרה"ק רבי ישראל מגראדזיסק זי"ע

יום ההילולא - כ"ט תשרי

בהקדמה לספר 'אמונת ישראל' מספר אודות הגה"צ רבי ישראל שפירא הי"ד הרב מגרודזיסק, שהיה נכדו של המגיד מקאזניץ זי"ע, שבשעה שהכניסו את האנשים של המחנה, קהל של אלפי איש לחצר ההשמדה בטרבלונקא, והקהל פנה אל כ"ק אדמו"ר: "רבינו מה הוא אומר עכשיו", אז פתח רבינו הקדוש ואמר בנחת: שמעו אחי ואחיותי, עם ה', לא עלינו להרהר אחרי מעשיו של הקב"ה ואם נגזר שבזמן הזה אנחנו נהיה הקרבנות של חבלי משיח בדרגא זאת של הגאולה ולעלות על המוקד, אשרינו שזכינו לכך, ומה שחז"ל אמרו "ייתי ולא איחמיניה" היינו טרם שמגיעים לכך אבל אנחנו שהגענו לדרגא זו, צריכים אנו לשמוח כי זכינו שאפרנו יטהר את עם ישראל כולו, הנני מצוה עליכם שבל תהססו ולא תבכו בלכתכם לכבשן, אדרבא היו בשמחה, ובניגון אני מאמין וכו' עקיבא בשעתו תסתלקו בשמע ישראל, באחד. הקהל קיים את דברי קדשו ובניגון אני מאמין ובקריאת שמע ישראל קדשו שם שמים ברבים. הי"ד ויהי' זכרם ברוך.

חודש מרחשון

א' חשון

הגאון רבי יוסף ענגיל זי"ע

יום ההילולא - א' מרחשון

נולד בטארנא אשר בגליציה בשנת תרי"ט, אביו רבי יהודה ענגיל היה בנו של הרה"ג רבי נפתלי הירצל מתלמידי ה"דברי חיים" מצאנז זצ"ל. מצד אמו היה נכדו של רבי משה דוד שטיגליץ בן החסיד המקובל רבי זכריה מתלמידי ה"נועם אלימלך" זצ"ל.

אני זוכר אדם גוף, בעל זקן ארוך, המכסה את כל פניו, ושהיה מכונה בפי כל בשם 'ברל אופה העוגות'. יום אחד הופיע בפני סבי הגאון רבי יוסף ענגיל זצ"ל מתיפח בבכי, ובקול רועד הוא סיפר את סיפורו המעציב, כי המאפיה שלו זקוקה להשקעות מסוימות, אשר בלעדיהן הוא לא יוכל לקיים את התעסקותו, שבה הוא מוציא את פרנסת משפחתו המבורכת בילדים רבים. בנוסף לכך, היו לו חובות, והוא לא היה יכול לפרוע אותם. סבי שאל אותו אם הוא יודע על איזו אפשרות שבה יוכל להרוויח את הכסף הדרוש לו, והוא השיב כי האפשרות היחידה שבה יוכל לפתור את הבעיה המציקה לו, היא שכרטיס ההגרלה שבידו יצא בגורל; והוא אף הוציא מכיסו את הכרטיס שהיה מכבר במצב מתפורר. סבי בירך אותו, ואמר לו שאין צורך להתיאש, ושלאח אותו לביתו. למעשה, יצא הכרטיס בגורל, אל נכון, ומאותו יום ואילך היה נוהג להביא בכל ערב שבת, חלה גדולה לסעודה שלישית. כעבור זמן מה הוא שוב בא עם כרטיס הגרלה, וביקש את ברכת סבי שכרטיס זה יזכה בגורל, ועל בקשתו זו גער בו סבי, וכמעט שזרק אותו החוצה. מכל מקום, הוא עוד היה ממשיך בהבאת החלה מדי שבוע בשבוע, עבור הסעודה השלישית, עד אשר יצאנו את קראקא.

הגה"צ ר' אלחנן היילפרין זצ"ל מספר, ששמע מדודו - בנו של מהר"ש ענגיל זצ"ל, כי בליל הסתלקותו של מרן אדמו"ר מהר"י מבעלז זצ"ל, חלם רבינו הגאון רבי יוסף ענגיל זצ"ל שמוליכין ארון מעוטף שחורים, ועליו כתוב "ויהי בנסוע הארון", ולמחרתו נודע לו מהסתלקותו. לפי החשבון היה אז רבינו בן שלושים וחמש.

ג' חשון

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע

יום ההילולא - ג' מרחשון

נולד במוצאי ר"ה שנת תקנ"ז, לאביו הרה"ק רבי שלום שכנא מפרוהבישט זי"ע. בשנת תקס"ג בהיותו בן שש נפטר עליו אביו, ואחיו הרה"ק רבי אברהם גדלו.

סיפר לי ר' מרדכי מהיש נ"י שהכיר את האיש בעצמו וסיפר בעת היות הצדיק הקדוש זצ"ל מריזין ביאס, אז נשבר לאיש הנ"ל שני רגליו וכל הרופאים נלאו למצוא תרופה ומזור לו, אך ערל אחד מומחה דיבק את עצמותיו הנשברים, אך כאשר שב לאיתנו ורצה לילך על רגליו ראו כי היפך את רגליו ולא יכול לזוז ממקומו בלתי על קביים, והערל אמר כי לא יוכל לעשות לו מאומה זולת לשבור עוד הפעם רגליו ולתקנם אח"כ, ובא בככי ובתחנונים לפני הצדיק הנ"ל שיבקש עליו רחמים כי כבר סבל יסורים די והותר. אז אמר לו שמע בקולי והשלך את הקביים ותראה כי תלך ככל אדם, ותיכף מחדרו הלך בעצמו על רגליו.

עוד שמעתי ממנו כי בהיותו ביאס ביקר שבעה עשר אנשים נכבדים בביתם ולכל אחד סיפר מעשה, ואח"כ באו אל ביתו והתודו על חטאם בהכירים כי רומז להם בהמעשה לכל אחד את מעשיו.

איתא בשם קוה"ק אדמו"ר מרוז'ין זצוק"ל שאמר שאם כואב לא' מישראל אצבע קטנה בסוף העולם הוא מרגיש בזה.

כ"ק מרן אדמו"ר הרבי מבוהוש זיע"א סיפר פעם שלאדמו"ר הזקן מבוהוש זי"ע הגיעו שני אחים שגרו בשאריגראד, העירה בה כיהן התולדות יעקב יוסף כרב, והביאו לו מגילת קלף שהם קבלו מהרוז'ינער, וסיפרו לו ששניהם גרו יחדיו באותו בנין ופעם נפל עליהם פחד, היות שבצוואת רבי יהודה החסיד (אות מ') איתא: לא ידורו ב' אחים בעיר אחת, ונסעו להרה"ק מרוז'ין לשאול בעצתו. אמר להם הרוז'ינער אתן לכם קמיע ולא תחששו יותר, הם יצאו לרגע את החדר ואח"כ נכנסו שוב, ונתן להם מגילת קלף וציוה לתלותו בין שתי הדירות למשך שבע שנים. עברו השבע שנים והיו צריכים להחזיר את הקלף, אך הרוז'ינער כבר לא היה בעלמא הדין, ובאו להרבי הראשון מבוהוש והביאו לו את הקלף. הרבי פתח אותו, וראה שהיה כתוב בו, "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" (תהלים קלג). נענה הרבי ואמר, בנוהג שבעולם שכותבים בקמיע שמות הקדושים, אבל ההייליגער רוז'ינער כשכתב פסוק בקדושה וטהרה, זה אותו הכוח ואותה הסגולה כמו שכותב שם ה', דבר זה שיוצא בקדושה וטהרה יש לו אותו הכוח ואותה ההשפעה.

בהיות שביתתו של הרה"ק רבי אליעזר מבורשטין זצוק"ל פעם בטשנאוויץ, ערך שלחנו בסעודת "מלוה מלכה", בה השתתפו המון חסידים ומעריצים. באותו מעמד שמעו הנוכחים מפי הרב ר' אליעזר סיפור מרתק. הסיפור מקובל היה במשפחתו, ונסב אודות ה"לילקע ציביך" [מקטרת] של הרה"ק מרוזשין זי"ע. מקטרת זו עברה בירושה מדור לדור, והגיעה לאמו של הרבי ר' אליעזר. אמו של הרבי, היתה בתו של הרה"ק רבי צבי מפאטשניזין, בן הרה"ק רבי דוד'קה מזאבילטוב זצ"ל, בן הרה"ק בעל "אהבת שלום" מקוסוב זצ"ל. היא, האם קיבלה בירושה מדודתה, בתו של רבי דוד'קה הנ"ל ואשת הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זצ"ל, את המקטרת של הרה"ק מרוזשין, ומסרתו לבת אחיה, הרבנית מבורשטין, אמו של הרבי ר' אליעזר זצ"ל. ומעשה שהיה כך היה: בכפר נדח דר לו יהודי אלמוני יחד עם משפחתו. בתור שומר יערות הפריץ, הצליח לפרנס את משפחתו באופן מצומצם למדי, ולכן היה שוהה בימות החול ביערות יחד עם עמיתיו השומרים, וחוזר לביתו ליום השבת. סימני עניות פקדו את האשה וילדיה בששת ימי המעשה, ומזונם הגיע "עד ככר לחם". לחם צר ומים לחץ היו מנת חלקם. באורח חיים כזה חיו בני המשפחה איזה שנים. יום אחד הופיעו בשערי הכפר שני ערלים צעירים לימים ודפקו על פתחה, ושאלוה אם יש לה צורך בשק של תפוחי אדמה. "ודאי"

ענתה האשה, בהוסיפה כי אין בידה כסף לשלם. הערלים הרגיעו אותה לאמר, יען שעמוסים הם בשקים רבים, יוכלו להעניק לה שק אחד במתנה. עיני האשה אורו מרוב שמחה, וכי מילתא זוטרתא היא שתוכל להכניס דבר-מה בפי עולליה? כעבור שנים-שלשה ימים שוב הופיעו הערלים והעניקו לאשה שקים נוספים. לא הסתפקו בתפוחי אדמה גרידא, עוד הביאו שקי קמח, פירות, ירקות, ביצים. סוף סוף, הרחבת הדעת בבית, שלא הורגש עד הנה. כאשר חזר הבעל, סיפרה האשה את מה שעבר עליה, והיא וגם הוא היו שבעי-רצון ושמחים על "המציאה" החדשה. עברו ימים חלפו שבועות, עד שיום אחד באו הערלים והתנו עם האשה תנאי - מוכנים הם להמשיך בהספקה תמידית, בתנאי שביום הגיע בנה הגדול לגיל מצוות כבן י"ג, תסכים למסרו אליהם! מתחילה נבהלה האשה לשמע אזנה, ואמרה: "חלילה לי מלמסור את בני לכם, הס מלהזכיר". הלכו להם הערלים והפסיקו מלהביא שקיהם. אט אט אזל פרוטה מן הכיס, והמחסור הורגש בבית. יום יום חזרו הערלים עם אותה הצעה, והיא השיבתם ריקם בתשובה שלילית. אלא שמאחר והורגלה האשה לחיות חיי רחבות, לא יכלה לעמוד בפני הרעבון המציק. כאשר לא הרפו ממנה, שוב ויתרה למבוקשם, והבטיחה למסור את בנה בהגיעו לגיל בר מצוה, אלא כמובן לא היו פיה ולבה שוין. מעולם לא עלה על דעתה מחשבת פיגול כזה, והיתה האשה בטוחה שכאשר יכנס הנער לשנת השלש-עשרה, תזמין שוטרים לעקוב אחרי הערלים, בל יוכלו לתפסו. ויהי כשמעם את הסכמתה הנחושה של האשה, הוציאו הערלים חתיכת קלף, ובסכין שבידם חבלו בעצמם עד זוב דם. את העט טבלו בדם, וכתבו בו את נוסח ההסכם, והאשה חתמה בדם את שמה, מבלי משים שבעצם את נפש בנה היא חותמת. מאז באה ההשפעה כפלי כפלים. הערלים היו מביאים מדי יום ביומו מעדני מלך, והוסיפו על ההענקה עד אין שיעור. אודות ההסכם, לא גילתה האשה לבעלה מאומה.

הבעל הכפרי נמנה על חסידי הרה"ק מרוזשין זי"ע, והיה נוסע אליו מדי שנה בשנה על חמשה עשר בשבט. היותו עמוס בפירות משובחים שבכל רחבי המדינה, שקיבל מהערלים, החליט החסיד לכבד את הרבי בסל מלא פירות לכבוד היום, ראש השנה לאילנות. כאשר הציג החסיד את פירותיו לפני הגבאים, יצאו הללו בהתפעלות, כי מעולם לא ראו פירות משובחים כאלו. הם תיארו לעצמם את גודל השמחה שישמח הצדיק על המנה היפה. בבואם לסדר את השלחן, הניחו סלי פירות אחד אחרי השני, ואת פירותיו של החסיד דנן ראשונה. נכנס הרה"ק מרוזשין זצ"ל לערוך את שלחנו, הסתכל בפירות, וסילקם מלפניו. חשבו הגבאים שמא לא הבחין הרבי בשבח הפירות, וניסו לקרבם שנית. שוב העבירם הרבי, אלא שהפעם צוה להורידם מעל גבי השלחן. הבין הכפרי כי לא טוב הדבר, וכי יש דברים בגו. אין זה מקרה, אמר. חזר הביתה כשפניו נופלים, וסיפר לאשתו את כל אשר קרהו. ידע בנפשו כי יש כאן איזה קשר עם הערלים שספקו לו את הפירות, אך מהו הקשר - זאת לא ידע. האשה כששמעה את אשר בפי בעלה, לא יכלה להסתיר את סיפורה, ומתוך חרדה גילתה לו את ההסכם שעשתה עם אותם הערלים. רעדה אחזתו עם הוודעו את פרטי הענינים, וישם הבעל פניו אל הצדיק, כדת מה לעשות הלאה. הקשיב הרה"ק מרוזשין והתחיל צועק מרורות: "אוי וי, מה עשתה, הלא מכרה את נפש בנה להחיצונים, אוי וי!" והחסיד תוך מבוכה החל לבכות, ביקש והתחנן שיתן לו הרבי עצה הגונה להנצל מפח המחבלים הללו. יעצו הרה"ק שכשבוע לפני הבר מצוה יביא אליו את הנער, וכן עשה. פקד הצדיק על הנער לבל יהין לצאת מפתח ביתו במשך כל אותו זמן. הוא אכל עם הצדיק, ישן אתו, ועשה את כל מעשהו באותו חדר. **אתא ליל הבר מצוה**, יושב לו הצדיק תפוס שרעפים, אחוז

מחשבות טהורות, ופתאום דפיקות על החלונות וקול צעקה צווח ואומר: "תנה לנו את שלנו, הנער הלזה שלנו הוא!". "הנער כבר שלי הוא ולא אתנהו לכם", השיב הצדיק. התחילו החיצונים לחולל רוח סערה שכמעט ונפצה את חלונות הבית. הבין הרה"ק שהפעם כחם חזק ואמיץ, והתחיל לדבר ולנהל אתם שיחה: "תנו לי זמן עד אעשן את ה'לילקע ציבעך' שלי". הסכימו הם לדבריו והרוח שקטה. לקח את מקטרתו, מלאהו בטבק, ולא הדליקו, רק סתמו בחומר הנקרא "טריפס", כעבור זמן מה חזרו ותבעו את שלהם. ענה הרה"ק ואמר בזה הלשון: "הסכמתם עמי שעד שאעשן את מקטרתי תעמדו ותחכו, מודיע אני לכם, שלעולם לא אעשן לילקע זו - סתמתיה לחלוטין". כאשר ראו החיצונים שהצדיק התחכם עליהם, התרגזו והחלו לצעוק וליילל בקולי קולות, והספיקו לשבור חלון אחד בבית מדרשו, ואז, הלכו להם לגמרי. וכך, בדרך נס נפלא, הציל הרה"ק מרוזשין נפש מישראל...

את הסיפור הזה סיפר הרבי ר' אליעזר'ל זצ"ל, וסיים: דודתי הרבנית הצדקת מבוהוש סיפרה כדברים האלה לאמי הצדקת, ונתנה לה במתנה את ה"לילקע", והרבנית מבורשטין מסרה לבתה הרבנית משאץ שדרה בטשערנוביץ [הלילקע-ציבעך נמצא כיום אצל אחד מנכדי הרה"ק משאץ זצ"ל].

הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע

יום ההילולא - ג' מרחשון

נולד בערך בשנת תק"ג, לאביו הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זי"ע.

רבינו ה"אמרי חיים" מויז'ניץ זצוק"ל סיפר אודות סגולת ה"שיריים" של צדיק, כי בנו של הרה"ק מצאנו זצ"ל - הרה"צ ר' מאיר נתן זצ"ל נשא לאשה את מרת ביילא בת הרה"ק ר' אליעזר מדז'יקוב זצ"ל. אך רבי מאיר נתן נסתלק לבית עולמו בהיותו אברך צעיר לימים, והשאיר אחריו לאנחות את הרבנית ובנם הפעוט שלמה'לה - שהיה לימים הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זצ"ל - לפיכך היא שבה לבית אביה, לדז'יקוב.

באחד הימים חלתה מאד הרבנית, והרופאים לא מצאו תרופה למחלתה - כל התרופות שקיבלה מהרופאים - לא הועילו. אמר הרה"ק מדז'יקוב, שיפסיקו לתת לה את התרופות, אלא שבכל יום ויום תבוא אליו אחרי סעודתו, תאכל מה"שיריים" שלו, ותהיה לה רפואה. וכן היה - בכל יום הלכה ואכלה משירי הצדיק, והחלימה ממחלתה; וסיים רבינו: "הגני זוכר את דודתי ביילא - שהאריכה ימים".

בגארליץ הי' הדיין חסיד דז'יקוב בשם רבי נפתלי מיללער ע"ה. היא הי' גדול בתורה ומתמיד עצום, ולמד כל היום בבית המדרש בשקידה, ולא שם לב למצב העניות שבביתו. בכל פעם שנסע לדז'יקוב, ביקשה אשתו ממנו לבקש ברכה מרבו על הפרנסה, אבל תמיד בבואו לדז'יקוב ובהכנסו אל הקודש פנימה לא עלתה על דעתו לדבר אודות עניני גשמיות. פעם אחת גמרה האשה בדעתה ליסע בעצמה לדז'יקוב לקבל ברכת קודש, וכך עשתה, שנסעה והתאוננה על מיעוט הפרנסה בבית. ויצו לה הרבי ר' אליעזר לקנות שק של "צוקער" ולמכור, ומזה תתפרנס. שאלה לו, תינח להתפרנס מזה כחודש ימים, אבל מה תעשה אח"כ. שאל לה הרבי ר' אליעזר: היש לכם כסף לקנות שק של "צוקער", והשיבה, כן, אמר לה: א"כ תעשו כמו שאמרתי, תקנו שק של צוקער ותמכרו מזה יהא פרנסה. ותעש כן, שקנתה

שק של "צוקער" ומכרה ממנו להבאים לקנות. ואירע פלא, שאף כעבור זמן וזמנים לא היה חסר כלום מהשק, אלא נשאר מלא כבתחילה. והתפרנסה המשפחה מזה בהרחבה כמה שנים.

כנזכר לעיל היה הבעל גדול בתורה, ובגלל זה נקרא פעם לעיר צאנו לדון בדין תורה, ונתארך הדין עד לפני חג השבועות. והנה בכל שנה ושנה הי' חוגג את החג בדזיקוב במחיצת רבו, ועכשיו לא ידע לשית עצה בנפשו, כי לא ראה לנכון לנסוע מצאנו בלי ברכת פרידה מהרה"ק הדברי חיים, ומאידך גיסא לא מצא עוז בעצמו ליכנס ולהפרד, מאחר שכבר הגיע קהל גדול לצאנו על חג השבועות, ואיזה פנים יהא לו להפרד וליסע משם. בלית ברירה נשאר בצאנו על חג השבועות.

בבואו אחרי כן לדזיקוב לראש השנה כבכל שנה, שאל אותו רבו היכן הי' בחג השבועות, וסיפר לו שנשאר בצאנו כנ"ל. אמר לו הרבי ר' אליעזר: אם כן יפרנס אותך הרב מצאנו.

והנה בתחילה חשב שהי' אלה דברי הקפדה מרבו, על שלא בא אליו על חג השבועות. אבל אחר כך ראה שעצה טובה נתן לו, כי ה"צוקער" שבהשק התחיל מאז להיות מתמעט והולך, עד שביום ג' מרחשון נתרוקן השק, ובו ביום נסתלק הרבי ר' אליעזר. ואז הביין שדברי רבו לא היו אלא מראה מקום לבקש מהרב מצאנו פרנסה, כי ידע שהשפעתו תהא נפסקת ביום הסתלקותו ג' מרחשון.

הרה"ק רבי יצחק זעליג מסוקולוב-קוצק זי"ע

יום ההילולא - ג' מרחשון

הרה"ח רבי שמחה בונים שפרנוביץ ז"ל סיפר על זכירתו להיות פעם אצל האדמו"ר רבי יצחק זליג מסוקולוב זי"ע (נכד הרה"ק מקאצק זיע"א), וכך היה המעשה: אחיו הגדול של רש"ב עמד לפני משפט בבית המשפט הפולני עקב עלילה של גוי, ומכיון שהאדמו"ר מסוקולוב שהיה מפורסם בפולין לבעל מופת, היה בעיר הסמוכה לרש"ב, לפיכך ביקש ממנו אחיו שיסע אליו ויזכירו בפניו. ר' שמחה בונים נכנס לאדמו"ר מסוקולוב ש"ישב עטור בט"ק גדולה מאד, מעל הקפוטה", סיפר את דבר המעשה והזכיר את אחיו לברכה. ענה לו האדמו"ר בחריפותו האופיינית: "כל זמן שאני יושב על כסא הסנדלרים (כך כינה בענוותנותו את כסא האדמו"רות), אפילו עשרה גויים אינם מהווים בעיה עבורי...". סמוך למשפט, נודע שמת המעליל ובטלה העלילה.

הגה"צ רבי שבתי שעפטיל ווייס משימאני זי"ע

יום ההילולא - ג' מרחשון

בעודו צעיר לימים, השתתף הגה"ק משימאני זצ"ל באסיפת רבנים, שהתכנסו לדון בענין מסוים. במהלך האסיפה, נכנס השוחט של הבהמות הגסות עם סכין השחיטה בידו, ושאל את חוות דעתם על כשרותו וכשרות הבהמה שנשחטה בו. נטלו הרבנים את הסכין לידם, בדקוהו כדין ומצאו בו פגימה, ואסרו את הבהמה. ואילו הרב משימאני, הכשיר את הסכין ואת הבהמה, באמרו כי הנה הוא רואה על הסכין את שם הוי"ה ברוך הוא.

התרעמו זקני הרבנים לעומתו: "כיצד אפשר לפסוק הלכות בצורה כזו? וכי תורה בשמים היא?! הרי לעינינו נראית פגימה בסכין!"

נטל הרב משימאני את הסכין, העבירו על שוקו משני צדדיו, והנה נעלמה הפגימה, לעיניהם המשתאות של הרבנים.

שמעתי ממוה"ר ר' בערל ווייס שליט"א מפה שאביו ז"ל היה תלמיד של הרב שימאני זצ"ל, והיה לו דו"ד עם אחד שמכר לו נוצות, והלה טען שהיו רטובים, ונוצות רטובים אין מה לעשות בהם, והמקח בטל. ובאו לדין תורה אצל הרב משימאני זצ"ל. ומנהגו היה שבעת שהיה דן דין תורה היה מכסה עצמו בטלית שלא יראה פני בעלי הדין.

ואחר ששמע את הצדדים, אמר להם לבעלי הדין שחייבים לקבל את הפסק, כי כך הוא רצון השי"ת. ולמעשה פסק לחובתו של אביו, אבל אביו קיבל את הפס"ד באהבה, וכשראה הרב משימאני זצ"ל, שהוא מקבל את הפס"ד בלא שום תרעומת, אמר לו שהוא מבטיחו שלא יפסיד ועוד יהיה לו ריווח.

המקח נתבטל והלה החזיר לאביו את הנוצות הרטובים שעמדו כאבן שאין לה הופכין, ודבר פלא אירע כעבור זמן קצר, הגיעה אליו בקשה מהשלטונות שהם זקוקים לנוצות ולמרבה הפלא ביקשו דוקא נוצות רטובים, כמובן שהוא שמח למכור להם הנוצות האלו, ולא רק זאת אלא שלא היה לו מספיק נוצות ליתן להם כפי הזמנתם, והוא מכר להם ביוקר, ונתקיימו בו דברי הרב משימאני זצ"ל שעוד עשה ריווח מהנוצות.

הגה"ק רבי שבתי שעפטיל ווייס אבד"ק שימאני בעל "הלכתא רבתא לשבתא", היה בעל מופת מפורסם ובעל רוח"ק גלוי, וכמה ענינים שמעתי אודותיו מדודי הרבני הצדיק ר' משה יעקב ווייס זצ"ל.

סיפר לי בן אחיו ר' מרדכי דוד ווייס: פעם ביקרתי אצל דודי הצדיק, והיה יושב בגן ביתו, והיה שם קירשען בויס [עץ דובדבנים], ואמר לי: לך אכול כמה קירשען. מכיון שהיה זה בקיץ, בעת שמצויים בהם תולעים, ואז החיוב לבדקם, התחלתי לבדקם. אבל דודי הצדיק אמר לי: אינך צריך לבדוק, בגן שלי אין תולעים! וכן היה שבדק אח"כ ולא מצא אף תולעת.

עוד סיפר לי ר' מרדכי דוד ווייס, כי בסוף ימיו באו הבעלי בתים דק"ק שימאני אל הרב, בטענה שצריכים להרחיב את ה"בית החיים" של הקהילה, כי נשארו שם רק שלשה מקומות לקבורה. והרב דחה דבריהם, והשיב על אתר: אין צריכים יותר.

וכן היה, שהוא בעצמו נפטר [ביום ג' במרחשון תש"ד. שם אביו רבי ישעי' יששכר] ונקבר שם, ועוד שני בעלי בתים מקהילתו זכו להיקבר שם טרם בוא ימי הרעה, ואח"כ באה המלחמה הנוראה, וכל שאר בני הקהילה הלכו לאוישוויטץ, הי"ד. והוא פלא. ובהיותי שמה ראיתי בעיני שלא נותרו מקומות בביה"ח.

קודם שהתחילו ימי המלחמה כבר גילה הרב משימאני זצ"ל את מה שיקרה, כך שמעתי בצעירותי, ואחרי המלחמה מכמה אנשים ששמעו מפיו, או מאלו ששמעו מפיו שעת צרה היא ליעקב, ה' ירחם, ויחיש עת פדיון בב"א, ולא תקום פעמיים צרה.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף יצחק קעניג נ"י, סיפר לי חותני הרה"ח ר' עמרם מארגענשטערן ע"ה, בנו של רב גדול אחד, היה קצין (אופיצר) במלחמת העולם הראשונה, ומשום הכי לא קראו אותו בעת המלחמה העולמית השניה שיבוא לצבא, כיון שהיו לו הרבה אותות הכבוד מן הצבא שהיה מתגאה בזה, אבל לא כל העתים שוות, לכן לאחר זמן החמירו יותר וקראו גם אותו לצבא. הדבר חרה לו מאוד, או שלא רצה לילך או שחרה לו שאין מתחשבין בדרגתו, וסיפר לחותני כל המעשה. אמר לו חותני שיסע לשימאני, כי אנשים הרבה נושעים אצל הגאון משימאני, ואולי יושע גם הוא. אמר הנ"ל לחותני בלשון תמיהה, מה יעשה הרב משימאני? הכי יסע לפעסט וידבר עם אנשי המיניסטעריום שישחררו אותי? והלך מעל פני חותני בידיים ריקניות. כאשר הגיע כבר הזמן שהיה עליו להתייצב בפני ועד הצבא, פגש עוד הפעם את חותני והתלונן בפניו שאינו יכול לישן בלילות מטעם הנ"ל, אמר לו חותני עוה"פ, סע לשימאני, ומה איכפת לך, וכי מה תוכל להפסיד. ציינת הנ"ל ונסע לשימאני.

בהגיעו לשימאני אל הגאון, שאל אותו הגאון מי הוא, וענה שהוא בן רב פלוני. אמר לו הגאון, אביך היה תלמיד חכם. אחר כך שאל אותו מה הביא אותך לכאן, סיפר לו שאינו יודע מה לעשות כי קראו אותו לצבא. שאל אותו הגאון, לאיזה מקום עליו להתייצב בפניהם, וענה לו שם המקום. חשב הגאון כדרכו, ואמר לו, לא, אל תסע למקום ההוא כי אם למקום פלוני. אמר לו האיש הנ"ל, הלא ציוו עלי להתייצב במקום אחר. אמר לו הגאון עוד הפעם, שלא יסע לשם. הראה לגאון את ההזמנה מן הצבא, אמר לו הגאון סע לשלום, ואל תלך לשם רק למקום פלוני ותצליח.

ברחוב פגש הנ"ל את חותני, וסיפר לו מה שאמר לו הגאון, ואמר לחותני, הלא אמרת לך שמי שאינו מבין שעלי לנסוע למקום שציוו לי לנסוע לשם, הכי יכול לעזור לי? אמר לו חותני, כל אחד יודע שצריכים לנסוע למקום שכתבו לך לעמוד שם, וגם הרב יודע מזה, ואם הוא ציוו עליך לנסוע למקום אחר, תעשה כדבריו, והתרו בו, שאם לא יציית לדברי הגאון, יתחרט. כן עשה האיש הנ"ל ונסע למקום שציוו לו הגאון לנסוע לשם. במקום ההוא פגש איזה קצין (אפיציר) שישב שם, והוא היה בדרגה שוה כמותו, ונעשו ידידים.

אחר כך אמר לאותו האפיציר שקראו אותו לצבא אף על גב שהוא היה אפיציר. הלך האפיציר ההוא לחפש את ניירותיו, ואכן מצא את ניירותיו (אז כבר ראה גדלות הגאון משימאני). אמר לו האפיציר, רצייתי מאוד לעזור לך, והיה מסופק מה לעשות. אחר כך שאל אותו, יש לך עשר פענגי? ענה, כן. והוציא תיכף מכיסו עשר פענגי והניחם על השולחן. אחר כך היה מסופק עוד הפעם במה יעזור לו, ושאל אותו עוד הפעם, יש לך עשר פענגי? והוציא מכיסו עוד הפעם עשר פענגי ונתן לו. אחר כך לקח האפיציר את הניירות וקרעם מן הפנקס, וקרע את הניירות לגזרים והשליך אותם לפך הזבל, ואמר לו שעכשיו כבר לעולם לא יקראוהו לצבא, כי לא ידעו אפילו שנולד פעם. נסע הנ"ל תיכף לשימאני להודות להגאון עבור המופת. כשנכנס להגאון, בטרם פתח את פיו לספר להרב את כל אשר קרהו, שאל אותו הגאון, הם קרעו את הכל.

פעם אחת בא לפני הגה"ק משימאני זצ"ל, בחור שהיה עליו להתייצב לצבא, וביקש שהרב יעתיר בעדו, שינצל מהגיוס.

אמר לו הרב, שיקבל על עצמו ללמוד שעה נוספת ביום, "וכל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות".

משקיבל על עצמו, ציוה הרב משימאני להביא מעט "שומן אווז" בצלוחית קטנה, ואמר לבחור שימרח על גבו מעט מן השומן, לילה אחד קודם התייצבותו.

התלמיד עשה כדברי הרב, ומיד נתקף בשיעול נורא, בלתי פוסק. בבוקר, עת התייצב בלשכת הגיוס, שיחררוהו על אתר, הואיל ובבדיקת הרופאים מצאו אצלו דלקת ריאות קשה, וסכנה חמורה נשקפת לחייו. תיכף לשחרורו נסע הבחור לשימאני, ובא אצל הרב, כשהוא חרד ובוכה על מצב בריאותו. ציוה הרב משימאני להביא שוב "שומן אווז" בצלוחית, והורה לו למרוח מהשומן על גבו. מיהר הבחור לעשות כן, ותיכף נתרפא לחלוטין, כלא היה.

כאשר אבי הק' זי"ע חלה ונפל למשכב, והיה מאושפז בבית החולים אשר בעיר פעסט, נסעתי לבקרו. היה זה ביום חמישי בשבת, הרכבת הגיעה לעיר "דיוור", שם היה צריך להמתין כשלוש שעות עד בואה של הרכבת הנוסעת לכיוון העיר פעסט, ואני נצלתי את זמן ההמתנה כדי לבקר את דודי הרב ר' יחזקאל שרגא הכהן שוורץ ז"ל אשר דר באותה העיר. בשהותי בביתו הראה לי דודי "פאסט קארטל" [גלוית דואר] שקיבל באותו היום מאת הרב משימאני, אשר הנכתב בה סתום וחתום ובלתי מובן.

בגלויה היה כתוב: "להטביל את פרוסת המוציא כליל שבת קודש ביין הקידוש, זו היא סגולה נגד כאבי לב" עכ"ל. והרב משימאני חתם שמו כדרכו בקודש: "עבד לעבדי ה' - שבתי שעפטיל ווייס".

אף אני תמהתי כמותו על המכתב הפלאי, וחשבתי, שמא רומזים הדברים למצב בריאותו של אבי, הנמצא בבית החולים.

אך כשהייתי בבית החולים אצל אבי, ושבתתי שם בשבת, ועוד הוספתי לשהות שם עד יום שלישי בשבוע, לא גיליתי אף קשר כל דהו לסגולה הכתובה באותה "גלוית דואר".

והנה בדרכי חזרה לביתנו אשר בקאפאוואר, הוצרכתי שוב להחליף רכבת בעיר "דיוור", וגם אז עליתי לבקר את דודי ר' יחזקאל שרגא. כשבאתי אליו מצאתיו שוכב במיטה מחמת חולשה, ותיכף בבואי אמר לי: "כעת נהירים לי דברי הרב משימאני".

וגופא דעובדא הכי הוה; בעיצומה של סעודת ליל שבת קודש, לקיתי פתאום ב"התקף לב" חזק ומסוכן, הרופא שהוחש אלי בבהילות, עמד חוסר אונים ולא הצליח לייצב את מצבי.

ולפתע נזכרתי בגלויה של הרב משימאני, תיכף רמזתי לזוגתי לטבול את פרוסת "המוציא" ביין הקידוש שעוד היה על השולחן, ותעש כן, ותתן לי ותגיש לפי. מיד אורו עיני ונשקטה ההתקפה. הרופא - כולו אחוז תדהמה - אמר לי: "הכל עבר כלא היה! אמנם הינך זקוק לכמה ימי הבראה ומנוחה על מנת שתשוב לאיתנך, אך מהמחלה נתרפאת לחלוטין!". כ"כ היתה גדלותו של הרב משימאני, שברוח קדשו הקדים רפואה למכה.

סיפר לי הרה"ח ר' שמואל בנימין שישא נ"י, כשהגיע זמני להתייצב לצבא נסעתי לשימאני, הגעתי שמה בהשכמה בשעה חמש וחצי, ושער הרחוב של הגאון משימאני היה עדיין סגור, הסתובבתי בחוץ.

פתאום בא הגאון אל השער ופתחה ואמר לי, תבוא אתי, והלכתי עמו לבית המדרש, ואמרו לי אז שהגאון אמר בחדרו, יהודי עומד בחוץ וצריכין לפתוח לו השער.

לאחר התפלה, אמר לי הגאון שאבוא לאכול, עניתי, שאיני יכול (הכוונה שהיות שעלי לעמוד לצבא, עלי לענות את גופי שיהא נראה כחולה). אמר לי הגאון, יודע אנכי למה כבודו בא, הוא צריך לעמוד לצבא, הרי תהי' פטור, ובוא לאכול, ואכלתי בחדרו. אחר כך כשהלכתי לרופא הצבא לביקור, אמר תיכף כשניגשתי אליו, הוא חולה, ונשתחרר, וסיים לי המספר, ב"ה עד עכשיו אינני חולה.

פעם ביקר אבי הק' זי"ע אצל הגה"ק רבי שבתי שעפטיל ווייס זצ"ל אב"ד שימאני, ונתוועדו יחד בפילפולא דאורייתא.

תחת אחד השיחים שאלו הרב משימאני: "האם מר סובל ממיחוש כל שהוא?" ענה לו אבי ז"ל: "אכן הוא סובל רבות מחולי המעיים, ומתייסר בגין כך ביסורים גדולים".

אמר לו הרב משימאני: "אם יאכל מר 'טשולנט' בשבת, תהיה לך רפואה שלימה". ויהי כן. מני אז פסקו כאביו ולא התענה יותר ממיחוש זה.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף יצחק קעניג נ"י, חותני ר' עמרם מארגענשטערן ע"ה סיפר לי, שהיה איש אחד שהרופאים אמרו לו שצריך לעשות ניתוח על עיניו, ובא להתברך מפי הגאון משימאני. הרהר קצת ואמר, "אינך צריך לניתוח". הלך לרופאים בעיר פעסט ואמר להם שהראבין אמר שאינו זקוק לניתוח. תמהו הרופאים לדבריו ואמרו לו, מה זה שהראבין אומר שאינך זקוק לניתוח, האם הוא רופא או פרעפסאר, אנו אומרים לך שהנך זקוק לניתוח, והנך מסכן את עיניך. חזר לשימאני וסיפר להם מה שאמרו לו הרופאים, אמר לו הגאון, לך אמור להם שרופא או מומחה גדול יכול לטעות, אבל התורה אינה טועה. חזר לרופאים ואמר להם מה שאמר לו הגאון, חשבו הרופאים, הלוא הראבין אינו שוטה, ולכן בדקוהו עוה"פ והחליטו שאינו זקוק לניתוח.

שמעתי מהרבני ר' בערל ווייס מפה לונדון, שהכיר את הגה"צ משימאני, כי בעת הלווייתו העידה עליו זוג' הרבנית, שמיום חתונתו לא הניח את עצמו במטה בימי החול.

עוד סיפר לי הרבני הנ"ל, כי פעם אחת בא איש אחד אל הגה"צ משימאני, ודרש בעצתו בהיות שהוצע לו להשקיע את כל רכושו בקניית עצים בבולגריה, שיש כעת הזדמנות להרויח בזה, אבל מצד שני יש גם סכנה ח"ו לאבד הכל. שאל אותו הרב משימאני: האם תתן מעשר מכל הרויח? השיב האיש: הן. שאלו שוב: האם באמת תעשה כן? השיב הלז: כן, באמת.

אז יעץ לו הרב שיעשה ויצליח, וכן הוה, שהשקיע את הונו בעסק הנ"ל והצליח מאד, ולאחר שלשה שבועות חזר מבולגריה, ורצה להנות את הרב משימאני במתנה נכבדה עבור עצתו וברכתו, אבל הרב לא רצה לקבל ממנו בשום אופן.

עוד סיפר לי, כי הגה"צ משימאני היה בקי נפלא בכל חדרי תורה, וכששאלוהו על "פסק הלכה" מאיפה לקח לפסוק כן, היה עומד ממקומו ולקח את הגמ' הראשונה שבאה תחת ידו, ופתח תיכף הדף הנצרך, והראה מיד על המקום הרצוי, ואמר: כאן!..

עוד שמעתי מהרבני הנ"ל, שרבים נושעו אצל הרב משימאני בדבר ישועה ורחמים, ובפרט בעניני גיוס לצבא.

אמנם, היה ידוע לבאי ביתו, שכשבא לפניו בחור או אברך וביקש להינצל מן הגיוס, היתה דרך הצדיק לשאול, "למה אתה רוצה לפטור את עצמך מן הצבא?", ואם היה האיש משיב את האמת לאמיתה, מפני צער אשתו ובני ביתו, או שחושש לחייו שמא יהרג ח"ו, אז היה מברכו. אבל אם היה משיב שרוצה להיפטור מן הצבא מטעמי יהדות, שלא ישל בחילול שבת וכדומה, אז לא היה מברך אותו. דהלא לגבי שבת אנוס הוא, ולא מיקרי חילול שבת. והדבר לפלא.

אמי מורתי החשובה מרת פערל ע"ה נולדה בלקנבאך שבאוסטריה, אחת משבע הקהילות הנודעות ביהודיה החרדים התמימים והישרים. אביה מורינר ר' מנחם בן ר' אשר זליג גליק ע"ה...

אם אמי רייזל ע"ה נפטרה בדמי ימיה ממחלה בריאות. אמי ע"ה לקחה על עצמה את כלכלת הבית... סבא זצ"ל לא נשא אשה שנית משך כעשרים וחמש שנה. והיה תלמיד חכם גדול וחכם גדול...

אמי מורתי ע"ה נטלה עליה את העול לקיים בית אביה עד שאחיה קראו לה אמא. ולכן היא לא רצתה להנשא בגיל צעיר. והיה זה מחותנינו הגה"ק משימאני זצ"ל ששלחה לארץ ישראל באמצע שנות הצ' ואמר לה ברוח קדשו שם נמצא זיווגך... וכך נשאת לאבי ז"ל.

פעם אחת נפגש הגה"ק משימאני זצ"ל עם הגה"ק רבי יצחק שטיינר הי"ד זצ"ל אב"ד יעמערנינג, והשתעשעו יחדיו בתדוותא דילהון, בדברי תורה. תחת אחד השיחים, סיפר הגה"ק הרב שטיינר לרב משימאני, שבעירו ישנו ערל אחד צורר יהודים, והוא ראש לגדודי הנוער הנקרא "לעוונטע", והוא רודף ומציק נוראות לבחורי ישיבתו, וביקש ממנו שיעתיר בעדם.

הבטיחו הרב משימאני: "מכאן ואילך יערב לכם ויהיה טוב!"

אכן לא ארכו השעות, והגוי הצורר הטביע את עצמו בבאר מים, ושם קץ לחייו. ולבחורי הישיבה היתה הרווחה. כן יאבדו כל אויביך ה'.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף יצחק קעניג נ"י, חותני ר' עמרם מארגענשטערן ע"ה סיפר לי, שמנהגו של הגאון משימאני היה, שכששאלוהו אם לעשות איזה מסחר או לא, היה עונה באיזה מסחר יצליחו, וכשהרויחו ממון ושאלו אותו מה לעשות עם המעות, אמר להם כמה יחזיקו לעצמם והשאר יחלקו לצרכי צדקה. אם אמרו לו שמשאירים אצלו המעות לצדקה, אמר להם שאינו משמש שלהם.

הגה"ק רבי משה יוסף הופמן זצ"ל, הדיין מפאפא, מח"ס "מי באר מים חיים", כשעמד לעלות לארץ הקודש לחונן את עפרה, שלח שאלה לידידו הגה"ק רבי שבתי שעפטיל ווייס זצ"ל, הרב משימאני, וזה דבר השאלה:

"הנה יש לי ברשותי ספר תורה מהודר, ברם אינני יודע על הסופר שכתבו, אם קידש עצמו כראוי בכתבתו, אם רחץ בשרו במים, בטרם כתב כל שם, האם כיוון בכל הכוונות הראויות, וא"כ ספק הוא בידי האם כדאי וראוי הוא להעלותו עמדי לארץ הקודש, או שמא עדיף להשאירו כאן בפאפא מפני גודל קדושת ארץ ישראל?"

השיב לו הגה"ק משימאני: "יעלהו נא לא", וספר התורה יבוא על תיקונו בטבילה שיטבול מעצמו".
סתם ולא ביאר.

ויהי בעלות רבי משה יוסף ארצה - בהגיעו לחוף ימה של הארץ הקדושה - בנמל העיר יפו, באו הרבה מיקירי ירושלים להקביל את פניו, ונשאו משאותיו וחפציו מסיפון האונייה לסירה קטנה סמוכה, מאחר והאוניה לא הגיעה בעוגנה עד סמוך לחוף.

והנה, בהעבירם את החבילות והחפצים, לפתע נשמט ספר התורה מידי האוחז בו, ונפל לתוך מי הים. תיכף גחן רבי משה יוסף ומשהו מן המים, מיהר לבדוק את מצב הכתב, והנה פלא, הספר נותר בשלימותו, לא אונה לו כל רע.

אז נוכחו הכל לראות כי דברי הצדיק משימאני קוימו במלואם, אשר הספר "טבל" מעצמו בטהרת מי הים, ונשאר ס"ת כשר ומהודר לקריאה. ולא נפל צרור מדבריו ארצה.

הנה מעשה נורא אשר סיפר לי הרה"ח ר' ישכר וייס הי"ו מלונדון הבירה. כל בני משפחתו, אביו, אמו וחמשת ילדיהם ניצלו מברכתו של אותו צדיק וקדוש הרה"ג רבי שעפטיל וייס זצ"ל רב ואב"ד שימאני, הוא הבטיח לאביו ע"ה שיינצל מידי הרשעים הגרמנים הארורים, הוא, אשתו וחמשת ילדיו וכן היה.

ר' ישכר וייס נולד בפרשבורג והיה בן שנתיים כשמסרו אביו לידי שכנה נוכרית תמורת תשלום כספי גבוה, היא שמרה עליו כל ימי המלחמה. ביום בו נכנס לעול המצוות סיפר לו אביו את כל הניסים והנפלאות אשר עשה ה' הטוב עמו ועם כל בני המשפחה, בזכות דודם הצדיק המפורסם משימאני וברכתו אשר נתן לאב לפני הגזירה הנוראה שניתכה על עם ישראל.

וזאת אשר סיפר לו אביו ע"ה: "נולדת בשנת תש"ג (1943) ובפרוץ המלחמה היית בן שנתיים, כל בני המשפחה התחבאו בתוך בונקר בתוכי העיר פרשבורג והואיל ואתה היית צעיר מדי, מסרוך לידי שכנה והיא שמרה עליך. אח נוסף הוחבא גם הוא אצל שכנה אחרת, תמורת כסף רב. אנו ההורים ושלושה ילדים הסתתרנו בתוך בונקר עם עוד יהודים, כשבסך הכל היו בבונקר עשרים וחמישה יהודים, מספר משפחות יחד. כל יומיים באתי לראות את שלומך ובאחד הביקורים נכנסתי לבית ופגשתי בו את סוכן הגסטאפו, "האם הילד הזה הוא שלך?" שאל אותי, אקדחו היה שלוף בידו והוא איים עלי ואמר: "אם לא תודה שזה בנך, מיד אירה כדור בראשך" ואיים עלי שיהרוג לא רק אותי אלא גם אותך, בני. פחד נורא נפל עלי אך לא איבדתי את עשתונותי, שמתי מבטחי בה' ובברכת אותו צדיק וקדוש, דודי זצ"ל עניתי ואמרתי - אמת זה בני. גם על שאלתו השנייה אשר שאל אותי סוכן הגסטאפו - האם זה בנך הכי צעיר, עניתי בהן - נכון ואמת, זה בני הכי צעיר. הביט הסאדיסט סביבו, החזיר את האקדח לנרתיקו ולאחר הפסקה קצרה פנה אלי ואמר: "אני כבר הרגתי די ילדים יהודים בזמן האחרון, אשאיר אותו בחיים ולא אהרוג לא אותך ולא את ילדך, אבל אלך לממונה עלי ואמסור פרטי-כל. הלך לו הרשע הזה והשאיר את שנינו בחיים, אתה נשארת אצל האשה הזאת עד תום המלחמה ולאחר המלחמה שילמתי לאשה סכום גדול על אשר הטמינה אותך בשעת הגזירה הנוראה".

הוסיף אבי וסיפר לי, כי גם אחי השני, שהיה מבוגר ממני בשנתיים, הוחבא כאמור אצל גויה אחרת ופעם כשהלך אבי לראות את שלומו פגש את הגויה בדרך, כשהיא הולכת בכיוון הנהר דונא החוצה את פרשבורג ואחי בחיקה. על שאלתנו לאן היא הולכת עם הילד, התחמקה מלהשיב תשובה. ברם כוונתה היתה לזרוק את הילד לנהר, וברגע שראתה את אבי מגיע, התחרטה ושבה לביתה עם אחי הילד, אבי הוסיף לה אז סכום כסף גדול וכך נשאר גם הוא בחיים. גם על שני אחי המבוגרים יותר סיפר לי אבי שהיה לו נס גדול עמם, כל זמן היותם בבונקר ישנו, ולא שמעו אותם בוכים או צועקים.

אבי ויתר היהודים נשארו בבונקר עד אחרי המלחמה וכך ניצל הוא מידי הרשעים הנאצים. אולם אמי יצאה פעם מהבונקר להביא אוכל, יחד עם אחותי הקטנה בת השש וכאשר שבה מן הקניות ובקשה להיכנס לתוך הבונקר שמעה אנשים מתקרבים לכיוון הבונקר. היא פחדה לסכן את יושבי הבונקר ולפיכך נכנסה לתוך הבית שבסמוך אליו. סוכני הגסטאפו נכנסו אחריה לבית ומרוב פחד ואימה שנפלו עליה, בייחוד כשבתה הקטנה אתה, נכנסה לארון בגדים בכדי להיחבא מפני הרשעים, ואולי ירחם ה' עליה ועל בתה הקטנה. ברם הרשעים האלה הגיעו עם כלבים גדולים מאומנים לבלוש אחרי אנשים והם נכנסו בהכרזות אכזריות שהכל יצאו מן הבית. מובן שהכלבים גילו אותן בארון הבגדים ורועדים מאימה ופחד והוציאו אותן בליווי מכות אכזריות. הם כלאו אותן בתוך מחנה בו קיבצו את כל היהודים אשר מצאו במחבואים ומשם הובילו ברכבת מלאה יהודים, אנשים נשים וטף, לאושוויץ, לשם הגיעו ביום ג' חשוון תש"ד (1944), יום פטירתו של הגה"צ ר' שעפטיל וייס הרב משימאני שהיה מפורסם לצדיק וקדוש והוא שהבטיח לאבי שנצל מצפורני הרשעים הגרמנים ימ"ש, בזכות מעשיו הטובים של אבי שעשה בכהנו כראש הקהל של עיר ואם בישראל פרשבורג, בה כיהן כאב"ד הגה"ק החתם סופר זיע"א.

סיפרה אמי ע"ה: "כאשר הגענו לאושוויץ הורידו אותנו מן הקרנות, גברים לחוד ונשים לחוד ואתנו הנשים קיבלה חיילת אס-אס גרמנית, היא רשמה את כולם ברשימה מדוייקת ומיד כשראתה אותי ואת בתי בת השש עומדות בשורה, ביקשה ממני לעמוד בצד ולהמתין, לאחר שרשמה את כולם לקחה אותי ואת בתי הקטנה והכניסה אותנו למשרדה, כאן הציגה את עצמה כמפקדת האס-אס ושאלה אותי: "האם את אשת מר מאקס וייס מפרשבורג?" ועל כך עניתי בחיוב. "האם בעלך עובד במשרדי הקהילה היהודית האורתודוקסית בפרשבורג?" "כן!" עניתי. "עתה אגלה לך סוד אותך אסור לך לספר לאיש, כי בחייך הדבר" אמרה, והתחילה לספר: "אני זאת שהגעתי לעיר פרשבורג בשנת תרצ"ט כבחורה עניה, בעירום ובחוסר כל. לא היו לי שום מכרים בעיר והלכתי לחפש מקום לינה ועבודה, ובכן, אחרי נדודים רבים, כאשר איש לא הסכים להכניס אותי לביתו, שלחו אותי למשרד הקהילה היהודית ושם מצאתי את בעלך, הוא קיבל אותי באדיבות ודאג לי ללינה לילה ולמקום עבודה.

עתה הגיעה העת להשיב לכם טובה, לך ולבתך הקטנה, על טוב לבו של בעלך ועל מה שעשה בשבילי. ובכן אציל את חייכן, שלך ושל בתך, ואת תקבלי משרת מורה בבית הספר של ילדי הגרמנים תושבי אושוויץ, משפחות החיילים, את בתך הקטנה תכניסי לכיתה שלך בה את מלמדת וכך תהיו ביחד, אל תדאגי לכלום, כל מחסורך עלי!" כל זה בזכותו הגדולה של הגה"צ רבי שעפטיל וייס זי"ע, שהיה דודו

של אבי ע"ה. כך נשארה אמי באושוויץ עד יום השחרור, אז שוחררה יחד עם בתה הקטנה והיא שבה לביתה בפרשבורג.

כשהתחילו הצרות בפרעשבורג, חקקו הרשעים חוק שכל בתי העסק של היהודים יימסרו לגוים, אבל כיון שהיו בורים ממש, נתנו ליהודי בעל העסק להשאיר שם וללמד את הגוי את אופן ניהול העסק, עד שלמד כל צרכו, ואז קיים בו רצחת וגם ירשת, נשלח היהודי למחנות רח"ל.

שמעתי כמה פעמים ממח' מוה"ר דוד מרדכי ווייס ז"ל, שהוא ואחיו מוה"ר משה יעקב ז"ל ששימש אח"כ כראש הקהל בפרעשבורג, היה להם בית עסק ידוע בפרעשבורג של ארונות ושולחנות וכדומה, הם חששו מאוד לבאות, ונסעו אל דוד הרב משימאני זצ"ל לשאלו מה יהיה ולבקש ברכתו. אמר להם הרב משימאני שבעוד כמה ימים יבוא אליהם גוי אחד, ותיאר להם את מראהו של הגוי, והוא יתעניין אודות העסק הזה, שיכניסו אותו וילמדו אותו את ניהול העסק, והגוי הזה ישתלט על העסק, אבל גם יסכים להטמינם אצלו עד יעבור זעם, וכך ניצלו מחבלי המלחמה האיומה ההולכת וקרבה.

וכדבריו כן היה, שבימים הסמוכים הגיע לחנותם גוי, שנראה בדיוק כתיאור שתיאר הרב משימאני זצ"ל, והתעניין על העסק, והכניסו אותו להעסק, והוא הטמינם יחד עם כל משפחתם וכך ניצלו כולם ממוראות המלחמה.

הרב עובדיה יוסף זי"ע

יום ההילולא - ג' מרחשון

כונה בפי תלמידיו "גדול הדור ופוסק הדור" וכן מרן.

בראיון למרדכי לביא ברדיו החרדי 'קול חי', דיבר הרב עמאר על נושא החמץ שעבר עליו הפסח וסיפר את הסיפור הבא: "מעשה שהיה עוד לפי שהייתי רבה של ת"א, שאלו אותי אברכים משכונת 'יד אליהו' בת"א, ביום ראשון של חול המועד: בעל מיני מרקט שכח למכור את חמצו, אמרתי להם שאברר והכנתי מערכה שלימה על זה ורציתי להתיר כי אמרו לי שהוא ביטל את החמץ", סיפר.

הרב עמאר המשיך וסיפר: "התקשרתי למרן הרב עובדיה יוסף ואמרתי לו הוא ביטל את החמץ ורק שכח למכור, ומרן שאל אותי 'האם הוא ביטל את החמץ?', השבתי לו 'שאלתי ואמרו לי שביטל', והוא שוב חזר ארבע פעמים ושאל 'האם הוא ביטל את החמץ?', הבנתי שיש בזה משהו ואמרתי לו שאלך שוב לברר. הלכתי לאותם אברכים ושאלתי שוב, 'האם הוא ביטל את החמץ?', ולהפתעתי הם אמרו לי 'לא, טעינו במה שאמרו לרב קודם', כך הם אמרו לי".

על אותם רגעים סיפר הרב עמאר כי "ראינו בזה שממש רוח ה' דיברה במרן, ארבע פעמים שאל אותי בתקיפות ההלכתית הידועה שלו 'האם הוא ביטל את החמץ?' ולבסוף צדק, כי לא ביטל. ואמר לי שכל הסחורה אסורה, למרות שהיא הייתה שווה רבע מיליון שקל, 'אפילו אם הייתה שווה ארבעה מיליון - אסורה', אמר לי. והוצאנו הוראה לא להשתמש בחמץ, והיה קידוש שם שמים".

"בעל הבית שהיה יהודי לא שומר תורה ומתוות קרא לאברכים והוציא את כל החמץ לרשות הרבים ושרפו אותו בפני כל", חתם הרב עמאר את סיפור המעשה.

מספר הגאון הרב שלום דב וולפא: "סיפור מעניין על דאגתו של הרבי מליובאוויטש ל"כבוד התורה" ובאופן של "מתן בסתר", נודע לי בהשגחה עליונה, בעת ביקורי בלונדון לפני שנים רבות. התארחתי אז בביתו של השליח הנוודע מי שכונה בחב"ד השליח הנוודד הרב אברהם יצחק הכהן גליק ז"ל. הוא הראה לי מכתב מקורי מהרבי, שקיבל שנים רבות לפני שהגאון הרב עובדיה יוסף נתמנה לרב ראשי. הרבי כותב לו שהיות שביום פלוני יגיע הגאון הרב עובדיה יוסף ללונדון, ומשם ימשיך בנסיעה לכמה ממדינות אירופה, על כן מבקש הרבי מהרב גליק לקבלו בנמל התעופה, ולשמש אותו במהלך כל נסיעתו במדינות השונות עד שיחזור חזרה לארץ ישראל. וכן היה אחר כך במשך כמה פעמים כשהרב יוסף נסע לאירופה כדיין, או כרב ראשי של תל אביב, היה הרב גליק מגיע בשליחות הקודש של הרבי להתלוות אליו ולשמשו, וזאת מבלי לספר מי שלח אותו למטרה זו. ממשיך לספר הגאון הרב וולפא בהקשר לכך "באחת משיחותי עם הגאון רבי עובדיה יוסף, שאלתי אותו אם הוא אכן מכיר את הרב גליק מלונדון, וענה לי: "כן בודאי, הוא היה בא אלי מפעם לפעם לקבל אותי בהגיעי ללונדון, ולקח אותי ממקום למקום". שאלתי את הרב מה היה הקשר של הרב גליק עמו ומהיכן הכיר אותו, השיב לי הרב עובדיה יוסף שהוא באמת לא יודע למה בא ומי שלחו, ומי הודיע לו על בואו. ואז חשפתי בפניו את מה שהתגלה לי אודות ההוראה החשאית של הרבי ללוות את הרב עובדיה במסעותיו והרב עובדיה התפעל מאד מדאגתו של הרבי אליו בלא שאיש ידע מכך, ואילולי נחשפתי לכך במקרה איש לא היה יודע זאת לעולם כולל הרב עובדיה יוסף בכבודו ובעצמו.

לקראת יום הולדת השבעים של הרבי מליובאוויטש שלח הגאון רבי עובדיה יוסף מכתב נרגש לרבי ובו ברכו לרגל יום ההולדת

בעזה"י. ו' ניסן תשל"ב. תזכו לשנים רבות נעימות וטובות.

אל כבוד ידיד עליון וידיד נפשנו הרב הגאון הצדיק בנן של קדושים, אראלים ותרשישים. פאר הדור והדרו, עמוד הימני, פטיש החזק מזכה הרבים עמו עוז ותושיה ונהורא עמיה שרי כקש"ת כמהר"ר מנחם מענדל שניאורסון שליט"א, האדמו"ר מליובאוויטש, יאריך ה' ימיו ושנותיו עד ביאת גואל צדק אמן.

שמח לבי ויגל כבודי בשמעי כי הדרת גאונו הגיע לשיבה לאורך ימים טובים. ותאזרני שמחה. והנני מתכבד לברכו מקרב לב שעוד יזכה לאריכות ימים ושנים טובות בטוב ובנעימים, ולהמשיך בפעליו הכבירים והנשגבים. ויקויים בו: עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים.

אשרי חלקו ומה נעים גורלו שזכה להיות ממצדיקי הרבים בדור יתום זה, אבל אין דור יתום שכבוד גאונו שרוי בתוכו, ועליו יומלץ: והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

השי"ת יתן לו כח וחיל בריאות איתנה ונהורא מעליא חיים טובים ארוכים ומתוקנים, ועיני קדש תחזינה בביאת גואל צדק הן משיח לישראל, יגל יעקב ישמח ישראל אמן ואמן.

בברכת חג כשר ושמח וכל טוב.

וביקרא דאורייתא, הדורש שלום גאונו ותורתו כל הימים.

רבני חב"ד עלו לביתו כדי להזמינו לאירוע "סיום הרמב"ם" - סיום המחזור השנתי בספר משנה תורה של הרמב"ם שהתקיים בהיכל יד-אליהו בתל-אביב.

הרב עובדיה יוסף ברכם: "אשריכם ואשרי חלקכם. תעמוד לנו זכותו של האדמו"ר מליובאוויטש שעשה את הדברים האלה. הוא יחיד בדור בהרבצת התורה בישראל. לא קם כמוהו. עד עכשיו כל העולם כבודו. כל יושבי תבל נענים לבשורתו".

עוד אמר: "הגמרא אומרת שהקב"ה יודע שהצדיקים מועטים, ושתלם בכל דור ודור. והוא (האדמו"ר) שתל את התלמידים שלו ותלמידי-החכמים שלו בכל מקום. אין מקום בעולם שלא הוגים בתורת ה' הודות למפעלו. זכותו תעמוד לנו, שגם אנחנו נלך בדרכיו, להגדיל תורה ולהאדירה, כי הם חיינו ואורך ימינו. התורה מחיה אותנו. והרמב"ם ע"ה הוא נר לרגלינו. הפסקים שלו, אנחנו לא זזים מהם ימין ושמאל".

"יהודי היה בירושלים, שסבל רבות מכאבים קשים ברגליו. הוא פנה להתייעץ ברופאים רבים, ניסה תרופות וטיפולים שונים, אבל לא נמצאה ארוכה למחלתו. בצר לו, הגיע לביתו של מרן כדי לבקש את ברכתו. "בני, אולי עשית בעבר משהו למישהו? האם זכור לך כי פגעת אי פעם באיזה אדם?" שאל מרן לאחר ששמע את בקשתו. היהודי דמם, וקימט את מצחו במאמץ להיזכר. "לא", הוא אמר לבסוף, "איני זוכר דבר". אבל מרן לא הרפה. "נסה להיזכר", הוא ביקש, ולפתע האיר זיכרון ישן במוחו של היהודי. "אני זוכר כי בהיותי ילד צעיר מאוד, היה בכיתתנו ילד שמחמת העוני היו נעליו קרועות. אני הייתי בין הילדים שלגלגו עליו וצחקו למול הפיות שפערו נעליו". "אם כן", אמר מרן, "חפש את אותו ילד ובקש ממנו מחילה". "אבל איך אמצא אותו? הדבר היחיד שאני זוכר הוא ששמו יוסף", הביט בו מרן בעיניים חודרות ואמר: "הבט בי, אני יוסף ואני מוחל לך! מוחל לך! מוחל לך!" אחר ברכו בברכת רפואה שלימה, ואכן הכאבים הלכו ללא שוב."

מעשה ביהודי שחזר בתשובה אמתית ושלמה, ושינה את דרכיו מקצה לקצה, אולם אליה וקוץ בה... אשתו של אותו יהודי "נותרה מאחור", והיא לא הייתה מוכנה לשנות את דרכיה ומעשיה, ואף בענייני טהרת המשפחה לא רצתה להיזהר ולהקפיד.

בצר לו, פנה אותו יהודי ובא אל לשכתו של מרן זיע"א, המתין אותו יהודי עד שהגיע תורו, וכשנכנס לפני מרן זיע"א סיפר לו את צרתו אודות אשתו... לשמע דבריו, עודד אותו מרן זיע"א ואמר לו שהוא חשוב כיוסף הצדיק שעמד בניסיון גדול, וכתב לו מרן תפלה מיוחדת שיתפלל על אשתו, והבטיח לו שבעוד חודש היא תשוב בתשובה! יצא האיש מחדרו של מרן כשהוא שמח ומעודד, והנה כפי שהבטיחו מרן זיע"א, כן היה, כעבור חודש, התעורר ליבה של אשתו לשוב בתשובה... ויהי לפלא!

מקרה לא רגיל שבו זכה הרב משה יוסף אוברלנדר לחזות במופת של מרן זיע"א - אירע לפני כמה שנים, ומעשה שהיה כך היה: זוג מסוים שהגיע לבית דין בתביעת גירושין, נשלח על ידי בית הדין לבדוק אפשרות של שלום בית בניהם, בני הזוג הגיעו אל הרב אוברלנדר, המדובר היה בכך תורה אמיתי, אברך כמדרשו, אלא שזוגתו לקתה במחלה שכתוצאה ממנה היו צריכים להתגרש. לא נרבה

בפרטים במקום שאין אנו רשאים, רק נאמר זאת: בסופו של תהליך ידוע חולי ומכאוב, רצוף עליות ומורדות בשלום הבית – הגיע הרגע הבלתי נמנע, אשר גם הרבנים שסייעו ביד המשפחה הרימו ידיים. כצעד אחרון, יצא אותו אברך אל ביתו של מרן פוסק הדור, כדי להודיע למורו ורבו על הצעד הקשה שהוא נאלץ לו בעל כורחו, כיון שכבר ניסו את כל הדרכים האחרות, והם לא הועילו במאומה. זיו פניו המאירות של מרן זיע"א הועם באותם רגעים שהאברך הרצה באוזניו את הקורה עמו בתקופה שחלפה, ואז... כשהגיע מרן זיע"א אל המסקנה הבלתי נמנעת, הוריד מרן את משקפיו ומעיניו הטהורות זלגו שלוש דמעות רותחות... אז קיבלו דברי הגמרא בסוף מסכת גיטין משמעות מיוחדת "מזבח מוריד עליו דמעות". אלא שלהפתעתו של אותו אברך, אך יצא מן הקודש פנימה, ולפתע – בשורה, לא ניתן להרחיב בפרטים המלאים, אך מאותו רגע חל שינוי עצום במחלתה של האישה, ואותם גורמים שהשפיעו על המהלך שלה – נעלמו כמאליהם.

ד' חשוון

ה"חלקת יואב", ר' יואב יהושע וינגרטיין זי"ע

יום ההילולא - ד' מרחשון

דבר פלא שסיפר ה"חלקת יואב" מרבו החידושי הרי"מ מגור זצוקללה"ה בעת שחמיו ר' יעקב ז"ל האנדלסמאן מראדום רצה לקחת אותו לחתן, כי בבחרותו הי' לו שם בין הגדולים, אבל סבל ממחלת ריאה. ונסע לגור לשאול עצה וכשהי' אצל בעל החידושי הרי"ם זצ"ל צוה לשלוח אחריו, וכשבא לפניו הניח ידו הקדושה על כתיפו וגבו ואמר בזה הלשון "עי, הוא בריא", ומאז החלים וכל ימי חייו לא הי' צריך לרופא ולא נסע מעולם למעון הקיץ עד שנה ויותר לפני פטירתו, ולא פסקה הישיבה של תלמידים עד סוף ימיו ומתלמידיו הי' גדולי תורה ויראי אלוקים.

אחד מתלמידיו של ה"חלקת יואב" זצ"ל ביקש ממנו שיתן לו סגולה להשתחרר מעבודת הצבא. ניסה רבי יואב יהושע להשתמש, כי הדבר היה למורת רוחו, איננו "בעל מופת"... אולם, מכיון שחזקו עליו הפצרות התלמיד, אמר לו: בעת שתתייצב לפני הועדה הרפואית תהרהר בצירוף פו"ם ב"ן ויועיל לך. עשה התלמיד כדבריו ואכן יצא לחפשי. אחר-כך בא ושאל מפיו: מה פשר צירוף זה? אמר לו: נוטריקון פ'דני ו'הצילני מ'יד ב'ני נ'כר.

הרה"ק רבי יעקב יצחק דן מסטריקוב הי"ד

יום ההילולא - ד' מרחשון

מעשה היה בחסיד ר' אבא רוטשטיין מלודז' שחלה מאוד בעיניו ושכב בבית-חולים בפולין זמן רב הרופאים כבר נתייאשו מראייתו באומרם שאין להם מה לעשות עוד להצלתו, ובלילה נגלה אליו רבינו בחלום (שהיה אז בחיי חיותו) ואמר לו "אב'ל מה אתה עושה כאן" וכשבדקהו הרופאים בבוקר לא ראו עוד סימן וזכר למחלתו והבריא לגמרי.

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן מפיאסעצנא הי"ד

יום ההילולא - ד' מרחשון

יצא שמעו של רבי קלונימוס קלמישל כבקי ורגיל בהויות העולם, וקהל הפונים אליו חסידים וגם שאינם חסידים צרו על ביתו בבקשת עצה והדרכה בשאלות משפחה וגם בעניני מו"מ. למען הקל על סבל הרבים רכש לו נסיון רב גם בחכמת הרפואה, עד שרופאים נודעים סמכו ידיהם עליו. הוא רשם תרופות באותיות לטיניות וכל בתי המרקחת הכירו בתרופות שלו. אלפי חולים נתרפאו כתוצאה מטיפולו הרפואי. אדמורי"ם רבים בקשו עזרתו בענינים של חולים רציניים.

הייתי עד ראייה בעת שחסיד בעל ביתי ותיק התאונן באזני הרבי, כי מני אז שנמחקה התרופה שקיבל ממנו שוב הוא חש בראשו. חבורת החסידים שנוכחנו במקום לא הבינו כיצד מיטשטשת תרופה. הרבי מפיאסצ'נה רשם לחסיד בו במקום תרופה אחרת. היהודי נטל את הפתק ותחבו מתחת לבטנה של כבעו ונשם לרווחה - רבי מורי הוטב לי, כאב הראש חלף עבר. החסידים הפנו פניהם הצדה וחייכו. הרבי הפיג את תמהוננו והסביר לנו בשובה ונחת: העולם המודרני מגדיר זאת כ"סוגסטיה", ואנחנו הדבקים בדרך הבעש"ט קוראים לזה, "אמונה פשוטה". אגב אמר לנו הרבי כי בעצם ברכת הדיוט השומר לשונו ומחשבתו יפה לרפואה, אך כדי להלביש זאת במחלצות של טבעיות אני רושם תרופות.

כבר בגיל צעיר נסע הרה"ח ר' נתנאל רדזינר ז"ל להסתופף בצל רבו הרה"ק מפיאסעצנא זצוק"ל הי"ד, וסיפר שמגיל 3 לא החמיץ להיות בצל רבו בראש השנה ושבעות, שם נקשרה נפשו בנפשו. היות ואביו היה מנאמני ביתו, אף זכה להיות סמוך לשולחנו לעיתים מזומנות. גם מופתים שהיו בדידו סיפר: פעם, ביום כיפור, כשהיה עוד לפני בר מצוה, חש ברע. הרבי בחן אותו ואמר שזו דלקת במעי העיבור, נתן לו מרשם לתרופה ואמר שדי בזה. כידוע היה הרבי מפיאסעצנא כותב מרשמים ובתי מרקחת כיבדו זאת כמרשם מרופא. אך הוסיף ואמר, שבעוד שישה שבועות שוב יתפרץ ואז לנתח מיד ואין צורך לשאול אותו, וכך הוזה. במקרה אחר, כשהיו לו דלקות אוזניים חוזרות, נטל הרבי כפית מיוחדת מזהב, ששימשה את הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין (הכפית היתה בצורת א' הרומזה לשמו), חיטא בה את אוזנו, ומאז שוב לא סבל מדלקות אוזניים.

ו' חשון

הגה"ק רבי זלמן חסיד זי"ע - רבו של מרן ה"חתם סופר" זי"ע

יום ההילולא - ו' מרחשון

...כמו כן למד ה"חתם סופר" זי"ע אצל הגאון החסיד רבי משולם זלמן, מרבני פרנקפורט. הנודע בשם רבי זלמן חסיד... נראה שמרן ה"חתם סופר" למד ממנו הרבה תורה אף שאינו מביא דבריו אלא במקומות ספורים,

וז"ל תלמידו החת"ס בהספדו עליו: ... כאשר ראיתי בהיות אש ה' ברחוב היהודים בק"ק פפ"ד שנת תקל"ד ונשרפו הבתים מצדדי ביתו ומצד שכנגד ביתו, והוא לא קם ולא זע מבית מדרשו מעוטף

בטלית ותפילין והתפלל תפילתו ולא בלבלו דעתו, ולא נגעה יד ה' בביתו ולא קרב האש לגבולו...
[דרשות חתם סופר' (הערה 22), עמ' שע"ג]

הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע מסלונים זי"ע

יום ההילולא - ו' מרחשון

בקיץ שנת תש"ג אירע שהם כעסו על איש אחד מהלאגער שלנו ובשבילו עינו אותנו בכל כוחם במכות אכזריות לא יאומן כי יסופר, ואחרי ככלות הכל שכבר גירשו אותנו מוכים ופצועים אל הבית לישון, נכנס הקאמעדאנט וצוה שאנחנו נכה אותו בעצמנו את היהודי הזה, וקיימו פקודתו, ואח"כ בא העת לאדמו"ר שגם הוא יכה ודלג בזריזות ולקח הרצועה ונתן עליו כ"כ בנחת, ונתכעס הגולן וכי כך מכים, וכי אינך יכול להכות כמו האנשים הקודמים, וצוה שיניח לו ויכו אותו תחתיו, וכשנשתחרר מהמכות האלו יצא שמח, ושמע אבי ממנו ששמח על שנתקיימה מחשבתו שזה מה שהיה חפץ לפטור את היהודי מהמכות, ויותר נוח לו לקבל מכות משיכה יהודי. בשעה שהלך במהירות עם הרצועה היה הדבר פלא בעינינו מה ראה להחפז כל כך, ועכשיו הובנה כוונתו הקדושה.

ז' חשוון

הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זי"ע

יום ההילולא - ז' מרחשון

רוח הקודש בגלוי שרתה עליו, ועל כך סיפר הרה"ק רבי מנחם מנדיל מוויז'ניץ זי"ע בעל "צמח צדיק" מה שהעיד בפניו הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע בעל "אך פרי תבואה" - כיצד נעשה לחסיד, כי בימי עלומיו למד באחת הישיבות הגדולות, ורבותיו היו מאותם שלא נמנו על דגל החסידות, וכמובן שאף הוא היה כמותם. לאחר נשואיו התענה כמה ימים תענית הפסקה, ברצונו להשלים תענית משבת לשבת, אולם מאחר שהתענית הכבידה עליו ולא יכול היה ללמוד מחמתה, הלך ברגל לרבו. כשהגיע אליו התעלף מחמת חולשה, ורק בקושי רב נתעורר על ידי הרופאים. להפתעתו נפקחו עיניו ברגע אחד והחל להכיר על מצח בני אדם את מעשיהם הטובים והרעים, מובן שתלה זאת בזכות התענית, והחליט בנפשו לנסוע לגאליציא אל צדיקי הדור, על מנת לתהות על קנקנם, כפי שזכה להכיר את רבותיו, ראשי הישיבה בה למד, ועלה בידי לעמוד על טיבם ועל טיב חבריו. לראשונה שם פניו לראזלא אל רבינו יהודה צבי שהיה מפורסם בתור גאון, ולכן בחר בו להיות ראשון להכירו ולתהות על קנקנו בהסתכלות על מצחו. הפתעתו היתה עצומה, כי כשנתן שלום לרבינו, גער בו באמרו לו: "יכי אם אדם מתענה חצי הפסקה, כבר קנה עולמו בשעה אחת, להיות צופה נסתרות ולבקר מומם של צדיקים, לאט לך אברך יקר, ברגע אחד לא נעשים נביא!... ומיד הפסיק לראות מה שראה. ברם נוכח לדעת כי רבינו צופה ברוח הקודש, ושהה שם תקופה קצרה וקיבל תורה ויראת שמים מרבינו בחרדת קודש, משם נסע להרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע, וברגע שדרכו רגליו על מפתן בית הצדיק, שאל אותו הרה"ק רבי מאיר: אמור נא אברך האם היטב כיבד אותך הרב מראזלא?!... ואז נוכח כי גם בפרימישלאן שורה רוח הקודש, ומאז נתדבק בצדיקים רועי החסידות, עד שזכה להיות אדמו"ר

מפורסם (צבי לצדיק עמ' צט-ק. וראה עוד: דרכי הישר והטוב להרה"ק מליסקא זי"ע ז. א מה שראו עיניו רוח הקודש בגלוי אצלו בהיותו אצל רבינו כששבת בקערעסטיר).

הרה"ק רבי חנוך העניך דב מקערצקי זי"ע

יום ההילולא - ז' מרחשון

בשנת תרע"ג נולדתי וקראו אותי ע"ש זקניי הגה"ק רבי יואל אשכנזי אב"ד זלאטשוב, חותנו של ק"ז בעל "קדושת יו"ט", וסיפר לי אאמו"ר שני חלומות הקשורים בקריאת שמי ע"ש זקניי הנ"ל. חלום הראשון חלמה אמי הצדקנית מרת "אסתר" ע"ה בעת הריונה עמי, היא היתה סובלת כמה שנים מקודם בכאב חצי הראש, והיה לה יסורים נוראים מזה, ואחרי החלום הזה החלימה לגמרי, כאשר יסופר להלן:

פעם אחת הקיצה בבוקר ושאלה לאבי ז"ל, מה הוא פירוש המאמר איזה אשה כשרה וכו', שאלה אבי ז"ל מה פשר הדבר שהיא שואלת מאמר זה, סיפרה שראתה בחלום רבנית אחת ושאלה אותה מי את? ענתה אני זקנתך הרבנית מזלאטשוב, בקשתי ממנה היות ואני סובלת הרבה זה כמה שנים מכאב חצי הראש אולי תוכל לעשות לי טובה בזה, אמרה בואי עמי ביחד אל זקיןך הרב מזלאטשוב והוא יכול לפעול ישועה בשבילך, הלכנו שנינו אצל הרב מזלאטשוב פירס מפה וציוה שאניח ראשי עליה, כשהנחתי ראשי הרגשתי ריח טוב ונעים, שאלתי מה הריח הזה, השיב לי זהו ריח גן עדן, ואמר לי שמהיום והלאה לא ארגיש שום כאבים על הראש, וכן היה שמהיום ההוא והלאה לא הרגישה שוב כאבי ראש, כשנפרדתי ממנו שאלתי איך אהיה יהודי ירא שמים, השיב לי במאמר חז"ל "איווהי אשה כשרה כל שעושה רצון בעלה" (תדא"ר ט', רמ"א אעה"ו סי' ס"ט) ולכן שאלה ביאור מאמר חז"ל זה. באותה תקופה חלם גם אדוני אבי מורי ורבי ז"ל חלום נורא, וזה אשר סיפר לי: בליל שבת קודש בא איש אחד וקרא אותי לבוא יחד עמו והעמידנו בהיכל גדול וריק ואמר לי לחכות, לאט לאט נתמלא כל ההיכל מן אנשים, ראיתי שם אנשים מוכרים אברכים צעירים, פתאום נפתחו חלונות ונשמע קול רעש גדול, ונפל פחד נורא על כל הנוכחים (הוסיף לספר אחרי כשלושים שנה: שעדיין מונח בעצמותיו הרושם של הפחד הנורא הלזה), אח"כ הכריזו בקול פנו מקום לב"ד, נתחלק הקהל לצדדים ועברו בתוכם ראש ב"ד בראש ואחריו הב"ד, ניגש אלי הראב"ד ואמר לי: העניך מה אתה עושה כאן? השבתי: קראו אותי! השיב לי טעות הוא, לך בשלום הביתה, וסיים: אני זקיןך מעיר זלאטשוב, ותיכף הקיצותי, בעוד ימים ספורים נפטרו שני אברכים צעירים שראיתי שם בהיכל הנ"ל. משני החלומות בתקופה אחת שפטו אאמו"ר ואמי מורתי עליהם השלום שאכן דברים בגו, וכי זקנים הגה"צ מזלאטשוב משתדל עבורם בעולם העליון, לכן כשנולדתי ג"כ בתקופה זו קבעו לקרות אותי על שמו "יואל", אחרי שאילת פיו של זקני הקדוש רבי שלמה מסאסוב והסכמתו.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ז"ל שאר בבשרו של רבינו הרה"ק רבי חנוך העניך דב מקערצקי זצוק"ל ומשב"ק אצל כ"ק מרן דו"ז הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל, שבצעירותו הלך להתברך מפי רבינו זי"ע, כי קיבל כאבים בבטן, ובדק אצל רופאים ומומחים ולא יכלו לעמוד על שורש מחלתו ועל כן לא מצאו תרופה למכתו. כשהזכיר את עצמו וסיפר את מכאוביו, שאלו רבינו: "באיזה מקום בדיוק כואב

לך? הראהו את המקום. לקח רבינו את ידו הקדושה והעביר אותו על מקום הכאבים, ומיד שב ורפא לו, והכאבים נעלמו כלא היו.

בשנת תש"ב נקרא נקראתי לעמוד לצבא לשרת לעם ההונגארי הנאצי (שכמה רבנים נפלו לידיהם אז ושלחו אותם לרוסלאנד ב"מאנקי טאבער" בלשונם). ימים ושבעות הלכתי נבוך בדעתי ובמחשבותי, לא הרהבתי לכונוס אל הקודש פנימה לספר לעט"ר אבי מורי [הרה"ק רבי חנוך העניך דב מקרעצקי] זצ"ל את צרתי ועל מצבי הנורא אז, כאשר ידעתי את מכאוביו אשר סובל מצרת ישראל יומם ולילה לא תעצום עיניו מצרות ישראל בכלל ובפרט, ולמה אצער אותו יותר לספר לו מצבי העצוב. אבל בהתקרב יום המיועד לעמוד לפני הצבא ההונגארי ובראשם הרופא הגרמני הרשע מחוסט, ולקבוע מעמדי ומצבי להנצל מידי הצבא הרשעים האלו ההכרח יאלצני לכתוב קוויטל, והרהבתי עוז בנפשי ליכנס פנימה ולקחת ברכת צדיק הדור שאזכה להינצל מצפרני הרשעים. כשקרא את הקוויטל תיכף שאל אותי בהתרגשות רבה, למה העלמת ממני כל הזמן עד כה, ולא סיפרת לי כלום מזה? והשבת י גם כן בשאלה האם כל כך בשורה טובה ומשמחת היא שאצטרך לספרה עד כה? אבל היום אני מוכרח להפרד באתי לקבל ברכה - ברכת הורי. ואז אמר לי בעת שנתן שתי ידיו הקדושות על ראשי בזה הלשון: בן נ"ח שנה אנכי בערך היום (זה היה בחדשים האחרונים לימי חייו), עברו עלי בימי חיי צרות שונות ומשונות, ובתוכם אתה יודע הצער גידול בנים שהי' לי (הי' לו עם אמי מורתי הרבנית הצדיקת מרת אסתר זל"ה י"ב בנים ובנות, ובאותו זמן לא נשארו לו רק שלשה לפליטה), תקופות במלחמת העולם הראשונה וכעת באחרונה, תאמין לי שמעולם עד כה לא השתמשתי בזכות אבי הקדוש שהי' קודש קדשים כאשר דברתי עמכם מקדושתו, מעודי ועד היום הזה לא לקחתי זכותו, ועתה בני יקירי אני אשתמש בזכותו ואני לוקחה ומוסר אני לך, שבזכותו תנצל מצפרני הרשעים הללו ותבוא בחזרה בשלום.

מספר הרב ר' שלמה כץ נ"י: פעם הי' ברד גדול ומטר חזק נתך ארצה בכל האיזור, הדבר הי' בזמן האביב, והמים שגברו בגובה אמת איש גרמו שכל הפירות באיזור ההוא נפסדו והלכו לאבדון. כשיצאו בני משפחתו השדה לבדוק עד היכן הגיע ההפסד בשדותיהם ובכרמיהם, ראו לתמהונם ולשמחתם שלא נפל שום פרי ארצה, וכאילו שהגשם לא הגיע לנחלתם כלל. הם הביטו סביבותיהם וראו שהכל מסביב נשטף ונאבד, ורק שדותיהם נשארו בשלימותם. למחרתו כשבא ר' שלמה נ"י אל רבינו הרה"ק רבי חנוך העניך דב מקרעצקי זצוק"ל שאלו הרבי: "שלמה, אמור נא לי האם ירד הברד אתמול באיזור שלכם?" סיפר הוא בתומו לרבינו את הפלא הגדול שהכל מסביב נשטף במים ורק אצלם נשאר הכל בשלימות. ענה רבינו ואמר בפשטות מוחלטת: הנה אנכי יצאתי אתמול החוצה, וכשראתי העננים הגדולים והרגשתי שהברד מתרגש לבוא, נזכרתי פתאום משדותיכם ומכרמיכם ונשאתי תפילה למרום בעבורכם, וב"ה שתפילתי עשתה פרי למטה ושורש למעלה.

הגאון רבי נחום מהורודנא זי"ע

יום ההילולא - ח' מרחשון

בספר תולדות מנחם (עמוד עה) מסופר על מחנה גדול של צבא בראשות גנרל אחד, שלא ניתנה שם רשות לחיילים היהודים ששירתו בצבא, לשבות ולנוח בשבת וימים טובים כדת. והגאון הצדיק רבי נחום מהורודנא בשומעו, הלך אל הגאון רבי אלכסנדר משה לפידות, ויבקש ממנו כי ישתדל אצל הגנרל לשחרר את החיילים היהודים בימי שבת ומועד, בהיות שהיה הרב בקי בשפת המדינה. ויועד יחדיו ויגשו אל הגנרל, והי כבואם שמעו כי הגנרל הזה איש קשוח מאד, ועם כל זה הרהיבו עוז הרבנים ונכנסו למשרדו, וישאלם ברעם קולו, מה רצונכם? ויען הגאון לפידות ויאמר אליו, אדוני הגנרל, הנה רב היהודים עומד לצדי, וירמוז בידו על הרב הצדיק, והוא איש קדוש, רם ונשא מאד אצל כל היהודים, והוא מבקש כי בחסדך הגדול תואיל להיטיב לחיילים היהודים הנמצאים תחת חסותך, לתת להם חופש בימי שבתות ובמועדי ישראל, ויען הגנרל ברוגז, אינני מסכים לשחרר אותם, והם יעבדו כמו כל החיילים, ויצאו הרבנים מאתו וילכו בפחי נפש. והרב הצדיק רבי נחום אמר להגאון לפידות, בטוחני שלא אבדה תקותינו, ועוד יצטרך אלינו הגנרל, עוד הוא מדבר והנה חייל אחד מראשי לשכת הגנרל רץ אחריהם, ויאמר אליהם, הגנרל קורא לכם לשוב אליו שנית, וישובו אליו, ויאמר הגנרל אל הגאון לפידות, הנה פיך ענה בהרב הנלווה אליך, כי איש קדוש הוא, לכן הנני מבקש מאתו, בהיות כי יש לי בת יחידה, צעירה לימים, השוכבת על ערש דוי זה כחודש ימים, והרופאים נלאו מלהושיעה, אם הרב הקדוש הזה יעתיר בעדה ותתרפא, אמלא חפצכם ברצון, וגם אביעה תודתי אליכם, ויאמר הגאון לפידות, הביאנו אל חדר הבת החולה. ויובילם הגנרל אל ביתו והראה להם את חדר החולה, והיתה צועקת ובוכה ממכאוביה, ויכנס הרב הצדיק ליד מטתה ויפרוש כפיו אל ה' בתפלה ובתחנונים, ויתפלל ויאמר: אנה ה' עשה למען שמירת שבתות קדשך על ידי עמך ישראל אנשי הצבא, ובזכות מצות שמירת השבת תשלח דברך הטוב לרפאות את הילדה החולה הזאת, ותקום מחוליה ותחיה בבריאות טובה, למען ידעו העמים כי אתה אלקי כל הארץ, ובידך להמית ולהחיות, א-ל נא רפא נא לה. ואחר תפלת הרב הצדיק פנו והלכו לדרכם. והנה אחר תפלת הרב הצדיק, לפתע פתאום רפתה מחלתה של הילדה ממנה לאט לאט, עד כי אחר יום או יומים שבה לאיתנה. לא עבר שבוע ימים, והנה הגיעה מרכבה הדורה לביתו של הגאון לפידות, ונתבקש לבוא עם חבירו הרב הצדיק אל בית הגנרל. וכרגע שלח הגאון וקרא את הרב הצדיק רבי נחום מהורודנא, ויסעו שניהם יחדיו, ובבואם אל הגנרל, קיבל אותם בכבוד גדול ויובילם את חדר בתו הילדה, ויראו כי היא בריאה ושלמה ומשחקת בצעצועים. ויאמר להם הגנרל, עתה ידעתי כי ה' הוא האלוקים המקשיב אל הצדיקים רבני ישראל, ורק ברכתכם ותפלתכם הביאה לבתי מרפא בכנפיה, ועקבות מחלתה לא נודעו עוד, תחת אשר נלאו כל הרופאים לרפאותה ולא הצליחו, ואתם הרבנים החייתם אותי, כי מבלעדיה למה לי חיים. אני אסיר תודה לכם ומבטיחכם כי עוד היום אתן פקודה לשחרר את החיילים היהודים בשבתות ובמועדי ישראל ואשים עיני עליהם לטובה. כמובן שנעשה קידוש ה' גדול בדבר, וברוך המקדש שמו ברבים.

מעשה ברבי נחומ'קה קפלן זצ"ל, איש הורודנא, מיחידי סגולה בקרב צדיקי ליטא (ה"חפץ חיים" זצ"ל בימי חורפו הסתופף הרבה בצלו) שעסק כל שנותיו במעשי צדקה וחסד. כגבאי צדקה היה בכל יום ויום מכתת רגליו ומבזה את עצמו, כדי לאסוף נדבות מפשוטי ונדיבי עם, ופזר נתן לאביונים. יום אחד כאשר נזקק רבי נחומ'קה למאה וחמישים ר"כ לצורך פדיון שבויים, פיקוח נפשות, מישש את כל כליו והתברר שאין בידו לפורטה אפילו שוה פרוטה. הענין היה דחוף ביותר. כל שעה חולפת עלולה להיות הרת-אסון. מיהר ויצא אל אחד ממכריו הגבירים וביקשו שישקול על ידו את הסכום הנזכר בתורת הלואה. בהבטיחו, שהכסף יוחזר לו בקרוב בשלמותו.

אמר לו האיש: "הייתי מוכן להלוות לך, אולם דא עקא שמחר עומד אני לצאת לרגל עסקי בדרך רחוקה ואת הכסף אני צריך שישאר אצלי לצרכי המסחר... אולי אשאל את זוגתי, אשר הופקדה על ניהול בית-המסחר שלי..." אמר לו רבי נחום: "אל תשאל, שמא תעמוד לנו לשטן על דרכנו, לקיים המצוה... מוטב הב לי הכסף, והבטיחך נאמנה, מחר בחצות היום בשעה 12 אשיב לך את מלוא הסכום..." ועדיין ניסה הגביר להשתמט באמרו: "אולי ינסה מר להשיג הלואה אצל מישהו אחר..." אך רבי נחומ'קה הסביר, שהוא כבר לווה מכל מי שיכולים להעלות על הדעת, והשעה דוחקת מאד, היהודי השבוי בסכנה ומוכרחים לפדותו ב"יפה שעה אחת קודם".

לבסוף נעתר הגביר והלווהו. פדה רבי נחומ'קה את השבוי בכסף שקיבל מיד הגביר ויעלוז לבו. ויהי ממחרת תקפו עליו הרהורים של חששות, מהיכן יקח סכום מכובד כזה, להשיב לגביר את כספו? אפס כי התחזק בבטחונו בד', ובהפשילו עיניו השמימה קרא ברגש: "לא אבוש רבש"ע כי חסיתי בך" "לא אבוש כי בך בטחתי". אולם השעות נקפו, פעמוני שיעון העיר השמיעו כבר אחת-עשרה נקישות, והישועה עוד לא באה. ברגע זה פגש הגביר ברבי נחומ'קה כשהוא הולך ברחוב ומקבץ נדבות. הוא הציץ ב"טארבע" שבידו, שקית-בד אשר לתוכה משליכים התורמים את המטבעות, ושחוק לגלגני קל ריחף על שפתיו: "האם מחופן עלוב זה של פרוטות נחושת בכוונתך לפרוע בעוד שעה את החוב?!"

השיבו רבי נחומ'קה מיניה-וביה: "הלא הנך איש יודע-ספר... מן הסתם זכורים לך דברי הרמב"ן בפירושו לפסוק (שמות ג, יד) "אהיה אשר אהיה", שדרשו בו חז"ל "כשם שאתה הווה עמי כך אני הווה עמך", ומובנו שהקב"ה הבטיח למשרע"ה אהיה לכל איש כפי המדה שאהיה חקוק בלבו; ואם יאמין בכנות שהטבע כולו ממני ובידי לשנותו, אעשה עמו נפלאות גם למעלה מדרך הטבע, אך אם יחשוב בלבו שהכל טבעי ומקרי אעזבנו להילוך הטבעי ולא יזכה לתשועת ד'".

"ובכן" הפטיר רבי נחומ'קה "אנכי מאמין גדול בהשגחת פרטית, ובטוחני שד' יעזרני לעמוד בדיבורי, ואפרע לך המעות במועד הנקוב..."

ויהי אך כילה לדבר, והגביר הפך פניו ללכת אל ביתו, ניגשו אל רבי נחומ'קה שני יהודים מבני דלת-העם ושילשלו לידיו מאה וארבעים ר"כ שברצונם להפקיד אצלו. "נעשינו אמש מחותנים" סיפרו לו "ואלה כספי הנדוניא שהועדנו עבור הזוג הצעיר, ואשר נבקש להשליש בידי מר למספר חודשים עד קרוב לחתונה". "ומותר להשתמש בהם?" שאל הצדיק. "בודאי" ענו שניהם כאיש אחד "הלא זה כל חפצנו, שבינתיים יעשה בהם מצוות צדקה וחסד, ויהיו לזכות בני-הזוג להצלחתם, אחרת יכולנו להשקיע את הכסף בהיתר-עיסקא ולהפיק רווחים..."

מיד הרעיף רבי נחומק'ה ברכות על ראשם, והוסיף לסכום עוד עשרה רו"כ מן הנדבות שהספיק היום לקבץ, כשהוא ממחר בשמחה אל הגביר כדי לקיים "פריעת בעל חוב-מצוה". התפעל הגביר והתפלא למראה עיניו ולמשמע אזניו. סיפר לו רבי נחומק'ה דברים כהווייתם, השגחה נסית בעליל, אך מכל-מקום ביקשו שלא יפרסם את הדבר: אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין!

הצדיק המפורסם בעולם ר' נחום זצלה"ה מהוראדנא ידוע שהי' כל ימי חייו עסקן גדול במצות צדקה וכתת רגליו לעשירי העיר לקבץ נדבות לכל מיני צדקות לצורך עניי העיר וכן לאורחים הנצרכים לעזר. פעם בא לאחד שפרנסתו היא שהי' כותב וטוען (הנקרא אדוואקאט) ובקש ממנו נדבה עבור עניי העיר על עצים כי זמן חורף הי'. וכשראה את הצדיק הנ"ל כעס וגער עליו ואמר מי בקש זאת מכם ומי שמכם לאיש הזקן וכסיל הזה להיות ממונה על כל צרכי העיר ולהיות גוזל את הרבים יומם ולילה. והצדיק ענה אותו במענה רך הבזיון הזה לפני הוא די ואקבל עלי בלב שלם אבל מה אעשה עם העניים הרעבים והחולים ונחסר להם גם עצים והקור גדול מאד. האם בבזיון הזה אפטר אותם ממני? והצדיק הלך מאתו ולא ספר הבזיון אפי' לב"ב. כי לא נתפעל מזה כלל. כי כן דרך הצדיקים העוסקים בצרכי צבור באמונה. והוא עשה את שלו תיכף כשהלך ממנו לקבץ נדבות כמנהגו. ובערך שנה נודמן שהי' על הכותב וטוען הנ"ל משפט ונידון להאסר בבית האסורים על שתי שנים. והנה הצדיק הזה חקר ודרש על זוגתו וב"ב של הטוען הנ"ל כי אין להם במה להתפרנס ושלח להם ע"י אחד מאנשי ביתו בדרך כבוד כענין גמ"ח בל יודע לשום איש, עשרה רו"כ בכל שבוע. וצוה להם שיתנהגו בהוצאתם כמנהגם עד כה ואף שכר דירתם שלם עבורם. ואח"כ כשיצא הטוען הנ"ל מבית האסורים הלך תיכף אצל הצדיק ובקש ממנו שימחול לו על מה שביזה אותו, ופירסם בפני כולם, ואמר עתה ידעתי מי הוא הצדיק ר' נחום מה רב ערכו ומעלתו בצדקתו. וקבל עליו [הטוען] שמעתה יראה ג"כ להשתדל לעשות טובות לאחב"י כל מה שיהי' בכחו לעשות למו, ואותו הטוען בעצמו אח"כ כשנחלה פתאום בימי החורף במחלת החום שלח תיכף אחר הצדיק ר' נחום הנ"ל ואמר לו רבי עלה ברעיוני מה שראשי חם הוא אולי אות מן השמים נתן לי שבודאי להרבה עניי העיר הקור גדול בבתיים ודירתם הפחותים. לכן אעשה סגולה הישנה כי אתן לרבינו ל' רו"כ לצדקה על עצים לעניים וכשיהי' חם להם אזי יהי' תמורתו שראשי יהי' קר מעט מהחום. וברך אותו הצדיק ואמר יה"ר שכן יהי' ולמחר קם ממטתו בריא ושלם.

ט' חשוון

הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זי"ע

יום ההילולא - ט' מרחשון

הרב הצדיק מו"ה אברהם משה מפשעווארסק זצ"ל בתחלתו הסתיר מעשיו ועבודתו, ונראה לכל העולם כאיש פשוט, והלך נע ונד לסבול גלות עם השכינה. נודמן לו פעם אחת, שבא לבית אחד שישב שם איש הגון ומכניס אורח גדול, וכאשר נכנס אל פתח ביתו שמח לקראתו, וקבלו בסבר פנים יפות, ונתן לפניו לאכול ולשתות. והנה בתוך אכילתו, הבין הרב שהבעל הבית ואשתו יושבים בדאגה וביגון, ומדברים זה עם זה מאיזה ענין בהסתר, לבל ישמע האורח מדאגתם. וכאשר הבין הדברים, התחיל

הרב האורח לבקש מהם, לספר לפניו דאגתם, אולי יוכל ליעצם על הדבר. וענו ואמרו: דאגתינו הוא, על מה שעזב אותנו האומן משריפת היי"ש, וגרם אותנו היזק רב בזה, ושאלו את הרב - אפשר אתם יכולים והרגלתם באומנות הלזו? ויען ויאמר הרב: בוודאי! ידעתי ואומן בקי אני בעסק הלזו! וכאשר שמעו דבריו, התאזרו בעוז וחדוה, על דבר שהזמין להם השי"ת בעל מלאכה ואומן לביתם, בלי שום חיפוש אחר חיפוש. ותיכף ומיד הוליכו אותו לבית העושין שם היי"ש, והראו לו כל בית נכותם, ותיכף הזהיר בעל הבית את הערלים המזומנים לשם, להיות לעזר ולסעד לאיש הלז, ככל היוצא מפיו יעשו. ויהי למחרתו באו הערלים לשאול את פיו, איך להתנהג בדבר עשיית היי"ש, ואמר להם: לעת עתה כאשר הורגלתם ועשיתם עד הנה, כן תעשו גם עתה! וכל אשר לא יוטב בעיני, אתקן על נכון כאשר עם לבבי. וכן עשו, ויברך ה' את בית הבעל הבית, וימצא מאה שערים בהיי"ש, בגלל יושב האומן הרב הצדיק הנסתר. וימצא חן בעיני שר בית היי"ש, ויעזוב בידו כל ענין בית היי"ש, ולא ידע אתו מאומה מה נעשה שם.

גם הרב הנסתר קבע עיקר דירתו שם, וכל חפיציו הניח רק בבית עשיית היי"ש, רק טלית ותפילין שלו עזב בבית הבעל הבית, וכל בוקר הלך עבורו ליקח אותו בידו, ולהתפלל בבית היי"ש, ואחר כך נשא אותו עוד לבית הבעל הבית. והיה דבר לפלא בעיני כל רואיו, ובפרט בעיני הבעל הבית, כי כל חפיציו מונחים אצלו, והטלית ותפילין נושא אותו בכל יום לבית בעל הבית, ולילך עבורו בכל יום הליכה בכדי. ובעבור זה נחשב בעיניהם לשוטה וע"ה, רק שהחזיקו אותו לתם וישר. גם דרכו היה בכל מוצאי שבת קודש, לאכול סעודת מלוה מלכה, ובעבור זאת היה מוכרח לבוא לבית בעל הבית בכל מוצאי שבת קודש. ויהי היום כאשר בא במוצאי שבת קודש לביתו, לאכול שם סעודת מלוה מלכה כדרכו, ובעל הבית היה טרוד בפעולתו, הוא עשיית חשבונות עם ערלים המקיפים יי"ש, ובעבור טרדתו לא היה יכול להפסיק החשבון, ולאכול סעודת מלוה מלכה עם האומן הרב הנסתר. ויהי כאשר המתין הרב האומן הנסתר על סעודת מלוה מלכה, ויחל עד בוש, וירא כי בעל הבית טרוד בחשבונו מאוד. הלך לו למקומו לבית שריפת היי"ש. והיה כאשר כלתה ונגמר החשבון עם ערלים הנ"ל, רצה הבעל הבית לישוב לאכול סעודת מלוה מלכה, ויפן כה וכה וירא כי אין האיש האומן בביתו, ושאל לאנשי ביתו עבורו, ויאמרו אליו: הנה בא כבר האומן פה, ויתמהמה זמן כביר, וירא כי אתם טרודים מאוד, פנה והלך לו! אז אמר הבעל הבית בלבו, כמדומה כי איש פשוט הוא, ואפשר רוצה לאכול למלאות נפשו כי ירעב, ואפשר הוא מכווין לשם מצוה גם כן, בשמעו מאביו שמצוה לאכול סעודת מלוה מלכה, על כן משני הטעמים אלך ואקרא אותו. וכן עשה, והלך לבית שריפת היי"ש, שהיתה חוץ לכפר רחוק מאוד. ויהי כי בא סמוך לבית הנ"ל, ראה כי אור זורח ומבהיק דרך החלונות, חשב בדעתו, בוודאי כי יגנובו הערלים מן היי"ש, כי ידע שבלילה אינם עוסקים במלאכתם, על כן עמד אחרי הכותל, לראות מה נעשה שם, כי הלא דבר הוא. והיה כאשר הציץ בחורי ובסדקי הכתלים, ראה שהאומן הנ"ל יושב עם עוד איש אחד, זקן יפה בהדרת פנים, ותארו כתואר פני המלך, ושער ראשו כעמר נקי, ושלחן קטן לפניו, ועליו מונח לחם חמודות חם, ויפה עד מאוד, ומפה יפיה עד מאוד פרוסה על השלחן, ועליו דגים ובשר. וכל מעדני מלכים. אז הבין הבעל הבית שלא דבר פשוט הוא, ונשאר עומד נבהל ומרעיד. והנה קול לו קול אליו מגיע מדבריהם, והטה אוזן ושמע, כאשר שואל הבעל מלאכה הנ"ל להזקן בזה"ל: הנה איתא במדרש ז"ל, מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משכתי היכן מצאתיו בסדום ע"כ. והמדרש סתום וחתום! ענהו הזקן הנ"ל: כך תנינן במתיבתא דרקייע, בסד"ם הוא נוטריקון ב'סעודתא

ד'וד מ'לכא, פי' בסעודה זו שהתקין, מצאתי אותו מהימן לפני! וכאשר שמע זאת הבעל הבית, ברח מן הכותל, וינס לביתו בפחי נפש, ולא היה יכול לישן כל הלילה, ועמד על המשמר ומצפה לאור הבוקר. ויהי בבוקר, ובא האומן הנ"ל לביתו, ליקח הטלית ותפילין כדרכו בכל יום. וכאשר נכנס על פתח הבית, וראה אותו הבעל הבית, עמד מפניו מלא קומתו, ואמר לו: רבי ומורי, אין אני רוצה לפגום בכבוד תורתכם, שתהיה אצלי אומן ובעל מלאכה, ואין אני כדאי אפילו לשמש לפניכם, ובפרט לשמש אותי באומנות כזו! ענהו הרב הנסתר: מה לכם לדבר כדברים האלה? לצחק בי? אמר לו הבעל הבית: שוב אין אתם יכולים להסתיר את עצמכם ממני! כי ראיתי אתמול בלילה בכבודכם הרמה, ובישיבת זקן אצליכם, ואני יודע בביור, כי צדיק גמור הוא אדמו"ר, רק זאת אני מבקש ממעלתכם הרמה, שתגידו לי אמיתת הדבר, מי הוא הזקן הלז שהיה אצליכם אמש הלילה? ענהו: הוא אליהו! ובא לבשרני שנגזר למעלה, כי אלך לביתי להיות מגיד בעיר פשעווארסק! ושאלתי אותו: איך אפשר להיות כך? כי כבר יודעים ומכירים אותי, כי האיש משה מפורסם לע"ה, ואיך יקבלו אותו עליהם לרב ומגיד? ויען ויאמר לי: כשתבוא לעיר הנ"ל, כל הנערים ותינוקות שבעיר, ירוצו ויאמרו זה לזה, הנה הרב המגיד בא! ויכנסו הדברים בלב כל אנשי העיר, ובכל אנשים החשובים שבעיר, ואז יתמנו אתך לרב ופטרון, ועתה תשארו בשלום בביתכם, ויברך אותם וילך לו. וכן היה כאשר בא לפשעווארסק צעקו כל הנערים: הרב הולך! ונכנסו הדברים בלב כל אנשי העיר, והתמנו אותו עליהם למגיד.

רבי שמואל שינאווער זי"ע תלמידו המובהק ו"מזכירו" של הרבי רבי בונם (מפרשיסחא) זי"ע, מביא בספרו "רמתים צופים" שני סיפורים מענינים שסיפר הרבי ר"ב מהצדיק הגדול רבי משה מפשעווארסק זי"ע, תלמיד המגיד הגדול הרה"ק רבי דוב בער זי"ע ממעזריטש, ששמו היה נודע לכל העולם לבעל רוח הקודש בגלוי. וכל העולם, אפילו אותן שלא היו חסידים, היו יראים ממנו מגודל צדקתו. והרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, נסע אליו. וכך סיפר הרבי רבי בונם: "פעם אחת, היה הרבי ר' משה הגדול הנ"ל בק"ק מאגלניצא, ושם היה גם הרה"ק רבי יעקב זי"ע בנו של הר"ר אלימלך מליזענסק. והנה החסידים כאשר שמעו שהקדוש הנורא הזה נמצא במאגלניצא, נסעו כולם לשם, וגם אנכי הצעיר הייתי בתוך הבאים. ועשו שם לכבודו סעודת שחרית, עבדו ועבדו איזה אנשים ידועים. אך הרבי ר' משה לא אכל שום מאכלי בשר בדרך כלל רק בשבת, ולכן הכינו עבדו סעודה חלבית, וציוה לעשות לו מאכל ירק מכרוב הנקרא (קרויט). וכאשר ישב אל השלחן עם האנשים החסידים החשובים מסביבו, והביאו לפניו את מאכל הכרוב, פתח פיו הקדוש ואמר: "מי מוכן לאכול עמי את מאכל הירק הזה? הלוא אין יכולים לאכול ירק" וכל אלה שישבו ליד השלחן לא רצו לאכול, כי הם נזהרו תמיד במאכלי ירקות. והוסיף ואמר: "לאו כל אדם יכול ומסוגל לאכול זה המאכל!" ויקם רבי משה זי"ע מאצל השלחן, והלך אנה ואנה בתוך העולם לבקש איש אשר יאכל עמו את מאכל הירק שנמצא לפניו על השלחן. והיה כאשר ביקש, מצא אותי עומד בין החסידים בסוף החדר, כי לא נדחקתי למעלה כי הייתי בחור צעיר לימים, וליד השולחן ישבו חסידים גדולים ואנשי מעשה. והיה כאשר ראה אותי, לקח אותי בידיו, והלך אתי עד מקום ישיבתו בשלחנו. ואמר לי: "שב אצלי, ואכול עמי הירק, כי אתה רשאי לאכול זה המאכל". ואכל עמי המאכל בקערה אחת, וכל העולם ראו כן תמהו". זה הסיפור האחד [רמתים צופים בתדבא"ר פרק י"ח אות ס"א].

עוד סיפר הרבי רבי בונם זי"ע: "דרכו של הרבי רבי משה הגדול זי"ע מפשעווארסק היה, שכל אורח שהיה בא אליו, היה מכבדו בשתי כוסיות יין שרף. וכאשר היי"ש נתייקר, לא נתן לאורח יותר מכוסית אחת. ואלהיו הנביא היה רגיל לבוא אצלו כל יום, והנה פתאום הפסיק אליהו זכור לטוב להתגלות אליו. ועשה רבי משה מה שעשה, ובא אליהו אליו. וישאלהו: "מדוע הפסיק מר לבוא אלי כהרגלו בכל יום?" ויענהו אליהו: "זה בגלל שהנחת מידת הנדיבות שלך שהיה לך כל הזמן, ואינך ממשיך לתת שתי כוסיות כמו שהורגלת תמיד". ענה לו רבי משה: "הלוא זהו אינו אפילו נדנדוד עבירה, אך דבר קל וכמו קש ייחשב!" והשיב לו אליהו זל"ט: "אני מקפיד גם על קש"! ועל זה - סיים הרבי ר"ב את סיפורו - פירוש הפסוק (צפניה פ"ב, פסוק א): התקושו וקושו, "התקושו" - שיסירו מעצמם הדברים ה"קשיים". הדומים לקש. "וקושו" - ותהיו נקיים וברורים" (ראה פירוש רש"י). עכדה"ק [רמתיים צופים בתדבא"ר פרק כ"ח אות כ"ו].

שמעתי מהשו"ב ר"מ ז"ל לאנגערמאן בהרב הקדוש אבד"ק גראמניץ זצ"ל, שהרב הקדוש רבי אשר, מחבר פירוש על סידור האריז"ל בהסכמת הרב הקדוש רבי אברהם משה הגדול מפרשעווארסק (לא מחבר אור פני משה), כשבא לקבל ההסכמה עמד שם בחצר עני והיה בידו האחת מקל ובידו השניה כובע ועל כתיפו שק עם לחם. וביקש מהעני שיגיד לו על מה מחזיק המקל, ואמר לו לגרש את הכלבים, והכובע להניח על ראשי העניים שקר להם בראש, ובהלחם מפרנסם, ותיכף הלך העני. ונכנס הרב הקדוש רבי אשר, אמר לו הרב הקדוש רבי אברהם משה הגדול, למה באתם ליקח הסכמה, אני אתן לכם תיכף. ותמה מנין יודע זה, ואמר לו, זה העני שראית היה הנביא זכור לטוב, ובא וסיפר לי שהיה קטרוג גדול בשמים עליכם שלא להניח להדפיס הסיודור שלכם, ונצחו הסניגורין שתנתן רשות להדפיסו, ועל כן בקשני שלא לעכב אתכם, ונתן לו תיכף הסכמתו.

אבי רבינו הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז זי"ע הגאון רבי לייביש מטארניגראד זי"ע היה רגיל לבקר את הרה"ק רבי משה מפשעווארסק הראשון. באחד מביקוריו ראה איך שהרה"ק ר"מ מפשעווארסק נרתע לאחוריו כשבתו שהיתה בת י"ב שנה עברה לפניו, מפני שחשב שבתו צעירה יותר ולא הכירה, וכשהרבנית העירה לו שהלא זאת בתנו, נענה הרה"ק ר"מ מפשעווארסק: אם יש לנו כבר בת גדולה כזו, אז זקוק אני לכך וכך מעות להשיאה. בידי רבי לייביש היה אז חבילת כסף שהכין לעצמו לנסוע לשוק דאנציג, וכשמעו את דברי הרה"ק ר"מ מפשעווארסק, הוציא את הסך הנ"ל ונתן לו, בירך אותו ר"מ מפשעווארסק בזש"ק ויהיה לו בן שיאיר את העולם, כי עד אז טרם זכה לבנים. ונתקיים ברכתו שנולד לו בנו רבינו בעל הדברי חיים. [שמעתי מפי מו"ח זצ"ל]

הרה"ק בעל מאור ושמש זצ"ל סיפר שבשנת תקנ"ח בחורף שמע מפי הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זצ"ל אחרי קידוש לבנה שאמר: "הנני רואה שהיום נפסקה שלשלת של מושלים!" כעבור זמן קצר נודע, שבאותו יום מת מלך הלנים האחרון סטאניסלאב לשצינסקי בפטרבורג (החסידות לר"א מרקוס ז"ל עמ' שי).

הגאון רבי שמעון שקאפ זי"ע

יום ההילולא - ט' מרחשון

סיפר הגאון רבי ישראל גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת ראמיילעס בוילנא, על עצתו של רבו הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל מגרודנא:

"כאשר הגיע זמני להתייצב בצבא הפולני, חששתי מאד ונכנסתי לרבינו הגר"ש זצ"ל ליטול ברכתו ולהתייעץ עמו כדת מה לעשות בכדי שלא יגייסוני, לבד כל ההשתדלויות שכבר נעשו בענין".

יעץ לו רבינו לומר תפלת "נשמת כל חי" בכוונה, כי בזאת אנצל.

וכך הוה, אמרתי תפילת "נשמת" כדבעי, וארע לי נס שהנציג אשר בפניו הובאתי, הכיר את אבי ונטה לי חסד משום מעשה שהיה ושחררני לנפשי.

י' חשון

הרה"ק רבי מאיר מארים זי"ע

יום ההילולא - י' מרחשון

הרה"ק רבי מאיר מארים אב"ד קאברין זיע"א מחבר הספר "ניר" על הירושלמי

פעם הביאו לפני רבי מאיר - מארים איזה שאלה בעוף ולא ראה בו שום טרפות, וצוה שיביאו אליו את כל העוף כי משום מה אינו יכול להוציא מפיו שזה כשר, והביאו העוף ומצא בו טרפות גמורה.

י"א חשון

הרה"ק ר' מנחם נחום מצ'רנוביל "מאור עינים" זי"ע

יום ההילולא - י"א מרחשון

על התראותו הראשונה עם הבעש"ט זיע"א, מסופר בספר 'היחס מטשרנאביל', כי הבעש"ט הק' חזה ברוח קדשו את בואו אליו, ויצו לרבנית להכין מאכלים מיוחדים כי אורח רם מעלה עומד לבוא לשבת. אולם, בבואו, לא גילה לו הבעש"ט כל קירבה. להיפך, הראה לו פנים זועפות, ואף הוסיף ואמר לרבנית כי "האורח - גנב הוא!" הרבנית שצדקנית היתה ומכרת באורחים, הבחינה כי איש קדוש הוא, והביעה לכן את פליאתה. ויען לה הבעש"ט: "הוא רוצה לגנוב במעשיו הטובים כל הגן עדן והעוה"ב לעצמו..." מעשה זה מובא גם בשם הגה"ח ר' משה מידנר ז"ל שהוסיף, שלאחר מכן ביקש הבעש"ט מאת תלמידו הק' בעל "תולדות יעקב יוסף" זיע"א ג' דברים: שישגי עבור האורח 'קאפטין' חדש, שיגוזו שערות ראשו, ושיוליכו למקוה. וכן עשה. ויהי כאשר עלה מהטבילה נעשה לפתע גבוה בראש, ונאלצו להוסיף ולהאריך את הקאפטין החדש (מכתבי החסיד רבי זאב ברזובסקי ז"ל).

אנא עובדא ידענא שקבלתי ממורי חמי זקיני הקדוש אדמו"ר מסקאליע זצללה"ה שהרה"ק מוהר"ר מנחם נחום זצללה"ה מטשארנאביל סיגף את עצמם בצעירותו בכל מיני סיגופים, עד שנחלה מרוב סיגופיו והי' לו מיחושים שונים כמעט בכל אבריו הקדושים, וכשבא בפעם הראשון אל מורו ורבו רבינו הבעש"ט זי"ע הי' שבת שקורין התוכחה, והבעש"ט כמנהגו הי' הבעל קורא, וגם קרא בעצמו כל העולים, וכשהגיע לפרשת התוכחה קרא את הרה"ק מהר"ן מטשארנאביל לעלות, ונפל פחד גדול על הרה"ק מטשארנאביל כששמע שקורין לו להס"ת בפרשת התוכחה, ועלה בעל כרחו כמובן, וכאשר התחיל הבעש"ט לקרוא את התוכחה נתלהב מאד וקרא בקול רם, והרגיש הרה"ק מטשארנאביל שבכל קללה נתרפא מיחוש אחד, וכשבירך ברכת אשר נתן לנו תו"א וגו', הרגיש כמו נשמה חדשה וגוף חדש, והבעש"ט הורה לו להפסיק סיגופיו תיכף ומיד, ולמדו דרך חדש בעבודת ה' ע"פ דרכו דרך הקודש, עד שנעשה לתלמידו.

מספרים מהה"צ הקדוש ז"ל מחבר הספר מאור עינים שפעם אחד בליל שבת קודש היה מעשה ונדלק בחדרו נר בעבירה ע"י נכרי, וכשבא אל החדר לא ראה כלום, והלך כעיוור הממשש באפילה עד שהכה ראשו בכותל, והיו מתמיהים מאד. ואמר בפ"ק: אפשר שנדלק הנר באיסור? וכך אכן היה. שדרכו היתה להשאיר בחדר אחד נר על כל הלילה בש"ק, ונכבה הנר וב"ב חרדו על הדבר וקראו לאינו יהודי והדליק הנר, וע"כ לא ראה כלום...

אירע להק' ר' נחום מטשארנאביל ז"ל בק"ק אוורוטש שהתאכסן אצל הק' ר' נטע ור' נטע לא היה בביתו. וציוו אנשי הבית להשוחט לשחוט עוף אחד, וכשהביאו לו על השולחן הרגיש בראייתו הזכה מחשבת השוחט, ואמר שבהעוף הזה נראה אנשי חיל מרוכבי הסוסים, וקראו להשוחט והודה שבעת ששחט עמד לפניו איש מאנשי החיל והיה לו מורא מהאיש ההוא, והרהר רק בדבר האיש ההוא...

סיפור ששמעתי ממו"ח אדמו"ר זי"ע מה'מאור עינים' זי"ע א שעי' הלשנה נאסר בבית האסורים בסכנת גז"ד מות ר"ל וכל ההשתדלויות לשחררו לא הועילו ומהר"ש מקרלין זי"ע א ביקר אצלו ואמר לו אפיך צלותך, היינו שתפס את מחשבתו שה'מאור עינים' רוצה לההרג על קדושת השם וזו הסיבה שלא מועילים כל ההשתדלויות, וע"כ אמר לו אפיך צלותך, ואמר ה'מאור עינים' מחשבה שהעלמתי ממלאכים ושרפים והוא יודע ע"כ אני צריך לציית לו, וכבר למחרת הועילה ההשתדלות ויצא לחירות.

ה"יסוד העבודה", ר' אברהם מסלונים זי"ע

יום ההילולא - י"א מרחשון

לפני מרן היסוד העבודה זי"ע בא פעם אחת בחור שהי' צריך לעמוד למבחן הצבא ואמר לו שהוא איש בריא ומפחד שלא יקחו אותו לצבא. ואמר לו מרן ז"ל שיקח על עצמו שיאמר תהלים בכל לילה באמצע הלילה. וקיבל על עצמו. פעם אחת באמצע הלילה בעת שאמר תהלים שמע קול רעש ויללה וצעקות בחוץ. יצא לחוץ וראה שמרכבה אחת עם אנשים חשובים נהפכה בשלג והאנשים נפלו לתוך בור. ניגש ועזר להם לצאת. והכניס אותם לתוך ביתו וחימם אותם ונתן להם לסעוד לבם. האנשים האלו היו כל המפקדה של מבחן הצבא הגענערל והרופא וכו'. שאלו אותו למה הוא ער כל כך מאוחר. והשיב להם שהוא מפחד מפני מבחן הצבא והרבי אמר לו לקום בחצות הלילה לומר תהלים. שמו את

שמו ובעת מבחן הצבא הכירו אותו והוציאו אותו לחפשי ונתנו לו כתב פיטורין מהצבא. (ר' ישראל זלמן)

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף וועג נ"י, שמעתי מהרבי (בעל ברכת אברהם) זצ"ל, חורגי זקיני הרה"ח ר' יוסף ברעזער ע"ה ישב פעם בחמשה עשר באב אצל עריכת שלחנו הטהור של הרה"ק היסוד העבודה זצ"ל, באמצע עריכת השלחן אמר היסוד העבודה לזקיני ר' יוסף הנ"ל, יוסל, רוצה עשירות? ענה זקיני, לא, איני זקוק לעשירות. סמוך לזקיני ישב איש אחד, ואמר, אני רוצה כסף. שאל אותו הרה"ק, כמה אתה רוצה? ענה, ארבעים אלף רובעל. אמר לו הרבי, "יהיה לך שמונים אלף רובל", וכל ימיו היה לו הסכום של שמונים אלף רובל.

פעם היה הרה"ק זקוק למעות, ושלח לאיש הנ"ל שיתן לו איזה סכום. כששמע הלה את הסכום שהרה"ק מבקש ממנו, אמר, סכום גדול כזה אין ביכולתי לתת. חזר השליח אל הרה"ק וסיפר לו מה שאמר האיש, אמר הרה"ק להשליח שיקראנו שיבא אליו, כשבא, אמר לו הרה"ק, אתה יודע שהמפתח של הקופה שלך אצלי. ענה האיש להרה"ק, כן כן, אתן להרבי ככל שהוא מבקש ממני.

יהודי אחד מתושבי העיר סלונים הפליג במפתיע לאמריקא, והשאיר את אשתו עגונה למשך שנים ארוכות ולא הגיעה לה שום ידיעה ממנו, ובאה האשה מפעם לפעם להיסוד העבודה ובכתה לפניו שיתיר אותה מכבלי עגינתה, עד שפעם אחת הבטיח לה היסוה"ע שתיושע.

לימים הגיע הבעל לעיר וחזר לחיות עם ביתו, פעם הלך ברחוב וראה את היסוה"ע מטייל לו עם מקלו בידו, מיד נחרד האיש ואמר לחסיד א' שעמד לידו, ראה במקל הזה הכה אותי רבכם, וסיפר שבלילה אחת דפק היסוה"ע בביתו באמריקה, עד שפתח את הדלת ונתן לו מכות במקל זה על מה שברח מאשתו ועיגן אותה, ואמר לו שעתה ישנה ספינה המפליגה לפולין ומיד ימהר ויחזור אותה לסלונים וישחרר את אשתו מעגינותה.

הרה"ק רבי אברהם שלמה מאוז'רוב זי"ע

יום ההילולא - י"א מרחשוון

בנו מרן כ"ק אדמו"ר מאוז'רוב זצ"ל סיפר, כי בשנת תרנ"ב התפשטה מגיפת ה"כולירה" בסביבות אוז'רוב, והאנשים חששו ונזהרו מאד שלא יידבקו בנגיפי המחלה. באותו זמן הגישו לשולחן בשבת אצל הרבי ר' אברהם שלמה זצ"ל פשטידא ("קוגל") צוננת, ואמר לחסידים שיאכלו ממנה, אם כי ידוע שמאכל כזה עלול לגרום לחולי ה"כולירה" בעת מגיפה, והבטיח שכל מי שיאכל מן הפשטידא לא יינזק - וכך היה.

עוד סיפר: פעם אחת באוז'רוב החול המועד פסח, כאשר ישב עם החסידים בצוותא ושתו יין, "לחיים", לפתע פנה אבא אל אחד מן החבורה, מנדל איצ'ה מאיר שמו, שכבר חלפו עשרים ושבע שנים מנשואיו ועוד לא נפקד בילדים, ומזג לו כוס יין נוספת באמרו בלשון ההגדה: "מוזגין כוס שני, וכאן הבן שואל..." (שואלים על בנים). וכך הוה. באותה שנה נולד לו בן.

בקרב אנשי בריתו, חסידי אוז'רוב וסתם מעריצים, נפוצו הרבה סיפורי פלא "למאות ולאלפים", איך שהיה [הרה"ק רבי אברהם שלמה מאוז'רוב זצוק"ל] מראה מופתים ופועל-ישועות לאחינו בני ישראל למעלה מדרך הטבע. סיפרו על גילויים מרעישים את הלב ואת הנשמה כשראו בעליל איך שורה עליו רוח הקודש.

שאר הג"ר שמחה גלרנטר זצ"ל מקלימנטוב אומר בזיכרונותיו כי "לספר הכל יהיה זה חיבור בפני עצמו" ולכן הוא מסתפק בהביאו "שני סנסנים" לדוגמא.

האחד - שסיפר לו חסיד גור, ר' אברהם ארנשטיין שמו, מהעיר אפטה, כי באחד הימים כשעמד לשאת אשה מעיר פלונית, נודמן שבא אצל הרבי ר' אברהם שלמה זצ"ל וביקש ברכה ממנו לנשואיו. גם הזכיר לפניו את שם המדוברת ושם אמה. שאל אותו הרבי: האם לא הציעו לך שידוך אחר? השיב החסיד: אמנם כן, הציעו לי שידוך נוסף, אך אינו נראה לי. חזר הרבי ושאל: מה שם המדוברת השניה? אמר לו: "שרה". אמר לו: "היא אשתך ולא זו האחרת". התפלא ר' אברהם והסביר לרבי את טעמיו ונימוקיו, מדוע אינו יכול לחשוב על שידוך זה, ולמה בחר דוקא באחרת, אולם הצדיק לא שינה את דעתו ואמר לו: "ראה שאתה טועה בדבר". ובכדי להוציא את הספק מלבו עמד וקרא: הבה ואראה לך הוכחה מבוררת כעין שאמרו חז"ל, 'פסוק לי פסוקך', גש נא אל ארון הספרים ופתח את הספר הראשון שיזדמן לידך..."

עשה ר' אברהם כדבריו והוציא מהארון את ספר הזוהר ונפתח לו בדף המתחיל במלים "אברהם ושרה". מיד קרא הרבי אליו: אתה שמך "אברהם" והיא שמה "שרה" - כמי שאומר: אין לך סימן מובהק מזה! וילך האיש בעצתו. ומשמים אמרו לדבק טוב.

הסיפור השני - שסיפר לו ר"י מרגלית מהעיר אפטה. פעם אחת באה אשה פלונית, שהתגוררה בשכונתו, לפני הרבי ר' אברהם שלמה זצ"ל ודמעתה על לחיה. מה אירע? הדואר הביא לה מכתב מעיר רחוקה, מקום מגורי בתה, כי הבת חולה מאד ומצבה אנוש. מיד אמר לה: "אל תדאגי, כי רואה אני בבירור שבתך בריאה ושלמה... ובודאי המכתב שקר... מהרי להיוודע..."

ואחרי חקירה-ודרישה, התברר, שלא החטיא כחוט השערה, הבת לא חלתה, אלא אחד שונא של האם ביקש לזרוע מורך בלבבה, והוא שדאג לשלוח לה את המכתב...

י"ב חשון

הרה"ק רבי משה משינאווא זי"ע

יום ההילולא - י"ב מרחשון

שמעתי מכ"ק מו"ז מראדומישלא זצ"ל: פעם בעת חליו, והיה בסכנה גדולה, שלח טלגרמא להרה"ק רבי משה משינאווא זי"ע להזכירו לרפואה, והשיב לו הרב משינאווא בברכת רפואה שלימה. ולאחר זמן כאשר נחלתה הרבנית (בזו"ש), שלח ג"כ טלגרמא להזכירה לרפואה שלימה בשינאווא, אך בפעם הזאת לא קיבל שום תשובה, והבין שכנראה כבר נגזרה הגזירה, ואכן באותו הפרק שבקה חיים. והשליח בשינאווא, שהוא הזכיר בב' הפעמים תמה לפשר השינוי, ושאל את הרה"ק אמאי אינו שולח

תשובה בברכת רפואה שלימה. כבפעם הראשונה, והשיב לו: ומה אעשה כי לא הראו לי כעת כפי שהראו לי כאשר חלה הרב מראדומישלא.

החסיד ר' איציקל ענגלענדער ע"ה היה לו ניירות ערך שקורים "אקציעס", ואחר מלחמת העולם הראשונה ירדו האקציעס הרבה מאוד, ור' איציקל רצה לשמוע חוות דעתו של הגה"ק רבי לייביש מרדכי משינאווא אם למכור האקציעס, ולא השיב לו מיד. אחר זמן הלך רבינו לציון אביו הרה"ק רבי משה משינאווא, והזכיר אותו שם, ונתגלה לו אביו בחלומו, וצוה לו שר' איציקל הנ"ל לא ימכור את האקציעס עד יום פלוני. והנה האקציעס התחילו לעלות מעלה מעלה עד יום הנ"ל, ואז מכר את הכל, ותיכף אחר כך ירדו שוב מטה מטה.

י"ד חשוון

הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין הי"ד

יום ההילולא - י"ד מרחשוון

סיפר לי הרה"ח ר' אלטר אברהם שווארץ ז"ל, אבי הרה"ח ר' חיים שווארץ ע"ה לא נפקד בזרע של קיימא י"ג שנים לאחר חתונתו. בשנת תרפ"ג נסע לחוץ לארץ להרה"ק ר' אברהם אלימלך מקרלין זצ"ל, בשנה הראשונה להנהגתו (אביו הרה"ק הינוקא הק') זצ"ל נסתלק ביום ב' דר"ה שנת תרפ"ב). כשאבי נתן לו פתקא, אמר הרה"ק ר' אברהם אלימלך לאבי, ר' יצחק, אבי ז"ל השאיר לי את המשקפיים שלו, שנקרא בהם פתקא (אבי אמר לי אז, יכלו לראות שהמשקפיים זוהרות), עדיין לא השתמשנו בהם, בשבילכם נשתמש בהם. כן עשה, נתן המשקפיים על עיניו הק' וקרא הפתקא, ולשנה נולדתי.

הגה"ח רבי ישראל גרוסמן זצ"ל סיפר שבדידיה הוה עובדא בעת שהיית רבינו בעיה"ק הגיע לפתע מכתב מאביו החסיד המפו' רבי זלמן גרוסמן ז"ל ששהה אז בארה"ב, ובו תיאר ר"ז את מצבו שנתקף בחולי ל"ע והרופאים הביעו חו"ד לנתחו וחושב על אודות זה לנסוע לטרויט מקום שבו היו טובי הרופאים בתקופה ההיא, ולאשר נודע לו שרבינו הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין הי"ד נמצא כעת בארה"ק לכן בקשתו היא להזכיר לפניו הענין, הר"י בקראו המכתב מסרו כך ללא אומר ודברים לרבינו שקיבלו בידי העיף בו עיניו במבט בעלמא בכל צד מארבעת צידי דפי המכתב דבר שארץ אצלו כארבע שניות ממש... ועל אתר הפטיר לר"י בלש"ק אה, זה כלום, הרופאים באמריקה אוהבים לעשות ניתוחים. ואפי' לא טרח לצרף ברכתו לענין. לאחר מכן נתישב ר"י בדעתו כי אולי יחליטו הרופאים דשם לנתח את אביו והוא לא ידע מתשובת הרבי בכאן, אזי נכנס בשנית לרבינו להציע לפניו שאלתו באם זקוק הוא לשלוח מברק ולהודיע לאביו חו"ד של הרבי, או אז הרים רבינו את עיניו כמהרהר קמעא והשיב בשלילה שאין כל צורך בכך, הם בעצמם יגיעו למסקנא זו שאין צורך בניתוח. כעבור שבועות מספר הגיע מכתב מר' זלמן בו כותב על ביקורו בביה"ח שבטרויט שלאחר בדיקת הרופאים קבעו שנמצא אצלו חול בכליותיו וטיפלו בו באופן רגיל שאכן לא הוזקק לניתוח.

סיפר לי הרה"ח ר' משה שלמה גלויבערמאן נ"י, שמעתי מאבי הרה"ח ר' לייבקע ז"ל, בפורים שנת תרצ"ג, בעת שאמי היתה מעוברת עם אחי הרה"ח ר' ישראל נ"י, אמרו הרופאים שאמי מסוכנת, וצריכים לעשות ניתוח, שתישאר בחיים או הולד. נכנס אבי במרוצה אל הרה"ק ר' אברהם אלימלך

מקארלין זצ"ל שהיה אז בירושלים, והי' באמצע סעודת פורים, וסיפר בבהלה להרבי את דברי הרופאים. כששמע זאת הרה"ק מקארלין, הניח את ראשו על ידו הק' על השלחן למשך ב' או ג' מינוטין, ואחר כך הגביה את ראשו ואמר, בזכות אבותינו – הכל ילך כשורה, שלא יעשו כלום. אבי רץ תיכף לבית החולים, ואמר להרופאים שלא יעשו כלום. צעקו עליו, שאם לא יעשו כלום ימות הולד או האם בודאי רח"ל, אבל אבי ואמי האמינו בדברי הרבי ובשום אופן לא הסכימו שיעשו איזה דבר, ובעזה"ת היה הכל כשורה, ונולדו אז תאומים, אחי הנ"ל עם אחותי. אבי קרא את שם אחי ישראל, על שם הרה"ק הינוקא זצ"ל, משום שהרה"ק ר' אברהם אלימלך אמר, שבזכות אבותיו יהיה הכל כשורה.

סיפר הגה"ח רבי אהרן הלטובסקי ז"ל מעת שהותו בחצר רבינו שבקארלין, כשאחד מאנשי"ר יוסף שמו שהיה שתדלן גדול לטובת אחב"י מסיבת היותו מוכר בחוגי השלטונות וקיים עמם יחסי ידידות וקשרים הדוקים ביותר, ובגלל מסחרו במטבעות שהיו אסור לפי חוק המדינה נתפס פעם בעבירה חוקית זו והשיבוהו במאסר. לאחר תקופת החגים כשהר"א הלך פעם עם רבינו ברחוב העיר הראה אדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקרלין הי"ד להר"א את מקום מאסרו של ר' יוסף, דבר שנתן להבין עד כמה נגע ענין המאסר לרבינו. ביום כ"ז תשרי בעת שולחנו הטהור לרגל ההלולא של זקינו הס"ק הרא"ש מסטאלין זי"ע הודיעו לפתע לרבינו שזה עתה העבירו את ר' יוסף דרך בית המדרש לכיון בית המשפט שם יתקיים משפטו, אדמו"ר ז"ל נענה ואמר חבל שלא ידע על כך מקודם, ושלח תיכף כמה מהנוכחים לאולם בית המשפט לעמוד שם משך זמן המשפט ולראות איך יפול דבר, לאחר מכן הפטיר רבינו בפני הקהל בנימה של הסבר ואמר: עבירה כגון זו אינה חמורה כ"כ ולכל היותר דין העובר הוא קנס של מאסר בפועל משך ג' חודשים והוא (ר' יוסף) הרי יושב כבר תקופה כזו במאסרו... לא עברה שעה ארוכה והשלוחים חזרו מבית המשפט וסיפרו לפני הקהל את מהלך דברי המשפט שתאמו בדיוק נמרץ את דיבוריו הקודמים של אדמו"ר בשולחנו אודות המשפט, וכך יצא פסק דינו לשחרור מוחלט. כשהגיע ר' יוסף לבית מדרשו של רבינו והקהל נעמדו מסביבו לשמוע מה בפיו הבחין בכך אדמו"ר שהבין את תוכן משמעות שיחתם... וניגש תיכף לר"י נתן לו שלום והפטיר באזניו הרי אתם עייפים לכו לביתכם לנוח קמעה, ובכך הצליח להפסיק את ההמולה שהשתררה שם אודות אירוע הפלא שהתרחש נוכח עיניהם...

כשהיה מרן הרה"ק רבי אברהם אלימלך זיע"א מקארלין מגיע לתפילת מוסף בשבת בכותל המערבי היה לו מקום מיוחד בקצה הימיני של הכותל שם עמד בתפילה (גם אדמו"ר רבי יוחנן זי"ע נהג לעמוד שם), מיד אחר התפילה נהגו לומר את החמש עשרה ה"שיר למעלות" שבתהילים במקום לומר את "שיר הכבוד" (לפי שלא היה שם ארון קודש).

וכן מסופר שבאחד מהשבתים בביקורו האחרון בשנת תרצ"ט הלך האדמו"ר כדרכו מבה"כ שבעיר העתיקה לכותל, מיד עם הגיעו התפללו מוסף, כשסיימו קדיש תתקבל לא המתין הרה"ק זיע"א רגע אחד ומיד פנה לחזור לביהכ"נ. החסידים הביטו בפליאה על שלא המתין עד שסיימו ה"שיר למעלות". כשנכנסו לבה"כ הגיע במרוצה יהודי וסיפר בהתפעלות "תיכף כשיצא אדמו"ר מהכותל נפלה פצצה בדיוק באותו מקום שעמד שם. ובחסדי ה' לא היה שם אף אחד".

הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב זי"ע

יום ההילולא - ט"ו מרחשוון

היה בנו של הגה"ק רבי מאיר הלוי איש הורביץ זצ"ל אבד"ק בולחוב זלוטשוב וטיקטין (מהר"מ טיקטין). נסתלק ט"ו חשוון תקי"ד, והשאיר אחריו בניו האחים הקדושים הגאונים הצדיקים הרבי ר' שמעלקא ורבי פנחס בעל המקנה והפלאה זי"ע.

...בתקופה ההיא החל להתנוצץ אורו של רבן ומאורן של ישראל מרן הבעש"ט, וכידוע היו רבים מגדולי הדור שהתנגדו לשיטתו, אך הגה"ק רבי צבי הירש מטשארטקוב זי"ע לא התערב בענין זה. פעם אחת אירע לו שאלת נשים והתיר, ואח"כ נתיישב שהתיר שלא כדין, ואת הנעשה אין להשיב, ויצר לו מאוד על מכשול זה, והתחיל לפשפש במעשיו ולא מצא שום חטא, ועלה בדעתו אולי חטא כמה שאינו מגרש את הבעש"ט מתחומו, כי הבעש"ט היה בעיר טלוסט אשר בתחום טשורטקוב, והיה בסמכותו של הרב מטעם הממשלה לגרש מתחומו את מי שירצה, ונסע רצ"ה לטלוסט לראות את מעשי הבעש"ט, כשהגיע נתן לו הבעש"ט ידו לשלום, ואמר לו "ברוך הבא הרב מטשארטקוב, מפני מה אתם דואגים, יפה טיהרתם ויפה הוריתם, וכן מבואר להדיא בפוסק פלוני". גם ראה איך שגילה לעגונות מקום המצאות בעליהן, ואז הכיר את גדלותו של הבעש"ט, ומני אז שררה אהבה עזה ונאמנה ביניהם, וכשעקר הבעש"ט דירתו ועבר למדינת רוסיה, אמר עליו, שהוא מניח צדיק גדול במדינה זו.

שמעתי מהגה"צ רבי עזריא' יהודה לעבאוויטש זצ"ל רב דק"ק עדת יראים ווינא, שהגה"ק רבי צבי הירש הורוויץ זצ"ל אב"ד דק"ק טשורטקאוו זצ"ל, אבי האחים הק' הרר"ש מניקלשבורג ובעל הפלאה זצ"ל, ה' מפורסם בכל הגלילות, גם בין האומות, לאיש קדוש ונורא, אולם מושל העיר טשורטקאוו רשע עריץ ה', ולא האמין בכל זאת, ואמר שהוא רוצה להוכיח הדבר בעצמו. והנה ה' לו להמושל הרע הזה כלב מלומד, והרעיב את כלבו זה שלשה ימים רצופים, ואח"כ קרא את הרב אב"ד רצ"ה הנ"ל והעמידהו לפני כלבו זה, ובצד עמדה גם אשת המושל עם בנה יחידה, הכן לראות מחזה נורא זה, איך שהכלב ברעבונו יקפוץ על הרב וישסעהו, אולם הכלב לא גש אליו כלל, רק רץ מהר אל המקום שעמדו שם אשת המושל ובנה יחידה, ויקפוץ על בנה זה ויקרעהו ואכלו, אז כבר ראו כולם וידעו שאכן איש קדוש ונורא עובר עליהם תמיד, הלא הוא הרב האב"ד הגה"ק רבי צבי הירש מטשורטקאוו זצ"ל.

מפורסם בישראל הסיפור הנפלא מסיבת עושרה של משפחת רוטשילד, אשר נתברכו בעושר לדורי דורות מרבי צבי הירש, ומעשה שהיה כך היה, בבית רצ"ה היה בחור משרת בשם מאיר רוטשילד, ואח"כ נשא אשה ועבר לסניאטין ופתח לו חנות והצלחה, ובעת ההיא נעלמו חמש מאות אדומים מבית הגה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב זי"ע אשר היו מוסתרים בתיבת השלחן ולא נמצאו לבלי י"ד ניסן בעת בדיקת חמץ, והתחילו בני ביתו של רצ"ה לחשוד במשרת, כי בטח ידו במעל כי הוא ידע מסתוריו של הבית ומנין לו לפתוח חנות, אך רצ"ה לא רצה לחשדו באמרו שמכירו כאיש ישר, אלא שבני ביתו אלצוהו לנסוע אליו, ובע"כ נסע אליו, ויחרד המשרת לקראתו, וכשסיפר לו שנעלם לו סכום כסף,

אמר לו המשרת אמת אני גנבתי והנני מוכן להחזיר, והחזיר לו מיד חלק מהסכום, והבטיח להחזיר השאר. ויחזור רצ"ה בשמחה על כי לא חשד בכשרים והשיג המעות והמשרת עמד בדיבורו, והחזיר את כל הסכום, ואח"כ נתגלה שהמעות נגנבו ע"י משרתת אינה יהודית, וחזר רצ"ה למשמשו להתנצל ולהשיב את כספו, ושאלו מה היה לו שהשיב מה שלא גנב, ואמר לו משמשו כי ראה את רבו בצער ולזאת נתיישב להודות על הדבר ולשמח אותו, ופייסו רצ"ה ובירכו בעושר עד דורי דורות, ועד היום מפורסמים בני משפחת רוטשילד כעשירים מופלגים.

בהקדמתו לס' "סמיכות משה" כותב הרב ר' שמעלקי הלוי הורוויץ מפרמישל: "זקני הגה"ק מ' צבי הירש אבד"ק טשורטקוב אמר קודם הסתלקותו, שבעת שתהיה ח"ו עת צרה לבניו, יבואו לקברו ויענה להם כמו בחייו. ובדידי הוה עובדא, שחליתי אחרי חתונתי בק' סאניק ברגלי השמאלית ושכבתי על ערש דווי ביסורים גדולים ומרים עד למאד ר"ל, והייתי מוכרח לשכב על צד אחד ולא היה באפשרותי לזוז ממקומי מגודל היסורים. וכך נמשך הדבר כשלושה חדשים, וכל הרופאים התיאשו ממני. באותו זמן עבר דרך עיר סאניק לק' ליסקא הרה"ק רבי הירש מרימנוב ובא לבקרני ובירך אותי. אחר תפילת שחרית בא שוב לבקרני ובירך אותי שנית. באותה שבת היה בסאניק גם הרב מ' פנחס הלוי איש הורוביץ. אמר רבי פנחס להרה"ק צ' מרימנוב, שזקננו הרה"ק מ' צבי הירש מטשורטקוב אמר לפני הסתלקותו, שבזמן שתהיה לבניו חלילה עת צרה יעלו על קברו ויענה להם כמו בהיותו בחיים. ובדידי הוה עובדא שעלתה לי על הלחי פיסטל ר"ל, ונסעה אמי הרבנית אתי ללבוב לרופא הגדול המפורסם ראפאפורט, ואמר שלא תועיל לזה שום תרופה שבעולם וכי הוא מתייאש מלרפאות. נסעה אמי לבעלז אל הצדיק מ' שלום, והצדיק בירך אותי. בתוך הדברים סיפרה אמי הרבנית למהר"ש מבעלז את דבר הצוואה של זקני הק' מטשורטקוב. כאשר שמע זאת, פקד עליה שתסע עמי תיכף לשם ובוודאי תהיה לי רפואה. אמי מילאה את פקודת רבינו ונסעה עמי מיד לטשורטקוב להשתטח על קברו, ותיכף כשחזרנו מבית החיים התחיל הפיסטל שעל הלחי להתייבש, ועד שבאתי הביתה לא היה ניכר כבר שום רושם על הלחי. כך סיפר הרב ר"פ הנ"ל לרבי צבי מרימנוב ושאל אותו מה לעשות, כי איני יכול לנסוע בעצמי. והשיב שישלח לשם איש אחד יר"ש שיתפלל עבורי, ויאמר שאין אני יכול בעצמי לנסוע לשם ושלוחו של אדם כמותו. מיד שלחה אמי לשם איש אחד יר"ש, ופקדה עליו שתיכף בחזרו מבית-החיים יכתוב איגרת באיזה יום ובאיזה שעה היה שם. וביום ג' אחרי שבוע, לאחר שנסע לטשורטקוב הוקלו היסורים, והתחלתי להתיישב על המיטה דבר שנמנע ממני כשלושה חדשים.

הרה"ק רבי לייב בעל היסורים זי"ע

יום ההילולא - ט"ו מרחשוון

רבי אריה לייב מטרקש - מוהילוב, מגדולי תלמידיו של רבי שניאור זלמן מלאדי, בעל ה"תניא", בו פגש בעת ביקורו במוהילוב. חסידי חב"ד מרבים לדבר על גדולתו של רבי לייב. כשביקשו בני טרקיש-מוהילוב מרבי שניאור זלמן מלאדי שימנה את רבי לייב למנהיג העדה בסביבתם, סירב רבי שניאור זלמן משום שמנהיג צריך לדעת גם בענינים גשמיים ואילו רבי לייב מופשט לגמרי מעניני העולם הזה ותאוותיו. בפי חסידי חב"ד הוא מכונה "הרב הקדוש החסיד המפורסם".

עלה לארץ-ישראל והיה מראשוני המתיישבים החב"דיים בחברון. בזקנה מופלגת עבר לצפת ובה נסתלק ט"ו חשוון תקצ"ז. לפני פטירתו אמר שמי שתהיה לו צרה יעלה על קברו. אף שקברו נמצא מרוחק מהחלקות העתיקות והמיוחסות של צפת עדיין עולים רבים מאד על קברו. על הקבר אין כל שבח ורק נאמר בו: פ"נ הרב ר' לייב מחברון בעל היסורים.

מסופר עליו בספר "שערי ירושלים" (שחיבר הרמ"מ רישער ז"ל): "בתחילת התיישבות האשכנזים, היה הרב החסיד המפורסם מו"ה לייב ז"ל מאנשי חב"ד, ונקרא ר' לייבלי מחברון וגם ר' לייב בעל ייסורין. האיש הזה היה גדול בתורה וירא אלוקים מרבים. ובסוף ימיו נסע לעיר-הקודש צפת ת"ו ונפטר שמה זקן ושבע ימים. וציוה לפני מותו שכל מי שיהיה לו עת צרה, רחמנא ליצלן, ישתטח על קברו ויעזרהו. וכן עושים עד היום".

על-פי מה שכתב הגאון הרב ישעיה הלוי הורביץ זצ"ל מצפת בספרו 'עדן ציון', עולה שרבי לייב בעל הייסורים הוא-הוא החסיד ר' לייב מטערקיש-מאהילוב. וכך הוא כותב: "הוא היה איש קדוש גדול בתורה, אחד מהתלמידים והחסידים המפורסמים של אדמו"ר הזקן בעל התניא נ"ע... והוא היה מן הראשונים בעיר-הקודש חברון ת"ו (על-ידי השתדלות הרה"ק אדמו"ר האמצעי), והיה נקרא בארץ-ישראל ר' לייבלי מחברון וגם ר' לייבלי בעל ייסורים".

עיון בדברי ימי חסידות חב"ד מעלה שרבי לייב זה היה אחת הדמויות הבולטות בין גאוני ליטא שהפכו לתלמידים נאמנים של כ"ק אדמו"ר הזקן. על תחילת התקרבותו של רבי לייב לתורת החסידות, עוד בזמנו של הבעש"ט, מסופר בזכרונותיו של המשפיע הרה"ח שלמה-זלמן הבלין ע"ה: "שמעתי מהרב ר' יצחק בייק (רב דפראוועדנענעץ, שהיה רב מקודם בעיר מאהליב דענעסטער), ששמע מאביו ז"ל שהיה רב בעיר מאהליב הנ"ל ומשפחתם היו רבנים עד הבעש"ט דור אחר דור, עד שזקנם היה רב במעזעבוז בימי הבעש"ט נבג"מ. וסיפר לו שר' לייב הידוע, שהיה בעיר מוהילב הנ"ל בימי אדמו"ר הזקן נ"ע, היה מתנגד. אך פעם אחד בא לשם הבעש"ט ז"ל ותלמידו ר' זאב קיצעס, ונתאכסנו אצל ר' לייב הנ"ל בבית קטן, והבעש"ט ישב על תיבה אחת, וראשו היה מוקף עם פאציילע [=מטפחת], הראש עם הפנים, בגלל הפרעושים והזבובים.

"ר' זאב הנ"ל עם ר' לייב ישבו ביחד, ור' זאב סיפר לר' לייב מהגדלות והמופתים מהבעש"ט נ"ע. והשיב לו ר' לייב שאין אני מאמין בזה. אחר כך סיפר לו עוד מאיזה מופת, והשיב לו גם כן שאינו מאמין. ואז ענה לו הבעש"ט מרחוק: בזה תאמינו שהוא אמת. השיב לו ר' לייב: אין אני מאמין לכם גם כן. ואז ענה לו הבעש"ט ז"ל: אם אין אתם מאמינים לזה, אז תראו זאת בעיניכם. והלך מאיתם. ועבר איזה זמן, והיה חמימות גדולה בבית, ור' לייב הנ"ל לא היה יכול לישון בבית בשום אופן ויצא אל החצר, והיה שם עגלה עם תבן והניח לנוח מעט, והיה בבוקר כשהתחיל להאיר מעט, ראה פתאום מחנה גדול של נפטרים שהיה מכיר אותם מכבר, איך שהולכים סמוך אצלו, ונתפחד מאוד וטמן פניו בתוך התבן. אך קרב אצלו אחד בסמוך, ולקח אותו בזרועו ומשך אותו כדי שיהפוך פניו. ואמר לו בזה הלשון: עתה כשראית בעיניך - תאמין מה שאמר לך הבעש"ט ז"ל. והלך לו. וזה היה מהדברים שהתחיל להתקרב אצל הבעש"ט".

סיפור נפלא אודות רבי לייב בעל היסורים, שכתב הרבי הרי"צ לחתנו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש (נדפס בשעתו ב'התמים'):

שמעתי כי פעם אחר לימודו דא"ח אשר למד הרה"צ החסיד ר' לייב נ"ע מטערקעש מאהילוב, התעורר אברך אחד בעל כשרון והתדבק בלימוד דא"ח. וכעבור איזה זמן התחיל להתפלל בארוכה ולהתנהג בדרכי חסידי חב"ד.

חברי האברך ובני גילו, שהיו מחסידי אדמו"רי וואהלין קינאו בו, ובאחד המועדים לשמחה בעת הפארבריינגען אמרו לחברם האברך הנ"ל: האדמו"ר שלך הוא בוודאי גדול ונורא - אבל מופת, את זה אפשר לקבל אצל האדמו"ר שלנו.

"הדיבור הזה ציער את האברך במאוד, ומשך זמן מה היה חושב אם יספר דבר זה להרה"צ הרי"ל [=רבי לייב בעל היסורים] נ"ע, אם לאו. ועבר שבועות שניים או שלושה והחליט שלא לספר מאומה, והיה לו צער גדול. ובתוך כך בא משולח מרבינו הגדול בעל התניא זי"ע שהולך מעות הרמבעה"נ לשלחם לארץ הקודש ת"ו, ובידו מכתב מרבינו הגדול להרה"צ החסיד הרי"ל נ"ע במענה על הידיעות שכתב לו אודות הדרכת האברכים, כי הרה"צ החסיד הרי"ל נ"ע היה ממונה מאת רבינו הגדול להדריך ולנהל האברכים והצעירים וכללות אנ"ש במחוז ההוא.

בין התשובות של רבינו הגדול הי' גם תשובה אודות האברך הנ"ל, 'ראוי לקרבו' וצריכים להפיג צערו, וזה יהיה לו לאות ולאחרים למופת'.

כשמוע האברך מפי מדריכו את אשר כותב רבינו הגדול אודותיו, התחיל לבכות. וישאלהו מה אתה בוכה, ויספר לו את כל השיחה שהי' לו בין בני גילו ובינו. ויאמר לו הרה"צ החסיד הרי"ל נ"ע, עתה הנני מבין דברי רבינו, והיש לך מופת גדול יותר מזה, להפוך חתיכות בול-עץ לבני-אדם.

ה"אמרי שפר", ר' שמואל פרנקל מדאראג זי"ע

יום ההילולא - ט"ו מרחשון

כשיצאה הגזירה מהפרלמנט ההונגרי שכל הקהילות בהונגריה יתנהגו לפי רצון הרפורמים, שבקשו להפוך את בית הכנסת ל"טמפל", לחייב את הרבנים ללמוד חכמות חיצוניות וללבוש בגדי כמרים, הלכו ארבע מזקני גדולי ארץ הונגריה, הגה"ק רבי שמואל פרנקל מדאראג, הגה"ק רבי מנחם כ"ץ פרוסטיץ מצעלים, הגה"ק רבי יהודה אסאד והגה"ק בעל כתב סופר, לשטוח בקשתם לפני הקיסר פרנץ יוזף, שינצל את הכח שבידו לבטל את החלטת הפרלמנט. הדבר לא בא בניקל, כי אף שפרנץ יוזף היה שליט גם בהונגריה, אבל היא היתה מלוכה בפני עצמה, ועל פי רוב לא הסכים לבטל את החלטת הפרלמנט, בפרט שמטרתם היתה שהיהודים יהיו נאמנים להם.

שמעתי את השתלשלות הדברים מהגה"צ רבי חיים וייס זצ"ל, תלמידו של הרב מצעלים זי"ע, שגם נכח שם. כשהתכוננו לכתוב את מכתב הבקשה, היו צריכים לכתוב בשפת המדינה, אבל לא מצאו אפילו אחד מבין כל היהודים החרדים שהתאספו לצורך זה בפעסט, שידע לכתוב בלשון אשכנז. קראו לעורך דין מגודל בלורית, שהוא יערוך את כתב הבקשה בצורה ראויה, אולם רבי יהודה אסאד ניגש

אליו במרוצה ושאלו אם הוא שומר תורה ומצות, וכשהלה לא הבין בכלל מה רצונו ממנו, ציוה שלא ישתמשו בו. הנאספים התנצלו שמוכרחים להזדקק אליו, כי לא נמצא זולתו מי שיוכל לערוך את המכתב, אבל הוא לא שמע אליהם וצוה לגרשו משם, ונימוקו עמו שהעורך דין יכתוב בלי רגשי הלב, וממילא לא יעשו דבריו פירות. רק לאחר חיפוש מצאו בפעסט יהודי שומר תורה ומצוות, שהיה בקי בלשון אשכנז, והוא כתב להם את כתב הבקשה.

הרבנים נסעו לווינה, מקום מושב הקיסר שקיבלם בקומה השניה שבביתו [רבי חיים הנ"ל תיאר לי את יופי בית הקיסר, שהיה מעוטר בזהב ואבנים טובות ושייחים יקרים], והרב מדארג זי"ע בכה בדמעות שלישי כל הדרך והזכיר שמות הקדושים [כנראה שלצורך הצלת כלל ישראל התיר לעצמו להשתמש בשמות הקדושים]. כשנכנסו לארמונו המתינו הרבנים באולם גדול שהיו בו הרבה מראות, ודנו ביניהם מי ישא מדברותיו לפני הקיסר. באמצע השיחה ראה רבי יהודה אסאד את צורתו הקדושה שנשקפה במראה, והיות שמעולם לא הסתכל במראה, הראה לעבר הדמות ואמר שטוב בעיניו שהיהודי הלז ידבר לפני הקיסר, כי הכרת פניו ענתה בו שהשכינה שורה עליו... כשהכניסו אותם לחדר הקיסר, בקשו ממנו רשות לברך ברכת שחלק מכבודו לבשר ודם, ונתן להם רשות. על השולחן היה מונח צלם ולא יכלו לברך כנגדו, לכן הסבו פניהם אל הקיר וברכו. הקיסר ירד במרוצה מכסא מלכותו ונכנס אל חדר המלכה, ואמר לה שתיכנס להיכלו כי באו אליו מלאכים. כששב למקומו עוד הספיק לשמוע את סיום ברכתם, וענה אחריהם אמן.

הרב מדארג זי"ע, שהיה הזקן שבחבורה, דיבר לפני הקיסר, כפי שהוחלט ביניהם, אף שלא ידע לדבר בלשון אשכנז. הוא נטל בידו את המכתב שהכינו, והתחיל לומר כדברים האלה: אדוני המלך, אבקש את אדוני המלך מאד... ופרץ בבכי גדול ולא הצליח להוציא דיבור מפיו. בסוף הצליח להוסיף לומר עוד, שהמלך ירחם עליהם, אולם שוב נחנק מבכי ולא עלה בידו להמשיך. אמר לו הקיסר שלא יבכה עוד, כי הוא יסדר את הכל על הצד הטוב היותר.

הרבנים ידעו שהבטחתו של הקיסר אינה התחייבות גמורה, כי יתכן שרק ישתדל בענין אבל לא יוציא לפועל, ורק אם יחתום בחותמו על הכתב, יהיה לו תוקף שלא ניתן לערעור. אלא שלפי חוקי המלוכה נאסר לבקש מהקיסר שיחתום על דבריו, כי זה מראה שלא מאמינים לדברים שהבטיח בעל פה, ונחשב כמרידה במלכות. הרב מדארג פנה בכל זאת אל המלך ובקשו שיחתום על המכתב שהביאו, והוא נענה מיד לבקשתו, וחתם.

עוד לפני ששבו הרבנים מווינה לפעסט הגיעה לאוזניהם הבשורה המשמחת שהקיסר מנע בכוחו את החלטת הפרלמנט, ביטל את החלטתם ואישר את הקמת האורתודוכסיה. בהגיעם לפעסט קבלו את פניהם אלפים מישראל בברכת מזל טוב. הוברר, שהקמת האורתודוכסיה נעשתה דווקא בעזרתו של הגה"ק מדארג שלא ידע לדבר בלשון אשכנז.

אביא כאן דבר נפלא ששמעתי מקרובנו הר' ישראל פרידלנדר ז"ל, והוא מהרה"צ רבי שמואל זצלה"ה קאמאדער אבדק"ק דאראג זי"ע. בעמ"ח ספר אמרי שפר על התורה, ורבינו ר' ישעי'לה [מקערסטיר זצוק"ל] נסע אליו להסתופף בצילו ועיין-שם בספר "מי באר ישעי'" דף ס"ג, ד"ת, בשמו.

כאשר נתגלה הרה"צ ר' שמואל לאיש מפורסם, והתחיל להתנהג באדמו"רות והרבה להראות אותות ומופתים ונושעו על-ידו רבים - התפלל הר' ישראל מאוד על הדבר, לפי שהוא היה חברו של הרה"צ ר' שמואל והם למדו יחד בישיבה אחת. ולא היה אז מפורסם יותר מאחרים, ואיך יתכן?! שהוא נעשה פתאום רבי ובעל-מופת. החליט איפוא הר' ישראל לנסוע אליו ולראות את התנהגותו עם החסידים ושאר הליכותיו, והוא אמנם קם ונסע אליו.

כאשר הגיע הר' ישראל לביתו של הרה"צ ר' שמואל זצ"ל - שמח אתו הרה"צ ר' שמואל מאוד, שהרי היו חברים טובים בימי נעוריהם, וכבר עבר זמן רב שלא ראו איש את רעהו, והרבה הרה"צ ר' שמואל להשתעשע עמו והאריך עמו בדברים וענינים שונים.

תוך כדי שיחתם פנה הרה"צ אל הגבאי ואמר לו: "הלא קבלנו אורח חשוב, אשר היה חברי מאז הימים, וע"כ מן הראוי שנשתה יחד "לחיים" ונברך איש את חברו". והוסיף ואמר: הגם שלא נמצא אצלנו יין-שרף! אעפ"כ לך ותביא מים חיים וטובים מן הבאר, שהר' ישראל הרי צמא למים אחרי דרך רחוקה, והמים הקרים טובים לנפש עייפה, ונשתה יחד ונאמר "לחיים" על המים, שלפי דעתי יכולים לומר גם על מים "לחיים". הגבאי עשה כדברי הרה"צ ר' שמואל והביא מים לשתיה.

וכאשר שתו אמר הרבי לר' ישראל: "נו, לחיים! ר' ישראל, תדע שגם על מים אפשר לומר לחיים". והיה הדבר פלא בעיניו של הר' ישראל, ולא הבין מה רוצה הרה"צ לומר בדבריו, ואולם מפני הכבוד הוא לא שאל לפשר דבריו של הרה"צ ר' שמואל, וכאשר כילו את שיחתם הוא נפרד הימנו ויצא חזרה לדרכו לכפר טארדאש - מקום מגוריו.

באמצע הדרך היה הנהר "טייז", המפסיק בין טיסא-ליק ובין טארדאש, והיו צריכים לעבור את הנהר בסירה, ואז היה זמן הפשרת השלגים, והיתה קצת סכנה לעבור את המים, ואולם היה מקום אחד אשר שם נראו המים רגועים ושקטים ושם הוא עלה על הסירה והתחיל לעבור את הנהר. כאשר הגיע לאמצע המים - התחילו פתאום לבוא גושי קרח וכפור ונעשו המים גועשים ומיד התהפכה הסירה אשר היתה קטנה, ונפל למים. הר' ישראל התייאש מחייו! והתחיל לקרוא את הוידוי ולומר שמע ישראל! בתוך כך נזכר בהמעשה מהרה"צ ר' שמואל הנ"ל, אשר אמר לו קודם הפרדו ממנו שגם על מים אפשר לומר "לחיים", ונצנץ במוחו הרעיון שבודאי על זה היתה כוונתו של הרה"צ, ותוך כדי הרהורו בדבר נעשה לו נס ותפס עצמו בקרש הסירה, אשר הקברניט הספיק בנתיים ליישר אותה - עד שהגיעה הסירה לצדו השני של הנהר - והגיע לביתו בשלום.

כאשר בא לביתו, אמר: הנה עכשיו אנכי רואה שהוא באמת רבי ובעל מופת גדול! ומבין אני שזאת היתה כוונתו כאשר שתה יחד עמי לחיים, שהתפלל אז עלי שאשאר בחיים ולא אטבע במי הנהר, אחרי שראה ברוח קדשו שצפויה לי סכנת טביעה, ופעל שאשאר בחיים. זי"ע.

בשנותיו הראשונות היה זקה"ק מדאראג זי"ע אומר לכל הבאים לבקש ישועה, שכידוע התפרסם כפועל ישועות - "בזכותו של הרב מצאנו יהיה לך ישועה".

כמו"כ מסופר שפעם פשטה ארבה על שדה אחת, ובא בעל השדה אל זקיני מדאראג זי"ע שהארבה יכלה כל יכולו, ציוה לו זקיני זי"ע שילך לשדה ויאמר שבכח הרב מצאנו מצוה עליהם שיעופו משם,

והלך בעל השדה ועמו כבר נלוו המון עם ששמעו מכך ורצו לראות האיך יפול דבר, וכיון שאמר בעל השדה זאת ראו האיך שמתרומם ענן מרבבות הארבה שעפו משם.

אחד מתושבי העיר דאראג נוהג היה פעמים רבות במשך השנה לנסוע מעירו לצורך פרנסתו למקומות רחוקים, כך שימים רבים היה נעדר מביתו וממשפחתו, ושבתות רבות במשך השנה היו בני ביתו מסובים ללא ראש משפחתם עמהם.

אותו איש מקפיד היה מאוד במצות, ומחמיר על עצמו על קלה כבחמורה. בין הדברים אף מחמיר היה על עצמו שלא יבוא אל פיו בשר מאוזות פטומות. אולם הגם שלעצמו היה מחמיר בזה, אך על בני ביתו לא היה מחמיר. כך שיודעים היו בני ביתו, כי לעצמם יוכלו לבשל ולאכול בשר מאוזות פטומות, ואילו לאביהם עליהם להקפיד ולהגיש רק בשר מאוזות שאינם פטומות.

באותם השבתות בהם היה נעדר בביתו, היו מבשלים בביתו לבני הבית אוזות פטומות, אולם בשבת בה היה מגיע לביתו, היה הוא מודיע על כך זמן מה קודם לכן, בכדי שידעו בני הבית להכין בשבילו בשבת זו בשר מאוזות שאינם פטומות.

באחד משבתות השנה שלפי חשבוננו היה אמור לשהות רחוק מביתו, ארעו סיבות מסיבות שונות, והוצרך לשוב לביתו מוקדם מהרגיל ללא שיהיה סיפק בידו להודיע על כך מבעוד מועד, כך ששעה מועטת לפני כניסת השבת הופיע האיש בביתו, לפני בני ביתו המופתעים.

לשבת זו בישלו בביתו בשר מאוזות פטומות, כמו בכל שבת שנעדר הוא מביתו, כך שלא נמצא בשבילו בבית בשר מאוזות שאינם פטומות, בו יוכל לענג את השבת. בליל השבת עוד מצאו בני הבית חתיכת בשר קטנה שנשארה בבית, אולם לסעודת יום השבת קודש לא מצאו בני הבית מאומה.

בבקרן של יום השבת קודש לאחר התפילה, התהלך האיש לביתו נבוך ושקוע ברעיונותיו, כשמחשבתו מטרידה אותו, הכיצד אוכל לענג את השבת כראוי, ללא בשר, הלא אהיה מוכרח להסתפק עם חלות ומאכל ביצים בלבד.

בעודו מתהלך כך שקוע בצערו, ראה האיש לפתע את רבינו (הרה"ק רבי שמואל מדאראג זי"ע) בא לנגדו. רבינו שברוח קדשו ראה את מחשבות ליבו של האיש, ניגש אליו בנועם ובנחת באמרו לו, אם היית מתגורר למשל בעיר "נאנאש" והיית בא לכאן לעירנו לשבות בשבת קודש, הלוא היית אורח חשוב ונעלה מאוד בעיני, והייתי מזמינך בכבוד הראוי לסעוד בביתי את סעודות השבת. אם כן מדוע יגרע חלקך בזאת שהינך גר בדאראג, הלא סוף סוף אורח חשוב ונכבד הינך, כי רק אתמול בערב שבת קודש הגעת לעירנו מדרך רחוקה, חושבני כי מן הראוי שתבוא לסעוד עתה את סעודת השבת קודש בביתי.

האיש עמד על מקומו משתומם, כשכולו מלא התפעלות מרוח קדשו של רבינו, כי הלא פעמים רבות הגיע מדרך רחוקה בערב שבת קודש, ולא הזמינו רבינו אל ביתו כאורח משום כך, אין זאת אלא כי בודאי ידע ברוח קדשו את המעיק עליו ובא לעזרתו.

בשמחה רבה ובטוב לבב, הלך האיש להתארח אצל רבינו ולענג אצלו את השבת כראוי.

...אף לאחר הסתלקותו של רבינו ה"אמרי שפר" מדאראג זי"ע מסופר על ניסים ונפלאות שפעל רבינו כאשר התגלה בחלום הלילה, היה זה מיד לאחר הסתלקותו, אחותו הקשישה של רבינו מרת "סלאווה" לא ידעה כלל מהסתלקותו, כי מחמת קשישותה ומצב בריאותה הרופף נמנעו מלהודיע לה את הבשורה הרעה בשביל שלא לסכן את בריאותה.

והנה באחד הימים שלאחר ההסתלקות, רואה היא בחלומה את עצמה נמצאת בעולם האמת, ביחד עם אביה הקדוש הגה"ק מריסקא זי"ע, וגם רבינו יושב יחד עמם. התפלאה היא מאוד ושאלה את רבינו הלא בין החיים הינכם, ומה מעשיכם כאן בעולם האמת. וכי לא ידעת, השיב רבינו לעומתה, כי כבר נתבקשתי לשיבה של מעלה והסתלקתי מן העולם הזה.

לאחר מכן המשיכה היא לראות במחזה הלילה כיצד שואלת היא את רבינו, אולי אשאר עמכם כאן בעולם האמת ולא אחזור לעולם השקר. מדוע תמהרי, השיבה רבינו, הרי לא הגיע עדיין זמנך, הרי יש לך עוד כמה וכמה שנים לחיות, עד יום כ"ג בכסלו בשנת תרנ"ב.

נפעמת ונרגשת התעוררה אחותו של רבינו משנתה, כשהחלום עומד חי לנגד עיניה, כשהיא ממהרת לשאול את בניה, אמרו לי את האמת ואל תכחדי, מה נשמע עם אחי הק' מדאראג. ניסו הבנים להתחמק בתשובה כשהם מסיטים את השיחה לענינים אחרים, אולם להפתעתם המרובה אמרה להם אמם, כבר יודעת אני שאחי הק' נסתלק לשיבה של מעלה, כשהיא מספרת להם על מה שראתה בחלום המופלא ואת דבריו של רבינו אליה.

רשמו הבנים את החלום לזכרון, ואף את היום שקצב רבינו לשנות חייה, ואכן כאשר אמר כך היה, ביום כ"ג כסליו שנת תרנ"ב, כעשר שנים לאחר מעשה זה, נפטרה אחות רבינו לחיי עולם.

סיפור נוסף על התגלותו של רבינו בחלום הלילה. מסופר, כי בהגיע שנות השואה והזעם כאשר נשפך דמם של היהודים כמים. התגוררה משפחת כ"ץ שהיו מנכדיו של רבינו, בגיטו שהוקם על ידי הגרמנים ימ"ש בעיר "סאביסלוי". באחת הלילות חלמה אם המשפחה שהיתה אשת הגאון הצדיק רבי שלמה כ"ץ זצ"ל רב העיר "סאביסלוי", את רבינו נגלה אליה בחלום הלילה, באומרו, מבטיח אני לך, כי תזכי יחד עם כל בני משפחתך להנצל מן אימי המלחמה ולהשאר בחיים. בקומה משנתה נפעמת עד למאוד, סיפרה את החלום לבני משפחתה הנדהמים, ואכן כאשר גזר רבינו כן היה, בני המשפחה התגלגלו במאורעות השנה ממקום למקום, ועברו את כל אימי המלחמה והסכנות המרובות כשאינם נפרדים כלל זה מזה, ולבסוף זכו להנצל ולעלות ולהתיישב בארץ ישראל.

ה"חזון איש", ר' אברהם ישעיהו קרליץ זי"ע

יום ההילולא - ט"ו מרחשון

שמעתי מש"ב הגה"צ רבי נטע פריינד ז"ל, פעם אחת הגיע בחור אחד להחזון איש זצ"ל להתייעץ עמו בקשר לניתוח שעליו לעבור. והחזו"א הורה לו לאיזה רופא לפנות. אח"כ שאל הבחור האם שייך לדבר בדברי תורה, ושוחחו שעה ארוכה בעניני קדשים. החזו"א נהנה מאד מתורתו של הבחור. וכשסיימו אמר לו החזו"א "בנוגע לניתוח, אין צורך לעשותו".

למראה פליאתו של השואל על שינוי ההוראה, אמר לו החזו"א בתחלה דברתי עמך על חובת ההשתדלות בדרכי הטבע, אמנם מי שעמל בתורה הרבה, עמו מתנהג הקב"ה בהנהגה שונה ובדרכים אחרות אף למעלה מן הטבע.

שמעתי פעם מפיו של הפונביזער רב בעת שהותו בקרית צאנו (במלון פרידמן), שבפעם הראשונה כשהיה באמריקה להתרים כסף עבור הישיבה, והיה חלוש ברגלו, הלך לרופאים שם ואמרו לו שנהיה זיהום שם עד שנמק רגלו וחייבים לכוות את הרגל כדי שלא יתפשט, והלך שם לכמה רבנים וכולם אמרו שצריך לשמוע לדברי הרופאים. אך הוא אמר שאינו מסכים עד שלא ישלחו טלגרמא להחזון איש זצ"ל, והחזון איש השיב בטלגרמא שלא יכרות את הרגל, וכמובן שציית לדבריו, וכעבור ימים ספורים ראו הרופאים שהיה טעות באיבחון, והיה לו רק שושנה ברגל, ודימו בטעות שזה יותר חמור, וכשהבריא וחזר לארץ ישראל, סר אל החזון איש וסיפר לו העובדא, ואמר לו הפונביזער רב בבדיחותא: הרי זה מעשה של רבי לחסידים, אמר לו החזו"א, אכן אין אני רבי, אך אני כותב הרבה בספרי על שאין מקריות בעולם והכל הוא בהשגחה פרטית, וכשקבלתי הטלגרמא משאלתכם, למדתי הגמ' של פסיק רישא ולא ימות, והרהרתי מדוע קיבלתי דייקא עכשיו הטלגרמא ומה השייכות להפונביזער רב, והרהרתי הרי אתם הולכים ברגלכם לאסוף כסף עבור צדקה, א"כ זהו כמו הראש שאי אפשר להסירו...

ופעם כשנתלוותי אל כ"ק מרן אדמו"ר (מצאנז-קלויזנבורג) זי"ע כשהלך לטייל פעם בקריה באישון לילה, ודברו אודות הרב מפוניב' זצ"ל וסיפרתי למרן זי"ע העובדא הנ"ל ששמעתי מפיו, ונהנה מאד מרן זי"ע, וכשגמרתי לספרו אמר לי מרן, נהנתי ממך מאד, לפי שהוא בעצמו סיפר לי זאת, אך אתה מספר זאת בהטעמה יתירה...

שמעתי מש"ב הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל יהודי אחד הגיע לביתו של החזון איש זצ"ל שלא זכה להפקד בזש"ק, החזון איש זצ"ל שאלו האם שילם לשדכן (שדכנות געלט) דמי שדכנות, השיב האיש שלא שילמו מכיון שאחיו היה השדכן ולא רצה שום תשלום. נענה החזון איש ואמר לו, אעפ"כ יש לך לשלם להשדכן. וכך עשה, ותוך שנה נולד לו בן למזל טוב.

ט"ז חשון

הרה"ק רבי עמרם חסידא זי"ע

יום ההילולא - ט"ז מרחשון

הגה"ק רבי עמרם חסידא זצ"ל נולד בשנת תק"נ לאביו רבי משה נחום אב"ד ואשאן ומלפנים אבד"ק טעלער ואשואר, חוטר מגזע הקדוש נו"נ לרבי אדם בעש"ט והמהר"ל מפראג ובעל הצמח צדק והרבי רבי העשיל זכרונם לברכה.

וסיפור מפליא אודות לידת רבי עמרם מסופר, שנים רבות היו הוריו חשוכי בנים ותמיד התפללו שיתפקדו בזש"ק, פעם אחת נעצרה עגלה אחת על ידי ביתם ומשם ירד יהודי בעל צורה וביקש ליכנס בביתם להניח תפילין ר"ת לפני שתשקע החמה, רבי משה נחום הכניסו לביתו וקבלו בסבר פנים יפות ואף ערך לפניו השלחן לאכול ולסעוד את לבו, כשברך בירך ברכת המזון הגביה קולו ואמר הרחמן הוא

יברך את הרב בעל הבית הזה ואת הרבנית בעלת הבית הזו אותם ואת 'זרעם', כשגמר לברך פנה אליו רבי משה נחום בעינים דומעות שעדיין לא נתברכו בזרע של קיימא ומה ראה להוסיף את זרעם, ויען לו העגלון הקדוש שמע נא שמשום סיבה כל שהיא לא נפקדת עד עתה בזרע של קיימא, והוא שממול פתח ביתך עומד מגדל ועליו שתי וערב והקב"ה רוצה שתפקד בזרע קודש ואין מן הראוי שהוולד שיוולד יראה השתי וערב, לכן איעצך שתעקור את ביתך למקום אחר מקום טהור, ומיד שעקר את ביתו נפקד בזרע קדוש ה"ה רבינו הגאון הקדוש רבי עמרם זצ"ל.

על רבי עמרם חסידא זצ"ל, מגדולי-גדוליה של הונגריה המעטירה, ותלמידו של מהר"מ בנעט מניקלשבורג, מסופר שבהיותו כבן שלוש שנים, התעורר פעם באמצע שנתו בבכיות נוראיות. אביו שניער לקול הבכי, ניגש אליו בחרדה, ושאלו 'מה לך בני?' תשובת הילד היתה, שבזה הרגע חלם שאביו שכח להעמיד ליד מיטתו מים לנטילת ידיים, ועל כן החל לבכות...

התבונן האב וראה שאכן כך הדבר, ומיהר להניח את המים ליד המיטה. רק אז נחה דעתו של הילד בן ה...שלוש.

י"ז חשון

ה"אהבת שלום" מקאסוב זי"ע

יום ההילולא - י"ז מרחשון

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאסוב זי"ע נולד בקאלימייא, בערך בשנת תקכ"ט, לאביו הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד זי"ע - מגדולי תלמידי מרן הבעל שם טוב הק' זי"ע ובעל תפלה קבוע בבית מדרשו - ולאמו הרבנית הצדקנית מרת חיה ע"ה בת רבי זלמן מקאלימייא זצ"ל, מצאצאי הט"ז והב"ח מגזע רבינו עובדיה מברטנורא.

הרה"ק האהבת שלום מקאסוב זי"ע לא היה מתחילה בעל קול ערב. פעם אחת היה באיזה עיירה והיה שם חזן מעולה ובעל קול נפלא, וראה האהבת שלום כי אחר שסיים החזן להתפלל לפני התיבה בירר אצל הנשים איך עלתה תפלתו, נשא האהבת שלום את עיניו לשמים ואמר רבש"ע אם תתן לי קול ערב אתפלל רק לכבודך ולא לזרוק ר"ל. מאז קיבל האהב"ש קול ערב ביותר, והיה בכל ש"ק מחבר ניגון או תנועה חדשה.

הרה"ק רבי יהושע מקאמינקא זי"ע

יום ההילולא - י"ז מרחשון

סיפר לי הגה"צ ר' שמואל טייטלבוים שליט"א מטשענסקאוויץ, שמעתי מאמי ע"ה שהיתה פעם על חתונה שהיה שם הרה"ק ר' יהושע מקאמינקא זצ"ל, שכבר היה אז משותק וישב על כסאו, ובעת ריקודין של מצוה רמז שיתנו לו החגורה, ותיכף עמד מכסאו ורקד כמו בחור בן שש עשרה ממש עד הגג, והי' מנגן לפי הניגונים, ואחר כך נפל בחזרה אל תוך כסאו משותק כמקודם. גם סיפרה, שהגם שהיה משותק מכל מקום כשקידש בשבת, היה נשמע קולו בחוץ.

עוד סיפר לי הנ"ל, שמעתי מזקנתי אם אמי, בת הרה"ק ר' לייבוש ממאשצ'סק זצ"ל אחיו של הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זצ"ל, שבעלה הרה"ק ר' אהרן זצ"ל (בן הרה"ק ר' נחום הערש זצ"ל בן הרה"ק ר' אלעזר ניסן מדראהביטש זצ"ל) סיפר לה, שפעם הלך הרה"ק ר' יהושע מקאמינקא זצ"ל עמו בעיר לעמבערג והגיעו לרחוב שהיה שם בית קפה, וציוה לו הרה"ק ר' יהושע'לע שיכנס אל תוך הבית ויקרא לחוץ את ראש הליצים כשיצא הלה לחוץ, כעס עליו ר' יהושע'לע, ואמר לו, יותר אל תסתובב כאן, לך אל המקום הראוי לך, במדבריות שממה, כאן גרים יהודים, ויותר אל תסתובב כאן, והלכו לדרכם, וסיפר זקני ר' אהרן, שלמחרתו הלך לחפש את המקום ההוא, ולא מצא את הרחוב ולא הבית קפה.

הרה"ח רבי נחמן יוסף וילהלם זצ"ל

יום ההילולא - י"ז מרחשון

שמעתי מזקני הרה"ח ר' נחמן יוסף וילהלם זצ"ל שבדידיה הוה עובדה, שנסע למירון לל"ג בעומר, והשתוקק להשאיר שם עד אשר יסעו משם כל הבאים, ורצה להיות האיש האחרון במירון. הוא התעכב שם כמה ימים עד שהאחרון - שהיה יהודי ספרדי - נסע משם. טרם יציאתו משם שאל אותו זקני זצ"ל אם יוכל לנסוע הביתה יחד אתו. ענה לו היהודי, במחילה אין לי מקום עבורך בתוך העגלה, אבל כשאגיע לביתי אגיד לנהג הערבי שיחזור לקחת אותך. זקני זצ"ל נעל את הגדר של האוהל מבפנים, ונשאר שם יחידי, והתחיל לומר תהילים. באמצע שמע איך שמישהו דופק על הדלת, מיד יצא החוצה ופתח את הדלת וראה איך שהנהג הערבי נושא את היהודי הספרדי על ידיו, והוא נראה כמת רח"ל, וסיפר הערבי שנפל מהעגלה, זקני זצ"ל לקח גופתו של היהודי, ולקחוהו אל תוך המערה והתחיל לומר תהילים בעבורו וביקש שיתרפא במהרה. באמצע אמירת תהילים ראה שמתנועעים ריסי עיניו, חשב לעצמו שזה הוא סימן שיש בו איזו חיות, מיד נטל כוסות שנשארו שם משמן למאור, ועשה עם "כוסות רוח", וסך את גופו עם י"ש, עד שהשתפר מצבו. מיהר ויצא החוצה ואמר לנהג הערבי שיקרא רופא מצפת. ואכן נתרפא האיש בעזר ה', וכשני שבועות אחר כך כבר נסע הביתה בריא אולם... נס גדול! בדידיה הוה עובדה!...

כ"ק מרן אדמו"ר משולם זוסיל מטשערנאביל זצוק"ל

יום ההילולא - י"ז מרחשון

פעם סיפר לי חותני כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל זצוק"ל שבילדותו היה ברוסלאנד ולמד שם במרתף, ומחמת האויר הדחוק שהיה שם סבל מאד מקוצר נשימה והיה משתעל הרבה, אחר כך נסע לגאליצ'יא והיה כמה שנים בצל זקינו הרה"ק רבי ישעי'לע מטשחויב זי"ע, וכשהיה כבן עשרים התאונן אצל זקינו על כך כשהוא מרבה להשתעל וכו', וזקינו השיב לו שאין זה כלום, וכי גם הוא בעצמו משתעל כבר חמישים שנה... ולפלא שמאז אותו מאורע חי חותני ז"ל עוד חמישים שנה, שהרי נסתלק בהיותו בן שבעים...

אחד החסידים נהג מפעם לפעם להזכיר בפני רבינו את אמו שחלתה קשות ושכבה בחו"ל בבית רפואה. רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל זצוק"ל נהג לאחל רפואה שלמה עבור אמו. פעם אחת

בעת עברו ליד רבינו במוצש"ק לברך את רבינו בברכת א' גוטע וואך, הפתיעו רבינו כששאלו אודות שלומה של אמו החולה ומיד בסמוך בירכה ברפואה שלמה במאור פנים. האיש תמה על הענין ומיהר להתקשר לחו"ל להתענין בשלומה של אמו. התברר לו דבר מדהים, בשבת אחה"צ אירעה החמרה במצב בריאותה עד שהגיעה למצב קריטי ונאבקה על חייה. בה בעת שרבינו שאל בשלומה חלה הטבה מפתיעה במצבה והיא חזרה להכרתה, מאז חלה הטבה נוספת עד שהבריאה כליל.

שמעתי מכ"ק אאמו"ר זצ"ל, שפעם ראה בחלום את אביו כ"ק אדמו"ר זצ"ל - והיה זה כמה ימים קודם ליום היא"צ של כ"ק מהר"ם מלאיעו זצ"ל - ואמר לו: הנה בעוד כמה ימים יחול יום ההילולא של זקניך רבי מאטעלע לאיעווער זצ"ל, והוא הלא היה גדול מאד בחייו אך עתה אינו מפורסם כ"כ בעולם ואף אין מי שישמור את יום היא"צ שלו.

עוד אמר לו אז שהתהילים שאומרים בשבת קודש קודם התפילה, מסוגל להועיל הרבה לאחר מאה ועשרים בעולם העליון.

ויהי הדבר לפלא ולדבר מחודש בעיני כ"ק אאמו"ר זצ"ל. ראשית על דבריו בגודל חשיבות אמירת התהילים, ובעיקר התפלא על אמירתו שאין מי שישמור את יום היא"צ, כאשר הוא הקפיד לשמור את יום היא"צ. מה גם שבארה"ב חי ש"ב הרה"צ ר' נחום ממיראפאל זצ"ל שהיה נכדו של מהר"ם לאיעווער זצ"ל (בן בנו הרה"ק ר' ברוך בנציון זצ"ל), ואף הוא בודאי הקפיד לשמור את יום היא"צ (כאשר כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה נינו והרה"צ ממיראפאל היה נכדו).

לאחר חלום זה נחלה אאמו"ר זצ"ל ואעפ"כ לא נמנע מלומר את כל ספר התהילים גם אז בכל ש"ק קודם התפילה, וכן שמר את יום היא"צ של זקינו זצ"ל למרות שהיה קשה עליו מחמת חוליו. וכאשר סיפר את דבר החלום לזקנתי, היא אמו הרבנית הצדקנית מרת רעכיל דבורה ע"ה, התחילה לנהוג מאז ועד סוף ימיה להשכים קום ולסיים מידי יום את ספר התהילים.

אחר זמן בא לבקרו המיראפלער רבי, ובתוך הדברים שאלו אאמו"ר זצ"ל האם שומר את יום היא"צ של זקינו רבי מאטעלע לאיעווער. אמר לו המיראפלער שמשגיגע לאמריקה ויסד את בית מדרשו גמר בדעתו שבאם ישמור את כל ימי היא"צ של זקניו - יתרעמו עליו המתפללים שלא יוכלו לגשת לפני העמוד, ולא יהיה ביכולתו לקרבם. ולכך החליט איפוא בדעתו כי מכאן ואילך אינו שומר כי אם את יום היא"צ של אביו זצ"ל. בשמעו את דבריו, הבין עתה אאמו"ר זצ"ל את דבר החלום למפרע.

מעשה פלא מסופר על רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל צוק"ל. שבאיזה תקופה נהג לקחת עמו לטבילה במקוה שרשרת זהב (כמו שקושרים לשעון כיס) והיה מטבילה עמו... זמן מה אח"כ באו לפניו בני זוג חשוכי בנים וביקשו שרבינו יברכם שיזכו לזש"ק. רבינו נתן להם את השרשרת והם נפקדו בבן בזמן קצר ויהי לפלא.

ה"כנסת יחזקאל", ר' יחזקאל הכהן רבינוביץ מרדומסק זי"ע

יום ההילולא - י"ח מרחשון

הרה"ק רבי נח גד וינטרויב ז"ל היה נוהג לספר אודות מעשה פלא שאירע לו עם הרה"ק בעל "כנסת יחזקאל" מראדומסק זצ"ל: "אחרי נישואי התגוררתי אצל גאלדא חנניא'ס בראדומסק, ולא היה לי במה להתפרנס. הציעו לי איפוא חנות לשכור ברחוב בית הכנסת. סיפרתי את הדבר לאבי ז"ל ואמר לי "לך ושאל את הרבי" (הוא הרה"ק רבי יחזקאל מראדומסק). הלכתי אליו וסיפרתי לו ושאלתיו אם אשכור חנות זו. השיב לי: "כן, תשכור תיכף, ועוד היום הכנס לדור בדירה החדשה, ותצא משם כליל". באתי וסיפרתי הדבר לאבי הקדוש ז"ל, ובשמעו כן זרזני לצאת משם, ובעצמו סייע לי בזה, ובשבת קודש כבר גרתי בדירה החדשה. ובזו הלילה נשרף הבית של גאלדא חנניא'ס ונצלת. כעבור איזה חדשים ראיתי שהעסק (החנות) לא טוב עבורי. נכנסתי שוב אצל הרבי וסיפרתי לו, ואמר לי: "די היית סוחר, שכור לך דירה אחרת", וידעתי ביחוד שרצה להצילני מאש".

ה"אהלי יעקב" מהוסיאטין זי"ע

יום ההילולא - י"ח מרחשון

זקיני הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע חיבב מאד את אבי ה"אהלי יעקב" זי"ע, והיה מאד קרוב אל לבו. במכתבים ששלח לאבי היה מכנהו "ידיד נפשי". זכורני בוינה אחרי הניתוח של דודתי הרבנית שרה'לע (זיווגו השני של זקני זי"ע), שהיה ניתוח קשה ומסובך, וזקיני זי"ע היה חרד ומודאג מאוד ממצבה, ובלילה שאחר הניתוח לא נתן תנומה לעיניו, זאת נודע לנו כאשר נכנס בבוקר לביהכ"נ וביקש מר' ליפא שוואגר (ליפא הגדול) שיוציאו בברכות התורה. אחר כמה ימים חלה הסתבכות נוספת כי לקתה בדלקת ריאות קשה, ובאחד הלילות החריף מצבה למאד, והרופאים אמרו שמסופקים הם אם יש בכוחה לסבול ולעבור ליל זה, אך אם תעמוד בזה ותזכה לחיים עד למחר, יש סיכויים שתתרפא. זקיני זי"ע חזר מבית החולים באותו ערב ונכנס מיד להתבודד בחדרו, ואח"כ יצא לחדר הקדמי והלך בו הנה והנה מלא צער ויסורים. אבי זצ"ל שעמד אז בחדר ולא יכול לראות בצערו של זקיני זי"ע, פתח ואמר: הלא הרופאים אמרו שאם תעבור את הלילה יש סיכוי טוב לרפואתה, נענה זקיני ואמר: מאין תקח את הכח לעבור ליל זה, ויאמר אבי: מה השאלה מאין תקח כח? השי"ת יתן לה כח לזה, וכשאך גמר אבי את דבריו נרגע זקיני ונכנס חזרה לחדרו, האם זקיני לא ידע מזה שהשי"ת יכול לתת לה כח לכך? אלא שרצה לשמוע הדברים מאבי זי"ע. יש לפעמים מסמך שצריכים ששתיים יחתמו עליו, החתימה השניה ניתנה אז ע"י אבי זצ"ל זי"ע ועכ"י.

הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע

יום ההילולא - כ' מרחשון

הגה"ק רבי שלום הלוי ראזענפעלד מקאמינקא זי"ע נולד בשנת תק"ס בערך, לאביו הקצין מו"ה יעקב יוסף מראווא. עוד בנערותו נתפרסם כהעילוי מראווא. רבו המובהק היה הגה"ק מראפשיץ זצ"ל ואחר פטירתו נסע אל הגה"ק מוהר"ש מבעלז זצ"ל ולצדיקים אחרים. ראשית נשיאותו היה כאבד"ק יארטשוב, ואח"כ נתמנה לאבד"ק קאמינקא. נפטר בקאמינקא ביום כ' חשוון שנת תרי"ב לפ"ק ושם מנ"כ.

פעם שהה רבי שלום מקאמינקא זי"ע בבעלז בחדר החיצוני בפרוודור, מקום שם נכנסים אל הקודש פנימה לה"שר שלום" מבעלז זי"ע, היה זה בשעה מאוחרת בלילה, והמשמש-בקודש הקבוע כבר לא היה שם. בא איש כפרי אחד וביקש ממנו לכתוב לו "פתקא" מיד, כי ממהר הוא לנסוע הביתה. שאל אותו רבי שלום מהי בקשתו, שח לו הכפרי שיש לו ריחיים אך אינן טוחנות כראוי, וכאשר הן טוחנות אין העבודה משתלמת לו, ולפעמים שהעבודה משתלמת כבר - אינו רואה סימן ברכה בכסף. כתב לו רבי שלום "פתקא" בזה הלשון: "יש מילה ולא מל, מל ולא פרע, פרע ולא מצץ דמיה". הכפרי נכנס עם ה"פתקא" אל מרן [ה"שר שלום" זי"ע]. בראות מרן את ה"פתקא" התפלא מאוד ושאל את הכפרי: מי כתב לך ה"פתקא"? ולפי התיאור שמסר לו הכפרי הבין מרן, שהיה זה מעשי ידי הרה"ק מקמינקא. ציוה מרן שיקחו מוהל מומחה לבדוק אם נימול הכפרי כדין, ונמצא שלא היה כראוי. מלו אותו שנית והכפרי התחיל רואה הצלחה במעשה ידיו.

ה"עטרת משה", ר' נתן נטע למברגר ממאקאווא זי"ע

יום ההילולא - כ' מרחשון

...ראשית עבודתינו [אצל הרשעים ימ"ש בימי מלחמת העולם השנייה] היתה מר"ח אב תש"ד עד כסלו תש"ה לכרות עצים ולחטוב ביערות מסביב ווינא פורקערסדורף לעאפלאדסדורף שוועהאט. כל כתה הי' ה' עובדים ב' גברים ב' נשים ובחור, הוטל על כל כתה כריתת העצים, א' מכאן וא' מכאן, אלו שלא מוצלח גדילתם ולהבקיעם ולנסרם ולהעמיד מהם כמות של ז' מטרים גובה מטר, אורך כל חתך היה צריך להיות מטר. הוריתי שבשבת קודש הוספנו או פחתנו מעט משום מלאכת מחתך. מזוננו הי' ט"ו גראם לחם, וספל של איזה תחליף קפה שחור, ומנה גרעינים מבושלים, ובכל יום א' תפוח"א. מתי מספר מבינינו לא טעמו כל הזמן מהתבשילים רק פרוסת הפת ומים עם תוספת של עלים או עשבים מהיער לטעום איזה שנוי ולהשקיט הרעב. אם כי תבשילים הנ"ל לא הי' חשש רק על הדודים בהם השתמשו גם עבור פועלים וחילים משלהם, ורק ביום הא' הי' נראה בין הגרעינים המבושלים איזה חוטים דק דק של בשר שהי' מבוטלים באלפים שנגדם אבל הי' ניכר איסור.

הצלחנו להשתלם בעבודה הזאת אם כי מעולם אף א' מאתנו לא ראה לפניו מעשהו והכלים המיוחדים לזה שהוטל עלינו גם לתקנם בכ"פ, עכ"ז בחסדי ד' אשר לא עזבונו, בעבודתינו הי' התוצרת כ"כ

לשביעת רצון כולם אשר לא ידע שבעה, שעל ידי הכמות הגדול שיצא, פעלנו שלא הצריכו לצאת לעבודה הזקנים וחלושים וחולים וכיו"ב, והקדמנו סיום העבודה, עד זמן שהובלנו להמחנה למדנו מדי יום ביומו החק בחק לישראל, כל הה' חומשים בכרך א' הי' לי ממה שלקחתי עמי בתרמילי כאשר עזבנו ביתינו.

ויהי בימים הרבים ההם יצא לקראתי קצין גבוה גרמני מסבכי היער, שם הי' גדודיהם עם טאנקים, קראני שאכנס עמו לטיול עד שאחזור בערב למחננו, כי שמע עלינו שאני רב ומלומד. והיות שלא הי' מקום לסרב, ומה לי הכא ומה לי התם, והאקדח בתרמילי, על כן הסכמתי. הביע דעתו שרצונו לשמוע מה אנו חושבים עליהם ועל תעלוליהם בזמן הזה.

אמרתי מה ערך לשיחה בין שנינו במצב שאנו עכשיו, אתה במדים שלך ואני בסמרטוטי ובלויי סחבות, משוקע בעבודתכם הפרך וכו', הניח ידו על סמלי דרגתו בהן שלו, ענה ואמר שלא יודע מזה לשום אחד ולא יצא לי מזה שום רע, ולהיפוך ברצונו לשמוע חו"ד בגלוי לב ובחפשיות גמורה, וכאלו בדרגא שוה רוצה לשוחח בפרשת ההווה.

אמרתי אמשל משל אנו רואים לפנינו עדר כבשים תמימים אין ספק אנן סהדי וכו"ע, ובין רגע נהפכו כולם מקטנם ועד גדלם לנמרים עקרבים כל שאפשר להשוות בכיו"ב, כאלו נבקע התופת ויצאו כל השטנים שדי שדים, האם אפשר לתפוס תופעה מחרידה כזאת בשכל אנושי, הנמשל מובן הייתם עם בין אומות עולם היותר מלומדים, שנתנו במאה האחרונה סופרים משוררים הוגי דיעות, ובכל שטחי המדע מסודר בסדרי מדינה של אחוה ורגש אנושי בני תרבות גבוה כביכול, ואיך נפלתם מאגרא רמה לבירא עמיקתא, נהפכתם לשדי שדין, הגרוע ממין אנושי עלי אדמות לפי המידע, דע שכל ימי בו"ד וכל הפילוסופיא והשגות רוח אנושי לא יפתור חידה זאת, אם אתה תשאר בחיים תווכח כי איך נתהפך אומה כזאת לשוט רצועה מרדות וקללת מין האנושי, ועולה על כולם אשר עוללתם בפרט לנו ואחי בני ישראל בצורה שלא הי' כיו"ב בכל הדורות כנבוכדנצר וטיטוס והמן שר"י.

על זה ענה ואמר הנחת דעתי אבל אנו רק שלוחי ההשגחה לרצון של הרוצה כך.

עניתי לו כבר כתוב במיימוני (רמב"ם הל' תשובה פ"ו ה"ה) על הקושיא למה הגיע עונש כה קשה למצרים, הרי נגזרה הגזירה כדכתיב (בראשית טו יג) גר יהי' זרעך וגו' ועבדום וענו אתם וגו', אלא מפני שלא מפורש איזו מדינה, וכל אלו שקפצו מעצמם כדי לבצע גזירה כזאת מגיע להם עונש.

אבל יותר מזו נאמר בתשובת טענה זו, מה שכתב הראב"ד (הל' תשובה פ"ו ה"ה) במ"ש (ישעי' י ה) הוי אשור שבט אפי, היינו אם נבחרת להיות שוט ושבט לאפו של השי"ת, אוי ואבוי לאומה שנבחרה אף במפורש להיות המוציא לפועל גזירה איומה ואכזרי כזו, גלגלו החוב על ידי חב (תנדב"א, רבא טז יח), ובפרט בלי נקיפת מצפון, ובשמחה ולדקדק למלא אחרי' [וזה הכוונה במ"ש (שמות יח יא) כי בדבר אשר זדו עליהם, וכן (נחמ' טו) ותתן אותות ומופתים בפרעה ובכל עבדיו ובכל עם ארצו, היינו כולם נענשים אף עם הפשוט אף שהם כמעט כמוכרחים מפני סכנת נפשם לבצע הפקודות, ולזה סיים כי ידעת כי הזידו עליהם, שלא רק במעשה, אלא גם במחשבתם הי' שלמים ומסכימים ושמחים שעלה בידם לציית ולפעול, ולא רק שלא העלימו עין, אלא התחכמו כל אחד ואחד במלא כשרו במחשבה דבור ומעשה להיות שטנים ושדים חרפת עולם].

על תשובתי הנוקבת התחיל להעלות התנצלויות שעם הגרמני ממאות שנים יושבים על אדמתם עובדים ביגיעי כפם בכל מלאכת עבודה בשדות וכרמים, וזרים יהודים שנכנסו לשם מכל המדינות אוכלים חלב הארץ הם מנהלי התעשיות סוחרים ובעלי באנק ואדני הארץ, והעם מצפים לשולחנם להלוואות וכו', זה הסבה שנשתרש בהאומות לשנאה העמוקה והאנטשמיות באין גבול וחקר.

אמרתי לו דע ותבין כל זה גרמתם לעצמיכם, בנו עם בני ישראל אין אף שמץ עוול בכל זאת, תתבונן לשרשי הדברים והשתלשלות הענינים מדורי הדורות, שנאתכם העוורה לעם עולם עם התורה וחכמה, שנאה עמוקה מקדם מאז היינו לעם הנבחר, לגוי קדוש, גרמה הכל.

וכשנדהם למשמע דברי אלו, באין מבין פשר הדבר, אמרתי לו אפרש שיחתי בסמכותי על הבטחתך לשוחח כאנשים שוה בשוה בגלוי לב, ואחרי שאישר שוב הבטחתו הנ"ל, אמרתי לו, הרי זקינך וראש מלכות אומתך ה' שמו טיטוס עם גונדא דילי', וידעת ועברת על ספרי תולדות העמים ודברי ימיהם, הם נצחו והחריבו אומות ומדינות גדולות, אכן לא עוללו לשום אומה ולשון מה שעוללו לזקניי וחבריו, ולכל אחיי בני ישראל בעידן ההוא, אבות אבותי ישבו על אדמתן במדינה קטנה באסיא, ה' עובדי אדמה עובדי פלך וכו', ככל עם ומדינה באותם הימים, ודוקא את זקניי עם חבריו לא הנחתם במקומם לכורמים ויוגבים כמו שהי' מקדם.

בשכורת נצחונכם ושנאה יוצאת מכלל כל הגיון שכל ונוהג, בימים ההם סחבתם אותם בקולרין עד רומי, ואיזה חגיגות של נצחון ה' זה לכם, אך ורק שבר אומתי הקטנה ששברתם, הרי קשת גבורת טיטוס עוד היום עומד לזכרון ברומי, חרותם עליו תמונות אבותי. ואחרי רשע מרושעת זו הוספתם עוד בכל משך הדורות לענות ולהוסיף גזירות על גזירות לרדוף עם זו במיוחד, ולא בטעות, אלא כהלל שנאה מקלקלת השורה, בלי התחשב עם התוצאות, ידוע לך כמו לי כל החוקים שבשנה והגזירות רק נגד אבותי, בארצות אשכנז בגרמניא וצרפת וכו', לא להרשות להם לקנות נכסי דלא נידי, או להיותם קשורים דוקא בקבע לעבדים ופועלים אצליכם, אבל גזרתם להיותם נעים ונדים, להתפרנס כרוכלים, מחזירים מכפר לכפר, ומעיר לעיר, וממדינה למדינה, הלא מזה התהוה לאט לאט הסוחרות וחנוונות אשר אכפתם עליהם בע"כ.

ומאשר שמעולם היינו עם הספר, יודעי קרא וכתוב, עוד הוספנו על ידי זה ללמוד לשונות של כל המדינות שגרתם ורדפתם אותנו, כי ההכרח של פרנסה גרמה זאת, לידע הלשון להשתמש בהם, ואתם בזוללת נשאתם כפריים.

ואביא לך דוגמא מה שבעיני ראייתי בכפר הסמוך לעיר מולדתי ה' נסיך אדון על אלפי אקרי שדות, עדרי צאן ובהמות לרוב, הכל מסר ביד יהודי מלומד במשא ומתן וניהול משק, הוא [הנסיך] בא שמה פעם בשנה לעשות חנגא בהפלטין לשכניו כמוהו, כל הימים סבב בארצות שונות לבזבו הכסף שהכניס מהתבואות וגז צאן, איך ה' מחבב היהודי שלו בכל מיני מתנות ואותות כבוד, ידע והבין שהצלחתו תלוי' בידי היהודי המלומד, אכן כשהגיע ימים טרופים והמסטינים לא חדלו מכל כפר ופלך נידחת להצית ולשלהב ולעורר שנאה טרופה, הוא בעצמו מסרו לידי הזנדרים ההונגרים הארורים הרצחנים ימ"ש, ושכח כל טובו אשר פעל למענו כל הימים, עד שבכבודו ובעצמו נעשה רוצחו בפועל, ובדרך כלל כך ה' ברובי המקומות בארצות אלו.

וסיבות הנ"ל שלא יהא להם רכוש עצמו, ובתקופות שונות היו גזירות שאסור הי' ליהודי לגור בעיר, רק במקומות ידועות בכפרים, ולערים ועיירות זמן ביקור בשעות ידועות, ומתוך זה נעשה גזירתכם שיעסקו בהלוואות על רבית, ומהרווחים אלו נתפרנסו משפחות משפחות, ובהכרח נשתלבו לעסק זו, הצליחו ועלו מעלה מעלה, עד שנעשו עשירים אדירים רוזני ארץ. וידוע לכם כמה מהמושלים שלכם ומלכים אשר הצילו עצמם ומשק מדינתם על ידי טוב ליבם והלוואות גדולות לאיין שיעור של יהודים אלו, עוד היום חקוק טבלא גדולה של נחושת בעירי' של אייזנשטאט הכרת טובה ותודה לזקיני ר"ש וורטהיימר מהממשל האוסטרי ומלכו על שהעמיד להם הלוואות להצילם ממצוקתם.

גזירות אלו הביאו לכל המצאת הבנקאים, בתחילתה הי' באופן זעיר, ובמשך הזמנים גדלה והפריחה עד שנעשית כל חיוניות המשק והמסחר תלוי בה, וממילא אלו שעסקו בסרסרות מזו לזו בהלוואות ופקדונות, נעשו ממילא המנהלים העקרים והפקידים והאמרכלים, הכל ברוב הי' בידיהם, וכך נתעשרו ונעשו ראשי העם, בעיירות שונות ובכרכים גדולים, ומסחרם נתפתחו מהיר באופן יוצא מהכלל, וכן ראשי סוחרים, כי פרנסתם היתה תלויה רק באופן זה בדרך כלל, וממילא הגיעו להמצב שהגיעו, וודאי שאחרי כן קנאו בהם, ופתחתם עיניכם וראיתם מה שגרמתם בעצמכם, אמנם ההאשמה אינה תלוי' בנו, לא מיני' ולא מקצתי'.

ובעיקר אין אף שמיץ משהו של אמת בדבריך, שהסיבות שהצעת זה פרי השנאה שנשתרש בההמון, כי לא כימי קדם ולא כגזירות הקודמות גזירה של עכשיו, כי מקדם שהי' נופלים עלינו המון פרוע ומוסת ועשו מעשים שוד והרג, ברובם הי' ע"ד עצמם, עכ"פ בשתיקת והעלמת עין המשטר והמלכות, כאלו אינו רואה ואינו יכול להשליט סדר. אבל עכשיו כמוה לא נהיתה כמעט מיום היות אומה ולשון עלי אדמות, הכל נעשה בסדר שטני מופתי, בסדר מסודר, הרי ע"ד עצמו לא נגע ולא פגע בנו איש, כל כולו הנם חוקים מסודרים בפרטי פרטות, וההמון כולו ממושמע לתפקידים וגזירות שהוצאתם, הכל מסודר בדוחו"ת, רושמים ומקבלים הסכמה, ומסכימים לשוד ורצח, ממילא לא ההמון גרמא זאת, אלא המשטר הלהיב והסית את הציבור בכל מקומות מושבותיהם אף במקומות נידחים על ידי כל הכוחות שהיו ברשותכם.

והנה תבין שכל תשובתך מושלל יסוד כל שהוא, כי אלו החרמתם כל רכוש יהודי, - שלפי דעתך זו שורש הסיבה -, להחזירנו כעבדים ופועלי דחק לחוק חוקים, כמאמר אסתר (ז ד) אלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי, אבל להוציא ממקומו ומדינתו כל חולה וזקן אומלל ולהוליכם בקרונות במצב גרוע מבעלי חיים, היבין זאת בן בשר ודם, אלו החזרתם אותנו למקום מוצאינו לאסיא, אבל גם שם רציתם להשמידנו במלחמת ראממעל שלכם, לולי ד' שהי' בעזרינו ועזר והציל לאחיי בשם.

סיכום דברי, המאורעות של עכשיו נוגדים כל תולדות האומות וההיסטורי' שלנו, ואף שלכם, התוצאות בשבילכם מי ישורנו, הביט מסביביו והודה לי על ההזדמנות, והוא נעלם בסבכי היער, ואני יצאתי מפי הארי בחסדי ד', בהודי' והלל חרישית לד' הגומל וכו'...

באותו זמן בעבדינו ביערות לחטוב עצים, בסיבת הרעבון ששרר במחנות העבודה אירע שב' חברים יצא עליהם חשד שלקחו מנת לחמם של ב' אחרים, והגיע הדבר לאזני המפקד הגרמני, ומסר לי שבעוד שעה קלה יאסף את כל הקבוצות וב' הנ"ל יתלו על עץ גבוה שעמד על ידו, אמרתי לו הנך יודע

מצב התזונה, השורר ואין לצאת בגזירה מחרידה כזאת, הרי על ידי זה יתערר כל המסירות וההצלחה בהעבודה שהי' עד עתה, כי יגרם מרירות שאין לשער בין מכירים וחברים לראות דבר אכזרי כזאת, בפרט שיש להם בהמחנה ילדים רכים ונשים, קבלתי על עצמי במלוא האחריות לנאום באותו יום לפני כולם ולשים על לבם שלא ישונה בזאת עוד במשך כל הימים הבאים, אם שבכל חפצו רצה להראות דאגתו עבור העובדים תחת ידו, וב' אלו הנם כ"כ פחותים שטורפים מזון חבריהם, ובס"ד פעלתי שנתבטל הגזירה וב"ה כולם חיים לאיט"א.

כ"ב חשון

הרה"ק רבי ישכר דב מבעלז זי"ע

יום ההילולא - כ"ב מרחשון

סיפר לי הרה"ח ר' משה רוקח ז"ל: שמעתי מהרב אברהם חיים דוד סופר זצ"ל (נשיא כולל גאליציא, תושב העיר בוריסלאב הסמוכה לעירו דראהביטש): כי בימי מלחמת העולם הראשונה הוא גויס לצבא אוסטריה ושימש שם כרב צבאי. לכן הצליח להגיע למונקאטש להסתופף בצילא קדישא של כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלז זי"ע. כאשר נכנס לקודש פנימה, דיבר עמו מרן זי"ע על מהלכי המלחמה הצפויים להיות בתקופה הקרובה, והושיט את כף ידו ושירטט בידיו את המהלכים הצבאיים שיהיו בזמן הקרוב. והראה איך כוחות הצבא יתקדמו בכיוון הזה כשאחרים יתקדמו בצד האחר... הגיב ר' דוד ואמר: "אם הרבי אומר כן בתורת "מומחה" הרי אני חולק על זה, כי על פי כל מיני החשבונות, צעדים כאלו הם נגד ההיגיון והשכל. אבל אם הרבי אומר כך בתורת "רבי" הרי הוא מבטל את דעתו"... ואכן כן היה, והכוחות הצבאיים התקדמו בחזית המלחמה בדיוק כפי שצפה מרן זי"ע.

כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה, בשנת תרע"ד, קפצה גם על הרה"ח ר' זעליג וואלף וואלדמאן מפרנקפורט ז"ל גזירת הגיוס ואל ביתו הגיע צו גיוס מהצבא הגרמני. חיש מהר ערך לעצמו חשבון פשוט: הגלות מהבית היא בלתי נמנעת, אין מנוס מלהתגייס, אך אם כבר להתגייס יהיה זה לצבאה של בעלז, שם יהיה "טמיר ונעלם" עד יעבור זעם...

ממחשבה למעשה קם וברח ל בעלז, בהגיעו, אחר טלטולי הדרך המפרכים, נוכח לראות להוותו, את אנשי הבית מעמיסים את העגלות בארגזים ובחבילות לקראת נסיעה. פני כ"ק מרן מהרי"ד [מבעלז] זי"ע היו מועדות לברוח מחמת המלחמה הנוראה שהשתוללה ביתר שאת בגאליציא, ולכן נטל מרן זי"ע את מקל הנדודים להונגריה. שוב יצא ר' זעליג וואלף אל הדרך והצטרף למסעו של מרן זי"ע.

בראצפערט שהה ר' זעליג וואלף משך כארבע שנים, החל מפרוס הימים הנוראים שנת תרע"ד, עד אחר חודש תשרי תרע"ח. במשך השנים הללו הסתופף ר' זעליג וואלף בצל הקודש, וזכה לקרבה יתירה אצל כ"ק מרן מהרי"ד מבעלז זי"ע.

בימים הנוראים היו מתפללים ב'שאטע' - אהל מיוחד, בו היו משתמשים גם כסוכה. לפני חג הסוכות קרא מרן מהרי"ד זי"ע לר' זעליג וואלף ומינהו כאחראי לבניית הסוכה וכשרותה. ככלות חג הסוכות קרא מרן לר' זעליג וואלף ונתן לידיו את מפתחות הסוכה. ור' זעליג וואלף שפיקח היה, הבין שמרן מתכוון לרמוז לו בכך שגם לשנה הבאה ישמש כאחראי לבניית הסוכה...

כיון שהיו אז ימי מלחמה, הבין ר' זעליג וואלף כי אם יחזור וישוב לביתו, מי יודע אם יצליח לחזור הנה לחג הסוכות, ומכך הסיק שכוונת מרן זי"ע היתה שישאר כאן עד חג הסוכות בשנה הבאה.

לימים סיפר ר' זעליג וואלף עובדא מופלאה, כי אחת לכמה ימים היה מרן מהרי"ד זי"ע קורא לו לבא עמו ל'שאטע', שם היה מצווהו לשנות דברים שונים במבנה ה'שאטע', לפרוץ דלת חדשה כאן, לפתוח חלון חדש שם. וכל פעם, לאחר 'פריצה' כזאת, היו מגיעות שמועות משדות הקרב על הצלחות ופריצות שערים על ידי חיילי הצבאות...

בימי מלחמת העולם הראשונה שהה אבי ז"ל במשך תקופה ארוכה בעיר ראצפערט, בה ישב אז כ"ק מרן מהרי"ד מבעלז זי"ע. באותם ימים הסתופף אבי ז"ל בצל הקודש בכל עת מצוא, ורבות היה מספר על אותם ימים נעלים.

בין היתר היה מתאר בערגה, כי בהיותו שם לא היה לו שעון, ואת סדרי היום והלילה היה קובע לפי תפילותיו של מרן מהרי"ד זי"ע... דהיינו כאשר נכנס מרן זי"ע לתפילת שחרית - ידע כי האיר השחר, כאשר נכנס מרן זי"ע לתפילת מנחה - ידע כי פנה יום, וכאשר נכנס מרן זי"ע לתפילת מעריב - ידע כי אתא לילה...

באותם ימי מלחמה, השתמטו הרבה חסידים מגיוס לצבא, ולכן התחבאו בחצר הקודש שבראצפערט, בידעם כי היותם בצל כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע בודאי יהיה עליהם למגן ולמחסה.

באחד מלילי השבתות הגיע לפתע "קאנטראלע", ביקורת קפדנית של המשטרה, ופחד עצום מילא את כולם. בהלה אחזה בקהל, וגם מרן מהרי"ד זי"ע נעשה חיזור כסיד. אך לאחר זמן קצר התעשת ואמר: "נו, בואו נראה", ולקח כל אחד ניירות פשוטים שהיו לו והגישו אותם לשוטרים, שהיו מרוצים והלכו כלעומת שבאו, והיה למופת!

היה מעשה באחד שלא היה חסיד בעלז, ובתקופת מלחמת העולם הראשונה קראו לו להתייצב ולהתגייס לצבא. הוא נסע ל בעלז אל הרה"ק מהרי"ד זי"ע, והמתין שם במשך ג' ימים ולילות בתור ארוך עם יהודים רבים נוספים אשר אף הם הגיעו להתברך בענין הצבא. בדיוק כשהגיע תורו להיכנס, יצא הגבאי והכריז בזה הלשון: הרבי אמר שלא יקבל יותר, שכל אחד שיסע לביתו, אם אחד חושב שימתין יום או יומיים ויכנס, חבל להמתין, אין מקבלים יותר.

אמנם הוא לא נואש ובכל זאת המשיך להמתין במקום יום נוסף, ורק לאחר שנוכח שאכן לא ניתן להיכנס חזר בלית ברירה והתייצב באוהעל, שם היה מקום המפקד הצבאי, כשכולו תקווה ותפילה לה' שינצל מידיהם של הרשעים. שעות רבות נמשך התור במקום, כל אלו שנצבו לפניו נלקחו לצבא, אבל לפתע בהגיעו תורו יצא מישהו מהחדר הפנימי והכריז: "המפקד הראשי אמר שלא לוקחים יותר כל אחד שיסע לביתו, אם אחד רוצה להילחם בעבור המולדת וחושב שימתין יום או יומיים ויקבלו אותו, חבל להמתין, לא לוקחים יותר..." כמובן שחזר לביתו ונשתחרר מהצבא, כשהוא כולו נדהם על אותם המילים ששמע בב' המקומות..

שמעתי מדודי הרה"ח ר' חיים סענדר ניימאן ז"ל (מחשובי חסידי ויז'ניץ. גיסו של מו"ח החסיד המהולל בנש"ק מו"ה רבי יעקב אליעזר ווייס זצ"ל מספינקא) שסיפר לי: שמעתי פעם מאיש חסיד

אחד, כי אביו ז"ל סבל מ"כישול בנים", וכל ילדיו שנולדו לו נפטרו כמה ימים אחר לידתם רח"ל. בצר לבו פנה אביו אל כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלז זי"ע עם קוויטל והזכיר את צרתו וביקש את ברכתו. מרן זי"ע בירכו מאד מאד בחמימות, ואף הורה לו: כי תיכף כאשר ייוודע לו שאשתו היא מעוברת, יפנה מיד אל סופר סת"ם, ויזמין אצלו פרשיות לתפילין עבור בנו שיוולד לו למזל טוב בעזה"י, וזה יהיה בעבורו סגולה בדוקה שהילד שיוולד לו יאריך ימים בעזרת ה'. סיים דודי ז"ל את סיפורו ואמר לי: כי אותו אדם שסיפר לו המעשה, אמר לו שהוא הילד שנולד לאביו, ונתקיים בו ברכת מרן זי"ע, והאריך ימים, ע"כ שמעתי...

סיפר זקני מוהרה"ח ר' מאיר גראס ז"ל מעשה-נורא ששמע מפי בנו של בעל-המעשה, וכה סיפר: באחד הכפרים הסמוכים ל בעלז גר יהודי שהיה בעל פונדק למכירת יין-שרף, ואיכרי הסביבה הרבו לפקוד את המקום ולהשתכר שם עד אבדן חושים, ורבים מהם 'שכחו' אחרי השתיה שגם צריכים לשלם.

ויהי היום, החליט בעל הפונדק, כי מהיום והלאה צריכים לשלם קודם השתיה, כדי שלא יצא שכרו בהפסדו. אירע פעם שבעל הפונדק היה צריך לנסוע לאיזה מקום, ואשתו והילדים עמדו על מקומו להרוות את גרונם של האיכרים שפקדו את הפונדק, והנה נכנס לשם גוי צעיר וביקש כוס יין שרף, ובעלת הבית אמרה לו שמנהג המקום שצריך לשלם מראש, ונענה הגוי ואמר שלא ידאג כי בוודאי ישלם אחרי השתיה, ונתפתתה ונתנה לה.

אחרי שלגם כוס ראשון, ביקש הלה כוס שני ונתנה לו, ושוב בא לבקש כוס שלישי, אך הפעם אמרה לו שלא תוכל לתת לו כוס נוסף בטרם ישלם. נכנס 'משקה' ויצא סוד שאין בידו לשלם, ואמר לה 'אין לי'. כששמעה בעלת הפונדק איך שהיתל בה, נתקצפה מאוד, ומרוב כעס אחזה בידה איזה כלי כבד וזרקה על ראשו של האיכר הצעיר ומיד נפל 'פגר'.

כשראתה בעלת הבית הצרה הגדולה שזה עתה ניחתה עליה במו ידיה, ולא ידעה כדת מה לעשות כדי להיחלץ מסבך זה, סגרה תיכף ומיד את הפונדק, והגיפה את החלונות, והמתינה עד שבעלה יחזור הביתה, כשחזר הבעל קיבלה אשתו את פניו וסיפרה לו את דבר האסון, ואמרה לו: קום מהר, סע ל בעלז, כדי לבקש ברכת כ"ק מרן מהרי"ד מבעלז זי"ע, בטרם יבואו לכאן גויי הסביבה ויעשו בנו שפטים.

קם בעל הבית ונסע ל בעלז ונכנס אל הקודש, ולא יכל לעצור בעדו, ופרץ בבכי מר על הגורל המר שנפל בחלקו, ועל אשר צפוי לו ח"ו.

הרגיעו כ"ק מרן זי"ע ואמר לו: סע לביתך ותתפלל שם תפלת מנחה בכונה, ובהגיעך לאמירת תחנון תכוין באופן מיוחד, ובעז"ה ישועתך קרובה לבוא.

עשה האיש כמצוות מרן, חזר לביתו ועמד להתפלל בכוונה ובשברון לב, ובפרט בשעת אמירת תחנון שלא חסך מלהוזיל דמעות בכונה רבה, והנה זה פלא! הגוי הפגר קם באמצע אמירת ה"תחנון", פתח את דלת הפונדק, יצא החוצה, הלך מרחק שני רחובות משם, ושוב פעם נפל פגר באמצע הרחוב,

לתדהמת העוברים ושבים, שלא ידעו דבר על הנעשה אתו קודם לכן, ומיד הזעיקו את בני משפחתו שנטלוהו משם באין אומר ודברים.

כשראה היהודי את הנס הגדול שהתרחש לנגד עיניו, ונסע שוב ל בעלז כדי להודות לכ"ק מרן זי"ע על הישועה הגדולה שפעל בעדו, והנה בהיכנסו אל הקודש פנימה, לא יכול היה לעצור ברוחו, ושאל את מרן: ירשה לי הרבי לשאול אותך שאלה אחת. אם כך גדולה כוחה של אמירת "תחנון" עד שיש בה סגולה להחיות מתים, מדוע מזלזלים באמירתה ומוותרים עליה כל פעם שיש יארציט, סעודת מצוה וכדומה?

התחמק ממנו מרן והשיב לו בצחות: וכי אתה רוצה שכל הגוים יקומו לתחייה!?

כשנסתלק האדמו"ר מו"ה ישכר דוב זי"ע ביום כ"ב מרחשוון תרפ"ז, הספידו רבינו (הגאון רבי שאול בראך גאב"ד קאשוי זצ"ל) אחרי מלאת שבעת ימי האבל ערב ר"ח כסלו, בבית הכנסת הגדול בקאשוי, בין מנחה למערב אחרי אמירת יו"כ. בהספדו זה הפליג רבינו בשבחיו של האדמו"ר ותיארו כגדול הדור בגאונותו, בצדקותו, קדושתו וחכמתו, הוא סיפר הרבה דברים על התנהגותו האדמו"ר כרבי, כיועץ ומנהיג שהיה משכמו ומעלה גבוה מכל העם. בין השאר אמר רבינו בהספדו, שלמרות שאין דרכנו לספר נפלאות ומופתים מה שרואים אצל האדמו"רים ואין זה משנה אצל אנשים גדולים וקדושים אם רואים אצלם מופתים או לא, בכל זאת רצונו לספר ולהראות גם צד זה של האדמו"ר, שרבינו בעצמו ראה אצלו כעין רוח הקודש בעת בואו אליו פעם ל בעלז. והמעשה שהיה כך היה, פעם בעודו רב בקראלי נסע ל בעלז, באותו זמן היה בבית רבינו אחד מבני ביתו חולה קשה ל"ע כבר זמן ממושך לערך שנה. בעת הכינו את הקוויטל למסרו להאדמו"ר, סיפר רבינו, היה נבוך בדעתו האיך להתנהג, "כל ימי", אמר, "נתתי קוויטל לרבותי מבלי לבקש שום בקשה שהיא, רק השמות ושמות האמהות. לא מבעיא שלא כתבתי ובקשתי מעולם בקשה על פרנסה, הצלחה וכדומה, לא רציתי אף פעם לבקש רפואה שלמה, אריכת ימים וכעין בקשות כאלו. די להיזכר לפני הצדיק בשמו ושם אמו ולא יותר. בפעם הזאת חשבתי והרהרתי הרבה, האם עלי לשנות כעת ולהזכיר את החולה המסוכן שבביתי, או להתנהג כבכל השנים. בסופו של דבר החלטתי לא לשנות מנהגי ומסרתי להאדמו"ר קוויטל בלי כל הערות. כשלקח האדמו"ר את הקוויטל בידו, בו ברגע הראה באצבעו בפתקא על שם החולה ושאלני מה הענין ומה מצבו של זה. סיפרתי כמובן הכל. האדמו"ר בירכו ברפ"ש. אחרי כמה ימים כשחזרתי הביתה מצאתי את החולה בריא ושלם."

כ"ג חשוון

הרה"ק רבי יהוסף מקאסאן זי"ע

יום ההילולא - כ"ג מרחשוון

לקראת שבת נחמו בשנת תש"ג, נסעתי להסתופף בצילא דמהימנותא, אצל הרה"ק רבי ישראל צבי מקאסאני זי"ע, ששהה אותה עת בנייפעסט...

וסיפר מעשה שהיה אצל אביו הרה"ק רבי יוסף (יהוסף) מקאסאן זי"ע:

מעשה ביהודי שהיה דר בכפר סמוך לקאסאן, שנחלה ונפל למשכב, ובראות אנשי ביתו שהמחלה מתגברת, והמצב הולך ורע מיום ליום, ובכפרם אין רופא קבוע, הובילוהו לקאסאן, כדי שיהיה בקרבת רופא. הימים ימי חודש תשרי, ומצבו הלך והידרדר עדי הוכחש בשרו, וסכנה נשקפה לחייו, וביום הושענא רבה שכב אין אונים, מחוסר הכרה, ואנשי החברא קדישא עמדו סחור סחור למיטתו, ובאו להזכיר אותו לפני אבי הקדוש, שביום קדוש זה היה עומד כל אותו היום בתפילה. כך שכב החולה מחוסר הכרה, עד לשמיני עצרת, ובסעודת היום באו להודיע לאבי הקדוש, שהחולה גוסס ונוטה למות. ענה אבי הק' ואמר: 'זכי יש בכוחי לחולל מופתים! אוכל לספר לכם סיפור!'

וסיפר: מעשה היה אצל הרה"ק רבי אורי השרף מסטרעליסק זי"ע, שכידוע היה מחזר אחר מצות "סנדקאות". פעם אחת הזמינו אחד מחסידיו ל'ברית מילה' בעיר פינסק שבליטא, נסע הרה"ק ובא לשבות בפינסק, ופינסק של אותם ימים היתה מבצרם של המתנגדים לדרך הבעש"ט, ומנהגו של הרה"ק מסטרעליסק לעבור לפני התיבה בקבלת שבת, ב'נוסח ספרד' כמנהג החסידים. חשש הרה"ק שהמתנגדים יתנכלו ויפריעו לו בעבודתו, משום כך עלה בלבו הטהור לצאת מגדרו, ולעשות מעשה פלא ומופת, בכדי להכניע את התנגדותם, ולהכניס מורך בלבבם, כדי שלא יאלץ לשנות ממנהגו. בפניא דמעלי שבתא, כאשר הלך הרה"ק לביהכ"נ, לתפילת מנחה וקבלת שבת, היה בא בדרך, ושמע קול צוחה בעיר. שאל הרה"ק לפשר הצעקה, והשיבו לו שישנו חולה גוסס הנוטה למות ל"ע, ואנשי ה"חברא קדישא" עומדים כבר ממעל לו. נכנס הרה"ק מסטרעליסק לבית הגוסס, כשהוא מלווה במשמשו, ופקד להביא לו צלוחית דבש עבור החולה. המשמש נחפז למלא פקודת רבו, ומצא אצל שכן גוי דבש וכפית, והגיש לרבו. משהבחינו בכך אנשי הבית, קמו והתריסו כלפיו, ובקשו למנוע בעדו, באומרם שחל איסור להזיז את הגוסס (עיין יור"ד סימן שלט סעף א, ובש"ך ס"ק ד).

אולם הסטרעליסקער זי"ע לא שת לבו אליהם, ותחב את הכפית עם הדבש, לתוך פיו של הגוסס, ולתדהמת הנוכחים, שירבב החולה את לשונו, וליקק את הדבש.

בראות המתנגדים מעשה ניסים לעיניהם נסוגו אחור, והרה"ק הוסיף לתת לחולה מן הדבש, כפית אחת כפית, עד תום כל הדבש בצלוחית. ויהי ככלות הדבש בצלוחית, קם החולה ממיטתו, ובא הרוג ברגליו, יחד עם הרה"ק לתפילה, כאחד האדם, בריא לחלוטין. ויהי לפלא. ובדבר הזה הטיל "השרף מסטרעליסק" את מוראו על המתנגדים, ותהי חיתתו עליהם, ולא הפריעוהו, כי נפל פחד קדושתו עליהם.

סיפור זה סיפר אבי ז"ל, - המש"ך הרה"ק מקאסאני בדבריו - וככלותו לספר, לקח חתיכת חלה ושלח לתיתה לחולה. סיים הרה"ק מקאסאני ואמר: "אינני יכול לומר שהחולה נתרפא מיד באותו הרגע, אך ב"שמחת תורה" בשעת ה"הקפות", הוא כבר היה בבית המדרש, ורקד את ההקפות".

סיפר לי הגה"צ ר' יהוסף חיים שענפלעד שליט"א אב"ד קרית הערצאג בבני ברק, שמעתי מהרה"ח ר' חיים טירנויער ע"ה, שפעם בא זקיני הרה"ק ר' יהוסף מקאסאן זצ"ל לעיר אחת ונתאסף שמה קהל גדול מכל העיירות שמסביב, וגם ר' חיים בתוכם, וראה איך שנכנסו חסידים אל הרה"ק וסיפרו לו שהנכרים שאלו אותם לפשר הדבר שהגיע קהל גדול כל כך של יהודים, וענו להם שזה ששה שבועות

שלא ירדו גשמים, על כן הבאנו את הטשאדא ראבינער שיתפלל שירדו גשמים, ולכבודו נתאסף קהל גדול.

אמר הרה"ק ר' יהוסף, כשהרבי (רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב) רצה לברך ברכהמ"ז היה אומר: נו לברך, כשהיו צריכים גשם היה אומר: נו מים לברכהמ"ז, והיה יורד גשם, וסיים הרה"ק ר' יהוסף, נא, מים לברכהמ"ז. וסיפר לי ר' חיים כשהלכנו אחר כך לטבול במקוה, כבר ירד גשם רב, והיה קידוש השם גדול מאוד לעיני כל הנכרים.

סיפר לי הגה"צ ר' מנחם ישראל מקאסאן זצ"ל שמעתי מאבי זצ"ל, הרה"ק רבי פנחס נתן מרודיק זצ"ל בנו של הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמאראנא זצ"ל לא נתברך בזרע של קיימא והזכיר את עצמו אצל אביו, אמר לו אביו, שילך להרב ממאד (היינו זקני הרה"ק רבי יהוסף מקאסאן זצ"ל, שהיה אז רב במאד), אם תוושע אצלו הרי טוב. נסע רבי פנחס נתן למאד אל זקני והזכיר עצמו לפניו. אמר לו, זקני אם תשלח לי סכין על ראש השנה, ואבצע ברכת המוציא בליל ראש השנה עם סכינך, אז תוושע. שלח הרה"ק ר' פנחס נתן סכין לזקני על ראש השנה. ובערב ראש השנה אמר זקני כמה וכמה פעמים להגבאי ר' ישראל אייזיק, ישראל אייזיק זה סכין, ישראל אייזיק זה סכין, היינו שיזכור להעמיד הסכין של רבי פנחס נתן על השלחן בכדי שיבצע ברכת המוציא עם הסכין, והגבאי אמר לזקני, למה צריך הרבי להזכיר אותי, הנני זוכר. אמנם זקני חזר על הדבר הרבה פעמים בערב ראש השנה כנ"ל.

בליל ראש השנה התפלל זקני תפלת מעריב (לפני העמוד) ואמר לדוד מזמור. אחר כך בא לערוך שלחנו הטהור, כשהגיע לברך ברכת המוציא הגביה את מכסה החלות (חלה דעקל) ולא ראה את סכיני של רבי פנחס נתן. גנח, והגביה שתי ידיו הק' וצעק נו!! הגבאי הבין מיד מה כוונת זקני, וברח תיכף להביא את הסכין. כשחזר במרוצה לזקני עם הסכין בידו, נפל הסכין לארץ ונשבר. אחר כך אמר זקני, מן השמים אין רוצים שיוושע ר' נתן בבנים.

סיפר לי הגה"צ ר' יהוסף חיים שענפעלד שליט"א אב"ד קרית הערצאג בבני ברק. שמעתי מהרה"ח ר' זכרי' עלעפאנט ע"ה שהיה בשעת מעשה, כשנישאה זקינתי (בתו של הרה"ק ר' יהוסף מקאסאן זצ"ל) לבעלה הראשון, ירד גשם רב ואי אפשר היה ללכת לחופה. קרא זקני הרה"ק ר' יהוסף להמחותן וניגש אל החלון ואמר, אני מבקש אצל השר של המים שלא יפריע לשמחה של ילדינו, ותיכף באותו רגע פסק הגשם.

סיפר לי הרה"צ ר' מנחם ישראל מקאסאן זצ"ל, הרה"ח ר' טובי' זינגער ע"ה סיפר לאבי זצ"ל, שפעם אחת עמד אצל הדלת כדי להכנס לזקני הרה"ק ר' יהוסף זצ"ל, אמר לו איש אחד שעמד אצלו אני נכנס אל הרבי עם פדיון גדול, ושאל אותו ר' טובי', לטעם הדבר. ענה לו, שאיש אחד היה רגיל לבא אליו בחלום ולהזמינו לדין תורה אודות איזה סכסוך שהיה ביניהם. כאשר סיפר זאת להרה"ק מקאסאן, אמר לו הרה"ק, תאמר לו שהנני פוסק שהתובע הולך אחר הנתבע, ואם יש לו דין תורה יבא אלי. כשאמר דיבורים הנ"ל בחלום להאיש שהתראה אליו, פסק מלבוא אליו, ועל כן בא עכשיו להרה"ק להכיר לו טובה וליתן לו פדיון גדול.

הרה"ק רבי משה מידנר זי"ע

יום ההילולא - כ"ג מרחשון

במוצאי שבת קודש היו באים אליו חסידים יחידים קבועים, להם נתן רשות כניסה ואחרים היו מנועים מלבוא אליו, ותמיד היו באים אליו אנשים בגניבה, כי התכופו עצמם מתחת גבם של היושבים הקבועים והיו מקשיבים לסיפורים שהיה מספר בדקדוק גדול שלא היה חסר אפילו דיוק קטן ממה ששמעם.

פעם היו שני בחורים בין אלו שהתגנבו בתוך החדר, והסיפור שר' משה סיפר עורר אותם לצחוק, ואחד אף צחק בקול, מיד הרגיש בו ר' משה ואמר: נו, לך תספר להם סיפורים, בחור אחד יתחתן (נדמה לי) בלופש והשני בושעטיל, ואחר כך יספרו לנשיהם הסיפורים של הזקן... וכך היה שאחד התחתן בלופש והשני בושעטיל.

בסקידל העיירה אשר בפלך גרודנא התגורר יהודי בעל בעמיו, ר' שמואל חיריג שמו, שהיה מחשובי החסידים ועתיר נכסין. את מיטב פרנסתו שאב ממפעל גדול לעיבוד עורות אשר בבעלותו. ביתו היה פתוח לרווחה לעניים ואורחים. גם ידו ולבו פתוחים בנדיבות. כשרבי משה מידנר זצ"ל הגיע מדי שנה לסקידל, כדי שימסרו אנ"ש לידיו את כספי ה"מעמדות" המובאים אל הרבי, נהג דרך קבע להתארח בצל קורתו. ר' שמואל העמיד לרשותו חדר מיוחד, בו יוכל לעסוק בעבודת שמים מתוך מנוחה והשקט, ולא הניחו כלל להתעסק בגביית הכספים. זכות וכבוד ראה לעצמו כשיעשה הוא במקומו את המלאכה. שנה אחת בבואו לסקידל, פגש רבי משה מידנר את ר' שמואל חיריג ברחוב, כשהוא מתרוצץ נבוך ומבולבל כלשהו. ברגע שראה את האורח חש ר' שמואל אליו, תפסו בידו עם המזוודה שהחזיק בה והוליכו לביתו, הכניסו אל החדר המיוחד שקבע למענו, ומרוב פיזור הנפש יצא מהר ונעל מאחוריו את הדלת. את המפתח שם בכיס מעילו ופנה ללכת החוצה. כשחלפו דקות מספר, תוך כדי הילוכו ברחוב העיירה, נבהל מפני עצמו: "מה עשיתי, אבוי לנפשי, הלא פשוט כלאתי את ר' משה?!" ותיכף חזר לביתו במרוצה, שיחרר את הצדיק מן ה"מעצר", ופתח לבקש בקול תחנונים שימחל לו. רבי משה, שהבחין עוד ברגע הראשון כאשר נפגשו, כי ר' שמואל שרוי במצוקה, השתדל להרגיע את מארחו ולפייסו בדברים. "הכל מחול לך" אמר "ואולם ספר נא אחי מה ארע לך, מדוע פניך לא טובים?"

פתח ר' שמואל את סגור לבו וסיפר במרירות, כי בשנה שחלפה סבל הפסדים קשים ונאלץ לסגור את מפעלו, וכתוצאה מכך התרושש מכל עושרו וירד מנכסיו, ירד כ"כ עד שאינו יודע מהיכן יביא טרף לביתו. והנה גם ילדה אשתו זה יומיים, וכל משק הבית מוטלת עליו, כי אנוס היה לפטר את עוזריו בגלל חוסר אמצעים, הנה יראה מר בטרקלין הבית שהעמדתי שם גיגית להרתיע חיתולים ולכבס, מבלי להכיר כלל את ה"מקצוע", כי לא הסכנתי בעבר להתעסק בכגון דא. לפתע פתאום ראיתכם ברחוב ונבוכו עשתונותי לגמרי. כיצד אקביל פניכם, ועזרה אין לי, גם כסף ל"מעמדות" אין לי, מה אעשה? מרוב טירדה ובהלה לא ידעתי מה בדיוק אני עושה, וכה יצאה המכשלה הזאת מתחת ידי, שנעלתי אתכם..."

"הירגע, יקירי" פנה רבי משה אליו במאור פנים "הסר דאגה מלבך ושמע לקולי" פתח וסיפר לו את הסיפור הבא שאינו כי אם מעשה שהיה.

מעשה באיש יהודי, והוא בן יחיד לאמו, שהתפרנס בהרחבה מניהול בית היין בכפרו. יום אחד קם לו מתחרה רציני, אשר לאט לאט הצליח להעביר ממנו את כל הלקוחות ולמשוך אותם אליו. במצב זה נשבר מטה לחמו ללא תקנה. נכמרו עליו רחמי אמו, שניסתה בכל דרך להביא טרף לביתו, אפילו הציעה את עצמה לשרת בבתי עשירים, אך בכל מאמציה העלתה חרס. גם כאשר התבונה למכור תפוחים בשוק, ובלבד שיהיה בבית בנה מה לאכול, לא הועילה. איש לא רצה לקנות אצלה, התפוחים נרקבו, ונאלצה להשליכם לאשפה. הרושם כאילו נחסמו בפניה כל הדרכים להושיעו. ותפכור האם את ידיה ביאוש: "עשיתי כל מה שביכולתי, ומעבר לכך..."

ויהיה בליל חורף אחד, בשעות הקטנות הגיע פתאום לביתו בבהלה משרת שנשלח מארמונו של "הפריץ" אדוני הכפר. מה הביאו? אותו ערב נערך בארמון נשף הוללות לפריצים מן הסביבה. הקרואים שתנו לשכרה. לגמו וסבאו מן היינות שהיו שמורים לפריץ במרתפו עד הטיפה האחרונה. שלחו, לכן, הפריץ השיכור שיקנה אצל המוזג היהודי הזה יינות נוספים. התנצל האיש: "הלא זה כמה חדלתי מכך, אין לי יין למכור לך מאומה". מיד חזר המשרת על עקבותיו בידים ריקות. אפס כי לא ארכה השעה והוא בא שוב בפקודת אדוניו השיכור, שהזהיר, כי אינו מוכן לקבל שום אמתלא ותירוץ. אם היהודי לא יספק לו מיד את היין המבוקש - יהרגנו. "גם אני יודע שיש לך יין" הוסיף המשרת "ראיתי בחצרך שורה של חביות... נסיתי לגלגל אותן והרגשתי שהן מלאות... מלאות... אם לא תמזוג לי מיד את היין ארצח אותך, כי כן צוית... " החביות שבחצר, לאמיתו של דבר, חביות ריקות היו, שארית מן הימים הטובים, ובשוליהן תמצית שמרים של יין. עכשיו נתמלאו מי גשמים שדלפו לתוכן. היהודי המוזג בצר לו, הבין היטב שאפשרות אחרת אין לו, וימלא למשרת כאשר ביקש בקבוקים גדולים ממי הגשמים שספגו טעם יין מן השמרים. הצטייד הלה בהם ויצא בזריזות אל משלחו. היהודי נשאר יושב בביתו אחוז פחדים מפני הבאות. הוא ידע היטב איזה עונש צפוי לו כאשר תתגלה התרמית. אך הנה כשחלפה שעה מועטת בא שוב המשרת כולו צוהל: הפריצים השיכורים גמעו בלהיטות את ה"יין" ואמרו שמעולם לא טעמו יין כה משובח. הפריץ המארח, שיכור כמוהם מצא, באותו רגע הזדמנות להתגאות בפניהם ב"יהודי שלו", היודע לייצר יין נפלא כזה, משופרא דשופרי, ולא נתקררה דעתו עד ששלחו הנה בפעם השלישית כדי לקנות את כל כמות היין שיש ברשותו. מחר ישלם לו עבורו ממיטב כספו. נפעם כולו, מבלי להבין מה מתרחש פה, מילא היהודי שוב בקבוקים גדולים מן החביות שבחצר והגיש למשרת. ויהי ממחרת כשהתפכח הפריץ משכרותו, הזדרז והורה לבן משק ביתו, כי בעקבות הנסיון המוצלח בליל הנשף, בו היללו כולם את יינו של היהודי, מנוי וגמור עמו לעזוב את היינן המתחרה ומכאן ואילך יקנו יינות רק אצלו. ובכן, כשמוע המוזג היהודי את דברי הפריץ, ידע בלבו היטב שלא יוכל תמיד לשווק לו מי גשמים... הרי לאו בכל יומא מתרחיש ניסא... אלא באותם טבין ותקילין שהפריץ שילשל עכשיו לידי פנה אל... מתחרו ורכש אצלו כמות גדולה של יין משובח והעביר לארמון. וד' נתן את חנו בעיני הפריץ, אשר הוציא לו מוניטין בקרב כל תושבי הסביבה, עד שהתחילו לקוחות רבים לפקוד מחדש את חנותו - ושוב זרחה לו שמש ההצלחה לאורך ימים. אמו הקשישה, המסורה, בשמעה וכראותה איך פתאום התהפך אצלו הגלגל לטובה שלא כדרך הטבע,

הביעה את רחשי לבה במלים פשוטות: "נסיתי לעזור לו בכל דרך שאפשר, הגיתי רעיונות, חשבתי כל מיני עצות ותחבולות, אבל פלא כזה שמי גשמים יהפכו ל"יין" לא העליתי בדעתי כלל..."

"ובכן" הפטיר רבי משה מידנר בשולי הסיפור "חזינו שאפילו במקום בו קצרה יד אנוש, לא יפלא מד' דבר... ודוקא ממקום שלא פילל איש תצמח ישועתך..." "אף הוא הורה לר' שמואל חיריג לצאת אל השוק, והעיסקא הראשונה שיציעו לו יעשנה, אפילו בידים ריקות, אפילו אם ההגיון האנושי ישלול אותה, כי ד' יצליח דרכו..."

בעקבות הסיפור והעצה ששמע מרבי משה מידנר זצ"ל, התעודד ר' שמואל ויצא אל השוק לעשות עסקים כשידיו ריקות, והוא סקרן לראות מאין יבא עזרו. ויהי אך יצוא יצא פגש ברעהו בן אומנותו, שכמוהו החזיק במפעל לעיבוד עורות, והלה צהל לקראתו: "מה טוב שמצאתיך ברגע המתאים, רצוני שנעשה ביחד עיסקא". אף סיפר לו בגילוי לב שהסתבך לאחרונה בעסקיו בצורה קשה. הוא הזמין כמות גדולה של עורות גלמיים, אך כשהוטלו לשריה בבורות הסיד התברר שרימוהו, ובמקום עורות סוסים כפי שהזמין סיפקו לו עורות של חמורים אשר לא יצלחו לעיבוד כלל ולרוב הם מתפוררים ונפסדים. אם לא די בכך, הרי הנזק הצפוי לו הוא בכפליים, שכן בגלל העורות הגרועים הללו שמילאו בורותיו אין באפשרותו לנצל את הזמן לייצור כלשהו בעורות המתאימים. אי לכך, מאחר שבורותיו של ר' שמואל בין כה וכה שוממים, בחפצו להציע שירכוש ממנו את הסחורה הזיבורית במחיר אפסי ויעבירנה אליהם. "אינך צריך לשלם לי כעת, תשלם לכשירחיב, ובלבד שתרוקן כעת את בורותי ואוכל לנצל את השטח..." אמר. ברור, אף בשפל מצבו הנוכחי לא היה מתפתה ר' שמואל ל"עיסקא" כזו, שרחוקה משכר וקרובה להפסד ודאי. אלא בהשפעת הדברים ששמע מרבי משה מידנר לא אחר לתת את הסכמתו חיש מהר העבירו פועליו של בעל הבורסקי את העורות הגרועים למפעלו של ר' שמואל, כפי שנדברו ביניהם. הפלא הגדול התרחש בימים הבאים, כאשר בניגוד לצפוי העורות לא התפוררו, תהליך העיבוד הצליח למעלה מן המשוער, ור' שמואל עלתה בידו למכרם כתוצרת משופרא דשופרי ברווח כפול ומכופל. הכסף שקיבל עבור העורות העמידו על רגליו מחדש. הוא המשיך בעסקיו כמקדם ותוך זמן קצר שב למעמדו הראשון.

לשנה האחרת, כשרבי משה מידנר פקד שוב את סקידל והתארח כמנהגו בצל קורתו של ר' שמואל, חקר ודרש מפיו איך מצב פרנסתו. סח לו ר' שמואל כל אותה השתלשלות ובגמר דבריו פנה אל רבי משה ברמז שקוף: "אנא בטובו, יספר לי שנית כזה "סיפור מעשה" ששמעתי מפיו אשתקד..." והשיבו: "לאו בכל יומא מזדמן סיפור כזה..."

הרה"ח רבי משה אברהם ברזובסקי זצ"ל

יום ההילולא - כ"ג מרחשון

הרה"ח רבי משה אברהם [ב"ר יצחק], אביו של (יבדלחט"א) כ"ק מרן אדמו"ר (שליט"א) [ה"נתיבות שלום" צוק"ל] מסלונים, ועליו אמרו שהוא התאהב מאד בשבת, ומנהגו היה שבכל ליל שבת לפני קידוש היה נכנס בחדר מיוחד שבביתו ושהה שם שעתיים עד שלוש שעות לפני האכילה ולמד שם, ואח"כ היה יוצא מחדרו והיו רואים עליו שנעשה גבוה עד מאד.

בכל יום לפני התפלה היה האדמו"ר הצעיר (מהרשד"י מסלונים הי"ד) משוחח עם ר' משה אברהם בפנינה של בית המדרש, שאף אחד לא היה נוכח שם, וראו בחוש שהיו מדברים בענינים גבוהים ברומו של עולם, והיו רואים על האדמו"ר הצעיר שהיו פניו משתנות בעת שיחתו אתו.

יום ההילולא שלו נקבע ליום כ"ג חשון, ביום ההילולא של רבי משה מידנער, וכ"ק אדמו"ר זצוק"ל מסלונים היה מספר תמיד בעת ההילולא שמדריגת האמונה היה אצלו בבהירות גדולה עד מאד, כאילו רואה הכל בעינים, כמו שמביא בספר חובת הלבבות שאפשר לראות בעין השכלי הרבה יותר מעינים של בשר.

הי' מעשה בשלהי מלחה"ע הראשונה שפשטו על עירנו גדודי חיילים פולניים, והם היו אז בשעות האחרונות לפני כניעתם ושררה אוירה של הפקירות גמורה. כמה מהם פרצו לבית אבא ז"ל לשם ביזה ושוד, וברגע מסוים גם העמידו את בני הבית אל הקיר באיומי מות. אני עצמי ברחתי אז מהבית, ואח"כ שאלתי את אחי הרנ"ז ז"ל איך התנהג אבא בשעה הקשה הזאת. ותיאר לי את שלוות נפשו שלא דיבר אתם מאומה ולא התעסק עמהם, אלא עמד בישוב הדעת וביקש להגיש לו כוס מים לברך עלי' שהכל נהי' בדברו. והסוף הי' שנתבהלו וברחו מהבית. ולשמע תיאורו הייתי ממש כמשתומם עד היכן מגיעה בהירות האמונה שלו, שגם כאשר חרב חדה מונחת על צווארו אינו נרתע ואינו מתבלבל כמלוא נימא בידעו שיש השגחה פרטית ואין לו כלל ממה להתיירא. תמיד ידענו שאצל חסידי סלונים האמונה היא יסוד היסודות, אבל כאן ראינו ציור חי למציאות העילאית של אמונה.

כ"ד חשון

הגה"ק רבי אברהם אזולאי זי"ע

יום ההילולא - כ"ד מרחשון

הגה"ק מוה"ר אברהם אזולאי זצ"ל. נולד בשנת ש"ל. גאון וחסיד מגדולי המקובלים, וזקיניו של החיד"א. מפורסם במופתיו. בשנת שע"ה עלה לארץ ישראל. כיהן כרב בעזה ובחברון. נפטר כ"ד חשון שנת ת"ד ומנו"כ בחברון. חיבר ספר "בעלי ברית אברהם", וכן, ספר חסד לאברהם, ועוד.

רבינו אברהם ב"ר מרדכי אזולאי, נולד בפאס שבמרוקו כשני דורות אחר גירוש ספרד. מקובל שרבינו נולד בשנת ש"ל בערך, וכך הוא מתאר את ימי ילדותו: "כל ימי גודלתי בין החכמים על ברכי התורה, ומנעורי הדריכוני יום ליום, מדי שבת בשבתו אביע אומר ולילה ללילה אחזה דעת... (בהקדמה ל"בעלי ברית אברהם"). ואכן, באותם ימים עדיין היתה פאס "עיר גדולה במעלה ותהילה, עיר של יקרים וחכמים אנשי סגולה מיוחדים". וכך כותב רבינו בהגיעו לעזה: "זכרתי ימים מקדם כאשר הייתי בימי חורפי בחלד עיר מולדתי פאס... ואני בקרב חכמים ושלמים (וכן רבי) [ואני] יושב בשבת תחכמוני להתחמם כנגד גחלתם בעמלה של תורה, בהויות דאביי ורבא". אולם גם תקופת הזוהר של יהדות פאס הגיעה לקיצה... יש לשער שעזב בעקבות המאורעות שהתרחשו בשנים שס"ד-שס"ו...

רבינו יצא לא"י דרך הים, "ודרך אניה בא לקפוטקיה, ויצאו ליבשה והניחו כל אשר להם בספינה ותיכף קם רוח סערה, ונשברה הספינה ונטבע הכל והיתה נפשם לשלל. ולזכור נס זה שניצולו עשה חתימתו דמות ספינה, וראיתי חתימתו ז"ל".

אז הגיע רבינו "אל המנוחה ואל הנחלה עה"ק קרית ארבע היא חברון... ותחי נפשי בחברת הדרת פינת יקרת שבטיה מחזיקי בדק ידי לומדי התורה ויודיעה... השלם העניו החסיד כמוה"ר אליעזר ארחא. ובעזרו עם העזר הא-להי זכיתי וחברתי חיבורי הגדול ספר קרית ארבע"...

אך גם כאן לא ארכה הטובה: "ויהי היום בשנת שע"ט נהפך לאבל מחולנו... ואמלטה אני וביתי לעיר הקדש ירושלים". בירושלים התגוררו אז היהודים שעזבו את פאס ועלו לארץ אחר הצרות שעברו בפאס. אולם המגיפה הכתה קשות קהילה זו ורובם ככולם קפחו חייהם בה. ע"כ חזר רבינו לחברון לתקופה קצרה. אז נדר נדר, אם יעשה ה' עמו חסד ויחזירהו לחברון, יכתוב ספר מכל החידושים שאסף במשך השנים "בשקידות העיון ובטירחא יתירה". אז הגיעה הישועה ממקום אחר: "שמע ה' בקולי ותעצר המגיפה מעיר עזתה אשר ליהודה תוב"ב ואמלטה שמה בי"ט לאב ומצאנו שם מעט רווחה". ושם בעזה, כתב ספריו "חסד לאברהם" ו"בעלי ברית אברהם". לאור כל זאת מובנת היטב הסיבה שקרא רבינו לספרו "חסד לאברהם", - "לזכור חסדי ה' אשר גמלני ומחרב מלטני"...

עם תום המגיפה חזר רבינו לחברון, שם, כנראה, נולדו ילדיו, ושם כתב את "אהבה בתענוגים" - פירוש המשניות.

בספר "זכרון ירושלים" מסופר: מנהג הישמעאלים שהולכים ביום שישי למערת המכפלה. והנה, הגיע פעם, בתוך שאר הערבים הבאים, פחה מאיסטנבול, הפחה התעקש מאד לראות מה יש בתוך המערה, וכאשר התכופף מעל פי הבור, ניתקה ממנו חרבו שהיתה מצופה זהב ואבנים טובות, ונפלה למעמקי המערה. אז גזר הפחה על הישמעאלים, כי ישיבו לו את חרבו, הורידו כמה ערבים ולא הספיקו להגיע אל תחתית הבור והוציאו מתים. כיון שראה הפחה כי הישמעאלים מתים והולכים, גזר על היהודים שיוציאו לו את חרבו, ונתן להם זמן ג' ימים. יהודי חברון הפילו ביניהם גורל על האיש שירד למערה, ונפל הגורל על רבי אברהם כאשר ראה שעליו נפל הגורל, ירד טבל, עלה ולבש בגדי לבן, כל הלילה ההוא ישבו עמו והיה דורש לפנייהם סתרי תורה בענין אברהם אבינו. בעלות השחר ביקש שיתפללו בעדו לבלתי יאונה לו כל רע. הלך למערת המכפלה, שם הורידוהו בחבל, והעלה להם את החרב והוא החל להתהלך במערה... פתאום פגש אדם ומרוב פחד קרא "שמע ישראל", האדם אמר לו: אליעזר עבד אברהם אנכי, ושאלו: איך באת לכאן? כאשר רבי אברהם סיפר לו, אמר: המתן ואקח רשות שתכנס. כשנכנס נגלו אליו האבות ולא רצה לצאת. אמרו לו שמוכרח לצאת, רק מחר יסתלק מן העולם ונשמתו תחזור...

חלפו שעות ומעל המערה עומדים וממתינים על רבי אברהם, התחילו לחשוש פן קרהו אסון, לבסוף העלו אותו שמח וטוב לב ויהודי חברון ששים ושמים לקראתו. רבי אברהם סיפר להם את כל אשר קרהו וכי למחר נשמתו יחזור אליהם... שוב ישבו לפניו כל אותו הלילה והוא דורש להם רזין דרזין, למחרת ביום כ"ד מרחשון שנת ת"ד, בעת עלות השחר ירד וטבל, עלה ולבש תכריכיו קרא קריאת

שמע ויצאה נשמתו הטהורה בטהרה, חלקת מחוקק ספון בעיר האבות, במערה, בבית העלמין הישן של חברון.

הגה"ח רבי מעשיל געלבשטיין זצ"ל

יום ההילולא - כ"ד מרחשון

הגאון הקדוש רבי הלל משה מעשיל גלבשטיין זצ"ל נולד ביום ה' בכסלו תקצ"ד בעיר ביאליסטוק... בשנת תר"ט, בהיותו נער בגיל 15, נסע בחשאי עם החסיד ר' אלעזר ביאליסטוקער אל הרה"ק רבי מנחם מענדל מקוצק זצ"ל. במשך מספר שנים בילה שם עם גדולי חסידי קוצק, ביניהם הרה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' זצ"ל.

כעבור מספר שנים שמע ר' מעשיל על חסידות ליובאוויטש, וביקש לנסוע אל כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק. לימים תיעד ברשימתו את ביקורו הראשון אצל ה'צמח צדק'.

"כשבאתי פעם הא' לקבל פני קדשו של אדמו"ר ה'צמח צדק' נ"ע, שאל ממני 'מאיזה עיר אתה'. אמרתי לו. אמר: 'איזה חסידים יש בעירך?' אמרתי לו: 'פוילישע חסידים' [=חסידי פולין]. ולא אמרתי לו כי הייתי קודם ערך י' פעמים אצל הרבי הקדוש מהר"מ נ"ע מקאצק, וע"י תשוקתי מצד שורש נשמתי ליסע לליובאוויטש לשמוע ממנו דא"ח, אך הייתי ירא שמא יקפיד הרבי.

"וכאשר נגמר בלבי ליסע לליובאוויטש ביום אחרון של פסח בהיותי בקאצק שנת תרי"ג, וישבתי בחדר החיצון של הרבי זצ"ל ולא היה שם שום אדם, וישבתי שמה ודאגה הי' עצורה במוחי וליבי במחשבה לבד: 'הרי נגמר בלבי לנסוע אחר הפסח לליובאוויטש כי תאבתי לשמוע דא"ח מפי קדשו, אולי ח"ו יקפיד הרבי הקדוש הזה'. שוב אמרתי במחשבה: 'למה יקפיד? אם הוא צדיק, יכול להיות עוד צדיק כמוהו, כמו משה ואהרן שקולין'.

ובהיותי יושב במחשבה זו בדאגה גדולה. פתח הרבי הקדוש זצ"ל, והי' צריך לעבור ג' פתחים מג' חדרים עד שהגיע לחדר החיצון אשר ישבתי שמה, ובבואו פתאום לחדר החיצון אשר ישבתי שמה נפל פחד ורעדה עלי בהיותי יושב במחשבה הנ"ל.

והתחיל הרבי הקדוש הנ"ל זצ"ל לדבר, ובתוך הדברים אמר: 'הוא חושב כי אני שמי מנחם מענדיל והוא שמו מענדיל, הוא גזירה שווה'. שוב חזר ואמר: 'אפשר באמת הוא גז"ש'. ובעודו מדבר נתקבצו שמה כמה חסידים לשמוע מה הוא מדבר, כי הי' סגור ומסוגר תמיד, וכולם היו הפלא בעיניהם מה מדבר הרבי ולא היו יודעים כוונתו. ומשם נסעתי לליובאוויטש תיכף.

וכל זה הי' פחד בלבי להשיב לאדמו"ר נ"ע, כאשר שאל ממני מה הי' הסיבה כי באת אצלי. אמרתי בלבי: 'אם אומר אליו כי הייתי בקאצק, אולי שואל ממני: אם כן, למה באת לכאן? מה אומר לו? וכי הרבי הקדוש הנ"ל לא יכול להיות רבי אלי?'. על כן העלמתי ממנו כל הנ"ל. וכששאל 'מדוע באת אלי', השבתי לו: 'למדתי ספר תניא'. ואמרתי: 'אם הכתוב בספר בוער בנקודת הלב כאש להבת שלהבת, ק"ו אם אזכה לשמוע מפי קדשו דא"ח"...

הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע

יום ההילולא - כ"ד מרחשון

בעת שנעצר רבינו הרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע ברוסיה ע"י הנק.וו.ד. היה אז בבית אביו הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, וכאשר רצו לקחתו עמם ניסה הרה"ק רבי שלמה למנוע זאת והתחיל לבקש מהם שיעזבוהו, והיה שם פטיש על הרצפה, וא' מאנשי הנק.וו.ד. לקח הפטיש ונתן לו מכה על הראש, ומהר"ש היה חבוש עם תפילין ופגיעת הפטיש היתה על התפילין של ראש, ואמנם קיבל מכה חזקה וירד דם אך לא נפצע קשה. - כשהגיע רבינו רג"מ למשפט האשימו אותו בשלשה סעיפי אישום. א. שהיה לו תלמוד תורה שלימד תורה לילדים בסתר. ב. שהיה לו מקוה טהרה בביתו. ג. שאירח אנשים בביתו - ועי"ז חשדוהו בריגול נגד רוסיה, וגורו עליו דין מות רח"ל. והשופט שהיה קומוניסט אחר שקרא את גזר הדין אמר לו בזלזול: היכן האלקים שלך שיוכל להוציא אותך מתחת ידי? אזי קם רבינו על רגליו וענה לו: היו הרבה יהודים שנהרגו חלקם ע"י החמלניקים וכו' (ופירט שמות של כמה מחבורות הפורעים שהיו בתקופה שלפניו), ואם הקב"ה רוצה שאהיה נתון בידכם למיתה אזי אכן אמות על ידכם, ובאם אין רצונו בכך לא תוכלו לעשות לי מאומה. התדהמה בבית המשפט היה עצומה, כי מי פילל ומי מילל אשר ברוסיה ועוד בבית המשפט יתריסו כך נגדם, והשופט ברוב חמתו ציוה לו לבא עמו לחצר, ודרך את נשקו ואמר לו להסתובב לקיר, רבינו קיבל על עצמו דין שמים באהבה והתכונן לעלות במעלות קדושים, וברגע האחרון באה לחצר בתו של השופט וכשראתה מעשה אביה, נודעזעה וצעקה: אבא! תפסיק, אתה לא מתבייש, אין לך מה לעסוק אלא להרוג יהודי בזוי, זה בכלל לא לרמה שלך, תעזוב אותו זה לא מתאים לך! והשופט נכנס בחזרה פנימה, ויאמר אח"כ לרבי גדליה משה: דע לך שלולא הבת שלי כבר לא היית פה, היא הצילה אותך! לא האלקים שלך... לאחר מכן העבירו את משפטו של רבינו לעיר אחרת ובינתיים פעל רבינו מהר"ש מבחזן להמתיק את גזר דינו, ואכן לאחר פעילות עניפה במידה שהיתה אפשרית ברוסיה הקומוניסטית "המתיקו" את הגזר דין מות למאסר עולם בסיביר עם עבודות פרך. (הרה"ג ר' שמעון רובין ונ"ל)

בשנת תש"ח חלתה הרבנית הצ' ע"ה [אשת הגאון רבי חיים ברים זצ"ל] בחולי קשה... סיפר לי הרה"ח מו"ה ר' יצחק צבי פרייא זצ"ל בן הגאב"ד דשוראן זצ"ל שגר סמוך מאוד לביתו של האדמו"ר הרה"ק רבי גדלי' משה מזוועהיל זצוק"ל בנו של האדמו"ר הרה"ק רבי שלמה זצוק"ל: באחד הימים הגיע הגה"צ רבי יחזקאל טויסיג זצ"ל [אחי הרבנית] אל בית רבי גדלי' משה זצוק"ל ואמר לו שהגיע בשליחותו של הגה"ק רבי יוסף צבי דושינסקי זצוק"ל גאב"ד ירושלים ומרא דארעא דישראל שמבקש מהרבי לשנות את השם של אחותו הרבנית הצ' שגבר עליה חוליה ביותר והיא צעירה לימים בת עשרים ושש וטפלי' תלויה בה. ניסה הרבי להתחמק ואמר וכי מי אני שאוכל לשנות את השם?! האבא [הרה"ק רבי שלמה] יכול היה, אולם אני?! חזר רבי יחזקאל אל הגאב"ד ומסר לו את דברי הרבי. שלחו הגאב"ד שוב אל הרבי וציוה לומר לו שבגזירת מרא דאתרא הוא מצוהו לשנות את שם החולה. בשמעו את דבריו נענה הרבי ואמר: "שתקרא רוחמה הינדל". וכך, כמו כלאחר יד וללא שום נוסח מיוחד שינה את שמה, הוסיף הרב פרייא זצ"ל וסיפר: זה היה בתחילת הלילה. כל הלילה לא עצם הרבי את עיניו הוא ישב ואמר תהילים בבכיות ובתחנונים. למחרת עם אור בוקר כשנכנסתי לביתו קרא לי הרבי ואמר: "פרייא פרייא, נדמה לי שהוטב לה". הוסיף ואמר לי שפתח ספר נ"ך

ועלה נגד עיניו הפסוק [ישעי' מג ג]: "נתתי מצרים כפרך", - "מען האט איר אויס געביטען" עכ"ד. ואכן מיד הגיע הגה"צ רבי יחזקאל והודיע לרבי שהוטב לה. מילת "אויס געביטען" משמשת [בשתי לשונות], א. משמעות של "פעלנו עליה" בתפילתינו, ב. לשון חילוף ושינוי, וראה ברש"י שם כי אני ה' א' קדוש ישראל מושיעך נתתי מצרים כפרך, וגו' והם היו לך לפדיון, וכו' ואתה בכורי נצלת, ע"כ, וראה שם במצודות פי' כפרך, ענין פדיון.

סיפר לי הגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל, כמה שנים לאחר נישואי עדיין לא נושעתי בוש"ק, אמר לי חותני הרה"ג ר' שמעון הלל שלעזינגער ז"ל, רצונך להיוושע, הכנס אל הרה"ק ר' גדליה משה ותן לו מטבע, דהלא אין לו לחם לאכול. נכנסתי אליו והבאתי לו עשרה פונט (שהיתה מטבע גדולה בימים ההם), ולשנה נושעתי בבת.

שמעתי מאמור"ר הרה"ג ר' שמעון רובין זצ"ל יד ימינו ומקורבו של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, והיה חברותא של הרה"ק רבי גדליה משה זי"ע, אשר רבי גדליה משה סיפר לו שבאחד הימים בסיביר ישבו שם שני קצינים ושיחקו במשחק השח, ובאמצע נתקעו ולא ידעו עצות בנפשם האיך לעבוד שלב נוסף במשחק, והתעמקו מאוד, רבינו שעבר בסמוך שם לב למתרחש, וניגש בחשאי לשני הקצינים ויאמר להם שאם יעשו מהלך כך וכך אזי אפשר להמשיך במשחק. הם התפלאו לשמוע ולראות אשר עצתו של יהודי זה "הציל" להם את המשחק, ומאז נתנו לו תנאים מיוחדים במאסר, והם שהיו בחשאי גם סוחרים בשוק השחור כשהסחורה הגיעה לסיביר וכו' נסו לתווך כל מיני דברים דרך רבינו והסכימו ביניהם על הסכם של חצי לי וחצי לך, ורבינו יעץ להם בזה, ואת הכסף שהרוויח מהם שלח למוסקבה בחשאי עבור ה...תלמוד תורה שלימד שם ילדים במחתרת. - בא' הימים בהתקרב ראש השנה ביקש רבינו מהם שישגיגו לו שופר, הם שהיו לו הכרת הטוב ורצו ג"כ להרוויח ע"י מטובת הנאה שהיה להם מעצותיו של רבינו השיגו לו את השופר המבוקש, וביום ראש השנה רבינו ישב בתאו והתפלל ולא יכול היה לתקוע, כי באם היה תוקע היה אחת דתו למיתה רח"ל, והתפלל בתחינה לרבש"ע שיעזור לו שיוכל לקיים מצות היום, וממש לפנות ערב עמד והתפלל מנחה וביקש שיעשה עמו הקב"ה נס ויוכל לתקוע, באותו שעה התקיימה הטיוול היומי, אך רבינו לא יכל לתקוע כי היו גם שומרים בתוך בנין הכלא, וגם היו שומעים בחוץ, ורבינו עומד ומתפלל ומבקש ישועה טרם יפנה היום, ואז קרה הנס, כמה מהאסירים החלו להתפרע בחוץ, ונהיה שם רעש גדול, והשומרים יצאו כולם להשליט סדר והאסירים רצו וצעקו ושרקו בקולי קולות, ורבינו מצא שעת הכושר ומיד הוציא את השופר ובירך בדביקות ובכוונה את הברכות ותקע ל' קולות.

כ"ה חשון

הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זי"ע

יום ההילולא - כ"ה מרחשון

רבינו הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זצוק"ל הפליא פעם את הרה"ק ר' נפתלי ליזענסקער זי"ע שהי' צדיק גדול והי' יכול לעשות טובות לישראל, ושהי' לו כח המעצר שלא רצה להיות רבי, ובפורים

היו יכולים לפעול אצלו הכל, ובאו אליו עורים וחרשים ל"ע שלא דברו ולא שמעו וכו' וכולם נוושו אצלו אז ע"כ, זי"ע.

שמעתי מהרב מסטיטשין הגה"צ רבי יהודה זצ"ל, שאצל הה"ק ר"נ מליזענסק היו באים בכל פורים אליו אנשים שהתחפשו בתחפושות ושמחו שם. שנה אחת ישב עם אנשיו בפורים, ולא באו המתחפשים, ושאל איפה המה המתחפשים, אמרו לו שלא באו, ויאמר הרה"ק 'אם המה לא באו – אנחנו מתחפשי', הי' לו קאפטן של זקיננו (הר"ד אלימלך) ולבשו, ונטל קופסת הטאבק של כסף בידו, ושחק המשחק כמו שהרב"ס היו עושים. הרבי"ס הקטנים היו נוהגים לנסוע עבור כסף על פני הכפרים עם גבאי, והי' הגבאי נוהג לירד מן העגלה ולהכריז יש כאן רבי, ויכולים להיוושע, וכן עשה גם הה"ק ר"נ, דפק על קופסת הטאבק והלך על פני בית מדרשו, והכריז יש כאן רבי, ומי שרוצה להיוושע יכול להיוושע, ושימח את העם. הי' שם אחד שאשתו היתה לה ר"ל סטראוק ולא היתה יכולה ללכת, צוה לבניו בעלי זרוע שיביאו את אמם לבית המדרש, ואכן הביאו אותה עם מטתה לתוך בית המדרש, והכריז אז האיש אני רוצה להיוושע! והראה על מטתה, וצוה לה הה"ק שתקום, ומיד קמה ממטתה והלכה כאחד האדם. ועד מהרה נפוצה השמועה מהמופת הגדול, ונהרו כולם לתוך בית המדרש של הה"ק, אז חלץ הה"ק את הקאפטן ואמר: מספיק להתחפש!

נוראות יסופר על הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זי"ע, כי הנה בליזענסק קברו את הרבי ר' אלימלך בחדר אחד, וכנסתלקו בניו (הרה"ק רבי אלעזר, רבי אליעזר ליפמן, ורבי יעקב ממעליץ זי"ע) לא העיזו להכניס אותם ולקברם אצל אביהם, רק בחדר הסמוך, וכשנפטר רבי נפתלי לא היה מקום לקברו בחדר השני ולא ידעו מה לעשות, קם הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע [נינו של הרבי ר' אלימלך, ואחינו של רבי נפתלי] על רגליו ונכנס לחדר השני והכריז: "אם תפנו ותעשו מקום עבור הנפטר הרי טוב, ואם לאו אקברהו בחדר הסמוך ליד זקיננו הרבי ר' אלימלך, ואף הוא לא יכעס ע"ז", ומיד נתחולל הפלא שנהיה מקום לקברו.

הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייא זי"ע

יום ההילולא - כ"ה מרחשוון

סיפר הרה"ח ר' נתן גרינברג ז"ל: אחרי המלחמה הגיע לאיטליה לתקופת מעבר, עד שהיגר משם למדינה אחרת, ועדיין לא זכה אז לפרי בטן. והנה באותו זמן הגיע כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע למדינה זו (ראה "אור הצפון", קובץ יד עמ' צ-צ"ה), ויעצו לו ידידיו להזכיר את עצמו לישועה אצל כ"ק מהר"ם זי"ע. בתחילה היסס אחרי שלא היה חסיד בעלז, אבל גברו עליו הפצרות מרעיו ונכנס אל כ"ק מהר"ם זי"ע להתברך. שאל אותו כ"ק מהר"ם: "לאיזו מדינה יש בדעתך להגר מפה?" והשיב, כי בדעתו לנסוע לאחת ממדינות ארצות הברית, כיון שיש לו שם קרובי משפחה. אמר לו כ"ק מהר"ם: "סע לארץ ישראל, ואני אומר לך שיהיה לך בן זכר". ואכן, הוא עלה לארץ ישראל, ואף שכבר באו בימים, נפקדו בבן זכר, בשעה טובה ומוצלחת, ונקרא שמו בישראל: מאיר שלמה (כיום מעסקני חסידי גור בארץ ישראל). והיה ר' נתן ז"ל מספר תמיד בהתפעלות על הדברים שיצאו מפה קדשו בבטחה כזאת.

סיפר לי הרה"ח ר' מרדכי פרידמאן נ"י מבארא פארק מופת גלוי שראה בעצמו בימים הנוראים דשנת תש"י בעת ששהה הגה"ק מבילגורייא בעיר רומא במסגרת מסעו בשליחותו של אחיו מרן מהר"א זי"ע לחיזוק שארית הפליטה בארצות אירופה. וגופא דעובדא הכי הוה: הגה"ק מבילגורייא לא הספיק להגיע לא"י לפני הימים הנוראים, ונשאר בעיר רומא ואת תפילות ראש השנה ערך יחד עם הרבה אנשים מפליטי המחנות ששהו שם בעת ההיא. והנה לפני תפילת מוסף נגשו אליו כמה אנשים ואמרו לו שליד המים מקום שבו צריכים לומר תפילת 'תשליך' מתקיימת היום איזה צרמוניה, והמקום מלא וגדוש בגויים עד שבלתי אפשרי יהיה להגיע לשם, נענה הגה"ק מבילגורייא ואמר: 'עה, עד תשליך לא יהיה שם אפילו גוי אחד', והנה ראה זה פלא, בעת שהתפללו תפילת מוסף [הגה"ק מבילגורייא התפלל אז לפני התיבה] החלו לפתע לרדת גשמי זעף ללא הפוגה, עד שבלתי אפשרי היה כלל להיות בחוץ, וכל הגויים שהתאספו במקום המים התפזרו בזריזות והלכו לבתיהם, עד שבסיום תפילת מוסף אכן לא נשאר שם אף גוי אחד, הגשמים פסקו, וליהודים היתה הרווחה.

כ"ז חשוון

הרה"ק רבי לייביש מרדכי משינאווא זי"ע

יום ההילולא - כ"ז מרחשוון

איש אחד בקרקא היה לו גידול סמוך למוח, ויעץ לו הרופא להסירו על ידי ניתוח. שאל את הרה"צ רבי שם קלינגבערג אדמו"ר מזאלישיץ זצ"ל הי"ד, ואמר שלדעתו יחתכנו, אך מקודם ישאל את דעת הגה"ק רבי לייביש מרדכי משינאווא. שאל לו, והשיב: חלילה, רק צוה לו לנסוע לעיר הבירה ווינה. הרה"צ מזאלישיץ התפלל על כך, כי הלה היה רופא מפורסם. אך אף על פי כן צוה להחסידי הנ"ל לציית לדברי רבינו, ולנסוע לווינה. נסע לשם והלך לרופא גדול מפורסם, והלה צעק: חלילה לחתוך, כי הגידול הוא גיד מחלקי המוח ואם יחתכנו ימות.

סיפר לי הרה"ח ר' יאשע שפירא ז"ל שמעתי מש"ב הרה"ח ר' מענדל גראס ע"ה, שאביו הרה"ח ר' מיכל ע"ה נחלה פעם מאד [הוא היה מקורב מאד להרה"ק ר' משה משינאווע זצ"ל, סיפר לי הרה"ח ר' יוסף יהושע פרידמאן ע"ה שהיה בעת שאמר הרה"ק ר' משה'לע לר' מיכל בעת מלחמת העולם הראשונה בעיר ווינה, אילו הייתה לי קצת קאשע (דייסה) הייתי אוכל (כידוע שהרה"ק ר' משה'לע כמעט שלא אכל כלום, והי' מקיא כל מה שאכל, ובפרט בעת המלחמה לא היה אוכל מחמת צרות ישראל), ואז היה קשה מאד למצוא קאשע, אבל ר' מיכל המציא לו. החסידים חשבו שמי יודע כמה יאכל מהקאשע, ולבסוף כשהביאו הקאשע לאחר טירחא ויגיעה גדולה אכל הרה"ק שנים או שלשה כפות ומהנשאר חילק שיריים], שלח בנו ר' מענדל מברק להרה"ק ר' לייבוש מרדכי משינאווא זצ"ל.

ביני לביני נחלה אביו יותר עד כדי כך שאנשי החברה קדישא הגיעו לביתו, והדליקו נרות, פתאום הגיע מברק מהרה"ק ר' לייבוש מרדכי בשפה הפולנית בזה"ל, "האבא לבטח יבריא", ר' מענדל החביא את הדילוג-רב בחיקו, כדי שלא ייגרם חילול השם, דהלא אביו גוסס, ובמכתב כותב הרבי שבוודאי יבריא, אמנם תיכף כשקיבל את הטעלעגרם ראה שינוי על פני אביו, ואחר כך ביקש לטעום מעט.

החברה קדישא כיבו את הנרות ונשמטו משם אחד אחד, ואחר זמן מה ירד ר' מיכל ממטתו וחי עוד שבע שנים.

יהודי אחד שלח מכתב להגה"ק רבי לייביש מרדכי משינאווא עם בקשה שיתפלל על אביו החולה ל"ע. אחר כך שלח להודיע לרבינו שכבר הוטב מצבו, אך רבינו צוה להשיב שזה אינו, כי אביו עדיין חלש מאד [והיה לו טובה מזה]. (מפי הרה"ח ר' שמואל ניימאן בעל העובדא)

הרה"ק ר' לייבוש מרדכי משינאווא זצ"ל היה מפורסם לבעל רוח הקודש, דודי הגה"צ ר' חיים בן כ"ק זקני הגאון מראדומישראל זצ"ל היה מסתופף אצלו, אמר שראה אצלו בעל שמס'קע מופתים.

הוא היה גר בקראקא, והגיע פעם לצאנו באומרו שברצונו להטמן ליד זקינו הרה"ק הדברי חיים זי"ע ואכן הסתלק שם ונקבר שם. דכירנא מה שסיפר דודי הנ"ל: שליוה את הרה"ק ר' לייבוש מרדכי פעם לרכבת, ועד שהגיע לתחנה כבר איחרו המועד, והרכבת נסעה לדרכה, ולרכבת הבאה היה צריך להמתין עוד כמה שעות. וניגש אליו דודי ר' חיים הנ"ל ואמר לו שכדאי לחזור לעיר שהרי צריך להמתין כאן כמה שעות, והפטיר הרה"ק ר' לייבוש מרדכי, לא, הרכבת תחזור לכאן, ולא עברו עשר מינוטין, ואכן הרכבת חזרה, ונודע שהבחין הנהג הקטר שם שלא לקח איתו די פחמים שנצרך לנסיעה. והיה זה פלא שהרי כבר עשה הנסיעה רבות פעמים, וידע כמה פחמים צריך לקחת לנסיעה כזאת.

החסיד ר' איציקל ענגלענדער ע"ה היה לו ניירות ערך שקורים "אקציעס", ואחר מלחמת העולם הראשונה ירדו האקציעס הרבה מאוד, ור' איציקל רצה לשמוע חוות דעתו של הגה"ק רבי לייביש מרדכי משינאווא אם למכור האקציעס, ולא השיב לו מיד, אחר זמן הלך רבינו לציון אביו הרה"ק רבי משה משינאווא, והזכיר אותו שם, ונתגלה לו אביו בחלומו, וצוה לו שר' איציקל הנ"ל לא ימכור את האקציעס עד יום פלוני. והנה האקציעס התחילו לעלות מעלה מעלה עד יום הנ"ל, ואז מכר את הכל, ותיכף אחר כך ירדו שוב מטה מטה.

איש אחד הזמין את הגה"ק רבי לייביש מרדכי משינאווא לבית המשפט כדי לחייבו שבועה על דבר מה, וזה גרם לו צער רב. נכנס לבית המדרש של הרמ"א בקראקא (כשהיה דר כבר בקראקא), והכריז: הנה יש בית דין בישראל, ואיש פלוני מכריחני לישבע. נו, נו, נו. בלילה (או בלילה של יום מחרתו) נתעלף האיש. אז שלח לפייס את רבינו וחזר מההזמנה.

הרה"ח ר' יצחק הכהן ענגלענדער מצאנו ז"ל שדבק בכל מאודו ברבי לייבוש מרדכי ולא זו כמלא נימא מבלי ברכתו, סיפר אודות רוח קודש גלויה שראה אצל רבו הקדוש: היה זה בעת שניהל משא ומתן אודות עסק מסוים בו נדרש לעצת רבו, ולפיכך כתב אליו מכתב מפורט בענין זה. והנה להפתעתו קיבל בחזרה אגרת תשובה וזו לשונה: "הלא בתך בהריון, ובאם ח"ו, לא תרגיש בטוב ויתקפו אותה חבלי יסורים אזי תקרא אליה את הפרופסור אמאיזען ותבקשו שירשום לה במירשם זריקה פלונית" - - - וסיים את אגרתו "זימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה" - - -

נחרד ר' יצחק למקרא תשובה מופלאה זו שלא ממין השאלה, ושמר את הדבר בלבו. כעבור תקופה קצרה נתקפה בתו יסורים בכל גופה, ור' יצחק קרא את הפרופסור אמאיזען וביקשו לרשום את הזריקה שהורה רבו. לאחר הבדיקה הביע הרופא את התפעלותו כיצד זה ידע ר' יצחק כי יש לרשום את הזריקה הזו למחלתה. סיפר לו ר' יצחק כי הרבי משינאווא הורה לו כן, וישתומם מאד על המעשה

- - - ואכן ברכת קדשו של הרבי נתקיימה במלואה, ולבתו נולדו תאומים בריאים ושלימים. (הרה"ח ר' יוסף שפירא מפי בעל העובדא)

סיפר לי הרה"ח ר' יאשע שפירא ז"ל, שאביו הרה"ח ר' חיים ע"ה היו לו חלומות מבהילים שמזה היה צועק באמצע הלילה, ונתעוררו כל אנשי ביתו, כן היה למשך שנים, פעם אחת סיפר להרה"ק ר' לייבוש מרדכי משינאווא מזה, אמר הרה"ק, עה, זה כלום, ויותר לא חלם כנ"ל.

הרה"צ רבי יקותיאל יהודה ממלא מקום אביו הרה"ק רבי לייבוש מרדכי משינאווא זצוק"ל באדמו"רות שינאווא. התגורר בצאנז, והיה חתנו של רבי שמואל שפירא מרעדים, בן רבי מנחם פנחס מלאנצהוט, נכד הבני יששכר זי"ע. מסופר עליו כאשר שהה בשנות הזעם בפשעמיש ונכנס לעריכת שולחנו, ראה שהנרות מטפטפים ונמסים. עמד וסיפר שפעם בבוא אביו הרה"ק רבי לייבוש מרדכי לשולחנו הטהור וראה שהנרות מטפטפים, פתח ואמר שקרה פעם אצל אביו שהנרות התחילו להתמוסס ונענה אז אביו ואמר: "אם הנרות יכבו, אז השבת תאיר בעדנו" ולבסוף האירו הנרות עד תום הסעודה כולו... והמשיך רבי לייבוש מרדכי ואמר: "בנוהג שבעולם כשרואין נר מטפטף נותנין תחתיו חלה לרגע קט והטעם הוא: כי בכך מראים שהנרות הודלקו רק לכבוד שבת, וא"כ מן הראוי שידלקו כהוגן ולא יכבו במהרה, - ואנו הלא הדלקנו נרות לכבוד שבת וראוי אפוא שיאירו, ואם אמנם יכבו הנרות אזי תצטרך השבת להאיר לנו" - ואכן דלקו הנרות עד אחר עריכת השולחן, וסיים רבי יקותיאל יהודה ואמר: "אף אנו הדלקנו הנרות לכבוד שבת ואם יכבו אז תצטרך השבת להאיר לנו", והעיד הרה"ח ר' אהרן ברוך ענגלענדער שרק בעת אמירת "יראו את ה'" שבסוף ברכהמ"ז כבו הנרות.

כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל

יום ההילולא - כ"ז מרחשוון

סיפר לי הרב מאיר גרוסמן מעשה פלא שסיפר לו בעל העובדא: פעם אחת היה באנטוורפן ורצה לנסוע לארה"ב, ברם כיון שלא היה דובר אנגלית לקח עמו לקונסול של אמריקה אדם דובר אנגלית שיסייע לו לסדר הויזה, אולם לדאבונו אדם זה שהיה צריך לשמש כמתרגם לא היה פיקח גדול ולא השיב לקונסול כנדרש, ועל כן החליט הקונסול שכנראה אם המתרגם לא מדבר לענין משמע מזה שמשהו פה לא כהוגן, ועל כן סירב לתת את הויזה.

ויהי בראותו זאת הלך לאדמו"ר רבי יעקב לייזר זצוק"ל מפשעוורסק וסיפר לו את כל הדברים, נענה האדמו"ר ואמר: מה יכול אני לעזור לך? יש לי רק עצה עבורך לפנות לרבי שלי אולי הוא יעזור לך. שאל האיש מי הרבי? השיב האדמו"ר, הרבי שלי הוא רבי מאיר בעל הנס, והוסיף ואמר: דע לך, שכל הכסף שיש לי פה אני נותן בשביל ר' מאיר בעל הנס.

לאחר שנתן הנ"ל סכום מסוים לצדקת רמב"נ, ציוה לו האדמו"ר שלמחרת ילך לקונסול בשעה שמונה בבוקר, ולמרות שידע שמקבלים קהל רק משעה 10, שמר פקודת האדמו"ר והגיע לשם בשעה מוקדמת וחיכה בחדר ההמתנה, כעבור זמן מה בא אחד הפקידים ושאל בשם הקונסול: האם נמצא פה אדם בשם זה וזה, שהיה כאן אתמול? כמוכן שהשיב שאני הוא שהייתי פה אתמול. מיד הכניסוהו לחדר הקונסול ושם קיבל תיכף את הויזה, לתדהמתו סיפר לו הקונסול שבלילה בא אליו זקן אחד

בחלום ואמר לו: מדוע סירבת לתת ויזה לאיש זה שהיה אצלך היום האם הוא אשם בגלל שהמתרגם לא ענה כהוגן? ולכן נתתי לך כעת את היוזה.

לאחר מכן הלך תיכף ומיד להאדמו"ר הנ"ל וסיפר לו את כל השתלשלות הדברים ואת המופת הגדול אשר היה לו, אמר לו האדמו"ר: שלא כדאי לו לספר את זה משום שהאנשים יהיו אומרים שיש לו דמיונות...

שמעתי מהגה"צ ר' משה אהרן רייך שליט"א: פעם היה חותנו האדמו"ר הרה"צ מהרי"ע מפשעווארסק זצ"ל בארה"ב, אצל האדמו"ר הרה"צ מהרצ"ה הורביץ מספינקא זצ"ל, ואחת מצאצאיו היתה בסכנה בקושי לידה, והתחילו יחדיו להתפלל, ואחר אמירת איזה מזמורי תהילים הפסיקו הרה"צ מהרי"ע זצ"ל באומרו להאדמו"ר מספינקא מזל טוב שכבר נושעה. לתמיהתו השיב שראה שתפלתו שגורה בפיו והרגשתי שבא הישועה, ונתאמת הדברים לרגעים.

סיפר לי רמ"ד שטערן שליט"א, ממשפחת הסופרים הגאונים העליונים הכת"ס החת"ס, הגרעק"א ולמעלה בקודש זי"ע. שפעם ביקר אצלו רופא נכרי מבליגיא, וסיפר לו הרופא, שהוא רגיל לבקר את הרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זצ"ל מדי יום ביומו יום ועושה לו טיפולים. פעם נעדר יום א' מלבוא אליו, ועל שאלת הצדיק לסיבת העדרו, השיב לו שביקר בביה"ח עם אשתו. פתח הצדיק את פיו ואמר לו: אשתך מעוברת, וכבר יש לך שתי בנות, ועתה יולד לכם בן זכר, ותמול אותן.

הרופא הנכרי חשב שמדבר בלא דעת רח"ל כי הוא זקן וחולה, אמנם אחר כך נתברר לו אמיתת הדברים, כי מעוברת היא, וכתום חדשי העיבור נולד לו בן זכר. אחרי כמה חדשים נולד לו מיחוש על העור, והוצרכו להסיר עור הערלה. הנכרי סיפר זאת בפלאות.

סיפר לי חתד"נ הגה"צ רבי ברוך כהנא שליט"א מספינקא אנטוורפן, שפעם אחת בסוף ימיו של הרה"ק מהרי"ע זי"ע קרא לו עשיר אחד משכונת מאנסי יצ"ו שרוצה לקבל ברכת קודש מחותנו הרה"ק מהרי"ע זי"ע לרגל כניסת בנו לעול התורה והמצות באותו ערב, וביקש ממנו שיכנס אל הקודש פנימה אל חותנו להזכירו לטובה. הגה"צ הנ"ל נענה לבקשתו אך כאשר נכנס השיב לו רבינו שבתפילין פסולים לא יצא מצות תפילין, וחזר בו עוד הפעם שהגביר ממאנסי מבקש ברכה, ורבינו חזר עוה"פ שבתפילין פסולים לא יצא, וכן עוה"פ. אמר הגה"צ ר' ברוך להגביר שניסה כמה פעמים ובכל עת אמר חותנו כנ"ל, והוסיף לו ואמר אם הנך חסיד, תלך אצל סופר לבקר את התפילין של בנך, וכן עשה תיכף ומיד, ולתמיהת כל מצא שהתפילין היו פסולים לכתחילה.

כ"ח חשוון

הרה"ק רבי ליבער מברדיטשוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ח מרחשוון

המגיד הק' רבי אליעזר ליבר מברדיטשוב זי"ע נולד בערך בשנת תכ"ח, לאביו הרה"ק רבי אברהם אשכנזי זצ"ל, שבא ממגורשי העיר קראקא שהיתה אז ממלכת פולין, ובא לעיר בוסטרון הסמוך לעיר בארדיטשוב, בן הרה"ק רבי שמואל, בן הרה"ק המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרפאליע

זי"ע (שנהרג עקה"ש בשנת ת"ח, ומנו"כ באמצע העיר אוסטרפאליע), בן הרה"ק רבי פסח מקוריץ, חתן הרה"ק רבי שמשון מקרעמניץ - אחי מהר"ל מפראג, בן רבי בצלאל, בן רבי חיים מוורמייזא, בן בנו של הרה"ק רבי יהודא לוואי הזקן מפראג, נכד רב האי גאון ורב שרירא גאון שהתייחסו למשפחת מלכי יהודא עד אדונינו דוד המלך ע"ה.

בין קהילות ישראל המעטירות והחשובות ביותר במזרח אירופה נתיחד מקום של כבוד והערצה לקהילת ברדיטשוב מאז הווסדה, העיר שהיתה מיושבת כמעט כולה ביהודים, מנתה בעת תפארתה ששים אלף נפשות ישראל והיו שנים שהיתה הקהילה השניה בגודלה ברוסיה, העיר היתה מלאה ביהודים יראים ושלמים תלמידי חכמים מופלגים חסידים ואנשי מעשה שמילאו את עשרות בתי כנסיותיה ובתי מדרשיה אשר היו פרושים בכל רחבי עיר זו.

סיפור ייסוד מקום זה לעיר קשורה בדמותו הפלאית של הצדיק הנודע רבי ליבר הגדול זצוק"ל שחי ופעל בזמן הבעש"ט נבג"מ ואף נסע אליו וקיבל מרותו.

ע"פ המסופר, יום אחד התבודד רבי ליבר הגדול ביער במקום שעליו נבנתה אח"כ העיר ברדיטשוב, תוך שהוא שופך לבו להשי"ת בתפלה ובתחנונים, כל שרעפיו של רבי ליבר נתונים היו לתפלה עד שלא הבחין כלל בסובב אותו. באותו זמן עבר שם פריץ שהיערות היו ברשותו, רוכב על כרכרתו. וכשראה יהודי עומד בצד הדרך ואינו דורש שלומו בהכנעה, ואף אינו פונה אליו כלל, חרה אפו וציוה על העגלון להצליף בשוטו על גופו הקדוש. רבי ליבר שהיה שרוי באותה שעה בעולמות עליונים, לא חש גם בהצלפות השוט, ומשום כך לא פנה גם עתה לעבר הפריץ. דבר זה העלה חמתו של הפריץ שציוה להצליף בו שוב ושוב, עד שנוכח לדעת שלפניו עומדת דמות קדושה אשר כל חושיו נתונים לעבודת קונו. נבהל הפריץ מפגיעתו הרעה באותו קדוש, והמתין עד שסיים תפלתו, וניגש אליו בהכנעה לבקש סליחתו.

רבי ליבר לא רצה לסלוח לו עד שיבטיח לו שבמקום הזה שהיה כפר נדח, יבנה מקום מושב מרכזי ליהודים, הפריץ הבטיח לו ואכן עמד בהבטחתו, ובמקום הזה נוסדה העיר בארדיטשוב, ובמקום מעמדו של רבי ליבר נבנה בית כנסת ענק שנשא את שמו הקדוש של רבי ליבר הגדול, בית כנסת זה הכיל כחמשת אלפים מקומות וגובהו התנשא לכגובה שש קומות, בצידו נבנו עוד כמה בתי מדרשות. העיר התפתחה בצעדי ענק והרבה יהודים נהרו לשם לקבוע מקום מושבם עד שנחשבה כאחת הקהילות החשובות ביותר בוואלין.

חודש כסלו

א' כסלו

הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין זי"ע

יום ההילולא - א' כסלו

שמעתי מאמרו"ר הגה"צ זצלה"ה, שפעם אחת היה בלובלין וביקר את הרה"ק רבי לייביל אייגר זצלה"ה, וביקש הרה"ק הנ"ל ממנו שיאכל עמו אכילת ערב, כי דרכו בקודש לגמור תפלתו בלילה, ובאמצע אכילה נשמע קול צעקה על שריפה גדולה שנפרץ סמוך לבית הרה"ק הנ"ל, והשריפה נתגברה מאד עד שהיה חשש גדול שיתפשט על בנין של הרה"ק הנ"ל, ואז ציוה הרה"ק הנ"ל לקחת השולחן שאכלו שניהם עליו ולהעמידו בהחצר, וכן עשה המשמש בקודש, והיו יושבים בחצר אצל השולחן, ובאשר שמנהגו של הרה"ק הנ"ל היה להחזיק על השולחן שלו נרתיק של כסף אשר בו היה מונח מזווה, ציוה להביא לו גם המזווה בנרתיקה להיות מונח על שולחנו (ובפרק י"ז דכלים משנה ט"ז כתב התו"ט, ואפשר שהיו אנשים בזמן המשנה נושאים מזווה עמם וחשבו זה למצוה ולשמירה להם עכ"ל, ובספר בית הלל על יור"ד סי' רפ"ז מביא שר"ת היה לו ארבעים מזוזות בכל החדרים שבביתו יע"ש, ובטח שהיה בזה יחוד השם), וקודם בהמ"ז באו אנשים לשאול מה לעשות להשריפה אשר אין באפשרות לכבות אותה וחלילה הכל בסכנה, אז ציוה הרה"ק הנ"ל לילך להקבר של הרבי ר' שכנא ז"ל ולאמור על קברו שהוא הבטיח להיות מגין על לובלין, והלכו מנין לשם ואח"כ נתכבה האש והשריפה נפסקה, וברכו בהמ"ז, ופתאום בא הגה"ק רבי צדוק הכהן זצ"ל ושאל מדוע ציוה לשלוח מנין להקבר של הרבי ר' שכנא ז"ל, הלא בעל ההבטחה היה הרבי ר' שעפטיל ז"ל, והיו צריכים לשלוח אליו, והשיב הרה"ק כי הוא יודע בקבלה שכל הצדיקים העבירו לארץ ישראל, וכשרצו להעביר גם הרבי ר' שכנא אמר שהוא רוצה להשאר בלובלין למען להגין על העיר, לכן שולחין אליו על כל דבר שלא תבא זי"ע.

הגאון רבי יוסף שמואל מקראקא זצ"ל ה"מסורת הש"ס

יום ההילולא - א' כסלו

הגאון רבי יוסף שמואל ב"ר צבי הירש מקראקא מחבר ספר "מסורת הש"ס" נולד בקרעמניץ שבוואהלין סמוך לשנת ת'.

יש מעשה נורא מהגה"ק בעל מסורת הש"ס רבי יוסף שמואל אבד"ק פרנקפורט, שבימיו היו בעירו תלמידי חכמים גדולים שלמדו כל היום שעור אחד כל אחד ואחד בפני עצמו בעיון גדול עד מקום שידו מגעת, ובערב למדו ענין זה אח"כ ברבים, והגה"ק בעל מסורת הש"ס צוק"ל היה המגיד ההלכה אצל החבורה ההוא, ולמד עם החבורה ההוא כל הש"ס, והגה"ק החיד"א זי"ע כותב שלמד כל הש"ס מ"ב פעמים, וקיים ודברת ב"ם, ויקדש ב"ם, ולמד כ"ה שנים תורה מעומד, ולמד תורה לשמה, והיה דבריו נשמעים בשמים כאחד מהראשונים, עכ"ד החיד"א זי"ע.

וכאשר עלתה נשמתו של בעל מסורת הש"ס השמימה, לאחר קבורתו, נתקבצו בני החבורה ללמוד השיעור ברבים כדרכם בקודש. ומצאו את הגה"ק הנפטר יושב על כסאו כמקדם, ונתחלחלו בני החבורה מאוד, ואמר להם הנפטר "אל תפחדו כלל" כי אלך לי מיד בחזרה, אך מוכרח אני לספר לכם את אשר קרה אותי, והוא כאשר באתי למתיבתא דרקיע, כרוזא נפיק בחיל "פנו מקום לר' יוסף שמואל מקראקא" ומיד הראו לי מקום אצל הגה"ק ר' ישעי' הלוי הורוביץ (בעל השל"ה הק') ולא נתרצה השל"ה לזה שיהיה הוא שכינו, ואמר שהוא עשה הספר של"ה כולו מלא מוסר להעם, ובדמעות הרבה. והרב יוסף שמואל למד כל הש"ס ברבים ולא למד אפי' פעם אחת שום מוסר להעם. ודנו ע"ז דין תורה בבי"ד של מעלה ויצא הפסק בי"ד, שהמקום שנתנו לי מגיע לי בדין ואי אפשר ליטלו ממני. רק אני מחויב לתקן זאת ללמוד מוסר, וקבלתי על עצמי הדין לירד לכאן ולעורר את אנשי החבורה, שילמדו מכאן ולהבא בכל יום קודם הלימוד דברי מוסר, והסכימו תיכף אנשי החבורה, ומיד חזר הנפטר ולא נראה עוד.

ב' כסלו

הגאון רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל

יום ההילולא - ב' כסלו

הרבה יודעים לספר דברים מופלאים על כח תפילתו של המשגיח הגאון רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל, נציג פה עובדא אחת, בחור מהישיבה חזר מפגישה בניו יורק, וב' כושיים נכנסו לתוך מכוניתו בשעה שעמד ברמזור, הם נסעו עמו ובקשו ממנו את כספו, אבל כיון שלא היה עליו כלום, אמר להם שיש לו יהלום בליקווד, ואם יבואו עמו יתן להם, השניים דנו ביניהם אם להרוג אותו או לא, והמסקנא היתה, שאחד מהם המשיך עמו עד לליקווד - נסיעה של יותר משעה. רבינו המשגיח היה ישן בפנימיה כל השבוע, ובשעה זו העיר קבוצה של בחורים ואמר להם, אחד מבני הישיבה בסכנה! צריכים לומר תהלים! וכך אמרו עליו תהלים, עד שהבחור הגיע לישיבה עם הגוי, ובחכמה קראו למשטרה, שתפסה את הכושי, וכך זכה להנצל. ביום חתונתו, שאל הבחור את המשגיח, איך אפשר להחזיר לו משהו, אמר לו המשגיח: "אל תספר את המעשה!" כעשרים שנה אחרי המעשה, מישהו שאל את המשגיח, איך הוא ידע שהבחור בסכנה, ענה בתמימות, אולי היה לי חלום!.

ג' כסלו

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מסקווירא זי"ע

יום ההילולא - ג' כסלו

מופלא היה הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מסקווירא זי"ע בעבודתו את ה'. בקדושתו העליונה בפרישותו ובצדקותו. מרבה היה בטבילות, אפילו פעמים מספר ביום אחד (מפי הרה"ק מבוהוש זצ"ל שסיפר שהיו שכינהו בשל כך "א' מקוה ייד"). כמו כן נודע באהבת ישראל הבוערת בקרבו. רבות עסק במעשי צדקה וחסד, ודאג לפרנסת אביונים ומסכנים. הרה"ק רבי יצחק מבוהוש (בני ברק) זצ"ל

שסיפר על כך, הוסיף וסיפר את העובדה הבאה: "יהודי עמד לפני הגיוס לצבא הרוסי. הוא הגיע אל [אביו] הרה"ק מהר"י ובפיו הצעה: באפשרותו להפטר מחובת הגיוס על ידי מתן 300 רובל שוחד. אך לא אבה ליבו לזרוק סכום כזה לידי פקיד רוסי. מציע הוא, לתת סכום זה לרבי תמורת ברכה שיפטר מהגיוס. אך הרה"ק מהר"י סירב. הלך היהודי וסיפר על הצעתו בפני הרה"ק ראי"ה, והוא, כששמע, הסכים לעיסקא; נטל את הכסף, והבטיחו שישתחרר מהצבא.

מנהג היה בבית הרה"ק מהר"י שכל ערב נכנסו אליו בצוותא בניו הקדושים. הרה"ק ראי"ה מיעט להשתתף, והיה ממשיך בתורתו ובעבודתו. בערבו של אותו יום הגיע אף הוא. כיון שנכנס, שחו האחים הקדושים ביניהם בלחש על ההבטחה שנתן. לאחר שביקש הרה"ק מהר"י לדעת על מה התלחשו, שמע את המעשה, ופנה אליו וישאלהו: "כיצד יכלת ליטול את הכסף"? נענה הרה"ק ראי"ה ואמר: "כיוון שיהודי זה חייב בין כה להוציא ולתת סכום זה, וכיוון שאף אני זקוק עתה לסכום דומה עבור ענין של צדקה (לפרנסת הצדיקים הנסתרים). מאמין אני שבזכות שנתן את הכסף לצדקה, יעזור לו השי"ת שיפטר מהגיוס". למשמע דבריו קם אביו הקדוש, נשקו על ראשו אמר לו: "לדרגה כזו של אמונה - אני עדיין לא הגעתי!!--"

נכדו רבינו כ"ק מרן אדמו"ר ממכנובוקא זצ"ל, סיפר פעם מעשה דומה: יהודי עמד לפני נסיעה לוינה כדי לדרוש ברופאים גדולים. טרם יציאתו לעיר הגדולה הגיע אל הרה"ק מהר"י כדי להפרד ולבקש את ברכתו. לאחר מכן הלך להפרד גם מבנו הרה"ק ראי"ה. כששמע על מטרת נסיעתו שאל: "בכמה הנך משער את עלות הנסיעה והטיפולים?" נקב הלה בסכום. נענה הרה"ק ראי"ה, שזקוק היה אז למעות לצורך הכנסת כלה, ואמר לו: "תן לי את כל הסכום הזה - ותתרא! לשאלת אביו הק' מדוע נטל את הכסף, השיב: "וכי למה עליו להוציא את הכסף עבור רופאים, שיתן לי את כל הסכום עבור הכנסת כלה עניה - ויתרא!".

חסידי הראשונים היו מספרים כי מלבד כשהיה [הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מסקווירא זי"ע] עוסק בתורה ובתפילה - לא נשמע קולו. שתקן מופלג היה. היו שקשרו את הדבר עם מעשה שהיה: יהודי שלא זכה להפקד בפרי בטן נכנס פעמים רבות אל [אביו] הרה"ק מהר"י זצ"ל לבקש את ברכתו, אך משום מה היה הרה"ק מהר"י דוחהו כל פעם. פעם אחת, בעת שחזר ובא, פגש את בנו הרה"ק ראי"ה זצ"ל, וביודעו תוקף גודל קדושתו, שפך לפניו את מר לבו וביקש שיבטיחו ישועה. לאחר הפצרות מרובות נעתר לו רבי אי"ה זצ"ל והבטיחו. ואכן, כחלוף שנה נפקד בכך זכר. לאחר שעזב היהודי את המקום - מאושר ובטוח עם ההבטחה שקיבל - הגיע הרה"ק מהר"י זצ"ל, ולשאלתו, סיפר לו הרה"ק ראי"ה זצ"ל על ההבטחה שנתן. הקפיד אביו הק' והעיר לו: "עדיף לדבר פחות". מני אז - כך סיפרו חסידים - אחז בפלך השתיקה. מאידך, כפי המסופר, נתן לו אביו הק' כח וסמיכה עוד בחייו ואמר לו: ידך כידי, ופיך כפי!

ואכן, שמו הלך לפניו עוד בחיי אביו כ'פועל ישועות', ורבים פנו אליו. הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקווירא זצ"ל שסיפר על כך התבטא: "הוא היה מאד טוב ורחום, ורבים מאלה הזקוקים לישועה שהרה"ק מהר"י זצ"ל לא אבה להבטיחם, היו נכנסים אליו והוא היה מבטיחם".

אל נכדו רבינו כ"ק מרן אדמו"ר ממכנובוקא זצ"ל נכנסו פעמים רבות יהודים שהציעו סכומי כסף ככל אשר ישית תמורת הבטחה לישועה. רבינו זצ"ל סירב ואמר: "גם אבי הק' וגם זקני הרה"ק מהר"י זצ"ל לא הבטיחו ישועות תמורת כסף וזלת זקני הרה"ק ראי"ה זצ"ל". למען טובת הנצרכים לקח על עצמו פעמים רבות להיות בבחינת 'צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים', והסכים לגזור ולהבטיח אף נגד הטבע. נכדו הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זצ"ל סיפר על יהודי שלא זכה לפרי בטן והרה"ק מהר"י זצ"ל לא אבה להבטיחו. אחר כך נכנס אל [בנו] הרה"ק ראי"ה זצ"ל והוא הבטיחו. לאחר שהלה חזר להרה"ק מהר"י זצ"ל וסיפר זאת, שאל הרה"ק מהר"י את בנו, מנין לקח את היכולת להבטיחו ישועה. נענה הרה"ק ראי"ה זצ"ל ואמר לאביו הק': "נכנס אלי זה עתה 'בעל עגלה' (עגלון) להתאונן כי סוסו מת ונותר ללא פרנסה. מיד לאחריו נכנס זה האיש שביקש ישועה בפרי בטן. ביקשתי שיתן מעות כסכום שעולה לקנות סוס והבטחתי ישועה; וכי מה איכפת לבוורא יתברך שלזה יהיה סוס ותהיה לו פרנסה, ולזה יהיו בנים..." (רשימות חסידי סקווירא מפי כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א).

ר' יהושע טווערסקי ז"ל בספרו "בחצר הצדיק", מביא עובדה אחת ששמע מחסיד סקווירא: מוכסן אחד היה מחזיק בחכירה את הטחנה בכפר, וכן את האכסניה על פרשת דרכים. פעם נהפך לב הפריץ והחליט לנשלו מחזקתו ולהוציאם מידו. בצר לו קם ונסע אל הרה"ק ראי"ה מסקווירא זצ"ל שיושיעו בברכתו. הצית הרה"ק ראי"ה גפרור והעלה באש את הקוויטל, ואחר אמר: כך יהיה ארמונו של הפריץ. ואכן הארמון נשרף. האסון ריכך את לבו של הפריץ והשאיר את המוכסן על מקומו.

ד' כסלו

הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינאב זי"ע

יום ההילולא - ד' כסלו

סיפר לי ר' צבי מרדכי נכד הרה"ק מווארקיי זי"ע, ששמע מהרה"צ רבי מנחם מאמשינאב זי"ע, ששמע מהגאון רבי אליהו חיים מייזל אב"ד לאדז', כי הוא הי' עם הרה"ק רי"ד מאמשינאב זצ"ל אצל הרוזן [פירסט] של וארשא, לפעול אצלו שיבטל את הגזירה לגזוז זקנם של היהודים, והי' זה בערב שבועות. בדרך אמר הרה"ק מאמשינאב אל הה"ג רא"ח: אם ידבר עמי הרוזן באשכנזית יהי' זה סימן טוב, משא"כ באם ידבר עמי רוסית. ולמטרה זו לקח עמו את הה"ג מלאדז' כי אולי יצטרך למליץ בשפה הרוסית, כי הג' רא"ח הי' בקי מאד בשפה הרוסית.

וכאשר באו לביתו של הרוזן, המתינו לו באולם הפגישות, וכאשר נכנס אליהם פתח ואמר להם בשפת האשכנזית: מה שלומכם הרב מאמשינאב, ומה בקשתכם, והרוזן פשט בראשונה ידו להה"ק, בתתו לו שלום עליכם. הרה"ק מאמשינאב, אמר להרוזן שאם יעבירו את היהודים מדתם יביאו אותם אח"כ להיות מורדים במלכות, והה"ק מאמשינאב התחיל לבכות, ומרוב הבכיה לא היה יכול לדבר, והרוזן חכה עד שהבין מה בקשתו, ואמר לו שאינו יכול לעשות מאומה, כיון שהגזירה באה מעיר המלוכה פטרבורג. אבל הה"ק הפציר בו מאד, וכאשר ראה הרוזן שהוא תקיף בדעתו חרה לו, ואמר לו שאין לו עוד זמן בשבילו, ורצה להשאירו לעמוד ולילך לחדר שני, אבל הה"ק מאמשינאב כאשר ראה שרוצה

לילך מאתו תפש אותו בשרוולו והחזיק אותו, ואמר לו שלא יניח אותו עד שימלא בקשתו. והגאון רבי אליהו חיים כאשר ראה זה, הבין כי הדבר הוא בנפשו של הרה"ק לכן תפש הג' רא"ח בידו של הרה"ק כאומר אליו שיניח את הרוזן יען כי הדבר נוגע בפקוח נפש. אבל הרה"ק השתחרר מתפיסתו של הרב מלאדז' והמשיך והחזיק הלאה בשרוולו של הרוזן ובכה.

בינתיים שמעה אשת הרוזן שהיתה בחדר השני את הבכי' של הרה"ק, ובאה לחדר הזה לדעת מה זה ועל מה זה, ובראותה את המראה כי איש יהודי עומד ומחזיק בבעלה בשרוול ובוכה, שאלה להגיד לה פשר דבר, והגיד לה הרוזן כל הענין, ועל זה השיבה, כיון שנמצא יהודי כזה שמוסר עצמו בשביל עמו אף שידע שצדק כזה הוא בנפשו, לכן ימלא את בקשתו. והרוזן שמע תיכף ומיד לעצת אשתו, ובאותו מקום ביטל הגזירה, ושלח תיכף טלגרמות לכל מושבות בני ישראל לעצור הגזירה. וקרו עובדות בכמה מקומות שבאמצע הגזירה של הזקן מהיהודים באה הידיעה שהגזירה נתבטלה, ונשאר הרבה יהודים עם חצי זקן.

וכאשר הלך הרה"ק עם הג' רא"ח מבית הרוזן שמח שהשי"ת עזרו לבטל הגזירה, ואמר להג' רא"ח: הרב מלאמזא! [כי הוא הי' בעבר רב בלאמזא], תדע שזה שהייתי כל כך תקיף בדעתי שלא להניח הרוזן, מפני שעמד אצלי אאמו"ר [הוא הרה"ק הזקן מווארקיי זי"ע שהי' אז אחר פטירתו], ואמר לי אל תניח אותו כי בודאי תפעל אצלו לבטל הגזירה. עכדה"ק.

ובהיותם בדרך חזרה, אמר הרה"ק בדרך צחות: כל האדמורי"ם מכינים עצמם בערב שבועות לומר תורה בשבועות, אבל לי הי' זה הכנתי על חג השבועות.

בנעורי למדתי תורה בפרשיסחא איפא שאבי הרהצה"ק רבי ירמיה אופלר זצ"ל שלח אותי שמה ללמוד, המורה היה ר' יצחק פולטוסקר הי"ד, והיה לומד אתנו מתוך התלהבות של קדושה, ולאור התלהבות זאת עמד מאחורי הדלת חסיד אחד בשם אברהם, אשר היה נקרא 'אברהם דער טויטער' (= 'אברהם הגוסס') אשר היה מקשיב לקול הלימודים, בשעת ההפסקה הרשה לעצמו להכנס והציג את עצמו ואמר אני אברהם 'דער טויטער' מן החסידים הראשונים של הסבא שלך הראשון, לבית אמשינוב רבי יעקב דוד זצ"ל, וסיפר הייתי בנעורי חולה אנוש טלגרפו אל הרבי מאמשינוב זצ"ל לבקש רחמים עלי, בנתיים החברה קדישא בדקו אותי וקבעו מצב של גסיסה והורידו אותי מן המטה ארצה, באותו הזמן הגיע המברק של בקשת רחמים להרבי מאמשינוב והוא ברח אותי ברפואה, קמתי בכוחות עצמי מן הארץ, ומזה נתנו לי שם דער טויטער, עכשיו שזכיתי לראות נכדו של אדמו"ר זצ"ל לומד תורה, קח ממני פתקא עם פדיון ותברך באריכות ימים והוא היה חי עד מאה שנה.

אדמו"ר הרה"ק מוהרי"ד זצלה"ה זי"ע נפטר בשבת ד' כסלו בעיר מעריץ שבאיטלי' מקום חם מאוד, והיו צריכים לעבור ג' גבולות בנסיעה מאיטלי' לפולין, ובקושי גדול הסכימו השלטונות להעבירו כמות שהוא בלי לחנוט את גופו, והובא הארון לאמשינוב ביום ה' ט' כסלו ולא נתנו לעסוק בטהרה רק ליחידי סגולה מפני שחששו מבזיון המת, אך כשפתחו את הארון ראו שבשרו נראה ממש כבשר החי וציווה אז הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זצלה"ה זי"ע, שיעבור כל הקהל לראות את המראה הגדול הזה שיש בזה קידוש ה', והיה עולם גדול מאד ועברו כל הקהל מב' צידי הדרך לראות את הפלא הגדול. כמו שנאמר אצל משה רבינו (דברים ל"ד ז' וברש"י) 'לא כהתה עינו אף משמת'.

המהרש"א זי"ע

יום ההילולא - ה' כסלו

רבינו רבי שמואל אליעזר איידלס' צוק"ל המהרש"א, נולד בקראקא, בשנת שט"ו (וי"א שכ"ה) לאביו רבי יהודה הלוי סג"ל, נצר לרבי יהודה החסיד בעל "ספר חסידים", ולאמו מרת גיטל.

עד כמה גדול וקדוש היה רבינו מהרש"א אצל הגה"ק החזו"א זי"ע, אפשר ללמוד ממעשה מופלא ששמעתי, שבאותם הימים אחרי המלחמה היו מגיעים העולים ממדינות שונות לארץ הקודש, והרבה פעמים היו הגויים ששלטו בארץ הקודש מגרשים אותם חזרה ויש שהטיעו האניות במצולות ים רח"ל, ופעם כשבאו באוניה כמה מאות יהודים ממדינת הגר, שלחו שליחים להחזו"א שיתפלל עליהם שיצליחו ויגיעו למחוז חפצם לחיים ולשלום, ואמר החזו"א להשליחים, הנה היהודים הבאים באוניה, מוצאים ממדינת הגר, אשר לומדים תמיד חידושי מהרש"א, א"כ בטוח אני שהגה"ק מהרש"א מתלווה עמהם בדרך נסיעתם, ובודאי לא יארע להם שום נזק ומכשול בס"ד.

סיפור נורא שסיפר בעל ה"חתם סופר" (ומביאו תלמיד הכת"ס הגה"צ ר' עקיבא יוסף שלעזינגער בספר "ברית עולם"): היו היה, בימי המהרש"א, איש אחד רשע מפורסם, אשר הגיע זמנו והלך בדרך כל הארץ, ומת. והלך אחד מתלמידי המהרש"א לעשות מעשה וביזה את המת בפני הרבים, בעת ששכב קודם הקבורה. בלילה ההיא נדדה שנת הבחור הלז, כי בא אליו הנפטר בחלום, ואמר לו להבחור: הריני להזמין אותך לדין תורה לפני הבי"ד של מעלה, על אודות הבזיונות. ויהי בבוקר, ויקץ הבחור ותפעם רוחו, וסיפר את הדבר לאביו, אבל אביו הרגיעו ב"חלומות שוא ידברון" וכו', ונרגע. אך המחזה הזה חזר ונשנה במשך כמה לילות: המת הזמינו שיעמוד עמו לדין תורה בפני בי"ד של מעלה. גמרו אומר לפנות אל רבינו המהרש"א, כדי שיורם כדת מה לעשות. משבאו אל המהרש"א ציוה להבחור שיבוא ללון בביתו, וציווה לאנשי ביתו, כי כאשר יתעורר הבחור באמצע הלילה מפחד ומבהלה, יודיעוהו ויקראו לו. וכך הווה. באמצע הלילה, נתעורר הבחור מרוב פחד ואימה, ותיכף קראו לו להמהרש"א.

ויגש המהרש"א אל מיטת הבחור, ופתח בלשונו לדבר אל המת: מה אתה רוצה ממנו? ענה המת: הוא ביזה אותי, אמר לו המהרש"א: כלום זה אינו מגיע לך, הלא היית רשע גמור כל ימי חיין? ענה המת: אין זה מגיע לי, ולא הייתי רשע גמור, ועובדא הוי שראיתי פעם יהודי תלמיד חכם ובר אוריין נופל לתוך נהר וכמעט שנטבע, וסיכנתי את חיי והצלתי את חייו, ומני אז נעשינו לריעים ואהובים, עד שעשינו בינינו הסכם ושותפות "יששכר זבולון", ותמכתי ופרנסתי אותו כל ימי חיי. כשבאתי לעולם העליון קיבלו אותי בכבוד מלכים, כראוי לת"ח גדול ולא הזכירו לי כלל את עוונותי, כי המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ועוד שהיה לי חלק גדול בלימוד התורה שלו ויש לי דין של ת"ח, ולכן תובע אני עתה את הבחור לד"ת, כדין המבזה ת"ח...

כששמע זאת המהרש"א ענהו דברים נחרצים: שמע, לאמיתו של דבר יש לך משא כבד של עבירות, אך אי אפשר לתבוע אותך, כי המעשים טובים שעשית עשו מחיצה גדולה בינך לבין הס"מ וכל

המקטרגים עליך. אך דע, שעוונותיך לא נמחקו כלל וכלל, ועכשיו רוצה השטן להכשילך, שאתה תגרום שהבחור ימות, ואז יקטרג עליך מדה כנגד מדה: כלומר, אמת הדבר שהצלת, אבל עתה רוצה הנך להמית תלמיד חכם, ודבר זה יבטל ויפיל את המחיצה המגינה עליך, וממילא יפקדו עליך את כל עוונותיך. לכן, אנא, במטותא ממך, אל תעשה מעשה כסיל ואל תאבד עצמך לדעת, ומחול לו, ויערב גם לך!...! ואכן נענה לו המת להמהרש"א, ושלום הבחור שב על כנו.

סיפר מו"ר הגרמ"ד הלוי סאלאווייציק שליט"א: מעשה שהיה אצל המהרש"א, דלמהרש"א זצ"ל היתה ישיבה שהרבה באו ללמוד שם, וכבר היה המקום צר מלהכיל את כל התלמידים הרבים. או אז החליטו בני העיר לבנות בנין גדול ומרווח עבור הישיבה. ואכן קנו מגרש גדול וכו'. ביום הנחת אבן הפינה נאספו כל אנשי העיר למקום, והגבאי הכריז על מכירת האבנים הראשונות של הבנין, והיתה המכירה הזו לטובת הישיבה. היה שם אדם אחד שניגש לגבאי, ולחש לאזנו שברצונו לקנות את הנחת האבן הראשונה, ואפילו שיצטרך לשלם עבור זה כל הון שבעולם, אלא שאין רצונו לעמוד על המקח בפרהסיה לעיני כולם, כדי שלא ידעו את זהותו. ועל כן ברצונו שהגבאי יעלה את המחיר במקומו, כך שאף אחד לא יוכל לדעת מי הקונה. הגבאי הסכים לכך, והתחיל במכירה, עד שלבסוף עלה מחיר הנחת האבן הראשונה, לחמש מאות רובל, שהיה סכום עצום בימים ההם. כל אנשי העיר היו סקרנים לדעת מי קנה את הזכות להניח את האבן הראשונה, אך הגבאי שמר על הבטחתו ולא גילה לאיש את זהות הקונה. וחשבו כל האנשים שכשיגיע זמן "הנחת אבן הפינה" יראו בעיניהם מי הוא אותו אדם. בינתיים הלך הגבאי בלא שירגישו בו, וניגש אל הנדיב הנ"ל, ושאל אותו איך רצונו לעשות את "הנחת אבן הפינה". אמר הלה, כי ברצונו לכבד בזה את המהרש"א, אולם תנאי אחד יש לו והוא שלא יספר הגבאי מי הוא. ואכן כך היה, כשהגיע הזמן להניח האבן, כל האנשים עמדו תוהים לידע מי הוא אותו האדם, והנה מכריז הגבאי שהמהרש"א מכובד בהנחת אבן הפינה. כולם השתוממו, ועדיין נשאר הדבר סתום, מי הוא אותו אדם שקנה את "הנחת אבן הפינה", וכיבד בזה את המהרש"א זצ"ל.

לאחר שהסתיימה כל החגיגה, רצה המהרש"א לדעת מי הוא הנדיב שנדב סכום גדול כ"כ לטובת הישיבה, וביקש מהגבאי שישאל את פי הנדיב אם מוכן הוא עכ"פ שהמהרש"א ידע מי הוא. הגבאי שאל את הנדיב, וכשזה שמע שהמהרש"א בכבודו ובעצמו חפץ לידע מי הוא, הסכים לזה, ובלבד שישאר הדבר בסוד, ולא ידע כך שום אדם חוץ מהמהרש"א. המהרש"א קראו לביתו, ושם נודע לו מי הוא הנדיב. המהרש"א השתומם מאד למראה האדם שחזרתו לא הוכיחה עליו שאכן גביר גדול הוא. או אז אמר הנדיב למהרש"א, שאכן האמת היא שהוא איננו בעל יכולת גדולה, ונתן בתרומתו זו את כל הרכוש שיש לו. והסיבה שהביאה אותו לכך היא, מכיון שכבר הרבה שנים הוא ואשתו מצפים ומתפללים לה' שיחונן אותם בזרע של קיימא, ועדיין לא נענו, ולכן חשב שאולי בזכות מצוה זו שיעשה בסתר, ויכבד את המהרש"א להניח את אבן הפינה לישיבה, יזכהו הקב"ה בזרע של קיימא.

כששמע המהרש"א את כל סיפור המעשה, התרגש מאד, ומיד נתן לו את ברכתו, שיזכה שיוולד לו בן זכר, וכשיגדל הילד, גם יזכה לשלוח אותו ללמוד בישיבה זו של המהרש"א.

ואכן כך הוה, שלאחר שנה לערך ילדה אשתו של אותו נדיב בן זכר, ונתקיימה ברכת המהרש"א. כשהגיע הנער למצוות הביאו אביו לישיבה של המהרש"א, אך הגבאים לא הסכימו לקבל נער כה צעיר לישיבה. או אז הלך אבי הנער למהרש"א, והזכירו שהוא אותו אדם שקנה בזמנו את "הנחת

אבן הפינה" לשיבה, וזהו בנו שנולד לו ע"י ברכתו, ורוצה להכניסו לשיבה כפי שהבטיחו בזמנו המהרש"א. מיד ציוה המהרש"א והכניסו את הנער ללמוד בשיבה...

סיפר פעם מרן מהר"ש מבעלז: באוסטרהא, מול משכן הקודש, לא רחוק מבית מדרשו של המהרש"א, שבו למד ולימד תורה ברבים, היה מקום טומאה ותיפלה, משכן הסט"א, אשר צלצלי פעמוניה צרמו והחרישו תדירות את אזני תושביה היהודיים. יום וליל לא שבתו, מדי יום ביומו ומדי שבת בשבתו. אך לפלא היה בעיני הכל, את אשר בעת שהרביץ רבינו תורה ברבים, מעולם לא היה נשמע קול הטומאה בבואו אל הקודש! ויהי הדבר לפלא - הן לא יתכן שמתחשבים המה עם רבינו המהרש"א, ומפאת כבודו וכבוד תורתו ישבותו לעת כזאת, דבר יום ביומו?

עד שפעם אחת אזרו עוז כמה צורבים מתלמידי המהרש"א, והחליטו לברר פשר הדבר. אחר כמה מעקבים ובירורים העלו בידם גילוי נשגב מאד; הפעמונים פועלים ועושים מלאכתם נאמנה בכל שעות היממה, ואינם שובתים כלל, אך מה? בשעת שיערו של המהרש"א לא היה נשמע קול הקשת הזגין והענבלים אשר בתוך הפעמונים, וכאילו שסיכמו בינותם, להיבלע בבואם אל הקודש, ולא להשמיע קול רעש למען לא להפריע את משנתו של הצדיק...

בעיר אוסטראה סמוך לבית החיים היה בית תיפלה של נוצרים, וכשהיו מלווים את המת היו נושאי המיטה מוכרחים לעבור דרך בית תיפלתם, וכשראו הגוים את המיטה ומלוויה היו מצלצלים בפעמוניהם, וכבר קרה שהמת נחטף ע"י כוחות הטומאה רח"ל.

וקודם פטירת המהרש"א שכיהן כרב אב"ד באוסטראה ציוה שישמו ספר תורה על מיטתו ויעברו דרך שם, וכן עשו לו.

כשהגיעו נושאי המיטה לאותו מקום קם המהרש"א ממיטתו ופתח את ספר התורה וקרא הפסוק 'שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא' ופתחה האדמה את פיה והתחיל הבית לשקוע מטה מטה ושני קומות נשתקעו באדמה, ורק הקומה השלישית נשארה, ונתבטלה הטומאה לגמרי.

כיום מתגוררים שם יהודים שהורידו משם את כל חפצי ומשמשי העבודה זרה, וקבעו שם מזוזות כשרות [מרן ז"ל שמע מאחד שראה את פנקס הקהלה בו נכתב כל זה].

ה"מנוחת אשר" מטשענגער זי"ע

יום ההילולא - ה' כסלו

הגה"ק רבי אשר אנשיל הלוי יונגרייז נולד בשנת תקס"ו, בעיר סעטשע שבהונגריא, לאביו הגה"ק רבי שמואל הלוי האב"ד דשם, בנו של הגה"ק רבי יצחק הלוי מפאפא. שורש משפחתו, אשר דורי דורות לא פסקה ממנה הוראה, עולה ומתייחסת אל השר הגאון רבי שמשון ווערטהיימער מווינא ומגוע רבינו מרדכי יפה בעל הלבושים, ולמעלה בקודש.

שח פעם הגאון רבי שמואל ראזענבערג מאונסדארף זצ"ל: "שהיה כמה פעמים אצל הגה"ק בעל מנוחת אשר ז"ל וראה אצלו דברים נפלאים איך פעל ישועות לחולים, כי עין בעין נראה שנתרפאו בבואם אליו, וסיפר שכשהיה מביאים לפניו "רעצעפט", רשימה של תרופות, "היה נוטלה וממשמשה בידי

הטהורות, ורק אז עשתה הפעולה האמיתית". עוד סיפר שבדבר הרפואות שהיה נותן, שמע פעם מפי רבינו עצמו, "איך שבא אליו מלאך רפאל ולמד עמו חכמת הרפואה" (עי' בס' 'תולדות שמואל').

שמעתי מכ"ק אדמו"ר מזידיטשוב שליט"א, בימי הגה"ק בעל מנוחת אשר זי"ע היה איש אחד משחק גדול בקלפים, ולא הועילו לו מוסר ותוכחה, ופנו אל הגה"ק בעל מנוחת אשר זי"ע בנוגע האיש ההוא, וקרא לו והעביר ידיו על עיניו והראה לו על הקארט"ן דמות החיצונים רח"ל.

סיפר לי הרה"ג ר' יצחק לעבאוויטש שליט"א אב"ד וואדרידזש, ששמע מהגה"צ ר' אלעזר שפירא מקיוויאשד זצ"ל, שפעם אחת בא איש אחד להגאון בעל מנוחת אשר זצ"ל מטשענגער, וקבל לפניו שאיזה נכרי בעירו מקפח פרנסתו. אמר לו הרה"ק, קח נייר וכתוב עליה שם הנכרי ושם אמו, ותניח את הנייר במנעלך. כן עשה, וכשהתחיל הכתב להמחק נחלה הנכרי, וכשנמחק לגמרי מת הנכרי.

מלבד רום קדושתו ורוב גאונותו נתפרסם שמו של ה"מנוחת אשר" זי"ע בישראל כאיש מופת ופועל ישועות. וכה מספר בנו הגרש"ז בהקדמה ל"מנוחת אשר": "בשנת תר"ב החל רוח ה' לפעמו, ותרב חכמתו ברפואה ובסגולה ובפלאי הטבע, וינהרו ויקבצו אליו מרחוק ומקרוב, ולאחר מספר שנים יצא שמו לאור, ובכל מקום אשר דבריו הגיעו כבד יכבדוהו, ואחרי דברו לא ישנו, כי הצליחו האנשים הבאים אליו, כי יבא העם לדרוש, ועמו בעצה ישאל לו, איש נגוע או נשים שלא ילדו או שכלו ילדיהן ודרשו ברופאים, ויצאו ללקוט, ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם, לדעת בשלמי היה המחלה או החסרון, ואבינו נ"ע מצאה ידו די השיב לשואלו דבר".

וכאן מביא עובדא דבדידיה הוי: "ואשת חבר גדול עמדה לפניו שלא ילדה עשר שנים מאז היתה לאישה, ושאלה לצדיקים ודרשה ברופאים ואין מגיד לה, ויפן אבינו אלי ויאמר: ראה בני מחלת האשה הזאת, הלא כתובה בגמרא שם, כך וכך תעשה ונזרעה זרע כעת חיה. וכאשר אמר כן היה, והאשה ובעלה יעידו על זה. וגם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספרי הרופאים, אשר לא השיגה ידם במה לרפואתה, אבינו בחכמתו ובצדקתו הצליח ומפליא לעשות, ועמד לישועה לימין ישראל אשר נראה בו אותות, כי בו בחר ה'".

את כחו העילאי ברפואות שאב מכח תורתו הקדושה, וכאותה מעשה שמביא בנו הגרמנ"ן בספרו "תורת משה נתן (פר' בשלח עה"פ 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל'): שאביו ריפא אחד בידו הקדושה, והסביר לתמיהת כל הרואים "מה תתפלאו על זה, היד שממשמשת בספרים זה כמה שנים זכתה לזה שתוכל לפעול ישועות". פעם אחרת, קודם שריפא אחד במשמוש ידיו, שמעוהו מתפלל למרום: "ידיים שלא פגמו מעולם תביאנה רפואה לחולה זה. ואכן מיד נתרפא".

הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זי"ע

יום ההילולא - ה' כסלו

שמעתי מת"ח אחד שלמד בבחרותו בקמניץ, שסיפר שהיה אז אחד מאנשי הקהילה שהיה נמנה על חוגי הפשרנים, ועמד לפתוח בית ספר "תרבותי" בקמניץ. שלח אחריו הגאון ר' ברוך בער צוק"ל, שכל כולו היה להבה בוערת של תורה ועמלה, והתחנן לפניו שיחזור בו מכוונתו ולא יעשה זאת, אך

דבריו נפלו על אזניים ערלות ולא הועילו מאומה, עד שאותו אדם סיים את השיחה עם ר' ברוך בער באומרו: "רבי, לא יעזור לכם כלום! אני אפתח את ביה"ס!"

כיון ששמע ר' ברוך בער כך - פשט את מעילו העליון, וישב על הארץ, ובכה בכי גדול - ויותר לא דיבר מאומה. והרשע גם הוא יצא מן הבית, ולמחרת היום לא קם ממיטתו!! ותהי כל העיר כמרקחה.

ו' כסלו

כ"ק מרן אדמו"ר רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זי"ע

יום ההילולא - ו' כסלו

בשנות השואה האיומה כאשר אבד רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל את כל היקר לו, את משפחתו אשתו וששת ילדיו, נלקח רבינו זצ"ל ע"י הרשעים הארורים ימ"ש"ו למחנות עבודה, באושוויץ וביתר המחנות, וסבל יסורים נוראים רעב וצמא קור ומחלות ומכות נמרצים, כמו שכתב הוא עצמו בהקדמת ספה"ק דברי שלום, אבל תמיד היתה צהלתו על פניו והיתה אמונתו חזקה איתנה כצור בבורא העולם, והיה בבחינת הכתוב (איוב כט, ג) "בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך", ופירש רש"י, בהלו נרו - לשון אור ושמחה לאורו הייתי הולך בכל חשך וצרה שהיתה באה לעולם לי היה אור עכ"ל, וסיפרו עדי ראיה שכאשר הגיע למחנה אושוויץ וקעקעו את המספר בזרועו והקעקעו עדיין היה לח פרש לצד ואמר בדביקות "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות וכתובת קעקע לא תתנו בכס", וטשטש קצת מכל מספר שנחלק בזרועו. ורבינו זצ"ל בכל פעם שהלקוהו הרשעים הארורים ימ"ש היה אומר את תיבות הוידי, וכך היה דרכם של הרשעים ימ"ש, שהנתפס "בעבירה" מסוימת היו מגלים את גבו והיה עומד שפוף גב, והרשע ימ"ש היה מכהו את מספר המכות שנפסק לו, ובכל פעם שהרשע ימ"ש הרים את השוט להכות בו על גופו של רבינו זצ"ל, היה אומר רבינו תיבה אחת מהיודי, ובאחד השיחים סיפר רבינו זצ"ל שבאחד הימים כשנתפס "בעבירה חמורה", העניש אותו מפקד המחנה, ששני חיילים יכוהו בכ"א בשוטים בכדי שאפי' את מנוחת הרגע שיש בין הכאה אחת לשניה לא יהיה לו, שבשעה שירים האחד את שוטו יצליף השני עם שוטו, ואמר רבינו זצ"ל, שבעת הזאת אפי' תיבה אחת מהיודי לא יכל לומר, מגודל הכאב והתכיפות של המלקות, והרגיש בעצמו שאם ממשיכים כך עוד כמה רגעים, ח"ו יהיה בבחינת נגזרתי מארץ החיים, ובאותו הרגע הופיע בפתע פתאום קצין בדרגה גבוהה, וצעק למלקים הרף, והוסיף [בלשון שלא היו רגילים הרשעים לדבר], האם אתם לוקחים את האחריות על חייו של האיש הזה באם ימות מהמכות, ומיד שחררוהו המלקים לחפשי, ואמר רבינו זצ"ל, שאף פעם לא ראה את הקצין הזה במחנה, ואף אחד מהנוכחים לא ידע מי הוא ומאין בא, ובודאי שמלאך מן השמים נשלח להצילו ממות לחיים.

וסיפר ר' שמעון וואזניקער מבענדין ואח"כ במינכן, שבאחד המחנות שהתגלגל בשנות השואה, מצא חן בעיני המפקד לאחר ששירתו כמה פעמים, ובא' מן הימים נתן לו איזה דבר מאכל הראוי להתכבד, ואמר לו שיתחלק בזה עם עוד אחד מאסירי המחנה, ולאחר שאכל חצי מהמאכל עבר במחנה ותר בעיניו מי יהיה האיש המאושר שיזכה במחצית השניה, ומספר ר' שמעון, הגעתי לקצה המחנה וראיתי יהודי שוכב שם בצד, אשר פניו מאירים באור זך, ואמרתי ודאי אדם זה צדיק הוא - אתן לו את המאכל

להחיות את נפשו, נגשתי אל היהודי הזה - הוא רבינו זצ"ל - ואמרתי לו קח לך מאכל זה אשר בו תחיה את נפשך, ורבינו זצ"ל מראה לי בידו שאינו צריך, והגביה קצת את קולו שאשמע שהוא אומר וידוי, ושכבר כלו כוחותיו ומרוב חולשתו אינו יכול להכניס שום דבר לפיו, התכופפתי אליו ואמרתי שאני אאכיל אותו, ורבינו זצ"ל הסכים ובירך שהכל והאכלתי אותו לאט לאט עד שגמר לאכול, כעבור שעה קלה שרבינו חזר קצת אל עצמו אמר לי בזה"ל, "דע לך שנכד אני לזקיני הק' מצאנו זי"ע, ומאחר שהשבת את נפשי מרגיש אני בכוחי לברכך בזכות זקיני הק', שתעבור את גיא צלמות הזה בשלום ותצא מאפלה לאור גדול בשלום", ממשיך ר' שמעון ומספר, לפנות בוקר כאשר האיר היום עברתי לקצה המחנה מקום משכב רבינו לראות מה הוא עושה, ובהתקרבותי לשם שומע אני קול חזק מהדהד, וכשהגעתי למקום הקול - רואה אני את רבינו זצ"ל מברך ברכות השחר בדביקות עצומה בקול גדול, כאילו עומד הוא בבית מדרשו שבביתו, וכל הסובב אותו אינו מענין אותו כלל וכלל, והמראה הזה חקוק בלבי עד היום ולעולם לא אשכחנו.

במשך כל ימי השואה היה נזהר רבינו זצ"ל שלא להתגעל במאכלות אסורות, ובהתקרב ימי הפסח טרח והשיג כמות קטנה של שעועית תמורת לחמו הדל שח"ו לא יצטרך להכניס חמץ לפיו, וסיכם עם אחד מעובדי המטבח שיבשלם עבורו, אולם ההוא לא עמד בהבטחתו, וכסס רבינו זצ"ל - כך כמו שהם - כל ימי הפסח, גם רכש לפני הפסח עבור לחמו שזיפים והשרם במים והיה מראיהם כמראה היין זכר לארבעה כוסות, וכן לפני חנוכה החליף תמורת לחמו עבור נרות לקיום מצות נר חנוכה, וכל זה היה במה שנוגע לעצמו, אבל לאחרים צום לאכול מהמטבח של המחנה מחמת פיקוח נפש, וכשהיה מאן דהו שלא שמע לו הושיב על אתר ב"ד של שלשה - ובגזירת ב"ד גזר עליו שיאכל ממה שנותנים מהמטבח שבמחנה.

כ"ק אאמו"ר זצוק"ל סיפר שפעם באושוויץ אמר לו אחד מאנשי האס. אס. שיתחיל לשיר, והחל לשיר "תמחה את זכר עמלק", וכל היהודים השתוממו מנין לו האומץ, וקלגסי האס. אס. עמדו מסביב וצחקו, והוא שר בהתלהבות ולא אמרו לו כלום.

שמעתי מיהודי מדייטשלאנד שנכח פעם בשנות מגוריו של כ"ק אאמו"ר זצוק"ל בבאמבערק שבאו לומר לו באמצע קבלת שבת שפלוגי אלמוני לא סגר חנותו לשבת. ולפני תפילת מעריב דפק אאמו"ר זצוק"ל על הבימה והכריז שהיות שיהודי פלוני לא סגר חנותו צריך לצאת למחות. ואאמו"ר זצוק"ל יצא ראשונה ולא הביט מי אחריו ורוב הציבור הצטרפו עמו ונכנסו לאותו חנות ואאמו"ר הורה שימלא את החנות בבני אדם, בעל החנות היה קצב ואאמו"ר ניגש אליו בעדינות ואמר לו שישגור החנות והוא לא קיבל את דבריו ואמר לו שאם אינו יוצא מחנותו ירים עליו סכין, ובעל החנות הזמין מיד משטרה וכשהגיעו השוטרים ניגש אאמו"ר אליהם בתקיפות ואמר: אני הרב הראשי של העיר וצויתי על בעל החנות שיתן לי המפתח ואסגור החנות כי אסור לפתוח בשבת ולא שמע בקולי! והגרמנים נגשו מיד לבעל החנות ושאלו אותו האם מותר כעת לפתוח החנות, והוא נתבלבל לגמרי ואמר שבתורה כתוב שאסור אך הוא אינו חרדי, וציוו עליו השוטרים מיד שיתן המפתח, ועמדו שם השוטרים עד שכולם יצאו ואאמו"ר נעל את החנות. אח"כ ניגש אאמו"ר לבעל החנות ואמר לו שהוא מחזיר המפתח אך תדע שבשבת צריך להיות סגור.

סיפור דומה אירע בבאמבערק שכ"ק אאמו"ר זצוק"ל נכנס לחנות למחות בשבת וההוא התלוץץ עד שהרים את ידו וסטר את לחיו של אאמו"ר זצוק"ל. אח"כ אמר אאמו"ר: אני קבלתי כבר סטירה ולי נתת כבר אך עתה תתן משהו גם להקב"ה. אך לא הועיל דבר ואמר שאם רוצה יתן לו סטירה נוספת. נענה כ"ק אאמו"ר זצוק"ל ואמר: אני נכדו של הרה"ק הדברי חיים, אם תסגור כעת החנות הרי טוב ואם לאו יהיה לך סוף שחור משחור (ולא היה זה דרכו של אאמו"ר לדבר כך אך הרגיש שכעת צריך לומר זאת). כעבור שבוע או שבועיים בליל שבת קודש באו פקידים של מס הכנסה לערוך בדיקה בחנויות היות שהרבה סחרו לאחר המלחמה לא כשר, אך את כל היהודים שסגרו את חנותם לא תפסו כי היה סגור וכשהגיעו לברנש הוא תפסוהו ומצאו בחנותו דברים שונים שנגדו לחוק ומיד תפסוהו לבית הסוהר והחרימו את חנותו, ובתחבולות גדולות ובסכומים גדולים הצליח להשתחרר ולהימלט לעיר אחרת וכל רכושו שנשאר ירד לטמיון. וראו אז ממש שכשהיה צורך השתמש אאמו"ר זצוק"ל בכוחו הגדול.

ח' כסלו

הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע

יום ההילולא - ח' כסלו

נולד בשנת תקמ"ד לאביו הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זצוק"ל. נתגדל אצל זקנו הרה"ק המאור עינים זצוק"ל

פעם היה פחד גדול במדינת רוסלאנד שהחוזים בכוכבים אמרו שהולך ליפול שם איזה כוכב אחד ויהיה צרה גדולה. נתאספו כולם בפחד ובהלה אצל הרה"ק מוהר"א מטשערנאביל זי"ע. ניחמם הרה"ק מוהר"א ואמר: הגה כתיב "כי לא יעשה ה' אלוקים דבר כי אם גילה סודו אל עבדיו הנביאים", ואם לא גילו לנו כלום משמים על כך סימן שאין זה אמת ואפילו למיחש לא מיבעי.

סיפר הרה"צ חיים מרדכי טווערסקי זצ"ל (רב דקהל בית אהרן טשערנאביל) שבזקנו הרה"צ ר' ברוך ב"צ מטשערנאביל זצ"ל הי' המעשה...

עוד סיפר הנ"ל, שזקנו הנזכר למעלה, כאשר הגיע לגיל חמש, נחלה אנושות ר"ל. סיפרו להרה"ק (רבי אהרן מטשערנאביל) זי"ע ואמר שיבריא בעז"ה ואין לדאוג. אח"כ הגיע מצב הילד הנז' לסכנת נפשות, נכנסה אל הרה"ק אם הילד שהיתה נכדתו של הרה"ק מאפטא וצעקה לאמר, "האט רחמנות" הלא הילד חולה אנושות. ענה ואמר, הרי אמרתי כבר שיבריא בעז"ה ואין לדאוג. אז גם המשמש, שהי' איש פשוט מאוד, קצת נתרחה על המצב הקשה, והתבטא ואמר, הרי להרבי קל הדבר, הוא יושב ונותן ברכות, ואולם הילד ל"ע נוטה למות. אז נודעזע הרה"ק למשמע אזניו ואמר לו, "ככה?" אם כן, הרי במצות ביקור חולים גם הגדול צריך לילך אל הקטן, תן לי הבגד עליון ונלך אל הילד. כשהגיע לשם, כבר עמדו מנין אנשים מחכים ליציאת נשמתו רח"ל של הילד, וכבר דלקו נרות סמוך לראשו. דחק הרה"ק ברגלו את הדלת וצעק: "תצאו כולכם מפה". האנשים שעמדו בחדר לא יכלו לצאת דרך הדלת כי הרה"ק עמד שם ומילא את מקומו, וקפצו כולם לצאת דרך החלון. אז נכנס הרה"ק וכיבה בידי

הקדושים את הנרות הדולקים והניח ידו על ראש הילד ובירכו ואמר שיבריא ויחי' לאורך ימים ושנים "יהיה לך מאיר בכל ימי חיך". וכך הוא.

מסופר שהיה דבר הרגיל אצל מרן הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע, שהבעלי עגלה שהיו נכנסים אליו לקבל ממנו ברכה, היה נכנס בהם הרהורי תשובה כה גדולים, עד שהיו שוכחים לגמרי מהסוסים הממתינים בחוץ, ונשארים להסתופף בצילו הק'. ופעם היה בעל עגלה אחד שאמר שהוא יראה לכולם שאין זה הדבר נוהג אצלו, וכך הוא שנכנס בקומה זקופה אל הרה"ק ר' אהרן, ופנה אליו הצדיק ואמר לו "מתכופף, מתכופף", ככה כמה פעמים. והלה לא הבין מה הצדיק אומר, ופנה לילך לבית מלוונו, ובבואו לשם נכנסו בו הרהורי תשובה חזקים מאוד, בהזכרו בכל העבירות שעבר בחייו עד הנה, וחזר תיכף להצדיק לקבל ממנו דרך תשובה, ושכח לגמרי ממסחרו, ונשאר לישב שם כמה שנים, עד אשר היתה תשובתו שלימה.

שמעתי מזקני רבי סנדר זצ"ל ששמע מר' משה זעליג ז"ל - מחסידי רבי אהרן טשערנאבלער [וממתפללי בית מדרשינו אצל אדמו"ר הרה"ק רבי מנחם נחום זיע"א] שלאביו היה קרעטשמע בחכירה מהפריץ, והגיע איזה גוי והסיג גבולו בחכרו הקרעטשמע מידי הפריץ, ונכנס לדור שם בביתם, ובמר לבבו על נישולם מפרנסתם נסע אביו אל רבי אהרן והרגיעו הרה"ק באמרו - אין לך מה לפחד כי הוא לא ידור בהקרעטשמע, וסיפר ר' משה זעליג שהוא היה אז ילד, ויהי בחצי הלילה זעק הגוי בקולי קולות שהנה מגיע יהודי זקן ומכהו מכות קשות והראה המקלות שהיכהו בהם, ונטל הלה ידיו ורגליו וברח משם ולא חזר עוד.

סיפר לי הגה"צ ר' אהרן מרדכי רוטנער שליט"א, ששמע מהרה"ק מסקווער זצ"ל, שפעם גזרו האוקראינים לגרש את היהודים מהמדינה כיון שיש מדי הרבה אנשים, ובאו להזכיר אצל הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצ"ל, אבל לא נתנו להכנס אליו. כן היה פעם אחר פעם, ולבסוף נכנסו, אבל לא אמר להם כלום.

בליל שבת אמר דברי תורה, איני יודע אם היה פרשת בשלח או שאמר על פרשת בשלח, ופירש כך, ויהי, אין ויהי אלא לשון צער, היה צער, בשלח פרעה, שפרעה משלח את העם, פרעה שולח את העם - שישלח את העם שלו, ולא נחם אלוקים - מדת הדין גם כן אינה מסכימה.

במוצאי שבת נכנסו אליו עוד הפעם, אמר להם שיסעו לביתם, ונסעו. ביני לביני שלחו להצאר של מדינת רוסיא שכבשו אי גדול [אינדזל] (היה אז מלחמה עם יאפאן) וזקוקים לאנשים נאמנים שישלחו לשם כדי להחזיק בכיבוש, וממילא שלחו לשם מהנכרים אנשים הרבה, דהרי כאשר זקוקים לאנשים נאמנים, הכי ישלחו מבני ישראל?

בירושלים התגורר בסוף ימיו הרה"ח ר' משה זעליג הכהן ז"ל שהיה זקן מופלג ומתפלל קבוע אצל אדמו"ר רבי נחומטש'ע (מראחמיסטריווקא) זיע"א, וסיפר שבשנות ילדותו היה אביו נוסע תדיר אל הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל - שעיר טשערנאביל היה סמוך לעיירה שהתגורר שם, ובכל פעם ניסה להפציר אצל אביו שיקח אותו עמו לרבי על ראש השנה, אך אביו לא הסכים, כשגדל קצת הפציר מאד באביו והוא לא אבה בשום אופן, אמו שריחמה עליו אמרה לאביו - אם הוא לא נוסע אזי גם אתה לא תיסע - כי הילד יעשה לי יום טוב בבית... כראות האב כך אמר לו - ידוע תדע שאצל הרבי יש דחיפות

נוראות ולא תוכל לסבול את זה ואם ידחפו אותך לא אוכל לעשות למענך דבר ושלא יהיה לך טענות אח"כ, הילד שרצה מאוד להיות אצל הרבי נענע ראשו לכל האזהרות והביע בכל זאת רצונו לנסוע, ואביו לקחו עמו.

ובימים הנוראים היה המנהג בטשערנוביל לפתוח עוד קומה עליונה (היינו גג בית המדרש) למתפללים הרבים, כי מחמת הלחץ זו הדחק לא הכיל בית המדרש הרגיל את ההמונים, לכן הכשירו עוד קומה ועשו חור גדול באמצעיתה לעבר בית המדרש הרגיל, והיה אפשר לראות משם את חלק מבית המדרש והבימה, ואעפ"כ לא הספיקו ב' הקומות להכיל את הצבור הגדול וחלק גדול התפללו בחצר בחוץ, אך כשהגיע עת התקיעות חפצו כולם להיות בפנים לראות את הרבי בעת התקיעות ולשמע את דברי תורתו שהיה רגיל לומר לפני התקיעות, והצבור החל להדחס פנימה ועוד ועוד אנשים נדחפו להיכל, והילד הרגיש שהוא נלחץ וצעק ובכה אך מאומה לא עזר לו, והלחץ מחמיר יותר ויותר עד שהרגיש שהוא קרוב לעלפון רח"ל, והאנשים ריחמו עליו והושיבוהו על ספסל ליד הבימה ששם היה ריק כי הרבי והבעל תוקע היו עומדים שם, וישב הילד ליד הבימה, וכעבור זמן נפתחה דלת חדרו של הצדיק והקהל פילסו לו דרך עד לבימה, וכשהגיע פתח הצדיק בדברי קדשו ואמר: עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, "עלה אלקים" - מתי עולה ומסתלק מדת הדין - "בתרועה" כשיש שברון הלב, - ה' - מתי מסתלק ח"ו מדת הרחמים - "בקול שופר" כשהלב שלם, היינו שמתגאים וחושבים שהכל בסדר. וחזר עוד הפעם "עלה אלקים" מתי מסתלקת מדת הדין "בתרועה"! והקהל פרצו בבכיות נוראות קורעות לב, וגם הקהל למעלה בכו ביותר ודמעותיהם ירדו למטה לבית המדרש והיה נדמה ממש כמו שירוד גשם זלעפות... ואח"כ התחיל הרה"ק "למנצח לבני קרח מזמור", כל זה סיפר ר' משה זעליג שישב על הבימה וראה המחזה במו עיניו.

(מפי הרה"ח ר' משה שמואל אייזנבאך בשם אביו הרה"ח ר' שלום זאב ז"ל ששמע מהרה"ח ר' משה זעליג ז"ל.)

אברך אחד מחסידי הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע חלה מאוד. בני משפחתו שיגרו מברק אל הרה"ק מטשערנאביל שיעורר רחמים עליו, אך כשנתקבל מברק התשובה, הבינו מהתשובה של"ע אפסה כל תקוה.

האברך שכב על ערש-דוויו, ולפתע נרתעו העומדים ע"י מיטת חוליו, כאשר החלו לשמוע קולות בהולים יוצאים מפי החולה. לאחר-מכן נרגע החולה, וסיפר להם, שהס"מ בא אליו זה עתה כשכבר היה גוסס, בידו האחת החזיק תפוח של זהב אשר היו קבועים בו אבנים טובות ומרגליות, ובידו השנייה אחז עבודה-זרה, ואמר לו: אם תשתחוה עתה לע"ז, אז ארפא אותך ואתן לך את התפוח. כך פיתה אותו בפיתויים גדולים עד שכמעט נתפתה, אך החולה נבהל והחל לזעוק.

והמשיך האברך לספר: פתאום הגיע הרבי, והחל לצעוק על השטן: מה הנך רוצה מאברך שלי? אברך שדרך על מפתן ביתי; בזמן כזה שהוא כבר הולך להיפרד מן העולם, אתה מטרידו בדברים כאלה! ככלותו לספר זאת, נתבקש האברך לישיבה של מעלה.

לאחר מכן נסעה אמו אל הרה"ק מטשערנאביל, וסיפרה לו את כל המעשה. השיב לה הרה"ק מטשערנאביל זיע"א: "וכי מה אתם חושבים, שאנו נסכים שלס"מ תהיה שליטה על אברך שלנו, להסיתו ולהדיחו ברגעיו הקשים?!"

זקיני כ"ק מרן אדמו"ר (מבוהוש) זי"ע היה מספר תמיד אחר שריפת חמץ, שפעם אחת הגיע מכתב באמצע השנה אל הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע מאת גביר אחד ממשפחת היילפרין ממדינת רוסלאנד [מסתמא היה זה ממשפחת היילפרין מחותניו של מרן הס"ק מרוז'ין זי"ע] ובו כתוב לאמר שאחד מהשרים החשובים במדינת רוסלאנד איים שבאם לא יעמידו לפניו היהודים סך מאתיים אלף רובל עד חודש תשרי הבא יגזור עליהם גזירות קשות. ובמכתבו ביקש הגביר שהרבי - שהיה זקן צדיקי דורו - יראה לאסוף הסך הנדרש כדי לבטל גזירותיו, כי שר זה היה חשוב במאוד אצל הצאר ודבריו נשמעים ובכוחו אכן לגזור כן [מלבד זאת שאצל הצאר ימ"ש לא היה קשה כלל לפעול שיסכים לגזור גזירות על היהודים...]. וכמובן שגם הוא ישתתף בכל מאודו במגבית זו.

כשהגיע המכתב לידי הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע נענה אל הגבאי, למה הוא מטריד אותי בהבליו. הגבאי תמה, הלא זו סכנה לכלל ישראל ואמאי מתייחס לכך הרבי בביטול. אך הרבי לא שת ליבו לזאת.

כשראה הגביר שהרבי לא השיבו מאומה על בקשתו, שיגר אליו שליח מיוחד לטשערנאביל להעמידו על חומרת הדברים. אך גם לשליח זה השיב כפי שהשיב על המכתב. שאלו השליח, ומה אשיב למשלחי, יואיל נא הרבי בטובו להשיב כן בכתב. צוה הרה"ק ר' אהרן זי"ע למשמשו שיכתוב להגביר שלא ישית לבו כלל לאיומיו של השר. אך הגבאי הרגיש שאין הוא מסוגל כלל לכתוב כן, וטען הלא כלל ישראל נמצא בסכנה, ואיך יוכל לכתוב דבר כזה. אמר הרה"ק ר' אהרן זי"ע לשליח שאין צריך לשלוח מכתב, חזור למשלחך ואמור לו שלא יתייחס לכך כלל.

כעבור זמן מה הגיע אליו מכתב נוסף מאחיו הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זי"ע וגם הוא טען שזו סכנה לכלל ישראל ויש לפעול בענין. אך גם למכתב זה לא התייחס כלל.

בערב פסח היה המנהג בטשערנאביל שכל בני העיר הביאו את חמצם לרבים והוא זרקם לאש. לאחר מכן לקח את חמצו שלו שאחד מהאנשים החזיקו והיה מונח בכד חרס ועמד לזרקו לאור. באותה שעה נענה ואמר, אחיי חושבים שעם ממון מבטלים גזירות רעות, לא בזאת מבטלים גזירות רעות, אלא עם זה מבטלים גזירות רעות, וזרק החמץ לאש.

כשראה שהעומדים לפניו אינם מבינים דבריו אמר, וכי לא אמרתם הפייט לשבת הגדול (המתחיל 'אין ערוך'), מה אומרים שם, ולמה אכילת חמץ בשש זכר לחפזון שכינה להעביר גזירות רעות, והיינו שע"י ביעור חמץ ניתן לבטל גזירות רעות. ואכן כעבור כמה ימים נודע שהשר מת ביום טוב ובטלו כל גזירותיו.

הרה"ק מוהר"י מסקווירא זי"ע לא נהג לספר מופתים, ורק שני מופתים סיפר אחד שראה בעצמו ואחד ששמע מאחיו ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע שנחשב כמו שראה בעיניו. ואלו הם: הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע היה תלמידו של בעל נועם אלימלך זי"ע ובימי עלומיו סבל דחקות נוראה,

ובביתו לא היה פיסת לחם ובנו הרה"ק ר' יצחק מאיר שהיה אז ילד קטן בכה לפני אמו הצ' שתתן לו אוכל להשקיט רעבונו ולא היה לה, ובמר נפשה אמרה לו שילך לאביו הקדוש בבית המדרש לבקש ממנו אוכל וכן עשה. ואביו היה מתעמק בלימוד תורה"ק ולא שם לב להילד וחזר בפחי נפש, והיטב חרה לה, והנה איתרמי **שבעל נוע"א** איקלע למקום מגורו של האוה"י זי"ע וכמובן עשה הכנה דרבה לקבל פני קדשו של רבו קדוש ה', ואולם גם הרבנית באה לקבול לפניו, וספרה לו מה שאירע עם ילדה הקטן כנ"ל, והנוע"א שאלו היתכן ואיפוא רחמי האב על הבן, ואז השיבו שאמנם זה נכון, אולם אהבת התורה"ק עולה אצלו על כל האהבות, אז אמר לו, באמת תגל נפשי שהגעת למדרגה כזאת, ואמר לו האוה"י אני לא תגל נפשי כי סו"ס הרחמנות על האשה והילדים, אז אמר לו הנוע"א איתא בגמ' (פסחים קי"ב). **עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, ומק' התוס' הרי נאמר לוו עלי ואני פורע, ובכן אנו מפרשים כך עשה שבתך חול שגם בחול תהיה לכם בחינת שבת, ואיך תוכל את זה לוו עלי התדבקו בהקב"ה ואני פורע ומגלה טבעכם בעולם, ומאז באה השפעה גדולה בהרחבה להאו"י, וסיים הרה"ק מסקווער זה המופת שמעתי מאחי הקדוש שכאילו ראיתיו, והמופת שראיתי בעצמי כי אחרי ששמעתי מפיו הסיפור הנ"ל גדלו זרמי ההשפעה אצלי לאין ערוך (שמעתי מהאדמו"ר ר' יצחק מסקווער זצ"ל מבורו פארק).**

דרכם של הצדיקים היתה שהיו נוסעים בערים לבקר ולחזק את ישראל, ובהזדמנויות אלו היו הרבה חסידים מעניקים להם מתנות, והם לקחו המתנות אח"כ עמם לעירם. ופעם אחת באמצע הדרך כשהתאכסן מרן הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע באיזה מקום בלילה, פנה אל בעל העגלה וציווהו שיפרוק את כל מה שקיבלו מעל גבי העגלה. והתפלא בעל העגלה, דמדוע לפרוק עתה, הרי הם עדיין בדרך, ועדיף להמתין עד בואם הביתה ואז יורידו הכל מן העגלה. אך מרן מהר"א היה בשלו, שיש להוריד עתה את כל החפצים שקיבל מעל גבי העגלה, ואחד מהחפצים שקיבל היה 'בשמים ביקסל', ושאל מרן מנין זאת, והשיבוהו מפלוני ופלוני, וצוה מיד שיקראוהו לפניו. ושאלו מנין לו חפץ זה. השיב הלה דחפץ זה הוזמן על ידי איזה כומר מאת הצורף, אך לבסוף חזר בו הכומר, ואז הוא קנאו מן הצורף במקומו. וצוה מרן מהר"א שמיד יסלקו זאת משם. והסביר ואמר, שהוא הריח ריח מאוד לא טוב, וחשב דכנראה הדבר בא ממנו, והחל לעשות תשובה, אך הבחין דעדיין הריח קיים כבראשונה. אז הבין שאין הדבר ממנו אלא מדבר אחר שנוטל עימו, ולכן צוה שיפרקו את כל המתנות עד שהריח מתנה זו שהיא הנותנת ריח כה נורא כיון שהיתה מוזמנת ע"י הכומר. ורבינו היה בקי גדול **"בחוש הריח"**.

הרה"ק רבי דוד מסוכטשוב זי"ע

יום ההילולא - ח' כסלו

סיפר לי אדמו"ר רבי דוד זצ"ל, שכשהיה אברך צעיר אחר החתונה התגורר בדירת זקיני האבני נזר, כאשר בקצה הדירה יוחד לו דירת מגוריו, פעם בליל הושענא רבה נכנס האבני נזר לדירתו ושאלו אם הוא חש הלילה במשהו, וענה לו שאכן הוא חש שהיה קטרוג על כלל ישראל ושהדבר נתבטל, אמר לו האבני נזר שיפה הרגיש, כי היה קטרוג על כלל ישראל, וע"י כך שהוא עמל ליישב רי"ף שהיה מוקשה לו "בכך כתתתי את רגלי המקטרג". והדברים נדפסו בשו"ת אבנ"ז או"ח סי' תקי"ב.

הרה"ק רבי דובער מליובאוויטש זי"ע

יום ההילולא - ט' כסלו

סח הרבי מהר"ש מליובאוויץ:

זקני - הרבי ה"אמצעי" - היה כותב מאמרי חסידות במהירות בלתי מצויה ובאותיות צפופות ביותר. בעמוד אחד של נייר היו כחמישים-ששים שורות, וכשהגיע לסופו של העמוד עדיין לא נתייבש הדיו של ראש העמוד, והיו החסידים אומרים כי הוא כותב בהשבעת הקולמוס. חס ושלום, אין הדבר כן. זקני לא היה משתמש בהשבעות. אלא שהיד שלו היתה מקושרת לכח המחשבה, והיה כותב במהירות של המחשבה.

בשנת תרנ"ד או תרנ"ה גילו פרופסורים גיד חדש במוח שיש לו קשר לכח הזכרון ולכח ההעמקה של האדם. כשסיפרו זאת לרבי (מוהרש"ב) נ"ע, נכנס לחדרו והוציא ספר קטן כתב יד הרבי האמצעי, בו כתוב בשש-שבע שורות אודות גיד זה, ומסביר שם שקיים במוח האדם גיד מיוחד מלא אדים המתנענע אנה ואנה. כשמתנענע לעבר מוח החכמה והבינה זה עוזר לכח הזכרון וכשמתנענע לעבר מוח הדעת זה עוזר לכח העמקה. זוהי הסיבה למה שאנו רואים שאדם כשרוצה להיזכר באיזה דבר הוא מגבי' את ראשו וכשרוצה להתעמק - הוא מוריד את ראשו. העירו על כך לרבי: הרי שהרבי האמצעי הוא פרופסור גדול. ענה הרבי: הוא ידע זאת מכיון שלמעלה באדם העליון קיים גיד זה ובמילא ידע שגם באדם למטה זה בודאי קיים.

פעם, ביוהכ"פ, הוציא המשמש של כ"ק אדמו"ר האמצעי את חלוקו והחזיק אותו בצפרנים בקצהו משום סחיטה, שהיה כולו רטוב כאילו הוציאוהו זה עתה מהמים. ובוזה הלשון שמעתי מהרש"ג שאמר: ראו, חסידים, איך שהרבי מתייגע עבורכם! - והיה מחליף את החלוק במשך היום ב' או ג' פעמים!

עקר טורא

אחד מנכבדי העיר סלוצק היה יהודי בשם ר' משה, שהיה בעל צדקה וחסד גדול. אך, בכל תנועה שלו היה ניכר שהוא יקר וחשוב בעיני עצמו. פעם הגיע אדמו"ר האמצעי לעיר, ור' משה בא לקבל את פניו. לאחר שנסע הרבי, הרגישו כולם כי שינוי גדול התחולל בו: גסות רוחו פקעה. הדבר היה לפלא. אמר על כך אדמו"ר ה'צמח צדק': רז"ל אמרו (בבא בתרא ג, ב) "אמר מלכא, עקר טורא". והרי "צדיקים דומים לבוראם" (בראשית רבה סז, ז): הרבי עוקר בדבריו את ה'הר' של גסות הרוח (אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ד עמ' קפג).

הרה"ק רבי משה מסלאוויטא זי"ע

יום ההילולא - ט' כסלו

הרה"ק רבי משה זיע"א אבדק"ק סלאוויטא, נולד בשנת תקכ"ב כנן שני לאביו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע.

קדוש עליון היה הרה"ק מסלאוויטא, והרה"ק רבי רפאל מבערשאד זצ"ל, תלמידו המובהק של הרה"ק מקאריץ זי"ע, היה משווה את תפילתו של הרה"ק מסלאוויטא לתפילת אביו הרה"ק מקאריץ.

בנעוריו למד הרה"ק רבי משה את מלאכת כתיבת סת"ם, ואביו הק' הדריכו בכך. הוא למד את כתב ידו של רבי אפרים זצ"ל סופרו של מרן הבעש"ט הק' זי"ע, שכתב ידו היה נאה וכשר עד מאוד.

הרה"ק מסלאוויטא נתבקש לשיבה של מעלה ביום ט' כסלו שנת ת"ר ומנו"כ בסלאוויטא.

השאיר אחריו את בנו הרה"ק רבי שמואל אבא מסלאוויטא זצ"ל. בנו השני של הרה"ק ר' משה היה הרה"ק רבי פנחס מסלאוויטא זצ"ל. בתו של הרה"ק ר' משה היתה אשת הרה"ק רבי פנחס מטשארני -אוסטראה (בן הרה"ק ר' ישראל אברהם מטשארני-אוסטראה בן הרה"ק ר' זושא מאניפולי זי"ע) זצ"ל.

בספר "בית אפרים" לנכד הרה"ק מסלאוויטא, מסופר: חודשים מספר לאחר שנאסרו, נידונו האחים הק' להיות מוכים בשוטים. אותו יום היה ערב שבת קודש, ובאותו יום נכנס המשמש לאביהם הרה"ק רבי משה והושיט לו כתונת לבנה לכבוד ש"ק. גער בו הרה"ק בזה הלשון: "שוטה, בני נתונים היום בצרה גדולה, ואני אלבש מלבושים נאים?" ומסיים הכותב: "וכידוע היה מרחק רבי בינם לבינו, ולא היה אז דילוג רב (טלגרמה) כמו בימינו אלה, והוא זצ"ל ראה זאת מרחוק ברוח הקודש".

את הדפסת ה'תניא' החליט אדמו"ר הזקן למסור בידי המדפיסים שבסלאוויטא הרחוקה; על מה ולמה? ומדוע לא בשקלאוו הסמוכה? לשאלה זו נזקק הביבליוגרף הרה"ח ר"ח ליברמן ע"ה, והשיב על כך תשובות שונות בתקופות שונות: לראשונה שיער (במאמרו על הדפוס העברי בשקלאוו, חזר ונדפס ב'אהל רחל', א' בעמ' 176). שהוא מפני שבאותן שנים עדיין היתה שקלאוו מבצר המתנגדים, ואולי גם בגלל מצבו השפל של הדפוס בשקלאוו בזמן ההוא, שהיה בבחינת "לא תואר ולא הדר", אך לימים קיבל את הסיפור החסידי, שאדמו"ר הזקן הדפיס את ה'תניא' בבית דפוסו של הרה"ק ר' משה שפירא מסלאוויטא כהכרת תודה לאביו - הרה"ק ר' פנחס מקוריץ - שהרבי קיבל ממנו הרבה, ור' משה נתעשר מזה.

וזה דבר הסיפור:

הרה"ק ר' משה - בעל בית-הדפוס בסלאוויטא - היה מקורב לרבינו הזקן בעל התניא זי"ע, ורבינו היה מקורבו בזכות שתי הפעמים שהיה אצל אביו הרה"ק ר' פנחס מקוריץ, ואשר קיבל ממנו הרבה. רבינו נתן לו להדפיס את ספריו, וכן את זכות מכירתם, והוא נתעשר מזה הרבה. באותם ימים יצא חוק חדש, שחובה על כל מדפיס להתייצב באופן אישי בפטרבורג ולקבל רשיון להפעלת בית-הדפוס, גם הר"ר משה נסע לשם, ובהיותו בסביבות ויטבסק עיקם את דרכו דרך לאזניא, ונכנס אל רבינו. אמר לו

רבינו שאין לו לנסוע לפטרבורג, אלא לוילנא, ושם יפגוש את המלמד משה גיטל'ס שיסדר לו את כל הדרוש. אחרי מאמצים מרובים מצא את המלמד הנ"ל, שכרו ללמוד בביתו במשך שנתיים ימים, ובינתיים נשאר עמו בוילנא, בתואנה כי יש לו עדיין כמה עניינים לסדר שם. הם הסתובבו וטיילו בעיר באפס מעשה, ורק בבטחוננו של הר"ר משה כי דבריו של רבינו לא ישונו ריקם ח"ו. באחד הימים הבחין בהם שר אחד בשעה שישבו בגן העיר, הוא זיהה את ר' משה גיטל'ס, ובקשו שיבוא אליו לאכסנייתו ביום המחר. כשנועדו יחדיו הזכיר לו השר מי הוא, ואשר בהיותו לומד בישיבה בוילנא העמידוהו פעם בעמוד הקלון ("קונע"), והוא - ר' משה גיטל'ס המלמד - הצילו אז מחרפות ובוז. אותו בחור עזב את הישיבה והלך ללמוד באוניברסיטה, אחר - כך השתמד, קיבל מישרה נאה, והתקדם עד שנתמנה לשר בעיר המלוכה פטרבורג. ומכיון שהוא זוקף את הצלתו ואת הצלחתו במעמדו הנוכחי לזכותו של ר' משה גיטל'ס, מוכן הוא להטיב עמו בשכר רב, כך שלא יצטרך להמשיך ולעסוק במלאכת המלמדות. המלמד התנצל לפניו שהוא כבר השכיר את עצמו למלמדות למשך השנתיים הבאות - לאותו יהודי מסלאוויטא שהיה אתו בגן העיר - ואינו יכול לחזור מדיבורו. הזמין אליו השר את הר"ר משה, האזין לבקשתו בקשר לרשיון עבור בית-הדפוס, גילה לו שאכן דבר זה בסמכותו הוא, ובאם יתן לו את המסמכים הדרושים יקחם עמו לפטרבורג, ומשם ישלח לו את הרשיון המבוקש. הר"ר משה נשאר בוילנא, ואכן תוך ימים ספורים הגיע אליו מהשר הרשיון להפעלת בית-הדפוס.

בנסיעתו חזרה לביתו נכנס שוב לאדמו"ר הזקן, ורבינו אמר לו: נו ר' משה, אין לכבודו חרטה על ששמע לעצתי?.. והכל התפלאו על כך, שהרי הרבי השתדל תמיד שלא להראות מופתים גלויים, אך במקרה זה יצא רבינו מגדרו, למען הרה"ק ר' פנחס מקוריץ שהיה אהוב עליו במאוד. עד כאן סיפור המעשה.

י' כסלו

ה"שפתי צדיק", ר' פנחס מנחם אלעזר מפילץ זי"ע

יום ההילולא - י' כסלו

סיפר ר' י"מ פיק, כי ביום חופתו ארעה טעות נוראה. בנוסעו לעיר בה אמורים היו להתקיים נישואיו, טעה ועלה לרכבת המובילה לכיוון ההפוך. בתום הנסיעה נותר רי"מ - שהיה בן למשפחה עניה - בידיים ריקות. ברוב צערו על המצב שאליו נקלע, פרץ בבכי. לפתע הבחין בדמותו הנהירה של רבינו ה"שפתי צדיק" זי"ע ששלח את משמשו לשאול על בכיו, בשמוע רבינו את סיפורו העניק לו את דמי הנסיעה, וברכו מעומק לבו הטהור: "מכיוון שביום חופתך בכית על חסרון כסף שוב לא תדע מחסור כל ימי חיך". ואכן ברבות הימים היה רי"מ לנגיד ידוע, ומעולם לא סבל ממחסור.

מאלפת העובדה הבאה הנמצאת בספר "שיח שרפי קודש" ומאירה כמה צדדים בדמותו של רבינו ה"שפתי צדיק" זי"ע: אחד החסידים שלח איגרת לרבינו ובה כתב כי לזוגתו החולנית מציעים הרופאים לעשות ניתוח בכיס המרה, ושאלתו האם לערוך את הניתוח, רבינו שטבע העולם לא תפס אצלו מקום כלל, וכל עולמו סבב סביב התורה הקדושה, השיב שנפסק להלכה שנקב במרה הוא טריפה, ועל כן בל יעשה את הניתוח, ואם כבר עשה ניתן לסמוך על דעת ר"ת שסובר שלאדם יש מזל. הפלא ופלא.

מחבר הספר - שהשואל היה דודו, מוסיף שהשואל לא שעה לעצת ה"שפתי צדיק" והסכים לניתוח, שלא הצליח רח"ל.

ר' דניאל וויסקאל ז"ל, גביר שחכמתו קודמת לעושרו ועשה בהונו רבות למען העניים והנוקקים, מחסידיו של רבינו ה"שפתי צדיק" ז"ל היה. כשחלה ונטה למות באו אל רבינו בזעקות על מצבו הקשה, נשא עיניו לשמים ואמר: "רבש"ע, מה אכפת לך שיחיה ר' דניאל עוד עשר שנים ויעשה בהן צדקה וחסד?" לא חלף זמן רב, והחולה קם ממיטתו והבריא. אולם ר' דניאל, שחסיד אמת היה, שם אל ליבו את דברי רבינו אשר אמר 'עשר שנים'. בהגיע השנה העשירית, חיסל את עסקיו והתכונן לפטירתו מן העולם. ביום בו מלאו עשר שנים - מיום ליום - לאותו מעשה, הלך לעולמו.

הגה"ח רבי יצחק (מתמיד) הורביץ הי"ד

יום ההילולא - י' כסלו

שמעתי מהרה"ח הישיש ר' אלעזר ננס ז"ל: פעם אחת הייתי בבית הרה"ק אדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש צוק"ל ועמדו אנשים חשובים ליכנס על יחידות להרה"ק, ועמד גם ר' איטשע מתמיד, והרה"ק ישב נגד הפתח ע"כ אי אפשר הי' לפתוח הדלת כשאחד הי' בפנים, וכשר' איטשע נכנס, חשבתי שאינו רוצה לדבר בשביל עניניו רק בשביל עניני רבים כיון שהי' שד"ר (שלוחא דרבנן), ע"כ הנחתי הפתח קצת פתוח ושמעתי מה מדברים.

ר' איטשע נכנס וקירב עצמו לשלחן והתחיל לבכות, ... שאל לו הרבי מפני מה אתה בוכה, אמר, ר' הלל (פאריטשער) הי' שד"ר מהצמח צדק, והי' מקבל פתקאות להביא להצ"צ, ופעמים שהאיש הי' נצרך לישועה תיכף, כגון יולדת, אז שלח האזכרה במחשבה והאיש נושע תיכף, וגם אני עושה כך, וסוברים אנשים שהישועה בא על ידי.

אמר הרבי, הצ"צ ענה לר' הלל (כנראה שגם ר' הלל, קבל על עצמו לפני הצ"צ, וע"ז ענה לו) "לעשות טובה ליהודי צריך מסירות נפש. וכיון שהלה נצרך לישועה עושין מה שאתה עושה. ואם ההוא חושב, שיחשוב....

החסיד ר' איטשע מתמיד, חייו הגשמיים היו באופן שלמעלה מהטבע. הוא היה חולה והיה עוסק כל היום בעבודת התפילה באריכות, וכמעט שהתפלל שחרית מנחה וערבית ביחד. ובסוף עבודת היום היה אוכל חתיכת 'הערינג', טובל אותה ב'משקה' ומעשן סיגריה. אחר כך היה נח שעות אחדות ואחרי כן קם ליום חדש של עבודת השם. ולמרות שהיה ממעט מאד באכילה, עד קצה האחרון, היו לו פנים מלאות. ולמרות שהיה חולה במשך כמה שנים - הצליח להחלים ממחלתו וחי לאחר מכן עוד שנים רבות. גופו החזיק מעמד ולא נחלש, ואלמלא הנאצים יימח שמם היה בכוחו לחיות עוד שנים רבות אחר כך! זאת אומרת: הוא חי הרבה שנים למעלה מהטבע - מכח התקשרותו לרבי.

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זי"ע

יום ההילולא - י' כסלו

סח הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת לייקוואד: כאשר עלה לא"י מורי זקני הגאון רבי איסר זלמן זצ"ל, התאספו קהל רב בנמל יפו כדי להקביל פניו. רבינו עבר בתווך, וכל אחד מן הנאספים ניגש לברכו בברכת "שלום עליכם" ו"ברוכים הבאים", ורבינו השיב בהארת פנים לכל אחד, תוך כדי לחיצת יד לשלום. והנה בין העומדים שם להקביל פני רבינו זצ"ל, עמד אדם אחד מגודל בזקנו, ולבוש בבגדי עליון ארוך, כמנהג אנשי הישוב הישן, וניגש גם הוא אל רבינו להושיט לו לברכת "שלום עליכם", אך הנה זה פלא - רבינו לא השיב לו את ידו, אלא הפטיר ואמר הכתוב: "אין שלום אמר ד' לרשעים" (ישעיה מ"ח, כב). ויהי הדבר לתימה בעיני הרואים על מה עשה ככה לאיש הזה. בין כך ובין כך, נסתלק הלה מן המקום בבושת פנים, מבלי שאיש ידע ויכיר מיהו ומה מעשיו. לאחר שחלפו כל הקהל לברך ולהתברך בברכת שלומים, נדהם רבינו בעצמו מן הדברים שהשיב לאותו אדם בלתי מוכר, והחל תוהה ומתחקה אחריו. והנה למרבית הפלא, התברר שאותו אדם לא היה תוכו כרו, אלא היה רשע אחד מאנשי המסיון ימ"ש, אשר הסתיר את פרצופו האמיתי במעטה של לבוש ירושלמי מקורי. והוסיף הגר"ש קוטלר לשוח בענין: כאשר נשאל אאמו"ר (ר' אהרן זצ"ל), מה היה המהלך בעובדא מופלאה זו, נענה ואמר: "ודאי לא רוח הקודש היה שעייכבתו מלידתן שלום לאותו אדם, אלא מאליה נמנעה נתינת שלום, מאליה נמנעה נתינת היד, וממילא הבין בעל כרחו ש'אין שלום אמר ד' לרשעים!".

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל היה מכיר בכלי אם הוא טבול אם לאו, ואמר שכאשר הכלי טבול הוא רואה עליו שם הויה... כשסיפרו את הדבר למרן הרב מבריסק זצ"ל, אמר שאינו מתפלא על כך. "וכי פלא הוא על ר' איסר זלמן? האם את שיחות החולין שלו אנו מבינים?..."

ואם רוצים לדעת מדוע לא התרגש הרב מבריסק מסיפור זה, כדאי לשמוע גם את הסיפור הבא...

זכורני מעשה שהתרחש בעת שלמדתי בת"ת "עץ חיים" ושגרם להתרגשות רבה בקרב כל הילדים שהיו נוכחים בשעת מעשה. היה זה בעת שמרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ליווה את חתנו הגר"א קוטלר זצ"ל, ונכדו רבי שניאור זצ"ל, עם שובם לאמריקה, בדרכם להקים את מבצר התורה הגדול של לייקוואד.

האב - מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל - ובנו, ענקי התורה, ניצלו כידוע בניסי ניסים מציפורני הנאצים בשואה, ולאחר שהייה קצרה בארץ ישראל טסו לאמריקה, ומרן הגר"א קוטלר זכה להיות שם ממקימי התורה ביבשת האמריקנית. הבן, ר' שניאור, היה אז בתקופת אירוסיו, והחתונה היתה אמורה להיערך מיד עם שובו לאמריקה.

התרגשות רבה ניכרה בר' איסר זלמן בעת שחתנו ונכדו נפרדו ממנו, וירדו בגרם המדרגות, בדרכם לרכב שהמתין למטה, ושהיה אמור להובילם לשדה התעופה.

והנה, הבחינו תלמידי הת"ת שר' איסר זלמן לא ירד עד לרחוב ממש, אלא ליווה את ר' שניאור ואביו רק עד אמצע המדרגות שהובילו מדירתו אל הכביש, נשקו ונפרד ממנו. תלמידי הת"ת ביקשו לדעת מדוע ולמה לא ירד הגאון עד למכונית. הלא דבר הוא!

ואז השיב להם מרן הגרא"ז זצ"ל תשובה מרטיטת לב, ושצריכה להרעיד את ליבו של כל אחד מאתנו: "הרי לא כל חבריו של נכדי זכו להגיע למצב שבו הוא נמצא עתה. רובם נשחטו ונעקדו על קידוש השם, ואם כן כיצד יש באפשרותי לירד עד לרחוב, ולנשקו לעיני כולם, ולהפגין בכך את שמחתי; הרי יש משפחות רבות שלא הגיעו לרגע הזה?"

כך זוכים לגדלות ולקירבת השם, ורק כך ניתן להבין גם את המעשה הקודם בעניין הטבלת הכלי, כאשר הרב מבריסק התבטא שאינו מתפלא על מופת שכזה היוצא מתחת ידיו של אותו גאון...

י"ב כסלו

המהרש"ל זי"ע

יום ההילולא - י"ב כסלו

רבינו שלמה לוריא זצ"ל נולד בשנת ע"ר לערך לאביו הרב יחיאל אב"ד סלוצק.

באחד מפירושו לגמרא המהרש"ל רושם ("ים של שלמה" בבק קמא פ"י ס"י): "...כל זאת כתבתי כאשר הראוני מן השמים..."

סח רבינו הגאון רבי חיים קניבסי שליט"א: המהרש"ל היה שוכר אדם אחד ומשלם לו כסף כדי שיוכיח אותו על כל דבר לא טוב שעושה! פעם אחת למד המהרש"ל זמן רב מאד תוס' מוקשה, ואיחר בגלל זה לשחרית, והיה בטוח שאותו אחד יבוא ולהוכיח אותו, ברם, הלה לא הגיע, אחר התפילה ניגש המהרש"ל לאותו אחד ואמר לו: למה לא באת לצעוק ולהוכיח אותי והרי שילמתי לך על זה, השיב לו, רציתי אכן לגעור בך, אבל ראיתי שמשני צידך הולכים שני זקנים עם זקן לבן, פחדתי להתקרב ולגעור, אמר לו המהרש"ל שתי אלו היו ר"ת ור"י מבעלי התוס' שבאו ללוות אותי, על שעמלתי בדבריהם זמן רב.

שמעתי מהרה"ק ר' נח מהאראדישץ בנו של הצדיק ר' שלמה חיים מקאינוב, שהוא ר"נ נשא אשה מעיר טיסעוויץ פלך לובלין ואמר לבנו שיהי' שם על קבר משיח בן דוד של דור הקודם שמ"כ שם. וסיפר לו ע"ז מעשה נורא שקיבל מאבותיו ורבותיו נ"ע. כי המהרש"ל כאשר שמע נפלאות האריז"ל לא האמין שפועל בכחות דקדושה עליונה רק חשב שהוא עושה זאת בכח הסטרא אחרא, וע"כ הוחלט אצלו להחרים את האריז"ל ואת הנמשכים אחריו, כאשר נודע זאת להאריז"ל ציוה לתלמידיו ר"ח ויטאל ור' ישראל סרוג שיסעו ללובלין להראות לו שצדיקים הם, ועוד אמר להם שבעד זה נותן הוא להם מתנה וגילה להם איך שיש בכל דור ודור משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ואם אין הדור זוכה מת המשיח ונולד אחר על מקומו. ועתה המשיח בן דוד שבדור הזה הוא בעיר טיסעוויץ לא רחוק מלובלין [ערך ט' מיל זהו הוספת הר"נ וע"כ איני יודע איזה מיל אם של פולין שהם עשרה וויארסט כל מיל או של ליטא שהם שבעה וויארסט כל מיל] שמו אליקים ב"ר שמואל ותסעו לשם ותראו אותו. דרכם בנסיעתם ידוע שבא ענן וישבו עליו ובאו ללובלין, ולקחו עמהם מזון על דרכם מיני טיגון מאכלים שאינם נמצאים רק בא"י והיו מכוסים אצלם לשמור חומם. הענן בא סמוך לבית הכנסת שבו התפלל המהרש"ל והם נכנסו לבהכנ"ס לבושים בבגדיהם בגדי ספרדים ע"פ מנהג א"י, והתפלאו כל

אנשי בהמ"ד על תמונתם ופרצופם ולבושיהם. אך יען באו בעת התפלה לא דיברו מאומה. ואחר תפלת שבלחש המתין הש"ץ עד שסיים המהרש"ל אמנם בפעם הזה האריך המהרש"ל בתפלה בלחש יותר מכל התפלות עד אשר תמהו ע"ז אנשי הבהמ"ד, ואמרו האורחים אם חושב אדם בשמו"ע ע"ד מטלטלין של סוס חאמעט ידוע אין צריך להמתין עליו. ואמרו זה בלשון הקודש. ונעשה רעש כי רצו לענוש אותם שדיברו סרה על הרב. אמנם להצלחתם פסע המהרש"ל הג' פסיעות ואח"כ חזר פניו והביט על הרעש ועל האנשים וממילא התחיל החזן לומר תפלה בקול רם ונשקט הרעש ועד אחר התפלה לא דיברו בזה. ונבאר דבר פלא הזה כי אצל המהרש"ל הי' הנהוג שבכל תפלה כשהי' בא לברכת השיבה שופטינו כבראשונה הי' מעלה אז על מוחו את כל הדין תורה שפסק בין תפלה לתפלה אולי טעה באיזה דין, ובפעם זה הי' קודם תפילה זו ד"ת ע"ד כלי הסוס חאמעט ידועה ונדמה לו שטעה וע"כ העלה במוחו כל סוגיית הש"ס ומפרשיו ושיטות הפוסקים ועלה לו ביגיעה עצומה להחזיק בפסקו. וע"כ אמרו מה שאמרו.

...ומר"ב שפרין שמעתי שבענין מחלוקת המהרש"ל על האריז"ל הי' בזה ענין ששייך להוראה. והוא שאיש א' מארץ פולין גביר גדול עשה שידוך לבתו עם בן זוגה ממצרים ונתן מוהר לבתו מאה אלפים סלעים, ולא הגיע שנה שניה עד שמתה בתו ונשאר המוהר ביד הבעל, ואחרי שיש תקנה אשר בשנה ראשונה אם מתה בלא בנים אין הבעל יורש את אשתו ע"כ נסע האב של הבת למצרים לקבל הנדן שלו, ולקח ניירות מסתמא מכל גדולי הרבנים וגם ממהרש"ל שמתקנת ר"ת (באה"ע סי' נ"ג) ששנה ראשונה יורש אבי הכלה את בתו. ובא למצרים ושם לא חשו על תקנת ר"ת כי הם ספרדים ע"כ יעצו לו שירצה לדון אצל האר"י שהוא חותם עצמו אשכנזי, וגם חתנו הי' ג"כ אשכנזי ושם נכתב הכתובה רק אח"כ נסע לגור במצרים. באו להאר"י ולא רצה לקבל על עצמו לדון דין תורה ונתרצו ואמר האר"י שלא יטול האב המעות ורק ישארו אצל החתן ונסע האב לפולין בפחי נפש, וקודם נסיעתו אמר לו אף כי נתרציתי על פסק שלכם אף שלא ע"פ דין תורה עכ"ז מה אגיד להרבנים ששלחוני. אמר לו אמור להם שאמרת שכן כתוב בתורה ואלה המשפטים. ובא וסיפר מהמעשה הזו וצירף המהרש"ל גם ענין מגלה פנים בתורה שלא כהלכה. וכאשר באו השלוחים אמרו לו ששמעו מהאריז"ל שבמשך עשרים שנה מקודם נסעו שני אנשים ביחד על ספינה ונסעו ממקום פלוני למקום פלוני שם האחד כך וכך ושם השני כך וכך. והי' אצל האחד הרבה כסף וזהב עמדו ולהשני לא היה לו, ונתן הלואה למאן דלית לי' שכשיבוא לביתו ימסור לו, המלוה לא בא חזרה והלוה לא הי' לו למי למסור ונשארו אצלו, ומתו שניהם ותבעו אותם לדין המלוה תובע מעותיו ואינו רוצה למחול לו והלוה טוען מה היה לי לעשות אחרי שלא היה למי ליתן. ופסקו הב"ד שלמעלה שהלוה יבוא בגלגול נקבה והמלוה בגלגול זכר וינשא זה לזה ואותו הסכום עם הרוחים תתן הנקבה להזכר נדן ואח"כ תמות בתוך שנה במצרים במקום שלא פשטה תקנת ר"ת וישאר אותו הסכום אצל הזכר. וגם הזכר לא יאריך ימים כי רק בא לעולם לקבל החוב שהיה מגיע לו מהלוה, ופי' משפטים הוא כי על תיבת משפטים בתרגום דיניא. ובפתח אליהו משפט איהי רחמי ובזוהר דא רזא דגלגוליא, שלכאורה אינו מובן ג' פירושים הסותרים זה את זה, ובמעשה זו מובן כי המשפט בב"ד של מעלה הוא דין אמנם עכ"ז יש רחמים ע"י גלגול. ואמר המהרש"ל הלא הדין הוא היפוך מזה. אמרו לו ומה לו לעשות אחרי שהוא רואה הדבר כמו שהוא אמר להם. ומה יעשו אותם שאינם רואים, השיבו לו שלמעלה מסבבים שדינים כאלו יבואו רק לעיני הרואים.

רבינו (הגה"צ רבי ישראל אברהם שטיין אבד"ק פאלטישאן) זצ"ל סיפר על הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל (ראש ישיבת חכמי לובלין), שביקר פעם בספריה של הרה"ק בעל אמרי אמת מגור זצ"ל, - שהי' אחת הספריות היהודיות הכי ענקיות בעולם, שהכיל המון כתבים עתיקים ובעלי ערך, ושם ראה כתב יד עתיק "פנקס הקהלה בלובלין", הגר"מ שפירא שכיהן כרב העיר התעניין בפנקס ומצא שם דבר מדהים: המהרש"ל - רבינו שלמה לוריא שכיהן כאב"ד לובלין כתב בפנקס, מעשה נפלאה שהי' עמו, ומעשה שהי' כך הי', אשה אחת מתושבי לובלין אבדה לה בעלה, ורב העיר - גדול הדור המהרש"ל חתר לחפש לה היתר, לשחררה מכבלי העיגון, כמה מגדולי התורה דאז חלקו על דבריו וערערו על היתר וקבעו את דינה כאשת איש. האשה קיבלה את דעת מרא דאתרא המהרש"ל והתחנתה על סמך היתרו, ואחר שהתחנתה קרה מקרה מעציב ומעורר תמיהה, בעלה החדש הבריא והצעיר מת פתאום מיד אחרי החתונה בדרך הביתה, ותהום כל העיר, והיתה כמרקחה, ותומכי הרבנים האוסרים נופפו בזה כאות מן השמים על צדקת דרכם, וכי המהרש"ל טעה - ח"ו - בהוראתו, ומן השמים מנעו מהבעל מלהכשל. הדבר נגע ללבו של המהרש"ל שידע בבטחון כי יפה הורה כדת וכדין, וקרא אליו את ראש החברה קדישא - השמש שילך לבית העלמין, ולקח קלף שהוקצה לדבר שבקדושה (מזווה וכו') וכתב עליה המהרש"ל הנוסח המצמרר והמפליא הזה, "לכבוד ידידי מלאך מט"ט ראש מתיבתא דרקיעא..." וכותב בה את כל אשר קרהו ומסיים: היות שתורה לא בשמים הוא, ואני פוסק בכח התורה שהיא מותרת, לכך אני גוזר עליך המלאך להחיות את פלוני הנפטר. וחותרם "ידידך שלמה"...

וכן הוה! השמש הלך על הקבר, ומיד קם לתחייה היהודי הנ"ל, ולתדהמת כולם חזר הביתה חי ושלם. אולם האשה שראתה אותו מת, היתה נתונה תחת רגש חזק של פחד וחוסר בטחון ופחדה להמשיך לגור אתו, וכותב המהרש"ל על כן התפללתי לה' שיישכח כל המעשה וישתקעו הדברים, וכך הוה כל אנשי העיר, כולל האשה שכחו כל הסיפור והתנהגו אליו בטבעיות כמקדם.

המהרש"ל מסיים את התיאור בפנקסו וכותב: "וכתבתי את כל זה לזכרון דברים כדי שלא תשתכח ויהי לזכרון, וגדול אות אחרון - של השכחה - יותר מן הראשון".

[רבינו ששמע סיפור זה מפי רבו הגר"מ שפירא זצ"ל הרבה פעמים, סיפרו פעם להגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, שנתפעל ונתרגש מן הסיפור שיש בה חיוזק לאמונת חכמים ולכח התורה, וביקש ממנו בהזדמנות מאוחרת שיספרו לו עוד הפעם.]

נס מן השמים

רבינו שלמה לוריא [המהרש"ל] זצ"ל כתב בהקדמת ספרו "ים של שלמה", וזה לשונו: "פעם אחד בא לידי נר של מצוה כאילו הראו לי מן השמים ונתנו לי הרמנא ואמיץ כח מרקיע ופתחו לי שערי אורה." ע"כ.

וכתב על זה בעל קב הישר (פרק צו): ושמעתי מפי מורי על פי קבלה, שהענין הוא כך. כשהי' רבי שלמה לוריא ז"ל לומד וחבר הספרים "ים של שלמה", אירע לו שהי' לו נר קטן ודולק לפניו, והי' זמן קרוב להכבות, והי' דולק כמה שעות יותר משלשה וארבעה נרות שלמים. וזה העידו עליו תלמידו ונכדו, וזה לשונם: "בעל הנס הכיר בנרו ובנסו, כי ה' עמו". וזה ארע להגאון נס ממש כנס של שמן הקודש שבצלוחית הקדושה שבבית המקדש. זכותו יעמוד לנו, אשרי לו ואשרי יולדתו.

ה"בת עין" זי"ע

יום ההילולא - י"ב כסלו

הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע נולד בין השנים תק"כ - תקכ"ה לאביו הרה"ק רבי דוד אוערבאך זי"ע האב"ד ומגיד מישרים דק"ק חמעלניק.

בעת מגוריו בצפת היה בסעודת הברית של הגה"צ רבי פישל בערינשטיין זצ"ל בנו יחידו של רבי בנימין, וכידוע שהרה"ק מסאווראן זיע"א שלח את רבי פישל לא"י באומרו שבה יפקד בזש"ק, ולא היתה דרכו של ה"בת עין להשתתף בסעודת ברית אך זאת הפעם נטל ה"בת עין" את ידיו לסעודת המצוה, ובתוך הסעודה חילק בעל השמחה יין ישן למסובים, והבת עין שתה מהיין, ובחזרתו מסעודת הברית הוצרכו לאחזו בידיו מכובד הסעודה, לאחמ"כ החל לרדת דם רב מהתינוק וכשבאו להזכירו אצל ה"בת עין" ראו שאינו בבית והדלת פתוח מעט, לאחמ"כ נכנס לביתו ואמר שכעת עשה שלום בין בעל המאור להרמב"ן בסוגיא אחת ובאו להודות לו על כך ויצא ללוותם, ואמר שבזכות השלום שהשכין ביניהם תעלה ארוכה לתינוק וכך הוה שפסק מיד הדם.

ה"בת עין" זי"ע בעת שקרא קריאת שמע שעל המטה הניח ידיו על השולחן ונתרומם השולחן ועמד באויר.

בכל בוקר אחר תפילת שחרית היו מגישים לפני כ"ק אדמו"ר רבי אברהם דובער מאווריטש, בעל ה"בת עין", כוס קפה חם עם פרוסת עוגה לפת שחרית. יום אחד כשהביאו לו את הקפה והעוגה לא נגע בהם. אחר שעה קלה נכנסה הרבנית לחדרו בבהלה ואמרה שגודע לה שהיתה שאלה על החלב, ורק כשראתה שלא נגע בחלב נרגעה.

שאלו התלמיד שלמד עמו: 'איך הרבי ידע שלא לשתות, הלא זה מופת גלוי?' ענה לו הרבי: 'אין כאן שום מופת. אלא שאיתא בירושלמי (גדרים פ"ט ה"א) שאין היצר תאב אלא בדבר האסור, והנה בכל יום כשמביאים לי את הקפה, אין לי שום תאוה לשתותו, אבל היום הרגשתי רצון מיוחד לשתות את הקפה, ולכן משכתי ידי ממנו'. כשסיים רבינו הגאון מטשעבין זצ"ל לספר סיפור זה התבטא: 'סיפור זה גדול בעיני, מכל מופת אחר'.

ידוע לי ממשפחה אחת בארץ ישראל שנצרכו לישועה, ופעם נתן השי"ת בלבם לערוך סעודה ביום ההילולא של ה"בת עין, ונושעו עי"ז בישועה רבה, ומאז ממשיכים בכל שנה לערוך סעודה לכבוד ההילולא שלו.

הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע היה נמצא בזמן ה"רעש" (הרעש הגדול בצפת בשנת תקצ"ז) בבית מדרשו, והתפלל שם עם הצבור תפלת "מנחה", כשהגיע בתפלתו ל"נפילת אפים", החלו זעזועי הרעש, ומיד השתחוה בפשוט ידים ורגלים על רצפת בית המדרש תוך תפילה ותחנונים, וקרא למתפללים להצטופף סביבו. הזעזועים גברו והלכו. חלק הארי מכיפת בית המדרש וקירותיו התמוטטו ונפלו. אולם אותו שטח מצומצם בו נמצא הרב והמתפללים שהצטופפו סביבו. לא נפגע ונשאר עומד על תלו בנס (מפי זקני צפת).

פעם נסע ה"בת עין" זי"ע לעכו ונתלווה עמו רבי שמואל העליר אב"ד צפת, ובעברם בדרך ליד כוורת של דבורים הכניס הרה"ק את ידו לתוך הכוורת, ונתנפחה ידו מרוב העקיצות, למחרת אמר לרבי שמואל - הרי אתם יודעים קצת רפואה תנו לי איזה רפואה לידי הכואבת... ואמר לו רבי שמואל הרי אתם בעצמיכם גרמתם זאת, אזי רפאו לעצמכם, ומיד הוטב לו.

בקיץ שנת תקצ"ח פרץ מרד בארץ נגד השלטון המצרי. הידוע בשם "מרד הדרוזים", והם עלו בהמוניהם על יהודי צפת לשלול שלל ולבזו בו. כשהיהודים נוכחו לדעת שאין להם כל אפשרות לעמוד נגד המוני הדרוזים המזוינים, נמלטו לנפשם וכל רכושם היה לבז ומשיסה. אך הדרוזים לא הסתפקו בשדידת כל הרכוש שנמצא בעין, ודרשו מראש העדה האשכנזית הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש לתת להם סכומי כסף פנטסטיים מקופת הכולל, ואך כפסע היה בינו וביני המות כשנבצר ממנו למלא את דרישתם. אך גם מאורעות אלו על כל סכנותיהם וסבלותיהם והנוראות שעברו עליו, לא היה בכחם לערער את שווי משקלו הנפשי של רבי אברהם דוב, והוא נשאר איתן באמונתו ותקיף בדעתו, לא להפקיר את צפת על מקומות הקדושים שבה ולנטשה.

ר' משה ריישר מספר זוועות הימים ההם בספרו "שערי ירושלים" (ווארשא תרל"ט דף י"ז), וכותב: "בשנת תקצ"ח בחדש סיון, יד ה' נגעה ביהודים יושבי צפת", כי מרדו הפלשתיים [היהודים קראו לדרוזים "פלשתיים"], בשר אברהם פאשא... ובאו על העיר חגורי חרב להשמיד להרוג ולאבד כל היהודים ושללם לבזו, ויעזבו בני ישראל את בתיהם וכל אשר להם וימלטו לנפשם... והנכרים בזו כל אשר מצאו בעיר ג' ימים וג' לילות ויריקו כל העיר... ונשארו בני ישראל בעירום וחוסר כל, כי האויבים רדפו אחריהם והפשיטו מעליהם אפילו גלימא דעל כתפיהם, וכוס מכה רבה פצע וחבורה... ובעת ההיא היה הרב הצדיק הקדוש רבי אברהם דוב אבד"ק אווריטש צוק"ל, אשר בא לעת זקנותו לשם, ומנוהו לראש ומנהיג לכל עדת ישראל אשר בצפת"ו... והם המה הפלשתיים הרשעים באו לבית הרב הצדיק זצל, ולקחוהו ואסרוהו בחבלים ידיו לאחוריו, וגם רבים מבני ישראל, ולקחו את שבי בית ישראל ויוליכום אל ארמון יוסף בן גוריון אשר שם (הנקרא שלאס - מצודה, של יוסף בן גוריון), ויכינו את נפשו למות ונתנו חרב על צוארו, כי הקשו לשאול מאתם עוד אלף כיסים מעות, והכיס הוא חמשים רייניש כסף [5 לירות שטרלינג]. אשר לא היה בידם כלל, והרב הצדיק הקדוש זצ"ל שאל מים לרחוץ את ידיו והצדיק עליו את הדין בדברים אלו, לאמור: "בני, הניחו לי ואקרא בשם ה' ואברכהו על משפטו אשר שפטני היום", ואחרי כן ישבו לאכול לחם חמסים, ובחמלת ה' על בני ישראל, בא זקן אחד ישמעאל ויצעק להם בקול גדול: "עוד אתם יושבים פה?! הלא אברהם פאשא בא עם חילו והוא סמוך לעיר ולא ישאיר מכם שריד ופליט". כשמעם, פחד גדול נפל עליהם וחרדת אלהים, ויעזבו את כל השלל וכליהם ויברחו לנפשם, לא נשאר עד אחד. היהודים באו והתירו את האסורים וגם את הרב, וילכו אל ביתם, ומצאו ביתם ריקם. הנוצות נפוצות וכליהם נשברים וספריהם נשחתים, אמנם נתנו תודות לאל נורא תהלות אשר הציל נפשם ממות.

הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפאלי זי"ע

יום ההילולא - י"ג כסלו

הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעלפאלי זי"ע, נולד בשנת תקס"ד לאביו רבי אברהם מפאטשינוב זצ"ל. מגדולי בעלי המופת המפורסמים בפולין שרבים נושעו אצלו. נסתלק ביום י"ג כסלו תרי"ח בקראקא. תולדותיו בספר "שלשלת הזהב" שיצא לאור ע"י יוצ"ח.

סיפר ש"ב הגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל פעם אחת ציוה הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפאלע זי"ע לגבאי שלו הרה"ח ר' ברוך גבאי ליקח את ה"לאמטערנע" (מגורת הלילה) ולצאת לדרך יחד עמו. וכך הלכו בצוותא עד קצה העיר והגיעו לבית חשוך. לנגד עיניו של הגבאי המשתומם ניגש הרה"ק מויעליפאלע אל הדלת, דפק עליה בכוח וכששמע קול מבפנים: "מי זה?" בתשובה לשאלתו השיבו הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפאלע וצעק בקול אל בעל הבית: "מהר מהר ואמור לזוגתך, שהיא שוכבת על התינוקת, אם לא תמהר, התינוקת עלולה להיחנק!" הלה מיהר לביתו פנימה, ואכן, הציל את חייה של בתו הפעוטה ממש ברגע האחרון! ומיד חזר להודות להרה"ק מויעליפאלע על כך, שנזעק ממעון קדשו כשהרגיש בסכנה המרחפת מעל ראשה של ילדה קטנה!... שנים רבות אחר כך, הראו לנכדו רבי יצחק מויעליפאלי, אשה זקנה שהיא היתה התינוקת שזקנו הציל ברוח קדשו.

סיפר לי הרה"צ ר' נטע ליפשיץ ששמע מזקיניו הרה"ק ר' יצחק מויעליפאלי זצ"ל, שאביו הרה"ק ר' נטע מויעליפאלי זצ"ל סיפר לו, כשנסעתי לרוזשין עם חותני הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפולי זי"ע, נסענו דרך עיירות הרבה, והיות שחותני הי' מפורסם לבעל מופת גדול, על כן בכל עיר שנודע אודות ביאת חותני יצאו לקראתו אנשים רבים, ולפעמים כל אנשי העיר, וביקשו מחותני שיכנס להעיר על סעודה אחת. לפעמים הי' חותני מסכים לכך ונכנס לעיר, ולפעמים לא הסכים בשום אופן. היו אנשים שלא הניחו להסוסים להמשיך בדרכם, אמנם הסוסים גברו עליהם והמשיכו בדרכם משום שחותני הי' אומר לבעל העגלה שיזרו את הסוסים (שמיים), ושימשיך לנסוע.

וסיים ר' נטע'לע לבנו, ראיתי בעצמי איך שהסוסים והעגלה עברו על ראשי האנשים ועל בטנם, וכך קרה כמה פעמים, ולא אירע שום נזק לאף אחד (נתרגש מאוד ממופת הגלוי), אמרתי לחותני, הלא זה מתאים לל"ו צדיק, אמר לי חותני, אני ל"ו צדיק. אמרתי לחותני הלא ל"ו צדיק הוא נסתר, וענה לי חותני, אני נסתר.

סיפר לי הרה"ח ר' חיים הערבסט, ששמע מהרה"צ ר' ברוך קאנער ז"ל (בן הגה"צ ר' יעקב שמשון, בן החסיד ר' משה קאנער ז"ל, בן החסיד המפורסם ר' אביש קאנער ז"ל) ששמע מזקנתו (אשת הרה"ח רבי אביש הנ"ל) שהיה לה בן שסבל ממחלת פאליא רח"ל (היו קורין להמחלה ענגלישע קרענק) והלך עם שני מקלות (קולעס) ורגליו היו עקומות ל"ע, ואמו חשקה מאד לנסוע להרה"ק ר' שלמה זלמן מויעליפאלי זצ"ל שהי' מפורסם לבעל מופת גדול וריפא הרבה חולים, אמנם התייראה מבעלה שהי' חסיד צאנו, והרה"ק מצאנו התרעם על התנהגותו של הרה"ק מויעליפאלי בעניני מופתים, וטיכסה עצה, היות וכל המשפחה היו נוסעים לצאנו מיום הראשון של סליחות עד לאחר יום כיפור, וחשבה

בדעתה שבראש השנה תעשה את עצמה כאילו חשה ברע, ובצום גדלי' תחזור לביתה, ותיסע עם בעל עגלה שלהם עד עיר קראס, ומשם תשלח את בעל העגלה לביתה, והיא תיסע עם בנה בעגלה מקראס לוועליפאלי, וכשתגיע לוועליפאלי תתן להגבאי, ברך, מטבע יפה כדי שתוכל ליכנס להרה"ק תיכף, ותיכף תסע בחזרה לסאניק (שם גרו), ולא יודע לאיש שהיתה בוועליפאלי.

כן עשתה, וכאשר אמר הגבאי, ברך, להרה"ק ר' שלמה זלמן מוועליפאלי שאשת הרה"ח ר' אביש קאנער הגיעה לכאן עם ילדה החולה, אמר הרה"ק שתכנס אליו בליל יום כיפור אחר התפלה, ושמחה מאד בזה מפני שהיו שם אנשים שישבו והמתינו שם שני חדשים ויותר. כשהגיע ליל יום כיפור כבר המתינה שתוכל ליכנס, ואחר התפלה נכנסה אליו הראשונה. כשנכנסה עם בנה, לקח הרה"ק את המקלות מהילד, ואחר כך הגביה הרה"ק את הילד והושיבו על השלחן, ומישש בידיו הק' את רגליו מלמעלה למטה, וכשהגיע למטה היה מיישר את רגליו, ואחר כך העמידו על הארץ, ואמר לו 'לך' והלך, והלכה אחר כך להאכסניא ולא הניחה אותו לילך לחוץ מחשש עין הרע, כי היו שם הרבה חולים שעדיין לא נתרפאו, וגם לאחר שחזרה לביתה לא הניחה אותו ללכת לרחוב במשך שנה שלימה.

סיפר ש"ב הגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל ששמע מזקיני הרה"צ רבי דוד אריה בריזל זצ"ל, שאחד מחסידי הרה"ק רבי שלמה זלמן מוועליפאלע בא לפניו והתאונן על צרתו. המוני עכברים שורצים באוצרות התבואה שלו ועושים שמות בנכסיו. רבינו ציווה לו בפשטות גמורה: "גש לפתח אוצרות התבואה שלך ותכריז שם שר' שלמה זלמן מוועליפאלי ציווה שילכו לביתו של הגלח!". ציית היהודי לדברי רבו, ניגש אל מגורות התבואה שלו והכריז כפי שציווה עליו רבינו. לתדהמתו הרבה, החלו העכברים לצאת בשורות מחוריהם. שמו פניהם לעבר ביתו של הכומר. נכדו, הרה"צ ר' דוד בריזל, שמע את הסיפור מעד ראיה שראה במו עיניו את העכברים רצים באלפיהם לביתו של הכומר!...

סיפר לי הרה"ח ר' חיים הערבסט, ששמע מהרה"ק ר' יצחק'ל מוועליפאלי זצ"ל, שזקיני הרה"ק ר' שלמן זלמן מוועליפאלי זצ"ל התנהג שבכל ראש השנה ציווה לכל אלו שלא נתברכו עדיין בזרע של קיימא שיעלו על הבימה בעת שקורא בתורה. כשהתחיל לקרות, וה' פקד את שרה, הפסיק, והשליך עצמו פניו וידי על הספר תורה למשך זמן, ואחר כך נתעורר מדביקותו, והמשיך ואמר, כאשר אמר. לאחר ראש השנה הי' אומר לכל אחד מה שעליו לעשות, לאחד אמר שיתברך בזרע של קיימא, לאחד אמר שיגרש את אשתו והוא יתברך בזש"ק וגם היא תתברך בזש"ק, לאחד אמר שלא יתגרשו ולא יהיו להם בנים וכה יחיו כל ימי חייהם, וכדומה.

סיפר ש"ב הגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל: הרה"ק רבי שלמה זלמן מוועליפאלע היה רגיל לשבות לעיתים בערים ועיירות ברחבי גאליציא. באחת מן הנסיעות האלו, הקדים כדרכו לבוא אל אחת העיירות כבר ביום חמישי. וכל בני העיר יצאו לקראתו לרחובה של עיר לקבל את פניו, כשהם מנחילים לו כבוד מלכים. הפריץ הבחין מביתו בהמולה הרבה, ולתדהמתו הבחין, כי האורח אינו שר משרי הממשלה כפי שהיה בטוח, אלא איזה יהודי נמוך קומה. הוא התמלא קנאה עזה, שהרי אותו מעולם לא קיבלו בכבוד גדול כזה, דמו עלה לראשו והוא צעק בכעס איום: "אם היהודי הזה יישאר כאן לשבת, הרובה שלי ישים קץ לחייו".

המבשלת של הרה"ק מויעליפאלע זי"ע שמעה את צעקתו ונחרדה. היא הכירה היטב את הפריץ כאדם אכזר ורשע מרושע, וידעה שהוא מסוגל לקיים דבריו. כשאיש לא ראה אותה, הלכה לאכסניא של רבינו, סיפרה את ששמעה והתחננה שימהר לעזוב את העיר, לבל יפול שדוד ח"ו בידי הרצחניות של הפריץ. ברם, הרה"ק מויעליפאלע שמע את סיפורה של המשרתת הנכריה בלא להיבהל, ואמר למקורביו בשלוות נפש גמורה: "הבה ונראה, אם יישאר בחיים ויצליח להפק את זממו" (לאמיר זעהן צו ער וועט דאס דערלעבן). והנה הגיע בוקר של יום השישי, ומשרתיו של הפריץ מצאו את אדונם מתבוסס בדמו ללא רוח חיים, כשקנה הרובה שלו מכוון לראשו. כפי הנראה קנאתו היוקדת יחד עם כעסו הבווער העבירוהו על דעתו, עד ששם קץ לחייו.

בשנת תרי"ז חרדו חסידיו ואנשי שלומו של רבינו הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעליפולי זי"ע, לאחר שהחל לדבר על הסתלקותו הקרובה, ואף גילה במפורש: "לשנה הבאה תרי"ח אעלה למרומים", והוא היה אז רק בן נ"ו שנים. כן נשמע פעם מפי קדשו, שאם יגיע לשנתו הנ"ו ויוסיפו לו חיים יוכל להחיש את ביאת המשיח. לאחר הימים הנוראים בשנת תרי"ח, בהם ערך את עבודתו העילאית במסירות נפש, ביקש שיסעו אתו לקראקא לדרוש ברופאים. כשנשאל, הרי מאז ומעולם לא היה מסכים לדרוש בהם, היתה תשובתו: הפעם זה שונה. בתקופה זו היה מרבה להזכיר את מאמרם ז"ל בתחילת מסכת ברכות: "תנא היכא קאי - אקרא קאי". לאחר פטירתו הובן כי רמז על מקום מנוחתו בקראקא. בלילה האחרון לחייו, בי"ג כסלו, סיפר למקורביו את הסיפור מהרה"ק ה"מאור ושמש" זי"ע [שבהיותו ילד כבן חמש, התאכסן פעם בביתם בעל ה"מאור ושמש", וביקש לישון עם הצדיק במיטה, לאחר שסירבו למלאות בקשתו והילד החל לבכות, נענה אותו צדיק ואמר: "אדרבה, אנוח עמו יחד". כשנשאל בבוקר, אם הילד לא הפריע למנוחתו ענה: "טוב מאוד, עם הילד הזה טוב לנוח!... ואמנם, לימים הובן כי רמז ברוח קדשו שינוח לאחר פטירתו סמוך לידו]. והדגיש את אשר אמר, שטוב לנוח עם הילד הזה... ואכן ציוה שיטמנו את גופו סמוך לציונו.

דברים נפלאים נעשו בקשר למקום קבורתו, ואכן בו ביום הובא למנוחות כרצון קדשו ליד ציונו הק' של ה"מאור ושמש", ומאחר שציוה קודם הסתלקותו לבל ירבו בתארים על מצבתו, התחכמו וחרתו שבחיו בלשון מליצית, וציינו "י"ג בקו"ט" (-יצאה נשמתו בקדושה וטהרה) ביום י"ג כסלו תרח"י... רחמנא אדכר לן צלותיה דשלמה".

גם לאחר פטירתו רבו סיפורי הישועות לאלו שהשתטחו על ציונו, וזאת בעקבות דבריו האחרונים טרם צאת נשמתו: "אתם יודעים אנה אני הולך. אבקשכם שלא תבואו אלי להטרידיני על דברים של מה בכך, אבל אם תהיו במצב קשה תבואו לציון שלי, ומבטיחני שלא תחזרו ריקם".

השאר אחריו בנו הרה"ק רבי אברהם, וכיון שהיה צעיר לימים מינו את חתנו הרה"ק רבי נטע ליפשיץ זי"ע למלאות מקומו בויעליפאלי.

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע

יום ההילולא - י"ג כסלו

נולד י' אייר תרי"ד לאביו הרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב זצוק"ל.

בדידי הוה עובדא - מספר רבי דוד משה שפיגל ע"ה: נולדתי עם רגליים חולניות (קראו לזה "מחלה אנגלית") ובצורה קשה מאד, עד שהרופאים נילאו מלמצוא תרף למחלתי, וככל שגדלתי נעשו רגלי מעוקלות יותר ויותר עד שנמנעה ממני האפשרות ללכת וגם לעמוד, והייתי מסוגל רק לשבת והליכתי נעשתה בזחילה, בפישוט ידיים ורגליים, וכשנמלאו לי שלוש שנים לא יכולתי ליכנס ל"חדר" ואבי לימד אותי הא' ב'. בתחילת חורף תרס"ז התגברה מחלתי מאד, ואמי מרוב צערה החלה להציק לאבי ז"ל בדברים, באומרה לו: איפה רחמנותו של אבא על בנו? הלא יש לך רבי כה גדול, שרבים נעזרים על ידו, ולמה אתה שותק? סע לטשארטקוב ותרעיש שם עולמות ובודאי ירחם ה'. ואכן אבי נסע לטשארטקוב לשבת פ' בשלח, והגיע לשם ביום ה' לעת ערב, ותיכף באותו לילה בשעה תשע וחצי נתקבל אצל מרן זי"ע. אבי ז"ל עמד לפניו בלב שבור ורצון ומסר לו פתקא מיוחדת בשבילי, ומירר לפניו בבכי על מצבי העגום. והנה באותו פרק זמן באה אמי הביתה מהשוק, ומכיון שהיה זה באמצע החורף, ששעות היום קצרות, התחילה להכין צרכי שבת מבעוד לילה, ובשעה תשע וחצי בדיוק, הרכינה אמי עצמה כדי להסיק את התנור, ואני ירדתי פתאום מהמיטה בזחילה כדרכי, קרבתי לאמי תפסתי בה והעמדתי את עצמי ונשארתי עומד "בפעם הראשונה בחיי". אמי נבהלה ממראה עיניה, ידעה שאבי נסע לטשארטקוב והבינה שמופת לנגד עיניה, ולכן יצאה מכליה וקראה לכל השכנים לראות נס משמים. ומיד שלחה מברק לאבא בטשארטקוב על הבשורה הטובה. למחרת נכנס אבי בשנית למרן עם המברק, ומרן בירך אותו בפנים צוהלות ואמר לו: "יהיה לך ממנו הרבה נחת". מני אז החלו רגלי להתיישר ולהתרפא, וכאשר מלאו לי ארבע שנים התחלתי ללכת ל"חדר", ובהגיעי לגיל שבע חלף כל סימן היכר ממחלתי ברגלי, נהפכתי לאדם בריא ושלם, נעשיתי קל ברגלי והלכתי מרחקים ללא כל הפרעה וללא כל סימני עייפות. עד שבהגיעי לארץ הקודש ונסעתי לל"ג בעומר תרפ"ו להשתטח על הציון הקדוש של התנא האלקי, הלכתי משם בחזרה ברגל עד לטבריא.

פעם שאל פרופסור גדול את הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע, שידוע שהוא פועל ישועות, אמאי אינו יכול לעשות גם מופתים שאלו שקטועי ידיים ורגליים שיבראו להם מחדש, כי מאי נפקא מינה בין זה לשאר ניסים שפועל, ענהו רבי ישראל: מאז בריאת העולם, אי אפשר שיהיה בריאה חדשה יש מאין, ורק בריאת יש מיש, ולכן חולים שיתרפאו זה יכול לפעול, ולא לברוא מחדש יש מאין, וזאת מחמת שלא יתבטל הבחירה לגמרי.

עובדא ידענא מה שהיה מספר הרה"ח ר' מנחם דיסטענפעלד ז"ל מניו יארק, שבשנות צעירותו הלך ללמוד מלאכת הרפואה כדי להתקבל כרופא, אבל דא עקא שנוכח לדעת שלא יוכל בשום אופן לעמוד במבחן הרפואה להיבחן ולקבל תעודה לשמש כרופא, מאחר שכמה מהלימודים היו בשבת קודש ולא השתתף בהם, ועקב כך היו חסרין לו כמה וכמה ידיעות חשובות ודברים נחוצים בעיני רפואה.

וכאשר ר' מנחם התלונן על כך לפני רבו זקני הק' רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע, שכל שנות עמלו ילכו לריק משום שחסרים לו כמה ידיעות יסודיים ובפרט לגבי מחלות הראש והמוח, ובלעדס אי אפשר לו להצליח בבחינותיו להתקבל כרופא, השיב לו רבינו שקודם הבחינה יבוא אצלו והוא ימלא לו כל הידיעות וכל הלימודים החסרים לו [פסק הרמב"ם (בהל' סנהדרין פ"ב הל"א) "אין מעמידים בסנהדרין בין בגדולה ובין בקטנה אלא אנשים חכמים ונבונים מופלגים בחכמת התורה בעלי דעה

מרובה יודעים קצת משאר החכמות כגון רפואות, כדי שיהיו יודעים לדון אותם". וראה עוד ביאור הדברים בשו"ת מהרי"א אסאד (ח"א יו"ד ס' קצ"ג).

ואכן קודם בחינתו, ישב הרבי עמו כמה שעות וביאר לו בארוכה הרבה ענינים סבוכים וקשים ותיאר לו החלקים השונים בהראש והמוח וענה לו על כל השאלות שהיו לו, לא הניח דבר גדול ודבר קטן! [ר' מנחם הצליח לעמוד בבחינתו, בהדגישו שכל מה שאמר לו רבינו לא היה שייך שישכח משהו מזה, וקיבל רשות והורמנא לשרת כרופא, ויצא שמו לתפארת בלעמברג לפני המלחמה ובניו יארק אחרי המלחמה כרופא מומחה שהתחסד עם אחינו בני ישראל הרבה שנים עד זקנה ושיבה בצדק ובאמונה]. ועוד עובדא שמעתי לגבי עניני רפואה מהרה"ח המפואר ר' אברהם אקס ז"ל מניו יארק, שאמו חלתה קשות באיזה מיחוש האף, ועקב כך חלתה בחום גבוה מאוד [הרופאים אמרו שהיה לה שושנה באף]. כל נסיונות הרופאים למצוא לה רפואה לא הצליחו, וחולשתה הלכה וגברה מיום וליום, עד שפסקה מלאכול ולשתות ונעשתה חולה מסוכנת רח"ל. ר' אברהם שהיה גר אז בוניה, רץ לרבו הק' מטשארטקוב וביקשו שיעורר רחמים על אמו. הרבי עמד ממקומו ויצא לחדר אחר וחזר בחיבור גדול, כתוב בעצם כתב יד קדשו. ר' אברהם סיפר, שהבחין שבחיבור הזה היו כתובים כל מיני רפואות לכל מיני מחלות ומיחושים. הרבי שאלו כמה שאלות בנוגע לפרטי מחלת אמו, איזה צבע היה האף ואם העור קשה או רך ועוד כמה שאלות לגבי המחלה ומצבה. הרבי דפדף בספרו פה ושם ואחר כמה רגעים אמר לר' אברהם: "תלך לשוחט ותבקש ממנו העין של הכבש, תשים העין על האף ויהא לה רפואה". ר' אברהם עשה כמו שצוה אותו רבינו, ואחר כמה שעות ירד החום ומיחוש האף נעלם!

שמעתי מש"ב היקר פע"ח מוה"ר רבי דוב בער פרידמן שליט"א נו"נ לרבוה"ק מטשארטקוב זי"ע, מעשה נורא המשתרע על פני שבעים שנה, וכך סיפר: בערך שנה לפני פטירתו של אבי [פע"ח מוה"ר דוד משה פרידמן] זצ"ל [בנו יחידו של כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוב בער מטשארטקוב זי"ע, בן כ"ק מרן אדמו"ר רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע], נתקף הוא בכאבים עזים ביותר בבטנו, ואמר לי שחש שאינו מסוגל לכאבים אלו, אני הייתי אז נער צעיר, והייתי עמו אז לבד בבית, ונבהלתי מאוד, כי אבי זצ"ל לא היה מתלונן מעולם על כאבים, עד כדי כך שפעם כשהלכו יחדיו לבית המדרש בשבת, והיה לו התקפת לב ל"ע, והוא לא התלונן כלל על כאבים בחזה וכדו'. היות וכאמור הייתי עמו לבד בבית, נסעתי עמו מיד לבית החולים, בבית החולים הכירו אותו היטב ל"ע, כי אבי זצ"ל סבל אז כבר ממחלתו הקשה ממנה נלב"ע כשנה לאחר מכן, והיה צריך לבוא בכל חודש לבית החולים לקבל טיפולים ומנת דם, ולפעמים אף היה נשאר יום או יומיים בבית החולים. הגענו לחדר מיון, והרופא התורן החל לבדוק את אבי זצ"ל, ומיד פסק את פסוקו יש לנתח בדחיפות, ותוך עשר דקות עמדנו כבר בשערי חדר הניתוח, כשאבי מתפתל במיטה ביסורים מרים, כשכבר עמדו להכניסו לחדר ניתוח, שמעו אזניו איך שהרופא מסביר לאחיות שלפציינט יש התקף "אפנדיקס" [פנדיציט], וזה עומד להתפוצץ בכל רגע, ולכך חייבים לנתח זאת מיד. כששמע זאת אבי זצ"ל אמר בהחלטיות: "איני מסכים בשום פנים ואופן לניתוח!!!". הרופאים והאחיות עמדו אובדי עצות ליד מיטתו, מחד גיסא סבורים הם שזהו סכנה גדולה, ומאידך גיסא הפציינט אינו מסכים בשום פנים ואופן לניתוח, כמו כן ראו הם שהוא סובל קשות וייסוריו מרים, ואז הציע אחד הרופאים "אולי נעשה צילום?", לזאת כבר הסכים אבי, והכניסו אותו מיד לצילום. הצילום הראה שאכן אין לו "אפנדיקס", אך יש לו "בראך"

[שבר], שלוחץ על הקיבה ולכך היה נראה כמו "אפנדיקס", ושאלו את אבי זצ"ל, אם הוא מסכים שיכניסו אותו לניתוח שבר. ולזאת הסכים אבי. הניתוח ערך ארבעים דקות. ועקב מצב לבו החלש, לא יכלו להרדימו, אלא הרדמה מקומית בלבד, ויכול הייתי לדבר עמו כבר מיד אחרי הניתוח, כאמור נער צעיר הייתי, אך השתוממתי מה אירע כאן, מדוע אבי לא הסכים בתחילה לניתוח, מה שהתברר כנכון, ולאחמ"כ הסכים, וניגשתי אליו ושאלתיו מה אירע כאן? וסיפר לי אז אבי זצ"ל סיפור מופלא:

כשהייתי ילד קטן [כמעט שבעים שנה קודם לכן], סבלתי מאוד על "אפנדיקס", ומספר פעמים הייתי חולה ומרותק למיטה בגלל זה. בכל השנים שדרנו בווינה, בא זקני הקדוש מטשארטקוב זי"ע לבקר בבית אבי זי"ע שני פעמים, ושניהם היו עקב מחלתי, דהיינו לעשות לי ביקור חולים, בפעם האחרונה שזקני זי"ע הגיע לבקרני, אמרו הרופאים שכבר אי אפשר יותר למשוך, וחייבים לעשות ניתוח "אפנדיקס", ואם לאו זה עלול להתפוצץ ולגרום להרעלה בכל הגוף רח"ל, וכששמע זאת זקני זי"ע הגיע מיד לבקרני, והתיישב אז על קצה מיטתי ואמר רק את המילים הללו: "יותר לא יהיה לך אפנדיקס", ואחר קם והלך. כמובן שלא עלה על דעתם של הוריי לגשת לניתוח, ואכן ב"ה הבראתי לחלוטין.

כשעמדנו היום בשערי חדר הניתוח, ושמעתי שהרופא אומר שצריך לעשות ניתוח "אפנדיקס", ידעתי שזה לא יתכן, כי הרי זקני זי"ע אמר שלא יהיה לי יותר "אפנדיקס", וא"כ הרופא אינו יודע מה שהוא מדבר, סתם לפתוח ולסגור לא רציתי, ולכך אמרתי לא! אחר כך כשהרופא אמר שזהו בראך, לזה כבר לא יכולתי להתנגד, כי 'בראך' יתכן שיש, וצריך לסמוך על דברי הרופא, אך "אפנדיקס" היה ברור לי שזהו לא.

שמעתי מאדוני אבי (ר' שמואל היילפרין ז"ל) שהשתתף באסיפת רבנים שהתקיימה בבית האדמו"ר ר' ישראל מטשארטקוב זצ"ל, בלילה לפני פתיחת הכנסיה גדולה בווינה באלול תרפ"ג. באותו זמן המזג אויר היה חם מאד, ובמשך האסיפה הגיב אחד הרבנים שהחום עלול להפריע להכנסיה שיהיה קשה לשבת זמן ארוך באולם הכנסיה. כששמע האדמו"ר את דבריו, ענה, "אתם הרבנים אשמים בזה!"

כששאלו את הרבי לפשר דבריו, ענה להם: הרי אמרו חז"ל (שבת י). "כל דיין שדן דין אמת לאמתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית". והנה, בימי קדם, שהדיינים היו שותפים להקב"ה, הרי נאמר "קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קריא" (עירובין ג.), ואז היה מזג האויר ממוצע, לא חם ולא קר. אבל היום, שאין הדיינים דנים את הדין לאמיתו, אין שותפות, ואז מזג האויר הוא חם ביותר או קר ביותר. לכן הרבנים צריכים לקבל על עצמם מכאן ולהבא להיזהר לפסוק לאמיתו של תורה ואז יכולים לקוות שהמזג אויר תחזור לכמו שצריך להיות. והנה, למחרת בבוקר נעשה מזג האויר רגיל, והיה הדבר לפלא!

סיפר הרה"ח המופלא ר' דוד משה שפיגל ז"ל, דכשנה לפני פטירת הרה"ק ר' יצחק מבאיאן זי"ע נחלה קשות והיה סכנה גדולה לחייו, והודיעו לרבינו הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע חומרת מצבו וביקשו ממנו שיתפלל לרפואתו. מיד החל רבינו להתאמץ בתפלה והתהלך בחדרו אנה ואנה בהתעמקות רבה, אולם בעיני אשת רבינו - הרבנית שבע רוחמה ע"ה שהיתה אחותו של הרה"ק

מבאיאן - היה נראה כאילו שאין בעלה הק' מתחזק לפי דעתה די צרכו בתפלה ותחנונים, ותפן עליו בכעין תרעומות, וכי ככה אתה מתפלל בשביל אחי הקדוש? השיב לה רבינו: "אל תדאגי הרי תפלתי שגורה בפי, סימן הוא שאחיק הק' יבריא במהרה". וכך היה שיצא תיכף מכלל סכנה והבריא וחזר לאיתנו!

והנה כאשר הגיע זמן הסתלקותו הרה"ק מבאיאן, נסתלק לבית עולמו כמעט פתאום בלי שום ידיעה מקודם, ולא הספיקו להודיע לרבינו מקודם על מחלתו, ובהגיע הבשורה המרה לרבינו היכה כף אל כף באמרו: "הוי הוי על האבידה הגדולה, הרי חטפו אותנו מאתנו כדי שלא נוכל להתפלל עליו!"

סיפר הרה"ח רבי שמואל אהרן וועבער ז"ל, שפעם אחת היה באיזה שליחות בחו"ל, ושהה אצל הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב, ובעודו אצלו קיבל טעלעגראמע מארץ ישראל על דבר בתו שנחלתה על עיניה והד"ר טיכו אמר שיש סכנה לעין ואפשר שיפסק ראייתה לגמרי, מיד לקח רש"א וכתב "קויטעל" להרה"ק רבי ישראל, וכתב את שמות כל משפחתו וליד שם בתו הוסיף לרפואה שלימה, כשנכנס אליו עם הקויטעל נטל הרה"ק את הקויטעל בידי ווהוסיף שם דבר מה בכתב ידו, חשב הרש"א שאפשר שאינו רואה נכוחה לכתוב בקויטעל, ואמר לו שבתו זאת זקוקה לברכה לרפואה על עיניה, אמר לו רבי ישראל "מה אתה רוצה, כבר פעלתי לתקן דבר זה", והראה לו שכבר כתב בקויטעל ליד שם הבת "לרפואה על עיניה".

י"ד כסלו

הרה"ק רבי מנחם נחום משטיפינעשט זי"ע

יום ההילולא - י"ד כסלו

הרה"ק רבי מנחם נחום משטעפינעשט בהרה"ק רבי ישראל מרוז'ין. נולד תקפ"ג.

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע היה חולה מאד, ובאו אליו כל אחיו הצדיקים לבקרו. באותה שעה היה אצלו הרופא, ואמר שמצבו קשה מאד, והיה משמע מדבריו שמסתבר כי לא יתרפא בדרך הטבע, נענה אחיו הרה"ק משטעפינעשט זי"ע וסיפר, שהרה"ק רבי זאב מזבאריז זי"ע אמר פעם לפנות בוקר לסופרו [או משמשו] ר' שניאור, שיצא לראות אם כבר האיר השחר, ויצא וישב ואמר: "כבר מחויב להיות יום", ונתרגש רבי זאב מזה ואמר: מה זה 'מחויב', אם ה' יצוה לשמש שתצא תצא, ואם לאו לא תצא. וסיים הרה"ק משטעפינעשט, מאחר שהצדיקים מה שהוא מדרך הטבע הוא אצלם שלא מדרך הטבע, הרי מה שהוא חוץ לדרך הטבע יכול להיות אצלם בדרך הטבע, וכעבור שעה קלה הוקלה לגמרי מחלתו של הרה"ק מסדיגורא זי"ע.

ידוע מה שהיה זיקני מרן אדמו"ר מבוהוש זי"ע מספר את שהיה בפסח אצל אביו הק' בשפיקוב, דהנה הבנים של הצדיק היו נותנים רק למתי מעט בלבד להשתתף בסדר שערכו וכן אצל אביו לא כ"א היה רשאי להשתתף ואעפ"כ היו כשבעים ושמונים איש, זקנים מופלגים שהיו עוד אצל הס"ק מרוז'ין ובניו הק', והיו אצלו במשך כל הפסח...

מרן אדמו"ר זי"ע אמר שמה ששמע אז מהזקנים הללו אינו יכול לספר, אבל מעשה אחד סיפר שהיה א' מהזקנים שהסתופף עוד בצלו של מרן אדמו"ר הראשון זי"ע משטיפענעשט, וכשנכנס פעם אחת להשפיקוב'ער שאלו מה ראה בשטיפענעשט, וסיפר מעשה שבדידיה הוי עובדא, שהיה לו פעם אחת הזכי' להיות אצל השטיפענעשט'ער בליל הסדר, ובהיכנסו למקום שבו נערוך הסדר הבחין שהנה כדי לקיים הכתוב בשו"ע 'יערוך השולחן בכלים נאים' נהגו בשטיפענעשט - וכן הוא המנהג אצלנו אלא שזקיני הרבי זי"ע שינה זאת - להדליק ע"ב נרות, והנרות שם היו אדומים, ובהבחינו בזאת עלה במחשבתו אולי בנרות האדומים הללו - שהיו דבר חידוש - יש בהן חשש חמץ ח"ו, ובאותו הזמן ממש נפתחה הדלת ונכנס השטיפענעשט'ער לעריכת הסדר, וקודם שהתחיל בעריכת הסדר נענה: "צריך לעשות קידוש, הסדר מתחיל ב - 'קדש', 'קדש' הוא אחדות עם כל ישראל, אבל איך אפשר לקדש עם כל ישראל בשעה שיש כאלו שחושבים מחשבות שונות, שבמקום לחשוב על הסדר חושבים הם על הכלים, וחושבים על הנרות, ועל שהנרות אדומים, וחושבים עוד אולי יש בזה חשש חמץ ח"ו". החסיד מיד בשמעו זאת עבר קור בכל גופו, אפשר לתאר בנקל את הרגשתו באותו זמן, ומיד לאחר יו"ט נכנס להשטיפענעשט'ער לבקש מחילה על המחשבות זרות שהיו לו, והרגיש שהפריע לרבי עם מחשבות אלו, נענה השטיפענעשט'ער: ח"ו, קפידא?! אבל בשעה שנכנסים לערוך הסדר, לעשות קידוש וצריך להתאחד עם כל ישראל, וכי איך אפשר להתאחד עם כל ישראל בשעה שיש כאלו שחושבים מחשבות שונות, שבמקום לחשוב על הסדר חושבים הם על הכלים, חושבים על הנרות, וחושבים ע"ז שהנרות אדומים, ושמא יש בזה חשש חמץ ח"ו, אבל קפידא ח"ו, אין. כשגמר הזקן הנ"ל לספר מעשה זה לפני השפיקוב'ער ביקש ממנו השפיקוב'ער לחזור שוב על המעשה, ואחר שסיפר שוב את המעשה, נענה השפיקוב'ער: לדעת המחשבות שיש לחסידים הוא מהדברים היותר קלים.

סיפר הרה"ח ר' פינחס פוליקמאן ע"ה (זקנו של הרה"ח ר' ישראל פוליקמאן ע"ה מירושלים) מה שבדידיה הוה עובדא.

רבי פינחס ע"ה היה מחסידי רבינו (הרה"ק רבי מנחם נחום משטיפענעשט) זי"ע, והיות שכבר עברו שנים מנשואיו ועדיין לא נפקד בזש"ק, היה תמיד מזכיר עצמו לפני רבינו שיעורר רחמים עליו שיוושע בזרעא חייא וקיימא, כך עבר שש עשרה שנה עד שפעם הבטיח לו רבינו שיהיה לו בן זכר, וכן הוה. אחרי שהילד היה כבר בן כמה חודשים אמר רבי פינחס לאשתו הנה כבר הגיע העת לנסוע אל הרבי ולהראות לפניו עם הילד ולהודות לו עבור המתנה טובה שפעל עבורם. הימים ימי חורף היו ושלג וכפור היו פזורים על פני כל הארץ, עטפו את הילד בפרווה חמה ועלו שלושתן על שליטין ונסעו. באמצע הדרך נפל הילד מהשליטין מבלי שירגישו ההורים בדבר, אך לא עבר זמן רב וראו שהילד איננו, ברוב פחד חזרו על עקבותיהם בתקווה שעדיין ימצאו הילד חי וקיים, והנה מרחוק ראו כמה נקודות שחורות, ופתאום נעמדו הסוסים על מקומם ולא רצו להמשיך הלאה. סיבת הדבר היתה כי הנקודות השחורות שראו מרחוק היו בעצם זאבים והיות שהסוסים מפחדים מזאבים על כן לא רצו להמשיך, אך ההורים שלא ידעו מה כוונתם בזה החזירו אותם בכוח גדול, כשהגיעו לא רחוק מהמקום ראו הוריו של הילד איך שהוא מונח על הארץ ושני זאבים שחורים עומדים על ידו לשמרו מכל רע, והם מוציאים כל הזמן הבל חם מפיהם כדי שלא יכפור הילד מקור, כשהוריו התקרבו הלכו להם הזאבים לדרכם באין אומר ודברים והם לקחו אותו ונסעו לשטעפינעשט. כשרבי פינחס אך דרך

על מפתן חדרו של רבינו זי"ע אמר לו רבינו בלשו"ק: "איך מוצאים חן בעיניך הזאבים שלי" (מכתבי חסידים).

ט"ו כסלו

הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע

יום ההילולא - ט"ו כסלו

על גודל הקפדתו של רבינו הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע לקיים בכל יום הטבילה במקוה ומסירות נפשו עליה, יעיד הסיפור הבא: באחד הפעמים כששבת רבינו את שבתו בעיר קעשינוב, והיה אז שבת וארא כ"ח טבת תרנ"ז או תרנ"ח, בליל שבת קודם אור הבוקר הלך רבינו לטבול במקוה. המקוה שם היה מעין עמוק מאוד, כך שכדי לטבול בה היו צריכים לירד יותר משלשים מדריגות עד המים מצד אחד של המקוה היה המדריגות לירד למקוה, ומצד השני היו שואבים מים מהמעין, ולא היה שם גדר על צד זה. ואז כשנכנס שם רבינו עדיין היה באישון לילה, ולא ראה היכן לילך, והלך במקום שלא היה שם גדר לשמור לבל יפלו שם, וקרה שנפל רבינו למקוה רח"ל לבוש בבגדיו. הגוי שגר בשכינות אצל המקוה שמע קול הנפילה, הלך תיכף להמקוה לראות מה מתרחש שם, שסבר שאיזה בעל חי ירד לתוך המים, הוא הדליק נר ולקח הדלי לבחון אם אמנם נמצא איזה בעל חי בהמים, והכה בהדלי בהמים על גופו הקדוש של רבינו, ורק אחר שהבין שזה אדם, אז הפסיק להכות, ותיכף ירד להמקוה והוציא משם את רבינו, אחר שנשברו לו הרבה צלעות רח"ל. כמוכן שהיסורים היו איומים וקשים מנשוא, אבל כידוע היה לרבינו כח המעצר למעלה מגדר אנושי, ולא נתראה עליו כלום ואף לא הוציא שום הגה מפיו. רבינו, אחר כל מה שקרה אתו, עוד לא ויתר על הטבילה במקוה, הוא פשט את בגדיו וירד שוב למקוה וטבל את עצמו כדרכו, ורק אחר כך חזר לביתו כאילו לא קרה כלום. וכן במשך כל השבת לא היה ניכר עליו שום השתנות, ואף בירך ברכת החודש כש"ץ כדרכו בקודש (כי המעשה הזה אירע בכ"ח טבת בשבת מברכים שבט), רק תפלת מוסף לא התפלל לפני העמוד, וערך השלחנות כרגיל כאילו לא קרה כלום. במוצאי שבת ציוה רבינו לקרוא לרופא שיבדקנו. הרופא בא ומשש בידו את צלעות השדרה שלו, ורבינו לא עשה שום תנועה של יסורים. הרופא דימה שאינו מרגיש שום יסורים, על כן משש בחזקה יותר, עד שנתעלף רבינו, אבל הוא לא גילה שום יסורים רק עצר אותם בתוכו. ואז שכב על ערש דוי על משך של ששה שבועות שם בקעשינוב. ואמר אז הרופא, כי מזה שרבינו אחר שהוציאו אותו מן המים, ירד שוב וטבל את עצמו במקוה שהיה מים קרים, אדרבה זה הי' לו לטובה שזוהו הועיל הרבה לרפואתו. אחר מעשה זו פעם עבר שם בקעשינוב הרה"ק ר' מרדכי מראחמיסטריוקא צוק"ל, וציוה לעשות שם "גראטעס" (גדר) במקוה שלא יארע עוד מכשול, והוא שילם ההוצאות מכיסו. בכל שנה עשו ביום כ"ח טבת בבית המדרש של סקווירא בקעשינוב יום משתה ושמחה לזכר הנס שנעשה עם רבם שנתרפא. וכשהיה בנו של רבינו כ"ק מרן אדמו"ר צוק"ל בקעשינוב, הלך אל המקוה שנעשה שם הנס לאביו הק', ובירך שם בשם ומלכות הברכה "ברוך שעשה לאבותי נס במקום הזה".

שמעתי מהרה"ח ר' מאניא ע"ה שכשרצו הצבא לגייס את הבן של הרה"ח ר' אשר סופר ז"ל - ר' שמעון סופר [שהיה קרוי על שם זקינו הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל אבדק"ק קראקא] לצבא, התחבא אז תקופה בראוונא, ואיזה מסור הלשין עליו והצבא תפס אותו, וכיון שהיה נרשם אצל הצבא בסקווירא היה צריך לעמוד בעיר סקווירא, חפשו עסקנים איזה עצה כדי לשחררו, והלביש משקפיים עם מספר מאד חזק ויחשבו שהוא סובל מהעינים, והשתדלו שיוכל לנסוע לקיוב כדי להיבדק אצל הרופאים בבית-חולים, בקיוב התגוררו הרבה מחסידי סקווירא, והיה שם חסיד אחד שהיה שתדלן גדול ר' שמעון טשאקער הוא היה מקורב ויוצא ונכנס שם בבית החולים והיה לו הרבה קשרים, וביקשו ממנו שישתדל בשבילו, ולבקשתו קבעו הרופאים שאינו רואה טוב, זה היה רק חוות-דעת, אבל כדי לשחררו היה צריך לעמוד לפני ועדה (קאמיסיע) בעיר סקווירא, וגם אצל הקאמיסיע בסקווירא החליטו שיש לו בעיות עם העינים והוא לא יכול להיות חייל בצבא ויש לשחררו, שם היה רופא שקראו לו ד"ר ראסקין שהוא בכלל לא היה רופא-עינים ולא היה לו כל קשר לנושא, והוא טען שנראה לו שכל החולי של העינים אינו אמת אלא משחק כאילו סובל כדי להשתחרר ובאמת לא חסר לו כלום והוא ראוי לשרת בצבא ופעל כדי שלא יצליח להשתחרר, ובאמת גייסו אותו לצבא. היה ערש"ק אחרי הצהרים - ר' מאניא סיפר לי זאת והוא בעצמו נכח שם - והסתבא הרבנית נכנסה לזקיני (הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע) ואמרה, בנו של ר' אשר סופר גייסו לצבא, וסיפרה שהרופא (ד"ר ראסקין) לא נתן לשחררו, זקיני ז"ל היה לו חלישת-הדעת נורא מזה - וזקיני ז"ל קרא "הרבה זמן לא ישב שמה בצבא", כמה ימים אחרי זה נהיה הרופא (ד"ר ראסקין) חולה מסוכן, והוא תפס שיש שייכות למחלתו עם מעשיו הנ"ל, ושלח שליח לזקיני ז"ל לאמר: "הגם אני יודע שהפעם לא עשיתי כמו שצריך וגם הפרעתי, אבל שהרבי יזכור שכשהגיע אלי אחד מנכדיו אני תמיד דאגתי שישתחרר", כנראה שרצה להזכיר לעצמו "זכותים", זקיני ז"ל העמיק בהענין, וקרא "נסתדר בלעדיו", הרופא מת, ותקופה קצרה אח"כ השתחרר ר' שמעון הנ"ל מהצבא.

פעם בא אל רבינו הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע בנו של הרה"ח ר' זיידל שוחט ז"ל שהוצרך להעמיד עצמו לבדיקה אודות הצבא, ובא לרבינו לקבל ברכה שיתפטר. ונתן לו כ"ק רבינו זצ"ל מטבע קטנה של חצי קערביל לשמירה, והזהיר אותו שלא יעזוב את המטבע מידו, רק יחזיק אותה עמו תמיד בכל מקום שילך, כשנכנס אצל הרופא הפקיד לבדיקה על מצב בריאותו, שכח את המטבע במלבושו העליון שהניחו בחדר החיצון, ונכנס לחדר הפנימי ושם נזכר ששכח המטבע בחוץ, וכיון שהזהירו כ"ק רבינו זצ"ל שלא יעזבנו מידו, התחיל לצעוק בקולי קולות "אוי הכסף שלי!", ובבהלה רבה רץ החוצה ללא נטילת רשות מהרופא הפקיד לקחת את ממונו. כשחזר להרופא ביקש אותו שיראה לו את המעות ששכח, בחשבו שודאי שכח סכום אדיר שרץ בבהלה כזו. הבחור הראה לו את המטבע. כשראה הרופא שנתבהל כל כך על מטבע קטנה כזו, הפטירו מיד, ואמר שאיש כזה אינו ראוי לשרת בצבא.

שמעתי מכ"ק מו"ח זצוק"ל שאצל אביו הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע היו באים גם גוים להתברך מפ"ק, והיו נותנים פדיונות, אבל הרה"ק לא רצה לקבל מעות כאלה, אבל גם לא היו רוצים להחזירם להם מפני דרכי שלום שלא יתביישו, על כן לקחו מעות אלה ונתנו אותן באיזה מקום מיוחד, וכשהיו צריכים לתת מתנות להנאטשאלנעק קנו המתנות ממעות אלו.

עשיר אחד בעיר קיוב בנה בית חדש גדול בהדר ויופי, והזמין את כ"ק רבינו זצ"ל לביתו, וקבע המוזנות בבית החדש. וסיפר האיש שכשהיה הפוגרומים הקשים והמלחמה בהעיר חרבו הרשעים כל הבתים בשכנותו, ורק הבית הזה שקבע בה כ"ק רבינו זצ"ל המוזנות נשאר לפליטה, אף שהיה בית הדר ביופיו משך אליו עין כל רואה, עם כל זה לא היה להם שליטה להחריבו, בכוחו וזכותו הגדול של רבינו, וגם כל האנשים אשר נאספו שם בבית נשארו בחיים.

שמעתי מהרה"ח ר' בנציון קרינפיס ז"ל, שהיה פעם אחת בסקווירא על שבת פרשת בלק אצל הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע, ובעת ההיא היה לו עגמת נפש גדול ממסחרו שנעשה יורד ל"ע, ונתנו לו עליה לתורה, וכשהגיע הבעל קורא להפסוק וישאל עושה חיל (במדבר כד, יח) צוה הרה"ק זי"ע לעמוד שם, שהרי התרגום אומר ע"ז "וישראל יצלה בנכסין", ומאז שוב עלה קרנו והצליח במסחר.

שמעתי מאיש אחד, מעשה שהיה אצל רבינו (הרה"ק רבי דוד מסקווירא) זי"ע שנושעו על ידו באופן חוץ לדרך הטבע. בימים ההם היה כל הפרנסה מאחב"י מהפונדקים שחכרו מהפריצים, והפריצים היה בכוחם ליקח מהם כמה שרצו, ואחרי תשלומים גבוהים כזו כמובן לא נשאר עבורם שום מבוא לפרנסה. רק זאת עמד להם שהפריצים - תמיד היו שתויי יין ושיכורים וממילא היו שוכחים מזה ולא היו גובים את החובות. בעיר יאנוב קרה פעם שנפלו החוכרים במצוקה קשה, הפריץ הזקן מת, ועמד בנו תחתיו וירש את כל רכושו, והוא התחיל לעבור על כל החשבונות של אביו, וראה שחייבים החוכרים לשלם לו הון עתק. והתחיל לגבות החובות, כמובן שלא היה בידם ממה לשלם. הפריץ לא הרפה, וכדי להראות להם שהוא המושל התחיל לבנות חומה גבוה מסביב לפונדק, וזה היה גזירה קשה כי לא היה מצוי להם אז פרנסה אחרת, וממש לא היה להם לחם לאכול, והיה מצב של פיקוח נפשות. בלית ברירה אחרת טכסו החוכרים עצה בנפשם, המה הלכו מדי לילה בלילה ושברו כל מה שהוסיפו לבנות להחומה ביום. הפריץ הבחין בדבר והזמין אותם למשפט, קמה מהומה גדולה בין החוכרים והתחילו לחפש עורך דין, והלכו מאחד לשני, ולא היה מי שיקבל על עצמו לטפל במשפט הקשה הזה, שהרי באמת היה הפריץ צודק שהרי הכל שלו הוא. בצר להם נסעו אל רבם כ"ק אאזמו"ר זצוקללה"ה ושפכו לפניו את מר לבם, וסיפרו לו הכל בפרטות. נענה להם אאזמו"ר ואמר: "על דבר כזה צריכים לבכות? בגלל דבר כזה צריך לדאוג? זה בדיחה! תצחקו מזה!", ונסעו לביתם, בהגיע יום המשפט באו בעצמם ללא שום עורך דין, לתמיהת כל, הוציא השופט פסק דין שהיות שלא היה להם פרנסה זכאים הם במה שעשו, וזיכה אותם במשפט בלא שום עורך דין.

ט"ז כסלו

הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זי"ע

יום ההילולא - ט"ז כסלו

כשהגיע תורו של אבי (הרה"ח רבי יצחק דוד בוים הי"ד) זצ"ל להתייצב לצבא הפולני, אמר לו רבינו הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זי"ע שיגש מקודם לרופא עינים ויתלונן על עיניו, אמר לו אבי הלא עיני בריאות? ענה לו רבינו כתוב "עינים להם ולא יראו" הם יראו שאתה לא רואה. ובשעת הפרידה הרים

רבינו את ידיו למעלה ואמר: מן השמים ירחמו גם עליך שתושע במהרה, והוסיף: זכות התורה הק' וזכות אבותיך וזכות הבנים יגנו עליך, וכדבריו כן היה שנשתחרר על עינו והיה הדבר לפלא.

שמעתי פה עיה"ק ירושלים מהרה"ג רבי מרדכי זאב לדרמן מבריסק מעשה שאירע לו אצל הרה"צ חסידא קדישא מופת הדור מוהר"ר רבי מנחם מאמשינאוו זצלה"ה: אשתו חלתה מאוד ושכבה על ערש דוי, גוססת, ימים אחדים, עד שלא נתנו לפיה רק כפית עם מעט מים, נס רמ"ז מבריסק לאמשינוב, אל הרבי זצ"ל. וכאשר נכנס לקודש פנימה אמר לו הרבי: "מהר וסע לביתך ותאמר לה כך, הרב מאמשינאוו אמר שאל תיראי, היי בריאה". נסע תיכף לביתו, וכאשר בא עמדו שם נשות העיר ולא הניחו לו לבוא הביתה כי קרב מועד יציאת נשמתה, אך הוא באמונתו החזקה ברבו לקח לו את גיסו לעזר וגרשו הנשים ונכנסו הביתה וניגש למיטתה ואמר לה כפי שנצטווה: "הרב מאמשינוב אמר שלא תיראי, תהי' בריאה". ותיכף פתחה עיניה ואמרה: "אם כן, תנו לי המלבושים ללבוש!", ותיכף כבו הנרות שלא תראה ותפחד, אמרו לה, הלא זה כמה ימים שלא אכלת כלום, ואמרה, תנו לי לטול ידי, ונתנו לה מעט חלב ושתתה כוס וחצי חלב, ותישן שנית בערך שתי שעות, ואח"כ הקיצה ולבשה מלבושיה ועזרה לבשל לכבוד שבת והיה לנס (שמעתי מפי בעל המעשה הנ"ל).

בתקופת מלחמת העולם הראשונה נחלה מרן הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זי"ע קשות, ואמר: "אם אשמע שכבר נעשה 'אור' - כלומר שצרות ישראל הפסיקו - כבר הנני בריא!"...

איזה ימים קודם הסתלקותו קראו לפרופסור גדול מהצבא שיבוא לטפל בו, אך למעשה הלה לא הגיע עד ליל שבת. כשטיפל בו שאלו הרופא: "תשמע רבי, ממה הלב שלכם כל כך מוטרד" (שזה היה מחלתו)? ענהו מרן: "מהצרות של היהודים".

הבחין הרופא שמרן מהר"ם הוא חי כמו "אש", ענין שהיה למעלה מגדר אנושי, שסתם בני אדם במצב הבריאות כזה אין ביכלתם לזוז אף אבר אחד, והוא ישב כל כך בדביקות - התפעל מאד מגדלותו, ואמר שלא ראה מימיו "כזה איש אלקי".

י"ט כסלו

המגיד הק' ממעזריטש זי"ע

יום ההילולא - י"ט כסלו

המגיד הק' רבי דב בער ממעזריטש זי"ע נולד בסביבות שנת תס"ד לאביו רבי אברהם מגזע רב האי גאון. מסופר שבעודו ילד פרצה דליקה בביתם ונשרף כליל. אמו פרצה בבכי על מגילת היוחסין שהיתה בבית ועלתה באש. ניחם אותה רבינו ואמר: ממני תתחיל מגילת יוחסין חדשה... הוא למד מפי הגאון רבי שלמה בער זצ"ל אבד"ק לוקאטש עיר מולדתו, ואח"כ עבר ללבוב ללמוד בישיבתו של הגאון בעל "פני יהושע" שהחשיבו כתלמיד חבר. כשזרח אורו של הבעש"ט הק' נסע לתהות על קנקנו והיה לתלמידו המובהק.

בהקדמת תלמידו המגיד מלוצק לליקוטי אמרים כתב, ששמע מפי קדשו כי הבעש"ט הק' לימדו שיחת עופות ושיחת דקלים ושיחת שדים ושיחת מלאכי השרת וכתב המלאכים. גם לימד אותו סודות

קדושים ויחודים, גם ספר מעיין החכמה, ואמר לו פירוש על כל תיבה ותיבה. גדולי החסידות זיע"א אמרו שהיחס ביניהם היה כיחס רבינו חיים ויטאל לרבינו האריז"ל, אשר נצטוה למסור לתלמידו כל חכמתו.

פעם עבר הבעש"ט הק' זי"ע בעירו של בעל הפני יהושע זצ"ל. ואמר לתלמידו שליווהו שילך ויודיע להפני יהושע שהבעש"ט יושב כאן בעגלה ומבקש מהרב לסור אליו לרגע. יצא אליו הפנ"י, והבעש"ט אמר לו: "יש לכם כאן שוחט, תבדקו אחריו ותעבירו אותו מעבודתו", ונסע לדרכו. בדק הפנ"י את השוחט וגילה את מעשיו, והעבירו משחיטתו. כעבור זמן נסע הבעש"ט ועבר שוב בעירו של הפנ"י, והורה לומר לו שהבעש"ט בחוץ והוא מבקש שהפנ"י יסור אליו. ושיזכירוהו שלפני זמן מה הוא הזהירו בנידון שוחט. יצא אליו הפנ"י והבעש"ט אמר לו, שהואיל והר"ר בער ממעזריטש רגיל לעבור כאן בדרכו למרחצאות קארלסבאד לרפואת רגליו, יאמר לו הפנ"י שיסע אל הבעש"ט ושם תהיה לו רפואה. וכך הווה, הפנ"י מסר להמגיד הק' את דברי הבעש"ט, אבל הוא מיאן לשמוע על כך, אמר לו הפנ"י שגם דעתו הוא שיסע, הואיל והדבר נצרך לרפואה, למרות הביקורת שיש להם על החסידים שהם מרקדין ומטפחין בשבת ויום טוב. המגיד הק' קיבל את דבריו ונסע להבעש"ט, ובהגיעו לשם החל הבעש"ט לשוחח עמו על דברים פשוטים לכאורה, כגון מאכל הסוסים וגובה שכר האכסניה, התחרט המגיד על בואו, ונפרד מהבעש"ט וחזר לאכסנייתו. למחרת בבוקר שלח הבעש"ט את משמשו שילך ויקרא להמגיד שברצונו לדבר אתו עוד איזה דבר. כשנכנס המגיד להבעש"ט מצא אותו יושב וספר הזוהר פתוח לפניו. אמר לו הבעש"ט הק': "אומרים עליכם שאתם תלמיד חכם, אמרו נא לי פשט בדברי הזוה"ק". עיין המגיד הק' בדברי הזוה"ק, ולא אמר פשט. אמר לו הבעש"ט: "אם אינכם יודעים, צריך אני לומר לכם". התחיל לומר, והיתה אש מתלקחת וקולות וברקים כבמתן תורה. לאחר מכן אמר לו שיסע לביתו, ומשם יסע עוד פעם אחת לקארלסבאד ותהיה לו רפואה. המגיד הק' ביקש את רשותו של הבעש"ט לשבות במחיצתו, ואחר כך ישוב לביתו. לאחר מכן. נסע המגיד הק' לקארלסבאד בציוויו של הבעש"ט, ובדרכו סר לביתו של הפני יהושע, וסיפר על מדרגותיו וקדושתו של הבעש"ט הק'. שאלו הפני יהושע: "ומה עם כל הקושיות של אין מרקדין ואין מטפחין?"

אמר לו: "עד עתה סברתי שהמדובר בבן אדם, והיו קשות לי כל הקושיות, אבל על מלאך, אין לי קושיות!" אמר הפנ"י: "אם כך, הרי אתם גם מבני החבורה..."

שמעתי כמה סיפורים מפי חסידים אנשי אמת ובהם ממורי רבי, המשפיע החסיד, עובד ה' ומשכיל בחסידות רבי ניסן הורוויץ ע"ה (שהיה משפיע בשיבת צמח-צדק שע"י כולל חב"ד בירושלים שעמדה בנשיאות רבוה"ק לדורותיהם ונועדה לאברכי כולל חב"ד, אשר היתה לי הזכות ללמוד בה כו"כ שנים לאחר הנישואין ושמעתי מר' ניסן, עם שאר בני הכולל, שיעורי יומי בתניא ובחסידות), ולרגל י"ט כסלו, הנני רושם כאן מאותם סיפורים.

אדמו"ר האמצעי שאל פעם את אביו אדמו"ר הזקן (בעל התניא זי"ע) מהו הטעם להתייחסות המיוחדת שיש לו כלפי האריז"ל, עד כדי כך שחיבר את הסידור "על-פי נוסח האר"י ז"ל"? וענה לו אדמו"ר הזקן: היות וראיתי את האר"י ז"ל הקדוש בהקיץ. ושאל אדמו"ר האמצעי: היאך ובאיזה זמן ובאיזה מקום? אך אדמו"ר הזקן שתק ולא ענה לו. אדמו"ר האמצעי רצה מאד לדעת את הדבר, הנושא לא נתן לו מנוח ובהזדמנויות שונות ביקש מאדמו"ר הזקן שיספר לו איך ומתי ראה את האריז"ל אך

בכל פעם אדמו"ר הזקן התחמק ולא ענה לו. פעם אחת, כעבור כמה שנים, ביקש אדמו"ר הזקן מבנו אדמו"ר האמצעי לסדר עבורו משהו, ואז ענה לו אדמו"ר האמצעי שבאם יענה על שאלתו האמורה, יעשה מה שמבקש ממנו. הבטיח לו אדמו"ר הזקן שבאם הדבר יסודר, אמנם יספר לו. כך היה וסיפר לו אדמו"ר הזקן שפעם ישבו כל החבריא קדישא תלמידי הרב המגיד בשולחנו של המגיד ובאמצע ביקש המגיד שיתחילו לשיר ניגונים כדי שיאמר אחרי זה דברי תורה. אדמו"ר הזקן היה כידוע מצעירי התלמידים וישב בסוף השולחן ובקצהו. המגיד ישב בראש השולחן והכסא של המגיד היה רחב והיו יכולים לשבת עוד משני הצדדים, אבל כמובן אף אחד מהתלמידים לא ישב בכסא של הרב המגיד. אחרי שניגנו כמה ניגונים, השתרר שקט והמתינו שהרב המגיד יתחיל לומר דברי תורה. והנה, נפתחה הדלת ונכנס אדם צעיר בעל-צורה והדרת פנים יוצאת מן הכלל, ואור פניו קרן בצורה יוצאת מן הכלל והלך תיכף ומיד לראש השולחן וישב על ידי המגיד בכסאו, ואז התחיל הרב המגיד לומר דברי תורה לפני החבריא קדישא תלמידי וכל אותו הזמן האורח הביט בפניו של הרב המגיד והקשיב במיוחד לדברי תורתו. וכאשר הרב המגיד גמר מלומר דברי תורה, קם האדם בפנים שמחות, וראו שהסכים על דברי התורה של הרב המגיד, ואז יצא החוצה.

אחר-כך התחילו התלמידים לנגן עד שהרב המגיד גמר שולחנו הטהור ויצא. אדמו"ר הזקן היה סקרן לדעת מי הוא זה האדם שנכנס וישב על יד הרב המגיד, וגם הרב המגיד חיכה לו והתחיל בדברי התורה רק אחרי שהתיישב על ידו. וכאשר התלמידים החלו לקום מהשולחן, ניגש אדמו"ר הזקן לתלמידי הרב המגיד אחד לאחד ושאל אותם האם הם יודעים מי האיש הנ"ל, והנה כל אחד מהתלמידים ענה לו שלא ראה שום איש נכנס ויוצא ולא הבחין בשום דבר יוצא מהכלל.

בראות זאת אדמו"ר הזקן, החליט בלית ברירה שישאל את מורו הרב המגיד בעצמו, וכן עשה, וענה לו המגיד: כיון שאתה ראית אותו, אספר לך ואומר לך שהיה זה האר"י הקדוש ז"ל בכבודו ובעצמו.

הצדיקים הקדושים רבי אברהם ורבי עזריאל קאליצקער זי"ע טרם דרכו על מפתן בית המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע כבר היו צדיקים ואנשי מעשה, וכבר זכו לראות בעת תפלתם שאש שחורה על גבי אש לבנה עומדת לפניהם, וכאשר שמעו את שמע המגיד זי"ע החליטו לנסוע אליו לראות את האור הגדול ולבקש תורה ועבודה מפיו הקדוש, וכאשר באו על ש"ק אליו לא ראו אצלו שום דבר מיוחד שיתפעלו מזה, ואם לא די בזה, ראו עוד זאת שדוקא כאן במקום הזה נלקח מהם המדריגה שהשיגו מכבר והוא לראות אש שחורה על גבי אש לבנה בעת תפלתם, ויחרדו הצדיקים מאד, והסכימו בדעתם לנסוע משם, וכאשר באו לחדר קדשו של המגיד זי"ע כדי לקבל ממנו ברכת פרידת שלום, היה שם גם הרה"ק ר"ר זוסיא מאניפולי זי"ע, ויען המגיד זי"ע ויאמר אל ר"ר זוסיא: אמור לנו אתה איזה דבר תורה. ופתח ואמר: דוד המלך ע"ה אמר בנועם זמירותיו (תהלים ע"ד ט) "אותותינו לא ראינו, אין עוד נביא, ולא אתנו יודע עד מה", למי עוד התכוון דוד המלך באמרו זאת? הוא כיוון בדבריו כלפי אלו האנשים אשר זכו לראות איזה "אות" והיינו שזכו להשיג מדריגת ראיית אש שחורה על גבי אש לבנה בעת תפלתם, והנה קרה שאלו האנשים הגיעו לאיזה מקום ושם נלקח מהם המדריגה הזאת, ויחרדו האנשים כי הנה "אותותינו לא ראינו", ועל כן החליטו שבוודאי זה מסובת כי "אין עוד נביא" במקום הזה, אבל האמת הוא ש"לא אתנו יודע עד מה" להשיג את גדולת הצדיק, קדושתו ופרישותו.

הגה"צ רבי שמעון מז'עליחב הי"ד סיפר, כי ראה אצל האדמו"ר מקוידינוב כתבים מהרב בעל התניא, בם הופיעה מעשה זו.

אצל המגיד הגדול ממעזריטש היה נהוג כי תלמידיו הגדולים הגיעו לליל הסדר. כל אחד מהמסובים קיבל מבית המגיד מצות, יין ושאר מצרכי הסדר. אולם לגבי הכוסות הונהג שכל אחד יביא את כוסו עמו (מטעם הנסתר להמגיד).

באותה תקופה היה הרב בעל התניא עני מרוד וחסר כל, ולא יכול היה לרכוש לעצמו כוס לפסח. בלית ברירה הוכרח ליקח כוס זכוכית של חמץ ולהכשירה לפסח ע"י עירוי ג' ימים כמבואר בשו"ע.

ליל התקדש החג, המגיד מיסב לשלחן, כולו עטוף לבן. המשמש מגביה את הכוס ונותנה לידו, המגיד מתרומם ממקומו לקדש. ראה מה שראה, נתיישב במקומו והניח מידו את הכוס. המעשה חזר על עצמו בשנית ובשלישית. הגישו את הכוס לידו, קם לקדש ושב למקומו. לשלחן המגיד הסבו גדולי התלמידים צדיקי עליון הרה"ק ר' מנדלי מויטעפסק, ר' שמעלקי מניקלשבורג, הרה"ק ר' יהודה לייב בעל אור הגנוז, והרה"ק ר' עזריאל פלאצקר ששימש כבעל תפילה אצלו, ועוד רבים.

ביקש המגיד מר' מנדלי מויטעפסק שהצטיין ב"חוש הריח", שיסובב לחפש ולבדוק על מה יצא הקצף. רבי מנדלי תר וחיפש אך לא מצא מאומה. שב למגיד ואמר שהכל כראוי. סיפר להם המגיד: "כאשר קמתי לקדש על היין, ראיתי את הרמ"א ניצב לפניו ופניו מאויימות וזועפות..."

כששמע בעל התניא זאת קם ונמלט החוצה. שהרי הגיה הרמ"א במפה על השולחן ערוך שהתיר להכשיר לפסח כלי זכוכית בעירוי ג' ימים, וכתב שאין נוהגין כן. ואנו מחמירים בפסח כדיעה הסוברת דכלי זכוכית הם ככלי חרס לענין שאין להם הכשרה. רק אז קם המגיד הקדוש וקידש על היין.

מעשה שבא ממרחקים אל המגיד הגדול זצ"ל ואמר רבי הבטיחו לי בן. ויען התחת אלקים אני, התפלל לה' ויושע לך. כבר התפללתי ולא הועילה תפילתי, ענה האיש. אמר לו המגיד אם כן יותר טוב שתבקש ממני ללמדך להתפלל, ולא תצטרך לבוא אלי. האיש יצא בשברון לב ובכה. שאלו אחר כך את המגיד מדוע לא הבטיח את האיש שיתפלל בעדו כתשובותיו לשאר אנשים. ויען: אם בא איש לפני והוא סומך על השי"ת, רק מבקש ממני שאתפלל בעדו מתוך האמונה שתפילתי מקובלת יותר אני מבטיח לו למלאות בקשתו. אולם האיש הזה סמך לגמרי עלי, לכן עניתו באופן שיתאש ממני ויסמוך לגמרי על השי"ת ומובטחני שיושע איה'.

שמעתי מכ"ק דו"ז רבינו (הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד) מנאסאד זי"ע בשעה שביקר אצל כ"ק חותני הגה"ק מביקסאד זצ"ל הי"ד (בתחילה דיבר ממרן הק' הדברי חיים מצאנז זי"ע ופתאום התחיל לספר העובדא הזאת). שפעם אחת בא גביר אחד לפני המגיד הק' ממעזריטש זיעוכי"א, וכאשר מסר לו פתקא אמר לו הרה"ק. דע כי לא הרופא המרפא, אלא עם כל רופא ורופא ישנו מלאך מרפא, וכל מה שהוא רופא גדול הולך עמו מלאך יותר גדול, ויהי כשמוע הגביר את דברו היה לפלא נשגב בעיניו, כי הוא לא הזכיר לפניו משום חולי ומחלה, ומה זה ידבר מענינים כאלו, אמנם כאשר נסע לביתו נפל למשכב ונחלה קשה עד כדי כך שהגיע לידי גסיסה ר"ל, והחברה קדישא ומנין יהודים כבר עמדו סביב למיטתו והדליקו נר נשמה, והנה הקרה בעת ההוא, שהזדמן לשם המלך בכבודו ובעצמו, ובא אתו עמו

רופאו הגדול, והלכו להשתדל אצל המלך שיסכים וירשה להרופא שלו שיבקר את החולה הלזה, ובא הרופא לבקר ולבדוק את החולה, ויהי כראותו את מצב החולה, כי ברע הוא, התרגז עצמו מה זה ועל מה זה בקשו אותו לבקר חולה כזה אשר כבר נדמה למת ר"ל, עכ"ז הפצירו בו עד מאד כי מאחר שכבר הטריח עצמו ובא, על כן יאבה בטובו לבדוק את החולה אולי ירחם וימצא תרופה למחלתו, וכאשר בדק אותו החליט ואמר כי עודנו שוכן בו חיות כמו חוט השערה. וכאשר כבר רצה הרופא לילך משם פתאום ראה שיש שינוי לטובה, וכתב מיד פתקא של סממנים (רעצעפ"ט בלע"ז), וצוה לרוץ מהר אל בית המרקחת ולהביא את התרופה. והנה עוד טרם חזר השליח מבית המרקחת, הכיר הרופא כי הוקל מצב החולה, ועל כן רשם רעצעפ"ט אחרת מתרופה יותר קלה, וצוה לשלוח אל בית המרקחת ולומר שם כי מאחר שהוקלה מחלת החולה, על כן הרעצעפ"ט הראשון אין בו צורך כלל, ורק זה החדש ישלחו מהרה. והנה בינתיים עוד הוטב מצב החולה עוד יותר, ובכך כתב רעצעפ"ט שלישי מתרופה יותר קלה, וביטל את השני, והטבה כזו חזרה ונשנה כמה פעמים, ובכל פעם החליף את התרופות, עד שהחולה שב לגמרי לאיתנו הראשון, ולא נצטרכו לתת לו תרופות כלל וכלל. וכאשר שבה אליו רוחו, ישב על ראש מטתו והגיד אל הרופא, אדוני היקר והנעלה! הן עולה בזכרוני איך שזה זמן לא כביר הייתי אצל הצדיק המפורסם ממעזריטש, והוא הגיד לי כי לא הרופא הוא המרפא, אלא כל רופא לפי גדלו יש עמו מלאך יותר גדול. וכשמוע הרופא את זאת, מאד הוטבו הדברים בעיניו, ורשם לעצמו את השם והאדרעס של הצדיק והלך לו.

והנה רופא זה הי' יהודי מזרע אברהם יצחק ויעקב, רק היה טבוע במים הזדונים ונאחו בתרבות רע. ומני אז אשר שמע את דברי המגיד הקדוש זי"ע, נכנס הרהור תשובה בתוך לבו, והתחיל לשית עצות בנפשו, באיזה אופן יוכל לצאת מארמונו של המלך ולבא לפני המגיד הקדוש, וע"כ בשנותו את טעמו הגיד למלך כי מאחר שאינו מרגיש עצמו בטוב, עליו ליקח קצת חופש ומנוח, ותחת זה נסע אל המגיד הקדוש וכאשר נכנס אל הקודש פנימה, הגיד לפני הרה"ק כי רצונו העז לשוב אל ה' בתשובה שלמה. וענה לו המגיד: "אני ארפא אותך רפואת הנפש, ואתה תרפא אותי רפואת הגוף", כי הי' חלוש מאד. ונשאר הרופא בתוך ביתו וחצר קדשו, וכאשר הגיע השבת קודש והתחילו להתפלל תפלת מנחה, והמגיד הקדוש אמר המזמור הודו לה', אז התחיל לנקות ולטהר את נשמת הרופא, וכאשר הגיע לפסוק כל אוכל תתעב נפשם, אז הרגיש הרופא כאלו כל כרעיו ומעיו מתגלגלים ומתהפכים בקרבו, כי טרם זה היה רגיל למלאות את כריסו עם נבילות וטריפות, וע"י פעולת הפסוקים הנ"ל התחילו בני מעיו להטהר ולהנקה. וכאשר הגיע אל הפסוק ויגיעו עד שערי מות, הרגיש בנפשו כלות הנפש עד שלא היה יכול לשאת יותר. והוכרח להוציא משם, וככה נהפך לאיש אחר ונעשה לבעל תשובה גדול, ושוב לא חזר אל ארמון המלך לעולם, רק נשאר בביתו של המגיד הק' ולא רצה כלל להטפל במלאכת הרפואה, זולת אם נזדמן לו חולה עני, היה מטפל בו ומרפאו בחינם, וכל היום ישב בבית המדרש ועבד את השי"ת.

פעם אחת בעמדו באמצע התפלה קראו אחריו עבדו חולה שיש בו משום פקוח נפש. והוכרח להפסיק באמצע תפלתו ולבקר את החולה, ויהי כאשר בדק את החולה נוכח לדעת, כי יש לו בדיוק אותה מחלה שהיתה פעם לבת המלך, ואשר השתדל הרבה בעבורה להציל את נפשה ממות, ולמחלה זו ר"ל אין לה שום רפואה ותרופה, זולת איזה מיין עשב אחד הגדילה במדבר הנמצא בקצה השני של העולם,

דבר שאי אפשר להשיג עכשיו, וכראותו כי אין בידו לעזור ולהועיל, לא הגיד כלום רק חלף הלך לו, ויהי כאשר יצא אל החצר ראה שם איזה דלי של עץ, וכאשר הסתכל על הדלי שהי' כלי עץ, והנה לגודל תמהונו ראה איך שצמחו עליו העשב הזה, ותלש העשב בשמחה רבה וצוה מיד להביא איזה מרקחת מבית המרקחת, וטחן את העשב הדק היטב, וערבן יחד עם המרקחת, ונתן מזה אל החולה, והועיל לו התרופה ונתרפא וקם מחוליו.

ואח"כ חזר אל בית המדרש לגמור את תפילתו, אמנם בינתיים כבר גמרו שם את התפלה, ושאל מהמתפללים איזה חדשות התרחש היום בשעת התפלה, והשיבו לו, כי היום כאשר הגיע המגיד הק' לתיבות בורא רפואות, הרבה והפציר מאד בתפלה וחזר ככה כ"פ על התיבות הנ"ל בורא רפואות! אז השיב להם, אני אספר לכם הדברים ומה פעל ועשה הצדיק בתפלתו, וסיפר לפניו איך שברא עשב הנ"ל אשר הוא בלתי מציאותי במדינות האלו. רק מוצאו במדבר ברחוק מקום למאד, והצדיק שינה את הטבע שיצמח וימצא פה כדי לרפאות את החולה. ויהי אשר גמר כ"ק דו"ז רבינו מנאסאד זי"ע לספר את העובדא, והנה באו לפני כ"ק חותני איזה חולה שהוצרך לעשות לו נתוח (אפערעישן בלע"ז), וטרם ערכו לו הניתוח הרדימו אותו ברעל של תרדמה, וכאשר גמרו את הניתוח רצו להעירו מתרדמתו ולא עלה בידם להעירו, על כן באו בבהלה לפני כ"ק מר חותני זצ"ל שיעתיר בתפלתו ויפעול לדבר ישועה ורחמים. וכאשר כ"ק דו"ז רבינו הרה"ק מנאסאד זי"ע הי' בדיוק שם במקום, על כן צוה עליהם למסור את הפתקא לידיו הק'. והאציל להם ברכתו שישלח ה' את רפואתו ועזרו מקודש, ויהי כאשר הלכו להם, שלח מיד אל בית החולים לשאול אחר מצב החולה, והשיבו דבר כי בעזהשי"ת כבר הקיץ משינתו והכל על צד היותר טוב. וראו אז בחוש כי כ"ק דו"ז זי"ע הרגיש כל זה ברוח קדשו, ועל כן הקדים וסיפר את העובדא הנ"ל, כדי להמשיך עי"ז רפואה וישועה אל החולה הנ"ל, וכבר ידוע דרך זאת מרבתינו הקדושים זי"ע, כי הרבה פעמים כאשר רצו לפעול ישועה לאיזה צורך או נצרך, אז סיפרו איזה עובדא הדומה לזה והמשיכו עי"ז רפואה וישועה, ויהי לפלא.

סיפר (הרה"ק רבי אברהם מפוריסוב זי"ע) כי אצל המגיד הגדול והקדוש ממעזריטש זי"ע היה רופא תמיד בביתו, והיה המגיד מחזיקו והבטיח לו שהוא ירפא את נשמתו, והרופא ירפא את גופו, והמגיד היה חולה תמיד, והיה לו גוף חלש מאד, ורגליו היו תמיד כמו גחלים נכבים ונשברים שלא היה באפשרי להלביש אותם באנפלאות, והלך יחף, והיה בחג הפסח אחר שהמגיד ישב אל הסדר. וגם הרופא היה אצל השולחן הטהור, ושמע שהמגיד אומר ההגדה וצועק וצווח בקול גדול כאיש בריא וחזק, ולא היה בו שום סימן של איש חלוש, ומאד היה תמה על זה, כי ביום הקודם בערב פסח היה חלש מאד, ונפל בדעתו למשמש הרגלים של המגיד הקדוש, באיזה מעמד הם, כי ידע שהם יחפים, וכן עשה, וכפף עצמו תחת השולחן ומשש ברגליו, ומצא אותם בריאים וטובים כמו לאיש בריא, וקפץ מן השולחן כאיש משתומם, ואמר אין לי עמכם שום עסק, שאתם אינכם מן האנושי, והמגיד הקדוש חייך על זה מאד.

מפורסם המעשה שסיפר הרב (בעל התניא) זי"ע, שבשעה שהיה אצל המגיד התאכסן פעם באיזה אכסניא של אלמנה וראה שבעלת האכסניא בוכה מאד והבין שקרה לה איזה אסון, ושאל אותה מה קרה לה, וסיפרה לו שיש לה בן יחיד בלבד והגלחים תפסו אותו והוא נמצא עכשיו בידיהם לגמרי ואי אפשר להוציאו מהם ואינה יודעת מה לעשות, וניחם אותה הרב ואמר לה שהרי אפשר ללכת להרבי

והוא בודאי יוכל לפעול עבורו, ובזמן שהוא היה קשה מאד להכנס אל המגיד כי המגיד היה סגור הרבה (שלא היה כמו אצל הבעש"ט שהיה יותר פתוח ומשא"כ אצל המגיד היה יותר בחי' מלכות והיה סגור יותר ולא יכלו תמיד להכנס אליו) וגם היה לו משמש קשה שלא נתן להכנס אליו בכל זמן, ואמר לה הרב שביום שישי כשהמשמש ילך למקוה או הוא יראה שתוכל להכנס להמגיד ותוכל לשפוך לבה לפניו - וכן הוה, וכשנכנסה להמגיד ורצתה לספר לו כל הענין היה אז המגיד מאד בדביקות והיה נראה כאילו שאינו שומע אותה כלל, ואמר לה שתצא, וכשראתה האשה דבר זה נשברה עוד יותר שחשבה שכנראה אי אפשר לעזור לה כי אפי' אחר שכבר ב"ה הצליחה להכנס לרבי ג"כ לא שמע אותה הרבי, אבל הרב הרגיע אותה ואמר לה שאין לה מה לדאוג כי זהו מהדברים הקטנים אצל המגיד לדעת מה שהשני צריך והוא בודאי יודע הכל, וכל זה היה בערב שבת. ופתאום אמר המגיד למשמש שיקרא לעולם כי הוא רוצה כבר לקבל שבת [וזה היה עוד לפני הזמן הרגיל, דתמיד היה המגיד מקבל שבת יותר מאוחר והעולם לא הבין מה זה, אך הרב (התניא) הבין שבודאי יש לזה קשר למעשה ההוא], וקראו תיכף לכל התלמידים וקיבלו שבת, אח"כ עשה המגיד טיש ובשעת הטיש ג"כ ראו שינוי גדול דאף שבדרך כלל העבודה של המגיד היה יותר בדרך נסתר אבל בשבת ההיא היה עבודתו יותר בגלוי ועשה הכל מהר, ואח"כ היה גם אמירת התורה - באופן יוצא מן הרגיל והיו גילויים גדולים בהתורה, וכולם הבינו שקרה איזה משהו, ובאמצע אמירת התורה שמעו רעש גדול של רוח סערה ונבהלו מאד ופתאום שמעו קול של מכה חזקה והיה נשמע כמו שאיזה דבר נופל בחוץ, ומיד אמר המגיד למשמש שיצא החוצה ויקח את האדם שנפל שם ויביאהו לאכסניא, של איזה אלמנה שגרה בסוף העיר, והרב הבין כבר מיד במה מדובר, ותיכף רץ לבית ההוא לשמוע מה היה, וכשבא לשם מצא את הבן הזה יושב ליד חומש ויורד ממנו דמעות, ושאל אותו הרב איך קרה המעשה שהגיע עד לבית המדרש של המגיד, וסיפר לו שהוא שכב שם אצל הגלחים והיה מאד במצב של ירידה ברוחניות, ובערך איזה ב' שעות לפנות ערב (לפני שבת קודש) נכנס בו איזה השתוקקות גדולה ליהדות (והרב עשה מיד חשבון שזה היה בדיוק בזמן שנכנסה אמו אל המגיד) ונכנס בו רצון חזק ללכת משם אלא דכשהתבונן סביבו ראה שאי אפשר לצאת משם כיון שהדלת נעולה וחזר לשכב, אך ההשתוקקות היתה כ"כ גדולה עד שלא היה יכול לסבול את זה וחיפש איזה דרך לצאת ומצא חלון פתוח אבל ראה שהחלון גבוה כמה קומות ואם יקפוץ למטה לא ישאר ממנו כלום, והתפלל ואמר: רבש"ע, אני בטוח שההשתוקקות הזו אינה דבר פשוט והוא בא מלמעלה וביקש מהקב"ה שיעזור לו שיוכל לצאת משם. ובתוך כך שהסתכל בחלון וחשב מה הוא יכול לעשות, הרגיש פתאום שכאילו מעצמו הוא נופל למטה לחצר, וכשהתבונן בעצמו ראה שבאמת כן שהוא כבר נמצא למטה וב"ה לא קרה לו כלום ולא ניזוק כלל, אך משהתבונן ראה שעדיין אינו יכול לצאת משם כי היו שם כלבים ואם יתחיל לילך בודאי ינבחו וירעישו ויתפסו אותו וגם מהכלבים עצמם פחד מאוד, ושוב התפלל לה' שכיון שעזר לו עד כעת שלא כדרך הטבע כן יעזור לו גם הלאה, וכך התחיל לילך הלאה לעבר חומת החצר והכלבים נתנו לו ללכת ולא עשו לו כלום, כשהגיע לחומת החצר ראה שיש שם גדר גבוה ועליו ברזל וזכוכית שאפשר להדקר בהם ולא ידע מה לעשות ושוב התפלל לה' שיעזור לו, ואז באה רוח סערה גדולה והעיפה אותו משם והפילה אותו ליד בית המגיד, כל זה סיפר בן האלמנה ההיא להרב. ורואים את הכוחות שהיה למגיד גם בענין של בחירה, שהכניס בו השתוקקות גדולה כזו ליהדות.

ידוע שלאחר הסתלקות המגיד תבעו התלמידים שהם רוצים להתעסק בקבורתו ובכל עניני המת, והחברא קדישא לא הסכימו כ"כ לזה, ועשו פשרה ופסקו שרק התלמידים האלה שהיה להם תמיד קשר לחברא קדישא הם יעסקו עכשיו בקבורתו (דפעם הי' המנהג בעיירות שהיו נרשמים לחברא קדישא והיו כמה צדיקים שהיו חברים בח"ק שזהו דבר מצוה גדול), והרב (בעל התניא) אמר שהוא מודה לאביו ע"ז שעוד בילדותו רשם אותו להח"ק וע"כ היה לו עכשיו את הזכות הזו להתעסק בהמגיד, וסיפר הרב שכשטבלו את המגיד עשו גורל ביניהם מי יעשה דבר זה ומי דבר זה, ונפל לו הגורל שהוא יטביל את ראשו ואמר הרב שהוא רוצה שהרבי יטבול ראשו בעצמו וכן הוה, ואמר הרב, שהמגיד טבל את ראשו ג' פעמים.

הרה"ק רבי מנחם נחום מטאלנא זי"ע

יום ההילולא - י"ט כסלו

הידידות של חצר טאלנא עם הגראף שובאלוב שהתגורר בארמון רב ממדים בסמוך לטאלנא, ידידות שהיתה הדוקה מאד בימי הרה"ק רבי דוד מטאלנא ובנו רבי מוטילה, נמשכה גם בימי נכדו הרה"ק רבי מנחם נחום זי"ע, והוא כאבותיו ניצל קשרים אלו לעשות טוב וחסד ליהודים. מסופר על אפיזודה מעניינת שארעה בביתו של הגראף בתחילת שנת תרנ"ה. הצאר אלכסנדר השלישי שהי' שונא ישראל מובהק, חלה אז אנושות ונטה למות. על פי פקודת רופאיו הוא נסע למעון קיץ שנקרא "לבדו" בחצי האי קרים, ומשם הגיעו כל העת ידיעות אודות מצבו של הצאר ומהלך מחלתו. היהודים שכאמור סבלו מאד בתקופת שלטונו התפללו בחשאי למותו, והתהלכה באותה עת אימרה בין היהודים על הפסוק "לעושה נפלאות גדולות לבדו", שהביעה תקוה שב"לבדו" יתרחש נס ופלא והצאר הרשע ימות.

הגראף שובאלוב הי' כנזכר מקורב מאד למלכות, ובכל יום הוא קיבל ידיעות טלגרפיות מעודכנות אודות מצב מחלתו של הצאר. מוהרמ"נ שהי' מעוניין מאד להתעדכן במצב, שילם למזכירו של הגראף רובל על כל טלגרמה שהגיעה בענין זה, אותה העביר לידיעת מוהרמ"נ.

באותה עת שכב גם הגראף שובאלוב הזקן על מיטת חליו, ומוהרמ"נ נסע אליו בכדי לבקרו, בלוויית הגבאי ר' ירמי' לאחובסקי. באותו זמן בקרוהו גם כמה מרבי המלוכה, בעלי תפקידים בכירים בממלכת הצאר, ביניהם גם אחיינו של הגראף, אשר הי' המושל של העיר אודסה. בדיוק באותה עת ששהו מוהרמ"נ וגדולי המדינה הנזכרים בבית הגראף, נתקבלה הידיעה המרעישת על מותו של הצאר. הדבר הרעיש והסעיר כמובן את הנוכחים במקום וכל אחד מהם נתבקש לומר מילים אחדות בעקבות האירוע, לזכרו של הצאר. כאשר הגיע תורו של מוהרמ"נ לומר את דבריו, הפטיר לעומתם ללא חת: "יש אצלנו קבלה שכל מי שמיצר ליהודים סופו שמת מיתה משונה". למשמע הדברים הבלתי צפויים, יוצאי הדופן בתעוונתם, נוצרה במקום מבוכה רבה, ואף מוהרמ"נ עצמו חשש שמא ח"ו עלולים הדברים להציק לו ולנלוים אליו. אך ידידו הגראף הזקן הסיט מיד את הנושא לענין אחר. ובפנותו אל אחיינו הנזכר פתח ואמר לו: "דע לך כי זקנתי וימי ספורים בעולם הזה, אך לעוה"ב אין נוטלים לא כסף ולא אבני חן, כי אם מעשים טובים. את אשר עשיתי עבור זקנו של רבי זה אקח עמי לעולם הבא, ואף אותך הנני מזהיר שלעולם לא תעשה כל רע ליהודים".

עובדות רבות סופרו בין החסידים על פועלו של הרה"ק רבי מנחם נחום מטאלנא זי"ע לישועתן של ישראל ע"י ברכותיו ועצותיו. אחד מחסידיו, ר' הרשיל סירקיס שמו, נחלה בצעירותו על עיניו ולאחר זמן נתעוור לחלוטין, אחר שקצרה ידם של גדולי הרופאים מלרפאותו. שנים רבות עברו עליו במצב זה, ור' הרשיל השלים עם מצבו, בידעו שלא יראה עוד אור עולם. באחד הימים פנה לפתע מוהרמ"נ אל ר' הרשיל וצוהו לנסוע לעיר הארקוב אל רופא עינים מסויים אשר בשמו נקב, ואמר לו שיאמר לרופא זה שהוא שלחו אליו ע"מ שינתחו בעיניו. ר' הרשיל כחסיד נאמן המצווה ועושה, נסע מיד לחארקוב, אך בבואו לשם נאמר לו כי רופא זה הפסיק כבר את עבודתו כרופא בשל גילו המבוגר. אך ר' הרשיל נאמן לצווי רבו, לא שעה אל דבריהם, אלא פנה לבית הרופא וביקש לשוחח עמו. משקבלו הרופא לשיחה, סיפר לו ר' הרשיל כי הוא נשלח אליו ע"י הרבי מטאלנא, בכדי שהוא ינתחו בעיניו. להפתעת כולם פנה הרופא ללא אומר וללא דברים אל החדר ששמש בעבר כמרפאתו, ובו נמצאו עדיין המכשירים הרפואיים. הוא ניגש לבצע מיד את הניתוח, אם כי הקדים ואמר לר' הרשיל באופן גלוי שאין הוא רואה שום סיכוי לרפואתו, אחר שחלפו כבר שנים רבות מאז ניטל מאור עיניו. ימים אחדים אחר שבוצע הניתוח שב ר' הרשיל לראות כבראשונה לפליאתו המוחלטת של הרופא, שאמר שדבר זה הוא ללא ספק שלא כדרך הטבע.

אחר שהחלים מן הניתוח חזר ר' הרשיל אל רבו מוהרמ"נ לבשרו כי העלה ארוכה למכתו. אך הוסיף ואמר לרבי: "הנחתי לפני שנים ילדים קטנים וכך זכרתים כל העת בדמיוני, והנה עתה גיליתי לפני ילדים גדולים הסמוכים לפרקם, ולרש אין כל". עמד מוהרמ"נ ומינהו לגובה מעמדות עבור החצר, ור' הרשיל נוהג הי' לסבב בערים ובעיירות לגביית מעמדות מן החסידים. כאשר נאלץ האדמו"ר רבי דוד משה מטאלנא ניו-יורק זצ"ל בנו בכורו של מוהרמ"נ לברוח לארה"ב, שלח מוהרמ"נ עמו את ר' הרשיל כמלוה, והוא נתיישב בניו יורק ובמשך שנים שמש כגבאי שלו.

כ' כסלו

ה"דברי צדיקים" מאושפיצין זי"ע

יום ההילולא - כ' כסלו

בעיירה אושפיצין (שהיתה אחר כך אושוויץ הידוע) - היתה עיר של חסידים - היה גר שם הרבי ר' בעריש שהיה תלמידו של הרבי מקשאנאוו - שהיה תלמידו של הרבי אלימלך מליזענסק - שהיה תלמידו של המגיד ממעזריטש תלמידו של הבעש"ט.

הרבי ר' בעריש מאושפיצין היה נוהג לתת תרופות וסגולות לנלווים אליו לחסידים - ולגויים להבדיל. הצדיק לא למד רפואה באוניברסיטה ח"ו - אלא הוא האמין באמונה שלימה שמיין של הבדלה וממצה של אפיקומן ושמן זית מנרות חנוכה ואפילו מהושענא שרויה במים אמר לעשות קומפרעסים וזה היה מועיל למי שהאמין בתרופה וברופא שהוא הצדיק - (אשרי המאמין).

אף הגויים שנילוו אליו האמינו שהתרופה הזאת מועילה הרבה יותר מהתרופות של הפרופיסורים שגמרו את האוניברסיטה, והראיה שהרבה פעמים שהפרופסורים המפורסמים אמרו נואש - ואז הרבי ר' בעריש ריפא אותם - והיה זה קידוש ה' ממש.

איתא בספר שלשה עדרי צאן (עמוד ע"ט) סיפור נפלא מהרה"ק ר' בעריש מאושפיצין זיע"א, והוא לך לשונו הזהב: פעם אחת בא רופא לעיר אושפיצין, והוא התפאר בזה שהיה משך שמונה שנים רצופות תלמידו של ר' ברוך פרנקל הגאון מלייפניק, חותנו של בעל דברי חיים. ולמרות ידיעותיו המרובות בתורה היה אפיקורס לתיאבון, והיה חי חיי הפקר, ומתוך קלות היה לועג על דברי חכמים. וקרה שהרופא הזה חלה את חליו, ולמרות שהיה בעל נסיון גדול ברפואה וכתב לעצמו תרופות שונות, אבל הכל ללא הועיל, והרגיש שהוא נוטה למות. וכאשר התברר לו שלא ימצא כל תחבולה לרפואתו, באה עליו חרטה גדולה, וקרא אליו את מנהיגי הקהילה, והצהיר בפניהם שהוא מתחרט על מעשי הקנטור שלו, והוא רוצה לחזור בתשובה, וביקשם שילכו ויודיעו על זה לרב ר' בעריש מאושפיצין. וכולם חשבו שהוא ידחה אותו בקש. ואותו היום יום שבת היה, ורבי בעריש הקשיב לדברי אנשי שלומו ושתק זמן מה.

אחר כך פתח את פיו ואמר, בשולחן ערוך ריש הלכות שבת כתב הטורי זהב פירוש על הגמרא בפרק כל כתבי (שבת קי"ח ע"ב) "כל המשמר שבת כהלכתה, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו". ואיכא למידק, אי לא עשה תשובה שבת מאי מהני, ואם עשה תשובה, למה לי במיוחד ענין שמירת שבת, הלא עשה תשובה שלימה.

ונראה דמיירי שעשה תשובה אלא דתשובה לא מהני שיהא מוחלין לו כדאיתא בפרק יום הכפורים עבר על כריתות ומיתות בית דין תשובה תולה ומיתה ממרקת. קא משמע לן כאן דאם בעשותו תשובה שומר שבת כהלכתו מהני תשובה שיהא נמחל לו, עכ"ל הט"ז.

ולכן אפשר להבין מדברי הגמרא שהבאנו, שאם הוא פורש ממינות בחול הרי תשובה תולה, זאת אומרת דינו תלוי ועומד. אבל אם הוא קיבל על עצמו לעשות תשובה וזה היה ביום השבת, ובשבת אפילו עובד עבודה זרה מוחלין את עוונותיו, ואין לך חילול השם יותר גדול מעבירות של דור אנוש. ומכיון שהאיש שלנו קבל על עצמו את חרטתו ואת תשובתו דווקא בשבת, לכו ותגידו לו שבאם באמת ובלב תמים הוא חוזר בתשובה הוא ישאר בחיים.

האיש הזה שינה את סדר חייו, שכר אשה שתלמד את אשתו דיני ישראל, שבר את כל כלי הבישול אשר בביתו, ומאותו היום והלאה התנהג כדרך גוברין יהודאין בכל הענינים. רבי בעריש ציוה עליו לא להפיץ שמועות על החלמתו הנפלאה, כי אין הוא מביט על זה בעין יפה. אני בעצמי הכרתי את האיש הזה באושפיצין. ואחרי החלמתו היה גר עוד שם כחצי שנה. אחר כך עבר לגור בכרך גדול, ע"כ.

הרה"ק רבי ברוך מויז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - כ' כסלו

אשה חשוכת ילדים באה אל רבינו ה"אמרי ברוך" זי"ע ושפכה לפניו את מר ליבה, כי עדיין לא זכתה לזרע של קיימא, ברך אותה רבינו שתלד, ותזכה לגדל את בנה לתורה, למצוות ולמעשים טובים.

אולם היא לא הסתפקה בכך, אלא דרשה מרבינו הבטחה מפורשת. רבינו הסביר לה בענוותנותו: "הכיצד אוכל להבטיח לך, הלא אין בידי להבטיחך, אין כוחי אלא בפה - להתפלל לה' שיושיעך". אך האשה מרת הנפש התעקשה, באומרה שהרבי יכול, והיא לא תצא מהחדר עד שהרבי יבטיח לה מפורשות. לאחר שהעתירה עוד ועוד, הבטיח לה רבינו. היא יצאה מאת ה"אמרי ברוך" בשמחה, כשאמונתה בדברי קדשו היתה כה איתנה, עד כי מיד קנתה והכינה את כל צרכי הילד אשר יולד לה - היא רכשה עגלה ובגדים וכדומה. ואכן בטרם חלפה שנה, נולד לה בן זכר.

כשבישרו על כך ל"אמרי ברוך", וציינו זאת בתור 'מופת', ביטל רבינו את ענין המופת, בהסבירו: "האמינו לי, כי אין זה מכוחי, אלא הודות לאמונתה הגדולה. היא האמינה שבכוחי להבטיח - עזר לה השי"ת והיא נושעה".

ידוע המעשה שהי' אצל רבינו הרה"ק ר' ברוך מוויז'ניץ זי"ע, שהי' גוי פריץ אחד שלא הי' לו בנים, והיו סוחרים יהודים שהיו להם עסקים עמו, ושאל אותם עצה מה עושים שיהיה לי בנים, אמרו לו בוא אל הרבי ותבקש ממנו להתברך בך, ואם יברך אותך יהי' לך בנים, וכן עשה שבאמצע ההקפות בא כשהוא רוכב על סוסו לוויז'ניץ לבית המדרש, ואמר למכיריו שיזכירו אותו להרבי, וכן עשו, ובאמצע הריקוד אמר הרבי עם הניגון, "כל כך הרבה גוים, עוד גוי", ואז נולד לו בן ובסוף נעשה רופא גדול, והוא ריפא את בנו הצדיק מאנטיניא זי"ע.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' יוחנן טווערסקי מראחמיסטריווקא זי"ע

יום ההילולא - כ' כסלו

ברוסיא בעת הצרות היו לו ניסים גדולים, כאשר תלווהו על העץ ובנס משמים עברה שמועה שיריביהם באים וברחו כולם, והורידוהו השכנים מן העץ והחיו את נפשו, שכבר היה חציו בעולם הבא. כאשר גזרו על לימוד תורה וסגרו כל החדרים, פעל למען ילדי ישראל שיעסקו בתורה, והקים ת"ת במחצרת ופעל הרבה ברוסיא.

בדרך לא"י בברחם מרוסיא שהה זקינו אדמו"ר רבי מנחם נחום זיע"א ויו"ח בעיר ניקולייב, וסיפר אחי ר' נחמן יוסף ששמע מאחד שאביו התגורר אז בניקולייב וכתב מזיכרונותיו בכתביו, ומצא שם סיפור הקשור לזקני זיע"א, שפעם בלכתו ברחוב ראה איזה אנשי חיל משלוחי הממשלה אשר עצרו את כ"ק אאזמו"ר זיע"א ושאלוהו כל מיני שאלות וטענותיהם אשר שטחו בפניו על העזות לפעול נגד הממשלה וכו', אך זקני זיע"א לא הבין שפת רוסיא, וביקש מהלה שבדיוק עבר אז ברחוב שיפרש לו דבריהם, ואמר לו האיש שיש להם טענות על מעשיו וכו', והם רוצים שיענה להם על הדברים, וציוה עליו כ"ק אאזמו"ר שיאמר להם בזה"ל: אין לי אתם כלום, שלא יהיה להם אתי כלום... ופחד האיש לומר להם דבר כזה מאחר שזה היה כרוך בפיקוח נפש ועלול להסתיים בשפיכות דמים רח"ל, אך זקני הורה לו במפגיע שיענה להם את דבריו, ועשה כדבריו, ובשמעם כן אירע הנס ועזבוהו לנפשו, כי כאשר מראים לקליפות שאין נכנעים לפניהם אין להם שליטה.

ידוע היה (כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא זצוק"ל) במס"נ עבור תורה עוד עדיין ברוסיא כשהבאלשעוויקן סגרו את בתי הת"ת ולא היה שייך ללמוד תורה עם ילדי ישראל הלך יחד עם

כמה אברכים וארגן חדרים לתורה במרתפים ובחדרי חדרים ועסק בתורה עם ילדי ישראל, ופעם כאשר הקאמיסטן פרצו לחדר לימודו עם הילדים ומצאוהו כך ואחד מהשוטרים הקאמיסטן תפס את אאז"ל וכיוון את אקדחו הטעון אל מול פניו הק' ואמר לו: האם הנך יודע שאסור לעשות כן והנני יכול לירות בך, באמרו כך פתח כ"ק אאז"ל את כפתורי חולצתו ואמר לו: "אינני מתיירא ממך, אם הנך רוצה לירות בי ירה כרצונך!", לדברים כאלו הם לא היו רגילים, והשוטר נבהל ואמר לו: "עכשיו הנני מוותר לך" והלך לו, ויהי לנס.

באחד ממכתביו כתב הרה"צ ר' מרדכי זצ"ל לאביו להבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מרחמיסטרייוקא-ארה"ב, מעשה פלא שהיה אז, שהיה יום מעונן ולא היה שום יכולת לקדש את הלבנה והמתינו זמן רב אך הלבנה לא נראתה, וציוה מרן [מהר"י מראחמיסטרייוקא] זי"ע שיביאו לו את המעיל העליון שלו, וקודם שלבשו סיפר שלהרה"ק ר' דוד'ל זלאטיפולער זי"ע היה בירושה המעיל של מרן הס"ק המאור עינים זי"ע והיה לובשו בעת שהיה מקדש הלבנה, פעם התקשרו השמים בעבים ולא נראתה הלבנה, וציוה ר' דוד'ל להביא לו המעיל הנ"ל ויצא החוצה, ויהי אך יצוא יצא והנה התפזרו העננים ויכלו לקדש הלבנה בשופי - וכאשר סיים מרן זי"ע לספר את הסיפור התעטף במעיל העליון ויצא אל החצר לקדש הלבנה, ואך כאשר התחיל לפסוע החוצה נתפזרו העבים ולבנה בהירה זרחה במרומים ותיכף קידש הלבנה.

אציין כמה עובדות וסיפורי מופת שראיתי כמו עיני בקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר רבי יוחנן מראחמיסטרייוקא צוק"ל: פעם הובא לפני רבינו ילד שהחל לגדול והגיע לגיל הדיבור, אך משום מה התמהמה כח הדיבור מלבוא אליו, ולא החל לדבר לדאגת לב הוריו, אשר הביאוהו לפני רבינו. רבינו נתן מטבע של שילינג כסגולה וברכה עבור הילד הרך, ואכן כעבור זמן קצר החל הילד לדבר ככל הילדים בני גילו.

בחור כבן ארבעה עשרה ממשפחת ברמן חלה בדלקת פרקים, והופנה על ידי רופא המשפחה לטיפול דחוף בבית החולים. אך במקום להבהילו לבית הרפואה הובילו אביו לבית רבינו, הבחור לא היה מסוגל ללכת בכוחות עצמו ונתמך על ידי אביו בעלותו את המדרגות לבית רבינו. בהכנסם הושיטו קוויטל ופדיון, ורבינו הביט בקוויטל והתהרהר חליפות משך זמן רב, ושפשף בידו הקדושה בקצה השולחן, כך נמשך המחזה יותר מעשרים דקות. ולבסוף האציל עליו רבינו מברכות קדשו ואמר כי תהיה לו רפואה שלימה, ואין כל צורך לפנות לבית החולים. ועוד באותו יום הלך הבחור רגלית לעבר הכותל המערבי בכוחות עצמו, ללא שישיעוהו. בימי השבעה בא אביו לספר את המעשה המופלא הלזה.

כשחלה קשות זקני הרה"ח ר' משה לודמיר ז"ל באו לפני רבינו שיערוך לו שינוי השם כסגולה לרפואתו, התעניין רבינו אם ישנו מישהו מבני המשפחה ששמו "חיים", וכאשר נאמר לו כי אחד מנכדיו קרוי בשם זה, היצר על כך ואמר: "אם כך נוסף לו את השם אלימלך". כעבור מספר ימים נפטר זקני, נראה היה בעליל כי בכך שלא יכלו להוסיף את השם "חיים" ראה כי החמיצו את ההזדמנות לפעול לאריכות ימיו.

היה כאן יהודי ת"ח גדול מחוגי המתנגדים ושמו היה ר' אברהם ברדקי זצ"ל ופעם התבטא על כ"ק אאזמו"ר ז"ל הרי הוא ה"אורים ותומים" בדורינו. בתשובותיו הקולעות ראו דברים גלויים.

בירושלים היתה רופאה בעלת שם מפורסם דר' כגן, שהיא היתה המנהלת של בית החולים ביקור חולים, ועשתה רבות למען ילדי ישראל, אבא [הגאון רבי משה אהרן שטערן] ז"ל שמר את היאהרצייט שלה, ואמר קדיש אחריה.

מעשה מופלא אירע, פעם שכח לומר קדיש ביום היאהרצייט שלה, ולאחר מנחה ביקש ממנו רבי אשר ליכטשיין זצ"ל ראש הישיבה. לארגן מנין עבור אחד הנדיבים שהיום היאהרצייט שלו, ולנסוע להר המנוחות, כשהגיעו להר המנוחות ראה אבא הפלא, שליד הדרך של הנדיב נמצא גם הקבר של ד"ר כגן, והיום הוא היאהרצייט שלה... מיד אירגן אבא את המנין לומר עליה גם קדיש.

שאלתיו פעם למה אומר אחריה קדיש, אמר אבא הרי לד"ר כגן חייב הרבה, שהרי היא טיפלה בילדים שלנו במסירות נפש, ולמה לא נחזיר לה חסד לומר עליה קדיש.

וסיים במעשה מופלא, ששמע פעם שהאדמו"ר מרתמסטריווקא זצ"ל הבטיח לה עולם הבא לד"ר כגן, אבא היה תמיד מחפש המקור, ועלה לעת זקנותה לביתה של ד"ר כגן, ושאל אותה האם נכון שהרבי הבטיח לה עולם הבא. פרצה בכני, ואמרה הרי זה סיפור של עשרות בשנים, ומזמן שכחתי את זה, מי יודע אם להזכיר לי מעשה זה, הוא לא סימן שאצטרך עוד מעט להגיע לעולם האמת, וסיפרה לו גופא דמעשה, זה היה בזמן שפרצה מחלה קשה בין ילדי ישראל, ובנו של האדמו"ר היה בין הילדים שחיו היו תלויים בין שמים לארץ, והרבה עמל השקעתי עד שבן האדמו"ר נעשה בריא.

האדמו"ר קרא לי לבית, ושאל מה עליו לשלם לה, אמרה לו, שרוצה שהוא יחתום על מכתב של "שוויון זכויות לנשים", נעמד האדמו"ר ואמר לה את יכולה לבקש דברים הרבה יותר חשובים מעניין פעוט זה, אמרה לו אם כן הבטח לי עולם הבא, נתיישב האדמו"ר על הכסא, וחשב רבות, ופתאום נעמד שוב על רגליו ואמר לה, אם תבטיחי לי שכל עבודה שלך יהיה למען שמו יתברך להציל נפשות ללא שום מטרה של כוונה כספית וכיו"ב, אני מבטיח לך ב' דברים. א. בקרוב תינצלי ממות בטוח. ב. יהיה לך עולם הבא.

אכן לאחר כמה ימים פרצה מחלה חדשה בקרב תינוקות, ובית החולים היה עמוס עד למאוד, לא היה מיטות נוספות, ירדה בעצמה ועברה את הכביש, ורכשה מספר מיטות נוספות עבור התינוקות, כשחזרה לבית החולים, רכב פגע בה והעיפה למרחק, ובנס לא קרה לה כלום, ועמדה על רגליה וחזרה לבית החולים.

סיים אבא נו... לאשה כזאת לא צריך לשמור את היאהרצייט שלה ולומר עליה קדיש...

לעת נישואי אחד מבניו שליט"א יצאה שמועה מאת הרשויות שהולכים לבטל את החוקיות של דירות דמי מפתח שקיים עוד מימי המנדט האנגלי, ואנשים הזהירו שמי שרוכש דירה בדרך זו שם כספו על קרן הצבי, ואמנם זקיננו (הגה"צ רבי פנחס יהודה ליברמן) זצ"ל ומחותנו חפצו לגמור עיסקה כזו, וע"כ הלכו לשאול בעצת האדמו"ר הרה"צ ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זצוק"ל, והאדמו"ר ענה שאפשר לרכוש את הדירה ללא חשש. וכך אכן הלך ועשה מתוך אמונת חכמים תמימה ושליומה, כאשר כולם הביטו עליו באי אמון מוחלט. אמנם לאחר זמן התבטלו כל האיומים וכך יצא שכל דירות

הדמי מפתח נחטפו בזמן קצר, ורבים נשארו ללא כלום, והתברר שזקיננו זצ"ל לא הפסיד מאומה כי אם הרויח על ידי ברכת צדיק.

הרב יצחק הוטנר - הפחד יצחק זי"ע

יום ההילולא - כ' כסלו

ה' אלול תש"ל. תחילת זמן 'אלול' בישיבות. את אוירת אלול קוטעת שמועה ולפיה מטוס ובו יהודים חרדיים נחטף. הדיווחים בכלי התקשורת הכלליים הם לאקוניים, אך בהיכלי התורה מתפשטת השמועה. הגאון האדיר הרב יצחק הוטנר אשתו, בתו היחידה וחתנו הגאון רבי יונתן דיוויד היו על המטוס שנחטף

לימים תוכר החטיפה בשם 'חטיפת המטוסים לשדה דוסון'. מדובר היה בסדרה של חטיפות מטוסים שבוצעו במהלך אותו חודש על ידי ארגון שנודע בשם החזית העממית לשחרור פלסטין. החוטפים השתלטו על תא הטייס והודיעו "מדבר הקברניט החדש שלכם. הטיסה נחטפה על ידי החזית העממית לשחרור פלסטין". תוכניתם של החוטפים הייתה לחטוף שלושה מטוסים שהיו מיועדים להגיע לניו יורק. מתוכם הם הצליחו לחטוף שניים. המטוסים החטופים הונחתו בשדה התעופה זרקא, הידוע גם כשדה דוסון, מסלול המראה מדברי מבודד בירדן ששימש בעבר כבסיס חיל האוויר המלכותי הבריטי. הניסיון לחטוף גם את טיסת אל על 219 מאמסטרדם סוכל: אחד החוטפים, פטריק ארגואלו נורה על ידי המאבטחים, ושותפתו ליילה ח'אלד נעצרה והועברה לידי הרשויות הבריטיות בלונדון. שני חוטפים שנמנע מהם לעלות לטיסת אל על חטפו במקום זאת בואינג 747, העבירו את המטוס הגדול לביירות, ואז לקהיר במקום לשדה הירדני הקטן. במשך שנים נודע האירוע כ"יום השחור של התעופה". מטוס חמישי, מבחריין, נחטף מספר ימים לאחר מכן על ידי אוהד החזית העממית והובא גם הוא לשדה דוסון במטרה ללחוץ על הממשלה הבריטית לשחרר את ח'אלד. אנשי החזית העממית הפרידו את אנשי הצוות והנוסעים אזרחי ארצות הברית, ישראל, גרמניה ושווייץ והחזיקו אותם בשבי, בעוד ששאר החטופים הועברו לעמאן. רוב החטופים שוחררו, אך 56 הושארו כבני ערובה, ביניהם הישראלים ונוסעים שזוהו כיהודים. כאות לרצינות כוונותיהם פוצצו אנשי החזית העממית את המטוסים הריקים אל מול התקשורת העולמית. במקביל לפעולות השונות, בהיכלי התורה נאמרו מדי יום פרקי תהילים, בשטיבלאך היו משמרות תהילים לאורך כל שעות היממה שעות לימוד רבות הוקדשו לשחרור החטופים היהודיים ובראשם משפחת הוטנר. כל הפעולות נעשו בזהירות רבה, מחשש שהחוטפים ישמעו על ה'אוצר' היהודי היקר שבידיהם {הגאון רבי יצחק הוטנר} ויעלו את מחיר שחרורו.

בשיחת קודש מיוחדת שמיימת שנשא מרן האדמו"ר מליובאוויטש, בעת התוועדות שבת פרשת תבוא, ח"י אלול ה'תש"ל, הרבי מליובאוויטש מתייחס לראשונה בפני קהל אלפים לחטיפתו של הרב הוטנר ובני משפחתו ומבטיח שיהיה נס למעלה מדרך הטבע.

האדמו"ר מליובאוויטש הזכיר שביום ח"י אלול הוא יום הסתלקותו של המהר"ל מפראג. ואז הוסיף משפט מדהים אודות החטיפה שהסעירה את העולם כולו: "בוודאי המהר"ל מפארג פועל בשמיים

שמי שיש לו 'קאך' [התלהבות] מיוחדת בתורת המהר"ל מפראג, תעמוד לו הזכות להינצל, ויהיה לו נס, נס גלוי, נס למעלה מדרך הטבע". הדברים פורסמו מיד בכל העולם והשרו ביטחון רב שאכן מרן הרב יצחק הוטנר וכל הנוסעים יצאו בשלום מהחטיפה. ההתרגשות מדבריו של האדמו"ר מליובאוויטש בכל היכלי התורה והישיבות על ההבטחה הברורה של הרבי שיתרחש נס למעלה מדרך הטבע, תוך שהוא מציין שהמהר"ל פועל בשמיים להגן על שעוסק בתורתו בהתלהבות מיוחדת. ואכן בדיוק שבוע לאחר דבריו של מרן האדמו"ר מליובאוויטש בכ"ה אלול שוחררו בני הערובה ובתוכם הרב הוטנר ובני משפחתו בריאים ושלמים. לאחר ששוחררו הניצולים, כתב האדמו"ר מליובאוויטש אגרת נדירה ובו כותב כי ההצלה הייתה בגלל זכות הרבים.

כ"א כסלו

הרה"ק רבי יוחנן מקרלין-סטולין זי"ע

יום ההילולא - כ"א כסלו

הרה"ק ר' יוחנן מסטולין זי"ע, ידוע שאצלו היו מופתים גלויים כסדר (ודברנו מזה בארוכה בשנים אחרות, ועכשיו נשתדל להוסיף דברים שעוד לא הגדנו).

פעם אחת היתה אשה שדרה בעיירה הסמוכה לעיר לוצק (ששם היה גר הרה"ק ר' יוחנן), ויום אחד הגיע איש אחד, שהיה נראה כאיש מכובד עם הגבאי שלו, והאשה הזאת הכניסה אותה לביתה והזמינה להם כל צרכיהם, וכן אירע שכל פעם שהגיע לעיירה ההיא היה להם הכנסת אורחים אצל האשה ההיא.

ופעם אחת, כשהטריחה הרבה בעבורם, שאל אותה, אני רואה שיש לך דבר שמעיק לכם, נא להגיד לי אולי אוכל לעזור לכם. אמרה האשה שיש "נאטשאלניק" (ראש משטרה) שונא ישראל, והוא עושה לה הרבה צרות. אמר לה, שבערב שבת, כשתדליקי הנרות, תוסיף עוד נר אחד, וכשיכבה אותו הנר יהיה מפלה לאותו גוי. ותיכף כשעזב הבית נודע הדבר ע"י אחד שהיה מכירו, שהאורח החשוב היה האדמו"ר מסטאלין זצ"ל.

וכך הוה, שהדליקה נר נוסף, וכשהיה הנר עומד לכבות, שמעה קול רעש בחוץ ויצאה וראתה שאותו הגוי רוכב על סוס, ופתאום נעשה הסוס מטורף והשליך רוכבו על הארץ, והיה מצבו קשה מאד ועד שנכבה הנר היה כבר מת.

אצל הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין זצוק"ל היה לי מעשה פלא והפלא, ממש הופיעה רוח הקודש בבית מדרשו, היה זה ערב ראש השנה באחת השנים שהיה רבי יוחנן כאן בארץ הקודש ת"ו ובאתי אליו לקבל ברכת שנה טובה, ממש לפני כן קניתי שופר חדש עבור יום טוב והרהרתי בלבי האם מותר לי לנסותו כיצד אני תוקע בו, הרי כתוב בהלכה שבערב החג לא תוקעים, כדי להבדיל בין תקיעה דאורייתא למנהג ועוד טעמים, ומצד שני אני רק רוצה להתלמד ולנסותו, וכך כשאני מהרהר בדבר הגעתי אליו, השופר היה מוכנס עמוק בכיסי ולא ראוהו, ומליבא לפומא לא גליא מה שאני מהרהר, הרבי קבלני במאור פנים וברכני בכל הלב, כשפניתי ללכת מחייך אלי ואומר "להתלמד הרי מותר!!"

ואני עומד ומשתומם, שקרא את מחשבותי ואת הספק שיש לי, וענה לי ברגע כמימרא שלהתלמד הרי מותר, הצדיקים יודעים הכל!

פעם אחת היה אחד שמכר משקה, וע"פ החוק היה צריכים למדוד כמה אלקוהול יש בהיי"ש, ולרשום את זה על החבית כדי שידעו הקונים, וזה האיש עירה מים לתוך היי"ש שלו, עד שלא היה בו אלא שלשים גראד (מעלות) של אלקוהול, והוא רשם על החבית ארבעים גראד. יום אחד בא פקיד מהממשלה לבדוק בהחנות שלו, והפקיד מדד ע"י קנה המדידה של בעה"ב שהיה מונח שם, ומצא שאינו אלא שלשים גראד והיה רשום ארבעים גראד. כתב הפקיד על פנקסו כל הפרטים, והזמין אותו לעמוד למשפט ביום מיוחד. הבעה"ב אחזו פחד גדול, בידעו מה יכול להיות התוצאה ממשפט כזה, ובא אצל הרה"ק רבי יוחנן מסטולין זי"ע, והוכיח אותו הרבי על שלא נשא ונתן באמונה וגנב דעת הבריות, והלה קיבל על עצמו שמכאן והלאה יהיה מו"מ שלו באמונה, ואמר לו הרר"י, תלך להמשפט ויהיה נס. כשבאו למשפט, הביא הפקיד כלי המדידה כדי למדוד היי"ש לפני השופט, ולקח השופט הקנה מדידה והביט בה, ומיד התרגז על הפקיד, וכי אתה רוצה לעשות שחוק ממני, הרי בודאי נמדד היי"ש בשלשים גראד, שהמודד הזה אינו עולה אלא עד שלשים גראד, אבל בודאי היה היי"ש באמת ארבעים גראד, ופטר אותו השופט. הבעה"ב לקח את המודד שלו וראה שאכן עלה עד חמישים גראד כמו כל כלי המדידה, אז הבין שזה היה המופת של הרר"י, וחזר אצלו להגיד לו המעשה. לקח הרר"י המודד ושבר אותו, והזהיר שמכאן והלאה ישא ויתן באמונה.

...עובדה מופלאה נוספת, לה הייתי עד, אירעה בערב שביעי של פסח שהיו צריכים לעשות בו עירוב תבשילין. לפני שהרה"ק רבי יוחנן מקרלין סטולין זצוק"ל עירב, אמר לפתע: "ר' אהרן רזניק שכח לערב, הבה נכוון עליו". הנוכחים בחדר כבר ציפו בקוצר רוח להגעתו של ר' אהרן. ואכן בעת דמדומי חמה הגיע ר' אהרן לבית המדרש, ופתאום נזעק: "אוי, שכחתי לעשות עירוב תבשילין", כשבד בבד הוא ראה שכולם מחייכים ומתפעלים כאחד. "ר' אהרן", הרגיעו אותו הכל, "הרבי כבר כיוון עליך..." אינני מספר עובדות ששמעתי עליהן כל אלה הן עובדות שאני במו עיני זכיתי לראות!...

סיפר הר"ר דוד פריינד שהיה עוסק במסחר, שפעם אמר לו אחד מקונוי שיש לו בן יחיד אשר לקה במחלת העינים ומאור פניו השחירו ר"ל, והרופאים נואשו למצוא תרופה למכתו, ר' דוד הבטיח להורים כשיכנס אצל אדמו"ר מרן רבי יוחנן זי"ע יזכירו לרפואה, ר' דוד הזכירם לאדמו"ר זיע"א כמה פעמים אך הרבי לא ענה לו ע"ז.

פעם אחת שאלו אדמו"ר זי"ע מה נשמע עם הילד ואיך הוא מרגיש, ר' דוד ענהו שהמצב חמור מאד, ואדמו"ר שאלו האם האשה שומרת יהדות, ור' דוד ענה שהיא איננה מאמינה בכלום, אדמו"ר זיע"א אמר לר' דוד שישאל אותה אם היא מוכנה לקבל ע"ע להדליק נרות שבת בכל ער"ש, וא"כ שיבואו אצלו ההורים, ר' דוד שאלם ע"ז, האשה הסכימה, ונסעו לניו יורק ונכנסו לאדמו"ר זי"ע, אמר להם אדמו"ר זי"ע שילכו כאן בניו יורק לרופא מומחה לשאול חו"ד, הם נכנסו לרופא, אחרי שבדק אותו, אמר להם שיש לו דרך רפואה קשה, ע"י שיעבור ניתוח מסובך מאד על העין, ועי"ז יש סיכוי שיחזור לראות, והוסיף שאחרי הניתוח צריך הילד להיות חבוש בתחבושת על העין ששה חדשים, ואם הם מוכנים יקבע להם מועד לניתוח, ר' דוד שאל לאדמו"ר זי"ע, ואדמו"ר זי"ע הסכים, וקבעו תור, אחר קביעת התור אמר אדמו"ר זי"ע לר' דוד שמיד אחרי הניתוח ידרוש מהרופאים להוריד את התחבושת

ולהדליק נר, ר' דוד נבהל מדברים אלו, אבל רבינו בשלח, שיוריד התחבושת מיד אחרי הניתוח, ושלא ידבר עם אף אחד מזה.

כשהגיעו לביה"ח בכדי לנתח, דאג ר' דוד שחתימתו יופיע על אישור הניתוח ולא של ההורים, הניתוח התחיל בשבת קודש, ונמשך שש שעות עד מוצש"ק, כשהוציאו הילד מחדר הניתוחים, ניגש ר' דוד באומץ אל האחות ודרש שיסירו את התחבושת, ובאחריותו, אחרי דין ודברים ור' דוד עמד על שלו ודרש מהרופא (שהם הזעיקו) הואיל והניתוח נעשה בהסכמת הרב, והוא דרש שיסירו את התחבושת מיד, הרופא השתומם אבל בראותו רצינותו של ר' דוד הסכים, הסירו את התחבושת ור' דוד הדליק מיד נר, ולתדהמתו של ההורים והרופא, שאלו את הילד מה אתה רואה, וענה להם "נר", האם בראותה זאת התעלפה מיד מרוב התרגשות [כשר' דוד התקשר במוצש"ק מבית החולים, לכ"ק זצוק"ל וסיפר על הכל שהתרחש, צוה עליו רבינו לבוא למלוה מלכה ושהוא מחכה עליו, הקהל שהיו מסובים לא ידעו כלום ממה שהתרחש, אלא הרגישו שאדמו"ר מושך יותר מן הרגיל את המלוה מלכה, עד שרבי דוד הגיע, רבי דוד שחח עם אדמו"ר משך זמן, וסיפר את הכל במדויק, וכאשר סיים, ענה אדמו"ר לרבי דוד: "דוד אתה ראית את כל הקהל כאן סביב, אילו הם ידעו מה אנחנו יכולים לפעול, היה להם צלם אלוקים' באופן אחר"!]

כ"ג כסלו

הרה"ק רבי אלימלך מטאהש זי"ע

יום ההילולא - כ"ג כסלו

עוד טרם שנולד זקיני הק', כבר העיד עליו אביו הק' כי הוא עתיד להיות רבי ופועל ישועות, ואמר: "לנו מובטח שהוא יהיה צדיק פועל ישועות בימיו כמו הר"ר אלימלך בימיו". והיה קוראו: "הרבי שלי ר' אלימלך'ל".

ובעת שאביו הק' הוריד את נשמתו כבר היה קרוב לפטירתו, וידוע כי בסוף ימיו גדול מאוד כחו של צדיק לפעול ענינים גבוהים, לכן אז דייקא פעל דבר נפלא כזה, להוריד נשמה גבוהה כזו בדור שפל כזה. ובעוד זקיני הק' ילד קטן נחלה מאוד על הריאה רח"ל, עד שנשפך הריאה שלו מכל וכל ל"ע, וכל הרופאים אמרו נואש לחייו, ונעשה עמו נס ופלא, שנבראה וגדלה בו ריאה חדשה ממש, כן שמעתי כמה פעמים מפ"ק. כי הן לידתו והן כל קיומו וחיותו היה נס מן השמים, שהקב"ה הוריד והחיה את הצדיק הזה כדי לפעול ישועות לבני ישראל ולהאיר את העולם על ידו. כי על ידי כח הישועות אשר פעל, נטע אמונת שמו יתברך בלבבות בני ישראל, כי כל אלו שבאו אליו נתמלא לבם באמונה גדולה, בראותם כי אפשר להיושע בזכות הצדיק, ואפילו אנשים פשוטים שלא חסו בצל צדיקים ולא הבינו ענין חסידות באו אליו לבקש ישועה, וכך נטע בלב כולם אמונת צדיקים ואמונת ה'.

ולכן היתה פעולת הישועות עבודה גדולה אצלו, כי מסר נפשו בזה להאיר בלבבות בני ישראל אמונה טהורה, ולהרים אותם ממצבם השפל, ומטעם זה קרא קוויטלעך מעומד, כמו שעומדים בשעת קיום מצוה או בשעת התפלה, ואם ישב בעת שהגישו לו קוויטל, קם מיד על רגליו, וכך פעל בכל יום ויום

ישועות ביד רחבה, וכמעט לא עבר יום שלא באו אליו לכל הפחות חמשה או עשרה אנשים לישועה, ולכבוד שבת קודש באו יותר אנשים מידי שבת בשבתו...

סיפר לי הרה"ח ר' יצחק דייטש נ"י, ששמע מחסידים ששמע מהרה"ק ר' אלימלך מטאהש זצ"ל, שאמר, כשהתחלתי לקחת י"ב חלות, לא חסר לאיש (מאנשי עיר טאש) חתיכת לחם, ומאז שהתחלתי לקדש על יין שרף בשבת ביום, לא היתה שריפה בעיר טאש, וכשהתחלתי ללבוש קפוטה לבנה, לא מת בן בחיי אבותיו. וכמדומה לי שהרה"ק ר' אליעזר צבי מקאמארנא זצ"ל ציוה עליו ללבוש קפוטה לבנה.

אחרי פטירת ה'מנחת אלעזר', הרה"ח ר' חיים צבי שווארץ ז"ל התקרב מאוד אל הרה"ק רבי אלימלך מטאהש זי"ע, ואף היה לו אצלו מעשה פלא:

פעם הסבא בא אליו לבקש את ברכתו להיפטר מגיוס לצבא בהונגריה, והרה"ק רבי אלימלך נתן לו שתי קוביות סוכר לסגולה. בדרך הוא פגש ביהודי שאף הוא חיפש דרך להיפטר מהצבא, והסבא, בהיותו בעל לב רחום, נתן לו קובית סוכר אחת. והנה הגיע הזמן וסבא נקרא לצבא, ולאחר הבדיקות הצליח לקבל פטור רק לחצי מהזמן שהוצרך לשרת. הוא הלך אל הרה"ק מטאהש זי"ע והתאונן שקיבל למעשה רק חצי פטור, מיד שאל אותו הרבי: "ומה עשית עם הקוביות סוכר?" והוא סיפר לו את כל המעשה. והרבי הגיב: "נו, וכי מה רצית? חצי ממה שנתתי לך היא חצי ישועה..."

סיפר לי הרה"ח ר' יצחק דייטש נ"י, ששמע מהגה"צ ר' בעריש רובין זצ"ל מקערעסטיר, שאחר שהולידה אמו הרבה ילדים לא יכלה להניק, ולא רצה בעלה הרה"ק ר' מאיר יוסף זצ"ל לקחת מינקת, שלח מכתב להרה"ק ר' אלימלך מטאהש זצ"ל והזכיר עצמו. שלח לו הרה"ק מטאהש קארטעל ושקדים, וכתב על הגלוי, הגם שכבודו אינו צריך לדידי, דהרי יש שם זקיננו הרה"ק ר' ישעילע מקערעסטיר זי"ע (הגם שהיה אחר הסתלקותו) אבל מחמת ידידות אני שולח לו שקדים שתאכל מהשקדים, וסיפר הגה"צ הנ"ל, שאחר שאכלה אמו מהשקדים היה לה שפע רב.

עוד סיפר לי הנ"ל, ששמע מאיש אחד שהיה צריך לעמוד לצבא, והזכיר את עצמו לפני הרה"ק ר' אלימלך מטאהש זצ"ל, אמר לו הרה"ק שישוחרר. למעשה, כשהלך לועד הצבא, אישרוהו לצבא. אחר כך כשהיה עליו ללכת בפועל שיחררוהו, והלך להרה"ק מטאהש לבשר לו הבשורה, והגיע לטאש לפני אמירת כל נדרי. כשראה אותו הרה"ק אמר לו, הלא אמרתי לך שהנך משוחרר.

וגם סיפר לו האיש הנ"ל, ששמע פעם מהרה"ק הנ"ל שאמר, "אחד המרבה ואחד הממעיט", זה למי שמתפלל במנין, אבל "ובלבד", מי שמתפלל לבדו, "שיכוין לשמים", צריך לכוין לשמים.

עוד סיפר לי הנ"ל, הייתי פעם בטאש עם אבי, וכשנפרדו מהרה"ק ר' אלימלך זצ"ל במוצאי שמחת תורה, שמעתי שאמר אז בזה הלשון, מי שמהנה אותי חייב פעם להיוושע, לא בגלל שאני רבי, אלא בגלל שאני הבן של אבי זי"ע, וגם הרי זה צדקה.

ר' יעקב צבי פרידמן - כאביו [הרה"ח ר' נתן פרידמן ז"ל] - היה קשור לכ"ק האדמו"ר ר' אלימלך מטאהש זצ"ל, ונסע תכופות להסתופף בצלו, כפי שסיפר על כך ר' משה יחיאל בנו:

בשנים תרפ"ט-תר"צ היה מצב פרנסת היהודים בשפל המדריגה. באותה תקופה, כשנכנס ר' יעקב צבי אל הרה"ק מטאהש, הזכיר עצמו לפניו בעניין דוחק הפרנסה וטפלי התלויים ביה. הרה"ק בירכו, ואכן, מאז הצליח להרוויח כדי פרנסתו. אולם במרוצת הזמן הדרדר מצב פרנסתו, ושוב נסע להזכיר עצמו לפני הרה"ק. הציע לו האדמו"ר שיקנה סוס טוב (א לאשיק) ועגלה, ובאמצעותם יתחיל לסחור מחדש מכל הבא ליד, בתבואה, באריגים וכד'. עשה ר' יעקב צבי כהוראתו של הרה"ק, אולם עדיין לא הצליח להרוויח את לחמו בריווח. נסע שוב להרה"ק, והתלונן על כך. השיב לו הרה"ק: "מה? לא הולך? קח את המקל והכה בסוס עוד מכה, ואז ילך לכל אתר ואתר". ואכן כך היה. מני אז התחילה להתגלות ברכת קדשו של הצדיק, ובכל מקום שאליו הגיע לצורך מסחרו הצליח מאד, עד שהתפרנס בהרחבה, ואפילו בשנות מלחמת העולם, עד שנת תש"ד, היה לו שפע מכל טוב, עד שנעקד על קידוש ה' יחד עם יו"ח הי"ד, כנ"ל.

עוד סיפר ר' משה יחיאל: הוא עצמו היה בן בכור לאביו, ר' יעקב צבי ז"ל, ומלבדו היו לאביו עוד ארבע בנות. השתוקק אביו מאד שיוולד לו בן זכר נוסף, ולכן נסע להרה"ק מטאהש והזכיר עצמו לפניו. השיב לו הרה"ק: "אם תבטיח לי שתכבדני בסנדקאות, אזי מאחל אני לך שתזכה להתברך בבן". הבטיח לו ר' יעקב צבי, וכעבור תקופת-מה התקיימה ברכתו, ונולד לו בן. הרה"ק מטאהש אכן הגיע עם פמלייה נכבדה של חסידים לביקור בעיר מגורי אביו "קעמעטש", להשתתף בברית בתור סנדק, והשמחה היתה גדולה במחיצתו. שם הילד הנולד אז, בשנת תרצ"ט, היה "יצחק מנחם הי"ד, והוא היה בן הזקונים במשפחה.

סיפר לי הרה"ג ר' צבי מאיר גינזבורג שליט"א, שמעתי מחמי הגה"צ מחוסט-טאש זצ"ל, שנסע לאמעריקא בשנת תרצ"ט, וקיבל גלוי' (קארטעל) מאביו הרה"ק ר' אלימלך מטאש זצ"ל (ראיתי את הגלוי'), בו כתב שנהנה מאד בזה שנסע לאמעריקא, והוסיף, זה חלקי מכל עמלי. והנה אז לא הבינו מה שכתב, אבל אחר המלחמה נתברר שרק הוא נשאר מכל בניו.

עוד סיפר לי, שמעתי מחמי מעשה פלא, ששנה אחת לא היו אתרוגים בנמצא, ואביו הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל היה נוהג לעשות ביום ט"ו בשבט (מדי שנה בשנה), ריבה מן האתרוג, אבל בשנה שלפניה לא עשה כן, רק הניח האתרוג. כתב חותני מזה לחותנו הרה"ק ר' ישראל יעקב מחוסט זצ"ל, שאביו אינו זקוק לאתרוג חדש, משום שבשנה שעברה הניח את האתרוג, ובשנה זו הוציא האתרוג והוא הדר כמות שהיה. מגודל התפעלות מהמעשה, הגיע חותנו הרה"ק ר' ישראל יעקב לטאש, כדי לראות בעצמו גודל הפלא.

הרה"ק רבי משה מדעש זי"ע

יום ההילולא - כ"ד כסלו

הרה"ק רבי משה פאנעט מדעש נולד בשנת תר"ג לאביו הרה"ק רבי מנחם מענדל מדעש. נסע לרבינו מצאנז ולבנו רבינו משינאווא. כיהן בצעירותו באורישוב, ובנימוזשא, ובשנת תרמ"ה לאחר פטירת אביו נבחר למלא מקומו ברבנות דעש. נסתלק ביום כ"ד כסלו תרס"ד.

שמעתי מכ"ק אדמו"ר מספינקא-אנטווערפן שליט"א שפעם בא אל הרה"ק ר' משה'לע מדעש ז"ל איש אחד קודם שנסע הרה"ק מדעש ז"ל לשינאווא (כי דרכו הי' ליקח עמו פתקאות מהרבה אנשים בכל פעם שנסע אל ה"דברי יחזקאל" ז"ל), וביקש שימסור פתקא, כי יש לו צרות מערל אחד, ומבקש שהרה"ק משינאווא יעבירו מן העולם, ואמר לו הרה"ק מדעש ז"ל דבר כזה הרי הוא דבר קטן, ואין צריכין להטריח את צדיק הדור על זה, ואמר בדרך צחות זיך את המצרי ויטמנהו' (שמות ב, יב), היינו "לקבור גוי", בחול "יכולים להשתמש ברבי של 'חול', ואין צורך לזה ברבי גדול".

סיפר לי מחותני כ"ק אדמו"ר מדעש זצ"ל, ששמע מהרה"ח ר' אהרן לייב הארטמאן ע"ה, שאיש אחד בעיר ביסטריץ שהיה חשוכי בנים ל"ע היה שכיב מרע רח"ל. והנה בעת ההוא לא היה רב בעיר ביסטריץ, וכיון שאחיו גר במקום רחוק, רצו המשפחה שיתן השכיב מרע גט לאשתו כדי שלא תזדקק לייבום, וביקשו מזקיני הרה"ק ר' משה'לע מדעש זצ"ל, שיבוא במוקדם האפשרי לעיר ביסטריץ כדי לסדר הגט טרם ימות הבעל. ענה להם הרה"ק, שיבוא לעירם על ראש חודש שחל ביום ראשון, אבל ביקשו עוד הפעם שימהר לבוא ובכל רגע יכול למות ח"ו, אבל הרה"ק ענה להם שיבוא ביום ראשון. כשהגיע ביום ראשון, היה כבר מנין שהיו נאספים בחדר השני שהיה מונח שם החולה. ניגש הרה"ק אל החולה וציוה לו שיתיישב על המטה, והתיישב החולה. אחר כך אמר לו שיעמוד ממטתו, וכן עשה, והתפלל עם המנין. אחר כך אמר לו שיכתוב גט, ותמהו אנשי הבית שהיו שם אז, דהרי כעת שהבריא מדוע זקוק לגרשה, וענה זקיני משום שיש קיטרוג רח"ל, והוסיף שאחר ג' חדשים ישאנה פעם שנית. וסיפר ר' אהרן ליב הנ"ל, שראה חליפות מכתבים ביניהם, ובהם כתבה האשה, לבעלי-הקודם, למי שעתידי להיות בעלי.

סיפר לי מחותני כ"ק אדמו"ר מדעש זצ"ל, ששמע מאביו כ"ק אדמו"ר מדעש זצ"ל, שראש מכבי האש בעיר דעש היה הראש בכל הסביבה, ואחר כך נתעלה ונתמנה לראש מכבי האש בעיר קלויזענבורג. פעם נפרצה אש להבה בעיר קלויזענבורג, ולא יכלו לכבות את האש. קרא ראש המכבים לרב העיר שיבוא אליו, וביקש ממנו שיכבה את האש. ענה לו שאין ביכלתו. אמר לו הראש, אם כן אינך רב, דכשהייתי בעיר דעש, ושם קרה פעם כדבר הזה שלא יכולנו לשלוט על האש ולכבותו, הגיע הרב דמתא (הרה"ק ר' משה'לע מדעש זצ"ל) ונענע בידיו כמי שמכבה האש, ותיכף נשתקע האש.

סיפר לי הרה"ג ר' מרדכי בצלאל קליין שליט"א דומ"ץ סאטמאר בלעיקוואוד, שמעתי מאבי ז"ל, שפעם אחת ביקר הרה"ק ר' משה מדעש זצ"ל בעיר סילייטיש והתאכסן בבית זקיני (אבי אבי) הגה"צ ר' שלמה זלמן קליין זצ"ל. שכנו הנכרי של זקיני ז"ל הי' דוחף את גדרו של זקיני מזמן לזמן קרוב

יותר לביתו של זקיננו, וכך גנב את החצר מזקיני, ובעת שביקר שם הרה"ק מדעש כבר הגיע ליד חלונו של זקיני ממש, וקבל זקיני עליו בפני הרה"ק מדעש. כשהלך הרה"ק ר' משה'לע לטבול במקוה בערב שבת קודש, נלוה אליו זקיני, ובצד השני של הרחוב ראה זקיני את הנכרי והראו להרה"ק ששמה הולך הגוי. הביט עליו הרה"ק ר' משה'לי ואמר לזקיני: הפגירה כבר ניכרת על פניו, וכשיצא הרה"ק מהמקוה כבר שמעו פעמוני התפלה, וזה הי' סימן של פגירה, כי בעת שהגיע הנכרי לביתו הרגיש שלא בטוב ונפגר תיכף. אחר כך אמר הרה"ק מדעש פירוש הברכה בורא נפשות רבות, שנפשות רבות קאי על הגוים שהם נפשות פרודות, ונפש כל חי היינו ישראל שהם כמו נפש אחד, וזה הכוונה, בורא נפשות רבות, היינו למה ברא הקב"ה את הגוים, בשביל להחיות בהם נפש כל חי, שיחיו את ישראל, אבל אם אינו מחי' את הישראל, למה לו להיות בעוה"ז.

פעם כתב אחד מחסידיו של הרה"ק רבי משה מדעש זצ"ל פתקא על נייר גדול, ואחר שגמר לכתוב ונשאר חלק מהנייר ריק, קרע את החלק הריק והניח בכיסו. אחרי כן נכנס לרבי משה עם הפתקא, ורבי משה ענה לו על כל הדברים שכתב בתוך הפתקא ואיחל לו. האיש יצא לדרכו, ובלכתו בדרך הוצרך לרשום איזה דבר על נייר, והוציא מתוך כיסו את הנייר הריק לכתוב עליו, ונתבהל בראותו שזה הפתקא שכתב לרבו, ובטעות נתן להרבי את הנייר הריק. חיל ורעדה אחזוהו מדאגה שהרבי חושב שבא ללעוג ממנו ח"ו. תיכף חזר לרבו, ונכנס וביקש סליחה באומרו ששגג וטעה. רבי משה אמר לו שלא ידאג כלל, כי הבין שלא עשה חלילה להכעיס אלא בטעות. ואז שאל האיש את הרבי: אבל מהיכן ידע הרבי את כל בקשותי מתוך הנייר הריק שמסרתי. ענה לו רבי משה: וכי מה אתה חושב, שאנו גוזלים ממון אצל יהודים, מי שאינו יכול לקרוא פתקא ריקנית אסור לו לקרוא גם פתקא כתובה...

סיפר לי מחותני כ"ק אדמו"ר מדעש זצ"ל, ששמע מאביו כ"ק אדמו"ר מהר"י מדעש זצ"ל, שזקיני הרה"ק ר' משה מדעש זצ"ל ביקר פעם בעיר קלויזענבורג, ומשמשו אמר שיש למהר לחזור לעיר דעש עם מרכבת הברזל, אבל זקיני הרה"ק ר' משה'לע רצה לנסוע בעגלה דוקא, ואמר, דיש הולכי דרכים, ויש עוברי דרכים. עוברי דרכים היינו כאשר הדרך אינו עיקר המטרה, כי אם להגיע לעיר, ואם כן אינו כי אם עובר על הדרך כדי להגיע למחוז חפצו, אבל הולכי דרכים היינו שהדרך הוא מטרה כשלעצמו, ונסע בעגלה.

בהיותם עלי דרך, מיהר העגלון את הסוס. שאל אותו הרה"ק על זה שממהר, וענה, שרואה מרחוק כעין עשן ויודע שיעכבוהו, והנה הרבי ממהר עצמו, על כן רוצה לנסוע מהר לפני שיעכבוהו. צוהו הרה"ק לנסוע שמה, וראו שהיה אש בבית אחד וכל בני הבית היו ישנים ועוררו אותם והצילום מן האש. אז הבינו מה שאמר זקיני הרה"ק שיש הולכי דרכים, היינו שהמטרה הוא הדרך, ונתבררה הסיבה שרצה לנסוע דוקא בעגלה.

הרה"ק רבי משה'לע מדעש זי"ע היה מקובל אצל כל בני דורו לצדיק נשגב, ורבים שיחרו לפתחו ליהנות ממנו עצה ותושיה. היו זמנים שנערמו על שולחנו למעלה מארבע מאות 'קוויטלעך' ביום אחד. תלמידיו מוח"ז הגה"ק רבי שמואל לוריא זצ"ל. שלימים היה דיין בעיה"ק צפת ורב לעדת זיבענבערגען, אמר על רבו שאם היה יותר מעורב עם הבריות, היו נוהרים אליו מכל העולם, וסיפר שכרכים עבי כרס של סיפורים ומופתים רשם לעצמו הגבאי, וכשרצה לסדרם כדי להדפיסם נעלמו

ממנו כולם. רבי שמואל אף לימד את נכדו בעל הגה"ק ה"זכרון יעקב" זי"ע, על פי בקשת זקינו רבי משה'לע, כיון שהחזיקהו לתלמיד חביב מאוד, ורצה שנכדו ילמד ממנו תורה ויראת שמים.

ה"שדי חמד", ר' חיים חזקיה מדיני זי"ע

יום ההילולא - כ"ד כסלו

מפי הרה"ג ר' מרדכי אהרן שיינברגר שליט"א, מירושלים: שמעתי כי אחותו, שהיתה גם חמותו. בהיותה בקטנותה והיא בבית אביה, תקפה שיעול כבד שלא יכלה להיגמל ממנה. בצר לו הביאה אביה אל רבינו ה"שדי חמד" זצ"ל לקבל ברכתו, ויתן לה מטבע מבורכת לרפואה, ומני אז פסק לגמרי שיעולה הכבד.

בקיץ תרס"ו נודמנתי בחברון. היה בערך כשנה אחרי הסתלקות בעל "שדי חמד" הגאון ר' חיים חזקי' מדיני ז"ל, והנה רעש בעיר. מי שהוא חזר מבית העלמין וראה את קברו של הגאון בעל "שדי חמד" פתוח, ותהום כל העיר, וכל התושבים מנער ועד זקן יצאו לבית העלמין, וגם אני בתוכם. והנה נתגלה שמי שהוא הסיר את העפר מקברו, והעלה אחדים מאבני הדופק ממעל לרגלי המנוח, ונסה להוציא בכח את גופת המנוח זצ"ל, במשכו אותו ברגליו. כנראה שהגוף נותק כבר ממקומו, מפני שתכריכים היו כבר כפופות למעלה. הפושעים הופתעו כנראה באמצע מלאכתם וברחו, וראו זה פלא: הגוף היה שלם כביום הקבורה ממש, והתכריכים היו לבנים כשלג בלי כל כתם, לא שלטה בגוף קדוש זה רמה, ולא נהנין משך שנת תמימה, ויהי הדבר לפלא נורא. חברי הח"ק סתמו שוב את הקבר, ורבני חברון גזרו ליום המחרת "תענית צבור", וסליחות, ההתעוררות היתה גדולה מאד. עקבות הפושעים לא נודעו.

כ"ה כסלו

הרה"ק רבי חיים מאנטיניא זי"ע

יום ההילולא - כ"ה כסלו

בקיץ תר"ן, בהיות הרה"ק רבי חיים מאנטיניא זי"ע אברך צעיר לימים, נסע עם אביו רבינו בעל "אמרי ברוך" (מויז'ניץ) זי"ע לעיירה הסמוכה לשאץ. ה"אמרי ברוך", אשר ידע חולי, נהג לנסוע ל"מאלקן קוהר" - הבראה באמצעות שתיית חלב עיזים בעודו חם, מיד לאחר החליבה. בשהותם שם, נסעו בצוותא אל העיר שאץ הסמוכה, כדי לבקר את שאר-בשרם, הרה"צ ר' יעקב שמשון שפירא זצ"ל.

בהזדמנות יקרה זו פנה רבי יעקב שמשון אל ה"אמרי ברוך" זי"ע, כשהוא מצביע על בנו הרך, מאיר'ל (לימים הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין, מחולל הדף היומי) בן השלוש ומחצה: "פיקח הוא בני וחכם; לומד הוא היטב, אף יותר מבני גילו, - ברם, אינו יכול להלך על רגליו! כל טיפולי הרופאים שעלו לי הון רב - עלו בתוהו!", סיפר האב בצער, "הם כבר לועגים למאמצי הרבים, ומבהירים כי חבל על הממון והטירחה שלי... רבי!" קרא רבי יעקב שמשון בתחינה, "אחלו נא למאיר'ל שלי שיוכל ללכת!"

"וכי לכך הנך זקוק לי?" תמהה ה"אמרי ברוך" למשמע הבקשה, "את זאת גם חיימ'ל שלי יכול לעשות!" שמע זאת הרה"ק מאטיניא, אחז בידו של הילד והחל סובב איתו סביב השולחן, כשהוא קורא באוזניו: "שתוכל ללכת, שתוכל ללכת, שתוכל ללכת!" כך שילש פקודתו, ומאז החל מאיר'ל הקטן ללכת בלא מניעה!

עשרות שנים חלפו מאז. באחד הימים, עת נפש רבינו (הרה"ק רבי חיים מאטיניא זי"ע) במרינבאד, פגש בהרה"צ ר' מאיר שפירא מלובלין. בעודם משוחחים, שאל רבי מאיר את רבינו: "האם זוכר הרבי את אותו מעמד, שבו לימד אותי ללכת?!"

"ודאי", השיב רבינו, "לימדתיך ללכת, ואמרתי לך: אתה תוכל ללכת... אתה תוכל ללכת אתה תוכל ללכת", עתה הוסיף רבינו לאמור אל רבי מאיר שפירא זצ"ל, כשחיוך מרחף על שפתיו: "התכוונתי אז שתלך עד לויז'ניץ, עד לאנטיניא... אך שכה תרחיק לכת? כה רחוק, כה רחוק" - - - הצביע בידו אל המרחקים.

את דודי מאטיניא ז"ל לא הכרתי, נתתי לו שלו' פעם אחת בימי ילדותי בתוך הקהל בהיותו פעם בגראסווארדיין, אבל זאת נשאר חרוט אצלי שהיה יהודי שניער את העולם.

כדאי להזכיר עובדא אחת ששמעתי מפי ר' וואווע האס ע"ה מבאליטשאן שבמשפחתם הי' אברך שהי' חסיד ויז'ניץ וחותרו הי' חסיד אנטיניא, אשת האברך הנ"ל נחלתה פעם במחלה מסוכנת והרופאים אמרו לעשות ניתוח, האברך שאל לאאזמו"ר ז"ל אם לעשות הניתוח ואמר לו שאינו מסכים לזה והשי"ת ישלח לה רפו"ש בלא ניתוח, בנתיים שאלו אנשי משפחתה - שהיו חסידי אנטיניא - להרבי מאטיניא אם לעשות הניתוח והוא אמר להם לעשות הניתוח, והיתה מבוכה גדולה בהמשפחה מה לעשות, וע"כ שאלו שוב אנשי משפחתה את הרבי מאטיניא מה לעשות היות שבעל האשה שאל לאחיו הרבי מויז'ניץ ואמר שלא לעשותה, אמר להם הרבי מאטיניא אעפ"כ אני אומר לעשות הניתוח ושיעשו אותה ביום פלוני ובעזרת השי"ת יעבור בשלום, האברך בשמעו דברים ברורים וחזקים כאלה שהרבי מאטיניא מקבל על עצמו האחריות ומצוה לעשות הניתוח בא בחזרה לאאזמו"ר ז"ל וסיפר לו דברי אחיו מאטיניא, אז אמר אאזמו"ר ז"ל אם אחי אומר לעשות הניתוח אני ג"כ מצוה לעשותה, שרואים מזה שהי' יכול לעשות בהנהגת העולם כרצונו.

סיפר לי הרה"ח ר' בן ציון ווייס נ"י, שמעתי מש"ב הרה"ג ר' הערצילע ווייס ז"ל הדיין דווילחאוויץ, שהיה לו חבר שלא זכה לזרע של קיימא, והי' מפציר בהרה"ק ר' חיים מאטיניא זצ"ל שיזכה לבנים. פעם אחת היה הרה"ק בגליל שלנו והלך אליו עוד הפעם חברו הנ"ל והזכיר את עצמו לפניו שיזכה לזרע של קיימא. הוציא הרה"ק חק, והראה לו שילמוד בכל יום במקום שהראה לו, וכה עשה, ולשנה נפקד. אחד ממשפחתו גם כן לא זכה לבנים ורצה הנ"ל להראות לו החק הנ"ל, ובשום אופן לא היה יכול למצוא את המקום בתוך החק.

בעיר אנטעניא היה גוי שהיה מאיים על כל בר ישראל שיהרגוהו, פעם אחת בצהרי יום ש"ק פנה הרה"ק מאטיניא זצ"ל זיע"א לחסידו הר' מנחם מנדל קורנבוים ז"ל (מפתח תקוה) שהיה מכין את

הבצל והביצים לסעודת היום, ואמר לו, מענדל, טוק טוק טוק, שידפוק בחוזק וימעך, אח"כ נודע שהגוי מת.

סיפר לי הרה"ח ר' בן ציון חיים וויינבערגער נ"י סיפר לי זקני הרה"ח ר' דוד פינקוס ע"ה שהיה מחסידי הרה"ק ר' חיים מאנטיניא זצ"ל כשרוצה לקחת חתן לבתו (אמי ע"ה) היה לו ספק על שלשה בחורים, ושאל את הרה"ק מאנטיניא זצ"ל איזה בחור יקח חתן לבתו. ענה לו הרה"ק, זה לא בשבילך (דלא היה חסידי כל כך), השני הוא בחור טוב אבל איני רואה אריכות ימים, ועל אבי (הרה"צ ר' אשר יונה) ז"ל הסתכל מלמעלה למטה ואמר, יפה, דורות יפים, אריכות ימים ושנים. והנה זקני לא רצה להגיד לי מי היה הבחור השני. כשהלה שהיה רב חשוב נסתלק פתאום רח"ל, אמר לי זקני, זהו הבחור שהרה"ק אמר עליו שאינו רואה אצלו אריכות ימים.

סיפר לי הרה"ח ר' בן ציון חיים וויינבערגער נ"י, סיפר לי זקני הרה"ח ר' דוד פינקוס ע"ה, פעם אחת נסעתי על שבת שירה להרה"ק מאנטיניא זצ"ל לסטאניסלאוו, ולא היה לי בגד עליון (מאנטל) טוב, ובאמצע הדרך קניתי בעיר אחת מחייט אחד בגד טוב, והבטיח לי החייט שהבגד אין בו שעטנו.

והנה מדי פעם שבאתי להרה"ק קיבל את פני בחביבות וידידות, אמנם בפעם הזאת כשבאתי לחדרו ליתן לו שלום, הסיב את פניו ממני והראה לי בידו הק' שאצא, יצאתי מחדרו והבנתי תיכף שהסיבה הוא הבגד ובודאי יש בו שעטנו, פשטתי מעלי את הבגד ונכנסתי עוד הפעם. תיכף בא הרה"ק לקראתי, ואמר לי, ר' דוד, מה הלבשתם? קליפה הקיפה אתכם. סיפרתי לו ששאלתי את החייט אם יש בו שעטנו והבטיח לי שאין בו שעטנו. אמר לי הרה"ק (פעמיים) אסור להאמין, צריך לבדוק בעצמו. ושלח אותי להחייט בעיר סטאניסלאוו שהיה נאמן, שיבדוק את הבגד משעטנו והחייט הוציא את השעטנו מהבגד.

בשנת תרס"ד נפל הרה"ק רבי חיים מאנטיניא זי"ע למשכב בחולי כבד מאד. אשתו של הרה"ח ר' מנדל קרצנר - אחד מחשובי העדה בויז'ניץ אשר התגורר בסטניסלב ועקב כך היה מקורב אל הרה"ק זצ"ל - עודדה את בעלה לארגן מניינים לרפואת הרבי ודאגה לכך, והרה"ק אכן החלים. זמן מה אחר כך, חלתה אשה זו, והלכה לבקש מאת הצדיק, כי כשם שדאגה לתפילות עבורו - ידאג הוא להתפלל עבורה. הרה"ק נעתה לה והעתיר עליה, האשה הבריאה וחייתה חמש עשרה שנים נוספות. אחר פטירתה הגיע הרה"ק לנחם את האבלים, ובצער התנצל באוזניהם: "מה יכולתי לעשות?" חמש-עשרה שנים נשאתיה על כתפי, כאשר הלב הכבד והכליות שלה לא פעלו כלל; מעבר לכך לא היה עוד בכוחי... (מפי הרה"ח ר' אפרים זלמן לרנר הי"ו, ששמע מפי הרה"ח ר' מנדל קורנבוים ז"ל, נכדו של הרה"ח ר' מנדל קרצנר ז"ל).

אצל הסתלקות הרה"ק מאנטיניא זי"ע היה פלא גדול. הוא נסע לעיר הבירה "ווינה" יצ"ו לצורך רפואתו, והגיע לעיר "קראקא" בערב שבת חנוכה, ובמשך כל היום היה ללא דופק כלל, ולפנות ערב עוד הספיק לומר דבר צחות ובדיחותא לאחד מנכדיו, ואחרי זה הדליק נרות החנוכה, ובליל שבת קודש נסתלק לגנוי מרומים. הרה"ק מאנטיניא זי"ע נטמן ב"סטאניסלוב", אשר שם התגורר בסוף ימיו.

הראב"ד זי"ע

יום ההילולא - כ"ו כסלו

רבי אברהם בר דוד - (הראב"ד השלישי) "בעל ההשגות" מפורסם בכינויו "הראב"ד בעל ההשגות" או הראב"ד השלישי, נולד בשנת ד'תת"פ בערך בנרבונה, שהיתה באותו זמן עיר ואם בישראל ומרכז לתורה ולחכמה. אותו יש להחשיב כאחד מגדולי חכמי התלמוד שקמו להם לישראל בזמן מן הזמנים. המאירי מביא אותו תדיר בחידושיו בתואר "גדולי המפרשים", הרשב"א קורא לו "גדול המורים", ותלמידו הרא"ש מלוניל קורא לו "גדול הדיינים אשר בארץ". עליו אמרו, "שהיה סוקר את כל התלמוד בסקירה אחת, וזורה כבמזרה ורחת".

ואולם, הראב"ד, שהיה עצמאי ביותר, לא הושפע הרבה מרבותיו, וסלל לעצמו דרך משלו, בהקדמת פירושו למס' עדיות הוא כותב: "אין עמי בכל אלה לא מפי רב ולא מפי מורה, כי אם מעזרת המלמד לאדם דעת... וכענין שנאמר 'סוד ה' ליראיו'". גם במקום אחר הוא כותב: "כך נגלה לי מסוד ה' ליראיו". הביטוי "כך הראוני מן השמים", שהיה רגיל בפיהם של גאוני בבל, שגור בפיו. ובהשגותיו בפרק ח' מהלכות לולב הוא כותב: "כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשנו מכמה שנים..." , ואמרו עליו שנתגלה לו אליהו ז"ל.

אמרו עליו על הראב"ד שעסק גם בקבלה, ויש גם המייחסים לו ספר "רזי פרקי סודות" הנמצא בכתב יד. מייחסים לו גם פירוש לספר יצירה. שני בניו ר' יצחק סגי נהור ור' דוד היו מגדולי הקבלה ומראשוניה. סביבם נתרכז חוג שלם, והיתה להם השפעה מרובה על התפתחות הקבלה בדורות הבאים. הראב"ד נפטר בפושקירא בערב שבת חנוכה בשנת ד'תתקנ"ט, וביום שמת אמרו חכמי הדור ש"בטלה קדושה", כדרך שאמרו: "אותו היום שמת רבי בטלה קדושה (כתובות קג ע"ב), וכוהנים חפרו את קברו" (שבט יהודה).

ה"באר מים חיים" זי"ע

יום ההילולא - כ"ז כסלו

הגה"ק ר' חיים טירער מטשערנאוויץ זצ"ל. נולד לאביו רבי שלמה בשנת תק"כ. מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש והגה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל. הי' רב במאהילוב, בוטושאן, קישינב, טשערנאוויץ, ובסוף ימיו בשנת תקס"ז עלה לארץ ישראל ונתיישב בעיה"ק צפת תובב"א, שם נטמן במערה בביה"ח העתיק. ספריו הם מספרי היסוד של החסידות. ביניהם: ארץ החיים עמ"ס ברכות, באר מים חיים על התורה, שער התפלה, וסידורו של שבת. נפטר כ"ז כסלו תקע"ג.

ידוע בעולם אשר הבאר מים חיים היה בשבת נתוסף בקומתו עד עוד ראש, וכך קיבלנו באמת בכואנו להתגורר בטשרנוביץ מהזקנים שם אשר מער"ש לאחר המקוה ועד צאתו בהבדלה היה נגבה קומתו, וכן ידוע ברבים.

מסופר כי פעם אחת בליל שבת קודש כאשר הלך לנוח מעט מעבודתו הנאדרת בקודש, חיכה המשמש שיקרא ק"ש שעל המיטה וישכב עצמו על המיטה ויעש גם הוא כן ונרדם. באמצע הלילה התעורר המשמש בבהלה בשמעו קול פסיעות בחדר הבאמ"ח, ונחרד אולי חדר גנב לבית הבאמ"ח. נטל מיד את ידיו ופתח במעט את הדלת להציץ מי הוא המסתובב, לתדהמתו ראה את הבאמ"ח מסתובב בחדר הלך ושוב, פניו להבים בלהבת אש וזועק הוא "בוער, בוער", התלמיד הבין שיש לרבו כאבים ששורף לו באיזה מקום, ורץ אליו בחרדה בשאלה האם להביא רופא וכדו' ענה לו רבו, אין זה שייך לרופא, "בוער", שאלו תלמידו היכן בוער אש אינני רואה בשום מקום אש, נתלהב הבאמ"ח ואמר לו: בוערת קדושת השבת, האיך אפשר לשכב לישון כאשר בוער בי השבת קודש, וכן: רואים גודל התלהבותו בשבת קודש בספרו סידורו של שבת.

נפלאות מספרים ממדרגותיו הנשגבים של ה"באר מים חיים" זי"ע ביום השבת קודש. ואמרו שביום השביעי עלה ונתעלה וגבהה קומתו במידת ראש.

ושמעתי מזקני הרה"צ רבי אלתר חיים הלוי שו"ב זצ"ל מעיה"ק טבריא. ששמע מזקן אחד מזקני צפת בשם רבי יצחק אייזיק ע"ה שהאריך ימים למעלה ממאה שנה. וזכר עוד את הרה"ק בעל באר מים חיים זי"ע"א. שפעם היה ברית מילה באחד מימי החול. והרה"ק הבאר מים חיים הלך עם בגדי השבת, והבגד נסרך אחריו. שבגדי השבת בימות החול היו ארוכים יותר ממידתו.

סיפר אדוני אבי ז"ל ששמע מהרב הגאון הישיש מהרי"ש שור ממאזיסשטריף שסיפר לו דבדידיה הוה עובדא שבצעירותו היה נוסע בקיץ לימי החופש בכפר אחד סמוך לעיר והתאכסן אצל הארינדאר (בעל מלון) אשר היה איש פשוט ואיש ישר, וראה ביום עש"ק כאשר הלביש בגדי שבת קודש אז נשתנה צורתו וראה בו כי איש קדוש ונורא הוא וכל משך השבת ירא לגשת אצלו ולדבר אליו.

חשב הרב ז"ל אולי מקרה הוא אך כאשר ראה גם בשבת השני כן אז אמר לו הרב ז"ל במוצש"ק דע כי אני מרא דאתרא והנני גוזר עליך לגלות לי סיבת הדבר אם אתה מהצדיקים הנסתרים? אז אמר לו הארינדאר אני איש פשוט רק הייתי פעם בטשרנאביץ על היריד ומכרתי שם שוורים במחיר גדול, וביום עש"ק הלכתי להרה"ק ר' חיים זצוק"ל (בעל הבאר מים חיים) ומסרתי בידו את הכסף לפקדון. והוא ז"ל היה טרוד מאד במחשבותיו הקדושים להכנת שבת ולקח אצלי הכסף והניחו בתיבתו ולא הסגירו, ובבואי אצלו ביום א' ליקח הפקדון וכאשר ראה כי התיבה פתוחה והכסף אין נתרגש מאוד כי היה סכום גדול ולא היה ביכלתו לשלם את הכסף וירא מאוד מחילול השם ח"ו וע"כ נתעלף ולא יכלו להקיצו מחלשות.

על כן צעקתי באזני הרה"ק, רבי הריני מוחל לו ולא אתבע אף פעם, ורק אז העיר מחולשתו ואמר לי הואיל והחיית אותי ממש צריך אני ליתן לך הרבה שכר, והנה זה שכר אשר אני נותן, כי בכל ש"ק תרגיש את טעם הקדושה אשר אני מרגיש, ובכן נתקיימה ברכתו גם לאחר פטירתו זי"ע.

הגאון החסיד רבי יעקב מרגליות ז"ל, הסתופף עוד בצילו של זקני אדמוה"ז מסאדיגורא זי"ע, והיה ראש ב"ד בעיר בארדיטשוב בזמן הגאון החסיד רבי דודיא אורטינברג ז"ל, גם אביו רבי משולם נתן היה ראב"ד בבארדיטשוב, וזקנו היה רבי שמואל מרגליות, רב דק"ק זאליטשיק, שהיה בן בית אצל הבעל שם טוב הק'. ולפי ששמע רבי יעקב מרגליות מאביו הרבה סיפורי צדיקים, אשר שמעם מאביו רבי שמואל שהיה עוד אצל הבעש"ט הק' ותלמידיו, ציוה עליו זקני מסאדיגורא להעלותם על הכתב.

רבי משולם נתן היה נוסע לצדיקים רבים, וביניהם אל הבאר מים חיים זי"ע, ופעם אחת, שאל רבי יעקב מרגליות את אביו, אם אמת הדבר שאומרים על הבאמ"ח שבערב שבת קודש אחר שטבל במקוה גבהה קומתו במידת שני ראשים. ענה לו אביו, הלא ידעת שאיני מגזים, וכי מדדתי קומתו, אמנם זאת אוכל להעיד, שראיתיו הולך אל המקוה בערש"ק וחוזר מן המקוה, וזאת ראיתי שהיה נראה כאיש אחר לגמרי, שנשתנה צורתו מכל וכל בתוארו ובקומתו.

שמעתי מכ"ק אדמו"ר מסקולען שליט"א ליל ד' דחנוכה כ"ח כסלו תשמ"ז ביום ההילולא של הבאר מים חיים זצוק"ל כשנתמנה הרה"ק הבאמ"ח זי"ע לרב בעיר טשערנאוויטץ היו שם כל הפיאקערס היינו הבעלי עגלה מחללי שבתות רח"ל, וקראם הרה"ק הבאמ"ח ז"ל ודיבר אליהם על קדושת השבת, וביקש מהם בתחנונים שיפסיקו מלחלל השבת, ואמרו לו הרי עיקר פרנסתנו היא בשבת וכו', והבטיח להם שאם ישמרו את השבת לא יקופחו מפרנסתם כלום, ואדרבה וכו', וכשראו שלא יניח מאתם להפציר שיפסיקו לחלל השבת, הבטיחו לו, אבל רק בפיהם ונהגו כמו מקדם לחלל השבת רח"ל, ובשבת ראשונה נפלה עגלה אחת, ונפל הבעל עגלה ממנה ונרמס מן הסוס עד שמת רח"ל, ובשבת שני' קרה כזה ממש עוד הפעם, וכן בשבת שלישית, וראו כולם כי יד ה' היתה בם, אז באו אל הרה"ק הבאמ"ח ז"ל והבטיחו לו שיפסיקו מלחלל את השבת, ובזמן שבאתי עם כ"ק אדמו"ר זצוק"ל (הרה"ק מוהרא"ז מסקולען זצלה"ה) אל עיר טשערנאוויטץ עדיין היו זקנים שסיפרו לנו מעשה זו, וכל בעלי העגלה שם אף היותם כולם אנשים פשוטים מאד, עכ"ז ענין שמירת שבת קודש הי' אצלם במסירות נפש בקבלה מזקנים ואבי זקנים מוזמן הבאמ"ח ז"ל זי"ע.

הרה"צ רבי מרדכי הערש שמרלר ז"ל סיפר ששמע מזקני צפת שהיה שם יהודי אחד מפשוטי עם שנקלע פעם לשולחנו הטהור של הרה"ק בעל "באר מים חיים" בליל שבת קודש, ונרדם הלה על השולחן, והוכיחו הרה"ק ואמר לו: שבת! האיך תוכל לישון, הלא נצטוונו לשמור את השבת, והשומר הישן מועל בשמירתו... ונתעורר הלה ונכנסו הדברים לנפשו ומאז לא היה יכול לעצום עיניו ביום השבת. ועד סוף ימיו היה יהודי זה בא בליל שבת אל בתי המדרשים לתת שבח ושירה לק-ל אשר שבת ברא, והיה הולך וסובב על בתי הכנסיות וגם של הספרדים ואומר תהילים, והיה ניעור כל השבת כולו (שמועות טובות-רחמיסטריווקע).

פעם חלה הבאמ"ח במחלה קשה מאד ושלשה ימים לא היה בהכרה, אך לאחמ"כ החל פתאום להזיע וכעבור ימים מספר הבריא, לאחמ"כ סיפר שהיה כבר בעולם העליון, וכאשר עבר באיזה מקום ראה את הבעש"ט הק' זיע"א, וניגש אליו וביקש ממנו ברכה שיבריא, שאלו הבעש"ט מהי שייכותך אלי, השיב כי מנהג היה לו לרבו הרבי רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א לשוחח מידי שבת בעת רעוא דרעוין אודות הבעש"ט הק', פעם אחת שכח הר"מ מלשוחח אודותיו וכבר הורה להכניס מים אחרונים

והזכיר לו הבאמ"ח שעדיין לא דיבר מרבו הק', ואמר לבעש"ט - מסתמא היה לכם איזה טובה עי"ז, וכיון ששמע זאת הבעש"ט נתן לו את ברכתו שיבריא ואכן כעבור ימים אחדים הבריא ממחלתו.

סיפר לי הגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל, שמעתי מהרה"צ ר' פנחס מרדכי זינגער זצ"ל, היה לי רבי, שבכל ליל שבת קודש לא קידש על היין עד שגמר פירוש הבאר מים חיים על הפרשה. פעם אחת נחלה בנו רח"ל ולא היתה דעתו מיושבת עליו, לא היה יכול ללמוד בספר באר מים חיים. אבל על כל פנים אתר התיבות מהספר הק' באר מים חיים בלי לחשוב פירוש המלות, תיכף כשגמר לומר כל הבאר מים חיים על הסדרה, נתרפא בנו.

שמעתי מהרה"ק רבי מאטיל מסלונים זי"ע בשם רבו הרה"צ רבי דוד לובינער זצ"ל שבימיו של הבאר מים חיים היתה מגיפה גדולה בצפת וגם עוד צרות ל"ע, יום אחד אמר הבאר מים חיים עכשיו כבר יהיה שקט וטוב, ובאותו שבוע נסתלק והמגפה נעצרה, ואמר רבי דוד לובינער שהבאר מים חיים מסר נפשו עבור הדור.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם יצחק הכהן קאהן מתולדות-אהרן זי"ע

יום ההילולא - כ"ז כסלו

רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות-אהרן זי"ע היה נוהג בחודשי החורף לנסוע לעיה"ק טבריה להינפש קצת כדי להיות פנוי לעבודת השי"ת, והיה נוהג לפעמים לטבול עצמו בים כנרת לפני התפילה. וקרה פעם בערב שבת קודש ורבינו זי"ע היה צריך לדגים לשבת קודש, אז אחרי כשטבל ועלה מן הים סיפר רבינו לבנו-בכורו (כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א) שהיה אז בחור צעיר לימים את הסיפור הידוע מהרה"ק רבי מענדעלע מוויטעבסק זי"ע, שהיה נוהג בזמן שהיה גר בחוץ לארץ לילך להים ולומר 'מענדל צריך דג' והיה יוצא מן הים דג יפה ור' מענדעלע לקחו לשבת. וכשהגיע לארץ ישראל אירע פעם שלא היה לו דג לשבת והלך אל ים כנרת ואמר שלשה פעמים 'מענדל צריך דג' ויצא דג אחד בזרימת מים ונרטב ר' מענדעלע זי"ע בבגדיו, אמר דרך הלצה: דגים אלו יש להם מאוירא דארץ ישראל, הנה בחוץ לארץ אמרתי רק פעם אחת ועלה דג מן הנהר, ופה הוצרכתי לומר שלשה פעמים. ואחר שסיפר רבינו זי"ע זה המעשה אמר רבינו לבנו שליט"א שיכנס לים בלי נעליים וזאקן, ואמר בפה קדשו: איזה דג שרוצה להיות אצלי לכבוד שבת קודש יניח עצמו לצוד אותו, ופשוט בנו את ידיו ולקח שלשה דגים. ואח"כ הלכו להתפלל בבית המדרש של חסידי קארלין, ושאלו אותם מה טיבם של הדגים הללו, וסיפר להם המעשה כהווייתו, והיה לפלא בעיניהם ואמרו כי בטבריה עוד לא שמעו מדבר כזה שהדגים יגיעו לשפת הים ויקחו בידיים את הדגים, ויהי לאות (ר' שמואל מרדכי שווארץ).

מהריא"ץ ממארגרעטין זי"ע

יום ההילולא - כ"ח כסלו

איש ירא וחכם התגורר במארגארעטין, מופלג באוצר ידיעותיו ומופלא בטוהר הליכותיו, הגה"צ רבי מנחם מנדל קולקער זצ"ל. הוא ששימש כשו"ב דמתא והוא שבחרו רבינו מהריא"ץ ללמוד עמו בחברותא. שעות רבות היו מסובים בבית המדרש, רכונים על הספרים והוגים בפלפולא דאורייתא. לא אחת נמשכו בלימודם אל תוך הלילה, כשדי להם באור הנר כדי לדחוק את החשכה ובכוס חמין כדי להפיג את הצינה.

הוא שסיפר לאנשי ביתו, דבר מופת שענינו ולא זר חזו אצל רבינו:

באחד הלילות, בעודם יושבים בבית המדרש, בשעת לילה מאוחרת, נפתחה הדלת ועל המפתן קרס יהודי שבור ורצוץ. נראה היה, כי בקושי הצליח להגיע אל בית המדרש ושם תמו כוחותיו ואפסו. חשו שני הצדיקים ועמלו להשיב את נפשו, בשפשוף רקותיו ביי"ש ובהתזת מים על פניו, עד אשר שבה רוחו אליו ולמקוטעין החל לשזור את סיפורו המחריד.

וכה סיפר: "רבי קדוש! מדרי הכפר הסמוך אני ולפרנסתי אני מחזיק 'קרעטשמע' (=בית מרוח), ומטבע הדברים שלקוחותיו ברובם אינם מבני ברית. מן הפרוטות שאני גובה בעד כוס משקה, צובר אני כדי כלכלת אנשי ביתי בצמצום. הערב, לאחר שעת הסגירה, נכנס אל המקום קצין צבא ותבע בתקיפות שאפתח בפניו את מרתף היי"ש, כי צמא הוא וכליותיו עורגות למשקה חריף. אם לא שמאנשי הצבא הוא, הייתי דוחהו מעל פני ומאלץ אותו לשוב כלעומת שבא. איברא, מאחר ועל אנשי החיל הוא נמנה ואלו דרכם לילך ולהזיק, חשקתי שפתי ופתחתי לרווחה את אוצר המשקאות. בקטן החל ובגדול כלה, פתח בכד וסיים בחבית, עד שהכריעה אותו השתייה יותר מלימודו ונפל ארצה. למרבה חרדתי, משניגשתי לגוררו אל מחוץ למסבאה, גיליתי כי מת במיתה חטופה ואינו עוד בין החיים. למזלי הרב, לא נכחו במקום אנשים זולתי, כך שיכולתי לטכס עצת חירום ולהסתיר את הגוויה במרתף. עצה זו אינה פתרון, ובקושי המציאה לי את השעה הנחוצה להיחפז אליך, רבי קדוש, כדי שתעמוד לימיני, לתמכני בברכת קדשני ולסמכני בעצה מועילה. הלא יודע כבוד קדושתו, כי אם יתגלה חסרונו ומישהו יגיד כי נדמה לו שראהו פוסע בכיוון בית המרוח של היהודי, בוודאי יבואו ויערכו חיפוש ואזי..."

כשנרגע מבכיו המתפרץ, הוסיף היהודי ותיאר מחדרת לבו: "רבי! מה יהיה אם יגלו את הפגר במרתף ה'קרעטשמע' שלי. את ראשי יתיוזו על אתר, מי יודע מה יעוללו לבני משפחתי ובאלו עינויים יעבירום, כביכול כדי שיגלו את השותפים ל'מזימה'. והקהילה היהודית כולה, בכפר שלנו ובמחוז כולו, עליה מה יהיה. הרי הגויים, די להם בניצוץ קטן שיעלה את מדורת שנאתם עד לב השמים. רבי קדוש! אני נחרד למחשבה שבגיני ובדל"ת אמותי תתרחש הזוועה..."

עוד רגע קט והיהודי האומלל היה קורס תחתיו בשנית, אילולא האיר רבינו פניו אליו וישא מדברותיו אליו, וכה אמר: "לך ושוב לבית המשתה רוץ אל המרתף וגש אל הגוייה הקרה, לחש באזנו של החייל המת כי הרב ממארגארעטין פקד שיקום וישוב לביתו, כי נותר לו זמן לחיות כדי משך הליכתו הביתה". באמונה תמימה וזכה, נחפז היהודי לצאת מבית המדרש וכהרף עין עלה על עגלתו ודרבן את סוסיו שישאוהו אל כפר מגוריו. וימלא אחר דברי רבינו, לא החסיר ולא ייתר, כהאי לישנא ממש השמיע באזניו הנפולות של הבר-מינן. תוך כדי דיבור, קם הערל מן הארץ, לא השמיע הגה, הסב פניו והלך. למחרת, כשהגיעו הערלים לבית המזרח והסבו סביב השולחנות עם כוסות השכר והיי"ש, נסובה שיחתם על פלוני הקצין שבשעת לילה מאוחרת הגיע לביתו, ומשפתח את הדלת קרס ומת מיתה חטופה. ובקרבן זוית מחה היהודי, בעל המקום, דמעות מעיניו.

יושב היה רבינו מהריא"ץ זי"ע בבית מדרשו ומרביץ תורה לתלמידיו, כשהדלת נפתחה בקול חבטה ובעדה הופיעה יהודיה מתושבות אחד הכפרים שבסביבה, ועוד בטרם הספיקו להעיר לה על התפרצותה הפתאומית, פרצה בככי תמרורים וזעקתה בפיה: "רבי! הושיעא נא!". בקושי מילטו בין יפחותיה את סיפורה של בתה הנערה, שנפלה למשכב והיא מוטלת במיטתה בלא כל תחושה, אבריה קפואים ללא נוע וכמעט שאין בה חיות. הרגיעה רבינו ואמר בניחותא: "הסירי דאגה מליבך ולכי לביתך, כי מבטיחך אני שבתך תחלים ותהא לה רפואה שלמה ובריאות איתנה". שבה האשה לביתה ומצאת את בתה, שקמה ממיטתה ושירתה את עצמה כבריאה מאז ומתמיד. לפליאתה, סיפרה, כי בעודה מוטלת במיטה חסרת אונים הופיע לפניו יהודי זקן, טפח על מצחה והפטיר לעומתה: "קומי, כי הנך בריאה". לימים נקלעו האשה ובתה למארגארעטין וברחובה של עיר הבחינו ברבינו הפוסע בחברת אחדים מתלמידיו. נפעמה הנערה וקראה: "אמא, הביטי. זהו הזקן שעוררני מתרדמתי וזירוני לקום כי בריאה אנוכי".

כ"ט כסלו

ה"פרי חדש", ר' חזקיה די סילוה זי"ע

יום ההילולא - כ"ט כסלו

כותב החיד"א בספרו "מעגל טוב", כי כאשר ביקר בתוניס בשנת תקל"ד, סיפרו לו, כי אחד מגדולי חכמי תוניס שהיה נקרא "באבא סיד"י" היה תמיד חולק על בעל "פרי חדש" ומשתדל "להפיל כל מבצרו ארצה" (לדחות כל הוכחותיו), עד שפעם בא לו בחלומו בעל "פרי חדש" רבי חזקיה די סילוה, ומאז הפסיק לחלוק עליו.

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע

יום ההילולא - כ"ט כסלו

ב"ה ג' טבת תש"ט תל-אביב

בענין תיקון נשמות שמעתי בעצמי מפיו הקדוש ממש של דודי הסבא קדישא האדמו"ר צדיק יסוד עולם הגאון בנגלה ונסתר מוהר"ר ישראל (בן זקיני האדמו"ר קה"ק המפורסם בכל קצווי ארץ אור

טמיר צח ומצוחצח כקש"ת מוהר"ר מרדכי שרגא זצוקלל"ה מהוסיאטין) זצוקלל"ה מהוסיאטין תל-אביב, שסיפר לי בזה הלשון:

"כאשר הייתי ילד בן שש שנה, לקח אותי אבי הקדוש אתו עמו בשעת נסיעתו לטיול ולשאוף אויר צח ביער הסמוך לעיר הוסיאטין. כבוא המרכבה ליד היער שמעתי קולות שמתלחשים ודורשים בזה"ל: רבי תנו לנו תיקון. והשתוממתי על הנשמע ואינו נראה קול דברים שמעתי, ולא ראיתי שום בן אדם, ושאלתי בתור ילד קטן את אבי הקדוש: אבא אני שומע קול מדבר אליך - ואיני רואה איפוא הוא המדבר. וראיתי בפני אבי הקדוש - שהוא משתומם עלי - ואומר עוד הפעם שאלתי הנ"ל. - ענה אותי - האם אתה שומע באמת? אני גוזר עליך שלא להגיד לשום איש כל ימי חיי - וישם כפו על אזני - ואמר, מכאן ואילך לא תשמע עוד. וכאשר סיפרתי זאת לאמי הצדקת אחר הסתלקותו של אבא זצ"ל, ענתה לי בהשתוממות, גם אתה שמעתי בני - אני שמעתי בזמנים רבים קולות כאלו לפני החלון. ובפעם אחת כאשר שאלתי את אביך הקדוש על זה, ענה אותי - לא תדברי עם שום נברא מזה כל ימי חיי, כדי שלא יזיק הדבר לאריכות ימי. אבל עכשיו אחרי הסתלקותו אני מספרת לך זה בני - ואני שמחה שגם אתה זכית לשמוע ענין נפלא זה". עד כאן לשונו ששמעתי בעצמי.

מרדכי שלום יוסף במוהר"ר אהרן מסדיגורה-פשמישל

כשעלה הטשיבינער רב זצ"ל לירושלים לא היה לו מקום לדור, ע"כ נתאכסן במלון באב"ד, וההוסיאטינער פעל והפעיל שיהא לו דירה להתגורר בה, ושלח לאיזה יהודים בעלי ממון בבקשו שכל אחד יתן כך וכך ובכסף יקנו דירה, ושלח גם לאיזה יהודי בתל אביב שיתן סכום גדול, והלה לא אבה לתת, ובלייל פסח נעשה האיש שלא בדעת והפך את כל שולחן הסדר והסב נזקים גדולים, שנשתגע רח"ל, ובני המשפחה בראותם מצבו פנו להוסיאטינער בבקשה שיתפלל עבורו, קרא ההוסיאטינער ואמר - וכי מה חושבים אתם, הוא יושב בביתו וינהל סדר כראוי ולטשיבינער רב לא יהיה בית? אם יובטח שיתן דירה תסור מעליו אוולתו, והבטיחו, ונתרפא משגעונו תיכף.

בעת המלחמה הגישו לפני הרה"ק רבי ישראל מוסיאטין זיע"א "כוללות קויטל" פיתקא כללית מאנשיו שבגולה, וראה המשמש ר' ישראל שרייבר איך שמחק כמה וכמה שמות, והיה זה שמותיהם של אלו שכבר נעקדו על קידוש השם.

סיפר לי הרה"ח ר' צבי סיגעל ז"ל, שהרב יצחק ידידיה פרנקל ז"ל מתל אביב סיפר לו, שאביו הי' פעם במצב מסוכן ל"ע והרופאים ייאשוהו, אמר בבית אביו שהוא הולך אל הרה"ק מהוסיאטין להזכיר את אביו, והלכה גם אמו. כשנתן פתקא להרה"ק עבור אביו ואמר שהרופאים מייאשים אותו, קרא הרה"ק הפתקא ואמר בלשון ביטול, יהיה לו אריכות ימים, וכן הי' שאביו האריך ימים למאוד.

הגאון ר' יעקב לנדא אב"ד בני ברק היה דבוק בהרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זצוק"ל מאד, וסיפר שפעם הביאו אליו אחד הנדבק בדיבוק ה"י והזכירוהו לפני הרה"ק ובירך ואמר שהענין ישתכח, וכשחזרו באמצע הדרך לא הרגיש הנדבק בטוב ונעמד על יד איזה אילן להקיא ואח"כ הרגיש שהוקל מעליו, ואח"כ נהפך כאחד האדם, ולפלא שאכן הפסיקו כולם לדבר מזה ונשכח הענין לנמרתי כברכת הרה"ק והאיש נישא והקים בית בישראל, והרב לנדא שזכר הדברים סיפר זו המעשה.

חודש טבת

ב' טבת

הרה"ק רבי יעקב צבי מפאריסוב זי"ע

יום ההילולא - ב' טבת

הגאון רבי אפרים פישל רבינובין זצ"ל ראש ישיבת רוז'ין, סיפר משמו של סבו הרה"צ רבי יהושע אשר זצ"ל, שבדרכו מארץ ישראל למעונו של כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זיע"א, עבר דרך פוריסוב, בעת שהנהיג הרה"ק רבי יעקב צבי זיע"א את קהל עדתו שם, וכידוהו והעריכוהו עד מאד, ולדוגמא סיפר כי דרכו של הרה"ק רבי יעקב צבי זיע"א, להגות בתורה בפלפול ובסברא בסוגיות עמוקות שבש"ס, טרם שקידש על היין בליל שבת קודש, ואף המוני החסידים שהסתופפו בצילו לא קידשו על היין, טרם שקידש הרבי. אולם כששהה רבי יהושע שם הורה לו הרה"ק לקדש על היין תיכף אחר תפילת ערבית ושלא ימתין עד שיקדש הוא את היום על היין.

ורבי יהושע אשר היה מספר שראה את הרה"ק פועל ישועות לישראל בדרך מופתי למעלה מהטבע. לדוגמא סיפר שהגיע אל הרה"ק נגיד אחד מאנשי שלומו, שעסק במסחר רב היקף, ותינן את מצוקתו באזני הרה"ק, שבעוד כמה ימים עליו לפרוע לאדון הכפר הון עתק של עשרת אלפים רובל, וכדרכם של הפריצים בימים ההם, אם לא יפרוע לו החוב בזמנו, אחת דינו להירקב בבית הבור ולגווע עד למוות, והן עתה אין בידו אפילו פרוטה אחת לפרוע לפריץ את חובו, וביקש הסוחר הנגיד את רשותו של הרה"ק לברוח על נפשו ולנוס לגרמניה, להימלט מאימת הפריץ. מששמע הרה"ק את דבריו נענה לאמר לו שלא יסע לגרמניה בשום אופן, כי שם קיים חשש ליהדותו (מצב היהדות בגרמניה היה ירוד מאד באותם הימים, וחשש על עתיד יהדותו של אותו סוחר). אך אותו נגיד לא הרפה וחזר ושאל, רבי, האיך יתכן שלא אברח, ואשאר כאן במקום שנשקפת סכנה לחיי. נענה לו הרה"ק ואמר לו: "וכי לא שייך שהפריץ ישכח לכתוב את החוב עלי גליון, ובכך תיפטר מהחוב?" השיב הסוחר, כי לא יתכן כדבר הזה, כי הפריץ מקפיד מאד ברישומיו, ורושמים אנחנו, אני והפריץ, כל החובות שבינינו. התרעם עליו הרה"ק ואמר לו: "אני כבר אמרתי לך, עתה אם לא תשמע בקולי ותיסע לגרמניה, מר יהיה לך בזה ובבא". פחד ורעדה אחזו את הנגיד לשמע דברים כאלה יוצאים מפי הרה"ק, ושוב לא יכל להמרות את פי הרבי וציוויו. בהגיע זמן הפרעון נקרא הסוחר על ידי הפריץ, ומה מאד נשתומם הסוחר לראות שהפריץ מושיט לו סכום כסף רב, באומרו אליו כי לפי החשבון שעשה זה עתה בין דפיו, נראה שטרם החזיר לו סכום רב, ולכן עתה הוא מחזיר לו את הסכום. מסתבר שהפריץ טעה בחשבונו ושכח לרשום החוב, ולפי זה נתן לסוחר סכום זה. כשהגיע הנגיד הסוחר להרה"ק להביע תודתו על המופת המופלא שפעל עבורו, התבטא הרה"ק בענוותנותו ואמר: "נו, הרי רק שאלתי אותך האם לא יכול להיות דבר כזה". כמו כן סיפר מה שפעל הרבה לביצור חומת היהדות, ולדוגמא סיפר שהיה מחביא את הבחורים מאימת הצבא והשלטונות, שביקשו לגייס אותם לצבא, והקים ישיבה עבורם, וסיפר שבאותם הימים ששהה בפוריסוב למדו שם בישיבה יותר משלש מאות בחורים.

הרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זי"ע

יום ההילולא - ג' טבת

דרכו בקודש של הרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זי"ע היה שבכל פעם שהגישו לו איזה דבר מאכל לאכול, היה מגיס בכף והריח המאכל, ובגודל קדושתו הרגיש אם יש איזה חשש איסור בהמאכל, ונפלאות יסופר, איך שהרגיש ברוח קדשו בהמאכל איזה צד איסור.

דרכו היה להקפיד שהשו"ב יטהר את עצמו במקוה קודם עבודת הזביחה. פעם אחת, לא היה לו להשו"ב פנאי לטבול, ושחט בלא טבילה. כאשר הגישו לו לאכול מבשר ההוא, הריח בהמאכל קודם האכילה, והרגיש תיכף בדבר, וקרא להשו"ב שיבוא לפניו, והודה השו"ב לפניו שבפעם הזאת מחמת שלא היה לו פנאי לזאת שחט בלא טבילה במקוה. רבינו קנסו והזהירו שלא יהיין ברוחו לעשות כן.

הרב הצדיק הרבי ר' אורי'לי זי"ע מסאמבור כשדר עוד בקאמארנא היה רגיל לבוא להשולחנות של הרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע, רק בתור חסיד היה נוסע לסטרעטין אל הרה"ק רבי אברהם זי"ע, ובעיר קאמארנא גרו הרבה חסידי סטרעטין, פעם אחת בפורים היו כל החסידים מעיר קאמארנא אצל הרה"ק מסטרעטין, והיו שמחים ורוקדים שם במעגל, וגם הרה"ק מסטרעטין היה רוקד עמהם. אחר הרקידה פנו החסידים בבקשה אל רבם הקדוש, יש לנו בקשה מהרבי, שהרבי יתן לנו "רבי" בביתנו ויסע עמנו אל עירנו קאמארנא, כדי שתהיה לנו גם שם "ליסטיגע שבתים" ובתוך בקשתם נפתחה הדלת הרבי ר' אורי'לי זצ"ל נכנס לשם, אמר הרבי, הרי יש לכם "רבי", והראה באצבעו הק' על הרבי ר' אורי'לי זצ"ל, ותיכף מיד הלכו כולם אל רבי אורי'לי ואמרו, "מזל טוב" רבי! מהיום והלאה הנכם ה"רבי" בעירנו, ושלחו אחר משקה, ושתו "לחיים", ועשו רקידה, וכל אחד מהם הלך אליו וביקש ממנו שיאחל לו ברכה. וכן עשו כל יום הפורים וגם בשושן פורים הלכו הם אליו לקבל ממנו ברכה וליתן לו "לחיים".

אחר פורים, כשהלכו לקבל ברכת פרידה מרבם הרה"ק מסטרעטין זי"ע, אמר ר' אורי'לי להרה"ק מסטרעטין, הרבי הגיד לי בפורים שאהיה "רבי", יאמר נא רבינו במה אהיה רבי, אמר הרה"ק מסטרעטין, קח לך עט עם נייר גדול. ותיכף ומיד מצא הרבי ר' אורי'לי בכיסו נייר גדול עם עט. והרה"ק מסטרעטין התחיל לומר "סגולות" והרבי ר' אורי'לי כתבם על הנייר הגדול עד שמילא את כל הנייר והוא עם סגולות שונות שאמר לו הרבי באותה שעה, וחסידי סטרעטין מעיר קאמארנא עמדו מרחוק והביטו וראו את הכל, ואח"כ אמרו לו עוד הפעם "מזל טוב", כי ראו בזה סמיכה מלאה מרבם הקדוש מסטרעטין זי"ע. ונסעו בחזרה לקאמארנא עם "הרבי" החדש, וילכו הלך ונסוע, ובכל דרך נסיעתם העמידו את העגלות ונכנסו לכל האכסניות היהודיים ושתו שם "לחיים", ולא הצריכו לשלם, כי אמרו שנוסעים עם "רבי" (כי כן היה אז המנהג שבעלי האכסניות נתנו לחסידים משקה בחנם, כשנסעו עם רבם ביחד).

בהגיעם לעיר קאמארנא עצרו החסידים את כל העגלות באמצע היריד, ומיד ניגשה אליהם אשה אחת מנשי החסידים שחזרו עתה מנסיעתם, ורצתה אל בעלה בקול בכי ותמרורים כי שר העיר הסגיר את

החימום בביתם כי לא שילמו שכר דירה, ומה אעשה עם הילדים שהם נקפאים מהקור, וגם אינני יכולה לבשל שום דבר כי השר סגר את כל החימום והתנור שבבית. כשמוע הבעל את כל הנעשה, מיד רץ אל העגלה שבו ישב הרבי ר' אורי'לי וסיפר לו את כל המאורע.

אמר הרבי ר' אורי'לי: לך מיד אל השר ואמור לו שתיכף ומיד יפתח את החימום והתנור שבבית, והוא יפתח אותם מיד. וכך הוה, שהשר ציוה מיד לפתוח את החימום והתנור שבביתם. המעשה הזאת עשתה רושם בעיר, ומאז נהרו אנשי העיר אל הרבי ר' אורי'לי עם פתקאות, כדי להפקד בדבר ישועה ורחמים...

בעיר אחת במדינת רוסיה, דר אברך אחד מופלג בתו"ש, אשר בימי בחרותו הלך שמו לפניו ככלי מחזיק ברכה, עד שבא בקשר השידוכין עם בת גביר אחד אשר הכניסו לביתו וסיפק לו את כל צרכיו, וישב באהלה של תורה. ברבות השנים פתח לו חותנו בית חנות, וזרחה עליו שמש ההצלחה.

שנים חלפו ועברו, וכבר עמדו הזוג כעשר שנים לאחור נשואיהם, ועדיין לא נפקדו בזרע של קיימא, ויחל לדרוש ברופאים, אשר אמרו לו שאין לו גבורת אנשים, ויעצוהו לנסוע לרופא מומחה בעיר לעמבערג שבמדינת גאליציה.

וילך האברך הלוחך ונסוע בדרך ארוכה עד שבא לעמבערג, ויבקר אצל הרופא מומחה, אשר ייעץ לו להתרחץ במעיינות הישועה שבעיר המרפא קרעניץ, אבל דא עקא שהיה אז בימות החורף, באמצע ימי חנוכה, ושערי המרחץ בעיר קרעניץ סגורים בימות החורף, עד חודש 'מאי' שבתחילת ימי הקיץ.

כשמוע האברך את דברי הרופא, נפל רוחו בקרבו והיה אובד עצות, הרי אי אפשר לו לחכות ה' חדשים מחנוכה עד חודש מאי, עד שיפתחו שערי העיר קרעניץ, ואיך ישא פנים בחזרו לביתו בלי שום תרופה, הרי בודאי יצוה עליו חותנו לגרש את אשתו. ככה הסתובב ברחובת קריה עיר לעמבערג, ודאגתו בלבו מאין יבוא עזרי. פתאום הגיע לאזניו קול שירה וזמרה, וילך אחרי הקול, עד שהגיע לבית המדרש דחסידי סטרעטין, ויכנס שמה, וראה לפניו חבורת חסידים ואנשי מעשה היושבים בצוותא חדא במסיבת חנוכה, ומפצחים בשירה ורנה לד'. מגודל מרירת לבבו לא התיישב בין החסידים, רק הסתובב בבית המדרש אנה ואנה.

ויגש אליו אחד מזקני החסידים, ויאמר לו: למה נפלו פניך, הרי אנו עומדים בימי הלל ושמחה, תשתתף גם אתה במסיבת החסידים, ככה דיבר הזקן אל לבו, עד שגילה האברך לפניו את כל מצוקת לבבו הנכאב.

ויאמר לו החסיד הזקן: אל תדאג דאגת מחר, תבוא אתנו ביחד להסתופף בצל רבינו הק' רבי אברהם זי"ע מסטרעטין על ש"ק, ושמה בודאי תפקד בדבר ישועה ורחמים. ויעש האברך כעצת החסידים, ויסע לסטרעטין על שבת חנוכה, במוצאי יום מנוחה נכנס אל הקודש פנימה, ושפך לפניו את צרת נפשו, שהרופא המומחה מלעמבערג יעץ לו לנסוע לקרעניץ, והרי אין פותחים שערי העיר עד חודש מאי. כשמוע רבינו את דבריו, אמר לו: הלא כבר אמרו חז"ל (שבת כ"א): 'מאי - חנוכה!!' תסע לביתך ותושע בזרע של קיימא.

כשמוע האברך את דברי רבינו שנאמרו בלהט קודש, הרגיש בקרבו שנהפך פתאום לאיש אחר, ובהיות שהיה מוצאו ממדינת רוסיה, ורבים מצדיקי סביבתו, היה דרכם לבקש סכום כסף קצוב לפדיון נפש,

בכדי לפעול ישועה, לזאת שאל: יקבע נא רבינו סכום כסף בעבור הבקשה. אך שונה היה המנהג בזה בסטרעטין, ויען לו רבינו: תן כפי מה שאתה רוצה. אך האברך התעקש בדבר שרבינו יקבע לו סכום כסף. אז עצם רבינו את עיניו למשך כמה רגעים, ויאמר לו: תקבל עליך, שאם תלד בן זכר, תצום כל ימי חיך ביום הולדתו משך מעת לעת שלם.

האברך נסע בחזרה לביתו מלא התחזקות, ומדברי רבינו לא נפל מאומה ארצה, ויפקד בן זכר שנולד ביום הכיפורים, והאברך אכן צם מדי שנה בשנה ביום הולדת בנו ככל בני ישראל במשך מעת לעת שלם (קונטרס 'זקניך ויאמרו לך', שכן סיפר הרב החסיד ר' יוסף דוד בראנדווין ז"ל, ששמע מאביו הרה"צ ר' אברהם זצ"ל).

הגה"צ רבי שמואל אריה ליב ז"ק מביאלא זי"ע

יום ההילולא - ג' טבת

סיפר הגר"מ שפירא מלובלין זצלה"ה כשהיה לו סכסוך בדבר קופסאות צדקה לטובת יח"ל שטענו עליו שזה השגת גבול לקופת רמבעה"נ, וערך הגר"מ שפירא זצלה"ה קונטרס ארוך בהוכחת התירו וחתמו עליו ג' מאות מגדולי רבני פולין, ובאו הצדדים לפני הרה"ק האמרי אמת מגור זצלה"ה והביט בקונטרס ודיפדף על דפי החתימות ומשהגיע לחתימת הרב מביאלא אמר אין צורך יותר לעיין בקונטרס, כי הרב מביאלא חתום עליו ופסק דינו ברור, וכן ידוע היה שהגר"ח מבריסק זצלה"ה היה שולח לשמוע חו"ד בשאלות חמורות ובפרט עגונות והחשיב שקול דעת תורתו מאוד.

אא"ז הגה"ק רבי שמואל ארי' לייב ז"ק מביאלא זי"ע היה מפורסם בתפלתו שעשה רושם וברכותיו נתקיימו, וסיפר עד ראי' בבוא אדמו"ר הגה"ק מאוסטרובצא זצלה"ה לבקר רבינו בחליו בווארשא, שאלו רבינו במה אוכל לכבד כבודו כי הלא מתענה, והשיב האדמו"ר מאוסטרובצא "כבדוני בברכה", וסיפר הגרי"ז מבריסק זצלה"ה לאדמו"ר זצלה"ה, שאביו הגר"ח מבריסק זצלה"ה שלחו להתברך מרבינו, ואמר הטעם שממני שמחלק הש"ס כ"כ פעמים כדאי להתברך, כי כידוע היה מצוה לנצרך לישועה לסיים מסכתא מעין בקשתו, כגון ברכות לפרנסה, נדה למחוסר בנים וכו', וחילק כך הש"ס הרבה פעמים, וכן היה מפורסם בין הבחורים בפולין שמי שמתברך מרבינו נפטר מעבודת הצבא, ובשהותו באטוואצק באו הרבה בחורים לשמשו ויספרו פלאים מאופן שחרורם...

ד' טבת

הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע

יום ההילולא - ד' טבת

פעם אחת בא לפני הגה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע איש אחד עם בנו על כתפו שלא היה יכול לילך ברגליו ונכנס לפניו ז"ל, ונטל זה הבן והניחו על סאפע ויישר רגלו בישר והציג אותו על הארץ ואמר לו: אם אתן לך שני גראשין תלך ואמר הן ונתן לו והלך פעם אחת אורך הבית והלך אצלו, ואמר לו: אם אתן לך עוד שני גראשין תלך בחזרה ואמר הן ונתן לו והלך, ואמר לאביו: טול בנך על כתפך

ותשא אותו לבינתך ומעתה יכול הוא לילך ברגליו ואעפ"כ לא תנוח אותו תיכף שילך בעצמו על רגליו משום עין הרע ע"כ תשא אותו על כתפך. ואח"כ אמר להעומדים לפניו שידעו מזה אשר זה היה באמת שינוי טבע ובאמת גם הטבע הוא חידוש גדול, רק משום שאדם רגיל בה שכן העולם נוהג ע"כ אינו מתפלא עוד ובאמת מי שיש לו עינא פקיאחא ורואה מפורש שגם הטבע הוא מנפלאות הבורא לזה מראה השי"ת נסים כל עת ורגע, וכדמצינו ברבי חנינא בן דוסא (תענית כה). שאמר מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק, והיינו שמה שאנו רואין שהשמן דולק אנו אומרים שזהו דרך הטבע אך אצל רחב"ד לא היה שום דרך הטבע, וכמו שהיה אצלו חידוש על חומץ שדולק כמו כן היה אצלו חידוש על שמן שדולק והיינו משום שזה רצונו ית' שהשמן ידלק כמו כן היה מאמין שיוכל תיכף להיות רצונו ית' על חומץ שידליק, ומי שיש לו אמונה זו שאין בנמצא בעולם רק השגחה וכשרואה שנעשה איזה דבר היפוך הטבע אין בעיניו לחידוש, לזה מראה נסים תדיר, וכללו של דבר שמי שיראה איזה דבר היפוך הטבע לא יתפעל מזה ולא יתמיה, לזה מראה השי"ת שינוי טבע.

וכמו כן היה כאן, שבאמת אני לא נתפעלתי מאומה, כי אני מאמין באמת אע"פ שהוא חוגר עם כל זה יוכל להיות רצונו ית' שתכף ומיד יתחיל להלך ברגליו ולא יהיה בעיני לחידוש, וגם אבי הבן הוא בור וריק ועם הארץ והיה מאמין באמונה שלימה לפי גסות שכלו שאם יסע לאיזה רבי (גיטין יוד) יתרפא בנו, וע"כ לא היה בעיניו לחידוש שהאמין ובא על דעת כן, וע"כ כשלא היה בבית רק אני והוא היה יכול לשלוט שם השגחת השי"ת להראות לנו הנהגתו בלי דרך הטבע, ועיין בספר נועם אלימלך מהרה"ק ר"ר אלימלך מליזענסק ז"ל בפ' וירא על פסוק ותצחק שרה, עיי"ש.

ה' טבת

הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זי"ע

יום ההילולא - ה' טבת

נולד בחיי הבעש"ט זי"ע - נסתלק בה' טבת תקפ"ט [ויש אומרים בט"ו בו] ומנו"כ בפאוולישט.

בן הבכור של רבי צבי בן הבעש"ט הק' זי"ע. בילדותו הכיר את הבעש"ט זי"ע.

אדמו"ר הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע היה רגיל לספר בליל שמיני עצרת: הרבי ר' ברוך היה עשיר והיה רכושו ג' מאות אדומים, פעם אחת נסע בדרך ופגע בהה"צ ר' אהרלי מטיטוב זלה"ה זה נסע הנה וזה נסע הנה [בשנה שלפני הסתלקותו שינה בסיפורו ואמר שפגעו את עצמם בשיפולי ההר זה עלה בניסיעתו וזה ירד, וברור שכל דבריו וסיפוריו היה ככוונות ויחודים למעלה בקודש], והעמידו את העגלות וירדו ונתראו פנים זע"ז, ושאל הר"ב את ר' אהרלי מדוע אתם מדוכאים בעניות כל כך [כי הרה"ק ר' אהרלי היה עני גדול], השיב מפני שאין אני רוצה שיהי' לי מעות, ואמר הר"ב מה תעשו אם יבא לפניכם ענין פדיון שבויים, והשיב ר' אהרלי בשעה שיהיה לי רצון על מעות אזי יהיה לי, ואמר הר"ב הנה יהיה לכם עתה הרצון למעות, והשיב הר"ב, נא, אני רוצה עתה, מיד עברו שני סוחרים שוורים ועמדו לפני הר"ב בקובלנא כי החל הנגף בשוורים שלהם ונתנו לו מעות הרבה שיתפלל

עבורם שתעצר המגפה בהשוורים, ענה הר"א להרר"ב הלא ראיתם בעת שאני רוצה יהיה לי מעות כנ"ל.

הנני לספר מעשה שהיה בכפר הסמוך לעיר טיטוב, היה אדון הכפר (הפריץ) שונא ישראל מאוד, וחצירו סביב ביתו היה על יד דרך המלך שהיו עוברים ושבים שמה, וכשאישי יהודי עבר דרך על יד חצרו, היו עבדיו הערלים תופסים אותו, ומכים אותו מכות רצח, וסבלו היהודים מאוד מזה, כי בימי הגשמים לא היה באפשרי לנסוע בדרך עקלקלות רק בדרך המלך, פעם אחת (איני יודע אם זה היה בהזדמנות או בכוונה) היה הרה"צ רבי אהרן מטיטוב זי"ע נוסע לאיזו מקום, ואמר להעגלון שיסע דוקא בדרך המלך על יד חצרו של אדון הכפר הנ"ל, על אף שהעגלון העירו על זה כי סכנה היא, והוא לא שם לב לזה, ונסע כדרכו, ותיכף תפסו אותו הערלים והביאו אותם אל אדון הכפר, והרשע ההוא שמח מאוד כי תפסו את הרב ויעשה בו משפט, ואמר להזמין כל עבדיו משמשיו למען יראו כולם בנקמת רב מישראל, וסגרו אותם (הרב והעגלון) בחדר מיוחד, עד בואם, ופתאום צריך הרשע ההוא לעשות צרכיו והלך לביהכ"ס שלו, וכל המזומנים כבר באו, והרשע ההוא בושש לצאת משם, וכשראו כי כבר זמן רב והוא לא בא, הלכו לראות מה אתו, וכשקרבו שמה שמעו צעקות נוראות משם, מרוב כאבים שאחזוהו שמה, ושברו הדלת וראו והנה יצאו המעיים שלו, והוא צועק מכאב לב, ותיכף הביאו הרופא שלו וכל תרופותיו לא הועילו כלום עד שאחד מן הנאספים אמר אין זה אלא בשביל הרב ההוא כי אדם גדול הוא, וגם הוא ביקש שיבקשו סליחה מהרב כי בשלו הוא הדבר, והרה"צ הנ"ל אמר שבאם יבטיח בהן צדקו שלא ירע לשום ישראל עוד אז יתרפא, ונתן לו סגולה איזה שהיא, ונתרפא, ומאז והלאה נפל פחד היהודים עליו, ונהפך לאיש אחר, כך שמעתי מזקני ששמע מסבא שלו (הרה"ח ר' אליהו הירש) שהיה ממקורביו של הרה"צ הנ"ל, מיחידי סגולה, שהרה"צ מוהר"ר יצחק מסקווירא אמר פעם כפי שהרב אליהו הירש היה מקורב להרה"צ הר' אהרלי מטיטוב, עד שיכולים לומר על נכדיו כמו נכדי הבעש"ט ז"ל, ע"כ.

וישכחהו

שמעתי מזקני ששמע מסבא שלו, מעשה שהיה אצל הרה"צ מוהר"ר אהרן בן בנו של הבעש"ט זצ"ל, שהיו קוראים אותו הר' אהרן מטיטוב, שהיה נוהג עצמו כל ימיו בעניות ודחקות, ולא רצה לקבל פדיונות, כשאר צדיקים בדורו, רק לפרקים היה הסבא של זקני (הרב אליהו הירש ממקורבי הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זי"ע) ע"ה שהיה השו"ב בעירו, היה מסבב בהכפרים והעיירות הסמוכות לטיטוב, ואסף בשבילו סכום כסף וצרכי הבית להחיות את נפשו, ולהרה"צ הנ"ל היה לו בן ובת קטנים. הבן היה שמו צבי ע"ש אביו הרה"צ מוהר"ר צבי בנו של הבעש"ט ז"ל ובגדלותו היו קוראים אותו הרה"צ מוהר"ר הירשלי מסקווירא, שהרה"צ מוהר"ר יצחק זללה"ה מסקווירא היה חתנו. פעם אחת היה יום צום וצמו כולם וגם הבן ובת הקטנים, ואחר הצום לא היה בבית אף פרוסת לחם לטעום אחר הצום, והכיס ריק רק גרוש אחד היה לו, ונתנו הגרוש להבת הקטנה שתלך לקנות לחם בשביל הילדים, ומפני שבחוץ היה טיט ורפש, והנעלים שלה היו קרועים, החליקה ונפלה והגרוש נאבד מידה, וחזרה הביתה בכי רב כמובן. הדבר נגע בלבבו של הרה"צ הנ"ל ונכנס לבית המדרש הסמוך לביתו, ושם ישבו הרבה אנשים לומדי תורה (כי העיר טיטוב היתה עיר ואם בישראל יראים ושלמים כפי שאני זוכר) והתאונן באמרו הלוא נכד הבעש"ט אני, ואין מי שנותן לב לדעת מהיכן ירק זה חי, ונעשה תיכף התעוררות בין

הלומדים, לאסוף בשבילו סכום הגון, וברגע זה בא שליח בבשורה, כי הסבא בא מהדרך והביא כסף ועוד, ובשמעו זאת התחרט על עשותו ככה, ויצא מבית המדרש והניח ידו על המזווה ואמר לא אלך מכאן עד שישכחו עוד הפעם בי, וכן היה.

ובס' ישמח ישראל מביא, כי הרה"צ מטשורטקוב סיפר המעשה ההיא בשבת חנוכה ופירש בזה הפסוק בסוף פ' וישב, ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, וכל המפרשים הקשו על יתור לשון וישכחהו, וע"ז אמר הרה"צ הנ"ל שמלת וישכחהו זה נאמר על יוסף, כי יוסף ששם תמיד מבטחו בה', ועתה שם בטחנו בשר המשקים התחרט על זה והתפלל על זה ששר המשקים ישכחהו, וכן היה.

ה"אביר יעקב", ר' אברהם יעקב מסדיגורא-ת"א זי"ע

יום ההילולא - ה' טבת

בשנת תש"ד, נולד להרה"ח ר' שמשון וולצר ז"ל ילדו הראשון, ושמחה גדולה אפפה את כל יישותו. באותה תקופה, היתה אירופה עולה בלהבות עשן, יהודי הארץ האזינו בחרדה לשמועות הרעות שהגיעו מעבר לים. דאגתו של ר' שמשון ושל אחיו ר' בעריל היתה נתונה לבני משפחתם - ההורים, האח והאחיות שנותרו מאחור - מה עלה בגורלם? האם אי-מי מהם שרד?!

בעת בה נולד לר' שמשון בנו יחידו, נודע להרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זצוק"ל בתל אביב, שר' שמשון היה מקורב אליו, על האסון, כי הורי האחים, הרה"ח ר' יעקב וולצר וזוג' הי"ד - נפטרו עקה"ש בין מאות אלפי יהודי בוקובינא. הרה"ק מסדיגורא לא חפץ מלכתחילה לספר לשני האחים על כך, והם אכן לא ידעו דבר.

בהגיע היום השמיני ללידתו. חלה התינוק, והברית-מילה נדחתה. מחלתו נמשכה מספר שבועות, והרה"ק תלה זאת בסיבת אי נתינת שמו של האב הנפטר, שלא יכול היה להינתן - מכיוון שר' שמשון לא ידע על פטירת אביו. כשראה זאת הרה"ק מסדיגורא, החליט בליט ברירה לבשר לר' שמשון על הבשורה המרה. יום אחד כששב לביתו, מצא ר' שמשון בתיבת הדואר שלו מכתב מהרה"ק מסדיגורא, ובו נכתב: "כה ציוה עליך אביך יעקב ויקרא שמו בישראל". ר' שמשון שהבין את הרמז - פרץ בכי סוער. הוא לא יכול היה לעלות לביתו כי לא רצה לצער את זוג' שהיתה גם היא חלשה מאוד, על כן פנה לבית המדרש, שם פרק את בכיו משך זמן רב ואח"כ שב לביתו.

והנה, לפליאת כולם הבריא הילד מיידית, הברית נערכה, ויקרא שמו בישראל: מנחם יעקב (מתוך "חסיד מדור העבר" - תולדות חיי הרה"ח ר' בעריל וולצר ז"ל).

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע

יום ההילולא - ו' טבת

אביו של השינאווער רב הרה"ק מצאנו זי"ע היה מעיד עליו באומרו 'יש לו מילה בשמים'. ושמעתי מחותני שליט"א ששמע העובדא מפי זקיניו הראדמישלער רב זי"ע ששנה אחת היה אצלו בראש השנה אדם שלא זכה להיפקד בזרע של קיימא, וניגש הלה אליו קודם הקריאה שקורין בתורה וה' פקד את שרה, וביקש ממנו הבטחה שיפקד בקרוב. נענה השינאווער רב באומרו, וכי יש לי איזה דעה למעלה. טען הלה ואמר דיש לו עדות נאמנה מפי אביו הק' שאמר על הרבי שיש לו דעה בנגזר למעלה בשמים. וכששמע דברים אלו אמר, אם כן הוא, אני מבטיח לך שתזכה להיפקד בקרוב. וכך הוה.

מעשה פלא שמעתי מאיש מהימן בן אוריין החסיד רבי ברוך גרינפעלד מסטראפקוב ז"ל, שבבחרותו היה מחשובי תלמידי הרה"ק רבי משה מחוסט בעל ה'ערוגת הבושם' זי"ע (כאשר הרביץ תורה בקליינורדיין), וכמו כן התקרב באותם ימים אל הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע בימים שהתגורר בסטראפקוב, ואלמלא שמעתי עובדא זו מפיו לא הייתי מאמין לכך ובודאי שהייתי נמנע מלספרו לאחרים, ומעשה שהיה כך סיפר: בבחרותו זכה להיות קרוב מאד לרבו ה'ערוגת הבושם', פעם אחת הגיד לו שהוא נוסע אל רבו הרה"ק משינאווא בסטראפקוב ושאל את רבו אם ברצונו לנסוע עמו, שמח ה'ערוגת הבושם' על הצעתו ויצא עמו בנסיעתו. הם הגיעו למעונו של הרה"ק משינאווא בשעת מנחה סמוך לשקיעת החמה, ונכנס רבי ברוך תחילה אל הקודש כדי להודיע על האורח הנעלה שרוצה ליכנס אליו, והנה באותה שעה עדיין לא התפלל הרה"ק משינאווא תפלת המנחה ומפני הכבוד לא רצה להגיד לה'ערוגת הבושם' שימתין לו עד שיגמור תפילתו, לכן הורה לר' ברוך שיזיז ויקדים את מחוגי השעון לשעה מוקדמת יותר ואח"כ יכניס את אורחו הרם לחדרו, כמצווה שעל ידי הקדמת השעה בשעון תעמוד השמש מלנטות ולא יעבור זמן תפילה, והוא פלא והפלא. אולם על צדיקים שהם למעלה מן הזמן אין זה חידוש כלל כי הם שולטים על התנהגות הטבע בעוה"ז [והזות מחוגי השעון היתה מחמת הרואים שלא יאמרו שהוא מתפלל אחר זמן תפלה].

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות-אהרן צוק"ל על עבודת הרה"ק משינאווא זי"ע, ששמע מהרה"ק רבי ישראל פריינד מהוניאד זצ"ל, שכשבא בפעם הראשונה אצל הרה"ק משינאווא זי"ע, היה זה לפני תפלת מעריב (ומנהגו היה להתפלל במאוחר), והרה"ק הנ"ל נכנס לבית המדרש וניגש למקומו והיה שם לפניו עמוד של שיש, והיה מכה ראשו בהעמוד מתחילת שיר המעלות הנה ברכו וגו', ויחרד הרב מהוניאד זצ"ל מאד על מחזה מסוכן זה, ואחר שגמר שיר המעלות כבר פסק פחדו, כי ראה שהוא מעשה שלא כדרך הטבע...

שמעתי מיהודי שהיה נוכח פעם אצל הרה"ק משינאווא זי"ע בשעה שהגיע אליו איזה דיבוק. כידוע שהיו רגילים לבא לפניו אנשים שיוציא מאתם את הדיבוקים. ושאל הרה"ק משינאווא את הדיבוק מדוע באת לכאן, סיפר הדיבוק שהוא נשמה שכבר מסתובבת בעולם מאות בשנים במדבריות בין

המזיקים והקליפות, ולפתע שמע (כנראה כבר חסו עליו מן השמים והגיע זמנו שיקבל תיקון) בליל שבת במדבר במקום משכן השדים והמזיקים קול מכריז ואומר שיהיה שקט, ולתמיהתם מדוע עליהם להיות בשקט, ענו להם כדי שכל אחד יוכל לשמוע איך שהרבי משינאווא מקדש בליל שבת קודש. והרה"ק משינאווא לא הגיב על כך מאומה כי אם נתחווירו פניו ועסק בתיקון הנשמה.

הניגון המקובל אצלנו על "ישמחו במלכותך" מקורו מהרה"ק משינאווא זי"ע, ומסופר שבשבת אחת לאחר קריאת התורה יצא הרה"ק משינאווא לחדרו לפוש מעט אחר עבודתו הקדושה בתפילת שחרית וקריאת התורה, וכשחזר לבית המדרש אחר זמן מה ניגש לפני התיבה לתפילת מוסף, וכשהגיע ל"ישמחו במלכותך" החל לזמר זאת בניגון חדש שלא שמעו בציבור מעולם. ולאחר התפילה נענה ואמר להסובבים אותו: כשהייתי בחדרי נפלה עלי תנומה קלה ושמעתי את המלאכים בשמים מנגנים 'ישמחו במלכותך' בניגון זה.

שמעתי מיהודי ששמע מהגאון רבי יהודה גרינוואלד זצ"ל אבד"ק סאטמאר, שהוא היה בעיירת המרפא קרעניץ יחד עם הרה"ק משינאווא זי"ע, וכאשר נכנס לתפילה ואמר ברכי נפשי לפני שנתעטף בטלית, נכנסה אשה אלמנה לבית המדרש בצעקות שהרבי יתפלל עליה, שיש לה בת יחידה והיא חולה מסוכנת. כאשר נוכח הרה"ק משינאווא - שהיה פרומער שאשה נכנסה לבית המדרש, התחיל לצעוק עליה: חצופה, צאי מבית המדרש... אך היא הפילה עצמה לארץ ואמרה שלא תצא מבית המדרש עד שהרבי יברך אותה. באותה שעה היו בבית המדרש הרבה אנשים, וכן רבנים, והגאון אב"ד הוניאד זצ"ל ועוד כמה רבנים נגשו אל הרה"ק משינאווא להמליץ בעדה שהיא אלמנה ושבתה היחידה חולה אנושה, ושהרבי יואיל לברכה. ושם בקרעניץ היה רופא גדול, ושאל הרה"ק משינאווא למה אינה הולכת לרופא, ואמרה האשה שכבר הלכה והוא נואש מחייה באמרו שאינה יכולה לחיות יותר.

אמר הרה"ק משינאווא בתמיהה: כך אמר הרופא... אני אומר שהיא תבריא, וכל אחד יראה שיש אלקים בארץ שהוא רופא כל בשר... מיד נגשו אל האלמנה ואמרו לה שכבר יכולה לשוב אל ביתה, והלכה לה. למחרת כבר קמה בתה ממיטתה, וביום השלישי אף כבר כיבסה כאחד האדם. באותו זמן הלך הרופא לטייל ועבר על יד הבית, והחליט להיכנס פנימה כי תמה על כך שבימים האחרונים לא באו אליו יותר עם הילדה לצורכי רפואה. וכשנכנס ראה אשה צעירה תולה כביסה, ושאל אותה אם היה להם חולה בבית, והשיבה כי אכן היה והיא היא שהיתה חולנית... אמר לה הרופא: אתן לכם אלף פונ"ט, ובנוסף כל הוצאות הדרך, ותאמרי לי לאיזה רופא הלכתם ואיזה תרופה נתן לכם. אמרה לו: האמן לי שלא לקחתי שום תרופה, רק הרבינער הלברשטאם מהעיר שינאווא הבטיח לי שאבריא...

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל, בסעודת מלווה מלכה בבית הרה"ח רבי אליש אנגלנדר שליט"א מוצש"ק בהעלותך תש"ל, בשם חותנו הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זצוק"ל, שהרה"ק הדברי יחזקאל זצ"ל בהיותו פעם בקרעניץ, נכנס אליו סוחר-גביר א' שמו סאפיר מטורנא, ובקשה בידו שהוא ושותפיו יש להם עצים מונחים בנהר ווייסל שבקראקא, ומחכים לגשם בכדי שיעלה גובה ורוחב המים, ויוכלו המים להוביל את העצים לעיר דאנציג - מקום המסחר - ובאם לא יעלה המים בימים הכי קרובים, אזי עומד להם הפסד גדול, ומבקש מהרבי שיתפלל בעד גשמים.

אמר הרה"ק משינאווא זצ"ל, הרי נמצא בכאן גיסי הר"ר נפתלי אלימלך געווירצמאן (אחי הרבנית האחרונה שלו, אביו של מוהרי"צ (הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זצוק"ל)) והוא סובל על יסורי רומטיזם שהגשם קשה לו, לכן אם תשלמו סכום שההרנ"א יוכל ליסע לפישטשאן שהוא מקום מרפא לחולי הלזו אז אתפלל על גשם, האיש הלז הסכים מיד, ואמר לו הה"צ שיודיע מזה גם לשותפיו, ושיקשרו העצים בחוזק, בכדי שכשיתחילו הגשמים לירד, והמים יובילם ממקומם לא יתפרדו העצים, וכן עשה. שאר סוחרי העצים התלוצצו מכל הענין, אמנם שותפיו שמעו אליו ועשו כן, והגשם התחיל לירד בשפע, עד כדי כך שכשהה"צ משינאווא יצא החוצה במנעלי קיץ נכנסו המים במנעליו, ואמר לשומעיו, לא חשבתי להרבה כל כך, והעצים הובלו למקום חפצם. וכאשר השותפים לא רצו אח"כ להשתתף בהוצאת הנסיעה של גיסו לפישטשאן, בטענתם שאין מאמינים בכל אלה. כתב אליהם הה"צ משינאווא (והה"צ מהרי"צ זצ"ל ראה בעצמו המכתב) שהם מחויבים להשתתף בההוצאה כפי התחייבותם, כי בטוח לו שהגשמים ירדו מחמת תפלותיו שנתקבלו לרצון, לטובת רפואת הרנ"א הנ"ל.

הוה עובדא אצל הרה"ק משינאווא זי"ע, שהיה אצלו חסיד מכובד רבי קלמן שמו, שתורה וגדולה התאחדו אצלו על שולחנו, שהיה נגיד גדול, ומפרנס כל היושבים בחצר הקודש, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה. מסחרו פרץ לרוב, עד כדי כך שהרכבת היתה נכנסת דרך מקום ישובו של הגביר הנ"ל. הוא בעצמו היה עוסק בתורה וגמילות חסדים ונתינת צדקה, והיה לו איש ממונה שניהל לו את כל עסקיו. יום אחד נכנס אליו המנהל, ומבשרו שהעסק הלך ונתדרדר, עד שהמצב כעת בכי רע, שהם חייבים חובות לרבבות, והכנסות אין. שאלו ר' קלמן ע"ה הכי יש לך איזה עצה האיך להציל את המצב, אמר לו המנהל: יש לי עצה אחת, היות וכל הנכסים מבוטחים בביטוח על סך הון רב, נגרום לשריפה לכל הרכוש, כך נוכל לקבל לאחמ"כ מחברת הביטוח עבור הרכוש כסף רב, כדי שנוכל לשלם את כל החובות. מתחילה לא רצה לשמוע ר' קלמן מעצה זו, אך לאחר זמן כשראה שהמצב הולך ומתדרדר ואין בידו להושיע, קרא להמנהל ואמר שמסכים לדבר, ואכן כך היה שבאחד הימים פרצה שריפה בכל נכסיו והגיש בקשה ותביעה מחברת הביטוח לשלם לו עבור נזקיו. לאחר כמה ימים יצאו שמועות ונכתב בעיתונים שר' קלמן עשה השריפה בעצמו, וכיון שכך באו אנשי החוק ונתנוהו בבית המאסר, עד ששוחרר בערבות עד לזמן המשפט. בצר לו שם פעמיו לרבו הרה"ק משינאווא זי"ע, והאנשים שבבית ראו שפניו אינו כתמול שלשום, שהרי היה דרכו בהגיעו כגביר לחצר הקודש, פיזר ממונו צדקות ליושבים. כשנכנס לקו"פ פרץ בבכי ואמר: רבי אני נצרך לישועה גדולה, וסיפר דברים כהויתן, שחושדים אותו שהוא גרם השריפה, ועומד הוא להשפט על מאסר עולם, לבד מקנס גדול, נענה הרה"ק משינאווא: אל ירא לבך, אני מבטיחך שתצא האמת לאור, ויתברר במשפט האמת לאמיתו, ויסכרו פי דוברי שקר המעלילים עליך כל זאת, וסע לביתך לשלום, כיון ששמע דברים אלו חשכו עיניו, ונסע לביתו, שם סיפר לבני ביתו כל המאורע, ולא ידעו לשות עצה, משום שהרי ירא לספר להרה"ק משינאווא את האמת במעשה, ולכן הבטיחו הרבי שתצא האמת לאור. ע"כ החליטה זוגתו של ר' קלמן שתסע היא להרה"ק משינאווא זי"ע, ותפעול אצלו לברכה עבור המשפט, כיון שנכנסה לקו"פ הציגה שהיא אשת ר' קלמן אמר לה הרה"ק משינאווא: הרי כבר הבטחתי לבעלך שתצא האמת לאור, וכי אינו מאמין להבטחתי?... פרצה האשה בבכי מר, אך הרה"ק משינאווא בשלו, שכבר הבטיח לבעלה ברכה כשהיה כאן...

כיון שראה ר' קלמן שצרתו צרה, החליט בנפשו, לדבר אל מקורבו של הרה"ק משינאווא זי"ע, שהוא היה מפרנסו תמיד ומכלכלו זה רבות בשנים, וסיפר לו דברים כהוייתו, את כל המעשה שקרה, ושהוא ניסה לפעול אצל הרה"ק משינאווא זי"ע ישועה גדולה עבורו. נכנס ההוא אצל הרה"ק משינאווא, וסיפר שבא אודות ר' קלמן, שוב נענה הרה"ק משינאווא: איני מבין מה אירע לו לר' קלמן באמונת חכמים, שהרי כבר הבטחתי לו כשהיה כאן, שוב שלח הוא את זוגתו, וכעת שלח אותך, וכי אינו מאמין בהבטחתי?... נענה המקורב וסיפר להרה"ק משינאווא את כל הדברים, והוסיף לומר, ולכך אין כאן ברכה בהבטחה שתצא האמת לאור, אלא ההיפוך מכך... לאחר ששמע הרה"ק משינאווא זאת הדברים, נענה ואמר: כיון שכך עשה, שעשה שקר בנפשו גרם הוא לו כל זאת בעצמו, לא יועיל מה שסיפרת לי שכבר שלושים שנים מכלכל את היושבים כאן, וכן כל צדקותיו אשר נתן בכל השנים, אלא צריך הוא לישב על כך במאסר... מקורב זה ששמע הדברים היוצאים מפי הקודש, ניסה בכל זאת להציל את ר' קלמן מצרה זו, אמר להרה"ק משינאווא זי"ע, שאצל הבעש"ט הק' זי"ע, היה כמקרה הזה ולא נהג כפי שנוהג כעת הרבי, וסיפר להרה"ק משינאווא זי"ע עובדא כדלהלן:

בזמן הבעש"ט הק' זי"ע היה יהודי אחד שעבד בביתו של פריץ, באחד הימים לאחר שנקלע יהודי זה לקשיים כספיים, הלך ומכר חבית של יי"ש ישן שעמד שנים רבות במרתפו של הפריץ שנים רבות, ואשר הצטלל והשביח משנה לשנה והיה חשוב מאד בעיני הפריץ, לאחר תקופה ירד הפריץ למרתף וחיפש את החבית יין ולא מצא, כיון שלא ראה זאת, נפל חשדו על היהודי, והזהיר אותו שבאם לא יחזיר זאת החבית, יהרוג אותו ואת משפחתו. בצר לו מיהר היהודי הלז אל הבעש"ט הק', בבקשה שנצרך הוא לישועה גדולה, כי העלילו עליו שהוא גנב את החבית, הרעים עליו הבעש"ט הק' בקולו: הרי אתה בעצמך גנבת את החבית, ענה היהודי בככי: וכי אם עשיתי זאת, מחויב אנכי מיתה, וגם מה אשמים בזה בני משפחתי?... התעמק הבעש"ט ואמר לו, שאם יבטיח שלא יעשה עוד דבר כזה, יתפלל עבורו, וכך אכן אירע והפריץ שכח מכל מה שאירע. הפטיר המקורב אל הרה"ק משינאווא זי"ע: א"כ גם הרבי צריך לעשות כן ולברכו. נענה הרה"ק משינאווא ונתן לו ידו לברכה, באומרו אכן נצרך אני לילך בדרך הבעש"ט הק', ויהיה לו ברכה והצלחה, אכן כך כשנערך המשפט זיכה אותו השופט מכל וכל, וחיב את חברת הביטוח לשלם לו על כל היזיקו, ונתעשר שוב עושר רב.

עובדא ששמעתי, שפעם אחת נסע הגה"ק משינאווא זי"ע במרכבה, וביקש מהמשמש-בקודש שיציית לו את הלילקע, כי רוצה לעשן [וידוע שהיה להבעש"ט ותלמידיו זי"ע ענינים גדולים ונוראים בעבודה זו. ובספה"ק זוהר חי (תרומה פב ע"ג) כתב שהתולדות זי"ע אמר קודם פטירתו, שהוא מבקש מהשי"ת שירויח בתורה ומצוות של כל ימי חייו, מה שהרויח מן הקדוש הבעל שם טוב זי"ע ביחודים שעשה בעת שעישן פעם אחת את הלילקע], אמנם הרוח היתה נושבת מאוד, והמשמש ניסה להדליק פעמים רבות, אך הרוח החזק כבה בכל פעם את האש.

והתחיל הרה"ק משינאווא להתנצל, שאין בדורותינו את הכח לפעול כמו שהיה בדורות שלפנינו. וסיפר מעשה שהיה אצל הרה"ק הרבי ר' מנדעלי מרימנוב זי"ע, שפעם אחת כשהדליקו הנרות לכבוד שבת קודש, והחלונות היו פתוחים, כי מחמת גודל החום של ימי הקיץ לא יכלו לסגרם, ונשבה לתוך הבית רוח חזקה עד שכמעט נכבו נרות של שבת, והלך הרה"ק מרימנוב אל החלון, ואמר רבנו של עולם, הלא צריך הנרות על שבת קודש לכבודך ולא לכבודי! ובאותו רגע שוב לא נשבה הרוח לתוך

הבית, ורק בחוץ נשארה כבראשונה. כשגמר הרה"ק משינאווא לספר זאת, אמר להמשמש שיחזור וידליק את הלילקע, וכן עשה, והיה לפלא שאף שהרוח בחוץ היתה כמקודם, מ"מ לא הפריע כלל, ונעשה רצון הצדיק ונדלק היטב. האנשים אשר אתו התפלאו איך שאמר שבדורותינו אין הכח לפעול כבימי קדם, והרי ראו בעיניהם שגם אצלו היה כמו אצל הרבי ר' מנדעלי זי"ע. כשהרגיש זאת הרה"ק משינאווא זי"ע, אמר להם אל תחשבו שזה מופת, שבאמת אין בכחנו לפעול זאת, אלא כשרוצים לפעול אות ומופת, יכולים לספר בענין זה מעשה מצדיק שפעל ישועות בקרב הארץ, ועל ידי הסיפור ממשיכים את הכח לפעול את אותה הישועה. ובאמת לא היה בידי הכח לפעול שידלק הלילקע בתוך הרוח הגדולה אשר נשבה, ולכן סיפרתי מעשה מהרבי ר' - מענדעלי זי"ע, ובכחה פעלתי את מה שפעלתי.

רבינו כ"ק אדמו"ר מתולדות-אהרן זצוק"ל סיפר מה ששמע מכ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצוק"ל ששמע מאביו האדמו"ר הרה"ק בעל קדושת ציון זי"ע שפעם אחת הגיע איזה לילה להרה"ק משינאווא זי"ע להזכיר לפניו את פרותיו שאינם בריאים, ושקשה לו עם פרנסה, והדברי יחזקאל הלך להתפלל והאיש התייצב סמוך להרה"ק לראות איך הוא מתפלל, באמצע תפלת שמו"ע בלחש התלהב הרה"ק משינאווא ונשמע מפ"ק אומר תיבת והנורא, ובהשמע תיבת והנורא יוצא מפי קדשו של הרה"ק משינאווא נתרגש האיש הנ"ל עד מאוד, והתחיל לבכות ולעשות לעצמו חשבון הנפש מה נעשה עמו, איך מבלה ימיו לריק, ובהגיע תורו ליכנס אל הקודש פנימה אצל הרה"ק משינאווא זי"ע, כבר לא הזכיר את פרותיו אלא הזכיר את עצמו - מה יהיה התכלית עמו איך הוא חי בעולם והימים עוברים עליו וכו', והרה"ק משנאווא הקשיב לדבריו וחזק אתו והדריכו בתשובה ותיקון המעשים. וסיים הרה"ק מבאבוב: כשנסעו לשינאווא ושמעו "והנורא" לא חשבו כבר מהפרות, ממילא היה להם גם כל מיני ישועות, היום באים להזכיר את הפרות והפרות מתרפאים, אבל "והנורא" אינם שומעים, ע"כ (הובא בס' אוצר ישראל).

שמעתי מכ"ק אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל שבעיר קאראטשין הי' דוד לאביו (הר"ר דוד יצחק ז"ל) ושמר הי' ר' נתן לייזער ז"ל, והי' לו שני בנים ר' משה לייזער, ור' יעקב לייזער, וקנו הר, שהי' שם מסחר לקנות הרים ולחפור אבנים, ולמכור האבנים, והיו מרויחים מזה. ולוו מעות על עסק זה, וקנו הר גדול, וחפרו שם, ולא מצאו שום אבנים. ובא אביהם ר' נתן ז"ל לפני הרה"ק ה"דברי יחזקאל" ז"ל משינאווא ובכה לפניו, כי הי' עומד לאבד מעות הרבה בזה, ויהי' בעל חוב גדול, ופחד פן יאסרו אותם במאסר רח"ל על זה. והרה"ק משינאווא ז"ל לא ענה דבר לדודו ר' נתן לייזער ז"ל קודם ש"ק, ולאחר ש"ק כשהכין עצמו לשוב ולחזור לביתו, אמר לו הרה"ק משינאווא ז"ל הפסוק שבסוף פ' ויצא ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים. ופירש רש"י לאחיו הם בניו וכו'. ושב הביתה, וחפרו שוב, ומצאו שם אבנים הרבה.

מה יפית ומה נעמת להביא מעשה נורא שכתב הגאון רבי יצחק יעקב ווייס זצ"ל גאב"ד ירושלים ת"ו בשו"ת 'מנחת יצחק' (חלק י סימן יט) בענין עגונה שנשלחה בפקודת הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע אל הבית דין של גרוסורדיין בראשות האב"ד הגאון רבי משה הירש פוקס זצ"ל בעל שו"ת 'יד רמה', מתלמידי הגה"ק בעל ה'כתב סופר' זי"ע, ולצדו הראב"ד דגרוסורדיין הלא הוא חותנו הגאון רבי פנחס צימעטבוים זצ"ל הי"ד, וזכו לראות עין בעין בגודל כוח צדיק נשגב זה. גאב"ד

ירושלים שקיבל עובדא זו מחותנו בעל המעשה, מסיים וכותב בהאי לישנא: "כשספרתי עובדא זו לפני הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע, שהיה תלמיד וחסיד בלב ונפש של הרה"ק משינאווא, בנוכחות חתנו ממלא מקומו הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע, לקח תיכף עט ודף ורשם את כל המעשה, ואם הוא בקדושתו הבין שמן הראוי לחרוט ולכתוב את דבר המעשה לדורות עולם, ע"כ גם אנו נעשה כמעשיו ונעתיק את המעשה שמסופר שם:

כששה חדשים לאחר שנתקבל חותני כראב"ד בגרוסוורדיין הגיעה אשה אחת מן העיר בריגל שבמדינת פולין לביתו, ובידה מכתב ששלח אליו רבו הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע, בהתרגשות ושמחה פתח את המכתב לראות את מבוקשו, ולתדהמתו קרא כדלהלן: "בהיות שבעלה של האשה הזאת עזב אותה כבר יותר מעשר שנים והשאירה עגונה, על כן הנני מבקש ממך שתעזור לה למצוא את בעלה להתירה מכבלי עיגונה". חותני התפלא על כך ושאל את האשה מדוע עלה בלבה כלל לנסוע דוקא לגו"ד, ענתה לו האשה בתום לבה שהיא כלל לא רצתה להגיע הנה, ורק אחרי שבכתה והתחננה לפני הרה"ק משינאווא על צרתה שיתפלל בעדה שתמצא את בעלה, הורה לה בלי הסבר שתיסע לגרוסוורדיין ושם יחפשו אחר בעלה, ונתן מכתב זה בידה. מיד סידר לה חותני אכסניה באחד מבתי 'הכנסת אורחים' בעיר, והבטיח לעשות כמיטב יכולתו לעזור לה, הגם שהוא היה עדיין כגר בארץ נכריה, ולא הכיר את העיר ואנשיה שידע לחפש אחר בעלה של האשה, אך לא הסתכל על שום עיכוב וגמר בלבו לעשות ככל אשר בידו ויכולתו כדי למלא בקשת רבו, והיה סמוך ובטוח שבודאי תבוא הישועה מכאן.

בראשית שם פעמיו לבית האב"ד רבי משה הירש פוקס זצ"ל, והראה לו את המכתב שקיבל, וסיפר לו גופא דעובדא של ההיא איתתא. הגאב"ד התפלא גם הוא מדוע נשלחה לגרוסוורדיין דוקא, אך הגם שלא היה מחסידי שינאווא אעפ"כ העריך מאד את הרה"ק משינאווא ועל כן קיבל על עצמו בכל מאודו לקיים מצותו לעזור בחיפוש בעירו אחר בעלה, ואכן קרא מיד לגבאי בתי הכנסת שבעיר שיבררו אם מתארח אצלם איש בשם כזה, לאחר שלא מצאו מאומה פנו משם לשוטרי הגבול אולי נרשם אצלם איש בשם כזה, אך גם אצלם לא הצליחו לעלות על עקבותיו. הם לא התייאשו והמשיכו לחפש בכל העיר ובגבולותיה סביב, ואף באותם המקומות בהם אפשר להתגנב ולהכנס באופן בלתי רשמי, אך לדאבונם העלו חרס בידם ולא מצאו שיהיה בעיר איש בשם כזה, וככה עברו כמה שבועות של חיפושים רבים שלא נחו ולא שקטו אולי ימצאו את בעלה של האשה, ומדי בוקר כשהיתה האשה באה לשאול אם כבר מצאו את בעלה, הוצרכו להשיב לה בצער בידים ריקות שבנתיים אין להם מה להשיב לה. יום אחד פנה הגאב"ד אל חותני בצער ואמר לו: "הלא עיניכם הרואות שעשינו כל מה שלא ל ידינו לעשות, ועדיין אין שום זכר או סימן ממנו, ולדעתי אין עוד תקוה למצוא את בעלה הנה, ולכן אין שום תועלת בשהותה יותר בעירנו", חותני שהבין בצדקת דבריו מסר הדברים להאשה, כי מוטב שתחזור כבר לביתה כי בכאן לא יצמח לה שום תועלת בענינה, אך האשה סירבה בכל תוקף, באמרה שלא תלך מפה רק אם תקבל על כך הוראה ברורה ומפורשת מהרה"ק משינאווא, כי הוא שלח אותה לגו"ד ולא תוכל לשנות מפקודתו. בלית ברירה ערך חותני מכתב להרה"ק משינאווא, וגלל ופירט לפניו את כל החיפושים הרבים שערכו ולא מצאו כלום, ושלח את המכתב דרך ה'בי-דואר' וקיווה לקבל תשובתו משינאווא אחרי כיומיים. וחיכה בקוצר רוח מה יעשו הלאה עם האשה העגונה.

לא עברו יומיים שלמים והנה נכנס שליח בהול מהגאב"ד לחותני שיסור תיכף אל ביתו בדחיפות, מיד הלך לביתו ולתדהמתו ראה את האשה עומדת בהתרגשות ולצידה עומד שוטר ומחזיק יהודי בידו שלא יברח, וברוב התפעלות אמר לו רבי משה הירש "זו האשה וזה בעלה!", ובזאת פתח לספר לו דברים כהווייתם אך מקודם הקדים לאמר: "אומרים שאמונת צדיקים הוא דבר גדול, ואכן רואים שכך היא באמת! הנה האשה והנה בעלה!" ומעשה שהיה כך היה:

בעלה של אותה עגונה היה עני ומסכן שהמזל לא האיר לו פנים, והיה דרכו להיות נע ונד מעיר לעיר לחפש מקור לפרנסתו, עד שמרוב נדודים הגיע לעיר בוקארעסט שברומניה, וגם שם לא הצליח מאומה, ומחמת היותו 'בטלן' לא עלה בלבו כלל לכתוב ולהודיע לבני ביתו על מקום הימצאו, ולכן חשבה אשתו שנעלמו עקבותיו. לפני שלושה שבועות (באותו יום שהגיעה האשה על פי פקודתו של הרה"ק משינאווא לגרוסורדיין) עלה בדעתו לנסות מזלו במדינה אחרת, כי כאמור לא הצליח ברומיה בפרנסתו, והחליט לשום פעמיו למדינת הונגריה. כסף לנסיעה לא היה לו לעשות את כל הדרך בבת אחת, ע"כ החליט לנסוע ברכבת לסרוגין מעיר לעיר ולקבץ נדבות אצל אנשי העיר רחמנים בני רחמנים ואח"כ ימשיך בנסיעותיו עד שיגיע למחוז חפצו. בדרך נסיעתו עבר דרך העיר גרוו"ד, ולא התכוון לשהות שם זמן מה, ורק מחמת היותו רעב וצמא ושמע שבגרוו"ד מתגוררים יהודים הרבה החליט להיכנס העירה ולסעוד את לבו באחד מבתי 'הכנסת אורחים' ולהמשיך בנסיעתו. מן השמים סיבבו שנכנס לבית 'הכנסת אורחים' בה התאכסנה אשתו העגונה, והיא הכירה בו מיד שזה בעלה, ועצרה את רגשותיה מכיון שפחדה שמא לכשיראה אותה יברח משם, על כן יצתה מדלת אחורית והלכה לבית המשטרה לבקש מיד את אחד השוטרים שיבוא ליקח את בעלה לבית הרב, והיא הלכה מאחוריהם שלא ירגיש בה בעלה, ומיד בהיכנסם אליו הביתה התחילה לצעוק בקול גדול שזה בעלה שעזב אותה כבר יותר מעשר שנים! וסיים רבי משה הירש בהתרגשות: "עתה גלוי וידוע לפנינו גודל הכח של אמונת צדיקים, שהרי הבעל היה במדינה אחרת, והרה"ק משינאווא ידע ברוח קדשו שביום פלוני יחליט הבעל לנסוע למדינת הונגריה, ולעבור דרך העיר גרוו"ד, ולכן שלח את האשה לכאן ואיתרמי לה לשהות באותה 'הכנסת אורחים' שנכנס בעלה לשם. כדי לשחררה מכבלי עיגונה", ובזאת חזר רבי משה הירש על דבריו מעין הפתיחה ואמר: "אומרים שאמונת צדיקים זה דבר גדול – זה אכן דבר גדול!"

מופת גלוי זה התפרסם חיש מהר בכל ארץ פולין ומדינת גאליציה, וחותני שמאז ומתמיד הרבה לנסוע לשינאווא, בהגיעו שם פעם הראשונה אחר מעשה זה הקיפוהו גדולי החסידים כדי לשמוע מפיו פרטי הדברים ממקור ראשון – בעל המעשה, והוא אכן פתח פיו בחכמה וסיפר לפנייהם כל השתלשלות הענינים. עודו מספר לפני קבוצת החסידים והנה עבר לפנייהם הרה"ק משינאווא. והתעניין אצלם כמה הם משוחחים כ"ב בעיון ובהקשבה, משענו לו שמדברים על מופת העגונה מבריגל נענה בביטול ואמר בלשונו הק': "אצלכם חסידים נחשב הכל כמופת, אך אין זה נכון. חשבתי שכיון שעיר גרוו"ד גדולה היא לכן מסתברא שישע בעלה לשם, מה עוד שראיתי באחד ממכתביו שכתב שמוצאו מאותו איזור, והבנתי שבודאי ישוב עקבותיו לשם" – ובזה רצה לטשטש את גודל הנס הגלוי, עכ"ל"ק.

במלוח מלכה מוצש"ק פר' בהעלותך בבית הרה"ח ר' חיים ישעיה שווארץ שליט"א, סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק צוק"ל:

הה"ק משינאווא זי"ע השתתף פעם בחתונה בעיר פשעצ'לוב, והיתה שם מבשלת שהתעגנה מבעלה, ויעצו לה, שבשכר פעולתה תבקש מהה"ק משינאווא שיעזור לה בענין עגונתה (בעלה הי' עובד במלון בווינה, ועזב ביתו בהפקרות), וכן הי', שאחרי שבוע ימים ראו איך שבעלה כבר עומד מעבר הנהר שבאותו עיר, וממתין רק לעבור המים, וסיפר הבעל שזה מכמה ימים בא אליו יהודי זקן בחלום הלילה, ומאיים עליו לחזור לשוב לביתו, עד כי הוכרח להאמין בו, ושב לביתו.

ז' טבת

הרה"ק רבי צבי בן הבעש"ט הק' זי"ע

יום ההילולא - ז' טבת

מה ששמעתי מר' נחמיה קאלאדנער בפינסק שהוא שמע מהצדיק ר' אהרן מסטאלין בעת שהעמיד ר' נחמיי אוהל של אבנים ולבנים על קברות הצדיק ר' צבי הירש בן הבעש"ט וחותרו ר' שמואל חסיד, ונתן הצדיק עשרה ר"כ על בנין האוהל והיותר השלים ר' נחמיי ובעד זה סיפר לו מעשה זו:

כשנסתלק הבעש"ט הק' ונשאר בנו יחידו הרה"ק רבי צבי הירש, נתעורר איזה איש לנסוע למעזבוז לבקש אותם (משפחת הרה"ק רצ"ה) ובא ומצא שהם עניים מרודים רעבים וערומים והרחמנות גדול עליהם, ובא האיש ההוא לתלמידי הבעש"ט האחים מקאמינקא וסיפר להם מזה, אז נסע אחד מהאחים הצדיק הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע כדי ליקח את הרה"ק רבי צבי לביתו שיסע על הסביבה לקבץ מעות, ובנסיעתם ממעזבוז לקאמינקא כשירדו במורד ההר פתאום מצאו עצמם בנהר עולים ויורדים עד צווארם, ונמשך הדבר כמה שעות שנתייאשו מן החיים אך בחסד ה' ניצולו ויצאו אל היבשה, ובאו לבית הרה"ק רבי שמואל כשכל בגדיהם שרויים במים ופשטו בגדיהם לייבש ולבשו שם בגדים אחרים, ונתן להרה"ק רבי צבי הירש החדר הפנימי והוא (הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא) היה בחדר החיצון, אחר שנתן לרבי צבי הירש בגדים וכתונת להחליף וגם אח"כ החליף שלו הלך לראות שלום רבי צבי הירש שישתה כוס חמין, וכשבא להפתח שמע שמדבר עם איזה איש ועל כן נמנע לכנוס לשם והמתין מבחוץ עד שנפסק הדיבור, ונכנס לשם ר' שמואל ולא מצא שם עומד שום איש אחר, שאל אותו עם מי דיברתם, אמר לו רבי צבי הירש: אבי (הבעש"ט הק') היה כאן וסיפר לי סיבת הטביעה וההצלה, במקום הזה שנטבענו אין שם נהר עתה כלל, רק מקודם לפני הרבה שנים היה שם נהר ושמה היה כך וכך, ונסע אחד מתלמידי הבעש"ט ורצה לטבול בנהר זו ונטבע שם, וכששמע אבי מזה אמר על הנהר גוזרני שלא יעברו בך מים לעולם ונתעקמה זחילת המים מהנהר ונעקר ממקום זה והלך על מקום אחר [אמר הכותב (הרה"ק רבי חיים אליעזר ביחובסקי זצ"ל) אני שמעתי מחותני זקני ר' אבא שהיה הרבה שנים בסביבה וראה את הנהר החדש שנתחדשה במקום חדש, ונקרא בפי הנכרים "בעל שמסקא קראניצא" היינו מעין הבעש"ט, ומספרים שהבעש"ט הראה לנהר במטהו ברושם על הקרקע לאיזה מקום תעשה דרכה וכאשר עשה החריץ או הרושם תיכף הלכה הנהר אחריו, וראו כל עמי הארץ נפלאות ה' בזה] והנה המקום הזה שניטל ממנו הנהר היה מתרעם למעלה לפני ב"ד העליון מה היא חייבת בטביעת תלמיד הבעש"ט הלא היא עשתה עפ"י ציווי השר שלה שנצטווה כן מפי ב"ד העליון, ואמרו הב"ד אף כי צדקת בטענתך אך אין בכוחנו לשפוט את הבעש"ט, רק אתה

בעצמך תוכל להיות גואל הדם לזרע הבעש"ט אם יתרחש שיבוא למקומך, עתה כשבאתם למקום הזה תפסה הנהר (היינו מקום הנהר) את בן הבעש"ט ורצתה לב"ד של מעלה ליקח רשיון מחדש, וגם כיון שעמד עוד אחד (היינו הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא) שיתירו להטביע גם את השני, אמרו בב"ד הלא אם יתוודע להבעש"ט הוא יבטל את כל הפסקים שלנו וע"כ צריך ליתן רמ"ח (היינו חרם) שכל הב"ד וכל השייך להם שיודעים מהפסק לא יגלו להבעש"ט, ועשו כן והרשו למקום הנהר להנגקם בהם, ובתוך אותו הב"ד היה אחד מתלמידי הבעש"ט, והרהר איך יכול להיות אגלה להבעש"ט, וחשש מהרמ"ח (חרם) שעי"ז לא יכניסו אותו בג"ע, טוב לו להיות מגורש מגן עדן ולא לעשות העדר הכבוד להבעש"ט, ורץ והודיע להבעש"ט, ואמר הבעש"ט לאשתו קומי נלכה בעוה"ז להציל בנינו יחידינו, והלכו שניהם והצילו אותנו, ואמר (הבעש"ט) שלא שיער חושך ועביות עוה"ז כמו שרואה אותה עתה, ולו שיער כן כאשר היה צריך לירד לעוה"ז לא היה יורד, ותאבד אתה ואלף כמותך ולא לירד לעוה"ז, והתחלתי (הרה"ק רבי צבי הירש) לבכות לפניו ממצבי הנורא והעניות והרעבון, ופתח לי תקרת הבית היינו הקראשים של הבלאקין ואמר לי ראה, וראיתי אבנים טובות ומרגליות הרבה מאוד, ואמר לי אם תרצה תוכל ליקח מהם כמה שאתה רוצה, אך אני אביך אוהבך מייעץ אותך שלא תיקח כי כך טוב יותר, והלך לו, ואמר לו הרה"צ (להרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע) שלפי"ז נצרך לנסוע חזרה לביתי ולסבול העניות והדחקות.

הרה"ק רבי מנדיל מליובאוויטש, בעל "צמח צדק", היה אומר שרבי צבי בן הבעש"ט זי"ע ראה למרחוק בתחומי ארבעים פרסה על ארבעים פרסה, וזאת בראיה גשמית ואילו לראייתו הרוחנית לא היה שיעור.

הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא זי"ע

יום ההילולא - ז' טבת

בשבת קודש פ' אמור תשמ"ז (שבת התאחדות אנ"ש בעיה"ק צפת) סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מסטריקוב זצוק"ל המעשה שהיה אצל הרה"ק מאיזביצא זיע"א שהיה בזמנו משקה נפוץ שנקרא מעד שנעשה ממי דבש והיה חמר מדינה, ובמראיתו היה דומה מאוד ליינ, ופעם היה שבטעות מזגו לו בכוס של קידוש מעד במקום יין והתחיל לומר הקידוש ויכולו וכו', וכשהגיע לברכת בורא פרי הגפן נעצר ולא המשיך הברכה, וכשראו שמתעכב החלו לחפש מה אירע לו שאינו ממשיך הברכה עד שגילו שזה לא יין. ואח"כ הסביר שלבל יחשבו שהיה בזה מופת או רוח הקודש, אלא מכיוון שתמיד קודם שמברך על איזה דבר מחפש הוא את הכשרות של הדבר, וכאן בקידוש חיפש את הכשרות של היין ולא מצא, ואעפ"י שהמעד היה כשר לכתחילה ואפי' לקידוש מ"מ ליינ צריך בדיקה שלא יהיה יין נסך או סתם יינם וכדו', ובמעד לא שייך את כל אותם האיסורים שישנם ביין, וכשלא שייך ע"ז האיסורים אי אפשר למצוא את הכשרות שבו, שכל זמן שאין לכשרות כח המנוגד גם הכשרות היא בדרגה פחותה, ולכן לא מצא את הכשרות שהיה במעד ולא אמר על זה ברכה [ופעם (בברית לבן הרה"ג ר' יעקב גדליה וינטרוב שליט"א) סיפר כ"ק אדמו"ר זצוק"ל את מעשה זה לכ"ק אדמו"ר מראחמסטריווקא זצוק"ל ונתפעל מאוד מזה, ולאחמ"כ חזר האדמו"ר מראחמסטריווקא זצוק"ל כמה פעמים בלשונו הק' "אין זה שום מופת"...] (הרב משה שמואל רפפורט שליט"א בני-ברק).

שמעתי מידיד נפשי הרא"ל ז"ל שהיה אצל הרב הקדוש רבי צדוק הכהן זצ"ל מלובלין, ובאו שני אברכים ונכנסו לקבל שלום ושאל הרב הקדוש לאחד מהם אם יכול ללמוד, והשיבו הן, המשמש תמה מאד על שאלת הרבי, כי לא הסכין בשאלות כאלה, ואפילו להחסידיים אנשי שלומו לא שאל מעולם לשום אחד מהם אם יכול ללמוד, ובפרט לאיש זה שזה פעם הראשונה שבא אליו, וגם הפעם לא בא לשם הסתופף בצלו רק באקראי בעלמא, וגם לא היה יכול לתלות במבוקש אותו האיש, כי הוא עצמו כתב הפתקא עבורו, ועל כן הרהיב עוזו בנפשו לשאול את הרב הקדוש פשר הדבר, מה זה ששאל את האיש הזה אם יכול ללמוד. שמע ואחזה לך - השיבו הרבי. איש אחד שהיה אביו של האברך הזה היה נוסע זמן רב למורי הרב הקדוש לאיזביצא, מסחרו היה עם שוורים שהעמיד על הברייתא אצל הפריצים, שזה היה אז מהמסחרים הגדולים, אחר כך התחיל לנסוע לאדמו"ר אחר. פעם אחת נתהווה דבר ומיתה בבהמותיו, ובא לרבו ולא ענה לו מאומה, ובבואו לביתו וירא שההפסד גדול והמגיפה לא פסקה עוד, נסע עוד הפעם אל רבו, ושוב לא ענהו מאומה, והוכרח לשוב לביתו בפחי נפש. אך בבואו הביתה, וירא כי כבר אבד כל הונו, וכי עוד גם ממון אחרים שהיה לו בהלואה יפסד. ועל זה דוה לבו מאד שלא יוכרח לקרוא שמיטה לממון אחרים ובפרט שהיה בידו נדונית אברכים שישבו ועסקו בתורה ונתפרנסו מהעיסקא שהיה להם אתו, ועתה על ידו ח"ו יתבטלו מלימודם. על כן נסע עוד הפעם לרבו ובכה לפניו מאד במר נפשו על האסון הנורא שקרה לו, וביותר על הפסד ממון אחרים שתחת ידו. אז השיבו רבו מה אוכל לעשות, סע לך אל הרב הקדוש מאיזביצא שנסעת אליו מקודם ויושיעך.

והנה קשתה עליו נסיעה הלזו עד שחשב שאם היה רק ממון שלו בהעסק היה מניח כל ההון הרב לירד לטמיון אך ורק בלי לנסוע לאיזביצא, כי הוא היה חסיד אמיתי, ומאחר שלא נשא חן בעיניו דרכו של הרב הקדוש מאיזביצא היה מוסר נפשו ומאודו בזה, אך לא היה יכול על ידי זה להיות גרמא בניזקין לאחרים ובפרט ביטול תורתנו הקדושה וחילול השם הגדול ח"ו כנ"ל, ועל כן עבר על דעתו ונסע להרב הקדוש לאיזביצא. ובבואו לפני האיזביצער ושח לפניו דאגתו, שאלו אם מהיום והלאה יסע חזרה אליו כמקדם, השיב לו, כי לא מצא זה הדרך חן בעיני. שאלו עוד, ומה תאמר כשיבוא לך ישועה על ידי, השיבו בפשטות, אומר שעשיתם לי כישוף. אז נתפעל מורי הרב הקדוש מגודל אמיתתו של החסיד שלא רימהו ושכל כוונתו לשם שמים, והבטיחו שמהיום הבהמות יתקיימו, ועוד יתוסף הונו בשנה זו עשרת מונים, ויוושע גם כן בכך זכר שיהא תלמיד חכם גדול. וזה האברך ששאלתיו הוא בן החסיד הנ"ל, ועל כן שאלתיו לראות ברכתו של מורי הרב הקדוש מאיזביצא. זכותו יגן עלינו שנוושע בכך של קיימא תלמיד חכם.

חסיד ישיש אחד מחסידי איזביצה סיפר: כי פעם אחת נחלה אצלו אחד מילדיו, והמחלה גברה מאד, ודרש ברופאים ולא הוטב לו, ופתאום נשמע כי המגיד מטריסק זי"ע בא לעירו, והתיישב בדעתו והלך להזכיר את הילד לפני המגיד זי"ע, וענה לו המגיד שיתן לו י"ח ר"כ לפדיון, וכאשר שלא היה ביכולתו ליתן סכום כזה, הלך ממנו בלי תשובה, וכאשר שב לביתו וסיפר לאשתו, צעקה עליו מדוע לא מכר את כל אשר לו עבור המעות הנדרש, ואחר שהמחלה של הילד גברה עליו, נסע לרבו זצ"ל מאיזביצה, וסיפר לפניו ממחלת בנו, וגם סיפר את אשר היה לו עם המגיד מטריסק זי"ע, אמר לו רבו מאיזביצע זצ"ל: שיתן פדיון ח"י גרוש ואי"ה יתרפא הילד, והוסיף לאמור: כי יכולים ללמוד מתורתנו

הקדושה, כידוע כי כל כלי המשכן היו של זהב שולחן ארון ומנורה וכו', אבל שתי החצוצרות היו של כסף (במדבר י', ב') והטעם לזה יען כי בהחצוצרות צוה המקום לתקוע בעת צרה ר"ל, כש"כ (במדבר י' ט') "על הצר הצורר אתכם", ובעת צרה מראה הקב"ה כאלו כביכול גם הוא משתתף בצרת ישראל, ומניח של זהב ומסתפק בשל כסף, כדי להקל על ישראל, הרי שבשעת הדחק שאין יד המבקש בעל הצרה משגת, מחויב גם הצדיק להשתתף בצרתו ולהסתפק כפי יכולת המבקש.

הרה"ק רבי דוד לובינער זי"ע

יום ההילולא - ז' טבת

הרה"ק רבי יצחק דוד בן מוהר"ר יוסף מלובין, תלמיד הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא, והרה"ק רבי מנחם נחום ממקארוב בנו של הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע, וכן חסה בצל הרה"ק מרוזין והיה מיושבי שולחנו. כשרבים החלו להשכים לפתחו ברח לארץ הקודש, ואוה לו את עיר הקודש צפת למושב לו. אך גם שם נדף ריחו הטוב כצלוחית של פלייטון ורבים טובים מחסידים ואנשי מעשה דבקו בו. בז' טבת תרנ"ב אתקטר בהאי קטירא לחיי עלמא ומנוחתו כבוד בבית החיים בצפת.

הרה"ק רבי דוד מלובין זיע"א היה תלמידו של הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא, ואמרו עליו שהיה לו התנועות של רבו הק'.

רבו הק' חיבבו מאוד, דרכו של הרה"ק מקאמינקא היה להתפלל מאוחר, ואילו הרה"ק רבי דוד הקפיד להתפלל מוקדם בזמנו, וכשהיה רבי דוד נוסע להסתופף בצל רבו הק' בקאמינקא, היה מקדים להתפלל בשבילו מגודל חביבותו.

פעם היה רבי דוד אצל הרה"ק מרוזין ונחלה מאד, והקיא דם הרבה, והיה בסכנה גדולה. והזכירו אותו אצל הרה"ק, ואמר: "אין לו כלום" רק סובל הוא מטחורים... וכך הוה ונתרפא. ויהי לפלא.

י' טבת

הרה"ק רבי יחיאל ממוש זי"ע

יום ההילולא - י' טבת

הרה"ק רבי יחיאל ב"ר מנחם ממוש, היה מגדולי תלמידי הס"ק מלעכוויטש זי"ע, נולד בשנת תקכ"ח, נודע לפועל ישועות ובעל רוה"ק. שימש כרב ואב"ד בעיר מוש כארבעים שנה, ובמשך כל אלו השנים לא היה דבר קטן וגדול בעירו שנעלם מידיעתו. נלב"ע בן פ"ד שנים ביום עשרה בטבת תרי"ב ומנו"כ במוש.

הרה"ק רבי יחיאל ממוש זי"ע נולד באשכנז, שימש ברבנות בעיירה מוש כארבעים שנה, ולאחר שנסתלק מינו רב אחר במקומו שלא היה בדרגתו של רבי יחיאל, וכששאלוהו על דברים נעלמים השיבם שאינו יודע. תמהו בני העיירה האם לזה רב' יקרא, הרי אין לו רוה"ק, שהיו רגילים שלרובם

היה רוה"ק. מרן מקאברין העיד עליו כי נתקיים בו מאה"כ (איוב כב, כח) ותגזר אומר ויקם לך. שכל מה שהוציא מפיו לא נפל מדבריו ארצה ונתקיים במלואו [נ"א שבענין של ותגזר אומר ויקם לך, היה רבי יחיאל יחיד בדורו]. מרן אדמו"ר מהר"ש זי"ע אמר על רבי יחיאל שהיה בכוחו להחיות מתים.

כל ימיו ששימש רבי יחיאל כאב"ד במוש לא שלטה שם שום מגיפה או מחלה, ולפעמים היו רואים אותו מסתובב בלילות בסמטאות מוש וצועק: לא כאן! לא כאן!

כל זמן שרבי יחיאל שימש כרב העיר 'מוש' לא פרצה שריפה בעיר, ולא מת אדם בחצי ימיו, ולא היה בה דבר. פעם אחת פרצה מגיפה בעיירה סמוכה למוש, ובאותה תקופה מתה במוש עלמה אחת צעירה לימים, ושמע מכך הרה"ק מקאברין זי"ע. כעבור זמן כשפגש את הקאברניער שאלו הרה"ק היתכן שקרה אצלו כזאת? ענה לו רבי יחיאל שהנערה היתה מהעיירה הסמוכה, וכשנכנסה לעיר היתה כבר נגועה במחלה. ונחה דעתו של הרה"ק.

רבי יחיאל אב"ד מוש היה הולך לפעמים לבקר חולים, והיו אומרים שכל חולה שרבי יחיאל מבקרו סימן הוא שימות מחולי זה. פעם הלך לבקר את החולה ובבואו החלו בני הבית לבכות, ושאל על מה הבכיה, ואמרו דגמירי שכל חולה שהוא מבקרו סימן שימות... ועיקם רבי יחיאל בשפתיו והלך לבית המדרש וישב ללבן סוגיא עמוקה בהלכות טריפות במה שדנו הפוסקים באותו ענין שהאיש חלה בה, וכשסיים נעמד ואמר - הנה עלה בידנו שלדעת הרמב"ם והרי"ף אינו טריפה, ובכך הננו מצרפים עצמינו אליהם להיות בית דין של שלשה והננו פוסקים שיבריא זה האיש מחליו, ויצא ואמר למשמשו, כמדומני שאין זה חולי קשה אלא שצריך להזיע... ונתן למשמשו את מעילו להניחה על החולה, כשיצא המשמש נדמה לו שכל הדרך מלאה עגלות ותעה בדרכו איזה זמן, עד שהגיע לבית החולה והניח את המעיל על פניו והזיע והבריא.

פעם אחת צוה הרה"ק רבי יחיאל ממוש להוציא את כל הפולווער (אבק שריפה) מהבית, ואח"כ באו אנשי הצבא לערוך חיפוש בבתי העיר אם יש אצלם פולווער שהיה אסור להחזיקו עפ"י חוקי המלוכה. ואמר רבי יחיאל לאחד ממקורביו, סבור אתה שזה מופת, לאו דוקא, אלא שבעת עמדי בתפילת שמו"ע עלה במחשבתי כמה פעמים פולווער פולווער, וחשבתי מה לי ולפולווער, וכי מסחרי בזה, והבנתי שעלה במחשבתי לצורך אנשי העיר וצריך להוציא מהבית, ולכן צויתי להוציא.

הרבה סיפורי מופת מסופרים אודות רבי יחיאל ממוש זי"ע, ושמעתי מהרה"ח רבי אברהם אשכנזי ז"ל ששמע מהזקנים בטבריה, שבזמנו של רבי יחיאל היה בחור שקראו לו בשם יואל. הוא היה בחור שובב וכו' והיה לו מקל מעץ שהחזיקו תדיר ולעיתים היה משתמש בו לרעה שהיה מכה בו את מי שהכעיסו וכו'. פעם אחת הסתכסך עם נכרי והלקהו במקלו והרגו ר"ל, כמובן שמיד אסרוהו בבית הסוהר. אביו ששמע ע"כ נבהל מאד כי מי יודע מה יעשו לבנו ומה ידינוהו בבית המשפט, ורץ לביתו של רבי יחיאל ושפך לפניו את לבו המר. שאלו רבי יחיאל למתי קבעו את משפטו, ענה לו שבעוד עשרים יום, ושאלו אם ישנם עדים שראו את המעשה. ענה לו שישנם כמה עדים אולם אינו יודע מי הם. הרגיעו רבי יחיאל באומרו 'היה טוב'... בתוך הזמן עד לעריכת המשפט מתו במוש כמה גויים צעירים לימים והי לפלא, שמיתתם היתה מחוץ לדרך הטבע. וביום המשפט נתברר שכל העדים שהיו צריכים להעיד במשפטו מתו, וכשלא היה מי שיעיד בפני השופטים שלחוהו לחפשי...

לרבי יחיאל ממוש זי"ע היה משמש שהיה תמים גדול, משה אהרן היה שמו. בלילה היה רבי יחיאל זי"ע לומד לאור הנר, ופעם אחת אמר להמשמש הנז' שהנר עומד כבר להכבות וצריכים למלאותו שמן. והשיב המשמש ברוב תמימותו, מה אתם מבלבלים את ראשי, וכי איני יודע שכל זמן שלא תסיימו ללמוד לא יכלה הנר...

כשהיו באים להפרד מרבי יחיאל בימות החורף היו שואלים אותו אם לצאת מהעיר עם סוס ועגלה או עם שליטן [מזחלת] שמתאים לרכוב עליה בעת השלגים, והיה עונה להם. פעם אמר לאחד השואלים שיצא עם שליטן, למרות שבאותו יום היתה השמש זורחת ולא היה נראה שעומד לרדת שלג. נענה רבי משה אהרן משמשו הנ"ל שהיה תמים וקצר דעת: בכל דבר אתם צריכים לחוות דעתכם? הרי רואים אתם את השמש זורחת, ומדוע תאמרו לו לצאת עם שליטן. והשיב לו רבי יחיאל ומה איכפת לך מה שאני אומר. כמובן שהשואל ציית לרבי יחיאל, ותוך כמה שעות נתקדרו השמים בעבים והתחיל לירד שלג כבד. ואם היה יוצא עם עגלה לא היה יכול לחזור לביתו.

הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלאשין זי"ע

יום ההילולא - י' טבת

בין חסידי פולין ידועים ומפורסמים סיפורים נפלאים אודות עיניו הצופיות למרחוק של הרה"ק מקאלאשין זי"ע, ביניהם יסופר, שפעם אחת עבר דרך עיר מעיירות פולין והגיע אליו איש צבא יהודי (כידוע היו באים אליו הרבה יהודים שנשבו לשרת בצבא, והיה מחזקם ומעודד את רוחם, לבל יכשלו באיסורים, ויקיימו את מצוות ה' גם בהיותם במקומות נידחים ביותר) ואמר לו: "רבי הקדוש, אשאל מכם דבר?" "שאל בני שאל" - נענה לו הרה"ק, "מדוע יעשה ה' ככה להביא אותי לנסיון כזה אשר נלקחה ממני הבחירה לטוב או לרע" - שאל האיש, והמשיך לומר - "הנה הוכרתי לילך למקום מסויים, ולא ידעתי לשית עצות בנפשי האם ליקח עמדי את הטלית והתפילין, כי אם אקח עמי את התפילין הרי אצטרך לישא אותם ולטלטל אותם ביום השבת, ואם לא אקחם עמי, ימנע ממני להניח תפילין ח"ו" - סיים איש הצבא היהודי בשברון לב. בשמוע הרה"ק זאת הרכין את ראשו על השולחן, וכעבור זמן מה, הרים את ראשו ופנה לעבר האיש ואמר לו: "לפעמים יש ונוטלין מן השמים את הבחירה מהאדם, והוא עצמו גרם לזה, לפעמים יש שוחט שבדק סכינו לאחר שחיטה ומצא אותו יפה, ואף על פי כן בודקו פעם שניה, ובפעם ההוא נדמה לו שיש איזה הרגשה כל דהוא, ובכל זאת התחזק את עצמו ואמר מסתמא הסכין טוב הוא, וההרגשה שהרגשתי הוא רק דמיון בעלמא, דהרי בפעם הראשון מצאתי אותו טוב ויפה, ויען כי לבו נוקפו מנסה לבדקו פעם שלישית, וגם בפעם ההוא מרגיש בהרגשה הדקה שהרגיש מקודם, ובכל זאת מאמץ את לבבו ואינו משגיח על כל זה, מאחר שפעם הראשון מצא את הסכין טוב, אך האמת הוא" - שח לו הרה"ק - "שבדק את הסכין פעם שנית, משום שגם בפעם הראשון לא הוטב לו לגמרי, ומשום דבר כזה" - סיבר הרה"ק את אזניו - "אפשר שמשום כך לוקחין אחר כך ממנו הבחירה". וכאשר גמר הרה"ק את דבריו הקדושים, פרץ האיש בבכי נורא, ואמר אמת הדבר שאני הסיבותי בכל זה.

הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלושיין זצ"ל (בנו של הרה"ק רבי יהושע אשר מפאריסוב זי"ע, בנו של היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע), היה נוסע רבות ל בעלז, להסתופף בצל כ"ק מרן ה"שר שלום" מבעלז

זי"ע, ואחריו בצל כ"ק מרן הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע. פעם נסע ל בעלז, ועבר את הגבול ללא אישור הממשלה, ואנשים שהתגוררו סמוך לגבול העבירו אותו אל מעבר לגבול תמורת שלמונים רבים, והביאו אותו לעיר טומאשוב, אך נשאר ללא כסף להוצאות המשך הדרך. לפתע אמר כ"ק מרן מהר"י זי"ע למקורביו, שיסעו לטומאשוב ויבואו לקראת הרה"ק מקאלושין. המה שמעו כן תמהו, אך נאמנים למצות רבם יצאו לדרך, ובהגיעם שם נכחו לראות כי מרן מהר"י זי"ע ברוח קדשו הרגיש בצערו וסבלו של הרה"ק מקאלושין, ואכן הם הביאו אותו ל בעלז, שם הכינו לו אכסניא בבית מרן, בו התאכסן בכל עת בואו ל בעלז. באותו יום הודיע מרן מהר"י, כי לא יקח "קוויטלעך" מן החסידים, עד שלא יפנו עם "קוויטל" גם אל הרה"ק מקאלושין. ואכן כך הוה, חסידים רבים הגישו לפניו קוויטלעך ופדיונות, ולבסוף מנה את כל הכסף שקיבל מהפדיונות, ומצא בדיוק אותו סכום שדרשו ממנו מבריחי הגבול.

אאמו"ר הגה"צ מהרי"א אבד"ק אוסטראווי היה משבח את דודו הרבי מקאלישין זצ"ל שהיה לו הרגש רוח הקודש, וסיפר כי פעם אחת קיבל הזמנה מאת מושל המחוז שיעמיד עצמו לפניו ביום המוגבל, וכשבא לפניו שאל אותו מדוע הוא הולך בפיאות ארוכות ובבגדי משי וכדומה (וזאת היה ע"י מלשינות של אדם אחד שהי' שם רב מטעה"מ), ולזאת נתן המושל פקודה בכתב שהוא מוכרח לעקר דירתו משם במשך ארבע שבועות לאיזה מקום ידוע, והיה לאאמו"ר ז"ל עג"נ גדול עד אין לשער, כי לא ידע מה לעשות, והמושל נסע בחזרה לעירו שעדליץ, וכשבא לביתו מצא את הבן יחיד שלו שהיה חולה פתאום במחלת ח"ן, ודרש תיכף ברופאים הרבה, ולא הועילו בזה, והיה אצלו יהודי אחד חייט, שהיה אצלו בן בית, שהיה תופר בגדים למשפחתו, ואמר החייט הזה להמושל, כאשר שהרב מקאלישין הוא בעל מופת גדול היה נכון לנסוע אליו לקאלישין, ועשה כן המושל, נסע לקאלישין, והביא אתו את החייט הזה למען שיהיה מתורגם ביניהם, כי הרבי מקאלישין לא ידע שפת רוסיש, וכשבאו לפניו ונתנו לו הפתקא, קרא איזה פעמים בהפתקא, ואמר כי אולי היה עושה המושל איזה רעה לאחד ממשפחתו לכן הגיע לו זאת, והשיב המושל שלא עשה שום רעה לשום אדם, ובתוך כך הזכיר כי נתן פקודה להרב מאוסטראווי שיעקור דירתו משם, יען שאינו מתנהג עפ"י חוק הממשלה, ואז אמר לו הרבי מקאלישין שהרב מאוסטראווי הוא בן אחיו, ועי"ז בא לבנו המחלה הזו, לכן יראה תיכף לתקן זאת לבטל את הפקודה הנ"ל, וליתן לו זכות שמוותר לו לילך בפיאות ולהתנהג כמקודם, המושל הבטיח לו תיכף, וכן הוה בנו יחידו חזר לבריאותו, והוא שלח תיכף לאוסטראווי וביטל את פקודתו הראשונה, וגם נתן לאאמו"ר זכות הנ"ל, והנה כשאאמו"ר קיבל זאת לא ידע משום דבר, והיה זאת לפלא גדולה בעיניו, כי לא הבין איך נשתנה כל הענין לטוב בלי שום פעולה, וכשעבר איזה ימים השיג מכתב מדודו הרבי מקאלישין אם המושל קיים הבטחתו, והיה אאמו"ר תמיד משבח את גודל הרגשת רוח"ק של דודו ז"ל.

מופתים נוראים אשר פעל בהם הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלאשין זי"ע, למעלה מדרך הטבע לטובת בני ישראל, מספרים זקני החסידים אודותיו.

דוגמא אחת מני רבות מסופר שפעם בא אליו אחד מאנשי שלומו ותינה באזניו את רוב צערו ויגונו, על בניו שאינם מתקיימים רח"ל, ועתה נשאר בביתו בן אחד בלבד, ומתיירא הוא מאד על חיותו, מששמע זאת הרה"ק, הורה לו להלבישו מיום היוולדו בבגדי לבן מכף רגל ועד ראש, וילך עמהם עד

הגיעו ליום הכנסתו לעול תורה ומצוות. וכן עשה, והילד האריך ימים, והוא כהיום יותר ממאה שנים, ועדיין הוא חי בקרבנו בשכונת גבעת שאול בירושלים, יאריך ה' את ימיו עד ביאת גואל צדק.

כ"ק מרן אדמו"ר מפיטסבורג, ר' אברהם אבא לייפער זי"ע

יום ההילולא - י' טבת

הרה"צ רבי אברהם אבא לייפער זצוק"ל, האדמו"ר מפיטסבורג נולד בשנת תרע"ח בעיר קראלי לאביו רבי יוסף שהיה בנו של רבי ברצ"י מסאטמאר, בן רבי מרדכי מנדבורנה.

אביו, רבי יוסף נסע לארה"ב כדי לאסוף כסף כדי להשיא את בנות אחיו שנשארו יתומות. בהגיע לפיטסבורג מצא שם הרבה יהודים חרדים והתחיל לעורר את הצבור ולחזקו. השפעתו היתה כה גדולה עד שטובי העיר הציעו לו שיבוא וישתקע שם כאדמו"ר. הרבי נאות להצעתם והביא את כל משפחתו לפיטסבורג.

בדאגתו לחינוכם הטהור של בניו, הבליגו רבי יוסף ואשתו הרבנית על הרגשותם ושלחו את שלושת בניהם לישיבות גדולות בהונגריה. רבי אברהם אבא למד בישיבת ראחוב והצטיין עד כדי כך שראש הישיבה הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן העניק לו סמיכת חכמים "יורה יורה" בהיותו בגיל רך בן שבע עשרה שנה. משם נסע לסעקלהיד לישיבתו של רבי יהודה סג"ל רוזנר בעל "אמרי יהודה" ונחשב שם כבחור הכי מצויין שבמצוינים עד שהאדמו"ר הזקן לבית נדבורנה רבי איתמר רוזנבוים בחר בו כחתן לבתו.

שלוש שנים אחר תום המלחמה הצליח לעזוב את רומניה הקומוניסטית ולחזור להוריו באמריקה שלא ראה אותם משך שבע עשרה שנים. הוא השתקע בניו יארק, ובשנת תשכ"ו, אחר פטירת אביו, עבר למלא מקום אביו כאדמו"ר בפיטסבורג.

געועיו לארץ הקודש לא נתנו לו מנוח וכעבור כמה שנים עלה ארצה והשתקע באשדוד. עשרים שנות מגוריו בארץ האבות היו הכי פוריות שבחייו. תפילותיו מלאי כיסופים ודביקות עצומה משכה אליו כל דורש ה'; שולחנותיו הפיחו רוח של קדושה על המון המשתתפים, וכל ימיו עסק בקירוב יהודים לאביהם שבשמים.

נתבקש לישיבה של מעלה י' טבת תש"נ. הניח אחריו דור ישרים יבורך שממשיכים בדרכי אבותיהם. אמר לי כ"ק אדמו"ר ז"ל דבשעה שלמד תוספות היה הולך לבדוק כל מראה מקום במקומו ולא היה סומך כלל שיבין הדבר מאליו מתוך הבנת הענין.

כשהנאצים פלשו לטשרנאוויץ שבמולדובה תיכף התעללו ביהודים. היהודים רוכזו בגיטו וחרב ההשמדה הונף על ראשם. באחד הימים התגנב לביתו של רבי איתמר'ל, האדמו"ר מנדבורנה, חסיד אחד שהגיע בחירוף נפש לרבו כדי להתייעץ עמו בעניני נפשות. האיש היה מכובד ובעל בעמיו וכתום הביקור יצא חתנו של האדמו"ר, רבי אברהם אבא לייפער (כ"ק מרן אדמו"ר מפיטסבורג) זצוק"ל החוצה ללוותו. אותו תקופה כבר גזרו הנאצים ימ"ש על כל היהודים לתפור את טלאי הצהוב על בגדיהם. ביוצאו החוצה שכח רבי אברהם אבא שהוא לובש את הכאלט הביתי, ולמזלו הרע, בדיוק

אותו רגע עבר על יד הבית שוטר נאצי שתיכף עצרו על שעבר על חוק ה"מגן דוד" והוליכו אל מקום המעצר.

אשתו הרבנית שהשקיפה מבעד החלון היתה עד לצרה, אבל לא היתה לאל ידה לעשות כלום לחלץ את בעלה. על אף הסכנה הגדולה הצליחה לרוץ אחריהם ולמסור לבעלה את תיק הטלית ותפילין שלו, וגם שני לחמניות בשביל "לחם משנה", כי היה יום חמישי בשבת.

הוא הגיע למקום המעצר, ומכיון שכל היהודים היו מגולחי זקן כגזירת הנאצים עליהם, והוא היחידי עם זקן ופיאות, נעמד עם פניו לקיר כדי שלא יתבלט, וכל הזמן התפלל והגיד תהלים בהשתפכות הנפש.

ביום השישי נעמד איזה קצין והכריז לכל האסירים שבעוד יומיים יגיע רכבת וכולם יסעו למחנה עבודה. "שם תבואו לאיזה תכלית, לחיות כמו בני אדם המתפרנסים מן העבודה, לא כדרך כל היהודים הארורים העצלים שרק אוכלים משוד יושבי הארץ" [עפרא לפומיה].

אפשר לתאר איך עבר השבת לכל יושבי חושך וצלמות שבמקום המעצר. אותו עת הגיעו כבר לאזניהם ידיעות ממה שעוללו הנאצים לאחינו בני ישראל בפולניה, וצמרמורת עברה בלב כולם לגורל עתידם. כל אותה השבת בילה רבי אברהם אבא תוך תפילה ותחנונים לשוכן מרומים לעמוד לישע עמו הנמצאים בצרה ובשביה, אולם, הוא לא שינה כי הוא זה ממנהגו מאז ומעולם, לענג את השבת בכל נפשו ובכל מאודו בזמירות ותשבחות שבסעודות השבת.

יום הראשון הגיע, יום הדין, לחיים או למות לכל האסירים. כולם נדחסו לקרונות הצפופים של הרכבת שנסעה ליעד בלתי ידוע אז, יעד שנחרת בעט ברזל של דם ודמע של אלפי רבבות אחינו הי"ד - אושוויץ.

בעוד כולם מכוונים את צעדיהם לפתח הרכבת, והנה נאצי אחד טופח על כתפו של רבי אברהם אבא ומראה לו לצאת מן השורה ולעמוד בצד. "לא היה כל צל של ספק אצלי שהיות ואני היחידי עם זקן ופיאות לכן בחר בי כקרבן להתעללות סאדיסטית". "חשבתי לעצמי", ממשיך רבי אברהם אבא, "שאם הגיע קיצי מה מאושר אני שאזכה לכל הפחות לקדש שם שמים בצורה של יהודי מקורי, יהודי עם הזקן והפיאות".

התחנה התרוקנה וכל היהודים האומללים נשלחו לארץ גזירה. כשהתפנה הנאצי ממלאכתו פנה אל רבי אברהם אבא ואמר לו: "הבחנתי שאתה היהודי היחידי מבין כל האסירים שכל משך הזמן שהייתה פה התנהגת כאיש מורם מעם, כרב אמיתי הראוי לשמה. החלטתי לחרוג מן המקובל ולהיטיב אתך על אף הסיכון העצום בשבילי, וכעת אני משחרר אותך לביתך".

בשובו הביתה בירכו עליו כולם ברכת "מחיה המתים" בשם ומלכות, והודו לה' מקרב לבם, כדברי נעים זמירות ישראל: ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם ישיעם... יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם.

אגב, עד היכן החשיב רבי אברהם אבא את זכויותיו של ימי הזעם והעברה, נביא פה עובדא אחת. בישובו כבר באשדוד כאדמו"ר מפיטסבורג, נכנס אליו יהודי אמיד שהעריך מאוד את פעולותיו של

הרבי והציע שברצונו לממן בנין גדול שיכיל בית מדרש חדש וישיבה ופנימיה, הכל על חשבוננו. רק בקשה אחת "קטנה" הוא מבקש שהרבי יחלק עמו את חלקו בגן עדן וכניסהו שם למחיצתו.

הרבי שקע בהרהורי בדביקות עילאה כאילו שכח לגמרי שהגביר יושב ממולו. כעבור כמה דקות נענה ואמר "חלק בתורתי אני מוכן לתת לך כתוב וחתום עם חוזה, כפי שכבר הורונו חז"ל בענין שותפות יששכר וזבולון. אולם, לשבת במחיצתי אינני יכול להבטיח כי מחיצה זו שמורה רק לאלה שנתייסרו במוראות השואה וכדברי הגמרא: 'ושמעתי שהיו אומרים הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתו'. ולא דוקא 'הרוגי מלכות', אלא כל אלו שעברו את שבעת מדורי גיהנום ומשך כל הזמן ראו את המות פנים אל פנים, נכללים בזה".

רבי נתן מברסלב

יום ההילולא - י' טבת

תלמידו הגדול והמובהק של רבנו נחמן מברסלב וממשיך דרכו, עליו התבטא רבנו הקדוש: "אם לא רבי נתן – לא היה נשאר ממני אפילו עלה אחד"

באחד ממוצאי השבתות בחצר קודשו של הרבי מברדיטשוב, ישב רבי נתן לסעודת מלווה מלכה יחד עם חבורת אברכים והיה חסר קצת דבר מאכל על השולחן. הפילו האברכים גורל לראות מי מביניהם ילך וייקנה 'בייגל' עבור המתוועדים, והגורל נפל על רבי נתן. הלך רבי נתן לקנות את הבייגל תוך שמחשבותיו עוסקות בחשבון נפש: "מה יהא עליי? מה תהא תכליתי? גם כשאני פה בין חסידים חש אני שאיני מוצא עצמי בעולם, האם לכך נוצרתי? לקנות בייגל?!" – שאל בנפשו.

רבי נתן היה אובד עצות. חש הוא אמנם שעומד בשערי גן עדן עם התקרבותו לעולם החסידות, אך צימאונו לדבר ה' היה עדיין גדול מאוד. עמד רבי נתן על אם הדרך ופרץ בבכי גדול וזעק לה' יתברך, ובמקום להמשיך לבית האופה ולקנות את הבייגל, נכנס לבית המדרש ופנה לעזרת הנשים, נטל ספר תהילים לידי ו החל לומר פרק אחר פרק בבכיות גדולות, ומרוב צער התגלגל על הרצפה בפשוט ידיים ורגליים תוך שהוא בוכה בכי תמרורים. כך המשיך עד שהגיע לפרק נ' שבתהלים, ואז נפל על הרצפה נטול כוח והמשיך לבכות כשליבו שבור עד שנרדם.

ובשנתו חולם הוא חלום. ובחלומו הוא רואה סולם גבוה מונח ארצה וראשו מגיע השמימה. והנה, רואה רבי נתן את עצמו עולה בסולם שלב אחר שלב, אך הוא לא מחזיק מעמד, ונופל. אחר כך הוא שוב מתחזק ומנסה לעלות, ומצליח לטפס יותר גבוה מהפעם הקודמת, אך הוא שוב נופל. וכך חזר העניין כמה וכמה פעמים, עד שלבסוף נפל לגמרי מהסולם, ומעוצם החבטות הקשות שספג לא היה בכוחו לנסות שוב לעלות בסולם.

עודו שכוב על הרצפה, נגלתה לפניו דמות אברך צעיר בעל פנים מאירות. רבי נתן קם מיד לכבודו כשהוא נרעש ונרגש, והאיש שנגלה לפניו אמר לו כך: "טפס וטפס, אך החזק עצמך היטב". התעורר רבי נתן כשהחלום חרוט היטב בזיכרונו, ומיד חש מעודד ומחוזק. לפתע הוא נזכר שהוא עדיין בשליחות לקנות את הבייגל לחבורה המחכה לו, הזדרז רבי נתן לקום, הלך, קנה וחזר אל חבורת החסידים ששאלה אותו לפשר העיכוב, אך הוא התחמק מלהשיב.

חלום זה היה בשנת תקס"ב, שנה לפני התקרבותו לרבינו נחמן מברסלב.

בשנת תקס"ב עבר רבינו נחמן מברסלב מהעיר זלטיפאלי והגיע לגור בעיר ברסלב, ואז אמר: "צופה אני ורואה נשמה באוקראינה, נשמה חדשה, זכה וטהורה שלא הייתה מעודה בעולם השפל".

בחודש אלול של אותה שנה שמעו רבי נתן וחברו הטוב רבי נפתלי מרבי ליפא, על כך שהגיע לעיירה ברסלב הסמוכה צדיק גדול שעובד את השם בקדושה רבה, והשניים החליטו לנסוע אל הצדיק ולראות את עבודתו בקודש. היה זה כשרבי נתן היה בגיל 22 ורבינו היה בגיל 30.

תכף כשנכנס רבי נתן לחדר קודשו של רבינו, נבהל מאוד, כי כשראה את דמות פניו נזכר מיד באותם פנים ובחזות האברך שנגלתה לו בחלום.

כשרבינו ראה את רבי נתן, פתח את פיו הקדוש ואמר לו: "מכירים אנו זה את זה כבר זמן רב, אך זה מזמן שלא נפגשנו...". באותה פגישה גם הזכירו כל אחד את הייחוס שלו וראו שיש בניהם קרבה משפחתית – לחמיו של רבי נתן הייתה אחות שנסואה לרבי נחמן מהורדנקא בזיווג ראשון, וכידוע רבי נחמן מהורדנקא היה סבו של רבינו מזיווגו השני.

כשהיה רבי נתן בברסלב אצל רבינו הקדוש, שם החליט שמצא את מה שנפשו חיפשה ואת הבאר שממנה ישקה נפשו וירוה צימאונו מעתה ועד סוף ימיו. אך לעומתו עמדו כל בני משפחתו שהתנגדו מאוד לדרכו החדשה – אשתו, אביו, חמיו וכל שאר בני ביתו. מצידו, היה רבי נתן מאושר ושמח, כי מצא מקום מרגוע לנפשו, כפי שהתבטא בלשון דוד המלך: "פה אשב כי איזיתיה..."

זכות רבינו זכה רבי נתן לילדים וזאת לאחר כעשר שנים מהגישוואין. והמעשה היה כך: רבי נתן הזכיר את עצמו אצל רבינו וביקש ישועה לילדים, ענה לו רבינו: "עבור זה אתה חייב לתת פדיון" והציע לו לקנות עבורו ששה כסאות, ואכן עשה רבי נתן כמצוות רבינו ובזכות זה נולדו לו ששה ילדים – חמש בנים ובת אחת.

י"א טבת

הרה"ק רבי יהושע מדז'יקוב זי"ע

יום ההילולא - י"א טבת

עובדה הוה אצל העטרת ישועה היה חסיד שאשתו חלתה במחלה הידועה, ומכיון שאצל העטרת ישועה היה ידוע "שבפורים טיש" אפשר לפעול ישועות, ועל כן ניגש להעטרת ישועה באמצע הטיש להזכירה לרפואה שלימה, וענה ואמר: "כל זמן שאני חי לא יארע שום דבר", וכך הוה.

הרה"ק רבי דוד מזלאטיפאלי זי"ע

יום ההילולא - י"א טבת

פעמים רבות שמעתי מידידו של אבא מארי ז"ל בטשקנט, רבי דוד בר' חיים הי"ד גייסינסקי שו"ב ע"ה סיפור נפלא זה: משפחתנו - כך היה רבי דוד שו"ב מספר - היתה קשורה כולה בעבודות אהבה אל הרבי ר' דוד'ל מזלטופולי נ"ע ומרבה לנסוע אליו, גרנו בעיירה קאנייב. בקיץ תרע"ד הוזמן אבי לחתונה של בן משפחה בעיירה סמוכה לזלטפולי ולקח אותי אתו. אותו היום ערב שבת קודש היה. ועלינו היה להזדרז מאד על מנת להגיע לאותה עיירה בעוד מועד, אך לעבור ליד זלטופולי ולא להכנס אל הרבי ר' דוד'ל - הרי אינו עולה על הדעת, על כן עשינו מאמץ ויצאנו לדרך מוקדם מאד, כך שקרוב לחצות כבר הגענו לחצרו של הרבי.

בגלל הלחץ בזמן העיז אבא לפתוח קמעא את הדלת המובילה אל הקודש פנימה, לבדוק אם הרבי נמצא שם, ואז ימהר ויכתוב את ה"פתק" כי הזמן קצר והדרך עוד ארוכה לפנינו. בפתחו את הדלת נבהל אבא מאד, אמנם הרבי היה בחדרו, אך פמוטי שבת קודש כבר נמצאים על שלחנו והנרות דולקים, בשעה כה מוקדמת. אבא הכיר את מנהגם של האדמורי"ם לבית צ'רנוביל, שהיו מדליקים נרות שבת קודש בעצמם, נוסף על מה שהנשים היו מדליקות, אך לא בשעה כה מוקדמת? אולם אבא נרעד במיוחד בהזכרו כי דודו של הרבי, הלא הוא הרה"ק רבי דוד'ל מטאלנא נ"ע, שנסתלק לעולמו ביו"ד אייר - נצח שבנצח - תרמ"ב, התחיל פתאום מאייר תרמ"א - כשנה לפני הסתלקותו במנהג חדש להדליק נרות שבת קודש בשעה מוקדמת מאד קרוב לחצי היום, מין הכנה כזאת לקראת יציאתו אל עולם שכולו אור, והנה עכשיו רואה הוא שהרבי שלו, גם הוא מדליק נרות בשעה זו, ותאחזמו אימה ופחד (לצערנו הגדול, אשר יגורנו - בא, וזה היתה באמת שנתו האחרונה בעלמא דין, כי בי"א טבת תרע"ה הסתלק צדיק זה לגנוי מרומים).

אבא נשאר על מקומו נבוך, מבלי יכולת לצאת או להכנס, והנה הגיעו לאזניו דברי הרבי שישב וגבו לעבר הדלת, פונה אל הגבאי שלו: אמור להם - מדוע אינם הולכים מקודם למים (לטבול), אבא שוב נבהל כי נזכר אשר מרוב חפזו באמת לא הלכנו תחילה לטבול, כנהוג לפני הכניסה אל הרבי, והוא הקדוש הרגיש זאת עוד בעמדנו מחוץ לדלתי חדרו, מבלי שראה את פנינו.

רצנו מיד למקוה וחזרנו, בקוויטל שאבא הגיש לרבי היתה גם שאלה איזה שם לתת לילד שיוולד, כי אשתו של אבא בזווג שני היתה אז מעוברת. כשהגיע הרבי לקטע זה בקוויטל, הרכיב את המשקפיים, הסתכל בקוויטל ואמר: אתם תתנו שם על שם הסבתא, אבא הבין מיד כי בת תוולד לו, בכל זאת ניסה אבא להתמקח עם הרבי, ואמר אל הרבי: יש כבר מי שנקרא על שם הסבתא, אך הרבי ענה לו שנית, נו - אתם תתנו שם אחרי הסבתא רבא, אבל מהגזע של הסבא משפולי, כי אנו צאצאים לכ"ק השפאלער זיידע נ"ע. וכך הוה, באותה שנה נולדה אחותי אשר היום היא גרה בעיר דניעפראפיעטראווסק. - עד כאן סיפור בשם מספרו ודבר בשם אומרו, שנכח בשעת מעשה.

שמעתי מדודי הרה"צ ר' וועלוויל צ"ל שסיפר לו אחד שבדידיה הוה עובדא שהגיעו לחטפו ולקחתו לצבא הרוסי ובהיותו שם זמן מה חישב בדעתו שהרי לא שאל את הרבי אם עליו לשרת בצבא, ושמא יפטרנו הרבי מזה, ואף שכבר היה שם פרק זמן והיה סכנת מיתה בדבר לערוק אם יתפסוהו מ"מ לא

שאל מאומה אלא ברח תיכף אל הרה"ק רבי דוד מזלאטיפאלי זי"ע לשאלו על הדבר, ובהגיעו לא הניחו אז להכנס אך היות שהיה במצב סכנה והיה בזה צורך נחוץ לשאול ע"כ הניחוהו להכנס, ושאל את הרה"ק היות שלקחיהו בצבא נפשו בשאלתו אם צריך לשרת שם, ענה הרה"ק שאכן אין צריך להיות בצבא, ובשמעו כן נסע לביתו שמח וטוב לב ואכן שכחו ממנו ואף אחד לא חיפש אותו, וכעבור איזה תקופה חלם הלה בליל שבת שהנה מגיע אליו הרבי ואומר לו אף שאכן אמרתי לך שאינך צריך לשרת בצבא מ"מ תצטרך לשהות שם עוד ג' חודשים, וישן ויחלום שנית כך חלם באותו ליל שבת ג' פעמים כדברים האלה, ובצאת השבת שם תיכף פעמיו אל בית הרבי ובהכנסו נענה אליו הרה"ק באותו נוסח שאמר לו בחלומי אף שאמרתי שאינך צריך לשרת בצבא מ"מ חזור וסע ותהיה שם עוד כמה חדשים והזהירו מאד זאלסט געדענקען אז דו ביזט א איד! (זכור תזכור שיהודי הנך), ואף שלא הבין האיש הדברים אך אם הרבי אומר מצייתים, ואף בחזרה היה משום סכנה שיחקרוהו לאן נעלם במשך תקופה ארוכה זו, אולם הוא לא שת לבו לכל הדברים ולפלא שבחזרו לא שאלוהו מאומה והתנהגו עמו כאילו לא אירע מאומה, ושהה במחנה הצבא זמן מה ושילחוהו למקום מרוחק ושום יהודי לא התגורר שם זולת יהודי אחד שהיה נצר לגזע טשערנוביל, ושהה שם הזמן שאמר לו הרה"ק, ויהי כמשלוש חדשים והשר הגדול הגיע לערוך ביקור במחנה, וכמובן שיש לעמוד לכבודו באימה ופחד, והיות שחייל חסיד זה אחז באמצע שמו"ע לא ידע כדת מה לעשות שהנה מצד אחד הוא ענין פקוח נפש שאם לא יצדיע לכבוד השר ימיתוהו, אך מאידך הרי עומד הוא עתה לפני ממ"ה הקב"ה, והנה נזכר לפתע בדברי הרבי "זכור תזכור שאתה יהודי" וחשב לעצמו - עד כאן, יהודי הנני! ומה יהיה לכל היותר? יהרגוני! ומה בכך, והרגיש בעצמו שזה הוא השמו"ע האחרון בחייו, שהרי וודאי יענשוהו במיתה על שאינו מצדיע לכבוד השר וע"כ התפלל כמו שיאה לחסידו של רבי דוד'ל זלאטיפולער להתפלל, ושקע בתפילתו שנתארכה מאד ובסיימו סבבוהו החיילים ועמם השר ונענה אליו הידעת מה עשית כעת? והכניסו לו משמים שכל וענה - אכן כן, יודע אני שעל מעשה כזה חייבתי עצמי מיתה, אך מפני מה עשיתי זאת? אלא שהתפללתי לפני בוראי על המלוכה ועל הצלחתו של המלך במלחמותיו ותנשא מלכותו, ויודעני שימיתוני משום כבוד המלוכה... ולזאת לא ציפו כלל שליחיהו תהיה מסי"נ עבור המלוכה, ושאלוהו עוד האם יש עוד אחד כמוך? וענה כן, והחווה על היהודי השני הנ"ל שבאותה עיירה שהיה מגזע בית טשערנוביל ושיחררו את הלה לאלתר, אך אותו לא שיחררו תיכף כי רצו לדנו על מעשהו והעמידו בית דין למשפט ונענה השופט שהרי בתפילה הלך בבתי עינים [=משקפים] וזעק השופט - הרי הוא עוור שלחוהו תיכף מכאן ושיחררוהו, והיה זה בדיוק במלאת שלשה החדשים שאמר לו הרה"ק כן סיפר האיש לדודי רבי וועלוול שבדידיה הוה עובדא, והוסיף שאינו יודע מדוע שלחו הרבי בחזרה ואולי היה זה כדי להיטיב לפלוני שנשתחרר בזכותו.

הטעפליקער רב היה מחסידי זלאטיפולי, וכן משפחת הרה"ח ר' יוחנן אוירבון ז"ל מתל אביב, שאביו היה מחסידי הרה"ק, ור' יוחנן - שהילולא דיליה הוא ביום עשרה בטבת - היה אז בילדותו, רבי יוחנן היה יהודי חם, יהודי רותח, היה מתלהב בתפילה, מתלהב במצוה, והתאים לחסידי זלאטיפולי, ור' יוחנן סיפר כמה סיפורים מהר"ד. ומהם: שפעם הגיע הרה"ק לעירם, ובלכתו ברחוב הגיע למולם איזה גוי, ורצו החסידים להוליכו הצידה בכדי שיתפנה מקום עבור הרבי, אך עוד לא הספיקו להזיזו והגוי ראה את הרה"ק ומרוב פחד נפל על הארץ בצד הרחוב, ונתפנה מקום להרה"ק לעבור...

שמעתי מדודי כ"ק אדמו"ר (מרחמיסטריוקא-ארה"ב) שליט"א ששמע מהרה"ח ר' בן ציון קרינפוס ז"ל, שפעם הגיעו אל הרה"ק לזאלטיפולי קהל גדול על ימים נוראים וביניהם רבנים ודיינים ושוחטים, ציבור גדול למאד, וגם הגאון רבי מאטל דיין מחשובי החסידים אצל רבי יוחנטשע ראחמיסטריווקער, שהיה גדול מאד וגאון עולם, הגיע לזאלטיפולי, וכל הקהל והרבנים פנו אליו לקבלת שלום, ורבי בן ציון היה אז בחור כבר ארביסר, וחשב בדעתו - רב"צ היה יהודי פיקח - שהנה כל הקהל מתבטלים אל ר' מאטל דיין שהוא הגדול שבין החסידים, אם כן ברצוני לראות האיך רבי מאטל נכנס אל הרבי, והתחבא רבי בן ציון ליד הדלת, והראשון בין המקבלים שלום היה רבי מאטל דיין, וכשהגיעה השעה ופתחו דלת חדרו של הרבי, נפלה על רבי מאטל פחד גדול מאד, וחשב הרב"צ שהנה הכל מתבטלים אל ר' מאטל ועליו נופל פחד גדול כזה בביטול גדול כזה, ונשא ק"ו האיך צריכים פשוטי העם לפחד מהרבי... וכשנכנס רבי בן ציון בפעם ראשונה אל הר"ד אזי מרוב פחד התיירא להושיט ידו לשלום.

י"ב טבת

הרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע

יום ההילולא - י"ב טבת

אל הרה"ק מהר"ם מפשעווארסק (מחבר הספר אור פני משה) בא אחד מחסידיו ויושביו והתאונן כי צריך מעות לצורך חג הפסח ולצורך הכנסת כלה. אמר לו: המתן - וישב שם כמה שבועות. כאשר התקרבו הימים קודם הפסח, הלך הלה אל הרבי ואמר לו: רבי, כבר הגיעה עת דודים וצריך אני ליסע לביתי בלי תפונה. אמר לו: תבוא אלי במוצאי ש"ק, וכן עשה. הרה"ק שאל אותו כמה מעות תצטרך? ואמר לו איזה סך מצומצם כפי השגתו השגת עני ואביון ובטלן, והרה"ק פתח את המגירה (הלעדעל) משלחנו שעל ידו ישב, ונתן לחסיד הנ"ל כמה אשר ביקש. ראה החסיד כי הלעדעל היה מלא וגדוש עם מעות כסף וזהב, והתפלא מאוד על הדבר - אגב אורחא היתה לו עגמת נפש מאוד, כי אם היה יודע זאת שיש לרבי סך והון רב, אזי היה מבקש סכום גדול. הרה"ק תפס מחשבתו ואמר לו: אל תתפלא עלי מהיכן לקחתי זאת, וסיפר לו, כי בחלומי ראיתי איש גדול העיניים וזקנו ופניו היה בוערים כמו לפיד אש, נרתעתי לאחורי, ואמר לי האיש: אליך באתי, אני הנני ה"איש חסיד", וזאת אבקשך כי בכל מוצאי ש"ק תאמר החרוז שלי, ובשכר זאת הנני נותן לך הסך והון רב הזה כי יהיה בידך לחלק לעניים לעת הצורך - ואלה המעות אשר תראה פה לא שלי הן, רק אני הנני עליהם השומר והגזבר.

שמעתי מהרה"צ ר' משה אהרן רייך שליט"א ששמע מחותנו הרה"צ מהרי"ע מפשעווארסק זצ"ל: אחד ממקורבי הרה"ק משינאווא זי"ע, היה לו זוג תפילין מכת"ק הרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע. פעם בעברו על גשר הנהר נפל הזוג תפילין למימי הנהר, ואחר חודש ימים הוחזרו לו, ע"י שנכרי הצליח להעלותו מעמקי הנהר. הרה"ק משינאווא הבחין ששוב אינו מניח את התפילין, באומר לו שכיון ששרו במי הנהר כחודש ימים ודאי שנפסל הכתב, אך הרה"ק משינאווא זי"ע דחקו שיבדוק התפילין, ולפליאת הרואים היה הכתב שלם בהדרו. חסידי שינאווא הפליאו את מופת רבם, אך הרה"ק משינאווא זי"ע השקיטם שאין זה רוח הקודש, כי הרי הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע כתב בהסכמתו על

הספר אור פני משה שניצוצי אש יצאה מקולמסו בעת כתיבתו, ובמילא פשוט הדבר שאש קודש של הכתב הוביש את מי הנהר ונשארו התפילין בכשרות.

הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים זי"ע

יום ההילולא - י"ב טבת

אדמו"ח (בעל "ברכת אברהם") זי"ע סיפר לי שפעם אחת ראה אותו עומד בערב ש"ק ליד ביתו ומטאטא את סביבות הבית. ובראותו זאת סיפר לבני ביתו סיפור ששמע מהרמ"ח על הרה"ק רבי צבי ארי' מאליק זי"ע, שהתאכסן במקום אחד שסבלו מגויים שהיו מתאספים שם בכל לילה והיו מרעישים ומפריעים, ולקח הצדיק מטאטא וטאטא סביבות הבית. ואח"כ בליל ש"ק כשבאו הגויים והתקרבו לבית אמר אחד מהם מה לנו להכנס לפה, מוטב נלך למקום אחר. כי במקום שהוא טאטא כבר לא היתה שליטה לסט"א. ואמר אדמו"ח זי"ע לאנשי ביתו, תראו שבשבת זו כבר יהי' שקט מהערבים. שהיו תמיד באים לשבת ליד הבית להפריע והיו סובלים מהם. וכן הוה, שבאותה שבת כשבאו הערבים אמרו נעזוב את הזקן הזה והלכו הלאה לדרכם ויהי לפלא.

י"ג טבת

הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע

יום ההילולא - י"ג טבת

כאשר נסע רביה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע"א בספינה בדרכו לארץ הקודש, עגנה הספינה יום אחד בעיר אחת על חוף ארץ רומניה, וקברניטיה חכו שם למשב רוח מתאים שיכוון אותם לאיסטנבול עיר הנמל הטורקית, בין כך ובין כך ירד משמשו של הרבי ור' מנדיל שמו לעירה להכין צרכי מזון מספיקים לקראת הנסיעה הארוכה, וכאשר עמדו להפליג לדרכם עדיין לא חזר המשמש מעיסוקיו, הרבי ופמלייתו התחננו לפני קברניטי הספינה לחכות על שובו, וכי סכנה היא לעזוב איש יחידי בעיר זרה ומנוכרת, אולם אלו לא שעו לדבריהם וגמרו ואמר להמשיך בדרכם.

בליל שבת קודש כאשר עמד הרבי לקדש על היין מזג כוסו, ולקחו בשתי ידיו, כך עמד כשעיניו עצומות ופניו לוהבים, למשך ג' שעות, ולבסוף נענה, איני מקדש על היין לפני שמנדל יהיה פה. באותו רגע נשמעה דפיקה עזה על דלת התא, ועל מפתנו נופל המשמש מתעלף, כשבה רוחו אליו ציוה עליו הרבי שלא לספר מה שעבר עליו, ורק אחרי שנים רבות כשנטה למות, סיפר לנוכחים סביבו, שכשירד מהספינה אחזוהו רוח תעתועים והתחיל ללכת בין רחובות העיר כשאינו יודע היכן פניו מועדות, כך הלך והלך בלי סוף, עד שבלייל שבת קודש שמע "אותם" את החיצונים מסתודדים ביניהם מה נעשה והזקן מרעיש עולמות ואינו מוכן לקדש עד שנחזיר אותו אליו, ולפתע החלה לנשוב רוח חזקה, וחשתי כאילו אני פורח באויר וצונח לתוכי הספינה, אז הבנתי שרבינו הק' משכני מבין החיצונים והצלני מהם.

החסיד הנגיד הגביר ר' ידידי' מעיר קשונו הי' תמיד מהמסתופפים בצל קדושת הרה"ק ר' יוסלי ניישטעטער הנקרא דער גוטער יוד (=הצדיק) בן הרה"ק בעל מאור ושמש זצלה"ה, ואשתו הי' דרכה

לנסוע ללעלוב להה"ק ר' משהלי זצלה"ה, מידי פעם בפעם כשהיתה בלעלוב אצל הרבי התנצלה לפניו שאין לה בן זכר [כי הי' לה חמשה בנות] ומבקשת שהרבי יתפלל בעדה בבן זכר כן עבר וחלף זמן זמנים הרבה ולא נפקדה, ואף ששמעה פעם אחת מפיו הקדוש שאין בכחו לפעול בזה הענין כלום עכ"ז היא באמונתה החזקה באמונת הצדיקים ולא התיאשו מזה, ובכל פעם כתבה בהפתקה שמבקשת שהשי"ת יעזור לה בבן זכר, ופעם אחת כשבאה ללעלוב ומסרה את הפתקא שלה עם בקשתה שתושע בבן זכר כדרכה תמיד והרבי אחר שקרא את הפיתקא המתין מעט והשיב לה כאשר שאני משתוקק ליסע לארץ הקודש בכל לב ונפש לכן באם שתתן לי סכום כסף כך וכך שיספיק לי מזה כל הוצאות הדרך לארץ ישראל הנני להבטיח לך שבעה"י תפקוד בבן זכר בשנה הזאת, אך בתנאי שתיסע לביתך בחזרה ותשאל לבעלך אם הוא מסכים ליתן סכום כסף אשר הנני דורש - וכשמעה את דבריו הקדושים היתה שמחה ואמרה רבי קדושי אני מפחד מאד כי ידוע לי כי בנים כאלה שבאו בדרך נס ומופת כמעט עפ"י רוב אינם בסדר גמור - והשיב לה הה"ק הנ"ל פי' כי הבן זכר יהי אי"ה בסדר גמור, היא נסעה בחזרה לביתה וסיפרה לבעלה את כל המו"מ שהי' לה עם הרבי מלעלוב, והשיב לה בעלה אני לא אעשה שום דבר עד שאהי' מקודם אצל מורי ורבי בניישטעטל לשאול מקודם את דעתו הקדושה ובלי הסכמתו אין לי מה להשיב, ותיכף נסע לעיר חדש לרבו הגיטר יוד הציע לפניו את כל דברי הרבי מלעלוב ואת סכום הכסף אשר הוא דורש, והשיב לו רבו הגיטר יוד שהוא מסכים לזה שיתן לו את הסכום הכסף אך שתדבר עם הרבי מלעלוב בתנאי גמור שיהי' להבן זכר הנולד אריכות ימים. ובעלה הנ"ל בא בחזרה לביתו ואמר לאשתו שרבו הגיטר יוד הסכים לזה אך שתדבר עם הרבי מלעלוב בתנאי שיהי' להנולד אריכות ימים - וכן הוה היא נסעה להרבי מלעלוב ונתנה לו את סכום הכסף ואמרה לפניו את התנאי של אריכות ימים להנולד, וע"ז השיב לה הרבי מלעלוב שהוא מבטיח לה שכל זמן שהוא יהי' בירושלים עה"ק כל יום ויום יהי' נחשב להנולד שנה יום לשנה - והוסיף שהוא בעצמו יבא לקשונז להתפלל שם, והנה הרבי מלעלוב בא לעיר קשונז והתפלל שם ובעת התפלה הי' דבר פליאה גדולה שהי' מתפלל ברעש גדול עד שחשבו כי הכותלים של הבית רועדים כל כך הי' הרעש בעת התפלה, ואחר התפלה קודם שנסע קרא לר' ידידי' ולאשתו וכיבדם ביי"ש ולקח ואמר להם מז"ט והוסיף שהי' לו עבודה קשה בענין הזה ובעזה"י הצליח בזה, ואח"כ תיכף נסע ר' ידידי' לרבו הגוטער יוד וסיפר לו את כל הענין, ואמר הסבא קדישא הגיטר יוד אמת שמכיר אני הרבי הקדוש מלעלוב אבל לא ידעתי את רב כחו בקדושה, והגיטר יוד כיבד אותו ביי"ש ולקח וברכו בברכת מז"ט ואז נולד להם את הרב הלמן החרוף ובקי הגביר ר' ישעי' קשונזר ז"ל, וכאשר שהה"ק ר' משהלי לעליבער הי' בס"ה בארצינו הקדושה שבעים יום ובעה"ק ירושלים ת"ז חי חמשה וחמישים יום גם הרה"ג ר' ישעי' הנ"ל חי חמשה וחמישים שנה כהבטחתו יום לשנה כדברי הסבא קדישא מלעלוב זי"ע.

הרה"ק רבי שרגא פייביש מזאלישטשיק זי"ע

יום ההילולא - י"ג טבת

בעיר זסטבנה היה רוקח יהודי שהיה ראש הקהילה, אך היה "להכעיס'ניק" והתנהג כמומר לכל התורה, אף ביום הכפורים ובתשעה באב נוהג היה לאכול בפרהסיא ר"ל, יתרה מזאת, היה מארגן נשפים

בימים אלה, ועוד מעשים כדומה היו מעלליו, כמו כן היה מתנכל ליהודים חרדים לדבר ד' ומצערם, אבל כולם פחדו ממנו, ובדלית ברירה סבלו בדומיה את מזימותיו.

הרה"ק רבי שרגא פייביש מזלישטשיק, היה נוהג לבוא מפעם לפעם לביקור בעיר, ובפרט לשבתות. באחת הפעמים שהיה שם, נכנס אותו רוקח לאכסניית הרבי, כשהוא חבוש מגבעת על ראשו, דבר שלא ראוהו מעולם, ביקש את הגבאי לכתוב לו קוויטל, בו ביקש לרשום את שם אשתו החולה, ונכנס אל הרה"ק. כל הנוכחים השתוממו למראה עיניהם. הרבי קרא את הקוויטל, אשר לצדו הונח "פדיון" של 500 לעי (סכום עצום מאד), ואמר לרוקח: "אני אתפלל שתתרפא אשתך, אבל את הכסף קח בחזרה - לא אקח ממך ממון. אתה הרי אינך מאמין בכל-יכול, ובצדיקים המסוגלים לפעול ישועות על ידי תורתם ותפלתם, וסיבת בואך אלי היא רק מכיון שאשתך חולה, אם כן קח בחזרה את כספך, כי איני רוצה ליהנות מכספו של אדם שאינו מאמין. איני לוקח ממון אלא מאנשים הנותנים לי בזכות אבותי, בתור בנן-של-קדושים, "צאצא של אבותיי", המעתיר עליהם לרבונו של עולם, ומבקש שזכות אבותי תעמוד להם, שיושעו בכל משאלות לבם, אבל אתה שאינך מאמין בחיי העולמים, איך אוכל לקחת ממך ממון?!"

הלה הופתע לשמע דברי הרה"ק ואמר: "רבי, אתם מעליבים אותי".

"לא אקח ממך כסף - אמר הרבי בתקיפות - קחהו בחזרה, עם כל זאת אתפלל לבריאות אשתך!"

הרוקח התווכח עוד והפציר שהרה"ק יקבל את הפדיון, אבל הרבי לא נענה לבקשתו, ובאין ברירה לקח ההוא את כספו ויצא. הדבר עשה רושם עצום על היהודי, וחזר לביתו כולו מרוגש, הוא שבר את כל כלי הטריפה שבביתו, קנה כלים חדשים, את בית המרקחת שלו סגר בשבתות ובחגים, הפסיק לעשן בשבת, אף לא הרשה לידידיו לעשן בפניו בשבת - והפך לבעל תשובה גמור.

לאחר השואה התגורר בנו של הרה"ק - הוא הרה"צ ר' אברהם יהושע העשיל, האדמו"ר מקאסוב - במשך תקופת מה בפאריס, בהמתינו לקבל ויזה לאמריקה. באחד הימים, משלא חש בטוב, הלך לבדיקות רפואיות אצל רופא מומחה, פרופסור בבית חולים רוטשילד. בהכנסו, שאלו הרופא, האם יש לו קשר משפחתי עם הרב הגר מזלישטשיק, שהתגורר בטשרנוביץ. התפלא הרה"צ על השאלה, וענהו: "כן, זה היה אבי".

סיפר לו הרופא את כל הסיפור הנ"ל, ואמר, כי הרוקח ההוא היה אביו, וסיים הרופא: "אם אביכם הצליח לשנות את הליכות אבי, שהיה ידוע במעשיו, והפך אותו לבעל תשובה, הריני מאמין כבר בכל הסיפורים שמספרים על תלמידי הבעל שם טוב זצ"ל (מפי הרה"צ ר' אברהם יהושע העשיל מקאסוב זצ"ל).

הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנה זי"ע

יום ההילולא - ט"ו טבת

"...בהיותי בארץ הקדושה בשנת תרצ"ה בימי הספירה נסעתי ביום ל"ב בעומר למירון להיות בעת ההדלקה על הציון של רשב"י זצלה"ה והיינו בהמכונה לערך שלושים אנשים, וישבתי אצל איש זקן מירושלים, ודברתי עמו וכמו כן דרש מאתי מי אנכי ומשפחתי, וסיפרתי והשבתי לו שאני נכד להמהר"ם הקדוש מנאדבורנא זכר צדיק לברכה, ואמר לי אז אספר לכם מעשה נפלאה מגודל קדושת ונפלאות הצדיק הנ"ל.

וסיפר כאשר לפני איזה שנים עמדו בירושלים בליל סוף זמן קידוש לבנה ברחוב לקיים מצוות קידוש הלבנה, והשמים כולו נתקשר בעבים, ולא היה שום מחזה שיהיה השמים נראה בזריחת הלבנה, וציערו מאוד על זה, ואמר להם איש אחד, רבותי אספר לכם מעשה שראיתי בעיני מהצדיק הקדוש מהר"ם מנאדבורנא, בהיותו במקומו עיר נאנעש במדינת אונגריין על שבת שהיה מוצאי שבת קודש סוף זמן קידוש לבנה, וכל העיר וגם הצדיק הנ"ל לא קידשו עוד את הלבנה, כי בכל ימי החודש לא נראית הלבנה, ושמו כולם עינם על הצדיק הנ"ל. ובמוצאי שבת קודש ציוה הצדיק הנ"ל שיאספו כולם לקידוש הלבנה, והגשם ירד בלי שום הפסק, וכאשר שמעו ציווי הנ"ל התאספו כל העיר לראות ולעמוד על המשמר לדעת מה יעשה, והתעכבו שם עד שעה ב' בלילה כל העיר, והגשם לא חלש עבר, ואחר שעה ב' בלילה בא הרה"ק לרחוב ואמר נו, בואו לקדש הלבנה, ואחר איזה מינוט נתפזרו העבים, והתחילה הלבנה לזרוח כמאור הגדול, וקדשו כולם את הלבנה, וכל העם ראה את הפלא הנ"ל, וגם אני הייתי באותו מעמד בעצמי ונרשם בזכרוני היטיב, וסיים כן נזכה אנחנו עתה בזכות הצדיק הנ"ל שנוכל עכשיו לקיים המצוה לקדש הלבנה, ותיכף נתפזרו העבים, ונראה הלבנה בחידושה וקיימו המצוה בלי איחור כלל, כן סיפר לי האיש הנ"ל.

אני אחר שלושה שנים מבואי בארץ ישראל הייתי על שבת קדש בעיר סיגעט בבית חותני הרה"ק צ"צ זצ"ל (ה"ה הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע), והיה זמן קידוש הלבנה, וכאשר יצאנו לחצר לקדש הלבנה, ועמדנו כולם אולי תתראה הלבנה, והתמהמנו זמן רב ולא נראת הלבנה, ונזכרתי בהמעשה הנ"ל וספרתי אותה לפני כ"ק חותני הרה"ק צ"צ זצ"ל ולפני כל העולם, וסיימתי גם כן בדברי הנ"ל שזכות הצדיק יגן עלינו שנוכל באותה מעמד לקיים מצות קידוש לבנה, ותיכף הגין זכות הקדוש הנ"ל, ונראה הלבנה בתוקף חידושה וקידשנו כולם את הלבנה, ברוך השם".

סח אחד מזקני החסידים, הרה"ח ר' מאיר פכטהולץ ז"ל מחיפה - ובסוף ימיו בבני ברק - אשר הסתופף בצל רבינו מהרח"מ מנדבורנה זצוק"ל עוד בימי שבתו בעיר סערט שברומניה:

"היה הדבר בשנת תר"ץ בערך, ואני בתוך הגולה בעיר "איצקאן", בבוקובינה שברומניה. התחלתי אז לבנות בית חרושת למסמרים עם עוד שותפים. ביום בהיר אחד, כאשר הבנין היה כבר לפני הגמר, והמכונות כבר הגיעו, הגיע צו מקצין המחוז, להפסיק את הבניה. לאחר חקירה התברר, כי יהודי, בעל בית חרושת מתחרה, הסית גוי אחד משכנינו הקרובים, להתנגד להקמת בית החרושת בנימוקים של

רעש, עשן, סכנה וכדו'. הלה מסר כתב התנגדות. ברם, הוא באחת: לא! רק בסכום פי עשר מאשר הצענו, נכון היה להעתר לבקשתנו. היינו כמובן מדוכאים מאד ולא ראינו לפנינו שום מוצא.

"בדיוק לאותה שבת, הגיע רבינו לשבות בעירנו איצקאן. בעת שנכנסו אליו להיפרד הימנו במוצאי שבת, סיפרנו לו את המצב. השיב לנו רבינו: "אל תפחדו, הגוי המציק ימות, ולא תסבלו הימנו עוד!" הערנו לו, כי בעצם, בעל בית-החרושת המתחרה הוא המסית נגדנו והגורם לנו את כל הצרות. על כך השיב רבינו: "הניחו לו, הלא יהודי הוא, ואב לילדים. הוא בוודאי ישוב בתשובה; וגם אם לא, יש בעבורו בית-משוגעים!"... אלו היו הדברים שיצאו מפה קדשו.

"מה ארבה במלים?" - סיים החסיד הישיש, ר' מאיר, את סיפורו - "עוד באותו שבוע, לקה השכן הגוי בשטף-דם-מוחי, ומת. אלמנתו, אשר בטוחה היתה כי יד הצדיק בדבר, ביטלה מיד את התנגדותה לבניה, מבלי לקבל שום פרוטה, מפחד שגם עליה יעבור כוס. ואילו בעל בית-החרושת המתחרה, לכשראה מה שארע לשכן הגוי, נפלה עליו אימת-מות, ובא מיד לפייסנו ולהתחנן על נפשו, באשר הינו חש כי הוא הולך ומשתגע, רח"ל. ואכן, נתפייסנו, ומני-אז חיינו בשלום ובשלחה יוצאים מן הכלל".

מעשה-מופת אחד מני רבים שזכיתי לראות אצל רבינו מהרח"מ מנדבורנה זצוק"ל מספר הרה"ח ר' מאיר פכטהולץ ז"ל מחיפה ובסוף ימיו בב"ב - "ובדידי הוה עובדא: כאשר הגעתי לגור בחיפה, השגתי משרה בתור פקיד-בכיר באחד הבנקים בעיר. לפני חג-השבועות, נגשתי אל מנהל הבנק, ובקשתי חופשה החל מערב חג-השבועות בבוקר, ועד למחרת היום שאחרי החג. לתמיהת המנהל, מדוע זקוק אני לשלושת ימי חופש, השבתי, כי הנני נוסע לעשות את החג במחיצת רבי הקדוש בבני-ברק, ואינני נפרד משם רק באסרו-חג בצהרים. "אתן לך את החופש המבוקש" - השיב לי המנהל, אשר היה אדם דתי - "אולם, בתנאי, כי תספר לרבך שאני הוא אשר איפשרתי לך את החופש הזה, ובקשתי היא, כי יואיל לשגר אלי באמצעותך תורה מיוחדת בעבורי".

"באסרו חג, כאשר נפרדתי מאתו, סיפרתי לו - כפי שהתנה עמי המנהל כי מנהל הבנק שחרר אותי משני ימי עבודה כדי שאוכל לנסוע אל רבינו לחג, אך בתנאי שהרבי יאמר "תורה" בעבורו. נענה רבינו על-אתר ואמר: "בפסוק בתהילים (א) נאמר: 'כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד' - כלומר, דרכם של הצדיקים היא, שעל כל דבר הבא עליהם אומרים הם: 'כי יודע ה'!' השי"ת בוודאי יודע את אשר הוא עושה, כי על כן מנהיג את העולם כולו ומסבב את כל הסיבות, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד. ואילו דרך הרשעים היא - 'תאבד'. מיד לכשנקלעים הם למיצר כלשהו, מאבדים את בטחונם ורואים את עולמם חרב עליהם".

"כשהגעתי לעבודה, מיד ניגש אלי המנהל וביקש לשמוע את ה"תורה". פתחתי וחזרתי בפניו על דברי רבינו. כשסיימתי, קם לפתע המנהל ממקומו, ניכר היה כי נרעש הוא עד מאוד, ומבלי דבר קם ויצא מן הבנק. כעבור זמן מה חזר, ואמר לי: "דע לך, כי הרבי שלך הציל את חיי בני!" סתם ולא פירש".

"כעבור תקופה, סח לי המנהל את כל הדברים כהווייתם: בנו, היה קצין בצבא, ותוך כדי שרותו הואשם ברשלנות פושעת, נעצר ושוחרר בערבות עד למשפט. הבן, אשר היה משוכנע כי יצא חייב בדינו, שכן האשמות נגדו היו חמורות ביותר, ניסה כבר מספר פעמים לשלוח יד בנפשו. כאשר שמע המנהל מפי

את דברי רבינו, רץ מיד אל בנו ומסר לו את הדברים. להפתעתו, נתקבלו הדברים על לב הבן, והוא הבטיח לחכות בסבלנות עד למשפט, ולחדול מכוונתו לפגוע בעצמו. מאז, לא ארך זמן רב, המשפט התקיים, ולמרבה הפלא, יצא הבן זכאי בדינו ונקי מכל אשמה".

"מאותו היום" - סיים ר' מאיר את סיפורו - "נשא אותי המנהל ממש על כפיים, ותמיד היה מזכיר לי שבזכותי ניצל בנו".

רוח-הקודש הגלויה, הפכה במחיצת רבינו הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנה זי"ע לדבר שבשיגרה. בעיניו הטהורות, מגלה היה לאיש העומד בפניו את כל מכמניו, ואף צופה לו את עתידתו, היה זה בשעת בין הערביים אחת, עת יצא רבינו ללכת לבית מדרשו לתפילת המנחה, הגיע ובא לקראתו אחד מאנשי שלומו, אשר בא זה עתה מחוץ לעיר, כדי להיכנס אל רבינו, משראה את רבינו בא לקראתו, ניסוט הלה לצדדים, והמתין במורא רבך עד יעבור רבינו, כאשר חלף על פניו הושיט לו רבינו ידו לשלום, ואמר: "חס ושלום! בל יעלה על דעתך לנסוע לאמריקה!" רבינו המשיך בדרכו, כלא היה דבר. ואילו הלה נותר המום ורתוק למקומו. ולאחר שהתעשת, נענה הלה וגילה למי שנוכח בקירבתו: "אין לי עוד בשביל מה להיכנס אל הקודש פנימה; קיבלתי את התשובה מראש!..."

ט"ז טבת

הגאון רבי חיים קרייזווירט זי"ע

יום ההילולא - ט"ז טבת

בעת שנפגשתי באמריקא עם הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל - אב"ד אנטוורפן, מסרתי לו את ספרי "עדות חיה", ומאד מצא חן בעיניו, ואמר לי שגם הוא היה כותב ספר כזה על השואה, וביקשני שאכתוב בספרי נס גדול שהיה לו במלחמה, באחת מארבעת הפעמים שניצל ממות לחיים, וכה סיפר: בעת שהייתי בחור צעיר בגיל שבע עשרה, ומקום מגורי אז בעיר הבירה ווארשא, הגיע לעירי תלמיד חכם וגאון עצום, הרב ר' ישעיל'ה מישענע מרעווא לעשות ניתוח עיניים וביקש ממני מקום ללון, היות ובחדרי לא ה' רק מטה אחת, קיימתי מצות הכנסת אורחים, מסרתי לו את המטה, ואני ישנתי על הארץ, לקיים מה שנאמר "ועל הארץ תישן", כך היה משך כל ימי הקיץ. כאשר הגיעו הצרות הגדולות על עם ישראל, נקראתי פעם אל המשרד הראשי של הס"ס, והמפקד האשים אותי כמרגל, הוא לא שהה הרבה והוציא פקודה - "עונש מות ביריה!" הס"ס הרשע העריץ אמר לחייל תוציא אותו מכאן שלא יישאר גופו המת לשכב כאן על הריצפה. תפס אותי החייל והוביל אותי ליער לירות בי ולהמיתני ח". חשבתי לדבר אתו כמה מילים, ופתאום הוא פונה אלי, ואומר לי: "הנך חושב שאני סדיסט?! גם לי יש בבית אשה וילדים". בתוך כך חשבתי בלבי ונשאתי תפילה לקל חי "רבוש"ע באם יש לי זכויות מזה שמסרתי מיטתי כל ימי הקיץ להת"ח - אנא שלם לי כעת וקבל נא שוועתי והצילני". החייל ירה באויר כדי שהמפקד שלו ישמע שהוא ירה, ואמר לי: "ברח מכאן מהר לאן שאתה רק יכול, שלא יראו אותך יותר כאן!"

הגה"ק ה"אריה דבי עילאי", ר' אריה לייביש ליפשיץ מווישניצא זי"ע

יום ההילולא - י"ז טבת

סיפר לי הרה"צ ר' נטע ליפשיץ, ששמע מזקיני הרה"ק ר' יצחק מוויעליפאלי זצ"ל שאצל זקיני הרה"ק הארי' דבי עילאה זצ"ל הי' פעם איש אחד בעת עריכת שלחנו הטהור ונתן לו הרה"ק שיריים מהחמין (צ'ולנט) או מהפשטידא, אמר האיש ההוא להרה"ק שאסור לו לאכול מאכל זה כי כן צוה לו הרופא, ואמר להרה"ק את המחלה שסבל ממנה רח"ל והמאכל הנ"ל הוא סם למחלה ההיא. אמר לו הרה"ק, יש לי קבלה מסבתא רבא, מדוע נקראת שבת קודש "הייליגער שבת", משום שהמאכלים של השבת מרפאים (באידיש: היילן), תאכל, תהיה לך רפואה. האיש אכל ואכן נתרפא ממחלתו. וסיים הנ"ל, כשסיפרתי את הסיפור להרה"ח ר' חנה שיף ע"ה, אמר לי ר' חנה שזקיני הי' בעל העובדא שנתרפא.

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע אמר פעם לבנו הרה"ק רבי משה מראזוואדאב (שהיה חתנו של הגה"ק בעל "ייטב לב" זי"ע): "ה"אריה דבי עילאי" הינו קומה שלימה מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, כל שערה שלו היא בלתי לה' לבדו", והוסיף: "מי שאוכל מהקוגל שלו בשבת זה יעמוד לזכותו בזה ובבא ואפשר עוד לדורי דורות" - מנהגו של ה"אריה דבי עילאי" היתה שבשבת אחר התפלה היו מביאים לו קוגל והיה פורס ממנו חתיכה ולוקחו בידו, ובידיו הק' היה משפשף חתיכה על לבו ומניח חזרה והחסידיים היו חוטפים ממנו שיריים, והיה נחשב לסגולה לטעום משיריים אלו - הרה"ק מראזוואדאב כששמע כנ"ל הבין שאביו מתכוון להודיע לו שיהיה לו טובה אם יצליח לקבל ולטעום משיריים של ה"אריה דבי עילאה", והחליט לחפש הזדמנות לנסוע לשבת לווישניצא ולהנות מהשיריים של הגה"ק מווישניצא, ועל שבת אחד שלא היה אביו בביתו נסע הוא לווישניצא, הוא הגיע לבית ה"אריה דבי עילאי" ביום חמישי, הרבנית שמחה מאוד לקבל פני אורח חשוב כזה אשר היה בן משפחתה [הרה"ק מראזוואדוב היה חתנו של הגה"ק בעל ייטב לב, שהיה נכדו של הישמח משה]. והכניסה אותו מיד לבעל ה"אריה דבי עילאי", הרבנית קדמתו בבשורה טובה כי הזדמן והקרה ד' לפניהם אורח יקר כר' משה'לי על שבת. ה"אריה דבי עילאי" שמע דבריה ושאלה מי זה הר' משה שאת מדברת אודותיו, היא ענתה הלא הוא חתן ר' זלמן לייב [בעל ייטב לב] ובנו של הרב מדזיקוב, אבל שוב שאל בתמימותו "מי הוא ר' זלמן לייב ומי הוא הרב מדזיקוב כי איני מכירם", הרבנית ענתה לברר דבריה בפשטות ופרטה יחוס משפחתה כי ר' זלמן לייב הוא בן ר' אלעזר ניסן שהוא בן אביה הקדוש, לגודל פליאתה לא נתיישב דעתו גם בזה ושוב שאל מי זה הוא ר' אלעזר ניסן ומי הוא אביך? ונתן לו שלום בקצה אצבעותיו, אז פנתה הרבנית אל ר' משה'לי ואמרה "משה'לי, שחכתי, הרב כבר מאז יום רביעי 'רותח' באש של השבת, ממילא איננו יודע מאומה ממה שנעשה בעולם" ובכך הניחה דעתו כי לגודל השגתו של רבינו בקדושת שבת, גם בן קרובו ממשפחתו כמו זר נחשב בעיניו.

רבי משה סיפר להרבנית מה ששמע מאביו שמי שיאכל שיריים יהיה לו טובה בזה ובבא, ודודתו הרבנית הבטיחה לדאוג שיקבל שיריים, בשבת כיבד אותו ה"אריה דבי עילאי", והרבנית דיברה עם הגבאי שמיד אחר שהרבי יטעום מהקוגל יכניס הכל אליה, וכן עשה הגבאי, והרבנית הורידה שיריים

ונתנה לרבי משה והחזירה להגבאי לחלק להקהל, אחר שבת חזר רבי משה לבית אביו בדזיקוב, וכססיפר לאביו שקיבל שיריים מה"אריה דבי עילאי", ענה אביו: "טוב מאד, ומה ראית אצלו?" ענה: "רבי עם כזו התנהגות אף פעם לא ראיתי", השיבו אביו (הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע): אם כן, ראית טוב.

שנים עברו וה"אריה דבי עילאי" כבר הסתלק, והרה"ק רבי משה נתקבל כבר לאבד"ק ראזוואדאב וניהל עדת חסידים, פעם נחלה פתאום ומיום ליום הורע מצבו והרופאים לא מצאו שום רפואה בשבילו ויאמרו שקרב יום מותו, כשהורע מצבו מאד וחשבו שזה כבר שעותיו האחרונות פתאום ראו שהוא מושיט את ידו ומחזירו - כאילו נותן שלום למישהו, ומיד אח"כ יצא מכלל סכנה והוטב מצבו עד שהבריא לגמרי.

לאחר זמן סיפר רבי משה'לי שאז כשמצבו היה חמור מאד בא אלי ה"אריה דבי עילאי" בחלום, ואמר: "אכלת מהשיריים שלי איך תעזוב העולם כ"כ מהר, מיד תהיה בריא", אמרתי לו "תביא לי את ידך ותבטיח לי", מיד הושיט לי את ידו ואני נתתי לו את ידי, ומרגע ההוא הוטב מצבי, ואח"כ האריך רבי משה'לי ימים, אז הבין רבי משה'לי מה ששמע מאביו בענין החשיבות לאכול השיריים של ה"אריה דבי עילאי" ומה שאמר לו שזה יכול לעשות לו טובה בזה ובבא ואפשר לדורי דורות. את הדברים הנ"ל סיפר כ"ק אדמו"ר מסטיטשין זצ"ל שהיה גר בארה"ב ומנו"כ בטבריה - שהיה נכדו של הרה"ק רבי משה מראזוואדאב זי"ע.

בעיר באכניא נחלה איש אחד על מחלת דלקת הריאה רח"ל והרופאים כבר אמרו נואש כי אין תרופה למחלתו האנושה, קרובי החולה הציעו עצתם לפני רופא מומחה גדול כי בדעתם ליסע עם החולה לרבינו להתחנן לפניו שיפעול עבורו ישועה, אבל היות שלא האמין הרופא בכוחן של צדיקים העיז פניו ואמר בדרך היתול "תסעו אליו ונראה מה יועילו תפילותיו ואם הוא יכול לעשות ולפעול מאומה".

המשפחה עם החולה הגיעו לרבינו ודפקו שעריו למצוא עזר ותרופה לנפש מחמדם וגם סיפרו לרבינו את דברי השחוק והיתול אשר התעלל הרופא, רבינו צוה שהחולה ישבות אצלו בשבת קודש הבא, ובליל שבת קודש בעת שיכבו הנרות ינשום החולה נשימות חזקות באופן שיעלה העשן היוצא מהנרות לתוך גופו החלש, החולה שמע לדברי הצדיק אף שהדבר היה כרוך בחייו כי ידוע שעשן מזיק ומסוכן מאוד לריאה חלושה, ובנשמו עשן הנרות התחיל להתחזק מעט מעט עד שנתרפא לגמרי ויהי לנס.

כאשר חזר לעירו ביקר אצל הרופא אשר הטא אוזן קשבת לנשימותיו ולגודל השתוממותו אמר שדבר זה הוא למעלה משכל אנושי ואין זה באפשרות אלא שהרבי ברא ונתן להחולה ריאה חדשה כי בריאה הישנה לא היה אפשר לחיות.

הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל "בני יששכר"

יום ההילולא - י"ח טבת

אביו (של הגה"ק בעל "בני יששכר" זי"ע) הר"ר פסח היה עני, והיה רגיל להתפרנס ממלומדות בעיר רחוקה מביתו, ולימד שם כל הזמן, ובגמר הזמן היה חוזר לביתו להביא טרף לבני ביתו. פעם אחת בהיותו בדרך חזרה אל עירו אחרי זמן החורף, שבוע או שנים לפני חג הפסח, עבר ליד איזה כפר, ונודע לו שם כי הפריץ רוצה להשליך יהודי ארענדער שלו לבור - כמנהגם אז - כי לא שילם את דמי שכירת הארענדע, הר"ר פסח נתמלא רחמים על היהודי, ונתן להאדון את כל הכסף שהרויח באותו זמן החורף למען מצות פדיון שבויים, כשהגיע לעירו לא רצה לפנות לביתו, כי נתיירא לחזור בידיים ריקניות. כששמעו בביתו מבשורת בואו ושמתבייש לבוא הביתה, שלחו אחריו שליח לומר לו שלא יבוא לבוא לביתו, כי בטחונם חזק בהשי"ת שיעזור שיהיה להם די מחסורם להוצאות יו"ט, בנו הר"ר הערש אלימלך שהיה עדיין ילד, הצטרף עם השליח לקרוא לאביו הר"ר פסח לבוא לביתו, הר"ר פסח הלך עמם, בדרך עבר על ידם פריץ נוסע בעגלה מכובדת, ובתוך נסיעתו כשהכה עם הרצועה על הסוס נפל ממנו על הארץ אזור עור ולא הרגיש בדבר והמשיך בדרכו, הר"ר פסח הרים את האזור, ומצא בתוכו סכום כסף גדול ונטלו, אמר הילד הערש אלימלך לאביו שאינו כדאי ליקח הכסף כי הפריץ יחזור ויחפש את המעות שאבד, אמר לו אביו שאל ידאג כי השי"ת לא יעזבם, וקנו מן הכסף הנמצא, את כל צרכי יו"ט בהרחבה. בליל הסדר כשהגיעו לשפוך חמתך, שלח הר"ר פסח את בנו הילד הערש אלימלך לפתוח את הדלת לאליהו הנביא כנהוג, בפתחו את הדלת צעק "אבא! הפריץ כאן, הוא בא לקחת את הכסף!", כי זה הפריץ היה אליהו הנביא, שבא להושיעם בעת צרתם.

סיפר הרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זצ"ל עובדא נפלאה, שהרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל ספה"ק "בני יששכר", נמסר פעם לחיל השלטונות, כי לפי החוק בגאליציא שהיתה אז תחת ממשלת עסטרייך הוכרח הקהל להעמיד סכום אנשים לחיל הממשלה, והי' הדבר תלוי הרבה בראשי הקהילה בנשיאת חן בעיניהן לחייב או לפטור, ובעיירה יאווארניק איפה שגר הר' פסח פראכניקר ז"ל שהיה ידוע לאיש פשוט, חייבוהו הקהל להעמיד אחד מבניו, והוא בחר את בנו ההרצ"א מתוך שאר בניו [שלכאורה נראה מזה בוריותו לבחור את הת"ח שבבניו, אבל ממה שנהג הגה"ק מהר"י מבעלז זצ"ל לשלוח על קברו של הר' פסח ז"ל להתפלל על ישועה לעת הצורך, מוכח כי היה צדיק נסתר, וכנראה ידע עתיד בנו הבני"ש שיתגדל לאיש קדוש, וע"כ כדאי הוא שיעשה לו נס, ולא יצטרך לעבוד בצבא (כדמוכח בירושלמי שבבית ראשון שהיתה ההנהגה דרך נס, היו סומכים בביהמ"ק על נסים)].

הבני"ש הסתיר את עצמו עד שמצאוהו השוטרים, והוליכוהו בשמירה של שני שוטרים שהלכו מלאחריו בכדי לשמור עליו שלא יברח. והנה בעברם דרך הגשר המים שבפראכניק, ירד הבני"ש תחילה על היבשה, והשוטרים היו עוד מאחוריו על הגשר, ונשבר הגשר ושניהם נטבעו, בראות הבני"ש כל זאת, ברח מיד לבית רבו הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימאנוב זי"ע, ונשאר שם זמן רב.

וסיים הרה"ק ר' יעקב מפשעווארסק זצ"ל את סיפורו, שנכדי הבני"ש ברכו תמיד "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה", בעברם על גשר הלז. גם הרה"ק מבלאזוב זצ"ל ידע מקום הגשר וכל פעם שעבר שם בירך כנ"ל.

קשה לתאר כיצד הספיק זקה"ק בעל "בני יששכר" זי"ע לכתוב כל כך הרבה. בעוד ששנות חייו היו 58 בלבד, כשרובן הגדול כיהן כרב ובחלקן גם ניהל עדה בישראל, ואגב מספרים שחידושו היה כותב על גיר עבה וכפול אשר הדיו נספג בו מיד, למרות זאת, כאשר רבינו היה מסיים את כתיבתו של גיליון כזה, עדיין רטוב היה הדיו אשר בראש העמוד, ואמרו צדיקים שהוא כתב את חידושו ב"השבעת הקולמוס" (שהוא מעין קפיצת הדרך בכתיבה). וכן היה כותב את חידושו כמעט ללא הרף בכל עת מצוא, ואף ביום שישי עסק בכתיבה עד לכניסת השבת, רק מיד לאחר הדלקת הנרות כאשר היתה ניגשת הרבנית ואומרת אליו החייט כבר הניח את מחטו, והסנדלר כבר הניח את פטישו, אז היה מניח זקה"ק את קולמוסו.

שמעתי מדו"ז רבינו (הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד) מנאסויד זי"ע שהגה"ק בעל "בני יששכר" זי"ע כאשר הביאו לפניו איזה חולה היה מחלק ונותן להם סממני רפואות, וכאשר שאלו פעם ממנו איך מגיע אליו כל זה, השיב להם שזהו מברכת היוצר, היינו שהיה לו בזה ברכה מהבורא כל העולמים שיהיה בכוחו לחלק רפואות ולהפליא לעשות אסוותין לחוליו לרפאות תחלואתם ברפואה שלימה.

אמרי קודש זקני בעל בני יששכר זי"ע אשר ספרו לי אבותי הקדושים זי"ע כנודע אשר (בעל בני יששכר) היה בקי גם בחכמת הרפואה עד להפליא. והגיד כי למד את עצמו חכמת נתוח האברים של האדם (שבזה תלוי כל ענין ידיעת המחלות ותרופתן) מספרי חכמת האמת של רבותינו ז"ל בסדר השיעור קומה ופרטיו כנודע עכד"ק. והמ"י. גם שמעתי מזקני עירנו יצ"ו כי בהיותו (בעל בני יששכר) אבדפה"ק מונקאטש והקאמיטאט בערעג. הביא לפניו אחד מאנשי שלומי רעצפע"ט שנתן לו הדאקטער דפה (יהודי. ורופא הקאמיטאט) בעד החולה שהיה לו בתוך ביתו ושאלו אם ליקח התרופה הזאת ועיין בה והשיב מיד "עוד חסר בו אחד מסממני התרופה שצריכים לערב בו" והוא הגיד זאת להדאקטער. והדאקטער בשמעו זאת ראה ונוכר כי כן שכח לכתוב בתוך הרעצפע"ט החלק מסממני התרופה אשר הוא העיקר לרפואת החולה הלז. והד"ר הרופא נבהל ומשתומם ורץ ובא לבית המדרש ומצא את רבינו (בני יששכר) אחרי התפלה ושאלו יאמר נא רבינו מנין ידע זאת שהחסרתי עוד חלק אחד מה שצריך לערב בתוך הרעצפע"ט הלז. ומובן ממילא כי הרופא יהודי ופושע (גם בימיהם) לא הבין בשום אופן האיך הוא ידע זאת ברוה"ק וסוד ה' ליראיו ויראיו להודיעם כמו שאמרו חז"ל על כיוצא בזה. זי"ע.

אנו נכדי הבני יששכר זי"ע, שאנו נכדי הרה"צ ר' ישראל שמעון מאיר וואלדמאן זצ"ל (בן הרה"צ ר' יעקב הערש מבארשא זצ"ל) שהיה חתן הרה"צ ר' שמואל זצ"ל בן הבני יששכר זי"ע, וזקנתי מרת רבקה ע"ה בת רבי שמואל הנ"ל דרה בבארשא, ופעם נחלתה למאוד, ושלחו טלגרם לבנה הרה"צ ר' אלעזר אלימלך וואלדמאן זצ"ל (שהיה ת"ח גדול ויש תשובה אליו במהרש"ם), שיבוא להפרד מאמו בטרם מותה. ושם בבארדיוב היה דודי רבי זלמן גלנץ שליט"א שהיה נכדו - והיה אז ילד קטן כבן י"ב, ונתלווה אל זקיננו לנסוע לבארשא, והוא סיפר לי כל העובדא. ובהגיע לשם היה יום שישי בבוקר, והיא היתה גוססת, ואנשי החברא קדישא כבר עמדו מסביבה והדליקו נרות כנהוג, והכריזו שהכהנים יצאו

לחוץ, והוא בהיותו כהן יצא גם לחוץ, אך בתוך כך דברה הגוססת - כמובן שבקושי ובהפסקות, אך הבינו מדבריה שאמרה: שזקינה הבני יששכר זי"ע נגלה אליה, ואמר שיקחו חתיכת קוליט"ש (שאפו לכבוד שבת) ויטבלו בחלב ויניחו זאת על לבה, ועוד תוכל להדליק היום נרות שבת, והאנשים שעמדו שם לא ידעו אם עדיין היא בדעתה ואם לעשות כדבריה, אך אמרו שאינו מזיק, ואכן עשו כדבריה, וקמה ממיטת חוליה והדליקה נרות שבת, וכמה שנים לאחר מכן כשאבי (הרה"צ רבי ברוך אברהם הלברשטאם) זצ"ל נהיה חתן עם אמי ע"ה, נסע לבארשא להכיר את הסבתא הנ"ל, נכדת הבני יששכר זי"ע, והיא שמחה לקראתו שב"ה זכתה להשתדך עם נכד צאנו, וחיתה כז"ב שנים אחר הסיפור הנ"ל שהיתה כבר גוססת רח"ל...

הרה"ק רבי משה מקאריסטשוב זי"ע

יום ההילולא - י"ח טבת

הרה"ק רבי משה קארסטשובער זי"ע היה ידוע במידת ה"גארנישט" (=ה"כלום", כלומר מידת הביטול), וכדברי אחיו כ"ק אדמו"ר רבי יוחנטש'ע ראחמיסטריווקער, שרבי משה ירש את מידת ה"כלום" מאביהם הק' המגיד מטשערנוביל זיע"א.

כשהגיעו אליו לישועה עשה עצמו כלא יודע בכגון דא, ותח"י היה ספר סגולות מאביו הק', והיה שואל לבאים לפניו איזה סוג חולי הוא, וחיפש בספר ובמצאו הסגולה תלש הדף מן הספר והגישו לעומד לפניו, וכן במקשה לילד חיפש הסגולה ובמצאו תלש הדף והגישו למבקש, עד שפעם הגיע איזה הזכרה שכבר היה פעם לפניו וחיפש בספר אנה ואנה וענה לאיש שאינו מוצא כבר הסגולה, ואמר לו הלה - איני צריך לסגולה אלא לברכת הרבי שיפעול עבורי ישועה, ושוב לא היתה ברירה והוכרח להראות כוחו...

סיפר לי הרה"צ ר' חיים טווערסקי זצ"ל, ששמע מזקיני הרה"צ ר' ברוך בן ציון זצ"ל, שפעם אחת באת אשה אחת לטשערנאביל אל הרה"ק ר' אהרן זצ"ל, הוצרכה להמתין כמה ימים עד שעלה בידה ליכנס לחדר הרה"ק. כשנכנסה אליו שפכה לפניו את מר לבה שבכל עת שנתעברה מפלת אחר כך רח"ל. אמר לה הרה"ק מטשערנאביל, סעי לקאריסטשוב (לאחיו הרה"ק ר' משה זצ"ל), שם תוכל להיוושע. באמונת צדיקים שהיה לה, נסעה לקאריסטשוב. בקאריסטשוב לא היו חסידים, דהרי הרה"ק ר' משה לא רצה להיות רבי ולא המתינו אנשים בחוץ, ונכנסה תיכף להרה"ק ר' משה. כשנכנסה אמרה לו כנ"ל שהיא מפלת ולדותיה רח"ל. אמר לה הרה"ק תמיה אצלי מדוע באת, הלא כל אחד יודע שאיני רבי, ואיני יכול לעזור לך כלום, סעי לאחי הק' בטשערנאביל. אמרה לו, הייתי בטשערנאביל וציוה עלי לבוא לכאן. אמר לה הרה"ק תמיה אצלי, הלא כל אחד יודע שאיני רבי, סעי לשלום לטשערנאביל. בדרכה החוצה מחדרו של הרה"ק, כשעמדה כבר אצל הדלת, סיבבה את עצמה להרה"ק מקאריסטשוב ואמרה לו, אם אמת הוא שכבודו אינו רבי ואינו יכול לעזור לי, אז אין לי שום טענה נגד כבודו, אם אינו יכול, הרי אינו יכול, אבל אם כבודו יכול לעזור לי אלא שאינו רוצה לעזור לי, אזי איני מוחלת לכבודו בזה ובבא, והמשיכה ללכת לדרכה.

רץ אחריה הרה"ק ר' משה, וכשהגיע להדלת, אמר לה: אשה טפשית, בואי נא בחזרה, אשה טפשית בואי נא בחזרה, אינך מוחלת, כן, כן. כששמעה האשה דיבורים אלו, הבינה שפעלה אצלו, חזרה לחדרו ועמדה מן הצד, כאשר איבריה דא לדא נקשן. הרה"ק רץ בהחדר אנה ואנה, גוזמא פעמים, ובכל עת אמר, כן כן, אינך מוחלת, אשה טפשית, אינך מוחלת, כן, כן. פתאום נעצר באמצע החדר וסחב השרוול שלו ואמר לה, 'הריחי, לא הפילה אשה מריח בשר הקודש', ונושעה, שמאז ואילך היה לה זש"ק.

בעיר קארסטשוב התגורר יהודי כפרי איש פשוט אשר חקר מהפריץ את בית המזיגה, ושם עמד ומכר משקאות חריפים לגויי הסביבה אשר הגיעו בהמוניהם אל בית המרוח לכלות את כספם וזמנם בהורקת כוסיות משקה אל קרבם. בין הלקוחות הקבועים נמנה איזה גוי אשר הטיפה המרה נתנה בו את אותותיה והרבה להשתכר יתר על המידה עד שלא היה בידו פרוטה לפרוטה, אך ממנהגו לשתות יי"ש לא נגמל, ובאותו יום בו מתרחש סיפורינו שתה הגוי כמות הגונה של יי"ש וטרם צאתו עיכבו היהודי בדרשו ממנו את התשלום, והגוי לא רצה לשלם, היהודי התקצף עליו והנחית לגוי מכת לחי ובו ברגע נפל הגוי תחתיו אין אונים...

נודעזע היהודי בידעו שתיכף יאסרוהו כרוצח שפל ומסתמא הגוים יעשו מהאירוע 'מטעמים' שיש בהם כדי להזיק לכל האוכלוסא היהודית, לכן נטל תיכף את הפגר והטמינו במרתף ביתו, לקח חבילת קש ושטחם על הגופה בקוותו שכך לא יתגלה הדבר, ובעודו עוסק בדבר נזכר ששמע פעם שבעירו מתגורר צדיק אשר כוחו רב להושיע, ובאין לו מוצא אחר מיהר האיש אל עבר בית מדרשו של הרה"ק רבי משה מקרסטשוב זיע"א וחיפש את הרבי, אך כשלא מצאו במזרח פנה אל אחד היושבים בבית המדרש ושאלו מי כאן הרבי, והיושב - שלא היה כי אם רבי משה בכבודו ובעצמו - ענה לו שאין ידוע לו על רבי בכאן - אך האיש שידע בוודאות שכאן צריך להמצא רבי, חזר על שאלתו שקבלה מענה כבראשונה, עד שהיהודי הבין שמסתמא זהו הרבי שהוא מחפש, ובצר לו אמר להרה"ק - חושבני שאתם הרבי, ואם אינך יכול לעזור לי ניחא, אך אם אתה יכול לעזור לי ואינך רוצה דע לך שאיני מוחל לכם לא בזה ולא בבא...

למשמע דברים אלו שינה הרה"ק את טעמו ושאלו במה המדובר, וסיפר לו היהודי את קורותיו בשעה האחרונה, שאלו רבי משה בתקיפות - מה? וכי בשביל כוס יין הורגים איש?? ושקע במחשבות לזמן מה, ושוב אמר: הרי לא התכוונת להורגו אלא נתת לו מכה בלבד, ואכן זה מגיע להאיש כי כך דרך המסחר לשלם על מה שלוקחים, ואם לא - נותנים מכות, והרה"ק שקע שוב בשרעפים למספר דקות ואח"כ שאל - אמת שנותנים מכה למי שלא משלם על יי"ש, אבל למה להמיתו בשביל זה? ולאחר הרהור נוסף המשיך - וכי מסטירת לחי מתים? אלא מוכרחים אנו לומר שזוה האיש היה חלוש כבר ולא הרגיש בטוב ומחמת זה מת ולא משום המכה... והושיט הרה"ק את ידו להאיש ופטרו לחיים ולשלום.

כמובן שהלה יצא מבולבל מהדבר, שהרבי לא בירכו כלום, ובלב דואב חזר לביתו שם כבר מצא אספסוף גדול מגויי הסביבה אשר הדבר נודע להם מפי אחד מעידי הראיה, וביקשו הללו לנקום את נקמתם חברים שנרצח על ידי היהודי, ותיכף הגיעו השוטרים ובנחושתיים הובילוהו למאסר עד יום המשפט. בהגיע עת המשפט חרד היהודי מאוד, שבוור ורצוץ ישב על כס הנאשמים בהיותו בטוח מה יפסקו לו השופטים, הקטיגור כבר קרא את נאום השטנה ועתה מחכים לפסק דין סופי.

והנה כמתוך חלום. שומע הוא את קולו של השופט המהדהד ברמה: מה? וכי בשביל כוס יין הורגים איש?? אף אפשר להצדיקו - המשיך השופט - שהרי לא התכוון להורגו אלא נתן לו מכה בלבד. ואכן זה הגיע לו כי כן דרך המסחר, אך למה היכה אותו מכת מוות... לפתע שינה השופט את סגנונו באמרו: וכי מסטירת לחי מתים? אלא מוכרח הדבר שהאיש היה חלוש וחולה ומחמת זה מת ולא משום המכה...

היהודי ההמום ניסה להזכר מתי שמע בדיוק כדברים האלה, ולפתע נזכר שאלו הם דיבורי קדשו של הרה"ק אשר בשעתו נדמה היה לו שהם גיבוי דברים בעלמא, ועכשיו הוא נוכח שהצדיק הכניס אז הדברים בפי השופט כדי לזכותו בדינו - וכמובן שהאיש יצא בדימוס וליהודים היתה הרווחה.

שמעתי מהרה"ח רבי יצחק דוד לידער ז"ל. שהרה"ק רבי משה מקורסטשוב זי"ע בן הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנוביל זי"ע לא היה מתנהג כ"כ בגינונים של אדמו"ר אלא בפשטות, לא היה יושב במזרח אלא ישב בין כל האנשים. פעם אחת נסע אחד מהקהילה דשם עם בע"ג גוי, ובדרך שתה הגוי לשכרה והתחיל להתפתל מיסורים עד שמת בעגלה. הדבר אירע בדרכו חזרה לקורסטשוב וכבר לא היה רחוק מקוריסטשוב, נפל פחד גדול על היהודי כי אם ימצאו את הגוי מת בעגלתו יאמרו כי לבטח הוא הרגו ומי יודע מה צפוי לו אז, ולא יכל לקבור הגוי ביער, כי בני משפחת הגוי ידעו שנסע עמו ואם יגיע בלעדיו לא יועיל לו כלום כי שוב יאמרו שהרגו. נסע היהודי עם העגלה עד היער הקרוב לעיר, השאיר את העגלה ביער, ורץ בבהלה אל תוך העיר לרבי משה וסיפר לו מה שאירע לו. השיב רבי משה בפשטות: אם מת, אז מת, מה אפשר לעשות, התחיל האיש לצעוק בבכי ובתחנונים, כי הרי צפויה לו סכנה גדולה, ולא רק לו אלא לכל בני הקהילה אם יאמרו שיהודי הרג גוי. ורבי משה בשלו, התחת אלקים אנוכי, מאחר שכבר מת מה אני יכול לעשות, וכי יכול אני להחיותו?! אמר האיש לרבי משה: שמעו נא! אם אין בידכם להושיעני אין לי נגדכם דבר, אבל אם יש בידכם להושיעני אלא שאינכם רוצים, דעו לכם שאני נכנס עכשיו עם העגלה לתוך העיר ומה שיהיו התוצאות מכך האחריות על ראשכם. ותיכף הלך האיש אל היער ונסע עם העגלה לתוך העיר ונפל פחד גדול על בני הקהילה, הרים רבי משה עיניו לשמים ואמר: רבש"ע מה איכפת לך ששייגך זה יחי' עוד מספר רגעים וילך עוד כמה פסיעות, מיד התרומם הגוי מעל העגלה ירד והלך מספר צעדים עד לחנות הקרובה של איזה ערל, נכנס לשם ונפל ומת, וניצול היהודי מעלילה.

פעם בא אל הרה"ק ר' משה מקארסטשוב זצוק"ל אברך אחד חשוך בנים רח"ל, וביקש ממנו ברכה להיושע בזש"ק. שאל אותו הרה"ק: האם יש עירוב בעירך. השיב האברך בשלילה. ואמר לו הרה"ק: תדאג ותשתדל בכל כוחך שיהיה עירוב, ואז "כאשר יהיה עירוב, אז יוכלו לשאת".

הרה"ק רבי חיים שמואל מחענטשין זי"ע

יום ההילולא - י"ח טבת

חסידים מספרים, שבילדותו של הרה"ק רבי חיים שמואל מחענטשין זי"ע יצא לפעמים אל ככר השוק בניישטט, והיה מתהלך בין סוחרי-הבקר ומראה באצבע על הבהמות והשוורים ואומר: "פרה זו כשרה", "שור זה איננו כשר". הלכו הקצבים שבעיר ובדקו אם נמצא כדבריו. כיון שנוכחו לדעת,

כי הילד אינו מפטפט סתם, ולא החטיא בדבריו אפילו כחוט השערה, הזמינו אותו לילך אתם בכל יומא דשוקא ולהסתייע ב"מומחיותו" איזו בהמה לקנות ואיזו לא לקנות. חיים שמואל, הקטן, בטוב לבו, ניאות לבקשתם בלא שום היסוס. אכן כשנודע הדבר לסבו הצדיק, הרבי ר' יוסף ברוך [הצדיק מניישטאט] זצ"ל, עיכב בעדו כשהוא מעיר: "לא כל מה שיודעים מותר לגלות" (מפי החסיד ר' בריש פנקס ומפי החסיד ר' חיים שמואל פרוכט ששמעו מאבותיהם משפחות חסידי חנצ'ין ותיקים).

שמעתי מהרה"ח ר' יוסף ברוך גליקמאן נ"י, בשעת מלחמת העולם הראשונה נתמלא העיר כענטשין עם אנשי חיל וזרקו פצצות בתוך העיר מול ראשי אנשים, שכרו עגלה בעבור זקיני הרה"ק ר' חיים שמואל ובני המשפחה שיברחו משם, זקיני הי' מתמיד למעלה מדרך הטבע ולמד הרבה גמרא ותוס', סיפרו גוזמאות מגודל התמדתו, אז כשהיו צריכים לברוח ישב זקיני ולמד, נכנסה זקיני וצעקה נא! נא! ממתנים וצריכים לברוח, אמר זקיני בזה"ל: נא, עוד שורה אחת, אח"כ כשגמר לימודו ישב על העגלה ונסע, אמר להם אח"כ: למה הייתם מפחדים, הפצצה אינה הולכת רק להמקום שמצווים לה ללכת.

שמעתי מהרה"ח ר' יוסף ברוך גליקמאן נ"י, אבי ז"ל נעשה חתן אצל הרה"ק ר' יהושע העשיל מכענטשין כשאביו הרה"ק ר' חיים שמואל מכענטשין היה עוד חי ובא עם אביו הרה"ק ר' יצחק'ל לכענטשין להתנאים, והרה"ק מכענטשין היה מאד בבדיחות דעת מהשידוך, דאבי היה יחסן גדול חוץ מיחוס עצמו, אבי היה קצר הראות והיה נושא בריל (בתי עינים) וכשראה זאת זקיני הרה"ק ר' חיים שמואל אמר בשעת התנאים בזה"ל: הרבי (הרה"ק מלובלין) ביקש על ארבע דורות שלא יראו ממרחק, למה צריכים לראות ממרחק? מה יש לראות? אבי בא למחרתו בבית המדרש עם המשקפיים נגש אליו הרה"צ ר' שלום בן הרה"ק ר' חיים שמואל שהיה צדיק ותמים, ואמר לו בפשטות: האם לא שמעת מאבי מה שאמר ולקח המשקפיים ושברה לשתיים, ומאז שוב לא נשא אבי משקפיים.

סיפר נכדו מרן [כ"ק אדמו"ר ה"באר משה" מאזורוב] זצ"ל: כשהגעתי לאמריקה פעם ראשונה (שנת תרפ"א), נכנס לאכסנייתי בשחרית של שבת יהודי מבוהל, והציג את עצמו בשם ר' יצחק שוורץ. היה זה יהודי תלמיד חכם. סיפר שהוא חסיד חנצ'ין, וכי אמש בליל שבת ראה בחלומו את הרבי ר' חיים שמואל זצ"ל, האומר אליו: "נכד שלי נמצא פה, מדוע אינך הולך להקביל את פניו?" לכך בא. אחר כך פתח וסיפר לנו מעשה שארע לו כשהתגורר בקילץ. בביתו נהוג היה בערב שבת להעמיד מיחם גדול של תה על גבי הגחלים, כדי שיוכלו לשתות ולהשיב נפשם כל הבאים בש"ק בצל קורתו, שהוא היה יושב ועוסק בתורה והאנשים נכנסים אצלו. והנה פעם אחת בליל ש"ק קרוב לחצות התלהטו הגחלים ותפרוץ אש במעונו, ויימלא הבית כולו עשן, עד שהרגיש מחנק, עשן ופיח, ויחש אל החלונות לפתחן ויזעק לעזרה, ותיכף באו שכנים לקול קריאותיו והוציאו את המיחם והניחוהו בחוץ על השלג - וכולם ניצולו. מכיון שחסיד היה, הבין ר' יצחק, שצריך לספר על המאורע לרבו. בלילה עם יציאת השבת נסע מקילץ לחנצ'ין. והי' תיכף בהכנסו אל הרבי, בטרם הספיק לפצות פה, אמר לו: "נו, יצחק, יש לך לספר משהו מהנסים של חנוכה?" עמד ר' יצחק וסיפר לפניו כל מה שארע בביתו בליל שבת ואיך ניצולו ממיתת חנק הוא עם אשתו ושלוש ילדיהם, חמש נפשות במספר. אמר לו הרבי: "חמש גוים נתתי תחתיד בדיני נפשות... [בבחינת "ואתן אדם תחתיד" (ישעיהו מג, ד)]. ברגע הראשון לא ירד

ר' יצחק לוסוף דעתו. אולם אחרי חקירה ודרישה, התברר, כי באותו ליל שבת הוציאו להורג באופן פתאומי חמשה גוים מאסירי בית הכלא העירוני בחנצ'ין - ויהי לפלא.

י"ט טבת

ה"כתב סופר" זי"ע

יום ההילולא - י"ט טבת

הגה"ק מוה"ר אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל נולד בשנת תקע"ה לאביו הגה"ק רבי משה בעל חתם סופר זצ"ל. מגדולי גאוני ומרביצי התורה בדורו. נתחנך ונתגדל על ברכי אביו וממנו שאב רוב חכמתו. כשנפטר אביו זצוק"ל (בשנת ת"ר) נתמנה למלאות מקומו כאב"ד ור"מ דק"ק פרעשבורג. נהג נשיאותו ברמה, ונהרו אליו תלמידים מכל רחבי המדינה ומחוץ למדינה. נדפס ממנו שו"ת כתב סופר על ד' חלקי ש"ע, כתב סופר על כמה מסכתות הש"ס, כתב סופר על התורה ודרשות. נפטר י"ט טבת תרל"ב ומנו"כ בפרשבורג.

בשנת תקע"ה בר"ח אדר בהיות זקני מאוה"ג רבינו משה סופר זצ"ל ב"ן שנים ותלד מחברתו הקודש זקנתי הרבנית הצדקת המפורסמת מרת שרל זצ"ל בת זקני מאוה"ג רבינו עקיבא איגר זצ"ל אבדק"ק פוזנא והמדינה יע"א בן ראשון ותקש אז בלידתה, ויהי בהקשותה בלדתה עמדו לפני זקני (החת"ס) זצ"ל איזה ת"ח מתלמידיו ונפשם לשאול הגיע למה אינו פועל שתמהר הרבנית ללדת ולקצר חבלי לידתה, ויען להם ויאמר הלא ידעתם מאמר חז"ל על הקרא וזרח השמש ובא השמש, עד שלא שקעה שמשו של צדיק זה זרחה שמשו של צדיק אחר, ותקותי בטח כי צדיק יולד לי ואין רצוני לקצר ימי צדיק אחר ע"י צדיק זה בפעולות והשתדלויות שונות, ולמחברתו הרבנית אמר אל תיראי כי גם זה לך בן לא לי לבד יהי' כי גם לך יהי' הבן לגדלו ולחנכו, ואביו קרא לו שמואל בנימין ה"ה אאמ"ו (ה"כתב סופר") זצ"ל. ויגדל הנער ויהי לילד שעשועים לאבותיו הקדושים כי היה בן יקר בן ימין ואביו הקדוש שם עיניו עליו לטובה להדריכו וללמדו תורה לפי ערך שנותיו. ויהי בימי ימים של צער וכל בני ביתו של זקני זצ"ל נחלו ונפלו למשכב בחולאים קשים וביניהם הבן יקר שמואל בנימין בהיותו בן שש שנים והי' בסכנה גדולה, והרבו בתפלות ופדיונות עבורו והוסיפו לו שם אברהם על שמו וחמשה או שבעה חולאים עברו ראש הילד. ובכל אחד הי' מסוכן, עד שבאחרונה שפטו הרופאים שהוא נוטה למות ויקראו את בני ח"ק לעשות כראוי להם וכן עשו והדליקו נרות והתפללו תפלות הנהוגים, והרופאים מומחים ישבו בחדר המטה ויקימו משבתם ודברו הרופאים אל זקני זצ"ל, ידענו אדונינו כי איש אלקים קדוש אתה, אם בתפלתך לא תוכל להושיע לבנך, מצדינו אפסה תקוה. ובשמוע אבי החולה את הדברים, העמיד את עצמו בזווית החדר אצל הארגז אשר כתבי יד קדשו בו ויחל משה את פני ה"א בתפלה קצרה והילד החולה בגודל חליו צעק שמע ישראל ה"א ה' אחד ונענו האב והבן ונתקבלה תפלתם ואמרו הרופאים, עתה ידענו ביותר כי איש אלקים הוא, כי לפי ראות עינינו כעת נתחדשה תקוה בלבבינו שיתרפא מחליו. והשיב להם, ממני לא סרה התקווה אפילו רגע אחד, וחסדי ה' כי לא תמנו ולא כלו רחמיו. ועין בעין נראה שהחולה השיב רוחו ונפשו וגם בני חברה קדישא כבו הנרות אשר הדליקו והלכו לביתם בשמחה, והעידו מגדולי תלמידי זקני זצ"ל ששמעו אז יוצא מפיו

הקדוש שאמר "על יובל אחד המשכתי אותו בתפילתי" (וכן הי' באמת כי האריך ימים אח"כ עוד חמשים שנים).

אספר לכם מעשה שהיה אצל הכתב סופר זצ"ל - שבעודו ילד רך בשנים כבר שית כבר שבע, חלה במחלה מסוכנת ונטה למות, והרופאים אמרו שהם כבר אינם יכולים לעשות מאומה, והשתא רק תפילותיו של האב הגדול החתם סופר יכולים להציל ולהיטיב את הילד, וכבר קראו לאנשי החברא קדישא והדליקו נרות סביב למראשותיו כנהוג, והחת"ס בראותו כל זאת, ניגש לפינה ששם עמדו כתביו וחידושיו, ופתח בתפילה חרישית, ובסיום התפילה אמר להנוכחים, שבשביל יובל אחד פעל בעבורו, ומעתה יחיה עוד חמשים שנה, ואכן הכת"ס נפטר במיטב שנותיו והוא בן חמשים ושש שנים. ובשמחת הבר מצוה של הכת"ס הביאו אנשי החברא קדישא במתנה להכת"ס את הנרות שהדליקו באותה שעה סביב למראשותיו, והכניסו אותם בקופסא העשויה מכסף, ונתנום במתנה להכת"ס. ואוסיף לכם פרט אחד שאינו ידוע ומפורסם - זכיתי להיות נוכח בשעה שכ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלז זצ"ל הגיע לביקור במעונו של ש"ב הגה"צ רבי עקיבא סופר זצ"ל אב"ד פרעשבורג ומחבר הספר דעת סופר, ובאותה שעה ביקש כ"ק אדמו"ר מהר"א זצ"ל מהדעת סופר שיראה לו חפץ אחד מהחת"ס הנמצא ברשותו, והנה הנרות הללו שקיבלם הכת"ס במתנה בשמחת הבר מצוה מאנשי החברא קדישא, עברו בירושה אצל צאצאיו והיו מונחים ברשותו של הדעת סופר, והדעת סופר הראה אותם לכ"ק אדמו"ר מהר"א זצ"ל, וזכורני שהרה"ק מהר"א זצ"ל לקח את הנרות והקריבם סמוך לעיניו הקדושות, והחשיב זאת סגולה לרפואה בשביל עיניו, משום שחפץ השייך לצדיקים ענינים גדולים טמונים בו.

סיפר לי הר"ר משה אברהם סופר ז"ל, האיך נעשה השידוך של אביו הגאון ר' אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל: רבי אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל [בעל הילקוט אליעזר וספר המקנה] למד בשיבתו של הכתב סופר ובהגיעו לפרק האיש המקדש קראו רבו הכתב סופר ושאלו למה אינו מחפש שידוך עבורו. אמר לו ר' זוסמן, כי כולם מכירים אותו כאן וכי אין רוצים להשתדך עמו בשביל שאמו אלמנה ואין לה פרוטה לפרוטה, ענה הכתב סופר: "וכי אתה חושב שרק בפרשבורג אפשר למצוא שידוך?" אמר לו ר' זוסמן: "רבי אין לי כסף עבור הוצאות נסיעה" אמר לו הכתב סופר שיתן לו, ונתן לו סכום פעוט תשעים ושבע גראשין, ואמר לו ר' זוסמן קח מעות אלו להוצאת הנסיעה, ור' זוסמן מגודל אמונתו ברבו שם פעמיו לתחנת הרכבת ושאל לאחד: "אפשר להגיע עם סכום פעוט כזה?" ואמר לו, שאם סכום פעוט זה אפשר להגיע למקום ע"י פרשבורג, ולא רצה כי מכירים אותו, ע"כ הלך למקום הספנים שמעבירים סחורה ממקום למקום ובספינות אלו אפשר להגיע למקום רחוק יותר וכך הוה. והגיע לכפר פלוני ובכפר ההוא לא גר שם אפילו יהודי אחד אמנם רבי זוסמן באמונת רבו האמין שימצא כאן זווג עבורו. לפתע ראה לפניו יהודי הדור עם זקן גדול, ומיד שאלו הזקן מה מעשיכם כאן ור' זוסמאן לגודל התרגשותו. שאל אותו בחזרה ומה מעשיכם כאן אמר לו הזקן שאין זה מן הנימוס שהרי הוא שאלו קודם ובפרט שהנני גדול ממכם. סיפר לו ר' זוסמאן את כל השתלשלות הענינים עם רבו הכתב סופר, טפח לו אותו זקן על שכמו הרי אתם שלי... ואותו זקן היה הגה"ק רבי יואל אונגר זצ"ל אב"ד פרקש [שו"ת ריב"א], וסיפר לו ר' יואל שבילילה הקודם נתגלה אליו רבו החתם סופר ואמר לו שיסע לכפר פלוני ושם ימצא שידוך עבור בתו.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם יעקב מסדיגורה זצוק"ל

יום ההילולא - י"ט טבת

מעשה מבהיל ארע לי עם רבינו כ"ק מרן אדמו"ר ה"עקבי אבירים" מסאדיגורא זצוק"ל ואביו מרן הכנסת מרדכי זי"ע. היה זה בשנות בחרותי כשלמדתי בישיבה בירושלים, הייתי שליח להביא למרן ה'כנסת מרדכי' קמיעות שכתב עבורו הרה"ח ר' משה שפונד שליט"א. כשאני מעבירם לרבינו לתל אביב. פעם אחת ביקשתי מהרבי הכנסת מרדכי שיתן לי קמיע כזה, אמר לי הרבי: אתה בחור אין לך צורך בזה עדיין. באדר תשל"ט נכנסתי ביום הולדתי לקודש פנימה לקבל את ברכתו, ואז אמר לי הרבי הכנ"מ: 'עכשיו זה הזמן לתת לך קמיע', ואז הוציא מהמגירה קמיע, ורשם מאחור את שמי עם תוספת מילים ספורות של ברכות, היה זה פחות מחודשיים לפני פטירתו. ואני שמרתי את הדבר בסוד.

כשנה לאחר מכן בחורף שנת תש"מ כשרבינו זי"ע כבר עלה על כס ההנהגה נכנסתי אליו, ושאלתי בעצת קדשו, שהיות ומציעים לי שידוך מחו"ל האם לנסוע לשם כך לחו"ל? וכמובן, האם לקבל את ההצעה? רבינו הורה לי לנסוע אבל הוסיף ואמר: 'לא למהר, ולעשות את הכל בשיקול הדעת ללא פזיזות'. והנה בהיותנו בארצות הברית בבוקר אחד בשעה מוקדמת מתקבל טלפון מרבינו אשר רוצה לשוחח עמי בדחיפות.

הרבי פתח ושאל אותי: 'אמור נא, האם יש בידך קמיע ברכה מאבי זצוק"ל'? עניתי בחיוב כשכולי מלא פליאה ותדהמה מנין לו לרבינו דבר הקמיע שהיה סוד כמוס עמי. רבינו הוסיף לשאול: 'האם הקמיע נמצא ברשותי'? ואז גילה לי רבינו שאביו הכנסת מרדכי נגלה אליו בחלום הלילה ואמר לו: 'תאמר למיילעך שיגמור את השידוך, שכן בקמיע שהבאתי לו כתבתי ברכה 'להצלחה מאירה', וכיונתי בזה שלחמיו יקראו בשם 'מאיר' ואם כן זהו השידוך, ויכול לסיימו על הצד הטוב ביותר'... וסיים רבינו ואמר לי: 'אם כן אין לך מה להתמהמה יותר, יש לך כבר הוראה מה לעשות'... חיל ורעדה אחזני לשמע דבריו של איש האלוקים קדוש זה, ואכן השידוך אכן נגמר בשעה טובה ומוצלחת.

...לא ניתן לתאר את כוח הריכוז של אדמו"ר זכרוננו-לברכה. יכלו לסובב סביבו בביתו נכדים ולשחק על ידו בקול רעש גדול, והוא כלל לא הרגיש בזה. מוחו היה שקוע בתורה ודבוק בקונו ללא שידע כלל את הקורה סביבו, וזה לא הפריע לו. כשהתיישב ללמוד לא ראה ולא שמע מכלום.

אספר סיפור מפעים על כוח הריכוז ושליטה העצמית של אדמו"ר זי"ע: כשהיה בשויץ הלך עם אחד ממקורביו, אברך חשוב, ברחובה של העיר. בדרך מעד לפתע ונפל, כתוצאה מנפילה זו נחבל בידו. אבא לא עשה מכך ענין, הוא היה אדם חסין, בריא ובעל כוח, קם ונעמד על רגליו והמשיך בהליכתו.

בהגיע לביתו ראה שידו התנפחה מהמכה והחבטה, אך הוא לא עשה מכך ענין סמך ובטח שהנפחות תעבור ותתרפא עם הזמן. כך עברו כמה ימים, אך בכל יום גדלה נפחות היד יותר ויותר עד שביום אחד כבר לא יכל להרים את ידו בהנחת תפילין. אז כבר לא היתה לו ברירה, ולאחר התפילה פנה אל מקורבו, ואמר לו בשקט שברצונו לפנות לבית החולים להיבדק, ובנתיים שלא יספר על כך לאיש. משהגיע אדמו"ר עם מלווה לבית החולים, ניגש לחדר המיון, לאחר סדרת בדיקות וצילום היד, קבע הרופא שהצטברה מוגלה רבה בתוך היד וכדי לשאוב את המוגלה יש להרדימו, מכיון שיש בשאיבה

זו כאבים וייסורים נוראים. אבא שאל לרופא למהות הטיפול: כיצד ייערך? וכמה זמן ייקח? הוא רצה לדעת את כל מהלך הטיפול. משענה לו הרופא על כל הפרטים, אמר לו אבי זי"ע: 'איני חפץ בהרדמה, ואקבל את הדבר כמו שהוא יהיה מה שיהיה'. הרופא לא האמין, הוא היה בטוח שאבא לא הבין את הייסורים הנוראיים הכרוכים בטיפול זה ללא הרדמה, והחל שוב להסביר לאאמו"ר את כל סדר העניין והכאבים העזים הבאים בטיפול זה, שלא שייך לעשותו ללא הרדמה. משסיים שוב אמר לו אבא זי"ע: 'אני מקבל עלי את הייסורים. כל אדם צריך לקבל ייסורים באהבה ואקבלם באהבה', - הפטיר אבא לעומת הרופא. טוב, השיב הרופא, אם אינכם חפצים בהרדמה לא נעשה בעל כורחכם, הרופא לקח את כליו, והחל לתחוב מחט ארוך אל תוך ידו של אבא שהגיע עד העצם. אבא ישב והחזיק בכוח את אצבעותיו בלא ניע וזיע עד שהם היו כחולים לגמרי, הוא לא קם לא זו ממקומו, וכך נמשך דקות ארוכות ללא שהוציא הגה או אנחה קלה מפיו, עד שהרופא סיים את הטיפול. הרופא לא האמין למראה עיניו, כך גם מלווהו שנכנס להלם, מי מדבר על זעקות והתפתלות מכאבים, כאילו לא הרגיש כלום.

משסיים הרופא את הטיפול וחבש את ידו, והרבי פנה עם מלווהו חזרה לביתו. משנכנס הביתה התיישב על הכסא, נפנה לאמי מורתי בבקשה, 'שתכין כוס תה ליהודי שליווה אותי עכשיו, כי חווה זה עתה טראומה קשה'. מלווהו היה מלא התפעלות והתפעמות ממידותיו הנאצלות של אאמו"ר זי"ע: 'ממש לא יאומן, הרבי עבר ייסורים וכאבים נוראיים, וכוס התה הראשון הוא מבקש עבורי שחוויתי וראיתי את ייסוריו ולדבריו זה היה טראומה קשה עבורי, לי מגיע כוס תה!'

זה היה כוחו של אאמו"ר זי"ע בריכוז המוח, הוא היה מופשט מזה העולם, בין רגע יכול היה להתעלות לעולם אחר לגמרי... ובה בבת אחת לזכור את המלווה ש'חווה טראומה' ויש לדאוג עבורו לכוס תה, זה היה אבא כל כולו נתון לאחר, כל מהותו נתינה לזולת וכל ישותו מידות טובות ותרומיות...

כ' טבת

הרמב"ם זי"ע

יום ההילולא - כ' טבת

שמעתי לספר כד הוינא טליא, וכמדומה לי ששמעתי מעשה זו גם מכ"ק רבינו דודי (מסאטמר) זי"ע שפעם אחת התפלל ק"ו הישמח משה זי"ע להקב"ה שישגי יראה של התנאים והאמוראים וגילו לו מן השמים שאי אפשר לו להשיג יראתם הנוראה, רק אם ירצה יש לו מציאות להשיג יראתו של רבינו הרמב"ם. והתפלל הישמח משה על זה, וניתנה לו מן השמים יראת הרמב"ם וחיל ורעדה אחז בו, וכמעט שיצאה נפשו והתפלל שיסור מאתו היראה הגדולה.

האבן עזרא הו"ל מיחוש שלא מצא לה רפואה, ושמע את שמע הטוב של הרמב"ם ואיך שהוא רופא גדול, נסע אליו שירפא אותו. כשבא להעיר שדר בה הרמב"ם ונכנס אליו, הביט הרמב"ם עליו, ומיד כיבדו עם סעודה, והניח לפניו על השלחן צלחת בשר עם חלב, האבן עזרא ראה זאת שתק ולא ענה דבר.

אח"כ הביא משרת גוי יין לשתות, וכיבד הרמב"ם את האבן עזרא עם היין, ולא יכול היה להתאפק וצעק בקפידה: האתם הוא הרמב"ם שאומרים עליכם גדולות שאתם גאון וצדיק, הלא עכשיו נתתם לי לאכול בשר בחלב ולשתות יין נסך, תדעו שאגלה ברבים מה שעשיתם וכו', וככה צעק איזה זמן.

אמר לו הרמב"ם שינוח מכעסו וידע ברור שחלב הוא חלב מאיזה פרי ואינו חלב בהמה, וכן היין הוא יין מבושל והגוי מותר בנגיעתו, רק כשראיתי אתכם הבנתי שכדי שתוכלו להתרפא הנכם צריכים להקפיד, ועד עתה מעולם לא הקפדתם על שום דבר, לכן לא היה לי עצה רק ליתן לפניכם כל זה כדי שתקפידו על זה לשם שמים, ומעתה הרי נתרפא החולאת ותוכלו ללכת לחיים ולשלום.

כתב בסדר הדורות: מצאתי כתוב בקונטרס ישן נושן שאמר רבינו דוד הנגיד, כי משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם מתחיל בשם המפורש 'יסוד היסודות ו'עמוד החכמות, ומסיים כי מלאה הארץ דעה, ועוד אמר מפי רבינו אביו כי עשר שנים היה יושב הרמב"ם בחדרו ולא יצא מהפתח עד שסיים ספר משנה תורה, ובלילה שהשלימו בא אליו רבינו מיימון אביו עם אדם אחר עמו ואמר לו רבינו מיימון אביו: הנה לך זה משה רבינו, ונבהל, ואמר לו באתי לראות מה שעשית, וכשראה אמר לו יישר כוחך.

מסופר על הרמב"ם ז"ל (נלב"ע כ' טבת ד"א תתקס"ה) שהיה מרופאי מלך מצרים, וקינאו בו שרי המלך. הכניסו רעל באחת מהתרופות שהכין למלך, והעלילו שרצה להרוג את המלך ודנוהו למוות. הרמב"ם ראה כי כלו כל הקיצין ונמלט ע"י שהזכיר שם המפורש, והסתתר אצל אחד מתלמידיו שדר באותה העיר. הוא בקשו שיכין עבורו גיגית גדולה מלאה מים, הרמב"ם הניח אבן גדולה בתוכה והתישב על גבה ועסק בתורה. המלך והשרים חפשוהו ולא מצאוהו, פנו לחוזים בכוכבים שימצאו את מקום מסתורו, החוזים השיבו למלך כי חבל על החיפושים מאחר והוא יושב באחד האיים שבים, ובודאי לא יצליחו למצאו. המלך שהבין שכל הסיפור עלילת שקר והרמב"ם מסתתר ומערים על מכשפיו, פרסם צו חנינה לרמב"ם בתנאי שיבוא מיד. הרמב"ם התיצב לפני המלך, וסיפר לו כי ישב על גבי אבן בגיגית מים, אולם הם חשבו כי הוא נמצא באי בים, כי הם רואים רק במעורפל.

הרה"ק ר' שמחה ישכר דוב הלברשטם מציע שינוב ז"ע

יום ההילולא - כ' טבת

שמעתי מהרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל מאנטוורפן, שסיפר ששבת פעם אצל הגה"ק מצעעשינוב ז"ע, ובעת ההיא היה קשה מאוד למצוא דגים לכבוד שבת קודש, והרה"ק מצעעשינוב ז"ע בראותו כי עדיין אין דגים לשבת קודש שלח את אחד מהמשמשים אצלו שילך לים ויאמר שצריך דגים עבור הרב, ואכן הלך הלה, וממש בדרך נס הופיע אליו דג גדול, שמעולם לא הצליחו להביא כזה דג. השמועה עברה מפה לאוזן שהרבי המשיך בדרך נס דג לכבוד שבת. בליל שבת קודש הסתובב הרה"ק מצעעשינוב בבית המדרש והבחין שהקהל מתלחשים ביניהם שהרבי המשיך דג בדרך נס ומופת, ובכדי לבטל הדבר אמר שאין זה מופת כלל ועיקר, אלא שהדגים היות ואינם יכולים לדבר, לכן אצלם חוש השמיעה חזק ביותר, והגיעה השמועה לאוזנם שצריך לדגים לכבוד שבת, ולכן הגיע לידינו...

הרה"ק רבי לייב מוכיח מפולנאה זי"ע

יום ההילולא - כ"א טבת

רבי יהודה ליב ה"מוכיח" מפולנאה. שימש כמלמד בביתו של רבי נחמן מקוסוב ואחר נמנה בין בני החבורה של הבעש"ט והפיץ את תורתו בקהילות ישראל. לפי המסופר נתקרב אל הבעש"ט לאחר שנוכח בכוחו הפלאי של שמו "ישראל בן אליעזר".

המוכיח נמנה על שליחיו של הבעש"ט, ופעם אחת נשלח על ידו ללמברג לדרוש דווקא בבית הכנסת הגדול ולהתאכסן בבית ה"פרנס-חדש" (-הוא ראש הקהל בתורנות). בעל "שבחי הבעש"ט" מספר על הנסיבות בהן הורשה לדרוש בביהכ"נ הגדול, אם כי לא היו לו "מלבושי כבוד", והפרנס-חדש נאלץ להשאיל לו בגדים משלו. הדרשה, בה נוכח גם הרב המקומי - לפי אחת המסורות, רבי חיים כהן רפפורט - הוטבה בעיניהם מאד, ולאחר תפלת ערבית "ביקש הרב להמוכיח שיהי' האורח שלו, ולא יכול להעיז פני הרב". התענינותו של הרב, נוכחותו בשעת הדרשה והכבוד הרב שזכה לו הפליאו מאד את ה"מוכיח", אולם בשיחה גילה לו הרב כי לפני תפלת מנחה כששכב לישון, ראה את הבעש"ט בחלום ואמר "תניחו את תלמידי לדרוש בביהכ"נ הגדול".

הרב הוסיף לספר למוכיח כי דודו "שהיה גדול הדור" ציווה לפני פטירתו לבנו: "יעמוד איש ויקרא שמו ישראל בן המילדת, תדע שהוא אמת ותורתו אמת ותחזיק אותו". הרב עצמו "החזיק את המוכיח על שלחנו כשלשה שבועות, וביקש ממנו שיגלה לו כל מה שקיבל מהבעש"ט, ואף הוא עצמו רצה לנסוע להבעש"ט, אולם "לא אסתייעא מילתא והרב מת בקרב הימים".

בגלל הכבוד שניתן לו בלבוב היה נתון לסכנה, ובשובו הביתה גילה לו הבעש"ט כי הס"מ רצה לפגוע בו, והתפללתי בעדך באמירת "שלום עליכם", ואם כי הבעש"ט הצליח להציל אותו מידי, הרי לא הצליח לפטור אותו מן העונש. המוכיח חלה הוא ובני ביתו "ושכח כל הדרשות, ואמר המוכיח שהיה לו כמה הרפתקאות ועבודה רבה, עד שיכול שוב לדרוש".

כשחשקה נפשו של המוכיח "ללמוד חכמת שיחות בהמות ועופות ושיחת דקלים, באשר נצרך לו זה לתוכחה, ומאחר שהיתה כוונתו לשם שמים, נגמר בדעתו ליסע לבעש"ט ולבקש ממנו שילמד אותו". בהזדמנות נסיעה אחת גילה לו הבעש"ט "עיקר עומק סוד חכמה זו, ואגב גררא היה מבאר לו מאמרים בווהר ותיקונים, והיה שומעם באזנו אחת, ובאזנו השניה היה שומע האיך העופות משיחים, והאיך הבהמות והחיות משיחות, וכל אלו הסודות היה מבאר לו בנסיעה זו עד קרוב לעיר".

בבואם קרוב לעיר, שאל הבעש"ט את המוכיח אם הבין חכמה זו, וכשנענה בחיוב "העביר הבעש"ט ידיו על פניו של המוכיח, ונשכחו הימנו כל פריטי הסודות שבחכמה זו, ולא נשאר לו לזכרון כי אם ההקדמה", ושחק הבעש"ט ואמר: "וכי אילו היה נצרך לך לדעת חכמה זו, מה שהיה תועלת לך לעבודת הבורא, מעצמי הייתי מזדרז ללמדך, לזאת למדתך החכמה הזאת לרוות צמאונך, ונשכח ממך, כי אין זה מעבודתך ותמים תהיה עם ה' אלקיך".

מעשה שהיה אב בית דין בקהילה קדושה באר ואחד מבני העיר היה חולק עליו [=על האב"ד]. ונסע האיש אל השר להקביל עליו על האב"ד, שהשר יעמוד לצידם ויעשה נגד האב"ד, ואינו ידוע לי אם מעסק הרבנות או מעסק אחר היתה המחלוקת. והטה האיש מן הדרך שנסע אל השר אל הבעל-שם-טוב שיתפלל בעדו שיפיק רצונו מן השר נגד האב"ד, והבטיח לו הבעל-שם-טוב להתפלל על זה, ונסע לדרכו אל השר.

והמוכיח רבי לייב מפולנאה זכרונו לברכה היה בעת ההיא בקהילה קדושה מעזיבוז, וידע שהרב אב"ד צדיק בדינו נגד בני העיר, והמתנגד היה איש בליעל, והיה המוכיח מתיירא לומר להבעל-שם-טוב מזה שנראה כחוצפה. מה עשה המוכיח? קיבץ אליו מנין בחשאי ולקח ספר תורה וביטל דינים מן הרב אב"ד הנ"ל שלא יוכלו להרע לו.

פעם אחת - כמדומה לי שראש חדש היה - והיה המוכיח רבי לייב הנ"ל עם המחותן שלו - כמדומה לי שהוא רבי זאב קיצעס - מוסכים על שולחן הבעל-שם-טוב. ובתוך הסעודה אמר הבעל-שם-טוב: איני יודע מה אדון בדבר, שהתפללתי עבור איש אחד מקהילה קדושה באר, וכמשיבין לי ואין משיבין לי. והתחיל המוכיח זכרונו לברכה לצחק מעט. ואמר לו מחותנו רבי זאב: מה זה שראיתי שקראו אליכם מנין אנשים? והשמיט המוכיח את עצמו ולא ענהו. ושמע הבעל-שם-טוב הדבר ולחצו הבעל-שם-טוב להמוכיח לאמר לו המעשה על מה קרא מנין אנשים, והשיב המוכיח הנ"ל: לא אכחד מרבינו, אותה האיש מקהלת קודש באר דבר טוב על עצמו בפני רום מעלתו, ואני יודע תוך הענין שהרב צדיק בדינו נגד בני העיר, וקבצתי מנין ולקחתי ספר תורה ובטלתי ממנו מהאב"ד דינים. ואמר לו הבעל-שם-טוב: תנוח ברכה על ראשך, יפה עשית.

זה סיפור לי הרב רבי אליהו משולח מחסידי הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל, ששמע זה מנכדו של הרב הק' רבי לייב המוכיח מפולנאה זלה"ה. כי הרב היקר הנכבד הגביר הרב רבי יהושע העשיל מסלאוויטא (נכדו של הרה"ק רבי משה מסלאוויטא) היה נוהג ליתן נדבה הגונה ביתר שאת לנכדי הרה"ק המוכיח זצ"ל מפולנאה יותר מכל הנכדים משארי הצדיקים אחרים. ואמר הטעם, כי לולא אבי זקנים - הרב המוכיח מפולנאה - וואלטין מיר ניט גיוועהן גיהאט קיין זיידן [=לא היה לנו סבא]. והמעשה שהיה כך היה, הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצ"ל היה בימי נעוריו מלמד בפולנאה, בעירו של המוכיח הרב רבי לייב הנ"ל, והיו קורין אותו "דער שווארצער מלמד" [=המלמד השחור]. והרב רבי פנחס היה יוצא ונכנס בבית הרה"ק המוכיח והיה מחבב אותו מאוד, כי ידע גודל צדקתו וקדושתו והצנע לכתו, מה שלא ידעו בו שאר בני אדם. המוכיח ז"ל היה לו חדר מיוחד ומקוה מיוחדת במרחץ, חוץ ממקוה הגדולה שבמרחץ של אנשי העיר, ביקש המלמד הרב רבי פנחס את המוכיח להרשותו שילך ג"כ למקוה שלו בכל עת שירצה בלילה או ביום, ויצו המוכיח על בעל המרחץ שיניח המלמד לילך למקוה שלו בכל עת שיבוא.

פעם אחת בא המלמד למרחץ לטבול אחר חצות לילה, אך הבלן לא רצה לפתוח לו שיכנס לשם, כי באותו יום קנה כמה אווזות והניחם שם בחדר ההוא. המלמד בראותו שאין מניחו ליכנס, הגביה כמה "שינדלין" [נסרים] מהג ונכנס דרך החור ההוא וטבל שם ואח"כ יצא מהמרחץ דרך החור הזה, ומחמת שהיה המקום צר ודחוק נשברה הקורה מהג ונפלה על המלמד בירידתו מהג ונהרג. והיה מונח כן אצל כותל המרחץ ולא ידע שום בן אדם מזה, כי מחמת חשכת הלילה לא הלך לשם שום בן

אדם. והמוכיח ז"ל הקיץ משנתו ואמר למשמשו: מה קול הרעש הזה שאני שומע בחוץ? לך נא החוצה וראה! המשמש יצא ולא שמע כלום ונכנס ואמר להרב שאין שום רעש בחוץ, והמוכיח ז"ל שלחו שנית לראות כי נשמע לו מבחוץ קול רעש גדול. המשמש יצא ונכנס ואמר להרב שלא נשמע בחוץ שום רעש. בהאיר היום מצאו מונח איש אחד הרוג אצל המרחץ, ואנשים הכירוהו שזה הוא המלמד השחור, ונעשה רעש גדול בעיר ונתוודע זה להרה"ק המוכיח ז"ל. וישלח המוכיח פקודתו שלא לזוז את ההרוג ממקומו עד בואו לשם. וילך לבית הכנסת לומר תהלים ובכה מאד והתפלל לפני השי"ת בזו הלשון: "רבש"ע, החזר לו נשמתו ויחיה, אתה תודה לי עליו, הוא ירא שמים גדול וצדיק. כן בכה והתפלל זמן מה אח"כ הלך המוכיח ז"ל למקום ההרוג, והזיזו ואמר לו בזה"ל: פנחס! עמוד ולך ללמוד עם התלמידים, הרי הנך שכיר יום! וכן הוה, הרב רבי פנחס ז"ל קם ממקומו והלך לביתו וראו בעזה"י תחיית המתים ממש, זי"ע ועל כל ישראל אמן (סיפורי צדיקים, סיפור מד; אהלי צדיקים עמ' ז).

הרה"ק רבי ישראל דב מוילעדניק זי"ע

יום ההילולא - כ"א טבת

...ענין רב יש במסורת מסויימת, הזוקפת את עובדת התגלותו ופרסומו של רבינו הרה"ק רבי ישראל דב מוילעדניק זי"ע בעושה נפלאות, לאדמו"ר בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש; שהוא ז"ל שלח פעם אחת עגונה שבעלה נטשה מזה כמה שנים ולא נודע אנה בא - אל הרה"ק מוילעדניק. ומתחילה לא רצה לשמוע מזה מאומה, אך כאשר סיפרה לו כי הרבי מליובאוויטש הוא ששלחה אליו, אמר אם כן - אם הצער כל-כך גדול, בואי ואראך היכן הוא בעלך. קם הרבי מכסאו אל החלון ואמר לה: ראי! בעלך עומד על התרון שבספינה שם בעיר ליבוי [אשר במדינת קורלאנד] ועובד שם! העגונה נגשה אל החלון והביטה, אבל לא ראתה מאומה והתחילה לבכות. אמר לה: הנה, סעי לליבוי ושם תמצאי את בעלך. וכן עשתה, נסעה שמה ומצאה את בעלה בין העובדים בספינה וקיבלה ממנו גט פיטורין. ומאז והלאה נתפרסם ל"בעל מופת" ומכל המקומות באו לפניו לעזור להם ולפעול להם ישועות...

על ההתוועדות המיוחדת (שבת פרשת בלק תשט"ז) בה כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש לימד את הניגון "אסדר לסעודתא", סיפר בשעתו ל"כפר חב"ד" הרב יהודה לייב ריסקין ע"ה, משלוחי הרבי למרוקו:

בהתוועדות שבת פרשת בלק תשט"ז, דיבר הרבי בעניין הזמירות' שבסעודת שבת-קודש, וכך אמר: "הזמירות' לסעודה השניה של שבת-קודש, שכ"ק אדמו"ר הזקן הכניס בסידורו, הם "אסדר לסעודתא". לגבי הניגון "בני היכלא", החסידים מנגנים ניגון שמקובל בידם שהוא מאדמו"ר הזקן. לגבי "אזמר בשבחין", ישנו ניגון מר' הלל [=מפאריטש], ולגבי "אסדר לסעודתא" ישנו ניגון שמנגנים בליטא ואוקראינה, הניגון הוא כמו "פאניע" ובנעימה של מארש [=שיר-לכת]."

ואז הרבי לימד את הניגון, וחזר עליו כמה פעמים. עד אז היו מנגנים ניגון זה בלי המילים הללו והרבי לימד את הניגון על המילים של "אסדר לסעודתא".

באמצע הניגון סיפר הרבי:

"פעם הגיע יהודי אל הרה"ק מוילעדניק, בעל ה"שארית ישראל", שהיה "א פוילישער גוטער איד" [=מצדיקי פולין], וביקש ברכה לזרעא חיא וקימא. ציווה עליו הרה"ק מוילעדניק לתלות בחדר

המיטות שבביתו וילונות משי, בתור סגולה לבן זכר. אחר-כך שאלו אותו תלמידיו: היכן כתוב שמשי הוא סגולה לבנים? ענה להם הרה"ק מווילעדניק: זה כתוב מפורש ב"אסדר לסעודתא" - "ואילין מיליא, יהון לרקיעיא". כלומר, כשיתלו וילונות [מיליא בארמית הם (גם) כלי משי, ויהון לרקיעיא פירושו שיתלו אותם], אזי 'תמן מאן שריא' - מי נמצא שם? 'הלא הוא שמשא' [המילה 'זון' משמעה באידיש גם שמש וגם בן], היינו שייוולדו בנים זכרים... וכך הוה.

שניים מהחסידיים שנכחו באותה התוועדות, המשפיע הרב שלום פלדמן והשליח הרב בערל מוצקין, מוסיפים ומספרים עוד בעניין זה:

כשהרבי סיים לספר את הסיפור עם הרה"ק מווילעדניק, הציבור חיך למשמע ה"פשט"ל... אבל אז פניו הקדושות של הרבי נהיו מאוד רציניות והרבי אמר: שה'חכמה' כאן לא מתבטאת בעצם הפירוש, אלא בזה שאכן כך היה במציאות - שאותו יהודי עשה כעצת רבו ואחר כך נולד לו בן!

וכך התבטא הרבי: "ה'קונץ' כאן הוא לא הפירוש-הדרוש; ה'קונץ' כאן הוא שנולד לו אחר-כך ילד".

באותה התוועדות שהרבי סיפר זאת, נכחו שלושה אברכים שנוקקו לישועה בבנים. אחד מהם לקח את דברי הרבי ברצינות, בתמימות ובאמונה פשוטה. כשחזר לארץ, רכש בד משי, תלה אותו בביתו ל'רקיעיא' ואחר כך נולד לו בן. השניים האחרים לא נהגו כמוהו. ולמעשה, רק אותו אחד נושע בזחו"ק...

שמעתי ממז"ר הגאון הרידב"ז זצ"ל שהי' לו חבר אחד ירא ד' גדול, שהיה רגיל לנסוע לדו"ז אדמו"ר בעל צ"צ נ"ע, והי' דר בכפר שהיו לו בית מרוח מהאדון בעל הכפר שהיה מתפרנס מזה, ובא איש א' והוסיף להאדון על השכירות וקפח פרנסתו של חברו הנו', ואיזה אנשים נתנו לו עצה כאשר האיש הנו' הי' חסיד ורגיל לנסוע להרה"ק הר' ישראל דוב זצ"ל מווילעדניק בעה"מ ס' שארית ישראל (עשה"ג החדש ח"ב) ע"כ יסע להרה"צ הנו' לבקשו אחר האיש הנו' ולמנוע ממעשה העול והרצח הזה. וכדי לאמת את הדבר לפני הרה"צ, נתנו לו מכתב בחתימות כל אנשי הכפר שם כל הענין. חברו הנו' שהי' איש עני ולא הי' לו על הוצאות הנסיעה, לקח את אמתחתו על כתיפו והלך ברגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר עד שהגיע קרוב לעיר ווילעדניק מפני יגיעת הדרך ישב שם לנוח מעט, ונפלה עליו תרדמה. ובא גנב א' וגנב את אמתחתו אשר גם המכתב הנו' היה בה. הוא הי' מיצר מאוד על המכתב, כי איך יבא בתלונתו לפני הרה"צ בלי ראי' לדבר, ולחזור למחנהו לקבל מכתב חדש הי' לפניו דבר קשה עד מאוד. בבואו לעיר הנו' הי' עש"ק ונפל על המצאה, וכתב בהצנע מכתב אחר, ממש כלשון המכתב הנו' וחתם בעצמו כל שמות בני הכפר שהיו חתומים. הדבר הי' בעיניו היתר גמור כי הלא לא עשה בזה שום רמיה בו (כמובן חתם בשינויים שונים שלא להכיר את הזיוף ושקר ח"ו כי היה מומחה גדול בכתיבה), מפני שהי' עש"ק לא עלה בידו אפי' לראות את הרה"צ עד ליל ש"ק שנכנס הרה"צ להסעודה והוא הי' ג"כ מהמסובין על השלחן (הוא סיפר לו שתנועותיו בשעת הקידוש והזמירות וכו') ישרו בעיניו כי אצל רבותינו של חב"ד לא ראה כלל מיני תנועות כאלה). ובתוך הסעודה אמר הרה"ק דברי תורה ובתוך דבריו התחיל לצעוק בקול רעש: השמר לך פן, איש ישראל צריך לשמור את הפן שלו (פי' הקולמוס) וצעק ככה כמה פעמים. כמובן אשר על האיש הנו' נפל פחד ורעדה בלבבו שבודאי עליו הוא מכוון, אבל אח"כ נתיישב בדעתו שהרי הוא לא עשה עוול ורמי' רק כתב דברי אמת לאמתו ובודאי כוונת הרב על איזה איש אחר מהמסובין שכתב זיוף ורמאות ושקר מוחלט, אבל לא עליו איש

אמת צעקתו. ותיכף כשהחליט בדעתו כן, התחיל הרה"צ לצעוק: כל המהרהר אחר רבו וחושב שלא עליו כונת רבו הוי כמהרהר אחר רבו, אבל החסיד הנ"ל שוב חשב במחשבתו. אמנם הרה"צ הלזה הוא סובר שעשה בזה עול ואיסור, אבל הוא אינו תלמידו וחסידו, כי יש לו רב אחר כנ"ל, ורבו בודאי יבין את צערו ויגונו שהי' מוכרח לעשות זאת וימצא זכות עליו שלא עשה שום איסור בזה וע"כ אין לו מה לפחד כלל כי תיכף אחר ש"ק יסע לרבו לספר לו כל הענין, ותיכף כשגמר בדעתו כן התחיל הרה"צ לצעוק: כל המהרהר אחר רבו שמהרהר בדעתו שיש לו רב אחר וכו'... אז נתחרט על הדבר ונתיישב שלא טוב עשה בזה, וביקש מהרה"צ תשובה על חטאו בזה ואז חזר הרה"צ לדברי תורתו. מה שהי' אח"כ לא סיפר לו מו"ר הרב הגאון זצ"ל, אבל סיים בדבריו שהוא אינו חסיד להאמין במופתים, אבל כמכיר היטב את חבירו הנז' באמונתו ויראתו, הדבר ברור לו שהמעשה אמת.

אני שמעתי מרבי יוסף דב קסטל זצ"ל ששמע מר' פסח אביו של ר' אברהם מינסקר ז"ל, שהוא היה בשעת מעשה אצל הוילדניקער. שהיה אחד שדר בכפר, ופעם הלכו בחורי ישיבה בדרך, ואזל להם האוכל והיה כפור בחוץ. והם ראו אור בבית ונכנסו לשם, ועלו להתחמם על גג התנור. בעל הבית שמע רעש ושאל מי שם, ענוהו שהם רוצים להתחמם מעט, הוא ביקש מהם להסתלק, וסרבו. כמובן שהוא היה שבע ורגוע, והם היו עייפים ורעבים, והוא הצליח לסלקם מביתו. כשעמדו בחוץ אמרו בשברון לבם, כשם שהוא סילק אותנו מביתו, כך יסלקו השם מביתו. ול"ע באה רוח חזקה והרסה את הבית והוא נשאר ללא קורת גג ולא כלום. הוא נע ונד מעיר לעיר, וכשהגיע לוילדניקער, הוא אמר לגבאי שלא יכניסו, כך חיכה כמה ימים ובשום אופן לא הרשה לו. בסוף כשנכנס אמר לו הוילדניקער שהוא כבר גמר את התיקון ולא צריך לנדוד יותר, ולקח צלחת ושם בה כמה מטבעות וביקש מהנוכחים שגם הם יתרמו, ור' פסח ההוא גם הוא תרם.

סיפר לי הרה"ג ר' דוד צבי הילמאן, שמעתי מזקנתי (בת הגאון ר' דוד צבי חן זצ"ל), שלאם אמה נולד בן זכר ואח"כ היתה מפלת רח"ל, ואז היה הסדר שהאנשים נסעו להרה"ק הצמח צדק זצ"ל, והנשים נסעו להרה"ק מווילעדניק זצ"ל, נסעה אם-אמה והרבנית והבלנית לווילעדניק.

כשנכנסו להרה"ק מווילעדניק, אמרה לו שבעלה נוסע לרבי גדול ושמו ר' מנחם מענדל אבל בנים חיים אינו נותן, אמר לה הרה"ק, תהא לך בת. שאלה איזה שם לקרוא לה, ענה לה, כשמה של אמי. שאלה, מה היה שמה? אמר, פערלא גוטא (זה המקור היחידי לשמה של אם הרה"ק) נולדה אז אמה של אם-אמי, הרבנית של הגאון ר' דוד צבי.

אחר כך אמרה הרבנית שיש לה איזה צרה. אמר הרה"ק שיחקרו אחר גזילה (ונודע להם הכוונה, שהיות שהשכירות של הרבנות בא ממס הבשר, ושם יש חשש גזילה), ולבלנית שביקשה ממנו לברכה בבנים, הראה על פס ידו הק' ואמר, כמו שייגדלו לי פה שערות כך יהיו לך בנים, ואמר טעם לדבר, משום החתולים, שהרגה פעם חתולים (הענין האחרון על הבלנית שמעתי מש"ב).

בחודש אלול תר"ט ביקש רבינו הרה"ק רבי ישראל דב מווילעדניק זי"ע מאחד הסוחרים מאנשיו שיקנה עבורו בד פישתן, ובראש-חודש חשון בא הסוחר שנית לוילעדניק והביא עמו את הבד המבוקש. הרבי מישש את הבד, ואגב כך מלמל: 'אך טבת', 'אך טבת'. דיבורים אלו הובנו רק עם

הסתלקותו של הרבי לבית עולמו ביום א"ך טבת שקודם לה ציוה שאת התכריכים עבורו יתפרו מאותה בד פישתן.

הרה"ק רבי ישראל דוב מוויילעדניק זיע"א בעל השארית ישראל היו לו הרבה חסידים.

הרבה ברוסיה היו נוסעים לציונו אף כשהיה מסוגר שם, וראו שם ישועות גדולות והיה סגולה.

הבטיח הרה"ק רבי ישראל דב מוויילעדניק זיע"א שמי שיבוא על קברו יושע, ואפילו בשנים הקשות ששלטו הקאמניסטן, באו לשם יהודים ולא יכלו להרחיקם.

כשם שהיה רבינו הרה"ק רבי ישראל דב מוויילעדניק זיע"א בחייו תל-תלפיות לכל איש צר ומצוק, כך המשיך גם אחר הסתלקותו להושיע את ישראל, לכל הבאים להשתטח על קברו. בס' "ספורי נפלאות" נדפסו סיפורים רבים על התשועות הללו, ובמהדורתו החדשה ניתוספו סיפורים מעין אלו מאשר התרחשו בשנים האחרונות, שכן לא הפסיקו מלפקוד את קברו גם בשנות הרעה תחת שלטון הקומוניסטים.

העלייה לקברו נעשתה גם בפקודתם של צדיקים; כמסופר אודות זוג ששנים רבות לא נפקדו בבנים, עד שהבטיח להם רבינו שבקרוב תיוולד להם בת, וברכתו נתקיימה. בילדותה נתאלמה בתם, וארבע שנים של טיפולים רפואיים וסגולות שונות למיניהן לא העלו לה ארוכה. האב האומלל שהה חודשיים ימים אצל הרה"ק ר' אהרן מטשרנוביל, עד שהצליח לבוא לפניו ולספר לו אודות בתו שנולדה לו בברכתו של הרבי מוויילעדניק, ועתה אנה הוא בא! השיבו הר"ר אהרן בזה הלשון: "כפי שהיה אז בידו של הרבי מוויילעדניק להבטיח לך בת, כך זה בידו עתה לרפא אותה מאילמותה, וממנו תצמח ישועתך! סע לוויילעדניק ובוודאי תיוושע!"

האב לא הבין את כוונת הרבי, ושאלו אל מי הוא שולח אותו בוויילעדניק, הרי הרבי כבר נפטר לעולמו! "ילד פתי שכמותך - השיבהו הרבי מטשרנוביל - הרי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ויכול הוא לעזור לך עתה אף יותר מבחייו!"... עשו ההורים כדבריו, ועל קברו של רבינו פתחה בתם את פיה וביקשה שיתנו לה "מענה לשון" לומר על הציון...

הרה"ח רבי משה גבאי (בטלן) זצ"ל

יום ההילולא - כ"א טבת

הרה"ח רבי משה ווייס ז"ל המכונה 'רבי משה בטלן' סיפר לר' שמואל רייז ז"ל כי בצעירותו התעוור פעם ל"ע, ולקחו אביו אל כ"ק מרן בעל ישמח ישראל זיע"א והעביר מטפחת על עיניו ונתרפא.

[וסיפר לי הרב ר' דוד ברא"י לנצי'צקי שיחי' שבתחילת שנות הלמ"ד ביקר החסיד רבי משה ז"ל בארה"ק יחד עם רבו האדמו"ר מסקווירא שליט"א, והוא לא החמיץ שום הזדמנות לשהות במחיצתו של רבי משה. בקיאותו בספר אוה"ח הק' ובספר ישמח ישראל היתה מדהימה. כמו"כ זכר כמה נוסחאות בזמירות שבת קודש בתנועתם של רבוה"ק מאלכסנדר ואמר לו פעם באחד השיחים: כי אין לו מילה בלשונו להודות לאביו על שלקחו אל הרבי הק' בעל ישמח ישראל זיע"א].

הגאון רבי שמואל העליר זי"ע

יום ההילולא - כ"ב טבת

סח לי הרב ישעיה הלוי הורביץ, כי שמע מפי חמותו מרת דבורה בת הגאון רבי שמואל העליר זצ"ל, ראב"ד צפת, שבאחד הימים נכנס לביתם כלב שחור משונה בגדלו ובלתי ידוע, ורביץ לו במנוחה מתחת לשולחנו של רבי שמואל, בני-הבית נסו לגרשו החוצה, אך לא זו ממקומו, ורבי שמואל רמו להם, ניחו אותו לנפשו, כשהכלב חזר על מעשהו הנ"ל במשך כמה ימים, הבינו כי דבר-סתר יצוק בכך, והפצירו ברבי שמואל לגלות להם הדבר, הוא נסה אמנם להתחמק ולהשתמט, אך בני-ביתו לא הרפו ממנו, וכאשר נלאה לשאת את הפצרותיהם ולחצם, ספר להם: כי גלו לו מהשמים כי אותו פלוני-אלמוני אשר היה מציק לו מאד בחייו, ומת לפני זמן קצר, קבל ענשו על כך בעולם-העליון, כי נשמתו "תתגלגל" בכלב שחור וירביץ תחת שולחנו בהכנעה. במשך זמן רב, היה הכלב הזה בא יום יום בבקר השכם, ועומד לפני פתח ביתו של רבי שמואל, ועם פתיחת הדלת נכנס לו פנימה הביתה, ורביץ במנוחה תחת שולחנו של רבי שמואל במשך כל היום, עד שבאחד הימים הוא נעלם לו כלעומת שבא, ולא נראה יותר.

ה"סמיכת חכמים" זי"ע

יום ההילולא - כ"ד טבת

הרה"ק רבי נפתלי הגדול ז"ל בעל "סמיכת חכמים" (נ"א מהרה"ק רבי אליעזר רוקח ז"ל מאמסטרדם) פעם אחת בפורים שלח אליו המלך בעירו שיתפלל בעדו על ענין גדול שהיה זקוק לישועה, והרה"ק אכל ושתה הרבה בשמחה יתירה כראוי לפורים, ונתקבלה תפלתו והיתה הישועה. שלח המלך לחקור למעשיו, ואחרי שבאו אליו שלוחיו וסיפרו לו שאכל ושתה הרבה ושמח מאד, שיגר אחריו ושאלו ע"ז ואמר: אני יודע ומאמין שהישועה היתה לי בזכות תפלתך למעני, אבל הנהגתך היא פליאה בעיני. והשיבו הרה"ק: ביום זה פורים רצון ה' שנהא שרויים בשמחה גדולה ונאכל ונשתה, וכאשר אנו מקיימים ועושים רצונו ית' עושה גם הוא רצוננו וממלא כל מה שאנו מבקשים.

הכהן הגדול מאחיו, רבי נפתלי בר' יצחק כץ, בעל סמיכת חכמים, נולד בשנת ת"ב בערך. אביו רבי יצחק היה דרשן בעיר פראג ולובלין, בנו של רבי נפתלי כץ (הראשון) אב"ד לובלין. רבינו היה מגזע קדושים וטהורים, נכד המהר"ל מפראג, יליד אוסטראה המעטירה, בה נולד בשנת ת"ב. בעודו באיבו, בשנת ת"ח נשבה ע"י הטאטארן ועינוהו, ובעזה"ש הצליח להמלט מידם. מאז הקדיש עתותיו ורגעיו לתורה ועבודה, עד שהפך להיות איש קדוש, ידיו רב לו בכל מכמני התורה, ראש המקובלים והגאונים בזמנו. רבינו היה חתנו של רבי שמואל שמעלקא ז"ק, בנו של רבי מאיר ז"ק, ובישיבתו שפתח אלפים

ישבו לרגליו, ולימד ולמד אתם, עד שגדולי וגאוני דורו יצאו מבית מדרשו. ראשית דרכו היה בצעירתו כממלא מקום אבותיו ברבנות אוסטראה.

נוסף על ידיעותיו בנגלה ובנסתר, מקובל היה לפועל ישועות, ורבים פנו אליו לעזר ולרפואות. קמיעותיו היו בדוקים ואתמחא גברא ואיתמחא קמיע, והביאו ישועה לכל הנושאם. ידוע שתוכנם היה "נפתלי הכהן" ותו לא!! בזה שכתב שמו, הביא עזר ותרופה לנוקקים.

מספרים שהגאון החסיד רבי אברהם אביש מפרנקפורט זי"ע, כשהחל רוח ה' לפעמו ולשרות עליו, הראוהו מן השמים שאם ירצה לעבוד את ה', ילך ויראה עבודת הכהן הגדול רבי נפתלי כ"ץ. בבואו אליו ראה את רבינו מוכתר בטו"ת ונר דולק על ראשו, ומקובל שנר דולק על ראשו נראה, להראוי לראות, רק על אחד או שנים בדור. וירא את כל עבודתו בקודש בכל כוחות נפשו. ראה אכילתו שהסתפק בפת במלח ומים במשורה, וגם זה בצמצום כדי חייו. ראתו שוכב על הארץ בלי מצע ואבן מראשותיו. בחצות לילה קם ושר שירות ותשבחות שכתבן בעצמו בשער בית נפתלי בית רחל, עד כלות הנפש עד שכמעט נפשו יצאה בדברו. רבי אביש לקח ממנו לקח לכל ימי חייו איך לעבוד את ה'.

נע ונד היה כל ימיו, כך התחיל לכהן בעיר סטעפין, משם כיהן באוסטרא, עבר לפוזנא, בה שהה וכיהן ט"ו שנים, משם עבר לפרנקפורט, ונהג נשיאותו ברמה. לאחר שבתו ז' שנים, ביום כד טבת תע"א, יצאה אש מביתו ונשרפו כחמש מאות בתים, ומשחשדוהו כי ממנו יצא הלהב כי עוסק בקבלה מעשית, אסרוהו, אך הצליח לברוח. מאז היה נע ונד בעולם, הלך ממקום למקום ולא מצא מנוח באף מקום. עד שעלה בדעתו לעלות לא"י. בהיותו בקושטא חלה, ולפני פטירתו השמיע דברים נפלאים ונשגבים. נפטר בקושטא ביום כ"ד טבת שנת תע"ט זי"ע, שמונה שנים בדיוק מאז פרצה השריפה הגדולה בפרנקפורט.

הרה"ק רבי יוסף מיאמפאלי זי"ע

יום ההילולא - כ"ד טבת

הרב הקדוש רבי יוסף מיאמפאלא זצ"ל, פעם אחת בישובו על שלחנו הקדוש עם מסיבת אנשים שישבו עמו, הובא לפניו מכתב אחד חתום. פתחו וקראו. אחרי זה אמר להמסובין, הנה הרב הקדוש רבי משה לייב מסאסוב שלח לי מכתב זה להחזיק לי טובה ותשואות חן עבור שהתפללתי עליו ונתרפא מחליו, והצלתי נפשו ממות. אמנם באמת אני לא עשיתי כלום ומחזיק לי טובה בחנם.

ואספר לכם המעשה. זה לא כביר שלחו לי מביתו מכתב עם פדיון נפש להתפלל עליו שיתרפא מחליו. הלכתי למקוה לטבול, ועשיתי מה שעשיתי, ועליתי לעולם העליון. פגעתי שם את אבי הרב הקדוש זצ"ל. אבי שאל אותי יאסילא מה אתה עושה כאן, השבתי לו הרב רבי משה לייב סאסיוור חולה מאוד באתי להתפלל ולהמליץ עליו שיחיה. אמר לי אבי ז"ל בוא עמי, הלכנו שנינו להיכל הקודש מבית דין של מעלה. באנו לשם, אבי ז"ל נכנס וקרב אליהם, ואני נשארתי עומד בפנים אצל הפתח. הבית דין של מעלה שאלו את אבי, רבי מיכלי מה אתם צריכים ומאיזה סיבה אתם באתם לכאן. השיב להם אבי ז"ל הנה בני יאסילא בא לכאן עבור הרב רבי משה לייב מסאסיוו שיתרפא מחליו, והלכתי עמו. אמרו לו הבית דין של מעלה ודאי היינו ממלאים מבוקשו, אך מה נעשה כי אנחנו צריכים לו לכאן לנחוץ,

ואני שמעתי כל זה. אמרתי להם אכן הדור צריכים לו עוד יותר ויותר לנחוץ, לכן אני מבקש בעדו שיתרפא ויחיה. ענו הבית דין של מעלה ואמרו בזה הלשון אנו סומכים על רבי מיכל כמו שהוא יאמר כך יהיה. אמר להם אבי ז"ל. כאשר יאסילא שלי אומר סימן שזה נוגע לו ביותר, על כן הנני מסכים שתהיה לו רפואה, וכן הוה שנתרפא והבריא. ואני לא פעלתי כלום.

הרב הצדיק הגדול ר' יוסף מיאמפאלי זכותו יגן עלינו היה מחותנו של הרב הצדיק הגדול ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע, כי בנו הרב הצדיק ר' איציק זללה"ה היה חתן הר"ר ברוך. והרב הקדוש מיאמפאלי היה נוסע להר"ר ברוך בכל שנה על שבת פרשת בחוקתי ועל שבת פרשת תבא בכל פעם שקורין התוכחה ר"ל. והר"ר ברוך היה מפליא את מחותנו הרב הקדוש מיאמפאלי בפני כל הצדיקים שבאו אצלו, והיה קורא אותו מחותני הכשר. והיה שולח את הצדיקים להאכסניא שלו לראותו ולספר לו מבינות עליו. ובעת שהיה נוסע ממעזיבוז היה נוסע עמו ללוותו ברוב אהבה וחיבה יתירה והר' איציק הנ"ל גם כן עממהם עד מרחק רב מהעיר.

בשנת תקע"א בעת ששבת הרב הקדוש מיאמפאלי במעזיבוז אצלו פרשת תבא לאחר השבת בעת שנסע חזרה ממעזיבוז, נתן הר"ר ברוך פקודתו שיסע ללוותו ביחידות, והר' איציק הנ"ל לא יסע עממהם על העגלה כמו בפעמים הקודמים, גם שום איש לא יסע עממהם מהמשמשים, גם הסוסים לא ינהל בר ישראל רק ערל, בכדי שלא ישמע איש את דבריהם אשר ביניהם וכן היה, ונסעו שניהם יחד על העגלה ביחידות עד יער אחד סמוך להעיר, והלכו מהעגלה והעמידו עצמם אצל אילן אחד ודיברו. והר' איציק הנ"ל התעכב זמן מה אחר נסיעתם מהעיר ונסע גם כן עם עגלה מיוחדת ללוותם, וכשבא אצל היער הנ"ל ראה מרחוק את שניהם עומדים אצל האילן ומדברים, אזי התגנב הר' איציק את עצמו אחורי האילן לשמוע את דבריהם, ועמד במכוון אחורי כתפיהם ושמע דבריהם.

וכן שמע שאמר חותנו הקדוש הר"ר ברוך לאביו הקדוש מיאמפאלי, מחותן כאשר יש בעולמות עליונים קטרוג גדול על כלל ישראל ואין שום עצה לזה רק שיסתלקו מן העולם שני צדיקי הדור, ואין אני רואה בעולם שני צדיקים גדולים מאתנו, ומצדי אני מוכן לזה רק אתכם אבקש שתסכימו גם כן לזה, להסתלק מן העולם בכדי שלא יהיו עוד קטרוג על ישראל. אז השיב לו מחותנו הקדוש מיאמפאלי שהוא לא יכול להסכים על זה רק לבקש עצות אחרות להשביט הקטרוג. והר"ר ברוך השיב לו שאין לזה שום עצות, וברוב הפצרות פעל אצלו הר"ר ברוך שיסתלקו שניהם מן העולם בשנה הזאת. וכאשר שמע הר' איציק הנ"ל שהסכים אביו הקדוש לזה, ולדאבון לבו מוכרח הוא להיות אובד מאביו ומחותנו הקדושים, אזי מרוב מרירות לבו השמיע קולו באנחה על זה, וראה אותו חותנו הר"ר ברוך שעומד אחוריהם, אזי צעק עליו חותנו ואמר לו שמע נא דברי, אם תתן לי תקיעת כף על זה שלא תגלה למי מזה עד אחר פטירתנו אזי טוב, ואם לא אעשה ממך תל עולם ומכלל ב"ב, ונתן לו ידו על זה.

ובתוך חודש חשוון משנת תקע"ב נחלש הר"ר ברוך ונסתלק ח"י כסליו. וקודם הסתלקותו התיישב את עצמו על מטתו ואמר על עצמו ברוך שאמר והיה העולם אין והיה אלא לשון שמחה בעת שברוך אומר דיבור נעשה שמחה בכל העולמות. ברוך גוזר ומקיים, ברוך מחתך את הגזירות הרעות מישראל ומקיים גזירות טובות על ישראל. ברוך אומר והקב"ה עושה. מעולם לא אמרתי דבר שקר רק שקר אחד אמרתי אשמנו בגדנו וכו'. ואמר לשלוח למחותנו מיאמפאלי שלשה חפצים שלו שיאמר אחרי קדיש היינו תפילין דר"ת שלו והמטה ועוד חפץ של כסף ויצאה נשמתו הקדושה.

והרב הקדוש מיאמפאלי מרוב אהבתו אליו נסע עוד הפעם להתראות עמו קודם הסתלקותו. אולם כבואו לעיר טשארנאסטרבא בלילה הרגיש שמחותנו הר"ר ברוך נפטר מן העולם ושב למחר חזרה לבינתו. ואחר השבעה השיג החפצים ואמר עליו קדיש אחד בליל שבת ולא יותר ותיכף נחלש הרה"ק מיאמפאלי ונפטר גם כן כ"ד טבת בשנת תקע"ב זי"ע [קהל חסידים החדש, אות פד, עמוד 18].

הרה"ק רבי שניאור זלמן מליאדי זי"ע

יום ההילולא - כ"ד טבת

אחד מתושבי ליאזנא (או ליאדי) ה' רגיל להכנס לפרקים לאדמו"ר הזקן לפלפל אתו בנגלה.

פעם אחת שאל אותו אדמו"ר הזקן שאלה בהלכות טריפות. הלה הורה לאיסור ואדמו"ר הזקן הורה להיתר. ופלפל אתו אדמו"ר הזקן עד שהודה לאדמו"ר הזקן.

אמר לו אדה"ז: כעת תתרפא ממחלתך, כי אצלך ישנו החולי הזה וכל זמן שדעתך היתה שזהו טריפה לא יכולת להתרפא, אבל עכשיו תוכל להתרפא.

הרה"ק ר' שלמה מקרלין זי"ע - שהיה מגדולי תלמידי המגיד, ומבוגר יותר מאדמו"ר הזקן - היה אמור לבוא לבקר אצל אדמו"ר בביתו. הורה אדה"ז לבני הבית להכין סעודה גדולה לכבודו.

בבית הרבי החלו ההכנות בקדחתנות, ובתוך כך התעורר "ויכוח" בין הרבנית והמבשלת - הרבנית טענה שבתור בעלת הבית היא צריכה לבשל לכבוד הסעודה עם הצדיק, ואילו המבשלת טענה שכיון שהיא היא המבשלת הקבועה בבית הרבי, גם עתה התפקיד המיוחד שמור לה, והיא שצריכה להכין את המאכלים...

הסכימו ביניהם לשאול את פי אדה"ז, ולעשות ככל אשר יורה. אדמו"ר פסק שהרבנית היא שתכין את המאכלים, והמבשלת רק תוסיף מלח ותבלינים, ומכיון שהמאכלים אינם ראויים לאכילה בלא המלח, יהיה נחשב לה כאילו בישלה את כל המאכל, וכך היה.

מכיון שתיקון המאכל במלח היה תפקידה היחיד של המבשלת, היא עשתה זאת בהידור... אם לא די בכך, בעת שהקדירה עמדה על האש נכנסה למטבח אחת מבנות אדמו"ר, וכששמעה שמכינים סעודה לכבוד רבי שלמה קארלינער, הוסיפה גם היא מלח בתבשיל כדי שיהיה משובח. כשהביאו את התבשיל לשולחן, כיבד אדה"ז את ר' שלמה לאכול. הוא טעם מהתבשיל, אבל לא היה מסוגל לאכול ממנו בגלל שהיה מאוד מלוח. אדה"ז חשב שאינו אוכל כיון שחסר בתבשיל מלח... הוסיף אדמו"ר עוד מלח בתבשיל ואמר - "נו, תאכלו ר' שלמה!"

אחר כך לקח אדה"ז את צלחתו שהגישו לו, ואכל את כל הצלחת בלי להרגיש מאומה. הפטיר ר' שלמה קארלינער - "כל כך צעיר וכבר אין לו טעם בגשמיות"... מאוחר יותר, כשנודע הדבר לאדה"ז אמר לאחד מהנוכחים, שכבר בהיותו במעזריטש בפעם הראשונה, כששמע את ה'תורה' הראשונה מהמגיד - 'תורה' קצרה של כמה מילים בלבד - כבר אז נלקח ממנו הטעם בגשמיות (ראה לקו"ש ח"י עמ' 106).

מסופר על אדמו"ר הזקן שפעם הגיע מישהו והתאונן על כך שאשתו עקרה, וביקש את ברכת הרבי. ציווה אדה"ז שיביאו בפניו קערה ("שיסעל"), ואמר שבמקום שתהא האשה "עקרה", מעתה היא תהיה "קערה", דהיינו כלי ראוי לברכת ה' בבנים, הכל באמצעות החלפת אותיות וצירופים. וכך היה.

שמעתי מדודי החסיד רבי משה אברהם ברזובסקי הי"ד בליל ראש השנה כאשר התלויתי אליו בדרך בשובנו מבית הכנסת אמר: איזו השגה יש לנו מצדיקי קדמאי, וסיפר מהרה"ק בעל התניא זי"ע אשר בצעירותו התפלל בליל ר"ה בבית הכנסת והאריך בתפילת שמונה עשרה ולא הבחין בו השמש וסגר עליו השער. למחרת לפנות בוקר כאשר פתח השמש את שער בית הכנסת מצאו להרה"ק שוכב על הארץ בפישוט ידים ורגלים ואומר: "וידע כל פעול כי אתה פעלתו".

אבי (הגה"ק רבי מרדכי מבילגורייא) ז"ל נהיה בר מצוה בעת ששהה זקיני (מהרי"ד מבעלז) ז"ל בראצפערד, ביום הנחת תפילין סיפר לו אביו ז"ל, סיפור: פעם אחת באו מהצבא לחפש את בעל התניא בכדי לאוסרו במאסר, לבש בעל התניא את התפילין שלו וניגש להחלון, הפצירו בו חסידיו שילך ויחבא את עצמו, אולם הוא לא שת לבו להם ונעמד ליד חלון ביתו, באמרו שבתפילין כתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", וכך הוה שכאשר הגיעו אנשי הצבא לחפשו, מיד כאשר ראוהו ברחו משם.

כאשר עזבו אנשי הצבא את הבית שאלו אותו חסידיו והרי גם אנחנו לובשים תפילין ואינם מתיראים מאתנו, ענה להם: בגמרא דרשינן על "וראו כל עמי הארץ" אלו תפילין שבראש, ולא כתוב שעל הראש, רק שבראש, המונח בראש בתוכו, ולתפילין כאלה יש סגולה שיראו ממנו.

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ד טבת

גודל הסייעתא דשמיא וההצלחה פה במוסדות "מגדל אור" על אלפי תלמידיה שזכו להתעלות מעלות רמות בדרך היהדות כאן. הכל בזכות האמונה במילה אחת של מורי ורבי הקדוש (רבי משה מרדכי) מלעלוב זצ"ל שאמר לי פעם: "יצחק דוד לך וראה מה קורה שם במגדל העמק", ואני אפילו טרם ידעתי כי ישנה כזו עיר "מגדל העמק". וכשהגעתי לכאן לא היה לי אפי' היכן ללון עד שהכניסני אחד לביתו שם לנתי על גז של כבשים. וברוך הוא וברוך שמו על שכיום זוכים אנו כאן כששת אלפים תלמידים המתחנכים ליהדות ויראת ה' כאן במקום זה. והכל בזכות האמונה בדברי הצדיק.

כ"ה טבת

הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זי"ע

יום ההילולא - כ"ה טבת

שמע (הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים זצ"ל) מר' לייבוש ששמע מר' חיים, שפעם אחת הוא נכנס לאיזה בית המדרש וישב שם יהודי ולמד, ונתן לו ר' חיים שלום. ושאלו היהודי מי אתם? כי היה סגי נהור ולא ראהו. ותמה עליו ר' חיים ושאלו, הרי אתם יושבים ולומדים גמרא, ואיך אותי אינכם

רואים? וסיפר לו הנ"ל שהוא היה סגי נהור ל"ע, ובא אל הסאווריינער וביקש רפואה למאור עיניו, והתאונן שאינו יכול ללמוד, וענהו הסאווריינער: כאשר תלמד [תורה] – תראה! וכך הוה, שכשהוא יושב ללמוד הוא רואה הגמרא לפניו ולומד מתוכה. ומחוץ לגמרא אינו רואה מאומה.

פעם אחת הביאו להרב הקדוש ר' משה צבי מסאווראן ז"ל ילד בן שבע שנים, שהיה חרש גמור, אינו מדבר ואינו שומע, והפצירו בו שיברך את הילד ויתרפא. העמיד הרב את הילד על ספסל, ואמר לו: - אם תוכל לדבר ככל האדם, מה, למשל, תדבר כשתגדל ותהיה לאיש? לתמהון האנשים שהיו נוכחים בשעת מעשה פתח הילד את פיו ואמר: - אהיה מסור, ואלשין על ישראל. הדבר יצא מפיו, והרב אמר לנוכחים: - אתם רואים, אפוא, כי טובה לו השתיקה. והילד נשאר אילם כמקודם.

בעירו (של הרה"ק מסאווראן זי"ע) היה איזה מלשין אשר הסב צרות לבני עמו עד שכשל כח הסבל, ובמקוה היה תנור גחלים גדול אשר על ידו מחממים המקוה, ובהכנסו בער"ש למרחץ הטילוהו אל תוך התנור הלוהט ונפטרו הימנו, וכאשר אשתו ראתה שזה ימים רבים שאינו חוזר הביתה הבינה שידו של הצדיק בדבר, ובאה בבכיה שהיות והיא עגונה ע"כ מבקשת מהרב שיסדר לה היתר להנשא שוב, וציוה הרה"ק שתשוב לביתה ותשוב אח"כ, ושלח הרב בנצעה אל אותם שהטילוהו לתנור וגבה עדות מהם, וכשחזרה האשה נתן לה הסאווריינער כתב היתר עגונה, ונטלתו האשה והלכה עם הכתב אל השופטים והראתה ההיתר באמרה שאם הרבי נתן לה כתב כזה הרי ודאי ידע על הדבר וגם ידו היתה במעל, והזמינו את הרה"ק למשפט שיערך נגדו בשבוע הבא, ובמוצאי שבת כשהסאווריינער הבדיל על הכוס בהגיעו לפסוק "ה' צבקות אשרי אדם בוטח בך" חזר וכפל ושילש הדברים פעמים רבות מאד, ולפתע נחתו על השולחן כל הכתבים מבית המשפט, כולל אותו כתב שנתן בשעתו לאותה עגונה, ותיכף נטלו הרה"ק ושרפו בלהב נר ההבדלה, ובהגיע המשפט לא מצאו כלום, ומחוסר ראיות הוכרחו לשלחו חפשי לנפשו.

סיפר הרה"ק רבי מאטיל מסלונים זי"ע (הובא באבקות ורכלים פ"ב, אות ו) שהרה"ק מסאווראן אמר על עצמו שהוא יכול לתת דין וחשבון על מחשבה שחשב בכל רגע מלפני שש עשרה שנים ועד היום, ואחד השומעים תמה על זה, וענה לו האם אתה זוכר את החתונה שלך ומי היו המנגנים שם וכדו' וענה שכן, אמר לו הרה"ק מסאווראן אצלי בכל רגע הוא כמו "חתונה" חדשה.

בכפר אחד סמוך לסאווראן היה איש אחד שהיה לו ארענדע (בית מרוזח), והיה שם מסור אחד שרדף אותו עד שהיה מוכרח לברוח מהכפר שהיה שם, וזה המסור לקח את הארענדע שלו, ובא הנרדף לפני הרה"ק מסאווראן זצ"ל וסיפר לו את כל הענין וביקשו לבוא לעזרתו שיוכל לחזור למקומו ולפרנסתו, והרה"ק שלח אחר האיש הבליעל שיבא לפניו, וענה להשליח שלא רוצה לילך, ושלח אליו פעם שנית וענה ג"כ שאינו רוצה לילך, בפעם שלישית שלח אליו פתקא בכתב ידו שאם לא יבוא אז "וכלי מלחמה בידו" להחרימו ולבערו מן העולם, והמסור הנ"ל מסר את האגרת הנ"ל לפני הקיסר, והקיסר שלח מכתב אל הרה"ק מסאווראן שיבוא אליו, וכתב בו היתכן להחרים איש, וכי למי יש כח לי או לך, ומי המלך אני או אתה, והשיב הרה"ק שכעת אינו בקו הבריאות ולא יכול ללכת, וכן היה כמה פעמים, עד שבא התראה בפעם אחרונה שמוכרח לבא ביום תענית אסתר, ואם אינו בריא אז יביאו אותו במטה, ובניו היו אצלו ובכו, ואמר להם שידברו עם השר הממונה להוליכו להמלך שירשה אותו לבוא ביום פורים, כי היום הוא תענית והוא חלש ואינו יכול ללכת, ונתרצה ע"י שוחד של כסף.

בליל פורים שלח מאתו את כל העולם ולא הניח שישארו אצלו אפילו בניו ונכדיו, ואמר לאיש אחד שיביא מעד, והביא לו כלי גדול עם מעד, והרה"ק שתה את כל מה שהיה בהכלי שהיה כלי גדול, ואח"כ צוה להביא עוד כלי ושתה את הכל, אח"כ אמר שבע"ה יהיה הכל על צד היותר טוב, ומיד כפף את עצמו ולקח את האגרת ששלח להמסור מן המנעלים שלו, והראה אותו להעולם והכירו שזו ממש אותו האגרת עם חתימתו, ואמר שידינו את האגרת מה דינו, ודנו אותו לשריפה, ושרפו אותו על ידי הנרות שדלקו על השלחן, אח"כ נכנסו כל העולם ושתו לחיים והיה שמחה גדולה בבחי' ליהודים היתה אורה, ובבוקר אחר התפילה נסע להעיר ובא לפני הקיסר, ושאל אותו הקיסר היתכן להחריש איש בלי רשותי, וכי מי המלך אני או אתה, וענה אותו אתה הוא המלך אדונינו קיסר, ושאל אותו למה כתבת אגרת שתחריש ותעביר את אותו האיש מן העולם, ענה הרה"ק שהוא רוצה לראות את האגרת אם הוא כתב ידו, ואמר לו המלך אם אראה לך מה שכתבת בכתב ידך מה עונש מגיע לך, ענה לו תוכל לעשות עמי מה שאתה רוצה, ושלח אותו לחוץ וחיפשו את האגרת ולא מצאוהו, ושאל את כל המקורבים שם ואמרו כולם פה אחד שלא לקחו את האגרת, וחיפשו עוד ולא מצאוהו, ושלחו את הרה"ק לביתו, הנה בערך אחר חודש ימים שלח המלך לקרוא את הרה"ק עוה"פ, ובא אל המלך ואמר לו אני יודע שהאגרת הוא בידך, תאמר לי האמת איך הגיעה האגרת אליך, ואני נשבע לך שלא יגיע בכ שום רע ולא תענש, והרה"ק לא רצה לומר לו, והפציר בו כמה פעמים ועכ"ז לא אמר לו, אח"כ לסוף שלושה חדשים שלח אליו עוה"פ שיבא אליו ובא, ונתן לו כתב בחותם המלך ששום איש לא יוכל לנגוע בו לרעה כל זמן מלכותו זי"ע ועכי"א (מר' ישראל אייזנער ז"ל ששמע מר' יעקב לור ז"ל שמע מפי נכד הגה"ק מסאווראן זי"ע).

ברוסיה בעיר באלטא התגורר עשיר גדול, סוחר במשקאות ובעל מכניס אורחים גדול ושמו רבי שלמה בלאנק (או רבי זאב). בצעירותו היה מצבו הכלכלי קשה וחי בדחקות גדולה. עלה בדעתו ללמד תורה לילדי ישראל ולהתפרנס מזה. בתור תלמיד של הרה"ק מסאווריין בדבר הרעיון הזה.

נסע לסאווריין, נכנס לבית רבו ושטח לפניו את מצוקתו הרבה, ושאלו אם להתפרנס מעבודת הוראה לילדי ישראל. לא הסכים הצדיק להצעה זו, ואמר לו: תסע לביתך, תקנה חביות יין ותתחיל לסחור במשקאות. לאחר מכן הוציא ממגירה "אדום זהב" כפף אותו (ע"ז היה צריך כח רב) נתן אותו לרבי שלמה ואמר לו: "זה אני נותן לך להצלחה".

רבי שלמה חזר לביתו, קנה חביות יין, כפקודת רבו, והחל לסחור במכירת יין. ולפלא גדול נכנסה ברכת ה' בחביות ולא פסק היין עד שהיה לעשיר מופלג.

רבי יוסף דב רוזנשטיין זצ"ל ואביו רבי צבי זצ"ל התאכסנו בבית רבי שלמה, והוא אשר סיפר להם את המעשה הנ"ל, וגם הראה להם את "האדום" הכפוף.

סיפר כ"ק אדמו"ר מהרנ"צ מבאבוב צוק"ל (מוצש"ק ואתחנן תשנ"ה) שנכנס אל הרה"ק ר' משה מסאבראן זי"ע ילד שהגיע לעול תומ"צ, וביקש להתברך מפיו ולקבל הדרכתו, הורה לו הרה"ק שיזהר שלא לדבר בעודו לבוש בתפיליו. לימים עמד לבנות ביתו ונכנס שוב אליו. אמר לו הרה"ק כיון שעומד אתה להלביש טלית מעתה, קבל על עצמך שלא לדבר בעודך לבוש בה. ואפי' שהתפילין אינם עליך. ואכן כך עשה כל ימי חייו. לאחר הסתלקותו כשעמד ליתן דין וחשבון לפני ממו"ה, עמד בשתיקה ולא

פצה פיו נוכח השאלות ששאלוהו, ברומזו להם שכיון שהוא לבוש בטלית כעת (כנהוג להלביש את המתים) אינו יכול לפצות פיו כציווי של הרה"ק מסאבראן זי"ע. והחליטו שאם לא דיבר באמת מעודו שום דיבור חול אפי' בהכרח גדול יניחוהו לנפשו. ובדקו ומצאו שלא דיבר כלום, ויצא זכאי בדינו, ונכנס לג"ע ללא דין ודברים.

הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש זי"ע

יום ההילולא - כ"ה טבת

...אולם לא רק באיסורי תורה השליך (הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש זצ"ל, בעת היותו באושוויץ) נפשו מנגד בכל המצבים לעשות כל טצדקי לשמור כל מצוות אשר תעשינה, רק גם אפילו במנהגי ישראל ומילין דחסידותא אשר יעשה אותם האדם וחי בהם חיות רוחניות, עשה פעולות שונות, עד כדי מסי"נ שיוכל לשמור עליהם. וככה ידוע לנו שממש מסר נפשו בענין טבילה במקוה מדי יום, וגופא דעובדא הכי הוה:

סמוך לבית התבשיל שעבד שם (שהיה עומד בין שער המחנה ובין הצריפים שדרו שם כל המחנה) היה בור גדול ועמוק מלא מים, ולא נודע הסיבה לאיזה צורך היה להם הבור הזה, ואולי היה נצרך להם שאם יבא פעם איזה משלחת מהרויטע קרייץ (ארגון הומניטרי) יוכלו להראות שהמה מסודרים עם הכל למופת ואף באופני זהירות משריפה והכל מסודר בתכלית האנושיות... ובכל פעם שעבר אאמו"ר ז"ל על יד הבור הלך ושוב לעבודתו, התעורר בקרבו רגשי קדושה שהלא יש לו "מקוה כשירה" כאן באושוויץ, בור מגולה מלא מים על כל גדותיו. ויכול לילך בכל יום לטבילה, אולם לא הרהיב בנפשו עוז כי חשש פן המים עמוקים מאד ויש סכנה בדבר. ופעם אחת כאשר עבר אאמו"ר ז"ל אצל הבור ביחד עם עוד כמה אנשים, עבר עליהם איזה ס.ס. אפיציר והשקיף עליהם בהשקפה לרעה, וכאשר התעורר אצלו רשעותו ואכזריותו דחף את א' מהאנשים לתוך הבור כדי שיטבע בתוך מים רבים אדירים הללו, והאיש התחיל לצעוק במרת נפשו הושיעו כי באו מים עד נפש. וכ"ק אאמו"ר זצ"ל בלי שיחשוב מאומה על נפשו קפץ לתוך הבור כדי להציל נפש א' מישראל, ובחסדי השם עלה בידו להציל ממיתה ברורה והוציאו משם לחיים. ורק אז נתוודע לו שאין המים עמוקים כ"כ ויוכל לצאת ולבא בלי שום היזק ונתעורר אצלו שוב תשוקתו העצומה לטבול במקוה.

אולם עדיין היה הדבר אצלו בספיקא דגברא כי לעזוב מקום העבודה או הבאראק שלא ברשות היה בזה סכנה עצומה ואחת דתו להמית ביריה מבלי שום טענות. ומה גם שמקום הבור הוא בדרך שהולכים לשער המחנה, וההליכה לשם נראה כמי שרוצה לברוח וזהו סכנה ודאית. וגם היה לו חשש שיקרר עצמו במים הקרים כקרח ויבא לידי איזה מחלה, שבמחנות העבודה היה בזה סכנת חיים שמי שלא היה מסוגל לעבודה, היו לוקחים אותו לבית המוקד.

ועכ"ז לא היה יכול להשתלט על רב חשקו בזה והחליט לבא מדי פעם בפעם להבור לצורך טבילה, וסמך עצמו על הקבלה בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע שאמר אשר על טבילה א' מקבל על עצמו שלעולם לא יזיק כלל. וע"כ מדי פעם היה קם בשעה ארבע בבוקר, כערך שעה קודם זמן הקימה המחוייבת במחנה העבודה והיה הולך בתוך החושך והאפילה ובפחד גדול להבור. שש על המצוה לקיים דתו

ופשט בגדיו וירד וטבל ועלה ולא נסתפג, והיה הולך בחשאי בחזרה למקומו בהבאראק כשגופו ושערו כולו רטוב, והיה רועד מפני הקור והפחד, והיה שב למקומו ולא ידע איש בקומו ובשכבו (ואפילו אחי שליט"א) ועד כמו שעה כבר השיב לו רוחו, וכבר נתייבשו שעריו כמקדם, וכאשר הגיע שעה חמישית אז "קם" גם הוא ביחד עם שאר האנשים ועמד בה"אפעל" ככולם. דבר זה שנה ושילש, וכיון שעבר ושנה בו נעשה לו כהיתר, וכך הלך מדי פעם בפעם אל "המקוה טהרה" ונתקיימו בו דברי חז"ל (במס' ברכות דף כ' ע"א) קמאי דהוו קא מסרי נפשייהו אקדושת השם מתרחיש להם ניסא, ולא הרגישו שומרי המחנה כלל בכל מעשיו.

אמנם כבר אמרו חז"ל דלאו בכל יומא מתרחיש ניסא (לא בכל יום מתרחש ניסא), ופעם אחת בהלכו ל"המקוה" הרגיש בו א' מאנשי הס.ס. ימ"ש, והתחיל לצעוק עליו לאן אתה הולך, ואף שאאמרו"ר ז"ל נרעש ונפחד מהמצב, היה לו סייעתא דשמיא שהשיב לו תיכף בדעה צלולה שמאחר שהוא עובד בבית התבשיל הוא רוצה להיות נקי (בידעו שהגרמנים ימ"ש הקפידו מאד על הנקיות, חשב שזה יהיה לחשיבות אצלם) וע"כ הוא הולך לרחוץ את עצמו בתוך הבור. והתחיל האפיציר לצחוק ממנו שזהו מן הנמנע כי הלא המים המה עמוקים ביותר, והאיך יכולים לרחוץ במים רבים כאלו. והרהיב אאמו"ר ז"ל עוז בנפשו וענה ואמר: "הלא כבר רחצתי עצמי כמה פעמים במים הללו והיכולתי לשוט אפילו במים רבים אדירים כאלו". אז אמר לו הס.ס. שרוצה לראות דבר זה האיך שהוא שט במים הללו, וצוה אותו לילך להבור. ואאמו"ר ז"ל בשמעו זאת הלך בשמחה ל"מקוה" שלו, שהרי יש לו "רשות" מהס.ס. אפיציר בעצמו, וכמו רגע ירד לתוך המים רבים הללו.

אולם כהרף עין הבחין שאותו רשע לקח אבן א' גדולה שיש בו כדי להמית וזרקו לנגד ראשו, במקום שעמד שם בתוך המים, במטרה ברורה להמיתו שם על אתר, ובחסד ה' עליו עלה בידו להנצל ע"י שלמחזי באנפי עין כות גירי קשתא שט במים אדירים לצד אחר, אבל המלאך המשחית לא אמר הרף, וזרק עליו אבן אחר כדמותו וכצלמו של הראשון באותו מקום שהיה נמצא שם עכשיו. וגם כעת עלה בידו להנצל ע"י מעשה שייט לכיוון אחר. וככה התארך הדבר זמן מה שהרשע על שפת היאור זרק עליו אבנים מבלי הרף, והוא הצריך להנצל מידו ובתחבולות יעשה מלחמה. וכראות הצורר שלא יעלה בידו מזימתו קרא לחבריו ואוהביו לעשות משחק מאאמו"ר ז"ל ולייגעו וצוו עליו לשוט לכאן ולכאן. ובכל פעם כשהגיע להמטרה צוהו תיכף לשוט בכיוון אחר, במשך זמן ארוך, והשי"ת היה בעוזרו להצילו ולפדותו מרדת שחת ונתן בו כח ועוז שיוכל לעשות חיל ככל אשר צוהו. ואחר משך זמן ארוך, כשראו שלא יכלו לו, צוו עליו לצאת מהבור, באמרם, שבאמת היה מגיע לו עונש מות, על מה שהרהיב בנפשו עוז לבא הנה, אבל הפעם ימחלו לו, אבל אם ישנה הדבר יהיה אחת דתו להמית ל"ע.

ובמשך הזמן כבר נתאחר השעה וחבריו כבר עמדו אצל ה"אפעל". ויצאה נפשם מרוב פחד שלא ידעו היכן הוא נמצא, ולמה לא הגיע למקום ה"אפעל" כמו כולם, ומי יודע מה נעשה בדינו, ופתאום הגיע אאמו"ר ז"ל אליהם רועד מקור וכל ארכבותיו ועצמותיו דא לדא נקשן. רטוב מכף ראש עד רגל עד לשד העצמות. וחבריו המה ראו כן תמהו על מצבו הלזו, ורק אז נודע להם מה שפעל ועשה פעולת צדיק לעשות רצון קונו אף במילי דחסידותא ובקשוהו והתחננו לו שלא יעשה עוד כדבר הזה, כי יש לו בזה סכנת מוות אולי יארבו לו שם וימיתוהו ל"ע. ואכן מורא עלה על ראש אאמו"ר ז"ל ולא רצה עוד לילך מקום מסוכן הלזו.

מעשה שהי' אצל כ"ק זקיני הגה"ק רשכבה"ג מרן בעל דברי חיים מצאנז זי"ע, שרשע גדול בהיותו שיכור בא לחדרו באמצע הלילה וחרב בידו, ורצה דוקא להרגו רח"ל, וצעק עליו בקללות וכדומה, וזקיני הגה"ק ז"ל לא השיב לו כלל, רק הביט בפניו עד שעבר זעמו והלך לדרכו. ואמר זקיני הגה"ק ז"ל, שבאמת הי' בסכנה גדולה, רק מחמת שלא נכנס בלבו שום פחד ומורא ממנו לכן לא הי' לו שליטה עליו עכדה"ק.

וכמה פעמים הי' לי, שנפלתי ביד רשע באושוויטץ, שלקח אותי לחדרו, אשר הי' ידוע שמי שבא בחדרו לא יצא באברים שלמים, ועל פי הרוב הוציאוהו גוסס רח"ל, פעם אחת הי' כשהרשע עבר החדר שהיינו שם אחר העבודה, ושמע שאמרתי קדושה בקול רם, ונתרגו ולקחני והכני הכאות גדולות, שממש לא הי' מציאות בדרך הטבע להישאר בחיים, ובתוך ההכאות נזכרתי המעשה הנ"ל מזקיני הגה"ק ז"ל, ונתחזק לבי שלא להפחד ממנו כלל, וממש פתאום רוח אחרת נכנס בהרשע, וזרק אותי לחוץ, וניצלתי מידי האכזריים.

אמרתי לספר לדורות נס ופלא שהי' לי בשבוע האחרון טרם כלות המלחמה. הנה על הטלית שלי הי' העטרה של כ"ק זקיני הגאון הקדוש מסיגעט זי"ע מחבר הספר ייטב לב אשר קבלתי במתנה מכ"ק חותני (הראשון) הגה"צ מלימאנוב ז"ל וכמובן שהיתה יקרה לי מאד מאד. ובעת שהרוצחים הוציאו אותי ואת ב"ב מביתי חוצה להוביל לאושוויטץ לקחתי בידי הטלית עם העטרה הנ"ל, בהיות לבי בטוח שתהי' לי לסגולה ושמירה שכל זמן שהנני מתעטף בו הנני שמור מן המזיקין, ומכל מיני פורעניות המתרחשות לבוא לעולם. ועל כן היתה כל מגמתי ושאפתי בשעת הרס עולם להתעטף בטלית זו בכדי להנצל מחרב הרוצחים השפלים ימ"ש.

אמנם כשנלקנו למחנה אושוויטץ לקחו מכולנו את כל חפצינו, וממילא הוצרכתי בעל כרחי להפרד גם מטליתי עם העטרה אהובי לדאבון ושברון לבי ונפשי, ותיכף בבואי למחנה העבודה חקרתי ודרשתי על המקום שהחפצים והבגדים מונחים שם, ועלה בידי להגיע למקום הלז בתואר לעבוד שם לסדר החפצים טובים אשר שלחו משם למדינתם, ובתוך העבודה מצאתי גם הטלית שלי ובקושי גדול עלתה בידי להכניסו להבלאק שהייתי שכן בתוכו.

אך היות שבתנאים שבמחנה עם השומרים הקאפו"ס הרשעים לא הי' שום אפשרות להיות בטלית גדול כזה אפי' תחת הבגדים, ובכן חתכתי אותו, ועשיתי ממנו טלית קטן ואותו לבשתי מאז כל הזמן עד איזה ימים טרם השחרור הסופי ע"י האמערקאנער.

וגם לבישת טלית קטן כזה כרוכה פעמים בסכנה מפני שכולנו היינו מלובשים במלבוש הרשמי של אסירי המחנה וע"י לבישת טלית קטן כזה התנפחה צורתי החיצונית והי' ניכר השינוי, ואם היו תופסים אותי בצורה כזה, הייתי עלול לקבל עבור זה מכות רצח עד לנפוח נשמת ח"ו.

וכך אירע פעם אחת כשיצאתי מבית המרחץ ועמד ראש השומר "פעניקס" ימ"ש שהי' ראש הממונה בבית המרחץ להשגיח שלא יקחו יותר ממלבוש אחד, והוא הי' קומוניסט גרמני לשעבר ועבור חטאיו קבל תפיסה לכל ימי חייו ועתה נתמנה לשומר עלינו וכאשר הביט בנפוח היתר שגרם הטלית קטן שלי, צוה עלי לגשת אליו בכדי שיוכל לברר מה גורם לכך. ובמשו את בגדי מצא הטלית קטן שלי. ומיד חמתו בערה בו כי מעולם לא ראה בגד בצורה כזה, ושאל אותי מה זה ועל מה זה, וכדי שלא יחשב

שגנבתי זאת אמרתי לו שזהו "מלבוש אלוקי" שהבאתי עמי עוד מביתי, והתחיל תיכף ומיד להוריד על ראשי ועל גופי מכות רצח בזעקות גדולות עלי וצוה עלי בא אתי להחדר שלי ושמה אלמוד אותך קצת אודות הרבש"ע.

בשמעי את הפקודה הנוראה הזאת הסתמרו בי שערות ראשי כי כל אחד הי' יודע את הפירוש של אותה פקודה מן הראש הצורר הזה. שפירושה ח"ו מות בטוח תחת ידיו הגסות ע"י מכות רצח אכזריות, אולם מה יכולתי לעשות, נאלצתי ללכת אחריו לחדרו ושם התחיל בהכאה חדשה מלא כעס ורציחה וצווח עלי כדברים האלה "חזיר שכמותך אתה מדבר עוד מ"מגן של השם" בו בזמן שהנך רואה בעיניך שבכל יום ויום משמידים לעיניך את בני עמיך ובני משפחתך בכל מיתות משונות ואכזריות, בתנאים שכאלה הנך עדיין יכול עוד להזכיר את שם השי"ת ולהאמין בו ובהנהגתו את העולם. איך יעלה על שפתיך ועל שכלך שישנו רבש"ע בהעולם שהוא מנהיג העולם מדוע איננו מונע מהנאצים להעבירכם מן העולם בעינויים ויסורים שדוגמתן עוד לא סבלו בני אדם עלי אדמות, אלא מן הסתם לית דין ולית דין ח"ו", ועוד דיבורים קשים כאלה.

ואני שכבתי על הארץ כמעט כאבן דומם מרוב יאוש ודכאון רוח ומרוב היסורין וההכאות עד שהדם הי' מבצבץ כמעט מכל חלקי גופי, עד שענה ואמר לי שאעמוד בעצמי ולהגיד לו הסבר מספיק ואם לאו אז לא אצא מחדרו בחיים.

וכמוכן שמצבבי בשעה זו הי' נורא כי ידעתי בנפשי שעלול הוא האכזר הלז להרגני נפש אם לא אמצא לו איזה תחבולה מחכימה להסביר לו להשקיט הרציחה שבו, ועל כן אמרתי לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לפראפעסער גדול המפורסם בכל העולם שהוא איש מוצלח לעשות נתוח על גוף חולה ומסוכן, ופעם נקרא לשר גדול לעשות לו נתוח כזה, וכדי לבצע את הנתוח התחיל לחתוך חתך עמוק ורחב בתוך גופו של החולה וגם חתך בתוך גופו חתיכות שונות כפי מה שנראה לנחוץ.

והנה לדוגמא אם אומן מנעל מסתכל מן הצד במעשי הפראפעסער ואינו מבין שום דבר על דבר המחלה ודרך רפואתה, ישתומם ויחשוב בלבו, ראה נא כיצד הוא מענה ומייסר את החולה האומלל הזה ללא תכלית וסיבה, לא די לו במחלתו הנוכחית שהוא בא ומוסיף לו עוד יסורים נוראים גדולים כאלו בחתכו את גופו הנאה באמצע הגוף לחתיכות, הלא אם אני מתקן מנעלים לא אחתוך העור במקום היותר נאה ומשובח, וכי ס"ד שהפראפעסער לא יגמר מה שנחוץ לו לעשות מכח אומן הזה שאינו מבין ומשיג מה הוא עושה. דע"י זה שאין אחר מבין ומשיג מה הוא עושה לא יפסיק הוא מלגמור מה שרואה נחיצות לעשות.

כך הענין עם הנהגות הבורא יתברך שמו, האמת הוא שאנחנו אין משיגים ואין מבינים כל הנהגתו, ולמה הוא עושה החתיכה במקום היותר נאה בתוך כלל ישראל, עכ"ז עלינו לדעת, שבזה, שקצרי דעת כמונו, אנשי בשר ודם, אין משיגים ומבינים הנהגתו יתב"ש, עי"ז אינו מתקטן ח"ו אצלינו. והסברתי לו משל זה באריכות ההסבר וסיימתי לו במליצה מכ"ק אאמו"ר הגה"ק ז"ל הי"ד המוזכר בבנין דוד פ' חיי (אות מ"ז) שאמר הרה"ק מוהר"ש מיעריסלאב ז"ל דלכן הי' זקן כי לא הי' לו מעולם קושיות על הנהגות השי"ת וקבל הכל באהבה. כי הי' ירא שמא יאמר לו השי"ת אם אינך מבין אז עלה השמימה ותראה שהכל הוא על מכונו ולטובה. וכאשר לא רציתי עדיין לעלות לשמימה, לא רציתי להרהר אחר

מדותיו של הקב"ה. עכדה"ק. כמו כן עצתי שגם הוא לא ישאל הרבה קושיות על השי"ת כי אולי עי"ז יקראו אותו לעלות השמימה, ובידעי שגם הוא מקוה עוד לצאת חפשי ולהתחיל לחיות חיי נחת ע"כ יותר טוב לו שלא להקשות כלל על הנהגת השי"ת.

ובריך רחמנא שדברי מצאו חן בעיני הקאפו הרשע, ובצחוק קל על שפתיו אמר לי הנך יהודי פקח ותוכל ללכת מכאן לשלום, ומהיום והלאה תוכל לבוא לבלאק שלי ותקבל מהמאכלים הטובים שבבלאק שלי, נוסף על מה שקבלת בבלאק שלך, באופן כזה נצלתי בעזרת השי"ת ממות בטוח ואכזרי ואודה לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

כדאי לספר כאן ענין נפלא: כמו עשרים שנה אחר כלות המלחמה הגיע אאמו"ר הגה"צ מווייטצען ז"ל לאחד מהעיירות ופרסמו בין הציבור שאאמו"ר ז"ל שהוא מניצולי החורבן וכו' ידרוש להציבור במקום ובזמן המוגבל. ובעת דרשתו הרחיב אאמו"ר ז"ל הדיבור על גודל שברון הרוח שהיה שורה בין אח"ב" בהמחנות, ולעומת זה גודל המסי"נ שהיה להם שם ובפרט הבחורים הצעירים במחנות העבודה שהשליכו נפשם מנגד לקיים מצות ה' וזה נתן להם כח ואומץ להתחזק בעתים הקשים ביותר. ובתוך דבריו סיפר שהיה שם בחור אחד צעיר לימים, בן תשחורת של י"ג שנים שאבד את כל משפחתו ונשאר בדד וגלמוד בעולמו והיה מאד שבור ורצוץ כל הימים, ובהיות שהיה קרוב אלי ע"י שהתיידד עם בני זלמן לייב נ"י חיזקתי את לבבו הנשבר להרעיף טל תחי של עידוד עליו עד שהתחזק במקצת. ובהמשך דבריו הוסיף אאמו"ר ז"ל דרך אגב, שבמשך הזמן לקחו את העלם למחנות עבודה אחרות ומני אז עקבותיו לא נודעו וכו'.

ואחר הדרשה ניגש איש אחד אל אאמו"ר ז"ל ושאל אותו לפי תומו: "מה היה שם העלם שכבודו דיבר ממנו", והשיב אאמו"ר ז"ל ששמו היה דוד, ואמר לו האיש אולי תרצו להביט בפני הדק היטב, והכר נא שאני הגבר אשר ראית בעיני... והסתכל עליו אאמו"ר ז"ל והכירו ונפלו על צואריהם איש על חבירו בבכיות עצומות. ואחר שנרגעו קצת אמר לו אאמו"ר ז"ל ספר נא לי מה שעבר עליך מני אז ועד עתה, כי ממש לא הסחתי דעתי ממך ובכל הזמן אני חוקר ודורש עליך, וסיפר לו האיש קצת ממה שעבר עליו והוסיף לו לאמר: ידע נא כבודו כי כל דבריו אמת וצדק, כי לולא החיזוק והעידוד שקבלתי מכבודו שליט"א לא יכולתי שאת מצבי המר והייתי נופל בפח יוקשים, הן במוכן הגשמי שלא הייתי יכול להחזיק מעמד, והן ברוח, שהעצבות המר שהייתי שורה בתוכו, וגם צעיר הייתי לימים, היה דין גרמא בניזקין לאבד אמונתי בהשי"ת, ורק ע"י מה שטיפל מר כהדר"ג שליט"א עמי זאת נחמתי בעיני, וכעת חיה זכיתי להעמיד בית נאמן בישראל, ולעמוד על משמרת הקודש של דרך ישראל סבא.

והוסיף עוד האיש ואמר: כי תיכף כאשר התחיל אאמו"ר ז"ל לדבר בעת הדרשה היה הקול לו קול אליו קצת מוכר לו אבל לא הכיר את אאמו"ר ז"ל כי הכירו בלא חתימת זקן, שם במחנות עבודה כידוע, ועכשיו בא בחתימת זקן יורד על פי מדותיו, אבל בהמשך דבריו כאשר התחיל לתאר כל מה שעבר עליהם שם, ומה גם כאשר תיאר ברבים מצבו הפרטי רק אז התעורר בקרבו כי זוהי קל"א נאה וחסיד"א אשר בדברות חוצבות מלהבות אש היתה הקול מגיע אליו שם במחנות העבודה, קול ה' בכח נוקב ויורד לחדרי בטן.

הרה"ק רבי הלל מראדושיץ זי"ע

יום ההילולא - כ"ו טבת

סיפר הרה"ג מו"ה משה נתן נטע הכהן זצ"ל חותנו השני של אדמו"ר אמצעי הגה"ק בעל "שם משמואל" זצ"ל, שבימי עלומיו הי' לו בת ילדה חולנית זמ"ר ונסעה אשתו שלא בידיעתו אל הרה"ק ר' הלל מראדושיץ זצ"ל כי שמעה מנשים שהוא בעל מופת גדול, ואמר אלי' הרה"ק שהילדה תהי' בריאה אך בתנאי שבעלה בעצמו יבוא אליו, וסיפר הדבר לרבו רבינו הק' ה"אבני נזר" מסוכטשוב זי"ע, ואמר לו שיסע לשם אך בתנאי שקודם לכל יראה לדבר עמו בתורה ואז יזכיר עצמו לפניו, ואם לא יוכל וכו' ילך ממנו ולא יזכיר עצמו לפניו כלל, והכין לעצמו הרב איזה ענין לפלפל בו ונסע לשם ושינה את מלבושיו שלא יכירו אותו כי רב הוא וביקש ממשמשו שם שיכניסו אותו אל הצדיק בזמן המוכשר שהי' אפשר לו לדבר עמו ג"כ בד"ת, ושחקו ממנו המשמשים ואמרו לו כי הצדיק לא דיבר מעולם עם א' בד"ת, ואז הי' מתיירא לכנוס אליו פן ח"ו תחול עליו עוד הקפדתו אם ילך ממנו ריקם, אך מחמת שרבינו הק' אמר לו לעשות כן חיזק את רוחו והלך לפניו, אך תיכף כאשר נכנס התחיל הרה"צ לומר לו: הנה נוסעים לפה רק אנשים פשוטים ואין לי עם מי לדבר בד"ת אך עם כבודו יכול אני לדבר בתורה, והציע לפניו מה שעומד באיזה משנה שקשה פירושה, והי' זאת בענין זה שהכין לעצמו לדבר עם הרה"צ, ודיברו הרבה בענין זה, וכשראה הרה"ק שנשתנו פניו שאלו מה זה, וסיפר לו כל מה שפקד עליו רבו רבינו הק' לעשות, ולכן נתבהל מהפלא הזה איך שנתקיימו כבר דבריו הקדושים, וענהו ע"ז הצדיק ר' הלל: מה זה חידוש אצל כבודו איש כמו הגה"ק מסאכאטשאב אשר הכריזו עליו בהקיע שהלכה כמותו בכל מקום ממילא כיון שהוא אמר לעשות כן הי' נצרך להתגלגל הדבר שהי' נעשה כן, וכשסיפר הרב מקשוניו אח"כ הדברים לפני רבינו הק' מה שנעשה בנסיעתו לראדושיץ, ענהו רבינו הקדוש ואמר: אבל מניין יודע הצדיק ר' הלל מזה שהלכה כמותי בכל מקום, הנראה מזה שיודעים קצת בעניני הדברים של מעלה עכלה"ק זיע"א.

הרה"צ רבי יהודה לייב קאסטילניץ זי"ע

יום ההילולא - כ"ו טבת

סיפר לי הרה"ח ר' מאיר קליערס ז"ל, שהגה"צ ר' יוסף קאסטעל זצ"ל סיפר לו, שהיה יתום וכשהיה אצל הדברי שמואל זצ"ל הציע איזה שדכן שידוך עבורו, ואמר להדברי שמואל שלהמדוברת יש ארבעה עשר דודים רבנים. אמר לו הדברי שמואל, תאמר להם שלהבחור יש דוד אחד בטברי' שהוא שקול כנגד כל הארבעה עשר רבנים, ונתכוין בזה אל הרה"ק ר' יהודא לייב זצ"ל.

עוד סיפר לי הנ"ל, סיפר לי הגה"צ ר' יוסף דוב קאסטעל זצ"ל, פעם אחת היה דודי הרה"ק ר' יהודא לייב זצ"ל אצל אבי הרה"צ ר' אברהם מרדכי זצ"ל (אחיו של ר' יהודא לייב). בליל שבת קודש שרו זמירות. באמצע הזמירות נכנס בפתע פתאום אשה אחת משכונתו, ובכתה ואמרה, כאן שרים זמירות

ובנה חולה רח"ל. אמר ר' יהודא לייב, יהי' לו רפואה שלימה, וכי מה אני מקלקל כאשר הנני שר זמירות. תלכי לרופא, לא ידעתי שבנך חולה, ואף אם ידעתי, הכי אסור לי לשיר זמירות?

אמנם האשה הרעישה בבכי ובקולות שיברך את בנה לרפואה שלימה. אמר ר' יהודא לייב (בבקשה להשי"ת), "רבנו של עולם, מה איכפת לך אם יתרפא, הרי אז יהיה לנו מנוחה ממנה ונוכל לשיר זמירות", וכן היה שהילד נתרפא.

כ"ט טבת

הגאון רבי יהושע ליב דיסקין זי"ע

יום ההילולא - כ"ט טבת

אחד מזקני חכמי ירושלים, רבי ישראל פורת, רבה של קליבלנד בארה"ב, סיפר מעשה נפלא אותו שמע מהגרי"ח זוננפלד, אודות מסירות נפשו של גאב"ד בריסק למען תקנת עגונות והסיעתא דשמיא שהיתה לו: "ישנם בני אדם האומרים, באזנינו שמענו, ואבותינו סיפרו לנו מופתים מגדולי הדור, ואנו בעינינו לא ראינו, אבל אני אומר לך צריך להסתכל במעשיהם של הגאונים האמיתיים, ואתה רואה מהם דברים נפלאים.

וסיפר לי רבי יוסף חיים מה ששמע מפיו הקדוש, כי בגמר המלחמה שהיתה לרוסיה, היו הרבה עגונות מאנשי הצבא שלא חזרו לבתיהם, והיה משתדל לתקנתן. ביניהן היתה אשה אחת בבריסק שהיתה תמיד באה ובוכה לפניו על בעלה שלא שב מן המלחמה. הרב ז"ל דחה אותה בלך ושוב. אחרי חודשים אחדים באה וקבלה לפניו כי הוא מוכרח למצוא לה תקנה. נכמרו רחמיו ואמר לה: 'חבל שאין לי שום דרך לעזור לך, אבל אם תרצי איעצך עצה לכי וסעי אל עיר פלונית, ובואי לפני הרב דמתא, אפשר שיעלה בידך למצוא איזה סימן ופתח תקוה למצוא את הבעל הנעלם'. רבינו נתן לה [סכום כסף] להוצאות, וגם מכתב המלצה לרבני העיירות שהיתה צריכה לעבור בתוכן עדי הגיעה למחוז חפצה. אחרי טלטול של חודשים באה לשם, ואותו הרב אמנם ידע את מקום מושבו של איש הצבא, שכבר נשא אשה אחרת, והכריחו לתת גט פטורין כדת משה וישראל.

והוסיף הרב דבריסק בשחוק: 'יש שחשבו זה למופת, אבל הענין היה פשוט מאד, אני לא נחתי ולא שקטתי וכתבתי מכתבים לכל המקומות אשר שם היו מרכזים צבאיים ומשם שחררו את אנשי הצבא, אבל כל אותם המקומות לא ידעו ולא הכירו את אותו האיש בסימניו, והיה רק מרכז אחד בריחוק מקום, שלא ידעתי לא את הרב ולא את הקהילה, ולא היה אפשר לסדר הענין ע"י חליפת מכתבים, ושערת כי שם אפשר למצוא את האיש אשר אנכי מבקש, ועלתה בידי'.

וסיים רבי יוסף חיים: "בפשטות זו אני רואה מופת נפלא, שבלי ידיעת האשה, טרח והתייעץ וכתב מכתבים לעשרות, לפיכך סייע הקב"ה במעשיו של צדיק שדאג לתקנת בנות ישראל, וגלגל זכות על ידו".

סיפר לי הגה"צ המפורסם מוהרי"ם חרל"פ זצ"ל, מעשה פלא מפורסם, מאת כ"ק הגה"ק המפורסם מוהרי"ל דיסקין זצ"ל מבריסק, ע"ד אשה עגונה אחת, שהיה לה גביית עדות (בשנת תרנ"ב) שמת

בעלה, והבד"צ רצו להתירה על סמך גביית עדות הלז רק באם יסכים עמהם הגה"ק זצ"ל הנ"ל, ואולם הוא השיב להם שאין מזדקק להתירה, ושוב אח"כ כשבא לארץ הקודש ת"ו כבוד הגאון המפורסם בעל תורת חסד זצ"ל מלובלין, הלכה העגונה הנ"ל גם אליו לבקשו להתעניין ע"ד היתרה, וגם חו"ד היה להתירה, באם הגה"ק מוהרי"ל זצ"ל יסכים עמו, ואמנם הוא על משמרתו עמד והשיב כנ"ל, והנה בשנת תרנ"ח מקודם ר"ה נכנסה אליו במר נפשה לבקשו ע"ד היתר, והוא השיב כנ"ל וכן בעשי"ת (תרנ"ט) נכנסה אליו, לחוס עליה ולהתירה מכבלי העגון, והוא השיב כנ"ל, ובשנה ההיא בחוה"מ סוכות נכנסה עד"ז אליו עוד הפעם, ופתאום השיב לה בזה"ל, תסעי לעיר אחרת, ותאמרי שמה שאלמנה את ותוכלי להנשא, ואמרה לו, והלא בטח ירצו שמה לעשות דרישה וחקירה אודותה בירושלים, מקום מגורה, ואזי יתוודע הדבר שהיא עגונה בלי היתר, והשיב לה בזה"ל: תסעי לבאמביי (מדינת הודו), וכשבאה לשם נודע לה שבעלה מת זה עתה בבית החולים בבומביי, ובצוואה שלו שכתב, נאמר ליתן מזה ידיעה לאשתו זאת בירושלים, ואז באה חזרה לירושלים ת"ו, והראתה את הצוואה המאושרת, וכל המסמכים שכן הוא.

המהרי"ל דיסקין זיע"א היה השדכן של ר' ישעיה חעשין, זמן קצר אחר החתונה חלתה אשתו מאד ונסתכנה, והרופאים הערביים כבר אמרו שמצוה לסממה שתמות מאשר תסבול עוד יסורים כאלו, עלה ר' ישעיה אל המהרי"ל, אמר לו המהרי"ל: אני הייתי השדכן שלך ואשתך תחיה לאריכות ימים, וכן הוה, האשה הבריאה וזכתה לגדל דור ישרים.

ר' אליהו סלמון ז"ל סיפר ששמע בברית מר' משה יוליס שהיה רופאו של המהרי"ל דיסקין זיע"א והיה נותן לו תרופות ומשחות וכו' ולא רצה לקבל כסף עבור זה, אבל המהרי"ל דיסקין לא רצה ליהנות משום אדם, לכן הסכימו ביניהם שכל פעם שר' משה ישאלהו דבר מה, יענהו. פעם בבוקר בא ר' משה אל המהרי"ל דיסקין וראה שהוא שמח מאד, שאלו לשמחה מה זו עושה, אמר לו המהרי"ל שקם בבוקר ללמוד זוה"ק ולא הבין משהו, והחל לבכות, בתוך כך נראה אליו אביו ושאלו מדוע הוא בוכה, אמר לו שאינו מבין הזוה"ק, אמר לו אביו הנה ר' שמעון בן יוחאי עומד לפניך, והסביר לי ר"ש פשט בזוהר, וכי לא אשמח על זה.

סיפר ר"א סלמון ז"ל מעשה באחד של"ע יצא מדעתו ר"ל לפנות בוקר היה המהרי"ל דיסקין הולך בעיר פגע במשוגע זה, ושאלו מה הוא עושה כאן, ההוא התבייש מהמהרי"ל והוריד ראשו, לקח המהרי"ל את כיפתו והלבישו לההוא, ובו ברגע חזרה אליו דעתו, והיה אדם זה מקפיד לא להוריד הכיפה מראשו בשום אופן אפילו במקוה, פעם הלך ברחוב ופגשה בו חבורת ליצים והורידו ממנו את כיפתו. ושוב יצא מדעתו ר"ל ונשאר כן כל ימיו.

סיפר לי הרה"ח ר' שש"פ נ"י, ששמע מהרה"ח ר' ישעי' קרישעווסקי נ"י, ששמע מהרה"ג ר' ישעי' חעשין ז"ל, שאביו נעדר כשהיה ילד והגאון ר' יהושע לייב דיסקין זצ"ל היה אפוטרופוס על האלמנה והיתומים. וסיפר ר' ישעי' שפעם אחת סבל מכאב גדול בשיניו, ונכנסה אמו להגאון וסיפרה לו, אמר לה, שתשלח אליו את בנה. כשנכנס, שאל אותו הרה"ק, אם הוא מקבל על עצמו ללמוד בכל יום דף גמרא, וענה שכן, תחב אצבעותיו הק' לתוך פיו של ר' ישעי' והעביר אצבעותיו על כל שיניו, וסר ממנו הכאב, וכל ימי חייו לא סבל יותר מכאב שיניים.

רבינו מהרי"ל דיסקין זצ"ל אמר פעם לתלמידו הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, בוא ואספר לך סיפור חסידי: "בא לפני אחד מתושבי קובנה, עני שפרנסתו על מסחר זעיר של מעט תבואה בשוק, מן הבא לידו. מרויח היה שנים שלושה רובלים לשבוע ופרנס את משפחתו בדוחק רב. אביו נפטר, ובתוך השנה הראשונה לפטירתו חלם שאביו בא אליו ואומר לו: דע לך שהתגלגלתי בשור שחור, ואותו השור עומד אצל ערל פלוני בכפר פלוני, הרחוק מהלך שמונה ווירסטאות, ומתגורר בקצה הכפר. הוא ידרוש עבור השור שמונים רובלים, אך תוכל לקנותו בארבעים. תביאהו לקובנה, וישחטוהו שוחט ירא שמים, והרב יעמוד שם ויאמר אמן על ברכתו, ובשרו יחולק ליהודים, ובכך יתקן. החלום נשנה לילה אחר לילה, שלושה לילות, והאיש לא שם אליו לבו.

יום אחד, בעודו עובר לפני העמוד בחזרת התפלה כמשפט האבלים, צנח ארצה והתעלף. מיהרו המתפללים להקיצו, וסח ברעדה שאביו התגלה אליו בהקיץ וגער בו שלא שעה לדבריו ולא קנה את השור. נרעשו המתפללים לשמע הסיפור, ובאו עמו לביתי, הלה סח את סיפורו והם העידו על התעלפותו. 'ניחא', אמרתי להם, 'לו יהא שלפנינו ענין של תקנת נפשות, אבל הן עני מרוד הוא, ומהיכן ישיג מעות לקנותו?' השיבו שהם יממנו את הקניה מכיסם. 'עדיין אין בכך די', אמרתי, 'הנסיעה לשם, והמיקוח, יגזלו זמן, והדרך חזרה עם השור אינה קלה. ומי יפרנס את המשפחה?' הבטיחו לכסות גם את הוצאות אלו. פניתי אל האיש ואמרתי לו: 'מכיון שכך, תוכל לנסוע. אך ראה, אילו היה זה כספך - רשאי היית לעשות בו כטוב בעיניך. אולם מכיון שהמדובר בממון אחרים שניתן על סמך חלומך, חייב אתה להקפיד שכל הפרטים יהיו תואמים: שם הכפר ומרחקו מהעיר, שם הערל ומגוריו בירכתי הכפר, מראה השור וסכום הקניה. ואם יחסר אחד מכל סימניה - משוך הימנה ידך והחזר הכסף לבעליו'.

קיבל הלה את הכסף ומצא את הכפר, שאל על הערל ומצאו בירכתי היישוב. נכנס לביתו ושאלו על השור השחור. אמר הערל: 'זה מכבר רציתי למכרו, אבל שור נגחן הוא. נתקף רוח עוועים, וכל המתקרב אליו מסכן את נפשו'. אמר הלה: 'אף על פי כן, ברצוני לקנותו. מה מחירו? דרש הערל שמונים רובלים, אבל מכיון ששור נגח הוא, ואיש אינו יכול לקרב אליו, הסכים למכרו במחצית הסכום. שקל לידי ארבעים רובלים. והערל הציע שישכור כמה גברתנים שישתלטו על השור. אמר: 'אין צורך בכך'. הזהירו הערל שמסכן הוא את נפשו. ניגש היהודי אל השור שעמד בהכנעה, קשר חבל בין קרניו והוליכו עמו, כשהשור משתרך אחריו לפליאת הערל ובני ביתו.

דירתו היתה ברחוב השוק, ולפתע שמעתי קול המולה רבה. האיש הגיע והשור אחריו, וכולם יצאו לחזות בחלום שהתממש. השור נשחט ונמצא כשר, ובשרו חולק בין תלמידי החכמים בעיר. וגם לי שלחו מן הבשר לביתי".

עד כאן סיפורו של רבינו (מהרי"ל דיסקין זצ"ל) זיע"א (שנדפס גם בספר "מנחת יוסף" להגר"י שו"ב מבריסק זצ"ל, כפי ששמעו מפ"ק). והנה, יהיו שיתפעלו מדבר החלום ושברו, יהיו שיתפעלו מכך שלמרות שמדובר בתקנת נפשות הקפיד רבינו כל כך על ממון ישראל והזהירו שאם יהיו בחלום דברים בטלים כלשהם יחזיר ממון לבעליו. אך דומה, שיותר מכל יש להתפעל מגישתו הרחומה של רבינו - עומד לפניו הבן הנרעש, ונשמטו של אביו מבקשת תיקונה - ובמקום לזרוז להחיש מעשיו,

ללוות מאשר ימצא, יחזר על הפתחים וימשכן כליו - אינו מאשר את יציאתו לדרך עד שיתנו לו את דמי השור - ואף את דמי ביטול מלאכתו! אהה, לא רק רבן של ישראל היה, אלא אביהם של ישראל!

ה"ישמח ישראל", ר' ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זי"ע

יום ההילולא - כ"ט טבת

בין זקני אנ"ש שרידי דור העבר שהסתופפו אצל כ"ק מרן אדמו"ר (מסטריקוב) זצוק"ל בלט הרה"ח אברהם כהן (פוטשעניק) זצ"ל מקאלושין שבצעירותו הסתופף אצל רבינו הרה"ק בעל ה"ישמח ישראל" זצוק"ל והיה שח רבות ממנו.

בסעודת הילולא ער"ח שבט תשנ"ב סיפר כ"ק מרן אדמו"ר (מסטריקוב) זצוק"ל מעשה שסיפר (הרה"ח ר' אברהם כהן ז"ל) שאירע לו בימי בחרותו שהיה באלכסנדר ועשה את סוכתו של בעל ה"ישמח ישראל זיע"א, ועלה למקום גבוה כדי להניח משם את הסכך על גבי הסוכה ומעד ונפל משם ואיבד את הכרתו עד שהיה נראה ללא רוח חיים רח"ל.

ואותם שהיו שם רצו בבהלה להזכירו אצל ה"ישמח ישראל זיע"א. ואמר להם שיניחו אותו ושלא יגעו בו, והיה זה ביום ששי ונשאר לשכב כך בתרדימתו עד ליל שבת קודש שבעל ה"ישמח ישראל" זיע"א עשה קידוש ואז שלח שיתנו לו מהיין, ומיד נתעורר ושוב לא היה ניכר עליו כלום.

ופעם סיפר בסעודת הילולא שבשנים הראשונות לאחר נישואיו היו לו סיבות ל"ע שלא נפקד בזש"ק, ופעם כשהגיע לבעל ה"ישמח ישראל" זיע"א נכנס עם קוויטעל וביקש שיזכה ליפקד כבר בזש"ק, ובעל ה"ישמח ישראל" הסתכל בקוויטעל ואמר בזה"ל: איני מבין מה הוא רוצה הרי הוא כבר נושע. והרה"ח ר' אברהם הנ"ל לא הבין כוונתו והמשיך לבקש שיברכו שיפקד כבר בזש"ק, וה"ישמח ישראל" אמר לו שיסע לביתו ובקשו שמיד שיזכה ליושע יכתוב לכאן ע"ז, ואכן לאחר תקופת השנה נפקד בזש"ק, אמנם כחודש לפני שנולד בנו נסתלק בעל ה"ישמח ישראל" לגנו"מ.

והנ"ל לא ידע מה לעשות מכיוון שרצה למלאות את בקשתו של ה"ישמח ישראל" שבקשו שיודיעו לו מיד לכשיושע, ולכן שלח לאלכסנדר מכתב לאחיו בעל ה"תפארת שמואל" זיע"א וכתב לו מה שביקשו ה"ישמח ישראל לפני פטירתו.

והרה"ק ה"תפארת שמואל" החזיר לו מטלגרמא וכתב לו שמצאו בכתביו של ה"ישמח ישראל מכתב שכתב לפני פטירתו והיה כתוב שם "כשיבוא לכאן אברהם כהן לבשר על לידת בנו שידע איזה שם שיקרא לו" ואכן קרא לבנו ישראל יצחק ע"ש ה"ישמח ישראל" זיע"א.

סיפר הרבי ה"אמרי מנחם" מאלכסנדר זצ"ל, כי פעם בא איש אחד לה"ישמח ישראל להתברך בפתקא ופדיון, ורצה להזכיר ב"קוויטעל" חולה מסוכן, ובטעות כתב 'חולה מתוקן', נענה רבינו הק' ואמר: 'חולה' מתוקן - עם תי"ו - איננו חולה", והלה נתרפא מיד מחליו.

חסיד אחד שגר סמוך לאלכסנדר בא פעם ל"ישמח ישראל", והתאונן בפני הרבי היות שאשתו מתה ל"ע לפני זמן קצר ונשארה לו בת בגיל 12, ונכנס שגעון בבתו שאומרת שאמה המתה הולכת אחריה

בכל מקום, ובגלל זה לא אוכלת ולא ישנה, ולא יודע מה לעשות עמה. אמר הרבי להחסיד שיביא את בתו אליו, כל קהל החסידים ששמעו זאת המתינו לראות איך יפול דבר ומה יעשה הרבי עם הילדה.

החסיד הנ"ל הביא את בתו לרבי, והרבי שאל את הילדה מה יש לך, אמרה הילדה שאמה המתה הולכת אחריה בכל מקום. פנה הרבי לאביה, ואמר לו ומה אתה אומר שלא הולכת אחריה? הלא הנך משקר, והרי אנכי בעצמי רואה אותה, הנה היא.

ואז אמר הרבי לילדה את יודעת למי באת, ואמרה לרבי מאלכסנדר, שאל אותה הרבי האם את מאמינה שהרבי מאלכסנדר יכול לעשות שאמך המתה לא תלך אחריו, ענתה שהיא מאמינה שאין דבר שהרבי מאלכסנדר לא יכול לעשות, אמר ה"ישמח ישראל" טוב, אני אעשה כדבריו ולא תלך יותר אחריו, רק בתנאי שתשמרי על כיבוד אב ותשמעי בקול אביך, מתי שיאמר לך לאכול - תאכלי, ומתי שיאמר לך ללכת לישון - תלכי לישון, ואז תפסיק האמא המתה ללכת אחריו, אבל אם ח"ו לא תשמעי בקול אביך, אז אני לא אחראי ושוב תתחיל ללכת אחריו, ואז הרבי שאל אותה אם היא מסכימה לתנאים הנ"ל, ענתה הילדה שהיא מסכימה. מיד קם הרבי מכסאו, והתחיל לצעוק בקול רם לנפטרת באלות ושבועות, מה את רוצה מילדתך המסכנה! הלא את כבר מתה, לכי למקום משכבך וכו', ולילדה בירך ברפואה שלימה ואמר לה שתלך לשלום, וכבר פסקה הנפטרת ללכת אחריו, אך ורק בתנאי שתקיימי מצות כיבוד אב, אבל אם חס ושלום לא תקיימי מצות כיבוד אב, אז אני לא אחראי ושוב תלך אחריו. והילדה הבטיחה לו לקיים את התנאי של כיבוד אב, ויצאה בריאה ושלמה.

אח"כ פנה הרבי לקהל החסידים הנמצאים אז בביתו, ואמר: "כאן בודאי נמצאים כאלה שיגידו שאנכי הראתי איזה מופת, ושגרשתי דיבוק וכו', אל תאמרו כך, אלא פשוט היא נעשתה משוגעת לאותו דבר שהאמא הולכת אחריה, והיו צריכים לשכנע אותה שאין זה כך".

אצל הרבי מאלכסנדר, בעל ה'ישמח ישראל' זי"ע, היה נהוג להכניס את ה'עולם' לרבי בקבוצות של כמה אנשים בבת אחת, ופעמים רבות היו שם בין עשרה לחמשה-עשר אנשים ביחד. כל אחד היה מגיע לשולחן לקבל שלום מהרבי ולבקש משאלותיו ושאר האנשים עמדו די קרוב עד שהיו יכולים לשמוע את הבקשה והתשובה.

אני בעצמי הייתי פעם באלכסנדר כשנצרכתי לבקש ישועה עבור חולה מסוכן. לפני עמד יהודי שעבד לפרנסתו כעגלון, ומסר ה'קוּיטל' על כך שאין לו מזל בסוסים שהוא קונה. כל סוס שהוא קונה מחזיק מעמד שבועיים או שלושה שבועות, לאחר מכן מפסיק הסוס לאכול והולך לאבדון. אסון זה ארע לו השנה כמה פעמים, עד שנעשה מזה עני מרוד רח"ל. ומאחר וזהו המקור היחיד לפרנסתו ואין לו כסף נוסף לקנות סוס, הוא אינו יודע מה לעשות. וכך עמד היהודי לפני הרבי ובכה בדמעות שלישי.

הרבי הרים גבות עיניו והזיז את המשקפים למעלה על מצחו, וכך נתן מבט חודר בעגלון, ושאל אותו: "ואתה איך אתה אוכל? כיצד נוהג אתה בשעת אכילתך?" הבין היהודי שכוונת הרבי לברר כיצד הוא נוהג מבחינה רוחנית בעת אכילתו.

אמר היהודי: "רבי הקדוש! כשאני בבית, אני נוטל את ידי לפני הסעודה, מברך 'המוציא' לפני האכילה וברכת המזון בסיומה. אבל כשאני ברחוב הנני רץ לתוך בית מרוזח וחוטף קצת יי"ש ולחמניה אחת

או שתיים. אבל שם אינני יכול ליטול ידי ואף לא לברך ברכת המזון, כי אין שם מים וגם אין לי זמן לעשות זאת באמצע הנסיעה. כן... כך נראים חיי עגלון החפץ להשיג את פרנסתו..."

אמר הרבי לעגלון: "נו, בוודאי! כאשר אתה אוכל כמו סוס, הסוס אוכל כמו אדם, שדרכו לאכול הרבה פחות מסוס. שהרי חייב להיות הבדל בין האדם לבהמה. אם תבטיח לי שתאכל כמו אדם, כמו שיהודי צריך לאכול, שתיטול ידים לסעודה - שהרי בכל בית-מרזח יש מים כדי ליטול, וגם תברך שם ברכת המוציא וברכת המזון, מבטיח אני לך שהסוס שלך יאכל כמו סוס ויחזיק מעמד ימים רבים". אחר כך, הפנה הרבי את מבטו לאחוריו לכיון ה'עולם' שהיה שם בבית, ואמר בחיוך: "נהייתי כבר גם רופא סוסים..."

פעם בא לרבינו בעל "ישמח ישראל" מאלכסנדר, יהודי פשוט מדלת העם והתלונן שאשתו נכוותה קשות לפני כמה ימים והיסורים החלו דווקא היום לגבור עד שלא נותר לה כבר כח לסבול. הרגיעו רבינו זי"ע ואמר לו, "זה יעבור בעזרת השם יתברך, אך מכאן ולהבא מוטב שתזהרו יותר בשמירת שבת". האברכים שעמדו מסביב הביטו איש אל רעהו והיו בטוחים שהם עדים למעשה פלא, רוח הקודש.

כשיצא האיש לאחר שקיבל על עצמו להזהר מהיום והלאה בשמירת שבת, העיר הרבי זי"ע כשבת שחוק על שפתיו, זה לא ענין של רוח הקודש, אלא פשוט מאד, צריך להקשיב היטב לדבריו של כל אדם. כשהוא נכנס והתלונן בפני שהיום התחילו היסורים לגבור, עשיתי מיד חשבון, הלא הוא יום שני בשבוע, וא"כ זהו סימן שהיא נכוותה בעצם יום השבת, שהרי כלל בדינו (על פי בראשית ל"ד כ"ה) שביום השלישי היסורים גוברים והולכים ואין זה כלל רוח הקודש (מפי הרה"ח ר' משה בויס ז"ל).

סיפר הרה"ח ר' שלמה מנחם וינשטוק זצ"ל כי פעם אחת היה אביו הרה"ח ר' מרדכי דוד זצ"ל אצל הרה"ק הישמח ישראל מאלכסנדר, ופעם אחת הגיע אליו גוי המלוכש בבגדי יהודי, ורצה לנסות האם יזהה הישמח ישראל בכוח קדושתו שאינו יהודי. וכשעבר לפני הישמח ישראל צעק לו הישמח ישראל "די גיי פייגע'ר". והגוי כמוכּן לא הבין מה אמר הרבי, וחשב שלא זיהה אותו הרבי. ושמע זאת חסיד אחד מה שאמר לו הרבי, ועניינו אותו הדברים שאמר הרבי, וחשב דוודאי דברים בגו וא"כ רצה לראות איך יפלו הדברים. והלך אותו חסיד אחר הגוי ההוא, וכשהגיע הגוי ליער הפשיט את בגדיו הישראלים אשר לבש ונפל מיד ומת באותו מקום. וחזר החסיד לעיר וסיפר זאת, והיתה שם בהלה גדולה שהישמח ישראל בכוח דבריו הרג הגוי. ונכנס אחד מהחסידים לישמח ישראל ושאל אותו על השמועה שהוא הרג הגוי. אמר לו הרה"ק, לא אני הרגתי הגוי, אלא החסיד ההוא שהלך אחר הגוי והאמין בדברי, הוא מכוח אמונתו המשיך זאת, ועל ידי זה נהרג הגוי.

הגאון המקובל רבי יצחק כדורי זי"ע

יום ההילולא - כ"ט טבת

שמו של הרב כדורי החל יותר להתפרסם בעיקר לאחר מלחמת יום כיפור לאחר שבמאות מקרים בהם נשאל לגורל חיילים נעדרים, ענה ולא טעה ולו באחד.

אם בעבר פנו עשרות לרב לעזרה וישועה הרי שלאחר המלחמה התורים הוכפלו ושולשו. הרב נהג לברך את כולם, לא דתיים כדתיים, אך נהג להתנות את ברכתו בשמירת שבת. היה אומר לנשים עקרות: "אם תשמרי שבת, זה יעזור. לא תשמרי לא יעזור". בכל שעות היממה צבאו אנשים על דלתותיו לברכה. חילוניים ודתיים אשכנזים וספרדים, עשירים ועניים, מהארץ ומחו"ל יהודים ושאינם יהודים והרב קיבל את כולם בחיוך המיוחד שלא מש מפניו ולעולם לא דחה יהודי שנוקק לברכה ואף פעם לא גבה על כך שום תמורה כספית.

הייתה לרב כדורי מסירות נפש לברך את עם ישראל ולהציל נפשות. הוא קיבל את כל מי שהגיע, שמע צרות יותר ממה שאדם יכול להכיל, כדי להקל על סבל ישראל. גם כשהיה חולה היה יורד לברך. לבקשת בני הבית שביקשו מהרב שינוח היה עונה, "אנשים מחכים לי לרפא אותם". בבית החולים לפני מותו הוא אמר לסובבים אתו: "למה אני כאן? תיקחו אותי, אנשים מחכים".

בישראל יש אלפי ילדים שנולדו בזכות קמעותיו וסגולותיו של הרב כדורי. באחד מהמקרים כשהרב היה בצפת, נגשה אליו אשה עקרה ונפלה לרגליו. היא ובעלה נשואים היו למעלה מ-10 שנים ולא זכו לפרי בטן ונמנו וגמרו להתגרש. האשה כששמעה שהרב מבקר בצפת נגשה אליו כשהיא בוכה בקול ומבקשת ברכה לפרי בטן. בתחילה רצו התלמידים להזיזה, אבל הרב עצר בעדם ולאחר שרשם את שמה ושם בעלה הבטיח לה שבשנה הבאה תזכה לבן זכר וכך היה.

אגב גם מוסלמים הגיעו לרב לקבל ברכה. באחת מהפעמים הגיע לרב ערבי מירדן ובקש עליו ועל אשתו ברכה לפרי בטן. הרב נענה וברכם ואכן נולד להם בן זכר. לאחר שנה הערבי הגיע לרב להודות לו ובאותה הזדמנות הודיעו כי שם הילוד נקרא יצחק על שם הרב היהודי מירושלים וכי הסיפור התפרסם בירדן ועשה קידוש שם שמים גדול.

גם בשמות לשידוכים הרב עזר, אם כי מעולם לא נטה לבטל שידוך אלא היה אומר כי רצוי להוסיף שם. מסופר על שידוך שלפתע החלו להתגלע וויכוחים בין שני המאורסים עד כדי ביטול החתונה. בצר להם הגיעה המשפחה לרב כדורי שביקשם להוסיף עוד שם לכלה והבטיח שאם אכן תקבל על עצמה מרצונה להוסיף עוד שם ולהשתמש בו, תראה הצלחה. וכך היה הנערה נעתרה להוסיף שם ובאורח פלא כל חילוקי הדעות בין השנים נעלמו כלא היו...

חודש שבט

א' שבט

הרה"ק רבי נטע מחעלם זי"ע

יום ההילולא - א' שבט

עובדה שיש בה כדי לסמל את דרכיו המופלאים של הרה"ק רבי נטע מחעלם הועלו על הכתב בספר "קודש הילולים", ונביא את דבריו כמעט בלשונם: באחד הימים, פנה אליו סוחר גדול, שנמנה בין המסתופפים בצלו, והחל להתנצל: "אמנם כן גביר אדיר אני, ישנם בידי במזומנים בסכום גדול מאד חוץ מהסכומים המושקעים בבית מסחרי, ואין לי ב"ה על מה להתלונן. יש לי רב, אולם לכל סוחר יש חוש מיוחד, המרגיש אף נימין עדינים ביותר בענינים הנוגעים למסחרו, אף שאינם נראים ונגלים לאחרים. אני סוחר, ולי יש חוש מיוחד למסחר, מרגיש אני נימה דקה בסיכווי העסקים שלי, ולבי אומר לי שעלול אני לירד במדרון. כאשר חשש כגון זה עולה על לבי, כורע אני תחת. להיפך לעני אחרי שהייתי ברום המעלות קשה בעיני מאלפי מיתות, אם עני חשוב כמת. כשהוא נולד עני וחי בעניות, היא רק מיתה אחת, אבל היורד הרי אלפי מיתות מוכנות לו", וכך כפל ושנה דבריו כי בגלוי אין ניכרת ירידה כלל, אבל נימה דקה מן הדקה מרמזת לו שמסחריו מדרדרין כלפי מטה, והוא חושש מפני הבאות.

"איזו שינויים נעשו בביתך לאחרונה? שאל אותו רבי נטע.

הסוחר הבין כי שאלתו של הרבי נסבה לענינים רוחניים, כלומר אם העשירות הזאת לא העבירה אותו על דעת קונו, כי נסיון העושר הוא גדול מנסיון העוני, וחושש הוא כי בעקבות העשירות סר מהדרך הישרה. "חס ושלום, רבי - השיב לו - שום שינויים לא נעשו בביתי. חתני הם תלמידי חכמים גדולים, וצאצאי כולם, ללא יוצא מן הכלל, לומדים תורה ומתפללים כאורח כל גוברין יהודאין, חלילה וחס, אף צל אחד של הסרה מדעת התורה אין בביתי ואין אני ראוי לעונש נורא כזה, לרדת מנכסי". "אבל - חזר רבי נטע על דבריו הקודמים - בודאי נעשו שינויים בביתך, ואם לא שינויים רוחניים, אולי שינויים גשמיים?".

"רבי - קרא הסוחר בהתרגשות - אני יכול להבטיחו במאה אחוז כי לא נעשו שינויים, לא גשמיים ולא רוחניים בביתי, אותו הבית ואותה ההנהגה דאשתקד, כך הוא עד היום".

"ואני אומר - עמד הרבי בשלו - כי אין זה דבר פשוט, ואני תולה השתנות מסחרך בהשתנות הנעשית בביתך. התישב ברוחך ותצייר לך בעצמך אופי הנהגתך בימים הקודמים, ואז תבחין בשינויים שנעשו בביתך".

נתברר שצדק רבי נטע, שכן הגביר דנן קמצן גדול היה. כל חפץ בעל ערך זעיר, ערכו היה מרובה בעיניו, ובמקרה שחפץ כזה נפל ונשבר, אף שמחירו לא היה רב, גרם לו הדבר צער רב עד לבלי נשוא. יתר על כן, תמיד היה מלא דאגות.

ביתו, ככל בתי הגבירים, מלא וגדוש היה מכלים וכלים שונים. כלי זכוכית, כלי חרסינה וכלי חרס, שמחירם יקר עד מאד, ביחוד בימים ההם, אך הם עלולים להנפץ ולהשבר לרסיסים באם יפלו על הארץ. בדמיונו עלו חששות כי הכלים המרובים אשר בביתו עלולים להישבר, היום תישבר כוס זכוכית, למחר - קערת חרס, מחרתיים - כלי חרסינה, והרסיסים הללו הדאיגו אותו תמיד, מחמת הצער הגדול הכרוך באבדן כלים יקרים אלה והוא עלול לרדת מנכסיו. הוא הגיע איפוא לידי החלטה להחליף את הכלים השבירים בכלי מתכות שאינם עלולים להשבר. החליט ועשה. הוא מכר את כל הכלים, העלולים לישבר, שהיו מסודרים על האצטבאות בארונות ביתו, ובמקומם רכש כלי נחשת, כסף וזהב, כלי מתכות שאינם נוחים להשבר, וכל זאת כדי להמנע מחשש שברון לב העלול לבוא עם שברון כלים עשויים מחמרי זכוכית.

וכך הסביר לו רבי נטע לגביר דנן: "ידוע מה שאמרו חז"ל (בילקוט קהלת תתקע"ז) על הפסוק, 'אחת לאחת למצוא חשבון', בנוהג שבעולם אדם נכשל בדבר עבירה ומתחייב עליה מיתה. כיצד מתכפר לו, מת לו שורו, אבדה תרנגולתו, נשברה צלוחיותו, נשברה ביצתו, נכשל באצבעו, יצאת טפת דם מקצת נפש ככל הנפש, הדא מן הכא והדא מן הכא, והחשבון מתמצה", ובכן - אמר לו רבי נטע - זוהי הסיבה שיסובב הגלגל ותיכף תמכור הכלי מתכות, ותקנה כלים שאפשר על ידיהם, ע"י שבירתם, להתכפר, וישוב הגלגל לאיתנו הראשון.

ה"מהר"ם שיק" זי"ע

יום ההילולא - א' שבט

שמעתי מהגה"צ ר' ברוך מיללער שליט"א, ששמע מרבו הגה"צ מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל, שאשה אחת מעיר חוסט הבירה היתה מקשה ללדת ה"י, ועלה בדעת בעלה מאמרם ז"ל (ב"ב קט"ז). מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, ע"כ הלך להרב דמתא המהר"ם שיק זצ"ל, לבקש ממנו שיתפלל ויעורר עלי' רחמים רבים. ואצל המהר"ם שיק היה הסדר, שאם רצה אחד לדבר עמו היה עומד אצל הפתח, וכאשר הרגיש בו הרב רמז לו שיכנס, ואז נכנס. כן עשה האיש, עמד בפתח והרב היה שקוע בלימודו ואין פונה ואין עוזר, ועבר זמן והוא עמד שם כמו על יתדות, יען שאשתו היתה אז בצרה כנ"ל, פתאום פנה אליו המהר"ם שיק ואמר לו, הרבינו תם בא אלי ואמר לי שמגיע לך מזל טוב! וכן הוי, שאשתו ילדה באותה שעה למזל טוב.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' משה יחיאל הלוי אפשטיין מאוז'ורוב זי"ע

יום ההילולא - א' שבט

בקיץ אחד שהיתי בחופשה בפנסיון "רייך" שעמד בשכונה הירושלמית "בית הכרם". זה מקום בו התארחו בשעתו כל גדולי הדור. גם הרבי מאוז'ורוב זצ"ל שהה אז שם. והנה פנתה אלי הרבנית ע"ה בבקשה: שאתלווה אל הרבי, העומד לבקר אצל פרופ' ברנפלד, רופא עיניים מפורסם בביה"ח "שערי צדק". עשיתי כבקשתה ואחרי הבדיקה שאלתי את הרופא מה מצב עיניו של הפציינט. הוא ענה לי בגרמנית, שהרבי רואה בעין אחת חמשה עשר אחוז, ובעין השניה אינו רואה כלל. התחלתי לצחוק.

אמרתי לו: "הרבי יושב ולומד ביום ובלילה מתוך הספרים, קורא באותיות זערורות וכותב ספרים". תגובת הרופא לא אחרה לבוא: "אם כך הם פני הדברים, הרי זה פלא אלוקי! מבחינה קלינית - האיש הזה עיור!"

מאוחר יותר, כשעלה ברצוני להדהיר מחדש את הספר "זכרון שמואל" שחיבר זקני ר' שמואל זאנוויל הלר זצ"ל מפרעמיסלאוו, היה בידי עותק ישן שנדפס באותיות רש"י זעירות, אשר נשקפו בכל דף מצדו האחד לצדו השני, והקריאה בו היתה קשה במיוחד. הבאתיו אל האדמו"ר זצ"ל שיבדוק אם כדאי להדפיסו מחדש. כשחלפו מספר שבועות קראני ואמר לי, שהספיק לעבור על הספר כולו, וכדאי בהחלט להדפיסו בסידור אותיות חדשות ועם ציונים ומראה מקומות (והדבר נעשה כעצתו, כאשר הוצאתי לאור מחדש את הספר בשנת תשנ"ו, בידי בני מחמדי הרב מיכאל משה נ"י). אף חזר באזני על קטעים שלמים מתוך הספר בעל-פה. כך קרא וראה גם כאשר נחשב מבחינה קלינית כעיור...

ב' שבט

הרה"ק רבי משולם זושא מאניפולי זי"ע

יום ההילולא - ב' שבט

ש"ב מחו' הגה"צ רבי שלום יוסף זצ"ל מחבר ספר שושנים לדוד על תהלים אב"ד יוזעפאף (אשר אחותי הצדיקת מרת בריינדל ע"ה היא אשת בנו הרה"צ רבי איטשי ז"ל הי"ד) סיפר: שהגה"ק בעל התניא זי"ע סיפר: בהיותו במעזריטש אצל המגיד הגדול בערך ארבעה שבועות קודם שנסע לביתו נקרא לבית רבו המגיד הקדוש וציוה לו לברר על פי עומק הדין נוסח וסדר כתיבת התפילין שיהיה נכתב על פי כל הדיעות וכן בעשיית הבתים ובקשר של הרצועות, ועיין בזה הקדוש בעל התניא בהתמדה גדולה עד שביירר הכל לאמיתו בערך ארבעה שבועות, ונתן הנוסח להסופר דמעזריטש, ואחר זה קיבל ברכת פרידה מרבו, ונסע לשלום לביתו, ודרכו ממעזריטש לביתו היה על יד דרך עיר האניפאליע ושם היה אכסניא שלו סמוך לבית הסופר סת"ם דשם, ולכן בכל עת בואו לאניפאליע בא הסופר דשם אל אכסניא שלו יען שגם הסופר היה מסתופף בצל קדושת המגיד ממעזריטש, אבל בזו הפעם שהרה"ק בעל התניא בא לשם היה בלילה בימות החורף בליל ראש חודש שבט והיה בעל התניא עיף מאוד ולכן לא הלך מיד לבית הקדוש הרבי רבי זושע זי"ע אך הלך ללון בהאכסניא, אמנם גם הסופר הנ"ל לא בא אל האכסניא אליו, אע"פ שהיה רגיל תמיד לבוא מיד, אך בבוקר כאשר קם רבינו בעל התניא קידם הסופר את פניו והתנצל לפניו על שלא בא אליו בלילה כי זה איזה ימים אשר נקרא לבוא לבית הרבי רבי זושע מפה שיכתוב לו תפילין על פי נוסח חדש ויתקן לו הבתים והרצועות ויראה למהר לגמור הכל על ראש חודש שבט יען הראו לו מן השמים שמיום ראש חודש שבט יתחיל רבינו המגיד להניח תפילין כאלו, לזאת רצונו שגם הוא יתחיל בתפילין הללו, לכן הוכרח הסופר למהר לגמור בלילה שיהיה מוכנים כאור הבוקר, לכן לא היה לו פנאי לבוא להאכסניא, והנוסח שנתן הרבי רבי זושע להסופר היה ממש אותו נוסח שהעלה הרה"ק בעל התניא לפני רבינו המגיד, זי"ע.

ש"ב ומחו' הגה"צ ר' שלום יוסף אבד"ק יוזעפאף זצ"ל מחבר ספר שושנים לדוד על תהלים, אשר אחותי הצדיקת בריינדל ע"ה הי"ד, היא אשת בנו הרה"צ רבי איטשי זצ"ל הי"ד, סיפר שהגה"ק בעל

התניא זי"ע החשיב את גופו של הרבי הקדוש רבי רבי זושע זי"ע כאילו היה גוף של מלאך, וכשהדפיס את ספרו הקדוש התניא שלח אליו שליח מיוחד לקבל הסכמה ממנו, ונדפסה על ספר התניא, ורגיל היה לספר כי הגה"ק בעל התניא זי"ע סיפר כי בפעם הראשונה כשבאו האחים הקדושים בעל הפלאה והרבי רבי שמעלקא להמגיד הגדול ממעזריטש היה אז גם בעל התניא שם, בעת שקיבלו שלום מאת המגיד, ושאלו האחים הקדושים מהמגיד פירוש איזה מקום בדברי הרמב"ם שהיה קשה להם מאוד, והשיב להם המגיד, שהוא כעת חלוש מאוד ל"ע, וקשה לו להשיב, אך כאשר יש אצלי איש אחד ושמו רבי זושע תציעו דבריכם לפניו והוא בטח יברר לכם הכל, ואמר הרה"ק בעל התניא זצ"ל כאשר שמע דבריו הקדושים תיכף הלך אל האכסניא לשמוע מה ישיב להם, וכאשר באו האחים הקדושים אל האכסניא של הרבי רבי זושע היה הוא תפוס ברעיונו, ויושב על יד התנור, ולא ראה שבאו לביתו לקדם פניהם, עד שהרה"ק בעל התניא הזיו קצת את ידו הקדושה ונתעורר, ונתן להם שלום, וסיפרו לו מה שהמגיד צוה להם שישאלו אותו ביאור בהרמב"ם הקשה להם, ויהי אחרי ששמע את קושייתם, השיב להם כנראה שלא למדתם כסדר את דברי הרמב"ם הללו, כי אילו למדתם כסדר הייתם רואים שם בהלכה הקודמת יישוב על קושייתכם, וברגע שיצא הדבר מפיו, נתיישב להם תיכף הכל, וראו כי צדקו דברי הרבי רבי זושע, והרה"ק בעל התניא אמר כי בשעת מעשה נשתומם הוא על המראה, ואח"כ הלך בעל התניא אל בית המגיד, והמגיד הקדוש שאל אותו אם היו הרבנים אצל רבי זושע, והשיב לו הן, ואמר לפניו מה שהשיב להם על קושייתם, ושאל אותו המגיד הקדוש אם שהה הרבה קודם שהשיב להם, ואמר בעל התניא ששהה איזה רגעים בעישון הלילקע, ואמר המגיד נראה מזה כי אין רבי זושע בשלימות בכריאותו, השם ירפאהו, זי"ע.

שמעתי מעשה נפלא על צדקותו של הרה"ק רבי זושע מהאניפולי. "מעשה זה שמעתי מאיש אחד שהיה לפני המלחמה בהאניפולי, מקום מנוחתו של הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, ואותו אחד סיפר לי שראה כתוב בפנקס הקהילה שם את סיבת קבורתו של הרה"ק ממעזריטש בעיר האניפולי, וכך סיפר: בסביבות העיר מעזריטש פרצה מחלה שרבים חללים הפילה, וכל האיזור היה בחזקת סכנה של הידבקות במחלה. הוראה חמורה יצאה מטעם השלטונות שחל איסור על כל תושבי איזור מעזריטש לעבור להתגורר במקום אחר, מחשש להעברת המחלה. הרה"ק רבי זושא מהאניפולי זי"ע חשש לבריאותו של המגיד ומשפחתו, על כן נסע למעזריטש ובאופן חשאי העביר את המגיד ומשפחתו להאניפולי. לאחר תקופה קצרה נודע הדבר לשלטונות העיר וסכנת מוות ריחפה על רבי זושא בגין ההאשמה החמורה שהעביר משפחה ממקום הנגוע במחלה אל עירו האניפולי. רבי זושא עמד לפני משפט, קודם גזר הדין ביקש רבי זושא לומר את דברו, פנה לשופט ושאל: הלא כל החשש הוא שמא הועברה המחלה לעירנו, מה יהיה אם אתן הבטחה לשופט שבמשך שנה תמימה לא ימות אף אחד באיזורנו - בין צעיר ובין זקן. השופט שידע את גדלותו וצדקותו של רבי זושא, שאלו אם הוא מוכן לחתום על הבטחה זו. רבי זושא הסכים לחתום, ושם בפנקס היה כתוב כל תוכן ההבטחה ותאריך חתימתו.

האיש הנ"ל לא התעצל והלך לבית החיים ובדק את המצבות ואכן לא מצא שום מצבה עם תאריך מהשנה ההיא, מה שכן ראה הוא דבר פלא, שבתחילת השנה שאחר כך, תוך תקופה קצרה, נפטרו

למעלה משלושים אנשים רח"ל. על כל אותם אנשים נגזר כנראה מן נשמים למות בשנה ההיא, אך צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ופטירתם נדחתה מן העולם עד לשנה הבאה".

סיפר לי מורי חמי, הצדיק המפורסם מוהר"ר אברהם מרדכי מפינטשוב, ששמע מאיש אלקים קדוש, מוהר"ר ר' זוסא מאנפאליא, שסיפר לו. האיך בעניותו היה שמש בעיר אוסטרהא, והיה דרכו להתענות שנים ושלושה ימים, ואחר כך היה הולך לבקש מאיזה בעל הבית, שיתן לו על לחם להשיב נפשו. ופעם אחת אמר בלבו, שזהו חסרון אמונה לילך ולבקש לחם, אלא יבטח באלקיו באמונה שלימה, שלא יחסיר מזונו. ופעם אחת התענה שלשה ימים כדרכו, ואחר התענית לא היה מי שיתן לו מעט לחם, והתענה והלך עד שהיה קרוב למות, ולא היה מי שיתן לו שום דבר, והיה רעש גדול למעלה, ולא היה בכל המקום מי שיזדמן לפניו זה המצוה הגדולה, לקיים נפש קדוש כזה, כי לא היה אפילו אחד שיהיה ראוי לזה, אף שהיה שם אנשים כשרים הרבה, לא היו ראויין למצוה זאת, שישלח לו השם יתברך דורון כזה, כמבואר בזה"ר (ח"א דק"ד ע"ב, ח"ב דקצ"ח), וברא לו השם יתברך שני דדין בפיו, אחד הוציא דבש ואחד הוציא חלב. ושלושה חדשים היה ניזון מזה הדבש וחלב, שהיה יונק מן הדדין שבפיו, ואחר עבור שלשה חדשים בא אליו אחד, ואמר לו, זוסא! קח לך ששה גראשיש וקנה לך לחם, אזי ברגע נפסק זה הדבש וחלב. כך סיפר הצדיק בפיו למורי חמי.

כדי לקבל מושג כיצד אצל תלמידי הבעש"ט הק' היה האחד מסייע לזולתו, נתבונן בעובדא הבאה: אל הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע בא אדם אחד שהיה חוטא גדול, והרה"ק הכיר בפניו מיד את גודל חטאיו, והתחיל להוכיחו ולייסרו עליהם, עד שהחוטא נשבר בקרבו ואמר, שהוא מוכן לשוב בתשובה שלימה ולהתחיל לעבוד את ה', אלא שסיגופים ותעניות על החטאים שעבר עד עכשיו, אינו מסוגל לקבל על עצמו. אמר לו הרה"ק: אתה רק תקבל על עצמך ללכת מעתה בדרך ה', ואילו את חבילת העבירות שלך, מקבל אני על עצמי, להסתגף ולהתענות בעבורך. וכן הוה, הרה"ק התחיל לסגף את עצמו בגלגול שלג וכדו'. בני הבית שהבחינו בדבר, וראו כיצד הוא מסכן את עצמו בקור ובשלג עד כדי פיקוח נפש, לא הניחו לו בשום אופן להמשיך בסיגופיו, ועל אף הפצרת הרה"ק בבני הבית שיניחוהו לנפשו, לא הרפו ממנו ומנעו אותו מכך.

לימים הגיע הרה"ק הרבי ר' מיכל מזלוטשוב זי"ע לביקור אצל הרבי ר' זושא, וכאשר נכנס לביתו, הכיר על פניו הק' את רושם החטאים שנשאר בו מכח אותו חוטא, לפי שעדיין לא השלים את הסיגופים. ויתמה הרבי ר' מיכל על זה מאוד, וישאל אותו לסיבת רושם החטא, וסיפר לו הרבי ר' זושא דברים כהווייתן, שקיבל על עצמו את החטאים של הנ"ל. התפלא הרבי ר' מיכל מאד על כך, והוכיחו באומרו: האמנם עד כדי כך, למכור את הנשמה בעבור הזולת...!?

חלשה דעתו של הרבי ר' זושא, שלא די שקיבל על עצמו את החטאים, עוד הוכיחו הרבי ר' מיכל על כך, ונעשה רעש בשמים על גודל חלישות דעתו, עד שפסקו מן השמים, שהרבי ר' מיכל יסתלק מן העולם ח"ו בעבור זה. אביו של הרבי ר' מיכל, הרה"ק ר' יצחק מדרוהוביטש זי"ע כבר היה אז בעולם העליון, וכשנודע לו פסק זה, התחיל להרעיש עולמות כדי לבטל את גזר הדין. אמרו לו, שרק אם הוא בעצמו ילך ויפייס את הרבי ר' זושא, והוא ימחל על עלבוננו, אזי יהיה אפשר לשנות את גזר הדין. ואכן הרה"ק מדרוהוביטש התגלה אל הרבי ר' זושא, אך הרבי ר' זושא לא היה יכול להביט בפניו, מחמת רושם החטא שעדיין היה בו, אבל שמע את קולו ואת בקשתו שימחל לבנו, והרבי ר' זושא מחל לו,

ולא עוד אלא שבקש בעבורו בריאות ואריכות ימים. בתוך כך ביקש הרבי ר' זושא שיגיד לו מה עליו לעשות כדי להסיר ממנו רושם החטאים, כי הלא אין אלו עבירות שלו אלא מה שקיבל על עצמו. והשיב לו הרה"ק מדרוהוביטש, שילך לטבול במקוה, ויכוון כוונות מסוימות שמסר לו, ואכן כך עשה הרבי ר' זושא, ותיכף סר ממנו רושם החטא. אח"כ זכה לראות את פני הרה"ק מדרוהוביטש ולהביט בפניו הקדושים, וראה שצורתו מזהירה כשמש בצהרים לאחר מכן נתגלה הרה"ק מדרוהוביטש לבנו, הרבי ר' מיכל זי"ע, והזהירו שמעתה יזהר לבל יגרום חלישות הדעת לרבי ר' זושא, בהטעימו, כי בשמים מחשיבים אותו מאד, והוסיף: הפעם הצלחתי להציל אותך, אבל מעתה צריך אתה להיזהר ביותר.

הרי לנו עד היכן הגיעה מסירות נפשם של תלמידי הבעש"ט הק' בעבור הזולת, עד שהיו מוכנים למסור גם את נשמתם בעבור הזולת.

פעם לא היה לרבינו הרבי ר' זושא זי"ע מעות לצרכי שבת. הלך להקצב ואמר לו שאם יתן לו מעות לשבת, יגיד לו על הבהמות לפני שחיטתם איזה מהם כשרה ואיזה לא, ויהיה הקצב בטוח שלא יפסיד כסף. והסכים הקצב, וכדברי רבינו כן היה. כה חזר ונשנה הדבר מדי שבוע בשבוע. פעם אחת אמר הקצב לרבינו (הרבי ר' זושא) שהוא עומד לנסוע ליריד לקנות בהמות, ומבקש ממנו שילמדנו להכיר איזה בהמה כשרה ואיזה לא, ויתן לו בעד זה ממון רב. נענע לו רבינו בראשו שמסכים ללמדו, אבל למעשה דחה אותו מיום ליום. פעם הפציר בו מאד, ואמר לו רבינו: כן, היום אלמדך. וביקש רבינו את הרבנית שתביא קדרה עם גחלים בוערות, וכשהביאה את הקדרה צוה רבינו להקצב להניח את ידו בתוכו, ואז ילמדנו. אמר הקצב: הלוא יראתי שלא יכוונו ידי ממנו כי אש בוער בקרבו. תחב רבינו את ידיו הק' בתוך הגחלים, והוסיף ואמר אם אין יכולין להכניס את היד בזה, אי אפשר להכיר בבהמה אם היא כשרה או לא. [שמעתי מהרה"ח ר' נחמי' בראדט ע"ה ממעליץ].

הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, לפני התגלותו הי' עני ואביון, ולא הי' רוצה ליהנות משום בן אדם. ידוע שהלך לסבול גלות עם אחיו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע. וזמן מה קודם שהלך בצוותא עם אחיו, הלך בעצמו לסבול גלות. ופעם הגיע לכפר, ולן בפונדק, ועמד להתפלל. ובעל הפונדק עם שני בניו היו אנשים פשוטים וסוחרי בהמות. ויהי כאשר ראו האיך שהרבי ר' זושא מתפלל בכוחות עצמות, הכירו שאיש קדוש הוא. ונכנסו אליו והתאוננו בדמעות שלישי על צרה גדולה שבביתם. יש להם אחות בת י"ח, ובכפר זה יש פריץ רשע, ובנו אמר לאביו שרוצה להינשא עם אחותם. ודיבר הפריץ עם הנערה, ואמר לה שתהא מלכה ולא יחסר לה כל טוב. הם השתדלו בכל עוז לעכב את הדבר. אך הפריץ מרבה לדבר להנערה, עד שרואים שעומדת להסכים לבקשתו, ועוד מעט וח"ו יקח הפריץ את אחותם לביתו וימיר את דתה. אולם הם לא יניחו בשום אופן שאחותם תשתמד, ומשום זה החליטו להסיעה אל הנהר ולהשליך אותה שם, ואעפ"י שיודעים שאסור לעשות כן, לא יוכלו לעצור בעדם מלנקוט צעד זה, כי לא יוכלו שאת דבר רע כזאת, שאחותם תמיר את דתה. הרבי ר' זושא לא רצה לומר דבר, אם להתיר אם לאסור, אלא בירכס שיעזרם השי"ת.

הרבי ר' זושא הלך לישן, ובחצי הלילה קם לערוך חצות, ונטל גפרורים להדליק נר, ולא עלתה לו. וניסה כמה פעמים ולא אסתיעא מילתא להדליק. וללא אור נר לא היה יכול לערוך חצות ולומר התפילות והפזמונים. ונענה ואמר, רבש"ע, מה נעשה פה, אין עוזבים אותי לערוך חצות, אינני יכול

להדליק את הנר. ופתאום שמע קול הקורא ואומר, וכי לערוך חצות צריך הרוצח. מי צריך את החצות שלו. הוא הסכים לרציחה, דשתיקה כהודאה, ולא מחה כלל. וכששמע את זאת, הרהר בתשובה וקיבל על עצמו לתקן הדבר, ואז עלה לו להדליק את הנר וערך חצות. למחרת אמר להאחים שיקראו את אחותם לפניו, והתחיל לדבר עמה דברים קשים, התדעי איזה חשכות היא רח"ל להנשא לגוי, הנה הרשע משדל ומבטיח לך שתחיי חיים של טובה, אך זה אינו, כי רע ומר עובך את ד' אלקיך. תדעי שעליך להתפלל שתזכי להעמיד דורות ישראל. ברח לך מכאן. ואם לאו, תהי מושלכת משני העולמות. דיבורים העוזים האלו עשו לה רושם כביר, ותעש כדבריו ונמלטה מן הכפר.

אחר שנים רבות, כשנתגלה הרבי ר' זושא לקדוש עליון ומאות חסידים נהרו אליו, באה אשה עם ילדים בפאות ארוכות, ואמרה להמשמש בקודש של הרבי ר' זושא, שהם יודעים מסכתות בעל פה, ונפשה חמדה שהרבי יבחן את הילדים. כשמסר המשמש את הדברים להרה"ק, צוה להכניסם לחדרו, והאם עמדה בחוץ והדלת היתה פתוחה. הרבי ר' זושא בחן אותם, והם אמרו דפין גמרא ותוס' בעל פה. לבסוף שאל להם הרבי ר' זושא, מאין באתם ומי אתם. וקראה ואמרה האשה מבחוץ, רבי, אני בת בעל הפונדק, אשר הרבי הצילני מיד הפריץ, וצוה לי לברוח. ואלו הן בניי. אז נענה ואמר הרבי ר' זושא, והלא צדקו בשמים כשצעקו עלי רוצח, כי הי' עומד לצאת ממנה בנים שידעו מסכתות בע"פ, ואני לא אמרתי שום דבר. וכי לא רוצח הייתי בשתיקתי על דמה ועל דם בני'. ברוך המקום שהצילני מזה...

מפורסם בעולם המעשה (וכאן בבית המדרש גם היו מספרים את זה דהיה מתפלל כאן בבית המדרש יהודי בשם ר' יוסף דוד טנצמן ז"ל והוא היה מליז'ענסק והיה תמיד עושה ומכין את הסעודה ביארציטי של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ואמר שזקינו שמע את המעשה הזה מנכד של הרר"א), דהרי ידוע שהרבי ר' זושא הגיע לחסידות לפני אחיו הרבי ר' אלימלך, ומספרים שהרר"ז הגיע פעם באיזה שמחה אל הרר"א, ולהרר"ז כבר היה אז כל מיני ענינים והנהגות ע"פ דרך החסידות בעבודת ה' והיה זה מוזר בעיני הרר"א וביקש ממנו שיתאפק מהנהגות אלו, וכשהגיעו לעת האוכל אמר הרר"ז להרר"א שהוא לא יאכל בשר רק אם הוא בעצמו יראה את החלף (סכין השחיטה) קודם השחיטה, והביאו להם לראות, והרר"א הסתכל על החלף ומצא חן בעיניו והרר"ז הסתכל על החלף ואמר שאין זה מוצא חן בעיניו וביקש שהשוחט יעמיד ויתקן את החלף עוד פעם, ואחר שהעמידו שוב נסתכלו בזה שניהם והרר"א אמר שעכשיו כבר אין זה מוצא חן בעיניו כ"כ והרר"ז אמר שדוקא עכשיו הוא כבר כן מוצא חן בעיניו, ושאל אותו הרר"א מה זה שכשבעיני הוא מוצא חן אז בעיניך אין זה מוצא חן וכשבעיני אין זה מוצא חן אז בעיניך הוא כן מוצא חן, והשיב לו הרר"ז, כשאני רואה את השם הוי"ה על החלף אז הוא מוצא חן בעיני, ושאל אותו הרר"א מנין לך לדבר בשפה כזו ומנין אתה לוקח את זה, ואז נסתגר עמו הרר"א לזמן ארוך ודברו ביניהם (ובליז'ענסק היו מראים תמיד את המקום שהרר"א והרר"ז הסתגרו שם) ואח"כ לקח הרר"ז את הרר"א אל המגיד זי"ע.

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר מבאבוב צוק"ל בשם אביו כ"ק מרן אדמו"ר ה"קדושת ציון" צוק"ל, שבעת שהלך הרה"ק הרר"ז זושא זי"ע בגלות יחיד, בלי לוויית אחיו הרה"ק הרר"ז אלימלך זי"ע, נתארח פעם אצל גביר שהי' בעל מכניס אורחים ביד רחבה וברוח נדיבה. בכל לילה, בעת ששאר

העניים כבר הלכו לישון, הי' הרבי ר' זושא זצ"ל ער עד שעה מאוחרת, ובהצנע ובהסתר עבד עבודתו הקדושה בעריכת תיקון חצות ושאר סדרי לימודיו באופן שלא יודע לשום אדם.

והנה אירע פעם אחת שנאבד חפץ יקר בבית הגביר, ואחר הרבה חיפוש בחורין וסדקין, החליטו בני הבית שודאי נגנב ע"י א' העניים מהארחי פרחי שנמצאו שם, ומיד נפל החשד על הר"ר זושא זצ"ל כיון שתמיד הניח את עצמו על משכבו בשעה מאוחר מאוד. נגש אליו הבעה"ב ובקש ממנו שיחזיר לו החפץ, ואחר שענה לו הר"ר זושא ז"ל שהוא לא שלח ידו במלאכת רעהו, תבע ממנו שילך אתו לדין לפני רב העיר שהי' גדול בתורה ואיש צדיק ובעל מקובל. הסכים הר"ר זושא בדבר וילכו אל הרב.

וידבר הרב על לבו שיראה להודות על חטאו, כי עם מעשה הגניבה שלו ינעול דלת בפני העניים, שמעתה לא יפתח הבעה"ב שערי ביתו לפני האורחים מפני החשש שמא יגנבו את חפציו היקרים. אבל הר"ר זושא זצ"ל עמד בשלו, שהם חושדים בכשרים ושלא הושיט אף אצבע בדבר שאינו שלו. הוציא הרב א' מספרי הקבלה והראה להר"ר זושא זצ"ל כמה שמות הק' הכתובים שם, והזהיר לו: "ידוע תדע שיש גיהנם ששם דנין את הרשעים בשריפה ר"ל, ואני מזהיר לך, אם לא תתודה על הגניבה תיכף ומיד, אשליך אותך בעמקי השאול תחתית ר"ל - בכח שמות הקדושים אלו הכתובים עלי ספר".

ענה הרבי ר' זושא זי"ע: "ככה אתה אומר! אם אתה מסתכל בספרים קדושים כאלו, הרי אתה צריך להיות מבין! תדע, אני מפחד הרבה יותר מה"לא תגנוב", ממה שאני מפחד ממך ומהגיהנם ביחד! לעבור על "לא תגנוב" גרוע יותר מהגיהנם!"

ויהי כאשר שמע הרב דברים אלו מפורש יוצא מפי הרה"ק הר"ר זושא מעומק הלב בכל הפשטות והתמימות, וניכרים דברי אמת, נתרגש עד מאד, והסתכל עוד הפעם על הר"ר זושא, ואמר: "אוי, נכשלתי ולא ראיתי לנכון, חשדתי בכשרים בצדיק וישר", ובקש ממנו מחילה. וצוה להגביר שילך לביתו ויחפש עוד הפעם את הגנב, אבל את הצדיק הזה תניחו לשלום. "האיש הזה אינו מתיירא לא ממני ולא מהזשאנדארע", וגם לא מהגיהנם עצמו, הוא מפחד מן ה"לא תגנוב"! את האלקים הוא ירא!"

וסיים כ"ק מרן מבאבוב צוק"ל: "הרבי ר' זושא הק' ידע שלעבור על התוה"ק יותר גרוע מליכנס לגיהנם, גיהנם הוא רק תיקון וצירוף אם ח"ו עבר עבירה, אבל הפגם של העבירה עצמה, הוא הכי גרוע שיכול להיות".

סיפר הרב החסיד המפורסם מו"ה גבריאל טצאק ז"ל כי אחרי פטירת רבו הקדוש מליזענסק, כאשר התאבל על רבו הקדוש, ומאוד דאג את מי יבחר לו למורה רב. ויאמר אל אברך אחד לכו ונלכה אל הרב הקדוש מו"ה זישא, ונראה את התנהגותו, אולי הוא יהיה לנו לרב במקום רבינו הקדוש. וילכו יחדיו הלוך ונסוע לעיר אניפלע, מקום אשר היה הרב הנ"ל שוכן.

ויהי בדרך ויבואו בלילה במלון אחד, אשר לא היה שם שום ישראל, רק נכרים. אמנם מרוב גיעם ועמלם מטורח הדרך, קבלו לנוח שם ולישן עד אור הבקר. וטרם הלכם לישן, בקשו מים להעמיד מראשותם, ליטול ידיהם בקומם משינתם, ולא מצאו. ויבקשו ליתן כסף מלא בעד מדה מים, ולא היה

שם. ויאמר הרב מו"ה גבריאל ז"ל יהי מה אונס רחמנא פטריה. מה אעשה כי עיף אנכי מעמל הדרך, אלך ואישן, אמנם האברך אשר הלך עמו לא נח ולא שקט, ולא חפץ לישון בלא מים. ויהי כאשר נרדם הרב מו"ה גבריאל ז"ל, אז נפל במחשבתו של האברך לילך לקנות מדה שכן [כמות של בירה], וליטול בה ידיו, וכן עשה. ויהי בבוקר הלכו שניהם יחדיו לגשת לעיר הרב מו"ה זישא ז"ל. והרב מו"ה גבריאל לא נטל את ידיו בקומו משנתו כי לא ידע מקום למצוא מים.

ויהי אך דרכה כף רגלם אל מפתן בית הרב הקדוש מו"ה זישא ז"ל, אמר הקדוש להרב מו"ה גבריאל ז"ל, הידעת כי כל הטומאה והזוהמא אשר הבדיל והרחיק מאתך אחי הקדוש ז"ל בימים רבים, חזרה אצלך בבוקר, כאשר הלכת בידים מסואבות. ויבך הרב החסיד ז"ל בשמעו את דבריו. וברגע שמח שמחה גדולה באמרו ברוך ה' כי הנחני בדרך אמת, למצוא לי רב קדוש צדיק יסוד עולם אשר תעלומות נגלה לפניו, כמו אל רבינו הקדוש מליזענסק ז"ל.

[דברים אלו מתאימים למ"ש בשמו בספר אגרא דפרקא (אות ט) קבלה מאת כבוד דודי זקני סבא קדישא מה"ר משולם זישא זצוק"ל. הא דאין רשאי לילך ד' אמות בלי נטילה בשחרית, אמר הוא ז"ל דיש ליוזר שלא להציג רגליו על הארץ בלא נטילה. כי בהציג רגליו על הארץ בלא נטילה אזי ח"ו כל חמום הרע (שבנפש הבהמית) רודף אחריו להסיתו ואמר על זה רמז הפסוק (תהלים לו, ה) יתיצב על דרך לא טוב (אזי ח"ו) רע לא ימאס].

שמעתי מהרה"ג המפורסם מו"ה ישראל יצחק רייזמאן דומ"ץ פה עיה"ק ששמע מהרב בעל תורת חסד מלובלין זי"ע ששמע מרבו הצמח צדק זי"ע ששמע מחותנו, האדמו"ר האמצעי ששמע מאביו הק' בעל התניא, האיך שהרבי ר' זישא זי"ע יצא פעם תחת כיפת השמים, ואמר הפסוק (תהלים ח) כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת וגו' ונפל עליו יראה גדולה כל כך, עד שקיבל מזה שלשול של דם שלש מעת לעת, מגודל פחד הבורא, וכשסיפר זאת הבעל התניא זי"ע התעלף. ולקח זמן ארוך עד שהקיצו אותו.

העידו בשמים על הרה"ק ר"ר זושא מהאניפאלא זי"ע, שהולך בשמים במקלו והזוה"ק בידיו, ולומד הזוה"ק באותן הכוונות שחברן רשב"י בעצמו.

המעשה כך היה, הרה"ק נתן אחיהם של הרה"ק אלימלך והרה"ק זושא, היה למדן מופלג אבל התנגד לדרך החסידות, ולא רצה להתקרב לאחיו הקדושים. פעם נפל למשכב במחלה קשה, מחלה מדבקת, והרופאים פקדוהו לעזוב את העיר, שלא יתפשט המחלה על ידו, והוצרך לשכב באיזה בית מחוץ לעיר, ונחלה יותר ויותר, עד שהרופאים אמרו נואש, והחברא קדישא כבר עמדו על ידו להתעסק עמו, אבל פתאום התחיל ר' נתן לפתוח עיניו, והוטב לו יותר ויותר עד שנעשה בריא כאחד האדם והיה לפלא. כאשר ישב על מטתו סיפר להנוכחים מה קרה עמו, כי נשמתו כבר עלתה השמימה, ופתאום הגיעו לשם אחיו הרה"ק אלימלך והרה"ק זושא, וטענו לפני הבי"ד של מעלה האיך מותר לסלק איש צעיר לימים, על מי יעזוב את משפחתו, וטענו ואמרו כי הם פוסקים בהחלט כי אסור לסלקו מעוה"ז, והבטיחו הבי"ד שיחזירוהו, שאל ר' נתן בשמים, מה המעלה בשני אחים אלו, שבכוחם להחזיר פסק הבי"ד של מעלה, הגידו לו בשמים קצת ממעלתם הנעלה, ובין הדברים אמרו לו על הרה"ק זושא ש"הוא הולך בשמים במקלו והזוה"ק בידיו, ולומד הזוהר עם אותם הכוונות שחברן רשב"י בעצמו".

ואז הבטיח רבי נתן שיתקשר לאחיו הקדושים, ואח"כ קבע דירתו סמוך לליזענסק והסתופף הרבה בצל אחיו הק' הר"ר אלימלך והר"ר זושא, וכאשר נסתלק הניחוהו אצל אהל הר"ר אלימלך, ועל מצבתו נחרת שיעיינו בפנקס הקהל מעשה הנ"ל, האיך נסתבב התקשרותו לאחיו הקדושים.

כשנתקשו פעם החבריא תלמידי המגיד ממעזריטש בפשט באיזה תוס' או זוהר, ובאותה שעה התכונן הר"ר זושא זי"ע לתפילה והיה בדביקות גדולה, וקולות הלומדים שהתווכחו בלימודם הפריעו לו מעט מדביקותו, ניגש אליהם ושאלם מה הענין, ואמרו לו שמתקשים באיזה תוספות או זוהר, שמע הר"ר את קושייתם ותירצה על אתר, שאלוהו איך עלה בידו ליישב זאת בנקל כ"כ, ענה להם כי מכיון שהפריעוהו מדביקותו, שאל את בעל המימרא בעצמו והוא שיישב לו את כוונת דבריו.

שגור היה בפי רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצוק"ל וכך היה מספר:

קשרי ידידות מופלאים שררו בין הסבא האדמו"ר רבי דוד צבי שלמה ובין האדמו"ר רבי מוט'לה מרחמסטרביקה, כה הדוקים היו הקשרים ביניהם, עד שהיה הסבא מגדיר אותם כ"קשר אלחוטי".

ילד הייתי והסבא לקחני עמו לביקור אצל רבי מוט'לה, הרבנית מרת ציזא חנה - זוגתו של רבי מוט'לה, היתה אשה צדקנית וכלולה בעטרת יוחסין, נינה היתה לצדיק הקדוש הרבי ר' זושא מאניפולי (אביה היה האדמו"ר רבי דוד מטולנא, חתן האדמו"ר רבי ישראל אברהם מטשרניאוסטראה, בן הרה"ק הרבי ר' זושא), באותו ביקור פנה אליה הסבא ושאל אותה אם זכור לה איזשהו מעשה אשר נשתמר במשפחתה על הרבי ר' זושא.

השיבה הרבנית, כי אכן שמעה סיפור מאמה ששמעה מאחד ממשפחתה שאף היתה נוכחת בשעת מעשה, פתחה וסיפרה:

שני האחים הקדושים, הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק והרה"ק רבי זושא ישבו פעם בחדרם ושוחחו בענייני קדושה ועבודת השם, לפתע פרצה אנחה מרבי אלימלך וקרא: "אוי ואבוי! הנה הוא כבר בא...", לא חלפו שניות מועטות ואל החדר נכנס יהודי והחל שופך את ליבו לפניהם, באומרו כי שקע בחטאים כבדים, ועתה התעורר ליבו בחרטה עמוקה על מעשיו הרעים ומבקש הוא לשוב בתשובה.

נענה הצדיק רבי אלימלך ואמר לו: "צר לי, אך שערי תשובה ננעלו בפניך, אין באפשרותך לעשות תשובה".

כשמוע האיש את דברי הצדיק, נפרצו סכר דמעותיו ופרץ בבכי תמרורים, "אנא רבי הושיעה! - יילל בקול ייאוש - הנני מוכן ומזומן לקיים ככל אשר תאמר לי ובלבד שאזכה לעשות תשובה..."

ברם, דמעותיו של האיש לא הועילו מאומה, רבי אלימלך חש והרגיש בחטאיו העצומים המשטינים והמקטרגים כנגדו, ועמד נחרץ בסירובו להורות לו דרך תשובה.

אותה שעה החזיק הרבי ר' זושא מקטרת בידו וביקש להעלות בה עשן, הוא פנה אל נכדתו ששהתה שם וביקש ממנה שתביא לו גחל אש מן התנור הבעור, כששבה והגישה לו את הגחל, נענה הרבי ר' זושא ואמר לאיש: "הרואה אתה גחל זה שבידי? כשם שיעלה בידך לעשות תשובה, כן גחל זה יצמיח עשב..."

כשמוע האיש את דברי הרבי ר' זושא ונוכח כי אפסו סיכויו, נזדעזעו ארכובותיו ונפל תחתיו מתעלף, כשעוררוהו מעלפונו זעק בקול גדול: "אם לא מועילה לי תשובה, למה זה לי חיים!?!..." וצנח שוב בעלפונו, כל המאמצים לעוררו לא הועילו והוא חזר והתעלף שוב ושוב.

נכמרו עליו רחמיו של רבי אלימלך והוא פנה וקרא באוזני האיש: "נעניתי לך! אערוך לך סדר תשובה מועילה, אך עליך להתכונן לעמוד בסדרת סיגופים קשים ומפרכים למשך תקופה של שנה תמימה, באם אכן תצליח לעמוד בכל אלה, אזי תמצא מזור לנפשך ותתקבל תשובתך לרצון לפני אדון כל..."

הנכדה שהיתה נוכחת באותו מעמד וראתה את הדברים, חדורה היתה באמונת חכמים איתנה, היא האמינה בכל ליבה כי אם יעלה ביד האיש לעשות תשובה, אזי ללא ספק יתקיימו דברי הסבא והגחל יעלה עשב... היא נטלה עמה את הגחל ושמרה עליו מכל משמר, והיתה ממתינה ומצפה לראות כיצד ייפול דבר, כעבור שנה התרחש הפלא הגדול לנגד עיניה המשתאות, מן הגחל השרוף בצבצו ועלו עלי עשב ירוקים ולחים...

הגחל היה שמור במשפחתי - סיפרה הרבנית מרחמסטריבקה - הוא עבר אל אמי, וממנה הגיע לידי, עם השנים נבלו עלי הדשא ואינם, אך את הגחל עצמו אוכל להראותך.

תיכף ניגשה הרבנית אל השידה שעמדה בפאתי החדר, הוציאה מן המגירה את הגחל השמור והראתה אותו לפני האורח.

כאשר כילה רבינו לספר את סיפורו, הוסיף ואמר: "כשצדיקים אומרים דבר, חייבים להאמין להם ללא שום צל של פקפוק וערעור, מלבד כאשר יאמר הצדיק לאדם שלא תועיל לו כל תשובה, במקרה כזה אין להאמין לו, יען כי תשובה מועיל לכל אחד..."

שמעתי מזקני ר' סנדר שפעם הלך הרר"ז על הדרך וירד גשם ונכנס לאיזה קרעטשמע כדי לפוש, וכשנכנס החלה בעלת הבית לגרשו ולא יצא עד שסטרה לו על לחיו ועזב הרה"ק את המקום, ובלכתו נפלה האשה למשכב וכשנכנס בעה"ב וראה את מצבה שאל מה ארע, וסיפרו לו הנוכחים האיך שסטרה לאורח שהגיע - ותיארו לפניו את האיש, זעק בעה"ב - הרי זה רבי זושא! ורץ אחריו לחפשו ומצאו והפציר בו שישבו לביתם, וכשהגיע נעמד על יד החלון ושאל את החולנית - מדוע מגיע לזושא "סתירה" והחלה למנות את כל עבירותיה, ואמר הרה"ק - על זה עוד לא מגיע לזושא מכת לחי, ומנתה עוד מחטאיה אך הרה"ק נענה שוב שלא על זה הגיעה ליתן לו מכת לחי, עד שסיפרה שהיות שבביתה מבשלים לאורחים שבאים לאכול ויש לבשל עופות ואין זמן בידה לקרוא לשוחט אזי נכנסת למרתף וחונקת את התרנגולים וכך יש לה מה להגיש, נענה הרר"ז - אכן כן, משום הכא כבר מגיע לזושא מכת לחי, ונתן לה דרך תיקון ונסע לדרכו.

כך היה רגיל לעורר בתשובה והיה מונה את החטאים של השני על עצמו, ושמעתי עוד מזקני ר' סנדר שפעם הגיע הרר"ז לעיר והיה הדרך בעיר שהראש הקהל - שהיה תלמיד חכם היה דרכו להכניס את האורחים החשובים, והשאר - ארחי פרחי - היה השמש מפזר בין הבעלי בתים, וכשגמר הרר"ז להתפלל סיים אחרי כולם, והשמש סידר את כל האורחים איש על מקומו אצל הבעלי בתים ואת הרר"ז זושא קרא לביתו, נענה רבי זושא ואמר שאינו רוצה לאכול רק אצל ראש הקהל, שאלו השמש

אם ת"ח הוא ונענה שלא, אך לא היה לו ברירה והראה לו את ביתו של הראש הקהל וברח משם שלא יראו שהוא הביאו, ודפק הרר"ז על הדלת ושאלוהו אם הוא ת"ח ונענה שלא - אך המשיך באמרו - מ"מ איני גרוע מכלב שגם להם מזמינים את מזונותם, והכניסוהו אך הקצו לו מקום בפניה נידחת, ובעת הסעודה ישבו התלמידי חכמים וכ"א אמר את חידושו, ובעה"ב הגיש להם ברוחב לב, ובטוב ליבם משבעם רצו לשמח עצמם מעט והרי כל אחד אמר מימרא, ע"כ שאלו את האורח העני אם גם לו יש מה לומר, נענה הרר"ז ואמר שיש לו קושיא, שמחו הללו לדבריו וביקשו שיאמר להם קושייתו, ונענה שבהגדה של פסח איתא שבכורך יכרכו מצה ומרור ויאמרו - זכר למקדש כהלל כן עשה הלל בזמן שביהמ"ק היה קיים, משמע שהלל היה צדיק ואילו בתהלים רואים "הלל רשע" על תאוות נפשו, והמסובים צחקו מאד והתענגו על השאלה, אח"כ שאלוהו אם יש לו תירוץ והשיב שאכן כן, כי לפעמים עושה הלל עצמו צדיק שלומד ומכניס אורחים ת"ח בלבד ושאר דברים טובים, אך יש פעמים שהלל רשע שנוסע למרחקים ובזמן פלוני נכשל בעבירות חמורות, והמסובים שלא ידעו מכלום צחקו לקול דברו אך הראש הקהל שמע היטב והבין אל מה ירמזון דבריו כלל לא צחק בשמעו את עבירותיו אחת לאחת, ונשבר לבו בקרבו וביקש מהרה"ק דרך תשובה וכך הציל את נשמתו.

שמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע עובדא שפעם הגיעו גייסות לעיר - קצין וחייליו מצבא רוסיה, ועצרו במקום המקוה ושהו שם, בינתיים נכנסו הקצין וכמה מהחיילים לתוך בית המקוה, עד שהתחיל לבוא השמש ולהתקרב לילה, הלך הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע אל מקום המקוה ואבן בידו, ונעמד מאחורי הבית וזרק האבן לתוך הבית דרך החלון אשר מצא את ראש הקצין, הלה התחיל לצעוק מרוב יסורים והרבי ר' זושא זי"ע עזב וברח מהמקום, החיילים ששמעו הצעקות וראו יהודי בורח מן המקום הבחינו מיד בפירוש הדבר והתחילו לרדוף אחריו, וברח הרבי ר' זושא זי"ע ורץ עד שכלו כוחותיו, אז עצר ולקח הציצית בידו וצעק עליהם - "רשעים תראו את זה ותיראו מהקב"ה", משראו החיילים את הציצית נפל עליהם פחד גדול מאוד וברחו מהמקום, ואחר מרחק גדול שרצו עצרו ולא הבינו וכי איזה דבר הפיל עליהם פחד גדול כזה שברחו עד כאן - מרחק כה גדול.

מסופר כי בעיר מגוריו של הרבי ר' זושא זי"ע, נאבד לפריץ הון רב, ואמר הפריץ שבודאי היהודים גנבוהו ממנו, ולכן גזר ואמר, כי אם היהודים לא יביאו לו את המעות בחזרה עד משך שנה, יגרש כל היהודים מן העיר. באו בני העיר בבכיה אל הרבי ר' זושא, אמר להם הרבי ר' זושא שלא ידאגו כלום, אלא יאמרו לפריץ בשמו, שבסוף השנה בזמן הקצוב הוא יביא לו את כל המעות. חשבו אנשי העיר, כי בודאי במשך שנה זאת יסע הרבי ר' זושא על פני תבל לקבץ המעות, אבל למעשה לא נסע הרבי ר' זושא כלל, כאשר עברה כבר חצי שנה, בקשוהו בני עירו, שיעשה איזה דבר למענם, שהרי אם לא יביאו המעות יגרש אותם הפריץ, אמר להם הרבי ר' זושא שלא ידאגו כי הוא יביא את כל הסכום, עברו עוד כמה חדשים ולא נסע לאסוף מעות, שאלוהו עוד הפעם, אבל הרבי ר' זושא הבטיח להם שאין מה לדאוג כי הכל יבוא על מקומו בשלום.

כאשר הגיע איזה שבועות לפני הזמן הקבוע, שלח הרבי ר' זושא להפריץ לאמר, שבזמן הנקבע לשלם המעות שנגנבו, יקבץ את כל שריו ועבדיו וכל משרתי ביתו, ואז הוא יבא לשם ויראו נפלאות, הפריץ עשה כדבריו, וליום המיועד קיבץ את כל משרתיו ואנשי ביתו ועבדיו, כשבא הרבי ר' זושא לשם, התאספו אנשים רבים לראות מה יהיה שם, הרבי ר' זושא עמד והביט על כל עבדיו ואנשי ביתו של

הפריץ כמחפש איזה דבר, ואמר אל הפריץ כי חסר עוד אחד מעבדיו, חיפשו ומצאו כי אכן העבד הממונה לנקות את הסוסים של הפריץ אינו נמצא שם, והלכו להביאו לשם, בהגיע העבד הזה, פתח הרבי ר' זושא ואמר: ובכן תן פחדך ה' אלוקינו על מעשיך וכו', ותיכף התחיל אותו העבד לרעוד בכל גופו וארכובותיו דא לדא נקשן, והודה בפחד ובהלה כי הוא גנב את המעות מאוצרו של הפריץ, והחזירו תיכף.

מרגלא בפומייהו דאינשי לומר בדרך צחות, שכשאומרים ובכן תן פחדך בתפלת הימים הנוראים, מכוונים לבקש מעות, ובכן געלט, תן געלט, פחדך בגימטריא געלט, זהו בדרך צחות, אבל כשהרבי ר' זושא אמר ובכן תן פחדך, המשיך אכן בחזרה את המעות הנגנב, הרגיש ברוח קדשו היכן המעות מונחים.

בזמנו של הרה"ק הר"ר זושא זצ"ל נהגו המלכות לחלק את הצבא לשני חלקים, שילחמו בינם לבין עצמם, כדי ללמוד להכות ולהלחם, ואלו שנצחו קבלו מתנות וכדו'. בזמנינו אין עוד מנהג כזה, כיון שכבר ישנם כלים מיוחדים שאפשר ללמוד עליהם. הכלל, רשעים אלו שקבלו המתנות היו מלאים שמחה. פעם באו אלו הנוצחים לאיזה עיר, ונכנסו לתוך ה"קרעטשמע" שהיה שייך ליהודי, ובקשו ממנו שיתן להם יי"ש, והוא נתן להם ככל משאלותם, עד שנשתכרו, ואז לא רצה ליתן להם עוד. עמדו ממקומם והתחילו להכותו, ושברו את החלונות וכלי הבית. כשראו בניו של בעה"ב את אשר לפניהם, מיהרו אל הר"ר זושא וסיפרו לו מהנעשה. ויהי כשמוע הר"ר זושא כי ח"ו יכולים הם להרוג את היהודי, קם ממקומו וחיש מהר רץ אל המקום, וכיון שהחלונות היו פתוחים נגש הר"ר זושא והתחיל לצעוק בקול רם "ובכן תן פחדך ד' אלוקינו על כל מעשיך ועל כל מה שבראת", וחזר ושנה דיבורים אלו כמה פעמים, ונפל פחד גדול על הרשעים וברחו דרך החלונות ששברו וכן דרך הפתח, ונעלמו, כי נפל פחד היהודי עליהם.

בדיוק באותו רגע הזמין הקב"ה ברחוב ההוא את השר שלהם, וירא את המחנה שלו שאך נצחו רצים כמו משוגעים, ואף כשצעק לעברם שיעצרו מלרוץ, לא עצרו ואף לא ראו אותו מגודל הפחד שאחזתם, והלה צעק עוד והתרה בהם, עד שאחד מהם הראה לחבירו, כי הלא הגענעראל נמצא כאן, אבל ללא הועיל, כי רובם רצו הלאה כמשוגעים, ומיעוט אלו שעצרו ספרו לו את אשר עשו ליהודי מפני שמיאן ליתן להם עוד יי"ש. ויצו הגענעראל שיקחו אותו אל בית היהודי, אבל הם מיאנו ללכת עמו מחמת רוב הפחד, ויתפלא השר מה כל הפחד הזה לחיילים מזויינים, ויספרו לו, שבא לשם יהודי אחד ומבעד החלון צעק "ותן תן פחדתך", ומאז הם עדיין חלים ורועדים, וכמובן שצוה השר עליהם שישלמו במיטב כספם על ההפסד שגרמו.

וידוע לכל שהר"ר זושא הי' במדריגה גבוה במדת היראה. ושמעתי מכ"ק אאמו"ר זצ"ל הי"ד, שהר"ר זושא ביקש מאת השי"ת שיזכה ליראת המלאכים, ויעתר לו ה', וכך הוה, שנפל עליו יראה גדולה כל כך, עד שכשהי' בידו כוס קפה לשתות, התחיל לרעוד ולפחד כל כך עד שנפל הכוס מידו ונשפך. ויהי בראותו כי לא יוכל שאת יראה גדולה כזו, התפלל להשי"ת שישלק ממנו יראה זו, כי לא יכול לו, ונשאר ביראת עצמו בלבד. ובאמירת התיבות "ובכן תן פחדך וגו' ועל כל מה שבראת" גרידא, הטיל על הרשעים האלו, יראה ופחד עד אין שיעור, כל כך היתה עבודתו הקדושה ביראה גדולה.

מעשה ידוע, באחד שעשה כעובדא דרבי שמעון בן יוחאי, שלמד תורה עשרים שנה מוחבא בתוך מערה, בהתמדה גדולה ואחר עשרים שנה, כשהלך בשווקים וברחובות דימה בנפשו שאנשים יעמדו לפניו ויחלקו לו כבוד גדול ויבהלו ממנו, לרוב התמדתו ופרישתו. וכשנוכח לדעת שאין נותנים לב עליו כלל וכמו אדם פשוט נחשב, אמר בלבו נראה שאנשים אלה אינם מבינים עליו, כי טח עיניהם מראות, ועל כן שם מגמתו לעיר אחרת, וכן היה בכל מקום ובכל עיר, עד שבא אל הרב הק' איש אלקים הרבי רבי אלימלך מליזענסק צוקללה"ה והיה אז ליל חורף והוא עם אחיו הרב הק' איש אלקים הרבי רבי זושא צוקללה"ה השליכו עצים להסיק התנור. ובראותו אותו והבין ברוח קדשו את מצבו וכל אשר קרהו, חפץ לתת תיקון לנפשו האומללה ולבלתי תנהו רדת בשחת הגאות. אמר הרבי רבי אלימלך לאחיו זושא חביבי אמור איזו מליצה נאה. פתח הרבי רבי זושא פיו הקדוש ואמר, עה"פ (ירמי' כג, כד) אם יסתר איש במסתרים, אם אדם יתחבא במערה עשרים שנה וילמד, ותרומ נפשו עליו, בבחינת אני ואפסי, אז אומר הקב"ה, לא אראנו נאם ה'. וכששמע האדם הלז, נשבר לבו בקרבו.

ואח"כ פתח הרבי רבי אלימלך זי"ע בשנית את פיו הקדוש ואמר זושא חביבי, אמור עוד מליצה נאה, אמר תיכף הרבי רבי זושא זי"ע: אם יסתר איש במסתרים, אם אדם יחביא עצמו במערה עשרים שנה וילמד, ובכל זאת יחזיק עצמו לכולם, אז אומר הקב"ה, אראנו נאם ה'.

זקיני הקדוש זי"ע נהג בכל ליל שבת קודש אחר בהמ"ז, בשעת עריכת שולחן השנית, לרקוד בהתלהבות עצומה ואח"כ ישב על כסאו, ובנו הרה"ק ר' לייזער'ל זי"ע סיפר אז איזה עובדא, כך היה דרכו מדי שבת בשבתו. ופעם סיפר כי ידוע שדרכו של הר"ר זושא היתה שהיה יושב בבית המדרש כל היום וכל הלילה, ולא היה מבקש שום אוכל מבני אדם, אלא כשהרגיש רעבון ורצה לחזק כחו בעבודתו הק', אמר "זושא רעב" והשומעים הביאו לו אוכל.

פעם הסכימו האנשים ביניהם שלא להביא לו אוכל, למען לראות מה יהיה עמו, ואכן כאשר אמר "זושא רעב" כדרכו, לא הביאו לו אוכל. פתאום נכנס לבית המדרש איש זר, ונראה כמחפש דבר מה בכל פינות בית המדרש, וכשראה את הר"ר זושא אמר "כן!! זה זה!!" ונתן לו אוכל, והר"ר זושא אכל, ובירך את האיש, והמשיך ללמוד.

כשראו זאת האנשים שאלו את האיש הזר על סיבת בואו לכאן, וטעם הבאת האוכל לאיש זה, סיפר האיש ההוא כי אחד מבניו מונח חולה זה זמן ארוך ל"ע, וכל מיני השתדלות לרפואתו לא הועילו עד כה, ובלילה העבר התגלה אליו בחלום אביו מעולם האמת, וצוהו לקום ממטתו ולבשל מאכלים, ולמחר ילך לעיר פלוני ויכנס לבית המדרש, שם יראה איש אחד יושב ולומד בהתמדה גדולה בלי הפסק, לאדם זה יתן את המאכלים, ובזכות זה יזכה בנו החולה לרפואה שלימה, וע"כ הגיע לכאן לתת אוכל לאיש זה, ע"כ שמעתי מפי דודי הרה"ק ר' לייזער'ל הנ"ל.

הרה"ק רבי שמחה בונם מאוטבוצק זי"ע

יום ההילולא - ב' שבט

סיפר לי הרה"ג ר' יעקב שמחה ארליק שליט"א ששמע מחסיד אחד שזכר שהרה"ק ר' בונמ'ל אטוואצקער היתה רגלו נפוח ובשעה שהתפלל שכח שהוא חולה על רגלו ודפק ברגלו על הקרקע ונזל

אייטער [=מוגלה] מהרגל ולא הרגיש כלום, אחר שגמר להתפלל נתעלף מזה ולקח פילען [=כדורים] לרפואה.

בשנת תשכ"א לפ"ק שמעתי מאיש זקן מופלג כבן צ"ה שנים ודעתו צלולה עליו, ה"ה הרה"ח הישיש מו"ה מרדכי סרעברוי ע"ה מק"ק פאלטוסק בארץ פולין. שהיה עד ראי' לדברים נוראים אשר ראה בעיניו, בהיותו בן י"ג שנים יושב בחצרות קודש של הרה"ק אדמו"ר רבי שמחה בונם קאליש מווארקע זי"ע. ורשמתי לי הדברים למען יעמדו למשמרת, וגופא דעובדא הכי הוה: באחד הימים הגיע לווארקע עגלה רתומה, ונשארת עומדת בחצר השטיבל של החסידים. ומן העגלה ירדו איש יהודי אחד עם בחור בגיל י"ט שנה. האיש הכניס את הבחור אל בית המדרש (שטיבל) והושיבו על אחד הספסלים, ויצא החוצה ונסע לדרכו, והבחור נשאר שם יושב. והנה הב' הלזה הי' נדמה בעיני כל לבעל שותק ודומם, וחשבו עליו שהוא בטבע א שטיללע"ר. כה עברו עליו שלשה ימים. ויהי היום, כשהבית המדרש הי' מלא מזון אל זן עם אברכי"ם ובחורים שוקדים בתורה ה', לפתע התחיל הבחור לצעוק בקול רעש אדיר וחזק גדול ונורא. ומדי צעק בלטו עיניו לחוץ ונראו כאילו נופלים החוצה. ושני גידים שבגרונו במקום צמיחת הזקן, התנפחו ונתרחבו כרוחב אצבע האדם. ויחרד העם ממאורע פתאומית הזאת למאד. וכפי הרגע נדמה להם סיבת צעקותיו, שאירע עמו איזה אסון ר"ל. ועל כן כמה מן הלומדים שם רצו אליו לשאלו מה אירע עמו, ובמה הם יכולים להיות בעוורו. ועל דברי שאלתם השיב: יעצט עכשיו אני אצעק! והתחיל להכות בשתי ידיו על החזה שלו מכה רבה בכח גדול מאד. וכראותם את זאת בקשו למנעו מזה, וסבבוהו ואחזוהו בשתי ידיו ורגליו, והחזיקו את כל גופו בחזקה. והוא (בעל המספר ר' מרדכי הנ"ל בעצמו) החזיק בגרונו מאחוריו. אז התחיל לדלג ולקפץ למעלה בכח גדול כ"כ, עד שהכה את קדקדו בהתקרה דא"ך בחזקה למאד. והאנשים אשר החזיקו אותו בזרועות ידיהם, משך אותם עמו למעלה. אחרי כ"ז התחיל להזיע מאד, עד שהזיעה שטף את פניו. אז ישב אל מקומו ונח ושקט. ויהי כראות העם את כל מעשיו האלו, כבר ידעו והבינו כי סיבת הדבר, שאיזה רוח רעה דיבוק נתדבקה בו. והלכו לגלות הדבר לאזני רבם הרה"ק מווארקע הנ"ל, למען ידע ויתודע מכל המתרחש ונעשה אתם. והנה דרכו בקודש של הרה"ק הי', להתפלל שחרית בשעות המאוחרות, כמו בשעה שלישית שאחה"צ. ואז ביום ההוא הכריזו בשער בת רבים, כי למחרת יקדים הרה"ק ויתפלל בבוקר בשעה שמינית. והבינו וידעו הכל כי למחר יהי' אות הזה, ועיניהם יחזו נפלאות אשר יפעול רבם בעד בחור אומלל הלזה. ועל כן באו כולם להתפלל שם יחד. והביאו עמם לעקי"ך וברוינפי"ן למען לטעום אחרי התפילה, כי אולי יאריך הדבר לזמן ושעות הרבה. והנה בשעת התפילה צעק הב' בקולי קולות, עד שאי אפשר הי' להתפלל מחמת קול הרעש. והוכרחו להוציאו משם ולהכניסו אל חדר הסמוך, והמשיכו להתפלל הלאה. וכאשר גמרו את התפילה, צוה הרה"ק לסגור את הדלתות וחלונות במנעול. לכסות את החלונות בסמרטוטין, למען יכסה החושך את פני הבית. וכן עשו והחשיכו בבית המדרש וסגרו את דלתותי, ומי שהי' בפנים לא הי' יכול לצאת לחוץ, ואשר עמד בחוץ לא הי' יכול לכנס לפנים. וצוה הרה"ק להכניס את הבחור. הב' נכנס, והרה"ק ישב עצמו ושאלו, מה שמך? והשיב בעריש. ומה שם אמך? והשיב בצעקה ואמר ה"פ עלקא! עלקא!... ומה שם אביך? ולא השיב ע"ז דבר. ושאלו עוד הפעם, אמנם גם הפעם לא השיב כלום. וכראות הרה"ק כי אינו משיב דברים, אמר: אם ככה... וקם ממקומו ורצה לצאת ולילך לו. וכראות הדיבוק את זאת, התחיל לצעוק ולזעוק בזעקה גדולה ומרה למאד: רבי קדוש! ווארקער רבי! חיזרו, ואמר לכם את שם אבי! וישב לו הרה"ק

על מקומו בחזרה, ושאל שוב, מה שם אביך. והשיב ואמר שם אבי חיימסקי. וענה ע"ז הרה"ק ואמר, הלא חיימסקי הוי שם עכו"ם, משמות הפאללאקים, ומה הי' שמו היהודי. והשיב כי לא הי' לו שם יהודי, כי לא הי' מזרע היהודים. אז אמר הרה"ק, חכו"ל אמרו דעכו"ם הבא על ישראלית באונס, הולד כשר. ושאלו אצל מי היית דר, אצל אביך או אמך? והשיב שהוא דר אצל אביו, כי לא הי' ביכולת אמו לכלכלו בלחם לאכול ובגד ללבוש. והוסיף ואמר, כי בהיותו בבית אביו לא הניח עבירה אחת, קטנה או גדולה, קלה או חמורה, שלא הי' עובר עליהן. ושאל הרה"ק, כמה שנים אתה נע ונד? והשיב ואמר, כי כבר זה ששה שנים שהוא נודד בגולה אחר גולה, וכבר היה מגולגל באבן, בחול ובחזיר. ופעם נכנס לבית הכסא א', ושם נדבק בבחור הלזה. והנה הרה"ק בחן אותו וחזר הרבה פעמים על שאלותיו הנ"ל, למען לראות האם יעמוד בשאלותיו ולא יתפס בסתירות ושינוי דברים. והדיבוק השיב על הראשון ראשון, ועל האחרון אחרון, וכל דיבוריו הי' מתוך צעקות. והוסיף הדיבוק לומר, כי עדי עד שלא יצוה בציווי קדשו, שירשו לו לכנס הגיהנום, לא יצא מן הבחור. ועוד אמר, שבאם לא יצוה כן, אז יחנק את הבחור בגרונו. וכשמוע הרה"ק א"ז, התחיל לצחוק ואמר, וכי אני בעל הבית על הגיהנום? וכי אתה רוצה למנות אותי לבעל הבית עליו? אח"ז התחיל הדיבוק לצעוק מרה בקול גדול ונורא ואמר, באם הרבי ירשה לי לכנס אל הגיהנום, אז אוכל לכנס שם! אז אמר לו הרה"ק, שיבטיח לו שלא יזיק כלל לכל אלה הנמצאים פה בין כותלי בית המדרש, והבטיח לו. שוב אמר לו שיבטיח לו שלא יזיק לשום אדם העומדים אחר כותלינו, והבטיח גם זה. אז אמר הרה"ק בזה"ל: אתה יכול ללכת... ויהי כאשר אמר זאת, התחיל הבחור לומר אוי אוי אוי... דוגמת איש חלש ועייף השב אל איתנו ולחיותו. והבינו אז שהדיבוק יצא ממנו והלך לו. ותיכף אח"ז צוו להביא לעקיף וברוינפין, למען להחיות בהן נפש הבחור וכן עשו. והבחור חזר להיות בריא וחזק כאשר כל אדם, ויעזוב את העיר וילך לדרכו.

מעשה בנפח יהודי שהתגורר בכפר פלוני, והיה משתכר מנפחות. באחד הימים בא לאותו כפר נפח גוי בעל מלאכה והיו כל אנשי הכפר - ויהודים רבים בתוכם - הולכים אליו. רק כאשר השתכר הגוי מעת לעת, ומחמת רוב שתייתו כבר לא היה מסוגל לעבוד, היו באים האנשים אל היהודי, ולכן היתה פרנסת הגוי מצומצמת. מה עשתה אשת הגוי, הלכה אל הכומר וקבלה לפניו על מעשי בעלה עד שקראו הכומר אליו והשביעו שלא ישתה עוד, ומאז פסקה לגמרי פרנסתו של היהודי. קם האיש ונסע לאוטבוצק, אל הרה"ק רבי שמחה בונם זצ"ל, וסיפר לו צרותיו. הדבר היה באמצע הלילה, והרבי הבטיח לו שמהיום יהיה טוב. כיון שקרבה שעת חצות ויקץ הנפח הגוי משנתו, ואמר לאשתו בכעס שאם לא תביא לו משקה לשתות, יהרגנה. קצף וקלל את אשתו ואת הכומר, והחל שותה כבתחילה, מאז שבה פרנסתו של היהודי. (שמעתי מפי רבי אברהם אליעזר ז"ל מוואלאמיין, בשם חמיו בעל המעשה).

לאחד החסידים העשירים, רבי מנדיל בלאס שמו, היה משרת יהודי. באחד הימים הסיתו הגוים את המשרת לשמד ר"ל והובילוהו לפריץ אחד, מבלי שידע אדוניו היכן נמצא. כעבור שבועות אחדים נודע לרבי מנדיל שמשרתו נמצא אצל פריץ פלוני, מיד קם ונסע אליו, ובקשו שישב לו את משרתו, אמר לו הפריץ: אתן לך אותך, אבל תן לי ערובה שהיהודים לא יהרגוהו! - "ומה אתן לך?" - שאלו רבי מנדיל. "תן לי פתקא שאם יהרג אזי כל נכסך ועושריך לי יהיו". רבי מנדיל בלאס היה יהודי חסיד וירא שמים, ומיד מסר ביד הפריץ פתקא ובה הבטחה על הנ"ל. כשהגיעו הדברים לאוזני רבו הרה"ק

מאוטבוצק זצ"ל קרא לו ושאלו: "איך עשית כן, הלא הגוי יכול לשלוח גוי אחר להרוג את המשרת שלך ותשאר עני. אפס, עכשיו כבר לאחר מעשה, אל תדאג". כעבור ימים ספורים, בא אל רבי מנדיל ראש הכפר הגוי, ושאלו: הכר נא הפתקא הזאת, שלך היא? מיד הכיר את כתב ידו, וקבלה לידיו. וכה סיפר ראש הכפר: בלילה בא אלי בחלום רבי אחד ואמר לי שאלך ואקח את הפתקא מהפריץ הגוי, לא הלכתי, כי חשבתי, רק חלום הוא, ושוב בא אלי בלילה השנית בחלום, ולא התיחסתי לזה. אלא, בלילה השלישית בא אלי ועשה לי חבורות בידי, באמרו שאם לא אלך מיד למחרת יהרוג אותי, הלכתי איפוא אליו, והוצאתי ממנו את הפתקא בערמה, ועתה יש לך את הפתקא... "הגוי חשף את זרועו והראה לו את החבורות שעשה לו הרבי. (שמעתי מפי רבי רפאל פרידמן).

ג' שבט

הרה"צ רבי חיים ריישר זצ"ל

יום ההילולא - ג' שבט

פעם אחת, בעשרת ימי תשובה, ביום י"ג מדות, כשהלך רבי חיים ריישער ברחוב העיר ירושלים, על יד בתי הורנשטיין, נתקל באבן, כידוע שהיו פזורים הרבה אבנים על הרצפה בשל אופי הבנייה בירושלים, על ידי חציבה בסלע. ר' חיים נפל והנפילה גרמה לו לכאבים עצומים. לא היו באותם ימים כדורי הרגעה והאנטיביוטיקה, והפצעים ברגל שהזדהמו גרמו לו לחום גבוה עד שהובהל לבית החולים שערי צדק. כאמור היה זה יום לפני התקדש יום הכיפורים, ומאוד דאג איך הוא יצליח לצום ביום כיפור עם ייסוריו הגדולים. בלילה, בא אליו בחלום זקה"ק מגארליץ זי"ע, ואמר לו: חיים מה אתה שוכב כאן? ר' חיים התחיל לבכות, וזקה"ק המשיך: לך הביתה! מחר הוא היום הקדוש!, ר' חיים קם מיד ממיטתו והלך לו הביתה לחיים ולשלום על אף אזהרת הרופאים כי יש סכנה אם לא ינתחוהו, ונתרפא כמעט כאחד האדם. יש עוד מי שזוכר אותו צולע מעט על ירכו עד יומו האחרון, היה זה בעקבות אותו מעשה.

ד' שבט

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע

יום ההילולא - ד' שבט

מסופר מהרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זי"ע, שפעם אחת בערב שבת קודש ביקש מאברך שיקנה לו כוס תה, וכן ביקש ממנו כמה פעמים, עד שלבסוף הבטיחו שיתעשר. וביום ראשון ציוה לו הרה"ק שילך לקנות איזה ישוב בלוסטאציא, אך לא היה לאברך פרוטה בכיסו, וסיבב הקב"ה ובא כומר אחד ועשה עמו שותפות ונתן לו את כל הכסף ובתנאי שלא יודע איניש מזה, כי ע"פ נימוסיהם אסור לכוומר לסחור, וכשרק יצא הכומר עם פתקא מהיהודי על קבלת הסכום הנ"ל ועם ההסכם, נפל ארצה ברחוב העיר כפגר מובס, ויבהילו לרופאים ויאמרו שמת מיתה מסוכנת שאסור אפילו לפשוט

מלבושיו ומוכרחים לקברו עם המלבושים, וכן היה ולא נודע לשום נברא מהשותפות שנעשה וכך נתעשר היהודי.

סיפר לי הרה"ח ר' אברהם שמואל וויזענפעלד נ"י, ששמע מהרה"ק ר' שמעון'לי מזשעליכאו זצ"ל, שפעם אחת הגיע הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זצ"ל לכפר אחד בערב שבת קודש קודם הזמן, וראה את היהודי בעל בית המזיגה (קרעטשמער) מחלק יין שרף להנכרים, ולא ניכר כלל שעוד מעט יהי' שבת. אמר הרה"ק רמ"ל להאיש, הלא עוד מעט והנה השבת מתקרב. אמר לו בעל בית המזיגה, מה אעשה, הלא רצונם לקנות יי"ש, אמר הרה"ק בשפה הפולנית ובמתינות להנכרים שיעזבו את הקרעטשמע, וכן עשו. הרה"ק מסאסוב נשאר שם על שבת קודש והסביר לו מקדושת יום השבת ושאסור לעשות מלאכה.

לשבת האחרת בא הרה"ק עוד הפעם כמה שעות קודם הזמן, וגם אז אמר להנכרים שיעזבו את בית המזיגה, ובשבת השלישית כבר סגר הבעה"ב בעצמו את הקרעטשמע, ובראות הנכרים שאין כאן יי"ש בשבת, חרה להם הדבר והלכו לכפר אחר לקנות שם יי"ש.

כשנודע הדבר למושל הכפר (הפריץ) שלח לקרוא להאיש שיבוא אליו, ושאל אותו למה סגר את בית המזיגה בשבת, והמשיך, באמת הייתי זורק אותך מן הכפר, אבל היות שהנך מתנהג אתי בנאמנות לא אעשה כזאת, אבל הגידה לי מדוע סגרת את הקרעטשמע. סיפר לו בעל בית המזיגה, שאיש אחד בא אליו והסביר לו אודות השבת על כן החליט לסגור את בית המזיגה. אמר לו הפריץ, יהודי זה שאמר לך אודות השבת, יחלל גם כן את השבת (ח"ו) עבור מעות. אמר לו בעל בית המזיגה, אם האיש הזה יחלל שבת תוכל להרגני, ואמר לו הפריץ, לא אהרוג אותך, רק אצוה להכותך.

ויהי לשבעת הימים הלך הפריץ על הדרך שידע שהרה"ק ר' משה לייב יעבור דרך שם, ופיזר כמה אדומים (רענדלעך) והחביא את עצמו תחת איזה אילן לראות איך יפול דבר. לאחר קצת זמן ראה את הרה"ק עובר דרך שם, וכשהרגיש בהרענדלעך, נעצר אצל הרענדל הראשון, והסתכל עליו ואחר כך התעמק במחשבתו. אחר כך הלך משם, וכשהגיע להרענדל האחרון עמד עוד הפעם, והסתכל גם כן וחשב כנ"ל. אחר כך חזר להרענדל הראשון ועצר עוד הפעם, וכן הלך אנה ואנה, הסתכל וחשב, הסתכל וחשב, עד שהסתכל למעלה לשמים במשך זמן, ואחר כך הלך משם במרוצה, והמשיך בדרכו.

הפריץ אסף את המעות והלך לדרכו, וכשבא לביתו שלח הפריץ לקרוא לבעל בית המזיגה, והודה לו שנצחו, כי היהודי לא חילל את השבת, אבל אמר, רצוני לדבר אתו. ואמר בעל בית המזיגה להרה"ק ר' משה לייב שהפריץ רוצה לדבר אליו, אמנם הוא אינו צריך לבוא אליו, ואף אם הפריץ יכעוס עליו מוכן הוא לקבל כל מה שיעשה לו הפריץ. אמר לו הרה"ק, אינני מפחד ממנו, ואלך אליו. כן עשה, הלך אליו. וכשנכנס לבית הפריץ שאל אותו, שיגיד לו אם ידע מה שהי' בינו ובין בעל בית המזיגה. אמר הרה"ק לא, שאל אותך, מה חשבת אודות הרענדלעך? שאחד אבד אותם, או שאחד הניח אותם על הקרקע ככוונה?

אמר לו הרה"ק, חשבתי שהמעות נאבדו מבעליהם, ושאל אותו הפריץ, מדוע הסתכל על הרענדלעך ומה חשב בעת שהלך אנה ואנה. ענה לו הרה"ק, הנני עוסק בפדיון שבויים, וכשראיתי את הרענדלעך חשבתי אולי כדאי לקחתם, דהרי בשביל פדיון שבויים מותר לחלל שבת, וצריכין מעות לזה, על כן

רצייתי לקחת את הרענדלעך עבור פדיון שבויים שיזדמן לי, ולכן הסתכלתי על הרענדלעך. אמנם נמלכתי שזה מעשה היצר דהרי עתה עדיין לא נודמנה לי איזה פדיון שבויים, ושבת היום ואסור לקחת את המעות, על כן הלכתי לדרכי. כשגמר הרה"ק לספר, צעק הפריץ, הנני מאמין לך, שהקירות רעדו.

אחר כך אמר הרה"ק ר' משה לייב להפריץ, הנך רואה שיש לנו בורא גדול, כי חשבתי לקחת את המעות עבור פדיון שבויים, ואלמלא לקחתי את הכסף, הי' בעל בית המזיגה נשלך על ידי להבור.

מעשה שהיה בכפר אחד אשה מקשה לילד. ושלחו שליח מיוחד להרב הצדיק לסאסוב לבקש רחמים בעדה. והאיש ההוא לא הכיר את הצדיק ולא ידעו. ויסע ויבא בלילה בשעה שניה אחר חצות, ולא ידע איפה ילך, כי חשיכה גדולה היא. וירא מרחוק בית אחד ונר דולק שם. וילך עד הבית ההוא. וזה היה בית הרב הקדוש. כי כבר היה ער מחצות הלילה. ויקרא האורח לאשר בבית לפתוח לו. ויפתח לו הרב הצדיק וקדוש. וישאלהו האיש פה אכסניא מקום ללון, ויענהו כן. ויאספהו אל הבית. ונתן לו מעט יין שרף להחיות נפשו.

וישאלהו מה מעשהו. וישב לו כי הנהו שליח מכפר אחד מאשה מקשה לילד. וצריך לילך להרב הצדיק מסאסוב. וישיבהו הרה"ק עתה הוא לילה בשעה שנים אחר חצות. לא תוכל לילך עתה, כי בכל מקום החושך יכסה ארץ. בבוקר השכם אנכי אוליכך שמה, ואני אדבר בעדך, כי חשוב אני בעיניו. ספר נא לי משאלותך, שמה ושם אמה. ויגד לו הכל.

וימהר הרב הקדוש אל מקום אשר יש שם תבשילין ולחם, והביא לפניו לחם ותבשיל לאכול. ויפצר בו ויאכל. אחרי כן הראה לו מיטה להנפש מעט. וישכב וירדם מעמל הדרך והתלאה. הבוקר אור וייקץ משנתו, ויצר לו מאוד, ויאמר שולחתי הנה לילך להרב הצדיק דפה, ואני מעלתי בשליחותי, כי אכלתי ושתיתי, גם שינה לא מנעתי מעיני. ויאמר לו הרב הקדוש: הרב דפה אמר לי כי כבר ילדה זכר למזל טוב. לך לשלום ובשר לקרוביה כי ילדה בן זכר בשלום. ויקם האורח וילך מבית הרב, בלא דעת מה היה אתו. וכאשר בא בחוץ, נודע לו כי היה בבית הרב הקדוש, וכי הרב ז"ל בעצמו נטפל אליו לשרתו, לקיים הכנסת אורחים כהוגן.

[כתב לי הרה"ג המפורסם לשם ולתהלה מו"ה צבי יחזקאל מיכלזאהן אבד"ק מפלונסק וכעת בווארשא. בשם ה' ובעזרתו ית"ש ווארשא ו' ערב שבת קודש שמות תרפ"ט].

פעם אחת בא הרה"ק ר' ישכר בער מראדושיץ זי"ע בהיותו צעיר לימים אל הרה"ק ציס"ע מו"ה ר"ר משה לייב מסאסוב זי"ע להסתופף בצל קדושתו לשמוע לקח מפיו הקדוש, וכאשר נפרד מאתו ליסע לביתו, הנה דרכו בקודש של הרה"ק לעשות לוויה לכל אורח הבא אליו, וכן עשה להאורח הקדוש הזה, והנה האורח ההוא ברגליו הלך, ואמתחתו עם בגדי שבת וחפציו הפשיל לאחוריו על כתיפו, כי לא השיגה ידו לשכור לו עגלה לנסוע לביתו, וביקש את רבו הק' שיברכו גם בזה שיזמין לו השי"ת עגלה לביתו, כי קשה לו ללכת ברגליו ולשאת אמתחתו עליו, והנה דבר הרה"ק אליו לאמור.

רו"ל אמרו (ר"ה כו ע"ב) לא הוי ידעו רבנן מאי (תהלים נה כג) השלך על ה' יהבך וכו', ולכאורה הדבר הוא לפלא, איך רבותינו הקדושים אשר כל רז לא אניס להו הוצרכו ללמוד פירוש המקרא הזה מההוא טייעא. אך הענין הוא כך כי רבנן הללו בהיותם מתבוננים במדת הבטחון אשר דוד המלך ע"ה הזהיר

אותנו עליו בזה הפסוק, היו מסופקים עד כמה צריך להיות בטחונו חזק בבוראו יתברך, כי יש בזה ב' אופנים, כגון על דרך משל בנידון שלפנינו שאתה צריך עגלה לנסוע לביתך, הנה אופן אחד מאופני הבטחון הוא שתבטח בשם ה', שיזמין לך עגלה נוסעת לנוכח דרכך ואתה תבקש את העגלון שיאסף אותך לתוך מרכבתו, והוא ימלא משאלתך, אולם יש עוד אופן אחר בבטחון יותר גדול מזה, דהיינו שהבטחון יהיה כל כך חזק שהשי"ת יזמין לך עגלה עוברת לפניך, ובלי תביעתך הנה הבעל עגלה בעצמו יאמר לך עלה על המרכבה. וזה ענין אמרם ז"ל לא הוי ידעו רבנן מאי השלך על ה' יהבך, עד שסיפר להם רבב"ח ואמר זימנא חדא הוה אוזילנא באורחא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא, ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי, הנה ההוא טייעא מרצון עצמו אמר לי שאתן משאי על גמלו מבלי הקדמת מבוקשי אליו בזה, ולמדו מזה שהבטחון צריך להיות כל כך חזק וגדול כאופן השני שזכרתי, כה היו דברי הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב אל הרה"ק ר' ישכר בער מראדושיץ.

ותפלת הרה"ק רמ"ל עשתה רושם ויהי טרם כלה לדבר וישאו עיניהם ויראו והנה עגלה עושה דרכה לעומת העיר אשר הרה"ק ר' ישכר בער דר בה ובבואה לפנייהם העמיד הבעל עגלה את הסוסים, וישאל את האורח הק' ר' ישכר בער לאמור אנא תלך, והשיב לו למקום פלוני, ויאמר אליו הלא אנכי גם כן נוסע שמה, עלה על המרכבה, ובא האות והמופת אשר דבר איש האלקים רמ"ל אליו.

סיפר רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע:

פעם נסעו הגה"ק הרבי ר' משה לייב מסאסוב זי"ע והגה"ק בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע מק"ק סאסוב לתוך יער בדרך, ולקחו עמם עוד איש אחד, וגם איזמל של מילה ויין לזלף וכיוצא צרכי מילה. בדרך מצאו תינוק אחד שהניחתו אמו מוטל כרוך בסדינים. אשר היא הלכה לה לקצור תבואה, והם [בית דין של ג'] מלו בחשאי את הילד לשם גירות. ונתנהו מיד לבית יתומים בק"ק בראד, וכתבו פיתקא בסוד שהוא גר צדק, ושיטבלוהו אחר כך לכשיגדל [בטח ראו קדושים אלו בילד זה נשמה יקרה ניצוץ גדול, ומסרו נפשם עליה לנסוע שם לגיורו].

הילד גדל ונעשה תלמיד חכם, ובמשך הזמן התחתן ונשא זיווגו המיועדת לו. הגה"ק מסאסוב זי"ע בא לחתונה, ואז גילה לו הדבר, ושמחו שמחה גדולה.

על אותו חתונה היו בעלי מנגנים בכלי זמר שונים, בתופים ובמחולות, והוטב מאוד בעיני הרבי ר' משה לייב זי"ע קול זמרתם בגודל המתקנות ונעימות. ואמר אז, כי מאוד יהנה אם ביום פטירתו ישוררו וינגנו מנגנים כזה.

עברו ימים ושנים, ופעם ביום ד' שבט נסעו בעלי מנגנים אלו בדרך, לבוא לאיזה מקום על שמחת נישואין שהיו מזומנים לשם. ברם, העבים נתקדרו וגשם שוטף ירד, ולא היו ביכולת לכונן הדרך כראוי. הסוסים גיררו את המרכבה, אבל לא ידעו אם הדרך נכונה היא או לא. בתוך כך הגיעו לאיזה עיר, ונכנסו לבית המרוזח, וביקשו משקה להחיות נפשם. השיב להם בעל המרוזח:

-איך יערב לבכם לזאת, הלא יום מבוכה ומהומה היום! שר וגדול - רבי ר' משה לייב - נפל בישראל...

אזי נתוודע להם, שנמצאים המה בקהילת סאסוב - דרך אחרת לגמרי, ונזכרו מה שביקש רבי משה לייב זי"ע, שביום פטירתו ישוררו ניגונים ההם. וכן עשו. זימרו בתוף ומחול, כנור ועוגב לכבודו של אותו צדיק, לקיים רצונו - "כי יום חדוה לפניו בבואו לשמי מרום".

אזי הבינו למפרע המקרה שקרה אתם בדרך, שמד' מצעדי גבר כוננו, ועל כן באו עד הלום.

שמעתי מד' חיים מאיר מלאדז. ששמע מאדמו"ר הק' הר"ר הלל מראדושיץ זצ"ל, שסיפר שזקיני הרבי ר' בער מראדושיץ זי"ע, בימי חורפו שימש את הרה"ק ר' משה לייב סאסאווער זי"ע, פעם אחת נסע הרבי ר' משה לייב למרחקים מקום שהיה שם מתנגדים גדולים שונאי צדיקים ודרכי החסידים בכלל, ולקח עמו את משמשו הרבי ר' בער בעודו אז צעיר לימים, בבואם שמה באיזה עיר שכרו עבורם אכסניא על עליה אחת ולנו שם.

למחרת בבוקר כאשר נתודע לאנשי העיר שבא "רבי" בגבולם, שמחו הלצים הבריונים שיהיה מה לשחוק, ותיכ נתקבצו המון רב להאכסניא שהתאכסן שם הרבי ר' משה לייב עם הסבא קדישא, וזרקו שמה אבנים ועצים, הרבי ר' בער בראותו שלא ייעפו ולא יגעו ואדרבה זורקים בכל פעם יותר ויותר, שאל את רבו הקדוש הרמ"ל זי"ע, האראה להם מה שאני יכול (כי רצה להענישם) ולא הניח לו הרה"ק, עד שראה הרבי ר' משה לייב שהגיע הדבר לידי סכנת נפשות ממש, אז נגש בעצמו אל החלון היוצא אל השוק, והכריז בקול רם, ואמר בזה"ל: סומים, אלמים, חרשים, גדמים, וכל בעלי מומין במשמע, וכל הצריכים להושע תבאו נא הנה חיש מהר ותראו ישועת ה', ובאו כולם ונתן לכל אחד ואחד תרופה לנפשותם, ואז נתהוה קידוש השם מזה ונסתמה פיות המקטרגים, ופייסו כולם את הרבי ר' משה לייב מסאסוב זי"ע ומאז פחדו מאד מהצדיקים ותלמידיהם והיו נזהרים מאד שלא יכוו בגחלתם.

הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע

יום ההילולא - ד' שבט

רבי אברהם הכהן רבי אלכסנדר מקאליסק, נולד בעירה הליטאית קאליסק, למד בבית מדרשו של הגאון מווילנה ונמנה עם תלמידיו. נמשך אחרי החסידות ודבק ברבי דב בער המגיד ממעזריטש, באחד ממכתביו הוא מתבטא עליו: חי ה' אשר עמדתי לפני כבוד אדמו"ר זצוק"ל, היה מספיק לי כל דבור לזמן כביר.

בשנת תקל"ז הצטרף לרבי מנחם מנדל מוויטבסק בעלית החסידים לארץ ישראל, נתיסר ביסורי הארץ וחייב אותה על מתישביה. קיים קשר הדוק עם החסידים בחוץ לארץ וביאר להם את דרכי החסידות. אחרי פטירתו של רבי מ"מ מוויטבסק קיבל לידי את ההנהגה החסידית. דאג לביסוסה של העליה החסידית, הקים ועדים בכל הערים בחוץ לארץ בהן היו מרוכזים חסידים שאספו כספים לטובת העולים.

רבי אברהם נפטר בטבריה ד' שבט תק"ע, ועל מצבתו כתוב: פ"נ אדמו"ר הרב הגדול והקדוש כמוהר"ר אברהם במו"ה אלכסנדר. כהן לא-ל עליון חש"ל ד' לחודש שבט בש' התק"ע לפ"ג תנצב"ה.

מכתביו נתפרסמו בספר "אגרות הקודש" ודברי תורתו מובאים בספר "דגל מחנה אפרים" ובספר "חסד לאברהם".

בטבריה היו כמה ספרדים שהיה הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע מקרבם מאוד, ופעם הוצרכו לנסוע למרחקים, וכשבאו להפרד מהרה"ק אמר להם שאם יצטרכו לאיזה דבר שיאמרו: 'אלקא דאברהם דיתייב בטבריה ענני'. ובאו למדינה אחת ויצאו לקראתם המון עם בבקשה, שיתפללו בעדם כי זה זמן רב לא ירד גשם, ואולי בזכותם יענו, בתחילה סרבו אך לאחר שהפצירו בהם נתרצו, ואמרו אלקא דאברהם דיתייב וכו' ותיכף נתקדרו השמים בעבים וירדו גשמים מרובים.

בשעה שהרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע נסתלק לעולמו בטבריא, ביום ד' שבט תק"ע, נפלה וכנתה המנורה במעונו של הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זי"ע, מיד קרא: "וי, כבה נר המערבי", אח"כ הגיעה לידו אגרת ששלח אליו הרה"ק מקאליסק זי"ע לפני הסתלקותו וכתוב בה כך "מחר תהיה עמי במחיצתי", וכך הוה שתוך ימים ספורים נתבקש הרה"ק מלעכוויטש זי"ע לישיבה של מעלה ביום י"ג לחודש שבט.

הרה"ק רבי ישראל אבוהצירא זי"ע

יום ההילולא - ד' שבט

הצדיק המלוב"ן רבי ישראל אבוהצירה ה"בבא סאלי" זצוק"ל, נזר התורה והקדושה של יהדות צפון אפריקה, מצמיח ישועות ומלומד בניסים. נולד בראש השנה שנת תר"נ בתפילאלת שבמרוקו, לאביו הגאון והמקובל רבי מסעוד אבוהצירה זצוק"ל (בנו של המלומד בניסים הגאון הקדוש רבי יעקב אבוהצירה זצוק"ל, שמקום ציונו בדימנהור שבמצרים, ואשר חיבר ספרים קדושים בנגלה ובנסתר, ובניהם "פתוחי חותם" "מחשוף הלבן" ועוד).

כשחזר למרוקו הוטלה עליו האדמורו"ת וראשות הקהילה, לאחר שאחיו הגדול נהרג על קידוש ה'. שנים רבות שימש כאב"ד ארפוד ואגפיה במרוקו ואח"כ עבר לעיר ריסאני. בתשי"א עלה הארי מבבל והתיישב בירושלים עיר הקודש. בתשי"ד נסע שוב למרוקו לעודד ולחזק את שארית הפליטה, ומפעם לפעם שהה בקרב קהילות יהדות מרוקו בצרפת. בשנת תשכ"ד עלה סופית לארה"ק והתיישב ביבנה ובאשקלון, ובתש"ל קבע מושבו בעיר נתיבות.

תמיד היו מחשבותיו קשורות ומיוחדות בכורא העולם. כל מעשיו ועבודת הקודש שלו עמדו בסימן הציפיה לביאת המשיח, והיו לו בגדים מיוחדים שזורים בחוטי זהב שהכין לקבלת פני משיח צדקנו. שמו הקדוש התפרסם בכל רחבי ארץ הקודש ובעולם כולו, ואלפים היו פוקדים את ביתו ומבקשים את ברכתו הקדושה. היה פועל ישועות בתפלותיו בבני חיי ומזוני, וראו אצלו ניסים מופלאים שלמעלה מדרך הטבע לגמרי.

בחודש אלול הבבא סאלי ובני משפחתו מפליגים לכיוון ארץ ישראל. כדרכו בקודש הסתגר הבבא סאלי בחדרו כשהוא שקוע בעולמה של תורה. באחד הימים התחוללה סערה עזה בים, אשר טלטלה את האוניה בחוזה, כך שנשקפת סכנה לנוסעיה. המלחים ורב החובל היו עסוקים בהכנות להצלה בשעת חרום. הנוסעים ירדו מיד לחדרו של הבבא סאלי שיתפלל עבורם. הבבא סאלי הוציא את גביע

היין שקיבל מסבו "אביר-יעקב", רבי יעקב אבוחצירא, מזג לתוכו יין, בירך בכוונה גדולה "בורא פרי הגפן", ולאחר מכן עלה הבבא סאלי אל סיפון האוניה עם שארית היין, הוא שפך את שארית היין לתוך גלי הים הסוערים, והים נח מזעפו.

מסופר מהרה"ק רבי ישראל אבוחצירא זי"ע, שבמלחה"ע השניית כשהרשעים הגרמנים ימ"ש כבשו את ארץ מרוקו, אסרו את כל מושלי הערים, ובתוכם המושל בעיר מושבו של רבי ישראל. והיה כאשר לקחוהו אסור בשלשלאות אל בית מאסרו, עברו ברחוב היהודים, וירא המושל את רבי ישראל עומד שם, וביקש משומריו לעצור כי רצונו לדבר עמו. והיה בבואו אליו, שאלו המושל אם יש לו בן, ענה לו כי יש לו, ביקש ממנו המושל שיואיל לברך את בנו. רבי ישראל לא הבין כוונתו, וחשש לדבר אליו מפחד הרשעים שאסרוהו, והתחיל לברך את בנו בלחש, אך המושל אמר לו, לא כך מברכים את הבן. ברכהו מעומק לבך ובכונה גדולה. נעתר לו רבי ישראל, והתחיל לברך את בנו ברכות נאמנות בכוונה ומעומקא דליבא, ותוך כך בעודו מברך את בנו ביקש ממנו המושל שיכוון לברך גם אותו שינצל מידיהם, ובירכו הרה"ק רבי ישראל, ואכן, כשהעמידוהו למשפט יצא זכאי בדינו, וניצל מהם. לימים אחרי המלחמה נתראו זה עם זה, אמר לו המושל, למה לא הבנת כוונתי, שכן בכדי שהברכה תפעל פעולתה לעורר רחמים וחסדים מן השמים, בהכרח שיברכו ברוב כוונה ומעומק הלב ובאהבה רבה, והרי אין אהבה כאהבת האב לבנו, לפיכך ביקשתי שתברך את בנך מעומק הלב ככרכת האב לבנו, ובכך תתעורר עת רצון, וממילא כשתברכני גם אני עמו תתקיים גם בי ברכתך. ואמר הרה"ק רבי ישראל, שבאותה שעה למד לימוד גדול, בבחי' מכל מלמדי השכלתי.

סיפר לי הגה"ח רבי משה ובר ע"ה מה שסיפר לו אחד מבני-ביתו של הגה"ק רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, שפעם הרגיש הוא, שהיה מתגורר בקומת הקרקע, איך שהרב אבוחצירא מסתובב באמצע הלילה, שלא כרגיל. כשעלה לבדוק את הסיבה, אמר לו הרב אבוחצירא זצ"ל: "יש עבודה-זרה בביתי ואינני יכול לישון". אחר כך סיננו את כל חפצי הבית ובפח האשפה נמצא צלב (רח"ל).

לאחר הנצחון הנסי במלחמת ששת הימים, הזדמן הרה"ג רבי שלום חיים פרוש ז"ל, למעונו של רבינו הרה"ק רבי ישראל אבוחצירא - הבבא סאלי זצוק"ל, והתגלגלה השיחה אודות המלחמה שזו עתה נגמרה. רשמנו מפיו את הדברים הנוראים ששמע מרבינו באותו מעמד: "הנה לפני המלחמה, כשהיתה סכנה גדולה לקיומו של עם ישראל. באו אלי אנשים מבוהלים וחרדים... הרגעתי אותם לבל יחרדו... אם רוצים לומר תהלים, יגידו... העליתי נרות לכבוד רבי שמעון בר יוחאי זיע"א ולכבוד מרן הבעל שם טוב זיע"א, ואמרתי לאנשים, שבזכות הצדיקים הללו ננחל נצחון גדול ונפיל ארבע מאות אוירונים של האויב..."

שוו בנפשכם ותארו לעצמכם את גודל החרדה שהיתה בימי ערב המלחמה - כשאנשים מעידים על עצמם, שנפרדו מקרוביהם וידידיהם כדרך שנפרדו אנשים מריעיהם בדרכם למחנות ההשמדה... והנה, בעוד כולם מתכוננים למלחמה קשה בעלת תוצאות איזמות, דיבר רבינו על נצחון מוחץ שינחלו כוחות הצבא היהודי. ובשעה שכולם דיברו במונחים של מערכה קרקעית, המורכבת בעיקרה מקרבות מתישים של כלי שריון, ידע כבר רבינו שהמלחמה הבאה תוכרע בעליונות אוירית...

[אגב, גם הממונה על הבטחון ביבנה, שמתוקף תפקידו פיקח על ה"אפלה" שהוכרזה על ידי ה"הגנה אזרחית", סיפר, שבלילה הראשון לפרוץ המלחמה, כשראה שאור דלוק בחדרו של רבינו, נקש על דלתו והסב את תשומת לבו לסכנה שבדבר, שכן מטוסי האויב יכולים לזהות נקודות ישוב באמצעות האור הבוקע מן הבית. "אין כבר כלום מטוסים לאויב" - ענה רבינו - "כולם השמדו!". בעיני איש הבטחון דמתה התשובה כמשאלת לב. יומיים לאחר מכן פורסמה באופן רשמי הידיעה שמטוסי האויב הושמדו בשעות הראשונות לפרוץ המלחמה.]

אצל הבבא סאלי זכיתי לראות דברים נשגבים, אגב, הוא אמר לי שראה את הבעש"ט הק' ב' פעמים בחלום, וכן את המגיד הרבי ר' בער.

אני זוכר, בילדותי סיפרה לי הסבתא, שפעם הטילה נחש צפע ביצים בחצר הבית ובתוך תקופה התרבו נחשי צפע בכל החצר. והרי נחשי צפע הם מסוכנים מאד, אבל מור זקני ה"בבא סאלי" צוק"ל לא נתן שינסו להרחיק אותם. הביאו מומחה גדול לטיפול בנחשים, אך מור זקני אמר שישלחו אותו ולא יעשו לנחשים שום דבר, כשהוא מבטיח שגם הנחשים לא יזיקו לאיש. במשך תקופה גרו נחשים בחצר הבית והיו מוציאים להם מים, כדי שלא יגעו במים אחרים, ולא עשו עמם דבר. כשגדלתי, הבנתי שהיה להם תיקונים מסוימים עם הנחשים והעקרבים.

כשהייתי משגיח במגדל העמק ניגשה אלי אשה שאין לה ילדים שמונה שנים מהחתונה. היא ביקשה שאברך אותה. ראיתי שבדרך הטבע אין סיכוי שתוכל להביא ילדים. הצעתי לה שכדאי לנסוע לבבא סאלי שיברך אותה. האישה השיגה מונית ונסענו. כשהגענו לנתיבות, אמר לי הנהג: "עוד לא היתה לי נסיעה כזאת, כל הדרך לא היה רמזור אדום, הדרך היתה חלקה". הגענו לביתו של הבבא סאלי, הוא ישב ליד החלון עם ספר פתוח ולמד. הגבאי אמר לנו: "עכשיו אי אפשר להתקבל אצל הרב כי הוא לומד". אמרתי לגבאי: "אני רוצה רק לראות אותו כשהוא לומד". נכנסתי והסתכלתי עליו. איך שהסתכלתי עליו הוא הרים את ראשו ואמר לי: "ברוך הבא". ישבתי לידו, הוא נתן לי שקדים, וערק, ושתינו לחיים. הוא שאל אותי: "למה באת?" אמרתי לו: "האשה שבאה איתנו אין לה ילדים. אני רוצה שהרב יברך אותה בברך זכר". הבבא סאלי אמר לי: "יש לי ילדים בכיס?" ראיתי שיש עליו חיוך והוא שמח, וידעתי שעכשיו זוהי עת רצון. אמרתי לו: "כבוד הרב האשה כל כך שבורה, בן אחד, שהרב יברך אותה". הבבא סאלי ביקש שאני אומר לו את שמה. אמרתי לו את שמה. הוא תפס בשתי ידיו את זקנו הלך ושוב. אני כולי נרתעת, חשבתי בליבי אולי התעקשתי יותר מדי, אסור להתעקש. אם מתעקשים זו סכנה. פחדתי ואמרתי: "רבש"ע לא למעני עשיתי זאת אלא למענך". הבבא סאלי אמר: "בן, בנים ובנות" הוא סימן בשתי הידיים שיהיו לה שני בנים ושתי בנות. האשה עמדה בפתח הדלת, היא שמעה את הבטחתו של הבבא סאלי, קיבלה שמחה כל כך גדולה כי הצדיק בירך אותה. הברכה כמובן התקבלה והאשה זכתה לשני בנים ושתי בנות, כולם ברוך ה' נשואים.

כל מה שיצא מפיו הטהור והקדוש התקיים, וזה היה אצלו בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים. ולמה? כי הבבא סאלי תמיד היה עושה רצונו של הקב"ה. לא היה פעם אחת בחייו שלא עשה רצונו של מקום. רבי יחיא שניאור שאל אותו: "כבוד הרב מה עם היצר הרע שלך? ענה לו הבבא סאלי: "מזמן הרגתי אותו" בבחינת "ולבי חלל בקרבי" (תהלים קט, כב). כמו שהעיד דוד מלך ישראל על עצמו, כך היה הבבא סאלי בבחינת דוד המלך. הוא הרג את היצר הרע על ידי תעניות וסיגופים.

הגעתי לביתו של **הבבא סאלי**, ראיתי שמחה והתרגשות כל כך גדולה לאחר נס שהיה במקום. שאלתי מה קרה? "חבל פספסת, בוא ותראה את הקביים. הגיע יהודי לבבא סאלי שלא יכול היה ללכת על רגליו. הוא ישב על כסא גלגלים בביתו של הרב, הרב הסתכל עליו ושאל אותו: "מה אתה רוצה?" ענה אותו אדם: "אני רוצה שהרב יברך אותי ברפואה שלמה, אני לא יכול ללכת על הרגליים". שאל אותו הבבא סאלי: "אם הוא שומר שבת?". הוא לא ענה. הבבא סאלי אמר לו: "אם תשמור שבת יהיה לך רפואה לרגליך". הוא שתק. אמרו לו האנשים שסביבו: "תבטיח לרב, הרי הרב מבטיח לך רפואה שלמה".

אותו אדם קיבל על עצמו ואמר לרב: "אני מבטיח לשמור שבת". אמר לו הבבא סאלי: "קום ולך!!" הוא רצה לקחת את הקביים ולהתחיל ללכת. אמר לו הבבא סאלי: "לא! לא לקחת את הקביים, תשאיר אותם". אותו אדם קם והתחיל ללכת כמו כל שאר בני-אדם. הוא פרץ בצעקות: "אני הולך, אני הולך". אני ראיתי את הקביים מונחים על הרצפה.

האדם הנכה עשה פעולה בכך שהוא קיבל על עצמו שמירת שבת. הבבא סאלי פנה להקב"ה בזכות שמירת השבת ואמר לו: "רבנו של עולם הוא לקח על עצמו שמירת שבת - תן לו רפואה שלמה". כשמקבלים החלטה או עושים מעשה טוב, הצדיק יכול לפנות להקב"ה ולבקש בזכות קבלה זו. וידוע את כוחו של הבבא סאלי בבחינת "צדיק גוזר והקב"ה מקיים".

שמעתי מאדם נאמן שהלך ברחוב בבני-ברק והנה רואה אדם לא דתי פוגש את חבירו שלבש כיפה, ושואל אותו בלעג "נהיית דתי?", השיב לו הלה בא ואספר לך נסים ונפלאות שחזיתי בעיני אצל הגאון הצדיק רבי ישראל אבוחצירא זי"ע המכונה ה'בבא סאלי' ואז תבין גם אתה מדוע נתעוררתי בתשובה, וידידי הנ"ל הצטרף לשמוע שיחתם, וזה תורף שיחתו:

היה לי ידיד נעורים שחלה במחלת השיתוק ר"ל, וחלק גדול מגופו לא היה מתפקד כלל, והלך לבקש בעצת כל הרופאים, בזבו הרבה זמן וכסף, והכל לשוא, וכך עמד על סף היאוש מלחזור להיות אדם בריא ושלם, יום אחד הציע לו אחד מאוהביו שהיות וה'בבא סאלי' פועל נפלאות וישועות, לכן אולי כדאי וראוי לנסוע אליו ולבקש את ברכתו, החולה שלא היה לו מה להפסיד החליט לנסוע למעונו של ה'בבא סאלי' וביקש מאחד מבני משפחתו שיסיעו ברכבו לשם, כששמע בן המשפחה את בקשתו התחיל לצחוק וללעוג עליו, על מה שהוא רוצה ללכת לצדיקים החרדים, ולכן הגיע אלי החולה שאסיע אותו, ובגלל שחמלתי עליו החלטתי למלאות בקשתו ולקחתי אותו אל ה'בבא סאלי', כשנכנסנו אל הקודש ושטח חבירי את בקשתו, שאל אותו ה'בבא סאלי' "ומה עם שמירת שבת, הנחת תפילין וטהרת המשפחה? האם מוכן אתה לקבל על עצמך דברים אלו?", מששמע החולה את הדברים השיב בחיוב, שאם יתרפא יקבל על עצמו אלו הדברים ועקרי הדת, צוה לו ה'בבא סאלי' "אם כך, תקום!", ואז נתחולל הפלא שהתחיל הלה לחזור לאט לאיתנו, והיה בחזרתי אל הרכב לנסוע חזרה אל ביתנו, אמר לי חבירי החולה לשעבר, שברצונו לנהוג ברכב! כי אז כבר נתרפא כליל. ובזה סיים היהודי לומר לחבירו החילוני "אם אדם רואה נפלאות אלו, האם יוכל שלא לחזור בתשובה!?!...".

הייתי פעם במוצאי שבת עם חותני כ"ק אדמו"ר משומרי אמונים צוק"ל אצל הבבא סאלי בנתיבות, והגבאי היה אז ר' אלעזר פאסי והוא המתין בחוץ, ושאלנו אותו מדוע עומד בחוץ, אמר שהצדיק אמר שמישהו צריך לבוא.

בשבתי יחד עם הבבא סאלי בביתו, מילא הוא את ידיו בשקדים ונתן לתוך ידי. חשבתי לקחת כמה שקדים לברך בורא פרי העץ ואת השאר אשמור בכיסי בשביל ילדי. לאחר המחשבה אמר לי הבבא סאלי: "לא!! זה בשבילך, תאכל את השקדים, ולבני-ביתך אביא אחרים". רק חשבתי - וכבר הבבא סאלי הגיב בשמחה.

נזר התורה והקדושה של יהדות צפון אפריקה, מצמיח ישועות ומלומד בניסים, אלו הם חלק מתארו של רבי ישראל אבוחצירא, הידוע בכינויו ה"בבא סאלי".

הצדיק נולד בראש השנה שנת תר"נ בתפילאלת שבמרוקו, לאביו הגאון והמקובל רבי מסעוד אבוחצירה צוק"ל (בנו של המלומד בניסים הגאון הקדוש רבי יעקב אבוחצירה צוק"ל, שמקום ציונו בדימנהור שבמצרים, ואשר חיבר ספרים קדושים בנגלה ובנסתר, וביניהם "פתוחי חותם" "מחשוף הלבן" ועוד).

ה"בבא סאלי" צוק"ל היה קשור בעבודתו בעבודתו אהבה פנימית לבעל שם טוב הקדוש ותלמידיו, ובמיוחד לכ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והש"ע.

כאשר התגורר מפעם לפעם בצרפת בין השנים תשי"ד-תשכ"ד, רצה להתבודד לפני הימים הנוראים ולעסוק בעבודת הבורא בלי שיפריעו לו כל אלו שצבאו על פתח ביתו להתברך מפיו. ולכן עשה כמה פעמים את חודש אלול והימים הנוראים בין כתלי ישיבת 'תומכי תמימים' בברינווא. בהיותו שם קיבל מהנהלת הישיבה שני חדרים, ושם היה עוסק בתורה ומתפלל. בכל לילה מחצות עד אור הבוקר, היה עוסק שם בלימוד "לקוטי תורה" של כ"ק אדמו"ר הזקן.

יום ההילולא היחידי שבו לא אמר תחנון היה כ"ד בטבת יום הסתלקות כ"ק אדמו"ר הזקן.

"הגה"ח רבי מכלוף עמינדב קריספין שליט"א רבה של קרית ביאליק, נשוי לנכדתו של הצדיק. הוא סיפר לי סיפור מדהים אודות ה"בבא סאלי" צוק"ל, שהוא היה עד לו. אני מעתיק בזה את הסיפור כלשונו:

"בשנת תש"מ זכיתי להכנס ליחידות אל כ"ק אדמו"ר. הרבי ביקש ממני שאספר לו איזה דבר מהבבא סאלי. וסיפרתי לו את הדברים דלהלן:

"כאשר הגיע הצדיק לגור בארה"ק בשנת תשכ"ד, היתה תחילה ישיבתו בעיר יבנה אצל חתנו (שהיה גם בן אחיו) הצדיק רבי אברהם אבוחצירה זצ"ל. בעיר זו היה כולל אברכים, וראש הכולל היה גאון גדול ובעל יחוס הרבי

חשוב, מזרעו של הגאון מוילנא. ראש הכולל ביקש ממני, שאסדר לו פגישה עם הבבא סאלי. נכנסתי אל הצדיק ואמרתי לו שראש הכולל רוצה להכנס אליו. הוא נכנס והצדיק התיחס אליו בכבוד גדול וציווה להגיש מיני מזונות ומשקה לאמירת לחיים.

“אינני יודע איך הגיעו הדברים לנושא הבעל שם טוב והגר”א, אבל בין דיבור לדיבור אמר ראש הכולל אל הצדיק בסגנון של ביטול: “אין מה להשוות את הבעש”ט לעומת גדלותו של הגאון מוילנא בנגלה”. הבבא סאלי שמע והתרגז מאד, ואמר לו: “מי אתה שתכניס עצמך בנושא כזה להכריע בין הגדולים הללו?! אני יודע מיהו הבעש”ט! ועכשיו קום ותצא מכאן, אינני רוצה לראות אותך על ידי”.

”הייתי עמם בחדר במשך כל השיחה, וכשהצדיק התרגז יצא ראש הכולל, ואני יצאתי אחריו מרוב בושה, שגרמתי לכל זה ע”י שסידרתי לו את הפגישה. כשיצאנו אמרתי לו “איך נכנסת ללוע הארי ודיברת בצורה כזו?” אני התביישתי לחזור לבבא סאלי, הייתי בחדר עם הדוד רבי אברהם המרא דאתרא, ופתאום בא הבבא סאלי שחיפש אותי ויבקש שאכנס אליו. כשבאתי לחדרו, אמר לי: “מה עשית לי? הבאת אלי איש שמדבר כנגד הבעל-שם-טוב?” והוסיף: “אתה תראה - אם מחר ישאר הכולל הזה ביבנה אני אינני בבא סאלי”. יצאתי וסיפרתי את זה לרבי אברהם זצ”ל, עיניו זלגו דמעות מרוב צער, ואמר: “מה נעשה בלי הכולל?” ועניתי לו: “הבבא סאלי יודע מה שהוא עושה”.

”כמובן שהצדיק לא דיבר על זה עם אף אחד, וגם אני לא סיפרתי לאף אחד את המקרה. אבל עובדה היא, שלמחרת בבוקר קרא ראש המועצה של יבנה לראש הכולל, ואמר לו: “קבלתי הודעה שמפסיקים ממשד הפנים את התקציב עבור האברכים”. באותו היום הכולל כבר לא היה שם!

לאחר איזה זמן קרא הצדיק לחתנו רבי אברהם, ואמר לו שיארוז את חפציו, כי הוא עוזב את העיר הזו, ואחר כך עבר לגור באשקלון.

”את כל הסיפור הזה סיפרתי לרבי כאשר הייתי ביחידות. הרבי הקשיב קשב רב, ואחר כך פרס את שתי ידיו הקדושות ואמר לי בהתרגשות: “כך היה? יש לך סיפורים כאלו ואתה שומר אותם לעצמך?!“

קשריו של הצדיק עם הרבי היו מופלאים. בסדרת “אגרות קודש” מוצאים אנו את מכתב קבלת הפנים שכתב אליו הרבי ביום כ”ו טבת תשי”ב (אגרת א’שע), בה מכנה אותו: “עמוד התורה בוצינא דנהורא, חד מבני עלי” מראשו ומעלה עטרת זהב גדולה”.

בספר תולדותיו “סידנא באבא סאלי” (כרך ב’ עמוד קלד) מסופר, כי כבר בשנת תשי”ב היה הצדיק מתייעץ עם הרבי. וכך נאמר שם אודות מכתבו אל הרבי בענין מקום קביעת מגוריו: “כל מטרתו בעלותו לארץ הקודש היתה לישוב על התורה ועל העבודה בשלוח, ומפאת המצב הרוחני הירוד בארץ ישראל .. חושב הוא לצאת מקודש לחול, ואולי להגר לארצות הברית .. ששם אפשר לשבת על התורה ועל העבודה בלי שום טרדה .. הרבי ענה לאדמו”ר תשובה ארוכה ומנומקת בדבר חז”ל ובדברי קבלה וחסידות .. באגרתו לאדמו”ר כותב הרבי, כי משמאי זיכו לאדמו”ר להיות “איש כללי ומנהיג בישראל” אשר מאות אלפים נשמעים לקולו, וכי מן השמים ניתנו לו כוחות חזקים כאלה. הנה כי כן רצוי שישאר בסמיכות למקומות בהם נמצאים מאחינו הספרדים שליט”א הצמאים לדבר ה’ .. ולכן הוא מייעץ לרבינו להשאר בארץ”. עד כאן חלק מהמתואר בספר הנ”ל.

ואמנם באגרת מיום ט’ ניסן תשי”ב מוצאים אנו: “בנועם קיבלתי יקרת אגרתו מראש ומקדם, וגם אגרת השנית הזאת משלהי אדר. ואבוא בזה בהצעת חוות דעת בשאלתו .. אשר כיון שרצונו לישוב על התורה והעבודה לכן העתיק אהלו לארה”ק ת”ו, ויש סברא אשר אולי יסע לארצות הברית”.

הרבי כותב אליו מכתב מלא בדברי קבלה, ומייעץ לו לקבוע מושבו בארץ הקודש משום שהוא בבחינת מלך, מאן מלכי רבנן "איש כללי ומנהיג בישראל אשר מאות ואלפים נשמעים לקולו .. הנה זכות עצום וגדול נפל בחלקו של כהדר"ג שליט"א, אשר הוא ישתמש בהכשרונות והסגולות אשר חננו השי"ת ובהאוצרות מלכים אשר נמסרו לו מאבותיו הקדושים דור אחר דור, לצאת במלחמה נגד היצר, קליפות וסטרא אחרא, בראש צבאות קהלות הקודש המושפעים ונשמעים לרצונו, ללחום מלחמת ד' ולפרסם אלקותו ית' בכל סביבתם".

מאז ומתמיד תמך האדמו"ר רבי ישראל זצוק"ל בכל הפעולות של הרבי. כאשר חזר למרוקו בתשי"ד, וראה את אשר חוללו שם שליחיו בכל הערים והכפרים, שיגר אל הרבי מכתב תודה נלהב ביותר.

כפי שסיפר, היה הרבי שולח אליו למרוקו את ספריהם של אדמו"רי ליובאוויטש, והוא היה שולח את ספרי סבו האדמו"ר רבי יעקב אבוחצירה זצוק"ל.

כאשר חזר לארה"ק בתשכ"ד המשיך את הקשר החם עם הרבי ושולחיו בארץ ישראל. כשהוכרוז על "מבצע תפילין", יצא בקריאת הצטרפות למבצע ביחד עם הגאונים הצדיקים רבי עזרא עטיה זצ"ל ורבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל. וכן יצא בקריאת קודש גם לעידוד מבצע נרות שבת קודש ע"י בנות שהגיעו לחינוך.

במאבק לתיקון חוק מיהו יהודי נלחם לצידו של הרבי, חתם על הכרוז של גדולי ישראל לתמיכה במאבק נגד גיורי ווינה, ובעד תיקון החוק שיאמר בו "גיור כהלכה".

בשנת תשמ"א פירסם מכתב ברכה לכל אלו שהשתתפו בקניית אותיות בספר התורה המיוחד של ילדי ישראל: "כולנו מחכים ומצפים לגאולה השלימה שתבוא מיד עם משיח צדקנו, ולשם כך עלינו להתלכד וללכד את כל עם ישראל. כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש פנה בימים האחרונים ללכד את כל ילדי ישראל, ע"י כתיבת ספר תורה מיוחד לילדי ישראל שהם צבאות ה'. זכות גדולה לכל אחד ואחת מילדי ישראל לקנות אות אחת בספר תורה זה, ועל ההורים לעשות הכל, שילדיהם יקנו ויזכו באות אחת מספר התורה, ברכתי האישית שלוחה לכל ילד וילדה שירשמו לספר התורה של צבאות ה'. ובודאי נזכה כולנו מיד לביאת המלך המשיח, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה. עבד ה' המצפה לגאולה קרובה. ישראל אבוחצירה".

בתחילת חודש מנחם אב תשמ"ג פירסם (ביחד עם רבי יצחק כדורי שליט"א) קריאת אזהרה נגד אלו שפגעו בחסידים שלימדו את ספר התניא בויליאמסבורג: "כל זאת בשל הרבצת תורת החסידות ודביקותם באור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זיע"א בדרך משנת חב"ד העיונית והמעמיקה שיסודותיה בהררי קודש ע"י התנא האלקי רבנו בעל התניא והשו"ע זיע"א וממשיכי דרכו הק', עד ליבדלחט"א מופת הדור גאון ישראל וקדושו כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א".

מחתנו של הצדיק, הגה"ח רבי ישראל אדרעי שליט"א שמעתי כמה סיפורים:

א. בשעה שישב הצדיק "שבעה" ל"ע אחרי הסתלקותו של בנו הצדיק רבי מאיר זצ"ל, קיבל מכתב תנחומים מהרבי. עם קבלת המכתב קם ממקומו בכביה ואמר: "מי אני ומה אני שהאדמו"ר מליובאוויטש יחשוב עלי וישלח לי מכתב תנחומין?"

ב. פעם הביאו לו חתיכת עוגת דבש שהרבי שלח אליו. הוא שמח על זה כמוצא שלל רב. מיד קרא לי ולכל בני הבית, וחילק בשמחה עצומה חתיכה קטנה לכל אחד ואחת, באומרו, שזכות גדולה היא לנו וסגולה נפלאה, לאכול מהעוגה שהרבי שלח.

ג. אחד הרבנים שביקרו בביתו היה מעיין באלבום תמונות של הרבי, ושאל את הצדיק מה דעתו על כך שהחסידים אומרים שהרבי הוא מלך המשיח. הבבא סאלי ענה לו עם חיוך והבעה של התפעלות והערצה: "אישתהיל קילשי!" (זהו ביטוי בערבית שפירושו: נאה לו הכל, מגיע לו הכל).

ד. פעם באו אליו אברכים שדיברו נגד החסידות. הוא לא רצה לקבלם, באמרו: "כל המתנגד לתורת הבעל שם טוב, הרי הוא מרחיק את המשיח".

הגה"צ רבי יוסף דייטש זצ"ל, ראש ישיבת "אנשי מעמד" בירושלים נוהג היה לספר:

"יום אחד השתתפתי בסעודה אצל הצדיק זצ"ל, בעת הסעודה חזרתי על דבר תורה מאת הרבי שליט"א מליובאוויטש. כאשר שמע הצדיק את שמו של הרבי הרים את ידו ואמר: "ולו יקתה עמים" (פסוק זה מדבר על מלך המשיח)."

הרה"ח רבי משה דייטש שליט"א (בנו של הרב דייטש זצ"ל) סיפר:

"לקראת ראש השנה שנת תש"מ נסעתי אל הרבי. לפני נסיעתי ביקרתי בנתיבות אצל הצדיק זיע"א. הוא ציוה עלי לבקש עבורו ברכה מהרבי מליובאוויטש והזכיר את הענין המיוחד שעבורו מבקש את הברכה. כשנכנסתי ליחידות כתבתי את הבקשה הזו, והרבי הגיב: "רבי ישראל אבוחצירה?! ער איז דאך ר בעל-שם'סקער איד!" אחר כך ברכו הרבי בברכות מאלופות עבור מה שביקש.

"אחרי כמה שבועות במוצאי שמחת תורה, כאשר נגשתי לקבלת "כוס של ברכה" בין כל אלפי הרבנים החסידים ואנשי מעשה, שאל אותו הרבי: "מה שלום הרב אבוחצירה? הגיעה אלי שמועה שהצטנן קשה בערב יום הכיפורים". אמרתי ששמעתי מהרבנית בטלפון שעכשיו מרגיש יותר טוב. הרבי ברך, שתהיה לו רפואה קרובה ויארין ימים על ממלכתו. בתוך כך מסר לי בקבוק קטן של משקה לתת לו לרפואה. כשהגעתי לארה"ק, נסעתי מיד אל הבבא סאלי, ומסרתי לו את הבקבוק. הוא התמלא שמחה. ציוה מיד להביא סעודת מצוה דגים ובשר ויין, ודיבר בסעודה בהתפעלות גדולה מהקדושה של הרבי".

וכך סיפר הרה"ח רבי מאיר אבוחצירה שי' מברוקלין (מגדולי העוסקים בקירוב יהודים והחזרתם בתשובה בדורנו):

"בשנת תש"ל נכנסתי אל הרבי ליחידות. ביקשתי מהרבי ברכה לעלות ארצה, והרבי אמר: "מקומך כאן!", היתה זו היחידות הראשונה שלי, עדיין לא הייתי חסיד ולכן המשכתי: "אבל אני לא אוהב את החיים בארצות הברית, אני מתפלל בכל יום שאוכל סוף סוף לחזור ארצה". והרבי ענה לי בסבלנות: "כמה שנים אתה מתפלל? עשר? נו, אני מתפלל על כך כבר שבעים שנה".

”מעניין לציין, שממש באותה תקופה, הורי ביקרו בארץ והם נכנסו אל ה”בבא סאלי” זצ”ל, ובקשו ממנו ברכה שאזכה לבוא מהר לארץ. ה”בבא סאלי” זי”ע אמר להם בזה הלשון: ”מאיר צריך להשאיר באמריקה, ליד הרבי מליובאוויטש“.

הרה”ח רבי משה אדרעי שי’ (אחיו של חתנו הרב ישר שליט”א) מספר:

”זכיתי להיות בין המקורבים ביותר אצל הצדיק הבבא סאלי זצוק”ל, ולא אחת ביקרתי אצלו אפילו פעמיים ביום .. פעם אחת, לאחר ששמעתי שידור מהתוועדות של כ”ק אדמו”ר שליט”א (במושב ברוש הסמוך לנתיבות) נכנסתי כדרכי לביתו של הצדיק והתישבתי על המיטה מולו. אותה שעה נמנם קצת. חיכיתי בשקט עד שיתעורר. כאשר ראה אותי שאלני: ”מה אתה עושה פה? וענית: ”באתי לומר תיקון חצות עם הצדיק“. בת צחוק השתפכה על פניו הקדושים ומזג לי כוס לאמירת ”לחיים“. כדרכי סיפרתי לו נקודות מהדברים ששמענו עכשיו בשידור מהרבי.

אחר כך שאלתי אותו: ”מתי יבוא כבר הרבי שליט”א מליובאוויטש לארץ הקודש?“ כאשר שמע את שאלתי, הרצינו פניו הקדושים, ואח”כ אמר בהתרגשות: ”הטעם שמשה רבינו לא נכנס לארץ, הוא משום שמשה היה פני חמה והארץ נמשלה ללבנה, ואם היה נכנס היתה הארץ מתביישת מפניו. לכן רק יהושע שהוא פני לבנה נכנס לארץ. ולעתיד לבוא, שאז אור הלבנה יהיה כאור החמה, והארץ תתעלה לדרגת פני חמה, אז יכנס משה רבנו לארץ. ודי למבין“.

מדברי הרה”ח רבי יוסף מעטוף שי’ מקרית מלאכי:

”פעם השתתפתי במסיבת רבנים שהתקיימה בביתו של הצדיק. באותה הזדמנות סיפר כל רב סיפור מאחד הצדיקים. והנה ברגע שסיפרו על הרבי שליט”א והזכיר את שמו, קם מיד הבבא סאלי על רגליו ועמד לכבוד הרבי (למרות חולשתו ומצבו הבריאותי).”

שמעתי מהרה”ח רבי חביב ביטון שי’ מכפר חב”ד:

”בשנת תשמ”א נסעתי עם אשתי מרים אל הרבי כדי לבקש ברכה לזרעא חיא וקיימא. לפני הנסיעה הלכנו להקביל את פני ה”בבא סאלי” זי”ע ולבקש ברכתו. כאשר שמע שאנו נוסעים עתה אל הרבי, הוא ביקש ממני שאמסור בשמו דרישת שלום, אח”כ קרא בהתלהבות (בשפה הערבית): ”הוא הגדול מכולנו!“

הגה”צ רבי יורם אברגיל שליט”א מנתיבות, סיפר:

”כאשר היו מזכירים את שמו של האדמו”ר מליובאוויטש בפני הבבא סאלי, היה אומר: הוא ישראל שלם, הוא שלימות הכל, ואנו הלואי ונזכה ללמוד ממנו לפחות מעלה אחת“.

וכך כותב אלי ידידי הגה”ח רבי יעקב וינטרוב שליט”א ראש כולל ”בית ישראל“ (על שם הצדיק) בנתיבות:

”לפני נסיעתי אל הרבי בשנת תשמ”א, נכנסתי אל ה”בבא סאלי” זצ”ל לקבל את ברכת הדרך. כשאך שמע שאני בדרכי אל הרבי, קם מלוא קומתו, תפס את ידי בשתי ידיו הקדושות ואמר: ”מיד כשתגיע, תמסור לרבי פריסת שלום ממני, ותאמר לו שאני מתפלל עליו ג’ פעמים בכל יום“.

כשהגעתי מסרתי זאת למזכיר של הרבי, ותוך זמן קצר קיבלתי תשובה שהרבי מחזיר לו פרישת שלום. כשחזרתי לארץ הקודש מסרתי זאת לצדיק בנתיבות, ופניו קרנו משמחה ועונג. בהזדמנות אחרת, כאשר ישבנו בסעודת מלוה מלכה, קירב אותי הצדיק אליו ולחש באזני: משיח קרוב, קרוב, קרוב, קרוב מאוד."

ה' שבט

רבי יהודה אריה לייב, ה"שפת אמת" מגור זי"ע

יום ההילולא - ה' שבט

הרב ר' יחיאל פישל בהרה"ק מאלכסנדר זצ"ל סיפר שפעם אחת באה הרבנית אשת הרה"ק השפת אמת זצ"ל מגור לאביו מרן מאלכסנדר והזכירה את בעלה השפת אמת שיש לו על המצח מחלת העור וסובל מזה הרבה וקשה מאד לרפאות, והשיב לה הרבי מאלכסנדר זצ"ל כי גם הוא היה סובל ממחלה זו על מצחו וכעת מצחו נקי כי נתרפא, ונסעה בחזרה לביתה וסיפרה לבעלה השפת אמת זצ"ל, ואמר לה שהיה אתמול פליאה בעיניו שפתאום נתרפא לו ונעשה נקי, ואז אמר לה מדוע לא הזכרת לפניו שאינני שומע כל כך בטוב, והיה מברך אותי שאשמע מהיום והלאה, ובודאי הייתי נתרפא תיכף גם על זה, ומזה יכולים ללמוד ולראות את גודל אמונת הצדיקים שהיה אצל השפת אמת ז"ל, שאם היה מברך אותו בודאי היה נתרפא והיה שומע טוב.

סיפר לי הרה"ח הישיש ר' טובי' באקטשין נ"י, שמעתי מאבי הרה"ח ר' מענדל ע"ה, שפעם אחת חלתה אחותו בדלקת הריאה רח"ל, וכידוע שמי שנחלה בחולי זה היה מסוכן ל"ע, ונסע אבי להרה"ק השפת אמת מגער זצ"ל, והזכיר את אחותו לפניו. בירך אותו השפת אמת בשפה רפה, והבין שהמצב אינו טוב והתחיל לבכות. אחז השפת אמת ידיו של אבי בידו הק' ואמר לו, אם מבקשים מהקב"ה, הקב"ה עוזר, סע לביתך לשלום, אחר כך נודע שבאותו הרגע עברה הסכנה, ואמר לי ר' טובי', זאת הניח לי אבי בירושה (אביו נהרג עקה"ש ולא הניח לו כלום).

שמעתי ספור מחמי זקיני החסיד ר' ליבל פרידמן ז"ל [והסיפור הזה מאומת מכמה מקורות]. שה"אמרי אמת" ז"ל בטיילו באוטווצק פגש בריי"צ מלובביץ ז"ל, והריי"ץ סיפר לאמרי אמת מופת ורוה"ק של השפת אמת, כי הרבי מהר"ש (הרה"ק רבי שמואל מליובאוויטש) ז"ל בצעירותו התחפש בבגדי סוחר וביקר אצל כל האדמורי"ם, וכשבא אל השפת אמת ז"ל, שאלו השפת אמת תיכף האם אינו מנכדי הרב בעל התניא ז"ל.

והאמרי אמת המעיט הענין ואמר שאין זו ראי' של רוה"ק, כי יתכן שהכיר בתווי פניו שהוא מנכדי הרב. ואח"כ השיב האמרי אמת כששאלוהו אמאי הוצרך להמעיט הענין, שעשה כן משום שהאבא ז"ל היה איש אמת ולא יהי' ניחא לי' אם ידברו ממנו דבר שאולי אינו אמת, ואם יתכן שהכירו מצד תווי פניו, ולא מצד רוה"ק ראה לנכון להדגיש זאת כי ידע שלא לרצון הוא לאביו השפת אמת.

ומפורסם הספור, שהשפת אמת אמר על הרבי מקוצק, מה יש לדבר מהרבי מקוצק הוא הי' מלאך עלי אדמות, וע"ז אמר האמרי אמת שבע"כ אנו מבינים מכאן שהאבא ז"ל ראה מלאך, לכן הי' יכול לומר שהרבי מקוצק הי' מלאך.

סיפר לי הרה"ח ר' מאיר היינא נ"י, שהרה"ח ר' ישראל חיים גינזבורג ע"ה סיפר לו, שהלך פעם אל הרה"ק השפת אמת זצ"ל להזכיר את קרובתו שחלתה. שאל אותו הרה"ק השפת אמת, מה רצונך ממני? והמשיך ר' ישראל חיים להפציר בהרה"ק, אמר לו עוד הפעם, מה רצונך ממני?, וענה, רצוני שהרבי יתפלל. אמר לו הרה"ק, תתפלל בעצמך. אמר, איני יודע איך לבקש. אמר לו הרה"ק, תבקש מהקב"ה כמו שאתה מבקש ממני. יצא ר' ישראל חיים מהרה"ק ולקח תהלים ואמר כל תהלים בכונה ובכחי, ונתרפאה קרובתו.

שמעתי מאמנו ע"ה שכאשר הסבא ז"ל היה בחור והגיע הזמן להתגייס לצבא הרוסי עשה כל טעדיקי וכל השתדלות להשתחרר אך ללא הועיל, בין ההשתדלויות היה, שש"ב ר' לייבל היה עשיר מופלג ולא היו לו בנים, בעקבות מסחרו היה מיודד עם השלטונות בפטרבורג ובמיוחד עם אנשי הצבא הבכירים. קם ונסע במיוחד אל הקצונה הבכירה כדי להשתדל עבר זקננו ז"ל אך ללא הועיל, גם כשהציע סכומים גבוהים מאוד של אלפי רובל לא עלתה בידו. וירא בצר לו פנה זקננו ז"ל ל'גור' לבעל השפת אמת זצ"ל. השיב לו השפת אמת זצ"ל "משלמים עשרים רובל ומשתחררים מהצבא". ויהי לאחר ברכת פרידה קם זקננו ז"ל ונסע לש"ב ר' לייבל, הושיט לו עשרים רובל ואמר לו שישתדל בזה הסכום לשחררו. ר' לייבל הבין שזקננו ז"ל לא ירד מדעתו בבואו להציע כך, ושיער שבודאי היה אצל איזה רבי, ומאחר והוא היה מהמתנגדים לכן שאלו קצת בלגלוג אצל איזה רבי כבר היית. בתחלה סירב זקננו ז"ל לספר לו אצל מי היה בכדי שלא יזלזל בכבודו של השפת אמת זצ"ל, אך כאשר ראה שמבלי שיגיד לו לא יצא מזה כלום אזי השיב לו בשפה רפה שהיה אצל השפת אמת זצ"ל והוא אמר לו לעשות כך. ויהי כשמוע ר' לייבל שהיה אצל השפת אמת זצ"ל קרא למשרתיו שירתמו לו את הסוס והרכב, לבש את מעיל הפרווה שלו ויצא לפטרבורג. כעבור חצי יום חזר עם תעודת שחרור ביד. וסיפר שכך היה המעשה, כשהגיע למעוז הקצינים מצאם משתכרים, כשראוהו והכירוהו בקשו ממנו שיספק להם בקבוק משקה מיוחד. אך ר' לייבל התחכם עמם וסירב. אך כאשר הפצירו בו ביותר אמר להם שאם הם ימלאו את מבוקשו אזי גם הוא ימלא אחר מבוקשם. בהיותם בגילופין פרצו בצחוק, וכי מה ערך לחתום על פיסת נייר מול בקבוק משקה, אז שלף ר' לייבל את העשרים רובל ושלח את משרתו להביא בזה בקבוק משקה לשביעות רצונם, ובתמורה הם מסרו בידו תעודת שחרור כמבוקשו. לשאלת זקננו ז"ל מדוע בשמעו את שמו של השפת אמת זצ"ל קם מיד ועשה מבוקשו, השיב שבהיותו חשוך בנים פנה לכל גדולי הרופאים והציע להם סכומים עצומים לרפאותו אך ללא הועיל ואז שם פעמיו לגדולי ישראל והבטיח שביום שיוולד לו בן או בת אזי יתן להם חצי מרכושו לצדקה, אך גם בזה נסתם תפלתו ועל אף הברכות וההבטחות לא נושע, עד אשר הגיע לשפת אמת זצ"ל ואמר לו את אשר אמר על חצי רכושו. הרים השפת אמת זצ"ל גבות עיניו הק' ואמר לו הכתוב בישעיה (נו) "כי כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בכריתתי, ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת". אברך, ילדים לא יהיו לך, עשה עם כספך דברים טובים! לכן כאשר אמר לו הסבא ז"ל את שמו של השפת אמת זצ"ל ידע שעל אף

התמיהה בדבר, האיך יועיל עשרים רובל כאשר אלפי רובלים לא הועילו, אך בכל זאת רבי שיודע להגיד "לא" גם כאשר מציעים לו חצי רכוש ואינו מנסה לברכו ולהבטיחו אלא אומר לו גלויות "לא", כאשר אומר הוא "הן" הייתי בטוח שחפץ ה' בידי יצלח.

וסיפרה אמנו ע"ה שהחידוש הגדול בסיפור היה שזקננו ז"ל בשמעו מהשפת אמת ז"ל עשרים רובל לא העלה אפי' הרהור קל בזה, והיה בטוח בהצלחתו, על אף שידע על אלפי הרובלים שכבר הוציאו בזה ללא הועיל. בטחוננו בזה היה כ"כ גדול, שעל אף שידע את עמדתו של ש"ב ר' לייבל היתה לו התעוזה לבוא אליו עם זה. וזאת כי ענין האמונה והבטחון בהשי"ת ואמונת חכמים היה מנת חלקו בחיי יום יום במעונו, וכך היה עד עלותו השמימה בכ' אלול תש"ח.

ו' שבט

הגה"ק רבי חיים צאנזער מבראד זי"ע

יום ההילולא - ו' שבט

...לך נא ראה אפס מפרשת גדולתו של ר' חיים צאנזער זי"ע, בס' נפש דוד מהרב מו"ה חיים צאנזער הוא הגאון האמתי נזר הקודש המפורסם בדורו מקובל אלקי וקדוש יאמר לו, אחד ממיוחדים שבחכמי בראד, שקיל וטרי עם הגאון בעל נוב"י ועם הגאון אור ישראל ותשובותיו מובאות בספריהם והשאיר אחריו ברכה הגהות על ד' טורים וקצת שו"ת, ופי' על פרקי אבות. ושמענו כי הבעש"ט אמר עליו כי נשמתו הי' מניצוץ ריב"ז זי"ע. (עיינן תשובתו בשו"ת נוב"י יו"ד סי' מ"ו).

ושמענו מדו"ז הגה"ק מנאסאד זי"ע שאמר בשם הבעש"ט שבית מדרשו של הר"ח הנ"ל מכוון כנגד שער התפילה. ושמענו מאאמו"ר זצ"ל שהבעש"ט זי"ע שלח את הגה"ק ר' צבי מטשארטקוב זצ"ל אבי הגאונים הפלאה והר"ש מנ"ש ומהר"ר נחום זי"ע ועוד לו בן אחד אשר לא נודע לנו כעת, ואז בא בבקשה אצל הבעש"ט אודות שלא הי' לו בנים, ושלחו להרב החסיד הנ"ל ודיבר עמו...

הגאון רבי דוד ב"ר משה הכהן זצ"ל, שכתב על רבי חיים הנ"ל בהספד: והשני לארץ חיים: הוא הרה"ח המקובל האלקי מוה"ר חיים צאנזר מקהילתנו שיצקתי על ידו בימי חורפי בטור חו"מ הוא הי' עמוד התורה ועבודה שבלב, לילה ליום ישים וקרוב הי' לכל נשברי לב, ואתו דכא רוח יושיע וכל מגמותיו הי' להחיות לב נדכאים, וגם בחליו דרש את אלקים ואת הרופאים לרפא לנשברי לב בעיני פקוחא עליהם. ומימי לא לך אדם מאבינוי קהלתינו בלא פרנסת לינה, ועד כי גוע לא הסיר תומתו בעמוד התורה והעבודה זו תפלה עד שיתפקקו חליות שבשדרה.

ונזכיר ענין נפלא שאירע אצל דודי זקני הרב החסיד מו"ה אליעזר זכר צדיק לברכה, כי פעם אחת עת שהלך לשאוב מים מן באר פתוח ונטה מעל לבאר, נשמטו רגליו ונפל לתוכו וראשו מכוסה במים והי' המקום צר מאוד מבלי שיוכל לזוז ואז נפל בדעתו מה שמקובל אצלנו שהגה"ק ר' חיים צאנזער אמר כי עד שבע דורות כל מי מזרעו שימצא במצוקה ויזכיר שמו יבוא לעזרתו, ואז הרגיש כמו תבנית יד אוהו בו ומהפכו ומעמידו על רגליו וכה ניצול בעז"ה.

הרה"ק רבי חיים צבי מסיגוט זי"ע

יום ההילולא - ו' שבט

ביתו של הרה"צ רבי מאיר יוסף מנדל זצ"ל (אביו של הרה"צ רבי חיים משה מנדל זצ"ל) בעיר ביסטריץ היה בית ועד לחכמים, כפשוטו. גדולי תורה מכל רחבי המדינה היו באים לביסטריץ שהיתה עיר מרכזית ובה התקיימו האסיפות הגדולות של רבני המדינה, וכשבאו לעיר היכן מתאכסנים אם לא בביתו של רבי מאיר יוסף, מכניס האורחים המופלא...

אזירה קודרת ירדה באחת על הבית. רבקה הפעוטה בת הארבע, בתו של רבי מאיר יוסף חלתה פתע במחלה אנושה, המחלה הלכה והחמירה מיום ליום. גדולי הרופאים הוזעקו למיטתה אך לא מצאו מזור למחלתה. המצב הלך והדרדר מרגע לרגע, התאספו כל בני המשפחה בחדר ותפילותיהם בקעו רקיעים, אך נראה היה כי ננעלו שערי רחמים. הגרוע מכל עמד להתרחש.

בלב שבור התאספו בני הבית ליד מיטת הפעוטה שנשימתה היתה כבדה, אנשי החברא קדישא שרבי מאיר יוסף בראשה, הגיעו גם הם ובידיהם ספרי "מעבר יבוק" עם התחינות שאומרים בעת יציאת הנשמה וגם נוצות היו מזומנות איתם, כדי לקבוע את רגע המוות.

הגסיסה החלה, לחלוחית חיים האחרונה אזלה מפניה של הילדה, נראה כי לא נותרה בה עוד קוסטא דחיותא. חיורון המוות החל מתפשט על פניה, לא נותר עוד מה לעשות הכל המתינו בלב נשבר ליציאת הנשמה...

אחד האורחים הקבועים בביתו של רבי מאיר יוסף, היה הרבי מסיגוט הגאון הקדוש רבי חיים צבי טייטלבוים זי"ע (אחיו של הגה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע).

אכסניה קבועה היתה לו לרבי הקדוש, בביתו של רבי מאיר יוסף, שם היה מגיע בזמנים שונים ומתאכסן שם פרקי זמן בלתי קצובים, פעמים ימים ספורים, ופעמים כמה שבועות רצופים, הוא אהב להיות שם, בידיעה שבבית הזה יוכל ללמוד תורה בהשקט ובמנוחת הנפש.

בכל פעם לפני שהגיע היה הרבי משגר מברק בו הודיע על בואו הצפוי. אך הפעם התגלגלו הדברים משמים, הרבי הגיע בפתאומיות...

והנה, בעוד בני הבית ואנשי החברא קדישא עומדים סמוך סביב מיטת הגוססת ומחכים לרגע שיקראו "שמע ישראל", נכנס לפתע אדם ובידו מברק.

תחילה לא שמו ליבם אליו, מרוכזים היו בפניה הפעוטות לראות האם נושמת היא עדיין, או שמא... חזקה שלח עושה שליחותו, השליח ניגש אל רבי מאיר יוסף עם המברק ותקע אותו בידיו.

רבי מאיר יוסף נראה כאילו תלשו אותו מעולם אחר, עיניו העייפות קראו את המברק אך ניכר בו שמוחו הטרוד אינו מצליח לצרף את לאות ומילה למילה. ופתאום נצטרפו המלים אלו לאלו והוא מלמל בהפתעה, "הרבי הקדוש מודיע שהוא יגיע אלי מחר".

המלים עוֹדֵן על לשונו, ומחצר הבית עלה קול המולה. כאילו הגיעה פמליה שלימה קרוב לבית. לא חלפו אלא דקה או שתיים ובפתח הבית נשמעו נקישות.

אחד הילדים נשלח אל הדלת, קריאת הפתעה נשמעה, "הרבי הגיע, הרבי הגיע!"

ומיד נכנסו הצדיק בעל "עצי חיים" ובני הפמליה שלו אל הבית. נתברר כי המברק הגיע באיחור של יממה.

תחילה לא הבינו האורחים מדוע כל בני הבית מהלכים קדרונית ופניהם כבושות בקרקע, אך מיד ניגש אחד הנוכחים אל הרבי וסיפר לו על רבקה הפעוטה הגוססת ועל יציאת הנשמה הקרובה.

עננה חלפה על פניו הטהורות של בעל "עצי חיים", לרגע קט נעצמו עיניו בתוגה, ומיד שבו ונפקחו. "היכן שוכבת הילדה?" שאל.

הראו לו את החדר.

הרבי לא התמהמה אפילו שניה. בזריזות גדולה נכנס לחדר, ומיד קרא, "הוציאו כל איש מעלי, איש בל ישאר בחדר".

אנשי הח"ק ובני המשפחה לא תמחו על הקריאה, הבן הבינו היטב כי הרבי רוצה להעתיר בעד החולנית, אלא שבעין בשר נראה כי הרבי איחר את המועד וצעת תפילתו תהיה בבחינת "צועק לשעבר".

זמן רב היה סגור הרבי בחדר. איש לא ידע מה התרחש באותם רגעים גורליים, אלא שאנשי הח"ק שהציצו בשעוניהם, ציינו כי עצם העובדה שהילדה נותרה עדיין בחיים, היא חידוש גדול כשלעצמו, ומסמנת פתח לתקוה זהירה.

דלת החדר נפתחה. הרבי הקדוש יצא החוצה ופניו להבים, הוא פנה לסובבים ובמיוחד כיוון מבטו אל רבי מאיר יוסף ואמר, "היא תבריא, ועוד תשלים את כל שנות חייה!".

הדברים נשמעו תלושים לגמרי מן המציאות, גוססת ששתי רגליה כבר היו נטועות עמוק עמוק בקבר - תבריא ותשלים מנין שנותיה!?

הם לא האמינו למראה עיניהם. הילדה הגוססת כבר פקחה את עיניה, סומק קל עלה בלחייה.

דמעות היגון התחלפו חיש בדמעות של שמחה.

הבת הקטנה התאוששה מיום ליום עד שהחלימה לגמרי, וגם ברכת הצדיק התקיימה במלואה. מרת רבקה ע"ה השלימה מנין שנות חיים, ונתקיים בה הנאמר "ימי שנותינו בהם שבעים שנה", בגיל שבעים נפטרה, ששים ושש שנה לאחר שהנוצות הוגשו לחוטמה לראות האם נותרה עדיין הנשימה באפה...

רבינו זצ"ל היה מרבה לספר מעשה זה, והזעקה שהיה זועק בסיום המעשה מהדהדת עדיין, "הלא היה כאן נס מעין תחיית המתים!"

(בקיץ תשנ"ד, בעת שביקר בארץ בנו של כ"ק הרבי מסאטמר ה"ברך משה" זצוק"ל, בנו של בעל "עצי חיים" זי"ע, ביקר אצל רבינו (הרה"צ רבי חיים משה מנדל) זצ"ל שסיפר לו כל אותו מעשה מרישא

ועד סיפא, ושניהם בכו אהדדי. בן הרבי מסאטמאר שנפעם לשמוע מעשה כה מרעיש על סבו, שהחיה מתים, כפשוטו, ורבינו שחווה את המעשה מגוף ראשון, והרגיש עדיין את ההתרגשות דאז, כאילו חוזר כל דבר המעשה ומתרחש ברגע זה ממש!).

בימי מלחמת העולם הראשונה ברחו כל אנשי עיר סיגעט בעצם יוה"כ, והעצ"ח ז"ל חיכה עד מוצאי יוה"כ ואז ברח משם, ועל אם הדרך נפגש עם הגה"ק בעל קרן לדוד זצ"ל שהי' אז אב"ד ווישעווע וברח ג"כ ממקום מושבו, ואז היו רוב הדרכים סתומים כבר. ונענה הקרן לדוד זצ"ל לפרש הפסוק בתהלים מזמור לדוד בברחו, דלכאורה על מה יש לזמר כשבורחין מפני הרעה, אבל עכשיו מבינים פירש תיבת "בברחו" שכשיש עוד איזה מקום לנוס ולברוח צריכין לזמר ולתת שבח והודי' להשי"ת.

והלכו ביחד העצ"ח והקרן לדוד עד שהגיעו בערב סוכות לאיזה כפר, וחיפשו אחר איזה סוכה, וראו איזה בית יהודי ומצאו שם רק את בעלת הבית, ועל שאלם היכן הוא הבעל הבית ואם יכולים להתאכסן שם, ענתה להם שבעלה טרוד כעת בעבודתו ועד זמן מועט יבא הביתה, ויכולין שם להתאכסן, וביקש העצ"ח ז"ל מבעלת הבית שתראה להם את הסוכה, והלכה והראה להם את הסוכה העומדת בחוץ, כשניגש העצ"ח ז"ל להסוכה נענה ואמר להקרן לדוד שלדעתו הסוכה הזאת פסולה וצריכים לתקנו, כי דרשינן בגמ' "תעשה ולא מן העשוי" וסוכה הזאת נעשתה באופן שמקודם העמידו ד' קורות וסיככו על גבן ואח"כ צירף הדפנות. ותמה הקרן לדוד מאד מהיכן יודע זאת אמר לו העצ"ח נחכה עד שיבא בעה"ב ונשאל לו. כשהגיע בעה"ב קרא לו העצ"ח ושאל לו על כל הנ"ל, סיפר לו האיש האיך שבנה את סוכתו בדיוק כמו שאמר העצ"ח, כששמע הקרן לדוד את דבריו עמד נבהל ונשתומם מרוח הקודש שהופיע להעצ"ח בגלוי, אמר לו העצ"ח ברוב ענוותנותו, אל תחשוב שזהו רוח הקודש רק כשעיינתי באופן הבניה ראיתי שבנה באופן הנ"ל.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' דוד יצחק אייזיק רבינוביץ מסקאליע זי"ע

יום ההילולא - ו' שבט

אחר פטירת כ"ק א"א זקני רבי ברוך פינחס זצ"ל, מילא אאמו"ר הרהצה"ק זצ"ל את מקום אביו בעיר ווינה בשנת תר"פ, כידוע הנאצים ימ"ש באו לעסטרייך בימי פורים בשנת תרצ"ח והיינו בווינה באותו זמן, ומעת בואם לווינה הי' כל איש מישראל בסכנה גדולה להיות נמסר לידם ולהשתלח ל"קאנצענטראציע לאגער". ראשית כל יצא הדת לחפש אדמורי"ם ורבנים, וכשבאה הידיעה הזאת אצלנו עזבנו את בתינו ונתחבאנו בדירות של קרובים וידידים. אני זכיתי להיות נחבא ביחד עם אאמו"ר זצ"ל בדירת אחד מבני משפחתינו, ובזמן הזה מצאו הרוצחים את אמי מורתי ע"ה ותקעו "באייאנעט" על לבה, ואמרו לה שאם לא תגיד להם את מטמונת אבי מורי זצ"ל יהרגו אותה. היא לא רצתה לומר להם את מקום אאמו"ר זצ"ל אפי' אם יהרגו אותה. ובסייעתא דשמיא נפלאה ניצלה מיד הרוצחים.

בהשכונה הנקראת "צווייטע באצירק" שהיינו דרים בווינה היו דרים שם רובא דרובא אחינו בני". ובכל בית היו הרבה דירות שגרים שם שכינים ביחד כמו שנמצא בשכונתנו. אין אני צריך להאריך בפחי נפש שהיה לנו בכל רגע ורגע עד שעזבנו ווינה. אבל הגזירה שממנו התחילו כל הגזירות וצרות ידוע בעולם בתור "פוגרום של ליל הבדולח" בשנת תרצ"ט, כשנהרג פועל אחד באמבאסאדע של

גרמניה בפאריז ע"י פליט ישראל. מהיום הזה והלאה נתנו הרשעים ימ"ש רשות להשמיד ולהרוג את אחבנ"י והממשלה תפשו אלפים מהיהודים ושלחו אותם להקאנצענטראציע לאגערס. והיתה דרכם של הרשעים ימ"ש לחפש יהודים בהשכונה שלנו, והיו באים פתאום להבית שבחרו באויטאבוסים, סוגרים את הבית מכל הצדדים אין יוצא ואין בא ולוקחים את כל האנשים הדרים בבית מהחל ועד כלה לשלחם לקאנצענטראציע לאגער.

כ"ק אאמו"ר זצ"ל הי' טמון עמי בבית שהיו דרים שם רק יהודים, והדירה שלנו היתה בעלי' שני'. יום אחד בבוקר ראיתי מהחלון שהרשעים באו פתאום להבית שלנו באויטאבוסים, סבבו את הבית מכל הצדדים, אין יוצא ואין בא. וכשראיתי מהחלון שבאו הרשעים ימ"ש להבית שלנו התחלתי לבכות ואמרתי לאאמו"ר זצ"ל: "הם באו לקחת אותנו". אאמו"ר זצ"ל הלך להחלון לראות מה קרה, ואח"כ פנה אלי ואמר לי: "ילדי, לכאן הם לא יבואו", אחז את יד ימיני ביד שמאלו והלכנו אצל הפתח הגדול של הדירה, עמד עמי אצל הדלת פנימה באחיזת ידי כנ"ל, נתן יד ימינו על "הקלאמקע", סגר את עיניו הק' ולא זו משם רק מנענע בשפתיו בלי נשמע קולו, ובדוחק גדול הגיעו לאזני תיבות אחדים מהפסוק, "והאנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים למגדול ועד קטן וילאו למצוא הפתח" ופסוק "ויסעו ויהי חתת אלקים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב". פתאום שמעתי קולות וברקים ושבירת דלתות מעלי' התחונה.

ובעת הזעם שהיינו בסכנה נוראה נודעזעתי בפחדים נוראים אבל לא יכולתי לדבר מאומה כשראיתי את פני אבי זצ"ל מאירות בלבת אש והרגשתי שנשמתו הטהורה דבוקה בתפלה ותחנונים לאל עליון, ופתאום שמעתי שהרשעים ימ"ש הלכו מהעלי' התחונה לעלי' שני' שהיינו שם. הדירה שלנו היתה באמצע העלי' ושמעתי שהתחילו מהדירות של צד ימין, והלכו מדירה לדירה צעקו ככלבים להיהודים שיפתחו הדלתות והתחילו לשבור דלתות היהודים שלא רצו לפתוח דלתותם עד שבאו להדירה שמימין דירתינו והוציאו האנשים מהדירה.

ואחר שעזבו הדירה הימנית נתקיימה בנו הפסוק ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם - "וילאו למצוא הפתח", והלכו הרשעים מהדירה הימנית להדירה שמשמאל דירתינו, וגמרו את מעשה הרשעות שלהם בכל הבית חוץ מהדירה שלנו שלא היתה להם שליטה עלינו.

לאחר שעזבו את הבית בכה אאמו"ר זצוק"ל בדמעות שלישי עד נקודת נפשו על מה שקרה לכל היהודים בבתינו. אח"כ אמר לי: "אמרתי לך שלכאן הם לא יבואו". אחר הנס שקרה אצלינו ואחר שפתח אבי זצ"ל את עיניו הקדושים, הרגשתי בעומק נפשי שנפתחו שערי רחמים ושערי תפלה ובקשתי ממנו ברכה - ברכה לדורות, ומילא את בקשתי בעין טובה בעת נעילת שער, יותר מזה אין אני יכול לפרט.

וכשבאתי לאמעריקא זמן קצר לפני התחלת מלחמת העולם השני' וראיתי את המצב הרוחני אז הבנתי היטב את ברכת אאמו"ר זצ"ל אודות דורות ישרים באמעריקא, ואביע תודתי להשי"ת שנתמלאה ברכת אאמו"ר זצ"ל שזכיתי לבנים צדיקים וכשרים עוסקים בתורה ובמצוות אהובים למעלה ונחמדים למטה. כל ימי חיי חיותו הי' מקרב ומחבב את בניי שיחיו בקשר של קיימא, ובניי שיחיו לא זוו מאתו

ונפשו קשורה בנפשם - וזה המסורה שאני מוסר לבניי שיחיו החביבים עלי כבבת עיני ולדורות הבאים.

בליל ש"ק פ' "זכור את אשר עשה לך עמלק" שנת תרצ"ח נכנס הצורך היהודי היטלער ימש"ו בעיר ווינה, והי' פחד גדול על כל היהודים בעיר ווינה, ותיכף כששמע כ"ק מרן אדמו"ר מסאקאליע זצוק"ל שנכנס הצורך בעיר נתעלף ונפל על הארץ, ורצה בנו הגדול הרב ר' אליעזר חיים ז"ל לעוררו, ואמר לו אחיו הרה"צ מוהר"ר מאיר זצ"ל שיניח אותו עד שיעורר מעצמו, כשנתעורר כ"ק מרן זצוק"ל שאל מי הי' החכם שלא הניח שיעוררו אותו, כי אביו הקדוש בא אליו ואמר לו שלא יפחד, שיציל אותו מהיטלער ימ"ש.

כידוע שיעדם הראשון של הצוררים הי' למחוק זכרם של האדמורי"ם והרבנים רח"ל, ובווינה, היה נהוג שכל אחד היה רשום אצל המשטרה, ומיד הגיע להרשעים פתק ועליו רשום כל האדמורי"ם והרבנים, והחלו הרשעים להסתובב בהרחבות ועשו את כל אשר בלבבם, וגם בהבנין אשר הם גרו שם החלו להתפרע, והלכו מדלת לדלת לחפש אחר יהודים להתעולל עליהם, ורבינו עמד אז אצל דלתו והחזיק בהקלאמקע, ובדביקות גדול אמר והאנשים אשר בפתח הבית הכו בסנוורים למגדול ועד קטן וילאו למצוא הפתח, ובהבנין שלו היה שם הרבה התפרעויות, וגם בהדירה שהי' בצד ימין ושמאל מהם, והם הכו בסנוורים שלא ראו שיש עוד דירה והם לא ניזקו, וכאשר ראה רבינו ז"ל גודל הסכנה אמר לאו בכל יומא מתרחיש ניסא, והחליט להחביא את עצמו, והלך לבית גיסו חתן אביו הקדוש ז"ל מו"ה שלום פרנקל ז"ל (אחיו של מו"ה שמואל פרנקל חתן הרה"ק ר' אהרן מבעלז זצ"ל) וכל הדרך אשר הלך לשם אמר הפסוק והמצפה אשר אמר יצף ה' ביני וביניך כי נסתר איש מרעהו ישר והפך וגם הפסוק ויסעו ויהי תחת אלקים על ההרים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב והוא לבדו הלך לבית גיסו וארבעה ילדיו נשארו בבית, והי' לפלא כי לא נגע את הזקן שלו והפאות, והי' בכל רגע בסכנה גדולה שלא יפגעו בו המלאכי חבלה הגרמנים הארורים אנשי הס. ס. ימ"ש.

אפילו באותן הימים שהי' ימי סכנה, הלך בכל יום בבוקר להמקוה במסירות נפש, ולא דילג אף יום שלא טבל, וסיפר לנו מו"ה אלימלך פרענקיל בנו של הרב שלום פרענקיל הנ"ל שהוא הי' תמיד מלווהו, והי' ימים שאביו לא הניח לו לצאת מחמת סכנה ולא הי' מי שילוה את כ"ק מרן זצוק"ל ללכת להמקוה כי בניו היו אצל אמם, הלך כ"ק מרן זצוק"ל לבד בלי מי שילוה אתו.

אחרי שהעבירו את כ"ק מרן זצוק"ל לדירת גיסו הרב בנש"ק מו"ה שלום פרענקיל ע"ה [חדב"ן כ"ק מרן ה"אמרי ברוך" זי"ע], והרבנית הצדיקת ז"ל נשארה עם הבנים בדירת כ"ק מרן זצוק"ל, קרה שפעם אחת באו הגיסטאפו לדירתו וחיפשו את כ"ק מרן זצוק"ל ולא מצאו אותו, ושאלו את הרבנית איפוא הראבינער, וענתה שהיא לא יודעת, לקחו הרשעים את הרעוואלווער ושאלו אותה עוד הפעם "איפוא הראבינער!" ענתה להם הרבנית בקור רוח: "אם אתם רוצים אתם יכולים לפחדני, אבל לא תרוויחו כלום שאין לי שום מושג איפוא הוא נמצא" ואז פנו לבנה הרה"צ ר' מאיר ושאלו אותה איפה אביך וענה שאינו רוצה להגיד להם, אז שמו את הרעוואלווער בפיו ורצו לירות ולא עלתה בידם והיה לנס, והלכו להם משם, ושמה בדירת גיסו התחבא עד חודש סיון תרצ"ח.

בעת הוא קיבל החסיד מוהר"ר משה הילזענראטה ז"ל סרטיפיקאט מתוך מס' מצומצם שחלקו הקונסילאט של ארה"ב ליהודים שרצו להגר לארה"ב, ובמסירות נפש בא אל מרן הקדוש ז"ל ונתן את הסרטיפיקאט שלו למרן ז"ל, ועם נייר זה ניצל בסוף מרן הקדוש ז"ל מציפורני הארורים לדרכו לארה"ב.

ובאותו זמן שללו הנאצים ימ"ש הפספורטים של היהודים, כי מדינת אוסטרייך נכנע להם והם שלטו בה, רק מי שהיה לו פספורט חוץ היה יכול לצאת, ולרבינו ז"ל היה פספורט פולני ובאותו עת הכריז הקונסילאי הפולני שכל מי שיש לו פספורט פולני יתנו לו ויזה לצאת, אבל מחוייב להשאיר הפספורט שלו אצלם לכמה ימים, ואמר רבינו ז"ל ליהודים אשר היו אזרחי פולין, שלא ישמעו להם ושלא ילכו לשם, ושאלו למה לא, הלא הוא הצלה גדולה עבורם, ענה ואמר שימים יגידו, והרבה אנשים לא יכלו להתאפק מפני הסכנה הגדולה ששרה אז ליהודים, והלכו ומסרו להם הניירות שלהם, ולא קבלו הפספורט בחזרה, או שקבלו בחזרה עם חותמת שחורה שפסל את תוקפן, ולא ניצלו רח"ל, אבל רבינו הקדוש ז"ל למרות שהיה לו פספורט פולני לא נתפתה לרשעים האלו, ולא הלך לקבל ויזה, כי לא רצה לוותר על האזרחות הפולני, ובאותו עת נתודע שמדינת איטליה הכריז שיכולין ליכנס אצלם מווין עם פספורט גם בלי ויזה, והוא הלך אצל ציונו הקדוש של אביו זצ"ל והתפלל שם, והעיד אחד מאנ"ש ר' דוד פוקס ז"ל שהתלווה עמו אז בפני כ"ק מרן אדמו"ר [רבי רפאל גולדשטיין מסקאליע] שליט"א שרבינו ז"ל השיג קמיע שם אצל הציון לסגולה שיהיה רואה ואינו נראה, וגם אצל ציון של הקדוש רבי שעפטיל בן השל"ה הקדוש, ואח"כ נסע לנמל התעופה, ובכל הדרך להנמל התעופה הי' מעצורים של אנשי הס. ס., ואף אחד לא עצר את הרכב, על אף שישב בתוכו כ"ק מרן אדמו"ר צוק"ל, ואחר שירד מהרכב נכנס לשם, והרשעים שישבו שם ראו יהודי עם הדרת פנים עם זקן ופיאות, ושנאתם בערה בהם על כן רצו לעכב אותו מלצאת, לכן חיפשו בכל כליו כי רצו למוצא איזה עילה לעכב אותו עד שיאחר הטיסה, וכמה פעמים פתחו לו את החבילות, וכשראו שאין לו עוד במה לעכב אותו, והם ברשותם רצו בכל כוחם שיאחר, חיפשו עוד הפעם עד שמצאו אצלו את התפילין ושאלו אותו על זה מה זה, ענה רבינו ז"ל שזה תפילין שמניח עליו בשעת תפילתו, אז אמרו שרוצים לבדוק ולראות את הבתים מה יש בפנים, וכוונתם הי' שיאחר הטיסה, ורבינו ז"ל בזריזותו פתח בעצמו עם סכין קטן את התפילין דרש"י, ובעת שפתח את התפילין לחש לו משמשו רבי! רבי! רבינו תם!, כי חשב המשמש שרבינו ז"ל מבולבל מן המצב ואינו שם לב הוא פותח את תפילין דרש"י, ורבינו ז"ל החריש ולא ענה אותו והמשיך במעשיו, ונתעכב שם הרבה עד אחרי שסגרו הדלת והסולם כבר נתקפל וכבר התחיל המאטאר של הערפלאן לפעול, ואז אמר לו הס. הס. אתה כבר יכול ללכת לדרך, ויצא להשדה ולפלא הי' כי כאשר ראה אותו הטייס מן החלון, פתח לו שוב את הדלת, והוריד את הסולם, ועלה על העראפלאן, ולבסוף התברר שזה הי' העראפלאן האחרון שיצא מעיר ווין לאיטליה עד סוף המלחמה, ועל העראפלאן ישבו לידו (להבדיל) שלשה גלחים, וכשהגיעו לאיטליה שאלו אותו להיכן הוא רוצה לילך, אמר להם לבית המדרש, והם לקחו אותו לבית המדרש בעיר "טריעסט", ושם שאל מהמרא דאתרא התפילין שלו בכל יום, עד שמצא סופר שתפר לו שוב את התפילין דרש"י שלו שארך כמה ימים, ואז אמר רבינו ז"ל שידעתי אז בעת שפתחתי תפילין דרש"י, שכאן בטריעסט לא אמצא אף יהודי אחד שמניח תפילין של רבינו תם, ואילו פתחתי את הרבינו תם הי' עובר עלי כמה ימים בלי תפילין דר"ת, אבל של רש"י הייתי בטוח שאמצא איש אחד יר"ש שממנו אוכל להלוות תפילין, וכשגמר להתפלל ראה שהשלשה הגלחים לא הלכו משם, וכשיצא שאלו אותו שוב להיכן הוא

רוצה לילך, אמר להם למדינת שווייץ, ענו אותו שגם הם מתכוננים ללכת שמה, והקונסלאי השווייצרי בעיר טריעסט היו רשעים ארוורים ולא נתנו לשום יהודי וויזה, וכשקבלו הגלחים וויזות לקחו אתם את הפספורט של רבינו, ועל אף שראו תיכף שזהו עבור יהודי, התביישו מהגלחים לסרב, ועל ידי זה קבל גם רבינו וויזה, וכשהגיע לשווייץ נעלמו מעיניו הגלחים, והדבר נשאר אצלו תמיהה כל ימי חייו, ואמר שכמדומה לי שהגלחים לא היה להם צלמים, ואולי היו אלו שלשה מלאכים. כל זה הי' בחודש אלול תרצ"ח.

בראש השנה תרצ"ט הי' בשווייץ, וסיפרו זקני יהודי שווייץ, וכן שמענו מהרה"ג הישיש בנש"ק מוהר"ר משה חיים שמערלער שליט"א רב דקהל עדת ישורן בציריך, שביקש כ"ק מרן זצוק"ל מהרב של הבית המדרש בשווייץ שהיות הוא כבר מתפלל הרבה שנים בימים הנוראים כשליח ציבור, על כן מבקש ממנו שיתן לו רשות להיות השליח ציבור וגם הבעל תוקע, ואמר לו הרב על העמוד אני יכול לוותר, אבל בענין להיות בעל תוקע יצטרך לבקש רשות מן הבעל התוקע שיש לו חזקה כמה שנים, והלך כ"ק מרן זצוק"ל וביקש ממנו אמר לו הבעל תוקע שהדבר קשה לו במאוד, שגם הוא אינו רוצה שיעבור עליו ראש השנה בלי שיתקע ולא התוכח עמו כ"ק מרן זצוק"ל, ביום א' דראש השנה לפני מוסף עלה הבעל תוקע אל הבימה ובירך, אבל כשניסה לתקוע לא יצא אפי' קול אחד, והצטרך לתת את השופר לכ"ק מרן זצוק"ל, וביום ב' כבר לא ניסה רק כיבד מעצמו לכ"ק מרן זצוק"ל. וזה א' מן הסיפורי מופת שהי' עם רבינו ז"ל בעת נדודיו בשנות המלחמה.

בני כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל נשאר בווינה עם אמם ושילמו כסף למבריחי גבול שלא ישאלו אותם שאלות מיותרות בגבול עסטרייך, ואז נסעו במסילות הברזל לפאריז, ובדרכם עברו את שווייץ ביום שבת קודש. בערש"ק בא הידיעה לכ"ק מרן זצוק"ל שביום שבת קודש יעבור המסילה דרך שווייץ, אז בשעה היעודה הלך כ"ק מרן זצוק"ל רגלי לתחנת הרכבת לראות את בניו בעת שעברו את שווייץ. ואח"כ המשיכו בניו לפאריז, ומשם נסעו באוירון לארה"ב, והגיעו בלי שום מכשול בנסי ניסים... בחודש אלול ת"ש הגיע כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל לחוף לניו יארק...

סיפר לי איש אחד שבדידיה הוי עובדא, שהוא היה פליט ממלחמת העולם השניה, ולאחר המלחמה זכה למצוא זיווג, אבל זמן קצר אחר נישואיו התחיל להרגיש חולשה בכל אבריו, והלך מרופא לרופא ולא יכלו למצוא מקור חולשתו וכאביו, עד שבא לרופא אחד שהודיע לו בשורה המרה, שגופו מלא נגע המחלה הידועה רח"ל, ולא נשאר לחייו כי אם איזה חדשים. האיש ההוא שמע הבשורה ולבו נשבר בקרבו, מה היה לו כבר בחייו, סבל את יסורי איוב במלחמת העולם, ועכשיו יניח את העולם, בלי להניח אחריו זכר, ואת אשתו הצעירה אשר גם היא סבלה רבות, תישאר אלמנה גלמודה רח"ל. בכך הלך ושפך מר לבבו לפני אא"ז זצוק"ל, כשמוע אא"ז זצוק"ל את דבריו, פקד עליו שילך הלון וחזור בחדרו הקדוש של אא"ז זצוק"ל, אא"ז העביר עיניו על כל קומתו במשך הליכתו, ולאחר זמן מה, פסק אא"ז 'איני רואה מאומה!, אך לא תלך עוד לשום רופא'. ואכן לא נשאר בו זכר ממכאוביו וחולשתו, וזוכה לראות בנים ובני חיים וקיימים.

בהקדמת כ"ק מרן אדמו"ר מסקאליע זצוק"ל לספרו "תולדות יצחק", כתב: "ובאמת עמלתי בכל כחי בחיבור הזה לחדש חידושים על דבר אמת, דבר ה' זו הלכה, לאמתה של תורה, וכפי הנלע"ד כוונתי כמה פעמים לאמתה של תורה, וגלוי וידוע לפניו יתב"ש כי בושתי להוציא את החיבור הזה

לאורה, כי אמרתי מה אתן לפני לומדי תורה, אלא לאחר שראיתי בבירור שהסכימו על זה מן השמים, כמו שאמר לי ידידי מחותני הגאון רשכבה"ג מוהר"ר מאיר אריק ז"ל אבד"ק בושטשאטש וטארנא, בחלומי בחלום הלילה, בליל ו' ערב שבת קודש פרשת במדבר ר"ח סיון תשט"ו, ותיתי לי שבאותו חלום וכו', ואזכיר גם כן כשהראתי לו את הכתב יד הזה אז באותו חלום, והיה מעיין בו באיזה מקומות, ולבסוף הסתכל בהתחלת הספר וכו' [עיי"ש מה שפלפל הגר"ם אריק בדברי רבינו], ואקיץ והנה חלום, לכן הסכמתי להדפיסו.

ותיתי לי כי כשגמרתי עם המדפיס להדפיס חיבורי הזה, ומסרתי לו חלק מהכתב יד להדפיס, לאחר שני ימים ראיתי בחלום הלילה את ידידי הגאון רשכבה"ג מוהר"ר חיים ירוחם ז"ל אבד"ק אלטשטאט, שבא אלי להתאכסן בביתי ולא זכרתי שהוא בעלמא דקשוט, אלא ידעתי שלא ראיתי כמה שנים, ושמחתי לקראתו מאד, והוא להבדיל בחל"ח שמח לקראתי מאד, באומריו שלאחר שעבר כל כך שנים שלא ראינו זה את זה זכינו להתראות זה לזה, ומסרתי לו חדר נאה בביתי להתאכסן, וכבדתי מאד, וישב אצל שלחני, ועל השלחן היה מונח הכתב יד של החיבור הזה, ובקשתיו לעיין בו, ולקחו בידו והיה מעיין בו בכמה מקומות, ועמד מכסאו והלך בבית הילך והילך ונתפעל מאד, ועמד אצלי, ואמר בזה הלשון, "זה טוב מאד, זה טוב מאד", ואמר לי איזה חידושים שראה בחיבורי, וחדש בהם עוד כמה חידושים, ושמח מאד, ואיקץ והנה חלום, והיה לי לנחת רוח מאד בראותי שמן השמים מסכימים עמי בהדפסת חיבור זה".

סיפר לי איש אחד שפעם הזכירו לפני אא"ז צוק"ל תינוקת בת שתי שבועות, שהוצרכו לעשות עליה ניתוח מסוכנת להוציא רובה של אחד מהאברים הפנימיים שלה, ואא"ז בירך שיעבור הניתוח בהצלחה. זמן קצר לאחר הניתוח, התחילה הדפק של הילדה לעלות למספר גדול, והרופאים נלאו למצוא הסיבה שתעלו דפק הדם למספר כה גבוה, ונתייאשו מחייה. בא הדוד של הילדה אל אא"ז בבהלה, וסיפר לו את הנעשה, כאשר שמע אא"ז צוק"ל את הדבר, דפק בידו על השלחן ואמר 'מה? אני לא רוצה את זה!', וכן חזר ושינה. זמן קצר אחר כך הודיעו לאא"ז צוק"ל, שבלי סיבה רפואית, חזרה הדפק להיות כתקונה. ואותה הילדה היא עדיין חיה היום לאויוש"ט, וזכתה לבנות בית נאמן בישראל ורואה דורות ישרים ומבורכים.

ז' שבט

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע

יום ההילולא - ז' שבט

אמר (הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע) על עצמו שלא בא לעולם אלא בשביל תלמידו הק' רבי חיים דוד מפיעטרקוב זי"ע א להחזירו לתשובה. וגופא דעובדא היכי הוה שמעתי מאמו ר' זיע"א:

פעם חלה איש אחד ונסע אל הרופא הידוע ד"ר ברנדהר למצוא מזור למחלתו, כשבדקו הרופא אמר שמכתו אנושה ואין לה מזור ותרופה. וחזר החולה לביתו בפחי נפש. ובדרכו לביתו עבר דרך העיר

לעלוב ונכנס אל רביה"ק להתברך ממנו. ונתן לו רבינו חתיכת גבינה קשה ויין ישן ודג מלוח וצוה עליו לאכלם ובירכו ברפואה שלימה, ואכן נתרפא והיה כאחד האדם.

וחזר הלה אל הד"ר ברנדהר, נשתומם הרופא לראותו ושאלו האיך נתרפא. סיפר לו מה שהיה עמו דברים כהויתם. כיון ששמע הרופא כן נענה ואמר בהתפעלות הלא דברים אלו הם סם המוות למחלה זו. ונס גדול כזה שסם המוות ירפא האדם "נחש ממית ונחש מחיה". הנני מוכרח לראות המלאך שעשאו. ונסע לרבינו הק' ללעלוב. והוא החזירו לצור מחצבתו עד שעלה ונתעלה והיה מגדולי הצדיקים בפולין ונטל קוויטלאך.

מיד בהגיעו לרבינו התחיל לדבר עמו בענינים גבוהים ונעלים מאוד. ותמה רח"ד ושאל לרבינו הלא אך אתמול הייתי... ועכשיו מיד מתחילים בדברים אלו. וענה לו רבינו, הלא פסוק מפורש בתורה הוא בפרשת בא "משכו וקחו לכם" ודרשו ז"ל משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה. שמיד כשרק מסלקים עצמם מהעבודה זרה אפשר כבר ליטול צאן של מצוה.

שמעתי על רבינו הרה"ק רבי דוד מלעלוב זצ"ל שפעם אחת נסע בדרך עם אנשי שלומו ועמד זאב באמצע הדרך ונתיראו כולם עד שהוכרחו להגיד להרה"ק זצ"ל, והרכין את ראשו לחוץ והביט בהזאב ומיד ברח הזאב. (מכתי"ק אאמו"ר זצ"ל)

סיפר הג"ר ירוחם פישל אדלער שליט"א ששמע מפי זקנו הגה"ח רבי משה אדלער ז"ל. אחד מחסידיו של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע היה מתפרנס במשא ומתן של נרות שמן ועורות וכדומה, שהיה משתדל לקנותם בכפרים בזול ולמוכרם ברווח בערים הגדולות. ובסייעתא דשמיא בעסק זה מצא כדי פרנסתו אבל לא ברווח. כך חלפו שנים מספר, ביני לביני גדלו בניו ובנותיו של אותו חסיד וכמובן שגם הוצאות ביתו גדלו.

נתיישב אותו חסיד בדעתו והחליט להגדיל את מסחרו דהיינו שיקנה כמות גדולה של נרות ועורות, וישכור עגלה גדולה עם שני סוסים, כך שגם הרווח יהיה בכפליים. מכיון שלא היו די מעות מצויים בידיו, פנה לכמה מידידיו והללו הללו לו סכום מכובד כדי לקנות בהם נרות ועורות בכפרים בשער הזול, כדי למוכרם בערים הגדולות ביוקר.

כדרכם של חסידים, בעת שגמר בדעתו להגדיל את מסחרו הקדים ונסע לבית הרה"ק מלעלוב ליטול עצה וברכה. לאחר ששמע הרה"ק מלעלוב את דברו נטל אחד מכוסות העץ שהיו על שולחנו, הגביהם ונתנם במתנה לאותו חסיד ונענה ואמר הרי כוס עץ זה יהיה לך לשמירה! ולאחר מכן שהה הרה"ק מלעלוב רגעים מספר והוסיף ואמר: וגם להצלחה. ופטרו לשלום. אותו חסיד בצאתו מבית הרה"ק מלעלוב תמה בדעתו משום מה נתן לו הרה"ק סגולה לשמירה, אך מכיון שהדבר יצא מפי הרה"ק מלעלוב שבכוס זה יש סגולה לשמירה גמר בדעתו ליטול את הכוס עמו בדרכים ובמסעות.

כאמור לעיל אותו חסיד לווה מידידיו סכום הגון, סיבב עמו בכפרים וקנה מהם עורות של עיזים וכבשים וכן חלב לשם עשיית נרות. לאחר שהצליח לקנות כמות גדולה של סחורה, שכר עגלה עם שני סוסים טובים, העמיס עליה את הסחורה, ונסע למחוז חפצו העיר וורשא, במטרה למכור את העורות והנרות ברווח הגון.

על אם הדרך בעודו נוסע עם עגלתו הטעונה בעורות וחלב, קפץ עליו שודד דרכים נורא וכהרף עין השליכו מן העגלה תוך כדי שהוא זועק עליו, יהודי, תאמר מיד היכן החבאת את כספך. אותו חסיד רעד מפחד כעלה נדף והחל להתחנן לפני אותו שודד דרכים שלכל הפחות ישבע לו שיקח רק הממון ולא יקח את הנפשות. השיב לו אותו שודד דרכים, אל תרבה בדיבורים ובעיכובים. תאמר מיד היכן החבאת את כספך בטרם אקח את נפשך. באותו רגע נזכר אותו חסיד "בכוס השמירה" והשיב לאותו שודד דרכים יש עמי קצת יי"ש, עכ"פ הנח לי לשתות היי"ש בכוס שעמי, ואגיד לך היכן כספי מונח. נענה לו אותו שודד דרכים. מיד ניגש אותו חסיד אל ירכתי העגלה לקח את צרור כספו והגישה לשודד דרכים וכן לקח קנקן של יי"ש מזג ממנה לכוס, אמר וידוי, בירך שהכל, ושתה ממנה מעט מן המעט של יי"ש, ומיד החל לקרוא את שמע.

הביט בו אותו שודד דרכים ניגש ואמר לו כנראה שיש עמך יי"ש משופרא דשופרא, לא יאה יי"ש זה ליהודי. תן את היי"ש בשבילי ומידי דברו חטף את הכוס מיד החסיד, פתח את פיו ושפך את כולו לתוך גרונו. אותו חסיד ממשיך בקריאת שמע, כבר סיים פרשה ראשונה, וכבר סיים פרשה שניה, והתחיל בקריאת פרשת ציצית, וכבר סיימה ושוב התחיל לקרוא את שמע פעם נוספת, ואותו שודד דרכים עומד נשען על העגלה מבלי ניע.

נתיישב אותו חסיד בדעתו מה לך נרדם, קום וברח. אמנם מרוב הפחד לא נשמעו לו רגליו. והנה ראה אותו חסיד שציפור אחת המעופפת ברקיע עומדת על מצחו של אותו שודד דרכים. מיד הבין אותו חסיד שאותו שודד דרכים כבר נפח את רוחו הטמאה, מיד נתאזר אותו חסיד עוז ותעצומות, ניגש לאותו שודד דרכים המת, דחפו והשכיבו ארצה, תוך כדי שהוא מחפש את כוס השמירה - כוס הפלאות. והנה רואה היהודי שאותו הכוס תחובה לשודד הדרכים בתוך פיו וחונקת את גרונו.

החסיד לא התמהמה עלה על גבי העגלה הוריד ממנה סכין, והחל מחתך בגרונו של אותו שודד דרכים, חילץ מגרונו את כוס השמירה - כוס הפלאות, שטפו במים כדי להסיר ממנה טיפי דם טמא, הודה להשי"ת על ניסיו ורחמיו, ואחר כך עלה על עגלתו ליסע למחוז חפצו. לאחר שעלה על עגלתו עלה בדעתו חשש שמא עוברי דרכים שיראו את המת יעלילו עלילות על אחינו בני ישראל. על כן החליט להעלות את המת על עגלתו ולכסותו בעורות תוך כדי שגומר בדעתו שבבואו לוורשא יתנהו להחברא קדישא ויאמר להם שמצא גוויה של גוי ויש לקברו במהרה מחוץ לגדר כדי למנוע עלילות על אב"י.

אותו חסיד המשיך בדרכו והגיע לעיר וורשא. בעברו ברחוב העיר שמע את אחד משוטרי העיר עומד ומכריז מטעם ראש השוטרים בעיר וורשא. וכה היתה ההכרזה: יש בסביבות וורשא שודד דרכים ואלו ואלו סימני ראשו, גופו ושעריו. מי שיצליח להביאו חי או מת אל בית וחצר שוטרי וורשא, יקבל פרס מבית המלך בסך של שלושים אלף רובל.

אותו חסיד עומד ומשתאה לדעת כי הצליח ה' דרכו ומיד הריץ את סוסיו ועגלתו לחצר שוטרי וורשא. כיון שהגיע לחצר בית שוטרי וורשא עמד שם שומר הפתח ושאלו למבוקשו. השיב לו אותו חסיד בעגלתי מונחת גווית השודד דרכים, ובאתי הנה כדי לקבל את פרס המלך בסך שלושים אלף רובל. צחק עליו שומר הפתח ואמר לו הלא אותו שודד דרכים גיבור עצום הוא, וכל שוטרי העיר אינם

יכולים נגדו, והכיצד יהודי זקן שכמוך הצליח להרגו ולהביאו הנה. ולא הניחו להכנס לחצר שוטרי העיר.

אותו חסיד לא זו ממקומו והחל זועק בקול גדול שיניחו לו להכנס לפני ראש השוטרים. ראש השוטרים בשמעו את הזעקות בשער חצר השוטרים שלח מיד את אחד ממשרתיו לידע מה זה ועל מה זה. תכף כששמע ראש השוטרים שיהודי אחד אומר שאותו שודד דרכים מונח בעגלתו, מיד קפץ ברוב שמחה ויצא לפתח שער השוטרים, ובעצמו הסיר את עורות הכבשים והציץ וראה את שודד הדרכים מוטל מת בעגלה. מיד הושיט את ידו לאותו חסיד והזמינו לבוא לפניו, וציוה על משרתיו שביני לביני יעמידו שוטרי כבוד, על העגלה. ראש השוטרים כבדו מאוד, והבטיח לו לסייע לו בכל יכולתו מלבד הפרס בסך שלושים אלף רובל, שניתן בידי לאלתר.

אותו חסיד אף קידש שם שמים וסיפר לראש השוטרים וכל השוטרים שהיו שם הכיצד בכוחו של איש האלוקים הרה"ק רבי דוד מלעלוב הצליח להתגבר ולנצח את אותו שודד דרכים נורא. כל השוטרים שהיו שם נענו ואמרו גדול ה' מכל, אשרי העם שככה לו. לאחר מכן חזר אותו חסיד לשוקי וורשא מכר את סחורתו ברווח הגון ואף הצליח בעוד מו"מ בכסף הרב שהיה עמו והפך לעשיר מופלג, וכדברי הרה"ק מלעלוב לשמירה... וגם להצלחה.

סיפור זה שמע הגה"ח רבי משה אדלער מצאצאיו של בעל הנס שאף העידו שראו את אותו כוס הפלאות.

מעשה פלא הלזו ידועה לבאי שערי סאכטשוב שפעם אחת בא לרבינו הק' (בעל "אבני נזר") זי"ע איש חסיד אחד נכד הרה"ק איש אלקים וכו' ר' דוד לעליווער זי"ע וכיבדו למאד והזמינו לאכול עמו ביחוד סעודת שחרית ואצל הסעודה דיבר רבינו הקדוש זצ"ל הרבה משבחי של זקינו הרה"ק הנ"ל, ואמר לו אספר לך מה שהי' לי פעם אחת עם כ"ק זקין ז"ל, כי אברך אחד שנסע לפה הי' צריך לעמוד לבחינת הצבא, ואמרתי לו הסגולה שלי שיקבל עליו עול מ"ש והאברך ראוי לזה, וחויץ מזה חותנו הוא עשיר ונתן לכל הפקידים ולא הועיל לא זה ולא זה ונתפס בידם, ודפק חותנו על דלתותי יום יום ולא היה לי עצה עבורו, והנה דרכי כשאני לומד בלילה ואני מרגיש שאפס כחי אז הנני משעין עצמי מעט על הסאפע הלזו, ויהי בלילה א' אחר שנסע חותנו מפה שכבתי עצמי ג"כ על הסאפע וכמעט שלא ישנתי עדיין וראיתי בחלומי שהנני במתיבתא דרקיע, והיו יושבים בהיכל הרבה צדיקים ובראש השלחן ישב הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצוק"ל, ואנכי הלכתי הנה והנה בהיכל ושמעתי שבאו כבר לברכת המזון ושאלו מי יברך, וענה אחד מהחברייא ואמר הגם שהרבי ר' אלימלך יושב כאן אנכי צריך לברך, כי הי' אצלי אחד הצריך לישועה לעמוד לבחינה והזכיר את שמו של האברך ההוא הנ"ל, והבנתי אני כי הוא הרה"ק ר' דוד'ל מלעלוב זצ"ל והלכתי להשלחן והבטתי בפניו וראיתי כי כן הוא שזהו הצדיק ר' דוד'ל זצ"ל ואיקץ, וקראתי תיכף להמשמש שלי אלי ושאלתי אם יש כאן ידיעה מאברך הזה ואמר לי שעכשיו בא ממנו ט"ג שלמחר יעמוד פעם שנית לפני הקאמיסיע ואמרתי לו שבטח יצא חפשי וספרתי לו החלום, וכן הי' שלמחר בא שוב ט"ג ממנו שיצא לחפשי, ואח"כ בא לפה חותנו ושאלתי לו אנה הי' עוד אחר שנסע מפה ואמר לי כי כשנסע לביתו הי' דרך עיר לעלוב והלך שם על קבר הצדיק ר' דוד לעליווער זצ"ל והניח שמה קוויטיל והתפלל על קברו, ואמרתי לו שהישועה שלו לא הי' לו ממני אלא הוא פעולת הצדיק מלעלוב וסיפרתי לו החלום והבאתי לי לעד את המשמש שלי איך

שמיד בלילה הוא סיפרתי לו החלום ואמרתי לו שחתנך יהי חפשי, ואחר ששמע החסיד הנ"ל כי כשהביט רבינו הק' בפניו הכירו שהוא הוא הצדיק מלעלוב כנ"ל שאל הוא לרבינו הק' בדרך תימא הכי הי' מכיר הרבי עוד את זקני הקדוש בחיים חיותו, וענהו הרבי (לא) יש זמן כינוס הצדיקים בג"ע ואז יש לאדם רשות להתראות עצמו עם איזה צדיק שרוצה ואני בחרתי לי להתראות עם הרה"ק מלעלוב זצ"ל. וסיים ואמר: הצדיק ר' דוד'ל ז"ל הי' אוהב לזקני ז"ל (זקינו של ה"אבני נזר" הרב ר' אהרן מעיר שטעקטשין אביו של ה"אגודת אזוב" היה מקורב אצל הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע) וגם לנו הוא לאוהב עכתו"ק.

הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זי"ע

יום ההילולא - ז' שבט

פעם כאשר החוזה ישב והגיד לכל אחד מתלמידיו במה יתעסק כדי להתפרנס, אמר לרבינו: (הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זי"ע): הגיע הזמן שתהיה רבי ומנהיג לעדת ישראל. אך רבינו השתמט מעשות ככה, יען התפרנס בכבוד ממסחר היין ולא היה חסר לו מאומה. כעבור זמן מה פנה אליו החוזה ואמר לו בהחלט שעליו לעזוב את מסחרו לאלתר ולהתלבש באיציטלא דאדמורו"ת כי כלל ישראל צריך לו להדרכותיו לתפלותיו ולהשפעותיו. כאשר חזר רבינו לביתו ונמלך בדביתהו, מיאנה זוגתו בדבר ולא הסכימה שיעזוב את עסקו הצץ באושר. והיות שפקדו חז"ל דגבי מילי דעלמא ישמע הבעל בקול אשתו, עשה כן והמשיך במסחרו. והנה בימים ההם חלה התקופה בה היה רגיל לנסוע למדינת הגר לרגלי עסקיו, ולרגל זה הכין לו סכום עתק חמשה עשר מאות רייניש כסף אדעתא דלקנות בס יין רב בהונגריה. ויהי בשבת קודש כאשר ישב בבית הכנסת בעידן רעוא דרעוין עם חסידים וידידים והאריכו בשולחנם עד תוך ליל מוצאי שבת, נכנס אינש דלא מעלי לביתו וגנב את הונו מן ארונו. רבינו לא ידע מכל אשר נעשה עד בוקר יום ראשון כאשר עמד לנסוע, והנה הארגז ריק אין בו פרוטה. קם רבינו ונסע ללובלין לשאול את פי החוזה כדת מה לעשות עכשיו. ויהי אך פתח את דלת היכל רבו ועודנו על סף הפתח החיצון, קרא החוזה ברוח קדשו: ראה כי מן השמים מכריחים אותך לקבל עליך את משרת ה"רביסטווא"... בעל כרחו ענה אמן, ומאז יצאו לו מוניטין בכל קצוי ארץ כרעיא מהימנא והוא האציל מרוחו על כל באי ביתו. (מסר נכדו הרב המאוה"ג מוה"ר ישראל יוסף אונגער ע"ה).

זקננו הרה"ק ר' מרדכי דוד מדאמבראווע זי"ע"א היה מתלמידי הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע. כאשר עשה זקננו הגה"ק ר' שלום מקאמינקא זי"ע שידוך עם בנו הרה"ק ר' יהושע'לע, נתן פתקא להרה"ק מדאמבראווע, ובה היה נזכר שם של הכלה, מלכה בת שיינדל, וקרא הרה"ק מדאמבראווע בפתקא, שיינדל בת מלכה. העיר הרה"ק מקאמינקא, הלא שם הכלה היא מלכה בת שיינדל. אבל הרה"ק רבי מרדכי דוד חזר וקרא שיינדל בת מלכה. ויהי איזה שבועות לפני החתונה חלתה הכלה ונפטרה רח"ל. כעבור זמן מה, דברו נכבדות להה"ק מקאמינקא, ובא הדבר לידי גמר בשטומ"צ. ולפלא, כי שם הכלה השניה היה שיינדל בת מלכה, וכפי שקרא הרה"ק ר' מרדכי דוד בהפתקא. ויהי לאות.

שמעתי מהרה"ג החסיד ר' שמחה רובין שליט"א מריישא, שפעם אחת בא איש אחד להרה"ק ר' מרדכי דוד ז"ל מדאמבראווע והזכיר לפניו אשתו שהיא מקשה ללדת, וצוה לו להוציא דלת ביתו ולהפכו, כי תיבת דל"ת כשנתהפך הוא אותיות תל"ד, ועשה כן ומיד ילדה וכו'.

הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימן זצ"ל

יום ההילולא - ז' שבט

בימי אופל וצלמות, בעת המלחמה הנוראה, באחת מאותן שבתות מרות ונמהרות בהן שהו יהודי פאפא והאזור ב"לאגער" [מחנה העבודה], קיבלו "עובדי-הכפיה" פקודה מהממונים עליהם, להוביל מיד משא כביר של שקים רבי משקל כבדים מנשוא, מכילי אבני פחם המיועדים להסקה. היתה בקורת מדוקדקת על כל אחד ואחד, כי על כל שק ושק שעובד-הכפיה נשא על שכמו היה מקבל מאת המפקח פתק מיוחד, למען יהא לו לעדות בביקורת שתערך לאחר מכן, שמילא את מתכונת עבודתו.

מקורבי רבינו רבי יוסף צדיקא מפאפא ה"ויחי יוסף" זי"ע, שהכירו בחולשתו ובכוחותיו הדלים, בחמלתם ובאהבתם אותו ומתוך דאגה לשלומו, היו תוחבים לידו בחשאי במהלך העבודה פתקים אחדים, על מנת להפחית מעליו את עול עבודת הפרך במשא השקים.

אך דא עקא, אחד השוטרים הרשעים חש בדבר, ומסר זאת ל"מפקח הראשי", שהיה להוט תדיר להתאכזר במיוחד לרבינו זי"ע מתוך שנאה תהומית וסדיסטיות נוראה.

תיכף ומיד כינס אותו רשע את כל פיקודיו, והורה להם להזעיק לאלתר את כל אסירי המחנה - שמנו למעלה מאלפיים אסירים - ובנוכחות כולם החל לנזוף ברבינו בקול גדול, ולהזהירו באיומים, עונשים ושפטים גדולים, תוך שהוא ממלא פיו קללות ונאצות כלפי שמיא, צווח ברוב רשעותו: "הבה ונראה אם יש ביכולתו של אלוקיך להרע לי כי הוא זה!"

לא הסתפק הצורר בכך, אלא הושיט לו לרבינו מטאטא גדול, ותוך כדי לעג ובוז בפה מלא, שאג עליו וציוהו לאמר: "כעת תהיה מוכרח לשמוע בקולי לטאטא את כל המגרש שלפנינו, על אף היותך 'רב' שומר שבת... שום השתמטות ושום אמתלא לא תהא בפניך! אם לא תוציא אל הפועל את ההוראה - פה תהא קבורתך!!"

באין לפניו דרך-מילוט נטל רבינו זי"ע את המטאטא בידיו, הגביהו טפח מעל פני האדמה, וטלטלו אילך ואילך כאילו הוא עושה בו משהו, בעוד שלמעשה לא הקריבו כלל אל הארץ מחמת איסור "אשוויי גומות", וכל זאת לעיני המון האסירים שעמדו מסביב לו, והביטו בחלחלה בחזיון הנורא הזה, אשר מי יודע מה תהיינה תוצאותיו, ועל פי גודל חרון אפו של המפקח, נראה כי אחת דתו למיתה ח"ו.

ואכן, למראה מעשיו של רבינו חרה אפו של המפקח הראשי עד להשחית, וחמתו בערה בו, וכחיה טורפת הסתער עליו להפליא בו מכותיו באכזריות, ולב כל היהודים המביטים בעינים קמות נקפם, בחששם שלא יכהו נפש ויהרגנו ח"ו.

ברגע זה דילג בתנופה ממקומו, ידידי הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימן דומ"ץ דק"ק מחזיקי הדת במאנטריאל תלמידו החביב והנאמן של רבינו זי"ע, שלא היה מסוגל לשלוט ברוחו לנוכח מופע ההתעללות הנורא הזה, וזינק כהרף עין כלפי רבו המעונה, שלף מידיו את המטאטא כשהוא מכריז: "מה הוא יודע... אני אראה לו ואלמדנו כיצד משתמשים בכלי זה... אני אלמדנו!" והתחיל בנמרצות לכבד במטאטא את הרחבה בפני כל.

ולאות ולמופת היה הדבר הזה, שאותו בן-עוולה צמא-הדם, השתעשע מאוד מקפיצתו הפתאומית של רבי יעקב יצחק, ועל ידי זה נרגע מחמתו ופרץ בצחוק מתגלגל, אז הניח לרבינו ועזבו לנפשו.

י' שבט

הגה"ק רבי שלום שרעבי זי"ע

יום ההילולא - י' שבט

בימים ההם. ומושל העיר השבט בידו להיטיב או להרע, ועינו רחבה לסחוט כספים מכל מה שיזדמן לידו, וביותר ניצל את היהודים למטרה זו, והי' מטיל מסים כבדים על כל דבר. וגם לכל נפש מת הטיל מס כבד, שבלעדו לא הורשה לקברו.

המושל ההוא היה ביתו ליד מקום המקדש, ומבעד לחלונותיו היה יכול להשקיף על הדרך ההולכת מן העיר לבית הקברות, ובעצמו היה מפקח על זאת אם לא גונבים את המכס.

פעם אחת, ואשה אחת מדלת העם נעדרה ל"ע, ואין ביד יורשיה לסלק את המס הזה, וכאשר נפשם היה מרה עליהם פנו אל רבינו [הגה"ק רבי שלום שרעבי זי"ע] בשאלתם מה לעשות, רבינו צוה להחברא קדישא שיתעלמו מן המס ויקברוה, ולא יפחדו מאומה, כי הוא בעצמו ישתתף עם המלואים, ולמרות פחדם מפני חמת הצורר נכנעו לפקודתו וקיימו את דבריו.

כאשר עברה הלוייה מול חלוני בית המושל, והמושל הבחין בהם, הוציא את ראשו מבעד לסורגי החלון, וצעק לעבר המלואים כי תיכף יסלקו את המס. ואם לא, יעשה בהם שפטים.

הקהל יצא לבם מפחד, אבל רבינו מראה להם בידיו שלא ישימו לב לדבריו וימשיכו בדרכם הלאה.

המושל האכזרי שהבחין בדבר התקצף מאד, ויבקש להכניס את ראשו לבית לתת פקודה לאנשי משמרו להתנפל על היהודים, אבל סורגי הברזל קרבו עד לצוארו, ולא יכול להכניס ראשו. הוא הזעיק את אנשי ביתו לעזרה, אבל לא יכלו לעשות דבר.

בינתיים והמלואים הגיעו אל בית הקברות, קברו את הנפטרת בכבוד והמלואים חזרו. כאשר עברו מול בית המושל, הי' עודנו עומד על יד החלון וראשו בחוץ, וכאשר ראה את רבינו הרים את קולו וקרא אותו אליו. המלואים אמנם נבהלו אולם רבינו הרגיעם ואמר אני עולה אליו ואל תפחדו מאומה.

בשלות נפש עלה רבינו אל בית המושל, הוא התחנן לפניו שיושיענו מצרתו אבל רבינו התנה עמו, שאם יבטל את המס הזה אז יחזרו הסורגים למקומם, ואם לא ישאר כך עד מות, בלית ברירה נאלץ המושל לבטל את המס, סורגי החלון חזרו למקומם, והמושל נשם לרוחה.

פעם אחת קנה יהודי אחד אבטיח וככר לחם למזון ביתו, ועבר בתומו ליד בית מרוזח, ובפנים בית המרוזח ישבו יושבי קרנות ושחקו בקלפים, ובחוץ על יד הפתח ישב אחד הבריונים ריק ופוחז ומעשן מקטרת, כראות הפוחז הזה את היהודי עם האבטיח, חמד לו לצון מן היהודי הזה, הוא קם ממקומו חטף ממנו את האבטיח וחזר אל מקומו.

היהודי הפנה את ראשו לקרוא לעזרה, ולמזלו ראה את רבינו [הגה"ק רבי שלום שרעבי זי"ע] עובר שם, הוא סיפר לרבינו את הדבר ונכמרו רחמיו עליו, ויגש אל הפוחז והוא ופקד עליו להחזיר להיהודי את אבטיחו, אולם לא די שלא שמע אליו אלא כמו להכעיס הוציא את סכיניו וכאילו להכעיס רצה לפצוח את האבטיח ולאכלו בפניו, רבינו הביט עליו במבט של הקפדה, והוא במקום שיתחוב את ראש הסכין בתוך האבטיח, תחבה בתוך בטנו ונפל מתגולל בדמו, רבינו נגש ולקח את האבטיח, החזירו אל היהודי ואמר לו, מהר ברח מכאן ולך לביתך.

בעוד רבינו היה גחון על הפוחז, הפליט הלה קול צעקה, אהא! הצילוני! היהודי דקר אותי למות, יתר הפוחזים אשר בתוך בית המרוח נבהלו לקול צעקתו ותיכף יצאו החוצה, אולם הם ראו את הנדקר ולא ראו שום יהודי, - רבינו השתמש בשם של קפיצת הדרך. כהרף עין נעלם משם, והלך לבית מדרשו.

יהודי אחר שעמד מרחוק וראה את המאורע מיהר לשיבה להזעיק את החכמים להצלת רבינו, אולם לתמהונו הרב מצא כבר את רבינו יושב על מקומו. מתעמק בלימודיו כאילו לא קרה דבר.

בשעה שהערביים כבשו את העיר העתיקה וניפצו מצבות של הרבה קברים בהר הזיתים, וכל הקברים וגם קברו של הרש"ש ושאר צדיקים היו מגולים ואכן ראיתי את ראשו של הרש"ש והיה שלם, אבל כשהגיעו לציונו של האור החיים הק' נהפך הטרוקטור כמה פעמים ונהרגו שמה ארבע עשרה ערביים והוכרחו להשאירו בשלימות.

הרה"ק רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זי"ע

יום ההילולא - י' שבט

הרה"ק רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זי"ע עסק בחיי אביו אדמו"ר הרש"ב זי"ע בעניני מסחר, שהיה משווק להחסיד העשיר רבי צבי הירש גוראריה את הטבק שלו. שמעתי מהר"ר בצלאל ווילשאנסקי ז"ל חסיד של אדמו"ר הרש"ב, שפעם בא אליו מעסיקו ואמר לו שמציעים לפניו לקנות כלים מכלים שונים והמוכרים אומרים שהם מגדולי תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע לכן בא להתיעץ אתו שיבדוק אם כנים הדברים שהם דברים קדושים ושנים את מחירם הרב, לקח הריי"צ בידו כל כלי וחפץ בפני עצמו, הריחו והתעמק במחשבתו ושוב הריחו ואח"כ קבע שהוא אינו שווה כלום, ורק כשלקח את קופסת בשמים שהיה בין הכלים אמר לו מיד בהריחו שהוא "כלי יקר וכלי נפלא". הסוחר ר"צ גוראריה, אף שהעריך מאד את הריי"ץ מכל מקום בגלל היותו אברך צעיר לימים לא סמך עליו עד כדי כך, לכן נכנס אל הרבי הרש"ב וסיפר לו על דבר הצעת המוכרים, והנה זה פלא, כמעשה הריי"ץ כך מעשה הרש"ב שלקח כל חפץ והריחו והתעמק במחשבתו והריחו שוב ואמר שאינו כלום, וכשהריח את קופסת הבשמים נענה מיד שהוא "כלי יקר וכלי נפלא", כמובן שהלה הלך תיכף וקנה רק את קופסת הבשמים. בהיותו רעו וידידו של הריי"ץ שאלו מאי האי שעשיתם להריח פעמיים כל חפץ וכדומה, כי כל זה ראיתי גם אצל אביך הרבי, ביאר לו הריי"ץ דהנה חפץ שהשתמש בו צדיק נשאר בו משהו מן הקדושה, ולכן כשמריחים אותו מרגישים את הקדושה, וכשהרחתי את כל החפצים ולא הרגשתי מאומה, אמרתי אולי החסרון תלוי בי שאינני ראוי להריח את קדושת הצדיק ואז התעמקתי בהרהורי תשובה, ומשנוכחתי שגם לאחר מכן אינני מריח כלום הגדתי לך שאין בו כלום, אולם בקופסת

הבשמים שתיכף הרחתי את הקדושה ידעתי כי כלי יקר הוא, בשמעו ר"צ גוראריה את דברי הריי"ץ נתפלא מאד ואמר לו: "אכן, עתה מבין אני פירוש הדברים, אולם מעכשיו אינני עוד ידיך... " כלומר עתה שראה בו דברים קדושים ומדריגות נשגבות הבין ששוב אינו יכול להמשיך להיות אתו כידיד אלא לכבדו כאל אדם חשוב וצדיק.

שמעתי מהגה"צ ר' יחיאל וויינבערגער ז"ל אב"ד סערדאהעלי שבבחרותו כששמע שהרה"ק ר' יוסף יצחק מליובאוויטש ז"ל נמצא בווינא הלך לבקרו, וסיפר לו בתוך הדברים, כשהי' בן י"א או בן י"ב שנים אמר לו אביו הרה"ק ר' שלום בער מליובאוויטש ז"ל שירגיל את עצמו ללמוד מיד בקומו בבוקר משנה א', וכשילך למקוה יחזור אותו משנה, וכן כשיחזור מן המקוה, וכן בלכתו לבית המדרש להתפלל, וכן בשובו מתפילתו, וכן בלכתו לאכול ארוחת הבוקר, וכן בשובו. נמצא שיחזור עי"ז כל משנה ו' פעמים, ועד"ז יהי' שגור בפיו המשניות, וסיים אביו הרה"ק מליובאוויטש ז"ל וגם "אתה תצטרך לזה". לאחר זמן כמו שנה או שנתיים קרה פעם שהלך בבוקר לבית הכנסת להתפלל, ועבר דרך השוק בליובאוויטש, והי' אז יום היריד שם, וראה איש יהודי א' שהי' מרכיב עגל על כתיפו, וערל אחד מתגרה עם אותו היהודי, והי' קשה מאד על אותו היהודי אף לזוז מחמת כובד העגל שהי' מורכב על כתיפו, וריחמתי עליו, והלכתי לעמוד לימין אותו היהודי ולעזור לו, ופתאום באו אנשי המשטרה ולקחו אותו היהודי עם העגל שלו וגם אותי ואסרו אותנו בבית המשטרה, והי' שם שני חדרים, בחדר א' שמו אותו היהודי, ובחדר הב' שמו אותי עם העגל של היהודי, והי' חדר צר מאד חושך מוחשך ממש ולא הי' שם שום איש, וסיפר הרה"ק מוהריי"צ ז"ל שנפל עליו פחד גדול מאד מחמת החשכות "והתחלתי לחזור שניים מתוך ששה סדרי משנה שידעתי אז בע"פ". והנה בעיר נעשה רעש שתפסו את בן הרבי על לא דבר, וכמובן שפעלו אצל המשטרה שיוציאו את שניהם, אבל ביני וביני עברו כמה שעות והייתי שם, ונזכרתי שהרי זוכר אני כמה משניות, וחזרתי אז בע"פ משניות כל סדר זרעים ומועד, ואז הבנתי דברי אבי שאמר "אתה תצטרך לזה".

בשנת תרע"ח פעל אדמו"ר מהרש"ב נ"ע מליובאוויץ אצל הסאוועט שלא יקחו רבנים לעבודת הצבא. ועשה קומוניסט ישראלי מסירה שלא היא בכלל זה רק הרבנים הנאורים שנתאשרו מטעם הסאוועט, ונסע למוסקבה למסור בעצמו כתב המסירה, כך עברו כמה שבועות עד שנימק מסירתו בטעמים לפגם ובראיות שלא נקראו רבנים כי אם אותם שהם מטעם, ורצה לראות בעצמו איזה רושם יעשו דבריו, ושלח אדמו"ר נ"ע את בנו אדמו"ר הריי"צ זצוק"ל שיפעול אצלו שיחזור בו ולא ימסור. אך כיון שאחר הרבה הפצרות לא פעל אצלו מאומה, על כן נתן ידיעה על ידי טלגרף בזה הלשון, "יבא בעל השור ועמוד על שורו". ובא אדמו"ר נ"ע למוסקבה, ואז הלך אדמו"ר הריי"צ נ"ע עוד פעם אל אותו הקומוניסט ושוב לא פעל מאומה. אחר כך ביקשו אדמו"ר הריי"צ נ"ע שעל כל פנים יראה לו הכתב מסירה שיראה על מה יסודותיו הוטבעו, כדי שידע אולי יוכל לדחותם. המוסר שנתגאה בפרי עטו נעתר לבקשתו ונתן לו הכתב אכן תיכף בהגיע הכתב לידי אדמו"ר נ"ע קרעו לגזרים. הקומוניסט נבהל מאד מזה ונתמלא חימה כל כך עד שלא ידע מה לעשות לאדמו"ר עבור זה, וסטרטו על הלחי בחזק כל כך עד שיצא דם הרבה משיניו וכל העין והלחי התנפחו. אך אדמו"ר לא המתין עד שיתיישב עוד מה לעשות לו, ובהיות המסור עדיין מבוהל ברח תיכף מהבית, ולא בא אל אביו מחמת שלא רצה לצערו בגודל כאביו עד יום השני בבוקר שהוקל לו מעט, ואז קשר פניו במטפחת ונכנס. אדמו"ר

נ"ע בדק אז הציצית מהטלית ושאלו מה אלה הקישורים, וסיפר לו כל הנ"ל. אמר לו הנה אצל זקנינו הרש"ז נ"ע אירע פעם אחת כן, ואז היה הדבר עם אדמו"ר הצמח צדק נ"ע, ואמר לנכדו הצמח צדק אחר אחוז בציצית של הטלית קטן, באור הפנימי לבד לא אוכל להושיעך אך ביחד עם האור המקיף אם תנשק להציצית או תוושע, ונשק להציצית, אז תיכף אחז אדמו"ר הרי"צ נ"ע ציצית אחת של הטלית קטן ונשקה ויצא משם, ואף שקראו אדמו"ר נ"ע חזרה להבינו שלא נתכוון לעשות מעשה, ושימחול לו, לא רצה לחזור ולמחול. ואחר עבור איזה שעות נתפרסם בעיר שאותו הקומוניסט ירה במו ידיו חץ בלבו ומת. ונתוודע שזה היה ממש בעת שנשק אדמו"ר נ"ע הציצית כנ"ל. כן יאבדו כל אויביך ה' ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

גודל מעלת אדמו"ר חב"ד בעיני אדמו"ר גור אפשר לראות ממה שסיפר לי המהרי"ץ שבהיותו בפולין לצורך מצות לאנשי הצבא במלחמת יאפאן נכנס להשפת אמת והיה נראה כמו סוחר ("דייטש") כי לא גילה עצמו ונתן כסף להגבאי (א צענערל) להכניסו, ומיד כשנכנס על אף שלא גילה את שמו אמר לו ה'שפת אמת', אתם הנכד של הרבי? איזה קירבה אתם לרבי מליובאוויטש?). ולא רצה לשבת שישב הוא, וכשיצא ליוהו ואחז בידו ואמר "אוי יד קדושה".

המשפיע שלי, הגה"ח המפורסם ר' יחזקאל (חאטשע) פייגין ע"ה, היה "אביר לב", אמרו עליו שיש לו לב של ברזל, וכמעט מעולם לא הזיל דמעה מעיניו, גם כאשר המצב היה קשה - מעבר לקצה גבול היכולת.

בכל זאת, שלש פעמים הוא לא החזיק מעמד ופרץ בבכי:

הפעם הראשונה היתה בעת פטירת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע.

הפעם השניה היתה בשנת תרפ"א, כחצי שנה לאחר מכן. כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, שקיבל אז את הנשיאות והתחיל לשקם את ההריסות, התחיל על-פי צוואתו של אביו, הרבי נ"ע, לבסס ולהרחיב את ישיבת תומכי-תמימים, ובחודש אלול תר"פ פנה אל ר' חאטשע בבקשה, שיהיה "משפיע" בישיבה.

ר' חאטשע סירב, באמרו ש"אינו מתאים לתפקיד" ואינו יכול ליטול על שכמו אחריות כה כבדה.

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ הגיב: "ובכן, תשאר כאן לחגים, לחודש תשרי הבעל"ט, ואחר כך נראה".

בימים הנוראים ברוסטוב הדוחק היה גדול. היתה זו השנה הראשונה לנשיאותו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, והקהל כולו נדחק ושם-לב לכל פרט בהנהגתו של הרבי.

גם ר' חאטשע נדחק בכל כוחו והצליח לעמוד קרוב אל הרבי.

כך עברו להם ימי ראש-השנה, עשרת ימי תשובה ויום-הכפורים, עד שהגיעה שעת מנחה של יום-הכפורים.

כנהוג, קראו ל"מפטיר-יונה" לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. ושוב הצליח ר' חאטשע לעמוד ממש מול פניו הקדושות של הרבי.

הרבי קרא את ההפטרה בניגון הרגיל, אך ר' חאטשע חש לפתע כי "הרבי מדבר אליו". כל מלה ומלה מן ההפטרה מכוונת אליו ופולחת את כליותיו ולבו.

הרבי קורא ו"מתאר באוזני ר' חאטשע", איך יונה הנביא מקבל תפקיד מלמעלה (לנבא על חורבן נינוה), והוא חושש לקבל עליו את האחריות.

הנביא יונה חושש ודואג שמא יחזרו הללו בתשובה ואז ייגרם "חילול השם" וקיסרוג על בני-ישראל. הנביא עולה לאוניה לנסוע "תרשישה", כדי שלא תחול עליו רוח הנבואה בהיותו בחו"ל וייפטר מהתפקיד האחראי.

ה' מביא רוח סערה על הים "והאוניה חישבה להשבר". רב החובל פונה לכולם להתפלל ולזעוק לה', וצועק אל יונה הנביא "מה לך נרדם - קום קרא אל אלוקיך".

יונה הנביא יודע כי "בשלי הסער הזה". למרות שמלבדו יש באוניה הרבה גויים רשעים עובדי אלילים, הוא לא מנסה "לחפש אשמים" אחרים. הוא יודע כי הכל בגללו.

וכך פונה הנביא אל אנשי הספינה ההולכת לתרשיש: "שאוני והטילוני אל הים" - כי רק כך תינצלו מן הסערה.

הרבי ממשיך וקורא, ור' יחזקאל מרגיש כי מעיו מתהפכים בקרבו. הוא לא יכול עוד לשאת זאת. הוא מרגיש שהרבי מכון אליו כל מלה ומלה. והמילים "דוקרות" אותו כמדקרות חרב.

כשהגיע הרבי למילים "כי מלפני ה' הוא בורח" לא יכול ר' חאטשע עוד להתאפק, הוא פרץ בבכי כשכל גופו מרתת, וכל עוד נפשו בו נמלט מהמקום.

אין צריך לומר, כי לא סירב עוד לקבל את תפקיד ה"המשפיע" בישיבת תומכי-תמימים...

הפעם השלישית היתה כעבור שנים. בשנת תרפ"ז בעיצומם של ימי ההגליות והרדיפות, התמנה ר' חאטשע גם למזכירו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע.

כל המשא העצום של הקמת חדרים וישיבות מקוואות, שיעורי-תורה וכו' במחתרת, נפל על כתפיו, הוא עבד את עבודתו במסירות ונאמנות, ועשה לילותיו כימים למען עניניו הקדושים של הרבי.

הוא עבד למעלה מכוחותיו, כמעט לא אכל ולא ישן, כל כולו היה שקוע בעבודת הקודש מתוך מסירות-נפש עצומה.

את כל זה נשא על שכמו ללא טענות. אך בעיה חמורה אחת הציקה לו מאד. הוא לא מצא אף רגע פנוי ללמוד חסידות, שלא לדבר על תפילה באריכות. הוא הרגיש שהוא הולך ו"מתייבש" - הרי אי-אפשר לחיות ולהיות חסיד ללא לימוד חסידות אפילו ביום השבת לא היתה לו האפשרות להאריך בתפילה, היה עליו לדבר ו"לסגור ענינים" עם פלוני ועם אלמוני...

ואז, במר ליבו, נכנס באחד הימים ל"יחידות" אל הרבי, סיפר לו על המעיק עליו, והתחנן אך לזאת, שהרבי יתיר לו רק "חצי שעה ביום" ללמוד חסידות, כי בלי זה "חיינו אינם חיים"...

הרבי הקשיב לכל טענותיו ותחנוניו. משסיים ר' חאטשע את דבריו והמתין בדריכות לתשובה, פנה אליו הרבי ואמר: "במקום פלוני עדיין אין ישיבה, במקום אלמוני צריך לארגן חדר", במקום ההוא צריך לעשות כך וכך וכן הלאה...

ר' חאטשע קלט היטב את התשובה, והבין כי פסו כל סיכויי - הוא לא החזיק מעמד, ופרץ בבכי חסר מעצורים שבא מקירות לבו...

כ"ק אדמו"ר הריי"צ הצטרף אליו בבכייתו. כך, משך דקות ארוכות, בכו שניהם, הרבי והחסיד יחדיו, בדמעות שליש.

אחרי בכי ממושך פנה אליו הרבי ואמר: "אם אנו נעשה מה ש'מתחשק' לנו, מה יהיה על כל אותם דברים שצריך לעשות? האם זה רצון העליון?!"...

סיפר הגאון רבי שלמה יוסף זוין זצ"ל, כי באחת הפעמים שבא לכ"ק מרן אדמו"ר מוהריי"צ זי"ע, בתקופות הקשות של העבודה במחתרת, כדי לקבל כסף עבור הרבנים, פנה אליו הרבי לפתע ושאל אותו באיזה כיס הוא מחזיק את הכסף, וכשאמר לו, אמר כדאי להחליף פעם, ואכן בנסיעתו נתברר לו שהכיס שהחזיק בו תמיד הכסף נחתך כולו על ידי כייס...

בראסטוב הי' נמצא יהודי אחד קרוב של הרבנית דינה ע"ה בשם חפץ, וכמה פעמים השתתפנו באיזה עסק, והוא הציע לי שנשלח פחמים לאיזה מדינה רחוקה, כשנכנסתי פנימה לשאול את כ"ק מרן אדמו"ר (מוהריי"צ) נבג"מ, היתה התשובה: כשקמתי בבוקר שמעתי קול: תוציא את גמרת פסחים קי"ג. הוצאתי את מס' פסחים וראיתי מה שכתוב שם "קבא מארעא ולא כורא מאיגרא", ורש"י מפרש כלומר טוב לילך למקום קרוב ולהשתכר מעט מלהשתכר הרבה במדינת הים. אחרת לא הייתי יכול לומר, אני אומר כמו שהוא - ואתם עשו כפי הבנתכם. מובן שנסוגתי מזה.

אספר דבר פלא. שבחודשי הקיץ תש"י כתב לי אבי ע"ה מכתב מארץ ישראל בבקשה להזכיר אצל כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש [שעוד היה לפני נשיאותו] איזה קרוב משפחה שהיה לו ירידה ברוחניות, וכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שאל אותי בן כמה הוא, וביאר לי שאלתו כי חפץ הוא לידע אם בשנת תרפ"ט, כשהיה חותנו הרבי הריי"צ בארץ ישראל, ראה אותו, דאם כן בוודאי יחזור למוטב... ועניתי לו שיודעני שהוא ראה אותו, והרבי הרהר קצת ואמר דאם כן הוא ישוב למוטב. ואכן לא עברו ימים מועטים ונתהפך לבבו לטוב וחזר לדרך הישרה. ודבר זה חרוט בזכרוני שאמר שאם חמיו ראה אותו שמוטב שיחזור למוטב...

י"ג שבט

הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זי"ע

יום ההילולא - י"ג שבט

מרן מקוברין ז"ל סיפר: שהיה עד ראייה שהביאו פעם אחת לפני מרן הס"ק מלכוניץ ז"ל אחד שנפל עץ גדול על רגלו, ונשברה רגלו לשברי שברים, וכשיצא מחדרו של מרן הלך ישר עם ב' רגליו, וסיים, כי גדול הנס האחרון מן הראשון, שלא נעשה מזה שום רעש ולא דברו כלל מזה, והיה בעיניהם כדבר פשוט שאינו מעורר פליאה.

בעיר סאמארגאן היה מקום של מתנגדים לדרך הבעש"ט ותלמידיו, ופעם בא לשם ללמוד בחור מחסידי הגה"ק מלעכאוויטש זי"ע, וכמובן שהסתיר מהם הדרך החסידות, ופעם התלהב הבחור בניגון

ערב באמצע לימוד השיעור, וחבריו הרגישו שהוא מכת החסידים, והתחילו ללחוץ עליו לגלות להם מקור מחצבתו והתקשרותו, ונאלץ לגלות להם שהוא שייך ללעכעוויטש, ובקשוהו שיאמר להם איזה דבר תורה מרבו, אמר להם מה שאמר הגה"ק על הפסוק דכתיב אצל יוסף הצדיק שאמר לאשת פוטיפר "איך אעשה הרעה הגדולה וחטאתי לאלקים", דלכאורה היה לו לומר וחטאנו לאלקים, כי הלא גם לבני נח היה הדבר אסור, רק שיוסף הצדיק לא רצה לשתף עצמו עמה בכלל אפילו בדיבור לומר וחטאנו שנינו, ובהיותם תלמידי חכמים ובעלי עבודה החליטו שתורה כזו יכול לומר רק יהודי שלומד תורה לשמה, ושלחו בחורים מהמובחרים שבחבורה לתהות על קנקנו לחוות דעתם עליו, והבחורים נשארו בלעכעוויטש זמן רב ולא חזרו אליהם, החליטו לשלוח עוד בחור בר דעת ובר אוריין להביא להם חוות דעת וגם הוא נשאר שם, כן נסעו אחד אחד אחר השני עד שכל החבורה הגיעו ונשארו בלעכעוויטש, והתחילו לעבוד את השי"ת על דרך ללעכעוויטש, ביניהם היו גם כמה אברכים שהשאירו נשותיהם בסמארגאן, ונעשה בעיר רעש גדול מזה והתאספו המשפחות והחליטו שלא יתנו להם ליכנס לביתם, וכך הוה כשחזרו האברכים לעירם וחותרניהם לא נתנו להם ליכנס לביתם, אזי יצאו כל החבורה מחוץ לעיר ומצאו שם איזה צריף ישן, וקבעו את מקומם לתורה ותפלה, וכל פעם יצאו שני חברים ואספו מעט אוכל מהסביבה והיו בצער ועוני גדול, והם עבדו את השי"ת בדרך ללעכעוויטש בהתלהבות עצומה, ומזמן לזמן נסעו כמה מהחבורה ללעכעוויטש.

פעם אחת נחלה אחד מהם ושלחו שליח להזכירו אצל רבם הגה"ק מלעכעוויטש, וענה להם הגה"ק "ויאמרו בגוים ה' מלך", ואע"פ שלא הבינו תשובת הגה"ק חזרו לעירם באמונה ובטחון והמשיכו עבודתם הקדושה בהצריף הרועע, והנה הפריץ של סמארגאן חגג את יום הולדתו, ובאו אליו הרבה פריצים להשתתף בשמחתו, ואח"כ נסעו עם הפריץ ביחד לראות את רכושו בשדות והגנים וכו', ומדי עברם ע"י הצריף ברוכבם על סוסים ורומחים על כתפיהם שמעו קולות התפלה שבקעו מהצריף וראו את עבודתם בהתלהבות, נשארו שם ברוב דרך ארץ לזמן רב, והחסידים לא הרגישו כלל שהגוים עומדים שם והמשיכו בעבודתם.

הפריצים בראותם עבודת החסידים נתפעלו מאד, והתחילו לצעוק על הפריץ של סמארגאן, שוטה שבעולם שדות וכרמים ורפתות בקר שאין בהם שום חידוש הראיתם לנו, וכאן יש לך אנשי מעלה מלאכים ממש ולא ספרת לנו כלום, וגם הלא הם אישי אלקים ואיזה דרך ארץ להשאירם במצבם כזה. הפריץ נתבייש מזה מאד ומיד שלח לברר בשל מי הרעה הזאת, ונודע לו שהעיקר גרם לזה איזה גבירה אחת שגם חתנה היה בין הנוסעים ללעכעוויטש, ותיכף הסגיר את הגבירה הנ"ל בדיר של דבר אחר, וצוה להם תיכף להכניסם לבתיהם ולכבדם באופן היותר נעלה, ואם לא ישמעו לקולו יאסרם את כולם כך וכן נעשה, ואחר כך נהפך כל העיר סמארגאן לעיר של חסידים, ואז הבינו מה שאמר להם רבם הקדוש "ויאמרו בגוים ה' מלך", כי ע"י הגוים בא להם הישועה. (מר' אברהם ב"ר יואל אשכנזי ששמע מר' איטשע גאניצער מהחבורה של ר' משה מידנר ז"ל).

אחד התאונן לפני הרה"ק רבי מרדכי מלעכעוויטש זי"ע שהפריץ מציק לו רוצה לגרשו מעירו, ושאלו הרה"ק לאיזה צד מקומו של הכפר והחווה לו, ולקח הרה"ק מקל ועשה כאילו יורה ברובה לצד הכפר, ואמר "תפול עליהם וגו'". וכשחזר היהודי לביתו שמע שהפריץ הרג את עצמו.

אחד מאנשי שלומו היה חפץ ליתן מעות למרן (הס"ק מלעכאוויטש) ז"ל באופן שלא ידע מי הוא הנותן, וניצל את ההזדמנות ביום ששי כשהיו בני הבית כולם טרודים בצרכי שבת ומרן ז"ל יצא מחדרו לרגעים, והניח אז המעות על שולחנו ויצא לו, אח"כ שב מרן ז"ל ושאל, מי הניח כאן את הכסף, אך איש לא ידע מה לענות, מיד לקח מרן ז"ל את המטבעות והתבונן בהם עד שאמר של פלוני הם, ושלה אחריו לקרוא שיבא אליו, ואמר אל תהיו סבורים שזה ברוה"ק, ובאמת אינו כן, אלא בכל חפציו של בן אדם יש התפשטות ניצוצי הנפש שלו שנמשכו בהם, ע"כ כשהסתכלתי בכסף הכרתי וידעתי מי הם הבעלים שלו.

י"ד שבט

ה"פני יהושע", ר' יעקב יהושע זי"ע

יום ההילולא - י"ד שבט

אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו... וכאן נקיטנא נפשאי בקצירי בקצירת האומר... על התגלגלות הדברים בענין החיבור הלזה, ואחת שהיא הנה קבלתי עלי לחובה ונדרתי בדבר הנדור בעת צרתי, ביום חרון אף ה' יום ג' כסלו שנת תס"ג לפ"ק בק"ק לכוב, שליו הייתי בביתי ורענן בהיכלי עם חברים ותלמידים המקשיבים לקולי, ופתע פתאום היתה מעיר לגל הפוכה כמו רגע, לא חלו בה ידיים וקול זעוה לא שמענו כ"א קול הבערה יצאה לחלק ומראה אש הגדולה והמתלקחת אשר עלה בארמנותינו ובחלונינו ע"י כמה חביות גדולות ונוראות מלאים פולוויר שהיה לשריפת אש, עד שנהרסו הבתים ממגורותם, כמה בתים גדולות ובצורות חומה עד לשמים הושפלו עד לעפר ערו עד היסוד בהן, ונהרגו כששה ושלושים נפשות קדושות מישראל, ובתוך החללים ג"כ מגרי ביתי זו אשתי הראשונה נ"ע ואמה ואבי אמה עד שהגיע ג"כ לצרת הבת בתי הקטנה אחת היתה לאמה וחביבה עלי ביתר שאת, וגם אנכי הייתי מן הנפילים מאיגרא רמא לבירא עמיקתא ובאתי בעמק מצולה בארץ התחתית ממש כבתוך המכבש מחמת כובד משא הגלי גלים שנפלו עלי קורות בתינו יותר מקורות בית הבד, לא נתנוני השב רוחי, ידי ואיברי אינם ברשותי, אמרתי נגזרתי בדמי ימי אלכה, פוקדתי יתר שנותי לא אביט אדם עוד עם יושבי חלד, ומתיירא הייתי שלא יעשה ביתי קברי לנסקלין ולנשרפין ולנהרגין ולנחנקין, עלי היו כולנה ארבעתם כאחת ודין ארבע מיתות לא בטלו ממני, זאת ועוד אחרת שקורות הבית ריהטיו ועציו ואבניו נדמו עלי כעדים גמורים, אמרתי פן יפגעו בי להיות יד העדים בי בראשונה להמיתני.

אמנם בחמלת ה' עלי לא נתנני אלקים להרע עמדי, וכמו ערך שלישי או רביע שעה אחר ששקט וסר מזעף קול המפלה, רק עדיין קול שפעת המולת המון לאלפים ולרבבות הולך וסוער הרומסין על הגג ותבקע הארץ לקולם, ורבים אשר המיתו ברמיסתם יותר מאשר בראשונה אף דלא הוי סגי בלאו הכי שכוונתם להציל ולפקוח הגל, סוף דבר יצאתי מכלל ודאי סכנת נפשות לידי ספק, אז אמרתי עודני בתוך הגל, אם יהיה אלקים עמדי והוציאני מן המקום הזה לשלום ויבנה לי בית נאמן להרבות גבולי בתלמידים, לא אמנע עצמי מכותלי בית המדרש ולשקוד על דלתי העיון בסוגיית הש"ס ופוסקים וללון בעומקה של הלכה אף לינות הרבה בדרך אחד.

ובזה חשקה נפשי לילך בעקבות אבותי ה"ה אבי אמי רבתא הגאון המנוח המפורסם הרב המאה"ג מהו' יושע זצ"ל אשר שמו בקרבי האב"ד ור"מ דק"ק קראקא שחיבר ספר מגיני שלמה ליישב קושיות התוס' על רש"י ז"ל וליישב מה שמניחין התוס' בתימא, ולעת ההיא עדיין לא זכינו לאורו של הספר הנ"ל רק מאשר אבותינו סיפרו לנו ולמשמע אוזן תאבה נפשי ללכת גם אני בדרכיו...

והנה קראתי שם החיבור הכולל עם סוגיית הש"ס פני יהושע ע"ש פנים מסבירות להלכה, אמנם כן באשר שכבר נדפס שו"ת לאדוני זקני המנוח הגאון המפורסם מו"ה יושע זצ"ל הנקרא ג"כ בשם פני יהושע לכן קראתי הספר הלז גם בשם אפי זוטרי כי קטן הוא לגבי אפי ברבי הוא החיבור של אא"ז זצ"ל, זאת ועוד אחרת כי בשם השינוי שלי נקראתי גם כן יעקב וסימנא מילתא אפי זוטרא בגימטריא פני יעקב עם הכולל... באמת ובאמונה סהדי בשחק שברוב הדברים היה לי יגיעה רבה לא יום ולא יומים כ"א לעתים מזומנים אף חודש ימים בעיון סוגיא אחת ולפעמים אף לימים ושנים רבות... הלא כ"ד זעירא דמן חבריא אוד מוצל מאש נאום הצעיר יעקב יושע בלא"א מוהר"ר צבי הירש זצלה"ה.

הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע

יום ההילולא - י"ד שבט

מעשה היה אצל חותני זקני כ"ק מרן אדמו"ר הרבי הזקן מאלכסנדר זי"ע, בימי צעירותו כאשר נעשה רב בעיר טארטשין, ומקודם כאשר היה גר בעיר פשיסחא אצל חתנו, היה שם איש אחד שהיה דבוק בו מאד, וגם לרבות בנו של האיש הנ"ל, ומעת לעת היו נוסעים אליו לטארטשין על שבת קודש, הגם כי הרבי הזקן עוד לא נהג אז באדמורות כי הוא בעצמו היה נוסע להרה"ק מווארקא זי"ע, ואירע פעם אחת שבנו של האיש הנ"ל היה בשבת קודש אצל הרבי הזקן בטארטשין ואחר כך (כשחזר הביתה) נחלה מאד והמחלה גבר מיום ליום רח"ל, אמו של הנ"ל בראותה זאת נסעה לטארטשין להרבי, וצעקה מרה כי בנה נחלה אצל הרבי, ולזאת לא תזוז מכאן עד שבנה יתרפא, הרבי לא השיב לה מאומה, פתאום אמר להמשרת שישכור בעל עגלה שיסע עמו למקום אחד, רחוק מהעיר טארטשין, האשה - אמו של החולה - בשמעה זאת חשבה בדעתה כי משום שהרב רוצה להתפטר ממנה לכך הוא בורח מהעיר, לכן צעקתה הגדילה שתפריע את הרב מהנסיעה עד שבנה יתרפא, ולא תתן לו לנסוע, הרב לא השגיח על דבריה ובע"כ נסע מן העיר, ויהי בנסעו לא רחוק מן העיר באו לכפר אחד, הבעל עגלה עמד לפוש וליתן מספוא להסוס, ובתוך כך ראהו כפרי אחד, וכאשר הכיר בו שהוא רב ביקשו הכפרי שיבוא לביתו וישתה אצלו כוס תה, הרב הסכים לבקשתו והלך עמו לביתו ושתה כוס תה, אחר כך אמר הרבי להבעל עגלה, לא ניסע עוד הלאה, ניסע חזרה הביתה ומאז נעשה החולה הנ"ל בריא כאחד האדם, אביו של החולה מחמת שהיה לו קירבה עם הרבי הרהיב עוז בנפשו לשאול אותו: ילמדנו רבינו מה זה שנסע מהעיר, ולא עוד אלא שבתחילה חשב לנסוע מרחק רב ואח"כ חזר בו ונסע מהכפר תיכף חזרה, והשיב לו הרבי דע בראותי את מחלת בנך באופן כל כך רציני רח"ל, לא מצאתי בשבילו שום עצה אלא שאהיה נעשה חפץ של מצוה, דהיינו באם יקיים בי איש אחד הכנסת אורחים אזי אהיה אני חפץ של מצוה, ועי"ז אוכל לעשות טובה שבנך יתרפא, וכאשר ידעתי שבמקום זה שרחוק מעירי יש לי שם אוהב וידיד ובודאי יכניס אותי לביתו ויקיים בי הכנסת אורחים, וממילא אז אהיה חפץ של מצוה, ואז

אי"ה רפואה קרובה לבוא, אבל כשבאתי אל הכפר והכפרי הזמין אותי לביתו וקיים בי הכנסת אורחים, השגתי מה שרציתי ונסעתי חזרה לביתי.

מסופר שכ"ק מרן הרבי הזקן מאלכסנדר זי"ע בימי צעירותו כשהיה עוד רב בטארטשין היה פעם בווארקא אצל מרן הרבי האור טמיר ונעלם הרמ"מ זי"ע מווארקא, והיה כאב גדול להרבי הזקן זי"ע בעיניו רח"ל והיה הולך אנה ואנה מחמת הכאב, ובאמצע הלילה כשהרבי הזקן היה הולך אנה ואנה פתח הרבי מווארקא זי"ע את פתח ביתו ואמר לרבי הזקן: "כשיודעים שעומדים תחת השמים האם מטריד כאב עינים". ומאז לא הטריד אותו כלל כאב עינים.

הרה"ק ר' יחיאל מאלכסנדר זצוק"ל היה ידוע לבעל תפילה גדול, וכל מי ששמע תפילתו נפתחו רגשותיו. היה יהודי אחד שלא יכל לבכות שהיה לו לב קשה כאבן, אך כששמע את תפילתו של הרה"ק ר' יחיאל נפתחו כל מעצוריו והחל להוריד דמעות כתינוק.

סיפר לי הרה"ח רבי בעריש דעמבינסקי זצ"ל, שפעם בא סבל לכ"ק מרן הרבי הזקן מאלכסנדר זי"ע והזכיר עצמו לפניו כי אין לו כבר כח לסחוב, והוא רוצה לקנות עגלה וסוסים להיות בעל עגלה, אך זה עולה מאה רובל ואין לו. שאלו הרבי, ואם תקנה עגלה יהיה לך פרנסה, ענהו הסבל, הן. אמר לו הרבי עמוד בצד והמתן.

עברו כמה אנשים ולבסוף נכנס אברך שהיה צריך ישועה להפקד בזרע של קיימא. אמר לו רבינו: היהודי הלזה שעומד בצד "צריך עזרה לסחור, ואתה צריך עזרה לסחוב", אם תעזור לו לסחוב, אתה תתחיל לסחוב. אמר האברך, בסדר, שיבוא אלי ויקבל. אמר לו הרבי לא, אתה תבוא אליו, וכך נושעו שניהם.

פעם אחת נסע רבינו אדמו"ר הזקן מאלכסנדר זצ"ל בדרך למעיינות הרחצה ונודמן לו ללון בבית מלון של נכרי. שכרו החסידים שני חדרים אחד עבור רבינו על קומה ב' והשני עבור בנו רבינו בעל "ישמח ישראל" זצ"ל. מתחת בקומה א'. סידרו החדר ונקו אותו היטב וגם המיטה סידרו מהכרים והכסתות שהיו עמהם ורבינו התכוון לישון. כשירדו לחדר למטה שמעו קול פסיעות. הלך רבינו בעל "ישמח ישראל" וביקש מאביו שינוח קצת מטורח הדרך, וירד שוב לחדרו. כעבור זמן קצר שוב שמע שרבינו מסתובב בחדרו, הלך עוד הפעם בבקשה שינוח כי הדבר ח"ו יגרום סכנה לבריאותו. ענה רבינו "מה אתם רוצים ממני משהו אינו מניח לי לישון". התחילו לעשות חיפוש בחדר ומצאו מאחורי התנור ש"ו (צלם) וזרקו אותו החצה, אמר רבינו "מה רוצים ממני שאישן בשעה שדבר זה נמצא אתי בחדר?" ותיכף אחרי זה נרדם רבינו.

סיפר לי ידיד נפשי להבל"ח, הרה"ח קשור באמונת חכמים רבי אברהם מלצר זלה"ה מעה"ק ירושלים ת"ו, כאשר הגיעה שעתו לעמוד למבחן הצבא בפולניה, ונפשו היתה מרה לו מאד, כי היה בריא בלא שום מום, ונסע לאלכסנדר בימי כ"ק מרן אדמו"ר הרבי הזקן השרף, כדי לקבל ברכה שיקבל שחרור בלי עול הגויים, ואז הרבי השרף זי"ע היה חלוש מאד, ובנו כ"ק מרן אדמו"ר בעל "ישמח ישראל" קרא את הפתקאות, ומסר לאביו את המבוקש, ומרן הרבי הזקן השיב לאיש ואיש כברכתו אשר ברך אותו.

רבי אברהם שהיה בהול מצרת נפשו נדחף לעבר הרבי הזקן כשבידו פיתקא להשתחרר מהצבא, בכדי שיוכל לסייע לאמו בפרנסת ביתה. אמר לו הרבי הזקן: "אם כוונתך היא באמת מחמת כיבוד אם, אזי תיפטר מהצבא". והבטיח בודאי. אז אמר הרבי הזקן הוא צודק [כך חזר ע"ז ב' פעמים]. כאשר יצא מן הקודש הלך אחריו מרן ה"שמחה ישראל" ואמר לו: "הלוואי, שכולם יפעלו ישועות אצל אבי, כמו שאתה הצלחת לפעול!

ברכת הרבי הזקן נתקיימה במלוא המובן וקיבל שחרור למרות שלא היה לו מום כלל.

להרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר היו מגיעים בחורים מכל המדינה להתברך אצלו להינצל מן הצבא, פעם בא אליו בחור צעיר אחד מהעיר ביאלא, והורה לו הרה"ק שילמוד סדר טהרות בעיון, אך מכל מקום לאחר זמן מה נתפס הבחור הזה לצבא ושלחו אותו לאיזה מקום מרוחק.

כשהגיע לשם לקח אותו אחד מגדולי הקצינים בצבא שהוא ישרתו, והיה תפקידו להיות האודיטנט אצל הקצין הלו, פעם אחת נכנס אצלו באמצע הלילה ומצא אותו שהוא לומד משניות טהרות בעיון, והבחור הלזה נבהל, אבל מיד הרגיעו שהוא יהודי כמותו וביקש הימנו אולי יוכל לבאר לו משנה שהיה קשה לו, והוא עשה כדברו וביאר לו בטטו"ד את המשנה, והקצין התרשם מאד מביאורו ושאל אותו מהיכן הוא, ענה לו מביאלא, נענה לו הקצין ואמר שהוא גם מוצאו מהעיר ביאלא, והקצין הזה זכר את שם סבו של הבחור, ואמר לו למעשה לא הייתי עוזר ומסייע לך כלל, כי רק בגלל זקנך אני נמצא פה, כי אני הייתי בחור יתום ועל כן מסר אותי לצבא במקום אחד מצאצאיו, ועל כן אני נמצא כעת כאן במקום נדח כזה, אבל אני מוחל לו במחילה גמורה, ושחרר אותו לגמרי מהצבא.

כשחזר להרבי מאלכסנדר זי"ע נענה לו הרה"ק ואמר, כל הענין של הלימוד סדר טהרות והליכתך לצבא היה רק בכדי שתשמע מפיו שהוא מוחל לסבך בלב שלם.

סיפר לי הרה"ח ר' דוד צבי שלמה וועבער נ"י, ששמע מהרה"ח הישיש ר' משה בוים ז"ל הנ"ל, שאחר נישואיו נחלה פעם, ונכנס חותנו להרה"ק ר' יחיאל מאלכסנדר זצ"ל והתאונן לפניו שחתנו חולה ל"ע. אמר הרה"ק מאלכסנדר שלוש פעמים בזה הלשון, בריא וחזק עד מאה שנים, וכך היה, שחי מאה ואחד שנים.

ט"ז שבט

המהרש"ם מברעז'אן זי"ע

יום ההילולא - ט"ז שבט

מעשה ששמעתי מידידנו ר' זנויל וידר ע"ה, שבעיירה אחת התאכסן גדוד של חיילי צבא, ולתושבי העיירה ניתנה פקודה מאת המלך לספק להם כל צרכיהם, ויהי להם לצרה. חלק מהתושבים היו חסידים לאיזה רבי וחלקם מתנגדים. החסידים הציעו ללכת לצדיק לבקש על נפשם להסיר את רוע הגזירה, אלא שלזה צריכים היו פדיון, והמתנגדים לא רצו להשתתף במגבית. במשך הזמן החמיר המצב, היהודים הגיעו לסף התרוששות ועניות, והסכימו פה אחד לפנות אל הרבי. הם נתנו לו פדיון

סכום הגון והוא ברכם בברכת ישועה ורחמים, ואכן כששבו לביתם הגיעה פקודה שעל הצבא לעזוב את המקום.

אלא שאז פרצה מחלוקת חדשה: המתנגדים טענו שלא מגיע הכסף לצדיק היות והתאריך בו ניתנה הפקודה לעזוב, היתה עוד לפני שבאו אליו וע"כ אין לו חלק בישועה ולא ממנו באה. והדברים הגיעו לדין תורה אצל הגאון מברזאן שפסק שהצדק עם החסידים והישועה באה ע"י תפלת הצדיק. המתנגדים טענו כלפיו: מהיכן דנתנו. פתח הגאון תנ"ך (שמואל ב, ו) והראה להם במעשה פלשתים ששלחו חזרה את ארון האלוקים ואף אחד לא רצה שהארון יהי' אצלו שלא יקרה להם כמו שקרה לעוזה שמת על שנגע בארון, והיה הארון מונח בבית עובד אדום ג' חדשים, ואח"כ שמע דוד שנתברך בית עובד אדום שנולדו לכולם בנים זכרים (עיי' תרגום יונתן דברי הימים א יג, יד) והביא הארון לירושלים. והנה גם כאן נשאלת השאלה: הרי אם מיד נולד להם בן, הרי שההריון היה לפני זה לפחות שבעה חדשים או תשעה חדשים, ואיך תולים את הנס בסיבת הנחת הארון בביתם. אלא מאי? - גלוי וידוע לפני הקב"ה שהם עתידים להביא הארון ונתברכו עוד בטרם הביאו. כמו כן הצדיק היה נחוץ לפדיון, וגלוי לפניו שהצדיק יתפלל עליהם, שלח את הברכה טרם התפלל.

י"ז שבט

הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע

יום ההילולא - י"ז שבט

מעשה היה אצל כ"ק אבי זקני צוק"ל מקוזמיר, פעם אחת כשהיה יושב בסעודת שבת של שחרית עם גדולי חסידיו המסובים על שולחנו, ואחרי אשר שרו השיר "אסדר לסעודתא", והנה פתאום נפרץ הדלת ואשה נכנסה בבהלה, כי בנה הילד נפל ארצה וידום דום ואינו מדבר וצעקה להושיע לה, ויקח הרה"ק תפוח שהיה מונח על השולחן ואמר לה הרי לך סגולה לתת לילד לאכול מן התפוח ויתרפא, וכן הוה. נתרפא ושב לו הדיבור מיד והיה לפלא, ושאלו אותו מגדולי חסידיו מה ענין בסגולה זו, השיב להם הלא עכשיו זמרנו את השיר "אסדר לסעודתא" ואמרנו "קדם רבון עלמין במילין סתימין תגלון פתגמין ותימרון חידושא", הרי תפוח נוטריקון ת'גלון פ'תגמין ו'תימרון ח'ידושא, לומר לך אם כל המילין נעשו סתימין בכל זאת תגלון פתגמין - יתגלה כח הדיבור, ותימרון חידושא - באמירה מחדש, עכלה"ק.

אא"ז צוק"ל מקאזמיר היה נודע ומפורסם בכל העולם לבעל רוח הקודש זך ומזוכך, והעיקר ראו רוח קדשו בעת שנתן ברכת הפרידה. ופעם אחת בעת שנתן ברכתו לאחד גדול בתורה, ובאותה שעה הביט הרה"ק על ידיו של עצמו, ותמה האיש אשר לפניו, והרהיב עוז בנפשו ואמר, רבי, נפשי בשאלתי לדעת, למה הרבי מסתכל על ידיו, והשיב לו, הלא נאמר, ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר, היינו על ידיהם של הנביאים כתוב וחרות עליהם מה לאמר.

זקני הרה"צ רבי אריה מרדכי רבינוביץ ז"ל סיפר אשר בילדותו בעת שהי' אוכל מזונות על שלחן חותנו הרב בעיר זוואלין, היתה אז המחלה הידועה רח"ל בעיר קאזמיר, לזאת נסע זקני וצ"ל עם החסידים

להרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זצלה"ה לקבלו לעיר זוואלין עד שיעזור השי"ת ויסיר המחלה הנוראה ר"ל, ובבואו עם החסידים לקאזמיר נכנס זקני זצ"ל פנימה להרה"ק ז"ל לבקשו על ככה, ומתחילה הסכים לנסוע עמהם ואח"כ כשהי' מכין עצמו להנסיעה לקח גמרא והתחיל לעיין בה והשיב כי לא יסע עמהם, ולזאת קיבלו החסידים ממנו ברכת הפרידה ונסעו לביתם, וגם זקני זצ"ל רצה לקבל ממנו ברכת הפרידה, ופתח הרה"ק את פיו הקדוש ואמר: ארי' מרדכי' (כי הי' חביב אצלו) אתה תישאר אצלי, ואמר זקני זצ"ל הלא ירא אנכי להיות פה בעת שהמחלה מתגברת מאוד ר"ל ובפרט כי צעיר אנכי לימים (ואז הי' בן ט"ו שנים), ואז השיב לו הרה"ק זצ"ל "אני לוקח על עצמי אחריות עליך רק אל תצא מפתח ביתי בלי רשותי". ונשאר זקני זצ"ל אצלו שלשה עשר שבועות בחדרו, ואז היתה הנהגת הרה"ק זצ"ל לקבל פתקאות דרך החלון אשר הי' פתוח ולא נתן רשות לכנס בחדרו שום אדם, ומנהגו של הרה"ק זצ"ל שהי' לו שתי שולחנות בחדרו וכל פתקא שקיבל הי' מצווה לזקני זצ"ל שיניח אותו על השולחן הזה ופעמים על השולחן השני, והי' ידוע לזקני זצ"ל כי באם שהי' מצווה לו להניח על שולחן הזה יהי' נשאר החולה לחיים ואם שיניח על השולחן השני אזי סימן לא טוב, והי' סיבה אחת אשר באה אשה אחת בצעקתה עם פתקא כי בנה נחלה על המחלה ר"ל ציוה הרה"ק זצ"ל להניח על השולחן הזה אשר לא טוב ותיכף ידע זקני זצ"ל כי המצב רע מאד, וכן הי' בבנה השני והשלישי ר"ל עד ששה בנים השי"ת ירחם, וכשהגיע לבנה השביעי אשר הוא כעת הבן יחיד שלה ונפלה על פניה בקולות וצעקות עד אין לשער והרה"ק ציוה לו להניח את הפתקא על השולחן אשר לא טוב, וזקני זצ"ל מרוב הרחמנות על האשה הניח הפתקא על השולחן אשר בו לחיים, והוטב ב"ה לבנה ונשאר בחיים, ואז אמר הרה"ק זצ"ל עוד הפעם בל יעשה כן לשנות חלילה ותדע כי חיך הי' תלוי בשערה ואנכי לא הייתי חייב בזה מאומה, כי היה לו עבודה קשה מאוד לפעול שיהי' נשאר בחיים, עכלה"ק.

הוא עובדא ביהודי אחד שנסע לקו'מיר, באמצע הדרך נכנסה העגלה לתוך הבוץ והטיט מבלי יכולת לצאת משם, לפתע רואה הוא עגלה מתקרבת, וכשהגיע ירד בעל העגלה וקשר עגלתו לעגלה הטובעת לחלץ אותו משם, והצליח בידו. כשהגיע ליעדו נכנס להרה"ק מקוזמיר זי"ע, והנה רואה הוא שזהו צורתו של מי שהציל אותו בחילוץ העגלה מהטיט, והחל היהודי להודות להרה"ק מקוזמיר זי"ע. ענה לו הרה"ק מקוז'מיר שהוא עצמו לא היה שם, אך אמר לו, תדע שכשחסיד נוסע לרבי, אזי הרבי שם עיניו עליו שיעב בשלום, לכן שלחתי שלוחים להצילך, והם השליחים מתלבשים ונראים כצורתו של המשלח, ע"כ העובדא.

הגה"ק רבי חיים פאלאגי זי"ע

יום ההילולא - י"ז שבט

הגאון רבינו חיים פאלאגי זצ"ל שימש בתור חכם באשי ליהודי איזמיר והמחוז, יום אחד נקרא אל המושל הפחה, והלך אליו עם פרנסי העדה, ולא נתנו להם להכנס עמו, ונאלץ להכנס יחידי, והמושל הביע תרעומת בכעס ובקצף גדול על הקהלה, והאשים את החכם באשי בדבר, ובתוך כדי כך הכה על ראשו של הרב וסטר לו פעם ושתיים על לחייו, ואיים עליו להורגו בחרב, והיה הרב בצער גדול, ובפחד ואימה, ואך יצוא יצא הרב משם, יצא בפנים שוחקות, ולא גילה דבר וחצי דבר אל הפרנסים, ובתוך

ימים אחדים לקה המושל הרשע בגופו ובממונו עד אשר מת ביסורים קשים ומרים. ואז סיפר לבנו הגאון רבי אברהם את אשר אירע לו. (צוואה מחיים דף כ ע"ב).

י"ט שבט

הרה"ק רבי שמואל מסלונים זי"ע

יום ההילולא - י"ט שבט

סיפר לי הרה"ג ר' יעקב חנון שליט"א, ששמע מהרה"ג ר' יוסף דוב קאסטעל ז"ל, שלמד בנאווארדאק והלך רגלי ביחד עם עוד בחורים על חג השבועות לעיר סלאנים להסתופף בצל הרה"ק הדברי שמואל זצ"ל, ורגליהם היו נפוחים מרוב הילוך.

בעת עריכת שלחן הטהור בליל החג אמר הרה"ק הכוונה בדברי הפייט עליונים ששו ותחתונים עלזו, בשלמא התחתונים שמחו בתורה, אבל העליונים למה שמחו, הלא לא קיבלו את התורה. ותירץ שעליונים היינו הסטרא אחרא שהרויחו על ידי התורה השעיר לעזאזל, מים אחרונים, ושעיר ראש חודש. ואחר זמן מה בעת עריכת השלחן צעק בקול גדול ובהתלהבות אש, כתר יתנו לך ה' אלקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה, מטה! מטה! מטה! אפילו אנשים שפלים למאד שהם מטה, מטה, מטה, אף על פי כן, כל זמן שאינם אומרים שירה אין המלאכים יכולים לומר שירה. אמר לי הרב קאסטעל, כששמענו דיבורים אלו מפי הרה"ק נכנס בקרבינו שמחה רבה כל כך, שרקדנו אחר כך כמה שעות (אע"פ שרגליהם היו נפוחים).

עד כמה היה נושא ה"דברי שמואל" זי"ע על לוח לבו הק' את כל אחד מצאן מרעיתו כקטן כגדול ולהרגיש את לבו באשר הוא שם, תיאר פעם דודי הרה"ח המפורסם ר' אפרים שלום ויסשטיין הי"ד שבהיותו עוד בגיל שבע עשרה שנה נודמן שהיה שרוי פעם אחת בפורים בעיר טומשוב, ובהיותו כל היום לבדו העיק לו על הלב בהיזכרו גודל ההתעלות של יום הקדוש בסלונים במשלוח מנות ובשולחנו הק' של מרן ז"ל, ופתאום הרגיש הארה גדולה לא לפי ערכו והיתה לו הרגשה כאילו הוא נמצא בסלונים ממש, ואחר כך כשחזר לביתו בסלונים סיפר לו אחד ממקורביו איך שבפורים בשעה פלונית הרים לפתע מרן ז"ל את ידיו ואמר: השי"ת יעזור לאפרים שלום בטומשוב, וזה היה בדיוק אותה שעה שהאירו עיניו והרגיש שהוא בסלונים. כיוצא בזה שמענו עוד הרבה תיאורים בדומה לאלו, מפי האנשים שבדידיה הוי עובדה.

סיפר לי הרה"ג ר' זעליג וויינבערג שליט"א, שמעתי מאבי הרה"ח ר' יוסף ע"ה שנסע לסלאנים, להרה"ק הדברי שמואל זצ"ל כשהיה בערך בן י"ד או בן ט"ו שנה, וכשהלך בבוקר לסליחות, ובחוצץ היה כבר כפור, נחלק על הכפור, ונשברו שני רגליו, ובימים ההם נשאר הנופל בעל מום [קאליקע], ושכב במטה. הגיע הרה"ק הדברי שמואל לבקרו, אמר לו אבי, וכי על זה הגעתי לכאן, והביע חששו שלא יוכל להנשא. אמר לו הרה"ק, בוא ונראה, ופתח החבישה שעל רגל אחת (רגליו של אביו היו חבושים), ולאחר שפתח, חבשו עוד הפעם, וכן עשה לרגל האחר. לאחר שגמר, אמר הרה"ק הדברי

שמואל, בראש השנה תבוא לתפילה, וסיים לי אבי, בראש השנה באתי להתפלל בבית המדרש, כאחד האדם.

הרה"ק רבי אלימלך מנחם מנדל מסטריקוב זי"ע

יום ההילולא - י"ט שבט

סיפר לי החסיד רבי יהושע מרדכי מוורשא, שהיה צריך להשכיר דירה אחרי מלחמת תרע"ד ולא השיג. והיה שם בנין של גוי פלוני, ורצה הרי"מ שהגוי יבנה עבורו קומה ג' וישכיר לו, ועוד יהודי ג"כ רצה להשכיר שם. שאל הרי"מ את מרן אדמו"ר רבי מנחם מענדיל זצ"ל מסטריקאוו אם לעשות כך ולא הסכים עמו ליתן לגוי מעות קדימה. אבל אשתו הציקה לו לערוך חוזה. ולכן לא השיג על מאמר הרבי זצ"ל ועשה חוזה עם הגוי ונתן לו סכום כסף על החשבון, וגם חבריו נתן לגוי סכום דומה. ואכן, הסוכן של הגוי כבר הזמין לבנים עם סיד כדי לבנות. הדבר היה ביום ה' וביום ראשון התפטר אותו סוכן ובא אחר תחתיו, והאחרון לא רצה בשום אופן לבנות על הבית, והפסידו ר"ל שני היהודים את כל כספם, כי אם שואלים לצדיק צריכים לשמוע, ומכ"ש שכבר אמר שלא לעשות אזי הדבור הזה עושה רושם.

זכרתי ימים מקדם, בהיותי נער צעיר לימים, בעת שהותו של כ"ק רבינו אדמו"ר מסטריקוב זי"ע בשנת תרצ"ה בירושלים עיה"ק, זכיתי לשמשו פעמים אחדות. ובזכרוני עולה מעשה שהלכתי עמו פעם יחד עם בנו הגדול הרה"ק רבי יעקב יצחק דן הי"ד אל דוקטור ניסל בביתו רחוב קינג ג'ורג', כאשר הרבי סבל יסורים נוראים, ואני המתנתי עליהם בחוץ. לפתע, באמצע הטיפול, נפתחה הדלת והרופא יצא החוצה, ניגש אלי ושאלני: מי האיש הלזה? והשבתי לו כי הוא הרבי מסטריקוב שבא מפולין. אמר לי הרופא: זה איש א-לקים!... שאלתי: מנין לך זאת? והשיב לי, הטיפול הזה שאני עושה לו עתה, בדרך כלל אנשים מרימים צעקות עד לב השמים, קולותיהם נשמעין בכל הרחוב. וממנו - אינני שומע אפילו מילה אחת, זהו למעלה מבינתי למעלה מהשגתי, לא ראיתי דבר כזה...

למחרת הסתלקותו של הרה"ק רבי יעקב דוד וינטרויב מרדומסק זצ"ל - שביעי של פסח שנת תרפ"ד - שהה בנו רבי נח גד וינטרויב ז"ל, בעיר הקודש ירושלים. הוא עשה אז במחיצת רבו הגה"ק האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל שביקר באותה עת בארה"ק. והנה, לפליאת כל העומדים מסביב - כתום תפילת מוסף של החג - פונה הרבי זצ"ל אל רנ"ג, ואמר: "נת, תגיד קדיש!?" רנ"ג והסובבים אותו תמהים, על שום מה רואה הרבי להורות לו כזאת, הרי יש לו אב ואם בפולין, ולא נשמע מהם כל רע. אולם חזקה עליו בקשת רבו והוא פותח באמירת הקדיש. כעבור ימים אחדים עומדים כולם על דעתו של הרבי זצ"ל, לירושלים הגיעה הבשורה המרה על סילוקו של צדיק בעיר ראדומסק - והרבי בעיניו הטהורות חזה הכל.

כתב לי אחי היקר רבי אהרן ז"ל, מח"ס "דביר אהרן": סיפר לי גיסי היקר איש אמונים מוה"ר חיים צבי ווארגן ז"ל הי"ד ודם זרעו, שהיה גר אצל בעל בית גוי שונא ישראל בלאדו' (פולניא) ורדף אותו למאוד. ונסע לאדמו"ר זצוקלה"ה מרן הרה"ק רבי מנחם מענדיל מסטריקוב ושטח לפניו את צרתו, ולבסוף הניח על השולחן את שם הגוי ואמו, ואמר לאדמו"ר זצלה"ה: זה שם הגוי! ותיכף העביר

אדמו"ר זצ"ל את ידו על השולחן לנקות אותו מטומאת השם הזה עד שנפל שם הגוי ארצה, ולא עבר שבוע ומת אותו גוי.

כ' שבט

הרה"ק רבי חיים דוד דוקטור זי"ע

יום ההילולא - כ' שבט

רבי חיים דוד (ב"ר יששכר דוב בער), ד"ר ברנרד מפיטריקוב היה צדיק בעל תשובה. מהרופאים המפורסמים בפולין. השתלם בברסלו, ושימש כרופאו הפרטי של המלך הפולני סטניסלב אוגוסט והמלך הפרוסי וילהלם השני. בתחילה היה רחוק מהיהדות והתנהג כאחד האצילים הפולניים והיה נודע בשם ד"ר ברנרד.

על ידי מעשה שהיה חזר למוטב. אחד ממבקריו חולה אנוש, שכל הרופאים אמרו נואש לחייו, נסע להצדיק רבי דוד מללוב שיבקש רחמים עליו, הצדיק רבי דוד עורר עליו רחמים והחולה האנוש חזר לאיתנו. בשובו מללוב ניכנס להד"ר ברנרד שערך לו בדיקה רפואית וקבע, כי החלים לגמרי ממחלתו הממארת. הד"ר ברנרד החליט לנסוע לללוב ולהכיר פנים אל פנים את הצדיק הנפלא. רבי דוד הסתגר עם הד"ר לשעות אחדות, וכשיצא ממנו אמר לו רבי דוד: כשתחזור בתשובה תגרום נחת רוח לאבין שבשמים.

דברי הצדיק חדרו ללבו של הד"ר ומאותו רגע קיבל עליו תשובה שלימה.

בבואו הביתה שבר את כל כליו וקנה כלים חדשים, טיהר את עצמו ואת ביתו והתחיל באורח חיים קדוש וקיבל עליו סיגופים שונים. חבש פאה נכרית כדי שלא ילך בגילוי ראש בבית האצילים, בשבת הלך ברגליו ובעצמו הלך לבית המרקחת והורה איך להכין את הרפואות.

כפעם בפעם ביקר אצל רבי דוד מללוב והוא שלח אותו להרבי מלובלין שקירבו מאד, עד שנעשה לאחד מחסידי לובלין המפורסמים.

הרה"ק בעל ישמח ישראל מאלכסנדר היה מספר על אופן התקרבותו של הרה"ק ר' חיים דוד ד"ר זי"ע מפיטריקוב להרה"ק מוהר"ד מלעלוב, שזה היה בעת מלחמת נפוליון מצרפת עם הרוסים והרח"ד הנ"ל שהיה אז רופא והיה נקרא ד"ר בערנארד היה אז רופא צבאי במחנה הרוסים, וכשנקרא לחזית המלחמה עבר כשהוא רכוב על סוסו דרך העירה לעלוב שבפולין הרוסית, והיה ליל סגריר שלג וקור עצום, וזה היה במוצש"ק בחצות הלילה, ומביתו של הרה"ק מהר"ד שהיה באמצע השוק התנוצץ שביב אור, כי הוא סעד אז מלוח מלכה, וכשד"ר בערנארד ראה בית מאיר ניגש ודפק בדלת ופתח הר"ד והכניסו לביתו באהבה ועשה לו חמין להחיות נפשו הקפואה, ולסוסו ג"כ האכיל והשקה, והד"ר נתרשם מזה מאד כי הוא היסס מאד מקודם אם להיכנס כי חשב שיהודי צדיק כזה יביט עליו בבזו בהיותו גלוח וחפשי, ולבסוף קרבו בשני ידים בלבביות כזו ורצה לשלם במיטב להר"ד עבור האכסניה והאש"ל וכמובן סירב בשום אופן לקבל ובכן הודה לו על כל החסד, ובעת ברכת הפרידה אמר לו מוהר"ד שמובא בספרים שכשיהודי נמצא בעת צרה ח"ו סגולה בדוקה שינדב מטבע זהב לצדקה,

הד"ר שמע את הדברים ולא הבין את שייכות הדברים אלו, והנה בדרכו בהיותו לא רחוק מיעדו בחזית המלחמה הגיעה ידיעה לצבא שבסביבה נמצא מרגל צרפתי שהסתנן שמה וכשהד"ר הנ"ל עבר עם סוסו נפל החשד עליו לפי הסימנים שקיבלו, שהוא המרגל ולא קיבלו כל טענותיו ונועד למשפט צבאי ואפשרות של המתה ביריה ר"ל, ואז נזכר בדבריו של הזקן הר"ד זי"ע בעת פרידתו, ונדר לצדקה מטבע זהב שהיתה משובצת בשרשרתו, ואמנם בדרך נס הופיע אחד משרי הצבא שהכיר באופן אישי את הד"ר ברנרד והרעיש עולם על שחשדו באיש כזה שנוסע למלא שליחות צבאית, וכמובן פיסוהו ושחררוהו ונסע למקום המיועד למלא תפקידו, ואחרי גמרו את תפקידו ונסע בחזרה דרך ללוב ונכנס שוב לבית הר"ד זי"ע וסיפר לו את כל מה שעבר עליו מעת הפרדו מכ"ק, ואז סיפר לו את עברו מימי נעוריו שלכתחילה היה שומר תורה אלא אח"כ מתוך קושיות ר"ל שעלו בראשו בעניני אמונה נטה מדרך התורה והיה לחפשי, ואמר לו הר"ד שיציע לפניו את הקושיא הראשונה שהתחוללה אצלו ואמר שזו היתה על שמרימים על נס כ"כ את נסיונו של אאע"ה בהפלתו לאור כשדים וכו' מה זה רבותא הלא כמה מילוני יהודים מסרו נפשם על קידוש השם, יהודים פשוטים בכל הדורות, ואמר לו הר"ד שעל הקושיא הזה יתרץ לו שהנסיון של אאע"ה היה בזה שהיה לו כונה לש"ש וגם ברגע שהיה משתחוה לצלם [היינו אם היה משתחוה חו"ח לצלם היה יכול לומר שכוונתו היה לשם שמים], כי הרי כח כל עבודתו היתה בהכנסת ב"א תחת כנפי השכינה ועכשיו אם ישרף מה תהא עליהם, הרי בודאי יחזרו לסורם אז אולי כדאי לו לרגע להתכופף לצלם, וכשישאר בחיים יוכל להמשיך את פעלו הטוב, ולהגרים יסביר שזה היה רק לפני לטובתם, ואולם יגנה שוב את האלילים ויפרסם טובו של אדון העולם ב"ה, אלא ששקל בדעתו כפי שהרמב"ן זי"ע קובע שאם מישהוא מסופק בענין אם רצון ה' או לא יסלק הנאת עצמו ואז יוכל להיות שופט ישר, ומכיון שנטיית עצמו להשאר בחיים פעל נגד זה וחשב בעצמו אני בשום אופן לא אהיה רשע שעה אחת לפני המקום לסגוד לאליל ח"ו ואמסור נפשי לשריפה לכבוד שמו יתברך, וע"ד ענין הגרים זה ענינו של הקב"ה והוא יכול להמציא אברהם אבינו שני ואני לא צריך ליעצו, וכפי שאמנם כן היה והוציאו מאור כשדים והמשיך בעבודת הקודש ביתר שאת, והתירוץ הזה הוטב מאד בעיני הרח"ד, ואמר שיש לו עוד י"ז קושיות, ואמר לו שעל הקושיות האלו יסע לחוזה מלובלין זי"ע ויקבל מאתו תשובות, וכן עשה, אולם בבואו לחוזה נסתתמו לו טענותיו והוא כאלם לא יפתח פיו, והסיבה כי במקום שהר"ד הראה לו כל הזמן פנים מסבירות כ"כ הנה החוזה הראה לו פנים זעומות, כ"פ שנכנס אליו, ובכן החליט בדעתו לעזוב את לובלין ולנסוע הביתה, וכשנכנס לקבל ברכת הפרידה מהחוזה שמע את החוזה כשהוא מסתובב ביתו נאו"ק ואמר, כשיהודי קשה לו בעניני אמונה כך וכך התירוץ כך וכך, ופרט לו כל י"ז קושיותיו עם תירוצים, וכידוע נעשה הרח"ד לבעל תשובה גמור ונתעלה לאדמו"ר ופועל ישועות.

הה"ק וכו' הר"א זצללה"ה אדמו"ר מסאכטשוב אמר פעם אחת באמצע השיעור להבחורים שהיו לומדים אצלו בזה"ל, אתם יודעים איך שהדוקטער ר' חיים דוד ז"ל נעשה לגדול בישראל, המעשה שהיה כך היה, הוא היה רופא פשוט ככל הרופאים וגם התנהגותו בדת ישראל ג"כ כהרופאים, פעם אחת בא אליו חולה לדרוש עצתו שמייעצים לו לנסוע למרחץ חמין (לבאעד) הידוע והוא לא הסכים לזה כי ראה שהחולי מסוכן הוא, ואי אפשר עוד לבא לביתו בחיים מהמרחץ. החולה לא השגיח על זה ונסע למרחץ חמין, אולם גם הרופאים דמרחץ מהירו עליו ליסע בחזרה לביתו, כי הוא מסוכן מאד ואין לו מה לעשות שמה, ובחזרתו עבר דרך לעלוב, וביקר את הה"ק וכו' הר"ר דוד לעלובער זצללה"ה

וסיפר לו המעשה, ואמר לו הרבי בזה"ל הא לך יי"ש ושתה לחיים, וגם נתן לו חתיכה גבינה לטעום אח"כ, ואמר לו לך לישן, ואל תשגיח עליהם, כי שטותים הם דוברים, ועשה כן, והניח עצמו לישן וישן כל הלילה ובבוקר קם בריא אולם, ולקח ברכת פרידה מהרבי ונסע לביתו דרך פיעטרקוב וביקר את הדוקטער הר' חיים דוד ז"ל, וכאשר ראה אותו ואת מראית פניו, נתבהל מאוד ובדק את גופו וראה שהוא כאחד האדם, והפציר אותו לספר לו הכל מה שעבר עליו, וסיפר לו איך שגם הדוקטורים דשם ג"כ גברו עליו פקודתם לנסוע לביתו, ועבר דרך לעלוב וסיפר להה"ק כל המעשה, וצוה לו לשתות יי"ש וגבינה וכשמעו זאת נשתומם מרוב תמהון, וכמעט יצאה נשמתו מרוב פחד, ואמר אם בסם המות נוכל לרפאות את האדם, אני מוכרח לנסוע שמה ולהכיר איש כזה, כי יי"ש וגבינה היה סם להחולה הלו, שהיה חולי על סאכטעס ר"ל וגם על הקיבה, ונסע ללעלוב להה"ק הר"ר דוד זצללה"ה ונעשה גדול. וסיים האדמו"ר מסאכטשוב זצללה"ה בזה"ל: אבער אגדול בישראל והתחיל לשבח אותו מאוד, ואמר שנסע אח"כ לחולה נכרית לרפואתה אולם עינים שלו היו מכוסים, גם כל הנס שעשה הרר"ד לעלובער זצללה"ה עם החולה הנ"ל היה רק להמשיך אליו הנשמה הלו העכד"ק.

כ"א שבט

הגה"ק רבי משה גלנטי זי"ע

יום ההילולא - כ"א שבט

המג"ן גדול היה בנסים וישועות מידידות. בשנת ה'תל"ז בן ז"ן שנותיו, היה רעב גדול לאדם ובהמה, מחוסר גשם של כמה שנים, המחלות והמיתות התרבו, היהודים בכל ערי ישראל, קבעו צומות, ערכו תפילות, חילקו צדקות, לבשו שקים ועלו לציוני הצדיקים, וגשם אין. הפחה המושלמי, האשים את היהודים, שלח התראה חד משמעית למג"ן, שאם תוך ג' ימים לא ירד גשם, יגורשו כל יהודי ירושלים והסביבה מביתם ערומים חסרי כל.

כינס המג"ן את ראשי הקהל, להתאסף אנשים נשים וטף בכל בתי הכנסת והמדרש 3 ימים רצוף. ביום השלישי באמצע היום, ציוה שכל הקהל שצמו יתאספו בציון קבר שמעון הצדיק. וחייבים לבוא עם מעילים ונעלי גשם, הגם שחם וקיץ. כולם התפלאו על בקשתו המוזרה, אך עשו כאשר ציוה, השיירה הארוכה התנהלה לכיון ציון הקבר. כאשר ראה הקצין המושלמי התפלא, ושאל מה המעילים ביום קיץ? השיבוהו כך ציוה הרב המג"ן, כנראה שיהיה גשם. כעס הקצין על דיברי שטות אלה שנראים כולזול בכבוד הפחה המושל, ניגש למג"ן וסטר לו בחזוק עצום על לחיו. המג"ן שתק ולא אמר דבר, הגיע לציון, השתטח על המצבה, וכל הקהל אחריו. לא חלף זמן, והחלה רוח סערה אדירה שהעיפה גגות, עקרה עצים ולא השאירה דבר. השמים התכסו בעבים שחורים והחלו מטרות עזו ואגלי מטר עבים יורדים בזעם.

המג"ן הורה ללבוש את בגדי החורף, לשוב לביתם בשיר ותודה. בחזרתם נפגשו עם הקצין הסותר שנפל לרגלי המג"ן וביקש סליחתו. נשק לנעליו והרים את המג"ן על ידיו עד לביתו. למחרת בעוד בוקר חזר הקצין וביקש לשוחח עם המג"ן ביחידות. לחש על אוזנו בסוד, התחנן בבכיה, כי יקבלהו כיהודי ויגיירהו, לאחר זמן, למד הלכות והתגייר, וכל ימיו היה עבד נאמן לאלוקי ישראל. במשך

שלושה ימים ולילות לא פסקו הגשמים, הבורות התמלאו, התושבים מילאו חביות, נאדות ופחים, כדי חרס וכל כלי. האדמה רוותה, והשמחה חזרה לתושבים. המושלמים ראו את הנס העצום וכיבדו את המג"ן ואחיו היהודים.

בהגיעו לשנות "חיים" 86, חלה המג"ן ט"ו ימים, התייסר ביסורים קשים שקיבלם באהבה, ומסר נפשו הטהורה והענווה לבוראוף ביום השישי כ"א בשבט התמ"ט. כל העם התאבלו על שקיעת שמשו שהאירה עולם ומלואו. רבינו המג"ן נטמן בין צדיקי עולם בדרך לסילואן, ליד רבינו קלונימוס, רבינו המרדכי, רבינו עובדיה מברטנורא מפרש המשנה.

הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זי"ע

יום ההילולא - כ"א שבט

להרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זי"ע לא אירע אצלו שום פעם שלא יקדש הלבנה, ואף אם כל החודש היה מעונן אזי בהגיע סוף זמן קידוש לבנה היה פועל והלבנה היתה נראית, והיו כאלה אשר עינם היתה צרה בהרה"ק אשר כל פעם איסתיעא מילתא והלבנה יוצאת לקראתו ע"כ הבטיחו צדקה לצדקת רבי מאיר בעל הנס באם הלבנה לא תתראה לרבי איציקל, ובאותה לילה יצא הרה"ק לקידוש לבנה וכמובן שעלתה בידו לקדשה כראוי, והגיעו הדברים לאזני הרה"ק שהיו כאלה אשר הבטיחו צדקה לרמבעה"נ באם הלבנה לא תתראה, ונענה - הרי רבי מאיר בעל הנס אינו צריך להפסיד בשבילי, ונתן מכספו את הסכום שהבטיחו.

סיפר לי מחותני הגה"צ ר' נפתלי א"י מאסקאוויטש שליט"א האדמו"ר ממעליץ-אשדוד, שבין חסידי הרה"ק ר' יצחק מנעשכ"ז זי"ע היה איש זקן וחשוך בנים, ובימי זקנותו נפקד בדבר ישועה ורחמים, ונולד לו בן זכר על פי ברכת הצדיק. אחרי סעודת הבר מצוה שהיתה אצלו שמחה גדולה, חלה הבן בחולי אנוש רח"ל. האיש נסע לרבו והגיע שם בעש"ק אחר הצהריים, ונדחק לבית רבו להעתיר בעד בנו החולה. הצדיק קפד עליו וצעק עליו בקול, שבת! והאיש נרתע לאחוריו מאימת השבת. והנה במשך שבת קודש היה האיש בגילופין והתגבר על עגמת נפשו. התענג ושמח בקדושת השבת בהתרוממות נפשית.

במוצאי שבת קודש הגיעה עגלת סוסים מביתו עם מבשר טוב, שבמשך יום השבת קודש נראו סימני הטבה בהחולה, ומצבו משתפר והולך. האיש נכנס לבית הרה"ק וצ"ל לבשר הבשורה טובה. אמר לו הרה"ק וצ"ל, שבשעה שנכנס אליו בעש"ק, ראה ששורים עליו דינים וקטרוגים רעים רח"ל, ובוהו שזעק עליו "שבת" עורר עליו מקור עליון מקדושת השבת, וזכות השבת קודש השפיעה עליו רחמים גדולים, ועל ידי זה הוטב להחולה.

הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין זי"ע

יום ההילולא - כ"א שבט

הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין וצלה"ה היה דרכו בקודש לצוות על כל צרה שלא תבוא סגולה לומר תהלים, פעם אחת בא אליו כפרי אחד עם בנו אשר היה צריך לעמוד לצבא, ולא היה לו כסף

ליתן כופר נפשו, והוא היה בריא ושלם, אמר לו הרבי מגוסטינין שיאמר תהילים בכל לילה עד גמירא, וכך יעשה כל החודש עד הזמן שבו צריך לעמוד לצבא, והנה אז היה הדרך שבאו איזה שרי הצבא לעיר המחוז וכל העיירות והכפרים באו לעיר המחוז לעמוד שם לפניהם לבחינה אם טובים הם לצבא, וכשנסעו שרי הצבא לעיר המחוז אשר כפר הנ"ל שייך להמחוז הזה, תעו הסוסים מדרך הישר והלילה היה חושך ואפילה והקור גדול מאד, ותעו זמן רב וכמעט שגועו מקור, פתאום ראו מרחוק אור, ונסעו לכיון האור, ובאו לשם, ודפקו וצעקו שיפתחו להם הדלת, ויצא אליהם בן הכפרי הנ"ל שהיה ער כל הלילה ואמר תהילים, והכניסם הביתה ונתן להם חמים לשותות ומקום לינה, ובבוקר הלך אתם בן הכפרי להראות להם את הדרך הישר לעיר המחוז, בדרך שאלו אותו מדוע הוא ער כל הלילה ואומר תפילות, אמר להם: היות והוא צריך לעמוד לצבא לכן הוא שופך שיחו לפני השי"ת שיצא לחופשי, שאלו לו לשמו, והם רשמו את שמו בפנקס שלהם לזכרון, וביום בואו לעיר המחוז לעמוד לצבא, נבהל כשנקרא שמו להכנס פנימה לעמוד למבחן, ואז הוציאו שרי הצבא את פנקסם ששם רשמו את שמו, והסכימו כולם שיצא לחופשי, ראו כמה גדול כח הצדיקים, ותגזור אומר ויקם.

כ"ב שבט

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק זי"ע

יום ההילולא - כ"ב שבט

הגאון הקדוש רבי הלל-משה-מעשיל גלבשטיין זצ"ל נולד ביום ה' בכסלו תקצ"ד בעיר ביאליסטוק... בצעירותו נתקל ר' מעשיל מספר פעמים בדברי לעג והשמצה כלפי החסידים, והחליט לבדוק במה דברים אמורים. יום אחד התחמק מביתו והגיע בחשאי לבית-המדרש של חסידי קוצק בעירו, שם הבחין בו החסיד ר' אליהו מסוקולקה, מחשובי חסידי קוצק, שמשך אותו לבית-המדרש ויצא עמו בריקוד חסידי נלהב. מאז הפך הנער מעשיל הצעיר לאחד מבאי בית-החסידים.

בשנת תר"ט, בהיותו נער בגיל 15, נסע בחשאי עם החסיד ר' אלעזר ביאליסטוקער אל הרה"ק רבי מנחם מענדל מקוצק זצ"ל. במשך מספר שנים בילה שם עם גדולי חסידי קוצק, ביניהם הרה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' זצ"ל.

נינו הרב מענדל גלבשטיין ז"ל ראש הח"ק בירושלים, מספר אשר במעמד סיום כתיבת ספר-תורה בקוצק הרה"ק ר' מעשיל שרוצה לעמוד בסמיכות לרבי, ולפתע הורה הרמ"מ מקוצק להעמידו אצלו. ר' מעשיל נישא אל הרבי מעל ראשי אלפי החסידים המשתאים. לימים התבטא ר' מעשיל שנוקק אז ללחש נגד עינא בישא.

כעבור מספר שנים שמע ר' מעשיל על חסידות ליובאוויטש, וביקש לנסוע אל כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק'. לימים תיעד ברשימתו את ביקורו הראשון אצל ה'צמח צדק'.

כשבאתי פעם הא' לקבל פני קדשו של אדמו"ר ה'צמח צדק' נ"ע, שאל ממני 'מאיזה עיר אתה'. אמרתי לו. אמר: 'איזה חסידים יש בעירך?' אמרתי לו 'פוילישע חסידים' [=חסידים פולין]. ולא

אמרתיו לו כי הייתי קודם ערך י' פעמים אצל הרבי הקדוש הרמ"מ נ"ע מקאצק, וע"י תשוקתי מצד שורש נשמתו ליסע לליובאוויטש לשמוע ממנו דא"ח, אך הייתי ירא שמא יקפיד הרבי.

וכאשר נגמר בלבי ליסע לליובאוויטש ביום אחרון של פסח בהיותי בקאצק שנת תרי"ג, וישבתי בחדר החיצון של הרבי זצ"ל ולא הי' שם שום אדם, וישבתי שמה ודאגה הי' עצורה במוחי וליבי במחשבה לבד: 'הרי נגמר בלבי לנסוע אחר הפסח לליובאוויטש כי תאבתי לשמוע דא"ח מפי קדשו, אולי ח"ו יקפיד הרבי הקדוש הזה'. שוב אמרתי במחשבה: 'למה יקפיד? אם הוא צדיק, יכול להיות עוד צדיק כמוהו, כמו משה ואהרן שקולין'.

"ובהיותי יושב במחשבה זו בדאגה גדולה, פתח הרבי הקדוש זצ"ל, והי' צריך לעבור ג' פתחים מג' חדרים עד שהגיע לחדר החיצון אשר ישבתי שמה, ובכואו פתאום לחדר החיצון אשר ישבתי שמה נפל פחד ורעדה עלי בהיותי יושב במחשבה הנ"ל".

"והתחיל הרבי הקדוש הנ"ל זצ"ל לדבר, ובתוך הדברים אמר: 'הוא חושב כי אני שמי מנחם מענדיל והוא שמו מענדיל, הוא גזירה שוה'. שוב חזר ואמר: 'אפשר באמת הוא גז"ש'. ובעודו מדבר נתקבצו שמה כמה חסידים לשמוע מה הוא מדבר, כי הי' סגור ומסוגר תמיד, וכולם היו הפלא בעיניהם מה מדבר הרבי ולא היו יודעים כוונתו. ומשם נסעתי לליובאוויטש תיכף".

"וכל זה הי' פחד בלבי להשיב לאדמו"ר נ"ע, כאשר שאל ממני מה הי' הסיבה כי באת אצלי. אמרתי בלבי: 'אם אומר אליו כי הייתי בקאצק, אולי שואל ממני: אם כן, למה באת לכאן? מה אומר לו? וכי הרבי הקדוש הנ"ל לא יכול להיות רבי אלי?'. על כן העלמתי ממנו כל הנ"ל. וכששאל 'מדוע באת אלי', השבתי לו: 'למדתי ספר תניא'. ואמרתי: 'אם הכתוב בספר בוער בנקודת הלב כאש להבת שלהבת, ק"ו אם אזכה לשמוע מפי קדשו דא"ח"..."

הרה"ק רבי לייבל אייגר מלובלין זי"ע

יום ההילולא - כ"ב שבט

שמעתי מרבי בערלי ליקיווער ז"ל, שהרה"ק רבי לייבלע איגר זי"ע היה מקבל קוויטלאך בר"ה קודם התקיעות, פעם אחת הגישו לו קוויטלאך שהיו ביניהם הרבה חשוכי בנים, ואח"כ בעת תפלת מוסף צעק 'מי לא נפקד כהיום הזה', ובאותה שנה נפקדו כולם.

כ"ג שבט

הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע

יום ההילולא - כ"ג שבט

פעם הגיע על שבת קודש איזה איש להגה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע שהיה צריך להתייצב להצבא, ושמו של האיש היה דוד, ומשך כל השבת קודש קרא אותו הגה"ק מבעלז בשם צדוק, והיה הדבר

לפלא, ואחר שבת קודש כשהתייצב אצל הצבא אמרו לו שהוא פטור ללכת להצבא בגלל שהוא בעל שמן ועב, עכשיו הבין כבר למה קרא אותו הגה"ק בשם צדוק, כי בלשון אידיש אומרים על עב צו דיק.

סיפר מו"ר הגה"ח מפרוביזנא לתלמידיו שפעם אחת בא לפני מרן הגה"ק ר' יהושע מבעלז זצ"ל"ה בחור אחד ובקשתו בפיו שיברכנו שינצל מידי גוים, שלא יקחוהו לשרת בצבא. הבחור היה נכדו של הצדיק ר' ברוך מסקאהל מחבר ספר מוסר ה' על החוקים [=סדר תרי"ג מצות בקצרה שנדפסו בכמה מהדורות של חומשי חק לישראל], אך היה לבוש במלבוש מודרני. אמר לו מרן הקדוש שאם יבטיח לו שילבש מלבושי חסידים אזי ינצל מעבודת הצבא.

ופירש אז מרן התפלה (לשני וחמישי) "הבט משמים וראה כי היינו לעג וקלס בגויים, נחשבנו כצאן לטבח יובל". פירוש "כי היינו", כאשר היינו יהודים, והיינו לבושים בלבוש יהודי, "לעג וקלס בגויים", הגויים לעגו והתקלסו בנו, ולא לקחונו לשרת בצבא. אבל "נחשבנו", אם אנו רוצים להשוות עצמנו אליהם ולהתלבש כמותם כדי שנהיה חשובים אצלם, "כצאן לטבח יובל", מובילים אותנו כצאן לשחיטה בחזית המלחמה ר"ל. (מפי תלמידו הרב אליעזר רוזן ז"ל).

פעם אחת היתה אשה שנכנס בה דיבוק ר"ל, והביאו אותה לפני הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע, והתחיל לדבר עם הדיבוק ואח"כ גזר עליו שיצא.

וכידוע הדיבוקים הם נשמות שהם עוד מלוכלכים במידותיהם הרעות שהיו להם בחיותם, וכל זמן שלא נזדככו אין מדותיהם הרעות משתנות, ובחייו היה לו מדת העזות, ע"כ גם עתה ענה אותו באופן זה, וכי אתם חושבים שכולם מפחדים ממך כמו שהיו מפחדים מאביך הקדוש [ה"ה הרה"ק שר שלום מבעלז זי"ע], אינני צריך לשמוע לכם.

אז צוה הרה"ק שיביאו אותה לעזרת נשים בש"ק, וכן עשו, וכשהגיעו לתפלת מוסף ירד הצדיק לפני התיבה, וכשאמר התיבות של כתר יתנו לך וכו' החזיר פניו לצד העזרת נשים, והתחיל הדבוק לצעוק בקול הלא שורפים אותי, ויצא ממנה, שלא היה יכול לסבול גודל הקדושה של אמירת כתר של הצדיק.

פעם אחת בא אצל (הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע) איש א' ממדינת הגר מחוז דינער בקובלנא אשר יש לו בן שרוצה לישא עם ערלית. ובא לפני הרה"ק ר"י זצ"ל, ואמר לו תביא את בנך, ולא רצה הבן לנסוע ואמר לו אביו שהרה"צ יכול לעשות שהערלית תתגייר, ונסע אל הרה"ק וכבדו הרה"ק בסיגר ואמר לו תעשן כאן לפני, ואח"כ כשבא לביתו שמע שבא אש ונשרף הבית עם הערלית ומזה הי' הישועה.

פ"א באה אצלו (הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע) אשה אחת מארץ מצרים בבקשה כי בנה יחידה נחלה והרופאים יאשו אותו. אמר לה, השי"ת ישלח דברו וירפאהו, אבל האנשים אשר היו שמה אמרו לה כי תלך אל הרה"ק עוד הפעם כי יבטיח לה. וכשבאתה לפניו אמר לה בואי למחר, בלילה שמע הגבאי שהצדיק אומר לאחד אתה רוצה פשרה, ושמע קול ולא ראה שום אדם בפנים רק שמע קול שענה "כן". ולמחר שאל אותה האם הבעל שלך הי' איזה שותפות עם יהודי, והשיבה הן, האם השותף חי אמרה לא כי כבר מת. שאל אותה ומה עם האלמנה האם היא עניה או עשירה, והשיבה עניה. ואמר לה

הרה"ק דעי כי השותף תובע אלף דינרין מה שנשאר בעלך חייב לו, לכי ותשלמי לאלמנה אלף הדינרין ואז תהי' רפואה לבנך שיחי'. ועשתה כך ונתרפא הבן.

בשנת תרפ"ז לאחר פטירת הרה"ק מהרי"ד מבעלז ז"ל נתקבל בנו הגה"ק מהר"א ז"ל לרב אב"ד בעיר בעלז ובשנת תרפ"ח הי' כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א ז"ל בעיר ווינה לרפאות את עיניו, והי' בעיר סעלעש חסיד בשם ר' פתחי' סעלישער ע"ה, והשתוקק לנסוע לווינה לכ"ק האדמו"ר זצוק"ל, אבל מחמת חסרון כיס לא הי' יכול תיכף לנסוע וכשהגיע לווינה כבר עזב מרן ז"ל העיר ונמצא אצל תחנת מסילת הברזל ורץ כצבי ומצא עוד את המסילה, וכ"ק מהר"א ז"ל עמד על יד החלון ופשט את ידיו הקדושים ונתן ברכת פרידה להחסידים, וכאשר הגיע לשם ר' פתחי' ע"ה כבר זוה המסילה ממקומו ולא הי' כבר יכול להושיט את ידו לידו הגדולה של כ"ק מרן ז"ל, רק בראי' בעלמא קנה, וכ"ק מרן ז"ל אמר לאיש אחד שהי' לבוש במלבושים מודרניים, אבקשך לקרב את ר' פתחי', ולקח האיש את ר' פתחי' במרכבתו והוליכו לביתו ומסר לו חדר מיוחד והוליכו בכל עת וזמן של סעודה למסעדה כשרה ושאל את ר' פתחי' הנ"ל מה בקשתו ושאלתו, והשיב לו, אני הייתי במלחמה [מלחמת העולם] הראשונה ושם נפצתי ברגלי וחתכו אותי, וקיבלתי רגל של עץ, אבל היא כבדה מאוד, אולי יוכל לקנות לי רגל של עץ טובה וקלה. תיכף נתקשר עם בית חרושת בעיר ווינה ומדדו את רגליו ואמרו שצריך לו להמתין שבוע, וכן עשה, והחסיד המודרני לא עזב אותו וכאשר נגמר הרגל אמר החסיד שאינו כפי מדתו והלך לבית החרושת היותר גדולה ושם הזמינו רגל אחרת וחכו עוד שבוע אחד ואח"כ נגמר הרגל והי' בשבע רצון ופטרו לשלום ונתן לו הרבה כסף ובגדים.

טרם פרידתו אמר לו החסיד הלא אינך מכיר אותי רק כ"ק מרן אדמו"ר ז"ל אמר לך מרחוק שתקרב אותי וע"ז עשית כל ההוצאות? ע"ז ענה לו ואמר, אמת שהי' לי היוזק גדול עי"ז כי הייתי צריך להיות במדינות שונות אבל איך לא אעשה רצון איש צדיק ה"ה כ"ק מרן אדמו"ר מבעלז, ואספר לך מעשה, אבי ע"ה הי' גר בווינה והי' עשיר גדול, וגם בעל תאווה גדול ר"ל וממש לא הניח תאווה שלא עשה. פעם חשב בלבו למה נוסעים החסידים לרבם? בוודאי גם זה תאווה והסכים בלבו שישע גם הוא לרבי ושכנו הי' מחסידיו של מרן מהר"י ז"ל מבעלז, והי' אז לפני חנוכה ואמר לו שרוצה ליסע עמו והחסיד שמח שיקרב אותו תחת כנפי השכינה. אבל אבי ע"ה נסע במחשבות רעות ר"ל, וכל הדרך עשה ליצנות ובפרט כאשר הגיע ל בעלז הי' כמצחק בעיניו כל עבודת הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י ז"ל, ועבודת החסידים, וביקש שרוצה לעמוד בעת הדלקת הנרות דוקא סמוך להמנורה, ולאחר שהדליק כ"ק מרן מהר"י ז"ל הנרות, לקח את אבי הלץ ואחז את ידיו והלך אתו מהמנורה עד השלחן ובוהו הדרך הפך את דרכו והחליף את גשמתו ונהפך לאיש אחר, וביקש ממנו דרך תשובה ועזב את דרכיו הרעים ונעשה בעל תשובה ובנו למד בהישיבה וגם בניו אחריו מתנהגים ע"ד התורה, אי לזאת לא יהי' בעיניך חידוש שבאם נכדו אמר לי שאכבדך בוודאי שומע אני לו, ונפטר מאתו בשלום.

סיפר לי כ"ק האדמו"ר מסאטמאר ה"ברך משה" זצוק"ל ששמע מפיו הקדוש של מרן (הרה"ק רבי אהרן מבעלז) זי"ע בעת שבתו בצל קדשו של מרן בהיותו בעיר פעסט, עובדא נפלאה דלהלן.

וכן שמעתי מהגה"צ מו"ה יצחק בנימין מענדלאוויטש אב"ד פ. לאדיינא, שג"כ נכח שם באותה שבת קודש, וכה מספר, וגם רשם זאת לפניו בכתובים, באריכות ובפרטות, ברבות השנים:

"...ופעם אחת שהייתי שם (אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלז צוק"ל) על ש"ק וישב בליל ש"ק אצל שלחנו הטהור והיה אז שם ג"כ הה"ג ר' משה טייטעלבוים (שליט"א) אב"ד סיגעט [ה"כרך משה" מסאטמאר צוק"ל] ואז היה רב בזענטע ושאל אותה האם בסיגעט יש מים כעת, שצדים משם דגים? ושאל כמה שאלות האם צדים שם דגים גדולים או קטנים, ואח"כ פתח פיו הקדוש ואמר: **אספר לכם מעשה פלא, הפלא ופלא, פלאי פלאים**, אשר היה פעם אחת עם חסיד מבעלז שהיה דר בסיגעט, בימי זקני הה"ק ר"י מבעלז, שזקני הקדוש היה מחשיב מאוד הדג הנקרא 'לאקס' יען שמבואר בספה"ק מאור ושמש שיש לו סימני טהרה יותר משאר דגים. אבל בעיר בעלז לא היה מים שימצא בהם דג לאקס. והיה דר בעיר סיגעט איש אחד בשמו ר' נפתלי, והיה קוראים אותו ר' נפתלי סיגעט'ער, והיה רגיל לבוא לבעלז לזקני הקדוש על חג השבועות, ובסיגעט היה מים כזה שיוכלו למצוא בין הדגים דג הנקרא לאקס. ע"כ לפני שבועות הלך ר' נפתלי אל הדייגים שיצודו לו דג לאקס. וכן נשנה הדבר בכל שנה, והוא בא עם דג גדול לאקס לעיר בעלז.

ופעם אחת היה מעשה פלא, הפלא ופלא, פלאי פלאים, שהציידים אז לא יכלו למצוא דג לאקס בעיר סיגעט ובא ר' נפתלי לחג השבועות בלי לאקס, ובאותו ערב חג השבועות היה פלא שהציידים בעיר בעלז צדו דג לאקס אשר זה לא היה בנמצא כלל בנהר של בעלז, וכשהציידים ראו פלא כזה שצדו דג כזה, דיברו ביניהם, שמן הראוי להביא דג כזה לבית של כ"ק זקני. ואין אני זוכר כעת אם הביאו זאת לבית זקני בתורת מתנה או שהביאו זאת למכור אבל הביאו זאת לבית זקני, והיה אז ג"כ בחג השבועות דג לאקס. ובליל יו"ט כשחילק זקני צ"ל שיריים מהדג הזה, קרא אל השיריים להחסיד ר' נפתלי מסיגעט ונתן לו שיריים, ואמר לו "רואה אתה ר' נפתלי! לא הבאתם ה"לאקס" מסיגוט, וה"לאקס" הגיע לבד לבעלז".

"כתבתי זאת כמעט עם הלשון ששמעתי מפ"ק שסיפר זאת במתיקות גדולה, ולא אוכל לשכוח הטעם שהרגשנו בעת סיפורו זאת. זי"ע ועל כל ישראל אמן" [ע"כ מפי כתבו של הגאון מלאדיינא].

בעת נישואי רבינו מהר"י מבעלז זי"ע בזיווג שני [היא הרבנית הצדיקת שרה מירל בתו של הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל אשכנזי צ"ל נכד בעל ה"חכם צבי"], אמר אחר החופה להרבנית: לא ידעתי שאת מיוחסת כל כך. היינו על ידי שראה את אבותיה שבאו להחופה מעולם העליון [כדאיתא בזוה"ק פנחס דף רי"ט ע"ב], נתוודע לו זה. בניו לא השתתפו בנשואין, ולמחרתו בעת שבאו לברך אותו ברכת מז"ט, אמר רבינו גם להם: לא ידעתי שהיא מיוחסת גדולה כל כך. [שמעתי מהרה"ג ר' ארי' לייב באמבאך ז"ל אבד"ק האלאשיץ ששמע ממרן מהרי"ד].

זקני הצדיק רבי משה ארי' פריינד צ"ל, הי' לו מטבעות מבורכות מהרה"ק השר שלום מבעלז זי"ע, ואחר הסתלקות הרה"ק מבעלז. קרה עפ"י סיבה שנתערבה לו המטבעות הללו עם מטבעות אחרות, והי' לו צער מזה. והי' כאשר נסע לבנו הרה"ק רבי יושע מבעלז זי"ע, סיפר לו מזה, ואמר לו הרה"ק ר' יושע מבעלז שיביא אותם אליו ויברר לו איזהו המטבעות שבירך אביו הקדוש. וכאשר אמר כן עשה, וברר לו המטבעות, ואמר לו הרה"ק "זהו המטבעות" שנתברכו מאבי הק'. כי הוא ברוב קדושתו הכיר בהם איזהו שנתברכו מאביו הרה"ק השר שלו, זיעזעכי"א.

שמעתי מפ"ק מהר"ש ענגיל אבד"ק ראדאמישלא שסיפר בהתפעלות מה שבדידי' הוה עובדא כי אחר כמה חדשים אשר אשתו שאלה את הרה"ק רבי יושע'לע מבעלז עצת קדשו אם בעלה יעזוב את בילגוריי כדי לקבל משרת רבנות בקהלה אחרת [בעת שמהר"ש כיהן כרב בבילגוריי, יצא חוק שמי שאינו מאותה מדינה אינו רשאי להיות רב במדינה, והוא רצה ליסע למדינה אחרת ולשמש שם ברבנות, אך אשתו הרבנית לא רצתה לצאת משם, ומחמת ההכרח לא יתפרנס מרבנות, שלח מהר"ש את הרבנית ל בעלז לשאול בעצתו קדשו של הרה"ק רבי יושע'לע כדת מה לעשות, אם לעזוב את המדינה או לא, אמר לה הרב מבעלז בעלך צריך להיות רב, ועוד יהיה רב גדול] נסע ל בעלז לשמוח בנישואי בת הרה"ק רבי יושע'לע עם הרב מציעשנינו בן הרה"ק משינאווא. כשהלך הרב מבעלז לחופה לחש מהר"ש ענגיל באזני הגבאי שהמנהג אצלינו (חסידי צאנז) כשהרב משיא אחד מיו"ח נותנים לו קוויטל אז, ושאל אם גם ב בעלז נוהגים כך, כשהרגיש הרב מבעלז בזה שאל את הגבאי מה הוא רוצה, אמר הגבאי שרוצה ליתן קוויטל למרן, והרה"ק הסכים. אמר לו מהר"ש בעל פה את שמו ושם אמו, שמואל בן אסתר, ענה הרב, שם זה כבר הוזכר בפני, וכבר אמרתי שצריך להיות רב. וכשסיפר הרב מראדאמישלא עובדא זו, אמר שנתפעל מאד כי מאז שהוזכר שמו לפני הרב מבעלז, כבר עברו כמה חדשים, ואלפים מישראל עברו לפניו ונתברכו ממנו, ואעפ"כ זכר את שמו ואת הבקשה.

כ"ה שבט

הרה"ק רבי שבתי אבי המגיד מקוז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - כ"ה שבט

הרה"ק ר' שבתי אבי המגיד מקוז'ניץ זי"ע היה כורך ספרים ועני מרוד כל ימיו. אבל הוא וזוגתו היו תמיד שמחים בחלקם. כאשר הגיעו לימי הזקנה והורע כוחו להרוויח מיגיע כפו אף כדי לחם צר ומים לחץ, עכ"ז שם בה' מבטחו ולא פנה בשום אופן לקבל מתנת בשר ודם. פעם אחת בערב שבת קודש אירע ולא היה להם מאומה להכין צרכי השבת, והלך אז ר' שבתי לקבל פני שבת בבית המדרש כמנהגו תמיד, ואף שבביתו היה ריק מכל שם מבטחו שהצור יפרע את חובו.

אחרי התפלה בליל שבת קודש חזר לביתו, וכבר ידע כי לא הכינו בו מאומה לשבת קודש. אולם כאשר קרב אל ביתו, עמד משתהה בפליאה עצומה בראותו אור הנרות של שבת קודש בוקעות מביתו. ושולחן כדת ערוך במטעמים ומעדנים, ותמה על זאת מאין באת עזרתו, וב"ב בראותה את תמיהתה ספרה לו דברים כהווייתן:

כשהלך הר' שבתי לבית המדרש אמרה בלבה, הן אמת שאין להם במה לקנות צרכי שבת קודש, אמנם לפחות תסדר את הבית ותנקוהו כראוי וכנכון, באמצע עבודתה ראתה והנה מתנוצץ לנגד עיניה כפתורים מזהב תפורים על בגד ישן ובלוי מרוב שנים. והלכה ומכרה הכפתורים לצורך זה ובשכר זאת הלכה וקנתה להוצאות השבת כדי ה' הטובה עליהם, ובוזה הכינה את צרכי השבת ביד רחבה. והיה כשמוע זאת בעלה שמח שמחה גדולה על אשר זכה לקבל את השבת מתוך רוב שמחה. והתחיל לרקוד ולזמר ולשורר בשמחה רבה להודות לה' על כל אשר גמלו. באותו שעה ישב מרן הבעש"ט

הק' זי"ע בשולה"ט עם תלמידיו הקדושים וראה השמחה הגדולה בשמי מרום אשר כל הפמליא של מעלה שמחו אתו. והשתתף הבעש"ט הק' אף הוא בשמחתו, התלמידים אף הם ראו את שמחתו, אך לא נגשו לשאול את הבעש"ט הק' לשמחה מה זו עושה. במוצאי שבת קודש שאל הרה"ק ר' וואלף קיצעס זי"ע את רבו הבעש"ט הק' מה היתה פשר שמחתו בליל שבת קודש. וענה לו הבעש"ט הק' שיכינו את עצמם לנסיעה... (אשר כבר היו רגילים בכעין זה), וכבר יווכחו בתשובה נכונה על שאלתם. החבריא קדישא עלו עם הבעש"ט הק' זי"ע על העגלה. ונסעו עד העיר אפטא מקום מגורי הר' שבתי ושם נעצרה העגלה, ושלח הבעש"ט הק' לקרוא את הר' שבתי כורך ספרים, וכאשר בא לפניו ביקש ממנו הבעש"ט הק' שיספר לו את כל אשר קרהו בליל שבת קודש זו. ישב הר' שבתי וסיפר לו איך שלא היתה הפרוטה מצויה בביתו, ומן השמים הזמינו לפניו מטמון של זהב להוצאות השבת קודש, ומגודל שמחתו יצא במחול וריקודין כדי להודות ולהלל להשי"ת על כל הטובה אשר מצאתם. כשגמר את דבריו. אמר לו הבעש"ט הק': תדע שכל הפמליא של מעלה השתתפה בשמחתך, עתה מה שאלתך ומה בקשתך וינתן לך, ענה לו הר' שבתי ששאלתו ובקשתו שיפקדהו ה' בן זכר, וברכו הבעש"ט הק' בן זכר.

לשנה אחרת והנה נולד לו בן. והזמין הר' שבתי את הבעש"ט הק' להברית מילה, ושאל את הבעש"ט הק' איזה שם ליתן לו, והשיב הבעש"ט הק' לקרותו בשם ישראל. וזה הקטן לגדול היה ה"ה הרה"ק ר' ישראל - המגיד מקאזניץ זי"ע.

ועל שמו ישראל אשר ניתן ע"י הבעש"ט הק' זי"ע, אמר הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע, שע"י שצוה הבעש"ט הק' לקרותו בשם ישראל, הכניס בו כוחות הרבה יותר מאשר ישיג צדיק ביגיעתו משך שמונים שנה.

הרה"ק רבי דוד ממיקאלייב זי"ע

יום ההילולא - כ"ה שבט

איש עשיר ונגיד נכבד הי' במחוזו של מרן הבעש"ט הק', ושמו מהולל בקרב כל אחיו כמי שידו פתוחה למעשי צדקה וחסד, ולעולם אינו משיב ריקם פני איש, ירא שמים היה הגביר ויודע ספר, וכל משאו ומתנו באמונה ובישרות.

אך דא עקא, מידה נפסדת אחת מקננת הייתה בקרבו של הנגיד, והיא עמדה לו לרועץ וכמעט שלא קיפחה כל פרנסתו. מתגאה היה האיש בכל עת ברוב עשרו וקנייניו, והיה מתפאר בפני יודעיו, מכיריו וכל האורחים הבאים בצל קורתו, כי כה גדול עשרו עד שאין שום אפשרות שבעולם שיאבד הונו ויתהפך עליו הגלגל. כאשר היו באים אליו רבנים וגדולי תורה לצורך ענייני צדקה ותמכין דאורייתא, נוהג היה לבוא עימם בדברים ולהציג בפניהם את שאלתו הקבועה העומדת על שפתיו תמיד, "מהו שאמרו חכמינו 'גלגל הוא החוזר בעולם', וכי אפשר הדבר שאאבד את כל הוני ואהפוך לאיש עני? אתמהה..."

לימים נשמע קטרוג חמור בעולמות העליונים עקב מידתו זו של הגביר, והמשיטינים דרשו כי יינתן להם רשות לנשלו מכל נכסיו באחת וללמדו לקח כי אכן יש מנהיג לבירה.

דבר הקיטרוג הגיע לאוזניו של מרן הבעש"ט הק', והוא נחלץ להצלת העשיר והחל ללמד עליו זכות. אחר ההשתדלויות בבית דין של מעלה, ניתן רשות לבעש"ט הק' לנסות את כוחו ולאלף בינה לאיש הנגיד, להאיר עיניו בדרכי השגחת הבורא, ואם לא יתפקחו עיניו, כי אז תינתן רשות למשחית לבוא חלילה בנחלת האיש ולהפסידו.

מיד קרא הבעש"ט לתלמידו מקורבו הרה"ק רבי דוד ממיקולייב, והטיל עליו את השליחות לנסוע אל מעונו של האיש ולהשפיע עליו בחכמתו שיטיב אורחותיו ומידותיו, כדי להצילו מן העניות שנגזרה עליו. קיבל רבי דוד על עצמו את השליחות, ושם לדרך פעמיו. כאשר הגיע אל בית האיש, קיבלו הלה בכבוד ובסבר פנים יפות, והכין עבורו חדר נאה ומיטה מוצעת כפי מידת עושרו.

אף סעודה נערכה לכבוד האורח הצדיק, ובעל הבית ישב לסעוד עימו ולשמוע מאמרותיו ודברי תורתו. בתוך הדברים לא נמנע העשיר מלשוב כדרכו על 'קושייתו', ואחר שהתפאר ברוב עושרו שאל את האורח האם אפשר הדבר בעולם שיאבד כך את כל קניינו... רבי דוד ביקש לדחותו, השיבו כי עתה הוא טרוד מן הדרך ועמל הנסיעה וקשה לו להתבונן בדבריו, אך מחר עם בוקר ישיבו - בעז"ה - תשובה נכוחה על שאלתו.

הלילה ירד, וכל בני המקום עלו על יצועיהם. בבית הגביר כבו האורות והוגפו החלונות, ובעל הבית עלה על משכבו ונתן תנומה לעיניו. בשנתו, והנה חלום ביעותים פוקדו ומתרחש לנגד עיניו כבמחזה. הקיסר האדיר בא לבקרו בביתו, והוא עומד לפניו לשרתו ומגיש לפניו כוס משקה. הקיסר טועם מעט מן הכוס, ולפתע נופל ארצה ללא רוח חיים... מיד כבלו את בעל הבית בנחושתיים והוליכוהו תחת משמר לבית האסורים, ומקץ ימים אחדים נגזר דינו למיתה על ששלח ידו במלך ונתן סם בכוסו.

הגביר הוסיף וחלם כי הנה מוליכים אותו לבצע בו גזר הדין, וכאשר כפסע היה בינו לבין המוות, פרצה דליקה נוראה בעיר והכל נפוצו בבהלה לכל עבר, אף הגביר ניצל את שעת הכושר, ובתוך ההמולה נשא רגליו והחל לנוס לכל אשר ישאהו הרוח. שעות רבות רץ כל עוד כוחו במותניו. עד שלקראת ערב הגיע לכפר קטן ונפל על מפתן בית קט, אשר מזווה קבועה לפתחו, בני הבית חסו עליו והכניסוהו פנימה, האכילוהו והשקוהו והציעו לפניו מצע של קש להניח עצמותיו הדואבות.

למחרת היום שבה מעט רוחו אליו, והוא התיישב בדעתו כי אין לו עוד חפץ וענין לשוב אל מקומו, אחר שלוודאי החרימו בית המלוכה את כל הונו והוא נעשה חסר כל, מלבד הסכנה האורבת לו במקומו שמא יתפסוהו ויקיימו בו את גזר הדין, החל לדרוש ולחקור אחר משלח-יד ממנו יוכל להתפרנס בכפר הנידח, והציעו לו בני הבית כי בערב ישוב אביהם המשמש כשואב מים בכפר, ואולי יאות לצרפו עימו למלאכתו ולהיות עזר ושוליה. סבר וקיבל את ההצעה, ונותר לשבת בבית שואב המים, ממתין לשובו, בשעת ליל מאוחרת, אחר שהזר כבר עלה על יצועו, הופיע בעל הבית ושב אל ביתו, והאורח מטה אוזנו מחדרו ושומע את כל השיג ושיח בין בעל הבית לבני ביתו.

שואב המים סיפר נרגשות כי בעת שביקר בעיר הסמוכה במהלך היום, שמע כרוז יוצא מאת בית המלוכה כי היות ורוצחו של המלך נמלט לנפשו והוא מתהלך חפשי, מכריזים הם בזאת כי פרס גדול והון רב ועצום יינתן לאדם שיביא את הנמלט וישיבו לידי המלוכה. בכיכר העיר תלו עבדי המלך את דמות דיוקנו של הנמלט, בכדי שיקל על האנשים לזהותו ולהסגירו. שואב המים העני הביע את

משאלתו ותקוותו לאוזני בני הבית כי הלוואי ויהיה הוא זה שיזכה למצוא את הנמלט ולהשיבו לבית האסורים, שאז יזכה לעושר רב לו ולזרעו אחריו כל הימים. בשמוע האורח את דברי בעל הבית, נעשה בשרו חידודין חידודין והוא טמן ראשו בכר בכל כוחו, שלא ישלטו בו עיני בעל הבית, ובאישון ליל, אחר שעלו בני הבית על יצועם קם בלאט וחמק חרש מן הבית.

הוא החל לנוס על נפשו בשדות האפלים, ורגליו נכשלו ומעדו אל תוך בורות ושוחות שהיו פזורים בשדה, הוא נחבל בכל חלקי גופו, וכך הוסיף לנוס בבהלה, כאשר בכל עת נתקל הוא שוב ושוב בעצים ואבנים, וכורע נופל בייסורים. בתוך כך התעורר בעל הבית העשיר משנתו והנה חלום נורא, ותפעם רוחו בקרבו.

אך יצא מחדרו, והנה ניצב לקראתו אורחו הרבי ר' דוד, ומקדמו בברכת צפרא טבא לבית. רבי דוד פנה אליו בבת שחוק ואמר: "אמש הייתה שאלתך בפין וביקשת מענה ממני, דחיתך לאחר הלילה ועתה נוכל להתיישב ולעיין בדבריך". בעל הבית שמע את דברי האורח, ומיד קרא בהתעוררות: "רבי דוד יקירא, אין כבר צורך לדבר עוד בעניין! עתה נוכחתי כבר כי ה' מוריש ומעשיר וברצותו נותן ברצותו נוטל. חזור אני מדבריי אמש, ומעתה מכיר אני באמת לאמיתה..."

כ"ו שבט

ה"טורי זהב", הגאון ר' דוד הלוי זי"ע

יום ההילולא - כ"ו שבט

מעשה ידוע מהט"ז זצ"ל אשר פעם אחת היה עוסק ליישב קושיית התוס', ובאתה אשה אחת ובכתה עבור בנה שהוא חולה רח"ל, והשיב לה שהוא נותן התירוץ הזה שתירץ קושיית התוס' לבנה שבזכות זה יתרפא, ותיכף נתרפא.

הט"ז הי' חתן הב"ח, ואחר שהשלים חיבורו טורי זהב חשש שלא הי' כולו לה' ולא הדפיסו. והנה הי' לו מנהג שבכל ליל שבת קודש הי' לו אורח להסעודה, ופעם אחת הי' חורף קשה וחדלו עוברי אורח, והמשמש לא מצא איש נכרי אשר לא מבני העיר להביא אל שלחן הרב. שלחו הט"ז עוד הפעם לחפש, טרח השמש עד שמצא באחת הבתי מדרשות איש עני יושב אצל התנור ובקשו לבוא להרב. ברם האיש לא רצה לבוא. הלך הט"ז בעצמו והפציר בו שיבוא, ענה הלה שהוא רעב ואצל הרב צריכים לאכול בדרך ארץ ומאריכים בזמירות ואין זה אכסניא בשבילו. הבטיח לו הט"ז שימהר הפעם בזמירות, וכה דיבר על לבו עד שהאיש הסכים והלך עם הרב. (לפי גי' אחרת אמר שאין לו מנעלים, אמר לו שהוא ישא אותו, וכן הי' שהביא אותו על כתפו). הט"ז שמר הבטחתו ועשה קידוש מיד. האורח גילה רעבון יוצא מגדר הרגיל, הוא אכל את כל מה שהגישו לו וכל מה שהיה מוכן בבית הרב לצורך הסעודה. גם הביאו בשבילו אוכל מן השכנים וגם את זה אכל עד תומו. כן חזר ונשנה הדבר בסעודת היום. במוצש"ק גילה האורח להט"ז שהוא אליהו הנביא ובא לנסות אותו במצות הכנסת אורחים, ובאותו פרק ציוה לו שידפיס חיבורו.

הט"ז היה לומד מאוחר בלילה בבית המדרש וכשהיה חוזר לביתו היה חלש ועייף מאד מלימודו והיה נכנס ל"שיינק" (בית מרוח) בדרכו והיה שותה קצת משקה להשיב נפשו, כן היה נוהג זמן רב, וב"שיינק" היו סימנים בקיר וכל מי שהיה רוצה לשתות שם היה רושם כמה כוסות הוא רוצה, לימים נודע לאנשי העיר שהרב שותה ב"שיינק" וגירשו את הט"ז מעירם, ואז נעשה לרב בלעמברג ופעם פרצה מגיפה ל"ע באיזור לעמברג, ונפלה פתקא משמיא, בעיר לעמברג, ובה כתוב: "וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי", ובעיר עצמה לא היה אף מקרה רע ח"ו.

...כנודע, היתה שנת ה' אלפים ת"ח עת צרה ליעקב, כאשר פרצו מאורעות הדמים האימות והנוראות, ע"י הצורך חמלניצקי וכנופיותיו האכזרים האוקראינים ימ"ש, ההריגות האכזריות של אחב"י בפולין נמשכו גם בשנת ת"ט (וגם בשנים הקרובות עדיין לא שקטה הארץ כליל). אותם מאורעות קשות לעם ישראל נזכרים בדברי ימי עמנו בשם "גזירות ת"ח ות"ט", ובמהלכם חרבו כמעט רוב קהלות אחב"י שבמדינת פולין. גם רבינו הט"ז שותה מכוס התרעלה, ונאלץ להמלט על נפשו יחד עם בני ביתו מעירם אוסטראה.

בתחילת מנוסתו הגיע רבינו הט"ז למדינת ליטא אל העיר אָליק, שם התבצרו רבים מאחב"י מאימת הפורעים מאחורי סוגר וברית, נעולים במבצר העיר. בעודו יושב במבצר כתב בעל הט"ז "קינה" מיוחדת המתארת את המאורעות הקשים והגזירות הקשות שנחתו על היהודים, באותו מבצר באליק ניצלו יהודים רבים באורח פלא מטבח אכזרי ע"י הפורעים ימ"ש, היה זה בזכותו של רבינו הט"ז!

ראיתי בספרי העתיקים אשר מספרים מעשה פלא היינו כי בשנת ת"ח ות"ט בעת התקוממות הקוזקים הרשעים נמלט רבינו הט"ז למבצר אוליק. שאת הנצלו באורח פלא הוא מתאר בסליחות שתיקן לאמרם ביום כ"ו סיון (ראה בתוך ספר ילקוט מנחם, ווילנא תרס"ג) וכך מתארת האגדה את הנס - אחרי שהעיר היתה במצור ימים רבים וכבר החל האויב לפרוץ בחומתה נתאספו כל אנשי העיר ורבינו דוד הט"ז בראשם בבית הכנסת והרבו בתפלה ובתחנונים לפני אבינו שבשמים לרחם עליהם להנצל מהצר הצורך. באמצע נתמנמם רבינו הט"ז מרוב עייפות וחולשה ויקראו לפניו בחלומו את הפסוק "וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי" (מלכים ב' י"ט) "וייקץ משנתו ויאמר עם ה' חזקו ונתחזקו בתפלה ובתחנונים כי היום יראנו ה' נפלאות". והנה התותחים הישנים אשר עמדו על המבצר ונתקלקלו מרוב ימים נפתחו פתאום לועתיהם ויירו אבני בליסטראות אל תוך מחנה האויב אשר נבהל מאד האויב וינס לנפשו וניצלו בני ישראל והיה לנס מן השמים. זכותו יגן עלינו ועכ"י.

מסופר על כ"ק זקני הטורי זהב זי"ע שאחרי מאה שנה משנת הסתלקותו. פתחוהו לארונו בלבוב, והרה"ק ר' יוסף שאול נטנזון העיד שראה עליו שלא החסיר מצורתו כלום והיה שלם בכל אבריו.

הרה"ק רבי מרדכי יוסף אלעזר מראדזין זי"ע

יום ההילולא - כ"ו שבט

שמעתי מידידי הר"מ ז"ל שהוא עצמו היה בעת מעשה אצל אדמו"ר רבי מרדכי יוסף אלעזר זצ"ל מראדזין, שבא לפניו אברך אחד מעיר מארקישאוו הסמוך ללובלין, והתנצל על חותנו שהערים עליו והוציא מידו כל הנדוניה שנתן לו, ועתה שכבר אין לו אף פרוטה אחת התחיל להציק לו שיבקש

פרנסה ואינו רוצה ליתן לו מזונות שחייב עצמו בתנאים. ובכה האברך מאד ואמר שאינו חש כל כך על הנדוניה שהוציא מידו ונשאר בחוסר כל ואין לו שום אמצעים במה לבקש פרנסה, רק מה שעתה מכריחו לבטל מהלימוד, ואמר גם כן שהתרה בחותנו שיקבול עליו לפני אדמו"ר, וחותרו שחך מזה באמרו שאינו ירא ממנו, כי מה יוכל אדמו"ר לעשות לו. ולא השיבו אדמו"ר מאומה, רק ניחמו שלא יהא בעגמת נפש שלא יצטרך לבטל מלימודו, כי יכול לישב כאן בבית המדרש ללמוד ויקבל הספקה ככל האברכים שיושבים ולומדים בבית המדרש שלי. אחר איזה שבועות נתהווה רעש, שהרב דקהילת קדש-וואנוואליץ שנקרא רבי זלמן ליכוואו, מחמת שהיה נותן לאדונים מעות ברבית היה לו משפט בערכאות עם אדון אחד על אשר לקח רבית יותר מרשיון המלוכה ויצא חייב בדינו והושיבוהו בבית הסוהר, עד שיתן שלשים אלף רובל כסף לעירבון עד זמן האפעלאציע - (המשפט). ובאותו הזמן היה אדמו"ר (רבי מרדכי יוסף אלעזר מראדזין זצוק"ל) בלובלין, ובאו אליו הרבה חסידים מלובלין והסביבות ובתוכם היה חותן אברך הנ"ל ממארקישאוו שהיה גם כן מחסידי רדזין, ובלקחת שלום אמר לו אדמו"ר: חשבתי שגם אתה יושב בתפיסה כמו ר' זלמן וואנוואלניצער, האיש ההוא שהיה עם הארץ וגבר אלים לא השכיל להבין רמיות אדמו"ר. אחר כך בעת הפרידה אמר לו אדמו"ר עוד הפעם כדברים האלה, וגם בפעם השניה לא נתן לו אוזן קשבת לדברי הרב הקדוש.

והנה גם איש ההוא היו לו מסחרים עם אדונים, ובבואו לביתו סיפרו לו שבא הזמנה מערכאות, ולקח ההזמנה והלך לעורך דין להיוודע מהו, ואמר לו שאדון אחד שתבע ממנו מעות העמיד עשרים עדים שכבר שילם לו החוב ושהוא תובע ממנו עוד פעם שעל זה יש עונש מאסר, אז הבין למפרע רמיות הרב הקדוש, אך היה בוש ליסע בעצמו להרב הקדוש שהבין שכל זה נענש בשביל חתנו שהרחיקו. ושלח את חתנו השני שיתרץ אותו ושיפעול לרצות לאדמו"ר. אכן בבוא חתנו השני להרב הקדוש לא השיבו מאומה רק ציוהו לילך לבית המדרש עד שישלח אחריו. והיות שיום המשפט קרב לבוא וראה שחתנו השני לא חזר ולא כתב גם כן שום תשובה, הוכרח ליסע בעצמו לאדמו"ר, ובקבלו שלום, אמר לו אדמו"ר: הלא התפארת שאינך ירא מאומה, ומה זה באת עתה. אז התחיל לבכות ולפייס לאדמו"ר. השיבו, ראשית כל תפייס את חתנך ותחזיר לו כל הנדוניה ותקבל על עצמך לזוננו בריווח שיוכל לישב וללמוד בהרחבת הדעת. האיש הזה בהרגישו שאין לו עצה אחרת קיבל על עצמו לציית הכל, ואז הבטיחו אדמו"ר שבעזרת השם יתברך יצא זכאי במשפטו, ואך יזכור לנקום באותו האדון וליקח ממנו ככל אשר תשיג ידו, ופטרנו בשלום בלוויית ב' חתניו. בבוא יום המשפט לא באו כל העדים של האדון ואך בקושי גדול עלה ביד האדון להביא אחדים מהם על כרחם, ולאחר שנשבעו אמרו שהאמת אשר האדון שכרם להעיד שקר על היהודי, ויצא האיש זכאי במשפטו, והאדון הוכרח לתת לו סכום גדול שלא יקבול עליו על שהאשימו בעלילת שקר. זכות הצדיקים תעמוד לנו.

ה"תבואות שור", ר' אלכסנדר סנדר שור מזולקוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ז שבט

בית הכנסת המפורסם בז'ולקווא כבית הכנסת של רבינו בעל ה'תבואות שור', נערץ ונתקדש ביותר במשך מאות שנים עד עצם היום הזה. בית כנסת זה שרד את המאורעות הקשים שעברו היהודים באירופה, וניצב עד היום על כנו במראה תפארתו המיוחד, למרות השנים והמאורעות הרבים שעברו עליו.

בניית בית הכנסת המפורסם הזה החלה בשנת אמ"ת לפ"ק (ה' אלפים תמ"א), והיא נמשכה על פני תקופה של כשישים שנה. בפי יהודי המקום סופר, כי חומרי הבנין נתרמו על ידי המלך, לאחר שנדר שאם תתרפא בתו החולנית, יתרום לבניית בית כנסת. החולה נתרפאה על ידי רופא יהודי, והמלך קיים את נדרו, ותרם את העצים והאבנים ששמשו לבניית בית הכנסת.

בבית כנסת זה עוד התפלל הגאון הקדוש בעל ה'בית הלל' זצ"ל, רבו של רבינו, וכן קדוש ישראל הבעש"ט זי"ע בעת שבא להתראות עם רבינו כפי שהזכרנו לעיל. מסופר כי גם הגאון רבי אליהו מוילנא בעת שהלך לגלותו התפלל בביהכ"נ זה.

שנים ארוכות קבע רבינו את תפילתו בבית הכנסת זה, ובחדר הנמצא מצדו השמאלי של אולם בית הכנסת הנקרא 'שועל שעליכיל', בו קבע רבינו מקום קבוע להגות בתורה הקדושה, שם שם לו חק ומשפט, לשהות רוב ימיו ולילותיו, ואף את ספריו הקדושים ערך בחדרו זה, וכמעט לא נתן לעיניו שינה ותנומה לעפעפיו. חדר זה היה מקודש מאוד אצל יהודי העיירה ז'ולקווא, וברי הדעת שבהם היו נוהגים להתבודד עם קונם בטרם תפילתם, ולחשב חשבונו של עולם בחדר קדוש זה, אשר שנים כה רבות ספגו קירותיו אל קירבם מקדושתו של רבינו זי"ע. אחרים נהגו להזכיר במקום קדוש זה שמות לברכה ולישועה.

רבים מתלמידי הבעש"ט הקדוש נסעו לז'ולקווא במיוחד בכדי להתפלל בבית הכנסת זה, שקירותיו ספוגים מאויר פסגות ונחלי עדן, מהם הגה"צ רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל ה'תולדות יעקב יוסף', והרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, ועוד צדיקים. מסופר כי גם אדמור"י בעלז' לדורותיהם, נסעו במיוחד להתפלל במקום זה, ולכבודם התיירו להתפלל בתוך בית הכנסת נוסח ספרד הגם שהקפידו מאוד שלא לשנות הנוסח. ישישים סיפרו כי מנהג היה ביום שמחת תורה לרקוד בבית הכנסת סביב וסמוך לקירות ולא באמצע, כי באחד הפינות התפלל הבעש"ט, ולכן נהגו לשמוח שם ולבקש שם על חורף בריא. מפליאה היא העובדה, כי כעבור מאה וחמישים שנה מבנייתו של בית הכנסת, כאשר השר שלום מבעלז' רצה לבנות את בית מדרשו ב בעלז, שלח את אדריכל בית המדרש, לז'ולקווא לחזות בבנין בית הכנסת, בכדי שייבנו את בית הכנסת ב בעלז בדמותו של בית הכנסת בז'ולקווא, שהיה בנוי באופן מיוחד ושונה משאר בתי הכנסיות שנבנו באותה תקופה. ואכן בית הכנסת ב בעלז' דמה להפליא למבנה המרשים של הבית הכנסת בז'ולקווא. לבית הכנסת זה יש שלושה שערים, בשער האמצעי ישנם שני מדרגות יורדות, שנבנו כך במיוחד לעורר הענין של 'ממעמקים קראתיך'.

בתוך בית הכנסת מעל המקום שבו נהג רבינו להתפלל, היתה תלויה נברשת נחושת עטורה ראש שור, בכדי לציין את המקום בו רבינו התפלל, שנחשב מאוד אצל מתפללי בית המדרש והמבקרים במקום, ומעניין לציין את העובדה, כי כל סדר התפילה היה חרות על קירות בית הכנסת, ועד היום נותר מכך רושם על הקירות.

כ"ח שבט

הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא זי"ע

יום ההילולא - כ"ח שבט

עשר שנים האיר הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא זי"ע מאורו בעיה"ק ירושלים. בשנת תרצ"ו, והוא בשנתו התשעים ושש, נחלש רבי נחומ'טשע ושעתו קרבה. מתוך דעה צלולה והכנה דרבה שלח לקרוא לכל רבני עיה"ק כדי להיפרד מהם. בלילה שלפני הסתלקותו הגיע אליו אחיו הרה"ק רבי וועלוועלי זי"ע, ביקשו הרה"ק רבי זאב: אחי, ספר נא לי עובדא מלפני תשעים שנה. סיפר לו רבי נחום: לפני תשעים שנים, כשהייתי ילד בן שש, נסעתי פעם עם אבינו הרה"ק רבי יוחנן לעיר אחת, ושם נכנסו איש ואשתו אל אבינו, ואמרו לו שלא יניחוהו לצאת החוצה עד שיבטיח להם שיתברכו בזרע של קיימא. אך אבינו לא רצה להבטיח. האשה בכתה מאד וביקשה הבטחה, והמשמש החל לקצוף: מה אתם רוצים, למה אין אתם נותנים לצאת. עד שהפצתי באבינו: תבטיח לה. אמר לי אבינו: תבטיח לה אתה! הבטחתי לה והם נושעו בכך זכר!

שמעתי מדודי כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א ששמע מהרה"ח ר' יעקב פעסטער ז"ל או מבנו, שאחת מקרובותיו נתעגנה אחר שבעלה ברח לאמעריקע, ולא ידעה מה לעשות שהרי אי אפשר לחפש במדינה גדולה כמו אמעריקע, ובאו ר' יעקב (או בנו) עם העגונה הנ"ל לאא"ז רבי נחומ'טשע לשאול את פיו מה לעשות, ונענה אא"ז שתסע לאמעריקע, וכמובן שטרם יציאתה לדרך תבוא להודיע על כך, היא התכוננה לעשות כדבריו אף שאינו מובן איך יכולה לחפש אותו, והלכה לרכוש כרטיס להפליג עם האניה הקרובה שהיתה נוחה והיו בה עוד יהודים שתהא הנסיעה בנוחיות, ובאו ר' יעקב וקרובתו להיפרד מאא"ז ואמרו לו שמצאו אניה נוחה וטובה, נענה אא"ז ואמר: "מה החיפזון, מה החיפזון" וכיון שדחאו הרבי לא נסעו אז, והמתינו להפלגתה של האניה הבאה, וכשהגיע זמנה באו עוד פעם, ונענה אא"ז כבראשונה, וכן היה פעמים מספר, שכל פעם דחה זאת אא"ז, ופעם נכנס ר' יעקב אל אא"ז בנוגע לענין אחר ולא דיבר מזה, ובתוך הדברים שאלו אא"ז מה קורה עם קרובתו ומדוע איננה נוסעת ושאלו האם אין אניה המפליגה כעת, אמר לו ר' יעקב שכעת אין אניה רגילה רק אניית משא שלא נוח לנסוע בה, נענה אא"ז ומה בכך, נוסעים באניית משא, וכמובן שמיד הלכו להזמין כרטיס להאניה, והאשה אכן עלתה על אניית המשא והפליגו לאמעריקע, וכשירדה לה"פארט" (-נמל) היה שם חנות שמכרו קאווע, והיו יושבים שם ושותים, ופנתה ליכנס לחנות זו, ובהגיעה ראתה את בעלה יושב שם, והרימה קול צעקה ותכף תפסו אותו, וסידרו לה גט, הרי אין לנו השגה מה שפעלו צדיקים הכל כדי להיטיב עם יהודי.

מפורסם בענין פרנסה אשר השפיע זקיני כ"ק מרן אדמו"ר רבי מנחם נחום זיע"א לכמה אנשים, והיה כאן אחד בשם ר' נח אפשטיין אשר היה מגיע בכל הלילולא של רבינו לבית מדרשינו וסיפר שהיה עני ואביון והיה קונה ומוכר כמה דגים ואף חנות לא היתה לו אלא היה מוכרם בשוק וכך היו לו איזה פרוטות עלובות, לימים הגיע אל הרה"ק להתאונן אצלו שאחד פתח חנות דגים גדולה והוא קורא לעצמו "מלך הדגים" ומחמת זה חושש לאבדן פרנסתו ושלא יהיה לו מה לאכול, וענה לו הרה"ק - אין לך מה לפחד, הריני נעשה שותפך, ואיני צריך לכסף, אלא השותפות תתבטא בכך שיבוא אליו כל שבוע להתייעץ עמו כמה דגים יקנה ומאיזה סוג, ודי לו בכך. ומני אז היה ר' נח מגיע אליו בראשית כל שבוע והרה"ק היה אומר לו - מדג פלוני תקנה כך וכך, ומדג אלמוני כך וכך, ועשה כדבריו ורבים הגיעו אליו לקנות דגים על שולחנו הקטן והקונים הלכו ורבו עד שפתח שני חנויות גדולים לדגים האחד במחנה יהודה והשני במאה שערים ונעשה לבעל פרנסה גדול, והכל בשותפותו של רבינו, כך השפיע פרנסה לכלל ישראל רפואות וישועות כאשר יסופר במאות.

זקיני כ"ק מרן אדמו"ר רבי מנחם נחום זיע"א. היה לו עבודה גדולה ומיוחדת בסיפורי צדיקים, אך אסור היה לשאול באמצע ובאם שאלוהו משהו הפסיק הענין. וסיפר לי אחד שבבחרותו הציקו לו כמה דברים בעבודת ה' שחפץ היה לבררם ורצה להיכנס אל רבינו לשאלו, אך בכל פעם שניסה להיכנס תקפתו פחד וחרדה ולא עלתה בידו להיכנס, וכך עבר זמן מה עד שהחליט שבמוצ"ש זה יכנס במסירות נפש ויהי מה, והסדר היה שאחר הבדלה היה משיח עם החסידים בחדרו ופעמים שצויה לקרוא לאיזה אנשים ונכנסו רק הקרואים, ופעמים שהשאר דלתו פתוחה אזי נכנסו כולם, ובאותו מוצ"ש שהלה החליט להכנס במסירות נפש השאר רבינו את הדלת פתוחה ונכנס עם כולם, והרה"ק שוחח באריכות בסיפורי צדיקים ועוד והרגיש הבחור שהרבי מתכוון אליו בכל דיבוריו, וכל מה שהעיק על לבו נתיישבו מאליהם, וביצאו מן הקודש אחר שיחת הקודש יצאו גם רבי מרדכי הערש ורבי ברוך יצחק מהחדר, ונענה רבי ברוך יצחק אל רבי מרדכי הערש - היודע אתה? בכל מה שהרבי דיבר היום התכוון אלי, נענה אליו רבי מרדכי הערש - אלי התכוון הרבי... בשיחתו כלל את כולם בכל מה שנצרך לו ועי"ז המשיך השפעות ברוחניות ובגשמיות ובכל הענינים.

מפורסמת היא העובדה ושמעתי מזקיני רבי סנדר זצ"ל שהיה זה בתקופה אשר לפי חודשי הגויים זהו זמן של מזג אויר נאה והיה אמור שהערבים ימ"ש יבצעו ביום שישי פוגרום, והרבה ברחו מהעיר העתיקה מפחד המאורעות והרה"ח רבי אנשיל ווקסמן - מחותנו של רבי חיים הערש אייזנבאך [חותן בנו ר' שלום זאב התגורר בעיר העתיקה ולא ידע להשית עצות בנפשו האם לברוח ג"כ או לאו, ובליל חמישי נכנס אל הקו"פ אל הרה"ק לשאלו על הדבר, ורבינו לא השיבו רק סיפר לו סיפור שברחמסטריווקא אצל אביו הק' רצו הגויים לערוך פוגרום וטבח ביהודי העיר, ונתחבאו הצוררים בחורים ובמערות להיות מוכן ליום קרב, ובלילה פרצה סערה גדולה והחלו סופות ברקים ורעמים וגשם וברד עז הציף את המקום וחלק משונאי ישראל נטבעו למוות במחבואם והנשארים נמלטו על נפשם, ולא יצא זממם לפועל בחסדי ה', וכשסיים הרה"ק את סיפור הדברים יצא רבי אנשיל מהקו"פ ושאלו רבי מרדכי הערש מה אמר הרבי, ענה לו רבי אנשיל שהרבי לא ענה כי אם סיפר מעשה, נענה אליו רבי מרדכי הערש שבאם הרבי סיפר כן וודאי יהא טוב ואין מה לחשוש, ושמעתי מזקיני רבי סנדר שזכר הסיפור, שביום שישי הלזה היו צריכים הערביים לצאת מעריכת תיפלתם [בהר הבית] והיה זה

יום נאה, ולפתע בשעה שתיים עשרה החלה ללא התראה מוקדמת סופת גשמים ברקים ורעמים וברד ניתך ארצה, ומזג האויר סער מאד וברחו כולם לבתיהם ולא עלתה בידם מחשבתם הרעה.

הרה"ח ר' יצחק אייזנבאך ז"ל בנו של הרה"ח ר' חיים הערש זצ"ל - כשהיה בחור צעיר לא היה מסוגל לצום ביוהכ"פ, ובאמצע התפלה היה מוכרח לצאת להקיא וכו' מחמת חולשתו, פעם בערב יום הקדוש נכנס עמו אביו אצל מרן אדמו"ר ר' מנחם נחום מרחמסטריווקא זיע"א ואמר לו שזה פיקוח נפש עבורו לצום ומה לעשות? ושאל הרה"ק לר' יצחק - האם אתה אוכל לפני התפלה? והשיב לו הבחור - לא, והמשיך הרה"ק בשאלו - ומתי אתה אוכל בכל יום? ענה הבחור - לאחר התפלה כשאני חוזר לביתי, "אם כן" אמר לו הרה"ק "גם ביום הכיפורים תמתין עד שיגמרו התפלה (כי ביוה"כ מתפללים כל היום) ואח"כ תלך הביתה לאכול..." ומני אז נהפך המצב לטוב ולא הרגיש שום קושי בהצום... [מפי אחיו הרה"ח ר' אברהם]

מספר כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא שליט"א מארה"ב ששמע מר' חיים אייזיק קראסניאנסקי ז"ל (היה שנתיים בהקאפעליא של הרה"ח ר' יוס'ל חזן ז"ל אצל רבותינו הק' זיע"א בראחמיסטריווקע) שבעת שנסע פעם אדמו"ר הרה"ק רמ"נ זיע"א על נסיעות הקודש - הגיע לעיירות מגורי אביו "רעז'געניווקע" וכאמור לעיל אזי כל איש אשר היה לו עסק הזמין את הרבי לביקור במפעלו, גם ר' נחום מיודעינו (אביו של ר' חיים אייזיק) אשר היה חסיד נלהב מרבוה"ק לבית ראחמיסטריווקע זיע"א, היה לו בית מסחר אשר בתקופה ההיא לא היה שם המצב כפי טוב והחובות השתרגו עד למעלה ראש. וכאשר הגיע הרבי לעיירה שמח ר' נחום במאוד שכן בדעתו היה להזמין את הרבי לבית מסחרו ובטוח היה שיתברך בשפע ברכה והצלחה, וכן הוה שהלה הזמין את אדמו"ר ר"נ לבית מסחרו ששכן ברחוב החנויות - אשר משני צדדיו היו בנינים ארוכים בנויות מלבנים ומחולקים לחנויות ע"י קירות מפרידים, וגג משותף של קש התפרס על פני כולם, וכאשר הגיע הרה"ק זיע"א לחנות ויפן כה וכה - ובעל החנות עומד בחרדת קודש וממתין למוצא פיו של הרבי ולברכת קדשו, עודו עומד כך נענה הרה"ק לפתע ואמר לבעל החנות כמתרעם: "אין זה נאה לסוחר מכובד כמותך שגג חנותו יהיה של קש, דעתי שתיכף תחליף את הגג הקיים בגג של מתכת" (בלעך) ... ר' נחום בעל העסק השתומם למשמע אזניו וכרעם נפל עליו ציווי של הרבי, שהרי הן בלא ההוצאה הכבידה הלזו רבו חובותיו למעלה ראש, ועתה מאין לו מעות עבור גג של מתכת?? אבל כחסיד נאמן מיהר לעשות כדבר הרבי והלך ללוות מעות ממכיריו, ותיכף למחרת זימן אליו בעלי מלאכה אשר תיקנו לו גג אמיץ וחזק.

לא עברו כמה שבועות ושריפה ענקית פרצה שם באחד מהחנויות שברחוב הנ"ל והשריפה התפשטה במהירות מחנות לחנות ע"י הקש שעל הגג שהעבירה את הלהבות מחנות אחד למשנהו עד אשר נהפך כל הרחוב למאכולת אש, ורק בית מסחרו של ר' נחום נשאר לפליטה בזכות שלא קימץ על ההוצאה וקיים את מצות הצדיק במלואה.

זקיני כ"ק מרן אדמו"ר רבי מנחם נחום זיע"א. היה זקן בן תשעים ושש שנים, ולא נס ליחו עד יומו האחרון, וביומו האחרון הודיע שהוא עומד להסתלק מהעולם ושלה לקרוא אנשים להפרד מהם, וביום זה היה נורא מאוד בכמה ענינים שהתפלל מנחה גדולה ותיכף לאחמ"כ ביקש שכאשר יהיה לילה יודיעוהו מיד כדי להתפלל מעריב ובתחילת הלילה עלה ונתעלה לחיי עד.

אף לאחר פטירתו לא נשתנית צורתו ודבר זה ידוע ומפורסם באשר כל אנשי החברה קדישא ראו זה עין בעין, ושמעתי מהרה"ח רבי אלעזר בריזל זצ"ל שהוא עסק באותם ימים בחברא קדישא וזכה להיות נוכח בעת טבילת גופו הק' קודם הלוייה והיה זה ביום שישי ערב שבת קודש וסיפר שפניו להטו ונראה היה כהולך לקבל פני שבת המלכה, שלא נשתנית צורתו כלל.

כ"ק מרן אדמו"ר מזוויעהל זי"ע

יום ההילולא - כ"ח שבט

סיפר לי הרב משה גולדמאן, שפעם הוצרך לטובה מסויימת, ואמר לו זקנו הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זצוק"ל, לך אל פלוני, הוא יעזור לך, מפני שהוא נושע אצלי ע"י "מופת", שאמרת לי לו "רוח הקודש". הוא בא לשאול אצלי בערב פורים על ניתוח של אבנים בכליות, ואמרת לי, הלא למחר הוא פורים שהוא יום ישועה, תחכו יום אחד. וכן היה, שלמחרת יצאו מעצמם בלי ניתוח.

והוסיף ואמר: מהו רוח הקודש - המחשבה הראשונה שעולה על הדעת, ובאמת כל יהודי יש לו "רוח הקודש" זה, אלא שבני אדם מטמטמים את מוחם, ואינם יודעים איזו היא המחשבה האמיתית.

סיפר ר' אלי' ראטה זצ"ל כי האדמו"ר ר' מרדכי מזוועהיל זי"ע אמר לו כי פעם אחת נתקף בייסורים קשים, והלך אל הרופא ד"ר וואלאך כשהגיע ראה תור ארוך של אנשים ממתנינים להתקבל אצל הרופא, חצי יום נאלץ להמתין עד שהגיע תורו, והנה כאשר הגיע תורו של איש לפניו פסקו לפתע הכאבים, והוא חזר לביתו ואמר כי משמים קבעו לו שיסבול חצי יום בדיוק, וכשהגיע הזמן המדויק פסקו הכאבים, כך שתתאפשר לו לשוב לביתו וכבר לא נצרך לרופא.

סיפר לי הרב משה גולדמאן, שבילדותו היו לו כאבים גדולים על אזנו, והלך לרופאים ואמרו לו שיש לו פוליפ באוזן, ובניתוח קל יכולים להסירו, אבל זקנו הרה"ק ר' מרדכי זצוק"ל לא הסכים לעשות הניתוח.

לאחר זמן מה כשנתוספו לו כאבים חזקים, הלך יחד עם אביו לזקנו הרה"צ הנ"ל, ובתחנונים ביקשו שיסכים לניתוח, והשיב הרה"ק מהר"מ שילך למקוה ויתישב בדבר (כמנהג זקינו הרה"ק ר' שלמה מזוועהיל זצוק"ל), וכשחזר מהמקוה אמר לו שלא ינתח.

לאחר פטירת זקנו הנ"ל, כשנתבגרו הכאבים הלך לרבו הרה"צ מסלאנים ושאל אותו מה לעשות, והשיב שאין לו ידיעה בעליונים, ויכול ליעצו כדרך שהוא מיעץ לאחרים, שישאל לשני רופאים, וכן עשה, ואמרו לו שאין מה לחשוש מניתוח, כי זהו ניתוח קל מאד ואף עושים אותו בלי הרדמה.

הלך ר' משה ועשה את הניתוח, אבל ע"י הניתוח איבד לגמרי את שמיעתו באוזן הזו, ואינו שומע בה כלל, כמו חרש ממש. הרופאים בעצמם אמרו לו שאינם מבינים כלל מה קרה, ומדוע נתקלקלה השמיעה ע"י הניתוח הזה, דבר שאינו רגיל בכלל. והוא פלא, שזקינו הק' חזה מראש שלא יהיה לו כדאי לעשות ניתוח.

סיפורי מופת רבים מספרים על חולים שנתרפאו בגוף ונפש מאכילת שיריים של צדיקים, ונפרט מהם חדא שאירע אצל צדיק אחד בן דורינו הלא הוא הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע (בנו של הרה"ק

רבי גדליה משה בנו של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועה"ל זי"ע) כפי שסיפר המשב"ק החסיד המפורסם רבי אליהו רוט זצ"ל (שעל אף היותו נאמן ביתו של הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע המשיך בדרכו זו אצל בנו ונכדו ממשיכי דרכו, ועמד אצלם בהכנעה והתבטלות גמורה, כתלמיד לפני רבו). ידיד היה לו לר' אליהו שבנו הקטן נולד במחלה נדירה שבני מעיו לא תפקדו רח"ל, ולכן לא היה יכול לאכול ולשתות מאומה כי המאכלים לא נתעכלו במעיו, וכל מזונותיו הכניסו אליו רק ע"י זריקות רפואיות, וכבר עברו עליו כמה שנים ועדיין לא מצאו לו תרופה ומזור למחלתו. בראותו את צערו הרב ייעץ לו לפנות וליגש אל רבי מרדכי זי"ע ולקבל ברכתו הק'. עשה הלה כעצתו והזכיר לפניו את בנו החולה, הקשיב הרה"ק רבי מרדכי לבקשתו והרעיף עליו ברכות שיזכה בנו לרפואה שלימה ופטרנו לשלום.

לאחר כמה ימים שלח הרה"ק מזוועה"ל לקרוא לאותו יהודי ובנו החולה, וכיבדו ליטול ידיו לסעודה, שמפאת עניותו היה לחם שחור ודג מלוח, והושיב את הילד לידו. הלך הרה"ק מזוועה"ל ונטל את ידיו וגם אבי הבן עשה כן ובירכו על הפת, לפתע צוה הרבי להילד שיאכל גם הוא, ונתן לו חתיכת לחם ודג. והנה ראה זה פלא, הילד התחיל לאכול כאחד האדם, ומאז אכל כאילו לא חלה מעולם.

סיפר לי הרב משה גולדמן שאביו הר"ר יוסף ז"ל עבר ניתוח בארה"ב לרפאותו מהמחלה הידועה רח"ל, והוציאו הון רב על רפואתו, ופתאום החליט אביו שאין לו תועלת שם ורוצה לחזור לביתו בארה"ק, ולא סיפר זאת לאף אחד מבני משפחתו בא"י.

יום אחד כאשר היו בני משפחתו אצל הרה"צ ר' מרדכי'לע, ניגש הרבי אצל החלון, וישבה שם יונה אחת, ואמר להם הרבי: היונה אמרה לי שאביכם חוזר היום, לכו ותכינו לו "קבלת פנים!".

הדבר היה בעיניהם לפלא גדול, כי לא ידעו כלל מבואו, אבל כדברי הרבי כן היה, שבאותו היום הגיע אביהם, בלי שום הודעה מוקדמת.

כ"ט שבט

הרה"ק ר' חנניה יו"ט ליפא מסיגוט זי"ע

יום ההילולא - כ"ט שבט

שמעתי מהגה"ק רבי שאול בראך הי"ד האבדק"ק קאשוי, מעשה פלא מה שאירע לו בעת שלמד אצל ק"ז מרן הגה"ק הקדושת יו"ט זי"ע בסיגעט, שהיה קבוצת בחורים שהוצרכו להתייצב לצבא, והזמן המיועד להתגייס היה בעצם יום השבת קודש ונכנסו כל הבחורים ללשכת הצבא מלא תקוה שישתחררו, אבל לדאבונם פחד ורעדה אחזתם בראותם שבראש הצבא עומד רשע עריץ שונא ישראל, ומיד בבואם לשם הכריז הרשע הנ"ל, שהיום יקים צבא של יוצאי מצרים, דהיינו שיגייס את כל היהודים, ואחרי שבדק את כל אחד מהם הכריז שכל אחד יבוא ביום שני הבא לעמוד לשרת בצבא. שבורים ורצוצים עזבו כולם את לשכת הצבא, והלך הגה"צ מקאשוי זצ"ל תיכף משם לבית מדרשו של ק"ז הקדושת יו"ט וסיפר לו את כל הנעשה עמם, ענה לו ק"ז זי"ע: "ישועת ה' כהרף עין, הכל יהיה טוב ואל תפחד כלום".

ויהי ממחרת ביום ראשון וק"ז הקדיו"ט זי"ע עמד באמצע פסוקי דזמרה של תפילת שחרית, פתאום נכנסו כמה מן התלמידים לבית המדרש וניגשו להקדיו"ט זי"ע ואמר לו שהרשע הידוע רוכב כעת על סוסו באמצע הרחוב ואפשר לראותו דרך החלון.

מיד קם ק"ז זי"ע מכסאו וניגש ליד החלון והביט אחרי הרשע ברוכבו על סוסו, ולא עבר כמה רגעים ופתאום נפל הרשע מעל סוסו באמצע הרחוב ונהרג על אתר, כן יאבדו כל אויביך ה'. ולמחרת ביום שני כשהלכו הבחורים ללשכת הצבא נשתחררו כולם בלי יוצא מן הכלל. וכשחזר הגה"צ מקאשוי זצ"ל לספר לק"ז מרן הדקדיו"ט זי"ע, נענה ואמר לו: הנך רואה שלא היה לך ממה לפחד כלל.

[בספרו "בהיות הבוקר" (אות תקט"ז) כותב הגה"ק מקאשוי זצ"ל על רבו מרן הגה"ק הקדושת יום טוב זי"ע וזה לשונו: "בעיני ראיתי כמה פעמים שדבריו נשמעים במרום, ונשאו פנים לדברו כבימי הראשונים, ובכל זאת היה שפל בעיני עצמו" עד כאן לשונו].

סיפר לי אבא ז"ל, שבהיותו בישיבת ה"קדושת יו"ט" בסיגוט, ישב הרבי בסעודה, והגבאי נכנס עם מברק מאחד החסידים, שחלה במחלה קשה וביקש מהרבי שיעורר עליו רחמים. הם ראו שהרב מודאג ומוטרד מאד מהמברק, וכשגמר לאכול, עוד לפני ברכת המזון, כשנכנס הגבאי שוב, שאלו הרבי: מה עשית עם מברק זה האם עשית משהו? כן, השיב הגבאי, עניתי שהרבי מאחל בריאות ורפואה שלימה. פני הרבי נעשו להבים באומרו: איך אתה עונה תשובה ואפילו אינך שואל אותי. ברכו ברהמ"ז, ואח"כ נענה הרבי ואמר: אם כתבת אין ברירה וצריכים לעשות משהו בשבילו. לאחר זמן קצר, ראה אבא את היהודי בין הבאים אל הרבי והוא בריא אולם.

לפני החתונה נסע (הגה"ח רבי אלימלך פישמן ז"ל) אל הרה"ק משינעווע זצוק"ל לקבל את ברכתו הקדושה לקראת נשואיו בשעטומ"צ. ב"קוויטל" שמסר לו היה כתוב תחילה שם אחיו אשר אנשיל בן רעכיל, ואחריו בשם שלו - הבחור החתן אלימלך בן רעכיל. כאשר החל הצדיק משינעווע לקרוא את הקוויטל נעצר לפתע ושאל את אבינו: רואה אני שבתחילה כתוב שם אחיך אשר אנשיל, משמע שהוא מבוגר ממך. אם כן, אפוא, מדוע באת כבר בקשרי שדוכיין, ואילו אחיך לא? ענה לו אבינו: היות וכעת שורר בעולם מצב חרום, תקופה של מלחמה, ולפי חוק המדינה מוכרח כל אחד להתייצב לצבא, והנה אחי המבוגר מרגיש עצמו כאיש גבור מלחמה והוא מפחד להתייצב בפני הועדה. ואילו אני, בהרגישי חלש ורזה, אינני רואה את עצמי כמתאים לגיוס, לכן החלטנו שעדיף שאני אבוא בברית הנישואין ולהקים בית לפני אחי.

כאשר שמע הרה"ק משינעווע את דבריו, נשמעה אנחה קלה מפיו ואמר: נו, אנשים חושבים לפעמים אחרת, היפך מהמציאות. לאחר מכן האציל את ברכתו הקדושה, ופטרו לדרכו.

כאשר הגיע תורם של שתי האחים להתייצב בפני הועדה הצבאית, קרה אמנם דבר לא יאומן: את אחיו המבוגר, החסון והחזק, לא קיבלו לצבא; ואילו אותה, החלוש והרזה, החליטו לגייס מיד!

כאשר ראה אבינו את המצב כי ברע הוא, מיהר אצל ה"קדושת יום טוב" זי"ע וביקש את ברכתו הקדושה, לבל יצטרך להתגייס לצבא. הוא גם סיפר לו שהיה אצל הרה"ק משינעווע ומה שאמר לו אותו צדיק. ענה לו בעל הקדושת יו"ט: מה אני יכול לעשות? אם השלטונות קיבלו אותך וציוו עליך

להתגייס, הרי אין בפניך שום ברירה. אולם, צריך אתה לדעת, כי בצבא של הונגריה-אוסטריה ישנו חוק מיוחד המאפשר לחייל מגויס לגדל זקן ופיאות. ולכן, עליך לעמוד איתן בדעתך ואל תתן שיגלחו לך את פיאותיך וזקנך בכל צורה שהיא!

לפי ההזמנה שקיבל, היה עליו לנסוע לעיר סאטמאר ולהתייצב שם במשרדי הגיוס. בהגיעו לשם, יחד עם צעירים שבאו להתגייס, נתנו לכולם מדי צבא, וכן פקדו עליהם לגלח את שערות ראשם וזקנם. כאשר הגיע תורו של אבינו החלו לגלח את שערות ראשו, וכאשר רצו לגלח את פאותיו וזקנו, תפס אותם בשתי ידיו, שלא יוכלו לנגוע בהם לרעה.

כראות הספר שלא יוכל לעשות איתו מאומה, מיהר וקרא לקצין שמעליו לעזור לו לגלח את זקנו ופיאותיו של אותו בחור עקשן. מיד בא הקצין לעזרתו, אך אבינו המשיך להתעקש ולא נתן בשום אופן לגעת בפיאותיו וזקנו. הקצין התרגז מאד ואמר לאבינו כבעס, כי אם לא יפסיק להתנגד ולא יתן להוריד שערות זקנו - עלול הוא להיאסר בתנאי מאסר קשים, ולא מן הנמנע שעלול גם לקבל כדור בראש, בתור מורד במלכות. אולם, הצעיר החיזור, החלש והרוזה, עמד כסלע איתן ולא נבהל כלל מאימיו.

אותה שעה עבר לידם קצין גבוה יותר, והשניים סיפרו לו על אודות התעקשותו הבלתי מובנת של הצעיר המוזר. נענה ואמר להם אותו קצין: תנו אותו לידי, ואני אראה לו כבר מה זה להתנגד לפקודת אנשי הצבא. אצלי לא יהיה פיקח גדול מדי!

עשו השניים כבקשתו, והעבירוהו למשרדו של אותו קצין. כאשר הגיע אבינו לחדרו, החל הקצין להרעים עליו בקול: מדוע אתה מפר פקודת אנשי הצבא ומתנגד לגלח שערות זקנך ופיאותיך? ענה לו אבינו: אני יהודי אורטודוקסי, אשר מעולם לא נגעתי בשערות זקני ופאותי. מוכן הנני לשרת בצבא כחוק, אך בודאי ידוע לך על החוק שמותר לחייל להיות מעוטר בזקנו ופיאותיו, ואסור להורידם בעל כרחו של החייל! שאלו הקצין שוב: האם מעולם לא נגעת בשערות זקנך ופיאותיך? לא! - ענה לו אבינו בתקיפות - ואם ברצונך, תוכל גם לשאול את חברי שבאו יחד אתי ולברר אצלם אם אמנם נגעתי פעם בשערות זקני! נענה ואמר לו הקצין: באם הנך אורטודוקסי עד כדי כך - הרי הצבא אינו בשבילך!

בו במקום כתב וחתם לו הקצין כתב שחרור מהצבא, ושחרר אותו לגמרי משרות צבאי.

בוא וראה כוחה של מסירות נפש, וכח ברכתו של אותו צדיק.

הרה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל (אביו של הרה"ק מנאסויד) היה קשור מאד אל צדיקי בית סיגעט, מרן הייטב לב, ומרן הקדושת יום טוב זיע"א. פעם נחלה הרה"צ רבי משה אריה, והגיע כמעט עד שערי מות, עד שכבר הדליקו נרות מסביב למטתו. פתאום הגיע מרן הקדושת יום טוב לבקרו, והוא היה רגיל תמיד בהעלאת עשן, וגם כאשר ישב אז אצל רבי משה אריה, הדליק את ה"לולקע", והתחיל לעשן הרבה, עד שהבית כולו נתמלא בעשן. בני הבית נתייראו מאד מזה, כי העשן היה מסוכן מאד להחולה, אולם הקדושת יום טוב לא שם לב אל דבריהם, והמשיך בהעלאת העשן, עד שרבי משה

אריה התחיל להתעטש הרבה מאד, עד שיצא ממנו כל הליחות המותרות, וקיבל צורת חיים, ומאז חי עוד חמש עשרה שנה.

סיפר לי אאמ"ו (הגה"ק רבי חנוך העניך, אבד"ק קערעצקיא) זצ"ל שבהיותו אוכל מזונות בסיגוט אצל חותנו הגה"ק בעל קדושת יו"ט, היה דרכו להכנס בכל ליל שבת ויו"ט אחרי התפלה אל הקודש פנימה להגיד "גוט שבת".

פעם אחת בליל ר"ה כשנכנס להגיד ברכת שנה טובה, ראה איך שהקדושת יו"ט יושב על כסאו דבוק ברעיוניו והרה"ח רבי נטע מווערצקי עומד עליו מורכן בראשו ומדבר אליו בהתרגשות, והוא ישב בהשקט ובדביקות. פתאום זקף עצמו בהתלהבות ודפק על השולחן ואמר בתוקף: שמע נא נטע! אני מבטיח לך שבמשך ראש השנה הזה יהיה לו סוף!

אאמ"ו עמד כל הזמן מן הצד ולא רצה להפסיקו, כשיצא הרה"ח ר' נטע הנ"ל התלווה אליו אאמ"ו לדעת פשר דבר מה הוא, ביודעו כי אין זה דרכו של חותנו לדבר כדברים האלו.

סיפר לו ר' נטע, היות שיש אחד משרי הממשלה שונא ישראל מובהק, ו"איגן" שמו, אשר רודף לעשוק את עניי ישראל מפרנסתם, ודוחק אותם ע"י ערמוניות וכדומה להכשיל אותם ולגזול מהם פרנסתם הדלה, והיות שכמה פעמים הזכרתי לפני רבינו שליט"א את הענין הזה, ועדיין לא פעלתי כלום שלא יוכל להזיק בני ישראל, עכשיו החלטתי ששעת הכושר הוא שיפיל אותו ארצה ולא יוכל להרעות ח"ו את בני ישראל. כן פעלתי שאדמו"ר שליט"א הבטיח לי שבר"ה זה יהיה לו מפלה.

וסיים אאמ"ו ר' זצ"ל אחרי כמה ימים פגשתי את אחד מהאורחים העוברים ושבים מהסביבה ההיא ושאלתי אותו אם שמע משהו אודות "איגן" מה נעשה עמו, השיב בתמהון: הכי לא שמעתם שבעצם יום שני דר"ה ירה בעצמו והיה לו מפלה, כן יאבדו כל אויביך וגו'.

הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל מראדומישלא

יום ההילולא - כ"ט שבט

איתא מהרה"ק בעל עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע לבאר הכתוב (שמות כה, ב) ויקחו לי תרומה, וברש"י לי לשמי, דכשמחשבים תיבת 'תרומה' יחד עם שם הוי"ה ית"ש עולה בגי' תרע"ז כמנין 'רפואה שלימה', והנה לפני תקופה קצרה בא אלי אברך ואמר לי שיש לו איזה מיחוש בראש וכבר ביקר אצל הרבה רופאים אך עדיין לא מצאו תרופה לזה, ואז עלה על רעיוני דברים אלו של הרה"ק מזידיטשוב וחזרתי עליהן בפניו, ואמרתי לו הנה אין אני נותן קמיעות אך מכיון שזה עלה ברעיוני הנני מיעצך דרך סגולה שתלך לסופר פלוני שיכתוב לך השילוב של תרומה ושם הוי"ה ב"ה, ומצד האחר יכתוב שזהו מיוסד על ה'תורה' של הרה"ק מזידיטשוב, ותלך בכתב זה דרך סגולה.

לאחר כמה שבועות חזר אלי האברך וסיפר לי שהמיחוש הלך ועבר, והוסיף לשאול אם מותר לילך בכתב זה בשבת כאן בלונדון שאין עירוב, והצעתי את השאלה באסיפת הרבנים המתקיימת בכל שבוע בראשות האב"ד הרה"ג ר' אפרים פאדווא שליט"א, ולבסוף הסקנו יחד דכיון שיש להאברך הזה אמונת חכמים שיועיל לו א"כ לא גרע מקמיע שאינו מומחה ובטלטול כלאחר יד לצורך יש מקום

להקל, ובודאי אילו היה הרה"ק מזידיטשוב נותנו בתורת קמיע היה לזה דין של קמיע מומחה, אך אפי' שלא נותנו בתורת קמיע עכ"פ לא גרע מקמיע שאינו מומחה, ואכן האברך הזה ממשיך ללכת עם הכתב.

הרב אלחנן (חונא) הלפרין זי"ע

יום ההילולא - כ"ט שבט

היה רב בגולדרס גרין בלונדון ונשיא "התאחדות קהילות החרדים". כונה אב"ד ראדומי שלא על שם מקום רבנות סבו רבי שמואל ענגיל.

מרגלא בפיו של הגאון רבי אלחנן היילפרין שליט"א אבד"ק גולדס-גרין סיפור נפלא אודות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל, והיות שרציתי לוודא הפרטים בזה, דיברתי עמו באופן איטה, ואני מעתיק הדברים מפיו מלה במלה: "באחת משיחותי עם הגה"צ רבי משה מונד זצ"ל אב"ד מיקולייב, שהיה מחשובי חסידי בעלזא בדור הקודם, (התגורר בפאריז ואח"כ בלונדון ושם מנו"כ), הזדמן לדבר אודות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, וברגע שהזכרתי את הרבי, אמר הרב מונד בהתרגשות רבה: "הליובאוויטשער רבי הוא איש קדוש". אני הכרתי אותו שאינו רגיל להגדיל ולפאר את הצדיקים שאינם מאדמו"ר בעלזא, והתפלאתי שמתבטא בלשון זה אודות האדמו"ר מליובאוויטש. ואז הוא סיפר לי כך: "פעם נודמן לי לנסוע ברכבת "בין ארצות" באירופה בדרכי מפאריז לוורשה. והנה הבחנתי באברך בעל צורה עדינה ומרשימה שחיפש את התא שלו והתישב באחד המושבים מתוך הארבע שהיו בתא. לאחר כמה תחנות נכנסה נוכרית אחת לאותו התא לפי המקום שהיה רשום לה בכרטיס, ואז קם אותו אברך, יצא מהתא (אע"פ שהיה פתוח והיו שם עוד אנשים) ונעמד בירכתי אחד הקרונות, וכך היה שקוע בלימוד בגמרא קטנה שהיתה בידו במשך כעשר שעות. "כל זה נמשך החל מזמן קצר לאחר תחילת הנסיעה שיצאה ב-8.00 בלילה מפאריז, עד שהגיעו לתחנת קטוביץ ב-7.30 בבוקר. נוסעים עלו וירדו, רוכלים הסתובבו, וכל הרעש וההמולה כלל לא נגעו ולא פגעו באותו אברך, שעמד ולמד בלי הפסקה לרגע אחד. נפעמתי מאד מן המחזה אבל לא ידעתי מיהו האברך, בתחנת קטוביץ ירדו הרבה נוסעים וגם אותה נוכרית, האברך ראה שהתא התפנה ונכנס לשבת והמשיך ללמוד. בהגיע הרכבת לתחנה, ראיתי קבוצה מחסידי ליובאוויטש שבאו לקדם את פני האברך בבית התיבות, ואז נתברר לי כי זהו חתנו הצעיר של אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש".

ל' שבט

הרה"ק רבי שמואל אברהם אבא מהורודענקא זי"ע

יום ההילולא - ל' שבט

נולד בשנת תרכ"ה לאביו מרן רביה"ק בעל ה"אמרי ברוך" מויז'ניץ זי"ע. בעודנו ילד חלה קשות והרופאים נואשו לחייו. זקינו מרן רביה"ק בעל ה"צמח צדיק" זי"ע בעת ששמע על מחלתו, סיפר לסובבים אותו את דברי הגמ' [ב"ב יא] על בנימין הצדיק שהחיה אשה וילדיה והוסיפו לו כ"ב שנים,

ואכן הבריא הילד וחי עוד כ"ב שנים בדיוק ... בשנת תרנ"ג, ייסד את חצרו בעיר הורודענקא. חסידים רבים נהרו אליו, ונתחממו לאורו הגדול ונתפרסם שמו כבעל מופת גדול. חסידים מספרים שפעם אחת ביום ההילולא של אביו החל בכ' כסלו נתכנסו יחדיו האחים הקדושים הרה"ק רבינו זי"ע, מרן רבינו הסב"ק בעל ה"אהבת ישראל" זי"ע והרה"ק ר' חיים זי"ע מאנטניא, ושאלו אותו אחיו: שמענו שאתה פועל מופתים גלויים, האם קבלת דרך זו מאבינו הקדוש, ענה להם לא ולא. אמרו לו: כלך לך מדרך זו, כי מסוכנת היא ואינה 'סגולה' לאריכות ימים... למרות זאת לא שעה לעצתם, והמשיך כדרכו בקודש לפעול ישועות באותות ובמופתים...

פעם כשדיברו עם אאזמו"ר ז"ל אודות אחיו הרה"ק רבי שמואל אברהם אבא מהארודענקא זצ"ל בעל שפתי צדיק שהיה מרבה במופתים גלויים, התבטא אאזמו"ר שלא כדרכו: "גם אנחנו יכלנו להראת כך [מופתים], אבל אסור".

פעם בחתונה משפחתית התכנסו שמה ציבור גדול ובראשם אאזמו"ר ז"ל ואחיו הרה"ק מאנטניע ז"ל. לרגל השמחה הגישו החסידים קוויטלעך להאחים הקדושים שיתברכו בעת רצון. כאשר הבחין אאזמו"ר ז"ל בהרבנית העניעלע חודרוב בת הרה"ק ה"שפתי צדיק", קרא לה והתבטא בפניה: "אילו היה האבא שלך חי בעלמא הדין לא היה לנו מה לעשות בעולם" (מחמת המופתים הגלויים שראו אצלו).

הרה"ק רבי שמואל אבא מהורודענקא זי"ע הסתלק במיטב שנותיו, בקיצור ימים ושנים כשהוא בן ל"א שנים בלבד, אך בשנותיו המועטות עלי אדמות, הספיק לפעול ישועות מופלאות ביותר למאות ואלפים. שמעתי מזקני החסידים, שבעת הלייתו שוחחו ביניהם האחים הקדושים - רבה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע והרה"ק רבי חיים מאנטניא זי"ע על כך שהוא הלך רחוק בהבטחת ישועות: "הוא לקח לפתע גבוה מאד".

הרה"ק מהורודענקא הסתלק בראש חודש אדר ואחרי הסתלקותו עברו כל חסידיו אל הרה"ק רבי חיים מאנטניא זי"ע. הכרתי עוד את החסיד הישיש ר' אליעזר אלתר ז"ל מכפר האטנא, שהיה מלפנים חסיד נלהב של הרה"ק מהורודענקא ואחרי פטירת הרה"ק מהורודענקא עבר עם כל ילדיו לחצר הקודש אנטניא [חתנו היה דודי הרה"ח ר' אהרן קוסטינר ז"ל מראדוביץ].

בנו הרה"ח ר' יוסל אלתר ז"ל, היה מקושר בלב ונפש לרבו הק' מהורודענקא וגם אחרי הסתלקותו נשאר דבוק בו והיה עושה סעודת הילולא רבתי כל שנה בראש חודש אדר. למרבה הפלא, נפטר ר' יוסל אלתר ז"ל בגלות טרנסניסטריה ביום ראש חודש אדר, יום הילולת רבו הק' מהורודענקא, והחסידים הישרים והתמימים בחייהם ובמותם לא נפרדו מרבותיהם הקדושים. לדאבון לב לא הותיר אחריו ר' יוסל זרע של קיימא ויהיו דברים אלו לזכרו הטוב ולעילוי נשמתו.

הרה"ק רבי שמואל אבא מהורודענקא זי"ע היה בעל מופת נפלא, והתגלגלו אצלו ניסים גלויים מאד, שמעתי מהגה"ח רבי מרדכי אריה הורוויץ מבאנילא זצ"ל שהיו לו חסידים גם במקומות שלא דרכה כף רגלם של חסידים, מחמת שראו אצלו ניסים ונפלאות גלויים.

כשנסתלק ה'אמרי ברוך' היה הרה"ק מהורודענקא בן עשרים ותשע שנים בלבד, וכבר אז נתעטר בכתר אדמו"רות, ואחר שנתיים ומחצה נסתלק לגנוי מרומים, בהיותו אברך צעיר לימים. באותה עת התבטא אחיו ה'אהבת ישראל' ואמר: "אני אינני אשם בפטירתו, שהרי אני ואחי [רבי חיים] מאטיניא הזהרנו והפצרנו בו שיפסיק מלעשות מופתים גלויים כל כך".

חודש אדר

א' אדר

ר' אברהם, ה"אבן עזרא" זי"ע

יום ההילולא - א' אדר

רבי חיים-יוסף-דוד אזולאי (החיד"א זי"ע) מספר בכתביו אודות האבן עזרא, כי "אירעו לו הרבה ענינים עם הרמב"ם". אחד מהם מספר החיד"א בעצמו, בהאי לישנא: רבי אברהם אבן-עזרא התאוה מאד לראות את הרמב"ם, והלך למצרים ובא לפניו בחצר השולטן א-דין, שהרמב"ם שימש כרופאו. כאשר ראהו הרמב"ם הורה לעושי-דברו שיכניסוהו בחדר שאצל מעונות המשרתים, חדר חשוך ואפל, יזונו אותו בלחם צר ומים לחץ, עם "מטה כסדום" ונר שאינו מאיר, ולא הסכים בשום פנים לדבר עמו. הצטער ראב"ע מאד וזלגו עניו דמעות, כשנודע על כך לרמב"ם, ציוה למשרת שיתן לו כלי קטן ושימלאנו דמעות, וראב"ע הוסיף לבכות מאד ומילא הכלי, והביאו המשרת לרמב"ם. אחר-כך קרא אליו את ראב"ע וכיבדו כבוד גדול. הראה לו אותות חיבה ודיבר אתו בדברי חכמה. לפליאת ראב"ע מה ראה על ככה, הסביר לו הרמב"ם שהבחין על-פי ראיית פניו כי מרוב התאוה והתשוקה להכירו נלכד בחולי סנוורים ורפואתו שיבכה הרבה, ולכן נהג בו כך, והראה לו את כלי הדמעות שהוא מלא תולעים - והוא פלא!

...בשערי תשובה - לאדמו"ר האמצעי - ריש חלק א' סוף פרק ה'... מובא שם אשר הראב"ע מסר נפשו על קידוש ה', ולעת עתה לא מצאתי זה במקום אחר...

בתקופה שישב רבינו הרה"ק רבי חיים מקאסוב זי"ע סמוך על שלחן חותנו הרה"ק רבי יהודה מאיר שפירא זצוק"ל בן הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, ביקר פעם את אחי חותנו - הרה"ק ר' יעקב שמעון שפירא זצ"ל, אבד"ק זסלב, אשר היה גאון וצדיק, וסיפר אודותיו, כי בכל דרכיו היה מתנהג בפשטות גדולה, כדרך "בעל בית" ולא בהליכות של רבנות, ברם קדושתו ופרישתו עמוק עמוק מי ימצאנו.

אגב ביקורו סיפר לו דודו, כי פעם ישב בלילה עם כמה מאנשי שלומו, ודיבר קשות מהרב אבן עזרא, כי בספרו נמצאים דברים נפלאים. בלילה ההוא ראה בחלומו, שקוראים לו לספר תורה. בהקיצו משנתו, היתה לו עגמת נפש גדולה מהחלום. כאשר קיבל אחר כך פני אביו [הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע] והביע בפניו צערו בדבר החלום, ענהו אביו: "בני, אל יפול רוחך מהחלום, כי בטח דיברת מהאבן עזרא, על כן הראוך מן השמים, שדבריו הם קדושים כמו ספר תורה - זאת היא הטבת החלום!"

מאז והלאה היה רבינו האבן עזרא חשוב בעיניו, עד כי בכל פעם שהזכיר שמו, היה מוסיף את התואר "הקדוש" (אבן שתיה עמ' מ).

הגאון ר' שבתי הכהן, הש"ך זי"ע

יום ההילולא - א' אדר [א]

מספרים שבשנות ת"ח ת"ט שהיו גזירות רבות על בני ישראל, הוכרח הש"ך להמלט על נפשו מאימת הרשעים, והנה אחותו של הש"ך גם היא ברחה מבית אביה, והגיעה לביתו של גביר אחד שהכניסה לביתו והיתה לו למשרתת, והש"ך בבואו לאותה עיר גם הוא התאכסן בבית אותו גביר, והש"ך התיישב ללמוד בהתמדה בקול נעים כדרכו בקודש, והנה שמעו שבחדר השני המשרתת בוכה, וכשנשאלה לפשר בכיה השיבה שבבית אביה היה אחיה רבי שבתי לומד בהתמדה בקול נעים, וכיון שקולו של מתמיד זה דומה לקולו של אחיה, נזכרה מאחיה רבי שבתי שאינה יודעת היכן הוא ומה עלה בגורלו, ואמרה להגביר את שמו וזהותו של אחיה, ולבסוף נודע שאכן אותו מתמיד שנמצא בבית הוא אחיה רבי שבתי, והש"ך בירך אותה באותה שעה שתזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות ויאירו את העולם בתורתם, וכעבור כמה שנים נישאה להג"ר יצחק ז"ל ונולד להם הגה"ק רבי מאיר איזנשטט זי"ע מחבר הספר "שאלות ותשובות פנים מאירות".

מעשה נורא מסופר על סיבת זכותו של הש"ך שחיבוריו יתקבלו בקרב ישראל. היה זה כאשר הרבי ר' העשיל למד עם תלמידיו את הסוגיא דחבית (ב"מ מא). דא"ר יוחנן מאן דמתרגם לי חבית אליבא דחד תנא, מובלנא מאניה בתריה לבי מסותא (אוביל את מלבושיו אחריו לבית-המרחץ), עיי"ש. ברוב חריפותו מצא הרבי ר' העשיל שיטה אליבא דחד תנא ואמר זאת בשיעור לפני גדולי תלמידיו, וכולם הסכימו עמו. אח"כ הזמין ליום מסוים את כל לומדי העיר להרצות בפניהם חידוש זה, ולילה קודם חזר הרר"ה עם גדולי תלמידיו וניסו למצוא קושיא על זה ולא מצאו. אז אמר הרר"ה: "אי ר' יוחנן, ומיד כבו כל הנרות. בימים ההם במצב כזה הוצרכו ללכת לבתים הסמוכים להביא אור הנר, ועובדה זו הוטלה על בעל הש"ך שהיה מצעירי התלמידים. בבית הראשון שמצא אור, ישב זקן אחד, והיתה הגמרא פתוחה לפניו באותה סוגיא. הזקן קרא לו להיכנס, ואמר לו: דע לך שאני ר' יוחנן, ובגלל דברי רבך נגזר עליו מן השמים מיתה, וכביית הנרות היא פעולה שלי כדי שאתה תצילנו מגזר-דינו.

ר' יוחנן הראה לו מה היתה טעות הרר"ה, ואמר לו שעתה לא יספר כלום ויתן לרבו להציע את השמועה כדבריו, וכן מחר יתן לו לגמור לדרוש כן ברבים, ואח"כ יעלה הוא (הש"ך) ויאמר שרבו טעה בדבר זה ויסביר את הטעות. ר' יוחנן הבטיחו: בזכות זה תזכה שחיבוריך יתפרסמו בכל העולם, ואילו חיבורי רבך לא יתפרסמו (ואכן רוב כתבי חידושי של הרר"ה אבדו במשך השנים, ורק מעט מהם נדפסו) וזה יהיה חילוף תחת המיתה, שימותו ילדי רוחו. וכן עשה הש"ך. אחר שדרש הרר"ה את דבריו ברבים, עלה הש"ך והסביר טעות רבו. כששמע הרר"ה זאת, אמר שיכול להישבע שאין זה שכל אנושי של בעל הש"ך, אלא מוכרח להיות שר' יוחנן בעצמו אמר לו זאת, כמו שבאמת היה המעשה (תולדות הרבי ר' העשיל במבוא הס' "אוצר הרבי ר' העשיל" שנד' בשנת תשמ"ט).

פעם הגיע הגאון בעל הש"ך לעיר קאליש ודרש בבית המדרש המקומי, והגאון בעל 'מגן אברהם' ישב ושמע את דבריו. ה'מגן אברהם' התקשה בדבריו, ועל כן כששב הש"ך לאכסנייתו שלח את תלמידו שישאל אותו את הקושיה. והוסיף ה'מגן אברהם' ואמר לתלמידו, כנראה יתרץ לך כך וכך, א"כ תקשה לו אתה כך וכך, כך הכין את תלמידו לדבר עם הש"ך. הלך התלמיד ודיבר עם הש"ך בחריפות ובקיאות כפי שהדריכו רבו.

כשסיים לדבר איתו על ענין הדרשה, עבר הש"ך לדבר איתו בענינים אחרים, וראה שאינו בקי בהם כפי שבקי במה שדיבר בדרשה, והבין שהוא שליח של משהו, וגזר עליו שיאמר לו מי שלח אותו, בלית ברירה גילה התלמיד שהוא שליח של ה'מגן אברהם', אמר לו הש"ך שיחזור לרבו ויאמר לו שהוא משתוקק לדבר איתו בעצמו, ומבקש שיבוא אליו. כשהגיע המ"א החלו לדבר בחריפות ובקיאות, וכדרכה של תורה התפתח הוויכוח לוויכוח עז.

והנה באמצע הוויכוח התמוטט באותו בית יהודי שהגיע לדין תורה, והיה נראה כגוסס, קראו הנוכחים להש"ך שימהר לצאת מהחדר שהרי הוא כהן. הש"ך שהיה באמצע הוויכוח הפשיל שרוולו ודפק על השולחן בעוז: 'איך הייס ווארטן' (אני מורה להמתין), והמשיך: 'כל זמן שהנני פה הוא לא ימות, ממילא מותר לי להשאיר כאן', וכך היה שעד שהש"ך גמר לדבר עם ה'מגן אברהם' היה אותו יהודי חי, ורק כשיצא מפתח הבית מת. (מפי רבי יצחק נתן קופרשטוק)

בעל הש"ך (בעל שפתי כהן), רבי שבתי כהן, התגורר בוויילנא. נוהג היה, שבשעות שהיו קבועות לו ללימוד - לא קיבל אז אף אחד. כולם ידעו על כך, ומי שהיה זקוק לו ידע, שעליו להמתין עד תום לימודו.

פעם הגיע אליו אחד, והש"ך קם מיד מלפניו מלא קומתו והפסיק מלימודו. הוא דיבר אתו מה שדיבר, וליווהו עד מחוץ לביתו. מכיון שכולם ידעו את דרכו ומנהגו שלא הפסיק מעולם מלימודו, סבורים היו שמכיון שהפעם הפסיק מלימודו, בוודאי יקבל גם את כל אלה שהמתינו לו. גם לא היה ספק אצלם, כי מי שבא אליו והפסיק מלימודו בגללו, הוא אדם גדול וצדיק, אשר הי' לו ענין נחוץ מאד - אבל הנחתם התבדתה; אחרי שליווהו, חזר ללימודו ולא קיבל איש עד גמר לימודו, כמנהגו מדי יום.

הי' שם אחד שאזר אומץ והרהיב לשאול אצלו: רבינו, כיון שכבר הפסקתם מלימודכם לכבוד האיש ההוא, הייתם יכולים כבר לקבל את כולם! השיב לו הש"ך: באיש זה קיימתי מצות הלוויית המת, מכיון שעומד להירצח בהילוכו ע"י רוצחים ר"ל. השואל התפעל מאד מהדברים, אך פלא היה בעיניו: מדוע, אם כן, לא אמר לו הש"ך שלא להמשיך ללכת לדרכו?

החליט השואל לרוץ אחר האיש ולהחזירו. לאחר שחקר והתעניין באיזו דרך הלך - רץ אחריו עד שהשיגו. הוא סיפר לו כל מה ששמע מבעל הש"ך אודותיו, והחזירו העירה. ויהי בהלכם, עברו במקום שם עמדו אנשי חיל על משמרתם; אותה שעה נפלט כדור מקנה-הרובה של חייל, שלא בכוונה, ופגע באיש זה שנהרג ר"ל במקום - - -

האיש-השואל שהחזירו נבהל מאד, בחשבו שאולי הוא מתחייב בדמו של האיש. הוא מיהר חזרה אל הש"ך וסיפר לו מה שקרה. אמר לו הש"ך: בודאי אתה צריך כפרה; אמנם הנרצח היה נהרג גם

בלאו-הכי, אך לא כאן אלא במקום מרוחק מכאן, באמצע היער, ועל ידי הריגתו היו נתפסים הרוצחים הנמצאים שם, וכעת יצטרכו להרוג ר"ל עוד שני יהודים עד שיתפסו הרוצחים ויבערו אותם מן העולם! (מהרש"ג ז"ל) (מכאן רואים עד כמה צריך להזהר; מכיון שהש"ך לא אמר לו כלום, הי' צריך להבין שאי אפשר הדבר באופן אחר! וה' ישמור את כל ישראל בכל מקום שהם, אמנ).

רבינו הגאון מטשעבין זצ"ל היה צאצא לבעל הש"ך, מסורת היתה במשפחתו מזקנם הש"ך שמי מיוצאי חלציו שיזדקק לישועה יבא על קברו וישתדל עבורו, ואחר שנענה יחזור ויעלה על קברו.

מעשה שהיה עם בת אחות רבינו שלא נפקדה ונסעו לעיר הולשוב, להתפלל במקום מנוחת הש"ך, ולתקופת השנה נולד לה בן (ה"ה הרה"ג רבי מנדל געלדווערטה) כששבה לקברו להודות על הישועה שזכתה, ובדיוק פגשה במקום אשה שהיתה עמה בדיוק בשנה שעברה והבינה שגם היא באה להודות על ישועה. ואכן נכנסה איתה לשיחה והיא סיפרה שבתה סרה מדרך הישר ועמדה להינשא לקצין גוי, ובאה להתפלל על ציון הש"ך, וזמן מה לאחר מכן, זמן קצר לפני החתונה, נסע הקצין על סוסו ונפל ממנו ומת. בתה שבה בתשובה ועתה עומדת להנשא ליהודי, ועל כך באה להודות. (מפי רבי ליפא געלדווערטה בשם אביו רבי מנדל. רבי מנדל היה נינו של ה'כוכב מיעקב', בן בת בתו הגדולה אשת גאב"ד טאוסט, רבי יעקב מנדל רובין. רבי מנדל היה ת"ח מופלג והרביץ תורה בישיבת 'תורת אמת' דקמניץ בברוקלין עשרות בשנים והעמיד תלמידים רבים וגדולים).

הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע

יום ההילולא - א' אדר

שמעתי מכ"ק זקני מו"ר הגאון מהר"ש ענגיל מראדאמישלא זצ"ל שבהיותו ברידניק (אחר שברח ממקום כהונתו בבילגורייא שתחת ממשלת רוסיא אז) יושב אצל הרה"ק מגארליץ זי"ע, היה חליצה, וכל הלילה ישב הרה"ק מגארליץ ולמד עמו ועוד מורה הוראה זקן כל עניני חליצה בנגלה ובנסתר, ולמחרתו אחר החליצה אמר הרה"ק מגארליץ להדיינים, הנפטר היה כאן והכיר טובה על התקון שעשו לנפשו ע"י החליצה.

אודות גדלותו (של הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זי"ע) מסופר שחסידיים מקונגרט-פולין באו להסתופף בצילא דמהימנותא על יום הקדוש. וקרה מקרה שביום הקדוש פשטה אז ל"ע מחלה קשה בעיר גארליץ ומטעם הממשלה נמסרה אז צו, שכל האורחים מוכרחים לעזוב העיר תיכף ומיד, כדי להנצל ממכשולות. וכן פקדו להודיע לבית המדרש שכל האורחים אחרים ילכו להרכבת, וימתינו על הרכבת הברזל שהכינו שיבוא בקרוב להם, כדי לנסוע לעריהם, כשסיפרו זאת לרבינו (להרה"ק מגארליץ) בשעת ההפסקה, שהחסידיים דואגים שמוכרחים לנסוע ביום הקדוש, נענה רבינו שלא יסעו. ולא הבינו פתגם רבינו. והסבירו לרבינו את הענין היות שיש צו וכו' ושוב השיב רבינו שלא יסעו.

דברי רבינו נתקיימו במילואה, שעוד מעט לפני גארליץ נתעכבה הרכבת ולא היה באפשרי לרכבת אחרת לנסוע שוב דרך שם, ועד שתיקנו הרכבת היה כבר מוצאי יום טוב, ואז נסעו כולם לאהליהם.

סיפר (כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות-אהרן זצוק"ל) מעשה שהיה אצל הרה"ק מגארליץ זצוק"ל שנכנסו אצלו פעם אחת שני בחורים, אחד מהם היה יר"ש מרבים ואילו רעהו הי' בור וריקא. הבחור השני רצה

לנסות את הרה"ק מגארליץ זי"ע, וסיפר הלזה לחבירו הראשון בטרם נכנס לקודש פנימה שהוא עשה איזה חטא גדול והתערב עמו שהרה"ק הנ"ל לא ירגיש בחטא. אח"ז נכנסו שניהם, וכשהב' היר"ש הושיט ידו להרה"ק קיבל אותו בסבר פנים יפות וכו', ואילו כשהב' השני הושיט את ידו צעק הרה"ק מגארליץ עליו בקול רם: שייגעץ. האיך אתה מעיז פנים להקב"ה וכו'. ואז נוכחו הכל לדעת כי הרה"ק מגארליץ זי"ע ראה הכל ברוח קדשו.

פעם הלך הרה"ק מגארליץ זי"ע בווינה, והיה שם כזה גלגל שמסתובב למעלה, ויושבים על זה אנשים, וציוה הרה"ק שכולם ירדו מזה, ואחד היה שלא רצה לירד, ואחר כמה רגעים נפל הגלגל וההוא נפל ונהרג ל"ע.

הרה"ק רבי אורי מסאמבור זי"ע

יום ההילולא - א' אדר [ב]

שמעתי מהרה"ח בנש"ק ר' ברוך משה פרנס ע"ה כי בהתחלת המלחמה [מלחמת העולם השנייה] כשברחו כולם, ברח הוא לעיר סאמבור, ושם הי' פנקס העיר, והראו לו שכתוב שם, שהבטיח הרה"ק ר' אורי מסאמבור ז"ל על מאה שנה שלא יארע שום תקלה לעיר, ואז באותו זמן עדיין הי' בתוך המאה שנה, כי עדיין היו חסירים כמה חדשים למאה שנה, ולאחר איזה ימים נכנסו הדייטשין ימ"ש להעיר והיו שם י"א יום, ובמשך אלו הימים לא אירע שום דבר לשום יהודי, אף כי בשאר העיירות מיד כשנכנסו הכו ורצחו וכו' וכו', ולאחר י"א יום הוחזר העיירה להרוסען ימ"ש, וכן לאחר איזה שנים נכנסו הדייטשין ימ"ש, ועשו כמו שעשו לכל קהילות ישראל הי"ד. אבל זה כבר הי' לאחר מאה שנה מהבטחת הצדיק הנ"ל.

הגה"צ ר' ישראל פריינד מהוניאד זי"ע

יום ההילולא - א' אדר [ב]

אאמו"ר זיע"א נסתלק בעיר "קלויזנבורג". הוא נסע לשם לרופא מומחה גדול, להתרפאות מחולי הריאות שהיה לו, אולם לבסוף נתברר שלא היתה שום תועלת לנסוע לשם, כי הוא לא הועיל מאומה. כמה ימים טרם הסתלקותו, באמצע הלילה, נחלש אאמו"ר זיע"א מאד, והנוכחים התיירו עוד, פן קרב רגע יציאת הנשמה, אולם תיכף אחר זה התחזק וחזר קצת לכוחותיו. אחרי זה אמר אאמו"ר זיע"א, כי בדיוק עתה חזר על הטור והבית יוסף חלק יורה דעה, והגיע להלכה מסויימת בהלכות טריפות הריאה אשר הב"י מברר להכשר, ונמצא כי אפשר לחיות בחולי זה, והיות שגם הוא יש לו חולי זה, לכן מאחר שהב"י בירר להכשר, חזר גם הוא לכוחותיו.

מהרי"ט אלגאזי זי"ע

יום ההילולא - ב' אדר [א]

הרה"ק רבי נחמיה אלתר זצ"ל הי"ד אחיו של אדמו"ר מגור זצלה"ה היה מרגלא בפומיה לספר אשר שמע מאדם גדול ישיש בזקנה, שהרי"ט אלגאזי היה אב"ד ור"מ בעיה"ק ירושלים ת"ו והלך בשליחות מצוה לארצות אירופה והיה בעיר פפד"מ קרוב לשנת תק"מ והגאון בעל חתם סופר זצ"ל כותב עליו: מכירו הייתי לשעבר בהיותו שליח מצוה בפפד"מ קרוב לשנת תק"מ והארץ האירה מכבודו, ואמנם עדיין לא הגיע לחצי כבוד הראוי לו לפי הנראה מחיבורו הלכות יום טוב כי הפליא לעשות הגדיל תושיה וכו', ועל הדרך שהיה בפפד"מ בא אליו בחור אחד וסיפר לו איך שיש לו קרובה בעיר פראג שהיא עגונה והיא אשה צעירה והוא רוצה לנושאה, וסיפר לו האופן שהיא עגונה, ואז היה הרב בפראג הגאון בעל נודע ביהודה זצ"ל, וכשסיפר לפניו את אופן עגונתה עלה בדעת הרי"ט אלגאזי זצ"ל שיכול להתירה כי היה לו יסודות לזה, ומחמת גודל הרחמנות וגודל המצוה להתירה מעיגונה וגם שיש בחור שרוצה להתחתן עמה עלה בדעתו שישע לפראג להנודע ביהודה ויתירו את האשה מעיגונה, ונסע המהרי"ט עם הבחור לפראג, ותיכף כשבא לשם הלך הרי"ט להנודע ביהודה, ודיבר עמו בדברי תורה, ועסקו ג' ימים בדברי תורה, ובתוך הדיבורים העיר לו אודות ההיתר להעגונה הנ"ל, ודיברו בזה באריכות והיו מתווכחים בהיתר הזה, והרי"ט אלגאזי החליט להתיר את העגונה, ואמר להם שיכינו זמן לחתונה והוא יהיה על החתונה, והגאון בעל הנודע ביהודה היה לו עגמת נפש גדולה מזה, כי לפי דעתו אין היתר לאיסורה, והיה לו חלישת הדעת גדולה מזה, וכשישב הנו"ב בחדרו מרוב צער, בא אליו האברך הבעל של העגונה, ואז נתחזק תיכף הנו"ב בדעתו והתאמץ בביטול ההיתר של הרי"ט אלגאזי, והכין עצמו במהירות לילך להרי"ט אלגאזי שיחזור בו מהתירו כיון שהבעל נמצא אצלו, וכשבא הנו"ב להרי"ט התחילו עוד הפעם להתפלפל, ואז אמר הרי"ט אלגאזי להנו"ב: אתם חושבים מחמת שהבעל של העגונה בא אצלכם אתם מחזקים דעתכם שלא להתירה, תדעו בטח שהבעל של העגונה הוא כבר לא בעולם הזה וכבר נפטר ומת, ורק מחמת שיש לכם עגמת נפש גדול וחלישת הדעת על כן רחמו מן השמים עליכם לשלוח לכם את הבעל הנ"ל, שלא יהיה לכם עגמת נפש, אבל באמת הוא כבר נפטר, וראיה לדברי אף שאתם אמרתם לבנכם שיסגור את הבעל של העגונה בבית שלא יוכל לצאת החוצה עד שיראו אותו לי, וכן הוה שסגר בנו של הנו"י את הבעל שלא יוכל לצאת, אבל תראו כשתבואו הביתה לא יהיה שם, כי הוא נפטר מכבר, וכן הוה כשבא הנו"ב לביתו לא היה הבעל בביתו, ואז עשו את החתונה כפי ההיתר של המהרי"ט אלגאזי, וגם הרי"ט אלגאזי היה על החתונה.

הרה"ק רבי ארון לייב מפרימישלאן זי"ע

יום ההילולא - ב' אדר

הרה"ק רבי אהרן אריה היה בנו של רבי מאיר הראשון מפרימישלאן תלמידו ונאמן ביתו של הבעל שם טוב. מצאצאי הרי"ט מקורבל מגדולי החסידות. אישיות אצילה, סגפן ומתבודד. תלמיד מובהק להמגיד רבי יחיאל מיכל מזלוצ'וב והרבי ר' אלימלך מליז'נסק.

בשבת קודש מברכין חודש אלול שנת תשנ"ה לפ"ק, היינו (אני ונכדי הנעים הר' יהושע העשיל שליט"א, בן בני הרב ר' שלום יוסף שליט"א), משובתי שבת אצל מעכ"ק ש"ב הגה"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל, ונתאכסנו בבית הרב ר' שלום קעסלער שליט"א. והיה אתי הכוס של אא"ז הרה"ק ר' מאיר'ל מפרעמישלאן זצ"ל, והרב זצ"ל קידש בו בקדושא רבא, ודיבר בקדשו ממשפחת הרה"ק ר' מאיר'ל זצ"ל. ובתוך השיחים סיפר ששמע מאביו הגה"ק מוהר"ר בן ציון מבאבוב זצ"ל, שזקיני הנקרא ר' מאיר הגדול מפרעמישלאן זצ"ל מתלמידיו של הבעש"ט הק' זי"ע, בעת שנולדו לו שני ילדיו הראשונים וראה אותם אחרי הלידה, ביטא את עצמו בלשונו כאילו לא על הנער הזה כוונתי, כי אם על נשמות יותר גבוהות מאלו, ונעדרו ל"ע. וכשהרבנית ילדה לו בן שלישי, מנעה את בעלה ר' מאיר זצ"ל מלראות את הילד, מחמת שחששה פן יארע לו כבראשונים, כי אם יבוא מקודם הבעש"ט הק' זי"ע, ויברך את הילד באריכת ימים ושנים טובים.

בינתיים עבר כשנה וחצי, עד שהיה יכול להביא את הבעש"ט הק' לביתו. הבעש"ט הק' שאל את הילד אם יודע מי הוא. הילד היה כבר מדבר איזה מיילים והשיבו, שהוא רבי יצחק לוריא!! ע"ז אמר הבעש"ט: "אזוי זאלסטו לעבן" (כן תחי').

אחרי כן כאשר הורשה לר' מאיר הגדול זצ"ל לראות את הבן, נענה ואמר שכבר שלח מפניו נשמות גדולות מהלזה. אך ברכת הבעש"ט שמרה עליו וחי. ולפי המשוער, היה הילד הזה הרה"ק ר' אהרן ארי' מפרעמישלאן זצ"ל, הנקרא ר' ארון ליב זצ"ל.

הה"ק רבי ארון לייב מפרימישלאן זי"ע היה תלמידו של המגיד הק' מזלאטשוב פעם כאשר הגיע אל רבו הק', מצאו שוכב על הארץ בפישוט ידים ורגלים, שאלו ר' ארון לייב פשר הדברים, סיפר לו המגיד הק', כי גזירה קשה מרחפת על עם ישראל, והוא מרעיש עולמות לבטלה, אמר לו ר' ארון לייב, למה ימסור רבינו את נפשו כל כך על הדבר לבדו, הרי גם אני בכחי לעסוק בזה, קם המגיד הק' מעל הארץ, ור' ארון לייב השכיב עצמו בפישוט ידים ורגלים והרעיש על הגזירה. וכאשר קם מעל הארץ, אמר כי כבר הצליח לבטל הגזירה, אבל צריכין עוד לעבור איזה בזיון בעבור זה, ואז יומתק הכל. והיה למחרתו שכרו ר' ארון לייב והמגיד מזלאטשוב עגלה, ונסעו יחד לכפר הסמוך, ושם עמדו ליד ביתו של יהודי א', וביקשו ממנו שיתן להם להתאכסן שם, והסכים, שני הצדיקים שהו שם במשך כל היום ועבדו את ה'. אחר הצהרים עמד המגיד הק' להתפלל תפלת שחרית, כדרכו בקודש להתפלל בשעה מאוחרת, כאשר ראה זאת בעל האכסניא, התחיל לצעוק עליו בקולי קולות, היתכן להתנהג נגד השולחן ערוך להתפלל אחר חצות היום, ועשה רעש גדול וביזה אותו מאוד, והמגיד הק' מזלאטשוב לא השיב לו כלום, וגם רבי ארון לייב עמד מן הצד ולא השיב כלום, אבל האיש ההוא לא הפסיק מלצעוק, ובתוך צעקתו נתחרה האיש מאד על המגיד הק' עד שרצה גם להכותו, אז עמד ר' ארון לייב מנגד, והתרה בו כי לא ירהב בנפשו להכותו, כי ידע סוד הענין שעליהם לסבול רק בזיונות ולא יותר, כאשר גמר המגיד הק' את תפלתו נסעו משם לביתם, והגזירה נתבטלה מכל וכל. (מפי כ"ק אדמו"ר (שליט"א) [יצוק"ל] מטאהש)

האדמו"ר ר' ישראל אלתר, ה"בית ישראל" מגור זי"ע

יום ההילולא - ב' אדר

לפני שנים, עוד בחיי כ"ק מרן אדמו"ר [אדמו"ר מתולדות אהרן] זי"ע היה לי סיפור מעניין. הלכתי ברחוב במאה שערים בדרך לבית המדרש, פוגש אותי יהודי שנסע ברכבו ועוצר אותי, ואומר לי מסתמא אתה הולך לתולדות אהרן, בא תיכנס ותסע אתי עד להבית המדרש (זה היה אצלי חידוש, כי בדרך כלל צריכים לבקש ממישהו לעצור, וזה נדיר שמישהו יציע מעצמו). שאלתי אותו: איך זה שאתה עושה ככה, הרי אין זה כ"כ רגיל... וסיפר לי שקנה אוטו לפני 12 שנה, ונכנס לה"בית ישראל" מגור זי"ע לפני זה לשאול אם לקנות, כי פחד מתאונות וכדומה. וה"בית ישראל" אמר לו: "תקבל על עצמך לא ללכת לישון, בלי לעשות טובה ליהודי עם האוטו שלך", וכבר עבר 12 שנה מאז וב"ה אף פעם לא קרה לי שום היזק, והיום הוא נוסע עכשיו נסיעתו האחרונה של היום ועדיין לא מצא איך לעשות טובה עם רכבו, ובדיוק ראה אותי והבין שאני רוצה להגיע לבית המדרש, ורצה לקחת אותי.

פעם הייתי בפורים אצל מורי ורבי הגאון (רבי שמואל עהרנפלד) גאב"ד מטרסדורף זצ"ל, והוא בעצמו סיפר לי, שהיה פעם בארץ ישראל בחודש אלול, ורצה לחזור לחו"ל לימים נוראים, והיה לו נפישות ברגלו ל"ע ולא היה יכול ללכת, ולא הרשו לו ללכת, ונשאר בארה"ק על ר"ה ויהכ"פ, וגם בסוכות היה בביתו ולא היה יכול להיכנס לסוכה. כשהגיע הושענא רבה, הגיע ה"בית ישראל" מגור לבקרו, ומיד כשנכנס אמר לו ה"בית ישראל": מטרסדורפר רב תרד ממטתך! ענה: גערער רבי, איני יכול ואסור לי לזוז... ואמר עוד הפעם (ה"בית ישראל"): מטרסדורפר רב תרד ממטתך: איתא "ששמיני עצרת רגל בפני עצמו"! קמתי וירדתי מהמיטה, ועוד קיימתי מצות סוכה.

הרבי שלי באמת היה הרבי ה"בית ישראל" הרבה דברים עברו דרכו, הוא היה אצלי פעם לבקר בגלל שהרופאים הדאיגו שאני צריך לשכב ולא לרדת מהמיטה ודיברו על בעיות בלב ח"ו. כשבא כאן בבית בחדר הזה, תפס את ידי ואמר לי בחזקה: "טאלנער רבי, הרופאים אומרים דברים מדאיגים, בשמים יודעים יותר טוב מהם ושם אומרים שאין לך כלום בלב! יש לכם לב טוב ובריא ואין מה לדאוג!" הדברים נאמרו כל כך בבטחון, כאלו מילים "בשמים יודעים יותר טוב ואומרים שם", הוא גילה שידוע מה בשמים, כמובן שמיד הבראתי ולא שמעתי בקול הרופאים וירדתי מהמיטה.

סיפר לי הגה"ח ר' צבי יצחק אברמוביץ זצ"ל כי יהודי תלמיד חכם שהיה מקורב אצל הבית ישראל זי"ע, נחלתה אשתו מאוד וכמעט יצאה מדעתה, וכבר החליט בדעתו לגרשה ולישא אחרת שכן לא יוכלו להעמיד בית בישראל. והיה למרן זי"ע מזה צער רב. וכיון שהיה הרב זצ"ל בידידות קרובה עם אותו יהודי, לכן כשנכנס פעם אל הקודש אמר לו הבית ישראל זי"ע כשצער גדול על פניו: "הלא תדע שכבר אוחזים שם לפני גט...". וסיפר לי הרב שאזר אומץ ואמר בקול: "הלא הרבי יכול לפעול בזה, וכלשון התוס' ביבמות כי רחמי ש-ד-י מרובים...", ובאותו רגע נעשה שינוי גדול בפני מרן זי"ע, ואמר לו: "אני יודע לאיזה תוס' כוונתך" (עי' יבמות סה, ב תוד"ה כי הא, בסוה"ד, שכתבו בשם תשובת הריצב"א על צרה מסויימת בענין נישואין "שאין לה למהר לסתור בנינה כי רחמי ש-ד-י מרובים"), וחזר כמה פעמים על לשון זה "כי רחמי ש-ד-י מרובים", ופטרו לשלום. וסיים הרב זצ"ל ואמר לי:

תבין מעצמך, כי בזכות תפילתו של אותו צדיק, התחילה אותה אשה להתרפא מיד אחר כך, עד שיצאה לגמרי מכל מחלתה, והקימו היא ובעלה משפחה שלימה.

ואמר לי הרב זצ"ל כי נראה לו שהטעם שנקט הריצב"א בלשונו דוקא שם קדוש זה, שם ש-ד-י, כי שם זה מסוגל לפו"ר, כדאיתא בבעל הטורים על הפסוק אני אל ש-ד-י פרה ורבה (בראשית לה, יא; שמות ו, ג). והוספתי שבסוגיא שם (יבמות סה, ב) הובא באמת פסוק זה לילף ממנו שהאיש מצווה על פריה ורביה.

רוח הקודש שהופיעה בבית מדרשו (של כ"ק מרן אדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל) ראינו בכל צעד ושעל. מופתים היו מתגלגלים תחת לשולחנו, אולם הרבי מקאצק זי"ע אמר שהמופת הכי גדול הוא להכניס יר"ש בלב יהודי וזה עשה הרבי זצ"ל שהכניס באלפי לבבות יר"ש.

הרבי ידע מה נעשה אצל כל אחד. ומעיד אני עלי שמים וארץ שראיתי בעליל הרבה פעמים שהכיר על כל אחד מעשיו. תמיד הסתיר ידיעתו והנהגתו זו תחת איזו עובדה או מסווה, אבל ידענו האמת. זכורני, פעם נכנס אליו אחד עם כובעו שמוט על מצחו, אמר לו הרבי זצ"ל: "גם כשכובע על המצח אני מכיר עליך מה שאתה עושה..."

בהרבה דברים לא הבינו את מעשיו ורק אחרי עבור שנים הרבה ראו התוצאות. היה אומר משמו של הרמ"ע מפאנו עה"פ: "ותמונת ה' ביט", שמשנה רבינו ע"ה הייתה לו, ראייה שמימית. "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"ס. זו היתה הנהגתו, ובאופן מיוחד קירב הרבה אנשים גם לא חסידים ולא תלמידי חכמים ואח"כ נראו פירות, כאשר ילדיהם כבר היו טובים. זו היתה עבודתו בעבור הצעירים שימשכו לדרך התורה והחסידות ומדות טובות, דבר עליו דיבר הרבה שאין עושים די לחנך למדות טובות.

הגאון רבי ברוך סורוצקין זצ"ל הי' לו [המחלה הנוראה, וחי עם זה] שבע עשרה שנה, וחסידיו גור מספרים שהאדמו"ר הבית ישראל זי"ע נפגש עם הגאון רבי זלמן סורוצקין זצוק"ל שהי' יו"ר מועצת גדולי התורה וסיפר לאדמו"ר ממצב בריאותו של בנו רבי ברוך הנ"ל והאדמו"ר, שהי' כמובן מדבר תמיד באידיש, אמר לרבי זלמן בעברית בלשון המדוברת: "יהי' טוב!" ויהי' לפלא מה ראה האדמו"ר לדבר בסגנון כזה, ואחרי שבע עשרה שנה הנ"ל הבינו שלזה התכוון האדמו"ר שיהי' טוב, בגימטריא

!17

את המעשה הבא סיפר לעורכי הספר ["הגאון החסיד"] הרה"ח ר' מאיר היינה שליט"א: "בחודש אלול תש"ט, פגשתי ברחוב את הרה"ח ר' ישראל-חיים גינזבורג ז"ל, והוא סיפר לי בהתרגשות שהוא חוזר מבית הרבי ה'בית ישראל'. הבחנתי שר' ישראל-חיים נסער מאוד ושאלתיו אם זו הפעם הראשונה שנכנס לרבי? ואז סיפר לי מעשה נורא:

"בליל אמש ראה בחלומי שמגיע זמנו להיפטר מהעולם ומעלים אותו לפני בית דין של מעלה, לדונו. לפתע ראה בחלומי, שמגיע רבו, בעל ה'בית ישראל' מגור זצ"ל, שהיה אז כמובן בין החיים, וביקש מבית הדין של מעלה שיתנו לו עוד חצי שנה לחיות. בזה נסתיים החלום הנורא.

הבוקר כשקם ר' ישראל-חיים נסער מחלומו, אץ להתפלל שחרית בבית מדרשו של הרבי, ואחר התפילה עבר לפני הרבי ואמר לו - "ישר כוח!"

הרבי, נראה שהבין והשיב חיוך, איש זולתם לא ידע מה התרחש מאחורי הדברים".

ר' ישראל-חיים ז"ל נפטר כחצי שנה לאחר מכן, בי"ז באדר תש"י.

בחור ישיבה מארה"ב כתב לחברו שלמד בישיבת מיר בירושלים, שבתקופה האחרונה מטרידות אותו מחשבות כפירה, וספיקות באמונה מערערים את שלוות נפשו ואינו יודע כיצד להפטר מזה. הלה נכנס לכ"ק הבית ישראל לשאול עצה (היה זה בשבט תשל"ז החודש האחרון לחיי הבית ישראל). אמר לו הרבי, לכתוב לחבירו שיאמר אמן יהא שמיה רבא בקול רם, שהרי אמרו בגמרא (שבת קי"ט): "כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כוחו אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו", ואם זה מועיל אפילו למי שיש בו שמץ עבודה זרה בודאי גם לו זה יועיל. הרבי הוסיף שיכתוב לחבירו לפרסם זאת גם לחבריו.

הדבר היה לפלא, שהרי ידוע שדרכו של הרבי היתה להסתיר דבריו, ובעיקר מופתים וכדומה היה מזהיר מאד שלא לגלות, וכאן עוד ציוהו לפרסם זאת.

אולם כאשר הגיע המכתב לארה"ב כבר לא היה הבית ישראל בעולם, אז הבינו מדוע ציוהו לפרסם זאת, שיועיל גם לאחר שלא יהיה כאן, זיע"א...

אספרה כעד ראייה, שפעם אחת הייתי מוזמן ביום ש"ק ל"קידושא רבה" אצל רבינו ה"בית ישראל" מגור זי"ע, והיו שם כמה קרואים מאנ"ש ובתוכם המנגן הידוע ר' יעקב תלמוד ז"ל. על השולחן עמדו כל מיני משקאות חריפים, אך ר' יעקב היה אדם חולני ורופאיו הזהירו אותו להימנע משתיית יי"ש, וממילא לא ההין לקרב מן המשקאות אל פיו מאומה. והנה שומעות אזני איך שהרבי זי"ע פונה אליו ואומר בלשון זו: "ר' יענקל, אצלי תוכל לשתות מכל המשקות, אני ערב לכך שלא יזיק לך מאומה, על אחריותי... אמנם אם תשתה מחוץ לביתי לא אוכל לערוב לך..." וכמובן שר' יענקל טעם מכל הבקבוקים...

...כן היה (הגה"צ רבי ישראל אריה זלמנוביץ זצ"ל) מקושר גם לכ"ק האדמו"ר בעל ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל, אליו היה נוסע פעמים לשבות אצלו בשבת בראשית וכן היה אצלו בשמחות, והרבי מגור השיב לו יחס בידידות מופגנת, וכמה פעמים כאשר שהה בחיפה נכנס לבקרו בעיר רבנותו עכו. גם דבר מופת סיפר ממנו, שפעם אחת בעת שהיה הרב (הגרי"א זלמנוביץ) זצ"ל בעת התקפת יסורים מהאולקוס שסבל ממנו רבות, אמרו לו הרופאים כי צריך לעבור ניתוח כי מצאו שהאולקוס מדמם, והרב היה מאד מוטרד מזה, והנה נכנס אליו לבקרו האדמו"ר בעל ה"בית ישראל" זצוק"ל וראהו מוטרד מאד. באותה שעה היה על השולחן ספרו "חיי נפש" שזה עתה הוציאו לאור, אשר בעל ה"בית ישראל" נהג לעודדו להדפיס חידושי, ובאותו ביקור הצביע על הספר "חיי נפש" ואמר במליצתו: "אם תדפיסו הספרים לא תסבלו עוד", וכך היה שעוד באותו יום שוחרר לביתו ומאז הוקל לו מיסוריו.

...פרשה בפני עצמה היא התקרבותו של חותני (הגה"צ רבי יששכר דב גולדשטיין זצ"ל) אל כ"ק האדמו"ר בעל בית ישראל מגור זצ"ל, אצלו ביקר מידי ערב ראש חודש, ובזמני מועד וחג. פעם

כשהגיע לשחר פניו באחד מערבי חודשים... כשחזר פעם מרופא עיניים נכנס לאדמו"ר, עם היכנסו פתח הרבי, בוודאי הנכם יודעים הגמ' 'ראה יראה, כדרך שבא לראות כך בא ליראות מה לראות בשתי עיניו וכו' (חגיגה ב) אי"ה תראו טוב'. ויהי לפלא משום שלא הזכיר ולא הגיד לאדמו"ר מבריאות העינים.

סיפר הרה"ג ר' דוד פרנקל ז"ל (מקורבו של ה"חזון איש" זצ"ל), שכשנודע לו - בחודש שבט שנת תשל"ז - שעליו לעבור ניתוח, אמר ר' דוד שעל ניתוח זה יש להתייעץ דייקא עם ה"בית ישראל", וביקש דרך המשמש שיקבע לו עת, ואמר הבית ישראל שיבא אליו לפנות בוקר. זה היה ביום שני האחרון לימי חיי ה"בית ישראל". לפנות בוקר בא ר' דוד, יחד עם גיסו הגאון רבי רפאל הלוי סאלאווייציק זצ"ל. ה"בית ישראל" עמד אז ליד הסורגים שבחצר בית המדרש יחד עם אברך אחד (הרה"ח ר' אברהם יוסף אירנשטיין שליט"א, שסיפר לי זאת) וכשראה אותם מתקרבים ובאים, אמר לאותו אברך, "די צוויי אידן קומען אהער" (-שני יהודים אלו באים לכאן), ומיד נכנס לחדרו והמתין להם.

וסיפר ר' דוד ז"ל, כי בגמר שיחתם כשעמדו להיפרד ממנו, איחל לו ה"בית ישראל" ברכת רפואה שלימה. וכשיצאו מלפניו הוסיף הרבי והפטיר אחריהם בקול "וברכתם גם אותי", ונפטרו ממנו לשלום.

כאמור היה זה ביום שני האחרון של ה"בית ישראל", ואיש לא העלה אז על דעתו, שימיו של ה"בית ישראל" ספורים עלי אדמות. אמנם ראה מש"כ רש"י בפסוק זה (שמות י"ב ל"ב) שפירש עה"פ "וברכתם גם אותי". וז"ל: "התפללו עלי שלא אמות", ואכן לא לחינם זעק אחריהם בקול גדול ולא יסף: "וברכתם גם אותי".

[הרה"ח ר' אברהם יוסף הנ"ל אמר לי, כי בשבועיים האחרונים שלו, היו עוד כמה מקרים שפטר את ההולכים מלפניו ואמר להם "וברכתם גם אותי" ואף אחד לא שם לב למה שרמוז בפירוש רש"י לפסוק זה - ואגב אציין כי ר' דוד ז"ל היה ה"הזכרה" האחרונה של הבית ישראל. כי ר' דוד נסע מיד באותו יום שני בבוקר לשווייץ ועשה הניתוח, ובכל יום היה המשב"ק מתעניין אצל המשפחה בשם הרבי לדעת מה שלום ר' דוד. ביום שבת קודש האחרון פרשת שקלים, קודם שנכנס הבית ישראל לבית הכנסת לתפילת שחרית של שבת, התעניין שוב על ר' דוד, והתפלא שלא היה נשמע שום חדשות מלפני שבת. הבית ישראל התפלל אז שחרית של שבת בבית המדרש יחד עם הציבור ולפני אמירת הלל יצא מבית המדרש נכנס לחדרו ולמחרתו עלתה נשמתו בסערה השמימה - אח"כ בימי השבעה אמרו המקורבים שה"הזכרה" האחרונה אצל הבית ישראל היה ר' דוד פרנקל].

ה"לבוש", ר' מרדכי יפה זי"ע

יום ההילולא - ג' אדר [ב]

בנו של רבי מרדכי יפה בעל הלבושים נפל פעם לבור בליל שבת קודש והיו שם חיות רעות וטורפות, ואז חיבר בעל הלבושים את הזמר 'מה יפית' לליל ש"ק, וכשהגיע לפיסקא 'חי זקוף מך' ניצל בנו ועלה מן הבור.

הרה"ק רבי לייב שרה'ס זי"ע

יום ההילולא - ד' אדר [ב]

האור החיים הק' נסתלק ביום ט"ו תמוז שנת תק"ג לפ"ק, ושני ימים אחר כך ביום י"ז תמוז נכנס הרה"ק רבי לייב שרה'ס זי"ע לעול המצות, ואמו באה אתו אל המגיד הק' ממעזריטש זי"ע שיברכנו לרגל הכנסו לעול המצות, נתן לו המגיד הק' "דורון דרשה" חלק מנשמת אוה"ח הק'. ובכח אור נשמה זו פעל רבי לייב שרה'ס גדולות ונוראות בכל ימי חייו, כנודע שהיה טס ומשוטט בכל כדור הארץ ממקום למקום לבטל גזירות מבני ישראל, ושהה הרבה בעיר הבירה ווינה בפלטיין הקיסר, ובכח קדושתו שלט על הקיסר ופקד עליו מה לעשות ומה שלא לעשות, והקיסר הוכרח לציית לכל דבריו, ובכח זה ביטל מבני ישראל כל מיני גזירות, והגין על כל הדור בימיו, ולכל זה סייעו חלק מנשמת אור החיים הק' שקיבל מהמגיד הק'.

הרה"ק ר' יהודא לייב זי"ע המכונה ר' לייב שרה'ס, כי כך ביקש להיקרא על שם אמו שרה, הוא היה איש פלא מאוד, ראה וידע את כל הנעשה. את אביו לא הכיר ר' לייב שרה'ס, כי נפטר בעודו ילד קטן, ומקובל שהיה מהל"ו צדיקים שבדור... כשנתגדל היה מתלמידי הר"ר בער, והר"ר בער אמר עליו שכל מעשיו הם בלתי לה' לבדו.

כשהיה לפעמים צורך לבטל גזירה רעה, היה הר"ר לייב שרה'ס הולך בערב שבת ממקום דירתו במדינת רוסלאנד, עד עיר הבירה ווינה, לפלטיין המלך לפעול שם מה שהיה צריך, וחוזר לביתו עוד לפני השבת.

שמעתי מדודי אחי אמי, שזקנינו הר"ר יעקב פיש זצ"ל, היה רגיל לספר עובדא, אשר ר' לייב שרה'ס הצילו פעם ברוח קדשו וזה תוכן הסיפור:

ידוע שר' יעקב הנ"ל היה בעל האכסניא של עיר קאלוב, וכל הצדיקים אשר הגיעו לקאלוב התאכסנו אצלו, והיה רושם בפקסו שמות הצדיקים שהתאכסנו אצלו, וביחד נרשמו בפקסו שמונים בעלי רוח הקודש שזכה לאכסן אצלו. פעם בא ר' לייב שרה'ס לעיר קאלוב והתאכסן בבית ר' יעקב, אשר קיבלו בסבר פנים יפות וכיבדו מאוד כיאות, ויהי ביום מן הימים אמר ר' לייב שרה'ס לר' יעקב, לך לשר המדינה - אשר שמו נקרא קאלא - ואמור לו "לייב הואיל לקרא לך", ענה ר' יעקב לר' לייב שרה'ס,

הלא כלבים גדולים מסבבים את הפלטין ואי אפשר לי ליכנס לשם, אמר לו ר' לייב שרה'ס אעפ"כ לך, ובאם לא תלך אשלח את שליחי שילכו, ביקש ר' יעקב מר' לייב שרה'ס שיתן לו רשות לילך יחד עם אחד משליחיו, ור' לייב שרה'ס הסכים, והלך ר' יעקב עם אחד משליחי ר' לייב שרה'ס, ובדרך נס הגיעו אל השר ומסרו לו דברי ר' לייב שרה'ס, כששמע השר דבריהם, השיב: הנני הולך אליו תיכף ומיד. השר בא לאכסניא, ור' לייב שרה'ס נכנס עמו אל חדר פנימה ודיבר עמו, אחר שיצאו, הראה הר"ר לייב שרה'ס להשר את ר' יעקב באמרו "זהו ר' יעקב שמבין היטב בסוסים, וכאשר תרצה לקנות סוסים תקח אותו עמך ליריד", וכל הענין היה לפלא.

ברבות הימים, פעם כשהתקרבו ימי חג הפסח העלילו רשעי הגויים על ר' יעקב עלילה שהרג נער נכרי משרתו, כי היה לר' יעקב הרבה שונאים בעירו, ובראשם כומר אחד רשע, שנתקנא מאוד בהצלחתו המרובה, על כן צוה הכומר למשרת נכרי של ר' יעקב, לנסוע לעיר רחוקה לישראל שם, והעמיד עדים על ר' יעקב שהרג את הנער, זמן המשפט נקבע לאחר הפסח, ובינתיים נאסר ר' יעקב במאסר. בני משפחתו השתדלו להוציא אותו מן המאסר עד זמן המשפט, ובעד ממון רב הצליחו ושחררוהו.

בינתיים הוצרך השר לקנות סוסים ביריד, והלך אל ר' יעקב כדי לצרפו בנסיעתו לקניית סוסים כפי שר' לייב שרה'ס יעצו, כשבא אליו השר מצאו בפנים זועפות, שאלו השר, מדוע זה פניך רעים היום, סיפר לו ר' יעקב את דבר העלילה אשר העלילו עליו, הרגיעו השר באמרו, אם האמת אתך, אשתדל בעדך שהמשפט יצא לאורה באמת וצדק. נסע ר' יעקב עם השר ליריד הסוסים, וכשהגיעו לשם פגשו את הנער הנכרי מעירו - אשר לפי העלילה הרגו ר' יעקב - שהיה עומד ובוכה שברצונו לשוב לעירו, והכומר שלחו לכאן על לא דבר שלא ברצונו, כשראה השר את אשר לפניו נוכח לדעת כי עלילת שקר העלילו על ר' יעקב, לקח את הנער חזרה לעירו ונתן לו אש"ל בהרחבה שלא יברח, והחביאו.

בעת המשפט באו העדים, והעידו על ר' יעקב שהרג את הנפש, והשופטים גזרו עליו פסק חמור, ואז הגיע השר עם הנער לעיני כל העם, וראו הכל את שקר העלילה, והכומר נענש ונתלה, כן יאבדו כל אויבך ה'.

זאת דיבר ר' לייב שרה'ס עם השר, שיציל את ר' יעקב מן העלילה, כל כך היו עיני ר' לייב שרה'ס פקוחות שראה מראש מה שעתידי להיות כמה שנים אח"כ, וברוח קדשו הציל אותו.

אמרו עליו על נביא ה' הרה"ק מוה"ר ליב שרה'ס זי"ע שהיה עומד בתפלת י"ח שמונה שעות רצופות ועמד כאבן דומם בלי שום תנועת שפתים ואיברים, ואחר התפלה היו כל בגדיו וגם המנעלים רטובים זיעה, שמדריגת היראה שלו היתה גדולה משל חיות הקדש.

הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע היה רגיל לנסוע תמיד מעיר לעיר, והנסיעות היו יחידי בלי מלווה. פעם הפציר בו איש אחד שירשהו ללוותו בנסיעותיו, אמר לו ר' לייב שרה'ס, שבתנאי אחד יסכים לזה, אם יבטיח לו שלא ישאל לפשר הדברים שיראה אצלו, אף אם יהיו מופלאים ותמוהים בעיניו, והאיש אכן הבטיח לו זאת, נסע עמו והגיעו אל רחוב אחד שהיה שם השוק, ובמקום אחד עמדו חדרים קטנים מוכנים להשכיר, כדי למכור בהם יין שרף ושאר משקאות, הלך ר' לייב שרה'ס וקנה הרבה יי"ש, ושכר לו חדר קטן למכרו שם, ובאמצע החדר פרש וילון כעין מחיצה כדי שהרוצה לשתות יכנס לפנים מן המחיצה.

והנה בא איש אחד לשוק ונכנס לאחת החנויות ובידו מטבע קטנה, וביקש לקנות בה יי"ש, אמר לו המוכר מטבע זה אינה שוה כלום, כיון שכבר פסלה המלכות ואי אפשר לקנות עבורה שום דבר, אבל אם תרצה אתן לך קצת יי"ש בחנם, ולא רצה האיש במתנה אלא לקנות באותה מטבע דייקא, נכנס לחנות אחר, וגם שם לא רצו לקבל המטבע, עד שבא אל ר' לייב שרה'ס, לקח ר' לייב שרה'ס את המטבע בידו, ואמר כי המטבע טובה היא ומכר לו יין שרף, וצוה לו ליכנס לפנים מן המחיצה הפרוסה לשתות שם.

נכנס האיש לשם, ולא יצא משם לעולם, כאשר ראה האיש המלווה שהקונה לא יצא, לא היה יכול להתאפק, ושאל את ר' לייב שרה'ס על הפליאה שראה בעיניו, אמר לו ר' לייב שרה'ס, הלא התנית עמך שלא תשאל על הדברים שלא תבין, אך האיש הפציר בו מאוד שיאמר לו פשר הפלא הזה בלבד, והבטיחו שיותר לא יתלווה אליו.

אמר לו ר' לייב שרה'ס, דע, שזה האיש איננו בזה העולם מכבר, ובא עכשיו לעולם הזה, כיון שבשנות חייו לא נתן מעולם צדקה יותר ממטבע אחת קטנה שערכה לא שוה כלום, וכאשר דנו אותו בבית דין של מעלה על זה, טען שעכ"פ מטבע אחת נתן לצדקה, אבל בבי"ד של מעלה טענו שאין מטבע זו שוה מאומה, ופסקו שם שאם יסכימו בעולם התחתון שמטבע זו שוה כסף אזי יחשבוה לו לצדקה, על כן ירד לעוה"ז לקנות יי"ש במטבע זו, אך המוכרים לא רצו לקבלה כי באמת אינה שוה כלום, ולכן גם כשרצו ליתן לו יי"ש לא רצה, כי רצונו היה שמטבע זו תתקבל כמטבע עוברת לסוחר, עד שבא אלי וקבלתי המטבע, והסכמתי ששוה כסף היא, ובזה היה לנשמה זו תקנה שנתניתו בעוה"ז יחשב לצדקה.

מסופר על הרה"ק מוהר"ל שרה'ס זי"ע שבימיו מלך קיסר אחד במדינת עסטרייך שרצה תמיד לגזור גזירות שמד וכפירה, ואמר שלא ינוח ולא ישקוט עד שהרב יאכל עם הכומר - להבדיל בין טול"ט - בקערה אחת, והרה"ק בא אליו בכל ערב שבת ונכנס ישר לתוך היכלו כשהוא רואה ואינו נראה ורק הקיסר ראה אותו, והתחיל לצעוק ולגעור בעבדיו על שנתנו לאיש הלז להיכנס והם חשבו אותו לאיש משוגע שיצא מדעתו, והרה"ק התחיל להכותו מכות נמרצות עד שקרע את שטרי הגזירות, והדברים ידועים גם בספרי קורות העמים שמצאו מסמכים מזה.

בתו של עשיר אחד נפלה מקומה עליונה וכמעט ונהרגה ל"ע, ובא אביה אל הרה"ק רבי לייב שרה'ס וסיפר לו את צרתו, ואמר לו 'ככה?!'... והניח ידיו הק' על גופו של העשיר ועבר על כל גופו ידיו ורגליו, ואמר לו שכבר יכול לחזור לביתו. כשהגיע לביתו ראה שבתו שבה לאיתנה, וסיפרה לו שזקן אחד עבר בידיו על כל גופה, ובכל מקום שנגע בידיו הוטב לה מיד.

ה' אדר

הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארניאוסטרהא זי"ע

יום ההילולא - ה' אדר

חיבה והערצה גדולה שררה בין רבינו הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני-אוסטרהא זי"ע למחותנו הרה"ק רבי משולם זוסיא מהאניפאלי זי"ע. מסופר - הערים טשארניאוסטרהא והאניפאלי סמוכות

הן זו לזו - באחד הימים צץ מסור אחד שהלשין על כל תושבי הכפרים אשר בסביבה ההוא והפסיד להם פרנסתם, עד אשר כמעט קצו בחייהם. כמה פעמים נתנו קויטליך לרבינו ולהה"ק רבי זוסיא להעביר את הרשע הזה, אבל ללא הועיל, והמסור המשיך את פעלו למגינת לבם של כל התושבים. פעם התמרמרו לפניו בבכי כי תש כח סבלם מפני אותו רשע, ורבינו הבטיחם שה' יהיה בעזרם. אך גם זה לא הועיל. פעם אחת נסעו מנין יהודים קודם ראש השנה להרה"ק רבי ר' זוסיא ובכו מאד לפניו. ואחר יו"ט נחלה פתאום אותו רשע המסור, ומת מיתה חטופה, ובני ישראל נושעו מצרותיהם.

החסידים של רבינו אמרו שהמופת היא של רבם, וחסידיו של הרבי ר' זוסיא אמרו שזה מעשה ידי רבם. בחודש חשון אח"ז נתארח הרבי ר' זוסיא אצל מחותנו רבינו בטשארניאוסטראה וסעדו יחד, והחסידים עומדים סביבם. באמצע הסעודה נענה הרבי ר' זוסיא למחותנו רבינו ושאלו איך אבדתם את המסור ההוא? אמר רבינו: לא היה לי שום עצה נגדו, מעשה שהיה כך היה, ביום הכפורים התפללתי תפלת נעילה לפני העמוד והארכת בתפלתי עד שכבר גמרו בבית הכנסת של העיר, ויצאו כבר כולם, וכל מי שיצא מבית הכנסת העמיד את עצמו אחורי הכותל של בית מדרשי לשמוע את תפלתי, וגם המסור היה שם מאחורי הכותל. אז הכנסתי לו הרהור תשובה ועי"ז יכולתי לנצח אותו, כי מתחילה היה כל כך רחוק מהקדושה עד שלא היה לי שום התקשרות ושייכות אליו. אז נודע לכולם שזה היה מעשה ידיו של רבינו רבי זאב זי"ע.

ברכה גדולה הוענקה לרבינו (ה"אהבת שלום" מקאסוב זי"ע) מאת רבו (הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארניאוסטרא זי"ע) - כי כאשר יצטרך לסכום כסף, הן רב והן מעט, למען מצוה או צדקה, יושיט ידו לתוך ה"שיפלאד" (מגירה), ויאמר בלשון זו: "בזכות רבי ר' וועלוויל, הושיעא נא!" - ובטח תבוא מיד הישועה, וכפי מזלו של המקבל כן המצא ימצא הממון במגירה, אם מעט אם הרבה - לידע, שהכל בא בהשגחה (אבן שתיה עמ' כט)

פעם אחת תפסו החסידים את האתרוג של הרה"צ ר' וועלעוועלע טשינוסטער כשהי' בטבר'י, ובעת שאחזו את האתרוג נתעלף הרה"צ הנ"ל, וכאשר העירו אותו צעק לבי לבי. וראו שההתעלפות באה מחמת שתפסו את האתרוג הנקרא לב לפי הזוה"ק. הגם שהאתרוג הי' מונח בחדר אחר.

רבי זלמן ברזל ז"ל היה פעם אצל רבו הרה"ק מטשערניאוסטראה, ונתן לו איזה מאכל והתנצל שקשה לו לאוכלו כי סובל מהקיבה, וציוה הרה"ק להגיש לו "קאשע" והוכרח לאכול והבריא, וכידוע שקאשע מזיק מאוד לקיבה.

הרה"ק רבי אברהם מטשעכנוב זי"ע

יום ההילולא - ה' אדר [א]

כאשר היה רבינו הגה"ק רבי אברהם זי"ע מטשעכנוב פעוט מוטל בעריסתו, באחד הימים, אחז את שתי ידיו על ראשו. נטלו הוריו את ידיו מהראש, והחל בוכה. מיד הבינו כי אינו רוצה לילך בלי כיסוי ראש, ותפרו לו כובע (שמעתי מפי רבי רפאל פרידמן ז"ל, ששמע מפי נכדו רבי פישל דן לנדא ז"ל).

כזה היה סיפורו של ר' שמואל גרודקה, מהתושבים האמידים של אוסטרווה בראשית המאה השביעית: "שוחררתי משירות של 12 שנה בצבא הרוסי, חזרתי לביתי ולאשתי ופרוטה לא היתה

בידי. בעצת אשתי יצאתי לצ'כנוב, להצדיק רבי אברהם לבקש את ברכתו, ברכני הרבי בברכת הצלחה כשאצא לעשות סחורה, "במה אצא" שאלתיו, "עם ברכתי" ענה לי, האמנתי לדבריו בכל לבי. יצאתי עם ברכת הצדיק מצ'כנוב לשוקה של אוסטרובה ומאומה לא היה בידי, הסתובבתי בין האיכרים והרוכלים, נפשי עגומה, והנה ראיתי איכר עומד ליד עגלה עמוסה דגנים, "תקנה, סטארוזאקונני" אמר, "אבל אין לי כסף" עניתיו, "אז אלוה לך, תמכור ותרוויח ותחזיר לי", לא סירבתי, הכנסתי את הדגנים לחצרי, מכרתי אותם במחיר טוב, בריווח הגון תוך יומיים-שלושה, כעבור שבוע, כששוב נערך היריד באוסטרובה יצאתי לשוק, והנה אני רואה קבוצת איכרים ובתוכה איכר אחד, הצועק בקול, מילל ומורט שערו. נגשתי מתוך סקרנות, והנה זה האיכר שמכר לי את דגניו, ממורמר מאשים את עצמו כי התנהג כפתי ממש, בא עם דגניו לפני שבוע לשוק ומכרם בנאמנות ליהודי בלתי מוכר לו, ועתה - יבולו איננו, הכסף איננו והיהודי איננו...

ניגשתי אליו, לקחתיו הצדה ואמרתיו לו "הנני שקינתי אצלך את הדגנים, באתי לחפשך ולשלם את המגיע לך, הנה כספך באמתחתי, אספור לך אותם עד לפרוטה". מסרתי לאיכר את כספו ועיניו אורו, בין רגע השתנה, שמח שמחה גדולה, חיבקני והרבה לטפוח על שכמי "אין יהודי נאמן כמוך בכל העולם" מלמל בלי הרף "ומעתה אעשה סחורה אך ורק אתך" - קבע.

ומאותו יום ואילך - סיפר ר' שמואל - הפכתי לנאמנו של האיכר הזה וכל בני כפרו, ובני הכפרים הסמוכים לו. הם הביאו לי את כל תוצרתם בנאמנות ואני מכרתי ושירתתי אותם באמונה. כך התעשר ר' שמואל, מאמין בכל לבו כי בזכותו של הצדיק באה לו פרנסתו ועושרו. והאיכרים שומרים לו אמונים עד ליומו האחרון. ואחרי פטירתו שמרו אמונים לבניו ויורשיו, שהמשיכו במסחרו עד לפרוץ השואה, כשהם מספרים בכל הזדמנות על ברכת הצדיק מצ'כנוב שעמדה להם.

עובדא ידענא: רבינו זקני הצדיק (הגה"ק מטשכנוב זי"ע) היה רגיל לשתות קווה חמה מאד, עד שהיתה היד סולדת בה, מה שלא אפשר היה לאדם זולתו.

פעם אחת, כשסעד עם בנו האדמו"ר רבי זאב וואלף מסטריקוב, הגישו להם שתי כוסות קווה חמות מאד. הצדיק התחיל תיכף לשתות ורמז לבנו שישתה אף הוא. הקווה רותחת (קאכט) ואי אפשרי - אמר בנו ר' זאב. גער בו אביו הצדיק: "האיך יכולת להוציא מפין דבר שלא כדעת חז"ל - כלי שני אינו מבשל".

כשנסע האדמו"ר מהרז"ו אחר זמן לקוצק, והרבי מקוצק שאלוהו כדרכו בקודש, שיגיד לו איזה דבר חידוש מאביו הצדיק, סיפר הוא לו הערתו זו של אביו.

מי יכול להדמות לאיש כזה שכל אבריו הם תורה - אמר מרוב התפעלות הרבי מקוצק.

סיפר החסיד ר' משה אהרון ברנדווין בשם חותנו, חסיד צ'כנובאי מפורסם, שהיה עד לאותו דבר - שאצל הצדיק (הגה"ק מטשכנוב זי"ע) באה אשה עגונה, שבעלה עזב אותה ולא נודעו עקבותיו. שיטחה האשה בקשתה לפני הצדיק, שיבקש רחמים עליה, שבעלה ישוב או ישלח לה גט פטורין, להתירה מכבלי העיגון. הצדיק נתן לה המלצה להחסיד הנ"ל שיפעל מה לטובתה. החסיד, בקראו את המכתב, לא הבין כוונתו של הצדיק ולא ידע במה כוחו לבוא לה לעזרה. ע"כ החליט הוא לנסוע

לצ'כנוב, ולשאול מפי הצדיק דברים ברורים. ואל האשה אמר החסיד, שתחכה לו בביתו עד שובו מצ'כנוב. התכונן לה"נסיעה" ונתן הוראות שונות לאשתו בעניני מסחרו (שניהל בית מסחר גדול). בין פקידיו היה פקיד ראשי, איש סודו, גם אותו קרא החסיד לחדרו לתת לו פקודות שונות. כשעבר הפקיד דרך החדר בו נתיישה האשה העגונה, הכירה בו את בעלה, צעקה במר נפשה ונתעלפה. תחילה, ניסה האיש להכחיש ולהתנכר לאשתו, אולם סוף כל סוף הודה פשעו, וגם הוברר, שאיש זה כבר המיר דתו וגם נשא אשה נכרית. כיוצא מדת יהודית לא רצה הוא לגרשה ע"פ דיני ישראל, אבל אחרי שבעליו [היינו האדון שעבד אצלו] איים עליו, נתן הוא לה גט כריתות.

אצל הרה"ק רבי אברהם מטשעכנאו היה פעם בעל תוקע, ובשעת תקיעתו בשופר היה הרה"ק מרמו שאינו שומע, בדקו אחריו ומצאו שאינו כראוי...

כמה שבועות לפני חיסולה של קהלת הקודש צ'כנוב, בגזרת השמד של תש"ג, נודע להם לבני העיר, שהנאצים הטמאים מתנכלים במיוחד לקברו של הצדיק (הגה"ק מטשכנוב) זצ"ל. וגמרו ואמר לעקרו ממקומו ולחרוש את הקרקע לבלתי השאיר שם שריד.

מיד נודמנו ראשי החברא קדישא: ר' ישראל יעקב סטודנט הי"ד, ת"ח גדול, מגיד שעורים ברבים, עסקן מסור של אגודת ישראל; ר' בנימין מלינה, מפני העיר וחשוביה, עסקן בצרכי ציבור באמונה; ר' אברהם פרידמן, עסקן נלהב בעירו; ונלוה להם ר' בעריש קלניץ, ממכובדי צ'כנוב, וכולם יחד גמרו ואמר לסכל את מזימת הרשעים בכל מחיר, אם אף יבואו על ענשם הכי גדול. כבוד קדושת זכר הצדיק היה יקר להם מכל יקר. בלילה שמו נפשם בכפם ויצאו לבית הקברות וחפרו ופתחו את קברו של הצדיק זצ"ל.

משהגיעו להגולל, הופתעו ונדדמו למראה עיניהם - עצמות הצדיק היו טמונות ששים ושבע שנים ומצב הגוף עדיין היה כאילו נטמן זה לפני זמן לא כביר, אפילו התכריכים לא בלו. באימה וביראה ובחרדת קודש הוציאו את גופת הצדיק בתוך טלית ויצאו וחפרו לו קבר בבית העלמין החדש בצ'כנוב, בין שני עצים שסימנו ושם קברו את עצמותיו הקדושים...

ז' אדר

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע

יום ההילולא - ז' אדר [ב]

רבינו הבעש"ט הק' זי"ע בעת חזרתו מן הנסיעה לארצנו הקדושה תובב"א, נסיעה שלא עלתה בידו וכידוע, עבר דרך ארץ אונגארן, והיה בעיר סערענטש, מחוז זעמפלען והיה אז שם יום השוק (יריד), ובלילה אמר דרשה ובתוך דבריו הק' אמר שיש בין העם חכמים, והם הולכים אל השוק ועושים שם מסחר, ואח"כ הם הולכים לאכול ולשתות, לשמוע כלי זמר, ולהתענג בתענוגים, משא"כ השוטים הם הולכים להיפוך, אשר עוד בדרך הליכתם אל השוק, עוד טרם עשו מסחר, כבר הם הולכים אל כלי הזמר, ומאבדים שם את הונם וממונם באכילה ושתיה ושאר תענוגי הבלים, ונשארים ככלי ריק בלי פרוטה לפרוטה, נמצא שהם אובדים גם את השוק. כך המשיל משלו בדרך מוסר על אלה אשר

מאבדים עולם נצחי, חיי עולם הבא, בשביל תענוגי עולם עובר, עולם הזה]. והנה במשך שהותו בסערענטש, התאכסן בבית הרבני הנגיד הקצין מו"ה משה יחזקאל ז"ל, אשר היה בעל מכניס אורח גדול, וקירב אותו מאד. וטרם המשיך הבעש"ט הק' את דרכו הלאה, פתח בכבוד אכסניא, להביא להם תודתו וברכתו על הטוב אשר גמלו עמו. ושאלם מה שאלתם ומה בקשתם, ויענו ויאמרו, שהם חשוכי בנים ר"ל, ושאלתם ובקשתם להיפקד בדבר ישועה ורחמים בזרעא חייא וקיימא. השיב להם שאם הם מסכימים שיאבדו רכושם, אז יוושעו בעזר השי"ת בזרע של קיימא, והסכימו שניהם לדבר. אח"כ הוסיף ואמר להם, שיוולד להם בן אשר יאיר את כל העולם כולו.

כך הוה, ובשנת תקי"א לפ"ק נפקדו ר' משה יחזקאל ואשתו מרת ריזל בבן זכר שקראו שמו יצחק אייזיק. אולם זמן קצר לאחר שנולד הילד נפטר האב, אשר בנתיים גם נהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו, וכשגדל הילד היה עוזר לפרנסת אמו העניה ע"י עבודתו במרעה הצאן.

ניגוני חול

היו נפלאים דרכיו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע בניגוני חול אשר שמע מפי רועי צאן, והכניסם אל הקדושה, וכמו שידוע בעולם, שפעם אחת שמע מרועה צאן איך שהוא מנגן בחליל שלו את הניגון המלא רגש: "וואלד וואלד ווי גרויס ביזט דו, (שדה שדה, כמה גדול אתה וכו')..." וכשהגיעה השירה הזאת לאזניו, ניגש אל הרועה, והושיט לו מטבע, ובקשו שיואל לשורר את הניגון פעם שנית, וכאשר סיים הרועה לנגן זאת, זרק רבינו זי"ע את עצמו על הקרקע והתחיל לשורר בלב מלא רגש וגעגועים בניגונו של הרועה אבל בנוסח שונה: גלות גלות ווי גרויס ביזט דו (כמה ארוכה את), שכינה הקדושה ווי ווייט ביזט דו (כמה רחוקה את), ווען מען וואלט דעם גלות אוועק גענומען (אילו היו מסירים את הגלות), וואלטן מיר זיך אינאיינעם צוזאמען געקומען (היינו מתאחדים כולנו יחד)...

ואח"כ צוה שוב להרועה שישורר את ניגונו, אמנם כבר לא ידע לשוררו, כי נשכח ממנו הניגון לגמרי. אז אמר רבינו זי"ע למקורביו, שניגון זה שוררו בני ישראל על נהרות בבל, אשר שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון, בעת שגלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו.

ומסופר שכאשר שמע הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע את השירה הזאת בפעם הראשונה אמר, כי בשעה שהרב מקאלוב מזמר ניגון זה, אז נעשה רעש בעולמות העליונים, ומתעורר מקור הרחמים, וכיתות כיתות של מלאכי רחמים באים לקבל פניו של הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע (אשר קירב לרבינו זי"ע והביאו אל רבו הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע) בהיכלו שבמרום, והם משבחים אותו ואומרים, ברוך שנתן לנו את הנפש היקרה הזאת.

וכן נודעים ניגוניו "סאל א קאקאש מאר" ו"שירנאק רינאק א באראניאק", ה"ה ניגונים מלאי התעוררות וגעגועים לגאולתנו ופדות נפשנו, ובנין בית מקדשנו ותפארתנו, אשר ידוע שגם הניגונים הללו ששמע מפי רועי צאן, וקנה אותם מהם והכניסם אל הקדושה, כי כידוע מספה"ק שכל הניגונים שבעולם באים מהיכל הנגינה, כי הטומאה אינה יודעת ניגונים בכלל, שאין שייך אצלה שמחה כלל, כי מקורה מקור העצבות, אך ע"י חטאו של אדם הראשון, נפלו הניצוצין הק' לרשות הקליפה, ועבודת

הצדיק היא להעלות אותן הניצוצין הנודדין של הנגינה. ורבינו היה האיש שהחזיר את שירי הרועים ומנגינותיהם לתוך הקדושה, וקשרם אל שורשם.

והנה ניגונים האלו נתפשטו בתפוצות ישראל, והושרו ע"י מאות ואלפי חסידים ואנשי מעשה במשך דורות ארוכות, דורי דעה, וגם נתחבבו על הרבה צדיקים וקדושי ארץ רבותינו הגאווה"ק זי"ע.

הרה"ק רבי אלטר יחזקאל אליהו מדזיקוב הי"ד

[יום ההילולא - ז' אדר [ב]

שמעתי ממנו מהרה"ק רבי יודעלע הורביץ זצוק"ל מופת מאביו הרה"ק רבי אלטר זי"ע, וגופא דעובדא הכי הוה: חסיד אחד חשוך בנים רח"ל נכנס אל הרה"ק ה'עטרת ישועה' ביום הפורים עם 'קוויטל' שיברך אותו בזש"ק, ואכן הבטיח לו הרבי שיוושע בבת, יצא החסיד מלא שמחה מן החדר, בדרך פגש בבנו של הרבי, רבי אלטר, שישב אז עם חבורת חסידים, ושאלו: "האם הבטיח לך הרבי ישועה?" השיב לו: "הן, הבטיח לי בת", הגיב ר' אלטר: "כזו ישועה פעלת? עתה שמע בקולי ויהיה אלקים עמך, ראה להביא לכאן שנים עשר בקבוקי 'פּאַרטאָ' [משקה חריף] לשתות לחובת היום והריני מבטיחך בבן זכר", ויעש כן. ה'עטרת ישועה' שמע מכל זה ושמר את הדבר בלבו. ויהי ככלות השנה קיבלו בבית הרבי טלגרם שנולדה בת לאותו חסיד, מיד פנה האב לבנו בשבט מוסר ואמר: "אם לא יכולים אז לא מבטיחים", השיב רבי אלטר על אתר בפשטות: "חשבתי שאני יכול", לאחר זמן קצר קבלו טלגרם נוסף מאותו חסיד שנולדו לו תאומים, ואחד מהם היה בן זכר.

סיפר לי הרה"ח ר' רפאל פרידמאן נ"י, אבי ע"ה עבד עם אחיו הרה"ח ר' שמחה ע"ה בעיר ווארשא אצל נהר הווייסל. כיון שרצון הממשלה היה שמסלול הווייסל יהי' ישר, ולא יצא מהמסלול, על כן שכרו פועלים שיעשו מחיצות אצל הנהר. אבי ודודי עבדו גם כן בזה כנ"ל, והי' שם איש חשוב אחד ושמו הרה"ח ר' העניך זשארקאווסקי ע"ה מחסידי גער, שעבד בזה בשנים קדמוניות על כן היה קצת שותף בזה. אבי ודודי היו מדברים עמו תמיד אודות הרה"ק ר' אלטר'ל זצ"ל.

הסדר היה שאם הממשלה כבר קיבלה את המחיצות תחת רשותם שילמו לאבי ודודי, ואם הים שטף אל תוך המחיצות שכרה הממשלה עוד הפעם את הפועלים לבנות את המחיצות עוה"פ, אמנם אם הים שטף את המחיצות קודם שקיבלה מהם הממשלה, היה כל טרחם ויגיעם לריק. הם עמדו בקשר תמידי עם הרה"ק ר' אלטר'ל זצ"ל. פעם אחת שטף הנהר את כל המחיצות ורק מחיצותיהן של אבי ודודי נשארו. כשראה ר' העניך הנ"ל דבר פלא כזה, נתקרב גם כן אל הרה"ק ר' אלטר'ל, והתחיל לשלוח אליו פדיונות ופתקאות. אחר כך היה פעם על שבת בטארנא אצל הרה"ק, ונתפעל מאד מעריכת שלחנו הטהור.

פעם אחת חלה בגרונו רח"ל ודרש ברופאים שבעיר ווארשא ושלה להזכיר אצל הרה"ק מדזשיקוב, וציוה הרה"ק שיסע לבערלין. כן עשה ונסע לבערלין (אבי ע"ה נסע עמו). בבערלין הלך מרופא לרופא, ומפעם לפעם שאל את הרה"ק אם יתרפא אצל רופא זה, והרה"ק ענה, לא, עד שהגיע לרופא אחד, וכששאל את הרה"ק על רופא זה, ענה הרה"ק שאצלו יתרפא. הרופא אמר שצריכין לעשות לו ניתוח, והרה"ק הסכים גם כן לזה. אמנם חתנו של הרה"ח ר' העניך הנ"ל שלח לצדיק אחר שהיה

אז במארינבאד לשאול אותנו, והצדיק ההוא ענה שלא יעשו ניתוח. גם הרה"ק ר' אלטר'ל היה אז במארינבאד. לא ידע ר' העניך מה לעשות, דהרה"ק ר' אלטר'ל מצווה עליו לעשות הניתוח וצדיק פלוני אמר שלא לעשות הניתוח, ואם כן מה יעשה.

כששמע הרה"ק ר' אלטר'ל שהצדיק ההוא אינו מסכים להניתוח, הלך אליו שם במארינבאד, והיה עמו לבד סגור בחדר, ואחר זמן מה יצא ר' אלטר'ל ואמר שגם הצדיק ההוא מסכים לעשות הניתוח, ושלח את התשובה לבערלין, והרופא עשה את הניתוח וחזר ר' העניך לבריאותו כמקדם. וסיים ר' רפאל, כשהיה נוגע לטובת יהודי, לא הסתכל ר' אלטר'ל אם ראוי לו לעשות כן או לא, אלא הלך תיכף להצדיק ההוא לדבר עמו מענין זה לפעול מה שצריכים לפעול.

סיפר לי הרה"ח ר' רפאל פרידמאן נ"י, פעם אחת נתאכסן הרה"ק ר' אלטר'ל זצ"ל בבית אבי בעיר מעליץ. מול ביתו של אבי, בצד השני של הרחוב, היה חנות של עורות שהיה שייך להרה"ח ר' פייוול הירש ע"ה. מנהגו של הרה"ק היה, שהתפלל בבית המדרש, ואחר תפלת שחרית חזר לבית אבי, ונתנו על השלחן מזונות (לעקיך) וי"ש, הרה"ק חילק מהלעקיך לאנשי שלומו וישב איזה זמן.

ביום החמישי היה יום השוק (יריד) בעיר, ועל כן התפלל ר' פייוול הנ"ל בהשכמה, כדי שיוכל למכור מהעורות לכל אחד ואחד שבא לקנות. אמנם היות שהיה רגיל לבוא לבית אבי אל הרה"ק מדזשיקוב, בא גם ביום ההוא לבית אבי.

כשהכין עצמו הרה"ק ללכת לבית המדרש אמר לר' פייוול, בוא עמי, אמר לו ר' פייוול, רבי, כבר התפללתי, אמר לו הרה"ק עוה"פ, בוא עמי, ר' פייוול לא היה יכול לסרב והלך עם הרה"ק לבית המדרש, הרה"ק התפלל במתינות ונתארכה תפלתו זמן רב, וכיון שרצה ר' פייוול ללכת לחנותו, על כן ניגש לאחר תפלת שמונה עשרה אל הרה"ק ושאל אותו אם יכול ללכת. אמר לו הרה"ק, לא. וכה חזר הדבר פעמים הרבה, ששאל ר' פייוול את הרה"ק אם יכול ללכת כבר, והרה"ק לא נתן לו ללכת.

לאחר גמר התפלה חזר הרה"ק לבית אבי ור' פייוול נלוה אליו, כשנכנס הרה"ק לבית אבי הלך ר' פייוול תיכף לחנותו, כשהגיע לחנותו מצא שם שוטרים מהממשלה שבאו לבדוק אם גונבים מן המכס, ועל שלחנו היה מונח המחברת שלו ששם היו כתובים כל "החטאים", והיינו ששלח סחורה לזה ולזה וכדומה, והוא הוצרך לעמוד בצד, וכמעט שפרחה נשמתו מרוב פחד כי לא ידע מקודם שיבואו, ועכשיו ימצאו את המחברת שלו. השוטרים חיפשו וחיפשו וערבבו את כל הסחורות שבחנות, אמנם את המחברת לא ראו ולא נגעו בה. כשגמרו לחפש ולא מצאו כלום כתבו על הנייר שבחנות זה הכל כשר.

מקודם לכן, כשעזב ר' פייוול את אכסניית הרה"ק והלך לחנותו, ישב הרה"ק אצל השלחן ונתנו לעקיך כנ"ל, ובדרך כלל אף לאחר שאכלו את הלעקיך היה הרה"ק נשאר יושב אצל השלחן, אמנם ביום ההוא עמד תיכף ממקומו ונכנס לחדר השינה וניגש אל השלחן שהיה מול חנותו של ר' פייוול, ונקף על החלון באצבעו. כמובן שבזה שצויה לר' פייוול ללכת עמו לבית המדרש, ובוה שניגש אל החלון מול חנותו ונקף באצבעו, פעל שלא יראו את המחברת. תיכף כשיצאו השוטרים מחנותו רץ ר' פייוול לבית אבי בשמחה רבה, כדי לספר להרה"ק מה שקרהו, אמנם הרה"ק לא הגיב כלום על זה, כאילו אינו יודע מכלום.

הגאון רבי צבי קינסטליכער זצ"ל

יום ההילולא - ז' אדר [א]

בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה התגורר ברומניה אדם גדול ושמו הגה"צ רבי צבי קינסטליכער זצ"ל אב"ד הערמנשטאט-סעבען [אחר המלחמה התגורר בירושלים והיה קרוב מאד אל הגרי"מ דושינסקי זצ"ל, והרה"ק רבי יהודה הורביץ מדזיקוב זי"ע היה מסתופף הרבה בצילון], שנה אחת בחודש ניסן הרגיש ביסורים נוראים במקום הקיבה, ונסע לעיר קלויזנבורג כדי לדרוש אצל רופאים מומחים שימצאו מזור למחלתו, ואכן את אשר יגור ממנו בא, כי אחרי בדיקות חוזרות ונשנות הודיעו לו שמחלה קשה מקננת בתוך גופו, וחייבים לנתחו כדי לעקור ולרפא את המחלה. משקיבל הגר"צ את הבשורה הקשה "לא יכולתי להסכים ע"ז להיות בבית החולים במשך ימי החג, ובטחתי בה' שלא אעבור על 'בל תאחר', ובאתי לביתי", בלית ברירה הסכימו הרופאים לדחות את הניתוח אך התרו בו מאד לבל יאכל שום דבר זולת חלב וביצים ומיץ תפוזים, וכ"ש שלא לאכול פת ולחם. את ליל הסדר ערך כדרכו ברוממות הרוח והתלהבות הנפש מתוך שמחה וחדוה, ובעת אכילת מצה החליט לעבור על דברי הרופאים ואכל כזית מצה שרוי בחלב בשני הלילות, "וחסדי ה' כי לא תמנו, כי בליל שני אחר הסדר סרו היסורים לגמרי, וכאילו לא היו, ולא הרגשתי שום כאב ב"ה".

בשבת אחרי פסח עלה לבימה, והודיע את צערו לרבים, שעליו לעבור ניתוח מסוכן ושיתפללו בעדו ויבקשו עליו רחמים. ומסר לפנייהם דברי פרידה בדמעות שליש שמא לא יזכה חלילה לקום ממיטת חליו, כי מי יודע מה יגזור עליו השי"ת. לאחר כמה ימים נסע שוב לקלויזנבורג אל הרופא, שבדק אותו בבדיקות חוזרות טרם הניתוח, אך באותה שעה נדהם ונשתומם מן המחזה שהמחלה נעלמה כליל, ולא מצא שום רעותא במקום הקיבה, והיה בטוח בדעתו שבינתיים ביקר אצל רופא ממוחה שריפא את מחלתו, ומרוב התפעלות ביקש שיגלה לו מי הוא הרופא שהצלילח לרפאותו רפואה שלימה, והשיב הגר"צ שלא היה אצל שום רופא, רק אכל בליל הסדר את הכזית מצה מיכלא דאסווא, ועל ידי כך זכה לרפואה שלימה, "וענה [הרופא] ואמר, שנס גדול נעשה לי, והודה שידיעת וחכמת הרפואה הוא כאין נגד רצון הבורא ית"ש". בעל המעשה עצמו כותב את כל השתלשלות הדברים אל ידידו ומחותנו הגה"צ רבי ישראל וועליץ זצ"ל, ומסיים שם: "נא למסור תוכן המכתב לבני שיחי, שידע גם הוא להודות ולהלל לשמו יתברך על כל החסד אשר גמלני, ויברך ברכת שעשה ניסים לאבותינו" (המכתב הדפס במלואו ב'באר צבי' חלק האגרות, מכתב לב), וגם עדי שמיעה היו מספרים בערגה, איך היה הגר"צ מתאר להם איך הרגיש שהמצות פעלו להסיר ממנו את כל מכאוביו.

הגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמן זי"ע

יום ההילולא - ז' אדר

שמעתי מפי מחותני הרה"ג ר' יוד'ל גרינפעלד דיין דחסידי בעלזא אנטוורפן, שאברך אחד בא לפני הגה"ק מוהר"ר יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל מסטייפל בבקשה להתפלל בעדו על מאורעות שונות על ענינים משפחתיים שלא הצליח אחרי נישואיו. הגריי"ק השיב לו שרואה עליו לטותא דרבנן רח"ל. האברך התבונן בדבר הרבה, עד שנזכר שפעם היה בין חברה בחורים שהשתוללו כנערים

בנגינתם, בשכונת הגה"צ ר' ישראל יצחק רייזמאן זצ"ל, הרריי"צ היה משכים לישון, בכדי לקום בחצות לילה כדרכו בקודש, וביקש מהבחורים שלא יפריעו לו בקולותיהם, והאברך הנ"ל היה מהריש בריוני להתחצף כנגדו. הוא הזכיר זה לפני הסטייפלר ז"ל, וצוה לו ליקח עשרה אנשים לילך על קברו ולפייסו. עשה כן, ונמתקו הדינים ממנו ונושע בתשועת עולמים.

כ"ק מרן אדמו"ר ה"באר יעקב" מנדבורנה זי"ע

יום ההילולא - ז' אדר

כ"ק מרן אדמו"ר ר' יעקב יששכר בער ה"באר יעקב" מנדבורנה זי"ע הציל אותי פעם מניתוח, שכמה רופאים אמרו לי שמוכרחים לעשות ניתוח על מיתרי הקול, והוא שלח אותי אז לאיזה רופא, וכאשר הגעתי אליו הוא כבר ידע את כל הפרטים ועשה מה שצריך, וברוך ה' לא נזקקתי לניתוח.

דבר נפלא סיפר הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א בזה"ל: כשהייתי נכנס לרבינו כ"ק מרן אדמו"ר ה"באר יעקב" מנדבורנה זצוק"ל לפני שנסעתי להשתטח בקברי צדיקים, היו פעמים ששלח עמי פתקאות לקברי צדיקים שונים. אם זה לציון זקנו הרה"ק רבי מרדכי'ע מנדבורנה או שאר קברי הצדיקים בארץ ובחו"ל. פעם נכנסתי עם התלמידים לקבל ברכת פרידה, טרם יציאתנו לפקוד את ציון הבעל שם טוב והרה"ק מבארדיטשוב במסע בן יום. טרם נפרדנו, ביקש רבינו שאמתין רגע. הוא מילא שני דפים בכתב ידו וסגר בתוך מעטפות, כשהוא מבקש ממני להניח על קברות זקינו הבעל שם טוב הקדוש והרה"ק מבארדיטשוב, ומוסיף: אחר שתניח את המעטפות, תודיע שאני ממתין לתשובות. בצד החיצוני של המעטפות, רשם את שמו ושם אמו. מסע הקודש עבר עלינו מתוך התרגשות והתרוממות, וכאשר עמדו רגלינו בשדה התעופה בקייב בדרכנו חזרה, התקשרתי לרבינו לבשר לו שקיימנו את שליחותו והננו בס"ד בדרכנו ארצה. הוא אמר לי בזה הלשון: כן, כן, כבר קיבלנו תשובות!...

בסוף שנת תשנ"ט נודע לנו בצער רב כי אמי תחי' קיבלה את המחלה הידועה במעיים, ולאחר אישפוז ממושך הוחלט על עריכת ניתוח בהול להסרת הגידול שישב על הרקטו-סיגמה ואשר בעקבותיו תשאר אמי תחי' עם בעיה מסויימת אשר איננה נעימה... בצר לי רצתי אל כ"ק רבינו אדמו"ר ה"באר יעקב" מנדבורנה זיע"א יום לפני הניתוח ובסערת רגשות בכיתי ואף הגדלתי לעשות ולבקש מרבינו זיע"א שאני מוכן בלב שלם שיורידו לי מן השמים מספר שנים ממני ויתנו זאת לאמי תחי', וציינתי שכן ראיתי בספרים הקדושים שהצדיק יכול ליטול מאחד ולתת לשני, ורבינו הקוה"ט זיע"א הגיב מיד באמירת חלילה, חלילה! ומיד שקע רבינו זיע"א במחשבות כל כולו אחוז בשרעפי קודש, ולאחר מספר רגעים ביקש ממני להמתין ויצא מחדרו, הדקות עברו כמו נצח ורק לאחר קרוב לעשרים דקות חזר לחדרו כשזקנו ופיאותיו רטובים ואז אחז בידי ואמר לי כהאי לי שנא: "בס"ד הזונו את הגידול שמאלה", מחר יעשו ניתוח, יוציאו את הגידול ואמא תצא בריאה מעל למתואר והמשוער ותחיה לאויש"ט". יצאתי מעודד ובישרתי לאמי תחי' את דבריו הקדושים ולשמחתינו לא היה גבול. למחרת בבוקר נכנסתי שוב אל הקודש וסיפרתי שהמנתח אמר שהניתוח ימשך בערך שש שעות ורבינו הקוה"ט זיע"א הפסיקני ואמר בחיוך: "אי"ה לא יותר משלוש שעות משום שאת הגידול בס"ד הזונו", ואכן לא נפל דבר מדבריו ארצה, המנתח בביה"ח יצא מחדר הניתוח אחוז הלם ושאל בתמיהה אם עשינו משהו? והשבתי בבטחון שאכן הוזה הגידול שמאלה, והוא תמה מאוד איך יתכן לעשות דבר

כזה שנוגד את ההיגיון, אך כלל הוא בידינו שבמקום שנגמר השכל שם מתחיל האמונה. הדבר גרם לקידוש השם ואף הרופא אמר שעתה יודע הוא כי גדול ה' מכל האלוקים והראה את בדיקות הרנטגן והסיטי שהראו את מקום הגידול ומאידיך בפועל מצאוהו שזו שמאלה דבר שאין לו הסבר...

ובזכות ברכותיו הטהורות של רבינו זיע"א אכן סרה המחלה ולא נשאר ממנה זכר, למען נדע כי לה' הארץ וגדול כוחו של צדיקי אמת לגזור בעליונים ובתחתונים והוא יתברך רצון יריאיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

ח' אדר

ה"שבט מוסר", רבי אליהו הכהן מאיזמיר זי"ע

יום ההילולא - ח' אדר ב'

הרה"ק בעל שבט מוסר חיבר גם ספר אזור אליהו. שפעם אחת כשעמד להתפלל רצה לחגור עצמו והיה שם נחש שוכב על הארץ, ומרוב דביקותו לא הרגיש ונראית לו כחגורה וחגר עצמו בו, ואחר התפילה ראה שזה נחש. ועל שם נס זה קרא לספרו בשם "אזור אליהו".

הגאון רבי אליהו מאיזמיר זי"ע נודע כאיש מופת ולעתים נדרש לגרש רוחות רעות שנכנסו בבני אדם, כן היה מגרש גלגולים ורוחות מבני עירו, ומספר לנו בדיוקנות איך היה נוהג במקרים אלה. וכך הוא מספר: "כמה עינים של רוחות ראיתי אני המחבר שנכנסו בגופות בני אדם ומגידיים בענשם שעברו מיום מותם עד שנכנסו בגוף זה תסמר שערות בשר האדם משמוע".

ארועים אלו נוצלו על ידו כדי להוכיח את בני האדם, וכך הוא מספר: "הן כל ראתה עיני מכמה רוחות הנכנסים בגוף האדם, ודברתי עמהם וספרו לי מהמים הזדונים מרים ומאררים שעברו עליהם בהיותם פורחים באויר, ודברים תמוהים מענין ענשם וממה שראו בעולם בעת פריחתם בתוך חלל העולם - וכאלה מדברים אלו, אין כאן מקומם להעלותם על ספר בדיו, ומה גם שכמה דברים מאלו כתבתי בחבורים אחרים, אך לא אחשוך פי מלספר דבר תימה שראיתי ברוח אחד שהכרחתי לו בחרמות לצאת, ומה עשה לקיים החרם: יצא מן הגוף ונכנס בתוך השערות שבראש, וקמו השערות מאמצע הראש ויצאו ממחיצת שאר השערות שבסביב הראש, ונעשו השערות קשים כמו מחטים של ברזל, וצויתי להסתפר השערות בתער חד, וכשהיה מגיע התער אצל השערות היו נוטים השערות לצד התער ודוחים אותו עד שבחזק גדול גלחו השערות ועלה מהם הבל דק מאד, והלך לו דרך שם, עדיין לא נראה כזאת לא נשמע כמוהו".

הרה"ק רבי אשר מאיר מבאכניא זי"ע

יום ההילולא - ח' אדר

שמעתי מהרה"ח בנש"ק ר' ברוך משה פרנס ז"ל, ששמע מזקיני הרה"ק ר' אשר מאיר מבאכניע ז"ל, כי בעת שהוצרך להתייצב (לצבא פולין) נסע לצאנו להתפלל על ציון הקדוש של זקיני הרה"ק מצאנו ז"ל, וכשפתח פתח האהל ראהו עומד שם כמו בחיים ונבעת וצעק: "סבא אני צריך ישועה" וסגר הדלת

ורץ משם. ועמד על ה"התייצבות" ופטרו אותו מלשרת בצבא. לאחר זמן הי' אצל הרה"ק ה"דברי יחזקאל" ז"ל וסיפר לו הדברים, שראה את זקינו בהקיץ ולא בחלום, ואמר לו הרה"ק משינאווא ז"ל: "מאחר לא הייתי מאמין, ממך אני מאמין", מקובלני כי גילוי צדיקים הוא יותר מגילוי אליהו.

שמעתי מהרה"ח בנש"ק ר' ברוך משה פרנס ע"ה, אשר בבאכניע הי' איש אחד עשיר, ובנה לו בית חדש ונהדר בגבול העיר, והיו בונים בשבת, ובש"ק אחר התפילה הלך לשם זקינו הרה"ק ר' אשר מאיר האלבשטאם ז"ל הרב דבאכניע עם קבוצה וכו', ואמר לבעה"ב שיצוה להבונים להפסיק לבנות בש"ק, וענה להרב שהוא ע"י קבלנות, ואמר לו הרב ז"ל דאינו שייך כאן קבלנות וכו' וכו', עכ"פ בעל הבית העיז פניו ולא רצה להפסיק, ואמר לו הרב ז"ל: "אני אומר לך שאתה לא תיכנס בבית הזה", וסיימו הבנין ברוב פאר והידור, הכניסו רהיטים מפוארים וכו', וכשנסתיים הכל והי' כמעט מוכן להיכנס, נסע האיש לקראקא להביא משם נברשת מפוארת וכו', וכשחזר לבאכניע וירד מהרכבת, ומחמת כובד החבילה שהי' באמתחתו נתקל בו ונפל תחת הבאהן ונהרג ל"ע רח"ל, והי' לפלא.

ט' אדר

הגה"צ ר' שמואל שמעלקא קליין מסעליש זצ"ל בעל "צרור החיים"

יום ההילולא - ט' אדר [ב]

סיפר לי הגה"צ ר' שמואל ליכטנשטיין שליט"א, ששמע מא"ח הגה"צ מקראסנא זצ"ל, שפעם בא חולה ריאות להרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב זצ"ל, אמר לו הרה"ק שיסע להגאון ר' שמעלקא מסעליש זצ"ל, ונסע החולה מרימנוב. בדרכו עבר דרך עיר מישלאבאריץ, ונתאכסן בבית אדם אחד, וביקש ממנו שיתן לו לשכוב על התנור (משום שלא רצה להפריע לבני ביתו בשיעולו). למחרתו שאל אותו בעל האכסניא לאן פניו מועדות, וענה שנוסע לסעליש, וסיפר לו שהוא חולה על הריאה והרבי ר' הערש מרימנוב שלח אותו להגאון ר' שמעלקא ז"ל. תמה בעל האכסניא מאד על זה שהרה"ק מרימנוב שלח אותו לסעליש, וביקש ממנו שכאשר יחזור מסעליש יעבור דרך עירו ויספר לו מהקורות אתו בסעליש.

כאשר סיפר החולה להגאון ר' שמעלקא שהרבי ר' הערש שלח אותו אליו, אמר הרב מסעליש: וכי מה ביכלתי לעזור לך, ומה רוצה הרבי ר' הערש ממני, אבל מ"מ כיון שהגעת הנה, תהיה אצל השיעור שאמסור בישיבה, וכן עשה האיש. הגאון אמר השיעור בדרך פלפול כידוע, ותירץ בחידוש א' סתירה בתוספות. לאחר שגמר השיעור אמר, הריני מוסר את הזכות מהתירוץ על התוספות, לאיש פלוני שזוקק לישועה, ותיכף כשיצא משם נתרפא האיש מחולאתו. בדרכו חזרה לביתו עבר עוד הפעם דרך מישאלאבאריץ וסיפר לבעל האכסניא שנתרפא בסעליש.

הגאון רבי שמואל דוד מנייטרא זי"ע

יום ההילולא - ט' אדר

בשנת תש"ב קודם הפסח יצאה הגזרה האיזומה במדינת סלאוואקייא ע"י הרשעים הארורים לחטוף בתולות ישראל משנות ששה עשר ולמעלה ולהובילם לארץ גזרה אל מקום לא נודע, כאשר עד היום לא נודע מה נעשה עם אלפים נשמות טהורות מישראל שהובילו שמה וה' ינקום נקמתינו מהם במהרה, והי' אז בהלה גדולה במחנה ישראל, ואדע מעשה מאחד שרצה להציל את בנותיו הצעירות שלא יפלו במצודה רעה הנ"ל ניסה לעבור הגבול עם בנותיו ואז הי' בחוה"מ פסח והבטיח לאשתו שישלח הודעה טלגרפית מעבר הגבול שהוא עם ילדיו הגיעו נכון למקום חפצם, והאם ישבה בביתה בעינים כלות וצופות על עת בא הבשורה נעימה שעברו הגבול בשלום והגיעו למקום מובטח, אבל הי' המעשה שתפסו את האב עם בנותיו עוד טרם עברו הגבול והובילו אותם לעיר הסמוך לגבול ושמו אותם בבית הכלא, וישבו שם בבית האסורים כל החוה"מ וגם הימים האחרונים של פסח והיו בסכנה גדולה לשלח אותם תיכף אל ארץ גזרה, כי כן הי' החוק אצלם בתור עונש על הניסה כי מי שעושה פליטה ונתפס, לשלחם אל ארץ גזרה עוד באופן אכזרי יותר משאר הנשלחים לשם, ובנתיים נודע הדבר לאשתו ולאם של הבנות ונוכל לשער מהרגש המר שתפסה את אמם ונהפך אצלה השמחה של ההמלטה לתוגה והיו"ט נהפך לה לאבל ר"ל על בעלה ועל בנותיה, וישבה ובוכית בכל היו"ט מאין הפוגות וממש העולם חשך בעדה ואין לתאר במלים את מצבה העצובה משעה שנודעת לה מהמאורע לבעלה ולבנותיה כי יודעת מה ממתנת עליהם, וברם זכור אותו האיש לטוב ה"ה הגאון הצדיק האי עובד ה' במסירת נפש ממש במלוא מובן המלה, מה גם בעת המצוק הזה שהשליך נפשו מנגד בסכנת עצמו, ה"ה הגאון החסיד מו"ה שמואל דוד אונגאר אבדק"ק נייטרא שלא נח ולא שקט עד שפדה בממון רב את שלשה השבויים הנ"ל ויצאו לחפשי ולחירות והיו יכולים לחזור לביתם לשלום בלי שום מכשול, וזאת הי' ביו"ט האחרון של פסח והודיעו זאת תיכף בהודעה טלפונית להאשה קשת רוח שבעלה ובנותיה יצאו לחירות, דביום מחר שהוא אסרו חג ישו בו לביתם לשלום בלי מכשול, אין מהצורך לספר מהפעולה שפעל על נפש האשה האומללה הזאת בשורה טובה הלזו שבעלה ובנותיה יצאו מבין שיני האריות בשלום, ומאותו רגע חיכתה בכליון עינים על עת שוב האב עם הבנות לביתה, ולמחר לא עצרה חיל להמתין עליהם בביתה, רק ישבה בפתח החצר ובעינים צופות חיכתה על הרגע של בואם, וברגע שבאו וראתה אותם פרצה קול בכיתה בשפיכת כל הרגש לבכה עד להפליא ולא יכלה להוציא איזה מלין של הודיה להקבה"ו על גודל הנס שנעשה לה ולהם מרוב השתפכות רגשות לבכה, ומי שלא ראה את רגע הפגישה שפגשו וראו שנית אם עם הבנות אחר שובם משבי נוראה כזו ואת הבכיות של האם בשעה שראתה שהבנות שבו לגבולם ואת השמחה של האם הבנים שמחה בשעה הזאת לא ראה מימיו רגש של השמחה ע"כ מה שידעתי, מהמאורע הנ"ל שאירע בימינו כן אני מדמה ומתאר לפני מהשמחה של אמנו ארץ ישראל בשעה שנשוב כולנו אל חיקה אחרי שבי נוראה כזו שעבר עלינו בעתות הללו ועל שמחה הנפלאה הלזו שתשמח אם עם הבנים ר"ל ארץ ישראל עמנו ואנו עמה...

דכירנא ענין נורא שהיה בתקופת החורבן ל"ע בזמן שהיינו עדיין בנייטרא, אמנם בכל יום היו לוקחים אנשים, וכולם ידעו שהולכים ל"ע למות, ופתאום נתוודע שיש עצה שע"י שלוקחים כתב מהגלח

שהשתמדו ר"ל, עי"ז יכולים להנצל מהריגה. ונעשה עי"ז בלבול הדעת גדול, כי לא היה דרוש לזה שום דבר, ולא היו צריכים ח"ו לילך לתיפלה או לשנות מאומה, והיה רק ענין חיצוני ליקח כתב מהגלח ל"ע ותו לא מידי, ועי"ז יוכלו להשאיר בחיים עם כל המשפחה. ומרן מנייטרא זצ"ל קרא את כל הציבור לבית המדרש ודרש לפניהם, וכה אמר והסביר להם, הלא אנו נמצאים בזמן קשה שלוקחים הכל מאתנו, ומרגע לרגע היו לוקחים בחזקת יד מהיהודי כל קנינו ורכושו וביתו וכל אשר לו, ולא היו יכולים לעשות דבר, אמנם דבר אחד נשאר לנו שאי אפשר ליטול מאתנו, והוא האמונה הטהורה בהש"ת, ועכשיו בעוה"ר יצאה הגזירה ליקח מאתנו גם את זה ע"י שיקחו את הכתב מהגלח כדי להשאיר בחיים. ולכן יש להתעורר ולהתחזק שזהו מה שנצטוינו בתוה"ק ובכל נפשך, אפילו הוא נוטל את נפשך, ולכן הבה נא לקבל עול מלכות שמים שלימה, להיות מוכן על מסי"נ בפועל ולא לבקש הצלה ע"י כתב כזה, ונקרא ביחד שמע ישראל לקבל עלינו עול מלכות שמים בפועל. ואחר דרשתו של רבינו זצ"ל קראו כל העם יחד בקול פסוק ראשון של קר"ש והיה המעמד לחרדת אלקים.

י' אדר

הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט זי"ע

יום ההילולא - י' אדר [א]

סיפר לי (הרה"ח ר' חיים שמואל וואלהענדליר נ"י), ששמע מהטשאקאווער רב ז"ל שפגש ברוסלאנד באיש אחד שסיפר לו שלזקינו לא נולדו לו בנים הרבה שנים אחר החתונה, והלכו זקינו וזקינתו להרה"ק מצאנז שיברכם בבנים, והאשה הפצירה מאד בהרה"ק, אמר לה הרה"ק תבא בכל בוקר להזכיר הענין, האשה כן עשתה ובכל בוקר היתה באה לבקש שהרה"ק יבטיח לה שתושע.

פעם אחת היתה מריבה עם שכנתה, אמרה לה השכינה אפי' אם תלך עוד עשר שנים להרה"ק לא תוושע. האשה כשמעה זאת, נשברה לבה בקרבה והלכה להרה"ק במר לב וסיפרה להרה"ק מה שאמרה לה שכנתה. כשהרה"ק מצאנז שמע מה שסיפרה, ציווה שיקראו לחדרו את הרה"ק הגוטער יוד שהי' אז בצאנז, כשהגוטער יוד נכנס סיפר לו הרה"ק מצאנז הנ"ל ואמר לו האשה זאת עדיין לא נושע בבנים ורציתי לעשות לה טובה, אמרתי לה שתבא פה בכל בוקר להזכיר אודות הענין, ושכנתה אמרה לה אם תלכי עוד עשר שנים לא תוושע, וכך סיפר הרה"ק מצאנז להגוטער יוד שלש פעמים, והלכה האשה מהרה"ק לביתה ואמרה לבעלה שכנראה שנוכל להיוושע על ידי הגוטער יוד, על כן אני מבקש ממך שתלך להגוטער יוד ותזכיר עצמך, האיש שהיה דבוק בהרה"ק מצאנז לא רצה לילך לרבי אחר, אמנם לא הי' יכול לעמוד בהפצרת אשתו, והלך להגוטער יוד, לקח הגוטער יוד נייר וכתב לו קמיע, ואחר כך נושעו בנן זכר, והוא הי' זקינו של האיש שסיפר המעשה להטשאקאווער רב והראה לו הקמיע והי' כתוב בה יוסף ברוך בן מלכה ראטיל (ותו לא מידי).

רבינו (ה"דברי חיים" מצאנז) וה"גוטער איד" מניישטאט נסעו יחדיו בעגלה, ומהעגלה בלטה קורה שעליה קפצו הילדים. וקפץ אז עליה ילד אחד. ביקש רבינו (ה"דברי חיים") מה"גוטער איד" שיתפלל שיהיה לילד זה בנים. הרבה שנים אחרי זה הבינו את כוונתו, כי הרבה הרפתקאות עברו עליו עד שנפקד בזש"ק. (שמעתי מפי מו"ח זצ"ל)

בעת שהי' הגיטער יוד בדזיקוב, התאכסן בבית הרבי ר' אליעזר מדז'יקוב, נכדו של הר"א, הילד שלמה'לע (אח"כ הגה"ק מבאבוב זי"ע) שנתיתם ל"ע מאביו בילדותו כנודע, חזר עם אמו לבית הוריה לדזיקוב, והי' לו לשלמה'לע חדר מיוחד בבית זקנו בה ישן. חדר זה נבחר גם למען האורח הנכבד הגיטער יוד. בלילה הלך שלמה'לע לשכב במטתו, אבל כיון שפקח הי', אנס את עצמו להיות נעור כל הלילה. בזמן מאוחר ראה את הגיטער יוד נכנס לחדרו ויושב על מטתו שהוכן לו. פתאום קם ורץ בחדר אנה ואנה ופניו בוערות כשלהבת ונוהם בנהימות איומות. אחר לוקח את מצנפתו של פרוה (קאלפיק) מעל גבי ראשו, ומשליכו לארץ וצועק, "אין לנו דעה כבר בשמים?" אח"כ חוזר ומגביהו ולובשו, ושוב חוזר ומשליכו ואומר כנ"ל, וכן שנה ושלש פעמים רבות עד שהניח את מצנפתו שוכב על הארץ והלך לישן. שלמה'לה הציץ עליו כל אותה זמן ונרעש ונפחד ממראית עיניו. ויהי ממחרת נכנס לזקנו הרבי ר' אליעזר'ל ויספר לו בתמהון את כל אשר נעשה. בתוך הדברים הגיע איש יהודי בן כפר, ויקח מן הבא בידו מנחה ונכנס להר' ר' אליעזר'ל והוציא קמח ויין ויתנם אליו, ואחר לקחו ברכת שלום נענה ואמר, "תודה רבה על המופת". אמר הרבי ר' אליעזר'ל ברוח קדשו, "לא עלי תודתיך ומתנתיך כי אם לר' יוס'ל ניישטעטער היושב בחדר הסמוך". בצאת האיש אמר הר"ר אליעזר'ל לנכדו העלם, "לכה אחרי איש הזה ותבין תשובה על תמיחותיך". האיש תיכף בפתחו הדלת של חדר הגיטער יוד התעלף ויפול על הארץ. כשהקיצוהו סיפר שהי' נוסע להיריד ותעה ביער. פגע בו לסטים מזויין ויפול עליו להכותו מכות אכזריות. הוא לא שקט וחזר לו בכל אוננו בכפליים, אבל הגנב שהי' מלומד וממולח התגבר עליו והפילו לארץ. ויאבקו זה עם זה על האדמה וירא כי לא יכול לו. אך פתאום הופיע כמלאך מושיע ממרום איש שתוארו ממש כצורתו של ר' יוסעלע הזה, והפיל אותו והכהו במצנפתו, וידיו של ר' יוסעלע עושות מלחמה ובהניח המצנפת על העפר וגבר ישראל להפיל את הגוי לארץ. ובראותו כי הגוי עומד ומתגבר, השליך אותו עוד הפעם עם מצנפתו עד שהחלישו ופצעו בחבורות תחת חבורות. אז ירד שלמה'לע לסוף דעתו של הגיטער יוד וראה מה גדלו מעשי הצדיק. [מפי בנו יחידו הגה"ק (בעל "קדושת ציון") מבאבוב הי"ד]

ביקש (הרה"ק מניישטאט זי"ע) בסוף שנותיו לעלות לא"י, וכבר יצא לדרכו והגיע לעיר קראקא, היכן שהשתטח על ציון אביו ה"מאור ושמש", ובמפתיע החליט באותו מעמד לשוב על עקבותיו, אח"כ נודע כי הספינה שהיה אמור להפליג בה לא"י טבעה בים על אנשיה, ויהי לנס.

י"א אדר

החיד"א, ר' חיים יוסף דוד אזולאי זי"ע

יום ההילולא - י"א אדר

מובא בשם הרבי רבי אלימלך זיע"א שהיות והיתה התגברות הס"א והמשכילים החלו להוציא לאור ספרי זוהמתם ע"כ שלח הקב"ה את מרן החיד"א שחיבר ספרים הרבה שהם נגד ההשכלה, וכשלוּמדים ספריו הק' זה מסוגל ומביא אמונה בה'.

זכרונו היה פלאי פלאים, וזכר כל התורה כולה, וכל הכתבי ידות שראה פעם אחת בחייו, ובנסעו על פני הארצות חיפש וחקר אחר כתבי ידות ועיין בהם ומצטט מהם מזכרונו, ומסופר שבהיותו בפאריז

פתחו בפניו את הספריה הגדולה והראו לו את כל האוצרות אשר שם, וזאת מאחר שמצא חן בעיני המלכה אשר ביקשה ממנו שיברך את בנה ומשום כן ניתנה לפניו הרשות ללמוד בכתבי ידות הרבים אשר שם ולהעתיק מאשר יחפוץ, וכותב החיד"א שהיו שם למעלה מחמש אלפים כתבי יד מחכמי ישראל, ובכל אלו עיין.

מביא ענינים שונים ומהם שפעם התנכלו אליו כמה ישמעאלים וביקשו להרגו וע"י שם ניצול מהם, ובכל מסעותיו כיבדוהו כל גדולי ישראל, וכמו"כ היה אצל הפני יהושע וכותב שם שכיבדו מאוד והגיש לו ספרו הק', והחיד"א כותב על הפנ"י שפניו דומין למלאך ה' צבקות.

מסופר מהגה"ק החיד"א זי"ע, כי לעת זקנותו בהיותו בק"ק ליווארנו, בא אליו אדם חשוב בקובלנא על אשתו שנסתרה עם אחד, ואמר החיד"א שלפי דעתו יש לו לגרשה, והבי"ד דשם התפלאו על הוראתו, שהרי בלי עדים והתראה היה, ובתחילה ניסה החיד"א לפייסה בדברים רכים שתתודה ותקבל גט מבעלה, אך היא התחצפה כנגדו והטיחה בו דברים קשים, ראה מעשה ונזכר בברכה שברכו רבו האוהח"ק שיהיה לו כח קדושתו של כהן, ואמר בלבו הלא דבר הוא, וביקש ממנה שתקשיב לקול קריאתו פרשה אחת בתורה, ויקרא באזנה פרשת סוטה בנגינות ובטעמים, ויהי כהפנותה ללכת, ויקרא החיד"א בקול רם ואת כי שטית וגו', יתן ה' את בטנך צבה ואת ירכך נופלת וגו', ולא הספיקה לרדת משם והתחיל בטנה לצבות ופניה היו מוריקות ועיניה בולטות, ומתה במיתה משונה, וככל הכתוב שם, ולקול צעקתה באו הרבה אנשים וראו בעיניהם את המחזה הנורא ההוא, וראו הכל כי הוראתו בקדושה, וכי איש אלקים קדוש הוא, ונתקדש אז שם שמים ברבים, ואנשי העיר הזאת העריצו והקדישו את המקום ההוא, ועשו שם זכר לנס, למען ישמעו העם ויראו כי גם היום יש בכח הצדיקים לעשות נפלאות בקרב הארץ.

... אבל ענין אחד - אשר לא כל כך ידוע - נשאר לי להביא. ואשר יאמר עליו כי הוא זה. יחסו של מרן החיד"א זצ"ל לרבותינו תלמידי בעש"ט הקדושים. הנה במגילת יוחסין שע"י ס' היקר "שם משמעון" (לכ"ק חו"ז הגאווה"צ זצ"ל) הביאותי (עמ' פ"ט) מקונטרס אהלי צדיקים מה שכתב: - שמעתי שהיה הגאווה"ק משפיטאווקא אצל הרב הגאון המפורסם ר' חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל בעמ"ס ברכי יוסף על דחשו"ע ועוד ספרים קדושים, והוא כבדו ג"כ לדרוש איזה דרש בש"ס ופוסקים ודרש בסוגיא דמצא שטרי חוב במסכת בבא מציעא, והרב האזולאי הלך לדרשה עם כל תלמידיו ומאוד הוטב בעיניו עד שתמה על גודל חריפותו ובקיאותו בש"ס ופוסקים (ע"כ).

עוד הביאותי שם שכותב (כ"ק חו"ז זצ"ל): - וכן בקודש חזיתי שהגאווה"ק חיד"א זצ"ל בספרו יוסף תהלות על תהלים (ל"ב) מזכיר לטובה את הרה"ק רמ"מ מוויטעבסק זצ"ל, ומביא דברי תורה בשמו ככתוב בד"ק: ושמעתי משם הרב החסיד מהר"ר מענדיל ז"ל שהיה ר"מ דק"ק אשכנזים בעה"ק טבריא ת"ו וכו'... מכל זה נראה בעליל חשיבותם הגדולה של הנהו קדושים וטהורים, תלמידי הבעשטה"ק זי"ע, בעיניו הבדולחים של הגאווה"ק החיד"א זצ"ל.

ואנא זעירא מן חבריא הוספתי שם (עמ' צ, בהג"ה): - זה שהגאווה"ק החיד"א זצ"ל התפעל מקדושתם של מרנן ורבנן תלמידי הבעשטה"ק זי"ע, מראה אותותיו, לכל באי שער ספרו הברכי יוסף (יו"ד סי' רצ"ט) שכ' וז"ל: זה שנים כן באו סיעת ספריא מקרית חוצות לשכון כבוד בארץ ותרי מינייהו רבנן

המתקדשים והמטהרים בתדרי חדרים ועין רואה הני מאני דרבנן מכף רגל ועד ראש לבושי משי, ואיבעיא להו לרבנן מה מצוה זו ומצאה הקפידה, אמרו רבנן בטעמא חוטיי פשתן על ערבי"ם בכל בגדי צמר שבעולם והוון כלאים, דין גרמא דשווייהו אנפשייהו לכל בגדי צמר מ"מ כבגד כלאים, אלו דבריהם. ויהי מאז היה בקרבי כאש בוערת, אך לא היה אדם מרבני עיר קדשינו ואנשי מעשה דחש לה, כי בכל גלילות ארבע כנפות הארץ כל ישראל לובשים בגד צמר בכל המקומות כמפורסם. ולבי היה מהסס תדיר במימר קדישין הנהו חסידי (עכ"ל) הנצרך כאן - מועתק גם בס' מסעות ירושלים, עמ' רי"א).

ה"אבני נזר", הרה"ג ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב זי"ע

יום ההילולא - י"א אדר [א]

מסופר על הגה"ק בעל אבני נזר שבהיותו אברך נחלה פעם בשטף דם. נכנסה הרבנית אל אביה הרה"ק מקאצק ובכתה לפניו במר נפשה, שלח וקרא את חתנו ויאמר לו לאמור: כשלקחתי אותך לחתן התניתי עמך שתלמוד בהתמדה לכן רד מהר לבית המדרש והמשך בלימודך, הוא מילא פקודת קדשו ומיד נעשה בריא אולם.

שמעתי מפ"ק אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש זצ"ל מסוכטשוב שסיפר שמרן אביו הרב הגאה"ק מוהר"א זצ"ל מסוכטשוב (מחבר ספרי אגלי טל וש"ת אבני נזר) בימי חורפו בהיותו סמוך על שלחן חותנו רבינו הקדוש מוהר"ם זצ"ל מקאצק היה רגיל להיות חולה וחש בגופו והרופאים לא ידעו סיבת מחלתו, ואמר אז חותנו הרה"ק זצ"ל שסיבת מחלתו היא מפני שכח מוחו הוא חזק יותר מדאי לעומת כח שאר אבריו כי האברים של האדם צריכים להיות שוים זה לזה בכחם ובמזגם, ואמר שתרופתו ורפואתו לאכול ולשתות לחזק כח שאר אבריו ג"כ עד שיהיו אצלו כל אבריו במזג שוה, ואדמו"ר זצ"ל סיים סיפורו בדבר פלא, שאביו מרן זצ"ל פעם אחת בימי זקנתו נודמן לו והי' אצל אחד מגדולי הרופאים בחו"ל, ואמר לו הרופא אז ע"ד סיבת מחלתו וחלשותו ממש כדברי רבינו הקדוש זצ"ל מקאצק שאמר זה לפני חמשים שנה.

שיחה זו שמעתי מפה קדשו (של ה"שם משמואל") זצ"ל בעת שובו מהלוית אביו מרן זצ"ל ואז ישבו לפניו הצדיקים הקדושים האדמו"רי"ם מוהר"ש זצ"ל מסקרנעוויץ ומוהר"ם זצ"ל מפילץ שבאו לנחמו וסיפר לפנייהם זאת.

פעם אחת כשהייתי רב בוועירישוב השגתי מכתב שכ"ק מרן אדמו"ר (ה"אבני נזר") זצ"ל נסע למרחץ רייניטץ במדינת אשכנז, ונסעתי תיכף שמה והייתי אצלו זצ"ל גם בש"ק, ודיבר אז עמי הרבה מהנהגת הרבי מקאצק זצ"ל, ואח"כ אמר לי: תדע מה שנתרציתי אני לקבל הרביסטווע, כי חשבתי שיסעו אלי רק איזה מאות אנשים מופלגי תורה שיש לי שייכות עמהם, ואם היה כך היה להם טובה גדולה ממני בגשמיות ורוחניות, וגם עבורי לא היה ביטול כ"כ, אלא הלא ידעת כי דרך החסידים להגדיל את רבם ולספר ממנו נפלאות, ועי"ז באו אלי אנשים פשוטים אפילו בעלי מלאכות שאין לי שייכות עמהם כלל, והיה קשה לי מאד לשמוע דבריהם ובקשתם, אבל לא יכולתי להשליך אותם מחמת הרחמנות,

ועי"ז היה לי ביטול גדול כי עיקר חפצם היה רק בגשמיות פרנסה ורפואה וכדומה וזה לאו דבר קל הוא.

ואמנם שלעשות חפשי מן הצבא זה דבר קל אצלי כאשר אני לומד גמ' ואני מקשה קושיא ומתרצה אזי מוכרח הוא להשתחרר אם לא עלה בלבי לסתור התירוץ, ואגלה לך שזה סוד דברי הגמ' בסנהדרין (דף ל' ע"ב) דרב נחמן בר יצחק היה לו הקפדה ואמר דרמי דיקלא וזקיפתו להו, כי ע"י שהיה מתרץ דברי הגמ' היה רמי דיקלא – שהיה משליך אותם ארצה שלא יוכלו להרע וכו' וכו'.

אבל לרפאות חולה שיש בו סכנה הוא דבר קשה וזה תלוי הרבה במידות איש החולה ופעם אחת קבלתי מברק מווארשא שאברך אחד בן תורה שאני מכירו הוא חולה מסוכן ולא היה לי עצה עבורו עד שהוכרתי ליקח ספר תהלים ואמרתי איזה מזמורי תהלים וידעתי תיכף שיתרפא וכן היה, אבל לאנשים פשוטים שאין להם שייכות אלי קשה מאד להושיעם כי נצרך לי לבטל עצמי להם עכ"ל.

הרה"ק בעל ה'אבני נזר' זי"ע הרבה מאד בהשתדלות לשחרר אברכים בני תורה שלא ישרתו בצבא, והיה אומר להם דברי משנה זו "כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" [הרה"ק רבי חיים מאטיניא זי"ע התבטא לאמר "אני הנני חד בדרא לענייני משפטים" (-שאם יהודי יש לו קשיים במשפט אבוא להצילו) ואילו הרה"ק מסוכטשוב הוא חד בדרא בענייני שחרור מהצבא...]. פעם בא לפניו יהודי וביקש ממנו את ברכתו שבנו לא יתקבל לצבא והוסיף שהוא אברך בן תורה ומחדש חידושים, ובתוך כך הוציא קונטרס עם חידושי תורה שכתב בנו, עיין ה'אבני נזר' במחברת ואמר: "אברך שיכול לומר 'שטיקל תורה' כזה, לא יהיה חייל..." למותר לציין שכדבריו כן היה ולא קבלוהו.

פעם אחת בסעודת ליל ש"ק ישב הגה"ח רבי שלמה קאליש זצ"ל אצל שולחנו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר רבי חנוך העניך מסוכטשוב זצ"ל בבית וגן, בתוך הדברים פנה האדמו"ר אל רבי שלמה ואמר: "זכור לי שהיו אומרים בסוכטשוב שה'אבני נזר' זה"ה אמר שהעולם טועים לחשוב שאפשר לפעול ישועות עפ"י קבלה ובאמת אפשר לפעול ישועות עפ"י נגלה, האם אתה יודע משהו בענין זה", חייך רבי שלמה חיוך רחב ואמר: "בדידי הוה עובדא, פעם אחת נכנסתי אל ה'אבני נזר' עם מו"ח בעל "חלקת יואב" זה"ה, פנה ה'אבני נזר' אל מו"ח ואמר לו צריך אתה כבר להתחיל לקבל פתקאות, כלומר להיות אדמו"ר, נודעזע ה'חלקת יואב' ואמר: 'רבי איך אוכל לעשות זאת ומה אעשה אם יבוא אלי יהודי ויבקש שאפעל שיהיה לו בן זכר הרי כדי להיות רבי צריך לדעת זאת', נענה ה'אבני נזר' ואמר: 'אי, וכי אינך יודע ביבמות?' אמר ה'חלקת יואב': "האם כוונת הרבי לפירוש הר"ח?" השיב ה'אבני נזר': "אם כך הרי אתה כן יודע!" (העיר הרב שבתי רפפורט שליט"א נכד בעל "שם משואל" צוק"ל, שאולי הכוונה לתוס' יבמות ס"ה, ד"ה שבינו לבינה, שכתב בתוה"ד: "או כמו שפיר' ר"ח שיעשו סעודה ויתפייסו", ודפח"ה, ומצאתי סמך לדבר באביר הרועים ח"ב אות רל"ח עיי"ש) והוסיף ה'אבני נזר' לומר: "העולם חושבים שאפשר לפעול ישועות רק עפ"י נסתר ואני אמר שהכל אפשר גם עפ"י נגלה, ויודע אני למשל נמוקי יוסף במס' בבא קמא שאפשר לפקוד בו עקריות", סתם ולא פירש, מיד כשיצאנו מן הקודש פנימה לא התעצל מו"ח וישב ללמוד כל הנמוקי יוסף על בבא קמא ולא מצא מקומו איה, אבל את הר"ח ביבמות הוא כן ידע" עכ"ל (עיין היטב אביר הרועים עמוד ל"ו אות נ"ה) [ועיין בבני יששכר מאמרי חודש סיון סוף מאמר ו' שנמסרו י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם

בתורה שבע"פ כדי לעורר על ידן י"ג מדות של רחמים, אפשר ע"י ק"ו וכמו שאמר המגיד ממעזריטש זלה"ה שמשרע"ה התפלל על מרים "אל נא רפא וגו'" שרצה לעורר מדת רחמים של אל, ואמר לו הקב"ה "ואביה ירוק ורק וגו'" שמשם למדו ק"ו כלומר רמז לו שיעורר רחמים ע"י ק"ו, הרי שפעל בנגלה].

בעל ה"חלקת יואב" סיפר, כי פעם אחת, בלמדו יחד עם רבו בעל ה"אבני נזר", חלה בנו בעל ה"שם משמואל", שהיה אז ילד בן תשע שנים, בצורה אנושה עד מאוד, והנה, באמצע הלימוד, נכנסה הרבנית בקול צעקה: הילד גוסס, ואתה יושב ולומד ואינך עושה שום דבר למען הילד החולה!...

קם בעל ה"אבני נזר" ממקומו, ניגש למיטת החולה, שם את ידו על פני הילד וחזר לשלחן הלימוד, כשתוך כדי כך התחיל הילד החולה להזיע ומצבו הוטב.

אמר אז ה"אבני נזר": האמת היא, כי מצב הילד היה משתפר בזמן שישבתי ולמדתי, גם בלי שאעשה כל פעולה לכך, אבל מכיון שהרבנית התחילה לצעוק והפסיקה אותי מן הלימוד לרגע, כבר הייתי מוכרח לקום ולעשות איזו פעולה להצלתו, כי היה כבר רגע של ביטול תורה!

ענין נפלא ומעשה רב מה שידוע לי מכ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל מסאכאטשוב שפעם אחת נחלה מאד הרב הגאון החסיד מו"ה פייבל זצ"ל האבד"ק נאוודאוואר ממיחוש שהיה לו בידו והיה שקלא וטריא בין הרופאים ע"ד מחלתו וקצת מהם אמרו שאם לא יחתכו ממנו ידו הוא בסכנה, ואמר הרב הנ"ל שלא יתכן לחתוך ידו עד שישאל בראשונה את כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל מסאכאטשוב (שהיה אז אב"ד בעיר נאשעלסק) לשמוע ממנו חו"ד, וביקש ממנו שיבוא לבקרו (כי היה ידידו וחבירו בעוד היה בקאצק), וכשבא אדמו"ר לשם אמר כי לא ישיב דבר, רק ברצונו להושיב ב"ד וכאשר יאמרו כן יקום, ושלה שליח מיוחד ומרכבה אחרי כ"ק אאמו"ר (הגאון רבי יצחק פיגנבוים, ראב"ד ווארשא) זצ"ל שיבוא תומ"י לעיר נאוודאוואר ושם היה גם הגאון הנודע הר"י יואב יהושע זצ"ל אב"ד קינסק (שהיה אז מו"צ בנאשעלסק) וכ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל הושיבם אצלו כמו שיושבים אצל דין תורה ונו"נ בדיני טריפות הנוגע לענין זה, והרופאים שרצו לעשות הנתוח ישבו בחדר השני וחיכו להחלטתם, ואחרי מו"מ בהלכה זו שנתארך כאיזה שעות יצא הפסק שאין לחתוך ממנו ידו ויכול לשוב לבריאותו ע"י עסק של רפואות אחרות וכך היה שלא חתכו את ידו והבריא וקם ממחלתו.

ודכירנא שפעם אחת לאח"ז נסעתי עם כ"ק אאמו"ר זצ"ל במסילת הברזל בדרך העולה לכפר יאבלאנע (ששם ישב כ"ק אאמו"ר בזמן הקיץ לשאוף אויר צח) ובאותו מסע נסע כבוד הרב הגאון הנ"ל מנאוואדאוואר וכשראה את כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה שמח עמו שמחה גדולה והודה לכ"ק אאמו"ר זצ"ל על מה שצייד הרבה בישיבת ב"ד זו שלא יחתכו ממנו ידו (שבאמת כן שמעתי מכ"ק אאמו"ר זצ"ל שאמר שהוא חידש הרבה וצייד שאין מן הנחוץ לחתוך ממנו ידו), וכ"ז הנני כותב לכבוד התורה.

סיפר לי אדמו"ר רבי דוד מסוכטשוב זצ"ל, שכשהיה אברך צעיר אחר החתונה התגורר בדירת זקיני האבני נזר, כאשר בקצה הדירה יוחד לו דירת מגוריו, פעם בליל הושענא רבה נכנס האבני נזר לדירתו ושאלו אם הוא חש הלילה במשהו, וענה לו שאכן הוא חש שהיה קטרוג על כלל ישראל ושהדבר נתבטל, אמר לו האבני נזר שיפה הרגיש, כי היה קטרוג על כלל ישראל, וע"י כך שהוא עמל ליישב

רי"ף שהיה מוקשה לו "בכך כרתתי את רגלי המקטרג". והדברים נדפסו בשו"ת אבנ"ז או"ח סי' תקי"ב.

שמעתי מתלמיד חכם אחד שנסע לסוכטשוב, אשר איש כפרי בא אצל הגה"ק מוהר"א מסוכטשוב זצ"ל והחל בוכה. ולא יכול היה להתאפק רגעים ארוכים. שאלו רבינו זצ"ל: "מה לך כי תבכה?", ולא יכול היה להשיב מרוב בכייתו. אח"כ החל מספר כי הוא עומד בפני משפט חמור, ואם ח"ו יפסיד בו - לא רק שיטלו ממנו את כל אשר לו וישאר בחוסר כל - אלא שאף הוא ובני ביתו מסוכנים. שמע רבינו זצ"ל את סיפורו, ולא השיב דבר, אלא נראה כמדבר אל עצמו וחוזר כמה פעמים על המלה: "מייז", "מייז!" (-עכבר) ולא הוסיף דבר, רק נתן לו את ידו הקדושה לברכת פרידה. נסע האיש לדרכו, והנה, **בבואו אל בית המשפט אמרו לו שישוב לביתו וכי אין לו מה לעשות כאן, כי העכברים אכלו את ניירות המשפט.**

מעשה היה אצל אמ"ו זצ"ל, שהגביר הנודע ישראל פאזנינסקי מעיר לאדו ראה שאין לו פרנסה, ונתן לו לנהל עסק ממסחרו שהיה עסק גדול עם ריוח הרבה. והנה בעסק ההוא עבדו הרבה ערלים. פעם גנבו הערלים ממנו קופה של סחורות שהיה שווה הרבה כסף, ולקח פאזנינסקי ממנו העסק באומרו שצריך בשביל העסק איש עשיר שיקח אחריות ואז יהיה בטוח על סחורתו שיהיה לו ממי לגבות, ונשאר אבי בלי פרנסה, ונסע אחי הרב הגאון רבי יעקב זצ"ל אבד"ק נאשעלסק לאדמו"ר הזקן מסאכאטשוב זצלה"ה וסיפר לו כל הנ"ל, ואמר לו האדמו"ר שלא ידאג כלום שפאזנינסקי יתן לו בחזרה העסק הנ"ל, ופתח הגמרא יומא דף כ' והראה לאחי הגמ' על בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך עיי"ש, אחרי כמה ימים שלח פאזנינסקי אחר דודי הגביר ר' שמואל מרדכי ליפשיטץ, וגם אחי ש"ב ר' מאטקי זאנענבערג והם הבטיחו לו אחריותם על אבי ולקח נייר וחתם עמם הסכם שמחזיר אבי להעסק, ואח"כ כשפגש אותו פאזנינסקי את אממו"ר נפל על צוואריו ואמר לאבי כי החיה אותו במה שקרוביו קבלו האחריות והיה יכול להחזיר אותו להעסק, כי זה שלושת ימים ולילות מעת שלקח ממנו העסק אין לו מנוחה ולא היה יכול לישון ועתה ממש החיה אותו, ואת כל זה עשה אדמו"ר זצלה"ה מסאכאטשוב.

שמעתי מתלמיד חכם אחד שנסע לסוכטשוב: מעשה באיש אחד אשר בימים הראשונים היה מתנגד לרבינו ה"אבני נזר" זי"ע. באחת המלחמות גייסו את בנו לצבא, ולא שב אף אחרי ימים רבים. החל האיש דואג לשלום בנו, ואמר בלבו, "הלא הרב מסוכטשוב אדם גדול וקדוש הוא, ואף שהייתי בזמן הראשון מתנגד שלו, אבל יודע אני כי גאון הדור הוא. אלך ואכנס אליו לשאול בעצתו". אמר ועשה. נכנס האיש אצל רבינו זצ"ל ואמר: "אני מכיר את כ"ת עוד מימי קאצק". והנה, מכיון שהזכיר לרבינו את קאצק, התלהב מאד, והחל מדבר מחמיו הקדוש הרבי מקאצק זי"ע. והאיש החל לבכות מאין הפוגות. ביקש רבינו זי"ע לעצרו מבכיו באמרו: "הלא ראש חודש היום, ואסור לבכות!?!". אפס, ככל שהוסיף רבינו זצ"ל בדיבורו חיוק האיש את בכייתו ולא יכול היה להשיח צרתו. עד שלבסוף סיפר בבכיה רבה על בנו האובד שאין לו כל ידיעה ממנו, ואינו יודע אם חי או מת. אמר לו רבינו זצ"ל: "הנני מבטיחך שיבוא אצלך לקראת חג הפסח". כשמעו דברים אלו, הבין האיש כי בנו האובד חי, נפרד אפוא מרבינו ושב לביתו. עבר ר"ח אדר, הגיע חודש ניסן, והנער איננו. כבר ערב פסח הגיע, והאיש - מיואש מהבטחת רבינו - לבש בגדי יו"ט בהתכוננו לצאת אל בית המדרש. והנה, בצאתו את

הבית, למרבה השתוממותו, נפתחה דלת הבית, ובנו האובד - חי וקיים - ניצב למולו. החל האישי בוכה משמחה, ושאל את בנו, היתכן שלא תכתוב מכתב שהנך חי והשתחררת. אמר הבן: "אבא, האמן לי אינני יודע בעצמי, אלא שלפני זמן מה קראו לי ואמרו, סע לביתך, ומסרו בידי כרטיס נסיעה. יותר לא ידוע לי..."

הגאון רבי יוסף רוזין מרוגוטשוב זי"ע

יום ההילולא - י"א אדר

על הגאון מראגאטשוב התבטא אחד מן הגדולים, שפלא בעיניו שאין ביכולתו להחיות מתים בעוצם כח תורתו.

אומרים בשם הגאון מראגאטשוב ז"ל כי פעם אחת בא אליו יהודי כדי להתברך ממנו, והוסיף ואמר, כי אם חז"ל אומרים (ברכות ז' ע"א) אל תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, כ"ש מאדם גדול כמותכם ודאי תועיל ברכתו, השיב לו הגאון ז"ל בדרך צחות אם אפשר לברך בלי ק"ו למה לי לברככם עם ק"ו.

יהודי נקלע לעיר רוגטשוב בימי מלחמת העולם הראשונה, והנה לפתע החלו חילופי יריות מבהילים ומפחידים. נצמד האישי לקיר והחליט להיכנס לבית ראשון שיזדמן לו, כדי לתפוס מחסה. וכשהגיע ליד בית - היה זה בדיוק הבית שבו התגורר הגאון הרוגטשובי זצ"ל, אשר עמד ליד החלון וצעק ליהודי: מהר והיכנס אלי, נתחדש לי עכשיו חידוש נפלא, שמקורו בתוספתא, ועל ידו אפשר ליישב רמב"ם!...

נדהם היהודי, שחשב מתחילה כי הרוגטשובי מתייחס ליריות - והנה הוא שקוע ומרוכז בלימודו, ובתוך מטח היריות - הדבר היחיד שמעניין אותו הוא ישוב דברי הרמב"ם!...

מעשה בגאון הרוגאצ'ובי, שבאמצע לימודו נכנסה אליו אשה בקול זעקה: בתה מקשה לילד והיא נתונה בסכנה. גער בה הרוגאצ'ובי בצעקה: מה את רוצה ממני? לכי לרבי, והוא שב ללימודו. האשה נבהלה מן הצעקה והמשיכה לבכות, ואילו הרב שכח בינתיים מה קרה ושקע בלימודו. כעבור מספר דקות שם לב לפתע, שהנה עומדת אשה בחדר ובוכה. מיד נפנה אליה ושאל אותה: מה את בוכה? מה קרה? שובי לביתך, ה' יעזור וצרותיך תיעלמנה...

השיבה האשה: לזה חכיתי, שהרב יברכני. היא מיהרה לשוב לביתה ועד שהגיעה לשם, כבר בירכוה במזל טוב. התינוק יצא לאויר העולם!...

י"ב אדר

הגאון רבי מרדכי ווייצל מאושמינא-סלונים זצ"ל

יום ההילולא - י"ב אדר [א]

הגאון רבי שבתי יגל, ראש ישיבת סלונים, סיפר לסבא הרה"ח רבי לייבל פרידמן ז"ל ממה שראה אצל רבה של סלונים, הצדיק רבי מרדכי ווייצל מאושמינא, שהיה מפורסם בכל האזור כאיש מופת, וגם

גויים היו באים לבקש את ברכת פיו. פעם נכח רבי שבתי כאשר הגיעו שלושה גנרלים רוסים ועמדו בתוך הקהל הגדול שחיכה להתברך מפי הצדיק. והנה, את היהודים בירך רבי מרדכי בהניחו את שתי ידיו על ראשם, אולם את הגויים הללו בירך בלשונם בשפה רוסית כששתי ידיו על כתפיהם.

כשסח סבא את הדברים לפני ר' ברוך נחמן נוימן, נענה ואמר: אומר לכם פשרו של דבר. בזוהר הקדוש, כשמונה את איברי האדם ומבאר את שורשו הרוחני ומהותו של כל איבר, בבני ישראל הוא מתחיל מן הראש, מלך האיברים, ומשם יורד והולך למטה. אולם כאשר מפרט הזוהר את האיברים של אומות העולם, הוא מדלג על הראש ומתחיל אחריו. והסיבה לכך: בפנימיות וברוחניות הדברים אין לאומות העולם בחינת ראש. לכן הניח רבי מרדכי את ידו על הכתף ולא על הראש.

בשבע ברכות לבנו הרב משה, סיפר סבא את העובדה הזו בתוספת ביאורו של ר' ברוך נחמן, והיה נוכח שם הגאון רבי יוסף דוב זצ"ל, בנו של הרב מבריסק, כעבור מספר ימים פגש הגרי"ד את סבא וסיפר לו שאמר את כל העניין לפני אביו, והוא הגיב מידי: "בוודאי, מהיכן יש לגויים ראש?".

הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע

יום ההילולא - י"ב אדר [א]

את הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זכה אבי מורי ז"ל לראות ולהכיר, הוא היה ידוע כאיש עושה פלא, שנתרפאו ונוושו אנשים רבים על ידו שלא על פי דרך הטבע ממש [כידוע קיבל כח זה מאביו הקדוש], שמעתי שבעיירה אחת נפל יהודי חילוני בעת שרכב על סוסו ושבר את רגלו ולא יכלו הרופאים למצוא לו תרופה למכתו, והיה צולע על רגלו, לימים בא אליו אחד מידידיו והציע לו שיסע אתו אל רבי שלומ'לה שבודאי יוכל לפעול עבורו ישועה שלא ע"פ דרך הטבע, לאחר התלבטויות שונות הסכים לנסוע עמו אל בית הרבי, כשנכנס אל הקודש פנימה שאלו הרבי אם הוא שומר תורה ומצוות, משנענה בשלילה, התנה עמו ברורות שאם יקבל על עצמו לשמור שמירת שבת כהלכתה הרי הוא מבטיח לו שיוכל לילך על רגלו כאחד האדם, משקיבל עליו כן הבטיח לו שיתרפא ולא עבר זמן קצר עד שנתרפא כליל מצלעתו. אחרי כשנתיים ימים ראה הלה שהיתה הרווחה ויכבד את לבו והפסיק מלשמור שבת ר"ל, זמן קצר לאחר מכן כשרכב על סוסו נפל שוב ושבר את רגלו, משראה שכך אירע לו הבין שעל חילול שבת נענש, וביקש מידידו שיקח אותו שנית אל רבי שלומ'לה שיעתיר עבורו ישועה, הלה נעתר לבקשתו ונסע אתו, משנכנסו אל הקודש ושטחו את הבקשה לא הסכים רבי שלומ'לה בשום אופן לברכו ישועה, כי אם הפר את התנאי בפעם הראשונה לא רצה להבטיחו שוב, ואכן לא נרפא הלה מצליעתו עד זיבולא בתרייתא.

ראש העירייה של סאסוב כבד את הרה"ק רבי שלמה מסאסוב למאוד. את סיבת הדבר ספר לבני העיר: פעם אחת חלתה בתי עד שאבדה כל תקוה להחלמתה, והרופאים אמרו נואש. רבי שלמה היה לו גבאי בשם ר' אברהם, הוא יעץ אותי לבוא יחד עם בתי אל הרבי לבקש ממנו שירפא את בתי, וגם הוא ידבר על לב רבו להושיע את בתי מצרתה. אחרי שנתיעצתי עם הכומר וגם הוא אמר לי כי אין לי מה להפסיד, העליתי את בתי על עגלה, בהיותה משותקת לגמרי, ונסענו אל הרבי.

כאשר הגענו אל הרבי ושטחתי בפניו את צרתי, שאלני הרבי: האם אחרי שכבר נתיאשו כל הרופאים המומחים, הנך מאמין שאני יכול לעזור לך? ענית: כן, מאמין אני כי על ידי תפלותיך ישלח לה השי"ת רפואה שלימה. והוספתי: גם הכומר יעצני לבוא אליך, בהיותינו מאמינים בה' ובישועתך.

רבי שלמה הסתובב בחדרו **אנה ואנה**, אח"כ לקח חתיכת משי ונתנה לי ואמר: שלוש פעמים ביום תרחץ את כל גופה עם זה, ובעת הרחיצה תאמר: האדמו"ר מסאסוב פקד עלי ככה. מקוה אני להשי"ת כי עד שבוע ימים היא תחלים לגמרי. אולם - הוסיף רבי שלמה - שבוע נוספת היא תשב בבית ולא תצא, והיה כאשר תצא תשוב למחלתה, ולא אוכל לעזור לה, כי הרי אין סומכין על הנס.

ואכן, עד שבוע החלימה לגמרי, וגם שמרנו עליה - אני ואשתי - כי לא תצא מפתח הבית, אך ביום האחרון כאשר הייתי עסוק בעבודתי ואשתי היתה עסוקה במטבח, ולא הרגשנו כי היא יצאה לחצר לשחק עם הילדים. והיא, אך יצאה - והתעלפה. בצר לי פניתי במרוצה לרבי שלמה, ונפלתי לפניו להתחנן על בתי. אחר זמן מה של דומיה בקש ממני רבי שלמה שאביא לו את חתיכת המשי.

הבאתי את המשי אל רבי שלמה, ואמר לי הרבי, שלוש פעמים ביום תרחץ אותה ותאמר, כך פקד עלי הרבי מסאסוב. אבל תדע לך, כי מעתה ישאר בה סימן חולי כל ימי חייה. ואכן היא החלימה בכל גופה, חוץ מרגל אחת.

סיפר מו"ז (הרה"ק רבי משולם יששכר אשכנזי מסטאניסלאוו - לונדון) זצ"ל שפעם אחת היתה אחותו בטאלמיטש אצל דודו הרה"ק רבי ישראל, אחי אביו הרה"ק רבי צבי זצ"ל, ונשפכו מים חמין על רגלה ונכוותה עד שכשפשטו פוזמקאטנה נאחזו ונסחבו עמה דלדולי בשר וגידין, ותהי צולעת על רגלה, והרופאים לא יכלו להחלימה ולרפאותה. נסע אבי זצ"ל עמה להרה"ק מסאסוב לפעול ישועה. והנה הוא לא היה נוגע בילדות, אולם כיון שהיא היתה קרובתו הניח מטפחת על רגלה ונתן עלי' ידו הק' וברכה, ואח"כ צוה לה שתלך. והתחילה ללכת כאחד האדם ונתרפאה כליל.

היה אאמ"ו הרה"ק רבי חנוך העניך מקערעצקיא זצ"ל מספר כי בשעת החתונה שלו בעת שישבו מסובין על ראש השולחן ישבו ק"ז רבי שלמה מסאסוב זי"ע בימינו וחותנו הקדושת יו"ט בשמאלו, והוא ישב ביניהם, באמצע הסעודה הגיע ט"ג ממחוז "ניר" להמחותן בעל "הקדושת יו"ט" שיתפלל עבור מקשה לילד, הקדויו"ט הגיש את הט"ג לק"ז מסאסוב כלומר שהוא יתפלל גם כן, ק"ז ר"ש מסאסוב הרכין עצמו אל אאמ"ו ואמר לו: "כבר נולד הילד", לא הרגישו שאחד שומע מה שמלחיש באזנו, בחור אחד מתלמידיו של בעל קדושת יו"ט שמע היטיב את הלחישה, ורשם בפנקסו את השעה המדויקת והחליט לברר מחר אם אמת ונכון הדבר, הבחור לא התעצל למחר ונסע למחוז "ניר" מקום אשר הט"ג הגיע משם, והתברר לנגד עיניו כי באותה שעה בדיוק נולד הילד למז"ט.

אחרי שנים רבות כשבקרתי את אאמ"ו זצ"ל בהיכלו, פגשתי שם יושב את הרה"ח רבי זעליג רוזנברג מעיר דוברוקא, אמר לי אאמ"ו, הנה רבי זעליג הוא היהודי אשר בחן את זקיננו הק' מסאסוב זצ"ל, ואז סיפר אאמ"ו את העובדא במעמד רבי זעליג בעל העובדא.

היה שאשה מילדת מנוי יארק נחלתה, ועשו לה הרופאים דפה אופעראציע שפתחו את בטנה ולא מצאו בה שום מכה, ונסעה לעיר ווינה וגם שם לא מצאו לה הפראפעסורין תרופה, ולא ידעה מענין

רבי כלל רק נסעה לש"ב ר' דוד ליב מכפר צערגעווע סמוך לדוקלא והיא יעצה ליסע למו"ח הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע, וכאשר התחיל מו"ח לקרות הפיתקא שלה נפלה לארץ ברעש גדול והיתה מתגלגלת בארץ כאבן הרחיים, וכשפסק מו"ח להתפלל עמדה על רגליה ודיברה בהשכל ודעת ולא ידעה מה היה לה, וביום השני נפלה גם כן כנ"ל והדבוק התחיל לדבר בקול צעקה, וכן היה בכל פעם. פעם אחת הייתי בבית מו"ח כשהתפלל עבורה וצעק אז הדבוק בבכיה גדולה עד שנמס לב כל שומע וביקש ממו"ח שירחם עליו להושיעו מן יסוריו הגדולים כי המזיקים מיסרים אותו, וצעק בזה הלשון: יש כעת בעולם רשעים עוד גרועים מאשר הוא היה בחייו וע"י חטאתם נבראים משחיתים נגעי בני אדם והם מענים אותו ג"כ נוסף על המזיקים שלו, והרעיש מדוע יסכול הוא מחטאי אחרים. ואחר שהפסיק מו"ח מלברכה כמנהגו במחשבה עמדה לארץ והתייעצה עם מו"ח אודות עסקה כאלו לא היתה זו הנ"ל. פעם אחת אמר הדבוק הנ"ל שעל ידי זה היה לו רשות ליכנס בה לפי שהיא גרמה לו גם כן להיות רשע כ"כ כי היה חתן שלה ועזבה השידוך בלי הסכמות בד"צ ועל ידי זה נשא אשה ערלית. האשה הנ"ל נסעה לביתה בבריאות השלימות ושלחה אח"כ פדיונות מנוי יארק.

בכפר א' סמוך לקראלא התגוררה משפחה נכבדה אשר הי' להם בן שלא הלך בדרכי אבותיו רח"ל ונכנס בו רוח שטות ורצה לישא שפחה אחת. אמו בכתה לפניו שלא יעשה כזאת, אך ללא יועיל. אחרי יגיעות רבות עלתה בידה לפעול אצלו שיסע עמה לסאסוב. וכאשר דרכו על מפתן בית קדשו של הה"ק ונתנה לו פתקא, נענה ואמר הה"ק, לא נאה לאיש יהודי לעשות דבר כזה, אלא אמו תתן לו נדן סכום יפה ותעשה עמו שידוך הגון כראוי וכנכון. אך הבן העיז פניו ואמר שאי אפשר לו לשנות את החלטתו. ביקש ממנו והפציר פעם אחת ושתיים לשוב ממחשבתו הרעה, אבל הנער לא רצה ליתן אוזן שומעת להדברים היוצאים מפה קדוש ישראל. אז נטל הרבי את המטפחת שלו והעביר על פני הנער, ופתאום אשתקל מילולי' ונעשה כאלם לא יפתח פיו. האם ובנה נסעו בחזרה לביתם, והשפחה הנ"ל כראותה שנעשה אלם לא רצתה עוד לשמוע ממנו. הנער הבין כי כל אלה עשתה ידו הגדולה של הרבי, וביקש את אמו שתסע עמו שנית לסאסוב, ותעש כן. וכבואם אל הקודש פנימה, שאל לו הה"ק, האם תקיים את אמרי פי, ונענה לו בראשו. אז צוה לו לדבר, וחזר אליו כח דיבורו, ונעשה בעל תשובה גמור.

דבר אחד אביא מה ששמעתי מפי אמי מורת הצדיקת מרת אסתר ע"ה שסיפרה שפעם באה אשה חשובה ממדינת אונגרין לסאסוב לאא"ז הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע לבקש רפואה למחלה מיוחדת אשר פיקדה ר"ל, ובידעה שבדרך כלל יכולים לחכות ימים רבים עד שיכולים ליכנס אל הקודש פנימה, על כן באה אל אמי ע"ה שתתאפשר לה להכנס מדלת אחורית אשר היתה פתוחה ליוצאי חלציו של הצדיק, והיא תכנס עמה כי היה הדבר דחוף והיה קשה עליה לחכות עד שתשיג רשות להכנס. א"מ ע"ה בידעה כי לדבר זה דרכו של הצדיק לבקש שמן ולברך את השמן. על כן בהיות אצלה צלוחית של שמן שכבר נתברך פעם והורק, שלחה עם הצלוחית לקנות עוד שמן, אבל קצת שמן היה עוד בהכלי דבוק אל דופני הכלי הרגיל.

כשנכנסה א"מ ביחד עם האשה אל הקודש פנימה והציגו את השמן על השולחן לברכו, והתחיל לברך אמר בפה קדשו: הרי השמן כבר נתברך פעם! השיבה א"מ ע"ה: הן אמת שהיה קצת שמן בצלוחית אבל הרוב הוא שמן חדש. ומזה ראו והבינו גודל הרגשתו הקדושה ורוח קדשו.

הרה"ק רבי יהושע מריבטיטש זי"ע

יום ההילולא - י"ב אדר [ב]

על עוצם הערצתו של ה"צבי לצדיק" מבלאז'וב לבנו - רבינו [הרה"ק רבי יהושע מריבטיטש זי"ע בעל "קרן ישועה"], יעיד מה שהתבטא פעם אודותיו לאמר: גדולי צדיקי הדור אינם משיגים את מה שבני מכוון בעת שהוא מקרב לעצמו את כף המרק בליל שבת לאכול!

מסופר על אחד מחסידי ה"צבי לצדיק" זי"ע שהיו לו כבר כמה בנות, אבל בנים לא היו לו, והוא היה מרבה להפציר ברבו שיברכו להפקד בן זכר. פעם אמר לו ה"צבי לצדיק" בזה"ל: שלא תגלה לאיש! אם רוצה אתה להפקד בן זכר, סע לריבטיטש [לבנו - רבינו] לשבת שקלים, ושם תושע. נסע החסיד כמצוות רבו לשבת שקלים אל רבינו, וכשהגיע נכנס עם קוויטעל לקודש פנימה, ואכן לשנה האחרת נושע, ונולד לו בן זכר.

הרה"ק רבי פנחס מבורשא זי"ע

יום ההילולא - י"ב אדר

הרה"ק מבארשא היה מפורסם כפועל ישועות, ובקרב חסידי נודעו סיפורים רבים על רוח הקודש שהופיעה בבית מדרשו, אם בריפוי חולים שרופאיהם התייאשו מחייהם, אם בפקידת עקרות, אם בשחרור בחורים מעול הצבא הרומני, אם בהענקת ברכות שנתקיימו לאריכות ימים ושפע פרנסה.

עוד בצעירותו של הרה"ק, בהגיעו לבארשא, בא לפניו בחור בריא ובעל חוסן, לשאול בעצתו אם להתייצב לפני שלטונות הצבא או לברוח ולהסתתר. למרבה הפלא אמר לו הרה"ק: לך והתייצב. הנוכחים המופתעים, שהיו מסופקים עדיין בגדלותו, השתאו עוד יותר כשהבחור אכן שב ובפיו בשורה כי השתחרר. ביניהם היו חסידים ישישים שפנו אל הרה"ק בתמיהה, האיך אברך צעיר מראה מופתים גלויים כל-כך. ברם, הרה"ק מבארשא ענם: "קבלה בידינו מזקננו ה"תורת חיים" זיע"א, שהדבר היוצא מפינו ראשונה הוא הישועה. ולהבא, אבקשכם לא להתערב בעסקי..." (רשימות הרה"ג ר' מרדכי גנוט שליט"א).

כ"ק מרן אדמו"ר ר' נפתלי צבי הלברשטאם מבאבוב זי"ע

יום ההילולא - י"ב אדר [ב]

בליל א' דפסח תשנ"ח לפ"ק אחרי הסדר, הופתענו כולנו לשמוע מפורש יוצא מפי כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל, שסיפר אודות איש תם וישר ר' אברהם ברינער ע"ה אשר דחף פתקא לתוך חיקו של כ"ק מרן אדמו"ר מהרנ"צ מבאבוב זצוק"ל ביום שמיני ללידתו [של כ"ק אדמו"ר מהרנ"צ זצוק"ל] אחרי הכנסתו לבריתו של אאע"ה, באומרו, אני רוצה להיות הראשון הנותן לו פתקא. דברי רבינו זצ"ל נפוצו על פני תבל, באין מבין על מה רמזא דין. והנה עברו חדשים אחדים, ומצב בריאותו של רבינו זצ"ל נתרופף, עד שבשנים הבאות שוב לא היה בכוחו לערוך סדר ברבים, והוא מחולל מפשעינו עד עלות נשמתו הטהורה השמימה בר"ח אב תש"ס לפ"ק. ויצא מזה שפסח הנ"ל היה

הפסח האחרון שבו ערך סדרים רבים. ונוכחנו לראות שדברי אבינו רוענו הנ"ל [מהר"ש מבאבוב] יהיו כהכתרה ועטרה לראש צדיק רבינו שליט"א [מהרנ"צ מבאבוב צוק"ל] למלאות את מקומו בהנהגת העדה ובלקיחת פתקאות. וברוח קדשו צפה וראה שזה פסח האחרון שינהל עם עדת קדשו, ואם לא יכתיר עכשיו אימתי...

י"ג אדר

רבינו יהודה החסיד זי"ע

יום ההילולא - י"ג אדר (ויש אומרים ט' אדר)

לחכמי דורו ולחכמי עירו לא הי' ר' יהודא החסיד חשוב בעיניהם רק בתור רב גדול בתורה, אבל גם בתור איש מופת ועושה פלא, גדול בדורו הי' ועושה נפלאות כמסופר עליו עובדות רבות מאותות ומופתים אשר עשה שם ברעגינשבורג, האגדה מספרת: מעשה בשני עושי גגות שעבדו אצל יהודי אחד ברעגינשבורג, שראו שיש לו בחדר העלי' הרבה מעות, הם גנבו ביחד את המעות בלילה, והאחד הרג את השני בכדי שיוכל ליקח לעצמו את כל הגניבה. בבוקר מצאו את הנרצח ברחוב היהודים, הנוצרים רצו להתנפל על היהודים אבל ר' יהודא החסיד הלך מיד אל אנשי מועצת העיר וביקש מהם, אחרי שאין בדתם בודאי לעשות משפט קשה בכעס ושלא בצדק ע"כ ירשו לו למצוא את הרוצח, מיד נסגרו כל שערי העיר, ור' יהודא החיה את הנרצח ע"י "קמיע", ומיד, מצא בתוך ההמון הרב את הרוצח שנשפט למות, והנרצח החי נפל מת לארץ כאשר לקח ר' יהודא ממנו את הקמיע.

מעשה בהגמון אחד מזאלצבורג בשמעו את גדלו ורב כבודו גם בין הגוים, אמר כי לא יוכל שאת לראות כי כה יגדל איש יהודי, ויאמר לקחת את נפשו, ויסע לרעגינשבורג עם עוזריו ויבא לבית ריה"ח עם סכין טמון במנעלו ויזם לדקרו בו, אך בבואו אל בית ריה"ח סר כוחו מעליו וישנה את טעמו וישאל לו לשלום ויבקש ממנו להראות לו נפלאותיו, ויענהו ריה"ח כן אעשה, ויביאהו החדרה ויאמר לו הבא ראשך בחלון והבט החוצה ותראה נפלאות, ויעש ההגמון כן ולא יכול להוציא ראשו משם וירא לנפשו פן יחנק, ויבקש מריה"ח להצילו מן המות, וישבע לו כי אם כה יעשה אז ישיב את כל היהודים אשר גרש מעירו, ויעתר לו ריה"ח ויפטררהו לשלום, ובשובו לביתו קיים את דבריו ואחרי ימים התייהד ויקראו לו צדיק.

בשנת ד' אלפים תתקע"ז נפל רבינו יהודה חסיד למשכב ממנו לא קם. מסופר, שכשבאו טובי העיר לבקרו ציוה רבינו לכבד החדר לפני מטתו ושאל את היושבים לפניו אם רואים דבר מה, ויענו ויאמרו כי רואים הם באבק שלפני מטתו כתוב "חסיד". עוד מסופר כי ברגנסבורג הוכרחו להעביר כל מת בהולכים אותו למקום קבורתו דרך שער העיר ותלו הגוים פעמון על השער, וכאשר העבירו את המת צלצל הפעמון כמנהג הגוים, וכאשר חלה רבינו אמר, אם אני בן עולם הבא יפול השער הזה אחרי מותי, בשבת קודש פרשת תצוה בשלשה עשר יום לחודש אדר הכביד עליו חליו ביותר, והתלמידים אשר סבבו את מטתו שוחחו עמו בדברי תורה ושאלו אותו כמה הלכות מענין קריאת "פרשת זכור" שקראו באותה שבת, ועל אף חולשתו הרבה התאמץ רבינו להשיב להם על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון עד שיצאה נשמתו הקדושה בקדושה ובטהרה, וכאשר הובילו את מטתו דרך השער הנזכר מיהר

השוער לתלות את הפעמון בראש השער כהרגלו, ונפל השער עם הפעמון על ראש השוער ונהרג בו במקום. סיפור זה נתפרסם אף בין הגוים וגרם לקידוש שמו יתברך בקרב האומות, ואמרו, ברוך שבחר בדברי חכמים שגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

הגאון רבי משה פיינשטיין זי"ע

יום ההילולא - י"ג אדר [ב]

...ובדבר יהודי שנחטף באוגנדא וניצול משם ע"י החיילים שבאו לשם, מסתבר שיש להחשיב זה לנס גלוי, כי בדרך הטבע לא היה אפשר להיות דבר כזה, וכל מה שנעשה בעולם הוא רק יד השי"ת בין הטוב ובין ח"ו להפוך, והוא המכה והמרפא, והוא עשה שנשבו והוא עשה ההצלה בזה שנתן אומץ ורצון שילכו להציל, ואשר הצליח דרכם שהצילו. ודרכי השי"ת שעשה הנס ע"י פושעים נעלמו ממנו, ואסור לשום אדם להתחכם בקושיות על הקב"ה, אלא תמים תהיה עם ד'...

כ"ק מרן אדמו"ר ר' יוחנן סופר מערלוי זי"ע

יום ההילולא - י"ג אדר [א]

...אוד מוצל מאש היה כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי זצוק"ל, שהיה בגיא ההריגה במלחמה שהסתערה בחמת זעם על כל שכונותיה, ואף לא פסחה על עיירת ערלוי המעטירה תחת נשיאותו של הרבי מערלוי הראשון רבי שמעון סופר זצוק"ל ה"התעוררות תשובה" שהיה בן הכתב סופר ונכד למרנא ורבנא מרן החת"ס. בבית זה ינק את דרך מרן החת"ס והיה עוקב אחרי זקינו כל הגה היוצא מפיו כל הנהגה שנהג קנה וסיגל לעצמו הליכות ימים. לימים סיפר את נס הצלתו המופלאה מגיא צלמות ותלה בזכות ברכתו של זקנו רבי שמעון סופר זצוק"ל, בפרידתו ברכו בברכה ארוכה ביותר בדמעות שלישי שלא יאונה לו כל רע מידי הצוררים הגרמניים ימ"ש, אך יצא רבינו מחדרו קראו לו בשנית ואמר לו זקנינו החת"ס ורע"א ילוו אותך בכל צעד ושעל, וסיפר רבינו שבכל מקום או גבול שעבר אף שוטר או חייל לא ביקשו ממנו להזדהות והיה בבחינת "רואה ואינו נראה" הכל בזכות ברכתו של אותו זקן.

ידוע ומפורסם המכתב בענין המכות במצרים שכתב הרה"ק מאוסטראפאליע על פי מה שגילה לו אדוננו האריה"ק זי"ע, ובסופו של המכתב הנורא הוא מציין דברים נוראים וזלש"ק: "אחר זאת הודיע אותי רזא דנא כל המעיין בסוד נפלא ונורא הזה על מכונו אפילו פעם אחת בשנה וביותר בערבי פסחים מובטח שהוא ניצול כל השנה מכל מכשול ומיתה משונה ושום אונס, ואל ימשלו בו אויביו וכל שונאיו יפלו תחתיו ובכל אשר יפנה יצליח וישכיל אמן סלה..."

וכך העיד כ"ק האדמו"ר מערלוי זצוק"ל שבימי האימים עת נשפך דם ישראל כמים, כל מי שאמר את המכתב הנורא הזולה ניצול מציפורני הרשעים ונשאר בחיים, והעיד על עצמו שפעם אחת היה בסכנה גדולה באמצע חודש אלול, ונזכר שבשנה זו בערבי פסחים לא היה סיפק בידו לומר את המכתב ותיכף ומיד אמרו, ואכן ניצל בניסי ניסים.

עוד סיפר על זקינו הקדוש בעל ה"התעוררות תשובה" זי"ע הי"ד שהפליג בזקנותו עד צ"ד שנים, ובכל שנה ושנה היה לומד בערב פסח את מכתבו הנורא של הרה"ק מאוסטראפאליע זי"ע לבר מבשנתו האחרונה בה לא קרא זה המכתב ואכן באותה שנה עלה ונתעלה לגנוזי מרומים.

באחת השנים הקשות של הישיבה כשהכסף אזל עד תום ולא ידעו מנין הולכים לשלם משכורות ולהזין את הבחורים בלחם וחלב. נטל הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי זצוק"ל את מקל הנידודין והרחיק עד אמריקה. במשך שבוע הסתובב הרבי ותלמיד שהיה גר באמריקה והפדיון דל ביותר. על סף יאוש פגש התלמיד בחור מבוגר בסביבת גיל הארבעים. התלמיד הכיר את אותו בחור והציע לו כי יתרום לישיבה והרבי יברך אותו. ענה לו הבחור: "אני שָׁבַע ברכות רק הבטחה אני רוצה, באם הרבי מבטיח לי זיווג הגון אני מחזיק את הישיבה לא חודש אלא חודשיים, כולל הכל". קפץ התלמיד על המציאה והבטיח בשמו של הרבי, כשחזר לאכסניא סיפר את הסיפור לרבי, הרבי סירב להסכים לקבל פני הבחור, ואמר: לברך - כן, בשמחה, להתפלל - בוודאי, להבטיח - לא! אמר התלמיד שאפי' את דמי הנסיעה עוד לא שילמנו והרבי בשלו שאינו יכול להבטיח, התחנן התלמיד על נפשו ואמר לו שהוא כבר הבטיח ולא נעים לו והוא מכיר את הבחור והוא יהיה בעיניו כחוכא ואטולוא שהבטיח על דעת עצמו. כששמע הרבי שכבודו ושמו הטוב של התלמיד עומדים כאן, וכאות הכרת הטוב אמר לו שבסדר הוא מסכים אבל זו הפעם האחרונה שהוא מבטיח דברים שכאלו ויותר אל יעשה עסקים. ולמותר לציין שבתוך חודש הבחור השתדך.

בשנה אחת חלה אבי ז"ל באבנים בכליות ואושפז בבית חולים, והרופאים דיברו על ניתוח. בשבת חול המועד נהוג לומר קהלת, ואצלינו קוראים זאת ברבים. ציווה הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי זצוק"ל לבעל קורא שיקרא שלש פעמים את המילים 'עַתָּה לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעַתָּה כְּנוּס אֲבָנִים'. לאחר הקריאה, אמר לי הרבי: אתה בטח מבין למה כוונתי. בצילום שנערך לקראת הניתוח נדהמו הרופאים לגלות שהאבנים נעלמו.

סיפר איש אמונו הרבני מוהר"ר יעקב שלום פישר שנוכח היה בשעת מעשה: בעת שהותו של רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי זצוק"ל בבית הרפואה אשר בשווייץ. תפילות נרגשות התקיימו בהיכלי התורה ובכל ריכוזי היהדות החרדית עקב שנחבל קשות בראשו. אז הוגדר מצבו כקשה עד מאוד. בהתייעצות הרופאים המומחים אשר פקדו את בית הרפואה גמרו אומר להרדימו. בניו של רבינו הרבנים הגאונים ביקשו את בקשתם הנחרצת כי אף אחת מן האחיות לא תתקרב אליו, באשר כך עמדו הם על משמרת הקודש לכל יופר הבקשה.

באחד הימים נכנסה אחת האחיות לחדרו ואז קרבה אליו כדי לבדוק את אחד המכשירים אליהם היה מחובר. באותה שניה הזדעזע כל גופו והוא נשא קולו בזעקה רמה כשהוא נוקב שם בנו. מחזה על טבעי זה בו ישיש מופלג הסובל מפגיעת ראש קשה ובנוסף לכך שרוי בתרדמת עמוקה מתעורר כארי ומזדעק נוכח הספק הקל ביותר בדבר הנוגע לציפור נפשו - הותיר רושם כביר על כל רואיו ושומעיו והפך עד מהרה לשיחת היום בבית הרפואה תוך שהוא גורם לקידוש שם שמים בקרב כל עמי הארץ.

הרה"ק רבי משה מרדכי מפילוב זי"ע

יום ההילולא - י"ד אדר [ב]

סיפר הגאון החסיד רבי בן-ציון משה מאיר מנדלבוים ע"ה, כי כאשר עיברתו אמו הצ', נפלה למשכב והיתה שרויה בסכנה של ממש. מאמצי הרופאים למצוא לה ארוכה לא צלחו, והם הביעו את דעתם כי מן ההכרח לדחות את נפש העובר מפני נפש האם. מבוהלים ונסערים חשו קרובי-המשפחה לבית רבינו [הרה"ק רבי משה מרדכי מפילוב זי"ע] והגידו לו גופא דעובדא. ענה רבינו לעומתם בתוקף עוז, כי אין כאן בית מיחוש, ובעזר ד' שלום יהיה לאם ולוולדה. באותו מעמד הוסיף רבינו והכריז בלהט-קדרשו כי ייטול חלק בשמחת ברית-המילה של הרך העתיד להיוולד בעז"ה בשעטומו"צ. כאשר הגיד רבינו כן היה, והרופאים, שתחזיתם הקודרת התבדתה, היו אחוזי תדהמה והשתאות לנוכח הנס שהתרחש לעיניהם.

כאשר התקרב מועד ברית-המילה התברר כי הרופאים דורשים שזו תיערך בין כותלי בית-החולים, תחת עינם הפקוחה, וזאת, לאור משקלו הזעיר של הרך הנולד. בני המשפחה, שעזו היה רצונם לכבד את רבינו בסנדקאות, קיבלו את הדרישה בלב-כבד, מאחר וידעו את דרכו של רבינו למעט בהופעות במקומות ציבוריים. אולם, כאשר הובא הדבר לפני רבינו הגיב לאלתר כי את מוצא שפתיו לא ישנה, ובדעתו להשתתף בשמחת הברית.

השמועה על הופעתו של רבינו בשערי המוסד הרפואי, שכאמור היתה חזון בלתי נפרץ, עשתה לה כנפיים, והמון רב, מבני-ברית ומשאנים בני-ברית, נקהל להיות עד למאורע הנדיר. אך כנס רבינו בשערי בית-החולים, והמקום כולו היה כמרקחה. הופעתו של רבינו, שאמרה כולה הוד וקדושה, הכתה גלים בכל אגפי המוסד, והפכה למעמד כביר של קידוש-השם, כאשר רופאים, אחיות, אנשי-סגל ומטופלים נהרו בהמוניהם לחזות באור פניו של ה"וואונדער רבינער" (רבי פלאי), שניבא וידע מה ניבא - "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך". (מפי בנו הרה"ג ר' דוד אברהם מנדלבוים הי"ו, וראה בפתח דבר לספרו "אור משה", עמ' ח)

עובדות פלאיות היו שמורות עם החסידים, אשר זכו להיפקד בדבר ישועה בכוחו הגדול של רבינו הרה"ק רבי משה מרדכי מפילוב זי"ע סיפר החסיד רבי דוד אהרן רוזנברג ע"ה, שכאשר עמד להילקח לעבודת הצבא, נסע בצר לו לרבינו, לבקש שיעתיר בעדו. עם בואו שמה, הגיע זמן תפילת שחרית בבית-מדרשו של רבינו. התייצב רבי דוד אהרן סמוך ונראה למקום עומדו של רבינו והתעטר בתפיליו, תוך שהוא מפזם לעצמו ניגון חרישי. לפתע, הסתובב רבינו לעברו, וקרא לעומתו: "הסח בין תפילה לתפילה חוזר עליה מעורכי המלחמה" (סוטה דף מ"ד ע"ב), ותיכף חזר לעבודתו ולתפילתו. רבי דוד אהרן, שנרעש למשמע אוזניו, כבר לא נזקק ליותר. שב לביתו סמוך ובטוח כי יצא מכלל גזירה זו, כפי שאכן נתברר לאחר-מכן. (מפי נכדו הר"ר שמעון שלסר הי"ו)

הרה"ק רבי יעקב קאפיל מליקאווע זי"ע

יום ההילולא - ט"ו אדר [א]

בשנת תק"כ היתה גזירה נוראה בפולין, שהיה עלילת דם על היהודים רח"ל, שלוקחים דם נכרי להכניסו לתוך המצות, והיו צריכים לשלוח שליחים ל'רומא', למקום מגורו של הפויפסט, שהוא היה השליט אז, לבקש מאתו להעביר את הגזירה, והיה זאת בסוף שנותיו של הבעש"ט הק' זיע"א (שנסתלק בחג השבועות תק"כ), וצוה הבעש"ט הק' שילכו לכפר ליקאוו, ושם דר צדיק אחד, ה"ה הרה"ק ר' יעקב ליקאווער זיע"א, ולא היא השפעה לטובה על הפויפסט להעביר את רוע הגזירה, וכאשר שמע כן הרה"ק ר' יעקב קאפיל ליקאווער, קם תיכף ונסע לרומא.

והנה אותו הפויפסט בנערותו, נסע דרך אותו הגליל של כפר ליקאוו, והרה"ק הכניסו לביתו, והאכילהו והשקהו, וכבדו ועזרו מאוד, כמו שהיה מפרנס כל אורח שמצא בדרך [הרה"ק היה מכניס אורחים גדול מאוד, ובכל יום מימות החול אכלו אצלו על שולחנו ט"ו אנשים, וביום השבת הרבה יותר, ולא לקח על זה שום תשלום גמול, אלא היה זן ומפרנס בעין טוב לרוב לכל דצריך], וכאשר הגיע אליו הרה"ק לרומא, תיכף הכירו הפויפסט, וזכר את הטוב אשר גמל אותו, ושאלו הפויפסט מה מבוקשו כאן, וענה לו הרה"ק שהיהודים וקוקים לישועה גדולה, כי יצא עליהם עלילת שווא, שלוקחים המה דם מהגויים להכניסם בהמצות, והיא כבר עלילה שפלה משנים קדמוניות, ונעתר לו הפויפסט לכבודו, שטרח ובא אליו, וביטל את הגזירה כליל.

ואמר על כן הרה"ק ר' יעקב קאפיל ליקאווער, שנתקיים בו הפסוק שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו (קהלת יא, א), כי ע"י ששלח לחמו בימי נעוריו ע"י שקיים מצות הכנסת אורחים, עי"כ ניצלו בני ישראל מהגזירה שריחף עליהם, והיתה הרווחה.

הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב זי"ע

יום ההילולא - ט"ז אדר [ב]

פעם יצא רביה"ק ר' משה מלעלוב מחדרו והשאיר את דלת חדרו פתוח לרווחה, על שולחנו הטהור היתה מונחת ערימה של קוויטלעך ופדיונות, בנו רביה"ק ר' אלעזר מנחם מענדיל שהיה אז כבן שש שנים (!), נכנס החדרה, נטל את כל הקוויטלעך והפדיונות והחביאם בכובעו, וחבש אותו על ראשו. כשחזר רביה"ק ר' משה לחדרו, ראה כי נעלמה ערימת הקוויטלעך מעל גבי השולחן, פנה כה וכה אך לא מצאם, לאחר זמן פנה אליו בנו הרא"מ וגילה לו את פשר תעלומת הקוויטלעך, חייך רביה"ק ר' משה ואמר: אלעזר מענדיל שלי יודע כבר לשאת על ראשו מאות יהודים...

שבועות תרל"ו. על פתחו של הרבי ר' לוזער מנדל בידרמן, בעיר העתיקה, עומד ילד כבן תשע, ומהסס אם להכנס אם לאו. הרבי עורך עתה את שולחן החג, סביבו מתגודדים מנין חסידים. הרבי מבחין בילד הבוש להכנס, והוא קוראו אליו, מושיבו על ידו, והחל מאכילו את מרק הבשר, כף אחרי כף...

הילד אינו זר לרבי כל עיקר. הלא הוא ישראל משה רוזנטל [הגאון רבי ישראל משה רוזנטל-ווארשעווער זצ"ל] "מיינ משה'לע" - משה'לה שלי - כפי שכינהו הרבי. ולא בכדי, שכן מכח תפילתו של רבי אלעזר מנדל נותר בחיים. היה זה לאחר שאמו מרת באבע הפילה נפלים בזה אחר זה, והרבי בירך אותה שתזכה לשני בנים זכרים, ושהבכור בהם, היינו הילד דנן, "יהיה גבר בגוברין ברוחניות ובגשמיות" - כלשון נכדו, ר' שמעון רובין, מיקירי ירושלים, בכתב ידו שהומצא לידינו.

"מאותו החג ואילך" - מספר ר' שמעון, שנחון בזכרון מופלג - "נכנסה בו רוח של שקדנות בתורה, עד שלא ביטל ח"ו אפילו רגע אחד. וכשנהיה בן י"ב שנה התחיל ללמוד ח"י שעות ליום, עד שנת התשע עשרה שלו. אז נהיה למלמד בחורי-חמד, מפני שלא היה רוצה להנות מדמי ישיבה... התלמידים הרבים שלו מספרים, כי הוא לא נשכח מהם כל ימי חייהם... היה מקיים את מאמר רז"ל עם התלמידים זרוק מרה בתלמידים, היינו שמאל דוחה, ומצד ימינו היה מקרב אותם וסיפר להם סיפורים נפלאים ממדרשי רז"ל ומתורות ותולדות הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, שבזה משך את לבותם והכניס בהם אמונה ושמחת הנפש והגוף..."

הרה"ק רבי אלעזר מענדיל מלעלוב אמר - העולם חושבים שגדלות הצדיק הוא שפועל ישועות, חס ושלום לא כך הוא, כי זה מהדברים הקטנים. אלא צדיק הוא, שהחסיד שוכב על מיטתו במרחק ת"ק מיל ונתלש ח"ו משורש הקדושה והצדיק מקשרו שוב והחסיד קם משינתו בבוקר ולא ידע בשכבו ובקומו, זהו צדיק.

סיפר לי הרה"צ ר' יהושע העשיל קארנבליט שליט"א, שבימי חו"ז הרה"ק ר' אלעזר מענדל מלעלוב זצ"ל היו מיסיאנערן שרצו לחטוף אנשים לרשתם. יסדו בית החולים גדול עם כל מיני מאשינען טובים, הכריזו הרבנים שאסור להיכנס לבית החולים הנ"ל, וגם אסרו לקרוא רופא שעובד אצלם בבית החולים ההוא.

פעם אחת כשהכין הרה"ק ר' אלעזר מענדל זצ"ל את עצמו לתפילת שחרית, והטלית היה כבר מונח על כתפיו, פתאום נהיה נסער מאד, הוריד את הטלית מעל כתפו, ואמר לבנו הרה"ק ר' דוד'ל בידערמאן זצ"ל שהיה אז ילד, בוא עמי, והלכו לביתו של חולה אחד.

כשנכנסו, מצאו אותו ישן, תחב הרה"ק ר' אלעזר מענדל את ידו הק' תחת הכר של החולה, והוציא משם שני מטבעות זהב ויצא מן החדר, וזרקם לתוך מי השופכין של בית הכסא. המעשה היה, שהחולה לא עמד בנסיון וקרא את הרופא של בית החולים הנ"ל, והרופא גם השאיר את המטבעות תחת הכר של החולה בכדי למשוך אותו אליהם, והרה"ק הרגיש כל זה ברוח קדשו, ומה שלקח בנו הילד עמו, כדי לחנך אותו ולהראות לו כמה צריכין להתרחק מהם.

משמשו של הרה"ק רבי אלעזר מנחם מלעלוב זי"ע היה ר' צבי גירש. רגיל היה רבי אלעזר מנחם ללכת יחד עם משמשו הנ"ל אל ה"כותל-המערבי" ושעות ארוכות עמד במקום זה והתפלל. גם כשהיה גשם שוטף עמד כך והמשיך בתפילתו.

פעם אחת בליל שבת כדרכו בקודש עמד לפני הכותל והתעכב בתפילה. בסביבה היו ערבים שונאי-ישראל שהחליטו פעם להתנכל לו ולהקניטו. קבוצת ערביים פנו לסמטה הצרה שמתוכה היו רגילים לצאת אל היישוב היהודי - והערבים שמו לאורך הסמטה קרשים רבים והציתו אש ענקי כי בשעה שרבי אלעזר מנחם יחזור מתפילתו לא יוכל לעבור את הסמטה ולחזור לביתו. כאשר סיים הרה"ק רא"מ את תפילתו ובאו לסמטה זו נבהלו בראותם שאש מתלקחת לכל אורך הדרך, עמדו הם כך שעה ארוכה ולא ידעו עצה בנפשם עדיין לא קידשו את השבת. הרה"ק רא"מ נשאר עומד כך כרגעים אחדים בהתעמקות הנפש והסתכל השמימה ועיניו סגורות, ולפתע פתאום נכבה האש כולו מבלי שיורגש שאש דלקה לפני זמן מה במקום.

פעם שלח זקיני (הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב זי"ע) את משמשו לשוק, שיקנה עבורו "אונטש" (שם מדה) קאווע, ו"אונטש" טאבאק. הגבאי מילא את בקשתו, וכשהביאו ביקש שיכינו לו כוס קפה, והכינו לו ושתהו. אח"כ ביקש להריח מהטבק, וכשהביאוהו אמר זקיני שאין זה ריח של טבק. לקח הגבאי את הטבק מידי ובודקו, והבחין שהחליפו את שני האבקות...

זהו דבר פלא, שכששתה את הקאווע, לא הרגיש שהוא שותה טבק, ורק כשהריח הרגיש שזה לא טבק...

סיפר הרה"ח ר' זיידיל בלטינשטר. פעם נחלה ילדו באופן רציני, אשתו שלחה אותו לקרוא לרופא והוא שהיה דבוק מאוד בהרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב זי"ע רצה ללכת אל רבו. אשתו התעקשה והוא נאלץ לצאת לקרוא לרופא. באם הדרך התישב והלך לרבי אלעזר מנדל להזכיר את הילד וסיפר לו שאשתו התעקשה לקרוא דוקא לרופא. רבי אלעזר מנדל נתן לו חתיכת סוכר וצוה לו שידוך את החתיכה לאבק ולהשים את זה בתוך מעטפות סגורות - ולהגיד לאשתו שאלו הם התרופות שנתן הרופא... כך הוה, והילד נתרפא.

ה"פני מנחם", אדמו"ר ר' פנחס מנחם אלתר מגור זי"ע

יום ההילולא - ט"ז אדר

ימים מעטים אחרי הסתלקות ה"בית ישראל" זי"ע סיפר רבינו כ"ק מרן אדמו"ר ה"פני מנחם" מגור זצוק"ל לתלמידיו, כי ראה בחלומו שה"בית ישראל" שרוי בתוך ארמון מפואר, וביקש להיכנס גם הוא לתוכו, אך השער היה נעול. התחיל, אפוא, ללכת סחור סחור סביב הבנין, אולי ימצא איזה פתח או פירצה, עד שראה פתאום את ה"בית ישראל" עומד בחלון ומאותת לו שיבוא פנימה. סימן לו רבינו בידי שאינו יכול מכיון שהשער נעול. החזיר לו ה"בית ישראל" בתנועות ידים, שינסה וינסה שוב ושוב עד שיצליח והשער יפתח - ויהי בעיניו כרמז שקוף להנחה שברצון אמת ובהתאמצות יכול אדם לשבור אפילו דלתות נחושת, ובריחי ברזל יגדע (הדברים נאמרו כאשר יום אחד יצא רבינו

באופן פתאומי להגיד בישיבה שיעור לא-שיגרתי, מחוץ לתוכנית הקבועה, וסיפר אז החלום שראה את ה"בית ישראל" והורה לו שיפתח השער, והבין מכך שכעת עת רצון לפתוח שערים בלבנות בנ"י).

הכל זוכרים כיצד לפני טביעתם של ארבעת הבחורים בבין הזמנים תשמ"ח אמר ה'פני מנחם' באסיפת משגיחי הישיבות כי אחיו ה'בית ישראל' התגלה אליו בחלום וטענה בפיו "מדוע אינכם משגיחים על הבחורים"? השיב ה'פני מנחם' בחלום "והלוא אנו משקיעים כה רבות בהשגחה", ענה ה'בית ישראל' כוונתי לטיולים בימי בין הזמנים. וכך עמד ה'פני מנחם' באותה אסיפה וסיפר את דבר החלום בהתריעו להיזהר מטיולים וממקומות מים.

באסיפת הצוות של הישיבה מספר ימים לאחר אותה אסיפה חזר שוב על הדברים והוסיף כי אמנם החלום הינו ישן, אך כעת הוא רואה כי הגיע הזמן לפרסמו. ועוד הוסיף כי יש התמהים ואומרים לו כי דברי חלומות לא מורידין ולא מעלין, אך אני סובר "כי עדיף שיהיה מ'לא מעלין ולא מורידין' מאשר 'מורידים ולא מעלין'". אך ידוע ההמשך המר כי נגזרה הגזרה וקרה המקרה הנורא שהותיר בהלם את כל המשתתפים באסיפה.

הרה"ק כ"ק האדמו"ר מגור פינחס מנחם אלתר זי"ע

יום ההילולא - ט"ז אדר

הרב פינחס מנחם אלתר נולד בכ"א בתמוז ה'תרפ"ו, היה האדמו"ר מגור ונשיא מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל בארבע השנים האחרונות לחייו. לפני כן שימש במשך שנים רבות ראש ישיבת שפת אמת, חבר מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל ויו"ר אגודת ישראל. ידוע בשם הפני מנחם על שם ספרו.

עשרות ההרוגים בפגיעי ההתאבדות שהתרחשו בתקופה האחרונה לחייו השפיעו על מצב בריאותו. בימים שבהם נהרגו אנשים סירב לאכול. הוא התבטא בתכיפות לפני אישי ציבור שנכנסו לחדרו על האסון שמביא לדעתו "הסכם אוסלו" על חיי ישראל. לאור המצב, פרסם בעיתון המודיע יומיים לפני פטירתו מכתב הפותח במשפט "עת צרה היא ליעקב, אשר יגורנו והוזהרנו בא"

סיפור אישי ממלקט ספר זה. ביום ההסתלקות של כ"ק האדמו"ר מגור פינחס מנחם אלתר זצוקללה"ה. באתי להכנס לכ"ק האדמו"ר ישראל מרדכי האדמו"ר מראחמיסטריווקע זצוקללה"ה. במשך שנים האדמו"ר מראחמיסטריווקע קיבל אותי באופן אישי בכל פעם שבאנו ביום ובלילה. ומעולם לא נמנע ממני להכנס.

בט"ז באדר תשנ"ו נכנסתי לחדרו של האדמו"ר מראחמיסטריווקע אך ראיתי שהאדמו"ר היה כמו אריה ממש במבט רציני מאד. והעדפתי לצאת מחדרו הקדוש. וכמה שעות לאחר מכן הגיעה הידיעה על הסתלקותו של הרב הקדוש כ"ק האדמו"ר מגור פינחס מנחם אלתר זצוקללה"ה.

נקבר באופן חריג בחצר ישיבת שפת אמת בשכונת מחנה יהודה שבירושלים, בסמוך לקבר אביו הרב אברהם מרדכי אלתר.

מעשה מופלא שסיפר בעל ה"פני מנחם" זצוק"ל לכ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א שהיה ממקורביו, על גודל הקדושה של הרבי:

"באחת הפעמים שדובר אודות הרבי מליובאוויטש, סיפר לי הרה"ק בעל ה"פני מנחם", שהעריך מאד את הרבי מליובאוויטש, סיפור מאלף אודותיו. וכך אמר לי: אספר לך סיפור ששמעתי מבעל המעשה בעצמו, יהודי חסיד גור. האיש היה עשיר מאד ולרגל עסקיו הוא גר במשך תקופה בניו-זילנד. יום אחד הוא נסע לבקר את בתו שהתגוררה בניו-יורק.

היה זה בשנת תש"ט. בהיותו בניו-יורק, הוא נכנס פעם למעלית ופגש את הרבי מליובאוויטש (שעדיין לא היה אז רבי). שניהם עלו במעלית, ונסעו ביחד כמה קומות. במהלך העליה במעלית, נתן הרבי מליובאוויטש שלום לאותו יהודי ושאל אותו: מהיכן מגיע יהודי? האיש ענה שלרגל עסקיו הוא גר בניו-זילנד. שאל אותו הרבי מליובאוויטש: יש שם מקווה בניו-זילנד? האיש ענה: אני נמצא שם לרגל עסקים, לא בשביל מקווה. אמר לו הרבי: אם יהודי נמצא באיזה מקום, הדבר צריך להשאיר איזה רושם במקום. המעלית הגיעה ליעדה, אותו יהודי נפרד מהרבי לשלום ובפתח המעלית חיכתה בתו. הוא שאל אותה: מי האיש שנסע אתי במעלית? והיא ענתה: זהו חתנו של הרבי מליובאוויטש.

עברו שנים. היהודי גמר את עסקיו וכדרכם של אנשים מגזע חסידי, ברבות שנים התחיל לגדל זקן, לחבוש ספודיק ונהיה יהודי חסידי לכל דבר. באחת השנים הוא הזדמן לניו-יורק. היה זה בשנת תשמ"ט – ארבעים שנה לאחר הפגישה ההיא. אין צורך לומר שהיהודי שינה צורה לכל דבר. הוא עבר אצל הרבי מליובאוויטש בחלוקת הדולרים והרבי עצר אותו ושאל: יש כבר מקווה בניו-זילנד?...

כשסיים את סיפורו, אומר לי ה"פני מנחם", שאלתי את אותו יהודי – ממה התפעלת? הוא ענה: מהזיכרון של הרבי! – איך הוא זכר אותי אחרי ארבעים שנה. אמרתי לאותו יהודי – אמר לי ה"פני מנחם" – יהודי שנשמר בקדושה ובטהרה כמו הרבי מליובאוויטש, לא פלא שהוא זכר אותך. הוא הכיר אותך בפנימיות שלך, לא בציור החיצוני שלך. אבל תחשוב על כך שבמשך ארבעים שנה איכפת לו מזה שאין מקווה בניו זילנד. זה מה שמעניין בסיפור הזה – האיכפתיות לכל אשר בשם ישראל. יכונה".

י"ז אדר

הרה"ק רבי אברהם מפרוהבישט זי"ע

יום ההילולא - י"ז אדר

הרה"ק רבי משה מבאיאן זי"ע [חתנו של הרה"ק רבי מנחם נחום מבאיאן - טשערנוביץ זי"ע] סיפר עובדא בהרה"ק רבי אברהם אחיו של הרה"ק מרוז'ין זי"ע, פעם גזרו מלכות הרשעה גזירה על היהודים שגרו בכפר שצריכים לעבור לגור בעיר, ובאו אנשי הכפר להרה"ק ר' אברהם להתחנן בפניו שיבטל את רוע הגזירה, אמר להם שיבואו אליו שוב בראש חודש, כשבאו אליו אנשי הכפר בר"ח היה רבי אברהם הולך ליטול את ידיו לסעודה, אמר: הנה אמרו חז"ל (חולין ס:) "מה נשתנה שעיר של ר"ח שנאמר בו לה", אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח", והענין לאכול סעודה בראש

חודש הוא משום דשלחן דומה למזבח ואכילה כקרבן (עי' רמ"א או"ח סימן קסז סעיף ה), ונמצא שבוזזו אנו מכפרים כביכול על שמיעט הקב"ה את הירח, וידוע שבני ישראל נמשלו לירח (עי' ר"ה כה. שמו"ר פרשה טו, כה. וב'פרי צדיק' לחנוכה אות יז), ואם יגרש הפריץ את יהודי הכפר ממקומם נמצא ששוב ימעטו את הירח ר"ל לבני ישראל שנמשלו ללבנה, והפטיר הרה"ק רבי אברהם "מאך איך נישט קיין סעודת ראש חודש" [- איננו עושה סעודת ר"ח], ושהה מעט ושקע במחשבותיו ובהרהוריו הקדושים ואמר להם "אתם יכולים לשוב לביתכם כי הגזרה נתבטלה".

הגאון רבי שמעון סופר זי"ע

יום ההילולא - י"ז אדר [ב]

ילד אחד מילדי קראקא סבל קשות ממחלת האסכרה ל"ע, והותקף באמצע הלילה. כל התחבולות להקל את נשימתו עליו לא הועילו. בני המשפחה אבדו עצות. בהביטו על רוע מצב ילדו, לא יכל עוד האב להתאפק, ובעגמת נפשו נס ויצא החוצה, והסתובב ברחובות שכונתו. עבר האיש על חלונו של הרב דמתא - רבינו (הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל) וראה שגרו עדיין לא כבה, והוא עוסק בלימודיו. החליט האב להכנס ולשטוח בפניו את מר שיחו, על הסכנה האימה האורבת והמרחפת על ילדו.

רבינו שהיה שקוע בלימודו עד אז, פשט מיד את מטפחת צוארו, הושיטה לאב, וציוהו להשימה על מצחו של הילד, והוסיף עוד שני תנאים, א. שתכף בבוקר יחזיר את המטפחת, ב. שישאר הדבר בסודי-סודות.

רץ האיש הביתה ועשה כפקודת הרב, ואכן מיד השתפר המצב, והילד החל לנשום לרוחה.

בבוקר החזיר האב את המטפחת, והפציר ברבינו להסביר לו את שני התנאים שהתנה עמו. הבהיר לו רבינו כי תנאי ראשון פשוט מאד, יען אין לו מטפחת נוספת [כי סבל מעוני ומחסור], ושנית ידע מר, כי אני לא עשיתי מאומה בזה, אלא שמטפחתי הורטבה מזיעה מעמל ויגיעה בתורה, וזכות עמל התורה היא שעמדה לו להילד להתרפא, ובהיותי עמוס טרדות הציבור כל שעות היום ורוב שעות הלילה, הרי לא נשאר לי זמן ללמוד רק בשעות המאוחרות, והיה אם יודעו אנשי העיר שאני ער בשעות אלו יטריחוני גם אז, ואהיה בטל מלימודי לגמרי, ושוב לא תועיל לך שום תרופה לעת הצורך [עובדא זו סיפר אחד מן המנחמים בשבעת ימי האבל על הגה"צ מוהרי"ן קורניצר זצ"ל, בסיימו שהוא היה אותו ילד (מפי הג"ר שבתי פרנקל נ"י)].

סימן היה לו לרבינו (הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל) שבאם תפלתו שגורה בפיו, הרי נתקבלו דבריו בשמים.

סיפר ת"ח אחד מוקני קראקא, מחסידי הגה"ק מצאנז' זצ"ל, ור' גאדל מאטצנר שמו: בשנת תרמ"ג, נחלה מאוד הגה"ק רבי שלמה הלברשטאם זצ"ל אב"ד ווישניצא [אדמוה"ו מבאבוב], עקב טבילותיו במקואות קרים. הוא שלח מכתב עם שליח, בו הוא מבקש מרבינו להתפלל על החלמתו ורפואתו. ר' גאדל הצטרף עם השליח, והשנים מסרו את המכתב לרבינו.

למחרתו החזיר להם רבינו מכתב, בו משיב כי "מובטחני שבעזה"י יתרפא, כי תפילתי בעדו היתה שגורה בפי". וממשיך רבינו: עוד יזכור מעכ"ת כאשר היינו בצוותא חדא באסיפת הרבנים בלבוב, אמרתי לו "זורע צדקות מצמיח ישועות" - שהקב"ה מסבב שיעשו ישראל צדקה למען יצמיח ישועות, הנה כי כן על מעכ"ת נ"י לעשות צדקה, היות שנפטר כעת הרב דקהל באכניא, והניח בן כמותו האחד המיוחד ר' אליעזר שמו, יסכים וישתדל שימלא מקום אביו ז"ל.

(להבנת הענין יצוין שהגה"ק מבאבוב זצ"ל לא הסכים, משום איזה סיבה, שבנו זה ימלא מקום אביו, לזאת מבקשו רבינו שישנה דעתו. ראה בנידון זה בתשובות מכתב סופר (י"ד סי' כ"ג), יעו"ש).

ופה אל פה הוסיף רבינו דברים להשלוחים: מתפלא אני על הרב מוישניצא, חכם כמותו מה יעשה עם מצות ונשמרתם מאד לנפשתיכם - דכירנא שאני ואחי הגדול בעל כתב סופר זצ"ל הלכנו תמיד בערב יוהכ"פ קודם כניסת יום הקדוש לקבל ברכת קדשו של אבינו זי"ע. פעם אחת היה גשם וקור וכבר הלכנו בגרביים כנהוג, הוכיח אותנו אבינו ואמר, ביום קדוש כזה צריכים ודאי לקיים ונשמרתם וכו'.

כשמסר רבינו את המכתב לידי השלוחים, הרהרו השנים אם למסרו ליד רבם, בידעם תוכן המכתב ומה כתוב בו. חששו השנים אולי יגרמו לו עגמת נפש. הרגיש רבינו במחשבתם ותפסה, ואמר להם: פוקד אני עליכם למסור את מכתבי.

מעין זה קרה עם הגאון רבי שמואל אהרן זצ"ל אב"ד קראטשין, בעל "בית אהרן" על הלכות גיטין, שידידות גדולה שררה בינו ובין רבינו. הגאון נחלה קשות והובא לקראקא לצורך רפואות. חתנו הגאון רבי שלום ריינמאן מנאראל בא לבית רבינו להזכיר את חותנו. שאל אותו רבינו: מדוע כשאני מתפלל על חותנו תמיד בא בפי השם "אהרן שמואל" ולא "שמואל אהרן"? החל הרב מנאראל לחקור אודות שם חותנו, ונדע לו שנקבע שמו מעריסה אהרן שמואל, ובעודו ילד מחמת חליו שינו שמו לשמואל אהרן, ויהי הדבר לפלא.

בשנת תרל"ב, קרה מקרה מצער, הפעם עמד רבינו (הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל) בראש המשתדלים, והוציא לאור משפט צדק.

מעשה שהיה כך היה: יהודי מתושבי צאנו, הוחרם ע"י בית דינו של הגה"ק בעל דברי חיים זצ"ל. הלה הלך ומסר מסירה שפלה לערכאות, ובנו של הד"ח, הרה"ק רבי אהרן זצ"ל ששימש כאב"ד דמתא (היה מכונה בשם הרב מ"צאנז קרייז"), נתחייב בעונש מאסר לזמן ארוך.

התיצב רבינו בפני שר המשפטים אונגר, ומסר לו כתב בקשה בענין, והתחנן להעביר את העונש, אך השר לא רצה בשום אופן לפטרו מעונש מאסרו, ועוד אישר את המשפט. הוא פנה לרבינו ואמר: אפילו האפיפיור ברומי אינו רשאי להטיל חרם על איש, ואיך יהיו הרב לעשות כדבר הזה. פנה רבינו למלך, וכשהגיע יום המיועד לקבלתו, ביקש רשות ממנו לברך ברכת המלך. כשאמר את הברכה בעינים סגורות ובכוונה גדולה, לא הרגיש שנפל מידו כתב הבקשה. כשסיים ברכתו פתח את עיניו וראה לתמהונו איך שהמלך עומד מולו וכתב הבקשה בידו. מסר לו המלך את הכתב, ורבינו הביע למלך את תודתו העמוקה.

הציע רבינו למלך את בקשתו לחונן את הרב מצאנז לפטרו מעונשו.

הביע לו המלך: "שמח אני מאד לקבל בהיכלי פני אדם כה נכבד, חוזר בטוח לביתך, ואנו נעשה מה שביכולתנו".

כעבור ימים מועטים הגיעה פקודה משר המשפטים, ועונש המאסר בוטל. במקומו חל על רבי אהרן מצאנו להיות אסיר-בית. השוטר הממונה לעמוד לפני ביתו, לא הפריעו כמובן מלעזוב את ביתו. כך בוטל עונשו.

כשסיפר רבינו עובדא זו לפני בני ביתו, היה מסיים באנחה: ראו בני מה גדלה בושנתנו, כשנחשוב איזה רעדה ופחד אחזתני בעמדי לפני מלך בשר ודם, עאכו"כ כשאנו מזכירין שמו מלך מלכי המלכים הקב"ה, היינו צריכים להזכירו ברעדה ופחד, הרי 'שויתי ה' לנגדי תמיד', ואנו עומדים לפניו ומזכירים שמו הגדול בלי רגש, ושוכחים לפני מי אנו עומדים.

ה"פחד יצחק", הרה"ק ר' יצחק מבאיאן זי"ע

יום ההילולא - י"ז אדר

סיפר לי הרבני החשוב ר' שמעון לארינץ מפה לונדון, שאביו היה פעם בשבת קודש בטשערנאוויץ אצל ה"פחד יצחק" מבאיאן, וראה בשולחנו הטהור בשעת "קידוש" שמגודל דביקותו נעשו עיניו כזכוכית, וראו רק את החלק הלבן שבעין.

באמצע אמירת הקידוש עלה זבוב על אישון עינו, ומרוב דביקותו בקונו לא רפרף עינו אפילו במשהו, - דבר שהוא נגד טבע האנושי, שדבר כזה מפריע מאד לאדם ותיכף ממצמץ בעינו מעצמו. אביו של ר"ש הנ"ל נתפעל מאד מהמחזה הנפלא הזה, וסיפר זאת לבני ביתו כשחזר הביתה.

אחד מאנ"ש הגיע לבאיאן אחרי הפסקה של שבע שנים, בעת שנכנס לקודש פנימה הפטיר אדמו"ר ה"פחד יצחק" וצוק"ל בלש"ק: "כבר שלוש שנים שלא היית כאן". החסיד התפלא על דבריו הק' כי לא היה בבאיאן שבע שנים ולא רק שלוש, אך לא הרהיב עוז בנפשו לשאול על זה. בצאתו מחדר ה"פחד יצחק" נכנס לבנו האדמו"ר מבאיאן-טשערנאוויץ זצ"ל וסיפר לפניו דברי אביו הק' המתמיהים אותו בידעו כי כבר שבע שנים שלא היה בבאיאן. שאלו אולי התכוונן לנסיעה לפני כשלוש שנים, נזכר החסיד וענה כי אכן לפני שלוש שנים הכין עצמו לנסיעה וכבר עמד בתחנת הרכבת הנוסעת לבאיאן, ובתוך כך הגיע מעבירו והחזירו בעל כרחו לעבודתו באופן נחוץ, ובלית ברירה חזר לעבודתו ולבאיאן לא הגיע, כשמעו דבריו ענה לו האדמו"ר מבאיאן-טשערנאוויץ זצ"ל - "תדע כשאדם מכין עצמו לנסיעה לאבי הק', כבר מאותה שעה הוא לוקח אותו על כתפיו והרי הוא כאילו היה כאן".

באחת מעיירות שבסרביה התארגנה קבוצת חסידים לנסוע לבאיאן אל כ"ק אדמו"ר הפחד יצחק זי"ע כשהגיע זמן נסיעתם בא לפניהם אחד מפשרי היהודים שבעיירה והתחנן לפניהם שיקחוהו עמם לבאיאן. החסידים ניסו להסביר לו שנסיעה לרבי אינה מהדברים המענינים אותו אך הוא בשלו, תוך בכיות הפציר בהם רבות עד שנענו לו והעלוהו למרכבתם.

כשהגיעו לבאיאן ביקש הלה להתקבל אצל הרבי, הגבאים שאלוהו מה יש לו לומר לרבי אך הוא ענה להם שמה שיש לו לומר רק לרבי, והדבר אינו סובל שום דיחוי. כשנכנס אל הקודש פרץ בבכי

סוער וסיפר להרה"ק מבאיאן שבנו יחידו הכיר ל"ע גויה ורצונו לקחתה לאשה, וכבר הלך לשם כך לכומר שימיר דתו ר"ל. ענהו הרבי שיכול לומר לו עצה טובה מה עליו לעשות, אך לפני כן עליו לקבל שלא יספר לאף אחד מה שיאמר לו. כשקיבל על עצמו שאלו, הנך יודע את שמי? ענהו היהודי, לא, איני יודע. אמר לו הרבי, שמי הוא "יצחק בן מרים" עתה חזור לביתך, לך לבנך ואמור לידו שלש פעמים יצחק בן מרים, ופטרהו לשלום. כשיצא מהחדר שאלוהו החסידים מה אמר לו הרבי, אך הוא סירב לענות.

כשחזר לביתו הלך מיד וחיפש אחר בנו שכבר לא היה גר בביתו, ולאחר מאמצים מצאהו. ומיד ניגש אליו ואמר "יצחק בן מרים" ג"פ. כששמע הבן תבות אלו נודעזע כולו ונתהפכו פניו. לא עבר זמן רב וחזר לבית אביו, ונעשה בעל תשובה גמור, נשא לאשה בת ישראל כדת משה וישראל, ונהיה לאברך כשר וישר. החסידים שגרו באותו מקום כשראו שהבן חזר בתשובה, הבינו שיד רבם באמצע, ולכן המשיכו ללחוץ עליו שיספר להם כיצד חזר בנו, אך הוא סירב בתוקף.

לאחר שנלב"ע הרה"ק מבאיאן זי"ע הייתי בקעשנוב, ובא אלי היהודי הנ"ל ואמר לי, עתה שנסתלק הרבי לבית עולמו אספר המעשה, וסיפר לי זאת.

סיפר לי הר"ר חיים פרייליכמן יחי' שוחט בקאמיניץ פודולסק, שהיה לו משפט הצבא בקאמיניץ פודולסק והוא ברח משם, ושאל את הרה"ק רבי יצחק מבויאן זצוק"ל מה לעשות, והשיב לו שיחזור לרוסיה על ידם ממש, ואמר להרבי הלא שאלתי לעורך דין ואמר לי אם ח"ו אקבל רק חמשה שנים תפיסה יהיה זה הצלחה, אמר לי הלא אתה שואל אותי, וכן עשיתי כמו שאמר הרבי, ונעשתי חפשי.

ה"זכרון משלי", ר' מאיר שלמה יהודה ממעזריטש-ביאלא זי"ע

יום ההילולא - י"ז אדר

כשנקרא הרה"ח רבי לייבל פרידמן ז"ל לשרת בצבא הפולני, ביקש לקבל פטור, בתואנה שאחיו הגדול בן-ציון חלה אחרי שגויס לצבא ונפטר כחייל. דא עקא, לא היו בידיו מסמכים המעידים על פטירת האח, משום ששלטונות הצבא סירבו לתת את תעודת הפטירה לידי המשפחה. פעמים אחדות הלך סבא ללשכת הגיוס וניסה לקבל את הפטור בדרכים שונות, אך הדבר לא עלה בידו. להפך: הפקיד שסבא פנה אליו כעס עליו מאוד בגין טרדנותו.

כשסיפר לרבי ה"זכרון משלי" ממעזריטש-ביאלא זי"ע על המצב הנואש, יעץ לו שייגש לכותב בקשות (היה מקצוע כזה בימים ההם - פקיד שניסח בשכר בקשות לשלטונות והדפיס אותן במכונת כתיבה), והלה יכתוב בעבורו בקשה מודפסת. "יתכן שאם תבוא כשבידך בקשה מודפסת, יטפלו בה". סבא חשש שהדבר לא יועיל, שהרי הפקיד כבר זועם עליו, אך הרבי אמר: "כשתבוא עם בקשה מודפסת, יתייחסו אליך אחרת". סבא עשה כדברי רבו והגיש לאותו פקיד את הבקשה המודפסת. כצפוי, הלה רתח וקצף עד מאוד, והחל לגדף ולקלל את כל היהודים. כעסו הוסיף והתלקח מרגע לרגע, ועמו צעקותיו וגידופיו, עד שאיבד לחלוטין את עשתונותיו ונראה היה כמי שאינו יודע מה מתרחש עמו. בשלב מסוים התעשת הפקיד ושאל את סבא: "מה רצונך? שבביל מה באת?" "באתי

לקבל פטור מהצבא!" מיד הוציא הפקיד תעודת שחרור וחתם עליה, מחק את שמו של סבא מספר המגויסים, ופטרו לשלום.

...כותב כ"ק אדמו"ר מביאלא שליט"א במאמר הנזכר: "זעובדא ידענא מגודל קדושתו ומדרגותיו הנוראים [של ה"זכרון משלי" ממעזריטש-ביאלא זי"ע] מה שסיפר החסיד שבכהונה רבי יצחק פנחס ע"ה, שהיה מגדולי חסידיו ואיש רום המעלות. מופת גדול שהיה לבנו אצל דודי זקני זיע"א: כאשר בנו לא היו לו בנים, ודרש הרבה ברופאים, וכולם יאשו אותו באמרם שמטבע ברייתו אינו יכול להוליד. פעם אחת בימי מאורעות מלחמת העולם הראשונה, נסע לרבו הוא דודי זקני זיע"א ועכ"י בפספורט של זולתו, תחת שם אחר. משבא לפני דודי זקני וראה אותו, נשא קול רם לעומתו ואמר: הן אחר הוא, אחר הוא. ואמר לו: אחר אתה ואינך אותו אדם, פלוני לא היה יכול להוליד אבל אתה יכול להוליד ויהיו לך בנים. ולאחר זמן מועט נפקד ונולדו לו בנים. וכשהיה החסיד ר' יצחק פנחס ע"ה מספר מעשה זה, היה מתרגש ומתפעל מאד והיו עיניו זולגות דמעות שלישי, והיה אומר שזהו מופת ממופתי הבעל שם טוב הקדוש זיע"א ועכ"י".

"עוד מהפלגת נוראות קדושתו של דודי זקני זי"ע, שמעתי מהחסיד ר' יהודה לייב ע"ה, שסיפר מרבו הוא דודי זקני בעל המחבר צוקללה"ה. שפעם מנה שמות של עשרה מאנשי שלומו, ואמר שהשפיע עליהם שפע עשירות. אמנם מיד לאחר מעשה נתחרט על אחד מהם, והכה באצבע צרדה ואמר את הנעשה אין להשיב, ולאחר זמן סר מהדרך, וברם בסוף ימיו שב בתשובה. והכרתי אותו ואין ברצוני לפרסם שמו".

כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם מנחם דנציגר מאלכסנדר זי"ע

יום ההילולא - י"ז אדר [ב]

שני סוחרים מאנ"ש התעסקו במלאכת ייבוא מוצרי שוקולד מאירופה לארה"ב. באחד הפעמים, כאשר פתחו את תכולת המשלוח בנמל, נדהמו לראות כי השולח מאירופה העיז להבריח בתוך המשלוח ארבעה משטחים גדולים של ארגזי יין. לא פחות ולא יותר. בראותם זאת צילצלו אליו וגערו בו, שהרי אם יתפסו זאת השלטונות, תישלל מהם מיידית זכות המסחר בארה"ב, אך הוא הרגיעם כי בחסדי שמים לא עלו על עקבותם ולא ארע מאומה.

לא עברו עשר דקות עד שמתקבל טלפון מאת פקחי הנמל [F.D.A] כי בעוד רבע שעה הם מתעתדים להגיע לערוך בדיקה, וכי עליהם להשאיר את המחסן פתוח.

הסוחרים לא ידעו את נפשם מרוב בהלה, שכן המשטחים היו בקידמת ה'קונטיינער', ולא היה שייך להזיזם ולהסתירם. מה גם בזמן קצר כל כך.

תיכף ומיד התקשרו אל רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר) זי"ע וסיפרו את אשר אירע, אמנם הוא הקדוש ברוגע ובשלחה הרגיעם כי אין מקום לדאגתם: "היום הרי ראש חודש, אומרים [בהלל] עינים להם ולא יראו, אכן כך יהיה, עינים להם ולא יראו!!! הם ניסו להבהיר כי אין מדובר בבקבוקים אחדים של יין, אלא במשטחים גדולים שלא שייך שלא לראות אותם, ואין איפוא להחביאם, אך רבינו עמד על שלו וחזר ואמר: "כן, כן, עינים להם ולא יראו!" כעבור רבע שעה הגיעו ארבעה פקחים. הם

החלו לספור את ארגזי השוקולד, אחד לאחד, לבדוק אם מספרם מתאים את המספר שהוצהר עליו. כל פקח ספר את הארגזים שלצד אחד של ה'קונטיינער', כשגבם כל העת לעבר משטחי היין שהיו באמצע ה'קונטיינער', מבלי שיבחינו בו. עם סיום הספירה יצאו החוצה, אלא שאז הודיע הפקח הראשי כי משהו לא מסתדר לו, והורה לכולם להכנס ולספור שוב. כך ספרו את תכולת המשלוח מספר פעמים, כאשר עינים להם ולא יראו את משטחי היין הגדולים שלנגדם. בצאתם אמרו לסוחרים כי הם יכולים לסגור את המחסן, כשהפקח הראשי מוסיף: 'ודע אני כי משהו כאן אינו כשורה, אך איני מצליח לעמוד על כך. היזהרו מעתה והלאה שלא יתפסו אתכם על משהו בלתי חוקי'.

...במדה זו היה הרבי (כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי מנחם" מאלכסנדר) זצ"ל מוכתר באופן מופלג ביותר, מלא ביטול להקב"ה, שמצדו אין לו כלום ממש, ואין לו שום סיבה להחזיק טובה לנפשו אפילו במדרגות המופלגות שלו.

כמו שזכיתי לשמוע ממנו פעם ביטוי נורא מאד איך שביטל את עצמו כל כך והחזיר הכל לשורשו, היה זה עת שבאתי פעם אצלו לפעול ישועה עבור אחד מחבירי אשר כמה שנים אחרי נישואיו עדיין לא זכה להפקד בברכת הבנים, וכמה שהפצתי בו לעלות להרבי זצ"ל ולהתעקש לפניו שיפעול עבורו ישועה כפי שראיתי כבר בעצמי איך שיכולים לפעול ישועות גדולות אצלו, עדיין לא יכולתי לפעול זאת אצלו כי היה בטבעו ביישן גדול ולא היה בו האומץ להתעקש ולתבוע, אז נסעתי לבד בשליחותו לבני ברק ושטחתי את צרתו לפני הרבי זצ"ל, ואמנם הפעם זה באמת לא הלך כל כך קל [כפי שהתבטא הרבי בתוך הדברים כי כאן צריך האברך להשקיע משהו], ולא רצה להבטיח רק לברך, אך אני לא הרפיתי, וניסיתי בכל מיני טענות והמלצות שהרבי דווקא יבטיח, ואמרתי לפניו מה שכתוב בספר ערוגת הבושם (פ' בהעלותך) עה"פ (במדבר יב, יג) ויצעק משה אל ה' ויאמר אל נא רפא נא לה, ופירש רש"י מפני מה לא האריך משה בתפילה, שלא יהיו ישראל אומרים אחותינו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפילה עכ"ל, ולכאורה יש לתמוה וכי מה היה לו למשה לעשות יותר טוב מלהאריך בתפילה, וכי היה רופא? הלא זה העזרה הגדולה ביותר שיכול לתרום עבורה, אך התירוץ הוא כיון שמשה רבינו היה לו הכח של צדיק גוזר והקב"ה מקיים, א"כ אין הזמן להאריך בתפילה, אלא יגזור בפיו שהקב"ה ירפאנה וממילא תתרפא, ולכן שפיר אמר "אל נא רפא נא לה" ונתרפאה עכד"ק [ואח"כ מצאתי מקור לזה במדרש רבה עה"פ (שמות יד, טו) מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, וז"ל: משל לאוהבו של מלך שהיה לו עסק, הלך לצעוק לפני המלך, אמר לו המלך "מה אתה צועק, גזור ואני אעשה!", כך אמר הקב"ה למשה "מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו!" עכ"ל], ובכך אמרתי להרבי זצ"ל שגם הוא שיש לו כח זה של צדיק גוזר והקב"ה מקיים, יגזור בפיו שהאברך הזה יוושע בבנים והישועה מובטחת. אך עדיין סירב ואמר 'איני צדיק', אז אמרתי לפניו הלא המציאות מוכיחה שהרבה אנשים נושעים כאן אצל הרבי, בשמעו זאת פתח את פיו בחכמה ואמר: אני לא פועל ישועות לאנשים הבאים כאן, אלא האנשים אשר בין כך עתידים להיוושע שולחם הקב"ה אלי, אבל זה לא אני שמושיעים... עכד"ק. בשמעתי זאת קפצתי על המציאה ואמרתי א"כ גם כאן שהקב"ה סיבב שאבוא לבית הרבי לפעול ישועה זו, הרי זה ג"כ צריך להיות נמנה בין אלו שיוושעו, ואכן רבינו קיבל את הדברים והבטיח, וכמובן שהאברך נושע עד מהרה בברכת הבנים, והיום יש לו ב"ה משפחה מפוארה כ"י.

אך מה שנשתוממתי מאד מסיפור זה היה בראותי איך שלמרות שידע היטב איך שישועות גדולות ומופתים גלויים מתגלגלים על שולחנו, בכל זאת נקט בכזה פשטות כי אין הדבר שייך אליו כלל וכלל, ואפילו לא נושעים על ידו, אלא הם כבר נושעו לפני שבאו אליו, רק שהקב"ה מזמין אלו האנשים אשר נושעו כבר לבא אצלו... וממילא הרי זה רק נראה כאילו הם נושעים על ידו, אבל באמת אין לו ולישועתם כלום, זה נקרא ענוה אמיתית מלווה בחכמה עצומה, איך שסידר לעצמו כאלו חשבונות עד שאין שום סיבה בעולם כלל במה להתגאות, כי הכל מה', וכמו שמסופר על אחד מצדיקי קדם זי"ע שאמר שזה ממש נס שאין מצוה בתורה להתגאות, כי אלמלי היה כזו מצוה איננו יודע איך היה יכול לקיימה, כי הלא אין לו במה להתגאות. וכזה דרגא ראו אצל הרבי זצ"ל, שלא עלה על דעתו כלל שיש לו כלום להתגאות כי הרי הכל רק השי"ת, אין עוד, ואיך יתפאר האדם בכבוד קונו.

י"ח אדר

הרה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא זי"ע

יום ההילולא - י"ח אדר [ב]

רבינו הגר"א קוטלר זצ"ל סיפר:

כאשר הועלה הגר צדק - הגראף פוטוצקי - על המוקד ומסר נפשו על קדושת שמו הגדול, הלך בעל "יסוד ושורש העבודה" בהחבא אל אותו מקום בו הכינו את המוקד, והטמין עצמו בסתר בין ענפי אחד האילנות, כדי להיות נוכח באותו מעמד. ואף על פי שהיה בהליכתו שמה בין הגויים, חשש גדול של פיקוח נפש, שמא יתפס על ידם, מכל מקום איתן היה בדעתו להמצא שם בשעת מעשה.

וכל כך למה? - ביאר הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ואמר - בהיות וטרם עלותו על המוקד, אמור הגר - צדק לברך ברכת קידוש ד' ולומר בשם ומלכות: "אקב"ו על קידוש השם", על כן רצונו לענות "אמן" על ברכה מיוחדת זו.

הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת לייקוואד, סיפר באזני תלמידיו:

פעם, ביום חורף קשה, ישב הצדיק הנודע רבי אלכסנדר זיסקינד זצ"ל, בעל "יסוד ושורש העבודה", בביתו שבק"ק הוראדנא, כשלפתע נכנסו לחדרו אנשים וסיפרו בבהלה שאדם אחד קפא מקור במקוה העירונית, מרוב קרירותם של מי המקוה.

השיב הצדיק על אתר ואמר:

"זאל ער נעמען זאגען 'נשמת', וועט ער זיך באלד איינווארמען!" (= "שיתחיל לומר 'נשמת' ותיכף יתחמם").

הרה"ק רבי חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע

יום ההילולא - י"ח אדר [ב]

הרב ר' יחיאל פישל בהרה"ק מאלכסנדר זצ"ל סיפר שפעם אחת באה הרבנית אשת הרה"ק השפת אמת זצ"ל מגור לאביו מרן מאלכסנדר, והזכירה את בעלה השפת אמת שיש לו על המצח מחלת העור וסובל מזה הרבה וקשה מאד לרפאות, והשיב לה הרבי מאלכסנדר זצ"ל כי גם הוא היה סובל ממחלה זו על מצחו וכעת מצחו נקי כי נתרפא, ונסעה בחזרה לביתה וסיפרה לבעלה השפת אמת זצ"ל, ואמר לה שהיה אתמול פליאה בעיניו שפתאום נתרפא לו ונעשה נקי, ואז אמר לה מדוע לא הזכרת לפניו שאינני שומע כל כך בטוב, והיה מברך אותי שאשמע מהיום והלאה, ובודאי הייתי נתרפא תיכף גם על זה.

פעם אחת עלה על דעת שני צעירים מאנשי שחץ שבעיר לאדז, שלא היו מאמינים בחסידים ורבותיהם, והיה נראה בעיניהם כל ענין הנהגת הרבי מאלכסנדר עם חסידיו כליצנות, ונוסדו יחד על הרבי מאלכסנדר להמתיק סוד ביניהם ליסע שניהם לאלכסנדר ולכנוס אל הרבי ולעשות עצמם כאלו באו אליו בתום בקרב כל אנשי חסידיו, ולדבר לפניו איזה ענין אשר יעלה על לבם לרמותו, למען יהיה להם אחר שובם משם להתלוצץ יותר מהם ומהמוניהם. וכן עשו, ולא שבו אחר ממחשבתם הרעה ובאו אל הרבי בקודש פנימה. ונתן להם שלום ולא דיבר עמהם מאומה רק הניחם והלכו להם. והמה היו שם שבת והתחפשו עצמם בין החסידים בלבשם ג"כ בגדי חסידות, והתנהגותם בחסידות למען לא ירגישו בהם, ופנו לראות את כל מנהגי החסידים ולהשגיח על הכל למען יהיה להם דברים יותר להתלוצץ מהם. וכשבא יום א' בשבוע שאחריו אמר האחד לחבירו נסעה ונלכה לבתינו כי ראינו מה שיש די, ואמר השני נלך אל הרבי לפנינו לפטור מאתו כדרך כל הבאים. והשיב הראשון, למה זה הוא לנו לכנוס עוד הפעם, וכי באמת באנו אליו ככל המון החסידים שנצטרך ליקח רשות ממנו בשובינו לבתינו ולפטור מאתו בשלום, הלא לא באנו רק לדעת מה להתלוצץ וכבר עשינו את שלנו, ולמה צריכים עד לכנוס אל הרבי על חנם. ואמר השני אליו, לא טוב דברת, כי אם נכנס אל הרבי עוד הפעם ונראה שם עוד חדשות ויהיה לנו עוד יותר מה להתלוצץ ממנו, לכן אחי שמע לי ונלכה נא עוד הפעם אל הרבי ככל הנכנסים לפטור ממנו, וקיבל את דבריו והלכו שניהם לפניו אל הרבי הקדוש זצ"ל.

ובבואם לפני הרה"ק זצ"ל, ואמרו אליו שרוצים לפטור מאתו לשלום לביתם, אמר להם שמעו לי בני, האם למדתם חומש מעולם? והשיבו הן, ושאלם, הכי ידעתם וזכרתם את הפסוק שבסוף פ' יתרו דכתיב ולא תעלה במעלות על מזבחי וגו'? והשיבו הן. ובקשם שיאמרו לו הפירוש וצחקו בלבם ואמרו לו הפירוש. ואמר להם הרה"ק אהה לא כך הפירוש, אבל אני אפרשהו לכם. "ולא תעלה במעלות" (בזיפיים) מל' נפש כי תמעל מעל, "על מזבחי" על צדיק שלי שמכונה בשם מזבח ה' לפי שזובח יצרו ותאותיו לה', והוא מקרב את ריח הניחוח מתורתו ועבודתו בקודש לה' כמו המזבח. והענין המכוון שלא תלך בערמימות למעול מעל בהצדיק, "אשר לא תגלה ערותך עליו" כי אם לא תשמע, רק תעלה במעילות וערמימות על הצדיק אז תגלה ערותך (דיין שאנד) עליו - ע"י הצדיק, כי הצדיק יגלה ערותך ובושתך את אשר אתה עושה במסתרים דברים מכוערים ומאוסים אשר תבוש מהם. וכשמעם כך חרדה לבשתם, ונמס לבם כדונג כי הבינו אשר לפניהם ולא יכלו עוד לזוז ממקומם מגודל הבושה

אשר כסתה פניהם. והה"ק זצ"ל התחיל להוכיחם על מעשיהם וגילה לפניהם את תעלומות מעשיהם המכוערים מה שעושים בביתם בסתר. ובראותם כי כלתה אליהם הרעה, נמוגו מפני הה"ק וכפפו ראשם ונכנעו עד שהזילו דמעות. והה"ק ניתמם ודיבר על לבם לקבלם בתשובה, ולא זזו משם עד שנעשו בעלי תשובה גמורים, וחזרו והאמינו בהרבי הק' וקיבלו דרך החסידות עליהם.

הראיתי להגה"ח רבי צבי יצחק אברמוביץ זצ"ל מה שהביא זקני הפני מנחם זי"ע בפרשת מקץ בזה"ל: "בליל שבת קודש יש נוהגים לומר תפלת רבון כל העולמים וכו' מלך אביר מלך ברוך מלך גדול וכו', ובמוצאי שבת אומרים תפילת ופתח לנו ה' אלוהינו שערי אורה שערי ברכה שערי גילה וכו', כ"ק אאז"ל (האמרי אמת זי"ע) לא היה אומר אלו התפילות, ופעם אמר לי בצחות משמו של הרבי ר' העניך ז"ל מאלכסנדר שמה"מלכים" של ליל שבת נעשים "שערים" במוצאי שבת, והבנתי כוונתו שעל ידי קבלת עול מלכות שמים נפתחים שערים". עכלה"ק.

ואמר לי הרב זצ"ל שמקובל בידו מחסידים כי מעשה שהיה כך היה: היה יהודי בעיר לויביטש שבפולין שהסתבך במשפט קשה, והיה צפוי לעונש חמור מאוד, ובא בבכיה אל הרבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע לבקש על נפשו, ובירכו הרבי ר' העניך זי"ע בשפה רפה ולא הבטיח לו ישועה וודאית, והפציר מאוד אותו יהודי, ואמר לו מרן זי"ע: אולי הוא סברא שתשאר כאן על שבת-קודש. וכן עשה. בליל שבת קודש קודם הקידוש התחיל הרבי ר' העניך זי"ע לומר את תפלת "רבון כל העולמים", וכאשר הגיע לתיבות "מלך כביר מלך לובש רחמים", נתקל כאילו בלישניה ואמר "כביר מלך לויביטש", ועשו הציבור איזה קול לתקן הטעות, וחזר שוב מרן זי"ע ואמר "מלך יחיד ומיוחד, מלך, כביר מלך לויביטש", ושתקו כולם, כי הבינו שיש בכאן מכוון נסתר. במוצש"ק נכנס אותו יהודי להפרד מהרבי ר' העניך זי"ע, ופנה אליו מרן זי"ע במאור פנים ובירכו והבטיחו שבודאי ישועתו קרובה. וקירב עצמו היהודי אל הרבי ר' העניך זי"ע כאומר שרוצה הוא להבין מה נשתנה מקודם השבת לאחריה, ואמר לו מרן זי"ע כך: "באמת חפשתי להמשיך ישועה עבורך, אך כל שערי שמים נסתמו בעדך, ולא ידעתי להשית עצה בנפשי, אולם מה"מלכים" של ליל שבת נעשים "שערים" במוצאי שבת, ולפיכך החלטתי להמליך מלך חדש על לויביטש, שמעתי יהיה "כביר" מלך לויביטש, ודרך השער החדש שנפתח על ידי מלך זה הצלחתי להמשיך לך ישועה". וזה היה המעשה שאמר הרבי ר' העניך זי"ע שמה"מלכים" של ליל שבת נעשים "שערים" במוצאי שבת. וכידוע שדרכו של הרבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע היתה לדבר בלישנא דחכמתא, ומי יעמוד בסוד קדושים.

פעם אחת באה אשה להרב הצדיק ר' חנוך הניך הכהן ז"ל מאלכסנדר, והפקידה אצלו שלוש מאות רובל נדוניא בעבור בתה. הניח הצדיק את המעות בכיס בגדו העליון, ואחר-כך ראה שהמעות אינן: מי שהוא גנב אותן. נצטער הצדיק הרבה וסיפר הדבר למשמשו, והמשמש הוכיח אותו: מי זה מניח כסף בבגד העליון? כסף מניחים בכיס המכנסים. אמר לו הצדיק: מימי לא נתתי ידי בכיס המכנסים, ועתה תראה שהכסף אקבל בשלמות.

מיד ציווה הצדיק לקרוא אליו אברך אחד, ובבואו ציווהו להחזיר את המעות. האברך ניסה להכחיש את הדבר, אבל לבסוף הוכרח להודות, שהוא נטל את המעות, והחזירן בשלימות. אמר הצדיק:

- אל תדמו שזהו מופת; הדבר היא פשוט: כשהיה אברך זה ילד קטן בחנתי אותו במסכת "בבא מציעא", בסוגיא של "ארבעה שומרים", והקשה הילד הזה קושיא: היאך משביעים לשומר שבועה שאינה ברשותו, כשטוען שהפקדון נגנב או נאבד, שזא גנב השומר בעצמו את הפקדון והפקידו ביד אחר, ונמצא שנשבע באמת שאינה ברשותו, ואף-על-פי-כן הוא בעצמו הגנב? מתוך קושיא זו הבנתי תיכף, שהוא יהיה לגנב. וכך הוה.

י"ט אדר

הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע

יום ההילולא - י"ט אדר

רבינו ה"צמח דוד" - 'דויד' מלא יו"ד, וזאת משום מעשה שהיה - רבינו היה ידוע כאדם חלש וידע סבל ורוב מכאובים, עד כי מרוב חלישות גופו הטהור לא היה יכול לסבול משקל כובד בגדיו והלך רק עם חלוק דק על בשרו. בימי נעורותו נחלה פעם עד שהיה נתון בין חיים למוות, ואז אף שלח אבי רבינו בעל ה"בני יששכר" שילכו להתפלל בקברו של רבי דוד מליזענסק [אחריו היה קרוי, צדיק מפורסם שהיה גר בליז'ענסק בתקופת הרבי ר' אלימלך זי"ע] וכסגולה שיקום מחליו הוסיף לו אביו את האות י' על שמו בהסמיכו דברי הגמ' (ברכות ה:): "יהב ליה ידיה ואוקמיה" בהמליצו שהוסיף לו אות יו"ד על שמו, היינו ידיה, וכך הוה, שתכף ומיד קם רבינו מחליו.

מעשה באחד שבא לפני הרה"ק רבי דוד מדינוב זצ"ל בעל "צמח דוד" (בן הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זצ"ל) ובקשו שיתפלל שיירדו גשמים למען יוכל לשלוח עצים על פני המים לעיר דאנציג. באותו מעמד בא אצלו אדם נוסף, בעל אחווה, וביקש מהרבי שיתפלל לבל יירדו גשמים, למען יוכל לקצור את תבואתו.

פנה בעל "צמח דוד" אל חתנו, הרה"צ רבי מנחם אב"ד רופשיץ, שישב אצלו באותה שעה, ואמר: "מי שיש לו חתן נבון היה מייעץ לו איך לעשות עם שני האנשים הללו, זה מבקש שיירדו גשמים למען יוכל לשלוח את עציו על פני המים, והשני מבקש שימנעו את ירידת הגשם כדי שיוכל לקצור תבואתו, ומה לעשות?" נענה הרבי מדינוב בעצמו: יוכלו להתקיים שני הדברים יחדיו. שיהיו המים רבים, ויהיה אפשר לשלוח את העצים על פני המים, וגם שלא יהיה מטר. ויתקיים הפסוק (דברים ח, ז) "עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר". ונתקיימו דבריו. (שמעתי מפי רבי חנינא בלאזנשטיין)

הגה"צ הקרעניצער רב זצוק"ל סיפר לי: כשבאתי לקרעניץ בא הראש הקהל ממישעני, עיר סמוך לקרעניץ לבקרני, וסיפרתי לו שבקרעניץ בשעה שאנשים שתו מהמים המיניראל דשם, היו יושבים שמה בין שתיית כוס א' להאחר, והיתה שם אלמנה אחת שאפתה בייגלעך בביתה ומכרה להאנשים דשם ולקחה עמה את בנה הקטן כבן עשר, והחמה בערה ופתאום נפל בנה על הארץ מתעלף, וקראו לכל הדאקטורים מהעיר ולא יכלו להצילו.

אמר לה איש א' תלכי להרב מדינוב (הצמח דוד הי' אז שם). לקחה את בנה, והלכה לבית הרה"ק וכל הדלתות הי' סגורים, אמנם ראתה חלון א' פתוח לקחה את בנה והשליכה בתוך החלון אחר כמה מינוט בא אצלה הבן ואמר לה שרוצה מים שצמא הוא.

ואמר לי ע"ז הראש הקהל הנ"ל אני הייתי בשעת מעשה.

סיפור תחיית המתים של ממש מסופר על רבינו הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע, בעל "צמח דוד" - ליד העיר דינוב היתה עיירה קטנה ובה התגוררו מעט יהודים. מאחר שלא היו להם בית כנסת מסודר להתפלל, קבעו את בית מדרשם בבית המזיגה של יהודי אחד תושב במקום. אחד משיכורי בית המרוח נהג תמיד להפריע למתפללים ללא הרף, ולא יכלו לו. פעם אחת לאחר שממש לא יכלו להתפלל עקב הפרעתו, התרגזו עליו בעל המזיגה וסטר את לחיו בחוזקה ודחפו ומת במקום! היהודים נתקפו בפחד גדול שיעלילו עליהם הגויים עלילת דם, ומיד החביאו גופתו בחדר בית המזיגה עד מוצאי שבת, מיד עם צאת השבת יצאו שליחים מבוהלים לבית רבינו שיושיעם מצרתם. רבינו שברוח קדשו ידע כל המתחולל נתן להם לאלתר את מטפחתו, שיעבירו אותה על פניו ויאמרו לו - 'הרבי מדינוב ר' דויד בן חנה מירל, אמר שתקום ותלך מיד לביתך', וכן הוה, תכף כשאמרו לו כך באוזנו, קם הגולם על עומדו והתחיל לצעוד לכיוון ביתו. כשהגיע לביתו ביקש מאשתו שתכין לו מיד לשתות כי הוא צמא מאד, בתגובה צעקה עליו אשתו - היכן היית עד עכשיו וגרמת לי דאגה מרובה!! עוד שתייה אתה רוצה!! תוך כדי צעקוניה דחפה אותו ונפל ומת לאלתר.

הגה"ק בעל צמח דוד ז"ל בהיותו עם הגה"ק דברי חיים ז"ל ביחד, ובעת הפרד הצמח דוד מהד"ח ז"ל, אמר אליו שקשה לו דבר עליו על הד"ח, ושאלו מה הדבר שקשה לו עליו, והשיבו קשה עלי פרידתכם.

היה מנהגו של רבה"ק (הרה"ק רבי משולם פייש אבד"ק טאהש) שנסע בכל שנה-ושנה לפני יוהכ"פ לעיר מעז"א-לאברייץ ונשאר שמה ליוהכ"פ, כדי להשתעשע שם עם החסידים ואנ"ש, שהתקבצו מלכים מאן מלכי רבנן זה לקבל זה, להסתופף ביוהכ"פ בצלו של רבה"ק. ואח"ז נסע רבה"ק משם לדינעוו לרבו הק' (הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע) ולהיות שמה כל ימי החג של סוכות, והרה"ח ר' משה'לה משם, נסע ג"כ עם רבה"ק בצוותא חדא לדינעוו.

ושמעו נא רבותי מעשה הפלא הזה שאירע פעם. שרבו הק' הנ"ל (מדינוב) שאל את רבה"ק (מטאהש) כשהיה אצלו בחג הסוכות, ובל"ק שאלו: האם עשה האב"ד דטאהש סוכה בביתו? לפני צאתו לדרך הזה לבוא הנה, והשיב לו, שכיון שהוא נוסע ובא להיות כאן כל שנה-ושנה בחג הסוכות - מנהגו שלא עושה סוכה בביתו, ואז ציוה ואמר לו רבו הק' שאעפ"כ, יעשה לו בביתו קודם צאתו לדרך הזה, סוכה יפה ונאה וכדבעי, וכן קיים רבה"ק את ציוויו של רבו הק' בשנה ההיא, ועשה לעצמו סוכה בביתו קודם יציאתו לדרך נסיעתו לדינעוו.

והנה ראו הפלא הזה, ורוח קדשו של רבו הק' בזה, שתיכף אחר יוהכ"פ, כשרצה רבה"ק בשנה הבאה לנסוע בדרך המלך לדינעוו לרבו הק' ולהשאר שמה כל משך ימי החג של סוכות, כדרכו וכמנהגו בקודש מכבר, ואמנם בדרך הזה שנוסעים לדינעוו, נמצא נחל קטן, ובזמן ההוא גברו ועלו המים על כל גדותיו של הנחל, ונעשה הנחל שוטף, ושוטף את כל שטח האדמה, ואת דרך המלך ג"כ, ולא היתה באפשרות בשום אופן לנסוע לדינעוו, וממילא הוכרח רבה"ק אז לנסוע בחזרה לביתו לטאהש, ורק סמוך לפנות ערב סוכות הגיע רבה"ק בחזרה לביתו נאוה קודש, ובאם שלא היה עושה לו בביתו הסוכה, וכמו שציוה לו רבו הק' הנ"ל בשנה שעברה, אז כבר לא היה לו זמן ופנאי ואפשרות לעשות לו

סוכה לפנות ערב סוכות, וראה והבין רבה"ק למפרע את דברי קדשו של רבו הק' שאמר לו שאעפ"כ יכין לעצמו סוכה בביתו כדבעי וכהלכה.

הרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסוב זי"ע

יום ההילולא - י"ט אדר

בעיר קאסוב היה ממונה על ה"סאלינה" (מכרה מלח) נכרי אוהד ישראל, שעשה הרבה טובות ליהודים. פעם הוגש משפט נגד יהודי מתושבי קאסוב בבית המשפט המחוזי בקולומייא, והיה צפוי לעונש מאסר של כמה שנים. המקטרג בבית המשפט, היה גיסו של הממונה הזה שבקאסוב. היהודי בא אל רבינו [הרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסוב זי"ע] וסיפר לו את הדבר. נסע הרבי אל הממונה הנ"ל, הסביר לו כי היהודי נקי מאשמה, ורק עלילת שוא העלילו נגדו, וביקשו שישתדל עבורו.

הלה קיבל את הרבי בכבוד גדול, הראה לו פנים מסבירות והבטיח לו להשתדל אצל גיסו, רק ביקש שהראב"ן יתרץ לו קושיא: מדוע שיקר אברהם לנערי? הרי מחשבתו היתה לשחוט את בנו, והנה הוא אמר לנערים: "שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחזה ונשובה אליכם!"

"מה החידוש? - השיבו רבי יעקב שמשון - הוא "רימה" גם את המלאכים שבאו בצל קורתו, הוא אמר להם (בראשית יח, ד) יוקח נא מעט מים וגו'... ואקח פת לחם וגו'... ולבסוף הביא עוגות, חמאה וחלב, ובן בקר רך וטוב אשר עשה ויתן לפניהם, אלא מאי? כן היא דרך ישרים וצדיקים, שהם אומרים מעט ועושים הרבה".

התשובה מצאה חן רב בעיני הממונה, והבטיח לעשות הכל לטובת היהודי.

לאותו ממונה היה נכד, שגם הוא היה פקיד בתעשיית המלח ב"סאלינה" בעיר דעליטין. פעם כשהרה"ק ר' משה מקאסוב - בן רבי יעקב שמשון - בא לשבות בדעליטין, בא אותו נכד אל הרבי והראה לו רשימה שרשם זקנו מקאסוב בשעתו, אודות כל השיחה הנ"ל עם הרבי הקודם. עוד היה רשום שם, שבבית המשפט בקולומייא התברר בזמנו, כי היהודי ההוא, אשר שמו היה ערנסט, נמצא נקי מכל אשמה ויצא זכאי (הרב משה חיים אפרים בלוך).

פעם הביאו אל רבי יעקב שמשון מקאסוב אדם שהיה חרש ר"ל שלא יכל לדבר ולשמוע, ובקשו את ברכת הצדיק, אמר להם רבי יעקב שמשון את דברי המשנה (תרומות פרק א מ"ב) "חרש שדיברו בו חכמים בכל מקום שאינו מדבר ואינו שומע", וכה פירש: "חרש שדיברו בו חכמים" חרש שחכמים עושים שיוכל לדבר "שאינו שומע ואינו מדבר" אע"פ שאינו יכול לא לדבר ולא לשמוע, מ"מ פועלים תלמידי חכמים לרפואתו...

הרה"ח רבי משה אריה פריינד מסיגעט זצ"ל

יום ההילולא - י"ט אדר

שמעתי מפי דו"ר הרב החסיד הנגיד הג' בתורה מוה"ר חיים פריינד ז"ל מעיר סאטמאר יצ"ו שזקנינו הגביר הצדיק המרומם רבי משה ארי' פריינד זצ"ל אבי רבינו [הגה"ק רבי אברהם יהושע מנאסויד

זצ"ל] זי"ע הי' נותן אומן על מה שעלה במחשבתו ותפלתו הי' שגור בפיו, לדעת עי"ז אם תפלתו מקובלת או לאו, וכמו דאיתא (במסכת ברכות ל"ד): אצל ר' חנינא בן דוסא, ונתאמתו דבריו בדרך זה בהרבה פעמים ובהזדמנות שונות, וסיפר לי בנו הרה"ח מו"ה סענדער פריינד ע"ה ששמע מאביו הנ"ל שכאשר בא לדור לעיר סאטמאר יצ"ו הי' מתחלה מסחרו עם נוצות, ואירע פעם שנעשה זול גדול בנוצות, וכתב לאביו (ה"ה זקינינו הנ"ל) אם יקנה כעת נוצות מאחר שהזולו שערם למאד, והשיב לו, תפילתי הי' שגורה בפי עבורך, ע"כ תקנה ותצליח, וכן הי' שקנה הרבה נוצות ונתעשר אז ובנה לו בית וקומה והצליח כל ימי חייו.

הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצא זי"ע

יום ההילולא - י"ט אדר

שמעתי ענין זה ממרן אאדמו"ר זי"ע אודות הגה"ק מאוסטראווצא, שכאשר באו אליו להזכיר אדם לרפואה, היה אומר פלפול. פעם היה אחד שניסה להקשות על הפלפול, אבל הגה"ק מאוסטראווצא ביקש ממנו בתחנונים שלא יקשה את דבריו כי זה פיקוח נפש...

זקיני הרה"ק ר' חיים מאיר פינקלער האדמו"ר מפינטשוב היה מוזמן מחסידיו בסוסנווצא לחינוך ס"ת בביה"ח שלהם, ונזדמן שהגה"ק מאוסטרווצא הי' ג"כ שם ששב ממעיני רפואה בחו"ל שעסק ברפואות ונתעכב על הגבול באופן שכבר לא הי' לו האפשרות להגיע לביתו והי' מוכרח להשאיר על שבת בסאסנאווצא, ובערב שבת שמע שהרבי מפינטשוב נמצא ג"כ בסאסנאווצא, ועד אז הם לא הכירו עוד זא"ז באופן אישי, והשתוקקו מאד לזה, לקח מרכבת סוסים ונסע למעונו של הרבי מפינטשוב, ואבי (הרה"צ ר' יעקב יצחק אלחנן מטשענסטעחוב הי"ד חתנו של הרבי מפינטשוב) הי' נמצא אז בבית החיצון, והחדר שבו הי' נמצא זקיני הרב מפינטשוב הי' סגור, ודרכו הי' להקפיד שלא ידפקו על דלתו בעת שהוא מסוגר בחדרו וכאשר ראה שהרבי מאוסטרווצא הופיע בבית דפק אבי על הדלת, זקני הרבי מפינטשוב שידע שאצלו לא יהינו לדפוק רק בהכרח יוצא מן הכלל פתח בפחד הדלת כי ירא שמא קרה חלילה איזה דבר, אמר לו חתנו, הרבי מאוסטרווצא בא! והוא עמד אז באמצע תפלתו קיצר בתפלתו וקבלו בכבוד יוצא מן הכלל והשמחה הי' אצלם אין לשער מההתועדות, והרבי מפינטשוב בירך ברכת שהחיינו והתחילו לפלפל בד"ת, והרבי מפינטשוב כיבד את הרבי מאוסטרווצא ביין, ומשום כבודו טעם מעט רק בשפתיו, שאלו הרבי מפינטשוב, מדוע אינו שותה כדבעי, השיבו ששב כעת ממרחץ והוא עוסק ברפואות ולכן לא יוכל לשתות יותר, ושאלו זקני הרבי מפינטשוב הלא ארוז"ל (ב"ב נ"ח:): בראש (בריש) כל אסוון אנא חמר, א"כ שתיית יין הוא ג"כ רפואה, ע"ז ענהו הרבי מאוסטרווצא הלא אמרו בראש כל אסוון כלומר בצמרת כל הרפואות (אויפן שפיץ פון אלע רפואות) אנא חמר, וכמה הוא צמרת מכף קטן, איזה טיפין, וכ"כ חמר כבר שתיית ויה"ר שיהי' לי לרפואה.

סיפר רבינו מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כי אל האדמו"ר הרה"ק רבי יחיאל מאיר מאוסטרווצא זצ"ל, הגיע יהודי ששפך את מר שיחו וצרתו לפניו הגיד, שילדיו אינם מתקיימים ונפטרים בקטנותם, רח"ל. האוסטרווצאי יעץ לו, שבפעם הבאה לכשיוולד לו וולד, יתן לו שם מפרשת השבוע. ברות הימים, נולדה לו בת, ואותו השבוע היה פרשת נשא. הלה חיפש שם אשה בכל הפרשה, ולא מצא. בינתיים, הרבי מאוסטרווצא נסתלק לב"ע. ועקב כך, פנה האיש אל הגאון רבי אליהו חיים

מייזל זצ"ל רבה של לודז', שיורהו כדת מה לעשות, נוכח עצתו של הרבי מאוסטרובצא. הרב מייזל אמר לו, שאם אין שם בפרשה עצמה, שיחפש בהפטרה. האשה עליה מסופר בהפטרות פר' נשא היא אשת מנוח, אמו של שמשון הגיבור, ושמה היה צללפונית [בבא בתרא צ"א ע"א "אמיה דשמשון - צללפונית"]. האיש נתן, אפוא, לבתו הנולדת לו, את השם צללפונית, ואכן זכתה והאריכה ימים על פני האדמה. [שמעתי מפי הרה"ג רבי יהודה לייב הלשטוק שליט"א ראש כולל אוסטרובצא, ששמע מפי חתדב"נ הגרז"נ גולדברג שליט"א, ששמע מפי רבינו, כפי ששמע מפי בעל המעשה]

מהר"ש ענגיל מראדאמישלא זי"ע

יום ההילולא - י"ט אדר [א]

כשהיה הרב מראדאמישלא בן שלש שנים סבל חולשה בעיניו, אמו נסעה לצאנז להזכירו לפני רבינו הדברי חיים וברכו שיתרפא, וכן היה שנתרפא אז. בהיותו בן שמונה שנים חזרה החולשה בעיניו, וסיפר מהר"ש שהיה אז בסכנה שישאר סגי נהור ר"ל. אמו נסעה עוד הפעם לצאנז עמו לבקש רחמים עליו, ובתוך דבריה מנתה מעלות בנה, שכבר יודע בע"פ מסכת שבועות וגם שבאותו זמן למד כל מסכת קידושין עם חידושי הרשב"א. נענה הרב מצאנז לבקשתה ואמר לה קחי מטפחת ותטבלי זאת במי נהר דוניעץ ותשימי את המטפחת הרטובה על עיני בנך במשך שבעה ימים ויתרפא מזה. כמובן שכן עשתה ונתרפא. וכשסיפר מהר"ש את העובדא אמר, בכל פעם שאמי שמה המטפחת על עיני הרגשתי ממש כמו שנוטלים ממני קצת מהחולי בידים.

[שמע רבינו (הגה"צ רבי רפאל זילבר זצ"ל, אבד"ק פריימאן) העובדא מפי מהר"ש ז"ל, ואמר רבינו ז"ל, עד שמהר"ש הגיע לחמשה ושבעים שנה לא השתמש בבתי עינים, ואף אז לא השתמש בהם אלא כשקרא אותיות קטנות].

הרה"ק רבי עמנואל מפאביניץ - לאדז' זי"ע

יום ההילולא - י"ט אדר

הרה"ק רבי עמנואל מפאביניץ זי"ע היה ידוע כאיש מופת ופועל ישועות, בלודז' ברחוב זוגובסקא 53 התגורר חסיד שלו ר' אהרן וולף פריד, חייט במקצועו, באחד הימים פתח ממולו חייט מתחרה גוי קתולי, חנות משלו, וביקש למשוך אליו את לקוחותיו של היהודי אך ללא הועיל. והנה נזדמן לו לפגוש את החייט היהודי ברחוב ויקרא לעברו: בקרוב אשחט אותך! מיהר הלה אל הרבי וסיפר לו מה שאיים עליו. אמר לו "אל תירא, לא אותך ישחט הגוי כי אם את עצמו!" כעבור ימים אחדים נודע כי החייט הגוי השתכר בינו ובעודו בגילופין נטל סכין חדה ושלח ידו בנפשו (מפי נכדו הר"ר שמואל יהושע וועלטפרייד מב"ב).

הב"ח זי"ע

יום ההילולא - כ' אדר

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל זיע"א אמר, הב"ח זצ"ל זיע"א כשלמד תורה כל חולה שנכנס בתוך ד"א היה מתרפא שכל החולאים הם מהקליפות, והתורה שלו היה כמו שניתנה מסיני וכמו ששם נתרפאו כל החולאים כך היה גם אצלו.

בספר אגרת הטיול איתא שעל שם זה נקרא הגה"ק ר' יואל זצ"ל בשם ב"ח ר"ת בית חדש לפי שהתיר חדש.

בספר זכור לאברהם על טריפות מביא שרבינו הב"ח ז"ל היה רב ואב"ד בעיר בעלז, והיה שם מחלוקת גדולה עליו, ורבינו הב"ח היה עני גדול, והיה לו ולב"ב דוחק גדול, ויהי היום בעש"ק כשהיה רבינו הב"ח רוחץ את פניו בחצירו לכבוד ש"ק, היו באים ופורחים צפרים מעל לראשו, ומצפצפים, והב"ח ז"ל כשמעם מיד שמח ונכנס לביתו ואמר לאשתו הרבנית שנתבשר מהצפרים שהוא נתקבל לרב ואב"ד בק"ק קראקא, לכן מהריז והכיני עוד יותר על ש"ק בעד שלשה אנשים הנשלחים משם אלי עם כתב רבנות, והם יבואו לכאן אח"כ קודם מנחה על ש"ק זה, כי כך שמעתי מהצפרים, והרבנית אמרה שאין לה מעות והשיב לה, קחי על משכון, וכן עשתה וקודם ש"ק באו האורחים הנ"ל עם כתב רבנות לקבל אותו לרב בקראקא.

נאמר משמיה דגברא רבה הגה"ק רבי שמשון מאסטרפאליע ז"ל כי בפלפול התורה הקדושה שורפין את החיצונים, כמבואר בעץ החיים בהקדמה, והב"ח בהיתר חדש שלו שרף חיצונים מארבע מאות פרסה, כך שמעתי מפ"ק אאזמו"ר ה"קול אריה" זי"ע. (טיול בפרדס ח"א, מערכת ד' אות ב')

בספר מגלה עמוקות (בדפוס לעמבערג בשנת תרמ"ד) בסופו מביא וז"ל: עוד מעשה אחר שמעתי ומצוה לכתוב אותה, כי הב"ח ז"ל זי"ע בעת שגמר הספר הב"ח שלו ורצה ליתן להמדפיס להדפיס אותו, והמגלה עמוקות ז"ל זי"ע אמר להמדפיס וביקש אותו להשמיט לו מיום ליום שלא להדפיס את ספרו הב"ח, כן הלך שנה או יותר ולא הדפיס, ועלה במחשבתו של הב"ח זי"ע שישלח להרב בעל מגלה עמוקות ליתן הסכמה על הב"ח, ושלה את ספר הב"ח בכת"י ע"י אחד מהאנשים שלו להרב מגלה עמוקות שיתן לו הסכמה, ולא רצה המגלה עמוקות ליתן לו הסכמה, וחזר השליח להב"ח בתשובה שאינו רוצה המגלה עמוקות ליתן ההסכמה, וחלש דעתו של הב"ח זי"ע על זה והיה לו תרעומות על המגלה עמוקות, ומחמת זה חלש בנו של המגלה עמוקות והחולשא נתגברה עד שהיה בסכנה, והיה המגלה עמוקות זי"ע בוכה ומתפלל על בנו עד שבא אליו אליהו הנביא זל"ט ואמר לו מחמת תרעומת הב"ח עליו לכן בנו חולה ואם אינו מפייסו אז הבן מת, והיה המגלה עמוקות הולך במהירות להב"ח לביתו והיה מפייס אותו, ולא רצה הב"ח לקבל הפיוס, ואמר לו מפני מה לא רצה ליתן הסכמה על ספרו, אפשר יש דברים בב"ח שלא כראוי יגלה לי, ואמר לו המגלה עמוקות לא מחמת זה לא רצה ליתן ההסכמה, אלא ששמע מן השמים כרוז אם אני אתן הסכמה אזי ילך הב"ח מן העולם, ואני רוצה

שהב"ח יחיה עוד באריכות ימים, והשיב לו הב"ח בהדי כבשי דרחמנא למה לך (ברכות י' ע"א) נפשי באה לעולם הזה בשביל זה, ואז נתן לו המגלה עמוקות הסכמה על הב"ח, וגם אמר להמדפיס להדפיסו.

והיה אחר המעשה הזה היה הב"ח חלש ותשוש כח ולא רצה לפסוק שום שאלה בעיר ולא לישב בדין תורה, והיה מצוה להדיינים לישב בביתו לפסוק ולדון והוא היה שוכב על מטתו לפני מן החדר מחמת תשישות כח, והזדמן שבאו שני אנשים להדיינים שבביתו והיה אחד תובע להשני ששה מאות זהובים, והלוה צעק שאומר שקר ולהד"מ, והיה בוכה וצועק, והשני מביא שטר עם עדים החתומים כדין, והיה הב"ח ז"ל שומע קול צעקה ובכיה, והיה קורא לדיינים ושואל אותם, מה זה, וסיפרו לו כל המעשה, וצוה הב"ח ז"ל להביא אליו את השטר, והיה קורא הב"ח השטר כולו, ואמר כי השטר הוא מזויף מתחילה ועד סוף, והדיינים שואלים אותו הלא עפ"י ד"ת כשהביא השטר עם עדות הוא כשר, ואם שעפ"י רוח הקודש נראה שאינו כן הלא תורה לא בשמים היא, ואז אמר הב"ח אמת שהם אומרים כדין, אעפ"כ אני אומר שהוא מזויף, ואמר הב"ח ז"ל להמלוה שיודה שהוא מזויף, ולא רצה המלוה להודות, וחשב הב"ח ז"ל יוכל להיות שהוא מתבייש לפני האנשים שהיו נצבים שם, לזאת צוה הב"ח ז"ל להדיינים ולהאנשים שיצאו לחוץ, והמלוה נשאר בחדרו, ואמר לו הב"ח שיתן הודאה על זה, ובשביל האמת הוא מבטיחו שיהיה במחיצתו בעולם הבא, והמלוה כששמע את הדברים הללו התחיל להרהר בתשובה והתחיל לבכות והיה מודה שהשטר הוא מזויף מתחילה ועד סוף, ועדי שקר הם שהיה נותן להם מעות עבור זה, ואז היה קורא הב"ח ז"ל את הדיינים לפני בחדרו ואמר שישו מעי אם על ספיקות שלכם כך וודאי שלכם על אחת כמה וכמה (ב"מ פ"ג ע"ב), ויצאה נשמתו בטהרה, והיה לו הספד גדול ולוויה כנהוג, והיה כרוז יוצא מן השמים שילכו כנגדו פמליא של מעלה, והצדיקים לנגדו, וכרוז יוצא שאין גיהנום כי לא חטא, והב"ח לא רצה להיכנס בגן עדן, ושאל מפני מה אין לו גיהנום, וצדיקים אחרים יש להם גיהנום, והיו מכריזים בשמים אפשר יודע אחד מן עבירה שעשה אפילו בשוגג כדי שיכנס בגיהנום, והיה בא מקטרג אחד ואמר שהוא יודע שפעם אחת הלך הב"ח להתפלל לביהכ"נ בשבת והיה לבוש בגד עם "ברייטל" (בטח זה כובע) כמו שנהגו מכבר בני ישראל, והיו עומדים כלאים ברחוב דהיינו שור עם סוס יחדיו, ויהי כי ראו אותו לבוש נבעתו מפניו, והלכו מחמתו, ואף שוגג צריך כפרה, והיו מצננין הגיהנום שעה וחצי והיו מכניסין אותו בגיהנום והיה הב"ח מעלה כמה נשמות עמו, אח"כ כשעלה בשמים היה רעש גדול מחמת שהתיר הב"ח חדש והיו מכבדין אותו שידרוש בדין חדש דרשה ושיוכיח מתורה שבע"פ במאמרו שמותר, והיה דורש שלושים יום, עכ"ל.

שמעתי ממנו (מאביו הרה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע) שסיפר לפני חברים מקשיבים איך ששמע מהרב הקדוש מו"ה דוד מלעלוב זלה"ה, בעת שהרב בעל הב"ח זלה"ה נפטר לעולמו כיבדו אותו בב"ד של מעלה בדרשה, והשיב שיאמר רק באופן שיצננו גיהנם ל' יום כדי שלא ידונו הרשעים שם, וכן הוה - וכדי שלא יהיה דבר זה רחוק בעיניך עיין בספר תוספות שבת בהקדמה שם שכתב שהיה בזמנו רוח אחד נתגלה באיש, והרוח בתוך דבריו היה מסיח לפי תומו דכאשר עלה נשמת הב"ח זלה"ה השמימה כרוזא קרי בחיל פנו מקום לר' יואל סירקש מקראקא עיי"ש - וסיים כאאמו"ר (התפארת שלמה זי"ע) מזה נראה גודל צדקת הב"ח זלה"ה, כי מסתמא בחיים חיותו היה ג"כ שואל ומבקש על נשמות הרשעים.

כ"ק מרן ה"ישועות משה", ר' משה יהושע הגר מויזניץ זי"ע

יום ההילולא - כ' אדר

בכל ראש חודש הייתי מכניס אל הרבי כ"ק מרן אדמו"ר ה"ישועות משה" מויז'ניץ זצוק"ל קוויטלעך שמסרו לי בני חו"ל. פעם בשהותו של רבינו בשווייץ, הבאתי קוויטל של אברך מחו"ל, עסקן הישיבה, ששנים רבות לא נפקד בזרע של קיימא, וכשנתתי את הקוויטל לרבי, אמרתי: "אברך זה הוא עסקן הישיבה, הוא כבר יכול היה להיוושע!" אומר לי הרבי: גם "אתה אומר לרבי מה לומר? זה לא הולך ככה! לא בכל פעם מגיע הדבר בקלות!"

ביקשתי הורמנא מהרבי לספר מעשה, וסיפרתי: להרה"ק ר' פינחס מקאריץ היתה קרובה, אשר לא היו לה ילדים, והיא היתה מרבה להפציר בו שיבטיח לה להיוושע. פעם אחת ראתה שאין איש מאנשי הבית שם בבית, אומרת היא להרה"ק: הפעם חייב הרבי להבטיח לי שיהיה לי ילד! שואל הרה"ק: מה פתאום חייב אני עתה יותר מאשר בפעמים הקודמות? אומרת היא: כי אם הרבי לא יבטיח לי, אנעל את הדלת והרבי יעבור על איסור יחוד! ... אמר לה רבי פינחס: בתי מה רצונך ממני? אני רואה בעיני שאי אפשר שיהיה לך פרי בטן! התחילה האשה לבכות מאד, ואמרה לו: אינני מבינה, מה זאת אומרת אי אפשר? הרבש"ע לקח עצם מאדם וברא ממנו אשה, ואם כבר ישנה אשה מוכנה קשה לו להושיעה שיהיו לה בנים? וכי יש קושי לפניו יתברך? אמר לה הרה"ק: את אומרת כך או את מאמינה כך? הנך אומרת כך לפי שאת חפצה בבנים, או שהנך מאמינה באמונה שלימה? - אני מאמינה באמונה שלימה שביכלתי להיוושע! - השיבה האשה, אמר לה הרה"ק: אם את מאמינה יהיה לך בן! לתקופה נולד לה בן!

זאת סיפרתי לרבי. הרבי הזדעזע מאד מהמעשה, אחז אותו רעד ונפילה, ולפתע הוא פונה אלי: "אמור לי ישראל, אתה גם מאמינ? בהתרגשות רבה אמרתי: "באמונה שלימה!" - ולתקופת השנה נושע ההוא בבן! ...

הרב שלמה זלמן אוירבך זצ"ל זי"ע

יום ההילולא - כ' באדר א'

נולד כ"ג בתמוז ה'תר"ע בשכונת שערי חסד בירושלים לצביה ולרב חיים יהודה לייב אוירבך ראש ישיבת המקובלים שער השמים. משפחת אביו היא משפחה חסידית, מצאצאי בעל תולדות יעקב יוסף מפולנאה (אבי המשפחה היה הרב אברהם דוב אוירבך, חתנו של בעל ה'תולדות יעקב יוסף', שהיה מחותנו של הבעל שם טוב). משפחת אמו, צביה, היא בת למשפחת פרוש הירושלמית, והוא נקרא על שם אבי אמו, הרב שלמה זלמן פרוש.

לצד גאוונותו העצומה, בלטו אצלו מאוד שתי תכונות: חביבות וענווה. ר' שלמה זלמן קיבל כל יהודי, קטן כגדול, במאור פנים מופלא, בסבלנות ובסבר פנים יפות. כל מי שזכה להיפגש עמו לא ישכח את חיוכו כובש הלב, וכפי שסיפר אחד מנהגי המוניות שנהגו להסיעו בקביעות: "אדם כזה סימפטי - לא פגשתי! תמיד עם חיוך, תמיד נכנס ואומר בוקר טוב מהלב, ובנסיעה מדבר איתי ושואל כל פעם: איך

האישה? איך הילדים? אני מסיע הרבה רבנים, אבל עוד לא יצא לי להסיע אדם כזה נחמד! ביקשתי אז מכל הנהגים בתחנה, שרק אני אסיע אותו..."

ר' שלמה זלמן היה נוהג להגיד: "אינני אוהב סיפורים על מעשים טובים יוצאי דופן - שהרי אין אדם יכול לעשות כמותם. סיפור שאפשר לחקותו ולעשות כמותו - את זה אני אוהב". להלן מקבץ סיפורים, הממחישים את אישיותו הלבבית ומידותיו התרומיות של גדול בישראל.

1. ר' שלמה זלמן היה גאון עצום בהלכה, וכבר בשנת ה'תרצ"ה יצא לאור ספרו הראשון - "מאורי האש". כמו כן חיבר ספרים נוספים בהלכה: "מעדני ארץ", "שב שמעתתא" ו"מנחת שלמה". ר' שלמה זלמן הוא הסמכות ההלכתית העומדת מאחורי הספרים "שמירת שבת כהלכתה".

2. ר' שלמה זלמן הקפיד מאוד שהלימוד יהיה למעשה, וכאשר נשאל ע"י אחד המשגיחים בישיבת 'קול תורה' במה צריך להתמקד בשיחת מוסר, ענה ללא היסוס: "שהדברים יהיו למעשה".

3. בשנת ה'תש"ט, נתבקש הגאון ר' שלמה זלמן לעמוד בראש ישיבת "קול תורה", ומאז ועד יומו האחרון עמד בראש הישיבה והעמיד אלפים רבים של תלמידים. עם השנים, הלך ונודע שמו של ר' שלמה זלמן כפוסק עצום, בעל חשיבה ישרה ומקורית בכל תחומי ההלכה ורבים נהרו מכל קצות העולם לבקש ממנו "דבר ה' - זו הלכה" בכל תחומי התורה: מדע, רפואה, שבת, הלכות צבא, טכנולוגיה - והכל בבקיאות עצומה עד הפרטים הקטנים ביותר.

4. לצד גאונותו העצומה, בלטו אצלו מאוד שתי תכונות: חביבות וענווה. ר' שלמה זלמן קיבל כל יהודי, קטן כגדול, במאור פנים מופלא, בסבלנות ובסבר פנים יפות. כל מי שזכה להיפגש עמו לא ישכח את חיוכו כובש הלב, וכפי שסיפר אחד מנהגי המוניות שנהגו להסיעו בקביעות: "אדם כזה סימפטי - לא פגשתי! תמיד עם חיוך, תמיד נכנס ואומר בוקר טוב מהלב, ובנסיעה מדבר איתי ושואל כל פעם: איך האישה? איך הילדים? אני מסיע הרבה רבנים, אבל עוד לא יצא לי להסיע אדם כזה נחמד! ביקשתי אז מכל הנהגים בתחנה, שרק אני אסיע אותו..."

5. יהודים רבים הגיעו לביתו ליטול ממנו עצה, תושיה וברכה. כאשר חזר ממסירת השיעור היומי בישיבת 'קול תורה', היה מקבל את הקהל בסבלנות. בני משפחתו חיממו את האוכל פעמים רבות שוב ושוב, אך הוא היה עסוק בקבלת הקהל הממתין. רק כאשר הגיעה השעה 15:00, היה מתפנה לאכול, באמרו: "איך אפשר לאכול, אחרי ששומעים כל כך הרבה צרות של יהודים..."

באחת הפעמים, כשכבר היה מבוגר וחלש, לא הרשו בני ביתו למבקשי העצה להיכנס אל ר' שלמה זלמן. "הרב חולה", הם הסבירו. ר' שלמה זלמן זיהה כי אישה אחת עומדת ממתנה בחוץ, וביקש להכניסה. כאשר נכנסה, התנצלה ואמרה: "הרב חולה, אז אלך ואבוא פעם אחרת", והוא השיב לה במתיקות: "זה לא מחלה. זה הזקנה שלי. אם תבואי מחר, זו תהיה אותה זקנה בתוספת עוד יום..."

6. ילד יתום שהתבייש להגיד קדיש על אביו, זכה לביקורו של ר' שלמה זלמן, שישב עמו והסביר לו בנחת עד כמה אמירת הקדיש עושה לאביו נחת רוח בשמים. הדברים סייעו ליתום הקטן, שהחל לומר את הקדיש בביטחון.

7. באחת הפעמים נסע ר' שלמה זלמן, בחברת אנשים נוספים, עם נהג מונית שנסע במהירות רבה. ר' שלמה זלמן שתק לאורך כל הנסיעה. רק לאחר שירדו כל האנשים, ונשאר הרב לבדו עם הנהג, החל להוכיח אותו בתקיפות על הנהיגה המהירה והמסוכנת. אך לא בייש אותו בפני שאר הנוסעים.

8. ר' שלמה זלמן ורעייתו הרבנית חיו כל ימיהם בחיבה עצומה, עד כדי כך שבהלווייתה, בשנת ה'תשד"ם, אמר בהספד: "רגילים לבקש מחילה מן הנפטר בשעת הלוויה. את יודעת, שאין לי על מה לבקש מחילה, משום שכל חיינו היו על-פי השולחן ערוך. אך אם בכל זאת היה בינינו דבר מה-הריני מבקש מחילה". לתמיחת אחד השומעים, השיב ר' שלמה זלמן: "ניסיתי באמת להיזכר בכל הדרך מ'שערי חסד' עד הר המנוחות, אם היה בינינו משהו- אך לא נזכרתי בכלום. אלא שלבסוף חששתי, שאולי בכל זאת היה ביננו משהו שאינני זוכר, ולכן ביקשתי סליחה..."

כ"א אדר

הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע

יום ההילולא - כ"א אדר

סיפר לי הרה"ג ר' אלי' ווינד שליט"א, ששמע מהרה"צ ר' ישראל ראזענצווייג ז"ל ששמע מהגה"צ ר' מרדכי הערש שמערלער זצ"ל, שהרה"ק מהרי"ד מבעלז זצ"ל אמר, נס הוא שהכרתי איש אחד שהכיר את אמו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זצ"ל, דלולא כן, לא האמנתי שהי' ילוד אשה.

שמעתי מעשה שהי' אצל אדמו"ר הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל מליזענסק, שהי' בימיו איש אחד עובד ד' שהי' יושב בחדרו כ"ב שנים סגור ומסוגר על התורה ועבודה ולא יצא חוצה כל הכ"ב שנים, עד שהי' נדמה בעצמו שהוא אדם השלם, אמר אצא החוצה ואראה את יושבי הארץ ודרכיהם, כי אני לא יראתי עוד מהבלי הארץ, והלך חוצה ושמע רעש גדול כי אנשים למאות נוסעים להרה"ק ר' אלימלך זצ"ל מליזענסק, והתפלא מאוד מה המה רואים אצל הרה"ק מליזענסק שהמה רצים כל כך אליו, למה לא באו אלי הלא אני לא ראיתי את עין הארץ כ"ב שנים וישבתי בחדרי כל הזמן סגור ומסוגר על התורה והעבודה, לכן הוסכם בדעתו לנסוע להרה"ק מליזענסק זצ"ל ולראות בעיניו מה טיבו של הרה"ק מליזענסק, ונסע לליזענסק להרה"ק זצ"ל על ימים אחרונים של חג הסוכות, ובליל הושענא רבה היה מנהגו של הרה"ק זצ"ל לומר משנה תורה ביחד עם החסידים שלו וגם האיש הנ"ל היה אומר עמהם משנה תורה, וכשהגיע הרה"ק זצ"ל להפסוק ועתה ישראל מה וגו' כי אם ליראה, התחיל הרה"ק זצ"ל לצעוק להחסידיים בקול גדול, אפשר אתם סוברים שהיראה זה 'מטאטא' לא כן, היראה כוונתו 'מורא' והבן. מיד נפל פחד גדול על החסידים שהיו שם עד שהיו נופלים על פניהם ארצה, וגם האיש הנ"ל נפל על אפיו ארצה מגודל הפחד והאימה שהי' שם. החסידים עמדו מיד על רגלם, אבל האיש הנ"ל נשאר מונח על הארץ מגודל הפחד והאימה שנפל עליו ולא היה בו כח לקום ולעמוד על רגליו ונשאר שוכב על הארץ כבחלשות (התעלפות). כראות החסידים זאת הגביהו אותו מן הארץ והשכיבו אותו על מטה אבל הוא לא נע בשום אבר, כך שכב כל הלילה וכל היום של הושענא רבה וגם ליל שמיני עצרת עד בוקר של שמיני עצרת בלי שינוי.

ויהי כראות החסידים כי עבר זמן כזה ולא הוטב לו, נפחדו מאוד מזה ונכנס הרה"ק ר' אלעזר - בנו של הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל - לאביו הק' וסיפר לו את דבר האסון מהאיש הנ"ל, ואמר הרה"ק זצ"ל לבנו, קח מקלי והנח עליו, ולקח בן הרה"ק זצ"ל את המקל והלך אל האיש הנ"ל והניח עליו ואמר לו, אבי מורי גזר עליך שתעמוד ועמד מיד. אחר שעמד האיש הנ"ל מהתעלפותו נכנס לקודש פנימה ובכה לפני הרה"ק זצ"ל במר נפש ואמר לו בזה"ל: אם כשראיתם דף אחד מספר מונח על הארץ בודאי הרימותם, למה אהי' גרוע מדף קרוע של ספר, הלא עסקתי כ"ב שנים בתורה ועבודה, הרם אותי. ואמר לו הרה"ק זצ"ל: לך לשלום השם יהי' בעזרך.

מזה נוכל ללמוד שאין תכלית להאדם רק להתחבר אל הצדיקי אמת וגם מזה יבין מה הוא היראה.

ומסופר עליו (על הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע) כי פעם אחת היה ישן איזה שעות, והלכו אל אחיו הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זצ"ל שיעורר אותו. הלך הרבי ר' זושא והניח את ידו על המזווה שבחדר שהיה ישן בו, ומיד נתעורר הרבי ר' אלימלך וקם ממטתו. אחר כך שאלו את הרבי ר' זושא, מה ענין מזווה אצל שינה, והשיב להם כי צריך להיות תמיד לפני האדם השם הוי' ברוך הוא, כמו שנאמר "שויתי ה' לנגדי תמיד", ואיך אפשר לקיים דבר זה בשעת שינה? אלא שסומכים על מה שנכתב השם במזווה שבחדר. ולכן כאשר אך הנחתי את ידי על המזווה לכסות את השם, לא היה יכול עוד לישן והיה מוכרח לקום תיכף ומיד ממטתו כדי לצייר שם הוי' נגד עיניו.

שמעתי עובדא דהוה אצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע שאחד מתלמידיו החליט לנסוע לארץ ישראל כדי להשתקע שם, וערכו סעודה עבירו, ובשעת הסעודה שתה הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע מים, ואיחל לחיים לאותו תלמיד, ולא הבינו אמאי אומר לחיים על מים דייקא, וכשנסע אותו תלמיד על הים, וחפץ מאד לטבול בים קודם התפילה, והשתלשל אותו תלמיד מהספינה לתוך המים וטבל, ובתוך כך המשיכה הספינה בנסיעה, ולא הבחינו באותו תלמיד שנשאר בים, והתחיל לזעוק כדי שישמעו אותו בני הספינה, אך לא נשמע להם קול זעקתו, עד שכמעט הגיע לידי יאוש, ובתוך כך נזכר שהרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע איחל לו לחיים על מים, ובאותה שעה שמעו בני הספינה מרחוק את קול זעקתו וחזרו והעלוהו על הספינה, וכך ניצל בזכות הלחיים על המים.

רבינו (הרבי ר' אלימלך זי"ע) זכה שדוד המלך ע"ה נתגלה אליו בכל מוצש"ק כשהוא מעוטר בכתר על ראשו. פעם אחד נגלה אליו בלי הכתר, וכששאל לו רבינו טעם הדבר, ענה לו משום שבכל מוצ"ש שותה את הקאווע (או הטיי) עם צוקער, ובפעם ההוא שתה בלי צוקער.

סיפר הרב הקדוש רבי אלימלך זצוק"ל מגראדזיסק, שאיש אחד מבראד בא להרב הקדוש רבי ר' אלימלך זצוק"ל מליזענסק, ושאל אותו הרבי רבי אלימלך, על הרב הקדוש רבי ר' מיכל'ע זצוק"ל מזלאטשוב שהוא דר אז בבראד, והשיב האיש כלאחר יד, מה הוא? והראה לו הרב רבי אלימלך בידו ואמר לו: ירא מה! ירא מה! והתחיל אותו האיש לחרוד, עד שלא היה באפשרי לעמוד במקום אחד, ובא בנו הרב הקדוש רבי אלעזר זצוק"ל ואמר לאביו הק': אבא מה עשית? והשיב לו אביו הקדוש, מה עשית? אמרתי לו שיירא מה'.

הרה"צ ר' מאיר ביכווער הי' השד"ר מרמ"מ מויטבסק לנסוע אצל כל הצדיקים בחו"ל עבור מעות ארץ ישראל, פעם בא בשליחות מעות ארץ ישראל להרר"א מליזענסק, אמרו אנשיו של הרר"א לרבם,

היות שהשד"ר הוא אדם גדול מאד, כדאי שהרבי יקח אותו אליו, וישפיע עליו שישאר אצלו ויהי' אחד מאנשיו.

אמר לו הרר"א, אספר לך סיפור: פעם בא אלי יהודי שמצבו היה חמור מאד ולא היה לו מה לשלם לפריץ עבור הארענדע והפריץ כבר גירש אותו מהארענדע, אמרתי לו אני אתן לך מכתב להפריץ. נכנסתי לחדרי ואחרי זמן קצר הבאתי לו מכתב, ואמרתי לו לך עם מכתב זה לפריץ ותגיד לו שהרבי מליזענסק שלח לו את המכתב. היהודי הלך לפריץ, ובאמצע הדרך התיישב בדעתו, היות שהוא יודע שהרבי אינו יודע לכתוב פולנית, מי יודע מה נמצא שם במעטפה, ופתח המעטפה ומצא שם נייר חלק, ונבהל היהודי מאד מרוב פחד שאם ילך לפריץ עם נייר חלק, אחת דתו להמית, וגם לחזור להרבי הי' מפחד, כי לא הי' לו רשות לפתוח את המכתב, והלא הרבי יודע מה שהוא עושה ובודאי היה לו כונה בנייר החלק, והיהודי היה חוכך בדעתו ולא ידע לשית עצה בעצמו, עד שחזר אלי ובכה מאד שאמחול לו על שפתח את המכתב, אבל הוא חשב אולי רצה הרבי להכניס בתוכה מכתב ובטעות הכניס בה דף ריק, וצעקתי עליו למה פתחת את המכתב, ואח"כ שוב נתתי לו מכתב במעטפה סגורה.

עכשיו כבר ידע היהודי שהולך עם נייר חלק, ובכל זאת הלך ברוב תמימות ובאמונה פשוטה, וכשבא לבית הפריץ דפק בדלת והשומר יצא ואמר לו שעכשיו יש נשף גדול וכל הפריצים מסובים שם, כי היום יום הולדתו של הפריץ ולא יוכל ליכנס. בכל זאת ביקש ממנו היהודי שישאל לפריץ אולי בכל זאת יתן לו ליכנס, והפריץ אכן אמר שיתנו לו ליכנס, והפריץ התפאר לפני כל הפריצים שזהו היהודי שלו, והיהודי הושיט לפריץ את המכתב של הרבי, וכשפתחוהו ראה שזו מכתב גדול באותיות של זהב אשר נכתב שמה הרבה חרוזים בפולנית וברכות ליום ההולדת, וגם היה כתוב שם כל היחוס של הפריץ ואבותיו מהרבה דורות שהיו פריצים, והיה לפריץ שמחה גדולה מכך כי לפני כן יצא עליו לעז שאין הוא פריץ אמיתי, כי נאבד לו אגרת היוחסין שלו, ופריץ יכול להיות רק מי שאבותיו מהרבה דורות היו ג"כ פריצים. ולכבוד הטובה הגדולה שעשה לו היהודי ע"י כתב היוחסין מחל לו כל החוב, ועשה אתו חוזה חדש כאשר מוחל לו למפרע דמי החכירה להרבה שנים. כשגמר הרר"א את הסיפור הזה אמר להשד"ר: מה שאנחנו יכולים לפעול ישועות וכו' וכו', תשאר אצלינו ונרים אותך לשערים גבוהים מאד, והשד"ר ענה לעומתו: יש לי רבי!

עוד סיפר לו הרר"א: הרמב"ם בא אלי מעולם העליון, וביקש ממני שאלמד ספרו "יד החזקה להרמב"ם". אמרתי לו למה אתם צריכים שאלמוד ספרכם, ענה לי מה שאנחנו הצטרכנו לעשות הכנות גדולות לעבודת ה' אתם עושים זאת כהרף עין, ע"כ ברצוני שתלמד בספרי. עניתי לו שאין לי את ספרכם הרמב"ם, אז אמר לי שיביאו לפני, ואכן הביא לי את הרמב"ם, והראה הרר"א להשד"ר את הרמב"ם - ע"כ אמר לו הרר"א, טוב לכם שתשארו אצלי וכו' וכו', ושוב ענה לו השד"ר: יש לי רבי!

ונתרגש מאד הרר"א מליזענסק מתשובתו, ואמר לו בזה"ל [שמעתי מאדמו"ר מוהר"א (בעל "ברכת אברהם" מסלונים צוק"ל) כשסיפר זאת בתנועה מיוחדת בבכי]: אולי יזכו גם העצמות הזקנות האלו לתשובה ואסע לרבעם הק'. וענה לו השד"ר כן.

שאלו הרר"א האיך אפשר להגיע לארץ ישראל, והאם שייך להגיע אליה ביבשה, אמר לו שאי אפשר. אז אמר הרר"א א"כ אינני יכול לנסוע אליו, כי צדיק הדור מוכרח להיות בשבת קשור לדור, והגמ'

בר"ה (דף יז ע"ב) אומרת יורדי הים כיחידין דמי, והצדיקים שקשורים לדור אינם יכולים להיות מובדלים מהדור, ע"כ אינני יכול לנסוע.

בשחר ימיו היה רבינו (ה"נועם אלימלך" זי"ע) מלמד בכפר אחד בביתו של איזה יהודי, והיה שם מלמד אחר שלמד עם בניו של עשיר אחד, והוקיר מאוד את רבינו (מו"ח צ"ל אמר שכמדומה לו שזה היה מחמת שראהו טובל תחת הקרח). יום אחד אמר לו רבינו: הנה הבעל הבית שלך יש לו בן, ולי יש בת, תגידי נא לו שברצוני להשתדך עמו. ענה לו המלמד: והלא מע"כ הנו מלמד, ואיך יעלה על דעתו שעשיר כמוהו ישתדך עמכם. השיב לו רבינו: מה איכפת לך, עשה נא את בקשתי. הבטיח לו המלמד לעשות כן, וחיכה על שעת הכושר להציע הדבר לפני בעליו ולא יהיה נראה בעיניהם כמשתגע.

יום אחד ישב העשיר עם בני ביתו ושוחחו מעשיות ומילי דבדיחותא, ניצל המלמד את ההזדמנות, ואמר להם שגם לו יש איזה דבר לספר, והוא שהמלמד ר' אלימלך רוצה להשתדך עמהם. ויהי הדבר כצחוק בעיניהם. כעבור כמה ימים שאל רבינו את המלמד: מה נשמע אודות בקשתי. והשיב המלמד שכבר הציע להם את הדבר ואינם מסכימים.

זמן מה אחרי כן בא סוחר מעיר רחוקה לעשות עסקים עם העשיר הנ"ל, ובתוך הדברים אמר לו הסוחר: יען ראיתי שבנך הינו בחור הגון, ויש לי בת הגונה, על כן נכון שנשתדך בינינו. העשיר הסכים, ונגמר ביניהם לבוא בקשרי שידוכין, וקבעו זמן לערוך משתה לכתובת התנאים. לזמן הקבוע הגיעו לשם הרבה מחותנים ושושבינות, וביקש רבינו שהמלמד שהיה מן המוזמנים, שבעת מסיבת התנאים ילחש באוזן הסוחר המחותר בזה"ל: "אלימלך קאלטאן נמצא פה" (רבינו לא נגע בהזקן שלו, ועל ידי זה נדבקו ונסתבכו שערות זקנו יחידו כחתיכה אחת, וזה נקרא קאלטאן). ויעש כן המלמד, ולשמע דבריו התחילו המחותרנים לצאת משם אחד אחד, עד שכולם נעלמו משם.

כמובן היה הדבר לפלא גדול בעיני העשיר, והיות שהבחין איך שהמלמד לחש איזה דבר באזני המחותר, שאל לו מה אמר לו, והוא השיב שכך וכך ציוה לו רבינו לומר. וילך העשיר עם בני ביתו לרבינו לדרוש על פשר הדברים. הגיד להם רבינו שהללו היו שדים ורוחות שרצו לתפוס בנם ברשתם (כי היה לו נשמה גבוהה), ועל כן הציעו לו שרוצים להשתדך עמו, וכדי להציל אותו מידי, שלח אליהם את המלמד להציע להם שמוכן להשתדך עמהם. אבל כשסירבו וכבר עשו מסיבת התנאים, הוזקק לעשות פעולה אחרת לבלתי ישלטו עליו, ולזאת צוה להמלמד שיזכיר את שמו באזניהם, ואז נפל עליהם אימה ופחד והלכו להם. מיד הסכים העשיר לבוא בקשרי שידוכים עם בתו של רבינו. וכפי הנראה היה חתנו זה רבי שמואל צורף שנטמן בחדר הסמוך לאוהל של רבינו.

סיפר לי הגה"צ מו"ה אברהם יצחק ווייסבלום ז"ל מסטאשוב, שכאשר פרצה מלחמת העולם השנייה, וארץ פולין נכבשה ע"י חיילות הגרמנים הנאצים הארורים ימש"ו, מסרו והודיעו להם הפאלאקים כי בציון אהל מנוחת קדשו של הרבי מליזענסק הטמינו היהודים הרבה כסף וזהב, כי כן נדמה להם, בראותם אלפי יהודים באים אל ציון הקודש מדי שנה בשנה עם פתקאות וניירות אשר בידיהם. וכאשר שמעו הרשעים האלו מזאת, לקחו מיד כמה יהודים, וצוו עליהם לחפור את קבר איש האלקים הרבי ר' אלימלך זי"ע ולראות שם מה שהחביאו היהודים. וחפרו ופתחו את קברו, ומצאו את גופו הטהור בשלימות גמורה, כי לא שלטה בה רימה ותולעה, ונשארה גופו שלם כמו שגנזוהו שם. וחפשו

ולא מצאו שום כסף או זהב, וצוו לסתום את הגולל, ולכסות הקבר בעפר. כן ספרו שני עדי ראיה אשר היו באותו מעמד, וראו את זאת כמו עיניהם, ה"ה מו"ה יוסף פאגעל ע"ה, ומו"ה ישראל זעלנער ע"ה מתושבי העיר ליענסק יצ"ו, אשר זכו לראות את צורת קדשו של הרה"ק, והעידו ואמרו, שזקנו הק' הי' קולטנית, והדבר ידוע.

הרה"ק רבי אביגדור מדוקלא זי"ע

יום ההילולא - כ"א אדר

הרה"ק רבי אביגדור מדוקלא ניגש פעם לאחיו הגה"ק בעל "דברי חיים" זי"ע. וביקש הימנו שיקרא על מצחו (היינו, רישומי מעשיו) [בזהר ובראשית חכמה נאמר, שהבוכה בתשובה יעביר הדמעות על מצחו ויומחקו חטאיו משם]. לקח ה"דברי חיים" נר (כנראה שהיה בלילה) והסתכל על מצחו ואמר: "נכתב ונמחק". כלומר, שעל ידי התשובה נמחק. (שמעתי מפי מו"ח זצ"ל ששמע מהגה"ק מקאלאשיץ זצ"ל)

פעם אחת נזדמן להרב ר' אביגדור הלברשטאם זצ"ל, אחיו של בעל "דברי חיים" מצאנז זצ"ל, לשבות בשבת קודש בעיירה אחת, ונתארח אצל אחד מנכבדי העיירה, והיה נהוג, שכשבא אורח חשוב לשבת, נותן לו בעל הבית את כל הקערה עם הטשוליני"ט (החמין), והוא, האורח, מחלק לכל אחד מבני-הבית את מנתו מהטשוליני"ט. הגישו גם לר' אביגדור את הקערה עם הטשוליני"ט. טעם ר' אביגדור קצת, חזר וטעם, חזר וטעם, וחזר וטעם, וכך אכל מעט מעט את כל הטשוליני"ט, בלי השאיר מאומה לבני הבית, כשגמר לאכול, שאל: "אולי יש עוד מהטשוליני"ט", וכשהשיבו לו שיש, ביקש לתת לו גם את השאר. הגישו לו והוא אכל את הכל.

והיה הדבר לפלא בעיני המסובין.

לימים נתגלה הטעם: המשרתת של אותו בעל-בית טעתה, ושמה בטשוליני"ט נפט במקום שמן. מורגש היה טעם הנפט וריחו בשעת האכילה.

הצדיק, כנראה, ריחם על המשרתת ובקושי אכל את כל התבשיל וביזה את עצמו, ובלבד שלא יודע הדבר לבעל-הבית, וישמר כבודה של המשרתת...

מסופר על הרה"ק ר' אביגדור, כי באחת מנסיעותיו לצאנז אל אחיו, לן אצל הרב דיאנוב, ופלפל עמו בפשט של איזה תוספות, הרב דיאנוב נלוה עמו לצאנז, והופתע לשמוע כי כאשר ר' אביגדור נכנס אל אחיו ה"דברי חיים" התחיל ה"דברי חיים" מיד לדבר על אותו התוספות, והרצה את דעות שני המתוכחים. תמה ר' אביגדור הכיצד ראה למרחוק עד יאנוב, ואמר לו [ה"דברי חיים" זי"ע] שיש בכתבי האר"י שם שאם מכוונים אותו רואים למרחוק, והאריך לשוחח עמו בענין זה. כשיצא החוצה סיפר להרב מיאנוב את עיקרי השיחה, אך לא נענה להפצרותיו לגלות לו את סודו של אותו שם, בנימוק שזה יגרום לביטול תורה, כי מי שיראה באיזה מקום רחוק שאפשר למכור שם סחורה מסוימת בזול ילך לקנותה על מנת למוכרה שם, ובין כך ובין כך הוא בטל מדברי תורה.

סיפר כ"ק מרן אאמו"ר זצ"ל, כי במשך השנים הבחינו החסידים, שמרן אא"ז הרה"ק מצאנז זי"ע לא הכיר את אנשי שלומו הכרת פניהם, אלא על ידי מלבושיהם, וע"י הבחנה והרגשה בדקה מן הדקה. ומדי שבת בשבתו, שבאו הרבה אורחים לעיר צאנז, לשבות במחיצתו של כ"ק אא"ז מצאנז זצ"ל, היו נוהגים האורחים לעמוד באכסדרה אשר בין חדרו לבית המדרש, טרם כניסתו של הרה"ק מצאנז זצ"ל לבית המדרש בערב שבת לפני תפלת מנחה, כדי לקבל ממנו ברכת שלום, ואז הי' ניכר דבר זה באופן בולט מאוד, שאא"ז הרה"ק מצאנז זצ"ל הביט על השטריימלעך והבעקישעס, וכך הי' מכיר את החסידים שבאו אליו.

והמשיך כ"ק אאמו"ר זצ"ל לספר, כי הגאון מוה"ר אביגדור אבד"ק דוקלא זצ"ל [מלפנים אבד"ק באבוב, והי' גדול בתורה, צדיק נשגב, ואיש מורם מעם], אחיו של כ"ק רבינו מצאנז זי"ע, הי' צאנזער חסיד, וכיון ששימש כרב בעירו, לא הי' ביכולתו לנסוע לצאנז במשך ימי חודש תשרי, לכן הי' דרכו ליסע לעיר צאנז יחד עם כמה מראשי וטובי הקהל, בא' מן השבתות אחר הימים טובים, לעשות את השבת אצל אחיו הרה"ק מצאנז זצ"ל, וכשראה אותו אא"ז הרה"ק מצאנז זי"ע קיבל אותו באהבה רבה והשתעשע עמו בדברי תורה ושמח אתו שמחה גדולה.

פעם א' כאשר בא הגאון ר' אביגדור זצ"ל לצאנז, עמד יחד עם כל האורחים בערב שבת קודש, לקבל שלום מאת אחיו הרה"ק מצאנז זי"ע, אמנם הרה"ק מצאנז זצ"ל נתן לו שלום כמו לכל האורחים, ותו לא אמר ולא מידי, ולא הראה לו שום קירבות יתירה. הג"ר אביגדור זצ"ל הי' לו חלישות הדעת מזה, ויירא ויצר לו שמא גרם החטא, ואחיו הרה"ק מצאנז זצ"ל הכיר בו איזה פגם, ולכן לא קיבל אותו באהבה וחיבה יתירה כבימי קדם, ומרוב בושה עמד להתפלל באיזה פינה בבית המדרש, ואחר התפילה כשהלך לאכסנייא שלו, נחלש ונפל למשכב מרוב צער ועגמת נפש, ולא בא אל שולחן המלך בליל שבת קודש, רק אכל הסעודה בבית האכסניא.

במשך יום השבת כשראה הרה"ק מצאנז זצ"ל את ראשי הקהלה של עיר דוקלא, שאל אותם בשלומו של אחיו, "מה שלום ענקער רב", והם הביטו איש אל רעהו, כי כל אחד ואחד לא רצה להשיב כלום. אמנם הרה"ק מצאנז זצ"ל חזר ושאל בשלום אחיו, ולא ענו לו. עד שהרה"ק מצאנז זצ"ל הפציר במאוד שיאמרו לו, כי הכיר שיש דברים בגו אשר אינם רוצים להגיד, והוכרחו לספר לו שרובם בא לצאנז על שבת, רק שנחלש ואין בכוחו לבוא לבית המדרש. כשמוע הרה"ק מצאנז זל"ה את דבריהם, צוה מיד לקרות את אחיו לפניו, וכשראה אותו שמח שמחה גדולה, וקיבלו בסבר פנים יפות ובאהבה רבה כדרכו בכל פעם שבא אצלו, ודרש בשלומו ושאל אותו מדוע לא בא עד הנה, ומהו סיבת חולשתו. הג"ר אביגדור זצ"ל לא רצה תחילה להגיד סיבת חולשתו, ורק אחר ששאל אותו הרה"ק מצאנז זצ"ל כמה פעמים, הודה ולא בוש כי חלש דעתו עליו על מה שלא קיבל אותו כדרכו מאז ומתמיד, ולא מצא מרגוע לנפשו עד שנפל מזה למשכב.

הדברים יצאו מפי הג"ר אביגדור זצ"ל, ותיכף ומיד הגבי' הרה"ק מצאנז זצ"ל את עיניו והביט על השטריימל שלו ואמר לו בתמהון, "שטריימל של מי אתה נושא?" ויען הגאבד"ק דוקלא זצ"ל ששכח להביא עמו השטריימל, ולקח שטריימל מבעל אכסניא שלו. אמר לו הרה"ק מצאנז זצ"ל, אם כן אין זה מן התימה כלל שלא הכרתיו אותך כאשר עברת לקבל ממני שלום.

ויש בזה עוד כהנה וכהנה, מה שאירע אצל זקני כ"ק מרן מצאנז זי"ע בענין המלבושים, ואכהמ"ל... סיפר לי כ"ק אאמו"ר שהלך פעם בדרך עם דו"ז הגה"ק מדוקלא זי"ע, לפתע נעמד דו"ז וגנח ואמר: אוי יש לי כבר מה לעשות, ותוך כדי דבריו נתגלה לפנייהם מחזה נורא, שאיש אחד היה נרתם לעגלה ארוכה מלאה קרשים ארוכים והיה גורר את העגלה בזיעת אפים ויגיעה עצומה, העמידו דו"ז ושאלו: יענקל איך הולך שם, וענה באנחה: הוי רבי רע ומר מאוד. אח"כ גילה לכ"ק אאמו"ר שזה איש פלוני אשר זה כמה שנים שאינו בין החיים.

הרה"ק מדוקלא אמר לאחיו רבינו מצאנז שטובה גדולה הגיענו ע"י הטעלעגראף, ושאלו רבינו (ה"דברי חיים" זי"ע) במה, וענהו שעי"ז אפשר להודיע לצדיק להתפלל על חולה, ובעת צרה, וענהו רבינו: צדיק שאינו יודע בטרם שמביאים לו הידיעה מהט"ג, חבל להוציא בשבילו את דמי משלוח הטעלעגראף, ע"כ.

הרה"ק משינאווא בהיותו ילד חלה במחלה מסוכנת שבא עליו מהאסון אשר קרהו בעיר רודניק, בהיותו עוד ילד קטן, שעגלה טעונה משא עברה עליו, וחיוו היו בסכנה. ושמעתי מכ"ק אאמו"ר ז"ל שהרה"ק מראפשיץ זי"ע שלח אז שמן זית מתנוכה לסוך על גופו של הילד. והרה"ק משינאווא כאשר היה חלוש לעת זקנותו היה דרכו לשוחח מזה ולומר שהוא זוכר עוד איך שהרגיש אז בחוש בעת שסכו אותו בהשמן איך שעצמותיו מתיישרים וכל מבנה גופו חוזר לדפוסו הראשון. כשהרה"ק משינאווא סיפר זאת היה דרכו להפטיר בערגה: "היכן לוקחים היום כזה שמן זית..."

הרה"ק ר' אביגדור אבד"ק דוקלא (אחיו של הד"ח) והרה"ק משינאווא היו בני גיל אחד, ור' אביגדור היה היותר קשיש מבין שניהם, ואף הוא נתגדל בביתו של הד"ח. כשאירע מעשה האסון החזיק הילד אביגדור את עצמו שהוא היה הגורם בדבר, וכששמע שהרופאים אומרים על חברו הילד שאף אם יחיה לא יהיו לו תולדות, אמר שהוא מקבל על עצמו דבר זה, כדי לפדות את חברו. לימים כאשר הזקיני ולר' אביגדור לא היו בנים כי אם בנות, תלו סיבת הדבר בהמעשה ההיא.

בחכמתו ידע להגן על בני עירו, ופעם אחת נודע לו כי אכרי הכפרים הסמוכים צערגיווא ויאשינקה, זוממים לבוא לדוקלא ביום הכפורים הקרוב להרוג את יהודיה, ולבוזז את רכושם, הוא הודיע על כך לשר המחוז, שהזעיק מיד תגבורת צבא מעבר לגבול הונגריה הסמוך. בערב יום הכפורים הלך הרב עם משמשו לכפר צערגיווא מסיבה שהיתה ידועה לו בלבד, וישב שם על מדרגה שלפני הפונדק. ליהודי בעל הפונדק היה גוי אחד (שמסר לו השענק לשבת ויו"ט) שישב אותה שעה בפנים. כשראה הגוי מיהו היושב בחוץ, קרא אליו ואמר אתה תהיה היהודי הראשון שיהרגו אותו, בעל הפונדק רץ לראות אל מי הוא אומר כן, ונבהל לראות שהוא רבה של דוקלא בקול חרד אמר: השמע הרב מה שאמר הכלב הזה? אמר לו: שמעתי ואיני מתרגש. הוא יביא על עצמו את הקץ עוד לפני כן. ביום הכפורים הלך הפונדקי לביתו אחרי תפילת שחרית לראות אם הגוי פתח את השענק, וכשמצא את הדלת נעולה שאל את השכנים היכן הגוי, ואמרו לו הרי בבוקר הלך ותלה את עצמו על העליה!

הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זי"ע

יום ההילולא - כ"א אדר

סיפר ראש ישיבת חברון הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, כי בזמן המלחמה הטורקית באו לפני הגאב"ד דקובנא רבינו הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל, משלחת של נשים - אלמנות חיות - אשר בעליהן נלקחו לשדה הקרב, ובכו לפניו מתוך חששם לרוע עתידם...

יצא, אפוא הגאב"ד דקובנא אליהן, ובכה אף הוא עמהן יחד, עד שלפתע פתח פיו וקרא לאמר:

"מבטיחני לכן שכולם יחזרו!"

וכך הוה. איש מכל יוצאי הצבא לא נעדר.

ואמרתי - סיים הגר"י סרנא זצ"ל - שה"מופת" לא היה בקיום ברכתו והבטחתו של רבי יצחק אלחנן, אלא בבכיייתו של אותו צדיק, שחש בעצמו בכל לבו בכאבם של נשות ישראל עד כדי בכיה, וכשצדיק שכזה גוזר, כבר אין פלא שגזירתו מתקיימת.

הרה"ק רבי מנחם מנדל מפריסטיק זי"ע

יום ההילולא - כ"א אדר

שמעתי מפי בעל המעשה על ש"ב הרה"ק מפריסטיק זצ"ל (שהכרתי אותו, הוא היה איש צדיק ובמדת הענוה היה חד בדרא, והיה חתן דו"ז הגה"ק משינעווא ובן הגה"ק קדוש עליון מדוקלא ואביו של הרה"ק מקאלשיץ), שלאיש הנ"ל (בעל המעשה) לא היה בן כי אם בנות ובכל זאת כשנולדה לו בתו השביעית היה שרוי בשמחה עצומה, ואחרי שהכין קידוש בשבת חנוכה עשה גם במוצאי שבת בביתו סעודת מלוה מלכה כיד המלך (והיו מקומות שהיה נהוג לדפוק בשעת קריאת השם, ואף בסיגוט נהגו כן מתחלה עד שבטלו זאת), והרה"ק מפריסטיק החשיב זאת מאוד, ואחרי סעודת מלוה מלכה כשפנה לצאת מביתו, כשעמד וידו על המזווה החזיר ראשו לבעל הבית ואמר לו, אתה יודע מה חושבני שיהיה זה דבר נכון אם לפקודת השנה אבא אצלך לסעודת ברית מילה. ויהי באותה תקופה לשנה האחרת נולד לו בן, ובדיוק באותו שבת פרשת מקץ עשה סעודת ברית מילה.

הרה"ק רבי לייביש מצאנז זי"ע

יום ההילולא - כ"א אדר

שמעתי מהרה"ח ר' חיים הערבסט ע"ה מצאנז, שהי' בצאנז בביתו של הרה"ק ר' לייבוש ז"ל הרב מצאנז כשנפטר ביום כ"א אדר תרצ"ה, והי' שם צוואה שביקש שיקברו אותו ב"קיטעל" חדש שקנה לעצמו איזה שנים קודם לזה, וגם ב"מיצעל" על ראשו שהי' לו מאת זקינו הרה"ק ה"דברי חיים" ז"ל. ולאחר הפטירה התחילו לחפש ה"קיטעל" וה"מיצעל" והי' תמיד מונח במקום מיוחד, וחיפשו שם ולא מצאוהו, ושלחו להביא את שלמה זלמן שהוא הי' משמשו תמיד, והביאוהו, ושאלו אותו: היכן ה"מיצעל" של הסבא וכו', וסיפר כי כמו בכל שנה ביום הקדוש הי' הרב לובש אותו ה"מיצעל", ובשנה

זו ליל מוצאי יום הקדוש אמר למשמשו הנ"ל שיקח ה"קטעל" שלו ועם ה"מיצעל" הנ"ל, ויצניעו במקום מיוחד ששם מונחים התכריכין שלו, וחיפשו שם ומצאוהו, והי' לפלא.

כ"ב אדר

הגאון רבי אברהם דב כהנא שפירא זצ"ל

ה"דבר אברהם"

יום ההילולא - כ"ב אדר [א]

פסק הלכה נוסף של ה"דבר אברהם" [בימי גיטו קובנה] קשור באחי הגדול... אחי עבד בשדה התעופה באלקסוט ועמו עבדו שם כ - 5000 איש יום ולילה. העבודה היתה קשה ומתישה וכילתה את כל הכוחות. בנוסף לכך, תנאי הרעב וכן הליכה יום יומית של עשרה קילומטרים למקום העבודה ובחזרה לביתם בגטו - היו קשים מנשוא. הבית היה ריק ממזון, חוץ, כמובן, מההקצבה המעטה שקיבלנו. אנו הילדים סחבנו משאות בגטו ותמורתם קיבלנו כמה תפוחי אדמה, מהם עשינו קצת מרק. מה לא עשינו בשביל "תמורה" כזו.

יום אחד פונה אחי הגדול לאמנו הצדקנית בטענה שיש לו חולשה איומה. "אני מרגיש", אמר, "שעוד מעט אגוע ברעב ואתמוטט". דמעות נקוו בעיניה של אמא. אין לאל ידה להושיע ברב או במעט. "אמא", אמר אחי, "בגטו מחלקים לעובדים בשדה התעופה בשר סוס ואומרים בשם הגאון רבה של קובנה שאלו שעובדים בעבודה בשדה התעופה ומצילים את הגטו - מותר להם לאכול בשר סוס". עם כל רחמי האם, אמרה היא: "אני מבינה לרוחך, אבל מבלי לקבל היתר מה"דבר אברהם" - לא אוכל לבשל לך את בשר הסוס". אחי הגדול שם פעמיו ל"תל התלפיות" של קובנה - ביתו של ה"דבר אברהם". אחי תינה בפניו את הבעיה הקשה ואת מצבו הגופני ההולך ומדרדר. כאן יש להוסיף, שאחי שמע על כל מיני היתרים של הרב הגאון לעובדי שדה התעופה, כולל אכילת בשר אסור.

שמע ה"דבר אברהם" את השאלה, המתין קמעא ושאל: "היכן למדת לפני המלחמה, יקירי?", אחי ענה שלמד ארבע שנים בישיבת "וילקומיר". לאחר מכן נשאל לשם משפחתו. מששמע זאת אמר: "אכן, יקירי, היו מקרים שבהם התרתי אף אכילת בשר סוס, אבל לא לבני עלייה שכמוך התכוונתי. אמנם חלש אתה, ניצב על סף התמוטטות ועובד בפרך, אבל מבחור שלמד בוילקומיר ואשר נמנה על משפחה כה מיוחסת ומכובדת, אני דורש יותר מסירות נפש. במצב קשה כמו זה שבו עם ישראל נתון - רק קיום מצוות במסירות נפש יכול להגן על עם ישראל. אנחנו חיים בהסתר פנים, מחיצה של ברזל מפרידה בינינו לבין אבינו שבשמים. אף מצוה אינה עוזרת לנו כדי להינצל. את שכרנו נקבל לאחר מאה ועשרים, עתה לא עומדת לנו אף זכות. אך מה בכל זאת קורע שחקים לרחם עלינו בעת הזאת, בשעת הסתר פנים? כשעם ישראל מקיים מצוות במסירות נפש. אמנם אתה חלש וכמעט מתמוטט מרוב עבודה קשה ומהרעב האיום האוחזו בך, אך אתה יכול עדיין לקום מעילפונך ולהמשיך ללכת. עדיין אתה מחוייב למסור את נפשך ולא לאכול. רק כשתרגיש שאתה גוע ממש - אז מחוייב הינך לאכול מיד כדי לא לעבור על איסור "מאבד עצמו לדעת". בין קיום מצווה רגילה לבין קיומה

במסירות נפש יש מרחק גדול. בין קיום מצווה במסירות נפש לבין איבוד עצמו לדעת עובר חוט דק מאד כחוט השערה ודרושה חכמה גדולה כדי לחוש בהבדל. אין דבר העומד בפני פיקוח נפש!

בזמן כה קשה, כשמחכים לרחמי שמים, צריכים זכויות של קיום מצוות במסירות נפש ממש. רק בזכות מסירות נפש בקיום מצוות נוכל לקוות לסייעתא דשמיא". כאן יש לציין שברכתו של הגאון הצדיק פתחה פתח של פרנסה בדרך פלאית, לשובע - לא היה, אבל לחם יותר לא היה חסר, ולא נזדקקנו לקליפות תפוחי אדמה. אחי התאושש מחולשתו. הצדיק גזר - והקב"ה קיים.

הגה"צ רבי ישראל משה דושינסקיא זי"ע

יום ההילולא - כ"ב אדר [ב]

אורו (של הגה"צ רבי ישראל משה דושינסקיא זצ"ל, גאב"ד העדה החרדית) זרח ביום כ"א כסלו תרפ"ב, בעיר חוסט שבהונגריה, כבן יחיד לאביו, גאב"ד העיר, הגאון הקדוש המפורסם רבי יוסף צבי דושינסקיא זצוק"ל, ולאמו הרבנית הצ' מרת אסתר ע"ה, בתו של הרבני הנכבד רבי יואל צבי נייהו ז"ל. דבר לידתו נעוץ בעובדא מופלאה על רוח קדשו ועל צפייתו למרחוק של רבינו הקדוש בעל 'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע. האב הגה"ק רבי יוסף צבי לא זכה להיפקד בפרי בטן במשך שנים רבות מנישואיו, וכל פעם בעת שנסע אל רביה"ק משינאווא, היה מזכיר את עצמו לברכה ולישועה. פעם הגיע לשבות בחצר הקודש בפרשת תצא, והתכבד בעליה לתורה. רביה"ק משינאווא, אשר כדרכו בקודש קרא בעצמו בתורה, הדגיש באזניו את התיבות "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך" (דברים כב, ז). עברו כמה שנים וזוגתו עדיין היתה עקרה ולא ילדה, וכאשר הגיע שוב לשינאווא ברכו רביה"ק במילים "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה" (שם יא, כא). השתומם רבי יוסף צבי על הברכה שנראתה רחוקה מאוד מלהתקיים באותה שעה, והתפלא על הפסוק שבו בחר רביה"ק לברכו.

שוב עברו שנים ספורות והרבנית מחוסט, בתו של בעל ה"לבושי מרדכי" זצוק"ל, נפטרה לבית עולמה, ורבי יוסף צבי נישא בשנית לבתו של הרבני מוה"ר יואל צבי נייהו זצ"ל, וממנה נולד לו בנו יחידו הגה"צ רבי ישראל משה זצ"ל. כעבור כמה שנים נקרא רבי יוסף צבי לכהן פאר כרבה של ירושלים, על מקום הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל שנסתלק אז, וכאן זכה להשיא את בנו. כך התקיימו להם שני רמזיו של רביה"ק משינאווא זי"ע. האחד "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך" - שמאשתו הראשונה לא זכה לבנים, אלא מזיווג שני. וכפי שסיפר רבי יוסף צבי, שתיכף בשעת מעשה הבין זאת, שמאשתו הנוכחית לא ייפקד. והשני שרביה"ק צפה שהוא ייבחר לרבה של ירושלים וישיא בה את בנו, וע"כ אמר: "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע לאבותיכם לתת להם"... עובדא זו סיפר רבי יוסף צבי זצ"ל בעצמו, בעת שמחת נישואי בנו כ"ק רבי ישראל משה זצ"ל, וכן גם כ"ק הגרי"מ זצ"ל בעצמו היה מספרה בכל עת, ובמיוחד עת נפגש עם כ"ק מרן אדמו"ר (מצאנו-קלויזנבורג) זי"ע, או להבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו שליט"א.

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדורא זי"ע

יום ההילולא - כ"ג אדר

כאשר היה הרה"ק רבי חייקא אמדורר זי"ע בבית הרה"מ (ממעזריטש) זי"ע, פעם אחת זכה לאור שהביט מסוף העולם ועד סופו, ודרך הרה"ק רבי חייקא על כל דבר שינוי שנעשה אצלו השתנות היה מתענה עליה לברר שהוא מקדושה, והתחיל הרה"ק רבי חייקא להתענות ע"ד האור עד שנכנס אצל רבו, ואמר לו (המגיד הק' ממעזריטש) כאשר רואים מסוף העולם ועד סופו צריך לצום? בתמיה, ופסק מלהתענות על זה.

בהיות אמדורר עיר של מתנגדים ביקשו אנשי החברא קדישא לקבור את הרה"ק רבי חייקא זי"ע אחר פטירתו מחוץ לגדר בית עולם מפני שהיה מ"כת" החסידים, אך מכיון שהיה מחברי החברא קדישא, ותקנה היתה בידם שאחד מחבורתם אין מניחין אותו מחוץ לגדר, קברוהו בפנים כרגיל. לימים כשסיפרו את הסיפור להרה"ק רבי אהרן מקארלין - הבית אהרן זי"ע אמר: רבי חייקא היה נהנה יותר אם היו מניחין אותו חוץ לגדר, מלהיות ביניהם.

כעשרים שנה לאחר פטירתו של הרה"ק רבי חייקא מאמדורא זי"ע עלה פעם הנהר על גדותיו ונשטף קברו של הרה"ק, ומצאוהו שלם לגמרי כבשעת קבורתו, 'מיט די אויסגעקרייזלטע פייאלאך' [עם פיאותיו המסולסלות].

בפטירתו של הרה"ק רבי חייקא מאמדורא זי"ע, נעמד השעון בביתו מלכת, ולא יכלו לתקנו, השעון הנ"ל היה בסטאלין, ונתנו אותו לכמה מתקני שעונים ולא הצליחו לתקנו.

ה"דברי בינה", הרה"ק ר' יצחק יעקב מביאלא זי"ע

יום ההילולא - כ"ג אדר [ב]

מעשה פלא הי' אצלי פעם אחת באתי לאדמו"ר הק' (ה"דברי בינה" זי"ע) על ש"ק פ' שלח ואני רעיוני סבבו אותי בחקירות אלוקית כידוע למכירי, ובזו הפעם סבלתי צער גדול מחמת שכבר התחלתי לעסוק בעניני העולם בעסק הפרנסה ומאז לא הוכשר זה הרעיון כלל, כמובן וסבלתי עי"ז צער גדול, ואמרתי מי יתן שאדמו"ר הק' יודע מהרעיון שלי, אבל אני בעצמי הייתי בוש לומר לאדמו"ר הק' רעיוני והייתי מספק אשר לאחר ש"ק בעת נתינת הפיתקא יודיע אני צערי.

ובש"ק בלילה בעת אמירת התורה הק' אמר אז אדמו"ר הק' תורה, וצירף ענין המרגלים והמקושש וגם ענין התכלת, ובתוך התורה פתח רבינו הק' ואמר בזה"ל: "בדורות הקודמים היו יודעים אף הנכרים כי מי שרוצה להיות חוקר באלקות צריך להיות פרוש מכל עניני תאות עוה"ז, כי מי שהוא עומד בכל חשקי לבו בעניני עוה"ז שכלו לא מזוכך, וכעת רוצים לחקור באלקות אף שלא עזבו עניני עוה"ז ועוד כמה דיבורים מזה הענין", ואח"כ גמר התורה הק', וכל אלו הדיבורים לא היו להם שייכות להתורה, וכל אנשים תמהו על זה מה שייכים אלו הדיבורים להתורה אבל אני הבנתי בטוב הדיבורים הק' האלו.

ואח"כ לאחר השלחן הק' ידוע לכל אנ"ש שהי' איש אחד ושמו ר' מענדיל ע"ה ממעזריטש שהי' יכול לומר התורה של אדמו"ר הק' ממש כמו גראמאפאן שאף התנועות הי' זוכר ממש פלאי פלאים, והי' דרכם של אנ"ש אחר שסיים אדמו"ר הק' את שלחנו הק' הלכו לר' מענדיל ע"ה הנ"ל וחזר להם כל התורה ממש אות באות, וכשהגיע לאלו הדיבורים אמר: בכאן דיבר אדמו"ר הק' לאיזה איש מאנ"ש כי כל הדיבורים אין להם שייכות לכל התורה, וחזר להם ג"כ אלו הדיבורים אות באות, וסיים: אבל לכל התורה אין להם שייכות אלו הדיבורים רק לאיזה איש דיבר רבינו הק' אלו הדיבורים, ואני הבנתי בטוב למי שייכים הדיבורים האלו כל זה הי' אצלי ממש וראה והבן מעלת הצ' הק'.

מדת ההזדהות בין צדיקי עולם באה לידי ביטוי בפרשת מחלתה ורפואתה של הילדה, בתו של הגביר רבי זלמן מינץ. בניו ובנותיו מתו עליו בקטנותם, וכאשר נולדה לו בת בימי זקונו, הורה לו רבינו ה"דברי בינה" זי"ע לא לגדלה בביתו הוא אלא בבית זקנו שהתגורר בשדליץ.

אותה ילדה חלתה אנושות, וכאשר נודע הדבר לאביה. ביקש לשגר שליח מיוחד לביאלע, להזכיר אותה בפני רבינו. רבינו לא היה אותה שעה בביאלע, כי שבת על שולחנו של המגיד מטריסק זצ"ל. אבי הילדה, ר' זלמן, שיגר איפוא את שליחו המיוחד לטריסק, אולם הדגיש בפניו: "הנני שולח אותך לאדמו"ר מביאלע עבורי".

ביום החמישי בשבת הגיע השליח לטריסק, נכנס לקודש לאכסניא של רבינו והגיש לו את הפתקא שהביא אתו, ובה פורטו שמה ושם אמה של הילדה החולה. הרבי הציץ בפתקא והפטיר! "עס געהט דאך שבת" (-הרי השבת קרבה והולכת). השליח לא הסתפק בתשובה זו ושאל את רבינו: "מה אענה לשולחי, ר' זלמן, אולם הרבי חזר על דבריו: "עס געהט דאך שבת". השליח רצה לעשות את שליחותו נאמנה, והזכיר את החולה פעם נוספת בערב שבת בבוקר, כדי שיוכל לשלוח את המברק ור' זלמן יקבל אותו לפני כניסת השבת, אולם רבינו לא שינה את נוסח דיבורו: "עס געהט דאך שבת". בו ביום אחר חצות נכנס השליח פעם נוספת לרבינו וטען בפניו: "הרי ביום רביעי היתה כבר גוססת, לא עלינו, וכיצד דוחה רבינו את הרפואה לשבת", אולם רבינו חזר על תשובתו הקודמת, והוסיף: "אם רצונך, תוכל להזכיר את החולה באזני הרה"ק מטריסק".

חזקה היתה עליו פקודתו של ר' זלמן "הנני שולח אותך לרבי מביאלע", אולם כאשר הרבי מביאלע עצמו הרשה לו, החליט על דעת עצמו, לזכות את שולחו שלא מדעתו, ונכנס עם "פתקא" להרה"ק מטריסק, ולהזכיר בפניו את החולה.

המגיד מטריסק קרא את ה"פתקא", והשיב מיד אותה התשובה שהשיב הרבי מביאלא: "עס געהט דאך שבת", וכאן נוכח כבר גם השליח כי עיני הצדיקים משוטטות בכל.

הוא חזר לאכסניא של הרבי מביאלע, וביום השבת הזכיר בפניו את שם החולה פעמים מספר, ובמוצאי השבת מיד לאחר ההבדלה, נכנס שוב לרבי ושאל "מה אומר לשולחי הרי כבר עברה השבת". והרבי ענה לו: "אני אודיע לך תשובה, בשעה שיהא מה להשיב".

השליח חיכה ביום הראשון, ביום השני, ורק ביום השלישי נקרא השליח לביתו של רבינו, והפעם הורה לו רבינו להודיע במברק לר' זלמן כי "הילדה החולה תתרפא בעזה"י ותהיה בריאה בתכלית השלימות".

השליח, שנמנה על חסידיו הנאמנים של רבינו, היה נבוך בדעתו, שכן לפני ימים אחדים היתה הילדה החולה מפרפרת בין חיים ומות, ורגעים ספורים נשארו לה לחיות, ועתה הוא מצווה להודיע כי הוטב מצבה. הוא נזכר כי אביו ואחיו של ר' זלמן מינץ אינם נמנים על חסידי ביאלע, ובמקרה של כשלון לא יתלו הקולר בו אלא ברבי, ונמצא שם שמים ושמו של הרבי מתחלל. באותה שעה נתקל השליח בהרה"ק רבי נתן דוד מפרצובה זצ"ל, הוא בנו של רבינו, וסיפר לו את הדברים מראשיתם ועד סופם, ואף הוסיף את הפקפוקים אשר בלבנו. אולם הרה"ק רבי נתן דוד גער בו על פקפוקיו באמונת חכמים: "לא הייתי מאמין עליך, שהרבי אמר לך בצורה ברורה, ואתה עדיין מפקפק, הב לי נייר", וכשנתן לו נייר כתב עליו את המברק: "ראבין סקאזאל שטא בענדא זדראף" בלשון רוסית ("הרבי אמר שיהי' לה רפואה שלמה").

כאשר השליח חזר לבית משלחו להודיע שעשה שליחותו, כבר מצא את הילדה החולה יושבת על מטתה, והמברק שנשלח בשמו של הרבי מונח על השולחן. בתשובה לשאלותיו סיפרו לו כי כל אותם הימים, מיום הרביעי עד יום השלישי, היתה מפרפרת בין חיים למות, רק ביום השלישי בשעה עשירית, באותה שעה שהרבי קרא לו להודיע לו על שפור מצבה, באותה שעה בדיוק פקחה עיניה ומאותה שעה הלכה והבריאה, עד שהבריאה לגמרי בעזה"י.

הרבנית מסקערניוויץ ספרה לכ"ק מרן אדמו"ר (מביאלא) שליט"א: "אבא (הרה"ק בעל "דברי בינה" מביאלא) ז"ל נוהג היה לכתוב על גבי ספר את התאריכים של לידת בניו, ועל כולם היה מציין את הברכה "שליט"א", ועל אחי - זקינך [מרן מהר"ץ] (הרה"ק רבי ירחמיאל צבי) לא כתב שום ברכה, אלא כתב את שמו ללא שליט"א. - ועוד בחייו של אבא ז"ל היינו תמהים: מה ראה על זאת להשמיט את התיבה שליט"א? כי אצלו לא היה ענין של מקרה, שישכח וכדומה, כל דבר היה מדוקדק ומכוון אצלו, ולא ידענו מה פשר הדברים.

אבל כאשר נפטר אבא ("דברי בינה") ז"ל, ולאחר חדשים ספורים משנסתלק זקינך ה"צ (רבי ירחמיאל צבי) ז"ל בדמי ימיו, או אז הבנו כי ראה שלא יאריך ימים בחיי העולם הזה", ע"כ.

ה"אמונת משה", הרה"ק ר' יהודה משה מאלכסנדר זי"ע

יום ההילולא - כ"ג אדר [א]

לר' קופל בוימן ז"ל מרמת גן, היתה אחות שהתגוררה בקנדה, ונולד לה בן אילם ל"ע. הלכה עמו לרופאים רבים, אך אף אחד מהם לא הצליח למצוא מזור ותרופה. בצר לה שלחה האחות מכתב אל אחיה, וביקשה ממנו, שיכנס לצדיקים בארץ ישראל ויבקש ברכה על בנה. נכנס ר' קופל לרבינו ה"אמונת משה" מאלכסנדר זצוק"ל, וסיפר לו את המעשה. לקח רבינו גליון נייר, רשם בו דבר מה בכתי"ק, שם אותו במעטפה, ומסרה לר' קופל, באומרו: "שלח מעטפה זו לאחותך, ואמור לה, שתניח

אותה תחת הכר של בנה, ותפתחה רק בסמוך למועד בר המצוה שלו!" עשתה האם כמצות רבינו, וציפתה לישועת ה'.

זמן קצר לפני היותו בר מצוה דיברו ההורים ביניהם שלא לערוך לו סעודת "בר מצוה" ברוב עם אלא רק למנין מצומצם. יום אחד שמעה לפתע האם את בנה, צועק "אמא!" אני רוצה שיערכו לי בר מצוה כמו לכל האחים שלי. בשומעה את בנה מדבר בפעם הראשונה בחייו לא החזיקה מעמד, ודמעות גיל זלגו מעיניה. בסעודת הבר מצוה נתנו ההורים הנרגשים לרב הקהילה שיפתח את המעטפה שהיתה מונחת תחת הכר, ובה היה כתוב "יתחיל לדבר כמה ימים לפני הבר מצוה". ההורים הנרגשים הקליטו את דרשת בר המצוה שלו, ושלחו את סרט ההקלטה אל האח שימסרו לרבינו, ויודה לו על הנס, שנעשה על ידו.

אולם, כאשר הגיע האח עם הקלטת להודות לרבינו על ישועתו הגדולה, ביטל רבינו את דבריו, ואמר, שאינו רוצה לשמוע יותר מזה.

סיפר הרה"ח ר' שרגא פייבל כ"ץ שיחי' מירושלים, כי לאחר שבא בקשרי שידוכין, נתעכבו מלקבוע זמן חתונה מפני שלא מצאו דירה בשבילו [שכן בימים ההם היה קושי גדול במציאת בתים טובים למגורים, כיון שהכל היה נתפס לצורך אחב"י העולים מכל ארצות הגולה, כידוע]. לאחר זמן מה שאל כ"ק האמונת משה זי"ע את אביו הרה"ח ר' יענק'לע כ"ץ ז"ל, מדוע לא קבעו עדיין זמן חתונה לנישואי בנו, והוא סיפר לו דברים כהווייתן כי עדיין לא מצאו לו בית ודירה על כן ממתינים מלקבוע זמן חתונה.

ענה ואמר לו האמונת משה זי"ע, הנה ידוע שלעשות 'שידוך' יש הרבה מניעות ומפריעים, כי השטן מעכב זאת, ולא עוד, אלא אף גם לאחר שכבר משתדכים, עדיין רוצה להפריע בזה, ועל כן עושה כל מה שביכולתו להפריע לחתונה, ולשם כך מעמיד ג"כ מניעות ועיכובים למציאת בית ודירה. לכן, אדרבה, יש לקבוע 'זמן חתונה', ואז יש סייעתא דשמיא. וסיים את דבריו כשהוא מורה לו לקבוע תיכף זמן חתונה, 'ואז תראה שתיכף ומיד תמצאו בית ודירה נאה לצורך החתן והכלה', ואף הוסיף ואמר שאחר שיקבעו יודיעו לו על כך, ויתן מיד את הדרשה געשאנק. וכן עשו, שקבעו זמן חתונה, ומיד אח"כ נתן לו האמונת משה דרשה געשאנק כאשר אמר [גביע מכסף שבו משתמש רש"פ לכוס של אליהו], ותיכף ומיד, בתוך זמן קצר, מצאו בית דירה נאה.

כ"ד אדר

הרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליע זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אדר

...וה' יודע האמת אשר כדברים הללו ראיתי ושמעתי מאדוני אבי הקדוש הרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליע זצ"ל כשהי' רואה פני אדם הי' יודע שמו ושם אביו ושם אמו ומה מעשיו ומה שעבר עליו ועל בני ביתו, והי' יודע שמות כל משפחתו, וכמה פעמים גילה לאנשים עתידות מה שיעבור עליהם, וכשהי' קורא פיתקא שם אדם ושם אמו אפילו הי' ממרחק רב הי' אומר מה הוא אם גדול או קטן

וכדומה ומה מראהו, ואפילו צורתו ושעריו ועיניו, ומה פרנסתו, אם הוא בריא או חולה ומה חליו, ומה מעשיו צדיק או רשע, ומה שעבר מיום עמדו על דעתו, וסהדי במרומים שפעם אחת ראיתי שנכנס איש אחד לפניו והניח לפניו הפתקא וקרא בו שמו ושם אמו ואח"כ התחיל לגלות בפני האיש שהוא כל מה שעבר מיום עמדו על דעתו עד אותו שעה שעמד לפניו, והאיש ההוא בכה בבכי רבה והתודה על חטאותיו בפחד גדול מאד. וסהדי במרומים כי רבות כאלה ראיתי אצל אאמו"ר זצ"ל, וכמה פעמים אמר לאיזה איש מה שחלם להאיש ההוא באותה לילה וכדומה, לא יאומן כי יסופר מצדיק בדור האחרון הזה, וה' יודע כי הדברים כנים ואמיתים.

... הי' אומר הרבה פעמים דברים נוראים כמו עתידות ונביאות ורוה"ק ומופתים ונפלאות עד אין מספר, והוא בעצמו הליביש הדברים שלא יבינו שהם נפלאות וגדולות, והי' מעורר את האנשים ליתן שבח והודי' לאל העונה אותם בעת צרתם בחסדו הגדול.

אני זוכר שפעם אחת הי' בחודש טבת או שבט ולא הי' לבנה כל החודש שיכולין לקדש אותה, והי' לילה האחרון ולא נראה הלבנה, ואאמו"ר ז"ל הי' מצער עצמו שלא קידש את הלבנה, ובאמצע הלילה הקיץ אותי ואמר לי עמוד בני ונצא החוצה לחפש את הלבנה אולי תצא הלבנה שיכולין לקיים מצות קידוש לבנה, והלכנו לחוץ והקור הי' קשה מאד והעננים כסו שמים ולא הי' שום אפשרות שיאיר הלבנה באותה הלילה, והוא אאמו"ר ז"ל אמר לי שלא יכנס לביתו עד אשר יקיים קידוש הלבנה, כן התעכב שעה או יותר, והלכנו מרחוב לרחוב לחפש את הלבנה, ואאמו"ר ז"ל אמר אם רוצים באמת במס"נ לקיים המצוה הקב"ה בודאי יעזור ויאיר הלבנה, ופתאום נתפזרו העבים ונראה הלבנה וקידש את הלבנה, והי' שמח מאד שעזרו השם וקיים המצוה של קידוש הלבנה.

הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אדר [א]

אבי ע"ה ניהל בית חרושת לבורית בשותפות עם עוד שלשה אנשים. לאחר מלחמת העולם הראשונה היה המצב קשה, והמפעל לא פירנס כיאות את כל שותפיו, נסע אבי אל רבינו הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זי"ע להזכיר את עצמו לטובה בענין פרנסתו. השיבו רבינו, שכאשר יציעו לו הצעה בעניני מסחר, ימהר לספרה לפניו. יום אחד, הציעו לאבי לנהל סוכנות של בית חרושת מפורסמת לבורית. אבי ידע שישנם כמה מתחרים על משרה זו, ואף ידע שהוא לא יזכה לעדיפות, מכיון שבעל בית החרושת הוא נכרי ואילו אבי ע"ה היה חסידישער איד, ואף אם יבחרו בו - הלא הוא יצטרך לבטל את שותפותו בבית החרושת שלו, כדי שלא יהיה כאן ניגוד אינטרסים, ומי יודע אם כאן תצליח דרכו.

בקצרה, ההגיון נטה לבטל את ההצעה, אבל הוא היה חסיד נאמן ורבינו הורה לו להביא בפניו כל הצעה לפיכך קם ונסע אל רבינו.

מיד בבואו, שאלו רבינו: "האם הציעו לפניך איזו הצעה?" ענה: "אמנם כן, אך דומני שאין היא כדאית עבורי מן הסיבות הללו", והוא מנאן בפני רבינו אחת לאחת. השיבו רבינו: "תקבל את ההצעה, והשי"ת יעזור לך שתמצא חן בעיני בעל המפעל ותהיה לך פרנסה בכבוד!" שאל אבי, האם פתיחת אותה סוכנות בורית לא תפגע במפעל הקטן שהוא היה שותף בו ותתחרה בשותפיו לשעבר, הרגיעו

רבינו שלא יגרם להם מכך כל הפסד ונוק. **אבי נסע לקראקא והציע את מועמדותו.** יחד עמו התחרו על הסוכנות כעשרה אנשים, יהודים ולהבדיל נכרים, אבל אבי היה היחיד מביניהם שהיה עטור זקן ופיאות, לבוש ארוכות, והטלית קטן מעל לבגדיו. לא זו בלבד, אלא שהשפה הפולנית לא היתה רהוטה בפיו כל כך. **לאחר שעה ארוכה יצא מנהל המפעל והודיע שהבחירה נפלה על אבי, דוקא משום שהוא יהודי חרדי, דוקא עמו מעוניין המפעל לנהל קשרי מסחר! אבי התמיד במשרתו זו במשך כעשרים שנה, עד לפרוץ מלחמת העולם השנייה, ורבינו עצמו היה מספר מעשה זה כפלא ומופת!** חלק מתפקידי הסוכנות שהיו מוטלים על אבי, כלל סיור בערי הסביבה לשמירת קשר עם הסוחרים, כדי לקבל מהם הזמנות ולגבות את התשלומים. **באחד מסיוריו פגש אבי במלון בסוחר יהודי מביליץ, לבוש קצרות. הם נכנסו בשיחה, וכאשר הלה ראה שאבי לבוש בלבוש חסידי שאלו לאיזו חסידות הוא משתייך. ענהו, שהוא מחסידי של רבינו. אמר הלה: הרי עיניך הרואות שאיני חסיד, אבל שמעני ואספר לך מופת מרבה.**

הרב מסטיטשין היה שובת מידי שנה בעירי. פעם הייתי מחוסר פרנסה והציעו לי לעבוד כסוכן אצל נכרי אחד, היסטתי זמן רב האם לקבל את ההצעה, דנתי על כך עם אשתי ולא הגענו להחלטה. **אמרה לי אשתי: הנה הגיע לכאן איזה רבי, הכנס אליו ושאל בעצתו. אמרתי: הלא יש שיקולים לכאן ולכאן, והרבי לא יחדש לי דבר. לבסוף שמעתי בקולה והלכתי אליו. שאל אותי הרבי: כמה זמן אתה דן על כך עם אשתך? עניתי: כמה חדשים. שאל הרבי: והמשרה פנויה עדיין? עניתי: לפי מיטב ידיעתי כן. אמר לי הרבי: אם כן, פנה אל בעל בית החרושת ותציע לפניו את מועמדותך, והש"ת יעזור שתשא חן בעיניו ותתקבל לעבודה.** הוא נתן לי פרוסת "לקח", באמרו "ש"לקח" בגימטריא "הצלחה", ואמר לי כאשר הענין יסתיים בכי טוב תבוא לבשרני על כך. הלכתי אל בעל המפעל והצגתי את מעמדותי. ניהלנו דיון אודות תנאי העבודה והשכר, ולבסוף הוא אמר לי: אמנם הציעו לי כמה אנשים למשרה זו, אבל אתה מוצא חן בעיני יותר מכולם - וקיבלני לעבודה על אתר. **שבתי אל הרבי וסיפרתי לו על התנאים הטובים שהשגתי, ועל הקלות המפתיעה שבה נתקבלתי לאותה עבודה. אמר לי הרבי: יש לי חסיד אחד שגם הוא סוכן אצל גוי, אף הוא לא האמין שיתקבל לעבודה מפני שהוא עטור זקן ופיאות ולבוש כחסידי, ולבסוף אמרו הבעלים שהם מעוניינים דוקא בכזה סוכן! הלה סיים את סיפורו, ואבי אמר לו שהוא אכן אותו הסוכן...**

שמעתי מהרה"ח המופלג ר' יוסף ליפשיץ ז"ל: **רבו הרה"ק מוהרי"צ מסטיטשין זי"ע, בירך את אחת מקרובותיו חולה מיואשת והבטיח לה רפואה, ואחרי שנתרפאה ממחלה ראשונה נפלה במחלה אחרת. והרה"צ זצ"ל היה חזק בהבטחתו ונתקיימה במלואה, גם בירכה בבנים אחרי שהרופא הזהירה באזהרת סכנת נפשות מליד עוד. הבחור המשמש סיפר לו אח"כ שפעם בלילה עוררו הרה"צ זצ"ל ללכת עמו למקוה, לעורר רחמים על חולנית הנ"ל, ואח"כ כתב מכתב חזק בברכה בטוהה, וכמובן שנתקיימה במלואה.**

שמעתי מפי הגר"ש **בראדנדער זצ"ל:** שבהיותו בבחרותו בטורנא מקום משכן כבודו של הרה"ק מוהרי"צ מסטיטשין זצ"ל. נכנס אליו אחד מאנשי שלומו לברכה על הצעה במסחרו, בצפיה גדולה להצלחה.

הרבי מיאנו, ואמר לו שזה לא בעבורו, כי אם לגביר אחד ששמו אייזיק קאופמן (ברוח קדשו ראה ההפסד שבמסחר הזה, שגביר גדול יכול לסבול). האיש הלז חישב שלא צריך לציית לרבו, כי לא הלך לעצה רק ברכה, ובלא ברכה ג"כ יכול להצליח.

בלילה דפק על פתחו שליח מהרבי באזהרה חמורה שלא יעשה המסחר, והוכרח לציית כי ירא מהקפדה. והניח הדבר לאחר, וההוא נתדלדל על ידי העסק, ויהי הדבר לאות ולמופת על ראייתו לעתיד ברוח קדשו.

כ"ה אדר

הרה"ק רבי גרשון מקיטוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אדר [א]

מספרים כשעלה הרה"ק רבי גרשון מקיטוב זלה"ה לא"י בהסכמתו של הבעש"ט ז"ל, גילה לו הבעש"ט שיש לאוה"ח הק' ישיבה מיוחדת ללימוד הנסתר, וצוה לו הבעש"ט לר' גרשון שישתדל להיות מתלמידיו, כשעלה ר' גרשון חקר ודרש על זה עד שנודע לו מי זה השמש של ישיבת הנסתר, וביקש לו עבור זה, נתן לו השמש לר' גרשון עצה כשיבוא האוה"ח מטבילתו לכבוד שבת מהמקוה יזרו ר' גרשון ויביא לו מים לרחוץ ידיו ויראה אם יקבל האוה"ח ממנו לנטול ידיו בוודאי שיקבלו לתלמיד בישיבת הנסתר, לאחר נטילתו של האוה"ח אמר לו לר' גרשון כתוב בפרקי אבות פרק א' ודאשתמש בתגא חלף, מפרש ר' עובדיה מברטנורה שתיבת "בתגא" נוטריקון בתלמיד גברא אחרינא, עכשיו הודיעו לי מן השמים שאתה הוא זה הגאון ר' גרשון מקיטוב גיסו של הבעש"ט וגם תלמידו המובהק, לכן הודיעו לי שיש להם מן השמים תרעומת עלי שהשתמשתי אתך, יש לי רק עצה אחת שאני יקבל אותך לתלמיד בישיבתי של הנסתרים ויהא לי היתר משימוש זה, זיע"א ועכ"א.

סיפר הגאון הקדוש ר' חיים שאול הכהן דוויק זצ"ל, כשנסע הרב הקדוש ר' גרשון מקיטוב זצ"ל לארץ ישראל, אמר לו הבעש"ט הק' זי"ע שישתדל להיות במערת המכפלה, וכשבא לארה"ק והי' אצל האור החיים הק' זי"ע אמר לו שרוצה ליכנס למערת המכפלה, והלך הר"ר גרשון זצ"ל להשומרים דשם ואז הי' הסדר שבכל שתי שעות החליפו השומרים, ואם הי' א' נכנס אל מערת המכפלה היו הורגים את הנכנס עם השומר, והרב ר' גרשון הבטיח להשומר הרבה כסף שניחנו ליכנס, והתנה עמו השומר שלא ישתהה יותר מב' שעות כי אז יחליפנו השומר השני ואז שניהם בסכנה והסכים, זה הי' בערש"ק והאור החיים הקדוש זי"ע אמר לו לפני הליכתו כי יחכה עליו עם קידוש, וכשנכנס הרב למערה לא ידע לאן ללכת עד שראה שנפתח שם פתח ונכנס לשם, ובין כך עבר הב' שעות ותפסו את הרב ואת השומר והניחום בבית הסוהר, והאוה"ח הק' עמד והמתין עם הקידוש עד סמוך לאור הבוקר, ואז לקח הכוס בידו לקדש ותיכף נפתח הדלת ונכנס הר"ר גרשון זצ"ל ואח"כ סיפר מה שהי' ואיך שניצול, כי אז שיחקו יחד הפאשא (שר) של חברון עם הפאשא של ירושלים באיזה משחק, והי' ביניהם חוק שמי שמנצח את השני צריך השני להתיר כל האסירים השייכים למנצח, ובלילה הזה ניצח הפאשא של ירושלים ועי"ז ניצול. (מפי הגה"צ ר' ישראל יצחק רייזעמאן זצ"ל)

שניים מתלמידי הבעש"ט זי"ע, היו פעם אצל הרה"ק רבי גרשון מקיטוב זצ"ל - גיסו של מרן הבעש"ט זי"ע. בשהותם אצלו, נכחו בתפילתו, והבחינו שבאמצע תפילת העמידה, נפלה לו קופסת הטאבק והרה"ק רבי גרשון הגביהה והריח ממנה.

היה הדבר לפלא בעיניהם, עד שהרהרו אחריו - וכי ייתכן לעשות כן בתוך תפילת שמונה-עשרה? כעונש על כך, נגזר עליהם שלא יוציאו שנתם.

רבם הבעש"ט, שראה ברוח קדשו את אשר נגזר עליהם, חפץ לבטל את הגזירה מעליהם, מה עשה? בהיותם בצל קדשו בליל הושענא-רבא סילק מהם את המוחין. כאשר החלו לומר משנה-תורה, חשו שאינם מסוגלים לכוון, ולפיכך אמרו את הפסוקים בפשטות, וירידת המוחין היתה עד כדי כך שכמעט לא הבינו את פירוש המילות.

אח"כ הלך הבעש"ט וחילק לכל הנוכחים בבית המדרש טאבק. התלמידים לקחו גם הם מעט טאבק, ומיד נפקחו עיניהם ושבו להם המוחין.

אמרו התלמידים: "כעת רואים אנו שהרחת טאבק דבר גדול הוא, ומה לנו להרהר אחר רבי גרשון, אם ניתן לפעול ע"י הרחת טאבק עניינים כה נשגבים".

על-אתר פנה הבעש"ט ואמר להם: "דעו לכם שנגזרה עליכם מיתה, בגין ההרהור אחר הרה"ק רבי גרשון, ובזה שחזרתם בכם מההרהור אחר הנהגת קדשו, הצלתי אתכם".

הרה"ק ר' גרשון קיטעווער, גיסו של הבעש"ט, בהיותו בארץ הקודש תובב"א נתקרב להרה"ק ר' חיים בן עטר (בעל ה"אור החיים" על התורה ועוד ספרים), וסיפר לו שהוא גיסו של הבעש"ט. כן גם סיפר לו מרוב גדולתו. שאל ממנו האוה"ח הק' על שמו, ואמר לו ששמו הוא ר' ישראל. ענה לו, שלא ידוע לו כלל על אדם כזה. היה לו להרה"ק ר' גרשון עגמת נפש מרובה מזה, שלא היה זמן רב שהוא עצמו נתקרב לבעש"ט ואין ייתכן שלא יודע ממנו? שאלו עוד הרה"ק ר' חיים: אולי יש לו עוד איזה שם? ענה לו ר' גרשון, שקוראים לו: בעל-שם-טוב. התהרהר האוה"ח שוב ואחר כך אמר, שלא ידוע לו על אדם כזה. הרה"ק ר' גרשון הצטער מזה מאד, התעמק במחשבתו ואחר כך אמר לו, שקוראין לו ר' ישראל בעל שם טוב.

כיון ששמע זאת הרה"ק ר' חיים, נענה ואמר: רבי ישראל בעש"ט? - בודאי שאני יודע ממנו; אני רואה אותו בכל פעם בעולמות העליונים, והתחיל לדבר בפני הרה"ק ר' גרשון על רוב גדולתו, ואז נחה דעתו של הרה"ק ר' גרשון, שלא לחנם התקרב והתקשר לבעש"ט.

אצל הרה"ק ר' גרשון קיטעווער זי"ע היה אדם אחד פשוט שהיה תומך בתלמידי חכמים והיה בעל מעש"ט, והיה מדבר לפרקים עם הרה"ק ר"ג זי"ע, ואח"כ נפטר אותו אדם ונראה להרה"ק ר' גרשון, ושאל לו מה נעשה עמו בעולם הנשמות, ואמר לו שטוב לו מאד וזכה להיות בגן עדן ובהיכל שלו שם הנשמות בבחי' אילן וענפים ופירות והוא ראש האילן ושאר החברים תחתיו, אמנם יש לו בושא גדולה כי הנשמות שמתחתיו הם תלמידי חכמים ופותחים לדרוש בתורה והוא שלמעלה מהם אינו מבין שיחתם, וביקש מהרה"ק ר' גרשון שילמוד עבורו משניות ועי"ז יעשה לו טובה, והבטיחו הרה"ק

ר' גרשון ללמוד בעדו, ואחר כך נראה אליו עוד הפעם, והחזיק לו טובה בעד לימוד המשניות כי עתה הוא אומר תורה והם אינם מבינים דבר.

הבעש"ט ביקש פעם איזה דבר מגיסו ר' גרשון קיטובער, ומילא, כמוכן, אחר בקשתו. אחר כך שאל ממנו הבעש"ט: מה רצונך שאגמול לך בשביל זה? לא השיב גיסו דבר. אמר לו הבעש"ט: אני אתן לך מתנה - לשבת ולאכול בסוכה בליל ראשון דחג הסוכות הבעל"ט.

בערב חג הסוכות ירד גשם שוטף, גם בלילה, ולא ניתן היה להיכנס בסוכה. אולם, בסוכתו של הרה"ק ר' גרשון לא נכנסה אפילו טיפת גשם; הדליקו שם נרות, קידשו על היין וישבו בסוכה, כנהוג, וגם לא מיהרו לצאת.

רב העיר המתין עד חצי הלילה, אך הגשם ממשיך לרדת ואינו שייך כלל להיכנס לסוכה. הוא רצה להכנס לסוכה לקדש על היין ולאכול לפחות כזית פת (עי' שו"ע רבינו סי' תרל"ט סעי' י"ז, י"ח). בתוך כך ראה המשרת, שאין יין והלך להביא יין מאיזה מקום. בדרכו, עבר דרך הסוכה של הרה"ק ר' גרשון וראה שנרות דולקים שם ויושבים בסוכה. בא המשרת וסיפר לרב מה שראו עיניו. הרב לא רצה להאמין והלך בעצמו לראות. ואמנם ראה שדברי המשרת נכונים. כאשר נכנס לסוכה ושאל את ר' גרשון על מה שעיניו רואות, ענה לו, שזו לו, מתנה מגיסו הבעש"ט. שלח הרב את משרתו והביא יין לקדש, והתעכב שם בסוכה עד גמר הסעודה. (מהרש"ג ז"ל)

הרה"ק רבי גרשון מקיטוב היה פעם בשבת קודש בטבריא בצוותא עם הרה"ק רבי נחמן מהורדענקא, והאריכו ישיבתם בלילה עד שכלה השמן בנר והתחיל להיכבות, ואמר רבי גרשון בתמיהה מה הוא זאת?! והתחיל לדלוק כהוגן ודלק כל הלילה וכל יום השבת עד למוצאי שבת, ואז נענה רבי גרשון ואמר די, וכבה הנר.

הרה"ק רבי בצלאל יאיר מאלכסנדר זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אדר

כאשר היה הרה"ק רבי בצלאל יאיר מאלכסנדר זצ"ל ילד צעיר, באחד הלילות לא רצה לשכב לישון במיטתו. כיון שעבר זמן מה והשעה הלכה והתארכה, נכנסה אמו הרבנית ע"ה אל בעלה הגדול, רבינו הקדוש הזקן מאלכסנדר זצ"ל, ובקשה שיגיד לו לשכב במטתו. שאלה הרבי זי"ע: "מי הציע לו את המטה, את או המשרתת?" אמרה: "המשרתת!". השיב הרבי זי"ע: "אם כן, תציעי לו עכשיו את בעצמך וילך לישון". וכך הוה.

כאשר בא הרה"ק רבי בצלאל יאיר זצ"ל להתגורר בלאדו', גר בשכנותו גוי אחד אשר ביקש להרגו, ובא אל בעל הבית באמרו ש"אם לא ייצא מהבית, יהרוג את הרבי". אמר בעל הבית: "הלא עכשיו ערב שבת, אחרי השבת אמצא בשבילו דירה אחרת" - ולאחר השבת מת אותו גוי, והכל על מקומו בא בשלום.

הגה"צ רבי דוד שפרבר זצ"ל

יום ההילולא - כ"ה אדר [ב]

תחת אחד השיחים (לא"ב ליל כא אב תשס"ב), סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מבעלז שליט"א, כי הגאון ר' דוד שפערבר אב"ד בראשוב, בטרם עלותו לארץ ישראל, חלה פעם בידי, ועקב כך נבצר מאיתו לכתוב חידושי תורה בידי והדבר גרם לו עגמת נפש וכאב רב. בצר לו, ביקר אצל רופא בעיר קלויזנבורג, ולאחר בדיקות מקיפות, ניבא הרופא שחורות ואמר לו כי אין תרופה למכתו, והוא לעולם כבר לא יוכל לכתוב בידי, רח"ל.

כאשר עלה ארצה, נכנס להזכיר את עצמו אצל כ"ק מרן מהר"א מבעלז ז"ל, ואמר למרן, שהלא ידוע שאצל זקינו - כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, כאשר מאן דהוא היה זקוק לרפואה, הניח מרן מהר"ש את ידיו על מקום החולי, ומיד עלתה ארוכה למכתו, ולפיכך הוא מבקש, שהרבי יניח ג"כ את ידיו הק' ויאחז בידי. נעתר לו מרן, ואחזו בידי ובירכו לרפואה שלימה. וכך הוי. תוך תקופה קצרה החלים ממחלתו כליל, עד שחזר לכתוב כמו ידיו, כבשנים קדמוניות.

לאחר שנרפא וחזר לאיתנו, נטל הרב מבראשוב כרטיס ברכה - גלויה, וכתב מכתב אל הרופא מקלויזנבורג, וזה היה תוכן המכתב: הנני לבשרך, כי למרות אבחנתך וקביעתך, ששוב לא אוכל לכתוב בידי לעולם, הריני כותב כעת את מכתבי זה באותו יד שבו חליתי בעבר, וכל זאת הודות לברכתו של כ"ק האדמו"ר מבעלז, שבירכני ברפואה שלימה, וברכתו נתקיימה.

כ"ו אדר

הרה"ק רבי אהרן (ד"ר גארדיא) זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אדר [ב]

רבי אהרן ד"ר גארדיא יליד פרייסן (ראה כל זה במגילת פולין אוסטראה עמו' 26, ובכתבי ר"י שו"ב עמו' צ"א), ששימש רופא למלך פרוסיה ולאנשי חצירו, בן למשפחה עתיקה של יהודים מגרמניה, הגיע לסיור בפולין, לבוש כאציל גרמני רוכב על סוס כפרש מומחה, בדרכו פגש בהמגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, רבי אהרן נלכד באדרת-אצילותו של המגיד הגדול, והלך שבי אחרי אורת הקדושה והטהרה שאפפה את בית מדרשו, זמן מה התהלך סהרורי לא ידע את נפשו, עד כי החליט לנטוש את פרוסיה ואת משרתו, ולשנות את אורח חייו ולחזור למקור מחצבתו, לדבוק בתורה ובמצוות ולהצטרף לעדת החסידים.

כידוע סבל רבינו המגיד הק' ממעזריטש כל ימיו ממחלות ויסורים נכנס אליו רבי אהרן ואמר, "אנא רבינו רפא אותי ממחלת הנפש שלי, ואני ארפא אתכם ממחלות הגוף", ואכן בבית מדרשו של המגיד הגדול, נשאר ד"ר גארדיא עוסק בתורה ועבודה, בחזרו בתשובה שלימה לאלקינו, ומטפל במחלתו של המגיד הגדול.

חסידים מספרים כי פעם בערב שבת קודש לפני מנחה, היה המגיד המגיד הק' נשכב במטתו מרוב יסוריו וחולשתו, וד"ר גראדא היה עומד על ידו לסייעו ברפואותיו, והתחיל המגיד הק' לומר את ה"הודו" שלפני תפלת מנחה, ומיד נפלה על ד"ר גראדא השראה של קדושה גדולה במאד מאד, עד שהבין ד"ר גראדא בחכמת הרפואה שלו, כי לא יהיה בכחו להיות נוכח בתפלתו של המגיד ולהחזיק מעמד בחיותו, מגודל הדביקות שנפלה על ד"ר גראדא, ופשוט רצה לברוח משם, אלא שהתאמץ בכל כחותיו לא ללכת ממקומו, ונשאר לעמוד שם בפסוק הראשון שאמר המגיד, וכן בפסוק השני והלאה, עד לכשהגיע המגיד לפסוק "כל אוכל תתעב נפשם", אז התחיל ד"ר גראדא להקיא, אלא שאף על פי כן עדיין התאמץ ונשאר לעמוד שם, עד שבא המגיד לומר "ויזעקו אל השם", ואז מיד ברח משם ד"ר גראדא, כי הרגיש שאם ממשיך לעמוד שם עוד רגע קט, מיד יוצאת לו נשמתו.

ואף מספרים החסידים, כי אז לכשהתחיל ד"ר גראדא להקיא כששמע מן המגיד את הפסוק כל אוכל תתעב נפשם, הקיא והקיא עוד ועוד ללא הרף ולא פסק מלהקיא עד לזמן רב במאד, וד"ר גראדא אמר אז, כי הרבי הוציא ממנו את כל הבלתי-טוב שקלט בשנותיו הראשונות טרם בא למגיד. ואף אומרים החסידים כי מני אז עד סוף ימי חייו, לא היה ד"ר גראדא מרגיש טעם בשום אוכל, וכל מה שאכל היה אצלו כמי שאוכל בוץ. הוא האריך ימים הרבה עד לשנות זקנה מופלגות, קברו נכרה בעיר אוסטרה, ומצבתו אומרת: "פ"נ הישיש הזקן שהלך ושימש חכמים אשר שימש להרב בוצינא קדישא מ"מ דק"ק מעזריטש מ' אהרן כמו"ה שמשון דאקטער גארדא נפטר כ"ו אדר שני תק"ע לפ"ק תנצב"ה.

הרה"ק רבי שלום מקאמארנא זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אדר

מעשה באחד מזקני החסידים שנכדו חלה במחלה קשה, ונכנס לבית רבינו הרה"ק רבי שלום מקאמארנא זי"ע בבכי מר, ויבקשהו לבקש ולעורר רחמים על נכדו שהשי"ת ישלח לו רפואתו בקרוב. אמר לו רבינו: מקוה אני לה' שאי"ה בהשכמת הבוקר מחר תבוא לו רפואה מן השמים, ואכן באותו לילה התאמץ רבינו בתפלתו ובבוקר יצא הילד מכלל סכנה. כשהחלים נכנס אל רבינו ושאל. מאין ידע רבינו שתפלתו תתקבל ונכדי ירפא ברפואה שלימה. ולא רצה לסוג עד שיקבל תשובה. השיב לו רבינו: וודאי ידוע לך שיש לי לא מעט שונאים, ובכל זאת בעת דחקם הם באים אלי, ואני עוזר להם עד כמה שכוחי מגיע, ואף על פי שאינם ראויים לכך על פי מעשיהם. ובזכות זו, מאמין אני, שאף על פי שאיני ראוי, עוזרים גם לי מן השמים כשאני מתאמץ בתפלה להביא ישע ועזרה למי שהוא. (בית קאמארנא)

כ"ז אדר

הגאון רבי יוסף שאול נאטנזאהן זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אדר [א]

שמעתי בעצמי מהגאון הגדול ש"ב הגאון רבי יוסף שאול נאטנזאהן ז"ל אבד"ק לבוב, שסיפר לאאמור"ר ז"ל: שפעם אחת התאונן הבעש"ט הק' ז"ל מאוד, ושאלו אותו תלמידיו מה זה, וסיפר להם

שהיה איש אחד, שהיה לא טוב רח"ל ואחר מותו לא היה לו תיקון והקב"ה ריחם על נשמתו ויצא פסק ויתגלגל בצפרדע אחת ויהיה מונח בבאר מים בארץ רחוקה, ואם יבוא בנו של האיש הזה למקום פלוני וישתה מי באר הזאת ויברך ברכה על המים, אז יהיה לאביו תיקון עי"ז, אבל זה הבן היה עני גדול ולא היה דרכו לנסוע למרחקים, לכן סיבב הקב"ה שיהיה משרת אצל עשיר אחד, והעשיר נחלה, וצוו לו הרופאים לנסוע למקום פלוני (ששם היה הבאר הנ"ל) לעשות שם רפואות, ונסע העשיר לשם ולקח את המשרת (הוא בן האיש הנ"ל) עמו, ופעם אחת הלך המשרת עם הבעה"ב לשאוף אויר צה, ופתאום נצמא המשרת למים, צמאון גדול עד כלות הנפש, וזה היה מחמת שהגיעו למקום הבאר שנשמת אביו מונחת שם מגולגל בהצפרדע, וחיפש המשרת באר מים לשתות, ומצא הבאר הנ"ל, והלך לשתות שם, ומחמת גודל צמאונו, שכח ושתה בלא ברכה, ועי"ז גם אז לא היה תיקון לנשמת אביו, ועי"ז התאונן כ"כ על הנשמה הנ"ל שכ"כ סיבב הקב"ה שיהיה לה תיקון ולבסוף היה כמו שהיה, ומי יודע מה יהיה הסוף עם הנשמה הזאת, כן סיפר הבעש"ט הק' ז"ל וסיים הגאון הנ"ל, לכן אני נוהג כשאני בא למקומות הרחוקים למרחצאות כפקידות הרופאים עלי, אני הולך לכל מעין שיש שם לשתות מימיו בברכה תחילה וסוף, אפשר יהיה שם איזהו גילגול שעיי"ז אני בא לכאן לתקן זאת, כן שמעתי מפיו של הג' הנ"ל.

כתב לי הרב ר"י קאממעהאר, וז"ל במכתבו: "שמעתי מת"ח גדול שהיה דיין ומו"צ בעיר הקרובה לקהלת רישא שסיפר לי ממה שהיה לו, כי בהיותו אברך חריף ושנון והיה רגיל לכתוב הרבה ד"ת להגאון רי"ש. ופעם אחת לא השיב לו. חזר כמה פעמים ולא נענה. וילדות היתה בו והעייז פניו באותו גאון וצדיק וכתב לו כי אחרי ששלח לו תו (בול דואר) להשיב לו הרי גזל בידו. והרב הגאון השיב לו הפעם את התו ללא אות של כתיבה.

אבל מאותה שעה שכח תלמודו לגמרי. והיה כמאן דלא גמר שמעתתא מימיו, עם הארץ. עברו עליו כמה שבועות ולא נזכר מתלמודו, עם הארץ גמור. ועלה במחשבתו הלא דבר הוא. אין זה אלא כי פגעה בו הקפדתו של אותו גאון מלבוב. וכתת את רגליו ונסע לבובה לקבל נזיפה מאת הגאון ונפל לפניו וביקש סליחה ומחילה. והגאון השיב לו: סלחתי כדבריך. ונסע לביתו ותחי רוחו בקרבו כמקדם. כל זה שמעתי מפי בעל המעשה, ולא יפלא בעיני דבר זה שהרי בירושלמי (יומא) איתא דשכחה בדרך נס, שאעפ"י ששמעו כל ישראל שם המפורש מפי כהן גדול בכל שנה ושנה נעשה נס ואח"כ שכחוהו. וכן בירושלמי פסחים בני בתירא נעשה נס ושכחו אם פסח דוחה שבת".

הגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל

יום ההילולא - כ"ז אדר [א]

כותב הרב מרדכי דוד לאנדא הי"ו מלייקווד בזיכרונותיו: סיפרתי פעם לרבינו הגאון רבי חיים ברים זצ"ל על יהודי מעיר מאנסי שנולד לו בן אחר עשרים וארבע שנים מנשואיו. וגופא דעובדא הכי הוי, שיהודי זה השתדל רבות עבור בניית מקוה הטהרה המהודר בעיר מאנסי. עם גמר בנייתו תכנן אותו יהודי לנסוע לארה"ק כדי להתברך שם מפי גדולי ארה"ק. כששמע זאת הגה"צ ר' משה ניישלאס זצ"ל, אב"ד דק"ק סקווירא, שהיה מיוזמי המקוה ענה ואמר לו שאם משום הא אינו צריך לנסוע, והוא כבר ישתדל בעדו שיוושע, וכך הוי. כששמע רבינו [הגאון רבי חיים ברים זצ"ל] את העובדא

ענה ואמר בזה"ל: צבי וחמיד ורגיג דילעון בלעותה. צלותהון בכך מקבל והני' בעותא (מלשון בעל האקדמות). דהיינו כח התורה של רבי משה גרם שיוכל להמשיך לו ישועה זו.

הגאון רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל

יום ההילולא - כ"ז אדר

לפני איזה שנים נתפרסם סיפור על אברך אמריקאי בירושלים, שעבר לדירה חדשה, וסבל שם ממכה של עקרב, ולא היה יכול להיפטר מהם בשום אופן, וכל העצות לא הועילו. עד שהלך לרבו הגר"פ שיינברג זצ"ל ראש ישיבת תורה אור, ושאל את עצתו, וכששמע הגר"פ את המקרה, אמר לו: בוא ונראה בפרק שירה מה אומר העקרב, ועיינו וראו שהעקרב אומר הפסוק 'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו', שאלו הגר"פ אולי פגם במדה זו של ורחמיו על כל מעשיו, ופשפש הלה במעשיו, וסיפר להגר"פ, שלפני כמה שנים דפק פעם איזה איש מסכן בביתו, ואמר שהריח את ניחוח התבשילים בביתו, והוא מבקש ליכנס ולטעום, ואכן הוא הכניסו והאכילו ברוחב לב, אולם הדבר חזר על עצמו, והאורח הזה התחיל לבוא אליו בכל יום ויום כדי לסעוד ולשתות אצלו, הדבר היה לו לטורח ומשא, אבל בכל זאת לא נמנע מלהאכילו בכל יום, אלא שלפני זמן מה כאשר עמד לעבור דירה לאזור אחר, חשב בדעתו שכעת יש לו הזדמנות להיפטר ממנו, ולא הודיע לו להיכן הוא עובר, כך שיפסיק לבא אליו, וכן עשה, ומאז שבא לגור לדירתו החדשה החל לסבול ממכת העקרבים. והורה לו הגר"פ שילך לחפש אחר אותו עני, ויתנצל בפניו, ויתן לו את כתובתו החדשה כדי שיוכל לבוא אליו כמאז, ואכן האברך עשה כדבריו, ומאז פסקו העקרבים לגמרי מביתו (ושאלתי פעם את בנו של הגר"פ ע"ז, והוא אישר לי את אמיתות הדברים).

כ"ט אדר

ה"תפארת שלמה", הרה"ק ר' שלמה הכהן מרדומסק זי"ע

יום ההילולא - כ"ט אדר

סיפר לי הרה"ג ר' ירחמיאל זעלצער שליט"א ששמע מאבי אביו הרה"ח ר' חיים זאב זעלצער שכשהי' ילד נתייתם מאביו, ונכנסה אמו ע"ה עמו להרה"ק בעל תפארת שלמה מראדאמסק זצ"ל ובכתה על גורלה שנתאלמנה ונשארה עם בנים קטנים בלי פרנסה, אמר לה הרה"ק אין לך על מה לדאוג, יהי' לך פרנסה בריוח, וכן הי', ואחר כך הניח ידיו הקדושים על ראש זקיני, ואמר בזה"ל השי"ת ישפיע עליך במיוחד, וכן הי', שהי' עשיר כל ימיו וחי באריכות ימים, בן צ"ד שנה הי' כשנסתלק.

מקובל שפעם א' נסע חסיד א' לבעל "תפארת שלמה", וביקשו אחד לפני נסיעתו שיזכירו לטובה אצלו רבו. וכשבא אצלו נשכח ממנו שם האיש, והסיח את צערו לפני התפ"ש. ושאלו שמו כך וכן, נענה החסיד שאכן כך שמו. והמשיך לשאול שמו שם אמו כך וכך, והשיב שאכן כך שמה. והי' מתמיה החסיד איך שכוון רבו לשמו של האיש. ואמר לו התפ"ש שאנו יש לנו ספר "שמות" ששם כתובים שמות כל ישראל, והתבוננתי בספר זה ומצאתי שם שמו, ע"כ.

מצאתי בין כתבי קודש אבינו הגה"צ הקדוש (רבי צבי מאיר אבד"ק רדומסק בן ה"תפארת שלמה" זי"ע) זצלה"ה שרשם בכת"ק סיפור נפלא שראה בעצמו אצל אביו אדמו"ר הקדוש זצלה"ה בזה"ל: אספרה כמו מה שראיתי בעיני, מעשה ברוח אחד שהובא לפני אדוני אבי מו"ר הגה"ק בעל תפ"ש זצלה"ה והמעשה הי' במקום אחד סמוך לקראקא בכפר באשה אחת שהניחו אותה לבדה בביתה בלילה ולאחר שעה באו לביתה אנשי ב"ב ולא מצאו בביתה וחפשו אנשי ב"ב בכל אותו המקום הנזכר ולא מצאו אותה ונעשה רעש גדול על שנאבדה האשה, והלכו כל אנשי המקום לחפש אותה ומצאו אותה כמבוטלת בלי דעת כלל ר"ל, ונסעו עמה להרופאים המומחים ולא הועיל לה כלום, ובמשך חצי שנה הביאו אותה הנה לפני אאמו"ר זלה"ה, וכשהלכו עמה לבית אמו"ר זלה"ה לא רצתה בשום אופן לילך להבית, והביאו אותה בע"כ וכשהביאו אותה להבית התחילה לצעוק בקול כשאגת אר"י ונראה בה כל הסימנים שר"ל נדבק בה רוח אחד, ואמר אאמו"ר זלה"ה שיוליכו אותה לבית אכסניא שלה ושלח לה משירי מאכלו. וזה הי' פלא כי תיכף ומיד הרגישה שהוא שיריים ממאכלו ולא רצתה בשום אופן לאכול מהם עד שהחזיקו אותה איזה אנשים ותחבו לה המאכל בעל כרחיה והיתה כאן ברדאמסק שבוע אחת. ופעם אחת בתוך אותה השבוע אמר אאמו"ר זלה"ה למשמש שלו ביום אחד בבקר כעלות השחר: "הולך להאשה לבית האכסניא כוס אחד קאפע ותן לה לשתות כמדומה לי שאותו הרוח הלך ממנה". וכן הוה כי תיכף ומיד כשבא לבית האכסניא אמרו לו אנשי בית האכסניא כי בזו הרגע הקיצה האשה משנתה ושאלה אותם היכן אני היום כי עד הנה לא ידעה כי איננה בביתה. ובקשו שיתנו לה מעט מים לשתות. ונתנו לה אותו הכוס עם קאפע. ושתתה אותו הכוס בלי שום הכרח כלל. וחזרה לבריאותה כראשונה. ואאמו"ר זלה"ה לא נתן לה שום קמיע ולא השתמש בשמות הקדושים כמ"ש בס' חסידים סי' תתשע"ב וז"ל שם: אין המזיקים מתגרין אלא במי שמתגרה בהם כגון שכתבו הוא ואבותיו קמיעות וכו' ולא יאמר אעשה בשביל פקוח נפש בהשבעות וקמיעות כי אין זה חכמה כי הוא מקצר ימיו וחיי זרעו ואין דוחין נפש מפני נפש ונאמר תמים תהי' ואין לו אלא תפלה ותחנונים על הכל וד' ישמרנו וזרענו עכ"ל אבינו זצלה"ה אשר העתקתי מעצם כתי"ק.

ועיין בספר תפ"ש פ' האזינו שכתב שם בזה"ל: כמו ששמעתי אומרים מהרב המגיד מקאזניץ זלה"ה בהיותו פועל ישועות בעיני הדבוקים ר"ל שהיו שומעים לו להפרד מהם והי' הדבר לפלא בעיני כל רואיהם. והי' אומר בזה בזה"ל זה אינו חידוש שהם שומעים וצייתים לקולי כי בשמים ממעל המה יודעים כח הצדיק כפי דברי הזוה"ק שמכריזים בכל יום הבו יקר לדיוקנא דמלכא. אבל בעוה"ז נמצאו כמה רשעים קשי עורף אשר מאנו לקחת מוסר. וז"ש מי שיש בו יראת שמים פי' שמתיראים ממנו בשמים מחמת הכרוז הנ"ל יכול להיות גם למטה דבריו נשמעים וכו' עכלה"ק, וכן הי' אצל כ"ק זקיני זצ"ל כי בדבורו בלבד הי' פועל ישועות בקרב הארץ זי"ע.

פעם אחת בא אליו חסיד אחד, ת"ח גדול בקובלנא, איך שיש לו בת גדולה והגיעה לפרק בתולה נישאת, ולרש אין כל, ונתן לו פיתקא וכתב בתוך הפיתקא כי הוא "עני", וכאשר קרא אא"ז הפיתקא, התחיל לומר, הע, הע, עני, צא תיכף מביתי, עני חשוב כמת הלא אני כהן צא מהר, האיש נתבהל ורץ החוצה מחמת פחד. וצעק אחריו, בא נא, בא נא, הלא בוודאי הוא מת מצוה, וכהן מותר לטמאות למת מצוה, ונעשה צחוק. אמור מאין לך לחם לאכול, שאתה שואל ודואג על החתונה, ולחם יש לך, האיש מגמגם בלישניה, והשיב הלא לאמונה רבינו כי גם לחם אין לי, אא"ז שאלו, אבל הלא אתה עושה

"המוציא" בכל יום, ומאין לך לחם לעשות המוציא, השיב, שעיקר פרנסתו והצלחתו ללחם המוציא, היא רק מה שזוגתו מפרנסת אותו בקצת רווחים שמרווחת. טוב, טוב, צעק אא"ז, ראו נא, אשתו מפרנסתו, כבר ראינו המסחר הטוב שעשה אדה"ר שאשתו נתנה לו לאכול, ואתה אומר שאשתך מפרנסתך. ומאין באמת לה הרווחים ובאיזו אופן, השיב אשתי הולכת לחצירות של אדונים ומוכרת שם ירקות וכדומה, ומזה מרווחת קצת ללחם המוציא. השיב אא"ז, א"כ איפוא, וחצירות ודי זהב, שאם הולכת בחצירות הלא די זהב, לך וסע לביתך והשם יעזור לך שאשתך תצליח בדי זהב. האיש נבהל ונרעד ונסע לביתו, ואשתו שאלתו, מה הבאת מן הרבי, ולא ידע מה להשיבה.

אבל ראו זה פלא, כי לאחר זמן עובר, פתאום באה אשתו לביתו והראתה לבעלה, ראה זה מצאתי בחצר האדון היום, איזו פעקילי תכריך בבוץ מונח על הארץ, הם פתחו התכריך ונבהלו כי מצאו שם שלש מאות זהובים, אשר בזמן העבר היה זה סכום חשוב, ונתן ק"ן זהובים לנדוניא והוצאות החתונה, ומהשאר עשה מסחר, והצליח כל ימי חייו, והחזיק החסיד המעשה הזאת בסוד, עד אחר פטירת אא"ז. ואז בא לדו"ו אדמו"ר בעל חסד לאברהם זצ"ל, וסיפר לו זאת לעיני כל. ואמר אדמו"ר זצ"ל, מה לנו לדבר מאבי זצ"ל, אבי זצ"ל היה "איש פלא", שהוציא והשתמש כל רוח הקודש וכל מופתיו ונפלאותיו רק עם הפתגמים שלו, למען לא ירגישו בזה כלל, כי מופת הוא, עכ"ד.

סיפר לי הרה"ג ר' הערשל קערנקרויט שליט"א, שפעם אחת בא החסיד המפואר ת"ח מופלג ואדם חשוב מאד הנקרא ר' יעקב אבא'ס לעירינו עיר טעשין לאסוף כסף בשביל איזה ענין של צדקה, אמרתי לו שיש פה אשה אחת שאבי' עוד נסע להרה"ק בעל תפארת שלמה, אמר לי שיודע מי הי' אבי', שמו הי' ר' יושע גראס, ואביו ר' אבא נסע ביחד עמו להרה"ק בעל תפארת שלמה, וסיפר לי, שר' יושע הי' עני גדול והי' לו ג' בנות שהגיעו לפרקן, נסע להתפארת שלמה והתנצל לפניו שיש לו ג' בנות שהגיעו לפרקן ואין לו אף פרוטה אחת, אמר על זה התפארת שלמה ג' בנות ואין לו פרוטה זה אי אפשר להיות, דבמסכת קידושין דף ז' ע"ב בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו? רואין מזה ששייך שיש לו ב' בנות ואין בשביל כל אחד בלחוד פרוטה אבל ג' בנות ואין בעבורם פרוטה זה לא מצינו, ר' יושע נסע לביתו ונעשה עושר גדול.

בעת התפרסמותו (של ה"תפארת שלמה" זי"ע) כי הוא בעל מופת גדול, עושה גדולות אותות ומופתים נוראים, ונהרו אליו מכל הגלילות, אירע פעם אחת מעשה נורא, בימי הרעש והמרידה של אנשי חיל, כידוע שתפסו את איש אחד גביר וחסיד נכבד, מבעלי בתים של סביבות ראדאמסק, ואנשי הצבא אמרו כי מורד הוא במ שלא רצה ליתן להם דגן ותירוש ואמרו כי ידונו למיתה, ונעשה רעש ויללה, ובאה אשתו של הגביר הנ"ל וב"ב וקרוביו, בקול רעש גדול ויללה לאא"ז כי תפסו את האיש וכפסע בינו ובין המות, וחייו תלוין בחוט השערה. ואמר להם אא"ז תיכף, כי לא ירעשו ולא ירעמו, כי חלילה לא ימיתו אותו המורדים רק יצא הענין לכסף, וציווה שילכו ויבקשו אל ראש המורדים, המה נסעו ורדפו אחרי המחנה ובאו אל ראש החיל, והתחילו לבקשו על הצלת האיש, וקיבל אותם הראש החיל בספ"י, ואמר כי פושע הוא האיש הגביר מה שלא רצה ליתן להם דגן ותירוש, לכן העונש שלו שצריך לשלם ל' אלף זהובים פויליש, המה רצו חיש מהר בשמחה והביאו את הכסף במזומן, ונפדה האיש ממש פדיון שבויים ממות לחיים, כי כבר היה אסור בזיקים וחבלים, וכאשר יצא חפשי רצו

תיכף אל א"ז לבשרו כי יצא חפשי כי נתקיימה ברכתו, ושאל באיזו אופן שלחוך חפשי, והשיב כי שילם קנס ועונש ל' אלף זהובים.

כשמוע א"ז זאת אמר בלשון תימה, היתכן כסף רב כזה לקחו ממך, לא לא, תדע את אשר אני אמר אליך, כי גם הכסף הזה לא תפסיד כלל ותשיג הכסף הזה חזרה, האנשים בשמעם זאת התפלאו על דבריו, היתכן כזאת, כי נודע כי המורדים האלה כל מה שנפל לידם לא הוציאו עולמית, אבל מי יעז כנגדו לומר לו לא כן. והנה עברו זמן זמנים טובא עד כי הדבר כמעט נשכח מלב, והמורדים האלה נתפרדו והממשלה עשתה מהם תל עולם ולקחו מהם את השבי ואת המלקוח וכל השלל הרב, ועוד מצאו במזומנים את סך ל' אלף זהובים הנ"ל וימצאו כתוב בפנקסיהם כי זה קנס וכסף עונש מן גביר הנ"ל, ושלחו תיכף הזמנה אחרי הגביר הנ"ל שיבוא ונתנו לו כל הכסף חזרה לא חסר פרוטה אחת. המה נזכרו מדברי א"ז, ונבהלו נחפזו כי ראו כי לא נפל מדבריו ארצה, ורצו כולם לבשרו כי קיבל הכסף חזרה, ויהיה לאות ולמופת מפורסם. ויהי כאשר סיפרו זאת לא"ז, התרגז עליהם בשצף קצף, "לכו לדרככם מה לכם כי תבואו אלי ותסבבו את ראשי לספר מופתים ממני, הא להם מאפס", וגער בהם שילכו, כי אין רצונו לשמוע מהם מופתים וילכו להם.

והיה שם אחד ממקורביו ושאלו ילמדנו רבינו, אל יחר אף אדוני ואדבר, מה זה שרבינו גער בהם שלא יספרו מופת הלא באמת יש כאן מופת חותך גדול מאד, בתחילה אמרתם כי ינצל בנפשו ויהיה רק ענין ממון, וכן היה, ואח"כ שוב אמרתם כי גם כל הכסף יקבל חזרה, וכן היה אשר זה באמת פליאה גדולה כי הכסף היה בשיני זאב טרף ולאחר יאוש מדעת ולבסוף בא חזרה, האם אין זה מופת הראוי לספר ולפרסם גודל כח הצדיקים, ומה לכם רבינו כי נזעקתם וגערתם בם שילכו. השיבו א"ז יפה שאלת, רק אספר לך מעשה נורא מן הבעש"ט ז"ל.

פעם אחת הפציר באחד מתלמידיו להיות רב ומו"ץ בעירו ולא רצה התלמיד, ושוב הראה הבעש"ט פנים של כעס עליו, היתכן כי רוצה ליתן לו מקום מנוחה על התורה ועל העבודה שיהיה רב ומו"ץ וישב וילמוד בהתמדה, ואינו רוצה, זה לסימן שאיננו מתמיד כלל, ואין רוצה לקבל עליו עול תורה וכהנה וכהנה דברי כעס ומוסר, אבל התלמיד הוא באחת לא ישיבנו, רק לא, לא, איננו רוצה להיות רב. אז גילה לו הבעש"ט, כי רצה רק לנסות אותו, ע"כ המעשה אצל הבעש"ט. לכן תדע, כי גם אצל הצדיקים הגדולים מראים להם מן השמים גדלות, לעשות מופתים ואותות, והכל רצים אחריהם, וזה לנסיון לראות אם ייטב לבו עליו ויגבה לבו וירום ויתגאה, ועי"ז יתשל בעבודת הבורא.

אולם מי האיש החכם ויבן את זאת, ישמור את נפשו מלכד ברשת הגיאיות בלבתי רום לבבו מאחיו, אזי טוב לו באחריתו, ותדע שגם אצל משרע"ה היה נסיון הזה, שנאמר לו ואעשך לגוי גדול, ג"כ רק לנסיון, ואם היה שומע ומסכים לזה היה נאבד ח"ו הוא וכו' כי הכל לנסיון, והרגיש משה רבינו בזה ואמר ואם אין מחני נא מספרך. וזה היה הענין בקרחה, שראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו וטעה, והוא פלא למה זה הראו לו משמים שלשלת כזאת ולהביאו לטעות גדול כזה, רק זה הענין דנתנו לו נסיון בזה משמים ואותות ומופתים וגדלות ונפלאות ומדריגות לנסותו, ובאמת טעה ונפל לבירא עמיקתא לשאול תחתית, ועינו הטעתו בראותו כי בעל מופת הוא, וגדול הדור ופקח וחכם, ולא קיים את המשנה חכמים הזהרו בדבריכם, זה הוא הפשט האמת. א"כ איפוא למה זה תשאל לשמי בפלאי פלאות, כי מי יודע מה המה המופתים האלה, אולי לנסיון המה ולא מעצמי, א"כ מה להם כי יזעקו

וירעמו במופתים, עכ"ד א"ז. ועיין תפ"ש פרשת קרח מפורש הענין, א"כ איפוא הביטו וראו חכמתו ויראתו, איך שלא נתפעל כלל ממופתיו, ואדרבה הוסיף עוד יראה ועבודת הקודש וחידושין דאורייתא על כל פסיעה ופסיעה ותנועה ותנועה.

ברכת הדיוט

אמר זקניי זצ"ל הפירוש בהגמ' (ברכות דף ז.) אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, הפירוש הוא שלא יהא קלה בעיניך לברך את ישראל בברכת הדיוט בברכה שהדיוט צריך, היינו אנחנו בני אדם קרוצי חומר צריכים פרנסה וחיי ומזוני.

כ"ק אדמו"ר רבי יואל בעער מראצפערט זי"ע

יום ההילולא - כ"ט אדר

רבינו ר' יואל בעער מראצפערט זיע"א נהג כשהגיעו אליו יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות כדי להיוושע, בקש מהפונים אליו שיחתמו לו כי מכאן ואילך ישתדלו בל"נ לשמור שבת כהלכתה. ואכן תפילותיו נענו ממרומים, ויהודים רבים נושעו מברכותיו וזכו להיוושע ממצוקותיהם. רבים נושעו בפרי בטן לאחר שהשכילו להתחייב בפניו לשמור על טהרת המשפחה, ורבים אחרים שהתחייבו לנעול את עסקיהם בשבת וביום טוב נושעו מברכות פיו לרפואה, כשהרופאים המומחים תמהים על הפלא שאירע.

שמעו של רבינו יצא מעבר לתחומי בית מדרשו, והגיע לאוזניהם של ראשי השלטון שאינם בני ברית. גם אלה בצוק העתים בקשו להתברך, וגם הם נושעו, ויהי הדבר בעינם לפלא ונתקדש שם שמים.

כ"ק מרן אדמו"ר מרדכי מויז'ניץ-מאנסי זי"ע

יום ההילולא - כ"ט אדר

פעם בעת חליו של אדמו"ר ה"אמרי חיים" זצ"ל הי' בנו הרה"צ ר' מרדכי זצ"ל (האדמו"ר ממונסי) כאן, ואחר תפילת ערבית בקבלת שבת התמרמר מאוד שהוא אשם בחולי רבינו ועוונותיו הטו אלה והוא חייב בזה וכדו', ושהוא מקל ריק וכדו', וכמה שניסיתי לנחמו הוסיף למנות את חטאיו וכו' עד שאמרתי לו: יעקב אבינו ע"ה אמר כי במקלי, בזה שהחזקתי את עצמי למקל ולא יותר, בזכות זה עברתי את הירדן. ואמרתי לו שבזכות שמחזיק את עצמו למקל ריק יהי' לרבינו רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל, ובזה נרגע.

יש באמריקה את כ"ק אדמו"ר מויז'ניץ מאנסי שהוא צדיק חשוב מאוד, ואחרי שאביו כ"ק אדמו"ר מויז'ניץ זצ"ל מבני ברק נפטר הוא שלח מכתב אל כ"ק אדמו"ר מסאטמר זצ"ל, וכתב שתמיד היו שולחים לו שהוא יתפלל, והוא ידע שלאביו יש את כח התפילה והוא שלח אליו את כל הבקשות, אבל כעת שהוא נפטר הוא לא יודע מה לעשות, שולחים לו בקשות והוא יודע שלו אין את כח התפילה. ועוד נותנים לו גם כסף וזה שאלה של גזל, כי באמת לא מגיע לו, והוא לא יודע מה לעשות. ענה לו הרבי מסאטמר זצ"ל: אתה חושב שבשביל לפעול ישועה לשני צריך להיות בעל מדריגה? לא צריכים

להיות בעל מדריגה, צריכים להרגיש את השני, אם תרגיש את השני ויכאב לך השני אתה תוכל לפעול לו ישועה.

חודש ניסן

א' ניסן

הגאון רבי שמואל הלוי קעלין זי"ע בעל "מחצית השקל"

יום ההילולא - א' ניסן

נולד בשנת תפ"ד בעיר קעלין, לאביו הגה"ק נתן נטע הלוי זצ"ל, נכד בעל שו"ת צמח צדק הראשון, ומצאצאיו של הגה"ק רבי נתן נטע שפירא זצ"ל בעל מגלה עמוקות. בענוותנותו הגדולה לא רצה מעולם לשבת על כסא רבנות, ודחה הצעות רבנות מגדולי קהלות ישראל. הקים ישיבה בעיר באסקאוויטץ, וכשישים שנה הרביץ שם תורה והעמיד אלפי תלמידים גדולי עולם, גם הגה"ק החתם סופר זצ"ל נמנה על שומעי לקחו.

רבינו נסתלק ביום א' ניסן תקס"ו (כמובא בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' קע"ד), בענוותנותו ציוה להעמיד מצבה פשוטה על קברו מבלי כל תוארים, אך אהבת התלמידים לרבם קלקלה את השורה ולא מלאו את מבוקשו, ועוד באותו לילה נשברה אבן המצבה מעצמה.

הרה"ק רבי מנחם נחום משפיקוב זי"ע

יום ההילולא - א' ניסן

כשהגיע הרה"ק רבי נחום להתגורר בשפיקוב, הקים במקום בית עלמין, באותו מעמד נשמע מפי הרבי פסוק שהוא שנה ושילש: 'ממרחק יביא לחמו', ולא ידעו למה מכוונים הדברים. לאחר זמן לא רב הגיע לשפיקוב הלך עני חוזר על הפתחים, והיה לן על ספסל בבית המדרש, בוקר אחד מצאוהו ללא רוח חיים, חפשו בכליו ובבלואי בגדיו כדי לדעת מי הוא ומהיכן הוא, ולא מצאו דבר, חקרו ודרשו והעלו חרס. אותו הלך אלמוני שהגיע ממרחק היה הנפטר הראשון שנקבר בביה"ח דק"ק שפיקוב, ועל מצבתו נחרת: פ.נ. פלוני אלמוני ביום... ת.נ.צ.ב.ה. 'ממרחק יביא לחמו'. אז הבינו למה רמזו דבריו של הרבי בעת חנוכו את בית העלמין. (אורח צדיקים)

הרה"ק רבי אלימלך מגראדזיסק זי"ע

יום ההילולא - א' ניסן

מעשה בחסיד ר' שבתי צוורנר שנהג מסחרו עם שני יהודים, שם האחד ר' נח בנדר ז"ל, והשני ר' יעקב וואלפאוויץ ז"ל, בצוותא עם גוי אחד. אותו גוי היה אמור לתת להם סכום רב, ולפתע חלה והגיע עד

שערי מוות. והיה צר להם עד מאוד, שהרי אם ימות הגוי יהיה להם היזק של כל הסכום. נכנסו אצל הרה"ק סבא קדישא רבי אלימלך צוק"ל מגראדזיסק להזכיר הדבר לפניו. אותה שעה ישבו אצלו רבנים שבאו לבקרו. הזכירו החסידים את ענינם שאם ימות הגוי אזי ילך כל כספם לאיבוד. פנה הרה"ק אל הרבנים ושאל: "ומה יהיה אם ניתן לו ארכה לעוד שלוש שנים?". וכוונו אותם חסידים את השעה שהחל להיטיב לגוי, והבריא מחליו. ור' שבתי הנ"ל סחר עוד עם הגוי כל הג' שנים, כי ידע אשר באותם הג' שנים לא ימות. כיון שבאו ג' השנים לסיומן - והרה"ק מגראדזיסק נסתלק לעולמו - קם רבי שבתי ונסע אל תלמידו הגאון הקדוש רבי מאיר יחיאל צוק"ל מאוסטרובצה וסיפר לו כל המעשה, ושאלו מה לעשות עתה, אם להמשיך לסחור עם הגוי, אם לאו. השיב לו הרה"ק מאוסטרובצה: "הרי הרבי לא אמר דווקא ג' שנים בדיוק!". וכך הוה, שסחר עם הגוי עוד שנים רבות. (שמעתי מפי בנו רבי צבי צוורנר)

איש אחד מחסידי גראדזיסק היה לו משפט קשה, ונסע להרב הקדוש רבי אלימלך צוק"ל מגראדזיסק בפתקא ופדיון, ובכה הרבה לפניו. ואמר לו הרב הקדוש: נראה בעיני שתסע לווארשא! ולא אמר לו מה לעשות שם. ונסע האיש לווארשא, וכאשר סבב בשוק תפוש ברעיוניו, כי לא ידע לשית עצות בנפשו אנה לפנות, והנה נער ערל אחד נושא כתבים, ויאמר להאיש: עברי, קנה לך את הכתבים! ולא רצה האיש, אולם כאשר הפציר בו הנער הערל, התבונן בהכתבים וירא והנה הם הכתבים של משפטו, ויאמר להנער: הכתבים אינם שוים כלום, אולם אתן לך בעדם דבר מועט, ואשרוף אותם תיכף ומיד לעיניך! וכן היה, כי קיבל הנער ממנו דבר מועט, והאיש שרף תיכף את הכתבים. והמעשה היה, כי נשאו את הכתבים מבית המשפט לתתם בבית אחר, ונאבדו בדרך, וממילא לא היה לו שום משפט.

שמעתי מכבוד חותני הרב החסיד רבי שמואל צבי טייטלבוים ז"ל, שפעם אחת חלה חותנו הרב ישראל ז"ל קשות, והרופאים החליטו פה אחד שצריך לנתחו. יסוריו היה גדולים למאוד עד שלא היו יכולין לגעת בו. והוכרחו לשאתו על עגלה עד למסילת הברזל ולנסוע עמו לוורשה לנתחו שם. והנה, רבי ישראל ז"ל היה מהמסתופפים החשובים והגדולים אצל כבוד הסבא קדישא הרה"ק צי"ע מוהר"ר רבי אלימלך מגראדזיסק זצ"ל. והעיר גראדזיסק היתה על אם הדרך לפני וורשא. והיה, כאשר נסעו דרך גראדזיסק לא הסכים החולה להמשיך בנסיעתו, עד שנאלצו לשאתו במיטתו לבית רבו הרה"ק רבי אלימלך זצ"ל. כאשר ראה אותו רבו, ציוה תיכף ומיד להשיבו הביתה בהבטיחו כי "יבוא הביתה ברגליו". רבי ישראל הוכרח לעשות כן ויסוריו וצעקותיו היו עד לב השמים. אולם כאשר באו לפני ביתו, בכח אמונתו הגדולה ברבו, הרגיש בעצמו שיסוריו כלים והולכים עד שעזבוהו לגמרי. הוא החליף כח, ירד בעצמו מהעגלה, והלך ברגליו עד הבית... ומאז היה בריא כאחד האדם עד יומו האחרון.

פעם היה הרב הקדוש רבי אלימלך מגראדזיסק צוק"ל בקאזניץ, ורצה לנסוע לעיר ראדאם, וכבר עמדה מרכבה מוכנה לנסוע, והנה השמים התקדרו בעבים, וירד מטר סוחף, ולא היה באפשרי לנסוע, ויאמר הרב הקדוש לאחד מאנשיו: לך החוצה ואמור, הגראדזיסקער רבי צוה שיפסק הגשם, שצריך לנסוע לראדאם! והיה כמצחק בעיני האיש, ודימה כי רבו לא אמר זאת רק בדרך בדיחותא, אולם כעבור איזה רגעים, ושאל הרב הקדוש להאיש: האם עשית כאשר צויתך? ושתק האיש, ויאמר לו הרב הקדוש עוד הפעם: צא ואמור הדברים אשר צויתך! ויצא האיש ויאמר כדברים האלה, ומיד פסק

הגשם, ונסעו לראדאם, ויהי אך נכנס הרב הקדוש להאכסניא, חזר הגשם לאיתנו, והאנשים אשר נסעו אחריו נתלכלכו היטב מהגשם.

פעם באה אשה לפני הרה"ק זצוק"ל מגראדזיסק בפתקא ופדיון, והיה כתוב בפתקא, שיש לה שני בנות נשואות, הבכירה עברו כבר הרבה שנים אחר נישואיה ואין לה ולד, והצעירה היא ערך שנה אחר הנשואין, ובקשה מהרה"ק שיתן לה סגולה עבור בתה הבכירה, שתושע בבן זכר, ואמר הרה"ק: קחו מין עשב פלוני ובשלו אותו, ובתכם הצעירה תשתה את מי העשב! ואמרה האשה: הלא אני חפץ סגולה עבור בתי הבכירה? ואמר הרה"ק: הלא אמרתי שהצעירה תשתה את מי העשב! ובאה האשה לביתה, וסיפרה דברי הרה"ק, והיה לפלא בעיניהם, ואף על פי כן לקחו העשב ובשלו אותו, והצעירה שתתה ממנו פעם ושתיים, ותיכף נפקדה בהריון, וילדה הצעירה בן, ולאחר איזה זמן נעדר ר"ל בעלה של הצעירה, והניח אח קטן כבן שנה, ואז הבינו כוונת הרה"ק, דאם לא היה להצעירה ולד, היתה מוכרחת להמתין על היבם ערך י"ג שנה.

פעם בא לפני הרה"ק רבי אלימלך זצוק"ל מגראדזיסק, אומן עושה חגורות, והתאונן לפניו שזה איזה זמן שנראים בביתו עכברים, שלא כדרך הטבע, ומפסידים סחורתו, וכבר העתיק דירתו למקום אחר, וגם שם הוא כן, ועשה כל הפעולות עם קמיעות וכדומה, והכל ללא הועיל, והתמרמר מאד לפני הרה"ק. ואמר לו הרה"ק: שיקח לבונה מארץ ישראל, ויעשן הבית! ובא האיש לביתו ועשה כן, ושוב לא נראה ולא נשמע שם שום דבר רע, והאיש בא חזרה לגראדזיסק, וסיפר בפני כל הפלא הזאת.

הגה"צ רבי משה יוסף הופמן מפאפא זי"ע

יום ההילולא - א' ניסן

סיפר ר' מנחם קליין שבעירו של הדיין מפאפא הג"ר משה יוסף הופמן זצ"ל היתה איזה אלמנה והציעו לה שידוך, ובעלה היה במלחמת העולם הראשונה ולא חזר וגבו עדות, וג' רבנים חתמו על ההיתר וביניהם הרב מפאפא, ולפני החתונה אמרה שברצונה שהדיין מפאפא יהיה המסדר קידושין, והוא לא רצה, והיא אמרה שאינה ניגשת לחופה עד שהוא יהיה המסדר קידושין, ולא רצה בשום אופן, וביני לביני הגיע בעלה וסיפר שאכן ירו בו והוא התמוטט ואחר כך הכניסוהו לבית החולים ונשתחרר. ושאלו את הדיין מפאפא מנין ידע זאת. ענה שהוא התפלל שלא יסדר חלילה קידושין לאשת איש, ממילא ברגע שהיה מרים את הכוס לברכה היה הבעל מת, ולכן לא רצה לגרום שהוא ימות.

בספר "מי באר מים חיים" להג"ר משה יוסף האפפמאן, בהקדמה על מסכת ברכות (אות טו) כתב: "אחר כשכבר קבע רבינו משה יוסף האפפמאן זצ"ל את דירתו בירושלים עיה"ק, בא אחד מעיר פאפא לבקרו ושמו ר' משה בערגער, ואמר לו רבינו זצ"ל, כשתחזור לעירך תאמר שם לבנו של [הרבני הנגיד המפורסם] ר' עקיבא שרייבער ז"ל, "שהמזווה בביתו פסולה, ואל תאמין שאני רואה מירושלים לפאפא, רק שחלמתי שהייתי מטייל עם אליהו הנביא, ופלפלנו על איזה הלכה ברמב"ם, ואמרתי מי הוא זה בעיר פאפא שיש לו ספרי הרמב"ם בביתו, רק בביתו של ר' עקיבא שרייבער, על זה אמר לי אליהו: ששמה אינו הולך, כי המזווה שלו פסולה". כשחזר ר' משה בערגער לפאפא ומסר שם הדברים, בדקו את המזווה, ואכן מצאו שהיתה פסולה".

כ"ק מרן אדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש זי"ע

יום ההילולא - ב' ניסן

הרה"ח ר' חיים שניאורסאהן ז"ל, שהיה אחיו של סבי הרה"ח ר' מנחם-שמואל שניאורסאהן ז"ל, היה 'בעל שמועה', ושמעתי מפיו כמה וכמה סיפורים, כדלהלן:

...סיפר לי אחי-סבי, ר' חיים ז"ל: פעם שאלתי את הרז"א נ"ע: מאחר שאתה מבוגר מאחייך, הרבי הרש"ב, מדוע לא רצית לקבל על עצמך את עול האדמו"רות? (אגב, ידוע שסבו, הרבי ה'צמח צדק', אמר עליו [על הרז"א] - "דא רזא" [רזא' בארמית, סוד]). ענה לו הרז"א: ידוע שבמשך הדורות היו דרגות שונות בעניין גילוי אלקות בעולם. לפני חטא עץ-הדעת היה ההבדל בין עולם-הזה לעולם-הבא רק כמו ההבדל בין בית לעלייה שבנויה על גביו, היינו שבעולם הזה היתה בחינת 'ייחודא תתאה' ובעולם הבא היתה בחינת 'ייחודא עילאה'. אחרי חטא עץ הדעת היתה ירידה בדרגת עולם הזה, ונשאר בו רק עניין הנבואה. אחר כך נשארה רק בחינת 'בת קול', ואחר כך נשארה רק 'רוח הקודש', ודרגה זו נמשכה עד לאדמו"ר הצמח-צדק, ועד בכלל [כאן שאל ר' חיים: ומה היה אצל הרבי מהר"ש? וענה הרז"א: גם אצל אבא זה נשארו]. ואחר כך התחיל העניין של "מושכל ראשון" [היינו, שמי שזוכה לדרגה זו, הנה כפי שנופל במוחו בהשקפה ראשונה - ידוע הוא שכך היא האמת], ועניין זה קיים אצלי ואצל אחי הרש"ב באותה מידה. אלא שאני מסוגל להניח את ה"מושכל ראשון" שלי בצד ולהכריע על-פי השיקול השכלי שבא לאחריו, ואז עלול להיות מצב של "הורג נפשות", חס ושלום, אבל אחי הרש"ב נולד רבי והוא רבי.

סיפר לי ר' חיים ז"ל, שהגאון ר' חיים-עוזר גרודז'ינסקי ז"ל סיפר לו: באסיפות הרבנים שהתקיימו בפטרבורג נגד היוזמות של תנועת ההשכלה, התנגדו הרבי הרש"ב נ"ע והגאון ר' חיים מבריסק ז"ל באופן קבוע לכל היוזמות. ר' חיים-עוזר עצמו היה מי שהביא תמיד לפניהם את היוזמות השונות. באחת הפעמים, מיד כשהציג ר' חיים-עוזר את העניין, עוד לפני שהתחילו לדון בזה - דחה זאת הרבי הרש"ב נ"ע על הסף ולא הסכים כלל לדון בהצעה. במענה לתמיהתם של הרבנים איך אפשר לפסול דבר בטרם ידונו בו, השיב הרבי נ"ע: כשהייתי ילד, עוד קודם הבר-מצוה, למד אתי אבי [הרבי מהר"ש] קיצור שולחן-ערוך ואחר כך שולחן-ערוך. וכבר אז התחלתי לדעת "מה שמותר ומה שאסור, מה שרשאים לעשות ומה שאין רשאים". וכבר אז התחלתי להרגיל את עצמי לכך שכל דבר שאסור לעשותו - לא יהיה לי רצון אליו. ומאחר שהרגשתי עתה שאין לי רצון להצעה זו, ידעתי מיד שאסור לעשותה. ואמר ר' חיים-עוזר: כששמעתי דבר זה מהרבי, רעדתי כולי וארכובתיי דא לדא נקשן. וגם עכשיו. כשאני מספר לך על כך, ארכובתיי דא לדא נקשן.

סיפר ר' חיים: בדרך כלל אמר הרבי הרש"ב נ"ע מאמר דא"ח בכל שבת. אירע פעם שלא אמר מאמר בשבת. כששאלתי למה לא אמר דא"ח בשבת זו, ענה לי: "אני אינני לייבע הופמן (הוא הרה"ח המקובל ר' יהודה-לייב הופמן ז"ל), הוא לוקח 'הרחת טבק' ואומר במשך שלש שעות מאמר חסידות. אבל אני, לפני שאני אומר מאמר, אני מזדעזע במשך שמונה שעות. והיום לא היה לי כוח להזדעזע".

כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש סיפר לי פעם ששמע מהרבי הרי"צ שפעם עמד בחדרו של הרבי הרש"ב, והרבי הרש"ב לקח אז את המכתבים שקיבל בתקופה האחרונה ועלעל בהם. הרבי הרי"צ ראה שלפעמים אביו עובר על מכתב במהירות ולפעמים הוא מתעכב עליו זמן רב. כששאל את אביו לסיבת הדבר, ענה לו אביו: אני מעלעל במכתבים כדי לראות האם יש מישהו שזקוק לתפילה, וכאשר אני רואה שהכל בסדר, אני ממשיך הלאה אבל כאשר אני נתקל בשם של מישהו שזקוק לישועה, אני מתפלל עבורו מיד.

אמר לי הרבי, שהרבי הרי"צ אמר לו בקשר לכך: "חסידים אינם יודעים עד כמה גדולה היתה אהבת ישראל של אבי, באופן של 'טרם יקראו ואני אענה', שעוד לפני שהם מבקשים מהרבי הרש"ב את הברכות, הוא כבר דואג להם".

סיפר לי הגה"ח רבי יעקב לנדא זצ"ל אב"ד בני-ברק, שהיה עד נוכח למעשה, כי פעם אחת נכנס יהודי נגיד בעל בעמיו, אל הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע, עם קויטל על בנו יחידו שחלה מאד רח"ל, והרופאים נואשו מחייו. הוא ביקש מהרבי "להבטיח רפואה שלימה" לבנו מחמל נפשו.

אמר לו הרש"ב: אינני יכול להבטיח!

שמע זאת האב, ובמר נפשו העיז ואמר: רבי! אם אמנם אין באפשרותכם לסייע לי, אזי אין לי כל תביעה אליכם. אבל אם יש לכם את האפשרות להושיע, מה עם "לא תעמוד על דם רעך"?

העיד הרב לנדא: ראיתי את פני הרבי שהחוריו כסיד, והוא שקע בשרעפי קודש. אחר כך ביקש מאבי הבן לצאת מהחדר, ואמר לו שימתין בחוץ עד שיקרא לו.

אחר עבור זמן מה קראו לו שיכנס, והרבי אמר לו: "בעזה"י תהיה לבנך רפואה שלימה!"

סיפר לי הרה"ח ר' מענדל מאראזאוו ז"י, שמעתי מאבי הרה"צ החסיד המפואר ר' אלחנן דוב (הנקרא חוניע) הי"ד (שהי' המזכיר אצל הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זצ"ל ואצל בנו הרה"ק הרי"צ זצ"ל) שהיה עונה על המכתבים שהיו מגיעים להרבי, וראה תמיד את המופתים של הרה"ק הרש"ב. להרש"ב באו אנשים הרבה (לאו דוקא מחסידי ליובאוויטש) בבקשות שונות, ולאחר זמן כשחזרו עוד הפעם היה אבי שואלם מה נעשה בענינם, והיו מספרים לו מופתים ממש. ואמר אבי על זה, העולם היה אמור להתהפך (מרוב המופתים) ואף על פי כן לא כן היה. אמר אבי, המופת הכי גדול היה שלא עשו שום עסק מהמופתים.

כשלימד הרה"ח ר' מענדל פוטרפאס ז"ל את המאמר ד"ה "איש יהודי" בספר המאמרים תש"א, סיפר את הסיפור הבא: "פעם הגיע 'אחד העם', שהיה אפיקורס ידוע, אל כ"ק אדמו"ר הרש"ב זי"ע, והם שוחחו ביניהם בעניני השכלה. כ'שאחד העם' יצא מחדרו של הרבי ושאלו אותו מה הוא אומר על הרבי, השיב: "הוא יודע בטיב העולם ומתכוון למרוד בו". ועוד הוסיף 'אחד העם', תורת החסידות דחתה את תנועת ההשכלה למשך חמישים שנה. כשסיפרו זאת לרבי זי"ע הוא אמר: "לא רק למשך חמישים שנה, אלא עד ביאת המשיח", ובמענה לשאלת החסידים מה הוא אומר על 'אחד העם', ענה: "גם אילו היה רואה לנגד עיניו את משה רבינו קורע את הים, זה לא היה משפיע עליו".

סיפר לי ר' לייב רבזין:

כשהגיע צו הגיוס, ניגשתי כיתר חבריי אל הרבי הרש"ב (מלויבאוויטש) נבג"מ לקבלת ברכה לשחרור. לרבי היו, כידוע, שלש נוסחאות - מי שקיבל ברכה בנוסח: "השי"ת יעזור שלא יביטו בך כלל" (או: "לא יתנו עליך את עיניהם"), ידע שקיבל 'פטור' בקלות; מי שקיבל ברכה בנוסח: "השי"ת יעזור לך", ידע שישתחרר אך בקושי, או רק יקבל 'דיחוי' זמני; ומי שקיבל את הנוסח השלישי: "השי"ת ישמור אותך בכל מקום שתהיה" הבין שלא יוכל להתחמק אלא יתגייס לצבא, ואף שם תשמור עליו ברכת הרבי.

אני קבלתי את הנוסח השלישי. הבנתי כבר את המחכה לי, ניגשתי ללשכת הגיוס, וכמובן לא הועילו ניסיונותיי להפטור. גויסתי, אך הייתי בליבי רגוע. ידעתי כי ברכת הרבי תלווה אותי.

ואכן, במהלך הקרבות נוכחתי לראות זאת: היה זה במלחמת העולם הראשונה. באחד הקרבות הקשים שבין הרוסים לגרמנים, בשעת הפוגה, החליטו "חבריי" לפלוגה להתפרק קצת. כמובן "הקרבת" צריך להיות יהודי, ומיהו היהודי? - אני! תפסו אותי והחלו לשחק בי ככדור, כל אחד זורק אותי לחברו, ואני מרגיש שכמעט מתפרקים עצמותיי. וכך נמשך למשך כמה דקות ארוכות, עד שלבסוף העיפו אותי הצידה. השתטחתי על הרצפה, ונשארתי שוכב חרישי, ראשית, כדי שלא לעורר את תאבונם שוב, ושנית פשוט לא היה בי כח לקום.

בינתיים חזרה הפלוגה לחזית. לאחר זמן של מנוחה, התנערתי ממקומי וניגשתי לכיוון בו הלכו. כשהגעתי לקו האש ראיתי לתדהמתי שכולם שוכבים על הקרקע - מתים. היה זה אחד מהפעמים הבודדות שהגרמנים השתמשו בנשק כימי שגרם לצד הרוסי אבידות רבות בנפש.

עמדתי משתומם, ובאזני הדהדו מילותיו של הרבי: "השי"ת ישמור עליך בכל מקום שתהיה".

עודי שוקל את מעשיי, והנה הגיעה משלחת סיוע מהמפקדה הראשית. שמעתיים מדברים בהתרגשות: "שמענו שהשתמשו בגז, באנו לראות אם יש עוד את מי להציל". מאחר שרק אני הייתי, שמחו בי מאוד, שלחו אותי למפקדה להתאוששות מהחוויה, ואפילו קיבלתי צל"ש על גבורתי בתור החייל היחיד ששרד מפלוגתו.

כ"ק מרן אדמו"ר רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע

יום ההילולא - ב' ניסן

פעם אחת נתכבדתי בידי יהודי מרומניה, לסדר "סידור קידושין", בחופתו של אחד מצאצאיו, לאחר החופה שוחחתי עמו, ושאלתיו מאין הוא, והיכן מקום מוצאו. השיב לי, שהוא יליד העיר יאס.

שאלתיו האם זכה להכיר את הרבי מסקווירא, הרה"ק רבי יעקב יוסף זי"ע. אמר לי: הן, הלא הוא ה"קולראשר רבי!" [האדמו"ר מסקווירא היה מלפנים רבי בעיר קולוראש שברומניה], ובאומר זאת, פרץ בבכי נרגש. שאלתי: מה לך עם ה"קולראשר רבי!" שריגש אותך עד כדי בכי? סיפר לי: בעת המלחמה הייתי יחד עמו בקרון אחד, הוא היה איש צנום וגבה קומה, ולא הכרתיו עד אז. והוסיף לספר: תוך כדי תלאות המלחמה, פעם גירשו אותנו לשדה בוץ וטיט עמוק, בעוד שהנאצים הרשעים ימ"ש ירו מעל לראשנו ללא הרף, וכולנו היינו מוכרחים לשכב ארצה לבל יראו אותנו ויירו בנו.

בקרבת המקום שבו שכבתי היתה שלולית של מים, וראיתי את ה"קולראשער רבי" כשהוא משליך את עצמו לתוך המים. בראותי זאת נחרדתי, שהרי הוא מסכן את חייו בכך שהוא נע ממקומו, וח"ו אם יראו אותו יירו עליו. צעקתי לעברו: הרי עיניכם הרואות את הכדורים החולפים מעל ראשנו, האינכם חסים על נפשכם? האינכם שומעים את הכדורים השורקים מעל ראשנו? אגא, שכבו במקום אחד, ואל תנועו. אבל הרבי שהתחיל להכנס לאותה השלולית, אמר לי בלשון תחנונים: "אגא, הנני מבקש ממכם, דחוק בי כלפי מטה. הנה זה שתי ימים שלא טבלתי במקוה טהרה, והרי כאן יש לי מים לטבול בהם!". בזמן סכנה נוראה כזאת, כאשר הצוררים ימ"ש ירו על ראשו, לא היו לו דאגות אחרות, זולת הטהרה והטבילה במקוה.

מחמת קפידיא גדולה של ה'דברי שמואל' מסלונים שגזר על חסידיו בשעתו שלא לנסוע ל'אמריקה'. נמנעו ה'ברכת אברהם' וה'נתיבות שלום' מלצאת מחוץ לגבולות ארץ ישראל (אך בני בעל ברכ"א הרב זעליג וינברג ז"ל והרב דוד וינברג ז"ל הרבו להסתופף בצל קדשו של כ"ק מרן זי"ע בשיכון), למרות שנפשם יצאה לראות ולקבל את פני מרן הק' זי"ע, ואמנם מה גדלה שמחתם בשמעם אשר מרן זי"ע יופיע בשערי ארה"ק לקראת נישואי בנו יחידו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בט"ו מנ"א תשי"ט לפ"ק. הרה"ק ה'נתיבות שלום' עשה הכנות דרבה וטיהר עצמו בסילודין לקראת בוא היום הגדול ויזכה לשהות במחיצתו של מרן וליהנות מאורו הבהיר במשך כל ימי הביקור הנעלה, וכפי שרמזו במכתבו "...שכל כך התכוננתי להנות מבקורו בארץ הקודש".

למעשה נחלה הרה"ק במחלה מסוכנת ביותר ר"ל לפני הגעת מרן זי"ע לא"י, וממש שכב על ערש דוי ה"י ואראלים ומצוקים אחזו בארון הקודש, ולכן מכיון ש"לבסוף לא איסתייעא מילתא, ולא זכיתי להנות רק פעם אחד כשבקרתי כבוד קדושתו" אשר על כן "הצטערתי מאד", אך בודאי "מאת ה' היתה זאת" [עכלה"ק של ה'נתיבות שלום" במכתב קדשו].

ידועים הדברים ומפורסמים שאותו "פעם אחד" שביקר אצל מרן זי"ע, העלה ארוכה למחלתו הקשה והציל את חייו לאחר שנתברך מפי מרן זי"ע בברכת "אריכות ימים ושנים". הרה"ק היה מרבה לספר את סיפור המופת, שהוא חב את חייו לרבי מסקווירא זי"ע. לפנינו הסיפור כפי שסיפרו הרה"ק בהספדו על חותנו בעל ברכת אברהם זצ"ל ביום השלושים לפטירתו (בי"א סיון תשמ"א):

יזכר כאן מעשה בדידי הוה עובדא, שהיה לפני כ"א שנים, נהייתי ל"ע חולה מאד במצב מאד קשה, והיה אז פה אדמו"ר מסקווער זצ"ל, ונכנסנו (חותני בעל הברכ"א ואני) אליו יחד עם עוד מלווים, וישבנו במחיצתו שעה ארוכה, ואח"כ ביקש חותני זצ"ל שרוצה שכולם יצאו ורק הוא ואני נישאר, ויצאו כולם. ואז אמר חותני אל אדמו"ר מסקווער: "היות וחתני הוא בסכנה גדולה, על כן גמרתו בדעתי שאני מוכן למסור עצמי עבורו, שאם חלילה נגזר עליו, אני מקבל זאת על עצמי שאני אהיה במקומו והוא יישאר בחיים", והסביר טעמו בזה שאין כאן המקום לפורטו. האדמו"ר מסקווער השיב לו: "אתם תאריכו ימים, והוא יאריך ימים".

ואכן ברכתו של מרן זי"ע עשתה פירות, והרה"ק החל מתאושש וחזר לאיתנו והאריך ימים עד קרוב לגיל תשעים וגם חותנו הברכ"א האריך ימים בשיבה מופלגת. הדים מסיפור נפלא זה ותהליך הטבת

מצב בריאותו, מבצבצים ויוצאים מבין כותלי מכתביו מלאי ההערצה וההתקשרות ששלח אל מרן זי"ע לאחר ביקורו בארה"ק, ואת כולם חתם בשמו ושם אמו.

בראשית ימי ישיבת 'אור ישראל' בשנת תשי"ט, היה לנו תלמיד שהיה לו נקב בדופני הלב, מחד חדר לחדר שני. והרופאים יעצו לעשות ניתוח תיכף ומיד. כי הלב שלו עובד ארבע פעמים יותר מאדם רגיל. והיינו כי אם יחי' לגיל עשרים יהיה לו לב כמו בן שמונים. ורצתה אמו לעשות הניתוח תיכף ומיד. אמנם אביו טען, כי ניתוח זה היה חדש בימים ההם, ואין עושין ניתוח זה רק בשני מקומות באמריקא, ביוסטאן, ובמאיא קליניק, והוא רוצה להמתין שני שנים, שיתפתח אופן ניתוח זה, דגם הרופאים מודים שרק 80 אחוז נשארו בחיים מניתוח זה, ומי יודע אם החשבון צודק. והפצירו בי שאני אכריע ביניהם, כי נתקרבו אלי ע"י הישיבה. וכמובן מי אני להכריע ענין כזה, והלכתי להגאון ר' יעקב קאמענעצקי זצ"ל, וספרתי לו כל המעשה, ושאלתי לו מה אומר אליהם. ואמר לי שאומר להם שישאלו האדמו"ר מסקווער זצ"ל, ויעשו כפי עצתו. ונפתעתי, ושאלתי לו, הראש ישיבה חושב שהוא בעל רוח הקודש, והשיב לי בשלילה, רק אמר שלדעתו מן השמים לא יכזבו לו ולא יסתרו עצתו. וכן עשינו, נסענו לשיכון סקווער, ונכנסו להרבי, האב טען טענתו, והיא טענה טענתה, והקשיב לטענתם בכובד ראש. והכריע כדעת האם, שיעשו הניתוח תיכף ומיד, ובירך הבחור ברפואה שלימה. ומיד עשו הכנות לנסוע למאיא קליניק, וגם אני נסעתי עמהם, והניתוח עלה בהצלחה. ופלא כי באותן הימים עשו ניתוח כזה גם לאחרים שהיו שם. וכולם שבקו חיים. ונדוע שמה שאמרו שבניתוח כעין זה 80 אחוז נשארו בחיים הוא שקר, דהיה באמת רק מחצה על מחצה.

שמעתי ממחותני שי' כי דודו היה כאן על חתונה בשנת תשכ"ח, ונכנס למרן (כ"ק אדמו"ר מסקווער) ז"ל והתמרמר שצפוי לו משפט קשה עם שלטונות המס באנטוורפן שבבלגיה, והמצב חמור מאד ר"ל. שאל מרן ז"ל: מה יהיה אם לא ימצאו את הניירות של המשפט? השיב הלה: איני יודע... איחל מרן ז"ל: נו, הקב"ה יעזור שלא ימצאו את הניירות. כעבור שבוע והאיש שב לאנטוורפן, ביום רביעי מודיע לו עורך-דינו כי מועד המשפט שלו נדחה, פעם אחת ופעם שניה, עד שהודיעו לו סופית שאין מוצאים את הניירות הנוגעים לתיק שלו...

עובדה מאלפת ורבת-חשיבות בחייו של רבי חיים שטערן ז"ל והיא הקשורה בנסיבות התקשרותו המיוחדת והפלאית לכ"ק אדמו"ר מסקווער זצ"ל כפי שהדבר נשמע מסיפור בנו, ר' אברהם שטערן. היה זה בשנת תש"ח, כאשר נזדמן אז ר' חיים לאנטוורפן במטרה לפשר בין שני סוחרים גדולים. הוא הגיע לשם במיוחד מעיר מגוריו בשוויץ. כשהיה בדרכו לבית המלון, ניגש אליו יהודי והפציר בו לבוא לאכסניה קרובה כדי להשלים את העשירי למנין לתפילת מנחה. אף שנחפז לדרכו וכבר היה אחרי תפלת מנחה, הסכים בכל זאת לבוא לשם כדי להיות עשירי למנין.

כאשר הגיע למקום התחילו מיד בתפילת מנחה, כאשר הבחין כי אין בחדר אלא תשעה אנשים, שאל מיד לפשר הדבר, אך השיבו לו כי בחדר הסמוך נמצא האדמו"ר מסקווער. בתום התפלה, שהיתה בלילה, אמרו גם תחנון, כמנהג סקווער. הדבר עורר את פליאתו של ר' חיים, שכן רגיל היה במנהגי אשכנז, וכן לא היה רגיל לתפלת מנחה בשעת לילה, ולכן החליט לגשת אל האדמו"ר מסקווער ולשאול אותו לטעם הדבר.

משנכנס לאדמו"ר מסקווער, הכיר האדמו"ר מיד בר' חיים, לפי חזונו ותלבושתו, כי לפניו יהודי ממדינת הונגריה, הושיט לו ידו ל"שלום עליכם" אדיב, בציינו בפניו כי שמע הרבה על אודות פעולותיו ומעשיו הטובים, במיוחד בשנות המלחמה. לאחר שהשיב לו האדמו"ר על שאלתו בענין איחור זמן התפילה, בציינו כי "מנהג אבותינו בידינו", נכנס עמו לשיחה והתעניין על מעשיו באנטוורפן. ר' חיים סיפר לו על מטרת בואו למקום בהוסיפו, כי מתכוונן הוא למחרת לשוב לביתו בשוויץ.

האדמו"ר האזין לדבריו של ר' חיים, אך לפתע פנה לר' חיים בבקשה מיוחדת, כי יואיל לבטל את הנסיעה שלו המיועדת למחר וכי יישאר עוד יום אחד באנטוורפן. ר' חיים החל להסביר, כי קשה לו למאד לדחות את הנסיעה, כי עליו לטפל בענינים עסקיים דחופים במקומו, ולבד מזאת - אין לו עוד מה לעשות באנטוורפן. בתוך כדי שיחה שלף ר' חיים פתק מכיסו, רשם "קוויטעל" ורצה למסור אותו לידי האדמו"ר, כי יברכנו בברכת פרידה. אך האדמו"ר מסקווער לא רצה בשום אופן לקבל ממנו את ה"קוויטעל", והוסיף ועמד על בקשתו על דבריו כי ר' חיים ידחה את הנסיעה וישוב אליו למחרת, ואז הוא יעניק לו את ברכתו.

ר' חיים עזב את בית האדמו"ר בלא לקבל את ברכתו. בדרכו לבית מלונו היה מהורהר ואף נסער. הדבר החל לנקר במוחו. מה טיבה של בקשה זו של האדמו"ר, למה הוא רוצה כי ידחה את נסיעתו ביום אחד. בכיסו כבר היה מונח כרטיס טיסה ואף קיבל כבר מקום במטוס למחרת בבוקר. והנה, לאותה השעה שעליו להיות במטוס - הוא מוזמן ע"י האדמו"ר מסקווער לשוב אליו לקבל ממנו את ברכתו.

קשה היה לו לר' חיים לשית עצה בנפשו, הוא היה מודע לכך כי עליו לסדר ענינים דחופים שונים בביתו, אך באותו זמן גם חש משיכה חזקה לאדמו"ר מסקווער, אליו התוודע רק אתמול, וגם זאת בצורה אקראית, כשהוא נקרא להשלים מנין למנחה בביתו. לבסוף התגבר על היסוסו והחליט להיענות לבקשת הרבי ולשוב אליו למחרת, לזמן שקבע לו.

ובעוד הוא בדרכו לבית האדמו"ר התפרסמה השמועה בכל אנטוורפן, כי המטוס שבו צריך היה לנסוע - התרסק באמצע הטיסה וכל הנוסעים נהרגו. נרגש ונפעם מיהר ר' חיים לבית הרבי, הודה להשי"ת על נס ההצלה המופלא שאירע לו, שזכה להישאר בחיים, ובלבו רגשי תודה עמוקים להאדמו"ר מסקווער על שהיה השליח להצלתו, בעכבו אותו ליום אחד נוסף.

בהיכנסו, כבר חיכה לו הרבי בבית ואמר לו: "ציפיתי כל הזמן לבואכם בכליון עיניים" ... אחרי זה קיבל ממנו הרבי את ה"קוויטעל" והאציל עליו מברכתו. ר' חיים ראה בכך ישועה גדולה שפעל לעצמו אצל האדמו"ר מסקווער וכל ימי חייו רגיל היה לספר לבניו ולבני משפחתו על נס ההצלה המופלא הזה.

סיפר הרה"ח ר' יעקב קאפיל ברילובסקי שליט"א כי בשנים הראשונים כאן באמעריקא לא היה נהוג לעשות מחיצות אצל החתונות, אפילו אצל החרדים. כ"ק מרן אדמו"ר (מסקוויירא) זיע"א השליך נפשו בדבר, וכל מחותן שהגיע אליו כדי להתברך, היה מבקש שיראה לעשות מחיצה על החתונה.

עוד סיפר הרה"ח ר' יעקב קאפיל ברילובסקי שליט"א מעשה מעניין מאד שהיה בשנת תשט"ז, שני בחורים ידידים תלמידי ישיבת לייקאווד נתארסו, בעת ובעונה אחד, והנה אחד נתחתן אצל יהודי חסיד בעלז, והשני נתחתן אצל רב חשוב מאחד העיירות הרחוקות והמחותן היה ליטאי. כאמור ענין

מחיצות אצל נישואין עדיין היה רחוק מהשגה אפילו אצל החרדים והחסידים. והנה כאשר הגיע אבי הכלה החסיד בעלז להתברך מפי כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ביקשו הרבי שיואיל לעשות מחיצה אצל החתונה. ואיש ההוא הסכים לדבר, וגם דיבר עם כל הצדדים עד שכולם הסכימו כי אכן יעשו מחיצה כדת וכדין אצל החתונה.

אך אם החתן סיפרה הדברים לאם הכלה של ידיד בנה אשת הרב מעיר הרחוק, והיא התחילה לצעוק, כי משוגעת הוא הדבר, גם הם יהודים כשרים ועושים חתונה במלון גדול, ולא עולה על דעתם כלל לעשות מחיצה. ומובן מעצמו כי בזה גרמה שאם החתן שהיה מחותן עם החסיד מבעלז גם כן שינתה את טעמה, ולא רצתה עוד להסכים על דבר המחיצות. לבנה החתן הרע הדבר, כי היה בחור ירא שמים, ורצה שאכן יעשו לו מחיצה, אך מה יעשה הרי אמו לא מסכימה עוד. הוא בא וביקש את הרה"ח ר' קאפיל שיכנס לחדרו של הרבי זיע"א ויספר דברים כהויתן, כי בעבור אשת הרב מעיר הרחוקה, גם להם לא יהיה מחיצה.

הרבי זיע"א נתמלא ממש כאש קודחת, והוסיף הרה"ח ר' קאפיל כי מעולם לא ראה כך את הרבי זיע"א, ואמר כי משחקים הם עם אש! כה אמר ולא פירש. ויהי בהגיע זמן חתונתם של אותו הזוג שנתחתנו עם הרב מעיר הרחוקה, נפטרה פתאום אם המחוננת, וכדי שתוכל בתה אשת הרב לבוא להשתתף מחמת דין שושבינין, הוצרכו לעשות חתונה קטן בבית המדרש, ולא הכילה את כל האורחים, והוצרכו להושיב את האנשים בחדר אחד, והנשים בחדר אחר, וגם הפסידו הרבה ממון מחמת החוזה שביטלו עם בעל המלון. וראו לבסוף כי לא רק מחיצות היה להם, אלא ממש היה מופרדים לשתי חדרים.

ג' ניסן

הרה"ק רבי מנחם מנדל שטרנברג זי"ע מדעעש - צפת

יום ההילולא - ג' ניסן

כשנסעה בתו בלומה לחו"ל, הזהירה שתברר, אם האניה נוסעת בשבת, שלא תיסע. כשהגיעה לסוריה לחוף, התברר לה שכולם נוסעים בשבת, ולא עוד אלא שהנסיעה מתחילה בשבת, ולא נסעה. במוצ"ש הלכה לחוף לטייל להנאתה, ולתמהונה עוד עמדה האניה ולא הפליגה, התברר שקרתה תקלה ולא היה באפשרות להפליג עד יום ראשון.

מעשה דומה לזה סיפר ר' אליהו גוטמאכר מצפת, להרה"ח ר' חיים אליהו שטרנברג, בעת שהתלווה פעם לר' מנדיל בנסיעה לחו"ל, והיה להם שעה קבועה להפלגת הספינה, וכשראה ר' אליהו שהשעה מתקרבת ור' מנדיל עדיין ממשיך בתפילתו ובעבודת הקודש שלו, העיר לו שעלולים הם לאחר את הספינה, ענהו ר' מנדיל, שאין מה לדאוג, ובעזרת ה' לא נאחר, ואכן כך היה על אף שעברה השעה עדיין חיכתה הספינה לר' מנדיל.

הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע

יום ההילולא - ד' ניסן

כשהיה הגזירה ברוסיה שהאדמורי"ם מטשערנוביל לא יסעו מעיר לעיר רק עם רשות ביקש אדמוה"ז הרה"ק רבי יוחנן זי"ע רשות לנסוע לחתונה נכדו, הרה"ק רבי דוד מראחמיסטריווקא שהיה חתן הרה"ק ראי"ה מסקווער זי"ע ולא הרשהו הגוברנטור (מושל המחוז). הדבר חרה מאד להרה"ק רבי יוחנן זי"ע ואמר, אמת אני לא יהיה בחתונה אך גם הגוברנאטר לא יהיה בעת החתונה, ומעשה שהיה כך היה, כשערכו הצבא שם אימונים, אחר האימונים היה מסדר ואז היה עובר הגוברנאטר והיה רואה את כל החיילים, ובשנה ההיא כשעבר הגוברנאטר לפני החיילים, פתאום השתגע סוסו ונהפך על הגוברנאטר והתחיל לרקוד עליו, וכמובן הגוברנאטר מת ולא זכה להיות בעת החתונה בעולם.

שמעתי מכ"ק דודי שליט"א ששמע מהאדמו"ר מסלונים בעל "נתיבות שלום" ששמע מכ"ק זקיני אדמו"ר רבי דוד זיע"א, שבהגיע ליל שבת נשתנה צורתו של אדה"ז לגמרי כאחד הצובע פניו באדום, שבכניסת השבת נתאדמו והתלהבו פניו כאילו נצבעו בצבע אדום, וזה היה תיכף בכניסת השבת.

ברכה מיוחדת היתה שגורה בפיו (של הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע) ובו מברך היה את קהל המוניו ונוסח הברכה היתה: "אתה תהיה גראף" (=רוזן), באמרו ש"גראף" הוא ראשי תבות געזונט רייך און פריילאך - בריאות, עשירות ושמחה... (מפי הרה"ח ר' סנדר אורי זצ"ל).

סיפר יהודי זקן מופלג ובא בימים שבילדותו אירע פעם לאביו שפריץ רשע נתאנה לו וביקש לגרשו מאחוזתו כדי לקחת את ביתו לצרכיו המפוקפקים. האיש שלא ידע לשית עצות ולא ידע לאן ללכת כשיגרשוהו - שם פעמיו אל מרן אדה"ז (הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע) אליו נסע לעיתים תכופות - ובדמעות בעיניו שפך את מרי שיחו לפניו על הצרות שעברו ראשו ועל מעלליו של הפריץ הרשע.

כשמע הרה"ק את צרתו קרא בפניו הפסוק "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" סתם ולא פירש... היהודי שלא שמע שום ברכה ואיזה עצה מהרבי חזר על סיפורו ובקשתו בציינו שזה עבורו ממש שאלת סכנת נפשות, ומרן אדה"ז חזר שוב ואמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל". התפלא האיש ויצא מהורהר מן הקודש כשהוא מתפלא לפשר הדברים הסתומים והמופלאים ששמע זה עתה, ונצטער על שהרבי לא בירכו בפה מלא ובמחשבות נוגות אלו חזר בדרכו לעירו.

ובהגיעו למחוז חפצו והנה בעיר בוקה ומבולקה וכל המקום כמרקחה. בשאלו למכריו לפשר הדבר סיפרו לו שלפני זמן קט שיחק הפריץ "קארטין" עם חביריו והפסיד הון רוב, ומרוב בושותו וכלימתו ועגמת נפשו שם הפריץ נפשו בכפו ואיבד את עצמו ה"י כן יאבדו כל אויבך ה'...

כשראה האיש כן הבין תיכף ומיד מי באמצע, וגמר בדעתו לחזור תיכף אל מרן אדה"ז זיע"א להודות לו על הישועה הפלאית, ונכנס לרגע לביתו ונטל את ילדו הקט - בעל המספר - ונסע מיד אל העיר

ראחמיסטריווקא ונכנס אל הקו"פ וסיפר להרה"ק שנתקיימה נבואתו והפריץ שם קץ לחייו לשמחת לבם של יהודי המקום.

אח"כ פנה מרן אדה"ז לילד ובחננו על לימודיו, והילד שלא ידע לענות כראוי התחיל לבכות. וניחמו מרן והרגיעו באמרו לו במענה רך: "תדע שמגיעים זמנים קשים, תחזיק עצמך בדרך הממוצע", ואח"כ הוסיף לברכו "השי"ת יעזור שתהיה גרף, גרף' זה ר"ת געזוט רייך פריילך. וסיים האיש - שעבר כבר את גיל המאה - לספר את סיפורו באמרו: בריא הנני ב"ה, והושיט ידו להאברך השומעו ולחץ בחוזק ידו, להמחיש לו את בריאות גופו, עשיר ב"ה הנני - יש לי פרנסה ולא חסר לי דבר, וממילא הנני שמח... (מפי בעל המעשה ר' הלל מירנסקי ז"ל).

כאשר מרן הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זיע"א לא הרגיש פעם בטוב, הגיעה השמועה שהמלך ופמלייתו הגיעו לעיר קיוב ועימהם נילוה רופאו האישי של המלך שהוא פרופסור מומחה במלאכתו, אשר בתוקף תפקידו הוא לשמור ולהשגיח על בריאותם של המלך ובית המלכות והשרים והיועצים וכל הנלוים אליהם, וכמובן שלא היה סיפק בידו לקבל את שאר העם ולהציע להם את שירותיו, כי אם ליחידי סגולה. ומקורבי אדמו"ר הזקן הפעילו מערכת קשרים ואחר השתדלויות נמרצות ניתנה הרשות ונקבע זמן שיקבל את רבינו. ובגמר טיפולו בצדיק הביע הרופא את שמחת לבו שזכה לטפל ב"ראבינער", וביקש ממרן אדה"ז שיברכו שכל החולים שיטפל בהם יתרפאו... ענה לו מרן זיע"א: לברכך בזה קשה הדבר, כי לכל זמן ועת לכל חפץ [לכל אחד יש את ה'זמן' שלו], ובהגיע זמנו של אדם אז עלול למות אפי' תחת ידו של רופא גדול, אלא זאת אברכך שכל החולים אשר נגזר עליהם שיחיו עדיין - שרק אלו יגיעו אליך להתרפא... ומני אז גדלה קרנו של הרופא בהיות שכל אלו שטיפל בהם הצליח טיפולו... (מפי הרה"צ מוהר"ר מנחם נחום זצ"ל)

ה' ניסן

ה"אוהב ישראל" מאפטא, הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל זי"ע

יום ההילולא - ה' ניסן

מעשה שהיה אצל זקני הרה"ק מאפטא שהגיע אליו יהודי, וביקש שהשי"ת יעזור לו שיפקד בזש"ק, כן היה הרבה פעמים ועדיין לא נושע. פעם אמרה האשה לבעלה אתה אינך יודע לבקש כמו שצריך, אני אבקש מהצדיק בחכמה. ובאה לפני הרה"ק מאפטא וביקשה להיושע בזש"ק. אמר הרה"ק מאפטא, מה את רוצה, אני כבר ברכתי אתכם, מדוע אין לך אמונת חכמים שברכתי תקוים, הלא כתוב (שמות יד, לא) ויאמינו בה' ובמשה עבדו. אמרה לו האשה, כן רבי, כתוב בתורה ויאמינו בה' ובמשה עבדו, אך קודם היה ויושע ה' הם התחילו לראות את הישועה, ורק אח"כ הם האמינו. אז ענה הרה"ק מאפטא, כשהוא מרים את ידו הקדושה כלפי מעלה, הנה היד שלי, ותריח האשה, כי כתוב במשנה (אבות פ"ה, מ"ה) ולא הפילה אשה מריח בשר הקודש, אני הייתי פעם כהן גדול ולכן ריח בשר הקודש מסוגל לזה. וה' יתברך עזר והישועה באה (כנסת מרדכי ט"ו בשבט).

הרה"ק מוהר"י מסקווירא זי"ע לא נהג לספר מופתים ורק שני מופתים סיפר אחד שראה בעצמו ואחד ששמע מאחיו הבכור ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע שנחשב כמו שראה בעיניו ואלו הם:

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע היה תלמידו של הרה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע ובימי עלומיו סבל דחקות נוראה, ובביתו לא היה פיסת לחם ובנו הרה"ק ר' יצחק מאיר שהיה אז ילד קטן בכה לפני אמו הצ' שתתן לו אוכל להשקיט רעבונו ולא היה לה, ובמר נפשה אמרה לו שילך לאביו הקדוש בבית המדרש לבקש ממנו אוכל וכן עשה, ואביו היה מתעמק בלימוד תורה"ק ולא שם לב להילד וחזר בפחי נפש והיטב חרה לה, והנה איתרמי שבעל נוע"א איקלע למקום מגורו של האוה"י זי"ע וכמובן עשה הכנה דרבה לקבל פני קדשו של רבו קדוש ה' ואולם גם הרבנית באה לקבול לפניו, וסיפרה לו מה שאירע עם ילדה הקטן, והנוע"א שאלו היתכן ואיפוא רחמי האב על הבן, ואז השיבו שאמנם זה נכון אולם אהבת התורה"ק עולה אצלו על כל האהבות, אז אמר לו באמת תגל נפשי שהגעת למדרגה כזאת, ואמר לו האוה"י אני לא תגל נפשי כי סו"ס הרחמנות על האשה והילדים, אז אמר לו הנו"א איתא בגמ' ביצה עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, ומק' התוס' הרי נאמר לוו עלי ואני פורע, ובכן אנו מפרשים כך עשה שבתך חול שגם בחול תהיה לכם בחינת שבת, ואיך תוכל את זה לוו עלי התדבקו בהקב"ה ואני פורע ומגלה טבעכם בעולם, ומאז באה השפעה גדולה בהרחבה להאו"י, וסיים הרה"ק מסקווער זה המופת שמעתי מאחי הקדוש שכאילו ראיתיו, והמופת שראיתי בעצמי כי אחרי ששמעתי מפיו הסיפור הנ"ל גדלו זרמו ההשפעה אצלי לאין ערוך. (שמע מהאדמו"ר ר' יצחק מסקווירא זצ"ל מבורו פארק)

מסופר שהרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא ז"ל זי"ע בתחילת נשיאותו, כשהתחילו אנשים לבוא אליו בפתקאות שיברכם, הבחין הרה"ק מאפטא ז"ל בהפתקא כל חטאיו של האיש שבא אליו. והיה מנהגו להוכיח את האיש על פניו, ולפרט לו כל חטאיו, עד שהאיש יצא מהרה"ק מאפטא ז"ל שבור כחרס הנשבר, וכך נמשך הדבר איזה זמן, עד שהפסיקו אנשים מלבוא אליו. ושאל הרה"ק מאפטא ז"ל למשמשיו לסיבת הדבר שהפסיקו לבא אליו, והשיבו שאי אפשר להאנשים לקבל איזה ברכה ממנו. והתפלל הרה"ק מאפטא ז"ל אל הקב"ה שעד שלא יבוא איש אליו, יכיר עליו את כל מה שעבר עליו בכל גלגוליו, אבל מרגע שידרוך איש על מפתן ביתו, לא יכיר עליו שום חטא כלל וכלל, עד שיהיה אפשר לו לברך אותם, וכן היה.

שמעתי מהרב ר' משה'לי מקארלין זצוק"ל הי"ד כי הרה"ק מאפטא זי"ע אמר פעם אחת שבכל יום בכל עת ומאורע למשל בפסח נתעורר הגאולה. וכן בכל יו"ט נתעורר אותו המאורע של הזמן. ואם האדם מתחזק באמונה שלמה בעת שאומר גאל ישראל והוא מאמין בכל לבו שה' יעזור לו אני מבטיח לו שיושע בישועה. ושמע זאת ארענדאר אחד ובא לביתו ואמר לאשתו שמעתה לא יעסוק עוד בשום עסק רק יתחזק באמונה כמו שהרה"ק אמר. התחילה אשתו לצעוק האם לא תדע שעתה הוא ערב פסח ואין לנו על הוצאות יו"ט. אמר לה תמכרי את כלי הבית וכל מה שיש בבית ומזה יה' לנו על פסח. וכן עשו ובעת אמירת ההגדה בעת שהגיע לברכת גאל ישראל התחזק באמונה. לאחר חג הפסח לא הי' לו מה לאכול התחילה אשתו לבכות ולצעוק הלא אין כלום בבית למכור מה יה' מעתה. אבל הוא חיזקה באמונה ואמר לה שהקב"ה יעזור להם בודאי. פתאום שמעו שהפריץ שלו בא אל הכפר אמרה אשתו אי מה יה' הפריץ בודאי יבא אלינו לגבות חובו ומאין נקח לשלם לו. ובעת שיחתם נכנס

הפריץ לביתם ולקח פנקס החשבון והתחיל לעשות חשבון מה שמגיע לו מכל השנה. והנה המנהג הי' אז שהפריץ לקח מהארענדאר דברים קטנים כגון חיטים שעורים ביצים וכו' וגם זה הי' נרשם בפנקס החשבון.

כשלקח את הפנקס לראות חשבון זה כמה לקח מהרענדאר דברים הקטנים ראה שמגיע להארענדאר סכום עצום מאד כפלי כפלים מה שמגיע להפריץ. אמר הפריץ להארענדאר מאשקע ראה. מגיע לך ממני סכום גדול מאוד. חשב הארענדאר שהפריץ עושה ליצנות ממנו. אבל הפריץ אמר לו ברצינות מגיע לך ממני סכום גדול אבל אני לא אשלם לך במזומנים רק אחתום לך את הארענדא על עוד עשר שנים. ונעשה גביר גדול. לאחר זמן בא אליו האפטער ואז הי' לו להארענדאר בית יפה ורכוש גדול שאלו הרה"ק מהיכן בא לך העשירות ענה לו הארענדאר בזה הלשון: הרי צייתים עלי.

סיפר הרה"ק רבי מאטעלע מהארנאסטייפל זצ"ל, דפעם כשנכנס איש להרה"ק מאפטא לבקש על נפשו כי היה בצרה גדולה, נשא הרה"ק את עיניו לשמים ואמר: הנה יודע אני שגרוע אני מכל יושבי תבל, ובודאי שהקב"ה רוצה לקיים עמי הפסוק ומשלם לשונאיו אל פניו, דהיינו לתת לי הנאה שלימה בעולם הזה. ואני מסכים למלאות רצונו ית' וליהנות מן העולם הזה במלוא חפנים. אך הנאתי הגדולה ביותר היא לראות בטובת ישראל ובישועתן, ובשעה שאני רואה יהודי הנמצא בצרה אין לי הנאה משום תענוג שבעולם. ולכן רבש"ע, תוציא נא את האיש הזה מצרתו, למען אהנה מן העולם וישתלם שכרי בהאי עלמא, עכד"ק. וניצל האיש ההוא מצרתו. ואמר רבי מאטעלע מהארנאסטייפל שעל זה כיוונה אסתר המלכה בדבריה שאמרה "כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי", כי מרוב ענוותנותה חשבה שכל עלייתה לגדולה ולמלכות היתה לשלם שכרה בעולם הזה. ולכן אמרה איככה אתענג בעולם הזה כשאראה ברעה אשר ימצא את עמי.

בספה"ק "נועם אליעזר" מכ"ק מוח"ז הרה"ק מסקולען זי"ע בפ' ואתחנן כתוב: שמעתי מפה קדוש כ"ק מרן אדמו"ר ר"ר משה לייב מפאשקאן זי"ע, שהרה"ק מאפטא זי"ע בא פעם לאיזו עיר שהיה שם מגיפה רח"ל, וכשבאו בני העיר לפניו ברכם בברכת קדשו, ש"ירוויחו הרבה מעות". בני העיר בשומעם את ברכתו, צעקו, רבינו! למה לן עתה מעות כשהמגיפה משתוללת בראש כל חוצות? יברך אותנו רבינו בראשונה שיסיר השי"ת את המגיפה מעלינו. ויען הרה"ק זי"ע אותם לאמר: כשהצדיק רואה ח"ו גזירת "מות" רח"ל, הרי היא מהפכה "למעות", בהכניסו אות ע באמצעה, ונעשה מ"מות" "מעות". ובזה פירש להם רמז בכתוב (תהלים ל"ג י"ח) הנה עין ד' אל יראו למיחלים לחסדו. פי' הקב"ה מסר ליראיו הצדיקים את האות ע שיוכלו להפוך את גזירת מות למעות, וממילא פועלים בזה תרתי לטיבותא, חדא, להציל ממות נפשם, ועוד זאת, לחיותם ברעב.

והסביר לי כ"ק מרן מפאשקאן זי"ע, דהיינו שמוציאים את האות ע מתיבת רעב ומכניסים אותה בתיבת מות ונתהווה עי"ז תיבות "מעות רב", כי ממות נעשה מעות, ומרעב נעשה רב.

סיפר (הרה"ק רבי אברהם מפוריסוב צוק"ל) כי הקדוש בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע שאל לכפרי אחד שהיה איש פשוט והיה מחזיק קרעטשמע למכירת יי"ש, ופתאום יצא עליו שם שהוא פועל ישועות ונהרו אליו הרבה אנשים לקבל ממנו ברכה, ושיאמר לו מאין בא לו המדריגה הזו, והשיב לו: כי הוא בעצמו אינו יודע, וסיפר לפניו כי זה זמן רב שהיה עני גדול ולא היה לו אף לחם לאכול, יען כי

לא היה לו שום סחורה בהקרעטשמע להרוויח מה, ואשתו אמרה לו מדי פעם בפעם שאין עצה רק לקבל שותף עם מעות כדי שיהיה לנו במה לקנות סחורה להקרעטשמע ונרוויח מזה לחם לפי הטף, והוא לא הסכים לזה באומרו אליה שצריכין לבטוח בה', והוא יכול לעזור לנו.

ופעם אחת בערב שבת קודש שלא היה לו רק בסך הכל זהוב, והקרעטשמע היה ריק באין שום משקה וגם על צרכי שבת קודש לא היה לי והילדים צעקו ללחם ולא היה לנו כלום, הייתי מוכרח לשמוע לעצת אשתי ללכת להעיר ולבקש שותף כי הוזהב האחד שהיה בידי לא היה מספיק לא לצורכי שבת קודש ולא לסחורה, וכשהלכתי בדרך נתתי אל לבי הלא השי"ת הוא זן ומפרנס כל העולם וטוב יותר שאקח לי לשותף את השי"ת אשר לו הכסף והזהב, והוא יהיה לי לשותף טוב, אמרתי רבש"ע אני אתן מהיום והלאה חצי ממה שארוויח לצדקה וזה יהיה חלקך ומהחצי השני אני אפרנס את עצמי, וכשבא להעיר לקחת בעד חצי הוזהב הזה מעט משקה להקרעטשמע, ומהחצי השני קניתי לחם לבד על צורכי שבת קודש, וכשבאתי לביתי אמרתי לאשתי שיש לי שותף טוב השי"ת יהיה שותף שלי, וכן הוה, המשקה מכרתי תיכף בריווח גדול כי פשוט היה בו ברכה, ונתתי החצי לשותפי השי"ת על צדקה, ומהחצי השני לקחתי משקה אחרת, ועוד קודם שבת קודש היה לי הרבה ריווח, ומאז אני משגיח על זה ולא מאמין לשום אדם על עסק השותפות שלי, ואני בעצמי משגיח על חציה לכם וחציה לה' לצדקה לעניים. ומאז ב"ה נעשרתי, וכמה פעמים שהיה לי נסיונות גדולים וב"ה עמדתי בהם ולא שקרתי בעסק השותפות. ואז אמר הקדוש בעל אוהב ישראל זי"ע עתה נודע הדבר על מה עשה לך השי"ת שכאשר תגזור כן יקום, כי יודע מאמר חז"ל שותף מה שעשה עשה, וכן תעשה ותצליח תמיד, זי"ע.

הרה"ק רבי דוד חעמעלניקער זי"ע (נכד ה"תולדות יעקב יוסף" מפולנאה זי"ע) נסע לארץ ישראל עם כל משפחתו, ובדרכם לא"י עברו דרך אפטא ונכנסו להרה"ק לקבל ברכת פרידה. ואמר הרה"ק מאפטא על אחת מבנותיו ושמה חנה: קלסתר פניה דומה לנערה של א"י. ובעת הרעש בצפת נהרגו כולם ל"ע ונשארה רק הבת הזאת.

ראיתי מעשה נורא (מועתק מפנקס ח"ק של עיירה אחת בפולין) מימי הרה"ק מאפטא זי"ע, וזה תוכן הסיפור: בעיר אחת הסמוכה לעיירתו של הצדיק מאפטא, דר צורר יהודים משומד, שעלה לגדולה ונעשה לשר משרי המלוכה, והיה מיצר ומריע מאד ליהודי המקום ההוא. ומידי פעם כשהיו נפגשים שרי המלוכה עם המלך לדון עמו ולטכס עצות לטובת התושבים היה אותו צורר מופיע ומחפש כל הזדמנות להבאיש את ריחם של היהודים, אחיו לשעבר.

באחת מאותן אסיפות מלכותיות קם אחד מן השרים, אף הוא שונא ישראל מובהק, וסיפר לפני המלך כי בעיירתו יצאה אחת הערילות לשאוב מים, ולא שבה הביתה, ועקבותיה נעלמו. הימים ימי ערב חג הפסח, ועם ישראל מתכונן בדחילו ורחימו לקראת החג הקדוש בביעור החמץ באפיית המצות. ואחרי חקירות ודרישות - סיפר השר - "נתגלה" כי היהודים הם שאשמים בהעדרה של אותה נערה. כי הם שחטו בכדי לערב את דמה במצות החג שלהם...

למשמע הדברים החמורים הללו הזדעזעו כל הנוכחים, וחמתם נתלקחה בהם עד להשחית. וכבר מוכנת היתה הגזירה לחרוץ על ראשיהם של ישראל, ורק זקוקים היו לחתימת כל השרים. וכשהגיע

תורו של אותו משומד לחתום - עבר עליו משום מה רוח טהרה, ובמקום להצטרף בהתלהבות לגוזרי הגזירה נגד היהודים שנואי נפשו - קם והכריז קבל כל השרים, כי אף הוא היה יהודי, וכל האשמה הזו שקר היא ומגוחכת מיסודה, וכי אכילת דם בעם ישראל הוא אחד מהדברים המתועבים ביותר, וזאת ידוע לו בבירור, כי הוא נתגדל בין היהודים, ויודע היטב היטב את מנהגיהם.

הדברים הכנים שכנעו מיד את המלך והשרים באמיתותם, בפרט שידעו נכוחה כי אותו משומד שונא מושבע לישראל הוא ואינו חשוד להמליץ טוב עליהם, והדברים מוכיחים מתוכם כי רק אמת הוא דובר. ואכן בזכותו ירדה הגזירה מעל הפרק כליל.

מיד לאחר אותה עובדא ניצת באותו משומד אש קודש, המצוה הזו של הצלת ישראל מכליון - הבעירה בו ניצוצות נעלמים, ולבו החל להשתוקק לחזור לעמו, ולהתקרב חזרה לה' ולתורתו, היות שלאחר השתמדותו עזב אשה ובנים כשרים שהיו לו, ונשא אשה נכרית ונולדו לו ממנה ילדים, וזה נראה לו כמעוות לא יוכל לתקון. המצב נראה אבוד בעיניו, אך בכל זאת החליט לנסוע לצדיק מאפטא להתייעץ עמו, אולי הוא יוכל לבוא לעזרתו למצוא לו איזה דרך שבכל זאת יוכל להתקרב לאלקיו, כי תבערת התשובה בערה בו לבלתי נשוא.

עוד באותו לילה הגיע המשומד בלב קרוע מחרטה לביתו של הרה"ק מאפטא. בראות הצדיק את פני המשומד הנודע צורר היהודים, נפל עליו פחד, מי יודע איזה צרה חדשה רוחש אותו צורר בלבו. הרה"ק מאפטא ניסה להתחמק ממנו, והתנצל לפניו כי הוא זקן וחלוש ואינו יכול לקבלו, בפרט בשעה מאוחרת זו של הלילה. אולם הלה לא זע ממקומו, והתחנן אליו שישמע רק לאמרי פיו. אולם בלב הרה"ק מאפטא גמלה ההחלטה לא להכנס כלל בדין ודברים עם אותו צורר נתעב, וקרא לעברו בהחלטיות, שרק כשיצמח עשב על המקל העומד בסמוך, הוא ידבר עמו... אולם למרבית הפלא החל מיד אותו מקל לפרוח, ויצץ ציץ ויגמול עשב. ראה זאת הצדיק, והבין כי לא דבר ריק הוא, וכי דברים בגו. הוא קראו אליו את המשומד הביתה ונתן לו את רשות הדיבור. הלה החל מיד בלב קרוע ומורתח לספר לו את כל השתלשלות הענינים, וכי גמר בדעתו לשוב בתשובה שלימה ולעזוב את דרכו הרע, אך אינו יודע את הדרך כיצד לבצע זאת, בעיקר עקב היותו נשוי לאשה ערלית ולו כמה בנים ממנה.

הרב מאפטא קיבל על עצמו לעסוק בתיקונו של אותו משומד. ומיד שלח לרב העיר הסמוכה שם דר המשומד, בבקשה להודיע לו על כל שינוי שיחול בתקופה הקרובה בבית המשומד, ונתן בידו דרך תשובה ותיקונים שונים שיתחיל להתנהג בהם מיד, והנה לא עברו אלא שבועיים ימים, ואותו רב שלח להודיע לרב מאפטא, כי ביתו של המשומד עלה באש, ונשרפו האשה עם ילדיה, ולא נותר מהם זכר. מיד הודיע הרב מאפטא לאותו משומד לשעבר כי תשובתו נתקבלה, ומעתה יכול הוא לשוב לביתו, לאשתו וילדיו הכשרים, והפך לבעל תשובה גמור.

סיפר הרה"ק רבי אברהם שמחה מבראנוב זצ"ל. שרבינו הגה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע בעל "אוהב ישראל", נהג לצום עד שמלאו לו ל"ו שנה, ואז החל לאכול, משום מעשה שהיה, וכך היה: ביום מן הימים חלה הרה"ק זצ"ל והגיע עד שערי מוות. והביאוהו לדין. באו לפניו בטענה כל דברי מאכל, למה לא אכל מהם ולא העלה אותם. אמרו לו שאם יקבל על עצמו שיאכל מהיום - יתרפא מחליו. השיב להם הרב מאפטא "ירא אני פן תזיק לי האכילה, משום שאיני מורגל בה כבר זמן

ניכר". הבטיחו לו אפוא שלא ינזק מהאכילה. אמר כי ירא הוא שלא ינזק ברוחניות, וגם על זה הבטיחו לו. ומאז החל לאכול (שמעתי מפי הגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמאן זצ"ל).

מביא אא"ז הגה"ק רי"א מקאמאראנא זי"ע, ששמע מעשה שהיה אצל הרב מאפסא זי"ע שנסע פעם אחת עם בעל עגלה, ושמע כלב נובח לקראתו, והבעל עגלה הכה את הכלב במקל, וצעק עליו הרב מאפסא מה עשית, הלא הכלב אמר לי שיש בעיר מקשה לילד, וכשהכית אותו במקל התחיל הכלב לנבוח בקול משונה, ועי"כ לא שמעתי ממנו בבירור את שם האשה "סאשע" או "ראשע".

סיפר הרה"ח ר' יוחנן גורדון ז"ל: היתה תקופה שממשלת רוסיה אסרה לגייס יהודים לצבא. בחור יהודי אחד שנפשו חשקה לשרת בצבא, המיר דתו רח"ל והתקבל לצבא. לאחר תקופה של שירות בצבא, הוא עבר ליד מקום מגוריו של הרה"צ מאפסא, נכנס לבית-מדרשו ושם הוא פגש אותו. הרה"צ מאפסא התחיל לשוחח אתו והצליח לשכנע אותו לחזור בתשובה, וכן השפיע עליו להסיר מעליו את בגדי הצבא.

חלפו מספר שנים ויום אחד נתפס אותו בחור בלכתו ברחוב. מאחר שהוא לא היה לבוש במדי צבא, הוא נאסר מיד. כשהובא הבחור לפני שופט, סיפר לשופט שהרב מאפסא שיכנע אותו להסיר את בגדי הצבא. מיד שלח השופט שלוחים שיאסרו את הרה"צ מאפסא. כשהוליכו אותו לבית המשפט, ביקש הרה"צ מאפסא שיעצרו ליד הר מסוים והוא נשא שם תפילה ואמר: "רבנו של עולם! ידוע לי שברצונך לזכות אותי בזכות שאמות על קידוש-השם, אך אם תשאיר אותי בחיים - אעשה בחיי קידוש-השם!"

והרה"צ מאפסא הוסיף: כתוב "מי מנה עפר יעקב", ויש לפרש זאת כך: מי יכול לספור כמה פעמים עשו את יעקב לעפר? וכן "ומספר את רבע ישראל" - מי יכול לספור לכמה חתיכות של רבעים חתכו את בני-ישראל? - "תמות נפשי מות ישרים", תינתן לי הזדמנות למות מיתה טבעית, "ותהי אחריתי כמוהו" - ואזי אפעל בחיי את מה שמיתה על קידוש-השם יכולה לפעול.

כשהרב מאפסא הופיע בפני השופט, אמר השופט: "הוא שמן וגבוה, הוא נראה משוגע. תוציאו אותו מכאן", וכך ניצל הרב מאפסא (מפי בנו הרה"ח ר' שלום-דובער שי').

הובא בספה"ק קדושת ציון לכ"ק אאמו"ר זצ"ל הי"ד (בפ' ויחי) כי כ"ק אא"ז מרן הגה"ק מצאנז זי"ע בשנה אחרונה קודם הסתלקותו היה אומר כי נחלש כח הראיה שלו עד שאינו מכיר בני אדם, רק בספר עדיין ביכולתו לעיין. וכשהרגיש בתמהון העומדים עליו, סיפר כי הגה"ק בעל אוהב ישראל זי"ע כשהיה דר במעזיבוש היתה דירתו בעלייה, פעם אחת באו לפניו שני אנשים פחותי ערך מבני עירו, ויהי כצאתם, שאל בתמימות לאיש ימינו, האיך יתכן אשר בהמות יעלו במדרגות העלייה, והאיש נשתומם בשמעו השאלה, ויאמר, כי אין רבינו מכירם הלא המה פלוני ופלוני מאנשי עירנו, ויאמר הגה"ק מאפסא, לא הכרתי אותם כי כבהמות נדמו. והסביר כ"ק מרן הגה"ק מצאנז הענין, כי הגה"ק מאפסא לרוב קדושתו כאשר בא לעת זקנותו נתעלה במדרגה גדולה מאד עד שבא לבחינה זו שלא ראו עיניו רק דברים שבקדושה, לכן כאשר באו לפניו אינשי דלא מעלי, לא ראו אותם עיניו הקדושות רק בצורתם הבהמית, עכדה"ק.

הרב הר' יוסקי בהרה"צ ר' דוד'ל ממעזיבוז סיפר: קודם ההסתלקות של זקני הרבי ר' ברוך'ל ממעז'יבוז, כתב לזקני הה"צ מאפטא שיבוא למעזיבוז. וכשבא הה"צ מאפטא לביתו, אמר לו הרבי ר' ברוך'ל חפצי ורצוני הוא שאתם תהיו ממלא מקומי. והסכים זקני הה"צ מאפטא לזה. וכשנפטר הרבי ר' ברוך'ל זצ"ל, לא הסכימו אנשי העיר מעזיבוז לזה, ודיברו בינם לבין עצמם: הלא הה"צ מאפטא הוא עוד זקן יותר מהרבי ר' ברוך'ל זצ"ל. והרגיש זקני הה"ק מאפטא בדבר הזה, ואמר להם, שכמספר השנים שהיה הרבי הר' ברוך'ל במעזיבוז בתור אדמו"ר, יהיה גם הוא בוודאי. וכן היה, כי הה"ק מאפטא הי' י"ב שנים במעזיבוז כמספר השנים שהיה שם הרבי ר' ברוך'ל זצ"ל, וכמספר השנים שהיה שם הדגל מחנה אפרים זצ"ל.

ה"תורת חסד", הרה"ק ר' שניאור זלמן מלובלין זי"ע

יום ההילולא - ה' ניסן

... והיו מביאים לו פתקאות - בלי פדיון - להתפלל על כל צרה שלא תבוא, וגם באו אנשים לראותו ולדבר עמו, מראשי הקהילה האשכנזית, וראשי המוסדות. קודם תפלת מנחה קרא את הפתקאות, וכן היה דרכו: האיש שמסר לו הפתקא עמד והרב עמד ממולו, קרא את הפתקא והרים גבות עיניו והביט בפני האיש, קרא עוד פעם והביט בפני האיש, וכן פעם שלישית, והניח את הפתקא על השולחן. כשאחד הביא פתקא והרב הביט בה ונתנה תיכף על השולחן, לא הביט בפני האיש ולא קרא עוד פעם, היה סימן לא טוב. זה אינו מפי השמועות רק בעיני ראיתי כמה פעמים ...

סיפר כ"ק אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש זצוק"ל: מורי הרשב"ץ עסק במכירת ספרים, והגאון החסיד ר' זלמן מלובלין בעל ה"תורת חסד", כשהיה בא לליובאוויטש, היה קונה אצלו ספרים. הגאון מלובלין היה בעל זכרון מצויין, כשהיה מסתכל פעם אחת באיזוהו ספר, ידע אותו על-פה. בגלל זה התנה אתו הרשב"ץ, שמותר לו, לגאון מלובלין, להסתכל רק על דף השער של כל ספר, ואם ימצא חן בעיניו - יקנה אותו... (ספר השיחות ה'תש"ד" (בלה"ק) עמ' ס"ז)

זקני ר' סנדר היה מספר על ה'תורת חסד' גודל כשרונותיו, שלא ידע לשון ערבית, ובבית סמוך למקום שהוא גר שם גרו אראבער'ס (ערבים) ושמעו היאך שמשוחחים ביניהם והבין (מסגנון דיבורם) שזה לא בסדר ע"כ קרא להמשטרה ואמר להם שבאמת לא מבין הלשון אבל יכול למסור להם כל תיבה שדברו, וכן עשה, ואנשי המשטרה הבינו היטב מה הפשט של הלשון והשיחה והיה טובה גדולה במה שמסר להם הדברים [והוא כשרון גדול לחזור כל השיחה שדיברו ביניהם בלי להבין הלשון והוא פלאי.

עובדה מפליאה שהעידה על מוחו הפתוח של רבי שניאור זלמן הרעישה בשעתה את ציבור גדולי התורה. הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי, רבה הראשי של ירושלים, כשהיה מספר על כך למקורביו היה מתלהב בכל עת מחדש מעוצם גדולת הגאון מלובלין. באותה תקופה מפוארת היו מעיינות הרפואה מקום מפגש לגדולי הדור, שם היו משוחחים ביניהם בשאלות הלכתיות מסובכות שנתעוררו אצלם בשדה הרבנות ומחליפים דעות בבעיות שונות שהיו עומדות על הפרק. ומעשה שנתקבצו ובאו למרחצאות קרלסבאד כמה מגדולי התורה המובהקים כהגאון בעל ה"אבני נזר" מסוכטשוב ואחרים, וביניהם הגרי"צ דושינסקי שהיה נמנה עם צעירי תלמידי החכמים שבדור. ונשאלה אז שאלה גדולה

בבית המדרש שהיתה לשיחת היום אצל הגדולים. כאשר לא הוכרע הדבר נמלכו הגדולים ושלחו את השאלה לגאון הדור בעל ה"תורת חסד" שאף הוא היה שם. ומה הופתעו לראות כעבור שעה קלה את השליח ובידו קונטרס ערוך מלא מובאות וציטטות מראשונים ואחרונים בנוסח "זו"ל", "עכ"ל", וכיוצא בזה. כשחזרו למקומות מגוריהם נדהמו לראות כי כל מובאה מדוייקת בחסר ויתיר עד להפליא ולא החטיא אפילו באות אחת.

התורת חסד הקים את הבית דין צדק לעדת החסידים בירושלים יחד עם הרה"ק רבי אברהם אליעזר מינצברג זצוק"ל. וסיפר הגה"צ רבי ישראל זאב מינצברג זצ"ל (דיין בבית דין צדק של העדה החרדית) שפעם נתלוה אל אביו הרה"ח רבי משה צבי ז"ל להתורת חסד לשאול שאלה חמורה בענין מסויים. ובתחילה ניסה התורת חסד להשתמט שלא רצה להכריע בכגון דא, אך משהפציר בו, אמר לו שיריד ספר מהמדף העליון, ופתח את הספר והראה לו באצבעו שכאן נפסק כך וכך. והשתומם מאד שמיד שפתח את הספר ראה את אשר היה צריך להראותו. נענה אליו התורת חסד מה אתה מתפלא כ"כ, הרי מורי ורבי הצמח צדק זי"ע ברכני שלא אצטרך לטרוח בחיפוש הדברים שאהיה זקוק להם, ותמיד שאני פותח ספר לעיין בו נפתח הספר במקום שאני צריך.

כשם שהיה ה"תורת חסד" גאון הדור בתורה כן היה גאון הדור ביראה, והיה מאריך בתפילתו הרבה וממעט באכילה ושינה, והרבה סיפורי מופת נקשרו עליו. פעם הגיע חסיד אחד ור' בנדט שמו אל הגה"ק בעל ה'אבני נזר' ודאגתו בפיו שהיה חשוק בנים, יעצו רבו שיכתוב על כך לבעל ה"תורת חסד", כי הלא הוא מקור התורה והוא יכול להושיעו, וכן היה שנתברך על ידו בעשרה בנים, ובברכה שיזכה להכניס עד אחרון שבהם לחופה. בני ירושלים היו נותנים לו פתקאות כאחד האדמו"רים, אחר שזכה ליסמך על ידי רבו בעל ה'צמח צדק' לקבל פתקאות, וקריאת הפתקאות היה אצלו תורה שלימה, ואע"פ שהיה חולה היה מתחזק ממיטתו ולובש מלבוש העליון וכובע על ראשו וחגר אבנטו, ולפליאת הרבים איך מתגבר כארי היה אומר: שרבו בעל הצמח צדק לימדו כך, ולימדו את סוד קריאת הפתקאות.

התורת חסד מלובלין כשהיה בירושלים היו גויים באים לקחת העפר מהמקום שבו ישב ולמד תורה, ואמרו שעפר זה הוא סגולה לרפא חולים.

סיפר לי הגה"צ המפורסם מוהרי"ם חרל"פ זצ"ל, מעשה פלא מפורסם, מאת כ"ק הגה"ק המפורסם מוהרי"ל דיסקין זצ"ל מבריסק, ע"ד אשה עגונה אחת, שהיה לה גביית עדות (בשנת תרנ"ב) שמת בעלה, והבד"צ רצו להתירה על סמך גביית עדות הלז רק באם יסכים עמהם הגה"ק זצ"ל הנ"ל, ואולם הוא השיב להם שאין מזדקק להתירה, ושוב אח"כ כשבא לארץ הקודש ת"ו כבוד הגאון המפורסם בעל תורת חסד זצ"ל מלובלין, הלכה העגונה הנ"ל גם אליו לבקשו להתעניין ע"ד היתרה, וגם חו"ד היה להתירה, באם הגה"ק מוהרי"ל זצ"ל יסכים עמו, ואמנם הוא על משמרתו עמד והשיב כנ"ל, והנה בשנת תרנ"ח מקודם ר"ה נכנסה אליו במר נפשה לבקשו ע"ד היתר, והוא השיב כנ"ל וכן בעשי"ת (תרנ"ט) נכנסה אליו, לחוס עליה ולהתירה מכבלי העגון, והוא השיב כנ"ל, ובשנה ההיא בחוה"מ סוכות נכנסה עד"ז אליו עוד הפעם, ופתאום השיב לה בזה"ל, תסעי לעיר אחרת, ותאמרי שמה שאלמנה את ותוכלי להנשא, ואמרה לו, והלא בטח ירצו לעשות דרישה וחקירה אודותה בירושלים, מקום מגורה, ואזי יתודע הדבר שהיא עגונה בלי היתר, והשיב לה בזה"ל: תסעי לבאמביי (מדינת

הודו), וכשבאה לשם נודע לה שבעלה מת זה עתה בבית החולים בבאמביי, ובצוואה שלו שכתב, נאמר ליתן מזה ידיעה לאשתו זאת בירושלים, ואז באה חזרה לירושלים ת"ו, והראתה את הצוואה המאושרת, וכל המסמכים שכן הוא.

סיפר לי הגאון"צ רבי ישראל יצחק הלוי רייזעמאן זצ"ל חבר הביד"צ, כי באחד מביקוריו אצל כ"ק מרן הגאון"ק הגאב"ד מהרי"צ דושינסקיא זי"ע דיברו ארוכות וקצרות על גדולת גאון ישראל וקדושו בעל ה"תורת חסד" מלובלין זצוק"ל, שהי' הגריי"ר מבאי ביתו, וגם כ"ק מרן מהרי"צ הכירו מפגישתם במקום הנופש...

הגאון"צ רבי ישראל יצחק רייזעמאן זצ"ל סיפר אז למרן מארי דארעא דישראל זצוק"ל, עובדא ששמע בכבודו ובעצמו מהרבנית של התורה חסד נבג"מ (וסיפר לי זאת): עם הסתלקותו של התו"ח התהלך בין החסידים והת"ח מעשה שהי' הגאון"ק הצמח צדק בא אליו מעולם האמת, ובאמצע ימי השבעה עלה הגריי"ר לרבנית של התו"ח וביקש ממנה לספר לו על כך. הרבנית סיפרה לו, פעם שמעה כי בחדר של הרבי התו"ח יש דיבורים בין שניים, וידעה כי רק הרבי בפנים, וניגשה לפתוח הדלת וכבר עמד התו"ח מול הדלת וב' ידיו על ב' צידי הדלת ויאמר לה, "הרבי הצמח צדיק כאן, אל תספרי!", כל ימי חייו שמרה על אזהרתו וכעת אחרי הסתלקותו מספרת זאת. וכותב הטורים זכה לארח בסוכתו אורח נכבד שש שנים ה"ה הרה"ח הצדיק רבי עזריאל ליברמן זצ"ל, ונו"ב ע"ה, וסיפר לי בסוכה כי בהיותו בחור צעיר זכה לשמש את התו"ח, ובליל יוה"כ כשהי' בחברון הביא ר' עזריאל להרבי כד מים לרחיצת ידיו, ובהכנסו לחדר התו"ח ראה צורת אש (א שיטק פייער) ונפל ארצה ונתעלף (המוכן מדבריו הי' - שזה הי' הצ"צ זיע"א), ואנשי הבית הקיצוהו מהתעלפותו ושאלו לרבי אם לתת לו לטעום משהו או לשתות, ויען הרבי ששימוהו קצת זמן על המיטה שם, ואח"כ קם לדרכו ככל אדם.

הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב זי"ע

יום ההילולא - ה' ניסן

עובדא היה אצל ה'צבי לצדיק' מבלאזוב זצוק"ל, שפעם אחת נודמן לעירו רופא גדול רופא המלך, והביאוהו אל הצבי לצדיק שיבדקוהו, והיה אז ר"ח סיון. ואמר הרופא שהלב אינו דופק כראוי, ונענה הצבי לצדיק אל הרופא - שהיה יהודי שנתרחק מדרך הישר, ואמר לו: "וכי ידעת אדוני הרופא שהיום הוא ר"ח סיון. והלא תזכור משנות ילדותך שבעוד ששה ימים יבוא חג השבועות זמן מתן תורתנו. ולעת כזאת עדיין תרצה שהלב ידפוק כראוי?" ע"כ.

פעם אחת הזמין גביר וחסיד מפורסם מחסידי בלוזשאב את הגה"ק לסעודת מלוה דמלכא, אשר הי' אז ג"כ יום ההילולא מאיזה צדיק מפורסם מתלמידי בעש"ט הק' זי"ע, והגה"ק נענה להזמנה. הבעלת הבית הכינה לכבוד זה איזה רוטב טוב - הנקרא בארשט - הגה"ק לקח כף מלא רוטב לתת אותו אל פיו, אבל תיכף החזיר אותו אל הקערה, וככה עשה כמה פעמים, והי' מגיס את הכף בקערה אנה ואנה, ולבסוף הניח את הכף על השלחן ולא טעם מהרוטב, ועורר הדבר תמיהה גדולה על כל הנוכחים, וכיון שראו שהגה"ק לא אכל ממנו גם הם משכו ידיהם מזה. ופתאום נכנסה בעלת הבית בבהלה, שהרבי לא יטעם מהבארשט, כי נעשה שגיאה גדולה שהמשרתת החליפה קדירה בקדירה בשוגג, ונעשה

הרוטב (אשר היתה מילעכיגע בארשט) בקדירה של בשר בן יומא. והנוכחים הרגיעו את רוחה והניחו את דעתה, כי הגה"ק לא טעם ממנו כלום, והי' זה למופת ורוח הקודש גלוי בעיני הציבור, והגה"ק בהרגישו בהפתעת הציבור אמר ככה: - חסידים מכל דבר הם עושים מופת, לא היה כאן כלל מופת! רק מה, התחשק לי לאכול מהבראשט הזה, ויש לי קבלה, כל דבר שמתחשק לי לאכול, אני מחכה קצת, אולי טמון כאן בזה הבעל-דבר, נו, ואז הגיעה הגיע המשרתת עם הקדירה].

שמעתי מהרה"ג ר' חיים ברוך פינק שליט"א, ששמע מכ"ק מרן אדמו"ר מבלאזשוב זצ"ל, שסיפר שלזקיניו הרה"ק מבלאזשוב זצ"ל רגיל היה לבוא כפרי אחד ושמו ר' מיכל, וכאשר שררה העניות בבית הרה"ק מבלאזשוב הי' ר' מיכל הנ"ל מביא עופות וביצים.

כשהרה"ק מבלאזשוב הי' בעיר פעסט, שאל פעם אחת (כאשר בא לבית המדרש) את נכדו הגה"צ מבלאזשוב עם הגה"ח ר' מרדכי שפאלטער זצ"ל (שעמדו שם), וזכרים אתם את ר' מיכל? בלילה שעברה הסתובב אצלינו, מקובלני שבחיים אין מסתובבים, וציניו בדיוק את הזמן, ואחר כך שמעו שר' מיכל נפטר בעת ההוא שדיבר עמהם הרה"ק מבלאזשוב.

פעם אחת אירע מעשה שאברך אחד למדן ופיקח מי שהיה חתנו של חסיד מפורסם ממקורבי הגה"ק מבלוזשאב, איזה ימים אחרי חתונתו, קם בבוקר אחד ממטתו כשדעתו נטרפה עליו רח"ל, ועיקר בלבול דעתו הי' שדיבר מינות ואפיקורסות והכחיש כל ענין של אמונה רח"ל, והטיח דברים כלפי מעלה כל היום, ואשתו וחותרו ראו את רעתם לפנייהם, ונראה בחוש שאיזה רעה נתדבק בו רח"ל, והתחילו לדבר אל לבו שיאבה ליסע עמהם להגה"ק מבלוזשאב, אך הוא שחק מכל זה ושפך בוז וקלון על כל הרבנים והצדיקים, עד שבא לידי כך שאמר האברך שרוצה להתגרש מאשתו, כי אינו צריך לו אשה יהודית, אז אמר לו חותרו טוב אני מסכים, רק היות שהחופה וקידושין הי' אצל הגה"ק מבלוזשאב ע"כ אני רוצה שגם הגירושין יהיה שמה, וברוב תחבולות כאלה הטו את לבבו לנסוע עם אשתו וחותרו להגה"ק מבלוזשאב, וכאשר הגיעו שמה התעקש האברך שאינו רוצה ליכנס אל הקודש פנימה, והתחיל שוב לדבר בגנות הגה"ק וכן כל הצדיקים, ודברו הרבה על לבו בערמות ותחבולות, עד שאמר שהוא יכול להאמין רק לרבי כזה אשר יוכל לומר לו כל מחשבותיו העבר ההוה והעתיד, וסיפרו כל זאת להה"ק מבלוזשאב, ואמר הגה"ק שיאמרו לו שהוא יגיד לו כל מחשבותיו, ויטו לבבו ליכנס אליו, עד שבקושי גדול הוכנס האברך לחדר הגה"ק, אז שלח הגה"ק כל איש החוצה, ולא נשאר אצלו רק האברך, וסגר הגה"ק הדלת, ונשתהה עם האברך ערך שתי שעות, ופתח הגה"ק הדלת, והאברך יצא מחדר הגה"ק בריא ושלם בדעת צלולה ומלא אמונת ה' הטהורה ממש ככתחלה, והיה זה לפלא, וסיפר האברך הנ"ל לחותרו ולחבריו שהגה"ק תיכף תחילת דיבורו אתו אמר לו כל מחשבותיו של הוה עבר ועתיד וקלע בכל דבר אל השערה, והאברך שב לביתו והוליד בנים ובנות. המעשה הלזו סיפר לרבינו (הרה"ק רבי אהרן ראטה זצוק"ל) חותן האברך הנ"ל.

סיפר לי הרה"ח ר' מרדכי משה גרינצוויג נ"י, בעת המלחמה העולמית הראשונה הוצרך אבי הרה"ח ר' יונתן בנימין ע"ה להתייצב לצבא מדי חודש בחודשו, ועל אף שפטרורו, הוזקק להתייצב עוד הפעם בכל חודש, כיון שהיתה שעת מלחמה. כל חודש קודם שהלך אל הרופא, הלך להרה"ק מבלאזשוב זצ"ל (שגר אז בפעסט), והרה"ק היה אומר לו שיפטר, וכן היה בכל פעם, שפטרורו.

פעם אחת כשנכנס להרה"ק כהרגלו מדי חודש, אמר לו הרה"ק, "תחזור". הבין אבי מדבריו שעכשיו ילקח לצבא, אמר להרה"ק שרוצה להפטור לגמרי, אמר לו הרה"ק, תחזור, ואבי בשלו שיפטור, אבל הרה"ק אמר לו, תחזור, תחזור. התחיל אבי לבכות, ואמר להרה"ק, הלא הרבי יכול לפעול שאפטור. אמר לו הרה"ק, אגיד לך מה תעשה, בכל עת שתרצה לדעת מה לעשות, תצייר לפניך את אביך ואמך ורבותיך ותשאל להם מה לעשות, כמו שמדברים לאיש, והנני מבטיחך שהשי"ת יחונן דעתך שתלך בדרך הנכונה, ואם תשאל איך אדע איזה מחשבה היא הנכונה, אגיד לך, המחשבה הראשונה שתעלה על דעתך לעשות תעשה, ואע"פ שיהא נראה לך שהוא דרך מסוכן, לא תסתכל על זה רק תלך בדרך זו, ותנצל.

אבי לקח ברכת פרידה מהרה"ק והלך אחר כך לרופא, וכן היה שבפעם הזאת נלקח לצבא, ואחר זמן מה שלחווה להחזית [פרונט] בשורה הראשונה, שהיה בזה חשש למות בטוח רח"ל. כל הקבוצה הלכו להר אחד שהיה שייך לרוסים, והיו צריכים לכבוש את ההר. כאשר הגיעו להר, חפר כל אחד חפירה ושם הטמינו עצמם, ומשם היו צריכים לירות בהכלי ירי'. אבי לא רצה לירות מחשש שבצד השני יש יהודי, אבל גם כן חפר לעצמו חפירה והטמין עצמו שם. פתאום נפלה עליו תרדמה, וכה ישן כל הלילה ולא שמע כלום. על אף שידוע שבמצב כזה יש קולי קולות מהירות. כשהתעורר אבי משינתו, הסתכל סביבו וראה הרוגים רח"ל ולא ידע אם נלכד על ידי הרוסים או שהוא בצד אונגארן, לא ראה שם אדם חי כי אם הרוגים, עשה כמו שצויה לו הרה"ק מבלאזשוב, צייר לעצמו את אביו ואת אמו ורבותיו, ושאל אותם מה לעשות, ועלה במחשבתו ללכת לצד ימין, ולצעוק "עלפטע יעגער קאמפאני" (מבצע ציד ה-11), ולכאורה הסתכן בזה דאולי ישמע השונא, אבל כן עלה בדעתו, וכן עשה, הלך וצעק. פתאום שמע איש אחד שאומר, היער (היינו, פה), ונבהל כי לא ידע אם האיש המדבר הוא רוסי או גרמני (הגרמנים והאונגארן פעלו יחד) והמשיך ללכת ולצעוק כנ"ל, עד שפגש בצד שלו, והם שמחו מאד לקראתו, שניצול מההריגה, דהוא היה היחיד שניצול מהשורה הראשונה, ואמרו לו שיתנו לו ציון [אויסצייכענונג] של גיבור [העלד], שהוא היחידי מבין השורה הראשונה שנשאר בחיים, ועשו פאראד גדול מזה.

אחר כך לקח הקצין [אפיציר] פאסט קארטל שהיה כתוב שם כאילו אבי כותב שנשאר בחיים ושהכל טוב, ואבי היה צריך לחתום על זה. כשמסר האפיציר לאבי את הקארטל עם העט, לא היה לו כח להחזיק הקארטל והעט, ונפלו מידו. הגביהם האפיציר ומסרם לאבי, ועוד הפעם נפלו מידו, וכן חזר הדבר כמה פעמים, עד שהחליט הקצין שאבי נחלה על הלב ל"ע, ושלחו להבאטאליאן של החיילים, ומשם שלחו את אבי להבאטאליאן העיקרי ששרו בעירנו, עיר דיער. כשהגיע אבי לעירינו, הלך לדר. קרוס, כי היה נבהל מאד דאולי נחלה ח"ו, ביקר אותו הרופא ואמר לו שאינו כלום, אמנם אבי הוצרך ללכת לבית החולים של הצבא והם ביקרוהו ואמרו לו שהוא חולה, ונתנו לו כתב פטור.

אחר כך נסע אבי לפעסט אל הרה"ק מבלאזשוב זצ"ל, ותיכף כשפתח את הדלת, אמר לו הרה"ק, הלילה, שאבי היה ישן בחפירה שלו, היה לילה קשה מאד, אבל אנחנו ברוך השם הזענו.

עוד סיפר לי הנ"ל, אבי היה הולך עם הרה"ק מבלאזשוב זצ"ל לטייל מחוץ לעיר (פעסט) ששם היו מרעים בהמות, כשהגיע שם הרה"ק סבבו כל הבהמות עם פניהם נגד פני הרה"ק, ואמרו בלשונם, מע,

מע, ושמע אבי שאמר הרה"ק לשה אחת, לך כבר היה מספיק, והשה הלכה לצד והתיישבה עצמה, ותיכף מתה. ולשה אחר אמר הרה"ק מבלאזשוב, עוד טיפה סובלנות, יהיה טוב.

ו' ניסן

הגה"ק רבי חיים אבואלעפיא זי"ע

יום ההילולא - ו' ניסן

כן מעיד הנוסע רבי משה ירושלמי, בספרו "ידי משה" (תקכ"ט): "...הוא היה מפורסם בכל הארצות ממש, והוא ישב בק"ק איזמיר, קהילה בת ט"ו אלפים בעלי בתים... לא נמצא כמוהו בכל ארץ תוגרמא, כי גם הישמעאלים וגם הערבים נוהגים כבוד בחכם, בידעם שהוא גדול הדור והם יראים מפניו ומכבדים אותו כבוד גדול..."

לא כאן המקום להאריך בניסי ה' ונפלאותיו אשר הראה בעת ההיא, הלא המה כתובים וחוקקים למשמרת בספר "זמרת הארץ" (מובא ב"ילקוט מעם לועז" על מגילת אסתר).

רבינו חיים אבואלעפיא זצ"ל זיע"א פעם בערש"ק נרדם ולא יכלו להעירו וחשבו שהוא הסתלק כבר מהעולם, אח"כ התעורר ואמר שה'אור החיים' הק' נפטר והלך ללוותו בגן עדן עם כל הצדיקים ורצה לשמוע את הדרשה שדרש שם האוה"ח הק'.

הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע

יום ההילולא - ו' ניסן

הרה"ק רבי אהרן בעל שומר אמונים היה איש חלש וחולה מאד, והיה לו מחלה עצומה שלא היה סובל שום אוכל, ובכל פעם שאכל היה יוצא אח"כ לחדרו ומקיא את כל האוכל שאכל. פעם באמצע תפילת מעריב של ליל ד' דחנוכה הרגיש עצמו ברע מאד, מיהרו וגמרו את התפלה, וכאשר יצא את בית הכנסת ונכנס לחדרו, ועוד לא הספיק ליכנס לחדרו נפל והתמוטט ונכנסו תלמידיו לפחד עצום וניסו להחיותו ולעוררו מההתעלפות, והזעיקו מיד רופא אשר הגיע במהרה, אבל הרופא הרים ידיים, ואחרי שראה שהדופק כמעט חדל מלפעול והיה סכנת נפשות ממש, אמר לקרוא מיד קומיסיע של רופאים להתייעץ בדחיפות מה עוד אפשר לעשות להציל את חיו.

בינתיים הלך הרופא לביתו עד שיבוא הקומיסיע של הרופאים, ובחצי התעלפות רמז הר"ר אהרן שיביאו לפניו את נרות חנוכה שיוכל להדליקם, מיד הביאו את המנורה ואת התחיל הר"ר אהרן לברך ברכת אשר קדשנו, ומרגע לרגע ומתיבה לתיבה התעצמה קולו ונתבררה דיבורו, עד שבהגיעו למלים "שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה" קפץ מהמיטה וגמר בכח גדול ובאש התלהבות את הברכה, ואח"כ המשיך את המזמורים שהיה נוהג לשיר וגם ציוה לעשות ריקוד ושר נשמת בכל החיות וגם הוא עצמו השתתף בהם.

הרופא שביקר אותו מקודם היה ידוע כאפיקורס ידוע ומפורסם ואיש קל מאד, ובאמצע הריקוד הנלהב אמר הר"ר אהרן שיקראו את הרופא האפיקורס ויראה במו עיניו שיש בורא ומנהיג לעולם, ומיהרו החסידים וקראו לרופא אך לא אמרו לו על מה הם קוראים אותו, ונחפו הרופא ורץ לבית הר"ר אהרן, כי חשב שבוודאי המצב קריטי ועתה הם הרגעים האחרונים, אך כמה הופתע לשמוע מביתו של הרבי בוקעים שירים וריקודים, וכשנכנס לבית לא האמין למראה עיניו כי קרה כאן נס, וגם החולה הזה שכבר אמרו עליו נואש גם הרבי בעצמו רוקד בהתלהבות עצומה, ואמר שלולי ראה זאת לא היה מאמין לכך בשום אופן, ונכנס לו רוח של תשובה, ומני אז והלאה קיבל עליו עול תורה ומצוות ונעשה מקורב ביותר להצדיק.

ואמר הר"ר אהרן שבאמת היה חלש מאד וכבר הרגיש שקרבה סופו לבוא רח"ל, אך התאמץ ורצה לקיים עוד מצוה אחת בחייו, מצות הדלקת נר חנוכה, ומזה קיבל את החיות מחדש.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף הערש גאלדשטיין נ"י, שמעתי מהרה"ק ר' אהרן ראטה זצ"ל שאמר, יש רופאים ויש פראפעסארן, אני הנני פראפעסאר על תיקון נשמות. וסיפרו לי אנשים שהיו בשעת מעשה, כשהיה הרה"ק ר' אהר'לע במקור חיים אצל הרה"ח ר' נחום חנון ז"ל, בא אליו איש אחד ושמו ר' ברוך, שהיה מוכר דבש תמרים, בימות הקיץ היה נוסע בעגלתו ומוכר משקאות קרים ומזה התפרנס, ואחד מאנשי החבריא של ר' אהר'לע עשה כמותו, ובכה ר' ברוך הנ"ל לפני הרה"ק ולא היה יכול לדבר מגודל הבכי, עד שאמר שאחד מהחבריא משיג גבולו ומוכר גם כן דבש תמרים.

אמר לו ר' אהר'לע בנעימות לשונו, בירושלים גרים שבעים אלפים אנשים, אין מקום לשנים למכור, ועוד, האם בוכים על פרנסה, אלא מאי, הנשמה שלך בוכה לפני שאתן לה תיקון. כששמע ר' ברוך הנ"ל התחיל לבכות בבכי מר הרבה יותר מקודם וביקש ממנו שיתן לו תיקון, כשגמר לבכות, אמר לו הרה"ק הנ"ל, אינך צריך להתענות תעניתים ולעשות כלום, רק בוא לבית מדרשי להתפלל, וכן עשה, מאז והלאה התפלל בבית מדרשו מדי יום ביומו.

סיפר הרה"ח ר' מרדכי דוד בלום ז"ל שהזדמן פעם בעש"ק כשרבינו הזקן (הרה"ק רבי אהרן ראטה) זי"ע אמר שיר השירים בגודל הנעימות, ועבר שם איש אחד פשוט מאד מגודל בלורית, ומגודל הנעימות נמשך לו שיכנס לבית המדרש לשמוע, ובא גם למחרת לתפלת שבת קודש, ואח"כ נכנס לרביה"ז זי"ע בבכיות עצומות שרוצה לחזור בתשובה, ותחילה גזז את הבלורית ואח"כ נתעלה מאד ונעשה מגדולי וחשובי התלמידים.

סיפר לי הרה"ח ר' צבי רולניצקי נ"י, פעם אחת בליל ש"ק ראיתי את אחי הרה"ח ר' יעקב ע"ה שבא מבתי מחסה (עיר העתיקה) לר' אהר'לע, ואמר לי שבא להזכיר את הרה"ח ר' יהושע יונתן רובינשטיין ע"ה שפתאום הרגיש שלא בטוב, וסיפר לי אז אחי שכשנכנס להרה"ק ר' אהר'לע להזכיר את הנ"ל, פתח ספר תיקוני זוהר והסתכל בו, ואמר לו, כבר אחרי הכל ר"ל, וכך הוה.

הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש זי"ע

יום ההילולא - ז' ניסן

הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש זי"ע נולד בשנת תנ"ה לערך לאביו הרה"ק רבי יוסף ספארוודילער - איש אמת, ולאמו מרת יענטא שהיתה מכונה "יענטא די נביאה", ויקרא שמו ע"ש זקנו הגה"ק רבי יצחק חיות. מנעוריו ניכרו בו מדרגות נפלאות שהשיג בעבודתו הק'. בהגיעו לפרקו נשא את מרת מרים מצאצאי המקובל הגדול רבי מאיר פאפירש מגורי האריז"ל. סירב לכהן ברבנות שהוצעה לו, וכיהן כמגיד בעיר פאליע שבוואהלין, שם עורר את שומעי לקחו לתשובה שלימה ואמיתית. אח"כ הצטרף לבית המדרש של חכמי בראד, והצטרף לפעמים כדיין בבית דינם של הגאונים ה"נודע ביהודה" ורבי יצחק מהאמבורג, משם עבר לאוסטרהא ובסוף ימיו כיהן כמגיד-מישרים בהורחוב, בתחילה היה ממתנגדי דרך החסידות, ומשום מעשה שהיה התקרב אל הבעש"ט, שהפליג מאוד בקדושתו וברוממות נשמתו. נסתלק ביום ז' בניסן תקי"ח, ומנו"כ בהורחוב, בנו היה הרה"ח רבי יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב זי"ע.

הרה"ק ר' איציקל מדראהביטש זצ"ל היה בנו של הרה"ק ר' יוסלי זצ"ל אשר כל העולם יהודים ואינם יהודים עטרוהו בתואר איש אמת ואוה"ע קראוהו בלשונם יוסלי ספראוידלעווער אשר לעת זקנתו נסע לארץ הקודש, ויען כי הי' עני לא הי' ביכלתו לשלם בעד הספינה וישב על חוף הים בתקוותו שהשם הטוב יזמין לו ספינה ונעשה לו נס כי בא רב החובל עם ספינתו וראה אותו יושב הלך אליו מהספינה וקרא אותו בשמו ואמר שהוא מכיר אותו בעת אשר הוא הי' בעירו בימי עלומיו והי' עני גדול עד שלא היה לו כבר לחם וכמעט כלתה נפשו מרעבון ולא הי' מה להשיב נפשו וריחם עליו אז הרה"ק ר' יוסלי ז"ל הנ"ל ואמר אז שלח לחמך על פני המים כו' והכיר אותו כעת ולקחו על הספינה שלו והובילו לארץ הקודש. הרה"ק הנ"ל אמר לבנו הרה"ק ר' איציקל מדראהביטש ז"ל ששאל אותו איך יוודע לו יום עלותו השמימה השיב לו מסתמא יודיעו לו מן שמים, וכן הי' כי בעבור שנה או שנתיים עמד הרה"צ ר' איציקל ז"ל הנ"ל באמצע היום פתאום ושלף נעלו מעל רגלו וישב על הארץ ואמר כי כעת נסתלק אביו הרה"ק ועלה לשמים, ואחר עבור איזו חדשים בא מכתב מארץ הקודש שביום הנ"ל שבק לן חיים הרה"ק הנ"ל זלה"ה זי"ע ועכ"י.

שמעתי מפי כ"ק זקני (החידושי הרי"ם ז"ל), שהיה איש קדוש הרבי ר' יצחק מדראהביטש ז"ל ששתה י"ג מידות מעד (= 13 כוסות משקה) ואח"כ הלך באימה לבית הכנסת ופג כל המשקה.

סיפר מהגאון מהו' יצחק הלוי הורוויץ ז"ל שהיה אבד"ק האמבורג ומקודם זה היה בבראד על מקום אביו הר' יוקל סגל הורוויץ. והיה אז דיין הרה"ח הק' ר' איציקל דראהביטש'ער. והיה ד"ת שיוורשים היה להם שט"ח על אחד ותבעוהו לדין. והלוה השיב שפרע ופסק הגאון מו' יצחק הנ"ל שישבעו שבועת המשנה ויטלו. והדיין אמר לו שהמת הוא עומד לפנינו ומבקש מאיתנו לקרוע השט"ח שנפרע להיות תיקון לנשמתו. ולא רצה הרב להאמין אז גילה הדיין עיני הרב וירא את המת עומד לבקש על נפשו. ועכ"ז אמר הגאון הנ"ל שאינו משגיח ע"ז ואין משגיחין בב"ק כי לא בשמים היא. והשביעם

שבועת המשנה וכתב פס"ד להיורשים. והקדוש הדיין ר' איציקל לא רצה לחתום על הפס"ד, והחלה ביניהם מריבה. ופעם אחת היה גשם גדול שוטף על הסוכה בחג הסוכות ולא היה יכול לקיים מצוות הסעודה. וסיפרו לו כי איש ריבו הדיין המוכיח הנ"ל יושב עם חברייה שלו בסוכה. באין גשם מפריע לתוכה. והלך בעצמו לתוך הסוכה וקיים שם סעודתו. אף שהיה נגמר בעיניו כי אך לבדו האמת והצדק. עכ"ז בדבר שהיה נוגע לכבוד שמים. לא השגיח בכבודו. אף שמוזה ימצא חשיבות לאיש ריבו במופת גדול. וסוף דבר שהוכרחו שניהם לעקור דירתם משם. ומנוחת הרה"ק כו' מוה' איציקל' דראהביטשער הוא בהארחוב.

ידוע מה שהיה נוהג אא"ז רבינו יצחק מדרוהביטש נ"ע שהיה לו טס של זהב וחקוק בו שם הוי' ב"ה וכשהיה אוכל היה מביט בו ומכוון כוונות עצומות ויחודים נוראים, ופעם אחת ביקש אותו אא"ז הבעש"ט הקדוש נבג"מ שיתאכסן אצלו אותו שבת, והשיבו שהוא צריך הרבה לאכול, והכינו (בבית הבעש"ט זי"ע) מאכל הרבה מאד, וכל המאכלים כולם אכל אותם (הרה"ק ר' יצחק מדרוהביטש זי"ע) בליל שבת קודש של כל השבת ואת כולם אכל ולא השאיר מאומה, והיה לפלא גדולה בעיני כל שלא ראו כזאת מעולם, ואמר לו מרן הבעש"ט זצ"ל בבדיחותא הכנתי מאכל לרוב אפי' למלאכים אבל לא לשרפים, ולקח רבינו יצחק הנ"ל וסילק את הטס מעל השולחן והראה הבעש"ט זצ"ל כי כל המאכלים נשרפו כמו עולה על המזבח ולא אכל כי אם כזית אחד מכל המאכלים, והמעשה ידוע.

הרב קודש הקדשים מו"ה מאיר ז"ל מטיקטין, בנו הגדול היה הרב מו"ה יוקיל ז"ל ובנו השני היה מו"ה צבי הירש ז"ל מטשארטקוב אביהם של הנהו תרי צנתרי דדהבא ר"ר שמעלקא ור"ר פנחס בעל הפלאה והמקנה... לעת זקנתו (של הרה"ק רבי מאיר מטיקטין הנ"ל) לקח בתולה לאשה וילדה לו בן זכר והיה אז לערך בן שבעים ושלוש שנה על סעודת הברית מילה. ולחש אחד מהמסובים לחבריו: הרב קשיש מי יגדל את הילד, ושמע, אמר: אתה לא תשלים שנתך ואני אוליכהו לחופה וכן היה. וזה (הבן זקונים של רבי מאיר מטיקטין) היה הרב מוהר"ר ישעיה הרב מפודקאמין והיה תלמיד הגאון מו"ה חיים מצאנז מבראד זלה"ה וכאשר בא אבי (הרה"צ רבי משולם נתן מרגליות) ז"ל בנערותו לבראד מצא אותו עדיין חי והיה זקן מאד [והוא סיפר לאבי ז"ל כמה ענינים יקרים מה שענינו ראו כאשר יבואר וזה החלי ב"ה:].

הרב הקדוש מו"ה איציקל ז"ל מדרוהביטש היה יושב איזה זמן בעיר בראד ובנו הק' מו"ה מיכלי ז"ל היה ילד, ולמד עמו, ואז היה הראש ישיבה בבראד הרב הגאון מו"ה יצחק הרב מהמבורג בנו של הרב הגאון מו"ה יוקיל מלוגנא הנ"ל.

פעם אחת התרגז הר' מיכלי עם אביו והניחו והלך ללמוד להישיבה ובני הישיבה חרדו לקראת בואו ושמחו מאד עמו כי לכבוד גדול היה להם, ולמד שם שלשה ימים אח"כ הלך ופייס את אביו שילמוד עמו, ויחר מאד לבני הישיבה על אשר עזבם, וילכו לפני בית הרב המגיד ושמרו אולי יצא החוצה וידברו עמו, כאשר ראוהו שאלוהו הלא קודם שלמדת לפני רבינו ולא ידעת עדיין חריפותו אין לתמוה מדוע לא באת, אך כעת שלמדת שלשה ימים ורואה אתה כי מפולפל הוא יותר מאביך מדוע הלכת מבית הישיבה וחזרת לאביך, השיב להם, אני מעודי לא למדתי עם שום איש מן א"ב עד הנה רק עם אבי ותמיד אני רואה אותיות של אש פורחות מפיו בעת לימודו עמי, הן עתה כשישבתי שלושה ימים אצל הרב ואיני רואה זאת הוכרתי לפייס את אבי שילמוד עמי.

עובדא כזו שמעתי מפה קדשו של זקני הק' (הרה"ק רבי משולם פייש סגל מטאהש) זי"ע, מה דהוה אצל הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש זי"ע אביו של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע, שבביתו של ר' יצחק שררה תמיד דחקות ועניות גדולה, כי היה מופשט מעולם הזה, ועסק תמיד בתורה ועבודה, פעם כשהגיע יום ערב שבת קודש, לא היה בביתו שום דבר להכין לכבוד שבת, והוא ישב בבית המדרש על התורה ועל העבודה. פתאום דפק ערל אחד על דלת ביתו, ואמר להרבנית שיש לו עוף למכור, אמרה לו הרבנית שאין לה כלום לשלם לו, אמר לה הערל, שהוא מסכים ליתן לה את העוף בתורת הלוואה, וכשיהיה לה לשלם תשלם לו, ונתן לה את העוף, אחר כמה מינוטין, בא אותו ערל עוד הפעם, באמרו שיש לו שק קמח למכור, אמרה לו הרבנית שאין לה לשלם בעבורו, אמר לה שגם את השק קמח יתן לה בתורת הלוואה ונתן לה. אחר כך בא הערל עוד הפעם, והציע לה שיש לו דג גדול למכור, ונתן לה כמו כן בהלוואה כנ"ל. כן היה כמה פעמים.

הרבי ר' מיכל'ע שהיה אז ילד קטן, היה אז בבית בלי מנעלים לרגליו מפני גודל העניות ששרר בבית, שאל הר"ר מיכל'ע לאמו, למה אין את חוששת ליקח את כל המאכלים הללו מן הערל, הלא כיון שהוא מסכים ליתנם בהלוואה, בוודאי הוא גנב את כל הדברים האלה, ואין ליקח ממנו כלום, אבל אמו לא שמעה לדבריו, דהרי המצייל מזוטו של ים הרי אלו שלו כנפסק בשו"ע (חו"מ סי' רנ"ט ס"א), ובישלה ואפאה והכינה סעודת שבת במעדנים ומטעמים הרבה מינים.

כשבא הר"ר יצחק לביתו בליל שבת, היתה מוכנה כבר סעודה גדולה כיד המלך, הוא לא שאל כלום מאין נטלה הרבנית את כל הדברים הללו, אלא קידש על היין וסעד סעודתו, אחר גמר הסעודה ענתה הרבנית ואמרה לבעלה הק': מדוע תשאלנו מניין כל המאכלים, הלא השארתי בעירום ובחוסר כל, אמר לה הר"ר יצחק אין לי צורך לשאול כלום, כי אליהו הנביא כבר בא אלי לבית המדרש, והתאוון לפני על שבנינו מיכל'ע אומר עליו שהוא גנב, כי הערל ההוא היה אליהו הנביא זל"ט, שהתחפש בלבוש כזה לעזור להם בעת דוחקם, והר"ר מיכל'ע אף שהיה עדיין ילד קטן, כבר זכה לראות את אליהו הנביא במו עיניו.

...ומעשה זה גם כן שמעתי מרבי יואל הנ"ל: (רבי יואל מנעמרוב תלמיד הבעש"ט שעלה אח"ז לא"י ונפטר בירושלים בשנת תקמ"ח). רבי יצחק הנקרא רבי יצחק דראביטשער נתקבל למגיד מישרים בקהילה קדושה האריחוב, ונסע לשם מקודם לבדו בלי משפחתו וישב שם כמה שבועות. והיה מעשה שקצב אחד נשאר בעל חוב לבעל הטאקסע (בעלי הטאקסע הם חוכרים מהקהלה המס מבשר הכשר, לפי מנהג הימים ההם במדינות פולין ורוסיא, והיו תקיפים גדולים, ועל פי רוב שנואים על הציבור). והבעל טאקסע לא היה בביתו, ומשכנה אשת הבעל טאקסע את הקצב אפילו כרים וכסתות, ועברה על מה שכתוב בתורה לא תשכב בעבוטו.

ובאה אשת הקצב לרבי יצחק הנ"ל בקובלנא רבה על אשת בעל הטאקסע ובבכיה גדולה. ושלח רבי יצחק הנזכר אחר אשת הבעל טאקסע וצוה לה להחזיר המשכונות, ולא שמעה אליו, וקילל רבי יצחק אותה ומת אצלה תיכף תינוק.

וכשבא בעלה בעל הטאקסע מן הדרך וספרה לו המעשה הנ"ל מהקצב ואמרה: כי התמנה מחדש מגיד אחד וקילל אותי ותיכף מת הילד.

ורבי יצחק הנ"ל נסע לביתו לקהלת אוסטראה כי שם היה עד עכשיו מגיד אצל רבי יוזפא, בבית הכנסת של רבי יוזפא שהיה פרנס דמדינת וואהלין והיה עשיר עצום והיה בית המדרש ובית הכנסת שלו בעיר אוסטראה. ושלחו הקהל אחריו עגלות שיבוא מאוסטראה לקהלת האריחוב עם כל בני ביתו, להיות להם למגיד, מה עשה הבעל טאקסע? שלח שליח מיוחד לרבי יצחק עם אגרת וכתוב בו: אם לא זו ממקומו עדיין, ישב במקומו, ואם הוא בדרך יחזור למקומו, כי אפילו אם יבוא יוכרח לצאת מכאן.

כתב רבי יצחק תשובה אליו: אני אבוא לקהלה הנ"ל בעת שישאו מטתך לקראתי. וכן היה, כשבא רבי יצחק תוך שער העיר נשאו את הבעל טאקסע במטה בשער העיר, ולא יכלו לצאת עם המת, והוצרכו לשאת את העגלה לצד אחד והלכו עם המת.

ובעל טאקסע היה בעל משפחה, והיתה שנאה כבושה בלבם של המשפחה על רבי יצחק ועשו מחלוקת בסתר ולא בגלוי מחמת שהיו יראים מן המגיד שיעניש אותם, והאי תגרא דמיא לבדקא דמיא וכו' (והמחלוקת דומה לנחל מים שמתפרץ), עד שנתגלה המחלוקת וכל מי שנגע במגיד לא חיה. וגם רב אחר כשהיה שם ושמו רבי איציק האמבורגר, אשר נעשה אב"ד בקהלת בראד ואחר כך לקחו אותו לאב בית דין לקהלת האמבורג. היה גם כן בבעלי מחלוקות עם המגיד, אך מפני שרבי יחזקאל אב"ד דקהלת יאמפולי (הנודע ביהודה) היה קרוב להרב רבי איציק הנזכר וכתב אליו למען השם שישלים עמו עם המגיד כי אש אוכלה הוא והשלים עמו.

פעם אחת היה רעם גדול והכה (שפגע הברק) בבית הכנסת בשעת תפלת המנחה והרג שני אנשים שחלקו עליו, ונהרג איש אחד בכותל המזרח ואחד בעזרה. ובאו אנשי העיר ואמרו אליו: רבינו אתם המתם את עם ה' שהוא ענש אותם. ענה ואמר: זה שבכותל מזרח נהרג על ידי המחלוקת, וזה שבעזרה נהרג על יד שבועת שוא, שנשבע בקהלת בראד עבור שלושה אדומים, והחזיק אותם בידו בשעת התפילה והשתעשע בהם, ובדקו ומצאו בידו שלושה אדומים הנזכרים.

שמעתי מהרב דקהלתנו ליניץ רבי גדליה, שבאו לדין לפני רבי יצחק הנ"ל (מדראהביטש) שני בעלי דינים, ופסק שבועה לאחד, וקיבל עליו לישבע, ובעל דין שכנגדו צעק שיקיים הפסק, ושישבע תיכף, ולא רצה לחכות לו על השבועה כי חרה לו מאד, שידע בבירור שבעל דין שכנגדו טוען שקר. ואמר לו רבי יצחק: מה אתה מזרוז שיקיים הפסק, כך הוא דרכי: כל מי שטוען לפני שקר ימות אחד מזרעו, ואם נשבע שקר, ימות הוא בעצמו. ומה אתה רוצה שימות דווקא, המתן על השבועה, אם טען שקר בודאי ימות אחד מזרעו, ושמא יתחרט ויודה וחי. וכן היה, שמת אחד מזרעו ונתחרט והודה על האמת.

ד"ר משה ואלאך ז"ל

יום ההילולא - ז' ניסן

למחרת הטבח בחברון, ביום ראשון י"ט מנחם-אב תרפ"ט התפרסמו בעולם הידיעות האימות על האסון הנורא שאירע בחברון. אותה שעה היה הרבי הריי"צ [מליובאוויטש] באוניה, בדרכו חזרה מארץ-הקודש לאירופה. כששמע הרבי את הידיעות הנוראות, חש ברע ונפל למשכב. וכך תיאר ביומנו את תחושתו באותו לילה: "בשעה 12 וחצי הלכתי לישון, אבל הנני מרגיש עצמי שלא בטוב אינני יודע מה יכאב לי ורק חולשה כללית... בשעה הרביעית בוקר התעוררתי מכאב בצד שמאל,

ומרוב הכאב הזעתי זעה מרובה. כג' שעות סבלתי מאוד. השם יתברך ישלח לי רפואה". בבוקר יום שני, י"ט מנחם-אב, ביקש הרבי הרי"צ מחתנו הרש"ג שיקרא לד"ר משה וולך, מייסד בית-הרפואה 'שערי צדק', שנסע באותה אונייה. הד"ר וולך טיפל ברבי, וכאביו הוקלו. בימים הבאים המשיך הרבי לסבול כאבים עזים בכליותיו, והד"ר וולך המשיך לטפל ברבי במסירות, עד שהאונייה הגיעה לגרמניה. וכך סיפר הרבי הרי"צ לחתנו כ"ק אדמו"ר במכתבו מיום א' דראש חודש אלול תרפ"ט: "...בספינה הזדמן לי רופא גדול מר ואלאך יחי אשר עשה לי רפואות, ושכבתי כל העת בנסעי מברינדזי עד טריעסט, כי ביום א' כאשר נודעתי מהפרעות בארץ ישראל נחליתי ל"ע במחלת הכליות. וכה סבלתי איזה ימים עד בואי לפה".

גם במכתבו אל הרב קוק זצ"ל, מכ"א אלול תרפ"ט, מספר הרבי הרי"צ: "בהגיעני הבשורה המעציבה מהפרעות שנעשו בארץ הקודש ת"ו, בנסיעתי מאלכסנדריה לטריעסט ביום א' עקב נחליתי ל"ע במחלת כליות מרוב צער ועגמו"נ, ות"ל אשר היקר באנשים החכם הנודע והירא אלקי באמת הד"ר וואלאך יחי' הי' אתי עמי ויעש לי רפואות להקל מכאובי... ובימים הראשונים לבואי עוד לא יכלתי להשיב רוחי אלי מהרושם החזק אשר פעל עלי כללות השריפה אשר שרף ה' בבית יעקב, וקריאת הרשימה של ההרוגים והנטבחים, קדושי עליון, תנצב"ה.

בקשר לכך סיפר כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש מספר פעמים את האפיזודה הבאה:

כאשר היה [כ"ק מו"ח אדמו"ר] בספינה בדרכו מביקורו בארץ הקודש, והגיעה אליו הידיעה אודות הפרעות שאירעו אז בחברון, רחמנא ליצלן, נחלה מגודל הצער כו'. בספינה היה עמו רופא ירא שמים שטיפל בו ברפואות, עד שחזר לאיתנו. אחרי זמן נכנס הרופא לכ"ק מו"ח אדמו"ר כדי לבקש תיקון. ולשאלת כ"ק מו"ח אדמו"ר על מה ולמה, השיב: 'דבר ברור הוא שהרבי, להיותו מנהיג ישראל שרבים צריכים לו, חייב להיות בריא. ואם כן, אילו לא הייתי בספינה ביחד עם הרבי, שאז לא היתה אפשרות לרפואה בדרך הטבע, לא היה הרבי נחלה מלכתחילה. ונמצא, שהעובדה שהייתי בספינה גרמה לזה שהרבי יצטער משך זמן, ועל כך באתי לבקש תיקון...'

ח' ניסן

הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע

יום ההילולא - ח' ניסן

מספרים בשם הרה"ק מנעשכיז ז"ל זי"ע שאמר שבהכלי שנתן לו רבו הרה"ק הרבי רבי מיכלי (מזלאטשוב) ז"ל זי"ע בזו הכלי יש לו כח לעשות ניסים ונפלאות ע"י שהיה מפרר מעט אבק מהכלי הזה ונתן מזה להחולים לשתות, ואמר שאם רבו היה נותן לו השולחן אשר ישב עליו הי' ביכולת להחיות מתים בזה עכדה"ק (ועיין עוד בספר "ספרן של צדיקים" ע' 28 מערכת י"ג אות ב' איך שפעם עשה תחיית המתים עם הכלי הנ"ל שהיה לו מהמגיד מזלאטשוב זי"ע).

...ושמעתי מהרב הקדוש האבדק"ק נשחיז צוק"ל שעל ידי האמונה, יוכל האדם להחיות מתים, ולהפוך כסף לזהב, ולשנות כל דרכי הטבע, וגם מי שיש לו אמונה האמיתית, אינו מתירא משום דבר,

ולא יזיקנו שום דבר, ואמונה הוא לשון אמון, כמו (משלי ח, ל) ואהיה אצלו אמון שהוא לשון המשכה, שעל ידי האמונה, האדם ממשיך עליו נועם אור אלוקותו יתברך.

היה זמן שבאו אל הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז זי"ע הרבה נכרים, ונתפרסם ביניהם לבעל מופת גדול כי גם להם היה עושה מופתים. ואח"כ הפסיק לעסוק עמהם, כי אמר שכל כוונתו היתה לפרסם שיש אלקים בעולם, וכבר די.

שמעתי מזקיני רבי סנדר זצ"ל ששמע מר' זושא ברנדווין ורבי זושא שמע זאת מדודו רבי אברומטשע ברנדווין ורבי אברומטשע סיפר זאת עם עוד ב' סיפורים באמרו לר' זושא שטוב לדעת את ג' מעשיות אלו ויש צורך לדעת זאת, ס'קומט צוניץ, ואחד מהם על ר' מוטל'ע מנשכ"ז שפעם נסע אל רבו ר' מיכל'ע מזלאטשוב, וגמר בדעתו שלא לאכול עד שיזמינוהו ויבקשוהו, ולא יבקש מעצמו אוכל, ואירע הפעם שלא הציעו לו באף אכסניה ליטול ידיו או לטעום משהו, ובהיותו אמיץ בהחלטתו לא הכניס מאומה אל פיו ובהגיע ליל שישי הגיע לעיירה הסמוכה לזלאטשוב, ובעברו בה'קרעטשמע' ראה שמתכוננים לערוך סעודה, והבין שעוד מעט קט תיערך הסעודה ובודאי יזמינוהו ליטול ידיו ולטעום דבר מה, ונכנס פנימה באפיסת כוחות כאשר לא טעם כלום זה כמה ימים, ובעודו ממתין נכזבה תוחלתו כאשר בעל הבית ניגש אליו והורה לו לעזוב את המקום, ובפחי נפש עזב את המקום והמשיך בדרכו לזלאטשוב, ובהגיעו לעיר עזבוהו שארית כוחותיו ונתעלף, והחיו את נפשו ונתנו לו לאכול, ולמחרת נענה הרה"ק רבי מיכל'ע אל תלמידו הרה"ק רבי מוטל'ע - שהיות ובעיירה עורך יהודי שמחת תנאים והלה הזמינו על כן מבקשו שיצטרף אליו, ונסע עמו, ובהגיעם לעיירה נוכח ר' מוטל'ע לראות שמדובר באותה קרעטשמע אשר גירשוהו משם, והמחותן הוא לא פחות מאשר אותו בעל הבית, ונכנסו רבי מיכל'ע ותלמידו, ונתאספו הקהל החוגג, ובעל הבית הורה להכניס המנה ראשונה ונכנסו עם מגש ועליו "סאמוואר" עם מים חמים ותה, וכן כוסות ומיני מאפה, ויהי בדרך נהפכה הקערה על פיה ונפל הכל על הרצפה ונשתברו הכוסות ונתערבו עם המאכל והמשקה ושוב לא היה ראוי למאכל, והרגיע בעל הבית את אורחיו שהנה מתבשל במטבח בשר עגל רך וטוב שנשחט זה עתה ועוד מעט יהא מה לאכול, ולפתע נענה השוחט אל בעל הבית שנתעורר לו שאלה על השחיטה אם זה היה כהלכה או לא, ואמר בעל הבית נשאל את פי הרבי, ושאלו לרבי מיכל'ע ואמר להם שהנה נמצא בכאן רבה של נישכ"ז ואפשר לשאלו, וכאשר שאלו לרבי מוטל'ע נעמד ודפק על השולחן וקרא בקול - זה טריפה! כל הנמצא כאן בבית הוא טרף! בבית כזה אשר יהודי נכנס לשם ואין נותנים לו כלום לאכול או לשתות הכל טרף! ועל כולם לעזוב תיכף את המקום. וכולם ברחו החוצה ואחזה האש בקירות הבית, ונשרף כל הקרעטשמע ר"ל, וסיים רבי אברומטשע באמרו לרבי זושא - טוב לידע סיפור זה, שכאשר יהודי נכנס לביתך תן לו משהו לטעום מה שיש תחת ידך ולא תשלחנו ריקם מעמך.

הצדיק הק' מנעשכ"ז ז"ל היה אצל חתונה גדולה מסלאוויטא שבמדינת רוסיה, והיו שם הרבה צדיקים וגדולים, ודיברו ביניהם מאין בא זאת להרב מנעשכ"ז שהוא בעל מופת גדול כזה, והתחילו לחשוב שאפשר הוא ח"ו שלא מצד הקדושה, ונשאר ביניהם שישלחו אליו שני אנשים לשאול את פיו על ענין זה, ואם לא ירצה להגיד להם, אז ודאי שאינו מצד הקדושה, ויעשו כל מה שביכלתם. שלחו אליו שני אנשים ושאלו אותו על כחו הגדול להראות מופתים גדולים, הראה להם סידור עם הסודות של "אנא בכח", ואמר להם, הנה אם רוצים שהש"י יעזור עם פרנסה יכולין לכוין שם זה, ואם צריכין לישועה

יכולין לכוין בשם אחר, כך פירט לפניהם איך שב'אנא בכח' יש כל השמות שנוכל להושע בהם לכל הענינים, אך עם כל זה אמר להם, תאמינו לי שמעולם לא עשיתי פעולה עם שמות הנ"ל, רק אספר לכם את כל האמת מאין בא הכח שלי להראות מופתים כאלה:

כשהייתי אברך בימי חורפי, והלכתי בדרך להתבודד מעט, ראיתי איש אחד נוסע על עגלה שהיה חולה ל"ע מכף רגל ועד ראש, ונתעורר בלבי רחמנות גדול על איש זה, התחלתי לבכות מאד, ובקשתי מאת הש"י שישלח רפואה לאיש זה, והרביתי בבכי' כל כך עד שיצאה נשמתו ל"ע. כשבאתי לעולם העליון התחילו מלאכי מרום לצעוק עלי מה אני עושה שם, כי עדיין לא בא זמני להפטר מן העולם, וצוו עלי שאלך בחזרה לעולם הזה, אמרתי להם שאם יוכל להיות בזה העולם איש שיהיה ל"ע מדוכא ביסורים כ"כ, אינני רוצה להיות עוד שם, כי אין בכוחי לסבול זאת. הציעו הדברים לפני בית דין הגדול של מעלה והבטיחו לי שכל איש שיהיה לי רחמנות עליו יהיה לו תיכף ישועה, ובזה הכח אני מראה כל המופתים האלו. כששמעו הצדיקים דבריו הקדושים, כתבו תיכף לכל ערי ישראל שכל החולים יבואו לשם והוא ירפא אותם, וכן היה, שבאו לשם כל כך הרבה חולים עד שהיו יכולים לעשן את המרחץ עם המטות של האנשים שהיה להם שבר ר"ל, והניחו שם את מטותיהם.

חסיד אחד בא לפני רבי מרדכי מנשכיז ושאלה בפיו: - לאיזה רופאה מומחה יפנה, חולה מסוכן בביתו. - לפרופסור מאניפולי - ענה רבי מרדכי. נסע החסיד לאניפולי, דרש וחקר ומצא שאין באניפולי לא רופא ולא פרופסור, אלא מבקר שאינו מומחה.

חזר ובא לנשכיז במפח נפש, נכנס לרבי מרדכי ואמר: אין באניפולי פרופסור.

- ולמי פונים אנשי אניפולי כשחולה מסוכן בביתם? - מה שייך למי? לרבונו של עולם! - לפרופסור הזה שלחתיך - ענה רבי מרדכי...

סיפר מרן מהר"ש מבעלז זי"ע: פעם אחת בעת למדו במסכת מידות, התקשה באיזה מקום בהבנת דברי התוי"ט, ותוך כדי עיון נרדם, והנה ראה לפניו איש זקן נשוא פנים חגור אזור ועליו תלויים הרבה מפתחות. יהודי זה לקחו בידי ויבאהו ירושלימה למקום המקדש, והראה לו שם את תבנית ומידות המקדש, ואמר לו, כעת תבין על בוריו את דברי התוי"ט. כששאלו לשמו, השיב: "אני מרדכי בן גיטל מנעשכיז" ואני ממונה על מפתחות בית המקדש.

סיים מרן מהר"ש: כשנתעוררתי, עיינתי שוב בדברי התוי"ט והיה מחוור לי היטב!

בכפר אחד היתה אשה שלא היה לו בנים, ויעצו לה שכניה שתסע לנעשכיז, ונסעה. ונתן לה הרה"ק מין עשב הנקרא "היי" (שחת), וציוה עליה שתבשלם במים ותשתה אותם, ובעזרת ה' תפקד בזש"ק. כשחזרה לביתה שאלה מה אמר לה הרבי, סיפרה שהרבי נתן לה "היי" ויצוה עליה שתבשלם ותשתה את המים. וצחקו עליה, שהיה נראה בעיניהם כדבר תמוה. באותה שעה בקרה אצלה שכנה שהיתה תמימה והאמינה באמונה שלימה לדברי הרה"ק, ואמרה לה אם אין את מעוניינת להשתמש עם העשב שהרבי נתן לך, תני לי אותו, ונתנה לה, ובשלה השכנה את ה"היי" ושתתה את המים, ונפקדה בזש"ק. סיפור זה סיפר מרן הרמ"ח בליל שבת פר' ויגש כשלמדנו פסוק זה (בראשית מ"ז, כ"ג) 'הא לכם זרע'.

מעשה בחסיד אחד, שתדיר היה חברו - שהיה מתנגד - מקניטו ומצערו בדברים אודות נסיעתו לרבו, כי מה תועלת תצמח לו מזה ומה הוא פועל בנסיעתו. מאידך גיסא, היה החסיד מפציר בחברו המתנגד שיתלווה אליו פעם בנסיעתו אל רבו, כי אז יוכח עד כמה פועלת נסיעה אל הרבי. אך הלה בשלו - מה לי כי אסע אל רבי. החסיד לא חדל מהפצרותיו, עד שפעם תבע ממנו במפגיע להתלוות אליו, באומרו - באם לא תושפע אתה מרבי ולא תיהפך בעצמך לחסיד, מבטיחך אני כי גם אני אחדל מהנסיעות. אותו מתנגד היה בטוח בעצמו שהוא לחסיד לא יהיה, ואם כן ירוויח ריווח גדול בנסיעתו - שגם החסיד יהפוך למתנגד, לכן נתן מיד את הסכמתו לנסיעה המשותפת.

ואכן, בהגיע חג הסוכות, ארזו את מטלטליהם ונסעו יחדיו אל הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע, בהגיע ליל החג, כשנכנסו לסוכת הרבי, התעלה המתנגד, כשהעירוהו סיפר זוכה לראות את האושפיזין הק'. מיד נהפך לבו בקרבו, והוא הפך לחסיד. כמובן שסיפר על המחזה לחבירו, אך חבירו אמר לו שהוא לא ראה את האושפיזין.

לאחר מכן פנה החסיד אל הרה"ק מנעשכיז, ותמיהה בפיו: מדוע זה יגרע חלקי מחבירי, שעד אמש לעג לכל דברי החסידות, אך זה עתה בא הנה בזכותי וכבר זכה לראות את האושפיזין, ואילו אני לא זכיתי לגילויים שכאלה!?

נענה הרה"ק ואמר: הבן נא, אותו מתנגד, מוכרח הייתי להראותו דבר מה, על מנת למשוך את לבו ולהטותו לדרך החסידות. אך אתה, שהנך אמון על דרכי החסידות, ותיק וחסיד הנך, ובתור חסיד הנך מאמין באמונה שלימה שהאושפיזין באים לסוכת הרבי. שלך גדולה משלו, אמונתך התמימה גדולה מראייתו הפשוטה, שכן ראייה בעיניים יש לה גבול ומחסום, משא"כ אמונה, אין לה גבול ותחום!

הרה"ק בעל ה'אהבת ישראל' מויזניץ זי"ע היה לו בירושה קופסת טבק מהרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע, ושומר עליה כעל בבת עינו, בעת המלחמה כשנכנסו הקוזקים לוויזניצה נכנס חייל אחד לביתו וקופסת הטבק מצאה חן בעיניו וגזלו לעצמו, ויהי אך יצא את הבית זרק את הקופסא על הרצפה, ומיד שלח ה'אהבת ישראל' שיקחו את זה חזרה, באומרו: "לא הוא זרק את הקופסא, אלא הקופסא זרקה אותו..."

ט' ניסן

הגאון רבי אריה לוי זי"ע

יום ההילולא - ט' ניסן

בימי מלחמת העולם הראשונה, בשנות תרע"ד - תרע"ח, שרר בירושלים רעב כבד מאד. היו תקופות בימים ההם שמתי רעב היו נופלים בחוצות קריה. באחד הימים, וביתו של רבי אריה לוי ריקם, ואין לו פת לחם לפרוס לעולליו. והנה נודע לו כי אחד מעשירי העיר, שבעבר גמל לו ר' אריה חסד - נוהג להלוות כספים לנזקקים. האיצה אשתו בר' אריה שילך גם הוא לבקש הלואה. מתרחק היה ר' אריה כל ימיו מבקשת הלואות וטובות, אך מה לעשות כשבאו מים עד נפש!?

נכנס ר' אריה לבית העשיר ובפה רפה ביקש הלואה. סירב הלה למלאות בקשתו. לשאלת ר' אריה משום מה מסרב לו, בה בשעה שמלווה לאחרים, אישר העשיר כי אכן מלווה הוא ונימק הדבר: לאחרים מוכח אני להלוות, כי הם יודעים שיש לי, ואם אסרב ישמרו לי טינה או ינקמו בי. אך אתה הידוע כנפש נקי וצדיק, כמי שאינו נוגע בזבוב לרעה, בטוחני כי ממך לא אסבול כלל, לא מנקימה ולא מנטירת איבה.

נדהם רבי אריה לשמוע נימוק אכזרי זה, העביר על מדותיו ולא רטן כנגד הלה המונע לחם מביתו. קם ועזב בשקט את הבית ובידים ריקות נכנס לביתו הריק ופרץ בבכיות: רבונו של עולם! מכיון שאני לא נוקם ולא נוטר ולא עושה רעה לאדם, האם דוקא בשביל כך מגיע לי להיות נידון ברעב?! אשתו הצדקנית ניחמה אותו והוכיחתו: ר' אריה, ר' אריה היכן בטחונך בה? האבד חלילה? "אל תבטחו בנדיבים בכן אדם שאין לו תשועה", עשית את השתדלותך כמוטל עליך, ומעתה "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך"! ואכן באותו יום, באורח פלא, הגיעה לרבי אריה מעטפה ובתוכה סכום הגון שנשלח לו מחוץ לארץ (כצאת השמש בגברתו, עמ' ריז).

בשנת תשי"ד, לאחר פטירת אביו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, אושפז בנו הרב צבי יהודה בבית החולים ביקור חולים עקב אירוע בלב. לאחר שבחדרו נפטרו שלושה חולים בזה אחר זה קיבל הרב מלצר שלושה התקפי לב בזה אחר זה. רבי אריה לוי זצ"ל שביקרו מידי יום בבית החולים הציע לו לעשות את גורל הגר"א הידוע. הרב אריה לוי חזר לביתו להביא את ספר התנ"ך שאיתו היה עושה את גורל הגר"א, והפסוק שעלה בגורל היה הפסוק שנאמר לחזקיהו המלך בחוליו: "והוספתי על ימין חמש עשרה שנה" (מל"ב כ, ו). ואכן, הרב צבי יהודה מלצר נפטר לאחר חמש עשרה שנים בשיא כוחו, לקראת שנתו הע"א, בט"ו תמוז תשכ"ט, ונקבר בהר המנוחות בירושלים לצידו של מורו הרב יוסף יוזל הורוביץ שעצמותיו הועלו לארץ.

ה"אמרי חיים", הרה"ק ר' חיים מאיר הגר מויז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - ט' ניסן

בשלהי תרצ"ט לפ"ק פרצה מלחמת העולם השנייה, ובמדינות סביבות האיזור שבו היתה המלחמה בתוקפה התחילו לגזור גזירות חדשים לבקרים שונים ומשונים, כאשר יתואר באריכות בספרי הימים. באותו תקופה סגרה מדינת ראמעניא את גבוליה אין יוצא ואין בא, והשמועה נתפשטה בכל המדינה שלא יהיה עוד היכולת לחצות את הגבול לעבור למדינת הונגריה.

כאשר שמע רבינו (הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן זצ"ל, אב"ד טענקא) מהגזירה החדשה, עלתה תשוקה בנפשו לנסוע להונגריה על מנת להשתקע שם בעיר 'גראסווארדיין' סמוך ונראה לבית אבותיו.

רבינו שם לדרך פעמיו, כשפניו נועדות למדינת הונגריה, וכבר עבר הגבול, פתאום באמצע הדרך פגש את הרה"ק רבי חיים מאיר האגער זצ"ל אדמו"ר מויז'ניץ, האדמו"ר שהיה מכירו עוד מבית אבותיו הק' שאל אותו: הרב מטענקא, מה מעשיכם כאן?

רבינו השיבו שבא על מנת להשתקע כאן בעיר גראסווארדיין, אמר לו האדמו"ר הנ"ל: שמיד יחזור למקום מגורו בטענקהא. והמשיך באומרו: קבלה בידינו מאבא מארי שבראמעניא טוב יותר מבהונגריה, ואם היה לי היכולת נסעתי ג"כ לראמעניא.

כששמע רבינו את דבריו, אמר לו שעכ"פ קודם חזרתו לטענקהא רוצה לבקר את אביו בגראסווארדיין, אמנם הרה"ק הנ"ל אמר לו שימהר לביתו תיכף ומיד.

פקודתו שמרה נפשו ותיכף ומיד חזר לביתו בעיר טענקהא, ויהי לנס, כי עלתה לו לרבינו לנסוע במסילת הברזל האחרון שעבר את הגבול ותיכף אח"כ סגרו את הגבולות.

אספר דבר אחד בשנת תש"ה כשבא כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" זי"ע בחזרה לגראסווארדיין, ובאו אז בחזרה מהלאגער ב' אחים בחורים, ואביהם הי' איש חסיד אדוק לכ"ק מרן זצ"ל, וכ"ק רבינו זצ"ל קירב אותם ונתן עיניו הקדושים עליהם, ומעשה שהי' בליל ש"ק בעת שכ"ק מרן זצ"ל התפלל לפני התיבה קבלת שבת, הלך באמצע כגוונא מן התיבה, עד שעמד אצל חבורת אנשים שעמדו אז בבית המדרש, ואמר שם בקול חוצב אש בשאגת ארי: "ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין", וחזר אח"כ אצל העמוד וסיים תפלתו, והי' זה לפלא בעיני כל, כי לא הי' דרכו בזה, ואח"כ אמר לי אחד מהאחים הנ"ל שהי' לו קושיות ומחשבות קשות רח"ל דמה הענין שמתפללין עכשיו, כי הי' אחר שבא בחזרה מהלאגער בלי אביו ואמו וכל משפחתו וכדומה, ועמד שם ולצץ, אבל תיכף כשבא כ"ק מרן זצ"ל אצלו ואמר: "ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין" הרגיש שהוציא ממוחו כל מחשבת פסול, ומאז הלכו ממנו כל המחשבות כאלו, וכעת הוא דר באמעריקא והוא חסיד וירא אלקים מאוד.

המעשה דלהלן הוא מעשה שהיה, שאותו הרבה הרה"ח ר' דוד לייב שווארץ זצ"ל לספר על עצמו: פצעים רבים פרחו לי על גב היד. הראיתי את ידי לרבי ה"אמרי חיים", הוא ציוה עלי למשוח משחה על הפצעים.

מיד עשיתי כציווי, נכנסתי לפנימית הישיבה הסמוכה - ישיבת ויז'ניץ - וביקשתי משחה. אחד הבחורים הביא לי משחת שיניים, משחתי על גב היד ובסייעתא דשמיא נעלמו הפצעים. "הנה היד!" היה מראה ר' דוד לייב את גב ידו הקדושה, יד שעסקה במצוות צדקה ללא הרף, "הנה היד". בנשימה אחת נהג להוסיף ולהתפאר: "מאז לא ידעתי פצעים בגב יד זו".

שמעתי פעם מהאדמו"ר מסלונים שליט"א שאמר: הסבא רבינו ה"אמרי חיים" זי"ע - היה אדם נחבא, ממש החביא את עצמו מאנשים, אבל כשהיו צריכים לעזור ליהודי, הוא לא הסתכל על כלום, הוא הראה את עצמו עם כל גדלותו. הוא הוסיף לספר שהוא עצמו נזקק פעם לישועה ורבינו זי"ע כתב לו מכתב וזלשה"ק: "אני ערב לך שהכל יהיה כשורה, תפסיקו לבכות ותווכחו שכך יהיה". ואכן כך היה.

כשהדבר היה נוגע ליהודי אחר, הסיר רבינו זי"ע את כל הסתרותיו לטובתו של היהודי. כשהייתי באמריקה, סיפר לי יהודי שהוא היה שליח של העסקן ר' אברהם איידלשטיין ז"ל ממונטריאול להביא לרבי זי"ע מכתב שבו ביקש ר' אברהם ישועה להפקד בבנים, לאחר שנים רבות של סבל ויסורים שבהם עדיין לא נושע. תשובתו של רבינו היתה: "קרובה ישועתכם לבוא, עד מהרה תבשר לי בשורות טובות

מהתחלתא דגאולה ובחינם אתם מצטערים". כדי לעזור ליהודי לקח רבינו על עצמו את האחריות בכל כוחו. והישועה הגיעה.

הרה"ח ר' מנדל גפנר זצ"ל יצא מן הקודש (מאת כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" זצוק"ל) כולו נרעש וחרד. הוא פנה לחתנו, הרה"ח ר' גבריאל יוסף ויז'ניצר ז"ל, ושח באוזניו את אשר אירע בעת שהגיש "קוויטל" לפני הרבי:

כאשר נכנס, ישב הרבי על כיסא קדשו, כשסיגריה נתונה בין אצבעותיו. העישון היה אחד מעבודותיו הקדושות של הצדיק, והעידו גדולי עולם, כי בעת שעישן את הסיגריות היה מייחד יחודים גדולים, ועבודתו כעבודת כהן-גדול בעת הקטרת הקטורת. והנה, בעת שהגיש ר' מנדל את ה"קוויטל", והרבי נטל אותו ועיין בו עמוקות - נפלה לפתע הסיגריה מידו הקדושה של הרבי.

ר' מנדל התכופף כדי להרים את הסיגריה, אולם הרבי אחז בידו וקרא בפסקנות: "לא! דרך-ארץ פאר ר' מנדל גפנר, דרך-ארץ בפני ר' מנדל גפנר" ... ומיד קרא למשמשו, שירים את הסיגריה.

"מי יודע איזו גזירה ביטל הרבי", סיים ר' מנדל את דבריו באוזני חתנו, "הן לא בכדי שב וכפל באומרו: 'דרך-ארץ מפניו של ר' מנדל גפנר'..."

הרה"ח ר' גבריאל יוסף ז"ל האזין משתאה, ור' מנדל הוסיף: "אחר מאה ועשרים אקח עימי את המילים הללו, וכה הצהיר: 'הרבי אמר, שיש לנהוג בדרך-ארץ מפניו של ר' מנדל גפנר'... שלא יעזו לפגוע בי" - - -

ימים מספר חלפו, ופשר דבריו הסתומים של הצדיק נתגלה:

ר' מנדל צעד ברחובה של עיר, סמוך ל"כיכר השבת" בירושלים. לפתע מעדו רגליו, והוא נפל מלוא קומתו ארצה. קול חבטה עז עלה מהדף הנפילה, והחריד את העוברים ושבים.

אנשים נחרדו אל ר' מנדל השורע על הארץ, אולם לא ההינו לגשת אליו, פן יטלטלוהו באופן שעלול להזיק. הוועקה עזרה, אולם תוך כדי שההמולה מסביב הולכת וגדלה - קם לפתע ר' מנדל וניצב על רגליו, לנוכח עיניהם הפעורות של הנוכחים. האמנם?! - לא האמינו למראה עיניהם, והלא חשבו שעצמותיו נשתברו וחוליותיו נתפרקו, חלילה, והנה - נס גלוי מתרחש לנגד עיניהם - - -

יומיים חלפו, ר' מנדל יצא מן הבית, ולפתע, בעודו עומד בחצר, נחרד: מספר רעפים נפלו מן הגג, חלפו ביעף בסמוך מאד אליו, ונשתברו אל הארץ. לו היה צועד צעד אחד קדימה, היו הרעפים פוגעים בו חלילה...

ר' מנדל סב על עקביו ונכנס הביתה, נרגש כל-כולו: "הרבי שמר את צעדי!" קרא בהתפעמות, "פעמיים אמר הצדיק: 'דרך-ארץ בפני ר' מנדל גפנר' - ובתוך יומיים ניצלתי פעמיים בניסים גלויים" - - -

סיפור נפלא זה היה ר' מנדל שב ומספר עשרות פעמים, ותמיד חוזר ומשנן כי יקח את המילים הללו עימו אף לאחר מאה ועשרים. אכן מספרים, כי ביום הקודם לפטירתו, ביקש מחתנו, הרה"ח ר' יהודה אריה גולדברג הי"ו, כי יביא לפניו את הספר הקדוש: "אמרי חיים" - ספרו של הרבי אשר שמר עליו בחייו, וההתקשרות נמשכה אף אחר עלותו אל גנזי מרומים...

אאמו"ר הק' ה"אמרי חיים" זי"ע, כשבא יום השבת היתה אצלו בחינה אחרת לגמרי, אז הוא היה בריה חדשה בפני עצמה!

שום דבר לא מנע בעדו מלשבת עם יהודים יחדיו בליל שבת קודש. דכירנא שבימי צר ומצוק, בשנות השואה האיומה, כאשר מבחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, עם כל זאת לא וויתר מלערוך את שולחנו הטהור יחד עם יהודים, בהתלהבות ובחיות.

פעם בעת ההתאספות, פרצו פנימה שוטרים וחיילים מזויינים, כשכלי נשקם שלופים, והם איימו על הנוכחים באומרם שהאסיפה היא בלתי חוקית וחשדו שמתאספים לצורכי ריגול. סכנה גדולה ריחפה על ראש אאמו"ר הק', עד שהיה צריך להימלט דרך החלון בכדי להינצל מהרשעים.

סברו כולם שבשבת הבאה כבר לא יערוך את שולחנו ברוב עם, שהרי סכנה רבה היא, אולם הוא לא שת ליבו לכך ובשבת הבאה ניהל את שולחנו ללא פחד ומורא, כאילו לא קרה מאומה בשבוע שעבר. שום דבר לא עמד כנגד השבת שהיא קביעא וקיימא, ואשר ממנה שאב את חיותו.

אף כאשר גברו הצרות וכשל כח הסבל, התבטא: קשה לי להתחזק בזמנים קשים כאלה, אך בראותי את תלמידי הישיבה כאשר הינם מתאספים בצוותא חדא, ועורכים את השבת כדבעי, בהתרוממות הנפש, הרי הדבר מחדיר בי חיות למען אוכל לעמוד בעול המשא הכבד - להקשיב לסאת הצרות והייסורים הנוחתים רח"ל על ראש אחינו בני ישראל.

בשנתו האחרונה של הגה"ת רבי אריה מרדכי הלוי הורביץ זצ"ל אבד"ק באנילא בחודש אייר תשכ"ז, פרצה מלחמת ששת הימים. כמה שבועות לפני המלחמה היה הפחד גדול בארץ, כי חששו מפני המלחמה שעמדה לפרוץ בכל רגע. כיון שבביתו בתל אביב לא היה מקלט, נסע עם הרבנית לשכון ויזניץ, והתאכסנו במושב זקנים שם עד יעבור זעם.

מספר בן דודי הרב ר' חיים משה הורוויץ שליט"א: בהיות אאמו"ר (הרב מבאנילא) בשכון ויזניץ נכנסתי עמו אבלח"ט אל כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל בעל אמרי חיים. התאונן הרב בפני הרבי שהוא מודאג מאד מהמצב החמור שכל מדינות ערב עומדים עלינו וזוממים להשמידנו ח"ו. סיפר לו הרבי: שמעתי מאבי הקדוש שפעם אחת בשבתו בבית הסבא הקדוש בעל "צמח צדיק" מויזניץ, נכנס לבית יהודי שרצה להכנס לרבי. הלה סיפר לאבי שהוא עומד לפני משפט קשה, וצפוי לו עונש חמור. כששמע אבי מהיהודי על מצבו החמור, אמר לו שכשיכנס לרבי ידקדק לשמוע בדיוק את דברי הרבי.

כשיצא היהודי מחדרו של הרבי סיפר לאבי שהרבי איחל לו הצלחה במשפט, ואמר לו את המלים "לית אנא מוביד סברי מן בריי" (במדרש רבה (ויצא סח, א) מובא שיעקב אבינו אמר כשברח מעשו "מאינן יבא עזרי", חזר ואמר מה אני מוביד סברי מן בריי? ח"ו, לית אנא מוביד סברי מן בריי). הסביר לו אבי פירוש המלים: אין אני מאבד תקותי מהבורא הקדוש. אבל טמונה בזה כונה עמוקה, כי ידוע ששם הוי"ה כשהוא כסדרו הוא רחמים, ובהיפוכו הוא דין. ולהיפך שם שרו של אדום סמאל מורה על דין, וכשהוא מהופך נמתקו הדינים. והנה ראשי התיבות לית אנא מוביד סברי, אותיות סמאל בהיפוך. ובזה המתקן הדינים ממך. כשגמר האדמו"ר לספר, התרומם מכסאו והכריז: לית אנא מוביד סברי מן בריי.

לא עברו ימים רבים ופרצה מלחמה. והקב"ה הראנו נסים גלויים, שהערבים ספגו מפלה מוחצת, וזכינו לקבל בחזרה את ירושלים העתיקה והכותל המערבי שריד בית תפארתנו, ושאר מקומות הקדושים.

כידוע לא היה יכול רבינו ("אמרי חיים") זצ"ל לסבול את המסחר שלא ביושר, והיה מרבה לדבר בענין זה שלא יעסקו במסחרים "שחורים" (שלא ברשיון). סיפר לי אדם אחד משוויץ שאחר המלחמה היה דר באמריקה, ומחמת דוחק הפרנסה, שלא היתה לו פרנסה אחרת, עסק במין מסחר כזה. כאשר שהה רבינו זצ"ל (בפעם הראשונה, בשנת תש"ט) באמריקה, נכנס הלה עם פתקא, וכדרכו בקודש של רבינו היתה שאלתו הראשונה בענין "נשאת ונתת באמונה", במה עסקו. הלה שרצה להתחמק השיב: כאן באמריקה הולך קשה מאד ואין פרנסה וכו'. והרבי ממשיך לחקרו ולשאול אותו על מקור פרנסתו, עד שהשיב כי הוא עוסק במסחר "שחור".

הורה לו הרבי לעזוב מסחר זה ולמצוא לו מסחר אחר ביושר ובנקיון כפיים. השיב הלה כי הוא זקוק להצליח ארבע פעמים נוספות במסחר זה, ואח"כ יהיה בידו סכום כסף שיש בו די כדי לפתוח חנות בעצמו ולהתפרנס ביושר. שאלו הרבי: עוד ארבע פעמים בלבד? וענה ה. הסכים הרבי. סיפר האיש שבארבע מסחרים אלו הצליח בדרך כל תשוער וצבר רווחים רבים. ברם כבר ידוע ש"יש לו מנה רוצה מאתיים", אם הולך אזי חפצים עוד יותר, והוא סחר בחמישית. אבל אז הפסיד את כל אשר הרוויח בארבע המסחרים הקודמים... וכשסיפר זאת הוסיף, מה חבל שלא אמרתי לרבי כי אם ארבע, ולא יותר...

מספר אחד התלמידים שיחי' (שלמד בישיבת ויז'ניץ בגרוסוורדיין בשנת תש"ו), שפעם ישב בבית המדרש עם חבריו ושוחחו על השואה האיומה. תוך כדי דיבור מופיע לפתע רבינו (מרן אדמו"ר "אמרי חיים" מוויז'ניץ) זי"ע וניגש אליהם, ומתעניין על מה מדברים. הבחורים שתקו מחשש ומורא, וכ"ק רבינו זי"ע שברוח קדשו ידע מחשבותיהם ודיבוריהם, הצביע לתוך הגמרא שהיתה פתוחה לפניו בריש פרק ערבי פסחים (צט): מאן לימא לן דמתרצתא הוא דילמא משבשתא, ופירוש ואמר: מאן נוט' א-ל מלך נאמן, רומז לאמונת אלקי עולם, אם יש אמונה - "לימא לן דמתרצתא הוא", הכל מתורץ ומחזור. "דילמא" - אם יש ספיקות ומחשבות שונות, "משבשתא" - הכל משובשש... הבחורים נדהמו מרוח הקודש שהופיעה בבית המדרש ושבו לתלמודם מתוך התחזקות עצומה.

מעשה באיש אחד מטופל בבנים שהתגורר בדירה קטנה ונזדמן לו לשכור דירה גדולה, אלא שהמחיר היה רב מכדי יכלתו ולא ידע לשית עצה בנפשו. נסע לאדמו"ר ר' חיים מאיר הגר מוויז'ניץ זצ"ל לשאול בעצתו. אמר לו האדמו"ר: שכור את הדירה. ענה האיש ואמר: רבי, יש לי פחד ליקח דירה יקרה זו, מאין אטול לשלם את חובי. הרהר האדמו"ר כמה רגעים, אח"כ אמר לו: אבא זי"ע היה אומר: פחד נוטריקון פרנסה חיים דעת. כשיש דעת יש פרנסה וחיים ואני אומר לך: לך וזכה במקחך. הלך ועשה בעצת רבו. וה' הצליח בידו, שקיבל הלוואה גדולה ובמשך הזמן סילק את כל חובותיו.

הרמב"ן זי"ע

יום ההילולא - י"א ניסן

את עיקר תורתו קיבל מפי רבי יהודה ב"ר יקר הספרדי, ומפי רבי נתן ב"ר מאיר מטרנקטילש אשר בפרובנס. לאחר שמילא כריסו בש"ס ובכל התורה שבע"פ, החל ללמוד בתורת הנסתר מפי רבותיו:

רבינו עזרא מגירונדי - מבעלי התוס' (ראה תוס' שבועות כה. - "הקשה ה"ר עזרא הנביא") - ורבי עזריאל, שני גדולים בעלי קבלה, תלמידי רבינו יצחק סגי-נהור, בנו של הראב"ד.

מלבד עוצם גדולתו בתורה וקדושתו העליונה היה כוחו רב בתבונת המחקר ובחכמת הרפואה (ראה שה"ג מע"ג אות מ ס' קסב) שממנה התפרנס תקופת מה. בהיותו צעיר לימים כבר היה גדול שמו בישראל, והכל הכירו בו כגאון ומנהיג הדור.

תקופה קשה עברה עליו בערוב ימיו, בהתווכחו עם הנוצרים לפני המלך והשרים, ואף שניצח בויכוח, עד שהמלך התרשם נפלאות מחכמתו הכבירה, ובא אליו לבקרו בבית מדרשו, אעפ"כ השפיעו הכומרים על המלכות להוציא נגדו צו גירוש, ונאלץ לעזוב את עיר מולדתו וליטול לידי מקל נדודים, ושם פעמיו לעלות לארץ הקודש. שם הגיע אל המנוחה ואל הנחלה עד יומו האחרון עלי אדמות, ושם מקום מנוחתו.

הרמב"ן לא הסכים ללמוד תורת הנסתר פעם אחת בא אליו הרוקח וביקשו ללמוד תורת הנסתר ולא הסכים.

וכשנפרדו לשלום ביקשו הרמב"ן שלא יעבור במקום אחד שיש איסור ע"פ חוק הנצרות לעבור שם. כעבור זמן מה הגיע ראש הקהל לספר לרמב"ן שהרוקח נתפס שעבר באותו מקום. ואמר שקבעו משפט שריפה לשבת הבאה. ונצטער מאד. בשבת בבוקר הגיע ראש הקהל וסיפר לרמב"ן שהיה משפט ושרפו את הרוקח והכומר הכה כף לאות שמחה, ונצטער מאד.

ובזמן ס"ג הגיע הרוקח לבית הרמב"ן והתפלא הרמב"ן מאד ע"ז. וסיפר שבכח קבלה מעשית שבידו הצליח להפוך ששרפו את הכומר והוא עצמו הכה כף. ומאז הסכים הרמב"ן ללמוד קבלה מעשית ונעשה תלמיד הרוקח.

פעם אחת באו שני אנשים אל רבינו (הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע) והגישו לפניו פיתקאותיהם עם "פדיונות" גדולות, וביקשו שרבינו יברכם שיצליחו במסחרם, אבל לא גילו מה מסחרם, רק אמרו שהם נוסעים על "ירידים" ועוסקים בכל מיני מסחר, רבינו זצ"ל שהה קצת ואח"כ ציוה לאחד מהם שיחזור על דבריו ויאמר מה בקשתו, כשהלה עשה כדבר רבינו, אמר להם:

בבקשה מכם שתקחו לכם את כספכם בחזרה, כי איני רוצה לברך אתכם! מבוהלים ומבווישים פנו אל רבינו ואמרו: א"כ איפוא יקח נא רבינו את הכסף מידנו אף מבלי שיאציל עלינו מברכתו. אבל רבינו באחת, כי לא יקח מהם כלום, ולא יהנה מהם. באין ברירה עזבו השניים את ביתו בלקחם אתם את כספם חזרה. כשיצאו האנשים מן הבית פנה ה"גבאי" אל רבינו זצ"ל בתרעומות, וטען: הלא באמצע החורף אנו עומדים, הקור כה גדול ועז, וכמעט שאין עובר כאן איש שיחיה את נפשו רבינו ומשפחתו, וכשבאו שני אנשים ובידם "פדיונות" ניכרים, אשר היו יכולים לזון בזה כמה וכמה נפשות, היתכן לשלחם ריקם מבלי לברכם, ולא עוד אלא לסרב ליקח את ממונם כשרצו ליתן מחפץ לבם!?

רבינו שמע את דבריו, והשיב לו בסיפור מעשה, וכה אמר:

הרמב"ן ז"ל היה מקורב למלכות, והיה חביב מאד בעיני המלך, עד שהמלך החשיב אותו למעלה מכל שריו ועבדיו, והיה מתייעץ עמו תמיד, ושמע ממנו דברי חכמה ממעינות התלמוד אשר הרמב"ן פירשם

לו בדרך נחמד, ועי"ז רחש המלך אהבה והערצה לתורתנו שבע"פ, השרים והיועצים הנכרים לא יכול לסבול איך שהמלך מראה חיבה יתירה ליהודי, וכמו"כ לא נשא חן בעיניהם מה שהמלך מחשיב כ"כ את תורתם של ישראל, לכן הביאו ממרחק כומר אחד אשר ידע היטב את דברי התלמוד הנראים לעין כפליאות ותמיהות, ודיברו על לבו שהוא יהיה רגיל אצל המלך וידבר אתו יום יום, ובאמצע דיבורו יכניס ג"כ כמה מאמרים תמוהים מן הגמרא ועי"ז יוכל לבזות את התלמוד בעיני המלך, הכומר עשה כן, ובכל יום הוסיף לבזות את דברי חכמינו בעיני המלך, עד שמעשה שטן הצליח, ועלה בידו לגזור גזירה בהסכמת המלך, כי כל יהודי שיימצא כשלומד גמרא, אחת דתו להמית, בנימוק: כי אין המלך רוצה שבני מדינתו יטפשו מדברים מוזרים ומתמיהים כאלה. כמוכן, שהרמב"ן ז"ל לא שם לבו לדברים הללו, ועסק הלאה בתורה כדרכו, בלי שום שינוי כלל. השרים המקנאים בו מצאו עתה שעת הכושר לראות בו את נקמתם, כי הבינו שהרמב"ן אינו משים לב לדבר הגזירה, ובכן ארבו לו ותפשוהו כשהוא עוסק בתורה, הביאוהו לפני המלך ביחד עם הגמרא, וביקשו שהמלך יחרוץ את משפטו, וידונו למיתה. עתה ראה והבין המלך, כי כל דבר הגזירה היתה רק בשביל להתנקם באוהבו היהודי, אשר על אף הבלבולים השונים שהעלילו עליו אויביו עד עתה, לא עלה בידם להשיג את מבוקשם, ועתה מקוים המה לרצחו נפש. אבל מאחר שמלך במשפט יעמיד ארץ, לא היתה לו ברירה אחרת, ובע"כ פנה אל הרמב"ן ואמר: מדוע אתה עובר את מצות המלך? - ענה הרמב"ן ואמר: כלל הוא בידינו, דאין ספק מוציא מידי ודאי! ושפטתי בדעתי, דאם לא אשמע לדבר הגזירה ואמשיך ללמוד, הרי זה רק ספק מיתה, דהלא אפשר הוא במציאות שלא יתפסוני, אבל אם אשמע לדברי המלך, ואפסיק ממשנתי, הרי זו מיתה ודאית, כי הלא הם חיינו ואורך ימינו! ותו - המשיך הרמב"ן - איני מבין את עצם הגזירה על מה ולמה גזר המלך כזאת? - - ענה לו המלך: הנה הכומר הזה, עומד כאן אצלך, וברצוני שתתוכחו ביניכם, ונראה מי יצליח להתגבר על מנגדו, ואדע דהאמת אתו. הכומר התחיל בויכוח, באמרו איזה מאמר מן הגמרא, ובלגלגו על זה בזלזולים שונים, כדרכו. כשמוע הרמב"ן את דבריו פנה אל המלך ואמר: אצלנו מקובלות סודות שונות אשר על ידן אפשר לדעת הרבה דברים, ובכל מאמר ממאמרי חז"ל טמון סוד וסגולה לדבר אחר, כך - למשל - מן מאמר שיאמר הכומר אפשר לידע את מהותו, ואם הוא סובל מאיזה מחלה וכדומה, ואף שדברים אלו לא ניתנו להאמר, מ"מ מוכרח אני הפעם לצאת מגדרי, ולגלות מלין דמטמריין. כשמוע הכומר את דברי הרמב"ן התחיל לצחוק עליו ואמר: אדרבה, תאמרו נא מה שהנכם יודעים! ובו בזמן אמר איזה מאמר מן הגמרא, פנה הרמב"ן אל המלך ואמר: יואיל נא המלך בטובו לצוות עליו לחזור שנית על זה המאמר. המלך עשה כדבריו, ולאחר ששנה הכומר את המאמר, פנה הרמב"ן אל המלך ואמר בקול חותך: ידע נא אדוני המלך שהכומר עשה עבירה כזו וכזו, ולפי דעת הרופאים, העובר בדבר הזה נדבקת בו מחלה אנושה, אשר יכול להחלות בה את כל הבא במגע אתו, ועתה ארצה לשאול: האם זה נכון מצד הכומר היודע בעצמו שיש לו מחלה מדבקת כזו, שישב אצל המלך והשרים לסכן את חייהם?! - - המלך ציוה את רופא החצר שיבדוק את הכומר ודברי הרמב"ן נמצאו כנים ואמתיים, כמוכן שהכומר נחל מפלה גדולה, והגזירה בטלה.

אז הסביר הרמב"ן למלך, שגם בפעם הראשונה הבין דבר זה, אבל בהיותו מסופק קצת בדבר, רצה שהכומר יחזור על דבריו פעם שנית ואז ידע שאין הוא טועה כלל. כמו"כ - סיים רבינו הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זצ"ל - כשראיתי ושמעתי את דבריהם הכרתי מיד שתואנה המה מבקשים, אבל

מ"מ חששתי קצת לטעות, אבל כשאמרו פעם שנית את בקשתם נודעתי שאין אני טועה כלל, ושלחתים מביתי.

זמן קצר לאחר זה שמעו שתפסו שני סוחרים-סוסים שעשו מסחר מזויף ועסק ביש, ואז נודע שהם המה שני האנשים שבאו אל רבינו זצ"ל וביקשו את ברכתו שיצליחו במסחר הזה, שלא רצו לגלות, ורבינו הרגיש בזה ברוח קדשו ולא רצה לברכם.

ידוע המעשה בתלמידו של הרמב"ן ואבנר הי' שמו שיצא לתרבות רעה רח"ל, והחציף לשאול את רבו הרמב"ן יען שמע ממנו שכל השמות נרמזים בתורה אנה נרמז שמו, והשיב לו בפסוק אפאיהם אשביטה מאנוש זכרם האות השלישית מכל תיבה, כי באם לא הי' נרמז בתורה לא היתה לו מציאות כלל בעולם.

בשנת חמשת אלפים כ"ג, נדרש הרמב"ן לבוא לעיר ברצלונה, על-ידי-המלך ג'ימס ממדינת ארגון. המלך החליט לערוך ויכוח פומבי - בענייני אמונה - בין הרמב"ן לבין המומר פבלו כריסטיאני.

דין וחשבון מלא ומדוייק מהוויכוח הזה כתב הרמב"ן בספר הויכוח, וכן נשתמרה תעודה לטינית על הוויכוח הזה, שבעיקרי הדברים מתאימה לדברי הרמב"ן.

בוויכוח שבברצלונה, דיבר לפני המלך והשרים, וחכמתו וזכותו עמדה לו לצאת מהם בשלום, וגם נפרד מלפני המלך באהבה רבה והמלך אף העניק לו מתנת-כסף גדולה.

לאחר שהרמב"ן רשם את דברי הוויכוח בספר, האשימו אותו הכמרים כי הוא העליב את הדת הנוצרית, וסכנת גירוש ריחפה על פני הרמב"ן. אז גמלה ההחלטה בלבו לעזוב את ספרד, ולעלות לארץ ישראל.

השל"ה הק', ר' ישעיהו הלוי הורוויץ, זי"ע

יום ההילולא - י"א ניסן

החיד"א זצוק"ל מביא בספרו "מעגל טוב": סיפר לי הרב הירש מבאלחוב, ששמע מפי מגידי אמת, שהגאון מוהר"ר העשיל מקראקא הלך לווינה בשנת ת"ח (כשנמלט מחרב חמלניצקי וחבר מרעיו ימ"ש, בעת פרעות ת"ח ת"ט), והאב"ד שם היה מוה"ר רבי שעפטיל בעל "ווי העמודים", ולא החשיב כל כך להרבי ר' העשיל. שאל ממנו הר"ר העשיל פירוש דיבור תוספות, ואמר שיעיין וישיב, ועיין ולא מצא ידיו. והתענה ובכה והתפלל, עד שבא אליו בחלום אביו הגאון בעל של"ה, ואמר לו פירוש דברי התוספות, וציווהו להיזהר בכבוד הר"ר העשיל, שהוא נשמת רבינו תם, מיד שלח רבי שעפטיל להר"ר העשיל שיבוא לבית הכנסת שלו, ועשה לו כבוד, ואז אמר לו את פירוש התוספות. נשבע הר"ר העשיל ברבים, שאין זה כי אם שאמרו לו מן השמים!

סידור שער השמים

סידור שער השמים מהגאון הקדוש אוצר החכמה והיראה בעל של"ה הקדוש ז"ל אשר כבר נודע קדושתו, וכאשר העיד הגאון הקדוש המפורסם בעל הב"ח ז"ל בלשונו הזהב: אין ספק אצלנו שכל המתפלל בו, תפלתו לא ישוב ריקם.

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל

יום ההילולא - י"ב ניסן

... הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל הוא הילד, שבהיותו בגיל שש או שבע, כאשר נכסף פעם בכל מאודו לדבר-מה שלא היה באפשרותו להשיג בכוחות עצמו, פשוט קרא אל השי"ת מקירות לבו מתוך אמונה תמימה כי הוא בעל היכולת והכוחות כולם, ואמנם זכה לגילויים נדירים של קיבול תפילת תינוק של בית רבן, שאינה שבה ריקם!...

מעשה מופלא כיוצא בו אירע גם הוא בשנות ינקותו בהזדמנות אחרת, שעה שהתפלל על דבר-מה, והיה בטוח לאחר מכן בכל תום הילדות שלו, שהתפילה תתקבל, עד שהתאים את הנהגתו על סמך אותה ביטחון בהשי"ת, כי המשאלה תתמלא ללא כל ספק:

היה זה בליל חג השבועות של אחת השנים לאחר הסעודה בבית הוריו שבוייליאמסבורג - והוא כבן שבע שנים. אביו התכונן באותה שעה לצאת מן הבית אל בית הכנסת שבו יעשה את הלילה הקרוב בלימוד, כאשר שימשי ניגש וביקש להצטרף אליו. ר' חיים אברהם שסבר כי בגילו הרך עדיין איננו בשל לכך, לא שעה להפצרותיו והורה לו ללבוש את בגדי השינה וללכת למיטתו. חלפה כמחצית השעה. ר' חיים אברהם שכבר הספיק להגיע לבית הכנסת, נמלך בדעתו והחליט כי אם הילד כל כך שואף לקיים את המנהג ללמוד, עליו להיענות לו. הוא שב אפוא הביתה על מנת לקחתו עמו אל בית הכנסת, ומה רבתה הפתעתו כאשר הבחין בו עומד על מדרגות הכניסה, לבוש בבגדי יום טוב. "שמשי, מה אירע?" שאל אותו אביו, והילד - מסיח לפי תומו דברים כהווייתם: "התפללתי בכל לבי לה' שתשנה את החלטתך ותבוא לקחת אותי, והייתי בטוח שתפילתי נענתה. לכן, קמתי מן המיטה והתלבשתי, והנני עומד כאן ומצפה לבואך..."

מרן ה"בית-יוסף" זי"ע

יום ההילולא - י"ג ניסן

מרן מהר"ר יוסף קארו כתב מהרח"ו זצ"ל שהיה משורש רבי יהודה בן אלעאי והוא בכנף אדה"ר השמאלית והוא מבחי' אצילות, ובמקום אחר כתב שהוא משורש הרשב"א והרא"ה והרב המגיד וכמה תנאים ואמוראים וגאונים, וזכה למגיד המלאך הדובר בו כמפורש בס' מגיד מישרים... וגם ס' מגיד מישרים לפי המשוער בדעתו הקצרה הנדפס הוא אחד מחמישי... ומרן האריך ימים פ"ז שנים ועלה לשמים בעיה"ק צפת יום ה' י"ג ניסן של"ה.

אמר המגיד לה"בית יוסף" אילו היית יודע כמה וכמה עולמות שנופלים ע"י הפסק לימודיך לא היית ישן כלל.

...מי לנו גדול מאותו צדיק וקדוש מרן הבית יוסף זי"ע אשר מצד אחד חיבר את חיבורו הגדול 'כסף משנה' על הרמב"ם מתחילת הלכות יסודי התורה עד סוף הלכות מלכים, וחיבר גם 'הליכות עולם'

בסדר תנאים ואמוראים, והב"י חיבר ג"כ את חיבורו הגדול על הארבעה טורים, וזכה ג"כ ליצור כלי מפואר המה ארבעת חלקי השולחן ערוך, ואגב זכה לעוד דבר מרן בעל הבית יוסף שהיה לו מגיד מישרים מן השמים, ודבר ידוע שזכה למגיד מישרים מן השמים, מפני הלימוד התדירות בששה סדרי משנה, וכמו שרואים בדברי המגיד מישרים שבכל פעם שהמגיד נתגלה אליו הוא מתחיל בזה הלשון 'אני אני המשנה', ולבית יוסף היה סדר כשהיה עדיין במדינת טערקאיי, מקודם שעלה לארץ ישראל, ואז כבר נתגלה אליו המלאך מן השמים - המגיד מישרים, והמלאך אמר לו שבכל יום מימות השבוע יסיים סדר שלם מש"ס משניות שביום הראשון יסיים סדר זרעים, וביום השני סדר מועד, וביום השלישי סדר נשים וכן הלאה, וסדר טהרות יסיים ב' פעמים ביום השישי, וביום השבת ישנה וילמד שוב את סדר טהרות עד תומה - כן כתוב שם ב'מגיד מישרים', למה שהבית יוסף זי"ע זכה לדבר זה מעט מן המעטים זכו.

ידוע שבבית דין הקדום שהיה בעיה"ק צפת עם מרן הבית יוסף היו שלשה גדולי ישראל שהם מפורסמים מאוד אמיתיים, הלא המה הרדב"ז הוא רבינו דוד בן זמרא, והמבי"ט הוא רבינו משה מטראני זצ"ל אביו של המהרי"ט זצ"ל, בעל החיד"א זי"ע כתב בספרו 'שם הגדולים' שהגם שמרן הבית יוסף והמבי"ט נחלקו פעמים רבות [וכידוע כפי שעוסקים כעת בלימוד עניני שמיטה שגם בה נחלקו שני גדולי עולם אלו שויכוחם עלה עד לב השמים], ועם כל זאת בכל פעם השיטה הצודקת היתה שיטת הבית יוסף, ולא מפני שהוא רצה להיות צודק בסברתו אלא מפני שלימודו היתה מתוך ענווה ובלתי לה' לבדו, ועוצם ענוותנותו של מרן הבית יוסף לא ניתנת כלל לתיאור, וכתב מרן החיד"א זי"ע שם שבכל ארבעה חלקי השולחן ערוך לא ניתן למצוא אף פעם אחת שהב"י מכנה מאן דהו בתואר שאינו מכובד ואפי' בכל שהוא, מפני שהוא מחולק עמו, אלא הכל הוא כותב בהכנעה ובדרך הכבוד.

...סיפור שמרן הקדוש (ה"בית יוסף") ז"ל הוקשה לו בבית מדרשו לשון הרמב"ם קשה מאד והיו כמה ימים שלא מצאו ישוב, ולילה אחת באשמורת, מר"ן הקדוש היה מעיין הרבה ובא לדעתו ישוב נכון ושמח הרבה, ולמחר בישיבה אמר: אמש זכני ה' ואמרתי ישוב לדברי הרמב"ם, נענה תלמיד אחד רך בשנים ואמר אם יותן לי רשות אומר אני את מה שעיינתי ואמר לו הרשות נתונה ואמר לו התלמיד חכם הדרך כמו שהוא, אמר לו מר"ן: ברוך אתה לשמים שזה הדרך שאמרתי והוא האמת, ושמחו כל השומעים, אך מר"ן ז"ל נצטער שכל מה שטרח הוא ז"ל אותו התלמיד-חכם אמר בנקל, אמר לו המגיד (אמר המלקט: הכוונה להמגיד של הב"י): אל תצטער שאתה זכית לטרוח מאד ועי"ז כיונת אל האמת ועד אותו היום לא היה שום חכם שעמד בסוד דברי הרמב"ם ז"ל, אך אחר שטרחת והוצאת לאור הענין עתה כל חכם יכול להבינו כיון שהיית נושא ונותן וחוזר על הדרך שאמרת, החכם ההוא קלט מן האויר. [ועיין בספה"ק "כתר שם טוב" (הוצאת קה"ת) ע' 68 אות רנ"ו, מה שפירש הבעש"ט לפי"ז המאמר "כל העולם ניזון בשביל חנינא בני"].

נוכיר להלן סיפור מעניין, לא ידוע, המראה לנו את סוד גדולתו של מרן רבי יוסף קארו, ואיך הגיע למדרגתו העצומה, להצטיין בשקדנות, בסבלנות ובענווה מופלגת, בנוסף לכל מעלותיו וכשרונותיו (מתוך כתב-יד של הרה"ג רבי אברהם כלפון ע"ה, מחכמי טריפולי-המערב, כתוב בערבית-יהודית): באחד מנדודיו בארצות השונות, הגיע רבי יוסף קארו לעיר ניקופול (שבצפון בולגריה). הוא רצה

להתפרנס מיגיע כפיו, ויחד עם זאת, לקיים דברי חכמים "לעשות מלאכתו עראי ותורתו קבע". הוא עשה שותפות עם יהודי אחד נאמן, ושניהם פתחו חנות למסחר. נוהג היה הרב ללמוד כל יום עד שעה מאוחרת בלילה, ובשעות הבוקר - לאחר תפילת שחרית - ישב ולמד "ארבע אמות הלכה" (כך נקראת התכנסות של חכמים שלמדו יחד תורה). לאחר-מכן, יצא לשוק בשעה מאוחרת מאוד. מדי יום, בשעה שהגיע הרב לחנות, שאל אותו השותף: מדוע איחרת לבוא? הוא לא ענה על השאלה, והשותף התפלא על כך. באחד הימים, ישב הרב - כדרכו בקודש - ללמוד תורה עם החכמים בבית המדרש, והם התקשו בקושיא חזקה, שלא מצאו לה תשובה. כדרכה של תורה, חכם אחד ניסה לתרץ, והשני הקשה על תירוצו, עד שנמצא התירוץ המתאים. הלימוד נמשך עד שעת הצהריים, ובסיום הלימוד הארוך, הלך הרב לשוק. בהגיע הרב לחנות, קם השותף וגער בו על האיחור הגדול, ולבסוף אמר לו: "אין ברירה, אנחנו מוכרחים להיפרד, ולאחר שנתחשבן בינינו, תיקח את המגיע לך".

ביקש הרב מהשותף לעשות לו טובה, ולהמתין עד למחרת היום, כדי שיתיעץ עם אשתו, והוא הסכים לכך. חזר הרב לביתו ואמר לאשתו: דעי לך כי השותף שלי התקוטט אתי היום, ועשה אתי מריבה גדולה, כי אני מאחר כל יום לבוא לשוק, בגלל הלימוד הקבוע שאני לומד עם החכמים, לאחר התפילה. היום הגעתי לחנות בשעת-הצהריים, כי בזמן הלימוד, התקשינו קושיא גדולה, והוא אמר לי כי ברצונו להיפרד ממני. אמרתי לו, כי ברצוני להתייעץ איתך קודם. מה דעתך? אמרה לו הרבנית: לך ואמור לו, כי הנך מסכים להיפרד מהשותפות, והקדוש ברוך הוא יעזור לנו. אם השותף שלך נעל בעדך דלת אחת, השם-יתברך הפותח שערי-ישועה, יפתח לנו שערים רבים של רווחה והצלחה.

הלך הרב לשותף ואמר לו, כי הוא מוכן להיפרד מהשותפות, הם התחשבו ביניהם, והשותף שילם לרבי יוסף קארו את הכסף המגיע לו. נטל הרב את הכסף והביאו לרעייתו. אמרה לו הרבנית: "חבל שהכסף יהיה מונח, בלי הפקת רווחים. קום קח את סכום הכסף ולך לשוק, אולי יעזור לך ה' לקנות בזה סחורה ותמכרנה, ותרוויח סכום הגון". יצא הרב מפתח הבית, אבל שכח מה אמרה לו אשתו. ובמקום הליכתו לשוק, הלך ישר לבית-המדרש, וישב שם ללמוד עם חבריו הרבנים, עד שעות הערב. כאשר שב הביתה, שאלתו הרבנית: מה זימן לך ה' היום? הוא התנצל ואמר לה: בצאתי מהבית, שכחתי לשם-מה יצאתי, הלכתי ללמוד תורה עד שעות הערב, ולא נגעתי כלל בכסף. הסבירה הרבנית לבעלה, כי לא ייתכן להשאיר את הכסף מונח בקרן זווית, ולא לעבוד אתו, היא הוסיפה ואמרה: "אם לא נעבוד עם הכסף, אנו עלולים במשך הזמן להגיע, חלילה, לידי מחסור חמור מאוד, של מזון". הבטיח הרב לרעייתו הרבנית, כי למחרת בעזרת-השם, הוא יצא מהבוקר לשוק, לחפש עיסקה טובה של מסחר. למחרת עם היכנסו לשוק, פגש איש גבוה משכמו ומעלה. הוא לא ראה מעולם אדם גבוה-קומה כמוהו, וכל אלה שמתקרבים אליו, מגיעים רק כתפיו. אמר האיש לרבי יוסף קארו: האם אתה מוכן לקנות ממני את המכתש הזה? ראה הרב כי המכתש חלוד ביותר, ואמר למוכר: קח נא את הכסף שיש בכיסי, ותן לי בתמורה את המכתש, כי אין לי סכום כסף יותר מזה, וגם אינני בקי בענייני מסחר. נעתר המוכר לבקשתו. לקח ממנו את סכום הכסף, ומסר לו את המכתש. הלך הרב שמח לביתו, ומסר לרעייתו הרבנית את המכתש. לא מצא המכתש חן בעיניה, ואמרה לו: איזה מין מכתש חלוד קנית? לאחר-מכן, לקחה אותו מידו, והחביאה אותו בארון.

הרב הלך לישיבה כדי ללמוד, אבל בדרך הרהר מעט על פרנסתם, בזכרו את דברי רעייתו, כי הקנייה שקנה לא היתה מוצלחת. אבל כשישב בבית-המדרש ללמוד תורה, שכח את כל ענייני העולם הזה,

והתעמק רק בדברי-תורה, כי "פקודי-השם ישרים משמחי לב". לאחר שהרב יצא מהבית, שלחה הרבנית לקרוא לאחד הצורפים, שהכירה אותו כאדם ישר ונאמן. כאשר ראה הצורף את המכתש, כמעט והתעלף! הוא אמר לרעיית הרב: מכתש זה הוא זהב טהור ומעובד בצורה יפה מאוד, שמרי נא עליו, ודעי לך כי הוא שוה סכום עתק! שמחה אשת הרב מאוד בשומעה את הדברים הללו. לקחה את המכתש והחביאה אותו, ולא סיפרה מאומה לבעלה הרב. בלילה כשישן הרב, חלם חלום, שבא אליו האיש שמכר לו את המכתש, ואמר לו: דע לך, כי אני הוא המזל שלך, והמתנתי לך הרבה זמן עד שתפרד מהשותף שלך, כדי להביא לך את כל רכושך. ועתה משנפרדתם, הבאתי לך את כל הרכוש שמגיע לך, והוא המכתש שכולו זהב טהור, ועליך לדעת את ערכו האמיתי.

לאחר אתנחתה קלה, הוסיף האיש לומר לו: "לאחר שתמכרנו, קום לך-לך מהארץ הזאת, תעלה לארץ ישראל ותגור בעיר צפת, ושם ישלח לך הקדוש ברוך הוא הצלחה מרובה". למחרת בבוקר, סיפר הרב לרעייתו את כל דברי החלום, וגם היא הודיעה לו שהזמינה צורף שקבע כי המכתש כולו זהב טהור.

מכר הרב את המכתש תמורת סכום כסף גדול, ועקר את דירתו לצפת, תיבנה ותיכונן. היה זה בשנת חמשת אלפים ושלוש מאות וארבע עשרה (שי"ד). באותם ימים, התגורר בעיר-הקודש צפת גם רבינו האר"י הקדוש ז"ל. מרן רבי יוסף קארו השיא את בנו עם בתו של רבינו האר"י, ולאחר-מכן, הדפיס גם את ספרו הנודע "שולחן ערוך" על ארבע חלקיו.

בל"ג בעומר תשנ"ה, דיבר בקדשו (כ"ק מרן אדמו"ר ממודז'יץ זצוק"ל) בשם זקנו רבינו בעל ה"אמרי שאול", אשר אם עושים דבר מה ומוצאים על זה לאחר מעשה איזה התאמה, הרי זה סימן שמשמים מרוצים בדבר. והביא לכך דוגמא מהלכות תקיעת שופר בשו"ע שנמצאים בסימן תקפ"ו שהוא בגימטריא 'שופר', ובכך ראה ה"בית יוסף" סימן משמים שמסכימים לספרו.

שמעתי מנכדו (של אדמו"ר הצמח צדק זי"ע) האדמו"ר מבאברויסק, שאדמו"ר (ה"צמח צדק") דיבר הרבה מהכתיבה הנפלאה של הבית יוסף להעתיק הלשון של כל א' ואחד, אף שאין מחדש שם מאומה, כי אם מחדש יש תענוג בהחידוש וע"י התענוג אינו מורגש כובד המלאכה והעבודה, אבל אם רק מעתיק הוא מלאכה כבידה מאד בלי תענוג השכל רק תענוג אלקי, וזהו שנקרא סופרי המלך כי כתיבתם הוא בשביל המלך ולא בשביל עונג לעצמו, ואפשר לומר שעי"ז זכה למגיד שאמר בעצמו אני המשנה המדברת בפך ולא הרגיש עצמותו אז. [ועיי"ש רשימת הרב ישעיה הלוי הורוויץ זצ"ל בזה"ל: אא"מ שמע בליובאוויטש אשר דו"ז אדמו"ר בעל הצ"צ זי"ע נ"ע לפני הסתלקותו ביום י"ג ניסן דיבר מגדולת מרן הבי"ז זי"ע, כי פלא הדבר איך היה לו זמן לעשות כ"כ הרבה ספרים, ספר הבית יוסף, ושו"ע, וכסף משנה על הרמב"ם וכמה ספרי שו"ת (ועוד ספרים כמבואר בשה"ג) ולמד חכמת הקבלה עם המלאך המגיד שלו כנראה בספרו מגיד מישירים על התורה, והרביץ תורה בכמה ישיבות, והיה נשיא רוב הכולל בארץ הקודש ת"ו, ע"כ. ועיי"ש ברשימות הנ"ל באריכות הענין שהצמח צדק נפטר ביום ההילולא של הבי"ז].

בספר "מגיד מישירים": "אלה דברי המלאך המגיד אשר סח למרן הבית-יוסף, שהקדוש ברוך הוא וכל בני הישיבה העליזנה דורשים לך לשלום. והנביאים, התנאים, האמוראים, הגאונים והפוסקים, כולם מתברכים אותך כשאתה עוסק בדבריהם, ומכוין לאמיתותם.

וכמה עולמות מזדעזעים לקול נעימותיהם של אותם הברכות, ושואלים ואומרים: זה הוא ראש הישיבה הגדולה של ארץ ישראל, הפוסק הגדול של ארץ ישראל, המחבר הגדול של ארץ ישראל, רבנא רבי יוסף קארו, שמלך מלכי המלכים חפץ ביקרו".
מה טיבו של 'המגיד' הזה?

בעת שלמד רבי יוסף קארו משניות בעל-פה, נתגלה אליו "המגיד", ואפילו האנשים שעמדו בחוץ, יכלו לשמוע את קולו. המגיד נהג לומר: "שלום עליך רבי יוסף קארו. אני נבראתי מן המשנה שלמדת, ובאתי לספר לך כמה מתפאר בך הקב"ה בשיבה של מעלה ואומר: 'בני יוסף, כך וכך הם מעשיו, כך וכך הם דרכיו, כך היא שקידתו בלמודו. אשרי לו ואשרי יולדתו ואשרי היושבים בחבורתו. אף אני ראיתי את מקומך שהכינו לך בגן-עדן, וכמה טובה גנוזה לך לעתיד לבוא, ועתה ברצוני לגלות לך סוד מסודות התורה".

סגולה לאריכות ימים

הרה"ק רבי שמואל העליר זי"ע חלה פעם במחלה אנושה ל"ע, ונתגלה אליו רבינו 'הבית יוסף' זי"ע ואמר לו שאם יקבל עליו ללמוד את חיבורו טור עם פירוש 'בית יוסף' יתרפא מחליו, שכן לימוד בספרו 'בית יוסף' סגולה היא לאריכות ימים, וקיבל עליו הדבר ונתרפא.

הרה"ק רבי משה אלשיך זי"ע

יום ההילולא - י"ג ניסן

הרה"ק ר' משה בר' חיים אלשיך היה תלמידם המובהק של רבינו יוסף קארו, בעל השולחן ערוך ורבינו יוסף טאיטצק.

אחד הדרשנים המצויינים, שעמדו להם לישראל. גדול הדור בתורה ומקובל, נסמך על ידי רבו שמינהו לדיין ולדרשן בעיר המקובלים צפת.

כל גדולי הדור ביניהם רבו הבית יוסף באו בשבתות לבית הכנסת שלו לשמוע את דרשותיו, שהצטיינו בסיגנון מיוחד ובגישתו האופיינית להחדרת הכרת השם והדרכים להתקרבות לבורא.

האר"י הקדוש העיד עליו, כי דבריו מכוונים אל האמת.

הוא היה חברם של המקובלים רבי משה קורדובירו ומהר"מ גאלנטי. עם תלמידיו הרבים נמנה המקובל רבינו חיים וויטל. בכתב סמיכה שמסר לתלמידו נאמר, כי בכוח אשר נסמך ממרן מהר"י קארו, הוא סומך את מהרח"ו, יורה יורה, ידין ידין ככל דיין מוסמך.

ז"ל הרה"ק רבי חיים בן עטר ז"ל [בספרו ראשון לציון משלי סי' א'] ספרו לי על חד בדרא ה"ה הרב משה אלשיך ז"ל כי באותו זמן שהיה מתעסק בצרכי הגוף למצוא טרף באותן שעות חיבר פי' על התורה כולה כי ידיו היו עסקניות ומחשבותיו חכמניות בתורה, הנה זה האיש הוא שמור ומשומר.

האגדה מספרת כי בכל עת אשר דרש משה האלשיך הקדוש במקהלות הלך האר"י הקדוש לשמוע ופעם אחת באמצע הדרשה יצא האר"י ז"ל עם תלמידיו ושאלו לו הלא דרכו בקודש תמיד להמתין

עד סיום הדרשה ומדוע הלך עתה באמצע הדרשה. ותהי תשובתו כי בכל פעם שדרש האלשיך ירדו המתיבתא דרקייע גם כן לשמוע ועל ידי כן הלך גם הוא לבית הכנסת. והיום דרש על הפסוק "השומר אחי אנכי". וביאר הכוונה דהנה אחד משלוש עשרה מדות של רחמים הוא נושא עון, ולזה אמר קין גדול עוני מנשוא כלומר האם גדול עוני ועולה על המדה של נושא עון ולא תוכל לסלוח לי. והוא דבר עמוק, ונהנה הרב משה אלשיך מהפירוש הזה ואסור להנות מדברי תורה וסביביו נשערה מאד. והלכו המתיבתא דרקייע מבית הכנסת על כן גם הוא הלך עמהם.

גיסי הרה"ח המפורסם ה"ר אבנר זצ"ל לוברבוים כשנתארס עם בת גביר א' נכבד ונדבן, למרות שהיה צעיר בשנים עשה סיום על כל הש"ס ומחותנו עשה ע"ז סעודה ג' והיה שם גם דודינו הרה"ח המפורסם ה"ר אברהם העליר זצ"ל בנו יחידו של הרה"ג ח"ז מוהר"ש העליר זצ"ל, וסיפר לו הרה"ח הישיש הר' דוב שו"ב ז"ל שישב אצל דודינו הנ"ל וכשהי' בדיחא דעתו סיפר לו, אשר הרה"ק מוהר"ם אלשיך זצ"ל כתב במקום א' בספרו, אשר מי שילמוד כל ספריו פירושו על התנ"ך מבטיח לו שיבוא מעולם העליון ללמוד עמו. ובעת שהוא ישב בעלית קיר קטנה בבית אביו והשלים את כל ספריו אמר בזה"ל: כאשר אני קיימתי את מגמת רבינו עכשיו יקיים גם רבינו את הבטחתו. ותיכף נראה לו צורת אדם באור גדול נורא ואיום ונפל עליו פחד ורעדה. ובקפיצה א' קפץ מן העליה לבית, וכששאלו אביו ע"ז וסיפר לו הענין. אמר לו אביו כי עכשיו ובוזה"ז אי אפשר לסבול כזה.

בספר "מדרגות האדם" בפרק הדין בדרכי הבטחון (עמ' קצז) מביא הסבא מנובהרדוק זצ"ל מעשה שאירע בזמן האלשיך הקדוש. איש אחד, שכל ימיו התפרנס מהובלת חומר וטיט בעגלה הרתומה לחמור, שמע יום אחד את האלשיך מדבר על מידת הבטחון העליונה מכל השתדלות. אמר לעצמו: "למה לי לעמול קשה כל ימי חיי? כיון שיש מין בטחון כזה, הרי כל השתדלותי מיותרת!" קיבל על עצמו החלטה לבטוח בה' בכל לבו, והלך וישב כל היום ליד התנור ואמר שם פרקי תהלים. כאשר באו אשתו ובני ביתו לתבוע ממנו שיצא לעבודתו להרויח לחמו, גער בהם ואמר: "וכי משוגעים אתם רחמנא ליצלן? הלא שמעתי בפירוש מהאלשיך שאם אדם בוטח בה' באה אליו מחייתו בלי שום סיבה. למה לי, א"כ לנסוע בקור ובחום בשעה שהדבר יבוא לי ממילא? עשו גם אתם כמוני ופרנסתנו תבוא אלינו ממילא!"

לימים מכרו את החמור ואת העגלה לגוי. הלך הגוי עם החמור לחפור גומא, ומצא שם אוצר גדול של זהב. מילא את השקים בזהב ונתנם על העגלה. אח"כ הלך לחפור עוד. לפתע נפלה עליו אבן מההר ומת. משבושש הגוי לחזור, נשא החמור את רגליו, והלך לבעליו הראשונים, כהרגלו. פתאום נשמע קול בחצר הבית, ומצאוהו טעון שקי זהב. באו בני ביתו של האיש ואמרו לו: "הושיע לך בטחונך! כי מצא מצאת אוצר גדול!"

באו תלמידי האלשיך אל רבם ושאלוהו: "במה גדול כוחו של האיש הזה יותר משלנו? אנו מבקשים כ"כ את הבטחון ואין הדבר עולה בידינו - והוא שמע פעם אחת והלך וישב אצל התנור והשיג אוצר" אמר להם האלשיך: "מוביל החמור, כאשר שמע אודות הבטחון לקח את הענין ללבו כמו שהוא, בלי שום ספק ובלי פחד, כאילו לא היה בעולם מציאות אחרת כלל. לא כן אתם, כיון שיש לכם עדיין מעט פקפוקים וחששות, עדיין חסרים אתם את השלימות בבטחון."

ב"שם הגדולים" מובא מעשה מופלא, שבתקופת גזירות ת"ח-ת"ט, התגלה האלשיך הקדוש ליהודי שהתגורר בעיר אחת, והודיע לו שנגזרה גזירת מוות, רח"ל, על יהודי עירו, ואם ברצונו להינצל - שייקח את כל אשר לו ויברח עוד באותו לילה מן העיר.

מהר"ם אלשיך הוסיף ואמר ליהודי בחלום, שנתנו לו בשמים רשות מיוחדת לגלות את אוזנו על הדבר הנורא, בגלל שהוא לומד בקביעות את פירוש האלשיך על התורה, וגם מפרש אותו לרבים ומעודד אחרים שילמדו פירוש זה. התקשרותו של היהודי אל האלשיך, דרך פירושו על התורה, העניקה לו נקודת זכות גדולה כל כך שבדרך זו ניסבבה הצלתו המופלאה.

בעת שחלה רבינו (הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זי"ע) מחלה אנושה ל"ע אמר לגדול אחד, תדע שלא הי' לי שום מבוא לישועה, אך פתאום נראה לפני איש אחד ומראהו הי' כך וכך, ושאלתי אותו מי הוא, ואמר לי כי הוא ר' משה מגיד בעל האלשיך, ואז הבנתי כי באה ישועתי.

ה"צמח צדק" מליובאוויטש זי"ע

יום ההילולא - י"ג ניסן

קודם ראש השנה של שנת תקנ"ב קרא אליו האדמו"ר הזקן בעל ה"תניא" את החסידים הגדולים, ואמר להם שיש עליו למעלה קטרוג גדול על שאומר דברי חסידות בגילוי כל כך. אך לפסוק מלומר בגילוי זהו דבר שאי אפשר, כי יש לו שתי רמיוזות מהמגיד הגדול ובנו "המלאך", שיאמר הרבה ובגילוי דוקא, ועל כן הוא ירא שלא יהיה נגזר עליו ח"ו שיסתלק.

וחדר בתו הצדקנית דבורה לאה היה סמוך לחדרו, ושמעה דרך הכותל כל דברי אביה. וכאשר יצאו החסידים מחדר אדמו"ר, נכנסה אליו בתו, ואמרה:

-הוי, אבי! אם יוכל להיות שאני אהיה חילוף תחתך, אזי אני חליפתך, רק בקשתי ממך שתשגיח על בני היקר כעל אחד מבניך. ושלח אדמו"ר הזקן "פדיון נפש" להרב הקדוש ר' נחום מצ'רנוביל ז"ל (בעל "מאור עינים"), וציוה להשליח שישתדל לבוא להר"נ בערב ראש השנה, קודם שיקבל ה"פדיונות" מחסידיו. השליח הלך לדרכו, ובדרך אירעו לו כמה עיכובים, עד שבערב ראש השנה בבוקר עדיין היה רחוק כמה פרסאות מצ'רנוביל. והר"נ לא קיבל אז שום "פדיון" מהחסידים שלו ומאנשי עירו, ואמר ש"אינו יכול לקבל עכשיו פדיונות", והיו החסידים בצער גדול, ולא ידעו מה לעשות, אחרי כן בא השליח עם ה"פדיון" של אדמו"ר, ואז פתח הר"נ את הדלת, והגיש לו השליח את ה"פדיון". אל ה"פדיון" היתה מצורפת עוד פתקא קטנה, והיו כתובים בה פסוקים אחדים מתנ"ך ואיזו מראי מקומות ב"עץ חיים" וב"פרי עץ חיים". קרא הר"נ את הפתקא ונתלהב מאד, ואמר:

- הוא האיר עיני בכל ה"עץ חיים" ו"פרי עץ חיים"! וכשקרא הר"נ את ה"פדיון" אמר להשליח:

-מה אוכל לעזור לו? למה הוא אומר דברי חסידות הרבה, ובגילוי כל כך?

אחרי כן הלך הר"נ למקוה, ודרכו היתה, ששם, במקוה, היו מגישים לו ה"פדיונות", והיה קורא אותם, ואחר כך טובל. ולקח במקוה ה"פדיון" מיד השליח, וקרא אותו שנית, ואחר כך טבל, ושהה במים זמן רב. אחר כך הוציא ראשו מהמים, ואמר:

- תפלה עושה מחצה. ואחר כך קיבל ה"פדינות" של חסידיו ושל אנשי העיר.

בליל ראש השנה התפלל הרה"ק רבי נחום הרבה מאד, ולאחר התפלה היה חלוש כל כך, עד שלא היה יכול ללכת בעצמו מבית המדרש שלו לביתו, והוליכוהו אנשיו בידיהם, ושמעו שמדבר לעצמו ואומר: - יהיה חילוף תחתיו.

וכן היה, שתכף אחר ראש השנה נפטרה בת אדמו"ר, ואדמו"ר נגאל ממות לחיים. אבל אדמו"ר אמר: - לא לכך היתה כוונתי ב"פדיון נפש" ששלחתי, כי זה הייתי יכול לפעול גם בעצמי.

ומאז לקח אדמו"ר הזקן את נכדו, בן בתו, אליו לביתו, וגדלתו ואָמְנו והשגיח עליו כעל אחד מבניו ועוד יותר, וכל אשר שאל מאתו לא מנע הטוב ממנו, עד שנתגדל אצלו באופן היותר נעלה, ונעשה בהמשך הזמן לרבן של ישראל, הלא הוא האדמו"ר בעל ה"צמח צדק" ז"ל. החסידים שהיו רואים את גודל החביבות מאדמו"ר הזקן לנכדו זה, היו מתפללים מאד, ואמר להם אדמו"ר:

- הלא בתנאי זה היתה לאמו מסירת נפש עבורי!

בילדותי, לפני הבר-מצוה, התוועד עמנו פעם בי"ג ניסן, הרה"ח ר' בערל חסקינד ע"ה, ובין יתר הסיפורים המעניינים שמעתי ממנו את הסיפור הבא:

פעם, כשהיה צורך לסדר ענין מסויים בעיר הבירה פטרבורג, שלח הצמח-צדק את אחד מחסידיו, ר' אהרן (שהיה נקרא אר"ע), והטיל עליו לנסוע בשליחותו לעיר הבירה. ר' אר"ע שאל את הצ"צ מה יעשה אם יהיה לו ספק מה לעשות? כיצד יידע להחליט מה לעשות? אמר לו הצמח צדק: מה שיעלה במחשבתך דבר ראשון - כך עליך לעשות.

הרבי הצמח-צדק למד כל יום עם בנו הרבי מוהר"ש, והנה, יום אחד באמצע לימודו עם בנו המהר"ש, הפסיק הצמח-צדק את הלימוד, הרהר מעט ואמר: "רחמנות גדולה על אר"ע, יש לו עכשיו ספק גדול והוא אינו יודע אם להחליט כך או כך", הצמח-צדק שקע במחשבתו עוד זמן מה ואחר כך המשיך: "אר"ע - גוט גוט" [טוב טוב] ומיד המשיך כרגיל את לימודו עם המהר"ש. המהר"ש הבין שיש דברים בגו, ורשם לעצמו את התאריך ואת השעה המדוייקת שבה התרחשו הדברים.

כשר' אר"ע חזר מהשליחות, ניגש אליו המהר"ש ושאלו: "האם אירע לך בשליחות הזאת שהיה לך ספק גדול מה להחליט?" השיב לו ר' אר"ע שבכלל לא היה קשה לו שום דבר. ושאל המהר"ש - אתה בטוח שלא היה לך אף פעם שום דבר קשה? ר' אר"ע השיב לו: בעצם כן, רק פעם אחת: נכנסנו לאחד השרים הגדולים והוא העמיד אותי בספק גדול איך להחליט, אני יושב אצלו ולא יודע איך להחליט. ואז נזכרתי בדברי הרבי שאמר לי שאני צריך להתבונן, אבל גם לאחר ההתבוננות לא יכולתי להגיע להחלטה. התבוננתי עוד ועדיין לא ידעתי מה להחליט. ואז החלטתי: מה שיעלה עכשיו ברעיוני - כך בדיוק אחליט, וכך היה.

שאל הרבי המהר"ש את ר' אר"ע באיזה יום ובאיזה שעה זה היה, ר' אר"ע חישב ואמר שהיה זה ביום זה וזה, בשעה זו וזו. לקח הרבי המהר"ש את הפתק שלו שבו רשם את היום והשעה מתי הצ"צ אמר לו את הדברים, וראה שהיה זה בדיוק באותו היום ובאותה השעה.

היינו אז ילדים ואמר לנו ר' בערל חסקינד: מה מלמד אותנו הסיפור הזה? יש עכשיו רדיו וכל מיני מכונות שלא צריכים אנטנה וזה נבנה בתוך המכונה, בלי צורך בחוטים אחרים. לרבי יש חוטים כאלו שהוא לא צריך טלפון, מכתבים או מברקים, הוא לא צריך שום דבר, הוא יודע את הכל, הוא יושב בליובאוויטש - כפי שהרבי מהר"ש אמר, אבא יושב בליובאוויטש והוא שומע את הנעשה בפטרבורג וגם רואה מה נעשה שם... - חסידים צריכים לדעת תמיד שהרבי כל הזמן רואה ושומע מה קורה עם כל חסיד.

יהודי שחלה, הגיע אל כ"ק אדמו"ר הצ"צ באמרו שדעת הרופאים היא שאין תקוה שיתרפא.

אמר לו הצ"צ: כתיב (שמות כ"א, י"ט) ורפא ירפא, ואמרו חז"ל (ברכות ס.) מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות. רשות לרפאות נתנה לו התורה, אך כשאין ביכלתו לרפאות, שוב אין לו דעה בנושא והרי הוא ככל האדם.

סיפר לי הרה"ח ר' שלמה ווייס ע"ה, שזכר כשהרה"ק ר' יוסף יצחק מליובאוויטש זצ"ל היה בעיר ווין, וזכר שבב' ניסן ביום ההילולא של אביו הרה"ק מהרש"ב זצ"ל, היה מהרי"ץ הש"ץ אצל העמוד, והרצפה היתה רטובה מדמעותיו.

לאחר שגמר להתפלל היה בדיחא דעתיה מאד, וסיפר אז מעשה מזקיני הרה"ק הצמח צדק זצ"ל שנתגדל בבית זקיני הרה"ק בעל התניא זצ"ל, ואחר הסתלקות זקיני רצה הצמח צדק לראות את זקיני בחלום ולא עלתה לו. עשה פעולות שונות, התפלל וכדומה ולא עלתה בידו.

פעם אחת קודם תפלת שחרית בא אליו איש אחד שהיה רוצה לנסוע לשוק (יריד), ולא היה לו מעות, על כן ביקש מהצמח צדק שילווה לו חמשים רובעל, הלך הרה"ק לביתו והביא את הכסף ונתן לו, ואמר לו, הארצקי (כמי שאומר, לבי) זיי מצליח. ובלילה שלאחריו ראה את זקיני בעל התניא זצ"ל בחלום, וסיים הריי"ץ, מה שלא הועיל (הצמח צדק) בתפלותיו, הואיל במה שהחיה ליהודי.

בעיר מינסק היו שלשה אנשים, אחד מהם היה חנווני שהשתכר יפה, אבל כאשר היה עושה חשבון ההכנסות וההוצאות שלו, נוכח לדעת כי חסר לו הרבה כסף מההכנסות.

השני היה רופא שלא היה לו ממה להתפרנס. והשלישי היה איש עשיר וחשוך בנים.

פעם אמר החנווני לרופא ולעשיר, בואו ונסע אל הרבי ה"צמח צדק", אולי יברך אותנו וה' ימלא את משאלות לבבנו.

הסכימו הללו להצעתו ונסעו כולם אל הרבי ה"צמח צדק".

הראשון שנכנס אל הרבי ה"צמח צדק" היה החנווני שסיפר לו על הבעיה המטרידה אותו.

ויאמר לו הרבי ה"צמח צדק": - עצתי היא שתלך לישון בשעה מאוחרת, ואילו לקום, תקום בשעה מוקדמת מאד.

לרופא שנכנס אחריו, אמר: - אתה לובש בגדים פשוטים והולך רגלי ולכן אין נוהגים בך כבוד. קנה סוס ועגלה ולבש בגדים נאים, אז יזמינו אותך ואף יתנו לך שכר הגון.

לעשיר שהיה חשוך בנים, אמר: - תלכו, אתה ואשתך, ללון לילה אחד בבית "הכנסת אורחים" מקום שהעניים ישנים שם.

כשחזרו למינסק, ביקש הרופא מהחנווני להלוות לו שלושים רובל כדי לקנות סוס ועגלה כפי שאמר לו הרבי, ואם יצליח - יחזיר לו את הכסף, ואם לאו - יתן לו את הסוס והעגלה. וכך עשה. הרופא קנה בגדים יפים. סוס ועגלה. כשקראו לו לבוא אל חולה, אמר, שיגיע בעוד חצי שעה, והיה בא בעגלה ונתנו לו שכר הגון עבור הטיפול. כעבור חודש ימים כבר היה אפשר לו להחזיר את ההלוואה שקיבל מהחנווני.

החנווני היה משכים קום ומאחר בלילה ללכת לישון. היה הולך אל החנות, והנה הוא רואה מחתרת מתחת לחנות והפקידים שלו גונבים את הסחורה שהיתה בחנות. וכך נושע גם החנווני.

הרופא והחנווני סיפרו להעשיר מה שקרה להם, וילכו העשיר ואשתו ויחליפו בגדיהם, לבשו בגדי עניים והלכו לישון בבית "הכנסת אורחים" העניים שהיו שם הצליחו להירדם גם על גבי הקרקע, ואילו הם שלא היו רגילים לכך, לא יכלו להירדם. כאשר התעוררו העניים משנתם. התחילו לדבר לשון הרע על עשירי העיר ודיברו גם עליו ועל אשתו, ואמרו עד כמה קמצן העשיר הזה שאיננו נותן פרוטה לצדקה, ובפרט אשתו שהיא אכזרית ואיננה נותנת לעניים לעבור את סף ביתה.

כאשר שמעו זאת, הבינו את הסיבה על שאין להם ילדים. (מסיפורי הגה"ח רבי חיים שאול ברוק).

ר' אליהו יוסף מדריבין, שהיה מחסידי הצמח צדק נ"ע, חלה פעם במחלה אנושה, אמר לו אדמו"ר הצ"צ לנסוע לארץ ישראל ויסע לארץ ישראל ושם הבריא.

אחר כך אמר הצ"צ שמחלתו היתה כזאת שהרמ"א מטריף אותה ואלו הבית יוסף מכשירה, והואיל שבא"י הפסק דין הוא כדעת הב"י ושאלה זו היא כשרה, לכן נשאר בחיים.

אחד מחסידיו של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק נ"ע היה סוחר גדול בתבואה. היו לו לקוחות רבים מבין הפריצים הגדולים, שברשותם שדות רחבות ידיים בנות אלפי מילין, והוא היה אחראי לספק להם חיטים לזריעה. עשרות ואף מאות רבות של עגלות מלאות חיטים סיפק אותו סוחר חסיד לפריצים מדי שנה.

מפני סיבות שונות התלויות במזג האויר. הזמן המתאים לזריעה באותו איזור קצר ביותר, כך שאפילו איחור קל באספקת הסחורה ובוזיעתה בשדות, עלול להוריד לטמיון את כל ההשקעה בשדה. לפיכך הוסדר ביניהם, הפריצים משלמים מראש חלק נכבד מסכום הרכישה לסוחר, כדי שיוכל לרכוש את הסחורה, ובתנאי כפול ומכופל, שהחסיד יספק את הסחורה בזמן, ולא - לא זו בלבד שהעגלות עם הסחורה ישארו בידי ועליו להחזיר את כל המקדמה, אלא עוד ישלם קנס גדול על ההפסד שגרם לפריצים בשל איחורו.

פעם בשנה, בפונדק מסוים על אם הדרך, התקיים המפגש בין החסיד הסוחר לפריצים. הוא הביא את כל העגלות עמוסות החיטים, והם שלמו לו במקום טבין ותקילין. כך התנהל המסחר שנים רבות לשביעות רצון כל הצדדים, כשהחסיד מרויח יפה לפרנסתו, ומשתמש בכספו כפי שהרבי הורה לו - לצדקה, גמילות-חסדים, חינוך בניו ובנותיו לתורה ותמיכה במוסדות תורה וכדומה.

באחת הפעמים, כאשר נסע החסיד עם מנהל מסחרו לאותו מפגש עם הפריצים, והסחורה משתרכת אחריו בעשרות עגלות רתומות לסוסי עבודה חזקים, תפס לפתע את ראשו בזעזוע עמוק: 'אוי! מה עשינו?! את הסחורה לפריץ החשוב ביותר לא הבאנו עמנו! פירושו של דבר - לא רק הפסד עצום של כל הכסף עבור הסחורה, החזרת המקדמה וקנס גדול, אלא גם - ובעיקר, איבוד האמינות בעיני כל הפריצים. סיפור כזה, כאשר הוא מתפרסם, עלול לגרום לכך, שפריצים אחרים לא יוסיפו לקשור עמו קשרי מסחר, ואף אלו הקשורים עמו כבר יבטלו את החוזה ביניהם לשנים הבאות. 'מאירוע שכזה אני עלול ליפול, חלילה, מטה מטה, להשאר עני ואביון ובעל חוב גדול כל ימי חיי, ממש מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. אך אין שום טעם לחזור חזרה, שכן כך אפסיד את המפגש גם עם שאר הפריצים, חשב הסוחר לעצמו.

שום מוצא לא נראה באופק. הנפילה הכלכלית נראית בלתי נמנעת ורוח דכאון משתלטת על החסיד, ליבו נופל בקרבו מטה מטה.

מנהל העסקים יושב אף הוא ותומך את ראשו בידיו כשפניו נפולות, "אך, עסק ביש" - הוא מהרהר, כשלפתע שומע הוא את החסיד פוצח בניגון חסידי עליו, שנשמע בתחילה כמו מנגינת-אבל, אך אט-אט מתגנבת שמחה לקולו של החסיד והוא שר בקול עליו ומנהל החשבונות נד לו בראשו, כמי שנתבלעה עליו דעתו.

לפני שנכנסו לפונדק הורה החסיד למשרתו להכין "פונטש" חריף, כדי להשקות בזה את הפריצים כשיפגשו עמם.

מלצר לבוש מדים הגיש את הפונטש לפריצים, שהתכנסו לפגישה העיסקית, וכמנהגם טרם פותחים בדיון במשא ומתן, מקדימים להרוות את גרונם הניחר במשקה.

מזגו הפריצים כוס אחר כוס ופיהם אינו פוסק מלהלל את טעמו המשובח של הפונטש. כך שתו והשתכרו והמשיכו לשתות עוד ועוד, להתהולל ולהשתולל, ובשעה כזו מי חושב על מסחר וקנין והבלים מעין אלו.

ירד הלילה וגשם עז ניתן על הפונדק ועל כל העגלות שמסביבו. הגשם גובר והולך והמים חודרים לכל העגלות אל תוך השקים. כל הסחורה נפגעה וירדה לטמיון.

כשנעורו הפריצים משנתם, היתה כבר שעת צהרים. כשטעם הפונטש עדיין בפיהם פנו ואמרו אל החסיד: "אל תדאג, אחא! אין אתה אשם בגשם שירד ובסחורה שירדה לטמיון. אתה עמדת בהתחייבות, הבאת לנו את הסחורה, ואת כל ההפסד אנו לוקחים על שכמנו. נשלם לך את כל הסכום שסוכם תחילה, ואנו מקוים להתראות בשנה הבאה, כאשר תביא לנו שוב, כבכל שנה, את עגלות החיטה לזריעה בשדותינו".

כשכולו מלא תודה לה' עלה החסיד על עגלתו ופנה לשוב לעירו. לא זו בלבד שלא הפסיד מאומה, אלא שקיבל רווח מלא תמורת סחורתו. אכן, ראה במוחש כי ה' "משפיל גאים - ומגביה שפלים", בבת אחת.

מנהל העסקים שראה את כל הסיפור המופלא, לא יכל עוד להתאפק ופנה אל בעל-הבית שלו, החסיד, שיסביר לו מה קרה כאן.

"אספר לך", אמר לו החסיד, בפעם האחרונה שהייתי אצל הרבי הצמח-צדק, נכנסתי כרגיל, ל"יחידות". בסיומה של ה"יחידות", לפני שיצאתי, פונה אלי הרבי במפתיע ואומר: "כי בשמחה תצאו" - על ידי שמחה "יוצאים" מכל הצרות...

לא הבנתי למה ירמזון מילותיו של הרבי, אבל כשראיתי את הצרה הגדולה אליה נקלענו, הבנתי, שכאן הגיע הזמן לקיים את הוראתו של הרבי, להיות בשמחה וכך לצאת מכל הצרות.

"הבנתי שדווקא עכשיו צריך לשמוח, אבל היה לי קשה לפעול זאת על עצמי - כיצד אפשר להיות בשמחה כאשר נראה ש"הכל מתמוטט", ואז עוררתי את השמחה על ידי הניגון וכששרתי מצב רוחי השתפר והתחלתי לשמוח, ובכדי שהפריצים ישמחו גם-כן, נתתי להם את המשקה המשמח וכפי שראית בעיניך, היה זה "כלי" בדרך הטבע כדי שנצא מכל הצרות..."

ידוע שבשנת תר"ג הי' אסיפת הרבנים בעיר המלוכה פעטערבורג שקראה אז הממשלה הרוסית והיו שם הצירים (השליחים) ארבעה אנשים: כ"ק מרן אדמו"ר הצ"צ זצ"ל הי' מהחסידים, הגאון ר' יצחק ז"ל מוואלאזין הי' מהאינם חסידים, ובעה"ב אחד העלפערין הי' מאנשי פולין, הוא לא הי' גדול בתורה אבל הי' איש י"א והי' כרוך בכל הענינים אחר כ"ק מרן אדמו"ר הצ"צ זצ"ל, והרביעי הי' מה שהי' קוראים מהמשכילים ד"ר שטערין מאדעססא, הוא הי' באדעססא רב מטע"מ מה שהי' קוראים אז ראבינער, הוא הי' שייך בעיקר לרשום את הנולדים ואת הנעדרים רח"ל וכו', אבל הענין הי' יוצא שהממשלה אם היתה צריכה איזה ענין ע"ד היהודים אף כי ידעו שליהודים בכל מקומות מושבותיהם יש עוד רבי מה שהי' נקרא אצלם דוחאוני ראוויין (היינו רב של עניני הדת) מ"מ הם בעיקר היו מכירים את הראבינער, ועפ"י רוב אלו הראבינער של הממשלה היו חפשים לגמרי ולא היו שייכים כלל לקיום התורה ומצוות, והם היו צריכים להיות מלומדים בשפת המדינה וכו'. וזה מר שטערין הנ"ל אף שהי' חפשי לגמרי מ"מ הי' איש רציני (סעריאזני בל' רוסיא) והי' נכנס בהענין ומעיין בו וחושב כמו שהענין הי' תובע לא רק כפי דעתו החפשית. (עי' בזה בקונטרס כ"ק מרן אדמו"ר הצ"צ ותנועת ההשכלה שמתואר בתור איש דעתן וכו') כשהרבי הצ"צ נסע לפעטערבורג נסע עמו גם מהרי"ל זצ"ל שהי' אח"כ אדמו"ר בקאפוסט, בכל פעם כשהי' הולך הרבי זצ"ל מהאכסניא על ההתועדות הי' בנו זצ"ל הנ"ל מלווה אותה עד שמה וחוזר, והי' יכולים לילך שמה בב' דרכים: א' הי' צריכים לעבור דרך גן אחד ששם היו מטיילים וכו'. והב' סביב לו דרך הרחוב, הצ"צ זצ"ל בשום פעם לא הי' הולך דרך הגן כ"א דרך הרחוב סביב להגן. ידוע שבהאסיפה הנ"ל הי' הרבה דיבורים מאד על ענין לימוד החסידות וכו' שרצו זה לאסור ח"ו. (ועי"ש עד"ז בפרטיות בקונטרס הנ"ל). פעם א' בהלכם אמר כ"ק הצ"צ זצ"ל לבנו זצ"ל הנ"ל שנלך דרך הגן והלכו דרך הגן ומצאו שיושב שם על א' מהספסלים מר שטערין הנ"ל בשביל לשאוף רוח צח, הצ"צ זצ"ל ניגש אצלו ואמר לו בזה"ל: אתם מאמינים בשכר ועונש, והשיב לו - הן אני מאמין, ושאל לו עוה"פ אתם מאמינים בעוה"ב, והשיב לו הן אני מאמין. ואמר ע"ז כ"ק מהרי"ל זצ"ל שהרגשתי שבשאלותיו ששאל אבי זצ"ל אם הוא מאמין בשכר ועונש ומאמין בעוה"ב בזה הוא תקע בלבו האמונה בשכר ועונש וכו', ושאל לו הצ"צ זצ"ל עוה"פ: אתם רוצים חלק בעוה"ב, תסכים אתי עם מה שאומר (שם בהאסיפה). מבטיח אני לך חלק בעוה"ב. וגם נתן לו ידו הק' ע"ו והוא הבטיח שבכל הדיבורים שיהיה על עניני קבלה וחסידות ובכלל עניני דת הוא יהי' על צדו וממילא הם יהי' שלשה. וכן הי' שהוא עמד לימין כ"ק הרבי הצ"צ זצ"ל בכל הדברים העיקרים

הנ"ל. (ועי' בקונטרס הנ"ל שם מובא ג"כ שהצ"צ זצ"ל פתר לו כמה ענינים בחקירה שהוא הי' לומד ומעיין הרבה מאד בספרי המחקר והי' שם כמה דברים שהי' קשה לו לעמוד על עומקן והי' מפיק רצון מאד מזה) ידוע שלאחר שחזר הביתה הוא החליף את כלי הבית והתחיל להתנהג בכשרות בכל הדברים, קודם שנפטר הוא נחלה ונפטר מתוך יסורים קשים רח"ל. והוא כדי שיהי' כלי ראוי לקבל את השכר שהבטיח לו הרבי זצ"ל ונפטר מתוך תשובה אמיתית. (שמעתי מהרש"ג ז"ל וגם הי' ידוע בליובאוויטש).

[הגאון רבי ישראל יצחק פיקרסקי זצ"ל בעת שניחם את כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש אחר פטירת הרבנית, אמר:] ידוע שהאבני נזר הפליא ביותר את גדלותו של הצמח צדק. בא' מתשובותיו (שו"ת "אבני נזר" אהע"ז ח"ב סימן ר"א והלאה) כותב "הנה הצמח צדק החדש מהגאון איש אלקים קדוש מליובאוויטש זצללה"ה מכשיר לגמרי כו' כתב ב' טעמים להכשיר וכו'", וסומך על דבריו.

חסיד מחסידי חב"ד, סוחר בעצי היער, קנה יער סביבות עיר פאלאצק. עסק היער הי' בימי החורף, שאז בעת שהשלג מונח ומתפשט על הארץ והדרכים טובים להגיע לאמצע היער ולהוביל העצים מהיער להנהר, ובתחלת הקיץ עושים מהעצים רפסודות, ושטים בהם ומוליכים ע"י הנהרות למקומות הרחוקים למכור אותם.

החסיד הנ"ל ביום עסק ביער, להשגיח ולעמוד על העבודה, ובערב הי' רגיל לבוא לביהכ"נ, ואחרי תפילת ערבית ישב ללמוד, וכן כמה אברכים וזקנים היו מאחרים בביהכ"נ בקביעות עתים לתורה. רובם למדו זוגות בד בבד, חוץ זקן אחד בא בימים, שלא הי' לו חבר, בדעתו שאין מי שראוי להיות לו חבר, שעולה הוא בעילויי בידיעת התורה, מכל אלו שקובעים עתים לתורה פה בביהכ"נ.

כראות איש הזקן הנ"ל, שהחסיד לומד בלא חבר, חשב בדעתו בודאי אינו מן הלומדים הגדולים, ומתבייש הוא ללמוד עם חבר ונתקרב אל החסיד, והתחיל לתהות על קנקנו, וראה שהחסיד מופלג גדול בידיעת התורה, ויבקש מהחסיד שילמדו יחדיו בצוותא, ונתרצה החסיד.

באחד הימים, ראה החסיד שחברו הזקן מגמגם בלשונו, כאילו חפץ לשאול דבר, אבל מסתפק אם לשאול או להתעכב מלשאול. ויאמר לו החסיד: שאל מה בידך וברצונך לשאול, ואל תגמגם.

ויאמר הזקן: אגלה לך האמת מה בתעלומות לבי, הנני מעיין בספרי חקירה, ועלה בידי קושיות הרבה, ואין לי למי לגלות מה שבלבי, ושיתרץ אותם לי.

ויאמר החסיד: שאל נא מה שיש בלבך, אפשר יעלה בידי לתרץ לך וירוח לך. וישאל הזקן בכל יום ויום קושיא בחקירה, והחסיד הי' מתרץ לו, והתירוצים נתקבלו להזקן והי' טוב לב.

נתקברו ימי חג הפסח, העבודה והעסק נגמרו, והחסיד אמר להזקן שבאלו הימים נוסע הוא הביתה, ובעת הפרדם איש מאחיו בכה הזקן, ואמר צער גדול עתה לי, וקשה לי הפרידה מעליך, הן בלמוד הנגלה היית חבר טוב לי, והן בחקירה תרצת כל הקושיות שהיו לי למעמסה, ועתה מה אעשה?

ויאמר לו החסיד: שמע בקולי איעצך עצה טובה, סע לכ"ק מרן אדמו"ר הצ"צ לליובאוויטש, והוא יתרץ לך כל מה שקשה לך.

לחג השבועות בא החסיד לליובאוויטש, להסתופף בצילא דמהימנותא כ"ק מרן אדמו"ר הצ"צ, בעברו ברחוב העיר ליובאוויטש, והנה מאחוריו בא איש ושם ידיו על עיניו, ושאל חודה נא החידה מי אני שהוא לאחריך, והכיר בו החסיד שהוא הזקן דפאלאצק.

ויאמר הזקן, שמעתי לעצתך, ואחרי חג הפסח באתי לליובאוויטש, וכאשר נכנסתי ליחידות ואמרתי לכ"ק, שיש לי הרבה קושיות בחקירה, ויאמר לי כ"ק מרן אדמו"ר: ראה, אביי ורבא לא הי' להם קושיות בחקירה, ולמה לך הקושיות. באמירה זאת נפלו והלכו להם כל הקושיות, ועתה הנני עוסק בלמוד דא"ח. (שמעתי)

סיפר הגאון רבי דובער אליעזרוב זצ"ל, דבר שאביו ז"ל שמע מזקנו הגה"ח רבי אליעזר שמעון ז"ל (אביו של הגה"ח רבי שלמה יהודה ליב זצ"ל אב"ד חברון), שהיה בעצמו עד למעשה: אשה עגונה צעירה שבעלה עזב אותה לאנחות ועשתה ככל אשר לאל ידה למצוא אותו וכל מאמציה עלו בתוהו, באה לליובאוויטש להתחנן אל רבינו ה"צמת צדק" שיושיעה מצרתה. בתחילה סירב הרבי לקבלה כי נמנע ככל יכולתו שלא להשתמש ברוח הקודש, אך כאשר זעקותיה של האשה האומללה הגיעו עד להיכלו הק' הסכים לקבל אותה. היא סיפרה שניסתה בכל כוחה וגם מהממשלה עזרו לה לחפש אך ללא הועיל. יעץ לה הרבי לנסוע לכפר פלוני ולהיות שם בערב בעת שרועי הצאן מתכנסים והוללים, ושם תמצא את בעלה, וכך היה. ראתה שם את הבעל, שקודם ניסה להכחיש זהותו אך היא לא הרפתה ממנו, עד שהסכים לבוא אתה לביה"ד ולתת לה גט פיטורין.

הרה"ק רבי יואל משאץ זי"ע

יום ההילולא - י"ג ניסן

העריך והעריך הרבי מאיר'ל מפרעמישלאן את חתנו רבי יואל משאץ וכיבדו ביותר הכבוד. סיפור מופלא מסופר בענין זה בפי צאצאי שושלת הקודש, וכך הוי מעשה: הרה"ק מפרעמישלאן היה, כנודע, נוהג חומרות יתירות ומופלגות בימי חג הפסח, ואחת מהנה היתה שלא נתן לאנשי ביתו ללכת במשך הפסח אל המקוה העירוני, בהיותו מקום שרבים הולכים בו וחשש שמא ימצא שם איזה פירור חמץ. וציוה עליהם להשתמש אך ורק במקוה הפרטי שהיה לו בביתו. באחד מימי חול המועד השכים רבי יואל קום, ומאחר שלא היה בידו מפתח המקוה, פנה ותיכן צעדיו אל המקוה העירוני. באותה שעה עמד הרר"מ מפרעמישלאן ליד החלון, וכשראה את חתנו הולך לכוון המקוה, התרעם בפני הרבנית: חבל שר' יואל שלנו הולך למקוה העירוני נגד רצוני, הרי חוששני שמא לא הספיקו בערב החג לנקות שם כדבעי, ושמא ידבק ח"ו פירור חמץ במלבושו? בינתיים נודע הדבר בקרב בני הבית, וכולם חיכו לראות איך יפול דבר. מה גדלה תדהמתם כשנכנס רבי יואל, וחותרו הק' קידמו במאור פנים ושאל אותו: "האם עסקת כעת בקושיית הר"י מקורביל בתוספות (פסחים כב: ד"ה לכם)? כשנענה בחיוב, פתח הרר"מ והחל לדון ולפלפל עמו, לתרץ את הקושיא, תוך שהוא מזכיר לו: הרי אנו נכדי הר"י מקורביל... לאחר מכן כשנשאל מפי הרבנית למה שינה את טעמו וקיבלו בסבר פנים יפות ולא הוכיחו כלל, ענה לה הרר"מ: "וכי מה יכולתי לעשות אם זקננו הר"י מקורביל נכנס עמו"---

הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע

יום ההילולא - י"ד ניסן

הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זי"ע אמר, שהרה"ק רבי אשר מראפשיץ, כשהיה בגודל הדביקות היה נראה כגוסס ממש רח"ל.

שמעתי מאאזמו"ר ה"קול אריה" זי"ע שאצל הרב הקדוש מ' אשר מראפשיץ זי"ע היו כל הפתחים פתוחים, והעם עמדו בחוץ ולא הרהיבו לכנוס לפנים, מגודל המורא והפחד.

כדאי לציין עובדא אשר הגה"ק משינאווע זצ"ל סיפר בעצמו לכ"ק זקני הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל, וכה אמר: "אספר לכם רוח הקודש מרבי הרה"ק ר' אשר מראפשיץ זצ"ל בהיותי אברך סמוך על שולחן חותני זקני בעל ישמח משה זצ"ל בעיר איהעל יצ"ו נסעתי פעם אחת על ימים נוראים לראפשיץ, והייתי שם עד אחר סוכות, ובאסרו חג סוכות בא אדמו"ר לבית המדרש ושאל אם אין כאן אנשים מאונגארן והראו לו עלי, ושאל אותי לא שמעת איזה דבר מפרעשבורג. ואמרתי לא שמעתי דבר. ולא הבנתי על מה הדברים ירמזון. וביום שלאחריו בא עוה"פ לבית המדרש ושאל אם לא נשמע איזה דבר מפרעשבורג ולא הבינו כלל כוונתו ולא השיבו דבר. ואח"כ נודע שביום זה נפטר החתם סופר בפרעשבורג, והבינו למפרע מה היה שאלתו". (סיפור זה שמעתי מדו"ז החסיד המפורסם מו"ה יעקב יחזקי' זצ"ל מחוסט)

כאשר נסע רבינו ה"קול אריה" זי"ע אל רבו הרה"ק רבי אשר מראפשיץ עם אחוזת מרעיו בעגלה, והיה כאשר אך יצאו מהעיר אוהעל רדף אחריהם כלב גדול, וצעק ונבח כמו שעה, עד שתמהו כל האנשים שהיו שם בעגלה מה זה ועל מה זה. ויען רבינו ויאמר, הלא נודע כי פלגאה ומתנגד על צדיקים נתגלגל בכלב, והנה נוסעים אנחנו עתה אל צדיק, ובודאי בכלב זה מגולגל איזה מתנגד ופלגאה ועל כן צועק אחרינו. הדברים יצאו מפיו הקדוש, והנה עברה העגלה על הכלב ומחצה את ראשו ומת על אתר. הדבר היה לפלא גדול, וכולם הסכימו ואמרו שמע מינה שהיה לו תיקון בזה. כאשר הגיעו בני החבורה לראפשיץ, והלכו לקבל את פני קדשו של רבם זצ"ל, היה פתח דבריו אליהם בזה"ל: "אברכים, היודעים אתם, כי מה שהעולם אומרים שמתנגדים מתגלגלים בכלב, הוא אמת". כאשר שמעו זאת מפורש יוצא מפה קדוש הבינו מיד כוונתו, והתבוננו ברב גדלו ומדריגתו של הצדיק אשר אין נסתר מנגד עיניו.

סיפר הרה"צ מביקסאד זצ"ל שהגה"ק ר' חיים יוסף גאטליב זצ"ל מסטראפקוב הי' פעם אצל אא"ז הרה"ק ר' אשר'ל מראפשיץ זצ"ל, והזכיר את זוגתו שהיתה קרוב ללידה, ושאל, איזה שם יקרא להילד? והשיב, אפרים. שוב שאל, איזה שם יקרא אם תלד נקיבה, והשיב מנשה. לבסוף ילדה לו אשתו תאומים, וקרא לא' מנשה ולא' אפרים.

סיפר הרה"ג ר' ישכר בעריש היילפערן ז"ל אבד"ק בייטש, ששמע מפי גיסו הרה"צ ר' אלעזר מריישא ז"ל, כי מרן ז"ל בעל "דברי חיים" סיפר כמה פעמים בשם הרה"ק הרבי ר' אשר מראפשיץ ז"ל שהי'

מעיד כי רבו הרבי מלובלין זי"ע הי' אוכל כזית מקרבן פסח שהביא אליו אליהו ז"ל והיו רואים אצלו אח"כ שנשתמנו שערות שפתותיו מן השומן, וסיים מרן ז"ל כי גם אצל הרה"ק מראפשיץ אחרי שסיפר מענין אכילת קרבן פסח של מרן מלובלין ז"ל היו ניכרים סימני שומן על שפתיו כאילו אכל ממש עכשיו בשר שמן, והרה"צ הר"א מריישא ז"ל הי' מסיים אף הוא כי גם אצל מרן ז"ל מצאנו בכל פעם שהי' סח מענין אכילת קרבן פסח כנ"ל היו אח"כ שפתותיו נוטפות שומן כמי שאכל עכשיו בשר שמן בפועל.

ט"ו ניסן

הרה"ק רבי אלישע מגארליץ זי"ע

יום ההילולא - ט"ו ניסן

אבי זצ"ל סיפר שאמו ע"ה נפטרה בחוה"מ סוכות, והמנהג היה שבעת שקמו מהשבעה לא היו נוסעים לבית החיים רק יצאו חוץ לבית ללוות הנשמה. בעת שקמו מהשבעה, הלך זקה"ק ר' אלישע מגארליץ זי"ע עד פתח הבית ונעמד ואמר: עה, היא כבר אינה נמצאת כאן, המלאכים כבר הוליכו אותה... ונכנס מיד לבית ואף לא ליוה סביב לבית.

סיפר כ"ק אבא מארי זצ"ל, כי בשנת ת"ש היו תחת יד הגרמנים ימ"ש זמן קצר, ומיד כבר הבינו לדעת עם איזה אויב יש להם עסק, שהיו מצרים להם עד מאד, ואחר זמן כבשו הרוסים את הגרמנים, ובעת כניסת הרוסים היה שמחה גדולה אצל היהודים, ויהודים שהיו בבית המדרש מעוטרים בטלית ותפילין יצאו לרחובה של עיר, בכדי להצדיע לרוסים מתוך שמחה, עד שהיה נדמה לו שהוא ממש אותו השמחה שיהיה בעת ביאת המשיח. אח"כ נתנו הרוסים פקודה שכולם חייבים להרשם כאזרחים, וכל אחד חשב על פי הסברא שהוא דבר שיכול להועיל, מפני שכשיש לאחד אזרחות של מדינה, אז הממשלה יגן בעדו, אך עם כל זה אלפי יהודים לבם לא נתן להם להרשם כאזרחים של מדינת רוסלאנד, וכ"ק מרן אא"ז הק' זי"ע שלח את אבי זצ"ל אל דודו הרה"ק רבי ישעיה מטשעחויב זי"ע הי"ד, לשאול את דעת קדשו מה לעשות, ועל זה ענה: "משמים לקחו מאתנו את הדעה, וכל אחד יעשה מה שלבו אומר לו", וכן ידוע כי הרבה צדיקים אמרו כן, ואז מי שלא נרשם כאזרח נענש ללכת לסיביר, וכך גלו אלפי בני ישראל שלא רשמו עצמן כאזרחי רוסיה לארץ גזירה. משפחת כ"ק זקני זצ"ל שהתה בתוך אחת הקרונות, שהיתה מיועדת להכיל מספר קטן של אנשים, ובפועל היו שם שישים נפש, הדוחק היה עצום ולא היה אויר לנשום, ובתוך כך אמר זקה"ק שהיה ממעט בדיבורו עד מאד: "הרי זה אי אפשר, והרי זה הוא מסוגל לישועות", האנשים אשר סביבו חשבו כי ירד מדעתו ח"ו מרוב צער, ושאלו הרה"ח ר' חיים שלמה פרידמן ז"ל, מה רבינו מדבר, וכי רבינו לא רואה את כל הקורות אתנו פה, השיבו זקה"ק: "ידעתי גם ידעתי, אך היום הוא כ"ג סיון".

אז סיפר זקה"ק כי פעם נזדמן לזקה"ק מצאנו זי"ע לערוך ביום זה חמש בריתות, ובברכות נתן לחמש הנימולים את השם מרדכי, מבלי שישאל את אבותיהם, ע"ש הישועה שבאה ביום זה על ידי מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, להעביר את רעת המן האגגי.

ואכן עוד באותו יום באה להם קצת הרווחה, שמיד הוחלפו לקרון אחר שבו היה יותר מקום ורווח, והוסיף כ"ק אאמו"ר זצ"ל שלאחר המלחמה ראו שיום זה שהוגלו אלפי בני ישראל לסיביר, היתה להם לישיעה גדולה, כי אלו שנרשמו כאזרחים נשלחו כולם לצבא בכדי להלחם עם הגרמנים ימ"ש, וכולם נהרגו במלחמה הי"ד, ואילו כל אלו שהוגלו לסיביר נצלו ונשארו בין החיים.

מונח בזכרוני ליל הסדר האחרון של זקני הרה"ק רבי אלישע מגארליץ זצ"ל, היה זה פסח שחל להיות בשבת, ואז כששר שלום עליכם, אמר גם את החרוז "צאתכם לשלום", בשונה ממנהגו בכל שבת שלא לומר חרוז זה כמנהג צאנו, וכולם תמהו על הדבר הזה, אבל בחצות לילה כשנסתלק לגנזי מרומים נתברר הדבר, ויהי לפלא (הישישה מרת שרה פרנקל תחי' נכדת רבינו).

זקני הרה"ק רבי אלישע מגורליץ זי"ע נסתלק שם בסיביר בליל הפסח והיה צלול בדעתו עד הרגע האחרון, וכידוע שזקני היה מאוד פרומער, ומעשה שהיה בליל הסדר, שבסיביר לא היה להם קמח שמורה, ולקחו בני המשפחה קמח מן השוק לאפות מצות, אך ידעו שהוא לא יסכים לאכול מזה, לכן הערימו עליו ואמרו לו ששלחו משלוח מלעמברג עם קמח שמורה, אך בעת שהגיע לאכילת מצה נענה זקני ואמר: אין זה מריח טוב, ומשך ידו ולא אכל מזאת, ורק שתה הכוסות, ובעת חצות הליל נסתלק לב"ע.

הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זי"ע

יום ההילולא - ט"ו ניסן

אספר לכם דבר פלא, שסגירת המעגל שלו נודעה לנו סמוך לפטירתו. הנה אבי מורי ה"שבט הלוי" זצ"ל נפטר ל"ע מדלקת ריאות. לקחנו את הרופאים - והפרופסורים הכי טובים בארץ בתחום זה. אחד מהרופאים המומחים ד"ר סורקין שמו, חסיד ליובאוויטש, שהוא רופא באיכילוב למעלה משלושים שנה. כשדברתי עמו על מצבו של אבי, שאלנו באחת משאלותיו האם לאביכם היה פעם דלקת ריאות, עניתי לו שכן, לפני כשמונים ושתיים שנה כשלמד בישיבת חכמי לובלין. אמר לי הרופא החיידק עדיין בתוך גופו מאז. לפליאתי האם ייתכן שחיידק יקנן בגופו של אדם כל כך הרבה שנים, אישר לי הרופא והראה לי ממצאים מהבדיקה שמוכיחים כדבריו.

ספרתי לו גופא דעובדא הכי הוי, שכשאבי למד בימי בחרותו בישיבת לובלין בראשות המהר"ם שפירא, היה שם בלילות כפור אימים [לובלין שכנה על גבול רוסיה]. והנוהל בהיכל הבית מדרש היה, שתנור ההסקה היה מופעל כבר מהשעה חמש לפנות בוקר, למשכימי קום הרוצים להכין את עצמם בלימוד כהכנה דרבה לתפילה. אבל לאבי לא הספיקה השעה. אמר לעצמו מרוב אהבתו וחשקו לתורה הק': בשעה חמש לקום ללמוד - מידי מאוחר בשבילי, אין זה מספיק בשבילי!!! ואכן אאמו"ר זצ"ל היה קם משעה אחת בלילה לאחר חצות, בלילות הקרים, ולמד במסירות נפש מבלי להתייחס לצינה הרוסית ששררה בחוץ. כעבור תקופה קיבל דלקת ריאות חריפה ויצא מזה בחסדי ה' בניסים ונפלאות. כשסיפר פעם אאמו"ר סיפור זה, סיים על כך: "הייתי אז חולה מסוכן הרופאים כבר נואשו מחיי, וברחמי שמים מרובים יצאתי מכלל סכנה, וניצלתי לפנים משורת הדין".

"ועל זה אמר לי ד"ר סורקין הנ"ל, שהחיידק הזה כבר שוכן בריאותיו זה 28 שנה! אין זה כי אם זכות לימוד התורה ששמרה עליו במשך שנים כה רבות שלא יזיק לו החיידק הזה".

בכמה הזדמנויות אמר לי מו"ז כ"ק מרן בעל "שבט הלוי" זצוק"ל ששמע שמוח"ז הרמ"מ מלעלוב זי"ע אמר עליו שפסקיו נתקבלו בשמים. וביררתי אח"כ ושמעתי כן מהרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א משב"ק אדמור"י לעלוב, וכן שמעתי מתלמיד חביב של מו"ז הרב שלמר גלבר שליט"א ששמע פעם מפי הרה"ק מהרמ"מ מלעלוב בזה"ל: איני יכול לומר אם זה היה בהקיץ או בחלום, אבל ראיתי ספרא אדם קדמאה, ושם היה כתוב, הצדיק הרב ואזנר פוסק הדור הציל את בני-ברק מחורבן, ונכנסתי לרבינו זצ"ל וספרתי לו המעשה והי' מאד מרוגש ואמר: "אני איני צריך לדעת, אבל תכתוב את זה, אפשר שיבוא פעם לשימוש".

מוהרמ"מ אמר עליו שראה ש"פסקיו מקובלים בשמים והלכה כמותו". כמו"כ ידוע שכל שאלה שהתעוררה בבית מוח"ז האדמו"ר רמ"מ זצ"ל היה מפנה אותה לביורר אצל אא"ז הגר"ש זצ"ל. פעמים רבות בשאלות של ניתוח וכדו' הורו צדיקי בית לעלוב לבקש גם את הסכמתם של פוסק בהלכה, והפנו את השואלים אל אא"ז הגר"ש זצ"ל לשמוע אה דעת "גדול הדור" (כלשונו הק').

היה סיפור, שנמצא אצל אחד חיידק מסוכן בהיר עצמות הגוף רח"ל, ולאחר בדיקות של רופאים התגלה שיש לו כריש על ססתום של הלב, כריש כזה יכול להתנתק כאחת ולעלות לראש רח"ל ואז מצבו של האדם בסכנת חיים. כל הרופאים היו בדעה אחת שחייבים לנתח. טובי המומחים היו אף הם בדעה אחידה שיש צורך דחוף לנתח. וכ"ק מרן אדמו"ר ה"ברכת משה" מלעלוב זיע"א שלח לשאול את בעל ה"שבט הלוי" על כך.

לתדהמת הרופאים הורה בעל ה"שבט הלוי" שלא לנתח. מנהל המחלקה פרופסור סידי ששמע את ההוראה ניסה להסביר שהכריש עלול להתנתק בכל רגע ומשום כך נשקפת סכנה לחייו. הרב וואזנר ששמע את חומרת הענין העיר אם יש תרופה מסוימת של חומר כלשהו הממיס כדי שהכריש יימס מאליו, הרופא טען שיתכן שהכריש הוא החיידק שיש לו בעצמות, ואם הוא יימס בגוף, יש חשש שהוא יתפשט בכל הגוף וזו תהיה סכנה למטופל. הרב וואזנר ששמע את הענין טען שאולי הכריש היה עוד קודם. באותו יום נתקף-המטופל בכאבים חזקים בחזה, הרופאים חששו שהוא נתקף בהתקף לב, ולכן המתינו שלושה ימים עד למועד הניתוח. היה זה ביום שלישי, וביום ראשון ערכו בדיקה נוספת לקראת הניתוח, ואז הוכח בתדהמה נוכח הפלא הגדול והנס שהתרחש למול עיניהם. הכריש נעלם כלא היה. הרופאים שחששו לבריאותו בדקו בדיקה מקיפה בכל גופו של המטופל אך הכריש לא נמצא בכל הגוף. "סיפרתי את זה לרבי זיע"א, והרבי הורה לי לבשר זאת למרן בעל ה"שבט הלוי" בעצמו, ואכן מיד התקשרתי אליו והוא התבטא אלי במתק שפתיו ואמר: לבי אמר לי שלא לעשות את הניתוח".

סיפר מוח"ז כ"ק מרן בעל "שבט הלוי" זצ"ל: "כאשר בא החזו"א לביתי לעשות פרוזבול עמד בפתח הבית ואמר 'תדעו שיש כאן רוח קדושה'.

מעשה באחד מתושבי ארה"ב, והוא מתפלל בבית מדרשו של הרה"ג רבי יוסף צבי וואזנער שליט"א. לבנו של 'מתפלל' זה נולד בן זכר למזל"ט והוא בכור לאביו ולאמו, בהיות התינוק כבן ארבעה חדשים החל נודף מהתינוק ריח כריחו של בר מינן ה"י, ולא הועילו כל טיפולי הרופאים. אף אחר מאמציהם המרובים לא עלו הרופאים על שורש הריח, ותקצר יד האדם מלהושיע... עד שיעץ להם הגרי"צ הנה לי אב היושב בארץ הקודש - הגר"ש וואזנער זצוק"ל, עלו נא אליו, הזכירו לפניו את הצרה ותתברכו

מפיו ותוושעו בכל הישועות. ואכן אבי הבן ואביו (שהוא בעצמו מתלמידי הגר"ש זצוק"ל) נסעו יחדיו לארץ הקודש לביתו של מרן הגר"ש בבני ברק.

משנכנסו קיבלם הגר"ש במאור פניו הנודעים, שמע את קול בכיים משהזכירו לפניו את התינוק בשמו הוסיף אבי הבן שנקרא שמו בישראל על שם זקני - אבי אבי, והוסיף לבאר שקראו בשם זה אף שנהוג עלמא לקרוא שם לבן הנולד ראשונה על הזקנים מצד האם, אך לדאבון לב חותני אדם קשה הוא (מר נפש), וכבר זה עידן ועידנים - מיום הראשון שאנו מכירים זה את זה, לא יצא השלום ביננו, ואיננו מדברים איש את אחיו, ע"כ לא קראתי לבן בשם זקנו מצד אמו. אמר לו הגר"ש, אכן נודע הדבר, כך נראים פני הדברים כשמחותנים מריבים זה עם זה, ובפרט על ענין קריאת השם, שאל היהודי את הגר"ש ובכן, מה עלי לעשות בזו העת, אמר לו הגר"ש צא והתפייס עמו, ובעזה"ש"ת הכל יבוא על מקומו בשלום, אמר היהודי. רבי קדוש, אל יבקש כזאת, כיון שאין כל מציאות לפייסו, הרי אדם זה קשה כאגוז ואין כל 'תורת הפיוס' שייכת בו... אמר לו הגר"ש וכי באת עד הנה מארה"ב הרחוקה - בכדי שלא לשמוע בקול הפסק שייפסק לך כאן בחדר. מכאן (בחדר) תתקשר אל השווער שלך (חמיק), התפייס עמו ואף תוסיף לבנוך באותו מעמד שם על שם זקנו מצד השווער, ובעזה"ש"ת ירווח לכם. קיבל האיש את הדברים וכן עשה, וראה זה פלא - פלאי פלאים בהגיעו לנמל התעופה קענעדי (בארה"ב) שמע שמזה כמה שעות שהריח נעלם כליל.

מעשה היה זה זמן לא כביר בנערה אחת שנשתדכה לבחור חשוב א', ובעודה ארוסה חלה החתן מחלה קשה ומרה ר"ל, וכשנתברר שהמחלה היא כרונית ועלולה להפריע בחיי הזוג אחרי נישואיהם, הודיעו הורי החתן למחותנים הורי הכלה כי הם מסכימים שהכלה תנתק את קשר האירוסין עמו, ואין להם שום טענה כנגדה.

אך כשניסו ההורים לדבר על לבה לבטל את האירוסין, מיאנה הכלה וטענה וכי במצב כזה אעזבנו ואכאיב לו. והרי מכיון שהחולי אירע אחרי אירוסין א"כ זהו הזיווג שלי, וכך נגזר משמים, ועלי לסבול ולחיות עמו. ולא רצתה בשום אופן לנתק את הקשר.

לפני הנשואין באה הכלה להתברך אצל מו"ר הגאון פוסק הדור רבי שמואל הלוי וואזנער שידע מכל הנעשה, וביקשה מהגאון שיתפלל בעד חתנה ויצווה את ברכתו ברכת צדיק שישלח לו השי"ת רפו"ש מן השמים. וכפי זכרוני ברכתו עשתה רושם ובסופו של דבר נרפא החתן ממחלתו.

כשעמדה הכלה לפניו נתפעל ונתרגש מאד הגאון בעל "שבט הלוי" מגבורת נפשה ומידת חסדה ורחמנותה נענה ואמר להכלה כשדמעות עומדות בעיניו: אני מבקשך שאת תברכי אותי, והדברים נפלאים.

רבינו הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר בעל "שבט הלוי" זי"ע זכה ברוב קדושתו ומעלתו הנשגבה בתורה ויראת שמים. לחלומות מופלאים מעולמות העליונים. הרבה גילויים בתורה ועבודת ה' זכה להשיג בעקבות זאת. ורבינו אף כתב ספר מיוחד על החלומות והגילויים שנתגלו לו בשמי מרומים בחלומות הלילה.

אחד מתלמידיו של רבינו סיפר שראה מעשה נורא שכתוב בספר הזה...

סיפור מפעמים התרחש לפני כעשר שנים. היה אברך חשוב אשר קיבל על עצמו יחד עם זוגתו, לבוא ולומר את כל ספר תהלים על ציונו של הרה"ק רבי לייב בעל היסורים זי"ע, הטמון בעיה"ק צפת ת"ו, עבור ישועת בתו שבגרה ועדיין לא נישאה.

באחד הימים נסע עם זוגתו לקיים את הבטחתם לומר את כל התהלים על ציון רבי לייב. בהתקרבתם לעיה"ק צפת החל לרדת שלג סוער באזור הצפון, זוגתו הבינה כי בקצב הזה לא יוכלו לחזור לביתם שבבני ברק, והחליטה ליד מושב 'ראש פינה' לשוב על עקבותיה לעבר ביתה.

אולם בעלה היה נחוש בדעתו, כי הוא יגיע לציון ויהי מה, הלה אכן הגיע למרומי בית הקברות העתיק בצפת, שם חשש כיצד ימצא את המקום ביום שלג, לשמחתו ראה מרחוק כי ליד הציון עומד יהודי וקורא אף הוא תהלים, הוא ניגש בחרדה ליד הציון והחל באמירת התהלים.

בסיימו את הספר, חפץ היה להגיע לתחנה כדי לשוב לביתו, אולם לא ידע כיצד להגיע בעת שהכל שומם. הוא ביקש מהיהודי העומד לידו שיסביר לו כיצד מגיעים לתחנה המרכזית. הלה התנדב בשמחה ללכת עמו יחד עד התחנה. משהגיעו ליד תחנת האוטובוסים ביקש האברך להודות ליהודי שליווהו. אולם כהרף עין נעלם הלה מן המקום וכמה שניסה לאתרו לא מצאו.

בחסידי ה' השלג לא נערם לגבהים, וכך יכל לחזור לביתו, בהגיעו לביתו סיפר לזוגתו את כל אשר קרהו, והעלה בפניה כי חושב הוא שאותו יהודי היה אליהו הנביא ז"ל, האשה נדה לו בראשה, כיצד זה אברך בן אוריין כמוך נכנס לדמיונות, כנראה הסיבה שהוא נעלם משום שהיה זריז מאד.

אותו אברך לא נרגע וניגש אל רבינו מרן בעל "שבט הלוי" זי"ע ושח לו את סיפורו. רבינו השיבו בניחותא, כי אל לו להיכנס לדמיונות, ומסתמא האיש המסתורי הזדרז ולכן לא ראהו. שב האברך לביתו ושח לזוגתו את דברי הרב והיא כמובן השיבה כי ידעה זאת בברור.

והנה, למחרת בבוקר נשמעו דפיקות בבית האברך הנ"ל, שליח מיוחד הגיע ובקשתו בפיו: הרב וואזנר ביקש שתבוא אליו, הלה כמובן הזדרז בהתרגשות להגיע לבית רבנו, משנכנס פנימה אמר לו רבנו: אני מתנצל כי אמרתי לך אתמול שמסתמא מדובר באיש זריז, אמנם זה לא היה אליהו הנביא ז"ל, אך זה היה רבי לייב בעל היסורים בעצמו, שכן הלילה הוא נגלה אלי בחלום ואמר:

"אני רבי לייב בעל היסורים בעצמי אשר שהיתי עם אותו אברך בכל זמן אמירת התהלים ליד ציוני, שכן לא רציתי להשאירו לבד ביום שלג, וליוויתו עד התחנה. ותאמר לאברך זה כי גם תפילתו התקבלה ובחודש הקרוב בתו תתארס", וכך אכן היה... (ולא שבט הלוי בלבד).

הרגה"ק רבי שמואל הלוי וואזנר זי"ע

יום ההילולא - ט"ו ניסן

פעם הזדמן להרה"ח ר' בן ציון וישצקי להיפגש עם הגאון הפוסק הגדול רבי שמואל וואזנר שליט"א בביתו. הרב האיר לו פנים במיוחד. מתברר שבהיותו בחור בוינה זכה הרב וואזנר להתקבל יחד עם חבריו לספסל הלימודים אצל הרבי הריי"צ. בין הדברים, הוציא הרבי ממגירת שולחנו הטהור תמונות של בחורים הלומדים תורה במסירות נפש ברוסיה, וקרא להם ללמוד ממסירות נפשם של אלו. הרב

וישצקי, 'בוגר' מחתרות ברית המועצות לשעבר, התחבב תיכף על הרב. באווירה זו אזור הרב וישצקי אומץ, וביקש לברר עימו אם יש אמת בסיפור אשר שמע שהרב שליט"א שימש כאחד מגיבורי הראשיים. הרב וואזנר חיין, והגיב: "אמת הדבר. אספר לך את פרטיו בדיוק כפי שהם התרחשו"

היה זה בשנות הכפ"ם. יום אחד הגיע לביתי יהודי, חסיד חב"ד. בנו הגיע לא מזמן לגיל מצוות. במקביל החלו להתעורר אצלו בעיות בריאות שונות. גם לאחר היוועצות עם רופאים, הם לא הצליחו לרדת לשורש הבעיה, כך שגם הטיפולים השונים שניתנו על ידי הרופאים, לא הועילו. בצר לו פנה החסיד אל הרבי. מענה הרבי לא אחר לבוא: "בדיקת התפילין".

למרות שהיו אלה תפילין חדשות שנרכשו מסופר טוב וירא שמים מופלג, והיה עדיין ניתן לחוש בריח המיוחד של הרצועות והבתים החדשים, עם זאת, לא היסס החסיד ומסרם תכף לבדיקה אצל סופר סת"ם מומחה בבני ברק. הוא הסביר לו את דחיפות העניין, ואכן עוד באותו יום חזר הסופר עם תוצאה ברורה: הכול בסדר גמור. פרשיות יפהפיות. כשרות למהדרין.

"לא הייתי מופתע", סיפר לי החסיד, "הסופר אמנם אינו נמנה על בני קהילתי, אך ביררתי אודותיו היטב, ושמו הולך לפניו. אף שילמתי לו טבין ותקילין, ולא ציפיתי למסקנה פחות טובה".

חלף זמן נוסף ובניתיים ממשיכות בעיותיו של הנער להטריד אותו, את אביו ואת כל המשפחה. הם היו אובדי עצות. אפילו את הרבי כבר שאלו. אם כן, מה עוד ביכולתם לעשות. שבוע רדף שבוע, והבעיות המציקות אינן נותנות מנוחה. בצר לו החליט החסיד לפנות שוב אל הרבי. הוא שוב גולל את מסכת ההסתבכויות מהן סובל בנו הצעיר, והוא כמובן אף ציין את העובדה שהוא מילא אחר הוראת הרבי לבדוק את התפילין, וב"ה נמצאו התפילין כשרות ומהודרות בתכלית.

כבר ביום שלמחרת קיבל הלה את מענה הרבי שכלל שתי מילים בלבד: "בדיקת התפילין".

עתה היה ברור לו כי מסתתר כאן משהו. הוא תכף תר אחר סופר סת"ם מומחה אחר. הדגש הפעם היה על מומחה. הוא אף סיפר לי את שמו של הסופר ששמו אכן הלך לפניו בכל העיר. בנוסף למומחיותו כסופר, הוא היה גם יהודי תלמיד חכם מופלג. הוא הביא לפניו את התפילין, והפציר בו שיגלה את הבעיה. המומחה נעתר לאתגר השמימי.

לאחר מספר שעות חזר אליו הסופר. "בחנתי בעין בוחנת כל אות וכל תג. עברתי על הפרשיות שלוש פעמים. פשוט הפלא ופלא. תפילין יפות ומהודרות כאחת. חיפשתי בכל כוחי לפחות פסול אחד של 'לכתחילה', זאת אומרת, פסול כזה שאינו מעכב בדיעבד, שעדיין ניתן לברך עליו, אך חסר בהידורו, הוא אינו 'לכתחילה' דייק'. אך מוכרחני להודות כי לא הצלחתי לאתר גם דבר כזה".

הפעם לא השתהה החסיד והוא תכף התיישב לכתוב מכתב לרבי. מכתב שלישי... הוא ציין את מומחיותו של הסופר הבודק, את עובדת היותו תלמיד חכם מופלג, והוא כמובן ציטט את הדברים כפי שאמרם. לא גרע ולא הוסיף. הוא סיים את מכתבו הקצר בהבעת חוסר אונים, ושוב ביקש את ברכת הרבי. יום לאחר מכן קיבל חסיד זה את תשובת הרבי הבאה: "בדיקת התפילין. יתייעץ עם רב בעירו".

הוא הגיע אליי לאחר שכבר מסר את התפילין לסופר מומחה שלישי. גם הוא כקודמיו השתדל במאמצים רבים לאתר את הבעיה, אך גם הוא הסיק את מסקנת קודמיו: התפילין כשרות למהדרין.

עתה הוא הגיע אליי עם התפילין, תולה בי את עיניו בתקווה כי אפתור את התעלומה. עיינתי בתפילין, וראיתי כי הן אכן יפות במיוחד.

היה לי ברור כי אם הרבי דורש פעם אחר פעם לבדוק את התפילין, יש כאן דבר שעדיין לא נבדק. יש כאן דבר שלא התברר עד הסוף. לאחר מחשבה ארוכה ביקשתי לזמן אליי את הסופר שכתב את הפרשיות הללו.

כאשר הלה סר לביתי, ראיתי כי עומד לפניי אדם ישר וירא שמים מופלג. ביקשתי שיספר לי על עבודתו, מתי החל, אצל מי למד, וכן הלאה. לאחר שיחה ארוכה, ציין הלה כי הוא מקפיד לטבול במקווה כל אימת שמתיישב לכתוב פרשיות תפילין או מזוזות. מאחר שהוא סיפר לי קודם לכן על מקום מגוריו, ובאותו זמן לא היה מקווה באזור זה, שאלתינו לתומי, כיצד הוא מסתדר עם המרחק. אז הוא השיב לי את הדבר המדהים הבא:

מאחר שההקפדה שלי בטבילה לפני כתיבת הפרשיות נעוצה בכתיבת שם ה', ומאחר שבמקביל קיים אצלי קושי להגיע למקום המקווה, פיתחתי לעצמי נוהג, לכתוב הכל בלי שם ה', ובכל המקומות שיש לכתוב את שם השם, אני משאיר מקום ריק. לאחר מכן, כאשר מזדמן לי לטבול במקווה, אני חוזר וממלא את כל אותם חללים בכתיבת שם השם...

הבהלה שאחזה בי, בצירוף ה"אוי ווי" הספונטאני שנפלט מפי, הבהירו היטב לסופר התמים כי אירעו כאן דברים חמורים ביותר. הבהרתי לו כי הפרשיות של בן אותו חסיד, כמו גם כל הפרשיות שיצאו תחת ידו, הינן פסולות אף בדיעבד. הוריתי לו כי דבר ראשון עליו ליצור קשר עוד באותו יום עם כל לקוחותיו ויורה להן בשמי לבל יניחו יותר את התפילין שרכשו אצלו. ובמקביל עליו להפסיק לאלתר את מלאכת הסופרות, עד אשר ישב וילמד מחדש את כל ההלכות הנוגעות למלאכה אחראית זו, ויהיה בקיא בהן. וסיים הרב וואזנר שליט"א:

הרבי בצדקותו ראה ברוח-קדשו כי התפילין פסולות, ואני שמחתי כי נפלה בידי הזכות לגלות את מקור הבעיה, ולהציל בכך את כל הלקוחות בעבר ובעתיד של סופר זה...

י"ז ניסן

הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע

יום ההילולא - י"ז ניסן

שמעתי מרבי מרדכי הערש שמרלר זצ"ל, שהרה"ק רבי איציקל מסקווירא זיע"א בהיותו תינוק בעריסה התקיימה שמחת נישואין בבית אביו מרן המגיד מטשערנוביל זיע"א ונטלתו אמו עמה ובכה כל העת ולא עלתה בידה להרגיעו, ושלחה אמו הרבנית לומר לאביו שאין באפשרות להרגיע את התינוק ויאמר נא כדת מה לעשות, והשיב שילחשו לו באזנו שזהו מנהג ישראל, וכשאמרו לו כן נרגע מבכיו, כי הפריע לו ריקודי הנשים בעת שמחת הנישואין.

ראיתי זה הענין אצל כמה צדיקים וביותר אצל דוח"ז הק"ר יצחק ז"ל מסקווירא עיני ראו ולא זר אשר בחול ה' אנפוי חורוין, ובש"ק ה' משתנה פניו בשינוי נפלא שהי' פניו בוערות כלפידים, ובעת ישבו

על שולחנו בסעודת ש"ק ראיתי שהי' מזדעזע כמה פעמים מפחד ה' ומהדר גאונו, וראה כל העם כי יש אלקים בישראל אשרי לו זי"ע ועכי"א.

הרה"ח רבי נחום מרדכי פרוס ז"ל (המכונה ר' נחום מוט"ל) נולד בתוככי סקווירא, ומקורב היה מאד אצל הרבי, הרה"ק רבי יצחק זי"ע ראש שושלת סקווירא. ילד רך היה נחום מוט"ל בהסתלק אביו לגנוזי מרום והוא אך בן ז"ך שנים. ומשנתייתם השגיח הרבי בעינא פקיאח עליו ועל אחיו הגדול הגה"ח רבי אהרן זצ"ל שכהן לימים כרב בברסלב ובוניצא.

וכל כך קרובים היו בני המשפחה אצל הרבי, עד שכאשר כאבו לו פעם שיניו של הילד נחום מוט"ל, פנה בפשיטות אל... הרבי והתאונן על כאביו. "היכן כואב לך?" ביקש הרבי לדעת. פתח הילד את פיו והראה והרבי מישש את המקום באצבעותיו. הכאבים פסקו מיד ולא שבו עוד לעולם. עד סוף ימיו לא נזקק ר' נחום מוט"ל לטיפול שיניים.

זכה נחום מוט"ל הילד בזכות גדולה אותה נצר במדעיו לאורך ימים ושנים. כאשר הגיע למצוות נכנס עם סבו אל הרבי לבקשו כי יניח לו הרבי עצמו את התפילין בפעם הראשונה. נענה לו הרבי ובתנאי שלא יטעום כלום קודם התפילה. וזאת למודעי, כי תפילתו של הרבי הייתה מסתיימת בשעה 2 בצהריים. הסכים הילד והרבי הניח לו את התפילין וארבעה דברים ציווהו אז: א. שלא לדבר שום דיבור של חול בתפילין ואף בלשון הקודש. ב. להתפלל מתוך הסיפור. ג. שלא להסתובב בתפילה אנה ואנה. ד. והעיקר, ללמוד מדי יום בתפילין. משך למעלה משמונים שנה - עד סוף ימיו - הקפיד ביותר על הוראותיו של הרבי מסקווירא.

דבר נפלא ראו אצל זקה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע, פעם, איך שהתחטא כבן לפני אביו ונענה, הדבר היה בעת עצירת גשמים, שהתפלל ולא ענוהו מן השמים. אמר: "אם כן, אני מוריד את הגלימה" כלומר שלא ימשיך הלאה להיות רבי ומנהיג, בראותו שדבריו אינם נשמעים בשמים. וכאשר גמר דברים הללו נתקדרו השמים בעבים, והגשם נתך ארצה.

סיפר כ"ק אאמו"ר ז"ל הכ"מ שכאשר אירע פעם וחלה הרה"ק מסקווירא נסע אליו אחיו הרה"ק מראחמסטריווקא לבקרו, ובהיותו באמצע הדרך נענה הרה"ק מסקווירא שמרגיש שאחיו ממשיך לו רפואה, וגופא דעובדא הכי הוי שבדרך עבר רבי יוחנטשע באיזה כפר וביקש שיביאו לו את מספר הגויים החיים כאן בעיירה, וכשאמרו לו שהעיר מונה חמישים גויים, נענה: רבוש"ע, כאן חיים חמישים גויים בריאים ומה איכפת לך שיחסר אחד מהם ואילו לאחי תהיה רפואה, וע"י דבריו הק' עלתה ארוכה ומרפא להרה"ק מסקווירא.

לרבי איציקל היה כמה רודפים שהציקו לו תמיד ובהיות רבי יוחנטשע אצלו נצטער על הדבר ושאלו - מדוע הנך שותק? ובקנאו לכבוד אחיו נענה ואמר - אני הייתי עושה מהם גל של עצמות, ענהו רבי איציקל - שותקים ושותקים ושותקים, וכשמתעייפים מלשתוק, נחים קצת ושותקים הלאה...

שמעתי מכ"ק האדמו"ר מסקווער שליט"א: שמעתי מאבי הרה"ק ז"ל הי' רגיל לספר אלי שבסקווער הי' דיין אצל זקני הרה"ק ר' איציקעל בשם ר' נפתלי דיין הוא הי' גדול בתורה, בשו"ת שואל ומשיב יש תשובות אליו, והי' לו כמה בנים ג"כ דיינים, לא רבנים רק דיינים, וא' הי' נקרא ר' זאנוועל, אבי ז"ל אמר לי שהוא הי' חוזר על כל הארבע חלקי שו"ע בכל שנה בע"פ מחבר ורמ"א, אבי ז"ל הי' מקורב אצלו מאוד.

ובשנת תר"פ כשנסתלק זקיני [הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע] הי' ברצון אבי ז"ל לנסוע מכאן, אבל לא הי' לו חשק לר' זאנוועל שיסע אבי, וכשהיו כותבים מפולין ומשאר מקומות לאבי שיבא שמה, הי' רגיל לבקש מאבי שלא יסע.

פעם אחת ביקשו אבי מרומעניא שיבא להם וסיפר אבי לר' זאנוועל, אמר הנ"ל לרומעניא? יא, איני יכול להגיד לכם כלום לעיכובא, שאל אותי אבי למה? ענה לו ששמע מאביו ר' נפתלי, שפעם אחת בא איש א' מרומעניא לר' איציקעל מסקווירא ושאל אותו הרבי מה נשמע שם ברומעניא וכנראה שהי' שם גזירה, ענה האיש הנ"ל לא טוב, מתחיל שמה אנטישמיות. אחז אותו ר' איציקעל בשתי ידי ויאמר לו "הנני מבקש מכם לא להיטפל אליו" (ר' נפתלי אמר שהי' נראה כאילו עם כל תיבה שהנ"ל מדבר על רומעניא נופל חתיכות מרומעניא), יש לי בקבלה שקודם ביאת הגואל יהי' שם בית מנוס עבור ישראל. ע"כ סיים ר' זאנוועל אין לי לב לומר לכם לא לנסוע שמה, ע"כ.

וסיים לי אבי שבמלחמה זה ראינו שהרשע הזה לא נכנס ברומעניא וניצלו כמה אלפים.

כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא זי"ע

יום ההילולא - י"ז ניסן

קודם שנולד רבינו אדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא זצוק"ל, נגלה בחלומו של אביו הקדוש - מרן אדמו"ר רבי ישראל "בבא סאלי" זי"ע - אדם בעל פנים מאירות ולשאלתו מי הוא, השיב: "אני תנא ונעלם מעיניו. כשסיפר "בבא סאלי" את דבר החלום הפלאי למורו ורבו הצדיק רבי משה תורג'מאן זי"ע (המכונה "בבא סי בן יוסף") פתר את חלומו כי בן זכר עתיד להיוולד לו שגדול יהיה כמו תנא והוא "סתם תנא רבי מאיר" ולפיכך ייקרא שמו בישראל 'מאיר'. לימים נשמעו דברים מופלאים בסגנון זה מפיו של כ"ק האדמו"ר מסקולען זצוק"ל, שפקד באחד הימים את מעונו של 'בבא סאלי' בנתיבות ומשם השים פעמיו אשדודה, להתוועד עם רבינו לשיח רזים. בשובו לאכסנייתו שבירושלים, נענה הרבי מסקולען ואמר למקורביו: "בנתיבות ראיתי תנא, ובאשדוד ראיתי אמורא". וכבר ידועה היא אותה אמירה של התפעלות משמו של יבדלחט"א מרן הגאון בעל 'שבט הלוי' שליט"א, שרגיל היה בביתו של רבינו. באחת הפעמים, כשיצא מן הבית, סח ואמר, ספק לעצמו ספק למלויו: "מרבי מאיר אבוחצירא ניתן לקבל מושג ולהבין שגב קדושתם ורוממותם של תנאים ואמוראים" - -

כתוב (דברים כה, יג) "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה". פעם הגיע אחד שהיה לו אבן אל מו"ר אבי יום לפני הניתוח, ואמר לו את הפסוק הזה, ולמחרת אמרו לו שהאבן נפלה ולא צריך ניתוח.

י"ח ניסן

הגאון רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל

יום ההילולא - י"ח ניסן

שמעתי מאדם אחד שבתו החלה פתאום לאבד את כח שמיעתה, והלך אל הגאון רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל להתאונן על כך. שאלו הרב: האם פגעת בעץ עושה פרי? והשיב בחיוב, הורה לו הרב שיחזור ויטע אילן אחר של פירות באותו מקום, וכן עשה, ומאז חזרה לבריאותה, לגמרי ויהי לפלא.

הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע

יום ההילולא - י"ט ניסן

הרה"ח ר' מענדל (פוטרפאס ז"ל) סיפר מעשה ששמע מפי הרה"ח ר' ברוך דוכמן ז"ל:

לפני התגלותו של הרה"ק ר' אהרן מקרלין מצדיק ואדמו"ר לחסידים, חי בדחקות גדולה מאוד ופעמים רבות רעבו בני ביתו ללחם, פשוטו כמשמעו. בשכונתו של הרה"ק ר' אהרן התגורר חייט, יהודי פשוט, שלא היה צדיק ואף לא "בינוני", היה עושה ככל אשר ליבו חפץ. משראה אותו חייט את מצבו הדחוק של ר' אהרן ואת בלויי הסחבות, בהם לבושים בני ביתו, החליט שעליו לעזור להם, הוא לקח בגדים ישנים שהיו אצלו, תיקן אותם על מנת שיהיו ראויים ללבישה, ומסרם לבני ביתו של ר' אהרן, כדי שיהיה להם במה לכסות את גופם.

באחד הימים נפטר החייט לבית עולמו, ובשל היותו איש פשוט ביותר, נערכה הלוויתו בצניעה, בהשתתפות ה"חברא קדישא" וכמה אנשים נוספים שהצטרפו למנין מבלי שהענין זכה לפירסום כלשהו. בדרך כל שהיא נודע הדבר להרה"ק ר' אהרן, והוא מיהר לבית החיים, אולי יספיק להגיע לפני שיכניסו את גופו של החייט אל הקבר. ברגע האחרון, ממש לפני סתימת הגולל, הגיע ר' אהרן, כל עוד נפשו בו, והיה נדמה כבר כי כבר "אחרי הכל", אבל ר' אהרן לא ויתר. הוא התעקש וטען בלהט, שהוא מוכרח לערוך פעם נוספת לאותו נפטר את ה"טהרה". ר' אהרן עמד על דעתו בכל התוקף, עד ש"החברא קדישא" נכנעו ואיפשרו לו לערוך בעצמו פעם נוספת "טהרה" לאותו חייט.

לאחר שטמנו את הגוף בקבר, עג ר' אהרן במקלו עוגה סביב הקבר, ופעל מה שפעל, כדי שמלאכי החבלה והקליפות לא יכלו לגשת ולפגוע בו, באותו חייט.

נתעורר למעלה קיטרוג גדול על ר' אהרן, כאשר כל ה"קליפות" טענו: "שלנו הוא", בהתאם להתנהגותו במשך כל ימי חייו, אך ר' אהרן עמד על שלו גם בלי מלאכי מעלה, ולא נתן לפגוע באותו חייט, בזכות הטובה שעשה לבני משפחתו של הצדיק.

הדבר הובא להכרעת בית דין של מעלה, והם פסקו, שאמנם רצונו של הצדיק יתקיים והחייט יבוא לעולם הבא, אבל בגלל זה יבוא גם ר' אהרן על ענשו ויוכרח להתגלות כצדיק ופועל ישועות...

"שני דברים אנו למדים מסיפור זה" - היה ר' מענדל אומר ומבאר: "לכל לראש - גודל זכותו של מי שמסייע ועוזר לצדיק, אפילו בדברים קלים ופשוטים, עד כדי כך, שאפילו כאשר התנהגותו אינה כדבעי כו', בכל זאת הצדיק מוציא אותו מכל ה"קליפות" וכל ה"מרעין בישין" ומביא אותו לחיי העולם הבא.

"ואם בדברים קטנים ופשוטים כך, מי שמסייע לפעול במה שקשור לכל מהותו ולכל ענינו ולכל רצונו של הצדיק - על אחת כמה וכמה!"

"מאידך, רואים אנו בסיפור זה את גודל מעלתו הנפלאה של הצדיק, שעובדת היותו צדיק גלוי ופועל ישועות הוא "ירידה" כה גדולה לגביו, עד שזה נחשב לו ל"עונש" על מה שפעל ועשה שלא כדת..."

"וכפי הסיפור הידוע אודות הרה"ק ר' מרדכי מטשערנוביל, שביקשו ממנו תלמידיו שיזכה אותם ויראה להם צדיק נסתר, ענה ר' מרדכי ואמר להם: "מה לכם לחפש רחוק, הביטו בי ותראו "צדיק נסתר" כבקשתכם..."

נענו לו תלמידיו ואמרו: "רבי, אתה הרי צדיק גלוי ולא נסתר?"

חיך ר' מרדכי ואמר להם בביטול: "אוי ואבוי אילו הייתי רק מה שאתם רואים..."

סיפר לי הגה"ח ר' יוסף שטייכעל ז"ל, שמעתי מזהרה"ק מסקווער זצ"ל שהרה"ק ר' אהרן מקארלין זצ"ל עשה שמונים אלף בעלי תשובה, והוסיף שלא עשה מרשעים בינונים ומבינונים צדיקים, אלא מרשעים גמורים לצדיקים גמורים.

הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זיע"א קיבל מהמגיד ממעזריטש את ההתלהבות ותבערת אש, והיה מתפלל בקולות וברקים, ובשעת ברוך שאמר כשאמר יחיד חי העולמים, היו שומעים אותו בכל השדות מרחוק, והגויים היו אומרים שכאשר הראבינר זועק חי חי, סימן הוא שהגיע הזמן לקחת את הצאן לשדות.

מסופר על הרה"ק ר' אהרן הגדול זיע"ע שבעת שהרגיש בעצמו שעשה איזה דבר שלא כדת, הכניס ידו לתוך האש כדי לשורפו, אך כמובן שהאש לא נגעה בגוף קדוש כמותו, והתאונן בעצמו על שפלותו שאפי' האש לא רוצה לנגוע בו...

הרה"צ ה"ר שלמה'ניו זצ"ל בן אדמו"ר הק' מס"ג זצ"ל היה רגיל לעשות סעודה ביום הלולא יום היא"צ של א"ז כ"ק הרה"ק ה"ר אהרן קארלינר זצ"ל בחוהמ"פ שאז הוא יום היא"צ שלו... ואביו כ"ק מרן אדמו"ר מס"ג היה נכנס ג"כ לבית בנו באמצע הסעודה. וסיפר אז כ"ק מרן אדמו"ר זלה"ה מעשה מהרה"ק ה"ר אהרן קארלינר, והמופלג היו"ש ה"ר מאטיל ליפקאנר שמע זה מפ"ק. וזה הוא: פעם אחת פקד המגיד הגדול זלה"ה על תלמידו הרא"ק הנ"ל שיסע לדובנא, ולא אמר לו שום טעם. הרא"ק עשה כן ונסע לשם. בבואו סמוך לדובנא לקרייטשמע א' וראה שכבר הגיע זמן תפלת שחרית, נכנס לתוך הקרייטשמע להתפלל שם. והכין את עצמו, ולבש טלית ותפילין והתחיל להתפלל בכוחות וקולות כדרכו בקודש. ובהגיעו לקריאת שמע בא אליו אדון א' פאליק ושאל אותו בלשון פולין שזידע איסקאנט, פירוש, עברי מאין אתה. ולא ענהו, כי לא הפסיק באמצע קר"ש. שאל עוד הפעם, ולא ענהו. נתכעס האדון והכהו על הלחי ואמר לו שעלמא גאדאיי [=תענה ותדבר], והלך לו. הרה"ק גמר תפלתו ואמר, אני רואה שמצווים עלי משמים להגיד.

מה עשה הצדיק הקדוש רא"ק, נסע להעיר דובנא, ונכנס לבית הרב ואמר שהוא דרשן ורוצה להגיד דרשה בביהכ"נ הגדולה, לכן יצוה הרב להודיע לכל בני העיר שיתאספו לשם לשמוע הדרשה. כן עשה הרב, ונתאספו לביהכ"נ כל בני העיר. הרה"ק הרא"ק הלך ופתח את הארץ הקודש ולקח ס"ת משם ופתח וקרא את פ' העריות מתחלה עד סוף ולא יותר כלל, וזה היה הדרשה. בקריאה זו בגודל קדושתו פעל בלב אנשי העיר גודל התעוררות תשובה עד שמזה נעשה ר"ן בעלי תשובות, שבאו אליו ר"ן

אנשים חוטאים לקבל תשובה על כו' והוחזרו למוטב. כי המגיד הגדול זלה"ה ראה ברוה"ק שאנשי דובנא הי' רעים וחטאים לה' כו' לכן שלח תלמידו הק' הרא"ק כו'. זי"ע ועכי"א.

ידוע הסיפור מהרה"ק ר' אהרן הגדול זי"ע שעשה פ' אלף בעלי תשובה, וע"י דיבורו היה פולח לבבות לשוב בתשובה, ופעם אחת פגש ביהודי שעבר על חיובי כריתות וסקילה ודברי הר"א זי"ע כבר לא נכנסו ללבו כי היה מנותק כבר משורשו, ולקח הר"א את ידו ונענעו בחזקה וצעק אליו "עד מתי עוד תסתובב ככה בזה העולם", וע"י הנענוע הדביק אותו שוב לשרשו עד שגעה בבכיה עצומה שרוצה לשוב בתשובה וכו', וקיבל על עצמו מסירות נפש בפועל ויצא רעם חזק והשמיד כל אשר לו, וראו הכל שתשובתו נתקבלה.

מסופר מהרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זצ"ל, ששלח בעל תשובה אחד להמגיד זצ"ל, וכתב לו: המוכ"ז מכף רגלו ועד ראש אין בו מתום פצע וכו', והוא רוצה להתקרב אל האמת, הבעל תשובה המשיך בדרכו אל המגיד זמן ארוך, וכשבא אל המגיד זצ"ל הביט עליו המגיד מלמעלה למטה ואמר שאינו רואה שיהי' פגום כ"כ, ור' אהרן הגדול בודאי כתב את האמת, אלא הדרך טיהר אותו הרבה.

פעם אחת קשרו ההדמקים קשר על היהודים במדינת אוקריינא ורייסין להרוג ולאבד ולבוז את רכושם, ויהי בבוא עת צרה ליעקב נקהלו יהודי מעזריטש ובאו לכ"ק רשכבה"ג מוה"ר ד"ב זצוק"ל לדעת מה לעשות, ומצאו המגיד מצטער כיון שראה ברוח קדשו שנתנה רשות למשחית ר"ל, וציוה עליהם שיקחו את רכושם ויצאו להחבא ביערות ושדות מחוץ לעיר, בשמעם התחילו היהודים לעזוב את העיר וחלק מהקהל נחפו לבית המדרש של המגיד להציל משם את כלי הקודש (בבית המדרש של המגיד היתה תלויה מנורת פח בת ל"ו קנים, את המנורה עשה זקיני כ"ק מוהר"א הגדול זצוק"ל בתרומות של קאפיקע לגולגולת שאסף מתלמידי וחסידיו המגיד לשם כך, והמגיד הק' היה מדליק בה כל ערב שבת), הקהל הוציא את כלי הקודש מבית המדרש, וזקיני הרה"ק רבי אהרן הגדול עמד בתוך הבית המדרש והביט בחלון ועמד כל הזמן ושתק, ויהי בגשתם לקחת את המנורה קרא כ"ק זקיני: גם זה? טשעפעט נישט! (אל תגעו), חזרו התלמידים להמגיד וסיפרו לו דברי רבי אהרן הגדול, המגיד הק' כששמע, גזר על כולם להתאסף אנשים ונשים וטף בבית המדרש, ויהי בהתאסף היהודים בבית המדרש הבין כ"ק זקיני רבי אהרן הגדול שהדבר נעשה עפ"י ציווי המגיד, וישלח שליח להמגיד שירחם עליו ולא ענה המגיד, שלח עוד הפעם להמגיד שיעזור לו לכל הפחות ולא ענה לו המגיד, בית המדרש נתמלא מפה לפה בקהל יהודי העיר ושליח בא לרבי אהרן הגדול להגיד לו שההדמקים הנם כבר בעיר, ויתאזר כ"ק זקיני רבי אהרן הגדול ברוח קדשו, ויצא ויעמוד מחוץ לבית המדרש, ההדמקים קרבו ורבי אהרן הגדול נגדם וירם קולו ויקרא: "למה רגשו גוים!" והנה מיד השתגע מנהל ההדמקים, והאספסוף התפורז וברחו בבהלה, וקהל ישראל נצולו [המעשה הזה שמעו חסידים מפי הרה"ק רבי אהרן מטשערנובל זצוק"ל ונמסר איש מפי איש].

היו סיפורים קבועים שהיו מספרים עליו (על הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע) בכל שנה ביום ההילולא. בעיר זעלווע הי' מקום היריד שם היו יושבים ועד ארבע ארצות של המדינה שהיו מתנגדים לחסידים. ופעם אחת הגיע לשם ר"א ונעמד להתפלל מחוץ לעיר, ולמשמע קול תפלתו הגיעו לשם קהל רב והיתה התעוררות גדולה. ואח"כ שלחו מטעם ועד ארבע ארצות לקרוא לו לעמוד לפניהם, ושלחו אליו בזה"ל: "המדינה קוראת לכם, ונענה ואמר: זו מדינה של גיהנום. ושלחו אליו פעם שניה:

הגאונים קוראים לך, והשיב: ברוב גאונך תהרוס קמין, הגאונים מהרסים את קמין אלו העומדים לפניך. אח"כ שלחו לו שהקהל קוראים לו, והשיב ואמר: בקהלם אל תחד כבודי. והיה שם רב אחד ששמע את תפלתו, ואמר שהי' נותן את כל רכושו וקנין ביתו בשביל לשמוע עוד פעם תפלה כזו, ואמר שאינו מאמין כי אפשר לשמוע תפלה כזו ולא לחזור בתשובה. והקהל שנתקבצו שם לשמוע תפלתו אמרו אנו רואים מתפלתו שהוא צדיק אבל הרי הוא בכל זאת חסיד, כלומר כל זה הי' טוב ויפה אילו רק לא היה חסיד, כי היתה שם התנגדות חזקה מאד לחסידות. ופעם אחת הגיע לעיר קלעצק בעש"ק, ובעוד היום גדול נכנס לבית הכנסת וניגש לעמוד והתחיל להתפלל הודו, והי' שם שמש בית הכנסת שגמר עבודתו ואח"כ נשכב על הספסל לישון, ואיך שהתחיל הר"א הודו התעורר השמש ומרוב בלבול נפל מהספסל, וברוב התלהבותו יצא לשוק שהי' מלא בקונים צרכי שבת בעוד היום גדול, וצעק בואו לבית הכנסת ותראו איך שירד יהודי מגן עדן העליון ועומד ומתפלל.

אחיו של רבי אהרן הגדול רבי משה זצ"ל היה גר בעיר קאברין, ופעם בא אליו ר"א הגדול זי"ע, ואחיו התנצל לפניו שבחדר שמונחים המאכלים נתרבו תולעים או נמלים, אמר לו שיעמידו את מטתו שישן עליה בזה החדר, וכן עשו ומאז לא היו התולעים. (אחיו היה צדיק גדול, וקודם פטירתו אמרו אליו אנשי העיר, מה יהיה בעירנו לאחר פטירתו. ענה להם: יבוא איש אחד ששמו כשמי משה. ולאחר זמן בעת שהקאבריער זי"ע נשא אשה מקאברין וגר שם, אז ראו שנתקיים דברו.)

הרה"ק ר' שלמה קארלינער זי"ע הספידו (להרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע) בפסוק ויתהלך חנוך וכו' ופירש רש"י קל בדעתו לשוב ולהרשיע ולפיכך לקחו קודם זמנו, ולכאורה הלא כתוב שחנוך תופר מנעלים היה ועל כל תפירה ותפירה היה מיחד יחודים וגם מובא שהוא נעשה מט"ט שר הפנים והאיך שייך לומר עליו קל בדעתו לשוב ולהרשיע. אך הפי' הוא קל בדעתו לשוב את כל העולם בתשובה מלהרשיע עוד הפעם וטען הבעל דבר ששוב אין לו מה לעשות בעולם ולפיכך לקחו השי"ת קודם זמנו. וכמו כן על ר' אהרן הגדול שנסתלק מן העולם בהיותו בן ל"ו שנה לפי שהיה יכול להחזיר את כל העולם בתשובה ואז לא היה לבע"ד מה לעשות בעולם, ולפיכך נסתלק בצעירותו, ומובא שעשה פ' אלף בעלי תשובה ושמעתו מר' יצחק אייזיק איזן ע"ה איך עשה כ"כ הרבה בע"ת רק שהיה בא בירידים הגדולים והתחיל להתפלל וע"י תפילתו הכניס הרהורי תשובה בכולם ובאו לבקש ממנו תיקונים ודרכי תשובה. וכך החזיר את העולם בתשובה [והפליא מאד את המספר של פ' אלף שהוא עולם מלא]. ופעם נתן תיקון לבעל תשובה שרצח את אביו שיגדל נחש קטן ויתלה אותו בזכוכית על צוארו וממה שיאכל הוא יתן גם לנחש לאכול ובתום ז' שנים כשיגדל הנחש יפתח הזכוכית ויצא הנחש ויהרגהו וזה יהא לתיקון על שרצח את אביו שגידלו וקם עליו ורצחו נפש.

מעשה בתלמיד אחד של הרה"ק ר' אהרן הגדול מקרלין זי"ע, שבא להסתופף בצל האדמו"ר, וראה אותו חסיד האיך שהרבי מברך בורא פרי העץ - ואוכל תפוח, וחלפה לו מחשבה כמוחו לרגע, הרי גם אני אוכל תפוחים ומברך... ומה א"כ ההבדל ביני לרבי?

ר' אהרן שהרגיש תיכף במחשבתו של אותו חסיד, פנה אליו מיד ושאלו, תאמר לי בערל, מה באמת ההבדל ביני ובינך, אני מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח, וגם אתה מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח, ומה הנפקא מינה?

ותיכף המשיך ר' אהרן להסביר, ואמר כך:

הנה אני יוצא בבוקר לתפילת שחרית, ורואה אני בדרך את עץ התפוחים וכולי מתמלא התפעלות דקדושה, ההא! כמה נאים מעשיו של הקב"ה וחושב אני בהתרגשות - מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך.

ולרוב השמחה בה' יתברך, נחשק לי להודות לפניו על שברא עצים הללו ופרותיהם, שרואים בו אלהותו יתברך, ולברך ברוך אתה ה' בורא פרי העץ. וכמעט שהברכה מתפרצת מפי.

אך נעצר אני מלברך, משום שבלי לאכול מהתפוח הרי אסור לברך, וממילא אני לוקח תפוח ואני מברך בורא פרי העץ, ואני טועם מן התפוח כדי שלא תהא ברכה לבטלה!

ואתה, ממשיך הרבי, ג"כ כך, אך יש קצת חילוק, אתה ג"כ יוצא בשחרית לבית הכנסת ועובר אתה על יד עץ התפוחים, וכבר מרחוק מבחין אתה בתפוחים עסיסיים גדולים ויפים, ונחשק לך בודאי התפוחים הללו, ובוחר אתה את העץ מכל צדדיו, ומתרגש לראות את התפוח האדום והצהוב, ואתה מדמיין חילוקי הטעם, זה מתוק וזה חמוץ... הפלא ופלא, עד שנחשק לך לאכול תפוחים.

אך יודע אתה שבלי כסף לא תשיג תפוחים, ומה אתה עושה? גומר שחרית והולך לעשות קצת ביזנע'ס... וכשיש לך קצת כסף - ממחר אתה לשוק וקונה תפוחים ערבים כפי שראו עיניך, ואתה ממחר לביתך מסדר התפוחים על השלחן, את התפוח האדום והצהוב, הקטן והגדול המתוק והחמוץ וכו', ואתה מקלף התפוחים, וכבר רוצה אתה לנגוס בהם להנאתך. אך ברגע האחרון נעצר וזכר אתה לנפשך אוי... הרי אני יהודי ואם אוכל בלי ברכה יכני ה' על שיני ויפלו לי כל השינים, ואיך אוכל לאכול גם למחר תפוחים כאלו... ואז מברך אתה בורא פרי העץ ואוכל התפוח.

א"כ, מסיים הרבי, שנינו אוכלים תפוח, ושנינו מברכים בורא פרי העץ, רק ההבדל הוא, שאני אוכל תפוח - כדי שאוכל לברך בורא פרי העץ, ואילו אתה מברך בורא פרי העץ - כדי שתוכל לאכול תפוח!

צדיקי פולין היו אומרים על רבי אהרן הגדול מקרלין, שלאחר פטירתו עלתה נשמתו לבית דין של מעלה, ולאחר דין ודברים פסקו לו מקום גבוה מאוד בגן עדן. כששמע זאת רבי אהרן סרב - אינני ראוי לישב במקום נעלה שכזה, טען. הפצרותיהם של הבית דין של מעלה לא הועילו והוא נשאר בשלו.

לפתע נשמע כרוז המכריז שרצונו של הקב"ה שיציית ויכנס למדור שקבעו לו. כששמע זאת ר' אהרן, אמר: אם זהו רצונו של הקב"ה הריני מוכן לקיים זאת מיד. הרי אני נכנס לגן עדן לכבוד השם יתברך.

בעל "בית אברהם" מסלונים זי"ע אמר עליו (על הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זי"ע) שגם היום הוא עושה הרבה בעלי תשובות, ובזמן שיהודים מזמרים בשבת את השיר שחיבר, י-ה אכסוף, ומהרהרים בתשובה, זה בא מכוחו.

הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע

יום ההילולא - י"ט ניסן

מילדותו היה הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע נשמר מלשמוע דברים בטלים ומכש"כ דברים אחרים ח"ו, והיה דר עם חייט אחד ביחד ולא בא לביתו רק בעת שישנו כולם כבר, ופעם אחת אירע שסגרו הבהמ"ד מפני איזו טעם והוכרח לבא לביתו, והיה כאשר קרב אל ביתו וראה שהחייט ישב במלאכתו עם נעוריו כדרכו ומדברים דברי נבלים כדרכם ולא הלך אל ביתו מפני כך, ועמד בחוץ והלך אנה ואנה כי היה הקור גדול מאוד מאוד ועד שכמעט יצתה נשמתו ושכב ארצה מחלישת כוחו, ובכל זאת לא הלך שלא ישמע דברים בטלים, וכיון ששכב ארצה נעשה לו שינוי ונס שנכבה הנר והוכרחו לילך לישון ואז הלך לביתו. ומאז והלאה אזנים כריתי לי לשמוע מרחוק מה שמתלחשים, כן שמעתי מפיו הקדוש [ואל יקשה לך היאך היה מסכן את עצמו בדבר הזה עליו נאמר מ"ש המג"א על החסיד שהסתכן בעצמו ובא ההגמון ושאל לו היאך סיכן עצמו ועבר על ונשמרתם כו' וכ' המג"א שיעשה לו נס וכן היה ג"כ שידוע מאז שהיה מלומד בניסים].

פעם אחת אמר היהודי הקדוש להרה"ק רבי קלמן מקראקא בעל המאור ושמש: שיש אצלו אחד שיש לו את כל הצלם אלקים בשלימות גמור, ותמה על זה הרה"ק רבי קלמן זצ"ל ולקח נר בידו והלך לבית המדרש של היהודי הקדוש והביט בכל אחד ואחד וחזר ובא אל היהודי הקדוש ואמר שלא מצא איש כזה בבית המדרש, והשיב לו היהודי הקדוש שבודאי לא חיפש עוד אחורי התנור, ואמר לו הרה"ק רבי קלמן שבאמת עדיין לא חיפש שם, והלך אח"כ הרה"ק רבי קלמן עם הנר וחיפש שם אחורי התנור ומצא שם את הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא והביט בו הרה"ק רבי קלמן בפניו עם הנר, ונענע בראשו ואמר: אמת אמת, עכדה"ק.

נזכרתי מעשה פלא מכ"ק אדמו"ר שלמה לייב מק"ק לענטשנא ז"ל. פעם אחת היה שובת בעירי בק"ק שינאווי שבא על ברית מילה ששלחו אחריו שכן היה דרכו בקודש ועמד אצלי. והנה ביום אחד נתנו לפניו יין שרף ופת מתוק כנהוג. והוא הסתכל בהפת הנ"ל פעמים רבות והרחיקה מאתו. ונתנו לו איזה מרקחת. וכל העולם תמהו בזה כי הפת הנ"ל היה יפה מאוד. ואני ידעתי כי לא דבר ריק הוא ושאלתי לבני בית מהיכן היה להם הפת הנ"ל. ואמרו לי שהיה חתונה בעיר. ושלה הבעל חתונה הלעקיך הזה. ואז הבנתי הדברים כי מעולם לא רצה ליהנות כל שהוא מסעודת חתונה שהיה נזהר במאמר כל הנהגה מסעודת חתן [ואינו משמחו] וכו' מאוד מאוד. והוא הרגיש בו ברוח הקודש שלו לכך לא רצה ליהנות ממנו.

הצדיקים הגדולים והגבוהים אינם רואים בעולם רק כוחו יתברך שמחיה ומהווה את כל דבר שרואים בעיניהם הגשמיים. ואינם רואים הדמות של הדבר רק האותיות שבתוכם כח הבורא יתברך שמחיה ומהווה אותו הדבר הגשמי מעת בריאת העולם, ולכך אינם רואים דבר שאין צריכים לראות ולא שומעים. כמו שראיתי אצל כ"ק אדמו"ר הרב הקדוש מו' שלמה יהודה לייב זלה"ה מלענטשנא שהיה בא לפניו קוויטל בפני ואמר שאין רואה בו שום כתב. ואמר שבש"ס דפוס וילנא אינו רואה בו שום אות. והוא לא היה משתמש בבתי עינים (=משקפיים) מעולם.

וכן פעם אחת סיפר לי איש אחד שאמר שאינו שומע כלל. ואני ראיתי שני אנשים מתלחשים בלחישה אודותיו, ואמר להם הדבר שדיברו. ואמר אז, **אזנים כריתי לי (תהילים מ', ז)**. שאני לקחתי השמיעה. וסיפר כמה מעשיות מהיכן לקח זה השמיעה.

בעת שהייתי אני רב בק"ק וולאדווי, היה אדמו"ר הרבי הקדוש **מקאצק** נשמתו בגנזי מרומים שם על שבת חזון, סיפר לי מעשה שהיה סמוך לק"ק קאצק. בין קאצק ובין לענטשנא היה אחד מחזיק שם ריחיים גדולה. וישב שם כמה שנים והצליח בבנים ובנות והלך בדרך הישר. ורצה האדון שיוסיף לו שכרו ואם לאו יגרשו משם, **ונסע לענטשנא**. והשיב לו שלא יוסיף אף פרוטה אחת ואפילו יגרשו משם יסע וידור בעיר אחרת וכן עשה. ויהי כי קרב הזמן ונסע פעם שנית ושלישית ולא ענה אותו דבר. ויהי כאשר אץ עליו האדון מאוד **ונסע אלי לקאצק** וסיפר את כל המאורע ואמרתיו לו להוסיף לאדון כדבריו ואל ידחה ממקומו. ובשמעו דברי תיכף ומיד רץ לביתו והוסיף ונשאר על מקומו בשלום. ויהי באיזה ימים הלכה זוגתו מביתה לחוץ ונחלשה על כל חושיה ידה ורגליה והדיבור. והיה צעקה גדולה מאוד כי טפלא תלוי בה והיא היתה עקרת הבית, ותיכף נסע לענטשנא ולא נתן הרב הנ"ל רשות להם לבוא לפניו בשום אופן, אז אמרו להמשרתים שהם אינם חייבים בזה רק שהרבי מקאצק על פי ציווי שלו עשה זאת. ואחר כך הלכו לפניו, אמר (הרה"ק **מלענטשנא**) בזה הלשון: ה' הושיעה. והושיע לה ה' יתברך מיד ונתרפאה.

הרה"ק רבי פנחס אליהו מפילץ זי"ע

יום ההילולא - י"ט ניסן

מקורב היה רבי פינטשה - הרה"ק רבי פנחס אליהו מפילץ זי"ע - לדודו האדמו"ר ר' יצחק מאיר אלטר (קודם רוטנברג אף הוא) בעל ה"חידושי הרי"ם מגור, מלווה היה אותו בנסיעותיו ועשה הרבה במחיצתו. בשנת ת"ר ליווה אותו בביקורו אצל האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין ואצל רביים נוספים, בכדי לרכך את התנגדותם לחסידות קוצק. גם האדמו"ר ר' אריה לייב אלטר, בעל ה"שפת אמת" קירבו מאד, ונחשב בין הנכבדים והחשובים של חסידי גור. הועד עליו שהיה אצל הרי"ם מגור: "נאמן בכל תלמודו, כמעט עייל בלא בר לפני רבינו וכל אשר דרש ממנו לא חשך מאתו".

מקובל היה לצדיק בעירו ובסביבה, לא פעם נתבקש לקבל פתקאות ופדיונות, אבל סירב. יש רבי בגור - אמר. בין הסיפורים שסיפרו עליו היה מעשה בדיבוק. הביאו לפניו פעם נערה (יש אומרים שהיתה בת אחותו) שנכנס בה דיבוק, הלך רבי פינטשה קודם לטבול במקוה, כיוון את הכוונות וציוה להביא לפניו את הנערה, משנכנסה לחדרו, אחרי שסחבוה שני גברתנים, פנתה אליו בקול עבה כגבר ואמרה: "ר' פינטשה, לולא היית טובל במקוה הייתי מזיקך!" שאל אותה רבי פינטשה: "מי אתה?" תחלה סירבה לענות, ולבסוף נענתה: "שמי חיים זוויוכוסטר". נזכר רבי פינטשה והעומדים לידו, שלפני איזה שנים חי בפילץ מלשין ומוסר ממון ישראל בידי הגויים בשם זה. אחרי דין ודברים שנמשכו כשעה, ואחרי שהבטיח רבי פינטשה לדיבוק שיתפלל עבורו, עזב הדיבוק את הנערה...

"נסעתי פעם", סיפר לי הסבא רבי העניך לנדא ז"ל פעם באחת ההזדמנויות, "יחד עם ידידי החסיד ובעל התפילה ר' יוסל'ה חנצ'ינר לפילץ, לשבות בצילו של הרה"ק רבי פינטשה. במשך כל השבת חלק

לנו רבי פינטשע כבוד מלכים והראה אותות חיבה וקירוב. ביום ראשון, לאחר שנפרדנו ממנו לשלום ופנינו לצאת לדרך, יצא ללוותנו לתחנת העגלונים". רבי פינטשע הרי נודע כפועל ישועות בקרב הארץ ואף בין הגויים יצא שמו לתהילה, אולם גדולה ראה משמיעה.

"לאורך כל הדרך", התפעל סבא רבי העניך, "המתינו אנשים המצפים לישועה ועמדו בשורות בכדי להתברך מפיו. בעיני ראיתי כיצד תפילתו של צדיק גוזרת והקב"ה מקיים והמבקשים הרבים נושעים כלאחר יד".

כ"ק מרן אדמו"ר ר' יעקב יוסף ווייס מספינקא זי"ע

יום ההילולא - י"ט ניסן

היה זה בראש השנה שנת תש"ה, במחנה העבודה "דיהרנפורט", חודשים ספורים לאחר שהובאו למקום. התוודעו היהודים כבר איש לרעהו ואהבת אחים שררה בין כולם.

ידענו, מספר הרבי, שראש השנה בפתח וליבנו התגעגע לתפילה ותחנונים ביום זה שנכתב בו גזר הדין, אך הרשעים הארורים הכבידו עולם עלינו וראש השנה היה יום עבודה רגיל.

תוך כדי עבודה התגלגל ועלה בפי ניגון "מרש" על הפסוק "בצאת ישראל ממצרים בית יעקב לועז", לזמזום הצטרפו עוד יהודים ואט אט עלה וגבר קולנו, ולבסוף ניגנו כולם במלוא גרונם בקול קצבי וחזק שהגיע גם לאוזנם של המפקדים הנאצים, ואחד מן הקצינים הבכירים בא להשליט סדר, והחל לצעוק עלינו בקולו האמתני: יהודים, מה השירה והתרועה הזאת? כולם השתתקו באחת בפחד, אך בי ננסך לפתע עוז, נעמדתי מולו ואמרת:

הער שטורמפירר, היום חל ראש השנה שלנו וברצוננו לשיר מעט לכבוד התאריך החגיגי הזה.

הנאצי עמד לרגע נדהם, ואז, בלי להוציא הגה מפיו סב על עקביו והלך לו. ואנו כולנו נתמלאנו באומץ והמשכנו לשיר ביתר שאת וביתר עוז.

כך, הדהדה בשורת הגאולה בכל המחנה, ואפילו בתוך גיא צלמוות בו היינו, נתמלאנו תיקווה ואמונה שנוכח ליציאת מצרים פרטית.

...השמיימה אפרוש את כפי בשבח ותודה לנורא עליה, אשר שם נפשי בחיים ולא נתן למוט רגלי, וחסדי ה' כי לא תמנו, שגם בהיותי כלוא בארץ אויב, שבור ורצוץ תחת עבודת הפרך, אשר חשבתי כמעט נגזרתי אז ברגעים הכי קשים ונואשים, דמות דיוקנא קדישא של כ"ק אאזמו"ר רבינו הקדוש ה"חקל יצחק" זי"ע הי"ד שמתני לנגד עיני, ונתקיים בי ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, וזכותו עמד לי שד' הוציא ממסגר נפשי, ויצאתי מאפילה לאורה משוחרר מכבלי הנאצים ימ"ש, ואז קבלתי עלי להוציא לאורה, את זאת התורה, תשובות שהשיב לשואליו בהלכה, לעשות רצון צדיק, להוציא אור האי שופרי' דיצחק, כדי שיהא שפתותיו דובכות (יבמות צ"ז ע"א) להעתיך ולהמליץ בעדינו, להתברך ממעון הברכות בדבר ישועה ורחמים, ומה כאן ה' עומד ומשמש בתפלה ובתחנונים, אף שם יצא יצחק לשוח בשדה, חקל תפוחין קדישין, אשר ברכו ד', עבור כל מי שמסייע לברר מקחו של צדיק (ב"ר פ' נ"ח) להתברך בשפע ברכה והצלחה, חיי אריכא מזונא רויחא, בריות גופא, וכל משאלות לבבם לטובה, ועתה אודה לא-ל צורי וגואלי, על כל הטובה אשר גמלני, ועד הנה רחמיו עזרוני, בתודה על

העבר ובקשה על להבא, שזכות כ"ק אאזמו"ר רבינו הקדוש הי"ד תגן עלינו, שהחוט המשולש לא במהרה ינתק, והברכה המשולשת, ברכת ולא ימושו מפין, ומפי זרעך, ומפי זרע זרעך וגו', יעמוד לנו, שנוכה לעבוד את השי"ת בלבב שלם, מתוך הרחבת הדעת דקדושה, ויתרומם קרננו למעלה למעלה, ונזכה לעלות לציון ברנה בב"א.

מעשה שנפגע אדם פצעים אנושים בתאונת דרכים בבני ברק והרופאים התייאשו ממנו שכן היו לו פגיעות בראש וטחול קרוע ועוד מספר סיבוכים, אשתו מיהרה לרבינו כ"ק מרן אדמו"ר מספינקא לצוק"ל ובכתה לפניו שיתפלל עליו ואמרה "אפילו שבעלי אינו נמנה על קהילת ספינקא, הרבי חייב לעזור".

ליבו של רבינו התפלץ מכאב למשמע האסון ובאין יכולת לסרב לתחנוני האומללה פתח את ה"קויטל" ועיין בו זמן מה בכובד ראש, לאחר מספר דקות דומיה פתח את פיו הקדוש ואמר את שם החולה "שמואל מרדכי בן חנה הניה" ראשי תיבות בשמחה, יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שעד חודש אדר שמרבים בו בשמחה יעזוב בעלך את בית החולים וישוב לביתו.

היה זה בסוף חודש טבת והנה החל החולה להראות סימני התאוששות ומצבו השתפר מיום ליום לתדהמת הצוות הרפואי, ובראשית חודש אדר שוחרר לביתו.

כ' ניסן

הגה"צ רבי יעקב דוד מרדומסק זי"ע

יום ההילולא - כ' ניסן

נהירנא שבסביבות העיר ראווע-וביאלע היתה אשה עגונה שנים רבות. ישבו הרה"ג רבי אברהם אב"ד דק"ק ראווע, והגאון אב"ד דביאלע, וכ"ק אאזמו"ר הרה"ק רבי יעקב דוד מרדומסק זצ"ל ויצא הפסק מאיתם, שעל פי דין מותרת האשה להנשא, כי הדבר פשוט. ויהי כאשר חתמו שני הרבנים הנ"ל על ההיתר, וגם אבי זצ"ל היה אמור לחתום עליו, נעמד לפתע אבי במקומו ואמר להם: "על פי דין, אכן, האשה מותרת להנשא בלי שום פקפוק, אך דעו נא רבותי, שבעלה חי ובשום אופן לא אחתום על ההיתר, ואני יודע שלא תביטו עלי כלל. לכן הנני מבקש מכבוד תורתכם ארכה על ו' חדשים שלא תתירוה, ואני סמוך ובטוח שבמשך ששת החדשים הבאים תבוא ידיעה מבעלה"... נשתוממו הבית דין על המראה, ושאלוהו: "מנין לך זאת?". אמר להם: "לא נביא ולא בן נביא אנכי, אלא יש דבר אחד שנשאר, והוא סוד ד' ליראיו, ואם ידי אינה רוצה לחתום, בודאי האיש חי". הסכימו הבי"ד להמתין ו' חדשים ובמשך הזמן שב הבעל ויהי לנס...

זכה זקני הרה"ק רבי יעקב דוד מרדומסק זצ"ל שנתקיים בו מקרא שכתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ידוע כי בעת שהיה עובר ברחוב העיר, היו רבים נעצרים למראה פניו המאירים וחלים מכבודו. לא רק מאחינו בני"י כיבדוהו. הוא היה לשם ולמופת גם בין גויי הארצות, ועל כך יוכיח המעשה הבא שהדפיס דודי רנ"ג:

בשנת תר"ס שכן בית החסידים דאלכסנדר בעיר ראווע, בביתו של הרה"ח מוכתר במעלות ומידות טובות ר' מיכל זאהר, חמיו של הרה"ח המופלג ר' אברהם יונה קליין, שהיה מנאמני ביתו של זקני

זצ"ל. שבת אחת ערך הרה"ח המופלג ר' איסר לייב שו"ב קידוש עבור המתפללים בביתו. מעל ביתו התגורר שופט חוקר שהיה ממונה על מחוז ראדומסק ונתכנסו בביתו כמה פני העיר מהרוסים והפולנים. כאשר נכנסו החסידים לביתו של ר' איסר לייב פגע בהם מושל המחוז של ראווע, וכאשר ראה את זקני זצ"ל לבוש בטלית ומלבוש של שבת ואבנט, ועליהם הלבוש העליון שנאסר אז לילך בו בגזירת המלכות - נתן לא"ז סטירת לחי וצוה לקחתו לבית האסורים...

כעבור חצי שעה פרץ בבהלה מושל העיר, אל בית האסורים, ופנה אל זקני בחרדה ובדרך ארץ באמרו: "רב קדוש, דע לך שהכלב הזה שהיכה אותך, מת לפתע פתאום, וכולם יודעים אשר בשלך הסער הזה, בעבור שנגע בידו הטמאה בפניך הקדושים, ובכן אנו מבקשים ממך שלא תשת עלינו חטאת כי אנו לא אשמים בדבר והייתי רוצה לשחררך מיד, אבל אין באפשרותי כי הוא עוד הספיק לערוך פרטי-כל ושלח לממשל הגבוה, אלא שהנני מתיר לך שכל אדם שירצה יבוא אליך בלי מפריע!"... ומיד הביא לחדרו של זקני בבית הסוהר כסא ושולחן והתיר להכניס אליו ספרים, ואף ערך פרטי-כל חדש אשר נשלח עם שליח מיוחד אל הממונים עליו, ובבוקר יצא זקני זצ"ל לחפשי, ויהי לשיחת היום ולקדוש ה' גדול בקרב הגוים.

כ"א ניסן

הרה"ק רבי דוד לייקעס זי"ע

יום ההילולא - כ"א ניסן

הרה"ק רבי דוד לייקעס זי"ע היה מגדולי תלמידי הבעש"ט הק', האריך ימים רבים, כמאה וארבע עשרה שנה. ובהיותו אלמן זקן נשלח שדכן אל אחד האם ירצה לקחתו לחתן, ונענה הלה שהרי אדם זקן הוא ומי יגדל את הילדים שיוולדו, ואמר שאל להם לדאוג בהבטיחו שעוד יוליך עמה את הילדים לחופה, ומזיווג זה נולדה הרבנית אשת מרן המגיד מטשערנוביל זי"ע אביווג שני.

צדיקים העידו על רבינו הבעש"ט הק' זי"ע, שכאשר למד עם תלמידיו הקדושים, היתה אש מלהטת סביבותיהם, ומתקבצין מלאכי השרת, והיו שומעין הקולות והברקים ואמירת אנכי ה' אלקיך מפי הגבורה (היכל הברכה, ואתחנן).

הרה"ק רבי דוד לייקעס זי"ע היה מקושר לרבו הבעש"ט הקדוש עד מאוד. ברבות מן העובדות המסופרות על הבעש"ט הקדוש, מוזכר שמו של רבי דוד זי"ע.

מסופר, כי בעת שגזר הבישוף לשרוף רח"ל את כל ספרי הש"ס, נכנס רבי דוד וקרא אל רבו בכאב: "האתם תחרישון? והלא ה'חדרים' ננעלו, הגמרות עולות באש, ואין לנו במה לעיין... מדוע נגזרה גזירה כה חמורה על כלל ישראל?!"

ענהו הבעל-שם-טוב במשל: מלך אחד התאלמן מאשתו המלכה, ונשא תחתיה את שפחתו. הוא הלבישה בגדי מלכות, והושיבה על כס המלוכה. אולם, שפחה זו התקשתה להתנתק לחלוטין מהרגליה, וברבות הימים שבה להתרועע עם חברותיה השפחות... אזי ציווה המלך, כי בעת שהמלכה ישנה - יטלו ממנה את בגדי המלוכה, ויניחו תחתם את בגדי השפחות. כאשר קמה המלכה משנתה - לא היתה לה ברירה, אלא ללבוש בגדי שפחה... הלכה אל המלך, ושאלה אותו לפשר הדבר. ענה לה:

אני הכנתי לך בגדי מלכות, כדי שתשבי במחיצתי - אולם, כדי לשבת ולשוחח עם השפחות - די לך בבגדי שפחה...

"כן הדין עמנו", סיים הבעש"ט את דבריו, "בדורות הקודמים היו הוגים בתורה הקדושה לשמה, ולכן העניק לנו הבורא יתברך את הספרים הקדושים; אולם, כאשר כל אחד לומד לשם כבוד, ולא לשמה - נלקחו הספרים הקדושים, והינם נשרפים רחמנא ליצלן!..."

קרא רבי דוד: "רבי! אולם אני איני לומד עבור כבוד!" שאלו הבעש"ט: "אם-כן, מה רצונך איפוא?" "שתבטל הגזירה!" השיב רבי דוד. "מיד?" חפץ הבעש"ט לדעת. "אכן כן! תיכף ומיד!" ענהו התלמיד. שלח הבעש"ט שליח אל הבישוף, בהוראה לבטל את הגזירה - ולא - מרה תהיה אחריתו. הבישוף לא התייחס לאזהרות - ואז נענש במיתה משונה, והגזירה בטלה.

הרה"ק רבי דוד לייקעס נצרך פעם למעות בשביל איזה ענין ולא היה לו, והתפלל וביקש שמה שיבטיח עתה יקויים, וחישב כמה מעות נצרך לו והסתכם בסך חמשה זהובים, ואמר - כל מי שיבקש בן זכר, המחיר הוא שני זהוב, ועבור נקבה המחיר הוא זהוב אחד, ואני צריך סך חמשה זהובים. ובא אחד חשוך בנים ל"ע ואמר - הרי טוב לקנות כל כמה שאפשר עבור הסך הזה. ונתן חמשה זהובים וקנה ב' זכרים ונקבה אחת. וכשעברה השמועה בעיר נחפזו ובאו רבים שיבטיח עוד בנים ויתנו לו כמה שיבקש, אך הרה"ק אמר - יותר אין לי מה למכור.

ה"מלבוש לשבת ויו"ט", הרה"ק ר' ישכר דב בעריש אייכנשטיין זי"ע

יום ההילולא - כ"א ניסן

שמעתי מרבי שמואל צבי האלפערט הי"ו: סיפר לי אבי שזקיני הה"צ רבי אלטר דוד חיים האלפערט זצ"ל היה מהלך בעיירות וכפרים והיה מגיד מישרים, מלמד ובעל תפילה ועוד, ולא היה בביתו חדשים ארוכים. פעם כשלא היה בביתו הגיעה עתה ללדת ושלחה פתקא לרבינו (הרה"ק רבי משה מקאמארא) זי"ע לשאול איזה שם לתת, אם לבן ואם לבת, באותו הזמן היה זקיני מהלך ליד העיירה ווערעצקי ששם ישב כ"ק דודי זקיני בעל "מלבוש לשבת ויו"ט" זצללה"ה. כשהגיע ליד פתח הבית הודיע הגבאי להאדמו"ר שר' אלטר נמצא כאן. קרא דודי זקיני בקול: "ר' אלטר היכנס, ברוך אתה בבוך ברוך אתה בצאתך, הרבנית שלך ילדה זכר ואתה לא תוכל להגיע לברית, יתנו את השם 'ברוך'... וכך הוה..."

סיפר לי הרה"ח ר' אייזיק ביינהארן נ"י, כשהגיע אבי ע"ה לעונת הצבא הלך להזכיר עצמו בפני הרה"ק המלבוש זצ"ל מזידיטשוב, אמר לו שאל ידאג, השי"ת יעזור וישתחרר. כשהלך לועד הצבא וראה אותו הרופא, ביטל אותו בידיו, כמי שאומר לו, שילך לדרכו מפני שאינו ראוי להיות חייל.

פעם כשהייתי אצל הרה"ק רבי ישכר בער מווערצקי זצוק"ל, בעל ה"מלבוש לשבת ויו"ט", בא איש אחד שהיה לו משפט קשה וכמעט שלא היה באפשרות להציל עצמו שלא יצטרך ליאסר בבית האסורים, והזכיר עצמו לפני הרה"ק שיבטיח לו ישועה, צוה לו הרה"ק שילך לטבול במקוה ויאמר הפסוק כל כלי יוצר לא יצלח וגו', ואחר כמה ימים בא איש הנ"ל להודיע שב"ה יצא בשלום מהמשפט שלא כדרך הטבע.

כמ"כ בא לפניו פעם איש נכבד שהי' לו משפט קשה שעשה דבר שלא כשורה, אמר לו הרה"ק שביום המשפט ילך למקוה בבוקר, ויאמר הקאפיטל מזמור לדוד ד' רועי וגו' תחת המים, וכן עשה, ולבסוף נשתחרר לגמרי ע"י שהמליצו בעדו אצל המשפט באופן שלא כדרך הטבע.

סיפר לי הרה"ח ר' יונה האלפערט נ"י, ששמע מאביו ע"ה, ששמע מזקיניו הרה"ח ר' יונה ע"ה שהיה משמשו של הרה"ק המלבוש זצ"ל, שעמד פעם מאחורי דלת רבו ושמע מישהו מדבר עם הרה"ק, אבל ידע שאף אחד לא נכנס אז לחדר הרה"ק. כשנכנס אח"כ לחדר, אמר לו הרה"ק המלבוש, היה כאן אחד מעולם העליון וביקש ממני שאעשה לו טובה.

עוד סיפר לי הנ"ל, ששמע מאביו ע"ה, שהרה"ק המלבוש זצ"ל היה כוחו גדול בענין לשחרר מהצבא, והי' אומר 'אתה לא תלך', וכן היה, שכל אחד (שאמר לו כנ"ל) נשתחרר, וכן היה אצל אבי המספר.

פעם אמר לאחד, 'הדוקטור צריך להסכים', והבין הלה שלא ישוחרר.

עוד סיפר לי הנ"ל, ששמע מאביו ע"ה, שפעם היה ברית במונקאטש שהרה"ק המלבוש זצ"ל היה הסנדק והרה"ק המנחת אלעזר זצ"ל היה המוהל. המלבוש הגיע בזמן המדובר, אבל המנחת אלעזר נתאחר לבא כי היה עוסק בכמה ענינים. כאשר הגיע התנצל בפני הרה"ק המלבוש על זה שנתאחר לבא, אמר לו הרה"ק המלבוש, אליהו ז"ל (כך היו אומרים בזידיטשוב, אליהו ז"ל) תיכף יבוא, הוא כבר יעשה שלום.

פעם כשהייתי עם הרה"צ בעל המלבוש לשבת ויו"ט מווערצקי זצוק"ל בבית מדרשו, והיה שם עוד הרבה אנשים, ושמעו שאנשי חיל מחפשים אלו האנשים שאין רוצין לעמוד עצמן להצבא, והלא הם עומדין בחוץ וממתינים שאנשים יצאו מבית המדרש החוצה ויקחו אותם, וכשאמרו זאת להרה"ק אמר שיקראו לו הממונה שלהם לפי שהוא רוצה לדבר עמו, וכשאמרו לו שאם יבוא בפנים יהי' הסכנה יותר שיחטיפו אותם האנשים שצריכין לעמוד לצבא, אמר אעפ"כ.

וכשבא הממונה, אמר לו הרה"ק: "אם תלך מכאן לשעתיים אני מבטיח לך אריכות ימים", ומיד הלכו משם האנשי חיל, וכמוכן שכל אנשים שהיו שם ברחו והטמינו עצמן, וכשבא האפיציר הנ"ל אחר שתי שעות לא מצא אף אחד, אבל הסוף היה שגוי זה חי הרבה שנים, ובמלחמה השני' עזר הרבה לטובת ישראל, בשביל הכרת הטוב שהיה לו להרה"ק אודות הברכה.

כ"ב ניסן

הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע

יום ההילולא - כ"ב ניסן

היה פעם מעשה אצל האדמו"ר הזקן מווארקא זצוק"ל זי"ע, שפעם אחת בא לעיר אחת והיה שם אחד שהעזי פניו כנגד רבינו מווארקא זי"ע וקרא עליו רבינו זי"ע את הפסוק (תהלים נ"ה כ"א) שלח ידיו בשלומיו חלל בריתו, ואחר זמן קצר נתפרסם אותו האיש שנכשל בפגם באופן גס מאד.

כ"ג ניסן

ה"פאר ישראל", הרה"ק ר' ישראל שלום יוסף מבוהוש זי"ע

יום ההילולא - כ"ג ניסן

פעם בא אל רבינו ה"פאר ישראל" מבוהוש זי"ע יהודי שהיה מאוד מבוהל, על אשר הרופאים בדקוהו ומצאו שחסר לו ריאה אחת. ואמרו לו שחולה מסוכן הוא, הרבי זי"ע הרגיע אותו ואמר לו כי בכלל אינו חולה מסוכן, כי השי"ת הנותן חיים לבריות עם שתי ריאות יכול לתת חיים גם עם ריאה אחת. והבטיח לו שלא יאונה לו כל רע. והעיקר ציוה עליו שיוציא מליבו שהוא חולה מסוכן. אותו יהודי שב לביתו והתנהג כאחד האדם כפקודת אדמו"ר הק' ואכן האריך ימים.

שמעתי מהרה"ח ר' דוד גרינברג ע"ה שכשהיה עדיין לפני גיל שלוש היה חולה במחלת ההתעלפות ומכל דבר קטן היה מתעלף, וכל המשפחה סבלה ממחלתו, בשבת בטרם מלאו לו שלוש שנים נסע אביו הרה"ח ר' הערשל גרינברג לשבות בבוהוש ולקח אותו עמו. במוצאי ש"ק לקח אותי אבי על הידיים ונכנס לכ"ק מרן אדמו"ר פאר ישראל זי"ע וספר לו על דבר מחלתו, כ"ק מרן זי"ע ליטף את הילד ואמר תחזור הביתה ותיקח את הילד לחדר וד' יעזור.

וסיפר ר' דוד הנ"ל שזוכר כמו היום איך שחזרו מיד, לקחו אותו לחיידר, ואפי' את הדרך לחדר הוא עוד זוכר. ושלא כשאר הילדים לא צעק ולא בכה בפעם הראשונה כשהגיע, והתחילו ללמדו א' ב' ומיד חלפה עברה מחלתו כלא היתה.

...זקנתי הצדקנית מרת פרמא שרה, אשתו של זקני החסיד הגדול מוה"ר משה מרדכי ע"ה חלתה פעם בגרונה בשנותיה הצעירות. הרבי הפאר ישראל זי"ע הורה לה כי תיסע לוינה שם תמצא מזור למחלתה, אחרי שכל הרופאים נתיאשו ממנה שמחה לשמוע את עצת האדמו"ר, אך מה תעשה שם? זאת לא ידעה. בדרכה ברכבת ישבה ליד חלון וכשפתחוהו לרווחה, חדר אויר צח מבעד לחלון והוטב לה על ליבה. בהגיעה לעיר הבירה יצאה לרחובה של עיר, כיון שלא ידעה מה תעשה כעת החלה למרר בכי ולבכות לעזרה, לפתע ניגש אליה יהודי בעל לב רחום ששואלה למעשה ברחובה של עיר והיא מספרת לו לתומה הדברים כהויתן ואז הוא מתוודע אליה כקרוב משפחה (דוד של הר"ר זאב מרדכי אלטר מחשובי חסידי בוהוש, קוממיות) הוא מכניסה לביתו וכל הצטרכויותיה בימים אלו עליו, הוא ממליץ לה על רופאים המומחים למחלה זו, ובהגיעה לבדיקה נתברר שכבר אי"צ ניתוח והמחלה חלפה עברה לה כלא היתה (התברר שהאויר שחדר ברכבת לגרונה ריפאה וכך שבה לביתה בריאה וחזקה).

כ"ד ניסן

הרה"ק רבי חיים יצחק מטשערנאביל-לאיעוו זי"ע

יום ההילולא - כ"ד ניסן

כידוע היה דרכם בקודש של רבותינו הק' ליסוע בעיירות, ובדורות הקדמונים גזרו על הצדיקים שלא יסעו [והיה נקרא "גזירת צאדיקאוו"] אך לאחר מכן נתבטלה הגזירה, עד שהחל שלטון הקומוניסטים

שאז ביטלו היהדות לגמרי, ופעם אחת בתחילת שלטונם בא מרן הרה"ק רבי חיים יצחק מטשערנאביל זי"ע אל עיירה שהמושל שם היה קומוניסט, ושלח אליו לומר שיעזוב המקום מיד, אך רבינו זי"ע לא שעה לדבריו, ואמר: הוא עוד יבקש ממני להשאר כאן, והנה לפתע החל מגיפה גדולה בבהמותיו של אותו מושל והבין בעצמו שזה בא לו מחמת קפידתו של רבינו, ושלח המושל תיכף לפייס את רבינו ולאמר לו שישאר שם.

רבינו כ"ק מרן אדמו"ר מטשערנאביל צוק"ל סיפר, שבהיותו חולה במחלת הטיפוס, חלם שבא אליו אביו הרה"י ואמר לו, שבשמים רואים בזה ענין נשגב שיאמרו כל התהילים בלי הפסק בש"ק בבוקר (כן העיר לו באותו הפעם על כי אין שומרים את היארצייט של זקינו הרה"ק ר"מ מלאיעו, והיה הדבר תימה בעיני רבינו מאחר שידע שהרה"ק רבי נחום ממיראפאל שהיה אף הוא נכד הר"מ מלאיעו שמר היארצייט והיה אומר קדיש - ואח"ז נודע שבאמת באותה שנה שכח ולא אמר קדיש על זקנו מלאיעו - ויהי למופת).

ובשבת קודש שאחר אותו החלום הכביד חוליו של רבינו והיה על ערש דוי, אך בכל זאת התחזק במסירות נפש לגמור כל התהילים כפי שהורה לו אביו בחלום, ותוך זמן קצר החלים ממחלתו.

כ"ה ניסן

הגה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע

יום ההילולא - כ"ה ניסן

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש מבאבוב צוק"ל מספר, שפעם היה הר"ר ליבוש מטארניגראד זצ"ל - אביו של כ"ק מרן מצאנז זי"ע אצל הרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע, ומצא אותו שקוע בדאגה עמוקה. כששאל אותו מדוע פניו נפולות אמר לו הרה"ק ר' משה כי יש לו שלוש בנות שהגיעו לפרקן, האחת כבר משודכת, אלא שבידו אין אף פרוטה להוצאות הנשואין. ר' ליבוש שאל אותו לאיזה סכום הוא זקוק, ועשה הה"ק ר' משה חשבון ונקב סכום מסוים. הוציא ר' ליבוש את ארנקו וכפל ושילש על אותו סכום כדי שתהא ביד הה"ק ר' משה להשיא גם את שתי הבנות הנשארות.

הוא פנה אל ר' ליבוש ואמר לו במה אברכך. השיבו ר' ליבוש כי חננו ה' בכל ואינו חסר דבר. אמר לו הה"ק ר' משה: "אם כן אברכך שתזכה להוליד בן קדוש וטהור אשר מלאכים ושרפים ירעדו מפניו". ואכן לתקופת השנה נתקיימה ברכתו של הצדיק, ולר' ליבוש נולד בן - ה"ה כ"ק מרן הגה"ק ה"דברי חיים" זי"ע.

סיפר כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב צוק"ל כי פעם אחת הגיעו לצאנז שני חסידים זקנים מארץ רוסיא ולא הספיקו לקבל שלר' לפני השבת קודש, ובליל ש"ק אחר הסעודה בצאת כ"ק מרן הדברי חיים זצ"ל את החדר, כשיצאו כל העם במחול לכבוד ש"ק, רקדו הם ביתר שאת בחיות ובשמחה מופלגה, וכשכבר נלאו כל האנשים מלרקוד, עדיין היו שני החסידים האלו מפזזים ומכרכרים בכל כוחם בחדוה עצומה. כשנשאלו מאת חסידי צאנז לשמחה מה זו עושה, ענו וסיפרו כי כשהיו אברכים הסתופפו בצל הרה"ק מבארדיטשוב זצ"ל, ולאחר הסתלקות רבם מעלמא הדין, נסעו הם ביחד

להרבה צדיקים אבל לא מצאו את מקומם, כי לא ראו איש צדיק דוגמתו, ולא יכלו למצוא רבי כנפשם עם אותו מדת אהבה במסירת נפש לכל יהודי שהיה לרבים, וכך עבר עליהם הרבה שנים בנידודים.

לאחרונה הגיע שמע הרה"ק מצאנז צוק"ל אליהם, ושמעו שיש בעיר צאנז במדינת גאליציע צדיק וקדוש שעבודתו בקודש הוא על דרך רבם זצ"ל, ואיש לא הכירם, גם לרביה"ק מצאנז זצ"ל טרם ניגשו, והנה כשהתחיל הרה"ק לומר תורה, אמר האחד לחבירו: הלא הרה"ק מצאנז דומה ממש בכל מהותו ותנועותיו לרבינו ז"ל, כמדומני שאפילו דמות דיוקנו דומה להרב ז"ל... פתאום התחיל כ"ק הדברי חיים זצ"ל לצעוק כדרכו בקודש: "מי בדור הזה יכול להיתדמות לרב הקדוש מבארדיטשב", וכל היושבים המסובים לא הבינו כלל את המשך דבריו הק', אבל שני הזקנים הללו ידעו לנכון אל מה ירמזון מליו, המה ראו כן תמהו איך שכ"ק מרן הדברי חיים צוק"ל הרגיש תיכף את מחשבתם, על כן רקדו ברנה וצהלה מתוך שמחת הלב שזכו אחר כל השנים האלו להגיע למחוז חפצם ולחסות בצל כנפי צדיק אמת בדוגמת רבם הק' מבארדיטשוב וצללה"ה.

עובדא דהוה, דפעם בא אברך חשוב אחד לפני אא"ז הגה"ק מצאנז זי"ע ושפך שיחו שצריך להתייצב לפני ועד הצבא והוא דואג ומתיירא שיגייסוהו כיון שהוא חסון ובעל כח. אמר לו הדברי חיים, שארז"ל במס' אבות כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות, כי האדם לעמל יולד, זכה עמל בתורה ואם לאו עמל בצבא או בפרנסה ובשאר טירדות. ובכן, אם יקבל על עצמו ללמוד בשקידה ויגיעה רבה עם אותן הכוחות והעמל שהיה משקיע באם היה משתמש בצבא, אז יעבירו ממנו עול מלכות וישתחרר מידם. האברך קיבל עליו לעשות כן, ולמרבת הפלא פטרוהו מהצבא ללא כל סיבה מובנת. ואמנם קיים את אשר קיבל עליו, והיה יושב והוגה בתורה יומם ולילה כל ימיו.

שמעתי מזקיני הגה"צ מראדומישלא זצ"ל שבצאנז לא היה חידוש לאחר תיקון חצות לראות אנשים שלא מעלמא הדין לצאת מחדר מרן הדברי חיים זי"ע.

שמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שפעם נסעה הרבנית אשת מרן הד"ח אל הרה"ק מראפשיץ זי"ע אשר מרן הד"ח כידוע סבל מרגלו החולה, ובכל פעם שהפשיט הפוזמקאות היה מלא מוגלה ודם, ולא היו יכולים לרפאותו כי תמיד רקע בחוזקה ברגליו, והרופא אמר שבאם יניח רגלו ולא ידפוק עמו כארבע חמש שבועות יתרפא לגמרי, ונסעה אל הרה"ק מראפשיץ זי"ע שיפעול אצל מרן הד"ח זי"ע על כך, ודיבר הרה"ק מראפשיץ עם מרן הד"ח על כך שיראה להפסיק מלדפוק ברגלו, והבטיח לרבו הרה"ק מראפשיץ זי"ע שישתדל למנוע עצמו מכך, וכמובן שכשהתפלל בפעם הבאה שוב דפק ורקע ברגלו, ושאלו רבו הרה"ק מראפשיץ על כך, ואמר מרן הד"ח, וכי מלאך אני שבעת תפילתי ארגיש באיזה רגל אני דופק...

שמעתי כמה עובדות בזה מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, שאחרי חצות לא היה נכנס שום אדם לחדר מרן הד"ח זי"ע אף שמעולם לא נעלו הדלת בצאנז, אך לא ההין שום אדם ליכנס, ופעם היה אחד מנכדי ראפשיץ שרצה לראות האיך מתנהג הרב בתיקון חצות, ונחבא בחדר במקום מחבוא, ולפתע שמע קול המון אנשים שבאים, והבין שזה הנשמות שבאים לבקש תיקונים, וכמעט שפרחה נשמתו, אך התחזק, ולפתע שמע את מרן הד"ח זי"ע אומר, נו תדבר, ולא שמע כלום, ואמר מרן הד"ח, נו, מדוע אינך מדבר, ושמע ההוא קול מדבר, איני יכול לדבר לפי שמאזינים, והלך מרן הד"ח זי"ע ופתח

הארון שנחבא ההוא, וצעק עליו: הנך בול עץ, באם לא היית נכד (מראפשיץ) הייתי מאבד אותך מב' העולמות, וברח כל עוד נשמתו באפו, ולמחרת פגש מרן הד"ח באבי אותו האברך, ואמר לו ראה שבנך לא יפריע לי לנום בלילה, חסידים הללו הכל רוצים לדעת... אתמול הפריע לי לשנת...

בעת היות רבינו (הגה"ק רבי שמואל ענגיל מראדומישראל זצ"ל) ילד קטן נחלה למאוד על עינו אחת, והרופאים אמרו שזה בסיבת התאמצותו באותיות מחכימות שהגה בתוה"ק בהתמדה רבה, והביאתו אמו אל מרן הד"ח זי"ע, להזכיר לפניו לישועה, וצחק מרן הד"ח ואמר רופאי אלילים המה, ואינם יודעים מה הם סחים, קחו את הנער ורחצו את עינו במימי הדונע (נהר דנובה, שעברה ליד צאנו) ותאורנה עינו, וכמובן שאמרי פיו הקדוש לא שבו ריקם, ומאז ועד זקנה לא כהתה עינו של רבינו, ולא עוד אלא שבימי זקנותו שעינו השניה כהתה קצת מזוקן אך העין שנרפא בילדותו מברכת מרן הד"ח היטיבה לראות ולא חל בה שום שינוי.

סיפר רבינו כ"ק אדמו"ר מסאטמאר ה"ברך משה" זצוק"ל בשם הרה"ק ר' מענדלע דעעשער זצ"ל שפעם אחת בא איש פשוט בעל עגלה להרה"ק מצאנו זי"ע, והרה"ק מצאנו נתן לו עליה על אף שהגבאים לא רצו לעשות הוספות, וסיים בפרשת ערי מקלט "מות יומת הרוצח". ובמוצאי שבת לא רצו החסידים לנסוע עמו בפחדם שהוא רוצח, אבל הרה"ק מצאנו אמר שיכולים לנסוע עמו.

וכמה שבועות אח"ז סיפר איש הנ"ל להרה"ק ר' מענדלע מדעש, שמעולם היה לו מדה קשה שרגיל היה להכות בביתו, ואף שהיה יודע שאין לעשות זאת לא היה בידו כוח המעצור, ומאז שהיה בצאנו נפסק ממנו ענין זה.

ואמר ע"ז ר' מענדלע שזה היה כוונת הרה"ק מצאנו מות יומת הרוצח "שמדת הרציחה שבו יומת".

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זיע"א היה מקפיד שכל חסידיו יבואו אצלו לחג השבועות, ולא יסעו למקום אחר. בעיר אחת התגורר אחד מחסידיו של הרה"ק מדזיקוב, וטרם חג השבועות נפל למשכב, ולא היה יכול לנסוע להסתופף בצל רבו בחג השבועות. באותה עיר התגורר גם אחד מחסידי הרה"ק מצאנו זיע"א. בהיות שהחסיד מדזיקוב לא היה יכול לנסוע לרבו, ביקש ממנו החסיד מצאנו, שישאיל לו את ה"שטריימל" שלו, כדי שיוכל לנסוע אתו לצאנו לחג השבועות, מאחר שה"שטריימל" שלו אינו יפה, ואין ראוי לנסוע אתו אל הצדיק. החסיד מדזיקוב נענה אליו, והשאיל לו את ה"שטריימל". אחרי זמן הבריא החסיד מדזיקוב, ונסע לרבו, לשהות במחיצת קדשו. שאל אותו רבו הרה"ק מדזיקוב: "מדוע נסעת לסאנו לחג השבועות, ולא באת אלי?" ענה החסיד: "רבי, לא הייתי בצאנו, אלא הייתי חולה, ולא הייתי יכול לצאת מביתי". הרים הרה"ק מדזיקוב את עיניו, והביט בו, ואמר: "השטריימל היה בצאנו".

כאשר סיפר זקיני הרה"ק מנאסויד זיע"א עובדא זו, הוסיף ואמר, כי העובדא שה"שטריימל" קיבל רושם של קדושה בהיותו בצאנו, הוא חידוש הרבה יותר גדול, מהעובדא שהרה"ק מדזיקוב הרגיש בדבר ברוח קדשו.

...דבר זה, שאפשר להכיר במלבושיו של אדם שורש נשמתו, ה' נראה בולט מאוד אצל כ"ק מרן זקיני הרה"ק מצאנו זי"ע, כמו שסיפר כ"ק אדמו"ר זצ"ל, כי לפעמים כשישב הרה"ק מצאנו זצ"ל בביתו

במשך היום, והי' לו סיבה שרצה ללבוש עוד כיסוי על ראשו, שאל כובע מא' העומדים סביבו כדי ללבושו. והאנשים אשר עמדו מסביב נסו מפניו, כי כבר ידעו שכמה פעמים אחר שלקח כובע מאיש אחד, החזירו תיכף ומיד, ולא רצה להשתמש בכליו של זה, ולקח מאיש אחר. ואמר כ"ק אאמו"ר זצ"ל, שאתו האיש אשר לקח הרה"ק מצאנז זי"ע ממנו את הכובע, היתה זאת הסכמה חזקה עליו "שאפשר לסמוך עליו".

עוד סיפר כ"ק מרן אאמו"ר זצ"ל, כי במשך השנים הבחינו החסידים, שמרן אא"ז הרה"ק מצאנז זי"ע לא הכיר את אנשי שלומו הכרת פניהם, אלא על ידי מלבושיהם, וע"י הבחנה והרגשה בדקה מן הדקה. ומדי שבת בשבת, שבאו הרבה אורחים לעיר צאנז, לשבות במחיצתו של כ"ק אא"ז מצאנז זצ"ל, היו נוהגים האורחים לעמוד באכסדרה אשר בין חדרו לבית המדרש, טרם כניסתו של הרה"ק מצאנז זצ"ל לבית המדרש בערב שבת לפני תפלת מנחה, כדי לקבל ממנו ברכת שלום, ואז הי' ניכר דבר זה באופן בולט מאוד, שאא"ז הרה"ק מצאנז זצ"ל הביט על השטריימלעך והבקישעס, וכך הי' מכיר את החסידים שבאו אליו.

והמשיך כ"ק אאמו"ר זצ"ל לספר, כי הגאון מוה"ר אביגדור אבד"ק דוקלא זצ"ל [מלפנים אבד"ק באבוב, והי' גדול בתורה, צדיק נשגב, ואיש מורם מעם], אחיו של כ"ק רבינו מצאנז זי"ע, הי' צאנזער חסיד, וכיון ששימש כרב בעירו, לא הי' ביכולתו לנסוע לצאנז במשך ימי חודש תשרי, לכן הי' דרכו ליסע לעיר צאנז יחד עם כמה מראשי וטובי הקהל, בא' מן השבתות אחר הימים טובים, לעשות את השבת אצל אחיו הרה"ק מצאנז זצ"ל, וכשראה אותו אא"ז הרה"ק מצאנז זי"ע קיבל אותו באהבה רבה והשתעשע עמו בדברי תורה ושמח אתו שמחה גדולה.

פעם א' כאשר בא הגאון ר' אביגדור זצ"ל לצאנז, עמד יחד עם כל האורחים בערב שבת קודש, לקבל שלום מאת אחיו הרה"ק מצאנז זי"ע, אמנם הרה"ק מצאנז זצ"ל נתן לו שלום כמו לכל האורחים, ותו לא אמר ולא מידי, ולא הראה לו שום קירבות יתירה. הג"ר אביגדור זצ"ל הי' לו חלישות הדעת מזה, ויירא ויצר לו שמא גרם החטא, ואחיו הרה"ק מצאנז זצ"ל הכיר בו איזה פגם, ולכן לא קיבל אותו באהבה וחיבה יתירה כבימי קדם, ומרוב בושה עמד להתפלל באיזה פינה בבית המדרש, ואחר התפלה כשהלך לאכסנייא שלו, נחלש ונפל למשכב מרוב צער ועגמת נפש, ולא בא אל שולחן המלך בליל שבת קודש, רק אכל הסעודה בבית האכסניא.

במשך יום השבת כשראה הרה"ק מצאנז זצ"ל את ראשי הקהלה של עיר דוקלא, שאל אותם בשלומו של אחיו, "מה שלום ענקער רב", והם הביטו איש אל רעהו, כי כל אחד ואחד לא רצה להשיב כלום. אמנם הרה"ק מצאנז חזר ושאל בשלום אחיו, ולא ענו לו. עד שהרה"ק מצאנז זצ"ל הפציר בס מאוד שיאמרו לו, כי הכיר שיש דברים בגו אשר אינם רוצים להגיד, והוכרחו לספר לו שרבים בא לצאנז על שבת, רק שנחלש ואין בכוחו לבוא לבית המדרש. כשמוע הרה"ק מצאנז זלה"ה את דבריהם, צוה מיד לקרות את אחיו לפניו, וכשראה אותו שמח שמחה גדולה, וקיבלו בסבר פנים יפות ובאהבה רבה כדרכו בכל פעם שבא אצלו, ודרש בשלומו ושאל אותו מדוע לא בא עד הנה, ומהו סיבת חולשתו. הג"ר ר' אביגדור זצ"ל לא רצה תחלה להגיד סיבת חולשתו, ורק אחר ששאל אותו הרה"ק מצאנז זצ"ל כמה פעמים, הודה ולא בוש כי חלש דעתו עליו על מה שלא קיבל אותו כדרכו מאז ומתמיד, ולא מצא מרגוע לנפשו עד שנפל מזה למשכב.

הדברים יצאו מפי הג"ר אביגדור זצ"ל, ותיכף ומיד הגבי' הרה"ק מצאנז זצ"ל את עיניו והביט על השטריימל שלו ואמר לו בתמהון, "וועמענס שטריימל גייסטו"? ויען הגאבד"ק דוקלא זצ"ל ששכח להביא עמו השטריימל, ולקח שטריימל מבעל אכסניא שלו. אמר לו הרה"ק מצאנז זצ"ל, אם כן אין זה מן התימה כלל שלא הכרתי אותך כאשר עברת לקבל ממנו שלום. ויש בזה עוד כהנה וכהנה, מה שאירע אצל זקיני כ"ק מרן מצאנז זי"ע בענין המלבושים, ואכהמ"ל...

בגיל צעיר מאד נשא (הגה"ק רבי חיים אלעזר וואקס זצ"ל, בעל "נפש חיה") לאשה את בלימה בת הגאון ר' משה'לה הלברשטם ז"ל - רבה של זבארוב ואחיו הבכור של הגאון מצאנז, ואכן ר' חיים מצאנז הוא שבחן את הגאון הצעיר עבור בת אחיו והוא שהיה ה"מבין" עליו, טבעי היה אפוא הדבר כשהתפנתה כהונת הרבנות בעיר מולדתו טרנוגורוד - בשנת ת"ר - המליץ הגאון מצאנז להכתיר את הגאון הצעיר לכהונה רמה זו.

האחד והמיוחד אותו החזיק לרבו המובהק, הן בחסידות והן בהלכה היה דודו הגאון מצאנז זצ"ל, בכל מקום שהוא מזכירו בחרדת קודש הוא מבטא את שמו, "ודברי מרן אדונינו הגאון קודש הקדשים כאחד הראשונים שר התורה, עיני העדה, רבן של כל בני הגולה בנגלה ובנסתר, יחיד בדורו הרב הדומה למלאך ה' צ-באות..." או "...ודברי מרן הגאון הקדוש שליט"א מסאנץ המה דברי אלקים חיים" (נפ"ח יו"ד סי' ע"ג)...

ה"נפש חיה" נהג לא לעשות דבר גדול כקטן, הן בעניני ציבור והן בעניני האישיים שלו בלי לשאול קודם דעת התורה דעתו של הגאון הנ"ל, וטבעי היה הדבר כי בבואו אתו במגע ראה פלאים בל יתוארו ממש רוה"ק. פעם הסב על שולחנו הטהור בליל ש"ק, פנה אליו הצדיק ואמר יעמיד נא הרב מקאליש יין, וכשמילא אחרי מצות רבו, אמר הצדיק שיהיה לרפואה שלמה לאברהם משה בן בלימה, נתחלחל הנפ"ח כי הבין שהמדובר בבנו יחידו, אולם כעבור רגע הרגיעו הצדיק ואמר הכל כבר בסדר (אח"כ התברר כשעזב את הבית חלה בנו במחלת האסכרה (דיפטריה), וכפסע היה בינו ובין המות, כי תרופות נגד מחלה זו טרם היו, ובמקרה והבועה שבגרונן לא נפתחה מעצמה היה הילד נחנק), בחזרו הביתה שמע כי באותו רגע שהצדיק אמר לו להעמיד יין המצב היה לאחר יאוש, אולם תוך דקות מספר חלה הטבה פתאומית.

סיפר לי הרה"ג ר' נחום הורוויץ שליט"א, ששמע מחותנו הגה"צ ר' יקותיאל יהודה מבארדיוב זצ"ל, שפעם אחת היה הרה"ק מצאנז בעיר ווין, וכשעמד אצל הרכבת כדי לנסוע משם, שמע ילדה אחת בוכה. צוה לאנשי שלומו שישאלוה סיבת בכייתה, וסיפרה הילדה שהיה לה כרטיס נסיעה (בילעט) לנסוע לביתה ונאבד ממנה, ואין לה כסף אחר לקנות כרטיס אחר. שלח לה הרה"ק כסף וצוה להגייד לה שהראבינער האלבערשטאם שלח את הכסף.

עברו שנים רבות, ופעם אחת קרה לאיש אחד שגר כמדומה בלעמבערג שהיה מייצר מגפיים (שטיוועל) עבור הצבא, וזייף, כי מכר מגפיים פחותים בעד מחיר של טובים יותר, ונודע הדבר להממשלה והיה תלוי כנגדו עונש מאסר שנים הרבה.

בא האיש אל הרה"ק מצאנז ושפך את מר לבו, אמר לו הרה"ק, אל תירא כלל, תלך אל שר המשפטים בעיר לעמבערג ותאמר לו, שהראבינער האלבערשטאם אומר שאינך חייב בדבר.

כן עשה, עלה לשר המשפטים בעיר לעמבערג, ולא ידע בעצמו מה לומר לו, אבל אמר לו כדברים הנ"ל שציוה עליו הרה"ק מצאנז, שהראבינער האלבערשטאם אמר שהוא אינו חייב בדבר. כששמעה אשת השר, שעמדה שם מן הצד, את דברי האיש, צעקה בקול, ראבינער האלבערשטאם אומר שאינו חייב? וסיפרה לבעלה מה שקרה לה בילדותה עם ראבינער האלבערשטאם, וכמובן שנשתחרר האיש מכל אשמה.

בארץ ישראל דר איש חשוב וירא אלקים שהיה תמיד צהלתו בפניו, ר' חיים, שנקרא ר' חיים ריישער (שמקור מוצאו הוא מעיר ריישא) שסיפר שנולד על ידי ברכת רבינו (הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז) ז"ל, שהוריו כבר היו כמה שנים אחר חתונתם ולא נפקדו בזרע של קיימא, ונסע אביו לרבינו להתברך מפה קדשו, ובעת שהזכיר את עצמו לרבינו היה שם גם איש אחד שהפציר ברבינו שיושע בזש"ק, וענה רבינו: אם תתן לי כך וכך (סכום גדול) תוושע בזש"ק, וכשמוע האיש הסכום רב שמבקש ממנו רבינו נדהם וחשב בדעתו אם ליתנו או לא, וראות אביו של ר' חיים הנ"ל את כל הנעשה פתח תיכף צרור מעותיו ונתן לרבינו סכום הנדרש, ובזה זכה לברכת רבינו ז"ל, ובעת שנולד נסתלק מרן הדברי חיים וקראו לבן הילוד "חיים" כשמו של רבינו, ויש לו לר' חיים הנ"ל בנים חשובים ומופלגים בעושר במצוות ומעשים טובים בקהלת העדה החרדית בארץ הקודש. ור' חיים היה משתתף בכל שנה בסעודת הילולא של רבינו ז"ל - שנערכה על ידי מרן הגאב"ד (הגה"צ רבי משה אריה פריינד) ז"ל בבית המדרש אוהל רחל דחסידי סאטמאר - וסיפר בכל שנה עובדא זו, זיעוכי"א.

סיפר כ"ק רבינו (אדמו"ר מבאבוב) זצוק"ל, פעם אחת ביום הפורים בא אברך א' אל הגה"ק מצאנז זי"ע והזכיר את עצמו שבימים הקרובים הוא צריך להתייצב לצבא ורק ע"י סכום של שמונה מאות גולדען יכול להשתחרר. ענה לו הדברי חיים, כעת לא נמצא אצלי סכום זה, אבל בקרוב יהיה בידי הסכום, ואין לך על מה לדאוג.

באמצע סעודת פורים היה המנהג שהיו נותנים לפני מרן רבינו מצאנז מרק עם עשר קרעפליך. באותו יום הפורים אכל הדברי חיים שני קרעפליך, ופנה להקהל ושאל מי רוצה לקנות קרעפיל עבור מאה גולדען, והוסיף, כי תיבת "הקרעפיל" בגימטריא "פרנסה". הגבירים בשמעם כן, קנו מיד את הקרעפליך בכסף מזומן, והדברי חיים מסר תיכף את הכסף להאברך הנ"ל.

אחד מהגבירים היה ר' קלמן כהנא מסיגוט, שהיה ת"ח גדול, והוא חישב אח"כ את הגימטריא, ומצא שאין החשבון מתאימה, וכי תיבת הקרעפיל בגימטריא מאה יותר מתיבת פרנסה, וכאשר שאל מהדברי חיים על זה, ענה לו, כי חישב גם את המאה שכל אחד שילם עבור הקרעפיל, וא"כ החשבון נכון.

סיפר זקה"ק מגארליץ זי"ע, שפעם היה בבית אביו באישון לילה בימות החורף, וזקה"ק מצאנז ישב וגמרא פתוחה לפניו ועסק בתורה, ובשעה שלוש בלילה נפנה אל החלון ופתחו, ושמע זקה"ק מגארליץ שאיש אחד עומד בחוץ אצל החלון ובוכה בכיות נוראות, וביקש לעמוד על פשר דבר, אך התיירא להתקרב לשם, ולכן עמד מרחוק והסתכל לעבר החלון, וראה שהלה נותן לזקה"ק מצאנז פיסת נייר כעין קויטל, וזקה"ק מצאנז נטלו ממנו וסגר את החלון אחריו והניח את הקויטל תחת הגמרא וחזר לתלמודו, והבין זקה"ק מגארליץ שבוודאי אין האיש הלזה מבין החיים, כי לא היה דרכם

של בני אדם לעמוד אצל חלוננו של הרה"ק מצאנו, וגם דאל"כ מנא ידע הרה"ק מצאנו שאדם עומד אצל החלון והלך לפתחו, ולכן גמר זקה"ק מגארליץ בדעתו להמתין בבית אביו עד שיסיים אביו את תלמודו, וקיווה שיניח את הקויטל על שולחנו ויוכל לעיין בו, וביקש לדעת מה כותבין המתים בקויטל שלהם. והמתין הרה"ק מגארליץ עד אור הבוקר שהפסיק הרה"ק מצאנו מתלמודו, אכן אז נטל זקה"ק מצאנו את הקויטל ונתנו בנר ושרפו.

מסופר שבשעה שיצא ההמצאה של הבאהן על מסילת ברזל, היו כמה צדיקים שלא ניחא דעתם מכך, בהסבירים שמלפנים ע"י הנסיעה בעגלות אל הצדיק היו מכינים עצמם על הדרך בלימוד וכדו', ולאחר התחדשות מסילת הברזל הכל הולך אקספרס, ומגיעים בלא שום הכנה.

מסופר שמרן ה"דברי חיים" זי"ע אמר: כל זמן שאני חי לא יעבור מסילת הברזל בצאנו. ואכן הגם שצאנו היתה דרך מעבר, וניסו אנשי הממשל כמה פעמים לבנות שם מסילת ברזל, אך לא היה בידם, וכל זמן שניסו לא עלתה להם, ורק לאחר פטירת מרן הד"ח זי"ע בנו שם המסילת ברזל.

כ"ו ניסן

ה"ברך משה", ר' משה טייטלבוים מסאטמאר זי"ע

יום ההילולא - כ"ו ניסן

אספר לכם מעשה פלא שהי' לי אצל כ"ק זקני הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע מראצפערט, בעת שהייתי אצלו הפעם האחרון לפני שנות הזעם רח"ל, הי' זה בחורף של שנת תש"ג, בעת שנסעתי מעיר זענטא למדינת אונגארן להשתטח על ציון הרה"ק מקאלוב זי"ע, ביום ההילולא ז' אדר, וכבר רחף אז במדינת אונגארן באויר רוח אנטיסעמיטיזם ושנאת ישראל. נסעתי ביחד עם אחוזת מרעים עם עוד חמשה אנשים מכובדים מזענטא וביניהם הרה"ח ר' שלום פאללאק ע"ה, ועל אם הדרך בחזרה מן הציון הקדוש נסענו דרך העיר ראצפערט ועמדתי שם לשבות בשבת קודש בצל ק"ו זי"ע, ומאד שמח ונהנה שבאתי אצלו על שבת קודש, וקירב אז אותי בקירבה יתירה.

אחרי שבת קודש כשנכנסתי לקחת ממנו ברכת פרידה אמר לי בזה"ל: השי"ת יעזור לך שתסע לשלום, הלא אמרו לנו חכמז"ל (פסחים ח:): שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתם, והנה היות שבאת מהציון הק' בקאלוב הנך בכלל שלוחי מצוה, ע"כ אל תירא ואל תפחד כי בודאי זכות הרה"ק מקאלוב זי"ע יגן בעדך, והקב"ה ישמור צאתך ובוואך מעתה ועד עולם (עכדה"ק).

משם יצאנו לדרך לנסיעה קצרה במסילת הברזל כרבע שעה עד לעיר דעברעצין, בחשבון שאח"כ נמשך הנסיעה לעיר הבירה פעסט ומשם תיסע הרכבת לעירנו זענטא.

כאשר עלינו על הרכבת כבר נטו צללי ערב חושך ואפילה, כי בימים האלו מעטו באור, וכה ישבנו יחד ששה אנשים בקרן זוית. על אותה העגלה עלו גם קבוצת חיילים מזוינים מצבא המדינה שהיו שונאי ישראל כידוע, ומחמת הפחד שהיה לנו מהם ישבנו בהשקט ולא דברנו מאומה בינינו כדי שלא יבחינו בנו, ויהי כעבור איזה דקות מאז התחלנו לנסוע, עמדו החיילים ממקומם והתחילו להאיר בהמאורות שלהם, ובראותם אותנו יושבים בפינת מסילת הברזל והבחינו שאנחנו יהודים, התחילו החיילים

לצעוק עלינו בקולות "יודען אראפ" (יהודים לדרת), ופשטו את החגורות שלהם והתחילו להכות בנו מכות אכזריות, אח"כ דחפו אותנו עד לסוף העגלה במקום שמתחברים שתי העגלות ופתחו הדלת ודחפו אותנו החוצה, וככה עמדנו על ה"פלאטפארמע" הקטנה היוצא מן העגלה מלא פחד ואימה. והרשעים הללו לא הסתפקו בזה רק רצו לזרוק אותנו מעל מסילת הברזל באמצע הנסיעה, אשר בתחבולה מסוכנת זו רצחו הרבה יהודים בימים ההם הי"ד. והי' סכנה עצומה כי מסילת הברזל נסע במהירות גדול, ועמדנו שמה בין מות לחיים והתחלנו לצעוק שמע ישראל וכו'. פתאום נפתח הדלת של העגלה השניה ונתגלה איזה אפיצ"ר של הצבא צעיר לימים, שהיה לו שלשה כוכבים על בגדו, וכראותו את החיילים ההם שאלם למעשיהם, אמרו לו שרוצים לסדר את היהודים האלו, והוא כשמעו את הדברים התחיל לצעוק עלינו: "כל אחד יעמוד במקומו ולא יזוז", ולהחיילים אמר שילכו לדרכם והוא כבר יתעסק עמנו כשנגיע מסילת הברזל לדעברעצין, ואז יסדר אותנו כדבעי.

בינתיים הגיעה מסילת הברזל לדעברעצין, וירדנו במהירות בפחד ממסילת הברזל והלכנו להתחבא באיזה מקום מגודל הפחד, מאחרי שידענו ושמענו מהאפיציר איך שאמר בפירוש להחיילים שבבוא לדעברעצין יסדר אותנו. וככה עמדנו שם בתפילה להשי"ת שיציל אותנו מידי הרשעים האלו.

פתאום פגשנו את ש"ב הרבנית הצדיקת מרת חי' רויזא ע"ה מסעמיהאלי בת מרן כ"ק דודי רביה"ק ה"דברי יואל" מסאטמאר זי"ע שהיתה על הדרך מפעסט לסאטמאר, וגם היא עשתה דרכה דרך דעברעצין, וכשראתה אותי מרחוק ניגשה אלי לשאול מה זה ועל מה זה שאני עומד פה במחתרת, וסיפרתי לה את כל מעשה החיילים ומה ששמענו מהאפיציר, והיא הלכה לבדוק ולראות אם האפיציר והחיילים עדיין אורבים לנפשנו, והלכה לחפש לאורך ורוחב השטח ולא ראתה אותו, ושלחנו אותה למקום שמשם נוסע הברזל לפעסט, שאולי עומדים שם ומחכים עלינו להשמידנו חלילה, היא הלכה וגם באה בחזרה באמרה כי אין לנו עוד ממה לפחד, כי כנראה שלחו מן השמים את האפיציר הצעיר הלזה להציל ממות נפשינו.

(גם היה לנו לפלא שפגשנו באופן נפלא את ש"ב הרבנית חיה רויזא ע"ה, שבאתה לנכון בעת ההוא לדעברעצין).

כשמענו את דבריה הלכנו ליקח את מסילת הברזל בדרך לפעסט, וכל משך הדרך עד למקום שלוקחין את מסילת הברזל לפעסט, היה בלי שום פגע ב"ה. וכן הגענו למקום מושבנו לחיים ולשלום. ובטח שזכותו הגדול של הרה"ק מקאלוב זי"ע שהיינו בחזרה מן הציון הק', ובצירוף ברכתו הק' של ק"ז מראצפערט זצ"ל להמליץ עלינו מאמרם ז"ל "שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן", היא שעמדה לנו להנצל מידי הרשעים הארורים ממות לחיים.

ולפלא שהברכה הנ"ל שקיבלתי מק"ז זי"ע היתה ברכתו האחרונה שנתן לי לפני שנות הזעם, שמאז שוב לא הלכתי עוד לראצפערט מחמת מעשה הנ"ל כי לאו בכל יומא מתרחש ניסא (ועל הו"ר וימים אחרונים של סוכות בשנת תש"ד נסעתי לגרויסווארדיין שכ"ק ה"דברי יואל" זי"ע שהה שם בעת ההוא בימי חג הסוכות, ובשבת בראשית דרש שם בבית המדרש הגדול בדברי חיזוק והתעוררות), וברכה זו ליוה אותי לכל משך שנות הזעם, לשמור צאתי ובואי לשלום.

ברחוב שלי גר איש א' בן צ"ג שנים לאוי"ט, בשם משפחה סיגעל, והוא סיפר לי שבהיותו במחנה ההשמדה אוישוויץ ר"ל, עם עוד שלושים יהודים, באו החיילים ארורים ימ"ש לעשות "אפעל", מפני

שמישהו גנב נעלים מאחד החיילים ה"עס. עס." ימ"ש, והכריזו לאמר שאם לא יחזירו את הגניבה מיני' ובי' אז ירו באקדח ויהרגו כל עשירי מן השורה.

והנה לפתע יצא אחד מן השורה, וזה הי' רבינו כ"ק מרן אדמו"ר ה"ברך משה" מסאטמאר זצוק"ל "והתוודה" עצמו על הגניבה! הרשע הגרמני בראות אותו, הסתכל בו מכף רגל ועד ראש ואז נתן לו מכה על לחיו, ואמר לו וכי מי אתה רוצה לרמות, הלא הנעלים היו בגודל ארבעים ושתיים במדה, ואתה נראה כשלשים ושבע. ובכל זאת פנה הרשע להניצבים עליו ואמר להם: מפני שראיתי שיש ביניכם איש כזה המפקיר את חייו בשבילכם, הרי בשביל צדקתו הנני מתיר אתכם לשוב להבארא"ק!

ש"ב הרה"ח ר' ליפא טייטלבוים הי"ו המציא לי מפי עד ראייה את דרשת כל נדרי שדרש כ"ק אדמו"ר מסאטמאר ה"ברך משה" זצוק"ל בליל יום הכיפורים שנת תש"ה במחנה טרעגליץ - רעהמסדארף, ומפני גודל חשיבותן העתקתים כהויתן.

בערב יוה"כ תש"ה פעל ראש הבלוק שלנו אצל הנהלת המטבח שאת ארוחת הערב יחלקו מבעוד יום כדי שיהא שהות לאכלו לפני השקיעה. ראש הבלוק היה יהודי חשוב בשם ד"ר קיזעלניק שהיה מלפנים ראש הקהל בסיגעט. אחרי הארוחה סידרנו בבלוק מקום לתפלה בצבור. לקראת תפלת כל נדרי נכנסנו כולנו לבלוק ונפלנו על משכבינו המזוהמות ופרצנו בבכי נורא שלא שמעתי מעולם ויה"ר ששוב לא ישמע. תיכף שמענו קול קריאתו של ד"ר קיזעלניק שמי שרוצה להשתתף בתפלת כל נדרי יבוא למקום המיועד ואיחל לכל אחד גמר חתימה טובה תוך כדי כך שדמעות חונקות את קולו ושוב פרצנו בבכי, ממש שהתעלפנו מרוב בכי. באותה שעה קם כ"ק אדמו"ר מהר"מ ט"ב מסאטמאר והחל לדרוש דברי כיבושין מתוך בכיות עצומות שפלחו כליות ולב על המשנה בסוף מס' יומא, אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין מי מטהר אתכם וכו' ואומר מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל. מקוה פירושו כפשוטו מקוה טהרה וגם לשון תקוה, דכמו מקוה מעלה את האדם מטומאה לטהרה כמו כן אם ישראל מקוים לה' ושבים אליו בכל לב, אף ששוכנים בתוך טומאתם בשפל המצב הקב"ה יעלה אותם מאפלה לאורה מתהום הגלות בו אנו נמצאים שלא היה דוגמתו בדברי הימים של אף אומה ולשון.

ובמס' מגילה איתא שגדולה הסרת הטבעת של אחשוורוש יותר ממ"ח נביאים וכו' ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב, דכמו מי שטבל במקוה ע"י אונס וכפייה מ"מ עלתה לו טבילתו ה"ה אם ישראל חוזרים בתשובה מתוך צרה ויגון השי"ת מקבל תשובתם באהבה. ויה"ר שהשי"ת יקבל את תשובת עמו ישראל הנדכה והנצרך בכור הברזל של עינוים קשים ומרים ממות בזכות רבבות הקדושים שמסרו נפשם על קדושת השם ית"ש ונזכה במהרה לגאולה שלמה אמן.

סיפר לי ידידי, בן עירי מיהאיפאלווא, ר' נתן ווייס נ"י אשר היה יחד עם האדמו"ר מסאטמאר במחנה.

ליל יוה"כ התאספו כל יהודי המחנה לתפלת כל נדרי והשליח ציבור היה האדמו"ר מסאטמאר היות ולא היה לנו מחזורים התפללו יחד מלה במלה עם השליח ציבור שהתפלל כל התפלה בעל פה. קולו הערב סחף את אלפי המתפללים להתרוממות עילאית. גם השמים בכו אתנו על גורלנו המר, ועד היום לא מש תפלה זו מזכרוני.

המפקד הס"ס עבר בקרבת מקום ושאל מה הצעקות והבכיות האיומות האלו ומה פשר אסיפה זאת? הסבירו לו שהיום ליל יוה"כ ומבקשים רחמים מהקב"ה שיחתמנו לשנה טובה ומתוקה. הוא נתן לנו להמשיך להתפלל ובמוצאי יוה"כ קיבלנו ריבה מתוקה זכר לדבש שטובלין בו פרוסת המוציא, ויהי לנס!

בשנת תשנ"ח לפ"ק נסעתי לבקר את כ"ק מרן בעל הברך משה זי"ע כששהה בבית חולים במאנהעטן אחר שעבר אפעראציע קשה, והיות שכבר הרגיש יותר טוב הלכתי לטייל עמו בחצר השפיטאל לשאוף אויר צח, ובתוך הדברים שאלתי את רבינו האם הוא אמת מה שמספרים שזקיננו מרן הישמח משה זי"ע בא אליו בחלומו, אמר לי רבינו שאמת ונכון הדבר, שבעת שכבו על ערש דוי רח"ל ראה את זקיננו הקדוש בחלומו, והבטיחו שיהיה לו רפואה שלימה ושיצא משם בריא ושלם, ואכן ב"ה ברכת הצדיק נתקיימה וניתוספו לו אורך ימים ושנות חיים.

כ"ח ניסן

הגאון רבי שבתי שעפטיל הורביץ זי"ע בעל "ווי העמודים"

יום ההילולא - כ"ח ניסן

נולד בשנת ש"ס לערך לאביו הגה"ק רבי ישעיה בעל השל"ה. למד אצל אביו ובעל כלי יקר. בגיל י"ז נשא את בתו של רבי משה חריף אב"ד לבוב וקרמניץ. ובזיווג שני את מרת פיגל בת ר' משה הלוי יאליש מקראקא. כשאביו נסע לארץ ישראל, נתקבל על מקומו כדרשן בפרג שש שנים. משנת שפ"ח בפירט, משצ"ב בפפד"מ, משנת ת' בפרזנא, ומת י"ד או תי"ח בויען. משום כך התבטא ות"ל נתקבלתי לר"מ ולאב"ד הגדול לרוב מדינת ישראל! מעולם לא פסקה ישיבה מביתו. נפטר ביום ו' כ"ח ניסן ת"ך. חבוריו: ווי העמודים. נספח לספר השל"ה שהדפיס מאביו; צוואתו לבניו והוספות בסוף ספר יש נוחלין; סליחה וא-ל מלא רחמים על גזירות ת"ח; סדר גיטין כתב-יד מועתק מהמהרש"ל עם הוספות; חיבור גדול באיסור והיתר, על המרדכי, על הש"ס, ועל התורה.

ווי העמודים. חברו הגאון מהר"ר שעפטיל סג"ל בנו של הרב שני לוחות הברית. והוא תלמיד הגאון מהר"ר שלמה אפרים אב"ד דק"ק פראג. ובהקדמ' שם נאמר מכמה חבורים שחיבר ובפרט בדיני איסור והיתר חבור מופלא. ובנו היה הגאון מהר"ר ישעיה אב"ד דק"ק פפד"מ. וכבר נודע שלשלת יוחסין מהגדולים הללו מהמשפחות היותר מיוחסות וכמ"ש הגאון בתחלת צוואתו הנדפסת בסוף ס' יש נוחלין.

מדברי הגאון רבי שבתי שעפטיל בן השל"ה: "חי ראשי בזכרי נחתכו בני מעי בעוברי מפרנקפורט לק"ק פוזנא הלכתי דרך הים, ועברתי בק"ק אמשטרדם, ומצאתי שם אנשים חשובים והרבה תלמידי חכמים מהם, והייתי בבית מדרשות שלהם אשר לכל אחד מחיצה בפני עצמו, ראיתי שהקטנים לומדים המקרא מבראשית עד לעיני כל ישראל ואחר כך כל העשרים וארבע ואחר כך כל המשניות וכשנעשה גדול אז מתחיל ללמוד גמרא פיר"ש תוספות וגדלו והצליחו גם עשו פרי, ואנכי בכיתי על זה למה ועל מה לא יעשה כן בארצינו הלואי שיתפשט המנהג הזה בכל תפוצות ישראל, ומה יזיק בזה שימלא כריסו במקרא ובמשנה עד שיהיה בן שלש עשרה שנים ואחר כך יתחיל ללמוד התלמוד כי

בוודאי בשנה אחת יגיע לתכלית ולכמה מעלות טובות למקום בחריפות התלמוד מה שאין כן בלימוד דידן בכמה שנים. חי ראשי באם יתאספו ראשי גאוני ארץ יחד ויעשו תיקון וסדר הלימוד (לעשות הנהגה בסדר הלימוד מקרא ומשנה ותלמוד) כסדר הזה להיות ליסוד מוסד ולחק עולם ולא יעבור אין ספק שחפץ ה' בידינו יצליח והלבבות יהיו מיוחדים בתורת אמת ביתר שאת ויתר עז והגאולה תקרב בזמן קריב" (ווי העמודים, עמוד התורה, פרק חמישי. נדפס ביחד עם ספר השל"ה).

הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא זי"ע

יום ההילולא - כ"ח ניסן

לחסיד אחד ושמו ר' יהושע, היתה רפת של בהמות, והיו לו בה בהמות רבות לחלוב, וגוי אחד היה עוסק בחליבתן וכדומה. לימים, ראה נוכח אותו חסיד כי הגוי אינו מתאים בשבילו, והעבירו ממשרתו. אמר לו הגוי: אני אלמדך לקח! ואכן, כעבור ימים אחדים פסקו הבהמות ליתן חלב והדדים היו מלאות חלב ולא יכלו לחלבם. מיד רץ אותו חסיד אל הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא זצ"ל וסיפר לו המעשה. הפך הרה"ק את פניו למשמשו ואמר לו: "עשו לו כישוף". ואל החסיד פנה ואמר: "סע לביתך והש"י ירחם עליך שיהיה הכל טוב". נסע איפוא ר' יהושע לביתו. והנה בשעת לילה עבר גוי אחד סמוך לביתו וביקש להכנס אצלו לאכול. סיפר לו שיכול להיות שאחד עשה לו כישוף, כי הבהמות אינם רוצים ליתן החלב. אמר לו הגוי: אם כן, תן לי עשרה רובל ואסיר את הכשוף. לבסוף השתנו על ה' ר"כ. ביקש הגוי שיתן לו גיגית מלאה מים, נתנו לו, ועשה מה שעשה ומיד החלו הבהמות לאכול ולתת חלב. כעבור ימים אחדים נסע החסיד אל הרה"ק רבי יהושע זצוק"ל לספר לו את אשר אירע. על אם הדרך ראה את הגוי, משרתו, שוכב גוסס, הלה צעק אליו לעזרה, אך הוא לא ניגש אליו. ויהי, כאשר בא ר' יהושע אל הרה"ק מאוסטרובה וסיפר לו שכאשר אמר כן היה. הפך הרבי את פניו אל שמשו ושאל: "אני אמרתי שזה כישוף?", ואל החסיד ר"י אמר: "סע לביתך". (שמעתי מפי רבי יצחק דב ניסנבוים נכדו של בעל המעשה).

כ"ט ניסן

הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע

יום ההילולא - כ"ט ניסן

כשהתקינו את הטלגרף הראשון, באו אנשים וסיפרו לאדמו"ר רבי משה מקוברין על ההמצאה המפתיעה. נענה להם הרבי ואמר:

- חדשה?, כלל וכלל לא. מזמן שמעתי בשם אחד מתלמידי הבעל שם טוב כי לכל יהודי טלגרף בפיו, הוא מתפלל לו במקומו וקולו נשמע בכל העולמות...

בסביבות העיר קאברין חטף פעם כומר צורר ישראל שתי נערות מבנות ישראל לשמד וסגרם בבית תיפלתם בכדי להעבירם על דתם רח"ל, ואביהם לא נמנה אמנם על עדת החסידים, אך בביתו החזיק לבניו מלמד שהיה מחסידי קאברין. כששמע החסיד את צרתו אמר שיש לו עצה עבירו, אבל תנאי הוא מתנה עמו שיבטיחו שימלא אחר עצתו, ואמר לו המלמד שיסע לרבו הק' מקאברין להתברך

מפיו, והסכים האב אך ביקשו שיצטרף עמו בנסיעתו, שכן אינו מורגל במהלכי החסידים ורבותיהם, והבטיחו שיעשה כל מה שיאמר לו הרבי, והסכים המלמד ויסעו יחדיו לקוברין. ונכנס האב השבור אל מרן הרה"ק וביכה לפניו את אסונו הכבד, ואמר לו הרה"ק שישע לפטרבורג הבירה והבורא ית"ש ישלח לו ישועתו בקרוב.

תשובתו של הרה"ק היתה תמוהה בעיניו, אך הרי הבטיח למלמד לקיים כל מה שיאמר לו, וישם פעמיו אל תחנת הרכבת לקיים פקודת הרה"ק עודו עומד ממתין למסילת הברזל, ניגש אליו איש לבוש הדר ונראה כאחד הפריצים, ושאלו למחוז חפצו, כששמע הלה שפניו מועדות לעיר הבירה, אמר לו שברצונו לשלוח לשם מכתב חשוב, ומאיזה סיבה אינו יכול לשלוח ע"י מרכבת הדואר, וביקש לשלחו אתו, ועוד ביקש ממנו שלאחר שימסור הדבר לתעודתו, ימתין קמעא והם ישלחו דרכו את תשובתם אליו, והסכים.

בזמן הנסיעה התחיל היהודי לחשוש מדבר השליחות, ותמה בלבו הכי אין לו לפריץ זה עם מי לשלוח מכתביו רק על ידו? אין זה כי אם דבר בלתי טהור, אשר מתיירא הוא לשלחו בדרך המלך... ופתח את המכתב, ולתדהמתו נוכח שכאשר חשש כן הוא, שהיה המדובר מענין קשירת קשר למרוד במלכות.

מיד בהגיעו לפטרבורג מיהר אל ארמון המלוכה וביקש רשות לבוא לפני המלך שדבר סתר יש לו עמו, וניכרים דברי אמת ונתנו לו להיכנס, וסיפר לפני המלך את כל אשר היה אתו, והראה לו את המכתב, ואמר המלך שישגור את המכתב שלא יכירו בו שפתחוהו, ויגש למסרו לתעודתו ויטול מהם את מכתב תשובתם, ויביאהו לפני המלך, וכן עשה. ויאמר לו המלך, תיתי לך שהצלת נפשי מקשר בוגדים שקשרו נגדי, נקבה שכרך עלי ואתנה, ואמר היהודי שאינו צריך לכלום, ושאלו המלך בדבר איזה צורך בא לעיר הבירה, והתחיל הלה לבכות על צרתו שנלקחו ממנו שני בנותיו, ואמר לו המלך סע לביתך והכל על מקומו יבא בשלום, וכשחזר לביתו כבר היו בנותיו בביתו בדבר המלך.

[מרן (הרמ"ח מסלונים) ז"ל שמע סיפור זה מרבי נח וינברג מטבריא - שפעם שאלה אותו אשה אחת אם הוא מחסידי קאברין וסיפרה לו סיפור זה שבדידה הוי עובדא - שהיא היתה אחת מהבנות שנחטפו].

ה"כנסת מרדכי", האדמו"ר ר' מרדכי שלום יוסף מסדיגורה זי"ע

יום ההילולא - כ"ט ניסן

עובדא שמעתי, מימי צעירותו של אבי אדמו"ר זיע"א, שכשהיה יוצא לטייל מחוץ לעיר לכמה שעות היה מצוה תמיד שילכו עמו עוד אנשים באופן שימנו יחד י' יהודים, כדי שכשיגיע זמן תפילת המנחה יוכל להתפלל במנין במקום שהותו, בשדה או על ההר, ופעם אחת א' מן המנין לא חש בטוב תוך כדי הליכה ונשאר על עמדו ואילו הם המשיכו בדרכם, אך היו הם ט' אנשים בלבד. ואבי אדמו"ר זיע"א עם האנשים שהיו עמו חשבו כיצד ימצאו עשירי למנין. תוך כדי כך הבחינו בפתח שנעשה בין סבך השיחים ויצא אליהם אדם עם תיק מטיילים על כתפו וכובע מטיילים לראשו ופנה לעברם ואמר שלום עליכם. ושאלוהו לדבר מוצאו, לידע אם הוא יהודי ויוכלו לצרפו למנין. והשיב שהוא יהודי. ואמרו, א"כ נצרפהו למנין. וכן עשו. משסיימו תפילתם אמר אבי אדמו"ר זיע"א שהיות שזהו עתה

עת רצון מכח שהשלים יהודי זה לתפילה במנין, א"כ כל דבר שיבקש ממנו יתקיים לטובה. ואמר היהודי, שזה כט"ו שנים מנישואיו ולא נתברך עדיין בזש"ק. ואמר אבי אדמו"ר זיע"א שישתו כולם מעט יי"ש לברכת 'לחיים'. והוציא היהודי יי"ש מהתיק שנשא על כתפו ושתו כולם וברכוהו 'לחיים' והבטיחו אבי אדמו"ר זיע"א על כך וברכו. ולתקופת השנה כעת חיה נולד לו בן זכר למז"ט. ואמר אבי אדמו"ר זיע"א, שזה בא ללמדך כח ברכתם של עשרה יהודים בשתייה לברכת 'לחיים'.

מסופר מהימים שרומל ימ"ש, שליחו של צורך היהודים באותם הימים שאין ראוי להזכיר כלל את שמו, בא בשערי מדינת מצרים מתוך כונה להמשיך בדרכו לעבר הישוב היהודי בארה"ק, עובדא מאבי אדמו"ר זיע"א שהיתה באותם הימים, שבי"ט תשרי תש"א ערך אבי אדמו"ר זיע"א את שולחנו הטהור לרגל יום ההילולא של אביו, זקני זיע"א בעל קדושת אהרן, ועשו אז גם סיום ללימוד ש"ס משניות. ובין הנוכחים היה הרה"ח ר' אליעזר הלטמן ז"ל (שבנה בית המדרש ברח' ר"ע בב"ב) שהיה מאנ"ש המסתופפים בצילו של אדמו"ר והיה משתתף בכל עת עריכת השולחנות, ונסתלק לעולמו בהיותו זקן מופלג. אזי כשביקר אדמו"ר את הקהל בברכת 'לחיים' הכניס ר"א הנ"ל את ידו לתוך ידו הק' של אדמו"ר לברכת 'לחיים' ואמר שאינו מוציא את ידו מתוך ידו הק' עדי יבטיח לו שלא יבוא הצר הצורך בשערי ארה"ק. ואמר אבי אדמו"ר זיע"א שכל הנוכחים ישתו יין לברכת 'לחיים', ואמר שישנה קבלה בידו שלא יהיה חורבן ג'.

ל' ניסן

ר' יוסף הלוי (הר"י) מיגאש זי"ע

יום ההילולא - ל' ניסן

הראב"ד ב'ספר הקבלה' מרבה להפליג בשבחו של הר"י מיגש וכותב: "כי טבעו יצא מספרד ועד מצרים וכל הארצות, ומוסף על חכמתו הגדולה מדותיו מעידות בו שהוא זרע מרע"ה, שעניו מאד היה מכל האדם, ונתן לו הקב"ה רוחב לב והיה עובר על פשע - ואין שני לו בכל העולם!"

מצינו שהרמב"ם ז"ל בשעת פטירת מהר"י מיגאש ז"ל נכנס אצלו ונשק ידיו ואז היה הרמב"ם בן שבעה שנים ואמר שלא זכה למה שזכה אלא באותו נשיקה שנשקו וברכו והאציל עליו מחכמתו, והיה קבוע בלב הרמב"ם ואביו שברכת הר"י מיגאש עשתה פירות, ושכיון מהר"י הלוי להאציל עליו מחכמתו, ולכן קראו רבו למהר"י הלוי עכ"ל הרב חיד"א במערכת הרמב"ם, מפורש דהרמב"ם היה כבן ז' ואעפ"כ קרא למהר"י מיגאש רבו שהשפיע עליו מחכמתו על כל ימי חייו ותפילתו עשתה פירות ופירי פירות עד סוף העולם.

המקובל רבי חיים ויטאל זי"ע

יום ההילולא - ל' ניסן

בשנת חמשת אלפים ושלש מאות וא' ליצירה, בהיות אבא מארי עדיין בחו"ל נתארח אצלו תלמיד חכם אחד גדול בדורו ושמו ר' חיים אשכנזי, ואמר לו: דע כי אתה עתיד לילך לארץ ישראל... ושם יולד לך בן, וקראת שמו - חיים בשמי, והוא יהיה חכם גדול, שלא יהא כמוהו בדורו" - בגילוי נפלא זה

פותח הגה"ק רבי חיים ויטאל את ספרו "ספר החזיונות" (בו העלה סדר תולדותיו, קורותיו וחזיונותיו הנוראים והטמירים מכמותינו). ואמנם כעבור שנתיים, לאחר שאביו הצדיק רבי יוסף, סופר סת"ם - [אשר הב"י, בשם המלאך המגיד, והאריז"ל, העידו עליו ש"חצי העולם היה ניזון בזכותו, בזכות התפילין הכשרים שהיה עושה"] - עלה לארץ הקודש, נולד לו רבינו, בר"ח מרחשון שנת ש"ג, בעיה"ק צפת ת"ו.

במעלליו התנכר הנער, וגדולי הדור ראו כי עתיד הוא להאיר פני תבל. בשנת הי"ב לחייו, גילה לו אחד מחכמי עיה"ק צפת שעתיד הוא לעמוד בפני נסיון גדול, כאשר יעלו בלבו הרהורים של התרשלות בלימוד התורה "ואם תבחר בדרך גן עדן, תעלה בחכמה וביראת חטא על כל בני דורך. דבר שלא ישוער". ואכן "לא נפל מדבריו ארצה", לאחר שזכה כמובן לעמוד בנסיון.

הרח"ו מביא ב'שער הגלגולים' (דס"ג ע"ב) שרבו האריז"ל קיים בו תחיית המתים ממש, והחיה את הרח"ו: בשנת ה' של"ב וכו', לא נותרה בי נשמה כלל, וכו', שהייתי מת לגמרי, והשכיבני מורי ז"ל על מטתו וסגר הדלת והתפלל וכו', וחזר על המטה וגיהר עלי וכו', וקמתי וברכתי ברכת מחיה המתים וכו'.

שלשה ימים אחר פטירת רבו האר"י שנפטר ביום ה' אב שנת ה' של"ב, נתגלה האר"י ז"ל בחלום לתלמידו מהרח"ו. וכך כותב מהרח"ו בספר החזיונות (ח"ב אות ט"ז): "ושאלתי ממנו איך נפטר כל כך בחטיפה, ויאמר לי, לפי שלא מצאתי אפילו אחד שלם כרצוני. אמרתי לו, אם כן חס ושלום אתי יאש מכל מה שהבטחתי, ומכל הטובה שאמרת לי שעתידה לבא בעולם על ידי. אמר לי, אל תתייאש, כי בהגיע הזמן אני אבוא ואגלה לך את אשר תעשה". עכ"ל.

מהרח"ו כותב שם "מאז ואילך רוב הלילות היה נגלה אלי בחלום לנחמני שלא אתי יאש, וזה נמשך עד עשרים שנה אחר שנפטר. ומאז עד עשר שנים לא היה בא כי אם פעם אחת בחודש, ומאז ואילך בא פעם אחת משלשה לשלשה חדשים. ובכל החלומות שאני חולם עמו, תמיד הוא באופן אחד, כי מלמדני תורה ומנחמני שלא אתי יאש וכו' והכל יתקיים בעזרת ד'".

הרה"ק רבי יעקב יצחק ממאקאריב זי"ע

יום ההילולא - ל' ניסן

הרה"ק רבי יעקב יצחק ממאקארוב זיע"א, היה בנו של הרה"ק רבי מנחם נחום ממאקארוב זיע"א שהיה חתן הרה"ק רבי יוסף מטארטשין זיע"א בנו של הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א, בעת נתינת ה"דרשה געשאנק" נענה החוזה שהוא נותן את עיניו כ"דרשה געשאנק", ואכן הרה"ק רבי יעקב יצחק שנקרא על שם החוזה הוא שירש את עיניו, ומספרים שבעת שערך שולחנו בשבת קודש בסעודה שלישית, היו עיניו מאירים כשני אבוקות - "פראדזעקטער'ס".

שמעתי מדודי הרה"צ רבי וועלוויל זצ"ל, ששמע מיהודי בירושלים ממשפחת הרה"ק רבי משה מלעלוב זיע"א, שנסע פעם לחו"ל והתאכסן בבית הרה"ק ממאקארוב, ובליל שבת קודש אחר שסיים את עריכת השולחן, הלכו העולם לבתייהם וכסבורים היו שהרה"ק אף הוא פונה לנוח, אך הוא עקב אחריו וראה שבמשך כל הלילה ישב והגה בתורה, ורק כמה דקות קודם שהגיע המשמש ללוחות בהליכתו למקווה, אז שכב לנוח קמעא על מנת שיראה בעיניו כאילו ישן כל הלילה.

וסיפר אותו יהודי שהיה נוכח בשעת מעשה, שהגיע אל הרה"ק יהודי ונתן לו קוויטעל וביקש על בנו שנאבד מזה תקופה ארוכה ונעלמו עקבותיו, ישב הרה"ק והתבונן בפיתקא ואמר לאותו יהודי "בנך שוהה במדינה פלונית", שאל היהודי ובאיזה עיר באותה מדינה, הסתכל הרה"ק בשנית בקוויטעל ואמר כי הוא נמצא בעיר מסויימת, הוסיף היהודי לשאול באיזה מקום באותה עיר, הסתכל שוב וענה לו באיזה מקום בדיוק מצוי בנו... והרי החוזה הוריש לו את עיניו כשנתנם לאביו כדורון דרשה.

הרה"ק רבי יעקב יצחק הנהיג את עדתו באותה תקופה שהנהיגו דודיו בני הרה"ק המגיד מטשערנאביל זיע"א, היות ואביו נסתלק בצעירותו.

חודש אייר

א' אייר

הגאון רבי צבי אשכנזי בעל "חכם צבי" זי"ע

יום ההילולא - א' אייר

שמעתי מאבי ז"ל שבזמן החכם צבי כשהי' רב באמסטערדאם הי' שבתני צבי'ניק א', שחיבר ספר, ובספר הי' כתוב מינות ואפיקורסות, והביא הספר להחכם צבי לבקש הסכמה.

ובאותן הימים היו מביאין כתי"י, וכת"י הלא קשה לקרות, הי' הרב מסתכל אנה ואנה, וראה שיש שם דברים נכונים וממנו ידין על השאר (בזמנינו שאינם כתי"י קל הוא לדפדף כל הספר), וממילא לא ראה החכם צבי רק שני פלפולים, וראה שם הרבה חריפות ע"כ נתן הסכמה.

ואח"כ כשמסר את ספרו לדפוס ראו אנשים שהספר הוא מלא אפיקורסות וגם שהחכם צבי נתן הסכמה. והלכו אל החכם צבי לשאול אותו, איך נתן הסכמה על ספר כזה.

וכשמע החכם צבי מה שאמרו, והוא הלא הי' מהלוחמים הנלהבים נגד ש"ץ, קרא המחבר וביקש ממנו שיחזיר לו ההסכמה, ובשביל זה ישלם לו חצי מה שעולה לו כל הדפוס, ולא רצה בשום אופן. אח"כ אמר שישלם לו כל ההוצאות, ואעפ"כ לא רצה. אמר יש לי הסכמה מגדול הדור ויכול אני להרויח הרבה, אחזיר ההסכמה?

וכיון שראה החכם צבי שאינו רוצה, התחיל לחשוב מה לעשות, והוחלט אצלו שישלח א' להדליק כל הדפוס וישרף כל הספר עם ההסכמה, דאל"כ יצא הסכמתו בכל העולם על ספר שהוא מלא אפיקורסות, הנה הוא מוכן על מסירת נפש.

וכך הוה, בלילה הלך א' בשליחותו והדליק הבית הדפוס ונשרף הכל, והם ידעו שזה הי' בשליחות הרב, ע"כ החליטו שבשביל זה צריכין להרוג אותו (חלילה).

באמסטערדאם ידוע, שנבנה כל הרחובות על מים ומרחוב לרחוב יש גשר, ומבית החכם צבי עד הבית המדרש הי' כמה גשרים ע"כ שכרו בחור עני א' ושמו מאיר אנטשיל ואמרו לו שיתנו לו ג' מאות

גילדין בתנאי שכשהרב ילך להבית המדרש ויעבור על הגשר ירוץ לקראת הרב ויקח הרב וישליך אותו במים ר"ל.

ולמחרת כשהרב הלך לבית המדרש ראה שבחור א' רץ אחריו וכשמגיע אל הרב הוא בורח, וכן הי' כמה פעמים ובפעם הג' סיבב החכם צבי ושאל אותו "מה אתה רוצה, אבל תאמר את האמת".

התחיל הבחור לבכות, וסיפר לו אני בחור עני ואמרו לי שאם אהרוג את הרב יתנו לי ג' מאות גילדין, ע"כ רצתי אחר הרב להרוג אותו, אמנם כשהגעתי סמוך להרב התחלתי להתחרט, מה אני הולך לעשות, להרוג נפש ישראל ובפרט צדיק, ע"כ ברחתי, אמנם אח"כ התחיל לפעום בלבי אני אהי' עושר ולא אהי' צריך לישא משאות כבדות, רצתי עוד הפעם וכשהגעתי סמוך התחלתי להתחרט, אמנם כבר אני רואה שאת הרב, לא אשליך תוך הים, איני יכול לעשותו, לבי איני מניח אותי לעשותו. אמר לו הרב דבשביל זה שהי' לך היזק ג' מאות גילדין בעבורי, אני מביטח לך עשירות לך ולזרעך עד סוף כל הדורות.

והוא הי' ראטשילד הראשון. העולם אומרים שע"י ברכת הרה"ק ר' הערשילי טשארטקובער נתעשר, אמנם אינו סתירה, מברכת שניהם נתעשר.

אני שמעתי זאת מאבי ז"ל, שזקיני הרה"ק מצאנו הי' רגיל לספר זאת.

על זיקתו העמוקה של הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זי"ע אל ה"חכם צבי" יעיד סיפור המעשה שאירע כאשר אחד מחסידיו של ה"דברי חיים" נתפס בעבירה על החוק, ודנהו בכל הערכאות למיתה. נותר רק פתח הצלה אחד שעשוי היה להמתיק את גזר הדין, והוא בקשת צו חנינה מפרנץ יוזף קיסר אוסטריה. ה"דברי חיים" שלח אגרת אל הברון רוטשילד תושב וינה שבאוסטריה, ובקש ממנו להזמין ראיון אצל הקיסר בענין הצלת חייו של אותו יהודי. הברון השיב לה"דברי חיים" שהדבר הוא בלתי אפשרי, מכיון שלפני כמה ימים היה כבר אצל הקיסר לבקש ממנו איזו טובה אחרת, ועל כן איננו יכול להכנס כעת שוב. חזר ה"דברי חיים" ושלח להודיע לו, שמכיון שעשירותה המופלגת של המשפחה מזה כמה דורות נובעת מברכתו של זקנו החכם צבי, הרי כשם שזקנו היה יכול להבטיח עשירות, כך יכול נכדו להשיב את ההבטחה, אם לא יעשה הברון את כל אשר באפשרותו כדי להציל את היהודי ממות. ומעשה שהיה כך היה: החכם צבי נתן פעם הסכמה על ספר מסויים, אך לאחר זמן נודע לו שהמחבר נוטה לכת השבתאים, כדי למנוע את הפצת הספר, שרף את בית הדפוס בו נדפס הספר, בעלי הדפוס שכרו בחור עני להרוג את החכם צבי. הוא לא העז לעשות כמצותם, וגילה לחכם צבי את מזימתם. אותו בחור היה מאיר אנשיל אבי משפחת הרוטשילדים, לאות תודה ברכו בעשירות לו ולזרעו אחריו, וברכתו אכן נתקיימה במלואה.

הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע

יום ההילולא - א' אייר

הרה"ק הרבי ר' שמעלקא זי"ע הרב אב"ד ניקולשבורג היה לו התנגדות גדול מבני עדתו על התנהגותו בחסידות יען שהיו כולם מתנגדים לדרך החסידות ופעם אחת עשו אסיפה גדולה והחליטו להסיר

את הגה"ק הנ"ל ממשמרתו וע"ז חתמו כולם על הכתב ונתנו את הכתב לשמש העיר שימסור אותו להגה"ק אב"ד, ואותו שמש היה איש צדיק וישר ותמים במעשיו הטובים ושאל השמש בתמימות להבעה"ב מטובי העיר על סיבת הדבר, ואמרו לו כי על כסא הרבנות דפה עיר ניקלשבורג ישבו מדור דור גאוני עולם ולא התנהגו בדרך החסידות, ועתה הרב דפה הנהגותיו הוא בדרך החסידות, לכן אין ברצוננו שישב על כסא הרבנות הזאת, ואז קפץ השמש ואמר תדעו שרבינו הרב אב"ד הוא צדיק יסוד עולם, לכן עצתי שתהיו זהירים בכבודו ובתורתו כי קדוש הוא, ואספר לכם: אתם יודעים היטב כי עבודתי לדפוק לפני עלות השחר בפתחי בני העיר לעוררם לקום לעבודת הבורא, ובכל יום כשאני מגיע לבית רבינו הרב דפה הנני נכנס לביתו על איזה רגעים ותמיד אני מוצא שהוא יושב ולומד ועל ידו יושב איש שאיני מכירו, ופעם שאלתי את רבינו הרב מי הוא האיש שלומד עם כ"ת בהשכמה והשיב לי כי זה הוא אליהו הנביא זל"ט - ופעם אחת אירע שאיחרתי מעט ונכנסתי לבית רבינו הרב ומצאתי שהיה הולך ואוחז בשתי נרות בידי ועמו שני אנשים אחד מהם שרגיל להיות בביתו בהשכמה והשני היה כתר של זהב על ראשו, ואחר שהאנשים יצאו והלכו, ורבינו הרב חזר למקומו ללמוד, שאלתי את רבינו מי הוא האיש שכתר של זהב על ראשו והשיב לי זה מנשה בן חזקיה, ושאלתי אותו מה למנשה בן חזקיה בבית רבינו, והשיב לי רבינו: כאשר באה אליו שאלה מאת רב אחד על אודות איש חסיד בעירו שעמד ושיבר כל הצלמים והפסלים בבית הטומאה שלהם ונמסר אותו חסיד להממשלה ויצא דינו למיתה וקיימו את פסק הדין, ובאותה עיר נמצא חברת גמ"ח שמשלמים את דמי הכתובה לאלמנות עניות שבעליהן לא השאירו נכסים לסלק בהם את הכתובה, וכשבאה אלמנת החסיד הנ"ל אל הגבאי של החברה גמ"ח שיתן לה דמי הכתובה לא רצה ליתן לה, באמרו: שלפי תקנת החברה נותנים הם רק לאלמנות שבעליהן מתו כדרך כל הארץ, ולא למאבדים עצמם לדעת, ואותו חסיד היה נחשב אצלם כעין מאבד עצמו לדעת, ובא הענין הזה לדין תורה לפני רב העיר והרב שלח את השאלה אליו והיה הוא מעיין בדבר הלכה זו, ומחמת שאותו חסיד תיקן קצת את חטא הצלם בהיכל בא מנשה בן חזקיה אליו וביקש ממנו שימלא את בקשת האלמנה ושיפסוק לה את דמי כתובתה לתת לה - ומזה תדעו מי הוא רבינו הרב דפה - ותמיד בעת שסיפר מעשה זה סיים: צאו וראו כי כמה גדול היה השמש הצדיק הנסתר הזה שבכל יום זכה לגילוי אליהו הנביא זל"ט ולא הרגיש בנפשו שום התנשאות אלא היה משבח ומפאר את רבינו הרב מניקלשבורג שאלהו הנביא זל"ט בא אליו ללמוד עמו זי"ע.

מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב הרה"צ אריה מרדכי רבינוביץ זצ"ל אב"ד ב"ב "קרני ראם" ב"ב תשנ"ה ח"א, ע' ק"ב

מעשה ובא איש אחד חשוך בנים ל"ע בפני הרה"ק הרבי ר' שמעלקא זי"ע, ובמר לבו שפך שיחו ואמר שהוא בא לתבוע את רבון העולמים לדין תורה, על אשר מנע מהם פרי בטן. וציווה עליו להופיע ממחרת אחרי תפלת שחרית. ואז בהיותו מעוטר בטלית ותפילין הושיב הרב הקדוש את בית דינו, וציווה על האיש לסדר טענותיו. אמנם בין לילה כבר נרגעה רוחו והתחרט על מעשה נועז כזה שביקש לעשות, ונסתתם ולא רצה לבוא בטענה. אבל הרב הקדוש גער בו תגיד מה שיש לך לומר, ובדברי קדשו נתן בו עוז דקדושה ופתח ואמר את טענתו. ואז אמר הרב הקדוש הנה מעיקר הדין אומרים לשני בעלי דינים לצאת בשעה שהבית דין יושבים ודנים, אולם מאחר ובעל הדין אחד ית"ש מלא כל הארץ כבודו ממילא אנו חייבים להרשות גם לבעל הדין השני להיות נוכח כאן. ודנו ביניהם במשא

ומתן של תורה, והוציאו פסק בית דין שעל פי דין התורה צריך שתעלה ארוכה ומרפא לאשתו ותלד בן זכר חי וקיים לתורה ולחופה ולמעשים טובים. ולתקופת השנה נולד להם בן. כעבור זמן נחלה הילד, ואז חזר ובא לפני הרב הקדוש ובית דינו. ושוב ישבו וכתבו פסק דין שעל פי דין תורה צריך לבטל כל הדינים וקטרוגים מעל הילד הזה (ונוסח שני פסקי הדין במלואם נדפסו בהקדמה לספרו הקדוש נזיר השם).

מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצוק"ל שיעור חומש-רש"י שופטים תשמ"ג

ד"ת ארה"ב תשס"ה, גליון נ"א, עמ' ד'

סיפר כ"ק אדמו"ר מהר"ש השני מבאבוב זצ"ל. בזמן שעמדו המשכילים והפיצו דעותיהם הכוזבות לכלות חלילה את היהדות החרדית, עמדו (להבדיל) גדולי הדורות ונלחמו נגדם בכל עוז וגבורה עד מסירת נפש ממש, כי הרשעים האלו בנפשותם התיירו לעצמם כל דבר לעמוד על נפשם במזימותם הארורה.

אחד מגאוני הזמן שעמד אז נגדם בחריפות הי' הגאון הצדיק ר' שמעון קאטעלבערגער זצ"ל לעומתו גרמו לו המשכילים צרות רבות ורעות.

פעם הלשינו עליו המשכילים לפני הממשלה, שהוא מדבר קשות נגד אמונת הנוצרים, וגם מסית ומדיח את הגוים הנוצרים מאמונתם שיתגיירו. הממשלה שלחה צו להגרש"ק להזמינו לבוא על זה הדבר למשפט.

ביום המיועד בא הגרש"ק אל בית המשפט, אולם כאשר בא לחדר השופט, הנה עומד השופט מכסאו לכבודו של הגרש"ק וגם הולך לקראתו ומסביר לו פנים יפות בכבוד והערצה, ובדבר המסירה לא הזכיר מאומה. והי' הדבר לפלא בעיני הגרש"ק. וכאשר ישבו שניהם על כסאות, שאל השופט את הגרש"ק אם יש לו איזה קירבת משפחה אל הגה"ק הר"ר שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל, ענה הגרש"ק, כן, שהרי הוא הי' זקנו, אבי אמו. אמר השופט, אספר לכם עובדא שראיתי בעיני.

פעם נזדמן הגה"ק הר"ר ש מניקלשבורג לעמוד למשפט בעיר הבירה ווין על איזה עוולה שהלשינו עליו בני מריבה. וכאשר הגיע יום המשפט המיועד, יצא לדרכו לנסוע אל בית המשפט, ולהגיע שמה היה צריך לעבור את נהר "דאנוב". אולם היתה אז בימי חודש אדר שהוא זמן של הפשרת שלגים, והנהר שהיה כל ימי החורף קפוי לקרח חזק התחילה להפשר, ונחלקה להרבה חתיכות גדולות של קרח ושטו על פני המים, והי' ממש סכנת נפשות לעבור את הנהר בספינה, כי היתה עלולה הספינה להשבר או להתהפך כאשר יפגע בהחתיכות קרח. וכאשר הגיע הר"ר שמעלקא על יד הנהר לעברה, התחיל לבקש מן הסוחרים מנהיגי הספינות שיעברוהו בכסף מלא אל עבר הנהר השני כי יש לו משפט ומוכרח להגיע לזמן המיועד, אולם שום אחד מהם לא הסכים לסכן את חייו אף אחר שהבטיח הר"ר שמעלקא לשלם דמים יקרים מאד. הר"ר שמעלקא שהיה נחפז מאד לעבור את הנהר ולהגיע בזמן אל בית המשפט, הלך אל שפת הנהר וכאשר מקלו בידו הציג רגל אחת על חתיכת קרח ואח"כ העמיד את עצמו עליה. חתיכת קרח זו התחילה לשוט על פני המים והר"ר שמעלקא עומד עלי' מלא קומתו ולא

נטה לצדדין, וגם כאשר פגעה ונגעה חתיכת קרח זו בחתיכה אחרת, נטל הר"ר שמעלקא את מקלו ועבר מעל חתיכה זו ועלה על חבירתה והעמיד את עצמו עליה ושטה היא על פני המים עם הר"ר שמעלקא עומד עליה בקומה זקופה, עד שהגיע אל חתיכת קרח שלישית, וכן עבר הר"ר שמעלקא מחתיכה לחתיכה עד הגיעו אל עבר השניה של הנהר.

הדבר עורר בהלה גדולה ועצומה על שפת הנהר ובאו אנשים נשים וטף בהמוניהם לראות במו עיניהם את הפלא הגדול איך איש פלא ונורא עובר מחתיכת קרח החלקה, לחבירתה, בקלות נפלא כל כך כמו מי שמטייל במקלו בגן עדנים לרוח היום, ומרוב הפלא נתאסף על שפת הנהר קהל ציבור גדול מאד, ואני, מספר השופט להגרש"ק, הייתי אז "סטודענט" (תלמיד) באיזה "יונעווארסיטע" מפורסמת (בית ספר גבוה למבוגרים) שבוויין, ופתאום ראיתי כי כל הסטודענטן רצים לשמה, רצתי מהר ג"כ עמהם לראות את המתרחש שמה, וראיתי גם אני בעיני את הפלא הגדול הזה.

וכאשר הגיע הר"ר שמעלקא אצלינו אל עבר השני, שאלו אנשי המקום את איש האלוקים לאן הוא הולך, וסיפר להם אודות המשפט שיש לו כי הלשינו עליו אינשי דלא מעלי בלא עוול בכפו, אז נאספו כל הקהל והלכו אחרי הר"ר שמעלקא אל בית המשפט, וצעקו אל השופט לאמר, איש אלוקים כזה אי אפשר לאשמו בחטא כזה שהלשינו עליו, והשופט שחררו מכל דבר המשפט.

עכשיו, סיים השופט אל הגרש"ק ואמר בהערצה יתירה, כאשר שנכנסתם אתם לכאן, ראיתי שעמכם בא גם זקנכם הגדול הר"ר שמעלקא, ומזה דנתי תיכף כי גם אתם הנכם איש אלוקים, ואין שום עוול בכפיכם. ושחררו השופט תיכף לשלום.

(מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב) "שבט מישראל", סיון תשס"ב, ע' י"ז

פעם העלילו על הרה"ק הרבי ר' שמעלקא עלילה נוראה ומשפטו היה כרוך בסכנת גזר דין מוות ר"ל, ומרוב חשיבותו של המשפט העמידו בימה ברחובה של עיר לדונו ברוב עם. כשהביאוהו לדין נעמדו השופטים והפרקליטים והעדים וכו' על הבימה. לפני הקראת כתב האשמה אמר הרבי רבי שמעלקא כלפי שמיא: לאבענדיקער באווייז דיין ווארהייט! (אלוקים החזק והאמיץ, הראה את אמיתותך!). ונתקדרו השמים בעבים ונהיה רעם חזק מאד ושני העדים שהיו צריכים להעיד נשרפו למוות ר"ל ונתבטל המשפט. כן יאבדו כל אויבך ה'.

מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב הרה"ק מרדכי חיים מסלונים זצוק"ל "מאמר מרדכי" (ירושלים תשס"ה) ח"ג, עמ' ל'

אמר הרב הקדוש מלובלין זי"ע לצדיק אחד שהיה על קבר איש אלקים הגה"ק רבינו שמעלקא מנ"ב זי"ע שהוא וגם גופו בג"ע...

הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעפסק זי"ע

יום ההילולא - א' אייר

גדולי הצדיקים אמרו על רבי מנדלי מוויטעבסק זי"ע שהיה ניצוץ מנשמת משה רבינו ע"ה (מפי הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זצ"ל). כמ"כ קבלה בידינו שרבו המגיד הגדול מהרד"ב ממזריטש

זי"ע אמר לו בעת שמשחו לגדולה [מסורה היא בידינו, כי פעם אחת בעת שיצא רבי מגדלי למסעיו בשליחות רבו, נסע המגיד זי"ע בעצמו ללוות אותו עד הנהר "ד'נייפר" (או "ד'נייסטר"), ושם אמר לו "אין מושחין מלכים אלא על המעיין", לרמוז שמסמיכו לגדולות. [שהוא ניצוץ מחזקיהו המלך ע"ה.

(מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב)

שמעתי עובדא מפי הגה"ח ר' נתן לובארט ז"ל, דבעת שעלה על דעת הרה"ק הרבי רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק זי"ע לעלות לארץ ישראל, הלך אז אל צדיקי דורו להיפרד מהם טרם נסיעתו, ובתוכם יצא לבקר את הרה"ק המאור עינים זי"ע כדי להפרד ממנו. וכשנודע להרה"ק המאור עינים זי"ע שהרה"ק מוויטעבסק זי"ע יבא לבקרו, התחיל להכין את ביתו לקראתו, ובעצמו טרח וסד את כותלי הבית בסיד, ואף יצא לחוץ ועמד בחצרו לסוד את הכותלים מבחוץ בסיד, ובתוך עמדו כך הגיע הרה"ק מוויטעבסק זי"ע אל מעונו, ולא הבחין המאור עינים בביאתו, אבל הרה"ק מוויטעבסק זי"ע ראה מה שעושה המאור עינים לכבודו. ועמד שם איש אחד ושאל את המאור עינים למה הוא טורח כ"כ לסוד את ביתו בעצמו, ונענה המאור עינים ואמר, "הרי המלך בא אל ביתי" והרה"ק מוויטעבסק זי"ע שמע וראה כל זה במו עיניו.

כשהגיע הרה"ק מוויטעבסק זי"ע אל חוף הים לקראת נסיעתו, עמדו שם כמה ספינות בדרכם להפליג אל ארץ ישראל, אבל כולם לא ישרו בעיני הרה"ק, עד שהגיע איזה ספינה ישנה ובו בחר לנסוע לארץ ישראל, והיה הדבר תמוה בעיני הרואים מה ראה בספינה זו, עד שאחר כך נודע להם חשיבות הספינה שמלפני ששים שנים נסע בה הרה"ק בעל מעשה רוקח זי"ע.

ויהי באמצע נסיעתם נעשה סערה גדולה בים, והאנשים אשר בספינה היו נתונים בסכנה, ויהי כאשר ראה רב החובל שסכנה גדולה מרחפת על כולם, ביקש מהתלמידים שיכנסו אל הרה"ק לעוררו להתפלל בעדם שינצלו מהסכנה, אבל כולם פחדו מליכנס ולומר לו שום דבר בהיותו יושב סגור בחדרו המיוחד לו בהכנה רבה לפני ביאתו לארץ ישראל משוטט בעולמות העליונים. אז אמר להם רב החובל שאם הם אינם נכנסים אזי יכנס הוא עצמו אל הרה"ק לבקש ממנו שיתפלל בעדם, ואמרו לו התלמידים דאדרבה כן יעשה.

הלך רב החובל ונכנס לחדר הרה"ק זי"ע, ואמר לו כי לפני הרבה שנים נסע עמו בספינה זו חכם אחד – זה היה הרה"ק בעל מעשה רוקח זי"ע – וגם אז התעוררו גלי הים בסערה עד שהיתה סכנה גדולה מרחפת עלינו, והלך אז החכם וביקש רחמים ומיד נחה ושקטה הים והיתה הרווחה, אי לכך אבקש גם אתכם כי כולנו נמצאים בסכנה גדולה והרבי יבקש עלינו רחמים.

נענה הרה"ק ואמר, איזה זכות יש לי שאוכל לבקש להנצל מהסכנה, אך בזאת אוכל לתלות בקשתי, כי הנה טרם נסיעתי הייתי בביתו של רבי נחום, ושמעתי איך שהוא אומר עלי אז מלך ישראל, ולא התפעלתי מזה כלום, בזכות זה אבקש רחמים שאנצל מהסכנה. ומיד נחה ושקטה סערת הרוח וישוכו המים וכולם ניצלו לרווחה.

אא"מ סיפר לי ששמע מח"ז הרה"ג מוהרי"ש העליר זצ"ל שהרה"ק מוהרמ"מ מוויטעבסק זצ"ל בשבתו בעיה"ק טבריא ת"ו היה דרכו בקודש לקבל ש"ק במוקדם, אבל פעם אחת ישב בעש"ק סמוך

לערב ומקטרתו בפיו ופניו כלפי ים כנרת, טרוד מאוד בעמקי עשתונותיו, כל הקהל היו עומדים מוכנים להתפלל אבל הוא ז"ל לא זז ממקומו, עד כמעט סמוך לשקיעה זרק מידו את מקטרתו ועמד להתפלל, כולם תמחו ע"ז וכמובן שש"א מהם לא הרהיב בנפשו לשאלו על הפליאה הזאת, אבל בישבו בסעודת ש"ק סיפר לחסידיו ומקורביו וביאר להם את הפליאה (אינני זוכר אם מעצמו רצה להניח ולהשקיט את רוחם או ע"י בקשתם סיפר להם) ואמר להם שבכל מעלי דשבתא מתקבצים כל תפלות ישראל וכל תורותם ומצותם שבכל העולם כולו שעשו בכל השבוע ובאים לארץ הקודש ומתעלות לשער השמים, וכולם באים דרך ים כנרת וטובלים שם, והים כנרת שואלם באיזה זכות הם באים מארץ הטמאה להכנס לארץ הקודש, ותשובתם בזכות החזקתם את הישוב בארץ הקודש.

והנה בזמן ההוא היה המנהג שהיו שולחים שד"ר מא"י לחו"ל והיה מסבב בכל קהלות ישראל לקבל את הכסף מקופות רמבעה"נ זי"ע ואח"כ היה חוזר לארץ הקודש תובב"א עם תיבת הכסף, והנה בשבוע ההוא אירע אסון נורא כי השד"ר עם תיבת הכסף שנסע דרך עיר קאנסטאנטינאפול נפל עליו שודדים והרגוהו ר"ל, ולקחו את תיבת הכסף, וכיון שנעשה הדבר שהכסף של בני חו"ל ילך לטמיון ולא יגיע לבני א"י ע"כ אבד זכותם והים כנרת לא הניח להם להכניס את תפלתם ותורתם וכו', והיה הדבר קשה לבני חו"ל, וע"כ הה"ק זצ"ל עבד בכוונותיו ויחודיו שנתפסו השודדים ותיבת הכסף נמסרה להרב דשם לשלחה לא"י ת"ו, ואז הניח להם הים להכניס את תפלתם וכו'.

מסופר מהרה"ק הרמ"מ מוויטעבסק שנסע ביחד עם הרב בעל התניא לעשות נפשות לחסידות ונמנע מליכנס לאחת מהעיירות ואנשי העיר רצו שדווקא כן יבוא שהיה שם אברך ת"ח שנטה למות, וע"כ שיחדו את בעל העגלה והוא הגיע לאותה העיר, ולהפצרת האנשים ביקר אצל האברך ופעל עבורו ישועה והבריא, ושאל הרב את הרמ"מ למה סירב מלכתחילה ליכנס והרי נתקדש שם שמים וגם האברך היה לו רפואה, ואמר לו כי התכוונתי לטובתך שלא תהא אמונתך מחמת מופתים. ע"כ.

כשהגיע הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע לא"י היה לו שני עובדות, האחד כי היה מנהגו (בהיותו בארץ) כל ע"ש בחצות ללכת אל הנהר והיה קורא מענדל צריך דגים לשבת ומיד יצאו כמה דגים ושלחו את עצמם לפניו (כן ידוע מכמה צדיקים שבחרו מקום מגורם סמוך לנהר שיש בו דגים וכמו שידוע מהבעש"ט שהיה לו הארה משמים שמקום מגוריו יהיה או בנעמירוב או במעזיבוז ובחר במעז'בוז שהוא ליד נהר עם דגה רבה).

והנה כשעלה הרמ"מ לא"י כרבי גדול ובעל מופת ופועל ישועות ממש האדם השלם מכל, הנה כדי לדוג את הדגים של עש"ק שלח את השמש שיעמוד ליד הכנרת ויאמר שרבי מענדל צריך דגים, כן עשה השמש אולם חזר בידיים ריקניות שלא העלה אפילו דג אחד, ושלחו עוד הפעם ואין קול ואין עונה אף כי ידוע שהכנרת הוא מלא בדגים יותר משאר ימים, אזי הלך הרמ"מ בעצמו וקרא בקול מענדל צריך דגים לשבת ותיכף יצא דג גדול ותוך כדי קפצו מן המים התיז על הרמ"מ מים רבים עד שנרטב מכף רגל ועד ראש, ואמר "הנה יש לך דג לשבת". ולמד הרמ"מ מזה שמה שהגיע עד כה בדרגות השפלות אינם כי אם כמו מדרגה בשפלות אולם מעתה יצטרך להגיע לתכלית השפלות בפשטות גדולה כ"כ עד שלא יתפעל כלל מזה שדג פשוט יוכל לקלחו מראשו לרגליו, וזהו החידוש כאן בא"י שיתקשר כ"כ להקב"ה עד שבכל תנועה ובכל עבודה ובכל דיבור, יהיה מקושר להקב"ה בהתבטלות לגמרי.

והסיפור השני שהיה לו כאן, שיצא לרחוב וניגש אליו ילד קטן והילד שאלו, בידך לתת לי אולי קמצוץ טבק? ואמר בלבו הרמ"מ הנה מצאת לך את המחוצפים הקטנים של ארץ ישראל, הולך לו יהודי זקן בעל הדרת פנים ומטה כסף בידו וילד בן שש אינו מתפעל לגשת לבקש ממנו טבק, אחרי שמלא הרמ"מ את מבוקשו של הילד הראה לעצמו ללמוד שכאן בא"י דורשים התבטלות גמורה.

שאלו לרבי ישראל מרוזין: - במכתביו של רבי מנחם מענדיל מוויטעפסק ששלח לגולה מארץ ישראל, חתם: "השפל באמת", איך הכתיר עצמו בתואר כזה:

השיב רבי ישראל: - השפלות היתה שרויה בכל עצמותו, עד שלא נראה הדבר בעיניו כמדה טובה או כמעלה יתירה...

הגאון רבי עקיבא יוסף שלינגר זצ"ל

יום ההילולא - א' אייר

סיפר ש"ב הגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל, ששמע מהרה"ח ר' דוד סענדיר שהיה אחד המתפללים במנין של הרה"ק ר' עקיבא יוסף זצ"ל כאשר הי' סגי נהור רח"ל, ואמר ר' דוד שזוכר כאשר פעם אחת נגש ר' עקיבא יוסף (הגם שלא ראה) אל בחור אחד ואמר לו שיפשיט את מעילו מעל גופו, מחמת שיש בו שעטנז

הרה"ק רבי אברהם ה"בית אברהם" מסלונים זי"ע

יום ההילולא - א' אייר

כתב לי אחי היקר הרב אהרן ע"ה מחבר הספר "דביר אהרן": סיפר לי האיש שהרה"ק זצ"ל מסלונים התארח אצלו בעיר ציזוב בפולניא (ורשמו רבי זיינוויל איידלשטיין ב"ר דוד, איש נכבד ובן תורה גדול, וכל דבריו אמת). בשנת תרע"ה, כשנלכדה עירנו ע"י השונא, ברחתי עם חיל הרוסים למזרח. ובדרך נודע לי שכל העיר היתה למאכולת אש. בהיותי אז בעיר סלונים, נכנסתי אצל הרבי זצ"ל, וספרתי לו במר נפשי את אשר הי' לי, שהייתי גביר נכבד ובין לילה נהפכתי לעני ולרש, ולדל אין כל. הניח הרבי ראשו על ידו, וכעבור איזה רגעים הרים את ראשו, ואמר לי: "אל תבכה, אל תבכה, ביתך לא נשרף". כשבאתי בחזרה העירה, ראיתי שבאמת נשרפה כל העיר, ועד ביתי הגיעה האש וביתי לא נשרף (מתוך מכתב מאחי הרב אהרן זצ"ל, מח"ס דביר אהרן, ששמע מבעל המעשה רבי זיינוויל איידלשטיין ז"ל).

אשתו של הר' שמואל יעקב חלתה במחלת אבעבועות שחורות במגפה שהיתה אז, ובאותה עת היתה מחלה חשוכת מרפא רח"ל. והזכירה לפני ה"בית אברהם" באומרו הרי אתם בנש"ק ותוכלו לפעול ישועה ורפו"ש לאשתי, וברכו ה"בית אברהם" שתהיה לה רפו"ש, ולאחר מכן נודע ל"בית אברהם" טיב מחלתה, ואמר להרש"י אתם רמיתם אותי, הרי מחלה זו טמא מוחלט, אבל אם אמרתי אמרתי, וכן הוי שברכת צדיק נתקיימה. והי' לאשתו רפו"ש.

ה"בית אברהם" זי"ע היה פעם אחת בלאדז' בפורים, וקרא את המגילה בלהבות אש, וגם בסעודת היום ומשתה היין הפליא מאד בעבודתו הקדושה. במהלך עריכת ה"שולחן" הגיע פתאום במרוצה ובבהלה

ר' יהושע ריבאק ז"ל, אחד המתפללים ב"שטיבל" (גם בניו בחורים גדולים היו מבאי ה"שטיבל"), אשר ילדו הפעוט נפל מקומה שלישיית ארצה וסכנה נשקפת לחייו. במקום להזעיק רופאים וכדו' הוא רץ ישר אל הרבי והתחנן לעורר רחמי שמים. אמר לו ה"בית אברהם" שיתן 300 זלוטי מעות א"י. ברגע הראשון עמד האיש בנבו. כי הסכום היה עצום לפי ערכו. אך הרבי הסביר לו שאינו חייב לתת הכל במזומן. ויוכל לכתוב על זה שטר חוב ("וועקסיל") עם תאריך מאוחר, אך בתנאי שידאג לכיסוי במועדו. עמד ר' יהושע והכין על אתר את ה"וועקסלין". עכשיו הורה לו הרבי שילך לביתו לראות מה שלום הילד. ואכן התרחש נס והילד יצא מכל הנפילה בריא ושלם ללא שום פגע.

באותו פורים נלווה אל האדמו"ר גם ה"ברכת אברהם" זי"ע שהגיע אליו מטבריה והצטרף לנסיעה ללאדו'. שני יהודים מאנ"ש, ר' שמעון גרשון קאפעלאטוויטש ז"ל, ור' הרשל פייגין ז"ל, היו אז ילדים בגיל שש בערך, וכדי להרבות השמחה הורה להם הרבי לעלות ולרקוד על השולחן עם השטריימל'ך שלו ושל הברכ"א בראשיהם. הם שניהם היו אח"כ מהשרידים הבודדים של ה"שטיבל" שניצולו מן ההשמדה רח"ל בימי השואה.

שמעתי מר' מרדכי לידר שהבית אברהם מסלונים באר"י לפני פרידתו קרא כל העולם לביהמד"ר ליפרד ואמר להם הרי אתם יודעים היאך אצלינו גדל עבודה בנשמת שבת, תדעו שלעשות טובה ליהודי הוא יותר מאלף פעמים נשמת.

מעשה שהתרחש בימיו של ה"בית אברהם" זי"ע. הדבר היה כשביקר פעם בלאדו', ואחד ממתפללי ה"שטיבל", שהכניס אז את בנו לבריתו של אאע"ה, הזמין את הרבי להיות המוהל והסנדק (כידוע שהיה עושה את ב' הדברים יחד) וגם כיבדו ב"ברכות". ויהי כשהגיע ל"ויקרא שמו בישראל" החריש האב והרבי קרא מעצמו את שם הרך הנולד "ישראל". אח"כ הגיד בלחישת שקראו בשם זה "כדי שישאר יהודי". אבי הבן חרד ופחד כל ימיו מפני אמירה זו, מי יודע איזה סוד מרומז בה, ומה יהיה עם בנו. ואכן ברבות הימים, כשגדל האיש ועברו עליו תהפוכות, התברר שהברכה הזאת היתה נחוצה מאוד - הרבי ברוח קדשו צפה עתידות והגיד מראשית אחרית.

באותם ימים ממש, ימי ניסן תרצ"ג, הרעיש עולמות ה"בית אברהם" זי"ע כנגד היטלר ימ"ש ומשטרו. סיפר תלמידו האדמו"ר מהרש"נ זי"ע (בעל "נתיבות שלום"): "עם עליית הצורר לשלטון בתרצ"ג לא נח הרבי ולא שקט. ראו עליו שהדבר נוגע ממש בנפשו, כי ראה במאורע זה את חורבנו של כלל ישראל. במיוחד הרגישו זאת ב"ליל הסדר" - שבועיים לפני הסתלקותו - כשהגיד את הפסוקים "שפוך חמתך אל הגויים"... וחזר עליהם שלוש פעמים בבכיות נוראות. עד שנתקפו כל הנוכחים בחיל ורעדה, מי יודע איזו גזירה איומה מתרגשת ובאה על כלל ישראל. הרבי שאג בשארית כוחותיו מלב קרוע ומורתח "שפוך חמתך..." "כי אכל את יעקב..." ובחלל האויר הדהדו דבר אסתר המלכה המתחננת על נפשה "איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי". הרגישו בפועל שמתחולל כאן עכשיו מאבק מר, מאבק איתנים. עם הס"מ בכבודו ובעצמו, הרושם היה מזעזע כאילו הרבי מכריז עכשיו בנחישות: "או הוא - או אני!" למגינת הלב נתקיימו הדברים בעוד כשני שבועות, כשהרבי הוכרע ונקרא במיטב ימיו אל על, וכמו שהעיד בו מרן הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים זצ"ל, ש"הרבי התמודד עם הס"מ גופו וע"כ הוכרח להסתלק מן העולם". רבי מוטל אף גילה בסוד, שהרבי בחיים

חיותו פנה אליו בהיותו בא"י בפעם האחרונה שיעזרהו במלחמתו נגד הקליפה הטמאה היטלר ימ"ש, אבל "יראתי להתנצח פנים-בפנים עם הסטרא אחרא ולא רציתי" - וכבוד אלקים הסתר דבר.

יום אחד לפני הסתלקותו ביום ל' בניסן תרצ"ג (אדר"ח אייר). הגיד ה"בית אברהם" זי"ע במקהלות חסידים כדברים הסתומים האלה: "דוחים את הגזירות. כל צדיק בימיו דוחה את סאת הצרות ("דעם פעקל") שהיתה מיועדת לדורו למועד מאוחר יותר... אולם כעת נתקבצו כל הני חבילין יחדיו ואי אפשר לדוחפן הלאה... אנו עומדים לחוצים אל הקיר, החוסם בעדנו..." (ע"פ מכתבו של העד שנכח בשעת מעשה, הוא הרה"ח הישיש רבי אהרן דוד קאפעלאוויטש ז"ל, בן בתו של ה"דברי שמואל" זי"ע, שהתגורר אחרי השואה בארה"ב).

הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל

יום ההילולא - א' אייר

אחד משכניו של רבינו (הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת "באר יעקב") היה אדם למוד סבל. צרות רבות סבל מילדיו: חלקם נפטרו, אחרים חלו במחלות קשות, והנה אסון נוסף נתן על ראשו - אחד מבניו נסע לצרכי עסקיו לרומניה, שם נעלם כאילו בלעה אותו האדמה. הוא יצא, ולא שב, בלא שהותיר אחריו קצה חוט.

"היכן הוא הבן האובד?" שאלו בני המשפחה זה את זה, אולם תשובה לא היתה להם. נדמה היה כאילו בלעה אותו האדמה.

"היכן נתחיל לחפשו?" תהו בני המשפחה, והלא אין בידנו אף לא קצה של חוט..."

בצר להם, פנו אל רבינו, שהיה ידוע במיוחד במומחיותו בטיפול במקרים בהם נעדרים אנשים, דמעות רבות שפכו בני משפחתו של הנעדר בפני רבינו, עד שנאות לערוך להם את גורל הגר"א המפורסם, גורל שלא רבים יודעים לעשות אותו. על פיו יכול היה לקבוע את המקום בו נמצא הבן האובד. בגורל הגר"א השתמש רבינו ביחוד באותם מקרים של אנשים שנעלמו בלא להותיר עקבות.

ערך רבינו את גורל הגר"א בקדושה ובטהרה, אחר התיישב והדריך את בני המשפחה היכן יחלו את החיפושים אחר הבן האובד. "אולם חוששני שהוא כבר אינו בין החיים", אמר רבינו לבני המשפחה המודאגים, "יתכן שרק את גופתו תמצאו במקום המסומן..."

וכך, מצוידים בהוראות ברורות, יצאו בני המשפחה המודאגים אל שדה התעופה בדרכם לרומניה, שם החלו בחיפושים כפי ששרטט להם רבינו, ואכן, במהרה נמצאה גופתו של בנם... רבינו שרטט במדויק את המקום בתרשים מפרט ומסודר, זאת בלי שהיה אי פעם במקום זה. רק על פי הגורל המפורסם ידע רבינו לשרטט לפרטי פרטים מקומות אותם לא ראה מעודו, במעמקיו של יער סמיך ועבות.

ואכן, בדיוק במקום אותו סימן רבינו, מצאו בני המשפחה את גופתו של בנם, שכבר העלתה צחנה. היה זה בעבורו של יער עבות ברומניה, מקום נדח וסבוך, עליו הצביע רבינו בדיוק מרבי, והכל על פי גורל הגר"א! מיד סדרו כל עניני הקבורה, וזכה אותו יהודי נדח להגיע לקבר ישראל!

ב' אייר

הרה"ק רבי אברהם דוב אויערבאך זי"ע אבד"ק חמעלניק ופולנא

יום ההילולא - ב' אייר

זכה שהבעש"ט הק' העיד עליו "שהוא לומד תורה לשמה"

ג' אייר

הגאון רבי אריה לייב צינץ זי"ע

יום ההילולא - ג' אייר

הגאון רבי אריה לייב צינץ מפלוצק (רבי ליבוש חריף) נולד בשנת תקנ"ו לאביו רבי משה, למעלה בקודש עד לדוד המלך עליו השלום. שר התורה, חריף שבחריפים, מקובל אלוקי וצדיק היה מפורסם כאיש מופת. זקן ויושב בישיבה ומעמיד תלמידים לאלפים.

כשבאו להעיר את הגאון רבי אריה לייב צינץ זצ"ל פעם באישון לילה ולבקשו בדבר ישועה ורחמים אודות אשה אחת המקשה לילד, התיישב ללמוד בהתלהבות קודש סוגיא מוקשית בגמרא שנודמנה לפניו, ולאחר שיישב קושיית התוספות במקום, בטוב טעם ודעת, נעמד מכסאו בהרימו ידיו למרום בתפלה ותחנונים, ופתח ואמר: רבונו של עולם, בזכות שהתרתי עתה את הגמרא מקושיית התוספות, כן תתיר את האשה הזאת, פלונית בת פלונית, מקושי לידתה... ואכן תפלתו הקדושה לא שבה ריקם ועד מהרה באו להודיע על דבר הישועה...

כבן ששים וחמש שנה היה הגאון רבי אריה לייב צינץ זצ"ל כשהחזיר נשמתו ליוצרה, ביום ג' לחודש אייר שנת תקצ"ג לפ"ק, ומנו"כ בווארשא.

זמן מה טרם פטירתו, כאשר שכב על מיטת חוליו אין אונים, הרים פתאום ראשו וביקש שיתנו לו חתיכת נסר, ורשם עליו בשארית כוחותיו: "מי שישתדל ויסייע בהדפסת ספריו יהיה לו למליץ בעולם העליון", ונתן הכתב בידי תלמידו הגה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע, שנוכח שם באותו מעמד. כן רשם אז את נוסח מצבתו כדלהלן: "פ"נ הרב מו' ארי' ליב ב"ר משה ז"ל בעל המחבר ספר גט מקושר ושאר ספרים אשר כבר באו לדפוס, ושאר ספרי כתיבת יד כמבואר בהקדמת ספר ברכת השיר, ומי שישתדל בהדפסתן יהי לו המחבר למליץ אם יהי לו זכות".

אחד מחשובי תלמידיו, שעמד שם בשעת מעשה, הרהיב והביע לפניו קצת תמיהתו על כך - מנין לו להבטיח הבטחה נפלאה זו למשתדלי הוצאת ספריו - והשיב לו רבינו בזה"ל: סוחר אינו תולה שלט - המכריז על סחורתו - אם אין לו סחורה למכירה...

הרב הגה"צ מוה"ר"י נפתלי זילבערבערג זצ"ל מו"צ בווארשא היה המו"ל הראשי של ספרי הגאון המחבר זצ"ל, וסיבת הדבר היתה כי בשנת תר"א נחלה אצל אבי חותנו הרב ר' יעקב קלעפפיש אביו של הרב הגאון ר' שמואל זנוויל קלעפפיש ז"ל מווארשא, בנו מוה"ר זושא על מחלת הריאה, וכבר

אמרו הרופאים לחייו נואש. והדפיס אז הספר שמחת יו"ט עמ"ס ביצה, ונתרפא והגיע לימי שיבה, ואז חפש אא"ז הרב הגה"צ זי"ע בעליות חותנו ז"ל ומצא הרבה כתבים של הגאון ועמל וטרח להעתיקם והדפיסם. גם המו"צ מווארשא ה"ר שלמה הלל נחלה ר"ל והשתדל לאסוף מעות להדפסת ספר אחד ונתרפא.

בשנת תר"ן בא אל אא"ז הגה"צ זי"ע סוחר מפורסם ר' דוד יצחק פינקעלשטיין מביאליסטאק שהיה לו משפט קשה עם ממשלת רוסיא ע"ד רכוש גדול מאד בערך שני מאות אלפים רו"כ אמר לו אא"ז כי סך זה וזה חסר לו לסיים ההדפסת הספר והלה התעקש ומאן להוסיף, וכעבור איזה ימים בא מכתב מר' יצחק פינקעלשטיין עם סך מאה ושלושים רו"כ, ונאמר שם שבדרך היה לו סיבה ותולה במה שסרב לתת הוספה סכום מצער כזה, ובקש להתפלל בעדו על קבר הגאון, וקיצור הדבר שמשפטו יצא כנגה לזכות. ועיין בספר חיי אריה במלא העומר מה שנאמר שם הרבה פלאות שנעשו לאלו שנתנו להדפיס ספריו, וגם במדינה זו ראינו מופתים חוץ מדרך הטבע,

גם בימינו מדפיסים ספרי הגאון רבי אריה לייב צינץ זצוק"ל
וניתן להשתתף לזכות בעזה"ת לישועות מכון מהרא"ל צינץ טלפון 08-8648989
08-9572476 • לקבלת ספרים • WWW.tzintz.org

שרשרת של ניסים

בחדר הרופא רועדת ומפוחדת הוא יושבת מול הרופא חמור הסבר אוחזת בשתי ידיה את ידיות הכסא בחזקה וכבר לא יודעת על מה לחשוב ולמה לחכות...

שנים בודדות לאחור, (ר.ל.) אמה צעירה בתחילת חייה זוג צעיר טרי וחמוד, שכל החיים עדיין לפניהם, מצפה ומחכה כבר ליום הגדול שבו הוא יוכלו להחזיק בידם מלאך קטן וחמוד, הלקוח ישר מגן עדן מעולם הנשמות, וכך ר.ל. מלאה תקווה היגיעה ליום הגדול שבו נולד בנה למזל טוב. הזמנת הפרופסור מנהל המחלקה את היולדת הטריה לישיבה דחופה יחד עם האבא הטרי לא העלו את חשדם על מה שהולך ליפול עליהם בעוד דקות אחדות, ההורים הטריים הגיעו במצב רוח מרומם, אך סבר פניו הקשוחות והחתומות לא השאירו כלל מקום לספק שמהו פה לא כשורה, הפרופסור כחכח בגרונו וקצת התקשה לדבר אך לבסוף סיפר להם על הבעיה החמורה שבליבו של הרך נולד נתגלה מום, "כן כן מום בלב ל"ע", בכי וצעקות זה מה שנשמע בחדר באותם רגעים, עולמם חשך עליהם בשניה אחת, וחייהם השתנו בין רגע, בדיקות, צילומים, נסיעות ארוכות לבתי חולים הלוך ושוב, ספר התהילים קנה לו מקום קבוע בתיקה ליד כל המסכמים הרפואיים, סגולות, וצדקות, וצפיה לישועה, בלב מפעמת כל הזמן, תקווה, ורק משאלה אחת, "אל נא רפא נא לנו" החזר לנו את הבריאות והחיים היפים כמקדם, וכך בין תקווה לעצב, מנסים עוד סגולה, בין נצחון ליאוש, הם מתרוצצים מרופא לרופא הרבה תרומות וסגולות ניסו באותו הזמן, עד לאותו יום, באחת הנסיעות לבית החולים באוטובוס בספסל לידה, היא רואה דף צבעוני, היא לוקחת את העלון ורואה עלון של מכון מהרא"ל צינץ שמסופר בו על ההבטחה הנדירה שהמהרא"ל צינץ הבטיח, שמי שיעזור להדפסת ספריו יהיה לו למליץ, עוד פתח של תקווה נפתחה לה באותה הרגע, מתוך מחשבה מדוע העלון היגיע דווקא לפה בדרכי לבית החולים, סגולות רבות ניסתה, אבל לימים היא תדע לציין שדווקא אז חלה המפנה

והנס הרפואי המדהים, וממחשבה למעשה כבר באותו ערב כש ר.ל. חזרה הביתה יצרה קשר עם מכוון מהרא"ל צינץ ותרמה סכום נכבד להדפסת ספריו, ביום ראשון לאחר מכן נסעה לצילומים עם תינוקה לבית החולים, יום ארוך מלאה בסחבת, ולפתע היא נקראת לחדר הפרופסור ליבה החל הולם בפראות ובראשה החלו לרוץ מחשבות לא נעימות במיוחד, וכך רועדת ומפוחדת הוא יושבת מול הרופא חמור הסבר אוחות בשתי ידיה את ידיות הכסא בחזקה וכבר לא יודעת על מה לחשוב ולמה לחכות, הרופא יוצא מחדרו ומזמין עוד רופא ועוד רופא והיא ליבה מתפוצץ, רבונו של עולם מה קורה פה, מה זה אמור להיות כל הבלגן הזה, היא מתכוננת לגרוע שרק יכול להיות ולפתע פתאום היא אינה מבינה אם היא חולמת או הווה בהקיץ, הם ממלמלים משהו כמו נס רפואי, הרופא מתיישב ומתחיל להסביר, משהו לא הסתדר לי בצילומים לא ראיתי את החור המדובר, חשבתי שאני טועה ואולי אלו לא הצילומים הנכונים אבל בדקנו את זה כל הצוות, ואני מאושר להיות איש בשורה, החור בלב של ילדכם נסתם לגמרי כלא היה, לא צריך ניתוח, לא צריך טיפולים, הילד בריא ושלם, בכי וצעקות של אושר נשמעו באתו זמן בחדר, הלא יאמן קרה, בזכות תרומה להדפסת ספרי מהרא"ל צינץ זיע"א שהוכח שוב כסגולה גדולה מאוד, ומסוגל לישועות גדולות. גברת ר.ל. זכתה לאחר מכן גם לפרסם את הסגולה בעצה טובה לחברת היקרה, ב.ע. שחלתה ל"ע והרגישה מאוד לא טוב, תרופות לא היטיבו איתה בלשון המעטה, וכשזה נודע לחברתה ר.ל. המליצה לה מאוד לתרום לספרי מהרא"ל צינץ וסיפרה לה את סיפור הישועה שלה שהיא זכתה לרפואה שלימה בזכות "הסגולה", חברתה שמעה לעצתה, וכך גם ב.ע. זכתה לרפואה שלימה בזכות מהרא"ל צינץ פשוט נס רפואי כפול.

'עורך דין' וסניגור בשמים

בית המשפט. רק לשמיעת צמד מילים אלו מסוגל לזרוע פחד וחרדה בקרב בן אדם מהשורה, על אחת כמה וכמה בעלי עסקים המגלגלים מיליוני שקלים בשנה, ועסקיהם מסתעפים לאין שיעור של עסקים שונים, יודעים שהזמנה לבית משפט אינו מבשר בשורות טובות.

במשפט כמו משפט יודעים אולי איך נכנסים אך לא איך יוצאים, אם לבית או לבית סוהר, וגם במקרה הטוב, לפעמים נקי מנכסיו. הזמנה מפחידה כזו לא דילגה על מיודענו א. ש. איש עסקים מוצלח ומוערך בעיני אלוקים ואנשים, ולא כי היה נוכל או רמאי, אדרבה לא היה איש ישר ונאמן כמוהו, רק בעוקץ מתוחכם היטב העמידו אחד מאנשי עסקים שעמו עבד, כך שהיה עלול לצאת במשפט עם הפסד עצום של עשרות מיליונים, וזה חוץ מהשם הרע שהיה יוצא עליו כגנב ורמאי. ש. לא שהה אף רגע ומיד שכר את עורכי הדינים הטובים ביותר שיעזרו לו לצאת מהסכך, אך בד בבד ידע שזה טוב להשתדלות אך העיקר צריך שיהיה לו הרבה סייעתא דשמיא שרק כך יוכל לזכות לישועה, ש. חכך בדעתו איזה סגולות אפשר לעשות, מיד הבזיק בו רעיון, איך לא, "אני אגייס לצידי 'עורך דין' נוסף, כזה שדבריו נשמעים למעלה ועושים פרי למטה"... הוא פנה למכוון מהרא"ל צינץ ונטל על עצמו אחוז נכבד מעלויות הדפסת ספר חדש של מהרא"ל צינץ שעמד להופיע באותה עת בעריכה חדשה, כשהוא משלם מיידית את התחייבותו, בידיעה ברורה שסגולה זו היא ההשקעה הכי כדאית שהישועה בוא תבוא. המהירות שבה נתגלגלו הדברים מכאן ואילך, לא יאמן, באופן פלאי התביעה כולה נמחקה, מי שזממו לנשלו מרכושו נסוג בבושת פנים כשהלה מחויב בהוצאות משפט בסכום גבוה במיוחד.

אז ידע ש' שאכן עשה את הפעולה הנכונה במקום הנכון. הסגולה שבעזרה לצדיק הקדוש המהרא"ל צינץ להפיץ את ספריו הק' בישראל מוכיחה את עצמה, כאשר דברי הצדיק לא שבים ריקם, וכשם שהבטיח כך הוא מקיים, להביא ישועה מיידית לכל התורמים למכון מהרא"ל צינץ.

כוחא דהיתרא

מן המפורסמות היה רב חילו וגבורתו של הגאון רבי אריה לייב צינץ זצ"ל בתורה, אשר לא פעם לא חת מלצאת בכוחא דהיתרא, אף בענינים חמורים ביותר, והעמיס על שכמו הכרעות קשות, להורות עם ה' את המעשה אשר יעשון.

הטיב להגדיר זאת כותב תולדותיו בספר "חיי אריה", הג"ר חיים ישכר גראס ממונקאטש, וכה כותב: המעיין היטב בספריו יראה שכל פנות שהוא פונה הוא לימין בחינת החסד, וזה דרכו בקודש על הרוב לנטות קו להקל. ומעתיק בלשון קדשו של רבינו וכותב: וכבר בהקדמת ספרו "מגן האלף" הוא מתנצל על "שלפעמים נטייתי להקל נגד רבותינו האחרונים אשר קטנם עבה ממתני וכו', שאין זה מגדרי העונה להחמיר בכל מקום, כי בית הלל שזכו לקבוע הלכה כמותן לפי שהיו ענוים וכו'... ואולי לזה רמזו חכז"ל (סוטה ה.) 'תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה שבשמינית' - בחרו במספר זה שהוא ח' פעמים ח', הוא מספר ס"ד, בגימטריא 'דין', כי לחתוך הדין צריך קצת גאווה שיעמוד על דעתו להתיר הוראה או עגונה, ואם לעולם יאחזו בכל החומרות הוא סיבה להשחית ולחבל ולעגן בנות ישראל שלא כדת, לכן צריך שיקול הדעות לשקול בשקל הקודש במה שראוי לעמוד עליו ולקבוע בו מסמרות שיהיה הדין כראוי".

הרה"ק רבי ישעיה מקערסטיר זי"ע

יום ההילולא - ג' אייר

ר' זאב וואלף מזעבעזיע בא להרה"ק מבעלז זצ"ל והתאונן שקנה יער גדול ואח"כ ראה שהי' לו טעות, ואמר לו שיסע לקרעסטיר לרבי ישעי' זצ"ל. ונסע לשם ואמר הרה"ק כמה משלמים בעד קורה הראוי' לבנין, ויען מאה כתרים, וכמה נתת בעד כל היער שנים עשר אלף כתרים, אז אמר רבינו א"כ יהיו שם אלף וחמישים קרשים כבר ינצל כל ממונך ועוד תרויח בעצי העסק שישארו שם. ויהי כאשר בא לעשות חשבון ראה שהי' בדיוק אלף וחמישים קרשים ויתר העצים מכר להסקה והרויח הרבה.

מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב הגה"ח חיים אליהו שטערנברג ז"ל קובץ אליהו ירושלים תשמ"ח ע' קמ"ז אות תקד

בעיר מוזשאי התגורר יהודי ת"ח ועסקן בצרכי ציבור הרה"ח המפורסם ר' יונה פריעדמאן ז"ל, אשר נודע בשם ר' יונה מוזשאי'ער. בשנות מלחמת העולם הראשונה, עשה ר' יונה פעולות שונות בכדי להציל צעירי עמנו מלשרת בצבא.

כמובן שפעולותיו הכבירות של ר' יונה, היו למורת רוחם של שוטרי העיר, עד שהחליטו שבהכרחם אותו לשרת בצבא, ממילא יחדל מכל פעליו המרובים בענין זה. ואכן כן היה, ר' יונה קיבל פקודה שעליו להתייצב לעבודת הצבא, ונשלח עם גדוד פרשים להלחם עם צבא הרוסים.

באחד הימים, בעמדו להלחם בשדה הקרב, שמע על מקרה מזעזע ביותר, שחייל יהודי מאונגארן שעמד מצד זה במלחמה, דקר בחרבו חייל רוסי אשר ממולו בצד האחר. והחייל הרוסי - אשר למעשה היה יהודי כשר שהוכרח לשרת בצבא מדינתו - צעק בקול גדול: "הצילו! שמע ישראל! אני אב לילדים!"

כאשר שמע זאת יונה, החל להתיירא לנפשו שמא ח"ו יארע גם לו כזאת וחלילה ישפוך דם ישראל, ולכן החליט לברוח מן הצבא. ובהיות שהגיעה אליו השמועה, שמאות יהודים מסתתרים בחצרו של רבינו, על כן ברח גם הוא לקערעסטיר, והתחבא שם תקופה ארוכה.

כאשר נודע לראש השוטרים אודות בריחתו של ר' יונה לקערעסטיר, התמלא כעס וחימה, ואמר אל חבריו השוטרים: אני בעצמי אסע לקערעסטיר לתפשו ולהחזירו לעבודת הצבא!

ויאמרו לו השוטרים: האינך מתיירא מן ה'טשאדא ראבי' [כך כינו הגוים את הרה"ק רבי ישעיה מקערסטיר זי"ע] דשם? ענה להם ראש השוטרים בעזות: אינני מתיירא מאף אחד! ויסע ראש השוטרים עם קבוצת שוטרים מזויינים לקערעסטיר.

ביום בהיר אחד, כאשר עמד רבינו בתפילת שחרית, פרצו השוטרים לבית המדרש, ופקדו על כל הנוכחים להראות להם תעודותיהם (פאפירן), ולמרבית הפליאה לא נמצא בבית המדרש באותה שעה אף אחד מן האנשים הזרים שהסתתרו שם, וכולם היו רק מתושבי העיר קערעסטיר והסביבה, ולא מצאו שם אף בורח אחד.

רבינו עצמו עמד באותה שעה במקומו הקבוע בכותל המזרחי, מעוטף בטלית ומעוטר בתפילין, ופניו מוסבות אל הקיר, וכל כולו שקוע בתפילה. לראש השוטרים נדמה, כי מישוהו מסתתר תחת הספסל ליד רבינו, והוא מכסהו בטליתו, כיון שפניו מוסבות אל הקיר.

ניגש ראש השוטרים אל רבינו, ופקד עליו בשפה האונגארית, שיפנה את מקומו. ברם בהיות רבינו שקוע בתפילתו, לא זו ולא נע ממקומו, על אף פקודתו של ראש השוטרים, שהטיל אימה על כולם, בהיותו גבה קומה וגבור חיל.

כראותו שרבינו אינו מציית לפקודתו, התמלא עליו כעס וחימה, ובגודל עזותו הרים את ידו הטמאה ודחף את רבינו ממקומו, והתכופף לבדוק אם יש מתחבא מתחת לספסל אך לא מצא שם מאומה.

באותו רגע שנגע בגופו הקדוש של רבינו, הרגיש כאב חזק בידו מעין עקיצת נחש, ברם הוא המשיך בדרכו כאילו לא קרהו מאומה, ויצא מעיר קערעסטיר לחזור לביתו שבעיר מוזשאי.

מרגע לרגע התגבר הכאב בידו, ובהגיעו לביתו הוכרח לילך אל רופא העיר לבדוק את ידו הכואבת. אחרי בדיקתו אמר לו הרופא שמצבו קשה ומסוכן ביותר, ועליו ליסע תיכף ומיד לבית החולים הגדול שבעיר אונגוואר, להבדק על ידי הרופא המומחה דשם.

כאשר בדיק הרופא המומחה את ידו הכואבת, הודיעו שהוא סובל ממחלה ממארת, ואין שום תרופה למחלתו, רק לקטוע את ידו תיכף ומיד, כדי שלא תתפשט המחלה בכל גופו.

כשמוע ראש השוטרים דברי הרופא המומחה, הרים קול זעקה מרה, כי איש צעיר הוא ויש לו ילדים קטנים ואם יקטעו את ידו הימנית, ישאר בעל מום כל ימי חייו, וכיצד יפרנס את ביתו. ויהי כאשר ראה כי כלתה אליו הרעה, כבר הוכרח להודות שכל זה אירע לו כעונש על הרימו ידו לפגוע בהאי קדוש ד'. וילך אל מכיריו היהודים, להתייעץ עמהם מה לעשות כדי להתרפא מן המחלה הקשה אשר תקפתו, שברור בעיניו כי היא נגרמה בשביל שפגע בה'טשאדא ראבי' מקערעסטיר. ויעצוהו מכיריו היהודים, שישלח אל רבינו משלחת של שני יהודים מכובדים, לבקש מחילה בשמו, על שהעיז ברוחו להרים ידו עליו. ויבקש ראש השוטרים את ראש הקהל דעיר אונגוואר ואת עוד יהודי נכבד, שיסעו בשליחותו לקערעסטיר אל רבינו, לבקש מחילה בשמו.

כאשר באו השליחים לפני רבינו, ומסרו לו בקשת ראש השוטרים, אמר להם: תאמרו להערל, שיקבל על עצמו בתגא ובשבועתא, שמהיום והלאה לא ירע לשום יהודי, ואמחול לו בלב שלם, ויתרפא ממחלתו.

שני היהודים חזרו מקערעסטיר, ומסרו לראש השוטרים תשובת רבינו. מיד קם ממקומו ונשבע שמהיום והלאה לא ירע לשום יהודי, רק ישתדל בכל עת ועונה להיטיב ולהקל את מעמדם.

כאשר אך כילה להגיד דברי שבועתו, תיכף ומיד סרה מחלתו, ולא הרגיש עוד שום צער וכאב בידו, ויהי לנס (קונטרס 'תולדות משפחת המחבר' שבסוף ס' 'הגדת בית אהרן', ובתוספות פרטים מפי הגה"צ ר' שלום קרויז שליט"א אבדק"ק אודווארי, נכד רבינו).

(מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב) "מופת הדור" (ברוקלין תשע"א) ע' קס"ג

שמעתי מש"ב הרה"ח ר' אייזיק קליין ע"ה שהיה דר בקערעסטיר שאיש א' הי' לו פקודת הרופאים שלא יאכל טשאלניט כי מזיק לבריאתו, ובשבת קודש הלך להשלחן של ר' ישעיה'לע, וכדרכו בקודש חילק לכאו"א טשאלניט בכף גדול, וגם להאיש הנ"ל נתן והוא אמר שאינו רשאי, ונענה ר' ישעיה'לע אעפ"כ תאכל, ונתרפא אז!

מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב הרה"צ אליעזר פיש זצ"ל אבד"ק מאטע-סאלקא "נועם שיח" ברוקלין תש"ס ע' קס"ט

שמעתי מכ"ק אאמו"ר ז"ל שהי' מנהגו לנסוע בימי הבציר למחוז טאקאי הסמוך לקערעסטיר ולהשגיח בעצמו על כשרות היין שיהיה כשר למהדרין על צד היותר טוב, ולקח עמו אוכל יבש שיהי' לו במשך כל השבוע. לפי שלא ידע במקומות ההם מי הם השוחטים והמבשלים וכו'. ולא הי' לו זמן לחקור את הדבר, והי' נוסע ביום ראשון ובעש"ק חזרה לביתו. פעם התיישב בדעתו, שאחר שבוע שלם שהוא עובד עבודה מעייפת, הולך ממקום למקום בכרמים וביקבים וכדומה ומטריח עצמו, מן הנכון הוא שיסע לרבינו ר' ישעיה'לע ז"ל לקערסטיר להסתופף בצלו בשבת קודש. ביום השישי בבוקר. קודם עלות השחר נסע כדי שיוכל להתפלל גם תפילת שחרית יחד עם רבינו במנינו. ואמנם הגיע לפני התפילה, והתפלל בצוותא חדא עם רבינו, ומנהגו הי' ביום השישי אחר תפילת שחרית לעבור על הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום בתפילין דר"ת, ולא לטעום מאומה עד גמרו, וכך חשב לעשות גם בבית המדרש של רבינו, ואולם בבואו להניח תפילין דר"ת אחזו בולמוס ר"ל והרגיש

שעוד מעט יתעלף אם לא יטעום כלום, וחשב בלבו שיתיר את מנהגו אצל ג' אנשים ויטעום קודם שיאמר שמו"ת, בעמדו כך וחשב מה לעשות, נשא את עיניו וראה שרבינו עומד על ידו ומחזיק כוס יי"ש גדולה ומלאה ובידו האחרת חתיכה עוגה גדולה, ורבינו מזרזו שיאכל וישתה מיד, וכך עשה, אבל הרגיש שעדיין הוא חלש ולא נודע כי באו אל קרבנה והבולמוס לא עזבו והנה לא הספיק לחשוב והנה שוב רבינו על ידו ויושט לו עוד כוס יותר גדולה עם יי"ש ונתן לו לשותות עם חתיכת עוגה גדולה ואמר לו: בדורות החלשים הללו כוס יי"ש אחד אינו מספיק, והבין שהרגיש רבינו את מחשבתו ותפס את אשר בלבו והחי' אותו.

בשנת תרע"ד פור התפוררה ארץ, ביום שריפת בית אלקינו - הוא היום המר והנמהר תשעה באב - פרצה מלחמת העולם הראשונה, כאשר חיילי מדינת רוסיא פרצו גבולות מדינת עסטרייך - גאליציע, ועיירות גדולות נחרבו ונשרפו מאש המלחמה, ורבים מאחב"י נלקחו בעל כרחם לעבודת הצבא.

כמובן שמפני חמת המציק, הוכרחו יהודים רבים לגלות מערי מושבם. נטלו מקל נדודים בידם, וגלו מעיר לעיר ומכפר לכפר, והמוני פליטים הגיעו למדינת אונגארן, בלי שום משען ומשענה. בימים טרופים אלו, נהפכה חצר קערעסטיר לבית מקלט למאות פליטים, שמצאו שם מקום מסתור ומחסה עד יעבור זעם המלחמה.

בין הפליטים היו עשרות בחורים ואברכים ממדינת עסטרייך - אונגארן, שברחו מביתם מחמת החוק המחייבם להתייצב לצבא. וכן הגיעו שמה המוני יהודים ממדינת גאליציע, ביניהם כמה ת"ח יושבי אהל, וכן כמה רבנים גאו"צ. כולם מצאו מקלט בבית מדרשו של רבינו הרה"ק רבי ישעיה מקערסטיר זי"ע, אשר קיבלם בסבר פנים יפות, וסעדו על שולחנו כל שנות שהותם שם עד שוך חמת המלחמה.

בנוסף לעשרות הפליטים ממדינת גאליציע, שהתאכסנו בחצרו, הסתתרו שם עוד עשרות בחורים ואברכים ממדינת אונגארן, אשר נקראו לשרת בצבא, ובהיות שהשירות בצבא היתה סכנה עצומה - הן בגשמיות והן ברוחניות - לכן ריחו הרבה אברכים ובחורים מביתם, והתחבאו תקופה ארוכה בחצרו של רבינו, ונקראו בשם הכינוי: 'טמיר ונעלם'ניקעס'!

קערעסטיר היתה עיר קטנה, ולכן היה קשה ביותר להעלים הדבר מעיני שוטרי העיר, שהרי כל תושבי העיר ראו כי מאות אנשים זרים מתאכסנים בחצרו, לסיבה זו שיחד רבינו את ראשי ושוטרי העיר, והעניק להם מזמן לזמן מתנות הגונות, בכדי שיעלימו עין מכל המתרחש בחצרו, ולא יבואו לחפש אחרי המשתמטים מלשרת בצבא.

ברם מפעם לפעם התלוננו צוררי ישראל בפני ראשי הצבא האונגארי, כי מאות יהודים המשתמטים מלשרת בצבא, מסתתרים בחצר ה'טשאדא ראבי' [רבי פלאי] מקערעסטיר. ראשי הצבא שלחו 'טעלעגראם' [מברק] אל ראשי שוטרי קערעסטיר, בתביעה שיערכו חיפוש בחצרו של ה'טשאדא ראבי', לראות אם נכונה התלונה כי מאות יהודים מסתתרים שם.

שוטרי העיר שקיבלו מזמן לזמן מתנות מבית רבינו - למען יאחזו בפלך השתיקה - השיבו בכל פעם, שאין בקערעסטיר שום משתמטים מעבודת הצבא. וכאשר אכן הגיעו לשם מפקחים מן הצבא, שלחו שוטרי העיר שליחים אל בית רבינו, להודיעו על כך, וכל האורחים התפזרו והתחבאו.

כאשר נתרבו המסירות, כי מאות יהודים המשתמטים מסתתרים בבית, רבינו החליטו ראשי הצבא שלא להאמין לשוטרי העיר קערעסטיר, ושלחו קבוצה מיוחדת של שוטרים אחרים, לערוך חיפוש בחצרו של רבינו, להתוודע מה מתרחש שם.

ביום בהיר אחד, הגיעו לשערי העיר קערעסטיר קבוצת שוטרים מזויינים, ובראשם ממונה מיוחד, ראש השוטרים בעיר נירעדהאז.

כאשר נתוודע לנחבאים, כי קבוצת שוטרים מזויינים הגיעה לערוך חיפוש, נבהלו מאוד, כיון שלא היה שם מקום מחבוא כראוי, וחששו כי עתה בוודאי יתפסו כל המסתתרים, ויקבלו עונש חמור.

אבל בגודל מדריגת בטחוננו באלקיו, לא נפתח רבינו כלל מכל אשר קרה עתה בחצרו, ואמר לכל העם הנמצא שם: " אל תדאגו, שכל אחד יכנס לבית המדרש, ולקחת גמרא, ולהניח את הראש!" וכן עשו, כולם נכנסו לבית המדרש, פתחו גמרות והתיישבו ליד השולחנות, וכפפו את ראשם על גמרות פתוחות.

אחד המסתתרים היה הרה"צ ר' צבי אלימלך פרישערמאן זצ"ל מטאמשוב-אנטוורפן, שבהיותו פליט ממדינת גאליציע שהה בחצרו של רבינו, והוא היה אז אחד ממאות המסתתרים שישבו בבית המדרש כפקודת רבינו. כאשר הגיעו השוטרים סמוך לבית המדרש, הגביה הרה"צ מטאמשוב את ראשו קצת, לראות מה עומד להתרחש כאן.

וראה כי פתאום נפתחה דלת בית המדרש, וקבוצת השוטרים המזויינים נכנסו, ואחריהם הלך רבינו כמלוה את ראש השוטרים הממונה עליהם, ועמד עמו בפתח השער, בכדי להראות לו, שבבית מדרשו ובכל שטח ביתו וחצרו, לא נמצאים כלל מסתתרים מן המשתמטים לשרת בצבא!

שוטרים התהלכו הלוך וחזור בין שורות השולחנות המלאים יושבים, ותררו היטב אם ישנם שם מן המסתתרים, אך בסייעתא דשמיא לא ראו כלום, והיושבים ראו ממש בחוש כי נסמו עיניהם מראות. כאשר הגיעו שני שוטרים לארון הקודש, רצה אחד מהם להסיט את הפרוכת ולפתוח את ארון הקודש, לראות אולי מתחבאים בו אנשים. אמר להם ראש השוטרים: הרי לא באנו לכאן לתפוס שני אנשים, הלא נצטיינו לבדוק אם מאות אנשים נחבאים כאן, בארון כזה אין מקום להתחבא, ואולי לכל היותר רק לשני אנשים! ויסוגו מארון הקודש.

כאשר גמרו השוטרים את חיפשיהם, ולא מצאו בכל חצרו של רבינו אף מסתתר אחד, היה ראש השוטרים שבע רצון מתוצאות החיפוש, וברצותו להראות את קורת רוחו מזה, אמר לרבינו: שמעתו אומרים עליך שהנך 'טשאדא ראבי' אמיתי, ובכן עתה נוכחתי בעצמי לדעת כי נכון הדבר, אמרת לי שלא נמצאים כאן מסתתרים מן המשתמטים, וכן היא האמת, חיפשנו בכל ביתך ובכל החדרים שבחצרך, ולא מצאנו כלל מסתתרים.

וסיים הרה"צ מטאמשוב את סיפורו: בעת ההיא היו שם לערך שלש מאות 'טמיר ונעלם' ניקעס', וגם אני מהם, כולנו ישבנו אז לפני גמרות פתוחות ליד השולחנות שבבית המדרש, והשוטרים התהלכו בינינו, ולא הבחינו בנו כלל, אין זאת רק כי מן השמים סימו את עיניהם מראות, בזכותו ובכחו הגדול של איש האלקים רבינו הקדוש מקערעסטיר (מפי הרה"צ ר' צבי אלימלך פרישערמאן זצ"ל מטאמשוב-אנטווערפען).

סיפר לי הח' י"ב שטיינברג, שלמד בבחרותו בעיר קאליב, מעשה שהיה ושמע מגבאי הרה"ק מקערסטיר בהגיעו לקאליב להשתטח על ציון הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאליב זי"ע. ומעשה שהיה כך היה. תמיד לפני שעלו לרכבת היה הגבאי קונה כרטיסים לו ולרבי. באותה פעם כשעלו לרכבת, שאל הרבי את הגבאי האם קנית כרטיסים, והוא ענה: בוודאי, שאל הרבי, גם עבורי קנית, וענה: כן, אם כן, אמר הרבי, הכרטיס שלי תתן לי. היה לו זאת לפלא, שאף פעם לא ביקש כרטיסו. נתן הגבאי לרבי את כרטיסו. באמצע הדרך, בא המבקר (קונטרול) לבדוק הכרטיסים, הגבאי הראהו את כרטיסו והוא ביקש לראות את כרטיס הרבי, אמר לו הרבי באידיש: "ליד אשר שפכה דם יהודי איני נותן הכרטיס". המבקר כמובן לא הבין מה שאומר, ושב וביקש את הכרטיס, והרבי ענה לו שוב את תשובתו. שאל המבקר להגבאי, מה הוא אומר, תירגם הגבאי את הדברים.

המבקר, ברגע ששמע זאת החוויר והתחלחל ונעלם מן המקום. דקות מספר לאחר מכן נעצרה הרכבת בפתאומיות בגלל שאחד הנוסעים קפץ מחלון הרכבת. רצו לשם ומצאו את המבקר פצוע אנוש בראשו. ואחר כמה ימים נודע שאותו מבקר הרג שני יהודים ולא ידע איש מי הרגם, וברגע ששמע שאכן נודע הדבר נתקף פחד והתאבד. כן יאבדו כל אויבך ה'.

כשהגיע הרבי לקאליב שאל הגבאי את הרבי על כך. ענה שהגוי הנ"ל הרג שני יהודים, ויהודים אלו חיכו לתיקון בזה שימות רוצחם. ורוצח זה לא סיפר לאיש על מעשהו, וברגע ששמע שיש מי שיוודע על מעשהו נבהל והרג את עצמו לדעת, ושני היהודים באו על תיקונם.

ערב יציאתו החפוזה לארה"ב, נסע רבי שרגא פיינול מענדלוביץ' זצ"ל אל הצדיק ואיש המופת רבי ישעיה'לי מקריסטיר זצ"ל, בכדי שיאציל עליו ברכתו. עמד רבי ישעיה'לי והרעיף על ראשו ברכות שמים, והתנבא באזניו, מאשר חזה ברוח קדשו, כמה וכמה דברים גורליים שיתרחשו עמו בעתיד על אדמת אמריקה - דברים שהתקיימו במילואם כקולע אל השערה [מפי בנו הרב שמואל מנדלוביץ'].

ד' אייר

ה"בית הלוי" מבריסק זי"ע

יום ההילולא - ד' אייר

תחילת ענינו של הגה"ק רבי יוסף דב סאלוביציץ מבריסק זצ"ל, בעל "בית הלוי" בהרבצת תורה ודעת, היתה עת שמש כראש ישיבה בוואלוזין. לימים כהן פאר כאב"ד סלוצק ואח"כ בבריסק. בימים ההם קפצה על ישיבת וואלוזין המעטירה רוגזה של מלכות רוסיה הרשעה. קיסר רוסיה, ניקולאי, בקש לסגור את הישיבה על מסגר ולהפוך את תלמידיה וחכמיה לרופאים ושרים. או אז נקראו אל העיירה וואלוזין גדולים וטובים מחכמי ישראל, אשר בקשו להעביר את רוע הגזירה הנוראה הרובצת על מבצר התורה הגדול. גם הגאון בעל "בית הלוי" זצ"ל היה בין המוזמנים, וחישי יצא את עירו בדרכו לוואלוזין.

תשוש וחלש היה ה"בית הלוי" בימים ההם, ועל עגלתו הוטלו כרים וכסתות כדי שיקלו עליו את הנסיעה הארוכה. כך נסעו ארבעה ימים עד שהגיעו אל הכפר איווניץ במחוז פלוני ונכנסו אל בית

גוי אחד. ביקש העגלון שיתן לו כלי לשאוב מים. שאלו הגוי: עם מי באת? אמר לו: עם רב אחד! אמר לו: ברצוני להפגש עמו. פנה הגוי אל בעל ה"בית הלוי" ושאלו: אתה רב? נענה רבינו: "כן". אמר הגוי: עד השבוע העבר כשראיתי רב מישראל, הייתי מכבדו, אבל עתה כבר לא. שאלו ה"בית הלוי": מדוע? פתח וסיפר: בשבוע שעבר הייתי עד למעשה שאירע, ומני אז שוב אין לי כבוד לישראל ולרבנים שלהם, כי אנכי חוטב עצים ביער, ובסוף היער מתגורר איש אחד יהודי שעוסק בזפת, ואני תמיד אהבתי את האיש ואת שיחו, כי פעמים הרבה, כשתקפתני צינה, הייתי הולך אליו, ונתן לי חמין להשיב את נפשי. ועתה, כשהיה לי קר, נכנסתי אצלו, וכשבאתי שמה, חשכו עיני... היהודי שוכב חולה מאד ואין שם איש שירחם עליו, כי בגפו הוא, יחידי, ותיכף לקחתי את הסוס ורצתי העירה וספרתי זאת לרב העיר, והשיב לי: "ומה אני יכול לעשות?"... אמרתי: הלא חלילה ימות? והשיב לי: "ומה אעשה". ולא עשה כלום. ובשמעי כן, למה שיהיה לי דרך ארץ עבורם?...!

מיד שאלו ה"בית הלוי": "התוכל לנסוע עימי שמה להראותו לי?". כן! - השיב הגוי, ומיד התיישב על העגלה להנחותם הדרך. כאשר ראה זאת משמשו של ה"בית הלוי", תמה ואמר: רבי, מה אתם עושים, הלא האסיפה בוואלוזין נוגעת לכלל ישראל, ואתם עוזבים זאת ונוסעים אל היער, האמנם?!... נענה ה"בית-הלוי" ואמר: "שמע, מוכרחני לעשות כן, כי אסיפה זו, הצלחתה מוטלת בספק, אם נוכל לפעול בה דבר מה, ואם תועיל לישראל, אבל כאן, בודאי ספק נפשות הוא, כי הגוי משיח לפי תומו, וזה ודאי מה שצוה הבורא ד"כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" (בבא בתרא יא.), ומה חסר לי? הכבוד שלא אשב בראש האסיפה, מה בכך? אוותר על כבוד זה, ואציל נפש אחת מישראל!..."

וכך קיים דבריו למעשה: נסע ה"בית-הלוי" היערה, נכנס לבית היהודי, ומצאו שוכב במצבו הקשה. מיד מסר לו כרים וכסתות שלו וקרא לרופא, והאכילו והשקהו, ואף שהה עימו בביתו שלושה ימים עד שהיהודי שב לאיתנו וחזרו אליו כוחותיו. או אז עזב ה"בית הלוי" את המקום, והתבטא: "אם ההשגחה העליונה הובילה לזה, בוודאי רוצים זאת מן השמים". כשנסע הניח אצל היהודי את אדרתו השעירה ואת הכרים והכסתות. ברם, שמשו החל לגעור בו: מה אתם עושים, אתן לו אני את פרוותי. ולא הסכים ה"בית הלוי": "משום מצוות שלי אתה תסבול?!". ובא לוואלוזין בלי בגד, ועוד הספיק לעמוד בראש האסיפה.

כעבור מחצית השנה, נראה מהלך ברחובות העיר סלוצק, איש יהודי, נושא בידיו שתי כרים ואדרת שער, והוא שואל ומתעניין: היכן גר הרב?... הראו לו הדרך ובא אל ה"בית הלוי" ושאלו: רבי, אתם מכירים אותי? שאלו הגאון: "מי אתה?" אמר: אני היהודי שהרב ריחם עלי אז, והבטחתי שאשיב לו את אדרת השער והכרים וכסתות, ועתה באתי להשיבם. נענה ה"בית הלוי" באמרו: "שמע ידידי, אני כבר התייאשתי מזה, ואתם זכיתם בזה בתורת הפקר, ובכן, כל זה שלכם הוא". אמר האיש: רבי, אמת, זה שלי, אבל אני נותן לכם זאת במתנה. אמר ה"בית הלוי": "יפה הדבר, אבל מכיון שאתם עני, אסור לי לקחת אצלכם מתנה גדולה כזו". ולא הועילו בקשותיו והפצרותיו של אותו יהודי - הוא נשאר בסלוצק עוד ג' ימים ונאלץ לשוב לביתו עם אדרת השער והכרים... (שמעתי מפי רבי אברהם ווסרמן, ששמע מפי ר' שמואל, המשמש בבית המדרש של רבי יוסף בער מסלוצק - בריסק).

הגאון ר' חיים מבריסק זצ"ל שמע שני סיפורים מאביו, וסיפר כדלהלן:

א) פעם פרצה שריפה בעיר הקרובה לבריסק והיה אפשר לראות מבריסק את העיר הנשרפת, ובאו אנשים מעיר הנ"ל להבית הלוי שיש שריפה בעירם, מזג צלוחית מים ונתן את הצלוחית ליד בנו הגאון ר' חיים, ואמר לו, צא לחוץ ושפוך מים בצד ימין, וכן עשה. כשנכנס לאביו, שאל אותי אביו, נא? וענה הגר"ח, מצד ימין נכבה כבר. אמר לו, עכשיו צא לחוץ ושפוך בצד שמאל, וכן עשה כדברי אביו, ונכנס לאביו וסיפר לו שגם מצד שמאל כבר נכבה.

ב) עוד סיפר הגאון ר' חיים, פעם בילדותי אחזני כעס גדול, ואי אפשר היה לי להשקיט את רוגזי. קראני אבי שאבוא אליו, ולקח ציציותי בידו, וכל חוט משך בידו מלמעלה למטה, והרגשתי בכל חוט שמושך ממני חתיכת כעס.

הגאון רבי מאיר אויערבאך זצ"ל

יום ההילולא - ה' אייר

אב"ד קאליש ובסוף ימיו אב"ד עה"ק ירושת"ו מחבר הספר ה"אמרי בינה" זי"ע.

סיפר לי הר"ר בן-ציון מבוויסק ז"ל, מזקני ירושלים, כי בשנות נעוריו בעת שהיה לומד בשיבת "עץ חיים", שלח לו הגר"מ אויערבך עשרה "בישליקעס", כתמיכה. בזמן ההוא היה זה הון רב, אך לבו לא נתנו לקחת את הכסף, כי ידע שנמצאים בשיבה אברכים עניים ממנו, הזקוקים מאד לכסף זה. ר' בן ציון חזר, איפוא, להגר"ם אויערבך והחזיר לו את הכסף. הדבר מצא חן בעיני הרב ויברכהו, שלא יצטרך לעולם לידי מתנת בשר ודם. ודברי הרב נתקיימו במלואם, שמיד אח"כ התחיל ר' בן ציון לשלוח ידו במסחר, וההצלחה האירה לו פנים, ונעשה לעשיר מופלג (גם בניו ובני בניו עד היום הזה עשירים גדולים הם).

בני ירושלים היו מספרים על כוחו הגדול שנתגלה לעין כל. היה זה בשנת בצורת, כשעברו רוב חדשי החורף ועדיין לא ירדו גשמים, וכמעט שכבר לא היה מים לשתות. הרב קרא לתפילת צבור, והסדיר את התפילות כסדר זה, ובסיום תפילתו עמד ואמר בקול גדול: "לא נוזז מכאן עד שירדו גשמים". הדברים יצאו מפי הרב, ובבוקר, עם נץ החמה, ירדו גשמי ברכה, וכל הבורות נתמלאו מים לישועת בני ירושלים. אשרי הדור שראה כל אלה.

ה' אייר

הרה"ק ר' ברוך מאיר מאזאריניץ זי"ע

יום ההילולא - ה' אייר

פעם בא אחד מהחסידים להרה"ק ר' ברוך מאיר מאזאריניץ זצוק"ל וביקש ממנו מאוד שיבטיח לו שיוושע במהרה באיזה ישועה. פתח הרה"ק ואמר: כתיב (תהלים קמ"ט, ד') "יפאר ענוים בישועה", וידוע (זו"ח ג רצב). שענוים מרמז להצדיקים, במה יפאר הקב"ה את הענוים, בישועה, שאם רוצה להשפיע חסדיו המרובים על איזה איש, נותן במחשבתו לילך אל הצדיק והצדיק הוא המושיע.

הרה"ק רבי אליעזר חיים מיאמפאלא זי"ע

יום ההילולא - ה' אייר

עובדא שמביא אא"ז (כ"ק מרן אדמו"ר מסקאליע) זצוק"ל בתולדות המחבר שבריש ספה"ק שיח אליעזר וזל"ק, וסיפר לי עוד אדוני אבי ז"ל, כי אביו הקדוש ר' אליעזר חיים מיאמפאלא ז"ל בבחרותו הוכרח לנסוע ממדינת רוסיא מחמת הרדיפות של הממשלה על הצדיקים, ונסע למדינת גאליציע, ובעת ההיא הי' הה"ק ר' חיים מצאנז זצ"ל מפורסם גדול לבעל רוח הקודש, ועלה בדעתו של אא"ז הה"ק ר' אליעזר חיים לנסוע לצאנז לראות אותו צדיק, ושינה בגדיו על בגדים פשוטים של סוחר ובא עם מרכבה וסוסים אל הצדיק, ונכנס לפנים, ושאל אותו הגבאי מה הוא רוצה, והשיבו כי חפץ ליתן שלום להרבי, ושאלו מי הוא, והשיבו כי הוא סוחר ממדינת רוסיא, ונכנס הגבאי להה"ק ושאלו, והשיבו שיכנס, וכשנכנס אא"ז הקדוש, תיכף עמד הה"ק מצאנז מכסאו ונתן לו שלום, ואמר לו שלום עליכם יאמפעלער רבי, ונגש אל הדלת וסגרו על ערך ג' שעות, וכל העומדים בחוץ תמהו, מה יעשה הסוחר הזה בבית הרבי שלש שעות [ומה שדיברו לא נתגלה לי], וכשיצא אא"ז הקדוש, ליוהו הה"ק מצאנז, ובעמדם בבית החיצון שאל הה"ק מצאנז את אא"ז הקדוש מה שמכם, והשיבו אליעזר חיים, וסגר הה"ק מצאנז את עינו על איזה רגעים, ופתח את עינו ואמר לאדוני אבי זקני זצ"ל, אליעזר ר' חיים גימטריא דו"ד ב"ן יש"י, יש לכם ניצוץ דוד בן ישי, עכל"ק של אא"ז.

מסופר על אחד מיוצ"ח של הבעש"ט הק' זי"ע, הגה"צ רבי אליעזר חיים רבינוביטש בעל ה'שיח אליעזר זי"ע, שבא לפניו אדם והתאונן כי אין טרף בביתו ואין לו ליתן לבניו ובני ביתו מאומה, והיתה בקשתו לזכות להתברך בהצלחה בפרנסה, אמר לו ה'שיח אליעזר' "בעוד ימים מספר תתקיים הגרלה על ממון הרבה, ואגלה לך עתה מה הם המספרים שיעלו בגורל ועל ידי זה תוכל לפרנס את ביתך בריוח ובשופי", ואכן כך הוה.

כשנשמע הדבר הזה בביתו של ה'שיח אליעזר', גדלו תמיהות בני ביתו ונכנסו לפניו בטענה שאם ידע איזה מן המספרים יעלו בגורל, מדוע לא הגיד להם ובכך היו מפרנסים את הבית שהעניות משועת ממנה, השיב להם ה'שיח אליעזר' בשאלה: "האם מוליך המכתבים בעירנו עשיר הוא אם לאו", משנענה בשלילה, שאל אותם "ומדוע תאמרו אינו עשיר, הרי מקבל בכל יום ויום כמה עשרות מכתבים ואגרות שיש בהם כסף לרוב? אלא היינו טעמא כי כל הכסף אשר הוא מקבל אינם מיועדים עבורו, אלא צריך להעבירם אל מקומם ויעדם, וכמו כן גם אני, שלחו עמי מתם להביא השפעות טובות וישועות לכלל ישראל, ועבור מי שיעדו לו משמיא מכתב ישועה אוכל לתת לו ולהעבירו אליו ותו לא". [אמנם אלה וכאלה ראינו אצל רבים מצדיקי הדורות שלא החזיקו טובה לעצמם ולא חשבו עצמם כי אם לנושאי מכתבי ישועות ישראל שאין להם מכל שליחותם מאומה (וכ"כ ב'נועם אלימלך' פרשת בא) "אך מחמת שהשפעת הבורא ברוך הוא הוא רב מאוד ובלתי אפשרי לקבל השפעתו כי אם על ידי ממוצע הוא הצדיק המקבל השפעות מלמעלה והוא משפיע לכל גם לאינו הגון ומוכשר לקבל אף על פי כן הוא משפיע לו ונמצא ההשפעה שהצדיק משפיע אינו אלא כגומל חסד עם כל העולם שהוא מקבל השפעות מלמעלה ומחלק לכל אבל העיקר הוא מהבורא ברוך הוא"].

אא"ז הרה"ק רבי אליעזר חיים מיאמפלא זי"ע צוה ברוח קדשו לאנשים רבים שיסעו לאמעריקא, ורימזו דבר זה במאמר הש"ס (בבא בתרא עג:): ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה חלתא אגביה וקדח אגמא עילויה, סברינן יבשתא היא וסלקינן ואפינן ובשלינן אגביה וכד חס גביה אתהפיך, ואי לאו דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן ע"כ, וביאר שהנמשל הוא שיהיה לנו בית הבחירה וחרב בית המקדש ועכשיו אנחנו באירופא, שדומה לנו כגבו של הדג עליו עלה רבה בר בר חנה, כאשר חשב שהוא יבשה, ואמר ברוח קדשו, דכשם שנתהפכה הדג, כן עוד יבוא יום שיתהפך אדמת אירופא, ואם תשמעו לי ותסעו לאמעריקא שדומה להספינה שאצל הדג, תנצלו.

ו' אייר

הרלב"ג זי"ע

יום ההילולא - ו' אייר

רבינו לוי ב"ר גרשום, בן בתו של הרמב"ן

ספרו של הרלב"ג, בו הוא מתווה את שיטתו באסטרונומיה ומתאר את המצאתו, עשה רושם כה עז על בני דורו, עד שהאפיפיור קלמנט הששי שר"י, שאף הוא היה חובב מדעים, ציווה לתרגם אותו לשפה הלטינית.

סיפר הרב ר' דוד-צבי חן, ז"ל רב בצ'רניגוב:

פעם אחת, בראש-השנה לפני התקיעות, נשתהה ה"צמת-צדק" זמן רב בחדרו ולא נכנס לבית הכנסת. לא הרהיבו להכנס אליו ולהפריעו מהתבודדותו בשעה נאצלת כזאת. כשראו שמתאחר הזמן, אמרו בניו הרבנים לאחיהם הצעיר רבי שמואל [=לימים אדמו"ר מהר"ש מליובאוויטש זי"ע] שהיה בן-זקונים לאביו וחביבו, שילך לחדר אביהם, לדעת פשר דבר. הלך ר' שמואל וכעבור רגע שב והביא ידיעה מוזרה:

- אבא לומד בעיון גדול את הרלב"ג...

תמהו האחים: מה ענין הרלב"ג לשעה זו? ולמה לא אמרת לו ש"העולם" ממתין לו בתקיעות?

אף אני השיב רבי שמואל - תמהתי על כך ושאלתי את אבא ואמר לי, שזה מזמן, שהרלב"ג ביקש אותו, שיעשה לו טובה בעולם העליון, ועכשיו לפני התקיעות מצא שעת הכושר לכך.

הגה"ק רבי יצחק הלוי הורביץ (איציקל המבורגער) זי"ע

יום ההילולא - ו' אייר

הבעש"ט זצ"ל זיע"א היה אומר על הצדיק ר' איציקל המבורגער זצ"ל זיע"א (זקיננו של הצדיק ר' נפתלי מראפשיץ זצ"ל זיע"א) כי החל מחודש אלול כשמתחילים לתקוע בשופר שורה רוח הקודש עליו, ואילו ניתנה לו הרשות מן השמים היה יכול לגלות את יום הגאולה.

הגאון רבי יצחק הורביץ מהמבורג זי"ע היה מפורסם לקדוש עליון, ותעיד העובדא הבאה, בשנת תקכ"ד לאחר שנתקבל כרבה של בראדי שלח להשמש שיסגור את בית הכנסת ויביא לו המפתח ולא יתן לאדם ליכנס כלל, והדבר היה לפלא - כשאנשים באו לבית הכנסת וראו שהדלת סגורה, פנו לבית השמש - אך השמש אמר שסגר את בית הכנסת ע"פ פקודת הרב החדש, ויהי להם לפלא והיה ויכוח בין האנשים על מעשה הרב - עוד הם מתווכחים נשמע פתאום קול עז - ונפל כיפת בית הכנסת - לולי הרב - חלילה מי יודע כמה היו ניזוקים שם. רבי יצחק למד בצוותא עם הנודע ביהודה, והיה מקורב אליו כאח ממש, (מלבד זה היה גם מחותנו) רבי יצחק לא הוציא בחייו את חידושי - רק לפני זמן מה יצא חיבורו ספר משנת הלוי.

פעם אחת, היו שני נכדי בנו הקדוש מורינו הרב יודא צבי מראזלא בחולי מסוכן לא עלינו וכמעט אחר היאוש. והרב הקדוש מראזלא ראה אז בחזיונו את מורו חותנו דודו ורבו רבינו צבי הירש מזידיטשוב זי"ע עם שני נקבים על לבו. ושפט, כי זה מורה על העדר השני ילדים הנוכרים לעיל (בני בתו הצדיקת מרת הינדא עליה השלום אשת חו"ז הרב הצדיק רבי יעקב האגיר זצ"ל). ואמר שלשה פעמים תהלים עבורם, ולא הועיל. וכתב מכתב לאביו הקדוש רבינו משה מסאמבור זי"ע ושלח המכתב לזידיטשוב לאביו על ידי אבוהון דהני ילדים, הוא חתנו חו"ז הרב הצדיק רבי יעקב הנזכר. וענה רבינו משה בזה הלשון: בני הרב מראזלא, הופך את העולם, כבר שלוש פעמים אמר כל ספר תהלים כיון שראה את הרבי עם שני חורים בלב, נו, מה שוים כשאי אפשר לעזור לשני בעולם האמת, אנחנו ב"ה בעולם הזה, הנה מכתב ששימו לילדים מתחת לכרית, ומיד יהיו בריאים. וכתב רבינו משה תשובה אל בנו הקדוש מראזלא, בזה הלשון: חוצפא כלפי שמיא נמי מהני (סנהדרין קה, א), אני גוזר ואומר! אשר תיכף יתרפאו השני ילדים, ויקומו ממטתם בריאים ושלמים. הנה דברי הכותב בידי שיש בהם כח לקרוע גזר דין של שבעים שנה, הק' משה מסאמבור, עד כאן לשונו. ונסע חו"ז הרב מורינו הרב יעקב הנזכר בחזרה לראזלא. וכן עשו, שהניחו המכתב מראשותיהם, ותיכף הוטב להם וחזרו לבריאותם, ותחיין את הילדים. ושמעתי מפי מגידי אמת, כי בפעם אחת סיפר מורינו שאר בשרי, הקדוש, מורינו הרב יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל גם כן זאת המעשה, וסיים: אבל מי יוכל לדמות את עצמו להרבי רבי משה שהיה למעלה מהשכל, למעלה מהזמן, למעלה מהטבע.

הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זצ"ל בעל אמרי יוסף

יום ההילולא - ו' אייר

סיפר לי הרה"ח ר' ישעיה אריה גאטעסמאן נ"י, כשהיה נוסע לרגלי מסחרו היה רגיל לבא להרה"ק האמרי יוסף מספינקא זצ"ל ונותן לו פדיון.

פעם אחת כשהיה בדרכו למסחר, הרגיש פתאום שהסוסים אינם נוסעים כרגיל (העגלה שלו היתה רתומה לארבעה סוסים), ואחר זמן מה מצא עצמו בעיר ספינקא ולא ידע מה נעשה עמו. הרה"ק האמרי יוסף היה רגיל בכל יום קודם תפילת שחרית ליתן סכום מעות לצדקה. וכשלא היה לו מעות, היה לוח כסף מאנשי שלומו. ביום ההוא לא היה להרה"ק הסכום שהיה זקוק אליו, ולא היה לו ממי ללוות, ולא יכול היה לעמוד להתפלל קודם שיחלק את הסכום הנ"ל, וכך עברו השעות, תשע, עשר, ואחד עשרה, ואנשים עמדו מסביב לבית מדרשו.

כשהגיע זקני לספינקא, מצא אנשים עומדים מבחוץ, ושאל אותם אם אירע משהו. סיפרו לו שהרבי זקוק לסכום כסף ואין לו, נכנס זקני תיכף להרה"ק, ופתח לו הכיס של מעות שלו, ואמר להרה"ק שיוכל ליקח כמה שהוא רוצה. אחר כך אמר זקני להרה"ק, איני יודע מה קרה לי, דפתאום התחילו הסוסים לרוץ לדרך אחרת והגיעו לספינקא. אמר לו הרה"ק, הייתי זקוק למעות ולא היה לי, ועלה בדעתי אודותך, חשבתי אולי הנך כעת באמצע הדרך, וכמובן שעל ידי מחשבת הרה"ק התחילו הסוסים לרוץ לספינקא.

הרה"ח ר' יעקב שנעק ע"ה היה גר במאדיאר באנעדיעטש, כפר הסמוכה לעיר מאקאווע. זקני גר בקצה הכפר ובכל יום הלך לקצה השני אל מסילות הברזל שנסע לסחור בעיירות אחרות, ושם בקצה הכפר סמוך למסילות הברזל גר נכרי אחד, ובכל יום כשעבר זקני ע"ה דרך ביתו ישב כבר מחוץ לביתו והי' מקלל את זקני ומחרפו. גם היה בידו מקל ועל כן פחד זקני ממנו והלך לעבר השני של הרחוב. כך חזר ונשנה הדבר בכל יום. פעם אחת עלה במחשבתו של זקני לנסוע להרה"ק האמרי יוסף מספינקא צ"ל, ולשטוח לפניו את דאגתו, וכן עשה. כשנכנס אל הרה"ק האמרי יוסף וסיפר לו שהנכרי מצערו מקללו ומחרפו, אמר לו הרה"ק בזה"ל, מאד שבע רצון אנכי מזה שבאת, יש לי עצה טובה עבורך, שתקנה הבית מן הנכרי, וזה יהי' דבר טוב, ותבוא ותודיע לי מה נעשה. זקני היה משתומם, הנכרי מקללו וכו' והוא יקנה הבית ממנו? אמר להרה"ק, רבי, הנכרי מקלל אותי ויש בידו מקל והנני מפחד ממנו. הרה"ק לא ענה לו כלום כי היה עסוק כבר בספריו כשראה זקני שאין הרה"ק עונה לו, נסע לביתו.

כשחזר לעירו ועבר דרך בית הנכרי, נעמד זקני על מקומו ונשם עמוקות, ורץ נגד הנכרי ואמר לו, רוצה אני לקנות את ביתך, ותיכף אחר שאמר כן ברח ממנו, אבל נשאר עומד קצת רחוק משם. כשראה אותו הנכרי, רץ לנגדו, נבהל מקודם ממנו, אבל כששמע מה שרוצה, לקנות הבית, צעק בקולי קולות. אשתו שהיתה בביתם, שמעה את צעקותיו ויצאה לחוץ, ושאלה אותו מדוע הנך צועק, האם נשתגע? אמר לה בעלה, הדזשיד הסרוח הזה רוצה לקנות את הבית. אמרה לו, אז מה? אין אנו זקוקים לבית זה, יש לנו בית בפארם (היה להם פארם גדול ובית שם). כששמע זקני (שעמד לא הרחק משם) את דברי הנכרית, ניגש אליהם ואמר להם, עייף אנכי עכשיו, למחרת נדבר. למחרת נסע זקני למסחרו, וכשעבר דרך בית הנכרי אמר להם, כשאחזור מהמסחר, אבוא במוקדם, ואז נדבר.

כשחזר זקני ממסחרו ועבר דרך בית הנכרי, התחיל עוד הפעם לקלל וכו'. שאלה אותו אשתו לפשר צעקותיו, הלא בא לקנות הבית. נרגע הנכרי, ושאל זקני, ראשית, מה מחיר הבית? וענה (למשל) שבעים אלף. אמר זקני, צריך אנכי להתיישב בדבר, ונסע להרה"ק האמרי יוסף וסיפר לו כל הנ"ל. אמר לו הרה"ק, אפשר להוריד מהמחיר די בחמשים אלף. אמר לו זקני, אין לי כסף. שאל אותו הרה"ק, חמשת אלפים יש לך? ענה זקני, כן, חמשת אלפים דאלאר ביכלתי לאסוף, אמר לו הרה"ק, קח עורך דין שיכין את כל הניירות הנצרכים, וחמשת אלפים תשלם והשאר תשלם בכל חודש עם הרבית, וכשתגמור את הכל תחזור אלי, ואגיד לך מה לעשות הלאה.

נסע זקני לעירו והגיע לביתו של הנכרי, והוא בשלו, מקללו ומחרפו, שאלה אותו אשתו לפשר צעקותיו, הלא בא אודות הבית. זקני אמר שרוצה עורך דין, והסכימה האשה. אחר כך אמר זקני שרוצה לשלם רק חמשים אלף, התחיל הנכרי לצעוק, אבל אשתו אמרה, הרי הוא צודק, הבית אינו

שוה יותר, זקיני לקח לו עורך דין והוא עשה מה שצריכין לעשות, ועשו הסכם על המחיר של חמשים אלף, והחליטו לגמור הקנין בארבעה שבועות. זקיני חזר להאמרי יוסף וסיפר לו כל הנ"ל, אמר לו הרה"ק, כל מה שעשית הוא טוב, אבל דבר אחד לא טוב, אין לך ארבע שבועות צריך אתה לצאת מביתך עד שני שבועות, היום האחרון הוא ערש"ק. אמר זקיני להרה"ק, אבל הנכרי לא יסכים. הרה"ק כבר לא ענה לו על דבריו, רק אמר לו, אם הנכרי יסכים אז אינך צריך לבוא אלי, ואם לא יסכים, תחזור אלי.

כשחזר זקיני לביתו, אמר להעורך דין שצריכין לשנות ולגמור עד שבועיים. העורך דין הלך להנכרי ומסר לו את דברי זקיני. התחיל הנכרי לצעוק, אבל אשתו אמרה, יכולים אנו לצאת תיכף ומיד, אבל הנכרי לא הסכים לדברי אשתו והוחלט שיעזוב את הבית ביום רביעי בעוד כשבועיים. זקיני יצא לגמרי מביתו בעש"ק (לאחר שני שבועות) ובשבת נתן קידוש לכבוד המאורע.

בעת תפלת שחרית בשבת, בא נכרי אחד שכנו של זקיני, ובכה בדמעות שלישי ולא היה יכול לדבר, רק זאת אמר, שנעק שנעק (שמחפש את זקיני). כשיצא זקיני אליו, סיפר לו השכן שביתו נפלה והראה בידו, כמו שמקפלים תיבה של נייר כך נתקפל הבית, והמשיך הנכרי ואמר בבכי, וכל מי שהיו שם נשאר שם, לזקיני היו לו שמונה ילדים (וניצלו כולם), הרגיעו זקיני ואמר לו שבעש"ק כשהיית על השדה נסעתי מביתי...

הגאון רבי דוד שפרבר מברשוב זצ"ל מרוב מאמץ בלימודים, חלה קשות בעיניו ודרש ברופאים שהזהירו אותו כי יחדל מלעיין בספרים. הלך רבי דוד ובא אצל האדמו"ר מספינקא רבי יוסף מאיר זצ"ל, פועל ישועות, הגיש לפניו קוויטל שרשם בו בקיצור "רפו"ש על העינים" וביקש לספר מה אמרו הרופאים, אך הצדיק הקדים ואמר לו: "ידעתי בני ידעתי, מוטב תלמד כראוי שו"ע "יורה דעה" מבפנים, מהחל ועד כלה, ואם תרגיש חולשה בעינים תקרב אליהן את חוטי הציצית, ותיזהר מלישון אצל נר דלוק". ובנשימה אחת הוסיף "אל תשים לב לדברי הרופאים, מנין להם לדעת, וכי אמרו פעם אחת רפינו ד' ונרפא..." עשה רבי דוד כפי שאמר לו האדמו"ר ונתרפא רפואת עיניו לכל ימי החיים.

כמעט בעיניו ראינו ובאזנינו שמענו איך שנשמות מנפטרים באו אליו (ל"האמרי יוסף" זי"ע) מהעולם העליון לבקש ממנו תיקון, ופעם אחת הי' מעשה ששחל"ח איזה איש מאנ"ש שבגליל מונקאטש אחר חנוכה ואחר פטירתו בא כ"פ בחלום לאשתו שתסע לאאמו"ר זצ"ל הכ"מ לבקש בעדו לעשות לו טובה כי רע לו ר"ל, ומחמת שלא הי' ביכלתה לבוא לכאן שלחה את בקשתו על הבי דואר, ובכאן עדיין לא נודע לנו מהסתלקותו, ובאותן הימים בעש"ק כשהי' אאמו"ר ישן שינת צהרים שמעה אחותי תחי' מאחורי הדלת קול בכי' והכירה שהוא קול האיש ההוא, והי' הדבר לפלא כי ידענו שאין האיש הזה בכאן, ואח"כ הגיע המכתב מאשתו, ונודע הדבר.

פעם אחת סעדתי עמו סעודת הערב, ועוד ת"ח א' סעד עמנו, ודברנו ד"ת, ובאמצע המדובר, נתבהל אאמו"ר עד מאד ונשתנה צורתו, ונתן ידו על עיניו הרבה פעמים, ואנחנו אף שלא ראינו מאומה נתבהלנו מאד מבהילתו, וכן הי' איזה מינוטין, ואח"כ נח דעתו וסיפר דרך התנצלות שזה כמה שנים שאיש אחד מאנ"ש שחל"ח, והיום הוא היא"צ שלו ומחויב אנכי להתפלל בעדו, ונתוודע לנו הסיבה בל"ס שנשמת האיש הזה באה אליו אז פתאום ועי"ז נתבהל.

פעם אחת בא נפטר א' בחלום לבנו מפה שילך לאאמו"ר לבקש בעדו טובה כי רע לו מאד ר"ל והלך בנו, ואחר עבור איזה ימים בא הנפטר שנית לבנו בחלום ואמר לו בא ואראך הטובה הגדולה והמקום הטוב אשר נתן לי הרבי שלנו ע"כ לך ואמור לו יישר כח ותאמר לו בזה"ל יחי אדונינו מורינו ורבינו לעולם וכפל ושלש לו כ"פ המלות הללו שיזכירם בהקיץ ואמר לו שיקח לו לסימן מהפסוק יחי המלך דוד לעולם, ובבוקר הלך בנו לאאמו"ר ואמר לו כנ"ל.

...ופעם א' עמדתי לפניו בנערותי בפורים ובאה אשה א' והתנצלה לפניו על בעלה שאיבד את עצמו לדעת ר"ל ואמר לי אלמלי הי' לה עינים פקוחות היתה רואה איך בעלה עומד כאן ומבקש איזה תיקון לנשמתו, ועוד הרבה כיו"ב אשר נלאיתי לפורטם ותקצר היריעה מהכילם. הרחמן יזכינו לשוב בתשובה שלימה באמת מתוך נחת והרחבה.

כשבוע ימים לפני הסתלקותו אמר הגאון מבראשוב זצ"ל לאנשים הסובבים אותו: עוד מעט כשאבוא לפני בית דין של מעלה, אבקש ולא ארפה, שמורי ה"אמרי יוסף" זצ"ל מספינקא יהיה נוכח בעת שידונו אותי. למה ומדוע? כי ידעתי בו בחיים חיותו, שלא קרה אצלו מעולם שיהודי יבוא לבקש ברכתו או עזרתו ויצא מעל פניו ריקם, ואפילו כשהדבר כרוך היה במסירות נפש מצדו, כי חנון ורחום היה - בטוח אני שאף בעלמא דקשוט, אם אזדקק לעזרתו, בודאי יעמוד לימיני...

הרה"ק רבי יעקב חיים מסטולין זי"ע

יום ההילולא - ו' אייר

הגאון הישיש רבי חיים מענדל קוסטרומיציקי סיפר: בכל עת שהותו של הרה"ק רבי יעקב חיים פרלוב מסטאלין - דעטרויט בארה"ב מסר נפשו עבור תמיכת ועזרתם הפליטים הרבים שהגיעו בהמוניהם לאמריקה מרוסיה ולאחר מכן מפליטי השואה, ויסד בביתו בית תבשיל ובית הכנסת אורחים לכל דיכפין. יום אחד הגיע תשלום חשבון גאז בסכום עצום עם התראה שיפסיקו את הספקת הגאז, דהיינו שכל האורחים והפליטים יהיו שרויים בקור נורא. מאחר שלא השאיר בביתו אפילו פרוטה אחת, נאלץ היה לפנות לגמ"ח שהתנהלה על ידי איש החסד הידוע ר' יצחק אהרן קרעמער ז"ל, וללוות ממנו את הסך הנדרש לתשלום חשבון הגאז. ואכן ר' יצחק אהרן הנ"ל הלווה לרבינו את הסכום הנדרש.

בצאתו מביתו של ר' יצחק קרעמער טרם הספיק להטמין את מעותיו בחיקו פגש בו עני והחל לספר לפניו את מצבו הדחוק ואת חובותיו, וכשמוע את דברי העני, מיד הושיט לו רבי יעקב חיים את כל הסכום שלוה עתה ושעדיין היה מונח בידיו, וחזר לביתו בידים ריקניות.

ובהגיע אל ביתו, שאלה ממנו הרבנית ע"ה: האם ר' יצחק אהרן הלווה לך את הסכום הנדרש? כן, ענה רבינו, אך בדרכי פגשתי ביהודי מסכן ונתתי לו את כל הסכום. ולכן תלכי את ותלוי שנית את סכום חשבון הגאז. מיד הלכה הרבנית וביקשה ממנהל הגמ"ח אותו סכום בשנית. כששמע המנהל ר' יצחק אהרן את בקשתה פנה ואמר לה: הרי לפני שעה קלה היה כאן בעלך הרבי, ולקח כבר את זה הסכום? מיד ענתה לו הרבנית בחכמתה: ר' יצחק אהרן, מה אתם חושבים האם רבי נעשה 'לקחת'? מטרת רבי צריך להיות 'לתת'!!

עוד סיפר לי הנ"ל, חסיד נאמן היה לרבי יעקב חיים בשיקאגא בשם ר' שלום סקאלר ז"ל, באותה תקופה קשה היה להשיג פרנסה במקום עבודה ששומרים שבת, אך לבסוף מצא את פרנסתו בצמצום במקום שומר שבת. רבי יעקב חיים שהיה מראשי וועד הצלה לפלטים שעלו לאמריקה לאחר חורבן אירופה היה מאסוף כספים רבים לוועד ההצלה ואף היה נוסע למרחקים עבור ענין חשוב זה.

באחת מנסיעותיו הגיע לשיקאגא, כששמע החסיד ר' שלום שרבו נמצא בקרבת מקום מיד הלך ועמד לצידי לשמשו. כשנתוודע לר' שלום את מטרת בואו, נתן לרבו סכום הגון אף שהוא בעצמו הרויח בצמצום. ומיד אמר לו רבינו שרצונו שיתלווה עמו בכל עת שהותו בשיקאגא, לאסוף כספים עבור "וועד הצלה לפליטי אירופה". ר' שלום לא הסס, ומיד עזב את עבודתו ואת ביתו, ויצא להתלוות אל רבינו ללכת יחד לבקש את גבירי ונדיבי שיקאגא שיתרמו להצלת אחיהם הפליטים. כך עברו שבועיים ימים עד שאספו סכום רב בשיקאגא, ובכך נפרד רבינו מחסידו הנאמן ונסע לדרכו.

כשחזר ר' שלום לעסקיו, כעס עליו בעל העבודה שלו על חיסורו בשבועיים אלו ועל כך שמזלזל הוא בעבודתו, ופיטרו על אתר. בשברון לב שב ר' שלום לביתו, ולמחרת שם פעמיו לווייליאמסבורג לשטוח את צערו לפני רבו שגם פרנסתו המצומצמת נלקחה ממנו, מחמת שהתלווה עמו במשך שבועיים לנדב את תושבי שיקאגא וכיצד יפרנס עתה את בני ביתו. רבינו שקע בהרהורים ופנה אליו ואמר: אל תדאוג - הקב"ה יעזור לך ותלווה סכום מועט ותשקיע אותם במניות ומפרנס את כל העולם בודאי לא ישכח גם אותך. ר' שלום עשה כפקודת רבו, לוח סכום כסף והשקיע אותם, כעבור זמן מועט ראה את הצלחתו עד שנעשה סוחר גדול במניות, ולבסוף בעל הבית שפיטר אותו מעבודתו גם הוא בא להשקיע אצלו... והתנצל שכלל לא חשב לרעתו, אלא כעס על שלא הגיע שבועיים לעבודה... אך ר' שלום השיבו בחיוך על שפתיו: הרי אני חייב לך הכרת הטוב על כל זה, כי אילו לא פיטרת אותי מעבודתך הייתי נשאר עובד אצלך במשכורת מצערה, ובזכותך כל עושרי...

הרה"ק רבי מנחם מנדל מסטראפקוב זי"ע

יום ההילולא - ו' אייר תשי"ד

מרן הרה"ק רבי מנחם מענדל מסטראפקוב זי"ע נולד בשנת תרל"ג לאביו הרה"ק ר' אברהם שלום זי"ע, והסנדק שלו היה זקה"ק מרן הדברי חיים זי"ע,

בשואה הסתתר במושב זקנים בכודפסט, יחד עם הרה"ק מהר"א מבעלז זי"ע שאף מסר לו אז קויטל. בהשתדלותו של הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל הוכנס רבינו לבונקר בעיר פרעשבורג שם הסתתרו עשרות אנשים, ורבינו הבטיחם בכתב ובעל פה שכולם ינצלו, ואכן כך הוה.

גדולי צדיקי הדור ראו בו שריד לדור דעה משיירי כנסת הגדולה וכאחרון האדמורי"ם מלפני השואה. כולם העריצוהו וכבדוהו לאין ערוך.

האדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל הגיע לבונקר בהשתדלות רבינו הגאון רבי מיכאל דב ויסמנדל זצ"ל כי מתחלה לא הסכימו האנשים שישבו שם להכניס גם את האדמו"ר, כי היה המקום צר מהכיל ומלא עד אפס מקום. ושלח להם האדמו"ר מכתב על ידי שליח, והבטיח שאם יכניסו גם אותו אז הוא מבטיח לכולם שינצלו וישארו בחיים ולא יאונה להם כל רע. האנשים שבבונקר שהיו רחוקים מעולם

החסידות לא התפעלו תחלה מדברי האדמו"ר, כי חששו לסכנה אם יהיו הרבה אנשים ביחד בחדר קטן כזה, והלך האדמו"ר אל רבינו שישתדל עבורו, ואמר לו: הנני נכד של הגה"ק הדברי חיים זצ"ל, ועי"ז יש ביכלתי להבטיח לך עולם הבא אם תציל גם אותי. ואכן רבינו פעל אצלם שיעשו לו מקום בכבוד (מפי הרה"ח ר' אשר פארסט ז"ל).

נוכחתו של האדמו"ר בבונקר ודברי תנחומיו מדי יום ביומו מילאו את הלבבות בתקוה לשחרור ולגאולה. בכבוד גדול נהג רבינו כלפי האדמו"ר מסטראפקוב, הוא קיבל כל עצה ממנו ונתבטל לפניו כעבד לפני רבו. בשמחת תורה ערך האדמו"ר מסטראפקוב זצ"ל את ההקפות עם ספר תנ"ך שהיה להם שם.

לאחר המלחמה כששאלו אותו איך הי' לו ברור כ"כ עד שהבטיח כזה, ענה שכשהיה ילד בן שלוש היה אצל זקנו הרה"ק מצאנו זצ"ל, וזקנו נסע במרכבה, והוא הלך רגלי אצל המרכבה, ורצה לעלות על המרכבה, אמר לו זקנו: עדיין יש לך זמן ליסע במרכבה כשתהיה בן שמונים שנה. ומזה ידעתי כי בוודאי אנצל, וממילא כל בני הבונקר בטוחים שלא יתגלה מחבוא זה להרשעים שחיפשו אחר המחבואות בשבע עיניים. (מפי הרה"ח ר' שלום בער שטרן הי"ו). מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב. "איש חמודות" (ברוקלין תשס"ח) ח"א, ע' קצ"ח

הי' שם עבריין אחד שהתנהג שלא כשורה וגם ציער לשומרי תורה והתלוצץ מהם, זה היה בעיר קרומאן בדרך נסיעה לשווייץ, כ"ק מרן זצ"ל"ה בשמעו דברי הנרגן הנ"ל היה לו בלבול בעבודתו מזה, ורגז עליו והוכיחו על פניו - והנה למחרתו כאשר קם הנ"ל מהמטה נסמו עיניו ולא ראה כלל. אמרו לו האנשים שהיו שם שזה עונש מפני שגרם צער להצדיק, ובכה מאד לפני האנשים וביקשם שישתדלו אצל הצדיק ויאמרו לו שהוא מקבל על עצמו דברי חברות וישוב בתשובה ובלבד שיסור ממנו סמיית עיניו. אמרו לו שילך גם הוא בעצמו עמהם ויפייס את רבינו וכן עשה ופייס את רבינו ואמר מרן א"כ השי"ת ישלח לך רפואה וכן הי' שלמחרתו נתרפא.

האנשים היו עמו בצוותא בבונקר ער ראו את גודל קדושתו וצדקתו והזדרזו לעשות את רצונו במסירת נפש וכל מה שהי' רצונו השתדלו להכין לו בכל מה דאפשר, לכל ש"ק הכינו לו י"ב חלות לכל סעודה וסעודה ושאר ענינים. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב. כ"ק מרן אדמו"ר מסטראפקוב זצוק"ל "דברי מנחם" (ירושלים תשי"ז) ע' קל"ה

...בינתיים הוכנה תוכנית ע"י הגרמ"ד ויסמנדל להעביר את הקבוצה בערב פסח לשווייץ. מאחר והמכונית המשא שאמורה היתה לקחתם לא הגיעה החליטו לערוך את הסדר בחיפזון בצפיה דרוכה למכונית. בסופו של דבר המכונית הגיעה רק ביום ב' דחול המועד פסח, מתוכה יצאו ד"ר קסטנר וקצין ה.ס.ס. שמידט. בטרם עלותם למכונית הסביר להם קסטנר, שעומדים להעביר אותם לשווייץ בהסדר מיוחד של החלפת "שבויים זרים" בשבויים גרמנים, ועל כן הזהירם לבל יעשו שום מעשה העלול לגלות את זהותם היהודית. כמו כן ביקשם להיות סבלניים שכן במהלך הדרך הם עתידים לאסוף אנשים נוספים.

המכונית יצאה לדרכה כשהיא נהוגה בידי קצין ה.ס.ס. ובליווי מספר חיילים, כשבלב נוסעיה חששות כבדים, שמא הטמינו להם פח. בדרך אספו מספר אנשים ממוחנות שונים, ותוך כדי כך נודע להם על

הנס הגדול שהיה מנת חלקם כאשר יומיים אחר שעזבו את פרעשבורג נפלה פצצת ענק על כל שטח הבונקער, והאנשים שהיו בסביבה נהרגו.

לאחר נסיעה ממושכת הגיעה המכונית לעיר קרומאן. כאן שוכנו בקצה העיר בארוות סוסים, ושוב התבקשו הכל להמתין בסבלנות, כשעיקר החשש היה שמא יגלו תושבי המקום את זהותם היהודית. ביום הי"ב לשהותם במקום, הודיע רבי מענדל'י בקול מבשר לכל הנוסעים: "אל תיראו ואל תפחדו עוד כי ביום שבת קודש הבא ניסע מכאן לחיים ולשלום!" וכן הוה. ללא הודעה מוקדמת הגיעה ביום השבת מכונית משא נוספת עם מספר יהודים, ושתי מכוניות המשא יצאו לדרכן...

לימים סיפר הגרמ"ד ויסמנדל, מעשה פלא שהתרחש בעת ההצלה, וכך היה המעשה:

באמצע הדרך לכיוון שווייץ הודיעם הקצין הנאצי שבעוד זמן קצר עליהם לעבור במקום אשר אין לו שם "קשרים", ואם יעצרו אותם במקום ההוא לא יהיה בכוחו לסייע. כמובן, כולם נחרדו מאד בשמעם את דבריו.

והנה, ממש לפני עברם בדרך זו, נענה לפתע רבי מענדל'י ואמר שיעצרו את הרכב כי הוא צריך לעשות צרכיו. הנוסעים התחננו אליו שיעברו את המקום המסוכן ואח"כ הרכב יעצור, אבל הוא לא שעה לדבריהם וביקש בכל תוקף שיעצרו את הרכב. והוסיף, שאם הם מתעקשים, אזי יכולים להורידו כאן והם ימשיכו הלאה... בלית ברירה עצרו את הרכב ורבי מענדל'י ירד ליער הסמוך, כאשר חזר אמר שאינו יכול להמשיך בנסיעה עד אשר ימצא מים ליטול את ידיו... לאחר חיפוש ממושך מצאו מים ואז חזר לרכב, המכונית המשיכה מעט בנסיעה ולפתע לקראתם הופיעו שלושה חיילים גרמנים רכובים על אופנועים. הללו הודיעו לקצין הגרמני שישב בראש הרכב שלא יסע בדרך זו כי עתה היתה שם הפצצה אורית רצינית, וכל הדרך מלאה בורות כתוצאה מההפצצות שהיו בשעה האחרונה. איפוא או אז נוכחה הקבוצה בעוצם גדולתו...

בהגיעם לשווייץ, הודיעם רבי מענדל'י באנחת רווחה: ב"ה שהגיענו למקום מבטחים. עד כאן לקחתי את האחריות אליכם, מכאן ואילך הנני מסיר את האחריות שלי מכם! - -

וכה מתאר רבי מנדל בעצמו את הקורות אותו, במכתב שכתב ממקום הצלתו בשווייץ לידידו ונאמן ביתו הרה"ח ר' ישראל זופניק ז"ל:

"...כי אנכי עם החברותא שלי נסענו יום ב' דחומ"פ מפרשבורג עם אויטא של דייטשא, ונסענו ט"ז ימים דרך ויען ונסעתי באסטרייך, ונסענו כל מדינת דייטשלנד, והסאלדטן הזהירו אותנו שלא יכיר איש שאנחנו יהודים ואפילו באמתחותינו לא לקחנו מלבושי יהודים אך טלית ותפילין היה לי ותלית"ת כי התפללתי בכל יום בטלית ותפילין, וגם היו לי לשמירה השופר של אאמו"ר הקדוש זצ"ל שהיה לו בירושה מאדמו"ר הקדוש משינאווא זצ"ל, וגם המגילה מהקדוש רמ"ס זצ"ל (ר' משה סופר מפשעווארסק) אשר אאזמו"ר הקדוש מצאנו זצ"ל קרא בה - שהיו עוד מאאזמו"ר הקדוש מצאנו זצ"ל.

וחוץ מזה לא היה לי שום דבר, רק שמירות האלו, ונסים גדולים היה לנו בדרך הזה, כי עכבנו במקום אחד כמה ימים בעיר קראמאן, אשר ידוע המקום הנ"ל לרשעים גדולים, והכירו שאנחנו יהודים וכתבו

להגיסטאפו, אך הקב"ה ברחמיו הוציא אותי משם בלי מכשול, וסבלנו פחדים נוראים בכל הדרך מלמטה מרשעי אשכנז, ומלמעלה מן הפליגער מן החיצים (הכוונה להפצצת אירונים) אויבי אשכנז, עד שבאנו לכאן". - - -

סבל רב סבל רבי מנדל מהבגדים המודרניים שנאלץ ללבוש בדרך ההצלה, וכדבריו "ולא יכולתי לסבול את גופי במלבושים כאלה כמובן". ואכן, אחד מצעדיו הראשונים בבואו למקום מפלטו בשוייץ היה חילופי המלבושים. בסכומי הכסף הראשונים שהגיעו אליו מאנ"ש בארה"ב: "עשיתי לי בגדי חול ובגדי שבת של משי בעקישעס וחאלאטליך, כמו שלבשתי בביתי".

ז' אייר

הגאון הגדול ר' שלמה אפרים ה"כלי יקר" אב"ד פראג זי"ע

יום ההילולא - ז' אייר

"בשנת ש' ליצירה היה איש אחד במלכות פולין ושמו ר' אהרן, ופרנסתו היתה שהחזיק ארענדע מיד האדון הדוכס של עיר לינטשיץ, והיה האיש תם וישר, סר מרע וירא אלקים, ויהי כי ארכו לו הימים, וידל האיש מאד, וילך הלך וחסר עדי כי לא היה ספוק בידו לשלם את החובות אשר היה חייב להדוכס בעד שש שנים דמי החזקת הארענדע וגם בעד תבואות ויי"ש, ויהי היום ויקצוף עליו הדוכס מפני שדחהו מיום ליום, ויצו לעבדיו לשים את ר' אהרן וביתו בבור בלי מזון ומים, וגם אשפות החצר יזרקו לשמה, למען ימותו ברעב ובצמא וידו אל תהי במ. חוק נתן, דבר צוה, ויעשו עבדיו דברי האדון, ויקחו את ר' אהרן וביתו וישימו אותם בבור חושך ואפל, ואשת ר' אהרן היתה מעוברת בעת ההיא, ויתפלל ר' אהרן לה' מעומק הבור, ויבך ויתחנן לאלקיו אשר הלך לפניו באמת ובתמים, וישמע ה' את קולו ויתן את חינו בעיני אחד הסרסים, וישכם בבקר ויפן כה וכה וירא כי אין איש, וישלך את הלחם והמים אל תוך הבור, וילך וישב לביתו. כך היה דרכו יום יום ואין איש יודע, גם מנע לזרוק אשפה כמצוות אדוניו.

ויהי אחרי מלאת ששה חדשים מיום שהושלכו אל הבור, הולידה אשת ר' אהרן בן בבור אשר לא היה כיפיו למקצה הארץ ועד קצהו, וממש היה להם כנר מאיר בחשכת הבור, ויקרא ר' אהרן את שם בנו שלמה אפרים, וימל אותו בן שמונה ימים כמצוות ה'.

ויהי היום כאשר הלך הסרס לזרוק שמה מים ומזון כדרכו, ואשת ר' אהרן החזיקה את בנה בידיה, וירא הסרס והנה אור מבהיק מתנוצץ מן הבור כשמש בזוהרה, ויתפלא מאד, ויתקרב אל בור ויצעק אל ר' אהרן, העודך חי? ומה האור המאיר אצלך? ויען ר' אהרן ויאמר: תודה לאל אשר לא עזבני, ויתן לי בן אשר ביפיו מאיר את העולם, והנה תתקרב ותראה בעיניך, עיני הסרס נפתחו לרווחה ומיהר הבייתה כי נכמרו רחמיו, ויהי היום והדוכס יושב על כסאו ועבדיו עומדים לפניו, ויאמר האדון: מי יודע מה היה בסופו של היהודי וביתו, ודאי נאבד זכרם, ויען הסרס: לא, אדוני, היום בעברי על יד הבור ראיתי כי אור מתנוצץ מן הבור, צעקתי לתוך הבור, והנה שמעתי קולו של היהודי כי הם חיים וקיימים, וכי בן נולד להם אשר אין כמוהו ליופי והוא מאיר חשכתם, ולולא ראיתי בעיני לא הייתי מאמין. ויען האדון

בכעס: המצחק אתה לי? וכי אפשר הדבר לחיות ששה ירחים בלי מים ומזון? ויען הסריס ויאמר: למה תכעס עלי, הלא שמעתי מאבותינו מספרים את הנפלאות שעשה ה' עם ישראל בהעלותם ממצרים, כשהמטיר להם מן מן השמים, ואת הים הגדול בקע לפניהם ויעבירם בחרבה. הידו תקצר להושיע גם עתה להעני הזה, להמטיר לו מן ולהשביעו לחם שמים, לצוות לעורבים לכלכלהו? הלא לא רחוק ממך הדרך, לך נא ראה בעיניך ואז תאמין. ויאסור האדון מרכבתו הוא ואשתו לראות את המראה הגדול הזה, והאדון ואשתו זקנים באים בימים ואין להם ולד, וישב אל הבור ויצעק: אהרן אהרן! ויאמר: הנני. ויאמר: הראה נא לי את בנך הנולד לך. וירם את הילד ויראהו לו. וירא והנה אמת נכון דיבר הסריס. ויען האדון ויאמר: עתה הראיתי לדעת כי ה' עשה עמכם נפלאות, ואולם עדיין הנכם בידי להרוג אתכם בחרב, ואין מציל. ואולם בזאת ארצה לכם, אם תתנו לי את הילד במתנה, וייקרא על שמי, אז אשאירכם בחיים, וגם אתן לכם את הארענדע במתנה גמורה עד עולם. ובראות ר' אהרן כי כלה היא מאת הדוכס לקחת ממנו בכוח, ואין סומכיו על הנס, ויתן את הילד להדוכס, והדוכס קיים את דבריו והיטיב עם ר' אהרן.

ויהי שלמה אפרים בבית הדוכס, ויצו הדוכס על כל עבדיו לבלי להזכיר אף פעם את עברו של הילד, והילד לא ידע דבר. ויגדל הילד ויגמל, וילמדהו כל החכמות והוא ברוחב שכלו השכיל לעלות בחכמתו על כל מוריו, ובהיותו כבן שש כבר לא היה דבר אשר נשגב ממנו כזקן ושבע ימים. ויהי היום ויעש האדון משתה לכל ידידיו ומכיריו השרים והרוזנים, ויתפאר בבנו ויתמהו על חכמתו. ויהי שם אדון אחד ויאמר לי: הן אמת כי למדת כבר כל החכמות, אבל בהיותי בפאריז ראיתי שם כלי שיר אשר כל המנצחים ומטיבי נגן נלאו למצוא דרך השימוש בו, כי חכמה גדולה צפונה בו, ואתה ברוחב שכלך תתפוס את הסוד, ויבקש הנער את האדון כי יסכים לתת לו לנסוע פאריזה ללמוד מעשה הכלי-זמר. ויסע הנער ויצלח מאד בלמודו ובזמן קצר למד את הענין על בוריו, וישב למקומו. ויעש האדון משתה גדול לשובו והנער ניגן על הכלי-זמר אשר הביא אתו וייטב בעיני כל. והכלי-זמר הזה היה כל שעשועיו וכל חייו היו תלויים בו. ויהי בהיות הנער קרוב לבן שלש עשרה שנים חדש אחד לפני הבר מצוה, נתישן הנער על מטתו והנה אביו ר' אהרן נגלה אליו בחלום ויאמר לו: בני! דע כי אינך בנו של הערל הזה, בני אתה, איש יהודי אתה וחייב במצוות, וכל זמן שלא היית חייב במצוות החרשתי, אולם עתה כשאתה מתקרב להיום שבו אתה מתחייב במצוות בני ברח מכאן מהר אל מקום יהודים וספר להם הכל. והזהירו מאד שבל ישנה מדבריו ויברח מהערל. וייקץ הנער והנה חלום ולא שת לבו. ויהיה בלילה השני ובלילה השלישי והנה שוב בא אליו אביו. אז הבין הנער כי הלא דבר הוא, ויפלו פניו מאד ולא ידע לשית עצות בנפשו, וילך קודר ושחוח. וישאלו האדון: מדוע פניך רעים? וכחד לו הנער בתירוצים שונים, כי אהוב אהב הדוכס את הנער כנפשו.

ככל המראה הזה ראה הנער ערב ערב עד הגיע השבוע של הבר מצוה. אז התחיל אביו להפחידו ביותר ואפילו הכה אותו בחלום, והיות והנער היה ישן במטה אחת עם הדוכס מרוב אהבה וחיבה, ובשמעו כיצד הנער צועק פחדים נבהל גם הוא, ואז נאלץ היה הנער לגלות את כל הענין. האדון הבין כי הדבר אינו פשוט, אולם להנער אמר כי החלומות שוא ידברון, הלא אני אביך ואשתי היא אמך אשר ילדה אותך. אך הדברים לא נכנסו כבר ללב הנער, ובהגיע ליל הבר מצוה התחיל הנער לצעוק מרוב פחד, והזקן נאלץ היה לישון בחדר אחר כדי לנוח. אז בא ר' אהרן ולקח את בנו ממטתו והעמידהו לפני שער

בית הכנסת בעיר פראג, ויצווהו: בני, כשיבוא השמש לפתוח את בית הכנסת וישאלך מי אתה, אל תענה לו דבר ורק תאמר לו כי יובילך אל ראש הישיבה, ובבואך לפני ראש הישיבה תאמר לו בשמי כי בקשתי ממנו שילמד אותך תורה, וכי היום אתה נעשה בר מצוה והוא ילמדך להניח תפילין, ויזהר בך כי נשמתך קדושה וטהורה, והסטרא אחרא רודפת אחרך לתפסך ברשתה, ואם ישגיח עליך וילמוד אתך תהיה לרב וגדול בישראל - בבקר כשבא השמש מצא את הנער ערום עומד לפני בית הכנסת, ויוליכהו לראש הישיבה, הוא הגאון רבי יהודה ליווא, הנקרא מהר"ל מפראג, ויספר לו כדברים האלה, ויקבלהו לביתו ולמד אתו ולקח מלמד אשר למד אתו סדר התפילה ודיני תפילין, וחרירות מוחו גרם לכך כי במשך זמן קצר יכול היה לשבת עם התלמידים בישיבה ולעסוק בתורה. וילך הנער ויגדל עד כי גדל מאד בתורה ובמעשים, והראש ישיבה נהנה מאד ממנו כי לא ראה חכם כזה מימיו. הדוכס בקומו בבקר ובראותו בי אין הנער במטתו, יצא לבו והתאבל עליו ימים רבים, עד כי חלה מאד, והרופאים אמרו כי אם לא ימצא את שאהבה נפשו, אין תרופה למכתו, ויקומו כל עבדיו לנחמו וימאן להתנחם, והחליט לנסוע ולנדוד מעיר לעיר ותמונת הנער בידו להראות לכל עובר ושב פן ראה את שאהבה נפשו, וכל אחד ענה לו שלא ראה, עד כי פעם אחד פגע בעני החוזר על הפתחים וישאלהו לאמור פן ראית כתמונה הזאת. ענה לו העני: אנכי לא ראיתי, אולם לא רחוק מכאן יושב ביער זקן אחד מכשף מגיד יודע עתידות, והוא יגיד לך את כל לבך, והנה לך אות למען יזדקק לך.

ויסע האדון ויבוא אל היער, ויבך לפני הזקן ויתחנן לו כי כל חייו תלויים בנער הזה. ויאמר לו: לין פה הלילה ואני יודע בחכמת הכוכבים ובבוקר אומר לך את אשר אתה מבקש. הבקר אור והזקן אמר לו: תדע כי הנער נמצא בפראג, ולומד אצל הרב, במקום קדוש שאין לי כל שליטה שמה, אולם אם יש לך בביתך איזה דבר אשר הנער אהב מאד מאד, הבא את הדבר אלי ואראה מה אוכל לעשות.

ויזכור האדון בכלי-הזמר אשר הנער אהב כנפשו והשאירו בביתו. וישלח מהר רץ מיוחד להביא את הכלי אל הזקן, והדוכס עם הזקן נסעו לעיר פראג ויבואו לפראג בלילה. מיד הרגיש בדבר המהר"ל מפראג, ויצוה על שלשה מתלמידיו כי ילמדו עם שלמה אפרים כל הלילה בלי הפסק ואל תישנו אפילו שינת ארעי, והיה אם ירצה שלמה אפרים לצאת אפילו לרגע אל תתנו לו אפילו אם יבכה ויתחנן בפניכם, ואני אלך להנפש מעט. והזקן עם הדוכס עשו מיני כשפים וסיבכו את הבית, ואז בקש הנער לצאת והם לא נתנו לו. ויבקש לשבור הדלת ולא הניחוהו. והנה נפלה תרדמה על התלמידים והמכשף התחיל לנגן על הכלי-זמר החביב על הנער. כשמוע הנער את הכלי-זמר שבר את החלון וקפץ החוצה ישר לזרועותיו של הדוכס והזקן. הם מיהרו להסתלק מן המקום לאכסניא, ובאמת רצו מיד לעזוב את העיר אלא ששערי העיר פראג סגורים בלילה ולא יכלו לצאת עד הבקר, וישתו וישכרו עד הבקר. המהר"ל נעור משנתו והרגיש שקרה דבר מה, וימהר לבית הישיבה והנה התלמידים ישנים ושלמה אפרים איננו. נזדעזע ויספוק כף וייצר לו מאד על נשמה גדולה שתפול לידי השטן. מיד בחר לו עשרה תלמידים שטבלו במקווה טהרה ועמדו בתפילה בכוונה עצומה. והנה בבקר יצאה השמועה כי המכשף הזקן מת, ומיד מיהר הרב לבית-המשפט וביקש צו לסגור את שערי העיר מפני אנשים אשר גנבו נער צעיר מביתו, מבחירי תלמידיו. ובהיותו קרוב למלכות ניתן הצו כי רק שער אחד ישאר פתוח ליציאה והרב יעמוד שם ואם יכיר את תלמידו יקחהו. ואמנם כעבור שעה נמצא הנער, אולם הזקן הקים צעקה כי הנער הוא בנו. ויצא הצו כי על האדון להביא הוכחות מביתו כי אכן הנער בנו הוא,

ובינתים יהיה הנער אצל הרב. האדון שב לביתו מלא צער ויגון, ומרוב צערו מת בדרך. והרב מפחד פן יביא האדון עדים כי הנער בנו הוא, החליט לשלחו לעיר פרשבורג, עיר ואם בישראל, ויתן בידו מכתב אל הגאון הר"י דק"ק פרשבורג בו תיאר לפניו את גדלותו בתורה וכי הוא המובחר שבתלמידיו, ובמכתב תיאר לפניו את כל אשר קרה להנער ולתולדות חייו, וביקש ממנו כי ישם עינו על הנער לבל יפול ברשת הסיטרא אחרא הרודפת אחריו, כי נשמה גדולה היא. בברכת פרידה נפרד הצעיר מרבו ושם פעמיו לפרשבורג, והרב קבלו בכבוד גדול וילמוד אתו באהבה. ושם היה עשיר גדול ולו בת יחידה ויקח את שלמה אפרים לביתו ויאכילהו וישקהו כאחד הנגידים וכל מחסורו עליו, כי חשב לקחת אותו לחתן לבתו. ויהי שם ר' שלמה אפרים בכבוד וילך עם אלקיו באמת ובתמים וימצא חן בעיני אלקים ואדם, אך הרשעים כים נגרש, השקט לא יוכלו ושוב התחיל השטן לחפור שוחה לנשמה קדושה זו.

לפתע נחלה הבחור ר' שלמה אפרים בנגעים קשים ולא מצאו הרופאים תרופה למכתו אלא שילך במשך ארבעים יום כל יום לעת ערב לשאוף אויר בגן עיר. והעשיר רתם לו יום-יום את מרכבתו לנסוע לגן העיר לשאוף אויר, וביום הארבעים כאשר טייל בגן וילך שקוע במחשבותיו הנשגבות ויעמוד אצל אילן כולו מרוכז במחשבה עד כי שכח את קיומו. העגלון עמד שעות על שעות ובראותו כי לא שב נסע לביתו, העשיר חשב כי בודאי יצא את הגן בדרך אחרת, בידעו כי אין הדבר מסוכן בהיות והגן הוא בתוך העיר. כאשר לא שב גם בערב חשבו כי לומד הוא אצל הרב. ר' שלמה אפרים התעורר מהירהוריו כעבור שעות ובראותו כי הוא לבדו בגן, חושך ואפילה מסביב, נפל לבו ויחרד מאד, כי רך וענוג היה מעודו, ויבך בכי גדול ויעורר בדמעותיו את הפמליא של מעלה, וישלחהו ה' עזר מקודש. וירא והנה איש זקן לנגד עיניו ויאמר לו הזקן: אל תירא בני, אני דוד מלך ישראל, אל תירא כלל, כל מה שיקרה לך הלילה יעבור במהרה, רק חזק ואמץ; אתה פה עמדי, תתבונן בכוונת ה' אשר אני מוסר לך, והיה בראותך גדוד עצום עובר ברעש ויצעקו: תן כבוד למלך, וכן גדוד שני ושלישי ברעש עצום, הן הנה כתות השטן סמאל, וכת דיליה. אל תירא ואל תחת, אחר כך תעבור מרכבה בהוד והדר ובתוכה השטן, עצמו אל תירא מפניו, ולא תפסיק אף לרגע מיחוד השם, כי זה העיקר. אחר פנה הזקן והלך לו.

ויהי בחצי הלילה והנה קרבו גדודים מרעישים אבל לא יכלו לגשת אליו, ור' שלמה אפרים מחזיק בתומו ומכוין את הכוונות, אך כאשר עברה מרכבת השטן וברוב הדר ותפארת והרעש, הפסיק את כוונותיו. מיד נגש אליו השטן ואמר: תדע שהנך בידי לעשות אתך כאוות נפשי, אולם בזאת אתרצה להניח לך לשוב לביתך אם תשבע לי בשם ה' כי תלמוד בספר אשר אתן לך, כל יום דף אחד, אבל תשבע לי באופן שלא תועיל התרה לעולם. וירא הצעיר כי אין לו ברירה, וישבע לו על הדבר הזה ולקח את הספר מידו, וישב לביתו עצוב מאד וילמד דף ראשון, ומיד אבד את הרצון ללמוד תורה כאשר עד הנה. וכאשר למד את הדף השני, שנא כבר להסתכל בגמרא, ואחרי הדף השלישי התחיל כבר לזלזל במצוות. העשיר אשר הסכין להכירו היטב ובהתבוננו במעשיו שאינו הולך גם לשיבת הרב, וגם מזלזל בנטילת ידים ועוד כמה עברות, החליט להודיע להרב על הדבר. הרב שלח מיד להזמין אליו, אולם לא רצה ללכת, ואחרי שלקחוהו בחזקה התפרץ בכבי לפני הרב. הרב גזר עליו בגזרת מרא דאתרא כי יאמר לו מה קרה, לו ויספר לו את כל הענין. ויחרד הרב חרדה גדולה עד מאד, וכאשר נח מעט מעצבונו אמר לעשרה מתלמידיו הגדולים, שיקחו עמם את ר' שלמה אפרים ואת הספר הטמא, וילכו לטבול במרחץ ויכוונו בכוונות האמת, ובאמצע שמעו צעקות מסביב הבית: תנה לנו את שלנו,

הלא נשבע לנו בשבועה חמורה. והרב התעמק במחשבותיו ועשה יחודים, ואש יצאה מאת ה' ותאכל את בית-המרחץ ואת הספר הטמא, וילכו וישבו לביתם בשלום ובשמחה, ור' שלמה אפרים שב לה' בכל לבו ויגבר לבו בתורה.

ואחרי כן קרא הרב לר' שלמה אפרים ויאמר לו: בני, הנה נא זקנתי, והסיטרא אחרא רודפת אחריך בכל כוחה לך נא שוב, בני, לעיר פראג, כוחו של המהר"ל גדול מכוחי. וישמע לקול הרב וישב לפראג ויעמוד לפני הגאון המהר"ל ויספר לו כל המוצאות אותו. ויאמר לו הגאון: נצחת את השטן ושוב לא יוכלו להרע לך. ועתה שמע לעצתי, תסע ללבוב בהצנע לכת, עסוק במלאכה של פשוטי עם שלא יכירו בך שאתה גדול בתורה, ותיקח אשה בת איש נסתר במעשי כמון, ואחרי פטירתי אם יבוא אליך אנשים עם מכתב אגרת ממני, אל תסרב להם ותקיים את דברי, וה' יהיה אתך. וישמע לקול רבו ויסע ללבוב וישב שם, ואז התחיל לחבר את חבורו "עוללות אפרים", ויקח לו אשה בת תלמיד חכם צנוע, ויקרא את עצמו בשם "אפרים עוללות", והתפרנס מזה שהיה מוכר ביצים לאכסניות. ככה נמשך הדבר שנים על שנים, בחוזים ובקבלות היה חותם עצמו אפרים עוללות, והרוב קראו לו בשם "אפרים יעטשניק" (ספק הביצים) בלשון פולני, ולא נודע לאיש אם קרא או שנה מימיו. ככה חי והתפרנס עם בני ביתו בעוני, ובלילות היה יושב ולומד בשקידה רבה.

והנה קרבו ימי המהר"ל למות, ויקרא לאנשי העיר ויאמר להם: אחרי פטירתי תסעו ללבוב, ותמצאו איש בשם "אפרים עוללות", תמסרו לו את האגרת אשר אני מוסר לכם, והוא יהיה רב במקומי. ויגוע ויאסף אל עמיו, ובתום ימי האבל נסעו נכבדי העיר לבובה כפקודת רבם, ודימו בנפשם למצוא גאון ונכבד אשר ימלא את מקום רבם כאב"ד בפראג, ויבואו לאכסניא המכובדת ביותר כיאות וכנאה לנכבדי עיר פראג, וישאלם בעל האכסניא למטרת בואם, אם למסחר פניהם הוא מוכן ליעץ להם, ויספרו לו לאמור כי באו לקחת את הרב הגאון רבי אפרים עוללות לרב בעירם. כשומעו השתומם האיש ויאמר: אבותי ואבות אבותי גרו במקום הזה, ומי מכובד בעירנו אשר אני לא אכירהו, אולם מעולם לא שמעתי על שם כזה, ובפרט כאיש אשר ישב על כסא רם ונשא במקומו של המהר"ל מפראג. ויתמהו האנשים מאד ויחקרו במשך שלשה ימים על מקום המצאו של איש כזה, ולא מצאו. ויהי היום כאשר האנשים כבר עמדו לשוב לביתם בידיים ריקות, והנה התערב המשרת של האכסניא ויאמר: שם כזה ידוע לי, יש לנו איש אחד מפשוטי העם אשר מוכר לנו ביצים וחותם את עצמו על הניירות בשם אפרים עוללות. כשמוע הבעל אכסניא את דברי המשרת חרה אפו מאד ויאמר לו: מה תהתל באנשים נכבדים כאלה, האם רצונך כי "אפרים יעטשניק" יהיה לרב בפראג? - האנשים אשר ידעו את גודל צדקתו של רבם המהר"ל, הבינו כי לא דבר ריק דיבר המשרת. התחילו לחקור על מקום דירתו של אפרים עוללות, וילכו אליו, ולא מצאוהו בביתו, ואשתו ובניו לבושים קרועי בגדים כדרך עניים, וישאלו לאשתו: איפה הרב? ותענה האשה: למה זה תצחקו מאתנו, ובעלי איננו רב כי אם איש פשוט, והוא כעת הלך להביא מעט עצים לחמם את התנור. ויהי הם עומדים והנה נכנס רבי אפרים וחבילת העצים בידו, בגדיו גסים, אולם מראה פניו צוהלים ועדינים, ויאמרו לו: שלום לך, מורינו ורבינו! הרי האגרת של הגאון המהר"ל אליך, קום ובא אתנו לפראג ותהיה נגיד עלינו. ויקרא את האגרת ויאמר: שמע מינה כי נח נפשיה דרבי, ויקרע בגדיו ויבך, ואחר פנה אליהם ואמר: פקודת רבינו חזקה עלי ואני נאלץ לקבל עלי, אולם אבוא אליכם רק אחרי ששה חדשים מפני כי אני מוכרח להתכונן כפי שמתאים למקבל

כהונה גבוהה כזו. וישאירו האנשים חמש מאות זהובים למען יתלבשו הוא ובני ביתו כראוי, ויבינו כי שר וגדול הוא ליהודים אך נסתרה דרכו. וישמחו מאד ויסעו לביתם שמחים וטובי לב על החסד אשר עשה ד' אתם. ורבי אפרים קנה לאשתו ולבני ביתו מלבושי כבוד כמאור.

ויהי היום ויגנב מבית אדון אחד הרבה כסף ולא נודע מי הגנב, וכאשר ראו האנשים כי אפרים מוכר הביצים התחיל להתלבש יפה הוא ובני ביתו ויעלילו עליו לאמור: אין זה כי אם הוא גנב או יש לו חלק בגניבה, ויושיבוהו במעצר, ולא הועילו טענותיו כי אנשים אשר באו מפראג נתנו לו את הכסף, אין איש שומע לו. ויהי אחרי עבור ששה חדשים הזמן אשר קבע לאנשי פראג לבוא, ולא בא, נשלחו שליחים ללכוד. ויהי בבואם לביתו סיפרה להם אשתו את כל המוצאות אתם. מיהרו האנשים ומסרו לגדולי העיר על כל הדבר אשר היה עד עתה סוד כמוס, וישלחוהו בכבוד גדול אנשים וטף, וילך לעיר פראג לשבת על כסאו של הגאון רבי יהודה ליזוא המפורסם בדורו בשם המהר"ל מפראג.

ח' אייר

הרה"ק רבי ירחמיאל בן הרה"ק ר' יעקב יצחק היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע

יום ההילולא - ח' אייר

נער יהודי יתום היה משרת אצל דודו, אשר היה דר בכפר סמוך לפרשיסחא, והאיש ההוא היה איש קשה, ועבד עם הנער בפרך, וצמצם במזונותיו, והפריז לו במכת ידו. פעם אירע שנתקלקל אצל הדוד המורה שעות, ואמר להנער: לך העירה אל אומן המורה שעות, ותן לו המורה שעות לתקן! ויקם הנער וילך להעיר. ויהי כאשר בא העירה, וחקר אחר האומן, והראו לו לבית הרה"ק רבי ירחמיאל זצוק"ל, כי הוא היה מתחלה עוסק בזה. ויהי כאשר בא הנער לפתח הרה"ק, וראה את הרב הקדוש, וכבוד ה' חופף עליו, ונתבהל מאד והוסג אחר, ורצה לברוח כי חשב שהתעללו בו והטעוהו, אמנם הרב הקדוש קרא אותו, ואמר לו: בני מה אתה מבקש? ונשאר דום מרוב הבושה, ולא יכול לענות, ואמר לו הרה"ק: למה אתה בוש? אמור בקשתך! והוכרח להגיד, כי יש לו מורה שעות לתקן, ושאל על אומן, והטעו אותו והראו לו בפה.

ואמר לו הרה"ק: הראה לי המורה שעות! והראה לו, וראה החסרון אשר יש בו, ואמר להנער: שב פה והמתן עד אשר אתקן אותו! וישב הנער והרה"ק התחיל לעסוק בתיקונו, ובין כך שאל את הנער: מי אתה? והשיב לו הנער, אשר הוא משרת אצל דודו! ושאל לו הרה"ק: היאך מצבך אצלו? ואמר לו: מצבי ברע מאד! וסיפר לו היאך מתנהג עמו, ואמר לו הרה"ק: עזוב אותו ולך מאתו! ושאל הנער: מה אעשה להחיות את נפשי? כי אין לי אף פרוטה! ואמר לו הרה"ק: תוכל לשכור מערל אחד ממכיריך גן פירות, והוא יתן לך בהקפה! ושאל הנער: באיזה סבה ואמתלא אלך מאתו? ואמר לו הרה"ק: תעשה איזה פעמים כנגד רצונו, וממילא ישליך אותך החוצה! ובתוך כך נגמר המורה שעות, ויקח הנער המורה שעות, ויקם וילך.

ובדרך פגע בערל אחד ממכיריו, ואמר לו הערל: מאשקא שכור אצלי הפרדס! והשיב הנער: לעת עתה אין לי מעות! ואמר לו הערל: שכור אותו וכשיהיה לך פדיון תשלם לי! ושכר אותו בעד איזה רו"כ,

והלך לדודו, ועשה כאשר צוהו הרה"ק, ועשה איזה פעמים היפך מרצון דודו, ונתמלא עליו חמה, והשליכו החוצה, ואמר לו: לך לרוח!

ובתוך כך התחילו הפירות לצמוח, ונראה ברכה בו, ובא הנער עוד הפעם אל הרה"ק, וסיפר לו הכל, ואמר לו הרה"ק: שכור איזה תאים ועליות להניח שם הפירות, ושכור עוד פרדס אם ימצא לך! וכך עשה, ויהי ברכת ה' בכל אשר לו, ומילא כל התאים והעליות פירות, והרויח הרבה, ומאז והלאה עלה מעלה מעלה, עד שבימים מועטים נעשה עושר גדול, והיה לו כפר עם שדות ויערים ובהמה רבה.

איש אחד היה מחזיק אורנדע אצל אדון קשה, והיה לו עם האדון חשבון גדול, שתבעו האדון תביעה גדולה, אשר לא היה באפשרי שישלם, ואף כי היהודי שילם לו כמה פעמים, אמנם לא היה לו כתב להראות שכבר שילם. והאדון היה מפחידו, שבאם לא ישלם כל החוב מה שיעלה אחר החשבון, יעשה לו עונשים קשים ומרים. ובא האיש במר נפשו אל הרה"ק רבי ירחמיאל זצוק"ל, והציע לפניו כל הענין, איך שהאדון בא עליו בעלילה, ולא אפשר לו לשלם כל התביעה, ומפחד שלא ינקום האדון ממנו, ויהדפנו ממקומו, וברכו הרה"ק שיעלה החשבון לטובתו, וכן היה. כי בעל האורנדע הלך להאדון שלו, שיעשה עמו החשבון, כמה הוא התביעה וכו'. והיה לו להאדון בשעת החשבון טעות גדול, עד כדי שהסך הכל מהתביעה עלה בסך מצער מאד, והאדון שרף תיכף את השטרות, ובא האיש עוד הפעם אל הרה"ק, ואמר: הודות לה' כי החשבון עלה בטוב, אמנם אני מפחד אולי יזכור האדון מהטעות! והשיב לו הרה"ק: האם האדון מתפלל שמונה עשרה שיעלה אז ואת בזכרונו?

חייט אחד היה בסביבות פרשיסחא, שהיה חשוב הרבה אצל ה"פריצים", פעם קנה "פריץ" אחד סחורה בפאריז לבגד, קרא להחייט ואמר לו: הסחורה הזאת היא יקרה מאד, ולכן תשתדל שהבגד יהיה טוב, כראוי לסחורה כזו. שחק החייט ואמר: למה יאמר אדוני כזאת, והלא אני החייט המומחה ביותר. מסר לו ה"פריץ" את הסחורה, והוא עשה את הבגד. כשהביא את הבגד לה"פריץ" ולבשו לראות אם הוא לפי מידתו, התחילו ה"פריץ" ואנשיו לצעוק על החייט בקול גדול שקלקל את הבגד, וגרשו אותו בכעס גדול מן ה"חצר" וזרקו אחריו גם את הבגד. סוף דבר החייט נעשה מחוסר פרנסה. אמרה לו אשתו: הרי כל העולם נוסע להצדיק ר' ירחמיאל, בנו של ה"יהודי" הקדוש מפשיסחא, שמע אפוא לקולי וסע גם אתה אליו. בא החייט לר' ירחמיאל וסיפר לו את כל המעשה. השיבו הצדיק:

- תתיר את כל התפרים של הבגד, ותתפור אותו מחדש באותם התפרים עצמם, ותביאו לה"פריץ".
צחק החייט בלבו לעצה זו, אבל לא היתה לו ברירה אחרת, ועשה כן. כשהביא את הבגד שוב לה"פריץ", קרא לאשתו שאף היא תראה אותו, והוטב מאד בעיניהם, ופייסו את החייט והוסיפו לו על שכרו.

כשבא החייט להצדיק וסיפר לו את הדבר, אמר לו הצדיק:

- הכרתי בך שבפעם הראשונה עשית את הבגד בגאווה ויהירות, וגאווה אין לה חן, ולכן לא הוטב בעיניהם. וכשבאת אצלי ראיתי שאתה בשפלות והכנעה, ולכן אמרתי לך להתיר את תפרי הגאווה ולתפרו מחדש בשפלות, ויהיה לו חן.

הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע בן הרה"ק המפורסם מרן היהודי הק' זי"ע והרה"ק רבי ישכר בער מרדושיץ זי"ע חוק היה להם תמיד להתועד יחד, בכל ערב ראש חודש באו יחד במקום מיועד,

אצל נהר אחד אשר היה בין פשעדבארז לראדושיץ, ושם יצא מבין שניהם הפסק איך יתנהג העולם בחודש הבא, וכאשר פסקו שמה כן היה מתנהג כל החודש, כן שמעתי מדו"ז אדמו"ר הה"ק ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדושיץ [והדבר ידוע].

שמעתי מהרה"ח מו"ה נתן דוד באראן מגארשקאוויץ: פעם אחת אמר הסבא קדישא זי"ע להרבי ר' ירחמיאל החילוק בינינו כך, אתה דומה לבן גענעראל ועומד במלחמה ואם רואה שחץ בא לנגדו אזי מסתיר עצמו תחת איש חיל פשוט, אבל אני אין לי זכות אבות ועל משמרת אעמודה, צריך אני לעמוד במקומי כמו איש חיל פשוט וד"ל.

שמעתי מהרב החסיד ר' חיים זצ"ל בן הרה"ק רבי פינחס מקינצק זי"ע שסיפר מזקיני הרה"ק הרבי ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע, שדרכו היה להתפלל בחדר העליה שעל גבי בית המדרש של אביו הרה"ק היהודי מפרשיסחא זי"ע, ולמטה בבית המדרש היו מתפללים ולומדים העולם. ותמיד כשהלך לעליה להתפלל, היה דרכו לפתוח הפתח של בית המדרש, ולהביט בתוכו. פעם אחת בא אברך אחד, לבוש בחלאטיל ירוק, ושאל אם יכולים להכנס אל הרב הקדוש. אמרו לו, אפשר אחר התפלה. ולקח האברך ספר וישב ללמוד, ובתוך כך בא הרב הקדוש להתפלל, ופתח פתח בית המדרש, ומיד נרתע לאחוריו, והלך משם. ושלא תיכף המשמש שלו לבית המדרש, ובא המשמש לבית המדרש, ושאל האם יש כאן אברך בלבוש ירוק, והראו לו האברך הנזכר, ולקח המשמש את האברך, והוליכו עד חצר בית העלמין. וסיפר הרב הקדוש הענין מהאברך הנ"ל, ואמר בהיותו כבן שמונה שנה, ישנתי בחדר שלפני חדר אבי הקדוש. פעם אחת, כמו שעה שניה אחר חצות הלילה בחורף, בא אלי אבי הקדוש אל משכבי, והקיץ אותי, ואמר טול ידיך וקום, ואף שהיה כבד עלי מאד אעפ"כ נטלתי ידי וקמתי לעשות רצון אבי. ויהי כאשר באתי לחדר אבי, ראיתי את האברך הזה עומד שמה, ואמר לי אבי, קח את זה, והולך אותו עד חצר מות, ונבהלתי מאד. אמר לי אבא, היש לך פחד. ונתן לי עששיות ונר, ואמר לילך עמו, ולקחת את זה בידי, והולכתיו עד חצר מות, וכשבאתי לחצר, אמרתי לו לך למנוחתך. וכאשר אמרתי לו דבר זה, כבה האברך את הנר שלי, והוא נעלם ממני. ונפל עלי פחד גדול, ובאתי אל אבא, ונפלתי חלשות, והקיץ אותי אבא הק', ושאל אותי מה היה לך, וספרתי לו שכבה לי העששית. ואמר אבא הקדוש, הרשע הזה רציתי לעשות לו טובה, והוא עשה לבני כך, לכן גיהנם כלה והוא אינו כלה. ולא היה לאברך מנוחה עד הנה, וכשראיתי אותו נתעוררו רחמי עליו, שבשבילי ידחה ח"ו, ועשיתי לו טובה.

תורת הצדיק: אמר אדמו"ר הרה"ק ר' ירחמיאל ז"ל זי"ע, שמי שהוא קשור ודבוק באמת בהשי"ת, אזי ככוחו לעשות צירופים חדשים בתורה לטובת ישראל, והתורה הוא בידו וברשותו לשנות הצירופים לטובה כפי רצונו עכדה"ק.

הרה"ק רבי משה מרדכי מטריסק-לובלין זי"ע

יום ההילולא - ח' אייר

סיפר לי הרה"ח ר' בן ציון שענקער ז"ל, אבי הרה"ח ר' מרדכי ע"ה) היה רגיל לספר מופת שהיה לו מהרה"ק ר' משה מרדכי מטריסק-לובלין זצ"ל. כשהגיע תורו להתייצב לועד הצבא, הלך אל הרה"ק להזכיר עצמו, אמר לו הרה"ק, כשתתייצב שם תראה שקצין פלוני (ואמר לו שמו) לא יהי' שמה,

משום שהוא רשע מרושע. הרהר אבי בעצמו, איך יוכל הוא לראות שקצין זה לא יהי' שמה. בעת שהלך לשם, היה שם הקצין הנ"ל, אבל כשהגיע לאות ש' - שענקער (היו קורין לפי סדר האותיות באלאפאבעט שלהם), עמד הקצין הנ"ל ממקומו ויצא משם, ובמקומו נכנס קצין אחר, ושיחרר את אבי.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף וויינבערג ז"ל, כשהגעתי לגיל הצבא היה אז הרה"ק בעירנו יאנוב, הלכתי אליו יחד עם חבירי הרה"ג ר' יצחק הענדיל שליט"א, אמר הרה"ק לר' יצחק שיראה לרזות כפי יכלתו ולי אמר, שאם יהא משקלי כך וכך לא יארע לי כלום.

בבוא הזמן התייצבתי לפני הועדה בווארשא, ותחילה טבלתי במקוה, והייתי בשמחה כי ציירתי במחשבתי צורת הרה"ק כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זצוקלה"ה, וצורתו היתה נראית אלי בחיך, על כן הייתי בשמחה. שאל אותי הממונה, מדוע הנך בשמחה כל כך. עניתי שאם אהיה מוכרח לילך לצבא, אלך, ואם לאו אסע לאטוואצק. שאל אותי, מה מעשיך באטוואצק? עניתי שסבלתי פעם קצת על הריאה ועל כן הייתי באטוואצק (א"ה: ידוע שבאטוואצק היה אויר צח). אחר כך שקל אותי ומשקלי היה מעט מאד. הממונה תמה על זה מאד, כי לפי מראית גופי היה נראה כאילו משקלי הרבה יותר ממה שראה במשקל, הסתכל עלי והסתכל על המשקל והיה קשה לו להאמין למראה עיניו, ושיחרר אותי. משקלי היה בדיוק כמספר שאמר לי הרה"ק מטריסק-לובלין שאם יהא משקלי כך יהי' טוב.

ט' אייר

ה"טל חיים", ר' חיים פרידלנדר מליסקא זי"ע

יום ההילולא - ט' אייר

אא"ז הגה"ק בעל טל חיים והברכה זצ"ל הרי ידוע שכל עבודתו היתה בלימוד התורה, שכמעט לא שמענו ולא ראינו בערך התמדתו המופלגה. פעם אחת הי' יום שוק בעיר ליסקא, ובניו של גיסו הרה"צ המקובל רבי אברהם שווארץ זצ"ל ניהלו חנות סחורה במתא, והי' להם הרבה חובות לשלם בעד הסחורה. ונכנסו הרה"צ רבי אברהם ובניו לאא"ז בעל ט"ח זי"ע והפצירו בו, שיתפלל בעבורם שיצליחו ביום השוק. והוא ז"ל למד אז גמרא והי' מתעמק בו, ופנה לגיסו ואמר לו וכי צריך לדידי? שרצה שיניחו לו ללמוד. וע"ז השיב לו גיסו שלא מספיק רק מה שלומדים, אבל צריכים גם לעשות טובה בשביל יהודי. וכאשר שמע אא"ז זצ"ל את דבריו, נענה בברכה בהתרגשות גדול, שהשי"ת יעזור להם שיצליחו מאוד, ואכן ברכת צדיק נתקיימה במילואו והצליחו יותר מהרגיל.

הרה"ק רבי משה משאץ זי"ע

יום ההילולא - ט' אייר

הרה"ק רבי משה משאץ זי"ע נתפרסם כבעל מופת, סיפורים רבים נפוצו בין יוצאי שאץ בדברים נפלאים למעלה מדרך הטבע. עבודה גדולה הי' לו בענין המקוואות שעל ידי זה הרבה נושעו על ידו.

סיפר הרה"ח רבי אליעזר ויסבורד ז"ל כי בעיר שאץ היה עירוב, לפעמים היו הנכרים קורעים את העירוב בליל שבת קודש כדי שלא יוכלו לטלטל, וכמובן שזה גרם לטרחה יתירה ועג"נ לאנשים. פעם הלך הראש העיר לבד – שהי' ידוע אז כשונא ישראל, וקרע את העירוב כדי שלא יוכלו לטלטל, כשראו שהמצב לא משתנה ומחמיר והולך, באו וספרו להרה"ק רבי משה זי"ע על זה, פתח ואמר יותר לא יקרע, באותו השבוע מת אותו רשע במיתה משונה, כן יאבדו כל אויביך ה'...

הגה"צ רבי משה הגר זצוק"ל

יום ההילולא - ט' אייר

הגה"צ רבי משה הגר ראש ישיבת סערט-ויז'ניץ "ברכת משה" נולד בח' תמוז תרפ"ו ונקרא שמו בישראל ע"ש דו"ז רבי משה משאץ (אחי האהבת ישראל) שנלב"ע בשנה ההיא ביום ט' אייר אותו יום הסתלקות כמו הרה"ק משה משאץ לאחר ע"ג שנים.

סיפר לי נכד ראש הישיבה – ידידי הרב יעקב הגר שליט"א מאשדוד, על בחור מסוים שקיבל על עצמו לקנות "נרות שבועיות" לבית המדרש ברמת ויז'ניץ במשך שנה ראשונה להסתלקותו לזכרו ולעילוי נשמתו, כעבור שנה סמוך נראה ליום ההילולא של ראש הישיבה, זכה הלה בהגרלה בסכום שכסה בדיוק את הוצאותיו על הנרות, "מאי דעביד בהאי עלמא עביד בההוא עלמא..."

י' אייר

רבינו יצחק אלפסי זי"ע - הרי"ף

יום ההילולא - י' אייר

הרב החיד"א אודות גדלותו של הרי"ף: "...ואני ראיתי קונטרס מרבינו יעקב ממרוי"ש שהיה שואל שאלות מן השמים דינים שהיה מסתפק בהם ומשיבים לו (וכבר נדפס ספרו "שו"ת מן השמים)". ופעם אחת שאל בפרט דין אחד, אם הלכה כהרי"ף או כחולקים, והשיבו לו מן השמים: שודאי הלכה כהרי"ף דחשיב טובא וקראו עליו ויזרע יצחק ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד..." (שה"ג ח"א מערכת י' אות רפ"ז).

סיפר (מרח האמרי יוסף זי"ע) בשם רבינו הקדוש מצאנץ שסיפר עובדא מהרי"ף ז"ל, ותוכן הדבר: שהרי"ף ז"ל היה לו מדריגה זאת שכל זמן שהי' יושב בסעודה שלישית לא היו מחזירין את הרשעים לגיהנם.

בבית דין של מעלה פסקו על נשמה אחת שהיא צריכה תיקון, והרי"ף שהיה לו שייכות עמה, שהיה מצאצאיה מזה כמה דורות, פעל בעבודתו שתתגלגל בעוף וזה יהיה תיקונה, אך היות שהיו עליה הרבה קיטרוגים, החליטו על העוף שיהיה בו שאלה חמורה, וגם בזה פעל הרי"ף, שיבואו לשאול בעניין כשרותו, אצל רב פלוני שהיה מפורסם למיקל גדול, וכשהוא יכשיר את העוף תבוא על תיקונה.

וכך הוה, שנמצא שאלה בעוף ובאו לשאול לאותו הרב, ועיין בה ואמר שאפשר להקל, אח"כ מצאו בה עוד שאלה חמורה, ובאו עוד פעם אל הרב ועיין הרבה בנידון ואמר שגם בזה אפשר להקל, וכשמצאו

עוד שאלה באותו העוף וחזרו אל הרב, עיין בה הרבה ואמר: הנה הגם שאפשר להקל גם בזה, אך מכיון ששלושה שאלות אירעו בעוף זה לכן אין כדאי להקל, והטריפה. והתרעם הרי"ף מאד והקפיד על הרב שהטריפה, שאילו היה מכשירה הייתה נתקנת על ידו, ונחלה הרב, וביקש הרב מהרי"ף ואמר לו - מה בצע יהיה להנשמה אם אני אענש, יותר טוב שאשאר בחיים ואני אפרסם בין החיים שאין להטריף במקום שיש אפשרות להקל, ובזה יהא גם להנשמה התיקון הרצוי, שעל ידה נתפרסם ונתוודע דבר זה.

סיפר הרה"ק רבי אברהם מפוריסוב צוק"ל: הרה"ק מוהר"ר נפתלי מראפשיץ זי"ע, אמר: הגם כי העולם אומרים רבי שלי היה הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע אמת הדבר, אבל עיקר הרבי שלי היה הרי"ף ז"ל, כאשר הייתי בליזענסק היה לי אכסניא אצל אופה אחד בחדר קטן עם חלון עגול וקטן, ושם ישבתי ולמדתי וחזרתי על הרי"ף, וכל כך חזרתי את הרי"ף עד שפי נתמלא מלא רוק, ועם הרוק נשקתי את הרי"ף, ואמרתי רבי בא ולמד אותי דרך ה', וכן היה כי מן אז היה בא ולומד אותי דרך ה', עכ"ה.

מהר"ם רבי מאיר לובלין זי"ע

יום ההילולא - י' אייר

ותצלח עליו רוח ה' ה"ה מופת הדור שם האחד ומיוחד מאור הגולה אוצר החכמה ובינה יתירה כמוהר"ר מאיר נ"ע זצ"ה"

ה"מאיר נתיבים" הגה"ק רבי מאיר מרגליות זיע"א

יום ההילולא - י' אייר

מרן אלקי הרב ישראל בן אליעזר (הבעש"ט זי"ע) אמר, שנשמתו לא רצתה לירד לזה העולם, מפני הנחשים השרפים שיש בכל דור, שלא יכול לקום מפניהם, חלילה שלא יחלישו דעתו כל כך, עד שיכתטל חלילה. ונתנו לו שישים גבורים, נשמות צדיקים, לשמרו, ואחד מהם היה, הגאון מוהר"ר מאיר [בעל מחבר ספר שו"ת מאיר נתיבים], וכדומה.

המאיר נתיבים היה מתלמידיו הראשונים של מרן הבעש"ט זי"ע, ומסופר שהבעש"ט שאלו אם הוא זוכר את החומש סעודה שלו. ואמר לו, הן, והוא היה כבר בילדותו גאונישע אינגל וסיפר שהיה דורש דרשה לכבוד החומש סעודה. והיו נוכחים שם אביו שהיה גאון גדול [וכל משפחתו היו משפחה של גאונים] ובאמצע שנשא את דרשתו נכנסה אמו וחטפתו והוציאנו החוצה. הדבר חרה מאד לאביו שאמו הפסיקתו באמצע הדרשה, אך היא התנצלה באמרה וכל לא ראית שמן הצד עמד איש לבוש עם פעלץ ונתן עיניו מאד בילד, וחששתי לעין הרע. אמר לו הבעש"ט, הידוע אתה מי היה אותו יהודי, אני הוא אותו יהודי, וכשנתתי עיני בכ הזרחתי בקרבך אור גדול ואלמלא הוציא אתך אמך באמצע היה אור גדול הרבה יותר.

הגה"ק רבי יוסף תאומים ה"פרי מגדים" זי"ע

יום ההילולא - י' אייר

כ"ק מרן אדמו"ר מפאפא זצוק"ל: "וידוע העובדא בפי חסידים, כי הפמ"ג כאשר הדפיס חיבורו ונסע בעצמו למכרו בין הלומדים לא ה' מתקבל אצלם, והי' לו חלישות הדעת מזה, ויעצו לו חסידים שיסע להמגיד הק' מזלאטשוב הרבי ר' מיכלע זי"ע ונכנס אצלו והתנצל עצמו שהרבה יגע על חיבורו ועתה הלומדים אין קונים אותו, ולקח המגיד הק' הספר והביט בו ואמר שהוא תורה לשמה ושהזכירו בשמים שיורו הלכה למעשה מתוך חיבורו, ומאז קפצו עלי' זביני..."

אדמוה"ז (בעל התניא) זצ"ל אמר קא מכרזי ברקיע הלכה כפרי מגדים. ממי בדיוק שמעתי זה אינני זוכר אבל הוא הי' מרגלא בליובאוויטש בפי כולם. הגה"ח ר' חיים מרדכי הכהן פערלאו ז"ל "ליקוטי סיפורים" (ברוקלין תשנ"ב) ע' ע"ב, אות פ"ג. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב .

הרה"ק רבי משה מזוועהיל זי"ע בן הרב הקדוש יחיאל מיכל זצוק"ל מזלאטשוב

יום ההילולא - י' אייר

הרב הצדיק ר' משה מזוועהיל זי"ע דרכו בקודש היה להסתיר מעשיו בקדושה. פעם אחת היה בעיר אחת והיו בני אנשי העיר מפצירים בו מאד שיקח בית עלמין חדש בעיר להקיפו כמנהג הצדיקים, ונעתר לבקשתם ולקח הבית עלמין החדש. ותיכף אחרי זה נחלש הרב ז"ל חולשה גדולה לערך שני ימים, וכאשר עברו השני ימים קם הרב ממטתו, וסיפר אשר אביו הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב ז"ל בא אצלו בלילה הזאת וסיפר לו הסיבה שנחלש, כי המקום מהבית עלמין החדש היה מקום נחשים ועקרבים ושם הרגיעה וכו' ר"ל, וכאשר הרב ז"ל סבב זאת המקום בקדושתו ולקח את המקום הזה להקדושה, אזי נתעוררו כמה קליפות לקטרג על הרב ז"ל מדוע לקח את מקומם, ובעבור זה נחלש הרב, עד שיצא הפסק מהבית דין של מעלה אשר הרב ז"ל יתפא, רק סוס אחד מהמרכבה שלו ימות תיכף, והוא יסע תיכף חזרה לביתו.

ואמר על זה שזהו נרמז בפסוק יהי דן נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח. היינו יהי [דין] המשפט, ממה שלקח מקום נחשים ועקרבים. הנושך עקבי סוס, הינו שימות סוס אחד, ויפול רוכבו אחר, והבעל המרכבה יסע תיכף חזרה לבית, וכן היה, ונסע תיכף לביתו בריא אולם ולא ניזק שום אדם מאז, והבית עלמין נשאר בקדושתו.

הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע

יום ההילולא - י' אייר

הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זיע"א, כשציוה עליו רבו הק' מאפטא שיעטה על עצמו אדרת הנשיאות וינהיג עדה בישראל סירב ולא הועילו כל הפצרותיו, עד שאמר לו: חשוב שזהו הגיהנום, ובשביל כלל ישראל צריכים לירד אפילו לגיהנום... ואז הסכים.

הרה"ק יצחק אייזיק יהודה יחיאל סאפרין מקאמארנא זי"ע

יום ההילולא י' אייר

מספר הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמארנא זי"ע (בהקדמת זוהר חי), כי בהיות אביו הק' רבי אייזיק'ל ילד קטן בן שלש שנים כבר הגיד רוח הקודש, וראה וידע כל הנעשה בעולם, ופעם אחת אמר לאביו הרה"ק רבי אלכסנדר סענדר מקאמארנא זי"ע, אבי, צריכין להכין היום סעודת ערב לכבוד דודנו העטרת צבי שיגיע לכאן, אמר לו אביו, למה תעלה על דעתך דבר כזה, הלא דודינו לא הודיע לנו מזה כלום, אבל אביו ידע כי אם הילד אייזיק'ל אמר, בודאי כן יהיה, והכין סעודת ערב כראוי וכיאות, ולפנות ערב אמנם הגיע העטרת צבי לשם.

סיפר לי הרה"ח ר' יהושע סאפרין נ"י, סיפר לי אבי הגה"צ ר' חיים יעקב מקאמארנא זצ"ל, שהיה עשיר אחד שהיה נוסע לזקיני הרה"ק ר' אייזיק'ל מקאמארנא זצ"ל, והיה מהנה את זקיני הרה"ק מקאמארנא. פעם אחת בפורים נשתכר העשיר ההוא, ואמר להרה"ק, פה בעולם הזה, אני נותן להגבאי כמה גרייצערס וכבר מושיב אותי למעלה, ואני מדבר עם הרבי, אבל בעולם העליון, יובילו את הרבי תיכף לגן עדן, ואותי יובילו תיכף לגיהנם. אמר לו הרה"ק ר' אייזיק'ל, אפילו אם אצטרך לשרוף את ידי, אסחוב אותך משם. כששמע זאת החסיד הנ"ל, נתמלא שמחה כל כך, שעלה על השלחן והתחיל לרקוד.

פעם אחת היה חסיד אחד ומדקדק במצות. והיה סוחר מפולין שנסע לרגל מסחרו לגאליציען, ואיחר בדרכו וראה שלא יוכל לבוא לביתו לחג הפסח, ונמלך לבוא לקאמארנא ולהתאכסן בבית רבינו הגה"ק איש אלקים רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זיע"א, כי חשש להתאכסן במקום אחר מחמת כשרות, אך בבית רבינו היה בטוח בזה מבחינת כשרות שיהיה למהדרין מן המהדרין, ובא לרבינו ובקשו להתאכסן אצלו, אך רבינו דחה אותו באומרו שאצלו בסדר ליל פסח אף אחד לא נמצא, רק הוא והרבנית והמשמש נער קטן כדי שלא יבין מה שרואה, ויכול להשיג בשבילו אכסניה כשרה אצל מי שהוא אחר, אך הסוחר התעקש מאד להיות אצל רבינו בחג הפסח, וביקש בכל לשון של בקשה, באומרו: שאינו מאמין ואינו יכול לסמוך על אף אחד אלא על רבינו. ולבסוף הסכים רבינו, אך בתנאי שלא יספר לאף אחד מה שיראה בליל הסדר, ונתן לו תקיעת כף על זה.

ובליל הסדר אמר רבינו ההגדה בהתלהבות גדולה, מאד, ובאמצע אמירת ההגדה ראה שרבינו נעלם, וכסאו נשאר ריק, רק שמע קול דברים דברי ההגדה שאמר רבינו ותמונת רבינו לא ראה זולתי קול, ואחר זמן מה חזר לראות את רבינו. ואחר זמן רב כשרבינו כבר לא היה בחיים, ישבו חסידים ואנשי מעשה בבית המדרש בפולין וספרו שהצדיקים בליל פסח הולכים להקריב קרבן פסח בירושלים ואוכלים שם את הקרבן פסח, וכמ"ש בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי, שהקב"ה העלה את בני ישראל על עננים והביא אותם לבית המקדש להקריב קרבן פסח ע"ש, ושכן כתב בספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו ז"ל (מאמר אם כל חי פ"ג סימן כג) שאליהו הנביא שעדנו חי יורד ומקריב קרבנות בבית המקדש בזמן הזה ע"ש. חשב אותה חסיד היות זוה זמן רב מהמעשה דלעיל, וגם רבינו לא נמצא כבר בחיים, והתיר לעצמו לספר להם מה שראה בעיניו דבר פלא הנ"ל

שמעתי מזקיני הגה"ק בעל הפרי חיים זיע"א, שסיפר לו בנו של בעל המעשה, שאביו נסע עם חבורת חסידים ואנשי מעשה, על שבת חנוכה, בצל זקיני רבינו הגה"ק בעל ההיכל הברכה זיע"א, והיה שלגים גדולים ונסעו על שליטין, באמצע הדרך נצרך אביו לצאת, וירד מהשליטין לצד היער, והם לא רצו לחכות לו עד שיצא מהיער, ואמרו לו שהם ירדו ויסעו עד סוף השיפוע, והוא יבוא רגלי אחריהם, כשהעמיק לתוך היער, נפל לתוך בור מלא שלגים והתחיל לשקוע לתחתית הבור, כל מאמציו להוציא עצמו לא הועילו לו, אלא אדרבא להפך נשקע יותר ויותר, והרגיש שממש קיצו קרב עליו התחיל לומר וידוי ושמע ישראל, פתאום ראה שלפניו עומד רבו בעל ההיכל הברכה זיע"א, ותופסו בידי ו הוציאו מבור השלגים, והניחו על השליטין בחזרה, חבריו שנסעו עמו לא ידעו ולא הרגישו כלום, כי חשבו שהגיע לשם בדרך הפשוט, כפי מה שאמרו לו, וגם הוא לא סיפר להם מהנס, וכאשר הגיעו לקאמרנא נכנסו יחד לקבל שלום מזקיני רבינו הקדוש, אמר להם רבינו הקדוש, שיידע שבפעם אחרת מחויבים אתם לחכות בשביל השני, ולא צריכים להטריח אותי לבוא ולהציל, ולא הבינו כוונת דברי רבינו הקדוש, כשיצאו סיפר להם החסיד הנ"ל כוונת דברי רבינו הקדוש, שטרח ובא להצילו כשנסעו הלאה ולא חיכו לו עד שיצא מהיער.

הרה"ק רבי אייזיק'ל מקאמרנא השפיע שפע רב למדינת אונגארן, כי בכל שנה בא לשבות שלשה שבתות במדינת אונגארן, ואמר כי טרם נוסע מביתו מכניס לתוך קופסא שלו סכום של אלף ישועות, והוא מחלק אותן במדינת אונגארן, וכאשר גומר לחלק את כולן חוזר הביתה, כן עשה בכל שנה ושנה במשך שנים רבות, נמצא כי אלפי ישראל במדינות אונגארן נושעו על ידו, על כל הונגריה האציל את ברכותיו. וכאשר רבי אייזיק'ל הוציא לאור החומשים עם פירושי "היכל הברכה ואוצר החיים", כתב מכתב בקשה אל בני מדינת אונגארן שיתמכוהו, ונדפס בתחלת ספר בראשית, וכותב שם כי אנשי מדינת אונגארן קשורים מאוד בנפשו, וכל זכות תורתו להם הוא, ומבטיח להם באותו מכתב, כי מי שיחזיק חומש עם פירוש שלו בביתו, ינצל מכל פגע רע ומחלאים רעים ומכל חסרון, ויהיה ביתו מלא ברכת ה' וכל טוב והצלחה ועושר וחיים ארוכים לו ולבניו בלי ספק, ובפרט יהא מסוגל לזכות לאמונה שלימה.

דרכו של מרן רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל ה'היכל הברכה', לנסוע לעיירות הנופש בימי הקיץ. בעיר סובראנץ שבערי הונגריה, היה בעל בית אחד שהיה לו בית גדול ומרווח, ורבים מצדיקי הדור באו לנפוש אצלו בימי הקיץ. שנה אחת זכה בעל הבית הנ"ל שמרן רבינו הקדוש התאכסן אצלו על ימי הקיץ, בימי שבתו של רבינו בביתו היה ביתו בית ועד לחכמים, ותופסי התורה והחסידות הגיעו להתנדבק בעפר רגלי הצדיק, ביומא דשבתא הגיעו אלפי אנשים מכל הסביבה לחזות בנועם עבודת הצדיק ולבקר בהיכלו.

כשנפרד רבינו מבעל הבית הנ"ל, ולאות הכרת הטוב על שפתח את ביתו בהרחבה ונתן לו כל ההצטרפויות לו ולאנשי ביתו וחסידיו, שאלו רבינו: אם צריך לברכה על דבר שהוא, השיב לו בעל האכסניא: ברוך השם אשר נתן לי כל צרכי, ויש לי בנים ובני בנים, פרנסה בריוח, בית מלא ברכת ה', אך מעין מים ובור איננו בנמצא בקרוב, ובכל זמן אשר צריך למים צריך להביא ממרחק לחמו, והדבר לטרדה וסבל רב, ואילו היה לי מעין כאן בחצרי, והראה לרבינו על חצירו הגדול ורחב ידיים היה הדבר לי לעונג רב. יצא רבינו מבית בעל האכסניא ונעמד באמצע חצירו ומקלו בידו, סימן בעיגול באמצע

האדמה וקרא בקול: כאן תחפור, בעל האכסניא הביא כלי חפירה וחפר בעומק האדמה, ויצא מאותו המקום מעיין מים חיים זכים ומתוקים. בעל האכסניא נפרד מרבינו לשלום, ופיו ממלל תודה, ורבינו חזר לביתו שבקאמרנא. אחר כמה שנים והרגל נעשה טבע, ובכל יום ויום שאב בעל האכסניא מים חיים מהמעין. והנה ביום אחד הוא יום עשרה באייר תרל"ד קם בעל האכסניא בבוקר, והנה הוא רואה שהמעין מתחיל להתקטן מרגע לרגע, עד שבסוף היום נתכסה המים כמקודם, ולא ניכר כלל שהיה שם מעיין מתחילה. שלח מברק אל בית רבינו בקאמרנא, והתשובה הגיע בחזרה שבאותו היום הוסר העטרה וכבר נר מערבי, ונסתלק רבינו הקדוש לעלמא דקשוט זיע"א

הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע

יום ההילולא - י' אייר

פעם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע נסע דרך איזה מקום, וביקשו ממנו שיקדש בית החיים וכבר היה מאוחר [ולא יכל להתעכב זמן רב], ושאל הר"ד - מי היה הנפטר האחרון, וניגש לקבר ואמר - הרי הנפטר האחרון זה יחוס, ומה אכפת לו להיות מיוחד שנה, ובאותו שנה לא נפטר שום אדם באותו עיר.

פעם בא לפני רבינו הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע אב ובנו אנשים פשוטים, וביקש האב ברכה עבור בנו שנקרא לעבודת הצבא, הביט רבינו בפני הבחור שהיה גבוה קומה ורחב מידות, בריא וחזק, ושאלו, האם למדת בחי"ך? ענה הבחור לא, שאלו שוב רבינו אבל מעט תורה אתה יודע, ענה הבחור לא, ושאלו עוד ולהתפלל אתה יודע, וענה שוב הבחור שלא, ואמר לו רבינו: שתהיה לך נשיאת חן אצלם כמו שנשאת חן בעיני וכך הווה שהשתחרר מהצבא. [הרה"ח ר' נחום גולדשמיט ז"ל].

עשירים רבים היו בין חסידיו של רבינו הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע ולפעמים כדרך העולם היו מהם עומדים בפני צרה גדולה שהיה נראה כי יפסידו את כל עשירותם וגלגל מזלם מתחיל להתהפך ואז באו אל רבינו שיושיעם.

מעשה כזה מסופר על גביר אחד שעסק בהובלות סחורה עבור הממשלה והיה תמיד משחד את הפקידים שיקבל את כל ההובלות. פעם אחת כאשר חשב כי כבר אין לו צורך לשחד את הפקידים קיבל הובלה גדולה וחשובה ומכיוון שלא נתן כהרגלו שוחד לפקיד, רגז מאד הפקיד ומסר עליו לשלטון איזה מסירה והיה בצרה גדולה כי נאמר לו שלא ישתמשו בשירותיו יותר ועמד להפסיד את כל פרנסתו.

הגביר שהיה מקורב לרבינו נסע אליו בחופזה ובכה לפניו על צרתו. ענה לו רבינו: וכי חשד קודשא בריך הוא לעשות דין בלא דינא? פשפש נא במעשיך ומן הסתם קרה איזה מקרה לא טהור שנכשלת בו ואם תמצאנו ותעשה תשובה שלימה אני מבטיחך שלא תנזק בזה הענין ופרנסתך תשוב אליך כבראשונה.

חשב האיש ועלה בדעתו מה שנראה לו שחטא וסיפר לרבינו:

פעם אחת כשהייתי עסוק ביותר עם איזה איש משרי המלוכה שהיה אצלי בבית לצורך ענין דחוף, בא עני אחד וביקש עזרה, ובני אמר לו כי ישוב לאחר כמה שעות אחרי אשר אבי עסוק ביותר כרגע

ולא יוכל להתפנות אליו. העני הלז התמרמר ביותר וצעק על הבן: איך משלחים אותי ואני נצרך גדול ומדחציף כוליה האי שמע מינה דממזר הוא וכך צעק וקילל. הקולות של המריבה נשמעו בחדרי ואני ביקשתי את השר שימחל לי לרגע בכדי לראות על מה המהומה. כאשר יצאתי ושמעתי שהעני הנ"ל קרא לי ממזר ועדיין הוא עומד ומקלל באתי לכלל כעס וסטרתי לו בפניו. אח"כ שבתי ונחמתי על מה שעשיתי וביקשתי את סליחתו וגם נתתי לו נדבה הגונה והוא הלך מביתי שבע רצון וחשבת כי כבר כיפרתי על עוון זה.

נענה רבינו ואמר: אכן אין זה העוון שאני מבקש כי באמת היה עני זה ראוי לענש וגם כבר פייסת אותו. פשפש וחפש שוב במעשיך. חשב הגביר שוב ועלה במחשבתו עוד מקרה: פעם אחת באישון הלילה בא אלי הביתה איש מגודל ובעל קומה וביקש תמיכה כי הנו רעב ללחם. אמנם נתתי לו נדבה אך בשעת מעשה רגזתי עליו שבא באמצע הלילה והעירני משנתי עבור זאת, וגם שראיתי כי הוא בריא וחזק, וצעקתי עליו כי הוא יכול למצוא לו איזה עבודה מאחר והוא אדם חסון וגדול, והאיש הנ"ל הלך לדרכו ממני נכלם.

ענה לו רבינו: בזה אמנם חטאת כי בלי ספק אם בא אליך בחצות הלילה בודאי היה בצרה גדולה ומה לך לספר חוקו ולהעריך את בריאותו וכי אתה שנתת לו את בריאותו? וא"כ צריך אתה לקבל עליך תשובה על הדבר הזה לעזור לכל איש יהודי הנצרך מבלי להכנס לכל חשבון אם אמנם מגיע לו או לא וכל הפושט יד נותנים לו.

קיבל על עצמו הגביר בקבלה גמורה כדברי רבינו, ואז סיפר לו רבינו: בימי הבעש"ט היה גביר אחד גדול שהיה בו תורה וגדולה במקום אחד, כי היה ת"ח וגם בעל צדקה גדולה ומפורסם, אך דבר אחר גרוע היה בו כי זחה עליו דעתו מאד מרוב עשרו וצדקת פזרונו. תמיד לאחר שנתן צדקה גדולה לעניים היה מספר להם את כבוד עשרו הרב ואת אשר גדלו מלך מלכי המלכים והיה מפליג בשבח עצמו עד למאד. ועוד היה מוסיף ואומר האם יתכן במציאות שהוא שיש לו עסקים בהרבה סוגים שונים של מסחר וגם בתי חרושת ונכסים על פני כל המדינה וא"כ לא יתכן שיהפוך לעני כי גם אם מסחר אחד שלו ירד מטה מטה הרי יש לו עוד מסחרים אחרים וכך היה משתבח ומפאר את עצמו. כל העניים ומקבלי הצדקה כמובן היו אומרים לו שהוא צודק ואין שום אפשרות בעולם שהוא יהפוך לעני.

הדבר הזה גרם לקטרוג גדול בשמים על הגביר כי כפר בכתוב: "ה' מוריש ומעשיר" וכבר יצא עליו גזר דין שירד מנכסיו. **הבעש"ט זיע"א** שידע מגזר הדין ביקש בתפילתו שיתנו לו עוד הזדמנות אחת לנסות ולשנות את דרך הגביר הנ"ל ואם לא יעלה בידו אז באמת יחתם גזר דינו והסכימו בשמים על ידו. **הבעש"ט** שלח את הרב הק' ר' דוד ממיקולייב והורה לו מה לעשות. הרה"ק ר' דוד בא אל הגביר והוא כיבדו מאד כהרגלו וגם רצה ליתן לו נתינה הגונה עבור כל שימצא לנחוץ ואח"כ החל כהרגלו לשאול האם יתכן במציאות שגביר גדול כמוהו יגיע עד פת לחם וכו', להפתעת הגביר ענה לו ר' דוד כי בלי כל ספק יכול הוא להגיע לידי עניות מרה בתוך שעה קלה. שאל הגביר הכיצד יכול כזה דבר לקרות כאשר יש לו כל כך הרבה מסחרים וכו', וענה לו ר' דוד כי מחר בבוקר הוא יבאר לו הדבר בדיוק ובינתיים השעה כבר מאוחרת ועתה כדאי ללכת לישון. צחק הגביר ולעג לר' דוד באמרו כי הוא ודאי רוצה להתחמק מתשובה ובודאי שדבר זה שהוא יעני אינו שייך כלל וכלל והלך לישון.

בלילה חלם הגביר שהקיסר בכבודו ובעצמו כיבד אותו בביקור מכיון שבאמת הגביר הנ"ל היו לו עסקים עם שרים גדולים ונכבדים משרי המלוכה וגם נפגש כמה פעמים עם הקיסר. כמובן שהגביר חרד על האורח הרם והנישא וכיבדו בכל מיני מגדים ומאכלים יקרים וחשובים והקיסר ביקש גם להרוות צמאונו בכוס תה. הגיש הגביר לקיסר כוס תה ומיד כאשר טעם מן הכוס נפל מכסאו ומת. תיכף התעורר רעש גדול וכל פמלית המלך ובראשם שריו שהיו אתו צעקו שבודאי היה בתה הזה שניתן לקיסר סם המוות ולקחו את הגביר למאסר ויצא עליו גזר דין מות בתליה.

כאשר לקחו את הגביר לתליה פרצה אש גדולה בבית הסוהר וקמה מהומה גדולה אשר הגביר היה יכול לנצל את הבלבול הגדול והוא נס על נפשו מבית הסוהר והגיע במנוסתו לעיירה קטנה עייף ויגע וצמא. הוא דפק בדלת בית אחד של יהודים וביקש מחסה ומעט אוכל. כמובן שיהודים רחמנים בני רחמנים נתנו לו מבוקשו ומכיון שהיה עייף ביותר גם הציעו לו מקום לישון. למחרת ממקום משכבו שמע הגביר איך שהיהודי מספר לאשתו כי תלו כרוזים גדולים בכל העיירות כי רוצח המלך ברח מבית האסורים וכל מי שימצאנו יקבל פרס גדול של כמה מאות אדומים וגם נתנו את תארו בדיוק. אכן סיים האיש הלואי ואנו נמצאנו ונוכל עי"כ להרויח את הפרס.

הגביר רעד ממקום משכבו והבין כי עתה ישימו לב לתארו הרי שיסגירו אותו למלכות ולכן התחמק מן הבית והחל בורח דרך שדות בכדי שלא לפגוש באנשים ונדד בדרכים. לבושו כבר התבלה וגם לא היה לו כל כסף בכיסיו והרעב והצמא החל להציק לו מאד והוא החל לשאול את נפשו למות. לבסוף החליט כי אין הוא יכול עוד לסבול חרפת הרעב והסתכן להכנס למקום ישוב בכדי למצוא מעט אוכל להחיות את נפשו. כאשר הגיע לעיירה אחת הלך לחפש איזה בית של יהודים שירחמו עליו, ראה לפתע קבוצה של חיילים הולכים ופחד מאד שיכירוהו. מיד חיפש לו מקום מסתור וראה בקצה הרחוב איזה בור שופכין ומיד קפץ לתוך הבור להנצל מהחיילים.

כך שכב בתוך הבור המאוס בפחד והרהר במר גורלו איך נפל מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ממש ונזכר שהיה תמיד אומר כי לא יתכן בשום אופן שירד מגדולתו. בעודו כך מהרהר ביגון קודר במצבו העגום התעורר משנתו העמוקה וראה שהנו נמצא בחדרו המפואר בבית. כולו נסער ונרעש קם ממטתו ויצא מחדרו ופגש את ר' דוד הנ"ל שאמר לו: עדיין אתה רוצה שאבאר לך הכיצד יכול אתה בשעה קלה להפוך לאיש נדכה ואומלל?

לא, לא, צעק הגביר בסערת נפשו כי רבה, אין אני צריך כל ביאורים והדבר פשוט אצלי והלילה למדתי מחלומי בצורה חיה ומוחשית אשר האדם בעוה"ז כל כולו תלוי בחסדי השי"ת בכל רגע ורגע ורבים הדרכים לפני המקום להשפיל או לרומם כל בן אנוש. ענה לו הרה"ק ר' דוד, אכן בשביל זה הדבר באתי בצל קורתך להביא אותך להכרה זאת ועתה יכולני לשוב לבית מורי הק' ששלחני בדבר הזה.

ותדע כי המלה בור היא ר"ת של: "ב'שר ר'מה ו'תולעה" שזהו כל האדם ואיך יתגאה בעשרו לומר לא יאונה לי כל רע וה' מוריד ויעל וישועת ה' כהרף עין וכן להיפך.

ועתה סיים רבינו (הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע) את הסיפור לגביר, תשמור הדבר מאד בלבבך לעשותו שלא לצער שום אדם מישראל ותנהג ככולם מנהג דרך ארץ כי גלגל חוזר בעולם ותשגיח על דבריך ואל תתן את פיך לחטיא את בשרך. אח"כ בירכו בהצלחה, והגביר הנ"ל שב לביתו ומצא

שהמסירה עליי נתבטלה ומצאו שכל דברי הפקיד בשקר יסודם ונתנו לו שוב כמקודם את עבודת ההובלות והוא שב ביתר שאת לעשרו. כמובן שנהיה לבעל צדקה יותר גדול מקודם ושומר פי רבינו במלואם (מהספר דברים ערבים).

שמעתי מידידו של אבא מארי - השו"ב ר' דוד גייסינסקי ז"ל מטשקנט:

פעם בקשה קבוצת חסידי הרה"ק ר' דוד'ל נ"ע, האדמו"ר מטאלנא, לבוא לעירם לצורך תוספת שטח הבית עלמין. בבואו למקום, ליווהו קהל גדול של חסידים, ומישהו שהיה בקצה השיירה הארוכה של החסידים, הצביע על קבר מסויים שנכרה מחוץ לגדר, ואמר שהלה היה מאינשי דלא מעלי. הפסיקו יהודי שעמד לידו ואמר: ואני נוכחתי בשעת פטירתו ברגעיו האחרונים, ראיתי שפתח את העיניים, הסתכל על יד שמאלו, ואמר בכאב לב עמוק: "אוי ואבוי להיד הזה, כמה שנים היא כבר לא הניחה תפילין ועיניו זלגו דמעות".

הרה"ק ר' דוד'ל, למרות שעמד הרחק מהאיש המספר, קלט את דבריו בחוש השמיעה החד שלו. פנה מיד לאחוריו, רמז לאיש המספר לגשת אליו וישאלהו: "נוכחת בשעת מעשה ושמעת זאת בעצמו כמו אזניך?" ויען האיש ויאמר "כן!". מיד אמר הרבי בהתרגשות קדושה לקהל הסובבים אותו: תכניסוהו לפנים מן הגדר, ועשו ממנו, מקברו, את השורה המכובדת ביותר של בית עלמין. הבינו אז כולם כי תשובתו של האיש נתקבלה.

והיו שהזכירו בהקשר לכך, את מאמר חז"ל כי נורא הוא, שאמר ר' מאיר לאלישע בן אבויה ברגעיו האחרונים, 'חזור כך', ויענהו 'עד כאן?' אמר לו ר' מאיר "ולא כתיב תשב אנוש עד דכא, עד דכדוכה של נפש?! באותה שעה בכה אלישע בן אבויה, ומת. והיה רבי מאיר שמח ואומר, דומה שמתוך תשובה נסתלק רבי" (ראה רות רבה ו, ו. ובגמ' חגיגה טו, א תוס' ד"ה שובו).

הרה"ק רבי הלל ליכטענשטיין מקאלאמייא זי"ע

יום ההילולא - י' אייר

הרה"ק רבי הלל קאלמיייר כתב ספר שלם שהוא כעין ויכוח, שעונה על תשובות בדבר יהדות, פעם הלך יהודי לאכול טריפות ר"ל לבית מלון וביקש שיתנו לו ארוחה דשנה מבשר טריפה, המאכל עדיין לא היה מוכן, ובשעה שהיה בעה"ב מכינו מצא שם דף אחד של הקונטרס שחיבר רבי הלל, וראה כתוב שם האיך שאומר אל מחלל שבת שעובד בשבת עבודת משרדו, ראה כך וכך אותיות אתה כותב בכך וכך שעות, כך וכך שעות אתה עובד וכך וכך רובל אתה משתכר, ועל כל שני אותיות שאתה כותב הוא לאו, וא"כ אתה עובר כך וכך לאוין במשך שעות העבודה, והעונש גדול הוא מאד בעוה"ב. חישב האיש ההוא ומצא שבדיוק כך הוא גבי דידיה, כך וכך אותיות הוא כותב וכו', כמובן אמר לבעל-הבית שאת האוכל כבר אינו צריך, ושאלו מי כתב דף זה, אמר לו הוואנדער רעביינער (הרבי הפלאי', כך קראו הגויים לרב יהודי), הלך הלה אל רבי הלל, ונעשה בעל-תשובה גמור.

באחת מנסיעותיו של רבי הלל ל"ש מקאלאמייא זצ"ל לצאנז - קרה לו תקלה בעגלה ולא הי' יכול להגיע מבעוד מועד לצאנז. הוא התעכב בעיירה אחת בסביבות צאנז, אולם אחרי שהי' עש"ק - החליט לנסוע מהעיירה הקטנה שלא היתה לפי רוחו, ולהגיע מבעוד מועד לעיירה גדולה היותר קרובה לעיר

משכנו של הצדיק. אמנם הדבר הי' למורת רוחו כי מנהגו הי' לא לנסוע בעש"ק אחרי חצות - אולם הפעם החליט לשנות ממנהגו הוא שכר עגלה והתנה עם העגלון שיובילהו לאותה העיר. העגלון החל לדרבן את הסוסים - ומיד עפו הסוסים כחץ מקשת ובאורח פלא הגיעו לצאנו לפני התקדש השבת. רבי הלל השתומם על זה כי ראה בחוש שנעשה לו נס מעין קפיצת הדרך. הוא עוד הספיק לטבול במקוה ולהגיע לבית המדרש לפני התפילה, אמנם התפלא מאוד שאיחרו להתחיל את התפלה - אולם לא סיפר לאיש על דבר פליאתו. כשאך נכנס לבית הכנסת ניגש אליו כ"ק זקני (ה"דברי חיים") זי"ע וקדמהו ב"ברכת שלום עליכם" - ואמר "נו רבי הלל, השגחנו על כת"ר שתגיעו בעוד מועד".

הה"ק הגאון המפורסם רבי הלל מקאלאמאי זצלה"ה היה פעם בצאנו בצל קודש מרן אאזמו"ר בעל דברי חיים זצלה"ה על שבת קודש, והנה בשעת שהעמידו היין של קידוש על שלחן רבינו הקדוש מצאנו, הרכין הרב ר' הלל את ראשו על השלחן, החסידים שישבו שם הקפידו עליו כי אין זה מדרך ארץ כמובן, ורצו לומר לו ולעוררו, אבל מרן (ה"דברי חיים" זי"ע) הזהירם שלא יעשו לו חס ושלום שום דבר, והנה פתאום רץ ובא בעל היין שמכר היין הזה לבית הרב ואמר בבהילות גדול שידעו שהיין הזה ניתן בטעות על ידי משרתו והוא החליף יין נסך ביין כשר. אחרי הפלא הזה שראו מהרב ר' הלל מקאלאמאי פנה מרן מצאנו אל הרב מקאלאמאי ואמר לו היות שאני רואה שכבודו יודע כבר כונת האכילה נכון שיתחיל מעתה לאכול מדברים הצריכים בדיקה (כי טובה להמאכלים שהצדיק אוכלם ומתקן אותם ואת הניצוצות הכמוסים בתוכם כידוע משאר הפסוקים פ' עקב עיי"ש), אבל - סיים המספר שהוא נכד הרב ר' הלל זצ"ל - הוא הרב ר' הלל לא שינה מנהגו ולא אכל מדבר הצריך בדיקה. כ"ק מרן אדמו"ר מסטראפקוב זצוק"ל "כל הכתוב לחיים" ירושלים תשכ"ב ע' קנ"ז.

סיפר רבינו (הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל, חבר בד"צ העדה החרדית) אודותיו (אודות הגה"ק רבי הלל מקאלאמאי זי"ע), שבאחת מן הימים הגיעה לאזניו השמועה על אחת העיירות שבהשפעת המשכילים החלו תושבי העיר לחלל את השבת בפרהסיא, ולפתוח את חנויותיהם בעיצומו של יום השבת קודש, ולסחור בה. כיון שהגיעה השמועה לאזניו, שם פעמיו מיד לעבר אותו עיר. כשהגיע לעיר בימות החול, באמצע ימי השבוע, עבר מבית הכנסת אחד למשנהו, ונשא דבריו המלהיבים על גודל קדושת השבת, והעון החמור בחילולה. בהגיע יום השבת נשאר לשבות את שבתו באותו עיר, ובעיצומו של יום השבת, כשנפתחו החנויות יצא הרה"ק לרחובה של עיר, והחל לשאת את דבריו בשאגת קול גדול, עד שנתאספו סביבו כל סוחרי ובאי השוק, וקהל רב עמד רתוק לדבריו המלהיבים, עד שנעצר כל המסחר בשוק.

לאחר השבת הראשונה ששבת בעיר, נחרדו המשכילים הרשעים שר"י, לראות את הצלחתו הרבה בעצירת המסחר ביום השבת, והלכו לשר העיר למוסרו, באומרם אליו שהגיע לכאן עובר אורח אחד ומשבש את סדרי השוק, ומפריע למסחרו התקינה.

שיגר שר העיר לקרוא להרה"ק. אך מיד בהיכנס הרה"ק אל חדרו של שר העיר, הכיר עליו שאיש מורם מעם הוא, וקיבלו בכבוד רב והתנהג אליו ביראת הכבוד, ולשאלת שר העיר על הפרעתו את סדרי השוק התקינים, נענה הרה"ק והשיב לו בטוב טעם, כי תורה הקדושה קיבלנו במעמד הר סיני מבורא העולם, ובה נצטוינו לשמור על קדושת השבת, והמסחר ביום השבת הוא חילול יום הקדוש, וכך הרבה לשוחח באזניו על עון חילול שבת. שר העיר נהנה לשמע דברי הרה"ק, ושלחו לנפשו.

המשכילים הארורים שר"י, שהשקט לא יכלו עמדו ושלחו מברק לפטערבורג הבירה, ובו פירוט בפרוטרוט את דבר הגעתו של הרה"ק לעירם והפרעתו לסדרי השוק. מיד שלחו שרי הממשלה בפטערבורג מברק, בה הורו לשר העיר לגרשו מהעיר, ולהחזיר בהקדם את סדרי השוק על מקומם. באין מנוס שיגר שר העיר לקרוא שנית את הרה"ק, כיון שהגיע הרה"ק לביתו, הראהו שר העיר את המברק שהגיע אליו מפטערבורג, ושח לו שהיות וקיבל עכורו פקודת גירוש מהעיר מפטערבורג הבירה, ומעתה לא נשאר הבירה בידו, ומוכרח הוא לעזוב את העיר מיד, לכן בקשתי מופנית אליך, בטוב ובדרכי נועם לעזוב את העיר מיד.

בשמע הרה"ק זאת נאלץ לעזוב את העיר, בצאתו מהעיר פנה לאנשי העיר ואמר להם את דברתו האחרונה אליהם: "אם לא תאבו ושמעתם לעזוב את דרככם הסוררה בדבריי שהשמעתי באזניכם עד עתה, תאלצו לעזוב את דרככם הרעה בדרכים אחרות". אנשי העיר מיאנו לשמוע בקולו, ובשבת שאחרי זה פתחו את חנויותיהם כהרגלם בשבתות האחרונות. לפתע עלה הנהר על גדותיו, ומימיו גברו מאד ושטף את כל השוק בשטפון מים חזק, ונשטף כל השוק עם כל אשר לו, לא נשאר ממנו דבר.

י"א אייר

הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זי"ע

יום ההילולא - י"א אייר

הרה"ק מוהר"ר נפתלי מראפשיץ זי"ע. אמר: הגם כי העולם אומרים רבי שלי היה הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, אמת הדבר, אבל עיקר הרבי שלי היה הרי"ף ז"ל, כאשר הייתי בליזענסק היה לי אכסניא אצל אופה אחד בחדר קטן עם חלון עגול וקטן, ושם ישבתי ולמדתי וחזרתי על הרי"ף, וכל כך חזרתי את הרי"ף עד שפי נתמלא מלא רוק, ועם הרוק נשקתי את הרי"ף, ואמרתי רבי בא ולמד אותי דרך ה', וכן היה כי מן אז היה בא ולמד אותי דרך ה'. עכד"ה.

המופת הראשון שהראה זקיני הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ, היה אצל רבו הרה"ק רבי אלימלך זצוק"ל בליזענסק, עוד בימי חורפו, פעם בימות הקיץ, והיה אז יום חם מאד, ישב הרבי ר' אלימלך עם אחוזת מריעיו, תלמידיו הקדושים, על אצטבא לפני ביתו, לשאוף רוח צח, ודיבר עמהם ענינים גדולים וקדושים, ובתוך כך הביט הרבי ר' נפתלי וראה, כי איש יהודי מכפר אחד הולך ומתקרב אליהם, והבין כי הולך הוא אל רבם, בשביל איזה ענין של תהלוכות מסחרו, אשר לא מתנהג אצלו כרצונו, ולא רצה הרב ר' נפתלי, שהכפרי הזה יבלבל את רבו, בעניניו הקדושים שהוא שח עם תלמידיו, לזאת הקדים ורץ לקראת הכפרי, ושאל אותו מה ענינו אל רבו, ומתחלה לא רצה הכפרי לדבר עמו, כי ראה אשר עודנו צעיר לימים, אך כאשר הרבי ר' נפתלי חסם לפניו את הדרך, סיפר לו את גודל מצוקתו, כי שודדי לילה חתרו את ביתו, ולקחו את כל אשר היה בבית, ודרכו של הרבי ר' אלימלך היה, כאשר בא אליו איש, עם קובלנא אודות גניבה שנעשה אצלו, לקח את הבית יד של כתנתו, ונענע בידו ואמר, ככה ינענע השם יתברך כל איבריו של הגנב במכאובים, עד שישב את הגנבה, וזאת עשה כן גם הרבי ר' נפתלי לפני הכפרי, ושלחו לביתו, והבטיח לו כי בטח ישיבו לו את גניבתו. וכן היה, כי השיבו לו עד שרוך נעל לא חסר דבר, ויבא הכפרי אל הרבי ר' אלימלך, וסיפר לו כל הנעשה, ויתן לו תודה על זה.

ויען כי הרבי ר' אלימלך לא ידע מזה מאומה, והבין מי האיש אשר עשה זאת, וישלח ויקרא אליו את הרבי ר' נפתלי, ויאמר, מדוע עשית זאת לחסום הדרך, לפני האיש ההולך אלי עם מצוקת לבו, ואחר כך להתנהג במופתים במקומי ובפני? ויספר לו ר' נפתלי, כי כוונתו במעשיו היה, כדי שהאיש הכפרי הזה, לא יבלבל את רבו בשיחו עם תלמידיו כנ"ל, ולא עשה רק למען כבודו, וייטב הדבר בעיני הרבי ר' אלימלך, ויאמר, אם חכם בני ישמח לבי גם אני, ויברכהו.

עובדא שפעם אחת שהה הרה"ק מראפשיץ בעיר מסויימת. והגה"ק רבי שלום מבעלז זי"ע שלח את בניו הקדושים - ה"ה הגה"ק רבי יהושע'לי ואחיו, לשבות אצל הרה"ק מראפשיץ. וכבואם אליו קיבלם בחביבות, וכיבדם עד למאד במשך כל השבת, כשבאו להיפרד ממנו במוצש"ק נענה ואמר שסבר שאף אביהם יצטרף אליהם לשבות אצלו. כאשר חזרו אל ה"שר שלום" מסרו את דברי הרה"ק מראפשיץ. כיון ששמע זאת הגה"ק מבעלז אמר תיכף ומיד, שלשבת הבאה יסע אף הוא בעצמו לשבות בצל קדשו של הרה"ק מראפשיץ. ביום רביעי בשבת יצא לדרך וסיעת אנשיו עמו, בליל חמישי נותרו ללינת לילה באחת העיירות שעל אם הדרך, ואדהכי והכי נודע הדבר שהגה"ק מבעלז נוסע להראפשיצער, ונצטרפו אליו עוד אנשים ועד שהגיעו ביום שישי לעיר שבה שהה הרה"ק מראפשיץ כבר נלוו אליו כמאה איש.

בליל שבת טרם פתח הרה"ק מראפשיץ בתפילת קבלת שבת שיגר שליח לבקש מהגה"ק מבעלז לצאת מהבית המדרש ולהתפלל עם אנשיו לחוד, הגה"ק מבעלז שמע אך עשה עצמו כמתעלם מן הבקשה, ולא עזב את מקומו. הרה"ק מראפשיץ שלח אליו שוב שליחו שיחזור על בקשתו של הרה"ק מראפשיץ אך גם הפעם לא שעה לדבריו ונותר על עמדו, משראה כן הרה"ק מראפשיץ ניגש אליו בכבודו ובעצמו ולחש באזנו את בקשתו הימנו לצאת מבית מדרשו, ולהתפלל בחוץ עם הנלוים אליו. גם מבקשה מפורשת זו התעלם הגה"ק מבעלז ונשאר בבית המדרש, בראות הרה"ק מראפשיץ כי ה"שר שלום" נחוש בדעתו שלא לצאת חדל מלהפציר בו והחל בקבלת שבת.

כשסיים כל הקהל הקדוש את התפילה פתח הרה"ק מראפשיץ ואמר: סיבתי עמי לבקשתי מהרה"ק מבעלז לצאת מבית המדרש והוא נימוקו עמו לסירובו. והטעם הוא שבעת אמירת הקדיש שלפני כגונא מכין אני את הכונה שבה יאמר זרובבל בן שאלתיאל את הקדיש לעת"ל [כמבואר במדרשי חז"ל שלעת"ל יהיה הקב"ה יושב בגן עדן ודורש, וכשמסיים הדרשה יעמוד זרובבל בן שאלתיאל ויאמר יתגדל ויתקדש וכו' וקולו יהיה הולך מסוף העולם ועד סופו וכל באי העולם יענו אמן. יעוי' בתי מדרשות (ילקוט מדרשים מהגניזה הקהירית) מדרש אותיות דר"ע השלם נוסח א' אות ז'. והדברים הועתקו אל תוך ספר תדבא"ו סוף פ"כ] ואין אדם בעולם זולתי המכיר בכונה זו. וידעתי שאם ישמעני הרה"ק מבעלז אומר את הקדיש, יבין את הכונה, וסברתי שהוא עדיין צעיר מלדעת כוונות ויחודים אלו, לכן בקשתיו לצאת מבית המדרש. והוא בחכמתו כי רבה היא נותר בבית המדרש והשיג מה שהשיג, והפטיר עליו בלשון הכתוב (משלי כג, טו) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני.

עובדא זו לא ללמד על עצמה יצאה, אלא ללמד על הכלל כולו עד היכן היו כל מעשיו, פעולותיו, שיחו ושיגו שקולים ומדודים בתכלית הכונה. שהרי מחד גיסא חפץ שהגה"ק מבעלז יבוא לשבות במחיצתו, להאציל עליו מכוחו ומקדושתו, ומאידך ביקש למנוע ממנו לשמוע את אמירת הקדיש.

כי הכל היה מכוון ומדוקדק במחשבתו, מאלו מעינות ישקוהו, ואלו בארות דעת צריכים עדיין להיות נעולים בפניו.

שמעתי מזקיני, ששמע מהרה"ק משינאווא, שהרה"ק מראפשיץ נסע לסטאבניץ על חתונת נכדו הרה"ק ר' מענדעלי גלאגובער שנעשה חתן האור לשמים.

ושם בסטאבניץ היה איש א' שהיה ר"ל משותק זקיני לא זכר אם 10 שנים או 13 שנים, ויעץ לו האור לשמים שישכיב עצמו על הארץ. באותו מקום שהמחותנים יעברו בדרכם להחופה וכן עשה.

והלכו המחותנים הרה"ק מראפשיץ והאור לשמים להחופה, והרה"ק מראפשיץ כשראה איש הנ"ל שוכב על הארץ, חשב שעשה זה בכדי לשמה, נתן לו מכה עם מטהו ואמר לו, נו תברח מפה, והנ"ל עמד על רגליו ונס משם, ונעשה רעש גדול, שאל הרה"ק מראפשיץ את האור לשמים, מחותן, מה הרעש, ענה לו מפני שאיש זה כבר "משותק" הרבה שנים ועכשיו נעשה בריא אולם.

וסיים הרה"ק משינאווא, הרה"ק מראפשיץ סגר עצמו שלשה ימים והתבייש לצאת לחוץ, כאן הוא משתמר עצמו כ"כ (מפירסום) וכאן נתגלגל לו מעשה כזאת, בהיסח הדעת.

בהיותו (הרה"ק בעל "דברי יחזקאל" משינאווא זי"ע) עוד ילד קטן, עגלה טעונה משא עברה עליו, וחיוו היו בסכנה ושמעתי מכ"ק אאמו"ר ז"ל שהרה"ק מראפשיץ זי"ע שלח אז שמן זית מחנוכה לסוך על גופו של הילד והרה"ק משינאווא כאשר היה חלוש לעת זקנותו היה דרכו לשוחח מזה ולומר שהוא זוכר עוד איך שהרגיש אז בחוש בעת שסכו אותו בהשמן איך שעצמותיו מתיישרים וכל מבנה גופו חוזר לדפוסו הראשון, כשהרה"ק משינאווא מספר זאת היה דרכו להפטיר בערגה. "איפה לוקחים היום שמן זית..."

הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע

יום ההילולא - י"א אייר

מחותני הרב הקדוש רבי איציקל מראדוויל, פלאי פלאות נעשו לישראל על ידו בהתגלותו הקדוש. ובימי עלומיו, בהיותו עוד מגיד מישרים דעיר נאדבורנא [על מקום חותנו השני - הקדוש רבי צבי זכרוננו לברכה], באה לפניו דוכסה אחת בבכיה גדולה: אשר בנה הילד מוטל על ערש דוי, והרופאים אמרו נואש. אשר על כן רק עליו שמה מבטחה, כי הוא הקדוש בתפלתו יוכל לעזור לו ויתרפא מהרה. אז אמר הרב הקדוש: רבוננו של עולם! הלא יש כמה ערלים בעולם, יהיה גם הערל הזה, אולי יצמח לבר ישראל טובה על ידו. והבטיח לה אשר יתרפא הילד, והלכה מאתו. וכן היה.

והנה כאשר גדל הילד הזה, נסע לכל מקומות הגדולות ללמוד לימודי הזמן ברוסיה, ונתגלגל הדבר אשר נעשה שר גדול על כל הממונים בבית המשפט בעיר זיטאמיר. ואת הרב הקדוש רבי יצחק מראדוויל הכיר היטב מימי נעורו מעיר נאדבורנא, גם מזמן אחר שנתרפא.

ולאחר כמה שנים כאשר ישב הרב בראדוויל, נעשה מסירה גדולה על שלשה צדיקי הדור: על הרב הקדוש רבי איציקל מראדוויל; על הרב הקדוש רבי מאטילי מטשערנאבל; ועל הרב הקדוש מריזין זללה"ה. והוכחו לנסוע לזיטאמיר להיות בבית המשפט. גם הוכרחו לישבע שבועה לנקות עצמם ממה

שמסרו אותם. וכאשר באו הצדיקים בבית המשפט, וראה השר הנזכר את הרב הקדוש מראדוויל, אזי עמד מכסאו, ורץ לקראתו ברוב אהבה, והכיר אותו תיכף, ונתן לו כסא לישב ופטרו לשלום. ואמר לכל הממונים: אשר את הרב הזה הוא מכיר לצדיק גדול בישראל, ועולה לא נמצא בו, ונתגלגל גם להצדיקים הנזכרים טובה על ידו. זכותו יגן עלינו.

...ועתה נתאר מעט מזעיר מגדלותו של הרה"ק מראדוויל זי"ע. בספרו הק' 'אור יצחק' כותב הרבה על גילויים שזכה מאביו המגיד מזלאטשוב זי"ע אף אחר פטירתו, ולפעמים כותב בהדיא שעשה עליית נשמה בגן עדן העליון וכיו"ב (ראה בדבריו לפרקי אבות ועוד). וכן העיד הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע שהרה"ק מראדוויל היה יכול לעשות עליית נשמה בכל שעה ועת שרצה, ואז היה הולך אל הצדיקים נ"ע ואלו גילו לו סודותיהם. אמרו צדיקים, שפעם אחת אף שוטט למקום גבוה ונשגב מאד ורצה עוד להמשיך לעלות ולהעפיל, אך לפתע נתקל בצדיק אחד שחסם את דרכו. בסוף התברר שהיה זה אביו הק', שלא הרשה לו לעלות יותר כדי שלא ידבק בחי החיים.

הרה"ק מראדוויל היה מחותנו של הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע, כי בנו רבי דן היה חתנו של הרה"ק מאפטא. והנה ידוע שדרכו בקודש של הרה"ק מאפטא היה לדבר בגוזמאות [צדיקים העידו, שהיו לו מאזנים ששוקלים בו זהב בפיו, וכל דבריו נמדדו בקפידה רבה], וחשש המגיד מזלאטשוב (שכבר שבק חיים לכל חי) שבנו הרה"ק מראדוויל יהרהר אחרי ה'אוהב ישראל' כשיתחיל לדבר עניני גוזמאות, לפיכך נתגלה אליו ואמר לו: "מסתמא בעת החתונה ידבר המחותן ויגיד כך וכך, אך תדע שבאומרו כך הכוונה לסוד זה הנזכר בזוה"ק במקום פלוני, ובאומרו כך הכוונה למש"כ ב'עץ חיים' במקום אחר", וכך גילה כל מה שידבר הרה"ק מאפטא בעת החתונה וכולן יסודתן בהררי קודש, ומטמין וגונן בהם סודות התורה.

בעת שמחת החתונה פתח ה'אוהב ישראל' את פיו בחכמה בעניני גוזמאות שהיו נראים כדברי תימה בעני כל המשמחים, אך מיד אחר כל מימרא הסביר הרה"ק מראדוויל וציין לכוונתו ע"פ סודות התורה, פנה אליו הרה"ק מאפטא גחין לחיש ליה כממתיק בדבריו סוד: "אם האבא מגלה הכל לבנו, הרי הכל נהיר וברור...".

הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זי"ע

יום ההילולא - י"א אייר

גדולי הדור הצדיקים מפורסמים ובתוכם רבי צבי הירש מזידיטשוב, רבי אברהם דוד מבוטשאטש, רבי ישראל מרוז'ין, רבי מאיר מפרמישלן, רבי מרדכי מטשרנוביל ואחרים ראו ברבי יהודה צבי צדיק הדור. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

כבוד אלקים הסתר דבר - היתה משאת חיו של הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זי"ע, ועבר את בוראו בהצנע לכת, כשהוא מסתיר את גדולת מדרגותיו ומעלימם מעיני כל חי. ימי עלומיו היו ימים של עליה מופלגת בתורה! אנשי סטרעטין, שחפשו מורה הוראה בעירם, נתנו עיניהם בהרה"ק מהרי"ץ. הם נסעו לזאוואליב וניסו לדבר על לב רבי שמואל זאנוויל שישפיע על בנו לקבל את משרת

הרבנות, אלא שהוא, הבן הקדוש, סירב בכל תוקף, לקיים מאמרם ז"ל (אבות פ"א מ"ו) "ושנא את הרבנות". באותו זמן לא שימש שו"ב קבוע בסטרעטין, ומלאכה זו הסכים מהרי"ץ לשרת.

ולא היה מהרי"ץ סתם "שוחט דעלמא". השחיטה היתה אצלו אומנות הקדש לתקן נשמות שנתגלגלו וחפשו תיקון ראוי. ידוע ומפורסם שהעופות היו רצים אחריו, עת הלך לעסוק במלאכתו, והבהמות היו רובצים תחתיו ופושטים צוארם בעת השחיטה. ומעשה בשור נגח שברח מבית אדונו אל תוך היער, ותוך כדי דרכו הזיק הרבה אנשים, עד שלא יכלו לתפוס אותו. יעצו האנשים לאדון השור שיבקש מהשוחט לשחטו. כאשר הלך הרה"ק עם ה"חלף" (=סכין השחיטה) מיד נכנע השור תחתיו ופשט צוארו לשחיטה.

בשנת תר"ד התרופף מצב בריאותו של הרה"ק מסטרעטין זי"ע ונפל למשכב, הוא סבל יסורים ומכאובים נוראים, ביום י"א אייר נסתלק לגנו"מ כששפתיו מדובבות "בידך אפקיד רוחי". בשנת תרכ"ה כאשר נסתלק בנו הרה"ק רבי אליעזר מאזיפלע, וכרו את קברו ממש סמוך לקבר אביו, נפל קרש אחד מקברו של רבי יהודה הירש זי"ע וראו כולם איך שרבי יהודה הירש שוכב בקבר והתכריכים היו לבנים כמו שהשכיבוהו היום, ובפניו היה נדמה כאילו הוא שוכב וישן. חתן אחי הנפטר, הרה"ק רבי אורי מרוהטין זי"ע שעמד במקום צעק: מה יכולים האפיקורסים לומר על זה, שרואים בחוש שזה יותר מעשרים שנה והוא כמו ששכב אתמול. והיה זאת לפלא.

הרה"ק רבי חיים יהודה מאיר מווישאואו זי"ע

יום ההילולא - י"א אייר

בחודש ניסן הוקם הגטו בווישווא. מיום כ"ד אייר ועד א' סיון נערכה הגליית היהודים לגיא ההריגה אושוויץ. אדמו"ר רחי"מ הוגלה עם הגולה אשר הגלתה, ושם בגיהנם הנאצי שתה את כוס היגונים עד תומה. רובם של בני הקהילה עלו באש הכבשנים של אושוויץ, גם במחנה המות אושוויץ הידוע לשימצה, היה האדמו"ר מלא בטחון ועוז. גם בצל המות הוא לא איבד את צלם הא-לקים. את הדמות של מנהיג. הוא היה מעודד את כל אלה שהיו בסביבתו, והבעיר את אמונתו האיתנה במפלתם הקרובה של הנאצים ימ"ש, בכל יודעיו וסובביו.

אלה שצעדו אתו בצעדת המות וניצלו בדרך נס, היו מספרים בהשתאות על גדלותו וצדקותו, איך שבכל-הדרך היה מלא אמונה ובטחון - לא שחה קומתו ולא תקפתו מרה שחורה ודיכאון. בכך היה דוגמא ומופת לכל אלה שגלו יחד אתו.

סיפרו עליו אגדות מופלאות; כאשר נשמעה אזעקה באושוויץ, הסובבים אותו אצו מיד לתפוס לעצמם מחסה מאימת ההפצצות. להפתעת כולם הוא נשאר במקומו ולא ניסה למצוא מחסה. לאחר שנשמע אות הארבעה, נשאל על התנהגותו המפתיעה, אולם הוא בפשטות ענה: "איך צורך לברוח. גרוע יותר כבר לא יכול להיות. ממה יש לפחד, וכי אפשר להרוג את ההרוג...". בחסדי השי"ת הוא נשאר אוד מוצל מאש התופת ההיא...

הגה"צ רבי מסעוד אבוחצירא זי"ע

יום ההילולא - י"ב אייר

בקרב בני משפחת אבוחצירא מקובל אודות רבי מסעוד שכבר בצעירותו היה הרב גאון בתורת הקבלה וחכמת הנסתר עד אשר זכה לגילוי של רבינו הרש"ש בחלום הלילה. היה זה באחד הימים שרבי יעקב עסק בתורת הנסתר ובליל אותו היום הגיע רבינו הרש"ש לבנו רבי מסעוד וביקשו לשאול את אביו מדוע אינו מעיין בספריו ואינו מסכים לדרכו. משהקיץ רבי מסעוד עשה כבקשת הרש"ש וניגש לאביו ויען ויאמר לו את אשר אירע בחלום הלילה, פנה אביו ואמר לו כשיבא אליך עוד הפעם תאמר לו שאליהו שלימד אותו בחכמה זו. הוא אשר לימד אותי וכל אחד כדרכו שלו. ואכן כה היה בליל המחרת חזר הרש"ש לרבי מסעוד בחלום והשיבו הרב את תשובת אביו.

הגאון רבי זרח אידליץ זי"ע

יום ההילולא - י"ב אייר

נמנה עם המיוחדים שבגאוני ישראל כאחד מחברי בית דינו הגדול של הגאון בעל "נודע ביהודא" ז"ל בפראג. זכה לשני שולחנות מיום חתונתו, מופלג בעושר וכבוד חכמים, יגע בתורה בעשר אצבעות, העמיד תלמידים הגונים למאות ולא לפנים, בסוף ימיו ירד מנכסיו אולם את המס הגדול הוסיף לשלם לקהילת פראג מבלי שידע איש על מצבו הירוד. כשנודע הדבר לפרנס ר' ישראל פרנקל שיחרר מיד את רבי זרח ממסי הקהלה ואף צרור של מטבעות זהב שלח לו. רבי זרח, שמימיו לא נהנה מאיש, סירב לקבל את המתנה והחזירה לפרנס, אולם הפרנס צוה לאמר לו כי לפניו שתי דרכים: לקבל את המתנה, או לשלם את המס כמו ששילמו בהיותו עשיר. בדלית ברירה נאלץ לקבל את המתנה. אחרי פטירתו מצאו את צרור הכסף חתום בחתימת ידו בצרוף מכתב בו מבקש כי יחזירו את הכסף להפרנס רבי ישראל.

הרה"ק רבי יהודה צבי מדאלינא זי"ע

יום ההילולא - י"ב אייר

בשנת תרמ"ג נדפס חבורו של רבינו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע עה"ת לסדר שמות ע"י נכדו הרה"צ ר' יודא צבי זצ"ל מדאלינא, ספר גדול המחזיק ס"ג קונטרסים, שהוצאת הדפסתו היו מרובות, ובשביל כך זקוק היה רי"צ לשתף בהוצאה זו את חסידי רבינו, ונסע למטרה זו לארץ הגר המקומות שחסידי רבינו נוחים שם, ויהי ביום-שרב אחד אחר נסיעה ארוכה בערבות מחוז מרמורש באו עיף ויגע אל ישוב קטן, ונתאכסן בבית בעל-בית אחד שלא מצא אותו בביתו, התפלל תפלת ערבית, והניח עצמו בפנה נסתרה לנוח מעמל הדרך ויישן, בנתיים שב בעה"ב לביתו, וכשראה את האורה הישן בירכתי החדר ונודע לו כי הוא מבני בניו של רבינו, צוה לאשתו לערוך את השלחן ולהדליק עליו נרות במנורות של כסף כבליל שבת ומועד, ולהכין כרה גדולה לסעודת הערב שאלי'

יוזמנו כל אנשי הישוב. עשתה האשה רצון בעלה, ועד מהרה קבל הבית צורה של שבת, נערך השלחן במפה טהורה לבנה נדלקו המנורות והכל היה מתוקן לסעודה, כשניעור רי"צ משנתו וראה את ההכנות הנעשות בבית והחגיגות השוררת בכל פנותיו נצטער מאד וחשב בלבו כי הלילה הבא יעבור שוב עליו ללא מנוחה, אחרי כי כנראה מתכוננים לסעודה של "תנאים" או סעודת שמחה כיוצא בה, בבית ההוא. פנה איפה אל בעה"ב בבקשה להמציא לו חדר מיוחד למען יוכל לישון שנתו במנוחה, מה שאי אפשר בבית המתוקן לסעודה, ענהו בעה"ב כי כל ההכנות נעשות אך ורק לכבודו, כי בלילה העבר נראה אליו רבינו בחלומו ואמר לו: "הנה אחד מנכדי נוסע והולך דרך מקומך ויסור אל ביתך, הכון לקראתו לקבל אותו בסבר פנים יפות כי כבודו היא כבודי", עכשיו שבאתי לביתי ומצאתי אורח ישן והוגד לי מאן הוא, נוכחתי כי חלום אמת חלמתי מהרתי לקיים מצות זקנו, ובכן אל ידאג למנוחתו אחרי סעודת הערב ינוח כרצונו. כששמע רי"צ את הדברים האלה אמר: הנה כמעט שגמרתי בלבי להפסיק את נסיעתי המפרכת את גופי ולשוב לביתי, אבל מכיון שאני רואה שזקני הקדוש הולך לפני לתור לי מנוחה, הריני מבטל רצוני מפני רצונו ואמשיך את נסיעתי הלאה", וכה נסע וטרח עד שהוציא את הספר לאורה.

י"ד אייר

הרה"ק רבי שמואל מקאריב זי"ע

יום ההילולא - י"ד אייר

היה תלמידם של קדושי ישראל הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זצוק"ל בעל 'נועם אלימלך'. ולאחר פטירתו נסע אל הרה"ק ר' יעקב יצחק הרבי מלובלין זצ"ל. גם היה ריע נאמן להרה"ק ר' יעקב יצחק היהודי הק' מפשיסחא זצ"ל.

כשגרשוהו מסוקולוב והשליכו אבנים אחריו, אמר אז לאא"ז זצוק"ל מקאזמיר למה לא הזכרת עצמך לפני כי כעת מחמת שפלות בעוה"ז היה לי דעה בשמים עכ"ל.

הרה"ק רבי יהודה ליב מזקילקוב זי"ע

יום ההילולא - י"ד אייר

תלמידם של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק בעל 'נועם אלימלך' זי"ע והרה"ק רבי יצחק יעקב הורוביץ החוזה מלובלין זי"ע.

ונתקרב להרב רבי אלימלך מאוד בכל לבו ונסע עמו לליזענסק וישב שם שני שנים ונעשה שם צדיק גדול ומפורסם ובעל מדריגה גדול, ואחר פטירת הרב ר' אהרן הסתופף בצל קדושת הרה"ק מלובלין זצ"ל אשר קרבו מאד, ופעם אחת בחג הסוכות כאשר כל החבריא הם תלמידיו הקדושים ישבו בהסוכה ויחכו לביאת הרבי הקדוש להסוכה שאל הרבי והיכן ר' לייביש מזאקילקוב ולא רצה ליכנס אל הסוכה עד שילכו ויחפשו את הרב מהרי"ל, וישאל אותו בנו הוא הרב ר' צבי ז"ל וכי בלא ר' לייביש אין אתה יכול לישב בסוכה, ויען לו הרבי זצ"ל: ומה אעשה אחר אשר כל האושפיזין עומדים בחוץ ואינם רוצים להכנס אל הסוכה טרם שיבא הרב ר' לייבוש זי"ע ועכ"י.

הרה"ק רבי אברהם שמחה מבארנוב זצוק"ל "מגדיל ישועות מלכו" ע' ל"ט . מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

בעת ההיא היה איש עני אשר היה נוהג לנסוע ל"חווזה" ואל רבי יהודה-ליב. עני מרוד היה וחי חיי צער ודוחק, ובכל פעם כשהיה בא לפני הצדיקים האלו היה שוטח לפניהם את בקשתו היחידה שיתפללו עבורו בפני ה' יתברך שיסיר מעליו את חיי העניות והדוחק, למרות שהם לא רצו להבטיח לו, לא נואש היהודי ובכל פעם היה מעתיר בפניהם בדבר הזה. שני קרובים היו לו שגרו בכפר אשר על אם הדרך בין זקילקוב ללובלין, לקרובים אלה היתה פרנסה בשפע והם נחשבו לגבירים, בכל פעם כשהיהודי היה נוסע ללובלין ולזקילוב היה סר גם אל דודיו לתקופה קצרה והם היו מעניקים לו מטובם ומעושרם. כך היה נוהג תמיד בכל שנה ושנה, עד שבני הכפר כבר הכירוהו. וכשהיה בא לכפר היו אנשי הכפר אומרים: "הנה היהודי שבא אל דודיו לבקש נדבה". פעם, בין כסה לעשור, בימים המסוגלים לתשובה ולהתקרבות אל ה', יותר מכל הימים, באו יחידי סגולה אל חדרו של רבי שמואל שמעלקי, כדי ללמוד דרכים בעבודת ה', והיו משתעשעים כל הלילה בדברי תורה וחסידות, וחיפשו עצות איך לתקן את עצמם לפני היום הקדוש והנורא, לפתע קם אחד מן החסידים ואמר: "מה טוב היה לו היה לנו כעת קצת יי"ש לשתות. היינו יכולים אז לתקן את אותו דבר שאנו צריכים לעבודת ה'". הסכים לכך רבי שמואל-שמעלקי, אבל מי ילך בשעה מאוחרת כזו לחפש יי"ש? חושך שורר על כל היקום, והדרכים מלאות רפש וטיט מהגשמים הרבים שירדו במשך היום, והאנשים ישנים בשעה מאוחרת כזו, ומי ירצה לקום ממיטתו כדי לתת לחסידים קצת יי"ש? באותה שעה ישב היהודי העני ההוא בבית-המדרש ולמד, ושמע את שיחת הצדיקים חשב בלבו העני: הנה הגיעה שעת הישועה בה ייגאל מעניותו, מיד קם ממקומו, הלך לחדרו של רבי שמואל שמעלקי והציע את עצמו שילך להביא יי"ש, בתנאי שהרבי יבטיח לו שייגאל מעניותו ולא יצטרך להגיע עוד לידי מתנת בשר-ודם ולאכול נהמא דכסופא, ענה לו רבי שמואל-שמעלקי: "כדברך כן יהיה. אני מבטיחך בזאת שמהיום והלאה תהיה לך עשירות". היהודי היסס מעט ופחד, שמא לא יתקיימו הדברים מכיון שזכר ש"החווזה" ורבי יהודה ליב לא רצו להבטיח לו, לכן ביקש מרבי שמואל שמעלקי שיבטיח לו נאמנה שאמנם כך יהיה, הבטיח לו רבי שמואל-שמעלקי שוב שמהיום והלאה ייוושע, נתמלא יהודי זה שמחה, מיד לקח צלוחית בידו ורץ לבית המזיגה להביא יי"ש לרבי שמעלקי וחסידיו, דפק על דלת בית מזיגה אחד, העיר את בעל-הבית משנתו, קנה יי"ש, חזר מהר לרבי שמעלקי ומסר להם את היי"ש. אחר כך שב לביתו שמח וטוב-לב בידעו כי איש עשיר הנהו. למחרת חשב רבי שמואל-שמעלקי על הבטחתו ליהודי מאתמול והתחרט על מעשהו, איך יכול היה להבטיח ליהודי זה עשירות בשעה ששני גדולים וצדיקים - אביו ו"החווזה" לא רצו להבטיחו. הירהר הצדיק: כנראה נגזר עליו מן השמים להיות עני כל ימי חייו. התהלך רבי שמואל-שמעלקי בפנים זועפות ומצב רוחו אין אתו, והתעצב מאוד על המעשה אשר עשה. החסידים שראוהו שאלוהו על כך, אבל הוא לא רצה לענות להם ושמר את סודו בלבו. כשמצב רוחו הלך ורע מיום ליום, הלכו החסידים וסיפרו לאביו הצדיק, נבהל רבי יהודה-ליב וציווה לקרוא לבנו ולשאול אותו מה זה ועל מה זה. בהתחלה סירב לספר לאביו את כל הקורות אותו, אבל לאחר הפצרות מרובות גילה לאביו את האמת, כאשר שמע האב את דברי בנו עודדו וביקשו שלא יתעצב וישמור על בריאותו כי לא עשה בזה ח"ו שום עוולה, מה איכפת להקב"ה שתהא ליהודי זה עשירות? "רק אני ו'החווזה" לא רצינו להבטיח כי עדיין לא הגיעה העת", אמר לו "אבל כשאתה

הבטחת בוודאי כבר הגיע זמנו להתעשר ולא עשית ח"ו נגד רצון ה'". לא השפיעו דברי האב על הבן והמשיך להתהלך עצוב ומדוכדך. סיפר האב את המקרה הזה למקורביו וביקש מהם שידברו על לב בנו שיסיר את העצב מלבו. אולם ללא הועיל, הדברים לא עשו עליו שום רושם. כאשר ראו ששום דבר לא יזיז אותו, ניסו עוד עצה והלכו לאיש ההוא ושאלו אותו כמה ממון הוא רוצה כדי שימחל לו את הבטחתו, אולם היהודי ההוא לא רצה למחול בעד שום כסף בעולם, כי אמר, ודאי הגיע זמנו להתעשר אחרי כל כך הרבה יגיעות שיגע בחייו. ולא חשב שדבר זה גובל בסכנת נפשות ממש, בתיממות חשב, היות שרבי שמואל-שמעלקי הוא יהודי צדיק וקדוש, והצדיקים מדקדקים על עצמם בכל דבר כחוט השערה, לכן הוא מתהלך קצת בעצבות, ואין ספק שאחרי זמן קצר יישכח ממנו הדבר והכל יבוא על מקומו בשלום. ועוד חשב היהודי בלבו: לא כדאי לו להישאר במקומו, כי הרב רבי יהודה-ליב לא יניח לו בשום אופן עד שיהא מוכרח למחול הבטחתו של רבי שמואל-שמעלקי. לכן לא התעכב הרבה ונשא את רגליו לנסוע לובלינה אל "החוזה" הקדוש להיות במחיצתו ביום הקדוש ובחג הסוכות. עבר היום הקדוש. החסידים והתלמידים מודאגים היו ממצב בריאותו של רבי שמואל-שמעלקי ההולך כנרדף מיום ליום, ועלול ליפול למשכב ח"ו. אביו הבין שלא טוב הדבר ומוכרחים לפעול לשינוי המצב. החליט רבי יהודה-ליב לשלוח את בנו ל"חוזה" הקדוש לחג הסוכות, אולי ישפיע על בנו שיסיר מעליו העצבות. נסע רבי שמואל-שמעלקי ל"חוזה" כמצות אביו.

בשבת חול המועד סוכות ישב רבי יהודה-ליב ליד שולחנו הטהור כשמסביבו קהל חסידיו ותלמידיו. והנה באמצע הסעודה בא פתאום תרנגול והכה בכנפיו על אדן החלון שהיה ליד מקום מושבו של רבי יהודה-ליב ופרח בחזרה לדרכו. כאשר ראה רבי יהודה-ליב את התרנגול, אמר: "יודע אני בעצמי ואין צורך לספר לי". החסידים שעמדו מסביבו אחזתם רעדה לשמע דברים אלה של רבי יהודה-ליב והבינו כי דבר לא פשוט הוא, אבל לא הרהיבו עוז בנפשם לשאלו על כך. כעבור שעה קלה שב התרנגול והכה בכנפיו על אדן החלון. רבי יהודה-ליב חזר על הדברים שאמר מקודם, ופחד גדול נפל על החסידים שלא ידעו מה קרה. כעבור זמן קצר הופיע התרנגול בפעם השלישית והכה בכנפיו על החלון בכוח גדול, שבר את החלון, עף לתוך הסוכה ונעצר תחת הספסל אשר עליו ישב רבי יהודה-ליב. נתמלא רבי יהודה-ליב רוגז ואמר: "טלו מחוצף זה וזרקוהו החוצה על שהעז להיכנס פנימה". אזרו כמה חסידים עוז, ניגשו אל התרנגול והוציאו אותו החוצה. אחר כך המשיך רבי יהודה-ליב בעריכת השולחן ואמר הרבה דברי תורה וחסידות. בגמר השולחן ציווה רבי יהודה-ליב להכריז שיבואו היום להתפלל מנחה קודם הזמן הקבוע. זירו החסידים את עצמם ובאו להתפלל בשעה מוקדמת מאשר בכל שבתות השנה. מיד אחרי מנחה ציווה רבי יהודה-ליב לתלמידיו וחסידיו שיטלו ידיהם לסעודה השלישית. התפלאו החסידים על התנהגות מפליאה זו אבל לא הירירו אחרי רבם. נטלו ידיים וערכו את סעודת רעווא דרעווין. באמצע הסעודה שלח רבי יהודה-ליב לראות אם יצאו כבר כוכבים ברקיע בשמים וכל כמה רגעים היה שולח חסיד אחר לראות אם יצאו כבר כוכבים בחוץ. כאשר בא חסיד ואמר שיצאו כבר כוכבים ציווה רבי יהודה-ליב לברך מיד ברכת המזון, ומיד אחר כך להתפלל תפילת ערבית, לאחר שהבדיל הלך רבי יהודה-ליב לחדר הרבנית הצדקת ואמר "שכרי מהר עגלה וניסע ללובלין להלוויה של בנו רבי שמואל-שמעלקי שנפטר היום בצהריים". נסעו הרב והרבנית ללובלין והגיעו בחצות הלילה. נכנס רבי יהודה-ליב ל"חוזה" ואמר לו: "הלא אנוכי שלחתי לרבי את בני הקדוש כדי שתעשה לו טובה". ענה לו "החוזה": "האמן לי שעשיתי הרבה פעולות לך, אבל זה לא עזר כלום כי

היהודי העני נולד במזל של עניות ודחקות, ונגזר עליו לחיות כך כל ימי חייו, ובנכם שמואל-שמעלקי התעקש לשנות את הגזרה וצדיק גוזר והקב"ה מקיים, יהודי זה התעשר ועלה לגדולה, אבל בנכם לא יכול היה להישאר בעולם הזה". היהודי הזה שראה את כל הנעשה, הבין שבגללו הסתלק רבי שמואל-שמעלקי. התחרט מאוד בלבו על כך אבל את הנעשה אין להשיב, מרוב פחד מיהר היהודי ההוא לנסוע לביתו, ובדרך נסע כדרכו לדודיו שגרו בכפר על אם הדרך כדי שיתנו לו מטובם. כאשר הגיע לכפר נודע לו שבאותו יום בצהריים נפטרו לפתע שני דודיו וכל רכושם שייך לו. נכנס היהודי לביתם וירש את כל אשר להם ונעשה לעשיר גדול.

הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל - אבד"ק לודז'

יום ההילולא - י"ד אייר

היתה זו תקופת הקאנטוניסטים - היינו של השירות בצבא הרוסי מגיל הילדות ועד לתום עשרים וחמש שנה רצופות. הגזירות הנוראות אלו היו של הצאר האיום, ניקולאי הראשון שר". כל קהלה יהודית חייבת היתה להעמיד מספר מסוים של שבויי צבא לעשרים וחמש שנים. תמורת תשלום גבוה אפשר היה לקבל "שובר שחרור". העשירים יכלו להשתחרר. תמורת בני העשירים היה ה"קהל" חייב להעמיד אחרים. כמלאך מושיע הופיע רבי אליהו חיים ובמאמצים עילאיים אסף סכומי כסף גדולים, אשר בהם פדה את עירו פרוזין, מחובת השיעבוד.

פרצה מחלת החולירע, רבי אליהו חיים השקיע כוחות עצומים למלחמה יעילה עם המגיפה של סניטריה ולארגון משמרת חולים. במסירות נפש התמסר לעבודה זו והמחלה פסחה על פרוזין.

הממשלה הרוסית העלתה מחיר "שוברות השחרור" הצבא במאה וחמישים אחוז. לא נראה שום דרך לאסוף סכום עצום זה. רבי אליהו חיים לא התיאש. באשמורת הבוקר של שבת אחת, סבב רבי אליהו חיים עם "גוי השבת" בלוויית הדיינים ודפק על פתחי יהודי לומזה. "תנו כל מה שיש לכם לפדיון שבויים!" התחילו האנשים להתחנן וניסו להתחמק באמתלאות שונות, ומה גם שאסור לטלטל כסף בשבת. השיב רבי אליהו חיים: אני אטלטל את הכסף! יש עמי "גוי של שבת" תגידו רק איפה הכסף מונח!" באותה שנה לא לוקח מלומזה לצבא אף יהודי אחד. לאחר שנה כבר באה הרווחה. הקיסר ביטל את חוק השירות לעשרים וחמש שנים והגביל את זמן השירות לארבע שנים בלבד אך השלטון הצורר היה לוקח באופן יחסי מהיהודים הרבה יותר מאשר מעם-הארץ. רבי אליהו חיים בדק את המספרים, הגיש תזכיר לממשלה, השתדל והופחת המספר בחמש מאות חיילים יהודים לשנה.

פעם פגש רבן של ישראל, רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל, את הגאון רבי אלי' חיים מייזל רבה של לודז', ומסר לו את ספרו "אחיעזר", ואמר: "ר' אלי' חיים! זה ה'אחיעזר' נתון לך במתנה. מתי נראה את הספר שלך?"

הוציא ר' אלי חיים מעטפה מלאה בשטרות הלוואה של תלמידי חכמים שאיבדו רכושם וכן שטרות חוב של אלמנות ויתומים ושטרות של אנשים שבורים שהוא ערב להם ופדה אותם, ואמר: "זה הספר שלי!" מששמע הגרח"ע כך, פרץ בבכי.

שמעתי זאת מר' נחמן יוסף וילהלם ז"ל שנתגדל בביתו של הגאון ר' אלי' חיים מייזל ז"ל, שבעיר לודז' פרצו מגיפות שהפילו חללים רבים, ושלטונות הבריאות שבעיר הגיעו למסקנה שהסיבה לכך היא צפיפות האוכלוסין שבעיר ולכן החליטו להגביל את ההגירה לעיר ולא הירשו לזוג צעיר עם ילדים להגר להעיר.

ומעשה בזוג צעיר שלצורך פרנסתם הוכרחו להגר ללודז' ובכדי לעקוף את תקנות ההגירה זייף הבעל מסמכים כאילו הוא אחי האשה ולא בעלה וכך יכלו לגור בעיר. לימים פגעה המגיפה באשה ותוך זמן קצר הסתלקה לבית עולמה.

הנשים שבאו לבית ל"טהרה" הבחינו בדבר מוזר, שהילדים שבכו ויללו על פטירת אמם, קראו לאיש - אבא אבא בעוד שלפי המסמכים שבידיהם אינו אלא דודם...

הנשים סיפרו זאת לח"ק, הרבה זמן לא היה לחשוב ולחקור כי תקנות הבריאות חייבו לנפגע מהמגיפה להביאו לקבורה תוך שעה, ואנשי הח"ק החליטו כי יש כאן מקרה של אה שנשא אחותו והחליטו לקבורה מחוץ לגדר מקומם של מומרים וכיו"ב.

בלילה באה האשה בחלום לבעלה כשהיא בוכה צועקת ומיללת מה עשו לה כי היא מתיסרת ביסורים נוראים שאין עלי חלד כמותם הרבה יותר מאשר סכין שחותך בבשר החי.

למחרת נשנה הדבר וכן בלילות שלאחר כן ויותר מזה סיפרה לו כי עברה בשלום את כל השלבים בבי"ד של מעלה ורק בעונש זה מתיסרת כל כך.

לאחר ה"שבעה" פנה האיש לח"ק והם טענו שאין לעיניהם אלא מה שנאמר במסמכים. אמר האיש אם כן הריני תובע אתכם לדין תורה אצל הגאב"ד הגרא"ח מייזל ז"ל. הרב שמע את הטענות ואמר שניכרים דברי אמת ודברי האיש אמת וצריך לתקן הדבר.

נענו אנשי הח"ק ואמרו אם אמנם דברי האיש אמת, ואשה זו היתה חשובה שיצאה בשלום מבי"ד של מעלה הרי הם מוכנים להקצות את המקום המשובח ביותר, אבל הם לא יכולים לבצע את העברת המת מקברו כי החוק מחמיר מאד במי שמטלטל גופה שמתה מחמת המגיפה, ואם הבעל מוכן לבצע זאת בגופו בבקשה.

שמע זאת הגרא"ח התהרהר שעה ארוכה, אחר אמר, את העשוי לא ניתן לתקן, וגם הבעל עצמו אסור לו ליטול סיכון על עצמו לעשות זאת, אבל יש לו להרב תקנה אחרת כי הוא עצמו ילמד בכל יום משניות לע"נ האשה. הבעל שלא הבין מה תקנה זו לאשה יצא מבי"ד מדוכדך.

סיים ר' נחמן יוסף שהיה עד ראיה לכל המעשה, שלאחר כמה ימים פגש את הבעל והנה פניו צוהלות. לפשר הדבר סיפר לו כי שוב באה אליו האשה בחלום ואמרה לו אינכם יודעים איזה רב יש לכם כי מאז החל ללמוד משניות כאילו ירדה מחיצה של ברזל שחוצצת בינה ובין שאר הקברים שמחוץ לגדר ומעתה יש לה מנוחה. נפרדה האשה מבעלה ואמרה לו כי יותר לא תוכל להתראות אליו כי בדרך כלל אין מורשים לעשות זאת ורק לצורך ההכרח הורשתה לעשות כן.

היה מעשה בהג"ר אליהו חיים מייזל זצ"ל, גאב"ד לודז', שבאו וסיפרו לפניו על קצב יהודי, הנוודע כגבר-אלים, שמעיז למכור באטליוז בשר טריפה. מיד הכריז לאסור את האיטליוז של קצב זה ולא הועיל.

קם והלך אליו בראש קהל גדול, אבל כולם התייראו להיכנס פנימה, זולת הג"ר אליהו-חיים זצ"ל, למרות שהיה אז ישיש מופלג בן צ"ב שנה, ובהיכנסו בתוך המקולין ניגש ויצק נפט על הבשר הטרף. נודעק הקצב: "רבי, מה עשית!" מיד סטר לו הגרא"ח זצ"ל בפניו ויצא. הא כיצד? מה גבורתו של רבי ישיש בן צ"ב לעומת קצב אלים? אלא הוי אומר: מכיון שבא בכח קדושת התורה, בלי היסוסים, נפל פחדו של הרב-דמתא אפילו על קצב מעיז-פנים כמותו. לא כן כשמתחילים לגמגם לרמוז על אפשרות ל"רכך" את העמדה ה"קשוחה" (עפ"ל) של ההלכה... ולהתפשר.

הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל "השרף ממוגלניצה". זי"ע

יום ההילולא - ט"ו אייר

שנה אחת אירע שהיה מחסור גדול באתרוגים, ושלוחו של הרה"ק ממאגלינצא החסיד רבי הירשקע-בסוף ימיו בעיה"ק צפת, לא מצא שום אתרוג כראוי וכיאה לרבו הק', ולבסוף נודע לו על נגיד אחד שהשיג לעצמו אתרוג נאה פרי עץ הדר, ונסע לרצותו שיואיל ליתן את האתרוג להרה"ק. ובא אליו וסיפר לו מגודל קדושת רבו ועוזו נפלאותיו אשר פועל ישועות בקרב הארץ צדיק מושל ביראת האלוקים. והבין הנגיד שרוצה את האתרוג ופתח ואמר לו, אל תשגה בתוחלת שוא, את האתרוג לא אוציא מתחת ידי בעד כל חללי דעלמא. אך כששמעה עקרת הבית את הדברים נחפזה ואמרה לבעלה הנה אנחנו הולכים ערירים זה רבות בשנים אולי תתן לו את האתרוג אבל בתנאי קודם למעשה שרבו בטיחנו להיושע בזרעא חייה וקיימא... ונתרצה הנגיד לזה ואמר לר' הירשקע הנני נותן לך את האתרוג אבל בתנאי שנושע בזרע של קיימא, ואם לא, תדע שהאתרוג גזול הוא ואין יוצאים בו ידי חובה וכל הברכות יהיו לבטלה!. והוכרח רבי הירשקע להתרצות לזה, והבטיחו.

כשהביא רבי הירשקע את האתרוג אל רבו הק' צהבו פניו ושמח בו כמוצא שלל רב, אך הבחין שרבי הירשקע אינו שמח כל כך ושאלו על זאת, והתנצל ואמר: רבי, מחיר גדול מאוד הבטחתי על אתרוג זה, וסיפר לו כל המוצאות אותו ומה שהבטיח לבעל הבית. ונרעש הרה"ק מאוד והסתגר בחדרו... והצמיד ר' הירשקע אזנו אחורי הדלת ושמע שהרה"ק מתחנן ואומר, "רבונו של עולם הן אמת שהוא עקר והיא עקרה, אבל הרי לא יהיה לי אתרוג...". ויצא בפנים מאירות ואמר נו, אבוד... ולתקופת השנה נוושעו ונולד להם בן קיימא.

ט"ז אייר

כ"ק מרן אדמו"ר רבי צבי הירש מקרעטשניף-סיגעט זי"ע

יום ההילולא - ט"ז אייר

היה מעשה פלא עם זקיני האדמו"ר הרה"ק רבי אליעזר וואלף זצ"ל שהתגורר בסיגעט, כשכבר היה המצב קשה מאד וידעו שבכל יום אפשר לגרש את אנשי העיר למחנות, והוא ערך את שולחנו ביום השבת בביתו, עם כשני מנינים מצאצאיו, ובאמצע הסעודה אמר שיש רק עצה אחת להינצל מהרשעים, לומר כל ספר תהלים ישר והפוך, והפוך היינו ממש הפוך מהסוף להתחלה. ואכן מיד לאחר הסעודה התפללו מנחה והתחילו לומר ספר תהלים, אולם מכל הצאצאים היה רק אבי זצ"ל

שעמד בזה ואמר את כל תהלים ישר והפוך, ונמשך כשש שעות, ואכן הוא היה היחידי מכל הנוכחים שניצל מהמלחמה ונשאר בחיים.

בימי המלחמה האיזמה נלקח האדמו"ר רבי צבי הירש (מקרעטשניף - סיגעט) זצ"ל עם כל משפחתו לאושוויץ, ובהיותו בחור צעיר קיבל תפקיד לעבוד במטבח של המחנה הידוע בסכנותיו, גם במקום נורא זה ניכרה בו מידת ה"אהבת ישראל" שלו, כאשר השליך נפשו מנגד ובהיחבא ובדרכים שונות ובמיוחד מסוכנות הוציא ליהודים אוכל מהמטבח בכדי להקל עליהם במעט את סבלם הנורא.

האחראי הראשי במטבח היה מניח בעת שינתו את מפתח חדר האוכל על מתלה בקיר שמעל ראשו, בכדי שיהיה בטוח שאף אחד לא פותח את המטבח, האדמו"ר זצ"ל היה מסכן את נפשו ונכנס בשקט לחדרו של אחראי המטבח, לוקח את המפתח מראשותיו בכדי לפתוח את המטבח ולהוציא מתוכו אוכל ליהודים.

סיפר שתמיד היתה לו סייעתא דשמיא לא לעבוד בימי שבת קודש, אך הנה הגיע חג הפסח, והוא ביקש מהקב"ה בדמעות שלישי שלא יכשל במאכלי חמץ בימי הפסח, מספר שעות לפני היכנס החג, הגיע אליו בחור שמוצאו מעיר קראקא והביא לו שבעה גורים לפסח, על הגזר עשה קידוש, ארבע כוסות, ומצה - זה היה כל מאכלו ומשתהו בליל הסדר, כן כל יום מימות הפסח אכל גזר אחד למאכלו, "מיהו הבחור שהביא לי זאת, לא אדע עד היום", שח ברבות הימים, רק ב"אחרון של פסח" (יום טוב שני של גלויות שבארץ ישראל כבר אינו פסח) התיר לעצמו לאכול חמץ [דבר שכמובן לא היה שאלה באותם הימים שכן פיקוח נפש גמור היה], אך גם בגלל היום השמיני של פסח קיבל על עצמו ברוב צדקתו שמיד שתגמר המלחמה יעלה לארץ הקודש, וממילא יהיה דינו כ"בן ארץ ישראל" שאינו צריך לשמור יו"ט שני, ונמצא שלא אכל חמץ בפסח...

י"ז אייר

הגאון רבי יחזקאל לנדא ה"נודע ביהודה" זי"ע

יום ההילולא - י"ז אייר

פעם ראה ה"נודע ביהודה" שמינו בשמים מלאכים על משמרתם, ומלאך אחד לא הוטב בעיני ה"נודע ביהודה" וסילקו אותו מלאך מהתמנותו (מפי הגה"צ רבי שמואל ענגיל מראדאמישלא זצ"ל).

הגאון רבי יחזקאל לנדא היה יושב ולומד בלילה, ואותו ערב יום סגרירי היה, מטרות עזו, ורוח זלעפות, פתאום הוא שומע קול בכי מבחוץ, הפסיק מלימודו ויצא החוצה, ופגש בנער נוצרי יושב על סלע ובוכה, ניגש אליו הרב ושאל אותו מדוע הוא בוכה, השיב לו הנער, אבי הוא מאחד האופים שבעיר, אמי מתה עלי, ואבי נשא לו אשה אחרת, והיא אשה אכזרית, בכל יום עלי לצאת עם סלים מלאים לחם למוכרם בשוק, ואת מחיר הלחם שנמכר עלי למוסרם לידה, היום אירע לי אסון, אמנם הצלחתי למכור את הלחם, אבל עכשיו כשרציתי לחזור הביתה הרגשתי כי הכסף מחיר הלחם נפל ממני ואבד, ואם אשוב הביתה בידיים ריקות, צפוי לי מכות ומהלומות מיד האם חורגת המרשעת, ואיני יודע מה לעשות בקור וברוח של הלילה, ואני רעב וצמא. נכמרו רחמיו של רבי יחזקאל, ושאל

את הנער הנוצרי, כמה עלה כסף הפדיון שאבד לו, השיב הנער עשרים זהובים, הוציא הרב עשרים זהובים ומסר לו, ומלבד זה תחב בידו עוד מספר דינרים ואמר לו, לך ותקנה בעד דינרים אלו דברי מאכל ומשקה ואכלת ושבעת.

עברו כשלושים שנה מהמעשה הנזכר, והדבר נשכח מזכרונו של הרב, והנה בליל שביעי של פסח, קרוב לחצות הלילה, נשמעו דפיקות על דלת ביתו של הרב, הרב פתח את הדלת, ואיש נכנס לביתו, באומרו שיש לו לגלות סוד כמוס הגובל בפיקוח נפש, הרב הושיבו על כסא, והלה התחיל לספר, אני זוכר את החסד שעשית עמדי לפני עשרות שנים, בימי נעורי הצלת אותי מרעב ומקור, וממכות של אם חורגת, משום כך ראיתי חובה לעצמי לעשות חסד עמך ועם היהודים תושבי העיר הזאת פראג. אחד הכמרים שזנא ישראל מושבע קרא לאסיפה של כל האופים הנוצרים, ואני בתוכם, והציע להם שבמוצאי חג הפסח, שאז היהודים ממהרים לקנות לחם חמץ מן הגוים, ישימו האופים רעל בתוך הלחם שיאכלו היהודים, ויעשו כלה עם קהלת היהודים שבפראג, ותמורת זו יקבלו מחילה וכפרה על כל עוונותיהם, ויכנסו ישר לגן עדן. לא יכלתי להתאפק ולעמוד מנגד בזכרי את חמלתך ורחמך עלי כשהייתי בצרה, ולכן באתי להודיעך על כך, ואתה עשה בחכמתך, והצל את היהודים התמימים לבל יבולע להם. הרב הודה לאופה הנוצרי מקרב לב, על שגילה לו על הסכנה הצפויה לקהל ישראל בפראג, ופטרו לשלום. בהגיע יום אחרון של פסח, הוכרז בכל בתי הכנסת של העיר פראג, מטעם הרב גאון ישראל, בחרם חמור לכל מי שיקנה לחם מן הגוים במוצאי חג הפסח. כי סכנה נשקפת לכל מי שיטעם מן הלחם ההוא. וכל ישראל ישמעו ויראו. וכל יהודי פראג קיימו וקבלו גזרת הרב, ומכל הלחם שנאפה במוצאי חג הפסח, לא נמכר אפילו ככר אחד. ובכך הפירו את עצתו של אותו כומר רשע, שזמם לסכן אותם. ולכל ישראל היתה הרוחה וישועה. ועל זה נאמר, שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו.

פעם ניהל הנוב"י ויכוח עם אחד משרי המלכות שהיה יהודי, בענין תחית המתים, שההוא פקפק בכך, הביא לו הנוב"י הראיות שמביאה הגמרא בסנהדרין ריש פרק חלק, אך לא נכנסו הדברים באזני ההוא. נענה הנוב"י ואמר: 'תחית המתים זהו רבותא?' נכנס עמו למטבח, שם היה מונח עוף שחוט וחתוך. לחתיכות, לקח הנוב"י את איבריו, הבני מעיים והריאה, והכניסם בפנים, קירב הרגליים והראש אל גוף התרנגול. והיה מספר מרן הד"ח זי"ע שעשה הנוב"י בידו, ואמר: הוט"ש הוט"ש, כמו שמראים לעוף שילך, והתחיל העוף לילך. נענה אליו הנוב"י ואמר לו: 'נו, תחית המתים זהו רבותא?!', הא לך, שהעוף החתוך התחיל לילך אנה ואנה...

כך שמעתי העובדות מאבי זצ"ל ששמע זאת מאביו ששמע זאת מהרה"ק מגארליץ זי"ע, ששמע זאת מפ"ק מרן הדברי חיים זי"ע. כ"ק מרן אדמו"ר מטשאקאווע שליט"א בשיחה עם כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו שליט"א "בצילא דמהימנותא", דברים תשס"ו, ע' י"א. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב

רבינו (הס"ק מרוזיץ) זי"ע טייל פעם בגנו עם מקורבו הגה"ח רבי יהודה לנדא ז"ל (שו"ב המיוחד בבית רבינו זי"ע), ובתוך הליכתם פנה אליו רבינו ואמר לו: אתה הוא נכדו של הרב מפראג (הכוונה לה"נודע ביהודה" זי"ע א), תדע שסיפר לי הרה"ק מאפטא ששמע מפי הרה"ק ר"ר מיכלי מזולאטשוב זי"ע בעת אשר הצר לו הנו"ב אמר ר"ר מיכלי: מה אטור לו שנאה אם ד' ציווה עליו ככה. כי בעת שנתעורר בשמים, שנשמת הבעש"ט הק' זי"ע תרד לעוה"ז, היו הרבה מקטרגים, שע"י דרכו יקרב זמן הגאולה, וגברו מליצי יושר שנשמתו תרד, וגם תרד עוד נשמה גבוהה וקדושה מאד, ויהיה ג"כ

ראש הדור, והוא יהיה מתנגד לשיטת הבעש"ט ותלמידיו, והוא רבי יחזקאל מפראג זי"ע, אשר היה מן הנמנע שנשמת הבעש"ט תרד לעולם הזה עד שתרד נשמתו ג"כ, ועל זה נאמר "מגלגלין זכות ע"י זכאי". (כנסת ישראל טז).

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב ה"דגל מחנה אפרים" זי"ע

יום ההילולא - י"ז אייר

הרה"ק בעל "דגל מחנה אפרים" זיע"א נולד בשנת תק"ח, לאביו הרה"ק רבי יחיאל זיע"א ולאמו הרבנית הצדקת מרת אדל ע"ה בת מרן הבעל שם טוב הקדוש זיע"א.

הרה"ק רבי יחיאל הסתיר כל ימיו את דרכו הק', ומקדושתו ועבודתו נודע אך מעט. כינויו היה מפורסם בין החבריא קדישא תלמידי חותנו הקדוש בשם "דער דייטשל" (האשכנזי) - כנראה ע"ש ארץ מוצאו - אשכנז.

על האם, הצדקת אדל, שהיתה בעלת רוח הקודש, סיפר הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א, שלא פעם אירע בעת שאחזה באמצע כיבוד הבית, השליכה לפתע את המטאטא מידה ואמרה סדר קדושה יחד עם מלאכי מרום שאמרו אז שירתם - -

שנים מספר לא זכו קדושי עליון אלו לזרע של קיימא, עד שהגיעו הימים הנוראים של שנת תק"ח - עת התאספו ובאו בהיכלא דמלכא הבעש"ט הק' - תלמידיו הקדושים. ויהי בהגיע עת ההקפות בשמחת-תורה, והמה מרקדים בהתלהבות נוראה ובשמחה עצומה, כשאש-קודש מלהטת סביבם, נקרעה לפתע נעלו של אחד מחשובי בני היכלא, ה"ה הרה"ק רבי דוד לייקעס זיע"א. ויעמוד מרקוד עם שאר החברייא, כשצער רב אוחזו על כך.

הרבנית אדל, שעמדה מהצד והשקיפה על הריקודים הקדושים, הבחינה בכך, ניגשה אליו וביקשה ממנו להבטיחה בן זכר, ואזי תביא לו מנעלים טובים אחרים. רבי דוד הבטיחה על-אתר, והיא הביאה לו מיד נעליים אחרים והרה"ק המשיך בעבודתו הק'. עוד באותה שנה - שנת תק"ח - נתמלא ביתה אורה בהיוולד לה בנה הבכור, הלא הוא הרה"ק מסדילקאב צוק"ל.

ב"ליל הסדר", כאשר הבעל שם טוב הק' הסב לשולחנו הטהור, לפתע נכנס אל הבית גביר אחד מתושבי העיר, שהיה מתנגד חריף לבעל שם טוב הקדוש. לנוכח אור הנוגהות שבקע מכל פינה פרץ העשיר בככי, וסיפר כי אל חצר ביתו השליכו פגר מת, כשתוכניתם של הגויים ברורה: לטפול עליו עלילת דם. בתחילה מאן הגביר להגיע אל הבעש"ט בהיותו מתנגד אליו, אך לא יכל לעמוד בהפצרת אשתו, ובא לבקש על נפשו.

"אפרים חביבי" פנה הצדיק אל נכדו, "קח את המטה הזה, לך לביתו של האיש ואמור למת כדברים האלה: 'אדוני זקני שלחני אליך, לומר לך שתקום מיד ותבוא עמי!'"

ה"דגל" היה ילד צעיר, וקם לעשות את מצות זקנו. הפלא אכן התרחש - אחר קריאתו של הילד, קם הפגר על רגליו וצעד בעזרת המטה עד לבית הבעל שם טוב. שם הושיבו הצדיק על מטת ההסבה, שם עליו את כובעו של נכדו הרבי ר' ברוך זי"ע, ופקד עליו לנהום יחד עם כולם. כך המשיך ה"סדר" להתנהל, כשקולותיו של הגוי נבלעים עם קולות יתר המסובים.

אחר זמן התנפלו הגויים על בית העשיר, אך לא מצאו את הגופה. בדעתם עלה כי ידו של "איש המופת" באמצע והגיעו לביתו. והם חיפשו אחר הגופה, ולא העלו על דעתם שהאיש המתנדנד ומשמיע קולות כיתר המסובים הנושאים קולם בשירות ותשבחות - הוא הנעדר. אחר שהלכו להם. שלח הבעש"ט לקרוא לגביר, שיבוא ויטמין את הפגר.

הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע

יום ההילולא - י"ז אייר

פעם נחלה ילד אחד בעיה"ק ירושלים, ולצורך רפואתו היה צורך לחמם גופו תמידין כסדרן, אבל היה אז ימי מלחמת העולם הראשונה שהיה אז תקופה נוראה וקשה מאד ולא היה למשפחתו שום דבר במה להסיק התנור. הלכו העסקנים שטיפלו עמו לרבינו לשאול ממנו כדת מה לעשות. כשמוע רבינו (הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע) מחלאת הילד ציוה תיכף למקורביו שימסרו להם את דפנות הסוכה שלו, שהיה לו בירושה מאבותיו הקדושים, להסיק בהם מים חמין כדי להציל נפש מישראל. ואף שקרשים אלו היו יקרים מפז ומפנינים, והיו חקוקים שמות הקדושים וצירופים על הדפנות, אעפ"כ לא מנע עצמו למסור קרשים אלו לשרפם, ורק מקודם קלפו את העץ יחד עם אותיות הכתב של השמות הקדושים לפני שריפת הקרשים. [סיפור זה מובא באריכות בספר 'ירושלים של מעלה' ושם מובא הרבה מאמרים על גודל ערכם של קרשים אלו ועל חביבותם בעיני צדיקי וגדולי ירושלים. וכן מובא שם שבשנת תרס"ח ביקר בעיה"ק ירושלים גביר אדיר מבארדיטשוב שרצה לרכוש מרבינו קרשים אלו שהיה לו בירושה מזקיניו המאור עינים זצוק"ל, בסכום גדול מאד שיכול היה רבינו לחיות מזה כל ימיו בהרחבה. אבל רבינו לא רצה לשמוע מזה, אף שמצבו היה דחוק מאד, לא הסכים למכרם. וכאן כשרק שמע שיכולין להציל נפש מישראל, לא שהה רגע ותיכף מסר הקרשים היקרים לשרפם עבורו].

מסופר, פעם בא אליו חולה אחד שהרופא קבע עפ"י צילומים לעשות לו ניתוח. רבינו (הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע) זצ"ל דרש ממנו שיראה לו הצילומים, כראות רבינו זצ"ל הצילומים אמר שלא יעשה הניתוח. הרופא בשמעו זאת בא לשאול מרבינו זצ"ל פשר הדבר. הראה לו רבינו זצ"ל שלפי התכנית של הניתוח יוצרך לנתח איזה גיד שלא תתרפא, ועל כן לא כדאי לעשות הניתוח. ואמר רבינו זצ"ל שהרופא לא הרגיש בזה, משום שהם לומדים חכמת הרפואה על מתים, ובמת אין גיד זה ניכר. (מפי האדמו"ר מראחמיסטריווקא-ב"פ שליט"א).

הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא הי"ד

יום ההילולא - י"ז אייר

הוה עובדא נפלאה, באחד מנכדי הה"ק בעל מאור עינים מטשערנאביל, ה"ה הה"ק ר' פנחס מאוסטילא ז"ל בן הה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא, שהתחיל פעם בעבודה חדשה להתענות משבת לשבת, שבוע אחד עשה כן והצליח, אחר בשבוע השני שעשה כן, כאשר הגיע בליל שבת לשתות מכוס של קידוש, לא היה אפשר לו לגמוע היין ונחנק בגרונו, ונתעלף והיה בסכנה גדולה. אחר כמה מינוטין

הוטב מצבו, ואז התגלה אליו זקיניו הק' בעל מאור עינים מעולם העליון, ואמר לו, בני היקר, שוב לא תעשה זאת, להתענות משבת לשבת, אלא אתן לך עצה, שאם כה תתנהג יחשב בשמים כאלו התענית משבת לשבת, והוא שתסיים בכל יום בשבוע את ספר התהלים שלשה פעמים. שאל לו ר' פנחס, זקיני, למה לא באת אלי מקודם, להציל אותי שלא אתעלף, אמר לו המאור עינים, אילו ידעת מאיזה מקום גבוה שבאתי עתה לכאן, לא שאלת זאת, כי מה שעתה יכולתי לירד אליך, גם כן חידוש גדול הוא (מפי כ"ק אדמו"ר שליט"א מטאהש).

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, עת שהה כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלז זי"ע בגולה על אדמת הונגריה בעיר ראצפערט. ואיתו כל בני המשפחה, ביניהם גם הגה"ק רבי פנחס טווערסקי מאוסטילא זצוק"ל הי"ד, שקבע את דירתו בביתו של פחח אחד. בשנים שלאחר מלחמה"ע הראשונה, הוכתר הגה"ק מאוסטילא וכיהן באדמורו"ת כשפעם הגיע לביקור בעיר ראצפערט, והפעם התאכסן בביתם של נגידי העיר.

מוחו של הרה"ח ישראל משה מנדל ז"ל פעל בקדחנות, וניגש מיד לפחח ואמר לו: "הצעתי לך שכשיבוא הגה"ק מאוסטילא לבית המדרש, ויקבל ברכת שלום מהנוכחים, גש אליו ושאלהו 'היכן מתאכסן הרבי? ומדוע משנה הרבי מאכסניה שלו. הפחח, למרות שלא הבין להיכן חותר ידידו, הלך ועשה כדבריו. כשניגש לקבל ברכת שלום שאל את הגה"ק מאוסטילא זצ"ל, על מקום אכסנייתו, והגה"ק מאוסטילא השיב על מקום מושבו. או אז נענה האיש ושאל: "ומדוע לא יבוא הרבי לביתי כמו שהיה בתקופת המלחמה?"

הגה"ק מאוסטילא, שהיה בטבעו רך מאוד לבריות, לא ידע להשית עצות בנפשו. ניגש אליו ר' ישראל משה ואמר: "הגיתי רעיון כיצד אפשר לרצות את הפחח בעל האכסניא הקודם! היות שלאדם זה יש שורה של בנות בוגרות שהגיעו לפרקן ועדיין לא מצאו את זיווגן, אני מוכן לילך ולהשתדל אצלו שיוותר על אכסנייתו של הרבי, ובתמורה לכך יעתיר הרבי בעדו, שבנותיו שכבר הלבינו שערותיהן, ימצאו את זיווגן בקרוב בניקל." בלית ברירה הסכים הגה"ק מאוסטילא זי"ע לעסק, ובירכו שיתמלא בקשתו וישיא את בנותיו בקרוב ובניקל, ואכן כך היה, שתוך שנתיים נישאו כל בנותיו בזכות ברכת הקודש (עובדא זאת סיפר ר' יחזקאל מנדל ז"ל לכ"ק האדמו"ר מהר"י מראחמסטריווקא שליט"א מארה"ב, כשביקר בארה"ק).

סיפר לי הרה"ג ר' נחום הורוויץ שליט"א, ששמע מאביו הגה"צ ר' יעקב יצחק מריגליץ זצ"ל, ששמע מאיש אחד שאשתו חלתה בחולי מסוכנת רח"ל והלך להזכירה אצל הרה"ק ר' פנחס מאוסטילא זצ"ל. שאל אותו הרה"ק אם יש לו כתובה, וחיפש האיש וראה שאין לו כתובתו, כתב כתובה דאירכסא ונתרפאה.

הרה"ג ר' ישראל חיים אשרי שליט"א

הרה"ק רבי פני'לע אוסטילער הי"ד זי"ע, חתן מרן הרה"ק מהרי"ד מבעלז זי"ע, נעקד על קידוש ה' בימי הזעם הנורא. כשעמד במחנה ההשמדה ב"בעלזי"ץ בתווך להכנס לתאי הגזים ולציידן אחד מגדולי הדיינים ה"ה הרה"ק רבי ראובן מביקאווסק הי"ד זי"ע פנה אליו רבי פני'לע - אשר ידע היטב כי זו דרכם האחרונה בעולם הזה - ואמר: "מסתפק אני אימתי אברך ברכת 'אשר קדשנו במצותיו

וצונו לקדש שמו ברבים', האם כעת טרם הכניסה לתאי הגזים בכדי שתהא הברכה בנקיות, או שמא אברך בפנים כדי שיהיה 'עובר לעשייתן', אך שם עומדים הכל צפופים בלי לבוש וכסות, ולא אוכל לברך כראוי בשם מלכות".

אלו היו דאגותיהם של ענקי רוח אלה בגשתם אל המזבח, לקדש שמו יתברך.

י"ח אייר

רבינו משה איסרליש הרמ"א זי"ע

יום ההילולא - י"ח אייר

שמעתי בשם הגביר רבי איסרל זצ"ל שהיה לו חנות גדול ויקר בכל מיני משי, והיה מנהגו כאשר הגיע חצי היום בערב שבת קודש מיד סגר החנות. פעם אחת נתקנא בו הס"ם, ובא לנסותו. והתלבש בדמות שר גדול ולקח הרבה סחורות יקרים, ועשה השוואה על כל אחד, ועדיין לא נמדד כמה אמות יש בכל אחד, ובתוך כך הגיע חצי היום. והלך הגביר לסגור החנות כמנהגו, והשר התחנן לו שיתן לו הסחורה, ולא רצה, והפסיד מעות הרבה. וכבדהו מן השמים עבור זה בן קדוש, הלא הוא רבינו הרמ"א מאורן של ישראל.

הרמ"א שהיה רב בקראקא, היה לו חבר טוב ר' חיים אחיו של המהר"ל מפראג, ונודע לו להרמ"א שחבירו ר"ח הנז' בא אליו אליהו בכל יום ולומד עמו, וביקש הרמ"א ממנו שידבר עם אליהו שירשה לו ג"כ להשתתף בלימוד זה, ודיבר עמו, ואמר לו אליהו שקשה לו לסבול את השרוולים הרחבים (זאת האיציטלא הרבנית שהרמ"א היה לובשה בתור רב העיר) וכאשר מסר ר"ח תשובה זאת לחבירו הרמ"א, אמר, שהוא מוכן לעזוב את הרבנות כדי שיוכל להשתתף בלימוד חשוב זה, אבל אליהו לא הסכים גם לזה שיוותר על הרבנות, ואמר, שרבים צריכים לו ואסור לו לעשות זאת.

שמעתי מהרב הישיש הרב ר' אברהם שאול ז"ל מקרעשוב ששמע מזקנים נאמנים, שפעם אחת הלך הרמ"א מבית המדרש לביתו דרך השוק וראה שעומדים שם הרבה עגלות שהובא עליהם למכירה שומן אווזות. ואמר למשמשו שיעמוד אצל עגלה אחת וכשיבא בעל השומן יאמר לו שהרב קורא אותו. השמש מילא פקודתו. אמנם בבוא בעל השומן והשמש אמר לו שיטריח את עצמו להרב דמתא, סירב בדבר באמרו שעתה אין לו שהות, ואחר שימכור השומן יבוא. השמש בהבינו שמסתמא נחוץ הדבר שיבוא במוקדם, אמר לו שבל יטעה את עצמו, כי לא יתן לו למכור השומן עד שילך להרב, וכל הקונים שירצו לקנות יאמר הוא להם שהמוכר נקרא אל הרב ומסרב לילך, ובוודאי לא יקנה שום איש מאתו. בעל השומן הבין כי הצדק אתו, ובאם יסרב נגד הרב יפסיד יותר, כי לא עלה על דעתו מה שהרב ידרוש ממנו, ואולי לא יצטרך לשהות אצלו ויוכל למכור השומן אח"כ, והלך עם השמש. אך בבוא אל הרב, שאלו הרב מאין לך השומן הזה, והתחיל לצעוק כדרך הע"ה, רבי קדושי, אשתי בעצמה גידלה האווזות, ואני נסעתי במכוון להעיר להביא את השו"ב לשחטם, ובביתי נעשה השומן. אז עמד הרמ"א זצ"ל מלא קומתו והתחיל לאיים עליו ביותר עד שנתן תודה שהוא שומן ד"א. ואז הביט עליו השמש בתמי', איך כיוון ברוה"ק. ואמר לו הרמ"א, תדע בני שאין זה שום רוה"ק, אך

בהליכתי התבוננתי שעל עגלה זו סובבים עורבים הרבה חוץ מהרגיל, ועל העגלות האחרות לא ראיתי אף עורב אחד, מזה הבנתי שבוודאי זה שומן אסור. התבונן אחי גודל קדושתו ובמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, זי"ע.

פעם אחת, אחר שהתפללו שחרית, קרא לפניו המשמש בקודש, דברי מכתב הנשלח מבני אחת העיירות, ומבקשים הם במכתבם שיועיל אדמו"ר הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע לסייע על ידם ולשלוח להם מעות בענין צדקה נחוצה עד למאוד. והיה נוכח שם אז בנו הרה"ק רבי ישראל זי"ע, וכמה מן המקורבים. בסיימו להקריא המכתב, פנה אדמו"ר לבנו ואמר לו, נו, רבי ישראל. (כמצוה עליו לעסוק בענין לסדר שיאספו המעות מבין אנ"ש.) אך מפני כבוד אביו שתק, ונענה א' מן המקורבים, שאי אפשר לבקש עתה מעות מהעולם, כי מצב הפרנסה בקרב אנ"ש מצומצם מאד, ואיך אפשר להכביד עליהם עוד יותר. ונצטרפו לדבריו כמה מן הגבאים.

אמר להם אדמו"ר, אם כן, אספר לכם מעשה. הנה, הפוסק הגדול הרמ"א זצוק"ל, ישב כידוע על כסא הרבנות בקראקא. באותו זמן, התגורר בקראקא איש פשוט אחד בשם משה, והיו בני העיר מכנים אותו בכינויים שונים כמו "משה סבל" על שם אומנותו, או "משה שיכור" "משה שבתניק". כי מנהג היה לו, שבכל ימות השבוע היה חוסך לחם מפיו ומקמץ מאד בהוצאותיו. לצרף פרוטה לפרוטה. וביום הששי ערב שבת קודש, טרם הלך למקוה לטבול לכבוד שבת, היה נכנס לבית המרוזח, וקונה לו מעד (מי דבש) ושותה לשכרה. ובשעת שכרותו היה שר "שבת, שבת, שבת". עד שהיו בני העיר מכנים אותו "משה שיכור" "משה שבתניק".

פעם אחת, ביום ששי, כאשר הלך אל בית המרוזח לשתות לשכרה כהרגלו, שמע אשה אחת ממלמלת לעצמה בשברון לב ואומרת, משה הולך לשתות, ולי אין עוד כסף לנרות שבת. משה נבוך מאד לשמע דבריה, ותגדל המלחמה בליבו מאד. כי יצרו הטוב השיאו עצה לתת את המעות לאשה האומללה, שתוכל גם היא להדליק נרות שבת ככל בנות ישראל. אך יצרו הרע הניאו מכך, ואמר לו, אל תבטל ממנהגך הקבוע, ולמה תיתן לה הכסף שחסכת לעצמך כל ימות השבוע. ואחר שנתיישב בדעתו, התגבר כארי ונתן לה את המעות שבידו, וישלח אותה לקנות נרות להדליקם לכבוד שבת קודש. ואילו הוא ביטל הפעם מנהגו, והלך למקוה לטבול לכבוד שבת קודש, ללא שתיית כוסו, כהרגלו.

לא עברו כמה שעות, והנה בפתע פתאום נסתלק לו משה לעולמו. ובהיות השעה מאוחרת וסמוכה מאד לכניסת השבת, לא היו יכולים לטפל בקבורתו קודם השבת, ויניחוהו בחדר המתים הסמוך לבית הכנסת עד למוצאי שבת, אז יטפלו בקבורתו.

עם צאת השבת, הופיע רבי משה הנפטר לפני הרמ"א, ואמר לו, תדעו לכם שבשמים יש עליכם קטרוג גדול, ואנכי שליח מטעם בית דין של מעלה לספר לכם על זה. הרמ"א אשר הכירו כשיכור, אמר לו, משה, שיכור אתה, לך לביתך. אך רבי משה סיפר לו, שכבר נסתלק מן העולם, ולא בא לכאן כי אם בשליחות של ב"ד של מעלה. הרמ"א, בחשבו אותו לשיכור, לא האמין לו, אך בכל זאת הלך לבית הכנסת ושאל, משה סבל, העדיין חי הוא. מיד ענו הנערים ואמרו לרמ"א, משה סבל מת אתמול, והרי הוא מונח בחדר המתים.

נוכח הרמ"א לדעת כי אמת בפי רבי משה, ויפן אליו וישאל אותו לסיבת בואו אצלו ומה בפיו לומר לו. סיפר לו רבי משה, שבשמים יש עליו קטרוג גדול, על אשר אינו מזכה את העניים בנתינת צדקה. ולפי שמחמת עֵנִים אין להם ליתן מעות הרבה, אין הגבאים באים אליהם לבקש מהם כלל, ומתוך כך אין הם זוכים במצוה, ונתעורר מזה קטרוג גדול. וישאל אותו הרב איך אפשר להסיר הקטרוג. ענה, שמהיום והלאה כאשר יצטרכו לאסוף מעות לצורך צדקה, ילכו גם לבתי העניים ופשוטי העם לזכותם במצוה, ואף שיש בזיון בדבר.

המשיך הרמ"א ושאל, ומפני מה זכית לזכות עצומה כל כך לבטל מעלינו הקטרוג, ואתה עוד לפני הקבורה. סיפר לו רבי משה איך שביטל תאוותו והרגלו, וויתר על כל הכסף אשר צבר בכל ימות השבוע, ונתנם לאשה עניה לצורך נרות שבת. וסיפר להרמ"א, שאותה אשה, היתה אסתר המלכה. ומעשה שהיה כך היה, כי אסתר המלכה, לרוב זכויותיה, עולה היא בקביעות מעולם לעולם ומהיכל להיכל גבוה מעל גבוה. והנה, כאשר באה אל אחד ההיכלות, לא נתן לה הממונה רשות לכנס פנימה. כי אותו היכל מיועד לאלו שבחיים חיותם היו עניים מרודים, ועל אף עניותם עסקו במידת החסד והצדקה. ולפי שאסתר לא היתה עניה מעודה, לא ניתן לה רשות להכנס אל ההיכל הנזכר.

אך אסתר המלכה, עמדה בפני בי"ד של מעלה, וטענתה בפיה, כי תמיד היתה עוסקת במידת החסד, וכל חייה הקדישה למטרה נעלה זו, ולמה יגרע חלקה למנוע ממנה להכנס להיכל זה, ומה אשמתה שהקציבו לה מן השמים עשירות. בטוחה היא שגם לו היתה בשיא העניות השפלות והדחקות, אף אז היתה טורחת להרבות צדקה וחסד. דנו בי"ד של מעלה בדבריה, ונפסק דינה להתגלגל שנית להעולם, ובגלגול זה תהיה עניה מרודה, ואחר שתטעם טעמה של עניות, או אז ינתן לה להכנס אל ההיכל הנשגב הלו. ואותה אשה, שנתן לה רבי משה המעות לנרות שבת, היא היתה אסתר המלכה בגלגולה כעניה.

הוסיף רבי משה ואמר לרמ"א, אחר שהתגברתי על תאוות לבי, ונתתי כל חסכוני לצורך מצוה, הכרעתי כל עוונותי. והכריעו למעלה לקחת נשמתו תיכף מן העולם, למען לא אשוב לעוונות וללקלקלה. ומאז יציאת נשמתו, זכות הצדקה מהלכת לפני ומשמרת אותי מן המזיקים.

כל זה סיפר רבי משה להרמ"א. ומאז והלאה קיבל הרמ"א על עצמו, שכל פעם, כאשר יסובב בעיר לקבץ מעות לצורך צדקה, לא יבדיל בין עשיר לעני, ולא יפסח על בתי העניים, ואף אם יפגע הדבר בכבודו.

כאשר סיים אדמו"ר זלה"ה לספר המעשה, מיד עמד הרה"ק רבי ישראל ממקומו, והלך לקבץ מעות בין אנ"ש לצורך הצדקה, ואף שידע מצבם הקשה ובוודאי לא יתנו לו כי אם סכומים פשוטים ולא יהיה זה לו לכבוד. וכמאמרם ז"ל (ברכות י.) מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד.

לחזיון אמונה בהשגחה פרטית גם בזמנים של הסתרת פנים נוראה, כבימי השואה בשנות תש"ה הקב"ה מציץ מן החרכים, סיפר הרה"ח ר' יצחק אייזיק'ל קלינגבערג ז"ל (מתושבי עיר קראקא) בן הרה"ק ר' שם מזאלאשיץ זצ"ל, חי בקראקא בתור נכרי למען הציל נפשו ממות, דירתו היתה בבית משותף ששם היה נמצא ג"כ משרדי המשטרה, פעם בבוקר השכם מצאו אחד מהפקידים ושאלו לברר

לו מהותו של הרב משה איסרלס (בלשונם ראבינער מאזעס איסרלס), הנ"ל עשה את עצמו כלא ידע, והבטיחו לברר ולהודיעו.

ואחרי שהודיעו ביקש לדעת מטרת הדבר, ולשאלתו השיבו הפקיד, בהיות כי אחרי שכבר ריקנו העיר קראקא מתושבי' היהודיים, החריבו ג"כ בתי החיים שבקראקא, והתחילו כבר בחורבן בית החיים הישן שבו נגזזו גאוני עולם, הרמ"א התוי"ט הב"ח המג"א הר"ר העשיל ועוד ועוד זי"ע. חלם לראש המטרה, שאמו הזהירתו לבל ליגע בקבר הראבינער מאזעס איסרלס, ולכן חקר על הדבר. ונפחד ליגע בקבר הרמ"א ז"ל ונשאר עד היום מוקף בגדר ברזל, כמקדם.

הרב בעל התניא כמהה נפשו להסב לליל הסדר אצל הרב המגיד וכששטח את בקשתו לפניו ענה לו שאינו יכול לארחו מחמת עניותו שאין לו אפילו כוס אחד מיותר עבורו. וגמר בדעתו שיביא כוס מעצמו, אבל גם הוא לא היה בידו לקנות כוס חדש מרוב עניותו ולקח כלי זכוכית שהשתמש בו לחמץ והשרהו ג' ימים במים כדעת המחבר שזה מועיל להשתמש בו גם לפסח, והביאו עמו לליל הסדר. כשהגיע שעתו של הרה"מ לערוך הסדר נשתהה הרבה זמן ולא בא, וחשש הבעל התניא שאולי מרגיש רבו בענין הכוס שהביא, ולכן אינו בא, ולקח תיכף הכוס וזרקו לחוץ. ואכן נכנס הרה"מ מיד לעריכת הסדר, ושאלו אח"כ אם סיבת העיכוב היה מחמת הכוס, וענה לו שלא ידע אודות הכוס, אלא שראה שהרמ"א אינו מרוצה מהנעשה בביתו ולא ידע למה, ועכשיו שאמר לו שהביא עמו כוס כזה הרי הבין הדבר לאישורו, שכן דעת הרמ"א שכלי זכוכית דינם ככלי חרס שאינו מועיל להם הגעלה.

הרה"ק רבי אורי מראהטין זי"ע

יום ההילולא - י"ח אייר

אדמו"ר איש אלקים, הרב הגדול בנגלה ובנסתר, המאיר לארץ ולדורים, אור שבעת הימים, כקש"ת מרן רבי אורי זללה"ה. וכמה נפלאות וישועות נעשה על ידו. ופעם אחת אמר: יש לי כוח ללמד זכות אפילו על פלוני שמוחזק לרשע מפורסם, חוטא ומחטיא, ודרכו לילך ולהזיק ר"ל! וכמה עקרות נפקדו על ידי תפלתו הזכה, כאשר נודע למקורביו, הוא אמר ותהי. פעם אחת באתי לפני ולפנים, ומצאתי לומד בחומש פר' לך, אמר לי: האם תדע מפני מה נולד ישמעאל בן פ"ו לאברהם אבינו עליו השלום?, כדי שיחנו עליו הדינים שבשם אלקים העולה פ"ו! ולא ארכו לו הימים, ונתעורר המלחמה הגדולה, עד שהורידוהו את מלכות הישמעאלים עשר מעלות אחורנית, וראיתי מעשה ונזכרתי הליכות עולם לו.

י"ט אייר

גאון ישראל וקדושו רבינו מאיר מהר"ם מרוטנבורג זי"ע

יום ההילולא - י"ט אייר

כידוע רבינו מהר"ם מרוטנבורג היה אסור בבית האסורים שנים רבות, ובני הקהילה דשם ביקשו לפדותו בממון רב, אך מהר"ם לא הסכים לזה, שכן ההלכה היא (גיטין מה). אין פודין את השבוין יתר על כדי דמיהן, ובגמ' שם אמרו, דהטעם הוא דלא ליגרבו ולייתו, שיתפסו יהודים אחרים כשיראו

שאחיהם היהודים פודים אותם בכל ממון שבעולם. ונפטר שם במגדל איינזסהיים, וגם אחרי פטירתו לא נתנה המלכות ליהודי הקהילה להוציאו משם ולקוברו בקבר ישראל, וכעבור כמה שנים פדה הגביר ר' אלכסנדר את עצמותיו הקדושות מידי המלכות בממון רב. כעבור זמן קצר בא אליו מהר"ם מרוטנבורג בחלום הלילה, ושאלו איזה שכר הוא רוצה לקבל, או עשירות לו ולבניו עד סוף כל הדורות, או שיסתלק עתה מהעולם הזה ויזכה לחיי העולם הבא בגן עדן, ואמר ר' אלכסנדר שעדיף לו ללכת מן העולם בקרוב, ובלבד שיזכה לגן עדן. ואכן כעבור כמה ימים נפטר הגביר לבית עולמו, וקברוהו על יד קברו של מהר"ם מרוטנבורג בורמיזא שבצרפת. בבית החיים ההוא טמונים גאוני עולם, וביניהם, מהרי"ל, רבי אליהו בעל שם, הגה"ק מחבר הספר חות יאיר ואשתו, ואביו רבי שמשון בכרך זצ"ל.

הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע

יום ההילולא - י"ט אייר

המגיד הקדוש מקאזניץ אמר עליו שהוא שקול ועולה כנגד כל צדיקי הדור. זקני דורו אמרו עליו שעשרים ושתיים שנה דרש בכל שבת בפרשת המן, ועי"ז הביא שפע לישראל.

אביו של הרה"ק ר' מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א היה יהודי כפרי פשוט, ופעם אחת נכנס אצלו הפריץ של המקום ההוא ואמר לו שבהיות שרוצה לעקור ממקומו למדינה אחרת וחפץ למכור את כל רכושו ובאם יתן לו איזה סכום בתוך כמה ימים ימסור לו את כל רכושו, ואמר לו שרוצה להתיישב בדעתו כמה ימים, ואחר כמה ימים החליט למכור את אשר לו בכדי לקנות את רכוש הפריץ, וכשהיה בדרכו אל הפריץ עבר דרך היער ושמע קולות ובכיות נוראות, וניגש לראות מה פשר הדבר וראה שמונח שם נפטר ל"ע ואלמנה ושבעה יתומים ובכו על שהשאיר אותם לאנחות ולא יהיה להם לאכול וכדו', ואמר להם שלא ידאגו כי מוסר הוא להם את כל כספו.

לאחר זאת כבר לא היה לו סיבה ללכת אל הפריץ וגם לביתו גם לא היה לו מה ללכת שהרי מכר את כל רכושו, והחליט ליטול את מקל הנדודים, אבל קיבל על עצמו שלא יבקש משום אחד לא אוכל ולא מקום לישון ולא ממון, אלא ילך לבית המדרש ויתיישב ללמוד ובאם יקראו לו לאכול ילך ובאם לא לא, עברו שני ימים ושום אחד לא קרא לו, ובכל זאת התחזק ולא הרפה ושמח שהשי"ת זיכה אותו במצוה כזאת.

בשמים נעשה רעש גדול ממסירות נפשו, והחליטו בבי"ד של מעלה שצריך לתת לו מתנה על כזה מסירות נפש, וטען הס"מ שאי אפשר לתת מתנה בלתי נסיון, והגיע תיכף אליהו הנביא שהיה יודע שבאם הס"מ ינסהו פן ואולי לא יוכל לעמוד בנסיון, ועל כן אמר אליהו הנביא שהוא ילך לנסות, וזה היהודי כבר ישב שם יומיים שלושה רעב ועייף, והגיע אצלו אליהו הנביא מחופש לזקן ושאל אותו מה שלומכם, ואמר ברוך ה', ונכנס עמו לשיחה עד שהגיע לזה הענין מדוע הוא יושב כאן ואמר שאין לו בית שיוכל ללכת, עד שסיפר לו את כל הסיפור, ואמר לו הזקן שהוא עשיר גדול ומוכן לתת לו רכוש יותר ממה שהיה יכול להשיג ובלבד שימכור לו את המצוה, ולא הסכים בשום אופן, ואמר לו הרי תמות מרעב ואמר על מנת כן אך על מצוה אינו מוותר, ואמר לו שנותן לו את הרכוש עבור חצי מצוה ולא רצה, וכן על שלישי, עד שהציע לו אחד ממאה חלקים, וגם לזה לא רצה להסכים, ואז גילה

לו שהוא אליהו הנביא ובא לנסותו, ויוכל לבחור לעצמו דבר אחד מג' דברים, או אריכות ימים הוא וב"ב, או עשירות גדולה, או בן שיאיר את כל העולם, ולהם לא היה ילדים, והתבונן מה שווה כל חייו ורכושו בלא בנים, ואמר שרוצה את המתנה של הבן, ואמר לו אליהו הנביא שיש לו לזה תנאי קשה, אכן תהיה נשמה גבוהה שלא היתה כבר שנים רבות, אבל הוא צריך להסתלק מן העולם קודם לידת בנו, והאם צריכה להסתלק כשהבן יהיה בן שנתיים, ואמר שצריך להוועץ עם ב"ב, ונדברו ביניהם והסכימו שניהם בשמחה, ונולד הרה"ק רמ"מ מרימנוב זיע"א.

שמעתי מחותני הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק צוק"ל] שכאשר ישב רבינו (הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע) אצל שולחן רבו, והנה רבינו הרבי ר' אלימלך שפך הרוטב על השלחן, וצעק תלמידו רבינו מנחם רבי ישימו אותנו במאסר, והי' לפלא בעיני החסידים, ואמר אח"כ רבו שכמו שנשפך כאן הרוטב נשפך הכלי עם הדיו על הנייר בבית המלך, שהי' כתוב גזירה רעה על ישראל, ותלמידו ראה זאת וחשב שעומדים ממש בגופם בחצר המלך.

מסופר על לבלר גדול אחד בעיתונות הפולנית (שהיה חשוב מאוד אצל הגויים הפולנים בגין נטייתו הליבראלית, ונזכר שמו הרבה בספרי ההיסטוריה שלהם) שנולד בעיירה סמוך לרימנוב להורים אמידים, וחלה במחלת השיתוק ל"ע, וכמה רופאים ופרופסורים שבדקו אותו אמרו שמחלה חשוכת מרפא היא (ועד היום אין רפואה לכך), וכך נמשך עד מלאותו שש שנים. והיות והיה להם קשרי מסחר עם יהודים וחוכרי אכסניותיהם, יעצו למו שיסעו אל הרה"ק הרבי רבי מענדל'י מרימנוב זי"ע הדר בקרבת מקום, ליטול הימנו ברכה לישועת ילדם הפעוט. והלכו היהודים להשתדל אצל הרבי רבי מענדל'י שיעתר לקבלם, באמרם שזה בוודאי ייסב תועלת מרובה ליהודים העובדים אצלם, ומלבד זאת זה גם יקדש שם שמים אצל הפריצים הדרים במחוז, ונענה הרבי רבי מענדל'י לבקשתם וניאות לקבלם. ואכן נכנסו ההורים עם בנם לקודש פנימה ותינו את צרתם לפניו, ונענה הרבי רבי מענדל'י לבקשתם וניאות ואמר, בורא כל עולמים הרי יש לך כה הרבה גויים בעולם בריאים ושלמים, ומה איכפת לך שגם הגוי הפעוט הזה (דער קליינע שייגעץ) יבריא ממחלתו. וכשסיים דבריו קרא הרבי רבי מענדל'י לילד החולה וציווהו להתקרב אליו, ואכן ניתק הילד ממקומו וקם כאחד האדם ממיטת חוליו, והתקרב אל רבי מענדל'י, ושאל אותו רבי מענדל'י לשמו והשיב כרגיל, וילחש רבי מענדל'י לעברו, כי אם ברצונו להישאר כך עליו להבטיח לכשיגדל שלעולם הוא לא יזיק כל יהודי ואדרבה ירתם למענם ויטיב חסד עם כל היהודים שיהיו נתונים תחתיו, ובעשותו זאת יאריך ימים ושנים. וכמוכן הבטיח הנער כאשר ציווה עליו הרבי רבי מענדל'י, ושב לביתו בריא ושלם. לימים כשהזדקן זה הנער (כשמלאו לו כתשעים שנה), ובינתיים כבר עלה רבי מענדל'י לגנוי מרומים, נסע הלה לציון קדשו של הרה"ק מרימנוב זי"ע וכתב פיתקא דרחמי בלשון הפולנית בו ביקש לפני רבי מענדל'י זי"ע, שכיון והוא בוודאי נמצא ליד האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, אזי יאות להתחנן אליהם בעבור עמך בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, וכמו"כ יבקש מהאבות הקד' עבור העם הפולני, שהרוסים לא יוכלו יותר לרודפם. וזהו קידוש ה', שאף הגויים ראו כי שם ה' נקרא עליך ויש מנהיג לבירה.

ידוע שהרה"ק הר"ר מענדל'י מרימנוב זי"ע בירך פעם לאחד בעשירות, ודבריו נתקיימו ונתעשר עושר רב, עד כדי כך, שאילו היו מחלקים רכושו למאה אנשים היה נעשה כל אחד מהם גביר אדיר, וכששאל אא"ז הרה"ק מראפשיץ זי"ע מהרה"ק מרימנוב זי"ע מדוע השפיע עשירות כ"כ גדולה

לאיש אחד בלבד, מוטב הי' לו לחלק את העשירות למאות אנשים שיהי' לכאו"א שפע ברכה והצלחה, נענה הר"ר מענדליי ואמר: אנחנו ברכנו לו בעשירות סתם, אמנם ע"י שנתן הרבה צדקה, השפיע לו הקב"ה יותר ויותר כדי שיוכל ליתן להעניים, כמו"ש בספה"ק עה"פ (שמות ל') "ונתנו" שלמפרע הוא ג"כ ונתנו, שע"י שנותנים צדקה נותן לו הקב"ה עוד יותר ממון.

באחת השבתות שעשה הרה"ק רבי אברהם משעדנישוב זצוק"ל בצאנו, נכנס ה"דברי חיים" לערוך את שלחנו, והתחיל לפזם לעצמו את התנועה "מלאכים שרפים ואופנים" הבורא לית אחר פנוי מיני'. ומרוב דביקות לא הרגיש שהזמן חולף עובר, עד שכעבור איזה שעות הבחין שהנרות דועכים, ואז פסק מדביקותו. הוא הפליט מילים דוקרות ש"מדוע לא הדליקו נרות ארוכות?" "אותה שעה נשמעו מפי קדשו כדברים האלה: "הרה"ק רבי מענדליי מרימנוב, בשעה שישב אצל השלחן בליל ש"ק לא נתמעטו הנרות ונשארו על עמדם, וגם אנו יכולים לפעול כזאת, אלא שחילוק יש בינינו, כי אצלו היתה כל הבריאה כולה משועבדת אליו, ונעשה הנס ללא שום פעולה מצדו, ואילו אנו אם שביכלתנו לעשות כמעשהו, אבל רק בצירוף פעולה, ואין זה רצונו". מפי הרה"צ יהושע חיים טייטלבוים זצ"ל אדמו"ר מטשנסקוביץ, ששמע מפי הרבי ר' אברהם זצ"ל.

סח פעם כ"ק מרן אדמו"ר (מצאנז-קלויזנבורג) זי"ע: מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, שפעם פנה אל הסובבים אותו אשר הסבו לשולחנו הטהור בשביעי של פסח, ושאל אותם: האם רצונכם לחזות בנס קריעת ים סוף!?!... ומיד ציוה להביא לפניו קערה עם מים. כשהובאה לפניו, הניח את עשר אצבעותיו הקדושים מעל המים, ולגודל השתוממותם של כל הקהל קפאו המים ונבקעו ל"ב גזרים!...

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שפעם אירע אצל הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע לאחר בדיקת חמץ שראה עכבר עם חמץ בפיו, וכעס מאד ורצה לבטל לגמרי את העכברים מן העולם, ובא השר של העכברים שיבטל הגזירה, ונעתר לו, וראו האיך שמכל החורים יצאו מאות עכברים ותפסו לעכבר אחד וקרעוהו לגזרי גזרים...!

הרה"ק משה מקאלוב זי"ע בעל ה"עת רצון"

יום ההילולא - י"ט אייר

בעיר קליינוארדיין היה בעל האכסניה שפך מר לבו שיברכו ליפקד בזרע בר קיימא ואמר לרבינו שכבר הזכיר עצמו אצל גדולי וצדיקי הדור, ענה לו רבינו בא ואברכך ואראה לך שרבי קטן יעזור לך, וזכה בעל האכסניה ליפקד בתאומים במז"ט.

אחד מהסיפורים שסיפר הרב ר' שלום אייזקאביץ שבעיניו ראה שפעם אחת עמד רבינו בעל "עת רצון" בבוקר על הגאניק על יד דירתו שהיו גר בבית שנכנסו לחצר גדול דרך דלת גדול ומשם עלו לקומה ב' שהיו נכנסים לדירות דרך הגאניק - ופתאום יצא אדם משוגע עם סכין בידו ורץ לקראת בעל "עת רצון" שהיה אחוז בשרעפיו ולא הרגיש במהומה וכל אנשים ברחו והעומדים למטה צעקו לרבינו בעל "עת רצון" שיברח, ברם רביה"ק לא זו רק מסתכל על האדם המשוגע וכשהגיע קרוב לרביה"ק זרק המשוגע הסכין ארצה...

הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל

יום ההילולא - י"ט אייר

מספר הגאון רבי יהודה צדקה (ראש ישיבת "פורת יוסף" בירושלים): בימי שהותו של הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל במצרים, נפטר בירושלים אחיו הגדול רבי אליהו עטייה, והוא לא ידע מפטירתו, זולת שתבעוהו בחזיון-לילה מדוע אינו אומר "קדיש" לעילוי נשמת אחיו המרוחם. מיד התחיל לומר "קדיש", על סמך החלום גרידא, ובשובו ארצה אמנם נתברר לו שאחיו איננו יותר בין החיים.

מסופר על הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל שהיה רגיל למסור שיעור בגמרא בפני פקידים, סוחרים ותעשיינים. כשהגיעו לסוגית מצוות שילוח הקן (חולין קלט:): אז דנה הגמרא על הפסוק "כי יקרא קן ציפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ", מה יהיה הדין אם ימצא קן על ראשו של אדם?

אחד מן השומעים אמר: "איזו מין שאלה לא מציאותית זו! מדוע עוסקת הגמרא בכזו שאלה?"

ענה לו הרב בנועם אך בתקיפות: "דברי הגמרא הם קודש קדשים ואין להרהר אחריהם".

מכיוון שראה הרב שלא הועילו דבריו לאותו תלמיד, התפלל מתוך כאב ואמר: "ריבוננו-של עולם, תוכיח את אמיתות תורתך הקדושה!"

והנה לפתע נכנס אחד מהתלמידים שנעדר זמן רב, שמח הרב ואמר בליבו: 'יש כאן הזדמנות להסיח את דעתו של העיקש... ושאל את הבא: "היכן היית זמן כה ארוך?"

ענה ואמר: "היה לי עסק בהודו שהיא ארץ מוזרה ואורחותיה מוזרים. תארו לכם יושב אדם משועמם בידיים משולבות תחת עץ יום-יומיים-שלושה, ומשום שלא שינה את תנוחתו באה ציפור ובנתה על ראשו קן, והוא אפילו לא הזיז את ידו כדי לגרשה..."

"מה אתם אומרים?" - אמר הרב עטייה זצ"ל - "אנו אומרים משה אמת ותורתו אמת!"

ואותו אדם שלעג על כך כבש עיניו בקרקע מרוב בושה...

שמעתי מעשה בדין עגונה אשר לפי כל הראיות והעדים הוכח בעליל כי בעלה נפטר, ואכן היא מותרת להנשא, אך רבינו עזרא עטייה זצ"ל שישב אז על אותו הדין אמר לדיינים: לבי אומר לי שבעלה חי ולכן איני רוצה לחתום על היתר זה, והדיינים התפלאו מאד האם בשביל הרגשת לב שייך להשאיר אשה עגונה, וכן היה כמה פעמים באו לפניו כדי שיחתום לבל תשאיר אותה אשה עגונה אך הוא בשלו והדיינים לא רצו להתיר בלי הסכמת הרב, אך לבסוף התברר שבעלה חי ונמצא ברוסיה והקב"ה הצילם מעוות הדין.

בספר המורה (תולדות חיי הג"ר עזרא עטייה ראש ישיבת פורת יוסף) מסופרים כמה סיפורים מופלאים על הודעת מתים לו או לאשתו. לדוגמא: בימי מלחמת השחרור, בנו שהיה בין מגיני העיר העתיקה בירושלים נפל בשבי ושמנו לא היה מוזכר בין רשימת השבויים, ולא ידעו מה אירע לו, והמשפחה דאגה מאד לגורלו והנה הוא חלם - שהמהרש"א בא אליו (הג"ר עזרא עטייה היה לומד אותו בקביעות) ואומר לו שאין לדאוג לכן, ומן אותו זמן הוא נרגע, ולאחר מכן נודע כי הוא נמצא בין השבויים בירדן.

מקרה אחר, מסופר שם על הרבנית עטייה זצ"ל שחלתה, וכשמצב בריאותה החמיר הוא הלך להתפלל על הקבר של הגרש"א אלפנדרי, שאשתו תבריא כדי שיוכל להמשיך ללמוד, בבקר סיפרה הרבנית לבעלה - כי חלמה בלילה שהגרש"א אלפנדרי בא ונוזף בה: מדוע היא מפריעה לבעלה בלימודיו, והוא ראה בזה סימן לטובה, וכך היה מאז הוקל לה ויסוריה פחתו והוא יכול היה לחזור ללימודיו.

הגאון רבי משה הלוי סלוביצ'יק משוויץ זצ"ל

יום ההילולא - י"ט אייר

כמה פעמים אמר הגאון רבי אהרן יהודה ליב שטיינמן זצ"ל שהותירו את הג"ר משה לפליטה כדי להקים את התורה של שוויץ.

עובדא ידענא בילד שהצליח מאוד בלימודי חול ועשה רושם, אבל בלימודי קודש היה חלש מאוד, ולא הבינו ההורים את פשר הדבר, ובאו להתייעץ עם רבי משה זצ"ל, ושאל אותם "האם שתה הילד חלב עכו"ם?", ונתברר שאכן כך היה הדבר. וזהו כפי שאיתא בחז"ל (יומא לט, א: יו"ד סי' פא סע' ז') שמאכלות אסורות וחלב גויים מטמטמים את הלב.

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע

יום ההילולא - כ' אייר

הרה"ק הר"ר בער המגיד הק' ממעזריטש זי"ע גילה פעם לתלמידיו הק', כי יש בכחו לפעול בשמים על איזה נשמה קדושה שתרד לעלמא הדין, ועדיין אינו יודע את מי לברך שיזכה בה. לאחר זמן אירע מעשה והמגיד הקדוש השתתף באיזה חתונה [אמר המלקט: בכת"ק מזקיני אדמו"ר מנובומינסק זצוק"ל, איתא שזה היה בחתונת בנו הרה"ק רבי אברהם המלאך זי"ע] וגם הרה"ק בעל מאור עינים מטשערנאביל זי"ע היה שם, וכשקראו להמגיד הקדוש להמצוה טאנץ, והיה צריך ליתן "שבת געלט" להבדחן כנהוג, לא היה לו ממון ליתן, נתן לו הרה"ק בעל מאור עינים זי"ע מטבע ליתן להבדחן ל"שבת געלט", אחר כך בקש המאור עינים מהמגיד הק', כי בעבור הטובה שעשה לו בנתינת המטבע, יזכה באותה נשמה קדושה שעומדת לרדת להאי עלמא, והסכים המגיד הק' לזה, רק אמר שגם הרה"ק ר' פנחס מקאריץ צריך להסכים על זה, ונסע המאור עינים לקאריץ וקיבל גם הסכמת הר"ר פנחס'ל, ואח"כ נולד להמאור עינים בן וקראו שמו בישראל "מרדכי", הוא הרה"ק ר"ר מרדכי מטשערנאביל זי"ע.

שמעתי ענין נורא שהיה אצל הרה"ק הר"מ מטשערנאביל זי"ע, כי היה רב בעירו אשר היה תלמיד חכם גדול וירא שמים אך לא היה מכת החסידים, ולא היה בא אל הרבי ר"מ, פעם אחת באחרון של פסח נמלך אותו רב בדעתו והלך אל שלחנו הטהור, תיכף בדרכו על מפתן ביתו אמר לו הרבי ר"מ שצריך לקבל על עצמו תשובה כי נכשל באיסור חמץ בפסח, והרב הזה נתחלחל מאד ותיכף הלך לביתו ויחפש בכל אשר בביתו ולא מצא שום דבר ושאל לבני ביתו על כל הדברים שהיו משתמשים בהם בימי החג ולא היה עליהם שום חשש, ופשפש ולא מצא, עד שבא אל חבית המים, כי היה מנהגם

להכין חבית גדולה של מים שיהיה על כל ימי החג מפני הזהירות, וכשהיה מסתכל בחבית וראה מה שבתוכה נבהל על המראה כי מצא בשוליו חתיכת לחם חמץ גמור והוא היה משתמש בכל ימי החג במים האלו לבישול ולכל הצורך, ונכשל הוא וכל בני ביתו בחמץ בכל ימי הפסח, וחזר לבית הרבי ובקש מאתו שיסדר לו תשובה, והוסיף ואמר, הנה יש לי תלונה עליכם מאחר שמעיני כ"ת אין נסתר דבר, ולא היה נעלם ממנו מה שנעשה בביתי, למה זה חכיתם עד בואי אצלכם ולא שלח לי מר כבר בערב פסח להזהירני על זה קודם שנבא לידי מכשול, למה לא החיש להציל את נפשותינו מן האיסור החמור הזה. ענה לו הרה"ק אל תחשדו אותי בזה כי באמת לא ידעתי מזה עד היום, מאחר שלא היה לו שום קשר עמי, אך היום הזה כאשר בא לביתי ונתקשר עמנו אז נתגלו לי כל מטמנותיו וראיתי צרת נפשו ותיכף הזהרתיו על זה. נלמד מזה שאם אין התקשרות והכרה על המנהיג והרועה אז אין הצלה מן התקלה.

שמענו בשם הרה"ק ר' מוטלי מטשרנוביל זצוקלה"ה שאמר על עצמו שאם היה רוצה היה נכנס לגן עדן בחיים חיותו מפאת גודל קדושתו בשמירת הברית, אך שאינו רוצה לעשות דבר שיהיה לו יתרון על שאר צדיקי דורו.

סיפור נורא שמעתי מכבוד זקני הרה"ח הר' יצחק צבי ב"ר אברהם חיים ז"ל שהביא אותי לירושלים בשנת תרס"ו וגידלני בביתו כבן, אשר שמע מפ"ק אדמו"ר וההצה"ק המגיד מטריסק זצוק"ל, שסיפר שפעם אחת בחג השבועות נתאחר מאד אביו הקדוש מהר"מ מטשערנאביל זי"ע לבוא לסעודת שחרית בבוקר, והיתה זאת לפלא בעיני הקהל כי הוא לא היה דרכו להתאחר, ואני (המגיד מטריסק) ואחי הקדושים הבננו כי יש חדשות בזה ואבינו הקדוש אינו ישן עתה, ופתאום נפתחה הדלת ואבינו הקדוש הופיע ובא לשולחנו הקדוש, ופתח ואמר, לא יהיה לכם לפלא שנתאחרתי עד עתה, כי בא אלי אורח גדול וקדוש שמו, והוא אליהו הנביא זל"ט, והביא לנו הסכם מכל שבעה רועים ושמונה נסיכים, ומכל צדיקי הדור, שכולם הסכימו שיבוא מלך המשיח, ורק ביקש ממני הסכמתי, והיה לי ויכוח גדול עמו, ולא הסכמנו, ויאמר עוד המגיד הק' מטריסק, אנו האחים הבננו ושתקנו, והיה שם אצל שולחן אבינו רב גאון וחסיד אשר הוא לא הבין כ"כ, והיה מחשובי החסידים היושבים ראשונה בשולחן, ושאל לאבינו: רבי, מדוע שלא הסכים, והשיב לו אבי, שהראתי לאליהו הנביא שאם עכשיו יבוא משיח, אז יפלו וידחו נשמות רבות מישראל קודם בירורם, ולא ידח ממנו נדח כתיב, ושוב שאל ואמר הרב הנז' רב שיהיה מה שיהיה ויבא מלך המשיח, והשיב לו אבינו מנין אתה בטוח שאין אתם בתוכם.

הטשערנובלער מגיד היה נוהג לאסוף מעות עבור הצדיקים נסתרים, ומסופר שפעם נסע לעיר אחת וביקש ממנו אחד מבני משפחתו והפציר בו שיואיל לצרפו עמו למסעו, מתחילה לא אבה הטשערנובלער מגיד להסכים לכך, אך לבסוף אחר תחנונים מרובים נעתר לבקשתו בהתנתותו עמו תנאי שלא ישאל שאלות על מה שיראה לאורך כל הנסיעה, והבטיח לו כן אותו קרוב ונסע עמו. כשהגיעו לאחת העיירות נכנס הרבי לאחד הבתים ששררה בו עניות ודחקות עצומה, בעל הבית לא שהה באותה עת בביתו וזוגתו ביקשה מהרבי שיתן לה דבר מה כי אין לה כלום, אמר לה שיתן לה ברכה אך יהיה עליה לתת לו על כך מאתיים רובל, היה זה סכום גדול ולאשה לא היה מאום, אך מכיון שלא היתה לה ברירה הלכה ומכרה את כל אשר נותר בכל זאת בביתה ובקושי רב עלה בידה לקבץ את הסכום הדרוש לפדיון, אותו קרוב עמד מן הצד והתפלא מאד כיצד הרבי מבקש סכום כה גדול מאשה

שאין לה מאומה בביתה, אך כיון שהבטיח לא לשאול לכך החריש ולא הביע את תמיהתו בגלוי, ולאחר מכן נסעו משם. כעבור שנה נתאוה אותו בן משפחה לראות כיצד נפל דבר ומה קרה באותו בית שנטל ממנו הרבי את פרוטותיו האחרונות וכיצד התקיימה ברכתו, קם ונסע לאותה עיר, בבואו שמה ראה כי המקום נשתנה לבלי הכר, ובמקום אותו בית מט לנפול עומד כעת בית חדש ונאה, בעליו זכו בעשירות מופלאה ונוהגים בהכנסת אורחים מופלגת, נכנס וביקש לשוחח עם בעלי הבית ושאלם מה קרה כאן ואיך נפלה העשירות בחלקם, השיבה בעלת הבית כי אחר נסיעת הרבי היה כאן מישהו שהביא שק עם מטבעות זהב והשאירם כאן ולא חזר, וכך נפל כל הממון בחלקם. ראה אותו קרוב כי ברכתו של הרבי אכן נשאה פרי סבר אפוא בדעתו כי עתה - אחר שראה בקיום הברכה - יכול הינו כבר לשאול את הרבי לפשר הדבר, נסע לטשערנוביל ונכנס אל הרבי ואמר כי נוכח לראות כי ברכתו התקיימה, אך על כך תמה הוא ומבקש שיסביר לו, מה היה הענין במה שנטל את כל ממונה של האשה והותירה חסרת כל, וכי לא יכול היה לברך אותה הברכה ללא שיטול את כל רכושה, ענה לו הרבי: אסביר לך הדבר, "דע לך כי על אותו יהודי נגזר משמים עשירות, אלא שמעולם לא ביקש זאת כי תמיד היה שמח בחלקו, וכל עוד שהיה לו מה לאכול לא ביקש כלום, ומכיון שרציתי לגרום לו שיבקש זאת הלכך נטלתי ממנו את כל אשר לו, וממילא כשבא לביתו וראה שאין כל התפלל וביקש: רבוש"ע עוזר נא לי ושלח לביתי דבר מה לאכול" או אז השפיעו לו משמים את העשירות שנגזרה עליו מכבר" ... זי"ע ועכ"א.

רבי חיים צבי אייזנבאך ז"ל סיפר ששמע מהרבי מאפטא שהיה פה בא"י (נכדו של בעל "אור לשמים" זי"ע), שפעם אחת היה הוא (הרבי מאפטא הנ"ל) אצל המגיד מטריסק זי"ע, וישב שם יהודי וסיפר סיפור: שפעם אחת הוא המספר בא להמגיד מטשערנאביל זי"ע וביקש להיפרד ממנו מאחר וברצונו לנסוע לארץ ישראל, וברכו המגיד לשלום, ותוכניתו היה ליסוע לא"י מעיר לעיר, ואירע דבר פלא שבכל עיר שבא פגש ביהודי שבירכו לשלום ושאלהו לאן הוא נוסע הלאה, ואמר לו לעיירה פלונית וכשבא לשם כבר פגש שוב ביהודי הזה, וכן היה דרכו בכל עיירה שלא היה רואה אותו רק בכניסה לעיירה, עד שהגיע לעיר אחד וכשהיה צריך לעבור את היער פגע ביהודי הנ"ל, והיהודי אמר לו עמוד, והיהודי צעק את הפסוק תפול עליהם אימתה ופחד וגו', ומיד החלו הגזלנים שנחבאו שם לרוץ לכל עבר, וכך היה שעה אחת עד ששקט היער, ואמר לו היהודי עכשיו תוכל ליסוע ישר עד לא"י בלא שום מכשול, וכשנפרד ממנו שאל הלהודי מיהו, מכיון שהם נפרדים כבר ושוב לא יראנו, ואמר לו שהוא שליח של המגיד מטשערנוביל להולכת כספים לנסתרים, ופעם אחת מסר לו המגיד לב' משפחות לאחת י"ח רובל ולשנית ל"ו רובל, וכשבא לאותה עיירה הלך תחלה למקום שהיה צריך למסור אל הל"ו רובל ולא מצא שם את הבעה"ב, ורק ראה שיש שם ב"ה הרחבה, והלך בינתיים למקום שהיה צריך למסור את הח"י רובל, וראה שם דחקות גדולה, והחליט להחליף את הכסף ונתן להם את הל"ו רובל, ולהשני נתן את הח"י רובל, וכשחזר להמגיד מטשערנוביל גער בו ואמר לו שאין לו מה להתערב בעניניו ושוב לא ישלח אותו, אך הוא בכל זאת ביקש מהמגיד שיתן לו איזה שהוא שליחות אמר לו המגיד מכיון שיש עכשיו יהודי שהוא צריך לעלות לא"י ורוצה לעבור דרך זה היער וצריך שמירה, על כן תלך ותגיד לו את הפסוק תפול וגו' שיהיה לשמירה, וכל זה סיפר היהודי בעצמו להמגיד מטריסק זי"ע, והרבי מאפטא הנ"ל שמע זאת מפיו וסיפר לרח"צ אייזנבך ז"ל.

סיפר רבינו (הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זי"ע) שפעם בא המגיד מטשערנוביל לעיר אחת, ואחד מן המתנגדים שמע מפי החסידים שבחצות הלילה נכנסות אל המגיד נשמות לבקש את תיקונן.

החליט המתנגד להתחבא בארון החדר של המגיד עד לשעת חצות, ואז יוכל להכחיש את החסידים על פניהם. הוא נכנס אל הארון והסתגר בו כל השעות בהן קיבל המגיד את חסידיו.

המגיד ידע ברוח קדשו שהמתנגד מטה אוזן לנאמר. משום כך, כאשר המשמש נכנס והודיע שבחוץ ממתניות נשים רבות ומבקשות להכנס, שאל הרבי בקול: "האם הן עשירות או עניות?"

שאל המשמש: "מנין לי לדעת זאת?" השיבו המגיד: "תסתכל על הצעיפים שלהן ותראה, האם הן ממשי, או מצמר..."

קיצורו של הדבר, המתנגד אגר קושיות מלא חפניים על המגיד והנהגתו.

אחרון האנשים יצא מאת פני המגיד, הדלת נסגרה מאחוריו, ונשמות הגיעו בזו אחר זו לבקש את תיקונן, והמתנגד שומע, ושיניו דא לדא נקשן. ואז באה נשמה אחת וביקשה תיקון, והמגיד אמר לה: "את לא נתת לי מעודך ולו פרוטה אחת, אפילו לא קערביל אחד."

שאלה הנשמה בבכיה: "ומהי תקנתי?"

אמר לה המגיד: "בבית הקברות שוכן לידך אדם, שנתן לי פעם חמשה קערבילך. אם הוא יותר למענך על זכות לקערביל אחד, אוכל לעזור לך, לכי ואמרי לו שאני שלחתיך".

טענה הנשמה, ושמה לא יאמין לי אותו יהודי.

קם המגיד ממקומו, ניגש אל הארון, דפק על דלתו וקרא: "יעקיל, צא החוצה ולך עם הנשמה לבית העלמין, ותאמר שם בשמי שאני ביקשתי למסור חלק מהפדיון לטובת הנשמה הזו!"

יצא הלה מהארון, והחל לרעוד מפחד, ללכת בשעה שלאחר חצות, בלוויית נשמה, לבית העלמין! אמר לו המגיד: "אל תירא! קח את מקלי ותהיה מוגן מכל רע!"

הוא עשה כמצווה עליו, לקח את המקל, הלך לשם ושב כדי להחזיר את המטה, ונוכח לדעת אמיתו של דבר.

כ' אייר

הגאון רבי מאיר ברנסדורפר זצ"ל

יום ההילולא - כ' אייר

סיפר לי אברך בכולל שעבר דירה וע"י כל הטלטולים נאבדה לו הכתובה וחילפש בכל מקום ולא מצא. לעת ערב דאג מה עליו לעשות ושאל מאאמו"ר, ואאמו"ר אמר לו תחפש תחת מזרון המטה, האברך חזר הביתה וחילפש שם ובאמת מצאה מונחת שם, ואז נזכרה אשתו שהכתובה התקמטה ורצתה לישרה ולכן הניחה מתחת המזרון כדי שתתיישר, אח"כ חזר לאאמו"ר וסיפר לו שכדבריו כן היה. ושאל אותו אם זה רוח הקודש, אבל אאמו"ר לא השיב לו כלום, וכנראה זה הסייעתא דשמיא שנותנים לאחד שעמל בתורה ברצינות ולשם שמים.

הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין זי"ע

יום ההילולא - כ"ב אייר

השטעפנישטער דיבר פעם בשבחם של אחיו הק', ואמר שאחי ר' מרדכי פייביש הוא כנגד סדר טהרות, ובעת שהוא אומר שמע ישראל יכול להחיות מתים. וכשסיפרו זאת לבנו רבי ישראל (מהוסיאטין) כאן בארץ ישראל אמר שהוא נזכר במעשה שהיה בהוסיאטין שהיו צריכים לתקן את הבאר בחצר הרבי, וירד אחד לתוך הבור ונפל עליו אבן מלמעלה ומת. ולרבי כאב מאוד הדבר מה שאירע בחצרו והחיה אותו. **ודבר נפלא מאוד מעין זה סיפר בעל אהלי יעקב מהוסיאטין:** היה חסיד ונגיד ר' יצחק קראו לו, שגר בריהלוב עירה לא רחוקה מהוסיאטין, וקרה מעשה שאחד מהגוים שעבדו אצלו בנכסיו מת בשעת עבודתו, ופחד מאוד מעלילות שונות שהיו הגוים תמיד מעלילים, ולנסוע לרבי מהוסיאטין גם לא היה שייך, אך כיון שהיה מאמין גדול ברבו נעמד ליד גופתו של הגוי והתחיל להתדבק ברבו, ולא עבר זמן רב והתחיל להשתנות הצבע בגופה, ואחר עוד כמה סיבובים שהסתובב בדביקות עצומה ברבו הק' שנמשכו כשעתים החיה את הגוי.

ועוד סיפר ה"אהלי יעקב": היה זה בפורים לאחר השולחן - כידוע שהרבי היה מאוד רציני וביראה בטיש - היה שם אחד מהחסידים נמוך קומה ששימח את הקהל ולא היה לו שנים רבות ילדים, ובחדר הרבי נכנסו כמה מהחסידים והרבי כבר התחיל להיות יותר מרומם לקח את הפצ'ילה ועשה בזה חור ואמר לרבי זרוק לי כאן בן, והרבי בירכו ונתברך.

הרה"ק מסקולען זצ"ל סיפר לו, ששמע מאביו זצ"ל שבימי הרה"ק ר' מרדכי שרגא מהוסיאטין זצ"ל הי' עשיר אחד שהי' קמצן מאוד ולא נתן אפילו פרוטה לשום איש. פעם אחת נכנס לביתו איש עני אחד שהי' רעב מאד וביקש מהמשרתים שיתנו לו דבר מה לאכול, ואמרו לו, וכי אין אתה יודע שהבעה"ב שלנו אינו נותן כלום. ביני לביני נכנס הבעל הבית, וכשראה עני בביתו, אחזו בידו ורצה להשליכו לחוץ, ומגודל הרעבון והבהלה נפל העני רח"ל ונסתלק.

אז נתמלא בעל הבית פחד ורעדה, ומגודל הפחד נפל גם כן על הארץ ונרדם. חלם והוא בעולם העליון ועומד לפני בית דין של מעלה, ביני לביני שמע שאומרים שהרה"ק מהוסיאטין נכנס, הרה"ק נכנס ונתיישב על מקומו והתחיל לצעוק עליו, מה עשית, נגזר עליך שתסתלק מן העולם, והוא בכה והתחנן על נפשו שישאר בחיים, והבטיח שיפרנס את האלמנה. אמנם הרה"ק אמר לו, לא, נפש תחת נפש, והוא המשיך לבכות ולהתחנן שישאר בחיים, עד שלבסוף נעתר הרה"ק לבקשתו, אבל בתנאי שישנה את דרכו ומכאן ואילך יקיים מצות נתינת צדקה כראוי.

תיכף כשנתעורר משינתו החליט בדעתו לנסוע להרה"ק מהוסיאטין שהי' במרחק רב משם, ונסע מעיר לעיר ובכל מקום שהגיע שאל על עיר הוסיאטין, עד שלבסוף הגיע להוסיאטין ושאל איפה גר הרבי, כשהגיע שמה אמר שרוצה ליכנס להרבי, אמרו לו הגבאים שאי אפשר ליכנס תיכף. בכל אופן, לבסוף הרשוהו ליכנס, תיכף כשנכנס הכיר בהרה"ק שהוא הוא הצדיק שראה אותו בעולם העליון, ונתעלף על אתר. כשנתעורר מעלפונו חזר הרה"ק בדיוק על כל מה שאמר לו בעולם העליון.

בימים האחרונים קודם פטירתו אמר אדה"ז (הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זי"ע) לבני משפחתו שיותר לא ידבר רק ירמוז, באחד הלילות כשישבו ליד מטתו חתנו-זקנינו מקאפיטשניץ ובנו רבי ישראל, ושוחחו בענין שהתפרסם אז בשם החזאים שצפויה התנגשות בין שני כוכבי לכת והחוקרים אומרים שיגרם ע"י זה חורבן גדול. תוך כדי דיבורם שאל אדה"ז בפה קדשו: במה אתם עוסקים, השיבו לו שמדברים על תופעת הטבע הזו, נענה ואמר: וכי מה יודעים החוקרים הללו, אריסטו עשה מחקר של שנים להוכיח שכוכב מסוים הולך ממזרח למערב, אח"כ היה לו תלמיד שהפריך את דבריו והוכיח להיפך שהמסלול הוא ממערב למזרח. והאמת היא שבזמן אריסטו היה צדיק הדור שנהג בהנהגה מסוימת ומסלול הכוכב היה בדרך זו, אח"כ היה צדיק אחר שנהג בהנהגה שונה ולכן שינה גם הכוכב את מסלולו, - זה היה הדיבור האחרון ששמעו ממנו.

הגאון רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זי"ע

יום ההילולא - כ"ב אייר

בעיר איזמיר, מקום כהונתו של הגרש"א ז"ל כחכם העיר, היה שם המנהג שבעת שהסולטאן עזב או בא לעיר, ליווהו וקיבלו פניו פני העיר מכל הדתות, גם להבדיל חכם היהודים. פעם בעת הקבלת פנים שהיתה מיועדת לשעה ידועה, והכל התאספו לכבודו, נתקבלה ידיעה, שהספינה איחרה שעה או שעתיים, כולם היו מוכנים לחכות, אבל הגרש"א זצוק"ל, מגודל התמדתו בלימוד התורה, אמר לטובי קהלתו, שיפייסו את הסולטאן בעדו. כשהגיע הסולטאן והרגיש שהחכם אינו בנמצא, זעף בטובי הקהילה, ופקד עליהם לבוא עם החכם למחרתו לשעה ידועה, ליקנס אותו על הבזיון שגרם לו.

טובי הקהל פחדו מאוד כי ידעו מנסיון, רשעות הסולטאן. אבל הגרש"א לא נפחד כלום, ואמר להם שיסמכו עליו, ואת אשר ה' ישים בפיו ידבר. כשעה לפני הזמן, יצאה ידיעה בעיר שהסולטאן קיבל שבץ ומת.

סיפר לי הרה"ח ר' מאיר קליערס, שמעתי מהרה"ח ר' יודא לייב סלאנים נ"י, ששמע מאביו הרה"ק ר' מאטיל זצ"ל, שבעת שגר בצפת גר אז שם גם הגאון ר' שלמה אליעזר אליפנדרי זצ"ל, והי' ר' מאטיל מאד בידדות עמו. פעם אחת שאל אותו הרה"ק הנ"ל, מה זה חסידות? עושים מופתים? גם אני עשיתי מופת, וסיפר להרה"ק ר' מאטיל שכשהוא היה רב באיסטאמבול, עמדו שני אנשים לפניו לדין תורה, וכרגיל שאחד הרויח וחבירו הפסיד מה שחשב בדעתו להרוויח, והאיש שהפסיד לא ציית להדין תורה, ירד הלה מנכסיו, והמנהג היה באיסטאמבול שהיו מחלקין קופה ותמחוי, ואני הייתי עומד בשעת החלוקה (כן סיפר הגרש"א) כדי לשמור שלא יעוולו שום אדם. האיש הנ"ל נתדרדר כל כך שהיה צריך ליקח מהקופה ותמחוי. כשהרגשתי בו, אמרתי להמחלק שלאיש הזה ייטיב, יקדים אותו, ויתן לו מנה חשובה, כי הוא איננו סתם עני, אלא שירד מנכסיו.

כשהרגיש האיש הנ"ל שאני מדבר לטובתו, בא אלי ואמר לי, לא קיימתי את הדין תורה, היה להרב להיות בכעס עלי, ולבסוף דיבר לטובתי, על כן הנני מתחרט, והייתי רוצה לקיים הדין תורה אבל אין לי עם מה. סיים הרה"ק ואמר, שוב עשיתי מופת, וחזרו אליו כל נכסיו. ר' מאטיל הסביר לר' שלמה אליעזר מה זה חסידות, שמחסידות יש תועלת לתורה וליראת שמים ולמעשים טובים.

בימים ששלטו הטורקים בא"י חייבו את כל בני חוסי המדינה להתגייס לצבא, וכידוע שחטפו אנשים ברחוב העיר כדי לגייסם. והחוק היה שמי שהוא 'חכם' היינו שתורתו אומנותו או שיש לו משרה כמו"צ או דיין פטור מלשרת בצבא, והרב אלפנדרי היה צריך לאשר בחתימתו על כל מי שהוא 'חכם'. ובעת מלחמת העולם הראשונה החמירו השלטונות ביותר על אלו שהשתמטו מללכת לצבא. אולם הסכנה בהתגייסות היתה גדולה מאד, שכן מי שהלך לצבא היה נשלח לחזית בסואץ שליד מצרים, ורובם ככולם לא שבו לבתיהם מפני שנהרגו בשדה הקרב, והגישו רשימה של מאתיים איש שהיו צריכים להתגייס וביקשו מהרב אלפנדרי שיחתום שהם 'חכמים', אולם הרב אלפנדרי אמר שאינו רוצה לחתום היות ושקר הוא, שרבים מבין הרשומים ברשימה הם סנדלרים וחייטים, אולם חזקו עליו הפצרותיהם של האנשים בטענם שהוא פיקוח נפש, ונעתר להם וחתם על הרשימה, והגישו את הרשימה למפקד הצבא שמושבו היה בעיר עכו.

כעבור כמה ימים הגיע המפקד לצפת ובדק את הרשימה אחת לאחת ונודע לו שרבים מהמופיעים ברשימתו הם סוחרים וחייטים ואינם 'חכמים', וחרה לו הדבר, ונתן פקודה לפסול את כל הרשימה ולאסור את כולם במאסר בעכו.

ובאו להרב אלפנדרי שיחזור בו מחתימתו ושיגיש רשימה חדשה עם שמות חכמים אמיתיים שלפחות הם יפטרו מעבודת הצבא, ואמר הרב אלפנדרי: בתחילה לא רציתי לחתום כלל, אבל אם חתמתי אינני חוזר בי, באומרו עשרה מפקדים ילכו והוא מחתימתו לא יחזור.

ושלח הרב אלפנדרי לקרוא את רבי נפתלי חנהל"ס ז"ל שהיה איש נשוא פנים ובעל הדרת פנים מיוחדת רבי נפתלי היה בנש"ק נכד מרן הבעש"ט זי"ע והרה"ק מזלוטשוב ואמר לו שיסע לעכו לביתו של המפקד ולבקשו שיוציא את היהודים ממאסרם. וקיבל עליו השליחות ויצא לדרכו בלילה, והגיע לעכו לפנות בוקר ודפק בדלת ביתו, ופתח לו המשרת ושאלו למבוקשו בשעה כזו, אמר לו שברצונו לראות את המפקד. המשרת שראה לפניו איש נכבד נכנס לאדונו ואמר לו שיהודי נשוא פנים רוצה לראותו, ויצא אליו עם חלוק שינה וקיבלו בסבר פנים יפות, ושאלו מה רצונו, אמר לו היות ועכשיו שעת מלחמה וצריך לברכה מיוחדת לשרוד בחיים ע"כ רוצה לברכו, ושאלו ומה רוצה הוא תמורת הברכה, אמר לו רבי נפתלי שהוא רוצה שישחרר על אתר את כל העצורים. שאלו המפקד ומה תתן לי במזומן, שאלו רבי נפתלי לרצונו, אמר לו המפקד היות וראה בחוותו של פלוני שני סוסים מובחרים וחרוצים בצבע לבן, רוצה הוא שיקנה אותם עבורו. והבטיח לו רבי נפתלי שמיד עם שחרורם ידאג להמציא אותם עבורו, ונתן המפקד פקודתו ושחררו את כל העצורים על אתר.

בבואם לצפת צהלה כל העיר על הצלחתו הגדולה, אולם לא רצו להשתתף בהוצאות הרכישה של הסוסים. כעבור שבועיים והמפקד ראה שהסוסים בוששים להגיע, שלח את אנשי המשטרה לאסור בחזרה את כל המשתמטים, ותהום כל העיר. ובאו שוב להרב אלפנדרי שיחזור בו מחתימתו ושיגיע רשימה חדשה כנ"ל, אולם הוא עמד בסירובו באומרו אם חתמתי אינני חוזר בי. ושלח לקרוא בשנית את רבי נפתלי חנהל"ס והטיל עליו שוב שיסע לעכו ושישתדל להוציא את האסורים. וקיבל עליו רבי נפתלי את השליחות ונסע לעכו, והגיע לביתו של המפקד, וקיבלו בפנים זועפות באומרו שלא עמד בדיבורו, אמר לו רבי נפתלי דע לך שהפעם הגעתי הן לברך והן לקלל, ובאם לא תשחרר את האסורים, אקלל אותך, וצחק על דבריו, ושלחו מעל פניו. כעבור כמה ימים הגיע מברק מהמלכות שבקושטא

שעל המפקד להתייבב בחזית המלחמה בסואץ ושמפקד אחר ימלא את מקומו, באין ברירה עזב את משרתו לטובת השני. כעבור כמה ימים נכנס אליו רבי נפתלי ואמר למפקד החדש שקודמו בתפקידו קראו לו לחזית המלחמה בגלל קללתו, ובטח כבר לא נמצא בין החיים ובאם הוא רוצה להשאר כאן בעכו, שישחרר את היהודים ממעצרים וקיבל המפקד את דבריו והבטיח לשחררם. אולם היות והיה ערב יום הכיפורים לא היה זמן כדי שיספיקו לחזור לצפת מבעוד יום, ע"כ הוחלט לשחררם במוצאי יוה"כ. ורבי נפתלי הסתובב במשך כל היום בעכו להמציא מזון לאסירים שיוכלו לאכול לפני כניסת החג ולצום כראוי, והכניס את המזון לחדרם ושמחו על המזון.

בחזרה לצפת נענה הרב אלפנדרי לרבי נפתלי: אמרתי לך עשרה מפקדים ילכו ואני לא אחזור מחתימת!

סיפר אבי (הרה"ח רבי שלמה זלמן מוזס ז"ל), סיפור ששמע מהרה"צ ר' ישעיה אשר זעליג מרגליות ז"ל, שהיה ממקורבי הגה"ק המקובל הישיש רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זי"ע. ריא"ז מרגליות סיפר לרב אלפנדרי ז"ל, שישנה שמועה שה"חפץ חיים" זצ"ל עומד לעלות לארץ ישראל. אמר לו הרב אלפנדרי ז"ל: לא יעלה ולא יבוא. לאחר כמה ימים, אמר לו ריא"ז מרגליות שכתוב בעתון שה"חפץ חיים" כבר יצא מביתו ושבדרכו הוא כבר הגיע לוורשא. "אבל לארץ הוא לא יעלה ולא יבוא" - אמר הרב אלפנדרי שוב.

סיפרו לו שכבר קנו עבורו דירה בפתח תקוה ליד ישיבת לומז'ה - "הוא לא יבוא ולא יעלה, הוא לא יגור בדירה זאת" - היתה תגובתו. הוסיפו ואמרו לו שאלפי אנשים כבר נפרדו ממנו והוא עולה מחר על האניה שתביא אותו לארץ. אך הרב אלפנדרי נשאר בשלו. ואכן, הרבנית של ה"חפץ חיים" חלתה בהיותו בוורשא, הוא לא יכל להמשיך במסעו ונאלץ לחזור לראדין. כששאלו את הרב אלפנדרי ז"ל איך ידע ומניין היה כל כך בטוח בעצמו שה"חפץ חיים" לא יבוא? ענה הרב אלפנדרי: בשמים הוחלט שה"חפץ חיים" יהיה האחרון שפסקיו יתקבלו בכל תפוצות כלל ישראל. גם ספרי "חפץ חיים", גם ה"משנה ברורה", גם "שמירת הלשון" וגם שאר ספריו. כשהוא יגיע לירושלים, הוא יצטרך לבקר אצל הרב קוק, ואז יפסלוהו מתנגדיו, וכשילך לבקר את הגרי"ח זוננפלד, יפסלוהו מתנגדיו מהצד השני, לכן החליטו בשמים לא יעלה ולא יבוא, בכדי שלא ישל.

כ"ד אייר

הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמארנא זי"ע "דמשק אליעזר"

יום ההילולא - כ"ד אייר

עיניים קדושות עיניים פקוחות כעין הבדולח, היו לו לרבינו הגאון הקדוש שר בית הזוהר רבי אליעזר צבי מקאמארנא זיע"א בעל ה'דמשק אליעזר', כל מי שרק דרכה רגלו על סף מפתן ביתו ראה רבינו ברוח קדשו על הנכנס כל מה שעבר עליו מיום היוולדו ועד לאותו היום, וכל מה שעתידי לבוא על אותו אדם מאותו היום היו פרושות לו כשמלה, מצחו של אדם היה שקוף לפניו כאספקלריא המאירה. באמת אמרו שלא רק באדם בחינת מדבר היה הכל גלוי לפניו, אלא אפילו דומם צומח חי דברים הגשמיים כחיות ובהמות עצים ואבנים היו גלוי לפניו.

ומעשה שהיה כך היה. אחד מעשירי העם באותם השנים מחסידי הרה"ק רבי יהושע מ בעלז זצ"ל, היה לו בית מלון חדש בעיר הנופש מארינבאד, מקום אכסניא לרבנים ואדמורי"ם ויושבי מדין ולעמך בית ישראל, בעת שנסעו לשאוף אויר צח, ולאגור כוחות חדשים לעבודת הבורא יתברך. בבית המלון היה גם חדר אחד מיוחד וחשוב ומרווח יותר משאר החדרים, והיה מיועד לאדמורי"ם גדולים וחשובים, פעם כאשר הגיע רבינו בעל ה'דמשק אליעזר' לביקור גומלין בבית המלון בתוך החדר הנ"ל, כשנכנס קרא בקול גדול לאנשים אשר התאכסנו שם ואמר: איך אפשר לדור בחדר הזה בשעה שמתחת לקיר הטמין גוי שתי וערב, והלך רבינו על יד הקיר והראה בידו על מקום אחד בקיר, ואמר: כאן הטמין גוי רשע אחד מעבדים שבנו הבית הזה שתי וערב להכשיל בני ישראל, מיד סתרו את חלק הקיר במקום שהראה רבינו בידו, ומצאו כדבריו, וראו עין בעין עיניו הפקוחות והגלויות גם על דבר דומם עצים ואבנים, וידע וגילה גם כן מחשבת הגוי על מה ולמה הטמין אותו.

ר' חיים פיאנאוויטשער שאל את רבינו הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמארנא זי"ע האם לעשות ביטוח מפני הברד. שאלו רבינו זי"ע מה מחיר הדבר ואמר סכום כך וכך. אמר רבינו זי"ע, תעשה הביטוח אצלי, אני לוקח חומש. ר' חיים נתן סכום החומש ונסע לביתו וסיפר לבני ביתו. כעבור זמן ישב בביתו ונכנסה אשתו ואמרה חיים הבט וראה איזה ברד נורא, כאשר נעצר הברד, לקח ר' חיים את הסוס והלך עם חתנו לראות ההפסדים שגרם הברד, וראו שמסביב כל שדותיו היה ברד אך לא על שדותיו, כאילו שמדדו הדבר. זאת שמעתי מר' חיים וחתנו, זי"ע.

הרה"ק רבי משה מרדכי מקאברין זצוק"ל

יום ההילולא - כ"ד אייר

שמעתי משמו של הגה"ח רבי משה מידנער זצ"ל שהיה עד לסיפור דלהלן. פעם הגיע הרה"צ רבי משה מרדכי קוברינער זצ"ל שהיה אח אמו לביתם. והכינה אמו ארוחה לכבודו, כשהגישו לפניו את הארוחה שהיתה עשויה מביצה מטוגנת שלח רבי משה מרדכי את ידו לאכלה, ותיכף החזירה, וניסה בשנית ושוב החזירה, וכן בשלישית [נ"א שכשרצה להושיט ידו לאכלו, אחזוהו כאבים בבטנו והוצרך להפנות וכן חזר על עצמו הדבר ג' פעמים]. מיד פנה ושאל אותה מה טיבו של המאכל שהוגש לפני, השיבה ביצה מטוגנת, ושאל אותה במה טיגנת את הביצה, השיבה בחמאה, ושאלה שוב ובאיזה מחבת, נודעקה אמו בזעקה אוי לי! אוי לי!, הלא במחבת של בשר טיגנתי זאת ובלי שימת לב כראוי טעיתי ולקחתי המחבת של בשר... רבי משה מידנער שהיה ילד קטן זחל מתחת לשולחן וסחבו בחלוקו באומרו: דודי מנין ידעת על כך. נענה אליו רבי משה מרדכי מה אומר לך, כשאמך הגישה לפני את הביצה, היה נראה בעיני כאילו הניחה על השולחן בשר של 'זבר אחר' והשתוממתי בחשבי היתכן כזאת שאמך הצדקת תכשילני במאכל אסור ר"ל. וניסיתי בשנית לקחת לפי, אולם ידי התחילה לרעוד כמי שנכוויתי, הבינותי אפוא שיש דברים בגו, ושאלתי אותה מיד, ונתברר מה שנתברר.

הגאון רבי יצחק הכהן פייגנבוים זצ"ל

יום ההילולא - כ"ד אייר

התיחס לדין תורה כעבודת הקודש, ולפני שהוציא את פסק דינו, היו שומעים ממנו אנחות הרבה, לא הסתפק עם הכפה שעל ראשו, אלא חבש את הכובע מגודל יראת שמים.

פעם היה אצלו דין תורה, ונתחייב אחד מהבעלי דינין לשלם סכום גדול לחברו. כעבור כמה חדשים, עיין זקני עוד פעם בפסק דין זה, וראה, שאפשר היה לזכותו, שלח אחרי אותו האיש, והודיע לו, שכיון שרואה עכשיו שעל פי דין תורה אפשר היה לפטרו מהתשלומים, לכן הוא מחזיר לו את כל הסכום שחייב אותו. ולמרות שמצבו החמרי היה קשה מאוד, שילם מכיסו את כל הסכום בכמה פעמים.

הרה"ק רבי ישראל שלום יוסף מאנטניא הי"ד זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אייר

סיפורי מופת כאלה ראיתי ושמעתי גם אצל הרבי מאנטניא הצעיר, מוה"ר ישראל שלום יוסף זצוק"ל הי"ד. בוואשקוביץ, המקום בו כיהנתי כרב, גר יהודי בשם ר' פנחס מכלוביץ, יהודי נכבד בר אוריין ומתעסק במצוות. הוא היה סוחר אמיד ובעל צדקה, היתה לו בת שהתגוררה בוויז'ניצא, ובעלה ר' משה חלה, היה לו גידול במעיים. גם הבת עצמה היתה חולה מאד, היו לה אבנים בכליות. והרופאים קבעו, שהאבנים לא יצאו ע"י מי קרלסבאד, שכרגיל היו שותים אותם ומתרפאים, וכי אין מנוס מעריכת ניתוח לאישה. בגלל חולשת האישה, פחד אביה מכך. הוא נכנס לרבי מאנטניא שהיה בשנה הראשונה למלכותו, לאחר פטירת אביו זי"ע. הרבי הצעיר, אחז תמיד, שאסור לסמוך על רופאים שאינם יראי שמים בעניינים שיש בהם סכנה, לכן אסר לבצע את הניתוח. שאל ר' פנחס, מה אעשה, הרי הרופאים פסקו שאין מוצא אחר. ויען הרבי: סע לקרלסבאד, והקב"ה יאה בעורך. אמר לי ר' פנחס, שאם היה זה הרבי הקודם - הרה"ק בעל "טל חיים" זי"ע, לא היה מהסס כלל. אך עתה, שזו לו הפעם הראשונה שהוא נכנס לרבי הצעיר, היו לו היסוסים. ובכל מקרה, בין אם היה מבצע את הניתוח ובין אם אכן היה נוסע לקרלסבאד, היה צריך לנסוע קודם לוינה. הוא נסע ונכנס שם לפרופסור לכליות. הפרופ' שלח אותו לשני והשני לשלישי, כך הוא עבר אצל חמישה פרופ'. הסוף היה, שהרופאים קבעו שתשתה מי קרלסבאד ותתרפא. ואכן היא נסעה לקרלסבאד ושם נתרפאה. בעלה ר' משה, שהיה לו גידול במעיים, גם לו קבעו הרופאים שצריך לעשות ניתוח. הוא נכנס לרבי והרבי אמר שאסור לעשות ניתוח. ומה אעשה? שאל ר' פנחס. יעזור השי"ת שהגידול יתייבש ויפול, ענה הרבי. ואכן כך היה, זמן קצר אח"כ התייבש הגידול ונפל, והיהודי נתרפא, הדבר קרה בעיירתי, ואני בעצמי הייתי עד לדברים.

הרה"צ רבי מנחם מנדל מונדרר מקאסוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אייר

הרה"צ רבי מנחם מונדרר זצ"ל - אדמו"ר מקאסוב ירושלים, היה גדול ה'מכניס אורחים' בעיה"ק ירושלים! כשבמשך השנים, אכלו אצלו רבבות אלפי ישראל.

מהרה"צ רבי מנחם זצ"ל היו יכולים ללמוד מידת "הכנסת אורחים" מהו - ביתו היתה פתוחה לרווחה בפני כל אדם באשר הוא - חסידים, ליטאים, ספרדיים, מודרניים, אנשים חסרי בית - לא היו צריכים להודיעו על בואם לפני שבת, ולא היו צריכים לחכות להזמנה ממנו כדי לבוא ולאכול אצלו סעודת שבת. לא היו אצלו זמנים לסעודות - הסעודות נמשכו שעות ארוכות - כשכל אחד יכול לבוא מתי שנח לו - באיזה שעה שירצה - לאכול כמה שהוא רוצה - ולא אמר אדם מעולם רעב אנוכי!

מסופר עובדא נפלאה מהגאון הצדיק מקוממיות זצ"ל, כאשר בשעת המלחמה בשנת הגה"צ רבי בנימין מנדלזון מקוממיות זצ"ל יום ההילולא - כ"ד אייר

תשי"ז, פנה אל אחד המפקדים של מחוז לכיש, שהיה שומר תו"מ, ואמר לו שיסכים עמו ששייך דבר כזה שבמלחמה לא יהיו נפגעים. טען לעומתו המפקד, שמלחמה זו מלחמה ולא שייך שיהיה בלא נפגעים. המשיך הרב מקוממיות לומר לו: הרי במלחמות שמובאות בנ"ך, מצינו שנלחמו וזכו לנס ולא היה שום נפגעים.

וכאשר ראה המפקד שזה בנפשו של הרב מקוממיות שהוא יגיד ששייך שלא יהיו נפגעים, אזי הסכים לכך. ואמר לו הרב מקוממיות: אם אתה מסכים, אזי זה נחשב שכל היוצאים למלחמה מסכימים לזה, משום שהם תחת הנהלתך; ואזי זה נחשב שהם כמאמינים בענין זה ששייך שלא יהיה נפגעים, דלה' הישועה - ובאמת כך הוה שכל אלו מתושבי חבל לכיש שגויסו לצבא חזרו מהמלחמה בריאים ושלמים. והרב מקוממיות עשה אח"כ סעודת הודאה ובתוך הסעודה נעמדו כולם ואמרו בהתלהבות רבה קפיטל ק"ז בתהילים "יאמרו גאולי ד" וגו'. אמנם, אחד מתושבי קוממיות חזר רק לאחר כמה ימים מהמלחמה, וגם בעבורו כינס הרב את תושבי העיר לסעודת הודאה מיוחדת בגינו ואמרו כנ"ל קאפיטל ק"ז. והסביר הרב שבשביל התושב היחיד הזה פחד בעיקר כל המלחמה, משום שהוא חזר מחוץ לארץ כמה ימים לפני שהמלחמה פרצה, ומיד אח"כ נלקח לצבא. ופחד מאד שתושב זה יהיה לו תרעומת בשביל מה בכלל הגיע לארץ ישראל, חזרה למקום סכנה וכו'. וחשש הרב מאוד שבגין מחשבה זו תהיה במוחו, שזה פגם ותרעומת על ארץ הקודש לכך יהיה ח"ו משום כך חסר שמירה עליונה. והרב מקוממיות עצמו, כינס בזמן המלחמה בכל יום את הבעלי בתים לאמירת תהילים וכן למד ברבים תשובה משו"ת "אבני נזר" המדבר על מצות ישוב ארץ ישראל, ובפרט בקוממיות ששומרים מצוות התלויות בארץ לכתחילה, תמליץ טוב ותגן בעדם.

בשנת תשי"ז החליטה הסוכנות לנטוע פרדסים לכמה ישובים, וביניהם גם לקוממיות. אמנם העמדנו תנאי, כי מסכימים אנחנו רק אם יתחייבו לשמור על הלכות שמטיה בפרדס לפי הוראתי. כשנה או יותר נתעכב הדבר בגלל זה, כי הם סירבו למלא אחרי התנאי שלנו. ואנחנו עמדנו על זה כצור חלמיש, ובמשך הזמן היו מתפרנסות כמה וכמה משפחות והיה מגיע רוחה לקוממיות. וגם כ"ק אדמו"ר ה"בית ישראל" מגור הסכים אתנו ועודד אותנו כי קוממיות תחיה גם בלי הפרדס, עד שבשנת תשי"ח דברנו עם מנהל הפרדסים מר ויגודסקי, והסברתי לו את גודל קדושת השמיטה ועד כמה שחביב עלינו קיום מצוה זו, ונתרשם מאד, וקבלנו ממנו הודעה כתובה וחתומה על ידו, כי הפרדס ניטע וכל דיני שביעית ישמרו בו כפי הוראתי. וכן היה. הפרדס ניטע, הושקע בו כחצי מיליון לירות, ומנהלי הפרדס מילאו תמיד אחר הוראתי.

והנה במשך זמן עבודת הפרדס בשנת השמיטה תשי"ט, שנעשתה בדיוק כפי הוראתי, אמרו לי מנהלי הפרדס שלדעתם אני מסכן את הפרדס, ע"י שלא נעבד כראוי מחמת הוראתי, ואני עלול לגרום להפסיד הסכום הגדול שהשקיעו בו. פעמים רבות הייתי חושב מה יהיה, אך חזקתי את עצמי בבטחון בעצם המצוה, ובזכות הפוסקים ז"ל שלפי דבריהם פסקתי, ובפרט בזכות הרמב"ם ז"ל שהחמרתו כמותו הרבה פעמים, שבודאי יעזור השי"ת שלא יתחלל ש"ש על ידינו - וב"ה בסוף מנ"א תשי"ט בא מנהל הפרדס ואמר לי בהתרגשות רבה, כי שנים עשר פרדסים ישנם תחת ידו, ובכולם עבדו כרגיל,

מלבד בפרדס קוממיות שלא עשו את הרצוי והצריך לדעתם, ולבסוף פרדס קוממיות הצליח מאוד, הרבה יותר משאר הפרדסים, ושאל אותי שאסביר לו הדבר. ואמרתי לו שה"אני מאמין" הראשון הוא, שהשי"ת הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וגם הפרדס, ולפי שאנחנו עשינו רצונו ית' בפרדס, הצליח השי"ת את הפרדס. וכך נרשם במחלקת הפרדסים הממשלתית "הפרדס בקוממיות לא עובד בכל שנת השביעית והצליח".

כשסיפרו זאת למרן מבריסק זצ"ל אמר שצריכים לפרסם זאת ברבים, אלא מפני שהגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל אמר לא לפרסם מחשש עין הרע ל"ע ואמרנו זאת למרן זצ"ל, ולא אמר עוד לפרסם, לכן לא פרסמנו, אמנם להעלות על ספר אין חשש.

עוד ראינו חסדי השי"ת בטפלי דתליא בי. כי אע"פ שהירקות המותרות שהיו לנו בשביעית היו בצמצום גדול, מ"מ נהגנו בע"ה כל החומרות הראויות גם למאכל התינוקות. והנה בשנת השמיטה בא כרגיל רופא הילדים האזורי, לבדוק ולטפל בילדים. ובהיותו אצלנו בקוממיות שאלתיו על מצב בריאותם של ילדינו, ואמר לי כי מצבם ב"ה בכי טוב ויפים הם בכוחם ובריאותם מכל ילדי ישובי האזור. לשנה האחרת כאשר שוב בא לבדוק את הילדים ושאלתיו על מצבם כנ"ל ענה לי כי מצב בריאותם טוב כמו הילדים שבשאר המקומות והראנו לדעת כי בשנת השמיטה היתה סיעתא דשמיא מיוחדת, ושלח השי"ת ברכתו במיוחד בזכות מצות השמיטה.

כ"ה אייר

הרה"ק רבי ישעיה מדינאוויץ זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אייר

דרכו של רבינו החוזה מלובלין זי"ע היתה להתבודד בחדרו קודם שנכנס לעריכת השלחן בסעודה שלישית, ופעם התחבא שם חסיד אחד, כי השתוקק לראות מה מעשיו של רבינו שם בשעה זו, ויהי כאשר נכנס רבינו אל החדר נתמלא הבית אור גדול ומתוקף האור ניזוקו רח"ל עיניו של החסיד הנ"ל ונעשה סומא לגמרי, אמנם לא העיז לבלבל את רבינו ולהפריעו מעבודתו בקודש והמתין במקום מחבואו עד שהרגיש שרבינו מתכוון כבר לעזוב את החדר אז התחיל לבכות ולהתחנן לפני רבינו שיחזור לו מאור עיניו, ואמר לו רבינו שבשעה שהוא לומד שם נתגלה לשם האור הגנוז, וכיון שהוא לא היה ראוי להשתמש לאורו לכן הזיק לו, ונתן לו עצה להתרפא מעורונו שיסע להרה"ק רבי ישעיה מדינאוויץ שיש בכוחו לעזור לו בכך... (שמעתי מהגה"צ ר' אריה ליבוש מטאמאשוב זצ"ל).

הרה"ק רבי ברוך מריקא זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אייר

פעם אחת סיפר המגיד הק' מריקא זי"ע הוא ה"ה עוד מתלמידי הבעש"ט הק' זי"ע לפני צעירים כדי לעוררם ללימוד התורה, כי בילדותו מת אביו ז"ל, ולקח אותו לביתו אחד מדודיו, ולא נתן לו לאכל כי אם פעם אחת ביום קלוסקליך שחורים עם בלאהע מילך. ונתן לו שק וספסל לישן עליו, ולא ידעתי

מה לעשות - כך סיפר המגיד הק' מריקא - שאם יניח השק תחתיו אין לו במה לכסות את עצמו, ואם יכסה את עצמו אז לא יהיה לו במה לשכב, ולכן נכנס בתוך השק בכל פעם שהי' צריך לישון, ובכל יום ויום הלך אל אמו לראות אם הרויחה מה על פרנסת היום כי היתה מתפרנסת מאד בדוחק גדול. כמו"כ הי'ה דרכו כשלא הי'ה יודע איזה פירוש בגמרא או במהרש"א הי'ה בוכה ואז נודע לו הפירוש, ואם גם אחר הבכיה לא נודע לו הפי' הי'ה מתענה, ואם גם זה לא הי'ה מועיל הי'ה הולך למקוה.

פעם אירע שלא הבין פירוש המהרש"א, ועשה כל השלשה דברים הנ"ל ולא נתוודע לו הפירוש, אחר התענית רץ אל אמו ונודע לי שלא הרויחה כלום ולא אכלה עוד כלום היום, בא לבית דודו וכשנתן לו הקלוסקות כדרכו לא אכלו והביאו לאמו, ואח"כ נכנס לתוך השק לישון, ונתגלה אליו אליהו הנביא ז"ל ואמר לו הפירוש במהרש"א, ומאז והלאה לא נתקשה לו בלימודו שום מהרש"א.

הרה"ק רבי חיים מקאסוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אייר

שמעתי מהרה"ק רמ"ח מסלונים זצוק"ל, כי הרה"ק ר' חיים קאסוב ז"ל קודם ר"ה נכנס באמצע היום לבדו בבית המדרש שלו והסתובב שם ודיבר לעצמו, ואחד הסתתר שם ושמע וכו', ולבסוף התחיל לבכות מאד מה אעשה אשר השערות שלי ישרפו בגיהנם, ואח"כ ראה את האישי וביאר לו כוונתו, כי הצדיק ואנשיו המה קומה שלימה, ויש שהם בבחי' ידים בחי' רגלים ופעלתי שלא ישרפו אותם בגיהנם, ויש רחוקים מאוד שהם בחי' שערות. וסיים: ב"ה פעלתי שגם השערות שלי לא ישרפו בגיהנם. הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל "עבודת פנים" (ירושלים תשמ"ב) מכתבים, ע' קפ"ז. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

ה'תורת חיים" הי'ה מקדים את קבלת השבת עוד בערב שבת. רבינו ה"אמרי חיים" הסביר פשר הליכות דרכו של זקנו, באמרו: כי ה'תורת חיים" אהב יהודים, והרי מתי נכנסת השבת בשמים? כאשר צדיק הדור מקבל את השבת - אזי נח הגיהנם מתבערת, על כן קיבל התו"ח את השבת בשעה מוקדמת, על מנת להציל-להוציא את היהודים המעונים ביסורי שריפתם בגיהנם.

כשנתמנה 'פראנץ יוזעף' למלך אוסטריה, ביקש הרה"ק בעל ה'תורת חיים' מקאסוב זי"ע שיביאו לפניו דמות דיוקנו, ונתן את התמונה בין דפי המחזור בתפילת ראש השנה, ובשעת התפילה משמש בידו הק' על התמונה. אחר סיום התפילה אמר למקורביו שרואה על הקיסר שלשה דברים, שהוא עתיד להאריך ימים, ושבימיו יהיה טוב לישראל, ואחריו לא יהא עוד תקוה לממלכה זו. ואכן דבר אחד מדבריו לא נפל ריקם, כי הוא שלט במלכותו יותר משבעים שנה, וכמו כן לא היצר לישראל ואח"כ התפורר כל שלטון אוסטריה.

הרה"ק ר' חיים קוטובער זי"ע אמר פעם לאנשיו כי משיח מסתובב ברחובות, שיקבלוהו בכבוד ובסבר פנים יפות. והיו מכניסים כל עני עובר אורח ומכבדים אותו. בכפר א' דר שוחט מאנשי ר' חיים, בעש"ק אחד הוא היה טרוד מאד וגם אשתו ילדה אז, וניגש אליו איזה עני ושאלו אם יוכל לשבות

אצלו. והנ"ל מרוב טרדתו אמר לו שלא. ולקח העני שרוולו ובהסתכלו בו אמר לעצמו: חשבתי שכבר אוכל להחליף החולצה, כנראה שעדיין לא הגיע הזמן. ונעלם.

אחד מחסידיו של ה"אהבת שלום", התפרנס מ"קרעטשמע" (בית-אכסניה) שהיתה בבעלותו, אולם הכנסתו היתה מועטת, וכמה פעמים אירע שכאשר הוצרך לשלם לפריץ את דמי החכירה ולא היה בידו, נסע לקאסוב מספר ימים לפני זמן הפירעון, וה"אהבת שלום" נתן לו את כל צורכו.

כשנסתלק ה"אהבת שלום" לגנזי מרומים, חשב החסיד שכעת יתן לו בנו ממלא מקומו ה"תורת חיים" את הסך הדרוש לו. אולם לא כן היה הדבר, וכשבא אל ה"תורת חיים" האציל לו את ברכתו. שאל הלה: "ומה אעשה בברכה? הלא הרבי זצ"ל היה נותן לי תמיד את הסכום שלו הייתי זקוק". השיב ה"תורת חיים": "לאבי היתה ברכה מן השמים; היה לו שולחן ובו מגירה, ובכל עת שנוזקק למעות, פתח את המגירה ומצא בה כדי צורכו. אני לא זכיתי לברכה הזו ואין ביכולתי לתת לך, אולם לקוזאק יש כסף יותר ממני, והוא יתן לך..." (הקוזאקים היו חיילי הצאר ומתעללים ואף הורגים יהודים)

היהודי לא הבין את דברי הרבי על הקוזאק, והוא שב לביתו כשנפשו עגומה עליו.

כשהגיע לביתו, שאלוהו בני ביתו אם הרבי נתן לו כסף, אולם הוא השיבם בשלילה, בהוסיפו: "אין זה אותו רבי".

היהודי עלה על יצועו, והנה באמצע הלילה נשמעו דפיקות על דלת ביתו. הוא קם לפתוח את הדלת, והנה נראה בפתח קוזאק אחד, אשר החל לספר: נקראתי לצאת במהירות למלחמה, אולם היות שיש בידי כסף מזומן רב, ובשכנותי מתגוררים אנשים שאינם נאמנים עלי, והנני חושש לתת להם את הכסף, לכן ביררתי היכן יש איש מהימן שאוכל להפקיד אצלו את ממוני, אמרו לי כי בכפר זה מתגורר יהודי שהוא ירא מלגעת בדבר שאינו שלו כמו מדקירה בעינו. לכן אבקש להשאיר אצלך את הכסף כפקדון. איני יודע אם אשוב מהמלחמה או לא, אם אשוב - תחזירנו לי.

הקוזאק הלך לדרכו והשאיר סכום עצום בידי היהודי. לאחר-מכן שאל היהודי את זוגתו: האם לא לכך התכוון הרבי? השיבה היא מיד, שאין ספק כי לכך היתה כוונת קדשו.

בבוקר שב היהודי לקאסוב לספר לרבי את המאורע, אולם מיד כשנכנס לחדרו של ה"תורת חיים", אמר לו רבינו כשחיוך על שפתיו: "אין כאן קוזאק ואין מלחמה, הוא לא ישוב לעולם והכסף שלך הוא!" או אז נוכח החסיד בגדלותו של הרבי.

פעם כאשר ערך כ"ק מרן אדמו"ר ה"ישועות משה" מויז'ניץ זצוק"ל את שולחנו הטהור לרגל ההילולא דזקנו מרן ה"תורת חיים" זי"ע, סיפר את העובדא הבאה: איש צעיר לימים אשר התגורר בעיר קאסוב, חלה פעם מאוד, עד כי הרופאים אמרו נואש לחייו. בראות אמו ואחותו את צרתם, באו אל א"ז ה"תורת חיים", ובבכיות ביקשוהו שיושיעם, וה"תורת חיים" איחל רפואה שלימה לחולה. משחלפו ימים אחדים ומצב החולה לא השתנה לטובה, הוא עדיין שכב כאבן דומם מבלי לאכול ולשתות, החלו בני המשפחה לבוא אל הרבי לעיתים תכופות ולהפציר לישועה. עד שיום אחד פנה ה"תורת חיים" אל משמשו ואמר לו: "הבא לי את הקאפטיין שאני נוהג ללבוש בחג הפסח בשעת אמירת ההגדה, ואת הקאָלפֿיק שקבלתי במתנה מאונגארין, כמו כן את מקטרתי שקבלתי מאנשי-שלומי". לאחר שלבש

את הבגדים הללו ומילא את מקטרתו בטבק, ניגש אל החלון והביט החוצה, כשכולו אחוז שרעפים, ועישן כמחצית השעה ברציפות.

בו בזמן התעורר החולה, ביקש מהסובבים אותו שיאכילוהו דבר מה, ומיד חש בהטבה והחל לספר: "זה כמה ימים שאני נמצא לפני הבית-דין של מעלה, ודנו אותי אם להשאירני בחיים או לא. לפני זמן מה נכנס הרבי לפני הבית-דין, ואמר להם: 'הניחו לאיש הזה, כי בעטיי באים בני משפחתו להפריעני מעבודתי בעת התפילה ובשעת הלימוד!' והרבי תפס אותי, הובילני לדלת ודחפני החוצה. סימן אתן לכם: כי הרבי היה לבוש אז בבגד שלבש בעת אמירת ההגדה בליל הסדר, והיה חבוש לראשו בקאלפיק החדש שקיבל מהונגריה". כששמעו האנשים את סיפורו, ניגשו מיד לראות מה עושה הרבי בעת הזאת, ומצאוהו עומד ליד החלון כשהוא לבוש כמו שאמר החולה. בריאותו של החולה השתפרה מיום ליום, וכשקם ממיטתו הלך אל ה"תורת חיים" להודות לו על שהצילו ופדאו ממות לחיים. כאשר סיפר את סיפורו, ענהו ה"תורת חיים": "שוטה, שוטה! אל תחשוב הבלים כאלה. האם בכוחי לטפס לרקיע? הרי אני כשאר בני אדם שאין בכוחם להגיע שמה!" וציווהו שלא ישוחח על כך ובל יספר דבר זה לאף אחד.

והפטיר מרן זצוק"ל: מי שהוא יהודי קדוש, מצייתים לו בשמים; אין די בזה שיודעים ללמוד, צריך גם להיות איש קדוש. אפילו מי שהוא ענק בתורה - אם הוא אינו קדוש וטהור, אין מצייתים לו!

התורת חיים זיע"א אחר הסתלקותו לגנוזי מרומים פעל פעם מן השמים להציל יהודים מארץ ישראל, בעת הרעש הידוע בשנת תקצ"ז התגלה פתאום בהקיץ לאחר מחסידי שהתפלל בבית המדרש דחסידי קאסוב בצפת, ואמר לו שיעזוב מיד את בית המדרש, והוא אמר לאנשים שהיו שם, ותיכף ומיד יצאו החוצה, ואז התחיל הרעש ונפל הבית המדרש, והאנשים שיצאו משם ניצולו כולם.

הגאון רבי יעקב מליסא זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אייר

הגה"ק מהרמ"מ זצ"ל מקאצק כשהי' מדבר מהגאון מליסא זצ"ל הי' קראו: הלמדן המתוק, והי' אומר עליו, שכמו שפוסק הוא כן פוסקים גם בעולם העליון.

הגאון רבי יואל אשכנזי זצ"ל אבד"ק זלאטשוב סיפור נפלא.

כשהיה חותנו זקנו, הגאון ר' יעקב בעל חוות דעת רב בליסא, באו אליו פעם אחת שני אנשים אחים ובכו לפניו בדמעות שלישי שהיה להם משפט עם איש נכבד ותקיף בעיר קרובה לשם לפני הב"ד, והב"ד קיפח את משפטם ועתה אין להם ברירה אחרת רק לקחת תרמיל על כתפם או לקפוץ עם נשותיהם וילדיהם אל הנהר. הם גם הניחו את הפס"ד על השלחן לפני הגאון. בעל חוות דעת אמר לשני האחים: "סעו לשלום לביתכם והיו נכונים כי אקרא אתכם אלי. אך אחת אבקש מכם, אם אמצא שהפסק אמת וצדק, תצייטו ואני אשתדל לעזור לכם שלא תמוטו". הגאון עבר על הפס"ד ומצא שהוא מפוקפק וחששות עליו. מיד שלח החו"ד את אחד מתלמידיו אחר עגלה, והגם שהיה יום קר וזעף מאד, נסע להעיר הנ"ל ובא לבית הרב דשם. בביתו ישבו גם הדיינים. בראותם את הגאון קפצו ממקומם כי נרעשו מהביקור הפתאומי. הגאון הוציא מכיסו את הפס"ד ואמר להרב והדיינים:

"באתי להראות לכם כי טעיתם בדין ועליכם לחזור ולדון כהלכה". כשזקפו בו הרב והדיינים עיניהם אמר: "חלילה לכם שבע"ד המיואשים יבכו כל ימיהם במר נפשם על התורה". פני הרב והדיינים נתחוו. אך החו"ד הסביר להם פנים ואמר: "אין אדם בעולם אשר לא יטעה ואפילו משרע"ה טעה ואני מהרתי לבוא אליכם להראות לכם הדרך תלכו בו להוציא פסק אמת. ואין בזה בושה כלל דהרי רשב"א ס' אלף קי"ח כתב בפשיטות: חותכין דינו היום ושומעין דבריו למחר אם מביא ראיות לסתור את הדין". הגאון הראה להם בקונטרס שערי תשובות הנספח להאלפסי ושם מבואר: "טוב הוא לדיין לחקור ולהבין בעלי דינין בדבריהם כדי שידין דין אמת לאמתו וצריך הדיין להבחין בטענות בעלי דינין שמתוך דבריהם והודאת פיהם יכול לגמור דינם בלא צורך עדות ובלא שבועה". אך הרב בוש להודות שטעה ושעבר על כמה סדרי המשפט והתחיל לפלפל עם החו"ד. אז קרא החו"ד: "כל זאת אמרתם לי, אבל מה תענו לאחר ק' שנה ליושב במרומים? כמה גדולים דברי רז"ל אין אדם רואה חובה לעצמו. אני אומר לכם כי כל הפלפולים הבל הם ודברי סרק ומשוללים אמת. אין בפסק זה שמץ צדק. ושמעו נא דברי קדשו של מורי הקדוש ר' משולם איגרא: פעמים נוגע דבר המשפט לפק"נ והדיין שאינו נוהר בדין, מאבד נפשות ממש ומתחייב בנפשו. אין לי פנאי לשמוע הסניגורין שלכם ולהשיב עליהם ולא אזיז מכאן עד שיעמדו האנשים עוד הפעם לפניכם לדין".

מהרש"ם רושם לעצמו: "בכל פעם שאני יושב ודן, נזכר אני באותה המעשה וחיל ורעדה יאחזני". כמה פעמים אמר מהרש"ם כי העובדא אשר המשפטים הבאים לפניו, ה' מצליח בידו שאין מערערים אחר הפסקים שלו הוא תולה באותו הסיפור ששמע בימי חורפו.

סיפר מו"ז (כ"ק מרן אדמו"ר מסטאניסלאוו-לונדון) זצ"ל שפעם אחת הי' אצל רבו המובהק הגאון (רבי אברהם מנחם שטיינברג) מבראד בעל מחזה אברהם זצ"ל בשעה שערך דין תורה, ואמר רבו לאחד מבעלי הדינים דעל פי התורה חייב לישבע, והשיב הבע"ד שהוא מוכן לקבל השבועה. אמר לו הרב, טוב, אבל טרם תשבע אספר לך מעשה שאירע בהגאון בעל חוות דעת זצ"ל. פעם נסע בעגלה עם כמה יהודים ולא הכירוהו (כי היה מלובש כעני ולא כרב). ובאמצע הדרך זעק א' מהנוסעים מרה שנגנב ממנו ארנקי שלו שבו היה סכום רב, ונתהוה המולה בין הנוכחים. אולם החו"ד ישב מן הצד והחריש ולא אמר כלום. נענה ואמר הנגנב, שבודאי העני הלז היושב לו בהשקט הוא הגנב, כי יש לו עינים חריפות כרמאי. והאנשים אשר עמו בעגלה הסכימו עמו. ומיד כאשר הגיעו לעיר מושב, הזמין האיש את החוות דעת לד' לפני הרב של העיר. הנגנב הציע את טענותיו, וכששאל הרב את החו"ד מה הוא אומר על כך, ענה לא היו דברים מעולם. אמר לו הרב, שלפי הדין מחויב לישבע שבועת היסת. החו"ד ניסה להתפשר עם בעל דינו, ואמר לו שמוכן ליתן לו מחצית המעות ובלבד שיפטרנו מן השבועה, אבל לא הסכים האיש, כי מזה דן שבוודאי גנב את הכל ורוצה לשלם מחצה ולהרויח מחצה. הרהר החו"ד איזה רגעים, ואמר שמוכן ליתן ג' רבע, אך התובע לא הסכים. שקע החו"ד ברעיונותיו והוסיף עוד על הדמים, עד שלא היה חסר לסכום השלם כי אם סך מועט. אולם הבעל דין לא רצה לוותר, ואמר להדיין, שהלא נראה בעליל שהוא הגנב, דאל"כ למה יסכים לשלם עד כה, וכיון שכן אין בדעתו להתפשר בשום אופן רק שישלם את הכל. אמר לו החו"ד, שמע נא, את הסכום הזה שהזכרתי מוכן אני לתת לך, ואם לא תחפוץ לקחתו אשבע השבועה ואפטר לגמרי, כי יותר מזה אין ביכלתי ליתן לך. אמר הבעל דין, הלא אתה גנבת את כל ממוני, ומדוע לא תשלם הכל.

פנה החו"ד ואמר להרב, הנני מוכן לישבע, אבל חפץ אני להכין את עצמי מקודם משך כמה רגעים. והלך לפינה והחל להתכונן בדחילו ורחימו, והרב ההוא התפעל מאד מההכנה שעושה וראה מזה כי אין זה איש פשוט ובודאי לא גנב מאומה, אבל מה יכול לעשות, והלא הדין מחייבו לישבע. והנה אדהכי והכי נשמע רעש בחדר החיצון, כי איש אחד מהנוסעים על העגלה בא והתעלף, וכשעוררוהו הודה שהוא אשר גנב הארנקי, ועתה אחזתו רעדה ואימה והחליט לבוא לב"ד להחזירו. וכיון שראה הרב את זאת, ביקש מהחו"ד שיגלה לו מי הוא, וימאן, ואז גזר עליו בגזירת מרא דאתרא, ובע"כ אמר ששמו יעקב לאבערבוים מליסא, וכאשר שמע הרב את שמו, נפל עליו פחד גדול, כי הנה עומד לפניו הגאון האדיר החוות דעת, וביקש סליחתו באומרו כי לא ידע מי הוא, וענה לו החו"ד שאין לו מה למחול כי לא היה מחויב להכירו ופסק כדת של תורה. ושאל לו הרב טעמא דמילתא שהסכים ליתן את הממון זולת דבר מועט, וענה לו, כי החליט ליתן להאישי את כל דמיו למען לא יצטרך לישבע, ועשה חשבון לדעת כמה כסף יש לו וכמה שוה כסף, עד שלסוף הזכיר דמי כל רכושו עד תומו, ויותר לא היה יכול להוסיף כי אין לו, ולצאת וללוות יתר הדמים לא רצה, כי אין ביכלתו להיות בע"ח, ע"כ ראה שמוכרח לישבע. וסיים הגאון מבראד ואמר להבע"ד שלפניו, החוות דעת היה מוכן ליתן כל נכסיו כדי להפטור מלישבע, ואתה החפץ אתה לישבע בשביל סכום מועט הנוכחי. ואז ענה הבע"ד ששלם ישלם ולא ישבע.

כ"ו אייר

רבינו סעדיה גאון זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אייר

רבינו הקדוש משה בן מיימון (הרמב"ם ז"ל), ב"אגרת תימן": "שהיו בני דורו בעלי סברות רבות נשחתות, וכמעט שתאבד תורת ה', לולי רבינו סעדיה ע"ה, לפי שהוא גילה מן התורה מה שהיה נעלם, וחזק ממנה מה שנדלדל... והוא התכוון בכל מעשיו לשם שמים".

כתב בספר ארץ צבי שמצא כתוב, מעשה היה באחד שהלך למדינה רחוקה עם עבד, והולך עמו ממון גדול, ואשתו היתה מעוברת, ואחר זמן מת האדון וקם העבד והחזיק בנכסיו באומרו שהוא בנו, וכשגדל הבן הלך לתבעו בנכסים, ונתאכסן אצל רבינו סעדיה גאון ז"ל, וסיפר הדברים האלה לרבינו סעדיה, ונתן לו עצה שיקבול אצל המלך על העבד, ויאמר למלך שישלח אחר רבינו סעדיה ויצוהו שהוא ידין את הדין הזה. וכן עשה, וצוה רבינו סעדיה להקיז דם הבן בספל אחד ודם העבד בספל אחד, ולקח עצם אחד מעצמות המת שבקבר ושברו לחצאין, והניח החצי בספל דם הבן והחצי בספל דם העבד לילה אחת. ונבלע הדם של הבן בעצם האב מפני שהוא ואביו גוף אחד, ודם של העבד לא נבלע בעצם, ולקחו הממון מן העבד ונתנו אותו לבן, עד כאן.

הרמח"ל רבי משה חיים לוצאטו זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אייר

כן מספר תלמידו רבי יקותיאל: "אשר זה כשתי שנים ומחצה שנתגלה למורי מלאך קדוש אחד מן השמים המגלה לו תעלומות חכמה והרבה נשמות קדושות מגלות לו רזי תורה, והוא כותב על פיהם סודות נוראות ספרו אשר קרא זוהר תניינא".

כדי לפתוח צוהר ופשפש קטן להבנה מה קרה בדורו של רבי משה חיים לוצאטו זצ"ל, הרמח"ל, יש צורך לצטט משפט כתוב בשם המגיד הקדוש ממעזריץ זי"ע, אשר העיד הרה"ק רבי יעקב יוסף מאוסטרה, בעל מחבר "רב ייבי", ששמע מפ"ק מהמגיד הק' ממעזריץ זי"ע, שאמר על רבינו שאין דורו היה ראוי להבין צדקתו ופרישתו, ולכן רבים מבני עמינו, מגודל חסרון דעתם, דברו על צדיק עתק אשר לא כדת. חזי מאן גברא רבא קא מסהיד עליו. לו היה בדור אחריו, היה נחשב למופת הדור. עכ"ל.

על ספרו המפורסם "מסילת ישרים" כתב רבי משה רוזינשטיין ראש ישיבת לומזה, בספרו יסודי הדעת וז"ל: "אשר שמעתי מפי הגאון הגדול ר' אליעזר גורדון ז"ל אשר היה אב"ד ור"מ דישיבת טלז במדינת ליטא, קבלה איש מפי איש, שכאשר יצא לאור ספר מסילת ישרים, והמחבר כבר לא היה בעולם, וכאשר קרא הגר"א מוילנא את דברי הספר הזה, אמר אור גדול יצא בעולם, למד אותנו בעל פה מאה ואחת פעמים, ושלם סכום הגון בעד הספר הזה, ואמר שרוב הספרים הספר יותר גדול מן המחבר, אבל בזה הוא מכיר היטב, שהמחבר היה הרבה פעמים יותר גדול מן הספר, ואם היה עוד בחיים, היה הולך ברגליו אל המחבר לשמוע ממנו חכמתו..." כן אמר, שרבינו השיג עומק פנימיות הדברים שבכתבי האר"י ז"ל בהבינו את הנמשל מדבריו על אמיתתו".

הגאון רבי יצחק מוולאז'ין זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אייר

מלבד גאונותו הצטיין רבי איצ'לה בצדקותו. תלמידו רבי נחמן ראובן מאירוביץ, מספר (בהקדמה לספרו "חלקת ראובן") שהיתה פעם אחת עצירת גשמים, ורבי איצ'לה גזר תענית על הגשמים "ותיכף כשהתחיל לבכות ירד גשם רב די-הצורך במשך כמה שעות ושוב לא הוסיף לרדת".

רבי איצ'לה היה גדול גם בתורת הנסתר, תלמיד מובהק היה לאביו הגאון רבי חיים מוולאז'ין זי"ע גם בחלק זה של התורה [כפי שגם רואים מהגהותיו ל"נפש החיים" וספרו "מילי דאבות"], בנוסף לצדקותו הגדולה.

גם כתיבת קמיעות מוצאים אנו אצלו. וכך מספר תלמידו: היו שני בחורים עילויים שהיו חולים במחלת הנפילה, והוא נתן להם קמיעות, ועם ענידת הקמיעות - מיד הבריאו. סדר כתיבת הקמיעות היה באופן זה: היה כותבן ביום של תענית, יורד וטובל ואחר כך הלך על קברו של אבא הגר"ח ז"ל ושוב היה יורד וטובל ואחרי זה היה כותב את הקמיעות. שני הבחורים הנ"ל נסעו ללמוד לנובופאלקסנדרובסק והרב משם פתח את הקמיעות, ולא מצא כתוב שם אלא "יצחק בן חיים נפש נענה". אולם מיד אחרי פתיחת

הקמיעות - בביתו של הרב - הותקפו הבחורים שוב במחלת הנפילה. הם חזרו עוד הפעם במרוצה לוואלאז'ין ופנו אל הגרי"צ, ברם הוא השיב להם: מסתמא פתחתם את הקמיעות - מעתה אין בידי לעזור לכם. האחד מהם הוא הרב הגדול מוהר"ר לייב גוטמן, הוא היה אחר כך ראש ישיבה בדווינסק.

הרה"צ רבי יצחק אייזיק מהומיל זצ"ל

יום ההילולא - כ"ו אייר

כששב מביקורו הראשון בליאזני, שאלוהו: מה שמעת שם, והרי בידך תורה הרבה? השיב, שמעתי אמנם מעט, אך ראיתי הרבה: ראיתי את אור התורה, מעין הגילויים שהיו בבית המקדש. הוסיפו ושאלוהו: כיצד ניתן לראות את אור התורה? ענה: בשעה שיש לאדם "עיינין סתימין ואזנים אטומין", ככתוב בזוהר הקדוש (ראה זח"ג רכב, א) אז אין רואין ואין שומעים; אך כשאין לאדם עינים עוורות ואזנים חרשות אפשר לשמוע ולראות כעין האור שבבית המקדש.

ר' אייזיק האמילער נסע פעם לרבי ישראל מרוזין נ"ע לשבת. סמוך לכניסת שבת הוא נכנס אל רבי ישראל, והם שוחחו ביניהם. בתוך כך, רבי ישראל עישן מקטרת. לפתע נכנס הגבאי, ואמר לרבי ישראל: "רבי שבת!". כך היתה דרכו של הגבאי להודיע שהגיע זמן שבת ויש אפוא להפסיק לעשן. וזרק הר"י את המקטרת. שח ר' אייזיק אחר כך: חשתי באותו רגע שהוא עולה למעלה ואילו אני נשאר למטה. מכאן רואים כיצד אצל צדיקים באותו רגע שיש עלייה בעולמות, גם להם יש עלייה בנשמה.

הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אייר

שמעתי (מאמו"ר זצוק"ל) כששולחין נשמת הצדיק לעוה"ז הנה בא הבע"ד בטענה א"כ אין לי עוד מה לעשות בעולם כי זה הצדיק יחזיר כולם בתשובה. מראין לו את הרשע העומד לנגדו ששולחין מיד רשע שיעמוד לנגדו ויבזה אותו ויהיה חולק עליו שלא יהיה דבריו נשמעין להעולם, עיין בכש"ט עה"כ על מה שוא בראת וכו'.

אמר אאמו"ר זצוק"ל על המאמר (שבת ל"א) ודעת זו טהרות. וזה לשונו: מקוה היא סגולה לאמונה ובמדינות שממעטין במקוה נתרבה האפיקורסות. ומכש"כ מי שלומד בספרי קבלה בלא מקוה זו הלימוד הוא לאדם סם המות ממש שמתרבה אצלו האפיקורסות וקרוב להשתמד ר"ל עכ"ל. והבט נא וראה דבר פלא איך דבריו הקדושים שאמר מקוה היא סגולה לאמונה. הוא מפורש מרומז בפסוק. ויאמינו בה' עולה בגימ' מקוה ודו"ק.

שמעתי מפי אאמו"ר (הרה"ק רבי אפרים בן הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע) זצללה"ה, שפעם אחת בעת עסקו במו"מ היה טרוד מאד ונזדמנו לו יגיעות ומניעות הרבה מאד ולא היה ביכלתו ללמוד שיעוריו כראוי והיה לו עג"נ גדול מזה, והתנצל את עצמו לפני אחיו הה"צ הק' מהרש"א זצ"ל מזוואלין, והשיב לו שיעשה בעבודת ה' לעת עתה כפי מה שביכלתו לעשות, ואמר לו עוד שאף אם

האדם טרוד ככה שאף כמעט אינו מבין בפירוש המלות מרוב טרדותיו מכל מקום מזה לא יזוע ויתפלל וילמוד כך כי הדיבור בתורה ובתפלה אף שאמרו בלא הבנת הלב הוא ג"כ חשוב ונעלה מאד לפני השי"ת ועולים למעלה.

הרה"ק רבי מרדכי יוסף מזלאטיפאלי זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אייר

דגים בשבת: הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין זצוק"ל אמר, שחותנו הרה"ק ר' מרדכי יוסף מזלאטיפאלי זצוק"ל היה אומר, שיש לו ראיות שאכילת דגים בשבת קודש הוא חיוב מדאורייתא. [ברכת אהרן (עמ' קפב). עי' בקונטרס אחרון בשו"ע הרב או"ח סי' רמ"ב ס"ק ד' שמביא שיטה כזו.]

הרה"ק רבי שלמה גולדמן מזויהעל זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אייר

כל ימי ממשלתו של אותו רשע ימ"ו מגרמניה הרבה הרבי ברחמים ותחנונים ושפך נחלות דמעה בעד אחיו המדוכאים ובעד הצלת העם היושב בציון. בו ביום שהעולם נתבשר שחיילות אמריקה ובני בריתה נצחו במלחמה, השלים רבי שלומק'ע את עבודתו עלי אדמות והחזיר את נשמתו ליצרה בכ"ו אייר תש"ה, (כלומר ביום הסתלקותו מהעולם נגמרה השואה). ומנו"כ בהר הזיתים. בנו מילא את מקומו בניהול העדה הקדושה.

הרה"ח ר' שניאור אייזענבאך ע"ה סיפר שהכיר את בעל העובדא, שפעם אחת נחלה בנו ר"ל וכאשר לא ירד החום הלך להחזון איש זצ"ל, ואמר לו החזון איש, סע לירושלים לר' שלמה'לע (הרה"ק ר' שלמה'קע מזוועהיל). נסע לירושלים ונכנס לר' שלמה'קע, הלך ר' שלמה'קע לטבול במקוה כדרכו, וכשהגביה ראשו מהמקוה אמר, האיש ההוא רגיל היה לדקדק בהבדלה, בבשמים, ולאחרונה מזלזל בזה, שומע בבית המדרש והולך לו, אם יקבל על עצמו מכאן ואילך לדקדק בהבדלה, יתרפא הילד. ואמרו אחר כך, שראה ר' שלמה'קע, מצות קלות שאדם דש בעקביו, וגם ראה תיבת הבדלה.

עם הרה"ק ר' שלמה'קע מזויהעל, היה הרה"ח ר' שמואל גפנר זצ"ל שב מדי יום ביומו - כשהעיר העתיקה היתה פתוחה עדיין, קודם מלחמת תש"ח - מתפילת מנחה בכותל המערבי. באחד הימים, בעודם בדרך לשער שכם, כשחלפו מתחת לכיפת הקשת הקטנה - עמד ילד ערבי והשליך מלמעלה אבנים. רבי שלמה'קע הרים עיניו הטהורות, הביט בערל הקטן - ובתוך כמה דקות נפל הלה פגר מת...

סיפר הגה"צ ר' אלי' רוט זצ"ל: מעשה ביהודי אחד שהגיע בבקר של יום אל רבו הקדוש רבי שלמה'קע מזויהעל זי"ע והחל להתאונן ולקונן על מר גורלו:

מבורך הוא במשפחה בעלת חמש או שש נפשות כאשר הצעיר שבין הילדים כבר עבר את שנת העשרים ואילו הבכור עבר כבר את השלושים... היהודי נאנח והמשיך: "בחסדי ה', הבכור כבר התארס למזל טוב, אבל הוא מאורס זמן ארוך מדי... כי אין כסף... אמנם בא אלינו אבי הכלה היום בבוקר לפני שבאתי הנה, ואמר לי כי אפשר כבר לכתוב תנאים אחרונים ולקבוע עת חתונה אבל בתנאי שאתן

קודם, לפחות, שולחן עם כסאות... אבל רבי", נאנח היהודי העני והאביון, "מאין אקח שולחן וכסאות כאשר לרש אין כל?..."

דמעות מרות בצבצו בעיניו וזלגו על חייו.

היה זה יום קיצי ארוך, וכשהיהודי סיים לבכות ולשפוף את לבו, הביט רבי שלמה'קה החוצה ואמר: "עוד היום גדול! עד הלילה יהיו אי"ה שולחן וכסאות!"... רבי שלמה'קה אמר ולא הוסיף. היהודי הדל קם ממקומו בברכיים כושלות. אמנם הרבי הבטיח כי עד הלילה יהיו שולחן וכסאות, אבל איך? ממי? מתי?

פנה היהודי אל הדלת בפיק ברכיים, ואני יצאתי אחריו, המשיך ר' אלי' - ואמרת לי: 'שמע בקולי! הרבי מזוועהיל הבטיח שולחן וכסאות, אל תתמהמה! שלח לקרוא למחותן לתנאים אחרונים מיד! ואמור לו כי עד הערב הוא יקבל שולחן וכסאות!'

אבל היהודי הביט בי ושאל בשפה רפה: "איך אוכל להבטיח מה שאין לי?..."

ור' אלי' בשלו: "אנא אל תשאל שאלות! תציית למה שציוו לך!"

כשעה לפני זמן מנחה, עצרה מונית נאה לפני בקתתו של רבי שלמה'קה. תיירת מארצות הברית יצאה מן המכונית ונכנסה לבית. היא הביטה סביבה בתמהון ופנתה אל הרבי: "ר' שלמה'לה, האם הרבי אינו מכיר אותי? הרי שכנים היינו בזוועהיל... אהה, באיזו דלות ועניות אתם שרויים... גם אביכם לא היה גביר, אבל למצב כזה לא הגיע..."

תוך כדי כך, מלמלה האורחת בינה לבין עצמה ואמרה: "לפחות אביא הנה שולחן וכסאות ראויים, שיהיה היכן לשבת!" מיד יצאה מן הבית וכעבור מחצית השעה שבה ובעקבותיה טנדר. פועלים פרקו והעמידו בחצר שולחן וכסאות חדשים ונאים. האורחת עשתה את שלה והלכה לדרכה. "כיון שזו הלכה, סיפר ר' אלי', קרא לי האדמו"ר ואמר לי: לך מהר אל היהודי הנ"ל ואמור לו כי השולחן והכסאות כבר הגיעו! התנאים נכתבו והחתונה נתקיימה בזמן. "איש חסיד היה" (ירושלים תשס"ב) ע' ת"ט. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

מסכת מופלאה, טמירה ונעלמת, קובעת לעצמה הנהגתו רוויית הסוד של האי סבא קדישא, קודש הקדשים, הרבי ר' שלמה'קה מזוועהיל זי"ע, עם החתולים שמצאו מחסה בביתו. סיפורים מדהימים רבים התהלכו סביב נושא מופלא זה שהעלם מרובה בו על הגילוי.

הכל ידעו כי ר' שלמה'קה פועל בכך גדולות ונצורות, אם להשיב נשמות תועות או תיקון גלגולים נדחים או ענינים נשגבים אחרים, אך להבהיר הענין לאשורו לא הצליח איש.

ר' אלי' רוט זצ"ל איש החסד והרחמים, ראה בזה, מלבד הענינים הנשגבים שבכך, גם הקפדה במצוות "צער בעלי חיים", עובדה שאיננה חדורה כל צרכה בתודעת הבריות.

היה זה באחד הלילות, בעת רעוא של חצות הלילה. ר' שלמה'קה פנה לתלמידו ר' אלי' בבקשה: היות ואחד החתולים נעלם... מבקש הוא ממנו לגשת לבית הכנסת "שטיבלאך" של בית ישראל, שם נמצא החתול מתחת למכסה העץ של אחת המדריגות ואינו מסוגל להשתחרר, על כן ילך נא להוציאו

לחפשי... תוך כדי דיבור, לאחר שסיים את הוראתו המוזרה, חזר בו ואמר: "די די, אינך צריך... החתול כבר מצא את החור לצאת דרכו..." עודם מדברים והנה הגיע חתול, ונכנס לבית הקדוש של הצדיק המופלא...

ר' אלי', בעל לב הרחום, רואה בסיפור מופת זה את גדלותו של רבו "שגם באמצע הלילה דאג הוא לצערם של בעלי חיים"

בביתו של (הרה"ק רבי שלומק'ע זוויהלער זי"ע) היה הכנסת אורחים לכל הארחי פרחי אשר איוו להם למושב את ביתו והרה"ק נתן להם לאכול ולשתות, ואירע פעם באשה אחת שביקשה רשות ללון אצלו לינה אחת והכניסה הרה"ק לביתו, ומלינה זו נמשך הדבר והאשה הפכה לתושבת קבועה, וכמובן שהרה"ק לא מנע הדבר בעדה, והיות שהרה"ש היה בימי זקנותו חפצו לבנות ביהכ"ס כדי שהרה"ק לא יצטרך לילך למקום מרוחק, וכשהגיע בעל המלאכה לא הניחה לו האשה לעשות מלאכתו בטענה שבית הכסא יפריע לה. ואם לא ישמעו לדבריה היא תזעיק משטרה... והורה הרה"ש שיניחו לה כי היא צודקת בדבריה... ורואים את הסבלנות הכבירה שלו. ואף שלאור הדברים שייך לחשוב כי אשה זו עניה היתה, אך לא כן היו פני הדברים, כי באחד הימים הגיעה האשה להרה"ק ושאלתה בפיה והרה"ש אמר שצריך לעשות יישוב במקוה, ורבי אלי' סיפר מה היה ה'ישוב', שהיות ויש לה בנין מגורים שהיא משכירתו לדיירים ויש לה איזה בעיה עם השכנים ושאלתה בפיה מה לעשות, ורבי שלומק'ה הלך למקוה כדי להשיב לה תשובה...

ומעשה שהיה כך היה, אשה אחת היתה מעוברת ולא הרגישה בטוב, והלכה לדרוש אצל הרופאים, ואמרו לה הרופאים שחייבים לנתחה מיד ובאם לא היא ועוברה נמצאים בסכנת חיים ח"ו. בעלה של האשה לא היה נמנה על עדת החסידים, אולם בצר להם פנו מבני המשפחה אל רבי שלומק'ע וסיפרו לו על מצב אשתו ומה שאומרים הרופאים. ענה לו רבי שלומק'ע שלא יהין לשמוע בקולם ושלא יעשו שום דבר והכל על מקומו יבוא בשלום. כשמעו את תשובתו הנחרצת שם מבטחו בהשי"ת ואכן נתקיימו דבריו הק' של רבי שלומק'ע במלואם. כשבא לבשר את רבי שלומק'ע על לידת בן זכר ושב"ה הכל עצהיו"ט, אמר לו רבי שלומק'ע בפסקנות שאין לעשות הברית מילה בזמנו אלא שיחכה קצת והוא כבר ידע מתי לעשותו... כאמור הנ"ל לא היה נמנה על החסידים לא האמין למשמע אזניו, ומה עוד שהילד היה בריא אולם ולא היה נראה שום סיבה לדחות את הכנסתו לברית. והחליט שלא יעבור על איסור תורה לדחות מילה בזמנה על סמך דברי הרבי, אמנם חזקו עליו דברי חמיו הרה"ג רבי אהרן שיפמן זצ"ל לילך אל הגאון רבי הערש פסח פראנק זצ"ל ולשאול דבר הלכה מפיו, ונענה לזה, והלכנו לשאול את פיו, וסיפרו לו את כל ההשתלשלות של הורתו ולידתו של הרך הנולד, ומה שרבי שלומק'ע אמר לו לדחות את הברית, אמר לו הרב פרנק שלכה"פ לא גרע דברי הרבי מרופא שאומר כך ובפקו"נ צריך לסמוך עליו ואין זה נגד השו"ע, א"כ עליך לשמוע בקולו גם עתה אפילו שאינך רואה שום סיבה לדחיית הברית. הנ"ל עשה כהוראתו. ביום התשיעי ללידתו של הרך הנימול נחלה הילד בפנדציט והיו חייבים לנתחו תיכף ומיד, ואמר הרופא שאילו היו עושים לו הברית מילה לא היה בכוחו לעבור את הניתוח שהיה זקוק לו... ראה עד היכן הגיעה ראייתו למרחוק.

הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אייר

האדמו"ר ר' אליעזר זאב ציווה על אנשי-ביתו, כי כל אורח שמזדמן לבית, יש לחשוב עליו שמא אינו אלא אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים או אליהו הנביא, ובאופן כזה יש לכבד כל אחד ואחד הדורש ונכנס. יש לחשוב תמיד, איך היה מכבד את אליהו הנביא אילו נכנס לבית, ובאופן כזה לכבד את האורח. ואם אמנם מתנהגים במצוות הכנסת-אורחים באופן כזה תמיד, לא יתכן שלא ייכנס לבית כזה אי-פעם אליהו הנביא, או אחד מל"ו הצדיקים הנסתרים.

במרוצת שנות מלחמת העולם הראשונה, שימש ביתו מקום מחסה ומקלט לאנשים שנמלטו מן הצבא, למרות שהענין הזה היה כרוך במסירות-נפש עצומה ובסיכון רב. כפי שידוע, הרי העונש על כך היה חמור ביותר. סכנה היתה מאיימת על ראש שניהם, על הנמלט ועל המסתיר אותו. ברם, הרבי לא התחשב בכלל בסיכון הגדול, אלא סיכן את עצמו ואת בני-ביתו, ובלבד כדי לקיים את המצוה הגדולה של הצלת נפשות מישראל.

פעם אחת הבחינו אנשי המשטרה כיצד איש אחד קפץ מן הרכבת וברח ישר לחצרו של האדמו"ר מקרעטשניף והתחבא בביתו. מיד רדפו אחריו, הקיפו את חצר הרבי וערכו בו חיפוש מדוקדק. באותו הזמן התחבאו שם גם אנשים אחרים אשר מצאו במרוצת הזמן מקלט בביתו של האדמו"ר. אך קרה נס גדול ואנשי המשטרה, לא זו בלבד שלא מצאו את האיש אחריו רדפו, אלא גם לא גילו את כל שאר האנשים האחרים שהתחבאו שם.

כשלהבת אש-קודש היה נראה מהרא"ז מקרעטשניף זצוק"ל בעת תפלותיו והרבה ישועות פעל על-ידן. פעם קרה שיהודי נתפס על עבירה פלילית וגזרו עליו מאסר לתקופה ממושכת. בהיותו איש נכבד, ניסה להשפיע בדרג גבוה, כדי לקבל חנינה או שלפחות ינכו לו חלק משנות המאסר. אך ללא הואיל, כל העמל אשר השקיע לא נשא פרי.

לפני הימים הנוראים שיגר שליח מיוחד לרבי אליעזר זאב, כי יזכירנו לפניו ויפעל עבורו לישועה. הרבי נענע בראשו, כמי שאומר, שעדיין לא פסה התקווה. הוא ביקש מן השליח להמתין עד אחרי ראש-השנה.

בין כסא-לעשור חזר השליח ונכנס לרבי מקרעטשניף להיוודע מה עליו לענות לשולחו, אולם הרבי ביקש ממנו להשאר עד לאחר יום-הכפורים, שמא יוכל לעשות אז דבר מה למענו. במוצאי יום-הכיפורים נכנס השליח שוב לרבי, כאשר הוא מתחנן לעשות טובה למען יהודי הנמק בבית-הסוהר. גם בפעם הזאת השיב האדמו"ר את פניו ריקם, באומרו לו כי עדיין אין בפיו תשובה עבורו וציווה עליו להמתין עד מוצאי שמחת-תורה.

במוצאי שמחת-תורה אמר לו האדמו"ר רבי אליעזר זאב: "מצאתי פדיון-נפש עבורו, כי ינדב כתר-תורה מכסף ואז יצא לחירות מבית-הכלא". תמה השליח ונשתומם, כשהוא אינו מבין מהי השייכות בין כתר-תורה לבין פדיון-שבויים והוצאת אדם לחפשי ממאסרו.

אך הרבי השיבו; מה כאן הפלא? הרי כך התפללנו בימים-הנוראים בפיוט; "יושב סתר-כתרו ישועה": למי שיושב במאסר, בהחבא ובסתר, ישועתו היא "כתר תורה". ואמנם, כך הוזה. היהודי נדב כתר-תורה ויצא לחפשי ממאסרו, בלי שידע ויבין את פשר שחרורו הפתאומי.

היה מעשה פלא עם זקני האדמו"ר הרה"ק רבי אליעזר וואלף זצ"ל שהתגורר בסיגעט, כשכבר היה המצב קשה מאד וידעו שבכל יום אפשר לגרש את אנשי העיר למחנות, והוא ערך את שולחנו ביום השבת בביתו, עם כשני מנינים מצאצאיו, ובאמצע הסעודה אמר שיש רק עצה אחת להינצל מהרשעים, לומר כל ספר תהלים ישר והפוך, והפוך היינו ממש הפוך מהסוף להתחלה. ואכן מיד לאחר הסעודה התפללו מנחה והתחילו לומר ספר תהלים, אולם מכל הצאצאים היה רק אבי זצ"ל שעמד בזה ואמר את כל התהלים ישר והפוך ונמשך כשש שעות, ואכן הוא היה היחידי מכל הנוכחים שניצל מהמלחמה ונשאר בחיים.

כ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר'ל מאמשינוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אייר

סיפר רבי יעקב קיל וכן שמעו אחרים מרבי יחזקאל בסר ז"ל, כי בעת שהגיע הרה"ק רבי מאיר'ל מאמשינוב זצ"ל לנחמו אחרי פטירת אמו בתשל"ה, נעמד ר"מ ליד המזוזה, ולא נכנס, ר' יוסף קושיצקי שהיה סופר סת"ם הבין הענין והוריד המזוזה לבדיקה וראה שאכן נפסל המזוזה.

כ"ט אייר

הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע

יום ההילולא - כ"ט אייר

פעם התאחר (ה"דברי שמואל" מסלונים זי"ע) בליל ש"ק בכניסתו לשולחן הטהור שלא כסדרו, ואמר אז שהרה"ק ר"מ מפרמישלאן זי"ע התאחר בליל ש"ק בכניסתו לשולחן הטהור, ואמר בזה"ל: מאיר לא היה יכול להכנס לשולחן כי אינו נכנס לשולחן עד שסוקר כל הבאים אליו ומוצא שהוא הגרוע מכולם, אולם הפעם בא אליו ברנש שכזה שבשום אופן לא יכול לפעול בנפשו שמאיר גרוע ממנו, עד שסו"ס גמר בדעתו שמאיר גרוע ממנו, כי אם ח"ו היה הוא בבחינה כמוהו כלום היה נוסע למאיר, והוא בכ"ז נוסע למאיר, א"כ הרי הוא יותר חשוב ממאיר ובכן נכנס לשולחן.

הרה"ק ר' יחזקאל משינאווא זצ"ל בהיותו אצל רבו הרה"ק מהר"ש מבעלז החליט לנסוע לפרמישלאן, וגמר בדעתו לא למסור פתקא להרה"ק ר' מאיר, אלא אך ורק להכירו ולראות עבודתו בקודש בשעת התפילה, ובהסכמת רבו מהר"ש מבעלז נסע לפרמישלאן, והרה"ק מפרמישלאן הרגיש בו ברוח קדשו, ובהכנסו לתפילה כסה פניו בידיו הקדושים בעברו סמוך למקום מעמדו של הרה"ק משינאווא,

וכן עשה לאחר מכן בשעת התפילה, משראה הרה"ק משינאווא כן הוכרח להכנס אליו בקודש פנימה עם פתקא, ואז עכבו הצדיק והראה לו התקרבות יתירה, והראה אז להרה"ק משינאווא רש"י מסויים בדברי הימים ששם איתא שהראשונים שיקבלו פני משיח יהיו החיילים היהודים, ולמרבה הפליאה לא מצא הרה"ק משינאווא אח"כ דברי רש"י אלו, ואמר אז כי ישנם דברים ברש"י שאינם מתגלים אלא לצדיקים (וע"ע בס' אהל קדושים מאדמו"ר רבי אברהם אביש קנר מטשחוב וצ"ל, ע' קכ"א).

שמעתי מאחי הרב משה שמואל, ששמע מאדמו"ר מאור הגדול וצ"ל, מעשה באדמו"ר ר' מאיר פרימישלאנער וצ"ל שבא להתאכסן בבית אחד מחסידיו. תוך כדי שיחה ביקש ממנו להראותו את סוסיו. בחר לו ר' מאיר אחד מן הסוסים ואמר לאותו חסיד: סוס זה מצא חן בעיני, תנהו לי. ענה החסיד: יבחר לו רבינו סוס אחר ואתנהו לו, אבל סוס זה אי אפשר לי להוציאו מרשותי, כי הוא הנבחר מכולם ועליו פרנסתי. שתק ר' מאיר. כעבור זמן פתח ר' מאיר ואמר לו: הראני את שטרי החוב שבידך. בחר לעצמו שטר אחד ואמר לו: תנהו לי במתנה. השיב החסיד: בעל השטר נפטר כבר מן העולם ואין ממי לגבותו, ולא תצא לרבינו כל תועלת מן השטר הזה. אמר לו: אף על פי כן, תנהו לי. נתן לו את השטר. נטל ר' מאיר את השטר בידו וקרעו לגזורים. מיד שמעו קול צעקתו של המשרת: הסוס הטוב נפל ומת. הבין החסיד שדברים בגו, ושאל את ר' מאיר לפשר הדבר. אמר לו ר' מאיר: דע לך, שהחתום על השטר היה מסתופף בצילי, ומאחר שמת ולא שילם לך את החוב נגזר עליו להתגלגל בסוס ולעבוד בשבילך. ואני רציתי לפדותו מידך. אולם מאחר שסרבת לתת לי את הסוס, בקשתך לתת לי את השטר. וברגע שנקרע השטר, הרי ויתרת על החוב ואינו חייב לעבוד יותר בשבילך, לפיכך מת וקיבל את תיקונו.

ראיתי כמדומה לי בשם הרה"צ ר"מ מפרמישלאן וצוק"ל, שפעם אחת בא אליו אחד בבקשת הכנסת כלה לבתו הבוגרת, והשיב לו: אתן לך קדחת. ההוא נתפלא על תשובה זו, אבל בתוך כך בא אליו עשיר באותה המחלה, אמר לו שיתן לאותו העני צרכי הנישואין ויתרפא. וכך היה.

הרה"ק רבי שמואל שלמה מראדזין הי"ד

יום ההילולא - כ"ט אייר

נעקד עקדה"ש בשואה כ"ט אייר תש"ב הי"ד.

בימי נערוותו למד אאמו"ר יחד בחברותא עם כ"ק אדמו"ר רבי שמואל שלמה ליינר מראדזין הי"ד, והם היו בוחנים זה את זה מסכתות בע"פ על חודה של מחט, ואאמו"ר ז"ל העיד על האדמו"ר הי"ד שבתקופת הבר מצוה שלו ידע כל הש"ס בע"פ.

ביום הושענא רבא אסף בידי הקדושות את כל הכסף הרב שנצטבר על שולחנו מפדיונות מאת החסידים שבאו להסתופף בצל קדשו, בימים האחרונים של חג הסוכות, ומסר את כל הכסף לידי ופקד עלי להעביר את זה לתלמיד חכם חולה ששכב באוטבוצק. ופעם בא אלי שליח מיוחד מהרבי בווארשא בערב שבת קודש כמה רגעים לפני הדלקת הנרות עם סכום כסף גדול בידו ובפיו פקודת הרבי להעביר את הכסף תיכף ומיד לסנטוריום "בריאות" לשלם בעד החזקת בחור ישיבה שנפגע במחלת ריאות קשה ל"ע, ומאחר כפי שהכיר את אוטבוצק וידע שמביתנו עד ל"בריאות" זה מרחק

של כמה קילומטרים, ואין כבר שום אפשרות להגיע לשם לפני כניסת השבת, היה בדברי השליח פקודת הרבי שלא אתחסד ולהעביר את הכסף ללא דחוי. כמובן שפקודתו שמרתי ועשיתי, וכשהגעתי לסנטוריום היה אחרי צאת הכוכבים וכבר מצאתי את הבחור האומלל יושב עם מטלטליו בפרוודור ובוכה. אחרי מאמצים השפעתני על אחד מעובדי המוסד לקחת את הסכום ולהשאיר את הפורמאלי של רישום למוצאי שבת, ולהחזיר את הבחור לחדרו. ואמר החובש, שלולא היה יושב בחור זה במצב בריאות עוד שעה קלה במצב של התרגשות וצער, כפי שישב זה, היה מסכן ח"ו את חייו ובוזה שבאתי ברגע זה הצלתי את חייו.

יצחק קצנלנסון הי"ד המשורר הטראגי הי"ד את הרבי הקדוש. מסופר גם על מעשיו במציאות, ובחלק זה הוא מספר כי הרבי אינו מסתפק בקריאה למרד ובהתארגנות להתנגדות אקטיבית למשמידים - באותו זמן הוא רוצה להציל ממש. ואם אין ביכולתו להציל יהודים חיים יעשה מעשה ההצלה לכל הפחות לגבי המתים המשוועים להביאם לקבר ישראל. הרבי מתחפש לגוי, לוקח עמו שק עם כסף ועושה דרכו לרכבת-המתים העומדת אי שם על מסילה נידחת, ובה יהודי לובלין, המגורשים, אשר נפחו כבר נשמתם, או שהם מתים למחצה. הרבי מכריז, כי יתן פדיון עבור כל יהודי מת, וכפליים עבור יהודי שנשמתו עודנה בקרבו. אז הסתערו תושבי הסביבה על קרונות הרכבת, לא על מנת להציל יליד-אשה, אשר נברא בצלם א-לקים, אלא בכדי לזכות בפרס הכספי. הרבי אוגר כמות גדולה של גופות הקדושים וכמות קטנה של יהודים ניצולים, אשר כמעט נפחו נשמתם כך נמשך הדבר, עד שאזל הכסף מן השק, הרבי כורה במו ידיו את הקבר, גומל למתים חסדם האחרון, ואומר קדיש אחריהם...

חודש סיון

א' סיון

רבי אברהם מנחם מנדל שטיינברג ה"מחזה אברהם" מבראד

זי"ע

יום ההילולא - א' סיון

מו"ז (כ"ק מרן אדמו"ר מסטאניסלאוו-לונדון) שח אודות זה שרבותינו וצדיקים הקודמים היתה יראתם קודמת לחכמתם ועי"ז עמדה להם חכמתם. וסיפר מעשה, כי אחרי מלחמת העולם הראשונה הי' בווינה הרבה נשים שבעליהם נתפסו לצבא, והגאון רבי מאיר אריק עם הגאב"ד בראד שהתגוררו אז בווינה עסקו הרבה בתקנות העגונות האומללות, והגאון מבראד התיר אז יותר מאלף עגונות. ואחת הנשים באה לפני הגאון רבי מאיר אריק, ואחרי שדרש וחקר פרטי' וכללותי' כתב תשובה ארוכה להתירה מכבלי העיגון, אבל בסוף התשובה הדגיש שמתיר רק בתנאי שיחתום על ההיתר מחותנו הגאון מבראד (כתב עליו התואר מחותן, כי בן הגאב"ד היה חתנו של אחי הגר"מ אריק).

כעבור כמה שבועות מעת שנתן ההיתר, באתה האשה להגר"מ אריק בקובלנא שעדיין לא חתם הרב מבראד על ההיתר, ונכבדות מדובר בה וברצונה להנשא. והבטיח לה הגר"מ אריק שידבר עמו. למחרת נפגשו יחדו בבית המדרש ששם התפללו פליטי גאליציא, וביקש הגר"מ אריק מהרב מבראד לברר את ההלכה ולחתום על ההיתר, והבטיח לו הרב מבראד שיחתום. ויהי אחרי זמן מה באתה שוב האשה להגר"מ אריק והתאוננה שעדיין לא חתם הרב מבראד על ההיתר. פגש הגר"מ אריק את הרב מבראד ואמר לו, ממה נפשך, אם אינו מסכים עמו, יכתוב תשובה לסתור, ואם מסכים, מדוע איננו חותם. ואמר הרב מבראד, שלא ידאג כי יחתום. אך למעשה לא חתם. והנה לא עבר זמן רב, ובאחד הימים הגיע מכתב מבעלה שהוא חי. כשנודע הדבר להגר"מ אריק אמר להרב מבראד, לא ידעתי שמעלתו הוא בעל מופת, והשיב הרב מבראד, הדבר הוא בהיפוך, מעלתו הוא הבעל מופת, דכשעברתי על התשובה ראיתי שהצדק עמו ולקחתי את הקולמוס לחתום, אך לבי היה נוקף בקרבי וארכבותי דא לדא נקשן, וחשבתי שהלא דבר הוא ויראתי לחתום, וכן היה בכל פעם שרציתי לחתום. ועכשיו רואה אני, דבהיות שמע"כ תלה את ההיתר בי, ולא רצו מן השמים שיצא מכשול מתחת ידו, ע"כ בזכותכם מנעוני לחתום. מו"ז כשסיפר עובדא זו הפליג מאד את היראה וענות הרוח של רבו, אשר כל התורה כולה היתה מאירה לפניו כשמש בצהרים ובירר את ההלכה בלי שום ספק, ואחרי ככלות הכל היתה יראתו מכריעה על חכמתו ונמנע מלחתום, אע"פ שהיה מוסר נפשו להתיר עגונות, ולבסוף כאשר נתגלה הסייעתא דשמיא שהיתה לו שלא חתם, תלה הכל בזכות הגאון ר"מ אריק זצ"ל.

ב' סיון

ה"אהבת ישראל" מויז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - ב' סיון

רבינו (הגה"צ רבי ישראל אברהם שטיין זצ"ל אבד"ק פאלטישאן) שמע מבעל אהבת ישראל כשהלך לטייל ביחד עם בניו והיה בדיחא דעתיה, הוא סיפר שלפני מלחמת העולם הראשונה היו שני נציגים מעיר טשערנאוויץ בפארלאמענט של עסטרייך, פעם התמודדו בבחירות שני מועמדים לפארלאמענט, אחד בשם דאקטאר נתן בירענבוים, שהי' מגדולי הגוי הדיעות החילוניים, והמועמד השני היה גוי, והסבא קדישא העדיף את הגוי והורה להצביע עבורו, ואכן דר' נ. בירנבוים הפסיד, והציונים והחילוניים שכעסו מאד, כתבו בחירופים וגידופים שפלים וגרועים נגד האדמו"ר "שונא ישראל" שפעל לטובת גוי נגד יהודי, ויהי לימים ורוח ה' החל לפעום בלב נ. בירנבוים והפך לבעל תשובה רציני ואמיתי, ונהי' ליהודי ירא ושלם ובעל השפעה, והוא הגיע ממגוריו לוויזשניץ, (המוצא שלו היה מדייטשלאנד) ונכנס לבעל אהבת ישראל והודה לו מקרב לב, על שבהשתדלותו הודח מתפקיד נציג בממשלה, כי בשעתו לא ירד לסוף דעת רבינו אבל משהגיע לכלל דעת וחזר בתשובה הגיע להבין איזה טובה נצחית עשה לו הרבי, כי אלמלי הי' נבחר לתפקיד לא הי' עולה בידי לשוב בתשובה ולהסתפח בנחלת בית ה'.

א"ז (הס"ק ה"אהבת ישראל" זי"ע) ציווה פעם לאחד החסידים שהיה חלוש בגופו, שיטעום קימעא לפני התפילה. כשראה א"ז הק' שהלה מהסס בדבר, התבטא אליו: "ממה אתה מפחד - מ'שם"? (והראה באצבעו הק' כלפי שמיא), וכי 'שם' אין לי דעה?..."

ראו כמ"פ אצל הס"ק ה"אהבת ישראל" זי"ע וכפי שהעיד לפני פעם חותני הגה"ח המו"מ רבי חיים לייב שטיין בהיותו פעם בסטראזניץ והי' שם אלפים של פדיונות וישועות, שפתאום אחרי כמה מאות פדיונות אנשים שעברו אצלו והבטיח ופעל ישועות ביקש לסגור הדלת לכמה דקות ואמר פרק איזהו מקומן בהתלהבות, ואמר, בענותנותו כבר אין לי במה לפעול ישועות, והוצרכתי ללמוד קצת, כדי שאוכל להמשיך.

סיפר הרה"ח ר' יצחק פישמן ז"ל שבהגיעו לגיל הצבא חשש מאד פן יגייסו אותו אנשי הממשלה לשרת בצבא המדינה, ע"כ תיכנן לחבל בגופו איזה מום כדי להינצל בזה מגזירת גיוס, וביקש מאביו הרה"ח ר' יוסף שיכנס אל מרן הסב"ק זי"ע להציע בקשתו ולקבל הסכמת קדשו, אך כשנכנס ר' יוסף אל הסב"ק זיע"א לא הסכים הסב"ק עם הצעתו וענה בהאי לישנא: אין מטילין מום בקדשים! ובמשך הזמן נכנס כמו"כ פעמים אל הסב"ק וחזר ושאל על דבר זה ובכל פעם ענה הסב"ק כנ"ל אין מטילין מום בקדשים! ולזאת הסתתר ר' יצחק ברפת בקר וכדומה מחשש שימצאו אותו ויקחו אותו בעל כרחו לצבא, באחד הימים נתגברה אצל ר' יצחק האימה והפחד הלך והכניס בתוך אוזנו חומצה, ונעשה חרש על אוזן אחת, וקם והלך אל לשכת הגיוס מתוך תקווה שכך ישתחרר מעול הגיוס, והנה הוא מגיע אל הלשכה ראה ששורר שם מהומה רבה לשאלתו מה זה ועל מה זה ענו לו: שזה עתה נסתיימה מלחמת העולם (הראשונה) ואין צורך עוד בחיילים וצבא, ויעמוד משתומם מגודל קדושת הסב"ק אשר ראה את הנולד ולא הסכים שיעשה מום בגופו. לימים כתב ר' יצחק בצוואתו ליוצ"ח לאמור: אם אינכם חפצים לשמוע בקול חכמים, מוטב שלא תשאלו אותם כלל.

ידוע המעשה שסיפר הגאון הצדיק גאב"ד ירושלים הרב דושינסקי זצ"ל, שראה אדם אחד שבא לכ"ק מרן ה"אהבת ישראל" זי"ע ועמד בפתח כמה דקות, ויצא ועמד בחוץ, ובא עוד הפעם ועמד בפתח ויצא, וכך הי' שלושה פעמים. וכשעמד בפעם השלישית שאלו הס"ק מה רצונו, ואמר הלז: רבי, הי' לי הרבה קושיות שרציתי לשאול בענין אמונה, וכאשר הגעתי לחדר הרבי נשכחו ממני, וכאשר יצאתי לחוץ נזכרתי בהן, וכאשר באתי עוד הפעם נשכחו ממני שוב.

ואמר לו הרבי שמן הנראה שהיו דברים שהי' אסור אפי' לשמוע, והתחיל אותו אדם לבכות והבטיח לעשות תשובה.

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ שליט"א (בשוה"ט יום ש"ק דברים-חזון תשנ"ב בהר-נוף בירושלים): "פעם נכנס אל א"ז הק' יהודי, שלא נמנה על חסידי ויז'ניץ, להזכיר את בנו שהיה במצב מסוכן מחמת דלקת חמורה בתוספתן ("אפנדיציטיס"). הרופאים ציוו לנתחו בדחיפות, באומרם שבאם לאו נשקפת ח"ו סכנה גדולה לחייו. א"ז הק' חיוה את דעתו הק': "לדעתי צריך להמתין עד למחרת ולא לנתח".

חזר הלה אל הרופאים עם חוות-דעת הס"ק שלא לנתח, אולם הרופא צווח וזעק, הרי מוכרחים לנתח תיכף ומיד, כי באם לא תתפשט המחלה והחולה יהא בסכנה נוראה! כשחזר הלה אל א"ז הק' ובפיו

דברי הרופא, נענה לו אא"ז הק', "הרי באת לשאול בעצתי, ובכן זוהי חוות דעתי - להמתין עד למחר ולא לנתח". ואכן כך היה, החולה הבריא וחי עד ימי המלחמה.

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר [ה"ישועות משה" מויזניץ זצוק"ל שפעם באו להזכיר אצל זקנו מרן הס"ק זי"ע את בתו של המשב"ק הרה"ח ר' בנציון שכטר ז"ל היא היתה אשה צעירה, אם לארבעה ילדים, ומצבה החמיר מאד כאשר הקשתה ללדת, עד שהרופא אמר שהמצב אבוד ואין כבר מה לעשות. בני המשפחה, שהיו מהמקורבים ביותר הגיעו לביתו של הס"ק והקימו צעקות ובכיות, 'קולות וברקים'. "כאשר יצא ר' בן-ציון, שאלתיו, מה אמר הרבי? וסיפר לי שהרבי נעמד ממקומו, ואמר: מה אעשה שמחזיקים אותי לשקר? (שכן לפני כן כבר הבטיח רפואה וישועה). ואחז בדיקנא קדישא דיליה (ואחז בזקן הקדוש שלו) ואמר הזקן הזה מעולם לא שיקר! ואכן האשה נושעה, עברה את ימי השואה, עלתה ארצה וזכתה כאן לאריכות ימים מופלגת".

שמעתי סיפור מפי זקני הרה"ח רבי יוסף שמואל פוגל שליט"א, שזכה להסתופף בצילא קדישא דמרן הסב"ק ה"אהבת ישראל" זי"ע, אשר אביו הגה"ח רבי צבי מאיר פוגל זצ"ל שו"ב סיטשעל לא זכה לפרי בטן משך כמה שנים מנשואיו, וכבר דרש ברופאים וכולם נואשו מלהושיע עד שאמרו לו במר יאוש - כאשר יצמחו שערות בכף ירך אז תוושע. והנה בשנת תרע"ד נסע לוויז'ניצא על חג הפסח להסתופף בצל הסב"ק זי"ע ולהפציר בו לישועה, אחר ליל הסדר פנה ללכת לאכסנייתו, בדרכו לשם ראה אותו מרן הסב"ק זי"ע. פנה אליו הסב"ק, שם ידו הק' על כתפי הגה"ח ר' צבי מאיר, ושאל בזה"ל: "הערש מאיר איך נהנית מהסדר שלי?" ענה בהתרגשות: "כן יגיענו ד' אלוקינו למועדים ורגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום". נענה לו הסב"ק זי"ע בזה"ל: אני מבטיח לך שעוד תספר את זה לבני-בניך!"

אח"כ בימי חוהמ"פ לפני התפילה, כשאמר הסב"ק זי"ע את מזמורי התהלים כידוע, עמד הגה"ח ר' צבי מאיר בין השורות ובהגיע הסב"ק זי"ע לסיום קאפיטל קי"ג, פנה אליו הסב"ק זי"ע ונעמד מולו פנים אל פנים וסיים בקול כלפיו, בנוסח המפורסם: "מושיבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה, הללוי-ה", אזי הרגיש ר' צבי מאיר שבוודאי יוושע במהרה. ואכן פחות משנה שלאחמ"כ, בנר ראשון דחנוכה תרע"ה, נולד לו בנו בכורו הרה"ח ר' נפתלי הערץ פוגל ז"ל. ויהי לאות ופלא.

מוסיף זקני ר' יוסף שמואל ומדגיש בהתפעלות, עד כמה נתקיימו במלואם דבריו הק' של הסב"ק זי"ע, כי בחג הפסח תש"ד חודשים ספורים לפני שנעקד עקד"ה ביום ב' בסיון, הגיע במפתיע הרה"ח ר' נפתלי הערץ ושלוש ילדיו להסב בליל הסדר אצל אביו וזקנם ר' הערש מאיר, ונתקיימו אז דברי הסב"ק זי"ע שיזכה לספר לבניו ולבני בניו. היתה זו הפעם היחידה שהסב ר' צבי מאיר עם נכדיו בליל הסדר.

ידוע ענין תפיסת המחשבות שהיה אצל אאזמו"ר ה"אהבת ישראל" ז"ל מדברים הקטנים, כולם ידעו שאאזמו"ר תופס מחשבות כל אחד ואחד, והחסיד ר' שמשון כהנא סיפר לי שפעם אחת לפני חג הפסח הציגו לו לקנות איזה שדה, ודרכו היה שעל כל דבר היה כותב לאאזמו"ר ז"ל ומתייעץ אתו, ובעת ההוא היות שהיה בדעתו לנסוע לגרויסווארדיין על חג הפסח חשב שכבר ישאל בעצמו בענין זה, ובהגיעו לגרוו"ד כמובן היו לו ענינים אחרים לחשוב עליהם ולא חשב כלל על ענינים גשמיים

ונתגלגל הדבר שמשך כל היו"ט הסיח דעתו מן השדה לגמרי, וכך היה גם כשנכנס לקבל ברכת פרידה נשכח ממנו כל הענין ורק כתב בפתקא שלו שעשה שידוך עם בתו וכשהגיש הפתקא לאאזמו"ר ביקש ממנו שיאמר לו הרבי מבינות על הבחור, ענהו אאזמו"ר הלא אין אני מכירו [שלא הי' מחסידי ויז'ניץ], והשיב ר' שמשון [שהיה קצת שארפער] הרבי יכול לומר לי אף מבלי להכירו, אאזמו"ר ז"ל הביט עליו ואמר לו אם אתה אומר כן הגד לי מאיזה מקום הוא, והגיד שם המקום, ושאלו אאזמו"ר איפה נמצא מקום זה, והשיב שזה לא רחוק מחוסט, ואחר זמן מה אמר לו אאזמו"ר ז"ל זה דבר ישר. אחרי שלקח ברכת פרידה מאאזמו"ר ז"ל פנה אליו אאזמו"ר ז"ל בשאלה, שמשון - ומה נעשה עם השדה, אז אחז ר' שמשון בראשו מרוב התפעלות - והיה אומר ממילא אם הייתי חושב מענין השדה הרי אין כל פלא שיתפוס הרבי את מחשבתו, אבל הלא אני לא חשבתי מזה כל עיקר ואמר לאאזמו"ר הלא הרבי יודע יותר טוב ממני?! נענה אאזמו"ר ז"ל, וודאי יונגאטש (כינוי כעין פרחח) הזה צריך לכוון להכל. ונתן לו עצתו בענין השדה.

ה"מנחת אלעזר", הרה"ק ר' חיים אלעזר ממונקאטש זי"ע

יום ההילולא - ב' סיון

ספריו של הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" זצוק"ל מצטיינים גם בחיבור שבין נגלה דתורה ופנימיות התורה, בבחינת "מחצתי ואני ארפא", ביטול המחיצה שבין נגלה דתורה ופנימיות התורה, כפי שמצינו כמה פעמים בתשובותיו בנגלה דתורה שמקשר ומאחד עם פנימיות התורה.

פעם היו הרה"ק רבי צבי הירש שפירא ממונקאטש (בעל דרכי תשובה) עם בנו הרה"ק רבי חיים אלעזר (בעל מנחת אלעזר) בשינאווא. באותו מעמד בירך הגה"ק משינאווא לאיש אחד חשוך בנים לאחר שהלה נתן לו מעות עבור אחד מנכדי הרבי ר' אלימלך. נענה הדרכי תשובה לרבינו שגם בנו נזקק להיוושע בוש"ק ומוכן לתת מעות עבור זה. ענה הגה"ק משינאווא שבין כך ובין כך יהיה לו.

שוב שאל הדרכי תשובה באחזו בזקנו: העוד יזכה זקן הלזה לראות דבר זה, שתק הגה"ק משינאווא כשיצאו משם נכנס שוב הגבאי של הדרכי תשובה להגה"ק משינאווא לעורר רחמים על המנחת אלעזר והעיד לפני הגה"ק משינאווא שהמנחת אלעזר משים לילות כימים בתורה ועבודה. ענה הגה"ק משינאווא: וכי לא ידעתי מזה, לא יעברו ימים רבים, והוא יהיה מגדולי הדור. והמנחת אלעזר הפליא אחר כך את רוח קדשו של הגה"ק משינאווא על ששתק לשאלת אביו אם יראה עוד את זה, (כי כן היה שנושע רק אחר פטירת אביו), וסיים שהיה בעל רוה"ק בהיר. (מפי הרה"צ רבי חיים יעקב מקאמארנא. בשם בעל מנחת אלעזר).

למען דעת ישראל מפעלות הצדיקים וכח קדושתם בדדידי הוה עובדא וזכיתי לקבל בזה תשובת אדמו"ר גאון ישראל וקדושו בעל מנחת אלעזר זי"ע ממונקאטש באופן פלא, כי מבית אבותי הגאווה"צ זלה"ה נהגתי כחומרא הנ"ל שלא לאכול מצות במשך ימי חג הפסח וזלת הכזיתים בלילי התקדש החג, כי הם הסתופפו בצל קדשו של הרה"ק מליסקא זי"ע שנהג כן עפ"י מנהג רבו הק' היש"מ זי"ע כנ"ל, אולם כאשר באתי לישב על כסא הרבנות בק"ק טענקא נסתפקתי בזה, אולי כדאי לשנות למנהג המקום כי בעיניהם יחשב כמו זר מנהגי זה, או להמשיך בזה משום אל תטוש, ולכן כתבתי בזה בירור

הלכה ושלחתי הבריור לכ"ק מרן בעל מנח"א ז"ל ושאלתי חוות דעת קדשו כדת מה לעשות, וחכיתי איזה חדשים לקבל תשובתו הרמתה אולם לא הגיע שום תשובה. ויהי בימים הסמוכים לפני חג הפסח וטרם קבלתי תשובה להלכה בזה החלטתי כדי שלא לשנות ממנהג בית אבותי בלי הוראת חכם שלא לאפות רק ששה מצות מצוה לילי התקדש החג, אך לבסוף הכנתי עוד כמה מצות שיספיק למשך ימי החג אולי יתברר הדבר במשך ימי החג.

ויהי למחרת ליל התקדש החג ביום ראשון דפסח אחר התפלה, נשאלתי באיזה שאלה מעניני איסור והיתר, וכדי לברר הלכה ברורה הוצרכתי לעיין עוד באיזה ספרים אשר היו נמצאים בבית המדרש של הבחורים - אשר שם למדתי עמהם הלכות או"ה במשך השנה - שהיתה סגורה למשך ימי החג, ויהי כאשר נכנסתי שמה פתאום נפל מעל הפתח מכתב פתוח כתוב על גבו שבא ממונקאטש, ומה מאד נשתוממתי על המראה לראות מכתב בכתי"ק רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע שהתחיל בזה"ל, כעת אחר בדיקת חמץ נזכרתי ממכתבו שכתב לי לפני איזה חדשים וחשתי להשיבו על אתר תיכף ומיד, וכה המשיך בתשובה ארוכה שלא להמשיך בשום אופן במנהג זה, רק לאכול מצה כל שבעת הימים.

ונפלאתי מאד על זה ולא יכולתי להאמין למראית עיני, כי הרי מרן בעל מנח"א ז"ל כתב מכתבו בעירו מונקאטש אשר בהרי הקארפאטן, ואני הייתי בעירינו טענקא שבזינבערבערגן, ואז עדיין הגיעו כל המכתבים רק ע"י הבאהן שלכה"פ שהה' ב' או ג' ימים להגיע מעיר מונקאטש לטענקא, ובדרך הטבע לא יוכל להגיע מכתב שנכתב אחר בדיקת חמץ במונקאטש לעיר טענקא ביום א' דפסח, ומה גם שהגיע המכתב להבית המדרש הנ"ל שהי' סגור בימי הפסח ורק עפ"י סיבה הוצרכתי לפתחו, ויהי לפלא, ולאחר זמן מה ביקר מרן הגה"ק ממונקאטש זלה"ה בק"ק שאמלויא ונסעתי שמה לקבל פני קדשו, ושאל אותי על מעשי ובתוך הדברים שאל גם אם קבלתי את מכתבו, השבתי הן ואמרתיו לו הן ידעתי לשעבר כי לצדיק עצמו יש כח של קפיצת הדרך להגיע למחוז חפצו, ועכשיו ביותר נוכחתי לדעת שגם למכתב של צדיק יש אותו כח, זי"ע ועכ"א.

מתוך מכתב של הרה"ח ר' משה גאלדשטיין הי"ד "שבוע העברה בא לפני רבינו ה"מנחת אלעזר" ממונקאטש צוק"ל איש אחד עם בתו הבתולה אשר נכנס בה דיבוק או רוח רעה לא עלינו אשר צעק מתוך גרונה שיביאהו להרבי ממונקאטש כי חטא נגדו - ובבואה לבית רבינו שליט"א התחיל הרוח לצעוק לא עלינו בקול מר צורח רבי רבי חטאתי נגדכם ימחול לי ימחול וכו' הרב שאל מי הוא והגיד שמו ושם עירו ושזה עשרים שנה שנפטר לא עלינו והוא נע ונד באין מנוח בשביל שהתריס ודיבר אז בחייו על רבינו - והשיב מחול מחול לך, וצעק עוד לברכו שילך לגן עדן וכהנה וכהנה, וגער בו רבינו שילך לדרכו ואל יצער העלמה הזאת, ויצא מקרבה מיד והוטב לה מאז ב"ה, וקול הנ"ל שמעו יותר ממאה אנשים ששמעו והתאספו ותהי לאות ופלא גדולה וכולם הרהרו בתשובה וחרדו חרדה גדולה, ה' ישמרנו וירחם עלינו בתוך כלל ישראל בכל ענינו לטובה ולישועה.

סיפר רבי יהודה פאגעל, עובדא שהיתה בדידו, והוא מעשה פלא. כאשר הגיע זמנו להתייצב בפני הוועדה הטשעכית לעניני צבא, נודע לו כי באותה שנה מחמירים ביותר בוועדה הרפואית הצבאית, וכמעט שאין שום אפשרות להשתחרר מן השירות הצבאי.

מודאג מן הידיעה הזאת פנה מיד לרבו וביקש את עצתו, כדת מה לעשות. השיב לו רבינו: "קח אתך גביש של סוכר וכאשר תופיע בפני הוועדה הרפואית, תוציא את הסוכר ותברך בקול רם ברכת שהכל", ועל כך הוסיף: "הלא כך אומרים חז"ל" זעל כולם אם אמר שהכל יצא"!... כאשר הופיע התלמיד בפני הוועדה הרפואית, עשה כפי שרבו ציווה עליו, חבש את כיפתו לראשו ובירך בקול רם ברכת שהכל. לתדהמתו הגדולה שמע כי הרופאים פסלו אותו ושחררוהו כבלתי כשר לשירות. היה בכך פלא גדול, זאת משום שלידו עמדו אנשים עם כל מיני מומים, ואת כולם חייבו בשירות צבאי ואילו אותו פטרו.

ג' סיון

רבינו עובדיה מברטנורא זי"ע

יום ההילולא - ג' סיון

המפרש הקדמון רע"ב התגורר בחבל ברטנורא ברומי, רע"ב נסע לארץ ישראל, ועד היום ישנו מכתב שכתב מכאן לאביו שנשאר בחוץ לארץ, בו הוא מפרט לו את כל סדר נסיעתו לארץ הקודש. שנסע לארה"ק דרך הים הגדול והגיע תחילה לאלכסנדריה של מצרים, שם היה בית הכנסת שבו נמצא ספר תורה שכתבו עזרא הסופר והוא נורא מאוד, ובא אורח אחד מערבי (צפון אפריקה) ונתן שוחד לשמש בית הכנסת שיתן לו את הס"ת הזה, והשמש הסכים ליתן לו רק את הס"ת אך את התיק השאיר שם, והאיש שלקח את הס"ת נסע בספינה, ובלב ים עמד עליו נחשול של מים אדירים והספינה טבעה יחד עם הס"ת למצולות ים, וגם השמש שהסכים לקחת את השוחד, לא הוציא את שנתו ומת במיתה חטופה, ולא נשאר זכר מהס"ת היקר רק את התיק.

להרה"ק רבי שניאור זלמן בעל ה'תניא' והשו"ע מלאדי זי"ע היה חסיד תמים במעשיו ושמו רבי יקותיאל ליעפליר ז"ל, פעם אחת ראה בספר ה'תניא' שיש באדם 'חלל ימיני' ו'חלל שמאלי', ומצד השמאל נובעים כל תאוות האדם לגשמיות וחומריות, בלמדו כן נכנס תיכף לפני ולפנים ושטח בקשתו לפני רבו שיבטל ממנו את 'חלל השמאלי' שגורם לו רעות, ונענה אליו רבו וביטלו. גדולי החסידים אמרו, שאע"פ שזכה הלה ונתבטלה ממנו הנטיה אל הרע, מיהו אין זו דרך ישרה שיבור לו האדם, כי לעבדו בלב שלם בלא נסיונות דבר קל הוא, ורצון השי"ת הוא שיתגבר על תאוותיו כי זה כל האדם...

החסיד רבי יקותיאל סיפר, שפעם נכנס החסיד רבי מיכל מאופוצק ז"ל אל הקודש ושאל את רבו אם רבינו עובדיה מברטנורא כתב את חיבורו ע"פ רוח הק"ק, נתפלא הרבי על שאלתו וכי איזה נפקא מינה עבורו אם נכתב הספר ע"פ רוח הק"ק אם לאו, השיב לו החסיד בתמימות ואמר: "אם אני שואל כנראה שהדבר נוגע למעשה", אמר לו הרבי שיכול להגות וללמוד בספריו. היינו כי הבין שאינו רוצה ללמוד בספרים שלא נתחברו ע"פ רוח הקודש, לפיכך הורה לו שיכול להתמיד בחיבוריו בלב שלם, שבדאי נתחברו ע"י רוח הקודש.

הרה"ק רבי יעקב שמשון משפטייווקא זי"ע

יום ההילולא - ג' סיון

בתקופה שהרה"ק רבי יעקב-שמשון משפטייבקה חי בארץ הקודש, באו אליו פעם וביקשו ממנו ברכה עבור יהודי שהיה צפוי לעמוד בפני משפט חמור שהעונש המרבי עליו הוא עונש מוות, אמר הצדיק משפטייבקה שיתנו צדקה ובוודאי תבוא הישועה.

המקום שבו נועד להתקיים המשפט היה בבית שעמד על שפת הים ביפו, והדרך לבית המשפט עברה דרך מדריגות שהיו על פני הים. כאשר שליח בית הדין עלה במדרגות ובידו המסמכים הקשורים באותו אדם, קרסו המדרגות והשליח טבע בים על כל המסמכים, וכך נתבטל המשפט.

כשסיפרו על כך לצדיק משפטייבקה, אמר: הרי הטעמים בפסוק (דברים ט"ו, ח) "פתח תפתח את ידך וגו'" הם 'דרגא תביר', ולכן כאשר מקיימים את מצות 'פתח תפתח', גורמים ל'דרגא תביר' = 'מדריגה שבורה'.

שמעתי מצדיקים שפעם היה הרה"ק משפטייווקא אצל הר"ר ברוכ'ל ונתן לו הר"ר ברוכ'ל מתנה גביע מזכוכית. והי' הגביע חביב מאד אצל הרה"ק משפטייווקא ותמיד היה משתעשע בו ושמח בו עד מאד. פעם אחת ערכה הרבנית את השולחן והניחה את הגביע על השולחן, ולפתע נכנס עוף לבית וקפץ על השולחן והפיל את הגביע ושברו. כשהודיעו זאת להרה"ק משפטייווקא זי"ע, ציוה למהר ולחפש בכל העיר אדם שנוסע למעזיבוז. מיד יצאו החסידים וחיפשו בכל העיר עד שמצאו אחד שנוסע למעזיבוז והביאוהו אל הרה"ק משפטייווקא. ויאמר לו הרה"ק דע לך שהנני עומד לצוות אותך ציווי שאם לא תקיימנו הינך מקולל בקללה זו וזו וכו' והתחיל לקללו בקללות רבות, ממש את כל התוכחה הקריא עליו. ואותו יהודי נתבהל מאד והתחיל לפחד ולבכות "רבי וכי למה לא ארצה לקיים הנני מוכן לעשות ככל אשר יאמר לי הרבי", והרה"ק אינו מפסיק לקלל קללות נמרצות, והיהודי מתחנן על נפשו לדעת מהו רצון הרבי וייעש. עד שאמר לו הרה"ק שמבקש ממנו להכנס אל הרבי ר' ברוכ'ל ויאמר לו שהכוס נשבר. היהודי הסכים לזה כמובן בחפץ לב ונסע למעזיבוז. באמצע הדרך נרדם היהודי והעגלון המשיך לנסוע עד שהתעורר וראה שהוא נמצא בסביבה בלתי מוכרת והבין שכבר עברו את מעזיבוז, ובזכרו את כל אותן אזהרות וקללות של הרה"ק משפטייווקא התחיל להתחנן לעגלון לחזור למעזיבוז והעגלון לא רצה בשום אופן עד שהפציר בו והבטיח לו ממון הרבה, וחזרו למעזיבוז. כשהגיע למעזיבוז ראה שכל העיר דואגים ומצרים על כך שהר"ר ברוכ'ל מוטל במטה כשהוא חולה ומסוכן. ובלתי אפשרי להכנס אליו. אז הבין היהודי מדוע איים עליו הרה"ק משפטייווקא כל כך הרבה. ונצטער מאד ולא ידע מה לעשות שהרי לא ניתן כעת להיכנס להרבי ר' ברוכ'ל, ומאידיך אם לא יקיים שליחותו אזי יחולו עליו כל הקללות של הרה"ק משפטייווקא וסיפר את צרתו לחסידים וגם הם לא ידעו מה לעשות. אבל נכמרו רחמיהם על אותו יהודי והחליטו שהוא מוכרח להיכנס אל הר"ר ברוכ'ל ולומר לו את השליחות. וכך היה היהודי נכנס אל הר"ר ברוכ'ל ואמר "הרה"ק משפטייווקא ציוה עלי להודיע שהכוס נשבר". מיד התעורר הר"ר ברוכ'ל ואמר "אם כן, הפח נשבר ואנחנו נמלטנו" (תהלים קכ"ד, ז) ומיד הוטב לו עד שקם ממטתו ונתרפא.

והנה ביאור ענין "הפח נשבר ואנחנו נמלטנו", כי ידוע שהחפצים הנמצאים אצל אדם יש להם שייכות לשורש נשמתו, כי השי"ת מזמן שהמאכלים והחפצים השייכים לבחינת נשמתו יגיעו אליו. ואפילו אם נתנם לאחר, היינו שמעתה יש להשני שייכות לנצו"ק אלו, אבל עדיין נשאר השייכות גם להנותן המתנה. וכאשר ראה הה"ק משפטיווקא שהכוס הקדוש נשבר, הבין שמונח בזה המתקה להה"ק ממעזיבו, שהכוס הזה שייך לשורש נשמתו. ורצה להודיעו על כך... וידע הה"ק שיהיו נסיונות מצד הסט"א לעכב הגעת הידיעה הזאת, לכן הזהיר את השליח בכל האזהרות החמורות כדי שיקיים השליחות...

צריכים ללמוד גודל האמונה בדברי הצדיקים גם כשאין מבינים הדבר על בוריו, שהרי בשעת מעשה לא היו מובנים כל דיבוריו של הרה"ק משפטיווקא במה שהרבה כ"כ להזהיר את אותו יהודי שיכנס למעזיבו. אלא שראה ברוח קדשו שיהיו לו נסיונות ועיכובים מרובים, וללא האזהרות לא היה מקיים את השליחות. וכן הרבה פעמים אין מבינים דברי הצדיק, שנראים אך למותר, ובאמת יש לו בזה כוונה נסתרת. ועוד למדים ממעשה זה, כמה טמון בכל מילה של צדיק, שבזה שהרה"ק משפטיווקא הודיע שהכוס נשבר המשיך בזה רפואה שלימה אל הר"ר ברוכ'ל כי בכל מילה של צדיק מונחים דברים נפלאים עד אין שיעור ואשרי מי שזוכה לקיים דבריהם.

סיפר הרה"ק איש אלקי רבינו שמחה בונם זצ"ל מפרשיסחא מכבוד הרב הגה"ק אלוקי רבינו יעקב שמשון זצ"ל משפעטיווקא זי"ע, איך שפעם אחת נסע בספינה על הים והיה ליל ראש השנה והיה רוח סערה גדולה מאד ועמדה הספינה כל רגע ליטבע בים, והיה ממתין הרב הק' הנ"ל ומצפה ומשתוקק מאד שיאיר היום כדי שיוכל לתקוע תקיעת שופר וכן היה, תיכף שהאיר היום לקח הרב השופר ותקע בו תק"ש ותיכף נח הים מזעפו, ואמר הרבי ר' בונם שהעולם היו סוברים שמשום זה היה מצפה שיאיר היום לתקוע בשופר כדי שתגין עליו המצוה ובאמת לא כן עמדו רק היה חושק ומצפה ומשתוקק לעשות עוד מצוה אחת קודם פטירתו ע"כ, וראה עד היכן גדולת הצדיקים.

הרה"ק רבי ישראל צבי רוטנברג ה"אור מלא" מקאסאן הי"ד

יום ההילולא - ג' סיון

בתקופת מלחמת העולם השניה נוצרה עבורו אפשרות להימלט אך הוא סירב להותיר את עדת צאן מרעיתו ובאסרו חג הפסח של תש"ד נשלחו הוא ובני קהילתו לבערגסאז, שם נספו ביום המר ג' סיון. דברי תורתו כונסו בספר "אור מלא" על התורה ומועדים.

הרה"ק ר' יצחק אייזיק יגר שליט"א סיפר לי שזקיני וזקנתו (הורי אמו ע"ה) לא נפקדו בבנים במשך תשע שנים מנישואיהם, ובחג הפורים נכנסו אל ה"אור מלא" (הרה"ק רבי ישראל צבי מקאסאן זי"ע) ובכו לפניו על צרתם, והוא בירכם שיושעו, ואכן כעבור זמן נולדה להם בתם (היא אמו). בהיותה בת שנתיים ימים חלתה עד מאד והיתה שרויה במצב קשה ביותר, עד שהחלה לגסוס, והרופאים שעמדו סביבה אמרו שזה כבר לאחר מעשה, וגם אנשי החברא קדישא אמרו כן, וכבר השכיבו אותה לארץ וכיסו את גופה. האב רץ במר נפשו לה"אור מלא", ובכה וצעק לפניו שבתו הריהו המופת של הרבי והאיך יתכן שתמות כבר עכשיו, אמר לו ה"אור מלא", למה תדבר כך, הרי היא חיה... תיכף רץ האב

לביטו כשהוא צועק "היא חיה, היא חיה", וכל הנוכחים חשבו שנשתבשה דעתו מרוב צער ויגון, אבל הוא ניגש והרים את הכיסוי וראו שהיא נושמת... וזהו היה מופת של תחיית המתים ממש, וה"אור מלא" היה אז צעיר לימים.

לקראת שבת נחמו בשנת תש"ג, נסעתי להסתופף בצילא דמהימנותא, אצל הרה"ק רבי ישראל צבי מקאסאני זי"ע, ששהה אותה עת בנייפעסט.

באותו הזמן באו בצל קורתו רבים מאחינו בני"י, שנאלצו להסתתר מעין השלטונות, אם מפני שלא רצו לילך למחנות העבודה, או שלא היו להם מסמכים הדרושים לשהיה בעיר, והיו מכוונים בשם "טמיר ונעלם", והרה"ק מקאסאני, שהיה אב רחום ופטרון לכל נדכה ונוזקק, פרס עליהם את חסותו.

זוכרני את שולחנו הטהור שערך בבית המדרש הנקרא "בית המדרש של משה אהרן קרונשטיין" שנמשך שעות רבות, והיה מזמר בדביקות עילאית, את הזמר "עד הנה עזרונו רחמיך".

בשעת לילה מאוחרת, עת עריכת ה"פירות טיש", נכנס אחד בבהלה, וסיפר כי אנשי הבולשת וחיל משמר הגבולות הקיפו את חצר בית המדרש, והם עומדים לפרוץ פנימה, לערוך ביקורת רשיונות שהיה.

בבית המדרש התעוררה מהומה גדולה, מאחר שבמקום נכחו רבים שנמלטו מפולין, ואחרים שהשתמטו מהצבא, ואף בעלי הרשיונות לא נשאו עליהם, בשל קדושת היום, והסכנה היתה גדולה וקרובה מאד.

המרא דאתרא הרה"ג רבי ליפא גולדמן, והרה"צ רבי יו"ט מנחם אחיו של הרה"ק מקאסאני, יצאו לפרוודור כדי לטכס עצה, ולהיערך לבאות.

בתוך כך קרב מאן דהוא אל המרא דאתרא, ושאל אם מותר לשלוח שליח רכוב על אופניים, להביא את "רשיונות השהיה" של תושבי המקום מבתיהם, על מנת שיוכלו להוכיח זהותם, כי הלא שעת סכנה היא!?

הרב לא ידע לשית עצות בנפשו, ואילו הרה"צ ר' יו"ט מנחם אמר: "הן פה איתנו אחי - רבינו, נשאל את פיו ואת אשר יורה, נעשה".

נגשו ושאלו את הרה"ק: "האם לשלוח שליח להביא את רשיונותיהם של אלו שיש להם רשיונות?" והרה"ק ענה: "חס ושלום! הרי שבת היום לה', ובזה יש בפינו אמתלא, כי מפני קדושת השבת, אין בידינו את הרשיונות".

שאלוהו: "וכי מה חילול שבת יש ברכיבה על אופניים?"

ענה הרה"ק "אם תושבי המקום יציגו את רשיונותיהם, הן כמו ידינו נעמיד את המסתתרים בסכנה! על כן עדיף שלא יביאו לאף אחד את רשיונותיו, וה' יעזור לכולנו".

באותה שעה נשא הציבור הנפחד עיניו אל הרה"ק מקאסאני, וציפה לישועת ה'. והרה"ק נסך בקהל רוח אמונה ובטחון, ואמר: וכי יש בכוחי לחולל מופתים? אוכל לספר לכם סיפור!.

וסיפר מעשה שהיה אצל אביו הרה"ק רבי יוסף (יהוסף) מקאסאן זי"ע:

מעשה ביהודי שהיה דר בכפר סמוך לקאסאן, שנחלה ונפל למשכב, ובראות אנשי ביתו שהמחלה מתגברת, והמצב הולך ורע מיום ליום, ובכפרם אין רופא קבוע, הובילוהו לקאסאן, כדי שיהיה בקרבת רופא.

הימים ימי חודש תשרי, ומצבו הלך והידרדר, עדי הוכחש בשרו, וסכנה נשקפה לחייו, וביום "הושענא רבה" שכב אין אונים, מחוסר הכרה, ואנשי החברא קדישא עמדו סחור סחור למיטתו, ובאו להזכיר אותו לפני אבי הקדוש, שביום קדוש זה היה עומד כל אותו היום בתפילה.

כך שכב החולה מחוסר הכרה, עד לשמיני עצרת, ובסעודת היום באו להודיע לאבי הקדוש, שהחולה גוסס ונוטה למות. ענה אבי הק' ואמר: וכי יש בכוחי לחולל מופתים?! אוכל לספר לכם סיפור!.

וסיפר: מעשה היה אצל הרה"ק רבי אורי השרף מסטרעליסק זי"ע, שכידוע היה מחזר אחר מצות "סנדקאות". פעם אחת הזמינו אחד מחסידיו ל'ברית מילה' בעיר פינסק שבליטא, נסע הרה"ק ובא לשבות בפינסק, ופינסק של אותם ימים היתה מבצרים של המתנגדים לדרך הבעש"ט, ומנהגו של הרה"ק מסטרעליסק לעבור לפני התיבה בקבלת שבת, ב'נוסח ספרד' כמנהג החסידים.

חשש הרה"ק שהמתנגדים יתנכלו ויפריעו לו בעבודתו, משום כך עלה בלבו הטהור לצאת מגדרו, ולעשות מעשה פלא ומופת, בכדי להכניע את התנגדותם, ולהכניס מורך בלבם, כדי שלא יאלץ לשנות ממנהגו.

בפניא דמעלי שבתא, כאשר הלך הרה"ק לביהכ"נ, לתפילת מנחה וקבלת שבת, היה בא בדרך, ושמע קול צוחה בעיר. שאל הרה"ק לפשר הצעקה, והשיבו לו שישנו חולה גוסס הנוטה למות ל"ע, ואנשי ה"חברא קדישא" עומדים כבר ממזל לו. נכנס הרה"ק מסטרעליסק לבית הגוסס, כשהוא מלווה במשמשו, ופקד להביא לו צלוחית-דבש עבור החולה. המשמש נחפז למלא פקודת רבו, ומצא אצל שכן גוי דבש וכפית, והגיש לרבו. משהבחינו בכך אנשי הבית, קמו והתריסו כלפיו, ובקשו למנוע בעדו, באומרים שחל איסור להזיז את הגוסס (עיין יור"ד סימן שלט סעיף א, ובש"ך ס"ק ד). אולם הסטרעליסקער זי"ע לא שת לבו אליהם, ותחב את הכפית עם הדבש, לתוך פיו של הגוסס, ולתדהמת הנוכחים, שירבב החולה את לשונו, וליקק את הדבש. בראות המתנגדים מעשה ניסים לעיניהם נסוגו אחור, והרה"ק הוסיף לתת לחולה מן הדבש, כפית אחר כפית, עד תום כל הדבש בצלוחית. ויהי ככלות הדבש בצלוחית, קם החולה ממיטתו, ובא הרוג ברגליו, יחד עם הרה"ק לתפילה, כאחד האדם, בריא לחלוטין. ויהי לפלא.

ובדבר הזה הטיל "השרף מסטרעליסק" את מוראו על המתנגדים, ותהי חיתתו עליהם, ולא הפריעוהו, כי נפל פחד קדושתו עליהם.

סיפור זה סיפר אבי ז"ל, המשיך הרה"ק מקאסאני בדבריו - וככלותו לספר, לקח חתיכה חלה ושלה לתיתה לחולה. "איני יכול לומר שהחולה נתרפא מיד באותו הרגע, אך ב"שמחת תורה" בשעת ה"הקפות", הוא כבר היה בבית המדרש, ורקד את ההקפות".

ובהשלים הרה"ק מקאסאני את סיפורו, פרצו הרשעים לתוך בית המדרש, בחימה שפוכה, ובראשם מפקד החיל "טיראמער" שמו, שהיה רשע עריץ ונודע לשמצה, והטיל חיתתו על הבריות. הוא התייצב נוכח הרה"ק מקאסאני, ובקול פרוע וגס צרח ושאל: "מי הראש כאן?"

נעמד הרה"ק מקאסאן מלוא קומתו ואמר: "אנכי".

הוסיף הרשע לשאול: "אילו אסיפות אנטי ממשלתיות אתם עורכים כאן במחתרת!?"

ענה הרה"ק: "אין זו התכנסות אנטי ממשלתיות, אלא התכנסנו כאן יחד, להודות ולהלל ולשבח לבורא יתברך שמו, לכבוד שבת קודש!"

"מה שמך?" - שאל הרשע את הרבי הקדוש.

השיב הרה"ק בקול רם: "איזרעל ראטטנבערג".

נזדקף הרשע דום וקפא על מקומו, ואחר כך התנער וקרא: "האתה הוא שרוליק? האם אינך זוכר אותי? הן למדנו יחדיו בביה"ס בניר מאדע! והכיצד לא תזכרני?"

אז פנה הרשע לחייליו, ויאמר להם: "אני מכיר אותו, ואין כאן התכנסות אנטי ממשלתיות". ותיכף ומיד עזב את המקום עם כל חייליו.

אחר כך נענה הרה"ק מקאסאני לאמר: "אינני יודע מאין מכירני זה, מעולם לא ביקרתי בביה"ס בניר מאדע, ולא למדתי שם אף לא יום אחד!"

ואני שנכחתי שם, ראיתי את המופת עין בעין, כי אותו מפקד רשע, היה לנגד עיני, והיה הבדל גדול ביניהם במנין שנותיהם, שהרי הרה"ק מקאסאני זי"ע זקן מופלג היה, והמפקד הרשע היה צעיר כבן ארבעים שנה.

ה' סיון

הרה"ק רבי זאב וואלף מזיטאמיר זי"ע ה"אור המאיר"

יום ההילולא - ה' סיון

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש השני מבאבוב זצ"ל הי' מספר שהרה"ק ר' וואלף מזיטאמיר זי"ע, השיא את אחד מיוצאי חלציו, והנה כשהגיע זמן החופה, ירד גשם חזק מאד בחוצות, והמים הכבירים שוטפים עד כי לא היו יכולת להחתן והשושבינין לצאת מן הבית אל החופה שהעמידו תחת כיפת השמים. הרה"ק ר' וואלף פנה לאחד מהנוכחים ואמר לו שיצא לחוץ ויאמר, החבריא של הרבי ר' בער המגיד ממעזריטש זי"ע צריכים לילך לחופה, שיפסיקו הגשמים ויעש כן האיש ויצא החוצה ואמר את הדברים כמו שנצטווה, ומיד חדלו הגשמים לרדת, ויצאו כולם מן הבית והלכו אל החופה בשעה טובה ומוצלחת.

בשלחן הטהור (מ' פתח עינים פ"ח) מביא מעשה שהיה אצל הרה"ק בעל אור המאיר זצ"ל זיע"א בשעה שהיה לו עוד שענק והיה מוכר יין שרף, ובא איש כפרי יהודי אחד, ולקח כוס יין שרף וחסף

ובירך ושתה, ורצה לילך לדרכו, וקרא לו הרה"ק ואמר לו, בני, מאמין אתה שיש סוד הגלגול, ולפעמים נגזר על האדם להתגלגל, ונתגלגל באיזה מאכל, ויש לו כמה יגיעות וצער עד שזוכה לעלות לבחינות צומח, וגם בשעת גידול יש הרבה גרעיני תבואה הנאבדים, והנשמה צועקת ומתחננת אל ה' שלא תהא בכלל זה, רק תצמח בהצלחה, וגם בשעת הקצירה נאבדים הרבה גרעינים, וגם בשעת הולכת התבואה להבית נאבדים הרבה גרעינים, וכ"ש בשעת עשיית המשקה, והנשמה מתחננת בכל פעם להבורא בתחוננים שתזכה לבוא לשלום בכל משקה שתהא ראוי לברך עליה, ואז עומדת ומשתוקקת שתזדמן לבר ישראל, ומתחננת לה' שישראל יברך עליה כראוי שיהא לה עליה בזה, וגם אולי היה זה הנשמה נשמת אביך, ככה דיבר אליו, ובשעה שסיים דיבוריו הקדושים, נזכר שיש לו בעצם יאצ"ט מאביו היום, והבין שלא על חנם סיפר לו זאת הצדיק ומרוב פחד נפל לארץ ונתעלף, ומאז נעשה בעל תשובה גמור.

ו' סיון

הגאון רבי חיים מוורמייזא זי"ע

יום ההילולא - ו' סיון

הגה"ק רבי חיים בר' בצלאל זי"ע - בעל מחבר ספר החיים. היה אחיו של הגה"ק מהר"ל מפראג זי"ע, והיה ידידו של הגה"ק רבי משה איסרליש זי"ע הרמ"א, שהם למדו בצוותא חדא אצל הגה"ק המפורסם הרבי ר' שכנא מלובלין זי"ע, שברבות הימים נעשה לחותנו של הרמ"א. רבי חיים זי"ע כתב השגות על ספרו של הרמ"א תורת חטאת...

מספרים שהגר"ח זי"ע התגורר בקראקא מקום מגורי הרמ"א, ול"ע נפטרה עליו אשתו הרבנית, וכמובן שכולם הציעו בעבורו שידוכים מגדולי הדור, כראוי וכיאות לאדם גדול כמותו, אבל הגר"ח דחה את כולם, ובין המציעים היה גם ידידו הרמ"א. והנה בקראקא היה המנהג, שכאשר היה הרמ"א נוסע מהעיר, היה רבי חיים ממלא מקומו. באחד הימים נסע הרמ"א מקראקא, ובאותה שעה החליט הגר"ח שהגיע הזמן והעת לישא אשה ולעשות שידוך כרצונו הטוב, והרמ"א לא יוכל לעכב עליו. וקרא הגר"ח לשדכן ואמר לו שימציא לו שידוך באחד הכפרים הסמוכים לקראקא, ואף אם יהיה המחותר בעל מלאכה ויהודי פשוט, ותנאי אחד הוא מתנה עמו בתחילה, שאיש לא ידע מיהו חותנו, וגם שיכינו בעבורו חדר ספרים שיוכל לשבת וללמוד שם כל היום. ובכן השדכן מצא בכפר הסמוך יהודי פשוט שהיה אופה לחמים במקצועו, ששמח מאד על המציאה שנפלה בחלקו, והאופה ביקש ממנו רשימה מפורטת מספרים שהוא מבקש שיכניסו לחדרו. כעבור כמה ימים, עזב הגר"ח את העיר קראקא באמרו שהוא מבקש ללכת לאחיו המהר"ל, ולא עזרו כל תחונני אנשי העיר שלא יטוש אותם, ובלית ברירה ליוו אותו כולם בכבוד גדול. ובהגיעו לכפר ההוא אספו מנין אנשים, וערכו חופה וקידושין כדין, והוא נשאר בכפר ההוא.

כעבור מספר חדשים נפלה מגיפה גדולה בקראקא, וכנהוג בימים ההם מיד ערכו בדק הבית, לדעת בשל מי היתה הרעה הזאת. ובאחד הימים באו אנשים וסיפרו, שבכפר הסמוך לקראקא ישנו אופה אחד שמחזיק בביתו חתן שמסתגר בחדר, ויתכן שהוא החוטא שגרם למגיפה שתבוא לעיר. כשמוע

הרמ"א את דבריהם, ציוה להביא מיד את החתן ההוא שמסתגר בחדר כל היום, ובהכנס הגר"ח לחדרו של הרמ"א חייך, ואמר לו הרמ"א שברצונו לשאול אותו שלש שאלות, (א) מה אתה עושה בכפר ההוא. (ב) מה החטא שמצאו אותך דוקא אשם במגיפה. (ג) מדוע חייכת בעת שנכנסת לחדרי. והשיב הגר"ח להרמ"א, שהוא נמצא בכפר ההוא אצל האופה הזה, כי נהיה חתנו כשנשא את בתו לו לאשה, בעת שהרמ"א שהה בריחוק מקום מקראקא. ומה ששאל הרמ"א מהו החטא שחשדו בו, השיב הגר"ח שאין בו שום חטא, רק היות שהוא יושב בחדר ההוא סגור ומסוגר ומתעלה מיום ליום במדרגות נשגבות, נכנס בו קצת גבהות הלב, וביקש מהשי"ת שישלח לו נסיון שיבוא לידי שפלות קצת, כדי להוציא ממנו הגאווה, והגם שלא התכוין עד כדי כך שיצטרך לחזור לקראקא בעבור זה, אך זה כבר עניני שמים ואין לי עסק בנסתרות. ומה ששאלו מדוע הוא מחייך, השיב שזה משום שהוא רואה את המשמשים עומדים מוכנים עם מקלותיהם בידיהם להכותו בדבר המגיפה, והוא מקוה שהרמ"א יבין שהדברים אינם נכונים כלל. והרמ"א פטר אותו לשלום, ולבסוף מצאו סיבה אחרת להתפשטות המגיפה, והגר"ח חזר לבית האופה.

אחר הדברים האלה, באחד הימים התעורר אצל הרמ"א חשד, אולי כל הדברים שסיפר הגר"ח לפניו, שהוא עוסק בתורה כל היום בחדר סגור, אינו נכון ואמר זאת רק כדי להוריד החשד מעל ראשו. והחליט הרמ"א לנסוע לכפר ההוא באישון לילה, ולראות אם יש דברים בגו. ובלילה נסע הרמ"א עם השמש, ובהגיעם לביתו של האופה ראו את החדר ההוא, ושמעו שני קולות לומדים, והרמ"א הכיר מיד את קולו של הגר"ח, אבל את הקול השני לא הכיר. ובהכנס הרמ"א לתוך החדר פנימה, ראה את הגר"ח יושב לבדו סמוך לשולחן, ושאל אותו הרי שמעתי מקודם שני קולות, ולהיכן הלך בעל הקול השני, הרי לא ראיתו יוצא מהחדר, והשיב לו הגר"ח, שהקול השני היה אליהו הנביא זכור לטוב שהוא לומד עמו בכל לילה, ושאלתי אותו מדוע הוא בא דוקא אלי ללמוד עמדי, ואמר לי שהוא אוהב ללכת רק לאלו שהם מתנהגים בעונה גדולה, ולא לאחרים שעוסקים בתורה ומתגאים בלבבם. והנה רבי חיים זי"ע נשאר ללמוד בכפר ההוא בצל חותנו, עד שברכות הימים נקרא לשמש ברבנות בעיר וורמייזא, ומשם התפרסם שמו בכל הארצות, ונתעלה לאחד מגדולי הדור בימים ההם. ובספרו ישנה הסכמה מהגה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זי"ע מחבר הספר אוהב ישראל, שכותב עליו שכל דבריו נאמר ברוח הקודש. וראיתי שלאחרונה נתברר שגם רבינו החתם סופר זי"ע היה מצאצאיו של רבינו חיים זי"ע.

הבעש"ט הק', ר' ישראל זי"ע

יום ההילולא - ר' סיון

בראש השנה שנת תק"ז היתה לו עליית נשמה המפורסמת, במכתבו לגיסו מספר הבעש"ט על כך: "וראיתי דברים נפלאים במראה שלא ראיתי עד הנה ועליתי מדרגה אחר מדרגה עד שנכנסתי להיכל משיח ששם לומד משיח תורה עם כל התנאים והצדיקים וגם עם שבעה רועים ושאלתי את פי משיח אימתי אתי מר והשיב: בעת שיתפרסם לימודיך ויתגלה בעולם ויפצו מעיינותיך חוצה" (נדפס בסוף ספה"ק בן פורת יוסף).

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע שסיפר המעשה מהבעש"ט ז"ל נבג"מ שהיה עוזר למלמד תינוקות והיה הבעה"ב שלו נוסע לאיזו רב ורצה הבעש"ט ליסע עמו ולא רצה הב"ב לקחתו. ונסע בהחבא על הדף הבולט חוץ לעגלה מאחורי העגלה. ונער גוי אחד זרק אבן על הבעש"ט. ויצא ממנו דם מפגיעת האבן. ואח"כ בחזירתו באותו כפר היה שם המון רב מאוד באותו מקום שזרק הנער האבן ולא נתנו להם ליסע עד שיאמרו להם איזהו עצה לאשר כי הנער נדבק לארץ והתחיל לשקוע וכל מה שעשו תחבולה להוציא אותו היה משתקע יותר וכאשר ראה הבעש"ט זה אמר להנער לא תזרוק עוד אבנים ליהודים והרכין בראשו כי דיבור לא היה בו. והבעש"ט הקדוש גם אחר המעשה הזה ולהבא נשאר עוזר מלמד. ומכיריו לא הרגישו כלל במופת. ואמר הרה"ק ר' לוי יצחק זי"ע מבארדיטשוב שזה יותר פלא על מה שנשתכח הדברים ולא עשה רושם כלל אף שהיה מפורסם הנס. והמעשה הזו נראה כמו בגלית הפלשתי שאמרו רז"ל (רבה ויקרא) שאחזתו הארץ. וזה מדה כנגד מדה כו' מחמת גודל גאוותו כנ"ל ע"כ הושפל לארץ ממש וזה משפיל גאים עדי ארץ...

בטרם התפרסם שמו של הבעש"ט, ועדיין לא יצא טיבו בכל הארץ, בא אליו אדם אחד והתלונן לפניו, כי נגנבה עגלתו על כל המשא הרב, שהיה עליה. הביט הבעש"ט קימעא בתוך החומש שלפניו ואמר לאותו אדם: "לך למקום פלוני, ושם תמצא את עגלתך הגנובה". באותה שעה ישב לפני הבעש"ט גיסו, ר' גרשון מקיטוב, שעדיין לא הכיר בגדלותו, והוא העז לשאול את הבעש"ט: "הרי ידענו, שבתורה גנוזים סודות נשגבים, אבל לא ידענו, שגם גנבים גנוזים בתורה! ומאיכן ידע הבעש"ט, אחרי הבטתו בחומש, היכן טמונה הגניבה?" והשיב לו הבעש"ט: "חז"ל אמרו (חגיגה יב, א), על האור של ששת ימי בראשית, שיכל האדם להביט בו מסוף העולם ועד קצהו, אלא שראה הקב"ה שאין ראוי שהרשעים ישתמשו בו, ולכן גנוז לצדיקים לעתיד לבוא. אותה גניזה היתה צריכה להיות במקום שמחוץ לעולם שנברא בששת ימי בראשית, וזוהי התורה, שנבראה קודם בריאת העולם. נמצא, שאותו אור גנוז בתורה, ומי שזוכה יכול להביט באור זה, הגנוז בתורה, ועל ידי כך לראות מסוף העולם ועד סופו".

על החתונה של אחד מבניו של הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף, כשעמדו כל החבריא עם הבעש"ט זי"ע בא ציפור לידם וציפצפה בקולה, הסתובב הבעש"ט אל הרה"ק רבי פינחס מקוריץ זי"ע ושאל אותו אם מבין לצפצוף הציפור? ואמר לו הבעש"ט הציפור מצפצפת הפסוק לאלה תחלק הארץ. לאחר זמן רב רצה הבעל לנסוע לארץ ישראל ואשתו הרבנית לא רצתה בשום אופן ליסע, ונסעו להרה"ק רבי פינחס מקוריץ זי"ע ואמר להם הלא הבעש"ט כבר אמר לאלה תחלק הארץ, זאת אומרת שבשביל הארץ אתם צריכים להתחלק דהיינו להתגרש, וכך עשו שגירש את אשתו ונסע לארץ ישראל.

הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל סיפר, דהבעש"ט קיבל הזמנה מחכמי הקלוזי (=בית המדרש) בבראד, שבראשו עמד הגאון רבי חיים הכהן ראפאפורט זצ"ל, שיבוא לפני הבי"ד להסביר את שיטתו. בדרך הצטרף אליו רבי זאב וואלף קיצעס זצ"ל. הדרך היתה מכוסה בשלג ונסעו דרך יער, והיה אז ט"ו בשבט. הבעש"ט הצטער שלא הי' עמו פירות לברך עליהם שהחינו, ויגש לאילן ואמר, "יודע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו" (מתפילת ר"ה), וגדלו תמרים ובירך עליהם שהחינו. ר' וואלף שליווהו חשב, שזו הזדמנות נפלאה להוכיח כעת בפני הבי"ד את כשרותו וגדלותו של הבעש"ט. הוא אסף מהתמרים הנ"ל והניחם בקופסא על מנת להראותם לחכמי הקלוזי, כי באותה תקופה בשנה לא היו תמרים לחים בארץ ההיא, ועי"ז יראו בחוש את גדלותו שהוא איש אלקים.

כשהגיעו להבי"ד פתח ר' וואלף הקופסא, ולא מצא בה רק מים. ברוב בהלה שאל את הבעש"ט לפשר הדבר. וענה לו הבעש"ט, "אין לנצח בבית דין ע"י אותות ומופתים, וגם בשמים אין רוצים בזה, וישנם דרכים אחרים כדי להוכיח צדקת מעשינו". מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

הרוזינר זי"ע סיפר שהבעש"ט הלך פעם ביער ופגע בארי'. והתחיל להעלות במחשבתו שאותיות ארי' הן אותיות יראה והתלבש ביראה גדולה עד שהארי' נקרע ונתבתר לשני חלקים. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

פעם אחת כשהבעש"ט הק' נטל ידיו לסעודה, אמר לו תלמידו הרה"ק ר' נחמן הארדענקער זי"ע, שעפ"י כוונות האר"י הק' יש לכוין בנטילת ידים כוונה זו וזו, ולא כמו שכיוון הבעש"ט הק' באותה נטילה. וענין זה היתה בלילה ומפני שהנרות כבר נכבו ישבו בחושך, והבעש"ט הק' לבש צורה ופשט צורה, והתלמידים כבר הכירו שבעת שרבים לובש צורה ופושט צורה עולה נשמתו למעלה, וכך ישב הבעש"ט הק' זמן מה, והר"ר נחמן הנ"ל נרדם. כשהקיץ הר"ר נחמן שאל אותו הבעש"ט הק' "מה אתה אומר כעת!!" וסיפר התלמיד שראה בחלומו והנה הוא במתיבתא דרקייע ושמע שמכריזין שהבעש"ט הק' ידרוש היום, והתאספו הרבה נשמות וגם האר"י הק' בתוכם, ובתוך דרשתו פלפל הבעש"ט הק' עם האר"י הק' בכוונת נטילת ידים, והאר"י הק' הודה להבעש"ט הק' שכעת יש לכוין כמו שהוא כיוון. מסופר על הבעש"ט הק', פעם אחת הלך לטבול במקוה ולא היה לו נר להדליק, ולקח חתיכת קרח והדליקה, ודלק כמה שעות, ואח"כ כשיצא כבה ונשאר שלולית של מים.

עובדא הידועה על הבעש"ט הקדוש שבימיו העלילו הגויים בק"ק שדה לבן אשר בפולין הרוסית עלילת דם על חשובי העיר, ועינום בעינויים נוראים ר"ל, ולאחר מכן אמרו להם שאם ישתמדו ר"ל יניחום לנפשם, והמה לא עמדו בנסיון ונשתמדו, ובכל זאת לא הועיל להם והרגום בעינויים קשים ושרפום חיים. ונודע הדבר להבעש"ט עש"ק בבוקר, ונפל על פניו ארצה והטיח את ראשו בקרקע וגעה בבכיה ביללות גדולות כירמי' הנביא בעת החורבן, והדבר נגע כ"כ לליבו מגודל אהבת ישראל אשר יקדה בקרבו, עד שלא יכלו תלמידיו לדבר עמו, והמה ראו כן תמהו כי לא הורגלו בכגון דא, והמתינו לעת ינטו צללי ערב ויתקדש היום, אך הבעש"ט לא קם מן הארץ אף להדה"נ ולא הלך למקוה ולא לבש בגדי שבת, רק היה מוטל על פניו ארצה ומירר בככי עד שנתלחלה הארץ מדמעותיו, ולא קם להתפלל תפילת שבת, ושמעוהו אומר בתוך בכייתו ברוך הבא אברהם וברוך הבא יצחק וברוך הבא יעקב, ובכה כן כל הלילה וכל הבוקר עד חצי היום, ובחצי היום שבה אליו רוחו וקם מן הארץ ורחץ את פניו ועמד להתפלל וקידש על היין כקידוש הלילה, ואח"כ הגיד הבעש"ט לתלמידיו שמן השמים הטעוהו והבטיחוהו שלא יאונה כל רעה לאנשי שדה לבן, ולכן חרה לו כ"כ כי היה לבו סמוך ובטוח שינצלו, ומפני כן לא היה בכוחו לסבול את גודל הצער.

והמשיך הבעש"ט ואמר שעלה מעולם לעולם, ובכל מקום בואו ברחו המלאכים מפניו ונחבאו מפניו כי היו בושים הימנו, ובקשו לנחמו מן השמים ושלחו את האבות הקדושים לנחמו וימאן להתנחם ולא אבה לסלוח עד שנגלה עליו הבוכ"ע בעצמו ועמד לפני כסא הכבוד, ושם קיבל תנחומין. וזה כעין דאיתא (פסיקתא דבכה תבכה ז' ודנחמו ג') דלעתיד לבוא ישלח השי"ת את הנביאים ואת האבות הקדושים לנחם את כנסת ישראל על סבלה בעת הגלות, ולא תקבל תנחומין עד שינחמנה הקב"ה

בעצמו כדכתיב (ישעיה מ, א) נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם. ואז הבטיח השי"ת להבעש"ט שמהיום והלאה לא יהיו עוד גזירות שמד, ואכן מזמן הבעש"ט לא היו עוד גזירות שמד עכ"פ ברבים שיאנסו לעבור על הדת.

ביום המחר אמר הבעש"ט לתלמידיו שיכינו את עצמם כי הוריד את הס"מ בעצמו שיבוא אליו (ואין לנו השגה בגודל מעלת הבעש"ט). וצוה לתלמידיו שיגביהו מגבעותיהם ויתגלה מצחם, כדי שהס"מ יראה את הצלם אלקים על פניהם ויתירא מפניהם, (ומסתמא יש סודות נוראים בזה) וצוים שיזהרו בעצמם מאד שלא יתפתו ח"ו ממנו ולא יעשו דבריו עליהם שום רושם, ולאחר שגמרו להתפלל נפתחה הדלת ונכנס הס"מ לבית המדרש לעיני החבראי קדישא, והמה גילו את מצחם כמו שנצטוו, ונענה הס"מ ואמר להבעש"ט שזה לו אך הפעם השלישית שירד לזה העולם בעצמו, בפעם הראשונה ירד כשחטאו בני במדבר, ובשניה ירד כשחרב ביהמ"ק בראשונה, ועתה ירד בשלישית. ושאלו הבעש"ט דהא תינח מה שחפץ שיצאו לשמד אין לו טענה עליו בזה כ"כ, כי הרי זו היא אומנותו של יצה"ר, ולצורך זה נברא, אך למה לא נסתפק בזה והרגם, ונענהו הס"מ שבמה שהרגם היתה כונתו לש"ש שלא ידמו להינצל ע"י שמד. אחר שסיים הבעש"ט לדבר עם הס"מ פתח הס"מ את פיו והתחיל להלל ולפאר את מעלת תלמידיו הבעש"ט אשר צלם אלקים על פניהם כשעת לידתו, ואמר שכמה רבתה שמחתו על שזכה להסתכל בפניהם הקדושים, שכמותם לא ראו עיניו זה זמן כביר, וביקשם שיסתכלו בפניו כדי להנאותו, והמה לא שעו אל דבריו. ולאחר מכן הגיד הבעש"ט שהס"מ היה חפץ להכשילם במחשבות גאוה ע"י דיבוריו, אך בעז"ה לא עלתה בידו.

מנהג שהנהיג הבעל שם טוב והועבר אלינו על ידי אדמו"ר הזקן. לפי מנהג זה, אומרים פרק תהלים בכל יום בהתאם לגילו של האדם בשנה מסוימת. כך שעבור אדם שנכנס לשנתו ה-61, אומרים פרק ס"א בכל יום באותה שנה.

הרה"ק אברהם שלום הברשטאם מסטראפקוב "דברי שלום" זצוק"ל

יום ההילולא - ו' סיון

זקה"ק מסטראפקוב היה פעם באונגוואר והתאכסן אצל הרה"ח ר' יהושע העשיל פרידמן ע"ה וסיים שם מסכת קידושין. שאל אותו הגבאי איזה מסכת להוציא כעת אם מסכת בבא קמא או מסכת אחרת, ענהו שלא יוציא כלום, והתחיל מיד שוב ללמוד מסכת קידושין. ושאל אותו לכך, ענה שפעם היה עובדא אצל זקה"ק מצאנו שהיה מעין המצב כיום שהפרנסות נפלו ובאו עם הרבה בקשות להרה"ק מצאנו, ובתקופה ההיא למד פרק הזהב שוב ושוב ואמר שצריכים להמשיך פרנסה לבני ישראל ובזה שלומדים פרק הזהב ממשיכים פרנסה. והמשיך: אני יושב כאן ובאים הרבה יהודים עם קוויטלעך שצריכים לעשות שידוכים, לכן אלמד שוב מסכת קידושין וזה ימשיך שידוכים טובים לבני ישראל. יעזור השי"ת אצל כולכם.

שמעתי מרבינו (כ"ק מרן אדמו"ר מסטראפקוב) זצ"ל, שכאשר היה זקינו מרן הדברי שלום זי"ע בהיכל קדשו של זקינו מרן מצאנו זי"ע אמר לו זקינו, "אני אומר שבחור צריך לעסוק בעיקר בהתמדת לימוד תורה" גמרא ותוספות חו"מ עם הש"ך וללמוד יום וליילה ואין לבחורים להתעסק הרבה בחסידות",

ואמר ע"ז מרן הדברי שלום זי"ע שזה היה לפני שבעים שנה, אבל בעוונותינו הרבים נשתנו הדורות ולא איכשר דרא, ע"כ ראו הצדיקים שבדורנו שנכון וראוי להרגיל את הבחורים משחר טל ילדותם לדרכי רבותינו הקדושים הבעש"ט ותלמידיו הק', וע"כ אמר שמצוה גדולה לקרב בחורי חמד אשר נדבה רוחם לבו להסתופף ולהתקרב בין חסידים יראי ה', כי כעת זהו חיזוק הדת ע"כ.

הגה"צ רבי יהודה ראזנער מסעקלהיד הי"ד

יום ההילולא - ו' סיון

סיפרו תלמידיו דבר פלא, שבליל ש"ק זו - ב' בסיון תרצ"ו, כשערך הרבי מסעקלהיד זצ"ל את המסיבת-מרעים כדרכו בקודש, והמנהג היה שבסיום יצאו במחול לכבוד ש"ק, ציווה לבחורים שלא לרקוד, ונענה ואמר: "כעת אין צריך לרקוד..." הבחורים לא ידעו את הסיבה לכך, אך לאחר שעות ספורות נודעה להם הסיבה, כאשר בש"ק לפנות בוקר הגיעו השכנים הגויים והודיעו מה שנתפרסם בעיתונם על פטירת הרבי מוויזניץ, אזי נוכחו להבין כי זאת היתה הסיבה שהרב לא הניח להם לרקוד בשבת.

הגה"ק רבי אברהם מרדכי אלטר מגור ה"אמרי אמת" מגור זי"ע

יום ההילולא - ו' סיון

שמעתי לספר, שבהלווית הרבנית חיה ראדא ע"ה שהיתה בימי החורף, גשם ושלג ניתן ארצה, וכשהיה ה'אמרי אמת' זי"ע צריך לחלוץ את מנעליו כדני האבלים, הבחין הרה"ח רבי יוסף כ"ץ ז"ל שהיה אז אברך צעיר לימים בכך, וחשש שהקור והשלג יצננו את גופו הק', החסיד לא התמהמה הרבה, אלא מיד הוריד את מעיל הפרווה שקיבל לרגל חתונתו מחמיו זמן קצר קודם לכן, ופשטו תחת רגלי הרבי. מיד נענה ה'אמרי אמת' ואמר שעשה מעשה המתאים לגביר... מאותו יום ראה הלה הצלחה מופלגת בכל משלח ידיו עד אשר התעשר בעושר רב, ולימים אף התקיימה בחצרו סעודת ה'בר מצוה' של הרה"ק בעל ה'פני מנחם' זי"ע ביום כ"א תמוז שנת תרצ"ט. באמצע הסעודה אמר ה'אמרי אמת': "יוסף חצה דג ומצא מרגליות..."

הגה"ח רבי יצחק מאיר קנובלוביץ זצ"ל סיפר, שבעת "מלחמת העולם" השניה, רצה הצורר ימ"ש לממש את זממו וכבר היה בשערי "ארץ הקודש", ובני ישראל שבארץ-הקודש היו במיצר ולא ידעו מה ילד יום. ומעשה ביהודי ששמו ר' אברהם רוזנטל אשר התגורר בקרית אתא והיה "מנהל חשבונות" אצל האנגלים בחיפה ומקושר עמם בקשרי-עבודה, והאנגלים לאות ידידותם אליו וביודעם את המצב הקשה בחזית הקרב, שע"פ דרך הטבע הינם נאלצים בזמן הקרוב להימלט על נפשם ולברוח מהארץ ולתת ח"ו לגרמנים ימ"ש להפיק את זממם, הציעו לר' אברהם הנ"ל לברוח עמם יחד לאנגליה, ואם לחלופין אינו רוצה להצטרף אליהם, מוכנים הם למכור לו את כל ה"ברזל" והצינורות היקרים הנשארים במחנה במחיר אפסי, מפני שממילא חייבים הם לברוח ולא יקחו אותם עימם. היהודי הנ"ל, כתושב כפר-אתא פנה אל הרב המרא-דאתרא ה"ה הגה"ח רבי בנימין מנדלזון זצ"ל מי שלימים נודע כהרב מקוממיות אשר בתקופה ההיא כיהן בכפר-אתא, ושאלו בנידון. ענה לו הגר"ב זצ"ל: עכשיו

ההזדמנות לשאול את הרבי ה"אמרי אמת" זי"ע מה דעתו על המצב, הכין עם היהודי הנ"ל "קויטל" ונסעו לירושלים לשאול בקודש-פנימה. ה"אמרי אמת" שאל וחקר את המשמשים-בקודש מה דעת הפרשנים הצבאים בעניין, והנ"ל ענו: "לדעתם ה"מבינים" אבדה כל תקווה...", ויען הרבי ויאמר: לגרמנים, אין שייכות לארץ ישראל..., ושאל המשב"ק הג"ר שמאי גינזבורג ז"ל אם אפשר לפרסם הדבר בשם הרבי? וענהו האמרי אמת בחיוב.

סיים רי"מ בסיפורו, והתחיל להפליג איך שהרבי ה"אמרי אמת" בכח תפילותיו ביטל את הדינים וגרם לישועה. אף בליל שבועות האחרון - שבועות תשע"ג, חזר רי"מ בשארית כוחותיו, לצעירי הצאן, כיצד הרבי האמרי אמת בעת המלחמה למרות חולשתו הרבה ושבקושי שמעו את תיבות התפילה ממנו, את התיבות "ואת כל הרשעים ישמיד" שמעו שאומר בחיתוך מיוחד ובהדגשה יתירה.

ידידו הגה"ח רבי מענדל מנדלזון, גאב"ד קוממיות זצ"ל, האריך בנקודה חינוכית השייכת לדורינו, לכאורה במשך הזמן מקודם, מדוע לא נכנסו מקורביו, בניו, ואנשי ביתו, לשאול בקו"פ "מה דעת הרבי על המצב?", האם לברוח מהארץ או לא? רק הנראה שאין שואלים רבי שאלות - תאוריה - השקפה - לא מראיינים רבי תגובות על המצב! ורק כשיש בעיה מעשית לאחד שביכולתו לברוח מהארץ כדוגמת ר"א הנ"ל אזי נכנסים לקו"פ לשאול ולא קודם, ולכן אבא רבי בנימין זצ"ל אמר עכשיו מגיעה היכולת.

מעשה פלא שאירע בשנים הראשונות בהם החל הרבי ה"אמרי אמת" מגור זי"ע להנהיג את העדה. היה רב בישראל שחלה במחלה קשה, והיה מוטל במטתו במצב אנוש ללא הכרה. לאחר מספר ימים החל מראה לפתע סימני חיים והתעורר מתרדמתו נגד כל הסיכויים. עם הזמן הלך מצבו והשתפר, עד שכבר החל לצאת ולבוא בקהל, אולם טרם נתרפא לחלוטין ממכאוביו. כיון שעדיין נזקק לרפואה, נסע מעירו לדרוש ברופאים בעיר הבירה ווארשא. גיסו של אותו רב, היה מחסידיו הנאמנים של הרבי האמרי אמת זי"ע, ואמר לגיסו הרב: שמע נא עצה טובה, כאשר תגיע לעיר הבירה ווארשא, סור נא לעיירה הסמוכה גור ותזכיר עצמך לברכה בפני הרבי, אשר בוודאי יפעל עבורך רפואה שלימה. בבוא הרב לגור, והנה אך נפתחה הדלת הפונה לקודש פנימה, והבחין בזיו איקונין של הרבי, מיד אחזתו חרדה ורעד בלתי נשלט, ואילו הרבי ניצב לעומתו בפנים מאירות, ומחווה לו בשתי ידיו לשקוט ולהניח את דעתו. בצאתו מן הקודש, כולו נרעש, פנה לחסידים וסיפר באזניהם דברים מופלאים: כאשר תקפה אותי המחלה, הגעתי עד שערי מוות, וראיתי בחזיון שהנה אני עולה לשמים ומביאים אותי לפני דיני בית דין של מעלה לדון אותי. סביב שולחן ארוך היו ישובים כל הדיינים שהעמיקו בדיון, ולבסוף נטו לפסוק דיני לחובה, עודי עומד נרעד כעלה נידף, והנה אחד מן הדיינים, מראהו צעיר לימים, אשר ישב בקצה השולחן, פותח את פיו וכמו ביטל את דברי שאר הדיינים באמרו: יש לו עדיין מה לעשות בעולם הזה. כאשר אך השמיע את פסקו, מיד פקחתי את עיני והתעוררתי לחיים, וכעבור ימים מספר הוטב מצבי עד שיצאתי מכלל סכנה. סיים הרב את סיפורו והפטיר לחסידים: זה זמן רב שאני חוכך בדעתי מי היה אותו מופלא שבסנהדרין שהצילני ממוות, והנה היום, כאשר אך דרכו רגלי על מפתן חדרו של הרב, נפתרה החידה, ראיתי אותו עומד מולי ומסמן לי לשקוט.

אברהם בן אברהם גר הצדק פוטוצקי הי"ד

יום ההילולא - ז' סיון

בעת שעלה הגר צדק פוטוצקי הי"ד על המוקד וקידש שם שמים, ראו יונה פורחת מהאש ועולה למעלה.

הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זצוק"ל "סיפורי מרן הרמ"ח" ע' רס"ה. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

אמר מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ששמע מזקני ירושלים שקבלה בידם איש מפי איש עד הגר"ח מוואלאזין ששמע מרבנו הגר"א ז"ל, שבשעה שנושרף גר הצדק הקדוש אברהם בן אברהם על קדושת השם, ביום ב' של חג השבועות שנת תק"ט, בקעה שלהבת-אש ממערת המכפלה, והסט"א איבדה מכוחה, ובאותה שעה נחלשה טומאת ידים של שחרית. ומ"מ להשואלים עד כמה אפשר להקל בדבר על סמך זה, הורה מרן הגרשז"א זצ"ל שאין לזוז מן המבואר בפוסקים. ומעניין שלידתו של הגר"ח זצ"ל מוואלאזין, היתה ביום טוב שני של חג השבועות שנת תק"ט - בו ביום אשר הועלה על המוקד על קידוש ד' הגר צדק פוטוצקי הי"ד.

היה מרגלא בפומי' דהגה"ק ה"דברי חיים" מצאנז זי"ע לספר מהגר צדק פאטאצקי הי"ד, דבעת שהוציא אוהו להריגה להשרף על קידוש השם על שנתגייר, וניסו לפתותו ברגע האחרון לחזור לדת בית אבותיו ולהנצל מכבשן האש, סירב לשמוע את דבריהם ואמר, אדרבה, הנו שש ושמח שהם באים לשרוף את גופו, כי נשמתו שרשה בקדושה ועמדה במעמד במעמד הר סיני לקבל את התורה, ולכן נמשך לשרשו ונתגייר, אך כל ימיו היה מצטער על שגופו מזוהם, כי נולד מן עכו"ם וגם פיתם את נפשו בנבילות וטריפות, ועל זה היה דוה לבו ולא ידע לשית עצות בנפשו כדת מה לעשות לטהר ולזכך את הגוף העכור, ועכשיו זוכה שבאים למרק וללבן את גופו בשריפה, ע"כ אין לו שמחה גדולה כזו. והדברי חיים היה חוזר על דבריו בבכיות ואמר באוחזו בגופו, מה עושין עם הגוף הטמא הזה, כיצד מזככין את החומר הלז וכו'.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע

יום ההילולא - ט' סיון

שבעת שנתפרסם הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע לבעל מופת גדול, והעולם התחיל לנסוע לזידיטשוב, גם אביו שלו אף על פי שהיה חסיד מבעל צמח צדיק זי"ע ודבק מאד ברבו, עם כל זה עלה בלבו חשק גדול להיות גם על שבת קודש בזידיטשוב, ונסע על שבת קודש אחד. וסיפר דכשישבו בסעודת ליל שבת קודש בשלחן של הרה"ק הנ"ל, היה יהודי אחד שאכל ונפל לארץ, והתחיל העולם

להחיותו ולא עלתה בידם, ותיכף הזכירו לפני הרה"ק זצ"ל, וציוה לאחד שיתן לו כוס יין, ובעת שלקח הכוס נשפך, ואמר הרה"ק שהוא ישפוך היין לתוך הכוס, ונתן לאחד שיתן הכוס להאי יהודי, ונשפך הכוס עוד הפעם. ואמר הרה"ק זצ"ל: אהא, לא מרשים, לא מרשים, ולקח הכוס בידו ושפך הוא בעצמו יין להכוס, והעמיד עצמו והלך עם הכוס בידו להיהודי, ופתחו את פיו בחזקה, ושפך הוא בעצמו את היין לתוך פיו, ועמד היהודי וחזר להשלחן כמו שהיה מקודם. במוצאי שבת קודש ביקש הרה"ק שיבוא לפניו היהודי הנ"ל, ואמר לו שיסע לביתו. העולם התחיל לבקש שישב שם עוד קצת, והרה"ק ציוה אותו שיסע תיכף לביתו. ושלחו את בנו הרה"ק רבי אליהו ז"ל שהיה חביב מאד אצל אביו הרה"ק, שיבקש הוא את אביו שיניח את היהודי שישאר בזידיטשוב, ולא פעל כלום, כי אביו הקדוש אמר שהוא מוכרח לילך לביתו. וכשבא לביתו שבק חיים לכל חי. אז שאל הרה"ק רבי אליהו את אביו הקדוש הלא אבא ידע הכל, ולמה לא רצה שישאר שם בשום אופן. והשיב לו אביו שבאמת הגיע זמנו למות בשבת קודש, ורק שלא רציתי שיהיה אצלי, על כן החייתי אותו עד שיסע לביתו, ושם נפטר. ביום א' נתן החסיד הנ"ל [שנסע תמיד לבעל צמח צדיק זצ"ל] פתקא ופדיון להרה"ק זצ"ל. כשעייין בהפתקא אמר לו: כמדומה לי שלא נתת לי עוד שום פעם פתקא. והשיב החסיד הנ"ל: לא. ושאל אותו: למי אתה נוסע, והשיב להרה"ק האדמו"ר ה"צמח צדיק" מויזניץ. ושאל אותו אם הוא יכול לומר נשמת כמו שרבי מענדלי אומר, והשיב שאינו יכול. אף על פי שהיה בעל תפילה נפלא, וגם היה יכול לומר נשמת עם כל התנועות כמו רבו, אבל הלא חסיד אינו יכול לומר שיכול לומר כמו רבו. ושאל אותו: כמה שנים אתה נוסע לרבי מענדלי, והשיב לו מספר השנים. ואמר הרה"ק: כך וכך שנים אתה נוסע כבר להרבי ר' מענדלי ואין אתה יכול לומר נשמת כמו שהוא אומר? א פלא. אז אמר החסיד נשמת בקול גדול ובכל התנועות כמו שאמר בעל הצמח צדיק זי"ע. ובעת שאמר החסיד הנ"ל נשמת נפל ראשו של הרה"ק זצ"ל לאחוריו, ואמר: רבי מענדאלע הלך להיכל הנשמות ולקח משם נשמות עד משיח, וחזר ואמר: רבי מענדלי הלך להיכל הנשמות ולקח משם נשמות עד משיח, אנו אין אנו יודעים איך שניהה. כך אמר שני פעמים.

סיפר הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל, כי זקינו הרה"ק רבי לייבוש מברעזאן זי"ע היה פעם שדכן אצל אחד מצאצאיו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, והיה חוכך בדעתו באיזה אופן לבקש את השדכנות געלט מהרה"ק מזידיטשוב, אך לא העיז לעשות כן. בהגיע עת החתונה, שידלו אביו הרה"ק בעל שפת אמת מברעזאן זי"ע, שבעת החופה יבקש את השדכנות געלט מהרה"ק מזידיטשוב, ואכן בעת החופה ביקש הרה"ק ר' לייבוש מברעזאן מהרה"ק מזידיטשוב רפואה על מיחוש שהיה לו בתור דמי שדכנות, והעיד אח"כ הרה"ק מברעזאן שהרגיש כיצד נוטל ממנו הרה"ק מזידיטשוב את המיחוש ממש כמשחל בניתא מחלבא... (כמו שערה מכוס חלב)

הרב הגאון מוהר"ר יעקב חיים סופר ה"כף החיים" זי"ע

יום ההילולא - ט' סיון

אף בהיות הסבא קדישא ה"כף החיים" זצוק"ל ישן - הנה ה' נצב עליו, ולא היה פוסק ממשנתו ומלהרהר בדברי תורה. חידושים רבים התחדשו לו לזקננו בעת היותו ישן, ולדוגמא כאן בספר ישמח ישראל (פרשת פנחס על פסוק והעמדת אותו לפני אלעזר הכהן וכו') שכתב: "זה פירשו לי בחלום כ"ד

אייר שנת התרס"ח. וכבר מקובלים אנו מגדולי חכמי לבב ע"ה שחלום האדם הוא גילוי על מדרגתו הרוחנית שעומד בה באמת. (ראה לגאון הצדיק רבי צדוק הכהן מלובלין צדוק"ל בריש ספרו צדקת הצדיק). חלומותיו וחזיונותיו של זקננו הסבא קדישא מפליאים עד למאוד. נמצא אצלנו "קונטרס החלומות" אשר כתבו מו"ז הסבא קדישא בכתב יד קדשו ומצויים בו גלויים וחזיונות נוראים עין לא ראתה, אשר נגלו לו תמידים כסדרם במשך רבות בשנים. בקונטרס זה מוזכרים כמה ענינים מנשמות הצדיקים מדורות קדמונים שהיו מתגלות לו וכו', ומהם כבשי דרחמנא ממש, וכבוד אלקים הסתר דבר ואכמ"ל. ולא באנו כאן אלא רק להזכיר מעט מהרבה ולגלות טפח מאותם חלומות אשר הזהירוהו מן השמים והשמירה העליונה היתה חופפת עליו תמיד, ונתקיים בו: "רגלי חסידיו ישמור". **בחלומו בי"ד ניסן ערב פסח שנת תרע"ו הודיעהו: "נתערב בשר טריפה עם הכשר". וכיוצא בזה שם: "שמעתו אומרים שהגבינה אסורה". ושם בחלומו משנת תרע"ג: "פעם אחת הראו לי: הלא תראה כיצד הלחם שמוכרין בשוק יש בו תולעים", וכיוצא בזה עוד הרבה.**

י' סיון

הרה"ק רבי משה מראזוואדאו זי"ע

יום ההילולא - י' סיון

כ"ק מרן אדמו"ר ה"דברי יואל" מסאטמאר זצ"ל סיפר ששמע מחותנו הרה"ק מפלאנטש ז"ל, שאמר בשם אביו הרה"ק מראזוואדאו זי"ע, שהישמח משה לא מנע ממנו כל אוצרותיו להעשיר את ידיעתו ובינתו בכל הענינים, ורק דבר אחד מנע ממנו, את הקופסא שבו היה מחזיק את הקמיעות שבל היין לפותחו. ופעם אחת לגודל סקרנותו פתחו הרה"ק מראזוואדאו, והאי סבא קדישא ברוח קדשו הרגיש תיכף כי נכדו חביבו פתח את הקופסא של הקמיעות, ובא תיכף במרוצה והזהירו ואמר לו, דע כי כל קמיע וקמיע יש בה חיות, ויש לי קשר נפשי להקמיעות, ותיכף בפתחך את השופלאד הרגשתי בה אף כשהייתי במרחק מקום, ולראיה על דבריו לקח האי סבא קדישא קמיע אחת והניחו על ידו והראה לו שהיה מתנועע מהחיות שיש בו.

רבינו ז"ל היה מספר ששמע מחותנו שאביו הגה"ק מראזוואדאו ז"ל היה רגיל לספר מה ששמע מפי קדשו של היש"מ, שבשעה שהיה לוחש על הקמיעות היה אומר בזה"ל: גלוי וידוע שאינו לכבוד עצמי, רק לכבודו ית"ש שיראו גודל כח קדושת השמות הק', שלא כח הרופאים הטמאים המה שמועילים, ובכח הקידוש ה' אבקש שתועיל קמיע זו לך וזו לך.

ה"דברי חיים" זי"ע הקפיד להיות לו בכל שבת קודש דגי לאקס, ופעם אחת נתארח אצלו בחול הרה"ק ר"מ מראזוודוב ז"ל, בצאנז אצל ה"דברי חיים היה המנהג שרק בש"ק ויו"ט ויומי דפגרי וכל חודש ניסן אכלו דגים גם בחול, או כבוא אליו אדם גדול רבי, ובאשר לא הביאו דגים להד"ח, אמר הד"ח הנה כבוא רבי אצלי מביאים לי דגים בכל פעם, וכעת לא הביאו, ושתק הר"מ הנ"ל. כי זה הוכחה אצל הד"ח שאדם גדול האורח, באשר מהשמים מזמינים איש שמביא דגים, אחר איזה רגעים בא גוי והביא לאקס גדול, וציוה הד"ח ז"ל לגבאי שלו שיקנה את הלאקס.

סיפר לי הגה"צ רבי מרדכי מנשה זילבער שליט"א, ששמע מכ"ק מרן אדמו"ר מסטיטשין זצ"ל, ששמע מאביו הרה"ק מסטיטשין זצ"ל, שכשהיה הצרה עם צווי-גיוס (שלקחו מבחורי ישראל לצבא) היו כמה מהם פעם אחת בפורים אצל אביו הרה"ק מראזוואדוב זצ"ל, וכשהגיע הרה"ק מראזוואדוב לפסוק אספר כל עצמותי המה יביטו וגו', הפסיק ואמר, אספר כל עצמותי המה יביטו, דהיינו שלוקחים בחור ורואים את כל עצמותיו אם הוא חזק דיו לעבוד בצבא, יחלקו בגדי להם, שלוקחים את בגדי הבחור, ועל לבושי יפילו גורל, שהם מחליטים מה ילבוש הבחור, האם ילבש בגד חסידי או בגד של חייל, ומבקשים אנו מהש"ת, והתחיל לומר, הצילה מחרב נפשי... בבכיות עצומות, ואחר כך חילק שיריים לכל אחד מהמתייצבים, וממש כל אחד ואחד שהיה שם נשתחרר מעבודת הצבא. וסיפר עוד, שפעם אחת היו כמה מהמתייצבים אצל הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זצ"ל (בן אחותו של הרה"ק מראזוואדוב זצ"ל), ואמר הרה"ק מבאבוב: דודי הק' מראזוואדוב אמר ששיריים הוא סגולה להעומדים לצבא, הטעם על זה איני יודע, אמנם בכל העולם אין דעת כמו שיש אצל דודי הקדוש, ואם הוא אמר כן, אפשר לסמוך עליו, ומיד חילק שיריים.

בשנה הראשונה לפטירתו של חותנו הרה"ק מראזוואדוב זי"ע כשרצו המשפחה לעשות סעודה לכבוד ההילולא, חתנו ה"צבי לצדיק" מבלאזוב זי"ע אמר: הוא מסתובב בגיהנום. בשעת הסעודה כשנצרכו להביא את המרק, המתינו ולא הביאו, וכששאל לסיבת העיכוב, אמרו לו שהרבנית אינה חפצה להוציא את המרק לפי שהתבטא בכאלו ביטויים נגד אביה, שהוא מסתובב בגיהנום, א"כ למה צריך לעשות סעודה. נענה הרה"ק ואמר: למה אינכם מבינים שאלו שעוסקים בצרכי חסד בהאי עלמא נותנים להם זכות בעולם העליון שביום היארצייט נכנסים הם לגיהנום ומוציאים את האנשים שהיו נוסעים אליהם. ביום ההילולא יש כח לצדיקים בשמים.

י"א סיון

הגה"צ רבי שמואל רוזנברג מאונסדורף זי"ע

יום ההילולא - י"א סיון

הגאון רבי שמואל רוזנברג זצ"ל, בעל "באר שמואל", היה רבו המובהק של רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל, ודמותו המאירה שימשה לו דוגמא אישית בהרבה ענינים מרגלא בפומיה: "אלו שלושה דברים היה מורי רבי שונא בתכלית - ממון, כבוד, אכילה ושתיה יתירה" ולא הי' צורך בהרבה חיפושים כדי למצוא אותן תכונות ברש"פ גופו. אכן ראש-לכל רכש באונסדורף קניני תורה. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

שמעתי מרבי חיים בצלאל פאנעט ז"ל שבאונסדארף היה עיתונאי שהסתובב בבתי מלכים ושרים לעיין במעשיהם ולכתוב אותם לציבור, והיה מתפלא ואומר "בעת שאני נכנס אל היהודי הקטן הזה (הרב מאונסדארף) נופל עלי אימה ופחד, ואילו כשהנני נמצא אצל מלכים גדולים אינני מרגיש בכלום..."

סיפר לי איש אחד שבשנת תרע"ז בא אל הגאון מאונסדארף זצ"ל שעליו להתייבב לצבא, אמר לו הגאון, איני יכול לעזור לך, לאחר שהפציר מאד בהגאון, אמר לו הגאון בזה"ל, יד נכרי לא ישלוט בך! ואמר לו האיש בבכי, מה אומר לך, הייתי במחנות בעת השואה במלחמת העולם השנייה, והי' שם קאפו רשע שהכה ליהודים שהיו שם, ולי לא היה יכול לעשות כלום (בכח ברכת צדיק).

הגה"צ רבי יוד'לי הורביץ זיע"א דיבר בהתפעלות גדולה מהגה"ק מאונסדורף זיע"א. ואמר, שהוא היה מתקן נפשות ישראל ומחזירם בתשובה במדה כזו שלא ראו כמעט בדור האחרון. בחורים מודרנים מהאוניברסיטה באו אליו הרבה צעירים אשר סרו מדרך הישר, ופרקו מעל עצמם את עול המצוות, נמשכו אחריו ובאו אליו מעצמם, ללא שמאן דהוא ישלח אותם אליו, ובזמן ההוא מי שהיה כבר באוניברסיטה היה כבר שייגץ גמור, היום יכול להיות גם עם ציצית באוניברסיטה אבל אז מי שהלך היה שייגץ גמור ומשם באו אליו והוא החזירם בתשובה, והשריש בהם תורה ויראה, כי בכח קדושתו נמשכו אחריו נפשות ישראל כדי שיתקנם.

אבל להחזיר בתשובה במדה יתירה כזו נפשות ישראל אשר כבר היו בדיוטא התחתונה, דבר זה לא נשמע מעולם, והיא מתנה מיוחדת משמים שאין מזכים בה את כל אחד, והוא זכה למדריגה זו, לפעול גדולות ונצורות, אף שהתגורר ב"אונסדורף" שהיא כפר קטן בפינה נידחת.

"יש הרבה המרעישים בדיבוריהם בדברי תוכחה ומוסר וזה לא שוה כלום", ואף אם הם מעוררים את לב השומעים לתשובה, בכל זאת אחרי עבור איזה זמן לבבם מתקרר וחוזרים לקדמותם, אבל הגה"ק מאונסדורף זכה להעמיד דורות של יראים ושלמים, מיהודים אשר מקודם לא היו שומרי תורה. מסופר, כי כאשר היה מוסר שיעור ברבים בהלכות תשובה להרמב"ם, הורידו כל הנוכחים דמעות כמים, אף שלא השמיע דיבורים מעצמו, אלא השמיע לשון הרמב"ם ככתבו וכלשונו, והפליא ביותר שלא שמעו על מי מתלמידיו שנחמצו, וזה דבר להפליא.

סיפר לי אבי הק' זי"ע:

מעשה שהיה אצל רבו הגה"ק מאונסדארף זצ"ל, בליל א' דחג הסוכות, שהיה "סוף זמן קידוש לבנה" וטרם הספיקו לקדשה, ובחוץ היה גשם וקור גדול.

רבו הק' יצא החוצה, והמתין שיפסקו הגשמים, וחתנו הגה"צ רבי יהודה הלוי הורוויץ זצ"ל ר"מ באונסדארף בקשו שיכנס הביתה, שהרי כבר היה זקן ותשוש, והוא יקרא לו תיכף לכשתראה הלבנה, אך הרב מאונסדארף זצ"ל סירב, ותמה: "היתכן?! אנו עומדים לקבל אפי מלכא! ואיככה אכנס לביתי?".

והוסיף וסיפר, שבעיר פרעשבורג בימי רבי מאיר ברבי אב"ד פרעשבורג זצ"ל נהגו במוצאי יוה"כ לבוא מכל בתי הכנסיות שבעיר, ולהתכנס בביהכ"נ של המהר"ם ברבי, לקדש את הלבנה ברוב עם ובהדרת מלך. פעם אחת מנעו מהם הגשמים לקדש את הלבנה.

עמד המהר"ם ברבי ואמר: "רבונו של עולם! הלוא בניך מתענים כבר יותר ממעת לעת, וחפצים לקדש הלבנה ברוב עם! היתכן שתמנע זאת בעדם?!" ובדברו הוציא מכיסו מטפחת לבנה, ונפנף בידו, ותיכף

נתפזרו העבים, וקידשו את הלבנה. אף הרב מאונסדארף בספרו זאת, הוציא מטפחת מכיסו, והראה כיצד נפנף המהר"ם ברבי זצ"ל, ומיד התפזרו העננים לצדדים וקידשו את הלבנה.

הגה"צ רבי שלמה זלמן עהרנרייך הי"ד משאמלויא

יום ההילולא - י"א סיון

בחג השבועות בשעה חמש בבוקר עוד הספיק לטבול את עצמו בנהר קראסנא שעבר דרך הגטו של עיר שאמלויא - וסיפר לי חתנו דודי היקר הרב הגה"צ מו"ה הילל ליכטענשטיין ז"ל אב"ד דק"ק קראסנא, שהי' עמו ג"כ בתוך הגטו, כי ביום חג השבועות מצא הוא שם איזה גמרא מס' שבת קרוע, ולמד בה מענינא דיומא מתן תורה (שבת דף פ"ח) ופרץ בכבי גדול, וחשב איך ירדנו ממדריגה גדולה של מ"ת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא של בזיון וחרפה כמו שהי' אז, וניגש אליו חותנו כ"ק רבינו ז"ל, ואמר לו, מה לך בוכה? דיו לעבד שיהא כרבו (ברכות דף נ"ח), ר"ל גם שכינתא בגלותא ובצער, וזלגו עיניו דמעות.

והגיע לאוישוויץ ביום עש"ק לסדר "קדוש יהיה" (פ' נשא) י"א סיון, והעיד תלמידו שנסע עמו כי חצי שעה קודם שהגיעו לשם אמר מו"ז ז"ל הווידי בבכיות, ובאותו יום נהרג ונשרף עקדה"ש, ביחד עם בני ביתו ובני קהילתו זצ"ל. - וספרו האנשים כי בכל הדרך וכן כשהגיעו לאוישוויץ היה מחזק ומעודד את האנשים אשר סביבו שיקבלו את דין ה' באהבה ובשמחה, וימסרו נפשם על קדושת השם ברצון ובגילה שזכו לזה, כי לא בכל דור מתרחש מצב כזה שיזכו להיות קרבן לד' לאתוקדא בנורא וליהוי עפרא חוורתא קמי קוב"ה. בדרשותיו הנלהבים שאמר דעו רבותי שתכליתו של אדם הוא לזכות לאתוקדא בנורא קמי קוב"ה וליהוי עפרא חוורתא, ומספרים שאמר לפני המוקדה באושוויץ לעשות ריקודים על שזכו לזה ועוררם לקיים מצות קדה"ש בשמחה רבה. - דורש דמים ידין דינם של הנאהבים והנעימים אשר בחייהם ובמותם לא נפרדו וינקום לעינינו נקמת דם עבדיו השפוך, וישמחנו בישועה האמיתית במהרה דידן אכ"ר.

רבי יצחק יעקב ווייס ה"מנחת יצחק" זצ"ל

יום ההילולא - י"א סיון

בקיץ שנת תשל"ד כשיצאו עוררים על הבתים של תפילין הנעשים בארץ ישראל שפסולים, ובין המערערים היה גם אחד ומיוחד מגדולי גאוני הדור שאף כתב בתשובה לאסור, לאחר ימים נוראים שנת תשל"ה קרא לפתע הרה"ק בעל "חלקת יהושע" זצוק"ל מביאלא לר' ישראל הרה"ח רבי ישראל הלוי רוזנצווייג זצ"ל ואמר לו, לך אל הראש בית דין הרב ווייס בעל מנחת יצחק זי"ע גאב"ד עיה"ק ירושלים ת"ו, ואמור לו כי התשובה שנכתבה להחמיר לפסול התפילין גרמה לקטרוג גדול בשמים, שכן דורות רבים עשו בתים כאלו, ובוזה שנכתב שמי שמניח תפילין אלו הרי הוא בבחינת קרקפתא דלא מנח תפילין גרם הדבר לסערה גדולה, שכן יש נשמות שכל ימיהם הניחו רק תפילין כאלו, ולפתע אומרים עליהם שמעולם לא הניחו תפילין, לכן אבקש ממנו שישוב ויחפש צד להתיר הבתים האלו, כשמסר ר' ישראל לבעל מנחת יצחק דברים אלו אמר לו אכן יש מקום להתיר ואני יושב ודן בימים

אלו בזה, כשחזר אל הרה"ק מביאלא שלחו שוב לבקשו למהר ולעלות ההיתר בכתב, לאחר מספר שבועות שלחו שוב לברר אם התשובה מוכנה לדפוס, הגה"צ המנחת יצחק השיב שאכן גמר בימים אלו להעלות התשובה להיתר, אולם אינו יכול להדפיס תשובה בודדת, אי"ה כשאוציץ לאור את ספרי מנחת יצחק חלק שישי אתן לתשובה זו מקום בראש בתור סימן א', כשחזר ר' ישראל והשיב את הדברים להרה"ק מביאלא, אמר לו אמור להרב כי הנני מבקש ממנו שיתן לי העתק מהתשובה עם הסכמה בע"פ שנותן לי רשות להדפיסה כבר כעת, שכן רק ע"י כך יומתק הקטרוג, כמובן כששמע זאת בעל המנחת יצחק מסר ביד ר' ישראל העתק אחד מהתשובה, כשהביאה להרה"ק מביאלא שלח זאת מיד להרה"ח ר' צבי מושקוביטש ז"ל העורך והמו"ל של הקובץ התורני אוצרות ירושלים, צירף לתשובה סכום כסף נכבד עלות דמי הדפסה, ובקשו למהר להוציא לאור הקונטרס, ולהדגיש התיבות לדינא בקמטים באמצע הסובב, המכשיר בסתימה בדבק מעור יש לו על מי לסמוך, וכן אבל במה שעשוי עשוי ואין להוציא לעז כנלע"ד, (עיין מנחת יצחק חלק ו' סי' א'), כשיצא לאור הקונטרס ובראשו התשובה הנ"ל, אמר הרה"ק מביאלא לר' ישראל עלה להרב ווייס ואמור לו שזכה ופסקיו מקובלים בשמים, ואכן לאחר הסתלקותו לשמי מרומים של בעל מנחת יצחק הגה"צ גאב"ד עיה"ק זצוק"ל נמצא בין כתביו שכתב ברוב ענוותנותו, בזה"ל הרה"צ רבי ישראל רוונצווייג שליט"א אמר לי שהאדמו"ר מביאלא שליט"א אומר כי פסקי מקובלים בשמים, וה' יעזרינו על דבר כבוד שמו שאזכה להיות ממזכי הרבים עד בוא גואל צדק לציון ברינה.

סיפר לי הרה"ג ר' טוביה פריינד שליט"א ששמע מהרה"ח רבי אהרן יוסף בריזל זצ"ל סיפור נפלא על חכמת אלוקים שניתנה להגאון רבי יצחק יעקב ווייס זצ"ל גאב"ד ירושלים ובעל שו"ת מנחת יצחק.

מעשה בראובן שתבע את שמעון בתביעת פרעון חוב על סך חמשת אלפים דאללאר וראובן הראה בבית הדין שטר חוב בחתימת ידו של שמעון. שמעון הנתבע הודה בבית הדין שאכן החתימה שבשולי השטר היא חתימת ידו, אבל טען בתוקף שמעולם לא לווה מראובן, וכמובן שלא כתב על שטר ההלוואה, ואינו יודע מנין השיג את חתימתו. דברי הנתבע היו נראים כדברי אמת. ומאידך לא ניתן להתעלם משטר חוב חתום בחתימת ידו של שמעון. והיה הדין בעיני הדיינים כ"דין מרומה" שצריך "חקירה ודרישה" (כמבואר בשו"ע חו"מ סימן ט"ו סעיף י"ג עיי"ש). ע"כ הציעו הדיינים להביא את הדבר הקשה לפני רבינו זצ"ל.

כמובן שנערך דיון חוזר כשהב"ד ורבינו בראשם, והצדדים החלו לסדר את טענותיהם, כשהתובע ראובן מוצג ע"י "טוען רבני" ושולף את השטר חוב. ואילו שמעון הופיע בעצמו ושוב מכחיש את החוב ודברי השטר ומאשר רק את נכונות חתימת ידו.

כששמע רבינו את טענות הצדדים שקע בהרהורים, ולאחמ"כ נענה ושאל את שמעון "הלווה": האם היו לך איזה קשרים מיוחדים עם ראובן שטען שהוא המלוה כ"מלוה"?

לא - ענה שמעון - מכיר אני את ראובן הרבה זמן, אבל לא היה לי אתו קשרים מסויימים, ובפרט לא בעיני כספים. ושוב שואל רבינו: וחץ מעיני כספים, האם היו לך מגעים עם ראובן, האם השאלת לו איזה ספר וכדומה? שמעון ניסה לקמט את מצחו כדי להיזכר על מגעים עם ראובן, ולאחמ"כ נזכר ואמר: הן, לפני כמה חודשים השאלתי לו ספר מסויים, ואכן כבר החזירו לי. אם כן הורה רבינו, מהר

והביא את הספר הנה. ועד ש"הלוה" - שמעון הלך להביא את הספר, הכריז רבינו על הפסקה כחצי שעה בדיון. הנוכחים תמהו על מה ראה רבינו לעכב את ענין הספר בדיון של שטר חוב ולהודיע על הפסקה. כעבור חצי שעה חזר שמעון והספר בידו. רבינו ביקש ממנו את הספר לעיין בו, ולאט לאט החל לדפדף בין בתריו, עד שהגיע לעמוד הראשון, והנה במקום שרגילים לרשום את שם בעל הספר המקום חתוך... מיד נטל רבינו את השטר חוב וראו כולם איך ששטר חוב נגזר מאותו עמוד ראשון של הספר. הטוען הרבני נאלם דום, כשראה איך שהשטר חוב נגזר מתוך עמוד הראשון של הספר, במקום שרגילים לרשום את שם בעל הספר. ראובן התובע הודה על מעללו איך שחתך קטע מעמוד הראשון שבו מופיע שמו של שמעון, כשלאחר מכן הוסיף כמה שורות ממעל החתימה, וביקש מחילה מרבינו ומ"הלוה" כביכול, באמרו שעם איש אלוקים כזה חובתו להתפייס. כל הנוכחים התפלאו על החכמה האלוקית הנפלאה, אשר נתן ה' בלב רבינו לשפוט באמת ובצדק.

הרה"ק רבי יוד'לי הורוויץ זי"ע

יום ההילולא - י"א סיון

סיפר הגאון ר' זאב פעלדמאן שליט"א, שבדרכו ברחוב הרגיש בילד של הרה"צ ר' מנחם מאנדערר זצ"ל שהוא שוכב פצוע מאיזו תאונה, וסידר הבית החולים בעבורו, ורצו להרה"ק ר' יהודה'לע זצ"ל, לתפלה וברכה לרפואת הילד המסוכן רח"ל, ואם הילד אשת הרה"צ ר' מנחם מאנדערר זצ"ל באה בתביעה גדולה אליו, שבעלה מקריב את עצמו בזמנים קשים לשמשו בכל לב ונפש, ולזאת יפעול ישועה בעבורו. ואחד מקרוביהם התעקש להוציא מפיו ברכת רפואה שלימה, באמונתו כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וסוף כל סוף הצליח, והילד נתרפא ברפואה שלימה. אח"כ אמר הרה"ק ר' יהודה'לע זצ"ל אל הרה"צ ר' מנחם מאנדערר זצ"ל, כי הוא חייב תודה לקרובו הנ"ל על התעקשותו בדבר.

י"ב סיון

הרה"ק רבי מנחם מנדל המגיד מבאר זי"ע

יום ההילולא - י"ב סיון

הבעש"ט בשבחו של רבי מנדיל באמרו "שהוא גדול במעלה כמותו, אם כי הוא רחוק הימנו כחוט השערה בלבד, אולם חוט השערה זה לא ניתן לו לעבור, כי במדה שרבי מנדיל גדל הרי גם הבעש"ט הולך וגדל".

שמעתי בשם הרב המגיד מבאר על פסוק עוברי בעמק הבכא וגו' (תהלים פ"ד) שכמו שענין ירידת הצדיק בפתחי גיהנום הוא להעלות נשמות הרשעים שההירו בתשובה בעוה"ז על ידו, כך הענין בעוה"ז בכל יום ויום או באיזה זמנים שיורד הצדיק ממדריגתו כדי שיתחבר את עצמו עם אותן הפחותין במעלה שלא עלו כלל או שעלו וירדו ממדריגתן, ועכשיו כשיורד הצדיק ג"כ ממדריגתו ויחבר את עצמו עמהן אזי כשיחזור ויעלה למדריגתו אזי אגב יעלה עמו וכו'. אך דכל זה שעולה עמו, היינו כשרוצה להתחבר עמו, אבל מי שאינו רוצה להתחבר עמו ודאי שאינו עולה עמו, ועפ"ז פירש

הש"ס כל המבזה ת"ח אין רפואה למכתו וכו' (שבת קיט:). ור"ל שמבזה בעיניו לאחוז בו שיעלה עמו וכו'.

פעם אחת נסע הבעש"ט ז"ל עם הצדיק ר' מנדל מבאר ז"ל. בהיותם בדרך צמא מאד הר"מ למים. אמר לו הבעש"ט: - אם יהיה לך בטחון-אמת בהשי"ת ודאי יזדמנו לך מים.

וכן היה. נודמן להם גוי אחד שהולך לקראתם, ושאל אותם אם פגעו בסוסים, שכן זה שלושה ימים שאבדו לו הסוסים, והוא הולך זה היום השלישי לחפשם. שאלוהו, אולי יש עמו מים, והשיב: הן. ונתן להר"מ לשותות. שאל הר"מ את הבעש"ט: - כיון שהגוי הזה נסע רק למעני, לרות צמאוני, אם-כן למה הוא כבר נוסע שלושה ימים? השיבו הבעש"ט: - השי"ת הזמין אותו מקודם, כדי שאם יהיה לך בטחון-אמת, תיכף ימלא חסרוך.

י"ג סיון

הרה"ק שרגא יאיר רבינוביץ ה"ארוך עדות" מביאליברז'יג זי"ע

יום ההילולא י"ג סיון

קדוש וטהור היה רבינו (ה"ארוך עדות" זי"ע) מיום צאתו לאור עולם, ומימי נעוריו כבר ניכרה ובלטה בו רוב קדושתו, ונודע כבעל מדריגה כחד מקמאי, וצדיקי הדור היו מפליאים ומפליגים בשבחו. "וכל דבריו ברוח הקודש נאמרו - יספר חתנו הרה"ק רבי י"א בן אחיו הרה"ק מקינצק, בהקדמתו לספר זה - כאשר שמענו ונדעם מאא"ז הרה"ק איש אלקים משידלאווצע וצוקללה"ה, כאשר הסתופף בצל קודש איש אלקים מהר"ם מפרעמישלאן וצוקללה"ה והגיש אליו פתקא (-קויטעל) ובהגיע אל שם כ"ק מרן דודי וחותני וצוקללה"ה אמר עליו שהוא בעל רוח הקודש". ולפי חשבון היה רבינו בפטירתו של הרה"ק מפרעמישלאן (כ"ט אייר תר"י) בגיל עשר בלבד. הרי לנו שהיה רבינו במדריגה גבוהה של רוח הקודש טרם היותו בגיל עשר נער צעיר.

אודות כוחו העילאי והמופלא של הרה"ק רבי שרגא יאיר מביאלבז'יג זי"ע בענין תיקון נשמות, זכינו לשמוע עדות מוסמכת מאת נכד אחיו של רבינו הרה"ח רבי צמח ברוך רבינוביץ זצ"ל, שבסוף ימיו עלה לא"י, וסיפר שבילדותו זכה ללון בבית רבינו, ואמנם רבינו הזהירו שלא יגלה מה שענינו ראו, אבל אחר הסתלקות רבינו הרבה לספר דברים נוראים שראו עיניו, וכה סיפר: בשעות הלילה היה סגור ומסוגר לפני ולפנים בחדרו, ואיש לא הורשה להיכנס אליו, ואילו הוא, ש"ב רבי צמח, שלן בחדרו, פעמים שמעו אזניו קולות נעלמים של בכי ותחנונים... ואם כי לא ראה שום מראה, אבל שמע בביורר את קולותיהם. ענין זה היה מפורסם בפולין, כפי שנשמע עוד מפי ישישים שהסתופפו בצלו.

מהראוי להוסיף מה שסיפר רבי צמח ששמע מפי קדשו לפני פטירתו, בזה"ל: "רואה אני שלאחר פטירתי תבוא לעולם חשכות גדולה, כי כל זמן שהייתי בעולם מנעתי זאת!". רוח ה' דיבר בו, ושנתיים לאחר פטירתו פרצה מלחמת העולם הראשונה ונפלו בה רבים מישראל ששירתו בצבאות הלוחמים משני הצדדים, כנודע.

שמעתי מהרה"ג ר' אברהם חיים פרידמאן, ששמע מזקיני הרה"ג ר' לייביל פרידמאן ז"ל, ששמע מנכדו של השוחט בעל העובדא. פעם אחת בא הרה"ק ר' שרגא יאיר מביאליבוזשיג זצ"ל לעיר ראדום, והשוחט דשם היה מחסידות אחרת. והנה המנהג היה שכשהגיע רבי לעיר היה השוחט מראה להרבי את החלף, והשוחט הנ"ל, מחמת שהיה מחסידות אחרת, לא הסכים מיד להראות לו החלף, כיון שהיה מחסידי גור, לבסוף התיישב וכן הלך להראות את החלף. והנה כשבאין לרבי, מן הכבוד גם לתת פתקא להרבי. ביני לביני יצא איש אחד מחדרו של הרה"ק, והרבי ראה את השוחט, קרא לו שיבא אליו, ואמר לו בדיוק כל מה שחשב מקודם. נבהל ונעשה חסידו, שראה שהוא רבי. לבסוף נתן פתקא, לקח הרה"ק את הפתקא בידו ואמר להשוחט, הרי הרבי לוקח פתקאות, כי רואה אותיות שמו של החסיד בפתקא ויודע שורש נשמתו באיזה פסוק הוא ובוזה מעלה אותו. והוסיף הרה"ק מביאליבוזשיג, שורש נשמתך הוא מפסוק קץ כל בשר בא לפני, והמשיך ואמר, אבל לא עכשיו, רק כאשר תבין פשט בפסוק הנ"ל. לאחר שנים הרבה נתעורר השוחט פעם משינתו ואמר שהגיע קיצו, כי נפל ברעיונו פשט בפסוק קץ כל בשר וגו', וכן היה שנסתלק אז.

רבי משה בוים זצ"ל סיפר כי היה פעם אצל רבינו הרה"ק רבי שרגא יאיר מביאלבוז'יג זי"ע בבוקר לפני התפלה, ולפתע נעצר רבינו ואמר: הנני רואה חשכות גדולה בעולם! לאחר מכן נודע כי אז נסתלק מהעולם הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע מפי

רבינו (ה"ארון עדות" זי"ע) עצמו אף נתגלה לאחר פטירתו לנכד אחיו "האי צדיק אמת פלא יועץ" רבה"ק מלעברטוב זי"ע. בעומדו תחת החופה - עליה סיפר אדמו"ר זי"ע בעל "חלקת-יהושע" בן דודו של האחרון: כשבא הרה"ק מלעברטוב בברית האירוסין עם בתו של הרה"ק ר' ישראל מגראדזיסק והוא אז בן י"ז שנים. בא אצל רבינו "ארון עדת" יחד עם אביו הק' מפארצווא זי"ע. להזמין לנישואיו. תוך הזמן נסתלק רבינו לחיי העוה"ב. וכשעמדו תחת החופה הרגיש ביד המונחת על ראשו וכשהסתובב נודעק רבינו מלעברטוב לאביו: ראה נא אבי הרי דודינו רבי יאיר נמצא כאן עמנו. והשתיקו אביו הק' באמרו: לא כל מה שרואים צריכים לספר. "סיפור זה סיפר אף הרה"ק מלעברטוב עצמו.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק ה"חקל יצחק" מספינקא זי"ע הי"ד

יום ההילולא - י"ג סיון

הרה"ח ר' משה מושקוביץ מסטרימבא רכש בית גדול מגוי אחד, ובבית זה הקים מנסרה לעצים הוא העסיק בה פועלים רבים, כשרכש את הבית שכח (משום מה) לרשום אותו על שמו בטאבו. אחרי שנים מספר כשהעסק התבסס בא הגוי ליהודי ודרש ממנו לצרף אותו כשותף לעסקיו בלי השקעה כספית מצידו ואיים הגוי שאם לא יסכים יפנה לבית המשפט ויצהיר שהבית שייך לו. בדיוק אז שבת רבינו הק' מרן ה"חקל יצחק" בוישוא (בשנת תרצ"ו-צ"ז) וכחסיד מובהק נסע ר' משה אל רבו שטח לפניו ר' משה את צרתו ובכה בדמעות שלישי (והיה נהוג בספינקא כשגוי הציק ליהודי היו רושמים את שם הגוי ושם אמו - בסוף הקויטל) ברם החסיד ידע רק את שמו של הגוי אבל שם אמו לא היה ידוע לו. ראה רבינו ששם האם לא מופיע בקויטל. שלח את ר' משה לביתו לברר את שם האם, כשחזר ורשם על הקויטל את שמה (גורגיה בן מרי') לקח רבינו את הקויטל וקרע את שם הגוי ושם אמו,

ובירך את החסיד שיוושע. כשחזר ר' משה סטרימבר לכפרו שמע את הפעמונים מצלצלים (לסימן שגוי מת) ונודע לו שאותו גוי מת. סיפור זה עשה רושם רב בכל הסביבה.

במשך כל שנות מלחמת העולם השנייה היתה חצרו של האדמו"ר (ה"חקל יצחק") מספינקא, כאי בתוך ים של צרות. יהודים אומללים הגיעו אליו בכדי לחפש עוגן של הצלה. הרבי המשיך לשבת בחצרו. צערו של כל יהודי היה נוגע לו עד עמקי נפשו. הוא סירב בתוקף לשמוע על תכניות כי יחפש לעצמו מקום מקלט. לא מוכן היה בשום פנים ואופן לעזוב ולנטוש את קהל עדתו בימים מרים אלו. הוא לא יכול היה לקבל הצעה כזאת, כי יעזוב את תלמידיו האהובים וחסידיו הנאמנים.

"הפתרון הסופי" שהגה רב המרצחים היטלר ימ"ש - התקרב גם אל איזור זה. באסרו חג הפסח שנת תש"ד, הקימו השלטונות הגרמניים את הגיטו בסעליש. ריכוז האוכלוסייה היהודית כולה בתוך איזור הגיטו, בישרה כבר על התקרבות השואה. כוס התרעלה עברה גם על בית ספינקא. למעלה מעשרת אלפים יהודים מן העיר והסביבה, ובתוכם גם האדמו"ר בעל "חקל יצחק" מספינקא ובני משפחתו - רוכזו לתוך הגיטו הזה.

חסידיו פעלו במסירות נפש כדי להקל מעליו את הגזירה המרה. בדרכים שונות הצליחו להביא לו אוכל וכמובן קיימו מגעים עם הפרטיזנים שפעלו ביערות, מתוך מגמה להציל את הרבי ולהוציאו מן הגיטו, אולם שוב התעקש האדמו"ר ולא רצה בשום פנים לעזוב ולנטוש את קהל עדת חסידיו, כשהוא מציל את נפשו.

יהודי סעליש גורשו לאושיץ בשלושה משלוחים. האדמו"ר מספינקא היה במשלוח השלישי, אשר יצא בראש חודש סיון שנת תש"ד. במשלוח זה היו אלפיים יהודים, החלק האחרון של הגיטו הזה. עם הרבי מספינקא היה גם בנו בכורו, רבי ישראל חיים, כולל בני משפחתו, הרבנית וילדיהם, ביחד תשע נפשות.

מופלאה היתה התנהגותו של האדמו"ר בעל "חקל יצחק" בדרך האחרונה והטראגית הזו. אנשים שהיו בקרבתו וניצלו, מספרים, כי במשך כל הדרך שר את הפסוק: "וטהר לבנו לעבדך באמת". יהודי מסעליש שנסע עמו בקרון, התחנן: "רבנו, נא להתפלל שיתרחש נס מהשמים, מפני שאנו נוסעים לקראת המות". הרבי, שהיה כבר חלוש ביותר, שם ידיו על כתפיו וניחם אותו: "אל תפחד, אנחנו הולכים לקראת משיח". האיש פרץ אז בבכי מר ביותר, אך הרבי המשיך ואמר: "כן, משיח יושב כבול בשרשראות ברזל ברומא ואנחנו צריכים לפדות אותו".

ביום י"ג בסיון, הובא האדמו"ר רבי יצחק אייזיק לאושוויץ, כשהוא בראש עדתו והתלמידים הנלווים אליו. פניו של הצדיק הקדוש הפיקו אור עליון נדיר, כולו היה שלהבת קודש, כולו להבה גדולה אחת. חסידים מספרים משמו של רבי משה ווערצבערגער דומ"ץ דאורשוויע, אשר היה אסיר מחנה אושביץ ועבר על יד תאי הגאזים, כי בכל הדרך, עד הרגע האחרון, זעק האדמו"ר מספינקא בהתלהבות של קדושה את הפסוק: "אש תמיד תוקד על המזבח, לא תכבה". באותו יום החזיר את נשמתו הטהורה, יחד עם בני ביתו ואלפי חסידיו.

הגאון רבי חיים מוולאז'ין זי"ע

יום ההילולא - י"ד סיון

את סיפור המעשה הזה שמעתי מהגה"צ ר' אליהו לאפייאן, ור' אליהו, כפי שאמר לי, שמע זאת מר' הירש, ור' הירש שמע מר' שמחה זיסל, ששמע מר' ישראל סלנטר, ור' ישראל שמע מר' זונדל, רבו של ר' ישראל, ור' זונדל שמע כן מר' חיים וואלזינער, זכר כולם לברכה.

בישיבתו של ר' חיים מוואלוז'ין היה בחור שנפטר ל"ע בעודו בבחרותו, ובחור חשוב היה, כפי שנראה מהמשך הסיפור המבהיל. וזה ידוע, כי בישיבת וואלוז'ין היה נשמע קול התורה כל המעל"ע ממש, ביום ובלילה אל דמי. ור' חיים היה נוהג, שכמה פעמים בכל לילה נכנס לישיבה כדי לראות מה נשמע בתוכה וכיצד הבחורים לומדים. והנה, באחד הלילות, לאחר חצות, וזה היה באמצע ה"שבעה" לפטירתו של אותו בחור, בא ר' חיים כמנהגו לישיבה, ובפרוודור הישיבה הוא רואה לפתע לנגד עיניו את הבחור הזה!

ר' חיים עצר לידו ושאלו: מה מעשיך פה? השיב לו הבחור: ירדתי לכאן כדי לבקש מראש הישיבה דבר לטובתי. מהו הדבר שאתה מבקש? - שאלו שוב ר' חיים, והבחור ענה לו, כי כאשר בא לעולם העליון נפתחו לו כל השערים, מלאכים הלכו לקראתו והכריזו לפניו: "בוא צדיק וינוח על משכבו", בכל מקום קיבלו אותו יפה, אבל כשהגיע לשערי גן עדן עמד מלאך ולא נתן לו ליכנס. ומה מעכב? "עוון גזילה בידו"!!!

איזה עוון גזילה?

הנה כי כן, מעשה שהיה כך היה. פעם אחת היה בדרכו לנסוע מן הישיבה לביתו. ואחד מחבריו בישיבה ליווה אותו לתחנת רכבת, כשהגיעו ליד התחנה נזכר אז הבחור כי הוא נשאר חייב לבעלת האכסניה שלו סכום פעוט של שבעה "גראשען". תחב הבחור ידו לכיסו והוציא מתוכו את סכום המטבעות של החוב, נתנו לחבירו וביקשו שילך במטותא לבעלת האכסניה ויחזירנו לה. אבל קרה שחבירו הטוב הזה שכח את הדבר, כי הלא היה בס"ה רק סכום פעוט ולא עשה מזה ענין, שכח פשוט לסדר דבר זה שחבירו ביקש ממנו, ומובן מאליו שהבחור נשאר בעל חוב של הפרוטות האלו לבעלת האכסניא, ודין פרוטה כדין מאה!

ובשביל החוב הזה לא נתן המלאך לבחור שנפטר להיכנס לגן עדן, כי "עוון גזילה בידו", הוא נשאר חייב שבעה גראשען! ולא הועילה לו כל טענתו שהוא שלח את חבירו להחזיר לה ואיננו אשם, אכן ע"ז פסקו בפמליא של מעלה, שמכיון שהוא באמת לא אשם, לכן נותנים לו אפשרות לרדת לעולם התחתון ולתקן את הדבר, ואשר על כן הוא בא לראש הישיבה, ר"ח מוואלוז'ין, וביקשו הטובה הזאת לעשות עבורו את התיקון.

ר' חיים שאל אותו, מי היא האשה הזו ומקומה והבטיח לו שיתקן ויסדר את זה, באמרו לו: לך בשלום ותנוח בשלום וכו', והוא נעלם.

והנה, ר' חיים לא נבהל ולא התעלף כאשר ראה את הבחור עומד לפניו, ומכאן ראייה שאצל ר' חיים היו דברים כאלה ענין מצוי ורגיל, וזה נורא ונפלא! על כל פנים, זה הוא הסיפור, אותו שמעתי איש מפי איש, והעיקר שאנו לומדים מזה, שבשביל חוב של שבעה גראשען שלא הוחזרו לבעליהם שלא באשמתו, ומדובר בבחור שהיה צדיק, שהרי נפתחו בפניו כל שערי גן עדן וקיבלו אותו בקריאה של "יבוא צדיק וינוח על משכבו" - ובכ"ז, עבור חוב פעוט הנ"ל שנשאר חייב, לא היה יכול להיכנס לגן עדן עד שיתקן את זה! וכל בעל נפש יזדעזע ויקח לעצמו מוסר השכל ודעת!

פעם היתה תקופה ארוכה "עצירת גשמים", והתקיימה אסיפה גדולה של רבנים בוילנא. ור' חיים וואלוז'נער זצ"ל היה אמור לשאת שם דרשה. לפני שר' חיים עלה לומר את דבריו, עלה לעליית הגג ופתח החלון ואמר, "רבש"ע עמך ישראל צריכין גשמים"... ואח"כ חזר ואמר שוב "עמך ישראל צריכין גשמים". אח"כ אמר "אני כבר התפללתי פעמים שעמך ישראל צריכין גשמים"... וראה ר' חיים שנהיו כבר עננים בשמים, וירד למטה לאולם האסיפה. ולפני שהוא היה צריך לדבר, כבר ירד גשם ברחוב... מרן הגרי"ז זצ"ל סיפר מעשה זה

את סיפור המעשה הנפלא הזה סיפר הגאון הגדול רבי זעליג ראובן בענגיס ז"ל, שקיבל איש מפי איש. לרבי חיים מוואלוז'ין היה גדר, שלא לברך ברכה בלי שיהיה לידו מי שיענה אמן אחריה, והוא עפ"י מה שאיתא בזוה"ק, כי מי שמברך ברכה ואין מי שיענה אמן, הרי זה כמו "איגרתא דלא פתיחא", כלומר: כמכתב שלא נפתח.

והנה קרה לו פעם בשעה שלאחר חצות הלילה, שהיה מאוד צמא וביקש לשתות, אבל כולם כבר ישנו והוא לא היה מוכן להעיר מישהו משנתו. כך יושב הוא ומתייסר בצמאונו, והנה מקיש מישהו בדלת וכשהוא אומר לו לבוא - נכנס אחד מבחורי הישיבה. שמח רבי חיים עד מאוד. הבחור בא לשאול על איזה פשט בגמרא. רבי חיים בירך ברכת שהכל, שתה לצמאו ובירך בורא נפשות, ואחרי זה דיבר עם הבחור בלימוד ונפרד ממנו לשלום. הדבר הסב לרבי חיים שמחה גדולה, שמבוקשו ניתן לו, שיכל לברך והיה מי שיענה אחריו אמן, וכמובן שנתן לבחור יישר כח גדול על שגרם לו לרוות צמאונו ולברך להשי"ת.

למחרת בבוקר, משנכנס לישיבה, ניגש אל הבחור והודה לו עוד פעם על כך שאיפשר לו לברך ברכה בעניית אמן שלו, אבל הבחור התבונן ברבו ותמה תמיהה גדולה: מתי באתי לרב בלילה, איפה באתי? הוא לא ידע דבר וחצי דבר מכל הסיפור... והיה הענין לפלא גדול, אלא שההסבר הפשוט הוא: כאשר רבי חיים היה צמא והוא שומר על גדרו שלא לברך ברכה בלי שיהיה מי שיענה. אמן, אזי זימנו לו משמים מישהו שיענה אחריו. אפשר שזה היה אליהו או שליח אחר משמים, שהתחפש בדמותו של בחור מן הישיבה. ומזה אנו יכולים ללמוד, כי גם הבחור היה כלי מפואר, כי אם בחרו בדמותו שלו כדי להתחפש בשליח משמים, בודאי שלא היה בחור פשוט. הנה כך נראתה ישיבת ואלוז'ין באותם הימים!...

הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל

יום ההילולא - י"ד סיון

כאשר שהה בעירונו הרה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל סמוך לחודש סיון ובקשתי ממנו שידבר בבית הספר לבנות לכבוד חג מתן תורתנו, ודבריו יעשו בוודאי רושם עז על בנות ישראל. והשיב לי שאין הוא נוהג לדבר בפני נשים. והוספתי לשאול שהרי כאשר היה הוא בשוב קוממיות כן דיבר שם בפני בנות ישראל, והשיב ששם זה יוצא מן הכלל משום ששם ביקשו ממנו הגה"צ הרב מקוממיות זצ"ל והוא עליו כמשמר. והוסיף לספר עובדא שהיה אצל הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב זיע"א שכיבד איש אחד שהיה קולו ערב ונאה לזמר בשולחנו, ובאמצע שזימר ביקש ממנו הרבי להפסיק, והלה התבייש מכך שהרבי הפסיקו ויצא לחוץ, וכאשר היה בחוץ שמע שני נשים משוחחות ביניהם ואומרות כמה חבל שהפסיק המשורר לשיר הרי יש לו קול יפה ונעים. והנה אותו בעל מגן היה יהודי יר"ש והחליט לחזור לפתח הבית המדרש ולשמוע משם את דברי הרבי, וכאשר הוא התקרב לפתח ידע מכך הרבי ברוח קדשו והחל לשנות את דבריו לענין אחר וכך אמר: דהנה אמרו חז"ל במס' ברכות בדף כ"ד ע"א קול באשה ערוה, דלכאורה היה להם לומר קול אשה ערוה ומהו "באשה", אלא שקולו של איש הנושא חן בעיני אשה ומעורר הרהורים באשה ערוה הוא, הרי דכשאשה מהרהרת באיש הדבר נחשב ערוה לאיש.

ט"ז סיון

הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדיל מווארקא זי"ע

יום ההילולא - ט"ז סיון

היה מעשה בווארקא, שחמש גדולים מאד, שאחד מהם היה הרה"ק רבי אברהם טשכנובער, וישבו חמש-שעות שלימות אצל הרבי ר' מנדל מווארקא וכולם שתקו, ואחרי חמש השעות, נעמד הרבי, ואמר נו, ונפרד מכולם, וכל הקושיות שהיו לגדולי-ישראל אלו, ובעיות ממחשבותם במוחם, "אחד כאחד" נתיישרו להם.

הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע התקשר אל הרה"ק רבי מנדלי מווארקא זי"ע בכל נימי נשמתו וקיבל ממנו ברוחו פי שתיים. היה נוסע רבות לווארקא להסתופף בחצרות קדשו, ואף לוקח עמו את בנו הגדול הוא רבינו (ה"ישמח ישראל" זי"ע).

פעם, כאשר עוד היה רבי יחיאל מכהן כרבה של טורטשין, החל לסבול מכאבי עינים חזקים עד מאד. למרות סבלו הגדול החליט לנסוע אל רבו לווארקא לשבות אצלו. במוצאי ש"ק בשעה מאוחרת נשאר רבי יחיאל לבדו בבית המדרש, ומחמת כאביו העזים הניח ראשו על העמוד לתת מנוחה לעיניו הכואבות. לפתע נפתחה הדלת ורבי מנדלי עמד בפתח, הוא ניגש לרבי יחיאל ואמר לו:

רבה של טורטשין! כואבות לך העינים? פלא! וכי כאשר יודעים שעומדים תחת השמים אפשר להרגיש בכאב עינים?

וסיפר רבי יחיאל כי מאותו הרגע לא הרגיש יותר בכאבי העינים, והוסיף לומר: לא שהעינים לא כאבו לי אלא פשוט לא הרגשתי בהם יותר!

שמעתי בילדותי, מפי זקני הרב החסיד המנוח מוה"ר שלמה צבי זצ"ל שסיפר מכ"ק אדמו"ר הרב הקדוש האלוקי אור טמיר ונעלם מהרמ"מ מווארק זי"ע:

בזמן שנולד להקיסר הרוסי אלכסנדר בנו שמילא אח"כ מקומו ניקולאיי, אמר אז רבינו אחריו איננו רואה יותר מלכים ברוסיה. ופוק חזי עד היכן הגיע רוח קדשו, שרבינו מווארק נפטר בשנת תרכ"ח, וזקני הנ"ל שסיפר המעשה הזו נפטר ביום ו' לח' אדר בשנת תרע"ב, ואח"כ בשנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם, אחר כמה שנים נסתבב הדבר שנהרג הקיסר ניקולאיי הנ"ל, ונפסקה מלכות בית הצארים.

עשרים שנה ניהל הרה"ק רבי מנחם מנדל את עדתו בוורקא, משבועות תר"ט עד ט"ז סיון תרכ"ח. בפטירתו היה בן ארבעים ותשע, לחסידיו התבטא פעם: כאשר אהיה בן חמישים תדעו מי אני, שמעתי מפי חסידים, אשר הכירו עוד את האדמו"ר האמצעי רבי מנחם מנדל מווארקא זי"ע וסיפרו עליו גדולות, כי בקהל חסידיו היו חריפי מוח וגדול תורה כגון: רבי דב בעריש מביאלה זצ"ל, אשר ישב על כסאו אחריו, גם רבי יחיאל מאלכסנדר, כידוע היה הרבי הזקן מצטיין מאוד בשתדלנותו אצל השרים ואדונים רמי המעלה בדבר ביטול גזירות רעות על עם ישראל ותורתו, לא כן היתה דרכו של הרבי האמצעי, בימיו יצאה גזירה רעה על שריפת הספר "השלחן ערוך" אמר אז האדמו"ר האמצעי: למה לי להיות השתדלן אצל הגויים? מעדיף אני להיות השתדלן אצל הקב"ה, שהוא יבטל את רוע הגזירות.

הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט הי"ד

יום ההילולא - טז סיון

נעקד על קידוש ה' יתברך באושוויץ ט"ז סיון תש"ד הי"ד.

הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זצ"ל זי"ע בנו של הרה"ק מצאנז זצ"ל זיע"א שלח מכתב לחמי הרה"ח דוד פינקס ז"ל שרוצה לבוא שם לטמשוואר וברצונו להתאכסן רק אצל חמי, מפני שהיה שולח לו כל חודש כסף. כשהגיע רש"א לשם, קיבלו חמי בסבר פנים יפות, ונתן לו הדירה, וראה שהוא מודאג ושאלו ע"ז, ענה רש"א שאינו רואה סיכויים לעשות פה כסף, כי יש פה ציבור קטן, וגם אינם בעלי יכולת. שאלו חמי, רבי כמה חשבתם לאסוף פה, ונקב איזה סכום, הוציא חמי את הסכום ונתן לו. ואמר לו עכשיו גם אנשים שיבואו להפרד זה גם יהיה שייך לכם, ולחמי היה קשרים עם עשירים גדולים ולקח מהם סכומים גדולים, ונתנם לר' שלום אליעזר, והיה מאד שמח על שהצליח ה' את דרכו, בלילה חלם חמי שהדברי חיים בא לביתו ואמר לו דוד, כבדת את בני, באתי לתת לך יישר כח, וגם ברכה, וב"ה היה לו ברכה גדולה בעסקיו, וכמאמר חז"ל (ברכות מב) תיכף לת"ח ברכה.

הוא עובדא בדו"ז חו"ז מזיו"ר הרה"ק ר' שלום אליעזר זי"ע (שאינ יודעים כ"כ את רוב גודלו ומצוה לספר זאת) ששבת פעם בקלויזנבורג (וזה היה עוד לפני ששימשתי שם ברבנות) והתאכסן אצל אחד מנגידי העיר שהיה חסיד צאנז אדוק, והיה גם מחסידיו של הרה"ק מבארנוב זצוק"ל, והיה גביר אדיר, ואיתרע מילתא ונתן לו רק איזה חדר בירכתי הבית שהיה מלא בחפצים שונים, שלא היה לפי כבודו,

וכן בכל משך השבת לא קירב אותו כראוי לפי ערך בנו של הרה"ק מצאנו (וכפי שהתנצל לפני לאחר זמן שהיה לו איזה סיבה בתוך ביתו שלא היה יכול להכניס אותו בתוך ביתו). ולהרה"ק מראצפערט היה חלישות הדעת מזה, ומיד לאחר שבת עזב את הבית והמשיך לדרכו. ומאותו יום והלאה נהפך הגלגל על אותו עשיר עד שבמשך כמה חדשים נעשה עני מדוכא והגיע עד פת לחם ממש, ובכל מה ששלח ידו הלך לטמיון עד שלא נשאר לו שריד מנכסיו. הלה היה מתפלל בבית מדרשי, ותמידים כסדרן היה בא להזכיר את עצמו ולהתאונן לפני, כי ידע בעצמו שכל זה התחיל מאותו שבת, מכח הקפדתו של אותו צדיק, והתנצל לפני שלא היה זה באשמתו.

לימים איקלע שוב הרה"ק מראצפערט לקלויזנבורג ונסעתי עמו לסיגעט לשמחת נישואין, ובמשך הדרך ראיתי כמה ענינים מגדולתו וקדושתו. באמצע הדרך נזכרתי מאותו אדם, וחשבתי שעתה יש לי הזדמנות להזכיר אותו, אך לא הרהבתי עוז בנפשי להזכיר זאת להדיא מפני כבודו, התחלתי לדבר מענין לענין באותו ענין עד שנסתבב באמצע השיחה שמו של אדם זה, והפטרתי בהבלעה הרי כל אחד יודע שהקפדתו של חו"ז גרמה לו כל זאת. כששמע זאת הרה"ק מראצפערט נחרד ואמר - מה אתה שח, וכי אני הענשתי אותו, וכי אני אעניש לבר ישראל. שאלתי אותו, וכי מי העניש אותו, נענה ואמר קוב"ה הוא דתבע לדיניה, אבל ח"ו אני לא הענשתי אותו. והמשיך ואמר, שמע נא קלויזענבורגער רב - לגוי אני עוד יכול להעניש לפעמים, אבל לבר ישראל איני עושה דבר כזה לעולם. כן שמעתי בעצמי מפה קדשו.

עצרו אותנו בעוון עלילה והיינו צפויים לעונש כבד. כשחררו אותנו עד למשפט, נכנסנו לעורך דין, והוא אמר שכנראה נשלם אלף רייניש ואני אכנס למאסר לששה חדשים. אמר לו אבי ע"ה: אלף רייניש אין לי ובני לא יישב בכלא... כשיצאנו ממנו, בדרך הביתה, נכנסנו לעורך דין יהודי, והוא אמר לנו, שלא יאסרו אותי, ואשלם שישים רייניש, והוא מבטיח שלא יותר ממאה ועשרים רייניש, ואם יבקשו יותר ממאה וחמישים, לא נשלם לו כלל את התשלום המגיע לו. בדרך הביתה באה אמי לקראתנו בשמחה, ואמרה שהשופט אמר שאינו רואה הענין כל כך בחומרא... אז אמר לי אבי שתיכף אכנס הביתה להתרחץ ואלביש בגדי שבת, ואסע לראצפערט, אל רבי שלום אליעזר'ל, אך הזהיר אותי, שלא אומר לרבי שהיינו אצל עורך דין יהודי ומה שאמר. תחילה פקפקתי בדבר, כי איך אעלים מהרבי, אבל חזקה עלי פקודת אבי.

כשהגעתי לראצפערט, נכנסתי לקודש פנימה והזכרתי עצמי לפניו. הצדיק החל לרוץ לאורכו ולרחבו של חדרו, כשהוא רוקע ברגלו, ולבסוף נעמד בסמוך אלי ואמר: סע לביתך, יענישוך במאה ועשרים רייניש, מאה וחמישים כבר יהיה הרבה... ואכן שבת לביתי והענישו אותי במאה ועשרים רייניש, כפי שניבא רבינו שאמר בדיוק כדברי העורך דין היהודי, ויהי לפלא.

שמעתי מהרה"ח ר' חיים יהודה קליין ז"ל, שאביו הרה"ח ר' יצחק הערש ז"ל היה חסיד נלהב ומקורב ביותר להרה"ק ר' שלום אליעזר זי"ע, ודר בסמיכות ממש לביתו. הוא היה מנהל משק גדול, ובכל עת היה מסייע לבית מוהרש"א זי"ע, ששלח את בניו לצאת ולבוא את אשר יחסר, וסיפר ר' חיים יהודה: שבהיותו בחור צעיר לימים גם היה רבות בבית הרה"ק מראצפערט זי"ע והיה מאוד מקורב אצלו, וקודם המלחמה כאשר כבר ראו שהנה הצורך ימ"ש בא, ביקש אביו כמ"פ במספר

הזדמנויות מהרה"ק מראצפערט שיברכו שינצל וישאר בחיים הוא ומשפחתו, אך הרה"ק לא אבה לברכו ולהבטיחו, ופעם אחת כאשר שהה ר' חיים יהודה שם בבית, אמר לו הרה"ק מראצפערט: אתה תשאר בחיים. ואכן כך היה שרק הוא שרד וניצל את המלחמה מכל המשפחה... אין זה סיפור סתם מפי השמועה, אלא שמעתי זאת מפי בעל המעשה בעצמו... כמו"כ שמעתי ממנו עוד כמה וכמה עובדות נפלאות מה שראו מופתים גלויים אצל הרה"ק מוהרש"א מראצפערט זי"ע.

בשואה בשנות הזעם עת שכבר נלקחו יהודים מאזור מגורינו למחנות עבודה, וגויסו לצבא אשר באונגארן, נסעתי אל הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט הי"ד זי"ע, ורבים שלחו עמי 'קויטלעך' להזכירם לטובה אצל הרה"ק, ביניהם היה בחור אחד שלמד אצל אאמו"ר הק' זי"ע בקאפאוואר, שגם אביו נלקח למחנה, ולא היה שם למשפחתו שום מידע אודותיו, וגם שני בניו של דודי ר' יוסף ניישלאס, שלמדו ג"כ אצל אבי הק' שלחו עמי 'קויטל', בו הזכירו את אביהם, שאף הוא נלקח למקום בלתי ידוע ומאו נעלמו עקבותיו.

כאשר נכנסתי לקודש פנימה, אל הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל, עם ה'קויטלעך', ומסרתי לו את ה'קויטל' של הבחור, הסתכל בו זמן רב ואמר ברוח קדשו: אכן הוא נמצא במחנה, אך עודנו בחיים.

אח"כ מסרתי את ה'קויטל' של בני דודי ר' יוסף, בו כתבו את שמו של אביהם הוא דודי הנ"ל. הרבי נתן את עיניו הקדושות גם ב'קויטל' הזה במשך זמן רב, הפך אותו, והסתכל בעברו השני, וחזר להביט בתוכו, ומלמל לעצמו בשקט, והשליכו מלפניו על גבי השולחן.

לקחתי את ה'קויטל' מהשולחן, ושמתיו בין שאר ה'קויטלעך' שבידי, ונתתיו שוב להרה"ק, והביט בו שוב זמן רב, הפכו מעברו השני, וגם הפעם מלמל לעצמו איזה דבר, והשליכו מלפניו הלאה.

לקחתי את ה'קויטל', ובמוצאי שבת קודש כאשר נכנסתי אל הרה"ק לקבל 'ברכת פרידה', הושטתי שוב לידו הקדושה את ה'קויטל' הנ"ל. הרבי עיין בו זמן רב כבתחילה, ופנה אלי ואמר: "זאת היא הפעם השלישית שאתה נותן לי את ה'קויטל' הזה, מה אתה רוצה ממני?"

עניתי לרבי, ששני בניו הבחורים הלומדים בישיבתו של אבי הק', שלחו את ה'קויטל' הזה אודות אביהם שנלקח למחנה, ולא שמעו עליו דבר. אמר לי הרה"ק: "אם כן, תכתוב את שמם על 'קויטל' מיוחד".

אחר כך נודע, שבאותה שעה כבר לא היה דודי ר' יוסף בין החיים, ואילו אביו של הבחור הראשון נשאר לחיות עד עבור המלחמה.

הריני זוכר שבשנת תש"ב היה הרה"ק ר' שלום אליעזר זי"ע לשבת בדעברעצין, והגבאים אספו כסף לנסיעה עבורו לארץ ישראל, ואמרו שרבי שלום אליעזר אמר שבאם יגיע לכותל המערבי יבטל הגזירה שמרחפת על כלל ישראל, ואכן אספו כסף, אך הממשלה כבר לא הרשתה לצאת משם ונטרפה השעה...

סיפר לי הגה"צ מאודווארי שליט"א, ששמע מהמשמש של הרה"ק ר' שלום אליעזר זצ"ל, שהיה בשעת מעשה, פעם אחת בעת מלחמת העולם השנייה, היה הרה"ק ר' שלום אליעזר באיזה מקום ובאמצע התפלה שהתפלל עם מנין, הגיע חייל של מדינת הונגריה ובראותו יהודים מתפללים, כעס

עליהם וציוה שכל אחד יביא אליו את התפילין שלו. ניגש הרה"צ ר' זושא'לע זצ"ל לאביו הרה"ק ר' שלום אליעזר, ואמר לו שצריכין למסור את התפילין לחייל.

קירב הרה"ק ר' שלום אליעזר'ל את התפילין אל לבו, ואמר התפילין הללו קיבלתי מאבי ולא אמסור אותם לשום בן אדם, אבל ר' זושא'לע טען עמו שצריכים למסרם אליו.

ביני לביני הגיע לשם קצין אחד בדרגת מאיור, וכשראה שר' זושא'לע טוען עם אביו, שאל מה אירע כאן, וסיפר לו ר' זושא'לע. ציוה המאיור לקרוא לחייל, וכשהגיע קרע ממנו את כל האותות שקיבל מהצבא, ואמר לו שאינו חייל, וציוה להחזיר לכל אחד את התפילין שלו, ואחר כך נעלם המאיור, ושוב לא ראו אותו יותר.

י"ז סיון

הרה"ק רבי אהרן מקארלין בעל "בית אהרן" זצוק"ל

יום ההילולא - י"ז סיון

הרה"ק נסתלק ביום י"ז סיון שנת תרל"ב בעיר מלינוב ושם מנו"כ, מסופר דבארץ ישראל הי' גר אחד מגדולי חסידי הרה"ק בשם ר' וועלוול פינסקער ז"ל וביום י"ז סיון תרל"ב בא החסיד הנ"ל להבית המדרש בבהלה וסיפר שראה בחלומו שנסתלק הרה"ק והי' הלוי' בירושלים והטמינו את גופו הק' בהר הזיתים אצל קברו של בעל אור החיים הקדוש, ומובן שהחסידיים התרגזו עליו על דיבוריו אלו כי לא הי' שום ידיעה מחוץ לארץ אודות פטירת הרה"ק, ואחר ב' שבועות בא ידיעה שאכן נסתלק הרה"ק ביום י"ז סיון. וכשהי' הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין זצוק"ל בא"י ביום י"ז סיון אמר לחסידיו שילך על ציון האור החיים הק' וגם יקבל שם פתקאות.

אשה אחת בקשה מאדמו"ר הזקן זצ"ל שיברך אותה שיהיו לה בנים, ובעמדה לפניו, נכנס נושא מים וביקש מאדמו"ר זצ"ל שיתן לו כסף, כי כל ימיו הוא נושא מים על כתיפיו וכעת כאשר הזקין אין לו יותר כח ורוצה לקנות סוס ועגלה להקל משאו, שאל אותו אדמו"ר כמה זה צריך לעלות? ואמר לאשה שתתן לו את הסכום הנקוב ועי"ז תזכה לבנים, ואמר לה: לפני זה הוא נשא המים, ועכשיו את תשאי (פרוש שתיכנס להריון) והוא ינהיג עגלתו עם הסוס. ונולדו לה כמה בנים אח"כ.

פעם אחת אחר קידוש לבנה ישב אדמו"ר (הבית אהרן) עם אנ"ש ושוחח מענין השפעות בגשמיות וסיפר שגדולים שאלוהו (כוונתו היתה על דודו הרה"ק מוהר"מ מטשערנאביל זי"ע ומחותנו הק' מרוזין זי"ע) למה אינו משפיע על אנשי שלומו הרחבה בהצטרפויות גשמיות (כידוע שהקהל אצלו היה גדול ובדרך כלל היו מחוסרי אמצעי פרנסה), והשיבם אדמו"ר כי באם ימשיך עליהם השפעות אזי מי יצק עמו בתפילתו בעזרת אבותינו כו' ובנשמת. אך כהיום שבינן כך כבר אין מתפללים באופן זה א"כ מוטב שימצא להם ההשפעה והפרנסה בהרחבה (כמובן כוונתו היתה לפום דרגת העבר) כשמוע זאת אחד הנוכחים שנסע לביתו סיפר הכל לאביו והתבטא אליו בלשון הרבי פתח את כל השערים. אביו בשמעו כך למרות היותו עני וחסר אמצעים שאפי' את הוצאות הנסיעה עד לרבינו לא היה לו, התחזק ולוה משכנו סכום כסף להוצאותיו הנחוצות והגיע לרבינו והפטיר אליו ששמע שאדמו"ר פתח את

דלתות שערי ההשפעה לפני אנ"ש, השיבו אדמו"ר שיסע לקיוב ואכן נסע לשם בחוסר כל ולא היה בידו אפי' מטבע קטנה לקנות כמות מועטת של סחורה למו"מ ולא ידע לשית עצות בנפשו לאן לפנות במצבו הנוכחי וכך סיבב והגיע עד למקום הנהר דשם והתישב כך לצד הנהר תפוס שרעפים, לאחר זמן קצר ראה לפניו אנית מסע עם כמות ניכרת של חטה למכירה שמתקרבת ובאה ואח"כ נעמדה וירד ממנה איש כפרי ששאלו האם חפץ הוא לקנות ממנו את כמות החיטים. והשיבו בצר לו שאין אתו אפי' פרוטה לפורטה, הכפרי הנ"ל היה איש פשוט מאד שלא ידע אפי' לערוך שום חשבון וכדו' והציע לפני מיודעינו למכור לו סחורתו בעיר ולקבל אח"כ עבור טירחתם שכר באחוזים, הלה נתרצה להצעה זו ותיכף העביר את הסחורה לעיר ומכרה לטוחן חיטים מסוים שבעיר, לאחר שנשקלה הכמות כולה ע"י הממונה על טחנת הרחים דשם העירו החסיד להממונה על טעותו ברשימה בפנקסו בסכום יותר ממה שהיה ראוי באמת לקבל עבור כמות זה, נכנס תיכף האישי הממונה לבעה"ב שלו והביע את גודל התפעלותו מנאמנותו ויושרו של החסיד הנז' ונענה לפניו שבחייו עדיין לא ראה התנהגות כשרה כזאת ע"י אנשים. ובכל פעם חושש הוא מהמוכרים אולי מכניסים בתוך החיטים אבנים וכדו' בכדי להכביד את המקח ולקבל תשלום הוגן תמורתו. או לכשרואים איזה טעות מצידו לטובתם שותקים ואינם נענים ע"ז. אולם עתה בא לפניו איש ישר מאד שהעירו על טעותו והעמידו על נכון לטובת בעה"ב, כשמעו זאת פקד על הממונה שמעכשיו יקנה החיטים רק ממנו ובכל עת שתגיע אוניה עם חיטים, וישלם להחסיד הנז' כפי הנצרך עד שנשאר לו אח"כ קצת מעות בכיסו ועמם נסע חזרה לביתו להביא את משפחתו לקיוב להתיישב שם ואכן הדבר עלה בידו והמשיך לעסוק במסחר הנ"ל והצליח מאד למעלה מהמשוער ונהפך לאיש אמיד ונגיד והברכה נמשכה אף לבניו אחריו ולכל משפחתו.

הרה"ק אהרן הגדול זצוקללה"ה היה לו קבלת יחוס מזרע דוד המלך ע"ה ואאמו"ר (הבית אהרן זי"ע) היה לו כמה בחי' שהיו אצל דוד המע"ה, שהנהיג עדתו 47 שנה כזמן מלכות דהמע"ה, וכמה דמים יצאו מגופו בכל יום כדאיתא במדרש גבי דהמע"ה, והיה נעים זמירות ישראל כנודע. הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע

י"ח סיון

הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זי"ע

יום ההילולא - י"ח סיון

הרה"ק הסבא קדישא מראדושיץ זי"ע לאחר נישואיו היה חי בדחקות נוראה עד שלא היה מה להכניס לפה. כשבאו מים עד נפש פרצה אשתו בבכי וביקשה ממנו שיביא פרוטה לבית כדי שיהיה ממה ליוון, נענה הס"ק ואמר לה אם כל סיבת הדחקות בא ממני אתן לך גט ולא יגיע לך צער ממני. אמרה הרבנית לזה איני מסכימה, וסיפרה לו שבעודה נערה בבית אביה דפקו פעם שני אנשים בבית ושאלו אותה אם אביה בבית והשיבה בלאו ומיד יצאו האנשים לדרכם, והיא הבינה שהם חששו להכנס לבית משום יחוד ורדפה אחריהם ואמרה להם שהיא תכין להם פת לאכול ותעמוד מחוצה לבית עד שיסיימו סעודתם, ונענו לה האנשים וחזרו וסעדו לבם ובצאתם שאלו את פיה במה היא רוצה להתברך והיא

השיבה שיברכו במה שהם רוצים ובירכוה שתזכה לבעל שיאיר את העולם בתורתו וצדקתו. אח"כ כשחזר אביה סיפרה לו כל הנעשה, ותפש אביה ששני האנשים האלו היו הרבי ר' אלימלך זי"ע ואחיו הרבי ר' זושא זי"ע. ועתה בשביל פרנסה אאבד ברכה זו לזה איני מסכים, וחיתה עמו הלאה בדחוקות עד שנתפרסם בישראל ונכנסה הרווחה בביתו.

מסופר על הרה"ק רבי יששכר בער מראדאשיץ זי"ע גופא דעובדא היכי הוה כשזכה פעם הראשונה לגילוי אליהו, שקיבל על עצמו שלא לפשוט ידו לבקש מתנת בשר ודם מתוך ידיעה דמה שנקצב לו יקבל מידו ית"ש הפתוחה הקדושה והרחבה. ורצו מן השמים לנסותו ונסבב הדבר שאף אחד לא יביא לו כלום, והיה שרוי בצום משך כמה ימים כשבנוסף לכך שרר אז קור מקפיא ולא היה לו במה לחמם את הדירה, אבל הוא לא ביקש מאף אחד, ועד שהגיע לכלות הכוחות ובכל זאת עמד בשלו ואמר אם ברצונו ית"ש לקחת אותי מן העולם הנני מוכן ומזומן לכך אבל בשום אופן לא אעבור על הקבלה טובה שקבלתי עלי, והתחיל כבר לעשות הכנות ולכוון הכוונות שצריכים לכוין קודם יציאת נשמה, ובתוך כך נפרצה הדלת על ידי אליהו הנביא שהכניס לתוך פיו יין שרף ומיני מרקחת להשיב את נפשו, וגם הסיק את התנור, וגילה לו שהיה זה נסיון מן השמים ושמעתה אכן לא יצטרך לבקש כי ייצא טבעו בעולם והכל ירוצו אחריו להנות אותו מנכסיהם.

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א ששמע מזקיני הרה"ק ר' איציקל ז"ל מפשעווארסק, מעשה מהרה"ק הסבא קדישא ר' ישכר בער מראדאשיץ ז"ל, בווארשא הי' גר איזה משכיל אשר נלקה על הראי' שלו רח"ל, עד שלבסוף נעשה סגי נהור לגמרי ל"ע, והפצירו בו אנשי ביתו שיסע לראדאשיץ, ולא רצה בשום אופן, עד שלבסוף הסכים ונסע לראדאשיץ והביאוהו לפני הרה"ק מראדאשיץ ז"ל, אמר להם שיביאוהו בערב בעת שאוכל סעודתו, וכן עשו והושיבוהו אצל הרה"ק, ושאלו אם הוא מאמין שיש בורא כל עולמים אשר ביכלתו לרפאותו ברגע אחד באופן שיכול לראות הכל, ולא ענהו דבר, אז לקח הרה"ק מראדאשיץ ז"ל פרוסת לחם והעבירו על עיניו של האיש, ובין רגע התחיל לראות הכל, ונתפלא אותו האיש, ולאחר איזה רגעים העביר שוב פרוסת לחם על עיניו וחזר שוב להיות סומא רח"ל, ואז אמר לו הרה"ק מראדאשיץ ז"ל רציית להראותך שיש בורא כ"ע אשר כל יכול וכו', אבל הרי לא רציית להאמין על כן לא תזכה להתרפאות.

הרה"ק אדמו"ר ה"אמרי מנחם" מאלכסנדר זצוק"ל באחד הימים הלך לפניו ברחוב חלבן, וכדי החלב בידו לחלקם, ואותו חלבן היה הולך כשכל גופו מתנועע, הלך ושוב בצורה מוזרה מאד, ושאל אותי: ראית את צורת הליכתו? והתפלאתי על שאלתו כי לא היה דרכו בכך, והתחיל לומר בקדשו: שצריך להיזהר בכבוד כל אדם ובפרט בצדיקים ואין זה מדרך החסידות לזלזל באדמורי"ם אחרים, למרות שאתה חושב שרבך צדיק יותר, וצריך להיזהר מגחלתן של צדיקים, והמשיך וסיפר: הרה"ק רבי ישכר בער מראדאשיץ זי"ע שהיה תלמידו של הרבי מלובלין זי"ע, היה מפורסם לבעל רוח הקודש, בעל מופת גדול ופועל ישועות בקרב הארץ, פעם אחת שבת באחד מערי פולין, באותה העיר גרו גם מחסידי פשיסחא, שלא עשו עניין מהמופתים שפעלו הצדיקים בקרב הארץ, אחד מאברכי פשיסחא הנ"ל, הגדיל לעשות, ונכנס בחשאי לאכסנייתו של הצדיק בליל שבת קודש לפני עריכת השולחן, ובחוצפתו החליף את בקבוק היין שהיה מוכן בשביל הצדיק לעשות בו קידוש, בבקבוק מלא שופכין, ברצונו לנסות את הצדיק לראות אם הוא בעל רוח הקודש, ובעת עריכת השולחן נעמד עם חבריו

לראות איך ייפול דבר, וכשניגש הרה"ק מראדשיץ זי"ע לעשות קידוש, אחז בבקבוק והחל מנענעו, ואמר: כמו שאני מנענע את הבקבוק ככה יתנועעו כמה דורות של אותו מחוצף שעשה זאת. פנה אלי רבינו הק' ואמר: אתה רואה, חלבן זה, הוא מצאצאי אותו מחוצף, ולכן הוא מתנועע כל הזמן, והוסיף בקדשו: כמה האדם צריך להיזהר במעשיו, שלפעמים יכול הוא להזיק אף לדורות הבאים אחריו, וכך להיפך במידה טובה מרובה, שהאדם עושה מעשה טוב ולו הקטן ביותר, יכול להיות שיהיה זה לזכות, לדורות הבאים אחריו.

רבינו הרה"ק ה'קדושת מרדכי' מהרמ"מ מלעלוב זי"ע, סיפר שזקנו הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב שכר מלמד לבניו הקדושים. המלמד היה מפורסם כמחנך מיוחד ומומחה בהסברה נפלאה. סיפרו הבנים לאביהם על מחזה פלאי שהם עדים לו יום יום: מנהגו של המלמד לגשת לחלון בבוקר קודם תחילת הלימודים, ולשקוע בהרהורים. לאחר מספר דקות ראוהו פורץ בבכי תמרורים, ומכה על לבו כמתוודה, ורק אז הוא ניגש למלאכת הקודש ללמד תורה. הבנים סיפרו בהתפעלות על המחזה החוזר ונשנה מידי יום ביומו.

רבי אלעזר מנדל התפעל מאוד, וביקש לראות את המלמד לברר את פשר הענין. המלמד הגיע לבית הרבי, וסיפר לפי תומו, שבמהלך נסיעתו לארץ ישראל, עבר מעיר לעיר, ונזדמן לו לראות את האדמו"ר הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זי"ע, פנה אליו וביקש מהרבי ברכה לרגל עלייתו לארץ ישראל, הרה"ק מראדושיץ האציל עליו מברכותיו, ובירכו בברכה מיוחדת, שבכל עת כשיעמוד ויתחיל את לימודיו, יזכה להתעוררות מן השמים לתשובה. המלמד המשיך את סיפורו ואמר: ברכתו של הרבי אכן התקיימה, ובכל פעם שאני מתכוון להתחיל ללמוד, אני מרגיש התעוררות פנימית לתשובה. ודמעות זולגות מעיני בהתרגשות עצומה. פנה אליו רבי אלעזר מענדל ושאל, אם ראית כזה מופת גלוי, למה לא הצטרפת לעדת החסידים הקשורים לרבתייהם הקדושים.

השיב המלמד בתמימות ובשוויון נפש ואמר: אינני מאמין במופתים, ולפי דעתי זה מעשה כשפים... תיכף על אתר הודיעו רבי אלעזר מענדל, שמבקש את סליחתו, אבל שוב לא יוכל לשמש כמלמד ומחנך את בניו, והמשיך ואמר: מלמד שאינו מאמין בכוחם של הצדיקים שרפי מעלה, אינו ראוי להיות מחנך לבניו הקדושים.

החסיד ר' יעקב יצחק מבריזין ז"ל בא פעם ל"סבא קדישא" מרדושיץ ז"ל ושפך לפניו צערו ומרי שיחו: זרעו אינו מתקיים בחיים, בניו מתים בילדותם. ציווה עליו סבא קדישא, שכשתגיע אשתו לפרקה, קרוב לשעת לידתה, יבוא אליו. החסיד עשה כדברי הצדיק, וכשהגיעה אשתו לחודש השביעי להריונה נזדרז ונסע לרדושיץ. הצדיק שאל אותו לשם אביו, וכשהשיב לו ששמו היה "ירמיה", ציווהו לקרוא את שם בנו אשר יולד לו "חיים ירמיה". קודם נסיעתו מרדושיץ נכנס החסיד להצדיק לברכת הפרידה. בירך אותו הצדיק שהבן שיוולד יהיה של קיימא, וסיים את דבריו בתיבות אלו: "ובני דן חושים". לא הרהיב האיש עוז לשאול את הצדיק לפשר הדברים, ונסע לביתו, ואשתו ילדה בן, וקרא את שמו "חיים ירמיה" כפקודת הצדיק.

ותשוקה עזה נתעוררה בלב החסיד להבין את כוונת הצדיק בפסוק "ובני-דן חשים" שאמר לו. סיפר את הדבר לפני כל תלמידי החכמים והחסידים שבעירו וכל אחד מהם אמר פירוש אחר על זה, אבל לא

נכנסו פתרוניהם באזניו. נמלך וכתב את הדבר לגיסו, שהיה רב בפשיסחא, וגם הוא וחבריו לא יכלו להשיג כוונת הצדיק. כך עברה שנה שלמה. לשנה השניה חזר והציע שוב את הדבר לפני החכמים והחסידים בעירו, ונזרקה מפי החבורה פירוש, שכולם הסכימו והחליטו עליו שהוא הוא הפירוש הנכון: הצדיק נתכוון לרמזו, שאף-על-פי שלדן היה רק בן אחד, חושים, מכל מקום כתוב עליו בלשון רבים "ובני...", מפני שמהבן האחד הזה יצאו בנים הרבה, ושבתו של דן היה מרובה באוכלוסין, כדאיתא בגמרא (בבא-בתרא, קמג ע"ב): "ובני דן חושים - שהיו מרובין כחושים של קנה"; ורמז לו הצדיק בזה, שעוד בנים לא יוליד, והבן הזה יהיה אצלו יחיד, אלא שצאצאי הבן הזה יהיו מרובים. וכך הוה. חיים ירמיה זה היה בן יחיד להוריו, אלא שהמשפחה נתרבתה: הוא, חיים ירמיה, הוליד בנים ובנות רבים.

הרה"ג ישראל זאב הורביץ זצ"ל מח"ס "נחלה לישראל"

יום ההילולא - י"ח סיון

נלב"ע בעיה"ק טבריה ביום ח"י בסיון תרכ"א ונטמן בביה"ח דטבריה בחלקת תלמידי הבעש"ט זיע"א, ומסופר כי בעת הליתו היתה מגיפה קשה בטבריה והורה הגה"צ רבי יצחק אבולעפיא זלה"ה להקפיד עם מטתו את העיר ומאז פסקה המגיפה.

הרה"ק רבי יעקב אלימלך מדעש הי"ד

יום ההילולא - י"ח סיון

באותו זמן היתה התגברות כתות שונאי ישראל ברומניה, בשם "משמר הברזל", כשעלה לכסא ראש הממשלה הרשע גאגא (המן האגגי) יחד עם שותפיו הרשע פרופ' קווא זאליא קודרנו יש"ו, ארמונו של ראש הממשלה הנ"ל היה בעיירה טשוטשא לא רחוק מהוניאד שלמדתי שם בקטנותי כפי שכתבתי לעיל. וידענו מהארס המפעפע של הנחש הארור הזה. זוכרני שפעם בליל שישי, היתה כבר החלטה בכל הסניפים של "משמר הברזל" בעיירות רומניה איך לחלק את רכוש היהודים והבתים בין הגויים וח"ו להרוג ולאבד ר"ל, זוכר אני, שמרן הקדוש רבינו מדעש הזכיר את המצב האיום באיזה הספד ואמר שהקהל אל יפחד, הקב"ה יהפוך ויבטל את הגזירות ויקויים "ונהפוך הוא" ובזכות אבותיו הקדושים שהיו מנהיגי המדינה, ובפרט זקנו מרן הגאון הבעל "מראה יחזקאל" אב"ד וראש מדינת זיבענברגן כולה, יש לו הכוח להפוך הגזירה ולבטלה ויראו שונאינו ויבושו. זה היה ביום החמישי בשבוע שרבינו אמר דברים אלה, ובליל שישי נתבשרנו שממשלת גאגא נפלה, וליהודים היתה אורה ושמחה.

שמעתי אז מאחד שסיפר, ששמע באותו הלילה שסניף "משמר הברזל" היה בשכירות אצלו בביתו, ושמע דרך הקיר שהזכירו שמות העשירים בדעש שצריכים ח"ו לחסל אותם ולשדוד את רכושם, אבל כאמור הקב"ה הפר עצתם. וכאור הבוקר שהיהודים שמעו את הבשורה הטובה היתה ממש שמחת פורים יהודים התנשקו ברחובות העיר על שיצאו מאפילה לאורה.

כתבתי זאת לזכרון לזכור חסדי ה' יתברך, ותגזור אומר ויקם לך, צדיק גוזר והקב"ה מקיים, שנתקיימו דברי מרן רבינו זצ"ל, וכפי שידוע לי הרשע זליא קודרנו נהרג ביריות באחת מתחנות הרכבת בעיירות רומניה, כן יאבדו כל אויבך ה'.

ועד ראייה שנשאר לפליטה מהשואה סיפר, שלמרן רבינו אדמו"ר הקדוש מדעעש היתה אפשרות להינצל, באו עם טקסי ורצו ליקח אותו עם כל משפחתו לרומניה (לעבור את הגבול) אבל הוא אמר: אני הולך ביחד עם כל בני קהילתי, מה שיהיה אתם יהיה איתי, אני לא אטוש את צאן מרעיתי. וכך הוה, חבל על דאבדין הי"ד במהרה.

י"ט סיון

הרה"ק רבי דון יצחק אברבנאל זי"ע

יום ההילולא - י"ט סיון

מעשה נורא שהיה אצל השר הגדול רבינו דון יצחק אברבנאל זצ"ל, אשר היה שר האוצר של מלך ספרד, ולא זו מחבבו, ויקנאו בו השרים, וישטמוהו. ויאמר למלך, אתה נותן אימון מלא בשר היהודי, נא העמידהו בנסיון ותראה האם באמת הוא ישר ונאמן למלך, הסכים המלך לדבריהם, הציעו השרים למלך שיצוה על השר היהודי לפרט בכתב את כל רכושו, קרא המלך את השר אברבנאל, וביקשו לפרט בכתב את כל רכושו, בתוך שלושה ימים. חזר השר אברבנאל והגיש את החשבון של רכושו, והגיע בסך הכל שבע מאות אלף שקל. כשראו השרים את החשבון, צחקו ואמרו, הרי ארמונו של השר היהודי בלבד שוה כפלים מן הסכום הזה, והשדות והכרמים אשר לו שוים סכום עצום. והביאו שמאי להעריך את נכסי שר האוצר, והוא אישר שהחשבון שהגיש שר האוצר לא הגיע למחצה לשליש ולרביע מנכסיו, ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו.

והנה קרה עוד מקרה שהרגיז את המלך, והוא, כי היה בבית שר האוצר, משרת נכרי, שהיה השר מאמין בו, ותמורת שוחד שקיבל המשרת משר החוץ, גנב מסמכים סודיים, שלא היו ידועים רק למלך ולשר האוצר, וכשנועד שר החוץ עם המלך, גילה לו שהוא יודע מן הדברים שהיו במסמכים ההם, וכששאל אותו המלך מנין הוא יודע כל זה, ענה לו שהשר היהודי גילה לו את הכל, כיחש לו. והמלך חרה אפו עד מאד על שר האוצר שלא שמר על סוד המלך, וגמר אומר בלבו להוציא להורג את שר האוצר, אך ביודעו שבצבור הרחב יש אהדה גדולה לשר האוצר, ובפרט אצל הסוחרים, שהוריד להם מסים, ויחלו מעט ממשא מלך ושרים, ובכדי שלא תרעש המדינה על הריגת שר האוצר, החליט להורגו בצינעא, בהיות כי מחוץ לעיר הבירה במרחק ארבע פרסאות, יש מפעל לייצור לבנים, ובו דולק כבשן האש יומם ולילה, יש להוציא להורג על ידי השלכתו לכבשן האש. ואז קרא המלך את שר האוצר ומסר בידו אגרת מלכותית חתומה בחותם המלך, וציוה עליו שילך באופן דחוף אל מפעל הלבנים, וימסור את האגרת לידיו של בעל המפעל, באגרת היה כתוב "פקודה סודית לבעל המפעל, שבעת קבלת האגרת, מיד באין אומר ודברים, יקחו את מוסר האגרת, וישליכוהו אל כבשן האש, וישרף", וכך יעלם שר האוצר היהודי מן האופק, מבלי שידוע הדבר לקהל הרחב. שר האוצר מיהר לקיים את פקודת המלך, ויאסור את מרכבתו, ויעלה עליה לנסוע אל המפעל, ואת משרתו הנכרי

לקח עמו. מתהלך בתומו צדיק. הם יצאו את העיר לא הרחיקו, והנה הבחינו שאיש יהודי עומד על פרשת דרכים ומאותת לעגלון של המרכבה לעצור, השר הורה לעצור, לשמוע את מבוקשו של היהודי ויאמר אל השר, אדוני השר, לפני שמונה ימים נולד לי בן זכר, והזמנתי מוהל לבוא היום אל ביתי, למול את בני, אך לצערי חלה המוהל, ולא יוכל לבוא למול את בני, לכן נפשי בבקשתי שיואיל כבוד השר, ביודעי ומכירי שהוא מוהל מומחה, לבוא אל ביתי לקיים מצות התורה, ביום השמיני ימול בשר ערלתו, השר רבי יצחק הרהר קימעה, וחשב בדעתו, הנה מצד אחד עלי למלא פקודת המלך בדחיפות, ומצד שני יש חשש לביטול מצות עשה של המילה ביום השמיני, ואיך אפשר להתחמק מקיום מצות הבורא מפני פקודתו של מלך בשר ודם, מה עשה, קרא את המשרת הנכרי שלו וביקש ממנו שיסע במרכבה וימסור את האגרת לידי בעל המפעל, וימתין לו שם עד שיבוא השר לשם ויקחנו חזרה הביתה. הסכים המשרת לכך, לקח את האגרת בידו והמשיך נסיעתו במרכבה, והשר הלך רגלי לבית אבי הבן היהודי למול את בנו, ואחר שמל את הבן, הפצירו הקהל בשר המוהל לשבת ולסעוד עמהם סעודת מצוה של המילה, ולא היה יכול לסרב להם, וישב לאכול אתם ובהיותו חכם גדול בתורה, נשא דברי תורה מחוכמים, כיד ה' הטובה עליו. באופן שעבר כמעט כל היום במילה ובסעודה, ורק לעת ערב לקח לו רכב אחר ונסע אל מקום המפעל של הלבנים, ומה השתומם לשמוע מפי בעל המפעל, כי לפי פקודת המלך באגרת הסודית, הוצא להורג המשרת שלו. והוסיף בעל המפעל, שקודם שהשליכו את המשרת, התודה על עונו והצדיק עליו את הדין שמגיע לו משפט מות, מפני שבגד באדונו השר, וגנב מסמכים סודיים של שר האוצר ומסרם לידי שר החוץ. שר האוצר השתומם על כל מה ששמע ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, שהבין מה היה צפוי לו, אילו היה מוסר בעצמו את האגרת הסודית לבעל המפעל, אלא שנתקיים בו שומר מצוה לא ידע דבר רע, צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו, ואתן אדם תחתיו. וכל הסיפור על גניבת המסמכים הסודיים היה חידוש בעיניו. והתחיל לשבח ולפאר ולהודות להשם יתברך שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילים. למחרת חזר אל המלך, בראות המלך את שר האוצר שלו נדם, ושאל אותו האם היית במפעל הלבנים, אמר לו, אדוני המלך כך וכך היה המעשה, וגם סיפר למלך על הודו של המשרת שלו. אמר לו המלך, עתה ידעתי כי איש צדיק אתה, שהשם שמר אותך ונשאר בחיים, ושר החוץ פשע בגניבת המסמכים הסודיים על ידי המשרת שלך. ותיכף ציוה המלך לתלות את שר החוץ הפושע. רק נשאר לי טענה עליך, שהגשת לי חשבון על רכושך, ואך שחוק והיתול הוא להאמין בחשבון שהגשת, בשעה שרכושך עולה עשרת מונים על אשר הצהרת בחשבון שהגשת לפני, ויענהו ר' יצחק, אדוני המלך, אמנם יש ברשותי הון רב כהנה וכהנה, אך אינני רואה שהוא שלי, כי בפקודת המלך יוכל להחרים הכל לאוצרו, ומי יאמר לו מה תעשה. אולם אני מסרתי את החשבון הכספים שנתתי לצדקה, וכסף זה הוא שלי, ולא יוכל איש ליטלו ממני, שהוא נגנוז למעלה במרומים, וזאת היתה כוונתי. הודה המלך ואמר, אכן צדקת, ובדין הוא שניצלת ממות בטוח, ושונאיך נפלו תחתיו. וכחשו אויבך לך ואתה על במותימו תדרוך.

אחד הסיפורים שכדאי להשמיע לילדינו, הוא על הנס המפורסם שנעשה לבנו של האברבנאל בכוס של אליהו. הגרי"צ דושינסקי היה רגיל לספר את המעשה בליל הסדר אחרי אמירת "שפוך חמתך", והוא מופיע בהגדת מהרי"ץ. וכך מסופר שם:

"רבי יצחק אברבנאל ישב בשפאניע, הלא היא ספרד, והיה קרוב למלכות. ויהי בעת גירוש ספרד אמר לו המלך שיוכל להישאר בארצו כי עליו לא חלה הגזירה, וימאן ועוזב כל נכסיו ורכושו ונסע לווניצה, ונטל עמו צרור כספו וגם גביע יקר מאד משובץ באבנים טובות ומרגליות שהיה שוה הון רב, אשר לא השתמש בו רק לברית מילה ולכוס של אליהו בליל פסח.

לאחר פטירתו בוונציה ירש בנו ר' יהודה את הגביע הלו. ויהי כראות אחד השרים את הגביע היקר, וילך ויהלל אותו לפני מלך וונציה, ונתאוה המלך לרכשו גם בעד הון רב, אולם ר' יהודה מיאן באומרו שזה הכוס מיוחד לאליהו הנביא. מחשש שינסו לקחת ממנו את הגביע, הטמינו בארגזו והשליך המפתח לחוץ ויאמר: "אליהו הנביא, הכוס הוא שלך וברשותך, קח את המפתח ועשה בו מה שליבך חפץ."

והמלך ציווה לשבור את הארגז ולהוציא הכוס, אולם ראו זה פלא: הכוס נעלם ולא מצאוהו. ויקצוף המלך מאד וגזר לגרש את כל היהודים מארצו, והגביל להם זמן עד אחר חג הפסח. בשמוע רבי יהודה אברבנאל את הגזירה בכה מאוד ועלה להתפלל על קבר אביו.

ויהי במשך הזמן בא אביו ר' יצחק אל מלך ספרד בחלום הלילה, והכה בו מכות נמרצות, ואמר לו: "קח את כספי ורכושי אשר עזבתי בארצך והבא אותם אל בני יהודה היושב בוויניציא בעירום ובחוסר כל". וכך נשנה החלום גם בלילה השני. החלום הרעיד את לב המלך שמהיר לעשות כציווי החלום והביא את כל הרכוש אל רבי יהודה. ויהי בליל פסח, ויאנח מאד רבי יהודה על שחסר לו הגביע היקר, וגם כי לא היה לו אורח הגון. ותאמר לו אשתו, אם אין לך גביע, לך לפחות והבא אורח. וילך וימצא איש עני אשר נאות לבוא אל ביתו, ויהי כי נכנסו הביתה תכף נעלם הלו ויראו והנה על השולחן מונח הגביע היקר, ויכירו שהיה זה אליהו הנביא, וישבו על השולחן לבדם. ויהי בהגיעם לשפוך חמתך, נכנס אליהו הנביא ואמר להם את כל אשר היכה אביו במלך שפאניע, ויאמר לו: "דע לך שכשם שהיכה במלך שפאניע כן היכה במלך וויניציא, ולא תפחד כי בטלה הגזירה, ולאחר החג לך אליו עם הגביע". וילך אל המלך והגביע בידו, ויאמר אליו: "אם על המלך טוב יקח הגביע ויבטל הגזירה", ויאמר לו המלך: "הגזירה מבוטלת וגם הגביע קח לך, כי לא אוכל לסבול את המכות מאביך". וילך וישב לביתו לבשר בשמחה לאחיו היהודים על ביטול הגזירה.

כ' סיון

הגה"ק רבי יחיאל מיכל מנעמירוב הי"ד

יום ההילולא - כ' סיון

הגה"ק רבי יחיאל מיכל ברבי אליעזר אב"ד נמירוב היה גדול בתורה ומקובל.

בימי שלטונו של המלך הפולני וולדיסלב הרביעי מרד בו מנהיג הקוזקים בוגדן חמלניצקי.

ובשמעו כי השודדים מתקרבים לעירו כינס את כל היהודים לבית מדרשו ודרש בפניהם והזהירם שאם יבוא השונא, יקדשו שם שמים ולא ימירו את דתם.

ע"י תחבולת ערמה ובעזרת בגידת הפולנים הצליחו הקוזקים לחדור העירה ומיד התנפלו על היהודים וערכו בהם טבח איום, ששת אלפים יהודים, מהם צדיקים מפורסמים ותלמידי חכמים גדולים נהרגו במיתות משונות ואכזריות. נהרג על קידוש השם כ' סיון ה'ת"ח.

בספרו מאריך שם בתוכחת מוסר על גודל החיוב להקדים תרופה למכה ולהרבות בסליחות ובתחנונים לפני בוא הצרה וכמ"ש בזה"ק דע"י הדמעות של ישראל יצאו מהגלות וינצלו מהדמעות של עשו, וזה הטעם שאמרו בתענית דאין מתפללין על ב' צרות יחד, דכאשר מגיעות הצרות כבר מאוחר מידי, דהי' להם להתפלל לפני כן, ובשביל זה נענשו התלמידי חכמים אלפים ורבבות בשנת ת"ח ת"ט - שלא הוכיחו את העולם לפני הצרה, ומספר שבילדותו בימי הפורים כשהאריכו בסעודה ישן שנת שחרית ובא אליו דודו הקדוש בחלום בבכי' רבה ודמעות על פניו וזקנו ואישר את הדברים הנ"ל, וכיו"ב בשנת תל"ג אחר המלחמה הא' של הישמעאל והי' רעב גדול, בא אליו אביו הרב ידידי' בחלום והודה לדבריו הנ"ל, ולכן מבקש שיתעוררו בכל מקום לגזור תעניות ב' וה' ולתפילות ותחנונים ולקרוא אל האלקים בבכי וזעקה ויאמרו תפילת אבינו מלכנו ושומר ישראל וכיו"ב, כמו שעשו כשיצא הישמעאל למלחמה, ושב לארצו באותה פעם ולא הי' שום צרה ממכת חרב והרג רק גירוי בעלמא.

הרה"ק רבי צבי הירש מנאדבורנא זי"ע

יום ההילולא - כ' סיון

רבו הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע הראה לו חיבה יתירה, ואמר פעם: זכיתי לשישים גבורים, תלמידים צדיקים, והגדול שבכולן הוא תלמידי הק' רבי צבי הירש - שאליהו הנביא זל"ט חפץ בקרבתו

הרה"ק רבי צבי הירש מנאדבורנא זי"ע צפייתו למרחוק אפשר ללמוד ממעשה נורא המובא בספר "אהלי צדיקים" לרבי אלתר שפירא אב"ד ויקנא, מנכדי רבינו, טשערנוביץ תרצ"ו: חסיד ושמו ר' אייזק מעיר דאלינא והיה דרכו לילך בכל פעם להרב המגיד הצדיק הקדוש רבי צבי הירש מעיר נאדבורנא, והיה דרכו לילך דרך הכפרים, וסמוך לשם יש שם יער קטן ודרכו דרך היער, והנה בבית המדרש של המגיד היה דרכם להמתין על הרב המגיד בשעת קריאת שמע עד שסיים. פעם אחת המתינו על הרב המגיד ז"ל כמו רבע שעה ויותר ולא סיים קרי"ש, והביטו דרך החור וראו אשר הרב המגיד שוכב בפישוט ידים ורגלים ואומר פסוק 'תיפול עליהם אימתה ופחד' וחזור על זה הפסוק הרבה פעמים, ואמרו בוודאי איזה חדשות יהיה, וכמו שעה אחר התפלה בא ר' אייזק מדאלינא הנ"ל וסיפר אשר בהיער בא גזלן אחריו עם גרון להרגו, והגביה עליו הגרון ולא היה יכול לזוז עצמו, כן היה כמה פעמים, ואח"כ הלך הגזלן ממנו והוא הלך לדרכו. אמרו אליו: הלא רבינו הציל אותך מיד הגזלן בשעת קרי"ש."

הרה"ק מנאדבורנא סמך ידיו על ראש תלמידו החביב - הוא רבינו ה"אהבת שלום", ויבחר בו למלאות מקומו ברבנות לאחר הסתלקותו, שעל-פיו יצאו כל אנשי-שלומו הקשורים אליו. כמו כן ציווהו שמעתה ילון בבית מדרשו הסמוך לחדרו, ובכל לילה ולילה, בשעת חצות, יבוא אליו וימסור לו כל הנחוץ לו לדעת.

בתחילה פחד רבנו ה"אהבת שלום" ללון שם, כי ראה כמה וכמה נשמות שבאו מהעולם העליון אל רבו לבקש תיקון, עד כי רבו לימדו גם את הדבר הזה, והרגל נעשה טבע. כך חלפה כמחצית השנה. והנה בכ' בסיון תקס"ב גברו העליונים על התחתונים ונחשכו המאורות, כי המגיד מנאדבורנא נתבקש לשיבה של מעלה. ותהי מנו"כ בנאדבורנא. כאמור, האציל הרה"ק מנאדבורנא מרוחו הגדולה על רבנו האהב"ש והסמיכו לרבי. מסופר, כי הרה"ק ה"צמח ה' לצבי" ציווה לפני הסתלקותו, שיעמיקו את קברו, ואת ה"גולל" שעליו שופכים את העפר יעמידו בגובה גדול כל-כך, עד שמקרקע הקבר עד לגולל יהיה יותר משיעור מלוא קומתו. ובספר "אבן שתייה" כתב שמצא לו חבר בצוואה זו, הוא הרה"ק רבי שמעון אשכנזי אבדק"ק דאברימיל, בעל "נחלת שמעון", שציווה גם-כן שיעשו לו כן, והיה טעמו כדי שיוכל לעמוד בקברו בשעת תפילת י"ח!

הרה"ק רבי זאב מראחמסטריווקא זי"ע

יום ההילולא - כ' סיון

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל סיפר: הייתי נער רך בשנים כשזכיתי לפגוש בענקי ירושלים. אחד מהם היה האדמו"ר רבי זאב מרחמסטריווקא, אחד מזקני האדמו"רים והצדיקים לבית טשרנוביל, חותנו של האדמו"ר בעל ה"אמרי חיים" מויז'ניץ.

היה זה בחג הפורים. בשכנות לבינתנו התגורר האדמו"ר רבי אלימלך שפירא מגרודז'יסק, והוא ביקש ממני לשמש עבורו שליח לתת משלוח מנות לאדמו"ר מרחמסטריווקא.

נכנסתי לחדרו של הרבי, הנחתי את משלוח המנות על השולחן ונשאתי עיני בהערצה אל הרבי. הוא ישב בראש השולחן ולפניו מונחות שתי ערימות של מטבעות כסף. לכל מי שניגש אליו להביא משלוח מנות, היה הרבי נוטל מטבע מן הערימה האחת ומטבע נוסף מן הערימה השניה ומעניק לו. גם אני הקטן קיבלתי מידי הקדושות שני מטבעות ויצאתי מהחדר. בהגיעי לחצר הבית, קפאתי לפתע על עומדי ותחושה של החמצה גדולה מילאה את לבי: "איך לא ניצלתי הזדמנות פז שנפלה בחלקי לבקש ברכה מהצדיק?"

עמדתי מהורהר על מקומי בקרן הרחובות. ללכת לביתי לא חפצתי ולשוב אל האדמו"ר התביישתי. עודי עומד ומתלבט מה לעשות, אני שומע לפתע את קול פסיעותיו של הגבאי שחיפש אותי בפקודת הרבי: "תעלה מהר למעלה" קרא לעברי בקול, "הרבי קורא לך"!!

"ילד שלי" פנה אלי האדמו"ר בחביבות "מה אתה רוצה שאברך אותך?"

הבקשה כבר היתה מוכנה על לשוני: "שאזכה לגדול תלמיד חכם וירא שמים".

האדמו"ר מילא ברצון את חפצי, ברכני בלבביות ואף העניק בידי מטבע נוסף... לימים, כשהגיע נכדו האדמו"ר מויז'ניץ שליט"א לבקר במעונו של רבי ישראל, סיפר לו מארחו את המעשה המופלא על הסבא, בהדגישו את המופת הגדול של הרגשת הסב במחשבתו.

כשמוע האדמו"ר מויז'ניץ את הסיפור, פשט חיוך רחב על פניו, והשיב מיניה וביה: "אתם סבורים שהמופת הגדול הוא שהסבא יכול היה לקרוא מחשבותיו של ילד קטן? המופת היותר גדול הוא שהברכה באמת התקיימה במלואה..."

הגה"צ רבי אליעזר פיש מביקסאד הי"ד

יום ההילולא - כ' סיון

כל הכסף הרב שזרם אליו חילק לצדקה ול"מתן בסתר" לתלמידי חכמים ונצרכים. תמיד היה בעל חוב בשל צדקת פורונו. בשנת השואה הועבר לקלויזנבורג כדי להבריחו את הגבול לרומניה. הדבר לא עלה יפה. מגיטו קלויזנבורג הובל לאושוויץ וביום כ' סיון תש"ד הועלה על המוקד. מתורותיו יצאו לאור הספרים הק' "שם אליעזר". הרה"ק מביקסאד נתפרסם בשעתו כאיש מופת ופועל ישועות, ורבים היו צובאים על פתחו.

אמי ספרה: שבימי מלחמת העולם הראשונה, (בשנת תרע"ד), כאשר אבי נלקח לצבא, עבר זמן רב ולא קיבלו ממנו כל ידיעה, וכן בת דודתה לא קיבלה כל ידיעה מבעלה, שתי הנשים נכנסו יחד אל האדמו"ר מביקסאד זצ"ל לאמי ע"ה איחל הרבי, שבעלה ישוב הביתה ויהיה בעל בריא ואב בריא לילדיו, ולבת דודתה איחל שתרווה רוב נחת מילדיה, היא החלה להפציר, שהרבי יאחל לה כך גם על בעלה... והוא בשלו... אח"כ התברר שאבא ז"ל נפצע ושכב בבית רפואה ולבסוף הבריא ושב לביתו ואילו בעלה של בת דודתה, נהרג במלחמה.

יהודי מתושבי הכפר מעדיאש אשר בו התגוררנו, התפרנס מהסעת נוסעים במרכבות מתחנת הרכבת אל הכפר, הלך ושוב (מרחק רב היה מהתחנה עד הכפר) ובאחד הימים, בהסיעו את אחד מיהודי הכפר, התגלגלה שיחה ביניהם ותוך כדי שיחה התעניין במצבו הכלכלי, בעל העגלה פלט לו כי ר' אברהם רויזמאוויטש נותן לו מדי שבוע שני ק"ג קמח, באותה שעה ישב במרכבה בלש של הגרמנים, והלה, כשמעו זאת, מצא את "שאהבה נפשו" ומיד באו שוטרים הונגרים לביתו של אחי, עצרוהו והוא הוכנס לבית הסוהר המקומי, כשהם מאשימים אותו במסחר בקמח ללא רשיון. לאחר עינויים קשים נכנע לדרישתם וחתם על הודאה באשמה. לאחר "ההודאה" הוחלט להעבירו בעיצומו של יום השבת לבית הסוהר שבסאטמער אך לנו לא אמרו לאן מובילים אותו, ולכן לאחר ששאלנו מורה הוראה, פסק לנו שמותר לחלל את השבת בכדי להצילו, ושאסע אחריו לראות להיכן לוקחים אותו, הלכתי לתחנת הרכבת, בתקוה שאוכל לנסוע באותה רכבת שבה מובל אחי, ברם הרשעים הללו הבחינו בי והזהירוני, כי אם אסע עמהם, יכניסו גם אותי לבית האסורים, באין ברירה נסעתי ברכבת השניה, ירדתי בסאטמאר להתיעץ עם ידידים אילו צעדים לנקוט, ויעצו לי לשכור עו"ד, שכרתי עו"ד בעצם יום השבת, דרכו נודע לי כי אחי נמצא בסטמר.

בעת עריכת הדו"ח לאחי בסאטמער, טענו "אנשי החוק" שהתברר להם שהוא סוחר בקמח ללא רשיון, וכהוכחה הביאו את הודאתו, העו"ד מסר לשופטים את טענותי, כי ההודאה הוצאה ממנו תחת לחץ של עינויים, העו"ד אף תבע שיביאו רופא, שיבדוק אותו, הרופא שהובא בדק אותו ואישר כי

עבר חקירות ועינויים קשים, אך למעשה, לא הועילו דברי העו"ד והרופא. אחי הועבר לבית המשפט, השופטים קיבלו את טענת השוטרים, חייבו את אחי, וגזרו עליו שש שנות מאסר.

לאחר שמיעת גזר הדין, ביום שני נסעתי אל כ"ק האדמו"ר מביקסאד זצ"ל, סיפרתי לו את שארע לאחי ואת גזר דינו, תגובתו היתה: אין זה נכון!

לא הבנתי את דבריו, מה פירוש זה לא נכון? הרי אני הייתי שם וכך היה המעשה, חזרתי שוב על סיפורי כשאני מספרת לו כי זה עתה שבה אני מבית המשפט... אך הוא חזר שוב על דבריו "אין זה נכון" והורה לשכור עו"ד אחר ואף נקב בשמו, למען יגיש ערעור על פסק הדין ויערכו לאחי משפט חוזר, הוא הוסיף ואמר: לא יתכן שיהודי המפרנס מדי שבוע את אחיו העניים, והודות לו הם יכולים לברך ברכת המוציא בשבת קודש - שאדם זה ישב בבית האסורים!...!

עשינו כמצוותו, שכרנו את אותו עו"ד והוא הגיש ערעור. במשפט החוזר בוטל גזר הדין הקודם והוא נידון לעשרים ימי מאסר בלבד. השופט אף הורה לקזז מעשרים הימים את אותם הימים שכבר שהה בבית הסוהר, ובסיום עשרים היום שוחרר אחי בעוזה שי"ת ושב לביתו. זה היה בתקופה בה עדיין נהגו הגרמנים "ע"פ החוק".

כ"א סיון

הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע

יום ההילולא - כ"א סיון

הרה"ג ר' משה הענדלער שליט"א סיפר לי, שזקיני הרה"ח ר' משה ע"ה נסע למונקאטש, אל הרה"ק בעל שם שלמה זצ"ל. היה לזקיני בית מזיגה (ארענדע) ופעם רצו אחרים לשכור את הארענדע בעת הכרזת השכיחות, נסע זקיני אל הרה"ק ר' שלמה ממונקאטש וקבל לפניו שרוצין לשכור את הארענדע. שאל אותו הרה"ק מהו סכום ההכנסות במשך שנה ולא שאל על הרויח, אלא על כל מה שמקבל. ענה זקיני, שמונה מאות גילדען. אמר לו הרה"ק השם שלמה, כשיעשו המכרו תגייד שהנך מוכן לשלם שמונה מאות גילדען.

והנה בדרך כלל היו שוכרים ארענדע עבור מאה או מאתים גילדען, אבל זקיני ציית לדברי הרה"ק, ובעת המכרו, הכריז זקיני שמוכן לשלם עבור הארענדע שמונה מאות גילדען, ונעשה שחוק בין האנשים שהיו שם, והארענדע נשארה אצל זקיני. בשנה ההוא נשרף כל הכפר ובאו חמשת אלפים עובדים לכפר ההוא לבנות מחדש את כל הבתים, ועל ידי זה הרויח זקיני הרבה מאד בשנה ההוא.

הגאון רבי אריה לייב הלוי איש הורוביץ זצ"ל בעל הרי בשמים

יום ההילולא - כ"א סיון

הדיבור האחרון שאמר בעל "הרי בשמים" זצ"ל לפני הסתלקותו היה לרב י"א קאמעלהאר: "ר' יקותיאל, יכול אדם להיות בקי בכל הש"ס ובארבעת חלקי השו"ע, אבל לפסוק הוראה לאמיתה של תורה לזה צריך להיות ירא שמים". וכלשון רבנו בהקדמת אור ההר לשו"ת הרי בשמים מהדורא תנינא:

"אין הדבר [להורות כהלכה] תלוי ברוחב בינת אדם וחריפות שכל האנושי בלבד, כי אם בהזדככות רוחו ונפשו וקרבתו לאלקיו בהשתפכות לבו אליו".

הרה"ג מטראנופול דוד מנחם מאניש באב"ד זצ"ל, בעל ה"חבצלת השרון"

יום ההילולא - כ"א סיון

פעם סיפר ה"חבצלת השרון" זצ"ל להגה"ח ר' אלימלך רומפלער כיצד הוא נעשה לחסיד בעלז. חותנו, שהיה כאמור מחשובי חסידי בעלז, שלחו פעם לבעלז וציווה עליו לא להשתהות שם ושמיד אחרי ר"ה יחזור הביתה, כי חתנו עזר לו בניהול הרבנות והיה משיב לשואלים הרבים בימים שבין כסה לעשור. כעבור שנים אחדות, בהיותו בבעלז בראש השנה, חשקה נפשו להישאר שם עד לאחר יום כיפורים; בגלל חוסר אמצעים חי בצמצום רב, וכמעט שמנע אוכל מפיו ונחלש מאד. ביום הכיפורים, באמצע התפילה, חש עצמו ברע והתעלף. כשהתעורר, מצא עצמו מחוץ לבית הכנסת כשקהל של דיינים עומדים על ידו ורוצים להאכילו. פתאום שמע את קולו של מרן מהר"י מבעלז, שעמד בתפילת "העבודה", בוקע מתוך בית-הכנסת וקולו כקול שאגת אריה. מתוך נעימות קולו הרגיש חיות חדשה. קם והתחמק מהדיינים ורץ נכנס לביהכ"נ והתערב בין המתפללים וכל היום לא הרגיש עוד כל חולשה או רעב. ואמר, שהרגיש כאילו החליפו לו את הגוף ונשמה חדשה ניתנה לקרבו. מאז התקשר לאדמו"רי בעלז בקשר אמין וחזק יותר.

פעם בהגיע הגה"ק מטראנופול זצ"ל ל בעלז, ונטל שלום מאת כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע, התבטא עליו מרן זי"ע באוזני החסיד ר' דוד געציל'ס ז"ל: "הרואה אתה יהודי זה? הוא יהודי קדוש! וכי יודע אתה מה כוונתי באומרי 'קדוש? 'קדוש' היינו כמו לפני מאה שנה!". בכתבי חסידים נמצא גם המשך דבריו של מרן מהרי"ד זי"ע: "והיודע אתה כיצד נראה יהודי קדוש מלפני מאה שנה? כמו הרב מטראנופול היום!..."

עליו ועל הגאון החסיד רבי אברהם יעקב מפרוביזנא זצ"ל התבטא מרן מהרי"ד זי"ע שהם שתי מזוזות כשרות שהן כשמירה על מזרח גאליציע.

הרה"ק רבי שמעון סופר מערלוי הי"ד

יום ההילולא - כ"א סיון

בשנת התשעים וחמש לחייו, הועבר לגיטו ערלוי עם שאר בני קהילתו. משם הועבר למחנה ההשמדה באוישביץ והועלה על המוקד ביום כ"א בסיון תש"ד. הי"ד.

פעם השני' כשביקר אצל הגה"ק מצאנו בהיותו בחור, הי' זה ביום ראש חודש ובעל ה"דברי-חיים" ערך את שולחנו הטהור לחסידיו, וכיבד את הבחור שמעון סופר בברכת המזון, וזאת במעמד רבנים חשובים ואדמו"רים מפורסמים שעטרו את השולחן. כאשר שאלו את הגה"ק מצאנו לפשר הדבר, השיב "בחור צעיר זה יהי' הבעש"ט מהונגרי'. כן אמר עליו "כמה יראת חטא ניכרת בפני הנער הזה".

סיפר לי הרה"ח ר' משה יוסף פאשקעס נ"י, סיפר לי בעל העובדא ושמו פרידמאן מעיר האלמאן, היה רגיל לבוא לזקיני הגאון מערלוי זצ"ל והיה עשיר, ובני זקיני היו נוסעים אליו בימי הקיץ כשהיו קטנים, כי היה לו חצר וגן גדול.

פעם אחת ירד פתאום מנכסיו, בא לזקיני וקבל לפניו שנעשה יורד, בירך אותו זקיני. כשנסע ברכבת מערלוי לביתו, ראה באמצע הדרך על מרכבת הברזל איש מודרני אחד וישב ממולו, והתחיל לדבר עמו, ובתוך הדברים אמר לו הלה, שהוא מכיר עליו שהוא איש ישר, והוא עוסק במסחר של עצים, ורוצה שבגליל של האיש הנ"ל ימכור אחד בעבורו עצים, ועל כן ישלח לו הרבה עצים והוא ימכור אותם וישלח לו הרווחים וגם הוא ירויח מזה. פרידמאן הנ"ל ענה לו שיש לו מקום גדול עבור העצים ומסכים לכל העסק, הלה קיים מה שאמר לו, ושלח לו עצים בנאמנות בלי שום כסף, והתחיל להתעסק בזה וחזר לעושרו, והכל היה תיכף ומיד בזכות ברכת זקיני.

א. הי' זה בין השנים תרצ"ג-ו', בעת שהבחור ר' ארי' לייבוש הכהן קאהן מעיר מולדתי ערלוי, אחרי תפילת שחרית ניגש לקוצ"ל וביקש את ברכתו, היות ועליו להתייצב היום לבדיקה רפואית בלשכת הגיוס של הצבא, ובירכו בלשון זה לפני כל המתפללים וגם אני הייתי בתוכם: הקב"ה יעזור שיאמרו לך כי אינם רוצים לבייש ולכער את הגדוד על ידך. - בערב בא ר' לייבוש לתפלת מנחה, נגשנו אליו וביקשנו: ספר נא מה קרה בבדיקה הרפואית, וסיפר שהמתייצבים הלכו זה אחר זה, וכשהגיע תורו עמד לפני הרופא, והתחיל הרופא לצעוק עליו: מהר החוצה ולא נבייש ולא נכער את הגדוד באחד כמון! וקיבל על אתר את השחרור. ושמענו שהרופא חזר ממש על הלשון שאמר לו קוצ"ל בשחרית.

ב. שמעתי מר' נתן גרוס מבני ברק שבהיותו בחור בעיר פוטנאק הסמוכה לערלוי, אחרי שעמד בבדיקה רפואית ונמצא כשר לשרת בצבא, והגיע זמנו להתגייס, והי' זה בין כסא לעשור. בערב הקודם בא להתפלל מנחה ומעריב אצל קוצ"ל, ומנהגו של קוצ"ל הי' ללמוד ברבים בין מנחה למעריב שו"ע או"ח ומג"א, ואחרי גמר הלימוד לפני תפילת מעריב לקח שלו' מהאורחים.

א' מבני היכלא דקוצ"ל הי' הרה"צ ר' מנחם גליק זצ"ל, והי' לו היכרות עם הב' נתן, ויעץ לו לבקש מקוצ"ל ברכה להשתחרר מהצבא, וכן עשה וניגש לקוצ"ל וסיפר שמחר נכנס לשרת בצבא וביקשו שיתן ברכה שישחררוהו, וצעק עליו קוצ"ל: וכי עתה מבקש אתה ברכה, הי' לך להתברך בטרם התייצבותך לבדיקות, וענה בעצת הר"ר מנחם גליק שאם ישתחרר יתן סך מאה פענא לעניים, שהי' סכום חשוב מאוד. כששמע זאת קוצ"ל ברכו שלסוכות יחזור לביתו משוחרר מן הצבא, ויחלק הכסף לעניים.

למחרת נכנס לצבא, ובצבא ההונגרי היו מתאכזרים בכל חייל בחודשי שירותיו הראשונים, ולחיילים חדשים יהודים עשו כן בכפליים, וסבל צרות יגון ואנחה לשכב ולקום על הקרקע בקור עשרה פעמים זה אחר זה כמה פעמים ביום, וכהנה וכהנה באכזריות גדולה, ומרוב התלאות שעברו עליו כבר שכח מברכת קוצ"ל.

בערב סוכות שומע הוא קול קורא: "גראס נתן... גראס נתן..." הוא כבר חרד מהבאות: מי יודע איזה צרה מחכה עליו ומה זוממים לעשות לו, פנה אל החייל שקרא את שמו ושאלו למבוקשו, ואמר לו שילך למשרד. במשרד הודיעו לו שהוא ישוחרר היום. אחר שקיבל כתב השיחרור ארז את חפציו

ונסע ברכבת הראשונה לעירו, והגיע כשעה קלה לפני כניסת היו"ט, ונזכר מהברכה שקיבל מקצ"ל.
- וידועים לי עובדות כהנה וכהנה לרוב.

סיפר לי הרה"ח ר' מיכל אונגער נ"י, שמעתי מבעל העובדא שגר בעיר ווערפלאט, בבחרותו היה חולה ולא היה יכול להתחתן, יעצוהו שיסע לערלוי להגאון ר' שמעון סופר זצ"ל. כן עשה, ובא להרב מערלוי וקבל לפניו שהוא חולה. אמר לו הגאון, תהיה בריא ותתחתן ויהיו לך בנים ויהיה לך אריכות ימים ושנים. האנשים שהיו שם אמרו להבחור שנושע כבר אם הגאון בירך אותו כל כך) וכן היה, שנתרפא מחוליו.

בשנות המלחמה קרה פעם שגרמני אחד רצה להרגו ועמד נגדו כשהרובה בידו, חשב אז בדעתו, איך אפשר שיהרג עכשיו הלא יש לו ברכה מהרב מערלוי, ותיכף כשחשב כן, באה לשם גרמנית אחת ודחפה בידה את ידו ואמרה לו שאל יהרגו כי זקוקה לו לעבודה, וכה ניצול.

הדבר היה בשנת תרצ"ט, זמן קצר לפני פרוץ השואה. שנאת ישראל התפרצה אז כמגפה בכל העולם. הנאצים ימ"ש שלטו בגרמניה והשפעתם התפשטה בכל הארצות סביב. בצ'כוסלובקיה נבחר אז צורר היהודים טיסא ימ"ש לראשות הממשלה.

באותו פרק נסע ה"דעת סופר" הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל באופן מיוחד לערלוי כדי להקביל פני דודו הישיש, הגה"צ רבי שמעון סופר זצ"ל בעל "התעוררות תשובה". והנה תוך כדי שהותו בערלוי, הגיעה אליו הידיעה על בחירת הצורר טיסא ימ"ש, שבישרה רעות. הוא חכך בדעתו, אם כדאי בכלל שישוב מכאן הביתה לפרשבורג, או שמא בגלל הסכנה מוטב שיזדרז ויעזוב לחלוטין את המדינה ב"יפה שעה אחת קודם". מכיון שלא הגיע לידי החלטה, עמד ושטח את ספיקותיו לפני רבי שמעון זצ"ל, אחי אביו, וביקש את הכרעתו.

נענה הרב דערלוי ואמר לו: "זקננו ה"חתם סופר", ואחריו אבא מרי ה"כתב סופר", ואחריו רב אחאי ה"שבט סופר", כל אחד מהם ישב ל"ג שנה על כסא הרבנות בק"ק פרעשבורג. עכשיו ימלאו ג"כ שלושים ושלוש שנה מאז ישבתם לראשונה על כסא רם ונישא זה... יהיה אם כן טוב וישר, שלא תשובו כעת יותר לפרשבורג..."

שאל אותו רבי עקיבא, שהיה כולו נדהם ומופתע מעצם הרעיון של מחזורי ל"ג שנה, אנה ילך: האם ישים פעמיו ישר לארץ ישראל, או אולי יעבור לגור אצל בניו המתגוררים בעיר לוגאנו בשווייץ? השיבו רבי שמעון זצ"ל: "בוודאי מוטב שיעלה מר וישתקע בארצנו הקדושה. אלא בינתיים יכול הוא לבקר אצל בניו בשווייץ, וישהה בצל קורתם עד אחרי פורים..."

עשה ה"דעת סופר" כדבריו ונסע ממנו ישר לשווייץ. אגב: כשעזבו ה"דעת סופר" זצ"ל והרבנית ע"ה את מעונו של רבי שמעון זצ"ל בערלוי, ויצאו לדרכם, זלגו עיניהם דמעות. מיד קרא אותם לשוב לביתו, וסיפר להם ענין אחד להפיג התרגשותם ולבדח דעתם, כי אמר שקבלה בידו מספרים קדושים שבעת פרידה צריך להיות בשמחה וכ"ש לא להוריד דמעות! וראה באזהרות נוספות לצוואת רבי יהודה החסיד שכתב "לא יפרד אדם מחבירו מתוך בכי".

והנה עלה בדעתו, כי מאחר ואינו ממשיך כרגע לא"י, אפשר לנצל את אשרת-הכניסה ("סרטיפיקאט") המנדטורית שברשותו כדי לחלץ איש נוסף מעמק הבכא. מיד כתב למיודעיו הרבנים מק"ק שוראני, נייטרא, קירכנדארף, גלאנטא, שיודעוהו מי מהם רוצה לקבל את הרשיון ולהשתמש בו לעלות לא"י - אולם תשובתם בוששה לבוא.

ביני וביני הגיעו בניו לידי מסקנה, כי עדיף מכל הבחינות שאביהם ישאר לגור בקירבתם, והחליטו לחפש דירה מתאימה עבורו - הדבר היה ממחרת יום "פורים דפרזים" שנת ת"ש. הם יצאו עם אמם הרבנית לסייר בדירות להשכרה, ע"פ כתובות שונות בעיר שהיו בידם, במשך יום שלם. רק לעתותי ערב חזרו לבתיהם. ויהי בשובם הופתעו לראות את אביהם אורז חפציו ומתכוונן למסע...

מה קרה? לאן הוא נוסע? סח להם האב, כי זה היום קיבל מענה - באמצעות צעירי אגו"י בפרשבורג - מידידיו הרבנים שפנה אליהם בדבר ה"סרטיפיקאט", והתברר לו שאף אחד מהם אינו חושב לעזוב את מקומו. בו-זמנית נודע לו, כי במידה ולא יפליג באוניה היוצאת תוך יומיים מטריאסט לארץ ישראל, יפוג לחלוטין תוקפו של ה"סרטיפיקאט" ולא יוכל יותר להשתמש בו. מטעם זה הריהו נחפז ממש לדרכו - כדי שיספיק להגיע לטריאסט בעוד מועד. באותו מעמד סיפר הגאון לבניו בהתפעלות רבה, על ביקורו הנזכר אצל הדוד הצדיק בערלוי, ועל כך שנזרקה אז מפיו כעין נבואה באמירתו ש"ישהה אצל הבנים בשווייץ עד יום שושן פורים" - כאילו היה צופה את הכל מראש. אף הוא יעץ אז לבניו, כי ככל מקרה שלא יבוא, כשיהיו זקוקים לעצה ותושיה - יפנו תמיד אל האי סבא קדישא, הדוד שלהם, היושב בערלוי, ויצייתו בשלימות למוצא פיו, כי לא יפול מדבריו ארצה אף כחוט השערה.

בעוד שנה אחת, בשנת תש"א, פשטו גייסותיו של היטלר ימ"ש וכבשו את רוב מדינות אירופה. והנה נשמעו איזמים לכבוש גם את שווייץ, הגובלת בחבל מסוים עם גרמניה, עד שיהודי המקום נתקפו חרדה רבתי לגורלם. מחותנו של ה"דעת סופר" ר' לייבוש רובינפעלד ע"ה, מלוגאנו, פנה אל ה"התעוררות תשובה" בשאלה האם להמלט מן המקום - כי הסכנה קרובה. התשובה מערלוי לא אחרה לבוא: היהודים בשווייץ יכולים להישאר במקומם, לא יאונה להם כל רע, שווייץ לא תיכבש בידי הצוררים ולא יקרה בה שום פגע". וכדבריו - כן היה.

הגה"צ רבי משה סופר הי"ד

יום ההילולא - כ"א סיון

בעת הזעם בשואה ביום כ"א סיון תש"ד הובל ביחד עם אביו וכל בני המשפחה לכבשני השמד באושביץ השם יקום דמם,

החמיר על עצמו שלא למכור דבר שיש בו חשש חמץ או תערובות חמץ ופעם אחת ביקש ממנו מר אביו ק"ז ה"התעוררות תשובה" הי"ד זצ"ל שיקנה הוא חמצו ממנו למוכרם יחד עם חמץ שלו, והגם שדאג אולי ע"י זה יבואו דברים שיש בו חשש הנ"ל לרשותו, מ"מ פקודת אביו שמרה רוחו וכמצווה ועושה עבר על מדתו, והי' צר לו מאד שהי' צריך לצאת קצת מגדרו, ובא אז אליו ק"ז מרן החת"ס זצ"ל בחזיון לילה ודיבר אליו בזה"ל "תקנת את רבו ואת עצמו לא תקנת". וכסיפר זאת למרן אביו ק"ז ז"ל חדל לבקש ממנו דבר זה עוד הפעם...

מוהר"ר דוד מירלש ה"קרבן העדה" זי"ע

יום ההילולא - כ"ב סיון

ובפירוש שמעתי מחמי הקדוש זצ"ל מקאצק שאמר שעם פירוש קרבן העדה יכולים ללמוד הירושלמי.

מענין לציין, כי בפירושו לירושלמי במסכת שקלים פרק ה' הלכה ג' כתב "חסידות מביאה לידי רוח הקודש", שכיון שהוא עושה לפניו משורת הדין, עושין עמו מן השמים למעלה מן הטבע, ומגלין לו רזי התורה...

הגאון רבי דוד דייטש זי"ע בעל "אהל דוד"

יום ההילולא - כ"ב סיון

פעם נסע בדרך ואיקלע לעיר מאטערסדארף [בימים שניהן שם החת"ס כמרא דאתרא, בטרם עלותו לכהן פאר בעיר פרעשבורג] באמצע הלילה, מכיון שלא רצה להעיר את בני העיר הלך לבית המדרש וחיפש לעצמו מקום ללין, ויהי כאשר נכנס לבית המדרש לא התייחסו אליו התלמידים מפני שלא הכירו אותו, בלית ברירה החליט לשטוח את מעילו ליד התנור ועליו ישכב וינוח מטורח הדרך, וכך עשה, באשמורת הבוקר נכנס הגה"ק בעל ה'חתם סופר' זי"ע לבית המדרש וראה והנה רבי דוד שוכב כך על הארץ, מיד נזדעק ובסערת רוחו זעק: "ספר תורה מונח על הארץ! היתכן? היה מן הראוי לגזור תענית על הציבור... ", ויש נוסחא שאף גזר תענית על התלמידים, כדין רואה ס"ת שנפל לארץ.

סיפר הגה"ק מסעקלעהיד הי"ד שנמנה על צאצאי זקני רבי דוד דייטש, כי הגה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע אמר פעם שרואה "אור גדול במדינת הגר והוא בנאוועמעסטא המאיר מסוף העולם ועד סופו!", עוד התבטא הרה"ק מראפשיץ עליו כי הוא מן הל"ו צדיקים הנסתרים שבדור וטוב היה אם היה גר במדינת גאליצייה. גם הגה"ק בעל "ישמח משה" העריצו מאוד בידעו את גודל קדושתו, כפי שמתארו נשגבות בהסכמתו לספרו אהל דוד וזה לש"ק: "הליכות עולם לו יוצא מפי קדוש וטהור טיהר גברא קדישא, הרב הגאון הצדיק האמיתי המפורסם, ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא".

עובדא מופלאה סיפר פעם הגה"ק בעל "דרכי תשובה" ממונקאטש זי"ע, שבחג השבועות שנת תקצ"א התבטא בעל ה"ישמח משה" לפני המסובין בשולחנו הטהור, כי לו היה מזדמן יחד עם הגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב אצל רבי דוד דייטש, היו פועלין הישועה השלימה משמי מרום. ואמנם תיכף אחר חג השבועות הודיע ה"ישמח משה" ל"בני יששכר" שרוצה להיפגש עמו במקום פלוני, ומשם יסעו יחדיו לעיר חדש אל הגה"ק רבי דוד דייטש, כן עשו, ונפגשו בדרך והכינו עצמם לנסוע לעיר חדש, אלא ששם הגיעתם השמועה כי נצחו אראלים את המצוקים ורבינו עלה לגנזי מרומים, וראו כי מן השמים נגזר לבל יפגשו יחדיו תלת צדיקי הדור. מסופר שהגה"ק מדינוב בעל ה"בני יששכר", אמר פעם ליהודי שפנה אליו בצר לו שיתפלל ויפעל עבורו ישועה, כי אין בעולם מי שיוכל לפעול לו כי אם רבי דוד דייטש מעיר חדש.

כן מסופר שהגה"ק ה"דברי חיים" מצאנו היה נוהג בכל ערב יום כיפור להזכיר בדבריו את הגאון רבי דוד דייטש וחתנו המהר"ם א"ש, כשכוונתו לעורר רחמי שמים בזכות הזכרת שמות צדיקים אלו.

שהגיעו היהודים הראשונים לפולין ולמדינות אירופה, שילמו הון תועפות למושלי המדינות שיפטרו היהודים מללכת לצבא [ויש אומרים שערימת הכספים שנתנו היה בו כדי לכסות בה סוס ורכבו מכף רגלם עד למעלה מראשם], רוב מלכי אירופה חתמו על התחייבות זו לפטור את היהודים מהצבא, והעתקת ההסכם נחרטה על טס של כסף, והופקדה למשמרת בידי הסולטן ששלט בטורקיה בעת ההיא. בעת שיוזף מלך באוסטריה רצה לקחת יהודים לצבאו, וחיפש אמתלא לבטל התחייבות המלכים הנ"ל, וקרא למשלחת מזקני רבני ישראל וביניהם הגה"ק רבי דוד דייטש וצוק"ל - חבירו של מרן החתם סופר - , ועוד גדולי ישראל מתקופה ההיא, וטען לפנייהם שגיוס בני ישראל לצבאו יהיה לטובתם ולרווחתם, כי רדיפת היהודים נובע מכך, כי במלחמה נהרגים ונפצעים אלפים ורבבות והרבה מהם נעשים בעלי מומים, וכשחוזרים אנשי הצבא לעירם, ורואים שכל היהודים עוסקים במסחר ולא נעדר ונפצע מהם איש, זה גורם לתסיסה ולקנאה ומביא לרדיפות ופוגרומים, ולכן מציע לטובת בני ישראל שילכו גם הם לצבא, והוא רוצה הסכמתם של גדולי-ישראל, ושתקו כולם. וענהו ר"ד דייטש: שאם משום כך, הוא מציע שאחרי כל מלחמה ימסרו יהודים להריגה כמספר ההרוגים שנהרגו במלחמה לפי היחס באחוזים שבין היהודים לשאר תושבי המדינה, ובלבד שלא יגויסו לצבא. כשמוע אחד מהגדולים שהיה שם את דבריו נתחלחל מאד והתחיל לסתור את דבריו של רבי דוד דייטש שאי אפשר להעלות על הדעת שהמלוכה תהרוג יהודים מידי שנה בגלל שנאת הגויים וכו'. אולם רבי דוד לא חזר מעצתו ועמד על דעתו שכן יעשה. כשגמר את דבריו ביקש רבי דוד קערה והתחיל להקיא בדם ונבהלו מפניו. כראות המלך את התרגשותו של רבי דוד ומצבו הגופני שהקיא דם מרוב כאבו, ניגש לרבי דוד ואמר לו מביטיח אני לך שכל זמן שתחיה עלי אדמות לא תצא גזירת גיוס היהודים לפועל. ואח"כ אמר להנ"ל שרואה אותו שאינו רציני מספיק, מכיון שהרי גם הוא אוהז בדעתו כמוהו רק אינו מתאים לו להציע הצעות שכאלו לעשות המלוכה לרוצחי יהודים וכו'. אולם חלחלתו וזעזוע של רבי דוד הציל את היהודים מהגזירה האיומה.

בעת הדפסת הש"ס בוניה, בשנים תקס"ו-תקע"ו, ע"י המדפיס הנוצרי אנטאן שמיד, שהיה בשעתו הש"ס המפואר ביותר, עלה בידי קלי הדעת המשכילים להעביר את מלאכת ההגהה בידי אחד מראשי חבורת רמ"ד המכונה בן זאב, מחבר בספר הדקדוק המשכילי 'תלמוד לשון עברי', למען יחדיו בין סתרי הגהותיו את ארס הכפירה שלהם. לרוב חשיבותו של המדפיס בבית המלוכה, זכה לקבל על הש"ס הסכמות מרבני וגדולי הדור. על סמך זה פירסם המדפיס קול קורא לקהילות הקודש לרכישת הש"ס ע"י נתינת מעות קדימה "פרענומערנטען". ואכן רבים נענו לקריאת זו, וחתמו על רכישת הש"ס. מיד עם פירסום ה"קול קורא" יצא הגאון רבי דוד דייטש וצ"ל חוצץ נגדו, לבל יהין שומר תורה ומצוות לתת יד להדפסות ש"ס זה, אך היות וכבר היו לו הסכמות מרבני וגדולי הדור, לא נשמעו דבריו. כראותו שקולו אינו נשמע, נסע לעיר פרויענקירכן ליד וינה וביקש ממנין אנשים שיבואו עמו לוינה להיות יחדיו בצוותא כל ימי שבתו שם. אנשי המקום שהכירוהו כאיש קדוש מעת כהונתו ברבנות אצלם, נעתרו לו וראשי וחשובי העיר הצטרפו אליו לנסיעה זו, בלקחם עמם ספר תורה ומזון לכמה ימים, בהגיעם לעיר הבירה וינה שכרו אכסניה בירכתי בנין בית הדפוס, ופקד עליהם שלא יצאו מן

הבית ולחוץ רק על פי פקודתו. שם בבית זה התפללו למדו אכלו ולנו. ויהי בעצם יום השבת, באמצע קריאת התורה, הפסיקם וצעק בקול "עתה הגיעה עת שנחלץ חושים לקדש שם שמים, בזריזות בואו כולכם אחרי". והלך הוא וכל החבורה במהירות לבית הדפוס, וכשפתחו את הדלת מצאו את העוכר בן זאב יושב פרוע ראש ובידו עט סופר, וכותב הגהותיו על דפי הש"ס, למען יוכלו להשלים ולהדפיס את הדפים עוד באותו שבת. כראות המגיה את רבי דוד, שהיה מפורסם לקנאי הלוחם מלחמות ה', עם הקהל שבא עמו, הבין כי כלתה אליו הרעה בהתגלות מעשה נבלתו לטמא קדושת התורה ע"י חילול שבת, נשא רגליו וברח לנפשו לבית הכסא וסגר הדלת אחריו. תחילה ציוה ר"ד את אנשיו לבדוק אם אכן הדין לה, ונכתב בשבת. לאחר מכן אמר להם שילכו לקרוא אותו רשע מבית מנוסתו בהפטירו "אם הוא עדיין חי", למען תתברר רשעתו בפניו, אולם הדלת היתה נעולה ואין קול ואין עונה, לאחר שעה ארוכה משלא פתח הדלת פרצו משרתי בעל הדפוס את הדלת ומצאו אותו שמת מיתה חטופה, וכל הנסיונות להצילו עלו בתוהו. המעשה נתפרסם בכל העיר, ונתקיים אז מאמר חז"ל: "המחלל שם שמים בסתר נפרעים ממנו בגלוי". לאחר מכן נשא רבינו דרשה לפני כל יהודי העיר בתוכחת מגולה על המתחדשים והמשכילים.

מקובל במשפחה שלזקננו רבי דוד דייטש היו לו שלוש מאות חומרות בנטילת ידיים [אחת מהם שהמים יהיו שאובים אך ורק בידי יהודי], ולפני כל נטילה למד כל הלכות נטילת ידיים בשו"ע. מסופר שפעם הפצירה הרבנית שיחדל ממנהגו זה הקשה מאוד לקיימו, והשיב לה כי נוהגו זה נחשב לו כנדר. מששאלה אם אין עצה לזה, השיב, ניתן להתיר הנדר, אך אז אצטרך ללמוד כל פעם לפני הנטילה הלכות נדרים, ומפני הספק אחזור גם על הלכות נטילת ידיים.

כתוצאה מדקדוקיו אלו היו ידיו מלאים סדקים ופצעים. ומסופר שבכהונתו כרבה של סערדהאל קמו לו מצירים מהמשכילים וקלי הדעת, וכדי להבאיש ריחו הלשינו עליו בפני המושל כי לוקח שוחד הוא. בהיפגשו פעם עם המושל שראה את ידיו המלאות פצעים, ביקש לעקצו על סמך המלשינות, ואמר לו: "ידי הרב אינם נקיות". השיב לו: "הפצעים שלי הם רק על גב היד, אולם כפי נקיות". ובכך רמו למושל המשים עצמו כצדיק, כי בעוד שכפיו נקיות מכך, הרי כפי המושל מלאות שוחד. ואכן כעבור זמן קצר הודח המושל מחמת מעילה ושוחד.

אבי סיפר על אופן פטירתו של זקני הק' הגאון רבי דוד דייטש זצ"ל, בקיץ שנת תקצ"א פרצה בגאליציה והונגריה מגפת חולירע קשה אשר הפילה חללים רבים, אוהבן של ישראל - זקני רבי דוד אשר היצר בצערן של ישראל, החליט למסור את נפשו למען הכלל, ואמר כי הוא מקבל על עצמו להיות כפרה בעבור כלל ישראל, ואכן לא רחק היום, וביום ו' ערב שבת קודש פרשת שלח כ"ב סיון תקצ"א, עלה בסערה השמימה, כשמיד עם פטירתו פסקה המגיפה כליל בהונגריה. כשמוע ה"עטרת צבי" מזידיטשוב זי"ע אודות מסירות נפשו של רבינו בעד הכלל, אמר: כי אם כך, מוכן אף הוא להיות כפרתם של יהודי גאליציה, ואכן נסתלק אף הוא ביום י"א בתמוז תקצ"א, ואז פסקה המגיפה גם בגאליציה.

עד רגעיו האחרונים המשיך רבינו בעבודתו הקדושה כשעוד ביום פטירתו, התפלל במנין, אחר פרשת המן והעקידה, ביקש שילמדו לפניו משניות קדשים, ותוך כדי הלימוד השיב את נשמתו לבוראו בקדושה ובטהרה, קודם פטירתו ביקש מהרבנית מרת מרים שלא תבכה אחר מותו, והיא בכל כוחה

התאמצה לעשות רצונו, וקבלה דין שמים באהבה. ה"חתם סופר" שהה באותה העת כשנפטר זקני רבי דוד דייטש במרחץ פישטיאן הסמוכה לעיר חדש, עקב חולשתו, בשמעו את השמועה המרה על פטירת ידידו מנוער, הצטער והתאבל עד מאוד, אולם מחמת חולשתו הרבה חשב שלא לנסוע להשתתף בהלווייתו, אלא שברחצו במרחץ אירע עימו מעשה נורא, באותה העת היה בפישטיאן מעיין אחד בלבד, אשר היה עשוי כמין בור קטן, ועליו דלתות גדולות מברזל, ובכל יום בבוקר היו פותחים את הדלתות ומשאירים אותם פתוחות עד הערב לציבור הרוחצים, אולם בשעה שהיה החתם סופר רוחץ, דאגו מקורביו אצל הנהלת המרחץ שיניחוהו לרחוץ לבדו, כשנכנס החת"ס לרחוץ נפלו הדלתות מעומדם, והחת"ס נשאר סגור במרחץ, כשאין ביכולתו לפתוח את הדלתות שננעלו, סכנת מות ריחפה עליו, ובחושבו מה זה בא עליו ככה, ומדוע נגזר עליו מיתה נוראה כזו, ותיכף עלו בדעתו דברי חז"ל (שבת קה ע"ב) "כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקברו בחייו", ומיד קיבל על עצמו שאם יעשה לו השי"ת נס להצילו מבור תחתיות, יסע ללווייתו של רבינו ר' דוד ויספידו כפי כבודו, עודו מהרהר בדבר, נפתחו הדלתות מעצמן, ויצא בשלום, ואכן בהלווייתו שהיתה כנראה אחר השבת ביום ראשון פרשת קרח הספידו מרן "החתם סופר", ואם כי רבינו ציווה לבל יגידו שבחים עליו, קונן עליו הספד מר.

שמעתי מזקן אחד שמתאר ג"כ מגודל העוורון שהוכו אז הראשי הקהלות, שאחר פטירת הגאון איש אלוקי רבי דוד דייטש ז"ל קבלו רב שדרש בלשון אשכנז בדקדוק היותר גדול, ובעת שבא על הרבנות עשו משתה גדולה כנהוג, וקראו להממשלה ליקח חלק בשמחתם. והרב החדש אמר נאום יפה אף נעים לכבוד הקהלה ולכבוד האורחים המכובדים, והוטב בעיני כולם עד למאד. והראש הקהל פנה לאדון שר המחוז ואמר לו דיבורים הללו אדוני השר, איך הרב החדש שלנו מוצא חן בעיניך, הלא כן, הוא הרי אדם משכיל, לא כמו קודמו שהיה פנאטי, וכיון בזה על רבינו הקדוש מרן ר' דוד דייטש ז"ל. והאדון שר המחוז בשמעו דברים הללו שיצאו מפי הראש הקהל באושר רב על בחירת רב כזה ועל העברת שחוק קל על שפתיו בזלזול הרב הישן שהיה פנאטי, ענה בכבוד ראש וביראת הכבוד בהזכרת שמו של הרב הישן, וכה ענה לו: "אמנם נכון, הרב החדש הנו אדם משכיל מאד, אך הרב הנכבד הישן היה איש אלקי, והראש הקהל הבין מתשובת האדון ביראת הכבוד על הרב הישן ז"ל, שלא הוטב בעיניו על שזלזל בכבוד רבינו, נתבייש מאד ונסתתמו דבריו עוד.

הרה"ק רבי ירחמיאל יהודה מאיר מפרשיסחא זי"ע

יום ההילולא - כ"ב סיון

כל ימיו של הרה"ק רבי מאיר מפשיסחא זי"ע היו בצנעה יתרה ועל הנהגת עדה והדומה לזה לא חשב, למרות כך התפרסם כאיש מופת ומספר הרה"ח רבי מנחם הערש קאליש ז"ל בנו יחידו של הרה"ק רבי ירחמיאל יהודה מאיר זי"ע מאמשינוב ובן-נינו של רבי מאיר'ל מפשיסחא: בשנת תרנ"ה עלה כס המלוכה בקיסרות הרוסית (ששלטה אז על כל חציה הצפונית של פולין) הצאר ניקולאי השני ומשום מה פשיסחא היהודית צהלה ושמחה. רבי מאיר'ל שקולות השמחה חדרו לחדרו פתח את החלון ושאל את אחד האנשים לשמחה זו מה עושה? ענהו הלה: הלא הוכתר בפטרבורג צאר חדש שאומרים עליו שהינו אוהב ישראל ושמו ניקולאי. מיד השיב הרה"ק רבי מאיר: "ניקולאי בן פלונית אלמונית ימח

שמו וזכרו!" והוסיף: 'דבר אחד מדבריך אחור לא ישוב ריקם' (מברכות ההפטרטה) כלומר, דָּבָר - היינו המנהיג האמיתי והמקווה, אחור - יכול להתאחר, אבל לא ישוב ריקם... כידוע התברר לאחר זמן קצר כי שליט זה הינו מהגרועים שבשונאי ישראל!

ביום כ"ב סיון תרנ"ז כשהיה רק כבן נ"ח שנים עלתה נשמתו לגנוי מרומים ונטמן באהל אבותיו בפרשיסחא.

הרה"ק רבי חיים דב מוואסלוי זי"ע

יום ההילולא - כ"ב סיון

בנעוריו גדל הרה"ק רבי חיים דב מוואסלוי זי"ע בחצר הקודש בבוהוש, שם התיידד במיוחד, עם דודו, בן גילו, רבי יעקב מהוסיאטין ועם רבי מנחם מנדל מבוהוש. לאחר חתונתו עבר לגור בחצר חותנו, רבי דוד מסווראן זי"ע, עד שאביו הקים את חצרו בראדוקאנן, ואז חזר לעמוד לימין אביו הגדול. מסיבות שונות, עבר לגור. עדיין בחיי אביו, לבוקרשט הבירה, ואכן משמים היתה זאת שכן באותם ימים, פרצה מלחמת העולם הראשונה, ואז התגלה רבינו במלוא תפארתו, במסירות נפשו למען הפליטים הרבים. ימי מגוריו שם, מהווים מסכת מופלאה של עשיה למען כלל ישראל, ביתו הפך להיות מעון ומחסה, לכל חסרי גג מכל המחנות, ומאות פליטים מצאו בביתו נוחם ועידוד, בגשמיות וברוחניות. פעילותו הסוציאלית המקיפה, מאושרת המסמכים רבים. כך כתבו על תקופה זו, תקופת מלחמת העולם הראשונה: "ימי מגוריו שם מהווים מסכת מופלאה של עשיה למען כלל ישראל. בימים ההם היתה העיר, מקלט לפליטים רבים, אשר הגיעו לשם מארצות אירופה השונות, ביניהם צעירים יהודיים אשר ערקו מהצבא בארצות רוסיה ופולין. ביתו הפך להיות מעון ומחסה לכל חסרי גג מכל המחנות ולא דווקא חסידי רוז'ין. אחד מאותם ניצולים סיפר על הכנסת האורחים, אהבת הבריות והדאגה לזולת, אשר ראה בבית זה במשך תקופה של למעלה משנה בה שהה הוא שם, כאשר הגיע ללא שאר וקרוב, לארץ זרה. מרגע הגיעו לבית הזה, הרגיש פתאום כי הנה יש לו דואג ומחסה, וכמוהו יהודים למאות, אשר נקלעו למצבי גלות קשים, ומצאו בבית הזה רוגע ונוחם, וכן מצאו אצלו אותם יהודים, את הדרכים שהובילו אותם אל מקורות היהדות".

עם פטירתו של אביו, הכתירוהו החסידים כולם, כממלא מקומו והיו אלו שנים קשות מאד לעם ישראל. יהדות רומניה לא סבלה ממשרפות גאזים, אבל סבלה קשות מפוגרומים ומרציחות של אלפי יהודים, כמו ההרג הגדול ביאסי ובמקומות אחרים. רבי חיים דוב עמד אז כחומה בצורה וכמקור מפלט לאלפים. אהבת ישראל הבולטת שלו שבאה לידי ביטוי, כמסופר, במלחמת העולם הראשונה, באה לידי ביטוי נמרץ עוד יותר, בימי האימים של מלחמת העולם השנייה, ביחוד בלט הדבר, עם בוא גלי הפליטים, שברחו מארצות המצוקה לרומניה.

הנהגתו היתה כהנהגת המלכות של רוז'ין, ללא כחל ושרק. היה מפורסם כחכם ובעל מוח וחסידיים אמרו עליו, 'חכם עדיף מגביא'.

סיפר כ"ק האדמו"ר מסקולען שליט"א, שפעם שוחח רבינו עם אביו בענין הציונות ותוך דבריו אמר, שהראיה שאין מקורה בקדושה. היא מהזוה"ק (ראה זוה"ק ח"א, עג, א), שאומר שמי שאינו

מהקדושה, אינו אומר 'ארץ ישראל' אלא או ארץ או ישראל, ואכן הוכח שאינם אומרים 'ארץ ישראל', אלא או ישראל, או הארץ. עם תחילת תקופת השלטון הקומוניסטי, החליט לעלות לארץ ישראל, ואכן בשנת תש"י, עלה לארץ ישראל והשתקע בחיפה, שם הקימו עבורו אוהדיו, חסידי בית רוזין, יוצאי רומניה, דירה, ובית מדרש, אשר הפך לתל תלפיות לכל יוצאי רומניה.

בחודש סיון תשי"ז החל לומר רמזים רבים על הסתלקותו הקרובה ואף לחתנו הגרי"י וויס זצ"ל, לימים גאב"ד העדה החרדית, אשר היה אמור לחזור לביתו למנצ'סטר באותם ימים, הורה להישאר עוד כמה ימים.

סיפור נפלא מספרים באי ביתו: "שמעתי מהרה"ח יעקב מילגרום, שלפני חתונתו נכנס אל הרה"ק רבי חיים דוב מוואסלוי זי"ע בחיפה, כדי להזמינו לחתונתו. יחד איתו נכנס גם האדמו"ר משאץ זצ"ל, גם כדי להזמינו לחתונת אחד מבניו. חתונת רבי יעקב היתה צריכה להיות ביום חמישי ואילו חתונת בן השאצער זצ"ל, היתה צריכה להיות ביום ראשון שלאחר כך, כאשר גמרו להזמינו, פנה האדמו"ר זצוק"ל אל רבי יעקב מילגרום הי"ו ואמר: 'את צליל המוזיקה של חתונתך, אני עוד ישמע ואילו את של בן האדמו"ר משאץ, אינו יודע אם אני אוכל לשמוע'. סתם ולא פירש! בשעתו לא הבינו את דבריו, למה ירמזון. כשהגיע יום חתונת רבי יעקב, כבר היה הרבי זצ"ל חולה ולא יכול להשתתף בחתונה (אמנם הוא שלח את בני המשפחה שישתתפו), ולמחרת החתונה, ביום שישי ערש"ק, ניצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש ואז הבינו את כוונת דברי קדשו. אכן בערש"ק, כ"ב סיון תשי"ז, במעמד בני משפחתו וחסידי, לאחר שנפרד מכל אחד, ביקש מים לברכת שהכל ומים לנטילת ידים והשיב את נשמתו בטהרה. עקב השעה המאוחרת, הוחלט לקברו על תנאי בחיפה ולאחר גמר השבעה, להעבירו לטבריה, שם ביקש להיקבר סמוך לציון האדמו"רים מהוסיאטין. סיפר הרה"ח ר' שלמה שטרן, שבעת שהעבירו אותו, כבר עברו שבועיים ימים וגופו הטהור היה נקי, כאילו נפטר ברגע זה, זי"ע.

הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זי"ע

יום ההילולא - כ"ב סיון

זוכרני בילדותי אשר פעם אחת באמצע הלילה עורר אבי הרה"ק רבי איתמר זי"ע את אמי הרבנית הצ' מרת מלכה ע"ה משנתה ואמר לה אחד מאנשי שלומו מהעיריה הסמוכה צריך לישועה, ושתעזור לו באמירת התהלים, ושניהם ישבו ואמרו תהלים בהתעוררות רבה, ואחר זמן נשמעו דפיקות חזקות בדלת, ואבי הרה"ק פתח הדלת, והנה עומד שם היהודי הנ"ל שאמרו עליו תהלים, והרגיע אותו אבי ונתנו לו לשותות, ויספר הנ"ל שהיה אצל נכרי אחד בשביל מסחרו כדרכו, והיות והנכרי חייב לו סכום כסף דיבר עמו על דא ועל הא, ולפתע נעל אותו באחד מהחדרים וקשר אותו שם, והלך להביא כלי המשחית בכדי להרגו ח"ו, ולא מצא שום דרך לברוח, ואח"כ הרגיש שאינו קשור כ"כ, ופתח תיכף הקשרים מעליו וברח בחשאי מבית הנכרי, ואינו יודע משום מה ברח לכאן לבית הרבי.

על גודל אמונתו ודביקותו של הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זי"ע בהשי"ת סיפר חתנו מרן אדמו"ר מפיטסבורג זי"ע, שפעם אחת קודם סוכות לא נמצאו אתרוגים בכל האיזור כולו, וכמה פעמים שלח

את משמשו, ובכל פעם חזר עם התשובה הראשונה שאינו רואה אף לא אתרוג אחד, ורבי איתמר לא התיימשך ושלחו שוב ושוב שיחפש ביתר שאת, וכששלחו באחרונה פגע המשמש בילד ששאלו האם אתה מחפש אתרוג, המשמש כמעט ופרחה נשמתו מרוב תדהמה ואמר הן, הן, והשיב הילד הנה אבי מוכר אתרוגים בא עמי ואקח אותך אליו ולא האמין למשמע אוזניו וכשבא לבית אבי הנער, ראה שם אתרוג מהודר בתכלית ההידור, פנה אליו המשמש, כמעט בתחנונים, אני מוכן לשלם כל הון שבעולם רק תן לי אתרוג, והסכים לתת לו, ולא עוד אלא גם במחיר הרגיל, ויהי לפלא, לקח הגבאי אתרוג ומיד רץ חזרה לבית רבי איתמר בשמחה שאין לשער, בקש ממנו רבי איתמר שיקרא לילד בשביל לשלם לו על האתרוג, מיד יצא הגבאי לבקשו אך לא מצאו וחפשו עד אותו מקום שזכר שהיה ביתו של אביו של הילד ולא מצא הבית, והבין הרה"ק ששלחו לו מן השמים. כשסיים מרן זי"ע לספר מעשה זה היה ממליץ על חותנו הק' הכתוב 'אשרי איש שלא ישכחך', שלרגע קט לא פסק מלהאמין שישלח לו השי"ת אתרוגו, וזכה לכך כיון שהסכים לשלם כל הון שבעולם.

לאחר הדלקת נרות היה אבי זצ"ל מנגן על הכינור שהיה לו בירושה מזקיני הרה"ק רבי מאיר'ל מקרעטשניף זי"ע, בן הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע, שאמר קודם פטירתו שבכינור הזה יזמר לקראת משיח צדקנו. עוד אמר שהנגינה על הכינור הוא קדוש כמו תפילת שמו"ע, וכן אמר שאם צריכים להציל חפצים אזי זה חשוב כמו הצלת ס"ת. הכינור הזה נפל בירושה לידי אבי זצ"ל. כשהגיע שנת המלחמה היו צריכים להחביא החפצי קדושה, והיה מונח הכינור על גבי ארון הקודש, יום אחד אני הייתי חולה ומוטל במיטה, ואבי זצ"ל לא מש ממיתתי לסעדני, לפתע הבחין הוא בעד החלון כי גוי רשע אחד מהחייילים מחזיק בכינור הקדוש, תפס אבי זצ"ל בראשו וזעק: אוי הכינור של אבא... ורץ בכל כוחותיו למטה, וניגש לעבר הרשע הגוי ותפס הכינור מידו, מה שהיה בדרך כלל מביא ליריה בראש תיכף ומיד, אך לפתע בא לשם איזה גנרל ואמר לו להרשע שישאיר זאת ביד אבי זצ"ל, ששייך לו... בעת שהיה מנגן בכינור היו עיניו הק' זולגות דמעות שלישי, וכך היה מנגן בכל לילה מלילות החנוכה... זה היה חידוש שאפי' שלא היה בעל מנגן על כינור, אך כיון שאביו זצ"ל הראה לו פעם אחת האיך לזמר, מאז זימר כמומחה ממש... אם מזמרים באופן כזה זהו עבודה גדולה.

מספר ר' מענדל עקשטיין: שנה אחת שהייתי בצילו של הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זי"ע בימי ראש השנה, כשאבי הרה"ח ר' משה, משמש כבעל תפילה. בעת 'הקידוש' נכנס אל רבנו יהודי עם בתו שישבה בכסא גלגלים, בהיותה משותקת רח"ל זה ח"י שנים. הלה תינה את צערו לפני רבנו באמרו שכבר כשל כח הסבל ואינו מסוגל לשאת עוד. רבנו הושיט לו פרוסת 'לעקאך' ואמר שיתן לבתו וזה יהא לרפואתה. לאחר צאתם, פנה רבנו לאבי ואמר: ר' משה, לשם מה בעצם נצרך שיהיו כה הרבה רבי'ס בעולם, הרי אפשר היה להסתפק ברבי אחד, שכל ה'עולם' יסע אליו והוא יפעל ישועות עבור כולם? אלא, שלא כל אחד יכול להיושע אצל כל רבי ולא כל רבי יכול להושיע לכל אחד. אלו הזקוקים לישועה מסתובבים איפוא אצל כל הרבי'ס, עד שמגיעים הם אל אותו הרבי שישועתם בידו... כעבור ימים ספורים היה לשיחת היום שנערה משותקת מתל אביב, שבה לתיפקוד לאחר שמונה עשרה שנה...

רוח קדשו של אבי הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זצוק"ל הייתה כאחד הצדיקים הקדמונים, באחד מהימים הגיע אליו יהודי ובידו קוויטעל ארוך מאוד - כלומר, ילדים רבים. בקוויטעל התאונן היהודי

על מצבו הדחוק ועל כי אינו מוצא פרנסה לכלכל את ביתו. אבי התבונן בקויטעל והשיב ליהודי - ה' יעזור שבשנה הבאה תזכה לילד נוסף... הלה חשב שאבי לא מבין את רצונו ועל כן אמר - רבי אין לי מה לאכול, ב"ה ביתי מלא כבר בילדים. אבל אבי התבונן שוב בקויטעל והשיב באותה ברכה. ואכן כעבור שנה נולד לו בן, הגיע היהודי לבשר לאבי על השמחה, ואז נענה לו אבי בפנים שוחקות - לפני שנה כשנתת לי את הקויטעל התבוננתי היטב בשמות כל בני הבית וראיתי שלאף אחד מהנפשות הרשומות אין מזל לפרנסה. נאלצתי לברכך בילד נוסף אשר יוולד עם שערי פרנסה תפוחים! ואכן מאותה עת שפר עליי מזלו ופרנסתו הייתה בהרחבה.

ביותר היה נזהר (הרה"ק רבי איתמר מנדבורנה זצוק"ל) בקיום סעודת מלוה דמלכא והיה מקיימה בדחילו ורחימו אפילו בשעה מאוחרת שאחר חצות הלילה, בשבת שלפני פטירתו שבת בהעלותך, כבר היה חלש מאוד, את סעודה שלישית אכל כדרכו, אך משהגיע מוצאי שבת אמר, אין לי כח לקיים מצוות סעודת מלוה דמלכא, והצטער ע"ז מאוד, אך הוסיף ואמר: מאחר שהסבא רבי מרדכי אמר שסעודת מלוה דמלכא יש לאכול ביום ראשון בבקר, אעשה גם אני כן, ואכן בבקר של יום ראשון נטל ידיו ואכל כזית.

ביום רביעי שלפני פטירתו התעורר לפתע בצהריים משנתו, ובשכבו במיטה הוציא מארנקו מאה לירות. נתן אותם לבתו הרבנית מפיטסבורג ואמר לה - קני מצרכים ותכניי סעודת מלוה דמלכא גדולה ורחבה, כאשר הסעודה כבר היתה מוכנה פנה לנכדיו שהיו עמו ואמר להם, טלו ידיכם ותאכלו מלוה דמלכא, הלא יום רביעי היום, השייך כבר לשבת הבאה, כי מי יודע אם אוכל עוד לשבת אתכם יחד בסעודתו של דוד מלכא משיחא.

ביום רביעי, יומיים לפני פטירתו עמדו ליד מיטתו שני אברכים, פנה אליהם רבינו זי"ע וספר להם, שבאו אליו בחלום דודו הרה"ק ר' מאיר'ל מפרימישלאן, וסבו זקנו הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ, וסבו הרה"ק ר' חיים מטשערנאוויץ הבעל באר מים חיים, ואחזו אותו באבנטו והתחילו מושכים אותו, אמרתי להם אני איני מתערב בענינכם, אתם גם אל תתערבו בענייני, הילדים עודם זקוקים לי - אבל הוסיף באנחה - הם עדיין מושכים, כלומר המשיכה היה רמז כי הם מושכים אותו כבר לעולם העליון, וזה מרמז את הסתלקותו, הוא ניסה למנוע את זה באמרו שעדיין העולם זקוק לו אך בשמים המשיכו למשוך עד שנצחו הארזלים את המצוקים. בערב שבת קודש פרשת שלח, שעות מעטות לפני פטירתו נקרע פתיל אחד מארבע הכנפות שלו, שלא הסיר אותם מעולם, הדבר אירע תוך כדי שנטה את עצמו מצד לצד, רבינו זי"ע ראה בכך רמז שהנה קרבה שעתו. ואכן, כעבור זמן נתבקש לישיבה של מעלה, ולאחר שמונים ושבע שנות חיים של עבודת השי"ת בקדושה וטהרה, החזיר נשמתו לבוראו ב- כ"ב לחודש סיון שנת תשל"ג. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

הרה"ק האדמו"ר רבי ישראל מרדכי טברסקי מרחמסטריווקא זי"ע

יום ההילולא - כ"ב סיון

צוהר לנשמתו של כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא זצוק"ל היה נפתח בעתות רעוא כאשר סיפר את סיפורו, למשל... בשבת קודש הניחו את החמין לפניו, סיפר את סיפור הרה"ק רבי שלמה

מזוויהל זי"ע, שפעם אחת בשבת באתרא קדישא דבר יוחאי במירון התקלקלו החמין, והרה"ק הבטיח שמי שיאכל מזה יתרפא, וכמובן לא נשאר מזה שריד ופליט, ואף את המים שרחצו את הסיר שתו המבשלות, וכל כך הרבה פעמים סיפר זאת ואת סיפור הרה"ק הביית אברהם זי"ע שנתן לחולה הצריך לעבור ניתוח על אולקוס למחרת צלחת מלאה חמין, ממש ראו שמבקש להביע את רוחו היוקדת מקדושת מאכלי השבת.

אחותי יעל ובעלה שלומי צדוק שנים רבות לא זכו להפקד בילדים. לקחתי אותם לכ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא זי"ע שיברכם. האדמו"ר אמר שיעשו טיפולים. אך אחותי אמרה שאין יותר כח לזה. אז כ"ק מרן אדמו"ר ענה שיהא בלי טיפולים. וב"ה באותה שנה נפקדו.

פעם באתי כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא זי"ע ובקשתי עצה בענין גדול ביותר. והאדמו"ר ענה לי תעשה כך וכך. וממש לא הצלחתי להבין איך נותן לי עצה כזו. עברו כשנתיים ודבריו הקדושים התקימו ורק אז הבנתי פרוש העצה שנתן.

ר' חיים משה, ראש ישיבת 'ברכת התורה' באחת הקהילות היהודיות המפורסמות באירופה, חלה במחלה קשה. תלמידי הישיבה העתירו בתפילה, ראש הישיבה מפשפש במעשיו ומתכוון לקראת המעבר לעולם שכולו טוב. כאן, בעולם הזה, הרופאים עורכים בדיקות תקופות, ממליצים על טיפולים מסוימים, אך השיפור לא נראה. החולה אינו מגיב לטיפולים, כלשונם. שמו של ראש הישיבה הזקוק לרפואה שלמה, עולה חיש על שולחנם של גדולי הדור בארץ ישראל. נתנאל, אחד מבוגרי הישיבה, המתגורר בירושלים, ניגש למעונו של האדמו"ר מרחמיסטריווקא, הרב ישראל מרדכי טברסקי זצ"ל, וביקש ברכה לרפואתו של ראש הישיבה. האדמו"ר מאזין לדבריו בקשב, פניו מתעננות בכאב, והוא מגיב קצרות: "אמרו לחולה שעליו לשוב בתשובה".

הדברים נופלים כרעם על אוזניו של נתנאל. הוא לא מסוגל לדמיין את עצמו משיב תשובה כזו למורו ורבו. לבסוף, הוא מרהיב עוז ומסביר לרבי כי מדובר ביהודי מרביץ תורה גדול, תלמיד חכם משכמו ומעלה, וודאי שכבר עשה תשובה ופשפש במעשיו. לתדהמתו, הרבי חוזר ואומר נחרצות בדיוק את תשובתו הקודמת: "אמרו לו שעליו לשוב בתשובה שלימה"... כעת כבר ברור שלא מדובר בעניין של מה בכך. יש דברים כגו. זו התשובה, גם אם אינה נעימה לשמע אוון ולביטוי שפתיים.

בלב כבד ובתחושת אי נעימות גדולה, מתקשר נתנאל אל ראש הישיבה השווה במרחקים, ומוסר לו את דברי האדמו"ר. ראש הישיבה מודה לתלמידו על השליחות ושוקע בהרהורים: "תשובה? ... בימים האחרונים היו לו שעות ארוכות די והותר לשוב בתשובה, להרהר במצבו הרוחני, לחפש את אשר שגה בלימוד התורה, בתפילה, במידות טובות. הוא מייגע את מוחו: למה ירמזו דברי הרבי? ...

"ולפתע אורו עיניו: הוא נזכר בסיפור שקרה זמן קצר קודם לכן. הכול החל בשיחת טלפון של אחד מיהודי הקהילה בעירו, שהפציר בראש הישיבה להיכנס לתוככי פרשייה משפחתית טעונה וכואבת, שהגיעה עד בית המשפט המקומי ועמדה לקראת הכרעה. ראש הישיבה ניסה להשתמט מהמטלה, אך אותו יהודי לא הניח לו, והוא נאלץ להפשיל שרוליו, ולהיכנס ראשו ורובו לתוך הפרשה הלא נעימה, עד שאכן הצליח להביאה לידי סוף, אם כי כמובן שאחד הצדדים יצא מאוכזב וכאוב, ואפילו פגוע. 'כנראה שלכך התכוון הרבי', נצנצה בלבו מחשבה לא קלה. ראש הישיבה התקשר לאותו

יהודי פגוע והחל לפייס אותו בדברים, ולהתנצל אם הגיב ביד קשה מדי. אותו יהודי היה כאוב מאוד. אלולא היה הרב מגלה את מצבו הרפואי העגום – כנראה שהיה טורק את השיחה כבר בתחילתה... כאשר שמע את דברי ראש הישיבה השוכב על ערש דווי, הסכים לסלוח. השיחה היתה קשה, אך לאחריה חש ראש הישיבה כמי שהיטהר כולו. בלב מתרונון התקשר לתלמידו הירושלמי. "אתה יכול לגשת לאדמו"ר ולומר לו שמילאתי את הוראתו, העניין תוקן. קיימתי 'עד שירצה את חברו' בהידור רב!" עם סיום השיחה, ניגש נתנאל אל ביתו של האדמו"ר. "ראש הישיבה קיים את הוראת הרבי", הוא אומר ביראת קודש. "הוא עשה תשובה".

הרבי מניע את ראשו לשלילה, ניכר על פניו הטהורות שהוא אינו שלם עם הדברים שנאמרו כאן. "הוא קיים את ההוראה, ראש הישיבה ביקש מחילה מיהודי!", מסביר התלמיד ומתאר את שאירע, אך הרבי מנענע את ראשו בשלילה: "לא לזה התכוונתי... התכוונתי שהוא יבקש מחילה מהשכן שלו"... דממה משתררת בחדר. נתנאל רועד כולו, אך ההוראה ברורה ומחוורת. הוא מרים טלפון בשנית אל ראש הישיבה, ומעביר את דברי הרבי: "הרבי אומר שעליך לבקש סליחה משכנך". פליאתו של ראש הישיבה גדלה שבעתיים. מחילה משכנו? הוא חי בידידות רבה עם כל שכניו... הרב התייגע במחשבות, עד שזוכר לפתע בסיפורה הכאוב של משפחת כהן...

מדובר במקרה שהתרחש שנים רבות קודם לכן. ר' חיים משה היה אז אברך צעיר, תלמיד חכם ששמו הולך לפניו. בקהילה בה התגורר חיה גם משפחת כהן. ר' לוי, אבי המשפחה, היה יהודי יקר שהקפיד על קיום המצוות, אך בני ביתו ניהלו אורח חיים פשרני, שלא תאם את אורחות הקהילה. אברך אחד צעיר שקינא לדבר ה', החליט לבער את הנגע, כלומר: להכריח את המשפחה לעזוב את השכונה בכל מחיר, אותו אברך שכח דבר אחד, שהמטרה, חשובה ככל שתהיה, אינה מקדשת את האמצעים, וודאי שלא את האמצעים בהם נקט...

האדם שפעל להוצאתם של משפחת כהן מהשכונה היה ר' חיים משה בעצמו...

משפחת כהן נאלצה לעבור דירה, כשהשם הגרוע שיצא להם רדף אחריו לכל מקום. "כן, אין ספק!", היכתה ההכרה המצמררת בליבו של ראש הישיבה המיוסר. "רק אליהם התכוון הרבי"...

לאחר את משפחת כהן – היתה מלאכה מורכבת. כיצד ניתן למצוא משפחה שעקרה עשרות שנים קודם לכן, ומי יודע לאן?... אך ראש הישיבה לא ויתר, מתוך ידיעה שחיייו הם עומדים זה עתה על גבי המאזניים.

תוך כדי חיפושים, התברר לר' חיים משה אילו השלכות היו למעשהו. התברר כי המשפחה הנוודת התקשתה למצוא מקום לעצמה, ונאלצה לנדוד כתובת אחר כתובת. לאחר מאמצים אינטנסיביים של חיפושים, נמצאה כתובת המשפחה: קהילה יהודית קטנה, לא מפורסמת, באחת מערי אירופה. שיחת טלפון, כמובן, לא באה בחשבון במקרה הזה. ראש הישיבה שוחרר מבית החולים למספר שעות. נכנס לרכב ויצא בנסיעה לעבר בית המשפחה. כפי שניתן לתאר, הפגישה היתה קשה מאוד. ר' לוי כהן היה כבר יהודי קשיש, קמוט פנים, ולא רק בגלל גילו המתקדם. הפרשייה הישנה ההיא שיבשה את חייו לנצח.

פניו המרירות לא התרככו גם למראה גופו המיוסר של ראש הישיבה, שנכנס לביתו באפיסת כוחות. "אתה הרסת לנו את החיים. השידוכים, העסקים - כל החיים שלנו נפגעו כתוצאה ממה שעשית, עכשיו אתה מגיע לבקש סליחה?", זעק לעברו בכאב ובזעם. ר' חיים משה הליט את פניו בידיו והתפרץ בבכי סוער. במשך דקות ארוכות התקשה להוציא הגה מפיו. "ר' לוי!", אמר לבסוף בדם ליבו. "אני יודע שאינני ראוי לבקש את סליחתך. שגיתי, טעיתי, צעיר הייתי, אבל ראה אותי כעת, כל גופי שבר כלי, הרופאים אינם מעניקים לי ימים רבים בעולם, שילמתי כבר מחיר כבד על מה שעשיתי! באתי כעת לבקש סליחה, לפי ציווי של אחד מגדולי הדור, שאמר לי ברוח קודשו כי המעשה הנורא שעשיתי הוא הסיבה למוות המרחף על ראשי. האם תואיל לסלוח לי?"... ר' לוי התרכך מעט, אך עדיין התקשה לסלוח. איך ניתן למחוק צער וכאב של עשרות שנים במחי שיחה אחת?...

"אינני יודע אם אוכל אי פעם למחול לחלוטין, אבל עד כמה שצריך לרפואתכם - מוחל אני בלב שלם!", אמר בגבורת נפש. הנס לא איחר להתרחש. ימים ספורים לאחר המפגש הטעון הזה, תוצאות הבדיקות הראו מפנה לטובה. הגוף הגיב טוב לטיפולים, וההחלמה נראתה קרובה מתמיד. הערה: כל הפרטים המזהים בסיפור זה שונו, שלא יהיה לשון הרע. אך הסיפור אמיתי לחלוטין. מתוך מוסף 'המבשר', סיון תשע"ח.

כ"ק אדמו"ר רבי ישראל מרדכי טברסקי שליט"א, הוא מידידי ליובאוויטש הקרובים, ומהקוראים קדוש וברוך לנשיא דורנו. את בנו הגה"ח רבי נחמן יוסף טברסקי שי' השיא לבת תלמיד חכם הגאון רבי משה אשכנזי שליט"א מחשובי רבני חב"ד.

כאשר ספרו לאדמו"ר מרחמסטריווקה שליט"א בשנת תשנ"ג, כי יצא כרוז נגד אמונת חב"ד, ונאמר בו כי "אנשים בני בליעל אומרים שהאדמו"ר מליובאוויטש הוא מלך המשיח", הגיב על כך בחריפות והוסיף: "מחותני, הגאון החסיד רבי משה אשכנזי שליט"א כמובן שאינו "בן בליעל", וכפי שידוע לי הוא מאמין ואומר שהרבי הוא מלך המשיח".

הגה"ח רבי נחמן יוסף שי' טברסקי הנ"ל, בנו של כ"ק אדמו"ר מרחמסטריווקה זצוק"ל מירושלים, מספר:

א. סבי האדמו"ר רבי יוחנן זצוק"ל לא היה רגיל לומר דברי תורה בשלחנו בשבת קדש, כי כך נהגו אבותיו הקדושים. אולם לאחר שהיה ביחידות בשנת תשכ"ז, הוא התחיל לומר תורה בשבת. ונראה שזהו בעקבות מה שדיבר עמו הרבי ביחידות בענין הפצת תורת החסידות.

ב. זכורני, שכמה פעמים ענה סבי לאנשים ששאלוהו עצות בענינים מסוימים, שישאלו אצל כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש.

ג. לפני כ- 25 שנים, שאלתי את סבי זצוק"ל: "את מי הסבא מעריך יותר את כ"ק אדמו"ר מ... (כאן קבעתי בשם אחד האדמו"רים המפורסמים זצ"ל) או את כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש". וענה לי בלשון של בתמיה: "וואס איז די שאלה?! פרוש מה השאלה?"

דער... רב איז זייער גרויס פאר זיין עולם, אבער דער ליובאוויטשער רבי איז דאך א וועלט רבי!". פרוש: הרב הראשון הוא גדול מאד בעולמו. וכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש הוא רבי עולמי!

הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר גאב"ד חתמ"ס ב"ב זצ"ל

יום ההילולא - כ"ב סיון

זוכרני את היום המר עת שהרשע הנאצי נכנס להונגרי', זה היה ביום א' בשבוע, שלאחר פורים, ואנחנו - בחורים - עדיין לא תפסנו את ערכו הנורא של היום, את האסון שהיום הזה מביא לנו. ישבנו בבית המדרש אצל אבי הק' ז"ל. אבי קרא לי לחדרו - ואני מוצאו בוכה, שזה היה אצלו חזון מאד בלתי נפרץ כיון שהיה מטבעו אדם חזק מאד ולא התפעל במהרה. אני מוצאו בוכה - והוא אומר לי: תכנס לבית המדרש, ותאמר לבחורים לסגור הגמרות ושיסעו מיד הביתה, אין לי לב, איני יכול להכנס ולהפריע ללמוד תורה - הוא שהי' כל כולו דבוק בתורה באופן נוראי - איני רוצה להאריך בזה - ובשבילי, לבטל ולסגור גמ' ולנעול בית המדרש, - ביני עמודה היכא דהוי גרסי - זה מסירת נפש בפועל ממש - אמר: שאין לו לב לזה, אמרתי לו איני יכול. ואמר לי: תכנס, ואמור להם ליסע מיד הביתה, ובזכות זה אני מבטיחך שתזכה להרביץ תורה ברבים - ובזה נפרדנו, ושעתיים אח"כ גם אני ברחתי מהבית - יותר לא היתה לי הזכות לראות את אבי ז"ל.

ועכשו - ברצוני לספר את ההמשך שלא סיפרתי לאיש - מלבד לאחי ר' זלמן נ"י. ופה אני מוצא לזה זמן מתאים בכדי לספר. עבר עלינו גיהנום מר! - אבי ז"ל, בשעת הפרידה לקח גמ' קטנה של ש"ס וורשא, וקרע ממנו את מסכת כריתות בדפים, ונתנם לי, ואמר: תכניס לכיסך ותלמד מסכתא כריתות, ובעזה"י תנצל ממיתה משונה. וציווני שאם אוכל, אחזור תמיד מסכתא כריתות, ואם אפשר, ללמוד ברבים - עברו זמנים ושוחררו בטרעזינשאטא, ביום השיחרור קיבלתי מחלת "הפלעק טיפוס" ר"ל [יושב פה דודי הה"ר מנחם מענדל לוינשטיין הי"ו מב"ב שהי' שם], ומה"פלעק טיפוס" קבלתי דלקת קרום המוח ר"ל, ושכבתי 14 יום בלי הכרה ר"ל - במצב זה שכבתי בבי"ח צבאי רוסי, והייתי כבר חצי בהכרה משותק בשמאלי לגמרי, ולא זכרתי קריאת א' ב' בסידור. לפתע, רואה אני את אבי ז"ל עם אימי ע"ה מסובבים באש, והתחלתי לצעוק נורא - ועז' העידו לי חברי ששכבו איתי שם - אבא! מדוע נשארתי בחיים!?! עם הארץ, איני יודע לקרוא, איני יכול להתפלל, איני יכול ללמוד! מדוע לא נמסרתי על קידוש ה' ביחד עם כולם!?! כך צעקתי נורא מתוך צער. ואבי ענה לי: אל תפחד! הבטחתך שתזכה להרביץ תורה ברבים. אמרתי לאימי: תברכי אותי גם את, והיא הבטיחה לי אריכות ימים - ביקשתי מהם שאני רוצה לנשקם בידיים, והם אמרו: "אסור לך לגעת בנו אנחנו כבר אש".

מספר הרה"ח ר' אורי טייטלבוים שליט"א: "זוכר אני שהיה הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, גאב"ד חוג חת"ס-ב"ב לומד בכל רגע פנוי שהיה להם, ואפילו אחרי שחזרו מעבודת-הפרך שעבדו שם משך 15-12 שעות ביום, התיישב ללמוד מהגמרא כריתות שהיה לו מאביו, שכשנפרד מאביו הק' הי"ד לאחר שהגיעו הרשעים ימ"ש, הוציא גמרא כריתות מארון הספרים והפריד את הדפים מהכריכה ונתן לו ואמר לו שילמד גמרא זו ובזכותה ינצל, ורבינו למד מסכתא זו בתקופה קשה זו שלושים ושש פעמים!...

גם ספר תורה היה לו לרבינו שם, קטן מאד - 15 ס"מ אורכו, שהנאצים ימ"ש היו מעמידים על זה את האנשים כדי שידרכו על זה והצליח בהחבא להציל את זה מהם ע"י שהתגנב בלילה למקום שהיה מונח

ועטף את עצמו בזה סביב לגופו וכך חזר לצריף, וכשפעם לקחו מהם את כל החפצים האישיים ולא השאירו בידם כלום, הפריד רבינו את היריעות מהעצי חיים והחביא בתוך נעליו למען הצל זאת מידם.

נשתמרה בידנו עדות מהימנה מפי הרה"ח ר' בנימין הי"ו מי-ם, כי בשמחת תורה תש"ד שהו יחד עם רבינו שישים בחורים בכפר סואיו שבהונגריה שם שלטו הגרמנים, ובכפר הסמוך טשאבא שלטו הרוסים, ולחמו אלו עם אלו, כשהפגזים עפים מכל עבר. בהוראת המפקד שכבו כולם בתוך קני תירס, לב כולם רועד מפחד, אך רבינו על משמרתו עומד, מצא הוא בס"ד קרש מתאים, והניח עליו את הס"ת, ויצא בקריאה: "אחי היקרים, שמחת תורה היום, כהן קרב יעמוד..." "כל שישים הבחורים עלו לתורה בשנה ההיא, כשרבינו עומד וקורא... "אשריך ישראל מי כמוך וגו'..."

ספר תורה זה היה משומר בידי רבינו עד לאחר ההצלה ושמרו כבבת עינו והיה יקר וחביב עליו מאד, וכשמצאו לאחר שנים היה מוכן לשלם על זה סכום עצום, ואעפ"כ כשעלה לא"י ונתמנה לרב ב"דיר יאסין" ולא היו לו ספרים בביתו מחמת גודל העניות והדחקות ששררו אצלו הוצרך למכרו, כדי שיוכל לקנות שו"ע בדמיו, להורות לעם ה' דבר ה' זו הלכה ובתורתו יהגה יומם ולילה.

וכך בכל אותם ימי עברה וזעם כשדאגתו של כל אדם היא איך לשרוד בחיים בתוך כל שבעת מדורי הגהינום שמסביבו, אבל דאגותיו שלו היו איך אפשר לקיים עוד מצווה, "חטוף ואכול חטוף ואכול", לזכך את נשמתו ולעשות רצון קונו. מידי יום ביומו באשמורת הבוקר התגנב מהצריף שהיה נמצא בו ועבר תחת גדר חשמלית, אשר אף נגיעה בה היה בכך כדי לקפח חייו של אדם, במטרה להניח תפילין שהיו מעבר לגדר אצל אדם אחר. כפי שהעיד על עצמו שבכל תקופת השואה לא עבר יום שבו לא מסר נפשו להניח תפילין.

במשתה היין פורים תש"ל כד היה (הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, גאב"ד חוג חת"ס) בגילופין ונכנס יין יצא סוד והיה מפזז ומרקד על השולחן אשר לפני ה' פתח ואמר: "רביש"ע, אפילו אם יקחוני ויחתכו את בשרי לחתיכות קטנות, אמונתי בכך לא תימוט", והמשיך וסיפר דבאותם שנים כשהלכו מהלך גדול מאד והנאצים ימ"ש שומרים עליהם שלא יברחו והשמש קופחת על ראשם, רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ולא נתנו להם מים לשתות עד שבאו למקום שהיה שם מעין מים ומיד רצו כולם להרוות צמאונם ולהתכופף לשתות מהמעין, אך אני שמתי אל ליבי דכנגד המעין יש צורה של צלם ואיתא בשו"ע שאסור להתכופף ולהשתחוות כנגד הצלם, לא הלכתי לשתות מים. לפתע ניגש אלי אחד מהממונים הנוגשים ואמר לי: "יודע אני מדוע אינך שותה, מפני שיש כאן צלם, אני אביא לך מים", הלך והביא לי מהמעין מים לשתות. ויהי לאות.

פעם אחת בליל שמיני עצרת, ראיתי בחלומי את דודי הרה"ח ר' אברהם יעקב שטיינר ז"ל, והוא הדור בלבושו בבגדים נאים, ניגשתי אליו ואמרתי לו: "שלום עליכם", ושאלתי: "מה מעשיך כאן, והלא נהרגת באושוויץ?"

השיב לי: "לא באושוויץ נהרגתי, כי אם במחנה ארדרוף". ואני מעודי לא ידעתי ולא שמעתי ממחנה זה. ובחלומי הוספתי לשואלו: "מאין באת כעת?"

"מן ה'הקפות' אצל רבינו הגאון הקדוש ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע" השיב לי היה זה בליל שמיני עצרת, כאמור.

"הא כיצד? - שאלתיו - והלא אינך כבר בין החיים?"

ענה לי בתמיהה: "וכי אינך יודע שלמקום שהנפטרים היו הולכים בחייהם ניתנת להם זכות לילך גם בעלמא דקשוט?!"

כששמעתי זאת שאלתי: "הראית את אבי הק'?" אמר לי: "אכן! ראיתו עכשיו בהיותינו יחדיו ב'הקפות' אצל רבינו הקדוש ממונקאטש". ואיקץ והנה הלום.

למחרת בבית המדרש פגשתי את הר"ר משה יונגר, ובאשר אותו היום של "הזכרת נשמות" היה, שוחחנו אודות ה'אהרצי'טים של הורנו ומשפחתנו הי"ד שעלו על המוקד.

בתוך הדברים שאלתי: "באיזה מחנה היית בעת המלחמה?"

אמר לי: "במחנה ארדרוף". אמרתי לו: "האם הכרת את דודי ר' אברהם יעקב שטיינר?" אמר לי: בודאי שהכרתיו! הן היינו יחדיו שם בארדרוף, והוא נהרג לעיני ובסמוך לי... ויהי הדבר בעיני לפלא פלאים.

כ"ג סיון

הגאון רבי יהודה אסאד זי"ע

יום ההילולא - כ"ג סיון

כשרצתה היהדות החרדית בהונגריה להגנתק מהקהילה הנאולוגית, ומאחר שראשי הקהילה הנאולוגית קיבלו לגיטימציה מלאה מהקונגרס האוסטרי-הונגרי, כמנהיגי הבלעדיים של העם היהודי, פנו אז מנהיגי היהדות החרדית לקיסר האוסטרו-הונגרי, הקיסר פראנץ יוזף שכידוע היה רגיל להטות חסד ליהדות החרדית, שיטיל את כובד משקלו על הקונגרס לבטל את החלטתם ולאפשר ליהדות החרדית להקים קהלות נפרדות שלא יהיו תלויים במרותם של הנאולוגים.

נבחרה משלחת ראויה לשמה מורכבת מרבנים אנשי שם בעלי צורה מגדולי מנהיגי יהדות הונגריה, ביניהם הגאון בעל "כתב סופר" מפרעשבורג, הגאון רבי יהודה אסאד מסערדעהעל, הגאון בעל "אמרי שפר" מדאראג, ועוד רבנים חשובים גדולים וצדיקים, להתיצב לפני הקיסר, והיה צורך להכין מכתב בקשה למלך שינוסח בשפה הגרמנית, ולשם כך הובא איזה עורך דין מודרני שהיה מומחה בניסוח מכתבים כגון אלה. אמנם כשראו הצדיקים שאדם המלוכב במלבוש הנכרים עומד לכתוב את הבקשה התנגדו לכך בכל תוקף ודחו אותו בשתי ידיים, באומרים שלטובת הדבר צריכים איש בעל רגש חרדי שיכתוב דברים היוצאים מן הלב. בסופו של דבר היו צריכים להסתפק בסגנון פשוט ואפילו משובש בכדי שהכותב לא יהיה אחר מיהודי בעל צורה עם פאות וזקן.

דרך אגב כדאי לספר פרט מעניין מאותו מעמד, כשהגיעה אותה משלחת נכבדה לפרוודור טרקלינו של הקיסר ודנו טרם הכנסם מי יהיה הפותח בדברים לפני המלך, והרב הקדוש מסערדעהעל רבי יהודה אסאד (שהיה זקן המשלחת ובעל מקובל), בהביטו לקצה אולם ההמתנה שהיה מעוטר במראות מלוטשות התבונן אז בפעם הראשונה בצורתו ההדורה של עצמו שהשתקפה מאחת המראות - לחש באזני חבריו למשלחת בהצביעו לעבר המראה למול דמות עצמו: הנה יהודי זקן זה הנו בעל הדרת פנים והשראת השכינה על פניו, טוב שהוא יהיה הפותח...

סוף דבר המשלחת נכנסה. המכתב נמסר ליד המלך כשפתחו ואמרו: "אדונינו המלך שיחיה! בבקשה ממך לבטל הגזירה", ומיד פרצו בבכי מתוך התרגשות על חשיבות הענין ולא היו יכולים להמשיך בדיבורם. הקיסר נתרגש מאד ועל אף היותו איש זקן קפץ וקם מעל כסאו לקרוא לאשתו המלכה כשהוא מכריז בהתפעלות: בואי וראי, מלאכים משמים באו לבקרני! הוא הבטיח חגיגת שיעשה כל מה שלאל ידו לבטל את החלטת הקונגרס. ואכן השתמש הקיסר בזכות הווטו שלו נגד הקונגרס, פעולה שהיתה נדירה בממלכה האוסטרו-הונגרית, והיהדות החרדית קבלה אז רשיון ניתוק מהקהילות הניאולוגיות ולהקמות קהילות נפרדות.

פעם אחת בא גוי א' לבית היין של יהודי בעיר סערדאהעלי, וירד למרתף. כשראהו היהודי בכך חרה אפו על שאסר את יינו, הכהו מכות רצח עד שנפל ומת. רץ היהודי להגאון ר' יהודה אסאד זצ"ל, וסיפר לו את אשר קרהו. אמר לו הגאון: אל תירא, חבש כובעו לראשו, והלך אתו למרתף היין. נגש הגאון אל הפגר ואמר לו בלשון הונגרית: עמוד על רגליך. מיד קם על רגליו והלך לביתו ומת שם.

ושוב היה מעשה במושל המחוז שבא מפרעשבורג לסערדאהעלי בחנוכה, הלך לבקר את ר' יהודה אסאד, ולא היו בבית פירות לכבדו. באה הרבנית לפני הגאון ולחשה לו, שהיא נבוכה, כי אין לה במה לכבד את האדון. ענה הגאון: אני אביא פירות. נגש לתיבה והוציא משם דובדבנים טריים, כאילו נקטפו עתה מן האילן. השתומם האורח ושאל את הגאון: מנין לכם דובדבנים בעונה זו (כי אין הדובדבנים מצויים אלא בין פסח לעצרת).

סיפר הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל גאב"ד ירושלים. שהיה ידוע שמי שהיה צריך לילך לעמוד בפני הצבא, היה נכנס תחילה לבית מהר"י אסאד לקבל ברכתו, והיה נותן מבקבוק מים מסוימים - והיה המבקש שותה ממנו כמה טיפות וניצל מהצבא - ואותן טיפות היו מדמעות רבי יהודה אסאד - שהיה בוכה בשעת תיקון חצות ואוספם לכוס - ואותן טיפות היו מצילות בני ישראל משירותי הצבא.

הגה"ק מהרי"א אסאד זצ"ל היה ידוע ומפורסם לחכם נפלא ובעל חן, ותמיד כשהיה איזה גזירה שהיה צריך לעשות השתדלות שלחו אותו הקהילות לבקר אצל הממשלה או אצל המלך בעצמו.

ומסופר שפעם כששלחו אותו להשתדל אצל המלך ונתנו לו הממשלה זמן מוגבל שיוכל לבא ואירע שהזמן היה ביום שבת קודש, וכמוכן שהלך קודם שבת להמדינה שבו שוכן המלך, וביום השבת הלך לבקר בהיכלו של מלך, ויהי באמצע הביקור והמלך נתפעל מאד לדבר עמו מרוב חכמתו ואופן הנהגתו, נטל המלך סיגריה מכיסו והושיטו ונתן לו להגה"ק הנ"ל בתור מתנה שסגריה היה נחשב למתנה חשובה בימים ההם, והגה"ק נעשה אובד עצות, כדת מה לעשות, שאם לא יעשן אותו יהא

נחשב למורד במלכות, ואם יעשן אותו יהיה חו"ש מחלל שבת, אבל אפשר שהוא בגדר פיקוח נפשות. ומיד ניצץ במוחו עצה נפלאה שנטל בגד והניח לו הסגריה, ולתמיהתו של המלך ומשרתיו שיעשה מרידה כזו שלא יעשן המתנה, אחזו בו משרתי המלך להוציאו לשפוט אותו כדן מורד במלכות, ביקש הגה"ק הנ"ל מהם בבקשה שרוצה לומר איזהו דבר, ואמר בחכמה שסיבת הדבר שעשה כן הוא כי מתנה מהמלך לא רוצה לגמור אותו ע"י עישון, אלא אני מניח אותו שישאר אצלי לזכרון ונהנו מאד מחכמתו והניחו אותו בחיים ופעל עוד הרבה לטובת הכלל.

מעשה שהיה בזמן הגאון רבי אברהם שמואל בנימין סופר (בעל הכתב סופר), שהיתה חתונה מפוארת של בת פרנס קהלה, עם גדולי הרבנים משמנה ומסלתה של המדינה (בהונגריא), וכולם צהלו ושמחו ורקדו, לכבוד מצות שמחת חתן וכלה, ובזמן סעודת המצוה, כאשר כל הנוכחים היו באוירה עילאית של שמחת מצוה, קם הכתב סופר והיסה את הקהל, ואמר, רבותי! לכבוד בעלי השמחה שלנו היום, הבאתי עמי חפץ נדיר במיוחד, שיש לו ערך רב, ושלף מכיסו מטבע, והגביהו לעיני כולם, ואמר, רבותי, מה שאתם רואים בידי, זה מטבע של מחצית השקל אמיתי מזמן בית המקדש השני. ולכבוד בעלי השמחה, אני אעביר את המטבע בין הנוכחים שכל אחד יוכל להתרשם ממנו מקרוב. ואז הועבר המטבע מאחד לשני, כאשר כל אחד מתבונן בו מכל צדדיו ומתפעל ממנו. לאחר זמן מסוים נתבקשו הצבור להחזיר את המטבע לבעליו, אולם המטבע לא הוחזר, ניסו הצבור לשחזר היכן המטבע, ומי היה האחרון שהביט בו, אבל לא נודע הדבר, והמטבע איננו, כאילו בלעה אותו האדמה. ואז התחילו להציע שאם המטבע לא חזר, מן ההכרח שאחד מן הנאספים חמדו ושם אותו בכיסו. ויקם אחד מבעלי השמחה וביקש לנעול את האולם, ואמר, רבותי! אמנם זה לא נעים, אבל למען הסר לזות שפתים, כל אחד מהנוכחים, מגדול ועד קטן, ירוקן את כיסיו ויניח על השלחן. ואז התכוננו כולם לעשות את הדבר הזה. והנה קם ממקומו הגאון מהר"י אסאד שהיה גם הוא נוכח באירוע, וביקש שימתינו עוד חצי שעה ולא יבצעו את החיפוש שביקשו לעשות. בקשתו של הגאון התקבלה, ובינתים המשיכו בסעודת המצוה. כעבור מחצית השעה, והמטבע עדיין לא נמצא, קם שוב הגאון מהר"י אסאד וביקש, להמתין עוד רבע שעה. בקרב הקהל נשמע רחש, כי לא הבינו מדוע מבקש הרב דחיה נוספת, אבל בכל זאת בקשתו התקבלה. והגאון מהר"י אסאד עמד והתפלל חרישית כי ימצא המטבע, והנה בפרק הזמן הזה, נכנס לפתע אחד המלצרים ולהפתעת כולם הביא את המטבע, וסיפר, כי מצא את המטבע בתוך האשפה, כנראה שבתוך כדי ההעברה מיד ליד, נפל המטבע על השלחן, וכאשר ניקו המלצרים את השלחן הושלך המטבע לאשפה, עתה הפנו כולם את מבטיהם לעבר הגאון מהר"י אסאד, כי לא הבינו מדוע ביקש את הדחיה, ואז קם הגאון מהר"י אסאד והוציא מכיסו מטבע, כדמותו וצלמו של המטבע שהיה בידי הכתב סופר, ואמר, ראו נא, אם היינו עושים את מה שביקשו לעשות, כמובן היה נמצא המטבע אצלי, ואז הייתם יכולים לחשוך חס ושלום שאני גנבתי את המטבע, ואם הייתי מסביר אז שגם לי יש בדיוק אותו מטבע, לא היו מאמינים לי, שמטבע נדיר כזה בדיוק, נמצא גם אצלי. ולכן ביקשתי להמתין, ובאותו זמן התפללתי להשם יתברך, נא אל תביאני לידי בזיון, עשה נא אות לטובה שימצא המטבע, ולא יהיה חילול השם חס ושלום. וברוך השם התקבלה תפילתי והמטבע נמצא.

שמעתי מאמו"ר הגאון המחבר (הרה"צ רבי יחזקאל טויסיג) זי"ע, מעשה נפלא: תלמיד אחד מתלמידי הרה"ק רבי יהודה אסאד זי"ע, הלך ביער, התנפל עליו רוצח ורצה להורגו, התחיל אותו תלמיד להתחנן ולבקש על נפשו, אולם הרוצח לא הטה אוזנו לבקשותיו, וסירב - כאשר ראה התלמיד כי קצו קרב, התחנן לפני הרוצח שלכל הפחות יקציב לו זמן להכין עצמו באמירת וידוי וקריאת שמע, לאחר תחנונים מרובים, הקציב לו הרוצח כרבע שעה לכך, התלמיד החל באמירת קריאת שמע בכוונה הראויה וכאשר סיים פתח עיניו בפחד ומורא מפני המות המתקרב, ומה השתומם בראותו שהרוצח נעלם ואיננו, - נסע התלמיד לרבו הרה"ק הנ"ל, על מנת שיסבירו פשר המקרה, כיצד ניצול ממות בטוח? פתח הרה"ק פיו בחכמה: ושאלו אמור לי האם אי פעם בחיך, קראת קריאת שמע, בהתלהבות כה גדולה? דע! שרצו מן השמים ללמדך פרק בקריאת שמע, כיצד חייב אדם לקבל על עצמו עול מלכות שמים, לדמות בנפשו שזוהי הפעם האחרונה שקוראה בחייו.

כ"ד סיון

הרה"ק רבי יעקב יצחק מבלענדוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ד סיון

שמעתי מהרה"ח נטע פריינד זצ"ל, שכשיצא פעם הרה"ק מבלענדוב אל שולחנו היה שם סוחר בגרביים והשאיר כמות גדולה של סחורה באיזה מקום, וכשיצא הרה"ק לקידוש הרגיש שמחשבתו של הסוחר טרודה בעסקיו וגער עליו בקול מה הנך מבלבלני עם גרביך.

בקאזניץ התגורר יהודי שקראו לו ר' יהודה פעלדשער והנה עלתה חזוית שחורה, על פניו ובאותם ימים היה בזה משום סכנה באם לא מנתחים לרפואתה, וידידיו זירוהו לערוך הנתוח ואף ר' יהודה עצמו ידע על הסכנה אליה נקלע אך הסתפק היכן לערוך הנתוח האם ליסע לווארשא או לראדום וגם עלה מורא בלבו מעצם הניתוח, ונסע אל הרה"ק מבלענדוב לשאול בעצתו האם יעשה הניתוח והיכן, וכתב קויטל ונכנס אל הקו"פ ובקראו הקויטל שאלו הרה"ק האם מריח אתה בשמים במוצאי שבת? והלה החל לגמגם ולנענע בראשו אנה ואנה, כמבולבל, כי אכן לא היה דרכו להריח, והרה"ק הבין מתשובתו שאינו מריח ונענה אליו בקול: אם תריח בשמים במוצאי שבת אינך צריך לניתוח, ונשאר האיש לשבות אצל הרה"ק ובמוצאי שבת כשהבלנעדובער הבדיל הריח האיש הבשמים ותיכף נעלמה הכתם בלא להשאיר רושם, ובחזרו לקאזניץ תמהו כולם האין נתרפא במהירות כ"כ ללא שום סימן של ניתוח ובלא שום תחבושת, וסיפר להם גופא דעובדא.

הגה"צ ישראל חיים פרידמן ה"לקוטי מהרי"ח זי"ע

יום ההילולא - כ"ד סיון

מסופר על הגה"ק רבי ישראל חיים בעל ה'ליקוטי מהרי"ח' זצוק"ל [אגב, הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלז זי"ע היה משתעשע הרבה בספר 'ליקוטי מהרי"ח'] שפעם בא אדם אחד לפני המהרי"ח ביום הפורים והתאוונן בפניו על שאין הפרוטה מצויה בכיסו ופרנסתו דחוקה לו מאד ואין לו לחם לפי הטף,

אסף אצלו מהרי"ח מנין אנשים ואמר לפניו "הרי כולנו מסכימים שיהיה לפלוני בן פלוני פרנסה בריוח", כאומר שבזה הוא מבקש מהם שיפסקו אתו יחד שירד משמיא לאותו אדם שפע רב טוב, ואכן מאז נתעלה אותו איש מעלה מעלה ונתעשר עושר רב, לימים בנה הלה להמהרי"ח בנין מגורים מפואר שידור שם לאות הכרת הטוב.

לא אחת ראו בעליל כי רוח הקודש שורה עליו על ה"לקוטי מהרי"ח" זי"ע וכי עיניו צופיות למרחוק. סיפר הרבני הישיש ר' שלום לויבער מזקני-חסידי סקווירא שמוצאו מהעיר ראחוב, ששם בעיר התגורר יהודי בשם ר' פנחס לויבער ע"ה, ופעם אחת ניגש אליו רבינו ואמר לו: ר' פני'ע בדוק נא את התפילין שלך, והלה ענה לרבינו כי רק לאחרונה בדק אותם ונמצאו כשרים, וחזר רבינו וביקש ממנו לבדקם, ואכן נמצא בהם פסול.

כ"ה סיון

הרה"ק רבי בעריש מביאלא זי"ע

יום ההילולא - כ"ה סיון

חסידיו בביאלא היו כולם בעלי פרנסה, ביניהם עשירים מופלגים.

אמרו על חסידי ביאלא שלא היה ביניהם איש שיזדקק למתנות אביונים בפורים או לקמחא דפסחא.

מן הענין לספר על הרבנית זכרה ע"ה, כפי שמצאתי בין כתבי אאמו"ר זצ"ל, זקני ר' הערשקא בורנשטיין לא זכה לזרע של קיימא, והיו בניו מתים בתוך שנתם, מה עשה, בשעה שנולדה לו בת בשנת תרי"ח נסע אל הרבי מביאלא זצ"ל וביקש ממנו שיתפלל על בתו שתתקיים, הרבי נתן לו עצה שיקרא שמה בישראל זכרה על שם הפסוק בסוף נחמיה "זכרה לי אלוקי לטובה", וכן היה. הרבנית זכרה נהרגה ע"י הארורים בבית החיים של העיר וורשא והיא בת פ"ד שנים בסוף קיץ תש"ב, בהיותה עוד במיטב שנות חייה בבריות גופא ונהורא מעליא.

שמעתי מאדמו"ר הרב הצדיק הקדוש מרן ר' יחיאל זצללה"ה מאלכסנדר זי"ע שאמר בזה"ל: מי זה יכול לדמות את עצמו לאדמו"ר הקדוש מביאלא זצ"ל, וסיפר מה שראה בעיניו פעם אחת כשעמד אחר חג השבועות אצלו בעת שהיו העולם נפטרים ממנו לביתם ונתנו קוויטלאך ופדינות, ובתוך כך בתוך העולם נתן חסיד א' קוויטל וכאשר הביט בהקוויטל אמר אדמו"ר מביאלא זצ"ל אליו: אמור נא למי כבר נתת הקוויטל הזה, ונשתתק האיש ופחד מאד ולא אמר לו דבר, אמר לו אדמו"ר זצ"ל מה אתה מפחד אמור לי האמת איזה רבי כבר קרא הקוויטל הזה, ואמר ביראה: בשבוע העברה הייתי בטשעכינאו אצל אביכם הגאון"ק זצ"ל ונתתי לו הקוויטל הזה ונתן לי בחזרה כדרכו והטמנתיו וזה הוא, ושחק ולא אמר דבר.

באחת מנסיעותיו נסע הרה"ק רבי דב בעריש מביאלא זי"ע לעיירה פלונית, בבואו התאספו אנשים לקבל את פניו. וגם ילדה קטנה נדחקה שרצתה לראות את רבינו. לאחר עשרות שנים חלתה אותה הילדה, שכבר היתה באה בשנים, ונאלצה לעבור ניתוח. בני המשפחה נכנסו לאדמו"ר רבי דוד אהרן מז'וריק (חותנו של האדמו"ר רבי אברהם יהושע העשל ממחנובקה זצ"ל), שהיה ידוע כבעל מופת

גדול להזכירה לפניו. נענה הרה"ק מזוריק ואמר "שתצייר צורת צדיק לפני הניתוח", ומיד הוסיף: "פעם היא ראתה את הרה"ק רבי דב בעריש מביאלה, שתצייר את צורתו". וכן עשתה נרפאה והאריכה ימים עד למלחמת העולם השניה.

הגה"ק רבי חיים סופר ה"מחנה חיים" זי"ע

יום ההילולא - כ"ה סיון

דרש ועורר את בני עירו ע"ז שאינם מחזיקים ידי ת"ח שעוסקים בתורה כל שעות היום, ובאותה דרשה ייסד חברת "תורת חסד" שיחזיקו התושבים את הת"ח שבעיר.

מספרים שלאחר הדרשה הגיעה אליו אשה אחת ואמרה לו שאין לה פרנסה כ"כ בריוח עד שתוכל להחזיק ת"ח מכספה שלה, ובמה היא תוכל לעזור לאותה חברה שייסד רבי חיים, ואמר לה שתלך ותקנה כרטיס פיס, ואם תרויח משהו תקדיש אותו לצדקה, והלכה האשה וקנתה כרטיס גורל, והגרילה סך עצום כ-40.000 גולדין, ונדבה את כל הסכום לחברת "תורת חסד" וכך התייסדה אותה חברה שהחזיקה עשרות תלמידי חכמים במשך שנים רבות עד למלחמת העולם השניה שפרצה עשרות שנים אחרי התייסדות החברה.

שאל אותו מאן דהו למה אתה מניח לבניך ללמוד תורה עכשיו, הרי כשיגדלו לא יהיה להם מהיכן להתפרנס, הרי מוטב שתשלח אותם לעסוק במקח וממכר, ואמר לו רבי פישל שהוא תולה בטחונו בהשי"ת והוא ישלח להם כל צורכם, ואכן ברבות הימים נעשו כולם רבנים בעיירות שונות, והקהל החזיקם על חשבונם, ואותו שאמר לו שישלח את בניו לשווקים יצא נקי מכל נכסיו, ולימים פגש בו רבי פישל ואמר לו, שאה"נ שבניו לא נעשו עשירים, אך מ"מ פרנסה יש להם, אבל אתה ששלחת את בניך לשווקים ולרחובות לעסוק במסחר, לא הרווחת מכל זה מאומה.

זל"ק של הגאון הנורא איש חסיד הרב רבי נפתלי זצוק"ל בתוך הספידו עליו: "ואודיע מעשה פלא מענין אחי הגאון ר' חיים ז"ל, כשהיה בן י"ב שנה היה בסכנה גדולה בחולי "טיפוס" ר"ל, ובאותו זמן נסתלק אחי המופלג ר' משה וואלף ז"ל והיה אבי ז"ל דואג מאד, ודרכו היה להלך על קברי צדיקים לבקש רחמים מה' בוכותם, ובפרט על קבר הגאון הקדוש רבי משולם טיסמעניץ איגרא זצ"ל יען שאמו הצדקת מ' רבקה חולה ע"ה עשתה קרן קיימת בפ"ב לנשמת הרב הקדוש הנ"ל, ודבר זה נרשם על לוח שיש בפ"ב לזכרון בבית המדרש שלומדים בכל יום ברבים. וגם באותו יום היה הולך ג"כ וביקש רחמים מה' בוכות הקדושים, וכאשר בא אבי ז"ל בחזרה לראות את שלום אחי ז"ל, סיפר לו אחי שהיו אצלו שני אנשים א' זקן והיה נוהג בידו איש צעיר לימים והצעיר היה מברך אותי, והיה מספר צורת שני אנשים א' היה דומה לאבי זקני רבי זוסמאן סופר זצ"ל, והצעיר דמות הקדוש רבי משולם זצ"ל, ואחי הנ"ל מעולם לא היה שומע מדמות אנשים אלה, ודבר זה רשום בליבנו שהקדוש הנ"ל מגין עליו. ובעוה"ר כאשר נסעתי מאחי ז"ל ד' ימים קודם סילוקו, ואמר לי כשתבוא למחר לפ"ב תלך על קבר הקדוש רבי ר' משולם ז"ל, שתהיה נשמתו מבקשת רחמים עלי ועשיתי רצונו ותאמינו לי שלא הוספתי דבר א' מה שלא ידעתי היטב עכ"ל". ואאמ"ו ז"ל אמר לנו תמיד בפשיטות ברור, שרבות פעמים שהיה בסכנה מחמת מיחושיו הנוראים ר"ל ל"ע ונפל אל ערש דוי אשר על משכבו

הופך בחולי שלו, כל פעם בא אליו הקדוש רבי משולם וצללה"ה ובקר אותו, ומאותו שעה שהיה ר' משולם ז"ל אצלו היה לו הידיעה ברורה שיקום מחליו ויתרפא וישוב לאיתנו, ומאז ברור היה לפניו שלנשמתו יש חיבור והתקשרות עם נשמת הקדוש רבי משולם ז"ל, ולכן אז בחליו קודם הסתלקותו דאג מאד מאד, ואמר הרבה פעמים שרבי משולם ז"ל עדיין לא בא אצלו לבקרו, ומשום הכי הגם שהיה אוהב ומכבד באמת בלונ"ח את אחיו הגדול לרבות דו"מ הקדוש רבי נפתלי ז"ל, בכ"ז עשה אותו שליח להליכה כנ"ל, ואמר לו שלא יכנס מקודם לתוך העיר אלא ילך בכיוון מהמסילות הברזל על קבר איש אלקים רבי משולם ז"ל שיבקש עליו רחמים. ובעוה"ר איהו ומזליה חזו.

כששהה רבינו הגרב"ש שניאורסון זצ"ל בבוכרה חלה במחלה המדבקת טיפוס ל"ע שהפילה חללים באותו זמן, מחלה זו היתה אורכת שבעה ימים, ובלילה השביעי והיה והחולה החל להזיע היה זה סימן חיים שהחולה יבריא, ואם ר"ל כבדה עליו המחלה אזי ה' ירחם. והנה בלילה השביעי ורבינו שרוי על מטתו קודח מחום וסביביו מכיריו אשר החלו למלמל פסוקי וידוי, ובחלומו רואה הוא את הרה"ק מהר"א מבעלז זי"ע, ניגש רבינו אליו והזכירו עצמו לישועה, נענה אליו המהר"א עוד מעט יעבור כאן אבי המהרי"ד זי"ע תחזיק בחגורתו ואל תרפה ובזכותו יבוא לך רפואה. נעלם המהר"א מעיניו והנה רואה הוא את המהרי"ד לפניו, רבינו אץ לקראתו ונאחז באבנטו הדק היטב, וכך נעור משנתו והחל להזיע לפליאת סובביו ובתוך יום יומים קם על משענתו בריא אולם.

הרה"ק הרב מרדכי אליהו זי"ע

יום ההילולא - כ"ה סיון

סיפורים רבים אופפים את דמותו של הרב אליהו זצ"ל. אחד מהם, שהתפרסם מפי מקור אמין מאוד, נוגע לאדם שחווה מוות קליני. כאשר הגיע לעולם האמת, ראה בבית דין של מעלה רבנים חשובים שכבר נפטרו, אך הופתע לגלות את הרב מרדכי אליהו ולזהות אותו כבן דורו ממש. לצערו של אותו יהודי נקבע שהעבירות שלו רבות מן המצוות, והייתה חסרה לו מצווה אחת שתשמש סנגוריה בעבורו, כדי שיוכל לחזור אל העולם ולקבל הזדמנות נוספת כדי לתקן את מעשיו. אותו אדם היה צעיר ובעל משפחה, ולכן התחנן לחזור לחיים, במיוחד עכשיו מתוך מודעות אמיתית למתרחש בעולם העליון. בשעה שדממה כבדה של עצבות פילחה את האולם, קם לפתע הרב מרדכי אליהו ממקום מושבו וביקש שיעבירו אל אותו אדם מצווה אחת מהמצוות שעשה הוא בימי חייו... וכך היה. אותו אדם התעורר לאחר מס' ימים, ובעודו זוכר את המקרה לפרטי פרטים, רץ אל לשכתו של הרב. הרב, בראותו אותו, עוד לפני שאותו אדם פצה את פיו, קם ממקום מושבו בהתרגשות גדולה וקרא: "הלוא אתה הוא פלוני אלמוני! כמה קשה היה להציל אותך...".

בשיעור בבית הכנסת מנחת יהודה היה הרב מרדכי אליהו אומר שכתב רבנו חיים בן עטר בתחילת ספרו שהוא ברר היטב כל דבר עד שכתב אותו ולכן אין לחלוק עליו, ולאחר מכן היה מרעים הרב בקול אדיר ונעים ואומר: "ואור החיים הקדוש כתב שאסור בשום אופן לתת מארץ ישראל לגויים, אז מי מעז לחלוק עליו?".

פעם מו"ר הרב מרדכי אליהו זצ"ל הלך לישיבה של חכם רבי אליהו שרים זצוק"ל, ללמד שם שיעור לתלמידים.

אחרי השיעור ישבו שני החכמים ודיברו ביניהם ואז קרא ראש הישיבה לאחד האברכים ואמר לרב אליהו: פלוני זה שכבודו השיאו לפני ארבע עשרה שנה לא זכה לילדים.

אמר הרב אליהו: 'אין מצב כזה שאני חיתנתי מישהו ואין לו ילדים. בקרוב מאוד תתבשר בשורות טובות'.

את השיחה הזו שמעו רבים מתלמידי הישיבה שעמדו בסמוך אליהם. ואחרי כמה חודשים הם ראו את הפלא מתרחש מול עיניהם. אותו חבר שארבע עשרה שנה הלך בעצבות עם אשתו, חודש אחרי חודש, החל לחייך. אחרי אחד עשר חודש מההבטחה של הרב - אשתו ילדה בן. אחרי שנתיים היא ביקשה מבעלה ללכת אל הרב פעם נוספת, הפעם בשביל בת. הרב אמר לאברך: אמן, בת.

ובאותו חודש התעברה האשה וילדה אחרי תשעה חודשים, בת כמובן....

בערב פסח אחד הרב קם באמצע הלילה ואמר לרבנית: יש חמץ בבית. הרבנית אמרה: עבדתי כל כך קשה לפסח כדי שיהיה לנו חג כשר, אם יש חמץ אני לא נשארת בבית הוזה לדקה אחת. נלך לילדים. הרב הציע לה להתחיל לחפש. היא התחילה לחפש ונתקלה בשואב אבק. היא חשבה שאולי בשקית של השואב יש חמץ ושלחה את השקית לפח, אבל הרב אמר לה שלא לזה הייתה הכוונה. "אם כך, תעשה שאלת חלום לדעת איפה הוא, ביקשה הרבנית. הרב הסכים וביקש שתצא מהחדר. לאחר כמה זמן היא נכנסה לחדר ומצאה את הרב אדום כולו. הרב ביקש מהרבנית שתביא לו ספר מסוים ותפתח בעמוד כך וכך שורה כך וכך מילה כך וכך. המילה הייתה: "תרופות". אמרה לו הרבנית: בדקתי בארון התרופות, וכל התרופות שיש בהן אפילו רק חשש לחיטה - זרקתי! הרבנית ניגשה שוב לארון התרופות, ומצאה שם בקבוקון שהרופא הביא באותו שבוע כדי למרוח על עור היד של הרב, שהייתה יבשה. מתברר שהתרופה הזאת הכילה נבט חיטה, והרבנית זרקה אותה מייד.

ה'יחידות' האחרונה בין האדמו"ר מליובאוויטש לראשל"צ רבי מרדכי אליהו זצוק"ל. האדמו"ר מליובאוויטש שביקש מהרב אליהו להיות הדיין בעניין זה, מביא למעלה מארבעים ציטוטים שונים להוכחת שיטתו והרב המשמש כדיין במעמד זה מביא ציטוטים נגדיים. בסוף ה'יחידות' מסכים לבסוף הרב לדעת הרבי ואומר שאכן יש לפסוק מיד על בא הגאולה. בסוף ה'יחידות' מופיע בספר פסק-הדין שכתב הרב בכתב-ידו והחתים על עשרים ושלושה איש (דיני נפשות), רובם ככולם דיינים ידועים ומוכרים. על-פי החלטת תלמידיו נקבר הרב כשהפסק הנ"ל בתוך ידו הקדושה.

הרב מרדכי אליהו מאוד חיבב את השיר 'תניא, אמר רבי ישמעאל...' והיה מבקש רבות גם בימי חוליו את השיר הזה. מדובר בברייתא בלחן מרגש, בו מספר רבי ישמעאל כהן גדול שהקב"ה בקש ממנו שיברכו: "תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע, פעם אחת נכנסתי לפני ולפנים, וראיתי ... קה השם צבקות יושב על כסא רחמים, אמר לי: 'ישמעאל בני, ברכני', אמרתי לו: 'הי רצון מלפניך, שיכבשו רחמך את כעסך, ויגולו רחמך על מידותיך, ותתנהג עם בניך במידת הרחמים ותיכנס להם לפנים משורת הדין'".

מרגש לציין שיום ההילולא של הרב - כ"ה בסיון - הוא היום בו נהרג רבי ישמעאל כהן גדול על קידוש ה'.

עדות מלקט ספר זה : בכינוס בכפר חב"ד שמעתי במו אוזני את הרה"ק מרדכי אליהו הראשון לציין שאמר על כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש לית דין בר אינש [אין זה בן אדם אלא מלאך]

הקשר הקרוב הראשון שלי עם כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל, החל דווקא בעקבות קושיה שהייתה לי, כביכול, על הרבי. היה זה כאשר פורסם לראשונה שהרבי קורא לעשות מגבית לצורכי החג לא רק בערב פסח כנהוג בתפוצות ישראל, אלא גם לקראת חגי חודש תשרי. ברגע הראשון התפלאתי מדוע אומרים את הדבר בתור חידוש של הרבי, הרי הדבר מפורש בכתבי האריז"ל? סיפרתי על תמיהתי לידידי מאנשי חב"ד, והדברים הגיעו לרבי. הרבי ביקש למסור לי: "בוודאי אמרתי שהדבר נזכר בכתבי האריז"ל, אלא שמשום מה הדברים פורסמו בלי ציון המקור". כשנמסר לי העתק מהשיחה המקורית, אכן הבחנתי כי הרבי מציין את מקור הדברים בכתבי האריז"ל. התחלתי להתעניין יותר בתורתו של הרבי, ולאט-לאט גיליתי כי מדובר באישיות תורנית ברמה גבוהה מסוג לא-מוכר.

זו הייתה התרשמותי עד שזכיתי להיפגש עם הרבי פנים אל פנים. לאחר הפגישה הראשונה, הבנתי שטעיתי. אם עד אז חשבתי שהרבי רק נעלה מאחרים, כעת התגלה לי ששיעור קומה כזה אין בדור שלנו בוודאי, ואולי גם לא בדורות עברו. התגלו לפני, לראשונה בחיי, גם ידיעה עצומה בתורה וגם, ובעיקר, תורה אמיתית.

ראשית כל, ראיתי וחוויתי את הגדלות והבקיאות העצומה שאין דומה לה. כוח זכרונו העצום, ידיעותיו המקיפות בכל פרד"ס התורה: פשט, רמז, דרוש, סוד, קבלה, הלכה. הוא 'שט' בים התלמוד, והדברים כמאן דמנח בכיסיה, כאילו ברגע זה למד זאת. בצורה בהירה וברורה 'טס' בסוגיות החמורות שבש"ס, מזבחים למנחות וכו', וכשדיברנו בדברים עמוקים ביותר, קושיות ותירוצים, הרי דעתו והסברתו הנפלאה היו דבר שלא נתקלתי בו קודם לכן.

אך נוסף על כך, פגשתי אצל הרבי תורה אמיתית. יש מי שבקי מכיון שהוא חובב תורה, אבל אצל הרבי הבקיאות העצומה היא מתוך ידיעה אמיתית עמוקה. הרבי מדבר על כל עניין בחיות ובעומק שיכולים להיות רק אצל מי ששקוע באמת בנושא הנידון. כששוחחתי עם הרבי, עלו נושאים רבים, ובכולם ללא יוצא מהכלל הרבי דיבר כמי שהדברים חקוקים על לוח לבו.

המשנה אומרת כי "תלמידי חכמים, כל מה שמזקינים, דעתם מתווספת עליהם". ואכן, כאשר ישבתי כמה שעות אצל הרבי, באותם רגעים אלו בהם שהיתי במחיצתו - חשתי כי בכל דקה שחולפת, דעתי מתווספת עלי...

בדרך כלל, ה"בקיאים", האנשים שעיקר סגולתם מתאפיינת בכך שיש להם ידיעות נרחבות, אינם עמקנים. להכיר אדם גדול שהוא בקי וגם עמקן - הרי זו תופעה יחסית בלתי שגרתית.

אך לפגוש אדם, כמוהו, שבקי בש"ס, בפוסקים, בקבלה (והכוונה היא מן הזוהר, האר"י ועד אחרוני האחרונים), ובקי בהם לא מקופיא, אלא ממש לעומקם של דברים - הרי זה מופע יחידי, נדיר. כוח עילאי. תן דעתך: גם אם מדובר על אדם שיושב כל הזמן ולומד, משקיע את כולו רק ביגיעה עצומה

בלימוד יום וליל, ללא שום פניה בשום נושא כלל – גם אז להגיע לרמה כזו של בקיאות ועמקות בכל מכמני תורה, הרי זו תופעה נדירה ביותר. אבל הלוא אצל הרבי, יודעים אנו היטב מה גדול היה משא העם שעל כתפיו! כל טרדות העם, בענייני הפרט ובענייני הכלל, הוטלו אל פתחו מבוקר ועד ערב, מכל קצווי תבל, והיה עוסק בצדקה וחסד כל היום. ואתה עומד תמה: מניין הזמן גם ללמוד ולחדש חידושים בצורה כה נפלאה ונדירה?

אין זאת אלא שאין מדובר בעניין טבעי, כי אם בנשמה קדושה מיוחדת. דבר זה מתקשר לנקודה מופלאה אחרת שמאפיינת את אישיותו הקדושה של הרבי. איני מכיר בדור האחרון גדול בישראל שדואג לכלל ישראל כפשוטו בהתמסרות כזו מוחלטת ללא סייג וללא שיוור, ולא רק לעדה מסוימת ולציבור מצומצם. היכן יש רב כזה שמלא תורה נגלה ונסתר, מלא ביראת שמים, ועוד עוסק בדברים 'קטנים' כביכול? דוגמה מזערית שארעה עמי: באחת הפעמים שהייתי אצלו, אחרי ששוחחנו בדברי תורה ובעניינים העומדים ברומו של עולם, פנה אלי וביקש ממני לדאוג שליהודים יהיה מקום לשבת, לאכול ולשמוח בליל הסדר. שיהודים ירגישו בני חורין. והלוא דבר הוא!.

וכי מה יש לו ליהודי שנולד ברוסיה וגר בברוקלין – עם יהודי מרוקו הנמצאים בקזבלנקה? אבל זו העובדה: השלוחים ששלח לשם, הפכו את יהדות מרוקו. גידלו דור של רבנים. איזה קשר יש לו איתם? התשובה היא, שלרבי לא הייתה נשמה פרטית, אלא נשמה כללית של כלל-ישראל. אין בי ספק שלרבי הייתה את נשמת הדור, נשמת כלל ישראל. מנשמה קדושה זו נובע הכוח העצום שלו בתורה, נגלה כנסתר כאחד; ומכאן דאגתו העצומה והאיכפתיות האישית לכל אחד ואחת מבני ישראל בעולם.

נשמתו הכללית הקדושה חשה כל יהודי בעולם, ולכל קצה נידח בעולם שלח את שליחיו.

כ"ו סיון

רבי אייזיק רבי יעקב קראקא זצ"ל

יום ההילולא - כ"ו סיון

בנה מכספו את בית הכנסת המפואר בקראקא, הנקרא על שמו. בשנת ת"ד גמר את בנינו וחנכו ברוב כבוד ופאר. מספרים, כי הגויים התכוננו לערוך פרעות ביהודי קראקא ביום חנוכת הבית, דבר זה נודע לרבי אייזיק בשבת קודש על ידי נער גוי. באותה שעה שימש כאב"ד בקראקא רבי יום טוב ליפמן הלר בעל "תוספות יום טוב" והוא אשר יעץ להם, כי שערי הגטו יסגרו בלילה ועל החומות יסתובבו מספר יהודים לבושי תכריכים ובידיהם נרות דולקים. היהודים עשו כדבריו, בחצות הלילה התקרבו הפורעים לחומת הגטו, אולם בראותם "הדמויות המוזרות" נפל פחד איום עליהם והחלו לברוח בכל כוחם, היהודים "המתים" רדפו אחריהם עד לנהר הויסלה ורבים מהם טבעו בנהר ויתרם התפזרו לכל הצדדים מאז לא העיזו הגויים לפרוע ביהודים.

מרגלא בפומיה דהרה"ק ר' חנוך העניך מאלכסנדר ז"ל בשם רבו הרבי ר' בונם זי"ע, שאמר: אשר כל אברך הנוסע בפעם הראשון אל הצדיק, ולהסתופף בצל החסידים - צריך לדעת המעשה מרבי אייזיק

ר' יעקעלע'ש מקראקא, שבנה הבית כנסת הנקרא על שמו: "ר' אייזיק ר' יעקעלע'ס שוהל". וכך היה המעשה:

לרבי אייזיק ר' יעקעלע'ש בא לו בחלום כמה פעמים, שיסע לפראג. ושם, סמוך לחצר המלך תת הגשר, יחפור באדמה וימצא מטמון גדול, ובזה יתעשר מאד. ולאחר שראה ר' אייזיק, כי החלום הזה נשנה לו כמה פעמים, החליט לנסוע ולחפש את המטמון. ויהי כבואו לפראג, חיפש את הגשר ליד חצר המלך, ומצאו בדיוק במקום שראה בחלומו. הוא התחיל לסבב את הגשר מכל צדדיו בכדי לראות באיזה מקום לחפור, אולם צרה גדולה היתה לו, כי מאחר וגשר זה היה קרוב לחצר המלכות, היה משמר של חילים מפטרלים על הגשר הלך וחזור, והוא חשש שאם יראוהו חופר באדמה, יהיו חושדים בו בחבלה או ריגול, ומי יודע מה יכול לצאת מדבר כזה. ומרוב צערו, שעמל מאד בטילטולי הדרך ובהוצאות מרובות עד שהגיע מקראקא לפראג, הסתובב כל יום על הגשר הלך וחזור, עצוב ללבו ותפוש ברעיונותיו, ומלמל בשפתיו: האם אחרי כל כך הרבה עמל ויגון, אחזור הביתה בלי מאומה! מפקד המשמר, בראותו יום ויום איש מכובד, אולם עצוב וממורמר מסתובב על הגשר אנא ואנא, וממלמל בשפתיו... ניגש אליו ושאל אותו בעדינות: "תאמר לי יהודי, מה אתה מחפש כאן, ולמי אתה ממתין כל הימים אשר אני רואה אותך מסתובב כאן?" ויספר לו ר' אייזיק את החלום אשר חלם ברציפות כמה ימים, וכי החליט לבא ולחפור במקום, ולנסות למצוא את המטמון. כאשר שמע מפקד המשמר את הסיפור היפה הזה, פרץ בשחוק אדיר ואמר לר' אייזיק: "אומרים עליכם יהודים כי אתם פקחים ונבונים, אני שואל אותך, האם בגלל חלום כזה טפשי הוצאת כל כך הרבה הוצאות, ובזכות כל כך הרבה זמן, לבא מרחק כה גדול עד כאן... שמע ידידי, גם אני בחלומי, במקרה גם אני חלמתי זה כמה ימים חלום, שיש יהודי בקראקא שקוראים לו ר' אייזיק ר' יעקעלע'ש, ואצלו בבית מתחת לתנורו, כן, ממש אצלו בבית מתחת לתנור, נמצא מטמון של זהב ויהלומים... נו, אני שואל אותך, האם בגלל חלום כזה טפשי אכניס הוצאות ואסע לקראקא אל אותו ר' אייזיק ואחפש מטמונים!! הלא לשחוק הייתי עושה את עצמי, וכולם ילעיגו לי... ואתה יהודי פיקח הולך אחרי החלומות, עשית שטות גדולה שבאת עד לכאן!! אל תהיה שוטה וטיפש, סע הביתה ותישן בשקט ואל תלך אחרי הרהורי לבך וחלומות שוא". ויהי כשמוע רבי אייזיק את דברי מפקד המשמר, הבין כי עיקר ביאתו לכאן היתה אך ורק בשביל לשמוע את הדברים הללו, וכי האוצר הגדול נמצא דוקא אצלו בבית מתחת לתנור, חזר מיד לביתו וחפר מתחת לתנור ומצא את האוצר ונתעשר מאד, ובכסף זה בנה את בית הכנסת הגדול בקראקא הנקרא עד היום הזה, "רבי אייזיק רבי יעקעלע'ש שוהל". כן הדבר סיים הרבי ר' בונם זי"ע את סיפורו, כל אברך שנוסע לרבי צריך לדעת, כי על ידי נסיעתו לצדיק ולרבי, נודע לו כי האוצר טמון בביתו ממש, ואם צריך לחפש - יחפש בביתו עד מקום שידו מגעת מתחת לתנורו ובכל החורים והסדקים. ויגעת ומצאת תאמין, כי קרוב אליך הדבר בפך ובלבבך לעשותו, ואז בודאי ימצא את המטמון-האוצר הגדול של יראת שמים ויראת חטא. ובהקשר להנ"ל, מביא הרה"ק הגה"צ ה"שפת אמת" זי"ע פ' ויגש ביאור הפסוק (משלי כ' ה): מים עמוקים בלב איש ואיש תבונה ידלנה, יש לפרש, כי יש בכל אדם עצות די והותר נגד היצר הרע, אולם צריך איש תבונות שידלנה מהעומק, כמו שכתוב במדרש ויגש: משל לבאר עמוקה, וצריך לקשור חבל בחבל וכו', על ידי התקשרותו בהש"ת, נפש בנפש רוח ברוח נשמה בנשמה כו', על ידי זה יוכל למצוא עיקר נקודתו. זה

מה שאמרו רבותינו הקדושים הרבי רבי בונם ולהרבי מאלכסנדר זי"ע, כי החסידים נוסעים, שיגידו להם מה שיש להם.

הגה"צ רבי יוסף מאיר טיגרמן מנייהיזל הי"ד

יום ההילולא - כ"ו סיון

בט"ו סיון שנת תש"ד לפ"ק כל יושבי גיטו דקהל ניהיזל, כצאן לטבח יובל, נזרקו בקרונות של מרכבת ברזל, י"א ימים נסעו בקרונות סגורות ומסוגרות בדוחק ולחץ. ביום כ"ו הגיעו, אבינו הגה"צ עם רעיתו אמנו הצדקנית ואביה זקנינו הגה"צ, עם כל בני קהלתם הקדושה אל מחנה ההשמדה אוישיביץ. ובו ביום עלה נשמתם הטהורה בלהבת אש השמימה, השם ינקם דמם.

שמענו ממנו לספר שזקן אביו פעם פגש בהגה"ק מהר"ש בעלז וצוק"ל, על דרך המלך במקום שגאה הנהר פתאום ושטפה כל הסביבה והגה"ק זצ"ל הי' נתון במצוקה, ארכביה אכתפיה והעבירו עד מקום שמשם בנקל הי' לשום לדרך פעמיו (ממש כמעשה דריש לקיש מגילה כ"ח סע"ב). טרם הפרד ממנו פנה אליו הגה"ק הנ"ל בשאלה במה אברכך, אם שתזכה להון ועושר או לאריכות ימים ענה זקן אביו, יצוה לי אדוני ברכתו שאזכה אני ובני אחרי לחיים ארוכים. נתקיימה בו ובזרעו אחריו ברכתו של אותו גאון וצדיק זכי"ע.

הגה"צ רבי יהושע בוקסבוים מגאלאנטא הי"ד

יום ההילולא - כ"ו סיון

סיפר לי הרה"ח ר' שמואל בנימין שישא נ"י תלמידו של הגאון ר' יהושע בוקסבוים זצ"ל מגאלאנטא, שהכיר איש אחד בעיר שאפראן שסיפרו עליו שפעם כשהיה בחור בישיבת הגאון מגאלאנטא למד בלילה אצל נר, ונתנמנם, ונשרף שבעים וחמש פראצענט מעורו רח"ל. רבו הגאון מגאלאנטא היתה לו הבטחה מרבו הגאון מאונסדארף זצ"ל שבכל עת שאחד מתלמידו יחלה, ויבוא על קברו, יפעול עבורו ישועה, ואז בעת שאירע בתלמיד הנ"ל היה הגאון מגאלאנטא בפרעשבארג והודיעו לו, נסע לקברו של רבו, והתפלל בעד תלמידו, ונתרפא, שנצמח לו עור חדש. ואמר לי ר' שמואל בנימין, הכרתי אותו, נשא אשה והיו לו בנים.

כשהובל מו"ר הרה"ק מגאלאנטא זצ"ל זיע"א הי"ד לאושוויץ יחד עם בני קהלתו היו פניו מאירים בשמחה, כאשר שאלו אותו לאיפה הוא נוסע, ולמה הוא כ"כ בשמחה, השיב שהוא נוסע לגן עדן, ואמר אז שצריכים לברך שהחינו, מפני שהולכים מעוה"ז לעוה"ב, כך סיפרו אנשים שנשארנו לפליטה מהמלחמה וחזרו משם.

על דרכו האחרונה בימי ההשמדה, כ"ו סיון תש"ד, מספר בן משפחתו הרב יוסף בוקסבוים (ראש מכון ירושלים): "כשיצאה הגזירה להעביר את כל יהודי גלנטא לאושיביץ, נתקבלה שם פקודה נוספת, להשאיר בחיים את הרב עם בני משפחתו - והוא קיבל רשות להיפרד מצאן מרעיתו. לפני שהועלו

לרכבת, נשא רבי יהושע דרשה חוצבת להבות אש, אשר תכנה היה: "בכל נפשך..." ושמעתי מאחד שהאזין לדברי הרב באותה שעה - וניצול בנס - כי האוירה באותו מעמד היתה ספוגה קדושה עילאית, ומי שראה אז את דמותו של רבי יהושע, בודאי מסוגל לתאר לעצמו דמות מלאך ה' צבאות".

"והרב נפרד מתלמידיו? חס וחלילה! ביחד עם תלמידיו נסע לאושביץ, הוא ויתר על ה"פרוטקציה" הנאצית. ו...הרכבת מתקדמת בהדרגה לאושביץ, אל הסוף, אל הקץ המר... קשה להאמין, אבל הרי קול שירה בוקע מתוך הרכבת, שירה אדירה, שירה טהורה, שירת "אני מאמין באמונה שלמה" של הרב מגלנטא ותלמידיו..."

"וברכת פנימה: עיני כולם מופנות אל רבי יהושע, והוא, כולו עוטה אורה, פניו האירו וקרנו זוהר עילאי... והנה עוצם הרבי את עיניו הטהורות, והכל דוממים, הכל מצטופפים ונדחקים לידו, והוא קורא לעברם בצהלה: "הרי נוסעים אנו לגן עדן..." והוא מזרום להאדיר שירתם: "יותר בשמחה", "עלינו לומר הלל שזכינו לכך, שאנו הולכים לקידוש השם..." והרכבת הגיעה לשערי אושביץ... העולה על מוקדה... וקול הרב מגלנטא מתמזג ביחד עם קולות תלמידיו ובני עדתו קול גדול ולא יסף: "אני מאמין באמונה שלמה..."

הגאון רבי אברהם שטרן מנייהיזל הי"ד בעל "מליצי אש"

יום ההילולא - כ"ו סיון

פעם אחת בא בחור אחד לשאול שאלה בענין בנין שבבת בחנות שהי' שייך לנכרי והוא עשה כתב עם הנכרי שכשיגמור בנין החנות, והחדר יהי' מוכשר להכניס להתם סחורתו יהי' מושכר לו בעד סך כו"כ. הדבר הי' פשוט להתיר, ואבינו זצ"ל אסר לו והכריחו שיתנה עם הנכרי שבשבת לא יעשה מלאכתו. הבחור הנ"ל הי' בחור מופלג וידע הל' שבת והתחיל לפלפל בדבר, והאמת שגם בעינינו הי' לפלא כי הי' פשוט להקל. אבינו זצ"ל השיב לו כי הוא אינו מרוצה לפלפל להלכה ויעשה כאשר הורה לו. הבחור הנ"ל התחיל להתחנן שאם לא יוגמר לאותו זמן אז יעבור זמן מסחר תבואה וכל מסחר שנה זו היא פסידא דלא הדר, והוא עומד לפני נשואין ומה יעשה אם לא ירויח מהתבואה ואדרבה אפשר שיפסיד. כל הטענות לא הועילו, כשיצא הבחור השואל פנינו אל אבינו: והלא כנראה להלכה יש מקום בראש להקל בפשיטות. והוא השיב לנו: החנות עומד באמצע רחוב העיר והכל יודעים שהבחור הנ"ל ישכירנו והכל יודעים שהבחור שאל שאלה אצלי, ואם אתיר אני חושש שעיי"ז יתירו אחרים לעצמם דברים שאסורים להלכה בלא שאלה. ואז הזהיר אותנו להחמיר בכל שאלת שבת של פרהסיא אפילו במקום שיש מקום להקל. כעבור חצי שנה סיפר לנו הבחור הנ"ל שנסים ונפלאות נעשה לו עם מסחר התבואה, שאם הי' קונה התבואה בזמן שהי' צריך להיות החנות נגמר, אם הנכרי הי' עושה מלאכתו בשבת הי' נפסד כל הונו ועתה שקנה רק אחר שנגמר החנות בשמירת שבת הרויח שלא כדרך הטבע. מכאן אתה דן לכל התורה כולה, שכל הוראה לשם שמים המקבלו לעולם ירויח ולא יפסיד בשום אופן.

פעם דרש בשבת קודש, בענין עניית אמן ואמן יש"ר ובתוך הדרשה הזכיר מליצת הרבינו מהרמ"ק צוק"ל שהראשי תיבות ממילין שתיקה יפה בשעת התפלה הן אותיות שיבה, שמי שנוהר בדבר ועונה אמן ואיש"ר זוכה לשיבה טובה, ואמר מכלל לאו אתה שומע הן אבל אינני רוצה להזכיר בע"פ

ההיפך. למחרת הי' רעש גדול בבית הכנסת כי אחד מהשומעים דרשתו בא וסיפר שבאותו הלילה הי' חולם חלום שעומד לפני ב"ד של מעלה, ויצא דינו לחיוב, התחיל להתחנן לפני הב"ד שעדיין לא הגיע לשיבה ושאל למה יקנס בדין קשה, השיבו לו ששח שיחה בטילה בתוך התפלה ולא ענה אמן ואיש"ר, השיב לפני הב"ד של מעלה שלא ידע מחומר האיסור, אז התרגז עליו אחד מיושבי הב"ד איך אתה אומר דבר כזה והלא הרב דומ"צ שלכם בשבת זו דרש מענין זה ובשם מהרמ"ק זצ"ל אמר שהשותק בביהכ"נ ועונה אמן ואיש"ר זוכה לשיבה טובה ומכלל לאו אתה שומע הן, ואתה היית אצל אותה דרשה ואיך אתה אומר שלא ידעת מחומר הענין, אז הבטיח את הבי"ד של מעלה שילך ויודיע לכל בני הקהלה מכל מה שנעשה עמו ויזהרו מכאן ואילך בדברי הרב הדומ"צ, אז יצא נקי מלפני הב"ד של מעלה.

כ"ז סיון

ה"פנים מאירות", הגאון ר' מאיר אשכנזי זי"ע

יום ההילולא - כ"ז סיון

הרב ד"ר מ. הורוויץ, שהיה רב באייזנשטאט ולאחר מכן בפרנקפורט דמיין, מצא כתוב בפנקס קהילת אייזנשטאט כי בשבת ה"פנים מאירות" בביתו שבאייזנשטאט, ישב ולמד בחצות הלילה אור ליום שישי, נכנסו לפתע לביתו שני אנשים ואמרו לו: שנינו גנבנו זה עתה את אוצר הדוכס שנמצא כאן בעיר, והחלטנו שאתה רבנו תחלק את האוצר בין שנינו בהתאם לערך החפצים. ועכשיו עליך להשבע בפנינו שלא תספר את הדבר לאיש ולא תמסור את שמותינו לשלטונות. ואם אינך מסכים לבצע את החלוקה או שתספר את הדבר לדוכס לאחר מכן, דע לך שבן מוות תהיה.

בראות רבה של אייזנשטאט את הרעה אשר נגד פניו, שחייו תלויים לו מנגד, לא נותרה בידו ברירה אלא לחלק את שלל הגניבה בין שניהם, ואף נשבע להם שלא יגלה את הדבר.

לאחר שחילק את השלל בין שני הגנבים ובטרם עלה השחר, נמלט רבי מאיר על נפשו ושבת באחד הכפרים. במוצאי השבת המשיך בבריחתו והתחבא זמן מסוים בבית ידידו הרב הנגיד רבי שמשון ורטהימר בוינה ומשם המשיך לערי אשכנז, וורמיזא והנובר ולאחר מכן התחבא בפולין.

עוד באותה שבת שלאחר מעשה הגניבה, שלח הדוכס שליח אל הרב ובקשו שיחרים את כל היודע משהו על אודות הגניבה ולא יודיע על כך לדוכס. השליח כמובן, כבר לא מצא את רבי מאיר בביתו.

הגנבים עצמם לא הצליחו להסתיר את סודם ואחד מהם אף בא בעצמו אל הדוכס, התודה לפניו ואף החזיר את חלק הגניבה שהיה בידו, וכן סיפר מפני מה ברח הרב מן המדינה.

הדוכס נשא לחטאו של הגנב שהתודה, ואף הצליח להוציא את אשר בידי הגנב השני. לאחר מכן קרא הדוכס לרבי יעקב בנו הבכור של בעל ה"פנים מאירות", שמילא את מקום אביו, בעת שאביו ברח מעירו ומארצו, ואמר לו: יודע אני את צדקת אביך, כי רק להנצל מן המוות ברח, ובאשמת שני הרשעים הללו הוא נע ונד וגולה מארצו. לכן בקש את אביך, כאשר יודע לך היכן הוא נמצא, שיחזור לביתו ויפסקו נדודיו. בתחומי הדוכסות שלי ישב, כאן באייזנשטאט, ואנכי ארבה להיטיב עמו. לאחר

שהודיעו על כך לרבי מאיר, הוא שב לעירו ולביתו. הדוכס שמח בראותו אותו ובקשו, שימשיך וישב באייזנשטאט לאורך ימים.

הרה"ק משה יחיאל אלימלך מלעברטוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ז סיון

רבינו הקדוש, ובניו עמו יחדיו נהרגו על קידוש ה', כאשר פלשו הגרמנים הארורים ימ"ש למקום בו שהה בעיירת הספר דומאצ'עווא שבשליטת הרוסים, בשנת תש"א, ביום שנהרג בו רבי חנניה בן תרדיון מעשרה הרוגי מלכות בכ"ז סיון, בעת שבתו בסעודת מלוה מלכה לאור קלוש של נר עם מספר מצומצם של חסידים. יחד עמו עלו על המוקד גם מרבית חיבוריו המופלאים שהכילו מספר רב של ארגונים, שהוא מסר נפשו עליהם והעבירם עמו בכל גלויותיו.

סיפר הרה"ק ישראל מגור זצוק"ל בעל בית ישראל, שפעם באה אשה ממשפחתו לפני אביו האדמו"ר הזקן מגור זצוק"ל, והיא היתה צריכה להיושע בבנים. ואמר לה שתלך אצל הרה"ק מלברטוב, ותוושע אצלו. ומשבאה בטרוניה היתכן שהיא ממשפחת הרבי צריכה לילך לרבי אחר, ענה שאין לה עצה אחרת אם היא רוצה להיוושע, רק אצל הרבי מלברטוב.

כבר בחייו הכין עצמו למות על קדוש השי"ת. ובוה שנהרג על קדוש השי"ת קדש את נפשות בני ישראל כדרך שקדשם בחייו. וכבר בחייו ימים רבים קודם השואה ידע ונבא על השואה ועל הצרות הגדולות והגזירות האיומות שיבואו. ואמר שרואה שהשמים לבשו קדרות ועננים שחורים ואפלים ממשמשים ובאים.

במוצאי שבת קודש כשרבינו הקדוש ובניו ישבו בסעודת מלוה מלכה לאור נר קלוש, פרצו לפתע המרצחים לתוך הבית וירו ללא היסוס ברבינו הקדוש ובבניו שנפלו מתבוססים בדמם. דקות מספר לפני שהגרמנים הארורים פרצו לתוך הבית יצא הגבאי ר' יצחק מרדכי להביא דבר מה לסעודה מאחד השכנים, ובשובו כשראה את הטבח הנורא חשך עולמו, מעיו חמרמרו ולבו נהפך בקרבו כי ראה עני בשבט עברתו.

הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זי"ע

יום ההילולא - כ"ח סיון

איש אחד מאנשי שלומו של רבה"ק אשר גר בטאהש ושמו הר"ר אברהם, סיפר דבידיה הוה עובדא, כי פעם הלך לטבול במקוה באחד מימי השבוע, ויהי כאשר רצה להפשיט מלבושיו, הגיע פתאום רבה"ק לשם, ר' אברהם המתין בחדר החיצון, עד שרבה"ק יגמור טבילותיו וחשב שאח"כ יכנס הוא לטבול, בהמתינו שם שמע קול פסיעות רבה"ק ביורדו למקוה, ושמע האיך שטובל עצמו פעמים רבות, פתאום שמעו מדבר ואומר בקול רם: 'ר' בעריש! ר' בעריש! למה באת עכשיו, הרי כבר אמרתי לך, שבאם אתה מבקש טובה ממני, תבא אצלי רק בשבת קודש ולא בימות החול', כאשר שמע ר' אברהם דברי רבה"ק, בדברו לנשמה מעולם העליון, אחזו רתת וחלחלה, חטף מלבושיו, ורץ לביתו כדי לנוח מהפחד הנורא.

דרכו של רבה"ק היתה, שאחר עריכת השלחן בליל שבת קודש, היה מרקד ומזמר בהתלהבות נוראה, ואח"כ ישב לשלחן שנית לשתות לחיים וכדומה, ויהי בליל שבת קודש שאחר מעשה זה כאשר ישב רבה"ק לשתית לחיים, קרא למשמשו שהיה שמו ר' דוד ואמר לו: "תעמיד יין על השלחן בשם ר' בעריש קאריסער", המשמש עמד משתומם, כי יודע היה שר' בעריש הנ"ל כבר שבק לן חיים מכבר, ולא ידע בדעתו מה לעשות, צוהו רבה"ק עוד הפעם "הנני מצווך שתעמיד יין בשם ר' בעריש קאריסער", המשמש בשמעו שנית דיבורים מפורשים יוצאים מפי רבה"ק, עשה כדבריו והעמיד יין בשם ר' בעריש הנ"ל, תיכף אח"כ התחיל רבה"ק לספר בשבחו של ר' בעריש, ופתח ואמר: ר' בעריש! הרי היה איש ירא שמים, ולב טוב לכל, והא שלא בא אצלינו בחיים חיותו, זה אינו מגרע ממעלתו, שהרי היה טרוד תמיד בעסקיו ובמסחרו, וע"כ היה קשה לו לבא אלינו, וגם הרי כבר הבטחתי לו באמצע השבוע שאם יבא אצלינו בליל שבת קודש אשתדל בעדו לטובה, ולא אוכל להחזיר דברי ריקם. ר' אברהם הנ"ל בשמעו דברי רבה"ק נתעלף ונפל לארץ לרגלי רבה"ק, החסידים הקיצוהו, בהקיצו התחיל לספר ברב עם לאזני רבה"ק מה ששמע מרבה"ק בהיותו במקוה, ואח"כ התחיל רבה"ק לרקוד שוב בשמחה רבה עד מאוד, ע"כ.

עוד מעשה כעין זה אירע, כי פעם בליל שבת קודש בתוך ריקודין התחיל רבה"ק לצעוק: ר' אלימלך אירבער, אתה עדיין הולך עם המעיל, אתה כבר יכול להסירו!

את ר' אלימלך אירבער הכירו החסידים בטוב, הוא היה מאנשי שלומו של רבה"ק, שמו היה ר' אלימלך גראס וגר בכפר אירבע, השוכן סמוך לטאהש, כפר אירבע היתה מלאה גוים וערלים, אבל הוא שמר תורה ומצוות כהלכתם בכל הדקדוקים, וכיון שלא רצה ללכת בלבושי הגוים, וגם לא היה יכול לילך שם בין הגוים במלבושי החסידים, על כן עשה לעצמו מלבוש שקורין "שלאפל", וזאת היה לובש תמיד, וכעת בא לרבה"ק מעולם העליון אחר פטירתו, וזהו שאמר לו רבה"ק אתה עדיין הולך עם הכובע הזה [=שקורין "שלאפל"], אתה יכול כבר להסירו!" היינו שיפשוט השלאפל שהיה רגיל לילך בה וילבוש בגדי החסידים, וכנראה עשה לו בזה טובה להעלות נשמתו למקומה הראוי.

עוד עובדא היתה כי פעם שבת הר"ר שמואל מטעגלאש בצל רבה"ק פ' משפטים - שבת שקלים - ר' שמואל היה מחסידי ומקורבי רבה"ק והיה הבעל תפלה בימים נוראים אצל רבה"ק, והיה סוחר שוורים, בליל שבת קודש כשרקד רבה"ק כדרכו, פנה פתאום לר' שמואל, ושאלו ההעברת כבר פרשת השבוע שמו"ת, השיב ר' שמואל הן, אמר לו רבה"ק: בודאי הנך זוכר הפסוק דכתיב סקול יסקל השור וכו', מה כתיב אחריו, ענה ר' שמואל "אחריו כתיב, וגם בעליו יומת", הכה רבה"ק על כתפי ר' שמואל ואמר, לא! לא! לא ככה! ורקד הלאה, לאחר כמה מינוטין שאלו רבה"ק עוד הפעם, כתיב סקול יסקל השור מה כתיב אח"כ, ור' שמואל השיב עוד הפעם כנ"ל, וכן היה חוזר חלילה כמה פעמים, עד שרמזו החבירים לר' שמואל שיענה מה שכתוב בפסוק האחרת סקול יסקל השור "ובעל השור נקי", ויהי כאשר שאלו רבה"ק עוה"פ מה כתיב אח"כ, ענה ר' שמואל, "ובעל השור נקי". מיד צהלו פני רבה"ק ורקד ואמר: כך! כך! כך כתוב! ובעל השור נקי, והמשיך לרקוד בשמחה גדולה, ובהתלהבות כדרכו, וכל הענין היה לפלא.

כשחזר ר' שמואל לביתו ביום ראשון, הלך לראות את שלום השוורים אשר ברפתו, ומצא הכל על מקומו בשלום, אך תיכף כשרק דרך מפתח הרפת, נפל גג הרפת, ונהרס ונשבר לשברי שברים, וכל השוורים נהרגו, והוא, בעל השור, נשאר נקי, וניצל ממות לחיים, אז הבינו עבודת רבה"ק שהמתיק ממנו הדינים עוד בליל שבת קודש הקודם.

מסופר על מה שזכה ר' שמואל ליהנות מהרה"ק ר' משולם פייש בעת צרתו, כאשר בתו נפלה למשכב במחלה אנושה, ואביה בצר לו נסע להרה"ק ר' משולם פייש ונפשו בשאלתו שהצדיק יעתיר בעדה לפקדה בדבר ישועה ורחמים.

והנה, בליל שבת קודש בעת אשר עמד הצדיק וכוסו בידו מוכן ומזומן להתחיל באמירת הקידוש, הפסיק לרגע קט ופנה לסובבים אותו בשאלה, "האם הנכם מסכימים שבתו של ר' שמואל תבריא ברפואה שלימה?" כמובן שכולם כאחד ענו ואמרו שמסכימים שיפעל הצדיק בעבורו ישועה, ואכן, תיכף ומיד התחיל הצדיק לקדש בהתלהבות נוראה, וכל רואי ישורון הבחינו בפני הצדיק שמתאמץ מאוד לרפואתה, וכאשר גזר כן היה, ומאותה שעה ואילך התחיל מצב החולה להשתפר, עד שתוך תקופה קצרה יכלה לקום ולעמוד על משענתה כמקודם, בזכות תפילת אותו צדיק.

צדקת פזרונו של הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זי"ע היתה עד להפליא, פעם בא אליו יהודי אחד, ונתן לו סכום גדול שקיבץ, ואא"ז הק' קיבל הסכום, האיש הזה נסע חזרה לביתו, ובדרך נסעו בעגלה לעלות על הרכבת פגש ביהודי אשר נכנס אחריו אל הרה"ק, וסיפר לו בשמחה גדולה שהוא עני ואביון, והיה בצרה גדולה כי בתו הגיעה לפרק בתולה נישאת, ולא היה לו להוצאות השידוכין והחתונה, ועכשיו נתן לו הרבי סכום גדול ויש לו בריוח, שאלו האיש מה הסכום שנתן לך, השיב לו העני הסכום, והיה בדיוק אותו הסכום שהוא נתן לאא"ז הק', הענין הצר לו מאוד, כי רצה להנות את אא"ז הק' שישתמש בהמעות לצורכו, וחשב שבודאי משגה הוא וחזר במרוצה לטאהש, ואמר לרה"ק שבודאי טעה בזה שנתן אלו המעות שהוא נתן לו, לאיש עני פלוני, ענה הרה"ק ואמר לא טעית כלום, רק כשראיתי המצוה הגדולה שעשית להחיות אותי ובני ביתי בסכום גדול כזה, קנאתי במעשיך הטובים ורציתי גם אני לזכות במצוה גדולה כזו, על כן כשבא אלי עני ההוא נתתי כל המעות.

בשנת תרל"ג היתה מגיפה ר"ל על בני ישראל, וקיבל הרה"ק רבי משולם פייש מטאהש זי"ע על עצמו למסור נפשו בעד כלל ישראל. בנו זקני הק' זי"ע היה אז בן שמונה עשר וזכר הכל, וסיפר לי שיום לפני פטירתו אמר אביו הק' שלמחר יסתלק, ויבא רופא שצורתו דומה לצורה שלו, ומה שהרופא הזה יצוה כן יעשו, וזקני הק' אמר לי מי היה הרופא, וכן היה, ונשמתו עלתה לשמי מרומים ביום כ"ח סיון שנת תרל"ג בן נ"ז שנה, וכשנסתלק נעצרה המגפה. כשנסתלק בא רופא שצורתו היתה כצורת אא"ז הק', וצוה שלא יטמינו את גוף הטהור בבגדים חמים כמנהג המדינה, רק בבגדים נוחים וקרים, וגם צוה שבאותו יום הפטירה יניחו גופו הטהור על מעיין קר קודם הטמנתו, וכן עשו. ואח"כ הטמינו את גופו הקדוש, ואת האוהל סביב להציון הק', בנו מעפר ואבנים של מערה אשר הכינה פעם לעצמו בחייו, שיהיה לו מקום להתבודד שם, אבל קודם שנכנס אליה בפעם הראשונה נפלה, ומשם נטלו העפר ואבנים לבניית האהל.

זכות ענוותנותו ומדת האמת שלו וזכות הסיגופים שעשה בעד כלל ישראל, וזכות כל עבודתו הקדושה, יגן עלינו שנוכל לילך בדרכיו

הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי זצ"ל הגאון מטעפליק

יום ההילולא - כ"ח סיון

חתנו סיפר, כשחלה את חליו שלח לומר לחתנו יש לי קבר מוכן בהר הזיתים, אבל בעוד חודשיים אסתלק מהעולם, ואז תפרוץ מלחמה, ואי אפשר יהיה לקבור אותי בהר הזיתים לכן תקברוני בקברות סנהדריה, ואם עד שנתיים יהיה אפשרות להוציא עצמותי להר הזיתים, תעשו כן, ואם אחרי שנתיים, תשאירו אותי בבית החיים של סנהדריה. ניבא ונידע מה ניבא. הוא נפטר בעצם מלחמת תש"ח, בכ"ח בסיון.

הרב הגאון היה היחיד שהיה יודע "בעל-פה" את כל הספר אור החיים הק' על התורה.

באחד הימים קיבל הגאון מטעפליק זצ"ל מברק מרוסיה מאדם שלא היו לו ילדים. הלך הרב להתפלל עבורו ביום שישי בציון ה"אור החיים" הקדוש. ביום ראשון כתב לאותו אדם - "הייתי בציון האוה"ח והתפללתי עבורכם, ויהיה לכם 'בת' על המלה 'בת' העביר את קולמוסו ומחקה וכתב במקומה 'בן'. ואכן כעבור זמן נולדה להם בת ולא האריכה ימים. ולאחר מכן נולד להם בן! המכתב עדיין שמור אצל אותה משפחה.

כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"מ מרחמיסטריווקא צוק"ל מספר על הגאון מטעפליק זי"ע אשר בהתקרב חג הסוכות היה טורח מאוד למצוא אתרוג מהודר בכדי לקיים מצות ד' מינים בהידור, שנה אחת לא מצא הגאון אתרוג מהודר שמצא חן בעיניו, ורק בערב סוכות מצא אצל הסוחר החשוב ר' מענדל פרידמן אתרוג מהודר וקנה אותו, ובשעת המקח היה נוכח שם יהודי אחד מחשובי העיר. ויהי ממחרת ביום טוב הראשון של חג בא הגאון לבית הכנסת בלא ארבע מינים בידו, וביקש אצל אחד מהמתפללים ארבע מינים מהודרים במתנה על מנת להחזיר, ובהלל לא היה להגאון ד' מינים לנענועים, והיהודי החשוב הזה שהיה נוכח בשעה שהגאון קנה האתרוג התפלל מאוד כי הרי ראה בעצמו שהגאון קנה אתרוג מהודר, ומיד אחר התפילה ניגש אל הטעפליקער רב ושאלו על כך, ענה לו הגאון: מעשה שהיה כך היה, ביום טוב בבוקר בקומי לפני הנץ כדי לקיים מצות ד' מינים לפתע שמעתי מהדירה

הסמוכה ילד בוכה ואמו צועקת עליו ובוכה מרוב פחד, ורציתי להיות לו לעזר, יצאתי ודפקתי על הדלת לשאול מה קרה, ונודע לי שהאשה הזאת זה עתה נתאלמנה ונישאה ליהודי הזה השכן שלו, והבן הזה היה בנה ולא בנו, והנה הבעל הלך לטבול במקוה ועוד מעט יחזור כדי לקיים מצות ד' מינים, ופתאום לקח הילד את האתרוג ושיחק בו וכתוצאה מכך פסל אותו, והיא נתמלאה פחד כי עוד מעט יחזור הבעל וכאשר ישים לב למה שקרה ישפוך חמתו על בנה - המשיך הגאון וסיפר: הרגעתי אותה והלכתי להביא את האתרוג שלי, ואמרתי להאשה שלא תאמר לבעלה דבר וחצי דבר ממה שקרה, רק תשים את האתרוג הזה במקום האתרוג שלו, וכך היה שהאשה לא אמרה לו דבר, והוא לא הרגיש בכך, והגאון מטעפליק נשאר בלא אתרוג... ורבנו היה מפליא מאוד את הגאון מטעפליק באמרו אלי: תתאר לעצמך רב בקהילה בלא ארבע מינים הלא זה אוושא מילתא, מה יחשבו עליו? ובכל זאת כדי שאלמנה לא תצטער הכל כדאי!

ימים ספורים לפני חג הפסח, היינו אז באמצע שמיעת השיעור מפי המהרי"ץ דושינסקי זצ"ל, לפתע נשמע קולה של מכונית העוצרת ליד בניין הישיבה כעבור רגע נראתה בפתח דמותו הקורנת של הגאון רבי שמשון אהרן פולונסקי - הרב מטפליק, נושא תחת בית שחיו כרך גדול של גמרא.

ללא אומר ודברים פנה לעבר מרכז בית המדרש ועלה במדרגות הבימה היישר אל ראש הישיבה הרב דושינסקי, כשהוא קורא באוזניו נרגשות: "רבי! ישנם יהודים אביונים שאין להם מאומה לצרכי החג הקרב ובא, לא מצה ולא ארבע כוסות... ביתם ריקן מכל וכל... מוכרחים לעזור להם!..."

המהרי"ץ דושינסקי הביט בו בעיניו החודרות, ושאל: "ובכן, מה רצונך ממני?"

"בחוץ מחכה לנו מכונית" - משיב הרב מטפליק - "ובאתי לקרוא לכבודו לצאת עימי עכשיו ולנסוע לכמה גבירים כדי לגייס מהם כספים, כך נוכל לחלק מעות למשפחות עניות עבור צרכי החג!..."

"כיצד אסע?" תמה המהרי"ץ, "הרי אני אווז עתה באמצע השיעור!"

הרב מטפליק ידע מהי תורה ומהי התמדה. כל ימיו היו מקשה אחת של יגיעה בתורה בהתמדה. אבל כעת לא ויתר: "אתם עוד תמשיכו למסור עוד ועוד שיעורים גם הלאה, על כך אינני דואג. כרגע יש משהו דחוף יותר, ישנם יהודים שאין להם מה לאכול בחג!..."

דבריו של הרב מטפליק נבעו מעומק לבו, ונכנסה ללבו הטהור של הרב דושינסקי, הוא 'נכנע' לדרישתו. ועל אף שהיה מקפיד תמיד שלא להפסיק באמצע שיעורו לשום צורך שהוא, כעת שינה ממנהגו והפסיק באמצע השיעור כדי לצאת עמו לסובב על פתחי נדיבים.

"לא לחינם התעקש הרב מטפליק לצרף עמו את הרב דושינסקי למטרה חשובה זו, לאסוף צדקה לעניים" הוסיף רבי ישראל. "הוא ידע על אורחותיו של המהרי"ץ, שאינו רגיל לשנות ממסלול הליכתו הקבוע: מן הבית לישיבה השוכנת מתחת לביתו, ומהיכל הישיבה בחזרה אל ביתו. דווקא משום כך ידע בבירור כי כל מי שיפנו אליו להתרימו לצדקה, יעניק סכום כסף נכבד, מפאת כבודו של הרב שהטריח עצמו באופן נדיר ובא אליו במיוחד למטרה זו..."

הגאון רבי אהרן צבי מבריסק זצ"ל

יום ההילולא - כ"ח סיון

כשהנאצים ימ"ש הביאו אלפי יהודים להעבידם בפרך במחנה ריכוז סמוך לאראד, כיון שנודע לרבנו זצ"ל שיש בתוכם הרבה עצורים יר"ש אשר לא יתגאלו בשום אופן במאכלות אסורות, מיד נחלץ בסיוע מתנדבים לארגן עבורם משלוחי מזון כשר שיוברחו אל תוך המחנה בדרך בלתי חוקית, על אף הסכנה שבדבר, ובכל יום חמישי יצאו מביתו מאות חבילות שהכילו כ"א שתי חלות טריות ובשר צלוי אשר הוכנו ע"י זוגתו הצדיקת הרבנית ע"ה שטרחה בכל כוחותיה לאפות ולצלחות הכל כמו ידיה, ובדרך זו הצילו הרבה נפשות מחרפת רעב והחיו את רוחם. מגדולת מעשיו במדת החסד אפשר ג"כ לכתוב ספרים שלמים, מסכת בפני עצמה היא השתדלותו בפדיון שבויים בימי החירום, כגון פעילותו הענפה להציל יהודים שנידונו למות בגלל "חטאם" שעברו על חוקי האפליה דאז, שאסור על איש יהודי לעסוק במסחר וכיו"ב, אולם כידוע ברומניה אפשר היה ע"י שלמונים לפדות גם את מי שנידונו לצאת בקולר, היה, איפוא, רבנו מתרוצץ ימים וליילות כדי לגייס הסכומים הדרושים, התדפק על פתחי נדיבי עם אלקי אברהם, ויעש כמיטב יכלתו ויותר מזה להציל לקוחים למות בדמין מרובים ותהי להם נפשם לשלל. שרידי אותו דור מדי דברם ברבינו היו קוראים עליו את מאמר חז"ל (ב"מ פה, ב) "כמה גדולים מעשי חייא שעשה שלא תשתכח תורה מישראל". באותם ימים נוראים היה רבינו היחיד ברחבי רומניה וטרנסילבניה, שלא פסקה התורה מבית מדרשו אפילו ליום אחד. היו זמנים שהישיבה באראד צריכה היתה לרדת למחתרת ורבינו זצ"ל ותלמידיו עסקו בתורה מתוך סיכון עצמי רב בתנאים קשים ונוראים. ראוי לציין שלא רק שרבינו לא הפחית ממכסת השיעורים בימי צרה ומצוקה, אלא שמר גם על רמת השיעורים והלימודים מבלי להתחשב בתנאים הנוראים שסבבו אותו.

ישיבתו של רבינו באראד היתה בבחינת נר המערבי של בית המקדש שאינו כבה לעולם. הישיבה היתה כמגדל אור, כפי הנאמר בנר המערבי שעדות היא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל. כ"ק מרן אדמו"ר מויזניץ מאנסי שליט"א סיפר לנכד רבינו הרה"ג רבי אליהו בריסק שליט"א רב קהל טאשנאד במאנסי, כי בשנות המלחמה היה גולה עם אביו הקדוש מרן בעל אמרי חיים מויזניץ זצ"ל תחת מסוה.

באותם ימים היו בטוחים כי חלילה כבר לא נשארו יהודים נאמנים לה' ולתורתו. והנה נתגלגל הדבר ובאו לעיר אראד, וכדרכם של יהודים שמו ראשונה את פעמיהם לבית המדרש. כאשר נכנסו לבית המדרש והם תחת הרושם של אימי המלחמה והרדיפות, והנה רואים הם את רבינו מוקף תלמידים מעריצים, והוא מוסר שיעור בעיון ובריתחא דאורייתא, כאילו אין מלחמה, אין גירושים, ואין מחנות השמדה. בהתרגשות רבה פנה הרבי מויזניץ זי"ע לבנו: "אם העלית בדעתך שח"ו נשתכחה תורה מישראל, ראה גם ראה כי ב"ה יש תורה בישראל". מאז אותו מעמד נקשרו נפשות בעל ה"אמרי חיים" ורבינו בעבותות אהבה עד סוף ימיהם.

הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל

יום ההילולא - כ"ח סיון

הגאון רבי ישראל גוסטמן זצ"ל שהיה חבר בבית דינו של הגאון רבי חיים עוזר, כשהגיע לארץ היה נוהג להשקות בעצמו את גינתו בכל יום, ונימק טעמו שיש לו הכרת טובה לצמחים שהצילוהו ממות, ומעשה שהיה באחד הימים לקחו רבי חיים עוזר ליער והראה לו מיני צמחים הטובים לאכילת אדם, וכמה מהם סכנה לאדם, ולא הבין סיבת הדבר שרבי חיים עוזר מלמדו דברים אלו, עד שלאחר זמן בתקופת השואה הוצרך להתחבא ביערות ולא היה בידו מה להזין נפשו ונזכר במעשה של רבי חיים עוזר ותלש עשבים למחייתו,

ומאז כאות הכרת טובה נוהג להשקות הצמחים בעצמו.

בסוף חודש סיון תש"א נגזרה גזירה והגרמנים ימ"ש כבשו את העיר וילנא. מאותו הזמן התחיל פרק סוער בחייו של רבנו [הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל], בה נתגלה במלוא הדרה דמותו של רבנו שהיה סולם מוצב ארצה אך ראשו מגיע השמימה. מיד עם כיבוש העיר ערכו הנאצים רשימה של התשע עשרה רבנים שכהנו בוילנא והלכו לעוצרם.

בליל שבת י"ז בתמוז הגיעו כמה קצינים לשניפישאק לרח' וילקאמירסקי 29 ושם התגורר רבנו עם בנו ובתו והרבנית. אך במקום לקחת את רבנו עמם החלו מיד להכותו בקתות רוביהם, ותלשו בידיהם את זקנו מתוך חמת רצח אכזרי, והתמלאה הארץ בדם ששטף מפניו. והמשיכו להכותו בקתות רוביהם על ראשו עד שנפל מתבוסס בדמו על הארץ. בזמן ששכב על הארץ הלכו הרשעים לחפש בשאר הבית והעמידו שומר בפתח. לימים סיפר רבנו שאף פעם לא הבין מהיכן נכנס לו הרעיון לקום ולהמלט לפני עיניהם. רבנו קם ויצא את פתח הבית. כשהנאצי שהעמידו שם עומד כמו אבן בעינים פקוחות, וזהו ע"ד דכתוב "עינים להם ולא יראו". ורבנו יוצא לגינה ומתחבא תחת השיחים שגדלו שם. כשגילו איך שמתחת ידם נעלם רבנו, חיפשוהו בכל הבית ומשלא מצאוהו יצאו לגן וחיפשו אף במקום שהסתתר. ורבנו שוכב והם תוקעים הרובה באדמה בצדי גופו. אך ברצון השי"ת אינם מגלים אותו. מני אז הסתיר רבנו את זהותו. ניסים אלו למאות ליוו את רבנו עד לסוף המלחמה (וכמו שהתבטא רבנו שאין זה נס שניצל אלא גזירה. וכמו שנגזר מי ימות, נגזר גם מי יחיה, ואף אם היה מנסה בכל דרך שיהרגוהו גם מי יחיה גזירה היא מלפניו). לאחר מכן כשהקימו הנאצים את גטו וילנא נכנס רבנו עם משפחתו לגטו.

בתקופה ששהה רבנו בגטו וילנא, עבר עליו את הנסיון הקשה והאיום בחייו. בנו יחידו היניק וחכים מאירל הי"ד היה כבן שש שנים כשרצחוהו הנאצים לעיני רבנו במיתה אכזרית שמזכיר לנו העקידה שעקד את בנו יחידו. רבנו סיפר שלאחר שנרצח בנו נטל את נעליו של בנו והחליפן עבור חתיכת לחם להחיות בו את נפשות אשתו ובתו שכמעט גוועו ברעב. כשהגיע הביתה חילק את הלחם לג' חלקים. הם שלא ידעו מהיכן בא הלחם אכלו. אך רבנו שם את הלחם בפיו אבל לא יכול לבלוע. הוא אמר שהרגיש כאילו מקיים בעצמו את הפסוק "ואכלתם בשר בניכם", ואז נתן את הלחם לבתו. רבנו אמר שראה בתקופה זו איך שמתקיים מה שכתוב בספר הקינות.

רבנו סיפר שהנאצים אספו המוני יהודים והעמידו הגברים בצד אחד והנשים והילדים בצד אחר ובאמצע היה בור. והרשעים היו לוקחים את הילדים מהנשים ומשליכים אותם באויר ויורים בהם בעודם באויר והם נופלים לבור וגוססים שם. והיו הנשים רצות ומתחננות שירצחו אותם קודם. רבנו סיפר שהיו במאורע זה מהמשפחות החשובות בליטא (ולא רצה להזכיר את שמם). רבנו לא היה יכול לסבול זאת וניגש אל הקצין הראשי שהיה שם וביקש לדבר עמו. הנאצי היכה אותו מיד ברובהו על ראשו על החוצפה שהוא ניגש אליו. רבנו קם מהארץ אך כששמע את בכיות התינוקות לא שלט בעצמו ושוב התחנן שלפחות יהרגו אותם שלא לפני ההורים שהרי הם אנשים "תרבותיים" וכדו'. הרשע שוב היכהו ורבנו נפל מעולף על הארץ, אך כשקם שוב לא יכול היה לשמוע את הבכיות ושוב ניגש לרשע וחוזר חלילה ובנס לא הרגהו.

זוהי דוגמא מיני רבים כמה שחייו היו תלויים ברצונו יתברך שריחם על דורנו היתום והשאיר לנו שריד מגדולי גאוני הדור ההוא. רבנו העיד שבמשך המלחמה אמר אולי מאות (!) פעמים את נוסח הוידוי הקצר, שחשב שאין לו מספיק זמן לומר הוידוי הארוך! פעמים שהנאצים העמידו את היהודים בשורה מעל הבורות וירו וכשהגיעו אליו הפסיקו, או שהרובה נתקלקל ואז הפסיקו. פעם אחת סיפר רבנו, שהנאצים ירו בשורה של היהודים ואני ביניהם, והיהודים היו נופלים לתוך הבור. והנה גם רבנו נפל לתוך הבור ושכב בין הגוססים והמתים והוא חי. רבנו היה אומר "חשבתי אולי אני מת וכך מרגיש המת בתחילה". אך לאחר שהנאצים סיימו והסתלקו וראה שהוא חי, יצא מקבר האחים כשרסיס תקוע בערפו וכך ניצל...

זהו אחד מהנסיגות הקשה ביותר שניתן להעלות על הדעת שרבנו שראה תורה בתפארתה, עתה רואה את התורה ואת לומדיה וגדוליה מושפלים עד שאול תחתיה... אך רבנו עומד בכור הנסיון באמונה צרופה באופן אשר יקשה ביד שכלנו להשיג. והתבטאות נוראה של רבנו תעיד על הכלל כאשר שח למקורב על אודות התלאות דעו עליו, ואמר "מעיד עלי שמים וארץ שכל זמן המלחמה לא היה לי ספק או הרהור באמונה ובטחון"! אף שצהלתו היתה על פניו תמיד כמידת החסיד בחובות הלבבות, אך אבלו נשאר תמיד ספון עמוק בלבו על עולם שחרב ועל קדושי עליון ותשב"ר שעונו ונרצחו ונבלתם היתה כדומן על פני האדמה. ארץ אל תכסי דמם! טפח משברון לבו על החורבן הזה ועל אבולתו על חורבן בית המקדש וירושלים וגלות השכינה היה מתגלה בכל שנה בסדר העבודה ביום הכיפורים שהוא העת שהיה רבנו זועק מנהמת לבו ומרעיד את לבבות השומעים עד שהזדעזעה ארץ מקול הקורא, "אשרי עין ראתה כל אלה הלא למשמע אוזן דאבה נפשנו", והן אנו עתה כאבלים ואין מנחם, כיתומים ואין להם אב" וכו'. רבנו אף גילה לחתנו יבלחט"א שפעמים רבות הוא קם משינתו וקול זעקות העוללים הנעקדים לעיני אמותיהם מהדהד באזניו ואינו נותן לו מנוח. הוא מרגיע את נפשו ע"י שמשקיע את עצמו בלימוד. מכיריו של רבנו נדהמו כששמעו זאת מפיו חתנו, כי רבנו הסתיר שברונו וכמו בכל דרכיו שגילה טפח והסתיר טפחים עד בלי די.

הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל בתקופת היותו ראש ישיבה באמריקה שם לילות כימים בעמל התורה. עובדא שסיפרו תלמידיו ורבנו השלימה וסיפר על כך בעצמו. בעת שעסק בסוגית מזויף מתוכו והקשה רבנו בהבנת הרשב"א ונשאר ער בלילה בעמלו להבין דברי הרשב"א ולא עלה בידו. גם בלילה השני יגע ולא גילה פשט שיניח את דעתו. באמצע הלילה השלישי הצליח לגלות תירוץ נפלא

שסיפק את דעתו ומרוב עייפות נרדם. וסיפר רבנו שבחלומו הוא רואה את הישיבה של מעלה והם דנים בסוגיא דמזויף מתוכו, והתקשו בהבנת דברי הרשב"א. וקם האור שמח ואמר "יש לי פשט בזה, אבל יש מישהו בישיבה של מטה שמצא תירוץ יותר טוב משלי". ושאלו כולם מהו הפשט שלי. אמר האור שמח "היות והוא עמל כ"כ לכן נחכה עד שיגיע אלינו ונכבדו לומר את זה בעצמו". מי שראה את רבנו כשסיפר מעשה זה ראה כמה נהרו פניו. תלמידיו של רבנו היו עדים להתמדתו המופלאה. גם בשבת נהג רבנו כמו שהיה נוהג באירופא ולמד רצוף כל השבת ולא ישן כל ליל שבת.

כ"ט סיון

הגה"ק רבי שמואל שמריהו מאוסטרובצא זי"ע בעל "זכרון שמואל"

יום ההילולא - כ"ט סיון

כ"ק אא"ז הרב הגאון צי"ע חסידא ופרישא סבא קדישא סוע"ה בנש"ק כקש"ת מוהר"ר שמואל שמערייל זצלה"ה אשר שימש בכתר הרבנות בעיר אסטראווצא חמשים שנה. ושם חלקת מחוקק ספון. נין ונכד להבית שמואל ז"ל. ונכד לבעל המפה הרמ"א ז"ל. תלמיד מובהק להמגיד הקדוש זצלה"ה. מקאזניץ. ולאדמו"ר הרבי מלובלין זצלה"ה. ולהיהודי הק' מפשיסחא זצלה"ה. ואחר הסתלקות אור נשמתם הסתופף בצל כ"ק הרה"צ ר' ירחמיאל זצ"ל. וכ"ק הרה"צ ר' משה זצ"ל בהרב המגיד זצ"ל. ועשו לו כבוד גדול, והרביץ תורה והעמיד תלמידים רבנים גדולים ומפורסמים. שנותיו הי' פ"ט. והנני להעתיק בכאן את נוסח מצבתו החקוק על אהלו: וישפוט שמואל את ישראל כל ימי חייו. איש חי רב פעלים. את אלקים ואת אנשים התהלך במשרים. נאמן שמואל על כסא הוראה מנעוריו עד היום ערך חמשים שנה. והרביץ תורה בנגלה ובנסתר. יום וליל פיו יביע. ה"ה הרב הישיש המאוה"ג חסידא ופרישא שלשלת היוחסין פ"ה נ"י ע"ה מוה"ר שמואל שמרי' במוה"ר יעקב האב"ד פ"ק זצלה"ה עלה למרום בער"ח תמוז שנת תר"ז. ושמענו מאנשי אמת שבעת פטירת אא"ז הרב המחבר זצ"ל ישבו אצלו הרבה ת"ח ובתוכם ד"ז הרב ר' שמשון ז"ל מקניצק שהי' תלמידו מובהק, ואז בא לפנייהם שאלת ריאה והתווכחו הלומדים בלחש ושאל אא"ז ז"ל מה זאת ולא רצו לטרדו כי הי' גוסס ר"ל, אך הוא לא הניח להם עד שבהכרח הגידו לו השאלה ושע"פ דעתם היא טריפה, והתחיל לגנוח ואמר אוי אוי עד מתי לא תדעו לפסוק שאלה. תנו לי גמרא חולין ונתנו לו והראה להם בתוספת שהיא כשירה ויצאה נשמתו בכשרות. הרה"ח ר' נתן פנחס ערליך הי"ד "זכרון שמואל" עמ' ד'. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

הרה"ק רבי ברוך מיאמפאלי זי"ע

יום ההילולא - כ"ט סיון

הקדוש הר"ר ברוך מיאמפאלי בן הרה"ק רבי יצחק בן הרה"ק רבי יוסף מיאמפאלי בן המגיד מזלאטשוב זי"ע שהי' בן הצדיקת חנה חי' ע"ה שהיתה בתו של הרה"ק רבינו ברוך ממעזבוז ז"ל בן בתו של אא"ז מרן הקדוש הרב ר' ישראל הבעש"ט ז"ל.

בקבלה אצלינו כי אא"ז הה"ק ר' יוסף מיאמפאלי אבי אביו של הר"ר ברוך מיאמפאלי הנ"ל ומחותנו של אא"ז הר"ר ברוך ממעזבוז הנ"ל, בא פעם אחת אחרי הימים נוראים אל אא"ז הר"ר ברוך ממעזבוז להתראות עמו וקבלו באהבה רבה, ותיכף אמר לו להר"ר יוסף הנ"ל מחותן לעב יש לי לדבר עמכם דבר סתר נחוץ מאד ועמד מכסאו ליכנס עמו לחדר אחר שלא ישמעו העולם, אמר לו הר"ר הנ"ל הדבר צריך להיות בסוד ואי אפשר לדבר בביתי כי אם נלך אל היער לדבר שם וצוה שלא ילך משום אדם עמם וילכו שניהם יחדו, אבל אא"ז הרב ר' יצחק בנו של הר"ר יוסף הנ"ל שהי' חתנו של אא"ז הר"ר ברוך נתפחד מזה והלך אחריהם לאט לאט שלא ישמעו שהוא הולך אחריהם וכשנכנסו אל תוך היער בתוך האילנות העמיד הר"ר יצחק הנ"ל את עצמו אצל אילן בהסתר מהם בכדי שישמע מה זה הסוד הגדול שידבר חותנו הקדוש הר"ר אל אביו הקדוש הר"ר יוסף, ושמע שחותנו הקדוש אמר לאביו הקדוש מחותן לעב הראיתם בר"ה ויוה"כ הזה מה שהי' בשמים, והשיב לו כן ראיתי קטרוג גדול על ישראל, ושאלו מה עשיתם והשיבו מה שעשיתי לא הועיל כלום כי לא יכולתי להשקיט הקטרוג. ושאל הר"ר יוסף את מחותנו הר"ר מחותן לעב מה עשיתם והשיבו ג"כ לא יכולתי לעשות מאומה להשקיט את הקטרוג. ושאל הר"ר יוסף מחותן לעב מה עצתכם לעשות, והשיבו הר"ר ברוך אין שום עצה כי אם זאת באשר הם שני צדיקים שבדור שיקבלו עליהם להסתלק מן העולם שיכפרו על הדור ולהציל את הדור, וקפץ תיכף ואמר שהוא מקבל על עצמו להסתלק מן העולם ולכפר על בני ישראל, וא"ל להר"ר יוסף מחותן לעב תקבלו תיכף עליכם ג"כ כמוני, והשיבו הר"ר יוסף כי צריך על זה ישוב הדעת, ושאלו עליו הר"ר הכלל ישראל הוא בסכנה גדולה ואתם צריכים ישוב הדעת, וכשמוע זאת חתנו הר"ר יצחק הנ"ל יצא מאחורי האילן ושאל בקול מר על הסתלקות אביו וחותנו. וכשראהו חותנו הקדוש הר"ר אמר לו הלא אמרתי ששום אדם לא ילך אחרינו, ועתה אם תשתוק מוטב, ואם לאו הריני עושה אותך תיכף גל של עצמות כי הכלל ישראל הוא בסכנה נוראה ואין עצה כי אם זאת. ותיכף קיבל עליו גם מחותנו הר"ר יוסף מיאמפאלי הנ"ל. וצוה הר"ר ז"ל את חתנו שלא יגלה שום דבר, ותיכף הלכו לביתם והר"ר יוסף נסע תיכף לביתו להכין את עצמו על פטירתו כאמור [ונפטר אח"כ בכ"ד ימים בחודש טבת].

ולאחר ימים אחדים צוה אא"ז הקדוש הר"ר ממעזבוז לכתוב לכל תלמידיו הקדושים ולכל חסידיו החשובים שיבואו, ונאספו אליו עולם גדול וביושבו בשלחן גילה להם שהוא צריך להסתלק מן העולם [לא גילה להם שזה קיבל על עצמו כנ"ל]. ובתו הצעירה הצדיקת חנה חי' היתה מעוברת. ואמר בזה הלשון, למי שאיכפת לו שנאבד ממנו הרה"ק הר"ר ממעז'בוז זי"ע, שילך להילד שיוולד אצל בתי, אז יהיה לו הר"ר זי"ע ולמי שאיכפת לו שאף פעם לא ראה צורתו שילך אל הילד ויראה צורתו. וכך הי' שנפטר אא"ז הקדוש והנורא הרב האלקי רבינו ברוך ממעזבוז ז"ל זי"ע ועכ"י בח"י ימים בחדש כסלו ובתוך שלשים לפטירתו נולד בן זכר לבתו הנ"ל וקראו שמו הקדוש ברוך והוא הי' הה"ק והנורא מלאך ה' ר' ברוך מיאמפאלי ז"ל. הנה באיזה זמן מימי חייו הי' רדיפות גדול במדינת רוסיה על הצדיקים שבשם, וקיים אא"ז הר"ר מיאמפאלי בעצמו מ"ש הכתוב ויברח יעקב, ונסע ממדינת רוסיה למדינת גאליציע ולא הי' מכיר את הצדיקים ממדינת גאליציע, ונסע עם בני ביתו בעגלות ונסע דרך עיר פרעמישלאן, והרגיש הצדיק הקדוש ר"ר מאירל מפרעמישלאן ז"ל מי נוסע בגבולו והתחיל לצעוק אל המשמש שלו ארי' תביא למאיר'ל המעיל והמקל, מאיר צריך ללכת לקבל פני המגיד הבעל שמש'קי, ואמר כך כמה פעמים וכוונתו הי' על אא"ז הה"ק ר' ברוך מיאמפאלי שמצד אמו

הי' נכד הבעש"ט הקדוש ז"ל, ומצד אביו הי' נכד המגיד הקדוש ר"ר מיכלי מזלאטשוב. והלכו תיכף במהירות אל תוך היער וראו מרחוק כי עגלות באים וירץ הר"ר מאירל לנגדו והעמיד את עגלה של אא"ז הר"ב הנ"ל ועלה על העגלה וחבקו ונשקו וצעק בצעקה גדולה מאיר מאירל רועד שלא יכווה מהמגיד הבעל שמש"קי ואמר כך כמה פעמים בפחד גדול. ובקש את אא"ז הנ"ל להתאכסן בביתו, ובכל העת צעק שמתירא שלא יכוה מפני שהבעש"ט הקדוש והמגיד הקדוש מזלאטשוב הולכים מימינו ומשמאלו. ועשה שלחן גדול בשבת לכבודו וכיבדו שינהג את השלחן בכל העניינים ובאמירת תורה, והר"ר מאירל ישב בצדו כמו חסיד, ובשבת קודש בבקר הי' הר"מ ז"ל קורא את העולים לתורה ונתן עלי' שלו להר"ב ז"ל וקראו כך מורה מוריניו מורה מוריניו מורה מוריניו מורה מוריניו מורה אחרי בעל שמש"קי מגיד"סקי. והניח על השלחן צלוחית שמן עם וויקעל שניר ואמר אל הר"ר ברוך ז"ל המגיד הבעל שמש"קי, אשתך מעוברת, היא תלד בן זכר, והוא יאיר את העולם, עם השמן הזה תמשח אותו ועם הבד תעטוף אותו ויזכה להאריך ימים. וכך הי' שנוולד אא"ז הקדוש הר"ר אליעזר חיים זצ"ל אבי אבי הקדוש זצ"ל זי"ע ועכ"י. כ"ז שמעתי מפיו קדוש של אדוני אבי הקדוש ז"ל. וכן שמעתי מא"א הקדוש על אביו הקדוש ר' אליעזר חיים ז"ל כי בהיותו כבן י"ד או ט"ו שנה הי' בעל קבלה מעשיות עד להפליא. ואביו הקדוש והנורא ר' ברוך מיאמפאלי ז"ל הי' קורא תמיד את בנו הקטן ר' אליעזרל, וכשהי' מדבר מאתו הי' תמיד אומר ר' אליעזרל שלי", והגם שאין זה מדרך האב לקרוא את בנו הקטן בתואר ר' כנודע. וכשהגיע עת פטירתו של אביו הקדוש הרב ר' ברוכיל מיאמפאלי והי' בדביקות נורא והתכוין יחודים נוראים להעלות נשמתו לגן עדן העליון, ולא הי' יכול להסתלק מן העולם, אז פתח את עיניו ואמר לכל הנצבים עליו בודאי ר' אליעזרל שלי" אינו מניח לי להסתלק, וישלח את ידו אל תחת הכר ומצא שם קמיע ואמר הוא שאמרתי כי ע"י הקמיע הזאת לא הי' אפשר לו להסתלק, ותיכף כשסילק הקמיע מתחת לראשותיו התכוין עוד הפעם ביחודים קדושים ונתדבק בדביקות נפלאה ונסתלקה נשמתו לג"ע העליון בערב ר"ח תמוז תרי"ט זי"ע ועכ"י ומנ"כ ביאמפאלי. זאת שמעתי כמה פעמים מפיו קדשו של אדוני אבי מו"ר הקדוש ז"ל אשר כל דיבור שיצא מפיו הי' תורה ממש ועשה נוראות ונסים גדולים למעלה מן הטבע בדיבור פה בלבד כנודע. ובודאי כל דבריו אמת וצדק...

אא"ז הרה"ק הרבי ר' ברוך'ל מיאמפאלי שהיה נכדו של אא"ז הרבי ר' ברוך ממעזבוז זצוק"ל, פעם שאלתי לאא"ז זצוק"ל כיצד נמסרה הכח של אא"ז הבעש"ט זצוק"ל לאא"ז הרבי ר' ברוך'ל ממעזבוז, שהרי לא נולד כשנסתלק זקינו הק' הרבי ר' ברוך ממעזבוז זצוק"ל. והשיב לי אא"ז זצוק"ל ברגע כמימרא ובלי התבוננות, שמסר הכח לתלמידו הק' הרה"ק ר' משה מסאווראן זצוק"ל, שימסרנו לנכדו.

ולא נודעו הרבה סיפורים מאא"ז הרבי ר' ברוך מיאמפאלי, אבל ידוע לנו שעבודתו היתה באופן של הצנע לכת. ופעם הראה לי אא"ז זצוק"ל סידור ישן נושן בחדר הספרים שלו, ואמר לי שבזה הסידור התפלל אא"ז הרבי ר' ברוך'ל מיאמפאלי. ואמר לי שבקרוב הסידור הזה, יש שער מהדיקנא קדישא של אא"ז הבעש"ט זצוק"ל. והוא היה בנו של אא"ז הרה"ק ר' יצחק מיאמפאלי זצוק"ל, בנו של אא"ז הרה"ק ר' יוסף מיאמפאלי זי"ע, וכל הניסים והנפלאות שפעל בקרב כל ישראל, הלא הם כתובים בספר.

ונודע שפעל ישועה גדולה על ידי אמירת מערבית של שביעי של פסח, וכן היה אא"ז זצוק"ל אומר מידי פעם בפעם, למי שהיה צריך ישועה שלא יהיה עסק עם אומות העולם, שיאמר מערבית של שביעי של פסח.

ד"ר. יעקב ישראל דיהאן זצ"ל

יום ההילולא - כ"ט סיון

יעקב ישראל דיהאן נולד בשנת תרמ"א בעיירה קטנה בקרבת אמסטרדאם, לאביו ר' יצחק הלוי, שהיה שוחט וחזן העיירה. שמונה עשר ילדים נולדו למשפחה, וישראל יעקב היה המחונן שביניהם. אביו העניק לילדיו חנוך דתי-מסורתי, אולם בלמדו בגימנסיה נסחף הצעיר המוכשר בזרם ההתבוללות והטמיעה והיה לחבר פעיל במפלגה הסוציאל-דימוקרטית ההולנדית.

בכשרונותיו הבלתי-רגילים הצליח מאוד בלימודיו בגימנסיה ובאוניברסיטה. בגיל 28 קיבל את התואר דוצנט למשפטים, והתפרסם כאחד מגדולי המשפטנים בהולנד, כשהוא גם שולט בעשרים ושתיים שפות על בוריין.

מחונן בקסם אישי ובכשרון נדיר של יצירת קשרים אישיים, היה נכנס ויוצא בטרקליני מלכי ושרי אירופה והיה נערץ מאד בחוגי "החברה הגבוהה". תוך כדי עלייתו המסחררת הפך למתבולל גמור.

באחד הימים בהיותו בארמון המלכות ההולנדי, השמיע אחד השרים הערה אנטישמית שפגעה בו מאד, ואז כאילו נשמע קול פנימי הקורא אליו: "שובה ישראל' עד ה' אלקיך!" מאותה שעה לא מצא מנוח לנפשו הסוערת עד שהיה לבעל-תשובה; ניתק את קשריו עם אשתו הנכרית, והחל לממש את רגשי החרטה והתשובה שלו בחיפוש דרכו חזרה. תחלה הוא ביטא זאת בסידרת שירים, הספוגים השתפכות הנפש וביטויי הודיה לה' שהורה לו הדרך לשוב אליו (ספר השירים שפירסם אחרי היותו לבעל-תשובה נקרא "השיר היהודי". מעל מכתבתו קבועים היו שתי טבלאות שעליהן היו רשומים הפסוק "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב"; והאימרה "ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא").

תוך כדי חיפושיו ליהדות מקורית, מצא לראשונה את מקומו בהסתדרות "המזרחי" בהולנד והיה פעיל מאד בארגון זה. אולם כבעל דינמיקה בלתי-רגילה, לא מצא את סיפוקו ושלוותו באירגון המזרחי שבהולנד, והוא המשיך לתור ולחפש אחר משהו יותר נעלה ויותר מקורי. וכך החליט דיהאן לעזוב את ארץ מולדתו - הארץ אשר בה הוא כה מוכר ונערץ - ולעלות לארץ-ישראל ולירושלים, "לב האומה הישראלית" - כלשונו.

ד"ר דיהאן הגיע ארצה בי"ד סיון תר"פ ונתקבל בכבוד רב ובקבלת פנים חגיגית ע"י הסתדרות המזרחי בא". באופיו התוסס והנמרץ השתלב מיד בעבודת הארגון, ואף נבחר כחבר בוועדת החנוך של המזרחי.

תוך כדי פעילותו זאת גברה התענינותו במאבק שהתנהל אז על אירגון הקהלה בירושלים. נטייתו הטבעית לעמוד לצד הנרדף עוררה בו סימפטיה לאנשי הישוב הישן שנקלעו למאבק ציבורי גורלי, כשהם נרדפים ומושמצים ע"י החוגים הצינייים מבחוץ וחוגי "הימין" ואנשי המזרחי מבפנים. תוך

סקרנותו לעמוד על שרשיו ונסיבותיו של המאבק, הוא מחפש ומוצא את דרכו למעונו של מורנו אשר בבתי מחסה.

הפגישה עם מורנו הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד וצוק"ל חוללה מהפכה בנפשו של המלומד המהולל. הוא הושפע עמוקות מנפשו הפיוטית של רבי חיים זוננפלד. בשיחה ארוכה שהיתה לדיהאן עם מורנו, קיבל מידע יסודי ומפורט על מהותה של היהדות החרדית וטוהר מאבקה, ושמע ממקור ראשון ומהימן את האמת על מה נטושה המערכה. שעה ארוכה ישב לפני מורנו וקלט בקשב רב את דבריו כשהוא מרגיש כאילו הבריק לנגדו אור גדול; לפתע נתגלתה לפניו האמת שאליה נפשו עורגת, מאז ונח את העולם הגויי ושרף את הגשרים מאחוריו.

מיום פגישתו עם מורנו ועד יום מותו הטרגי, נקשרה נפשו בנפש מורנו, והיה מבקרו כמעט מדי יום ביומו, ודבריו היו לו כדברי האורים.

כך נשתלב דיהאן כל-כולו לתוך מאבקה של היהדות החרדית על עצמאותה וקיומה. כעבור זמן לא רב נתמנה כמזכירו המדיני של "ועד העיר האשכנזי" ומנהל המחלקה לקשרי החוץ שלו. הופעתו של דיהאן על הזירה הציבורית הפוליטית לצידה של היהדות החרדית, הביכה את החוגים הצינוניים ואת גרוריהם, ומעתה החלו להצר את צעדיו בכל הדרכים והאמצעים.

ד"ר דיהאן בתפיסתו האוניברסלית לא הצטמצם כאמור בפעילות בנושאים לוקאליים וקהילתיים. הוא אימץ לעצמו דרך משלו בנושא היחסים עם המדינות הערביות. דיהאן סבר שאין ליהודים סיכוי להגשים את המטרות שנכללו בהצהרת בלפור ללא הידברות עם המנהיגות הערבית. הוא אף טען כי ליבוי השנאה בין שני העמים, משרת בעיקר את האינטרסים הקולוניאליים של הבריטים, ומרחיק את הסיכוי של הגשמת האינטרסים שיש ליהודים בבנין הארץ ועליה בלתי מופרעת של יהודים לא". קו עצמאי זה של דיהאן לא תאם באותו זמן את הקו המדיני הרשמי של ההסתדרות הצינונית. והיא לא היתה מוכנה להשלים, שגורם נוסף בעדה היהודית ינהל קו מדיני משלו.

זעמם של החוגים הצינוניים וגרוריהם נגד דיהאן הלך וגבר, בהכירם שהוא יריב רציני שנהירים לו היטב גינוני השררה ושבילי הדיפלומטיה, ואף הוא מסוגל לא פחות מהם להגיע לכל אותם טרקליני אישי השררה, שעד עכשיו נחשב כשטח בלעדי שלהם. לפיכך באו למסקנה, שיש לעשות הכל לנטרלו ולבודדו. תחילה ניסו בדרכים של החרמה והשפלה. אורגנה חוליה מיחדת של עזי-נפש שחצנים. צעירים מוסתים ומופרעים שעקבו אחרי דיהאן וירדו לחייו בכל אשר פנה והלך, ואף הטיחו בפניו עלבונות וכינויי גנאי. כשכל זה לא הועיל, שינו את הטקטיקה, והתחילו לאיים על חייו.

ה"אור-ירוק" להתיר דמו של האיש שעמד להם למכשול, ניתן בפומבי ומפי אחד מראשי הצינונות. מכאן ועד להוצאה לפועל של ה"ענין הלאומי החשוב", לא היתה אלא שאלה של תכנון וביצוע.

בשלהי החורף של שנת תרפ"ד התקיימו בחירות לפרלמנט הבריטי. המפלגה השמרנית זכתה ברוב וגברה על מפלגת הלייבור שהיתה עד אז בשלטון. חילופי הגברי בשלטון המרכזי בלונדון, חייבו היערכות מחודשת ויצירת קשרים עם אישי המימשל החדשים, ע"מ שיהיו מודעים לתביעותיה ומאבקה של היהדות החרדית בירושלים. למטרה זו הוחלט לשגר משלחת ללונדון בראשותו של

ד"ר דיהאן. הנהלת "ועד העיר האשכנזי" שהבינה את הסיכון האישי הכרוך בשליחות זו, נוכח אורית הליניץ' שהשתררה מסביב לדיהאן, שמרה את דבר הנסיעה בסוד כמוס. למרבה הצער הודלפה הידיעה; ובעתוננים של יום א' כ"ז בסיון תרפ"ד נתפרסם בהבלטה כי ד"ר דיהאן עומד לצאת ללונדון ביום רביעי, בענין "חוקת הקהלות" העומדת להתאשר.

ביום השני כ"ח בסיון בערב התפלל ד"ר דיהאן בבהכ"נ שבבית החולים "שערי צדק". עם גמר תפלת ערבית, פנה ללכת ויצא דרך השער הקטן הפונה לרחוב יפו. אך צעד כמה צעדים ושלש יריות קרעו את דממת הליל ששררה במקום חצי-שומם זה. שוער בית החולים שמיהר החוצה מצא את דיהאן שרוע על המדרכה מתבוסס בדמו. שלשה כדורי דום-דום ניקבו את הטלית-קטן שלו ופלחו את לבו.

הוועקה המשטרה, וקבוצת שוטרים בפיקודו של הקצין היהודי דוד תדהר החלה "לרדוף" אחרי הרוצחים בכוון ההפוך ממקום בריחתם... (לפי עדותו של תדהר בספרו "בשרות המולדת", עמ' 431).

בגליון השבועון "קול ישראל" שהופיע לאחר הרצח מסופר: "באשמורת הבקר של יום שלישי הודיעו למרן הגאב"ד שליט"א את דבר הרצח. מרן שליט"א עמד על רגליו, ובפנים חוורות נגש אל ארון הספרים ויברך בקול רם ובהתרגשות ברכת 'דיין האמת' בשם ומלכות ויקרע את בגדיו". בהלוויה שהתקיימה למחרת הרצח השתתפו כעשרים אלף איש, שצעדו כשארשת של תוגה עמוקה נסוכה על פניהם. האבל היה מלווה ברגשי זעזוע וכאב, לא רק על האיש הדגול שנפל בידי בני עולה במיטב שנותיו ובשיא פעילותו, אלא גם, ואולי בעיקר, על המפנה הטרגי והאומלל שחל בדרכי המחשבה של המנהיגות החילונית, שאימצה לעצמה את דרך החיסול הפיסי כמכשיר להיפטר מיריבים פוליטיים.

ראשון המספידים היה מורנו הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל שבנה את הספדו מסביב לפסוק "כנפול לפני בני עולה נפלת":

רצח זה שבוצע בידי צאצאיו של יעקב, אשר פעלו בחרבו של עשיו ובאומנותו, ע"מ להשתיק את קולו של ישראל ויעקב, רק צריכים לחזק אותנו במאבקנו הטהור על שמירת מחננו לבל יחללוהו ויפרצוהו זרים לרוחנו ולתורתנו. הדם הטהור הזה שנשפך זועק מתוך הטלית קטן שנכתם בדם: וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ולא תתורו אחרי לבבכם: זו מינות. ראו את התהום העמוקה שנידרדרו לתוכה ראשי ההנהגה הציונית; וקראו בקול חזק "הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת" ומנו"כ בהר הזיתים.

ל' סיון

הרה"ק רבי יחיאל יעקב מקוזניץ זי"ע

יום ההילולא - ל' סיון

סיפר לי הרה"ח ר' משה שלמה גלויבערמאן, ששמע מהרה"ח ר' דוד פערקאוויטש ע"ה, שעגונה אחת היתה רגילה לבוא אל הרה"ק יחיאל יעקב מקוזניץ זצ"ל, והפצירה בו שיתירה להינשא. פעם אחת צעקה בקולות ובבכיות שיתיר לה, והבטיח לה, וכן היה שהנהר זרק את גופו של בעלה לחוף. אחר כך הלך הרה"ק לטבול בנהר ההוא, וטבע שם רח"ל.

הגאון רבי שלמה קלוגר זי"ע

יום ההילולא - ל' בסיון

שמעתי מפי איש חסיד ונאמן רוח ששמע מפה קדוש הרה"ק ר' יוחנן מראחמסטרביקא זצ"ל שהיה עומד אצלו בעת שבא אליו רב אחד ושאל הרה"ק את הרב האם הוא פוסק מספרי אא"ו רבנו הגדול ר' שלמה קלוגר זצ"ל, ואמר לו הרב כי הרבה פעמים הוא פוסק מספרי אך באיזה הלכות אי אפשר לפסוק כמותו לאשר הוא סותר את עצמו בספרים שבמקום אחד פוסק כך ובמקום אחד להיפוך. אמר לו הרה"ק הנ"ל בזה הלשון ר' שלמה קלוגר רוח ה' דיבר בו ומלתו על לשונו והלכה כמותו בכל מקום ובודאי באותו פעם שפסק כשר, היה כשר, ובפעם שפסק טריפה, הוי טריפה, כי הוא גברא דמרא סייעיה, ואני מייעצך כי כשבא איזה שאלה לפניך תעיין באחד מספרי וכמו שתמצא הפסק באותו מקום כן תפסוק ואל תביט אחריו בספר אחר מספרי. כן שמעתי מפי אותו חסיד.

ומריש הוה קשיא לי איך יתכן לומר כי שאלה אחת שבשעה שפסק כשר היה כשר וכשפסק טריפה היה טריפה עד שהאיר ה' עיני וראיתי כענין זה בגמרא (חולין נ"א). ההיא אימרתא דהוה בי חביבא דהוה שדרן כרעיה בתרייתא (רגליה האחרונים היו נגררין אחריה) אמר רב יימר האי שגרונא (קראמפף) נקטיה, מתקיף לה רבינא ודילמה חוט השדרה איפסיקי בדקוה אשכחוה כרבינא. הרי חזינן שאף שבהלכה זו לא פסקינן כרבינא כדמסיק שם בכל זאת בפעם הזאת שאמר רבינא טריפה באמת כך היה. וכעין זה בגמרא בבא מציעא (צ"ז). בעובדא דרבא עם מרימר בר חנינא עיי"ש.

וכן היה גם אצל אא"ו זצ"ל בעת שפסק טריפה בודאי היה שם איזה טרפות שלא נודע אף שמשום הלכה שנשאל לא היה לטרוף, וכמו ששמעתי מידיד נפשי הרב הגאון ר' דוד צבי זעהמאן זצ"ל רבד"ק דוקלא ששמע מפי מחותנו החריף ר' יהושע יהודה פעפערבוים ע"ה מסטריא כי בהיותו סמוך על שלחן חותנו בבראד אירע בבית שאלה על עוף ושלחו לשאול את אא"ו ופסק שהיא טריפה. אולם ר"י הנ"ל ידע בבירור כי שאלה זו היה כשירה ושמבואר כן בשולחן ערוך, ניסה ושלח לדיין אחר לשאול השאלה ופסק כשר והיה זה לפלא בעיניו שאא"ו יפסוק להיפוך בדבר המבואר בפשטות בשולחן ערוך. אחר כך פתחו את העוף ומצאו מחט בחלל הגוף ואז נודע כי רוח אלוקים בקרבו, וידעתי עוד הרבה עובדות כאלו ואין כאן מקום.

כתב לי הרה"ג מו"ה דוד צבי שנעבאלג זצ"ל ראבד"ק מנשסטר ששמע מפי הרב המאוה"ג מו"ה יהושע פרענקיל ז"ל אבד"ק סעלעטין שסיפר שבהיותו בק"ק ווינא הבירה שמע שיש איש אחד זקן ושבע ימים שיש לו ברכה על אריכות ימים מכ"ק מרן אדמו"ר הרה"ק מרן אור המאיר מפרעמישלאן זצוק"ל. והלך הה"ג מו"ה יהושע הנ"ל אל האיש לידע הכל בבירור, ושאל את הזקן כמה ימי שני חייו, השיב לו הזקן בן ק"ג שנה אנכי היום. וגם הי' לו עוד אשת נעוריו ג"כ בגיל הזה, ושאל הרב מסעליטין הנ"ל את הזקן כיצד השיג ברכת כ"ק אור המאיר נ"ע זי"ע. וסיפר לו הזקן בזה"ל. אנכי בהיותי בחור הייתי בן בית אצל הגאון קדוש ישראל רשכב"ה מוהר"ר שלמה קלוגער המגיד מבראד זיע"א. והמגיד מבראד ז"ל הי' לו מנהג שבכל עש"ק הביאו לו דג לקנות וקנה ועשה את הדג בעצמו כך הי' נוהג המגיד הק' בכל עש"ק. ופעם אחת בעש"ק הביאו להרב המגיד לקנות דג גדול מאוד וקנהו הרב

המגיד. ותיכף שרצה לעשותו בא איש א' בשאלה חמורה בהל' תערובות. אז אמר המגיד מוהרש"ק ז"ל להבחור (שהי' הזקן הנ"ל) אתה רואה שאני מוטרד מאוד בשאלה חמורה. עשה אתה את הדג לכבוד שבת קודש וכן עשה הבחור הנ"ל ועשה ותיקן את הדג כהוגן. והנה אח"כ כשגמר המגיד מבראד עם השאלה החמורה פנה אל הבחור הנ"ל ושאל אותו עשית את הדג מסתמא חתכת בהמרה. בודאי חתכת בתוך המרה השיב הבחור הנ"ל במחילת כתה"ר לא. רק עשיתי את הדג כהוגן, אמר לו הרב המגיד א"כ שחשדתיך בחנם אפייסך, דאיתא בגמ' [ברכות ל"א] ולא עוד אלא שצריך לברכו. ע"כ אברך אותך באריכות ימים. וכשנשתדך הבחור הנ"ל ונשא אשה ובא בפתקא לפני רבנו הק' אור המאיר מפרעמישלאן. אמר לו הרה"ק מפרעמישלאן בזה"ל: יש לך כבר ברכה מהמגיד מברודעל אריכות ימים, רק לא יזיק שמאיר'ל יוסיף בברכה גם את האשהעכלה"ק. ומזה זכה לשיבה טובה, זיעוכי"א.

כמה חסידים מבראד השתדלו אצל הגאון רבי שלמה קלוגער שיסע אל הצה"ק רבי מאיר'ל מפרעמישלאן, בהכנסו לבית הצדיק, שאלו, באיזה סוס נסע והאיך עבר עליו הדרך? חשב רבי שלמה בלבו שזה ביטול תורה, והבין שלא יהיה לו הנאה אם ישאר שם לשבות את שבתו. לכן נכנס להיפרד מהרבי ואמר לו שאינו יכול להישאר שם עד שבת. חשב הגרש"ק אולי כדאי לשאול אותו פשט בדברי הרמב"ם שקשים להבין. כששאלו פשט ברמב"ם השיב לו הרבי, אם נוסעים מכאן לבראד צריכים לעבור דרך עיר פלונית ובקרעטשמע פלונית מתיישבים דברי הרמב"ם. עבר רבי שלמה דרך אותה עיירה ובעל עגלה האכיל את סוסיו, ובעה"ב היה אדם טוב וכאשר ראה את הגרש"ק אמר לו יש כאן בהמ"ד שתוכל ליכנס לשם ללמוד. הלך לבית המדרש וראה כי למעלה מעל לארון הספרים מונח איזה ספר מכוסה באבק. נטל את הספר וראה שהוא אחד מחלקי הרמב"ם, התחיל רבי שלמה לעיין באותו ענין שהיה עסוק בו, ומצא כי ברמב"ם מדפוס זה יש גירסא אחרת בתיבה אחת, ובזה נתיישב לו הכל, מאז נעשה חסיד של הרבי ר' מאיר'ל (מש"ב ת"ח מעיר פעסט ששמע העובדא מפי הגאון רבי אברהם בנימין קלוגער בנו של הגרש"ק, שנסע עם אביו והוא היה אז בן עשר שנים).

הרה"ק מו"ה אברהם זי"ע המגיד מטריסק וישאלהו הרה"ק סיפר מעשה פלא אשר ראו עיני ולא זר. וגופא דעובדא הכי הוה. אנכי בדרך נחני ד' עירה בראדי. ביום בואי. שמה היו שני ברית מילה בעיר וכיבדו אותי בסנדקאות אצל ילד אחד ואצל הילד השני כיבדו בסנדקאות את הרב ר' שלמה. הגאון ההוא הנהיג בעיר בראדי לעשות כל הברית מילה בבוקר קודם שעה 9, וכאשר הגיע שעה 9, והשמש לא בא לקרוא אותו אל הברית מילה היה דרכו לילך בעצמו אל הבית הכנסת כי בבראדי עושין כל הברית מילה רק בבית הכנסת וזירזו את שמישי בית הכנסת להחיש מעשיהם ולהביא את הילד. כה היה משפטו כל הימים. ביום ההוא עשו הברית מילה שאנכי הייתי הסנדק מקודם, יען כי אבי הילד השני היה אז חולה מסוכן והגיע עד שערי מות ל"ע. ורצו אנשי משפחתו להמתין עם המילה למען יוכלו לקרוא את הילד בשם אביו. הרב ר' שלמה לא ידע מזה וכאשר הגיע שעה 9 והשמש לא בא הלך הוא בעצמו אל בית הכנסת. וכאשר נודע לו סיבת דבר האיחור נגש אלי ואחז אותי בידו הקדוש ואמר לי. טריסקער מגיד בואו עמי ונלכה יחדיו אל בית הבעל ברית והלכתי עמו, בבואנו אל הבית מצאנו אנשים רבים עומדים אצל מטת החולה ונרות דולקות בידם. מיד צוה הרב ר' שלמה לכבות את הנרות ולהושיט לו את הילד. וישב על הכסא. וכאשר הניחו את הילד על ברכיו והמוהל לקח את

הסכינ בידו ראו שנשתנו פני החולה לטוב וציוה להמתין מעט. לאט לאט פתח החולה את עיניו והרים את ראשו וציוה להכניס לו מים לרחוץ ידיו ובירך ברכת להכניסו ובזמן לא כביר שב לאיתנו וחי אחר כך שנים רבות. כאשר יצאנו מן הבית אמר לי הרב ר' שלמה: "טריסקער מגיד" אל תדמו בנפשכם כי הראיתי בזה אות או מופת רק חשבתי בנפשי הן אליהו מלאך הברית בא בכל ברית מילה לרפאות את הילד לכן אמרתי לעשות המילה בבית החולה כי דרך אגב כשירפא את הילד ירפא גם את אביו החולה והמעשה פלא.

סיפר לי הרב יעקב טייטלבוים ז"ל סיפור ששמע מרבו, רבי מאיר אריק: רבי שלמה קלוגר נודע במלחמתו החזקה נגד הרפורמים, שקראו לעצמם משכילים, וכאשר אלה הנהיגו להוביל בלוויות את הנפטרים בעגלה, הוציא איסור על כך והורה להמשיך במנהג הקדום לשאת המת בידים וללכת רגלי, וכל נפטר שיובל בעגלה אסור להביאו לקבר ישראל ויקברוהו אצל הגויים. מסביב לזה התפתחה מערכה קשה, כי כאשר שמעו על כך המשכילים, הלכו והגישו משפט נגד רבי שלמה. באו ראשי הקהל לרב ואמרו לו שהמצב נורא, שהגישו משפט והשופט קבע בצו-ביניים להוביל בעגלה, ואילו הרב אוסר את זה. ומה יהיה אם יקרה מקרה שימות מת בעיר, מה לעשות ואיך לנהוג אז? ענה להם רבי שלמה קלוגר: אני מבטיח לך שעד שהשופט לא יוציא היתר חוקי לזה, לא ימות אף אחד מהקהל בברוד!... שלושה חדשים עברו, עד שבסופו של דבר נתן השופט היתר חוקי, אבל במשך כל התקופה, כך סיפר רבי מאיר אריק, לא רק שלא היה מת מבוגר, אלא אפילו נפל לא היה בברוד!...

בעת המשפט, פנה השופט ואמר לרבי שלמה: תביא לי הוכחה מתנ"ך שנושאים את המת דוקא בידים, ומיד השיבו הרב, זה כתוב בפרשת ויחי: "וישאו את יעקב אביהם", שהם נשאו אותו בידים. קיבל השופט את הטענה ואמר: "צודק הרב" כך כתוב, לשאת בידים ולא בעגלה....

הגאון רבי חיים אלעזר וואקס ה"נפש חיה" זי"ע

יום ההילולא - ל' סיון

ר' חיים אלעזר, ונפטר בגיל צעיר בהיותו כבן שמונה עשרה. כשהיתה אחותו מעוברת, בא אליה הנפטר בחלום ואמר כי ההבדל בין העולם הזה לעולם הבא, שבעולם הזה האדם חפשי לעצמו ובעולם הבא הוא כעבד תחת יד אדוניו. כשסיפרה את הדברים לבעלה ר' אברהם יהודא ליבוש, התרגש ואישר כי הדברים אמיתיים.

בקשר לקבלת פתקאות ע"ה ה"נפש חיה" זי"ע מה ששמעתי בזמנו מפי ר' פרץ לנדסברג ע"ה: הנפ"ח השיא אחת מבנותיו ודעתו היתה אז בדוחה עליו, אחד המסובים שהיה ל"ע חשוך בנים הרגיש שזו "עת רצון", ניגש אליו ומסר לו "פתקא", הנפ"ח רק הציץ לתוך הפתקא אמר להנ"ל וכי לברכתי אתה צריך, הלא מקרא מלא דיבר הכתוב "רבבה כצמח השדה נתתיך", (שמה של אשת הנ"ל היתה ריצה בילה בת הינדה שהם ר"ת של רבבה), ואכן הבטחתו של צדיק נתקיימה והאשה נפקדה עוד באותה השנה.

רבות העלילות והאגדות שאנשי פיעטרקוב ובפרט תלמידיו הרבים סיפרו [על ה"נפש חיה" זי"ע], אציין רק עובדה אחת - מפיו של ר' מאיר דוד שוטלנד ע"ה - פעם אחת בהרצותו את שיעורו הקבוע

לפני קהל תלמידי התפרץ אחד מגסי הרוח שבעיר ובקשה בפיו שהרב יסדר לו קדושין, הצטער הרב שהפסיק אותו מלמודו, אולם ענהו בנחת תלך למו"צ ר' לייביש (מאבופולו), אבל רבי הייתי כבר אצלו והוא מסרב - טען האורח - למה? שאלו הנפ"ח, מכיון שאני כהן והיא גרושה טוען הדיין שזה אסור, א"כ הדין עם הדיין בודאי שזה אסור - אמר הנפ"ח - , וכסף לשלוח לארץ ישראל בנגוד לחוקי המדינה מותר? ואת פיו של קיסר רוסיה מותר להמרות? שאל האורח בשחצנות, הנפ"ח לא הגיב על זה ולא ענהו מטוב עד רע, אולם הנ"ל המשיך בגסות ואיים על הנפ"ח "אני כבר אראה לרב מה מותר ומה אסור", טרק בדלת ועזב את דירת הרב, פני התלמידים החוירו כי הנ"ל ידוע היה בתור מלשין, אולם הרב המשיך בשיעור כאילו לא קרה כלום.

למחרת נשלח אחד מתלמידי ע"י הרב על מנת שיכניס מכתב אל תבת-הדאר הצמודה לרכבת (אי משום זרוז העברת המכתב ליעודו או משום שפחד כל תסתכל עין זרה לתוך מכתביו הנוגעים לעניני א"י) כעבור זמן מה חזר התלמיד הנ"ל בריצה כשהוא נושף ונושם מחוסר נשימה, ובשורה מפיו - הוא ראה איך שוטרים מזוינים מובילים את ה"כהן" שהתחצף אתמול כלפי הרב בשיירה של אנשים הנשלחים לסיביר וידיו כבולות באזיקים, אולם הנפ"ח לא נע ולא זע רק חיך ועשה תנועת ביטול כאילו רצה לומר אי דברים של מה בכך...

הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ז"ע

יום ההילולא - ל' סיון

פעם אמר הרה"ק מוהר"מ מנדבורנא זצלה"ה על בנו רבי מאיר מקרעטשניף שהכתירו אותו בשמים בתואר איש האלקים, ובאותו זמן, הגיע אל הרה"ק רבי מאיר מכתב מאחיו הרה"ק רבי אהרן משה שהנהיג נשיאותו בעיר זילין, ובראש המכתב היה כתוב בתוארו אחי איש האלוקים, והיה לפלא גדול, כי עד אז היה כותב בתוארו אחי הרה"ח המפורסם והוא לא שמע זאת מאביו הק' שהכתירו אותו בתואר זה, כי היה במקומו במדינה אחרת, ובאותו עת ממש שאביו אמר זאת עליו, כתב גם הוא מכתב זה, ולפ"ז שגם הוא שמע את הכרוז.

הרה"ק מוהר"מ מקרעטשניף זצלה"ה פעם, בשמעו אחד מבעלי כלי זמרים לנגן בכינור, נענה אליו, הכינור צועק שאין אתה נוטל ידך, אולם הלה כיחש, צוה עליו הרה"ק שינגן עו"פ, ואח"ז ענה הרה"ק בזה"ל, הכינור צועק מרה שאין אתה נוטל ידך, עד שהודה לו, והבטיח שיתנהג מעתה כשורה.

אל הרה"ק מוהר"מ מקרעטשניף זצלה"ה, בא פעם איש אחד, ובקשתו שטוחה לפניו, היות והגיש בקשה שיאשרו לו בנית בית חרושת ובקשתו נדחתה, וכבר השקיע בזה מיטב כספו, שיבקע עליו שערי רחמים ויחליץ מצרתו, צוה לו הרה"ק מוהר"מ, שיערער על ההחלטה, אולם כעבר זמן, חזר האיש הנ"ל אל הרה"ק מוהר"מ ואמר, שנדחה ערעורו, שוב צוה לו הרה"ק שיערער לבית משפט יותר גבוה, אבל גם שם נדחה הערעור, אבל הרה"ק צוה לו, ששוב יערער עד לממשלת המדינה, אבל ביגון חזר האיש ההוא ואמר אל הרה"ק בזה"ל: שהערעור נדחה בצווי המלך, אבל הרה"ק מוהר"מ לא נבהל כלל, ובקול תקיף הכריז ואמר בזה"ל: אבל אצל מלך מלכי המלכים לא נדחה הערעור, ותומ"י צוה עליו שיערער עו"פ, וכן היה, שבאותו ערעור נתקבלה בקשתו, ויצא בנצחון.

קרוב לימי חג הפסח בא פעם לפני הרה"ק מוהר"מ מקרעטשניף זצלה"ה איש אחד בשם רבי אלטיר, מעיירה בוסטרי מחוז מרמרוש, והיה כבר בין יום ללילה לפני תפילת מנחה, והרה"ק מוהר"מ הלך אנה ואנה בבית המדרש, לרגל ההכנות בחדרו לחג הפסח, ואיש הנ"ל היה חפצו עז להושיט את פתקאתו להרה"ק מוהר"מ, אולם לא הרהיב בנפשו לגשת אל הקודש באופן כזה שהרה"ק אינו יושב במקומו בחדרו כיאה, אבל תיכף הרגיש בזאת הרה"ק מוהר"מ, ופנה אליו ואמר לו בזה"ל, אני מוכרח להתפשט על הכורסא בעת קריאת פתקא, הב לי הפתקא ואקראנה כאן.

והלה הושיט תיכף את הפתקא, והרה"ק מוהר"מ ניגש אל החלון לקראתה כי היה כבר לפנות ערב, ובבית המדרש היה נעדר אור, ותומ"י נענה אליו הרה"ק מוהר"מ בזה"ל: הגה הערלים שבסביבתך המתיקו ביניהם סוד, ונמנו וגמרו לשרוף אותך ואת ביתך בליל התקדש חג הפסח בעריכת הסדר, ולכן בפרוס החג לא תשבו לעריכת הסדר שני האחים יחדיו כמנהגים, אלא אחד יערוך את החצי הראשון של הסדר לבני הבית, ואחד יעמוד בחוץ על המשמר, ואח"כ תתחלפו, ובירכו שהשי"ת ישמרהו ויצילהו מכל צער ונזק ופטרו לשלום. פקודת הצדיק שמרו שני האחים, והר"ר אלטיר עמד בחוץ על המשמר באופן שלא ירגישו בו, ואחיו בדומה לו רבי אפרים ברוך החל לערוך את הסדר לבני הבית, ופתאום ראה רבי אלטיר שעל אחד התקרב לביתם, ושפך צלוחית נפט על גג ביתם שהיה מקש, כפי שהיה רוב הבתים בימים ההם, וכאשר רצה לזרוק עליו גפרית, התנפל עליו רבי אלטיר ותפסו בקול רעש גדול, ועי"ז קפצו כמה מבני הבית ומהשכנים החוצה, וניצלו בחסדי השי"ת, ואם לא היה עומד על המשמר, היה בכמה רגעים מתלהב האש על ביתם שהיה מעץ, וקורת ביתם מקש, ולא היה נשאר מהם שריד ופליט ח"ו, וכל זאת ראה הרה"ק מוהר"מ באספקלריה המאירה לו.

דרכו של הרה"ק מוהר"מ מקרעטשניף זצלה"ה היה לאכול רק פעם אחת במעל"ע, וזאת בלילה בשעות המאוחרות, וזוג' הצדיקת היתה יושבת ומחכה שתוכל להגיש לבעלה הק' את מאכלו הזעום, לכשיתפנה לאכול, ופעם אחת היה כבר שעה שתיים אחר חצות הלילה והרה"ק מוהר"מ עדיין לא רצה לאכול, נכנסה אליו ז' הצדיקת וביקשה אותו שכבר יסעד את לבו בפעם הראשונה באותו היום, אולם הרה"ק מוהר"מ ישב בדביקות נפלא, ובוודאי שטטו מחשבותיו בעליונים, פנה אליה ואמר לה, שתלך בנתיים להינפש, וכשירצה לילך לאכול יקראנה כבר.

לקחה זוג' הצ' את הקדירה עם מאכלו ונתנה אותם על האש, כדי שבעת שבעלה הק' יתפנה לאכול יהא הכל מוכן לסעודה וכשהחליט הרה"ק מוהר"מ לאכול, יצא מחדרו כדי לקרוא את הרבנית שתכין לו את סעודתו, ועבר דרך בית התבשיל שמע קול רישרוש יוצא מהקדירה שעל האש, ומיד שאל את הרבנית, אם לא היה שאלה על הבשר שהוא כעת על האש, (וכידוע שלא אכל במה שהורה בו חכם) ענתה ואמרה שלא היה שום שאלה בידיעתה, הרכין הרה"ק מוהר"מ אזנו אל הקדרה, פנה אל הרבנית ואמר לה בזה"ל: אבל שומע אני קול מהקדירה שצועק טריפה, נשתוממה ז' הרבנית ותיכף הלכה והקיצה את המשרתת ושאלה אותה אם לא הי' איזה שאלה על הבשר, או אם נפל איזה טיפת חלב לתוך הבשר ח"ו, ושלא תפחד כלום ותספר האמת, אבל המשרתת אמרה שהכל כשר וישר הוא, ואין שום שאלה, חזרה הרבנית ואמרה אל בעלה הק' שאין שום שאלה, וביקשה אותו מאוד שילך לאכול, כי ידעה אם לא יאכל עכשיו לא יאכל כבר עד למחר בשעה זו, אבל הרה"ק באחד ששומע קול מהקדירה שצועק טריפה, לא נותרה ברירה לזוג' הרבנית ומודאגת הלכה לנוח. בבוקר השכם והגה

שוחט דמתא דופק על הדלת, וכשפתחו לו, שאל תיכף בזה"ל: האם קנו אתמול בשר אצל קצב פלוני ופלוני, וכשקיבל מענה בחיוב, המשיך ואמר שהקצב טעה ומכר בהמה שנטרפה במקום בהמה כשרה, וכל הכלים שנשתמשו בבשר זה צריך הגעלה, וראו כולם שרוח אלקים דיבר בפי הרה"ק מוהר"מ זצלה"ה.

אמר הרר"מ, הנני מקוה להשי"ת, כל האבות הללו שנגעו בידיית דלת ביתי, אף בניהם לא ימותו בלי לחזור בתשובה. וסיפר כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד משה מקרעטשניף ע"ז איך שאני ראיתי במו עיני את הדבר הזה, וכמו שאחי הרה"ג רבי שמואל שמעלקע זצ"ל הרב דביצקוב, היה אומר, מכיון שאבא אמר כן, בלתי אפשרי שיהיה אחרת כי אם כך כמו שאמר, והנה אצלינו היה חסיד אחד שכל משפחתו היתה כראוי, והתנהגו כדרך כל בני ישראל זרע אברהם הקדושים, וכל בניו התנהגו והתחנכו בדרך התורה היראה והקדושה, אך ורק בן אחד היה לו שלא התנהג כשורה ויצא לתרבות רעה רח"ל, עבר זמן רב ולא נודע איה, ויהי היום פרצה מלחמת העולם, וירדה שואה נוראה על כלל ישראל בשנות תרצ"ט – תש"ד, באמצע המלחמה ביום מן הימים מספר כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל נשברה רגלי ל"ע, והכניסונו לבית החולים, שכבתי שם זמן מה, והנה בלילה אחת נגש אחד ליד מיטתי, ובוכה מאין הפוגות, וצועק תשובה... תשובה... תשובה... הנני מסתכל על אותו אדם, והנה נתברר לי שזה אינו אלא אותו בן שיצא לתרבות רעה, ונעשה רשע, והנה יושב הוא על גבי קרקע ונשען בראשו על מיטתי, ובוכה וצועק תשובה... תשובה... למחרת בבוקר יצאה נשמתו ל"ע, והוציא והוויא והוויא מבית החולים יחד עם שאר הנפטרים ב"מ, וסיים כ"ק מרן אד"ש, אז ראיתי בחוש כמה צדקו דברי אחי הרב מביטשקוב, והאיך שנתקיים באופן מוחשי וברור לעין, שכל דברי הצדיקים קודש קדשים, וכל דבריהם כגחלי אש, כאשר תראה שאמר הרר"מ שהנני מקוה להשי"ת, כל האבות הללו שנגעו בידיית דלת ביתי בניהם לא ימותו בלא תשובה, וידוע דברי הרמב"ם בהלכות תשובה, ואעפ"י שהיה רשע ובעל עבירות כל ימיו ולבסוף חזר בתשובה, אין מזכירין לו שוב חטאותיו שנאמר ובשוב רשע מרשעתו וגו'.

אספר עובדא מהרה"ק מאיר מקרעטשניף. סיפר לי חותני הרה"ק רבי איתמר מנאדבורנא זיע"א שאצל הרר"מ מקרעטשניף אחר התפילה היה כל גופו לוחט בתוכו ממש והקרביים מעצמם היו לוחטים אצלו מעבודת התפילה שהיה ממש בבחינת כל עצמותי תאמרנה. וגם ספר לי שפעם אחת בא לפניו איזה חולה שיתוק ל"ע שלא יכל להניע שום איבר בגופו כי היה משותק על כל הגוף. ואמר להציע אותו על מיטתו והוא התהלך בחדרו אנה ואנה בעקב לצד גודל כך שממש פסע ודרך על כל קורות רצפת החדר. ואח"כ אמר להכניס אליו את מטת החולה ואמר לו שיקום וילך לביתו וכך הוה שהחולה קם מעצמו והלך לביתו ויהי לנס.

אמר אאמו"ר הרה"ק רבי איתמר מנאדבורנא זי"ע בשם אביו הרה"ק מוהר"מ מקרעטשניף זי"ע שלאמיתו של דבר כל ידיד אמיתי המשתתף באמת בצרתו של חברו יכול לפעול עבורו ישועה, אלא שאין לך ידיד אמיתי כמו הצדיק שהוא מרגיש את צערך של השני כאילו הוא צערך ממש, וממילא בכוחו לפעול עבורו ישועה.

כ"ק האדמו"ר מסטרוזניץ הרה"ק רבי אשר מרדכי זצ"ל בן כ"ק רבינו רבי ישכר בער זצ"ל, סיפר ששמע מזקיני הרה"ק רבי איתמר זצ"ל לספר: פעם היינו יושבים בסוכה בצלא דמהימנותא בעריכת שולחן הטהור של אבי זצ"ל בליל הו"ר והרגשנו פחד ואימה, והכרת פניו של אבי מורי זי"ע ענתה בו

כי לבו ומחשבתו אינו בכאן, ופתח ואמר בזה"ל: אנחנו כאן שלושה, אחד אומר להמיר את הגזירה וליתנה על אומות העולם, השני אומר שלא נכון הדבר ליתנה על הגוים, אך דבר זה הוא קיטרוג, שישוו בין ישראל לעמים לראות מי עדיף על מי, אלא יש לתת את הגזירה על הבהמות, ואני אומר שהבהמות הם מדי יקרות, לכן נכון הוא הדבר להחליף את הגזירה ותמורת עם קדוש יכנסו העופות, וסיפר רבי איתמר'ל זצ"ל זי"ע שאחר סוכות היתה מגפה על העופות והרופאים הורו להמנע מלאכול העופות מחשש סכנה.

סיפר בנו הרה"ק רבי איתמר זצ"ל דרכו בקודש של אבי הק' היתה להתחיל את הסעודה שלישית בביתו ואחר כך לצאת אל הקהל, פעם בשבתו בביתו בסעודה זו אמר: פלא גדול, למרות שהל"ו צדיקים נסתרים הם בביתנו לעתים קרובות, אך ברוב הפעמים אני שם לב שהם היו בביתי רק אחר שהם כבר יצאו.

סיפר רבי יצחק אייזיק מזוטשקא זי"ע א"א ששמע מאביו הה"ק איתמר זי"ע א"א שאמר בשם אביו הרה"ק מאיר מקרעטשניף זי"ע, שלכל רבי יש השגחה שלו, שיהודי פלוני יביא סכום פלוני, ולפעמים קורה שמה שיהודי זה נצרך לישועה, הוא אך ורק כדי להביאו לידי נתינה, וכשנכנס ונותן הפדיון, ממילא חזר הדבר לתיקונו, והלה חושב שמופת יש כאן, ולאמיתו של דבר החשבון הוא פשוט, שלאחר שהשלים את נתינתו אל הצדיק ממילא חזר המצב לקדמותו.

חודש תמוז

א' תמוז

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין ה"מאור ושמש"

יום ההילולא - א' תמוז

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע הטיב להגדיר, כי "המאור ושמש הוא שולחן ערוך של חסידות!" עובדא שמעתי מאאמו"ר מרן האמרי יוסף זי"ע זצללה"ה, שהרה"ק ר' קלמן ז"ל בעהמ"ח המאור ושמש בעודנו תלמיד אצל רבו הקדוש ונורא הרבי ר' אלימלך זצוקלה"ה חשקה נפשו לשמש את רבו לילה אחת לראות סדר עבודתו, וביקש רשות על זה, ונתן לו. ויהי כחצות הלילה כששמע שהרב ר' אלימלך כבר הוא עוסק בעבודתו, אזי בישל עבורו ה'טיי', ולקחה בידו להכניס לחדרו, וכאשר פתח הדלת ראה זקן אחד ומראהו נורא, יושב אצל הרבי ר' אלימלך, ונפל עליו פחד ורעדה, ומחמת הפחד הטמין את עצמו, וכאשר עבר איזה שעה נתיישב בדעתו שעדיין לא שתה רבו חמין, וחזר ובישל ה'טיי' והכניס לרבו, ולא ראה עוד מאומה, ושאל לו רבו מדוע נתאחר כל כך מלהביא החמין, וסיפר לו מה שקרה לו, ושאלוהו רבו האם הסתכל עכ"פ בפני הזקן, והשיב שמחמת הפחד לא הסתכל כלל בו,

ואמר לו בזה"ל: אוי לילד שלא יכול להסתכל בפנים של אבא שלו, כי אותו הזקן היה אברהם אבינו ע"ה.

אחד מנכדי הרבי ר' אלימלך זי"ע, ששמע בעצמו מהרב הצדיק הרב רבי ארון זצ"ל מקראקא, בנו של המאור ושמש, שסיפר, שפעם אחת נסע עם אביו על הציון הקדוש לליזענסק, והתנה עם בניו ועם אנשיו, שיניחו אותו להיות בעצמו על הציון, ולא יכנס שום אדם לשם בעודו היותו שם. ובודאי כן עשו. ונכנס על הציון הוא לבדו, ובניו וגם הרה"צ הרבי ארון ז"ל בעל סיפור המעשה, וגם אנשיו עמדו מבחוץ. והמאור ושמש בעצמו סגר מבפנים את הדלת, אולם התמהמה שם הרבה, ונפל פחד גדול על בניו, כי ידעו דרכו בקודש, שאין לו להתמהמה כל כך, ויראו מאד, והגישו ושברו את הדלת ונכנסו, ומצאו אותו מושכב בפישוט ידים ורגלים על הקבר, ממש זה כנגד זה, והקיצו אותו, ולא יכלו, עד שהקיצו אותו בחזקה. אז התרגש המאור ושמש זצ"ל ואמר לבניו: מה עשיתם, אם הייתם משאירים אותי להיות שוכב שם עוד רגע אחד, הייתי נכנס עם מורי לגן עדן!

קראקא עיר של מתנגדים היתה, והרה"ק המאור ושמש זצ"ל זיע"א, ביקש להתפלל בנוסח ספרד, על כן התפלל בפרוודור בית הכנסת ובאה אליו נשמה אחת לבקש תיקון, ואמר לה, איני יודע לתקן נשמות, לכי לגדולים ממני, אמרה לו, הלא נתנו לי סימן שאבוא אל המתפלל בנוסח ספרד בפרוודור בית הכנסת בקראקא, אמר לה, היום למדתי משניות לפני התפילה הריני נותן לך אותן במתנה אולי יועילו לתקונך כי כידוע משנה אותיות נשמה, יצאה הנשמה מלפניו ולא שבה עוד, נפעם בעל המאור ושמש וסיפר על כך לחבריו תלמידי הנועם אלימלך זצ"ל זיע"א, אמרו לו האם לא ידעת שכח המשניות כה גדול, שבמשנה אחת יכול היית לתקנה ולא היית צריך לתת לה במתנה את כל המשניות שלמדת. הגרה"ח אשר יונה וינברגר ז"ל"כנסת ישראל" ע' תקי"ז

היו צדיקים שכל מה שאכלו היה נשרף כמו קרבן ע"ג המזבח, כמו שידוע מבעל "מאור ושמש" זי"ע, וזקה"ק מצאנו העיד עליו שכלל לא טעם שום טעם אכילה. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו-קלוזינבורג זצוק"ל לחומש רש"י פר' יתרו תשד"מ

היה זה ביום י"ג בכסלו תרי"ח. בלילה האחרון לימי חייו של הרה"ק רבי שלמה זלמן מויעלפאלי זי"ע, עמדו אנשיו סביב מיטתו ורבינו הביט בהם במבט רחמיאי אוהב. ניכר היה כי ברצונו לומר משהו, אלא שהדבר עולה לו בקשיים. אחר מאמץ עילאי ציוה לקרוא אליו את אנשי ה'חברא-קדישא' של קראקא, וכשאלה הזדרזו והגיעו, פתח רבינו וסיפר:

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן, בעל "מאור ושמש" בנסיעותיו אל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, רגיל היה להתאכסן בבית אבי בפאטשינוב ללינת לילה או שניים.

כשהייתי ילד בן חמש, התאכסן ה"מאור ושמש" בביתנו. הבטתי בצורתו הקדושה ולבי התלקח, נפשי התקשרה בנפשו. כשנודע לי שהצדיק ישן בביתנו, צהלתי משמחה, ובקשתי מהורי לנוח ביחד עם הצדיק במיטתו. אך כמובן שזכותי לתשובה שלילית. "מה אתך?, להפריע לצדיק את סדריו הקדושים?"

ילד קטן הייתי ומיררתי בבכי. הצדיק חלף ליד מיטתי ושמע אותי בוכה מאד. "מדוע אתה בוכה?" רצה הצדיק לדעת. גיליתי לו את הסיבה.

בעל "המאור ושמש" לא הבין את הסירוב, "ומה בכך? אדרבה, אנוח במיטה יחד אתו!" כאשר השכים בבוקר, שאלוהו אנשי הבית איך עבר עליו הלילה, האם הקטן לא הפריע לו את מנוחתו, ויען: "טוב מאד, עם הילד הזה טוב לנוח".

הוריו של רבינו ידעו כי דבריו של הצדיק מעולפים ספירים, ואת כוונתו העמוקה מי יכול להבין. סיים רבינו את המעשה המופלא והסביר עתה את כוונתו הטמירה של בעל ה"מאור ושמש", במלים ברורות: "הוא התכוון לומר שבבוא היום יקברו אותי על ידו".

ראש ה'חברא קדישא', שהכיר בערך רבינו, מיהר להביע את הסכמתו בפניו והבטיח למלאות רצון קדשו על הצד הטוב ביותר.

אנשיו וחסידיו עמדו כשעיניהם מזילות דמעות כמעין המתגבר על אשר הם עומדים להתייתם מרועם ועטרת ראשם. לאחר שוך גלי הבכי, אזרו החסידים עוז ושאלו את רבינו: איך נוכל להעביר את רבינו לקראקא, לאור החוק האוסר לטלטל נפטר ממקום למקום?! (כמסופר להלן).

"הניחו את התהלימ'ל שלי על ארוני!" אמר רבינו ברגיעה נפשית מוחלטת, "יחד עם הארון, יעברו רק נושאי המיטה, שאר המלווים יעברו אחר כך"...

למחרת הגיעו רגעי האחרונים עלי אדמות. בעינים דומעות, עיטרו אנשיו את מיטתו ולחשו את פסוקי יציאת הנשמה. רגע כמימריה, ותעל נשמתו בסערה השמימה, לקול זעקות השבר והבכי הסוער של חסידיו ומעריציו הנאמנים. הם ניגשו מיד, בלב כואב ודואב ניגשו מיד למלאות את צוואתו ובקשתו האחרונה להיטמן בקראקא, סמוך לציון קדשו של בעל "מאור ושמש".

כאמור, שתי המניעות שעמדו כאבני נגף בפני אנשי שלומו ועמדו לסכל את מילוי בקשת רבינו, נפתרו בידי רבינו בעצמו. המניעה הראשונה, האיסור להעביר נפטרים מעיר לעיר. ובהיות, שרבינו נפטר כאמור, בפרבר פאדגארזע הסמוך לקראקא, הוצרכו מלווי להעבירו דרך הגשר התלוי מעל הנהר החוצה את המעבר לקראקא, נראתה אפוא, העברת המיטה מהפרבר לקראקא - בלתי אפשרית מצד השלטון.

בעיה זו, נראה היה כי רבינו פתר בעוד מועד בצוותו לשים את ספר התהלים שלו על ארונו. הם הבינו כי כאן תהיה ישועה שלא כדרך הטבע.

המניעה השניה - חלקת האדמה הקטנה שנשארה בין מקום מנוחתו של בעל ה"מאור ושמש" לבין כותל אבנים שעמד שם, היתה שייכת לבנו הגדול של ה"מאור ושמש" הרה"ק רבי ארון זי"ע - הגיעה גם היא לידי פתרון. זאת, לאור הבטחתו בהן-צדקו של ראש ה'חברא קדישא' לרבינו כי הוא ימלא את רצונו, גם אם יהיה זאת על חשבון מקומו של רבי ארון [ר' ארון, לא היה באותה עת בביתו ושהה אצל הרה"ק מצאנז, כמסופר להלן, על כן, יכלו אנשי הח"ק למלא את בקשת רבינו. ובשעת פטירתו

של ר' ארון מקראקא, נעשה נס ונתפנה מקום גם עבורו, מצדו השני של ציון המאו"ש זיע"א וכמסופר [להלן].

השמועה, על כך שמתכוונים להעביר נפטר לקראקא, הגיעה לאוזני אנשי השלטון המקומי, והם מיהרו להעמיד שמירה הדוקה על הגשר המחבר בין הפרבר לעיר הבירה. כאשר הגיע מסע ההלוויה אל הגשר, נחלקו המלווים לשתי קבוצות. כל המלווים נותרו מאחור, בעוד נושאי הארון הניחו את התהילים של רבינו על הארון והחלו לחצות את הגשר. ומיד התרחש הפלא.

השומרים עמדו על משמרתם, עיניהם בחנו את התהלכה הקטנה החולפת על פניהם, אך פיהם נאלם דום והם לא הגיבו מאומה! - - -

כשראו שאר המלווים כי הסכנה העיקרית חלפה, ואין מניעה בידם, החלו הכל לחצות את הגשר ובאו כנחל שוטף בעקבות הארון להלוויה של רבינו עד בית העלמין של קראקא. מבני העיר קראקא עצמה, הגיע עם רב ללות את רבינו בדרכו האחרונה. ויגדל הבכי מאד בבוא רבינו למנוחת עולמים. קברו נכרה במקום בו ציווה, ולאחר שעה קצרה כיסה אותו גל עפר שבתוכו תחובים אלפי פתקאות בקשה שהניחו יהודים בעינים טרוטות דמעה.

למחרת היום - ותהום כל העיר. השמועה על הנס לא פסחה על אוזני השוטרים. הם מיהרו לזמן את בעל האכסניה מפדגארזע, שבביתו נסתלק רבינו, והעמידוהו למשפט. חוקר המשטרה פנה אל בעל האכסניה בטענה: "איך הסכמת, ואיך נתת ירך לבצע עבירה פלילית כזו נגד החוק?!" ענה הלה: "מה אעשה? אחרי שרבי ומורי נלקח מאיתי, השתבשה עלי דעתי ולא ידעתי מה נעשה מסביבי. אך, תמיהה לי אליכם: מדוע לא שמרתם כראוי על דרך הגשר, לבל תוכל שיירת הלוויה לעבור עם הרבי לקבורה בקראקא?!"

"לוויה? לא ראיתי לוויה!" - ענה הקצין, הממונה על שמירת הגשר.

השופט הביט בקצין בתמיהה, וזה בהה בו בלי להבין. "אתה צוחק מבית המשפט?" רעם קולו של השופט.

"חלילה!" נבהל הקצין, "ניתן לאמת את דבריי, באיזו שעה עברה הלוויה את הגשר לפי טענתכם?" כששמע את השעה המדויקת, שלף הקצין את יומנו מכיסו, דפדף ליום אתמול, וקרא בקול צהלת מנצחים: "ובכן, אצלי בפנקס רשום כי בשעה זו עברה על הגשר תהלכת חתונה מלווה בתזמורת..." "הבנתי הכל!" קרא השופט וסגר את התיק בקול חבטה, "אם מדובר בנפטר גדול כזה, שיכול לסמא את עיניו של קצין משטרה ולהפוך לוויה לחתונה, אני מבטל את המשפט!" (מפי הר"ד בריזל).

באותה עת, שהה הרה"ק רבי ארון עפשטיין זי"ע, בנו של ה"מאור ושמש", בצאנו, במחיצתו של בעל ה"דברי חיים". כאשר הגיעה השמועה לאוזניו כי רבינו נטמן על יד אביו, וביודעו שאין אלא מקום אחד פנוי ליד קבר אביו, הסיק מכך שהוא נטמן במקומו השמור לו והיה מיועד עבורו - חרה לו הדבר

היטב. הוא נכנס איפוא, לרבי מצאנז ואמר: "יברכני הרבי ויפטרני לשלום, כי ירט הדרך לנגדי; חפץ אני לנסוע חזרה לביתי!"

"מה פשר המהירות הפתאומית הזאת?" שאלו הרבי.

ענה רבי ארון בתרעומת "הולך אני לפנות את רבי שלמה זלמן מויעליפאלי מקברו, איך העיז לצוות שיטמנוהו ליד אבי? היה לו לדעת, שהדבר לקח מבנו של ה"מאור ושמש" א שטיק הארץ!" (נתח מלבו).

הרגיעו הרבי מצאנז: "בשביל דבר כזה, אינכם צריכים להיחפז לדרככם כל-כך, תוכלו לעשות כן גם בעוד שבוע - שבועיים". ציית רבי ארון לדברי הרבי ונשאר בצאנז עוד ימים אחדים. כאשר בא שנית לקבל ברכת הפרידה, אמר לו בעל הד"ח: להווי ידוע למעלת כבודכם, שמקום קבורתו של הרש"ז הוא מקומו כהלכתו והרי הוא קנוי לו מקדמת דנא בידי אביכם. נדהם רבי ארון וביקש להבין את הדבר. או-אז סיפר לו הד"ח את הסיפור על התבטאותו של אביו ה"מאור ושמש". "משיחת חולין של אביכם יש ללמוד הלכה למעשה" הטעים רבי חיים, "שהיה ניחא ליה לשכב עמו בבית החיים, וא"כ גם על כבודכם להסכים לכך!"

"אולם בהגיע יום פקודתי, היכן יטמינו אותי?!" הקשה רבי ארון. השיב לו הרבי מצאנז: "באמת, כי גם קודם לכן היה המקום צר ולא היה מרווח כל צרכך, אלא, שהתרחב המקום יפה. ובכן, מי שאמר לעולמו די, יכול גם להרחיב לך מקום שם. מה לך, איפוא, כי תלין על רבי שלמה זלמן שנח בנתיים שם?! אז נחה דעתו של רבי ארון. עשרים וארבע שנים לאחר מכן, בז' כסלו תרמ"ב, נסתלק רבי ארון לשמי רום. כאשר פתחו אנשי שלומו את צוואתו, נדהמו לגלות את בקשתו להיטמן בן אצל אביו. פנו אל אנשי ה'חברא קדישא', והם לא ידעו לשית עצה בנפשם, ביודעם כי אין מקום פנוי כלל בסביבת ה"מאור ושמש" זה עידן ועידנים. פנו אפוא, אנשי ה'חברא' אל בית העלמין, ולתמהונם גילו כי המצבה הסמוכה לבעל ה"מאור-ושמש" מצדו השני, העתיקה מקומה וזזה הלאה. נשאר אפוא, מקום בשופי להניח את גופו הטהור של בנו הגדול של בעל "מאור ושמש", ומילאו את רצונו של צדיק. עד היום ניתן להיווכח, כי שלוש המצבות סמוכות זה לזה.

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע

יום ההילולא - א' תמוז

פעם אחר כשהגיד רבנו שיעור נפלא שהיה בו משום נעימות מיוחדת, היה שם תלמיד אחד אשר זחה עליו דעתו מרוב חדוותא דשמעתתא, והרהיב עוז להעיר על מש"כ הטו"ז 'ודלא כמו"ח' (הב"ח), שכנראה לא העריץ הב"ח את חתנו, וכדרך העולם שבין חתן וחותן יש פירוק ולכן נחלק הטו"ז עליו. לשמע הדברים נרעש ונרעד רבנו מאד, והתרגז עליו בקול: חלילה! קלות ראש היא לומר כן! קבל עליך מיד תשובה על דבריך המופקרים. התדע על מי המדובר! הלא לבת אש קודש קדשים היה הב"ח. שמעתי מפי זקני מצאנז דכשנסתלק הב"ח רצו חיצונים להדבק בו, אבל כולם נבעתו ויראו מגשת אליו, חוץ מחיצון עז פנים אחד אשר התחצף לנסות להתקרב אליו. הרעים אליו הב"ח: התלך

ממני? כי אם לא, אפתחה פי בדברי תורת, ואז תישרף בהבל פי!... חיל אחז את החיצון וכהרף עין ברח ונמלט משם...

סיפר בנו האדמו"ר רבי בנציון הי"ד שהיה בצעירותו עד-ראיה ונוכח בעצמו כאשר הביאו לפני אביו נערה אחת מהונגריה, שנכנס בה "דיבוק" ומירר את חייה בעינויים קשים, ע"מ שיושיע אותה. המעמד היה נורא. חרדת אלקים. ה"דיבוק" סיפר מתוך גרונה בצעקות משונות בשל מה נגזר עליו להתגלגל ככה, באין תיקון לנפשו, ופירט כל תועבותיו. בין השאר גילה שבחיי שמש בתפקיד שו"ב בקהילת קאשוי, ורב המקום הג"ר משה יונגרייז זצ"ל מצאו פסול למלאכת-הקודש, והעביר אותו מן המשרה הזאת (לימים כשנפגש האדמו"ר רבי בנציון הי"ד, אחרי הסתלקות אביו רבי שלמה'לי, בעיר בארדיוב עם הגר"מ יונגרייז, אמר לו: "יש לי בעדכם פריסת שלום מעולם האמת", וסיפר לו דברים כהווייתן, והגר"מ יונגרייז אישר את העובדה שפיטר את שו"ב פלוני ממשרתו בגלל מעשיו המכוערים).

אמר לו רבי שלמה'לי: "אתה מציק לנפש מישראל שלא חטאה לך מעולם, אם תצא מגוף הנערה אלמד משניות לעילוי נשמתך, ויהיה לך תיקון גדול" ועוד באותו לילה שמעו אותו בני הבית לומד משניות בחדרו בקול ובהתלהבות רבה: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא". כעבור ימים אחדים באו להודיעו שה"דיבוק" עזב את הנערה ונתרפאה כליל. רבי שלמה'לי המשיך בחדא מחתא רפואה לבת ותיקון לנפש המתייסרת בכף הקלע. הרב אהרן סורסקי שליט"א "היכל באבוב" (ב"ב תשמ"ז) ע' פ"ו. מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

כאשר נסתלק הרה"ק מבאבוב נשאר אחריו חובות הרבה, מאשר פיזר נתן לאביונים ושאר הוצאות שונות, ובניו הקדושים לא ידעו לשית עצות בנפשם היאך לסלק החובות המרובים, ונתיישבו בדעתם ועלו על הציון והתחננו ובקשו שיהא בעזרם, כי הולכים הם לקנות לאטער", שיצליחו ותעלה בגורלם סכום לאטער", והצליחו ושלמו את כל החובות.

ב' תמוז

הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה זי"ע

יום ההילולא - ב' תמוז

רבי נחמן עלה על קבר הבעש"ט לפני עלייתו ובשבו אמר: "הוא ציוה עלי לעלות".

תיאור הסערה שפקדה את האניה מרגשים. הספינה נסוגה בעקבות הסערה ובמקום לנסוע צפונה לחיפה, היא טולטלה לכוון עזה. ביום הכפורים עוד היו בספינה וכבר לא יכלו להתפלל בעמידה, אלא בישיבה או בשכיבה ואז "קיבצנו למנין עשרה שהיינו מפוזרים בספינה זה בכה וזה בכה, ונטל רבי נחמן ספר תורה בזרועו והתפלל בלחש מעט ואמר: אם חס וחלילה נגזר עלינו בבית דין של מעלה שנאבד מן העולם, אנו בית דין עדה הקדושה בצירוף קודשא בריך הוא ושכינתיה, אין אנו מסכימים לגזירה זו, ויהי רצון שתבטל גזירה זו וענינו אחריו אמן והלכנו איש למקומו בספינה וציווה לנו לומר תהלים

ולאט-לאט נח הים מזעפו". בי"ב תשרי תקכ"ה חנתה הספינה בעכו. בערב סוכות כבר היה רבי נחמן בטבריה.

פעם אחת שמעתי מרבי נחמן מהאראדענקע שאמר: הייתי חסיד גדול כל כך שהייתי בתענית יום ביום, והלכתי בכל יום למקוה קרה. שבדור זה לא יוכל לסבול שום אדם מקוה קרה כזו. וכשבאתי מהמקוה לביתי, ומצאתי המקום חם מאד עד שכמעט בערו הכתלים בביתי, ולא הרגשתי החמימות לערך שעה, מרוב הקרירות שנתקררתי בהמקוה שהלכתי, ואף על פי כן לא הייתי יכול לפטור (להנצל) מן מחשבות זרות עד שהוכרחתי לחכמת הבעל-שם-טוב.

הרה"ק רבי נחמן מהורדנאק זי"ע היה מהששים גבורים של הבעש"ט, ומראשי המקורבים אליו, כפי שנראה מכמה עובדות שהיו בינו ובין רבו. מסופר כי כשגילה הבעש"ט לתלמידיו את סוד כוונת המקוה, העירו התלמידים על השינויים שיש בהם, כלפי הכוונות שגילה האריז"ל "וכאשר שמע הבעש"ט הק' דבר זה מהם תיכף השליך ראשו לאחוריו, ופניו נעשו לפיד אש ועיניו בולטות, כדרכו בהתפשטות הגשמיות בעת עלייתו בעולמות העליונים וכו', ובקצה השולחן ישב ר' נחמן האראדנאק וכו' נפלה עליו תרדמה גדולה וכו', והוא נרדם אצל השולחן הטהור וכו', ובתוך שינתו חלם וכו', ובתוך כך בא הבעל שם טוב והתחיל לדרוש הדרוש הזה בכוונת המקוה, ועמד לנגדו איש רך בשנים וסתר את דברי הבעש"ט, ושאל מי הוא זה, ואמרו שהוא האר"י ז"ל, ונמשך הפלפול ביניהם זמן רב עד ששמע איך האריז"ל הודה לדברי הבעש"ט, ובתוך כך הקיץ ר' נחמן משינתו, ותיכף ישב הבעש"ט ואמר: נחמן, אני לקחתי אותך להיות עד בדבר זה, תעיד האם לא הודה לי האריז"ל".

הבעל-שם-טוב סיפר בשבחו של הרב מורינו נחמן האראדאנקער בפניו, והוא היה יושב בריחוק מקום ממנו, אזי הקריב את עצמו והרכין את אזנו לשמוע. והיה בעיני העם לפלא שמרכין רבי נחמן אזנו לשמוע שבחו, ושאלו העם את הרב הבעל-שם-טוב על זה, ואמר להם כי הרב מורינו נחמן ביקש מהשם יתברך שיתנו לו במתנה, שלא ישמע כי אם מה שצריך לשמוע, וזה שאני מספר בשבחו אינו שומע, והוא כאשר ראה שפתי נעות וקולי לא ישמע, היה סבור שאני מדבר בדברי תורה, לכן הרכין את עצמו לשמוע מקרוב. והמופת לזה, כשאני מדבר דברי תורה הוא שומע אפילו מרחוק.

הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע היה מחזיק לגדול מאוד ומאוד את הרה"ק ר' נחמן הורודינקער היה מספר בשבחיו, ואמר דאיתא במדרש כל המספר בשבחן של צדיקים כעוסק במעשה מרכבה, אך ר' נחמן הנ"ל היה מכין עצמו לנסוע לארץ ישראל וכל זמן שהיה ר' נחמן במדינה לא עברו הרוסים נהר נייעפר אף ששלחו כמה פעמים למדינת פולין לא יכלו לכנוס, וביום שעבר ר' נחמן הנעסטר עברו הם הנייעפר. "אמרי פנחס" ע' רל"ו

הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל רבה של טבריה מספר בספרו "טבור הארץ" (קט, ב) מה ששמע מזקני טבריה, שהיתה עצירת גשמים וציוה רבינו הרה"ק רבי נחמן מהורדנאק זי"ע "שיילכו למערת רבי חייא ובניו להתפלל שמה על הגשמים, וגם הוא הלך עמהם, וציוה להם שיקחו עמהם בגדי חורף למחסה מזרם וממטר, והיה אז יום חם וצח כעצם השמים לטוהר, הם יצאו מן העיר לילך למערת רבי חייא ובניו זיע"א ובגדי החורף בידיהם, ואז עמד בשער העיר שר ושופט העיר, וכראותו שהם הולכים ובגדי חורף בידם צחק מהם הרבה, ורק בפניהם ואמר שאם יחזרו להעיר ולא ירד גשם, ירמוס את הרה"צ

הנז' תחת כפות רגליו, הם הלכו לדרכם למערת רבי חייא ובניו ושפכו שיחם נוכח פני ה', והשמים נתקדו בעבים וירד גשם שוטף עד מאד, ולולא שהיה להם בגדי החורף לא יכלו לבוא העירה, וכאשר חזרו העירה, המתין להם בשער העיר שר ושופט העיר הנז', ולקח את הרה"צ הנ"ל והרכיב אותו על כתפיו, ונשאו עד תוך העיר, והעיר טבריה צהלה ושמחה על הגשמי רצון וברכה שירדו, וגם כי נתקדש שמו הגדול ית"ש, וכל הנכרים אמרו מי כמוך באלקים ומי כעמך ישראל".

בנו של הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה זי"ע רבי שמחה נשא את נכדתו של הבעש"ט, פייגא בת אדל, והוליד הימנה את רבי נחמן מברסלב. רבי נחמן היה מפליג הרבה בשבחו של סבו השני רבי נחמן מהורדנקה, באמרו כי הגיע למדרגתו "יותר בזכות סבו רבי נחמן, מאשר בזכותו של הבעש"ט".

הגאון רבי מרדכי זאב איטינגא זי"ע

יום ההילולא - ב' תמוז

הגאון מוריניו מרדכי זאב אב בית דין קהילת לבוב, אביו של הגאון בעל ישועות יעקב, כתב מכתב להרה"ק רבי אלימלך מליזינסק: היות ששמעתי שכך הוא מתפאר שיש לו גילוי אליהו, יורני נא איך יכול גם אני לבא למדריגה זו, והשיב לו הרב הקדוש: הן אנכי לא אמרתי מעולם שיש לי גילוי אליהו, רק עתה שכך הוא שואל אותי, אני אומר לו שגם הקטן שבקטני תלמידי יש לו גילוי אליהו, אבל כבוד הדר גאונו לא נברא לזה רק לתורת הנגלה - ילך בדרכו זה גם להלאה, ואין לו עסק בנסתרות (שמעתי זאת מידיד נפשי הגאון מוריניו הרב דוד טעבלי זעהמאן שליט"א ראש אב בית דין דקהילתו, ששמע כן מפי הרב רבי מענדל סאליר נרו יאיר, שהוא ראה את המכתב בכתב יד קודש הרב הקדוש הנזכר אצל שאר בשרי הגאון מאור הגדול מוריניו הרב יצחק אהרן סג"ל איטינגא זצ"ל אב בית דין קהילה לבוב).

הרה"ק רבי אברהם מטריסק זי"ע

יום ההילולא - ב' תמוז

פעם בא איש אחד חשוך בנים ל"ע אל המגיד הק' מטריסק ולן שם באכסניה. שאלו בעל האכסניה למטרת בואו. סיפר לו האיש מרי שיחו: היות שאני חשוך בנים, על כן ברצוני להיבנות בזכות תפילת הצדיק בזרע של קיימא. ניחם אותו בעל האכסניה ושח לו: בדידי הוה עובדא. לפני הרבה שנים, כשבא המגיד הק' מטריסק לעירנו, הייתי עוד צעיר לימים והייתי קשור לאדמו"ר רבי שלום מבעלז, ומנהגי היה לילך בכל שבת אל שולחן המגיד ושבעתי עונג ונחת מדרכו בקודש. רגיל הייתי שבכל פעם שנסעתי לבעלז, לקחתי ברכת הפרידה מהמגיד. אני הייתי ג"כ חשוך בנים ל"ע. תמיד הפצרתי באדמו"ר מבעלז שיתפלל בעדי שאפקד בבנים. פעם, בעת שהפצרתי מאד ברבנו האדמו"ר, הביט בי ונאנח. הבנתי מאנחתו שאין לי שום תקוה ח"ו. לקחתי ברכת הפרידה וחזרתי בצער לביתי. ביום ש"ק - המשך בעל האכסניה לספר - הלכתי אל שולחן המגיד והעמדתי יין על השולחן. כשהושטתי לו את ידי בברכת "לחיים", אמר לי: "תתברך בבנים טובים, השי"ת יעזור לך שתפיקד בזו השנה בכך זכר זרע של קיימא". עמדתי משתומם. הרהבתי עוז בנפשי ושחתי לפניו את כל הענין שהיה לי עם מו"ר מבעלז. ענה המגיד ואמר: "אבל אני מברך אותך ומבטיחך שיהיה לך בזו השנה בן זכר בעזרת

השי"ת". לשבת השניה נסעתי לבעלז. תמה האדמו"ר: הלא רק לפני כשבוע ימים היית אצלי ומדוע כבר באת אלי שוב? שחתי לפניו את דברי המגיד ודבר ברכתו שבירכני. שאל אותי מוהר"ש: אמור לי מי הוא המגיד הזה? אמרתי לו שמו הק' וכי הוא בן הצדיק רבי מרדכי מטשרנוביל. אמר לי: אינני מכיר אותו ואינני רואה אותו כרבי. חזרתי לביתי ושחתי לפני המגיד את כל דברי האדמו"ר מבעלז. ענה המגיד: אמור לו בשמי, כיצד יוכל להגיד שאינני רבי, והלא ראיתי אותו בראש השנה בהיכל עליון, כשהוא לבוש בלבושו של ירמיה הנביא, וגם הוא ראה אותי. מיד נסעתי לבעלז ומסרתי לו את דברי המגיד. מרן מהר"ש נתפעל מאד והרים קולו: אמת, אמת. ואם הוא ראה אותי בלבוש זה הוא בוודאי רבי וברכתו ותפילתו יעשו פרי ויהיה לך בעזרת השם זרע של קיימא. ואמנם באותה שנה נפקדתי בכך. בעל האכסניה הצביע על בנו שעמד על ידו ואמר: זהו בני שנולד לי ע"י תפילת המגיד וברכתו. בטוח אני שגם אתה תיושע על ידו. וכך הווה שתפילת המגיד עשתה פרי ונפקד בזרע של קיימא.

סיפר נכדו של המגיד מטריסק זי"ע הרה"צ ר' וולו"י טברסקי זצ"ל מקאָוול' מעשה שטפלו על סבא המגיד מטריסק זי"ע עלילת-שוא, שכאילו דיבר סרה במלכות רוסיה והסית למרוד בקיסר, ונלקח בשלישי לפסח להיכלא במבצר בית-האסורים שבק"ק אוסטראה ביחד עם הצדיק רבי ייבי השני, בנו של הרה"ק רבי פנחס זצ"ל, בן-זקונו של רבי ייבי הראשון מאוסטראה תלמיד הבעש"ט (היה זה בעת שאסרו שלטונות רוסיה את הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל), ונשאר חבוש במעצרו חמשה שבועות.

הסוהרים בבית הכלא נצטוו להתייחס אל שני הצדיקים כאל פושעים מסוכנים. הפרידו ביניהם למשך תקופת החקירה, שלא יוכלו לדבר איש אל רעהו, כל אחד מהם הוכנס לתא-אסירים מלא גנבים ורוצחים (אגב: בתא אסירים זה עשו יושביו את צרכיהם, וכפי שכותב ר"א מרקוס בספרו החסידות, נשא אח"כ המגיד את כפיו השמימה להודות על שסייעו בידו שלא תעלה מחשבה קדושה על לבו במשך כל תקופת שהותו שמה) והיו יושבים ומצפים למשפט בו יחרץ גזר דינם. לפי "חוקי רוסיה הצארית דאז" היו צפויים להיגלות לסיביר בעוונם ל-15 עד 20 שנה.

חסידי טריסק, בתוכם בעלי יכולת והשפעה, עשו כמיטב יכולתם לשחרר את רבם ולבטל את כתב-העלילה שהוגש נגדו, אך לפי שעה לא הועילו. השתדלו, איפוא, ב"חלונות הגבוהים" בעזרת שלמונים כי לפחות לא יתנוהו כאחד מזיבורית בני-אנוש, עד שהשיגו רשיון לשכנו בחדר מיוחד. אבל המגיד הקדוש הביע את צערו שאינו יכול להישאר בדד, כי נצרך לשמירה בלילות, וישובו החסידים להרבות מוהר ומתן, עד שהסכימו שרי בית הכלא להרשות שיצטרף לגור עמו איש ממעריציו, אשר יאות לקבל עליו את העונש שיוטל על המגיד בעצמו, ולא יוכל לעזבו עד תום ריצוי "עונשו". התנדב אז אחד ממשוטי עם, מיכה שמו, אשר חתם על הצהרה רשמית כי מקבל עליו לשאת כל עונש שיוטל על רבו המגיד וייענש בו גם הוא, ואחרי שחתם הוכנס להיות בצוותא ושמירה לצדיק בבית כלאו. יום אחד בבוקר, כשהמגיד בכלאו אמר תהלים לפני התפילה, כיון שהגיע לפסוק "עד אנה ירום אויבי עלי", התפרץ בבכי תמרורים. אחר פנה אל שכנו לחדר: "מיכה, אקוה ברצות השם לצאת היום לחרות!" שאל מיכה: וכי זו מנין לכם? השיבו "לקחו ממני מן השמים את כל המדרגות, ויהי כאבן לבי, ללא שום הרגשה, רק היום באמרי "עד אנה ירום אויבי עלי" חזרו אלי כל ההשגות. לכן אקוה לטוב" - וכן היה.

החסידיים בחוץ; שלא פסקו מהמאמצים לשחרר את הרב, חקרו וגילו שהמלשין העיקרי היה סתם סחטן שדרש ממקורבי המגיד לתת לו כסף ומשלא נענה שלח דילטוריא אל השלטונות. הדבר הוכח בראיות והחוקרים הרוסיים החליטו לבטל את כתב האשמה. כשחלפו שעות אחדות מאותה אמירת תהילים, בא ילד יהודי כבן עשר ודילג במרוצה אל עליית בית האסורים, רכן לעבר חלון פתוח שהשתלשל פנימה ויזעק: "מזוט רבי, הגיעה בשורה מפטרבורג!" ותיכף נמלט מאימת הזקיף משומרי בית-הכלא שחש לתפסו. אחרי המתנה של מספר שעות, עם דמדומי חמה, כבר נמסרה לצדיק הודעה רשמית על שחרורו. בחוץ המתנינו לו המוני חסידים שליוו את כרכרתו היוצאת לטריסק בשירה ובזמרה.

ונקפו שנים. הילד המבשר גדל והיה לאיש. התחתן והקים משפחה, והנה יום אחד בא לעיר מגוריו המגיד הקדוש מטריסק, חסידים למכביר צבאו על פתחו, וגם הוא נמצא בתוך הבאים. קוויטל בידו האחת, פדיון נפש חמשה רובלים בידו השנית, להתברך מפי קדשו כי יהיו פורקין ממנו עול מלכות ולא יילקח לעבודת הצבא. כיון שהתייצב ובא אצל המגיד, שכבר היה אז בעומק השיבה, לקח ממנו רק שני רובלים וסרב לקחת את הנותרים. אף אמר לו בלשון סתומה: "הלא זה כמה ברכתי אותך שתינצל אתה וכל זרעך מעבודת הצבא, ומה לך פה?!" השתומם האיש ולא הבין, מה קורה אתה, הלא עוד לא פצה את פיו, והרבי מעולם לא ראהו. ביקש לשאול אך המשב"ק לא הניחו להישאר על עמדו והזיזו הצידה. נטפל האיש לגבאי ואמר: "אתן לך רובל שלם בשכרך אם תניח לי לשאול פשוט דבר". הניח לו הגבאי ואחרי שתמה שורת האנשים משחרי פניו של הרבי ניגש ושאל. והנה להפתעתו המגיד הקדוש אומר לו בקצרה: "הכרתין, שמעתי את קולך, הלא כשהיית ילד דילגת על גג בית-הכלא לבשרני מן השחרור. באותה שעה ברכתי אותך בלבי, שתינצל אתה וזרעך לדורותם מעבודת הצבא. וגם הבהרתי כי מן היושר להניח עבורך שלושה רובלים מתנה. והלא צריך אדם להיות "דובר אמת בלבבו", צריך לקיים מה שחושבים ליתן, וכמעשה דרב ספרא הנזכר בגמרא, לכן החזרתי לך היום שלושה רובלים מפדיון-נפש, ואתה לך לשלום וינוחו ברכות על ראשך..."

סיפר אדמו"ר (הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר) זצ"ל כי בימי אביו המגיד הקדוש מטריסק זצ"ל נודע פעם אחת קודם ר"ה שנתפשטה מחלת החולירע רח"ל בסביבות טריסק, ונכנס הוא לאביו המגיד הקדוש זצ"ל ויאמר לו שיצוה שיכתבו בשמו לכל החסידים בכל מקומות מושבותיהם שלא יבואו לטריסק על הימים הנוראים, כי על ידי שיתאספו הרבה אנשים יחד וגם ממקומות שונים, ע"י הדחק יכולה המחלה להזיק להם ח"ו. והשיב לו אביו המגיד הקדוש: דאין צריך לכך, כי כבר פעל בתפלתו שלא יזיק ח"ו אלא באולי לאיש א', ולא כתבו כלום להחסידים. ובאו על הימים הנוראים הרבה חסידים כדרכם בכל שנה, ולא הוזק ח"ו אף אחד מהם. ובהושענא רבה בעת שעשה המגיד הקדוש ז"ל הנענועים איזה שעות רצופים יחד כדרכו בקודש נחלה רח"ל אברך אחד מחעלים על חולי הנ"ל, ורצו החסידים להזכיר אותו בפני המגיד באמצע הנענועים, אבל האברך שנחלה לא הניח להם להפסיק את המגיד באמצע עבודתו ולבלבלו, וקודם שגמר המגיד הנענועים שבק האברך לן חיים. ואח"כ סיפרו זה להמגיד הקדוש ז"ל, ואמר כי האברך היה חסיד שוטה במה שלא הניח להזכירו לפניו באמצע הנענועים, כי באם היה נזכר לפניו היה נתרפא בוודאי, ואולי היה צריך להחליף אותו באחר (עיין (חגיגה דף ד':) ונתתי אדם תחתך עיי"ש) או היה מבטל הגזירה לגמרי. וצוה המגיד הקדוש כי בעת

הלוויה יוליכו מטת האברך לפני הבית המדרש ויודיעו לו מזה, וכן עשו, ויצא המגיד הקדוש אל המטה ונתן לו שמירה א פירער (ארבעה גראשין פולניש). ואמר להאברך אל תפחד לך ישר עם השמירה לאבי הקדוש (הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל) ולזקיני הקדוש (ה"מאור עינים") זצ"ל. ובליל שמע"צ בשעת עשיית הקפות מהמגיד הקדוש, כשהגיע המגיד להקפה ג' וישב עצמו לנוח מעט מעבודתו הקדושה שרקד בהקפות איזהו שעות, קרא לבנו אדמו"ר זצ"ל ואמר לו בזה"ל: ראה נא בני כמה מיהר את עצמו האברך שנפטר היום, כי כבר היה אצל אבי הקדוש זצ"ל ואצל זקיני הקדוש זצ"ל וכבר הוא כעת בבית המדרש פה לרקוד עמנו בהקפות.

הרה"ג ר' יוסף שטייכעל ז"ל שמע מהרה"ק מסקווער זצ"ל, שדיבר מהרה"ק הטריסקער מגיד ואמר עליו שהי' פועל ישועות, והוסיף שהטריסקער מגיד אמר פעם בזה"ל, ברעזא ברעזא, היינו אילן שעציו יבשים מאד, וכוונת הרה"ק הי' על מי שאי אפשר לו בשום אופן להתברך בבנים, ואעפ"כ בזכותו נושע.

סיפר הגה"ח ראש הישיבה רבי פישל רבינוביץ זצ"ל: כי זקיני הגה"ח ר' יהושע אשר רבינוביץ עלה בילדותו לארץ ישראל עם אביו הגה"ח ר' אריה מרדכי, ובדרכם לארץ ישראל ביקרו בחצה"ק של צדיקי הדור להתברך מפייהם ולהיפרד מהם, והיו גם בטריסק אצל המגיד מטריסק, ובהיותם שם ראו דבר פלא, כי כל קהל העיר אנשים נשים וטף נאספו כולם לבית המדרש קהל גדול מאד ועלו ב' אנשים על הבימה וסיפרו את סיפורם לפני כל הקהל, וזה היה דבר הסיפור:

שני האנשים האלו היו שותפים בעסק והיו עשירים גדולים ומכובדים בעיר, פעם נסעו מן העיר לרגל מסחרם למקום רחוק, ולקחו אתם שק מלא בצרורות של כסף כדי שיהיה להם במה לקנות סחורה ואח"כ ימכרוה ויעשו הון רב, ובאמצע הדרך ראו יהודי עני אחד שהיה הולך ברגל, שהיה בדרך לביתו אחרי שהשתכר כמה שנים למלמד אצל בעה"ב א' כדי שיהיה לו לפרנס את ביתו שהיה מצב פרנסתו דחוק במאוד, וכיון שהיה לו חבל על הכסף הלך ברגל, וכששאלוהו ב' העשירים להיכן הוא הולך וענה להם אמרו לו העשירים היות שנוסעים הם בדרכו אשר הוא הולך ע"כ יקחוהו עמהם בעגלה, העני הודה להם על כך ועלה על העגלה.

באמצע נסיעתם כאשר הגיע שבת קודש נעצרה העגלה ליד אכסניא אחת וירדו שם לשבות את השבת, והעשירים אמרו להעני שהם יקחוהו עמהם על חשבונם אצל בעל האכסניא ויאכל וישן ביחד אתם, ושוב הודה להם העני על כך ונכנסו לאכסניא. במוצאי שבת קודש לפני שיצאו שוב לדרך בדקו העשירים בשקם וספרו את צרורות כספם, ומצאו כי צרור אחד של מאתים מטבעות כסף נעלם להם, התחילו לשאול ולחפש, אולם לא מצאו, ונפל להם החשד על אורחם העני המלמד אולי חמד בכסף, וישאלו אותו על כך, אולם הוא הכחיש מכל וכל, אמנם כאשר ראו שאינם מוצאים בשום אופן את הכסף החליטו שכנראה בכ"ז הוא לקח את הכסף ושאלוהו אם הוא מוכן שיבדקו בבגדיו וכיסיו, והוא אמר שהוא מוכן שיבדקוהו כי לא נגע בכסף שאינו שלו, ואכן לקחוהו ובדקו בכיסיו ולא מצאו כלום, אולם כשהורידו ממנו את מעילו ראו בתחתית המעיל שתפור לו שם צרור של מאתים מטבעות, בדיוק כמספר שנעלם להם, אולם הוא הכחיש ואמר כי לא גנב כלום והכסף שלו, אולם הם ברוב כעסם

צעקו עליו והתחילו להרביץ לו כי לא העלו בדעתם שהעני הזה יש ברשותו כסף שלו, ובאמצע עוד נכנסה בעלת הבית ושאלה אותם אולי החוט שתפר בזה את הכסף היה חוט אדום ואמרו לה שאכן החוט הוא אדום, והסבירה להם בעלת הבית כי עתה נודע לה גודל רמאותו של העני, כי בערב ש"ק בא אצלה וביקש חוט באמרו לה שהוא רוצה לקשור את צרור בגדיו, והיא בתומה סברה שכן הוא ונתנה לו, אכן עתה מובן לה הדבר כי הלך לגנוב הכסף ולקשרו אל מעילו, והם בשמעם זאת ממנה גברה בם כעסם והיכו אותו מאד ברוב כעסם על כפיות הטובה שלו, שבמקום להודות להם על גודל הטובה שעשו עמו עוד הוא מעיז לגנוב, ולהכחיש אח"כ, וכאשר נרגעו ונסעו לדרכם השאירו אותו שם נאנח וכואב מעוצמת המכות והבוזיונות.

אולם תיכף למחרת בהיותם באמצע הדרך קיבלו מברק דחוף מביתם שם מודיע להם אחד מבני ביתם כי היות שלפני נסיעתם ממש הוצרכו בדחיפות לסכום של מאתים מטבעות והוציאו את צרור הכסף מן השק וכדי שלא ידאגו כשיספרו את הכסף ולא ימצאו ע"כ שלחו מברק להודיע להם שלא ידאגו על כך. ויהי בקראם את המברק חשכו עיניהם ונקרע לבם לקרעים על שחשדו וביזו את העני, ועכשיו נתברר להם כי אכן היה זה כספו אשר חסך לו אצל בעה"ב שלו ומשום מה לא עלה על דעתו לומר להם זאת לפני שבדקוהו וליבם התמלא בחרטה ועגמת נפש על כל מה שעשו לו, ותיכף הפכו את פניהם לחזור אל האכסניא לפייס את העני ולרפאותו ולפצותו על כל מה שעשו לו. אולם בהגיעם לאכסניא ראו כי כבר נחלה העני החלש והמסכן מרוב המכות שקיבל, ותיכף קראו לרופא שירפאהו, אולם במשך הזמן התדרדר מצבו עד שרח"ל שבק חיים לכל חי, כי היה איש חלש והמכות שקיבל הרסו את בריאותו לגמרי ללא תקנה ה", שבר הושברו, כי מלבד שביזו וחשדו באדם כשר עוד היכוהו והרגוהו, והשאירו את אשתו אלמנה ובניו יתומים, והתהלכו עטופי יגון ולא מצאו מנוח לנפשם מרוב צערם וחרטתם. בצערם כי רב פנו אל רבם הק' המגיד מטריסק לבקש ממנו שיתן להם איזה תיקון לנפש האומללה, ואמר להם המגיד מטריסק כי עצם הצער הנורא והחרטה העמוקה שיש להם זה לבד להם לכפרה, ועוד זאת יעשו שמעתה יפרנסו את בני ביתו, אשתו וילדיו של הנפטר, ברחבות ובפאר בדיוק כמו שמפרנסים את בני ביתם שלהם, וגם יחתנו את כל בניו ובנותיו ממש כמו שמחתנים את בניהם ובנותיהם שלהם. גם ציוה להם לערוך גלות שנה תמימה. ולבד מכל זאת, עליהם לכנס את כל בני העיר מנער ועד זקן טף ונשים, ולספר את כל הסיפור הנורא, וע"י הבושות והבוזיונות שיהיו להם מזה, וגם ע"י הזיכוי הרבים שילמדו כולם מזה מוסר השכל האיך צריך לדון את כל אחד לכף זכות ולא לחשוד ח"ו בכשרים אפילו באופן שנראה כמעט ברור שאכן החשד הוא נכון, כל זה יהיה להם לכפרת עוונם הנורא ותיקון לנפשם.

ג' תמוז

אז ידבר יהושע ל-ה' ביום תת ה' את האמורי לפני בני ישראל ויאמר לעיני ישראל שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון. וידם השמש וירח עמד עד יקום גוי אויביו הלא היא כתובה על ספר הישר ויעמד השמש בחצי השמים ולא אץ לבוא כיום תמים. ולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו... (יהושע י ב-יד)

כל זה אירע ביום ג' תמוז
 כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש
 מנחם מנדל בן רבי לוי יצחק שניאורסון נשיא דורנו
 ראה פלאי פלאים אלוקות בגילוי פרק ראשון בספר זה עמוד 27

ד' תמוז

רבינו יעקב תם זי"ע

יום ההילולא - ד' תמוז

לרבנו תם, נכדו השני של רש"י, היו שני בנים חכמים, רבי יוסף ורבי שלמה. מסופר, שפעם עמד רש"י ותפילין על ראשו והחזיק בזרועותיו את נכדו הקטן יעקב, הוא רבנו תם. הפעוט שלח את ידו ואחז בתפילין שבראש זקנו. עצר בעדו רש"י ואמר בבת צחוק: נכדי זה השיג בידו את התפילין שלי, וחוששני שישגי עליהן לכשיגדל. ובאמת כך היה, שרבנו תם חלק על סדר הפרשיות שבתפילין של רש"י ראה שו"ע, או"ח לד, א.

מסופר בסדר הדורות שבהיות רבינו תם ורבינו אפרים הגדול ב"ר יצחק ברגנשפורק [עיר בצרפת] והיו מתפללים על קשר של תפילין: לרבינו אפרים חייבים לקשרם בכל יום, שנאמר וקשרתם לאות על ירך. ור"ת אומר שהכוונה על ההידוק. הויכוח הזה נמצא גם בתוס' בשלשה מקומות (בעירובין צו. במנחות לה: ובחולין ט). אבל לא בין ר"ת ורבינו אפרים, כי אם בין ר"ת ורבינו אליהו. ר"ת הביא שם שתי ראיות, (א) חולין (ט). רב יהודה אמר רב ת"ח צריך שילמוד ג' דברים כתב שחיטה מילה, רב חנינא בר שלמיא משמיה דרב אף קשר של תפילין, ברכת חתנים וציצית. ואידך, הני שכיחן. ופירש ר"ת כתב, שחיטה, ומילה שכיחי תדיר, וצריך ללמדם לפי שצריך תדיר להם [ורש"י פירש איפכא]. ואם קשר צריך לעשות בכל יום, הוא שכיח טפי. ועוד הביא ראיה מעירובין (דף צו.) דשם איתא דקשר של תפילין הוא של קיימא, ואם צריך לקשור בכל יום אין זה קשר של קיימא.

ומסופר בסדר הדורות שבהתוכחו עם רבינו אפרים חרה אפו של רבינו תם, ואז נתגלה משה רבינו אליהם והכריע כר"ת, בסדר הדורות כותב שדבר זה בקבלה איש מפי איש. וגם מרומז הוא במרדכי בהלכות קטנות. ולמה חרה אפו של ר"ת האומנם לא היה רשאי רבינו אפרים לחוות את דעתו. ואפשר לומר שזוהי סבת התרגזו: איתא בברכות (דף ו.) הראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין, תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו (שמואל ב' ז, כג) מי כעמך ישראל גוי אחד, ובתפילין של ישראל שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד (דברים ו, ד), הראה לו הקשר של תפילין. והנה הקשר הזה רמז על הקשר שבין ישראל וקב"ה, והקשר הזה הוא קשר של קיימא, ואם מקשרין אותו בכל יום אין זה קשר של קיימא כאמור, לכן התרגז ר"ת על ההשקפה הנגדית. ומשה רבינו שראה את הקשר של תפילין דמארי עלמא, הכריע כר"ת שהוא קשר של קיימא [עי' זוהר חקת (קפד): הקב"ה לא גזר קיומיה עם שאר עמא לאתקשר ביה אלא עם ישראל וכו'] לדורות לברית עולם.

רבנו תם נסתלק בד' תמוז תתקל"א אל עמיו. בשנה זו נשרפו בעלילות דם שני תלמידיו החסיד רבינו יחיאל בר דוד הכהן, והצדיק רבינו יקותיאל בר יודא הכהן. וגם רבי יהודה בר אהרן, ור"ת תיקן יום צום כ' סיון. ובשנת תתקי"ז י"ד שנה לפני זה פרצו נוסעי הצלב לביתו של ר"ת ויבוזו את כל רכושו וס"ת קרעו לפניו, ואותו הכו ופצעו, וכפסע היה בינו ובין המות, ושר אחד הצילו בהבטיחו בערמה שהוא יפתהו לקבל את דתם. אחרי המאורע הזאת התישב במ"א והרביץ שם תורה, ועמד בראש אספת הרבנים שנתאספה לעשות תקנות וחזוק לדת, והוכיח בזה כי הקשר שבין ישראל והקב"ה הוא קשר של קיימא, נחשבנו כצאן טבחה, ובכל זאת - שמך לא שכחנו.

הריב"ש בתשובה (סי' שצד) כותב עליו שלא היה כמוהו בידיעת התלמוד מאז נחתם התלמוד, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל.

סיפר הגה"צ רבי גדליה שניידר שליט"א שבהיותו בבחרותו אצל החפץ חיים למשך ששה שבועות, שמע ממנו שאמר על הא דאיתא בספר סדר הדורות בערך רבינו תם (אלף החמישי ד"א תתק"ל), שיש שם כמה לשונות שדיבר ר"ת למשה רבנו ע"ה ברמות רוחא בנידון תפילין, יעו"ש, אמר על כך החפץ חיים, כשהראו לו התלמידים מהשיבה דברים אלו, שהוא חושש מאוד שאין זה אמת, שלא יתכן כלל שרבינו תם ידבר אל משה רבינו בלשון וסגנון כזה.

והוסיף, שקבלה בידו מזקיניו עד הגר"ח מוואליזין זצ"ל שקיבל כן מאדונינו הגר"א, שפעם אחת כשלמד רבנו תם עם תלמידיו את דברי הגמרא בגיטין דף נ"ז ע"א, בנידון אותו איש שנידון בצואה רותחת, והיו התלמידים תמהים על ענין זה של צואה רותחת, ואמר להם ר"ת שיש בכוחו להורידו כעת מן השמים, שיווכחו בעיניהם באמיתות דברי חז"ל, אבל תנאי קודם למעשהו התנה אתם, שלא ישחקו עליו כשיראוהו במצבו זה של דינו הקשה, ואכן הורידו ר"ת מן השמים וראו כל התלמידים היותו מלוכלך בצואה רותחת ממש המה ראו כן תמהו ונבהלו, ואחד מן התלמידים לא התאפק ושחק, ומני אותו רגע והלאה לא פסק סרחון מאותו תלמיד כל ימי חייו! מזה נלמד - אמר מרן החפץ חיים - שאין לשמוח בעונשם של רשעים בעולם האמת!!! וסיים החפץ חיים לומר, שמעולם לא סיפר עדיין מעשה זה, ורק כעת שהתלמידים דברו מהענין, סיפר זאת. כתבי רבי שמעון הירש"ל שליט"א, ששמע מפי רבי גדליה שניידר שליט"א, וכנ"ל.

הגה"ק ר' פנחס הורוויץ זצ"ל ה"הפלאה" זי"ע

יום ההילולא - ד' תמוז

כתב הרה"ג מ' שמואל שי' אבד"ק שאטאווא שמעתי מאבי הה"ג אבד"ק פראנפיל אשר שמע מאנשי אמת כי בהיות הגה"ק בעל ההפלאה ז"ל רב בעיר לאכעוויץ הי' שם בעיר הנ"ל גביר אלים שהי' לו עם אדם א' איזה עסק אצל הה"ק בעל ההפלאה ז"ל. ודרש מהרב שיעשה לו איזה ענין שלא כד"ת והיה כאשר ראה כי הרב לא ישמע לו. הלשין עליו לפני הדוכס בעיר לעכוויץ. ובימים ההם הי' ביד הדוכס לעשות עם תושבי עירו כרצונו. ולזאת פקד הדוכס להעניש את הגה"ק בעל ההפלאה ז"ל בעונש מלקות. והיה כאשר כבר הונח הרב ההפלאה ז"ל על הארץ כדי להלקותו. הוריד שתי דמעות מעיניו ואמר בזה"ל אוי כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו קומה עזרתה לנו. וכאשר סיים הדיבורים הנ"ל ותיבש יד האיש אשר הפקיד הדוכס להלקות את הרב הנ"ל ולא הי' יכול לזוז בידו ממקום

למקום, וכאשר ראו בע"ב העיר כי כבר הונח הרב על הארץ כדי להלקותו אז הפילו כלם את עצמם על הארץ ואמרו להאדון אנחנו מקבלים עלינו שתצוה להלקות אותנו ולא את הרב. ועי"ז נמנע הדבר מלהלקות את הרב. עכ"ז ברח הרב ז"ל אחר זה מעיר לעכוויץ לעיר יאמפלא וישב ג' שנה עד שנתקבל לרב בעיר פפד"מ ומאז ועד היום לא פסקו משוגעים מגזעו של הגביר אלם הנ"ל.

פעם ביאר הגה"ק רבי פנחס בעל ה"הפלאה" לאחיו הרה"ק מניקלשבורג איזה מאמר מוקשה בגמרא מימרא דרבא, ואמר לו רבי שמעלקא - יפה כוונת לדברי רבא... ונענה הרה"ק "הלוא כך שמעתי מפיו!".

סיפר הגה"ק רבי יעקב יחזקיה גרינוואלד זצ"ל מפאפא שהרה"ק שמעלקא ואחיו בעל הפלאה זי"ע לפני שנתמנו לרבנים אחד בפראנקפורט ואחד בניקלשבורג היה ביניהם חלוקי דיעות מי ילך לשם ומי לשם, וגמרו שיסעו אל הרה"ק המגיד ממזריטש דוב בער זי"ע שיגיד להם מה יעשו, ותיכף כשבאו לחדרו אמר הרה"ק להר"ד שמעלקא שלום עליכם ניקלשבורגער רב, ולבעל הפלאה אמר שלום עליכם פראנקפורטער רב.

בעלות הגה"ק רבי פנחס בעל ה"הפלאה" זי"ע לכהן פאר כרב אב"ד בעיר הגדולה פרנקפורט דמיין, בא עמו מיודעו סוחר אחד שהיה מהנוסעים להרב המגיד ממעזריטש, ושמר רבי יעקב, ואתרמי שנסע אז לרגל מסחרו ונפגש בדרך עם הרה"ק, וביקש ממנו הרה"ק שיבא עמו, ואף שאצה לו הדרך אמנם אין מסרבין לגדול, ושכר איש אחד שיקח את סחורותיו והוא נסע עם הרה"ק לפרנקפורט.

בהגיעם יצאו לקראתו כל בני העיר וקבלו פניו בשמחה וצהלה וכבוד מלכים הנחילוהו, ביום השבת קודש עלו נכבדי ולמדני העיר לקבל פני הרב ולחלוק לו כבוד, והחלו לשוחח בפלפולא דאורייתא, והקשו קושיות עצומות ולא ענה להם הרה"ק מאומה, וביקש מרבי יעקב שהוא יתפלפל עמהם ויענה להם שאלותיהם. ורבי יעקב התפלפל עמהם ברוב חריפות, והרה"ק ישב לעצמו מבלי להתערב כלל וניגן בחשאי "ישמחו במלכותך", ורבי יעקב אף שלא היה כוחו בתורה גדול כל כך אמנם מכיון שביקשו הרה"ק להתפלפל עמהם נעשה כמעייין המתגבר, ולפלא שאחר השבת היה שוב כמקודם

בימי הרה"ק בעל הפלאה היו שני ד"ת בפעם אחת לפני הפלאה ובית דינו: אשה אחת באה וקובלת על בעלה שמפזר כל מעותיו לצדקה וגמילות חסדים, שוב בא אחר וקובל לפני הב"ד כי גוע ברעב ר"ל ואחיו עשיר ואינו מרחם עליו, ושאלו את הבעל, ואמר הטעם כי לא ידע האדם את עתו ושמא ח"ו ימות בקרוב וירא מפני העונש לאחר מיתה ר"ל כדאי' צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, וזה הדרך שאדם הולך, לזה נותן הרבה מעות לצדקה שיגן עליו. והנה שאלו אחר כך את העשיר מדוע אינו עוזר ומרחם על אחיו העני, השיב שהגם שיש לו הרבה מעות עם כל זה ירא שמא יחיה הרבה והרבה שנים ולא יספיק לו הרכוש לעצמו. ויצא הפס"ד מהפלאה ובית דינו שכל אחד מהם היינו הבעל הנ"ל והעשיר הנ"ל, ישמרם ה' מהפחד שלהם וכן היה כי העשיר מת תיכף ר"ל, והבעל שפיזר הרבה לצדקה חי הרבה.

הגה"ק רבי יהושע העשיל תאומים-פרנקל מקאמארנא זי"ע

יום ההילולא - ד' תמוז

הג"ר יהושע העשיל הנ"ל היה עוסק במסחר היין, פעם אחת הסתפק האם למכור את יינו כרגיל או לחכות, כי לפי חשבוננו עומד מחיר היין לעלות ויוכל להרוויח יותר, ושאל בעצת רבינו כדת מה לעשות, רבינו הסכים עמו ואמר לו שימתין, וכך עשה, אמנם בתוך כך החמיץ יינו ועמד הג"ר יהושע העשיל להפסיד את כל ממונו, וחץ מעגמת הנפש שנגרם לו מאיבוד ממונו הצטער על דברי החוזה שלכאורה לא התקיימו, וכאן יהיה מקום לחילול השם חלילה כי כל יודעיו ומכיריו ובתוכם המתנגדים לדרך החסידות, ידעו היטב כי בשל עצת רבינו לא מכר הג"ר יהושע העשיל את יינו, ועלול להיות מזה פחיתות הכבוד להרבי ולחסידים, כי ילגלו עליו לאמר ראו מה עלתה לו לחסיד זה ששם מבטחו ברוח קדשו של רבו. אמנם בסופו של דבר ראו כולם כי רגלי חסידיו ישמור, ומקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים, כי באותה תקופה פרצה מלחמה גדולה בין חיל מלכות רוסלאנד עם חילו של נאפוליון מלך צרפת, ועלה ביד מלכות רוסלאנד להערים על חיל נאפוליון ולמשוך אותם עמוק לתוך ארצם במקום שהקור שולט שם במלא תוקפו, וחיילי צרפת שלא היו רגילים לקור כזה נפלו פגרי מתים מעוצם הקור, ועל פי עצת רופאי החיל מצרפת לא מצאו עצה אלא להתחמם ברחיצת גופם ביין או בחומץ של יין. השלוחים יצאו דחופים לרכוש יין וחומץ, וגם הגיעו לביתו של הג"ר יהושע העשיל אשר מכר להם את יינו שהחמיץ במחיר כפול ומכופל, והיה לו ריוח גדול הרבה יותר מכפי שחשב בתחילה, והיה לפלא.

פעם צוה הה"ק החוזה לרבי יהושע העשיל שילך להרב דעיר לובלין הוא ה"אייזערנער קאפ" הנ"ל. כשבא אצלו היו שם שני אנשים שבאו לדין תורה לפני הרב, וכשראו את רבי יהושע העשיל הביעו רצונם שגם הוא יהיה מהב"ד בדין הלז, והסכים הרב על זה וצירף אותו עמהם, המנהג היה שם אצל דין תורה, שכל אחד מהדיינים היה כותב בשעת הד"ת את כל הטענות, ואח"כ הלכו לביתם ולמדו היטב הדין. ושוב באו יחד והציע כל אחד חוות דעתו בדבר, עד שהוכרע ביניהם הדין.

כשבאו הדיינים יחד היה רבי יהושע העשיל מחולק בדין עם הרב ממש מהיפך להיפך, והרב לא רצה לשמוע כלל סברתו והיה מוכן לפסוק כחוות דעתו. התחיל רבי יהושע העשיל לבכות, שאל לו הרב למה הוא בוכה, אמר לו רבי יהושע העשיל שמבקש מאתו שידמה בדעתו שהוא אמר סברא שלו, ואז בטח יראה שהצדק עמו. התחיל הרב להתיישב עוד בדבר עד שהודה לו שהצדק עמו ופסק כדבריו. כשחזר לרבו אמר לו הה"ק מלובלין שבמכוון שלח אותו שיראה דין תורה הזה, כי זה מאה פעמים שהדין תורה הלז היה בזה העולם ולא הוציאו אותו לאמיתה של תורה, רק עתה פעם ראשונה, ויותר אינו מצוה לו לילך אצלו, כ"ז סיפר הה"ק משינאווא.

המשפיע רבי מנחם מענדל פוטרפאס זצ"ל

יום ההילולא - ד' תמוז

המשפיע הרה"ח ר' מענדל פוטרפאס זצ"ל יצא מרוסיה בחודש מר-חשון תשכ"ד, והתיישב בלונדון שבאנגליה. כל תחנה בחייו, נגדשה באירועים מסעירים ודרמטיים, שהותירו את חותמם על חסידות

חב"ד. הוא מילא תפקידים משמעותיים בנאמנות ובמסירות, תוך התעלמות מוחלטת מהסכנות שארבו לפתחו. ר' מענדל הפך למושג עוד בימי חייו, ושימש סמל של חייל, הנאמן לרבותינו נשיאינו בצייתנות מופלאה, הוא ניהל ישיבות מחתרטיות תחת עיניו הפקוחות של המשטר ברוסיה, פיקד על בריחת מאות ממשפחות אנ"ש מברית המועצות, והקים מוסדות חב"דיים בלונדון.

אומנם, גולת הכותרת של פעילותו הענפה, הינה משרתו כמשפיע בישיבת תומכי-תמימים בכפר-חב"ד. הוא העמיד דור של תמימים - מקושרים בלבם ובנפשם לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מליובאוויטש

הבחורים חשו באפסיותם כלפיו, ונפעמו מהזכות שנפלה בחלקם, להסתופף בצל קורתו של מי שנותר ברוסיה בכוונה תחילה, במשך שנים רבות, כדי להציל יהודים מציפורניו של המשטר החשאי. תביעתו העצמית הדהימה אותם לחלוטין, ותאמה את מסירות נפשו בכלא הסובייטי. ר' מענדל נהג לספר, כי הרה"ח ר' לייזר צ'עצ'רסקער הי"ד דיווח פעם לרבי הרש"ב אודות הצלחתו בשליחות מסוכנת שהטיל עליו, והרבי בתגובה קם ממקומו וקרא: "הוא כבש אותם עם רצינותו ויראת השמים שלו!" תלמידיו של ר' מענדל ציטטו בהתרגשות משפט זה, כלפי הצלחתו של ר' מענדל עצמו בהשפעה.

ר' ניסן נמנוב, המשפיע והמנהל של ישיבת תומכי תמימים בצרפת, הוא כתב לר' פרץ, בין השאר, כי "מענדל פוטרפס הנו גאון במידות..."

באחד הלילות קרא לי החסיד המפורסם בעל המסירות נפש מרוסיה ר' מענדל פוטרפאס זצ"ל (משפיע דתו"ת בכפר חב"ד), וביקש שאבוא לישון בביתו עם חבר נוסף, היות שבאותה תקופה הוא נשאר בודד בביתו, וע"פ הלכה אסור לישון לבד. כמובן שהתרגשנו מההזמנה וכשבאנו אליו בעשר בלילה כיבד אותנו בשתייה ושוחח עמנו קצת חסידות, ואח"כ הכריז: "שוין מ'גייט ליינען קריאת שמע" (הוא לא אמר "הולכים לישון", כי צורת החשיבה של יהודי חסידי היא שונה!). קראנו ק"ש שעל המיטה והלכנו לישון, ור' מענדיל נכנס לחדרו. כשתיים לפנות בוקר אני מתעורר. אני שומע קול חרישי של בכיה... זינקתי ממיטתי, קרבתי לדלת של חדרו של ר' מענדיל, והצתי מבעד לחור המנעול. ר' מענדיל עומד ליד סידור, ואומר 'הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי' ופורץ בבכי. התחושה היתה כאילו המלים שורפות אותו, והוא מנסה לברוח מהם... ושוב פעם 'הריני מוחל'. ושוב הוא בוכה. הערתי את חבירי, שלא יפסיד מחזה כזה. שנינו עמדנו שם לפחות חצי שעה, כשאנחנו מרמזים אחד לשני בתמיהה: מה יש לבכות ב'הריני מוחל'? זה לא וידוי על חטא, ולא דברי שבח והודיה ב'נשמת כל חי'? שימחל למי שפגע בו וזהו... מה ההתרגשות?. היינו עייפים וחזרנו לישון. בלי לדעת כמה זמן לקח עוד ה'הריני מוחל'. תקופה קצרה אח"כ, בחג השבועות התוועד ר' מענדיל בישיבה, וכיון שלקח הרבה "לחיים" תפס חבירי את שעת הכושר, וניגש לר' מענדיל ושאל אותו ישירות על כך. נענה אליו ר' מענדיל בתמימות ובשיא הפשטות: כשאתה אומר "הריני מוחל" אז בעצם אתה מודה בזה שאתה איזה מציאות וישות, שייתכן שפגעו בך... מי אתה?... נתן קולו בשאגה. ושאגתו מהדהדת באוזניי עד היום.

הרה"ח ר' נחמן שיחי' טברסקי היה עד לשיחה שניהל המשפיע הרה"ח רבי מענדל פוטרפאס זצ"ל עם אברך מסוים, שלא זכה לזרע חייה וקיימא. ר' מענדל התחייב בפניו בן שיחו כי בשנה הבאה יחבוק בן, וכעבור שנה בישר הלה על הולדת בנו. תהו הבחורים באוזני ר' מענדל לפשר כוחותיו, והוא הסביר:

"ברכתו של יהודי הבוקעת מעומק לבו, אינה מוגבלת בכוחה. לכן, מכיוון שבירכתיו מעומק לבי, ידעתי בוודאות כי תתממש".

הגה"צ רבי חיים משה מנדל זצ"ל

יום ההילולא - ד' תמוז

הרב הצדיק חיים משה מנדל זצ"ל - נולד בשנת ה'תרס"ה בעיר ביסטריץ שברומניה. בילדותו היה חוק מדינה המחייב כל ילד יהודי ללמוד לימודי חול בבית-ספר של גוים. אולם, הוא התחמק לבית הכנסת ולמד שם לבד. במלחמת העולם הראשונה, כאשר משפחתו ברחו על נפשם, לקח עמו רבינו והוא בן תשע שנים, רק ספרים במקום לקחת אוכל וביגוד. כשדודו תמה לפשר מעשיו, הסביר הילד: "אני אינני צריך מזון אני צריך מזון רוחני!".

בגיל שבע עשרה ידע בעל פה ש"ס עם פירוש רש"י ותוספות, וזאת נלמד מסיפור שבערוב ימיו, כשביקש רבינו לעודד את נכדו ללמוד בהתמדה, אמר לו: "דע לך, לפני גיל עשרים כבר נבחנתי על הש"ס כולו גמרא רש"י ותוספות". לאחר שמילא כריסו בבקיות בש"ס ופוסקים שקד על לימודי כתבי האריז"ל. ישב כדיין בעיר טמשוור.

היה בעלי יסורים. במשך שנתיים רותק למיטת בית הרפואה ללא יכולת לנוע. נותר משותק ברגליו עד סוף ימיו עקב כדור שנורה ברגלו. יותר מאוחר גברו בעיות בלבו ובעוד אברים שבגופו. למרות כל יסוריו מידת הביטחון לא סרה ממנו. ענוותן מופלא. מלומד בניסים. העיד על עצמו כי אליהו הנביא הגיע אליו מספר פעמים כדי להצילו. היה בעל רוח-הקודש. שקדן עצום. כל שעות הלילה הוקדשו ללימוד רצוף בלתי פוסק של גפ"ת. עלה ארצה בשנת ה'תש"ט והתגורר שנה בצפת. בביקור למירון, נכנס לציון רשב"י זמן רב, וביציאתו השליך את מקלות הברזל ששימשו לסיוע בהליכתו. בשנת ה'תשמ"ב, בעת תפילתו בכותל-המערבי התגלה לפניו איש פלאי ואמר לו: "תתגלה ותתפרסם, ויהיה בידך הכוח לברך את ישראל ולפעול ישועות" ומאז רבים פנו אליו ונושעו. כאשר כתב פתקא לבבא סאלי, הצדיק ראה את כתב ידו של רבינו, מיד אמר עליו: "בעליו של כתב היד הזה לא טעם טעם חטא מימיו! משה בן ליבא הוא צדיק גמור, צדיק יסוד עולם!".

כאשר הסטייפלר זצוק"ל הזדמן לבית-הכנסת שבו רבינו שימש כסנדק, התבטא: "ניכר שכאן מתגורר תלמיד חכם מובהק". לימים היו יהודים שהסטייפלר שלח אותם אל רבנו, לקבל את ברכתו על-שמו נבנה בית-כנסת ברח' ראב"ד וחתנו ר' ירחמיאל משמש בו כרב. ב-ד' תמוז ה'תשנ"ו התבקש לבית-עולמו לאחר שסבל סבל גדול מדלקת ריאות. ציונו בבני-ברק. חי כ-19 שנים.

אביו: ר' מאיר יוסף. מרבותיו: ר' יחזקאל בנעט, ר' יהודה סגל ראזנר הי"ד (בעל ה'אמרי יהודה' מסעקלהיד - נתן לרבינו היתר הוראה). חתניו: ר' ירחמיאל בירצויג, ר' דוד חיים שטרן (ייסד ישיבה גדולה ואגודת חסד. רבים ממתנינים שעות ארוכות כדי לזכות בברכותיו אשר לא שבות ריקם).

על העובדה, שהרב היה בעל רוח-הקודש, יעידו הסיפורים המופלאים הבאים. העיד אחד מתלמידיו: "רבינו עודדני למסור שיעור גמרא כל בוקר. בתקופת מלחמת המפרץ, עברו לילות חרדה על יושבי גוש דן, וחלק ממשנתפי השיעור נעדרו. הייתי מגיע בקביעות להתפלל מנחה בבית מדרשו של

רבינו, ובכל יום היה אומר לי כבדך אגב את מניין המשתתפים, שהופיעו היום בשיעור שלי! פעם אחת לא בא איש משומעי השיעור, לא היה לי למי למסור... באותו יום כשראה אותי אמר לי. "היום לא היה איש בשיעור שלך" (הראה לעניו).

בכוס של הבדלה ראה רבי משה עתידות. פעם באמצע הבדלה צעק רבי משה "דם ואש ותמורות עשן" מספר פעמים, ובאותו שבוע התחילה מלחמת יום הכיפורים.

שנים מספר לפני השואה, ראה על מצחי אנשי עירו את האותיות הי"ד (ר"ת ה' ינקום דמו) שרמזו לו בזה שאלו עתידים למות על קידוש השם. הוסיף רבי משה להסביר. "מקצת בני אדם לא היה רושם זה על מצחם... וידעתי בבירור, מי יחיה ומי ימות בשואה הקרובה, כי אותם שלא היה חקוק על מצחם, הם ניצלו". הוא גם ראה, כמה יסבול בייסורי השואה, ואיך בסוף הוא יעלה לארץ הקודש.

אחד מראשי הכוללים בבני-ברק, ת"ח חשוב, נקלע למצוקה חריפה, בצר לו פנה אל מרן ר' יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל להתברך מפיו, ולתדהמתו ענה לו הסטייפלר בגערות רמות וצעק עליו שיעזבהו לנפשו וילך ממנו. שבור ורצוץ עד דכדוכה של נפש יצא האיש מהבית והתלבט מה לעשות. לפתע נזכר כי לא הרחק מתגורר הרב מנדל, ומחשבה עלתה בדעתו אולי יוכל להיוושע אצלו, מיד פנה אל ביתו של רבינו. אך נכנס אל הקודש פנימה ובטרם הספיק לפצות פיו פנה אליו הרב מנדל ואמר: "מדוע אתה בא אלי? הרב קניבסקי כבר המתיק לך את הדינים... "והישועה לא איחרה לבוא.

על ענוותנותו המופלאה ניתן ללמוד מן הסיפורים הבאים: בחתונת נכדו כובד בברכה תחת החופה. הגישו לו את המיקרופון כנהוג, כדי שכל הקהל ישמע את הברכה. להפתעת כל הנוכחים נטל את המיקרופון, הצמידו אל אוזנו בחזקה, וכך אמר את הברכה. רבים מן הנאספים לא יכלו להסתיר חיוך של מבוכה שהתפשט על פניהם. אורחים סברו לתומם, כי הקשיש אינו מתמצא במכשיר חשמל וטועה לחשוב, כי זו אוזניה, או כדומה. אפילו צאצאיו לא ידעו מה לחשוב. אחד מנכדיו הרהיב עוז וניגש אליו אחר החופה בתימהון: "סבא, האם אינך יודע כיצד לאחוז מיקרופון?". חייך הרב מנדל חיוך סלחני וענה: "בוודאי שאני יודע, אלא פחדתי מגאוה, רציתי שיצחק עליי!".

בשנותיו האחרונות נחלש מאד, לא אחת הגיע למצב שלא היה מסוגל ללכת בכוחות עצמו, אף לשמחות משפחתיות. מקורביו, נשאו את כסאו כשהוא יושב עליו, וראו איך שפתיו נעות. היטו אוזן ושמעו אותו מלחש: "אוי! סוחבים את הנבלה!".

י"א תמוז

הרה"ק המקובל האלקי רבי צבי הירש ה"עטרת צבי"

מזידיטשוב זי"ע

יום ההילולא - י"א תמוז

סיפר הרה"ק רבי ברוך מגורליץ זצ"ל שהה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב ז"ל היה לו תקופה אחת קודם שנתפרסם בעולם שהיה עני ואביון ל"ע, ופעם היצר לו כ"כ עד שאמר רבנו של עולם עד מתי אסבול

עניות כזו, ותיכף הרגיש שדבר מה מתנועע בכיסו, נתן ידו לתוכו ולקח משם אבן יקר שהיה גדול כמו ביצה גדולה, והבין שהוא שוה סכום עצום. נסע ללעמבערג לסוחר אבנים אחד, ושאל אותו כמה הוא שוה, שאל אותו הסוחר אם יש ברצונו למוכרו, אמר לו לא, אך אעפ"י כן רוצה לידע כמה הוא שוה. אמר לו הסוחר שכל המלכות האוסטרית עם כל הרכוש של המדינה אינו מספיק לשלם בעד אבן זה, ושאל ג"כ לכמה סוחרים אחרים וכולם אמרו לו אותו דבר. התיישב בדעתו שקודם שיקח אותו ישאל בשמים אם יקח אותו לעצמו או לא, ועשה פעולות לזה, ושאל בשמים אם יקח אותו, והשיבו לו שמן השמים אין אומרים לו שום דעה אם יקח או לא, החליט בדעתו שכיון שאין אומרים לו שום דעה לא יקח אותו. באשמורת הבוקר כשאדם עדיין לא היה ברחוב, פתח את החלון וזרקו לחוץ, ונשבר האבן ונתפוצץ לאלפי חתיכות ועפו החתיכות השמימה. והודיעו לו מן השמים, שהאבן הזו היא אבן אחת מן השתים עשרה אבנים של החושן, והגם שמן השמים מיהב יהבו משקל לא שקלי (עי' תענית כה). מכל מקום ממנו לקחוהו בחזרה. סיפר לי הר"ר חיים ישראל מלימינאו ששמע בעצמו המעשה מפה קדשו של אביו הרה"ק רבי ברוך מגורליץ זי"ע.

ידוע שפעם אחת היה רבינו החוזה מלובלין זצ"ל חולה ולא היה יכול לצאת חוצה לקדש הלבנה והצטער מזה. והרה"ק החוזה מלובלין ישב ליד החלון שלא היה בצד הלבנה. ואז הרה"ק ה"עטרת צבי" קירב את כיסאו לחלון הזה שלא נמצא בצד הלבנה, ואמר לו הרה"ק רבינו מוהרצ"ה מזידיטשוב לרבו הרה"ק החוזה מלובלין הרי הלבנה - עומדת כאן נגד החלון וקידש הלבנה! - אחר כך אמר החוזה הקדוש אל תחשבו שהרב מזידיטשוב סיבב את הבית לאופן שיהיה החלון מול הלבנה - לא כי אלא החלון כדקאי קאי, אלא הרה"ק ה"עטרת צבי" סיבב את כל היקום וצבא השמים כל משטרי השמים הגלגלים וכוכביהם, כי כן נתן הקב"ה כח לצדיקים להנהיג את העולם הגשמי והרוחני כרצונם.

שמעתי מהרב החסיד הקדוש מו"ה שלמה מדאלינא זללה"ה ששמע מרבינו מהרצ"ה מזידיטשוב זללה"ה שפעם אחד כשהלך מבית המדרש לביתו אחר התפלה מעוטף בטו"ת שמע שמכריזין למעלה הבו יקר לדיוקנא דמלכא. ואח"כ כשבא לביתו שכח ולקח חפץ ממקום למקום בלתי יחוד שמו ית'. ושמע שמכריזין למעלה וי לפלניא דמריד במארי'. המתבונן בזה יעמוד מרעיד איך שהאישי הישראלי מחויב לשמור עצמו כל תנועה ותנועה.

הרה"ק רבי צבי מזידיטשוב ז"ל היה נוהג להתפלל בכל יום בשעה תשע בבוקר בדיוק. פעם אירע שהלך לטבול קודם התפלה ומצא שהמים נתקרחו ונגלדו. שיבר הצדיק מזידיטשוב את הקרח וירד לטבול. אחר כך ברצותו לצאת מן המים לא ראה את מקום הפתח אשר הוא פתח בקרח ודרכה ירד לטבול, ולא היה יכול לצאת. ועבר זמן עד שמצא את המקום בחסדי השי"ת, ועד ששב לאיתנו מהקרח נתאחר זמן התפלה. אבל כשנכנס לבית המדרש הראה המורה שעות כי עתה השעה בדיוק תשע כפי הסדר שלו בכל יום. מפ"ק הרב מסטראפקוב צוק"ל.

ראו אצל צדיקים קדושי עליון שמסרו נפשם עבור כל יהודי ואפי' הגרוע שבגרועים, וכדמרגלא בפומיה דכ"ק אאמו"ר זי"ע העובדא מהרה"ק בעל העטרת צבי מזידיטשוב זיעועכ"א שנהג ללכת בחצות הלילה בלילות החורף לטבול בנהר ומחמת הכפור קפאו המים והבקיע לו העט"צ פתח, ונכנס כל גופו בתוך הנהר המוקפא, וכך ערך תיקון חצות, פעם הזכירו לפניו מקשה לילד בסכנה גדולה, מיד לאחר מכן הלך כדרכו לנהר ונכנס בכל גופו וערך תיקון חצות, כשרצה לצאת ראה שהפתח שהבקיע

לו בתוך הנהר אבדה לו והוא בסכנת נפש ממש, מיד נשא בלבו תפלה לבורא העולמים: רבש"ע הרי כעת הזכירו לפני מקשה לילד, אנא ה', הריני מוסר נפשי ברצון תהא מיתתי כפרתי, ובלבד שאשה זאת תלד במהרה בנקל, אח"כ מצא הפתח ויצא בשלום, והעיד נכדו הרה"ק מראזלא זי"ע בזה"ל: את"ל שתינוק זה שזקיני היה מוכן ליפרד מהעולם בשבילו היה איזה נשמה גבוהה וכו' הריני מעיד שבכל זידיטשוב לא היה פורק עול כמו האיש הלזה, ואם תחשבו שזקיני לא ידע מזה הריני מגיד לכם בתורת עדות שזקיני הק' ידע מה שיגדל ממנו, עכ"פ חזינן שהיה מוכן למסור נפשו עבור עשיית טובה לכל יהודי ואפילו השפל שבשפלים, כשראה שיכול לצמוח איזה טובה ליהודי מכך ואפילו אם פורק עול הוא, בבחי' לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל.

אאמו"ר זצוק"ל היה מספר מהעטרת צבי מזדיטשוב זי"ע שפעם באו אליו שני שדרי"ם מא"י וכל שד"ר שמגיע לחו"ל לוקח אתו משהו מא"י, ושאלם מה אתם הבאתם, וענו שהביאו שני אבנים מציון הרשב"י זי"ע. התפעל מאוד הע"צ מזדיטשוב זי"ע וביקש את האבנים, אמרו לו שהם לקחו זאת לשמירה, אמר להם שיתן להם דבר השווה לאבנים שלקחו מציון הרשב"י. כל אותה הלילה ישב וכתב פירוש על האידרא, אחרי שגמר חתם תלמידך צבי בן הינדא, ור' אייזיק זידיטשובער זי"ע הספיק עוד לראות איך שכתב נא להודיענו אם כיוונתי לאמיתיה של תורה תלמידך צבי בן הינדא, ואת זה מסר לתלמידים ואמר להם כשתגיעו תניחו את הכתב על הקבר ואתם תראו סימן. מקובל שכשהגיעו התלמידים לא"י עלו לציון הרשב"י במירון וכשהניחו את הכתב על הקבר יצאת יד של אש ולקחה את הכתב.

עובדא הוה בזקה"ק בעל עטרת צבי זי"ע שבפגישה עם רב מסויים אמר לו דברים בוטים שהלה נפגע מהם, והלך והלשין עליו בפני השררה, וזקה"ק נאלץ לעמוד למשפט בבית המשפט שבעיירה לעמבערג. כשנשאל זקה"ק מפי השופטים למה פגע בכבוד רב המחוז ענה ואמר, הגידו אתם וכי אין כל איש ישראל מחוייב להיות לובש בציצית. מה - נודעק הלה - הוא חושד בי שאינני לובש ציצית, ומיד פתח את בגדו להראות את הטלית קטן שלו, אבל לתדהמתו נוכח לראות שמרוב המהירות באותו בוקר אכן שכח ללבוש. אבל הוא המשיך לטעון לזכותו שרק היום במקרה שכח ולהוכיח את דבריו ישלחו נא השופטים שליח אל ביתו וימצא שם את הטלית קטן ליד מטתו. הם עשו כדבריו ושלחו להביא את הטלית קטן שלו. כשהגיע השליח המשיך זקה"ק וטען וכי זה ראוי להיות רב בישראל מי שלובש ציציות קטנות כאלו. השופטים הנכרים לא ידעו להכריע בדבר ושלחו אחרי הרב דמתא, ה"ה הגאון בעל ישועות יעקב זצ"ל, לבדוק ולראות מדת הטלית קטן שלו. כשהגיע הגה"ק ראו שאכן הוא לובש טלית קטן גדול ביותר, ובכך הוציאו לזכות את דינו של זקה"ק. אחרי גמר המשפט פנה הגאון בעל ישועות יעקב אל אותו רב ואמר לו הלא אמרתי לכם זה כמה שאל תתחילו עם הרביים של החסידים, דעו לכם שטלית קטן הזו ירושה היא לנו מהגה"ק בעל חכם צבי שהיה גבה קומה, ואף פעם איני לובשה, ובדיוק היום בבוקר לא עלתה בידי למצוא את הטלית קטן שלי והוכרתי ללבוש את זו.

אצל הרה"ק מזידיטשוב זי"ע היה חסיד אחד ושמו ר' מנדל בעל מכניס אורח, פעם אחת אמר לו רבו זי"ע שיכולים לזכות לגילוי אלי' בהקיץ. פעם אחת נזדמן אצלו עני שעבר דרך ביתו וביקש ממנו ר' מנדל שיכנס לביתו לאכול כמנהגו, ואמר לו העני אם תיתן לי מאה רייניש אכנס לביתך, והר' מנדל נכנס איתו בדברים עד שהסכים כבר לתת לו חמשים רייניש, אבל העני עמד על דעתו ולא רצה להיכנס

לביתו, ועזב אותו ר' מענדל שילך לדרכו ונכנס לאשתו וסיפר לה מהברנש הזה שלא רוצה להיכנס לבית רק אם יתן לו מאה רייניש, ושאלה אותו כמה הסכמת כבר לתת לו, אמר לה אני הסכמתי כבר על חמישים לתת לו, אמרה לו אשתו אם הסכמת על חמישים מדוע לא תסכים ג"כ על מאה.

וירץ החוצה אחרי העני והוא היה כבר רחוק מהבית וקרא לו שיעלה ויבוא לביתו ויתן לו את המאה רייניש ולא רצה לחזור רק שיתן לו מקודם את הכסף, וביקש ממנו שילך לביתו ושם יתן לו ולא רצה העני בשום אופן לחזור עד שהוכרח ר' מנדל ללכת עד המקום שעמד שם העני ונתן לו הכסף ואח"כ חזר ונכנס לביתו.

אח"כ הושיטו לו לאכול ולא רצה לטעום כלום מכל מה שנתנו לו ועשה צעקות בבית עד שר' מנדל שאל אותו על כל המאכלים ולא רצה לאכול רק אמר שרוצה לאכול ביחד אתו, - אח"כ כשהסבו שניהם יחד והביאו חלק בשביל ר' מנדל וחלק בשביל העני אזי לקח העני לעצמו חלקו של ר' מנדל וחלקו נתן לר' מנדל, כך היה בכל המאכלים שהביאו לפניהם. אח"כ הציע לו מטה, ועשה שוב פעם צעקות ולא הסכים לישן שם ושאל אותו איפוא הוא רוצה לישן והשיב לו שיסתובב בחדרים ויברור לו מקום מתאים ללון, ועבר בכל החדרים עד החדר שעמד שם הקופה עם הכסף, ואמר: פה אני רוצה ללון. לא הועיל כל ההשתדלות של ר' מנדל להעביר את העני מדעתו ואף הציע לו שיתן לו את מיטתו הוא, אבל העני באחת שאם לא יתן לו ר' מנדל ללון בחדר הקופה ילך משם בלי לישון כלל. באין ברירה הציע לו ר' מנדל שם מיטה וחיכה ערך ששעיר בדעתו שהעני כבר ישן וסגר הדלת מבחוץ ובבקר השכם חשב לפתוח הדלת מבלי שירגיש העני שהחדר היה סגור. כשבא בהשכמה לפתוח הדלת מצא הדלת פתוחה ונבהל מאד, וירץ לקופה ומצא שהקופה סגורה כרגיל והגביה את הכר ומצא שמונח שם המאה רייניש, ונסע תיכף לרבו הק' מזידיטשוב ותיכף כשבא אצלו, עוד לפני שסיפר לו המעשה אמר לו: אלי' הנביא היה אצלך ויצא שבע רצון ממך.

הגאון רבי אהרן משה טויבש זצ"ל "קרני ראם"

יום ההילולא - י"א תמוז

הרה"ק מוהר"מ מנדבורנא זצלה"ה, היה חתנו של הרהגה"ק ר' שמואל שמלקע טויבש אבדק"ק אוברוטיץ, בנו של הרהגה"ק מוהר"ר אהרן משה טויבש אבדק"ק יאס, בעמ"ס קרני ראם, ותועפות ראם, על הש"ס, והרבנית הצדיקת מחברתו של הרה"ק מוהר"מ היתה קודם "כלה" לאחד ששמו גם כן היה מרדכי, ולהחתונה באו הרבה צדיקים ורבנים, ובראשם זקנה של הכלה הגה"ק בעל קרני ראם, אולם בעת שהלכו ראשי העם עם החתן לתת את ההינומא על ראש הכלה לפני החופה, נכנסה בתוך החתן רוח שטות, ואמר שאינו חפץ לשאתה לאשה בשום אופן, וכמובן שנעשה מזה מהומה גדולה ובפרט הכלה נתביישה מאד, מגודל הבזיון שנעשה לה, ונתנה קולה בבכי, והמחותנים נפלו לרגלי החתן שעכ"פ ילך כעת עם כלה זאת להחופה, ולמחרת יוכל לגרשה כדת, כדי שלא לבייש כ"כ את הכלה, אולם הוא בשלו שאינו חפץ אפילו בזאת, והגה"ק בעל קרני ראם בראותו גודל הצער והבכיה של נכדתו הכלה, פנה ואמר לה, מנעי עצמך מבכי, ואני אשוב ואתן לך, מרדכי אחר, הרבה יותר מעולה ממרדכי הזה, וכן היה שאח"כ נישאה להרה"ק מוהר"מ מנדבורנא זצלה"ה, ומובן שלהיות

מחברתו של קדוש זה, מוכרח היה לעבור עליה בזיון נורא כזה, ואפילו שידוע גם ממנה דברים נפלאים כמו מגדולי הצדיקים בעת היותה בבית מרדכי הצדיק.

הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד

יום ההילולא - י"א תמוז

כאשר נלקח עם רבנים ותלמידים, בי"א בתמוז ה'תש"א אל הפורט השביעי שם נרצה, נשא הרב וסרמן דברים על כובד משקלה של ההתכוונות באותם רגעים, עד כדי כך שמחשבה בלתי ראויה עלולה לפסול את גודל המעשה "כנראה שבשמים רואים בנו צדיקים, שהרי רוצים שנכפר בגופינו על כלל ישראל. עלינו לעשות תשובה כעת, מיד במקום, כי הזמן קצר... עלינו לזכור, שבאמת נהיה מקדשי השם. נלך בראש זקוף, ולא תעלה חלילה מחשבה פסולה, שהיא בבחינת פיגול, הפוסל את הקורבן. אנו מקיימים עתה את המצווה הגדולה ביותר: קידוש השם. האש שתבער בעצמותינו היא האש, אשר תקים מחדש את עם ישראל."

בעת ביקורו של רבי אלחנן וסרמן הי"ד באמריקה, ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה. את הסיפור דלהלן שמעתי בעת שהייתי מוזמן לסעודת ליל-שבת על שולחנו של הגאון הצדיק רבי אשר צימרמן שליט"א, מהפוסקים המפורסמים בניו-יורק. אמו הישישה, שגם היא הסבה שם, סיפרה לי סיפור נפלא שאירע בביתה עם רבי אלחנן ז"ל. היא היתה אז צעירה לימים, וראתה בעיניה את המעשה, וציינה בפני כי מאורע זה נחרת עמוק בזכרונה. ברוב ימות החול הייתי נשאת בבית לבדי עם ילדי הרכים. בעלי היה יוצא לכפרים והעיריות שמסביב לעיר שגרנו בה, שם היה מוצא את פרנסתו במכירות סחורות מעגלתו הטעונה, ולקראת שבת היה חוזר אלינו ומביא טרף לבני הבית. ובמצב זה לא יפלא שהייתי נתקפת לא פעם בפחד גדול, ובגלל זה מצאו עצה, שהביא לבית כלב-שמירה, שעמד תמיד ליד הדלת העשויה מבפנים מזכוכית שקופה בחציה העליון, וכל אימת שהתקרב אדם זר לבית - היה הכלב פותח בנביחות, כך שיכולתי להבחין בדיוק מי הבא, ובאופן זה הרגשתי את עצמי בטוחה יותר ורגועה, גם בהיותי בבית וגם כשהיה עלי לצאת לעיר לסדר את עניני הנחוצים לי. והנה כאשר הגיע רבי אלחנן לאמריקה כדי לגבות כספים לצורך ישיבתו בברנוביץ', בא לבקר בביתי, כי היה ידיד גדול של בעלי, אבי המשפחה, וביחוד לבני שכבר אז, "במעלליו התנכר נער" היה מתמיד גדול וכל מעייניו היו בתורה. והנה, כאשר רק התקרב רבי אלחנן לבית - זינק מיד הכלב כדרכו אל דלת-הכניסה וקפץ לחלק העליון, אבל בו ברגע נדבק לשמשת-הזכוכית, נאלם דומיה - ולא חרץ כלל את לשונו! נדהמתי לראות זאת, התקרבתי מיד לדלת אבל גם אז וגם לאחר שפתחתי את הדלת - נשאר הכלב כל הזמן דבוק לשמשה בלי קול ובלוי נוע!...

הוסיפה הזקנה וסיפרה, כי זוכרת היא היטב, כיצד רבי אלחנן נכנס לבית, וישב אתם למעלה משעה, שח אתם והתעניין במצבם ובשלומם וכו', וכל אותו הזמן נשאר הכלב תלוי ודבוק על שמשת הדלת ולא הוציא אפילו הגה קל... אבל מיד לאחר שר' אלחנן נפרד מהם ויצא מהבית - אז ננער הכלב וירד מן הדלת, כאילו דבר לא קרה!... עד כאן סיפור המעשה הפלאי הזה, וניתן ללמוד הימנו, כי אמנם מיסוד הבריאה הוא, שכל אדם הנברא בצלם אלקים ינעו לו כל החיות והבהמות, ככתוב: "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" וגו'. ולכן הצדיק השלם במעשיו, שולט על הבריאה, וכל

החי אשר על פני האדמה הם כעבדים לו ואליו ישמעון, אלא שרוב המון בני אנוש לא ידעו דרך, תועים הם ומקלקלים מעשיהם ונעשים עבדים לתאוות העולם. "אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו" (תהלים מט), ואם כך, מה לו למשול על בהמת הארץ, אדרבה - הרשעים, ישלח ד' בהם חרון אפו והם נמסרים ליד כל חיה והם למרמס תחת רגליהם, ר"ל!

אבל האדם השלם - ודאי שלא יחרץ כלב לשונו אליו, על אף שהוא נובח נגד כל אדם זר הקרב אליו. ולכן פשוט הוא לכל בעל דעת נכונה, המתבונן במעשה הזה אשר אירע להצדיק הקדוש ר' אלחנן זכרונו לברכה. ולמדנו דבר!

הגאון רבי יהודה ליב צירלזאהן הי"ד

יום ההילולא - י"א תמוז

בשנת תרע"ד כשפרצה המלחמה העולמית הראשונה קודם ר"ה עברו החיילים הרוסים גבול גאליציע, והיה בית של המיניסטראין בעיר קארוב, שבסמוך לגבול, והשר ניקולאי ניקאלעוויטץ היה היו"ר, וכאשר דרכי היה תמיד להשגיח בכל עש"ק שהעירובין יהיו מסודרים, ואף שתקנתו גם דלתות להיתר עירובין, עכ"ז לא סמכתי על זה רק בדיעבד, כשנתקלקל העירוב, וגם אז בשעת המלחמה בעש"ק השגחתי ותקנתי העירובין, וביום ש"ק בא אלי שר גדול מפעטערבורג ופס"ד בידו איך שעשיתי בעש"ק עם העירוב טעלעפאן להשווא להנני מהמרגלים, והייתי בסכנת נפשות, והסברתי לו באריכות שהעירוב הזה הוא רק עפ"י דיני ישראל, שיהיה מותר לטלטל בשבת, ואין לו שום שייכות לרגול, ובעזה"י מתוך נס גדול נצלתי מעונש החמור, ובעת הזאת יצא קול רע בממשלת רוסיא שכל ישראל נחשד בחטא מרגל להשווא, ואז בא הרה"ג מהר"י צירלסאן מקעשינוב ז"ל להשר הנ"ל והוא היה מכובד מאוד אצלו, יען כי שניהם למדו ביחד בעת שהיו ילדים בבית ספר אחד, והרב רצה להשפיע על השר שלא יאמין לדברים הללו, והיה מכחיש לו הדברים לגמרי, ואמר שהוא ערב בעד כל ישראל שאיננו ח"ו מרגל זה שקר ועלילות, ואז שאל לו השר א"כ לפי דברך מהיכן יצא קול על הכלל ישראל, והשיב לו הרב הנ"ל: הלא למדת עמדי ביחד תורה, ונאמר אצל השבטים כשבאו למצרים לשבר אוכל, ואמר להם אחיהם יוסף הצדיק (בראשית מ"ב ט') "מרגלים אתם", ואף שהוא היה מכיר אותם שהם צדיקים, עכ"ז יען שאמר להם בלשון זה "מרגלים" וקבלה יש לנו שבאם צדיק הדור אומר איזה דיבור צריך אמירה זו להיות מקויים, לכן מאמירה זו יצא כעת הקול של מרגלים, והיה השר משבח את דבריו.

הרה"ק רבי שלמה חיים מבולחוב הי"ד

יום ההילולא - י"א תמוז

בשואה עלה על המוקד על קידוש ה' ביום י"א תמוז תש"ג, בין הקברנים היו רבי שמואל טייטלבוים ז"ל בן הרב מצאנז ובמסירות נפש קברו באמירת קדיש בקבר מיוחד ליד קבר האחים הי"ד.

האדמו"ר מבולחוב שלמה חיים, היה עובד ה' גדול מנעוריו, והיה לבוש כמו אדמו"ר רוסיא, ובעלזו היה לבוש זה נקרא מודרני. פעם בא למרן הרה"ק רבי ישכר דב מבעלז זי"ע ועבר בפני מרן יחד עם

החסידים האחרים לקבל שלום. כשהגיע אל מרן והושיט לו ידו, החזיק מרן בידו ולא הרפה ממנו ושאל מאין הוא. השיב שהוא מבולחב. שאלו מרן מי הוא ומה מעשהו, השיב: יהודי ככל היהודים. שאלו מרן: "מי הוא אביך?" וכל אותו הזמן החזיק ידו ולא הניח לו עד שנאלץ להגיד שהוא הרבי מבולחב. אמר לו מרן: "נמצא אצלי הספר שחיברת על תהלים". אחרי שנפרד ממנו אמר מרן לסובבים אתו: "ראה זה פלא. כשהחזקתי בידו הרגשתי שהוא בן קדושים".

הרה"ק רבי שלמה חיים בעצמו היה בסטרי בגיטו ועד הרגע האחרון לימי חייו היה רגיל לעודד ולנחם את חסידיו אף שהיה בעצמו שבור ורצוץ מאבדן משפחתו. בימים האחרונים רצו החסידים להעבירו למקום מחבוא מפני הנאצים, וכבר באו בדברים עם גוי אחד שהסכים לדבר, אבל ר' שלמה חיים לא הסכים. הוא אמר לחסידיו: "אינני יכול להשאיר את היהודים שלי, אחי לצרה, בשעה גורלית כזאת. אני רוצה למות מות קדושים ביחד אתם". וכך היה בי"א תמוז תש"ג הוציאו הנאצים את הרבי ר' שלמה חיים עם עוד כמה חסידים לרינגפלאטץ, ככר באמצע העיר סטרי, והרגום. בן ששים ושתים שנה היה הרבי בפטירתו, הי"ד.

י"ב תמוז

רבינו יעקב "בעל הטורים" זי"ע

יום ההילולא - י"ב תמוז

מרן ה"בית יוסף" מביא בספר "מגיד מישירים" עדותו של המגיד - המלאך שנתגלה אליו מן השמים - כי למעלה במרום מכנים את הרא"ש ובנו-רבינו בשם: "אשר קדישי (-הקדוש) ויעקב דחילי (-הירא)!".

לגודל קדושת נשמתו (של הבעל הטורים ז"ל) ונשמת מרן (הבית יוסף זי"ע) זכו שכל מורה הוראה בריש כל מראי"ן לקוחים הם בידו טור ובית יוסף ומבלעדם לא ירים איש את ידו בהוראה... וכמה גדולים עשו קביעות ללמוד טור וב"י עם חברים מקשיבים.

מרגלא בפומיה של הרמ"ח מסלונים צוק"ל שלימוד הטור סגולה היא ליראת שמים.

שמעתי בשם אדמו"ר השר שלום מבעלז זללה"ה שאמר שכל היראת שמים שלו הושפע עליו מחמת התמדתו בלימוד הטורים עם פירוש הב"י, ובפרטות בלמדו טור או"ח היה שואב יראת שמים במדה גדושה, כן הוגד לי מאנשי אמת הגהת הרב הגאון הגדול החסיד המפורסם מהרש"ם הכהן זצ"ל אבדק"ק ברעזאן: אני שמעתי כי פעם אחת היה לבנו הגה"ק מהר"י מבעלז זי"ע חולי קדחת רח"ל, ונודע כי היה מפורסם ובדוק ומנוסה כי בבוא חולי כזה לפני מרן השר שלום זי"ע ואמר שלא יהיה עוד, חלפה והלכה לה המחלה תיכף ומיד, כאשר ראיתי בעיני אצלי שהיה לי המחלה כל הקיץ ובבואי לפני מרן ואמר שלא יהיה עוד והוטב לי תיכף ופסקה המחלה, ובבוא בנו הנ"ל הגה"ק מוהר"י זי"ע לפניו ואמר לו כדרכו ולא הועיל, ובא שנית, ואמר השר שלום זי"ע כי בטור וב"י יש כל מיני רפואות ויש סימן א' המסוגל שאם לומד סימן זה אז יש בכוחו לגרש מחלה הנ"ל, וזה זמן רב לא למד סימן זה וחזר ולמדו ואז אמר לו כדרכו ותיכף פסקה המחלה.

רבינו יעקב בעל הטורים זצ"ל, נולד בעיר קעללן שבאשכנז, (כל בני הרא"ש נולדו באשכנז ואח"כ ברחו משם לספרד), והי' זקני קעללן מספרים מעשה כזו: רבינו יעקב בעל הטורים הי' עני כידוע (עי' טור או"ח רי"ס רמ"ב), ולא כן אביו הרא"ש ז"ל, והי' אנשים שטענו עם הרא"ש שיראה להמציא איזה פרנסה לבנו הטור, ויאמר הרא"ש שאף אם יהי' לו מעמד פרנסה לא יועיל לו הדבר מאומה, כי ישאר עני, וכאשר טענו כנגדו לאמר למה יאמר כן, אמר להם הרא"ש שיוכיח לפניהם את דבריו, שניהם האב ובנו גרו בבנין אחד, לקח הרא"ש חבילת כסף והניחה על מדריגות הבית, בחשבון דאע"פ שגדר הטור בעדו שלא לקבל כסף משום אחד, אבל מציאה בוודאי יקח, וישלח הרא"ש לקרוא את בנו, וכאשר בא אליו בנו הטור, שאלו אביו אם לא מצא איזה דבר בדרכו, וכאשר השיב בשלילה, אמר לו אביו הלא רואה אני איזה דבר שם על המדריגות, התנצל אליו הטור ואמר: אומר לאבי אמיתת הדבר, הנה בזמן שקראת לי, התבוננתי בגודל מצות כיבוד אב, ועלה במחשבה לפני לחשוב, מה יהי' אם יתעוורו עיני ח"ו, האם לא אוכל כבדך, על כן נסיתי עתה לילך בעצימת עינים, כדי להרגיל עצמי בדבר זה. עכשיו ראו כולם שהצדק עם אביו הרא"ש ז"ל.

הגה"צ רבי מרדכי חיים מסלאנים זצ"ל סיפר ששמע מהרה"ג ר' שמואל הלר רבה של צפת ת"ו, שללמוד טור ובית יוסף זה סגולה לאריכות ימים. ומעשה שהיה הרה"ג ר' שמואל חולה אנוש ובא אליו הב"י בחלום ואמר לו שילמד טור וב"י ועי"ז יבריא והוסיף שהרה"ג ר' שמואל הלר חי 86 שנים, והגה"צ רמ"ח שלמד כסדר טור וב"י חי 86 שנים, והב"י עצמו יש ספק אם חי 86 או 87 שנים.

י"ג תמוז

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע

יום ההילולא - י"ג תמוז

בס"ד בא לידי קונטרס שהראה לי בן הרה"צ מסטרעטין שליט"א אשר דר פה בארה"ב, בקונטרס זה מובא העובדא שסיפר הרהצה"ק ר' אהרן ז"ל מפעלטשין סטרעטין, שקודם שעלה לארץ הקודש התראה עם הרב הגאון המפורסם ר' יוסף שאול נטנזאהן ז"ל ושאל אותו הגאון הנ"ל מאיזו יחוס חסידי הוא ואמר לו הרה"צ ר' אהרן זצ"ל שהוא נכד הרהצה"ק ר"ר מרדכי מקרעמניץ זצ"ל, אז אמר הגאון רי"ש ז"ל הסבא שלכם ניקר והוציא ממנו כל החוטים של התנגדות לחסידות, וסיפר לו מעשה שהיה כך היה, בעת שהוא הרב ר' יוסף שאול ז"ל נשא אשה היה צעיר לימים כבן שבע עשרה שנה וגר בעיירה קטנה במדינת גליציע (פולין) אצל חותנו, והרב רי"ש ז"ל הנ"ל היה מתנגד לדרך החסידות, וכפי שבעיר הנ"ל היה רבים אשר נסעו לאדמורי"ם חפץ הוא להשפיע עליהם שיעזבו את דרך החסידות ולא יסעו לאדמורי"ם כדרך החסידים, הוא רצה למשכם ללמוד התורה וקבע שעורים ת"ת ברבים שהוא בעצמו לומד לרבים, ובכל הזדמנות שהיתה לו דיבר נגד החסידות, לא ידע אז שחסידות ולמדנות יחדיו ידובקו (וכל א' מהם מחזק את חברו) ונדמה לו שפעל בלב שומעיו לרחק אותם מדרך החסידות מלהדבק באדמורי"ם.

פעם א' שמע שהאדמו"ר ר' מרדכי מקרעמיניץ זי"ע ועכ"י בא לעיר וחשב בלבו שמסתמא הרבה אנשים ימנעו מללכת להרבי, אולם בבוא הרה"ג הנ"ל לבהכ"נ בפניא דמעלי שבתא לא היה שם מנין כי כולם רצו לבהמ"ד החסידי אשר שם התפלל הרבי הנ"ל זצ"ל, ובקושי עלתה ביד הרב רי"ש ז"ל לאסוף מנין בבהכ"נ, וכן בש"ק בבוקר בקושי גדול אסף מנין להתפלל, וחרה אפו על זה שהעולם הלכו אחר הרבי, והחליט אחר התפלה ללכת לבהמ"ד ששם נמצא הרבי ר' מרדכי הנ"ל זצ"ל והעולם הגדול ויראה בעצמו מה כחו של הרבי שהמשיך אחריו את כל הקהל, ובבואו לבהמ"ד וראה המון גדול מתפללים בהתרגשות והתלהבות נוראה והרבי עומד לפני התיבה מעוטף בטלית בכיסוי פנים ומתפלל בנעימות קול ערב שמעולם לא שמע כזאת (מובא בס' שהרה"ק האוהב ישראל האבד"ק אפטא זצוק"ל אמר על הרה"ק ר' מרדכי מקרעמיניץ זצ"ל שנשמתו הוא מהיכל הנגינה ובנגינותיו הקדושים משך וקירב את לב ישראל לאבינו שבשמים). ויען כי הרב ר' י"ש הנ"ל ז"ל היה (בעת ההוא) בימי נעוריו מתנגד, נדמה לו שמסתמא איזו כלי נגינה מפוארה יש להרבי הנ"ל וכיסה בטלית את פניו שלא יראו זה והעולם חושבים שנעימות נגינותיו הוא ענין פלא ענין גבוה מפני דביקותו בהקב"ה, והחליט הצעיר הרב הנ"ל לדחוף את עצמו למקום שהרבי עומד ויעלה בידו לגלות קצת את הטלית של הרבי וכשיראה את הכלי נגינה הנ"ל שבפיו של הרבי יגלה את קלונו ברבים שמחלל ש"ק ומרמה את העולם, ועשה כן וגילה קצת את הטלית של הרבי והרבי היה אומר אז נשמת כל חי בחרו כל עצמותי תאמרנה וגו', וראה הרב ר' י"ש ז"ל שלפני הרבי היה מונח סדור האר"י ז"ל וראה את הרבי עומד ממש בהתפשטות הגשמיות ומזיו צורתו הקדושה של אדמו"ר הרה"ק ר"ר מרדכי הנ"ל מקרעמיניץ זצ"ל נפל על הרב הצעיר רי"ש הנ"ל ז"ל אימה ופחד עד שנתעלף הרב הנ"ל מהפחד ונפל לארץ ולא הרגיש את עצמו, העולם זלפו עליו מים ובאמצעים שונים ובתחבולות הקיצו אותו ופקח את עיניו וראה את עצמו בחצר בהמ"ד שהוציאו אותו מבהמ"ד לחצר, אח"כ הוליכו אותו לביתו והתאמץ הרב לעשות קידוש לכבוד ש"ק אולם צורת הרבי לא עזבה אותו גם באכלו בסעודה וברצותו לישן אחר הצהרים דמות דיוקנו של הרבי עמדה לפניו.

והנה אחר תפלת מנחה של ש"ק בזמן סעודה שלישית שהחסידיים מאריכים בה ומאחרים לצאת מן השבת החליט ללכת למקום שהרבי זצ"ל יושב בשלחן עם החסידיים, והמתין עד שחשך היום וידע שבבהמ"ד של החסידיים אין מדליקין נרות במוצש"ק אפילו בשעה שמותר מצד הדין עד אחר מעריב שמתפללים בשעה מאוחרת בלילה, באופן שלא יראו אותו העולם ולא יחשבו שכבר נעשה חסיד. וכאשר פתח הדלת של בהמ"ד שמע שהרבי אומר תורה והעולם שותקים וכשנכנס הרב לבהמ"ד פסק הרבי מלומר, ואח"כ פתח מחדש ואמר: הכתוב אומר יורדי הים באניות רמו להאנשים שיורדים לים החכמה באניות עם האני שלהם שחושבים בלבם אני ואפסי אין, המה ראו מעשי ה' הם יכולים לראות מעשי ה' מצד התעסקותם ועמקותם בלמוד, אולם ויאמר כשהוא אומר איזו חידוש הוא מעמיד את עצמו (כפי הנראה כוונתו בקומה זקופה) ונעשה רוח סערה ותרוםם גליו היינו מהגילויים שלו שמצא וחדש בתורה מרים ומגביה את עצמו וחושב שאין דומה לו, אז במקום שיעלו שמים עם תורתם ירדו תהומות יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע ותורתם נעשה לו סם המות ר"ל כמחז"ל זכה נעשה לו סמא דחיי לא זכה וכו'. והמשיך הרב רי"ש ז"ל לספר להרה"צ ר' אהרן זצ"ל (מפעלטישין סטרעטיין) ואמר הכרתי את כל האנשים אנשי העיר והחסידיים ולא היה שם יורדי החכמה והרבי הנ"ל לא ראה אותי כי היה חשך רק הרבי זצ"ל הרגיש בי והתחיל לדבר לנפשו לצחצח אותי, וסיים הגאון רי"ש ז"ל

ואמר הרבי ר"ר מרדכי מקרעמיניץ זצ"ל בצורתו הקדושה ובדבריו הקדושים חטט והוציא ממני כל גידי התנגדות להחסידות ומני אז לא רק שלא דברתי רע על אדמורי"ם גם לא נתתי לאחרים לדבר רע ח"ו נגד אדמורי"ם וחסידים.

בחיר תלמידיו הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע העיד עליו על הרה"ק רבי מרדכי מקרעמיניץ זי"ע כי "הוא יודע מה למעלה ומה למטה. ואף על פי כן הוא מלא חרדה מאימת יום הדין".

הוא עצמו הראה פעם לאנשי שלומו מה היא המשמעות של: מורא רבך כמורא שמים. ובהצביעו על פיו אמר: כל השיניים שלי נשרו מפי. מרוב פחד ואימה שהיו לי ממורי ורבי רבי מרדכי מקרעמיניץ זי"ע.

הרה"ק רבי דוד מרחמיסטריווקא זי"ע

יום ההילולא - י"ג תמוז

שמעתי מדודי רבי נחום זצ"ל שסיפר לו אחד מבעלי חנויות שלא הכיר את זקני וכל יום היה הרה"ק נכנס לחנותו ומשוחח עמו ושואלו דברים שונים והלה לא ידע מה רצונו ממנו אך עם הזמן נוכח שכשהוא נכנס לשוחח עמו הולך לו המסחר מאוד בטוב, וכשנודע לו מיהו, כבר היה ממתין כל יום בקוצר רוח שהרבי כבר יכנס לחנותו, הרה"ק רצה להשפיע עליו טובה ונכנס לשוחח עמו.

עוד סיפר לי דודי רבי נחום זצ"ל, במאורעות תש"ח היה סכנה ליסע לתל אביב, ואחד שחפץ היה לנסוע נכנס אליו לשאול בעצתו אם ליסע ולבקש ברכתו, וחקר אצלו מה יוכל להרויח בנסיעתו זו וכו' ואישר לו לנסוע, וסיפר היהודי שרכב שנסע לפניהם ירו עליו המרצחים והרגו הנוסעים, וכן הרכב שנסע לאחריהם, ורק רכב זה לא ניזוק וניצלו.

י"ד תמוז

הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן זצ"ל

יום ההילולא - י"ד תמוז

בראשית שנות הישיבה "נר ישראל" כשעדיין תלמידיה מועטים, רבינו הגרי"י רודרמן זצ"ל טייל עם הג"ר שמעון שוואב זצ"ל, והצביע לעבר בנין גדול רב קומות ואמר לו "עוד יבוא יום ותתגדל הישיבה עד שתמלא בית גדול רב קומות כזה". זרע זה שזרע רבינו גדל לאילנא רברבא להיות בית מפואר שמגדלין בו תורה. מהישיבות הגדולות ביותר בעולם.

כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי יצחק אייזיק ראזענבוים זצלה"ה מזוטשקא

יום הלולא י"ד תמוז

בשלהי חורף תש"ה כאשר מלחמת העולם השנייה היתה לפני קריסה, נטלו כ"ק מרן אדמו"ר מזוטשקא זצוק"ל ומשפחתו את מקל הנדודים והחלו לצעוד מטשרנובין, עד העיר באלטע, שעל יד בארשיד באוקרינה.

את סיפור הצלתו רגיל האדמו"ר מזוטשקא זצוק"ל לספר בעת סעודת הודיה שהוא עורך לכבוד יום ההצלה. "כשהגענו לעיר באלטע נחלצו לעזרתנו אנשים חשובים והשיג לנו דירה. ראשית לכל ביקשנו לחמם מעט את איברינו, אך לא היה במה. בני הבית חשבו לקחת רהיטים מעליית-הגג ולשוברם, כדי שיוכלו להסיק את הבית. אך אני מנעתי בעדם בטענה, שיתכן ובעלי הדירה ישובו ואין לקחת אף חפץ להסקה".

"יום אחד כשעמדתי בתפילת שמונה עשרה של מנחה, הרגשתי קור עז, עד שחשבתי שלא אוכל לגמור את התפילה. אחר התפילה ביקשתי מיד שיביאו כמה רהיטים להסקה משום פיקוח נפש, וכשיבואו בעלי הדירה יבינו כי היה פה מקרה של פיקוח נפש וימחלו לנו".

"מצבנו היה יחסית לא רע. הגרמנים שלטו, אך לא הציקו לנו. הרבנית ע"ה חשבה על העתיד. לבה אמר לה שלא ירחק היום ונאלץ להיחבא, ועל כן כדאי להכין מקום מפלט. באחד החדרים בדירה היה חור ברצפה, והיא יעצה לעשות שם דלת נסתרת ולסדר מתחת לדירה מקלט לשעת הצורך. בני הרב מאיר שליט"א מקראקס נטל מעליית הגג מסור וכמה קרשים ועשה דלת למקלט. את הדלת הסתרנו בשטיח ומיטה".

"הגיעו ימים של פחד ואימה. הנאצים ימ"ש ירו באנשים בחוצות ללא כל סיבה, גם בבתים לא היינו בטוחים. הם עברו מבית לבית ולקחו אנשים לעבודה. לעת כזאת הכנו את המקלט ורבים באו להסתתר בו. זכינו ב"ה להחביא 45 נפשות, שניצלו בעז"ה. היות והנאצים הבטיחו שלא יפגעו ברבנים, ישבתי בבית כל היום".

בה' בניסן תש"ה, עת ישבתי בבית כרגיל ואמרתי תהלים, נכנסו לפתע כחמישה קלגסים נאצים ועברו דרך חדרי לחדרים האחרים של הדירה. לאחר כמה דקות חזרו ושלחו החוצה את הרבנית ע"ה ואת הילדים. המפקד שאל אותי: "מה אתה עושה?", עניתי לו: "אני מתפלל לקב"ה". שאל אותי שוב: "האם יש לך אלוקים?", עניתי לו בהחלטיות "ודאי". אמר לי בבוז: "בוא ונראה". הוא לקח ממני את התהילים והשליכו מהחלון. אחד הנאצים נתן לו חבל ועשה בזה עניבה. הוא רצה להשחיל לי על הראש, ניסיתי להתנגד, אך הרגשתי שכוחו רב משלי, הוא הניח את החבל על הצוואר, כמובן לא פחדתי ממנו כלל וכלל.

אחרי שהשחיל את החבל, אמר לי בבוז: "עכשיו תבקש". המפקד הביט למעלה ואני עמדתי והתחלתי לומר וידוי. באמצע צעק עלי "מספיק". התיישבתי והוא המשיך להסתכל למעלה עוד כשתי דקות. אחר כך הוריד את ראשו ואמר לחיילים שהיו עמו: "נו נשאר אותו בחיים" והוריד את החבל.

אחד הנאצים נתן לו זוג מספרים כדי שיגזוז את זקני ואת פאותי, המפקד צעק עליו: "אמרתי לא, אז לא" והם הלכו. אחד מהילדים שעמד בחוץ, הלך להביא את התהלים שהם זרקו ושמע שהמפקד אומר לחייליו כי הוא מפחד שאלוקים יעניש אותו ולכן השאירני בחיים.

מיד לאחר מקרה זה אמרה לי הרבנית שעלי לרדת למקלט, כי לא בכל יום מתרחש נס. ירדתי עם הילדים למקלט. למחרת באו כמה גרמנים לחפש אותי, הם פגשו ברבנית ושאלו היכן אני נמצא, היא

ענתה להם שלפני שעה לקחו אותי לעבודה. הם הלכו ולא שבו לחפש אחרי, לא עברו אלא ימים ספורים והנאצים נסו על נפשם מפני הרוסים.

ט"ו תמוז

רבינו חיים בן עטר ה"אור החיים" הקדוש זי"ע

יום ההילולא - ט"ו תמוז

האווה"ח הקדוש הפליג פעם בשיירה וקידש עליו השבת בהיותו במדבר, ונשאר לשבות שם לבדו כדי שלא לחלל את השבת, ורבי אריה לידו בכל השבת בכדי לשמרו מחיות רעות ומכל פגע, וכצאת השבת רכב על האריה שהביאו לשיירה. הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זצוק"ל "מאמר מרדכי" ח"ב, ע' שי"ט מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

סיפר ה"דברי שמואל" זי"ע: רבינו חיים נ' עטר זלה"ה בעודנו מתגורר במרוקו, השיא עצה לבני קהילתו בעיר פאס שיפתחו חנויותיהם רק שלושה ימים בשבוע, והימים הנותרים קודש יהיו לתורה ולעבודת שמים, בהבטיחו להם כערב שירויחו פרנסתם בזמן המועט לא פחות משהרויחו לפנים במשך שבוע שלם. עשו כדבריו והצליחו. ברכת ד' שרתה במעשיהם. כה עברו עליהם שנים שלמות. אך כצאתו את המקום והלך לארצנו הקדושה, לירושלים, אט אט נשכחה עצתו של ה"אור החיים" ונתרופף המנהג משנה לשנה, עד שחזרו לנהל עסקים כל ששת ימי המעשה, אך לא הועילו בזה להגדיל רווחיהם מאומה. מה שהספיקו בימיו בג' ימים סיגלו עכשיו בקושי בששה ימים ולא הוסיפו אפילו כדי פרוטה. הרב אהרן סורסקי המודיע כ"ד אדר-ב' תשס"ג

האווה"ח הק' זי"ע, בדרכו לעלות לארץ הקודש, פגעו במדבר בנחש שרף ומזיק, ונבהלו בני השיירה מאד וצעקו מרה, וציוה שיירו בו חץ, וירו בו וניצולו. ובהמשך הדרך יצא לקראתם אריה טורף ושואג, וציוה אשר המה יעמדו במקומם והוא בעצמו יצא לקראתו, כשנתקרב אליו האריה הראה לו מילתו, ותיכף ברח האריה. ואמר שמי שהוא שמור ולא פגם מימיו הרי הוא נשמר מהמזיקים וחיות רעות ומכל דבר רע.

הקראים שכפרו בתורה שבע"פ ירדו עשר מעלות אחורנית ונתפרדו ונתפזרו עם ישראל בכל העולם, והחברה שלהם בטלה ונתמעטה ונתפרדו כל פועלי און, בכח עם ישראל המאמינים, ובכח ממשלת האומות שראו בהם עם של שקר, אינם לא יהודים ולא ארמאים, כי ידוע זאת בסדר הדורות לעם ישראל, ונשאר מהם מתי מעט. ידוע זאת המעשה המפורסמת מאור החיים ז"ל שבזמנו הי' להם בית הכנסת בירושלים, ופעם אחד רצה לכונוס לבית הכנסת שלהם לראות מה הם עושים שם וכשהגיע למפתן הרגיש שספר הרמב"ם מונח תחת המפתן, כי הרמב"ם ז"ל ביאר ענינם הגרועים מאד שאמר עליהם על החברה הזו שכפרו בתורה שבע"פ והחזיקו בתורה שבכתב, אמר עליהם שמה שהחזיקו בתורה שבכתב מפני שידעו שהחברה שאין לה דת מפזרת את הנקבצים וכ"ש שלא תקבץ את הנפזרים ע"כ החזיקו בתורה שבכתב כדי שיוכלו לפרסם כפי רצונם וכפרו בתורה שבע"פ, לכך

הניחו את ספר הרמב"ם תחת המפתן, וקלל אותם האוה"ח שלא יהיה להם מנין בירושלים ולא יהי' להם כ"א ט' גברים.

כשערך האוה"ח הק' זי"ע את ימי גלותו עבר באחת מארצות המערב, ובערב שבת קודש ראה אחד חוטב עצים ואומר 'לכבוד שבת קודש' וידע שגרים שם יהודים, ונכנס לשבות בעיר, והתאכסן בבית הרב, בשבת אמר הרב דברי תורה בשולחנו, והעירו האוה"ח איזה תיקון לדבריו, ואמר לו הרב: חייכם שאתם רבי חיים בן עטר, כי תורה זו שמעתי משמו במתיבתא דרקיעא.

הרב חיד"א היה פעם אצל רבו האור החיים הק' בסעודת רעווא דרעוין. וכשיצא וסגר הדלת התחיל לרדת גשם ולא יכל להמשיך בדרכו ועמד מחוץ לבית. כעבור זמן לאחר שכבר פסק הגשם פתח לו האור החיים הק' הדלת והכניסו פנימה. ואמר שלא הכניסו מקודם בשעת הגשם, משום שאליהו הנביא היה אצלו... וגילה לו דבר אחד מה שאמר לו תשבי זכור לטוב: "שבלייל שבת קודש יאמרו מזמור שיר ליום השבת" בעמידה.

בשבוע האחרון לפני הסתלקותו לבש האור החיים הק' בגדים חשובים ביותר, ואמר לתלמידיו: בואו ונצא לקראת משיח, לאחר זמן פשט את הבגדים, ונענה: שכעת היה העולם מחצה על מחצה והיה קרוב לביאת הגואל, אבל כרגע נכשל עשיר אחד באיסטנבול בעבירה מגונה והכריע את כל העולם, ובשנה זו נסתלק האוה"ח הק'. הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים צוק"ל "מאמר מרדכי" ירושלים תשס"ב, ע' ש"כ-שכא שפא מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

הגה"ח ר' אלי' רוט סיפר: האור החיים הקדוש הזדמן פעם אחת בליל הסדר לביתם של אנשים פשוטים ותמימי דרך. ההגדה נאמרה על ידם בשמחה, בחרדת קודש, בחיות ובקול רם.

האוה"ח הבחין שעל פני בעל הבית זורח אור גדול, ולמרבת הפלא הרגיש שמכיוונה של בעלת הבית קורן אור גדול פי כמה. תופעה מופלאה זו אצל אנשים פשוטים, הפליאה אותו עד מאד, וביקש מבני הבית שיבארו לו פשר דבר, על מה ולמה מרגישים רוח של קדושה בבית הזה.

פתח בעל הבית פיו וסיפר לו אורחות חייהם:

מאז ומקדם הקפידו מאד בביתם לומר כל הברכות והתפילות בקול רם, בחיות ובנעימות. בסיעתא דשמיא התנהל תמיד על מי מנוחות, בשלוה וברוגע. חרף מצבם הכלכלי הקשה, שמחו בחלקם ובטחו בה'. במיוחד שבעו נחת מילדיהם החביבים ההולכים וגדלים ביראת ה' כשאיפת ההורים.

למראה כל זאת נתמלא השטן קינאה, וגמר אומר להחשיך את האור הבוקע מהבית הזה. ביום מן הימים הופיע השטן בביתם בדמות יהודי עשיר ישיש שזקן לבן יורד על פי מידותיו. הוא הראה פנים שוחקות לבני המשפחה, העניק להם תמיכה חמרית ביד רחבה וסיפק את כל צרכיהם. ברבות הזמן אף החליף להם את רהיטיהם הישנים בחדשים ומהודרים. כאשר השתלט כליל על המשפחה, התחיל להטיף להם "מוסר" מדוע נוהגים הם להתפלל ולברך את הברכות בקולי קולות, שאין זה ממנהג דרך ארץ ונימוס, והרי הקדוש ברוך הוא שומע גם כשמתפללים בקול נמוך... ועוד דיבורי ארס נוטפי דבש וצופים, כאילו רק את טובתם הוא דורש. בעל הבית, כאמור, יהודי תמים וישר-דרך, כשראה לפניו יהודי "תלמיד חכם" נשוא פנים ובעל חסד, שהציל אותם מחרפת רעב, מדבר דברי "טעם", החל אט

אט להשמע לו, תוך שהרשע הזה ממשיך להשפיע עליו טובו וחסדיו, ואף סייד וכייר את ביתו, ותוך כדי כך צינן את רוח ההתלהבות לאבינו שבשמים ששרר בבית זה. האשה, בעלת הבית, שהיתה אף היא תמימה, נענתה בתחילה גם היא לדברי הזקן הממרא, שחלחלו בהם כארס של עכנאי. אולם, לא עבר זמן רב והאשה הכשרה התחילה להרגיש ברוח הזרה הנושבת בביתה מאז שקבע הזקן האשמאי את משכנו אצלם: יותר ויותר הבחינה בקלות ראש שחדרה לבית שהיה עד הנה מלא ביראת ה'. כל סיפוקה היה מאז ומקדם בשמעה את צאצאיה מברכים בקול נעים, לומדים ומתפללים בחשק, שהיו לה למשיב נפש ולמרגוע מטרחותיה הקשות, ועתה ירד המצב פלאים. אמנם היתה רווחה גשמית בבית, אולם אותה רוח צהלה ושמחה רוחנית נעלמה ואיננה, ואת מקומה תפסו האדישות והקרירות הגובלת בקלות ראש. היא פנתה לבעלה בלשון נחרצת שאינה משתמעת לשתי פנים, שרצונה שהמצב בבית יחזור לקדמותו כפי שהיה. היא חשה בהתדרדרות רוחנית בעטיו של אותו זקן, ואין היא יכולה לעבור לסדר היום עד שישתפר המצב. בעל הבית שוכנע מיד מדבריה הברורים של רעייתו, אך מה יעשה, וכיצד יוכל למרוד במיטיבו ובאיש חסדו? האשה ענתה ללא היסוס, שהיא מוותרת על כל טובותיו של הזקן המשונה עדיף לחיות בעוני ובדחק, אך בה' חלילה לא למרוד. בעל הבית, שהיה ירא את ה' מגעוריו, הסכים לדברי אשתו שיצאו מלבה הטהור, ומיד כשבא הזקן טעון במתנות כדרכו, לא קבלוהו עוד בסבר פנים יפות, והודיעו לו חד משמעית שאין הם מוכנים יותר להשמע אליו ולמזימותיו. בלשונו החלקלקה התחיל הלה לנסות לפתותם ולהסביר להם כי הם הורסים במו ידיהם את עתיד ילדיהם המחווננים בהנהגתם המוזרה, אולם דבריו כבר נפלו על אזניים בלתי קשובות... לא ולא! הם לא הסכימו יותר לקבל ממנו להרוס את חינוכם הטהור של ילדיהם. בראותו שטרפו עומד להשמט מידי, החל לזעוק עליהם ולאיים כי אם לא ישמעו לו, יטול בחזרה את כל הטובה שהשפיע עליהם... בקלות ויתרו על כל טובותיו, והודיעו לו שיראת השמים של בניהם שוה בעיניהם יותר מכל מתנותיו. בזעם נטל את שלו ועזב את הבית בטריקת דלת, כשהוא מותיר אחריו משפחה עניה ללא "גואל ומיטיב" אך חדורה יראת אלקים טהורה. אט אט חזרו ההתלהבות והנעימות ואמירת הברכות לבית הדל והמאושר, וברכות המזון בקול ובכוונה בקעו שוב מן הבית. הבין האור החיים הקדוש מדוע מלא הבית אורה, ובמיוחד חלקה הרב של האשה הצדקנית הזאת בהעלאת האור בבית. "איש חסיד היה" (ירושלים תשס"ב) ע' שמ"ה מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זי"ע אמר שהבעש"ט היה עמוד העבודה והאוהחה"ק היה עמוד התורה.

רבינו הקדוש אור החיים אמר עליו מרן הבעש"ט, שנשמתו מרוח דוד של אצילות, ובכל לילה שמע תורה מפי הקדוש ברוך הוא, ורוב קדושתו אי אפשר לכתוב, והיה מיורדי המרכבה וגילוי נשמות ומדריגות רוח הקודש באמת, ומרן הקדוש הבעש"ט היה נפש דוד דאצילות והיה רוצה שיתקשרו ביחד: נפש רוח ויתגלה הנשמה וחיה דאצילות ויהיה הגאולה האמיתית ושאל את האוהחה"ק ע"י גיסו הקדוש ר' גרשון מקיטוב אם אפשר שיסע לירושלים ויתראה עם הקדוש האוה"ח פנים בפנים, והשיב האוהחה"ק שיעיין ויכתוב בעת שרואה את צלם דמות תבניתו של האוהחה"ק בעולמות עליונים, אם הוא רואה את כל אבריו ודיוקנו, והשיב מרן הבעש"ט הקדוש שאינו רואה את עקביו ואמר האוה"ח הקדוש שלא יטריח את עצמו כי לחינם יהיה טרחתו ומרן הבעש"ט לא קיבל האגרת הזאת, ומסר

נפשו ונסע בימי החורף, ובחג הפסח היה בעיר איסטאמבול, ושם עשה נוראות ונפלאות, עד שנשמע בבית הקיסר, והיה מה שהיה, והוצרך לברוח בספינה, ואמרו לו מן השמים שיחזור ולא רצה, ולקחו ממנו כל המדריגות, אף תורתו ותפילתו, שלא ידע לומר ברוך בתוך הסיודור, שלא הבין האותיות ואמר מה בכך אסע בור ועם הארץ אל הצדיק אור החיים לארץ הקדושה, וקיבל הכל עד שנשברה הספינה, ובתו הצדקת אדל טבעה בים, וצעקה אבי הרחמן היכן אתה שאין אתה רואה בצרתי, ומרוב צערו וצרתו, וגם שנסתלקו ממנו המדריגות וכל הקדושה, בא אליו הס"מ ימ"ש, ואמר לו מה שאמר, וכשראה צרתו צרה גדולה שבא נפשו עד שאול, אמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, רבון העולמים אני חוזר לביתי, ותיכף בא אליו רבו המובהק אחיה השילוני הנביא, והראה לו היכן היה, וברגע הביאו בחזרה לאיסטאמבול ומשם נסע תיכף לביתו, ומזה תראה גדולת רבינו הקדוש אור החיים, ומתוך ספרו ניכר אורו וגדולתו. וז"ל הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש וצ"ל בהגש"פ שער יששכר דף י"ח: ידוע המעשה מרבינו הבעש"ט הקדוש זי"ע בעת נסעו לארץ הקודש, ומשמים עכבוהו בדרך, כנראה וכנודע מסה"ק מפני שהיה חלק מנפש דוד וכשהיה מצטרף בעיר ה' שמה בירושלים תובב"א עם רבינו בעל אוה"ח הק', שהיה ג"כ חלק מנפש דוד, אז היה הגאולה השלימה, ומפני שלא רצו אז מן השמים, תפסוהו ליסטים בין כמה הרפתקאות דעו עליו וקשרו ידם ורגלם אותו ואת החסיד ר"צ סופר שהיה עמו, ומפני גודל הצרה וחלישות הדעת נטלו מרבינו הבעש"ט כל מדרגותיו ולא היו לו מוחין כלל, ושאל אותו ר"צ סופר: רבי עד כאן, ולא יוכל להושיע להנצל מהרוצחים האלו, והשיב הבעש"ט כי שכח הכל אז מרוב הפחד ומבוכה, והתחיל ר"צ להזכירו עפ"י פקודתו אל"ף ב"ת גימ"ל וכו', ורבינו הבעש"ט הגיד אחריו, ונתלהב באש ליהט כדרכו באומרו והזכירו אותיות התורה, ועי"ז נתקו מותרות קישוריו והגזלנים ברחו וחזרו לו המוחין ומדרגותיו הקדושים.. "נתיב מצוותיך" (קאמארנא) נתיב אמונה שביל א'-אות ט' מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

סיפר הרה"ק ר' יחזקאל משינאווא וצל"ה: הה"ק והטהור נורא ונשגב רבי חיים בן עטר וצללה"ה בעל אור החיים הקדוש, היה לו שתי יבמות, ולפני פטירתו בכו היבמות לפניו שיגיד להן עצה ממה שיתפרנסו אחרי פטירתו ואמר להן: הנה אני נותן לכן את התפילין שלי, ואחר פטירתי תפרנסו בכל המקומות שמי שרוצה להתפלל בתפילין שלי יבוא ויתפלל ועבור זה ישלם כל המתפלל סכום מסוים, ומזה תתפרנסו, אבל דבר אחד אני מזהיר אתכן מאוד מאוד שתשגיחנה שכל מי שישים התפילין בראשו ח"ו מלדבר דיבור של חול כשהתפילין בראשו כי קדוש הם ובדיבור הקל יחללו ח"ו את קדושתן והאותיות שבפרשיות תהינה פורחות באויר ויפסלו התפילין תיכף. וכן היה: אחר הפטירה הכריזו בכל תפוצות ישראל כרוז הנ"ל ובאו הרבה אחב"י בהשתקקות רב להתפלל בתפילין הקדושים הנ"ל ומזה התפרנסו האלמנות הנ"ל, ופעם אחת בא סוחר גדול והתפלל בתפילין הנ"ל, ופתאום בא אדון אחד נשוא פנים ואמר שיש לו לשאול דבר נחוץ מאוד מהסוחר הנ"ל ואין יכול להמתין עד אחרי התפילה כי הוא אץ לדרכו, והנה היבמות הנ"ל שמרו תמיד על הפתח שלא להניח שום איש להכנס לבית המדרש בשעה שהניחו את התפילין רק הוכרחו להתפלל בהתבודדות כדי שלא יהיה אפשר להם לדבר דיבור של חול בתפילין, והנה אותו האדון בא בחיפזון גדול ונכנס בלי נטילת רשות והיבמות העלימו עיניהן כרגע, ודיבר עם הסוחר הנ"ל איזה דיבורים, ובתוך כך באו היבמות וצעקו וצעקה גדולה האיך עשו הדבר הרע הזה לדבר בתפילין הקדושים הללו, אח"כ בדקו את התפילין ומצאו שאין בהם אותיות כי פרחו לעילא, והיה לפלא, זי"ע. אנשי ירושלים שהיו על הציון הקדוש של האור החיים

וצללה"ה אמרו לי ששתי היבמות מונחות אצל קבר האוה"ח הק' וצל"ה אחת מימינו ואחת משמאלו. "דברי שלום" (סטראפקוב) ע' קס"ו מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

הרה"ק מרוז'ין זי"ע מצא פעם את חתנו הרה"צ רבי דוד הלפרין וצל"ל סמוך לנשואיו, שאומר זוה"ק, ושאלו: 'האם אתה אומר זוהר?' השיבו חתנו: 'אומרים כי הזוה"ק מזכך את הנשמה'.

"הרי כתוב כי אם האדם חוטא מסתלקת הנשמה, אם כן את מי הוא מזכך?" - שאלו הרה"ק.
 "אם כן מה העצה?" - שאלו חתנו.

"למד אור החיים הקדוש, שהוא מזכך את הנפש והרוח, ממילא תחזור הנשמה" - ענהו חותנו.

כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" מויוז'ניץ וצוק"ל מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

בשעה שהערביים כבשו את העיר העתיקה וניפצו מצבות של הרבה קברים בהר הזיתים, וכל הקברים וגם קברו של הרש"ש ושאר צדיקים היו מגולים, ואכן ראיתי את ראשו של הרש"ש והיה שלם, אבל כשהגיעו לצינונו של ה'אור החיים' הק' נהפך הטרקטור כמה פעמים ונהרגו שמה ארבע עשרה ערביים והוכרחו להשאירו בשלימות. כ"ק מרן אדמו"ר משומרי-אמונים וצוק"ל "אמרות טהורות", תמוז תשס"ז, ע' ל"א מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

תלמיד חכם חשוב שלא זכה לזש"ק, נדר על קבר ה"אור החיים" הק', שאם יוולד לו בן זכר יקראנו חיים על שמו, ואכן נפקד לטובה. לפני לידתו נפטר סבו של הת"ח - יהודי חשוב. נכנס הת"ח אל גיסי הרה"ק מבעלז לקבל עצתו, אם לקרוא לילד הנולד בשתי שמות של האוה"ח ושל סבו, ענהו גיסי הרה"ק מבעלז זיע"א: 'האוה"ח הק' היה מלאך ולא נותנים שם משותף אחרי מלאך ואחרי בן אדם!'

הרה"צ רבי עמרם בלוי זצ"ל

יום ההילולא - ט"ו תמוז

מובא בשם הגאון ר' יוסף דב סולוביץ'יק, שרבי יוסף שוב שאמר הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי שבירושלים קיימת חבורה קדושה של רבי עמרם בלוי וחבריו ויש להזהר מלפגוע בכבודם, כי עליהם עומדת ירושלים ואף העיר ווילנה נשמרת בגללה.

כאשר נכלא פעם בגלל מחאה על חילול שבת, הגיע החזו"א לבקרו, באמרו: "אני הולך לבקר את שבת קודש שכלאוה באזיקים". "מפיהם של רבותינו" (ב"ב תשס"ח) ע' 283 מספר זכרונם לברכה הרב אהרון פרלוב.

ה"שאגת אריה", הגאון ר' אריה ממיץ זי"ע

יום ההילולא - ט"ו תמוז

סיפר הגאון רבי יעקב יצחק רודמן זצ"ל, ראש ישיבת "נר ישראל" בבלטימאר שבארה"ב:

אחד מבעלי הבתים בוולאז'ין, שסבל באחד מאבריו, נועץ פעם ברבינו הגר"ח זצ"ל מוולאז'ין אם לנסוע למרחקים לצרכי פרנסתו, ולפי ענינו של אותו שואל, יעץ לו הגר"ח שלא לצאת מוולאז'ין. משום-מה לא ציית אותו אדם לדברי הגר"ח והוא נסע למסחרו ומת בדרך, מחוליו.

כשהובא לפני הגר"ח דבר פטירתו של אותו יהודי, הגיב ואמר:

"לאיש זה היה מין חולי מסויים באחד מאבריו הפנימיים, אשר לפי דעת רוב הפוסקים נקבע דינו כטריפה, אלא שהשאגת אריה' סבור שאין דינו כטריפה. והיות ובעל השאגת אריה שימש ברבנות בעיר וולאז'ין, ממילא כל זמן שאיש זה ישב בוולאז'ין, הרי הוא חי בזכותו ולכבודו של השאגת אריה, אבל בצאתו מחוץ לעיר, שוב לא היתה לו שמירה זו".

מסופר על השאג"א - שכשהיה רב עיר, ונהג נשיאותו ביד רמה ובתקיפות, פרנסי הקהילה שלא סבלו זאת החליטו פעם להענישו, ושלחוהו בער"ש מביתו לרחובה של עיר וגזרו על כל בני העיר לבל לתת לו מאומה לצרכי שבת. ואכן, כל בני העיר הקפידו על קיום ההוראה - לבד מאשה אחת אשר ידעה את גודל צדקותו, ונתנה לו שלש חלות - לג' סעודות שבת. השאג"א, אשר העריך עד מאד את תעוזתה ואומץ ליבה של האשה - ברך אותה שתזכה לבנות שלשה בתי מדרשות: שנים בחוץ לארץ - ואחד בארץ ישראל.

ואכן, לאחר זמן - התעשרה האשה, וזכתה לבנות שני בתי מדרשות בחו"ל - כברכת השאג"א. לאחר מכן, בחפצה לראות בקיומה של הברכה במלואה, באה אותה האשה לפני ר' חיים מוולז'ין - ואמרה לו כי הינה רוצה לעלות לא"י כדי לקיים את ה"סיפא" של ברכת השאג"א.

אולם הגר"ח סבר כי חבל לה להפסיד את העומק הטמון בברכתו של השאג"א - דהיינו: אריכות ימים - ולפיכך אמר לאשה: "מה לך למהר? אין ספק שברכת השאג"א תקויים!! המתני איפוא, ובאחרית ימך - עלי לארץ הקודש והעמיד לך שם מצבה!". אולם האשה - אשר היתה קצרת רוח לראות בהתגשמות הברכה - לא שמעה בקולו של הגר"ח, עלתה לארץ - ובנתה בירושלים "קלויז" (בית מדרש), ותקופה קצרה לאחר מכן - נפטרה לבית עולמה...

הרה"ק רבי אלעזר מרישא זי"ע

יום ההילולא - ט"ו תמוז

הרה"ק מוה"ר אלעזר מרישא זצ"ל נתייתם בילדותו, והדברי חיים שהי' עמיתו של אביו הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זצ"ל קיבל על עצמו לגדלו ולחנכו. הי' מראה לו חיבה יתירה, עד שהושיב אותו בעודו ילד קטן בן י"א שנה סמוך לעצמו לפני בניו, באומרו "ילד של ר' אלימלך", ובכל עת שרצה היה עייל בלא בר להיכלו. אף כשהדברי חיים התעמק בלימודיו או בעריכת תשובה וכיו"ב בהתבודדות, והיה מזהיר לאנשי ביתו לבל יתנו לשום איש ליכנס להפריע, היה מוציא מן הכלל את הילד אלעזר.

אנשי הבית נשתמשו בו לעתים תכופות, כשהוצרכו להגיד או לשאול בשעה זו איזה ענין נחוץ מהדברי חיים, שלחו את הילד אל הקודש פנימה. ואף הרה"ק מגארליץ זצ"ל היה צריך פעם להחליט אודות שידוך ורצה לשאול דעת אביו, אך אביו ישב סגור בחדרו, והוא היה נמהר לנסוע לדרכו. וביקש

מר' אלעזר שידפוק על הדלת וישאל את שאלתו לאביו. לימים סיפר ר' אלעזר, שפלא הי' דבכל פעם שנכנס להחדר שהיה מלא עשן מקטורתו של הדברי חיים, תמיד היה הדברי חיים אומר לו: על שאלתך בענין פלוני, דעתי כך וכך. והילד יצא בתשובה על שאלותיו עוד בטרם שאל מאומה. והעיד שכן אירע יותר מחמשים פעמים.

קשר מיוחד ועבותות אהבה שררו בין הרה"צ רבי דוד בריזל זצ"ל לבין הרה"ק רבי אלעזר מריישא בעל "משנה למלך" על התורה, שהתגורר בשכינות לבית אביו רבי צבי יעקב.

בכל שמחה משפחתית בביתו של רבי צבי יעקב, השתתף הרה"ק ר"א מריישא כאחד מבני המשפחה. וכמו כן בכל עת צרה וצוקה פנו אליו לבקשו שיעתיר עליהם ויברכם שייצאו מן המצר.

רבי דוד סיפר פעם, כי בשנים שהתגורר בריישא, חש פעם בשינוי והיא הסבה לו ייסורים רבים, אשר בעטיים לא היה מסוגל לישון בלילה. בבוקר, כאשר הגיע אל הרה"ק ר' אלעזר, שאל אותו: "דוד'ל, מדוע לא ישנת בלילה?" ענה לו, כי שינה כאבה לו. שאל אותו: "איזה שן כואבת?" הראה לו רבי דוד את השן. תחב הרה"ק ר' אלעזר אצבעו בפיו והניחה על השן, וכעבור רגע הראה לו הרבי את השן שנמצאת בידו - - -

אגב, סיפור דומה מסופר על החסיד רבי יקיר ביגלאיזון ע"ה, שבילדותו היו לו כאבי שיניים חזקים, ועל אף שביקר אצל רופאים מומחים, לא העלו הללו רפואה למכתו. כאשר הביאו אביו והציגו לפני רבי אלעזר, הכניס את ידו הק' לתוך פיו ונגע בשיניו הכואבות, ומיד הרפו ממנו הכאבים.

סיפר לי הרה"ח בנש"ק ר' סענדער האלפערין נ"י, סיפר לי אבי (הרה"צ ר' ישכר בער מבייטש זצ"ל) ששמע מהרה"ק מסטראפקוב זצ"ל, שפעם בא לאביו הרה"ק משינאווע זצ"ל איש אחד שהיה חולה מאד על הריאה, והרופאים ייאשוהו (ממש לא היתה לו ריאה). אמר הרה"ק משינאווע, הרופא אין לו רשות כי אם לרפאות, ולא לייאש. ואמר לו, סע להרב מביקאווסק (הוא הרה"ק ר' אלעזר מריישא זצ"ל, גיסו של אבי ז"ל בזיווג שני. הרה"ק ר' אלעזר היה חתן אביו, הגה"צ ר' חיים יונה זצ"ל ראב"ד בעיר ריישא), ואתן לך מכתב אליו, והשי"ת יעזור (הרה"ק משינאווע היה אומר על הרה"ק ר' אלעזר שזיכוהו מן השמים בכח הרפואה).

נסע החולה לריישא אל הרה"ק ר' אלעזר, והראה לו מכתבו של הרה"ק משינאווע. אמר לו הרה"ק ר' אלעזר שישאר אצלו כשני שבועות, ואפשר לשלשה שבועות, ונראה מה יהיה, ונתן לו פראשיווקעס (סוגים של תרופות), ולאחר שבועים הבריא כאחד האדם. שלח לו בחזרה להקאטער (היינו המקום שנשתלחים משם אנשי הצבא), וכיון שהרה"ק משינאווע שלח אותו אליו, שלחו הרה"ק ר"א בחזרה לשינאווע, ונתן לו כמה פראשיווקעס ואמר לו שאם לא ישתעל לא יקח את התרופה, ואם ישתעל, יקח תרופה אחת מדי ג' שעות.

כאשר הגיע לשינאווע וסיפר להרה"ק משינאווע מה שהיה בריישא, שאל אותו הרה"ק אם יש ברשותו מהתרופות, וענה, כן. ביקש ממנו שיתנם אליו, ונתנם להרה"ק. לאחר זמן בא לשינאווע איש אחד והזכיר את עצמו בפני הרה"ק שסובל משיעול (הוסט), נתן לו הרה"ק מהתרופה הנ"ל, אבל לא פעל כלום.

והנה בראש חודש אלול הגיעו לצאנו כל בני הרה"ק מצאנו, וגם הרה"ק ר' אלעזר ריישער היה שם. אמר לו הרה"ק משינאווע, שלחתי אליך איש אחד ונתת לו תרופות, ואני נתתי תרופות אלו לאיש אחר ולא פעלו כלום, האם אין בכח התרופות לפעול? אמר לו הרה"ק ר' אלעזר, כן זה פועל, רק צריכים להכיר האדם, ולדעת שם אמו.

הרה"ק רבי אלעזר מריישא היה ידוע כאיש עושה פלא וישועות, ובגלל היותו בנו של הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זי"ע שהיה תלמידו של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע התנהג כמותו בעשותו דברים סתומים ובלתי מובנים ובהם היו טמונים הישועות...

פעם בא לפניו אשה עשירה ואמרה לו שהשקיעה הרבה כסף בקניית חטים ולצערה הגיעו לשם עכברים וכל מאמציה לגרשם עלו בתוהו, ועיניה כלות והולכות לראות שכל כספה הולך לטמיון, נקב לה רבי אלעזר בסכום שתתן ל'פדיון', אח"כ אמר לה: "עתה תקני לך חתול והוא יעזור לך יותר מעשר רבי'ס..."

פעם הגיע חתן עם אביו כדי לקבל את ברכתו, ורצו לחזור לעירם עם הרכבת שיצאה בשעה שמונה, משדפקו על דלת ביתו של הרבי אמרו לו שכרגע אי אפשר להיכנס אל הקודש כי אם בהשעה שמונה, הלה התחיל להפציר אצל המשמשים שיתנו לו ליכנס כדי שלא יאחר את הרכבת, אולם לא יכלו לעזור לו. החליטו שישארו אף שעי"ז יצטרכו לנסוע ברכבת שלאחריה, כשנכנסו אל הרבי, בירך את החתן "על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך ותשבור את הקמצנות", העיזו החתן לשאול אטו משום ברכה כזו היה כדאי להפסיד את הרכבת, השיב לו רבי אלעזר "וכי מדוע לא תבין את ברכתי, ובכך ביאר את דבריו 'על גחונך' תהיה עשיר, ודרכם ללכת עם הבטן למעלה, 'תלך' תוסיף לעלות במדריגות התורה והיראה, 'ועפר תאכל כל ימי חיך' בכל מקום שתלך יהיה מצוי לך פרנסתך בנקל, אולם 'תשבור את העורף', היינו כל המילה עורף בשפת האידיש הוא "קארג", ויש למילת "קארג" גם משמעות קמצנות, ולזה רמו ובירך אותו בסתר, שלא יהיה כדרכן של עשירים שהם קמצנים אלא יפזר ממונו וכספו לצדקה..." אמרו שהכל נתקיים בו, וגם בזקנותו היה עשיר מופלג ופזר מעותיו לאביונים..

כשנתגדל הרה"ק רבי אלעזר מריישא, נתפרסם לאדם גדול, וגם לאיש מופת, ובמיוחד פעל רפואות והי' כותב ונותן "רעצפטן" לקנות סמי תרופה.

פעם לפני חג הסוכות, בא איש אחד שאשתו היתה ל"ע חולנית, והיתה צריכה לעבור ניתוח מסוכן מאד. רבי אלעזר עמד אז על סולם וסיכך הסוכה, ושאלו, מה הוא רוצה. האיש היה משער בנפשו ששאלה כזאת צריכין לדון בכובד ראש, וע"כ אמר: אמתין עד שהרבי ירד למטה. אמר לו רבי אלעזר: למה תמתין עד שאסיים, תגיד לי עכשיו. אמר האיש: הלא רצוני לדבר דבר נחוץ מאוד. ושוב אמר רבי אלעזר: נו, אמור. ענה הלה: הלא הרב עוסק עתה בסיכון. אבל רבי אלעזר חזר ואמר: מה לך להמתין, אמור מיד. ואז אמר לו היהודי כל הנידון, ושאל אם יעשה ניתוח או לא, כי הדבר סכנה פן תמות. ענה רבי אלעזר: כן, תעשה הניתוח והיא תמות, ונתבהל האיש ואמר: רבי, רבי. ורבי אלעזר אומר לו: כבר אמרתי לך הכל. הלה פרץ בבכי, ונענה ואמר לו רבי אלעזר: כן, כפי ששמעת, יעשו הניתוח, והיא תמות. וכי מה אתה סבור, שתמות עתה, היא תתרפא בבריאות השלימות, ובעוד חמשים שנה תמות, וכי מה רציית, שתחיה לעולם...

וכך הוה, שעשו הניתוח והאריכה ימים, וכעבור חמשים שנה, שני ימים לפני חג הסוכות, נפטרה לעולמה, וזה היה בדיוק באותו היום שלפני חמשים שנה אמר רבי אלעזר שתמות בעוד חמשים שנה.

סיפר לי הגאון ר' סענדער פריינד זצ"ל, שאמו ע"ה סיפרה לו, שראתה בעצמה אצל הרה"ק ר' אלעזר מריישא זצ"ל, שקודם קידוש אסרו בכבלים החולי נפש ל"ע שהביאו אליו, ואחר קידוש פתחו הכבלים, ונתרפאו.

סיפר הרה"צ רבי דוד בריזל זצ"ל, כי אל הרה"ק ר' אלעזר מריישא נהגו להביא חולי נפש ר"ל, כדי שיתפלל עבורם למען יחיש להם הקב"ה מזור ומרפא. בדרך כלל באו החולים הללו בלוויית איש אחר שהביאם אל הרבי.

הסדר היה, שהאיש שהביא את החולה, היה מעמידו יחד עם שאר החולים בשורה לפני הרבי, ובשעת אמירת 'שלום עליכם' בליל שבת קודש היה הרה"ק ר' אלעזר מתהלך אנה ואנה, ואחר שקידש על היין נתן להם לשתות מהיין של הקידוש.

בפועל, כאשר הגיע אליו חולה-נפש שהיה שמח, היה מתרפא מיד לאחר שתיית יין הקידוש; ואם החולה היה עצב ושרוי במרה שחורה, לא נתרפא אלא אחרי כמה שבועות.

פעם הסתובב חולה שהיה שמה כמה שבועות אך עדיין לא נתרפא. נעניתי ואמרתי אל הרבי: - סיפר רבי דוד - "ברצוני לשאול את הרב (כך היו מדברים אליו, כי כל מי שהיה מכנהו "רבי", היה שואל אותו: 'האם אתה תלמיד שלי?') חולה זה נמצא כאן כבר כמה שבועות, ומדוע לא נתרפא עדיין כמו שאר החולים?"

ענה לי הרה"ק ר' אלעזר: אין בי כח עבורם, אלא שבדרך כלל כשבאים לכאן יש מי שמביא אותם, והוא משגיח שהחולה יעמוד אצלי בשורה בשעת אמירת 'שלום עליכם' בליל ש"ק. אולם, הלה בא לכאן בגפו, ואיש לא התלווה אליו.

בליל שבת הבא - סיים רבי דוד את סיפורו המופלא - השתדלתי מאוד שהחולה יעמוד בשורה בשעת אמירת 'שלום עליכם', ואמנם החולה נתרפא.

שמעתי מאבי הגה"צ ר' שמואל ט"ב מטשענסקאוויץ שליט"א, שפעם נחלתה אחותו הי"ד, ושלחו להזכיר אצל הרה"ק רבי אלעזר מריישא זצ"ל, ושלח הרה"ק רבי אלעזר יין בצירוף מכתב (שיש עוד אצלינו) בו כתב לאמר, שיתנו מיין זה להחולנית לשתות ויהי' רפואה בעז"ה, והוסיף לכתוב - אין יין כזה בכל העולם, ואפי' אם ימצאו מי שיעיד שיש יין כזה, תדעו שאין כזה בכל העולם! וכן הי' לה רפואה. ויובן לי הדבר עפ"י מעשה ששמעתי מאיש יהודי אחר ר' דוד נתן לעזער ע"ה, ששמע מפ"ק הרה"ק רבי אלעזר מריישא זצ"ל שסיפר, שבליל התקדש חג פסח בשנתו האחרונה לחיי הרה"ק בעל ד"ח מצאנו הי' הוא שם בין הבנים אצל הסדר, להיות שנתגדל בצאנו כידוע, וגם הי' חתן אז בזו"ר הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זצ"ל, ואז לא שתה הרה"ק מצאנו כל הכוס בהארבע כוסות כדרכו הק', ולקח שיירי כוסות אלו ונתנו להרה"ק רבי אלעזר באמרו: אלעזר, תשים את זה בצד זה, עם זה תוכל אפילו להחיות מתים! (מפי הר"ר מנחם נפתלי טייטלבוים שיחי')

נוראות יסופר על הרה"ק רבי אלעזר מריי שא זצוק"ל, אשר חזה מה יעשה במדינת פולין, עוד שנים רבות קודם מלחמות העולם היתה מדינת פולין מסופחת לשלטון כמה מדינות והיה מחולק בין כמה עמים ושליטים, ומעשה שהיה כך היה, נוהג היה רבי אלעזר מריי שא לצאת בימי הקיץ לטיול בעגלה שירש מזקיניו הרה"ק בעל ה'דברי חיים' זי"ע מצאנו (שהיה היה חתן בנו הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זי"ע), באחת מנסיעותיו הצטרף אליו גיסו הגה"צ רבי אריה לייבוש טייטלבוים זצ"ל אב"ד קאלבסוב (נכדו של הגה"צ רבי יחיאל אב"ד קאלבסוב, והיה מצאצאי הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע והרה"ק בעל ה'ייטב לב' זי"ע), בעברם בסביבת העיר לאנצוט ראו כמה פעמים גדודי צבא וכיתות חיילים על פני השדה, והיה הרה"ק מריי שא מתעניין על מעשיהם של אלו בכל מקום שראם, לפליאת גיסו רבי אריה לייב אשר שאלו מדוע מתעניין ומברר על כל פעולות הצבא, נשתנו פני הרה"ק מריי שא כלהבים ונענה ואמר "זו איננה מלוכה אלא כולם מפורדים ומפורדים, אמנם יש רבי'ס שטענו כנגדי על ששלחתי לגור באמריקה, אך מה אעשה שעניי רואות אדמה בוערת תחת כפות רגלי היהודים היושבים כאן, כי יבוא יום שעוד יתחננו לזכות לצאת מעמק הבכא ולבוא לאמריקה ואם בידי עתה להציל למה אמנע מהציל", ועוד הוסיף ואמר לגיסו "לו לעצתי תשמע, הפלג וסע לך לאמריקה", בדברים אלו נסתיים מסעם ושבנו לריי שא.

חלפו ימים ועברו שנים וכבר משו הדברים מזכרונו של רבי אריה לייב, אולם כשפרצה מלחמת העולם הראשונה והגיעו הרשעים גם לעיר קאלבסוב ובתוך המהומות תפשוהו לרבי אריה לייב והיכוהו באכזריות מכות רצח ואף הושיבוהו בכלא לג' ימים, או אז עלו בראשו את כל אותן הדברים ששמע מפ"ק גיסו הרה"ק מריי שא [שהוא עצמו נתבקש בישיבה של מעלה עוד קודם המלחמה], ואמר אז רבי אריה לייב "אילו לא נהגתי 'מנהג בנש"ק' הסבור שאף הוא יודע הכל, אלא הייתי שומע דברים כהווייתן ומקיימם כחסיד, כי אז הייתי נוסע מכאן בשלימות האיברים, אולם עתה אף אם אסע לארה"ב הרי כבר לא יהיה זה באיברים שלמים, כי כבר הכוני ופצעוני הרשעים מכות אכזריות", ואכן נסע רק לאחמ"כ לארה"ב (מובא באריכות ב'תולדות הרה"ק מריי שא' הנספח לספרו 'משנה למלך' עמוד צב-צג עי"ש).

אחד מן החסידים שנשלח על ידי הרה"ק מריי שא לאמריקה היה רבי הירשל באק ז"ל, בבואו פעם מאמריקה לבקר בהיכל רבו בריי שא, בכה והתאונן שבמקום מגוריו אין חסידים ועז רצונו להישאר סמוך ונראה לרבו הק', אמר לו רבי אלעזר "אם רצונך לזכות לראות דורות בנים ובני בנים, עליך לדור שמה". באחד ממכתביו כתב ר' הירשל לרבו על געגועיו אליו, החזיר לו רבו וכתב לו "דבק עצמך במי שאמר והיה העולם ואף אני אעשה כן, ונמצאנו מקושרים וקרובים זה לזה וצוותין בסימא".

הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא זי"ע

יום ההילולא - ט"ו תמוז

חתנו הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל העיד עליו בהספדו, שראה אצלו רוח הקודש גלוי. רבינו (הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא זצוק"ל) נולד ביום ה' לחודש תמוז שנת תרכ"א לאביו הגדול הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמארנא, כשנולד רבינו שמח עליו אביו הצדיק שמחה יתירה, הרב

הקדוש רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב היה הסנדק שלו, וכאשר הביט עליו לראשונה אמר: יש לו נשמה גבוהה מאד, ואפילו אם יגור ביער ירוצו המונים אחריו. המוהל היה זקינו הקדוש מהרי"א מקאמארנא שהתבטא: שיהיה מוצלח גדול ופועל ישועות לישראל (בסוד ישרים ועדה).

סיפר הרה"ח ר' יחיאל ווינטרוב זצ"ל: כששמע אחי הרה"ח ר' נח זצ"ל, את שמו ואת מופתיו העצומים של רבינו [הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא זצוק"ל], קם ונסע ללעמברג בעת שרבינו שהה שם. כשננס לקבל שלום, היו שם אנשים שבאו להפרד ממנו, ולא ידעו מי בא ומי נוסע. ולרבי נח אמר: סע לשלום, ונשאר עומד ואמר לרבינו איזה פסוק בתנ"ך. והרים רבינו את ראשו, ואמר לרבי נח: אתה אברך תשאר פה, ומחר תננס אלי, וכך הווה. ולמחרת נננס אליו ביחידות, ונתן קוויטל וכתב בו את שמו ושם זוגתו. והתחיל הרבי למנות לו כל מעשיו שעשה מיום שנולד עד היום. ועמד נבהל ומשתומם על המראה הגדול הזה. אח"כ מסר לרבינו קוויטל שהיה כתוב בו שמו של אביו הרה"ק רבי יעקב דוד זצוק"ל מרדומסק. כשהביט רבינו בקוויטל, קם ואמר לר' נח: היהודי הזה לא צריך אותי, כי מימיו לא פגם.

אחר כך מסר לרבינו עוד קוויטל שנתן לו יהודי מרדומסק, שהיה שואב מים והיו לו חמש בנות בבית שלא יכל לחתן אותם. ואותו יהודי היה דרכו לקלל קללות כל היום לא עלינו. ובקוויטל היה רק שמו ושם אמו. וזרק רבינו הקוויטל מידו, ואחז בשתי פיאותיו וצעק, אוי וויי! ח"י קליפות יש ביהודי הזה, שהוא יפסיק לקלל, ואם לא אז הילדים נמצאים בסכנה גדולה. אח"כ מסר עוד קוויטליך, ורבינו ענה על כל אחד כאילו הוא מכירו, וידע את כל מעשיו.

עוד סיפר הנ"ל: פעם אחת בעת עריכת שולה"ט, חילק רבינו שיריים מהדגים להחסידיים שבאו לחסות בצל קדשו. ור' נח שישב שם חשב בדעתו, האיך יוכל לאכול מהשיריים, אחר שכמה אנשים החזיקו בו. ובהגיע תורו ביקש רבינו להביא לו צלחת, ושלח לו הדגים עם הצלחת.

כשחזר ר' נח מלעמבערג, סיפר בבית את המופתים הגלויים שראה, ושמעה אחותו, והחליטה ג"כ לנסוע ללעמבערג אל רבינו. כי היה לה חתן בבית, בחור יקר ת"ח עצום, ואחרי כמה חדשים שהיו מאורשים, קיבלה הביתה מכתב והיו שם ה'תנאים' קרועים לחתיכות, והמחותנים כתבו שאינם מעוניינים בשידוך. ועל כן נסעה אחותו של ר' נח ללעמבערג, וכתבה בקוויטל את שם החתן לזיווג הגון במהרה. רבינו לקח הקוויטל בידו הקדושים. ואמר בקול, אינני מבין, הרי הוא חתן. הכלה רוצה את החתן, שתסע למחותנים ותקבע זמן חתונה למזל טוב. האשה עמדה משתוממת מהמראה הגדול הזה, ופרצה בככי ואמרה שהמחותנים שלחו את ה'תנאים' קרועים לחתיכות, ושאינם רוצים את השידוך, ורבינו חזר ואמר השידוך שידוך, והכלה רוצה את החתן, והחתן רוצה את הכלה, והשי"ת יעזור והכל יבא על מקומו בשלום.

ונסעה חזרה הביתה, ועברה בעיר של המחותנים. והיה באמצע הלילה, ודפקה בדלת, הכלה הציצה לראות מי דופק באמצע הלילה וראתה את המחותנת, תיכף פתחה לה את הדלת, ואמרה לה שתהיה בשקט והכניסה אותה לחדרה, ואמרה לה: שהיא רוצה את החתן, ואף אחד לא יכול לקלקל את השידוך. והי בוקר ונעשה רעש, המחותנים צעקו שאינם מעוניינים בהשידוך, והכלה אמרה שאם לא יתנו לה להתחתן עם החתן הזה, יותר לא תתחתן לעולם, כיון שראו הוריה שהיא עומדת בדעתה

ולא מסכימה לוותר, לא היתה להם ברירה וקבעו את זמן החתונה כפי שראה רבינו ברוח קדשו, וזכו להקים בית נאמן בישראל, ונפקדו בזרע של קיימא, והיו מאושרים, עד שעלה הכורת על עם ה' ועלו על קידוש השם הי"ד. (הרה"ח יעקב דוד ב"ר יחיאל וינטרוב שליט"א)

סיפר לי הרה"ח ר' יהושע סאפרין, בעת המלחמה העולמית הראשונה ברח הרה"ק ר' יעקב משה מקאמארנא זצ"ל לעיר לעמבערג, וסיפר לי אבי (הגה"צ ר' חיים יעקב מקאמארנא) זצ"ל, שהיה אצל הרה"ק בלעמבערג ששה שבועות, ועמד אצלו בעת שלקח הפתקאות, וראה אצלו רוח הקודש בגלוי.

עוד סיפר לי הנ"ל, סיפר לי איש אחד ושמו הארבער, אבי ע"ה היה סוחר, ופעם נסע למרחקים אודות מסחר, ועבר זמן רב ואמי לא שמעה ממנו. נסעה להרה"ק ר' יעקב משה מקאמארנא זצ"ל, וסיפרה לו שאינה יודעת מה קרה לבעלה. אמר לה הרה"ק, שאל תדאג, בעלה הוא כעת במקום פלוני, ובקרוב יחזור לביתו. כן היה, אחר זמן חזר אבי לביתו, וסיפרה לו אמי מה שאמר לה הרה"ק מקאמארנא. אמר לה אבי שכן היה, שבאותו זמן היה באותו מקום.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף יצחק קעניג נ"י, שמעתי מאמי ע"ה שאחותה התחתנה עם א' ששם אמו היה שיינדיל, ובעת ההוא ביקר בעירם הרה"ק ר' יעקב משה מקאמארנא זצ"ל, ונכנסה אליו דודתי עם פתקא וכתבה את שמה ושם החתן. כשקרא הרה"ק מתוך הפתקא, אמר, זהו שידוך חשוב, אהא. שאלה אותו דודתי בתמימות, הרבי מכיר אותי? ענה לה הרה"ק, אני רואה כאן (היינו בתוך הפתקא). אחר כך אמר הרה"ק, שיינדיל (היינו, אמו של החתן) עדיין אינה מסכימה, וכן היה באמת, מחמת איזה סיבה.

שמעתי מהאדמו"ר רבי יעקב ראבינאוויטץ שליט"א מדינוב: בעת מלחמת העולם הראשונה שהה רבינו (הרה"ק רבי יעקב משה מקאמארנא) זי"ע בדעברעצין עם אחיו האדמו"ר מרודיק זל"ה. פעם אחת באו אנשי המשטרה לביתו של רבינו זי"ע וחיפשו ומצאו מחבוא בכותל הבית ובתוכו כסף מכמה מדינות, כי היו באים לפני רבינו זי"ע מכמה מדינות עם פדיונות. המשטרה חשדו שרבינו זי"ע עוסק בהברחת כסף ממדינות שונות ולקחו את שני האחים הקדושים לבית המאסר. כשהביאו את רבינו זי"ע לפני השופט, ציוה השופט לרבינו זי"ע שיסיר ה"קאפיל" מראשו. השיב לו הרבי "לא". השופט צעק "מה זאת, אני כאן בעל הבית". השיב לו רבינו זי"ע "יש לי בעל בית שהוא מעליך". השופט כעס מאד ואמר שמעולם לא היה דבר כזה שלא ישמעו בקולו. השיב לו רבינו זי"ע "כעת הוא פעם הראשונה". השופט ירד מכסאו וסטר לרבינו זי"ע על פניו. אמר רבינו זי"ע "אוי ואבוי ליד שהכה אותי". מיד אמר השופט להפסיק המשפט לזמן מה. אח"כ בא שמש בית המשפט ואמר שהיום לא ימשיכו את המשפט כלל. למחרת לא בא השופט לבית המשפט, וביום השלישי היה נדפס בעיתון של הגויים שה"וואונדר רבינר" העניש את השופט וידו נהיה משותק.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' דוד משה מקרעטשניף זי"ע

יום ההילולא - ט"ו תמוז

מהשנים ת"ש ואילך היתה "עת צרה ליעקב" שכמוה לא היתה. גורל כלל ישראל בהונגריה היתה כגורל כלל ישראל ביתר ארצות אירופה - כגורל עשרת הרוגי המלכות בשעתם.

נאספו כלם בערמה ובאכזריות, שאין כמוה בתולדות ישראל, לכיוון אושוויץ. בתאריך כ"ז באייר הגיעה הרכבת למקום המיועד לפורענות, בשעת ספירת מידת "מלכות שביסוד" ככתוב "ערו ערו עד היסוד בה".

עם הורדתם מהרכבת, בבהלה הגדולה, כאשר הפרידו בין האב (הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד) לבן (כ"ק מרן אדמו"ר הרד"מ מקרעטשניף זצוק"ל) פנה הבן אל אביו ושאלו אבא מה יהא בסופם של הדברים? ענהו אביו הגדול ואמר בני, אתה אין לך מה לפחד, אתה תשאר בחיים ותפדה בשלום נפשך, כי ברבים עמדך, יהודים צריכים לך. הגרמנים הרשעים ימ"ש עוד יאכילוך וישקוך בחמאה, בחלב ובדבש, ואכן לא נפל דבר ארצה, כפי שנספר להלן.

עוד באותו היום כ"ז באייר עלתה על מוקד הקהילה הקדושה קרעטשניף ובראשם קדוש ישראל מרן סב"ק הרא"ז ומסרו נפשם על קה"ש הי"ד, בחייהם ובמותם לא נפרדו.

העיד רבי אלימלך שטיין שו"ב מרחובות, שהוא היה יחד עם רבינו [הרה"ק הרד"מ מקרעטשניף זצוק"ל] בחדר אחד במחנה גונצקורכן לא זזה ידו מתוך ידו מחצית השנה עד שהפרידו ביניהם, וז"ל: כאשר נלקחנו ע"י הרשעים ימ"ש היינו המומים, שבורים ורצועים. לא ידענו את נפשנו מצער, כמעט מיואשים היינו. היה זה בשבת פרשת "בהר-בחקותי". היחיד, שלא אבד עשתונותיו היה רבינו זצ"ל, שהקהיל אותנו ואמר, "ליכא מידי דלא רמיזא בפה"ש" הגענו לכאן בשבוע שקוראים בו את התוכחה ואכן היא התקיימה עלינו במלואה בה במידה אנו בטוחים שתתקיים גם הנחמה שחבויה בה. הוא הביא את הפסוק "סכותה בענן לך מעבור תפילה" צדיקים ניסו לבטל את הגזירה אך לא נענו. רואים אנו כי זה רצונו של ד' וכשם שהתקיימו הקללות כך יתקיימו הברכות כמאמר חז"ל (סוף מס' מכות) מה ענין זכריה לאוריה הכהן? כשם שנתקיימו נבואותיו של אוריה כהן: "לכן בגללכם ציון שדה תחרש" לנבואת זכריה הנביא שאמר: "עוד ישבו זקנים וזקנות בירושלים" וכו' ע"ש. אלא כשם שנתקיימו אלה כך יתקיימו אלה. אם אמרנו "כל קדושיו בידך" (כפירוש רש"י שם) הרי "ידך" פירושו עניני הרשות, מי שהיה שם יודע, שרשות היה לאכול את שירי המאכלים שקיבלו, שהיה בהם משום פיקוח נפש, אעפ"כ קיבל על עצמו מרן רבינו זצ"ל לא להתגעל במאכלות אסורות וכאשר נפגש עם הנ"ל בשעת השחרור אחרי פרידתם כאמור אמר לו: ב"ה עלה בידי גם אחרי שנפרדנו, לא להתגעל במאכלות אסורות ואף לא להתגלח בתער, אגב, על כך סיפרו, ספג מכות רצח בקת של מעדר, שכל ימיו סבל מכאובים בגבו בעטין של המכות האלו והתנחם שבעקבות כך, הביאו לו מכונת גלוח. אין זאת אלא בזכות תפילתו והבטחתו של אביו הגדול, זכה להנצל מכך, אך איך הסתכן? אנו מוצאים במקורות: משה רבינו בעודו תינוק לא רצה לינוק מנכריה והרי הוא מסתכן ע"כ? תשובת חז"ל: הפה שעתיד לגדולות לא יכול להתגעל, תשובה זו הספיקה. ומספיקה גם ביחס לרבינו שכביכול הסתכן. כיצד עלה בידו הדבר למעשה במציאות מרה זו.

הרבה דרכים למקום איך לשמור על עבדיו. פעם היה זה גיסו שעבד במטבח והביא לו תפו"א מהמטבח. פעם החליפו מכרים את המרק שלו בלחם. פעם הכניסוהו לבית חולים ושם נמצא מישהוא שהביא לו לחם חמאה ודבש, זאת כפי שהובטח לו על ידי אביו בהפרדם כנ"ל.

הנ"ל מציין נקודה נוספת מהמפגש הנ"ל עם רבינו אחרי השחרור ההתרגשות היתה גדולה כאשר ראיתיו חי. רציתי להתקרב אליו אך הוא צעק מרחוק, אלימלך! מאד הייתי רוצה לראותך, שמא תוכל לטפל בי, אך אל תתקרב! כי חולה אני במחלה מדבקת טיפוס (שרבים מתו ממחלה זו אחרי השחרור) וחס אני עליך, כי כתוב "ונשמרתם מאד לנפשותיכם". שוב בכח ההבטחה של אותו זמן, עבר רבינו את כל המצבים הקשים ושב הביתה בריא ושלם בגופו ובנפשו.

כמובן, שהיו צריכים לכך מסירות נפש עילאית ואכן רגיל היה רבינו בזמנים מסוימים להתחטא לפני המקום בתפילה מיוחדת בנידון ואמר: רבש"ע זכרה לי לטובה את אשר עבר עלי בזמנים קשים אלה. כאשר לחצו על גופי (ושברוהו כנ"ל בדבר גלוח בתער), אך נשמתי בתוכי נשאה שלמה רק עבורך ולך.

כמו כן ממשיך לספר רבי אלימלך, על זהירותו במצות שבת במחנות, רגיל היה רבינו זצ"ל להתחלף בעבודת החפירה הקלה יחסית שהוטלה עליו וקיבל עליו לעבוד במריצה לשאת את העפר הקשה או לסחוב שקי מלט כבדים כי "הולכה והבאה" בכרמלית קלה היא בהלכה מ"חרישה". מיד אחרי השחרור ממשיך ומספר רבי אלימלך שאלתיו עכשיו הרי הכל חרב וכאילו אחרי המבול מה בדעתך לעשות? ענה לי בפשטות בלשון רש"י "תפסו אומנות אבותיהם בידיהם, שהיא התפילה" רבי אלימלך הבין שכוונתו שימלא מקום אביו להיות רבי הגיב מה אתה סח? מי צריך רבי עכשיו? ענה לו רבינו בצחות לשונו (גם בנסיבות כאלו) מיילך כאשר אני אהיה רבי, העולם יצטרך רבי, אט אט התאספו שרידי חרב לביתם בסיגעט, ביניהם חסידי קרעטשניף גם אלה שהיו להם סימנים ברורים שהס"ק הועיד לו להיות מ"מ ואף נזכרו בהם, כגון: שבהדלקת נרות חנוכה היה מעמיד תמיד את הבן הצעיר הוא רבינו לידו ואמר לו: ראה והבט כיצד מדליקים נרות חנוכה. לאור זאת הכתירוהו כמ"מ אביו הק' בסיגעט וביקשוהו להשאר ברומניה. וליסד שוב את חסידות קרעטשניף, תשובתו היתה, רואה אני את המצב הרוחני אצל אנ"ש וחייב אני לשנס את מתני, אך לא עוד כאן בין הגויים, כי אם בתוך עמי בארץ הקודש, פסק ברורות. באותו זמן בנה ביתו כחתנו של גיסו הרה"צ רח"מ מנדבורנא זצ"ל ומיד אחר כך התכונן לדרך ואכן הגיע ארצה ועלה ירושלימה בשנת תש"ז.

זוכרני בשבת קודש פרשת בחוקותי שנת תשכ"ז, בטרם פרוץ מלחמת ששת הימים, אמר תורה על שולחנו הטהור עה"פ "ונתתי שלום בארץ ורדפו מכם חמשה מאה וגו'" וידוע קושיית האור החיים הקדוש - שאם יש שלום מה המשמעות של ורדפו מכם חמשה מאה? ופירש רבינו זצ"ל - ונתתי שלום בארץ - שאף אבן מארה"ק לא תינזק ח"ו, ורדפו מכם חמשה מאה - על ארצות האויבים, ושם תתנהל המלחמה. וב"ה כך הוה שכבשו את ירושלים ויתר השטחים והמלחמה התנהלה על אדמת האויב, מיד לאחר שוך המלחמה נענה אלי מרן זצ"ל: הזוכר אתה את התורה שאמרת...? (וכידוע שאורייתא קודשא בריך הוא וישראל חד הוא, והתקשרות הצדיק אל הקב"ה הוא ע"י התורה, "אבא כך כתוב בתורה" וכן פעל טובות לכלל ולפרט).

כ"ק מרן אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א נסע לנחם אצל הרב אברהם יוסף לייזרון שישב שבעה על אמו בין הדברים סיפר הרב לייזרון כי פעם אחת בא לרחובות אל רבינו הרד"מ מקרעטשניף זיע"א עם דודו הרה"ג רבי אברהם דוב אויערבאך אחיו של פוסק הדור הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך צוק"ל לבקש עבור רבי שלמה זלמן צוק"ל ישועה כי היה לו מחלה מסויימת על פניו ונלאו הרופאים

למצוא לזה תרופה. כשנכנסו אל הקודש פנימה לאחר שעות רבות, אמר להם רבינו זי"ע במדויק את שם המחלה ושדבר זה מצריך ניתוח מסויים אשר אין בו סכנה אולם זה יזיק קצת לעין ולאוזן אבל חייבים לעשותו ושיהיה בהצלחה, ואכן כך היה שנתחווהו ונתרפא מזה אע"פ שהזיק קצת לעינו ואזנו ונשתוממו הרופאים מידיעותיו.

ט"ז תמוז

כ"ק מרן אדמו"ר ר' אברהם יהושע העשיל מקאפיטשניץ זי"ע

יום ההילולא - ט"ז תמוז

בעת האקציה באוסטריה אסרו את הרבי אבי זצוק"ל ויחד עמו את הרבי מזלטפולי, אבל את הרבי מטשורטקוב לא אסרו מפני שהיה לו אזרחות אוסטריית ורק אותם שהיה להם אזרחות פולנית נאסרו. בתקופה הראשונה לשלטון הרשע לא אסרו את אלו שהיה להם אזרחות אוסטריית, ורק מעשירי בנובמבר כבר החלו לעצור גם את אלו בעלי האזרחות האוסטרית.

הם ישבו בבית המעצר ששה ימים. ובאותם ימים היה הסיפור הידוע כאשר אחד מהחיילים הנאצים רצה לגזוז את זקנו של אבי, ובעוז הושיט לו אבי את אצבעותיו ואמר לו: את אצבעותי תחתוך ולא את זקני, והחייל שנבהל מאד מתקיפותו עזבו לנפשו.

בליל שבת ששהינו שם, כאשר אבי עשה קידוש היו בכיות ויללות נוראות. הרה"ק רבי צבי אריה מזלטפולי עמד ליד אבי כעבדא קמיה מרי' והתנענע בחזקה אילך ואילך ברעד עצום (אותו לקחו הנאצים לבוכנוואלד ושם שהה כחודשיים תחת עינויים, ובנסים גדולים ניצל).

סיפר הרב (הגה"ח רבי מרדכי שמואל אשכנזי זצ"ל) כי בשעתו נכח בשיחתו של הרבי (כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש) בעת ניחום אבלים אצל האדמו"ר מקופיטשניץ. בשיחתו אמר הרבי שראוי שליהודים תהיה עשירות והרחבה בגשמיות. האדמו"ר מקופיטשניץ הסתייג ודיבר על הקושי שבנסיון העושר, אבל הרבי לא ויתר, ובמשך שעה ארוכה הדגיש את הצד החיובי שבעשירות וכמה אפשר לפעול ברוחניות באמצעות הגשמיות.

"כשהרבי יצא את הבית, האדמו"ר ליווה אותו עד פתח הדלת, ושם הרבי פנה שוב לאדמו"ר ואמר: 'רצוני שתסכימו איתי שליהודים יהיה הרבה כסף'. והאדמו"ר השיב: 'ליובאוויטשער רבי, אני רואה שזה כל-כך נוגע, אז אני מסכים, מסכים, מסכים!' והרבי ענה: 'אמן' על ההסכמה שלו."

שמעתי פעם סיפור על הרבי מקאפיטשניץ זצ"ל מארה"ב, היה חסיד מאנשי שלומו שנכנס אליו כמה פעמים על אשתו שחלתה רח"ל והרבי בירך ואיחל שיהי' רפואה שלימה, ועבר הרבה זמן ועדיין לא נושע ונכנס עוד פעם לרבו ואמר שאינו יוצא מהחדר עד שהרבי יבטיח לו שתבריא, והרבי הבטיח לו שעד שלושים יום תתרפא בעזה"י והחסיד יצא משם שמח, בלב מלא תקוה, ועד חודש ימים חזרה לאיתנה, והיה ממש לפלא. והרבי הסביר אח"כ שאינו נביא, אלא היהודי הזה היה שבור מאד וחשבתי שלפחות ל' יום יחיה עם חיזוק ושמחה, ואם אח"כ לא תבריא מה יאמרו הבריות, יאמרו שאני לא רבי ויפסיקו מלבוא אצלי, מוטב שיהי' בזיונות, ולא יהיה פרנסה, העיקר לחזק יהודי לשלושים יום.

ה"לבושי מרדכי", ר' מרדכי יהודה ליב ווינקלער זי"ע

יום ההילולא - י"ז תמוז

סיפר לי אחי הרב משה שמואל זצ"ל, ששמע ממוהר"ר אברהם שולץ ז"ל, שלמד בשיבתו של הגאון ר' מרדכי ליב ווינקלער, בעל לבושי מרדכי זצוק"ל:

בישיבתינו היו קוראים "בחור טוב" למי שהקשיב היטב לשיעורים. אף אני הייתי מן המקשיבים לשיעורי הגאון. פעם אחת חשתי בראשי ולא יכולתי להקשיב לשיעור מחמת יסורי הגדולים. הרב השגיח בדבר ולא אמר לי מאומה. למחרתו שוב תקפו אותי כאבים חזקים ולא הייתי מסוגל להקשיב לשיעור. אמר לי רבי: אברהם, מה לך? עניתי בקול בכי: רבי, חש אני בראשי, איך האלט עס ניכט אויס, [אין בכוחי לסבול את היסורים]. אמר לי רבי: אתן לך מכתב לרופא הגר במישקאלץ, ותסע אליו לשם בדיקה. נסעתי לרופא. לאחר שבדק אותי היטב, אמר לי: העינים שלך נחלשו ומכאן הכאבים בראשך, לפיכך אוסר אני עליך את הלימודים, שהם מזיקים לבריאותך. כאשר חזרתי למאד וסיפרתי לרבי דברי הרופא, שאלני: ומה אמרת אתה לרופא? עניתי: מה יכולתי לומר לו. אמר לי רבי: היה עליך להשיב: אם אסור לי ללמוד תורה, עינים למה לי? חזר רבי ואמר לי: אני אתן לך רפואה לעיניך. צא בכוקר וטבול את ראשך במי הנהר, במקום נביעתו, במשך חצי שעה. כך תעשה כמה ימים עד שיוטב לך. שמעתי בקול רבי, ומאז לא חשתי בראשי ב"ה ולא ידעתי כאב ראש מהו.

שמעתי מהגה"צ מהעלמעץ ז"ל שלמד אצל הלבושי מרדכי, שפעם קבל לפני הלבושי מרדכי איש א' על גוי אחד שעושה לו צרות, ושאל לו הלבושי מרדכי וכי אני רבי, לבסוף הוציא הלבו"מ את ספר הרמב"ם וקרא בו פסק הרמב"ם (הל' מלכים פ"ט ט) שאם גוי גזל מיהודי אפי' פחות מפרוטה חייב מיתה. ונעדר הגוי. (מרשימות הה"ג מוואדרידוש שליט"א)

הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זי"ע

יום ההילולא - י"ח תמוז

סיפר לי (הרה"ק רבי אהרן מנחם מנדל מרדזימין זצוק"ל) איך שאדמו"ר הזקן (הרה"ק רבי יעקב אריה מרדזימין) זצ"ל הי' חזק מאד ברוה"ק שלו והי' אצלו דבר ברור ולא הי' מסתפק כלל בדבריו ואפי' אם הי' דבר מכחיש זאת לא הי' שום דבר מזיז אותו מדעתו והי' אומר שכך הוא בודאי כמו שהוא רואה. וסיפר כי כשהי' (הרה"ק רבי יעקב אריה מרדזימין זי"ע) עדיין רב אב"ד בעיר ריטשוואל והי' מסתופף אז בצל הרבי הקדוש ר' יצחק מווארקיי זצ"ל הי' איש אחד מווארקיי שהי' סוחר גדול שהי' מסחרו מעיר לייפציג בארץ אשכנז. והי' דרכו כשהצריך ליסע ללייפציג שהי' שוהה שם איזה שבועות נסע מקודם לריטשוואל ליקח פרידת שלום אצל אדמו"ר הזקן זצ"ל שיברכו להצלחת דרכו והי' נותן לאדמו"ר הזקן זצ"ל כמה ליטראות נרות ללמוד לאורם בלילה שע"י זה יאיר לו הדרך. וכן הי' בכל

פעם והי' מצליח בכל נסיעותיו. פעם אחת הי' צריך לשהות בלייפציג זמן רב ונסע לריטשוואל ונתן לו כפלים נרות להתפלל עליו שיצלה בנסיעתו כי הי' צריך לשהות שם שני חדשים. ואמנם כעבור הזמן שני חדשים ולא בא הסוחר הנ"ל לביתו בזמן המוגבל לביאתו. ובהלו בני ביתו על ככה כי ידעו שלא הי' צריך לשהות יותר. ונסעה זוגתו לאדמו"ר הזקן וצ"ל וסיפרה לו שיש לה עגמ"נ מאד מה שלא בא בעלה לביתו ואפשר שהי' מקרה לא טוב אחר שהדרכים בחזקת סכנה. התחיל אדמו"ר הזקן וצ"ל להזכיר בפיו הק' את הסוחר בשמו ושם אמו איזה פעמים ואמר לה תסעי לביתך בלי שום עגמ"נ כי הנני רואה שהוא חי בודאי. אבל כעבור עוד איזה ימים ולא בא נסעה עוד הפעם לאדמו"ר הזקן וצ"ל וסיפרה כו'. וענה לה כנ"ל. וכך הי' איזה פעמים. ואמנם אח"כ בא מארץ אשכנז מלייפציג מהסטראסטווע דשם להסטראסטווע דווארקי איך שהסוחר הזה נהרג בדרך. ונשלח המכתב רשיון שהי' לו (בל"א פאס) והודיעו זאת לזוגתו של הסוחר. והיא במר נפשה נסעה תיכף לאדמו"ר הזקן וצ"ל וסיפרה לו כל המאורע בבכיות גדולות. ולקח אדמו"ר הזקן וצ"ל את הלילקע והי' מעשן הרבה ורץ בעיגול סביב השולחן והי' חוזר בפיו הקדוש שמו של הסוחר בשם אמו פלוני בן פלוני. ואמר להאשה הרי הוא חי בודאי. אמרה לו הרי באה השמועה מערכאות שלהם. אמר לה וכי יש לסמוך על ערכאות שלהם יותר מרוה"ק שלי שאני רואה מפורש שהוא חי. תסעי לביתך בשלום כי הוא חי בודאי ואל תשגיחי כלל על הערכאות שלהם. [א"ה עי' תוס' גיטין דף י' ע"ב ד"ה חספא דלא תקנו חכמים להאמין לערכאות שלהם אלא בשטרי מלוה ומכר שהן לראי' בעלמא כו'. ועי' תשו' הרי"ם חלק אהע"ז סי' ד' מה שדן מזה]. כעבור עוד איזה שבועות בא הסוחר הנ"ל לביתו וסיפר להם איך הוה גופא דעובדא כי דרכו הי' כשבא ללייפציג לעמוד באכסניא אחת בכל פעם שבא לשם. ובפעם הזה עמד ג"כ באכסניא הזו. ובלילה קודם השינה בא לשם עוד סוחר אחד מלובש כאחד הגבירים הסוחרים הגדולים. אבל הוא הי' גנב מכמה וכמה שנים. וכאשר נשקעו בשינה בני האכסניא הפשיט את בגדיו והניחם שם ולבש את בגדי הסוחר מווארקי הנ"ל והי' בבגדים המעות שלו שהי' סכום גדול וגם הפאס שלו. וכאשר הגנב הזה הלך משם קודם אור היום על הדרך עשה גניבה בכפר אחד ויירו בן חץ והרגוהו ומצאו הפאס שכתוב בו שהוא מווארקי מדינת פולין. וזה שלחו הסטראסטווע לווארקי. אבל באמת הסוחר הזה הי' חי ורק כאשר נגנבו מעותיו ולא הי' לו עם מה ליסע לביתו נתעכב שם הרבה ימים ושבועות ונסע בין הסוחרים מכמה עיירות שהכירוהו שילוו לו סכום מעות שיהי' אפשר בידו לקנות איזה סחורות לביתו. כשבא לביתו נסע לריטשוואל לאדמו"ר הזקן וצ"ל וסיפר לו כל המאורע. אמר לו אדמו"ר הזקן אבל הלא כך אמרתי לזוגתך שאין לסמוך על הערכאות שלהם יותר מהרוה"ק שלי.

אדמו"ר ר' יעקב מראדזמין זי"ע היה פעם אצל הה"ק ר' משה מקאזניץ זי"ע, ואמר לו הה"ק מקאזניץ: ר' יעקב אם תרצה אברכך, אדמו"ר מראדזמין היה מפחד מאוד ולא ידע מה לעשות כי היה יודע שהה"ק מקאזניץ יש לו בלבו עליו שאינו נוסע אליו אלא לפרשיסחא ומי יודע מה יעשה לו בברכתו, ואם לא יחפוץ בברכה גם לא טוב, והתחזק עצמו ואמר יברכני הרב, ואמר לו הה"ק מקאזניץ: הרכן ראשך, וכפף ראשו, וסמך שתי ידי עליו ואמר לו: ר' יעקב אתה רוצה להיות רבי - יעשצא דאלעקא (בשפת פולין פירושו שעדיין רחוק), וסברו כולם שעשה לו בזה שלא ינהג עדה, ולסוף היו כל חבריו מפורסמים בהנהגת עדת החסידים, אמנם הה"ק מראדזמין האריך ימים יותר מכולם, ונעשה מפורסם גדול לבעל מופת, והיה לו הרבה חסידים כידוע, ונתברר אז כוונת הה"ק מקאזניץ שנתן לו אריכת ימים ושנים ולהיות מפורסם ולהמשיך עדה.

הי' (הרה"ק רבי אהרן מנחם מנדל מרדזמין זצוק"ל) מספר הרבה מרוה"ק של אא"ז אדומו"ר הזקן (הרה"ק רבי יעקב אריה מרדזמין) זצ"ל איך שהי' לו עינים פקוחות לראות, וסיפר כי בזמן שהי' רבינו הקדוש הרבי ר' בונם זצ"ל מפרזשיסחא לרגלי רפואתו ובריאותו בקארלסבאד הי' אומר בכל עת בכל יום ובכל שעה מה שהרבי ר"ב זצ"ל עושה אז. וכשבא הר"ב זצ"ל לביתו וסיפרו להאנשים שהיו עמו, נמצאו הדברים מכוון. [א"ה סיפר לי החסיד המופלג הישיש בנש"ק מוה"ר יצחק קאצקער שליט"א נכדו של הרבי הקדוש מקאצק זצ"ל ששמע מעשה הזו מהגאווה"ק מהר"א מסאכטשוב זצ"ל. ואמר הגאווה"ק כי כשבא הרבי ר"ב זצ"ל מקארלסבאד ונודע לו איך שאמר אדמו"ר הזקן זצ"ל כל מה שהי' עושה שם בכל שעה. כשבא אדמו"ר הזקן זצ"ל לפרזשיסחא אמר לו הר"ב זצ"ל למה תביט כ"כ למרחקים מהיום והלאה אסלק ממך ראיית העינים האלו. וסיים הגאווה"ק זצ"ל אבל ידעתי כי בסוף ימיו נתן לו בחזרה הראי' וההסתכלות ברוה"ק הרבה יותר כפלי כפליים. עכדה"ק].

סיפר לי אדמו"ר זצ"ל עוד. כי הרה"ק ר' ברוך מציזאווי זצ"ל הי' דרכו כשבא לראדזמין להסתופף בצל כ"ק אדמו"ר הזקן (הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזמין) זצ"ל הי' יושב שבועות אחדים. פעם אחת כשבא לראדזמין איזה ימים סמוך לשובו הביתה כתבו לו משם כי זוגתו חלתה חולי מסוכן ל"ע. ואז נכנס לבית אדמו"ר הזקן זצ"ל והזכיר אותה לרפואה. ואדמו"ר הזקן אמר לו שתתפרא מהרה. למחרת נכנס עוד הפעם. אמר לו אדמו"ר הזקן זצ"ל כבר עמדה מחלי'. והיא לשה כעת קמח לבשל. אז יצא הרה"ק ר"ב זצ"ל וכתב לעצמו השעה והרגע. וכשבא לביתו נודע לו האמת שכך הי' הדברים מכוונים ממש באותה הרגע.

אחד מחסידי הרה"ק מראדזמין היה לו בביתו בת מוכת שגוען ל"ע, פעם בהיותו בצל רבו הק' ניגש אליו הרה"ק, ושאלו מדוע זה לא דאגת לעשות מעקה לחלונות ביתך? בקושי רב הצלתי את בתך! כשחזר לביתו סיפרה לו זוגתו שבתו הפילה עצמה מהחלון ופתאום הופיע יד נעלמת ותפשה והשליכה אותה חזרה אל תוך הבית וניצלה בנס... ואז הבין את דברי הרה"ק.

פעם אחת בעת שהגישו תבשיל ומרק של בשר לפני כ"ק מרן הגה"ק מהרי"א מראדזמין זצוק"ל, כשלקח את הכף שהיה נתון בתוך הצלחת החזיר הכף לתוכו והרחיק את הצלחת מלפניו, ומיד רץ המשמש למטבח לשאול את הרבנית ע"ה ע"ז, ואמרה שהיא בעצמה הכינה את המאכל מהחל ועד כלה, ואין בו שום חשש כל עיקר, וכשחזר המשמש את דבריה לפני כ"ק מרן זצוק"ל, קירב שוב את הצלחת לפניו ואחז את הכף, ותיכף ומיד הרחיקו מלפניו כבתחילה, ורץ שוב המשמש שנית אל הרבנית ע"ה וסיפר לה מזה, ואז נכנסה הרבנית בכבודה ובעצמה אל פתח בית המדרש להבטיח לכ"ק מרן זצוק"ל בעלה, שאין בהמאכל שום חשש ופקפוק, וגם זה לא הועיל ולא אכל אז את המרק ההוא, ואחר זמן נזכרה הרבנית ע"ה אשר עפ"י סיבה שכחה להטביל את הצלחת שקנתה אותה מכבר, והיתה חדשה עוד.

פעם חלה אחד מאנשי שלומו של הרה"ק רבי יעקב אריה מראדזמין זיע"א ושכב על ערש דוי והיה הרה"ק מעתיר בתפלה ובתחנונים בעדו, ופתאום באה השמועה הלא טובה שהלה שבק חיים לכל חי, ונענה: לא יתכן שמת, הרי התפללתי עבורו.. ואמנם אח"כ נתברר שאין זה אמת ולאחר זמן מה נתרפא.

הגה"צ רבי בנימין ברגר מבעלעד הי"ד

יום ההילולא - י"ח תמוז

סיפר לי מוהר"ר יעקב ברגר, הנ"ל, מעשה בדודו הרב ר' בנימין ברגר ז"ל, שנקרא להתגייס לצבא בימי מלחמת העולם הראשונה (בשנת תרע"ה), וקיבל צו גיוס ליום השלישי בשבוע לבוא לעיר ווין ולהתיצב שם בלשכת הגיוס. בימים ההם התגורר בוויין האדמו"ר מבאבוב זצ"ל, הלך ר' בנימין אצלו ביום השני בערב ומצא שם המון בני אדם שהמתינו בפרוודור להכנס לטרקלין. בשלוש שעות לאחר חצות הלילה קרא לו האדמו"ר בשמו ונתן לו שלום, אבל לא הושיט לו את כל היד אלא שתי אצבעות בלבד, ואמר: יתן ה' שלא תצא למלחמה. כשהרפה האדמו"ר מידו נשארתי שתי אצבעותי כפופות ולא היה יכול ליישרן. כאשר התיצב למחר בלשכת הגיוס קיבל פטור מחמת מום זה שהוטל בו, ולא נתחייב אלא בעבודה בעורף למען הצבא. וכך נשארתי אצבעותי כפופות עד לגמר המלחמה בשנת תרע"ח. הדבר היה בשבת בעת סעודה שלישית ופתאום נתיישרו שתי אצבעותי וחזרו למצבן הקודם.

י"ט תמוז

ה"ברכת הזבח", הגה"ק רבי אהרן שמואל קידנובר זי"ע

יום ההילולא - י"ט תמוז

בהקדמה לספרו ברכת הזבח מקונן רבינו על כל התלאות שסבל בשנת תט"ו, שהקוזאקים ירו בו חץ מקשת, ופגע החץ ברגלו ונעשה פסח ברגליו, אח"כ נמלט ללובלין, ושם מצאו אותו גזלנים רוצחים שלקחו ממנו את כל רכושו ול"ע הרגו שתיים מבנותיו, וכל כתבי הקודש שהיו ברשותו חמסו וגזלו ממנו, והטילו אותו שוכב ומונח על הארץ והוא כולו נוטף דם, רעב ללחם וצמא למים, בערום ובחוסר כל, וכותב שם "ופעמים רבות הוציאוני הלסטים הארורים להריגה ופשטתי צווארי לטבח", ולבסוף ניצל בדרך נס והגיע לניקלשבורג, שם הכירו את גדלותו ומינו אותו לראש ישיבה שם. וכותב שם, שהיות והוא נמנה על אחד מארבעה הצריכים להודות כברכות (נד:), והוא צריך להביא קרבן תודה, ובזמן הזה אמרו חז"ל במנחות (ק:). כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, כמו כן כל העוסק בתורת תודה כאילו הקריב קרבן תודה, וע"כ הוא כתב חיבור גדול על סדר קדשים שעוסק בקרבנות, וזהו בחינת קרבן תודה על כל הנסים והנפלאות שעשה הקב"ה עמו.

הרה"ק רבי יהושע מטאמאשוב זי"ע

יום ההילולא - י"ט תמוז

אעתיק מספר מקוה ישראל דף נ"ה: הגה"צ ר' אשר שטיינמעץ זצ"ל שהי' חתן הגה"צ ר' ישראל פריינד זצ"ל אב"ד הוניאד בנו של הגה"ק מנאסויד זצ"ל וז"ל, ואגב אזכיר שכמה גדולים מעשי צדיקים, הרה"ק הנ"ל (ר' ישוע'לע טאמאשובער) הי' פעם אחת בראגנע בעוד שהי' כ"ק אאזמו"ר זצ"ל (הרה"ק מנאסויד) עוד רב בשם, ויהי כשהי' הרה"ק ר' ישוע'לע זצ"ל הולך ברחוב דשם פגע בנער

ילד אחד משם שהי' בן בעל בית פשוט משם, שמו הי' ר' פרץ, והנער הנ"ל היה לו על צוארו מלידה חבשושית גדול ועבה מאוד שעי"ז היו מוכרחים לתקן לו כתונת מיוחדת, שבית הצוואר רחב הרבה למדת צווארו והי' כי ראה את הנער הנ"ל נגש אליו ואמר לו מה זאת שיש לו על צוארו והוא לא יפה לנער, ומישמש על צווארו בידי הקדושים, והי' כי נגע בידי הקדושים בצוואר הילד הנ"ל ומישמש בו נאסף התלתלה והגבשושית הנ"ל מעל צווארו ושם בשר צווארו להיות כאחד האדם, והנער לא ידע דבר ממה שאירע מהמופת, ובא לביתו, ותיכף הרגישו אבותיו שבית הצוואר של הכתונת שלו נגרר ברוחבו יותר מן המדה, ונגשו אליו וראו הפלא, שהגבשושית אין עוד על צוואר הילד, נשאלו לו על מעשה הפלא ההוא, אז ספר להם המאורע עם הרה"ק ר' יושעלע.

פעם היה הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב זי"ע על אם הדרך והתאכסן באכסניה, באמצע הלילה קרא לבעל האכסניה ואמר לו שיכין לו מידי דמאכל להשביע את רעבונו, ורוצה שדוקא בעלת הבית תכין לו המאכלים, נענה הבעה"ב שהיא כבר הניחה עצמה לישון. אמר לו הרה"ק שיעיר אותה לפי שרוצה שדייקא היא תכין לו. בלית ברירה הלך בעל האכסניה והעיר את זוגתו להכין המאכלים, וכשהיתה במטבח להכין המאכלים נפלה קורה מהגג מעל למיטתה היכן ששכבה שם קודם לכן, בעל הבית נתפעל מהרוח הקודש הנגלה של הרה"ק מטאמשוב, ואמר לו: רבי, וכי באם יש לכם רוח הקודש וידעתם ההולך לקרות מדוע היה לכם להסתיר ולומר שרצונכם במלאכים וכו', ולמה לא תאמרו לי להדיא שתקום לפי שהולך ליפול הגג? ענה לו הרה"ק מטאמשוב: אין לי רוח הקודש, אלא שלפתע התעורר בי חשק לאכול, ויודע אני בעצמי שלחינם לא מתאוה לי לאכול, אלא בודאי שיש בזה איזה תועלת...

סיפר לי הרה"ג ר' שמואל בראך שליט"א, אב"ד דקהל אפסי ארץ, אבי הגה"צ ר' יחזקאל שרגא זצ"ל סיפר לי, שהרה"ק ר' יהושע מטאמאשוב זצ"ל התאכסן אצל אביו (של אבי) הגה"צ ר' שמואל בראך זצ"ל אב"ד ניר מאדע, בניר מאדע ג' חדשים, ואביו הניחו לעשות מה שרוצה, רצה להתפלל כש"ץ קבלת שבת בכל ליל שבת קודש, וכן הי', התפלל קבלת שבת, וסיפר לי אבי. שכשהתחיל להתפלל נתלהב מאד ורץ סביב סביב בבית המדרש, והי' יכול לגשת לאחד מהמתפללים ונענע בידי הק' אל האיש וצעק ארבעים שנה אקוט בדור.

עוד סיפר לי הנ"ל, ששמע מאביו הגה"צ ר' יחזקאל שרגא זצ"ל, ששמע מאביו הגה"צ ר' שמואל אבד"ק ניר מאדע זצ"ל, שבעת שהרה"ק ר' יהושע מטאמאשוב זצ"ל נתאכסן בביתו, בא אחד מאנשי העיר שהיו לו כמה שדות של טאבאקא ונלקו השדות בתולעים, וכשהתולעים נתרבו בהשדות אי אפשר היה בשום אופן לנקות את השדות מהם, בכל יום ניקו העבדים את השדות אבל לשוא כי לא הועיל. בא להרה"ק ר' יהושע וקבל לפניו על זאת. לקח הרה"ק ר' יהושע נייר וכתב עליו כמה תיבות, והניח את הכתב במעטפה, ונתנה להאיש ואמר לו שבליילה ישים את המעטפה על השדות, ואמר לו כשלא תצטרך יותר לזה תחזירהו אלי. האיש לקח המעטפה והלך לדרכו. בלילה ההוא קודם שהלך לישן הניח את המעטפה על השדות, למחרת באשמורת הבוקר באו העובדים להשדות כדי להמשיך בניקוי מן התולעים, אמנם ראו ענין פלא והלכו לבית האיש, ועוררוהו, ואמרו לו שאירע דבר פלא, שמחוץ לשדות נתקבצו שורות שורות של תולעים מתים, ובתוך השדות לא מצאו אף תולע אחת, האיש הנ"ל ידע את הסיבה והחזיר את הנייר להרה"ק ר' יהושע. אמר אז הרה"ק ר' יהושע לזקיני בזה

הלשון: אולי תחשבו מי יודע מה כתבתי על הנזיר, והגיש את הנזיר לזקני והראה לו, שהיה כתוב בו יוסף בן פעשא (שם אביו הרה"ק ר' יוסף מטאמאשוב ויארטשוב זצ"ל).

עוד סיפר לי הנ"ל, שמעתי מאבי זצ"ל, ששמע מאביו זצל, שפעם אחת הלך לטייל עם הרה"ק ר' יהושע'לע זצ"ל, ובעת טיולם יצא לקראתם איזה איש מבית קטן (הייזקע) וניגש להרה"ק מטאמאשוב והתאונן לפניו שאין לו פרנסה. אמר הרה"ק לזקני, איני יודע מה רוצה היהודי הזה, בבית זה יש ממון הרבה, והראה הרה"ק על כף ידו, כאילו היה לי הכסף כאן. לבסוף באו מהנהלת איזה באנק וחיפשו מקום לבנות בית עבור הבאנק, והחליטו שהמקום שהבית הנ"ל עומד שם טוב לבניית הבאנק, וקנו את הבית מאת האיש ובנו שם הבאנק, בעל הבית הקודם הרויח הרבה כסף כמובן, ובבית זה היה אחר כך ממון הרבה, דהרי היה שם באנק.

ג' סיפורים אלו המוזכרים בהמשך, שמעתי ממקור אחד, ה"ה הגאון הגדול מוהר"ר משה חיים אפרים פאדווא שליט"א, אבד"ק התאקה"ח דעיה"ב לונדון יצ"ו (ומח"ס שו"ת נחלת אפרים)...

שמעתי מהרב הגאון המפורסם מוהרמ"ח אפרים פאדווא שליט"א אב"ד דהתאקה"ח עיה"ב לונדון יצ"ו, ששמע מאחיו הרה"ח ר' הערשיל ני"ו מק"ק מאנטשעסטער יע"א, ששמע מפי חו"ו החסיד המפו' ר' וואלף דרעזנער ע"ה, שהי' פעם אחת אצל הרה"ק ר' יהושע'לע מטאמאשוב זיע"א בעת ששבת בק"ק בראד יע"א על שבת קודש, ואירע אז שלא הי' נמצא דגים בעיר, והעלו על השולחן את הרוטב בראשונה ועל שאלתו למה לא הביאו הדגים, השיבו לו שלא עלה בידם להשיג. אז אמר להם הרה"ק מהר"י זיע"א, טעמא דמילתא. למה אוכלים בסעודת שבת קודש את הדגים בראשונה, כי בכל מאכל. בשר ורוטב וכדו', מתרמים לפעמים שאלות, בהשחיטה, סירכות, מליחה וכדו' ומשא"כ דגים תמיד הן בחזקת כשרות, וע"כ דגים נכנסין תחיל"ה, למימרא שכשם שבמאכל זה - הדגים - אין שום שאלה, וכשרה למהדרין, דבחזקת כשרות נינהו, כך כל הסעודה כולה וכל המאכלים שיביאו על השולחן כשרים המה. וסיים הרה"ק דבריו, דע"כ מאחר שדגים אין כאן חזקה אין כאן ואינו יכול לאכול כלום מסעודה זו כן עשה ולא אכל, ויהי לפלא כי לבסוף נתברר שהי' איזה שאלה בהבשר.

עוד סיפר הרב הנ"ל ששמע מחותנו הגה"צ מוהרא"ש כ"ץ אב"ד ריסקעווע זצללה"ה, שפעם אחת בא הרה"ק ר' יהושע'לע זיע"א לחוסט בעת לומדו בישיבת הגאון הק' בעל ערוגת הבושם זצללה"ה, ודרכו של הרה"ק מהר"י הי' שלא הי' שבע רצון מאותם הבחורים באים בימים אשר הגיעו לפרק בתולה נשאת ולא נשא בעלימות'יו, עד שלפעמים גם הכישים במקל, בהמטה אשר בידו. והנה הי' שם בחוסט בישיבה הנ"ל בחור אחד בא בימים עם זקן מלא, והי' מתירא לילך עם הבחורים לקבל פניו וליתן שלום, ודחף את עצמו בין הבעלי בתים שלא ירגיש בו הרה"ק שעדיין בחור הוא, ויהי כאשר עמדו שם האנשים סביביו, והוא ביניהם. פתאום פנה הרה"ק להגבאי שלו, ושאל אותו: 'היכן המקל', ונתן לו. ופנה להבחור הנ"ל ויך אותו במטה, ואמר לו: 'דו אלטער בחור', כי מיד הרגיש ברוח קדשו [וסיים, שחביריו הבחורים בישיבה היו מתגרים עמו על שלא עלה בידו להסתיר עצמו מהרה"ק הנ"ל].

עוד סיפר ששמע מאביו הגאון מוהר"ח זצללה"ה אב"ד התאקה"ח לונדון עיה"ב יצ"ו (נלב"ע ט"ו באב תש"ס לפ"ק) הרה"ק מהר"י הנ"ל הי' אדוק ומקושר אל הרה"ק משינאווע זיע"א, ופעם אחת

נסע הרה"ק משינאווע ל בעלז לרה"ק מהר"י מבעלז זיע"א, והרה"ק מטאמאשוב הצטרף עמו בנסיעה, וכאשר נכנסו אל הרה"ק מבעלז פנה הרה"ק מהר"י מבעלז לרה"ק מהר"י מטאמאשוב ואמר לו: הן עוד הכרתי את אביך הרה"ק ר' יוס'לע זיע"א. פנה הרה"ק מטאמאשוב בתמי' לרה"ק משינאווע באמרו: 'זה לא מסתדר'. דהיינו לפי ימי שנות הרה"ק מבעלז וזמן פטירת אביו הק'. ושאל הרה"ק משינאווע לרה"ק מבעלז על זה, וסיפר לו, שבעת שהניחו האבן הפינה לבית המדרש הגדול הידוע בעיר בעלז, הי' גם הרה"ק יוס'לע שם והבטיח לרה"ק המהר"ש מבעלז זיע"א שיבוא ג"כ להחנכות הבית, אכן ארכו הימים עד שבירכו על המוגמר, והחנכות הבית כבר הי' (וזמן רב) אחר פטירתו לח"ע בגנז"מ, וסיפר לו הרה"ק מבעלז, שבעת החנכות הבית הראה לו אביו הקדוש רב שר שלום זיע"א על איש אחד. באמרו שזהו ר' יוס'לע, ובא מעולם העליון להקים הבטחתו אלי, שיופיע וישתתף בהחנכות הבית. וסיים הרה"ק מהר"י מבעלז, אכן אז זכיתי להכיר מר אביו הרה"ק זיעועכי"א.

הרה"ק רבי יהושע מטאמאשוב זי"ע היה איש פלא. פעם הגיע לעיר סאטמאר, ואמר שקודם כל הוא רוצה לבקר אצל ה'שושנת יעקב'... כך היה קורא לרב עיר. אז היה הרב בסאטמאר הגה"ק רבי יהודה גרינוואלד זצ"ל. כשהגיע אליו שאלו הרה"ק מיד: "אמור לי כשמגיע אליך שאלה כך וכך, איך אתה פוסק?". אמר לו הגר"י כיצד הוא פוסק. נענה הרה"ק מטאמאשוב: "ככה? והלא הרב הקדוש מצאנו פוסק אחרת?!". נשאר עומד משתומם הגר"י וקרא: פלא שממש עכשיו בא לפני שאלה זו, ועניתי אחרת. אמר הרה"ק: נו, שהרב מיד ישלח להגיד שהפסק הוא שונה. כמובן שהרב מיד עשה כנדרש. והרה"ק מטאמאשוב מיד נפנה הלאה לדרכו.

להציע שינאווער רב זצ"ל הי' כמה בנות, אמנם בן זכר לא היה לו, פעם אחת בא הגה"ק ר' יהושע'לע טאמאשובער זי"ע לציעשינוב על חנוכה (אולי על זאת חנוכה וכמדומני ברור שאמר על חנוכה), והגישה הרבנית פיתקא שתוושע בב"ז, אמר לו שמברך אותה בב"ז רק בג' תנאים, א' שתעשה לו סעודת לילה קרעפליך עם רויטע שפיצען, ב' שתתן לו הספאדיק מהה"ק משינאווע, ג' שתתן לו סנדקאות. אמרה לו, קרעפליך יכולה אני לעשות. אמנם שאר הב' דברים צריכה אני לשאול את הרב אם הוא מסכים. ונכנסה אל הרב וסיפרה לו כל הנ"ל ומה הם התנאים, על התנאי של סנדקאות הסכים מיד, ולקח כסא והעמיד עצמו עלי' ולקח הספאדיק שהי' מונח על שאפע ונתן לה (הרה"ק מציעשינוב לא לבש מעולם הספאדיק), ולשנה נולד לרה"ק מציעשינוב בן זכר, ונתן סנדקאות לרה"ק ר' יהושע'לע טאמאשובער.

כ' תמוז

הרה"ק רבי משה יהודה ליב מחעלם זי"ע

יום ההילולא - כ' תמוז

כאשר היה רבינו בקרעניץ היה מעשה באחד בשם ר' נפתלי מסאסנאבצע אשר חלה בחולי מעיים ונתקף ביסורים, הרופא אמר לנתחו מיד, אך רבינו עמד על דעתו שלא לנתחו עד הבוקר, והיטב חרה לרופא על כך, ור' נפתלי הנ"ל התפתל ביסוריו, באו ואמרו לרבינו, אמר כי ידמה את צורתו של רבינו לפניו ואכן הוטב לו עד כי בבוקר לא הוצרכו לנתחו.

כ"ק מרן אדמו"ר ה"חכמת אליעזר" מסערט-ויז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - כ' תמוז

אצל רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר מסערט ויז'ניץ) זצוק"ל ראו בחוש איך הוא ראה בכל ענין מה הולך לצאת מכך, גם לטווח של שנים רבות אח"כ. ממש כמו שאמרו חז"ל "איזהו חכם, הרואה את הנולד". כאשר נכנסתי לרבינו זצ"ל לפני יותר מעשרים שנה, וגוללתי לפניו על ההמצאה החדשה והמהפכנית שיצא אז "טלפון נייד". זה היה חידוש בקנה מידה היסטורי, כאשר במקום שיחות טלפון בחיבור לחוט ורק מהבית, הנה מעתה תתאפשר קיום שיחות מכל מקום. בתוך דבריי שחתי לרבינו את הסיסמא שרווחה אז מחברת מוטרולה הממציאה "להפוך שעה אבודה לשעת עבודה!". לשמע הפתגם חייך רבינו במרירות ונענה: נו, במהרה ניווכח לראות שההיפך הוא הנכון! מכשיר זה יעולל שעות עבודה לשעות אבודות... דבריו של רבינו אינם צריכים היום להוכחות כמה נכונות הם.

זכורני מעשה פלא שהתרחש בשנת תשל"ט: באחת השבתות הגיעו כמה אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות המתגוררים בשכונת נוה שאנן, ברכבם לרמת ויז'ניץ וירדו מהרכב ברח' השילוח, משם הלכו רגלית לבית המדרש הגדול ברמת ויז'ניץ. הם הגיעו בקבלת שבת והרה"ח ר' מענדיל קוסטינר ז"ל הביא להם כיפות וסידורים, וכן העמיד אותם בשורות כשרבנו [כ"ק מרן אדמו"ר ה"חכמת אליעזר" מסערט-ויז'ניץ זצוק"ל] רקד ב'זהיו למשיסה'. אחרי התפילה חזרו הללו כלעומת שבאו, ואף אחד לא ידע מי הם ועל מה באו. למחרת, ביום ראשון בערב, הגיע אחד מהם לבית הגבאים וביקש להיכנס לקודש פנימה אצל רבנו, כשבדידו סכום עצום של 26,000 שקל. האיש סיפר לגבאים, שהוא מנכדי משפחת איצקוביץ שהקימו את בית הכנסת המפורסם בבני ברק, ואמו באה אליו בחלום הלילה כבר פעמיים, בליל שבת ובמוצאי שבת, וביקשה ממנו להפריש סכום זה לצדקה ולהביאו לקופת הצדקה של רבנו, כי בשמים קופת צדקה זו חשובה ביותר. עוד סיפר האיש שבתחילה חשב להתחמק מצווי זה שהרי דברי חלומות לא מעלים ולא מורידים, אך בדיוק באותו יום, כמה מבעלי חובותיו החזירו לו את חובותיהם וכן עשה כמה עסקים במהלך היום, עד שנוכח לראות שסכום הכנסותיו ליום זה זהה בדיוק לסכום שאמו ביקשה ממנו בחלום הלילה, והבין שיש דברים בגו ולא מילתא זוטרתא היא, והחליט לבוא לרבנו ולתרום את הסכום המבוקש לצדקה. ויהי לפלא.

כ"א תמוז

הגה"ק רבי אליהו בעל שם מוורמייזא זי"ע

יום ההילולא - כ"א תמוז

ר' אליהו לואנ"ץ, ר' אליהו בעל שם מוורמייזא. נורא וקדוש חד מקמאי, עיר וקדיש משמיא נחית... רבי אליהו בר משה לואנ"ץ. או בשם הנודע יותר "ר' אליהו בעל-שם מוורמייזא". היה אחד מגדולי הדור בשנים שכ"ד-שצ"ו, נודע בכל העולם היהודי, למעלעל בקורות חייו, מתגלה ר' אליהו כפלא הדורות. איש אשכולות - איש שהכל בו (סוטה מז:): מחד, גאון בנגלה ומורה הוראות, ממשפחת רמי היחס. עט סופר מהיר - מומחה בהגהת והעתקת ספרים. בעל סגנון פיוטי, משולב בחרוזים. וכן בעל

ידיעות בחכמות העולם, המתוכה עם גדולי הנוצרים. ומאידך קדוש ובעל מופת, "בעל שם" המעניק קמיעות וסגולות, ויוצר גולם. גאון בקבלה ומחבר כמה ספרים בעומק רזי התורה.

הרקע לרדיפתו ובריחתו קשורה גם בפרשה מופלאה שנודעה בעולם. הלא היא, פרשת בריאת הגולם למען הצלת ישראל. מעיד על כך נכדו, בשו"ת חכם צבי (סימן צג): נסתפקתי - אדם הנוצר על ידי ספר יצירה וכו', וכן העידו על זקני הגאון מהר"ר אליהו אב"ד דק"ק חעלם, אי מצטרף למנין לעשרה. ובתשובות שאלת יעב"ץ לבנו של החכ"צ (ח"ב סימן פ"ב) גם התייחס לשאלה זו (ופשיטא ליה שאינו אלא כבהמה בצורת אדם). ומוסיף שם ר' יעקב עמדין: "אגב אזכיר כאן מה ששמעתי מפה קדוש אמ"ה ז"ל, מה שקרה באותו הנוצר על ידי זקני הגר"א בע"ש ז"ל. כי אחר שראהו הולך וגדל מאד, נתיירא שלא יחריב העולם. על כן לקח ונתק ממנו השם, שהיה דבוק עדיין במצחו. ועי"ז נתבטל, ושב לעפרו. אבל הזיקו ועשה בו שריטה בפניו, בעוד שנתעסק בנתיקת השם ממנו בחזקה. ואני קבלתי עוד, שמחמת שנברא ההוא. ועשה נקמה בגויים, כי עשאו רבינו לישועות ישראל בעת צרה. היה נרדף אח"כ ע"י הרשעים, והיה נחבא ברוב פחד", עכ"ד.

ב"סדר הדורות" שנת ה"א של"ג: הג"מ אליהו בעל שם אב"ד דק"ק חעלם חיבר ספר "אדות אליהו על הזוהר כת", הוא היה מקובל גדול ובעל שם, וברא ע"י שמות אדם".

מפירדברג שב רבינו לכהן כמורה הוראה, בעיר כהונתו הראשונה - וורמיזא. העיר שר' אליהו נתכבד בשמה, והיא התכבדה בו. בשם רבינו, הוחזקה המסורת על קדמותה של קהילת וורמיזא. כמובא בסדר הדורות (שנת ה"א שפ"ג): "ישיבת הגאון הזקן מ' אליהו בעל שם בק"ק וירמז אשר סיפר לתלמידיו כי ק"ק וירמז היה קהילה עוד מזמן בית ראשון ומחמת שלא עלו עם עזרא הסופר סבלו גזירות יותר משאר קהילות". מסופר על עוד מהאגדות והסיפורים הקשורים לתולדות וורמיזא, אותן מסר ר' אליהו בדרשותיו.

רבינו נטמן כאמור, במקום היותר קרוב לצינו של המהרי"ל. ולפלא הדבר, כי מהרי"ל נפטר כמאתיים שנה לפניו. והניח בצוואתו, שלא לקבור אדם בסמוך לו. ואפשר מקום הניחו לו לרבינו כאן.

הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטפינשט זי"ע

יום ההילולא - כ"א תמוז

סבי, הרה"ח ר' שמואל בלומנפלד ז"ל, מחשובי חסידי שטעפינשט ומרואי פני המלך, מהמקורבים אל מרן (הרה"ק רבי אברהם מתתיהו משטעפינשט) זי"ע, התגורר בעיר הארלווי שברומניה, הוא היה אדם אמיד ביותר, בעל אחוזות ועדרי צאן, ובעל מעמד מכובד בעירו ובסביבה כולה. לצד עשירותו, היה מראשי החסידים בעיירה, ובכל עת מצוא היה סר לביתו של הרבי זצוק"ל, להתבשם מזיו קדושתו, ולהתברך מברכות קדשו.

ביום בהיר נתבע ע"י יהודי כלשהוא, למשפט אצל שלטונות המחוז, בטענה כי הלה הלוח לסבי סכום עתק של 100,000 לע"י. בכדי לקבל מושג כלשהוא על הסכום האגדי, די אם נציין כי בשנה שקדמה לסיפור זה, רכש סבי דירה ענקית, בנין שלם עם מרתפים ומחסנים וחצר גדולה בעלות של שלושת

אלפים לע"י, כך שהיה מדובר בסכום ענק גם לעשיר כמוהו, וכמובן שאותו פלוני רצה לסחוט אותו, כפשוטו.

לפי החוק שרווח ברומניה באותו זמן, ניתן כבוד גדול לדת ישראל, ומי שנתבע באופן כזה, היו לו שתי אפשרויות: או להישבע ולהכחיש את הענין, או להודות ולשלם.

סבא לא ידע את נפשו מרוב צער. מימיו לא הודקק לשבועה והוא נזהר בלשונו, קלה כבחמורה, ועתה הוא נקלע למיצר, אמנם היה מעדיף לשלם ולהיפטר מהצורך בשבועה, אולם כאן מדובר בסכום עתק!

במקרים שהנתבע היה יהודי, היו נוהגים כך בסדרי השבועה: קודם כל היו לוקחים את הנשבע למקוה, ואח"כ מביאים אותו לבית הכנסת. שם היו מכינים את ה"טהרה ברייטעל", קרש הטהרה מחדר המתים שבבית העלמין, כדי להכניס פחד ומורך בלב הנשבע, מלבישים אותו קיטל ומדליקים נרות גדולים ושחורים, ופותחים את ארון הקודש, ובמעמד רב העיר, היה השופט הגוי! משביע את הנתבע, כשהוא יושב על קרש הטהרה. הכל נעשה בעסק גדול, ובני העיירה כולה השתתפו ב"טקס".

לא יפלא אם כן כמה סלד סבי ז"ל מן הענין כולו, ובצר לו, כחסיד נאמן, קם ונסע אל הרבי זיע"א, לחצר קודשו לשטפינשט.

כשתיאר לפני הרבי מה האפשרויות העומדות לפניו, וכי הוא נוטה לשלם ולהיפטר משבועה, אמר לו הרבי: חס וחלילה! אמור לו כי אתה מוכן להישבע, והכל יבוא על מקומו בשלום, מבלי שתזדקק לשבועה.

סבא היה כלא מאמין, והיה בטוח כי לא שמע נכוחה את דברי הרבי, והרבי זיע"א חוזר על דבריו פעמיים ושלוש: הסר דאגה מלבך, אמור לו כי מוכן אתה להישבע, ובעז"ה הכל יסתדר על הצד הטוב ביותר. ונטל את ידו כנגד לבו, כדרכו בקודש, ובירכו בברכה נאמנה.

סבי עשה ככל אשר הורה לו הרבי. כשהגיע יום המשפט, נתכנסו כולם בבית הכנסת, לאחר שסבא טבל במקוה, ניגשו לארון הקודש ופתחוהו, ואת סבא הושיבו על ה"טהרה ברייטעל", אך כשניגש הרב עם השופט להשביעו, פרץ התובע בזעקות: הפסיקו! הפסיקו! הכל שקר וכזב! בדיתי את כל ההלואה מליבי!

או אז ראו כל הנוכחים את כוחו העצום של הרבי זיע"א, שלא נפלה שיערה ארצה מכל אשר דיבר. סיפור מפליא התהלך בין תושבי עיירתינו, הרץ (ברומנית: הרצה) ילדה קטנה, בת לאחד מאנ"ש, אבדה ביום בהיר, ועקבותיה לא נודעו.

בני המשפחה המודאגים פנו לעזרת תושבי העיירה שיבואו לסייע להם בחיפושים, אחרי שחקרו ובדקו כל פינה אפשרית בביתם, בחצר, במרתף וברחובות הסמוכים. בעזרת השכנים והידידים, סרקו המחפשים את כל רחבי העיירה, ואפילו בשדות הסמוכים חיפשו - ברם, למגינת לבם, הילדה לא נמצאה, ודאגה גדולה לגורלה קיננה בלב כולם.

מלאי דאגה התכנסו בני המשפחה וקרוביהם לטכס עצה מה עוד ניתן לעשות, בלב מלא דאגה וחרדה לשלום הפעוטה. כשעיניהם דומעות ושפתותיהם רוחשות פרקי תהלים, הציע אחד הנוכחים לאבי הילדה להתקשר מסניף הדואר לבית הרבי משטפינשט, ולבקש ממנו שיפעל בעבורם ישועה במהרה.

באותם ימים היה הטלפון דבר נדיר ביותר, ורק בדואר הראשי באותה עיירה היה מכשיר טלפון. אולם גם בבית הרבי היה טלפון, ששימש את החסידים שהתגוררו במרחקים לבקש את ברכת קדשו.

מיד אץ האבא להתקשר אל הרבי, וסיפר לו את האסון הקשה. השיב הרבי על אתר: "לכו וחפשו במרתף ביתכם". וכך סיים את השיחה הקצרה בברכה כדרכו בקודש.

בני המשפחה שכמובן כבר חיפשו קודם לכן במרתף, נטו שלא לחפש שם כלל, נהיר היה להם כי לא יתכן כדבר הזה. אולם אחד מבני המשפחה, עם אמונת חכמים אמיתית, רץ לקיים את מצוות הרבי, והנה, לתדהמתו, שמע קול בכי עולה מן המרתף, מיד רץ לרדת למרתף, ומצאו שם את הילדה בריאה ושלימה. התברר כי ירדה למשחקה לשם, ונרדמה לה באחת הפינות, וכך לא נמצאה כל זמן החיפושים, אולם הרבי זיע"א בעיניו הטהורות חזה את הנעשה, "כי הסודות גלויים לפניו!"

מספר הר"ר יצחק חכם מה שראה בעיניו, היה ליהודי אחד בן חולה במחלת הנפילה רח"ל, ילד קטן כבן ח' או ט'. האב כבר היה עם בנו אצל הרופאים הכי גדולים שברומניה, אך כולם לא עזרו לו מאומה והכל נשאר כמו שהיה, ובכך יעצו לו ידידיו שיסע עם בנו אל הרבי משטעפנעשט, האב לא חשב הרבה, אומר ועושה ונסע לשטעפנעשט. כשהגיע לשטעפנעשט כתבו לו הגבאים קוויטל כנהוג ונכנס אל הקודש פנימה, אחרי שקיבל שלום הגיש האבא את הקוויטל למרן וסיפר לו על הצרה בה הוא נתון, כמו"כ סיפר שהיה כבר אצל כל גדולי הרופאים ואין עצה. בעודו מתנה את צרתו לפני מרן, פנה האב אל הילד - שעמד דום ולא דיבר מאומה - ואמר לו, גש לתת שלום להרבי, הילד הרים את ראשו, אך במקום לגשת ולתת שלום, התמוטט ונפל על הרצפה כדרכו תמיד, האבא שכבר היה רגיל בכגון דא, השאיר את הילד מונח אל הרצפה ולא אמר יותר דבר. מרן זי"ע קם מכסאו, עמד והסתכל על כל הנעשה, בדומיה. אחרי שמונה-עשר דקות התעורר הילד וקם, אביו הגישו למרן והילד נתן את ידו למרן אשר אמר לו אז בזה"ל: "מהיום תהיה בריא, ולא תדע יותר ממחלה זו, לך לחיים ולשלום". האבא לקח את הילד ונסע עמו לביתו. הר"ר יצחק מסיים: לפני מספר שנים ראינו את 'הילד' - שהיום הוא כבר יהודי בא בימים - והוא אמר לי כי אכן מאז ברכתו של מרן זי"ע הוא בריא ושלם ולא יודע יותר ב"ה מזו המחלה.

סיפר הר"ר זאב ברקוביץ הי"ו יליד דורוהוי ותושב נתניה: נער צעיר כבן תשע שנים היה כשהגיע לעיר שטיפנשט הסמוכה, לביקור אצל קרובים שגרו בעיר ובאותה עת התחוללה מהומה רבתי בעיר שטיפנשט, שכן סכנה חמורה ריחפה על חצר הרבי בהיות מפקד המשטרה האיזורי הלשין על הרבי, שבהשפעתו העצומה על יהודי רומניה מבקש הוא לבצע הפיכה בשלטון ולהיות המושל על מדינת רומניה... ולראיה, שבאים לחצרו המוני יהודים מכל רחבי המדינה ואף מחוצה לה, מביאים את כספם ונתונים להשפעתו וכו'.

דבר ההלשנה התקבלה על לב השלטונות, ובבוקר בהיר אחד באופן פתאומי, סבבו את החצר המון אנשי משטרה וביקשו לעצור את הרבי ולחקור את אמיתות ההלשנה, בבית המדרש התפללו אז תפילת שחרית וגבאי הרבי ביקשו את השוטרים שימתינו עד סוף התפילה.

מיד לאחר התפילה נכנס הגבאי ר' פסח לייב שווארץ מיוחד ומבוהל וסיפר לרבי את פרטי המעשה וכי השוטרים ממתינים לרבי שיתלווה עמם לתחנת המשטרה הסמוכה. הרבי הרגיע את הסובבים וביקש למסור כי הוא אינו חושש ובשעה הקרובה הוא יופיע בעצמו בתחנת המשטרה ואין צורך לקחתו בכח.

שמע המעשה נפוץ חיש קל ברחבי הסביבה ואף בכפרים הסמוכים נודעו פרטי הגזרה ואלפים אלפים התקבצו סביב בית הרבי לשמרו מכל משמר, ואכן לא ארכו הדקות והרבי סיים את תפילתו חלץ את התפילין והחל ללכת לכיוון המשטרה כשהוא בטוח שיצליח להוכיח את חפותו וצדקתו.

אל הרבי התלוו כל אותם שכבר הספיקו לשמוע את המעשה, וכך הלך הרבי בראש תהלוכה גדולה של החסידים והמקורבים לעבר בית המשטרה שבעיר שטיפנשט ובבית המשטרה כבר הכינו את החוקרים ואפי' שופטים שיפסקו מיד בדינו של הרבי, דבר בלתי רגיל, וכל זאת בכדי להרשיע את הרבי וקהל חסידיו בהקדם. ואכן עם כניסת הרבי לבית המשטרה ביקשו את מפקד המשטרה - מגיש ההלשנה, שיפרט את פרטי עדותו ויוכיח כי אכן הרבי מנסה לכבוש את השלטון ברומניה. אך ראה זה פלא המפקד כמו נאלם דום ולא יכל לדבר מאומה. השופט הרעים בקולו וציווהו שיחזור על פרטי העדות אך המפקד בשלו מראה בסימנים בידי כי קולו בל עמו וכי אינו מסוגל לדבר.

השופט נתמלא כעס, צעק לעברו אם אינך יכול לדבר תכתוב לפחות את עדותך, ואז לפתע החלו ידיו לרעוד עד שלא היה מסוגל אפי' לכתוב. אב בית הדין שהיה אמור לתת את פסק הדין היה לבוש כבר בגלימת השופטים כמקובל, החל לצרוח מזעם אם אינך יכול להעיד מדוע הטרחת את כל החוקרים ואת כינוסו הדחוף של חבר השופטים.

קרב נא לעברנו! ציוו עליו השופטים ותוך כדי שהוא מתקרב לעבר השופטים ניגש אליו אב בית הדין וקרע מעל חזהו את כל דרגות הקצונה הבכירים שהיו ענודים על דש בגדו. תוך שהוא מפטיר לעברו: "משוגע שכמותך מדוע הטרחת אותנו במיוחד מבוקרשט הבירה ללא כל צורך" שופט אחר תפסו בבגדיו והפילו מכל המדרגות ואותו מפקד מלשין יצא מלפני השופטים אבל וחפוי ראש.

כל אותה עת ישב הרבי מכונס בתוך עצמו כשאינו מביט כלל וכלל על השופטים, והם בראותם את גודל הבזיון ביקשו מהרה את סליחתו של הרבי ושל כל היהודים הנלווים אליו.

מיד עם הוודע הבשורה המרנינה כי הסכנה חלפה והגזרה בוטלה, צהלו רחובות שטיפנשט מרוב שמחה, ויהודי העיר יצאו לרחובה של עיר לרקוד ולשמוח בשמחת הרבי שניצל מגזירת מאסר.

סופו של אותו מפקד המשטרה לא אחר לבוא וידי המשיכו לרטוט מיוחד, כוח הדיבור שוב לא שב אליו וכך הסתובב ברחוב העיר כאחד הריקים. ילדי העיר רצו אחריו זרקו לעברו חפצים שונים וביזוהו. הוריו ובני משפחתו לא יכלו לסבול את הצער שנגרם לו ובפרט חששו כי מחלתו תלך ותחמיר. עם

רדת החשיכה מהרו הורי המפקד לשעבר אל בית הרבי תוך שהם בוכים ומתחננים כי יסלח לו על מעשה שטותו ויעתיר בעדו שיחזור לו כוח הדיבור לכל הפחות.

אך הרבי ענה להם: "לא עשיתי לו כלום ואיני יכול לעזור לו במאומה" וכך היה שנשאר אילם כל ימי חייו כשהוא מסתובב ברחובות שטיפנשט לבקש פת לחם לנפשו.

בקשר לסיפור הנ"ל הוסיף הגאון רבי יואל טוביאס שליט"א רב ואב"ד דשכון ו' ב"ב ואמר: ידוע שרבינו משטיפנשט היה אומר הרבה פעמים "מה אעשה ומן השמים תובעים את עלבוני".

סיפר הגאון הצדיק רבי שמואל טוביאס, רבה של פיאטרא ניאמץ:

גיסו רבי אשר זעליג ברקוביץ מהעיר דעש, נאלץ לשרת בצבא הרומני, את תקופת שירותו עשה באיזור יאס. הוא היה תלמיד חכם, וגם בצבא הרומני המשיך והתמיד בלימודו, כל אימת שהיה באפשרותו, היה חומק מיחידתו והולך לקלוז (בית המדרש) השטפנשטאי, שהיה סמוך למחנה הצבאי ביאס, שם היה יושב ולומד בשקידה במשך שעות ארוכות.

באחד הימים הגיע רבינו הרא"מ ליאס, לרגל יום ההילולא המתקרב של אביו, הוא ערך 'טיש' בבית המדרש, ובאותו זמן רבי אשר זעליג ישב כדרכו בפנינת הקלוז, לבוש במדי הצבא, שקוע בלמודו.

קולו של הגבאי, שתוך כדי עריכת השולחן קרא בשמות החסידים ונתן להם כוס של ברכה מהרבי, משך את תשומת לבו של רבי אשר זעליג, הוא התבונן במחזה ובלבו חלף הרהור, שגם הוא היה רוצה לקבל מהרבי כוס של ברכה, אולם בהיותו ירא שמים ומחמיר על עצמו, התעורר בו חשש שמא עד שיגיע היין אליו הוא יעבור הרבה ידים, ביניהן של כאלו שאינם שומרי שבת, והוא עלול להיכשל ביין חשש נסך, ואילו מצד שני - הרי זה יין מהרבי!

עוד הוא חוכך בדעתו ומתלבט, שמע את הגבאי מכריז וקורא בשם הרבי - "שהחייל יגש לקבל כוס של ברכה!" הוא התרומם ממקומו מופתע, והחל לפלס לו דרך לעבר מקום מושבו של הרבי, שאחז בידו בכוס היין, והמתין שיגיע אליו, אנשים שעמדו מסביב ביקשו להקל הן על הרבי שלא יאלץ לאמץ את ידיו במשך זמן ארוך והן על החייל שלא יצטרך לטרוח ולהדחק בין ההמון, וביקשו לקחת את הכוס מידו של הרבי ולהעבירה מיד ליד, עד שתגיע לידו של החייל, אולם הרבי לא נאות לשחרר את הכוס מידו, הוא לא העבירה לאף אחת מן הידיים המושטות לעברו, ולא נתן לאיש לגעת בה, הרבי המתין בסבלנות עד שרבי אשר זעליג הגיע עד אליו, ונתן לו את הכוס של ברכה כמו ידו הקדושה, הנוכחים במקום לא הבינו מדוע שינה הרבי הפעם ממנהגו עם שאר החסידים, - אולם החייל ידע גם ידע...

כ"ב תמוז

הרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע

יום ההילולא - כ"ב תמוז

הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל אמר פעם א' להמשמש שלו שילך לקרוא את ר' שלמה בן יוטא. והלך לחפש אותו ולא ידעו לענות לו עד שפגש באיש אחד שאמר לו שהוא יודע מאיש ששמו

שלמה שגר בבית קטן והוא מלמד. והלך אליו ואמר לו שרבינו (ה"קדושת לוי") קורא אותו שיבוא אצלו. וענה לו הרה"ק מהר"ש ז"ל שיבוא לאחר כמה שעות והתפלא המשמש מדוע לא הלך תיכף. וכעבור כמה שעות הלך להביאו כשנכנס אליו קם רבינו (ה"קדושת לוי") מכסאו ואמר לו ברוך הבא ר' שלמה. והכין לו כסא. וישבו כן שעות אחדות ופניהם פני להבים, ולא דברו אף דבור קל, ואחר כמה שעות קמו שניהם מכסאותיהם והתחילו לשחוק ושחקו הרבה. והלך לביתו. אח"כ שאל המשמש את הרה"ק מברדיטשוב על הפלאים האלו שראה. אמר לו הרה"ק דע כי היה קטרוג גדול על היהודים הגרים בסביבותינו, ונאספו כל הפריצים והחליטו להוציא גזירת גירוש על היהודים. וכאשר הפצרתי בתחילה לבטל הגזרה, אמרו לי מן השמים אשר ר' שלמה בן יוטא יוכל להועיל בדבר זה, כי אלי' הנביא רגיל אצלו, וכאשר בא לכאן ישבנו יחד ורעדה ופחד אחזו אותנו. כשראינו שכל הפריצים התאספו והסכימו לעצה הרעה הזאת. והנה המנהג אצל השררים אשר אפילו אחד יכול לעכב הגזרה ופתאום בא אלי' הנביא בדמות פריץ זקן, וישב ג"כ על יד שלחנם וכאשר נתנו לפניו לחתום על הגזרה, אמר שאין ברצונו לחתום על זה, ונעשה תכף מחלוקת ופירוד לבבות ביניהם וקרעו הגזרה לקרעים. וכאשר ראינו זה התחלנו לשחוק מהשררים השוטמים כי יבא איש נכרי שאינם מכירים אותו, וביטל כל עצתם, האם יש שחוק יותר מזה.

שמעתי בכירור כי איש אחד בא לאיזה גאון וצדיק, שהיה לו (לאיש הנ"ל) בלבולים קשים רח"ל והרהורי ע"ז רח"ל אשר אין להעלות על הכתב, ואמר לו הרב הנ"ל אני איני יכול להועילך לך אצל הקדוש מהר"ש מקארלין נ"ע, ובא אצל זקני הרה"ק הנ"ל בעת הדלקת נר חנוכה בעת שאמר המזמורים כדרכו בקודש וכשהגיע אצל פסוק ויפרקנו מצרנו כי לעולם חסדו, הכה אותו על כתיפו ואמר מאמין אתה שהש"ת יכול לפדות ולפרוק מכל המצרים והקליפות, ותיכף ומיד נפטר האיש מהדמיון הרע. הסבא (הגה"ח רבי משה טרשצ'אנסקי זצ"ל, אב"ד קרמנצ'וק) היה מספר בשם הרב הצדיק הקדוש ר' שלמה מקרלין נ"ע, כי פעם בלכתו בדרך מבית הכנסת לביתו, אחר התפילה ביום טוב, עבר בעבר השני של הרחוב אדם סומא. כאשר אמרו לו מלוויו כי הרבי מקארלין חוזר עתה מבית הכנסת לביתו, ביקש שיעבירוהו לעבר השני כדי לומר "גוט יום טוב" לרבי. מלוויו מילאו בקשתו וכשהגיע אל הרבי ואמר לו "גוט יום טוב", התפתח ביניהם הדו שיח דלהלן:

הרבי: המאמין אתה שאם ירצה השי"ת, אתה יכול מיד לראות בעיניך?
הסומא: כן, אני מאמין!

(וכאן היה הסבא מעיר ואומר: נו, יהודי באותן השנים, ובמיוחד בהתחשב מיהו השואל ששואל זאת, מובן שענה לו 'כן' בכל לבו)

הרבי: לא, אין זה נחשב לאמונה. אני שואל האם אתה מאמין באמת?
הסומא: כן רבי, אני מאמין באמת.

הרבי: לא זו אמונה אמיתית, שאלתי היא: האם אתה מאמין באמונה שלמה ללא שום ספק וספק ספיקא, שאם הקב"ה רוצה, תהיה מיד בריא בעיניך ככל אדם?
הסומא: ודאי שכן.

הרבי: (ממשיך ועומד על שלו) האמונה שלך לא נחשבת עדיין לאמונה שלמה.
הסומא: אמונותי אמונה שלמה.

כך נמשך הויכוח משך זמן, כאשר כל אחד מחזיק בדעתו בעקשנות. עד שהסומא התפרץ וצעק: רבי! איך גלייב! מיד נפקחו עיניו והחל לראות ככל האדם.

שמעתי שהיה מעשה לפני הרה"ק האלקי מו' מרדכי מנעשחיו זי"ע שהיה סמוך לעירו אשה עקרה והיתה מתחננת לפניו כמה פעמים ולא הועיל לה, פעם אחת היה מתארח אצלה כבוד הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, והיה הבעה"ב נוהג בו כבוד בכל ענינים כראוי לצדיק זה, ובעת נסעו ממנו באה לפניו האשה והבעה"ב אודות מבוקשו, ענה הצדיק והלא בעה"ב עשה לי כמו השונמית עם אלישע, ואם תאמר שאין האשה צדיקית כמו השונמית הלא אני אין צדיק כמו אלישע ונסע לשלום, והי לשנה וילדה בן, והנה שלחה להרה"ק מנעשחיו, לעקידה גדול כי סברו שמאתו היתה להם התשועה, ותיכף שהביאו הנ"ל לפניו אמר שאין זה שלי כי הוא בתפילת הצדיק רבי שלמה זי"ע ולא רצה ליקח אותו.

סיפר לי הרה"ג ר' יוסף שטייכעל זצ"ל ששמע מהרה"ק מסקווער זצ"ל שהמשרתת בבית הרה"ק ר' שלמה קארלינער זצ"ל נסתלקה ר"ל בדמי ימי' ולא הי' מי שיאמר קדיש אחרי', אמר הרה"ק שהוא יאמר קדיש בעבורה, בלילה הראשונה באת בחלום להרה"ק שיפסיק מלומר קדיש דבקדיש הראשונה שאמר בעבורה העלתה למדרגה גבוה כל כך שאי אפשר לה לעלות מעלה.

תלמידו הסבא מלכוין העיד על רבו (הרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע) שהיה מכיר שיחות חיות ועופות ושיחות דקלים שיחות מלאכי השרת, וכל מה שמפרשים חז"ל על רבי יוחנן בן זכאי.

פעם בא אליו יהודי וביקש ממנו היות שהוא יודע שיחות עופות ודקלים וכו', ע"כ מבקשו שילמדו את החכמה, ענה לו את זה אי אפשר ללמד, כי מאיפה אני יודע זאת, אני עשיתי תשובה ותשובה מגעת עד כסא הכבוד, ובכסא הכבוד של המרכבה יש פני שור פני נשר וכו' והם לימדו אותי.

סיפר הסבא (הגה"ח רבי משה טרשצ'אנסקי זצ"ל, אב"ד קרמנצ'וק) שהרב הקדוש ר' שלמה מקארלין התפלל פעם תפילת מנחה של שבת בשעה מאוחרת. הוא עצמו היה ה"בעל קורא" והזמין את בנו הרה"ק ר' דוב נ"ע לעלות ל'לוי', ויאמר הבן לאביו את האמת: "אבא, איני רואה כלום ואי לכך איני יכול לברך ברכת התורה", מיד הוציא הרה"ק ר' שלמה נ"ע את המטפחת שלו והעבירה על עיני בנו ומיד אורו עיניו וראה אור גדול ובירך את ברכת התורה.

והסבא, שהיה חתנו של הרה"ק ר' שלמה מטולטשין נ"ע (אף שלא הכירו פנים אל פנים) בנו של הרה"ק ר' דוב, היה אומר "הסיפורים שלנו מדוייקים מאד וקבלנום איש מפי איש".

כ"ג תמוז

הגה"צ רבי שאול משה זילברמן זצ"ל

יום ההילולא - כ"ג תמוז

בהיות הגאון רבי שאול משה זילברמן מווערשוב זצ"ל נער בן כמה שנים נחלה מאד והרופאים אמרו נואש לחייו, נסע אביו הרה"ח רי"א ז"ל למרן הק' מקאצק זיע"א להזכירו לפניו, וענה לו: עה, הרי יהיה לו אריכות ימים. והי' עילוי גדול והתמדתו היתה רבה מאד, וחידושו היו נפלאים מאד, והתחיל לחדש בהיותו בן שמנה שנים.

בשנת תרע"ד נתקבל הגה"צ רבי שאול משה מווייערשוב זצ"ל לראב"ד בלודז, והי' שם לערך 10 שנים. ומאד שקד על תקנת העיר בכל המובנים, ובעיקר בשטח הכשרות בבית המטבחים. וספר לי איש מהימן מאנ"ש שזוכר מקרה אחד שקרה בעת היות אאזו"ל בלודז. קצב אחד נחשד בהכנסת בשר מסופק כשרות לאיטליזו, כשנודע הדבר לאאזו"ל חיש מהר הלך להאיטליזו ובקש להראות לו את הבשר. אשת בעל החנות העיזה נגדו ולא רצתה להראות לו את הבשר. כשראה אאזו"ל שיש לו פה עסק עם חוצפנית עזב את החנות והלך לביתו. ויהי אך דרכו רגליו בפתח חדרו ובעל החנות בא בבכי רב לבקש רחמים על אשתו כי כפסע בינה ובין המות, ובא לפייס את אאזו"ל. אז ענה לו אאזו"ל באם תבטיח לבל לשנות מעשי' וכבר תדקדק בכשרות תבריא, וכך הוה היא הבטיחה כדברי אאזו"ל והבריא בע"ה.

שרידי וירושוב מספרים בין השאר, כי בעירם התהלך ימים רבים יהודי זקן בעל הדרת פנים, שהיה חיגר ברגליו ומדדה על שתי קביים, והוא "מסור" היודע לאכול קורצא בי מלכא. באו יהודים אל רבי שאול משה והתאוננו מרה שאי-אפשר לסבול את מעלליו. מיד שלח אל רבו ה"שפת אמת" בגור, ואל עמיתו רבי זלמן בהר"ן משאדיק (שלמד עמו בצותא בימים שהסתופף בקוטנא בצל הגאון רבי יהושע'לי), שיהיו מסייעין אתו להגות את האיש מן המסילה. אחרי שעשו מה שעשו התרחש פלא שלא ניתן להסבר כלשהו: השלטונות הנכרים באופן פתאומי חדלו להאמין למלשינות של המסור, סר חנו בעיניהם, ולא יספו עוד יהודי וירושוב לסבול ממנו...

כ"ה תמוז

הגה"צ רבי ישעיה זילברשטיין מווייצען זי"ע

יום ההילולא - כ"ה תמוז

שמעתי מיהודי מווייצען, שסיפר לו אביו שנוכח בעובדא. שם בווייצען קודם המלחמה היו לוקחים את היהודים תושבי העיר לצבא, פעם אחת הגיע טעלגראם מאנשי הצבא שאיש פלוני תושב העיירה נהרג בחזית המלחמה, ונהיה מהומה בעיר, והגיעו לבשר זאת לרב העיר הגה"צ ר' ישעי' זילברשטיין זצ"ל בעל ה'מעשי למלך', נענה ואמר (בלשון דייט'ש): מה, מהעיר שלי, ואנכי לא ידעתי מכך, לא יכול להיות... ואין זה אמת. לאחר כמה שבועות אכן הגיע טעלגראם (מברק) שאכן היה זה טעות וההוא חי ובריא ושלם, זה נקרא רב בעיר, שידע שלא יאונה כל רע בעירו בלא ידיעתו, וזה היה רב ולא רבי... היה איש גדול למאוד.

הגאון רבי יצחק ווייס הי"ד אב"ד ווערבו

יום ההילולא - כ"ו תמוז

הגה"צ בעל "שבט הלוי" זצ"ל סיפר, מה שראה בכת"י של הגה"צ אב"ד שימאני זצ"ל שכותב בגדלותו של אחיו הגה"צ ה'שיח יצחק' [רבי יצחק ווייס אבד"ק ווערבו] זצ"ל שזכה לראות את הגה"ק ה'כתב סופר' זצ"ל בהתגלות אחרי הסתלקותו. ומעשה שהיה: שהגה"ק ה'שבט סופר' זצ"ל נחלש פעם אחרי שאינשי דלא מעלי מסרו עליו למלכות, והדבר שבר את רוחו ואף פגע בבריאותו. והוצרך לנסוע לעיר מרפא, ותלמידו השיח יצחק שהיה אז רב בקאדלבורג עזב את בני עירו וקם ונסע לשמשו שם, ואמר שבאחד הימים ראה שם את הכתב סופר שהתגלה בהקיץ לבנו ה"שבט סופר" והרגיעו שיתרפא בקרוב. וידוע המובא בספרים, שגילוי צדיקים אחרי הסתלקותם גדול יותר מגילוי אליהו.

ה"ישמח משה", הגה"ק ר' משה טייטלבוים זי"ע

יום ההילולא - כ"ח תמוז

סיפר לי הרה"ח המפורסם מו"ה אהרן במהר"ל טייטלבוים ז"ל, ששמע מאיש מהימן כשהי' הישמח משה בסיגעט בעת שנסע ללות בנו יחידו הגה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע כשקבל עליו עול הרבנות דשם, קרא אז הפא-אישפאן (המושל דשם) את מרן הישמח משה שיבוא אליו למחר, והוא הי' רשע גדול מאד, ויהי למחרת קרה, שהנה סביבת סיגעט חולק הנהר טיי"ס והפריצים היו דרים שם סביב העיר, ובערב כשהלך הביתה משכו הסוסים את העגלה שישב עליו (הפא-אישפאן) לתוך הנהר ונטבע במצולות ים, כן יאבדו כל אויבך ה', ויהי לפלא.

מובא בקונטרס 'תהלה למשה' שחיבר הרה"ק רבי ישראל יעקב יוקל טייטלבוים מבערבעשט זי"ע מתולדות זקינו הרה"ק בעל ה'ישמח משה' זי"ע (עמוד רכה), שפעם התרגז שר העיר על זקינו הרה"ק בעל ה'ישמח משה' זי"ע משום דבר מה [וכותב שם שאינו יודע טעמא דמילתא מדוע ולמה], ושלה השר להגיד לו שירע לו מאוד [כידוע שבימים ההם היתה יד אדונים קשים מאד ובפרט בעיר קטנה כשינאווא שהיה יכול לעשות ככל העולה על רוחו ח"ו], וכאשר סיפרו דברי השר לפני ה'ישמח משה' ואף שידע כי הבחירה חפשית ביד השר להרע לו ככל העולה על רוחו ח"ו, לא נבהל כלל מדבריו אלא שם בה' מבטחו, והתחיל לספר מעשה שהיה עם הגה"ק רבי חיים הכהן ראפפורט אבדק"ק לבוב זי"ע (חי בתקופת מרן הבעש"ט זי"ע ולא היה נמנה בין עדת החסידים) ששר אחד רצה להרע לו עד שאף אמר לו שיהרגו ח"ו, וכאשר שמע זאת הגאון מהר"ח אמר לזוגתו הרבנית שיש לחשוש לדברי השר הרשע ולכן אנחנו מוכרחין 'לבלות' לילה אחד עבורו ולהתפלל אל ה' שיהיה לו מפלה למען ננצל מידו, וכן עשו, שבלילה אחת עמד מהר"ח בזוית זו והתפלל וזו עמדה בזוית זו והתפללה והיו אומרים תהלים כל אותה הלילה ויעתר להם ה' ועוד באותה לילה כרע נפל השר ומת במיתה משונה. וככלות ה'ישמח משה' לספר מעשה זו אמר "המה אמרו תהלים כל הלילה והתפללו, אולם אני מוטרד מאד בלימודי והשיעורין אשר לי ולכן אין לי פנאי לומר תהלים, והרבנית שלי חלש המזג ואין לה כח

להיות ניעור כל הלילה ולומר תהלים, ע"כ אני מבקש הקב"ה יעזרנו בלא זה", ולא היה ימים מועטים עד שהשר נסע על יומא דשוקא לעיר טארניגארד וקנה לעצמו אקדח ושאר כלי זיין כדרך השרים, ובחזירתו לביתו כחצות הלילה כאשר רצה לרדת מעגלתו דרך ברגלו על אקדחו באופן שע"י מעשיו נפלט לו כדור לתוך צוארו ונפל ארצה מת, כן יאבדו כל אויביך ה'.

שמעתי מהגה"צ מבריגל, ששמע מזקנו ר' טובי' (שהי' אב"ד בריגל כשישים שנה, ונסתלק כ"ח תמוז), בן ר' זלמן בן הארי' דבי"ע זצ"ל שהי' בילדותו בגיל תשע אצל ק"ז בעל ישמח משה באוהעל, וניגש אז יהודי אחד אל זקיניו היש"מ באיהעל, וקבל לפני ק"ז הלמאי עכברים נפרצו בתוך ערימת התבואה או הקמח שיש לו בחנותו, ועושים ממנו תל עולם, וכתב לו היש"מ קמיע שיתן על מקום החור. היהודי הלך עם הקמיע לחנותו, ור' טובי' שהי' אז ילד בן תשע כאמור הלך אחריו עם שאר ילדי החדר, לראות מה יעשה היהודי עם הקמיע. היהודי הניח את הקמיע אצל החור שהי' במרתף, שמשם הי' נכנסים העכברים, והגיע שמה עכבר גדול והזיק את הקמיע (נשכו או קרעו), אח"כ באו מחנה גדולה של עכברים וקרעו את העכבר החצוף הזה, ואח"כ הלכו יחד כל העכברים משם - כמו חיילים - מהחנות הזו.

סיפר (הגה"צ רבי בנימין מנדלזון זצ"ל גאב"ד קוממיות) על הישמח משה, שהיה נותן קמיעות לאלו שבאו אצלו, וכך היה דרכו, הוא היה יושב בקצה השלחן, והמבקש את הקמיע היה יושב בקצהו השני, ולאחר שכתב את הקמיע, היתה הקמיע הולכת מעצמה עד לקצהו השני של השלחן, וזה היה סימן שהקמיע תועיל לזה שביקש.

ופירש (גאב"ד קוממיות זצ"ל) בזה מה שנאמר אצל אליעזר עבד אברהם (בראשית כ"ד, כ"ב) "ויקח האישה" ולא כתב שנתן הוא לה את הצמידים, כי הם הלכו לבדם, וכעין זה פירש האור החיים הק' בד"ה על ידיה.

חפץ נשגב שהיה ברשות מרן (כ"ק אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג) זי"ע קודם המלחמה, הוא "פתקא מן שמיא" מזקיניו הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע. על כך סיפר מרן זי"ע (בשוה"ט יום א' דפסח תשכ"ח ועוד). שפעם ראה זקנו בעל ישמח משה בחלומו שהוא עומד על שפת נהר דינור, והמלאכים שעברו שם שאלוהו מדוע אינו טובל שם, וענה שהוא מתיירא מהאש הגדולה. בא מלאך ונשאו על כתפו והטבילו, ובהקיצו ראה לידו פתקא מן שמיא, בה כתוב לאמור "מלאכים ינשאוך ויטבילוך ולא יזיקוך".

פתקא זו עברה בירושה להרה"ק מרודניק זי"ע, אולם היא נאבדה ממנו שנים רבות, ובעת מלחמת העולם הראשונה, כשברח מרודניק, מצא להפתעתו באמצע הדרך את הפתקא מונחת אצלו. ממנו עברה הפתקא בירושה לבנו מרן זי"ע, והיא נאבדה ממנו בשנות ראינו רעה בימי השואה. מרן זי"ע טרח והשתדל הרבה למוצאה שוב, אך כנראה לא היה העולם ראוי לפתקא מן שמיא זו.

פרטים נוספים על פתקא מן שמיא זו מובאים בספר "חמדה גנוזה" (חלק ב, עמ' לט). כפי שסיפרה הרה"ק מרודניק, ותוכן הדברים שהמלאך שאל את הישמח משה אם הוא רוצה לבא לידי רוח הקודש, וכשהשיב בחיוב, אמר לו, שלצורך כך הוא מוכרח לטבול בנהר דינור. הרכין המלאך עצמו ולקח אותו על כתפיו, עד שהעמיד אותו על כותל גבוה מאד, ומצדה השני, שלא היה גבוה כל כך, עבר נהר דינור. אמר לו המלאך שיטבול שם, והוא ירד וטבל, אולם כשעלה לא ראה את המלאך, והתחיל מאד לבכות. בתוך כך חזר המלאך והרכין עצמו כבראשונה והחזירו לביתו.

אז הקיץ בעל ישמח משה משנתו, ומצא על מיטתו חתיכת נייר, שכתוב עליו "מלאכים ינשאוך ויטבילוך ולא יזיקוך". הנייר היה משולש. עם שלש קצוות, והוא סבר מתחילה שזה פיסת נייר שנפלה מקצה אחד הדפים מספריו שבארוננו, לכן עבר על כל הספרים, דף אחר דף, ולא מצא בשום מקום שיחסר צורה כזו בדף, ומאז קרא לה "פתקא מן שמיא".

פתקא זו עברה לנכדו הרה"ק בעל ייטב לב זי"ע, ממנו כנראה לחתנו הרה"ק מגארליץ זי"ע וממנו להרה"ק מרודניק זי"ע, וממנו לכ"ק מרן זי"ע, שכאמור החזיק בה עד השואה.

בשבת בעת שלמד (הגה"צ רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, גאב"ד קוממיות) פרקי אבות סיפר מעשה מהצדיק בעל הישמח משה זי"ע, שפעם אחת הוצרך לסכום כסף גדול עבור צרכי מצוה, ובתוך כך נכנס אחד מפשוטי העיר ולאחר שביקש הימנו הישמח משה את הסכום נענה שהוא מסכים בתנאי שהרב יבטיח לו גן עדן, וכך הוה הישמח משה הבטיח לו, אך הוא ביקש שיתן לו כתב על זה, והסכים גם לזאת. ונתן לו כתב שכתוב בו, פנו דרך לפלוני בן פלוני וחתם את שמו הקדוש.

לאחר פטירתו התגלה אל הישמח משה ואמר לו שאכן הכל עבר עליו כשורה, אך דבר אחד מעיק עליו שביקשו הימנו לומר דברי תורה במתיבתא דרקייעא, והוא מתבייש מאד כי אין לו מה לומר, אמר לו הישמח משה אמור מה שלמדת בחיך, נענה ואמר, לא למדתי בחיי לא גמרא ולא משנה ולא מקרא, שאלו הישמח משה בכל זאת, מה למדת? ענה ואמר שהיה לומד שבט מוסר בידיש, אמר לו הישמח משה: אמור מה שאתה זוכר מן הספר וירווח לך, כי זה תורת אמת, וכך הוה.

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זי"ע

יום ההילולא - כ"ח תמוז

נולד בראש חודש ניסן שנת "עת"ר" לפ"ק בשאוול שבליטא לאביו רבי אברהם ונפטר בירושלים בכ"ח תמוז ה' תשע"ב בגיל 102, נחשב כ"פוסק הדור" בשעתו. הרב אלישיב היה בן יחיד שנולד להוריו לאחר 17 שנות נישואין.

הרבנית ישראלזון תחי', בתו של רבנו מרן הגרי"ש אלישיב זי"ע, מתארת בפנינו את הווי חייה במשך כל שנות ילדותה. לפליאתנו היא פותחת במשפט דלהלן: "במשך כל ימי ילדותנו ידענו - אני, אחי ואחיותי - שלבסוף נגדל כיתומים".

כשאנו תמהים על אמירתה, לנוכח העובדה שרבנו הגיע לזקנה מופלגת בצלילות דעת, בכוח ובגבורה, היא ממשיכה ומספרת: היה בירושלים יהודי שקראו לו ד"ר אהרונוב. הוא היה הרופא של הבריסקער-רב, ואבא היה חביב עליו עד מאוד, לכן, תמיד לאחר שבא מביתו של הבריסקער-רב הוא היה פוקד את ביתנו ומשגיח על בריאותו של אבא. ד"ר אהרונוב היה סבור תמיד שאבא לא יחיה זמן רב בזה העולם. מרגע לידתו היה אבא חלש באופן בולט. הסבתא הרבנית חיה מושא ע"ה, בתו של ה"לשם", סיפרה לנו שלא הייתה מחלה בעולם שלא עברה על אבא בימי ילדותו.

אני זוכרת שד"ר רחמילביץ, שבא לטפל באבא יחד עם ד"ר אהרונוב, תמיד היה מתבטא ואומר: "אפשר לנסות את כל התרופות ואת כל הטיפולים עליו, אבל חבל על המאמץ, הוא לא יאריך ימים. מבחינה רפואית אין שום סיכוי לאדם בעל גוף חלש כזה לשרוד, הוא לא יחיה הרבה שנים".

כך הם היו אומרים תמיד, ואנחנו הילדים תמיד פחדנו שנישאר יתומים בגיל צעיר.

לא אשכח שכיילדה, היה ד"ר אהרונוב מבקש ממני לבדוק לאבא את הדופק. מה אומר ומה אדבר, הדופק שלו היה כל כך חלש שזה היה נורא. מעולם לא היה הדופק במהירות הרצויה.

מה שהפליא אותנו תמיד הוא, שכשהיה מגיע ללימוד, הוא קיבל כוחות כאלו שלא מעלמא הדין. מעולם לא ידעתי מנין הוא שואב כוחות להשקיע וללמוד בעוצמה כזאת.

גם לאחר נישואי הייתי נוהגת לשבות שבת בביתו פעם בחודש באופן קבוע. בעלי הגאון רבי יוסף ישראלון זצ"ל, היה תמיד אומר לי שהלימוד של האבא הוא מעל לדרך הטבע ואין לו שום פשט בחוקי המציאות.

הוא היה אפוף מחלות: לחץ דמו גבוה תמיד. התיאבון עזב אותו לפני שנים וקשה היה לו לאכול - אך עם כל אלו היה עוסק בתורה בהתלהבות ובמלוא כוחותיו. לפעמים בליל שבת היינו רואים אותו, חלש עד אימה, חיזור לחלוטין. האמת היא שההגדרה 'חיזור' אינה נכונה. הוא היה שקוף מרוב חוורונו! תמיד פחדתי, מי יודע אם יעבור את הלילה בחיים. בלילות שבת לא הייתי מסוגלת להירדם מן הפחד והחשש אחר שראיתי אותו. כל זאת עד השעה 2:30 לפנות בוקר. אז, בשעה הקבועה לתחילת הלימוד, הייתי שומעת את קולו בוקע מחדרו, לומד בקול רם ממש, כאילו חברותא יושב לצדו והוא מסביר לו את הגמרא. אז הייתה נפשי נחה עלי, עכשיו אני יודעת שהוא חי. צורת הלימוד שלו לא השתנתה מעולם. מאז שנות ילדותי המוקדמות אני זוכרת אותם ניגונים, את הלימוד בקול רם, כשהוא מסביר לעצמו את דברי הגמרא כאילו מישהו יושב לצדו.

גם בשבת בבוקר היינו אוכלים עמו את סעודת השבת. באמצע הסעודה הוא היה ממש מתמוטט, נרדם תוך כדי האכילה, בקושי מכניס משהו לפה מרוב חולשה. בשבתות כאלו הייתי בטוחה שהוא לא יהיה מסוגל לומר את השיעור אחר הצהרים, אך כשהגיע זמן השיעור ראיתי אותו הולך בגבורה לומר את השיעור. לאחר מכן הייתי שואלת את בעלי זצ"ל איך היה השיעור. הוא היה אומר לי: "גיוואלדיג (מיוחד), ממש מעל לדרך הטבע. כשהוא אומר את השיעור, נראה כאילו הוא בחור בן 18 בשיא כוחו". בסעודה שלישיית שוב נשמת ראשו בחולשה. בעלי תמיד היה אומר, שהלימוד שלו הוא מעל לדרך הטבע. הוא מקבל כוחות עצומים שלא מעלמא הדין, כדי ללמוד תורה וללמוד לאחרים. בעלי זצ"ל היה איש שקט מטבעו, חייתי עמו שנים רבות ומעולם לא ראיתי מתלהב או יוצא מגדרו. רק כשהיו מדברים אודות הלימוד של אבא, הוא היה מתלהב ומתפעל עד בלי די, היה מתאר וחוזר ומתאר את מצבו, את חולשתו ואת צורת לימודו בכוחות עצומים למעלה מגדרי הטבע.

כדאי לספר שמו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל לא הזכיר מעולם סגולות כלשהן, לבד מסגולת התורה (והאמת, שפעם אמר שללמוד סימן ב'נודע ביהודה' היא סגולה טובה).

זוכרני רק פעם אחת שמרן זצ"ל נתן סגולה. היה זה כאשר ילד כבן 10 נפצע באופן קשה מאוד, והרופאים נואשו מלטפל בו. בני המשפחה אצו-רצו לביתו של הרב אלישיב, ומו"ח אמר שיקנו לו תפילין מהודרות ביותר, ויניחו ליד ראשו! לא עברו ימים ספורים והילד יצא בריא ושלם. הרופאים היו המומים אבל גם הם ראו את התפילין ליד הילד... קידוש-השם גדול היה באותה שעה.

רש"י הק' זי"ע

יום ההילולא - כ"ט תמוז

מספרים שאביו של רש"י רבינו יצחק היתה בידו מרגלית גדולה וחשובה, והגויים חמדו מאד לקנותה, ולהשתמש בה לשם עבודה זרה שלהם, והיו מפצירים בו מאד שיתן להם את המרגלית, והם ישלמו לו כהנה וכהנה, אך בידעו שהם צריכים אותה לצורך אליליהם, לא אבה ליתנה להם בשום אופן. באחד הימים הזדמן לו לנסוע בספינה עם הגויים, והתחילו לשדל אותו ולשחדו בשלמונים מרובים, ובראותו שאינו יכול להתאפק מליתן להם את המרגלית, עמד והשליכה למצולות ים, ובזה הפסיד את כל ממונו הרב שהיה ברשותו. והצטער רבינו יצחק מאד על המעשה הזה, שהוכרח להפסיד את כל עושרו בעבור זה. ושמעו בבית המדרש בת קול מן השמים, שבזכות המצוה הגדולה הזאת שעשה עכשיו, יזכה להוליד בן שיאיר את העולם בתורתו.

מובא שקודם שכתב רש"י את פירושו על התורה ועל הש"ס, נסע לגלות במשך שבע שנים, ובחזרתו לביתו חיבר את פירושו הגדולים. הסיבה להליכת גלותו אינה ברורה. ברם שמעתי שני פירושים מדוע הלך רש"י לגלות. (א) היות שאביו רבינו יצחק הצטער על אובדן הרכוש הגדול שהיה ברשותו, ביקש רש"י לכפר על הפגם שנעשה בצער הזה, והיות שרש"י היה המתנה והשכר של המצוה, לכן רצה רש"י שתהיה המצוה שעשה אביו בשלימות, וע"כ הלך לגלות לכפר על הצער של אובדן הרכוש, ועל ידי זה הוא עצמו יתעלה במעלות נשגבות. (ב) שהלך לגלות בכדי לברר האם אין מישהו ברחבי העולם שכבר כתב פירוש כזה על התורה או על הש"ס, ואולי אותו אדם כתב פירוש יותר מורחב ממנו, וע"כ נסע בכל הישיבות ברחבי המדינות. ורק אחרי שראה שעדיין לא הקדימו אחר בזה, כתב את פירושו והפיצם בישראל.

על פירושו של רש"י לתיאור בית המקדש השלישי בנבואת יחזקאל, מעיד רש"י: "ואני לא היה לי לא רב ולא עוזר בכל הבנין הזה אלא כמו שהראוני מן השמים".

שמעתי מפה רב מופלג קבל מרבו דרש"י התענה תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה, והיה אומר ר"ת נכדו מה שפירש אדוני זקני הש"ס אף אני אעשה זאת, אבל פירוש המקרא לית בחילי כי לא אוכל עשוהו, ועתה ראיתי בספר מאמר העיתים להרמ"ע שנדפס בדיהרנפארט שנת תג"ן אשר בסוף הספר ממש הביא מעשה ממקובל גדול פלא והפלא, ומכלל הדברים נראה שרש"י כתב פירושו ע"פ הסוד ויש בדבריו רזין עילאין ולכן התענה תרי"ג תעניות ומשה רבנו ע"ה אמר לו אשריך וכו', והמקובל הוא החסיד מוהר"ר נחמן ב"ר שמואל ז"ל שהפליא לעשות והלך על קבר רש"י ז"ל ועשה סיגופים והפסקות עד שגילו לו סוד מ"ש רש"י ויתנכלו אותו עמו כלומר אליו סודות עליונים ע"ש באריכות.

יש סיפור מרש"י: פעם בא המלך לבחון את חכמתו ורוח הקודש שלו. שאל המלך את רש"י שיגיד לו מאיזה שער הוא עתיד לצאת מן העיר, כי לעיר היו שני שערים. רש"י לא ענה, רק כתב על פתק משהו, ואמר לו לפתחו כשיצא מן העיר. המלך הגיע לשער העיר והיה במבוכה מאיזה שער לצאת,

כדי להראות שרש"י לא צדק. עד שחשב על המצאה, וציוה את עבדיו לבקוע שער חדש בחומת העיר, והי' מלא שמחה שבטח רש"י לא חשב על זה. כשיצא מן העיר פתח את הפתק, ומצא כתוב שם: "מלך פורץ גדר..."

...ובמגילת סתרים מהרח"ו זצ"ל כ"י מכתב ידו ממש כתב וז"ל: רבנא שלמה ז"ל, לאחר מותו בא בחלום לבן בתו רבנא שמואל (הרשב"ם) והקיצו ז"ל. אמר לו: מי אתה. אמר לו: אני שלמה זקן, קום ורחץ בנקיון כפיך ותלמוד ממני קריאת שם הנעלם, כי הכל למדתיך חוץ מזה. וכן עשה, וישב אצלו בממשות אבל לא ראהו ולמדו וכו' ואמר לו, תבין הפירוש בטוב כי אין לי רשות עוד לעכב, עכ"ל. וצא ולמד קדושתו ותוקף גדולתו, שלא רצה הן בעודנו חי ללמדו עד דשקיל רשותא וידע בעוה"ב דרשב"ם ראוי לזה, ואין להאריך.

חודש מנחם אב

א' מנחם אב

ה"חתן סופר", מוה"ר שמואל עהרענפעלד זי"ע

יום ההילולא - א' אב

מספרים שבתו של החת"ס לא זכתה להפקד בזרע של קיימא במשך שש שנים מעת נישואיה, וביקשה מאביה הגדול שיעתיר בעדה שתזכה להפקד בפרי בטן, והחת"ס אמר לה שלא תדאג ועוד תוליד בנים ובנות, וכשנולד בנה הראשון החתן סופר, הוריד החת"ס דמעות מרוב שמחה והתרגשות על שזכה לראות דור שלישי לעת זקנותו.

מספרים שאמו של החתן סופר לא יכלה להניק את הילד, ובאותם הימים היה דבר זה מסוכן מאד, והלכו והזכירו אותה אצל אביה החת"ס, ואמר החת"ס "מה אני יכול לעשות צריכים לסמוך על הקב"ה והוא כבר יעזור", והנה אותו יום היה יום גשום במיוחד ואף נפש חיה לא נראתה ברחוב, ופתאום באה אשה אחת ושאלה אם צריכים כאן מינקת כיון שהיא מינקת, ואמרו לה שבודאי צריכים אותה והביאו אותה לפני אמו של החתן סופר, והניקה את הילד במשך תשעה חדשים, מבלי לבקש תשלום של גמול ומבלי שתגלה את זהותה, וכעבור תשעה חדשים נעלמה.

הרה"ק רבי אהרן מקרייז-צאנז זי"ע

יום ההילולא - א' אב

כשנולד הגה"ק מקרייז, שלח רבינו מצאנז לשאול את רבו הגה"ק מראפשיץ איזה שם לקרוא לו, והשיב, אהרן, וכן עשה. אחר כך כתב רבינו מצאנז לחמיו הברוך טעם שנולד לו בן וקרא שמו בישראל אהרן. הברוך טעם ידע שאין במשפחת אבותיו שם כזה והקפיד שיקראו הבנים בשמות של המשפחה כנהוג, השיבו במכתב: וכי ממשפחת גרים אתה שאתה נותן שם מהחומש. כשנסתלק הגה"ק מקרייז

אחרי יותר משבעים שנה בר"ח אב, יום ההילולא של אהרן הכהן, נתגלה לעין כל רוח קדשו של הגה"ק מראפשיץ בקריאת שמו, כי כפי הנראה היה לו ניצוץ מנשמתו. [שמעתי מפי הרה"צ רבי שלום מניסק (בנו של הרה"ק מגארליץ)].

סיפר רבינו (הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד, אבד"ק נאסויד) זי"ע, שפעם אחת בהיותו בצוותא חדא עם הגה"ק רבי אהרן האלבערשטאם זי"ע אבד"ק צאנז יצ"ו, הנקרא קרייז רב, והיה יחד אצל פאנטען בלע"ז, ה"ה מקום שיוצא משם תדיר מים מן הדדין לתוך בריכה גדולה, ועושין זאת לנוי לפני הבית, והמים שבתוך הבריכה הולך ויוצא לתוך היאור. ואמר הקרייז רב, שמה טוב היה אם היה באפשר לבשל דגים על סעודת ר"ח ויהי כאשר כילה לדבר זאת הרים את יד קדשו ותחבו אל תוך הבריכה והוציא משום דג כשר והי' הדבר לפלא גדולה, כי בתוך אותה בריכה לא היה נמצאים דגים מעולם, ורק לכבודו של הגה"ק הנ"ל נודמן ובא לשם דג כשר הלזה.

[ועיין בספר הקדוש מאור ושמש פ' בראשית בד"ה ויאמר אלקים יהי אור וזל"ק: וכאשר השי"ת חפץ במעשי האדם החפץ במצות הוא מזמין לפניו שיתהוו דגים בהנהר ושיובלו אליו לכבוד שבת].

שמעתי מהרה"ג ר' ברוך חנה גרינפעלד שליט"א ששמע מהה"צ ר' זושא'לע מטשערנאביל ז"ל ששמע מפ"ק זקינו הרה"ק רבי ישעי' מטשחוב ז"ל הי"ד, שסיפר שהי' פעם אצל אחיו הרה"ק רבי אהרן אבד"ק צאנז, והי' ערש"ק ולא היו דגים, ובצאנז הי' שם נהר. ושתי שעות קודם הזמן אמר הה"צ רבי אהרן לאחיו הה"צ רבי ישעי', בוא נלך לנהר, והלכו עד שעמדו במקום אחד, והרה"ק רבי אהרן הסגיר עיניו והתפלל, ותיכף ומיד קפץ דג מן המים לרגליו, והי' לפלא.

כ"ק מרן אדמו"ר (בעל "קדושת ציון" מבאבוב) זצ"ל הי"ד סיפר כי בהיותו פעם בצאנז על ציון זקינו רבינו הד"ח, נפגש בדודו הרב מקרייז ושח אתו. מצד היותו דבוק במדת האמת שפך הרב מקרייז חמתו לפני מרן ז"ל על הרבנים שבדור שלדעתו מתלבשים באיצטלא שאינה ראויה להם. בינתיים הביט מרן ז"ל על השעון. שאלהו דודו, מדוע מעניין לכם לדעת השעה, השיב מרן, שחושש פן יאחר את זמן הקבוע לנסיעת הרכבת השיב לו דודו, אל תיראו. מנהל הקרון יהא לו דרך ארץ מפניכם, וסיפר לו כי פעם בהיותו אצל אביו הרה"ק בצאנז, הביט בתוך השיחה על השעון ואמר לאביו כי ברצונו להשיג הרכבת בעתה יען נוסעת רק פעם אחת ליום. ענה אביו, אל תדאג, מנהיג הקרון יהא לו דרך ארץ עבורך. ועיכב אותו בשיחתו עוד שעה ולבסוף נפרד מאתו. בהגיעו לתחנת הרכבת מצא שנתאחרה לשעה. השיב לפניו מרן ז"ל בבדיחותא, בשלמא בתקופה ההיא היה להקטר דרך ארץ יען הכל הודו כי הרביים הצדיקים גדולים ואמתיים המה, אבל בזמנינו שדודי מדבר סרה על רבני הדור, גם הנהג לא יהא לו דרך ארץ עבורם. חייך הרב מקרייז ואמר, אעפ"כ אין לכם למהר, ודיברו עוד חצי שעה, והרכבת נתאחרה!

הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע

יום ההילולא - א' אב

רבו הבעש"ט הק' העיד על הרה"ק רבי חיים מקראסנא: "שבכל שבת ושבת בקבלת שבת היה מנגן ניגונים חדשים ששמע וקיבל ממלאכי השרת".

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זי"ע

יום ההילולא - א' אב

בשנות המלחמה פלט ונדד מעיר לעיר וממדינה למדינה, ועסק רבות במעשי הצלה במסירות נפש ממש. ניצל בנסי נסים ביחד עם בנו (שיבלחט"א) כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ר נפתלי צבי צוק"ל. אחרי המבול הגיע לאיטאליא ומשם ללאנדאן, ועמל לקרב יתומי המלחמה תחת כנפי השכינה ולהפיה רוח חיים וחיזוק בעצמות היבשות...

בחג הפסח שנת תשנ"ט נפל למשכב, וכל בית ישראל שפכו שיח לרפואתו, עד שבאורח נס ופלא יצא מכלל סכנה, וזכו ישראל ליהנות עוד מנועם זיוו ולהתברך מפי קדשו, עד ליל ר"ח מנחם אב - יו"ד של אהרן הכהן - תש"ס, שנתבקש לישיבה של מעלה, ועלתה נשמתו בסערה השמימה, והובל למנוחות בביה"ח דבאבוב בניו דזשורזי. זכותו יגן עלינו ועכ"א.

סיפר לי הרה"ח ר' נפתלי בנימין עקשטיין ז"ל, היה זה בשנת תש"ג הייתי אז בפלאשוב וראיתי אז את השחיטות וההריגות וכבר התחלנו להאמין ונכנס בדעתנו הרעיון שהרשעים מבקשים להשמיד להרוג ולאבד חלילה את כל היהודים ועל אחת כמה וכמה הילדים שלא היו מסוגלים לעשות שום מלאכה.

לנו היה את הילד משה שנולד בשנת תרצ"ט והיה אז בערך גיל 4, והתחלתי לחשוב אם הדבר נכון לתת את הילד לנכרי שיטמין אותו עד אחרי המלחמה, קודם כל בכדי להציל הילד, ושנית בכדי להציל את עצמי כשלא אהיה קשור לילד קטן, מכיון שהיה לי קשר עם גוים, הקונים שלי מלפני המלחמה, התחלתי לדבר עם כאלו שחשבתי שאפשר לסמוך עליהם, עד שנתהוה הזדמנות לתת את הילד.

אי אפשר לתאר עד כמה הדבר היה מוכרח להישאר בסוד, היה לי קרוב מהמשפחה בשם פערלמאן, ר' נפתלי פערלמאן ע"ה, תלמיד חכם גדול ובעל יועץ, הלכתי אליו לשאול עצה אצלו מה לעשות, הנחתי לפניו כל הצדדים וצדדי צדדים לכאן ולכאן ורציתי לשמוע חוות דעתו, הוא שמע את הכל, ואחרי התבוננות מעמיקה אמר לי כך: "תשמע, נפתלי בנימין, הרי אנחנו רואים מה שנעשה, אם חלילה המלחמה לא ייגמר מיד, מי יודע מה יהיה מאתנו, והאם נישאר בחיים, נו, אתה יכול לדמיין אם תתן את בנך לגוי, ואתה ואשתך תחלקו את הגורל שנגזר על כל היהודים, הרי יישאר ילד משלנו אצל הגויים ויגדל כמו גוי, האם חשבתם על זה? האם אתה שלם עם הגורל שיישאר אחריך בן גוי. לא, נפתלי בנימין! השכל אומר שלא תתן את בנך לגוי, שהילד ילך אתכם, ומה שיקרה לכם יקרה גם אתו, יותר טוב ליהרג כמו יהודי מלהשאיר בעולם גוי".

ככה יעץ לי יהודי חשוב קרוב משפחה ר' נפתלי פערלמאן ע"ה, עברו ימים ושבעות והמצב נהיה יותר גרוע, נהיה לנו רע מאד, לא יכלנו להחליט מה לעשות עם הילד.

ידעתי שכ"ק רבינו (אדמו"ר מבאבוב צוק"ל) בבוכניא וגר מחוץ לחומות הגיטו עם ניירות הונגרים, לנסוע אז מפלאשוב לבוכניא היה קשה ביותר, רציתי לשאול את רבינו מה לעשות, ידענו כבר אז שרבינו (ה"קדושת ציון") צוק"ל כבר איננו בין החיים ובנו (אדמו"ר מבאבוב צוק"ל) הוא הממלא מקום, והוא הרבי שלנו, התחפשתי לגוי עם ניירות אריים ונסעתי עם אופנוע מפלאשוב לבוכניא,

נכנסתי לרבנו והנחתי לפניו הבעיה ובקשתי עצה, ואצלי היה החלטה נחושה שמה שהרבי יצוה אותו אעשה.

לא עבר כמה דקות ורבינו אמר: "נפתלי בנימין, איני יודע מה אתה מתלבט, כל יהודי מחוייב להציל את עצמו, וכל ילד יהודי חייבים להציל אם רק יש אפשרות. בהדי כבשי דרחמנא למה לך, איננו צריכים להתערב בדרכי הרבנו של עולם, תן את הילד והשי"ת יעזור שאתה תישאר בחיים ואשתך תישאר בחיים והילד יישאר בחיים".

סוף הסיפור יודעים כולנו, ר' נפתלי בנימין קיים את מה שהרבי ציוה, וכולם נשארו בחיים ומצא אחר המלחמה את הילד הקטן משה.

כשהייתי פעם בטיש אצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בליל ש"ק פר' נח תש"י בוועסטסייד, רבינו זצ"ל דיבר אז בקדשו אודות הצלת ילדים בשעת שמד... רבינו זצ"ל הראה אז ב"דעת זקנים מבעלי התוספות" בפרשת נח עה"פ "ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש" בסוף שם כתוב בזה"ל: "ומעשה ברב אחד ששחט הרבה תינוקות בשעת השמד כי היה ירא שיעבירום על דת, והיה רב אחד עמו והיה כועס עליו ביותר וקראו רוצח והוא לא היה חושש. ואמר אותו רב, אם כדברי יהרג אותו רב במיתה משונה וכן היה וכו' ואח"כ נתבטלה הגזירה ואם לא שחט אותם התינוקות היו ניצולין".

ואז סיפר לנו רבינו זצ"ל איך שר' נפתלי בנימין ע"ה נכנס אצלו לשאול מה לעשות עם הילד, ורבינו זצ"ל אמר שאצלו לא היה שום ספק מה לענות לו, ר' נפתלי בנימין שנכח אז באותו טיש, והודה אז להבורא עולם בזכרו הזמנים הקריטיים ובעצת רבינו ניצל הוא ומשפחתו.

דבר פלא מספרים הזקנים מבאבוב, מה שהמה ראו ולא זר בימי מלחמת העולם השניה, האדמו"ר הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זיע"א היה בעיר אחד מוטמן בבית אחד חוץ מכותלי הגיטו, ואילו כל רוב יהודי העיירה נכלאו ונסגרו בתוך הגיטו, ביניהם היו הרבה חסידים. הגיטו היה מוקף מחיצות של ברזל הנעשה על ידי עלעקטריק (חשמל) להבטיח שלא יתגנבו לתוך הגיטו ולא ינוסו ממנה החוצה, וחוף מזה היו שומרים חיילים מזוינים לשמור שיהיה סגורה אין יוצא ואין בא, עד שליכנס להגיטו בלא רשות היה כרוך בסכנה גדולה.

והנה הרה"ק מבאבוב זיע"א חפר גומא מתחת לגדר כדי שיתאפשר לו לגנוב את עצמו לתוך הגיטו כדי לסעוד סעודת מלוה מלכה עם החסידים, במחתרת הזאת עבר בכל מוצאי שבת תחת מחיצת הגיטו ביחד עם בנו בן עשר שנים [הוא האדמו"ר מהרנ"צ מבאבוב זצוק"ל], כדי לעשות את סעודת מלוה מלכה ביחד עם החסידים אשר היו בתוך הגיטו. החסידים אשר ראו כן תמהו, ושאלו בשלמא הרבי לפי מדריגתו רואה לחוב קדוש למסור עצמו על מלוה מלכה בצוותא עם החסידים, אבל בשביל מה מסכן לזה את נפש בנו הצעיר לימים, אשר בכלל לא מחויב עדיין בסעודת מלוה מלכה, על זה ענה הרבי, "מצות חינוך מוטל עלי ללמד את בני שכדי לאכול סעודת מלוה מלכה בצוותא עם חסידים צריך למסירת נפש בפועל".

הרה"צ רבי עמרם געשטעטנער הי"ד מנייפעסט

יום ההילולא - ב' אב

גודל מסירות נפשו עבור מנהגי ישראל, ראו בו ביותר בעת המלחמה בשנת תש"ב, כשבהונגריה עדיין לא היה המלחמה בפועל, אבל שנאת העמלקים לכל זיק של יהדות התגברה גם שם מיום ליום, והיה דרכם של השוטרים, שבכל עת שראו יהודי ברחוב מעוטר בזקן ופיאות, לקחו אותו למאסר ללא שום סיבה, אלא החזיקו אותו שם כמה שעות ואח"כ שיחררוהו לביתו, ועשו כן כדי להלחיץ את היהודים שיגלחו את זקנם, ואכן כל הסוחרים היהודים הוצרכו לגלח את זקנם, כדי שיוכל ללכת ברחוב בשביל עסקיהם, והיה זה מחזה מחריד לראות הרבה יהודים מגודלי זקן שנהפכו ביום אחד למגולחי זקן. אך שונה מהם היה זקיננו רבי עמרם זצ"ל, שלא היה מוכן עבור כל הון דעלמא לוותר על דיוקנא קדישא שלו, ולא נגע ח"ו בזקנו אפילו בזיו כל שהוא, וכדי שלא ליפול קרבן תחת ידם, טיכס לעצמו עצה טובה, היות שהפרופסורים הגויים בימים ההם היו מהם מגודלי זקן, ובכך התלבש כמו פרופסור ושוב היה יכול ללכת ברחוב מגודל זקן, ואף כי הדבר היה כרוך בסיכון נפשי אם יתפשוהו, בכל זאת היה מוכן לסבול הכל ובלבד שלא לאבד את צלם האלוקים אשר בו...

ובהיותו במאסר חזיק ועידד את כל שאר היהודים שבורי לב אשר שם, ולמד עמהם משניות, והכניס בהם בטחון ואמונה ושמחה בהשי"ת, זמן קצר אח"כ הובילוהו יחד עם משפחתו לאוישוויץ, ונעקה"ש ביום ב' אב תש"ד.

אנשי אמונה ידעו לשמוח ביסורים ולקבלם בתמימות. זכורני כי בתקופת השואה התחפשנו כגויים והסתתרנו מחמת המציק. באחד מלילות שבת נתפסנו על ידי הגרמנים. סבי זצ"ל ר' עמרם געשטעטנער הי"ד, קיבל מכות רצח מן החיילים הגרמנים כשבת צחוק על פניו. ילד הייתי ושאלתי את אבי: אבא, מדוע סבא צוחק? הוא השיב לי כי הוא שמח על שהוא הולך להרג על קדוש ה'. הוא הכין את עצמו לכך! בפורים בשנה שלפני כן בהיותו בגילופין, רקד עם אבי זצ"ל ואמר לו: אהרן, איבער א יאהר וועט מען טעאנצן אין גן עדן (בשנה הבאה נרקוד בגן עדן).

סיפרו לי, שכאשר הוליכו אותם בקרונות של מסילת הברזל לאוישוויץ יום שבת היה, וישבו בקרונות דחוסים ודחופים, ולאבי ז"ל היה לו קופסת דגים לסעודת שלישית, ואף זימר זמירות של שבת, והיו שם הרבה יהודים מבוהלים מאוד על שהגיעו למקום ההשמדה באוישוויץ, ואבי ז"ל הרגיעם שצריכים להיות בשמחה על שהולכים להיות נעקד על קדוש השם. כך סיפר מי שהיה שם.

הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאלי זי"ע

יום ההילולא - ג' אב

הרה"ק רבי שמשון אוסטרופולער זי"ע לא למד תורה בצעירותו, והיה שונה משאר אחיו שהיו גדולי תורה. פעם בא עשיר אחד והציע לאביו לקחתו לחתן, אבל אביו סירב, ואמר העשיר שיתן אלף רובל לנדן, ולא הסכים, והעלה את הנדן לסכומים גבוהים, ואמר לו אביו: הרי בני זה הנו בור, ומדוע הנך רוצה אותו לחתן?. אבל העשיר התעקש שאף על פי כן הנו מוצא חן בעיניו, ונתרצו. בשבת שלפני החתונה עלה רבי שמשון על הבימה ודרש דרוש אחד בנגלה ודרוש שני בנסתר, ונשתומם אביו, ושאלו איך הגיע לזאת?, והשיב רבי שמשון כי יש לו נשמה גדולה מאוד, ובילדותו נפל פעם כובעו מראשו ואז נדבקה בו הס"א ולא נתנה לו ללמוד תורה, עד שיום אחד הכה אותו אביו במקל על ראשו מכות קשות עד שברח ליער, ושם נתגלה לו אליהו הנביא זל"ט ולמד עמו, כי על ידי המכות נשבר כוח הס"א, ונפתחו לו מעיינות החכמה ועלה מעלה בכח נשמתו הגדולה.

סיפור נפלא ששמעתי מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר חמי וזקני מהר"ש מבאבוב זצ"ל שהי' רגיל לספר פעמים רבות. על אודות הגאון המקובל הקדוש מוה"ר שמשון מאוסטרפאלי זצ"ל הי"ד [שהי' גדול בנגלה ובנסתר ומגדולי ישראל המפורסמים בדורו דור דעה, ולימים חיבר חיבורים יקרים (דן ידן, ליקוטי שושנים ועוד) מלאים חידושים נפלאים ודברים עמוקים וחריפים], שהי' בנו של רב אחד נכבד מגדולי ישראל בדורו הגאון מוה"ר פסח ז"ל, אשר נתברך בבנים חשובים שכולם כאחד היו תלמידי חכמים ומרביצי תורה ונבחרו לכהן ברבנות בקהלות קדושות בישראל, מלבד מבנו שמשון בצעירותו הי' שכלו ולבו אטום וסתום מלהבין דברי תורה ל"ע, ולמרבת צער אביו לא הצליח בנו הלז בתורה הק', וכה חלפו ועברו הימים והשנים עד שהגיע בנו שמשון לפרק האיש מקדש, או אז נתמלאו דאגה ואנחה בנוגע לשידוך עבורו, כי בבניו הקודמים עשה קשרי שידוכין עם גדולי ישראל כראוי לפי ערכו הרם, אבל בנו הלז לא הי' תלמיד חכם וכמעט לא ידע אפילו אותיות הא"ב, ובכך מי יתרצה לקחתו לחתן, ולא ידעו האיך לשית עצות בנפשם, אולם בדורות הקודמים היו רגילים לעשות שידוכים ממרחקים והי' יותר ניקל להעלים קצת ושלא להגייד דברים כהוייתן אודות המדוברים וכדו', ואכן מאת ד' היתה זאת ששדכן נמרץ הצליח ושידך בנו שמשון עם איזה מחותן נכבד ונשוא פנים ממרחקים שהי' ראוי והגון לפי מעמדו הרם של אביו הנ"ל ולא גילה להם שהחתן הוא בור ועם הארץ, ובא בכרית האירוסין למזל טוב וקבעו זמן אימתי יתקיים החתונה בשטומ"צ.

והנה בימים ההם הי' המנהג שהחתן הי' משמיע פלפולא דאורייתא בשמחת הנישואין בהקבלת פנים [ועל דרך שנהוג כהיום שבחורים כשנכנסים לעול התומ"צ אומרים פלפול אצל סעודת הבר מצוה], ועלה מורא בראש אביו והי' מלא דאגה ואנחה, כי הבין שהמחותן מדמה בלבו דכיון שהאב הוא גדול בישראל ובפשטות החתן שמשון הוא צורבא מרבנן א"כ בוודאי חושב שהחתן ישמיע אצל הנישואין פלפול מלא חריפות ובקיאות כדת של תורה, אך באמת אינו מוצא ידיו ורגליו בתורה ל"ע, לפיכך כבר שבועות הרבה קודם לזה למדו וחזרו עם החתן איזה פלפול פעמים רבות עד אין מספר בכדי שיכנסו הדברים ללבו, ואחר עמל יגיעה רבה הגם שלא הבין עומק הדברים מ"מ הי' יכול עכ"פ

לחזור על הדברים. וכיון שהמנהג הוא שעורכים החתונה במקום מגוריה של הכלה, לפיכך הוצרכו החתן ושושביניו לצאת לדרך כמה ימים מקודם בכדי להגיע לשם לזמן שנקבע לכלולת הנישואין. ויהי' בהיותם על אם הדרך כיון שהאב הי' מודאג מאוד שבנו שמשון יוכל להשמיע הפלפול כראוי ולא יבואו לידי בושא וכלימה, לפיכך העמידו שוב בכור המבחן וביקשו שיחזור עוה"פ על הפלפול שלימדוהו זה שבועות וימים רבים בכדי לראות אם הדברים מחודדים בפיו, ובנו הרהר בלבו וניסה להזכר בהפלפול שלימדוהו, אך לבסוף אמר בראש כפוף כאגמון שאינו זוכר מאומה והכל נשכח לגמרי מלבו. או אז נעשה מבוכה גדולה והאב נשבר לבו בקרבו ועגמה נפשו בהעלותו על לבבו הבזיונות הגדולות שיצטרך לסבול בעת החתונה, שלא זו בלבד שבנו לא יוכל לומר פלפול עצום כפי שראוי לכבוד המשפחה הרוממה, אלא אף לא יוכל להגיד מאומה, ואבדו עשתונותיו ולא ידע האיך לטכס עצה. בין הנוסעים עם האב והחתן היו אחיו של החתן, והם התבוננו כדת מה לעשות במצוקה גדולה כזו, עד שעלה ברעיונם המצאה נפלאה, שנמנו וגמרו ביניהם דכיון שאין ברירה אחרת על כן בעת הקבלת פנים כאשר יכבדו את החתן להגיד הפלפול, כאשר אך יפתח את פיו ויתחיל לגמגם, אזי אחיו כבר יעמדו הכן ויתחילו להתווכח עם המחותן על איזה כיבודים של שמחת הנישואין, וידברו אתו קשות ויתווכחו ויצעקו בקולי קולות ויתהווה בהלה גדולה, ואז הנוכחים כבר לא ישימו לבם להחתן, ובאופן זה לא יצטרך להשמיע הפלפול, וגם באו לידי החלטה שאביהם יהא בושש לבוא ולא ישתתף בהקבלת פנים בכדי שלא יצטרך לסבול כל העגמת נפש. וכך הוה, שבשעת הקבלת פנים עמדו אחי החתן מוכנים ומזומנים לבוא במזימה על המחותן ויפרוץ ביניהם וויכוח נמרץ, אבל כאשר כיבדו את החתן לומר הפלפול לתדהמתם הגדולה ראו דבר נפלא ונורא, שהחתן פתח פיו והתחיל להשמיע פלפול חריף ועצום גג על גג, בנה על יסוד הרמב"ם ז"ל, והוסיף עליו ירושלמי וכדו', בונה וסותר ומפלפל בהירות נפלאה כחד מן הגדולים, המה ראו כן תמהו האיך לפתע פתאום נהפך אחיהם ללמדן וחרף, ולא יכלו להאמין למראה עיניהם ולמשמע אזנם, ובמהרה רצו לקרוא את אביהם שיבוא לשמוע את הפלפול הנפלא שהחתן אומר עד שכל הנוכחים משתוממים מדבריו החריפים, ושיבוא לרוות ממנו תענוג ונחת מלוא חפניים, וכדבריהם כן עשה והלך במהרה להקבלת פנים, וכמוהם כמוהו גם האב עמד שם משתומם על המחזה המפליא שבנו החתן שמתחילה לא הי' יכול לפצות פיו בדברי תורה כלל ואף מה שלימדוהו זמן רב שכת לגמרי עתה כמו רגע נהפך לתלמיד חכם מובהק ומשמיע פלפול עמוק ואומר חידושים נפלאים שלא שמעתן און מעולם.

אחר החתונה פנה האב אל בנו ושאלו שיגלה לו פשר הדברים המפליאים, והשיב ר"ש מאוסטרפאלי ז"ל, הנה כאשר היינו עלי דרך וביקשת ממני לחזור על הפלפול שלימדוני זמן רב ולא זכרתי מאומה, וראיתי המרירות לב והעגמת נפש הגדולה שיש לך, זה נגע בקרבי עד דכדוכה של נפש, ואח"כ באמצע הדרך כאשר עמדנו באיזה בית אכסניא לפוש ולנוח [כי מקדמת דנא כיון שנסעו בעגלות הוצרכו לפוש] אז הלכתי באיזה זית מאחורי הבית אכסניא ושפכתי כמים לבי אל הקב"ה והורדתי דמעה כנחל, ואמרתי מתוך קירות לבבי, רבונו של עולם, מה אני אשם שנולדתי בכשרונות חלושות ואין דברי תורה נכנסים למוחי, והרי אבי מורי יסבול בושות ובזיונות בשביל מוחי החלוש, רבון כל העולמים הושענא והושיעה נא, ותפלתי נתקבלה ברחמים וברצון לפני אדון כל, והגיע אלי אליהו הנביא זכור לטוב ולימדני כל התורה כולה על רגל אחת, וכיון שכבר השגתי כל התורה מתחילתה ועד סופה עלה לי בניקל לחדש פלפול חריף ועמוק, ע"כ הסיפור.

ה"קדושת ציון", הגה"ק ר' בן ציון מבאבוב הי"ד

יום ההילולא - ד' אב

סיפר הרה"ח ר' משה דוד שטרומ, סיפור מופתי שהוא היה בשעת מעשה: בבאבוב פתח נכרי חנות עם כל בו כל מיני סחורות, וחניות היהודים הפסידו כל מחייתם, כי הנכרים בכל הגלילות הוסתו על ידי הכומרים ימ"ש, לקנות רק אצל הנכרי, ולא היה לאל ידם לעשות מה כנגדו. פעם בעת סעודת מצוה ביקש הרה"ק מהרב"צ זצ"ל עשרה (שמועות טובות) העררינג, ולא היה מקום לקנותם על אתר, כי אם אצל נכרי הלז, והביאום משם, והרה"ק זצ"ל טיפל לחותכם לאכילה, פתאום פתח פיו הק' והכריז בקול גדול, כי מוסרחים הם, וריח של נפט יוצא מפייהם והשליכום, מיד אח"כ כבר שמעו פעמי מכבי האש שרצו למקום חנות הנכרי הלז, שפרצה אש בבית כולו, מחבת נפט שהודלקה ונשרפה כל הבירה עד כלות, באופן שמסחר הנכרי כלה ונאבד, ונעשה הרוחה ליהודים.

הרה"ק רבי יהושע העשיל מחענטשין-עלקוש זי"ע

יום ההילולא - ד' אב

סיפר לי הרה"ח ר' מרדכי גוטערמאן ז"ל, ששמע מהרה"ח ר' אברהם יעקב יעגיר ע"ה, שכשהגיע לגיל הצבא נסע להרה"ק ר' יהושע העשיל מחענטשין זצ"ל, ואביו אמר לו, אצל רבי מותר להתעקש, אל תלך משם עד שיבטיח לך. כאשר נכנס להרה"ק מחענטשין לא הבטיח לו הרה"ק, והוא נשאר עומד בחדרו, וביני לביני עבר דרך שם בנו של הרה"ק מחענטשין, הרה"צ ר' נתן דוד, ואמר הרה"ק לבנו, מה אעשה, הלא אינו רוצה לצאת מחדרי עד שאבטיח לו. אמר לו בנו, אם כן, מבטיחים. אמר הרה"ק לר' אברהם יעקב, שקודם שילך להבדק אצל הרופא יאמר צ"א פעמים ויהי נועם ויושב בסתר, ולא יגיד לשום אדם מזה עד שיגיע להרופא, וגם יתן נ"ב זלאטעס לצדקה. שאל ר' אברהם יעקב את הרה"ק, ואם אטעה בהמנין (של אמירת ויהי נועם), אמר לו הרה"ק, תקח לך צ"א פולים (ארבעס) ותמנה אותם פעמיים, ובכל פעם תסלק פול אחד. ר' אברהם יעקב הלך לביתו ועשה ככל אשר ציוה עליו הרה"ק מחענטשין. כשנכנס להיבדק אצל הרופא, אמר עליו הרופא, שאי אפשר לו להבין איך יכול איש כזה לחיות, כי ראה על הריאה שלו שאינה בריאה, ופטרו, ואף שבאמת לא היה חסר לו כלום, והאריך ימים.

עוד סיפר ר' אברהם יעקב, שבשנת תרצ"ד בערך נסע לארץ ישראל, וטרם נסיעתו ביקש מהרה"ק מחענטשין משהו, ונתן לו קוביות של סוכר. כשנסע על הספינה, בכל עת שאחזו חולי מחמת טלטול הדרך הכניס קצת סוכר במשקה ושתה ונתרפא, וכה המשיך בסגולה זו לכמה מחלות. כשחלתה אשתו נעלם ממנו הסוכר ובשום אופן לא עלתה בידו למוצאה, ובתוך השבעה רח"ל מצאם אחורי ארון בביתו.

האריז"ל זי"ע

יום ההילולא - ה' אב

בכל דור ודור הפליא חסדו אתנו קל ה' ויאר לנו, ע"י השרידים אשר ה' קורא בכל דור ודור כנזכר. וגם בדורינו זה, אלקי הראשונים והאחרונים לא השבית גואל מישראל, ויקנא לארצו, ויחמול על עמו, וישלח לנו עיר וקדיש מן שמיא נחית, הרב הגדול האלקי החסיד מורי ורבי כמהר"ר יצחק לוריא אשכנזי זלה"ה, מלא תורה כרמון, במקרא, במשנה, בתלמוד, בפלפול, במדרשים, והגדות, במעשה בראשית, במעשה מרכבה. בקי בשיחת אילנות בשיחת עופות, בשיחת מלאכים, מכיר בחכמת הפרצוף הנזכר ברשב"י בפרשה ואתה תחזה, יודע בכל מעשי בני אדם שנעשו, ושעתידים לעשות, יודע במחשבות בני אדם טרם יוציאו מן הכח אל הפועל, יודע עתידות וכל הדברים ההויים בכל הארץ ולמה שנגזר תמיד בשמים. יודע בחכמת הגלגול, מי חדש, ומי ישן, ואיפת האיש ההוא, באיזה מקום תלויה באדם העליון, ובאה"ר התחתון, יודע בשלהבת הנר, ולהבת אש, דברים נפלאים מסתכל וצופה בעיניו, נשמות הצדיקים הראשונים והאחרונים, ומתעסק עמהם בחכמת האמת, מכיר בריח האדם כל מעשיו, ע"ד ההוא ינוקא בפרשת בלק, וכל החכמות הנזכרים היו אצלו כמונחים בחיקו, בכל עת שירצה, בלתי יצטרך להתבודד ולעמול עליהם, ועיני ראו ולא זר, דברים מבהילים, ולא נשמעו בכל הארץ, מימי רשב"י ע"ה ועד הנה.

וכל זה השיג, שלא ע"י שמוש קבלת מעשיות ח"ו, כי איסור גדול יש בשמושם. אמנם כ"ז היה מעצמו, ע"י חסידותו ופרישותו, אחרי התעסקו ימים ושנים רבים, בספרים חדשים וגם ישנים, בחכמה הזאת. ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה, היא הביאתו לידי אליהו הנביא, שהיה נגלה אליו תמיד, ומדבר עמו פה אל פה, ולמדו זאת החכמה.

האר"י הק' נולד בירושלים, ולאחמ"כ ירד למצרים, ושם היה מתלמידי הרדב"ז יחד עם דודו בעל ה"שיטה מקובצת".

האר"י הק' גילה סתרי תורה וקבלה ולא היתה דעת רבו הרדב"ז נוחה מכך, ובא עליו בטענות מדוע הוא מגלה ודורש בקבלה, ומובא בחיד"א שפעם אחת היה אליהו הנביא זל"ט אצל הרדב"ז ונכנס אצלו האר"י, ואמר לו אליהו הנביא להאר"י שימשיך לגלות סתרי תורה, ומאז לא אמר לו הרדב"ז ע"ז מאומה.

לאחר שהיה האריז"ל במשך כמה שנים במצרים, הורו לו מן השמים שיעלה לדור בעיה"ק צפת כיון שעליו ללמד סתרי תורה לרבי חיים ויטאל.

פעם אחת כשלמד עמו האר"י סודות גבוהים מאד שלא השיגם הרח"ו, לקחו האר"י לכינרת והביאו בספינה למקום מסויים "בארה של מרים" הנמצאת בכינרת, ויש המשערים היכן הוא המקום לערך, ושאל משם מים ומזג לו ושתה, ועי"ז זכה להבין הסודות שלימדו.

ידוע שפעם אחת ישן האריז"ל בשבת, וראהו אחד מתלמידיו המובהקים בתוך שנתו ששפתותיו ממללות, לאחמ"כ שאלו מה אמר בעת שנתו, השיב לו האריז"ל: "דע כי אף אם אשב במשך שמונים שנה ברציפות ואדבר ללא הפסק, לא אספיק לומר לך מה שהשגתי ונתגלה לי בשעה זו שישנתי בשבת".

האריז"ל גילה חלק גדול מקברי התנאים והאמוראים, ורבים מהם נתגלו על ידו.

פשיטא לי דרבנו האריז"ל היה נטהר באפר פרה על יד אליהו זכור לטוב, ואז נחה עליו רוח הקודש להפליא, והגם כי לא ראיתי כתוב רמז מזה ולא שמעתי, לבי אומר לי שהרב ז"ל היה מעלים הדבר העלם נמרץ לרוב ענוותנותו.

מעשה היה בימי האריז"ל הקדוש זצוק"ל, שהיה בעירו החכם ר' ישראל נאגאר"ה עליו השלום והיה נעים ומירות ישראל, ופעם אחד בליל שבת קודש היה החכם הנזכר משורר על שולחנו כמנהגו הטוב, וראה האריז"ל הקדוש מלאכי צב-אות יורדין יודון לבא בביתו להשתעשע בשיריו, ותיכף ומיד הסתכל האריז"ל הקדוש כי בא מלאך אחד וסילק לכל המחנה המלאכים השרוים שם על דבר שהיה יושב בזרועות מגולים, ואף גם שלא היה הכובע על ראשו, וכשהרגיש הרב האריז"ל בדבר, שלח אחר מהרח"ו ז"ל שילך לגלות את אזנו לאמר כי מלאכי עליון היו משתעשעים עמו שם על שולחנו, ונסתלקו על כי לא ישב בפחד ובאימה לפני השולחן אשר לפני ה', והיה בשמוע החכם הנזכר דברי תלמיד האריז"ל ז"ל אחזתו רעדה ועמד מרעיד, וישב בשולחנו מעוטף בגלימתו וכובע על ראשו, וחזר לשורר בגילה ורעדה, ותיכף ומיד היו מלאכי אלקים עולים ויורדים בו כאשר בתחלה, ששים ושמים כבמזמוטי חתן וכלה, והרב האריז"ל ומהרח"ו ז"ל היו רואים כל זה.

סיפר לי הגה"צ ר' שמואל אהרן לידער זצ"ל, שהרה"ק ר' מאטיל סלאנים זצ"ל סיפר לו, שבימי האריז"ל הק' זצ"ל פחדו אנשים להראות מצחם, כי האריז"ל הק' היה אומר לכל אחד ואחד העבירות שלו, והיו שמים את הכובע על מצחם כדי לכסותו, וארבעים שנה לאחר הסתלקות האריז"ל היו אנשים עדיין הולכים בכובע על מצחם מחמת פחד מהאריז"ל הק'.

שמעתי מפי הגה"ק ר' שלום משאץ זצ"ל, שפעם אירע בימי האריז"ל, שתלמידיו הכינו סעודת מצוה גדולה, וקנו כמות גדולה של דגים לסעודה, ובישלוהו בקערה גדולה, ומחמת חום ימי הקיץ היו הדלתות והחלונות של המטבח פתוחות, וקפץ כלב שחור מחוץ לפנים, לתוך היורה הגדולה, ונכוה ומת, מובן ממילא שלא השתמשו באותם הדגים. הם הבינו שיש איזה סוד בדבר, ושאלו לרבם האריז"ל. והשיב להם, כי נמצא בעיר כומר מכשף שונא גדול ליהודים, ומחפש עצות ותחבולות להרע ליהודים, עד כי הפעם הצליח לשחד את המוכר דגים שיטיל סם המות בהדגים אשר ימכור בכדי להרע ליהודים, ונעשה רעש גדול בשמים, ונשמה אחת הציעה למסור נפשה למען הציל את היהודים תלמידי האריז"ל ע"י שתקפוץ לתוך היורה בקבלת יסורי מיתה רח"ל, למען העלות נפשה למקורה. ונתקבלה הצעתה, ועל ידי מסירת נפשה (כי הבע"ח המגולגלים מרגישים וכאבים יסורי הגלגולים, כמבואר בכתבי האריז"ל) זכתה לעלייתה ולשוב למקור מחצבתה.

פעם אחת אירע לי ביום שבת, כאב גדול בעינים, ונמשך הכאב זה קרוב לב' חדשים, ולא היה בתוכם שום חולי זולתי, כאב העינים לי מאד, ושאלתי למורי (האריז"ל) ז"ל, מה היה סבת הכאב ההוא, ואמר לי

ב' סבות: האחת היא, לפי שאני פוסע פסיעה גסה, במהלכי בימי החול. ונודע, כי פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם, ואינה חוזרת אלא בקידוש ליל שבת. ולפי שבאותו ליל שבת לא נתכונתי באותו הקידוש, לכן בא לי הכאב הזה. **סבה ב' היא,** לפי שאני הייתי מתפלל תמיד בבית מדרשו, והייתי יושב לימינו לעולם, והייתי מסתכל ומביט בו ללמוד דרכי הנהגותיו בכל הפרטים, והוא היה מתכוין בתוך תפלתו כונות גדולות ונוראות, אשר על ידם היה אור עליון שורה עליו, ולא הייתי כדאי אז להסתכל בו. ואמר לי, השתדל שלא תסתכל בפני, בשעה שאני מתכוין ביחוד ק"ש ובשעה שאני כורע במודים, ובשעה שאני עונה קדושה, ואומר קק"ק ה' צב-אות. כי אלו הג' מקומות יש בהם כונות נוראות, ועי"ז יוסר ממך כאב העינים, ונמנעתי ביום המחרת מלהסתכל בו בג' זמנים אלו, ותיכף נתרפאתי.

בשבת פרשת עקב שנת תרנ"ה הייתי בקרעניץ אצל כ"ק דודי הה"ק משינאווא, ביום השבת אחר הזמירות של שלש סעודות סיפר מהאריז"ל, שכשהיה בן ל"ג שנים הודיעו לו מן השמים שבארץ הקדושה יש איש בשם הה"ק רבי חיים וויטאל והוא צריך לתיקונו, ועי"ז יתוקן גם נשמתו, לכן נכון שיסע שם. [אם כי בשבחי האריז"ל מבואר שהרח"ו היה אז בדמשק, אמנם בשער הגלגולים (דף מט.) מבואר שהיה בצפת.] נסע לא"י ולמד עם רבי חיים וויטאל ז"ל, וגם רבי חיים היה נותן תקונים לאנשים אחרים שהיו ראוים לזה, והיו שם אז אנשים קדושים מאוד, אך לא האמינו בלבם על האריז"ל שהוא בכח ליתן תקונים. ביניהם היה גם הק' רבי אברהם גאלאנטי ז"ל.

הק' רבי אברהם ז"ל היה רגיל לישוב בתענית כל ימיו. פעם כשעשה האר"י הק' סעודה, שלח אצלו ביום שלפניו לעת ערב לבקש מאתו שלא יקבל עליו תענית היום, כי רוצה שיבוא אליו ביום מחר על הסעודה. ויהי כבוא השליח אליו באותו רגע ממש היה בדעתו לקבל תענית, אך כשמסר לו השליח דברי האריז"ל חזר בו. ביום מחר בא אל הסעודה, ובאמצע הסעודה דרש האריז"ל דרוש גדול כדרכו, ורבי אברהם ז"ל הקשה על דבריו, וביאר לו האר"י את דבריו והוא הקשה עליו עוד, כן היה כמה פעמים עד שראה שהצדק עם האריז"ל.

לאחר הסעודה כשהלך לביתו, ראה איך שהאיר האריז"ל עיניו בדרוש זה, ונתיישב בדעתו לילך גם הוא לבקש תיקון מאתו. כשבא אליו לבקש תיקונו, אמר לו האר"י שתיקון שלו הוא שבכל יום יאכל בשר וישתה יין וגם מעדנים הרבה. עמד כמשתומם ושאל אותו תיקון הוא זה, אמר לו האר"י הק' שהוא צריך לתיקון זה מטעם שכל ימיו התענה ובאמת לא חטא מעולם, ואם היה אוכל היה מתקן כל הניצוצות שבמאכלים, וניצוצות אלו שהיה בכוחו לתקנם בוכים עליו, ולכן צריך לאכול מהיום והלאה כדי לתקן מאכלים אלו.

אחד מקרוביו של רבי אברהם גאלאנטי הי' ג"כ איש קדוש, והיה עשיר גדול וסוחר, והלך גם הוא להאריז"ל לבקש תיקון לנפשו, אמר לו האר"י הק' שיש בידו עון גזילה, ואם ישיב את הגזילה יהיה לו תיקון לנשמתו. הוא לא ידע כלל לאיזה גזילה הוא מתכוין, אבל הלך והכריז בכל בתי כנסיות שכל מי שנגול ע"י באיזה אופן יודיע לו על זה וישיב את הגזילה.

באה לפניו אשה אחת ואמרה לו שהיא נגזלה על ידו, כי המסחר שלו הי' שנתן פשתן לאורג, והיה משלם בעד מטר של פשתן סכום קצוב, והאשה הזאת היתה מומחית גדולה, והמלאכה שלה היה שוה

הרבה יותר מן בעלי מלאכות האחרים, ובכל פעם ביקשה ממנו שיתן לה יותר מן שאר האנשים, והוא לא השגיח כלל על דבריה. כשמעו זאת השיב תיכף את הגזילה, ובא לפני האר"י הק' וסיפר לו כל הדברים. אמר לו האריז"ל שזהו עון הגזילה שראה עליו, ועתה תיקן אותה בשלימות במה ששילם לה מה שהיה מחויב לה, ובזה היה לו תיקון.

בימי האריז"ל העיז אחד להתלוצץ ממנו בפניו, והאריז"ל החריש, ושאלוהו תלמידיו הקדושים למה אינו מענישו לכבוד התורה ויתקדש שם שמים, והשיבם, זה המתלוצץ יש בו מניצוצי קרח, ואני יש בי מניצוצי משה רבינו ע"ה דאיתפשטותיה בכל דרא ודרא, ובכל צדיק וצדיק, ויכולני להבליעו בלב האדמה כמו שהבליע משרע"ה את קרח ועדתו, אלא לפי שבימינו כבר התחיל עולם התיקון, חס לי להבליע נפש מישראל לשאול תחתית.

כמה פעמים הייתי עם מורי ז"ל הולך בשדה, והיה אומר לי הנה איש אחד הנקרא בשם כך והוא צדיק ותלמיד חכם, ולסיבת עון אחד פלוני שעשה בחייו הוא עתה מתגלגל תוך אבן זה או צומח זה וכיוצא בו, כמו שיתבאר לקמן, ומעולם לא הכיר בו מורי ז"ל. והיינו חוקרים אחר הנפטר ההוא, ומצאנו דבריו כנים ואמיתיים. ואין להאריך בדברים אלו כי לא יכילם ספר. ולפעמים היה מסתכל מרחוק חמש מאות אמה בקבר אחד שבין עשרים אלף קברים אחרים, והיה רואה נפש המת הנקבר שם עומד על הקבר ההוא, והיה אומר לנו: הקבר ההוא קבור בו איש פלוני ושמו פלוני ומענישים אותו עונש פלוני על עון פלוני. והיינו חוקרים על האיש ההוא ומצאנו דבריו אמיתיים. וכאלה גדולות ורבות לא יכילם רעיון...

מעשה שהיה בזמן רבינו האר"י בשעה שישב ולמד סתרי תורה עם תלמידיו, ופתאום באמצע הלימוד הפסיק רבינו האר"י, ואמר, ברוך דיין האמת, קול כרוז אני שומע מבית הדין של מעלה, בגזרת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאלתא (דניאל ד יד), שיעלה ויבא ארבה, אין מספר לגדודיו, ויחנה בכל גבול צפת, ויאכל את כל עשב הארץ ואת כל פרי העץ, וכל תבואתה ישרש, ולא תשאר מחיה לכל יושביה, והכל בעון שהעלימו עיניהם מאת עני תלמיד חכם וצדיק אחד, ושמו ר' יעקב אלטרץ, שיושב בתענית ומתרעם כביכול על הקדוש ברוך הוא, שנשאר בחוסר כל ואין חומל ואין מרחם. והקדוש ברוך הוא לא יוכל להחריש להתאפק על צערו של העני הזה, ויחר אפו על שכניו תושבי צפת שאינם משגיחים ואינם חסים עליו. ע"כ לשון הכרוז. וסיים רבינו האר"י, לכן אחי ורעי, הבה נקבץ מעט כסף מאתנו כל אחד כאשר תשיג ידו, ואחד מן הישיבה יקנה מצרכי מזון לחם ולפתן, לפרוס לרעב לחמנו, והנשאר מן הכסף יתנוהו לעני הנזכר שיקנה בהם מה שירצה, ויקום אחד מן החבורה רבי יצחק הכהן, ויקח הכסף בידו, וימהר ללכת אל החנות, ויקנה מצרכי מזון, וירץ אל בית העני הנזכר, ויראהו משתטח על הרצפה, ובוכה על רוע מזלו, כי מנהגו היה לשאוב מים בחביות של כלי חרס ולמוכרם בפרוטות להחיות את נפשו, ובאותו יום בבוקר השכם, נפלו מידי החביות, ונשברו, ונשאר בלי מזון, ומבלי משען ומשענה, וכשמוע אותו ר' יצחק הכהן החזיק בידו והושיבו על שלחן, ונתן לו מברכת ה' אשר בידו, האכילהו והשקהו, ויתר המעות נתן לו לקנות חביות אחרות להתפרנס על ידם, כאשר היתה באמנה אתו. ויאמר לו, אדוני החכם, למען השם, עמוד והתפלל לפני הקדוש ברוך הוא, שירחם על תושבי צפת ולבטל מעליהם כל גזרות קשות ורעות, כי בגללך נגזר שיעלה ארבה ויבא בכל צפת, ולא יותיר מחיה לכל תושביה, ואנא הזהר מכאן ולהבא מלהתרעם על מדותיו של השם

יתברך. והודה לו אותו חכם, וקיבל עליו שלא יוסיף לעשות כדבר הזה, ועמד והתפלל בדמעות לפני השם יתברך שימחול לו, ושיסיר חרון אפו מעל תושבי צפת, ויבטל מעליהם כל גזרות קשות ורעות, וינחם על הרעה לעמו. ואחר כך חזר רבי יצחק הכהן אל הישיבה וסיפר להם כל המאורע, ויאמר להם רבינו האר"י, דעו וראו כי בגלל הצדקה שעשינו עם העני הנזכר נתבטלה הגזירה של הארבה, הודות להשם יתברך על רוב רחמיו וחסדיו. וחזרו ללמוד עם הרב. והנה כעבור שעה אחת עלה הארבה על גבול צפת חיל גדול וכבד מאד, ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ, וכל התלמידים נבהלו ונחרדו, ויאמר להם הרב, אל תיראו! כי כבר נתבטלה הגזירה, ורק טרם נמסרה הידיעה לארבה שלא יבא הנה, וכך היה, לאחר זמן קצר הפך ה' רוח ים חזק מאד וישא את הארבה ויתקעהו לתוך הים הגדול, ושם נטבע הארבה וכל המוננו. לא נשאר ארבה אחד בכל גבול צפת, ויושע ה' לעמו ולנחלתו, בזכות הצדקה והחסד שגמלו לאותו עני. ומהיום והוא והלאה נתנו עיניהם תושבי צפת על העני ההוא להשגיח על כל צרכיו. והעיד הרה"ג רבי שלמה שלומיל שהיה עד ראייה למעשה הנ"ל, שהכיר אישית את העני הנזכר שהיה איש צדיק וחסיד ובקי גדול בכל התורה. ואחר כך נתמנה לאב בית דין בקהל קדוש טריפולי. ונתקיים בו כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. (וראה למרן החיד"א בספר דברים אחדים דף עד סוף ע"ג שהביא המעשה הנ"ל, וכתב שהעני היה רבי שלמה אלטרץ. וע"ש).

פעם א' הייתי לפני מורי (האר"י) ז"ל, ובא לפני אדם אחד, ואמר לי כי זה לי שני ימים, שאירע לו כאב חזק בכתפו, ונסתכל בו מורי ז"ל ואמר, כי בא לו כאב זה מפני שהפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון, בקריאת פרק משניות, ועבר על מ"ש רז"ל (ברכות דף מ"ב ע"א) תכף לנטילה ברכה, דהיינו נטילת מים אחרונים, ולכן תכף נהפך לכת"ף, והרגיש בו כאב. ולכן צריך לזוהר, שלא להפסיק בין מים אחרונים לברכת המזון כלל, אפילו בד"ת, ואם הוא רוצה לעסוק בד"ת, כמ"ש רז"ל יעסוק בתורה קודם שיטול מים אחרונים.

שמעתי מהרה"ק ר' נח מהאראדישץ בנו של הצדיק ר' שלמה חיים מקאינוב, שהוא ר"נ נשא אשה מעיר טיסעוויץ פלך לובלין ואמר לבנו שיהי' שם על קבר משיח בן דוד של דור הקודם שמ"כ שם. וסיפר לו ע"ז מעשה נורא שקיבל מאבותיו ורבותיו נ"ע. כי המהרש"ל כאשר שמע נפלאות האריז"ל לא האמין שפועל בכחות דקדושה עליונה רק חשב שהוא עושה זאת בכח הסטרא אחרא, וע"כ הוחלט אצלו להחרים את האריז"ל ואת הנמשכים אחריו, כאשר נודע זאת להאריז"ל ציוה לתלמידיו ר"ח ויטאל ור' ישראל סרוג שיסעו ללובלין להראות לו שצדיקים הם, ועוד אמר להם שבעד זה נותן הוא להם מתנה וגילה להם איך שיש בכל דור ודור משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ואם אין הדור זוכה מת המשיח ונולד אחר על מקומו, ועתה המשיח בן דוד שבדור הזה הוא בעיר טיסעוויץ לא רחוק מלובלין, שמו אליקים ב"ר שמואל, ותסעו לשם ותראו אותו. דרכם בנסיעתם ידוע שבא ענן וישבו עליו ובאו ללובלין, ולקחו עמהם מזון על דרכם מיני טיגון מאכלים שאינם נמצאים רק בא"י והיו מכוסים אצלם לשמור חומם. הענן בא סמוך לבית הכנסת שבו התפלל המהרש"ל והם נכנסו לבהכנ"ס לבושים בבגדיהם בגדי ספרדים ע"פ מנהג א"י, והתפלאו כל אנשי בהמ"ד על תמונתם ופרצופם ולבושיהם. אך יען באו בעת התפלה לא דיברו מאומה. ואחר תפלת שבלחש המתין הש"ץ עד שסיים המהרש"ל אמנם בפעם הזה האריך המהרש"ל בתפלה בלחש יותר מכל התפלות עד אשר תמהו ע"ז אנשי הבהמ"ד, ואמרו האורחים אם חושב אדם בשמו"ע ע"ד מטלטלין של סוס חאמעט ידוע אין

צריך להמתין עליו. ואמרו זה בלשון הקודש. ונעשה רעש כי רצו לענוש אותם שדיברו סרה על הרב. אמנם להצלחתם פסע המהרש"ל הג' פסיעות ואח"כ חזר פניו והביט על הרעש ועל האנשים וממילא התחיל החזן לומר תפלה בקול רם ונשקט הרעש ועד אחר התפלה לא דיברו בזה. ונבאר דבר פלא הזה כי אצל המהרש"ל הי' הנהוג שבכל תפלה כשהי' בא לברכת השיבה שופטינו כבראשונה הי' מעלה אז על מוחו את כל הדין תורה שפסק בין תפלה לתפלה אולי טעה באיזה דין, ובפעם זה הי' קודם תפילה זו ד"ת ע"ד כלי הסוס חאמעט ידועה ונדמה לו שטעה וע"כ העלה במוחו כל סוגיית הש"ס ומפרשיו ושיטות הפוסקים ועלה לו ביגיעה עצומה להחזיק בפסקו. וע"כ אמרו מה שאמרו.

אחר התפילה נגשו ראשי הבהמ"ד לשאול להמהרש"ל מה לעשות לאנשים האלו שביזו אותנו ושאל אותם במה ביזו אותנו וסיפרו לו, ואמר לראשי הבהמ"ד שא"צ להענישם והלך ממקומו ממזרח הבהכ"נ למערב ששם ציוו להם לישב עדי שיוגמר דינם. ונתן להם שלום והחזירו לו ושאל אותם מאין המה ואמרו שהם מצפת ותלמידי האריז"ל ונשלחו היום ממנו ובאו היום לכאן. ולעדות הביאו מאכלי ארץ הקודש והם עדיין חמים וביקש אותם שיביאו לביתו, ובביתו אמרו לו שהאריז"ל שלח אותם לבקשו שיחדול מן חרמו שרצה להטיל. ואמר להם שיגידו לו מתורת רבם. ואמרו שילך עמהם למרתף שלו ולא יהי' שם שום איש או יגלו לו, וקיים. והמרתף הי' חשוך ותיכף שהתחילו לומר מתורת רבם נעשה בהמרתף אור. וכשגמרו מאמירת התורה הבטיח להם שמעתה יהי' לו מחשבות אחרות טובות ע"ד האר"י. וקבלו ברכת פרידה ונסעו משם לטיסעוויץ, ובבואם לטיסעוויץ באו אצל הרב דמתא לידע מי הוא איש ששמו כזה, ואמר שאין בעיר זו שם כזה, והרב הוא שם מהרבה שנים. ודרש הרב אצל ההולכים בשוק ואין מי שיוודע שם כזה, עד אשר הרב אמר שטעות הוא אצלם. וע"כ הוכרחו לגלות להרב והשביעו אותו שלא יגלה. והרב הטיל חרם והכריז בכל בתי כנסיות וב"מ שמי שיוודע שם כזה מחויב הוא לבוא להגיד להרב. ובא אחר וסיפר להרב שיש איש אחד בקצה העיר חולה מושכב על מטתו תמיד ואשתו חופרת חומר ומובלת לעיר למכור ומזהה הם מתפרנסים וכמדומה לו שכן שמו. הלכו שניהם וגם הרב הלך עמהם [אמר הכותב אולי מה שהלך רב העיר עמהם גרם שלא רצה לגלות עצמו] באו לשם ומצאו הבית שבקרקע והוא חדר מצומצם מטה ובה שוכב חולה ויש תנור ומקום ע"ג התנור ששם ישינה אשתו, וכשבאו נתפעל מה זה באתם אלי, ואמרו לו שהמה תלמידי האריז"ל וגוזרים עליו שיגלה עצמו להם. והכה כף אל כף ואמר מה לעשות עם האר"י ועם גלויו הוא אינו עושה טובה לעצמו בהתגלותו וגם לי לא עשה טובה, ואמר שאחרי שנודע הדבר מוכרח הוא להסתלק מן העולם וביקש שהמה יתעסקו בו ויכתבו על המצבה פה נטמן איש ישר ונאמן אליקים בר' שמואל י"ב אלול של"ב או של"ג (זה אמר הר"נ שראה בעצמו ואינו זכור אם של"ב או של"ג) במוצש"ק, ואיני זכור אם נסתלק בעש"ק סמוך לחשיכה ועי"ז נקבר רק במוצש"ק או שאמר להם בעש"ק שימות במוצש"ק. אחרי שקברוהו הלכו הם לנחם את אשתו. ודרשו ממנה מה היה עושה כל ימיו ואמרה שנשאת לו כשהיתה קטנה. זרע אין להם ולא הי' ומן אחר חתונתו תמיד הי' מוטל במטה וחולה. רק היה שינוי שכשבא שבת מתרחב הבית הזה באורכה ורוחבה ומתהווה שולחן ארוך וכסאות סביב ועליו ערוך מיני מאכל ומשקה, ובאים אנשים ומתפללים ונמצא ספר תורה וקוראים ואוכלים שלש סעודות ומתפללין מעריב ומבדילין ובעלי היה כל השבת בריא אולם, וכשהולך השבת מסתלקים השולחנות והכסאות והמאכלים והאנשים הולכים לדרכם והבית מתקצר ונעשה כמקדם ובעלי נעשה חולה וכן הי' כל שבת ושבת וגם ימים טובים. ואמרו לה למה לא סיפרת למי הפלא הזה. והשיבה שהיא היתה

קטנה כשנשאת והיתה סבורה שאחר החתונה שחתן דומה למלך וכלה למלכה אז אצל כולם יש שינוי כזה מחול לשבת ויו"ט ולא עלה בדעתה שהוא פלא.

ומר"ב שפרין שמעתי שבענין מחלוקת המהרש"ל על האריז"ל הי' בזה ענין ששייך להוראה. והוא שאיש א' מארץ פולין גביר גדול עשה שידוך לבתו עם בן זוגה ממצרים ונתן מוהר לבתו מאה אלפים סלעים. ולא הגיע שנה שניה עד שמתה בתו ונשאר המוהר ביד הבעל, ואחרי שיש תקנה אשר בשנה הראשונה אם מתה בלא בנים אין הבעל יורש את אשתו ע"כ נסע האב של הבת למצרים לקבל הנדן שלו ולקח ניירות מסתמא מכל גדולי הרבנים וגם ממהרש"ל שמתקנת ר"ת (באה"ע סי' נ"ג) ששנה ראשונה יורש אבי הכלה את בתו. ובא למצרים ושם לא חשו על תקנת ר"ת, כי הם ספרדים ע"כ יעצו לו שירצה לדון אצל האר"י שהוא חותם עצמו **אשכנזי**, וגם חתנו הי' ג"כ אשכנזי ושם נכתב הכתובה רק אח"כ נסע לגור במצרים. **באו להאר"י** ולא רצה לקבל על עצמו לדון דין תורה ונתרצו ואמר האר"י שלא יטול האב המעות ורק ישארו אצל החתן ונסע האב לפולין בפחי נפש, וקודם נסיעתו אמר לו אף כי נתרציתי על פסק שלכם אף שלא ע"פ דין תורה עכ"ז מה אגיד להרבנים ששלחוני. אמר לו אמור להם שאמרתי שכן כתוב בתורה ואלה המשפטים. ובא וסיפר מהמעשה הזו וצירף המהרש"ל גם ענין מגלה פנים בתורה שלא כהלכה. **וכאשר באו השלוחים אמרו לו ששמעו מהאריז"ל שבמשך עשרים שנה מקודם נסעו שני אנשים ביחד על ספינה ונסעו ממקום פלוני למקום פלוני שם האחד כך וכך ושם השני כך וכך. והי' אצל האחד הרבה כסף וזהב עמדו ולהשני לא היה לו, ונתן הלואה למאן דלית לי' שכשיבוא לביתו ימסור לו, המלוה לא בא חזרה והלוה לא הי' לו למי למסור ונשארו אצלו, ומתו שניהם ותבעו אותם לדין המלוה תובע מעותיו ואינו רוצה למחול לו והלוה טוען מה היה לי לעשות אחרי שלא היה למי ליתן. ופסקו הב"ד שלמעלה שהלוה יבוא בגלגול נקבה והמלוה בגלגול זכר וינשא זה לזה ואותו הסכום עם הרוחים תתן הנקבה להזכר נדן ואח"כ תמות בתוך שנה במצרים במקום שלא פשטה תקנת ר"ת וישאר אותו הסכום אצל הזכר. וגם הזכר לא יאריך ימים כי רק בא לעולם לקבל החוב שהיה מגיע לו מהלוה, ופי' משפטים הוא כי על תיבת משפטים בתרגום דיניא. ובפתח אליהו משפט איהי רחמי ובזוהר דא רזא דגלגוליא, שלכאורה אינו מובן ג' פירושים הסותרים זה את זה, ובמעשה זו מובן כי המשפט בב"ד של מעלה הוא דין אמנם עכ"ז יש רחמים ע"י גלגול. ואמר המהרש"ל הלא הדין הוא היפוך מזה. אמרו לו ומה לו לעשות אחרי שהוא רואה הדבר כמו שהוא אמר להם. ומה יעשו אותם שאינם רואים השיבו לו שלמעלה מסבבים שדינים כאלו יבואו רק לעיני הרואים.**

...ופעם אחרת אמר לנו האריז"ל זי"ע שהיה רואה בעיניו חכם אחד גדול מדור שלפנינו זה כמה שנים, שהגיע זמנו להעלות עתה למחיצה יותר עליונה ממה שהיה בתחילה, ולכן עתה בעת ההיא ראה בעיניו שחזרו להענישו על דקדוקי מצות קלות כנו"ל, כדי להעלותו אל המעלה הגדולה ההיא. כי כפי ערך המעלה שמעלים אותו צריך שיזדכך יותר, אפילו בדקדוקי מצות כחוט השערה, כנו"ל.

ומכלל הדברים שהיה נענש אז לשתי סיבות: האחת, על שהסיח עצמו מן התפילין, באומרו יהי רצון מלפניך שלא נגע לריק ולא נלד לבהלה, כמו שאומרים אחר קדושת ובא לציון, ולהיותו מכוין בתפלה ההיא הסיח דעתו מן התפילין ונענש על זה הדקדוק הקל. ומה יעשה מי שאינו מכוין בתפילתו ולא בתפילין שעל ראשו. גם נענש לפי שיום שבת אחת יצא לרשות הרבים ונכנס מעט עפר תוך מנעליו

והלך בו ארבע אמות ברשות הרבים בלי כונה ובוזה תבין כי אין מנוחה אל הצדיקים בעולם הבא, כמ"ש ז"ל [ברכות סד] על פסוק [תהלים פד] ילכו מחיל אל חיל, והטעם הוא כי כל מדרגה ומדרגה שעולים צריכים מירוק מחדש, כנז"ל.

איש הי' בארץ צפת תוב"ב שלמה שמו והי' האיש ההוא איש תם וישר וירא אלקים וסר מרע. ותמיד הי' מתאחר בבהכ"נ ומתפלל ומתחנן לפני ה'. עד שפעם אחת הי' מתפלל כמנהגו בבהכ"נ נגלה לו אליהו ז"ל ואמר לו דע לך ששלחני ה' לבשרך שהנה אשתך הרה ויולדת לך בן וקראת שמו יצחק והוא יחל להושיע נפשות ישראל מיד הקליפות וכמה נפשות אשר הם מגולגלים, וע"י יתגלה חכמת הקבלה על בוריה וגם פי' הזוהר והתקונים וכל מיני חכמה אשר מעולם המה לא נחסרו ממנו, והוא יקבץ נדחי ישראל הנפוצות בכל הארצות אם יהי' הדור ראוי, ושמו יצא בכל הארץ וגזרתו אשר יגזור בעליונים ובתחתונים הוא יקום. לכן הזוהר והשמר שלא תמול את הבן עד שאבוא להיות סנדק של הילד וככלותו לדבר דברים אלו נעלם ממנו.

ויתמה האיש מן המראה אשר ראה, וישאר היום כולו בבהכ"נ ויתפלל אל ה' ויאמר בתפלתו, אנא ה' קיים לי הדבר אשר בשרתני ואל יעכב שום עון בדבר הזה אשר בשרתני, הגם כי קטן אנכי ואין בי זכות למענך עשה ולא למעני, ובלילה הלך לביתו וסוד זה לא גלה אפילו לאשתו, ובכל יום אשר מימי הריונה הי' בוכה מרוב שמחה, וימלאו ימיה ללדת ותלד בן ויתמלא הבית כולו אורה, וביום השמיני הוליקה לבהכ"נ למול אותו והיה מסתכל סביבות הבהכ"נ לראות האם לא בא אליהו ז"ל ולא ראה אותו והי' בצער גדול כי אנשי קהלתו אצים בו לאמר שבעל כסא יחזיק את הילד וימול המוהל והוא היה מעכב לאמר שעדיין לא באו קרוביו וזה הי' כמו חצי שעה.

ובראותו צרות כאלה נפל על פניו ובכה בכייה גדולה אמר בלבו מאחר שלא בא אליהו ז"ל בודאי אין זה הילד שנתבשרתי בו ובודאי שאני חטאתי ועונותי הטו עלי זאת ומנעני הטוב, ובעודו בוכה והנה אליהו ז"ל בא לקראתו ויאמר לו אל תבכה עבד האל, קרב אל המזבח ועשה את עולתך היא העולה כולה לה' ושב על הכסא והחזק את בנך לעיני הקהל ואני אשב בחיקך ואחזיק בידי הנער הנמול, והעכוב שנתעכבתי מלבוא עד עתה הוא לנסותך, האם תשמור את מצותי אם לא.

וכשמוע הדברים האלה ישב על הכסא בשמחה ואליהו ישב בחיקו וימול ולא ראה אותו שום אדם רק הוא לבדו ותכל כל המלאכה, ויולך את הנער לביתו לאמו וקודם שהגיע הילד לאמו נתרפא המילה כתנוק הנמהל כמה שנים, ויתמהו האנשים שעמדו שם מאד מאד. ויגדל הילד ויגמלוהו ויוליקהו לבהמ"ד ללמוד, עד שהי' בן שמונה שנים הי' מעיין בהלכה ובתלמוד ולא הי' יכול בעל תורה לעמוד מפניו מרוב פלפולו. ובזמן שנפטר האב מן העולם ותאמר לו אמו הנה אנכי אלמנה ואין בידי לקנות לך ספרים אשר אתה צריך עתה נלכה מצרימה לבית דודך שהוא עשיר גדול ושם לא יחסר לך שום דבר, ויאמר לאמו כל אשר תאמרי אקיים, וירדו למצרים וישב בבית דודו וקבלו בכבוד ויהי לו כבן וישלח ויקרא אחר הרב הגדול מו"ה בצלאל אשכנזי ויבקש ממנו שיהי' הנער תלמידו ויקבלו ובפרט ששמע גודל חכמתו והי' הנער עמו עד בן ט"ו שנה, ואז גברה חכמתו על כל חכמי ארץ מצרים, ואז נתן דודו את בתו לו לאשה. וכמו ב' שנים והנה איש בא מצרימה בסחורה הרבה וילך לבהכ"נ להתפלל בתוך הבאים וישב כנגדו וספר כתובת יד פתוחה לפניו.

ויגש אליו הרב ר"י לוריא וימצא בספר הזה סודות גדולים, וישאל האיש ההוא ויאמר מי אתה ומה מלאכתך ומה כתוב בספר הזה, הגד נא לי ואל תכחש ממני, ויאמר האיש אדוני מה אומר ומה אדבר ואלקים מצא עון עבדו ואין אני יודע בו אפילו אות אחת כי מן האנוסים אני, ובשביל שראיתי כל בני הקהל יושבים וכ"א ספרו בידו ומפני הבושה לקחתי זה הספר. ויאמר לו הרר"י מאחר שאינך יודע בו שום דבר מכור לי ועלי לשלם כל אשר תאמר, ויאמר לו האיש הזה המחוסר ממון אני שאמכור לך הספר, אם תעשה לי דבר זה שתשתדל עם חותנך שיוותר לי המכס המגיע מכל הסחורה אתן לך זה הספר.

והרר"י חשק בספר הזה וישתדל עם חותנו ויתנהו לו ובבוא זה הספר בידו נתבודד בבית אחד בחצר ששה שנים והי' לומד בספר הזה והי' לוקח ספר הזה ומעיין בו בטירחא גדולה, ולפעמים היו אומרים לו בחלום שהבינה שהבין בספר הזה הוא כוונת רשב"י אבל יש סוד אחר עמוק ממנו, ולפעמים היו אומרים לו שבכדי להבין מאמר זה צריך סגופים גדולים וקשים מן הראשונים, וכראותו כן יצא מן החצר ונתבודד ב' שנים בבית אחד סמוך לנהר נילוס ובכל ע"ש שהי' הולך לביתו לא הי' מסיח עם שום אדם אפילו עם אשתו אלא בהכרח גדול היה מדבר עמה בלשון הקודש, וע"י מעשים אלו זכה לרוח הקודש ונתגלה לו אליהו ז"ל ויאמר הנה שלחני ה' ללמד לך כל ספר הזה וכל רז לא נעלם ממך לכן חזק ואמץ ואל תפסיק ממעש"ט שאם כה תעשה תהי' כמלאך אלקים. זיעוכ"י.

ז' מנחם אב

ה"ערוגות הבושם", משה גרינוואלד אב"ד חוסט זי"ע

יום ההילולא - ז' אב

סיפר אאמו"ר ה"ויחי יוסף" מפאפא זצ"ל בשם זקינו מרן בעל ערוה"ב זצ"ל, שחלה בעודו אברך, ונתרפא ע"י שהתפלל על ציונו הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע, ואח"כ שוב נחלה בסוף ימיו ל"ע, ושליח להתפלל על ציון של הישמח משה, ואמר להשליח שבאמת רצה בעצמו לבא רק שאין לו כח, ואמר דיש הלכה ב'חושן משפט' שצריך לחזור על השטר בשיטה (שורה) אחרונה מענינו של שטר, דהיינו שיבקש עתה באחרונה שיתעורר אותה ישועה שזכה בעת שהלך בפעם הראשונה שנתרפא.

הסיפור שלפניכם שמעתי משני "גיבורי" הסיפור, (המציל והניצול);

אחרי יום של עבודת פרך בימי הזעם בגיא המות, שכב ר' משה (יהודי מעיר חוסט שבהונגריה), על דרגש דק כדי לאגר כח לעוד יום של עבודת. בקושי רב הצליח להירדם. והנה בחלום לילה הוא רואה לפניו דמות דיוקנו של הגאון הצדיק בעל "ערוגות הבושם" זצוק"ל, רבה של חוסט, והוא שומע כשהצדיק מדבר איתו כאב לבן:

"בזכות התפילות שלי בחיים חיותי (נודע שהוא היה מתפלל בהתלהבות עצומה). נשאר לי רשות להתפלל בזה העולם. דע לך שהנכד שלי דוד שוכב עתה בחדר המתים של המחנה (הרשעים לא חיכו עד שהיהודי מת, ברגע שהיה חולה כבר הועבר לחדר מתים, היה איסור חמור ליכנס לשמה ומי שנכנס לחדר מתים רצחו אותו על המקום). עדיין הוא בחיים אבל עוד מעט ואיננו. תשמע בקולי, אל תפחד,

לך שמה תמצא אותו ותלחש לו באוזנו, "הסבא מאחל לך רפואה שלמה" - ותחזור על הברכה פעם אחרי פעם עד שהוא יקום על רגליו ויצא איתך החוצה. ואני מבטיח לך אם תעשה זאת תצאו שניכם מן הגיהנום הזה, ותבנו את חייכם מחדש".

ר' משה קם בבהלה, והסיק בדעתו שזה ממש מסר מעולם האמת, בזהירות בלי רעש יצא החוצה. הלילה היה קר וגשום למזלו לא היו שומרים בחוץ, מצא דרכו לחדר המתים וגם שם לא היו שומרים. הוא התחיל החיפוש בין החיים ובין המתים עד שמצא את דוד, נכד הרב הצדיק שוכב על סף כניסה לעולם האמת, בקושי נושם. ר' משה הרכין את ראשו ולחש באוזן החולה, "הסבא מאחל לך רפואה שלמה" פעם אחר פעם, ובכל פעם הוא ראה איזה שינוי קל לטובה, בראשונה פתח את עיניו, והתחיל לנענע בראשו, ורצה לשאול איפה הוא נמצא ור' משה מראה לו באצבע לא לדבר. אחר כרבע שעה יצאו שניהם החוצה, ובחסידי שמים עברו את השואה בחיים.

ה"נתיבות שלום", הרה"ק רבי שלום נח ברזובסקי מסלונים זי"ע

יום ההילולא - ז' אב

כ"ק מרן אדמו"ר ה"נתיבות שלום" זצוק"ל מסלונים, כשהיה צעיר לימים וישב בישיבה בברנוביץ היה עובד את ה' במסירת נפש, והיה גדול בתורה מאד, והיה המעתיק של השיחות של ה'בית אברהם', כי כן ציוה לו ה'בית אברהם' שבמוצאי ש"ק ובמוצאי יו"ט יכתוב את השיחות, והיה מביא אח"כ את מה שרשם להבית אברהם להגיהם ומצא תמיד את הכל מדויק ונכון מאד.

ובאמת היה לפלא גדול איך היה יושב במוצאי יו"ט ורושם את כל התורות של שני הימים הראשונים של יו"ט ובאמצע השבת של חול המועד ואח"כ שני הימים האחרונים של יו"ט, ובסוכות היו גם בחוה"מ בכל יום שיחות בשמחת בית השואבה, והיו המון שיחות, ורשם הכל על פי זכרונו לבד, שכן בימי חוה"מ לא כתב. והיה לו זכרון נפלא למאד.

הבית אברהם היה משגיח עליו מאד, ופעם בעת ריקוד ראה אותו שנמס עד כלות הנפש, ניגש אליו והוציאו מהריקוד.

הגאון רבי דב מאיר קרויזר זצ"ל מח"ס "דבר המלך"

יום ההילולא - ז' אב

מורינו הגרי"ד טורצ'ין שליט"א סיפר אודות הגאון רבי דב מאיר קרויזר זצ"ל, שבערוב ימיו כשרופא מומחה ניסה לבדוק את מצב בריאותו נשאל ע"י הרופא שאלות שונות כגון מקום מגוריו וכדו', ולא ידע לענות מרוב חולשתו, ולתדהמת הנוכחים לאחר שיצא הרופא נכנסו תלמידי חכמים מופלגים לדבר עמו בסוגיות חמורות ובצלילות הדעת צלל בתוך הסוגיות בבקיאות, - וכ"ז משום שד"ת היו מובלעים בדמו, ונעשו ממש חלק מחלקו עד שאפילו בשעה שהראש כבר היה חלש, בד"ת היה ברור וצלול, ויהי לפלא.

כ"ק מרן אדמו"ר רבי חנוך העניך דב מקוידינוב זי"ע

יום ההילולא - ח' אב

האדמו"ר רבי חנוך העניך דב זילברפרב מקוידינוב זי"ע נולד בעיר קוידינוב בשנת תר"ן לאביו רבי משולם זלמן יוסף אב"ד טאפרוב, חתן הרה"ק רבי אהרן מקוידינוב [אחר הסתלקות גיסו הרה"ק רבי יוסף מקוידינוב הוכתר רבי משולם זלמן יוסף ע"י חלק נכבד מהחסידים כאדמו"ר מקוידינוב]. עוד בהיותו נער, הרשים את תושבי קוידינוב עד מאד וכל התנהגותו הוכיחה כי לגדולות נועד. בהיותו כבן ד' שנים נפל למשכב והגיע עד כדי סכנת חיים. אמו הרבנית נכנסה לחדרו של אביה האדמו"ר רבי אהרון זצ"ל והקימה קול זעקה ובכתה בדמעות שלישי, בבקשה מאביה שיתפלל עבור בנה הזקוק לרחמי שמים. האדמו"ר רבי אהרון זצ"ל הרגיעה ואמר: "אל תדאגי, עוד הרבה, הרבה יהודים יושעו על ידו". (נתבקש לשיבה של מעלה ביום ח' מנחם אב תשל"ח והובא למנוחות בבית העלמין בבני ברק, כשאחר מיטתו צועדים גדולי הדור וקהל רב).

ה"חווה" מלובלין, הרה"ק רבי יעקב יצחק זיע"א

יום ההילולא - ט' אב

סיפר רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר מסקאליע זצוק"ל) שהחווה הק' מלובלין זצוק"ל היה יושב ומקבל קהל עדת מרעיתו, כשספר זוהר פתוח לפניו, וכשהיו שואלים אותו דבר, היה מוציא תשובתו מתוך הספר הפתוח לפניו.

אחד מחסידי של החווה מלובלין לקח לחתן את הרה"ק ר' שלום מקאמינקא זיע"א, ופעם אחת לקח אתו את חתנו אצל החווה לשבת, וביקש מהרה"ק מלובלין שיבחן את חתנו שהיה עילוי, וציווה להביא חומש ופתחו בפרשת קדושים ואמר לו שיאמר את הפסוק הראשון, ובשעה שסיפר הרה"ק ר' שלום מקאמינקא את הסיפור לאמרי נועם אמר שהתאפק בכל כוחו שלא לצחוק שהרי הייתי ידוע כעילוי גדול ובוחנים אותי בפסוק בחומש, ואמר לו לומר את פירוש רש"י הווי פרושים מן העריות ומן העבירה, והרה"ק חזר אתו פעם שניה מלה במלה והוא התאפק שלא לצחוק, ובתוך כדי כך אחזו פחד ורעדה, ולא היה יכול להרגע והוכרחו להשכיבו במטה ולכסותו בכמה וכמה שמיכות, ולא היה יכול להרגע במשך כל הלילה, ואמר לאמרי נועם שאפילו עתה בעת שמספר זאת אוחזו פחד ורעדה.

וכמו כן סיפר הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זיע"א שהיה ילד קטן ואביו נסע להרה"ק מלובלין והוציא הרה"ק את החומש ופתח בפרשת קדושים ואמר הווי פרושים מן העריות ומן העבירה, ומאז לא עלה בדעתי שום דבר הרהור של עבירה בעולם, וזהו כח הצדיקים, שהיו יכולים לכבס נשמתו של יהודי כמו שאנו שוטפים את הכוס.

שמעתי מפי הרה"ח ר' חיים בער ז"ל ששמע כמה פעמים מפה"ק של כ"ק אא"ז בעל מנחת אלעזר זי"ע אודות גודל מעלת רוח הקודש אצל הגה"ק מלובלין זי"ע, עד שנקרא בפי העולם "החווה מלובלין", ואמר כ"ק אא"ז זי"ע שאצלו היתה הרוח הקודש בגלוי ממש. וסיפר שהמנהג בבית מדרשו היה, שבלייל יום הקדוש, כשהיה החווה מסובב את הבימה וספר תורה בידו ואומר הפסוק "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" (תהלים צז, יא), היו פניו הקדושים מכוסים בטליתו, והרבה אנשים [עיין בדברי תורה (מהדורא ב אות קל) שאלפים היו באים בצלו הקדוש, ומציין שבית מדרשו היה באמת קטן מהכיל את כולם, ועיין בנימוקי או"ח (סימן קס"ז) שעל השולחן בשבת קודש היו יכולים להסיב רק לערך י' או י"ב אנשים לכל היותר, אלא שהיה שם בחינת "עומדים צפופים ומשתחווים רווחים" (יומא כא, א), עיי"ש] היו נדחפים אליו ומזכירים עצמם בשמם ושם אמותם, ולפעמים גם בקשה בקצרה, ובלשה"ק "כמו בתוך ארון הקודש". ופעם אחת היה שם אברך אחד, שכבר עברו הרבה שנים מיום חתונתו ועדיין לא זכה להפקד בבנים, ונדחף גם הוא בין העולם עד שהגיע להחווה והזכיר שמו וביקש להיפקד בבן זכר. בתוך כך ענה לו הרבי מלובלין "כבר היא תפילת שוא, כי אשתך מעוברת ותלד בת בשטו"מ". וסיים על זה כ"ק אא"ז בעל מנחת אלעזר זי"ע בקול התעוררות, שבודאי בלייל יום הקדוש היה הרה"ק נושא על שכמו את כפרת כל ישראל, לבטל מעליהם כל גזירות קשות, ומתפלל בעד השכינה הק' וגאולת ישראל, ובשעה כזו להזדקק לשאלת הפרט של יהודי אחד ולראות פנקסו בגבהי מרומים ולהשיב לו תשובה שאשתו כבר מעוברת ותלד בת, לזה צריכים להיות "החווה". ולכן אכן נקרא כן בפי העולם.

סיפר הרה"צ מסטיטשין זצ"ל שפעם באחד מימי חג ומועד, כשעמד רבי מרדכי דוד (מדומבראבא) כשומר אצל דלת חדרו של החווה, לשמור ששום אחד לא יכנס, אז הבחין פתאום, איך ששלשה אנשים יוצאים מהחדר של הרבי, רבי מרדכי דוד הביע את השתוממותו על זה אל החווה לאמר: הלא שמרתי היטב ששום מי שהוא לא יכנס אל הרבי ואיני יכול להבין האיך האנשים הללו נכנסו אל החדר. על זה שאלו החווה: 'האם ראית אותם בעת יציאתם מהחדר'? ענה רבי מרדכי דוד: הן. אז שוב שואלו, האם ראית את אותו שהלך באמצע? ענה רבי מרדכי דוד: לא! אז אמר לו החווה, "השלשה אנשים הללו היו השלשה אבות הקדושים שבאו לאחל לי 'גוט יום טוב', וכשראו שאין לי כח, לא רצו לעכב אותי, רק מיד הלכו לדרכם, ולא היית יכול לראות את אותו שהלך באמצע, מחמת שזה הי' יצחק אבינו, שאין יכולין להביט בפניו מחמת המדה שלו פחד יצחק.

תלמידי הרה"ק מלובלין זי"ע ביקשו פעם - מחמת סיבה מסוימת - לדעת אם רבם הק' זוכה לגילוי אליהו. החליטו שעל אחד מהם לשאול את הרבי, אולם, כמובן, אף אחד לא רצה לשאול.

הציע הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע שיעשו ביניהם גורל, העולה בגורל יצטרך ללכת ולשאול את הרבי, ובשכר זאת יזכה לקדרה של "מעד" [=מי דבש].

כך הוה, התלמידים הק' ערכו גורל, והגורל נפל על הרה"ק מראפשיץ זי"ע.

הלך הרה"ק בחכמתו ודחק את ראשו אל תוך חדרו הק' של החווה, ואמר: 'רבי, הנני רוצה להרוויח צלוחית דבש', ומיד ברח משם.

מיד נקרא הרה"ק מראפשיץ אל רבו הק', אשר שאלו לפשר דבריו. סיפר הרה"ק מראפשיץ את כל העובדה, שערכו גורל, העולה בגורל יקבל קדרת 'מעד', ועליו לברר אם הרבי זוכה לגילוי אליהו.

השיב לו הרה"ק מלובלין: "גילוי אליהו האם יש לי או אין לי – אינני רוצה לומר, אבל גילוי נשמת צדיקים – יש לי, שזה הרבה יותר מגילוי אליהו!"

העיד רבינו הקדוש מוה"ר רבי נפתלי מראפשיץ זצוק"ל על רבינו הקדוש והנורא מלובלין זצוק"ל, שכאשר בא אליו אדם להסתופף בצילו והיה לן שם, היה מוציא נשמתו בלילה ומכבסה מכל כתמי העונות ומחזירה לו טהורה, עכדה"ק. (חקל יצחק, בהעלותך).

להרה"ק ה"חווה" מלובלין זי"ע היה חסיד בשם ר' אברהם פונציער, שהיו לו בביתו שלוש בנות בוגרות שהגיעו לפרק "בתולה נישאת" והוצרך להשיאן, ובאותן הימים היה אב צריך ליתן עבור בתו נדוניא גדולה, ולרש אין כל.

אמרה לו אשתו שיכנס אל ה"חווה", לשאול אותו כדת מה לעשות. עשה כעצתה, נכנס אל ה"חווה" והשיח בפניו את לבו אודות דחקו ומצוקתו.

אמר לו ה"חווה", תסע לעיר קרמטשניק, היתה זו עיר בפולין, ומשם תבא לך הישועה. וכן עשה. לקח עמו כמה ספרים, ונסע לקרמטשניק.

בבואו אל העיר, לא ידע מה עליו לעשות, אך בבטחונו ואמונתו נכנס לאכסניה אחת, ושאל האם יש כאן מקום לישן. השיבו לו הן, ונתנו לו חדר בבית האכסניה. הואיל ולא היה לו דבר אחר לעשות, ישב בחדרו ועסק בתורה כהרגלו.

מתחלה חשב בעל המלון כי האורח סוחר הוא ובא לצרכי מסחר, אך בראותו שעברו כמה ימים והנה האורח בכלל אינו יוצא מהחדר שנתנו לו, אלא כל היום יושב ולומד שם, והרי גם לא שילם לו מאומה, הבין בעל המלון כי זהו אדם עני מסתמא גם אין לו לשלם, א"כ למה זה יארחנו בחינם.

נכנס בעל הבית אל האורח, ואמר לו: אין זו תכלית שתישאר כאן בלי תשלום. אם לא תשלם לי עד מחר, הנני נוטל ממך את כל חפציך במקום תשלום השכירות, ותסע מכאן לדרכך.

יצא בעל המלון מחדרו, והחסיד המשיך בלימודו.

באמצע היום נכנס אל החסיד איש אחד בלתי מוכר, וביקש ממנו להאזין לדבריו. וכה סיפר לו:

אני משמש כ"מלמד" לבניו של בעל האכסניא הזו. פעם נסע בעל הבית למסחריו, והרויח בהם כסף רב, ועם שובו לביתו הכניס את הכסף למגירת השולחן, ולא שם לבו שהשאיר את המפתח תקוע במנעול המגירה. כשראיתי זאת, פחו יצרי עלי, לקחתי את כל הכסף והטמנתי אותו בקרקע ליד ביתי.

מאז עברו כמה שנים, לא נגעתי בכסף הגנוב, ואף התחרטתי על כך מעומק לבבי, והדבר הזה אינו נותן לי מנוחה אפילו לא לרגע אחד, איך עשיתי דבר כזה לגנוב מבעל הבית אשר מפרנס אותי ומכיר אותי כאדם הגון. אבל עדיין לא תקנתי את המעוות, יען הנני ירא ובוש עד מאוד להודות בפניו שאני גנבתי ממנו את המעות.

ועתה בראותי אותך זה כמה ימים לשהותך כאן, שאתה אדם ירא שמים, ואיש לא יחשוד בך, מפני שאתה אורח ממוקם רחוק ולא היית כאן בזמן הגניבה, נפשי בשאלתי שתקבל ממני את הכסף, ותעשה כחכמתך להשיב את הגזילה, להביא את הכסף לידי בעל הבית.

החסיד הסכים לבקשתו, והמלמד מסר לידו את סכום הכסף, והלך לו.

ויהי ממחרת, כשננס בעל האכסניה אל החסיד האורח לתבוע ממנו את דמי שכירות החדר לימי שהותו במלון, פנה אליו החסיד ושאל אותו: האם אי-פעם נגנב ממך כסף?

בעל הבית שכבר הספיק לשכוח את צערו, מפני שכבר עברו כעשר שנים מאותו המעשה, השיב בתחילה בשלילה.

אבל החסיד לא הרפה, ודחק בו שיתאמץ להזכר, אם נגנב ממנו סכום כסף.

לאחר התבוננות קצרה, נזכר בעל המלון ואמר לחסיד: אכן נגנב ממני סכום כסף גדול, אבל הדבר אירע לפני שנים רבות.

החסיד לא נתן לו להפליא זמן רב מדאי, תיכף הוציא את הכסף הצרור אתו, ונתנו לבעל הבית, באמרו הרי שלך לפניך.

בעל המלון, אשר מזה שנים רבות נתייאש מאותו סכום כסף גדול, התרגש מאד, וחקר את החסיד: איך הגיעו המעות אליך?

אמר לו החסיד: לצערי, אינני יכול לגלות לך את פרטי הענין.

חזר בעל האכסניה ושאל: ומה היא מטרת בואך לעירנו?

כאן השיב לו החסיד בפרוטרוט: הנני איש עני ואביון, ומוטל עלי להשיא את בנותי, ורבי הקדוש "החווה" שלח אותי לנסוע לעיר הזאת, באמרו לי שמכאן תבא לי הישועה!

שאל אותו בעל המלון: לכמה כסף הינך זקוק?

הרהר החסיד בלבו, ולאחר חישוב קצר ענה ואמר, כך וכך.

הוציא בעל האכסניה מכיסו את מלוא הסכום, ונתן לו.

כשחזר החסיד אל רבו "החווה" וסיפר לו את הקורות אתו, אמר לו "החווה": ראיתי את גודל תשובתו וחרטתו של אותו המלמד, לכך הוצרכת לי לשלוח אותך לאותה העיר, שבאמצעותך יוכל להשיב את הכסף לבעליו, ומגלגלין זכות ע"י זכאי.

הגה"ק רבי שמואל העליר זי"ע גאב"ד עיה"ק צפת תובב"א זקינו של רביה"ק (כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן) זי"ע, היה בנו של הרה"צ רבי ישראל מלובלין זי"ע. רבי שמואל נולד בשנת תקמ"ו בעיר ואם בישראל לובלין המעטירה, אביו רבי ישראל זקינו הרה"צ רבי אברהם פרץ זי"ע שניהם היו מתלמידיו של הגה"ק החווה מלובלין זי"ע, רבי אברהם פרץ ז"ל היה בעל תוקע אצל הגה"ק מלובלין, רבי שמואל זי"ע נתגדל בביתו של החווה מלובלין, וזכה להתברך יותר ממאה פעמים בחיקו של החווה מלובלין זי"ע, רבי שמואל סיפר כי בהיותו נער סיפר לו פעם החווה מלובלין זי"ע סיפור קצר בן עשרים וארבע מילים בלבד, והנער לא הבין את תוכנו אך שמר עליו בזכרונו, ברבות הימים נתחוויר לרבי שמואל כי בסיפור זה נכלל בתוכו את כל המאורעות העתידיים להתרחש משך ימי חייו.

כשהיה רבי שמואל ילד כבן עשר שנים אמר עליו החוזה מלובלין הילד הזה יהיה בעזהשי"ת ראש ומנהיג ישראל בעיה"ק צפת ת"ו, ויהיה שם גדול בתורה וביראה ובחכמת הרפואה, החוזה צוה לרבי שמואל להיות שו"ב (עייין בס' "שופריה דאברהם" - בהשטר שקנה ר' שמואל מקום בביהכ"נ בעיה"ק צפת ת"ו, בשם ר' שמואל שו"ב, היה זמן מה ראש השוחטים והמנקרים בעיה"ק צפת ת"ו), אח"כ צוה החוזה מלובלין לרבי אברהם פרץ ולבנו רבי ישראל הנ"ל לעלות לארץ ישראל, רבי שמואל היה בן כ"ד שנים כשעלה לארץ הקודש ביחד עם אביו וזקיניו בשנת תק"ע ומעתה בואו לארץ הקודש עד צ"ח שנים לא דרך שוב רגליו על אדמת חוץ לארץ, רבי שמואל השלים עצמו בארץ הקודש בתורה עד שנעשה אחד מהגדולים בחריפות ובקיאיות ובחכמת הרפואה, וריפא הרבה חולים... כידוע הכתירו את רבי שמואל לאב"ד עיה"ק צפת ת"ו בזמן שהיה עדיין עיה"ק צפת ת"ו מלאה חכמים וסופרים, אדירי תורה בעלי תריסין גדולי הדור כגון הגה"ק בעל בת עין מאווריטש זי"ע ועוד, עכ"ז ראו בו גינוני מלכות למנותו להיות האב"ד בעיה"ק צפת ת"ו.

החסיד ר' יוסיל טורבינער ז"ל, היה חש פעם בראשו בג' ימי הגבלה באלכסנדר ונכנס פנימה להרבי (הרבי ר' העניך) מאלכסנדר זצ"ל להזכיר את עצמו, וסיפר לו הרבי זצ"ל שגם בעצמו היה לו פעם אחת מיחוש הראש, ונכנס לרבי ר' בונם זצ"ל, וסיפר לו הרבי ר' בונם זצ"ל שהחסידי קדישא ה"ר פרץ זצ"ל היה חש בראשו ונכנס להרבי מלובלין זצ"ל להזכיר את עצמו, והשיב לו הרבי מלובלין זצ"ל בזה"ל: עכשיו זה הזמן, חש בראשו יעסוק בתורה, והשיבו הה"ק הר"פ זצ"ל בדרך צחות, שיש חרם מהמהרש"ל שלא יעסוק ברפואות הנמצא בגמרא (כי הרפואות שכיוון עליהם המהרש"ל כוונתו על רפואות ממש ולא באופן ללמוד תורה) ומדבר צחות הזה נעשה הרבי מלובלין זצ"ל בשמחה, ותיכף פסק מן הר"פ זצ"ל הכאב הראש. ואמר הרבי מאלכסנדר זצ"ל הלכתי תיכף לביתי ושתיתי צלוחית גדולה יי"ש ונרפאתי תיכף, ובאותו מעמד עמד בנו הרב החסיד כו' רבי יחיאל פישל ז"ל ולקח אותו ונתן לו ג"כ צלוחית גדול יי"ש ומאז לא ידע משום מיחוש.

איש אחד שלח פיתקא ופ"נ לרבינו הקדוש מלובלין זי"ע והאיש ההוא היה דר בכפר אחד (הנודע לנו) במדינת אונגארן וכאשר קרא רבינו הקדוש את הפיתקא הכיר בו בהאיש מהותו ומה מעשהו כנודע (וכמו שהביא זה בספר אגרא דפרקא עיי"ש), ואמר בקראו הפיתקא. הנהו ת"ח וירא ד' אך חסר לו מקוה טהרה לטבול, והשיב המביא הקוויט"ל (אשר היו בודעו ומכירו) כי אנוס הוא לאשר כבר חפר ויגע ולא מצא מים שם בהכפר להיות מקוה כראוי, והשיב רבינו ברוח קדשו (אם כי מעולם לא היה בכפר הלז וגם לא במדינה הזאת) יחפור שם במקום וצד הלז סמוך להר ובקעה הלז וימצא מים ומקוה כראוי (אם כי לא נודע שם מקודם בדרך הטבע להיות שם באר מים). ובבוא השליח לביתו וסיפר לו זאת וקיים הת"ח תיכף ומיד וחפר ומצא המים שם. ונודע אח"כ כי כאשר נסתלק רבינו הקדוש מלובלין זי"ע ומאז יבשו המים שם.

הרה"ק רבי דוד פורקעס זי"ע

יום ההילולא - י' אב

הרה"ק רבי דוד פורקעס. לפי "שבחי הבעש"ט" שימש כמגיד מישרים בק"ק מעז'בוז'. בראשונה נמנה על גדולי המתנגדים, ואף היה לועג לבעש"ט בפני תלמידיו. מאידך זכה להערכתו של הבעש"ט על תורתו, ואף הסכים שאחד מתלמידיו יצטרף לשיבתו של רבי דוד, ללמוד תורה מפיו, והזהיר אותו לא להגיב, בשעה שישמע גנות הבעש"ט מפי רבו.

כאשר תלמיד זה נתבקש פעם אחת ע"י רבו ר' דוד פורקס שמח לספר לו מדרכי הבעש"ט, וסיפר לו על הדבקות הנמנית בין עקרונות תורת החסידות, לא רק בשעת תורה ותפלה אלא גם בשעת סעודה והוסיף כי בשעה שהבעש"ט נוטל את ידיו, נופלת על כל המסובים תרדמה גדולה. הבעש"ט מייחד באותה שעה יחודים עליונים, ואילו המסובים אינם נעורים מתרדמתם, אלא בשעה שהבעש"ט משמיע ברכת המוציא.

ר' דוד לא האמין למשמע אזניו והלך לבית הבעש"ט כדי להוכיח בדבר. אותה שעה היה הבעש"ט מתכוון לסעודה, ואתו תלמידו המגיד רבי בער. ר' דוד שנתבקש לסעוד עמהם נטל ידיו והסיב לשולחן, ומיד לאחר נטילת ידיים נרדם, וראה בחלומו את האר"י והבעש"ט מתווכחים ביניהם בכוונות נטילת ידיים, והאר"י הסכים לדברי הבעש"ט.

ר' דוד, שהקיץ מתרדמתו לפני ברכת המוציא מפי הבעש"ט, היה מופתע למראה עיניו בחלום, והוא הופתע עוד יותר למשמע אזניו כאשר בעת הסעודה השמיע הבעש"ט דברי תורה בפרשה זו. המגיד ניסה להעיר לדבריו, הבעש"ט עמד על דעתו והעיד על כך את רבי דוד פורקעס, שידע אף הוא על חלוקי דעות אלו ועל ההכרעה בנידון מפי האר"י עצמו, ומאז נמנה רבי דוד על ראשי החבורה.

פעם אחת גילה בעיני רוחו כי בתו שהתגוררה במרחק רב ילדה בן, ובתשובה לשאלה "מהיכן ידע", הסביר כי "לפי סדר ההשתלשלות, עולם האצילות הוא במדרגה הגבוהה ביותר, וכל מי שעומד בעולם זה, יכול להביט למטה על עולם העשיה, כי מגבוה יכולים להביט למקום נמוך".

רבי דוד נמנה בין מפיצי תורת החסידות, ובהתאם למסורת אחת קירב לחסידות את רבי אהרן הגדול מקרלין. לפי מסורת זו שמע את רבי אהרן כשהוא מתפלל בקולי קולות, וכששאל עליו את בני עירו נענה "על המשונה הזה אתם שואלים", אך הוא עווד את רבי אהרן בדרכו. אף הציע לו להצטרף אליו בנסיעתו לבעש"ט. אולם בדרכם שמעו שנסתלק הבעש"ט, ורבי אהרן כיוון את דרכו אל המגיד ממעזריטש והצטרף לתלמידיו.

בעל "שבחי הבעש"ט" מספר כי שנים רבות לפני פטירתו, עבר הבעש"ט בדרכו מפולנא לעיר חדש, והדרך עוברת ליד בית הקברות דעיר חדש. הבעש"ט הבחין שם "עמוד אש גדול העומד על קבר אחד, והוא קברו של צדיק שעל מצבתו חרות משה עבד ה'". באותו מעמד הודיע להם הבעש"ט כי ליד קבר

זה יובא למנוחת עולמים ר' דוד, כאשר תגיע עת פקודתו. סתם הבעש"ט ולא פירש ואף בני פמלייתו לא הבינו למי התכוין בדבריו אלה.

י"ב שנים לאחר פטירת הבעש"ט, בשבת חזון שנת תקמ"ב, הגיע רבי דוד פורקעס לעיר חדש לשבות שם על שלחנו של הרב, ולא מצאו בביתו כי הלה נסע לדרך, "והיה ר' דוד מתמה עצמו כל יום השבת, מה אעשה כאן, הרב אינו בביתו ואני לא באתי אלא לקבל פני הרב."

"במוצאי שבת תשעה באב, נחלש (ר' דוד פורקעס) וקרא להחברה ועשה צוואה, ונפטר שם ביום א' והובא למנוחות ליד קברו של ר' משה הנ"ל, וכשהיו בבית הקברות ראו מה שנכתב על המצבה והיה לפלא בעיניהם", ואז נזכרו כי עוד לפני עשרים שנה גילה הבעש"ט כי ליד קבר זה ימצא ר' דוד את מקום מנוחתו.

הרה"ק רבי יוסף מדעעש זי"ע

יום ההילולא - י' אב

מעשה פלא אירע שהראה על גודל כוחו של הרה"ק רבי יוסף מדעעש זיע"א ממש כצדיקי קמאי תלמידי הבעש"ט הק', מנהג קדוש היה לרבינו בכל ערב שבת היה עומד בעמוד התפילה, ומקבץ את כל השאריות מנרות הנשמה שהודלקו במשך השבוע, מרככם בידיו הקדושות ומחברם לנר אחד, ואת אותו נר היה מדליק לעילוי נשמת אותם נפטרים שהדליקו עבורם במשך השבוע, באותו זמן היו פניו להבים והיה נראה בעליל שמחשבותיו משוטטות בעולמות טמירים.

ממלא בפומיה של אביו מרן ה'כנסת יחזקאל' שכאשר מכבים נר נשמה הרי זה דומה לילד שמחזיק בפיו סוכריה וחוטפים זאת ממנו, אפשר אולי להרהיב עוז ולומר שזאת היתה כונת רבינו, אך כמובן שאין לנו שיג ושיח בהנהגותיו הנשגבים שהם למעלה מהשגתינו, ובוודאי היו לו עוד ענינים גבוהים בזה.

באחד מימי השישי כשרבינו עוסק בעבודת קודש זו ואפוף כולו רזין דרזין הגיע לפתע מברק בהול מיהודי סוחר גדול בקראקא שהשלטון חשף את עסקיו הבלתי חוקיים, ושמוהו מאחורי סורג ובריח עד עומדו למשפט, באותם ימים על עבירה חמורה שכזו היו צפויים לעונש מוות, המשפט נקבע לאותו יום שישי, לשם זאת שלח מברק בהול לרבינו אנא יבקש רחמים ויעתיר בעדי לישועה, כשהגישו לרבינו את המברק והסבירו לו כמה המדובר לא הגיב מאומה ולא הראה שום סימני התפעלות, באדישות לקח לידו את המברק והמשיך בעבודת הקודש, לאחר כמה רגעים נדהמו לראות איך רבינו לוקח את המברק ומעביר אותה בידו על האש עד שנשרף כליל, כשסיים את עבודת קדשו פנה לנוכחים שם ואמר המשפט עבר בשלום, התפלאו הנוכחים איך יתכן שרבינו כבר יודע מה קורה שם.

ואכן להפתעת כולם הגיע מברק לפני שבת ובו נכתב משפט קצר שהיהודי שוחרר, ויהי לפלא. לאחר השבת הגיע מברק ובו נכתב תוכן השתלשלות הנס הגדול שאירע, בעת המשפט עישן השופט סיגריה, דבר שהיה נחשב לעבירה על החוק, השופט היה תמיד מסווה את מעשהו, בהניחו את הסיגריה על המדף של התיקים הפיליניים בתוך ארונית קטנה של שעמדה לצידו, הארונית היתה עומדת בצורה שהסוותה את המדפים וכך לא הבחין מאן דהו בחטאו. לפתע תוך כדי הדיון פרצה פתאום אש כתוצאה

מהתלקחות הסיגריה וכל התיקים שהיו שם נשרפו וביניהם התיק הפלילי של אותו יהודי, החוק אומר שאם אין תיק אין משפט, ובפרט שהקולר היה תלוי בצווארו של השופט שבסתר לבו ידע שהוא גרם לאש ופחד לבל יודע חטאו לאיש לכן נסגר התיק ואותו יהודי ניצל בנס.

כששמעו זאת מקורביו של הרבי, עמדו משתוממים, הרי באותו רגע שנשרף התיק שרף איש האלקים באילנדא את המברק שאותו יהודי שלח, ואז ראו כולם בחוש איך הקב"ה גזר והצדיק מבטל, רבינו פעל את הנס ברוח קדשו ("תולדות שארית יוסף" עמ' קמ"ב).

סיפר לי הרה"צ ר' דוב בעריש פאנעט מדעש-בארה"ק זצ"ל מאביו הגה"צ מוהר"ר יוסף האדמו"ר מדעש זצ"ל, שפעם הזכיר אברך אחד לפניו, שדואג על שכבר נולד לו 'ששה' בנות, ואיך יבלה כל ימיו בלא קיום מצות לימוד ת"ת לבנים כמו שנאמר ושננתם לבניך. והשיב לו הרר"י זצ"ל: עוד יהיו לך יותר בנים מבנות. ונתקיימו דבריו, והיו לו אחר כך שבעה בנים זכרים.

י"א מנחם אב

הרה"ק רבי הלל מפאריטש זי"ע

יום ההילולא - י"א אב

...מש"כ שידוע אצל החסידים שר"ה מפאריטש לא ראה את אדמו"ר הזקן - אמת כן הוא. ואופן שמיעת מאמר אדמו"ר הזקן - שמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר [הריי"צ] שליט"א לפני איזה שנים, שר"ה השתוקק במאד לראות את אדמו"ר הזקן, כשנסע אדמו"ר הזקן בגליל ההוא, ונסע ר"ה אחריו, אבל בכל מקום בואו אמרו לו שזה עתה נסע אדה"ו משם. והתחכם הר"ה לבוא לעיר, אשר שם הי' צ"ל אדמו"ר הזקן להתעכב, קודם בוא אדמו"ר הזקן. ובחדר שיעדוהו לאדמו"ר הזקן התחבא שם הר"ה תחת הסאפע, ובדעתו היה שאחר המאמר יצא ממחבואו, ויברר אז ג"כ אצל אדמו"ר הזקן קושיא עצומה שהי' לו במס' ערכין. ובשכבו תחת הסאפע, והנה נשמע קול אדמו"ר הזקן, בניגון כדרכו "אברך שיש לו קושיא בערכין, מקודם צריך להעריך את עצמו". ונתעלף הר"ה הלל. וכשנתעורר מהתעלפותו, כבר נסע אדמו"ר הזקן מהעיר.

שמעתי מהרה"צ ר' הלל מפאריטש ז"ל שהי' תלמידו של בעל התניא זצוק"ל והיתה דרכו להיות סובב והולך בכפרים להוכיח ולעורר את המון עם לתשובה ולמע"ט, וכמובן לפעמים נסתבב שמוכרח הי' לישוב בביתו ולעת כזאת ישב ולמד כל היום שיעוריו, והנה הרגיש הרה"צ הנ"ל בנפשו הרגשה משונית שבשעה שחזר מסיבוביו בכפרים ואח"כ עבד עבודתו בקודש עבודה זו תפילה הרגיש הרגשה נפלאה והתרוממות נפש עילאית, משא"כ אחרי יושובו ועוסקו בתורה כל היום בביתו לא הרגיש שום הרגשה מיוחדת והתלהבות בתפלתו, ונכנס לקודש פנימה לרבו הק' האדמו"ר האמצעי זי"ע לשאול את אשר עם לבבו מהו ההופעה המשונית הלז, ויענו בנועם שיחו כי כל נשמה ישראלית יורדת לעולם עבור תיקון מיוחד וכשהוא עוסק באמונה בשליחותו לעולם הזה אזי הנשמה מרגשת הסתפקות ונחת רות ומתרוממת למקורה ולכן תתפרץ מרוב התלהבות דקדושה, וזהו הסבר ההופעה המוזרת שלו משום שנשמתו ירדה לעולם להשפיע ולהדריך את בני" לעבודתו ית"ש ע"י שיכתת רגליו בין המון העם

להשמיע את דבר ה', וע"כ בחזירתו משליחתו זאת מתלהבת הנשמה שבקרב ע"י שעשה שליחותו בשלימות וע"כ תפלתו ותורתו אחרי זאת הוא בהתרוממות הנפש, משא"כ כשאינו עוסק בשליחותו המיוחדת לתיקון נשמתו אף שעוסק בתומ"צ ועבודת ה' אין נשמתו מוצאת די סיפוק ואינה יכולה להתרומם עצמה למדרגתו הנכונה, אלו תוכן דברי קדשו המתוקים אשר שמעתי.

הרב הצדיק ר' הלל מפאריטש ז"ל, היה מפורסם למדקדק גדול במצוות, ועל כל דקדוק קל של דברי סופרים היה מוסר את נפשו. בימיו גזרה המלכות גזירה לגזר את שער ה"פיאות", ונמצא מוסר אחד שהלשין עליו לפני השלטון המקומי, שהוא אינו מקיים את הפקודה. רצו לגזרו בעל כרחו, והרב כיסה בחזק בשתי ידיו את הפיאות ולא נתן בשום אופן לגזרו. והיה הצדיק בצרה גדולה מאין כמוה, עד שנמצא איש פשוט אחד, חייט לפי אומנותו, ובא והצילו, בירך הצדיק את החייט, שבשכר זה יהיה אחרי "מאה ועשרים שנה" קבור סמוך אצלו.

עבר זמן רב מאותו מאורע. ר' הלל ז"ל היה בינתיים לרב בעיר בוברויסק, והיה נוהג, כידוע, בכל שנה ושנה לנסוע בערי הנגב, בפלכי חרסון ויקטרינוסלב, להורות את דרכי ד' באותם הגלילות. ביחוד הפליא לעשות בקולוניות היהודיות שבאותם הפלכים, ושמו היה נערץ בפי כל היהודים שם. בקיץ תרכ"ד, והוא אז בן ששים ותשע שנה, חלה הצדיק בהיותו בעיר חרסון (הרחוקה מאד מערי בוברויסק ופאריטש, הנמצאות ברוסיה הלבנה), ונפטר שם בשבת נחמו. למחרת, ביום הראשון, הובל לקברות, ועשו לו אבל כבד ומספד מר. על קברו נבנה אוהל, ומעריציו הרבים נוהרים לשם להתפלל על קבר הצדיק.

עבר עוד זמן מסוים, ובאחד מימות החורף, יום סגריר ורוח סערה, מת ב"הקדש" עני אחד לא-ידוע. נתעצל השמש של ה"חברה קדישא" ללכת ביום סגריר שכזה אל הגבאי ולשאלו באיזה מקום לקבור את הנפטר, והלך בעצמו וכרה לו קבר לפי ההזדמן, במקום פנוי שמצא, וקבר את הנפטר. כעבור יום או יומיים ראו פתאום שאצל הצדיק ר' הלל ז"ל יש קבר חדש אחד. הוברר, שאותו עני מה"הקדש" נקבר אצל הצדיק. התרגשות גדולה קמה בעיר לרגל מקרה זה. עני מה"הקדש" נקבר אצל הצדיק, מארחי-פרחי, שאיש אינו יודעו ואינו מכירו כאן, יהיה קבור בשכנות עם הצדיק!?! אך אין אחר מעשה כלום. אין חכמה ואין עצה. להוציאו מקברו אסור על פי דין תורה. רצו לכל הפחות להיוודע מה טיבו של עני זה. מצאו ב"פספורט" שלו את שמו ושם אביו, ושהוא מעיר פאריטש. עמדו וכתבו מכתב לפאריטש: כך וכך, הודיעו נא לנו, לפחות. מי הוא נפטר זה. ונתקבלה תשובה, שנפטר זה הוא אותו החייט שלפני שנים רבות נתברך מר' הלל ז"ל שיקבר סמוך אצלו.

היה הולך (ר' הלל מפאריטש) לטבול בכיסוי ראש, ובשעת טבילתו צפה כיפתו במים, והיה ממתין ולא עולה מהמים עד שתבא הכיפה על ראשו, וכמה פעמים הגיע לפקוח נפש ממש, לולא סיועם של אחרים...

בביתו ציוה להתחיל לטאטא מן הדלת והמזוזה, שזה המקום החשוב של הבית.

היה (הרה"ק רבי הלל מפאריטש זצ"ל) זהיר ביותר במצות קידוש לבנה וכשלא נראתה הלבנה, היה "הופך עולמות", ופעם היה בליובאוויטש בלילה האחרון שאפשר לחדש הלבנה ולא נראתה, ונתן פדיון לרבינו ה"צמח צדק" שתראה הלבנה, והבטיח לו הרבי, ולא היה קץ לשמחתו. כמה פעמים

במשך אותו הלילה באו להגיד לו לר' הלל כי יצאה הלבנה, אולם ר' הלל ראה את הלבנה ולא בירך, כי לא היתה בהירה דיה, ואמר שהרבי הבטיח שיהיה לבנה ודאי יהא הדבר על הצד הטוב ביותר, ואכן סוף סוף יצאה לבנה נקיה ובהירה ורבי הלל בירך עליה בשמחה. והתבטא אז ר' הלל כי בחייו כבר היה לו פעם אחת שלא נראתה הלבנה בכל מחצית החודש, אולם אז היה צעיר והיו לו כוחות לסבול הדבר, אבל עתה אילו לא היה רואה את הלבנה בחידושה היה הדבר מסכן חייו ח"ו (מפי הגאון רבי זלמן שמעון דבורקין זצ"ל גאב"ד ליובאוויטש ברוקלין, ועוד).

כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק אמר על ר' הלל שיש לו יותר 'חומרות' משערות הראש ("מער חומרות ווי האר אין קאפ"). (מהמשגיח ר' יצחק שפרינגר שי').

הרה"ק ר' הילל מפאריטש זצ"ל הי' לו ביליעט (=כרטיס. זה הי' מהממשלה הרוסית שהוציאה זה איזה מאות אלפים כמו הלואה והי' יכולים גם לזכות בגורל שני מאות אלפים רובל) ונתקבל מברק שהוא זכה בגורל של שני מאות אלף רובל, בהבית נעשה שמחה גדולה ורעש וכו' וכששמע הוא שאל מה זה ואמרו לו כנ"ל, ואמר זה אינו אמת לא יהי' זה וכן הי' שלאחר איזה חצי שעה נתקבל עוד מברק שהיה טעות על אות אחד, בני ביתו בודאי שחרה להם זה הדבר ושאלו ממנו מהיכן הוא ידע לומר שזה טעות, והוא השיב הלא זהו אסמכתא (היינו שכל מי שלוקח חושב שהוא יזכה בגורל) והוא מחלוקת הראשונים אסמכתא קניא או לא קניא, ובטוח אני שלא יביאני לידי נסיון לעבור על דעת האומרים אסמכתא לא קניא, ועיין בחושן משפט (סי' ר"ז סעי' י"ג וט"ז) באריכות שבאופן כזה לא הוי אסמכתא, אלא שהוא כדרכו בקודש בכל פעם הי' מחמיר על עצמו.

אצל הרה"ק ר' הלל מפאריטש היתה פעם שאלה, והכשירה. והיה זה תמוה, כי רוב הפוסקים אוסרים שאלה זו, וענה ר"ה, כשהאנשים יאכלו בשר משור זה, ויתבעו אותי לדין, אפשר לי לטעון נגדם ולהראות להם צדקתי, אבל אם הייתי אוסר, והשור יתבע אותי לדין, עם שור לטעון טענות, איני רוצה.

סיפר הגה"ח רבי יעקב העניקין זצ"ל שהיה בערוב ימיו בירושלים, כי בשנת תרכ"ג נתן הרה"ק ר' הלל מפאריטש קמיע לאדם שביקש ברכתו לבנים, והורה לו לפתחו קודם הברית. כעבור שנה בחודש אב נולד לו בן והיה זה כמה ימים לאחר הסתלקותו של רבי הלל, ומצאו בקמיע כתוב: "ויקרא שמו בישראל: הלל"...

הרה"ק ר' הלל מפאריטש התאכסן בכפר אחד שיהודי בעל חנות פתח את העסק בש"ק וחלה במחלה קשה ומסוכנת. בני ביתו כשומעם שבסביבה נמצא ר' הלל הלכו אליו בשבת-קודש ומצאוהו בסעודה שלישית באמצע נט"י, וכל האנשים איחלו לרפואה שלמה ושבת היא מלזעוק וישועה קרובה לבוא. אחרי המוציא אמר ר' הלל: אם השבת תפסיק לצעוק, אזי יהיה 'רפואה קרובה לבוא', וכן היה. (מפי הרה"ח ר' רפאל כהן)

הרה"ק רבי אהרן מסטולין-ווארשא הי"ד

יום ההילולא - י"א אב

הרה"ק ר' אהרן נודע עוד מצעירותו כקדוש עליון. מסופר עליו עובדות נפלאות מעבודת הקודש, לדוגמא מספרים כי ראו אותו פעם אחת בהיותו בגיל שלושה עשר עומד לפנות בוקר בבית הכנסת, ואומר את ברכות השחר. וכשהגיע לתיבות "ותרגילנו במצוותיך וכו'", אמר זאת קרוב למאה פעמים, כשהוא חוזר על המילים בלשון תחנונים.

י"ג מנחם אב

ה"מגלה עמוקות", הרה"ק רבי נתן נטע שפירא זי"ע

יום ההילולא - י"ג אב

ידוע מהבעש"ט הק' שחיבב מאד שלוש משפחות בישראל והעיד עליהם שהם מיוחסות ונקיות דור אחר דור והם משפחות: מרגליות, הורביץ ושפירא [ולנוסח אחר: רפפורט (כהנים), הורביץ (לויים), ושפירא (ישראלים)]. והוסיף שכאשר אחד ממשפחות אלו מוריד דמעות מעומקא דליבא, מיד נענה.

בשנת שמ"ה נוספה חוליא חשובה המפארת את שושלת משפחת שפירא, להגה"ק רבי שלמה שפירא, בן הגה"ק רבי נתן נטע אב"ד הוראדנא בעל "מבוא שערים" על "שערי דורא ו"אמרי שפר" על פירוש רש"י על התורה נולד בן וקרא שמו ע"ש אביו: נתן נטע, שברבות הימים נתפרסם על שם ספריו הק' "מגלה עמוקות".

בהגיע לפרקו נשא את מרת רויזא בת הקצין הנדיב, רבי משה יעקליס מפרנסי קראקא וראשיה, אחיו של הגביר רבי אייזיק יעקליס, ראש קהילת קראקא, (הידוע שבנה בית הכנסת בקראקא בעקבות החלום על מטמון מתחת לגשר בפראג כמפורסם), בני הגביר רבי יעקב עבעליס פו"מ (פרנס ומנהיג) בקראקא ממשפחת אלטשולער.

פעם בליל יום כיפור כיבדהו באמירת "אדון עולם בזה"ל: "הקהל מכבדו באדון עולם", אמר שמעדיף שאדון עולם יכבדו בקהל, ולא ארכו הימים ונתקבל לרב אב"ד ור"מ בקראקא. הגה"ק מצאנו בעל "דברי חיים" כשהיה מדבר מגדולתו של רבינו היה אמר: שהזכירו לפניו מקשה לילד, מיד היתה לה ישועה.

החיד"א כותב עליו: שמעתי שהיה לו מגיד. בספר בן גורני (פ' עקב) מסופר על ביקור של אליהו הנביא ואלישע אצלו. וכן חרות על מצבתו: הוא שאומרים עליו שדבר אתו אליהו פנים אל פנים.

מספרים כי בימיו חי בקראקא יהודי אמיד, שהיה נוהג מדי יום, בדרכו אל בית המדרש לחלק נדבות ליהודים עניים שהתייצבו משני צידי השביל, בין מקבלי הנדבות היה גם נוצרי אחד. פעם בא הגוי וגילה בסוד ליהודי העשיר, שהנוצרים מהסביבה מתכוננים ביום זה וזה לעלות לקראקא לשדוד ולהרוג את יהודי העיר. ובקש שלא יגלו כי הוא שגילה את הסוד. היהודי העשיר בא אל ה"מגלה עמוקות" וסיפר לו על האסון העומד להתרחש. הרב צוה על היהודים שילכו באותו לילה לבית הקברות, ילבשו

לבן, יתעטפו בטליתות וכל אחד יחזיק נר דולק בידו, וכשיתקרבו הגויים יקומו כולם ויצאו לקראתם. כשהתקרבו הגויים ראו והנה פתאום קמו המתים מקבריהם, פחד גדול נפל עליהם ומרוב בהלה החלו לברוח, נפלו ונפצעו ורבים נפלו לתוך הנהר (הוויסלה) העובר ליד בית הקברות, וטבעו.

בספר מגלה עמוקות (בדפוס לעמבערג בשנת תרמ"ד) בסופו מביא דבר זה בשם הגאון רבי מרדכי זאב אורנשטיין ז"ל שקיבל איש מפי איש מעשה אחד מהגאון בוצינא קדישא שהיה בקראקא שהט"ז ז"ל היה אב"ד בק"ק לבוב (לעמבערג) ורצה לנסוע פעם אחת לחמיו הב"ח ז"ל שהיה אב"ד בק"ק קראקא, והיו תלמיד חכמים ונגידי הדור עושים לו כבוד בשעת נסיעתו, ובבואו לעיר קראקא שמעו אנשי עיר קראקא שהט"ז ז"ל נוסע לעירם להרב הב"ח ז"ל, ועשו לו כבוד גדול, והיו נוסעים לקראתו, וכמה אנשים הולכים לקראתו רגלי ליתן שלום להרב הט"ז ז"ל, וכבוד גדול עשו לו, והרב הקדוש מגלה עמוקות לא הלך לקראתו, ולא עוד אלא אפילו כשבא לעירו והיו רצים כמעט כל אנשי העיר לקבל פני הט"ז, והוא לא הלך אצלו ליתן לו שלום, ולא עוד אלא אפילו בבית המדרש שהט"ז בא להתפלל והיה הוא ג"כ בא להתפלל בבהמ"ד הזה, לא הלך אצלו לקבל פנים וליתן לו שלום, והט"ז היה עומד אצלו להתפלל ולא פנה אצלו ליתן לו שלום, והיה הט"ז חלוש דעתו מתוך זה, כי ביום הראשון היה אומר אולי מקרה הוא, אפשר שהוא בעומק עיון במחשבתו ולא ראה אותו, ואחר שעברו ג' ימים, ולא נתן לו שלום היה לו תרעומת גדול עליו, והלך הט"ז אצל חמיו הב"ח וסיפר לו שהוא לא נתן לו שלום, והיה זאת בעש"ק, והיה להב"ח ג"כ תרעומת גדול עליו, וצוה לקרוא לגדולי הדור אשר בעיר קראקא, וסיפר להם המעשה, והוא לא רצה לעשות משפט לעצמו, והיה מצפה מה שהם יאמרו לזה, והם אומרים כאשר שהיום עש"ק אין להם פנאי לעיין, אם הוא בזיון לת"ח או לאו, והחליטו שבמוצש"ק יבואו כולם אל הב"ח לביתו ואז יעינו בדבר זה, ויקנסו אותו לכתוב עליו שמתא, וכן היה כי במוצש"ק באו כולם אל בית הב"ח לעיין בדבר זה והיה הדבר הזה בשתיקה שלא ידע שום בן אדם מזה, והיה הרה"ק בעל מגלה עמוקות יושב בסעודה שלישית עם האנשים שלו המסתופפים בצילו כדרכו תמיד, והיו מודיעים אותו מן השמים כי הט"ז והב"ח ושאר הגדולים הסכימו לשמתו, והיה מקצר בהסעודה ועשה הבדלה, והלך בביתו אנה ואנה, ולא ידע במחשבתו איך לעשות, והיה מנהג בקראקא מקדמת דנא אם היה שאלה בשאלת הריאה היו שואלין להרב מגלה עמוקות ולא להב"ח, והזדמן כי במוצש"ק הזה לאחר שהשוחטים שחטו כדרכם תמיד, והיה להם שאלה בטרפת הריאה, ובאו לשאול מהמגלה עמוקות, והוא לא רצה לפסוק השאלה, והיה מספר להם המעשה איך שעשו אסיפה בבית הב"ח והסכימו לשמתו, ובשביל זה לא רצה לפסוק להם השאלה עד שילכו לבטל דבר זה, ואז יפסוק להם, והיו אומרים לו איך ביכלתם לילך לעשות כדבר הזה והרי הט"ז והב"ח ועמם כל הגדולים ואיך יוכלו להעיז נגדם, והשיב להם הבעל מגלה עמוקות שיאמרו להם שהוא צוה לעשות דבר זה ולבטל את החלטתם, הם הולכים לבית הב"ח והיו חוטפים הנייר אשר היה מונח על השולחן וקורעים את הנייר לחתיכות וזורקים לחתיכות נייר לארץ. והיו אומרים שהמגלה עמוקות צוה להם לעשות כן, והיו מבטלים את כל הענין בשעת מעשה, והיה כראותם את הדבר הזה היו חושבים שמחר ביום ראשון בודאי יתן המגלה עמוקות שלום להט"ז, אבל גם למחר לא נתן לו שלום, עד יום ד' בשבוע זה, אז הלך המגלה עמוקות לבית המדרש להט"ז ונתן לו שלום, והט"ז לא רצה ליתן לו שלום בחזרה, והיה מתקוטט עמו, שהוא עובר על דברי רו"ל, והוא שומע ולא היה משיב לו דבר מתחילה עד שהט"ז היה מדבר איזה דיבורים, ואז בעל מגלה עמוקות השיב לו יאמין לי שהוא לא רצה לצער אותך, אלא

שהט"ז היה בנידוי מן השמים, וכשמוע הט"ז את דבריו שאל לו מפני מה היה מנודה, שהיה מפשפש בדבר זה ולא מצא עבירה בידו שיהיה עבור זה מנודה, והיה המגלה עמוקות מספר לו כי בשעה שנסע מעיר לעמבערג והיו עושין לו כבוד גדול עד לאחר השראנקין, ויגבה לבו מעט, ואלמנה אחת רצתה אחריו והיתה בוכה וצעקה לפניו, ולא נשמע לה, והיתה בוכה כל היום היא ובניה שלא היה להם פרנסה, והיה רעש גדול בשמים מדבר זה, והיה מנדין אתכם עד שלושים יום והיום כלו הל' יום, והיו מתירין אתכם מן השמים, לכן לא יכולתי ליתן לכם שלום עד היום, והשיב לו הט"ז ז"ל לא ידעתי מזה כי חשבתי אפשר בנה חלש ומחמת זה צעקה, זי"ע.

בכל לילה כשהגיע זמן חצות הלילה היה (הגה"ק בעל "מגלה עמוקות") זי"ע אומר לאשתו שתלך מן הבית, והיתה הולכת לבית אביה ללון שם עד הבוקר. פעם סיפרה את זה לאחיה, והיו לה עשרה או שנים עשר אחים, ורצו האחים לבדוק מה הוא עושה בזמן זה, והלכו וסבבו את הבית ושמעו קול נעימות שירת המלאכים, ומרוב מתיקות וכלות הנפש פרחו נשמתם ונפטרו כולם סביב ביתו.

מספרים על בעל "מגלה עמוקות", שהתגורר בקראקא בזמן שהב"ח כיהן פאר כרב העיר.

פעם הלך הב"ח ברחוב וראה שני אנשים הולכים ופניהם מאירות כשמש בצהרים. אחריהם ראה עוד ארבעה אנשים, אחד מבוגר ושלושת האחרים צעירים יותר, ופניהם של אלו היו שחורות כזפת. ארבעה אלה רצו אחרי שני האנשים, אבל הם לא הצליחו להשיגם. לאחר ששני האנשים בעלי הפנים הזוהרות כבר נעלמו מהעין, ניגש הב"ח לאנשים שחורי-המראה, נתן להם שלום ושאל אותם מי הם, אבל הם סירבו לענות. חזר הב"ח ואמר להם: אני כאן המרא-דאתרא ואם אני שואל - עליכם לענות לי.

נתרצו הארבעה ואמרו: הרב צודק, ועלינו לענות. אנחנו גיחזי ושלושת בניו...

- ומי הם שני האנשים שרצתם אחריהם? - שאל הב"ח.

- הם אליהו הנביא ואלישע. אחד מהעונשים שלנו הוא, שאנחנו תמיד רצים אחרי אלישע, אבל איננו מסוגלים להשיג אותו.

- ולאן הלכו עתה השנים? - הוסיף הב"ח לשאול.

- הם הלכו לבעל ה"מגלה עמוקות", ענו.

הלך הב"ח ל"מגלה עמוקות" ואמר לו: יודע אני כי אליהו נמצא אצלך, תשאל אותו למה איננו בא אלי?

שאל ה"מגלה עמוקות" ואליהו ענה, כי לרב של עיר מוכרח שתהיה לו שמינית שבשמינית של גאווה, שאם לא כן בעלי-הבתים ירמסו אותו תחת רגליהם, אבל מכל מקום אני אינני יכול לבוא אליו!...

...משם עברו (כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ שליט"א בשעה שהשתטח על קברי צדיקים בקראקא מוקף בקהל עדת חסידיו י"א תמוז תשמ"ח) לציון הגה"ק מוהר"ר נתן נטע שפירא זי"ע א בעמחסה"ק "מגלה עמוקות". לצד ציונו טמונים זוג' הרבנית ובתם, גם כאן הקריא ראש הישיבה (הגאון רבי מנחם ארנסטר) שליט"א את הנוסח הכתוב ע"ג המציבה וכשהגיע למילים "הוא שאומרים עליו שדיבר

אתו אליהו פנים אל פנים" נודעו אדמו"ר שליט"א מאד ונתלהב, בחזרו על לשון זקני הק' ה"אמרי נועם" זי"ע שאומר בפרשת בהעלותך ד"ה "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" בזה"ל "וכן מצינו בספר 'מגלה עמוקות' בהקדמה, אשר אליהו בא אליו ואמר לו אשר באותו ניגון שהוא אומר השירות, אומרים כעת גם מלאכים למעלה!..."

שמעתי מאיש אחד שסיפר הרב מסיקהל רבי זונדל ששמע מהרב הצדיק בוצינא דנהורא ה"שר שלום" מבעלז ז"ל זי"ע, שסיפר מעשה מהמגלה עמוקות ז"ל זי"ע: שבדורו היה פקודה מן השמים שמושיח יבוא מחמת טעם הכמוס, והבעל דבר היה מקטרג ואמר שהדור אין ראוי לכך, רק אם יניחו לו ויעמוד בנסיון ובאופן שלא יגידו שום מלאך ושום נשמה מהנפטרים להם מה הוא (היינו שהוא הבעל-דבר) והוכרחו בית דין של מעלה להסכים לו, וכרוז יוצא לפניו שלא יגידו מזה שום מלאך ושום נשמה להם, כי ענש יענש, ואמר הבעל דבר כי אליהו זל"ט יגיד לבעל מגלה עמוקות, יען כי הוא לומד עמו כל לילה, וקראו לאליהו הנביא זל"ט שלא יבוא אליו כמה ימים, ואליהו הנביא זל"ט אמר מכבר לבעל עמוקות אם יבוא אצלו שום מלאך וירצה ללמוד עמו ומסר לו סימנים לידע אם ראוי הוא ללמוד אצלו, כי גם בשעה שאליהו הנביא זל"ט היה לומד עמו לא היה מגביה עיניו להסתכל בו, כי מחמת יראה ומחמת ענווה לא הסתכל בפניו, ובעל דבר הזה היה בא תחילה להב"ח ז"ל ואמר לו שירצה ללמוד עמו קבלה כי מן השמים שלחוהו אצלו, כי מגיד הוא כמו להב"י, ואמר לו הב"ח שיתן לו שהות שלושה ימים, כי לדבר זה צריך הכנה גדולה, והניח לו, והב"ח היה מתפלל להודיע לו אם ראוי לכך או לא, ולא היו מודיעים לו, השתטח על קברי אבותיו להודיע לו, בלילה בא אביו של הב"ח ואמר לו שלא ילמוד אצלו, ואחר ג' ימים בא הבעל דבר אצלו ואמר לו הב"ח צא ממני, והלך אל המגלה עמוקות ואמר לו שהוא רוצה ללמוד רזין עליונים ועתידות וקבלה מעשית, והיה מיצר לו, ובעל מגלה עמוקות שכח מה שאמר לו אליהו הנביא זל"ט מכבר מהסימנים לבדוק אותו, והיה מתחיל ללמוד עמו, ובעל מגלה עמוקות בתוך הלימוד הבין שאינו מן הקדושה, והיה מגביה עיניו להסתכל בפניו, וזכר אשר אמר לו אליהו הנביא זל"ט, ואמר לו שהוא רוצה לבדוק אותו ובדק אותו, ומצא את הסימנים שהוא אינו מן הקדושה ולא רצה ללמוד עמו, ואח"כ הלך אל ה"ט"ז ואמר ה"ט"ז ז"ל שאינו צריך ללמוד עמו, אח"כ היה מתלבש בשבתי צבי ימ"ש, וגדולי עולם היו בהסכמה עמו וכו', ושלח אל ה"ט"ז דברים שבינו לבינו שאנו יודע לשום אדם, כדי להסכים עמו, ולא רצה ה"ט"ז, ושלח לו בנו ושני בני אדם לבדוק אותו, ואמר להם אם יראו שעובר על דברי חכמים כל שהוא, ידעו ששקרן הוא, והיו רואים אותו שהוא עובר על דברי חכמים שישן פרקדן, והיו צועקים ששקרן הוא, ודבריהם אינם נשמעים, ומחמת זה באו צרות גדולות על ישראל, והשי"ת יצילם מכאן והלאה ע"כ שמעתי.

לאחר הסתלקות בעל "מגלה עמוקות" בא יום אחד לקראקא אברך צעיר, שפנה אל גבאי בית הקברות כשבקשה בפיו: מכיון שראה כי בקרבת קברו של הגאון בעל מגלה עמוקות מצויה חלקת קבר פנויה, חפץ הוא לרכוש חלקה זו עבור עצמו. כאשר שמע הגבאי את דברי האברך, החל לגעור בו: "מי אתה כי תחשוב עצמך ראוי לשכב במקום קדוש כזה?" אולם האברך לא הרפה. הוא היה מוכן לשלם סכום נכבד עבור רכישת הקבר. חלפו ימים, יום אחד החל הגבאי לחשוב בענין ואמר לעצמו: "הן הוצאות שמירת בית הקברות מרובות, הקופה ריקה, והנה, הזדמנות נדירה לפני למלא את הקופה, שכן אברך

זה מוכן לשלם סכום נכבד עבור רכישת הקבר הסמוך לקבר בעל "מגלה עמוקות". אגש אליו, אטול ממנו את הכסף ואז יסודר הכל - מכיון שאני כבר זקן, אין לי מה לחשוש, ימי ספורים, ואילו אברך זה - בעת בוא יומו - יהיה חסר אונים, כאשר אני לא אהיה כבר בעולם והוא לא ידע אל מי לפנות... וממחשבה למעשה. גבאי בית הקברות ניגש אל האברך, נטל ממנו את הכסף והכניסו לקופת "חברא קדישא" אך את הקבר לא רשם על שמו של האברך. באותו יום נסתלק לפתע האברך לבית עולמו. נחרד הגבאי חרדה גדולה, שכן אפילו את שמו לא היה האברך מוכן למסור. אך במחשבה שניה נרגע הגבאי - הן אין לאברך זה קרובים וידידים, וא"כ אין איש יודע מכל המעשה. מה עוד שכסף הקבורה הלך למטרות צדקה, וזכות גדולה היא לאברך זה. אשר ע"כ נקבר האברך בחלקה צדדית, לא באותה חלקה - ליד בעל "מגלה עמוקות" - שרכש לעצמו בחייו.

בלילה בחלומו, ראה הגבאי את האברך שבא אליו בטענה: הרי עשינו עסקה ואתה לא קיימת את חלקך, לכן תובע אני אותך בפני בית דין של מעלה. נחרד הגבאי מאד, אולם משהאיר הבוקר אמר לעצמו "חלומות שוא ידברון ואין לי להשיג עליהם". ברם, לאחר השנות החלום פעמיים ושלוש ראה כי אין הדבר פשוט כלל וכלל. נכנס איפוא אל הרב בעל הב"ח שניהן כרב בקראקא, סיפר לו את כל המעשה והוסיף ואמר כי אינו מוצא מרגוע לנפשו.

השיבו הרב בעל הב"ח: "אל תפחד, והיה כי יבוא האברך לפניך שנית בחלום אמור לו "לא בשמים היא", ואם הנך חפץ בדין תורה בוא לדין תורה בתאריך פלוני לפני הרב".

כאשר נגלה האברך אל הגבאי בחלום הלילה, מסר לו הלה את דברי הרב. והאברך הסכים לכך מיד. התקינו מחיצה בבית הכנסת, וכאשר הגיע זמן "דין התורה", שמעו כמין רעש מאחורי המחיצה, ואז הבינו כי האברך בא לדין.

ציוה הרב על האברך כי יטען את כל טענותיו, ואז סיפר האברך את כל הסיפור. כאשר גמר, פנה הרב אל הגבאי ושאלו: מה יש לך להשיב? "אמת" - השיב הגבאי - "כך היה סיפור המעשה, ואולם מעולם לא עלה בדעתי לקברו במקום זה, שכן אין זה לפי כבוד הרב בעל "מגלה עמוקות". מה עוד, שגם את שמו של האברך איני יודע, מאחר שלא רצה לומר לי"... פנה הרב לעבר המחיצה ואמר: אמור לנו מי אתה ומה שמך, ואז נראה אם ראוי הנך לשכב ליד הגאון בעל "מגלה עמוקות". האברך לא הסכים בשום אופן לגלות את שמו וטעמו שמור עמו. אז פסק הרב: "לכאורה, חייבים אנו לקבור את האברך ליד בעל "מגלה עמוקות", שכן על חלקה זו שילם ממטיב כספו, אך מאידך גיסא אין אנו יודעים מי הוא, ואולי אין זה לפי כבודו של הגאון בעל "מגלה עמוקות" כי אברך זה ישכב לצידו. אשר ע"כ אנו נפתח את הקבר ליד בעל "מגלה עמוקות", ואתה - פנה הרב אל האברך - אם ראוי אתה לשכב ליד בעל "מגלה עמוקות", תעבור לבד אל הקבר אשר קנית בחיך"... הגבאים עשו כך.

למחרת עם בוקר באו לבית הקברות ויחרדו אל ליבם: קברו של האברך היה ריק, ואילו הקבר ליד בעל "מגלה עמוקות" היה מלא...

הקימו הגבאים מצבה על קברו וכתבו עליה:

פה נטמן האברך לא נודע מיהו "יעיד עליו רעו"...

לאחר שנים נמחק הכתוב מן המצבה. בשנת תקצ"ב הקימו מצבה חדשה על הקבר וחרטו עליה את הדברים הבאים:

"ציון לנפש חיה פה מצאנו, ודעת שמה לריק יגענו, יען נמצא קבור באשמנים ותמחנה אותותיו מרוב שנים, אכן יגיד עליה רעו גאון עוזנו, מגלה עמוקות ומגיה חשכנו, כי רב כבודה בשם תפארת, להשאר בדור דורים למזכרת, גבאי הח"ק זאת אל לבם השיבו, ומצבה חדשה על קברו הציבו, תקב"ץ לפ"ק לבריאת ארץ ושמים".

כדי לפענח את הסיפור הזה נעתיק עוד סיפור שנרשם בפנקס החברה קדישא.

בימי הרב הגאון עולם והנורא בעל מגלה עמוקות זללה"ה בק"ק קראקא בא לשם בחור אחד לא נודע מאין הנהו וחפש לו מעמד לשרת שמה ונשתכר אצל בעל הבית אחד בעל חנות גדולה להיות משרת בחנותו ועשה עבודתו באמונה, והתנה עם הבעה"ב בפירוש על זה האופן יהיה אצלו משרת שיוכל לילך ערב ובקר לתפלה אל בית הכנסת, והסכים על זה הבעל הבית, ומאז בא הבחור אל החנות נתברך העסק והמסחר למעלה ראש בשפע ברכה, פעם אחת הלך הבחור המשרת הזה לבית הכנסת להתפלל תפלת שחרית כמנהגו, בתוך כך באו סוחרים ממרחקים והמון אדם רב אל חנותו של בעל הבית עד שלא היה יכול למלא לכל אחד משאלותיו, והבחור הלזה אחר מלבא, ושאל הבעל הבית כמה פעמים את המשרת איפה הוא, והשיבו לו כי עדיין לא בא מבית הכנסת וילך הבעל הבית בחרי אף לראות מדוע בושש מלבא, אם האריך בתפלתו יסלח לו, ואם אך מבלה זמנו בבטלה אז יקח נקם ממנו, וכאשר בא לבית הכנסת ויראהו עומד ומסתכל כלפי מעלה על ציורי התקרה, ואין אומר ואין דברים בפיו וירץ אליו בחמת רוחו ויכהו מכת לחי, וכל המתפללים שמה נאספו לראות מה זאת, והבעה"ב עזב את בית הכנסת וילך לחנותו, והבחור הלז לא שב לבית אדוניו עוד, אך הלך אל הרב הקדוש בעל מגלה עמוקות מכירו מלשעבר ליטול רשות ולהפרד ממנו, ויתמרמר הרה"ק לנגדו למה זה תעזבני אבל לשוא היה כל הפצרותיו וללא יועיל כי ירט הדרך לנגדו, ויאמר לו הרה"ק על כל פנים אל תפטור אלא מתוך דבר הלכה למען יהי' לי למזכרת נצח, הנה יגעתי בחיבורי מגלה עמוקות ואמרתי רנ"ב אופנים על פסוק זה ואתחנן "וידבר ה' אלי אל תוסף לדבר אלי בדבר הזה" כמנין ר"ב ל"ך על הפצרת משה רבינו ע"ה ליכנס לארץ ישראל, אמור לי גם כבודו מה זה אשר לא הבאתי בספרי, ויאמר לו הבחור יש אתי רמז מה שלא מובא בספרים, להיות שיש ארבע חיות הקודש הנושאת המרכבה העליונה והכסא כבוד לה' ד' רגלים, ואמר רז"ל האבות הן המרכבה והאבות הקדושים המה שלשה כנגד שלשה רגלים, ורצה משה רבינו ע"ה ליכנס לארץ ישראל וע"י קדושת הארץ יוכל להיות רגל רביעי שבמרכבה, ואמר לו הקב"ה רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה כי כבר הכינותי את דוד עבדי להיות ברגל הרביעי, ורמז לזה כי בדב"ר ר"ת "בן דוד" ברגל "רביעי ע"כ, ויפטרו ממנו ופרח לו איש האמת, בעל החנות בראותו כי הנער לא בא עוד לביתו, נתחרט מאד על שביישו ברבים, והלך במר נפש להרה"ק בעל מגלה עמוקות ובבואו לביתו אמר לו הרה"ק מה שהכית אותו על הלחי הוא לא הרגיש כלל ולו לא עשית מאומה, אבל אך לי עשית הרחקת ממנו אוהב וריע והוא עתה על ת' פרסה ולא אראה אותו עוד, ושש אנכי על אמרותיו שהניח לי כנ"ל, והוא מעשה הפלא ופלא.

הגאון רבי מרדכי בנעט זי"ע

יום ההילולא - י"ג אב

הגאון מוהר"ם בנעטה האב"ד ור"מ דק"ק נ"ש - כאשר למד בפירודא אצל הגאון 'זכרון יוסף', היה דר אצל חייט עני א', ודרכו של החייט הוא היה לקום בכל לילה בחצות ולילך מביתו, וכאשר ראה זאת הגר"מ הלך אחריו, וראה שהחייט הולך לתוך יער א', ובזמן מה אח"כ שמע קול תורה משני בני אדם, וכאשר הגר"מ הביט זאת איזה לילות, ביקש מבעה"ב החייט שיקח גם אותו עמו כשהולך בלילה ליער, אמר החייט איזה תכלית זאת לך, הנה מנהגי בכל לילה לילך לתוך היער לומר שם תהלים, ואין זה תכלית לבחור אלא ללמוד ש"ס ופוסקים, השיבו הגר"מ, מה איכפת לך רצוני ג"כ לומר תהלים, ורק עשה לי טובה זו וקחני עמך, וכראות הבעה"ב החייט שלא יוכל לו, כי לא ירפה ממנו, אמר לו שמע מה שאומר לך, אם תשבע לי שעד אחרי פטירתי לא תגלה לשום אדם ממני, אז אקח גם אותך ללמוד הש"ס בכל לילה בתוך היער, מה שאני לומד ביחד עם בני שהוא ג"כ אחד מן הנסתרים, וכן הלך הגר"מ איזה שנים בכל לילה ולילה ללמוד אצל שני הצדיקים הנסתרים הגאונים ומשם נעשה גברא רבה עצום ורב בכל התורה. והנה אחר איזה שנים הגיע קיצו דהצדיק החייט ונסתלק, והגר"מ קרע עליו כל בגדיו כדין רבו מובהק ביו"ד סי' ש"מ, ומרדכי זעק זעקה גדולה ומרה, וגילה בעיר פיורדא מי היה זה החייט הנפטר, וחלקו לו כבוד גדול והגאון 'זכרון יוסף' הספידו מספד גדול. כן סיפר הגאון מו"ה שלמה קוועטש ז"ל שהיה תלמיד מובהק להגר"מ בנעטה, שכן סיפר לו רבו הגאון ז"ל, וממנו שמע תלמידו דודי הגר"א פראגר רב"ד טאפאלטשאן ז"ל.

סיפר לי הרה"ג מו"ה אברהם הלוי יונגרייז ז"ל אבדק"ק סעגעדין, ששמע מפי אביו הגה"צ המפורסם מו"ה ישראל הלוי יונגרייז זצ"ל אבדק"ק נאדאודוואר, ששמע מפי זקנו הגה"ק שר התורה רבי אברהם יצחק גליק זצלה"ה אבדק"ק טאלאשווא בעל יד יצחק, שהי' חתן הגאון האדיר כקש"ת מוה"ר ישעי' בנעט זצלה"ה אבדק"ק קאלוב יצ"ו בן הגה"ק רשכבה"ג מהר"ם בנעט זי"ע אבדק"ק ניקלשבורג והמדינה, שפעם אחת בא הרה"ק בעל נועם אלימלך מליזענסק זי"ע אל עיר ניקלשבורג, לבקר שם אצל הגה"ק רבינו שמואל שמעלקא הלוי איש הורוויץ זי"ע האב"ד שם והמדינה. וראה שם את הבחור מרדכי בנעט הנ"ל, אשר למד שם אצל רבו הרבי ר' שמעלקא זי"ע, ואמר לו, תיזהר אברך, אתה עוד יכול להפסיד עוה"ב!, ויהי' כאשר שמע את דברי התוכחה האלה, אחזוהו זלעפות, ונכנס אל רבו הרבי ר' שמעלקא, ופרץ בבכי וסיפר לפניו את דברי הר"א, וכי מה הוא רוצה ממנו. והשיב לו רבו לאמור, אל תדאג בני, הוא אינו רוצה ממך שום דבר, רק רוצה בזה להזהירך, שאל תרבה כ"כ בתעניתים, כי עי"ז אתה מחליש את בריאותך, ואשר באמת צריך אתה להיות בריא וחזק לעבודת השי"ת, וללמוד תורתו הקדושה.

יש מכתב נורא, שהיא פתקא מן שמיא שמצא הגה"ק רבי מרדכי בנעט זצ"ל, ותוכן הדברים המובאים שם, שהשכינה הק' כתבה לרבי מרדכי שנגרם לה נחת רוח גדולה בשעה שהוא מפלפל בתורה ומקשר תוס' ורמב"ם ורי"ף וכו', ואח"כ כתוב שם, שאילו היו יודעים אחד מני אלף מהצער הגדול שיש לשכינה הק' בכל יום שהיא בגלות, לא היו יכולים לסבול זאת, והשכינה מבקשת שם ממנו שיקבץ את

גדולי ישראל לפעול למען הגאולה ולאוקמי שכינתא מעפרא. והדברים נוראים ומבהילים ותסמרנה שערות ראש...

סיפר אאמו"ר: מעשה בהגאון ר' מרדכי בנט זצ"ל, שרצה לקבוע קורת העירוב בכותל ביתו של גוי ובעל הבית התנגד לכך. הבטיח לו הגאון, שלעולם לא תפול דליקה בביתו. והסכים. לאחר זמן רב היתה שריפה גדולה בעיר ניקלשבורג ונשרפו כל הבתים, חוץ מביתו של אותו גוי.

סיפר הגה"צ מו"ה זעקיל פאללאק זצ"ל ר"מ בבאניהאט, כי אצל רבינו הגאון מו"ה מרדכי בנעט זל"ה היה רב א' לקבל התרה ונסה אותו בלשון הטור בע"פ, והיות הגאון ז"ל היה פרוש כל ימות החול מביתו מכל וכל, וכאשר רצה להזמין אורח על שולחנו היה מצוה להביא אוכל מפונדק ולהשים לפני האורח, ולכן גם עתה צוה למשמשו להביא נתח אווז מבעלת הבית א' מוחזקת בכשרות מוכרת אווזות, והמשמש הביאו והעמידו על תנור בית החורף לשמור חומו, והגאון זל"ה בלכתו בחדרו אנה ואנה בעומק העיון, ובכל פעם עברו במקום התנור אמר לא ידעתי מה זה, הנה לזה יש לו ריח נבילה, וקרא לבעלת אווזא הנ"ל והתוודית לפניו כי זה ג' חדשים שלא שלחה לשוחט לשחוט ר"ל. (בהגהה לס' שיח השדה עה"ת אות כ"ז ע"ש).

...וכשנסבה השיחה על ענין הגורל, המשיך מורנו הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל וסיפר מעשה שהיה אצל הגאון רבי מרדכי בנעט, אב"ד ניקלשבורג, שפעם עשה לו יהודי טובה גדולה, וכגמול על כך שאלו הצדיק מה רצונו שיגמול לו על כך?

הירהר הלה, מה יכול לבקש מהצדיק בשעת הזדמנות כזו.

ומכיון שיהודי פשוט היה והשגותיו היו מצומצמות, ביקש מרבי מרדכי בנעט שיגלה לו את מספר האגרת שתזכה בפרס הגדול בהגרלה הקרובה.

חיך הצדיק על השגתו הגשמית של היהודי הלז. קיים את הבטחתו וגילה לו את המספר.

רשם היהודי את המספר של האגרת, וסבב על דוכני סוכני המכירות לבקש את המספר. אגרת זו שאת מספרה גילה לו הצדיק עלתה סכום ניכר, כי היא לא היתה מסוג האגרות העממיות הזולות.

חיפש ולא מצא, עד שהגיע לסוכן אגרות אחד שאמר לו כי האגרת הזאת נמכרה כבר על ידו, ומכיון שהיתה זו אגרת שהיו רושמים עליה שם הקונה, הרי ידוע לו שמו וכתובתו של הקונה, ואם הלה יסכים להוסיף על מחירה, נכון הוא לרכשה בחזרה מידי הקונה.

יהודי זה שלא היה בעל אמצעים, היסס אם כדאי להשקיע השקעה "כה גדולה" וביחוד עוד להוסיף על המחיר הנומינלי, רק על סמך "גילוי" של הצדיק. התלבט מאד היהודי ולא ידע לשיטת עצות בנפשו, כי קשה מאד היה לו להוציא סכום מכיסו הדל.

עד שעלה רעיון במוחו. לפני שירכש את האגרת הוא יערוך הגרלה נסיונית, ויראה אם אמנם נכונים דברי הצדיק. מרוצה מהמצאתו, ניגש היהודי בזריזות לערוך את הניסוי. לקח כמה גליונות נייר, רשם עליהם כח סידרת המספרים שמודפסים על האגרת של סריה זו. כי מחמת מחירה הגבוה לא הופצה

בכמות גדולה של אגרות. אחרי יגיעה של שעות רבות ברישום המספרים, גזר את הגליונות לפיסות קטנות כשעל כל פיסת נייר רשום מספר, וניגש להגרלה הנסיונית.

ומה נדהם אותו יהודי פשוט לראות שאמנם אותו מספר שגילה לו הצדיק עולה בגורלו.

סמוך ובטוח בגילוי הצדיק נחפז היהודי אל סוכן האגרות, שלשל לידו את כל הסכום שביקש, על מנת שירכוש עבורו את האגרת המבוקשת.

ספר היהודי את הימים, השעות והרגעים עד שעת ההגרלה, כי קצרה רוחו להמתין לעושר הצפוי לו מההגרלה הקרובה.

ומה גדולה היתה תדהמתו של האיש, ומה עמוקה אכזבתו כשישב וראה בעת ההגרלה הפומבית שהתקיימה באולם מועצת העיר לעיני הקהל, איך שהאגרת שלו אינה עולה בגורל, ובפרס הגדול זכתה אגרת אחרת.

מלא צער ואכזבה מיהר היהודי אל הגאון רבי מרדכי בנעט וטען כשונמית הלז, הלא אמרתי לך אל תשלה אותי...

הביט עליו הצדיק בעיניים רחמניות, ושאלו בנחת: אולי קשקשת משהו בנתיים?...

סיפר לו היהודי בשברון לב את ענין "ההגרלה הנסיונית" שערך.

נענע לו הצדיק בראשו ואמר: הלא אמרתי לך שמספר זה יעלה בגורל - ואמנם עלה, ובהגרלתך הנסיונית בזכות את ברכתי...

בשנת תקע"ט, ביום ב' דראש השנה, בא לקהילת ניקלשבורג יורש העצר, בן המלך עם שריו ואחוזות מרעיו. קבלו אותו שרי העיר עם כל אנשי העיר בשמחה רבה, והבטיח ליהודים, שיבקר בבית הכנסת שלהם. היהודים שמחו מאוד והכינו עצמם לקבל את האורח ברוב פאר ויופי. תחת חופה עמדו ראשי הקהלה, עם ספרי תורה ועטרות זהב וכסף עליהם ונרות דולקות מסביב... ויהי כאשר נטו צללי ערב והמועד אשר יעד בן המלך לבוא עבר, ויחל העם עד בוש. כאשר ראה הגאון רבי מרדכי באנעט זצ"ל, כי עוד מעט יעבור זמן תפלת מנחה, אזר כגיבור חלציו ובלב נכון בטוח כי לא יאונה לו כל און, עבר לפני התיבה והתפלל. בעומדו באמצע התפלה, בא בן-המלך ושריו, נכבדי העדה הלכו לקראתו והוליכו אותם ביראת הכבוד אל המקומות אשר הכינו להם, והגאון ז"ל המשיך תפלתו הלאה, בהשתפכות הנפש, בלי שום בלבול הדעת ובלי תנועת רעדה מחמת מורא ואימת המלכות, וכה גמר את התפלה באימה ויראה עילאה, ממורא שמים ואימת יום הדין... בן המלך שאל את ראשי הקהלה, מה טובו של איש זה ומה מעשהו. והשיבו לו, כי הוא הרב דקהילתם והמדינה וכי היום הוא ראש השנה יום המשפט והוא מבקש בעדנו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. וכאשר גמר הגרמ"ב התפלה, הסיב פניו אל בן המלך והשרים והשתחוה לפניו ביראת הכבוד, ובירך ברכת המלכות, שחלק מכבודו בקול רם, ופירש את הברכה בלשון אשכנז. ושפתי צדיק ידעון רצון, לרצות פני אדוניו, על שלא הפסיק תפלתו וביקש ממנו סליחה, על אשר לא יוכל לעשות לו יקר יותר, כי זה היום גדול ונורא ליהודים. בן המלך קבלוהו בפנים שוחקות וידבר אתו טובות. וכאשר נפרד יורש-העצר מראשי הקהלה, אמר להם: "מעודי לא שמעתי תפלה של התעוררות והשתפכות הנפש כזו".

ויסופר, כי כאשר רצו בני בליעל להמית את יורש-העצר, בהיותו בבאדען ולא קלעו אל המטרה, אמר: "כי ברכת האיש הקדוש, רבי מרדכי באנעט, עמדה לו לשמרו מכל רע".

בימי המלחמה הנוראה, בשנות תרע"ד-תרע"ה, היו רבים מפליטי במדינת מעהרן ורבים מהם התגוררו בקהילת ניקלשבורג. וסיפרו לי, כי עוד היום מרבים לספר בשבת הגאון רבי מרדכי בנעט זצ"ל וקדושתו. וזקן אחד סיפר להם, ממה ששמע בעצמו מהמשמש שלו, מעשה פלא:

המשמש היה דרכו תמיד בכל לילה, כאשר כבר כלתה רגל מן השוק, לסגור את דלת החצר שלפני הבית, שהיה דר בה הג"ר מרדכי זצ"ל. פעם אחת כאשר סגר הדלת ורצה לשוב אל חדרו שבבית הרב, והנה נפתחה הדלת וחשב שאולי לא סגר היטב, והלך וסגר עוד הפעם והשגיח בעין פקוחה שנסגר המנעול היטב, וכאשר הפנה שכמו ללכת לבית הרב והנה נפתח הדלת עוד הפעם. ויחרד מאוד, כי הבין אשר לא דבר פשוט הוא, ונכנס אל בית הרב ויספר לו את הדבר הזה. הרב התבונן מעט ואמר לו: "אמנם כן הצדק עמו, שכחתי ללמוד פרק משניות עבור פלוני בן פלוני, שהיום היאר-צייט, בכך בא להוכירני". והוציא המשניות ולמד פרק אחד, ואחר כך אמר לו: "צא וסגור את הדלת". ולא נפתחה עוד.

שמעתי מהגה"צ רבי עזריאל יהודא לעבאוויטש זצ"ל רב דק"ק עדת יראים ווינה, ששמע מרבו הגה"צ בעל לבושי מרדכי זצ"ל, איך שסיפר בבכיות, שאחר פטירת הג"מ מהר"ם בנעט הגיע מוכר ספרים אחד לעיר פרעשבורג למכור ספרים, ובין הספרים הי' לו גם סידור אחד שהי' שייך להגאון מהר"ם בנעט אב"ד דק"ק ניקלשבורג זצ"ל, וביקש המוכר ספרים בעבורו עשרה כתרם (סכום גדול בימים ההם), והחת"ס זצ"ל קנה אותו ממנו בכסף מלא, וכאשר פתח את הסידור מצא כתוב בו בעצם כתי"ק מהר"ם בנעט זצ"ל בזה"ל: נדר נדרתי לה' אלקי ישראל שלא אהנה מהעולם הזה רק כדי חיות נפשי! והתפלא על זה החת"ס מאד, וקרא לפניו את הדיינים הג"מ ר' מרדכי טאסק ז"ל ואת הג"מ ר' דניאל פרוסטניץ ז"ל, והראה להם את הדבר הזה, ובכה ואמר: נדר זה אי אפשר לעשות אם לא שהי' בו יותר רוח הקודש ונביאות מישעי הנביא, כי הלא איך יודע האדם למדוד בדיוק מה שהוא רק לכדי חיות נפשו, עד שיכול לנדר על זה, ולכאורה אם יאכל או ישתה מעט יותר מכדי חיותו כבר עבר הנדר, אין זה אלא שעל ידי רוח הקודש יכולין לנדר כזה! והח"ס התפלל בסידור הזה רק פעם אחת בחודש, בראש חודש. (מרשימות הה"ג ר' מרדכי אפרים פישל שמעלצער שליט"א)

מעשה נאה ונפלאה, בשנת תרל"ט ישבתי עמו יחד במשפט בגוסטינין, בעסק שידוך, אשר לקחני אבי הכלה מטשערווינסק, לבוררות נגד בעל דין שכנגדו מגוסטינין, ומורי רבי (הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זי"ע) זצוק"ל היה השליש, והנה אחר גמר העסק והתפשרות, נשאיתי אני לבדי עמו בחדר והיה רבינו (הרה"ק מגוסטינין זי"ע) ז"ל אז בדיחא דעתיה טובא, ודיבר עמי הרבה ענינים, ומענין לענין השיח מענין נתינת פטורים בשידוכים, ואמר כי לא דבר קל הוא, וצריך כל רב להיות שמור וזהיר מזה, שלא להגיס לבו בעניני שידוכים, למהר ולהחיש לתת פטורים, אף על פי כן ימנע עצמו מזה, וסיפר לי על זה מעשה נפלאה, אשר סיפר לו הרב הגאון מו"ה שמעון סופר זצ"ל מקראקא, בהיותם בצוותא חדא, מאשר שמע בעצמו מפה קדוש אביו הגאון בעל חתם סופר זצלה"ה, מה שאירע אצלו עם הגאון הגדול מו"ה מרדכי בנעט זצ"ל מניקלשבורג,

וכך היה המעשה, שהגאון מניקלשבורג ז"ל לא נפטר בעירו, מקום כסאו, כי אם בשוב קטן מאוד, מקום רוב אינם יהודים, ויהודים בו מעט, והיה רחוק מאוד מניקלשבורג, ובשמוע עיר ניקלשבורג מפטירת רבם, תיכף ומיד רעשו סיפיהם להוליכו אצלם, לקדש בית קבורתם בגוית קדוש כזה, ולא הסכימו אנשי המקום לקחתו, וכבר חצבו לו שם קבר, כי אמרו עלינו יניח צדיק זה את ראשו, ואחר שנסבה מן השמים שנפטר במקומינו אנחנו זכינו בו, ולמה נגרע, אם ננחלתינו נפל החבל הזה בנעימים, והיה ריב גדול בין הצדדים, עד שנגשו אל המשפט לפני הממשלה, וקרב הענין אחד אל אחד גבוה מעל גבוה עד שהגיע אל בית המלך, והיושבים ראשונה במלכות, כדת מה לעשות בנידון זה, אשר לכל אחד מב' הצדדים טענה בפיה אשר להם משפט הבכורה בקברות אדם גדול זה, ונפלא מהם דבר המשפט, כי לא ידעו מה היא, ומה לדון בה, ושלחה המלוכה יר"ה את המשפט אל הגאון בעל חתם סופר זצ"ל, שהיה באותה מדינה לנס ולמופת ביניהם, שכפי אשר יורה הגאון ז"ל כן יקום, ולאשר היה הזמן דחקו, היה נייעור הגאון ז"ל כל אותה הלילה, וחשב לשלוח תשובתו בבוקר השכם, ולהוציא כנוגה צדקת אנשי ק"ק ניקלשבורג, כי גם לו נגע הדבר אל לבו אם ייגזו זה בין קברות רחוקות בארץ לא לו, והנה בטרם כלה להעלות דבריו על הכתב לשלוח דבריו אל המלך, שהיה אז קודם אור היום, חטפתו שינה לאותו צדיק ז"ל, ותרדמה נפלה עליו, והנה הגאון מו"ה מרדכי זצ"ל הנפטר, בא אצלו בחלום, ודיבר אליו בזה"ל: אתה כבר העלית על פי הלכה שאנשי ניקלשבורג זכו בדינם, אבל דע כי לא תתקיים מחשבתכם, יען שאני מוכרח לשכב פה בשוב קטן הזה, לאשר כן נגזר עלי מן השמים, לעונש, על שנתתי פעם אחת פיטורים בעסק שידוך, הגם שהיה על פי דין תורה, בכל זאת דקדקו עמי בזה, שלא הצרכתי לעשותו, והאות על זה, שאותה כלה שנתתי עליה פיטורים, היא שוכבת במקום זה, וקברי סמוך אצלה ממש, והודעתך מזה, למען תדע להשיב דעתך לשם אקבר פה, וייקץ הגאון ז"ל משנתו בחרדה, הבוקר אור והאנשים שולחו מאיתו ז"ל כדברי הגאון הנפטר ז"ל, אשר אתו בחלום, ונתוודע להם כי כן הוא.

[נוסח אחר ממעשה הנ"ל]: בשנת תקפ"ט נחלש הגאון מוהר"מ באנעט ז"ל, והרופאים פקדו עליו ליסע להתרפאות במעינות החמים אשר בקארלסבאד, ובהיותו שם גברה עליו מחלתו ר"ל וצוה לפני מותו, שרצונו שיוליכו גוייתו לק' ניקלשבורג או לכה"פ לק' פראג, וביום ד' י"ג מנחם אב יצאה נשמתו בטהרה, ובקשו מוקיריו לקיים צוואתו, אבל מושלי העיר עכבו בדבר, לבלתי הוליך את הנפטר למקום רחוק בלתי חניטה, ע"כ נאלצו להביאו לקבר ישראל בק' ליכטענשטאט, הסמוכה לק"ב.

ב"חוט המשולש" (תולדות החתם סופר ז"ל) יסופר: כי כאשר עברו ירחים ובינתים השתדלו אנשי ניקלשבורג לפנותו משם וקהל ליכטענשטאט מיחו בדבר ופנו בשו"ת ל"החתם סופר". ובשו"ת ח"ס ח"ו סי' ל"ז, לא החליט להתיר, וכעבור חצי שנה כתב שנית לנ"ש והסכים להתיר, כי מוהר"מ באנעט ז"ל בא בחלום לחת"ס וביקש מאתו שיסכים להוליכו לק' נ"ש, כי עד עתה היה נדון לשכב בעיר ליכטענשטאט, מטעם עונש מן השמים, על שבבחרותו היה קשור בקשר החתום עם בת הרב דק' ל"ש, והוא הפריד הקשר, לזאת נענש לשכב שמה כחצי שנה, ואחרי שכבר עבר הזמן, מן הראוי לפנותו ולקברו בעיר במקום קברות אבותיו, וביום א' י"ב אדר שנת תק"ל הובא למנוחתו בק' ניקלשבורג, במעלה הקברים של רבני המדינה הקודמים, זי"ע ועכ"י.

באזינו שמענו בדורות האחרונים ממעשה הנורא שהוכרחו לפנות קבר מר"ם באנעט זצ"ל שנפטר בקארלסבאד והוליכו לביתו ולא הי' שום הפסד בו ולא ריח רע.

שמע מהגה"ק בעל יד יצחק האבד"ק טאלשווא, שבעת נתן לדפוס ס' שו"ת פרשת מרדכי לרבן של ישראל מר חמוהי זקנו מהר"ם בענעט מנ"ש זי"ע, אשר טרח מאוד בסידורו עד שגרם לו כאב גדול על עיניו, וכבר עברו איזה חדשים שהספר היה בבית הדפוס, והג' יד יצחק לא ידע שכבר נגמר, ובלילה שנגמר הספר בדפוס באו אליו בחלום מרנא רבי מרדכי בענעט ז"ל עם בנו הגה"ק ר' ישעי' ז"ל שהיה אב"ד בקאלוב, והגידו לו ישר כח. וסיפר הגה"ק יד יצחק לאשתו הרבנית, ותיאר לפניה צורתו הקדושה דמרנא אשר ראה, והרבנית הכירה עוד את מרנא, כי נתגדלה בביתו הק' בהיות נערה, ואמרה שכמו שהיה אור פניו הקדושים ממש, כן ראה הג' בעלה.

כ"ק מרן אדמו"ר רבי יוסף גרינוואלד מפאפא זי"ע

יום ההילולא - י"ג אב

זכיתי להכנס ללמוד בישיבה אצלו (כ"ק מרן אדמו"ר מפאפא זצ"ל) בהיותי כבן עשר שנים ומחצה, ודכירנא כד הוינא טליא כי ההתמדה והשקידה בלימודים היה למעלה מדרך הטבע ממש, ובכל יום באשמורת הבוקר לפני השעה חמש, כבר נתמלא היכל הישיבה בבית המדרש של הבחורים עד אפס מקום, וכל מקומות הישיבה נתמלאו מבחורים משכימי קום, שבאו לשבור רעבונם וצמאונם בלימוד התורה, והיה קשה למצוא מקום לשבת עליו, ואכן מי שהגיע מאוחר קצת נאלץ לחפש לעצמו מקום לימוד בבתי מדרשות אחרים או באכסניה. וזכורני שיום אחד באמצע הגדת השיעור שמסר רבינו בנוכחות מאות בני הישיבה, פרצו פתאום להיכל הישיבה קבוצת ז' נדרמים [=פלוגת חיילים] מהונגריה שהיו חמושים בכלי זיין, ועיניהם ברקו משנאה תהומית, ואף אחד מאיתנו לא ידע מה יקרה ברגעים הבאים, ואילו רבינו הויחי יוסף המשיך הלאה בשיעורו על מקומו כאילו אינו רואה ואינו מרגיש מאומה, ולא קם ולא זע מפניהם, עד שיצאו בשקט ובדממה כלעומת שבאו, והיה זה חידוש גדול שרבינו המשיך בשיעורו כאילו לא אירע כלום.

אני הגבר רצתי פעם אחת יחדיו עם רבינו ה"ויחי יוסף" זי"ע את רחובות העיר פאפא בריצה גדולה לנהר טאפליצא העובר בה, בעיצומו של יום חורפי אחד בעל צינה חודרת עצמות, וסופת-שלג נוראה שהשתוללה בחוצות, מתוך המיית נפשו להוסיף טהרה על טהרתו.

כשהגיע לשפת הנהר, פשט רבינו את בגדיו וירד אל תוך המים הקפואים, ולראשו כיפה גדולה, שפתותיו דובבות ממלמלות משך דקות ארוכות, כשבידו "קויטל" ובו כתוב שמו של חולה שמסרו לו כדי שיעתיר בעדו וישא תפילה להחלמתו.

כך עמד רבינו בתוך המים הקפואים משך זמן-מה, כשהוא שקוע בתפילתו, ומדבר אל לבו, רק שפתותיו נעות וקולו לא ישמע, עד שהרכין את ראשו לתוך המים וטבל בחיל ורעדה, עלה בחפזון, נסתפג ועטה את בגדיו על גופו הטהור, ושב למקומו במרוצה.

...ובהיותנו בזה אעלה מה שסיפר לי בעל העובדא בעצמו לפני שנים רבות, כי בשנת תש"ט כאשר הגה"ק מפאפא התגורר בעיר אנטווערפן ונחלה מאוד והוצרך לניתוח, והיה חולה מסוכן ר"ל, וכאשר

הוטב לו קצת נסע למדינת שווייץ כדי להחזיק כחותיו שהיה חלש מאוד, ופעם אחת ביומא דפגרא אמר לבעל העובדא שהיה אז בחור צעיר כבן י"ג שנה, וביקשו שילוהו אותו למקוה, ואמר לו הבחור היאך יכול הרבי לגודל חולשתו ללכת למקוה, אבל הרבי השיבו כי אם לא ילווהו ילך בעצמו למקוה, ובהכרח ליווה אותו הבחור למקוה, וראה שירד למקוה וטבל רק פעם אחת, ושאלו הבחור הלא המנהג לטבול שלש פעמים, וענה לו הרב, לטבילה אחת היה לי כח ולא ליותר. וחזינן גם מזה כי לטבילת מקוה היתה לו מסירות נפש למעלה מכחותיו, זי"ע.

בהיות רבינו ה"ויחי יוסף" זי"ע "טמיר ונעלם" בבונקר בימי המלחמה הנוראה, לא פסק אף לרגע מעסק התורה ועבודת ה', כאשר היה באמנה אתו בימי מנוחת הנפש, הימים הראשונים שהיו טובים מאלה.

מעשה היה שהסתתר בבונקר שלושה ימים ברציפות כשהוא צפון בתוך ארון צר, ראשו לחוץ ושחוח בין ברכיו, והוא שכח מצערא דיליה ועסק בתורה בחדוותא, כששפתותיו רוחשות דברי תורה ותפילה ללא הרף.

ובעוד שאר האנשים אשר עמו במחיצתו טרודים ודואגים לפת לחם, כדי לשבור את רעבונם, ולמעט מים על מנת להשקיט את צמאונם, לעומתם - רבינו זי"ע רוח אחרת היתה עמו, והוא מצטער ודואג לרביעית מים בכדי ליטול ידיו לטהרה, כדי שיוכל להוציא מפיו דברים שבקדושה.

פעם אחת, כשהתעורר אצלו חשש לנקיות המקום, ביקש לצאת החוצה בכל מחיר שהוא, בשביל להתפלל תפילה כהלכתה. הוא לא חרד לצאת אל מול פני הסכנה בחירוף נפש, באומרו: "מה לי פה? אם אינני יכול לקיים את מצות בוראי, ואם מנוע אני מן התפילה, למה לי חיים?!"

כ"ק מרן אדמו"ר מפאפא זצוק"ל היה מלא מסירות נפש שלא לעבור ח"ו על דבר שמוזכר בגמרא ובשור"ע. וזאת ראינו בשנת תש"ד כאשר עבד בעבודת כפיה תחת הרשעים, ואז כבר ל"ע היה נפש ישראל הפקר, והרבה פעמים צוו לו איזה דבר והכו אותו במכות גדולות, ולא שמע ח"ו עליהם, לדוגמא פעם צוו המושלים שכל אחד ישכב ופניו למטה, ואמר ח"ו לשכוב פרקדין והוא הובא לאיסור בגמרא (ברכות י"ג:). וכן כמה פעמים צוו אותו לאכול פת עכו"ם ולא רצה לאכול, וקיבל הכאות אכזריות, והכל סבל שלא לעבור אפילו על איסור דרבנן.

ומתחילה לא הבנתי, ונזכרתי שכאשר בשנת ת"ש הייתי תחת עבודת כפיה ל"ע, ולפעמים היה צריך לעבור איסור דרבנן, ושאלתי את כ"ק אדמו"ר ויגד יעקב זי"ע, כי אז לא היה סכנת נפשות, איך להתנהג, והשיב לי מגמרא (כתובות דף ל"ג ע"ב) אמר רב אלמלי נגדהו לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא, א"כ רואים שבמקום יסורים מותר לעבור ואפילו בלי סכנות נפשות, ואולם בנידון הנ"ל היה תרתי הן סכנת נפשות והן יסורים גדולים. ומצאתי שהב"י הביא ביו"ד סימן קנ"ז הנמוקי יוסף, שאם הוא אדם גדול חסיד ויר"ש וכו' רשאי לקדש השם וכו'.

שמעתי מספרים כי הרה"ק מפאפא זי"ע א היה נוהג בפורים בעריכת שלחנו לקום ממקומו ולילך לאסוף צדקה בקרב אנשי שלומו, ובחדא מחתא בירך את כל הנותנים בישועות גדולות. בשנה אחת

ממש בסוף ימיו כמדומה בשנת תשמ"ב, החליט בדעתו כי אין הוא במדרגה הזאת, ואין הוא מאחל ישועות, ולא צדיק הוא. כן עבר בדעתו מחשבת טהרה של ענוה וחסידות.

כמעט שנגמרה החלטתו לשנות את מנהגו הטוב מכמה שנים כולם שוים לטובה. אך אז העמיד עצמו על השלחן איש אחד מן הזקנים, והשתיק את כל העולם ואמר: הנה אנחנו שומעים עכשיו מהרבי איך שאינו צדיק ואינו פועל ישועות, חשבתי כי עכשיו בא הזמן לגלות אפס קצהו מן מדריגת הרבי, אשר עיני ראו ולא זר, ותכתב לדור אחרון.

הנה הדבר קרה בעת מלחמת העולם השנייה, באישון לילה ואפילה אחרי יום עמוס התלאות אשר כולנו היינו כמעט הרוגים מעבודה קשה המפרכת את הגוף. הגרמנים החליטו כי אין להם זמן מוכשר יותר מעת ההוא לחייב את כל האסירים לעשות "עקסערסייס" [התעמלות], לעשות תנועות שונות ומשונות, ובלבד שיזהר כל אחד שלא ישנה דבר מרצון מלאכי חבלה ההם, להטות הידים ככה וככה, וכן הרגלים, לשכוב ולעמוד ככל העולה על רוחם.

כל האסורים בלית ברירה יראו מעונש מיתה על שינוי כל שהוא מאשר זממו הרשעים ההמה, וקיימו ועשו הכל בלי להחסיר תנועה כל שהוא להנאתם הארורה. והנה פתאום נשמעו קולות וצעקות מרשעים האלו, המה צעקו על אחד "כלב אתה" תעשה הכל בדיוק כמו שאנו מצוים אותך, תשכב תיכף ומיד, ובכל הזמן הורידו על אותו הגוף מכות נוראות ונפלאים, אבל אין קול ואין עונה, האיש ההוא התעקש בכל עוז כי אינו עושה כמעשיהם, לא יכולנו להביט ולראות מי הוא, אבל בלחש שמענו קול הבא מאחד לשני כי זהו לא אחר מהאדמו"ר מפאפא זיע"א, אשר בשביל שאינו מצייט להרשעים ההם, הורידו לו מכות רצח עד שפוך דם עליו ויותר. כל אחד מאתנו חשב לעצמו מדוע לא היה יכול לציית להם, מדוע הניח עצמו בתוך שיניהם הארורים. ולא הבננו דבר.

אחרי כמה זמן של מכות רצח, הוליכו אותו לתוך חדרם הפנימית ושמה נשתהה כמה שעות, באין אנו יודעים מה נעשה עמו. עברו שעות האיומים האלו, והאדמו"ר שב חזרה וכל גופו זב דם ומלא מכות ויסורים, גורר את רגליו הכבדים, כך הגיע לתוך הבאראק שלנו.

כולנו רצנו אל רבינו, התחלנו לעזור אותו, לרחוץ אותו ממכותיו, לסייעו סיוע שיש בו ממש שיוכל לחזק את עצמו קימעה. אך אחרי ככלות הכל, כשראינו שמתחיל להשיב קצת את נפשו, לא יכולנו להתאפק ושאלנו אותו בדרך ארץ, יסביר לנו רבינו מדוע עשה רבינו ככה ולא קיים את מה שציוו לו הרשעים הללו.

הרבי ענה חד וחלק, אני ירא מרבי יהושע בן לוי יותר ממה שאני ירא מהרשעים הללו. המה ציוו לי לשכוב על הבטן, והלא זה נקרא פרקדן, ואיתא בגמרא ברכות [יג:]: רבי יהושע בן לוי לייט אמאן דגני אפרקיד. כן סיים את סיפורו איש זקן ההוא, כי מזה נראה בעליל אפס קצהו של גדולתו וקדושתו של הרבי, ובזה סיים את דבריו ושאל הכי לא צדיק וקדוש הוא הרבי. וכי שייך לו להסתפק אם יכול ליתן ברכות ולפעול ישועות.

האדמו"ר מפאפא זיע"א כשמעו את כל המעשה הזאת, נתמלא שמחה רבה, וקיים את מנהגו כמידי שנה בשנה, בהוסיפו לברך את כל אחד ואחד במדה גדושה, הרבה יותר מבשאר שנים.

פעם אחת התפלל כ"ק אדמו"ר מפאפא זצ"ל בביתו שהי' לו יסורים גדולים על רגלו, ואחר תפילת מנחה סיפר שהרה"ק רר"צ מזידיטשוב זי"ע הי' פעם חולה וקראו אצלו רופא ואמר להרופא שיבקר ויאמר לו על איזה אבר היא המיחוש וא"צ שיתן לו סמים לרפואה רק כשידע איזה אבר הוא חולי ורמ"ח מ"ע הם נגד רמ"ח אברים יתקן מעצמו מה שצריך תיקון עכל"ק, והמשיך כ"ק אדמו"ר זצ"ל שבצעירותו לא הלך ברגלו לקבץ צדקה לעניים רק לעתים רחוקות ע"כ אפשר חושש ברגלו וצריך לתקן זאת לכן ילך עכשיו לקבץ מעות לצדקה, והבע"ב שהיו שם רצו תיכף לעזור ולקבץ, ואמר להם רבינו לא כך, רק אני בעצמי רוצה דוקא לילך ברגלי לקבץ הצדקה, וכך הוה ולמחר בא לביהמז"ר כרגיל בעזהי"ת.

י"ד מנחם אב

הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע

יום ההילולא - י"ד אב

הרה"ק רבי צבי הירש זצ"ל נולד לאביו הגאון המפו' רבי אהרן מאוהלי צדיק נסתר בשנת תק"ס, ונתייתם מאביו בגיל שמונה. היה תלמיד מובהק להרה"ק בעל "ישמח משה", מוהר"מ מפרעמישלאן זי"ע, הרה"ק מוהר"ש מבלז זי"ע, הרה"ק רבי אשר מרופשיץ זי"ע ועוד, וכל צדיקי דורו סמכוהו להיות רבי ומנהיג בישראל ובפרט רבו הק' מצאנו זי"ע.

שמעתי ממרן רביה"ק מסטאמאר זי"ע שהרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע בעל אך פרי תבואה בעת שהי' עוד אברך הי' דר בעיר אוהעל, והיה יושב ועוסק בתורה יומם ולילה מתוך הדחק, ופעם אחד עברו עליו שלשה ימים שלא הי' לו ממון אפילו כדי לקנות ככר לחם לו ולבני ביתו וביום ג' אירע שאשה אחת היתה מקשה לילד שם בעיר אוהעל, והיתה בסכנה גדולה ר"ל, ופתאום באה אמו של הרה"ק מליסקא זי"ע מעולם העליון בחלום לאמה של האשה המקשה לילד, ואמרה לו היות שבנה (הרה"ק מליסקא) כבר לא הי' לו לאכול שלושה ימים, אם תתן לו פערציגער (דהיינו מטבע מימים ההם) שיוכל לקנות לחם לביתו להחיות נפשם, אז תהי' לבתה ישועה ותלד זש"ק בשעה טובה ומוצלחת, והקיצה את עצמה ותיכף מידי הלכה לבית המדרש לבקש את הרה"ק, וסיפרה לו את החלום הנ"ל, ונתנה לו הפערציגער, ותיכף ומיד באו לבשר שבתה ילדה זש"ק בשטו"מ.

ואמר על זה הרה"ק מליסקא זי"ע שרואה שמן השמים אינם רוצים שיהי' לו ממון יותר, דאם היתה אומרת אמו שיתנו לו מאה גילדען הי' גם כן נותנים לו שיהי' לה ישועה, והיא אמרה שיתנו לו רק מטבע קטנה שיוכל לקנות לחם.

הגה"צ המפורסם רבי צבי הירש מליסקא בעל "אך פרי תבואה" הי' הדוק ומקושר מאוד לכ"ק זקני הגאון הקדוש רשכבה"ג מרן רבי חיים הלברשטאם זי"ע בעל ה"דברי חיים" מצאנו. לעתים תכופות נסע להסתופף בצל קדושתו ולקבל ממנו לקח ותושיה. פעם אחד באחד מנסיעותיו לצאנו בפרוס חג השבועות - התישב בדעתו והחל להרהר בגודל מדריגות הימים ה"מיוחסים" האלו. הוא התעמק בהרהורי אלו עד שנזכר במאמר חז"ל הידוע על ערך חג השבועות יום מתן תורתנו שבו גם נדונין

על פירות האילן. כיון שנזכר בהמאמר הזה - החליט כיון שהיום הוא בחינת ר"ה כדאי לקנות סכין לחג הזה כדרך שנוהגין בר"ה, (כידוע המנהג בחצרות הצדיקים שיש לקנות סכין חדש לר"ה כסגולה לפרנסה), כשהגיע הרצ"ה מליסקא לצאנו קדמו כ"ק זקני זי"ע ב"קבלת פנים" מתמיה, ואמר לו: הרי אצלך ראש השנה יה"ר שתזכה ל"שנה טובה ומבורכת". כל הנוכחים השתוממו לשמוע ברכה כזאת באמצע השנה - אולם הרצ"ה מליסקא הבחין בכך שעיני כ"ק זקני מצאנו זי"ע צופות ברוח קדשו למרחוק ומרגיש מחשבותיו.

שמעתי מהרה"צ רבי משה טוביב זצ"ל אדמו"ר מקאלוב, דבעת שהי' הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע אצל הרה"ק מרוזין זי"ע, ראה שם שנותנים לאכול צוקער להסוסים שהי' שייכים לביתו של הרה"ק, וחרה לו מאד הדברים הזה שנותנים להסוסים צוקער שמחירם עולה לסכום גדול, ובזה הי' יכולים להנות לעניי אחינו בני ישראל, ורץ תיכף ומיד לבית משכן קדשו של הרה"ק מרוזין זי"ע לשאול על הדבר הזה לפתור אותו, וכשהגיע הרה"ק מליסקא לשער המלך של הרה"ק מרוזין, עלה במחשבתו, על מי יש לי קושי, מי אני ועל מי יש לי קושיות, וכך עמד שם אצל הדלת איזה רגעים עמוק, במחשבותיו, ופתאם שמע שהרה"ק מרוזין מדבר אליו מהבית ואמר לו בזה"ל, ליסקער רב, למחרת אתרץ לכבודו כל הקושיות.

למחרת כשבא הרה"ק מליסקא להרה"ק מרוזין, אמר לו הרה"ק מרוזין תדע שמביאים לי מעות ומעות שונות, יש מעות שאינו ראוי רק לסוסים, ומפני שאני רוצה שיכלו המעות מהרה, ע"כ אני מצוה שיקנו מהמעות צוקער שדמיהם יקרים ויתנם להסוסים, והראה הרה"ק מרוזין שמונח על השולחן מעות צבורים, ואמר לו בזה"ל "ליסקער רב, מכל המעות שראית כאן אינני יכול להנות ממנו עבורי אפילו לכדי סעודה אחת.

וכידוע שבדבר הזה נהג גם הרה"ק מליסקא שבירר הרבה מאד המעות שבאו לידו, והי' זורק הרבה מעות לבית הכסא כנודע.

שמעתי מפה קודש רביה"ק מסאטמאר זי"ע, שפעם אחד נתן הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע סכום גדול של מעות להגבאי שלו וצוה לו שתיכף ומיד ישרפנו, והי' שם בעת ההוא הרה"צ רבי יוזעפ זצ"ל, חתנא דבי נשיאה של הרה"ק מליסקא, ושאל מחותנו הקדוש האם יכול לקנות מהמעות הזה עצים ליתן לעניים על ימי החורף שממשמשים ובאים, והי' נעשה בו גם כן דין שריפה, שהעצים ישרפו, והרה"ק מליסקא ענה לו שאינו מסכים בשום אופן, אלא שישרוף המעות ממש כמו שאמר מקדם.

אחר כך אירע שאיש אחד נטל המעות הללו, והלך בכוונה טובה לשם מצוה ושילם החוב של שכירת הדירה של עני אחד שהי' חייב מכבר שכירות מכל השנה שעבר, ועל כן רצה הבעה"ב לשלחו מדירתו, אבל לא עלה הדבר בכי טוב, שהעני הזה ששלמו עבורו השכירות נחלה ר"ל ובאו אליו נגעים גדולים על כל הגוף במחלה קשה (אויסשלאג) והבינו הדבר, שבא לו מחמת שהי' נהנה מהמעות שהרה"ק מליסקא צוה לשרפו, ובאו לפני הרה"ק להזכיר לבקש רחמים על העני הנ"ל, וסיפרו בלית ברירה את כל ונוכחת שעשו מהמעות הנ"ל ואמר להם הרה"ק מה עשיתם, הלא המעות הללו קבלתי מאחד שהי' בעל עבירה גדול והי' לו מחלה הנ"ל ה' ישמרנו, ולא ראיתי עצה אחרת רק לשרוף המעות,

ועתה שאחד הי' נהנה מהמעוות הנ"ל נעשה מה שנעשה, ע"כ שמעתי מרבינו הקדוש מסאטמאר זי"ע והשי"ת ישמרנו ויצילנו מכל רע, ואך טוב לישראל אמן.

שמעתי מצדיקים כשהיו שואלים אותם עצה אם לעשות או לקנות או למכור וכדומה, היו פותחין את החומש או גמרא ומזה היו יודעין להשיב הן או לאו, וכן עשה הגה"ק מליסקא בעל "אך פרי תבואה" זי"ע.

אמר לי ק"ז (הגה"ק רבי אברהם יהושע פריינד מנאסויד זצוק"ל) שהי' ילד קטן כשהי' הרה"ק מליסקא זצ"ל בסיגעט יצ"ו, והלך עם אביו ז"ל להשלחן בשבת קודש, והרגיש כ"כ אהבה להרה"ק מליסקא זצ"ל, ולא הי' יכול להתאפק והלך מתחת לשלחן לנשק את ברכיו, ונשק בלי הפסק.

ואגב ראיתי לכתוב מה ששמעתי מפיו הקדוש (של הגה"ק מנאסויד זצוק"ל) רוח קדשו של הקדוש מליסקא כשהי' בסיגוט. שהי' אז הסדר אצלו, שכל העולם היו מביאין יין לשלחן הצדיק, ועוד קודם הקידוש, הי' הגבאי מכריז מכ"א היין שהי' מביא, והניח יינו על השלחן, והיה כאשר הכריז את היין מזקנינו הרה"ח מו"ה משה ארי' ז"ל חטף הצדיק מליסקא את יינו, ונטל מיין זה לקידוש, והי' שם הגביר החסיד מו"ה נפתלי האלפרין, והוא הביא יין מובחר וישן טוב מאד, והעמיד יינו שיקח ממנו לקידוש, אבל הרה"ק לא השגיח, ולקח רק יינו של זקנינו ז"ל.

ובאמצע הסעודה כשרצו למזוג כוס יין להרה"ק ז"ל, הושיט ר' נפתלי האלפרין יינו למזוג מיינו, וסילק שוב היין של נפתלי האלפרין, ולקח את היין של זקנינו ז"ל, ואז אמר ר' נפתלי להה"ק ז"ל, שהוא הביא יין במיוחד איזה יין טוב ומובחר להה"ק, ע"כ יאבה נא ליקח מיינו, ואז אמר הרה"ק, כל אחד מושך לשורשו, ואם הוא מושך ליינן זה מסתמא הוא מכרם ישראל.

וכשזקננו שמע הדברים שיצאו מפה הקדוש, והוא לא הי' יודע כלל שהוא מכרם ישראל, שלהסוחר שקנה ממנו לא אמר שיתן מכרם ישראל, רק יין סתמא, והי' לו זה לדבר חידוש, והסוחר לא הי' אז בהשלחן של הה"ק.

והנה למחרת ביום שבת קודש בהשכמה, פגע בהמקוה בהסוחר, וכדי לכסות את דברי קודש של הרה"ק מליסקא, שאל לו בסתמא מדוע הי' נותן לו יין כ"כ גרוע, הלא כיון שבקש היין בשביל להביא לשלחנו של הרה"ק, הי' צריך להבין ליתן לו יין טוב ומשובח, והשיב לו הסוחר שיש לו באמ' יינות יותר טוב ומשובחים, אבל כיון שהי' מבקש היין להביא אל שלחן הרה"ק במכוון הי' נותן לו מן היין של כרם ישראל, ומה יעשה שלא עלתה יפה, ואז ראה רוח קדשו של הרה"ק ז"ל.

אאמו"ר (הגה"צ רבי יהושע כץ זצ"ל אב"ד סאמבטהעלי) שמע מחותנו גאב"ד שאמלויא זצ"ל, שהרה"ק ר' הערשעלע ליסקער זי"ע פעם ישב בחג השבועות בשולחנו הטהור, והחסידיים שוחחו שהקדושת לוי זי"ע אמר שאפשר לשמוע הקולות וברקים כמו שהיה במתן תורה, ואמר אחד לחבירו: האם יכול להיות שישמעו הקולות וברקים? הפשט הוא שאם אדם מתעצם במחשבתו כאילו עומד במעמד הר סיני, אז יכול לחשוב בדמיונו כמו שאז שמעו הקולות וברקים, הרה"ק רבי הערשעלע ליסקע שמע זאת - הוא לא היה מדבר בשבת ויו"ט רק לשון הקודש - פתח פה קדשו ואמר: "לא, קולות וברקים ממש, אני יודע שכן הוא..."

סיפר לי הרה"ח הישיש ר' ישעי' מנחם קליין, שמעתי מזקן אחד שזכר המעשה, פעם אחת נסע הרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זצ"ל להרה"ק מצאנו זצ"ל ולקח עמו את משמשו הרה"ק ר' ישעי'לע, ונסעו דרך עיר בארדיוב, ועמד מבחוץ לעיר הדיין של עיר בארדיוב עם אברך אחד והמתינו על הרה"ק, כי ידעו שהרה"ק מליסקא נוסע עכשיו דרך עירם.

כשנתקרב אליו הרה"ק, הראה הדיין להרה"ק על האברך ואמר שאשתו של האברך היא מקשה לילד, ושהרופא אומר שהאם והילד שניהם מסוכנים, ועל כן מבקש מהרה"ק שיכנס להעיר וילך לביתו של האברך ויברך את האשה. אמר לו הרה"ק, אם אני אכנס לעיר יבואו כל אנשי העיר אלי ויעכבו אותי, ואני רוצה להיות בצאנו לתפלת מנחה, ופנה הרה"ק מליסקא למשמשו הרה"ק ר' ישעי'לע, ואמר לו, הלא אתה לבוש בחאלאט שלי (כי היה לבוש בו), ומונח שם בכיס צוקער, תיכנס להעיר וקח חתיכת צוקער ושיתנו הצוקער לפיה של האשה ובוא לבשר אותי בשורה טובה.

כן עשה ר' ישעי'לע, נכנס להעיר ונתן הצוקער שיתנוה להאשה, תיכף כשהכניסו את הצוקער לתוך פיה, נולד הולד, וחזר ר' ישעי'לע לרבו מליסקא ואמר לו, מזל טוב, והמשיכו בנסיעתם לצאנו.

אחר קצת זמן בא הדיין מבארדיוב לצאנו. כשראה אותו הרה"ק מצאנו שאל אותו מדוע בא כבודו עכשיו באמצע השנה, ענה להרה"ק, באתי להתאונן על ר' הירש'לע, וסיפר שהרה"ק ר' הירש'לע היה בעירו והראה בעל שמ'סקע מעשה, היינו בלי להתפלל ולברך רק אמר שיקחו חתיכת צוקער (כמי שאומר, אולי ח"ו אינו מסטרא דקדושה), אמר לו הרה"ק מצאנו, אומרים על כבודו שהוא חכם וכבודו מדבר שטותים, על יהודי שזיכך עצמו כאדם הראשון קודם החטא, כבודו מתמה?! עליו נאמר ותגורו אומר ויקם לך.

סיפר לי הרה"ג ר' נפתלי לאנדא שליט"א דומ"ץ חוסט, דודי הגה"צ ר' משה הערש זצ"ל סיפר לאבי (הגה"צ ר' בנימין זאב זצ"ל אב"ד לעגימיניהאי) שחותנו הגה"צ ר' נפתלי דומ"ץ קליינווארדיין נסע פעם להרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זצ"ל. דרכו של הרה"ק מליסקא הי', שמי שגילח את עצמו בתער אמר לו, שאם יפסיק מלגלח עצמו בתער יושע, ולמי שהיו עובדין בשבת בשדותיו היה אומר, שאם יבטיח לו שיפסיקו מלעבוד בשדותיו בשבת יושע...

סיפר לי הרה"ח ר' מאיר שטיין נ"י, סיפר לי זקיני הרה"ח ר' יעקב יוסף לעפקאוויטש ע"ה, שפעם אחת כשהיה אביו הרה"ח ר' יצחק אייזיק ע"ה בליסקא, אמר לו הרה"ק מליסקא זצ"ל טרם נסיעתו משם, הנך נוסע בפיאקער, כל מי שיבקש ממך על הדרך שרוצה לעלות על העגלה תקחנו אתך. זקיני נסע לדרכו, ובאמצע הדרך עצרו אותו שני זשאנדארן וביקשו ממנו שיקח אותם על העגלה, מתחילה לא היה לו חשק, אבל נזכר בדברי הרה"ק ונתן להם לעלות על העגלה, זקיני אמר להם שעליו לנסוע לבערעגסאז להוציא מעות מהבאנק כי למחר יש יום השוק בעירו לאניע, והסכימו. נסע זקיני לבערעגסאז והוציא את המעות מהבאנק, והמשיך לעירו. כשהגיע לעירו, אמרו לו הזשאנדארן שרוצים לישן בביתו, ובלית ברירה הסכים זקיני, ונתן להם לאכול ולשתות והכניס אותם בקאמער ושם שכבו לישן.

באמצע הלילה שמע זקיני נקישות בדלת, וחשב זקיני, מי יוכל להכות בעיר קטנה באמצע הלילה, ניגש אל הדלת ועמד שם איזה איש ומסוה על פניו וכלי ירי' (ביקס) בידו ואמר לו שיתן לו כסף. אמר

זקיני שאין לו, אמר לו האיש, הנני יודע שיש לך כסף דהרי הוצאת מעות מהבאנק בבערעגסאז, אמר לו זקיני שהולך להביא את הכסף, והלך להקאמער מצד אחר, לעורר את הזשאנדארן, עורר אותם ולא הקיצו, וידע שאי אפשר לו לשהות כל כך, על כן חזר להאיש עם מחצית הסכום שהוציא מהבאנק. אמר לו האיש, יודע אנכי שיש לך כפל מסכום הזה. אמר זקיני שהולך להביא את החצי האחר, והלך עוד הפעם למרתף לעורר את הזשאנדארן משינתם, ואז נתעוררו. אמרו לזקיני, תן לו את המעות, ואנחנו נתפוס אותו מצד אחר. כן עשה זקיני, והם תפסוהו מצד השני. כשהורידו את המסוה מעל פניו, ראה זקיני שהוא מנהל הבאנק שבעיר בערעגסאז, ושמו כבלי ברזל על ידיו ולא היה לאף אחד המפתח להכבלים רק להזשאנדארן, והובילו אותו לבית הסוהר ונעלמו. למחרת כשרצה האיש להוריד את הכבלים מידיה היה צריך לילך לצורף שיוורידם, ונודע לכל שהבאנק דירעקטאר רצה לגזול ממון (וניצול ע"י עיניו הק' של הרה"ק מליסקא שראה את כל זאת).

סיפר לי הרה"ח ר' מאיר שטיין נ"י, אבי זקיני הרה"ח ר' יצחק אייזיק לעפקאוויטש ע"ה היה מחסידי הרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זצ"ל, וסיפר לי בנו, זקיני הרה"ח ר' יעקב יוסף ע"ה, שכשהיה ילד בן ארבע שנים פרצה שריפה בבית אביו ונשרף הכל ושכחו ממנו, אבל הוא יצא מהשריפה בלי שום נזק, ולא ידע מי הצילו. כשהיה בן שש נסע אביו להרה"ק מליסקא, ולקח גם אותו. כשהגיעו להרה"ק, אמר הרה"ק על זקיני, הבה אסתכל עליו לראות אם היה כדאי (להצילו), ולאחר שהסתכל על זקיני עשה תנועה כמי שאומר, גאנץ גוט (טוב בהחלט).

סיפר לי הרה"ח ר' חיים אלטר לעפקאוויטש נ"י, שמעתי מהגה"צ ר' צבי פרידלענדער זצ"ל אב"ד ליסקא (בן הרה"ק הטל חיים זצ"ל, שהיה חתן הרה"ק ר' צבי הירש מליסקא זצ"ל) בעת שדרש הדרשה בשבת הגדול אמר באמצע הדרשה ובכה בעת אמרו, אני מבקש מכם, אל תשחקו בקארטן, אל תשחקו באש, אספר לכם מעשה.

בימי זקיני הרה"ק ר' הערשעלע כבר היו אז אנשים ששחקו בקארטן, וזקיני הפציר בהם פעם אחר פעם שיפסקו מלשחק, וכשראה שאינו פועל אצלם, קרא להם שיבואו אליו. כשבאו, ביקש מהם שיתנו לו הקארטן, נתנו לו, התחיל לפרט שמות של הקארטן ונתמלא הבית שדים ומזיקים, אמר להם ר' הערשעלע, ראו עם מי אתם משחקים.

והמשיך הגה"צ ר' צבי זצ"ל ואמר להקהל בבכי גדול, אותו הכח של זקיני אין לי (להראות להם מה שהוא הראה) אבל תדעו שהמזיקים הם אותן המזיקים (די מזיקים זענען די זעלבע) על כן אני מבקש מכם, אל תשחקו בקארטן.

מנהגו (של הרה"ק רבי ישעיה מקערסטיר זי"ע) היה לתת לחולים קוביות סוכר לרפואה ולסגולה. אמרו, כי קופסת סוכר נשארה לו בירושה מרבו הצדיק מליסקא, ומקופסה זו נתן את הקוביות. כשהקופה נתרוקנה והגיע למחצה, לקח קוביות משלו ועירבב בקוביות הישנות כך שלא נגמרו אף פעם...

פעם בכל חודש נסע לליסקא, להשתטח על קברו של רבו האדמו"ר מליסקא, הביא עמו את כל הפתקאות (קוויטלעך) שקיבל מחסידיו במשך חודש ימים והכניסן לקברו, בכדי שהצדיק ז"ל יתפלל עבורם.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' יצחק מבוהוש זי"ע

יום ההילולא - י"ד אב

ידוע המעשה מזקני (כ"ק מרן אדמו"ר מבוהוש) זי"ע, שפעם חזר מהמקוה ביום זה י"א תשרי ביחד עם ר' אהרן חזן ז"ל והגיעה ידיעה שהרבי מסקולען זי"ע הובל למאסר, וזה היה אחרי שכמה וכמה פעמים נאסר ברומניה והרבי השתדל תמיד למענו אצל יהודי שיהיה מחסידיו ומקורב למלכות והיתה לו השפעה עליו, ענה הרבי לשליח שאמנם בכל עת זכה ופעל, אבל מהיות שהיום יום ההילולא של השווער, הוא ניהו הרבי הקודם (הרה"ק רבי מנחם מענדל מבוהוש זצוק"ל), יש לי אמונה שהסקולענר רבי, שהיה מקושר אליו, אין צריך בשום השתדלות, ומעצמו בזכות הרה"ק רבי מנחם מענדל ישתחרר וממילא אין לדאוג, וניגש לעריכת השולחן הטהור, כשיצא לערוך את הטיש לפני שנטל ידיו הגיע שליח מבשר טוב ששוחרר הרבי מסקולען.

זכיתי ב"ה להשתתף בכמה מנסיעותיו הקדושות ומופלאות של כ"ק מרן אדמו"ר מבוהוש זצוק"ל, לקברי אבות בבוהוש ובווינה. בתשרי תשמ"ז זכינו לחויה רוחנית מיוחדת במינה תפילת מנחה ביער ולפניה נענועים ע"י רבינו הק". זה היה ביום ג' כ"ה תשרי מ"ז באמצע הדרך מרומאן לוואסלוי תוך כדי נסיעה עברנו על יד יער מרהיב ביפיו. כל היער היה מכוסה עלים בצבעים מגוונים מהם עוד ירוקים אחרים אדומים ורובם בצבע זהב, מכל הצדדים נשמעו קולות לעצור כדי להזין את עינינו ביופי הטבעי, בעולמו של הקב"ה. פתאום ראינו קרחת ביער. היות ושערנו שלא נוכל להגיע לוואסלוי לפני השקיעה, שאלנו את הרבי אם לעצור בקרחת היער לתפילת מנחה, ולשמחתינו הרבה, הרבי הסכים.

הרגשנו עושים הסטוריה. רגשי קודש שהזכירו את המסתורין ההוד והקדושה מתפילותיו של הבעל שם טוב ביערות עד. והנה רבינו הק' צועד לאטו ביער לתפילת מנחה, שעצי היער חכו אולי על תפילת הצדיק, במקום זה מאז בריאת העולם.

והנה, ברומניא אין השמש כמעט זורחת, ערפילים מכסים את קרניה ואור היום נראה כמעט כאור בין השמשות אצלינו, ולא ידענו לאיזה כיוון להתפלל. הופתענו לשמוע את קולו של הרבי: נראה לפי הנענועים: וכולנו עומדים מסביב נרגשים ומסתכלים איך שהרבי מסתובב לארבע רוחות השמים, לקבוע באיזה צד הוא מזרח, תוך שהוא מחזיק את ידיו הק' בתנועה של נענועים.

כאן! לצד זה נתפלל - פסק הרבי.

באותה רגע נקרעו העננים והשמש הופיעה במלוא זוהרה ואישרה את קביעותו של רבינו הק', כל היער קיבל גוון חי, העלים נוצצו בזהב נוצץ, אז ירננו כל עצי היער - נענועים ביער.

ט"ו מנחם אב

הרה"ק רבי שמעון ן' לביא זי"ע

יום ההילולא - ט"ו אב

שם המחבר השיר "בר יוחאי" הוא הרב הגאון המקובל האלקי עיר וקדיש רבי שמעון ן' לביא זצוק"ל.

גדולים מעשה אותו צדיק אחרי פטירתו כי כל הבאים על קברו נענים שם בתפלתם ונושעים, ועי"ז נתקנאו שם הגוים הערביים בטריפולי על קבר הקדוש הזה בראותם הישועות הרבות הגדולות מהנושעים שם, והנה נזדמנה להם השעה אחרי כיבוש איטליא את טריפולי, כי בעת המלחמה ברחו כל תושבי העיר ונהרס ונחרב כל העיר מהמלחמה, ואחרי הכיבוש שבו תושביה העירה, הערביים מצאו אז שעת הכושר והוציאו שם וקול שזה הקבר שייך להם ומהם הוא, והיתה על זה מחלוקת גדולה בינם ובין היהודים, והמשפטים הלכו וגבהו ובאו עד רומא, ויצא פסק מטעם המלכות השופטים הגבוהים לפתוח הקבר ולברר באיזו סימנא מלתא הוא למי שייך, וגם משרי המלוכה מרומא נשלחו לטריפולי לעמוד על פתיחת הקבר, ויפתחו את קבר איש האלהים, וכולם הופתעו שמצאו את הקדוש רבי שמעון מעוטף בטלית מצוייץ וגופו שלם כאלו מחדש הניחוהו שמה, ואז כולם הודו והכירו כי שלנו הוא ואיש אלקי קדוש ה' הוא, ומטעם המלוכה עשאו אז שם במקומו אותות כבוד שלהם, ונתפרסם אז בעתונים מעשה ה' כי נורא הוא, וכמה גדולים מעשה ונפלאות הצדיקים גם אחרי מיתתן, ונתברר אז לעין כל כי לנו היא זאת נחלת שמעון.

רבינו שמעון לביא, חי לפני יותר מארבע מאות שנה. הוא מהיחידים מאותה תקופה, שהחיד"א (שם הגדולים, חלק גדולים, מערכת ש, אות קסו) כותב עליו תואר רבינו, שמיועד בדרך כלל לרבותינו הראשונים ז"ל. חיבר את הפזמון בר יוחאי, שרבות אלפי ישראל מזמרים, ומובא שבשעה שחיבר את השיר התעברה בו ניצוץ מנשמת התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי...

הרה"ק רבי אשר (השני) מסטולין זי"ע

יום ההילולא - ט"ו אב

שמעתי בשם הרה"ח רבי צבי הירש קרינקער זצ"ל, מזקני חסידי קארלין, שנסע לרבינו הרה"ק רבי אשר הצעיר מסטולין זי"ע לקראת ראש השנה תרל"ג, השנה הראשונה להנהגתו. רבי הערשיל סיפר: בליל ראש השנה, כשנכנס רבינו לעריכת שולחנו הטהור, מזג את כוס הקידוש והתכוון לאמירת קידוש היום. הרבי הרים את הכוס, עמד אחוז שרעפים, פתאום הניח את הכוס חזרה על הצלוחית, הגביה את עיניו הטהורות והביט לכל הכיוונים. מאות ואלפי החסידים שעמדו על הפארענצ'עס הגבוהות עמדו נפעמים ומשתוממים, והנה מצביע הרבי בידו על אחד האברכים שעמד רחוק, תלוי על אדן החלון, ומבקש שיתקרב אליו. חיל ורעדה אחזו באברך, ברתת וזיע ניגש אל הרבי. בקול חרישי פנה אליו רבינו ואמר: "אם אני יודע ומרגיש במחשבותיך, כל שכן וקל וחומר שעליך להאמין כי הקב"ה מנהיג לכל הברואים, ויודע כל מחשבותם..."

לאחר סיום השולחן הטהור של רבינו זי"ע, התוודה האברך בפני חבירו כי בזמן שרבינו עמד לקדש על היין, נכנסה בו פתאום רוח שטות, ובדעתו עלו מחשבות פסולות בעניני אמונה והשגחה פרטית. הרבי ברוח קדשו הרגיש את מחשבתו, והשיב לו תשובה קולעת אל השערה, בדיוק על מה שחשב...

הצדיק רבי אשר, האדמו"ר מסטולין, נסע פעם למעיינות הרפואה לטרוסקביץ ובא לש"ק לבעלז. בהגיעו לשם ציוה על משמשו שלא יגלה מי הוא ומאין הוא. בליל שבת אחרי התפילה נשאר כ"ק מרן מהר"ש (ה"שר שלום" מבעלז זי"ע) על מקומו וכל אנשי העיר והאורחים עברו לפניו לברכו בשבתא

טבא. הרה"צ מסטולין ישב בצד מערב והתפלל. קם מרן ממקומו והתחיל לחפש אחר האורח החשוב, ועבר ממקום למקום והריח על יד האנשים שעמדו שם, עד שהגיע למקומו של רבי אשר ונתן שלום בשמחה רבה. אמר לו מרן: "למה אתם מסתירים עצמכם מפני, עד שאבותיכם הקדושים הטריחו את עצמם ובאו ואמרו לי שאתם נמצאים פה?" לקחו מרן בידיו הקדושות והוליכו עד למקומו והושיבו על ידו. אחרי-כן אמר כ"ק מרן: "אנחנו נהיה מחותנים, ומחותנים צריכים לראות את עצמם". אחרי שמונים שנה נתקיים הדבר ונעשו מחותנים: הצדיק רבי שלום, אבד"ק אפטא, היה חתנו של בנו הצדיק רבי ישראל האדמו"ר מסטולין, שהיה מכונה בשם "הינוקא".

בעת חתונתו של הצדיק מאפטא, בנו של כ"ק מרן מהרי"ד - היה זה בי"א שבט תרפ"ח - סיפרו אדמו"ר סטולין לכ"ק מהר"א, שיש בידם חלה אחת מי"ב חלות שקיבל זקנם הצדיק רבי אשר מכ"ק מרן מהר"ש, אבל אין הם יודעים איזו היא, כיון שבאותו הזמן היה זקנם גם בפרמישלן אצל הצדיק רבי מאיר, וגם הוא נתן לו חלה אחת, ואי-אפשר לדעת כיום איזו היא של כ"ק מרן מהר"ש. כאשר הראו למרן מהר"א את שתי החלות, בחר מיד חלה אחת מהן, אחזה בשתי ידיו הק', ובשמחה רבה אמר: "זוהי של זקני ז"ל".

סיפר לי הגה"ח רבי ישראל גראסמאן זצ"ל ראש ישיבת פינסק קרלין, שמעתי מהגה"צ ר' חיים מענדל זצ"ל:

אחר הסתלקות הרה"ק הבית אהרן זצ"ל, אמר בנו הרה"ק ר' אשר מסטאלין זצ"ל (היונגער רבי), בזה"ל: מימי לא הוצאתי דבר שקר מפיי, ובפרט בשנה אחר פטירת אבי בוודאי לא אגיד שקר, תאמינו לי, כשאברך בא אלי ונותן לי את ידו, יודע אני בו מה עשה מיום הוולדו ועד עתה.

סיפר לי הגה"ח ר' ישראל גראסמאן זצ"ל ראש ישיבת פינסק קארלין, כי בקארלין היה איש אחד שהיה מחבר ניגונים ושמעו היה ר' יעקב טעלעכאנער (מעיר טעלעכאן), סיפר לי איש אחד ששמע מר' יעקב, שפעם בא להרה"ק ר' אשר זצ"ל, אמר לו הרה"ק, שישיר איזה ניגון שחיבר בזמן האחרון. התחיל לשיר לפניו, אבל על כל שיר ששר אמר לו הרה"ק שלא לשיר זה נתכוין, אמר ר' יעקב להרה"ק, מכלל לאו אתה שומע הן, מסתמא אם הרבי אומר לי על כל ניגון שלא נתכוין אליו, מסתמא יודע הרבי לאיזה שיר הוא מתכוין, אם כן יגיד לי הרבי.

אמר לו הרה"ק, פעם השכמת קום בשעה שלוש, בעת שבחוץ שרר שלג וקור, והלכת לבית המדרש דקארלין, ראית שם אנשים שיושבים ורועדים מקור, כי לא היה די עצים להסיק את התנור (הרובע), לקחת קרדום (האק) והלכת ליער לחטוב עצים כדי להסיק את התנור, ואז חיברת ניגון אחד. הניגון הזה שחיברת בעת שהבנת שהיהודים רועדים מקור והלכת ליער וסיכנת בעצמך בקור כזה, את הניגון הזה ברצוני לשמוע, והוסיף, פתח פיך בשיר ואנכי אעזור לך (הייב אן און איך וועל דיר שוין ארויפפירן), והתחיל לשיר עד שהגיע לאיזה שיר. אמר לו הרה"ק אל הניגון הזה התכוונתי.

עוד סיפר לי הנ"ל, שמעתי מחסידים (הכרתי עשר חסידים שנסעו להרה"ק ר' אשר) שהרה"ק ר' אשר אמר, לפני עיני אין שום מחיצה, לא הרים ולא נחלים ולא בתים, הנני רואה דרך הכל.

ה"בית יעקב", ר' יעקב מרדזין זי"ע

יום ההילולא - ט"ו אב

איש חסיד מעדתו הי' לו קטטה עם איש בליעל אחד מעירו ועשה לו הבליעל עלילות שוא והי' בצרה גדולה ואיתרמי מלתא אשר זקני ה"בית יעקב" ז"ל בא לעיר ההוא ובכה לפניו החסיד במר נפש, וזקיני ז"ל שלח לקרוא להאיש הבליעל, והשמיט עצמו בתירוצים שונים ולא בא, אז אמר זקיני ז"ל להחסידי לא תירא מאומה ה' יהי' בעורך, וכן הי' שנתברר השקר, והבליעל נפל בשחת אשר כרה, וצדיק מצרה נחליץ, ואחר כך נפל הבליעל למשכב עד כי לא יכול לזוז ממשכבו, ושלח שליח לזקיני ז"ל ושאלו, מפני מה בא לו עונש כזה, והשיבו כי העונש בא לו עבור חלול שבת, כי כמו שלא נח בשבת מדברים האסורים ע"כ מוכרח עתה לנוח בלי רצונו, ושלח שנית לשאלו למה המתין השי"ת עד כה ולא ענשו מתחלה, והשיב: בדרך משל: לשר שנסע בדרך צר, וכנגדו נסע עני אחד בעגלתו וסוסו הדל עם משא כבדה והעני בראותו השר נסע נגדו יגע בכל מאמצי כוחו לנטות לאחור או הצדה, אך לא הי' באפשרותו, אז אמר השר למשרתו שיחוס עליו ויתן לו הדרך, ובזמן קצר נודמנו עוד הפעם השר והעני, וגם אז נסע מעט העני לנטות מפני השר, אך לא בכל כוחו, והשר רוב חסדו צוה גם אז ליתן לו הדרך, ובפעם שלישית נודמנו עוד ואז צעק העני בקול נגיד ומצוה להשר שיתן לו דרך ואז צוה האדון לרמסו אותו ועגלתו וסוסו, והנמשל הוא, כי כל זמן שהי' לך מעט יראה מהשי"ת לא הי' מדת הדין מתוח עליך, ועתה כשאפס יראת שמים מאצלך מכל וכל, אז מדת הדין מתוחה נגדך ועונשין אותך בזה העולם, כי מן הסתם יש לך איזה זכות, והמשל עמוק עמוק הוא והמבין יבין.

פעם אחת בלילה עלה אצלו בנו הוא דודי הרה"ק רבינו גרשון חנוך העניך ז"ל ובאמצע המעלות פגע באיש אחד שירד מבית זק' ז"ל והכירו שהי' מקורב גדול לזק' ז"ל וכבר הוא בעולם האמת ונבהל מעט ורץ במהירות לאביו ז"ל וכשבא, הכיר בו שהוא נבהל אמר לו מה חידוש לך, זה האיש הי' עשיר בחייו וכמה פעמים כשנתן לי מעות קלע כל פעם אל המטרה בעת שהי' דחיקא לי שעתא, וע"כ זכה לזה לבא לפני בעת הצורך לו לבקש ממני לעזור לו בתפילתי, וספר לו ג"כ מה שדיבר עמו אשר אין להעלות על הכתב והדברים עתיקים.

ולזה האיש לא הי' לו בנים וכמה פעמים הפציר בו שיתפלל עליו שיזכה לבנים, ולבסוף כשהעתיק זק' ז"ל דירתו מאיזביצא לראדזין ובנה בית חומה גדולה, ונתן זה האיש נדבה גדולה על הבית חומה, אז אמר לו זק' ז"ל: כה אמר ה' לסריסים וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי יד וגו' מבנים ומבנות שם עולם (ישעי' נ"ו), ואז הבין זה האיש כי כן נגזרה הגזירה ואין להשיב ומאז לא הפציר עוד רק הרבה צדקות ומעשים טובים.

הרה"ק רבי צבי הירש מרודניק זי"ע

יום ההילולא - ט"ו אב

שמעתי מפ"ק של אאמו"ר שאמר הלואי והיה בכוחי להשפיע פרנסה על ישראל בניקל כמו שיש בכוחי לפקוד חשוכי בנים בזרע של קיימא. [שאאמו"ר היה נודע בכוחו זה].

כד הוינא טליא הייתי רגיל להתחקות אחרי כל אורחותיו של כ"ק אאמו"ר זי"ע ולפשפש אחר מעשיו. כשהגענו לקליינווארדיין הייתי אז ילד צעיר מאד, ובבית הכנסת בקליינווארדיין שהתפלל בו אאמו"ר זי"ע היו ספסלים שהיו יכולים להרים ולקפל אותם (כמו שיש היום בהרבה בתי מדרשות) ואף בשולחן היו הספסלים בנויים כן, וברודניק לא היה כן. בראותי שכ"ק אאמו"ר זי"ע עומד שעה ארוכה בתפילת שמונה עשרה ורצייתי לשמוע את תפילתו דחקתי את עצמי בחשאי מתחת למקום מושבו שלא יבחין בי (ומחמת שהייתי ילד קטן ורוזה יכולתי להדחק ולהיכנס שמה), עודני עומד שם בלב דופק מפחד שלא ירגיש בי אבי, ושמעתי איך שהוא עומד ומזכיר הרבה שמות של אנשים ושמות אמם, עד שלפתע פתח אאמו"ר את עיניו וחזר לאחוריו והבחין בי, ומרוב פחד ומורא נמלטתי משם מיד, אך אבי פנה אלי בבת-שחוק והרגיעני.

ולאחר מכן בהיותי בן י"א שנים וכבר הייתי יכול לכתוב בכתב סופר מהיר, וכ"ק אאמו"ר זי"ע כבר נחלש ונזדקן, פקד עלי לרשום את אגרותיו ומכתבי תשובותיו לאנשים שהזכירו עצמם לפניו, והוא היה חותם בשולי המכתב. פעם כתבתי מכתב בפקודת קדשו לחבורת חסידיו ואנ"ש וצוה עלי לכתוב בין הדברים בזה"ל "האם אני חקוק על לבבכם כאשר אתם חקוקים על לבי". ועל אף שהייתי אז נער רך בשנים נבהלתי ונשתוממתי למשמע הדברים.

באותו מעמד היה נוכח שם הרה"ח ר' אברהם יוסף מתושבי קליינווארדיין והטה עצמו כ"ק אאמו"ר זי"ע ואמר לו: אין יהודי שנתן לי פעם פיתקא ולא אזכירו בכל תפילת שמונה עשרה. ואני נתפלאתי על הדברים, שהרי לקח פתקאות כחמישים שנה ואיך יתכן שיזכיר את כל הבאים אליו בכל תפילת י"ח. והמשיך אבי ואמר: על יושבי הערים היה לי עצה איך לזוכם, אבל על יושבי הכפרים לא היה לי עצה, עד שעזר לי הקב"ה וחנני בדעה למצוא עצה גם על הכפרים, והדברים מופלאים למעלה מבינתנו.

שמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע שבתקופה שלפני ההסתלקות (של הרה"ק רבי צבי הירש מרודניק זי"ע) שהה אז זקיני הרה"ק מרודניק זי"ע בקליינווארדיין, ואאדמו"ר זי"ע לא היה אז בקליינווארדיין רק למד בקעמעטש יחד עם הגרי"מ אהרנבערג זצ"ל, בעל הדבר יהושע, ושם בבית המדרש בקעמעטש היה בחורים מחצר חסידות אחרת שלא היו שווים עם צאנו, ואאדמו"ר זי"ע הרי היה נלהב וקשור לצאנו והיה לו מפעם לפעם ויכוחים אתם, ונודע מזה לאביו הרה"ק מרודניק זי"ע, וכתב לו מכתב שבועיים לפני הסתלקותו, שמעתי שאתה מדבר מעניני חסידות, תאמין לי בני יקירי כי מעולם לא דברתי בגנות שום אדם, (הרי הוא היה אברך בימי צאנו וראה כל המאורע), וחתם זקיני זי"ע, 'מכבוד אביך המצפה שתראה שתישב על כסא ההוראה', ולא כתב 'שאראה'... ופלא שלא היה אז חולה, וכעבור שבועיים נסתלק לפתע לבית עולמו.

ה"שובע שמחות", מנחם מענדיל לעזער זי"ע

יום ההילולא - ט"ז אב

... זכה להתפלל פעם אצל העמוד תפלת שחרית של יום הקדוש, בבית מדרשו של רבו הרה"ק מלובלין, וזה היה ע"י סיבה פלאית, כמסופר בקונטרס 'תרי צנתרי דדהבא' (בשם ש"ב הרה"ח ר' דוד נתן לעזער ז"ל) בזה"ל: "בעל שובע שמחות היה נזהר כל ימיו לא לעורר שום אדם בעת שהוא ישן מטעמים הכמוסים אתו. ופעם אחת נסע ללובלין אל החוזה הקדוש ליוהכ"פ, ובעוד היום גדול הלך לאכסניה לפוש קמעא, ושם ניגש אליו בחור אחד וביקש שיקחנו אתו כשילך אל החוזה הק' והבטיח שימלא רצונו. אך ביני לביני נרדם הבחור והאריך לישון עד שכל האנשים כבר הלכו אל בית מדרשו של החוזה וכבר הגיע עת כל נדרי, אבל ר' מענדל זצ"ל אינו מעיר אותו, ונשבר לבו בקרבו שאינו יכול לילך, אולם ממנהגו לא סר ובראותו שאי אפשר להשאיר הבחור הישן לבדו, פתח את המחזור והתפלל כל תפלת ליל יום הקדוש בשברון לב נורא.

ויהי בבוקר הלך אל בית המדרש של החוזה הק' והתבייש להיראות נכחו, והתחכם לכסות בטלית ראשו ופניו לבל ייראו, והתפלל בפינה אצל התנור במקום מוצנע. אכן בידוע החוזה הק' נהג לכבד לעבור לפני התיבה את מי שבחור על אתר, היינו בלא הכנה (כמ"ש בספרים), כי בעיניו הקדושות ראה מי ראוי עכשיו לתפלה. ויהי לפני תפלת 'נשמת כל חי' התהלך בבית המדרש מפינה לפינה כמחפש מישהו, עד שמצא את רבי מענדל זצ"ל מעוטף ומכוסה בטליתו ומבלי להסתכל בפניו טפח לו בידו על כתפו ונס לו 'נו, המלך!' כמרמזו שיעבור לפני התיבה, וכן עשה.

כאשר פנה היום והכל התקרבו אל החוזה הק' לברכה שיתקבלו התפלות ברצון, אמר לרבי מענדלי 'איך האב דיר אפגעטוהן א שיין שפיצעל', והבין אז שהחוזה הק' ידע הכל. גם גילה אח"כ החוזה הק' לחסידיו שהיתה מרחפת בשמים גזירה קשה על ישראל ולא הי' מי שיכול לבטלה זולת ר' מענדלי בגלל שהיה מתפלל אז בשברון לב גדול".

השר רבי משה מונטיפיורי ז"ל

יום ההילולא - ט"ז אב

רבי משה מונטיפיורי שר ושתדלן. נולד בשנת תקמ"ה לאביו רבי יוסף אליהו הספרדי בליוורנו. היה רצוי לכל אחיו, עומד בפרץ וגודר גדר. בעל לב טהור ורחום, עושה צדקה וחסד עם עמו וארצו. ציר נאמן לשולחיו, נערץ ומכובד על כל יודעיו ומכריו, מקובל גם על מלכים ושרים, צדיק במעשיו, ומדקדק במצוות.

לקח לו לאשה את יהודית בת העשיר והנדיב רבי לוי כהן מאנגליה והיא שעזרה לו בחייו לפעול ישועות וטובות לעמו.

הודות לכנותו וליושר לבו זכה לאימונו של בית המלכות באנגליה, ומינהו לשופט עליון בלונדון הבריה. הוא התנה אתם תנאי שלא יצטרך ללכת לכנסית הנוצרים בימי חגיהם, ובימי שבתות ומועדים לא להופיע בבית המשפט, ושיוכל להביא אתו מאכלים כשרים בעת שהאזרחים יערכו משתה לכבודו.

המלכה ויקטוריה הרשתה לו לחרות על דגלו את השם ירושלים. נאמנותו לקדושת עמו היתה גדולה עד כדי סיכון נפשו. פעם הציע לו אחד הלורדים שיבוא אליו בליל שבת בענין עסק כספי גדול, שאינו סובל דיחוי והקשור ברווחים עצומים, ואם יסרב לבא אליו ינתק הלורד אתו כל קשריו המסחריים שהיו לו עד עכשיו. מונטיפיורי ביקש משליחו של הלורד שימסור לאדונו, כי הוא מעריך מאד את אימונו של הלורד בו, אולם בשביל האיוון הזה אינו מוכן להתכחש לאמונתו ולעשות שבתו חול, אף אם על ידי זה יפסיד את ידידותו של הלורד האציל.

שבע פעמים ביקר בארץ. את מסעו הראשון עשה בשנת תקפ"ז. בתשעה באב חנה באי מלטה, ובזכרונתיו הוא כותב:

תהלה לאל, היום הזה עבר עלינו בשלום, אחרי אשר צמנו עד צאת הכוכבים. חום נורא שרר ביום ההוא, חום אשר הכשיל את כחנו, אשתי היתה עיפה וחלשה מאד, ואנכי השתדלתי כי תפסיק את תעניתה בשעה הרביעית אחרי הצהרים, אבל היא לא רצתה לשמוע לקולי.

את מסעו השני עשה בשנת תקצ"ט ודרך איטליה ומצרים הגיע לצפת. ממסעו זה חזר מלא רשמים ועל צפת וסביבתה הוא כותב:

נוכחתי לדעת, כי הסביבה בצפת מוכשרת ביותר ליסוד מושבות עבריות, כי יש שם עצי זית כבירים, כרמים, אדמות מרעה המון מעינות ומים טובים, גם תאנים, אגוזים, שקדים, תותים וגם שדה תבואות חטים שעורים ועדשים.

בנסיעתו הרביעית קנה חלקת אדמה על יד יפו והקים עליה ישוב חקלאי עברי.

בנסיעותיו האחרונות השקיע הרב כספים לחיזוקו ולביסוסו של הישוב. הרבה בתים והרבה שכונות נבנו מכספו גם האהל על קבר רחל אמנו נבנה על ידו.

את ימיו המלאים מעשים טובים ניצל והקדיש להצלת עמו, יוצא ונכנס בארמונות מלכים, מוכתר באותות כבוד.

בשנת ת"ר ביקר בדמשק להציל את עמו מהעלילת דם המפורסמת. בקושטא התיצב לפני השולטן והצליח לבטל את העלילה ולהוציא פירמן מהשולטן האוסר עלילות כגון זו.

בשנת תר"ט ביקר שנית בדמשק. בדרכו חזרה לאנגליה ביקר את צפת והערבים העלילו עליו ועל אנשיו, כי הרגו ילד נוצרי, לאשרם נמצא הילד. בשנת תרכ"ג ביקר במרוקו. גם שם הצליח להוציא מן השולטן כתב, כי איש לא יעיז לעשות רעה ליהודים לא בגופם ולא בממונם.

בשנת תרכ"ח, והוא כבר זקן מופלג, נסע עם מזכירו ד"ר לוי לרומניה להציל את אחיו מהגזרות האנטישמיות. בדרכו לרומניה עבר את פאריז ונתקבל לראיון אצל הקיסר נאפוליון.

בנסיעתו לפטרבורג לקח אתו שו"ב ושתי מערכות כלים, בשר וחלב. בכל בתי הכנסת באנגליה ערכו תפילות מיוחדות להצלחתו. בפטרבורג נתקבל בכבוד מלכים ושרי רוסיה הבטיחו לו, כי ייטיבו עם עמו.

זכה לזקנה מופלגת ונפטר י"ג אב תרמ"ה, ובן מאה שנה היה במותו.

י"ז מנחם אב

הגאון רבי שמשון ורטהיימר זי"ע מווינה

יום ההילולא - י"ז אב

הגאון רבי שמשון ווערטהיימער זצ"ל מווינה נולד בוורמייזא, בשנת תי"ט, לאביו השר יוסף יוזלן ווערטהיימער זצ"ל. למד בישיבה בעירו וורמייזא, אחר כך נסע ללמוד בעיר פראנקפורט דמיין, עד שנתעלה ונעשה מגאוני הדור. בשנת תל"ז הגיע לעיר ווינא יחד עם חבירו רבי שמואל אופנהיימער זצ"ל, לעמוד לפני הקיסר לעאפעלד הראשון, ונשא חן לפניו, והעמידם לממונים בבית המלכות. בשנת תמ"ג נתמנה לשר האוצר בבית המלוכה. בשנת תנ"ב נתמנה לראש הרבנים. ורב הכולל בכל הארצות שבמדינת עסטרייך ואונגארין, לכל קהילות בעהמען ומעהרין, וכן נתעטר כנשיא בארץ ישראל. ה' גאון גדול בתורת הנגלה והנסתר, ויד ושם לו בחכמת הקבלה, וחזן מגדלותו בתורה, ה' גאון בחסד ובמעשי הצדקה, ופרנס הדור, ומכל פינות העולם פנו אליו, להיותו בעל צדקה יחיד במינו, אלפי אלפים פיזר לצדקה, לא שלו ולא שקט עד שהוציא זכות לכל הפונה אליו, ובפרט בצרת רבים, גם הלוה מעות למלכות עסטרייך.

סיפר כ"ק מרן הרה"ק מצאנז זי"ע, כי הגאון מוה"ר שמשון ווירטהיימער זצ"ל השר מווינא. כשנתמנה להיות שר האוצר בבית המלך "קייסער לעפאלד". ונתגדל מאוד בחצר בית המלך. לא יכלו שרי המלך וסריסיו לסבול הדבר מחמת רוב קנאה, והלשינו עליו לפני המלך שהוא פושט ידו בגנזי המלך וגונב כסף מאוצרות המלך. אחרי הרבה מלשינות נכנסו הדברים לאזני המלך. ושלח אחריו, וצוה אותו שיגיד לו סכום עשרו ורכושו. הגאון ר' שמשון ביקש את המלך שיתן לו קצת זמן. שיוכל לילך לביתו לעשות חשבון מפורט מכל מה שיש לו, והסכים המלך. כשהגיע לבית פתח את פנקס הצדקות. וערך חשבון מכל מה שפיזר ונתן לאביונים, והביא חשבון זה אל המלך. המלך אשר ידע שנכסיו שוים הרבה יותר מסכום זה. נתמלא כעס עליו וחמתו בערה בו על שהעיז פניו לכפור ולשקר בפני המלך, וגזר אומר שיתנו אותו בכלא על חטאו אשר עשה. וכל ממונו ורכושו יוחרם לבית המלך.

אחרי תקופה קצרה בא המלך לבקרו בבית האסורים, ושאל אותו בתימה, הלא איש חכם ונבון אתה, ולמה זה עשית דבר טיפשות כזה, להגיד לי רק חלק קטן מכל אשר יש לך, הרי דבר ידוע ומפורסם הוא. שיש לך כפלי כפלים ממה שאמרת. השיב לו הגאון ר' שמשון זצ"ל. אדוני המלך. הנה לא שקרתי ולא אמרתי שום דבר שלא כהוגן, כי כל העשירות שהמלך יודע שיש לי, זה אינו שלי באמת, והא ראייה, שבפתע פתאום ניטל ממוני ורכושי ונשארתי בעירום ובחוסר כל, אמנם הסכום שהגדתי אל המלך, הוא מה שפיזרתי לצדקה, וזהו שלי באמת, כי בממון הזה אין יד אדם שולטת בו, ועושר

כזה שמור לבעליו, וגם המלך בעצמו אינו יכול לקחתו ממני. ויהי מעשה הצדקה שלם ולא מכליא קרנא. כשמוע המלך את דברי ר' שמשון הנאמרים בהשכל ובדעת, הוטבו בעיניו, ויצו לשחרר אותו מבית האסורים. וישא משאת מאת פניו כסף וזהב לרוב. [מעשה זה הובא גם בספר 'עקידת יצחק' (סוף שער מאה ואחד). וכן מביאו בספר עמוד העבודה (ליקוטי אמרים אות מג) 'משל נאה לצדקה' המובא בספר עוללות אפרים (חלק ראשון. עמוד ג' מאמר ו) בסתם מבלי להזכיר שמות, ועפי"ז מבאר שם מאמר חז"ל (חולין צא. א) 'צדיקים חביבים עליהם ממזונם'. כלומר ממון הצדקה שלהם, שהוא נקרא ממזונם בהחלט. 'יותר מגופם' ממה שיפסידו ממון לצורך גופם לאכול ולשתות, ומלבושי כבוד עיי"ש].

השאר אחריו כתבים רבים, שלדאבונינו לא נשאר מהם כלום רק כמה גרגרים. נפטר בשם טוב ביום י"ז מנחם אב שנת תפ"ד, ומנו"כ בעיר הבירה ווינה.

י"ח מנחם אב

הרה"ק רבי שלמה חנוך מראדומסק הי"ד

יום ההילולא - ח"י אב

מספר הרב יחזקאל בעסער ז"ל: כידוע, מפאת חולשתו ומחלתו, היה רבינו נצרך לשהות פעמים רבות בברלין בגרמניה, באחת הפעמים בה שהה שם נסתלק לב"ע חסידו המובהק ר' הירש לייב קושיצקי ז"ל (יצויין, בעת בה לא שהה רבינו בין כתלי בית החולים התאכסן בביתו של חסידו זה). נכנס איפוא רבינו אל האלמנה ואמר לה: "השי"ת הוא אבי היתומים, אבל אני אטפל בהם". או אז נתרוממה האלמנה ותינתה את צערה בפני רבינו: בת יש לי, ורייזיל שמה, אשר לפתע חלתה מאד במחלת השיתוק ואף לדבר אינה יכולה כלל, יתפלל נא רבינו עבורה כי תבריא במהרה. ורבינו לא הגיב מאומה.

המשפחה דרשה ברופאים אשר אמרו נואש לחייה. הם אף אמרו כי אפילו באם תבריא הרי שלא תהיה כבר במצב נורמלי. לאחר ימים מספר, בין כתלי בית החולים התעניין רבינו במצבה של החולה ומקורביו סיפרו לו שאין שינוי. רבינו שאל מה דעתם של הרופאים המטפלים בה והשיבו לו דברים כהווייתן. אז התבטא הרבי בלשון קדשו ואמר: "אל דאגה, היא תבריא, ואף תהיה אם בריאה לילדים כאחד האדם".

משהורע מצב החולה, נכנס לחדר רבינו בביה"ח משמשו, ר' יחזקאל קושיצקי, בן ר' הירש לייב ואמר לרבינו (לאחר שיחת טלפון שקיבל) כי הרופאים לא נותנים כל תקווה ועל הרבי לעזור. אז אמר הרבי, באם אין ברירה אחרת - לקרוא לסופר סת"ם כדי לכתוב קמיע, ואת הקמיע הזה יקשרו בחוט קטן ואותו יתלו על רגלה של החולה.

ברם, שני תנאים קודם למעשה חייבים להיות - הוסיף ואמר רבינו - האחד, שאף פעם לא תוריד את הקמיע מרגלה. והשני, שלא יודע דבר לאיש מענין זה, שכן בזה נותן אני לחולה מן החיים שלי... והרי אם יספרו לאיש הוי כמו שמשחקים בחיים שלי...

הקמיע הושם על רגלה של החולה ואחר מספר ימים הבריאה לגמרי. משגדלה, השתדל רבינו בעצמו כדי לשדכה. ואכן היא נישאה לר' אברהם יעקב ראבינאוויץ מקשאנוב, עילוי עצום ות"ח מופלג, בנו של ר' לייזער ראבינאוויץ, ממשפחת רבינו זצ"ל, [ר' לייזער זה היה מנכדי בעל החסד לאברהם זיע"א, ובשעת השידוך התבטא רבינו בפניו ואמר: "הרופאים הם שחשבו לבטל שידוך זה... אבל הרופא כל בשר יושב ומזווג זיווגים"...] ואף נולדו להם כמה וכמה ילדים בריאים ושלמים.

י"ט מנחם אב

הגאון רבי יעקב כולי זי"ע מח"ס "ילקוט מעם לועז"

יום ההילולא - י"ט אב

בספר "כסא רחמים" למרן החיד"א (על אבות דר' נתן, פרק לז) מעשה נפלא מהגאון החסיד רבי יעקב כולי זצ"ל מחבר ספר "מעם לועז" המפורסם, וז"ל: ושמעתי שהחכם השלם החסיד המזכה את הרבים כמהר"ר יעקב כולי ז"ל, היה בהפסקה של ג' ימים (דהיינו תענית הפסקה) וביום הג' אחר חצות קראו אדם בביתו לצורך ונתן לו קאב"י (קפה) ושתה כדי שלא לומר שהיה בתענית ובודאי שהיה יכול לפסוק ע"פ הדין וכבר האריכו בזה בספרי המוסר ואכמ"ל עכ"ד. עיין שם.

הרה"ק רבי אהרן מנחם מנדל מאלעסק זי"ע

יום ההילולא - י"ט אב

סיפר לי הרה"ח ר' אלי' ליכטער נ"י, אמי ע"ה היתה חולנית שהי' לה גידול בצווארה רח"ל וגם לא התקיימו אצלה בנים, נסעה לעיר לבוב לניתוח. לאחר שני שבועות הלכה לרופא שיבדוק אותה, אמר לה הרופא שחזר הגידול רח"ל (לא נתרפאה לגמרי) והלכה במרוצה אל הרה"ק ר' מנחם מענדל מאלעסק זצ"ל שהיה גר אז בלבוב, אבל אי אפשר היה לגשת אליו, האמא התחילה לצעוק בקול [געוואלד], והניחה לגשת אל הרה"ק.

וסיפרה לי אמי, שהרה"ק היה שוכב על מטתו שהיתה סמוכה על ארגזים וזה היה חמשה שבועות לפני הסתלקותו, אמי שפכה את מר לבה לפני הרה"ק וסיפרה לו שעברה ניתוח ועדיין לא נתרפאה וגם אין בנים מתקיימים אצלה, אמר לה הרה"ק בזה"ל, מהיום והלאה תתרפאי כליל ויהיו לך בנים לחיים טובים, וכך הוה, שאמי היתה אצל הרה"ק ביום חמישי, וביום שני שלאחריו הלכה להרופא, ושאל לה הרופא לאחר שבדקה (בשפה הפולנית) מי ריפא אותך, ואחר כך נולדנו אני ואחותי שיחיו לאורך ימים.

הרה"ק מבאיאן-טשערנאוויץ זי"ע

יום ההילולא - י"ט אב

כשביקר כ"ק מרן אדמו"ר רבי מנחם נחום מבאיאן טשערנאוויץ זי"ע בארה"ק, בשותו בטבריא, נתאכסן באכסני' שבעה"ב היה אכן ירא ודחיל, אולם בנותיו, בצוק העתים, פרקו מעליהן עול תו"מ

ר"ל והרחיקו את עצמן מבית אביהן. אולם, כשעלה אדמו"ר הק' לארה"ק ותחרד כל הארץ לכבודו, חשו גם הן לראות בפלא הטהור ובפרט שקבע אכסנייתו בבית אביהן. קמו ובאו וגמרו אומר בזדון לבן לבדוק אם אמת הוא הדבר שצדיק הוא. הבחינו שבכל בוקר קודם התפילה מכין אביהן כוס חלב חם לאדמו"ר הק' ומקריבו על שולחנו הט'. גמרו אומר להטריף את הכלי בו בישל אביהם את החלב ולמחרת יראו אם אדמו"ר הק' ישנה את החלב שיבשל אביהם. ואכן הצליחו במזימת רשתתן ובשלו והטריפו את כלי הבישול כדת ואחר שניקוהו החזירוהו למקומו. למחרת נתייצבו לראות מה יעשה בו. ואכן, בא אביהן, שלא חשד כלום ובישל בו את החלב והקריבהו על שולחנו הט'. כשאך הקריבו לפניו, תוך כדי הקרבתו, דחה אדמו"ר הק', את הכוס, מעל פניו ולא הביט עליו כלל. (מחסיד בטבריא ששמע מבעלי המעשה באחרית ימיהם)

הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זי"ע

יום ההילולא - י"ט אב

מקורבו, הרה"ח ר' פני' בלאט שיחי' שהתלווה להרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב זצוק"ל בימי מלחמת העולם השנייה בכל דרך מנוסתו מאוטווצק עד ווילנא, סיפר כי בדרך מנוסתם, לפעמים הגיעו לפרשת דרכים ולא ידעו היכן ללכת הלאה, לאיזה צד ולאיזה כיוון.

הרה"ק רש"ש ירד מהעגלה, נעמד מספר דקות כשהוא אחוז דביקות נפלאה ואז אמר: נלך לכאן - כשהוא מצביע על כיוון מסויים, הוא אמר זאת בכזה בטחון והתעוררות, שכל המלווים אותו חשו בכיור שהם רואים איזה דבר שמימיים...

אצל הרה"ק מאמשינוב ראו עבודה גדולה וכן פקחות נפלאה, גדלותו בתורה ותפילה אין לנו השגה, בהיותו בשאנחאי היה הוא הגורם שיוכלו להשאיר שם, כי הרי יפאן היתה בת בריתה של גרמניה, ויפאן הכניסה לתחומה הרבה פליטים יהודים, ודרש הדייטש ממשתל יפאן שתגרש היהודים מתחומה, והשר הגדול של הקיסר עשה אסיפה עם הרבנים ברצותו לידע על מה ולמה שונא הדייטש את היהודים ומהו הסיבה לכך, ואמרו לפני הרבנים זה בכה וזה בכה ולא נתקבלו על ליבו, עד שאמר הרה"ק מאמשינוב שהם שונאים את העמים שבאים ממחוזות 'זיאטיין - אסיע' ובדבריו התכוון שגם יפאן היא מאסיה ושגם אותם שונאים הגרמנים, נתפלא המלך בשאלו וכי שונא הוא את הזיאטיין הלא גם אנחנו הננו מזיאטיין ואנו בת בריתם ואיך תאמר כזאת? ענהו הרה"ק - שלפני שנים עשרה שנים נישא שר גדול בדייטשלאנד עם נערה מיפאן ובכל הכתבי עת שבגרמניא הכפישוהו על הדבר, ונתפלא המלך בשאלו שאינו זוכר כזאת ואחד השרים היפנים נענה שזה אמת ויציב והוא זוכר את הדבר ואף יש לו את כתבי העת הללו בביתו, וכששמע המלך דבר זה נהפך ליבו לטובה ונתן את רשותו ליהודים להישאר במדינתו.

הרה"צ ר' יוסף זינגר שליט"א מאלכסנדר-ארה"ב, בנו של תלמיד ישיבת חכמי לובלין, כ"ק אדמו"ר מאלכסנדר-ארה"ב, הגה"צ רבי יחיאל מנחם זינגר זצ"ל, מספר, כי לפני שנסע כ"ק אדמו"ר (רבי שמעון לע) מאמשינוב זצ"ל לשנחיי, נפרד מראשי השלטון היפאני בקובה, והזכיר להם את הפסוק

(בראשית מז, י) "ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני פרעה", היינו כי גם כאשר "ויצא מלפני פרעה", הוא השאיר שם ברכה, ודפח"ת.

כ' מנחם אב

הגה"צ רבי לוי יצחק שניאורסון זי"ע

יום ההילולא - כ' אב

נפגשתי עם הגה"צ רבי לוי-יצחק שניאורסון נ"ע מספר פעמים בשנת תרפ"ג, תרפ"ד ותרפ"ה, כשלמדתי בישיבת "תומכי תמימים" בחרקוב, שפעלה שם במחתרת. מפעם לפעם היה הגה"צ רבי לוי-יצחק מגיע לעיר בשל ענייני יהדות ועסקנות הכלל, וכך נודמן לי לשוחח עימו. אחר-כך, עברתי ללמוד בישיבה בנעויל.

בשנת תרפ"ט, נסגרה גם הישיבה בנעויל, וההנהלה שלחה מספר בחורים מבוגרים ואני ביניהם ליקטרינוסלב, שם שהינו קרוב לשנה. באותו זמן, כיהן רבי לוי יצחק כרב העיר, עד שנאסר בשנת תרצ"ט.

מידי שבת-קודש היה עולה ל"מפטיר", אף קיבל גם "הגבהה". את ספר-התורה היה פותח לכל רוחבו בזרועות פרושות, וכשהגביה, ניתן היה לראות, בערך, כתשעה עמודי ספר-תורה. לאחר הגלילה, היה מוסר את ספר-התורה למישהוא, חוזר למקומו ליד התיבה ואומר את הברכות וההפטרה. את ההפטרה נהג לקרוא באיטיות ובהטעמה מיוחדת, והכל הרגישו בשעת מעשה, שהוא מכוון כוונות על-פי הקבלה.

כששמעתי את רבי לוי-יצחק קורא את ההפטרה, נזכרתי בסיפור אודות אדמו"ר הזקן, כפי ששמעתי בזמנו מפי זקני החסידים.

בעת שהמחלוקת בין החסידים והמתנגדים בימי אדמו"ר הזקן היתה נטושה בכל עווה, הגיעו הדי המריבה עד ארץ-הקודש.

שלחו מקובלי ארץ-ישראל נציג משלהם, שהיה גם גדול בנגלה דתורה, כדי לתהות על קנקנו של "המגיד מליאזני".

הנסיעה לליאזני ארכה למעלה מחודש, ואחת התחנות היתה בעיר האמיל. הנציג הגיע לעיר ביום שישי ובילה את השבת אצל המרא-דאתרא, הגה"ח ר' יצחק-איזיק הלוי עפשטיין, שהיה מחסידי אדמו"ר הזקן ונקרא בפי החסידים, "ר' איזיק מהומיל".

במשך השבת נשא ונתן האורח מארץ-הקודש עם ר' איזיק בנגלה ובנסתר, והתפעל מאוד כשנוכח לדעת, שלרב זה עשר ידות בנגלה ובחסידות כאחת, וכשנודע לו שהרב הינו מתלמידי אדמו"ר הזקן, סיפר לרב שהוא נוסע בשליחות מקובלי ארץ-ישראל אל רבו, כדי לתהות על קנקנו ולדווח להם על התרשמותו.

הגאון ר' אייזיק לא הגיב על עצם הדבר, רק ביקש מהאורח שבדרכו בחזרה מליאזני לארץ-ישראל, יסור שוב להאמיל ויספר לו, לרב, מה ראה ומה שמע שם.

כעבור מספר ימים, האורח-המקובל הגיע שוב להאמיל ובא לבית הרב. הגאון ר' אייזיק תמה ושאל, האם האורח היה בכלל בליאזני. האורח השיב שהיה, והוסיף, שעם הרבי עצמו, אדמו"ר הזקן, לא החליף אף לא משפט אחד, "ולכן הספקתי לשוב כל-כך מהר".

שאל אותו ר' אייזיק, מדוע לא דיבר עימו?

השיב האורח: "הגעתי לליאזני ביום הקריאה, והרבי עצמו היה הקורא בתורה ואף עלה ל"שלישי". כששמעתי את קריאת-התורה שלו, הבחנתי שהרבי מכוון בשעת מעשה את כל הכוונות של הרמ"ק והאריז"ל ואינו טועה אף לא בתג אחד, ולא-כל-שכן, שכל הטעמים מדויקים. כששמעתי זאת, הדבר הספיק לי, ולא הייתי צריך להיכנס אליו ולדבר עימו. עכשיו אני יודע בכיור, שקדוש-אלוקים הוא הרבי".

וכך, כל מי ששמע את קריאת-ההפטרה מפי הגאון רבי לוי-יצחק, גם מבלי שתהיה לו ידיעה בקבלה, חש בוודאות, שיחד עם הקריאה עם כל ה"תגים" של הטעמים, הוא מכוון על-פי הקבלה.

וכן, בכל שבת-קודש, בעת רעווא דכל רעווין, בסעודה שלישית, היה הגאון רבי לוי-יצחק חוזר מאמר דא"ח, ומבארו על-פי קבלה. כל מאמר נמשך שעה ארוכה.

הסיפור דלהלן אירע בשנת תרצ"ה. באחד הלילות, בשעה 11, נשמעה לפתע נקישה קלה בדלת ביתו של הרה"ק ר' לוי יצחק שניאורסון זצוק"ל. היתה זאת אשה באה בימים אשר נעצרה ליד הדלת וסקרה את כל החדר באם אין שם איש זר. כאשר השתכנעה כי אין שם איש - נגשה חרישית אל הרב. "רבי - לחשה באזניו - "הנני באה כעת מעיר רחוקה אשר לא אוכל לנקוב בשמה. בעוד כשעה, בחצות, יבואו לכאן בתי וחתני. שניהם תופשים משרות ממשלתיות בכירות ובואם לכאן כרוך בסכנה מרובה. רק לאחר בקשות ותחנונים מצדי, הבטיחו לי לבקר אצל רב יהודי שיסדר להם חופה וקידושין כדת וכדין. אבל תנאי התנו עמי, שהחופה תתקיים אך ורק בביתך, אדוני הרב, ולא אצל שום רב אחר. ולכן באתי להודיע הדבר לפני הרב למען ידע את אשר לפניו!"

בדיוק בחצות הלילה, בשעה השתים-עשרה, הגיעו השנים לבית הרב. הם הועברו מיד לחדר צדדי, להסתיר מעין רואים.

הרב התחיל בהכנות לחופה. ראשית - יש להשיג מנין יהודים. השעה כבר אחרי חצות, הרחוב שמם וריק ונפש חיה לא נראית בו. רבוננו של עולם, מאין לקחת בשעה כזו עוד שמונה יהודים למנין?!

את החופה יש להעמיד בכל מחיר. כל דחיה לא באה בחשבון. יש לאתר שמונה יהודים כשרים, כלומר, אנשים שאפשר לסמוך עליהם אשר ישמרו על סודם ולא יספרו לאיש מכל אשר ראו. אחרת, חייו של הרב, של הזוג הצעיר ושל שאר הנוכחים בסכנה.

לא עברה מחצית השעה ובחדר היו כבר תשעה יהודים. רק אחד חסר, עשירי למנין. מה עשה הרב?

באותו בנין בו גר הרב, הוטל מטעם השלטונות, על אחד הדיירים, צעיר יהודי, לשמש כיו"ר ועד הבית, ועליו היה לבדוק ולתור היטב באם אין תנועה של יוצאים ונכנסים אל בית הרב, וממנו, וכן באם לא נערכים בבית זה ענינים וטכסים דתיים.

שלח, אפוא, הרב אחר איש זה מבלי לגלות לו מראש שהמטרה היא למען ישלים את המנין! כאשר הגיע לבית הרב, הסביר לו כי רוצה הוא לצרפו כעשירי למנין בכדי שיוכל לסדר קידושין לזוג יהודי צעיר אשר בא הערב בברית הנשואין.

"א-נ-י"?! - קפץ הלה כנשוך-נחש.

"כן, אתה" - היתה תשובת הרב.

הוא ניגש במהירות אל החלונות, סגר את התריסים, התיישב בשקט על מקומו וציפה בדריכות ותמהון לבאות.

הרבנית הביאה מפה גדולה אשר דומה היתה במראה לפרוכת של חופה וארבעה מבין הנוכחים אשר משכמם ומעלה היו גבוהים מהאחרים, החזיקו בארבע פינותיה, משל היו עמודים חיים...

כאשר גמרו לכתוב את הכתובה, קראו אחר החתן והכלה ממחבואם אשר בחדר השני. פני הכלה היו מכוסות, וגם החתן השתדל לכסות את פניו, לבל יכירום.

החופה התחילה. נרות לא הודלקו מחמת פחדם של החתן והכלה. הרב סידר את הקידושין, ברך את שבע הברכות, החתן קידשה בטבעת ובאמירת "הרי את מקודשת לי", לאחר שבעת ההקפות שנערכו מסביב לחתן, כנהוג, והכל נגמר בשעה טובה ומוצלחת.

השעה אחת ושלישים. החתן והכלה מיהרו להסתלק מהמקום כל עוד נפשם בם ואתם כל שאר המשתתפים - מלבד שנים. היו אלה אשר ברשותם כרטיסי המפלגה הקומוניסטית. הם הוציאו את הכרטיסים מהכיס, נגשו אל הרב ואמרו לו בהתרגשות:

- "כעת הננו, רבי, במחיצתך ואיננו רוצים להפרד ממך. כל זה" - הם מצביעים על הכרטיסים שבידיהם

- "אינם שווים בעינינו מאומה בעת שהננו יחד אתך, אדוני הרב!" (מזכרונות הרבנית חנה ע"ה).

כ"א מנחם אב

הרה"ק רבי אלכסנדר סענדר מקאמארנא זי"ע

יום ההילולא - כ"א אב

הרה"ק ר' אלכסנדר סענדר מקאמארנא זי"ע נולד בשנת תק"ל לאביו הרה"ק יצחק אייזיק זי"ע מכפר ספרין שלידי סמבור. רוב ימיו סבל מחסור בפרנסת ביתו, ובכל זאת היה מקבל הכל בשמחה. הרה"ק החווה מלובלין זי"ע אמר עליו עוד בחייו שהוא מהל"ו צדיקים.

היה גאון חריף בנגלה ובקי בחכמת הנסתר. כשהיה בן שבע שנים כבר היה שגור על פיו תלת בבי קמא מציעא בתרא עם כל השיטות עד הש"ע ומפרשיו, כשהיה מתעמק בסוגיא, שכח לאכול ולשתות. לפעמים גם כמה ימים. פעם אחת אמרה זוגתו הרבנית הצדיקת חנה לתלמידו הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא: "יודא בני, הרי דורך ורבך לא אכל ולא טעם שום דבר מיום שבת קודש עד היום, יום חמישי". השיב לו הרה"ק ר' אלכסנדר: "בני חביבי, תאמין לי... שאינני מרגיש כלל וכלל. ואילו היה לי שום הרגש חסרון אוכל ורעבון, לא הייתי עטוף ברעב, שהוא גורם ביטול תורה וחלישות".

מספר בנו הרה"ק בעל היכל הברכה זי"ע: "פעם אחת לא היה לי לאכול יותר ממעת לעת, ואבי הלך אנה ואנה בטלית ותפילין ופניו בוערות כאש בלימוד שיטה אחת עמוקה, וקרא אותי אצלו ולמד אתי שיטה "תני שילא, שלש מידות בנערה" (כתובות מד, ב) בפשט ובסוד. והייתי קרוב לבולמוס. אמר לי אבי לך אל השכנה ותקח לך מאכל. והייתי מתמיה מאד, שידעתי שאותה שכנה לא תתן לי אף על משכון טוב. אך האמנתי בו והלכתי שמה, ועמדתי על הפתח וישב שם גוי אחד ואמר: בני, רוצה אתה לחם ויין-שרף? ונתן לי הכל. ואני מגודל רעבון לא היה לי פנאי להשכיל מה זאת. אחר כך אמר לי אבי: ראה בני גודל עוונותיך, שלא זכית לראות את אליהו אלא בלבוש כזה.

היה אב"ד בעיר זידיטשוב, משם עבר לזוראבנה, ואחר-כך נתקבל בעיר קאמארנא, ובשנת תקע"ח נסע לאונגארן. ומספר בנו הרה"ק בעל היכל הברכה זי"ע שהיה אז בן י"ב שנים: "ואני בכיתי שבעה ימים ושבעה לילות. עד קרוב לשגעון, שביקשתי מאתו שלא יסע, שראיתי הסתלקותו שמה. והיה משיב לי: כך גזרה חכמתו יתברך". קודם שנסע מסר לבנו כמה הנהגות, וגם את ספרו בכתב-יד ואמר לו "תראה להדפיס ספרי זה, וקראת שמו זכרון דברים". וכותב בנו: "ורגע שנפרד ממני לדרכו היה לי טעם כפרידת נשמה מן הגוף".

רבי אלכסנדר בא לעיר אוהעל, ונסתלק שם במוצאי שבת, כ"א אב תקע"ח. שעה קודם פטירתו, בסעודה שלישית, ביאר את הפסוק מפרשת השבוע (עקב י, יב) "מה ד' אלקיך שואל מעמך", הכל שואל ומבקש מעמך שתהא כמותו, מה הוא רחום אף אתה וכיוצא, "כי אם ליראה" לא שייך לשאול ממך, כי אצלו יתברך לא שייך יראה, כי שם העדר המציאות. ומסיים בנו (היכל הברכה במדבר יד, ט) "וכשבא אדם ליראה פנימיות נפטר מיראה חיצונית, ובא לאהבה גדולה, למסור נפשו על קידוש השם. ואמר לי דודי מורי ורבי, שראה בחלום לרבו רבינו מוה' יעקב יצחק נ"ע מלובלין ואמר לו שהרב מקאמארנא מוהר"א נפטר ביחוד עשרה הרוגי מלכות".

ידוע שהרבי הק' החוזה מלובלין זי"ע פעל להוריד את נשמתו הק' של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע לעלמא הדין. כי בהיות אביו הק' רבינו אלכסנדר סענדר מקאמארנא זי"ע בן ארבעים שנה, עדיין לא היה לו בן זכר אלא שתי בנות, וכאשר הזכיר הדבר לפני רבו הרבי הק' מלובלין, אמר לו כי בכחו לגלות לו שמות ויחודים, שבהם ימשיך נשמה קדושה וגבוהה מאוד, אבל לא יוכל לחיות עם נשמה זו יחד בעולם הזה אלא זמן קצר, אמר רבי סענדר'ל שהוא מסכים לזה אבל רצונו לשאול גם את הרבנית, וכאשר גם היא הסכימה לזה, מסר לו הרבי מלובלין כמה שמות ויחודים, ובוה המשיך את נשמתו של רבי אייזיק'ל לעולם.

כאשר נולד נתמלא הבית כולו אורה. בהיותו בן שלש שנים כבר השיג רוח הקודש ודיבר דברי נבואה, וראה וידע את הנעשה בכל העולם, ובהיותו בן חמש שנים אמר לו דודו העטרת צבי זי"ע שיקח ממנו מדרגה זו, כי יזיק לו לעבודת ה', וכשיהיה בן שלשים שנה יחזירנה לו אם ירצה.

וכאשר היה רבי אייזיק'ל כבן י"ב שנים, אמר אביו שנוסע למדינת אונגארין, רבי אייזיק'ל הבין שנוסע להסתלק שם, כמו שהגיד הרבי מלובלין מראש, ונפרד ממנו בבכיה גדולה. רבי סענדר'ל נסע אז למדינת אונגארין לעיר איהעל, במקום אשר הרה"ק בעל ישמח משה זי"ע שימש ברבנות, ושם חלה ונסתלק ביום כ"א מנחם אב שנת תקע"ח, ומנוחתו כבוד שם בעיר איהעל. טרם נסתלק, מסר אל החברה קדישא דשם, מכתב חתום וסגור, וצוה עליהם שיפתחוהו ביום כ"ח תמוז שנת תר"א, היינו קרוב לעשרים ושלשה שנים אחר פטירתו. כאשר פתחוהו ביום ההוא, ראו שכתב שם צוואה להחברה קדישא, שמבקש שמי שיסתלק ביום הזה יקברוהו על ידו, באותו יום נסתלק הישמח משה זי"ע, והניחוהו סמוך לו.

רבי אייזיק'ל נסע בכל שנה ביום הילולת אביו הק' לאיהעל, להשתטח על ציון קדשו. פעם אחת נשאר ללון שם בלילה שלאחר היארצייט, התגלה אליו אביו בחלום הלילה, ואמר לו: "מאד גלמוד לי להיות כאן לבדי", ורמז לו שגם הוא יבא להקבר אתו שם. כאשר התעורר רבי אייזיק'ל משינתו, אסף מיד את כל חפציו וברח מן העיר, ומאז והלאה היה נזהר שלא ללון באיהעל, אלא מיד אחר השתטחותו על הציון נסע משם.

ידידות נפלאה שררה בין הרה"ק ר' צבי הירש זי"ע מליסקא ובין הרה"ק רבינו ר' יצחק אייזיק מקאמארנא זי"ע, וקראו זה לזה בשם אחים, מפני מעשה שהיה, כי בעוד הרה"ק רבי אלכסנדר סענדר מקאמארנא זי"ע היה אברך צעיר, קמו עליו פעם אנשי בליעל להוציא עליו שם רע רח"ל, וחיפשו לאחד שיבוא להעיד לפני בית דין על זה, והבטיחו לשלם עבור זה סכום גדול. כאשר נודע הדבר להאשה הצדקנית מרת שרה, אמו של הרבי מליסקא, באתה ואמרה שהיא מסכמת להעיד עדות זו, אבל בתנאי שישלמו לה המעות מקודם, כי היא אשה עניה, ועיניה נשואות מאוד אל המעות שישלמו לה עבור זה, וכן עשו. כאשר באתה לדין, הוציאה לפנייהם צרור המעות ואמרה, אתם ידעתם כי אני אשה עניה, ומאין לי סכום מעות גדול כזה, אלא זה קבלתי מאנשי בליעל הללו, כדי שאבוא להעיד עדות שקר על רבי סענדר'ל, ועל ידי זה נתוודע שהשם רע שקר מוחלט הוא. כשבאתה מרת שרה אחר כך לפני רבי סענדר'ל, אמר לה, יש ברשותי נשמה קדושה אחת שאני זכיתי לקבלה להורידה לעולם, ועתה בשכר המצוה שעשית, אני נותן לך נשמה קדושה זו במתנה, ונולד לה בנה הרבי מליסקא. ושנים רבות אחר כך הוליד רבי סענדר'ל את בנו רבי אייזיק'ל מקאמארנא, לכן התייחסו הרבי מליסקא ורבי אייזיק'ל כאחים.

ושתי נשמות אלה עלו לשמים בשנה אחת, רבי אייזיק'ל נסתלק ביום י' אייר תרל"ד, והרבי מליסקא אחריו ביום י"ד אב תרל"ד. אבל הרבי מליסקא היה זקן בשנים הרבה מרבי אייזיק'ל.

וידוע כי רבי סענדר'ל נסתלק בעיר איהעל, ומנוחתו כבוד שם באוהל אחד עם הישמח משה. ושמעתי, כי מרת שרה הנ"ל נטמנה שם מחוץ לאהל, למראשותיו של רבי סענדר'ל. ואפשר שיש לזה שייכות למעשה הנ"ל שמסרה נפשה בעבור רבי סענדר'ל, לכן זכתה להיקבר למראשותיו.

הרה"ק רבי אהרן מבעלז זי"ע

יום ההילולא - כ"א אב

המנהג היה אצל אא"ז (מהר"י מבעלז זי"ע) שכשנולד לו נכד היו מביאים אותו לפניו מניחים אותו על שולחנו, וכשנולד כ"ק דודי (ר' אהרן מבעלז) זי"ע ג"כ עשו כך, ואמר שיש לו פנים של צדיק'ל.

עוד ראו אצל כ"ק דודי זי"ע, ענין מה ששמרוהו מן השמים מכל חשש איסור ח"ו, בבחי' ורגלי חסידיו ישמור (שמו"א ב' ט') וידוע הסיפור שבהיותו ילד נתנו לו פעם בשר שיהיה לו מה לאכול בחדר, ואח"כ נתעוררה שאלה על העוף, ואמר כ"ק זקיני מהרי"ד זי"ע שאין צריכים לקרותו מן החדר ולהזהירו שלא יאכל ממנו, וכך הוה, בחי' רגלי חסידיו ישמור.

להמיטעלער בעלזער רב (רבי יהושע) הגיעו פעם אורחים חשובים והכניסום לחדר בו ישן נכדו הבעלזער רב ז"ל שהיה עוד ילד קטן, וכשנכנסו עף איזה זבוב על ראשו, ובתוך שנתו העיף את הזבוב עם הכיפה, בלא ליגע בידיו בראש.

בימי מרן מהר"א מבעלז זי"ע, חלה ה'נתיבות שלום' (ששימש אז ראש ישיבת 'בית אברהם' דחסידי סלונים) במחלת השחפת, ובמשך שנה שלמה נחשב כ'שכיב מרע' שכן מחלה זו חשוכת מרפא היתה. על חומרת מצבו, ניתן ללמוד מאשר סיפר לאחר מתלמידיו, הרה"ג ר' פנחס אליהו אייזנטל שליט"א, שבכל לילה לפני השינה היה אומר וידוי כי הרופאים אמרו לו שאינם יודעים אם יקום. באחת השבתות, נודע בישיבה שמצבו של ראש הישיבה התדרדר עד שרח"ל החלה הגסיסה. אחד התלמידים שהיה ממשפחה בעלזית חשובה, איץ לבית מדרשו של מרן, בתקווה שיצליח להתקרב למרן ולהזכיר את מורו ורבו. ברם, משיצא מרן לבית המדרש נוצר לחץ עצום סביבו ולא היה מסוגל לגשת אליו, כיון שכך, החליט התלמיד להזכיר את רבו בלחישה ובלב נשבר החל ממלמל "שלום נח בן צביה לרפואה שלמה". והנה נפתח שביל ממרן עד לאותו בחור, ושמע מפי מרן: "רבי שלום נח בן צביה, סלוניםמער ראש ישיבה רבים צריכים לו, תהיה לו רפואה שלימה". ואכן, מאותו מוצאי שבת החל תהליך החלמתו של בעל ה'נתיבות שלום' עד שהבריא לגמרי וחי לאחר מכן כששים שנה. (הרה"ג ר' פנחס אליהו אייזנטל שליט"א, ששמע מבעל המעשה הרה"ח ר' יחזקאל מנדל ז"ל)

שמעתי מתלמידים של הרה"ק מאונסדארף ששמעו ממנו, שפעם אחת הלך הרה"ק משינאווע יחד עם הרה"ק מאונסדארף במארינבאד ועבר שם הרה"ק מבעלז והיה אברך כבן י"ט, וכשהרגיש הרה"ק משינאווע זי"ע במהר"א הביט עליו ואמר, "מי זה האברך, היצה"ר כבר שכח ממנו לגמרי!"

סיפר לי הגה"צ ר' נטע פריינד זצ"ל, שמעתי מהגה"צ ר' וועלוויל צ'עצ'יק זצ"ל, שאמר להגאון מבריסק זצ"ל על הרה"ק מהר"א מבעלז זצ"ל שאינו אוכל ואינו ישן, אמר הרב מבריסק, הלא מפרנסים אותו בכפיות מן השמים. עוד שמע ר' וועלוויל מהגאון מבריסק שאמר אודות הצלת הרה"ק מבעלז בעת מלחמת העולם השנייה, בזה"ל, את הרב מבעלז שמרו מן השמים כמו האם ששומרת על בנה יחידה.

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מפאפא זצוק"ל ששמע בבעלז, כי השו"ב המקומי ר' יצחק משה בא לפני מהרי"ד בחודש אלול (תרפ"ו) האחרון, כדי להראות לו את ה"חלף" (סכין), כפי שהיה נהוג בכל שנה. פתח ואמר לו: "הנה ימים באים... בחודש תשרי אין נוהגים להראות החלף... גם במרחשון לא נהגו,

כי עדיין מרחשן שפוותיהו דישראל... אבל אחרי חשון הראה את החלף לבני רבי אהרן... – במלים אלו רמז לאיש על חילופי המשמרות הצפוי, כי אמנם כך היה, והדבר פלא, שנתבש"ם ביום ש"ק כ"ב חשון (תרפ"ז) וביום ר"ח כסלו עמד בנו מהר"א זי"ע מאבל ה"שבעה".

בשנה הראשונה לעלות כ"ק מרן מהר"א מבעלו זי"ע על כס ההנהגה, נכנסתי פעם עם "נשמה קויטל" לעילוי נשמת אמי ע"ה. שאל אותי מרן זי"ע: "מתי חל ה'ארציית'?", עניתי: "ביום כ"א אב". לפתע הרצינו פני מרן, והחל לנענע את הספאדיק (כדרכו בקודש בכל פעם שהיה מתלהב), וחזר על המילים: "כ"א אב, כ"א אב", כך פעמים הרבה, בנוסח בעלז המרטיט לבבות. המעמד היה נורא, וממש הזדעזעתי ולא הבנתי אל מה ירמזון דבריו, אך מיד לאחר מכן שכחתי את כל אשר ראיתי.

לאחר שנים רבות, בכ"א אב תשי"ח, כאשר התאספו חסידים ביום ההילולא קדישא בעיה"ק ירושלים ת"ו, ובקשתי לרדת לפני התיבה לרגל יום ה'ארציית' של אמי ע"ה, נזכרתי לפתע מכל המעמד הנורא הזה, ונחרדתי מעומק רוח קדשו של מרן זי"ע.

סיפר הרב מענדלסאן שליט"א משמו של אביו הרה"ג המפורסם בגדולתו וקדושתו ר' בנימין מענדלסאן זצ"ל רבו של קוממיות מעשה פלא מרוה"ק שהופיע בבית מדרשו של הרה"ק מהר"א מבעלו זי"ע, ובדידי' הוה העובדא.

עיר של קוממיות כידוע יש בה הרבה שדות ופרדסים שבעליהם הם שומרי תורה ומצות, ושומרי שביעית כדת וכדין, ורבים הגדול הרב מענדלסאן ז"ל כנודע עסק בזה רבות בשנים לחוקם ולתומכם באחיעזר ואחיסמך למען קדושת הארץ ושמירת המצוה בשנות השמיטה.

ובכל עת שהגיע זמן השמיטה נוהג ה' הרב לילך עם העסקנים אל בית הצדיקים ולבקש את ברכתם על השדות והכרמים שיצליחו ויוכלו לעמוד על משמרתם לשמור קדושת הארץ במצות שמיטה, והיה פעם אחד בשנים האלו שהרב מענדלסאן בא אל הרה"ק מהר"א מבעלו זי"ע לבקש את ברכתו ונטל עמו פתקו וגם הפתקאות של כל בני עירו למסרו לכבוד קדושתו בשליחותם.

ואף גם בעת ההוא נולד בן לאחד מבני קהילתו, איש נכבד וחשוב, ורצה לכבד את רבו הרב מענדלסאן בסנדקאות, והיות שהרב נתכבד כבר בברית שעשה זה האיש לבנו הקודם, לא רצה להיות הסנדק בכפליים, וכמ"ש הרמ"א שלא יכבד ב"פ לאיש אחד במצות סנדקאות, ואף שהמנהג בכמה מקומות שמכבדין את הראב"ד בעיר אף שני פעמים ויותר, אבל הוא חשש להחמיר, ואולם זה האיש לא רצה לוותר ועמד בעקשנותו שאך ורק הרב יהי' הסנדק לבנו שנולד הוא ולא אחר, והי' הרב במבוכה גדולה מה לעשות, כי מעולם לא לקח זה הכיבוד פעמיים, ואולי צריך לשאול על נדרו על הנהגה טובה שקיבל עליו, ועלה אז בדעתו לנסוע אל החזון איש זצ"ל לשמוע חוות דעתו הגדול בדבר הלכה בזו הענין, וכפי מה שיפסוק כן יעשה.

וקודם כל דבר הלוחך ונסוע לכ"ק מרן הגה"ק מהר"א מבעלו זצ"ל לקבל ברכת קדשו למען בני קהילתו שעובדים בשדות ובפרדסים שיצליחו באומנותם, ואתו עמו כל הפתקאות של האנשים שבעירו, ומיד כאשר הגיע ונכנס לבית קדשו פנימה ורצה למסור לו כל הפתקאות ביחד עם פתקו, אמר לו הרה"ק

מבעלז, אין אני קורא רק הפתקא של כבודו, ואין מן הצורך לראות ולקרוא כל שאר הפתקאות של בני קהילתו, כי כאשר יתברך הרב שבעיר, יתברכו בשבילו כל בני העיר, ונכללים בברכתו.

ואז הסביר לו הרה"ק מהר"א זי"ע זה הטעם הנפלא, ואמר לו, הלא ידוע מ"ש הרמ"א שאין מכבדין אדם אחד ב"פ סנדקאות מפני שמביא עשירות וצריך לזכות לזה הרבה בנ"א, ואולם נוהגין שהרב שבעיר מכבדין אף כמה פעמים והטעם כי הלא כל צינור וההשפעה לבעלי בתים באה מן השמים על ידי המנהיג הרב, ועל ידו בשבילו נתברכו המה בשפע רב, כי אז יוכלו המה לחזקו ולתומכו שיוכל לישב על התורה ועבודה ולשמור משמרת הקודש למען כבוד ה' ותורתו, ובכן אברך אותך, ועל ידך יתברכו כל בני קהילתך בשבילך בשפע טובה לחיים ולברכה.

והנה כאשר שמע הרב מענדלסאן אלה הדברים יוצא מפי כהן גדול השתומם מגודל כח קדושתו שהשיב לו תשובה ברורה על ספקתו בדבר הסנדקאות, טרם שישאל שאלתו לא דבר ולא חצי דבר, ורוה"ק נזרקה מפיו בבחינת טרם יקראו ואני אענה, זי"ע ועכ"ל.

שמעתי מהרה"ח ר' שמשון מרגליות ז"ל, שהוא התגורר אז בצפת (בעת ששהה שם מהר"א מבעלז זי"ע בשנת תש"ה) והיה רגיל לבוא שם לשלחנו הטהור של כ"ק מרן ז"ל, [להתפלות לא בא שהי' בעל תפילה בביהכ"נ האר"י], ושמו המלא היה יעקב שמשון, אולם קראוהו רק שמשון בלבד, וגם בעת עריכת השלחן כשהעמידו יין היו קוראים אותו בשמו שמשון בלבד, וחשב בדעתו, מאחר ושמו המלא הוא יעקב שמשון, מדוע אכן לא יזכירו אותו בשמו המלא אצל שלחנו של הרבי, ועלה בדעתו לומר להגבאי כי שמו הוא יעקב שמשון ויבקש ממנו שיקראו אותו בשמו המלא, וברגע שעלה הדבר במחשבתו הושיט לו כ"ק מרן ז"ל שיריים וקראו בשמו המלא יעקב שמשון, [שמעתי זאת מר' יעקב שמשון בעצמו].

הרה"ק מבעלז הגיע לארץ ישראל בימי מלחמת העולם עם אחיו הגה"צ מבילגורייא זצ"ל, ושמעתי מהגאון רבי ת. ד. פאדווא אב"ד לונדון זצ"ל, שאמר לו הרב מבילגורייא דבעת שמזכירין לפני אחיו הרה"ק אנשים הנמצאים בארץ הדמים מקום זעם המלחמה, יכולין להכיר אם עודם בחיים או לא, דאם חיים וקיימים המה, הינו מאציל עליהם ברכתו, ואם לא, אז אומר יעזור השי"ת נחת מכל היהודים. והוא תמה על דבריו, כי הוא היה נוסע ל בעלז לפני המלחמה, ולא היה הדרך לפענח צפונות באופן גלוי כזה. ופעם אחת נכנס אל הקודש פנימה עם חותנו הראשון, וחותנו הזכיר לפני הרה"ק את בתו ואת חתנו שהיו אז בעיר אנטווערפן שהיתה תחת שלטון הגרמנים הארורים. וכשהזכיר את שם בתו איחל הרה"ק ברכת קדשו, וכשהזכיר את חתנו אמר הרה"ק, יעזור השי"ת נחת מכל היהודים. ולבסוף נתברר שבתו היתה בחיים חיותה, ובעלה כבר הלך לעולמו.

זקני, הר"ר אברהם יעקב בן ר' שלמה זלמן בולימובסקי ז"ל, היה מנהל בית יתומים בפולין, עוד לפני פרוץ השואה. באחד מימי חודש שבט פלשה לבית היתומים אשה יהודיה, ענייה וחולת שחפת. בימים ההם, היתה ידועה השחפת כמחלה קטלנית מאוד וחשוכת מרפא. אשה זו התגוררה בדירה שכורה, אבל לאחר שחלתה גירשוה בעלי הדירה הגויים משם, בחוששם שמא ידבקו ממנה וימותו.

לא היתה לאומללה זו ברירה אחרת אלא לפלוש לבית היתומים של סבי, שנחרד מאד לראות את חולת השחפת בתוך בית היתומים. בשלב ראשון הזדרו לנעול אותה בחדר שאליו פלשה, ולא התיר לה להתהלך בפנימייה בין היתומים.

לאחר שהביא לה מזון להשביע את נפשה, מיהר לנסוע לעיירה בעלו כדי להיוועץ באדמו"ר הגה"ק זצ"ל. ההתלבטות שלו היתה גדולה וקשה עד מאד: לגרש את האשה מבית היתומים - אי אפשר, שהרי אז היא עצמה תהא נתונה בסכנת חיים, כיון שלכל מקום אליו תגיע יסגרו לה את הדלת; מאידך, להשאיר אותה במוסד הרי זו סכנה עצומה ליתומים, והרי היא בגדר 'רודף'.

האדמו"ר התחבט אף הוא קשות, ולבסוף ביקש מזקני שיצייר לו את צורת הבית בו נמצאת האשה, מבואותיו וחדריו. משהתברר לו שהחולה פלשה לאחד החדרים שבקומת הקרקע, יעץ לסבי לאטום את הכניסה לחדר בחומר ובלבנים, במקביל לפרוץ לה פתח מיוחד לחצר, ולעשות גדר מזה וגדר מזה לאורך כל השביל, כדי שלא תבוא במגע עם יתר היתומים.

זקני אמר לאדמו"ר שבית היתומים מושכר לו על ידי נכרי, וספק גדול אם הלה יסכים לשינויים הללו בבית, ובפרט שהגוי הלז הינו נוצרי אדוק ואינו נימנה על אוהבי ישראל. השיב לו הרבי מבעלו: "נו, זו כבר לא בעיה. תאמר לו שאני ביקשתי ממנו שיבצע את השינויים, ותראה שיסכים"...

זקני ז"ל יצא בשמחה מאת פני הקודש, וחזר לעירו. בטוח היה שעצתו של הצדיק תפעל את פעולתה, במיוחד לאחר המשפט האחרון שיצא מפיו של הרבי, "נו, זו כבר לא בעיה"... והנה, כאשר נכנס אל בעל הבית הגוי, וסיפר לו את השתלשלות האירועים, סירב הגוי לבצע את השינויים.

ויאמר לו זקני: "דע לך שהאדמו"ר אמר לי שאבקש ממך שתסכים, ואם תסרב, הרי אני חוזר אליו לבעלו, אבל מסופקני אם תוציא את שנתך, כי האיש הזה איש אלוקים קדוש הוא".

סבא אמר את דבריו ומיד עזב את הבית. לא עברו שניות אחדות והנוצרי רודף אחריו וצועק שהוא מסכים לשנות את הדירה...

ולא נפל דבר מדברי האדמו"ר זצ"ל.

זקנינו (הגה"צ רבי ישכר בער רוטנבערג מוואידיסלאוו זצ"ל) הרבה לספר מקדושתו וצדקתו של צדיק זה (כ"ק מהר"א מבעלו זי"ע) ומקבלת יסוריו באהבה, ובפרט מה שקיבל באהבה נפלאה יסוריו מסיבות צער גידול בנים שהיה לו ל"ע. לדוגמא סיפר זקנינו מה שראה בעצמו, וכשאחת מבנותיו של הרה"ק באה אל אביו להזכיר לפניו את אחותה בתו שנפלה למשכב, וזה היה אחר שכבר היו לו להרה"ק כמה סיבות כאלו, ושאלה אביה: "נא נא, מה השם, נא נא מה שם אמה", והאציל מברכתו הקדושה במהירות ובקיצור, ותיכף חזר לעבודתו עבודת הקודש כאילו לא היה כלום. זקנינו היה אומר על כגון דא בשם אחד מן הצדיקים הקודמים, שיש נשמות הצריכים לירד לעולם הזה רק לזמן קצר, כגון לשנתיים וכדומה, אבל מן השמים נותנים נשמות אלו רק אל מי שבדאי לא יתרעם על כך, ולו רק יאמר מלה אחת בטענה כלפי מעלה שוב לא יבואו נשמות אלו אצלו. וסיים זקנינו על זה שאמר: "והוא (הרה"ק מבעלו) הרי לא אמר כלום".

סיפר לי ידידנו הרה"ח המפורסם יחזקאל מנדל מירושלים, שהיה כידוע בן בית אצל האדמו"ר הק' מבעלז בפעסט, שיום אחד הודיע האדמו"ר שרצונו לעבור מיד דירה, ושיחפשו לו דירה במקום אחר. הדבר היה בערב ראש חודש והמשמשים ידעו שהמנהג בבעלז הוא שלא עוברים דירה בערב ר"ח. האדמו"ר אמר להם, ידוע לי שערב ר"ח היום אבל מה אעשה מוכרח אני לעבור מיד דירה. ואכן נמצאה דירה במקום מרוחק ממקום הראשון ועוד באותו יום עברו דירה, ומי יעמוד בסוד קדושים. לא עבר זמן רב ושוב מבקש כ"ק האדמו"ר מאנשיו לחפש דירה אחרת במקום אחר. ושוב עברו לשם. ומשם עברו לעוד מקום ולמקום רביעי. האדמו"ר נסע אח"כ מהונגריה והדבר כמו נשכח. תקופה לאחר נסיעתו הכניסו את יהודי בודפעסט לגיטו כידוע. יום אחד וידידנו ר' יחזקאל קורא לחבירו ואומר לו: בא עימי כי רצוני לראות ולבדוק איזה דבר. ולוקח אותו למקומות בהם שהה כ"ק האדמו"ר זצ"ל בימי שבתו בפעסט לפני פתיחת הגיטו, והתברר שכל אותם מקומות היוו את ארבע פינות וגבולות הגיטו ממש. קבלתי ג"כ אישור על סיפור זה מפי המשמש בפעסט הרה"ח ר' שמואל פורגס שרוב יושביו נצלו ממכונת השמד הנאצית קרוב למאה אלף איש נצלו בבודפעסט וממנה נבנתה כידוע חלק גדול של היהדות החרדית אחר המלחמה!

סיפר לי מחותני הגה"צ מהר"י אשכנזי אבד"ק יאס זצ"ל שדר בירושלים בשנת תש"ו ונסע לבית וגן אצל כ"ק מהר"א זי"ע בסוכות באושפיזא דאהרן והיה הסוכה קטנה והיה מלא וגדוש מחסידים ולא היה יכול לכנוס, והרגיש אותו מרן ושאל האם אין רב עומד בחוץ וכשאמרו לו שהרב מיאס בא ציוה שידחוק ויבא להסוכה, אבל מפני שלא היה יכול לכבדו ביקשו שישאר שם על הטיש השני שהיה אחר חצות הלילה, ולא נסע באיחור כ"כ אוטובוס.

והבטיחו כ"ק מרן שיסיים הטיש שיוכל להגיע לביתו בלילה, והיה ענין פלא שאיש פשוט מאד באס דרייווער (נהג אוטובוס) בא לסוכה אחר חצות וביקש ליתן שלום ומרן ביקשו שיתן רשות לחסידים שיסעו אתו לירושלים - וסיפר בעצמו (הנהג הנ"ל) שאחר חצות היה ברחוב יפו והרגיש שא' אמר לו כמ"פ שילך אצל צדיק ושאל מי הוא צדיק ואמר לו - הרבי מבעלז, ע"כ הלך לשם בפעם ראשונה בחייו והיה פלא שבודאי כ"ק מרן המשיכו כדי לקיים הבטחתו.

סיפר אחד מאנ"ש, ור' משה טרויבע שמו, שנתגלגל אחרי השואה למדינת אורגוואי, דרום אמריקה, שם התגורר במשך תקופה ארוכה. שנה אחת לפני חג הפסח נסע לביקור בארצנו הקדושה כדי להסתופף בצל קדשו של רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל) ושהה כאן שבועות אחדים. שאל אותו הרבי, האם הוא חושב לבקר ג"כ בעיר תל-אביב, וענה בחיוב. אמר לו שבהיותו בתל אביב יואיל להיכנס אצל האדמו"ר מבעלז, רבי אהרן רוקח זי"ע. והנה, כשנודמן לתל-אביב ונכנס לשחר פניו של האדמו"ר, שאל אותו הצדיק, האם בדעתו להישאר בא"י עד שיעבור החג, ואם יוכל להיכנס אליו שנית. השיבו בחיוב. לאחר מכן, בשובו לירושלים, התענין רבינו ה"בית ישראל" זי"ע לדעת אם כבר שיחר פניו של האדמו"ר מבעלז, ודרזו להיכנס אליו שנית כפי שביקשו.

הדבר היה לפלא בעיני האיש, אשר מעולם לא השתייך לחסידות בעלז, אבל הבין שאם הרבי שואל, מסתמא יש דברים בגו. אי לכך, כשחלפו ימי החג פנה שוב והשכים לפתחו של האדמו"ר מבעלז בתל אביב. הוא סיפר לפניו שמתגורר באורגוואי. התענין הצדיק איזוהי עיר מקום מגוריו וחקר ודרש מפיו הרבה פרטים, עד ששאל אם הוא מכיר את יהודי פלוני המתגורר בעיר מונטבידאו, ברחוב פלוני, והוא

בעל אטליו למכירת בשר. נחרד ר' משה טרויבע וסיפר באזני הצדיק, מתוך צער כבוש, שהיהודי הזה ששאל על אודותיו ידוע כ...מוכר נבילות וטרופות, ובכלל אינו מתנהג בכל הענינים כיהודי כשר. כל איש "משלנו" מתרחק מד' אמותיו. לפליאתו, הושיט האדמו"ר מבעלז לידיו חלה קטנה טריה שנאפתה אחרי החג, ויבקש מעמו בדברי ריצוי ופיוס למכביר, שיואיל בטובו להיכנס אצל האיש הזה שדיברו מקודם על אודותיו, וימסור לו את החלה בשמו.

משהגיע ר' משה טרויבע לביתו באורוגוואי, הזדרז וניגש מהרה אל בעל האטליו כדי למלא את השליחות שהטיל עליו הצדיק מבעלז. בציפיה מתוחה המתין לראות איך יפול דבר. שכן ברור היה לו מראש, שיהודי זה לא יאבה כלל להתייחס ל"משלוח" מאת הרבי, כיון שהוא מתנכר לגמרי ליהדות ורחוק מאד מענינים כאלה. מה מאד הופתע לראות, שכאשר מסר לידי האיש את החלה, התרגש בלי גבול ודמעות חמות ניקו בעיניו: האמנם עוד זוכר אותי האדמו"ר וחושב על אודותי?!

בשיחה קצרה שניהל ר' משה טרויבע עמו על אתר, נתחוור לו שלפני המלחמה היה אדם זה נוסע ל בעלז כאחד החסידים, אך מרוב צרות ואסונות שעברו עליו נשתבשה דעתו ופרק עול, עד שנידרדר מדחי אל דחי. עכשיו, בעקבות פריסת השלום חיה זו מבית הרבי, התעורר לבו של בעל אטליו הטריפה להטיב דרכיו. בתוך ימים לא רבים חל שינוי עצום בכל הליכותיו והוא חזר בתשובה שלמה. ראשית חדל, כמובן, ממכירת בשר לא כשר. בימים הבאים אף התחיל להעניק חינוך יהודי לצאצאיו, אשר במרוצת הזמן גדלו לתפארה, אברכי משי מצויינים בתורה ובי"ש.

"החידוש בסיפור זה", הפטיר ר' משה טרויבע, "הוא העובדה, ששני צדיקי הדור פעלו כמו במשותף, בלי שנדברו ביניהם, כדי להציל נפש נידחה באפסי ארץ" (מפי בעל המעשה).

שמעתי עובדא, והוא מעשה פלא, אבל לספר מותר, הבעלזער רב היה נוהג כל פעם לפני שהתחיל התורה לומר "נא לא להדחף", שהעולם היה נדחף לשמוע, ובשעת המלחמה כאשר ברח מאונגערין, היה ערב שבת ובנסיעה ברכבת אמר תורה ולא היו שם כי אם ב' אנשים, הבילגרייער רב ועוד אחד, ולפני שהתחיל התורה אמר נא לא להדחף, ואמר הבילגרייער רב: שלכאורה למי אמר דברים אלו, שאי אפשר לומר שאמר זאת מחמת שהיה רגיל לומר כן, אחי הבעלזער רב איננו מדבר מילים לחינם, והמסקנא היתה שמלאכים באו לשמוע התורה, ולהם אמר שלא ידחפו.

סיפר לי כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א, שהגאון ר' יוסף הירש זצ"ל רגיל הי' לספר דכשהי' בבאכניע בשעת המלחמה היו באים אליו אנשים בשאלות בדיני נפשות, ולא הי' רגיל בשאלות כאלו והי' עדיין אברך ולא הי' רוצה לקבל על אחריותו על כן נכנס להרה"ק מהר"א שגם כן הי' שם ואמר לו כנ"ל, והוסיף שהרה"ק מוכרח לסייעו ולומר לו הפסק הלכה דאין לו ממי לישאל, הוא ידע שהרה"ק אינו מדבר אפילו בדברי תורה אמנם לא הי' לו ברירה, ענה לו הרה"ק שיבא למחר בזמן מיוחד, הוא בא למחר, והרה"ק עמד על רגליו (מסתמא מחמת חומר השאלה) ור' יוסף הציע לפניו השאלה, שאל אותו הרה"ק מה דעתכם בזה, ענה ר' יוסף הסברות שלו והצדדים לכאן ולכאן, חישב הרה"ק איזה מינו"טין ואחר כך התחיל הרה"ק להציע במהירות מתוך ספרים שונים שמדברים מענינים השייכים לזה, שר' יוסף אמר שאם לא הי' מוכן לכך מקודם לא הי' מבין מה שהרה"ק אומר, אמר בקיצור ובמהירות.

והוסיף ר' יוסף שחוץ מזה שנתפעל מהבקיאות והמהירות מהרה"ק לא הי' יכול להבין מתי ראה הרה"ק הספרים הללו שציטט מכל מיני ספרי עתיקות, ומספרים של גדולי ספרד וגדולי ליטא, כשגמר הרה"ק לציטט מהספרים, שאל אותו ר' יוסף ומה ההלכה למעשה, חישב הרה"ק איזה מינוטין ואמר לו מה דעתו למעשה, וכן הי' חוזר הדבר בכל יום, הוא בא והציע השאלה, והרה"ק ענה לו.

דודי ז"ל ואבי ז"ל הגיעו לארץ הקודש ביום חמישי פרשת בשלח, ט' שבט, את השבת הראשונה שבתו בעיר חיפה יצ"ו... בליל שבת פרשת בשלח אחר עריכת השולחן של דודי ז"ל ישב אבי ז"ל ודיבר עם האנשים שהיו שם בחיפה, שכולם רצו לשמוע מהנעשה ונשמע במלחמה, מה שהיה. ודיברו הרבה זמן, אחד הדברים שסיפר אז אבי ז"ל: שבאחד השבתות בעת עריכת השולחן הטהור של ס"ב סובב דודי ז"ל, את הראש של הדג, וסובבו זמן רב, עד שלבסוף תפסו וזרקו על הארץ תחת השולחן, וסיפר אבי ז"ל ששמע איך שדודי ז"ל אומר בלחש: השי"ת יעזור שהרשע ינחל מפלה, בשעת מעשה לא הבינו את כוונתו הק'. אולם בשבת אחר הצהריים הגיעו אנשים וסיפרו ששמעו ברחוב שהרגו את מנהיג הפאשיסטים האיטלקיים שנקרא מוסוליני, שרצה לעשות יד אחת עם הרשע ימ"ש.

סיפר (כ"ק מרן אדמו"ר מטאלנא זצוק"ל): כשהיתה בתי יחידתי מקשה לילד עם נכדי, הלכתי להרה"ק מבלו רבי אהרן זי"ע להזכירה לברכה שיעתיר בעדה, והיה המשמש ר' שלום פויגל, וביקש הרבי מבלו לומר לו שמה ושם אמה וחזר על שמה ג"פ (כך היה דרכו בקודש לחזור כל דבר שלשה פעמים שיהיה חזקה בדבר) אח"כ שהה מעט ואמר ג"פ מזל טוב, מזל טוב, מזל טוב. הסתכלתי בשעון לכוון את השעה ורצתי בחזרה לבית החולים והתברר לי שבדיוק בעת הזאת ילדה בתי בן זכר והיה ממש מופת גלוי על רוח קדשו. אין זה רבותא לספר עליו, הוא היה ממש מלאך...

מאז הגיע הרה"ק מהר"א מבעלו זי"ע לפעסט בירת הונגריה בפסח שני תש"ג, נסע אליו הרה"ח ר' יחיאל מיכל שווארץ ע"ה מדי פעם להסתופף במחיצת קדשו. וכך זכה גם רבי מיכל ע"ה לנסוע פעם אחת על שבת קודש לפעסט, להידחק בין הציבור הגדול בשולחנות הט', ולקבל את ברכת הרה"ק מבעלו. וכה היה רי"מ מספר: מכיון שקשתה עליו (על הרה"ק מבעלו) הקריאה מחמת חולשת ראייתו, היתה ההוראה להכניס את כל הקוויטלך לשק אחד, והרבי יקרא אותם אח"כ בפני עצמו, וכל הבאים רק עברו לקחת שלום מידיו הק' ולהתברך מפי הרה"ק. אני עמדתי בשורה וכל אחד הושיט ידו ועבר במהירות, וכאשר הגיע תורי, עצר אותי הרה"ק ושאל אותי לשמי, נתקפתי בפחד נורא ומרוב אימה לא יכלתי לענות מאומה... אך הגבאי ר' דוד שפירא ע"ה טלטל אותי כהוגן וגער בי: תגיד כבר איך קוראים לך! ואז נאלצתי לענות את שמי ושם אבי ועירי, והרה"ק אחז בידי ובירך ובירך משך כמה רגעים... "בטוח אני" - היה רי"מ אומר כל ימיו - "שבכרותי של הרה"ק מבעלו הן הנה שהגינו עלי במשך שנות הזעם, ובזכותן ניצלתי כמ"פ ממות לחיים!" לימים בביקורו על ציון רבי אהרן מבעלו זי"ע בהר המנוחות, פרץ ר' מיכל ע"ה בבכי נרגש באמרו שהוא יודע ברורות שאת כל חייו שלו ושל זרעו אחריו הוא חייב לו.

סיפר לי הרה"ח ר' ישעיה אריה גאטעסמאן, כשהיה הרה"ק מהר"א זצ"ל בפעסט (בשנת תש"ד) רצה לנסוע משם לעיר מונקאטש, כי גם אביו הרה"ק מהרי"ד זצ"ל היה שם בעת המלחמה העולמית הראשונה, וביקש הגה"צ מבילגוריי זצ"ל מאבי (הרה"ג ר' אברהם לע גאטעסמאן ז"ל) שישתדל בעיר מונקאטש לאפשר לאחיו הרה"ק לבוא שמה.

פעם אחת במוצאי שבת, נסע אבי ממונקאטש לפעסט ובשורה בפיו, שפעל שהרה"ק יוכל לעבור לשם, כשהגיע לפעסט ורצה ליכנס להרה"ק, עמד הגה"צ מבילגוריי אצל הפתח וסיפר לו בסוד שנשתנה הענין והרה"ק נוסע לארץ ישראל, ואינו רוצה שיתגלה, משום שתהיה מהפכה בעיר.

אחר כך נכנס אבי להרה"ק, והרה"ק הודה לו עבור טרחתו, ואבי כתב פתקא על אתר, בו הזכיר את שמו ושמות ארבעה בניו, ישעיה, משה, ועוד שני בנים, הרה"ק לקח את הפתקא והסתכל בתוכה, ואמר לאבי בזה הלשון, "אתה וישעיה ומשה אם ירצה השם תינצלו משיני האריות". אבי יצא מהרה"ק בחפזו, דבלילה ההוא נכנסו הגרמנים ימ"ש לעיר מונקאטש, ובאמצע הדרך נזכר אבי שהרה"ק לא הזכיר כי אם שנים מבניו, ולא רצה לחזור, כי חסיד אינו חוזר, אמנם נצטער בזה. וכן היה, שאבי ואני ואחי משה ניצלנו מהרשעים בנסי נסים, ושני אחינו נהרגו על קידוש השם, הי"ד.

סיפר לי הרה"ג ר' נפתלי לאנדא שליט"א דומ"ץ חוסט, כשאבי הגה"צ ר' בנימין זאב זצ"ל אב"ד לעגימיניהאי הגיע לגיל הצבא, היו פוטרם את הרבנים. אמנם הממונים בעירו לא רצו לכתוב עבורו את הניירות שהיו שולחים להשר (מיניסטער) משום שכשנולד בן לאבי והממונה עם אשתו בירכו אותו, הושיטה אשת הממונה לאבי את ידה ואבי לא רצה, ע"כ היו בכעס על אבי. כשהיה הרה"ק מהרי"ד מבעלז זצ"ל בעיר ראצפערט, נסע אבי אליו, והזכיר עצמו לפניו שיפטר מהצבא. כשיצא מחדר הרה"ק מהרי"ד ניגש גם אל בנו הרה"ק מהר"א זצ"ל, ואמר לו מהר"א, יעזור השי"ת שישכחו מכבודו, וכן הוה, ששכחו אודותיו ולעולם לא קראוהו לצבא.

עוד סיפר לי הנ"ל, בשכונתנו גר יהודי אחד שהיתה לו אשה נכרית רח"ל, וכאב לאבי דבר זה מאד. כשהי' הרה"ק מהר"א מבעלז זצ"ל בעיר הומענע, ונסע אבי אליו, אמרה לו אמי שזיכיר להרה"ק שילכו משם, והזכיר אבי אצל הרה"ק. כשחזר אבי לביתו לא היתה הנכרית שם עוד, כי ברחה מבעלה פתאום.

הרה"ק מבעלז זי"ע היה פעם אחת אצל ים אחד ואמר שמי שהוא חכם יוכל להכיר עדיין על ידי סימנים בהים המקום של קריעת ים סוף, ומתוך דבריו היה ניכר שהוא היה מבין את זאת. ושאלו אותו הלא אין זה הים שנבקע לישראל, והשיב הרה"ק כי הלא כתיב ויבקעו המים ופירש רש"י כל מימות שבעולם נבקעו.

כ"ב מנחם אב

הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן זי"ע

יום ההילולא - כ"ב אב

הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן זי"ע נולד בשנת תע"א לאביו רבי יעקב איש תם מפרעמישלאן (עדות המגיד הק' מזלאטשוב שזמן מבית שני לא פסקה רוח הקודש משלשלת קדושה זו) בן אחר בן עד רבי יעקב מירוושיש מקורביל בעל השו"ת "תשובות מן השמים". בנעוריו עסק במסחר ובתיווך, והגויים קראו לו מאיקו ספאוועדליווי (הצדיק).

היה מתלמידי הראשונים של הבעש"ט עוד קודם התגלותו והיה נקרא תלמיד חבר, ואף היה לו לעזר להכרית את כת ש"צ, היה בידידות עם רבי יצחק מדרהאבישט, ורבי שבתאי מראשקוב. נסתלק כ"ב אב תקמ"א.

בשנים הראשונות לאחר נישואיו, התנהג הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרמישלאן זי"ע כצדיק נסתר, והיה סוחר בשוקי פרעמיסלא. עקב ישרותו הבלתי רגילה, נתכנה בפי הגויים: "מאיר ספראוועדליווי", דהיינו מאיר הצדיק. תקופה מסויימת שימש מלמד בביתו של המקובל האלקי רבי שבתאי מראשקוב, מבני חבורת מרן הבעל שם טוב הקדוש.

נכדו של רבי מאיר, ה"ה הרה"ק רבי מאיר השני מפרמישלאן זצוק"ל, סיפר מעשה נפלא שאירע לזקנו בימי היסותרו: באחד הימים, החליט רבי מאיר הגדול לעזוב את המסחר ולשבת כל היום בבית-המדרש ולעסוק בתורה. כך נהג זמן מרובה, עד שנשאר ביתו ריקם ללא פת לחם והדחקות היתה לאין שיעור. יום אחד, בא לשוק איכר גוי מהסביבה, וביקש למכור לרבי מאיר כוורת של דבש. הרבה סוחרים בשוק קפצו על המציאה, ואולם אותו גוי באחת, כי לא ימכור רק למאיר הצדיק. הואיל ולא מצאו בשוק, הלך לביתו והציע את הכוורת לרבנית. שלחה הרבנית לשאלו בבית המדרש אם תקנה את הכוורת, והשיב לה הן. לוותה עשרים רייניש, ושילמה לגוי כמחיר אשר השית.

כאשר חזר רבי מאיר מבית-המדרש, החל להוציא את הדבש מהכוורת, אך נדהם לגלות, כי שולי הכוורת היו כפולים, וכי כמות הדבש היתה פחותה ביותר. לא איכד רבי מאיר את בטחונו בה, אמר "גם זו לטובה", והחל מפרק את הכוורת, כדי למכור לפחות את לוחות העץ. אולם, לפתע גילה, כי בתוך מסגרת העץ, טמונים היו זהובים רבים. לא רצה רבי מאיר ליהנות מכסף זה, שמא של הערל הוא. חיכה שיבוא הערל שנית, וכשהגיע הגוי, החל רבי מאיר לחקרו בדבר הכוורת. סיפר האיכר לפי תומו: הלכתי ביער ומצאתי כוורת בתוך עץ, אין זו כוורת שלי. כרתתי את העץ עם הכוורת, וזה אשר מכרתי.

סיים הרה"ק רבי מאיר השני: "שרים גדולים צברו את הכסף עבור זקני הקדוש, וכל זאת בעבור מידת הביטחון הגדולה שהיתה לו!" (מתוך הס' "פנים מאירים" - פרמישלאן, ב"ב תשנ"ח).

כתב זקנינו הגה"ק ר' שלום משאץ זי"ע במכתב לבנו הרה"צ ר' יעקב הלוי, וז"ל: מוכרח אתה לידע מי אתה ומאין באת, הרה"ק זקנינו הר' מאיר הזקן מפרמישלאן ז"ל, אמר כי מחורבן הבית עד לו, דור אחר דור היו בעלי רוח הקודש. עכל"ק.

שמעתי מדודי הגה"צ מדעמבניק זצ"ל: בתחילת המלחמה כשנמלט היה בפרעמישלאן, על ציונו של הרה"ק רבי מאיר זי"ע. ושאל על מקום מנוחתו של הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, ואמרו לו שהוא נטמן בביה"ק הישן. ופנה לשם וראה שגדל שם קוצים וכיסה את כל המצבות לבד מהמציבה של הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע ועוד צדיק אחד, וסיפרו לו הגויים שם, שהם החריבו כל המציבות שם ולקחוהו להצטרותם, וכשהגיעו למצבת הרה"ק רבי מאיר הגדול זי"ע, אזי הכומר שהוא הנהיג כל זאת, נחלה בשטף דם במח - סטרוק ל"ע, והבין שהגיע לו על חילול המצבות, וקיבל על עצמו שלא לנגוע בהמצבות שנשארו, וקיבל על עצמו לגדור המקום, וכן קיבלו על עצמם שיש רשות ליהודים

להגיע לשם להתפלל בלא קבלת רשות מהם, ואף לדרוך על שדות התבואה שמסביב. (כהיום ל"ע חרב הביה"ק לגמרי).

הגאון רבי אליהו הכהן דושניצר זצוק"ל

יום ההילולא - כ"ב אב

סיפר א' שבשעת המהומות עם האנגלים (מלפני 30 שנה בערך) נעלם בנו ולא ידעו מה אתו, ובא למו"ר הגה"צ ר"א דושניצר זצ"ל ואמר לו שלא יפחד, כי בנו נמצא בלטרון (מקום בדרך מירושלים לתל אביב ושם הי' בית אסורים) כי האנגלים אסרו אותו והביאו אותו לשם, והתחיל אביו לחקור ולדרוש בזה ומצא שכך הוא הדבר, ובא שוב למו"ר וביקש שיברך אותו שיחזור לביתו, ואמר מו"ר שבפורים ישחררו את בנו ויבוא לביתו, כשהגיע יום הפורים בא אביו ואמר למו"ר כי לא בא, ויאמר לו פלא שלא בא, אבל על חג המצות בודאי יבוא, והנה בערב פסח סמוך לשקיעת החמה הגיע הבן לבית אביו, וסיפר שלפני זמן מה נכנס שוטר א' לחדר שנמצא בבית הסוהר שם ויאמר אליו מה אתה עושה כאן לך לביתך, ואמר להשוטר איך אסע עכשיו עד פתח-תקוה והזמן קצר מאד סמוך לחג, והתחיל השוטר לצעוק עליו בקול לך מכאן וגירשו לחוץ ופגע במכונית והגיע לביתו, ע"כ שמעתי.

הרה"ק רבי יעקב דוד מפשקאן זי"ע

יום ההילולא - כ"ב אב

כ"ק מרן אדמו"ר השני הרה"ק רבי יעקב דוד מפשקאן זי"ע, משך כל ימיו - ועכ"פ עד שנות המלחמה - היה יושב בצל אביו הק' מרן אדמו"ר הברכת משה זי"ע, אשר גדולי ישראל אמרו עליו שהיה בחי' "מלך ישראל" - וכבר הוזכר פעמים רבות שאכן ראו אצלו דבר פלא שלא מצינו דוגמתו במקומות אחרים, שנתקיים אצלו בחוש הפסוק (דברים כה, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ואפילו הגויים השפלים ביותר ובזמנים הגרועים ביותר לא העזו פניהם ליכנס אל המפתן לאשר נתייראו הימנו מרוב קדושתו.

בחירתו של הרה"ק רבי יעקב דוד מפשקאן זצ"ל לאדמו"ר כממלא מקום אביו, היתה בתקופה קשה ביותר - התקופה שלאחר השואה והשלטון הקומוניסטי שנלחם בדת ישראל. אלפי יהודים נותרו בתקופה זו ללא פרנסה ואלה נהרו אליו בבקשת עצה במצבם הקשה. הבית היה פתוח לכל יהודי ואיש לא בדק אחרי הפונים. בבואו לארץ התיישב ביפו, שבה גרו עולים רבים שהגיעו מרומניה, וגם כאן היה ביתו פתוח לרווחה.

מספר ר' ברוך טרקטין: לפני פטירתו, עוד דיבר איתי הרבי בנושא מסובך. לא יכולתי להבטיח כי אוכל לסייע בעניין. שבוע לאחר מכן, כבר הרבי לא היה בחיים ובכל זאת, בדרך פלאית, הסתדר הענין שהרבי דיבר איתי אודותיו.

קנאותו לאמת היתה בלתי רגילה. וכאשר בא אליו חסיד וביקש להפרד משותפות, אמר לו הרבי: אל תיפרד. השותף צודק ולא אתה. החסיד, כמובן, היה נרגז ביותר, והרבי היה בטוח שהוא איבד חסיד,

אבל מדעתנו לא זו. לאחר תקופה חזר החסיד והודה לרבי. הרבי צדק והשותפות המשיכה להתקיים ובהצלחה.

כ"ג מנחם אב

ה"קהלות יעקב", הגאון ר' יעקב ישראל קניבסקי מסטייפלא זי"ע

יום ההילולא - כ"ג אב

רבינו הגאון רבי חיים ברים זצ"ל היה מספר תמיד סיפור אשר בדידו הוי עובדא, אחד מבני משפחתו חלה ר"ל במחלה... ויסוריו ומכאוביו גברו למאוד והוא אב לילדים קטנים, נכנס רבינו עם אחד מב"ב אל הקה"י לבקש ברכתו, כידוע כבדה עליו שמיעתו, רשם הנ"ל את כל מצבו על פני גיליון נייר והגישו אל הקה"י שקרא אותו מהחל ועד כלה, ובהגיעו לשורה התחתונה שם הוסיף הכותב מילה שהקפיצה את הקה"י - וזה שכתב שם... והרופאים אומרים שאין תקוה. למקרא הדברים קפץ הקה"י ושאג, 'מחוץ לבית שלי', מילים כאלו לא יקראו בתוך ביתי. רבינו שכל מטרת הגעתו לשם הייתה לעורר רחמים על החולה, נאלץ עתה לגונן על הכותב האומלל וניסה להפסיק את שאגתו של הקה"י, אולם ללא הועיל. רבינו היה מסיים, ראיתי כיצד אסור לו לאדם להתייאש בשום מצב שהוא, ואיסור זה היינו באופן קיצוני, כי כי בו ברגע שהלה רשם על הנייר שהרופאים נתיאשו, הרי זה השתתפות וכהודאה מסוימת לדבריהם, והיא אסורה בכל אופן שהוא.

בשהותי פעם בחדרו של מרן הגר"י קניבסקי זצ"ל, הייתי עד למחזה קורע-לב. אדם שהיה חולה מאוד נכנס לחדר, והתייפח נוראות, וביקש מהסטייפלער שיתפלל עליו. בכיו של החולה קורע את ליבם של הנוכחים, ובתוך כדי הדברים אמר לו הגאון: כיוון שתפילתו של החולה נשמעת, הייתי מציע לך שתתפלל על עצמך, ודע לך שאין תפילה החוזרת ריקם. אין דבר כזה. אין תפילה שאינה פועלת במשהו, למחצה לשליש ולרביע, וגם אם הדבר לא מורגש מיד; יש מקרים שהתפילה פועלת לאחר שבוע או שבועיים, חודש או חודשיים, שנה או שנתיים, ולפעמים אחרי 5 שנים ו-10 שנים.

וכאן עצר הסטייפלער את דבריו.

עקבתי אחרי האיש ההוא, וראיתי שאכן החל להתפלל הרבה יותר בכוונה, ויכולני להעיד שבדיוק לאחר 10 שנים מאז ביקורו בבית ה'קהילות יעקב' זצ"ל, נרפא ממחלתו והפך להיות ככל האדם...

שמעתי על מחלה מסויימת בקיבה, שמרן הסטייפלער היה שולח לבית מרקחת מסויימת בבני ברק לבקש את המרקחת (שכבר ציווה לו הסטייפלער איך לרקחו) ואז ושב ורפא לו, אותו בעל בית מרקחת כבר ידע את המרשם, וקרא לו מרשמו של קניבסקי, וניסה בעצמו לתת לחולים ולא הועיל, רק לאותם ששלחם מרן הסטייפלער זצוק"ל, כי לא המרקחת מרפא, אלא ברכת הצדיק מרפא, אלא עושהו בדרך טבעי, ולולי ברכתו לא תועיל הרפואה.

ה"תהלה לדוד", רבי דוד אורטנברג זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אב

סיפר לי הרה"ח ר' משה כהן נ"י, ששמע מהרה"ח ר' שלמה טאלינגאטער ע"ה שהיה בשעת מעשה, הגאון בעל תהלה לדוד זצ"ל הנקרא ר' דודי'ע, ישב פעם עם חסידים והתעמקו בעניני חסידות. הגיעה אשה אחת בבכי, צעק ר' דודי'ע, מה היא רוצה, מה היא רוצה! ענו לו שהיא אשה מרת לב שבתה היא מקשה לילד. שם ר' דודי'ע את ידו על מצחו והתעמק במחשבתו כשנים או שלש דקות, ואחר כך אמר, שוין, מזל טוב, בן! כעבור עשר מינוט חזרה האשה וסיפרה שבתה הולידה בן זכר.

עוד סיפר לי הנ"ל, ששמע מהנ"ל שהיה בשעת מעשה, פעם אחת אמר הגאון ר' דודי'ע הנ"ל בעל תהלה לדוד, להרה"ח ר' בעריל ארענשטיין שלא היו לו בנים, בעריל, הרי זקוק אתה לישועה, תן סכום גדול מאד לצורך משקה, כי נמצא פה קהל גדול מאד. ר' בעריל הנ"ל לא הסכים לתת סכום גדול כזה, ורק לתת שני מאות רענדלעך בלבד. היה שם אברך אחד (שגם לא היו לו בנים) ואמר לר' דודי'ע שמוכן ליתן כל הנדן שקיבל, עבור המשקה, ושר' דודי'ע יברכו, ונתן את הסכום. האברך הנ"ל נושע, ור' בעריל נשאר חשוך בנים ל"ע.

הרה"ק רבי שלום מוואסלוי זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אב

הרה"ק רבי שלום הלפרין מוואסלוי זי"ע, נולד בשנת תרט"ז, בן רבי דוד הלפרין - חתנו של רבי ישראל מרוז'ין. חתן רבי יצחק מבוהוש. שושלת רוז'ין.

למדן מובהק ובעל כשרונות מגוונים. ידען גדול גם בהיסטוריה ובגיאוגרפיה.

בשנת תרנ"ו, לאחר פטירת חותנו, נתמנה אדמו"ר בעיר רעדענקן. בשנת תרס"ט עבר לעיירה סמוכה, ואסלוי, ועל שמה נתפרסם. בין המוני הבאים אליו, היו גם רבנים וראשי קהלות.

אגדות מסופרות על התמדתו הבלתי רגילה. זכרוננו ובקיאותו היו מפליאים.

נסתלק כ"ד אב תרצ"ט. ומנו"כ בוואסלוי.

מלחמת העולם הא': בימים הטרופים ההם, כשכל הדרכים מלאים בגייסות, החזית התקרבה למחוז וואסלוי, כעבור זמן מה עברה החזית בין הגרמנים להרוסים למחוז וואסלוי, חיילי הגרמנים חנו במחוז "גאלאץ" ואילו מחנות הרוסים התמקמו ב"וואסלוי". אלפי חיילי הרוסים נהרו אל עבר עיר המחוז וואסלוי. פקודה יצאה מאת המושל הצבאי של וואסלוי, אשר על כל בית-אב בוואסלוי להפריש מספר חדרים לאיכסון החיילים. החיילים ששוטטו בעיר וחיפשו מקום מתאים בו תשכון המפקדה הראשית, ראו את החצר המפוארת של מרן [הרה"ק רבי שלום מוואסלוי זי"ע] והמקום מצא חן בעיניהם. [כי החצר שהקימו החסידים עבור מרן להיות לו למשכן היה כארמון מפואר שהי' בנוי מאבנים מיוחדות

בסיגנון מלכותי נהדר. ואכן לא חסכו החסידים, בעמל ובכסף בכוח וביזע כדי להעמידו על מכונו, בזמן קצר ביותר, בנוי לתלפיות, מרוהט בטוב טעם. בתוך הבנין היה ה"קלויז" (=בית מדרש) המפואר, בתוכו מקום למאות מתפללים, בבנין עצמו היה עשרים ושניים חדרים גדולים ומפוארים עם שטיחים יקרים פרוסים מקיר אל קיר. בתוך הבית היתה חצר פנימית עם גינה נהדרת בה היה יושב מרן מפעם לפעם לשאוף אויר צח. מבחוץ ל"קלויז" היתה חצר ענקית אשר שימשה את קהל החסידים בחגים וימים טובים כשהיתה נהירה גדולה לוואסלוי. לכן אין זה מהפלא שהמקום הלז מצא חן בעיניהם, שישמש להם כמשכן להמפקדה הראשית]. מיד שלח המושל לקרוא לגבאים ופקד עליהם שעד שבת בצהרים על הרבי והחסידים לפנות את החצר וה"קלויז" עם כל החפצים. והיה אם לא יפנו יביא את חייליו ובעצם יום השבת יפנו את כולם בכח. הגבאים נבהלו ונדמהו מהפקודה, וניסו בתחנונים לרכך את לב המושל שיסכים לבטל את הפקודה, אך ללא הועיל אף ניסו להציע שוחד סכום עצום של שלמונים, אך אותו מושל צבאי שהיה שונא ישראל מובהק סירב אף לשמוע על כך, החלטתו נחושה שה"ראבין" יעזוב את החצר עד יום השבת. בינתיים כיון שעדיין הי' עוד כמה ימים עד לביצוע הגזירה לא רצו החסידים לצער את מרן ולא סיפרו לו, אך כשעבר יום יומיים וכל הנסיונות לרכך את עמדת המושל עלו בתוהו נכנסו בלית ברירה אל מרן וסיפרו לו מדבר הפקודה. לתדהמתם הרבה לא הגיב מרן כלום ועשה עצמו כלא שומע, שוב הסבירו לו את חומרת המצב אך אין תגובה. החסידים לא ידעו מה לעשות, החליטו שבינתיים יחכו עוד, כשעבר עוד יום והשבת מתקרבת שוב נכנסו החסידים ושאלו: אולי יעזבו בעוד מועד את החצר מרצון, בטרם יהי' זה מאוחר מדי ויגרום לחילול הקודש והשבת, בעת שחיילים יפנו אותם בכוח ואת ספרי התורה וכל כלי הקודש, אך מרן היסה את דבריהם ולא ענה דבר. הגיע יום הששי ולא חל שום שינוי, נכנסו החסידים ובני המשפחה והתחננו לפניו, אולי בכל זאת יפנו את המקום בעוד מועד? לפתע פנה אליהם מרן ואמר בקול שקט אך בטוח: "הוא לא יזכה לחיות כדי לבצע את זממו". ולא יסף לדבר עוד. כדי לבצע את הפינוי, החוק היה שהמושל צריך לקבל ע"ז אישור מהמפקדה הראשית ששכנה בבוקארעסט הבירה. אותו מושל שבין כך היה צריך להגיע לבוקארעסט לצורך הטיפול במלחמה נסע בעצמו לבוקארעסט וקיבל את צו הפינוי, בדרכו בחזרה לוואסלוי נסע ברכבת מהירה שהיתה אמורה להגיע לוואסלוי בבוקרו של יום השבת, כאשר הגיעה הרכבת סמוך לוואסלוי האיטה - משום מה - את מהלכה, והי' נראה להמושל שהרכבת הגיעה לתחנה ועליו לרדת, הוא פתח את הדלת והתחיל לרדת, תוך כדי כך חזרה הרכבת לנסיעה מהירה, והמושל נפל בין הגלגלים ונדרס למות ביחד עם צו הפינוי בידו. ותהום כל העיר, ומאז לא העיז אף אחד לפגוע בבית מרן זי"ע. אין פלא - לכן - שלא רק על היהודים היה מרן נערץ, אלא אף הגויים שבמחוז וואסלוי היו מעריצים ומכבדים אותו מאד.

הר"ר דוד לופו ע"ה (אביו הרה"ח ר' יצחק היה ראש הקהל של השטעפינעשטער ביה"מ ביאס) סיפר מעשה פלא שאירע במשפחתם ושהוא היה נוכח לזה. נכדו של ראש הקהל - ילד בגיל שלש - חלה בדלקת ריאות קשה, והרופאים התייאשו מחייו. באותו זמן שהה מרן [הרה"ק רבי שלום מוואסלוי זצוק"ל] ביאס, הורי הילד מיהרו אל מרן, ובככי סיפרו לו מה שהרופאים אמרו: שנותר לו רק כמה ימים לחיות. מרן אמר להם בטון של תרעומת - בהציעו על דברי הרופאים - מי ומה הם הרופאים שיש להם רשות לומר שהילד לא יחיה? אני אומר שבעזה"י הילד יבריא. עבר יום ומצבו של הילד החמיר, אחד הרופאים אמר: שחייבים ללכת להביא חמצן כי אם לא יביאו לו חמצן לא יוכל לנשום בלי

זה. ר' דוד הנ"ל לקח את הסוס והעגלה ונסע במהירות לבית החולים להביא את החמצן, כשחזר והגיע ליד הבית שמע צעקות רמות, התברר שאחת מהדודות שישבה ליד הילד ושמרה עליו, במקום להגיש להילד מהתרופה שעמדה על השלחן, נתנה לו בטעות לשתות מבקבוק הבושם שעמד ליד בקבוק התרופה, הבושם החריף גרם לילד להתפתל מכאבים והיו בטוחים שאלה הם רגעי האחרונים, ר' דוד שהגיע זה עתה עם החמצן מבית החולים החליט שהוא חייב לרוץ להודיע למרן, ואכן נסע מיד אליו וסיפר לו מה שקרה. מרן הרגיעו ואמר לו "מי שאמר לתרופה שתפא יאמר לבושם שירפא זה יהי הרפואה, חזור הביתה והילד כבר בריא. נרגש ונדהם יצא ר' דוד משם ורץ לבשר את בני המשפחה את בשורת הרבי, כאשר הגיע הביתה שמע עתה קולות צחוק ושמחה, וראה איך שהילד מתרחץ באמבטי' ונראה כילד בריא. כאשר סיפר ר' דוד תשובת הרבי, אמרו בני המשפחה שאכן מאותו רגע החל להיות שיפור מפתיע בילד [הילד גדל, התחתן, וחי כיום בארץ ישראל].

סיפורים לאין ספור, סופרו על הנהגותיו המופלאות של הרה"ק רבי שלום מוואסלוי זי"ע ועל מעשי המופת אשר התרחשו על ידו, אך מרן זי"ע היה ממעט בערך הדברים ומסבירם עפ"י דרך הטבע. בין אלה נביא מעשה אשר קרה בימי שבתו ברדוקנען. מנהגו היה כי בהליכתו להיטהר במקוה לא היו נכנסים זרים לבית המרחץ ורק שנים היו עמו תמיד. המשב"ק הרה"ח ר' שמשון שפירא ע"ה והבלן. ויהי בערש"ק אחד הגיע מרן במהירות נוראה למקוה, פשט את בגדיו בזריזות, נכנס להיטהר במקוה בחדרת קודש כדרכו בקו', טבל טבילה אחת עלה ולא נסתפג, הלביש בגדיו במהירות, תפס את הבלן בידו אחת, ובשניה את המשב"ק ורץ עמם החוצה. עם עוברם את מפתן הדלת, התמוטטה תקרת המקוה ובנס גלוי ניצלו כולם מכליון נחרצת. כאשר ראה מרן אותם משתאים ונדהמים ממה שקרה אמר להם: "אל תחשבו שיש כאן מופת או רוה"ק, פשוט, איבריי דחפוני היום לסדר ענין המקוה בזריזות".

כ"ה מנחם אב

הרה"ק רבי ישכר בער מזלאטשוב זי"ע

יום ההילולא - כה' אב

"איש קדוש שהשכינה היתה שורה עליו, וכשהלך בים - בנסיעתו לארץ ישראל - והיה סערה בים, עד שהיו בסכנה קרוב למות, אמר למלח שיעמיד אותו על ראש הספינה, וכשיראה שר הים צלם אלקים שלו ינוח מזעפו, כי מימיו לא פגם אפילו פגימה מועטת בצורת צלם אלקים, וכך עשה וברגע נח הים מזעפו".

מספר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומרנא זי"ע בספרו "נתיב מצותיך" (נתיב התורה שביל א אות יג) אודות "רבינו ישכר דוב בער ברבי לייבוש מגזע צבי גאב"ד זלאטשוב".

פעם הגישו לפני הרה"ק רבי ישכר בער מזלאטשוב זי"ע מרק שנתבשל עם בשר עוף, וביקש שיביאו לו את התרנגולת ומשש בו ומצא עצם שבורה המטריף את העוף, ונענה ואמר - זה זמן רב שאין לי תאות אכילה, ועתה שנתאוה לי לאכול הבנתי שזהו דבר איסור.

הרה"ק ה"בת עיני" היה סגי נהור לעת זקנותו, פעם ביקר אצל הרה"ק רבי יצחק מראדוויל, וכשישב אצל השולחן מישש את השולחן בידיו, ונענה אל הרה"ק מראדוויל ושאלו, הלא אביכם הק' - המגיד מזלאטשוב - הקפיד שכל כלי תשמישו יהיו עשויים בידי ישראל דוקא, ולמה לא תנהגו כן גם אתם? והיו דבריו לפלא בעיני הרה"ק מראדוויל ואמר בתמיהה הרי גם אני נוהג כן? ונענה הרה"ק ה"בת עיני", הלא שולחן זה שאנו מסובין עליו מעשה ידי עכו"ם הוא, ותמה מאוד הרה"ק מראדוויל ואמר הנה זה שולחן זה וכן הארון שבסמוך הזמנתי אצל נגר יהודי מבני ברית, ונענה הרה"ק ה"בת עיני" הבה ואראה את הארון, וניגש ומישש את הארון בידיו הק' ואמר שוב, גם ארון זה בידי עכו"ם נעשה. והלך הרה"ק מראדוויל אל הנגר שאצלו הזמין כלים אלו וחקרו מי עשה עבורו את הארון והשולחן, והודה לו הנגר שאז בזמן ההוא רבתה עליו העבודה והיתה שעתו דחוקה ונתן לעוזרו הערל שיעשה את הכלים.

כ"ו מנחם אב

הרה"צ רבי לייזשע זצ"ל

יום ההילולא - כ"ו אב

כגודל ורוחב לבו שהיה רבי לייז'ע בוער להשי"ת ללא הפוגה כמו"כ היה בעל מוח עצום והיה עובד את ה' במוחו בדביקות המחשבה ללא היסח הדעת ולו לרגע אחד. מרן אדמו"ר ה"ברכת אברהם" מסלונים זי"ע היה מספר שהרופא בטבריה ד"ר ברגר אמר לו פעם בהתפעלות, היכן לוקחים כזה רבי לייז'ע. הבטתי עליו בתמיהה מה לך ולרבי לייז'ע. סיפר לי הרופא, שלרבי לייז'ע היה פעם פצע ביד שהוצרכו לנתחו. ולפני שטיפל בו רצה להרדימו שלא ירגיש את היסורים. אמר לו רבי לייז'ע שאין מן הצורך, רק שיאמר לו טרם שיתחיל לנתח. בתחילה הססתי בכך היוכל בר איניש להתעלות כ"כ עד שלא ירגיש שחותכים בבשרו החי. אולם לא דחיתי אותו, וחשבתי בוודאי כשאתחיל לנתחו יתחנן אלי שארדימו. אולם לתדהמתי נשכב על המטה הרים את שרוולו והושיט לי את ידו, ושכב דבוק במחשבתו בשקט ומנוחה עד שגמרתי לטפל בו. ואפילו לאחר שכבר גמרתי היה עדיין דבוק במחשבותיו עד שהוצרכתי לטלטלו ולהקיצו מדביקותו. ושאלני נו, גמרת כבר? השבתי לו הן. וסיים הרופא: יאמין לי מר, אם נמצא כהיום איש שכזה, הייתי מפזר ונותן עבורו את כל היקר והחשוב בעיני.

[יש לציין שמרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע היה מספר שד"ר ברגר אמר לו כנ"ל בעת שהוזעק פעם ע"י לחולה בליל שבת קודש בשעה מאוחרת. וכשגמר לטפל בהחולה ביקש ממרן זי"ע שישלם לו עבור הטיפול, נדהם מרן זי"ע בבקשתו, כי הרי יודע הוא ששבת היום ובודאי שאין בידו מאומה, ומדוע מבקש ממנו כזאת. כשראה הרופא תדהמתו, נענה אליו בבת שחוק לא התכוונתי לתשלום של מעות, כי אם לתשלום מסוג אחר, היות והעיר אותו משינתו ואינו מסוגל להרדם בשנית, מבקש ממנו שידבר עמו עד אור הבוקר, ובהזדמנות זו סיפר לו הסיפור מרבי לייז'ע. בהפטירו אם נמצא איש כזה וכו'.]

כ"ק מרן אדמו"ר ר' יואל מסאטמאר זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אב

סיפר לי הרה"ג ר' שמואל בראך שליט"א אב"ד דקהל אפסי ארץ (שהיה משב"ק אצל הרה"ק מסאטמאר זצ"ל), בשנת תש"ד היה הרה"ק מסאטמאר זצ"ל בעיר פעסט, ואבי זצ"ל שגר בהאלאש, רצה מאד לבא אל הרה"ק, אבל לא היה לו שטר שחרור מהצבא. נכנסה אמי ע"ה שהיתה בפעסט, אל הרה"ק ואמרה לו שבעלה רוצה לבא ואין לו נייר שחרור, אמר לה הרה"ק, נו, לא יבא. אמרה לו אמי שרוצה מאד לבא, אמר הרה"ק אזי יבא. כן עשה אבי, ובא על פרשת מקץ עם עוד אחד שהיה לו נייר שחרור, היה אצל הרה"ק בימות החול, אמנם על שבת קודש נסע הרה"ק לניי פעסט. אבי התיירא לנסוע לנייפעסט, על כן נכנס קודם השבת אל הרה"ק עם פתקא, שאל אותו הרה"ק למה בא עכשיו עם פתקא (הלא עדיין לא רצה לחזור), אמר לו שרוצה לנסוע לנייפעסט והוא מתפחד. לקח הרה"ק את הפתקא בידו והסתכל בה, ואמר לאבי, אולי לא תסע? ותיכף נתן לו ידו הק' ואמר לו שיסע לשלום.

אבי עשה כדברי הרה"ק, והלך עם חבריו למסילת הברזל (טראמוויי) כדי לנסוע לנייפעסט. כשחיכה שם עם חבריו, ניגש אליהם קצין (אפיציר), וביקש מהם את הניירות. חבריו שהיה לו נייר שחרור, נתן לו תיכף, ואבי גם כן הראה לו ניירותיו, אבל כמובן שלא היה שבע רצון מהניירות, החזיר לו הניירות ואמר לו שילך עמו לתחנת המשטרה (פאליציי). אבי הלך עמו, ובעת הליכתם עבר על ידם עכו"ם אחד על אופניים וחפף עצמו בהאפיציר. קראו שיבוא אליו אמנם העכו"ם לא פנה אל דבריו ונסע לדרכו. בערה חמתו של הקצין ורץ אחריו, אבל הגוי ברח ממנו. כשראה אבי דבר זה, התחמק משם, וחזר למסילת הברזל שהגיע בדיוק ברגע ההוא, ונסע אבי לנייפעסט כאילו לא היה כלום. ואז הבין אבי מה שתחילה אמר לו הרה"ק אולי אינך נוסע, ואחר כך אמר לו סע לשלום.

ידוע ממסירות נפשו הגדולה של רבינו [כק מרן אדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל], על שמירת שלימות הדיקנא-קדישא שלו (=הזקן), אשר למרות הנסיונות הקשים והמרים שעברו עליו - עמד כסלע איתן ולא הרשה להפיל ארצה שערה אחת מזקנו, בשום פנים ואופן.

ראוי לציין כאן מקרה אחד מני רבות, על מסירות נפשו הגדולה בענין זה:

בהיותו עצור במחנות-הריכוז בברגז-בלזן, הגיעה באחד הימים הפקודה שעל כל האסירים לרחוץ את גופם. אחד מקציני הס. ס. שהרגיש מיד בזקנו, התרה בו, כי באם לא יוריד את שערות זקנו עד למחרת היום - יוחרץ גורל חייו. מקורביו של רבינו הפצירו בו במאד לבל יסכן חלילה את חייו. אך, רבינו לא חת ולא זע מדבריו של משוקן זה ולא מילא אחר הפקודה.

למחרת הופיע שוב הקצין וכשהבחין שלא נתמלאה פקודתו, רתח מזעם. באקדח שלוף ומכוון נגד רבינו, התחיל הקצין לבדוק היטב בזוכית-מגדלת, את שערות הזקן באם לא נדבק בהם לכלוך כלשהו. אך, למורת רוחו לא מצא כל רבב וכל שערותיו כעמר נקי. הקצין לא שכך בכל זאת מזעמו והתרה בו כי זהו ויתורו האחרון, ובאם עד ליום מחר לא ימלא את פקודתו - ירצחו נפש ללא אומר ודברים ח"ו.

שוב התחננו ברבינו מקורביו וגם אנשים אחרים, שיחוס על נפשו ולא יכניס עצמו בפקוח נפשות ממש על כך. אך, כל דברי שכנועם והפצרותיהם לא הועילו, והוא בשלו: יהי מה - ובשערות זקנו לא יגע!

למחרת היום, זמן קצר לפני השעה היעודה לבואו של הקצין, נעלם לפתע שטן זה - ואיננו! הדבר היה לנס ולפלא גדול בין האסירים שראו בכך פלאות ההשגחה העליונה, כי "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו", ושם שמים נתקדש אז לעין כל. עד כמה שידוע, היה רבינו האחד והיחיד שיצא בשלום עם הדיקנא-קדישא (זקן), בכל תקופת השואה והחורבן.

ביום א' דחג השבועות תש"ד נתקבצנו, כמנין אנשים, בצריפו של רבינו (כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל, בגיטו בקלויזנבורג) להתפלל בציבור תפילת החג ולהתחזק בדברי חיזוק ועידוד מנועם מתק לשונו הק'. פניו הק' של רבינו הביעו דאגה עמוקה וכולו היה שבור ורצוף על צערן של ישראל בכלל ועל מצב יהודי הגיטו בפרט.

אזרתי עוז בנפשי ושאלתי את רבינו בדרך המליצה: "אם בארזים נפלה שלהבת, מה יעשו אזובי קיר?" רבינו ענה לי על כך בנועם דבריו: "הקב"ה כבודו ובעצמו הבטיח ליעקב אבינו ע"ה "והיה זרעך כעפר הארץ וכוכבי השמים", ואף על פי כן נאמר אחר כך "ויירא יעקב מאד". ולכאורה, למה היה ליעקב אבינו ע"ה להתירא לאחר ההבטחה שניתנו לו מאת הקב"ה בעצמו? אך הענין הוא, כי באם יש הסתר פנים ר"ל אזי יש לדאוג ולמצוא תחבולה ועצה כיצד להנצל, כפי שנאמר "ויחץ את העם אשר אתו"; יעקב נתן בזה רמז לדורות הבאים, כיצד להתכונן לדורון, לתפלה ולמלחמה. כן הדבר אתנו, אנחנו צריכים להתנהג בבחינה זו של "ויירא יעקב" - כי בימינו נתחזקה הסתרת הפנים מאד. ועם כל זאת, תצמח ישועה לכלל ישראל מהסתר פנים זה, כי מאתו לא תצא הרעות. אבל מי יודע, מי ומי יזכה לישועה זו וכמה פורעניות עוד תבואנה וכמה רבבות מבית ישראל יהיו עוד קרבן להסתר פנים זה" וכו'.

עודנו יושבים ועוסקים בדברי תורה, נכנס לצריף אחד השוטרים, שמצא אותנו מתקבצים ומסתודדים. הלה הרים עלינו קול צעקה והאשים אותנו כבוגדים ומרגלים שנאספו כאן למטרות ריגול. רשע זה לא השתכנע מדברינו, כי התאספנו לשעה קצרה בכדי להתפלל בציבור יום החג, והוביל את כולנו - יחד עם רבינו - לחדר המיוחד שמחוץ לחומות הגיטו. הרבנית שתחי' נלוותה גם היא אתנו, בחששה כי המרצחים יגלו את פניו של רבינו, שהיה כל הזמן מכוסה לבל יראו את זקנו ופאותיו. בפחדה הגדול פן יגעו בו חלילה לרעה, נפלה בהתעלפות חזקה.

אך, חמל ה' עלינו ועל כל עמו ישראל, ומיד עם בואנו לחדר העינויים הופיע סגן מנהל הגיטו ופקד להחזיר את כולנו לצריפנו - תוך אזהרה מפורשת, שבאם יישנה כדבר הזה, שוב לא יועילו שום הצטדקויות ותירוצים.

כהודאה להשי"ת על הנס הגדול שקרה לנו, הצעתי לפני רבינו אשר באם ימלטנו ה' לחיים, נזכיר את פרשת הנס בסעודת הודאה מיוחדת מדי שנה בשנה, בחג השבועות, אשר בו נתאסף שוב כולנו על שולחנו הטהור לחגוג בצוותא את יום הנס.

היה זה ביום כ"ד אייר תש"ח כאשר נפל פגז קטלני על ביתו של הרה"ח ר' יצחק אייזיק אייזן זצ"ל והרג את בנו העילוי רבי משה יהושע העשיל הי"ד - חתנו של הגה"צ ר' אשר שולמן - שהיה בן כ"ח שנים והכל הועידוהו לגדולות. קודם לכן יצא את הבית לקבל כתב סמיכה מידיו של המהרי"צ דושינסקי, זה עתה הגיע לבית אביו ונהרג. עמו נהרגה גם זוגתו, ושלוש מבנותיו...

בתו של ר' יצחק אייזיק, ילדה קטנה, נהרגה אף היא מן הקיר שנתמוטט עליה. ואילו בת נוספת, כלה קודם נישואיה, נפצעה אנושות. האב השכול, רי"א, אשר לנגד עיניו התחולל הכל - מיהר לקחת את נכדתו בת בנו שנותרה לפליטה, תינוקת פעוטה, והביאה אל דודתה באומרו: "זה כל מה שנשאר שמרי עליה..." מיהר ללכת לביה"ח - לשם הובאו יקיריו ההרוגים ובתו הפצועה שלאחר שעות אחדות נפטרה אף היא. בלכתו כך ברחוב, בקפטן מוכתם בדם צאצאיו, פגשו מיודעו ר' א' הויזמן שיחי' וחרד לקראתו - ורי"א ממלמל נכחו: "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו..."

לחונתנו של ר' משה יהושע העשיל הי"ד, רבי אשר שולמן זצ"ל, לא נודע על דבר האסון עד שחלפו חודשיים הימנו. רק אז חלף אחד מבני המשפחה דרך ביתו שבטבריה ושח על אבדן הבת, בעלה העילוי ושלוש מבנותיה. לשמע הידיעה הנוראה - החלה זוגתו של ר' אשר לזעוק מרה בקול גדול. לשמע היללה קם רבי אשר שלמד אז בחדרו עטור טלית ותפילין, והרגיעה: "אל תזעקי, שרה. כך רצה השי"ת". וישב לארץ דומם שעה אחת, כדין שמועה רחוקה...

וסיפר רבי אשר שולמן שפעם נכנס עם חתנו, ר' משה אייזן הי"ד אל הרבי מסאטמר זי"ע - ואחר שקרא הרבי את ה'קויטל' שהביא ובירכו התקרב חתנו ר' משה והניח לפני הרבי את ה'קויטל' שלו, בו הזכיר את עצמו, את זוגתו ואת שלושת בנותיו - לחיים טובים ארוכים ומתוקנים... ה'קויטל' היה בכף ידו של הרבי ולפתע נראה כמתנמנם - כדרכו בקודש לעתים בעת קבלת ה'קויטל'עך'; ראשו נכפף מטה וה'קויטל' נפל מידי ארצה... כעשרים דקות היה הרבי כך, ור' משה ניצב כמאובן ומחכה שיקרא הרבי את ה'קויטל'... כשהתעורר הרבי, רמז להגביה את ה'קויטל', הרכיב משקפיו והחל לקרוא - והנה שוב נח ראש מטה, כנרדם עמוקות; שוב נפל ה'קויטל' ארצה... בסופו של דבר קרא הרבי את ה'קויטל' וככלותו - נשא מבטו אל ר' משה ואמר לו באנחה: "שיעזרכם השי"ת ועוד תהיה אצלכם שמחה. כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם". לא בירך הרבי את המזוכרים ב'קויטל', רק איחל שתהא שמחה נוספת בביתם...

בחלוף ג' שנים, לעת האסון הנורא שנקפד פתיל חייהם של ההורים ובנותיהם שהוזכרו לפני הרבי - נותרה רק הבת התינוקת ברכה תחי'... והיה רבי אשר שולמן אומר שכל הימים נצטלצלו באזניו המלים האחרונות שאמר הרבי בהדגשה ובהטעמה: "כי שם ציוה ה' את ה'ברכה' חיים עד העולם". ---

פעם היה כ"ק אדמו"ר מסטמר זי"ע באיזה עיר רחוקה באמריקה ופגש שם בחורים ליטאים שהלכו בבלורית ודיבר עמהם בתורה ונהנה מאד מרוחב דעתם בתורה הק', אח"כ ביקש מהם שיורידו את הבלורית מעל ראשם, אבל לא שמעו בקולו, אחר כך נפרדו ממנו כי מיהרו לשדה התעופה לעלות על מטוס ולהפליג לשיבה שלהם, אך כעבור זמן מה חזרו הבחורים וסיפרו שאיחרו את המטוס, אמר

להם הרבי מסטמר: אם אינו מושגח בהשגחה עליונה לא נוסעים! (והלשון שאמר יש לה משמעות נוספת, דהיינו אם לא מסתפרים לא נוסעים), והלכו כולם והסתפרו והורידו את הבלוריות.

בהיות היום כ"ו מנחם אב, יום ההילולא של הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל, שזכיתי וקירבני בקירבה רבה, אספר עובדא שראיתי אצלו. הנה, זמן-מה אחר חתונתי, קבלתי טלפון מאוחר בלילה להזכיר אצלי א' מאנ"ש, שהיה חולה מאד, והרופאים אמרו שרואים דרך הבדיקות והתמונות שיש לו ר"ל דבר - מה על הריאה, ועמדו לעשות לו ניתוח ביום המחרת. והנה באותה הלילה כשהייתי אצל הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל הזכרתי את החולה לפניו, וסיפרתי לו מכל הענין הנ"ל. והוא ז"ל הקדים לשאלני על האיש ועל מעשיו בפרטיות, ומה הוא שייך לי שאני מזכירו אצלו, ואחרי שהשבתי על כל פרט, אמר לי: "תדע שהרופאים עושים הרבה טעותים, כי כך הוא דרכם שכל דבר שאינם רואים בביור גמור על התמונות, הם תיכף חושבים לרעה ר"ל, ומיד חושבים למחלה הנוראה" (ד' ישמרנו). וחכיתי שיכרך ברפואה שלימה, והוא לא עשה כן, אלא שוב חזר על דבריו הראשונים, והוסיף שכבר כמה פעמים היה לו כן, שהרופאים חשבו שרואים היטב על התמונות ולבסוף טעו. אח"כ נסב השיחה בענינים אחרים. ולבסוף ברכני לשלום, ולא ברך ברכת רפואה שלמה. והנה ביום המחרת חזרו וטילפנו אצלי, וסיפרו לי שכאשר עשו הרופאים את הבדיקות, נוכחו למצוא שבאמת לא היה לו שום מיוחד, והיה טעות מעיקרא, כי מה שהיה נראה כך דרך התמונות היה מסיבה אחרת לגמרי. והיה לפלא. והוטב לו תיכף, ואח"ז האריך עוד הרבה שנים, והיה זקן ושבע ימים.

רפואה שלימה

ידוע מ"ש ש"ב הגה"ק בעל דברי יואל זצ"ל מסאטמאר דמה שנוהגין לברך את החולה ברפוא"ה שלימה" הוא ע"ד הלשון שאיתא ברמב"ם בבעל תשובה דתשובתו שלימה כשיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב עוד לזה החטא, והכי נמי מברכין את החולה ברפוא"ה שלמה"ה שיסכים עליו יודע תעלומות שלא ישוב עוד לידי חולי.

הצלת האדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל ברכבת קסטנר

...מן הראוי להקים גלעד ומצבה לבנו בכורו של הגאון רבי שלמה פישר זצ"ל גאב"ד קרלסבורג ר' שמעיה ז"ל, אשר עסק במסירות נפש בהוצאות ספרי אביו ושילם עבורם מכיסו הון רב. אחיו רבי אהרן מציינו לשבח על מפעל זה.

ר' שמעיה, שבמקצועו היה עורך דין, שימש גם כציר בפרלמנט הרומני (כינו אותו גם בשם "תיאודור"). הוא ניצל את מעמדו וכוח השפעתו לפעול לטובת אחיו בנוגע לצרכיהם הרוחניים. אף גם תקף את הממשלה [ב"בית המורשים"] על סירובה לפטור את התלמידים היהודיים מכתובה בשבת. ויצויין כי למשך כמה שנים אכן הצליח בשתדלנותו לפוטרם מכתובה בשבת.

סיפור פלא, נורא הוד, סיפר רבינו הגרי"י פישר זיע"א, אודות דודו ר' שמעיה, הקשור לתולדות ימי חייו של כ"ק מרן האדמו"ר מסאטמר זיע"א. רבינו נהג לספרו ברבים ב"חג ההצלה" שלו "כ"א כסלו":

היה זה כאשר בשנות הזעם של השואה, ניסו תלמידיו וחסידיו של האדמו"ר מסאטמר לשכנעו להצטרף לרכבת ההצלה הידועה, שארגן קסטנר. תחילה התנגד האדמו"ר בכל תוקף, כי לא רצה להיעזר בשרות הציונים, נגדם לחם בכל עוז.

ברם, ביום אחד חל במפתיע שינוי בדעת האדמו"ר והסכים לקבל את ההצעה הנ"ל. הקרובים אליו גילו את סיבת השינוי: היה זה כאשר, האדמו"ר הובא על ידי הנאצים ימ"ש לקלויזנבורג, לאותו גיטו בו נמצא בעת ההיא גם ר' שמעיה. באחד הימים נכנס ר' שמעיה לחדר הרבי, ודרש ממנו במפגיע להצטרף לרכבת ההצלה... כאשר הרבי תמה לעצם ההצעה ולסיבת עמידתו הנחרצת על דעתו, גילה לו ר' שמעיה בהתרגשות, כי אמו, הרבנית הצדקת מרת שרה גיטל (שכבר נפטרה כמה שנים מקודם) הופיעה אצלו כמה פעמים בחלום הלילה וציותה עליו לפעול בתוקף תפקידו כעורך דין וכציר ממשלתי, לצרף את האדמו"ר מסאטמר לרכבת ההצלה, בהטעימה, כי רכבת ההצלה לא תצלח ולא תגיע ליעדה אם לא יצורף אליה האדמו"ר מסאטמר---

למשמע הדברים, ביקש הרבי ארכה של ימים מספר לשקול את הדבר. לבסוף החליט להצטרף לרכבת ההצלה, עם הרבנית ומשמשו בקודש, רבי יוסף אשכנזי.

ר' שמעיה אכן נכנס לפעולה, ופעל אצל יוסף פישר, חותנו של קסטנר [ל"יוסף פישר" זה, חותנו של קסטנר, לא היה שום קשר משפחתי עם משפחת רבינו (הגרי"י פישר ראב"ד העדה"ח) וראה להלן שרבינו זיע"א אכן הפריך הנחה מוטעית זו]. לצרף את האדמו"ר למסע.

האדמו"ר מסאטמר בעצמו היה מספר על דבר החלום הנורא של אשת רבי שלמה פישר, ומדי דברו בענין זה, להטו פניו כאש.

[יצויין כי עד סוף ימיו שמר האדמו"ר מסאטמר על יום היארצייט של הרבנית מרת שרה גיטל, אשת רבי שלמה פישר, ביום ד' אדר. הוא הדליק נר ואמר קדיש לעילוי נשמתה.]

בין כתבי הרב פישר ראב"ד העדה החרדית זיע"א מצאנו כתב יקר ערך זה:

הנני מודיע בשער בת רבים, דהעולם חשבו דמרון הגאה"ק מסאטמר זי"ע ניצל ע"י הציונים. ולמעשה היה להיפוך - שהציונים ניצלו בזכות מרון שליט"א. ומעשה שהיה כך היה: כי העולם אמרו שקסטנר היה חתנו של דודי תיאודור [שמעיה] פישר, וזה טעות, כי לא היה חתנו אלא שמשו של דודי. ולפני שהי' צריכה הרכבת לנסוע... ובלילה באה אמו של דודי, היינו זקנתי מרת שרה גיטל ואמרה שיראה למען השם, שיכניס את מרון שליט"א ברכבת, ואם לא - אז כל הרכבת לא תסע, ולכן הכניס את מרון שליט"א בתא הרכבת. ונמצא שהצלתו לא היתה ע"י הציונים - אלא להיפך, הם ניצלו על ידו...

ה"מגיני שלמה", הגאון ר' יהושע חריף אב"ד קראקא זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אב

רבינו ה"מגיני שלמה" חיבר ספר "מגיני שלמה" להציל את מאור הגולה רבינו שלמה יצחקי (רש"י) מקושיות והשגות בעלי התוספות שהקשו על פירושו הגדול על כל תלמוד בבלי - וע"כ קרא לספר בשם "מגיני שלמה" דהיינו שמגין ומציל את רש"י שנקרא רבינו שלמה יצחקי מקושיות בעלי התוספות שהשיגו על פירושו. ובהקדמה כותב נכדו: "כי הגאון זקני זצ"ל הגיד באזני תלמידיו בחייו, שהגאון רש"י ז"ל בא אליו והראה תמונתו בעצמו ובכבודו לפניו בשמחה גדולה, ואמר לו רש"י ז"ל אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא בשביל שאתה מציל אותי מפי האריות והכפירים גבורים בעלי תוספות ז"ל, אתיא לקבלך לעולם הבא עם כל תלמידי, וכן הוא שקודם כמו חצי שעה שכבה נר ישראל היו אצלו גדולי ישראל בק"ק קראקא, ואמר לפניו בזה"ל, פנו מקום שרבינו מאיר עינינו הגאון רש"י ז"ל רבי שלמה יצחקי בא אלי וכל קדושי עמו, קבלני בשמחה להראות לי דרך החיים, באשר שעמדתי לימינו תמיד לתרץ קושיות התוס' על רש"י" עכ"ל.

שו"ת פני יהושע

חיבה יתירה היתה נודעת לו לתשובותיו בהלכה, כאשר בטרם פטירתו מן העולם, ונר ה' טרם כבה, פרש בקשתו לפני באי ביתו שיפיצו מעינותיו חוצה, ויהיו שפתותיו דובבות בקבר. אך לראשונה נדפסו בשם 'פני יהושע' באמשטרדם בשנת תע"ה, על ידי נכדו הג"ר אליקים געץ זצ"ל דומ"ץ בק"ק פוזנן, שהוציאם לאור עולם לאחר שעוררוהו על כך משמים, וכדבריו בהקדמה: "על משכבי בלילות העירוני רעיני ויצא הרוח מלפני ה', רוח ה' דיבר בי ויעירני כאיש אשר יעור משנתו, ואמר לי: בני, מה לך נרדם, מתי תקום לעשות אמות הבנין למלאכת שמים... ואחר שמיעת החלום הנ"ל פעמיים גמרת בדעתי אז להוציא המחשבה אל הפועל...".

הרא"מ בן ה"חידושי הרי"מ" זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אב

רבי אברהם מרדכי בן ה"חידושי הרי"מ" זי"ע נסתלק בדמי ימיו בהיותו בן ל"ט שנים בלבד, ונישא שלש פעמים, בנישואין הראשונים נולדו לו רק בנות, וגם בנישואיו השניים נולדו לו בתחילה רק בנות. פעם אחת חלה אנושות עד שאף הרופאים נתיאשו מלרפאותו, גחן לעברו אביו ולחש באוזניו "תדע שיש מצוה של 'ובחרת בחיים', איעצך לזכות לזה, כי תוכל לבקש לבן זכר" (היינו שיהיה לו פתחון פה אצל הקב"ה לבקש לזכות לחיים כדי שיוכל לקיים מצות "פרו ורבו" בהולדת בן זכר), ואכן מאז השתפר מצבו, עד שנתרפא לגמרי והוליד בן קדוש וטהור שנתפרסם כבעל ה'שפת אמת' זי"ע, אחריו נולדה לו עוד בת שנשאה לימים את בן דודה הרה"ק בעל ה'שפתי צדיק' מפילץ זי"ע. ומזיווגו השלישי נולדו לו שלשה בנים.

אחד מחתניו היה הרה"צ רבי בנימין בנו של הרה"ק ה'שרף' מקאצק זי"ע שלקח אחת מבנותיו. מסופר, שלפני החופה שהה ה'שרף' זמן רב ולא יצא לחופה, כשנתאחרה השעה נכנסה זוגתו הרבנית לברר

מדוע הוא מתמהמה, השיב ה'שרף' ואמר "וכי מה אעשה שאינני רואה למחותן היקר שלנו אריכות ימים..." ואכן כחצי שנה לאחר החתונה נחטף רא"מ ונסתלק בגנזי מרומים בדמי ימיו...

הרה"ק רבי נחום דובער מסאדיגורא זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אב

סיפר הרה"ח ר' מ"א פישמן ע"ה שבעת שנסע הרה"ק רנ"ב מווינה מהמרחצאות לביתו לסאדיגורה ראו שבאמצע הדרך הסיר את הכובע העליון והניחו על רגלו (ולא הבינו את זאת שזה לא היה דרכו), ואחר איזה רגעים ראו שהקיסר ניקולאי נוסע מנגד, ואז הבינו כבר שרנ"ב לא רצה להסיר הכובע בשבילו והוא ראה ברוח קדשו שנוסע.

כמו"כ כשהיה הרה"ק רנ"ב בווינה נסע ביום פטירתו במרכבה לראות את ווין ופתאום הוריד הכובע מראשו ואח"כ עבר המלך פראנץ יוסף ולא היה צריך להוריד הכובע בשבילו, ואח"כ התחיל לומר קטורת ואשרי ושמו"ע, ושאל אותו ר' יהושע מה פתאום מתפלל כאן במרכבה וענה שר' שלמה [גיסו רבי שלמה'ניו שנסתלק בדמי ימיו] מתחרט עד היום על המעריב האחרון שלו שלא התפלל, ולא הבין, ואח"כ בא הביתה ויצאה נשמתו זיע"א.

נודע היה הרה"ק רבי נחום בער'ניו מסא"ג זי"ע ככח קדושתו והרגשתו להבדיל בין הטהור ובין הטמא, כאשר יסופר אשר באחת מביקוריו בווינה, הוגש לפניו מרק של עוף, וכאשר לקח ממנה כף מרק וקירבה אליו, החזיר מיד את הכל לצלחת וסילקה ממנו, הדבר היה לפלא לכל הסובבים בידעם ומכירים את השוחט ואת בעלת הבית הידועים ומוחזקים בכשרות ונאמנות, מה גם שהרנ"ב היה תמיד דרכו לאכול שם בסמכו עליהם, לכן התחילו לחקור את בעלת הבית על טיב המאכל שהגישה לשולחנו של הרנ"ב, אחר דרישה וחקירה היטב הודתה שבפתחה את העוף נתעורר לה שאלה על כשרותו, אך היות ולא היה לה עוף אחר סמכה כביכול על ידיעותיה להתיר את העוף ובשלה אותו.

כאשר הרגיש הרנ"ב אשר המסובים מתלחשים ביניהם ומעלים על נס את העובדה, הפטיר בחיוך על פניו: אין לכם על מה להתפלא, אין בזה שום מופת, והדבר פשוט מאד, כשאך לקחתי את הכף בידי הרגשתי חשק ותאבון גדול לאכילת המרק, התבוננתי שאין הדברים כפשוטם כי מה לו ליצה"ר להכניס בי חשק כה גדול לדבר אשר בין כה היה בדעתי לאכלו. והבנתי שמעשה היצר כאן, ועלי להפסיק אכילתי ולהתבונן בישוב הדעת לדעת סיבת הדברים. ואין בזה שום מופת כי גמרא מפורשת (גיטין ע.) "סעודה שהנאתך מרובה משוך ידך הימנה".

בחורף תרל"ב רבו המקרים באזור סאדיגורא מיולדות שנפטרו בעת ישבם על המשבר, באותם הימים הגיע לסאדיגורא הרה"ק רבי אהרן ה"בית אהרן" מקרלין לבקר את חתנו כ"ק אדה"ו מסאדיגורא. בעת שהותו שם בא לפני כ"ק אדה"ו אחד ממקורביו ור' ישעי' שמו, שיעתיר ויעורר רחמים על בתו היחידה היושבת על המשבר וחייה נתונים בסכנה, אדה"ו - אשר מאז פרצה המגיפה לא ידע מנוח לנפשו והרבה להעתיר ולהפציר בתפילה ותחנונים להעביר את רוע הגזירה - הרהר כעת קמעה, ופנה לר' ישעי' ואמר לו "אין בכוחי להושיעך. מעשה בעל דבר בכאן, ואף כי אזעק ואשוע סתם תפלתי, אך כנס לחותני הק' הנמצא בכאן ואפשר יהיה בכוחו ויכולתו להעביר את רוע הגזירה".

בזעקה ויללה נכנסו ר' ישעי' ואשתו אל מעון קדשו של ה"בית אהרן" ותינו לפניו את מצב בריאותה של בתם יחידתם המחמיר והולך. ואת אשר צוה עליהם כ"ק אדה"ז לפנות אליו כתקוה היחידה להצלת חייה. הדברים שנאמרו מקרב לב ובאמונה תמימה עשו רושם גדול על ה"בית אהרן" וצוה לסגור את הדלת ולפנות כל איש מעליו.

עם צאתם הדליק את מקטרתו, פניו נעשו להבים, וכמעמיק במחשבותיו התחיל להתהלך בחדרו אנה ואנה, לא עברה חצי שעה ודלת חדרו נפתחה, וקרא למשמשו וצוה עליו למסור לר' ישעי' שעמד בפרוודור מצפה ומחכה לתשובתו, כדברים האלה:

"גזירת היולדות באה תמורת קטרוג גדול שהיה על כלל ישראל, וגזר הדין הוחלף בפטירת סכום מסוים של יולדות היושבות על המשבר. והיות והדבר נוגע לכלל אין בכוחי להושיעו בזה, אך לזאת נעתרתי להם ופעלתי בתפילתי אשר הולד יהיה זרע של קיימא וירוו ממנו רוב נחת".

ר' ישעיה שקיוה למצוא ישועתו כאן נדהם למשמע הדברים, ונכנס מיד חזרה בבכי וזעקה לחדרו של ה"בית אהרן" לברר אמיתת הדברים, "כן - השיבו ה"בית אהרן" - עשיתי כל אשר ביכולתי, לחיי הולד נעתרו לי, אך בתך זקוקה לרחמי שמים מרובים, והשי"ת הרי הוא בעל הרחמים".

כחסיד ואיש אמונה לא איבד ר' ישעיה עשתונותיו, ופנה לעצמו ואמר, "אם כן יוכרח מורי ורבי להושיעני" ובלב מלא צער ויגון נכנס מיד לכ"ק אדה"ז וסיפר לפניו תשובת חותנו הק'.

"שמע בקולי - אמר לו אדה"ז - פנה מיד לחתני הרה"ק רבי נחום בערניו ספר לו את אשר קרך ויושיעך. ואף שלא עלה ביד חותני הק' לבטל הגזירה, ידוע שלפעמים יש לצעירים כח לתת עצה לנפשם יותר מהזקנים".

לא שהה ר' ישעיה ונכנס מיד אל הרה"ק בשפכו לפניו את מר לבו, ואת אשר נצטוה מפי חותנו הק'. למשמע הדברים, פנה הרה"ק וציוה למשמשו שישתדל להביא אליו מיד את הבעל תפילה והמנגן הראשי שבחצר הק' - הר"ר יהושע מסקוירא, ר' יהושע אשר שמע על רצון קדשו של הרה"ק רבי נחום בער לא איחר ובא תיכף ומיד. עם הכנסו, פנה אליו הרנ"ב ובקשו "זמר נא לפני ניגון ערב המביא לידי התעוררות".

לא היסס ר' יהושע והתחיל מיד לזמר ניגון של התעוררות על המילים "כבקרית רועה עדרו" מהפיוט "ונתנה תוקף", במחי יד הראה לו הרנ"ב על אי שביעת רצונו מזה, בהפטירו "וכי חידוש הוא להביא לידי התעוררות מ"ונתנה תוקף".

התחיל ר' יהושע לזמר ניגון התעוררות על "אב הרחמים". "האם בהזכרת נשמות עסוקים אנו כעת? לניגון מלא חיות והתעוררות זקוקים אנו" - הפטיר לעומתו הרנ"ב, והציע לו לזמר את ניגון התעוררות על הברייתא י"ג מדות של רבי ישמעאל.

בקולו הנעים התחיל ר' יהושע להשתפך בשיר מלא דביקות המבטא רגשי רחמים ותחנונים אשר המיס את לבב השומעים. באותה שעה ישב הרה"ק הרנ"ב דבוק בקונו ואחוז בשרעפיו, ועיניו זולגות

דמעות לרוב, בידו השמאלית סמך את מצחו ובידו הימנית דפק כסדר על השולחן עם קופסת הטבק שלו.

לשיא השתפכותו הגיע ר' יהושע במילים "כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט". נימי ההתעוררות ורגשי התחנונים שהשמיע אז קרעו כל לב. כאן התפרצה מפי הרה"ק רנ"ב אנתה כבדה וממושכת, אשר ממנה הבין ר' יהושע שעליו לחזור בשירתו על מילים אלו. כמה פעמים חזר ר' יהושע על זה, ואז הפסיק הרה"ק הרנ"ב מדביקותו, ובידו הימנית סימן לר' יהושע להפסיק, ואמר:

"כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט" כשדנים על הכלל ועל הפרט, יש להתחשב יותר עם הפרט מאשר עם הכלל, כי הרי ב"כלל ופרט" מבואר כי "אין בכלל אלא מה שבפרט". ה"כלל" אינו אלא התאחדות של הרבה פרטים, על כן אומר אני, רבש"ע עוזר נא לפרט ואז תבוא ממילא ישועה לכלל".

לא עבר זמן רב, ובאו לבשר להרה"ק רנ"ב שהיולדת עברה את לידתה בשלום וילדה בן זכר. וכישועת הפרט כן היתה ישועת הכלל, ומאז נעצרה המגיפה ולא נשמע עוד שוד ושבר בבתי היולדות.

כ"ק מרן אדמו"ר מספינקא-וויליאמסבורג זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אב

בימי המלחמה הצטיין כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי שמואל צבי מספינקא-וויליאמסבורג זצ"ל בקדושתו ופרישתו ובמדת החסד שלו, והרבה יסורים עברו עליו בעבודה שהיה נושא אבנים, והיה לו נסים ונפלאות איך שניצל ונשאר בחיים. והתבטא פעם אחת שכל עת המלחמה היה לו הרגשה כאילו השי"ת עומד עליו ושומר, וממש לא הסיח דעתו מזה. וכן אמר שקיבל חיזוק מדברי רש"י על פסוק [דברים י"ח, י"ג] "תמים תהיה עם ה' אלקיך", פירש רש"י התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות. אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו, ע"כ. ואמר שבזמנו היו המלמדים מדקדקין שהילדים יזכרו דברי רש"י אלו בעל פה, וכן יעשה כל אדם, כי הם יסוד היהדות.

דבר פלא ידוע בין החסידים, שבשנת תשכ"א הוצע לפני רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר מספינקא-וויליאמסבורג זצוק"ל) לרכוש את המקום לבית מדרשו ברחוב קיעפ סט. ורבינו כדרכו לא הרים את עיניו סביבות הבנין אלא התבונן כה וכה ואישר את קניית המקום. וכאשר נבנה בית מדרשו ויצא החוצה לקדש הלבנה, ויהי כאשר הגביה את עיניו להסתכל על הלבנה, רעדה אחזתו כשהבחין לצערו כי בית מדרשו שוכן בקירוב בית תיפלות, ועל ראש הבנין מתנוסס שתי וערב סמוך לבית מדרשו. רבינו הזדעזע בכל גופו וראו כי הדבר נוגע עד עומק נפשו ויש לו צער גדול ועגמ"נ מך.

בזמן קצר אח"כ אירע מופת חותך, שהאבן בראש הבנין נפל לפתע פתאום יחד עם הסמל המשוקץ שבראשו, וכל המאמצים לחזור ולתקנו הועלו חרס, וכל ימי קיום הבנין (עד שלהי שנת תשס"ד העבר) עמד הבנין בלא הסמל המתועב בראשה, ויהי לנס.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' משולם פייש סג"ל לאווי מטאהש זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אב

בימי בחרותי, כאשר שמעתי וקבלתי איזה סיפור או עובדא מצדיק, חזרתי על זה פעמים רבות כמו שחוזרין על מאמר התוספות שבש"ס, כי מעשיות אלו הם יסוד גדול ביהדות, ומשרישים בלבנו אמונת ה'. וכמו שסיפר הרה"ק מרוזשין זי"ע, כי בעת שביקר את הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע, אמר לו הרה"ק מאפטא, שלפני ביאת המשיח יתגברו הנסיונות מאוד בענין האמונה, כי תתפשט בעולם מינות ואפיקורסות, ויצטרכו רחמים מרובים שיוכלו להתחזק באמונת ה', והראה על אחד מגדולי תלמידיו, ואמר שאפילו אדם גדול כמוהו יצטרך רחמים מרובים להנצל ממינות ואפיקורסות אשר יתגברו אז בעולם, ושאל הרוזשינער, ומה יהיה העצה להנצל מנסיונות אלו, השיב הרה"ק מאפטא: "שידברו אודות צדיקים, אפילו אודותינו", ואמר שלשה פעמים, "אפילו אודותינו אפילו אודותינו אפילו אודותינו", כן שמע מרוזשין מפ"ק של הרה"ק מאפטא זי"ע.

זכיתי ללמוד בישיבתו של דו"ר מו"ר רבי מנחם בראדי מקאלוב זצ"ל, ולקבל לקח מפיו כמה שנים. כי בהיותי בן י"ב שנה וחצי, שלח אותי אאמו"ר מעיר דעמעטשער ללמוד בעיר קליינווארדיין, שם התקיימה תלמוד תורה וישיבה קטנה, וישיבה זו התנהגה בסדר חזק מאוד, למדו שני דפים גמרא עם תוספות, מידי שבוע בשבוע. בעת ההיא למדו מסכת חולין פרק אלו טריפות, ובכל שבוע בחנו את הבחורים בדקדוק רב, או רבי משה הערש דיין, או בנו של הרב. שם למדתי כל שנת תרצ"ד.

בחודש ניסן שנת תרצ"ד נכנסתי לעול המצות בשעטו"מ, הבר מצוה היה אור ליום שני, זקני הק' הרה"ק רבי אלימלך מטאהש זי"ע בא אז לעיר דעמעטשער לעשות סיום הש"ס, כי בכל שנה התקיים סיום הש"ס בחודש אייר, ואז לכבוד הבר מצוה, עשו הסיום בתחלת חודש ניסן יחד עם שמחת בר מצוה שלי, ואחר פסח חזרתי ללמוד לעיר קליינווארדיין גם לזמן הקיץ שנת תרצ"ד.

בתחלת שנת תרצ"ה, חצי שנה אחר הבר מצוה, נסעתי ללמוד אצל דו"ר בעיר קאלוב, ולמדתי שם משך שנה וחצי עד זמן הקיץ שנת תרצ"ו. בזמן אחד למדתי שם לשיעור עיון מסכת נדרים, ולשיעור בקיאות מסכת פסחים. והיה סדר קבוע בישיבה ללמוד בכל יום חומש רש"י, וגם ספר תהלים עם פירוש רש"י ומפרשים. והבחורים הגדולים למדו גם שו"ע יורה דעה חלק א'.

דו"ר הרב מקאלוב נהג שבכל יום טרם למד שיעור של אותו יום, בחן את הבחורים את השיעור של היום הקודם. ובסוף השבוע בחן את השיעורים של כל ימות השבוע. והיה בוחן בעיון, ומדקדק הרבה שכולם ידעו להשיב על שאלותיו, והבחורים התייראו מאוד בעת הבחינה שיוכלו להשיב כראוי.

בעת שלמדתי שם, התאכסנתי בבית אחותי מרת שרה ע"ה הי"ד, היא נתגדלה בבית דו"ר הרב מקאלוב, כי דו"ר לא זכה לזש"ק ל"ע, לכן גידל את אחותי בביתו כבת, ואחר כך היא נהייתה גם דודתי, כי נישאת לדודי אחי אבי, הרה"צ רבי אשר לאווי זצ"ל, בנו של זקני הק' (רבינו מהר"א) זי"ע. אחר כך מילא רבי אשר את מקום דו"ר ברבנות עיר קאלוב משנת תרצ"ץ עד שנת תש"ד, הי"ד.

בימים ההם היה נהוג הסדר בישיבות, שכל בחור גדול, הוצרך לחזור השיעור עם אחד מן הבחורים הצעירים, ובחור זה נקרא בשם "חזר בחור", וכך למדו הבחורים הצעירים את דרך הלימוד. אבל כאשר

דו"ז היה בוחן אותי על לימודי, אמר שאיני צריך עוד ל"חזר בחור", וחילק אותי ללמוד עם בחור צעיר בשנים כמוני, כי נהנה מאוד מאופן לימודי, וראה שאני לומד כל דבר בבהירות רבה, וחיבב אותי למאוד.

בזמן הקיץ שנת תרצ"ו, בהיותי בן חמש עשרה שנה, נסעתי משם ללמוד בעיר פעהר-דיארמאט, בישיבה שהתנהלה על ידי הגה"צ מדיארמאט זצ"ל. בתחלת שנת תרצ"ז נסעתי ללמוד בעיר האדהאז, שם שימש ברבנות הגה"צ המפורסם רבי עזריאל יודא לעבאוויטש זצ"ל, ששימש שנים רבות ברבנות קהל עדת יראים ווינה באמעריקע. ושם בהאדהאז ניהג ישיבה רמה שהיתה לשם ולתפארת. אבל באמצע הזמן נעשה שם מהומה רבה, כי החלו לחפש את הבחורים שהוצרכו לשרת בצבא, והיה סכנה גדולה לשהות שם, לכן גם אני נסעתי אז הביתה לדעמעטשער באמצע הזמן, ובזמן שאחר כך חזרתי ללמוד בעיר קאלוב אצל דו"ז.

וכאשר באתי לביתי, וביקרתי אצל זקניי הק', אמר לי שבאמת נהנה מאוד שחזרתי לביתי, כי בישיבות נתנו לאכול בימים ההם שטאפ-גענו, אשר נחלקו בזה גדולי הפוסקים אם הם כשרים, וזקניי הק' החמיר מאוד שלא לאכול אף הכשרים שבהם, אף שממילא לא אכלתי מזה, נתיירא מאוד שלא יארע אפילו פעם אחת שאוכל זאת מחמת ההכרח, וזה נגע לנפשו מאוד, כי זקניי הק' השגיח עלי מאוד, בפרט בענינים כאלה.

ומאז נשארתי ללמוד בקאלוב, משם היה ניקל לנסוע הביתה, או לטאהש אל זקניי הק', לפעמים לשבת קודש או בכל עת מצוא. ואאמו"ר נסע כמה פעמים עם כל בני ביתו לשהות בצל אביו הק' בטאהש, בכל שבת חנוכה שבתנו בטאהש, וגם בימים אחרונים של פסח, וגם בחג השבועות. אבל בימים ראשונים של סוכות, וימים ראשונים של פסח תמיד היינו בדעמעטשער.

...וביום הילולא הראשון של זקניי הק' בשנת תש"ד לפ"ק, זכיתי לראות במו עיני כחו הגדול של זקניי הק' לאחר פטירתו, שביום ההוא זכיתי לינצל בזכותו ממות לחיים ממש. והשתלשלות הדברים כך היו, ידוע כי זקניי הק' ראה בעיניו הבדולחים את הצרות אשר עומדים לבוא על בני ישראל במלחמה האחרונה, וגילה מעט מזה בימי הפורים של שנים האחרונות. וכאשר דיבר אלי בענין המלחמה, היה רגיל לומר לי בזה"ל: "אני מקווה שאוכל לעשות לך טובה".

כמה שנים לפני פטירת זקניי הק', שלחו לי כמה פעמים הזמנה להתייצב לשרת בצבא, ובכל פעם הלכתי להזכיר את עצמי לפני זקניי הק', וזקניי הק' בירך אותי שאשתחרר. ובכל פעם כאשר הלכתי ובדקו אותי, אמרו כי אני חלש מאוד, כחוש בשר, וקטן בקומה, ופטרו אותי מהצבא, כך אירע שלשה פעמים. וזקניי הק' אמר לי בימים ההם: פעלתי המון למענך. ופעם אמר לי: הייתי ער לילה שלם בעבורך.

ביום כ"ג כסלו שנת תש"ג נסתלק זקניי הק'. זמן קצר אחרי כן קראו אותי שוב לעמוד לצבא, וכתבו לי, כי אף שכבר ראו שאני חלש, אני חייב לילך לשרת בין אנשים חלשים וזקנים מארבעים שנה ומעלה, שעובדים בעבודות יותר קלות, לא כמו גבורי מלחמה ההולכים נגד השונא. ולאנשים אלו הקצו מחנה עבודה (ארבעטס-לאגער), אשר ידוע בשם מונקאטאבאר, סמוך לעיר קאשוי, ששם הובאו כל האנשים מסוג זה ממדינת אונגארין. כאשר קבלתי הזמנה זו, כתבתי אמתלאות שונות כדי

לדחות הדבר, וכך הצלחתי לישאר בבית עד אחר חג הפסח של שנת תש"ג. אחר פסח לא הועילה עוד שום אמתלא, והוצרכתי בעל כרחי לילך למונקאטאבאר סמוך לעיר קאשוי.

במונקאטאבאר הוצרכו להתלמד לעבוד עבודות שונות, אבל עשיתי עצמי כבטלן, שאינני מוצלח ומוכשר לכלום, כדי שלא יתבעו ממנו לעבוד, וכך יכולתי להשתחרר קצת מן העבודה להתפלל ולעבוד עבודתי. לא חדלתי לבקש לחזור הביתה, כי אין בכחי לעשות שום עבודה, אבל לא נתנו לי לשוב לביתי.

בעת ההוא עדיין היו בני הצבא תחת ממשלת מדינת אונגארין, שעזרו לדייטשן במלחמתם על ידי בני הצבא, אבל לא היינו תחת רשות הדייטשן, ולכן לא היתה השגחה בדוקה כל כך על כל האנשים הנמצאים שם, ומפעם לפעם יכלו אנשים ליכנס לעיר קאשוי בלי שירגישו בהם, וכן עשיתי כמעט בכל יום, שהלכתי להתפלל בבית המדרש סטראפקוב שבעיר, והוא בית מדרשו של הרה"ק רבי מנחם מענדל האלברשטאם זצ"ל אדמו"ר מסטראפקוב, וכן עשו הרבה אנשים הלך ושוב במשך השבוע, ולקראת יום השבת נכנסתי בכל שבוע לעיר מזמן עש"ק עד מוצאי שבת.

כך עברו עלי כמה חדשים, עד תחלת ימות הקיץ שנת תש"ג. באמצע ימות הקיץ הבחינו בי שלמעשה אינני פועל כלום למענם, לכן הוליכו אותי לעיר מאקעווע, גם שם היה מחנה עבודה (ארבעטס-לאגער) ביער גדול והוצרכו לעבוד שם על ההרים. וגם שם לא עבדתי כלום, לכן שלחוני בחודש אלול בחזרה אל המקום שהייתי שם מקודם סמוך לעיר קאשוי.

אחרי חג הסוכות של שנת תש"ד נתקרבנו הדייטשן יותר לשם, וחזיקו יותר את השמירה על בני הצבא, ועם כל זה הצלחתי בס"ד עוד ליכנס לעיר על כל פנים לשבת קודש.

זמן קצר לפני חנוכה, התכוננו הרשעים לשלוח את כל האנשים מן הלאגער למדינת פוילן, במקום שלחמו הדייטשן עם הרוסן, לא כדי שנעזור ללחום שם, כי כאמור היינו כולנו אנשים חלשים או זקנים שאינם ראויים לזה, אלא כדי לנקות את המקום שבו נערך הקרב, מן הפצצות הקטנות שקורין "מינעס" (מוקשים) שהניחו שם השונאים, ועבודה זו היתה סכנה עצומה, כי על פי רוב כאשר נגעו באחד מן "מינעס" אלו, ניזוקו מזה קשות וגם מתו רח"ל, וכל חברי וידידי דשם אמרו, כי איש חלוש כמוני לא יוכל להתקיים שם יותר מיום או יומיים, ואמרו לי שאעשה כל טצדקי שבעולם, ולא ליסע עם טראנספארטן אלו בשום אופן, כי זהו כאילו דנו אותי רח"ל.

בכל יום שלחו קבוצה של מאה וחמשים אנשים, ואותי חילקו ליסע עם הקבוצה האחרונה. וטיכסתי עצה מה לעשות, עד שכמה ידידים מעיר קאשוי יעצוני, שאברח מתחת ידם בטרם תצא הקבוצה הזאת, ואף על פי שהיתה סכנה עצומה לעשות כן, אבל ליסע עמהם ודאי היתה סכנה יותר גדולה. כמה חבירים מהקבוצה עזרו לי בעצה זו, שכאשר הוליכו אותנו להתרחץ טרם הנסיעה, העמידו עצמם כמה חבירים בקומה זקופה לפני, כדי שהאפיצירן לא יראוני, וברגע ההוא ברחתי כהרף עין משם לתוך אחד מבתי מדרשות שבעיר, ועוד שני אנשים עשו כמוני.

אחר כמה שעות, כאשר ידעתי שבודאי כבר נסעו משם, יצאתי מבית המדרש, כי לא היה אפשר להיות טמיר ונעלם זמן רב, וכאשר מצאו אותי הגענעראלן ושאלוני למה לא נסעתי, אמרתי שלא הרגשתי

היום בטוב, והלכתי לנוח קצת באחד מבתי מדרשות, וישנתי כמה שעות מרוב חולשה, לכן איחרתי מליסע. השיבו לי שזה חטא גדול, וזה נקרא בורח מצבא המלחמה, והם יענישו אותי קשות, וגם ישלחו אותי אחריהם אל הקרב, ואמרו שיוליכוני לעיר סעליש לדון אותי על זה, וגם נוסעים משם עוד קבוצות כאלו וישלחו אותי עמהם.

כמה אנשים נאמנים מעיר קאשוי עזרו לי בכל אותו הזמן, השי"ת ישלם שכרם, וכאשר ראו את מצבי, עשו השתדלות גדולה למעני, ושלחו מכתב אל הרופא של הצבא שבעיר סעליש, בו כתבו, שכאשר יבוא לפניו בחור בשם זה וזה, דהיינו כשמי, להיבדק אם הוא ראוי להשתלח עם בני הצבא, יוציא מתוך השטיוועל שלו מעות שהוטמנו שם בעדו, בשכר שיפסוק שהבחור הזה אינו ראוי להשתלח אל הפראנט. העסקנים הכניסו מעות וגם מכתב בתוך השטיוועל הגבוהים שנעלתי בעת ששימשתי בצבא.

בליל שבת קודש פרשת וישב שנת תש"ד, הוליכו אותי ארבעה סאלדאטן על ידי מסילת הברזל (באן) לעיר סעליש, והתנהגו עמי ברשעות גדולה עד אין לשער, וצעקו עלי שכבר ברחתי כמה פעמים מהצבא, וצריכין לשמור אותי מאוד שלא אברח. בכל שעת ההולכה עשיתי את עצמי כבטלן, וכאילו אינני מבין כלום. הגענו לעיר סעליש בשבת קודש בצהרים, מיד הסגירו אותי שם במאסר, וכך יכולתי לעמוד להתפלל תפלת שבת באין מפריע. התפללתי שם תפלת שחרית ומוסף, נטלתי ידיים לסעודת שחרית על חתיכת לחם שהיתה אתי. אחר כך התפללתי מנחה, וב"ה שהספקתי ליטול ידיים עוד הפעם, ולבצוע לחם לסעודה שלישית, ואחר כך באו ליטול אותי.

ביום ההוא באו לשם שמונה קבוצות עם אנשים, כל קבוצה היתה של לערך שתי מאות איש, דהיינו ביחד כשש עשרה מאות איש, שכולם הוצרכו לנסוע אל הפראנט, והכריזו שם את שמי כמה פעמים, שעלי להשתלח עמהם. בלילה בא אפיציר גדול לבדוק את כל האנשים הנוסעים, וכאשר ראה אותי, נתן הקב"ה בדעתו, ואמר לשלוח אותי לרופא של הצבא לבדוק אותי. וכאשר באתי, כבר המתין הרופא עלי, כי כבר קיבל המכתב מעיר קאשוי, ונתתי לו מיד המעות והמכתב שהוצאתי מן השטיוועל שלי. והרופא עשה את עצמו כמי שבודק אותי, וביום ראשון, יום כ"ב כסלו, אשר בלילה שלאחריו חל יום הילולא הראשון של זקיני הק', נתנו לי מכתב כתוב וחתום, שיוליכוני בחזרה לעיר קאשוי אל בית החולים, כי אני חולה, ואי אפשר לשלחני מחוץ למדינה. וזה היה נס גדול למעלה מדרך הטבע, כי עשו שם הרבה רשעות ביום ההוא, ושלחו משם שש עשרה מאות אנשים, בתוכם אף חלשים וזקנים. כפרט שעלי הרי הניחו ידם יותר מפני שברחתי מתחת רשותם, ועתה זכיתי לינצל מידם, אני ועוד שבעה אנשים מתוך שש עשרה מאות.

בלילה ההוא אור ליום שני, ליל הילולת זקיני הק', הוליכו אותי עם עוד שבעה אנשים חזרה לקאשוי לבית החולים, הגעתי לעיר קאשוי ביום הילולת זקיני הק', ואין לשער גודל שמחת אנשי העיר בראותם אותי, והיום ההוא היה בעיניהם כיום טוב, כי זכיתי לינצל ממות לחיים ממש.

ואז אמרתי, כיון שסיבבו מן השמים שהנס אירע בערב יום הילולא הראשון של זקיני הק', ודאי נתקיימו בי אז דברי זקיני הק' שאמר לי: "אני מקווה שאוכל לעשות לך טובה", שהשתדל בעדי מעולם העליון להצילני מהסכנה שדחפה עלי.

בעיר קאשוי הוליכו אותי אל בית החולים, שם שהיתי כמה חדשים, מיום ההוא כ"ג כסלו, עד אחר ימי הפורים של אותה שנה, ובקשתי תמיד שירשוני לחזור לביתי, אבל תמיד אמרו שזה אי אפשר, וגם מצד משפחתי עשו השתדלות למעני, ושילמו מעות שיחזרוני לביתי, אבל לא הועיל כלום. [אחר כך נוכחתי לדעת, כי מה שלא נתנו לי לחזור לביתי, היתה באמת עצת ה' להצילני, כי את כל משפחתי הוליכו אחר פסח ישר לאושוויץ הי"ד, ומפני שלא הייתי בבית, נצילתי ברוב רחמי וחסדי יתברך שמו ויתעלה].

באותה שנה חל פורים ביום חמישי, ביום רביעי תענית אסתר לפנות ערב, דאגתי היאך אזכה לשמוע מקרא מגילה, והיתה סכנה עצומה לצאת משם בלי רשות, כי כל בנין בית החולים היה מוקף בחוטי ברזל שמסוכן לעבור בהם, אבל במקום אחד מתחת החוטי ברזל, עבר אגם מים, שם יכלו לעבור מתחת החוטים, ועברתי דרך שם, והתחלתי לרוץ לעיר, אבל אפיציר אחד שהתהלך בחוץ ראה אותי, אף שהוא לא היה ממונה על בית החולים, רצה למסור אותי על שברחתי, וצעק: עצור. החלטתי שלא לציית לדבריו והמשכתי לרוץ, כך רצתי והוא אחרי עד שבאתי לקצה העיר, שם דפקתי בבית יהודי אחד, ובקשתי שיניחוני ליכנס לביתו, הוא הסכים לזה אף שהכניס עצמו בסכנה, והוטמנתי תחת אחת המטות.

האפיציר הבחין שנמלטתי לאיזה בית דשם, ודפק בבית היהודי הזה, ושאל אם נמלט לכאן בחור אחד, היהודי עשה את עצמו כאילו לא ידע, והאפיציר הלך משם, אבל אחר זמן קצר חזר ואמר שבעל כרחך אני נמצא שם, והזהיר מאוד שיגלו לו האמת. כאשר שמעתי הדברים ממקומי שהייתי טמון שם, אמרתי שאיני רוצה לסכן את היהודי הזה, יצאתי ממקומי ואמרתי כי ברחתי מבית החולים לבית היהודי כדי לכבס בגדי, כי לא היו לי בגדים נקיים, האפיציר התחיל לקשור על ידי שרשרת כדי להחזירני לבית החולים, אמרתי לו שלא יקשור כלום על ידי, כי אני חוזר לבית החולים ברצון שלם, החזירני לבית החולים וסיפר שברחתי משם, והכניסו אותי בבית מאסר שבתוך בית החולים שלא אוכל לברוח עוד.

שם התפללתי לה' באמרי אליו: רבוש"ע מסרתי נפשי לשמוע מקרא מגילה, עזרני שעוד אזכה לזה. לא עברו יותר מחמש מינוטין, נכנס אלי ממונה אחד, ואמר כי איזה אפיציר גדול צריך שיעזרוהו בחטיבת עצים מחוץ לעיר, ונצרך לשני אנשים, ולקח אותי ועוד יהודי, אמרתי שאיני רוצה לילך אלא אם יתנו לי כתב רשיון שמותר לי ליכנס גם לעיר, נתנו לי רשיון כזה. הלכתי לשם, ועשיתי את עצמי כאילו איני יכול לעבוד כלום כי אני חלש מאוד, ונכנסתי משם לעיר לבית המדרש סטראפקוב, וב"ה באתי לשם עוד לפני תפלת מנחה של התענית, התפללתי שם מנחה ומעריב של ליל פורים, ושמעתי כל המגילה בציבור, וטעמתי שמה אחר התענית, וחזרתי לבית החולים.

ביום ערב שבת קודש, יום שושן פורים, התקרבו הדייטשן יותר לאותו מחוז, והתחילו לשלוח האנשים מבית החולים אל תוך ארבעטס-לאגערן במדינת אונגארין, וחילקו את כל היהודים דשם לשתי קבוצות, קבוצה אחת הוליכו לעיר מארגארעטן לעבוד שם, והקבוצה השנית לעיר טאשנאד. הקבוצה שלי היתה של שתיים עשרה אנשים, שנסעו לעיר טאשנאד. נסענו משם במוצאי שבת קודש י"ז אדר דרך עיר דעברעצין, ובדרך עמדנו בעיר סעקעלהיד, וזכיתי לראות אז את הרב הגה"ק רבי יהודה סג"ל ראזנער מסעקעלהיד זצ"ל, משם נסענו לטאשנאד, שם היו כבר אנשי עס. עס. מהדייטשן, ועשו

רשעות הרבה, ואין לשער מה שסבלנו שם בימים ההם, בכל רגע ראינו נסים גדולים לעינינו, ואני עשיתי את עצמי תמיד כאילו איני מבין כלום ואיני שפוי בדעתי, וכן אנשים האחרים שבאו עמי עשו כן. עד שאמרו שם הממונים על הלאגער, שאין צריכין אנשים בטלנים כאלו, ויחזירו אותנו לקאשוי, ואמרו אנשי העס. עס. שאי אפשר להחזיר, אלא ישלחו גם אותנו לעיר מארגארעטן כמו הקבוצה האחרת, וזה היה חסד גדול מאת ה', כי שם היה המצב יותר קל מבעיר טאשנאד.

בעת ההוא עדיין לא הוליכו את עיר מארגארעטן לאושוויץ, ואף שהוצרכנו להיות בלאגער, יכולנו ליכנס לבתי מדרשות ומקוה שהיו בתוך הגעטא. משם שלחתי מכתב להורי וסיפרתי להם כל השתלשלות הדברים מעת שנסעתי מבית החולים עד הנה. גם במארגארעטן לא חדלתי מלבקש שיוליכוני לביתי או לקאשוי, כי איני יכול לעבוד כלום. ואחר הרבה הפצרות הסכימו שאחזור לביתי לשבת אחת. וב"ה נסעתי לביתי לשבת אחת בין פורים לפסח, אחר כמעט שנה שלימה שלא הייתי בביתי. מיד אחר שבת הוצרכתי לחזור למארגארעטן, ואבי ואמי ליווי אותי עד הבאן ביום ראשון באשמורת, וזאת היתה הפעם האחרונה שזכיתי לראות את אאמו"ר ואמי מורתי וכל משפחתי, כי אחר פסח כבר הוליכו אותם לאושוויץ הי"ד.

אחר חג השבועות הובילו את אנשי עיר מארגארעטן לאושוויץ, ומצבם של בני הצבא הורע מאוד, הפריעו אותנו מלהתפלל, והוליכו אותנו למקום אחר בעיר, ששם הוצרכנו לעבוד עבודת פרך לבנות מוצאות למים הרעים, כי השונאים הפסיקו את מוצאות המים. שם עמדו בנינים גדולים שנבנו לצורך הצבא, והיו שם חדרים ריקים, וכמה פעמים יכולתי להתפלל שם בסתר.

כאשר הלכתי אל העבודה, עשיתי עצמי כאילו אין בכחי לעבוד כלום, וחילקתי מים לשאר העובדים שישתו להחיות את נפשם, והכל היה סכנה גדולה, אבל ה' היה אתי. וב"ה שהצלחנו להשיג מאכלים כשרים מבית התבשיל בכל אותו הזמן, ולזכות גם אחרים במאכלי כשר.

לפני ראש השנה שנת תש"ה היינו בדאגה גדולה היאך נשמע קול שופר בראש השנה הבעל"ט, ועשינו השתדלות, וב"ה הצלחנו להביא שופר מעיר גראסווארדיין, בליל ר"ה עדיין לא הגיע השופר, אבל למחרת ביום ראש השנה הגיעו שני שופרות. בחג הסוכות פיחתנו את המעזיבה של בית התבשיל שהיה בנוי מקרשים, וסיככנו שם, וכך היתה לנו סוכה כשירה.

בפרשת בראשית שנת תש"ה הגיעו לשם בני הצבא של מדינת רוסיה, הם זרקו פצצות לשם, והוצרכנו לברוח ולהתחבא בין ההרים, הן היהודים הן להבדיל הגרמנים ימ"ש. היינו שם כמאה יהודים, כל היום היינו נחבאים בין ההרים בסכנה גדולה, ובלילה ישננו בתוך הכפרים שבסביבות ההרים. כך גולגלנו יותר משבוע ימים בטלטולים קשים מאוד עד יום ו' פרשת נח, באותו יום הגיעו חיילי רוסיה לעיר, מתחלה רצו לקחת אותנו כשבויים לצבא שלהם, אבל אחר כך אמרו שישחררו אותנו בתנאי שנתפזר משם. ומיד אחר שבת הלכנו משם רגלי כמה ימים עד שהגענו לעיר גראסווארדיין, משם נסענו כמה ימים עם הבאנען, עד שבת פרשת לך שאז הגענו בשלום לעיר אראד, בשבת זה היה שם גם האדמו"ר רבי חיים מאיר מוויזניץ זצ"ל וגם בשבת פרשת וירא שבת שם. שהייתי שם משבת פרשת לך עד אחר חג השבועות תש"ה. במשך חדשים אלו הגיעו לשם הרבה אנשים פליטים, והרבה רבנים ואדמו"רים. האדמו"ר רבי מנחם שלמה מקאלוב זצ"ל שהה שם כל הזמן, בבית מדרשו התפללתי בשבת קודש.

גם הגה"צ רבי יוסף גרינוואלד מפאפא זצ"ל שהיה שם. גם הגה"צ האדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצ"ל, והגה"צ מקראסנא זצ"ל. והגה"צ מריסקאווא זצ"ל ועוד.

אחר חג השבועות נסעתי לבקר בעיר טאהש, השתטחתי על ציון קדשו של זקני הק' ואא"ז הק', ושהיתי שם שני ימים. משם נסעתי לעיר מאקאווא, שם דר אחי ר' חיים יוסף ז"ל. בחודש אלול נסעתי משם לעיר נאנאש אל דודי הרה"צ ר' צבי אביגדור פפקעטע זצ"ל, שם שהיתי מחודש אלול עד אחר סוכות תש"ו. משם נסעתי להתיישב בעיר סאטמאר לזמן מה, אבל מתחלה קיבצתי כעשר בחורים מעיר נאנאש, ביניהם שני בניו של דודי הנ"ל, והולכתים ללמוד בזמן החורף בעיר אראד, ששם התקיימה ישיבה לבחורים, סידרתי את הבחורים שם באש"ל. ונסעתי לשהות בעיר סאטמר, שם הייתי כל ימות החורף עד אחר פורים. בעת ההיא התעכבו בסאטמר שלשה רבנים, הגה"צ רבי משה ארי' פריינד זצ"ל, והגה"צ רבי שלמה זלמן פריעדמאן זצ"ל הרב מראחוב (בנו של בעל ליקוטי מהרי"ח), והרה"ג רבי אברהם הערש ווייס זצ"ל (בן ר' מנחם ווייס מהבי"ד דק"ק מונקאטש, שהיה חתן רבי שמואל צבי ווייס זצ"ל אבי האמרי יוסף) הנקרא רבי אברהמ'לע דיין.

אחר פורים נסעתי לשהות בעיר סאמבאטהעלי, שם שהה הגה"צ רבי יוסף גרינוואלד זצ"ל אבדק"ק פאפא עם הישיבה שלו, בעיר זו שהינו עד אחר חג השבועות. אחר חג השבועות התיישבתי בעיר בודאפעסט, בימות הקיץ נסעתי מבודאפעסט לעיר נאנאש לבקר את דודי ר' צבי אביגדור הנ"ל, ונסעתי משם גם לעיר דעברעצין לבקר את דודי הרה"צ ר' משה יחיאל פפקעטע זצ"ל. קרוב לימי בין המצרים באתי שם בקשר החיתון עב"ג, כי חותני זצ"ל התגורר אז בדעברעצין. בחודש אלול שנת תש"ו נכנסתי לחופה בשעטו"מ בעיר פישפיק-לאדיין הקרובה לדעברעצין. אחר החתונה קבעתי מושבי בעיר נירעדהאז, שם גרתי שתי שנים וחצי. בשנת תש"ט יצאתי לאוסטריה, שתי שנים שהיתי באוסטריה, משם הגעתי למונטריאול בשעה טובה ומוצלחת...

לפני שנים רבות נחלה אבי ז"ל בפתע פתאום ל"ע, והרופאים אפסה תקוותם לרפאותו, ולא נתנו לו סיכויים לחיות יותר מחצי שנה רח"ל. כששמע אבי מורי ז"ל את דבריהם המחרידים, ביקש ממני לנסוע לקנדה אל כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שאבי מורי היה מהעשרה ראשונים אצלו אחרי המלחמה הנוראה - להזכירו אצלו שיפעול עבורו ישועה.

נכנסתי אל כ"ק האדמו"ר מטאהש והזכרתי לו שאבי היה גר בקנדה אחרי המלחמה, בטרם נסע להתגורר באמריקה, ובעת שהקים הרבי את בית מדרשו בעיר מונטריאל - לפני שבנה את קרית טאהש המעטירה - היה אבי מה"מנין" שלו, ועמד על ימינו במסירות נפלאה. הרבי מטאהש היה אוכל בין פסח לשבועות רק מצות, ובקנדה לא היה שייך למצוא אז מצות, נסע אז אבי במיוחד לאמריקה להביא מצות להרבי.

כששמע כן הרבי אמר לי מיד: אמת נכון הדבר! ואני חייב לו הכרת הטוב - 'זלא רק לאביך אני חייב הכרת הטוב, כי אם גם לזקנכם הגה"ח רבי צבי הירש פרידמן זצ"ל ממאנדאק - ממנהיגי לשכה המרכזית (הקאנצעלייא) באונגריה - אני חייב הכרת הטוב שעזר לזקני הרה"ק מטאהש זי"ע.

אח"כ הזכרתי אצלו את אבי, ואמרתי לו שהרופאים מיואשים ממצבו, ולא נותנים לו סיכויים לחיות יותר מחצי שנה. מיד ביטל הרבי את דבריהם ואמר לי "מה הם יודעים הרופאים..."

ואדהכי והכי החל לשאול אותי על מצב משפחתנו - בכמה שמחות אבי ז"ל השתתף, ובתוך דבריו שאל אותי אם אבי השתתף אצלי בסנדקאות ותגלחת הילדים, אמרתי לו שעוד לא. אז אמר לי הרבי שאבי עוד יזכה להשתתף בסנדקאות אצלי, ובכמה תגלחות אצל ילדיי.

ויהי לפלא, שאבי חי אחרי הסיפור ההוא עוד שבע שנים! והוא זכה להיות סנדק לאחד מבניי, והשתתף אח"כ בתגלחת של שני בניי, וכשבני הצעיר נעשה בן שלש, היה אבי שוכב בבית החולים על ערש דווי רח"ל, והבאנו את הילד אצלו בבית החולים, ואבי ז"ל התאמץ בשארית כוחותיו, וערך לו את התגלחת כשהילד יושב על מיטתו, וזמן קצר אח"כ השיב אבי את נשמתו הטהורה ליוצרה. אז הבנתי מה שאמר הרבי שהוא עוד יהיה ב"כמה" מעמדי תגלחת...

מסופר על הרבי מטאהש זי"ע מעשה נפלא: פעם נכנס אליו יהודי שהיה דר במונטריאול, ואמר לו שבא להיפרד ממנו, מפני שהוא עומד לעזוב את העיר ולעבור להתגורר בעיירה מרוחקת. העיירה ההיא היתה כמעט ריקה מכל סממן יהודי, והרבי שאלו איך יתכן הדבר שיהודי כמוך יגור במקום שכמעט אין שם אידישקייט. אמר לו היהודי שהדבר הוא מפני שאירע לו ל"ע אסון גדול, והוא מספר להרבי, שהיה לו סכום גדול מאוד של כסף כדי לקנות דירה במונטריאול, וכאשר נסע פעם לאנטוורפן, נגנב ממנו כל הסכום, ועכשיו שהציעו לו איזה משרה באותה עיירה, אין לו ברירה ומוכרח הוא לעבור לשם כדי שיהא לו פרנסה וכלכלה. אך הרבי לא הרפה, ואמר לו שאף על פי כן לא כדאי הדבר להחריב את ביתו מכל האידישקייט, וכדאי לו להישאר במונטריאול.

למחרת, כשהיהודי התפלל בבית המדרש, נכנס יהודי לא מוכר, וניגש אליו, ושאלו אם הוא היה פעם באנטוורפן ונגנב ממנו סכום עצום של כסף, ומשהשיב לו היהודי שכן, אמר לו היהודי בשקט שהוא נתפתה מיצרו, והוא גנב ממנו הכסף, ועכשיו הוא מתחרט, והחזיר לו כל הכסף, ואמר לו שיש כאן עוד כמה אלפי דולרים על העגמת נפש ותיכף ברח הגנב...

היהודי לא האמין למשמע אזונו, הוא לקח את המעטפה עם הכסף, וראה לנכון שאכן כל הסכום העצום שנגנב ממנו נמצא שם - עם התוספת. היהודי ראה בזאת סייעתא דשמיא עצומה שעליו להישאר במונטריאול ולא לעבור למקום ההוא. ושמח שגם הרויח כמה אלפי דולרים מכל הגניבה הזאת, ואכן כן עשה, הוא נשאר שם, וקנה דירה חדשה והקים בית יהודי חסידי לתפארת.

שנים רבות אחר מאורע זה, פגש היהודי באותו גנב שהחזיר לו לפני שנים את כל הכסף, והיהודי ניגש אליו והודה לו שבזכות זה שהחזיר לו הכסף נשאר במונטריאול והקים בית חסידי לתפארת, אמר לו הגנב: ליהוי ידוע לך, שלא לי אתה צריך להודות, אלא להאדמו"ר מטאהש...

וכאשר ראה שהיהודי לא מבין, גילה לו את הסוד, ואמר לו שהוא לא היה מעולם באנטוורפן, רק האדמו"ר מטאהש ביקש ממנו להיכנס אליו, ולספר לו כל המעשה הזה - כאילו הוא היה הגנב - וליתן לו כל הכסף הזה כדי שישאר במונטריאול ולא לעבור למקום ההוא, ולכן לו אתה צריך להודות ולא לי...

כ"ח מנחם אב**הנצי"ב מוולאז'ין זי"ע**

יום ההילולא - כ"ח אב

סיפר הגאון רבי שמריהו גריינמן זצ"ל:

רבינו הנצי"ב מוולאז'ין זצ"ל היתה דרכו בקודש שלא לדרוש כלל ברופאים. והנה היתה איזו תקופה שלא חש בה בטוב ובני הבית בקשוהו שיאות להבדק אצל רופא.

הסכים הנצי"ב לדבר. הרופא הגיע לבדוקו, ולאחר שעה ארוכה של בדיקה, הצביע על הבעיה ונתן מרשם של תרופה, להגישה אל רוקח העיירה כדי שיכין את התרופה.

לאחר שיצא הרופא מעם פניו, נטל הנצי"ב את המרשם וקרעו!

ויהי הדבר לתימה גדולה בעיני בני הבית - ממה נפשך, אם אין בדעתו ליטול את התרופה, מפני מה הסכים להבדק ע"י הרופא, ואם כבר הסכים ליבדק, למה לא יטול את התרופה.

משנוכח הנצי"ב בתמיהתם, פתח וביאר להם:

"מדוע תמיד אין אני דורש ברופאים? - משום שידוע אני איזה אבר כואב לי ואני מתבונן אילו מצוות ששייכות לאותו אבר חיסרתי, ומתקן אני את אשר עוותתי את אשר צריך תיקון, בחינת 'ושב רפא לו'. הפעם, לא חשתי בטוב, אך לא עלה בידי להבחין באיזה אבר בגוף קיימת בעיה. על כן הסכמתי להבדק ע"י הרופא כדי שימצא מהו המקום הבעייתי. מעתה, לאחר שכבר גילה את הבעיה, שוב אינני זקוק לתרופותיו, אלא חוזר אני לדרך הרפואה הישנה שלי - לתיקון המצוות השייכות לאותו אבר..."

כ"ט מנחם אב**הגאון רבי שמואל סלאנט זי"ע**

יום ההילולא - כ"ט אב

הרה"ג רבי שמואל מסלנט, רבה של ירושלים, עוד בהיותו בחוץ לארץ, חלה במחלה קשה, והרופאים לא יכלו להושיעו. נסע לבעלז ומרן (הרה"ק ה"שר שלום" מבעלז זי"ע) מישש את גופו ונתרפא וציוה עליו להעתיק מקומו לארה"ק, שהאוויר שם הוא טוב - עשה כמצוותו והבריא לגמרי.

פעם התעורר בירושלים ספק על כהן אחד בענין עלייתו לדוכן. היו שהתירו והיו שאסרו, והוחלט שהרה"ג רבי שמואל מסלנט יכריע בדבר, - התייצב הכהן בפני רבי שמואל ובתוך דבריו סיפר שהיה בבעלז וגם שם עלה לדוכן. כשמע זאת הרה"ג רבי שמואל, אמר, כי אם עלה לדוכן בבעלז - "אין בודקין מן המזבח ולמעלה".

הרה"ג רבי שמואל מסלנט היה בשנותיו האחרונות סגי-נהור, וכידוע היה פיקח וממולח - פעם ביקר בביתו רב אחד מידידיו, פנה אליו רבי שמואל ואמר לו: "האם אין איש בבית? הבה ואספר לך מה

שאירע פעם אתי. באחד הימים נסעתי לארץ ישראל בעניני הכלל. בדרך תקפו אותי כאבים ויסורים נוראים בכתף, עד שלא יכולתי להזיז את ידי. כשבאתי לווינה פניתי מיד אל גדולי הרופאים, אך ללא תוצאות. כל התרופות לא העלו מזור. החלטתי לנסוע אל הרה"צ רבי שר שלום מבעלז, שהיה מפורסם בגאונותו וצדקתו. כשבאתי לבעלז, לא גיליתי לאף אחד את שמי. הרבי מבעלז היה נוהג לעבור בין כל קהל הבאים ולתת לכל אחד ברכת שלום. אני עמדתי בין הבאים ורציתי לראות את פניו. בתוך כך ניגש אלי רבי שר שלום והניח ידיו בחזקה על כתפי הכואבת. דבר זה הכאיב לי מאוד עד שפרצה מפי זעקה. פנה אלי ואמר: 'אני יודע אני יודע' והמשיך ללכת הלאה. מיד לאחר מכן, כשיצאתי החוצה, הרגשתי כבר הטבה גדולה. כשניסיתי לסובב ידי לכל הצדדים, לא הרגשתי יותר כאב, ויצאתי מבעלז בריא ושלם".

הרה"ק רבי יוסף מאיר ממחנובקא זי"ע

יום ההילולא - כ"ט אב

שמעתי מהגה"ח ר' נטע ציינוירט ז"ל, שבתל אביב היה יהודי בשם רבי נחום מרדכי פרוס והיה חסידו של הרה"ק רבי יוסף מאיר ממאחניווקא, פעם קרא לו הרי"מ בהיות הבוקר וסיפר לו שלהאפטער רב הגיע פעם יהודי מגושם וביקש ברכה לפרנסה, בירך אותו שיהיה לו פרנסה, וביקש עוד שהוא חייב לפריץ כסף רב ואין לו מהיכן לפרוע, ובירכו שיהיה לו לשלם לפריץ, וביקש עוד שיש לו כמה בנות שהוא צריך להשיאם ואין לו כסף, ובירכו שיהיה לו להשיאן, וחזר ובירכו על כל בקשותיו, וכשיצא האיש לדרכו פנה הרה"ק רבי יצחק מאיר בנו של האפטער ותמה בפני אביו מה יום מיומים שהאיש פעל כל מבוקשיו, ענהו אביו שהרבובש"ע נותן לו מכסה קצוב של ישועות כמה הוא יכול לתת ליהודים, ובימים האחרונים לא נכנס אלי שום איש, וכשנקלע אדם זה לפני היה לי הרבה ליתן לו, כך סיפר המאחניווקער לר' נחום מרדכי, וסיים באמרו - כבר ימים מספר שלא נכנס אלי שום יהודי ומה שתמצא תוכל עכשיו לפעול, וביקש ר' נחום מרדכי כמה בקשות ופעל, ובספרו זאת לא רצה רנ"מ לגלות מה שביקש, רק דבר א' גילה שביקש אריכות ימים, ואכן חי צ"ז שנים.

כ"ק מרן אדמו"ר ר' אליעזר זוסיא פורטגאל מסקולען זצוק"ל

יום ההילולא - כ"ט אב

שמעתי מאבי מורי שליט"א, מעשה ששמע בעצמו מהרה"ח ר' רפאל קלוגמאן שיחי' ממאנסי, דבדידיה הוה עובדא. הוא זכה שהרה"ק מסקולען זיע"א יתאכסן בביתו, והנה דרכו בקודש של הרה"ק מסקולען זיע"א היה שלא אכל רק משחיטת שוחט אחד, וכבר היו רגילים להביא עמהם בכל מקום בואו של הרבי בשר מהשוחט של הרבי, שיהיה לצורך אכילת הרבי.

פעם אחד כשהרבי התאכסן בביתו, הכניס הבעל אכסניא את סעודת הערב והגישו לפני הרבי, אך שלא כהרגלו לא טעם הרבי אותו היום כלום מהבשר. בני הבית הפצירו את הרבי שיאכל הבשר ולא יסגף את עצמו, אך הרבי בשלו שאינו אוכל את הבשר, ומענה בפיו שהיום אינו יכול לאכול. אחרי עבור זמן מה, הרגישו בני הבית כי מנת הבשר של הרבי נתחלפה עם בשר אחר משוחט אחר, ואז אכן

נתברר הדבר מדוע לא אכל הרבי ממנו, כי היה לו סייעתא דשמיא להרגיש שיש כאן פקפוק בבשר, שאינם לפי כללי חומרות ופרישות של הרבי זיע"א.

חודש אלול

א' אלול

ה"לב שמח", הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק זי"ע

יום ההילולא - א' אלול

הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק זי"ע נולד בשנת תק"ס לאביו רבי שמואל ב"ר מאיר - נכד הגאון רבי יצחק אבד"ק בעלז - שנתברך אביו מפי הב"ח זי"ע בברכת הבנים ונולד לו רבי יצחק שניהן אח"כ כראב"ד דבעלז.

פעם אחת נכנסה הרבנית הצדקת מרת פרידא ז"ל (אשת הרב הקדוש מאלעסק), לאמה הרבנית הצדקת מרת מלכה ז"ל, וביקשה ממנה שתלך עמה לאביה השר שלום (מבעלז), שהוא יאמר לבעלה רבי חנוך העניך דוב, שלא יתפלל לפני העמוד וידקדק בעת התפלה ושלא יתפלל בקול רם, מפני שהיה אז חולה על הריאה ורקק דם, ונכנסו שניהם לפני זקני מבעלז, ואמרה הרבנית, פריידאלע בעט מען זאל זאגין אונזער רבי העניך (=בתנו פריידאלע מבקשת שתאמר לבעלה הקדוש) שלא יתפלל לפני העמוד מפני שאינו בבריאות השלימות, והיה תשובתו של השר שלום, מלאכים ושרפים משתוקקים על תפלותיו, על כן איני יכול לומר לו שלא יתפלל, ולא תדאג כלום בעזרת השם יתברך הוא יהיה בריא.

לאחר איזה שבועות נסע השר שלום לסטרליסק ולקח עמו את חתנו, ודרכו של רבינו הקדוש השרף שבלייל שבת שפך את כל הכלי של המלח ועם הפלפלין לתוך מאכלו, והשיריים האלו נתן לאנשים גדולים ברום המעלה ולמי שנתן השיריים הוכרח לאכול כולו בלי גרעון [=בלי להשאיר כלום], ואז עמד זקני הלב שמח מאחורי כסאו ונתן לו אלו השיריים ואכל כולו והיה לו לרפואה. [אור חדש (אלעסק) דף ל"ה].

כתב לי דודי הגה"צ ר' יצחק שליט"א מסטאניסלאוו. בעיר קירא מצרים היה איש אחד חולה על כאב הראש ר"ל (המחלה הזאת שהי' לטיטוס הרשע שם רשעים ירקב) והיסורים שלו היו קשים עד למאוד ונסע לדרוש ברופאים למדינות שונות וכולם אמרו נואש לחייו, עד שבא לגאליציען והיה בלבוב אצל הרופא היותר גדול ואמר לו גם כן שאין תקוה למחלתו, ובלבוב כבר ידעו ושמעו מגדולת רבינו (הרה"ק רבי העניך מאלעסק זי"ע) ומופתיו הגדולים, ונתוודע להאישי הנ"ל גם כן מזה הצדיק הקדוש ונסע לאלעסק ובא לשם ערב שבת קודש, וכאשר דרך על מפתן בית רבינו וראה צורת קדשו הרגיש בעצמו יותר רפואה עד שכמעט לא הרגיש כלום, ובליל שבת"ק לא הרגיש שום מיחוש בעצמו, ואצל

השלחן בליל שבת פתח רבינו בהתלהבות גדול וז"ל: כאשר הצדיק בא לעוה"ז או יורדין עמו הרבה נשמות בכל מקום שהם במקומות הרחוקים כמו מדינות הים בא"י באמעריקא ובמצרים כגון קיירא והם מקושרים בהצדיק ומוכרחין לבא, מה עושה הקב"ה שולח לאיש הלז יסורים ל"ע עד שמוכרח לבוא להצדיק שיש לו עמו שייכות, וממילא כאשר בא להצדיק עוזבין אותו היסורין והוטב לו לגמרי בלי שום פעולה, וכאשר אמר רבינו דברים האלו הרגיש המדובר שאליו יגיעו הדברים האלה, והתחיל לצעוק בקול ולרקד מחמת שמחתו הגדולה ואמר מה שלא יכלו כל הרופאים שבעולם לפעול, פעל עבורו רבינו ברגע אחד, ואיש הזה חזר לביתו בבריאות השלימות.

שמעתי מהרה"ג ר' אליעזר דוד פרידמאן שליט"א ששמע מהגאון ר' צבי קינסטליכער ז"ל, רב דהערמאנשטאט-סעבין, שהוא למד אצל ג' גדולים, מקודם למד בהאנשאווין אצל הגאון מבאניאד בעל פרי השדה, אח"כ אצל הערוגת הבושם, ואח"כ בפרעשבורג אצל השבט סופר. וסיפר שכשלמד בהאנשאווין היה לו חבר ובבין הזמנים נסע כל אחד לעירו וגם החבר שלו נסע, ולזמן הבא לא בא בחזרה ולא ידע הטעם, אחר שעבר שנה נפגש עם אח של החבר, סיפר לו האח מה אירע עם אחיו וסיפר שר"ל נכנס בקרבו דיבוק וציער להבחור, וגר סמוך לבארדיוב על כן נסע לבארדיוב, ושם נאספו הגה"צ ר' משה'לי והדיינים לחדר הבי"ד ואמרו להדיבוק אנו גוזרים עליך שתצא מהבחור, ענה הדיבוק מי אתם? אמר ר' משה'לי דרך ארץ, איך בין צאנזער רב'ס איניקל, ענה הדיבוק, ושאל על הדיינים, ומה עושים פה אלו עמי הארצים, והמשיך בדיבורו ואמר אני תלמיד ר' יהודה הנשיא, רבינו הקדוש, ובשביל שנצבת נגד כבודו של רבינו הקדוש אין לי מנוחה עד היום, ר' העניך'ל הגר באלעסק הוא ניצוץ מנשמתו של ר' יהודה הנשיא והוא יכול לעשות לי טובה. כששמעו מה שאמר התחילו להכין עצמם להנסיעה לאלעסק, ותיכף כשהכינו עצמם להנסיעה פסק מלצער הבחור. הם שראו שהיתה הרוחה, חשבו שהיה די ליסע לסטראפקוב להרה"ק משינאווא שגר אז בסטראפקוב, [הסעבינא רב אמר בגליל ההוא מי היה גדול יותר מר' יחזקאל], תיכף כשחשבו או דיברו בלחש שרוצים ליסע לסטראפקוב ולא לאלעסק, הרגיש זאת הדיבוק ואמר להם 'אתם מרמים אותי', ואח"כ בעש"ק שהבחור צחצח מנעליו קצת אחר הזמן של שבת, רץ הדיבוק עם הבחור מרחק רב ומצאוהו בהכפר החמישית, אחר הנ"ל נסעו בהכרח לאלעסק, הרה"ק בעל "לב שמח" לא עשה עסק גדול ובליל אחד בתוך ימי השבוע הכניס אותו לחדרו ואמר לו שיצא מסמוך לעין ודרך החלון, וכך עשה יצא משם, היה לו קצת סימן אצל העין, ועשה חור קטן בהחלון, ואחר כך היה בעל בית מכובד בעירו.

סיפר לי כ"ק חותני הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי זצוק"ל: איש א' היה בין חסידיו רבינו הרה"ק רבי חנוך דב מאלעסק זי"ע בלבוב ושמו ר' משה שמואל, והיה נאמן ביתו של שר גדול א' על פיו יצאו ועל פיו יבואו הנכסים של השר, מזה היתה פרנסתו, ורמ"ש היה נדבן גדול וביתו פתוח לרווחה וכל הפושט יד נתן לו עד שלא לן אצלו מעות בשום פעם, כמה שהיה לו חלק לעניים. פעם אחת ביום ה' לעת ערב כשבא להשר אמר לו השר - יותר אל תבוא לביתי ואל תוסיף ראות פני כי ביום ראותך פני מות תמות בקנה השריפה שבידי (ונודע לו אח"כ שהיה עליו הרבה מלשינות ומסירות), והתחיל לתרץ עצמו והיה ללא הועיל והרבה בהפצרות ובקשות שונות ולא נתן קשבת לדבריו והלך מהשר חוצה בפחי נפש, ולא הלך לביתו רק הלך ישר למסילת הברזל ליסע לאלעסק, וישנתי אז באותו הלילה על המשמר בבית רבינו, ושמעתי שא' דופק בפתח רבינו, והלכתי לראות מי בשם וראיתי את ידידנו

רמ"ש, ושאלתי אותו מה חדשות באמצע הלילה ואמר לי שאבקש את רבינו שרוצה אני לבוא לפני רבנו חדר"ה, והלכתי לשאול את פי רבינו ונתן רשות לבוא לפניו, ושמעתי שסיפר לזקני דברים הנ"ל ואמר לרבינו בזה"ל יידע רבינו שאין לו אפי' על הוצאת שבת והתאנח וגנח באנחה גדולה, והשיב לו רבינו מה אתה מתאנח "לא תפחוד כלל השי"ת יהיה בעוזרך", ושאל אותו רבינו בוודאי תהיה בכאן על שבת. ואמר לו לא מפני שבאתי ישר מהשר לכאן ואין אצלי בגדי שבת, ואמר לו רבינו על זה אין דאגה תוכל לשאול לך בגדי שבת ותשאר על שבת ונשאר בשם, והביא ביום ערש"ק יין לרבינו על קידוש, ואמר לו רבינו דע שאני יושב בזמן ארוך אצל השלוש סעודות ואתה אחר שתראה צה"כ במוצ"ש תתפלל ותסע לביתך, והיה לו לפלא, קודם אמר לו שישאר על שבת ואח"כ אמר לו שיסע תיכף במוצ"ש לביתו, אבל הוא באמונתו יחיה ושש ושמה על דברי רבינו. וכן היה שתומ"י במוצ"ש נסע לביתו ובלבו היה אמונה גדולה שבוודאי יהיה לו ישועה, וכשבא לביתו שאלה אותו אשתו היכן היית על שבת (שלא ידעה שנסע אל רבינו וחיפשה אותו בכל השבת קודש) כי השר שלח אחריו הרבה שלוחים שתלך אצלו. וסבר רמ"ש בדעתו מה לי לילך עתה בלילה בעת שהשר ישן ובפרט שהיה לו התחזקות שראה שהתחיל הישועה להתנוצץ מברכת רבינו והלך לישון, ובבוקר אור הלך להתפלל וסבר בדעתו שמי יודע מה צריך לעשות אצל השר. ובא עוד הפעם שליח מהשר לקרותו שיבוא תומ"י והלך להשר ושאלו היכן היית, וענה לו הן גרשת אותי מפניך הלכתי לבראד לחפש לי איזה מסחר, ואמר אליו השר משה שקר אתה דובר כי יודע אני שהיית אצל הראב"ן מאלעסק וזה הראב"ן (אמר השר בלשון פלניא) הוא אדם רע מאד כי רצה להרוג אותי, ואמר לו רמ"ש בלשון תמיה מה אתה דובר הלא הרבי היה שבת בביתו, ואמר לו השר לא תרמה אותי לא ראיתי פני הרבי מעולם ועתה אני מוכן לומר לך כל צורתו הפיאות והזקן שלו. וראה רמ"ש שדובר אמת בלבבו. ואמר לו השר שיכול להשאר להלן בעסקיו וכן היה שנשאר בשם עד פטירת רבינו ואח"כ דחה אותו ממשמרתו באיזה תירוץ.

בעיר אלעסק, כשהיו מכינים יסוד לאיזה בנין, היה צורך לחפור אמות אחדות בעומק עד אשר מצאו קרקע בתולה הראויה להנחת היסוד. כשהתכוננו לבנות שם את בית הכנסת הכינו ג"כ את היסודות באופן כזה. וכשגמרו לחפור את קרקע היסוד בקרן דרומית-מערבית אמר הבנאי להרה"ק רבי העניך שירד להניח את אבן הפינה. השיב לו הרה"ק: "לא ארד, כי ירא אנוכי שמא יפול עלי עפר מן הצדדים". והיה הדבר לפלא בעיני הבנאי והסביר להרה"ק כי החפירה לפי כל חוקי הבנאות, ואילו היה כאן חשש של סכנה לא היה אומר לרבי לרדת. אבל הרה"ק עמד בסירובו. לאחר שהבנאי הפציר בו הרבה ולא יכול היה לסרב יותר, הסכים, אבל אמר שברצונו לילך קודם לטבול במקוה. מיד כשהלך משם נפלו גושי אדמה משני הצדדים אל תוך החפירה, והיה לנס. כשחזר מן המקוה אמר אל הבנאי: "אל יפלא בעיניך על ידיעתי שהאדמה שבקצות החפירה תתפורר, כי ראיתי שם אבן אחת המבקשת ומתחננת לפני הקב"ה שתזכה להיות נמנית גם היא בין האבנים אשר תהיינה קבועות ביסוד בית הכנסת הנבנה, והבנתי שהאבן הזאת תפעל בתפילתה אצל השם יתברך". וכך היה. כשפינו את העפר מצאו שם אבן גדולה, אמה וחצי אורכה, שהתאימה בדיוק למידת היסוד. נטלו את האבן וקבעוה ביסוד בית הכנסת.

כאשר היה רבינו (כ"ק אדמו"ר מסטאניסלאוו-לונדון זצוק"ל) בא"י בשנת תשי"ד, הלך לבקר את הגאון האדיר האבד"ק טשעבין זצוק"ל, נענה הגאון ואמר, יש לו קשר ושייכות עמו, כי אחיו הגדול בימי ילדותו חלה במחלה כבידה הנקרא "דינדער פלעג" והיה שוכב בלי הכרה, ושלח אביו קוויטל אל

הרה"ק בעל "לב שמח" להזכיר את החולה. בין כסה לעשור שלח לו הצדיק מאלעסק אגרת תשובה שהזכיר אותו בתפלה מסוימת בראש השנה, ויהיה לו רפואה שלמה. וכן היה, ויבוקש הדבר וימצא שבזמן שאחז"ל בעל "לב שמח" באותה תפילה אז התחילה רפואתו לבוא.

סיפר לי מחותני הגה"צ ר' אליעזר דוד פרידמן שליט"א ששמע מהאדמו"ר מקיעוו נכד הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זצ"ל והרה"ק בעל לב שמח זצ"ל, שאמר בשם אביו בזה"ל, רבותינו היו גדולים מאוד, אמנם מה שראו אצל הלב שמח, לא ראו אצלם.

וסיפר שבעיר ווין גר אדם מאדערני שומר תומ"צ, ונולד לו בן שלא הי' לו תיאבון לאכילה כלל, ומטעם זה לא נתגדל כראוי. התייעצו עם רופאים גדולים ולא מצאו לו תרופה.

כאשר שמעה אם הילד שבאלעסק אצל הלב שמח זצ"ל אפשר להיוושע, הפצירה בבעלה שיסע לאלעסק, אמנם בהיותו ירא וחרד לא רצה בעלה לנסוע לשם, באמרו שמסתמא עושה הרבי מופתים ע"י כישוף רח"ל. אמנם כאשר הפצירה בו למאוד, והדבר הפריע לשלום בית, החליט לנסוע לאלעסק, לא מחמת אמונתו בהצדיק אלא משום שלום ביתו.

בליל ששי הגיע בעגלה לעיר אלעסק עם בנו. הלב שמח לא הי' מקבל אנשים בלילה, אמנם בעת ההוא כשהגיע האיש עם בנו לשם, פתח הרה"ק מאלעסק את דלת חדרו, וכשראה האיש את צורת הרה"ק החליף תיכף את דעתו אודות הרה"ק, שאינו כמו שחשב ח"ו. ויהי ממחרת בבוקר ניגש להרה"ק ושפך לפניו צערו אודות בנו שאינו רוצה לאכול, ואמר לו הרה"ק, השי"ת יעזור שהרפואה תגיע לבית. הוא חשב שהרבי יעשה איזה פעולות עם בנו, אמנם לא כן הי'.

אח"כ יעצו לו החסידים שבליל שבת קודש יעמיד יין אצל שלחן הטהור ויזכיר את בנו, וכן עשה, והרבי חזר על דבריו הנ"ל, השי"ת יעזור וכו'. וכן בשבת קודש בבוקר וכן בסעודה שלישית, וכן כשנפרד מהרה"ק מאלעסק.

האיש נסע מיואש לביתו עם בנו, אמנם חשב שעכ"פ יהי' לו שלום בית. כך נסע בעגלה עד שהגיע לעיר אחת, על מנת להמשיך משם ברכבת. נכנס עם בנו לבית מלון להנפש מעמל הדרך, וכאשר ישבו בפרוודור פרח פתאום לשם עוף משונה, ובראותם את העוף אמר הבן, 'את בשר העוף הזה הייתי אוכל'. אביו נשתומם למשמע אזניו כי מעולם לא שמע את בנו אומר שרוצה לאכול, אלא שהוצרכו להאכילו בעל כרחו. לאחר שאכל הבן מבשר העוף, נשתנה לאיש אחר ומאז והלאה הי' אוכל לתיאבון, ותוך כמה שבועות הבריא לגמרי והשלים מה שהי' חסר לו במשך כל השנים.

אחר שהבריא הבן לגמרי, לקחו אביו למומחה גדול (פראפעסאר). כאשר שאלו הפראפעסאר מה נעשה עם בנו, וכשהראה לו על בנו הבריא לא האמין הפראפעסאר למראה עיניו. סיפר לו האב מהקורות אותו, הראה לו בספר אחד שבעקד הספרים שלמחלה זו אין בנמצא רפואה אלא לאכול מעוף אחד שנמצא במדינות אפריקה, ואי אפשר להשיג עוף זה במדינות אלו. סיפר האב להפראפעסאר שהעוף הזה פרח לתוך בית המלון (ואז הבין מה שבירך אותו הרה"ק מאלעסק, השי"ת יעזור שתבוא הרפואה לביתך).

אחד מאנשי שלומו של הרה"ק בעל הלב שמח מאלעסק זי"ע, נהג תמיד לקבל ממנו ברכת פרידה טרם נסע לרופא מומחה לרפאות מיחושיו. פעם נתיישב להפסיק הנהגה קבועה זו, כיון שהצדיק אינו נותן לו תרופה מעצמו, כי אם מייצעו ליסע לרופא הלז, וזאת יודע הוא מכבר, ועשה כן.

אולם הפעם לא הצליח בדרכו, ובא להצדיק והתנצל לפניו על דמיונו הכוזב. והיה דרכו לעת זקנותו שהיה לו מקל סמוך לשלחנו לסמוך עליו, ולקח המטה בידו והכה על שלחנו בהדגישו אליו: מה שאמרו חז"ל עה"פ ורפא ירפא "מכאן" שניתן רשות לרופא לרפאות, שמשלחן הזה ניתן הכוח לרופא הלז לרפאותו.

סיפר לי כ"ק חותני הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי זצוק"ל: בעיר ראדחוב הסמוך לאלעסק הי' שם מלמד א' ושמו ר' מיכל מחסידי רבינו, והמתנגדים של רבינו שם הקניטו אותו וצערו אותו תמיד אודות נסיעתו לאלעסק. פעם אחת נחלה אשתו על חולה (לעהמונג) והיתה מסוכנת ודפק הרבה פעמים על פתחי רבינו ולא נתרפאת והי' להם להתנגדים פתחון פה לצערו יותר כמוכן. וכתב מכתב לרבינו בבקשות ותחנונים שירחם עליו ויתפלל על אשתו שיהי' לה רפ"ש במהרה שכמעט היתה גוססת ויהי' אז קידוש השם, ועמדתי אז סמוך לזקיני רבינו וצ"ל כשבא המכתב, ואחר שקרא המכתב אמר קנאתי בהוללים, וצוה ליתן לו נייר לכתוב תשובה וכתב בכתי"ק וז"ל: ב"ה ידידי החסיד ר' מיכל מכתבו הגיעני התפללתי עליה כתפלת משה על מרים והכתיבה יהי' לה לשמירה, חנוך דוב אב"ד אלעסק. והמכתב בא לר' מיכל יום ה' לעת ערב והניח המכתב תחת מראשותי'. ואחר איזה שעות אמרה לבעלה תן לי חלב ונתן לה, והתחילה מעט לישב על המטה, ואז ראה שהתחיל הישועה להתנוצץ ולאט לאט הוטב לה עד שאמרה ליתן לה בגדיה, ושאל אותה למה לך, ואמרה שמרגשת עצמה כי טוב וחפצה להכין על שבת. ונעשה רעש גדול בהעיר ובפרט בין המתנגדים באו לשאול מה זה, ואמר להם שהרבי כתב לו מכתב והניחו תחת הכר ומזה הוטב לה. ואז דברו המתנגדים ביניהם שבוודאי איזה קמיע הוא. ובא לשם רב אחד גדול ומפורסם בעל מקובל גדול והלך לר' מיכל לראות המכתב, ורצה לראות אם אפשר לצרף מזה איזה קמיע וכשהתבונן היטב בהמכתב לא ראה שום שמות. וראה שאיש אלקים הוא ונשק המכתב מרוב התעוררות אהבה. ונסע ר"מ לאלעסק וסיפר לרבינו הכל, ואז אמר לו רבינו תדע אשר ב"ה שמי עלול לזה שאפעול בו ישועות ורפואות רק ירא אני שלא יחשדני שיתן אני קמיעות.

הגה"צ אבד"ק נאראל זצ"ל סיפר לרבינו כ"ק אדמו"ר מסטאניסלאו-לונדון זצוק"ל, שזקנם מרן הרה"ק בעל לב שמח זי"ע חלה פעם במחלת השיתוק, וציווה שישאווהו במטה לבית המדרש. כאשר הביאו אותו לפתח בית המדרש, שם ידו הק' על המזוזה, ומיד התגבר בכוחותיו, ירד מהמטה והלך כאחד האדם אל מקומו אצל העמוד. לתמהון כל הנוכחים, הסביר להם הצדיק, שזה אינו מופת כלל, רק פשוט התאזר בכוחות דקדושה "וניתקתי את עצמי מהבעל דבר".

ב' אלול

ה"דמשק אליעזר", הרה"ק רבי אליעזר הגר מוויז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - ב' אלול

אבי (הרה"ח רבי שלמה זלמן מוזס ז"ל) עלה לא"י בשנת תרצ"ג. בשנת תש"ו, לאחר תשע שנים בהם

לא זכה להיפקד בזש"ק, כינס מגין מידידיו הקרובים, ובהם: ר' שמשון וולצר ע"ה, ר' בערל וולצר ע"ה, הג"ר שלום לסטר, ר' נטע סלר ע"ה ועוד מידידיו. כל הכבודה נכנסה בליל זאת חנוכה אל הרבי ה"דמשק אליעזר" זי"ע, והודיעו שהם אינם יוצאים מחדרו עד שיבטיח לחברם ר' שלמה זלמן ישועה. מה אתם רוצים ממני? מה נטפלתם אלי? איזה זכויות יש לי? - אמר הרבי ברוב ענותנותו. נענה ר' שמשון וולצר ואמר, זכויות רבות לרבי שהציל יהודים רבים כל כך בטרנסניטריה (ידועה העובדה, שאפילו את השעון היקר של הרה"ק מאפטא זי"ע שהיה ברשותו, מכר הרבי בכדי להציל יהודים).

נענה הרבי זי"ע במתק לשונו ופנה לר' שמשון ואמר: שימשאלע! להציל יהודים זו זכות או חובה? להציל יהודים זו הרי חובה. אתם מאיימים שלא תצאו מכאן, הרי אין לי כל כך הרבה מיטות עבור כולכם. לאחר מכן ביקש הרבי מאבי ז"ל את הקוויטל, נטלו ואמרו: מרים (זהו שמה של אמו) הרי שם זה הוא ר"ת של מ'ה ר'בו מ'עשיך י'. וכאן פנה אל אבי ואמר: שלמה זלמן הניצול, שלמה זלמן הניצול, הניצול, בוודאי יתקיים מה שכתוב ב"בני יששכר" (שזאת חנוכה הוא עת רצון לפקידת עקרות). זכות אבות יש לי כן, זכותו של אבי הק'. ושוב חזר ואמר: שלמה זלמן הניצול. מיד לאחר דברי הרבי רמז ר' שמשון לכולם שיצאו, כלם יצאו, ואבי אכן נושע מכוחה של ברכה זו.

כ"ק האדמו"ר ה"דמשק אליעזר" עלה לארץ ישראל בסוף חודש ניסן שנת תש"ד. חדשים מספר אחרי זה, בעוד שרבונו (מרח"ה אמרי חיים" זצוק"ל) עדיין היה ברומניה, חלתה קשות בתו של רבנו - הרבנית הינדא אדלר, שעלתה מרומניה וגרה בתל אביב והרופאים התייאשו מחייה. כשרצו בני המשפחה להודיע על המצב למרח"ה, אמר להם ה"דמשק אליעזר" לא להודיע כרגע מאומה, כדי לא לצער, אלא יודיעוהו אחר כך בשורה טובה, שהיא כבר הבריאה. באחת משבתות הגיעה מחלתה לשיאה. בפרט בליל שבת קודש, הרה"ק היה במתח רב, עד כי היה ספק האם יערוך שלחנו הטהור. לאחר שיקולים בכל זאת ערך שלחן, במתח רב. ב"אתקינו סעודתא" חזר פעמיים על התיבות "להתקפא חלשין" (כך נהג לומר כ"ק הרה"ק ה"צמח צדיק" זי"ע). הדברי תורה שאמרם, נסובו אודות המתקת הדינים, ובין השאר פרש את מאמר חז"ל (ברכות י"ז ע"ב) שצדיקים נזונים בזרוע כי כאשר הם רואים שמן השמים אין ממלאים את בקשתם, הם לוקחים בזרוע בכח. את השירים "יברך את בית ישראל" ו"זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל" שר בהתרגשות עצומה פעמים רבות. הוא התאמץ בתפילתו במשך כל השבת, ואמנם הוטב לרבנית והחלימה לגמרי בעזרת השי"ת. אחרי שהבריאה, התבטא פעם: "באילו פנים הייתי נראה בעיני אחי, שאינני דואג למען ילדיו.

באחת השנים, בהתקרב יום תשעה-באב, ציווה הרבי (ה"דמשק אליעזר" מויז'ניץ זצוק"ל) על הרה"צ ר' מנדל גפנר זצ"ל לבל יצום ביום זה. הדבר הפליא את ר' מנדל: אמנם לא חש כל-כך בטוב, אולם היתה לו בהחלט היכולת לצום. ואולם, חזקה עליו פקודת הרבי, והוא מילא את דבריו.

ימים אחדים לפני יום-כיפור לקה ר' מנדל בהתקף-לב פתאומי. בשוכבו על מיטת חוליו, חנך בדעתו, האם עליו לצום, אם לאו. לקראת יום-הכיפורים השתפר מצבו, ואחר שבדקו הרופא, אמר לו: "יהא מותר לך לצום מחר - רק באם לא צמת לאחרונה, היות שגופך חלש ויתקשה להתמודד עם תעניות בתקופה קצרה".

אזי נוכח ר' מנדל לראות, עד היכן צופיות עיניו הטהורות של הרבי, אשר השגיח עליו, למען יוכל להתענות ביום-הכיפורים...

ג' אלול

הגאון רבי אברהם צבי אייזנשטט זי"ע בעל "פתחי תשובה"

יום ההילולא - ג' אלול

עובדות רבות מסופרות מגודל צדקתו וחכמתו של הגאון הצדיק רבי אברהם צבי אייזנשטט זצ"ל, רבה של אוטיאן בליטא, מחבר הספר "פתחי תשובה" על השולחן ערוך.

מסופר כי ראשית פרסומו בעולם כחכם וצדיק נפלא, היה בעקבות המעשה דלהלן:

פעם באה לפני הפתחי תשובה אשה שיבכה בבכי תמרורים, ותאמר לו:

רבי! בני נעלם מזה זמן רב ועקבותיו אבדו, כאילו טבע לתוך המים. הבריות סבורים כי המיר את דתו, ואחרים טוענים כי כבר איננו בין החיים. אנא רבי! רחמו עלי והגידו נא לי מה אירע עמו, האם הוא חי, או שמא המיר את דתו חס ושלום!?

השיב לה הפתחי תשובה: וכי כיצד אומר לכם מה עלה בגורל בנכם, הרי לא נביא אנכי!

אבל האשה לא הרפתה, והוסיפה לבכות: רבי! לא אלך מכאן! הנכם חייבים לאמר לי מה עלה בגורל בני, האם עודנו בין החיים.

השיב לה הפ"ת: הוא חי.

המשיכה ושאלה: האם לא המיר את דתו?

והרב משיב: לא המיר את דתו.

לאחר מכן אמרה: רבי! אמרו נא לי, האם הוא יחזור?

השיב לה הפ"ת באחרונה: בודאי, הוא יחזור לביתו.

ואכן כך היה. לא חלפה שנה, ובנה בא הביתה. כמובן שהכל ראו בכך "מופת" מיוחד במינו, והחלו לנסוע אליו מארבע כנפות הארץ.

וכאשר שאלו לאחר מכן את הגאון בעל הפ"ת: רבי! מהיכן הנכם יודעים את כל זאת?

השיב לאמר: זהו דבר פשוט ואין בו שום "מופת!" כל הדברים אשר אמרתי הנם מפורשים בגמרא.

אמרתי לה לאם הבוכיה כי בנה חי, שכן אמרו חז"ל כי הכל עומדים "בחזקת חיים". עוד אמרתי לה שהוא לא המיר את דתו, כי הרי כל ישראל עומדים "בחזקת כשרות". וכן אמרתי לה שהוא בודאי ישוב לביתו, שהרי אם הוא חי ולא המיר את דתו, בודאי ישוב ויבוא הביתה (נדפס בידיש בירחון "אידישע שטראלען" - תדש"ם).

הגה"צ רבי אליעזר ליפמן ליטמנוביץ מרדומסק זצ"ל

יום ההילולא - ג' אלול

...ביום ב' תמוז תר"ל, בהיותו בגיל ט"ו, התקיימו נישואיו של רבי שלמה'לע [אלטר בנו של הרה"ק רבי אברהם מרדכי בן החידושי הרי"מ זי"ע], עב"ג מ' אסתר פעריל ע"ה, בת החסיד המופלג ר' ליפמן ליטמנוביץ זצ"ל מעיר ראדומסק, הנודע בכינויו 'ר' ליפמן ראדומסקער', חתנו של הרבי מראדומסק בעל ה'תפארת שלמה' זי"ע.

רבי ליפמן זצ"ל היה מחשובי חסידי קאצק, חריף ופיקח, וממקורבי הרבי. פעם שלחו הרבי מקאצק לאסוף מעות 'כוללות', יחד עם רעו הרה"ק רבי וולף מסטריקוב זצ"ל, באומרו להם: 'נותן אני לכם לדרך ב' זכרים... ותוכלו לתתם לזקוקים לישועה בזש"ק.

לאחר פטירת הרה"ק מקאצק, דבק במרן החידושי הרי"ם, ונמנה על גדולי החבורה. נלב"ע ביום ג' אלול תרנ"ה ונטמן בבית החיים בראדומסק. על מצבתו נחקק: 'פ"נ הרב החריף והבקי החסיד המפורסם, וכן שבחים רבים על גדולתו בתורה ועבודה. מסופר כי לפני פטירתו של החידושי הרי"ם, שאלה הרבנית: עם מי נשדך את נכדנו שלמה'לי?! אמר הרבי: 'עם חסידים ותלמידי חכמים'. שאלה שוב: כגון מי? אמר הרבי: כגון רבי ליפמן ראדומסק'ער, בעל ה'נפש חיה', ורבי נח מביאלה. דבריו הק' נתקיימו במלואם, וכל השמות שיצאו מפיו, זכו ברבות הימים להשתדך עם צאצאיו.

הרה"ק רבי ישעיה מטשחויב הי"ד

יום ההילולא - ג' אלול

פעם כשביקר הרה"ק רבי דוד מדינוב זי"ע אצל הרה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זי"ע, בדרכו לעיירת המרפא קרעניץ, בקשו הרה"ק מצאנו שיקח עמו לקרעניץ את בניו הקטנים להברות את גופם החלש. הסכים הרה"ק מדינוב ונסע אתם לשם. באחד הימים כששניהם (הרה"ק מראצפערט, והרה"ק מטשחויב) השתעשעו במשחקם עלה רעיון במוחו של ר' ישעי'לה, הוא התחפש כדור לקח פיסת נייר בה רשם כמה מילים, ונכנס במרוצה לבית הרה"ק מדינוב תוך כדי קריאת "טלגרם, טלגרם", הוא מסר את הנייר להרה"ק מדינוב, ויצא חיש מהר חזרה למשחקיו, הרה"ק מדינוב נטל את הפתק, ומצא רשום בה כאילו הרה"ק מצאנו מודיע שהיום הוא אמור לבוא לקרעניץ, הרה"ק מדינוב העלה בת שחוק על שפתיו מרעיונותיו של הילד, אולם מה מאד השתומם כאשר לא יצאו שעות ספורות, והרה"ק מצאנו הגיע במפתיע לראות מה שלום בניו. מרוב התפעלותו על המקרה המפליא, סיפר הרה"ק מדינוב להרה"ק מצאנו על בנו הקטן שהוא בעל מופת. לשמע הסיפור חיך ה'דברי חיים' זי"ע ואמר: אם אמנם עתה הוא עדיין אינו בעל מופת, אבל הוא עוד יהיה בעל מופת בעתיד.

[נכדו כ"ק מרן אדמו"ר רבי משולם זושא מטשערנוביל זצ"ל ששמע מדודו זקנו הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע, שסיפר הדברים לדודו הרה"צ רבי יעקב צבי אב"ד סוכא כשביקש ממנו לספר לו על אביו הרה"ק רבי ישעיה מטשחויב זי"ע].

סיפר לי הרה"ח ר' ישראל ניימאן נ"י: הרה"צ ר' חיים'ל טשחויבער (בן הרה"ק ר' ישעי'לע זצ"ל) חלה פעם באמריקא בהתקפת הלב ונתרפא מזה, ובא להרה"ק מסאטמאר זצ"ל, וסיפר לו מעשה (במעמד ר' ישראל הנ"ל) מאביו הרה"ק ר' ישעי' טשחויבער:

כשישב הרה"ק ר' ישעי'לע קעסט בבעלז (מפני שהיה חתן הרה"ק ר' יחיאל מקרילעוויץ זצ"ל חתן הרה"ק מהר"י מבעלז זצ"ל), נחלה פעם במחלת טיפוס ר"ל, ובכל לילה היה יושב אחד אצל מטתו.

פעם אחת אמר הרה"ק מהר"י מבעלז, בלילה הזה אני אשב אצל מטתו, והרבנית לא הסכימה, אמנם הוא לא שמע אלי'.

והנה בלילה זו התגבר המחלה מאד ופניו היה ממש נלהב מגודל החום, פתאום שמע הרה"ק מהר"י איך שאמר, אה אה אה, ותיכף הוטב לו, עד שבבוקר כמעט שהוסר ממנו החולי לגמרי.

למחרת שאל לו מהר"י מבעלז, ישעי'לע מה היה זה שאמרת אה אה, ענה ואמר שאביו הרה"ק מצאנו בא אליו ואמר לו הלא אתה חלוש מאוד, ע"כ הבאתי לך פרי מגן עדן, וחתך הפרי ונתן לו להריח, והחייתי מאד מזה, ע"כ אמרתי אה אה.

אז אמר מהר"י להרבנית, הנך כבר רואה למה רציתי להיות אצלו בזו הלילה.

שמעתי מכ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, וכן מזקנים שזוכרים מקראקא, שפעם התבטא הרה"ק רבי ישעי' מטשחויב זי"ע, שלא התאכזב אף פעם מאביו, והיינו שהיה דרכו בכל פעם לאחל למבקש ישועה, 'זכות אבי הק' יעמוד בעדכם שיהיה לכם ישועה', והיינו שלא היה מבטיח ישועה, רק היה אומר שבזכותו של אביו הק' יהיה ישועה, וברכותיו לא חזרו ריקם.

שמעתי מחותני (האדמו"ר מגורליץ) זצ"ל שלמד בישיבת חכמי לובלין, והיה מתמיד לנסוע לצדיקים שהיו שם בפולין, כמו הרה"ק רבי אהרל'ע מקוזניץ זי"ע ובגור ועוד מקומות, והיה בידו כתלמיד יח"ל כרטיס מוזל ברכבת, וכך היה נוסע ממקום למקום.

וסיפר חותני, שפעם הגיע הרה"ק רבי ישעי' מטשחויב זי"ע לבקר את אביו הרה"ק רבי אלישע בגארליץ זי"ע. ושם בעיר היה יהודי שהיה עובד קשה לפרנסתו במכירת קרח, והיה עני מרוד, ובביתו המתינו ג' בנות שכבר הגיעו לפרקם, ונצרך לישועה למצוא להם זיווג, וכיון ששמע שהרה"ק רבי ישעי'לע הגיע לעיר, הלך למוכר הכרטיסים מההגרלה, ולקח ממנו ג' כרטיסים, - שהיה הדרך שבתחילת השבוע עלה כך וכך, ועד סוף השבוע שהיה מועד ההגרלה היה מחירים פוחת והולך, לפי שכבר רצה המוכר להפטר מהם - ולקח היהודי ג' כרטיסים בהקפה כדי ליקחם להרה"ק רבי ישעי' שיאחל שאלו הכרטיסים יצליחו בהגרלה. ונכנס אל רבי ישעי' זי"ע וסיפר צרתו שיש לו ג' בנות וצריך להשיאן, ואף אחד אינו רוצה להשתדך עמו לפי שלרש אין כל, וביקש שהרבי יאחל לו שיצליח. לקח רבי ישעי' כרטיס אחד מהם, ואמר לו זכות אבי הק' יעמוד שתצליח, ההוא העיז פנים ואמר: רבי אני רוצה הבטחה, נענה רבי ישעי' אני איני יכול להבטיח, ורק יכולני לומר בזכות אבי הק' שיעמוד לך להצלחה, כך טען עמו כמ"פ ולא הבטיח. וחזר היהודי למוכר הכרטיסים, וטען עמו שימכור לו זאת בפחות לפי שכבר היה סוף שבוע, והיה ויכוח ביניהם על חצי זלאט"ע, שביקש המוכר יותר ממה שרצה הקונה לתת, והיהודי הלזה אמר לעצמו, במילא הרה"ק מטשחויב לא הבטיח על כך, ולבסוף

לא קנה הכרטיס. בסוף השבוע נודע שהכרטיס הלזה זכה במליון זלוטע"ס... הפטיר חותני זצ"ל על מעשה זה, ואמר לי: בעריל, מה אומר לך, כשראינו היהודי הלזה בליל שבת קודש היה נראה כמי שיצא מדעתו... שהיה בידו ישועה גדולה, ובגלל שלא האמין בברכה, מכיון שלא הבטיח להדיא, איבד כל זאת. וזה היה מופת בלא הבטחה מפורשת.

ידוע שאצל צדיקים ראו שהדברים וחפצים שהיו בידיהם קבלו קדושה ונהיו קדושים, ובדגל מחנה אפרים כתב מהבעש"ט הק' זי"ע דגם כל החפצים שיש לכל אדם יש בהם ג"כ ניצוצות מחלקי נשמתו והכל שייך לשורש נשמתו של כל אחד, ובודאי וכ"ש שאצל הצדיק הוא כך, ואף במה שרק נוגע מביא בזה קדושה, ועי"ז ידעו צדיקים והרגישו על חפצים שהיו שייכים פעם לצדיק, שהרגישו קדושה בהם, ואאמו"ר זצ"ל סיפר מזקנו הרה"ק רבי ישעי' מטשחויב זי"ע הי"ד שהיה לו קופסת טבק מאביו הגה"ק בעל "דברי חיים" זי"ע וכשהיה אחד חולה או מקשה לילד היה נותן הקופסא ששימו את זה על החולה והיו מתרפאים והיינו כנ"ל דחפץ של צדיק יש בו קדושה.

להרה"ח ר' אלי' שארף ע"ה היה ילד שנעשה משותק בחצי גופו ל"ע, והביאו אל הגה"ק מטשחויב. לקחו רבינו בחיקו ומשש את גופו בידו ויצא משם בריא כאחד האדם.

וכן היה אצל איש אחד שנתעקמו לו פניו ל"ע על ידי התקררות מרוח נושבת, ובא להגה"ק מטשחויב, ועל ידי שמישש אותו בידו נתיישר פניו ונתרפא.

מדת הזריזות אצל צדיקים היתה באופן נפלא ביותר. זקה"ק מצאנו זי"ע כשהלך לטבול במקוה, עשה זאת במהירות נפלאה שאף אחד לא היה יכול לעשות כן, וכן ראיתי אצל הרה"צ אבד"ק נאסויד זצ"ל כשהלכתי אתו פעם לבית הטבילה, שתוך רגעים אחדות היה כבר בחוץ לבוש במלבושיו. וכן ראיתי ג"כ אצל דו"ז הרה"ק מוהר"י מטשחויב זצ"ל"ה, שעשה הכל בזריזות נפלא בכהרף עין, והיה אז זקן מופלג והלך בזריזות כעלם בן עשר.

סיפר לי הרה"ח ר' אברהם לאנגזאם ע"ה, הרה"ק ר' ישעיה מטשחויב זצ"ל ביקר פעם בעירנו מישלעניץ, ובמוצאי שבת סיפר בעל האכסניא להרה"ק מטשחויב שביום ב' הבא יתייצבו כמה מבחורי העיר לצבא. ציוה הרה"ק שכל הבחורים יבואו אליו. הלכתי עם אחי לקרוא להבחורים שהרבי יברך אותם, ונאספו כל הבחורים אצל הרה"ק (עמדתו בתוכם). ראיתי איך שאחזו בידו הק' את ידו של כל אחד ואחד מהבחורים, והסתכל על ידו של כל בחור (הבחורים היו מחסידי באבוב), ואמר, בחורי באבוב יושבים ולומדים בשיבה. לכל אחד אמר דבר אחר, לאחד אמר צ' היינו שישתחרר אבל עדיין יזדקק לעמוד עוד פעם. לשני אמר ד', היינו שמשוחרר לגמרי, ולא' אמר א', שיקובל לצבא.

כאשר הגיע זמנם להתייצב בפני ועד הצבא, נתקיים הכל כדברי הרה"ק מטשחויב. עמד שם איש אחד פורק עול וצעק בשפה הפולנית, אנכי אמסור על הרב (מטשחויב) ששיחרר בברכתו את כולם, ועלי לשרת לצבא תחתיהם. כאשר נודע מזה להרה"ק מטשחויב, חזר תיכף בעגלה לעירו קראקא, והשתיק את האיש הנ"ל בהבטחה שיתנו לו מעות.

ראיתי בקובץ "אור שלווה" (שיו"ל ע"י מחנה שלווה דבאבוב) סיפור מופתי שלא שמעתי עד הנה וראיתי נכון להעתיקו, שפעם אירע לאיש אחד אופה ומוכר פת לחמניות, שנכרית אחת הוציאה עליו

שם רע שמשקר במשקלותיו, ושהיא בעצמה קנתה ממנו פת שמשקלו חסר, וברשעת הנכרים בפולין הי' עלול להפסיד כל מסחרו, וגם ליאסר בבית הסוהר. בנו של האיש נתוודע שהרה"ק ר' ישעי'לי מטשחוב זצ"ל עובר במרכבת הברזל דרך העיר רוץ לקראתו, והתחנן לעזור לו בתפלה וברכה. הרב מטשחוב הרגיעו, בירכו ואמר לו, שהנכרית בעצמה תהי' לו לישועה ולעזר.

בעת המשפט שאל השופט להנכרית, אם הפת שקנתה הי' (פריש בלע"ז) או ישן. היא ברשעתה רצתה להוסיף חטא על פשע, שהי' הפת ישן נושן ומעופש, ופת כזה הוא מוכר לקונים. אז אמר השופט: לזרוק כל הענין החוצה, דכיון שפת ישן הוא מצומק, לכן הי' חסר המשקל, והאיש נושע כברכת הצדיק.

הייתי נוכח באותו מעמד כאשר אב מודאג הזכיר לפני הרה"ק רבי ישעי' מטשחוב זי"ע את ילדו החולה שהרופאים התייאשו מחייו. הרגיעו הצדיק ואמר: 'הילד יבריא במהרה כאחד האדם', את דבריו אמר בבטחון כזה, עד שתמהתי ושאלתי מנין לו שכן יהיה, והשיב לי בלשון קדשו: ראיתי שתפילתי שגורה בפי, ולפי דברי רבי חנינא בן דוסא בגמרא הרי זה סימן לטובה כידוע, ואמנם תוך ימים ספורים הבריא הילד כליל.

הוה עובדא שה"ר זושא גרינפלד ע"ה מסאטמאר שהוא היה כמה פעמים בעל אכסניא של כ"ק הרה"ק רבי ישעי'לה זצ"ל מטשחוב, פעם אחת חלם שרואה את מרן בעל "דברי חיים" זצ"ל עומד עליו וצועק למה הוא מניח את בנו בידי זדים שרוצים להרגו, הנ"ל לא שת לבו לחלום זה וחזר לישון, אבל החלום הושנה והושלש עד שהרגיש שהה"ק ניערו בידיו הקדושים וציוה עליו לקום, אז תיכף קם ממיטתו ויצא החוצה לרחוב העיר וראה באמת שהרבי ר' ישעי'לה עומד על יד עגלה, ובעל העגלה שהיה ערל עומד וצועק עליו ומרים עליו גרון להכותו, הערל צעק בלשונו והרבי לא הבינו כלל, הוא (ר' זושא הנ"ל) שילם להערל כי היה סכסוך בעניני תשלומין, הרה"ק רבי ישעי'לה כשנכנס לבית האכסניא בירך את השי"ת שהצילו מצרתו, ושלח את בעל הבית ברגע הנחוצה ממש, ענה בעל הבית וסיפר לו חלומותיו הנשנות ונשלשות שאביו זצ"ל עוררו משינתו, כששמע הרה"ק רבי ישעי'לה זי"ע צעק מאד: אם כן הטרחת את אבי לבוא מן עולם העליון, והצטער מאד ולקח ספר תהלים ואמר כל הספר מאמצע הלילה עד אור הבוקר בהתעוררות ובבכיות עצומות.

זוג חשוכי בנים מפודגורזא הסמוכה לקרקא, שדרשו רבות ברופאים ללא הועיל, לאחר תקופה ארוכה, הפצירו בהרה"ח ר' ישעיה מנדל בידרמן שיזכירם לפני אא"ז הרה"ק רבי ישעי' מטשחוב זי"ע שיבטיח להם בן, באחד הימים הופיעו בני הזוג עצמם בבית הרה"ק מטשחוב והרבו עליו דברים להיעתר לבקשתם, הם הוסיפו לומר כי ללא בן זכר הם יתגרשו, ולא יזוו מכאן עד שיקבלו הבטחה מפורשת מפיו הק'. אא"ז הרה"ק רבי ישעי'לה שקע בהרהורים, פתח הספה"ק "דברי חיים" שהיה על השולחן, והביט בו בעיון, כעבור זמן קט פנה אל הזוג ואמר, הריני מבטיח לכם בפה מלא כי לשנה הבא יוולד לכם בן, הם עדיין לא השתכנעו, וכששאלוהו מנין לו להבטיח כן בבטחון מלא, השיב להם: ראיתי כן בספרו הק' של אבי זי"ע. לשנה הבאה הגיע מברק מפודגורזא שנולד לאותו זוג בן, וכשהגיע המברק אמר לי הרה"ח ר' ישעיה מנדל הנ"ל: בוא אתי יחד לבשר זאת לצדיק, שכן כדאי לראות תגובתו ל"מופת" שכזה, ברם כאשר אא"ז זי"ע שמע הבשורה הוא לא התפעל כלל, ופניו נשארו שלווים כרגיל ללא תגובה כלשהי.

אזכיר כאן ענין פלא אשר שמעתי מב"ד ר' אליעזר ירוחם נ"י, שהוא היה בגעטא באכניא, ובזמן ההוא גר שם גם כן הרה"ק ר' ישעי' לע טשעהויבער זצ"ל (בן זקוניו של רבנו). והיה שם ג"כ איש בשם מר. שפירא מקראקא שעשה טובות לאחב"י בגעטא, כי ידע איך לשחד את הרשעים ולקבל תמורת זה טובת הנאה מהם. ויהי היום, כשהיה מר. שפירא הנ"ל בפלאשוב-קראקא נודע לו שראש הגעסטאפא מחפש אותו ורוצה לתלותו רח"ל, האיש ניצל את הקשרים שהיו לו עם כמה מן הרשעים, ודרכם הודיע הדבר להרה"ק מטשחויב. כשמעו זאת הלך הצדיק (באמצע היום) לטבול במקוה, ובחזרתו אמר: מובטחני שינצל ויבוא בחזרה לשלום. וכן הוה.

סיפר לי הרה"ח בנש"ק ר' יחיאל טווערסקי ע"ה, שמעתי מאמי ע"ה, שאחר שנולד בנה הראשון קיבלה הרעלת דם רח"ל, והיות שבמדינת רוסיא לא היו רופאים מומחים, לקח אבי מרכבת הברזל ונסע עם אמי ביחד עם רופא פרטי לעירו של אבי-אמי הרה"ק ר' ישעיה מטשחויב זצ"ל (קראקע, או טשחויב), אבל הרופאים דשם ייאשו אותה.

כאב הדבר מאד לזקיני הרה"ק ר' ישעי' לע, ובליל שבת קודש, כשהגיע לתפלה רבון כל העולמים וכו' ואמר והסר ממני ומכל בני ביתי כל מיני חולי וכו' פרץ בבכי, וככל שבכה יותר, הלך והוטב לאמי, עד שנתרפאה לגמרי.

ד' אלול

הרה"ק רבי ישעיה מפשעדרוז זי"ע

יום ההילולא - ד' אלול

כשבאו לפני הרה"ק רבי ישעי' מפשעדרוז זי"ע עם בקשה על חולה או מקשה לילד וכדו', היה אומר פלפול הלכה באותו ענין השייך מעין הבקשה, כגון לענין איזה מחלה היה משתדל לתרץ רמב"ם מוקשה בדיני טריפות באותה מחלה וכדו', וכך המשיך ישועה לכל מי שהיה זקוק לה.

ה"פני מבין", הגאון רבי נתנאל הכהן פריעד זי"ע

יום ההילולא - ד' אלול

בשנת תרנ"ד במוצאי שבת קודש בראשית אחר גמר סעודת מלוה דמלכה אשר עשה ה"פני מבין" זצ"ל כדרכו במסיבת ריעים יחידי סגולה, למד עוד שיעורו שו"ע או"ח שהיה לו לחוק קבוע ללמוד קודם השכיבה, והיה לומד בהלכות ברכת הגומל, ועיין להלכה בשודדי לילה אם צריך לברך ברכת הגומל בדברי הגהות ר' ברוך פרעניל, והלך לשכב אחר חצות לילה, וכמעט שנרדם בעיונו בענין זה, נתעורר משינתו, נראה בחדר משכבו ד' אנשים בעלי קומה גדולה, פניהם משוחרים ובידם אבוקות גדולות להאיר ותבעו כל מעותיו, ואמר להם מעט שיש בביתו נותן להם, והרגיזו על השמועה שאין לו הרבה כי לא האמינו לו, ובהרימו ידם לאסור אותן ובני ביתו בחבלים, פתאום נעשה נס גדול שכבו האבוקות שבידם, ועד שניסו לשפשף את הגפרור להעלות אש אשר בשום אופן לא עלתה בידם, שעד עתה לא נודע סיבתו, קפץ מהמטה ופתח החלון ונס החוצה, וצעק בקול גדול 'אש-אש', ואחד

מהגנבים שהיה שומר בחוץ ירה אחריו הרובה ב' פעמים, וניצול ב"ה גם מזה כי לא נגע ולא פגע בו כלל.

וכמה ניסים נעשו לו: (א) כבו כל הנרות. (ב) לא ידעו להעלות אש אף אחרי שפשוף כמה גפרורים. (ג) בהחדר היה כמה ספסלים ונעלים וחפצים מבני ביתו ולא מט רגלו. (ד) פתח חלון כפול ולא הרגישו. (ה) בעל בשר ועלתה לו בחלון קטן וצר לקפוץ מבלי שירגישו.

אחרי איזה ימים באו במחתרת גנבים אלו לבית אדון ושר, והוא הגביה נגדם את הרובה קשת, אבל הם הקדימו וירו בו איזהו חצים ונסתכן, ובקושי נשאר על ידי נתוח הסירוס מגופו, והיו אז מלאים כל העתונים מהמאורעה הזאת, והודו ואמרו כל הכופרים שעין בעין נראה שרק כח תורתו וקדושתו עמדה לו.

בסעודת הודאה שעשה על נס זה, אמר שבטוח שבקרוב הימים ירים ה' קרנו שיוכל לישב בשלוח על התורה ועבודה בדרך השלום ומנוחה ושמחה, כמו שהיה אצל רבו הגאון רבי חיים צבי מאנהיימער, שהיה סוחר ומיאן ברבנות, עד שפעם אחת באו עליו בלילה שודדים כמו י"ב אנשים ובקשו להרגו עבור כספו, ובהיותו גבור ובעל קומה לחם אתם, והכוהו רח"ל עד שנעשה כבד פה, אז גמר בדעתו לקבל רבנות. וכדבריו כן היה, שנבחר באותו שנה אחר פסח, פה אחד, לרב דבאלמאז אויוואראש, ובכ"ט סיון קבע בית מדרשו שמה בלויית הרבה גאונים וצדיקים מכל הסביבה.

[יען שחביבים עלינו דברי קדשו נעתיק אות באות דברי קדשו שכתב לזכרון על זה בספה"ק תולדות יעקב יוסף על התורה, (בודאי היה אז במוצאי שבת קודש מונח על השולחן): 'בעז"ה שנת תרנ"ד, מוצש"ק בראשית כ"ח תשרי, ברוך הנותן ליעף כח, נס גדול היה לי הודות ליתברך שמו, ולו יאתה התהלה והתפארת, שודדי לילה באו ונרות אחוזים בידם ורצו לגזול או לחמוס, ונכבה נרותם, כי מן השמים בא מלאך ה' לכבות נרותם, ואנכי נבהל, בא מלאך ה' ונשא אותי והשליך אותי חלון חוצה לרוץ במרוצה, מאיש חמסים תרוממנו, על כן אודך ה' בסוד ישרים ועדה, דייקא בסוד ישרים, כי אנשי נבל חושבים מחשבות עטוף במעטה הטבע, ובאמת אצבע ה' וזאת רק ישרים בלבותם יאמינו, שיראו כי יד ה' רוממה, ויזכינו ללמוד וללמד תורה הק' ברחבה ונחת, כפ"ך].

ה"אור שמח", הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זי"ע

יום ההילולא - ד' אלול

במלחמה העולמית הראשונה, כשרוב התושבים של העיר עזבוה, ולא נשארו אלא מדלת העם, נשאר ר' מאיר שמחה עמהם. כשהפצירו בו לעזוב את העיר, היתה תשובתו:

- כל זמן שישארו תשעה יהודים בעיר, אהיה אני העשירי להצטרף למנין...

והיה מוסיף ואומר: הכדורים יש להם שליחות מיוחדת, וכל פצצה יש לה כתובת מיוחדת...

סיפר הג"ר פנחס יודא ליברמן זצ"ל, סיפור מופלא על הצלת נפשו משחת של הגאון רבי מאיר שמחה בימי ילדותו.

דהנה באותם שנים עדיין היתה גזירת הקנטוניסטים. אחת הגזירות הנוראות שגזר הצאר ניקולאי שליט רוסיה שיחטפו נערי בני ישראל לשולחם לעבודת הצבא למשך עשרים וחמש שנה. והנה שמועה קשה פרצה בעיר שהחוטפים (חאפערס) הגיעו לעיר, מיד פרצה בהלה נוראה וכל אחד השתדל להסתיר את ילדיו עד יעבור זעם. אביו של הילד מאיר שמחה היה אובד עצות וברוב חפזו החליט להסתיר את הילד בארגז הכרים והכסתות.

מובן שלא היה זה מקום מסתור טוב, אך בסייעתא דשמיא לאחר שבאו החוטפים וחיפשו בבית הנה והנה נתקיים בהם מקרא שכתוב 'ואת האנשים אשר פתח הבית הוכו בסנוורים', וברחמי השי"ת החוטפים לא שמו לבם לארגז הכרים והכסתות וכך ניצל הילד רבי מאיר שמחה שברבות הימים נתעלה לאחד מגדולי הדור המובהקים.

סיפור זה היה מספר האור שמח בעצמו בעת זקנותו והיו עיניו יורדות דמעות על שאר נערי ישראל שלא זכו להנצל.

רבי שמואל עלקין זצ"ל היה גאון גדול, ובהיותו ישיש עלה לארץ ישראל והתיישב בירושלים. מחונן היה בזכרון נפלא ומיוחד במינו, כי הוא ידע בעל פה ש"ס, רמב"ם, שלחן ערוך, טור, ש"ך, ט"ז, ראשונים ואחרונים. בזה כולם נוכחו לדעת, שהרי היה לעת זיקנתו סגי-נהור, והיה לומד כל הזמן ומצטט מכל מקום כאילו כל ספר פתוח לפניו.

בחגיגת שבע ברכות לבתי, סיפר מעשה שקרה בהיותו בן שתים עשרה שנה, והוא התגורר אז בדוינסק. הדבר היה מחצית השנה לאחר שה"אור שמח" נתמנה לרב העיר.

העיר דוינסק עומדת על נהר דוינא, שהוא נהר גדול, המשתרע על יותר מאלף ק"מ, ומוצאו בצפון מערב רוסיה והולך דרך לטביה אל מפרץ ריגה בים הבאלטי. טבעי הדבר, כי נהר בסדר גודל זה מחייב נקיטת צעדי זהירות מתאימים, שמא יעלה על גדותיו ויציף את העיר כולה. ואמנם, דאגו מהנדסי העיר להתקין פתחי ניקוז בגובה מסויים של דפנות הנהר, כדי שבמקרה של זרימה מוגברת של מי גשמים יתנקזו המים דרך הפתחים וימנעו סכנת שטפון מן העיר.

והנה, באותה שנה היתה זרימת המים לנהר כה חזקה, עד שפתחי הניקוז לא הועילו להקטין את הגאות והמצב היה שחסרו שלושה עשר סנטימטר בלבד עד שהמים יעברו את גובה הנהר ויגיעו עד לגשר, כך שסכנת הצפה ושטפון איימה על העיר כולה. בהלה אחזה בתושבים ורבים מהם כבר התחילו לברוח. הגויים רצו מפוחדים ומבוהלים אל הכומר, אך הוא עצמו היה אחוז פחד ויאוש, וכי מה יש להם לגויים לעשות לעת צרה? אמר, איפוא, הכומר: הסכנה מוחשית וגדולה, מוכרחים ללכת לרב של היהודים. וכך הם רצו אל ה"אור שמח" זצ"ל. משלחת נכבדה, בראשות ראש העיר, באה לבית הכנסת, שבו שהה הרב, וראש העיר נכנס אליו ותיאר לפניו את המצב.

לאחר ששמע רבי מאיר שמחה את פרטי המאורע, אמר להם להביא לו עגלה, ולאחר שהעגלה הובאה יצאו ונסעו אל הגשר שמעל הנהר. הרב עלקין סיפר, כי הוא עמד ליד רגליו של רבי מאיר שמחה ושמע כל דבר שאמר. אותה שעה הספיק הנהר לגאות עוד יותר והמרחק מן הגובה המירבי ירד עד לשבעה סנטימטר. כולם רעדו ממש מפחד. רבי מאיר שמחה פתח ואמר: שר של ים, אני גוזר עליך

שתעצור, אבל המים המשיכו לעלות, ואז חזר ואמר פעם שניה: שר של ים, אני המרא-דאתרא, ואני גוזר עליך שתעצור, וגם בפעם הזאת לא עזר. חזר רבי מאיר בפעם שלישית ואמר: אני המרא-דאתרא, אני גוזר אליך לעצור, ואם לא תעצור - אשים אותך בחרם!

והנה, ממש באותו רגע נפסקה גאות המים, וכל הנוכחים פרצו בצעקות-צהלה. ראש העיר התכופף לעומת הרב ונשק על ידו.

דודתי ע"ה אירע לה פעם שנסתפק לה על צלחת אם נטרפה, ועלתה להגאון ר' מאיר שמחה לשאלו מה דינה של הצלחת ופסק לה לאיסור ונפנתה עם צלחתה והלכה לה, ושאל לה ר' מאיר שמחה שמא יודעת את מה ניתן לעשות בצלחת זו, ענתה לו דודתי "אפשר לשבור את הצלחת באירוסיך", ור' מאיר שמחה ידע שיש לה בת שהגיעה לפירקה ועדיין לא מצאה את זיווגה, ונהנה מאוד משובתה ואמר לה "א'רבנישע קאפ" ("ראש רבני"), והבטיח לה שיתפלל עבורה שתיוושע בקרוב, וזמן קצר לאחמ"כ מצאה הבת את זיווגה.

אשה אחת היתה בווישקי אשר לא זכתה לזרע של קיימא והיתה יולדת נפלים ה"י. פעם אחת קודם שהלכה ללדת ראיתי את אביה הרב שלמה פאנארוב לוקח אותה בעגלה לבית הרפואה שהי' בדווינסק, ושמעתי שכשהגיעו לדווינסק נכנס אביה להגאון ר' מאיר שמחה כדי שיתפלל עליה שתלד בשלום ושלא יארע לוולד שום נזק, ואמר ר' מאיר שמחה לאביה שיבררו מי עלה בראש השנה של אותה שנה למפטיר חנה שם בביהכ"נ ויבקשו ממנו ברכה, הלכו ודרשו ומצאו שבעלה הוא זה שקיבל מפטיר חנה באותה שנה ויהי לפלא, ואמרו זאת לר' מאיר שמחה והתפלל עלי' וילדה בשלום, והיה זה לשיחת העיר.

ה' אלול

הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע

יום ההילולא - ה' אלול

כתב אלי הרה"צ המקובל מו"ה משה יאיר וויינשטאק ז"ל מעיה"ק ירושלים תובב"א מח"ס אור הדעת, נתיבות יאיר ועוד, וזה"ל: בעת המלחמה העולמית (הראשונה) היה רעב בארץ ישראל בכלל וירושלים בפרט. בירושלים היה אז הרה"ח ר' שלמה ראטה ז"ל הממונה דכולל אונגארן, ובכלל היה עסקן במצות, ותמך הרבה בזקני (ה"ה הרה"ק אדמו"ר רבי דוד צבי שלמה מלעלוב) זצ"ל, היה מאנ"ש המושבעים. הסיפור שסיפר לי ר' שלמה ז"ל (הנ"ל) היה בעת שזקני ישב בחדר הקטן ולומד, ואני ור' שלמה עמדנו על יד הפתח הנשקף על פני הכותל המערבי. הפתח של חדר זקני היה פתוח, ואז אמר לי ר' שלמה ז"ל, אספר לך מה שקרה לי עם זקנך. פעם אחת הייתי במצוקה גדולה ממש בסכנות נפשות, ובכן נכנסתי לבית זקנך. זקנך הרגיש תיכף כי אני נמצא במצב נורא, ופנה אלי בזה"ל, שלמה, מה אתך, למה אתה כ"כ מיואש. סיפרתי לו שאני נמצא כעת במצב איום ונורא, בין מות לחיים. אז אמר לי זקנך. שלמה, לך תיכף אל מצבת אבי זקני הרבי ר' משה'לע (מלעלוב בן הרה"ק רבינו דוד מלעלוב זי"ע, ומנו"כ ע"י הר הזיתים ירושלים) ותאמר בזה"ל, הרי הבטחת להיות מליץ יושר למי

שיתמוך בצאצאיו, והיות שאני שלמה תומך בנכדו דוד שלמה צבי, והיות שאני נמצא במצוקה נוראה, לכן אבקשו שימליץ עבורי לפני כסא הכבוד להנצל מכל רע. וסיים ר' שלמה סיפורו, כי ממש באותו היום נצלתי באופן פלאי, עכ"ל.

שבת אחת, חל יום הילולא לאחד מאבותיו הקדושים, הרבי (הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל) ישב בשולחנו הטהור, הזכיר את היארצייט שחל היום, ופתח בסיפור על הסבא האדמו"ר רבי דוד:

בשנת תרע"ז (או תרע"ח), חל ט"ז אדר - יום הילולא קדישא של האדמו"ר רבי אלעזר מנדל מלעלוב בשבת קודש, משום מה שכחו להדליק נר לזכרו בבית מדרשו, הסבא הרדצ"ש נכנס לעריכת השולחן של ליל שבת, הרים עיניו למעלה אל מנורת השבת המשתלשלת מן התקרה, וקבע: נר אחד מנרות השמן זית שהודלקו לכבוד השבת יהיה לכבוד בעל ההילולא, ואכן כך היה, הנר שהיה בו כדי לדלוק שעתיים, נעשה בו נס ונשאר דולק עם טיפת שמן עד צאת השבת...

סיים הרבי סיפורו, והמשיך בעריכת שולחנו כרגיל ללא כל שינוי, אולם הכל עמדו משתוממים בראותם את המחזה המופלא: כפי שאירע אצל סבו, כך קרה גם בבית מדרשו של הרבי, כל הנרות כבו, אך נר אחד נותר דולק עוד יממה אחת שלימה...

באותה שבת, התגלגלה השמועה בכל רחבי העיר בני ברק על הנס המתרחש בבית מדרשו של הרבי, רבים באו לחזות במו עיניהם בפלא... היו אף כאלו שהזדרזו במוצאי שבת להביא מצלמות ולהנציח בתמונה את הנר שלא כבה...

סיפר הגה"ח רבי שמואל אהרן וועבר ז"ל שזורי: לידתה של בתי הבכורה היתה שרשרת של נסים ונפלאות וגילויים ממרן רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע, הכל התחיל כאשר באחד הימים לאחר תפילת שחרית ביום ההילולא של אחד הצדיקים, הגישו תיקון, ואני הושטתי את ידי לרבינו לאמירת לחיים, הוא אחז בידי והביט בי והשיב לי בזה"ל: לחיים טובים ולשלום, בעתו ובזמנו ובניקל. לא הבנתי את כוונתו בדבריו, רק כעבור כמה ימים התברר שהוא ידע ראשונה מיצירת הולד, שנולדה אכן לאחר תשעה ירחי לידה. והיה הדבר לפלא. ואז בעת הלידה, באתי לפני רבינו להזכיר את זוגתי שהי' מקשה ללדת מאד, ואמר לי רבי דוד'ל: חזור לביתך ותעמוד בחוץ מול הגוזזטרא ואמור שבע פעמים מזמור יענך ה' ביום צרה (תהלים כ), ואמור לא מהר ולא לאט מדי. הלכתי לביתי ועשיתי ככל אשר דיבר, ובעת שאמרתי בפעם השביעי את הפסוק 'המלך יעננו ביום קראנו', שמעתי את קול בתי הבכורה שנולדה למזל טוב. והיה לפלא. תיכף ומיד חזרתי אל רבינו כדי לבשרו את הבשורה טובה, והנה טרם הספקתי להודיע לו הדבר פנה אלי בחיוך ושאל-פסק: בת? והיה הדבר לפלא. גם בענין השם הי' דבר פלא, אני רציתי לקרוא לה בשם ברכה עלקא ע"ש סבתא מצד אשתי, אבל כשאמרתי זאת לרבינו אמר לי: [אמה] הרבנית הצדקת מרת פריידא גיטל (בת הרה"ק רבי ישעיה הכהן זצ"ל) ע"ה זוגתו של דודי הרה"ק רבי יצחק דוד מלעלוב זי"ע היתה צדיקת גדולה, מעולם לא הוציאה מפיה דבר קללה, וגם את כל ילדיה המליטה בניקל וילדה ללא שום צער וקושי כלל, הבנתי את הרמז ואכן קראתי לבתי בשם פריידא גיטל (אשת הרה"צ רבי זונדל הגר זצ"ל), ולפלא כי בתי זאת גם היא המליטה את כל ילדיה בניקל.

סיפר לי הרה"ח ר' יוסף וועבער נ"י: שמעתי מזקיני הרה"ג ר' שמואל אהרן ז"ל הנ"ל, בכל מוצאי שבת הלכתי לסעודת מלוה מלכה אל הרה"ק ר' דוד'ל זצ"ל, פעם אחת לא יכלתי ללכת, למחרת שאל אותי ר' דוד'ל, איפה הייתי אתמול? אמרתי לו סיבת הדבר מדוע לא באתי. אמר לי הרה"ק, אין נפקא מינה לי למה לא באת, אלא שרצוני לדעת אם נטלת ידיך לסעודת מלוה מלכה, כי סעודת מלוה מלכה הוא סגולה לאריכות ימים, ואחר כך אמר לי ר' דוד'ל בזה הלשון, תחביא לעצמך שעה מזקנך למשמרת, כי נכדיך לא יאמינו שהיה לך זקן בצבע צהוב, וסיים זקיני כשסיפר לי העובדא בהיותו כבר בן תשעים, כבר לא אמות בגיל צעיר.

פעם אחת בא לבקר את רבינו תייר עשיר מופלג מחו"ל שבא לתור את הארץ, וסיפר לו הרה"ק הרדצ"ש סיפור, ואחרי גומרו הסיפור, התחיל העשיר לבכות במר נפשו שיוורו דרך תשובה, וסיפר הנ"ל שבסיפור היה טמון כל קורות חייו וכל העבירות שעבר מאז עומדו על דעתו רח"ל, ורבינו נתן לו דרך תשובה כדת וכדין, ובהיפרדו מסר סכום גדול מאוד לרבינו שיעשה בזה כטוב בעיניו, ורבינו החליט להקדישו לבניית בתים חדשים לתועלת עניי ירושלים ונקרא שמו הקדש - 'בידרמן' (וכך הם רשומים בטאבו עד היום) ...

בשנת תר"ע הייתי במירון והיתה אז המפולת הידועה שנהרגו אז כמה וכמה נפשות מישראל. רבי דוד'ל עמד על הגג בשעת מעשה, ואני עמדתי לידו. וכשהתחילה המפולת אמר רבי דוד'ל לכל הנמצאים בקרבתו שלא יזווו ממקומם ושיעמדו על ידו. ואכן כל אלו שעמדו על ידו לא נפגעו כלל, וזה היה בגדר נס, שכן אנשים נסחפו עם הנופלים בזה אחר זה.

שח הגה"ח ר' חיים שלום דייטש: צדיקים לא רק נשמתם גבוהה וקדושה, אלא כל גופם מתעלה אף הוא למדרגה של קדושה גדולה, וסמך לכך מעשה ששמע מסבתו שהכירה את בתו של רביה"ק (הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע) ופעם סיפרה לה בתו של רביה"ק הרדצ"ש, שבימות הקיץ הלוהטים כשהיה שורר חום כבד בירושלים, היו אנשי ירושלים מחליפים את בגדיהם הפנימיים בתדירות גבוהה, אך כאשר ראתה פעם את אביה הק' כשמחליף את בגדיו הפנימיים - בעת שהיה חום כבד בירושלים - היו נקיים בדיוק כמו הבגדים החדשים שהחליף עכשיו, בלי טיפת לכלוך זיעה וכדו', הא ראייה שאף גופם של צדיקים גבוהים אף הם יותר מהאנשים הפשוטים...

סיפר לי הגה"צ ר' יוסף ציינווירט, סיפר לי אבי (הרה"צ ר' יהושע צענווירט ז"ל) שבעת מלחמת העולם הראשונה החליפה הממשלה את המטבעות מזהב לנייר מחמת המחסור בכסף. בתקופה ההיא נחלה אחד מילדי אביו והרופאים ייאשוהו, נכנס אביו להרה"ק ר' דוד'ל בידערמאן זצ"ל להזכיר את הילד ונתן לו פדיון כסף נייר, והתבייש קצת לתת להרה"ק ר"ד כסף נייר. הרה"ק הרגיש בזה ואמר לו, הנך בטלן, כסף נייר קל יותר לקרוע, והראה בידי הק' כמו שאחד קורע נייר, והרגיש אבי שקורע בזה את גזר הדין, וכן הי', שהילד נתרפא.

הגה"ח רבי יצחק דוד גרוסמן ז"ל הי' נוהג כל לילה קודם חצות לירד ולטבול במעין השילוח הנקרא ר' ישמעאל כהן גדול'ס מקוה, השכן הגוי בן בליעל שגר סמוך הבחין שיהודי מגיע כל לילה לטבול שם והחליט בלבו להרגו ולרצחו נפש, בלילה כשהגיע רי"ד לטבול כדרכו וירד לטבול, קפץ הגוי ממחבואו והנחית את זרועו המגושם על ראשו של רי"ד שלא יוכל לעלות מהמים, וכאשר הבחין בסכנה הגדולה

התחיל בכל כוחו לנסות ולהעלות את ראשו מהמים, וכך ניהלו ביניהם מאבק ממושך עד שהגיע למצב של כלות הכוחות ועוד רגע קט ויאבד את הכרתו, בדיוק באותו רגע הגיע רבה"ק (הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע) בריצה מהירה וחפוזה מביתו ללא המלבוש עליו, ונגש להערבי בן הבליעל והנחית עליו מכה חזקה על ראשו, עד שנפל ארצה שדוד, וכך ניצל ממות לחיים, רבינו הפטיר בבדיחותא שאינו יודע אם הוא יקום כבר לתחיית המתים מהמכה החזקה שקבל, וכששאל הרי"ד את רבינו מהיכן ידע להגיע לכאן בדיוק ברגעים הנכונים, ענה רבינו בענוונותו הרגשתי הרגשה שחבר נמצא בעת צרה.

שמעתי מרבי שמואל אהרן וועבער ע"ה שפעם אחת חלה רבי דוד בחולי מסוכן מאד. ואמר אז: רבש"ע, אם תחונן אותי ברפואה שלימה מבטיחך אני שאלמדה פושעים דרכיך, ותוך כמה ימים הבריא מחליו.

סיפר הרה"ח ר' מיכאל הערמאן מעשה בא' מחסידיו של רבינו (הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע) בירושלים שהי' לו בן מוכה בשגעון רח"ל ובשגעונו היה תמיד מסיר כיפתו מעל ראשו ומשליכה. ואביו בצר לו היה מזכירו תדיר לפני רבינו. פעם אחת אמר לו רבינו שיקח את בנו הנ"ל ויצרפו לנסיעה למירון על ל"ג בעומר. ומוכן אשר כל הדרך סבלו מרורים מהבן הזה חולה השגעון ל"ע. וכשהגיעו למירון ורבו הרדצ"ש צוק"ל רקד על גג הציון מוקף בקהל מעריציו ניגש לפתע אל הבחור הנ"ל תפס את כובעו וזרקו להחצר ואת הכיפה השליך לתוך אש ההדלקה. או אז, החל הבחור זועק אוי הכובע שלי, הכובע שלי, ואץ להרים את כובעו ומני אז פסק השגעון.

ו' אלול

ה"תוספות יום טוב", הגה"ק רבי יום טוב ליפמאן הלוי העלר זי"ע

יום ההילולא - ו' אלול

בילדותו כבר ניכר בו גדלותו במעלות התורה והחכמה, כשהוא חובר חיבורים נפלאים. שמו ותפארתו יצא לתהילה, ובשנת שנ"ז, כשהוא אך בן י"ח, מינוהו לדיין ולר"מ בק"ק פראג המעטירה. עשרים ושמונה שנים כיהן במשרה רמה זו, כשהוא מוסיף והולך הלוך וגדל עד שהיה גדול ליהודים, רצוי לרוב אחיו ודורש טוב לעמו.

בשנת שפ"ח נקרא שוב לכהן בפראג והפעם בתור אב"ד, ואם כי קהילת ווינא נתחבבה עליו מאד, וכפי שמזכיר זאת באגרתו, עם כל זאת נשאו לבו לק"ק פראג, אשר היתה מרכז לחכמי התורה וישבו בה ידידיו משנות הנעורים. כעבור שנה, קפץ עליו הרוגז, שכן הימים היו ימי "מלחמת שלשים השנה", ועל יהודי בוהמיה - וקהילת פראג בראשם - הוטל לשלם מס בהון עתק לשם כיסוי הוצאותיה הגדולות של המלוכה. למטרה זו מינו 'ועד הערכה' שיעריך ויחלק את נטל המיסים על כל יהודי לפי ראות עינם, כשרבינו התו"ט נאלץ לעמוד בראש הועד. עקב כך "קנה" לעצמו שונאים, גבירים שלא הסכימו לסכום שהוערך עליהם, ומיררו את חייו, עד שהגיעו לשיא השפלות בהוציאם עליו דיבתם

רעה לפני המלך פרדיננד השני, בהלשינם עליו שבספריו "מעדני מלך ולחם חמודות" מתבטא הוא נגד הממשלה ודת הנצרות בכלל.

רבינו הובל לזוּינא ונחשב בבית האסורים. ביום המר י"ז בתמוז שנת שפ"ט, הועמד לדין בפני כמרים קתוליים, שחקרוהו ועינוהו, כשהוא משיב על שאלותיהם ללא חת, ולדוגמא, על שאלתם למה משבח הוא את התלמוד, שכבר נידון לשריפה בגזירת האפיפיור, השיב הוא בעוז: "אנחנו היהודים חייבים לשמוע לדברי התלמוד שהוא עיקר תורה שבע"פ, והפירוש של התורה שבכתב, ואם שיבחתיו - לפני בני עמי שיבחתיו!". כיוצא בזה השיב על יתר השאלות.

אך כפסע היה בינו ובין המות - שגזרו עליו הכמרים. בנס ניצל מהם, כשדינו הומר - "מפני שהקיסר ואבותיו מלכי חסד הם" - בכופר רב, ואף החרם שנגזר על ספריו הוסר לאחר כמה מחיקות שנעשו בהם. לעומת זאת נאסר עליו לכהן ברבנות בכל מדינת אוסטריא, ואך לאחר השתדלות רבה צומצמה הגזירה רק על ק"ק פראג בלבד. בעמל רב ובעזרת נדיבי עם שולם לממשלה כופר נפשו, ולאחר מאסר של ארבעים יום שוחרר - ביום כ"ח לחודש מנחם אב.

הגאון בעל תוס' יו"ט נלקח לחתן בהיותו צעיר לימים לבתו של אחד מפרנסי דורו שהי' גביר אדיר ומקורב למלכות, וכשבא לבית חמיו הוכרחו לעשות איזה סעודה לכבוד שר העיר, והשר לעג על הפרנס איך לקח זה הבחור והי' לו איזה מום, והפרנס השיב, עוד תראה כוחו. והשר התחיל לדרוש בלשונו, ונדמה לו שהחתן התוי"ט נרדם, ואמר, תראו איך שהחתן ישן באמצע הדרשה שלי. כשגמר הדרשה אמרו להתוי"ט שיחזור את הדרשה לפני המסובין, והתחיל לחזור על דברי השר כלשונו, ולא החסיר אפי' תיבה אחת ותנועה קטנה, לתמהון כל המסובין, באמצע חזר על דברי השר שאמר, "תראו איך שהחתן ישן באמצע הדרשה שלי". והבין השר שהחתן אינו מבין כלל הלשון שדרש אלא שבכח זכרונו הנפלא ידע לחזור בדיוק על דבריו מבלי להשמיט אפי' אות אחת.

הגה"ק רבי יום טוב ליפמן העליר זי"ע - מחבר הספר תוספות יו"ט, מצבת קברו נמצאת בבית החיים בקראקא, בסמוך לרבינו הרמ"א ועוד כמה צדיקים הטמונים בבית החיים העתיק בקראקא. כשזכית להיות אצל ציונו לפני כמה שנים, ראיתי שם דבר חידוש ופלא גדול, שנכתב על המציבה ששמו הטהור היה - יום טוב ליפמן גרשון שאול, וזהו חידוש כי התוי"ט חותם תמיד בשמות הללו בלבד "יום טוב ליפמן". היה תלמיד מובהק להגה"ק מהר"ל מפראג זי"ע.

התוי"ט היה רב בפראג שנים רבות, ורח"ל היה מוכרח לעבור הרבה יסורים קשים ומרים במשך שנות ימי חייו. וגופא דעובדא הכי הוי, פעם אחת באו לפניו להתדיין שתי עשירים נכבדים, והתוי"ט פסק כדת וכדין לטובת האחד ואת השני חייב לשלם, והשני לא התרצה לשלם ורגז מאד על התוי"ט שפסק לטובת הראשון. והנה התוי"ט חיבר ספר "מעדני מלך" פירוש על הרא"ש, והלך העשיר והסית את הקיסר שהתוי"ט מורד במלכות, וקורא לעצמו מלך ומחבר ספרים בשמות המלכים. ואכן הצליח לאכול קורצא בחצר המלכות, ואסרו את התוי"ט בבית האסורים בווינה, ואחרי משפט קצר דנוהו השופטים למיתה ח"ו. והנה בנו של התוי"ט למד באותה תקופה בפרנקפורט, ובסיום זמן הלימודים חזר הביתה לפראג, והלכו כמה בחורים רגלית ללא נעליים לרגליהם, כדי שלא יקרעו מחמת טרחת הדרך, וכותב בנו שאף זימרו ניגונים בלכתם בדרך הארוכה מפפד"מ לפראג, ובדרך כשהגיעו סמוך

ונראה לווינה, בא לקראתם שר גדול ממדינת צרפת שנסע בעגלה, והשר היה לבוש בגדים אדומים, ועבר שם שור גדול וחזק, וידוע שהשוורים כשרואים דברים אדומים מתחילים הם להשתולל, והשור רצה להרוג את השר ההוא בכעסו הרב, והבחור בנו של התו"ט שהיה גבור, הצליח להציל את השר מידי השור. כראות השר שהבחור הצילו מידי השור המסוכן, שאל אותו מה שאלתו ותעש כבקשתו, ואמר הבחור שאינו צריך כלום ועשה זאת לשם הצלה גרידא, אך השר אמר לו שירשום את שמו, ואם יארע פעם שיזדקק לטובתו יפנה אליו. בינתיים נכנס הבחור עם חבריו לווינה [בדרך לפראג], ושם כבר שמעו שהתו"ט נאסר בבית האסורים ונידון למיתה, ובנו של התו"ט נזכר מהשר מצרפת שהבטיח לו טובה תחת טובה, ועשה הרבה מאמצים עד שהצליח להגיע אל השר, וביקש ממנו שהיות שאביו נאסר כאן בווינה, יראה להשתדל בעבורו אצל הקיסר, ואכן השר הצליח לפעול אצל הקיסר לפוטרו ממיתה, אך הקיסר ביקש קנס עצום בסך י"ב אלף מטבעות זהב, וגם אסור להתגורר בשום מקום אשר שייך להקיסר בכל מדינות מלכותו. ואספו כספים מרובים מידי יהודים רחמנים, ושיחררוהו למדינת פולין, שם התגורר התו"ט בשארית שנות חייו.

ולכאורה יש לתמוה טובא בגופא דעובדא, איך יתכן לומר שכיון שהתו"ט קרא לספרו בשם "מעדני מלך", הוא נקרא מורד במלכות, אטו בשופטני עסקינן. ברם באמת התו"ט הוא היה המלך האמיתי, כאמרם (גיטין סב.) מאן מלכי רבנן, והקיסר מווינה אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי, והבין בסתר לבו שהמלך האמיתי הוא התו"ט, ולכן כשהתו"ט קרא לספרו בשמות המלכים, היה זה כעין מלכות אמיתית, ולכן קינא בו הקיסר וחמתו בערה בו, אחרי שהבין שהמלכות האמיתית נמצאת אצל התו"ט.

והראיה הברורה היא, שכיום כעבור כמה מאות שנים מאותו המעשה, התו"ט שמו נערץ בסוד קדושים רבה, ודברי תורתו מיתבדרין בבתי מדרשות ובתי כנסיות בכל תפוצות ישראל, ואילו אותו קיסר רשע ועריץ, שמו נימח ונשכח מעל פני האדמה, ולא זוכרים אותו ולא יודעים אפילו את שמו וזהותו, ומח שמו מלהזכירו. והתו"ט שלמד תורה לשמה זכה שכל העולם כדאי הוא לו, וצדקתו עומדת לעד.

והנה ראינו במעשה זה גדול ההשגחה הפרטית מן השמים, שבנו הבחור פגש באמצע הדרך את השר החשוב מצרפת, והצליח להצילו מקרני השור הנוגח, ובאמצעות הדברים האלו זכה להציל את אביו ממיתה. והתו"ט בבואו לפולין שימש ברבנות בכמה מקומות, עד שהגיע לקראקא למלאות מקום הגה"ק רבי יואל סירקיש זי"ע מחבר הספר הגהות הב"ח. וראיתי בס' מגילת איבה שכתב התו"ט, ובו הוא מצוה לבניו וצאצאיו אחריו שיעשו יום משתה ושמחה ביום הצלתו מגיא ההריגה, וכמדומני שעד היום ישנם משפחות הנמנות על צאצאי התו"ט, שעושים סעודה ושמחים ביום שיחרורו לחיים ולשלום.

שמעתי מהרה"ג ר' נטע פריינד שליט"א ששמע מזקני הרה"ח רבי שמואל בריכטא זצ"ל אשר היה בשעת מעשה, שאחד ממכריו חלה והלך ר' שמואל לבקרו, והיה שם חולה מסוכן שלקה בלבו, והיה נכד בעל התוספות יו"ט, פעם הגיע זקני הר"ש לבית החולים וראה את אותו חולה יושב על מיטתו כאחד האדם, והתפלא מאד ושאלו לפשר הדבר, וסיפר האיש שהוא נוהג בכל שנה לעשות סעודה ולימוד משניות ביום היארצייט של זקינו בעל תוספות יו"ט, ובאותו שנה ראה בחלום הלילה את זקינו בעל התוספות יו"ט ואמר לו הרי הנך עושה סעודה בכל שנה ביום הילולא דילי, ושפשף לו התוס' יו"ט על לבו וחזר לאיתנו.

ה"ייטב לב", הרה"ק ר' יקותיאל יהודה מסיגוט זי"ע

יום ההילולא - ו' אלול

שמעתי מהרה"ג ר' אליעזר כהן זצ"ל בנו של בעל הנפש יהונתן מסעליש זצ"ל שהיה תלמיד מובהק מהרה"ק הייטב לב זי"ע. שפעם היה בסיגעט לחג השבועות, וכיון שהיה דוחק וכו' נפל עליו ספסל כבד למאוד, ונשברו צלעותיו עד שהגיע לריאות, והיה מסוכן בנפשו, שהרופאים כבר נתיאשו מחייו, באו והזכירו אותו לפני הייטב לב זי"ע, והלך הייטב לב אליו והניח ב' ידיו הקדושות עליו ואמר: איני רואה כאן שום בית מיחוש. וכמובן שנרפא לגמרי והאריך ימים.

הכרתי יהודי שנמנה על חסידי סיגעט, בעוד שכל משפחתו לא נמנו על עדת החסידים, ושאלתי פועם מהיכן נמשך הוא לחסידות. והשיב לי, כי פעם היה יחד עם אביו בסיגעט, והחליטו להיכנס עם קוויטעל אל זקה"ק ה"ייטב לב" זי"ע, ואביו הגיש את הקוויטעל שבו היו רשומים כל אחיו, וכשהגיע זקה"ק אל שמו, פנה אליו ואמר לו "הינך זה הרשום פה"... וכשראה את הרוח הקודש הגלויה של זקה"ק, דבק בו ונהיה מחסידי סיגעט.

י' אלול

הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע

יום ההילולא - י' אלול

להצדיק רבי פנחס מקוריץ ז"ל בא אשכנזי (דייטש) אחד מעיר דנציג, לבקש ממנו עצה וברכה על בתו שנסתמאה פתאום, והרופאים הגדולים אינם יודעים מהיכן באה לה זאת.

אמר לו הצדיק: - הסיבה היא, מפני שגם אביה הוא סומא, והמחלה הזאת עוברת בירושה מאבות לבנים.

תמה ה"דייטש", ואמר: הלא אני עיני בריאות, ואפילו במשקפיים אינני משתמש.

אמר לו הצדיק: - הסומא האמיתי הוא החוטא, כדברי הנביא, "עם עֵוֹר וְעֵינַיִם יֵשׁ" (ישעיה מג, ח), וכמאמר המשנה (סוטה פ"א מ"ח): "שמשון הלך אחרי עיניו, לפיכך נקרו פלשתים את עיניו..."

והוסיף הצדיק לומר לו, שכל בני ביתו המסתכלים בו עומדים גם כן בסכנה להסתמא, כמאמר הגמרא: "המסתכל בצורת רשע עיניו כהות" (מגילה כח ע"א).

כשמוע ה"דייטש" את הדברים התחיל לבכות, והבטיח שמעתה יתחיל להתנהג בדרכי היהדות. אמר לו הצדיק, שאם יקיים הבטחתו תוחזר לבתו ראות עיניה כבתחילה, וציוה לתת לה דבש מאריך-ישראל, וכמאמר הגמרא (יומא פג ע"ב): "דבש וכל מיני מתיקה מאירין מאור עיניו של אדם", ולמדו זה ממקרא (שמואל א, יד, כט): "ראו נא כי אורו עיני כי טעמתי מעט דבש הזה".

חזר ה"דייטש" לדנציג, הפך את ביתו מטריפה לכשר, ובתו נתרפאה, ונסעה לקוריץ לראות את הצדיק, ונדבה שם מעות לכתוב שני ספרי תורה.

שמעתי מזקני הרה"ח רבי סנדר זצ"ל שהיה יהודי של"ע לא נפקד בזש"ק, וגמר בנפשו לבנות מקוה טהרה בעיר שלא היה בה מקוה, ורצונו היה שהרה"ק מקאריץ יחנך לראשונה את המקוה ובעת זו יוכל לפעול אצלו הישועה, וכך עשה ובנה מקוה מהודרת באותה עיר, אך בבואו להזמין את הרה"ק לא ידע מה יאמר ולאיזה צורך יבקשנו שיסע לאותה עיר, לבסוף החליט לומר שמזמינו לשמש סנדק באותה עיר, ויתכן שאכן לא היה בדבריו שקר, כיון שרצה להביאו ע"מ לפעול שיהא לו בן ועי"ז יהא צריך באמת לסנדק וזה היה תכלית בקשתו, ולכך לא היה בזה משום שקר דאל"כ האיך היה בו ההעזה לשקר בפני הרה"ק מקאריץ, אלא שרצה אותו לסנדקאות אף שזה יקח איזה זמן לזה... אך בהיותם בדרך הרגיש הרה"ק שאי"ז לצורך סנדקאות, ובלית ברירה החל אותו יהודי לומר לו שבנה בעיר זו מקוה ע"מ שהרבי יטבול בה ויחנכנה ויפעול עבורי בן זכר והמשיך הרה"ק ליסע עמו, ברם בהיותו במקוה כאשר אך הכניס רגלו יצא מיד ולא טבל, ושאל את היהודי מי היה כאן לפניו במקוה, אמר לו הבעה"ב שה"מאור עינים" זיע"א עבר כאן בדרכו ונצרך למקוה ונתן לו להיכנס מפני כבודו, אמר לו הר"פ הלא הוא כבר פעל לכם הישועה, ולגודל מידת האמת שבו לא רצה שיתלו בו הנס, ולכך לא רצה ליכנס למקוה וחזר לביתו.

פעם הגיע איזה איש לרבי פנחס מקאריץ זי"ע ורצה לנסות את הרב רבי פנחס בשלושה דברים: א' אם הוא מתמיד בתורה. ב' אם הוא שונא בצע. ג' אם יש לו רוח הקודש. וראה שאחר התפילה כשהכינו המאכלים לפני הרב רבי פנחס אמר כי לא יכול עדיין לאכול מפני שלא גמר עדיין השיעורים, אז ראה כבר שהרב רבי פנחס מתמיד בתורה. ואח"כ כשלקח הרב רבי פנחס המגבת קודם שנטל ידיו אמר שאינו רוצה זו המגבת כי היה מונח עליה מעות, אז ראה שהר"פ שונא בצע. ואח"כ בעת עריכת השלחן נפלה להאיש איזו מחשבה לא טובה, ונתבייש האיש מזו המחשבה, אולי ירגיש הר"פ מחשבתו, אבל אח"כ חשב האישי: הלא הקב"ה בודאי רואה מחשבותי ומהקב"ה לא אבוש, ומהר"פ אבוש. אז אמר הר"פ: כן כן, השי"ת אין לו מרה אבל פנחס יש לו מרה ואינו יכול לסבול מחשבותיך! אז ראה שיש לו גם רוח הקודש. (אוצר ישראל ח"א, ערך רבנו אות ד')

יסופר בשם הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ ז"ל זי"ע, אשר פעם אחת באו לפניו שיתפלל על חולה להשפיע לו רפואה, אכן הוא ברוח קדשו הרגיש כי שערי הרפואות נסגרו לפניו ולקח עצה בנפשו להתפלל על פרנסה עבור החולה הזה, וזאת עלתה בידו, וממילא גם רפואה נשלחה לו, כי מאן דיהיב מזוני, לחיי הוא דיהיב (תענית, ח:).

הצדיקים: הרה"ק מקאריץ והרה"ק משפטיווקא זי"ע יצאו לדרך במרכבה הדורה למטרה מסוימת. בעיר אחת הגיעה השמועה שהצדיקים יעברו את עירם בדרכם למחוז חפצם. כמובן, נאספו אנשי העיר על אם הדרך כדי לקבל את פניהם, ובתוכם אשה מרת נפש.

כאשר הגיעו לעיר זו, נשכבה האשה לרוחב הדרך, התייפחה בככי מר וסיפרה שבנה חולה מסוכן וכפסע בינו לבין המוות. הוסיפה ואמרה שלא תקום ולא תתן למרכבה להמשיך כדרכה עד שיבטיחו לה הצדיקים שילכו לבקר את החולה. בלית ברירה, נענו לבקשת האשה, באו לחדר החולה, ישבו מולו - רבי פנחס מקאריץ סיפר ספור על נושא שלא היה לו כל קשר ושייכות למטרת בואם ולא כלום.

רבי פנחס גמר את הסיפור, קמו ללכת ואז פנה אל החולה ואמר לו: הנה אנחנו קיימנו מצוות ביקור חולים, עתה עליך לקיים מצוות לווייה. רד ממטתך ולווה אותנו! כאשר אמר כן היה, הוא קם על רגליו, הלך ללוות אותם בריא ושלם. ולא חזר למטת חוליו. ויהי לאות גדול!

[הרה"צ רבי צבי הערש הלוי רוזנשטיין זצ"ל שמע את הסיפור מרבו של רבי דוד שיפמן שהוא שמע אותו מפי רב אב"ד זקן שנכח במעשה פלאי זה].

את הדפסת ה'תניא' החליט אדמו"ר הזקן למסור בידי המדפיסים שבסלאוויטא הרחוקה; על מה ולמה? ומדוע לא בשקלאוו הסמוכה? לשאלה זו נזקק הביבליוגרף הרה"ח ר"ח ליברמן ע"ה, והשיב על כך תשובות שונות בתקופות שונות:

לראשונה שיער (במאמרו על הדפוס העברי בסלאוויטא, חזר ונדפס ב'אהל רח"ל', א, בעמ' 176), שהוא מפני שבאותן שנים עדיין היתה שקלאוו מבצר המתנגדים, ואולי גם בגלל מצבו השפל של הדפוס בשקלאוו בזמן ההוא, שהיה בבחינת "לא תואר ולא הדר".

אך לימים (במאמרו על הדפוס העברי בסלאוויטא, חזר ונדפס שם, עמ' 199). קיבל את הסיפור החסידי, שאדמו"ר הזקן הדפיס את ה'תניא' בבית דפוסו של הרה"ק ר' משה שפירא מסלאוויטא כהכרת תודה לאביו - הרה"ק ר' פנחס מקאריץ - שהרבי קיבל ממנו הרבה, ור' משה נתעשר מזה.

(מסביר שם ר"ח ליברמן, שלכתחילה לא יכול היה לקבל את הסיפור הזה, מפני שלא יכול היה ליישבו עם דעת הביבליוגרפים שקדמוהו שאז עדיין לא הוקם בית-דפוסו של הר"ר משה. אבל במשך השנים הצליח להוכיח שדפוס זה הוקם עוד כמה שנים לפני כן והסיפור יכול להיות אמיתי.)

וזה דבר הסיפור:

הרה"צ ר' משה - בעל בית-הדפוס בסלאוויטא - היה מקורב לרבינו [אדמו"ר הזקן בעל התניא זי"ע], ורבינו היה מקורב בזכות שתי הפעמים שהיה אצל אביו הרה"ק ר' פנחס מקאריץ, ואשר קיבל ממנו הרבה. רבינו נתן לו להדפיס את ספריו, וכן את זכות מכירתם, והוא נתעשר מזה הרבה.

באותם ימים יצא חוק חדש, שחובה על כל מדפיס להתייבב באופן אישי בפטרבורג ולקבל רשיון להפעלת בית-הדפוס. גם הר"ר משה נסע לשם, ובהיותו בסביבות ויטבסק עיקם את דרכו דרך לאזניא, ונכנס אל רבינו. אמר לו רבינו שאין לו לנסוע לפטרבורג, אלא לוויילנא, ושם יפגוש את המלמד משה גיטל'ס שיסדר לו את כל הדרוש.

אחרי מאמצים מרובים מצא את המלמד הנ"ל, שכרו ללמוד בביתו במשך שנתיים ימים, ובינתיים נשאר עמו בוויילנא, בתואנה כי יש לו עדיין כמה עניינים לסדר שם. הם הסתובבו וטיילו בעיר באפס מעשה, ורק בבטחוננו של הר"ר משה כי דבריו של רבינו לא ישובו ריקם ח"ו. באחד הימים הבחין בהם שר אחד בשעה שישבו בגן העיר, הוא זיהה את ר' משה גיטל'ס, ובקשו שיבוא אליו לאכסנייתו ביום המחר.

כשנועדו יחדיו הזכיר לו השר מי הוא, ואשר בהיותו לומד בישיבה בוויילנא העמידוהו פעם בעמוד הקלון ("קונע"), והוא - ר' משה גיטל'ס המלמד - הצילו מחרפות ובוז. אותו בחור עזב את הישיבה

והלך ללמוד באוניברסיטה, אחר-כך השתמד, קיבל משרה נאה, והתקדם עד שנתמנה לשר בעיר המלוכה פטרבורג. ומכיון שהוא זוקף את הצלתו ואת הצלחתו במעמדו הנוכחי לזכותו של ר' משה גיטל'ס, מוכן הוא להטיב עמו בשכר רב, כך שלא יצטרך להמשיך ולעסוק במלאכת המלמדות.

המלמד התנצל לפניו שהוא כבר השכיר את עצמו למלמדות למשך השנתיים הבאות - לאותו יהודי מסלאוויטא שהיה אתו בגן העיר - ואינו יכול לחזור מדיבורו. הזמין אליו השר את הר"ר משה, האזין לבקשתו בקשר לרשיון עבור בית-הדפוס, גילה לו שאכן דבר זה בסמכותו הוא, ובאם יתן לו את המסמכים הדרושים יקחם עמו לפטרבורג, ומשם ישלח לו את הרשיון המבוקש. הר"ר משה נשאר בוילנא, ואכן תוך ימים ספורים הגיע אליו מהשר הרשיון להפעלת בית-הדפוס.

בנסיעתו חזרה לביתו נכנס שוב לאדמו"ר הזקן, ורבינו אמר לו: נו ר' משה, אין לכבודו חרטה על ששמע לעצתי?... והכל התפלאו על כך, שהרי הרבי השתדל תמיד שלא להראות מופתים גלויים, אך במקרה זה יצא רבינו מגדרו, למען הרה"ק ר' פנחס מקוריץ שהיה אהוב עליו במאוד. עד כאן סיפור המעשה.

הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זי"ע

יום ההילולא - י' אלול

דודי זצ"ל האדמו"ר השני (הרה"ק רבי ישראל שלום יוסף זי"ע) מבוהוש, סיפר שאא"ז הרה"ק (רבי מרדכי פייבוש) מהוסיאטין וזקיני (הרה"ק רבי יצחק מבוהוש) זי"ע, בימי ילדותם בקרו פעם בקישינוב יחד עם הרה"ק מרוז'ין, ושיחקו יחדיו בחצר הבית. נגש אליהם אחד מיהודי העיר שלא נמנה על עדת החסידים, ושאלם איזה מתנה אתם רוצים שאקנה לכם, וישיבו סידורים קטנים. כך עשה ויביא להם את הסידורים למנחה. ויבקש ממנו זקיני מבוהוש, שהיה אז כאמור ילד קטן, שירשום את שמו על הסידור שנותן לו. ויאמר לו האיש מה אתה חושב שאני אהיה חסיד שלך? ויען לו זקיני, אתה עוד תצטרך להדחף כדי להכנס אלי. אחר שנים ארוכות כשזקיני כבר הנהיג עדה והיה מפורסם בכל המדינה, וביקר לראשונה בקעשינוב ושבת שבתו שם, באו לפניו כל בני העיר לקבל שלום ולהתברך מפיו, האיש אשר כאמור לא נמנה על עדת החסידים לא העלה על דעתו שצדיק זה הוא הילד שנתן לו אז במתנה את הסידור, ובהיותו נתון באותה עת במיצר ובמצוקה רץ עד מהרה לבית שהתאכסן בו זקיני כדי לתנות לפניו צרתו ולהתברך מפיו. בהגיעו לשם היה הבית מלא אנשים בצפיפות. בראות האיש את הקהל הגדול והצפיפות חש פן לא יעלה בידו להכנס אל הרבי, ובהיותו נתון במיצר למאוד וזקוק לברכה, לא אבה לחכות עד אשר יגיע תורו, נדחק וקפץ מתוך החלון אל חדרו של הרבי. זקיני זי"ע אשר הכירו מיד, שאלו על מעשהו הנחפז, ויען האיש, מה יכולתי לעשות, נדחקתי והצטופפתי מבחוץ עד כלות כוחותי, ובהיות צרתי צרה וחששתי פן לא אוכה להכנס לחדרו אזרתי עוז בנפשי להכנס לחדרו באופן זה. זקיני מבוהוש ניגש לארון והוציא משם את הסידור הקטן שנתן לו האיש, ויראהו את שמו הרשום עליו. היהודי נתרגש למאוד, ונזכר בכל דברי הילד אז שנתקיימו במילואם. ונהפך מאז לחסיד מובהק של זקיני זי"ע.

פעם בא יהודי לרוז'ני'ער, ואז נכדו הבוהוש'ער רבי הראשון, היה עדיין ילד, והחסיד ההוא לא נהג כבוד בילד, אמר הרוז'ני'ער תנהג בו בדרך ארץ, שתבא עוד זמן שתדחף אצלו בלי נעלים, עברו שנים מאותו מעשה והיהודי נזדמן לאיזה עיר, וראה אלפי אנשים מצטופפים, שאלם לפשר הענין, ענו לו, שיש שם צדיק מפורסם, פתאום עברה שמועה שהרבי קורא לו, נתפשה רגלו באמצע הדרך ולא הרגיש שנעליו נפלו מעליו, כשהגיע לרבי, אמר לו הרבי, הזוכר אתה את מה שזקני הרוז'ני'ער אמר, וכעת נבואתו נתקיימה.

בבוהוש ירד פעם גשמי זלעפות בערב חג הסוכות, וחששו שמא לא יוכלו לקיים בלילה ח"ו את מצוות היום, ושלח הרה"ק לקרוא לאורח אחד מארץ הקודש ודיבר עמו אודות מזג האויר בארץ ישראל בתקופה זו. ודרש וחקר אותו והיה נראה שברצונו להמשיך לשם בחינת ארץ ישראל, ותוך כדי דיבורו נענה הרה"ק שהוא רואה שכבר מתחיל להתבהר במקצת. ותמה הלה כי הגשמים היו עזים כמקודם, ואמר לו הרה"ק שהוא רואה כן לפי הילוך העננים. ועד שגמרו לדבר נתבהרו השמים והשמש זרחה על הארץ.

זקני (הרה"ק רבי יצחק) מבוהוש זי"ע ועכ"י, שמו נקרא בוודאי אחר זקנו מצד אמו הרב הקדוש רבי יצחק מראדוויל זצוק"ל אחד מחמשת בניו של הרה"ק רבי מיכלי מזלוטשוב, הוא חיבר ספר "אור יצחק" פירוש על התורה...

אא"ז הרה"ק רבי שלום יוסף היה חתנו של בנו רבי דן מראדוויל, שהיה חתן הרה"ק מאפטא, הרה"ק מרוז'ין אמר על בנו בכורו זה: הרי הוא "חכם גבור ועשיר". קלסתר פניו היה דומה לאביו הק' מרוז'ין זי"ע. רבי דוד בריזל איש זקן ונכבד מנכדי הרבי מוילופולי שהיה גר בירושלים, סיפר לאבי ז"ל, שזקנו הרבי מוילופולי בא פעם לסדיגורא להסתופף בצל הס"ק מרוז'ין, וישאלהו הרוז'ני'ער: האם ראה בעירו את החיילות הבאים מהונגריה? האם שמתם לב לצבעי קישוטיהם אם היו כחולים או זהובים? ואח"כ נכנס הרב מוילופולי להרה"ק רבי שלום יוסף, ובשיחתם נשאל ע"י רבי שלום יוסף את אותם השאלות ובאותו הלשון כאשר נשאל ע"י אביו הק' מרוז'ין, הדברים הפליאו מאד את הרבי מוילופולי ובהכנסו שנית להס"ק מרוז'ין הביע לפניו פליאה זו (על פשר עצם הדברים המופלאים לא העיז אפילו לשאול את הס"ק מרוז'ין), ויענהו הס"ק: מהו החידוש אצלכם? הלא אני זה הוא והוא זה אני, חייו היו קשורים בחיי אביו הק' ובאותה שנה נסתלקו שניהם לג"מ. הריזינער בג' חשון, ורבי שלום יוסף נאסף אל אביו בעצם השנה ההיא בי"א אלול, הם היו הנאהבים והנעימים באמת שלא יכלו להפרד זה מזה. ואז ישב זקני הק' מבוהוש על כסאו והחל להנהיג עדה בישראל.

בתחילה ישב יחד עם דודיו (בני הס"ק מרוז'ין זי"ע) בפאטיק זמן ממושך, ואח"כ באו אליו משלחת מהעיר איזמאיל ויפצרו בו לבא לשכון כבוד בתוכם, ויעתר לבקשתם וישב שם כמה שנים, ומשם העתיק מושבו לבוהוש.

ר' קלמן גלבר בנו של ר' יהושע גלבר סיפר לאבי ז"ל ששמע מאביו שזקני מבוהוש, קודם עברו לבוהוש אמר רואה אני את חיילות רוסיה שוכנים באיזמאיל, מיד עזב את העיר ועבר לבוהוש, ואיזמאיל עברה תחת שלטון רוסיה, בהגיע לבוהוש הוצרך לאישורו של ראש העיר שיוכל לשבת קבע בעיירה, ראש העיר שהיה גוי עשיר אנטישמי מובהק וגבר אלים התנגד בכל תוקף לתת את האשור

לכך, באומרו בפה מלא "איני חפץ שרבי יגור בבוהוש", כשסיפרו לזקני את דבריו, ענה בזה הלשון "אם כן אין אני חפץ שהוא יגור בבוהוש" וסוף דבר היה, שגוי זה שם בכוס עינו והפך לשיכור באבדו כל הונו ורכושו, ומחמת בושא הוכרח לעקר מגוריו מבוהוש, וקודם יציאתו מן העיר בא לזקני לבקש ממנו כסף להוצאות הדרך, סיפור זה סיפר דודי הרה"ק מפאשאקאן זצ"ל.

הרבי (כ"ק אדמו"ר מבוהוש) זי"ע סיפר, כאשר מרן אדמו"ר הראשון (הרה"ק רבי יצחק מבוהוש) זי"ע בא לגור בארץ רומניה בבוהוש, הלך קודם אל הרה"ק מלעווי והתארח אצלו כמה ימים, באחד מהימים הלכו ליער, בליווי החסידים, וכאשר באו ליער, עמדו החסידים מחוץ ליער, ושני האדמו"רים הלכו לבדם לתוך היער, לפתע ראו החסידים שעמדו בחוץ, שמצדו האחר של היער נכנסים גזלנים, ונכנסו החסידים ליער לעבר האדמו"רים לראות כדת מה לעשות, וראו שאכן הגזלנים מתקרבים לשני האדמו"רים, ומרן אדמו"ר הראשון זי"ע, קמץ אגודליו בתוך כף ידו, והחל לומר "ובכן תן פחדך" "ובכן תן פחדך", ומיד נפל פחד גדול על הגזלנים - אף שלא ראו את החסידים ונמלטו משם.

הרב יצחק חכם ע"ה סיפר על מעשה פלא "מופת חותך" שהיה לסבו הרה"ח המופלג רבי ירחמיאל מאהליווער ע"ה בהיותו אברך צעיר, לפני שהתגייס לצבא הרומני, אצל רבינו אדה"ז מבאהוש זי"ע.

בימים ההם, חיפשו היהודים שהגיעו לגיל גיוס לצבא הרומני, דרכים להיפטר מחובה זו, הסיבה לכך היתה, מחשש שלא יוכלו לשמור בצבא תורה ומצוות כהלכה, ובעיקר בעיני כשרות, שבת וכדו'. באותו זמן לא היו בצבא הרומני את הסידורים המתאימים לכך, אי לכך החליטה קבוצת אברכים וסבי בתוכם, לנסוע אל רבינו מבאהוש זי"ע לשמוע את עצתו ולקבל ברכתו.

וכך עשו, שכרו עגלה גדולה, וכמנין אברכים יצאו מדארבאן לבאהוש שהיתה במרחק גדול. לאחר כמה ימי נסיעה הגיעו לבאהוש, לפני תפילת מנחה.

אחרי שהתפללו מנחה, נגשו לקבל פני רבינו ל"שאלת שלום". התור היה גדול, וכשהגיעה הקבוצה לפני רבינו והוא נתן להם שלום, שאל אותם רבינו: מאין באתם? כשהשיבו לו, בקשו מרבינו, שבערב בשעת קבלת קהל, יקבל אותם בלי תור (לפנים משורת הדין...), וכשרבינו שאלם אותם: "על מה המהירות?" ענו לו, שהם כבר נוסעים מספר ימים ואחדים מהם השאירו בבית הורים זקנים שהם מטפלים בהם, לכן מבקשים הם שבזכות מצות כיבוד אב ואם, חולים וזקנים, רבינו יקבל אותם מוקדם ככל האפשר, כדי שיוכלו לשוב במהרה לביתם.

בערב כשהתחיל רבינו לקבל קהל, נכנסו כולם ביחד ועברו לפניו כבני מרון. בהקוויטעל נכתבה - בין שאר בקשותיהם - עיקר העיקרים, להיפטר מעבודת הצבא.

[סבי ז"ל סיפר לי, שבאותה עת - לפני כמאה שנה - הדרכים להיפטר מהצבא היו כדלהלן: האפשרות הראשונה, להופיע לפני הרופא ממשלתי מהצבא ולתת לו חמש פרנק שוחד, הוא מצידו כבר מצא איזו שהיא מחלה בנבדק, כדי שיהיה פטור... אבל הדרך הזו, לא היתה כ"כ בטוחה, כי לפעמים הרופא היה שונא ישראל ולמרות השוחד הענין לא הצליח. אפשרות שניה שהיתה בטוחה יותר, להביא שני עדים - גוים זקנים ששילמו להם קצת כסף - שיעידו בבית המשפט שהאדם המדובר הוא כבר זקן מגיל הצבא, כלומר, העידו שהוא מבוגר יותר מכפי גילו בשמונה או בעשר שנים, וממילא הוא פטור

מהצבא. - בימים ההם לא ניהלו רישומים של תעודות לידה ("מטריקס" בלשונם) וכדו', ולכן היה כל אחד יכול לעשות בזה כרצונו וכחפצו].

רבינו ז"ע יעיץ לכל האברכים שיביאו עדים שיעידו בבית המשפט שהם עברו כבר גיל הגיוס לצבא, ואיחל להם ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם. אך כשניגש סבי רבי ירחמיאל ז"ל אמר לו רבינו ז"ע: "לך אני אומר, ללכת לרופא".

הסבא ז"ל, שהיה יהודי בריא מאד, פחד לגשת לרופא, הוא חשש שמא הרופא לא ירצה לקחת על עצמו האחריות שיהודי זה חולה הוא, וממילא לא יפטור אותו מצבא מחמת מחלה... לכן הוא ניסה עוד הפעם את מזלו, להסביר לרבינו את הסיכון שיש בהליכה אל הרופא, אי לכך הוא מבקש מרבינו שיוורה לו לעשות כפי שהורה לכולם. אך כאן שמע פסקו הנחרץ של רבינו: "פעם אחת אמרתי, יותר אינני אומר".

כמובן, שסבי ז"ל החליט לקיים מה שאמר לו רבינו ובטוח היה שברכת קדשו תחול עליו, ושיעבור בניקל את הוועדה ויפטרו אותו מצבא, והוא הכין את עצמו להופיע לפני הרופא הממשלתי.

וכך היה. הוא הופיע לפני הרופא, נתן לו מתנת יד כמקובל, והרופא פטר אותו מהצבא והכל התנהל כשורה. שאר האברכים שהיו אתו אף הם עשו כפי שאמר רבינו, הביאו עדים שהם עברו את גיל הגיוס וגם הם נפטרו מעבודת הצבא, כמו שאיחל להם רבינו.

אך בשלב זה לא הובן עדיין משום מה הורה רבינו לסבי ז"ל שדוקא הוא ינהוג אחרת מכפי שהורה לאחרים, שהרי הוא הצליח להיפטר כמו כולם. אבל רבינו ז"ע חזה ברוח קדשו מה יהיה בעוד שנים.

והנה בעוד כמה שנים היה לסבי ז"ל משפט עם גוי, מסוחר התבואה שהיה עמו בקשרי מסחר. סבי ז"ל היה סוחר תבואה גדול בימים ההם. הוא נתן לגויים כסף כמקדמה והם הביאו אליו את היבול במועד מאוחר יותר, כפי שהיה נהוג בימים ההם. ויהי היום ואחד הגוים שלקח ממנו את הכסף, לא הביא אכ"כ את התבואה, אלא מכר אותה עוד הפעם לאחרים.

סבי ז"ל הגיש נגדו תביעה משפטית ועשה כמקובל עיקול על רכושו, כדי שהוא ישלם לו את החוב. הגוי איים עליו ואמר לו: עכשיו אני אלמד אותך לקח, אתה עוד תשב בבית סוהר, אני יודע בדיוק היכן נולדת, ובאיזה שנה נולדת, אתה שכרת עדי שקר ושקרת את השלטונות שעברת את גיל הצבא, ובאמת אתה צעיר לימים, ולכן אתה והעדים יחד תשבו בבית הכלא. סבי ז"ל צחק, רק עכשיו הבין מה שרבינו ראה אז למרחוק, ומה שיעץ לו ללכת לרופא בכדי להיפטר מצבא, ולא בדרך הבטוחה יותר.

הגוי הגיש תלונה לבית המשפט המחוזי - במחוז דורהוי (כי העיר דארבאן היתה שייכת למחוז זה), וכשהגיע יום המשפט, הופיע סבי ז"ל בלב שקט ובטוח, מלווה בברכת רבינו ורוח קדשו. הגוי התחיל לטעון את טענותיו, ואמר: האברך הזה, רימה את השלטונות, הוא שכר עדי שקר וכו'. אך כשעיינו בתיקו האישי של סבי שנמסר מהצבא, לראות מה כתוב שם, נדהמו כולם, שהרי שם היה כתוב במפורש, שהאברך הלז קיבל פטור מהצבא עפ"י חוות דעת הרופא הממשלתי אשר קבע שהוא לא ראוי לשרת בצבא מפאת סיבות שונות שספקו את השלטונות לפטור אותו, ולא משום עדות כלשהי כטענתו של הגוי. כמובן, שהשופט סגר את התיק, ולא עוד אלא שהטיל על הגוי לשלם את הוצאות

המשפט ופיצויים עבור הטרדה, כפי שהיה מקובל בימים ההם לפי החוק. (הובא ב"מסילות" מפי הרב יצחק חכם ע"ה).

חכמת אלקים היתה בקרבם (של הרה"ק רבי יצחק מבוהוש זי"ע) מעשה ביהודי אחד שישב בכפר הסמוך לעיר יאס ולו בית מרזח, בלילה אחד בא הכומר ועמו מספר ערלים ושתו לשכרה, בשעה מאוחרת הלכו למו ואחד נשאר יושב על הספסל ונרדם. פתאום נפל ארצה ללא רוח חיים. המשטרה הגיעה ובדקו את המשקה ומצאו בו רעל, היהודי ברח לבאהוש בפחד ובהלה ובכה תמרורים לפני אאמו"ר, אחרי כמה ימים שלחו אאמו"ר לביתו אך ציווה עליו לנסוע ברכבת במחלקה הראשונה, בהיכנסו מצא אדון אחד יושב שם, היהודי בחר לו מקום בפנה וישב ובכה. תשומת לבו של האדון הפנתה עליו, יהודי בבגדים כאלה במחלקה הראשונה והוא בוכה? הוא שאל ממנו פשר הדבר, בתחילה שתק ולא ענה, אך כאשר הפציר בו האדון סיפר לו הכל. האדון הזה היה שופט בבית המשפט העליון בעיר יאס, כאשר בא היהודי לביתו נאסר. השופט שנסע עמו התחפש ובא לכפר כסוחר קרקעות והתראה כאנטישמי, דיבר על היהודים בשנאה עזה, עשה כמה ימים בכפר שאירע בו המעשה, בתור קונה התיידד עם הכומר הזמין אותו לשתות יין וכשנכנס יין יצא סוד, הכומר וחבריו היתה להם סיבה לסלק את הערל המומת והזמינוהו לבית המרוח של היהודי, שמו רעל בכוסו ואת המעשה גללו על היהודי. השופט שב ליאס ונתן צו לשחרר את היהודי, והכומר וחבריו קבלו ענשם. (אהלי יעקב)

הרה"ק רבי משה יהודה ליב מפאשקאן זי"ע

יום ההילולא - י"א אלול

כה סיפר לי כ"ק מוח"ז מרן אדמו"ר מסקולען זי"ע: בהיות בנו יחידו - ה"ה כ"ק מו"ח אדמו"ר מסקולען שליט"א - ילד בן ט' שנה נחלה - כנראה מתוצאה של הצטננות - בצורה שנתעקם פיו רח"ל, והדבר בלט מאד על צורת פניו, ובפרט בעת שדיבר הי' נראה כאילו כל הפה נמצא בהצד; קם כ"ק מוח"ז ונסע לפאשקן [להרה"ק רבי משה יהודה ליב זי"ע] עם הילד ותינה לפני מרן את צערו וכאבו. מרן זי"ע ישב בראש השלחן וכ"ק מוח"ז ישב לידו בצד השלחן. והילד עמד מול מרן מצד השני של השלחן, והנה מרן זי"ע הרים שתי ידיו לעומת הילד, ואמר לו בשלוות נפשו אך בתקיפות: "איך הייס דיר רעדין גלייך". כ"ק מוח"ז סיים שבמלים אלו העביר ממנו המחלה כמעביר פקק מעל הצלוחית, והילד יצא משם בריא ושלם, כאילו לא הי' לו כלל איזה מיחוש.

י"א אלול

הרה"ק רבי שלום יוסף בן הס"ק מרוז'ין זי"ע

יום ההילולא - י"א אלול

פעם היה אדם חולה מאד ר"ל, והלך לכמה צדיקים וביקש ולא עזר, עד שהחליט שיסע לרוז'ינ'ער ונסע, ובא לרוז'ינ'ער, והיה הרוז'ינ'ער אז בחדרו ולא נתנו לו להכנס, בינתיים פגש בבנו של הרוז'ינ'ער רבי שלום יוסף, שהיה עדיין ילד, וביקש שש מטבעות, ורבי שלום יוסף בירך אותו וברכתו נתקיימה,

אח"כ בא האיש הזה לרוז'ני'ער, וסיפר לו את זה, אמר לו הרוז'ני'ער, הברכות של בני ר' שלום יוסף ישפיעו כמו הברכות שלי.

לאחר שהכניסו את הרבנית - מחברתו של הרבי הראשון (אדמוה"ז מבוהוש זי"ע) - בהיותה כלה, לחדר הרוז'ני'ער, הכניסוה לחדר רבי שלום יוסף, וכשנכנסה לחדר רבי שלום יוסף, אמרה, הלא כאן כבר הייתי, רואים מזה שהם היו כ"כ דומים עד שלא היה ניכר הבדל ביניהם.

סיפר החסיד ר' דוד פריבר, שבעת שהגרמנים ימ"ש רצו לחלל את בית החיים בלייפציג, ולעשות שם כביש, דאג האדמו"ר מבאיאן-לייפציג שיעבירו את הציון למקום אחר בעיר, לאחר שסידר את כל הענינים הרשמיים הנוגעים לכך, אמר שאינו רוצה להיות נוכח בעת ההעברה עצמה. והחסיד הנ"ל ועוד חסידים ראו שרש"י היה שלם ממש בכל גופו כמו בחיים חיותו.

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע

יום ההילולא - י"א אלול

כשהיה פעם אדמו"ר הזקן מסדיגורא זי"ע בשנות אברכותו בעיר מגורי חותנו ה"בית אהרן" מקרלין זי"ע, עבר בדרכו על יד איזה איטליז ונכנס לרגע והציץ בתוכו ומיד יצא, לאחמ"כ באה בעלת האיטליז להב"א והתחרטה לפניו בדמעות שליש על כי הכשילה פעמים רבות את יהודי העיר באכילת בשר טריפה, שאלה הב"א מדוע התעוררתם כעת לשוב בתשובה ומה גרם לכם להתחרט על מעשיכם, אמרה לו כי עבר על יד ביתה איזה אברך והציץ פנימה ועי"ז נפל עליה פחד ומורא גדול ונתעוררה ולשוב על עוונותיה, והיה זה מכח מבטו של הסאדיגערער.

שמעתי מרב"ה שפעם אחת לא נראתה הלבנה לקדשה, והרה"ק מסא"ג רצה לצאת לקדש הלבנה, ויצא חתנו הרה"ק ר' נחום בער'ניו זצ"ל והכריז, 'לבנה, דרך ארץ מלפני חותני', ומיד נתפזרו העננים ונראתה הלבנה לקדשה.

קרה אצל הרה"ק מסאדיגורא זיע"א. כי פעם הודיעו לו כי ילד אחד ממשפחת מקורביו נזקק לרחמים ולישועה. ואמר הרה"ק, הנה כתיב "וברך את לחמך ואת מימין והסירותי מחלה מקרביך" [שמות כג, כה], ויש להבין מה קשר יש לתחלת הפסוק עם סופו, שמכיון שיברך את לחמך ומימין ממילא יוסר המחלה מקרביך.

רק ידוע כי יש מעינות רפואה, וכן יש אויר שהוא מרפא, ואדם שנגזר עליו מן השמים שהרפואה שלו תבוא רק ממעיני הישועה, או רק מאויר מיוחד המרפא לחולי ההוא, מה יעשה, הלא לא נמצא כזה בסביבתו האם יצטרך לטלטל על דרכים שונים עד שיגיע למקום רפואתו. רק השי"ת מתחסד עמו ושולח לו אויר ההוא לתוך החורים שיש בלחם שהוא אוכל, וכן הנצרך למעיני הישועה, מסבב השי"ת כי יכנס ממי מעין ההוא לתוך המים שהוא שותה. ולכן זהו פירוש הפסוק, וברך את לחמך ואת מימין, שהקב"ה ימלא את הלחם עם אויר מרפא, ואת המים עם מעינות הרפואה, ועל ידי זה והסירותי מחלה מקרביך. וכן הוה כי אותו ילד נתרפא בביתו ולא הוצרך לנווד למרחקים בשביל רפואתו.

שמעתי מאת הרה"ח רבי מרדכי שטערנברג ז"ל, שכשנסתיימה מלחמת העולם הראשונה, בקיץ תרע"ח היה פתוח גבולות רוסיה לכמה חדשים - מאמצע הקיץ עד הימים הנוראים בערך - והיה מותר לצאת ולבוא, וינצלו חסידי באיאן שברוסיה ההודמנות לנסוע לטשערנוביץ ולבוא לרבם כ"ק מרן רבי מנחם נחום מבאיאן-טשערנוביץ זי"ע ולראותו בפעם הראשונה בתור "רבי" אחרי פטירת אביו הק' כ"ק מרן ה"פחד יצחק" מבאיאן זי"ע שנסתלק בשיבסר אדר תרע"ז, וביניהם החסידים המפורסמים הרהגה"ח רבי ישראל ארטינבורג ז"ל מבארדיטשוב בן הגאון החסיד רבי דוד"א ז"ל בעל ה"תהלה לדוד", והארי שבחבורה החסיד המופל' רבי אברהם'צי הורנשטיין ז"ל, והם הגיעו לפני חמשה עשר באב, והגם שלא היה המנהג אצל רבותינו זי"ע להיות מיסב בשלחנם הטהור ביום הזה, עם כל זה ביקשו החסידים הנ"ל מאת כ"ק מרן זי"ע שיסב עמם בשלחנו הטהור, ונענה לבקשתם. בתוך הסעודה סיפר מרן זי"ע: בעיר נאוועסעליץ גר חסיד אחד מחסידי זקני רבינו אדה"ז מסא"ג זי"ע שאחד מילדיו נחלה מאד והיה זקוק לרפוא"ש ובא החסיד לסא"ג ונכנס לרבינו והזכיר בנו החולה, ונתברך מפיו הק' בברכת רפואה שלימה. באותו זמן עבר רבינו אדה"ז משטעפינעשט זי"ע את עיר נאוועסעליץ, ונכנס החסיד הנ"ל להזכיר בנו החולה לפני רבינו משטעפינעשט, ובידעו שהאיש ההוא הוא מחסידי אחיו הק' מסא"ג שאלו: מה אמר אחי הק' מסא"ג? וענה החסיד: הרבי בירך "השי"ת יושיע, רפואה". אמר אליו רבינו משטעפינעשט זי"ע בלשו"ק: "כאשר האח הק' סאדיגערער איחל רפואה, השמים והארץ נהפכים והשי"ת אכן יושיע ברפואה".

כשסיים מרן מטשערנוביץ זי"ע את סיפורו נענה ואמר: "הגם ששמעתם את הסיפור ממני, עכ"ז הייתי מעוניין שתשמעו הסיפור מאותו חסיד בעצמו". ולמרבה הפלא והתימה, בהמשך הסעודה נכנס חסיד זקן וישיש מנאוועסעליץ (בעל העובדא הנ"ל) וניגש למרן זי"ע לקבל שלום ואמר: אינני יודע בעצמי מה לי היום בכאן אצל הרבי. הלא יודע אני שבחמשה עשר באב, לעולם אין שלחן, אבל משום מה נכנס בי היום תשוקה גדולה לנסוע ולהיראות לפני האדמו"ר...

שמעתי מאדמו"ר מסאדיגורא בעת עריכת השלחן י"א אלול תשט"ז, שבחברון היתה אשה עשירה מאד, ושחדה את הערביים בכסף רב שיתנו לה רשות להכנס לתוך מערת המכפלה, וכאשר נכנסה לתוך המערה שמעה שמה כרוז, פנו מקום נשמה גדולה שנפטרה היום מגיע, וזה היה בדיוק ביום הסתלקותו של הרה"ק מסאד"ג זי"ע ועכ"א.

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב זי"ע

יום ההילולא - י"א אלול

הג"ר לייבוש שו"ב מויסקיט זצ"ל (בן הגה"ק רבי חיים ב"ר יוסף אבד"ק ויסקיט) היה חבר נאמן של הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זצ"ל, ונמנה על תלמידי הרבי מקאצק זי"ע. פעם אחת אחר פטירת הרבי מקאצק בא הרה"ק רבי וואלף זצ"ל לעיירה ויסקיט, והתאכנס אצל רעו הג"ר רבי לייבוש שו"ב. בחצות הלילה, פנה רבי לייבוש לרבי וואלף ואמר: "וואלף, בא נתפלל מעריב ונלך לאכול, כי אם לא נעשה כן, לא יהיה מי שיגיש לנו את הארוחה". שאלו רבי וואלף לכוונתו. וסיפר לו כי אשתו עומדת על הפרק בכל רגע. ואכן, התפללו ערבית. אחר התפילה אמר רבי וואלף לידידו: "שלח תיכף להביא משקה". שאלו רבי לייבוש: "מה יום מיומיים?" אמר רבי וואלף: "היה בן זכר, ושמו כבר נודע

לנו". כעבור עשרה רגעים נולד בן, ויקרא שמו בישראל "מנחם מענדיל", ע"ש רבם הקדוש מקאצק. (שמעתי מפי בעל המעשה רבי מנדיל גוטסגנדע, נכד הג"ר לייבוש שו"ב מויסקיט זצ"ל).

הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע בנו של הרה"ק רבי אברהם מטשכנב זי"ע, נמנה על גדולי תלמידי הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זי"ע והרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זי"ע, ואחר פטירת הרה"ק מגור לא נסע לאלכסנדר, ונמנה על עדת אביו בטשכנב, ולאחר הסתלקותו הנהיג את העדה. איש מעלה היה ונמנה בין גדולי חסידי קאצק ונתפרסם כחכם גדול.

מסופר שפעם נסע יחד עם הגאון החסיד ר' בן ציון מאוסטרובא זצ"ל כדי להתרים נדיבי עם לצורך דמי מעמדות להרה"ק מקאצק. תוך מסעם עלו לבית נדיב אחד, כשהם מותשים מעמל הדרך הארוך והמייגע, הנדיב הנ"ל הכניסם במאור פנים וכיבדם לסעוד את ליבם על שולחנו, תוך שהוא מגיש לפנייהם כל טוב, ומפני כבודם של אורחיו אף שיגר את אחד ממשרתיו הגוים שילך לנהר לצוד דגים לכבוד הסעודה. אדהכי והכי אמר ר' וואלף לר' בן ציון כעת יהיה לנו 'וואזשינע סעודה' [-סעודה חשובה, בשר ודגים וכל מטעמים], ענה לו ר' בן ציון בשנינות קאצקאית: "א וואזשינע מופת, הרי העיר כאן מלאה ומסובכת בנהרות ובוודאי שימצאו שם דגים בשופי" [המילה 'וואזשינע' באידיש היינו, חזק], נענה לו ר' וואלף: "לו יהא כדברייך ועתה תיווכח שלא יהיה דגים כלל בנהרות", ואכן לאחר זמן מה שבו משרתי הגביר בידים ריקניות כי לא מצאו דגים. והנה ר' בן ציון שהיה חלוש ויגע מעמל הדרך ונפשו כמהה לסעודת דגים משביעה, פנה לר' וואלף כי חפץ עתה בדגים, ניאות לו ר' וואלף והוציא את שעונו והביט בה, ואמר "בעוד עשרים דקות ימצאו דגים בנהר", ואכן כדבריו כן היו, ואז הצטדק ר' וואלף ואמר אין זה כלל מופת כי לפי החשבון יצא לי שלא יהיה דגים רק בעוד עשרים דקות [וזאת מחמת ענוותנותו וחפצו להסתיר את עצמו].

פעם אחת היו שני הצדיקים – הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין-סטריקוב והרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב – בקאצק, והביטו בחור הדלת לראות מה שרבינו השרף מקאצק עושה, הרגיש בזה רבינו והלך אל הדלת, ותיכף ברח הרבי מסטריקוב והרבי מגאסטנין לא היה יכול לברוח והטמין את עצמו, ושאל אותו רבינו מי השני והי' מוכרח לומר, וצוה לקרוא לו, ואמר רבינו שאלה אחת יש לי לשאול מכם אך שתאמרו לי חות דעתכם והם עמדו ברעדה, ואמר להם רבינו הובאו לפני שתי פתקאות א' מגוסס ר"ל וא' מקשה לילד וזו ממתינה על זו, והם לא השיבו מגודל הפחד ואמר להם רצוני שתאמרו תשובה, והשיב הרבי מסטריקוב אם הי' בא לפני מעשה כזה הייתי מוכרח להשתדל להשי"ת שישלח נשמה חדשה למקשה לילד והוא ישאר בחיים, והתפלא ע"ז ואמר טוב אמרת וכן הי'.

הרה"ק רבי אברהם יהושע מנאסויד זי"ע

יום ההילולא - י"א אלול

הרה"ק מנאסאד התפרסם כפועל ישועות ועושה נסים במופתים גלויים. הוא היה מספר מהיכן נובע הכח הגדול ממנו זכה להושיע את ישראל. שפעם אחת נכנס אצל הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע בעת היותו בקאלאמייא [מפני שברח אז מטאלנא שברוסיה, כי חסידיו נתנו לו במתנה כסא גדול מכסף, ועליו חרטו באותיות בולטות "דוד מלך ישראל חי וקים", ושונאי ישראל הלשינו עליו שברצונו למרוד במלכות] "בירך אותי עוד ועוד. שאהיה פועל ישועות בקרב הארץ".

[הרה"ק מנאסאד היה מגיע הרבה לבקר את אחותו ואת משפחתה שהתגוררו בקאלאמיא, ופעם אחת בהיותו שם שהה הרה"ק מטאלנא ג"כ בקאלאמיא ואז נכנס אליו וקיבל את ברכתו זו.]

ברומעניע הגדולה שידעה שנאת ישראל מימים ימימה נתגדלה ונתרחבה השנאה (אחרי מלחמת העולם הראשונה) ע"י הסתת הפראפעסער 'קווא יאסי' ימ"ש אשר הסית את העם בכלל ואת השטודענטן מהיוניווערזיטעטן בפרט נגד היהודים.

השטודענטן הושפעו מהסתתו של קווא הרשע ונתכנו בשם "קוויסטן" על שמו של המסית הצורר, והתחילו במעשי אלימות להתנפל באכזריות על יהודים העוברים ושבים ברחוב ושברו חלונות מחנויות ובתי יהודים, וכל ההשתדלות מצד הממשלה למנוע התפרצות השטודענטן לא הועילה הרבה, אף שלמעשה עמדה הממשלה לימין היהודים...

במדינת ראמעניע נוסדה אז מפלגה בשם "אייזען גארדע" (משמר הברזל) שהיו רשעים ארורים ושונאי ישראל לפנים משורת הדין של ההלכה של עשו שונא ליעקב, והם ערכו מערכה להבחר לבית הנבחרים במדינת ראמעניא דבר שהפחיד את היהודים ברחבי המדינה.

בשנת תרפ"ח בחודש כסליו (ימי 6-12 לדעצ. למספרם) ימים אלו לא ימוש מזכרון היהודים בטראנסילוואניע, השטודענטן קבעו את אחד הימים הנ"ל ליום אסיפתם מדי שנה בשנה בעיר אחרת, ובשנה זו קבעו את מקום אסיפתם במדינת טראנסילוואניע בעיר גראסווארדיין, לאחר שגמרו את אסיפתם התנפלו השטודענטן אז בעיר גרוו"ד על הבתי כנסיות ובתי מדרשות והחריבו ארבע מהם, וקרעו וחמסו את הספרים ואת הטליתים, גם י"ד ספרי תורה נתנו לביזה ולמשיסה ולשריפה ר"ל, וככה שדדו וחמסו בדרכם לביתם בכמה מערי המדינה לדוגמא בעיר טשוטשע, הוניהאד, וקלויזענבארג, בעיר קלויזענבארג הגיעו מאות השטודענטן והחריבו תשע בתי כנסיות ומ"ב ספרי תורה...

בעיר קלויזענבורג התקיימה אז משתה החתונה של בתו של אחד מחשובי אנ"ש ר' דוד הארפענעס זצ"ל שהי' מו"ץ בעיר נאסויד, הרה"ק מנאסויד זצ"ל בא להשתתף על ראש שמחתם, המחוננים עלו ונסתפקו אם יוכלו לחוג את שמחת הנישואין מחמת הפחד והבהלה שחוללו הסטודענטען בעיר, והרה"ק מנאסויד שלח לאמור להחתן ולהכלה שיכינו את עצמם כראוי לקראת החתונה כי החתונה בוודאי תתקיים בעז"ה. בלילה כשהגיע זמן תפלת ערבית ביקש הרב מנאסויד שרוצה להתפלל מעריב ואחר התפילה יצא לרחוב העיר לקדש הלבנה, והמחוננים יראו לנפשם מאד, והרב מנאסויד רקד ברחוב העיר "טובים מאורות", והיהודים בראותם את הרב מנאסויד רוקד ברחוב העיר צעקו מבתיהם "מה אתם עושים לגרה עלינו את הדוב", אמנם הקב"ה שומר נפשות חסידיו ושומר מצוה לא ידע דבר רע ועל ידם לא יאונה שום היזק ח"ו, כשגמר הרב מנאסויד לקדש הלבנה צוה להעמיד את החופה תחת כיפת הרקיע ולאחר החופה כשנכנס הרב מנאסויד אל הבית שאל את המחונתן ר' דוד האם סגר את שערי החצר, והשיב בוודאי שסגרתי הלא יש בהלה גדולה ברחוב העיר, ואמר לו הרב מנאסויד כי לא טוב עשה אשר סגר את השער כי בליל החתונה צריכין לפתוח את השער, ואף שמורא עלה על ראשו לפתוח את השער בלילה ההוא מ"מ נזדרז ר' דוד למלא פקודת הרב, ואח"כ הסבו לסעודת החתונה, באמצע החתונה שאל הרב מנאסויד את המחונתן היתכן שלא הכין כלי זמר להחתונה, וענה המחונתן כי בהאי פחדא יתבו שלא להרגיז את השטודענטן, אולם הרב מנאסויד צוה שתיכף יקראו כלי זמר והוצרכו לעורר משנתו איש יודע נגן בכינור והוא בא לשמח את החתן ואת הכלה.

פתאום באמצע החתונה נפרצו שערי החצר והבית ונכנס בבהלה אחד מקרובי המשפחה הרה"ח ר' יושע ווערצבערגער ע"ה שו"ב מדעש שיצא מביתו לבוא ולהתעלס באהבים על ראש שמחתם ולא ידע כלום מה שנעשה בעיר קלויזענבארג, ולתמהונו נטפלו עליו השטודענטן ורצו אחריו לתפסו, ובשארית כוחותיו נס על נפשו ובא במרוצה עד לבית קרובו ר' דוד ופרץ דלת החצר ונכנס בפחי נפש, ואמר להם שאילו ח"ו היה השער סגור והיה צריך להקיש על הדלת שיפתחו לו אז היו השטודענטן תופסים אותו והיו רוצחים אותו נפש, ויהי לנס. (מפי הרה"ח ר' אברהם ווערצבערגער ע"ה ולהבל"ח הרה"ח ר' אליעזר הארפענעס נ"י).

מעשה בבחור אחד, אשר ברצותו להנצל מגיוס לצבא, התגנב בחשאי ובלאט אל משרדי העיריה, וחיפש ומצא שם את התיק אשר בו נרשמו פרטיו, ומחק את תאריך לידתו, וכתב עליו תאריך מאוחר יותר בעשר שנים. כמובן שאף אחד לא ידע מזה. כאשר הגיע פעם הרה"ק מנאסויד זיע"א אל עיר מולדתו של הבחור הנזכר, ניגש אליו הבחור כדי להתברך ממנו. הרה"ק מנאסויד ישב בהרכנת ראשו כדרכו בקודש, וכאשר ביקש ממנו הבחור שיברכו, נתן לו את ידו הקדושה, והמשיך להחזיק בידו זמן רב מאד. המשמש שראה שהוא מחזיק בידו זמן רב כזה, חשב לעצמו: "וכי איזו ברכה יכול בחור לבקש, וודאי שישתחרר מהצבא". ולכן אמר להרה"ק מנאסויד, שיברכו שישתחרר מהצבא. מיד הרים הרה"ק מנאסויד את ראשו, והביט עליו ואמר: "הלא הוא כבר משוחרר!".

סיפר לי הרה"ח ר' לייבל ווירצבערגער נ"ו, ששמע מזקנתו אשת זקינו הרה"ח ר' זלמן ע"ה, שפעם חלתה נכדתו של ר' זלמן והיתה בסכנה מאד ואמר הרופא שיש רפואה לחולי זה, אבל אם אינו מועיל אז מתים מזה ח"ו, ולאחר ארבע שעות אפשר לדעת לכאן או לכאן. נסע דודו (של המספר) הרה"ח ר' נתנאל בן ר' זלמן להרה"ק מנאסאד זצ"ל, ובעת עריכת שולחנו הטהור העמיד יין עבור שרה בת רחל. כששמע הרה"ק מנאסאד את השם, הטה את ראשו על ידו הק' ונשאר כך למשך שעה שלימה, ובמשך שעה זו העמיד דודו יין כמה פעמים לרפואת החולנית. כעבור שעה הרים הרה"ק את ראשו ואמר, ש'רה ב'ת ר'חל ראשי תיבות ר'פואה ש'לימה ב'מהרה, וממש ברגע ההוא שאמר הרה"ק הדיבורים הנ"ל, הוטב לה, ולאט ולאט נרפאה.

רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות-אהרן) ז"ל סיפר פעם אחת בעת היותו בעיה"ק צפת שנת תשל"ו, שפעם נסע הרה"ק מנאסויד זי"ע על הרכבת והיה על הרכבת רשע גדול, ותפס את הרה"ק שהיה קל מאד וזרק אותו לחוץ, והמשמש שראה המעשה הזה ג"כ קפץ מהרכבת, והרכבת היה כבר קצת רחוק מהמקום שנפל שם הרה"ק, וכשהגיע המשמש ראה את הרה"ק שנפל על ערימה של תבן (מאכל בהמה), ולא קרה אתו דבר, ושאל המשמש להרה"ק אם קרה לו משהו, וענהו הרה"ק בזה הלשון: "איך יכול לקרוא משהו אם אמרתי תפלת הדרך" עכ"ל"ק.

פעם אחת שלטה מגפה רח"ל בעיר הוניאד, והיתה החולאת נדבק מאחד לחבירו בסכנת נפשות רח"ל, מיהרו אנשי העיר וקראו לרבינו (הרה"ק מנאסויד) שיבוא להציל את העיר, הרה"ק מנאסויד נעתר לבקשתם ובא לשבות בתוך העיר, ובמוצש"ק התחיל לומר במלה במלה כל ספר תהלים, וכשסיים ספר תהלים התחיל עוה"פ מהתחלה עד הסוף, ובמשך האמירה עשה תנועות נוראות בפיו הק', עד שראו בחוש איך שלוחם עם המזיקין רח"ל, והמגפה נעצרה.

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע

יום ההילולא - י"ב אלול

אמר אדמו"ר מה"ו שמחה בונם זי"ע מפרשיסחא שרפואה ותפלה חד הוא, ע"ד שראיתי כשנחלה הוא זצ"ל קצת, ונסע לווארשא ונתנו לו רפואות, ובש"ק התלהב בתפלתו וצעק בקול כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך וכו' ובאותו רגע פקעו כלי זכוכית שהיו רפואות בתוכו, ואמר שהחולי הוא מחמת שהאיברים יש בהם חולי הנפש ג"כ, ובאותן הרפואות שיש בהם הסמים נצוצות קדושות שבהם מרפאין הנפש, ומזה בא גם רפואות הגוף ואחרי שבקול זה נתעוררו איברי הנפש נתרפאו ג"כ איברי הגוף ואין צריך עוד לרפואה כי הוא אחד עם התפלה.

שמעתי בשם כ"ק מרן (החידושי הרי"מ) זצוקללה"ה מגור שאמר, אשר מו"ר הרב הקדוש מפרשיסחא זצוקללה"ה למד אותם כוונת אכילה בפשיטות שעל כל לעיסה ולעיסה יבקש מהשי"ת שלא יאונה לו ח"ו מאכל של איסור, ויקבל עליו שנוח לו שיהיה נחנק מקודם באם יש בהמאכל נדנדוד איסור ח"ו. [ועיין בשם משמואל וישלח תרע"ז ע' ל"ד; שמעתי בשם כ"ק אדמו"ר הגאון מהרי"מ מגור זצ"ל"ה דבר התולעים השכיחים בימי הקיץ במאכל ומשקה, שאדם שניחא ליה באמת ליחנק באכילתו ולא יבלע אחד מהם שוב אין מזדמנים לפניו וניצל מהם, עכלה"ק, ועיין עוד שם"ש פר' אמור תרע"ה, ע' שכ"ו].

כשהייתי פעם ראשונה לפני אדמו"ר הרה"ק מפרשיסחא קבלתי את עצמי לפניו שכואב ראשי בעת התפלה שדחקתי אותי מאד להתפלל בכוונה, ובלמוד לא כאב ראשי, ואמר לי: מה לראש אצל התפלה? העיקר היא עבודת הלב כמ"ש (תענית ב) ולעבדו בכל לבבכם איזהו עבודה שהוא בלב הוי אומר זו תפלה ולא הזכיר הראש כלל, וז"ש (משלי כ"ד) ראמות לאויל חכמה היינו בראש ובשער לא יפתח פיו היינו הלב כמ"ש ותפתח לבנו עכ"ל, ומכאן והלאה לא כאב לי הראש כלל.

אחד סיפר ממה ששמע מפה ר' ישראל אראטין, איך שעבר ברחוב בוורשא וראה זגג וקן מתקן ומגביה בעצמו וויטרניה (חלון) גדולה, ורץ לעזור לו, ולא רצה, ואמר הזגג לר' ישראל הנ"ל, דע אני ב"ה למעלה מתשעים שנה, כוחי אתי ומתפרנס מיגיע כפים, וסיפר לו איך בעת היותו בחור הי' בעל עגלה, והי' אצל הר"ר בונים ז"ל, ופעם נסע עמו לטיול, והוא חשב את הר"ר בונים ז"ל כאינו רואה ח"ו, יען היותו סגי נהור כידוע, ובחזרה מהטיול התעקש שלא יסע בחזרה, וכל ההפצרות של החסידים לא הועילו, ופתאום צעק הר"ר בונים ז"ל מה רוצה שמה הבחור האדמדם (יען היותו ג'נג'י), (והבין כי הר"ר בונים כן רואה), והשיב כי לא יסע עד שיברכו, ושאלו מה רוצה, והשיב הוא יעשה חתונה לילדיו בהרחבה, וגם שיהי' לו תמיד דינר בכיס, והשיב לו הר"ר בונים בזה"ל, אף פעם אל תדאג, מי שדואג, אותו אין הקב"ה נותן, אם מבקשים לו הוא נותן. וב"ה השיא כל בניו בהרחבה ותמיד [היתה] פרוטה מצוי' בכיסו מאז. זי"ע.

הגה"ק רבי חיים אויערבאך זי"ע בעל "דברי משפט"

יום ההילולא - י"ב אלול

בקשר למעשי מופת של הגאון רבי חיים אוירבך זצ"ל בעל "דברי משפט", מספר אבא [הגאון רבי יצחק ידידיה פרנקל] זצ"ל עדות שמיעה מפי הגאון רבי חיים בירנבוים מו"צ בלינטשיץ, נכדו של רבי חיים, את שסיפר לו כדברים הבאים: מעשה בעלמה יהודיה שעשתה את דרכה בעיר קויל באישון לילה. בחשיכה ניגש אליה פלוני, נתן בידה מטבע ואמר: "הרי את מקודשת לי". היא לא הכירה את האיש וקיבלה את המטבע. כאשר חזרה הביתה נפל עליה פחד גדול. בלילות על משכבה דימתה שהיא שומעת נקישות בלתי פוסקות בחלון ואלה כמעט והוציאוה מדעתה. רב העיר רבי אהרן זצ"ל יעץ להוריה שיסעו עם בתם אל רבי חיים, שהוא איש קדוש ובעל לב רחום. ההורים עשו כעצתו וגם כמה מחשובי הקהילה נצטרפו אליהם בנסיעתם. כאשר שמע רבי חיים את הדברים, שאל את הצעירה אם יש לה אתה את המטבע שקיבלה מן האלמוני. כאשר השיבה בחיוב, נתבקשה לשים את המטבע על השולחן. רבי חיים צירף אליו את דיני העיר. אחרי ששקלו וטרו בענין על פי ההלכה, הגיעו למסקנה שאין הקידושין תופסים. וכך פסק רבי חיים חד וחלק. והנה בתום דבריו נעלם המטבע מעל השולחן לעיני הנוכחים במקום ויהי לפלא.

בטרם פרידה נתן רבי חיים לעלמה מזווה שתענוד על צוארה, והסביר: אין זה קמיע, כי אני נגד כל מיני קמיעות. זו מזווה והיא מן התורה. על כן גדול כח השמירה שלה.

ועוד סיפר: פעם הבריו סוחרים יהודים משי מפרוסיה. הם נתפסו והושלכו לבית כלא. בצר להם באו נשותיהם אל רבי חיים. התעטף רבי חיים בפרוותו והלך אל המושל. סירב הלה לראותו. הגיב רבי חיים: די לי שראיתך. מיד עם עזיבתו את בית המושל החל אפו להתנפח. הרופאים שהוזעקו לטפל בנפחות היו אובדי עצות ולא מצאו תרופה לחליו. אז נזכרה אשת הקומיסר בדברי הרב: "די לי שראיתך". דרשה האשה מבעלה שימהר ללכת אל הרב ולפייסו, כי איש קדוש הוא. מילא האיש אחרי מצוות אשתו ובא אל רבי חיים. "שפרו מעשיכם וברית לא תופר" - היתה תגובת הרב. הוצא את האסירים לחפשי והכל ישוב כשהיה.

החרוז הזה מתוך פיוטי הימים הנוראים, היה חביב על רבי חיים והיה נוהג לפזם אותו בינו לבין עצמו.

הרה"ק רבי אלעזר מלנצהוט זי"ע

יום ההילולא - י"ב אלול

פעם אחת, כאשר נסע רבינו מו"ה ר' שלמה בעל "שם שלמה" ממונקאטש זי"ע, עם אביו הה"ק מו"ה אלעזר מלנצהוט זי"ע, ועם הגה"ק מו"ה שלום מקאמינקא זי"ע בצוותא חדא, שבאו מבית רבן של ישראל מרוז'ין זי"ע, ויהי בדרך, סמוך לסטאניסלאוו, כלתה להם פרוטה מן הכיס, ונכנסו שם לאיזה איש לאכסניא, להנפש מעט. ודברו הקדושים מו"ה שלום ומו"ה אלעזר הנ"ל זה לזה בהתנצלות, מה לעשות מעתה, כי אין בידם לפורטה, אפילו שוה פרוטה, להוצאות הדרך לביתם. עודם מדברים, והנה איש אחד סגי נהור, ארחי ופרחי המבקש פרוטות לנדבה, בא לבית אושפיוז, ומשמש בידיו,

ונתקרב להגה"ק מו"ה רבי שלום בנתינת שלום, ושאל מי הוא, ואמרו לו, זהו רבי מקאמינקא. ואמר האיש, הלא בקאמינקא יש לי שם קרוב בגלילתו, והנני רוצה לשלוח לו כסף, ואחלה פני הרבי, ליקח ממני ולהיות שליח להולכה, למסור לקרובי. ואחר כך הסב האיש פניו בנתינת שלום להגה"ק מו"ה רבי אלעזר, ואמרו לו גם כן, שהוא רבי מסטריזוב, וגם אליו הגיד האיש כדברים האלה, כי יש לו אשה אחת קרובה בכפר וויסאקא הסמוך לסטריזוב, במקום שדר שם ר' יעקל (כן היה שם איש חסיד, שהיה נקרא ר' יעקל וויסאקאר) ויאבה מעלתו, להוביל בגיני עבודה כסף, ומסר לו הסכום ויתפרד מהם לשלום. והגבאי של הה"ק מלאנצהוט, רשם על הנייר את שם האשה, שהגיד הסגי נהור, כי לא ידעו ממנה, ואם כי היה הכפר וויסאקא כפר קטן, חשב הרב הקדוש, כי אולי היא איזה אלמנה אשר לא נודע לו, והמה התענגו מזה, כי ביני לביני, יהיה להם טובת הנאה, שיקחו בהלוואה הכסף להוצאות הדרך, ובביתם כבר יהיה להם שם מעות, למסור נכון מיד למי שנשלח.

והיה כבוא הה"ק מלאנצהוט עם בנו הק' לסטריזוב, ושאלו ודרשו מיד, אחרי האשה, שהגיד האיש בכפר הנ"ל, בקשורה ולא מצאתיה, כי לא היה בשם, שם זה מעולם. ואכן נודע הדבר, כי מן השמים נשלח להם הכסף, על ידי איש פלאי, כי יודע ה' דרך צדיקים, בבואם מנסיעת מצוה, מבית רבם הקדוש זי"ע כנ"ל. ומה שאירע בזה להגה"ק מוה"ר רבי שלום מקאמינקא זי"ע, אין אתנו יודע, ובטח גם אצלו כן היה אחר כך, שנתוודע לו הענין בביתו נאווה קודש ("בית שלמה" - מונקאטש - דף י' ע"ב).

י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע

יום ההילולא - י"ג אלול

הרה"ק מטשערקאס הי' חתן הרה"ק רבי דובער מליבאוויטש זצ"ל. אביו הרה"ק בעל התניא עשה את השידוך שלא בפניו בנו ונכדתו הכלה. הוא הלך לבקר אצל הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאבל, ושוחחו יחדו כל הלילה, והחליטו להשתדך ביניהם. רבי מרדכי הי' לו שמונה בנים, ונכנס בעל התניא לחדר השינה של הבנים, ובמו החושך הלך מאחד לשני והניח ידו על ראש הבנים, עד שעמד אצל הנ"ל ואמר: הנה זהו שלי, וברכו זה לזה ברכת מזל טוב. וכשיצא משם אמר: לא תחליפו אותו, כי ממילא אכירנו. החתונה היתה בלאדי והחתן היה בגיל י"ז שנה.

הרה"ק מטשערקאס בנו של המגיד מטשערנוביל זיע"א היה חתנו של בנו של הבעל התניא, והיה עוסק הרבה מאד בתורת החב"ד, ולא עסק בנגלה כ"כ הרבה, ופעם חלה מאד והרבו להתפלל עבורו. ופתאום הבריא בפעם אחת, וסיפר שהיה בשמים קטרוג גדול עליו על זה שאינו עוסק בנגלה, והחליט שיעסוק בנגלה יותר, ואז הבריא פתאום, זיע"א, ואמר שיעסוק בעין יעקב.

סיפרה נכדתו של הרה"ק מטשערקאס זי"ע הרבנית שרה באשה ע"ה (אשת הג"ר אהרן משה זצ"ל מאוורוטש בנו של האדמו"ר רבי יוסף יצחק זצ"ל מאוורוטש בן גיסו הגה"ק בעל "צמח צדק" זצוק"ל מליובאוויטש), אשר התגדלה בימי נעוריה בצל קורתו (אחרי שנתייממה מאמה היא בתו הרבנית הצוה"ח שטערנא רחל ע"ה), כי פעם אחת בערב פסח אחרי שהשלימו נקיון הבית וביעור החמץ מכל חורים וסדקים, שאל אותה הסבא רבי יעקב ישראל זצוק"ל אם בדקו היטב אחרי החמץ בכל

המקומות, וכאשר השיבה בחיוב, אמר לה שתואיל לבדוק שוב בקופסאות הפח הגדולות של הפירמה לתה "ויסוצקי", המונחות במקום פלוני, ותיכף הלכה לבדוק ואמנם מצאה בתוכן פתיתי חמץ. עכשיו פנתה אל זקנה לשאול, אם צריך לבדוק בעוד מקומות, אולי שכחו לבער, והשיבה שאין צורך לבדוק שנית כי אין עוד חמץ בבית.

שמעתי שכ"ק אאזמו"ר זיע"א ראה פעם מכתב מהרה"ק מרן המגיד מטשערנוביל זיע"א לבנו הטשערקאסער זיע"א שרואה שתפילתו עושה פירות בשמים ע"כ יראה ליקח מאנשיו כסף רב, ואכן היה נוטל הרבה כסף מאלה שהזכירו עצמם לפניו. אין לנו השגה.

שמעתי מזקני ר' סנדר זצ"ל שפעם הגיע אל הטשערקאסער יהודי שעסק לפרנסתו בדבר שטוב לו השלג ע"כ מבקש הוא שירד השנה שלג ולא גשם כי הגשם מקלקל לו פרנסתו ורק שלג הוא טוב עבורו שע"ז קונים סחורתו ויש לו פרנסה. ענהו הרה"ק שיביא מטבעות כמנין ח"י פעמים "שלג" ויברכו בפרנסה, ויעש כן. בו ביום הגיע יהודי אחר ובקשתו בפיו היות ועוסק הוא בדבר פלוני אשר רק הגשם טוב לו וע"ז נמכרת סחורתו על כן מבקש הוא שלא ירד שלג שזה מקלקל פרנסתו אלא אך ורק גשם. ואמר לו שיתן ח"י פעמים כמנין "גשם" ויברכו בפרנסה. והנוכחים שאלוהו לפשר הדבר, ענה הרה"ק - הנה היהודי הזה שטען שפרנסתו ע"י מכירת דברים לשלג חושב שע"ז באה לו פרנסתו אך טועה הוא טעות מרה כי פרנסתו היא ע"י דבר אחר לגמרי, אלא מאי - חפץ הוא בפרנסה, שיתן פדיון נפשו ואברכנו בפרנסה. וכן השני שחושב שפרנסתו ע"י גשם ג"כ טועה והשפעתו בא ע"י דבר אחר, אלא שרוצה הוא ברכה וחושב שכן הוא, שיביא כך ויקבל ברכה.

אחיו הרה"ק מטאלנא זיע"א נענה פעם - לחסידי טשערקאס יש מזל שח"י פירושו חיים ואילו מת הכוונה להפך. כי אם היה להפך היה הדבר עולה להם לכסף רב פי כמה.

ר' צבי קריניקער סיפר שעמד פעם אחת אצל הרה"צ מטשערקאס ובאו לפניו איש ואשתו עם קוויטל וספרו לו את מר לבבם ובכו בדמעות שליש שהיה להם בת יחידה והלכה מאתם עם גוי אחד להנשא לו, והוא הביט בהקוויטל וגנח הרבה והשיב להם 'היא כבר בין יהודים, היא כבר בין יהודים', וכשמעם המילים האלו נפלו לארץ מרוב שמחה עד שהקיצם. ושאלו שוב לאיפה ניסע? והביט עוד בקוויטל ואמר להם סעו למיקאלייעוו (=ניקולייב), סעו למיקאלייעוו, ור' צבי ע"ה כשסיפר המעשה בכ"פ בכה ג"כ בדמעות כשנזכר מזה.

היום - י"ג אלול - היה היא"צ של כ"ק זקני אדמו"ר רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע, שמעתי מאאמו"ר הי"ד ז"ל עובדא, ואף שלא הכיר את הטשערקאסער אבל עוד היה אצל נכדו, זקינו הה"ק רבי מרדכי דוב מהארנסטייפל זי"ע, וכיום שאי אפשר לדעת באמיתות כל עובדא, אזי סיפור שיש לזה מקור יש לו חשיבות, וכשבאתי לארה"ק סיפר לי האדמו"ר מסלונים - תל אביב זצ"ל את אותו העובדא שהוא שמע זאת מיהודי שראה בעצמו ובאותו לשון, רק פרט א' בשינוי קצת.

אחד מחסידי הטשערקאסער היה סוחר עצים מיערות עצים שהיו ברשותו, פעם אחת קרא לו רבו הטשערקאסער ונתן לו קמיע סגורה וציוה עליו שיהיה תמיד הקמיע עליו ויזהר בזה מאד מאד, כמובן שבש"ק אינו יכול לטלטל אבל במשך ששת ימי המעשה ישאנו עליו תמיד, זה היה תמוה בעיניו כי לא ביקש ממנו על דבר אך כך ציוה עליו. לפי הנוסח ששמעתי מהאדמו"ר מסלונים הוא שפעם אחת בערש"ק אחד שהחסידי הכין עצמו לש"ק והחליף בגדיו לבגדי ש"ק והסיר הקמיע כי על בגדי שבת לא

היה לובש הקמיע, והנה הגיע אליו פריץ ובקש ממנו לקנות עצים מהיער שלו, החסיד בקש לדחותו שיבא אחר השבת, אך הפריץ הפציר בו מאוד, וכיון שהיה אחד מהקונים הקבועים אצלו לא היה יכול לבטלו והלך עמו ליער, ומרוב שעת הדוחק שכח לקחת עמו את הקמיע, ויהי כאשר נכנס ליער נפל עליו עץ גדול ול"ע מת מיד במקום, אח"כ פתחו את הקמיע, והיהודי שסיפר את המעשה להאדמו"ר מסלונים הוא ראה בעצמו את הקמיע והיה כתוב שם "משביע אני אתכם עצי היער ומזיקי היער שלא תזיקו לפלוני בן פלוני, יעקב ישראל בהרב מרדכי".

אותו הלשון שמעתי מאאמו"ר הי"ד ז"ל, וזה הלשון שהיה כתוב בהקמיע במדויק, אך מעשה זה היה בעת סעודה שלישית כשערך כ"ק זקני הטשערקאסער שולחנו הטהור ופתאום קרא לגבאי וציוה עליו שימהר מאד לנסוע לאותו סוחר עצים ויזהיר אותו ויזכיר לו ליקח עמו את הקמיע, והזהיר את הגבאי שלא יתעכב בדרך ויורז את עצמו מאד, אמנם עקב עיכובים שונים בדרך איחר את המועד, רח"ל.

הפלא שבתוך פלא בזה הוא שלא היה כתוב בקמיע שום שם וצירופים, וזה פלא גדול, אך כבר אי' בספה"ק עה"פ לא יחל דברו כי מי ששומר על פיו ואינו מחלל דיבורו כמוש"כ בפרשתנו מוצא שפתיך תשמור, אזי ככל היוצא מפיו יעשה, הוא בעל הבית על דיבורו שכן ייעשה.

נכדו הה"ק מהארנסטייפל היה חסיד גדול של זקינו הטשערקאסער, כשכותב על זקינו אף שנמנע מלכתוב גבוהות אבל המבין יכיר בין השורות את הכבוד והיראה הגדולה שהיה לו לזקינו הה"ק בעל ההילולא זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

פעם היה הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס צוק"ל באיזה עיר על שבת פרשת ואתחנן, ובאותה עת השתוללה בעיר מגיפה רח"ל, והפילה חללים רבים. בליל שבת קודש בעת שערך הרה"ק את שולחנו הטהור, נכנסו כמה נשים בבכיות עצומות על דבר המגיפה.

נענה להם הרה"ק בענוות קדשו: מה תצעקו אלי, לכו לאחיי הקדושים הרה"ק ר' אהרן והרה"ק ר' משה. אבל הם לא סגו אחר, וצווחו שלא ימחלו לו אם לא יושיע להם. בראותו שאין לו שום ברירה, פתח ואמר: ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, הצדיק מבקש מהשי"ת, אתה החילות, אתה עשית שיחלו האנשים, בכדי להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, שאח"כ תוכל להושיע להם ולרפאותם, ובכן אני מבקש ממך, אעברה נא ואראה את הארץ, שתראה שגם ההמון עם שהם בבחי' הארציות ההר הטוב הזה והלבנון, גם הם מלאים במדות טובות, על כן תעזור להם שיתרפאו. וסיים ואמר: ויתעבר ה' בי למענכם, הקב"ה שמע לתפילתי, ועתה לכו לביתכם לחיים ולשלום. וכן היה שהמגיפה נעצרה.

אחד מחסידי טשערקאס הי' לו בן של"ע ירד מדרך הישר, ולמד בבית לימודי הגוים ונעשה רופא, ואביו ואמו היו להם עגמת נפש מכל זה. פעם ביקש האב מבנו ליסע עמו לרבו הרה"ק מטשערקאס זי"ע שיברכהו, וכוונתו היתה שרבו ידבר עמו ויחזירהו למוטב. רבי יעקב ישראל דבר עמו זמן רב, אבל ראה שאין דבריו נכנסים לאזניו. לבסוף אמר לו: שמע, אם תעשה טובות ליהודים, לא יוכלו הגוים לעשות לך שום רע.

לאחר זמן נתמנה להיות רופא אצל הממשלה, והיה בודק את האנשים לקבוע מי ומי הראויים לשרת בצבא. היה משחרר את כל מי שנתן לו כסף, ויהודי דל ועני פטר בחנם. לאחר זמן הגיע מסירה עליו לאזני הממשלה, וכדי לברר את הדבר שלחו נכרי אחד להבדק אצלו, ונתנו בידו חמש מאות רובל, ועשו סימנים על הכסף כדי שלא יוכל לשקר. הרופא בדק את הנכרי, והוא נתן לו את החמש מאות רובל, ומיד נתן לו הרופא פטור. תיכף כשיצא הגוי נכנסו שוטרי הממשלה, ושאלו מדוע שחרר אותו, וענה הרופא: אני רופא, ולדעתי איננו בקו הבריאות. שאלו לו: מה הן החמש מאות רובל המונחים פה, וענה, הן שלי. אולם אסרוהו מיד במאסר עד יום משפטו, ומסרו את הכסף לבית הערכאות כדי להוכיח מזה שהוא אשם.

המשפט התקיים לאחר שלשה חדשים, והסניגור (אדווקאט) שלו אמר שאינו רואה שום אופן שיפטר מעונש קשה. וצוה הרופא לאשתו ליסע להרבי מטשערקאס, ולהזכיר לו מה שאמר לו שנים לפני כן, שאם יעשה טובות ליהודים לא יוכל שום גוי להרע לו. ותעש כדבריו, ואמר הרבי: נכון הדבר, וישתחרר אי"ה, אבל דבר אחד יעשה, שיאמר הכל הוא שקר וכזב, ולא יודה על שום דבר, ויטען שהכסף שלו הוא.

בבוא האשה בחזרה מסרה לו את דברי הרבי. אך הסניגור אמר להרופא, שחלילה לו לעשות כן, דאם יודה על האמת, יתכן שיתנו לו עונש קל, אבל אם ישקר, בודאי יפסקו לו עונש קשה מאוד. ונמלך הרופא באשתו מה לעשות, אם לשמוע להרבי או להבדיל להסניגור. אחר ששקלו וטרו בדבר החליטו, שהלא הסניגור אמר רק שיתכן בספק שיהי' לו עונש קל, אבל הרבי אמר בוודאות שישתחרר, וע"כ מוטב לעשות כדבר הרבי, ומסרו את החלטתם להסניגור. ויען ויאמר, כי איננו יכול לשמש כסניגור לפי תנאים כאלה. וחפשו ומצאו סניגור אחר, אשר הסכים לעשות כדבריהם.

בבוא המשפט טען הרופא שבכל שקר וכזב. ואמרו המקטרגים שיש להם ראי' מהכסף שעשו עליו סימן, ומזה יוכח שהוא משקר. והוציא השופט את הכסף מן התיבה, אך פשפשו ולא מצאו את הסימן שרשמו עליו. ואז אמר השופט, שנקי הוא, כיון שאין כאן הסימן שעשו על הממון. וטען הקטיגור מטעם המדינה: כפי הנראה החליפו כאן את הממון קודם המשפט. והי' אך יצא יצא הדבר מפיו, התרגו השופט על הקטיגור ואמר: הלא גלוי וידוע שאנכי היחידי שיש לי המפתח של תיבת הכסף, והאיך תעיז לחשוך ולהבזות את בית המשפט בעשיית רמאות.

ומיד שחרר השופט את הרופא, ועשה משפט על הקטיגור על שחשדו ועל שבייש את בית המשפט.

ה"חסד לאברהם", ר' אברהם יששכר דב רבינוביץ מרדומסק זי"ע

יום ההילולא - י"ג אלול

הרה"ק רבי אברהם קאליש מאמשינוב - ראדומסק הי"ד סיפר, שפעם אחת באו אב ובנו לפני חמיו הרה"ק בעל "חסד לאברהם" מראדומסק זי"ע לבקש ממנו ברכה שהבן ינצל מהצבא - אותו בחור נהג לגלח את זקנו מידי פעם. אמר לו הרבי: "אם לא תספר את זקנך, לא תלך לצבא". סירב הבחור להצעת הרבי. נענה הרבי ואמר: "מעתה הנני מבין מאמר חכמינו ז"ל, (עבודה זרה י'): "בכה רבי יש קונה עולמו בשעה אחת". נשאלת השאלה: על שום מה בכה, הלא היה צריך לשמוח? אלא, בכה,

שיכול לקנות עולמו בשעה אחת ואינו קונה. כך הבחור דנן, בדבר פעוט כמו זה, יכול היה להשתחרר מהצבא ולא רצה".

הגאב"ד דיאוארזשנא הגה"צ רבי חיים זאב רוזנבלום זצ"ל הסתופף בצל קדשם של צדיקי ראדאמסק, הגה"ק בעל תפארת שלמה ובנו בעל חסד לאברהם זצ"ל. ואירע פעם שהזכירו שמו של חולה לפני בעל חסד לאברהם, בעת עריכת שלחנו בליל שבת קודש, פנה הרבי מראדאמסק אל חסידו הרב מיאוארזשנא אשר היסב אז לשלחנו, ושאלו מה הדין טריפה חיה או אינה חיה, השיב לו אינה חיה. ביום שבת בסעודת שחרית שוב הזכירו את החולה, והחסד לאברהם שאל שנית את הרב מיאוארזשנא אותה שאלה אם טריפה חיה או טריפה אינה חיה, והשיב כאמש, אינה חיה. בשעת סעודה שלישית שוב הזכירו את החולה, והרבי שאל פעם נוספת את רבי חיים זאב, האם טריפה חיה או לו. התבונן הרב מיאוארזשנא בדעתו, בראותו כי הרבי שואל אותו זו הפעם השלישית אותה שאלה, הלא דבר הוא, על כן שינה תשובתו להשאלה, והשיב לרבו כי מהרש"ל פוסק בספרו ים של שלמה, דמיעוט טריפות חיים. ענה החסד לאברהם לאותו חסיד שהזכיר את שם החולה, הלא הרב מיאוארזשנא פסק דיתכן דטריפה חיה, וכן היה שנתרפאה החולנית אשר הזכירו לפני הרבי. (כן סיפר הרה"ח אברהם לעפקאוויטש נ"י מחסידי ראדאמסק).

כאשר באו לפני הרה"ק רבי אברהם יששכר מראדומסק זצ"ל בעל "חסד לאברהם" עם "פתקא", כדי להזכיר חולה לפקודת ישועה, היה אומר: "רבונו של עולם, אני מקבל עלי חולי זה עבור איש זה ותרפאהו". וכן הוה ונתרפא. (שמעתי מפי הרב יהושע נחום רבינוביץ, בן הגה"צ רבי צבי מאיר אב"ד ראדומסק).

רבי יואל מענרסקי ז"ל, מחסידי ראדומסק, חלה פעם בגרונו, והוטב לו. לימים חלה שוב והרופאים נואשו מחיו. נסע בנו אל הרה"ק ה"חסד לאברהם" מראדומסק זצ"ל, לשאול בעצתו. אמר הרבי: "אל להתייאש, חלילה, רק יקחו מים מטחנת מים מהמקום שהאופן מסתובב, ויתנו לחולה לשתות מזה בכל חצי שעה". ונתרפא. (שמעתי מבנו רבי אברהם קמחי מת"א).

סיפר לי הרה"ג ר' קלנימוס קלמן גנאט שליט"א, שזקיני הרה"ח ר' יעקב אהרן גנאט ע"ה גר בעיר וולאשטשווע סמוך לעיר ראדאמסק, פרנסתו היתה מזה שקנה תבואות מהכפרים ומכר אח"כ להאופים בהעיר, כשהפאלאקען נפלו תחת ממשלת הרוסים ועמדו פראסטאניע בהעיירות (מסתמא כוונתו לחיילי רוסים) ואז היתה מסוכן ללכת בהרחוב דהרגו כל הבא בידם, על כן אבד פרנסתו, הלך רגלי לראדאמסק להרה"ק בעל חסד לאברהם. מנהגו של הרה"ק היתה כשאחד בכה, בכה הוא גם כן עמו, כשזקיני נכנס להרה"ק התחיל לבכות אמר לו הרה"ק יעקב אהרן: אל תכבה אל תכבה, יש לי צער מזה, אני יודע שבביל מה באת, אחר כך עמד ממקומו והלך במהירות (כך הי' ההילוך שלו, הלך במהירות) להשאפע ולקח משם מפתח ונתנה לזקיני ואמר לו: יש לך כאן מפתח הפרנסה ותלך הביתה לבריאות, תשמור היטב על המפתח.

זקיני לקח המפתח וענדו בצווארו ותמיד הלך במפתח קשור על צווארו. אחר כך תיכף הלך הפרוסטאניע לעיירות אחרות והמשיך לסחור בקניית התבואה בלי שום הפרעה, אחר שנתאלמן בא לגור לעיר טשענסטחויב לאבי מוה"ר שמואל ע"ה פעם אחת השכים בבקר והלך למקוה כשבא

בחזרה לבית אבי אמר לנו ילדים בואו נחפש את המפתח שנאבד, אני ואחי הלכנו לחפש תחת המטות וכדומה את המפתח ולא מצאנו, באנו אליו ואמרנו לו שלא מצאנו, אמר לעצמו האם אבדתי המפתח בהמקוה? לא קשרתי עלי את המפתח כשהלכתי מהמקוה? וחישפ עוד הפעם בצווארו, ולא מצאה, אמר לאחי, אברהם הערש לך וקרא לחברא קדישא, הלך אחי להרב דמתא הגאון ר' נחום אש וסיפר לו מה שאמר זקיני, שלח עמו ב' אנשים מהחברא קדישא ובאו לזקיני, זקיני סגר עצמו עמם, אחר שיצאו מהבית שאל לו אבי, אבא למה קראת להחברא קדישא, אמר לו "גארנישט גארנישט" [כלום, כלום], הלך אבא למסחרו, אחר הרבה זמן כששכב במטתו שאל לאמי, שרה, האם כבר בא שמואל אמרה לא, כן חזר לשאול בכל משך זמן, עד שאבי בא, כשבא שאל לו זקיני שמואל האם זה אתה, ענה כן אבא, כששמע זקיני זאת פנה להכותל ונפטר מהעולם כשהי' בן צ"ח שנים, הבין שאם אבד המפתח אז סימן שכבר בא קצו.

ה"בן איש חי" זי"ע

יום ההילולא - י"ג אלול

סיפר הגאון רבי יוסף חיים מבגדד זצ"ל, שבהיותו ילד בן שבע נפל לבור עמוק, וזעק בכל כוחו "הצילו" ואין מושיע. כעבור כמה שעות, גרונו ניחר מצמא, בטנו הומה מרעב והוא תשוש וחלוש, ועדיין נמצא בתוך הבור העמוק והאפל, בחצר בית אביו, אז נדר הילד הצעיר נדר: "ריבוננו של עולם, אם תציל אותי מתוך הבור האפל והמסוכן הזה, אקדיש את כל חיי לתורה ולעבודת השם!".

אך סיים את נדרו, והנה נתקבצו אנשים מסביב לבור. הם שמעו את תחינותיו-זעקותיו. כל אחד הציע הצעות כיצד לחלץ את הילד מהבור המסוכן. כל עצה שעלתה מיד הורדה מסדר היום. לבסוף הציע מישהו לקחת חבל עבה לכרוך את קצהו כעניבה ולשלשלו אל הבור. יוסף חיים יקשור את העניבה מתחת לזרועותיו. כמה צעירים חזקים ימשכו את החבל מעלה מעלה, וכך יוציאו אותו מהבור. אכן העצה התבצעה כראוי, והילד חולץ...

הילד יוסף חיים אכן קיים את נדרו. מאותו היום והלאה עד יומו האחרון הקדיש את ימיו וליולתו ללימוד התורה ולעבודת ה', זו תפילה. כבר בגיל צעיר ניכרו בו כישרונותיו העילויים: גאון עולם, בעל תפיסה מהירה, זיכרון נפלא "בור סיד שאינו מאבד טיפה", אצילות נפש, ענווה, כושר מנהיגות, יכולת לדרוש דרשות ולכתוב פיוטים משובבי-נפש.

רבי יוסף חיים ישב והגה בתורה לילות כימים. המקובל רבי שמעון אגסי סיפר לאחר הסתלקותו כי נקרא "יוסף" כיון שבנשמתו היה ניצוץ מנשמת יוסף הצדיק. הוא היה יפה-תואר כיוסף, נפל לבור תחתיות כמו יוסף שהובל לבור, נחבש בכלא בגלל עלילה כמו שקרה ליוסף.

כגדולתו של רבי יוסף חיים בתורה - כן קדושתו... לא בכדי העידו בו אנשי-אמת שזוכה לגילוי אליהו הנביא הבא ללמדו תורה בכל מוצאי שבת. בליל זה נהג להתבודד בעליית-ביתו, במקום שהסתגר בדרך כלל לכתוב בקולמוס את ספריו הקדושים, ואף אדם לא הורשה להיכנס אליו. פעם ניסו האברכים מ'מדרש בית זלכה' לברר אם יש אמת בשמועה שלומד עם אליהו זכור לטוב. הם נתנו עיניהם במופלא שבחבורה, רבי יהושע שרבאני (נפטר בירושלים י"א טבת תשל"ג), שהיה מאותם

ד"עיילי בלא בר" אצל רבי יוסף חיים, וישימו בפיו דברים לשאול ממנו בפירוש סוגיא אחת, ויזרוהו לילך אצלו במוצאי-שבת דוקא ולהיכנס ישר אל העליה בלא הודעה מוקדמת, כדי שיזכה לראות פני אליהו. הלך רבי יהושע ועשה כמו שנדברו ביניהם, וכשהגיע אל גרם-המעלות שהוליכו לעליה, טיפס במהירות יתירה, כדי שלא יחמיץ. אך באותו רגע ממש יצא רבי יוסף חיים מתוך העליה, וירד לקראתו במדרגות, כשהוא אומר: "חכם יהושע, במדרש מתחבטים להבין פשר סוגיא פלונית? לך ואמור להם שכך היא הכוונה..."

כתב הרה"ג בן ציון חזן ז"ל בהקדמת ספר "דעת ותבונה" וז"ל: בשנת תרכ"ט (ביום ג' כ"ה ניסן) עלה אדמו"ר ז"ל לירושלם ת"ו, והלך על דרך המדבר באורחות לא סלולות, ומארם צובא יע"א נלוו עמו מאציליה ומגדוליה ללוותו ירושלימה, והמה ראו כן תמהו שכל היום יושב וגורס בעל פה למרות שהוא רוכב במרכבתו, ולא די זה כי גם בחצות לילה ממש היה נייעור ואומר "תיקון חצות" ולומד עד אור הבוקר.

מספרים חכמי בבל אודות נסיעה זו מעשה מעניין אשר מתוכו ניכרת צדקתו של אדמו"ר ז"ל וגודל זכותו אשר עיי"כ ניצל מסכנת מות. והוא כי טרם יציאתו לדרך, התנה אדמו"ר ז"ל עם הערבי מדרך השיירה שישבות ביום השבת ולא ימשיך בדרך, ושרק על מנת כן מסכים להצטרף לשיירה והלו קיבל תנאו. אך בהגיע יום שבת קודש לא עמד בדיבורו, ולא הסכים לשבות. וכראותו שהנוסעים היהודים ובראשם אדמו"ר ז"ל עומדים מנגד, התחיל להפחידם באומרו שסכנה הוא להתעכב במקום זה מפני שודדי המדבר הנמצאים לרוב. אמנם אדמו"ר ז"ל לא שעה לפיתוי ואיזמיו, וירדו הנוסעים היהודים מעל גמליהם והכינו את אשר הביאו לכבוד יום השבת. הגוי עשה עצמו כממשיך לדרכו, אמנם לאחר שהרחיק כמטחוי קשת החביא עצמו הרחק מן המחנה לראות מה יקרה. והנה בליל שבת באו פתאום השודדים והכינו מארב סביב לאוהל של אדמו"ר ז"ל. אמנם אך נכנס הגדול שבהם תוך האהל נדהם למצוא עצמו פנים בפנים מול תוארו הקדוש וקלסתר פניו של אדמו"ר ז"ל שהיה יושב ומעיין בספר הזוהר. נכנע תיכף ומיד, ולבו נפל בקרבו מהמחזה הקדוש, וירץ החוצה הוא ואנשיו אחריו אל המדבר. אז הגוי עמד כרגע נדהם מן המחזה הנורא הזה, ותיכף רץ אל אהל אדמו"ר ז"ל ונפל לרגליו ובקש סליחתו, והתחנן על נפשו, והבטיחו שיקיים מכאן ואילך הבטחתו.

והשלמה לסיפור זה שמעתי באומרים לי, כי אותו השודד אכן הכיר מלפנים את אדמו"ר ז"ל, שפעם אחת היה לו דין ודברים עם יהודי אחד בעל חובו, ותבעו לערכאות ויצא היהודי זכאי כיון שכפר בכל. בראותו זה תבעו שוב אצל אדמו"ר ז"ל והוכרח היהודי להודות כי מפני חסרון כיס כפר. אדמו"ר ז"ל בראותו את קושי מצבו וחילול ה' שנגרם, הזיל הכסף מכיסו ונתנו ליהודי להחזיר לאותו גוי. ומהיום ההוא נקבע בלב הגוי הנזכר יראת הכבוד של אדמו"ר ז"ל, והוא הוא בעצמו ראש השודדים שנרתע לאחוריו תיכף כשמצא עצמו מול הדרת כבודו של הרב ז"ל.

הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקוז'ניץ זי"ע

יום ההילולא - י"ג אלול

פעם אחת בליל ראש השנה, אכלו הרבה מהחסידים באכסניא, ואחר כך כשבאו לשלחן של רבינו הקדוש רבי ירחמיאל משה מקוז'ניץ זצוק"ל, אמר אדמו"ר זצוק"ל: הנה הם באים עבור פרנסה, ולסוף אוכלים בהאכסניא! והיה הגביר החסיד ר' נתנאל ראדזינער מלאדז מהרהר: הא איתא בתיקוני זוהר הקדוש צווחין ככלבא הב הב, הב לן חיי הב לן מזונא, אלמא דבראש השנה אין לכוין על זה כלל?

ואחר ראש השנה כשהלך ליטול ברכת הפרידה, אמר לו אדמו"ר זצוק"ל: אינך מבין הפירוש בהתיקוני זוהר, דודי היה אומר, (כוונתו על הרב הקדוש רבי אשר זצוק"ל מסטאלין שהיה אבי חורגו), דכוונת הזוהר על מי שיש לו פרנסה ורוצה עוד, וזה שמדייק התיקוני זוהר, הב הב, אבל פעם אחד הב זה טוב, והוא מצוה! וראה ר' נתנאל כי רוח ה' דיבר בו, ויודע הדברים שבלב.

ט"ו אלול

הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד זי"ע

יום ההילולא - ט"ו אלול

מוה"ר יעקב קאפל חסיד ז"ל בהרהצ"ר נחמי' פייבל ז"ל מגזע חכמי פרובינצא, ואשתו היתה נכדת רבינו הטו"ז. הרה"ק רי"ק הי' צדיק נסתר, שהתפרנס עצמו בעניות אבל בנקיות בקאלאמעא, בקדושה וטהרה עבד ה' בהצנע לכת, ובעש"ט הקדוש ידע ממנו, וגם בקרו פעם אחת בהיכלו, ומאז ולהלאה נסע להבעש"ט והי' מתלמידיו, הי' בעל מופת גדול, ובעל רוח הקדש וזכה לבן גדול הרהק"ר מגנחם מנדל מקאסוב, ה"אהבת שלום", ולחתן קדוש ה' מכובד הרהק"ר אורי מסטרעליסק שבזווג שני נשא בת הרה"ק רי"ק ז"ל לעת זקנתו תקע רי"ק את אהלו של עבודה בטיסמעניץ ושם נפטר בשנת תקמ"ז ט"ו אלול זיעועכ"א.

לאחר נשואיו התיישב הרה"ק רבי יעקב קאפל חסיד זי"ע בעיר קולומייא, ופתח חנות דלה, שממנה היתה פרנסתו, להמציא טרף לבני ביתו, אך היא סיפקה לחם צר ומים לחם בלבד. למעשה נוהלה החנות על ידי זוגתו, ואילו הוא עשה את תורתו קבע ומלאכתו ארעי, בשבתו רוב היום בעסק עבודת הקודש - עבודת השם יתברך, בלי שידע איש את גדלותו וצדקתו.

במרוצת הזמן עזב את העיר ותקע אהלו בעיר טיסמניץ, הסמוכה לסטניסלוב, אזי היתה דרכו לנסוע לשווקים - ירידים - שהתקיימו בישובי הסביבה, לשווק סחורות שונות, בין השאר: בדים שונים וצעפים גדולים (פאטשיילעס), שנהגו להתעטף בהם. אף במקומות כאלה נהג להכריז את פסוקו - וגם הגויים הכירוהו בכינוי "שוית'ניק".

רבי קאפיל היה איש ישר מאד במשא ומתן וגם הערלים החזיקוהו לאיש נאמן, לצדיק וקדוש, עד כי כאשר לא ראוהו ביריד - ביומא דשוקא, היו הנכרים אומרים: "יאק נייעמא 'שוית'ני', טא ניטשווא ני

ניזנאטשיט", כלומר, "אם השוית'ניק לא בא, אין היריד שווה מאומה". הנכרים אהבו לקנות אצלו, וכינוהו "ספראוועדליווי" (צדיק).

י"ח אלול

המהר"ל מפראג זי"ע

יום ההילולא - י"ח אלול

רבינו יהודה ליוואי (-לייב) הנקרא בפי כל "המהר"ל מפראג", נולד בשנת רע"ב, בעיר פוזנא שבפולין לאביו הג"ר בצלאל ב"ר חיים מוורמייזא. שמו נקרא בישראל ע"ש זקינו "חכם הרזים" הגאון הגדול רבי יהודה ליוואי הזקן מפראג (דודו של הגה"ק רבי אביגדור קארו, רבה של פראג - דודו של מרן הב"י) מגזע דוד המלך ע"ה. לא נודע מי היו רבותיו אשר מפייהם קיבל תורה, וגם רבינו אינם מזכירים בשמם אלא בכגון דא: "שמעתי בקבלה מרבותי". י"א שרבינו חסה בצל המהרש"ל בעיר פשעמישל (פרעמישלע) שבפולין. בהגיעו לפרקו נשא לאשה את הצדקנית פעריל בת "הקצין הר"ר שמואל ב"ר יעקב שהיה גדול בדורו בעושר ובנכסים ובכבוד וקרוב למלכות, והיו בו תורה וגדולה במקום אחד".

סדר ישוביו, תולדותיו וגלגוליו רבים המה מלפרטם עלי יריעה קטנה זו, ולכן נחשבם בקצרה לפי סדר הווייתו.

בשנת שי"ג היתה ראשית ממלכתו בק"ק ניקלשבורג וכן במדינת מעהרין (מורביה). שם היה רועה צאן מרעיתו באהבה ובמסירות במשך כעשרים שנה. רבינו תיקן להם תקנות שונות וחשובות, וקיבצם בקונטרס מיוחד בשם "קובץ תקנות הקהילות במעהרין". בשנת של"ג חזר לפראג, ופתח שם "בית ועד לחכמים" והרביץ תורה לתלמידים הרבה, לפי דרכו ושיטתו המיוחדת הבנויה עלי השכל וההגיון [להוציא משיטת החילוקים והחידודים מיסודו של הגאון הנודע רבי יעקב פולאק, שהיה נפוץ אז מאוד]. על תלמידיו המפורסמים נמנים הגאונים הגדולים: רבי אפרים לונטשיץ זי"ע בעל ה"כלי יקר", רבי יו"ט ליפמן העליר בעל ה"תוס' יום טוב", רבי דוד גאנו בעל ה"צמח דוד" ורבי אליהו מלואנץ המפורסם בשם "רבי אליהו בעל שם", ועוד. רבינו יסד שם חברות שונות, ביניהם: "חברה קדושה גמילות חסדים" היא ה"חברא קדישא" שנפוצה אח"כ לכל תפוצות ישראל, עד היום הזה; "חברת משניות" ללימוד משניות בעיון, ועוד.

אחר י"א שנים ששהה בפראג, שב רבינו לפוזנא, וישב שם כארבע שנים, וחזר שוב פעם אל פראג המעטירה. בתקופה ההיא, מסופר, ביקש הקיסר רודולף השני - ששם גדולת וחכמת רבינו הגיע אליו - לפגשו ולשאוב מה מחכמתו, ואכן ביום א' ג' אדר שנת שנ"ב נקרא רבינו במפתיע לראיון אצל הקיסר רודולף "וקבלו בסבר פנים יפות ושוחקות ודיבר אתו פה אל פה כאשר ידבר איש אל רעהו", וכפי שנמצא כתוב מתואר סדר פגישתם על ידי חתנו של רבינו. מן הענין להביא מה שכותב רבינו החיד"א זי"ע (שה"ג מערכת גדולים ל' אות יז): "ואני הדל קבלתי מרב אחד אשכנזי מעשה נורא שעשה על ידי מה שגילו בשמים, ומזה נמשך שדיבר עם הקיסר ביחוד כמו שעה וחצי, ועשה לו כבוד גדול". פגישה זו עוררה בשעתו הדים עצומים בכל רחבי המדינה, ורבו השמועות אודות תוכנו. אמנם זאת ידוע, שכעבור חודשיים מאז אותה פגישה בינותם, עזב רבינו את פראג וחזר שוב לפוזנא. שש

שנים ישב רבינו וניהל עדתו בפוזנא. באותה תקופה כיהן הגה"ק רבי מרדכי יפה - בעל ה"לבושים" - בפראג. בשנת שנ"ח נתחלפו העטרות, ורבינו עלה על כס הרבנות בפראג ואילו המהר"ם יפה עבר למלוך כרב ואבד"ק פוזנא. רבינו עבר אז להתפלל בבית הכנסת הגדול "אלטני".

ביום ה' י"ח אלול שנת שס"ט נסתלקה ועלתה נשמתו לשמי רום כשהוא זקן ושבע ימים - בן צ"ז שנים - ומנו"כ בק"ק פראג.

סיפר לי הרב הגאון רבי ישעיה בלויא שליט"א, בנו של הרה"ג רבי עמרם בלויא זצ"ל ששמע מפי הגאון רבי יצחק זאב מבריסק זצ"ל המעשה שהיה עם המהר"ל מפראג זצ"ל, כאשר היה ילד קטן. בשוק העירוני היו שתי חנויות קטנות ופשוטות למראה, חנות אחת לממכר בשמים ממינים שונים, והחנות השניה לממכר שמנים, שתי החנויות היו מחוברות זו לזו, ורק קיר הפריד ביניהן.

חנותו של מוכר השמנים היהודי, היתה מלאה תדיר בהרבה קונים, מפני שהיה אדם ישר, ועל כן היה מצליח בעסקיו והרויח כסף רב, ואילו חנותו של מוכר הבשמים הגוי היתה לרוב ריקה מאנשים, אנשים מיעטו להיכנס לחנותו, מפני שלא סחר ביושר, ורימה את הקונים, ולכן היו רווחיו מועטים.

לילה אחד בא מוכר הבשמים הגוי לחנותו, וניקב חור קטן בקיר שבין שתי החנויות, מאז נהג הבשם להציץ יום יום, אל תוך חנותו של שכנו מוכר השמן, כדי לראות מה מתרחש אצלו...

באחד הימים כאשר הציץ, ראה את מוכר השמנים היהודי, כיצד הוא סופר את כספו, סך מסויים של דינרי זהב, ומניחם בתוך מטפחת אדומה...

חשב מוכר הבשמים הגוי, כיצד הוא יכול לגזול מהיהודי את כספו, ויצא לרחוב והחל לצעוק שגנבו וגזלו לו את כספו... לשאלת השוטרים שהוזעקו למקום, במי הוא חושד שעשה כן, אמר כי שכנו לחנות - מוכר השמנים היהודי, היה היחיד אשר ראה איך הוא סופר את הכסף, ומניחם בתוך מטפחת אדומה...

כאשר באו השוטרים לאסור את היהודי, צעק וזעק כי שקר וכזב הוא הדבר... והכסף הוא שלו... אולם אף אחד לא האמין לו...

כאשר הגיע יום המשפט, חקר השופט את מוכר הבשמים הגוי, וכן את מוכר השמנים היהודי ולא ידע למי להאמין, וכיצד לפסוק בדבר...

ועל כן העביר את המשפט לפני מושל העיר. כמובן שדבר המשפט המוזר, התפרסם בין תושבי העיר, וכולם היו מדברים אודות המשפט.

ערב אחד כאשר יצא המושל לטייל בעיר, שמע קולות של ילדים יהודיים משחקים, במשפט של השמן והבשם, הסתקרן מושל העיר ונעמד לשמוע כיצד יפסקו את הדין, ילד אחד טען את טענותיו של מוכר השמן היהודי, וילד אחר טען את טענותיו של הבשם הגוי.

"והשופט" שהיה ילד רך בשנים פסק ואמר "הביאו לי קערה עם מים חמים והניחו בה את הדינרים, אם יצופו עיגולי שמנים, הרי שראיה מוכחת היא שהיהודי צודק ודינרי הזהב שייכים לו, כי מן הסתם

בחנותו נמרחרים דינרי הזהב בשמן... ואם יהיו המים נקיים, ראה שדברי הבשם הגוי הם האמיתיים, וכך נכריע ביניהם ונראה מי צודק..."

למחרת היום הזמין מושל העיר את מוכר הבשמים ואת מוכר השמנים לבית הדין, וציוה להביא לפניו קערה ובה מים חמים, ולהטיל לתוכה את דינרי הזהב, וכך עשו, מיד צפו על פני המים עיגולי שמן רבים... ומיד ידעו הכל, כי היהודי הוא הצודק, ודינרי הזהב אכן היו שייכים לו, ואך עלילה העליל עליו שכנו הגוי.

הכל שבחו את חכמת המושל, אולם הוא אמר "לא אותי אתם צריכים לשבח, אלא את הילד היהודי הנ"ל, אשר בזכות חכמתו הגדולה ידעתי לשפוט משפט צדק".

אותו ילד יהודי חכם ונבון, התפרסם לימים כמהר"ל מפראג זצ"ל. ע"כ סיפור המעשה כפי שסיפר מרן הגרי"ז זצ"ל.

וזכרנו שסיפר מרן הגרי"ז זצ"ל את המעשה הנ"ל, באופן נפלא ובצורה מוחשית כל כך, עד שהיה נראה ונדמה להשומעים ששמעו, כאילו הם בעצמם נמצאים במקום התרחשות המעשה...

בספר נפלאות מהר"ל הובא: ר' שמעלקא רייך מהעיר וורמייזא לקח את המהר"ל לחתן בהיותו בן חמש עשרה עבור בתו פערילי. לאחר מכן שלח אותו לעיר פרמסלי ללמוד בישיבת הגאון מהרש"ל. באותן שנים ירד אבי הכלה מנכסיו וכאשר היה המהר"ל בן שמונה עשרה הוא כתב אליו: "מכיוון שבן שמונה עשרה לחופה, והיות ואין באפשרותי לתת לך את הנדוניה שהבטחתי, אינני רוצה לעגן אותך ח"ו. לכן, אנחנו מוחלים לך ונותנים לך רשות שתעשה שידוך אחר כרצונך".

המהר"ל כתב תשובה שאיננו רוצה לשנות את דבריו, והוא מייחל ומצפה לעזר עליון. אולם, מאידך, אם אבי הכלה אינו מעוניין לעגן את בתו, יעשה הוא שידוך תחילה לבתו, ואח"כ ידע כי חופשי הוא.

מצב המחותן לא הוטב. ותרא הכלה כי מצב אביה ברע הוא, ותפתח לה חנות קטנה למכירת מעשה אופה לעזור להוריה בפרנסה. וישבה כך גלמודה עשר שנים. וכן המהר"ל לא רצה לעשות שידוך אחר, וישב על התורה בהתמדה גדולה ויקראו לו ר' לייב בחור. והרמ"א ז"ל אמר כי עליו כתוב: "הרימותי בחור מעם, מצאתי דוד עבדי", כי יש בו ניצוץ מנשמת דוד המלך.

כעבור עשר שנים בשעת מלחמה עבר דרך שם צבא רב. אחרי אנשי הצבא רכב פרש. כאשר עבר הפרש על יד החנות שישבה בה כלת המהר"ל, הוא תחב את רומחו לתוך ככר לחם גדול שהיה מונח בחלון. רצה אליו הכלה ובכתה לפניו לבל יגזול את הלחם, כי היא עניה, ומפרנסת את הוריה הזקנים החלושים, ויצעק עליה הפרש לאמר: "ומה אעשה לך, אין לי כסף לשלם, ורעב אני מאד. אך זאת אוכל לעשות, יושב אני על שני אוכפים, ע"כ אתן לך אוכף אחד בעד הלחם". וישלוף מתחתיו אוכף אחד וישליכנו אל החנות בכח גדול.

וכאשר ניגשה הכלה אל האוכף להגביה אותו נבהלה מאד, בראותה כי נקרעה המרדעת מצד אחד ונפלו משם מטבעות זהב. היא רצה לבשר להוריה את הבשורה. אביה שלח תיכף מכתב אל המהר"ל שיבוא לחתונה, כי עזר לו ה' יתברך בדרך פלא שיוכל לסלק את הנדוניה ולעשות את החתונה.

ומספר על כך ר' יצחק כץ, חתן המהר"ל:

מעשה זה שמעתי מפי חמי בעת שבא לפניו דין תורה לנתק קשר שידוכין, לרגל עניות, שלא היה ביכולתם לסלק את הנדוניה כמדובר, ומעולם לא רצה מורי חמי להשתתף בפסק דין כזה, אלא אדרבא השתדל בכל כוחו לחזק את קשר השידוכין. רק כאשר הדבר היה נחוץ מאד, הוא שלח את בעלי הדין אל הדיינים שיפסקו את הדין בביתם, ולא בחדר בית הדין שלו.

שמעתי כמה פעמים מכ"ק חותני הרה"ק רבי איציקיל מפשעווארסק זצ"ל, שהמהר"ל מפראג הי' לו ויכוחים רבים עם גלחים, (והרבה פעמים הי' בסכנה), וכיון שראו הגלחים שיש לו למהר"ל כוח גדול, שאלוהו אם יכול להוריד אליהם את ה'אותו האיש', והוא פחד מאד שלא יזיקוהו, על כן מיאן בזה, עד שהבטיחו לו שלא יעשו לו דבר, אז הוריד המהר"ל את ה'אותו האיש' אליהם כשהוא מונח בקופסא מלא צואה, כאמרם ז"ל (גיטין נ"ז.), וכעסו הגלחים על זה מאד כמובן ולא עמדו כדיבורם ורצו להזיקו, והי' המהר"ל בסכנה גדולה, עד שניצל מהם בדרך נס. [מפי הרה"ק מהר"י זצ"ל מפשעווארסק]

הרה"ק רבי ישעיה מפראגא זי"ע היה חתנו של הרה"ק רבי יצחק מראדוויל, ותלמידו של המגיד מקוזניץ, פעם חלה הרה"ק רבי ישעיה ושלחה אמו להרה"ק רבי יצחק מראדוויל שיתפלל עבורו, אמר לה בעלה רבי משה (אבי הרה"ק רבי ישעיה) שתמכור את הצעיף המוכסף שלה ובכסף ידפיסו ספרי מהר"ל מפראג וזה יועיל לרפואתו. ושמעה לו והדפיסו ספרי המהר"ל עם הסכמה מהמגיד מקוזניץ זי"ע, אחר כמה ימים נכנס הרה"ק רבי ישעיה לאביו רבי משה והוא כולו מזיע, וסיפר לאביו שנראה אליו יהודי זקן ושאלו איפה כואב לו ועבר בידו על כל גופו, ובכל מקום שהניח ידו תיכף נתרפא, ושאל אביו למראהו, וצייר לו רבי ישעיה צורתו, ואמר לו אביו זה היה המהר"ל כי פעם גם הוא היה חולה ובא אליו המהר"ל ונרפא ומאז מכיר צורתו.

כמה פעמים שמעתי מפ"ק של אאמו"ר (הרה"ק רבי דוד מקאצק) זצ"ל שאמר על הגאון הק' מהר"ל מפראג זצ"ל שהיה נותן כל כוחו בקנה הסופר ליקח לבבות ישראל באמרותיו הטהורים.

הגה"ק המהר"ל מפראג זי"ע היה מלומד בביטול עלילות דם בימיו. אביו היה הגה"ק ר' בצלאל ליואי שהי' מגדולי הדור ובעל רוח הקודש. המהר"ל נולד בליל התקדש חג הפסח בעת עריכת הסדר, וכשהגיעה שעת הלידה שלח אביו שני שליחים לקרוא למילדת, ובדרך הילוכם ראו איך שגוי אחד הרג נער נכרי, ע"פ הוראת הגלח, בכדי להעליל על בני ישראל שהם צריכים לדם גוי בחג הפסח, ומסרו השלוחים את הדבר לשלטון, ויבוקש הדבר וימצא ונענשו הרשעים. ואמר אביו, שהילד הנוולד עתה יהי' גברא רבה, וידיו רב לו להושיע את ישראל מגזירת עלילות דם. כי כבר בלידתו ובבואו לעלמא הדין באה על ידו תשועה גדולה לישראל. וכך הוה. המהר"ל הי' גדול הדור, ובקי בכל שבע חכמות, והי' מקורב למלכות, וכל גדולי המלכות השכימו לפתחו ושאלו לו את שאלותיהם בכל מיני מדע, כי נחם מכל אדם.

בימיו הי' הרבה עלילות דם, ועשה שאלת חלום לדעת מה לעשות, והשיבוהו מן השמים ע"י עשרה תיבות, וקרא לעוד שני מקובלים גדולים, וביחד פתרו הכוונה שעליו לעשות גולם ובוה יעזור לישראל. וטיהרו וקידשו את עצמם, ובשעה שתים אחר חצות לילה הלכו למקום מוכשר לזה, וציירו צורת אדם באדמה והי' גבהו ג' אמות, ועשו הקפות ז"פ ועל פי שמות והשבעות, והזכירו את הפסוק ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חי', והמשיכו לו רוח של יוסף שידא המוזכר בגמרא (עירובין מג.)

שחכמי התלמוד השתמשו בו בימיהם. ויצו עליו שיקום, וקם, ואמרו לו שלא ישלוט בו כח האש, ולא ישלוט בו חרב, וגם לא יטבע במים. והי' לו כח הראי' והשמיעה, אבל לא כח הדיבור. ובכל פעם שראה המהר"ל ברוח קודש שהגוים רוצים להעליל איזה עלילה על בני ישראל, שלח את הגולם והוא הגיע בשעה הנכונה, והציל את ישראל, וכך הי' כמה וכמה פעמים, שנתפסו הגוים שהרגו לגוים אחרים בכדי להעליל על ישראל, וגם נענשו הגלחים שהסיתום לכך.

יום אחד נתיישב המהר"ל והלך להקיסר ושאל לו: עוד כמה ראיות צריכים אתם להיווכח שעלילת הדם בשקר יסודה, ורק לשפוך דם נקי באו, וכי לא סגי בכל מה שנתברר עד הלום. והסכים הקיסר לדבריו, וקרא אסיפה גדולה, ובין הקרואים היו ג' מאות גלחים, ואמר בפניהם שנתברר בעליל שעלילת הדם היא עלילת שוא, ובל יהיין מאן דהו להעליל עוד ומי שיעליל ענש יענש. ואחרי הדברים האלה ביטל מהר"ל את הגולם, שכבר הוגד לו מן השמים שיקיים את הגולם עד שתבא ישועה לישראל, כעבור זמן מה, כתב המהר"ל מכתב לחבירו הרב מפרידנבורג, ותיאר לו בדיוק איך נברא הגולם, והכוונות והשמות שכוונו בעת שעשו אותו, וגם האיך ביטל אותו, ומה דינו להלכה לענין צירוף למנין בעת חיותו, ודין טומאה בעת מותו.

הגולם

מסורת היא בקרב כלל ישראל מדור דור שהמהר"ל יצר גולם על ידי ספר יצירה. ישנם הלועגים למסורה זו בלהגם: שה"גולם לא היה ולא נברא", וטוענים שכל פרשת הגולם נוצרה בדמיונו של מחבר "נפלאות מהר"ל" והוא שהמציא "אגדה" זו. טענת הבל זו מגוחכת ומופרכת לגמרי, שכן מעל שישים שנה מלפני ה"נפלאות מהר"ל" כבר נדפסו דבריו של המשכיל שי"ר בס' "גלעד" (פראג תרט"ז) נגד יצירת הגולם על ידי המהר"ל. ונאמנים דברי בעל "דעת קדושים" מבאטשאטש זי"ע בספרו "ברכת אברהם": שה"גור אריה" זצ"ל עשה גולם על ידי ספר יצירה הקדוש וכו' עיין שם. ומה שלא ציינו דבר זה כותבי הקורות בדורו, כי לא לרבותא נחשבה למהר"ל יצירת הגולם, בעוד שיצר יצירות מופלאות בחכמת אלקות הלא המה ספריו הקדושים. וכדברי הגאון רבי מאיר אריק: הרבה יותר יש להפליא שהעמיד המהר"ל תלמיד כמו התוספות יום טוב מאשר את יצירתו של הגולם. גם בספר הקדוש "בני יששכר" כבר מצינו התייחסות להשתמשותו של המהר"ל בספר יצירה, וזה לשונו (במאמרי כסלו-טבת מאמר אות תורה אות כא): "הרב הגאון מהר"ל מפראג ידוע דבריו נאמרו ברוח הקודש והיה משתמש בספר יצירה... זי"ע.

...

לישיבתו של המהר"ל מפראג ז"ל באה משלחת גדולה של אנשים עשירים ומכובדים עם משרתים ונתנו מתנות לישיבה, כי אמרו שהם רוצים לבחור להם בחור חתן לאחד ממשפחתם, והמהר"ל ז"ל נתן להם רשות והי' אצלם שמחה גדולה ונתנו לבחורים הרבה מתנות, אח"כ הסתובבו כמה זמן בישיבה עד שבחרו בחור אחד ושאלו אם מסכים לבא עמם בעיר שלהם, והשיב להם שישאל להרב הסכמה, ושאל למהר"ל ז"ל והסכים להם, ונעשה להם שמחה גדולה מאד ועשו סעודות לבני הישיבה עם כלי זמר ונתנו להם הרבה כסף ומתנות.

כשרצו כבר ללכת עם הבחור נכנס להמהר"ל להיפרד, ותפר לו המהר"ל ז"ל תפילין קטנים על הרגל למעלה במכנסיים ושלח אותו אתם בשמחה גדולה ובלווי כלי זמר ומתנות, וכך נסעו עם עגלות מכובדות על הדרך לביתם, וכשבאו לאכסניה הראשונה לנו שם וגם עשו סעודות גדולות עם כלי זמר, וכך המשיכו אתו בדרך ארוכה ובכל אכסניה עשו כנ"ל.

ויהי כאשר ארכה הדרך הבחין הבחור שיחס הגבירים אליו השתנה לרעתו מאד, ואם מקודם גילו אליו קירבה גדולה מאד, הלכה והתקררה קירבתם אליו עד שאפילו לא נתנו לו לאכול, וזה עורר אצלו חשש כבד באיזה לגיון הוא נפל, ונעשה לו קצת קשה על הלב הלא אם הוא החתן שלהם היו צריכים לשמוח אתו יותר, אבל בהיותו צדיק סמך על רבו המהר"ל ז"ל. כשהגיע סמוך לעיר יצאו לכבודם כל בני העיר עם טסי כסף והרבה יין וכו' וזה היה לו לפלא גדולה.

בין כך וכך הגיעו לעיר גדולה שהיתה מוקפת בחומה והגבירים פתחו לו את הדלת והכניסו את הבחור מאחורי הדלת וסגרו מאחוריו את הדלת. בבת אחת מצא הבחור את עצמו במקום חשוך מאד אשר אין בה לא חלון ולא דלת ולא שום אור, והתחיל למשש בקירות למצוא איזה דרך של מוצא, וראה ונוכח שהמקום גדול וענק עד למאד ללא סוף ויש שם חדרים ופרוודורים שהולכים שם מחדר לחדר והכל נמצא בתוך האפילה הזאת, והרחיק נדוד בתוך המבצר לחפש איזה מקום יציאה אבל אין שום אור בקצה המנהרה. ובראותו את הצרה הגדולה שנקלע בתוכה התחיל לפחד אבל בכל זאת סמך על כח רבו המהר"ל ז"ל שיהיה לו לעזר בצרתו, ומרוב צער דפק בידו על רגלו במקום שהיה תפור התפילין ונאנח אנחה עמוקה מקירות לבו וצעק: אוי מה יהיה פה הסוף. ואז שמע איזה קול שענה כנגדו: מה שהיה אתי זה מה שיהיה אתך. ובשמעו זאת התחיל לתור ולחפש אחרי הקול ולהתקרב אליו.

במהלך החיפוש הגיע לאיזה מקום וראה שם ראש חתוך ללא הגוף שדיבר אתו, והראש הכרות סיפר לו שהאנשים האלו שהביאו אותו לכאן הם מכשפים גדולים מאד שעובדים לתרפים, ובכח הכישוף שלהם הם מחפשים איש שהוא בכור לאביו ואמו שבע דורות בכור בן בכור, ואותו הבכור מדור שביעי הם חוטפים בארמנותיהם, וחותרים לו את הראש ומכניסים לו שם של טומאה מתחת לשונו, ואז הראש אומר להם כל העתידות להיות בעולם, ועונה להם על כל שאלותיהם, [וכן כתוב בדעת זקנים מבעלי התוספות (בראשית לא, יט) שהיו שוחטין אדם בחור וחותרין אותו ומולחים אותו במלח וכו'], ולכן הם מצליחים בכל עסקיהם והם עשירים גדולים, אבל ראש כזה יכול לדבר רק שבע שנים, ואחרי שבע שנים הם דורשים ממנו שימצא עבורם בכור אחר בן שבעה דורות, ואני אמרתי להם עליך שאתה בכור בן שבע דורות ולכן הם הביאו אותך לכאן, לעשות ממך את מה שעשו לי.

בשמעו זאת התחזק שוב ושאל אותו שיאמר לו דרך ועצה איך להיפטר מהם, וענה לו שתחת לשונו נמצא שם של טומאה, ואם הוא יגע בו בידו ויוציא אותו מפיו אז יצעק צעקות גדולות ונוראות שישמע בכל העיר, ועליך להזהר במאד שלא תגע בו בידך.

ולכן אם תרצה להיפטר מהם ולברוח, עליך להוציא את השם של טומאה מפי, אבל כאמור לא בידך, אלא על ידי דבר אחר, ואז כשתוציא את השם מפי, מיד אמות, ותביאני לקבר ישראל. ועתה אייעץ לך, שמיד עם מיתתי תלך לכיוון של הסימנים המיוחדים שאני מוסר לך עתה ואז תמצא פתח קטן מאד ותדחק את עצמך לצאת דרך הפתח הקטן, ושם תמצא ים גדול וענק, אבל עליך לדעת שאין זה ים כלל, והכל אחיזת עינים, ותמשיך לילך עד שתפגוש בחיות רעות ונוראות, ושוב לא תפחד מהם כי

הם רק אחיזת עינים, ואח"כ תראה לפניך בור עמוק מאד מאד שתצטרך לעבור בו, ושוב תדע שאין זאת כי אם רק אחיזת עינים.

הבחור עשה כציווי הראש הכרות, ובוהירות רבה הוציא את השם של טומאה מפיו ולא נגע בו בידו, ומיד מת הראש והבחור עטף את הראש והכניסו לתוך שק, והלך לפי הסימנים שמסר לו עד שמצא את הפתח הצר והקטן ותחב את עצמו דרך הפתח, ואכן נתגלו לפניו כל המכשולים הגדולים שאמר לו הראש, והגם שידע שאינם רק אחיזת עינים היה צריך הרבה חיזוק ואומץ רוח לעבור עליהם, וכאשר נפגש עם הבור הענק והגדול נתקף בפחד עצום מאד כי לא ראה את הסוף של הבור, והגם שידע שאין זה אלא אחיזת עינים, ומרוב פחד משמש בתפילין שלו, עד שעבר גם את הבור.

כשירד הלילה, נכנס לחורבה ללון שם, וראה שהרצפה היתה מלאה בקברים, ויוצאים האנשים מקבריהם ואחד מהם נוטל לכולם ידים ומתפללים מעריב, ולא הספיק לשאול אותם מה הפלא הזה עד אשר כבר חזרו לקבריהם, למחרת בבוקר שוב ראה האנשים יוצאים מקבריהם כנ"ל והתחזק לשאול אותם מה הדבר כאן, ואמרו לו שפה היה פעם ביהכ"נ ובימים נוראים עשו כאן כולם תשובה באמת ונשבעו שלא יצאו מפה עד שיבוא משיח, ובהיות שלא היה עדיין הזמן נפטרו כולם ונטמנו במקום, וזכו שנותנים להם להתפלל שלוש פעמים ביום כמו בעולם הזה. אח"כ ביקש מהם שיביאו אותו בחזרה לעיר פראג, והעמידו אותו מחוץ לתחום העיר.

אותו היום ערב שבת היה, והשמש נטתה להעריב וכבר הגיע שעת בין השמשות, ומיד לקח הבחור את הראש הכרות וקבר אותו בקבר ישראל, וחכך בדעתו אם מותר לו עדיין ליכנס לעיר, כי אולי הוא רחוק מתחום שבת, ומצא לעצמו היתר כן ליכנס לעיר, ונכנס בשלום לעיר והגיע לפני רבו המהר"ל.

כשראה אותו המהר"ל בריא ושלם, הקפיד עליו ולא רצה לומר לו שלום ואמר לו: מה ששלחתך שתביא את הראש הכרות את זה קיימת, ובכך ביערת את כל הכישופים שלהם. אבל אם היית עומד גם בנסיון הזה והיית מחכה ואינו נכנס לעיר בשבת היית גורם התקרבות הגאולה.

הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא זי"ע

יום ההילולא - י"ח אלול

הרה"ק רבי יוסף מאוסטילא היה מפורסם כבעל מופתים. לא רק אצל חסידים, אלא גם בין הגוים, ומסופר שפעם בא אליו אחד מחסידיו והתלונן לפניו שהוא חוכר ארענדא אצל גוי ובאחרונה כאשר רצה לחדש את החכירה, לא רצה הגוי להחכיר אלא בתנאי שיקנה ממנו גם את היין-שרף שיש לו במחיר גבוה או שישלח לו סוחר אחר שיקנה ממנו את היי"ש. ענה לו ר' יוסף: "אל תדאג! סע הביתה ואני כבר אדאג לשלוח לו סוחר". כשחזר החסיד הביתה הודיע לגוי שהרבי ר' יוסף הבטיח לשלוח סוחר. שמח הגוי לדברי החסיד וחשב: בודאי ישלח הרבי אליו אחד מחסידיו שיקנה את היי"ש שלו. והנה יום אחד התחילו גשמים יורדים וברק פגע בחביות היי"ש ונשרף כל היי"ש. הגוי הבין שאין זה מקרה פשוט ונסע לאוסטילא אל ר' יוסף ואמר לו: "בטוח הנני שכבוד הרבי שלח לי את ה"סוחר" - הברק. אבל יאמר לי כבודו מה חטאתי כנגדו? האם הרעותי לאחד מן היהודים כל ימי?". שאל אותו הרבי: "היש לך עוד עסקים מלבד היי"ש?". "כן - ענה הגוי - עלי לשלוח חטים לדנציג, אבל שם

המקח ירד ואין להרויח בהם". ברך אותו ר' יוסף שירויה בחטים מה שהפסיד ביי"ש ויעץ לשלוח אותם לדנציג. וכן היה.

י"ט אלול

ה"שפת אמת" מברעז'אן זי"ע

יום ההילולא - י"ט אלול

בהיות הרה"ק ר' לייביש הלפרין זצ"ל ה"אמרי יהודה" מברעז'אן כבן שש עשרה, אירע עמו מעשה פלא כאשר רוח הקודש הופיע בבית מדרשו של אביו הקדוש ומעשה שהיה כך היה:

בליל יוה"כ של שנת תרכ"ז אחר החזרת הספרים לארון הקודש עמד אביו הקדוש [הרה"ק רבי פייביש מברעז'אן ה"שפת אמת" זי"ע] על רגליו ופתח בדרשתו, ואמר ברוב כביה ביאור הכתוב (תהלים ל.) למען יזמרך כבוד ולא ידום ד' אלקי לעולם אודך, על פי ב' בחינות והנהגות שבהם בני אדם מודים ומשבחין להשי"ת, אם זכה אדם אזי מברך ומודה על הטובה בעת שהשי"ת משפיע עליו חסדים טובים ועושר וכבוד וכדומה, וח"ו פעמים חייב אדם לברך ולהודות על הרעה ביסורים של אהבה שהוא מיתת בנים רח"ל, ומודה להשי"ת שכל מה דעביד לטב עביד ומקבל היסורים באהבה ובשמחה, וכמ"ש חז"ל במסכת ברכות נד. חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ופירש רש"י בשמחה, והאריך לבאר עפי"ז פסוק הנ"ל. למען יזמרך כבוד היינו להודות להשי"ת מתוך עושר וכבוד ולא ידום היינו שלא יצטרך להיות בבחי' וידום אהרן ואזי יכול להיות ה' אלוקי לעולם אודך משא"כ בבחינה השני' להודות לה' גם בהעדר הטוב וכמ"ש וידום אהרן אי אפשר להיות עומד במדרגתו לעולם כי אין אדם נתפס על צערו ורק לפעמים יכול אדם לחזק את עצמו. ובסוף דרשתו סיים את דבריו בהאי לישנא "סטירה אחת עוד נוכל לסבול אבל לשני סטירות אין לנו כח", ע"כ.

בשעת מעשה לא הבינו החסידים כוונתו ופשוט דבריו אל מה ירמוזו, אולם לאחר כמה שבועות ביום א' דחנוכה חלו ב' בניו רח"ל ה"ה רבינו ואחיו הב' ישעי' אשר ז"ל במחלה קשה עד מאוד, ואכן הב' ישעי' אשר נפטר אז לעולמו ביום ח' טבת, אבל רבינו נתרפא ממחלתו לגמרי ועוד האריך ימים הרבה אח"כ, ואז ראו כולם בחוש כי אביו הרה"ק בעל השפת אמת הגה ברוחו הקדושה עוד בליל יוה"כ את אשר יארע לבניו הקדושים לאחר זמן, והתפלל אז והקדים רפואה למכה עבור רבינו.

כ' אלול

הגה"צ רבי אברהם שטרנהרץ זצ"ל

יום ההילולא - כ' אלול

בימי בחרותי סיפר לי חבר מימי הילדות, שבמשך תקופה ארוכה הוא היה אפיקורס, דבריו תמוהים היו ובקשתי ממנו שיבאר לי אותם, הלה סיפר לי דברים כהווייתו, ומעשה שהיה כך היה: ביום מן הימים נתקף באיזה בלבול מחשבה (מחשבה כפייתית) עד שהרגיש שדעתו נטרפת עליו, המחשבה הציקה לו ורדפה אותו עשרים וארבע שעות ביממה, בלכתו בדרך, בשכבו ובקומו וכו'. כשהרגיש

שאינו יכול לסבול יותר, החליט להשיח את מצוקתו בפני המשגיח בישיבה בה למד, הלה ניסה לעזור לו בכמה דרכים, אך כנראה שהמצוקה כבר העמיקה למעלה מהמידה, היא נתפסה עמוק עמוק בתוך תאי המוח ולא נתנה לו מנוח בשום אופן, היות וכך הציע לו המשגיח לפנות לרבי גדליה קעניג זצ"ל.

רבי גדליה שמע את סיפורו ופנה עמו להגה"צ רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל. הבחור שח לפניו את אשר בלבבו וספר לו שזה למעלה משנתיים אשר הוא סובל, והוא כבר מיואש כ"כ עד שכבר אינו מאמין שהשי"ת יכול לעזור לו ולחלצו מן המיצר בו הוא שרוי. ר' אברהם שראה שהסברים לא יועילו במצב שכזה, פנה אליו בחום ואמר לו: "תראה, הלא בין-כך הנך הולך בטל ואינך עושה מאומה, בחר לך ביהכ"נ או בית המדרש וקבע את עצמך באחד מפינותיו ועסוק שם באמירת תהלים יומם ולילה". שאל אותו הבחור: "וכי מה יועיל לי אמירת תהלים, הלא בין-כך אין לי אמונה?!". ענה ר' אברהם ואמר לו: "אעפ"כ, מה יש לך להפסיד". הפטיר הבחור ואמר לי, שבסופו של דבר אכן קבל את עצתו של ר' אברהם ועסק באמירת תהלים בכל זמנו הפנוי ביום ובלילה. אין הוא יודע להסביר איך, אך לאחר תקופה קצרה השתחרר לגמרי ממחשבותיו והיה זה אצלו בגדר נס ממש - בסופו של דבר זכה להנשא והקים בית נאמן בישראל.

הגאון מפוניבז' ר' יוסף שלמה כהנמן זצ"ל

יום ההילולא - כ' אלול

כמה ימים לפני פרוץ מלחמת ששת הימים, הגיע הרב מפוניבז' מחו"ל לארץ ישראל, ואני שמעתי מפיו שהיה אומר, שבחו"ל כל היהודים מתוחים ושרויים בפחד גדול, היות והרבה מאומות העולם רוצים להחריב את כל הישוב בארץ ישראל. אך כשהגעתי לארץ ישראל אני רואה כי הכל מתנהג כשורה, וכולם יושבים בשלווה ובטח. ואמר, שבארץ ישראל יש סגולה והבטחה מהקב"ה שישבו בשלווה, וכמו שכתוב "וישבתם לבטח בארצכם", "וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה, והבאתי אותם וגו'".

כ"א אלול

הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע

יום ההילולא - כ"א אלול

פעם אחת הוזמן הגאון רבינו יהונתן אייבשיץ אל ההגמון, ברוב כבוד, יחד עם שרים וסגנים היושבים ראשונה במלכות. ויפן ההגמון אליהם בחקירה מדעית, לאמר, הנה יש שני כוחות בעולם אשר על פיהם ישק דבר, השכל והטבע, ונפשי בשאלתי למי היתרון מהם, אם לחוקי הטבע, או לשכל האדם, וכחו של מי מהם עדיף על השני. פתח יועץ המשפטי של ההגמון ואמר, לדעתי האדם שהוא בחיר היצורים הוא המושל בטבע הדומם, ולכל אשר יחפוץ יטהו. ראו נא חברים, השלחן הזה אשר לפנינו, היה מקודם עץ פשוט מעצי היער, עד שבא הנגר האומן, וגזרו לגזרים והקציעו במקצוע והחליקו במעצד עד היות לו ברק, חברו במסמרים וחיזקו במקבת וישפר אותו כיד אומנותו הטובה עליו, והנה יצא השלחן היפה הזה שעומד בחדר משכיתו של אדוננו ההגמון הנכבד. ועוד דוגמה הנה הגביע הזה הוא גביע הזהב המתנוסס לתפארת על השלחן, הוא היה לפני מתכת פשוטה כשאר מיני מתכות,

והנה נגעה בו יד האומן הצורף, וליטש אותו התיכו וצירפו עד שהוציא כלי למעשהו הוא הגביע היקרה שלפנינו, מה יופיו ומה טובו. וכן הבו גודל לשכל האדם היוצר חדשות לבקרים, כי לו היתרון על הטבע הדומם. השכל כל יכול, אפס בלתו, ומיד ידמה לו. ככלות היועץ את דבריו כל הנאספים נהנו מאמרותיו ומחאו לו כפים באומרם שהם דברים הגיוניים ומחוכמים, רק רבי יהונתן ישב בשקט שקוע במחשבות, ולא אמר דבר.

ואז פנה ההגמון ושאל: אדוני הרב מה דעתך על דברי היועץ שלנו, האם אינך מסכים להם? ענה רבי יהונתן, עם כל הכבוד ליועץ הנכבד, לא אכחד כי לא מחשבותיו מחשבותי, אמנם נכון הדבר שהחומר משתנה ביד היוצר, אולם הוא רק משנה את תבניתו ודמותו, אבל את עצם מהותו ויסודו לא יחליפנו ולא ימיר אותו, כי הטבע רק פושט צורה ולובש צורה אחרת, אבל חוקי הטבע לא ישבותו לעולם. כי חוקי האלקים הם, ולא יעבירם בן אדם. הנה גם השלחן הזה שיצא כלול בהדרו מאת האומן, יכול להיות שיעבר באש כמו עץ היער אשר ממנו לוקח, גם הגביע הזה יוכל להשבר כמו המתכת והחומר שממנו נוצר. ואף אחד מחכמי החרשים לא יוכל לצוות על יצורי כפיו שיעמדו לנצח לבל יעלה עליהם הכורת, להכחידם מן העולם. השכל, אמנם מתת אלקים הוא, החונן לאדם דעת, אבל האדם עם כל עומק שכלו ותבונתו לא יעצור כח נגד מוסדי עולם וכוחות הטבע האיתנים המושלים בתבל, ומה שיעשו הם לא יעשה השכל. נחל שוטף כי יעלה על גדותיו, ועשה שמות בכל סביביו, הר געש כי יתפרץ ותבקע הארץ לקולו ותבלע את כל היקום, וכשיש רעידת אדמה, ערים וכפרים והיכלי תפארת יהפכו לעיי חרבות ולתל שממה. את כל זה ידי הטבע עושה, ולשוא יתהלל החכם בחכמתו נגד חוקי הטבע הללו, ומה אנוש כי יכול להתחרות עם מפעלי האומן העליון בורא השמים ונוטיהם רוקע האדמה וכל אשר עליה אשר רק לו נתכנו עלילות.

כל הנאספים אחר שמעם את דברי רבינו יהונתן, באו במבוכה, ולא ידעו להחליט עם מי הצדק. ההגמון קם ממקומו, לאות כי הוויכוח נגמר בשלב זה, ואמר, שניכם דברתם בחכמה ובתבונה, וכבד ממני הדבר לפשוט בפלס מאזני משפט עם מי הצדק. ולכן אני מציע, ינתן לכם חודש ימים, ובישיבה הבאה עליכם להוכיח צדקת דעותיכם לעיני כולנו, ובזאת תבחנו היאמנו דבריכם אם לא. וייטב הדבר בעיני כל הנאספים ויצאו מלפני ההגמון. ורבינו יהונתן שב לביתו ולתורתו.

ימי החודש תמו, ורבינו יהונתן יושב בחדרו, ומכין את שיעורו לקראת יום המחר, והספר פתוח לפניו, פתאום קפץ עכברון קטן, הרב העיף עליו את מטפחתו ויברח וימלט, קופסת הטבק היתה פתוחה לפני הרב ומדי פעם בפעם שאף טבק לחוטמו, והנה שוב קפץ העכברון על השולחן ונכנס לתוך קופסת הטבק, מיהר הרב וסגר את הקופסא במכסה שעל ידה, והכניסה לכיס בגדו.

אחר דקות אחדות הופיע שליח מיוחד מאת ההגמון לקרוא את כבוד הרב אל המשתה אשר הכין לכבוד השרים והסגנים והקרובים אליו, קם הרב בחפזון התלבש וישם פניו אל ארמון ההגמון, אשר היה מלא פה לפה, ליד שולחנות ערוכים מעדני מלכים, ויין הרקח בגביעי כסף וגביעי זהב, והנה הגיע רבינו יהונתן במרכבת ההגמון, ותפס את מקומו. ופתאום נשמעה המולה גדולה, בפתח האולם נראה חתול זקוף קומה הולך על שתיים, ובכפות רגליו הקדמיות אחז טס כסף קטן עם בקבוק יין וכוסות קטנים, החתול היה לבוש בגדי מלצר, סינור לבן על מתניו, ועל ראשו מצנפת לבנה ועליה כתוב: "השכל והטבע", החתול צעד מול פני המסובים והשתחוה לפנייהם, כל המסובים צחקו בכל פה למראה הנפלא

שהופיע פתאום לעיניהם, ואף ההגמון והשרים צחקו מאד, וכיוונו את מבטיהם אל המקום אשר ישב שם הרב היהודי במסיבה, בחושבם כי הנה עלה בידו של היועץ להוכיח צדקתו שהשכל עדיף מן הטבע. וכרגע נזכר הרב מן העכברון אשר בתוך קופסת הטבק שלו, הרב הושיט ידו לכיסו ופתח את הקופסא ומיד זינק העכברון חוצה, והחתול "המלומד" השליך מיד את הטס עם כל כליו על הארץ והתחיל לרדוף כחץ מקשת אחר העכבר, בטיסה אחת עבר את אולם האורחים ומשם קפץ אל החדר השני עד שנעלם בתוך תאי הבית הגדול ועקבותיו לא נודעו, וידי המשרתים היו מלאות עבודה לאסוף את קרעי בגדי השרד של החתול שנפלו ממנו בעת מרוצתו, וגם ללקט את שברי הבקבוק והכוסות שנשברו לרסיסים. חכמי הנאספים הבינו תיכף מה עשה הרב היהודי ברגע אחד לדחות את תכניתו של היועץ אשר תכנן במשך חודש ימים, היועץ עמד נכלם בבושת פנים כמו אבל וחפוי ראש, וההגמון ניגש אל הרב לחץ את ידו בידידות ואמר: אכן צדקת בשפטך: כי מה שיעשה הטבע לא יעשה השכל, אין נבון וחכם כמוך, ולך נאווה תהלה.

הפלתו (מובא בפ"ת יור"ד סימן ק' סק"א) למד היתר על הנמלים הגדלים בקמח ובפירות שאף אם פירשו בטלים בס', דהרי הא דבריה אינה בטלה דוקא כשהוא אסור מתחלת ברייתו, ונמלה זו אינו אסור מתחלת ברייתו, דהא קודם שפירשה היתה מותרת.

וסיים על זה רבינו כ"ק אדמו"ר מפאפא זצ"ל, שהרבי ר' בער ממעזריטש זי"ע אמר שבשעה שהר"ר יונתן אמר פסק זה, כמה נשמות שהיו בגיהנם עבור חטא זה, הוכנסו לגן עדן.

כ"ב אלול

הרה"ק ר' מרדכי דוב מהורנסטייפל זי"ע

יום ההילולא - כ"ב אלול

הרה"ק רבי מאטלי מהארנאסטייפל זצ"ל נתייתם מאמו כשהי' ילד רך בשנים, ונתגדל על ברכי זקנו, אבי אמו הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע. כבר בשנות הפעוטות הי' רבי מאטלי מפורסם לחריף עצום וחכים טובא עד להפליא.

שמענו מפי כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש (מבאבוב) זי"ע, פעם בשנות ילדותו כשעמד רבי מאטלי כמה ימים לפני היארצייט של אמו, החליט בדעתו שרוצה ללמוד איזה מסכת ולסיימה על היארצייט לעילוי נשמתה, ובחר במסכת סוכה והתחיל ללמוד בהתמדה עד כי עמד לסיימה. בשמחה רבה הגיד להמלמד דרדקי שלמד אתו על הדבר אשר זכה לסיים מסכת סוכה. רבי מאטלי הרגיש שהמלמד מפקפק בדבריו אם אכן למד היטב בהבנה ברורה או רק עבר על הדפים, ורצה להוכיחו בזה לאמיתת הדברים ע"כ פנה אליו ואמר לו שהוא מוכן להשיב על כל שאלה שישאלנו מתחלת המסכת ועד סופו. ושאלו המלמד תאמר נא כמה פעמים מזכיר הגמרא שם האמורא "רבא" במסכת סוכה. הילד התבונן בכל המסכת ועבר במחשבתו על כל דף ודף, ואחר זמן קצר נענה הילד ואמר בברירות, כך וכך פעמים לא פחות ולא יותר. המלמד נתרגש מרוב התפעלות, ומסר הדברים לזקנו הרה"ק מטשערקאס זצ"ל, והוסיף לו כי מעתה הוא ממאן ללמוד עוד עם הילד הזה, שאין ביכלתו למלאות תפקידו מאחר שנוכח לדעת שהילד הוא עילוי עצום.

כ"ק מרן אדמו"ר (מהרנ"צ מבאבוב) זי"ע סיפר (מוצש"ק פ' תבא תש"ס לפ"ק) ענין פלא שאירע אצל רבי מאטל'י בילדותו. איש פשוט אחד שעבד עבודת אדמה הי' דר סמוך לעיר טשערקאס, והי' סובל אכזריות ויסורים רבים מן הפרץ באותו סביבה, האיש שמע כי בעיר הסמוך נמצא צדיק מפורסם אשר בידו לפעול ולהמשיך ישועות על ישראל, ואמר בלבו אלך ואבקש רחמים אצל צדיק זה. האיש הופיע אצל מפתן ביתו של הרה"ק מטשערקאס וצ"ל וביקש ליכנס פנימה אל הצדיק, אך הרבנית השיבה כי בעלה לא נמצא עתה בבית. כשמוע הדברים פרץ בבכי ושפך לפני' את מר שיחו כי הוא זקוק לישועה קרובה ואין מושיע לו. אמרה לו הרבנית, הנה יש כאן ילד בבית, ואפשר שבידו להיות לך מושיע בעת צרה, והכניסה את האיש לתוך הבית והראתה לו את הילד, מיד ניגש הלה אל הילד והפציר בו שיעשה עמו אות לטובה ויוציאנו מצרה לרוחה. אך הילד סירב וענה כי אין הוא רבי ואין בידו לעשות כלום. והתחיל האיש לדבר אל הילד קשות, ואמר: "שמע נא, אם אכן אמת נכון הדבר כי אין בידך לעשות מאומה אז אלך לדרכי, אבל אם אתה יכול לעזור לי ואינך עוזר, אינני מוחל לך בזה ובבא". והילד כשמוע זאת נפל פחד עליו ונכנס לתוך חדר אחד והדלת סגר אחריו, ושמעו מאחורי הדלת האיך שהוא אומר תהלים בכוונה. והי' הדבר לפלא כי בעבור זמן קצר יצא האיש לחירות.

בהיות ר' מאטל'י ילד בן י"א שנה הגיע לבית זקנו הרה"ק מטשערקאס איש אחד אשר בא לחלות פני הרה"ק מטשערקאס בעת צרתו ולהתחנן לפניו להיושע בישועה קרובה. אך הרה"ק מטשערקאס לא הי' בביתו באותו שעה, והאיש הלזה הולך ובוכה נושא עול צרת נפשו, התנצל לפניו הילד מרדכי דוב, באמרו הן אני בנש"ק, הגידה נא לי את כל הקורות אתך, ואולי יועילו זכות אבותי הקדושים לעמוד לך לעזר ולסעד. פרץ האיש בבכי ואמר הן זה כמה שנים שאני מוכר מיני דגן לשר הצבא, ואני מערים עליהם לבקש מהם דמי תשלומין יותר משוויים, והן עתה הלשינו אנשים רעים נגדי לממשלת הצבא וצר לי מאד, כי עד עתה בהיות הרבי בביתו רגיל הייתי במופתים אך עתה מה אעשה להציל נפשי. אמר לו הילד, הנה אכתוב לך על הנייר כמה שמות קדושים, ותלך לשר הממונה על הצבא ותזרוק את הנייר בפניו, וד' הטוב יגן בעדך. נעשה לו נס ונדמה להשר שנתן לו מן הדגן יותר ממה ששילם אותו. אך כשהגיע הרה"ק מטשערקאס לביתו, ובאו הדברים לשמע אזנו אמר לו, "אתה חייב להבטיח לי שלא תעשה זאת עוד למען ד', אתה משחק עם אש".

שמעתי מדודי כ"ק אדמו"ר שליט"א ששמע מהאדמו"ר ר' שלמה מבאבוב וצ"ל. שאיזה סוחר הגיע אל הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זי"ע א שנוסע הוא ללונדון לצורך מסחרו ומבקש הוא ברכה מהרבי שיצליח. ואמר לו הרה"ק שחפץ הוא לאיזה טובה ממנו ובשכר זאת יברכנו בהצלחה. שהרש"א השיא אחד מצאצאיו וההורנסטייפלער השתתף בהחופה, ולאחר החופה נענה הרה"ק מהורנסטייפל להכלה שתדע שבביתו במקום פלוני יש ספר סגולות אשר שייך היה לזקיננו. ושם יש סגולה עבור אשה עקרה. עברו שנים והרה"ק נסתלק לב"ע והזוג הזה לא נפקדו עדיין בוש"ק ונזכרו בדברי הרה"ק על הספר שיש לו בביתו. ומצאו שם סגולה שאם יבשלו כך וכך את דג פלוני תפקד האשה, ועשה כן הרש"א את כל הענין אך לא הועיל כלום, והסביר הרש"א סיבת הדבר שהרי ההורנסטייפלער היה ברוסיא והדג הזה שברוסיא הוא אחרת מאשר אותו דג במקום אחר, אך לרוסיא כבר לא היה שייך ליסע בימים ההם ובלונדון יש בריכת דגים שם מצויים דגים מכל העולם וגם אותו דג מרוסיא, ומבקש הוא שבנסעו לשם יקנה הדג ככל אשר יושת עליו ובזכות זה תהיה לו הצלחה גדולה, ועשה כן האיש

וקנה הדג, ובחזרו הביאו עמו, ובשלו הדג כפי שמובא בספר הסגולות ונפקדו בעזהש"י. כן סיפר האדמו"ר מבאבוב לכ"ק דודי שליט"א.

רבי מרדכי דוב מהורונוסטייפל חלה פעם אחת ונסע לדרוש ברופאים בעיר קיוב. אמר הרופא המטפל בו, שיש צורך לצרוב מקום אחד בגבו בשפוד מלובן, אך הזהיר מראש שטיפול כזה גורם לכאבים חזקים וצריך לקשור את החולה לכסא בכדי שלא יזוז ממקומו. אמר לו רבי מרדכי דוב שאין צורך לקושרו, בהבטיחו שלא יזוז. התחיל, איפוא, הרופא בטיפול והרב לא קם ולא זע, אף לא הוציא מלבו שום גניחה כלשהי. השתומם הרופא על כח התאפקותו וסח לבנו של הרבי שהיה נוכח באותו מעמד, כי ביצע אמש טיפול דומה בקוזאק רוסי, והלה, אך נגעו בבשרו קפץ ממקומו, עקר את הרצועות שקשרוהו בהן, ונמלט דרך החלון. הקשיב הרב לדבריו והגיב על פליאתו: "האמן לי פרופיסור, כי כאשר בא אלי יהודי ומסיח לפני צרת לבו, וצריכים ומוכרחים לעזור לו, אולם אין בידנו היכולת לעזור, בווערת בנו צרתו הרבה יותר אפילו מברזל חם ומלובן".

סיפר לי הרה"ג ר' שמואל בראך שליט"א אב"ד אפסי ארץ, ששמע מאביו הגה"צ ר' יחזקאל שרגא זצ"ל, ששמע מסתמא מאביו הגה"צ ר' שמואל אב"ד ניר מאדע זצ"ל, שלפני שנולד הרה"ק ר' שלום אליעזר זצ"ל, היתה אמו מקשה לילד, ובאו להזכירה אצל בעלה הרה"ק מצאנו זצ"ל, ציוה הרה"ק שילכו לחתנו הרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנאסטייפל זצ"ל. כשהזכירו אותה אצל הרה"ק ר' מאטילע, אמר, שאם הרה"ק מצאנו יבטיח שהבן שיוולד ישא את בתו (שהיתה אז בת שנה) תלד. והבטיח הרה"ק מצאנו, תחב הרה"ק ר' מאטילע הגודל שלו בפיו והוריד דמעות משני עיניו ותיכף באו לבשר שנולד בן למזל טוב.

בכפר אייוואנקוב הסמוכה להארנאסטייפל היה ליהודים שותפים בית חרושת לעשיית שאור. ונודע להגה"ק רבי מאטעלע הארנאסטייפלער זצ"ל שאין בדעת הבעלים למכור את בית החרושת לפסח, משום שימי השוק של הנכרים חלו בימי הפסח, ויהא להם הפסד מרובה אם לא ימכרו את השאור בשוק. רבי מאטעלע הורה להם שאין להם ברירה, אלא צריכין למכרו או לבער כל חמירא. אבל הם לא שמעו לקולו. בשנה הבאה שלח רבי מאטעלע למסור להם בזה"ל: דעו שאין ביעור חמץ אלא שריפה. הנני מתרה בכם... בכפר ההוא היה לו איש חסיד בשם ר' זעליג, אשר על פי עצתו וברכתו נעשה רופא מומחה. ונודמן לר' זעליג להיות בהארנאסטייפל סמוך לפסח, וכשראהו רבו תפשו בו וצעק: לך והתרה בהם, אין ביעור חמץ אלא שריפה, אמור להם לבער את החמץ. אמר ר' זעליג, רבי, מה אני אשם בזה, והלא איני אלא רופא.

ויהי בליל הסדר, פרצה שריפה גדולה בבית החרושת, ונשרף כל הכפר, חוץ מבית אחד ומיוחד, ביתו של ר' זעליג הנ"ל. ואז הבינו מה שהיה מתרה והולך דאין ביעור חמץ אלא שריפה.

סיפר לי הרה"ח ר' משה דוד שטרום, סיפר לי הרה"ח ר' משה קילאקאו ע"ה, שעוד נסע להרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנאסטייפל זצ"ל, והי' קורא אותו ר' מרדכי בערניו, סיפר לי ששמע מבעל המעשה שהוא היה שותף עם עולמיש יוד (מי שהיה 'מתנגד' היו קורין לו עולמיש יוד, יהודי מהעולם), מסחרם היה בבורית, ובית החרושת [פאבריק] שלהם היה מחוץ לעיר. פעם אחת הלך השותף בהשכמת הבוקר בשעה חמש לבית החרושת. כשנכנס, ראה שאחד העובדים שם תלה עצמו, לא ידע

מה לעשות, כי ידע שברוסלאנד אפשר להיגרם מזה פוגרום ח"ו על מאות יהודים, וניגש אל החבל, וחתכה, נפל הנכרי לתוך הבהמות נבלות שהיו מונחים שם, ונשבע שמליבו לפיו לא יגלה מעשה הנ"ל, וחשב שלא יתוודע המעשה.

אחר כמה ימים קיבלו השותפים הזמנה, היות שהנכרי הנ"ל עבד אצלם שלש שנים, והוריו אינם יודעים איפה הוא, על כן נפל החשד עליהם, וצריכין לברר שהם אינם אשמים בדבר. הלך השותף החסיד להרה"ק מהארנאסטייפעל וסיפר לו המעשה, אמר לו הרה"ק, הלא כמדומה לי שיש לך שותף, יבוא גם הוא אלי. החסיד ידע שהשותף לא ירצה לבוא, אבל התחיל לפתותו שיבוא, אבל לא רצה בשום אופן, עד שאמר לו, הלא הרבה אנשים באים אל הרה"ק ויש לו ידיעות בכל הענינים אולי יעלה בדעתו עצה כלשהי, ובזה הכריע אותו שיבוא, והגיע יחד עם שותפו החסיד אל הרה"ק מהארנאסטייפל. אמר להם הרה"ק, הלא שכרתם אדוואקאט מעיר קיוב וגם המשפט יהי בקיוב, ובקיוב יש יריד גדול (מידי חמשה שבועות היה שם יריד), ואל היריד באים מיליאנען אנשים ומוכרים שם עבדים ושפחות ובתים וקרקות, בין כל כך הרבה אנשים, אפשר שיגיע גם הנכרי הזה, וקראו להשוטר והוא יש לו הניירות [דאקומענטן] שלו, ויראו שהוא חי.

השותף המתנגד הנ"ל, שידע שהנכרי מת ולא היה יכול לגלות מחמת השבועה, וכאן שומע דיבורים אלו מהרה"ק, נתרגז מאד, ירק על הקרקע לשמע דברי הרה"ק, וברח מביתו של הרה"ק. רץ אחריו השותף החסיד, אבל הוא לא רצה לדבר עמו. על כל פנים, השותף לא רצה לנסוע לקיוב על יום היריד, אבל נסע עם השותף החסיד לקיוב בשביל עניני המשפט, ולמעשה היה אז יריד, והיו שם הרבה אנשים למאד, והם היו אחוזים ידו ביד חבירו שלא יאבדו זה מזה בין אנשים רבים כל כך.

פתאום ראה השותף המתנגד את הנכרי, וצעק, יעשאל! ונתעלף על אתר. שאל השותף החסיד את הנכרי, יעשאל, איפה היית? ענה לו הנכרי, שאינו רוצה לדור ביחד עם הוריו, ונתן החסיד שריקה בפיו וניגשו אליו שני שוטרים, ושאלו להנכרי מה עמו, אמר להם שהתקוטט עם הוריו ואינו רוצה לדור עמהם, והרי היו להשוטרים הניירות [דאקומענטן] וראו מי הוא, וממילא נפטרו השותפים אחר כך מכל המשפט.

כשנתעלף המתנגד הנ"ל שפכו עליו מים ועוררוהו מהתעלפותו, והובילוהו לבית החולים, והי' חולה ז' חדשים, מגודל הבהלה הפתאומית [שוק]. אחר כך רצה המתנגד ללכת אל הרה"ק כדי לפייסו על שירק בפניו על דיבוריו הקדושים, והלך אליו עם השותף החסיד. כשנכנסו אל הרה"ק, אמר, צריכים אמונה חזקה, כזו אמונה חזקה, מדוע שלא יאמינו, שכאשר עלול להיות פאגראם על מאות יהודים, אפשרי אפילו עם קאפיטל (פרק) תהלים להביא רוח על עשר, חמשה עשר דקות (היינו, בפרט לזמן קצר כזה). ואמר לי ר' משה על המתנגד, הוא נשאר קאליקע, היה הולך עם מקלות (כנראה מחמת שירק לפני הרה"ק) בנו ר' חיים'קע כבר היה חסיד.

שמעתי מש"ב הר"א פרענקיל וכן מחתני הגריוס"מ שניאורסון שליט"א ששמעו מפה לאוזן מיהודי ישיש: שזכר את זקנם הרה"ק מהורנסטייפל. וסיפר להם, שזוכר היטב האיך שפעם בילדותו נתרגש מאוד ממחזה לית מת ר"ל עד שנחלשו עצביו ונפל בפחד ממחזות שונות ומשונות שדים ורוחות ר"ל. ונכנס עמו אביו להצדיק הנ"ל, ודיבר עמו בנעימות, ואמר לו כשמתיראים מהשי"ת, אין לפחד מהשדים, כי גם הם מפחדים מהקב"ה, ועי"ז הסיר ממנו כל פחדיו.

וביוצאו חוצה העמיד את עצמו בפני החלון הפתוח לחדר הצדיק, וראהו מתעטף בטלית ותפלין, וזוכר איך היה עונה אמן על ברכותיו בקול רם, כי היה כ"כ מרגיש בהקלת מצבו, עד שהעיזו כן להתרועע עם הרבי, בלא מורא ופחד. אמנם לדגע שהרה"ק הפך את פניו אליו מעוטף כבר בטלית ותפלין, ובהביטו אל פניו נפל עליו פחד ה'.

פעם הגיעה עגונה אל ההורנסטייפלער לבקש היתר עגונה וכבר התירו לה שני רבנים וביקשה שיצטרף להתיר אך הרה"ק אמר לה שתיסע לזיטאמיר, וחשבה שרוצה לדחותה מעליו והחלה לבכות שהנה היא עגונה ומבקשת שהרבי ירחם עליה, אך הרה"ק נענה שוב - סעי נא לזיטומיר, והמשמש אמר לה שאם הרבי אומר כן תמלא אחר דבריו, ובלית ברירה נסעה לשם וברדתה מהרכבת ראתה את בעלה חי לנגדה מיד עשתה "ויצעקו" והבהילוהו לבית דין ונתן גט כדין, וכשחזרה להורנסטייפל להודות להרה"ק על המופת נענה הרה"ק - אין זה מופת, הרי הגבאי ציוה עליך ליסע לזיטומיר ואירע נס גדול כי כך הצילו יהודי ממות, כי אילו היה חותם על ההיתר היה מוכרח הלה למות, ובאשר נתן גט ניצל ממיתה.

היה יהודי שמסחרו היה בתבואה ובסביבתו התגורר גוי שהיה בעל אחוזות ושדות וגם הוא סחר בתבואה, וכאשר היה עינו צרה ביהודי ע"כ הערים עליו בכל פעם מכשולות והפריעו במסחרו, פעם הגיע הגוי עם משרתו אל בית היהודי והלה הגיש לו שתיה והגוי החביא אצלו סם והכניסם בכוס של המשרת והוא שתה המשקה ותיכף התחיל לפרסם והתפגר, והגוי העליל תיכף על היהודי שהוא הרגו, והיהודי ברח תיכף להורנסטייפל ושטח לפני הרה"ק הענין, והרבי לא השיב לו מאומה ע"כ נשאר שם כי ירא לשוב לביתו פן יהיה גורלו רע ומר, וכעבור איזה ימים שאל אחד להרה"ק מה יהיה בסופו של האיש, נענה הרה"ק שהנה עוברת עתה איזה ספינה ע"כ יקנה כרטיס נסיעה במחלקה ראשונה, ועשה האיש כן באמונתו ותיכף קנה כרטיס והפליג באניה, בדרך התפלל תפילת מנחה בשברון לב ובכה תמרורים ובין חבריו למסע היו רופא (פתולוג) שנשלח ע"י הממשלה לבדוק הענין וכן אחד מבכירי המשטרה, ובראותם יהודי הבוכה בכיות נוראות נכמר לבם ושאלוהו לפשר בכיותיו וסיפר להם גופא דעובדא האיך העלילו עליו, והלא ניכרים דברי אמת אך לא היה להם די בכך כי היו צריכים לראיה ברורה, ע"כ התחפשו לסוחרי תבואה ובאו אל בית הסוחר הגוי לסחור עמו כביכול ושוחחו ביניהם ובאמצע שיחתם ביקשו מעט משקה והגיש לפניהם והשקוהו בכמות יתירה עד שהתבשם, ושאלוהו הללו בדברי ידידות - הגידה נא איזה עצה, יש בעירינו סוחר יהודי המפריע לנו במסחרינו ונזקקים אנו לעיצה טובה להפטר ממנו, ענה הלה - יש לי עצה טובה מה שבעצמי עשיתי וסיפר לפניהם כל הסיפור ונתברר הדבר לאמיתו ודנוהו כגמולו וניצל היהודי.

הרה"ק רבי ישכר בער מסאטמאר זי"ע

יום ההילולא - כ"ב אלול

פעם אחת בא איש אחד אל הרה"ק רבי יהושע מבעלז זי"ע, אודות משפט גדול וקשה על עלילת שקר שהעלילו עליו, וביקש ממנו שיפעול לו ישועה, השיב לו הרה"ק מבעלז, דבר זה אינו שייך לי, אלא להרה"ק רבי ר' בערצי, בנו של רבי ר' מרדכי מנאדבורנא זי"ע, ואיני יודע היכן הוא גר כעת, כי מקודם גר בעיר באכניע, לך וחפש אותו ועל ידו תבא לך ישועה, הלך האיש לדרוש עליו, ונודע לו שכעת דר

רבי ר' בערצי בעיר סאטמאר, נסע אליו, וברכו הרבי ר' בערצי שינצל לחיים ולשלום, וכן הוה שניצל מהמשפט, כי ענין זו היה שייך להרבי ר' בערצי, והרבי ר' יהושע'לע לא היה יכול לפעול זאת.

כ"ג אלול

הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע

יום ההילולא - כ"ג אלול

הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע נולד בעיר יאנוב הסמוכה ללעמבערג לאביו רבי פנחס, בברכת המגיד הגדול ממעזריטש. נשא בזיוו"ר את הרבנית פריידא בת איש יר"ש ולמדן, ובזיוו"ש - את הרבנית בלומא ע"ה בת הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד זי"ע מקולומייא. הרבה לנסוע לצדיקי דורו, עד שהכיר את הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע ואליו נדבק ביותר והיה מגדולי החברייא. לאחר הסתלקות רבו הק' שב ללעמברג והחל להנהיג את העדה, ומשם עבר לסטרעליסק. נתעלה לשמי רום ביום כ"ג באלול תקפ"ו ומנו"כ בסטרעליסק.

פעם אחת הציע איזה גביר אל מרן מהר"ש (ה"שר שלום" מבעלז) זי"ע שיצטרף עמו בנסיעתו לסטרעליסק, היות וגמר שם שידוך לאחד מבניו, וחשב בדעתו שאם יש להגביר העזה להציע לו כדבר הזה בוודאי מן השמים הוא שיסע להרה"ק מסטרעליסק, והסכים לזה, אחר כך בא אליו הגביר ואמר לו היות וקשה לו הנסיעה על כן מבקשו שייסע לבד במקומו, והיה לו קצת הקפדה על הגביר שאמר לו כדבר הזה, אולם בכל זאת הסכים לנסוע, כי תלה הדבר כנ"ל, ואכן נסע לעיר סטרעליסק, בהגיעו לבית מדרשו של הרה"ק מסטרעליסק אחזו אז באמצע תפלת שמו"ע, וחשב בדעתו, אם מותר לו לעמוד להתפלל אחורי הרה"ק מסטרעליסק היות ועדיין לא קיבלו לרב, לא נקרא מתפלל אחורי רבו, או אסור לו כבר לעמוד ולהתפלל מאחוריו, כאשר גמר הרה"ק את תפלתו הסתובב אל מרן מהר"ש זי"ע ואמר לו: מה זה לבלבל אותי באמצע תפלת שמו"ע כן רבי או לא רבי, ואז החליט שמקבל עליו את מרותו.

מעשה היה אצל הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, שפעם אחת נתנו לו כוס קפה ואחזו חתיכת הסוכר בידו ושתה את הקפה בלעדיו, וכאשר שאלוהו מדוע הוא שותה מים מרים, פתח את ידו הק' והראה לעין כל שחתיכת הסוכר נהפכה לעפר ונתבטלה ממנה המתיקות, והיה הדבר לפלא.

הרה"ק רבי אורי סטרעליסקער זי"ע נסע פעם בימי החורף עם עוד אנשים בעגלה ועברו דרך יער, והיה אז קר מאוד, ולבשו כולם מעילים וכובעים חמים להחם את גופם, ובאו חיות היער לקראתם, וכולם פחדו ורעדו, ויצא רבי אורי מן העגלה, וגילה את מצחו כדי שיראוהו חיות היער, וכשראו אותו מיד ברחו משם, וניצולו כולם. אזי אמר רבי אורי, דבאמת צריכים החיות לפחד מכל אדם, וכמבואר בפסוק ומוראכם וחתכם יהיה על כל חיות הארץ וגו', ורק שע"י החטאים נפגם צורת האדם ומקבל צורת בהמה, ולכן אין מפחדים החיות מהם, אבל מהצדיקים שלא פגמו, באמת מפחדים החיות ובורחים מהם.

ידוע שרבינו הקדוש רבי אורי מסטרעליסק זי"ע שנקרא בפי כל העולם השרף, שהיה כמו אחד משרפי אש כל היום וכל הלילה מגודל פחד יראת בוראו, והיה נשמע קול תפלתו כמה פרסאות והיה כמו קול

שחל ושאגת ארי, ואפילו אבן נימס למים, ולא נח ולא שקט כל היום ממסירת נפש עד שנבהלו מגודל פחדו להתקרב אליו, ומי ישער ריבוי ועוצם קדושתו המפורסם בבית ישראל.

ה"מנחת חינוך", הגאון מוה"ר יוסף אב"ד טארנאפאל זי"ע

יום ההילולא - כ"ג אלול

הגאון הקדוש בעל מנחת חינוך זצ"ל היה רגילים אצלו לבוא אנשים הרבה אשר שאלוהו עצות במילי דעלמא, וגם מכת אנשים ההולכים קדימה היו רגילים לבוא כמו נוסעי על הבערג, והיה דרכו בקודש תמיד לעצום עינו אחת בעת היות אנשים כאלו אצלו, ואחר פטירתו נתוודעו שהגאון זצ"ל היה סומא בעינו אחת, ואת העין שראה בו עצם כדי שלא להסתכל בדמות רשע ואדם בעל עבירות. והיה יפה תואר מאוד, כי בהיותו בווינה רצו אחריו אנשים לאלפים להסתכל בנועם זיו תבנית דמותו הקדוש זיע"א.

איש א' ממדינת פולין ממרחקים בא לחדר שישבו שם בי דינא רבתי דהגה"ק מנחת חינוך ז"ל, ושאל שם אם יכול ליכנס לקבל פני הגה"ק ז"ל, ואמרו שיוכל, וכבוא האיש הנ"ל החדרה אשר ישב בו הגאון – נתעלף, וברוב טרחה והתאמצות שהוטב להאיש מהעלפון שחזר להיות כבריא, שאלוהו ע"י מה אירע לו זאת, והגיד להם כך, שהוא הי' משופע בעשירות והתנהג מתחילה כיהודי כשר בכל ענינים, עד אחר שמתה אשתו הראשונה ולקח שניה, והיא הטתו מדרך הטובה עד שנעשה פושע וחוטא, ובביתו בישלו נבלות וטרפות, וגם נתן צו ופקודה שלא להניח לשום איש לבוא אצלו עבור צדקה, ופעם אחת באיזה יום השכיב עצמו לישן קודם הצהרים, וחלם לו חלום שמת, והביאוהו לבי"ד של מעלה והראו לו כל מעשיו הרעים, ובי"ד של מעלה וכסא הכבוד חופף עליהם דנוהו בדינים ושפטים נוראים לחייבו לגיהנום ושאר עונשים מרים, וטרם הגמר דין בא לשם הגה"ק מנחת חינוך, ואמר שבקוהו ויחי עוד והמת אל תמיתוהו, כי ידענא בי' שעוד יעשה תשובה, ואמרו לו שזה הזקן ונשוא פנים שהליץ טובות בעדו הוא הגה"ק אב"ד מטארנאפאל, ובתוך כך הקיץ וקיבל עליו לעשות תשובה גמורה, ושבר כל הכלים שהי' לו וקנה חדשים והתנהג בכשרות, ונסע בדיוק לראות פני הגה"ק שהמליץ בבי"ד של מעלה בעדו, וכאשר הגיע לחדרו הקדוש וראה צורתו הקדושה, ראה מיד שדמות הק' הלזה ראה בבי"ד של מעלה, לזאת מרוב בהלה נתעלף. כן סיפר זקן א' מתלמידי המ"ח ז"ל, שהי' בחדר הבי"ד בעת ההיא בעת נעשה עובדא זו.

הרה"צ רבי נח וינברג זצוק"ל

יום ההילולא - כ"ג אלול

היה זה בהילולת הרה"ק רבי מענדלי מויטעבסק זי"ע ויצאה פקודת המלכות של טורקיא שכל הבחורים החוסים במלכותם ישרתו בצבא. באחד הימים לקחו לצבא את בנו מרן אדמו"ר מוהר"א [ה"ברכת אברהם"] זי"ע, ואת רבי אהרן יפה אחיו של הגה"צ רבי משה קליערס זצוק"ל. רבי נח ישב אז עם החסידים, וקראו את הצוואה של הרמ"מ שחתום עליה הרה"ק מקאליסק זי"ע. בתוך כך נכנסה אשת אדמו"ר מוהר"א, וצעקה במר לבה שיעשו משהו בענין, הפטיר רבי נח בדברים של מה בכך, ואמר לה

שיכולה לשוב לביתה. התחילה לצעוק מה אתה עונה לי כאלו תשובות, הרי מדובר כאן בפיקוח נפש, ואתם עושים סעודות לכבוד החסידות. פנה אליה שוב ואמר לה לשוב לביתה והתחיל לשיר (הניגון של א' מסתתר המושר בחנוכה) ונתלהב ושכח עולם ומלואו, למחרת שחררו אותם לנפשם.

ה"עקידת יצחק", הרה"ק רבי יצחק מנחם מאלכסנדר הי"ד

יום ההילולא - כ"ג אלול

סיפר לי ידידי ר' בצלאל ברוידא, שהיה לו פעם משפט קשה בפולניה, והיה עלול לקבל עונש של מאסר הרבה שנים, ובא לפני כ"ק אדמו"ר ש"ב רבי יצחק מנחם זצוק"ל הי"ד, והגיד לו רבינו שקודם שיבוא לבית המשפט יהיה נודר איזו סכום לנשמת רבי מאיר בעל הנס, ויאמר הכתוב (תהלים קמ"ב, ח') הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך בי יכתירו צדיקים כי תגמל עלי, הוא עשה כדבריו וניצל באופן פלא.

שמעתי מהאברך מו"ה מאיר מוויליון, אביו סבל ממחלה קשה בבני מעים ל"ע, והיה לו תמיד יסורים ל"ע, עד שנלאה כבר לשאול בעצת הרופאים, כי לא מצאו לו שום תרופה למחלתו ל"ע. פעם אחת הי' לו לאביו התקפה קשה מאוד ל"ע, ונסע הוא לאלכסנדר [הוא היה עדיין בחור] לכ"ק מרן הרה"ק ונורא רבינו מהרי"מ זצלה"ה זי"ע הי"ד, וסיפר לכ"ק את כל הענין, כי הרופאים לא מצאו לאביו שום תרופה, ואביו סובל יסורים גדולים מהמחלה הזאת ל"ע. וענה לו רבינו שיאמר לאביו שישתה בכל בוקר כוס מים פושרין ויתרפא בעזה"ת. וכן עשה, והמחלה חלפה לגמרי. זי"ע.

שמעתי מאחד מאנ"ש שיחי' מאנטווערפן [בעת שזכינו להסתופף יחדיו בצל הקודש ביו"כ תשס"ה], כי אביו ז"ל בימי בחרותו נאלץ לצאת לשוק לעבוד לצורך הפרנסה, והיה מקצץ זקנו, ואבי אביו שהיה יהודי מורם מעם, חסיד אמיתי, שלח אותו נסיעה לאלכסנדר אל כ"ק אדמו"ר בעל עקידת יצחק זי"ע. כשננס עם 'קוויטעל', עמד לפניו יהודי שקיצץ את זקנו, וביקש ברכה מרבינו על פרנסה. רבינו הסתכל בהקוויטעל כשידו אוחזת עדיין בידו של אותו חסיד, ואז נענה ואמר לו: "אם מקצצים למטה אזי מקצצים למעלה", ובירכו שכשיפסיק לקצץ את זקנו יהיה לו פרנסה. כשחזר לביתו שאל אותו אביו מה היה אצל הרבי, וסיפר לו את כל הנ"ל. אמר לו אביו: "הוא הרי התכוון אליך"!

הרה"ח ר' יעקב שרגא פייבל לסקר ז"ל סיפר, כי היה פעם בסוכות אצל כ"ק העקידת יצחק זי"ע, ובליל ראשון ירד גשם חזק. הלך הרבי בלוויית חסידים לסוכתו, ונעצר על פתחה. עמד לידו אחיו הרה"צ ר' יעקב בונם זצ"ל ואמר לו: נו, גשם חזק יורד. ענהו הרבי: מי אמר שיורד גשם. ומיד הסתובב ונכנס לסוכה. והגשם פסק מלירד.

[מרשימת א' מאנ"ש שיחי' מסיפורי הרב יהושע קריסטאל באחת מהשבתות הראשונות של שנת תרפ"ה, באמצע השולחן של רבינו בעל עקידת יצחק זצ"ל בליל שבת קודש, נכבה המאור [=ה"עלעקטריק"] ונהיה חושך. הרבי התחיל אזמר בשבחין, וכשהגיע לקטע 'במנרתא טבתא דנהרא על רישין' פתאום נדלק האור ויהי אור. [הר"ר יהושע קריסטאל היה בשעת מעשה].

הרה"ק רבי אברהם יוסף איגרא מזילין זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אלול

שמעתי מכ"ק אדמו"ר (מהר"י) מפשעווארסק צוק"ל שביאשליסק למד אצל ר' איטשע וואלף ז"ל בנו של הגאון ר' שמואל פיהרער ז"ל הי"ד אב"ד קראס, ושמע ממנו שאביו הגאון מקראס ז"ל בצעירותו הי' רב בעיר מילאווקא, ובא פעם שם הרה"ק ר' אברהם יוסף איגרא מזילין ז"ל לנוח (אויף ליפט), ומנהגו של הרה"ק מזילין ז"ל הי' לפזו ולרקוד באמצע תפלותיו, והיו שם ליצנים מתנגדיו, ושמו כסאות וספסלים שיתקל בהם הרה"ק מזילין באמצע תפלותיו, וסיפר שהי' לפלא שהוא הי' מרקד בעינים עצומות ולא נתקל אף בכסא אחד.

בקשאנוב כשהייתי ילד קטן האבא ז"ל הוביל אותי להתפלל אצל רבי אברהם יוסף איגרא הזעלינער רבי בבית שמידלער ברחוב אלטע באהן גאס. הוא היה בעל מקובל וקיצוני מאד. אצלו התפללנו כל שבת עד שעה 2 או 3 אחרי הצהרים. והרבה פעמים בחורף מוכרחים היינו לקרב את השולחן לחלון בכדי שנסיק עוד לאכול את סעודת שחרית לאור היום. ומנחה התפללנו כשבבתי כנסת אחרים כבר גמרו מעריב של מוצאי שבת. ואמרו עליו שסעודת מלוה מלכה היה אוכל לפני עלות השחר של יום ראשון. וקידוש לבנה היה מקיים כמעט כל פעם במחציתו השני של החודש כי לא הספיק לו הזמן ככה היה טרוד בעבודת ה'. ובעיקר האריך בתפילת 'בריך שמיא דמארי עלמא' כי אז היה לו התפשטות הגשמיות וקרא את המלאכים בשמם כמו מלאך מיכאל או פתאום צעק מלאך מטט' והתפילה הנ"ל לבדה ערכה שעתיים. ואוכל להעיד עליו שהיה אדם גדול ופעם הייתי אצל האדמו"ר מסאטאמר במלון צפניה בירושלים ושאל אותי עליו ועל התנהגותו. וגם נסמך לרבי על ידי הגאון ר' חיים האלבערשטאם בעל 'דברי חיים'. ובעיקר שהכיר בפרצופו של האדם אם הוא ירא שמים או סתם צבועק. כאמור התפללנו בשבתות וחגים מאוחר מאד והרבה יהודים אחרי הקידוש והטשולענט הספיקו עוד לתפוס את ה'בריך שמיא' של הזעלינער. בדרך כלל לא התנגד שיכנסו יהודים שכבר התפללו עד שנתמלא הבית הכנסת מפה לפה.

ופעם היה מקרה שנכנס יהודי מלוכב כאחד החסידים עם שטריימל וקאפוטע של משי וגרבים לבנות. והזעלינער רבי כדרכו בקודש הסתובב בבית המדרש עם שמות המלאכים בפיו. ופתאום הפסיק תפילתו. והתחיל לחפש בבית המדרש עד שהגיע ליהודי הנ"ל הסתכל היטב בפרצופו ביקש אותו שיתקרב לדלת וכשהגיע לדלת פתח אותה ודחף אותו החוצה ומלמל, איזה חוצפה בא להפריע לי בתפילתי. ואחרי כמה זמן נודע ברבים כי היהודי הזה...

בזמן מלחמת העולם הראשונה כשהעיר קראקוב היתה במצור מהרוסים שכבר התקרבו עד כדי יריות תותחים הכבדים הארבעים ושתיים על העיר. ולמרות הרעב הכבד בעיר ביקש מהאבא ז"ל וכנראה שקיבל רשיון מיוחד ממפקד העיר לאסוף את כל החיילים היהודיים בעיר ולהזמין אותם לסעודות שבת. בליל שבת ולמחרתו. ואני זוכר שהרבה פעמים היו מזומנים יותר ממאה איש והוא בעצמו הסתובב עם פנים שוחקות וחילק לכולם חלות שלימות מקמח לבן ואף לא נתן להם לשיר זמירות

לשבת עד שיהיו קודם כל שבעים. ואמר כי הזמירות לא יברחו מהסדור. ואם קרה מקרה שהמפקד לא נתן להם רשיון לצאת מהקסקרקטין לא נח והשתמש בכל מיני פרוטעקציות וכל מיני פעולות עד ששחרר אותם לשבת. כי לזעלינער רבי היו הרבה מכירים בחלונות הגבוהים בעיר. וגם שלח המון כסף לכולל חבת ירושלים לעדת גאליציען. ובשנת 1916 בעת המצור על קראקוב הביאו האוסטרים גדוד גרמני משובח בכדי להדוף את הרוסים מהעיר ועברו ברחוב קאלואריסקא 26 כי שם היה מעונו. שמע הרבי כי שרים ברחוב, שאל מי שר? אמרו לו הגרמנים שהביאו האוסטרים לעזרה. ענה ואמר: ילדים ראשית תביאו לי צמר גפן לסתום את האזנים כי אסור לשמוע את קולם הטרף, ושנית אני אומר לכם שזה עמלק והרבה צרות צרורות יהיה לעם ישראל מהגרמנים העמלקים האלה ימת שמם וזכרם. וצריכים לדעת כי במלחמת העולם הראשונה הגרמנים לא היו בכלל רעים ליהודים וראו את היהודים כמיעוט לאומי אחד. להיפך הם סחרו עם יהודים כי ידעו שפתם. לכן לא הבינו הסובבים אותו על מה שופך עליהם את זעמו. אבל במלחמת העולם השנייה הבינו והבינו מי הוא העמלק של דורינו.

ופעם אחת לפנות בוקר כטוב לב הרבי קרא לאבא ז"ל ואמר לו: שמע יעקב דוד עיינתי הרבה בספרי המקובלים לדעת מתי סוף סוף נגאל מהגלות המר והארון? ובאתי לידי מסקנא כי צריכים עוד הרבה שנים לחכות עד שנת תש"ח או תש"י לכל המאוחר וסימנך צור ילדך תשי. וזה היה בשנת תרע"ח ובשנה תרע"ט בל"ג בעומר קרא לאבא ז"ל ונסעו לקברו של הרמ"א שמנוחתו כבוד בקראקוב ומשם נסעו לבית העלמין החדש ששם נמצא קברו של ר' קלונימוס קלמן בעל המאור ושמש והסתובב שמה שעה קלה. ואחרי כן אמר שיש לו חשק גדול להקבר על יד קברו של המאור ושמש.

ה"חפץ חיים", ר' ישראל מאיר הכהן מראדין זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אלול

רבינו החפץ חיים זי"ע נקבע שמו וזכרו לדורות ע"י בירור הלכות לשון הרע וע"י התעוררות הרבה בספרו נגד עון לשון הרע, בכח זה זכה שנתקיימו בו הפסוקים (תהלים לד, יג) מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב - זכה לאריכות ימים מופלגת כידוע.

זה לי לפני כששים שנה שזכיתי להרביץ תורה בירושלים עיה"ק, ובין שומעי לקחי היו שני זקנים באים בימים תלמידים מובהקים ומפורסמים של רבינו החפץ חיים זצ"ל, ר' שלמה בלוך ז"ל ור' יהושע וורשווער ז"ל, ר' יהושע ז"ל זכה להתלוות אל החפץ חיים הרבה שנים, ובין השאר סיפר לי דבר פלא שראו בחוש קדושת ושמירת לשונו של רבינו החפץ חיים זי"ע ע"י שכל מה שהוציא מפיו נתקיים, ולא נפל ארצה כמאה"כ (איוב כב, כח) ותגזר אמר ויקם לך, נתקיים בו הא דכתיב בפרשת נדרים - פרשת מטות (במדבר ל, ג) לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה, ואמרו צדיקים שהפירושו והרמז של פסוק זה הוא דאדם שאינו מחלל דיבורו וזכה שכל מה שמוציא מפיו מתקיים ונעשה.

סיפר לי הרב ר' יעקב יוסף הרמן זצ"ל, שפעם כאשר נסע מאמריקה לראדין, ביקשו ממנו כמה אנשים שיבקש עבורם "ברכה" מבעל ה"חפץ חיים" זצ"ל.

כאשר נכנס לחדרו של החפץ חיים, אמר לפניו את שמות האנשים, וה'חפץ חיים' בירך כל אחד ואחד, פרט ל"שם" אחד, אותו לא בירך החפץ חיים.

מתחילה, סבור היה הרב הרמן, שה'חפץ חיים' לא שמע את ה"שם" של אותו אדם, והוא חזר שנית להזכיר את שמו. ואז קרא ה'חפץ חיים' ואמר:

"איך אוכל לברך אדם שמחלל שבת?"

וכסיפר הרב הרמן, את המעשה הנורא הזה, המעיד נאמנה על "רוח הקודש" שהופיעה על החפץ חיים זצ"ל, הוסיף ואמר: הכרתי את האדם הזה, אך לא ידעתי שהוא מחלל שבת, וכשחזרתי לאמריקה, ביררתי הדבר ונודע לי שאכן היה מחלל שבת...

סיפר לי הרה"ג המהולל מו"ה שמעון שוואב ז"ל אב"ד קהל עדת ישורון דוואשינגטון הייטס בנוא יארק, שעוד זכה להסתופף במחיצת האי סב"ק הגה"ק בעל חפץ חיים מראדין זצ"ל, לשבות אצלו בשבת קודש פרשת ויקה"פ, ר"ח ניסן שנת תר"ץ לפ"ק. והיה נוכח אז בשלש סעודות רעוא דרעוין, כאשר גמר החפץ חיים את השלוש ס', וברך ברכת המזון. וכאשר הגיע אל והרוח לנו ה' אלקינו מכל צרותינו וכו', התחיל להתאנח. וגנחתי גנח באנחות היוצאות מן הלב. ובהגיעו אל לעולם אל יחסרנו, כבר לא הי' יכול להתאפק מלהגיד צערו ברבים. ופתח פיו ואמר בעוד עשרה שנים תפרוץ מלחמה נוראה. אשר מלחמה הראשונה העולמי של שנות תרע"ד-ע"ח, שהפילה י"ב מיליאן הרוגים בעולם, תהי' כנגדה כדבר קטן. כי עצומים תהי' הרוגי ר"ל... וכהמשך הדברים עוד סיפר לי הרה"ג המהולל הנ"ל, שהגיד לו הגה"צ המפורסם מו"ה מנחם מענדל יוסף זאקס ז"ל ר"מ בשיבת ראדין, חתנא דבי נשיאה הגה"ק בעל חפץ חיים זצ"ל, שחותנו החפץ חיים הי' מתענה הרבה תענית חלומות, על חלום אחת שהי' חולם בכל פעם ופעם. ובעת שטעם במוצאי תעניתו, הי' מספר את אותה חלום שהרבה לחלום ולראות בחלומו, והגיד בלשונו הק': סערה גדולה ששוברת והורסת הכל...

[הנה בס' מכתבי ושיחות החפץ חיים, שנדפס עוד לפני פרוץ מלחמת עולמי השני, ע"י בנו של החפץ חיים זצ"ל הג"מ ארי' ליב הכהן זצ"ל, בחלק השיחות בעמוד ע"ב ס' פ"ח כתוב בזה"ל: בשנת תרצ"ב, קודם הבחירות להפרעזידענט באשכנז, שהיו אז שני מועמדים, הינדענבורג והיטלער, נכנסנו אני וחבירי נתן ברעזער. והוא (החפץ חיים זצ"ל) ישב על הקאנאפע שלו, ואמרתי לנתן שצריכים לבקשו, שיתפלל עבור אחב"י באשכנז, שלא יארע להם רעה ח"ו ע"י הבחירות. וסיפר לו נתן המעשה, שצריכים רחמים שלא יעלה היטלער על הכסא. וענה, יתן ה' שכל מה שחפץ להרשיע, ישוב על ראשו. וכעבור רגע התחיל לבכות, ואמר בלחש בזה"ל: רבש"ע מה אומר לך, עשה מה שבחפצך, רק שלא יתחלל ח"ו שמך הגדול עי"ו, עכ"ל].

בשנה השניה למלחמה (המלחמה העולמית הראשונה) בעת שצבא הצאר ספג מכה קשה בחזית המערבית, קיבלו כל הצעירים בני גילו של משה (הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל) צווי גיוס. מלבד הסכנות הכרוכות בלחימה, השירות בצבא הרוסי כרוך היה בעבירה - בעל כורחם - על מצוות מסוימות, וכמובן - מעט מאד זמן שיוותר ללימוד תורה. עבור משה והוריו היוו דברים אלה סיבה מספקת לבקש אחר כל אמצעי אפשרי לדחיית השרות הצבאי. ר' משה נסע מרחק רב אל עורך דין

עליו אמרו שיש לו קשרים עם פקידי הרשות. התברר שעזרתו של הלה היתה אפסית, ור' משה פנה לשוב לביתו בידים ריקות.

בדרכו חזרה לסטארובין, הוא עצר במקום הנקרא סמילוביץ, אליו נאלץ ה"חפץ חיים" לעקור את ישיבתו בעקבות המלחמה. ר' משה פנה אל עבר בנין הישיבה משום שחפץ לקבל את ברכתו של בעל ה"חפץ חיים", אשר מעולם לא פגשו.

כאשר נכנס ר' משה לבית המדרש פגש שם את ה"חפץ חיים" עם תלמידו המפורסם ביותר, ר' אלחנן ווסרמן. וכה סיפר ר' משה את הסיפור לתלמידיו חמישים שנה לאחר מכן: "הלכתי לראות את ה"חפץ חיים" ומצאתיו יושב עם ר' אלחנן. הם עסקו בלימוד, ואני הצטרפתי אל הדיון. כאשר נוכח שאני יודע, האציל לי את ברכתו".

ה"חפץ חיים" שמע רבות על העילוי מסטארובין. כאשר ר' משה הסביר לו את מצבו החמור בענין הצבא, התעוררה בליבו דאגה רבה. שני האישים, ה"חפץ חיים" ור' אלחנן, קמו ללוות את מבקרם אל מחוץ לבית המדרש. אז פנה ה"חפץ חיים" אל ר' משה ואמר: חז"ל אמרו, "כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" (אבות ג, ו), נראה לי שבמקום להשתמש בביטוי 'מעבירים ממנו' היו חז"ל צריכים לומר: 'לא יוטלו עליו'. אלא שחז"ל מתכוונים ללמדנו משהו נוסף בדיוק לשונם זה: אדם שמעשיו הם לשם שמים בלבד, יזכה שאפילו גזירות שכבר נגזרו עליו יועברו ממנו. במלים אלו נפרד ה"חפץ חיים" מעל ר' משה.

זמן קצר לאחר מכן הודיעה ממשלת רוסיה שלאור הצלחת הגיוס הכללי, יבוטלו כל גיוסי הרבנים עד להודעה חדשה. בהודעה זו ראה ר' דוד דרך חוקית להציל את בנו מן הגיוס. אוזדה, עיר הולדתו של משה, היתה אז ללא רב, ולכן, לפי המלצתו של ר' דוד, הם קיבלו את ר' משה להיות להם לרב. אך הסיפור לא תם בזה. פסקו עליו שהוא צעיר מדי וכשיר בגופו מכדי שיקבל דחיה. בכל זאת, בסופו של דבר, הוא הצליח לקבל את העטור הנכסף, למרות שעל פני השטח היה נראה כאילו ר' משה קיבל את שחרורו בדרכי הטבע, הוא זקף הצלחה זו לברכתו של ה"חפץ חיים".

סיפר לי הרה"ג ר' נחום צבי גאלדבערג שליט"א ששמע מהגאון ר' אהרן קאטלער זצ"ל שאמר בזה"ל, החפץ חיים היה לו רוח הקודש, מגין אני יודע, כי פעם אחת הייתי עם עוד אנשים אצל החפץ חיים בסעודה, קודם שנטל ידיו אמר מזמור לדוד ה' רועי, ודיבר אז מענינים שונים ובתוך דבריו אמר, אם מתחילין מסכת צריכים לסיים, ונתכוין אז אלי, כי בעת ההוא הייתי נוהג להתחיל בלימוד מסכתות ולא לסיימם.

...לימים לא רבים (אחרי שחרורו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל ממאסרו בערב יום כיפור תרצ"ב) כשהגיע ברכבת ממוסקבה לעיר ריגא, שמע רבינו יחזקאל מפי הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל, ראש ישיבת "אהל תורה" דבראנוביטש, כי בשחרורו שלו בערב יום הקדוש הראה ה"חפץ חיים" מופת גלוי, כידוע נחשב רבי אלחנן לתלמיד המובהק ביותר של החפץ חיים והיה שרוי במחיצתו מדי שנה בכל תקופת הימים הנוראים. מפליא הדבר, ציין, שבכל הימים שישב רבינו יחזקאל במאסר ובגלות סיביר התפלל ה"חפץ חיים" עבורו [כפי שמסר לנו הגאון רבי גדליה אייזמן מירושלים, סיפר

לו רבינו (הגר"י אברמסקי) וצ"ל אישית, ששמע אח"כ גם בראדן מאשת החפץ חיים, שבימי מאסרו התפלל ה"חפץ חיים" בעדו בכל יום שעות שלמות ביחידות]. והיה אומר בכל בוקר אחרי תפילת שחרית חמשה פרקי תהלים ב"מנין" מיוחד לשלומו ולשחרורו, אולם באותו בוקר של ערב יום כיפור, חדל פתאום ה"חפץ חיים" מאמירת התהלים!

יתירה מזו: באותו יום תשיעי בתשרי, כאשר ישבנו לפני החפץ חיים במעונו ללמוד את השיעור הקבוע שלנו, הפסיק לפתע מדברי הסוגיא, ובלא שום קשר לדיבוריו הקודמים, הכריז ושילש בצהלה ובמועל ידו: "לא עלתה בידי הבולשביקים מאומה... לא עלתה בידי הבולשביקים מאומה... לא עלתה בידי הבולשביקים מאומה... כי הנה בעל כרחם נאלצו לשחרר את הרב דסלוצק..."

אחר שב ה"חפץ חיים" ושקע בלימודים. רבי אלחנן, תלמידו הנאמן, הפשיל את עיניו לעבר האורלוגין שהיה תלוי על הקיר באותו חדר, וכיוון את השעה. מאוחר יותר נודע לו בבירור, שבאותה שעה ממש יצא רבינו יחזקאל מבית כלאו במרחקים - ויהי למופת!

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, ניתן פקודה שעל כל נתיני גרמניה להתייצב בפני השלטונות. בישיבת ראדן למדו אז שלושה בחורים מהעיר ממל שבגרמניה ושעליהם חל פקודה זו. השלושה התעלמו מהחוק, בודעים שעם התייצבותם תיכף יהיו נחשבים כשבויי מלחמה ויושלחו אל מחנות בפנים רוסיה או לסיביר, שכן היה גורלם של נתיני גרמניה, אויביה המושבעים של רוסיה.

בקיץ של שנת תרע"ה הגיע לישיבה איזה אורח ששכר חדר בו גרו כמה מבחורי הישיבה והתיידד עמם. הוא הראה סימני אהדה מיוחדת לבחורים הגרמניים, ובאחד הימים הזמין את שלושתם לטיול. בהגיעם לאיזה גבעה התישבו לנוח, ובאין רואים, תחב לכיסו של אחד מהם אפרים לייבוביץ, איזה מסמך.

בשבעה עשר בתמוז באמצע הלילה הגיע גדוד של חיילים, שוטרים ובלשים והקיפו את אכסניתו של אפרים לייבוביץ. הבחור הובל באזיקים לבית הסוהר בלידא ואחר כך לוילנה באשמת ריגול ומסירת סודות צבאיים לשונא. כל ההשתדלויות ואלפי הרובלים של שוחד לא הועילו לשחרר את הבחור החף מכל פשע. שנה תמימה עברה ושום ידיעה אודות אפרים לא הגיע על אף המאמצים התמידיים של החפץ חיים ושל בני הישיבה.

בהשגחה פרטית קרה, שקבלן יהודי שעשה שיפוצים סמוך לבית סוהר בעיר פנזה שבפנים רוסיה שמע איך שמתוך אחד מתאי הכלא קורא אליו מי שהוא באידיש ומבקשו להודיע לחפץ חיים שהוא, אפרים לייבוביץ, נמצא שם. כמוכן העביר האיש את הידיעה ותיכף התחילו פעלים נמרצים לטובת האסיר.

החפץ חיים, למרות היותו כבר קרוב לגיל שמונים, לקח אתו את תלמידו הנאהב רבי יחזקאל סרנא ועוד בחור אחד, וביחד נסעו לפטרבורג, מרחק עצום של אלפי קילומטרים ממקום מושבם, כדי לשכור עורך דין חשוב ומפורסם, ולהיות נוכחים בשעת המשפט ולהמליץ בעדו.

כדאי לספר פה על ישיבה מסויימת של בית המשפט. הסניגור קרא לדוכן העדות את החפץ חיים, וכדי לתת לשופטים איזה מושג מאצילותו הנעלה של העד, סיפר להם עובדא קטנה אודותיו.

"קרה פעם שהרב [החפץ חיים] הלך ברחוב בווארשא והנה איש פגע בו ושאלו אם יוכל לפרוט לו שטר כסף של חמשה רובל. הרבין נענה בחיוב והוציא מכיסו חמשה שטרות של רובל אחד ונתנו לו. האיש לקח את הכסף וברח לו מבלי שיתן לו את שטר הכסף של חמש רובל. בטח תחשבו שהרבין התחיל לרדוף אחריו או להרים קול צעקה. הוא רק צעק כנגדו: 'אני מוחל לך בלב שלם'. השופט העליון כנראה לא שוכנע מאמיתיות הסיפור. הוא פנה אל הסניגור ושאלו: "האם אתה בעצמך מאמין בסיפור הזה?"

"בהחלט לא" ענה הסניגור, להפתעת כל הנוכחים.

"אז למה אתה מספר סיפורים שאתה בעצמך לא מאמין בהם?" שאל השופט.

"אענה לכבודו" אמר. "נכון שגם אני מסתפק באמיתיות הסיפור, אבל נשאלת שאלה, איך זה שאודותי ואודות כבודו לא מתהלכים סיפורים כאלה. הראיה הכי גדולה לאצילותו המופלגת של הרב היא העובדה שאגדות כאלו נוצרו סביבתו".

החפץ חיים העיד לטובת האסיר ונסע בחזרה לביתו בעוד המשפט נמשך. סוף סוף הגיע גזר הדין הנורא. "הפושע אפרים לייבוביץ נדון לעונש מות, אולם בהתחשבות עם גילו הצעיר הופחת גזר הדין לשנים עשרה שנות מאסר בעבודך פרך", הקריא השופט העליון.

בתור משמשו ואיש סודו של החפץ חיים לכל אורך הדרך לפטרבורג, נפל הגורל המר על רבי יחזקאל סרנא להודיע לסבא קדישא אודות רוע הגזירה. כדי להפחית את צערו של רבו מסר רבי יחזקאל שדנוהו לשש שנות מאסר.

הנוכחים פרצו בבכי לשמע הבשורה הנוראה. היחידי שכאילו לא התפעל היה החפץ חיים. הוא נתן שבח והודאה להקב"ה שאפרים ניצל ממות, והשתדל לנחם ולעודד את כולם. באשר לגזר הדין עצמו התבטא החפץ חיים: הם גוזרים מאסר של שש שנים. שוטים שכמותם. האם הם בטוחים שיחזיקו מעמד לעוד שש שבועות?"

הדבר יצא מפי הכהן הגדול מאחיו, ו"רצון יראיו יעשה". כעבור ששה שבועות, ביום כ"ב אדר תרע"ז, הודח הצאר ניקולאי מכסא המלוכה, ואסירי המלכות שוחררו, ביניהם, אפרים לייבוביץ.

ראש ישיבת קמניץ, רבי ברוך בער, מסר, שכשסיפרו לרבו רבי חיים סולובייציק מבריסק את כל השתלשלות המשפט וגזר הדין ותגובתו של החפץ חיים אמר: "החפץ חיים הדיח את הצאר מכסאו", זאת אומרת, ששנים רבות היו כל מיני מהפכות והתקוממויות נגד שלטון העריץ של הצאר ניקולאי ימ"ש"ו. אלפים ורבבות קיפחו את חייהם במלחמות ומרידות נגדו, אולם, ללא תוצאות. סוף סוף, כשהחפץ חיים הפליט את דיבוריו; מילים קצרים אלו הם שהצליחו להדיח את המלך הרשע מכסא מלכותו. אמנם "לב מלכים ושרים ביד ה'".

שמעתי מהרה"ג רש"י ראבינאוו ששמע מהגה"צ בעל החפץ חיים ז"ל שבא אליו איש אחד להתייעץ עמו על איזה ענין ופתח התנ"ך ואמר לו כן וכן תעשה, ואמר שכל מאורעות האדם רמוזים בתוה"ק.

הגאון רבי יעקב ניימאן זצ"ל סיפר: הייתי ראש ישיבה בלידא ביחד עם הרה"ג מרדכי שמוקלר זצ"ל הי"ד. הוא היה מבחירי תלמידי ראדין, גדול בתורה, סיפר לי שאחרי חתונתו קיבל הרבה נדוני' ורצה

לעסוק במסחר, אמר לו החפץ חיים זצוק"ל: כשבן תורה מתחתן ורוצה לעזוב עסק התורה ורוצה לעסוק במסחר, אם יש לו מזל מאבד הנדוניה שלו מיד, אז יש לו עצה להיות רב או ראש ישיבה, כי עדיין הוא יודע ללמוד, אבל אם אין לו מזל, אז זה לוקח הרבה זמן עד שמאבד הנדוני' וכבר שכח מה שלמד ונשאר ריק משניהם, לכן בדרך אותו החפץ חיים שתכף יאבד הנדוניה לפני ששוכח תלמודו. וכך היה - במסחר הראשון איבד כל הכסף ונהיה ראש ישיבה מצוין.

סיפר לי מוח"ז הגה"צ מוואידיסלאוו זצ"ל, שהחפץ חיים חפר באר מכיסו בעיר ראדין משום שהיה לו חנות, ואיתא בקידושין פ"ב שחנוני הוא אחת מהאומנויות שאומנותן לסטים, ואיתא שהגוזל את הרבים ואינו יודע ממי גזל, יעשה צרכי הרבים כגון בורות ובארות, ועל כן חשש החפץ חיים לזה וחפר באר מכיסו.

פעם באחד מימות החורף היה קר מאד עד שכל מימות הבורות והבארות נקראו ונעשו כפור, ונעשה אז נס גלוי, שהבאר שחפר החפץ חיים לא נקרא, וסיפרו בהתפעלות להחפץ חיים שבארו לא נקרא, וענה החפץ חיים בתמימות לב בלי שום התפעלות מהמופת הגלוי, מה טוב, הרי יבואו כל הנגזלים ויהנו מן הבאר (וממילא יהיה לו תיקון).

זכרני מימי צעירותי, מעשה שהיה בראדין בסוף ימיו של החפץ חיים זצ"ל, מעשה שהרעיש בשעתו את העולם היהודי כולו, והיה לשיחת היום, וממנו נלמד עוד מהו כוחן של תהפוכות לבב האדם, ואנה יכול הוא לבוא ע"י "קושיותיו" ו"שאלותיו" הנובעות מלבו ותאוותיו...

בעיירה ראדין היו קבוצת פורקי עול בשם "פועלי ציון". הללו התארגנו והוציאו איזה כתב עת, בו הפיצו את דעותיהם הכוזבות.

קבוצה מבני הישיבה בראדין התארגנו כנגד וטכסו עצה להשיב מלחמה שערה, עד שפעם אחת הגו רעיון: באחת הפעמים שהיה העלון צריך להיות מופץ, הקדימו הבחורים בשעת לילה מאוחרת טרם הפצתו, קפצו דרך החלונות של בית הדפוס, רוקנו מתוכו את כל החומר המודפס, והוליקוהו אחר כבוד אל התנור שבפאתי היכל הישיבה, ישיבת ראדין - שם בעזרת כמה גזרי עצים הבעירו את כל העלונים...

אלא שעם כל רצונם הטוב וכשרונם המבורך, לא זכרו הבחורים את הכלל הבסיסי שלא להשאיר עקבות... ולפיכך למחרת, כאשר ראו אותם "פועלי ציון" את אשר חולל כבודם, רצו בזריזות אל הכתובת החשודה - הישיבה בוחרים... ומשפתחו את התנור מצאו שיריים... אכן נודע הדבר...

תיכף ומיד החישו הפרחחים צעדיהם, ובאו לפרוק את זעמם בבית הכהן הגדול החפץ חיים זצוק"ל.

והנה נכנסים המה קבוצה של מספר אנשים, ואיזה חצוף אחד פתח ראשון את פיו בדברי חוצפה נגד מרן החפץ חיים, ובו ברגע - תוך כדי חירופיו וגידופיו - מיד נכנסה בו רוח שטות והשתגע לפתע לעיני כל, ובשגעונו יצא את הבית, הרחיק לכת עד שפת הים, שם עלה אל אוניה כלשהיא, והטביע עצמו למוות, ותהום כל העיר.

המעשה כמובן היה לשיחת היום בין הבריות, זה אומר בכה וזה אומר בכה, ואילו בכתב העת של הציונים היוצא בוורשא בשם "האינט" (אצל היראים היה נקרא אינט בחיריק תחת האלף... ומשמעותו באידיש "כלב נובח") - שאלו שאלה על החפץ חיים... הבה ונשמע את הקושיא של "האינט":

הרי החפץ חיים חיבר ספר על הלכות לשה"ר, והרי כולם יודעים שהחפץ חיים מעורר על הצורך באהבת איש את רעהו, וא"כ הכיצד זה קילל החפץ חיים את האיש שישתגע וימות? שאלת תם...

הרי מודים המה שלפי הסיפור שהם בעצמם סיפרו - החפץ חיים קילל את האיש, ומחמתו השתגע ומת, והיאך עשה זאת החפץ חיים? אלא ודאי יודעים הם שהקב"ה שמע את דבריו, וקיימם, ועל כרחך שדבריו חשובים מאד בשמים. וא"כ הכיצד זה שואלים על איש כזה, ועל מעשה כזה, בו קיבל הסכמה פרטית מהשמים? איך מדפיסים כזו שאלה ברצינות תהומית, ומפיצים אותה בכל מקום ללא כל בושע עצמית? איך?...

סופו של מעשה שכבר אינו נוגע לעניננו היה, שהחפץ חיים שמע את שאלתם, וענה להם תשובה. ומכיון שהיה כבר זקן, ציוה לאברך אחד לכתוב מילה במילה, והוא ז"ל חתם מלמטה, וכה נכתב במכתב שהתפרסם אז בתפוצות ישראל בארץ ובגולה:

"מה שהם אומרים שקללתי אותו - זה שקר! מימי לא קללתי יהודי!! אבל סוף המעשה שהשתגע, ואח"כ נאבד מן העולם - זה אכן אמת ויציב!! וזאת למען ישמעו ויראו, שעם ישיבה בוחרים אסור להתחיל!!" עכ"ד מרן החפץ חיים זצוק"ל, וכמה הילכתא גבירתא איכא למילף מיניה.

החפץ חיים היה אומר שיש חיוב ללמוד את תורת הבעל שם טוב

הרה"ק רבי דב בער מטשורטקוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ד אלול

"סיפר הגאון רבי ישראל יצחק פיקרסקי ז"ל, גאון עולם, שעמד בראש ישיבת 'תומכי תמימים' ומגדולי בני דורו:

לפני נסיעתי מווינה, נכנסתי לאחים, רבי נחום מאט'ניו ורבי בער'ניו, להיפרד מהם (כידוע ישבו יחד בעת קבלת החסידים). שאלני רבי בער'ניו: מתי אתה נוסע? עניתי: הגני נוסע מחר בשעה זו. באוירון זה וזה. כששמע תשובתי, אמר: בשום פנים ואופן לא תיסעו באותו אוירון, אלא תחכו לעוד יום. מכיון שהייתי אץ לדרכי - ממשיך רבי ישראל יצחק לספר - כמעט ושלל שמתי לב לדבריו. רבי בער'ניו שהבין מחשבתי, פנה לאחיו הגדול, שיאסור עלי לנסוע באותו אוירון.

במשך מחרת היום, נודע שאותו אוירון נפגע בדרך קשות וכל נוסעיו נהרגו רח"ל. מיהר רבי ישראל יצחק לרבי בער'ניו, להודות לו על שהציל את חייו, אך הוא, בגודל ענוותנותו, השיבו: הלא אחי הגדול גזר אומר, שאסור לנסוע... " (גר ישראל ח"ו, עמ' לט).

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אלול

מסופר על אמו של הרה"ק רבי יחיאל מיכל המגיד מזלוטשוב זי"ע שקראוהו **יענטא הנביאה**. שהיתה רגילה להפסיק באמצע פינוי החדרים והמטאטא בידיה, ואמרה קדוש קדוש קדוש יחד עם המלאכים.

הי' מעשה אצל אביו הרה"ק המגיד **מזלוטשוב ז"ל זי"ע** בילדותו שהי' כבר גאון כי הי' עילוי נפלא ולמד תורה אצל אביו הרה"ק ר' איציקל ז"ל מ"מ דק"ק דראהבישט וגרו אז בעיר בראדי, ולא נכנס ללמוד בהישיבה דשם שהי' אז מפורסם מאוד שלמדו שם גאוני ארץ ת"ח מופלגים שבדור ההיא, וכיון שהי' עילוי מופלג היו מפצירים אותו מאוד שיצטרף אליהם, ולא הסכים כי רצה ללמוד תורה מפי אביו הקדוש. ופעם אחת הי' איזה רוגזה מאביו הק' עליו והפסיק ללמוד אתו, אז נכנס הרה"ק המגיד מזלוטשוב ז"ל ללמוד שם בהישיבה דשם, ותיכף הי' שם שמחה גדולה מאוד, אבל לא ארכו הימים ונתפייס עם אביו הק' וחזר ללמוד אצל אביו הק'. ושאלו אותו התלמידים מהישיבה שהי' אז בראשותו של אביו הגאון המפורסם ר' יצחק'ל האמבורגער ז"ל, האם לא הוטב בעיניו השיעורים מהגאון ר' יצחק'ל ז"ל, ומדוע עזב הישיבה. והשיב להם אין ספק שהראש ישיבה שלכם הוא גאון צדיק, אבל אינו רואה בעת לימודו האותיות של אש כמו שרואה אצל אביו.

אביו זצ"ל בס' ערוגת הבשם (פ' ראה) הביא עובדא מהרה"ק רבי ר' מיכל מזלוטשוב זי"ע שבא פעם אחת לבית מדרשו של הגאון ר"ח צאנזער ז"ל בעיר בראד, וראה איש אחד מתפלל לפני התיבה, ואמר להגאון ר"ח מדוע מניח לאדם שאינו הגון לירד לפני התיבה, ואמר לו הגר"ח מנין אתה יודע שאדם שאינו הגון הוא, ואמר לו הררי"מ: הלא אמרו חז"ל בגמ' (ע"ז ה') כל העובר עבירה קשורה בו ככלב, ואני רואה קליפה זה קשורה בו, ואמר לו הגר"ח אני מבקש ממעלתו להראות גם לי מה שעניו רואה, והעביר הרה"ק את ידו על פני הגר"ח וראה גם הוא אותה קליפה קשורה בו רח"ל.

סיפר הקדוש בעל ישמח משה זצ"ל, איך שפעם אחת נפגשו בעולם העליון רש"י ז"ל עם הקדוש רבי איציקל מדראהבישט, ושאל רש"י ז"ל לר' איציקל איזה זכות ומצוה יש לבנו הרב הקדוש רבי מיכל המגיד מישרים מזלוטשוב, מה ששומע שמרעישין בכל העולמות אתו, והשיב לו ר' איציקל איך שלומד תורה לשמה ולא נתקררה דעתו של רש"י ז"ל, ואמר לו עוד שבנו הרבה לסגף עצמו בסיגופים ותעניתים וגם בזה לא נתקררה דעתו הקדושה, ואמר לו עוד אשר הרבה בגמ"ח וצדקה ופזר נתן לאביונים וכדומה, ועוד לא נתקררה דעתו, שוב אמר לו שרבים השיב מעוון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו הקדושה מה שמרעישין אתו כל הפמליה של מעלה, עכ"ל.

בילדותי אמר לי פעם כ"ק אאמו"ר זי"ע, שבלבוש "סטראקעס" יש כ"ו קרסים כמנין שם הוי' ב"ה וב"ש, וידוע מרבה"ק הר"ר אלימלך זי"ע שאמר על הרה"ק הררי"מ מזלאטשוב זי"ע דכשמחבר את הקרסים קודם תפלת ערבית ניוונים מזה שמונים אלף כתות מלאכים.

אמר הרב הקדוש המגיד מהרי"מ זצלה"ה: כשיצטרך האדם לפעול ענין שלא כטבע, דהיינו אם הוא בטבע אינו מוליד, יעשה מצוה גדולה שלא כטבע ויפעול למעלה מן הטבע.

מספרים בשם הרה"ק מנעשחיו ז"ל זי"ע שאמר שבהכלי שנתן לו רבו הרה"ק הרבי רבי מיכל ז"ל זי"ע, בוו הכלי יש לו כח לעשות ניסים ונפלאות ע"י שהיה מפרר מעט אבק מהכלי הזה ונתן להחולים לשותות, ואמר שאם רבו היה נותן לו השולחן אשר ישב עליו היה ביכולת להחיות מתים.

מי לא ידע גודל קדושתו ועל מי לא נגה אורו, והרה"ק ציס"ע ר' אורי מסטרעליסק זצ"ל העיד עליו שהיה דור עשירי בעלי רוח הקודש, וכי אביו הוא אא"ז הרה"ק אור עולם ר' איציקל מגיד דק"ק הארשוב ודראהביטש זצ"ל תיקן אלף גלגולים טרם שהביא נשמת בנו הקדוש הנ"ל לעולם הזה.

הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אלול

אא"ז הגה"צ הר"ר דוד זצ"ל האבד"ק קשאנוב בן כ"ק אא"ז הגה"ק מרן מצאנו זיע"א היה לו מתנגדים בעירו אשר ציערו אותו, ושמעתי מאם אמי הרבנית הצ' מ' שרה גיטל ע"ה - אשת זקני הרה"ג מוה"ר שמעון אלטר פרענקיל תאומים זצ"ל האבד"ק פאדגורזע ע"י קראקא - בתו של אא"ז מקשאנוב הנ"ל, שבעת שהציקו לו המתנגדים נסעה היא לצאנו לאא"ז הק' זי"ע ושפכה לפניו מר שיחה על עג"נ של אביה, כ"ק אא"ז בעל הד"ח זי"ע הקשיב לדבריה ואח"כ נענה בזה"ל: ראו נא ראו, אם מצערים את אביה היתה רוצה כבר שיעקרו את האנשים האלו משורשם. מה את יודעת, אולי יהיה עוד ראש המתנגדים הזה לאוהב שלכם, וסיפרה זקנתי הנ"ל שלא עברו ימים מועטים וכך הוה כי נהפך האויב לאוהב כדברי כ"ק אא"ז מצאנו זי"ע.

ככל זאת נמצאו עוד כאלו שלא נחו מהתנגדותם והגיעו הדברים עד כדי כך שהלשינו עליו לפני השלטונות והיה בסכנה שיישפט למאסר, והעילה להלשנתם מצאו בזה שיצא אז חוק שכל הנשואין מוכרחין להיות רשום כחוק, וגם אלו שהיו נשואים מכבר מימים ושנים שעברו לא היה רשאי הרב לרשום בפנקס אם לא ראה את הקידושין בפניו, כ"ק אא"ז מקשאנוב זי"ע חשש להצריך עוד הפעם קידושין לזוגות שנתקדשו מזמן כדת משה וישראל ורשם את אלו כזוגות שנתקדשו, ו"עבירה" זו מצאו המתנגדים לתופסו בה ובעיני השלטונות היתה זו עבירה די חמורה לענוש עליה במאסר, ואמנם הגישו עליו משפט וסכנת מאסר רחפה עליו.

באותו פרק היה תלוי ועומד גם משפטו של דו"ז הרב הגה"צ הר"ר אהרן זיע"א, שנקרא קרייזער רב, ג"כ על שהלשינו עליו שהוציא סירוב על בע"ד שלא רצה לעמוד לדין תורה. וכשהזכירו לפני אא"ז

מֵרֵן הַד' ח' זי"ע את שני בניו אלו שנתונים בסכנה אז כשהזכירו מבנו הרב מקשאנוב בירך שיעזור לו ה' וכשהזכירו מבנו הרב מצאנו, אמר: ומה יש אם יושבים קצת במאסר לכבוד השם ותורתו. גם המהר"ם מרוטנבורג זי"ע א"א ישב בתפיסה ולמד שם וקיים שם ישיבה. מדברים אלו נכחו השומעים להבין כי הרב מקשאנוב יצא לחופשי והרב מצאנו יישפט, ואמנם כן היה כי הרב הר"א זצ"ל מצאנו נשפט למאסר וישב ששה שבועות בבית הסוהר וא"ז מקשאנוב זצ"ל יצא זכאי בדינו.

ושמעתי בבית אבא ז"ל איך היתה סיבה מאת ה' להצלתו כי א"ז זצ"ל מקשאנוב היה רגיל לנסוע למעון קיץ בסביבות קראקא פעם לסבושוביץ פעם לסוכא, ואז לפני הגיע זמן משפטו נסע כדרכו למעון הקיץ ובנסיעתו נפגש עם אדון אחד, וכדרך הנוסעים נעשה היכרות ביניהם, א"ז זצ"ל שהיה בעל הדרת פנים ולבושו היה מסודר בנקיות להפליא כדרך שצריך להיות לבוש ת"ח בלי רבב כל שהוא, ודיבורו המסודר בשפתי חן וחכמה, עשה רושם עז על האדון הזה עד שבתוך שיחתו אמר לו כי רבנים כאלו הם לתפארת לעם ישראל לא כן הרבנים החשוכים ששמע עליהם רק רע כל היום, וכאחד מאלו הזכיר את הרב מקשאנוב שתלוי ועומד משפט נגדו והאדון הזה היה השופט שהיה צריך לשופטו, ואת הידיעות האלו על טיבו של הרב מקשאנוב קיבל כמובן משונאי, מה מאוד הופתע האדון לשמוע שאכן הרב הזה העומד לפניו הוא הרב מקשאנוב ואז נוכח לדעת כי רק שונאים מעלילים עליו ובבוא זמן המשפט הוציא לצדק משפטו וזכה בדינו.

זקה"ק מגארליץ ודו"ז הגה"ק משינעווא זי"ע מעולם לא נשמע מפיהם דב"ת בחכמת הנסתר, דו"ז הגה"ק מקשאנוב זי"ע שכ"ק אאמו"ר העיד עליו שלא עבר עליו יום בלי לימוד ח"י שעות, ושזכר כל רש"י שבש"ס, והיה פועל ישועות בקרב הארץ ורוח הקודש הופיעה בבית מדרשו כי ראה מסוף העולם ועד סופו – אף פעם לא שמעו ממנו סתרי תורה.

דודי הגה"צ ר' אשר ישעי' היילפרין זצ"ל הרב מדעמבניק-קראקא סיפר, שבהיותו בשנות המלחמה העולמית הראשונה בעיר פראג בירת צ'כיא, מקום פליטת א"ז הרה"ק ר' לייבוש מברעזאן זצ"ל, אמר לו א"ז הר"ל בשם חו"ז, א"ז הגה"ק ר' דוד מקשאנוב זצ"ל: אם תראה שני זקנים בבית המדרש מדברים ביניהם מצדיק אמת, אף אם אתה עומד באמצע לימודך בגמרא, תעשה "קנייטש" בגמרא, ותלך לשמוע מה בפיהם!

והחידוש הוא, שהרי הגה"ק מקשאנוב זצ"ל הי' ידוע למתמיד הגדול ביותר בין צאצאי הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זי"ע, שמטעם זה נמנע מלקבל על עצמו רבי'סטעווע, ואעפ"כ החשיב ענין ספורי צדיקי אמת עד כדי כך.

מחותני ש"ב הגה"צ מוה"ר ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל ר"י טשעבין הוסיף על זה כי לכך אמר לעשות "קנייטש" בגמרא, כדי שיחזור אח"כ לתלמודו ביתר שקידה, ודפח"ת.

אחי מוה"ר נפתלי ע"ה בילדותו היה חולה מסוכן ל"ע, ואמי מורתי ע"ה נסעה אתו לקשאנוב, וביקש דוזה"ק (הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זי"ע) פדיון נפש בסך עשרים וחמש זהובים, ואחר כך ציוה להעמידו על רגליו כדי שיוכל להניח ידיו הקדושים על ראשו לברכו, אמנם מרוב חולשתו לא היה בו כח לעמוד,

ויגער בו: נפתלי עמוד על רגליך כי לא חסר לך דבר. ודיבורי קדשו עשו רושם, שתיכף ומיד נסתלקה חולשתו ועמד בלבדו, ותוך כמה ימים הבריא כאחד האדם. אחר כך כאשר כ"ק אאמו"ר זי"ע היה אצלו, סח לו: יש לי כח מיוחד שברכותי מתקיימות, אבל יש לי בזה עבודה גדולה שהברכה לא תעשה פירות מיד, ועוד עבודה גדולה ויתירה מזו יש לי שהמופת ישתכח ולא ידברו אנשים מזה. וכ"ק אאמו"ר אמר לי שאכן ראה אז דבר פלא, דכשחזרו מקשאנוב לרודניק אף אחד לא שאל מה עלתה לו ומה מצב בריאותו של הילד, ולמרות שכולם ידעו על חליו לא שאלו מי ריפא אותו.

שמעתי מהרב מדעמבניק זצ"ל שהיה דודו של חותני (הגה"צ רבי אלחנן היילפרין) שליט"א, שמרן ה'דברי חיים' בירך את בנו הרה"ק מקשאנוב זי"ע שהיה בעל מופת, ואמר הרב מקשאנוב שאם האבא רוצה כך אני רוצה עם זה ג' תנאים. א. שלא יהיה המופת מיד אלא לאחר זמן כדי שלא יבחינו בכך. ב. שלא יהיה דברים שלא כדרך הטבע. ג. שמיד אחר המופת ישכחו מזה כל האנשים.

לאבי אמי קראו רבי יעקב קשאנובער, וזקיניו שגם נקרא רבי יעקב, היה דר בקשאנוב, והיה מאוד בידידות עם הרה"ק מקשאנוב ופעם ביקש הימנו שיראה לו את אליהו הנביא, והסכים הרה"ק מקשאנוב, כעבור כמה ימים יצא עמו הרה"ק מקשאנוב לטייל בשדה חוץ לעיר, ובאמצע ניגש אליהם איזה קצין שרכב על סוס, והרה"ק מקשאנוב נתן לו שלום והראה גם לזקיני שיתן לו שלום, והוא אכן נתן לו, ואח"כ שוחח הרה"ק מקשאנוב עם הקצין ביחידות זמן מה, ונפרדו בידידות, ואח"כ אמר לו הרה"ק מקשאנוב שזה היה אליהו הנביא, והוא קיים לו את הבטחתו, ואשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום.

שמעתי מאמי מורתי הצ' הי"ד כי פעם אחת נלוותה עם אא"ז (מקשאנוב) זצ"ל בהיותו במעון הקיץ בעיר סוכא, ובא איש אחד חולה לפני אא"ז זצ"ל בהיות שטיפל הרבה ברופאים ולא נתרפא ושפך שיחו לפני אא"ז זצ"ל, ואמר לו שיקח עשבים שהיו מצויים שם לסגולה ועשה כן ובמשך זמן נתרפא, ואז בהיות אמי זצ"ל ילדה קטנה חשבה שזה באמת איזה עשב מרפא כמו רפואה בדוקה, ורק כשגדלה הבינה כי לא העשבים האלו ריפאו למחלה קשה כזו רק דבריו של הצדיק עשו רושם, רק שמענוותנותו הסתיר דרכיו להלביש מופתיו בדרך הסגולה והטבע.

שמעתי בשם הרה"ק מצאנז-קלויזנבורג זצ"ל: פעם בא אא"ז הרה"ק מקשאנוב זי"ע בחלום, לאחד ממדינת אשכנז, שהיה לו משפט בערכאות, שיניח את העו"ד שלו לפי שהוא כזבן, בתחילה לא שם לב אל דבריו, אך בסיום המשפט נכנסו דבריו אליו ועזב אותו, ואמר בבית המשפט שסומך הוא על יושרו של השופט, וכך יצא זכאי בדין, ונתוודע לו שנתכווין העו"ד להפילו בפת.

ונסע אח"כ לקשאנוב להכיר לו תודה, כשהגיע לשם, אמרו לו שכבר נסתלק מן העולם, אך יש לו אח בשינאווא שהוא גם איש מופת, ונסע להרה"ק משינאווא, וסיפר כל המאורע עמו, נענה הרה"ק משינאווא ואמר: ידעתי את גדולת אחי הרב מקשאנוב, אולם לא ידעתי כוחו למרחקים להיות לעזר לאיש שאינו מכירו כלל.

הרה"ק רבי אלתר מסוסנובצא-לעלוב זי"ע

יום ההילולא - כ"ה אלול

התבלט בצדקותו ואהבתו לישראל, רבים נושעו מכח תפלותיו, ויצאו לו מוניטין כפועל ישועות. נסתלק לגנזי מרומים ביום כ"ה אלול בשנת תרצ"ג בסוסנובצא ושם נקבר. לאחר כשנה וחצי העלו את ארונו לארץ ישראל ולפליאת כולם נמצא גופו שלם כביום פטירתו, נקבר במרומי הר הזיתים בחלקת אדמור"י בית לעלוב.

פעם באו אל דודי הרה"ק ר' אלתר מסוסנובצא זצוק"ל שני אנשים, אחד ביקש ברכה שירפא משיעוליו, שהיה משתעל כמעט ללא הפסק. אמר לו הרה"ק ר' אלתר כתיב את ('את' בהגייה חסידית נקרא כמו איים = השתעלות), ואמר לו שהגלחים (הכומרים) ישתעלו. ואכן מאז פסקו שיעוליו. היהודי השני ביקש ברכה שלא יתגייס לצבא, אמר הרה"ק ר' אלתר, שיביאו משקה ובריך שהכל, ואמר שכתוב במס' ברכות "ועל כולם שבירך שהכל - יצא". ואכן קיבל הלה על נקלה פטור מן הצבא.

בעת שולחנו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ק ה"ברכת משה" מלעלוב זיע"א בליל שבת קודש נכנס פעם יהודי אחד וסיפר לרבינו שהוא בעצמו ובעצם קיומו וחיוו עלי אדמות הינו בגדר 'מופת' של דודו של הרבי הוא הרה"ק רבי אלטר מסוסנובצא זיע"א, ומעשה שהיה כך היה: פעם היה רבי אלטר בעיר לעלוב על ציון קדשו של רביה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א ביום ההילולא שלו בז' שבט, ונשאר לשהות שם עד לאחר חמישה עשר בשבט. בט"ו בשבט ערך את שולחנו, אולם לא היה בנמצא שם באיזור פירות לכבוד ט"ו בשבט לקיים מנהג ישראל לאכול ולברך על הפירות ביום זה. לפתע התבטא רבי אלטר ואמר. שמי שיביא וימציא לו פירות הוא מבטיח לו אף הוא פירות [-בנים]. היה שם יהודי אחד שכבר היה בא בשנים ותיכף עלה על העגלה ונסע לעיר צ'נסטחוב הממוקמת לא הרחק מלעלוב ורכש שם פירות רבים והביא אותם חזרה אל שולחנו של רבי אלטר. משראה רבי אלטר את היהודי שהביא את הפירות והבחין בו שהוא כבר לא צעיר אלא מבוגר ובה בימים ועדיין אין לו ילדים חשכו עיניו שהנה עומד כאן יהודי בא בשנים ועדיין אין לו בנים. עם היות שהוא הבטיח בנים למי שיביא לו פירות לכן נכנס למחרת לציונו של זקינו הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א און ער האט איבער קעקרט די וועלט - הפך שם עולמות והתעצם שם בתפילתו כדי לפעול ישועה ליהודי הזה שהיטב עמו בהבאת פירות לכבוד ט"ו בשבט, כשיצא מהציון הקדוש פנה אל היהודי הזה ואמר לו בביטחה שפעל עבורו ישועה ובעהז"ה יולד לו בן זכר לתקופת השנה.

היהודי הזה שסיפר לפני כק מרן אדמו"ר הברכת משה זיע"א את הסיפור סיים את דבריו והראה על עצמו לנוכח כל קהל החסידים ואמר: "הנה אני הוא אותו הבן שהובטח לו לאבי ע"י הרה"ק רבי אלטר זיע"א שפעל בתפילתו על ציון זקינו רבינו הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א.

הרה"ק רבי שמואל אבא מזיכלין זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אלול

רבי שמואל אבא מזיכלין זי"ע, נולד לאביו הרב ר' זעליג מעיר לויביטש נכד הרה"ק רבי פישל'י מסטריקוב זי"ע ולאמו הרבנית מרת יוטל נכדת הב"ח והט"ז, ביום י"ט כסלו תק"ע.

פעם אחת ישב הרה"ק ר' שמואל אבא מזיכלין זצ"ל זיע"א בסעודת היום בסוכה ואמר תורה, לפתע החלו לרדת גשמי זעף, הרבי לא הפסיק מדברי תורתו והתלהב יותר ויותר, והגשמים התגברו עד שהסוכה כמעט התמלאה במים, קם הצדיק על רגליו וצעק בקול, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה (שה"ש ח, ז), באותו רגע פסק הגשם, התפזרו העננים, והשמש התחילה לזרוח.

ה"בית שערים", הגאון ר' עמרם בלום זי"ע

יום ההילולא - כ"ו אלול

הגה"ק רבי עמרם בלום זצ"ל אב"ד אויפאלו לא היה נמנה על עדת החסידים. פעם אחת האיצו בו לנסוע להרה"ק רבי צבי הערש מליסקא זי"ע, והוא אכן נסע לשבות אצלו בשבת מברכים חודש אלול. רבי הערש מליסקא יצא מגדרו, והושיבו לימינו במשך השבת כולה ונתן לו כבוד ויקר, ואילו רבי עמרם לא התפעל כלל וכלל.

בעת רעוא דרעוין, עת עריכת השולחן הטהור, רכן רבי הערשלה' ליסקער לעברו של רבי עמרם ולחש לו על אזנו: "הרב מאויפאלו! הנה הימים הנוראים קרבים ובאים!"

באותו רגע ששמע את הדברים הקדושים הללו היוצאים מפי קדשו של הצדיק, נתקף רבי עמרם בפחד גדול ונורא. הוא התמוטט תיכף ומיד, והוכרחו לישא אותו אל המיטה. מרוב פחד לא עצר כח לקום מן המיטה עד יום שני בשבת, רק אז התאושש והצליח לקום. מני אז חשקה נפשו בדרך החסידות, והתנהג בדרכיה.

הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אלול

מרנא ורבנא ה"חתם סופר הק' זי"ע, היה אך כבן ט"ז שנים כשסיים ללמוד את הש"ס כולו, והוא תלמיד בשיבתו של רבו הגה"ק "הנשר הגדול" רבי נתן אדלר זצ"ל. ביקש ה"חתם סופר" לעשות "יומא טבא לרבנן" ולשמוח בשמחת התורה, בא לפני רבו, ושאל במה וכיצד יחוג את החג הגדול הזה.

השיבו רבו שלכבוד "סיום הש"ס" יקבל על עצמו להתענות שלושת ימים רצופים לילה ויום ללא הפסק. ואין צריך לומר על התלמיד המובהק, הדבוק ברבו הגדול ונפשו קשורה בנפשו, שככל היוצא מפי רבו קיים כפשוטו.

ויהי ביום השלישי בהיותו כואב וחלש מן התענית הארוכה, יצא אל מחוץ לעיר לרעות בגנים ולשאוף אויר צח, נתאחרה לו השעה והגיעה עת המנחה, נעמד שם החתם סופר לתפילה הוא עם חבריו הנלוים אליו. בעודם עומדים בתפילה, הופיע למולם ערל אחד שביקש להרע להם, נמלטו כל בני החבורה על נפשם, לבר ממרן ז"ל שהמשיך בתפילתו לא נע ולא זע.

כשסיים את תפילתו, קרב אליו אותו ערל וביקש להכותו, מיד הרים מרן ז"ל את ידיו הק', היו ידיו של משה עושות מלחמה, ויך את הערל וימיתהו.

ומקובלני, שכשחזר מרן ז"ל לרבו "הנשר הגדול" רבי נתן, קידם פניו בברכת "ברוך הבא", ואמר לו "קיימת מצוות מחיית עמלק!"

הרבני הצדיק מהר"ש לבוב תלמיד מרן החתם סופר זי"ע הגיד לי שפעם אחת בשמחת תורה ומרנא (החת"ס) זי"ע הוה בדיחא דעתיה מאד וכל הלומדים ובני הישיבה נתקבצו אל מרן, והיין כלה מן השלחן, אמר מרנא (החת"ס) בזה"ל: אם הייתי רוצה להשתמש בכוחו של רבי הגה"ק מר"ן אדלר הכהן זצ"ל הייתי יכול להוציא יין לצורך המסובין מן הכותל, אך אין דרכי בכך.

ידוע מה שאמר ק"ז החת"ס זי"ע לתלמידיו: לעשות קפיצת הארץ עם שמות הק' אין זה גדולה. מו"ר החסיד שבכהונה מו' נתן אדלער זצוק"ל היה לו קפיצת הארץ בלי לעשות שום פעולה, ובזה פי' דו"ק הגאון מו"ה שמעון סופר זל"ה מקראקא, מ"ק "ויעקב הלך לדרכו" בדרך העולם ועכ"ז "ויפגעו בו מלאכי אלקים" בלי שום פעולה מיוחדת הלך, ועכ"ז נעשה לו נס גדול וקפצה לו הארץ.

החתם סופר ז"ל כתב בהספדו על רבו הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל (ס' דרשות חת"ס ח"ב דף שע"ב) וזל"ק, ואני בחלומי ראיתי מחומשת ספרים מלובשת שחורים ושאלתי מדוע שחוריק לבושיך, והשביני הלא ידעת מנהג עיר מולדתך פרנקפורט ביום תענית צבור מלבישים ספרי תורה שחורים, ואיקץ והנה חלום - והפתרון נודע לנו עתה, כי התורה מתאבלת על מות צדיק זה. אני ראיתי יושב ודורש כמשה מפי הגבורה. אני רצתי אחריו מאה פרסאות ועזבתי בית אמי חדר הורתי כידוע ומפורסם לכל עכ"ד.

ומה שכתב החת"ס שרץ אחר רבו מאה פרסאות, מסופר בגליון דרשות חת"ס שם, שכאשר נסע הגרנ"א מפרנקפורט לבאסקוויטץ, רץ אחריו תלמידו החת"ס כי רצה לשרתו גם שם, ותפעם רוחו שמא יש בזה נדר, ושאל לרבו, והשיב לו אם נקי שפתים אתה, מוצא שפתיך תשמור, ויבך לפני רבו, איך אלך לדרך ארוכה כזאת בלי כסף ובגדים ובלי להגיד לאמי, ורצה לישב על העגלה, אבל רבו לא הרשהו כי צר המקום, ורצה לנסותו אם רוצה באמת, והחת"ס רץ אחריו ב' שעות, וכאשר ראה רבו כי חשקה נפשו בתורת ה', אמר לו, עתה ידעתי תום לבבך, וירשהו לשבת על העגלה.

וסיפר החת"ס, שאז היה ימי החורף ובידיו המים שלג כדי שלרבו יהיה מים לנטילת ידיים. - ובשו"ת חת"ס חלק יו"ד כותב שכאשר עברו בעיר ווינה היה רבו זה כהן לפדות את התנוק הבכור של הקצין ר' עוזר קניגסברג, ושמו אייזק, ואף שהתינוק היה בביתו בעיר צעהלים ורק אביו היה בווינה. וכשעברו בעיר ניקלסבורג היה שם שריפה גדולה ור' נתן אדלר עבר את הרחוב בקפיצת הדרך.

סיפר לי הרב מו"ה אברהם ברוך ממאקווא בשם מורו הגה"צ מו"ה רבי יודא גרינוואלד אב"ד סאטמאר זצ"ל, שאמרו עליו (על הרה"ק רבי נתן אדלר זי"ע) שיש לו מפתח של גן-עדן התחתון והוא פותח אותו בכל יום.

כ"ז אלול

הרה"ק רבי יעקב אריה מקאוולע זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אלול

זקני המגיד הק' מטוריסק סיפר מעשה נורא מהרה"ק אבד"ק קאוולא. בעיר נעסכזי היה עשיר גדול וכל הונו ורכושו היה במעות מזומן, וקרקות לא היה לו רק בערך שלש מאות רובל כסף ולא יותר, והיה לו בן יחיד ובת יחידה, פעם אחת בא לפניו חתנו בעל בתו היחידה ואמר לו שיכתוב צואה שלאחר מאה ועשרים שנה יהיה כל הונו ורכושו שייך רק לו ולא לבנו, ושאל לו חותנו הגביר היתכן? איך אעשה כזאת, הלא הדין הוא שהבן יורש הכל, ויהיה די שאתן גם לך שטר על חצי, וענה לו חתנו שאם לא ירצה לעשות כרצונו אז יסע למדינת הים וזוגתו שהיא בתו היחידה תהיה עגונה לעולם, ולאחר כמה הפצרות וטענות ובקשות מחותנו לא הועיל כלום, רק זאת אמר לו חתנו, באם רצונכם ליתן לבנכם דווקא תוכלו ליתן לו השדות שיש לכם, והמעות מזומן וכל החפצים שיש לכם תתנו לי, ומתחילה לא רצה חותנו לעשות כדבר הזה, אך כאשר אמר לו חתנו שבאם לא יעשה עד שמונה ימים כחפצו יסע למדינת הים מרחק רב, וכאשר ראה חותנו שאין לו ברירה אחרת, כתב צואה שהכל אשר יש לו שייך לחתנו לבדו, ואין לבנו שום חלק חוץ מהשדות ששייך לבנו וחתם השטר הצואה הזה.

אך כאשר עבר איזה זמן הלך הגביר הנ"ל וקנה שדות רבות, ומחתנו נשתכח הדבר ושתק על מה שעשה חותנו ולא אמר שום דבר, וכשעבר עוד איזה זמן נפטר הגביר והלך לעולמו, אז לקח חתנו את השטר הצואה שכתב חותנו ורצה לירשו וליקח הכל אשר היה לו, אך כאשר ראה נוסח מה שכתב בשטר צוואה תיבות "חוץ מהשדות" נשאר עומד בפחד גדול ולא ידע מה לעשות, ומתחילה רצה למחוק תיבת "חוץ" ולכתוב במקומה תיבת "אף" שיהיה משמע שגם השדות יהיה שייך לו, אבל אח"כ אמר בלבו הלא כל אחד יכיר שנמחק בזה המקום איזה תיבה, ובכן לא היה יכול לעשות כזאת, ונסע לעיר קאוולע להתייעץ עם איזה אנשים אוהבים שלו שהיו שם, ויעץ לו אחד ממכיריו זאת העצה, הנה כאשר בפה נמצא איש אחד מליץ קטן (אדוואקאט) ואינו מפורסם כל כך, רק הוא איש חכם ונבון ומבין דבר מתוך דבר, ובכן לך אליו אולי יתן הוא לך עצה טובה, והלך אליו, ואמר לו זאת העצה שאתן לך למחוק את התיבת "חוץ" ולכתוב בחזרה עוד הפעם במקומה תיבת "חוץ", ובכן יהיה לך טענה להבן שהוא עשה זאת, כי הכל יכירו שהיה נכתב במקום הזה איזה תיבת ונמחקה ובודאי

מקודם היה כתוב "אף השדות" ובנו מחק תיבת "אף" וכתב "חוץ" במקומה, וכאשר כל העם יודעים שנתן לו הכל, וגם בדין תורה לאיזה בית דין שתלך תזכה, והוטב הדבר בעיניו וכן עשה.

ואח"כ שנולד בין הצדדים טענות ומענות, הלכו בן הגביר וחתנו שהוא גיסו שניהם להרה"ק ר' יעקב לייב מקאוולא לדין תורה, וטען הבן שהוא אינו יודע משום דבר מחיקה כלל ותובע כל הירושה כדין בן יורש הכל, וגיסו טען שהכל שייך לו כאשר היה כתוב בצוואה קודם המחיקה ונמחק, וכאשר שמע הרה"ק טענותיהם צוה שיתנו לו הצוואה וקרא אותה במתינות מלה במלה עד שבא לתיבת "חוץ" וכשהגיע לתיבת חוץ פתח הרה"ק בלשונו הטהור ואמר, חוץ כתוב אך כשאני רואה היה נכתב איזה תיבה במקום שהוא ונמחק, והאמת הוא שצריך לכתוב "חוץ", וכששמע חתן הגביר דבריו הקודמים שכיוון ברוח קדשו להאמת נתעלף מרוב הפחד, וכשהקיצו אותו הודה לדבריו הקדושים וסיפר בעצמו כל המעשה אשר עשה. ("יחס טשרנוביל ורוזין", פרק לב, אות א.)

הרה"ק רבי שלום מבעלז זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אלול

סיפר לי הרב הגאון הגדול הר' משה אלחנן אלטר דומ"ץ בק"ק לבוב ז"ל שהוא הי' מפורסם לגאון וצדיק ששמע בעצמו מפי קדשו של מרן אדמו"ר הקדוש מהרי"ד מבעלז צוק"ל שבשנת גילו כבן שלש שנים נכנס לבית זקינו מרן אדמו"ר הקדוש הר"ש מבעלז צוק"ל וקיבל אותו על ברכיו ולחש לו באזניו כמה דברים והניח אותו, וכשיצא מחדרו ביקש אותו אביו אדמו"ר מרן הקדוש הר"י צוק"ל שיאמר לו מה שאמר לו אביו מרן הקדוש וזקינו, אבל הוא שכח לגמרי מה שאמר לו, וכן הי' כמה פעמים שאביו שאל אותו על כך אבל הוא לא זכר כלום, עד שגם אביו מרן הקדוש ר' יהושע צוק"ל נפטר, ואז ברגע שישב לו כ"ק מרן אדמו"ר הרי"ד צוק"ל על הכסא וקיבל הפתקא ראשונה תומ"י נזכר אות באות מה שלחש לו זקנו מרן הנ"ל באזנו, וראה איך שראה ברוח קדשו על כל הפרטים והי' זמן הזה אחר כמה שנים, עכל"ה של מרן אדמו"ר מבעלז צוק"ל.

סיפור שהיה אצל זקני ז"ל הרבי הראשון מבעלז, שבשכונתו גר גוי אחד, נפח, והנפח היה קם לפנות בוקר לעבודתו. כאשר זקנתי הרבנית הצדקנית מרת מלכה ע"ה היתה שומעת את קול הקשת הפטיש של הנפח, הלכה והעירה את בעלה - זקני ז"ל, ואמרה לו: הלא הנפח כבר קם לעבודתו ואתה עדיין עוד ישן (על אף שרק לא לפני זמן קצר הלך זקני ז"ל לנוח), וכך היה כמעט מדי יום ביומו, עד, שיום אחד קם זקני ז"ל לפניו ואז מת הנפח, והתברר אז שכל חיותו של הנפח היתה רק כדי שזקני ז"ל ישכים לעבודתו לפנות בוקר, ממילא כאשר זקני ז"ל כבר קם מעצמו לעבודתו, ממילא נתבטל חיותו.

הרה"ח רבי חיים נטע כ"ץ ז"ל סיפר, שראה פעם בגנזי הקודש בבית כ"ק מרן מהרי"ד מבעלז זי"ע, מכתב בכתב ידו של ה"בני יששכר" צ"ל, אשר כתב אל מרן מהר"ש ה"שר שלום" זי"ע, ובו הכתירו בתוארים מופלגים ביותר, וביניהם: "שר העליונים והתחתונים", ועל זה סיפר כ"ק מרן מהר"א זי"ע שבתחילה כתב ה"בני יששכר" צ"ל תוארים אחרים, וכאשר השאיר את המכתב על השולחן כדי שיתייבש הדיו נשפך כל הדיו על המכתב ונאלץ לכתוב שנית. ואמר על כך: "כנראה לא כתבתי עליו

בתוארים הראויים לכבודו", ולכן כתב שוב תוארים גדולים יותר, וגם על מכתב זה נשפך הדיו, עד שכתב עליו התואר המיוחד: "שר העליונים והתחתונים".

שמעתי מר' יוסף דייטשער ז"ל, ששמע בווינה מר' שמעירל ע"ה, שכשכ"ק מרן אדמו"ר הראשון ה"שר שלום" מבעלז זצ"ל היה מחדש הלבנה היו שומעים את קולו עד הכפר השני, כך היה קולו כמו שאגת ארי, ע"כ.

ושמעתי בשם האדמו"ר מפאלטיטשאן זצ"ל: כשכ"ק מרן אדמו"ר הראשון זצ"ל היה מתפלל לפני העמוד בימים הנוראים, היו שומעים את קולו בכל העיר, וגוים היו אומרים: "אין כל חידוש שהוא פועל כך בתפילותיו, הרי אפילו אם היו מתחננים כך בפני גזלן גם היו נענים". ע"כ.

הרה"ח ר' מרדכי הערש זצ"ל שמע מהרה"ח ר' אלימלך טויסטער ז"ל מצפת"ו, שסיפר כי להרה"ק רבי שלום מבעלז זי"ע היה משמש ושמו אלימלך, ופעם אחת לאחר סעודה שלישית עמד הרבי בקצה אחד של בית המדרש שהיה גדול ורחב ידים, והגבאי עמד בקצה השני ושוחח עם ר"א טויסטער, ואמר ר"א להמשמש שמקובל בידי חסידים שכאשר מדברים מהבעש"ט הק' זיע"א הר"ז מסוגל לפרנסה, ואם משוחחים מהרבי ר' אלימלך זיע"א זהו מסוגל ליראת שמים וכו', והגבאי הסתפק באשר לאמיתות הדברים ושחק על כך בביטול, אך תיכף ומיד בקצהו השני של בית המדרש הזדעק הרבי "מיילעך מיילעך מפני מה צוחק הנך צחוק גס, דע לך כי כאשר מדברים ומשוחחים אודות צדיקים, הרי זה גורם להם נייחא בעלמא דקשוט, וכיון שהצדיקים אינם רוצים לאכול נהמא דכיסופא הרי הם משפיעים כל ההשפעות פרנסה ויראת שמים ובכל העינים, בכל עת שמדברים מצדיקים וכל דבר שמזכירים אודות צדיקים הרי זה גורם להשפעות טובות", והוסיף הרה"ק ואמר "עוד תבוא העת שכאשר ידברו מאיתנו גם כן יבואו כל ההשפעות".

בתקופת זלוטשוב עוד לפני היותו רב היה הגאון המהרש"ם מברעז'אן זצ"ל נוסע אל הצדיק ר' שלום מבעלז. פעם אחת בביקורו אצל הרבי מבעלז ברח אותו הרבי בשעת הפרידה "שלימודו לא יהיה אצלו כמונח בקופסא, אלא שיוכל להשתמש בלימודו להלכה". ר' שלום מרדכי נהנה מאד מברכה זו וכעבור כמה שעות חזר ונכנס אל הרבי שוב להפרד ממנו. "מה אתה רוצה כאן שוב, הלא כבר נפרדת ממני וברכתי אותך?" פנה אליו הרבי. "אני רוצה - ענה ר' שלום מרדכי - שהרבי יברך אותי עוד פעם באותה הברכה". הצדיק מבעלז מילא את בקשתו וברך אותו שוב באותה ברכה. כשנתקבל ר' שלום מרדכי כרב והתחיל להשיב תשובות לרבנים שונים, ראו הכל בעליל שנתקיימה בו ברכתו של הצדיק מבעלז. בקיאים בש"ס ופוסקים היו רבים בין הרבנים בשעתו אבל להשתמש בבקיאיותו להלכה, להביא לכל מקרה ומקרה לכל שאלה ושאלה ראה מן הש"ס או מן הראשונים או מהאחרונים, בזה היה הוא יחיד בדורו ולא רק בדורו אלא בדורות רבים.

שמעתי מפי הרב הגאון החסיד הרב פישל ברנשטיין רבד"צ בירושלים ז"ל שאמר לו הרב הגאון רבן ומאורן של ישראל הר"ש סלנט זצוק"ל שפעם אחת הי' לו כאב ויסורים קשים בידו השמאלית והי' כבר אצל כמה רופאים ולא מצא שום תרופה לזה ונסע ללבוב לרופא מומחה, ושמע כי מרן אדמו"ר הר"ש מבעלז הוא פועל ישועות כ"כ ונסע אצלו, ובזמן עש"ק שקיבל מרן שלום מכל האורחים שבאו

על ש"ק דחק הוא ג"כ את עצמו לקבל ידו ולהזכיר את עצמו, והנה נשתומם כי במקום שהי' למרן הקדוש מבעלו זצוק"ל לקבל את יד ימינו של הרב הגאון הנ"ל תפש אותו בידו השמאלית ובמקום שהי' לו כאב קשה כ"כ, וצעק הרב הגאון הנ"ל בקול גדול והשיב לו מרן הקדוש זצוק"ל בזה"ל אני יודע הכל ותומ"י סר ממנו המיחוש לגמרי, ע"כ שמעתי מפי הרה"ג זל"ה.

הרה"ק רבי שלום מבעלו זי"ע אמר פעם אודות טענת העולם על אלו שמתיימרים לחזות מראש את מזג האוויר, שהם אינם רואים נכוחה, פעמים אומרים שביום זה ירד גשם וביום זה יהיה קור גדול ולבסוף אינו כן, שלאמיתו של דבר יכולים לחזות מראש את מזג האוויר על פי חכמת הרוחות ושאר סימנים, וסיבת הדבר שהם טועים לפעמים, כי לפי דרך הטבע צריך אכן להיות ביום מסוים קור וכפור גדול כפי שהם חזו מראש, אלא שבאותו יום צריך ילד קטן ללכת לבית תלמודו לעסוק בתורה והוא סובל מהקור. כשהילד נאנח ואומר לפני הקב"ה שקר לו מאד ומבקש שיחם לו מעט, מרחם עליו הקב"ה, מחליף את הזמנים ומנשב רוח חמה במיוחד עבורו. סוד זה לא יודעים החוזים, שהשי"ת יכול לשנות את כל הטבע עבור ילד קטן.

אחד מחסידי בעלו סבל רבות על רגליו, עד שלא היה ביכלתו לילך ולעמוד על רגליו. באחד השבתות, בפרשת יתרו, נקרא אותו חסיד לעלות לתורה בבית מדרשו של רבינו ה"שר שלום" מבעלו זי"ע, ורבינו - שהיה ה'בעל קורא' - סיים אצלו את הקריאה בתיבות (שמות י"ח, כ"ג) "ויכלת עמוד וגו'". למרבה הפלא - כשבירך אותו האיש את הברכה שלאחר הקריאה, נעמד על רגליו כאחד האדם ושב למקומו ברגליו.

הרה"ק ה"צבי לצדיק" (מבלאז'וב) זי"ע נסע פעם במיוחד לראות את האיש ההוא, שהתחיל לילך על רגליו בזכות ברכתו של אותו צדיק.

שמעתי מזקני הגה"ח רבי חיים נטע כץ ז"ל כי כשבא ללונדון לפני מלחמת העולם, היתה שם אשה אחת זקנה, שהאריכה ימים והכירה עוד את מרן מהר"ש מבעלו ז"ל, ונולדה עיוורת, וכשהיתה בת שש שנים הביאו אותה לפני מרן מהר"ש, ומרן שם מטפחתו על עיניה, והתחילה לראות כאחד האדם. ואמרה לזקני ז"ל, כי עדיין זוכרת את הצבע של המטפחת וגווני העיגולים שהיו עליה.

זקני (מרן מהר"ש) ז"ל היה קורא בעצמו בתורה בכל שבת עד שנהיה לסגי נהור, ובכל ערב שבת היה מעביר את הסדרה מתוך הספר תורה, כשלבוש עם תפילין דר"ת.

פעם אחת היה זה ביום שישי, ערב שבת קודש והנה נתחלפו לזקני ז"ל התפילין של רש"י עם התפילין דר"ת, ועשה הברכה על התפילין דר"ת, והתפלל עמהם, (הגבאים שראו זאת, פחדו לעורר לו על זה), אחר התפלה פשט את התפילין של ר"ת והניח תפילין של רש"י והעביר עמהם את הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום.

כאשר גמר זקני ז"ל להעביר הסדרה אמר: היום נהנו גם רש"י וגם הר"ת, כי כבר כמה פעמים התגלה אליו רש"י ז"ל והפציר בו שיעביר פעם את הסדרה כשלבוש עם התפילין לפי שיטתו, ואף ר"ת התגלה אליו כבר כמה פעמים וביקשו שלכל הפחות פעם אחת יברך על התפילין לפי שיטתו, היום שטעיתי והחלפתי בין תפילין של רש"י לתפילין של ר"ת נהנו שניהם, הן רש"י והן ר"ת.

מעשה נורא זה, שמעתי מפי החסיד מוה"ר נחמן דעקס ז"ל, שהיה זקן ישיש שבע ימים כבן תשעים, ובילדותו - כאשר שהה בלונדון, נסע לראות את פני רבינו מרן מהר"י מבעלז זי"ע ששהה על מיטת חליו ב'ווינה', והיה מספר תמיד, כי את שמע פטירתו של מהר"י, שמע בהיותו על הרכבת.

מקרה עגום זה - אירע בעיר אוהל, עירו של הרה"ק בעל ה'ישמח משה' זיע"א. בנו של ה'ראש הקהל' דשם, מיוחד במינו היה, והתפרסם כעילוי גדול, חכו ממתקים וכולו מחמדים.

ויהי היום ותקף עליו יצרו של הבן, והתדרדר ממדרגה למדרגה, עד שחשקה נפשו בגויה אחת מבנות העיר, לשאת אותה לאשה, למורת רוחו ולמגינת ליבו של אביו, אשר עיניו רואות וכלות במעשה השטות של בנו, אך כבול ידים היה ולא יכול היה לעשות מאומה, בושתי של האב גדלה ונתעצמה עד כי ירא לצאת מפתח ביתו מחמת הבושה הזאת.

האב השבור, בא לפני הרה"ק ה'ישמח משה', ותינה לפניו את צערו הגדול ואת השבר אשר פקדו. אך ה'ישמח משה' עונה לעומתו: "דבר זה תוכל להיושע רק ב בעלז, סע לשם - אל הרה"ק ה'שר שלום', וקח אתך את בנך הסורר, שם תושע".

בצר לו, פנה האב ועשה ככל אשר צוהו ה'ישמח משה', והחל להפציר בבנו שיואיל לנסוע עמו, ראשית לא אבה הבן לשמוע מכך, אולם לאחר הפצרות ותחנונים חוזרות ונשנות של אביו, נאות הבן לנסוע עמו, אך הזהיר את אביו, כי הוא נוסע הלך ושוב, לא יותר.

בהגיעם ל בעלז, נכנסו האב והבן אל רבינו. והאב החל לומר לפני רבינו "זה בני, וכזאת וכזאת ארע עמו".

רבינו שמע את המקרה העגום, ופונה אל הצעיר: "אכן כך? הכזאת עשית?"

הבחור, מחריש לעומתו, אינו משיב מאומה. ושוב פונה אליו רבינו:

"אם כן, הגד, נא לי, היש אתך תמונה מאותה נכרית?"

זאת כבר נאות הבחור לשמוע, ומיד הגיב: "אכן, יש לי את תמונתה".

"אם כך, הותר נא בידי את התמונה לרגע" פוקד עליו רבינו, והבחור נותן לו. הכל מחרישים לדעת מה יעשה רבינו עתה.

רבינו, ומתחיל לקרוא ולזעוק בקול: "פע, פע, לזה אתה רוצה שיהיה לך שייכות?"

ומיד פנה לאבי הבחור, ואמר לו: "סע לשלום לביתך".

האב ובנו חזרו לביתם, בחזרתם, פנה הבן והלך אל הנכרית המשוקצת, וקרא לה שתבא, למרבה פליאתו סרבה אותה נכרית לירד אליו, בלית ברירה החליט הבחור שיעלה אליה, ויהי כי הביט אליה, והנה היא מצורעת מראשה ועד כפות רגליה.

חישב הבחור ומצא, כי את הצרעת קיבלה לפני כמה שעות - מכוון לאותו זמן בו ביקש רבינו את התמונה - וזעק "פע"...

כמובן כי אותו בחור נפעם מן הסיפור, ונשבר ונכנע לבבו הערל ושב אל כור מחצבתו בתשובה שלימה והיה לירא וחרד לדבר ה'.

הרה"צ רבי זינדיל בן הרה"ק רבי שלום מבעלז זי"ע, התנהג כאיש פשוט וברח מהכבוד, ודרכו היה לנסוע עם בעל עגלה לעיירות וכפרים והבטיח ישועות וקבל פתקאות ופדיונות, ומזה היה מתפרנס, והיה רגיל לבוא בכל פעם לאאמו"ר זצ"ל ולהיות אצלו איזה ימים ולשבת קודש, והוא היה בעל מופת, ואני הייתי ילד והייתי מכיר אותו היטב, כי היה ישיש מופלג.

פעם אחת בעת שישב אצל שולחן אאמו"ר שאלתי לאבי ז"ל בלחישה מה זה שרבי זקן כמותו נוסע תמיד בדרכים קשות ומרחק רב מביתו, וחזר אאמו"ר על שאלתי בקול, והשיב הרה"צ הנ"ל ואמר: כי בעת פטירת אביו הקדוש מבעלז זי"ע ציוה אביו שאחיו הרה"ק רבי יהושע זי"ע ינהג את עדת החסידים במקומו, וכששמעתי זאת הלכתי לאבי ושאלתי אותו ומה אני אעשה ומהיכן יהיה לי פרנסה, השיב לי אבי זצ"ל: אתה תסע לכל מקום ותבטיח ישועות ותרשום הכל על נייר את כל ההבטחות ותבוא בכל יארצייט שלי לבעלז ותזכיר אותם לפני ואני אשתדל בעזה"ת שיתקיימו כל ההבטחות שלך, ומזה יהיה לך פרנסה, וממילא עם הנסיעות שלי אני מקיים מצות כיבוד אב, ומזה יש לי פרנסה, וסיים אלי: וכעת אתה כבר יודע הכל.

הרה"ק רבי משה נתן נטע הלוי יונגרייז זי"ע

יום ההילולא - כ"ז אלול

מלבד גדלותו בתורה. נודע שמו בכל קצוי הארץ, כפועל ישועות המרפא חולי הגוף וחולי הנפש, וגם ממדינת הרחוקות הריצו אליו את בקשותיהם, ופעל ישועות בקרב ישראל. בפרט הי' עושה נפלאות בחכמת הרפואה, "לא רצה שידעו מכל אלה, פרס על הדבר מפה, ונהג כטבע. ורפא ירפא, מפקד ומצוה לקחת איזהו מיני סימני מרקחת, ורפא כל בשר ומפליא לעשות, ואמר רק מאת ד' היתה זאת" (הקדמת מנוחת משה).

כ"ט אלול

הרה"ק רבי משה מסטולין הי"ד

יום ההילולא - כ"ט אלול

סיפר לי הרה"ג ר' ישראל דוד ניוואנער: סיפר לי דר. לעפקאוויטש ע"ה, רופאו של הגאון ר' שאול בראך זצ"ל, שפעם אחת נחלה הג"ר שאול וציוהו ר' שאול שישלח מברק לשינאווע ולבעלז, ולר' משה פערלאוו לסטאלין. שאל אותו הרופא מי הוא ר' משה פערלאוו, אמר לו, תשלח תחילה את המברק, וכבר נדבר. למחרת הגיע מברק מסטאלין בברכת רפואה שלימה, ושיהיה בריא. ושאל הרופא את הגאון ר' שאול מי הוא ר' משה, ענה לו, הנני מחזיק אותו לצדיק הדור.

וסיפר לו, הייתי פעם בקארלסבאד, והתאכסנתי במלון (גאסט הויז) בקצה העיר, שאלתי לבעל הבית אם יש כאן רבנים, ענה לי, יש כאן יהודי 'מעניין', שבמשך כל היום יושב בחדרו ואינו יוצא לחוץ כלל, ובשעה שתיים עשרה יוצא לחוץ עד שעה שלש, ואז הוא חוזר. חשבתי שאחכה עליו וכה עשיתי, בשעה שתיים עשרה ראיתי שהולך לחוץ להתבודד, ניגשתי אליו ודיברתי עמו בכמה ענינים, ומאותה שיחה נתברר לי שהוא צדיק הדור.

זכורני: כשהתייצבתי לגיוס בצבא הפולני, הורה לי הרבי זצ"ל להתייצב בפני ועדת הגיוס בסטולין. גרנו אז בדויד-הורודוק. הדבר אירע בדיוק ביום ערש"ק. הועדה החליטה לשלוח אותי לבדיקה נוספת בפני ועדה רפואית עליונה שמקום ישיבתה היה בעיר בריסק. אתי יחד התייצבו עוד כעשרה בחורים מאחב"י תושבי סטולין. וגם הם נשלחו לבדיקה חוזרת לבריסק. לפי החוק חלה עלינו חובת הגיוס, ולא היינו חפשיים עד להחלטת הועדה, ולכן אילצו אותנו לנסוע תוך 24 שעות לבריסק ולהתייצב בפני הועדה. יצא, איפוא, שעלינו לנסוע בליווי משמר משטרתי לבריסק בעצם יום ש"ק. נתן לי האדמו"ר זצ"ל רבי משה מכתב המלצה אל מושל המחוז שמושבו היה בסטולין, בו ביקש ממנו, לדחות נסיעתי לבריסק עד מוצאי-שבת. המושל קיבל אותי בצורה יפה, ושאלני, מהי סיבת בקשתו של הרבי. הסברתי לו, כי לפי דין תורתנו הקדושה, אסור ליהודי לחלל שבת, וכיהודי דתי, השומר מצוות התורה, לא אוכל לנסוע. הבקשה היא, איפוא, לאפשר לי לנסוע במוצש"ק על-מנת להופיע בפני הועדה למחרת. אחרי שהאזין לדברי, ברצינות ובהקשבה מלאה, ענה לי המושל: אם כבוד הרב מבקש דבר כזה, אתחשב בדעתו, בהמלצתו, ואשחרר מנסיעה בשבת לא אותך בלבד אלא גם את כל המתגייסים היהודיים, תוכלו לנסוע כולכם במוצש"ק לבריסק...

במוצש"ק נסענו כולנו והגענו לבריסק ביום ראשון בבוקר, שחל בו ערב חג השבועות, ובו ביום שוחררנו כולנו מהשירות הצבאי.

ראשי תיבות

תארים של צדיקים:	א"ל – אמר/ה לו/לה
אדמו"ר – אדוננו מורנו ורבינו.	ב"ב – בני ביתו / בעל הבית.
אאמו"ר – אבי אדוני מורי ורבי.	בעה"ב – בעל הבית.
אאזמו"ר – אבי זקני מורי ורבי.	זה"ל – זה הלשון.
א"ז – אבי זקני.	בזה"ל – בזה הלשון.
אא"ז – אבי אדוני זקני.	וזלה"ק – וזה לשונו הקדוש.
דו"ז – דודי זקני.	עכלה"ק – עד כאן לשונו הקדוש.
חו"ז – חמי וזקני.	זש"ק – זרע של קיימא
מו"ח – מורי וחמי.	ל"ע – לא עלינו
מוח"ז – מורי וחמי זקני.	משב"ק – משמש בקודש
בנש"ק – בנן של קדושים	פ"נ – פדיון נפש
זצוק"ל – זכר צדיק וקדוש לברכה	קוויטל – פתק ('פתקא'), שחסיד מגיש לרבי, עם שמו ובקשת ברכה וכו'.
דומ"ץ – דיין ומורה צדק.	רוה"ק – רוח הקודש
מו"צ – מורה צדק.	רח"ל / ר"ל – רחמנא ליצלן (=השם ישמור).
ס"ק – סבא קדישא.	ל"ע – לא עלינו.
מו"ר – מורי ורבי.	שולה"ט – שולחן הטהור (טיש, התוועדות).
ש"ב – שאר בשרי (=קרוב משפחתי).	
ת"ח – תלמיד חכם.	

הספר לזכות, לזכרון עולם, לכבוד ולעילוי נשמות

ליאורה בת אסתר
משה אברהם יוסף בן אסתר
פלורה עבודי בת טובה
סימן טוב מג'אר בן כוכבה
טובה פרץ בת חוה
דוד מג'אר בן אסתר
לולו עבודי בת מסעודה
סלומון שלמה כהן בן חוה
מסעודה בת חוה
אברהם ברוך יוסף בן חוה
תמרה גירון בת חוה
בכור בן חוה
ציפורה עבודי בת יפה
יעקב בן מרדכי
אנטואנט בת לטיפה
מרדכי בן חוה
מיריס מרצדס בת יוכבד
אליהו בן חוה
בידה בת שמחה
אברהם בנבנישתי בן רוזה
אסתר מג'אר בת טובה
שאול שלום בן סוליקה
אסתר מג'אר בת שלמה

הצדיק עזרא אברהם בן קלרה רבקה
הצדקת בלנקה בת רחל
הצדיק הרב חיים כהן בן בלנקה (החלבן)
יוכבד גרון בת שמחה
ציפורה בת טובה
שמחה בת חוה
סולטנה בת חוה
אליהו בן בלנקה
פנינה דונה בת בלנקה
רוזה יוסף בת אסתר
אהרון בן שרה
אסתר יוסף בת חוה
שי בן חנה
בואנה טובה מג'אר בת חוה
מנשה בן צ'חלה
ברטה בת אסתר
יוסף גרון בן תמרה
סטריה כוכבה בת אסתר
משה עבודי בן לולו ורחמים
פורטונה ישראל בת ג'ויה
רחמים עבודי בן אברהם
ג'ויה בת חוה
אברהם עבודי בן חוה

ולעילוי כל הנשמות שנפטרו מאז בריאת העולם רוח השם תניחם בגן עדן
לכבוד כל נשמות הצדיקים. לעילוי נשמת כל הנשמות
שנהרגו על קידוש השם בכל הדורות.
וכל הנשמות שנרצחו בשואה וכל נשמות חללי צה"ל ולוחמי
המחתרות. ועבור כל הנשמות הנדחות שאין להם מי שיגיד
קדיש עליהם וכל הנשמות שנפטרו ללא ילדים
תנצב"ה

ברכות לראש משביר

יהי רצון שזכות זיכוי הרבים תעמוד לכל הברכות בגשמיות וברוחניות למזכה הרבים שתתקן להוצאת הספר ורוצה בעילום שמו. והקב"ה יברך אותו ואת כל בני ביתו באריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות איתנה. הצלחה וס"ד בכל מכל כל בגשמיות וברוחניות. נחת חסידי מכל יוצאי חלציו. בניי חייז מוזניי רווחי ובכולם רווחי. עשירות גדולה וימשיך לזכות הרבים אלפי פעמים יותר לכבוד השם יתברך ויזכה לקבל פני משיח עכשיו.

הספר לזכות, לזכרון עולם, לכבוד ולעילוי נשמות

אימי מורתי חוה בת לאה אלזה וחיים ז"ל
אבי מורי ישעיהו בן רבקה חנה ויואל ז"ל
דודי יעקב בן רבקה חנה ויואל ז"ל
חמי ד"ר יעקב בן ליזה ושמעון ז"ל
ולכל נשמות משפחתי לאורך כל הדורות

תנצב"ה

ברכות לראש משביר ליהודי נוסף

יהי רצון שזכות זיכוי הרבים תעמוד לכל הברכות בגשמיות
וברוחניות למזכה הרבים שתתם להוצאת הספר ורוצה בעילום
שמו. והקב"ה יברך אותו ואת כל בני ביתו באריכות ימים ושנים
טובות מתוך בריאות איתנה. הצלחה וס"ד בכל מכל כל בגשמיות
וברוחניות. נחת חסידי מכל יוצאי חלציו. בניי חיו מזונני רווחי
ובכולם רווחי. עשירות גדולה וימשיך לזכות הרבים אלפי פעמים
יותר לכבוד השם יתברך ויזכה לקבל פני משיח עכשיו.

הספר לזכות לזכרון עולם לכבוד ולעילוי נשמות

מיכאל בן דוד ואינה ליבשיץ ז"ל
נחום בן יצחק וחיה יוזפוביץ' ז"ל
חיה בת יעקב יוזפוביץ' ז"ל
יצחק בן נחום יוזפוביץ' ז"ל
לאה בת יעקב ושרה ריבה גלושקוב ז"ל
הירש בן לייזר ברודצקי ז"ל
תנצב"ה